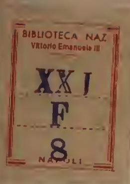
BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XXI
F
8
NAPOLI

IO. HIERONYMI CARDINALIS ALBANI BERGOMENSIS LVCVBRATIONVM IN BARTOLVM,

Tomus Secundus.

IN QVO PENE OMNIA, QVAE AD IVRIS interpretationem, & ad Iustitiam administrandam attinent, nouo, ac perutili quodam ordine feliciter explicantur.

CVM SVMMARIIS, ET INDICE LOCVPLETISSIMO.

Non absque priuilegio Summi Pontificis, Senatus Veneti, aliorumq; Principum.

VENETIIS, M D LXXI.

TITVLORVM INFORTIATI
INDEX ALPHABETICVS.

CQVIRENDA uel omittenda hæreditate fol.90
Ademendis legatis fol.161
Ad legem falcidiam fol.174
Administratione tutorum fol.35
Ad senatusconsultum Syllanianum fol.99
Ad senatusconsultum Tertullianum fol.196
Ad senatusconsultum Trebellianum fol.179
Alimentis, & cibarijs legatis fol.157
Annuis, & menstruis legatis, & fideicommissis fol.150
Authoritate, & consensu tutorum fol.40
Auro & argento legato fol.158
BONIS libertorum fol.196
Bonorum possessione fol.186
Bonorum possessione contra tabulas fol.187
Bonorum possessione secundum tabulas fol.173
CARBONIANO edicto fol.193
Collatione bonorum fol.190
Collatione dotis fol.192
Concubinis fol.29
Conditionibus, & demonstrationibus fo.167
Conditionibus institutionum fol.86
Confirmando tutore uel curatore fol.31
Coniungendis cum emancipat. liberis fol.192
Contrario iudicio tutelæ fol.49
Curatore furiosi fol.50
DOTE prælegata fol.153
EXCVSATIONIBVS tutorum fo.44 & 47
FIDEIVSSORIBVS tutorum & curatorum fol.49
Fundo instructo, uel instrumento legato fol.155
HÆREDIBVS instituendis fol.65
His quæ in testamento delentur fol.64
His quæ pœnæ nomine relinquuntur fol.164
His quæ pro non scriptis habentur fol.164
His quibus ut indignis fol.165
IMPENSIS in rebus dotalibus fol.22
Iniusto rupto, & irrito testamento fol.62
Iure codicillorum fol.104
Iure deliberandi fol.87.
Iure patronatus fol.194
LEGATIS & fideicommissis primo fol.106
Legatis, & fideicommissis secundo fol.124
Legatis fideicommissis tertio fol.139
Legatis præstandis fol.190
Legitimis tutoribus fol.32
Liberatione legata fol.160
Liberis agnoscendis fol.24
Liberis, & posthumis fol.55
MAGISTRATIBVS conueniendis fol.45
Militari testamento fol.87
OBSEQVIIS a liberis, & libertis præstandis fol.194
Operis libertorum fol.194
Optione, uel electione legata fol.154
PECVLIO legato fol.156
Penu legata fol.156
QVANDO dies legatorum cedat fol.186
Quando ex facto tutoris, uel curatoris fol.42
Quemadmodum testamenta aperiantur fol.97
Qui petant tutores, uel curatores fol.34
Quod falso tutore authore gestum esse dicatur. fol.45
REBVS dubijs fol.163
Rebus eorum qui sub tutela, uel cura sunt. fol.46 & 49
Regula catoniana fol.164
Rerum amotarum fo.24
SENATVSCONSVLTO Syllaniano fol.99
Seruitute legata fol.153
Si à parente quis fuerit manumis. fol.194
Si cui plusquam per legem falcidiam fol.179
Si quis aliquem testari prohibuerit fol.103
Si quis omissa causa testamenti fol.99
Si uentris nomine mulier in possessionem fol.28
Soluto matrimonio quemadmodum dos petatur fol.4
Suis, & legitimis hæredibus fol.196
Supellectili legata fol.156
Suspectis tutoribus, & curatoribus fol.42
TESTAMENTO militis fol.87
Testamentaria tutela fol.30
Testamentis fol.50
Tritico uino, uel oleo legato fol.155
Tutelis fol.29
Tutoribus, & curatoribus datis ab his fo.32
Tutelis & rationibus distrahendis fol.45 & 48
VBI pupillus educari, uel morari debeat fol 48
Ventre in possessione mittendo fol.28
Vnde cognati fol.196
Vsu, & usufructu legato fol.151
Vt in possessione legatorum fol.186
Vt legatorum nomine caueatur fol.186
Vulgari & pupillari substitutione fol.74

Titulorum digesti noui index alphabeticus

A CCEPTILATIONIBVS fol. 300
Accusationibus & inscriptionibus fo.314
Acquirenda, uel amittenda possessione fol.234
Acquirendo rerum dominio fo.233
Actionibus & obligationibus fo.270
Ad legem Corneliam de sicarijs fo.321
Ad legem Corneliam de falsis fo.322
Ad legem Iuliam de adulterijs fo.317
Ad legem Iuliam maiestatis fo.317
Ad legem Iuliam de ui publica fo.320
Ad legem Iuliam de ui priuata fo.321
Ad legem Iuliam repetundarum fo.324
Ad legem Pompeiam de parricidijs fol.322
Administratione rerum ad ciuita. perti. fol.339
Ad municipalem & de incolis fo.337
Ad senatusconsultum turpillianum fo.324
Adulterijs fo.317
Albo scribendo fol.338
Appellationibus, & relationibus fol.330
Appellationibus recipiendis fol.332
Aqua pluuia arcenda fol.219

Aqua quotidiana, & aestiua fol.263
A quibus appellare non licet fol.332
Arboribus caedendis fo.267
BONIS authoritate iudicis possidendis fo.255
Bonis damnatorum fo.230
Bonis eorum qui ante sententiam mortem sibi consciuerunt fo.330
CADAVERIBVS punitorum fo.330
Captiuis, & postliminio reuersis fo.335
Castrensi peculio fo.337
Censibus fol.340
Cessione bonorum fol.254
Cloacis fol.263
Collegiis, & corporibus illicitis fol.312
Confessis fo.252
Crimine expilatae haereditatis fo.312
Curatore bonis dando fo.256
Custodia, & exhibitione reorum fol.316
DAMNO infecto fol.211
Decretis ab ordine faciendis fo.339
Decurionibus, & eorum filiis fol.338
Diuersis, & temporalibus praescriptionibus fol.169
Doli mali, & metus exceptione fo.269
Donationibus fo.224
Donationibus mortis causa, & capionibus fo.229
Duobus reis fo.289
EFFRACTORIBVS, & expilatoribus fo.312
Exceptione rei iudicatae fo.268
Exceptionibus, seu praescriptionibus fo.267
FIDEICOMMISSARIIS libertatibus fo.231
Fideiussoribus fo.292
Fluminibus, & ne quid in flumine fo.259
Fonte fo.263. Furtis fol.304
Furti aduersus nautas caupones fo.307
GLANDE legenda fo.267
INCENDIO, ruina, naufragio fo.308
Iniuriis & famosis libellis fo.308
Interdictis & relegatis fo.330
Itinere, actuque priuato fo.262
Iudicatum solui fo.301
Iure fisci fo.333
Iure immunitatis fo.338
LEGATIONIBVS fo.339
Liberali causa fo.233
MANVMISSIONIBVS fo.231
Manumissis testamento fo.231
Migrando fo.267
Muneribus, & honoribus 338
NE QVID in flumine publico fo.260
Nil nouari appellatione interposita fo.333
Nouationibus, & delegationibus fo.296
Nundinis fo.359
OPERIS noui nunciatione fo.202
PARRICIDIIS fo.322
Poenis fo.328
Pollicitationibus fo.339
Precario fo.266
Praetoriis stipulationibus fo.300
Priuatis delictis fo.304
Priuilegiis creditorum fo.256
Pro donato fo.244
Pro emptore fo.244
Pro haerede fo.244. Pro suo fo.245
Publicanis, & uectigalibus fo.222
Publicis iudiciis fo.313
QVANDO appellandum sit fo.332
Quarum rerum actio non datur fo.27
Quae in fraudem creditorum facta sunt fo.256
Quaestionibus fo.325
Quibus ex causis in possessionem eatur fo.254
Qui, & a quibus manumissi fo.233
Quibus, & a quo appelletur fo.332
Quod ui aut clam fol.264
Quorum bonorum fo.259
Quorum legatorum fo.259
RECEPTATORIBVS fo.311
Regulis iuris fo.341
Re iudicata fo.195
Rem pupilli saluam fauore fo.301
Rem ratam haberi fo.302
Re militari fo.336
Repetundarum fo.324
Requirendis reis fo.325
SEPARATIONIBVS fo.256
Sepulchro uiolato fo.311
Sicariis fo.321
Si is qui testamento liber esse iussus fuerit fol.307
Solutionibus, & liberationibus fo.297
Statuliberis fol.232
Stipulatione seruorum fo.291
Superficiebus fo.262
TABVLIS exhibendis fo.259
Termino moto fo.312
Turpillianum fo.324
VARIIS, & extraordinariis cognitionibus fo.340
Verborum obligationibus fo.272
Verborum, & rerum significatione fo.340
Via publica, & itinere publico reficiendo fol.259
Vi bonorum raptorum fo.307
Vi, & ui armata fo.160
Vi priuata fo.320
Vi publica fo.320
Vsucapionibus fo.240
Vti possidetis fo.261

Titulorum Codicis index alphabeticus.

ACTIONIBVS empti fo.429
Actionibus, & obligationibus fo.413
Ad exhibendum fo.411
Ad legem Falcidiam fo.454
Ad legem Iuliam de adulteriis fo.459
Ad legem Iuliam maiestatis fo.458
Ad legem Iuliam de ui publica fo.459
Administratione tutorum fo.446
Ad senatus consultum Macedonianum fo.422
Ad senatusconsultum orficianum fo.455
Ad senatusconsultum trebellianum fo.454
Ad senatusconsultum velleianum fo.423
Aduocatis diuersorum iudiciorum fo.387
Aduocatis diuersorum iudicum fo.386

Alendis

Alendis liberis fol.444
Annali exceptione fol.456
Apostatis fol.364
Arbitrium tutelæ fol.446
Assessoribus fol.370
Authoritate præstanda fol.447
Bonis quæ liberis fol.455
Bonorum possessione contra tabulas fol.450
Bonorum possessione secundum tabulas fol.450
CODICILLIS fol.453
Collationibus fol.450
Communi diuidundo fol.410
Communia de legatis fol.454
Communium rerum alienatione fol.430
Communia utriusque iudicii fol.410
Compensationibus fol.424
Condictione indebiti fol.412
Condictione ob causam fol.412
Confirmando tutore fol.445
Consortibus eiusdem litis fol.411
Constituta pecunia fol.414
Contrahenda emptione fol.426
Contrahenda, & committenda stipulatione fol.457
Curatore furiosi fol.447
DEPOSITI fol.425
Dilationibus fol.401
Diuersis rescriptis fol.369
Diuidenda tutela fol.447
Dolo malo fol.390
Donationibus fol.458
Donationibus ante nuptias fol.434
Donationibus inter uirum, & uxorem fol.442
Dote cauta non numerata fol.441
Dotis promissione fol.438
EDENDO fol.370
Edicto diui Adriani tollendo fol.453
Episcopis, & clericis fol.358
Episcopali audientia fol.362
Errore calculi fol.386
Errore aduocatorum fol.387
Etiam ob chirographariam pecuniam pignus teneri posse .f.457
Etiam per procuratorem causam in integrum restit. fol.394
Euictionibus fol.458
Excusationibus tutorum, & curatorum fol.447
Ex delictis defunctorum fol.413
Executione rei iudicatæ fol.456
Ex quibus causis infamia irrogatur fol.387
FAMILIAE erciscundæ fol.409
Feriis fol.401
Fideicommissis fol.453
Fide instrumentorum fol.420
Fideiussoribus, & mandatoribus fol.457
Finium regundorum fol.411
Fundo dotali fol.444
Furtis, & seruo corrupto fol.449
HAEREDIBVS instituendis fol.452
Hæredibus tutorum fol.447
Hæreditariis actionibus fol.413
Hæreditate, uel actione uendita fol.427
Hæreticis, & manichæis fol.362
His quæ ui metus ue causa fiunt fol.390
His qui ad ecclesiam confugiunt fol.364
His qui ueniam ætatis impetrauerunt fol.394
IMPVBERVM, & aliis substitutionibus fol.453
Incestis nuptiis fol.435
Ingenuis manumissis fol.455
In integrum restitutione minorum fol.390
In ius uocando fol.376
In litem iurando fol.447
Inofficiosis donationibus fol.406
Inofficiosis dotibus fol.406
Inofficioso testamento fol.404
In quibus causis in integrum restitutio non est necessaria fol.393
In quib. causis pignus, uel hypotheca tacite contrahitur fol.457
In quibus casibus tutorem habenti fo.445
Institutionibus, & substitutionibus fol.452
Interdicto matrimonio fol.435
Iudæis, & cælicolis fol.364
Iudiciis fol.397
Iure deliberandi fol.453
Iure dotium fol.439
Iure emphyteotico fol.432
Iuris, & facti ignorantia fol.366
Iure iurando fol.396
Iurisdictione omnium iudicum fol.402
LEGATIS fol.453
Legibus, & constitutionibus principum fol.365
Liberis præteritis fol.453
Libertis, & eorum liberis fol.449
Litis contestatione fol.399
Locato, & conducto fol.431
Longi temporis præscriptione fol.455
MAGISTRATIBVS conueniendis fol.448
Mandati fol.426
Mandatis principum fol.366
Modo multarum fol.370
Monopoliis fol.430
NATVRALIBVS liberis fol.444
Ne fideiussores, uel mandatores dotium dentur fol.444
Ne fiscus, uel res publica fol.389
Ne filius pro parte fol.413
Negociis gestis fol.389
Ne liceat potentioribus fol.389
Ne sanctum baptisma iteretur fol.364
Ne uxor pro marito fol.413
Non numerata pecunia fol.413
Nouationibus & delegationibus fol.457
Noua uectigalia institui non posse fol.430
Nouo codice faciendo fol.342
Noxalibus actionibus fol.411
Nuptiis fol.435
OFFICIO diuersorum iudicum fol.369
Officio eius, qui uicem alicuius iudicis obtinet fol.370
Officio præfecti prætorio orientis, & illirici fol.369
Officio præfecti urbis fol.369
Operis libertorum fol.449
Ordine iudiciorum fol.399
PACTIS fol.376
Pactis conuentis fol.441
Pactis inter emptorem, & uenditorem fol.430

Pactis pignorum fol.457
Paganis,& sacrificijs,& templis eorum fol.364
Pedaneis iudicibus fol.399
Per quas personas nobis acquiritur. fol.422
Periculo,& commodo rei uendita fol.428
Periculo tutorum fol.446
Petitione hereditatis fol.406
Pigneratitia actione fol.422
Pignoribus & hypothecis fol.456
Plus petitionibus fol.400
Plus ualere quod agitur fol.422
Posthumis heredibus instituendis fol.453
Postulando fol.386
Precibus imperatori offerendis fol.367
Prædijs minorum fol.447
Præscriptione longi tempo.x.uel xx.annorum fol.455
Præscriptione.xxx.uel.xl.annorum fol.456
Probationibus fol.414
Procuratoribus fol.387
Prohibita sequestratione pecuniæ fol.412
Profecto fol.426
QVANDO libellus principi datus facit litis contestationem fol. 368
Quadriennij præscriptione fol.455
Quando decreto opus non est fol 448
Quando imperator inter pupillos,& uiduas fol.402
Quando mulier tutelæ officio fungatur fo.445
Quando prouocare non est necesse fol.456
Qui admitti ad bonorum possessionem fol.450
Qui bonis cedere possunt fol.456
Qui dare tutores possunt fol.445
Qui,& aduersus quos in integrum restitutio non postuletur fol. 393
Qui ætate se excusant fol.447
Qui petant tutores,uel curatores fol.445
Qui potiores in pignore habeantur fol. 457
Qui pro sua iurisdictione dare dariue possunt fol. 399
Qui testamenta facere possunt fol.450
Quibus ex causis maiores fol.395
Quomodo,& quando iudex fol.456
REBVS creditis fol.411
Rebus alienis non alienandis fol.429
Receptis arbitris fol.395
Rei uendicatione fol.407
Re iudicata fol.456
Rei uxoriæ actione fol.440
Religiosis,& sumptibus funerum fol.411
Remissione pignoris fol.457
Repudijs fol.442
Rerum permutatione fol.431
Rescidenda uenditione fol.427
Restitutionibus militum fol.394
Reuocandis donationibus fol.458
SACRO sanctis ecclesijs fol.348
Satisdando fol.396
Secundis nuptijs fol.435
Seruitutibus,& aqua fol.408
Seruis fugitiuis fol.448
Si aduersus creditorem fol.393
Si aduersus creditorem præscriptio fol.455
Si aduersus delictum fol.392
Si aduersus dotem fol.392
Si aduersus libertatem fol.392
Si aduersus rem iudicatam restituto postuletur fol.391
Si aduersus transactionem fol.392
Si aduersus uenditionem fol.391
Si aduersus uenditionem pignorum fol.392
Si aduersus usucapionem fol. 393
Si certum petatur fol.412
Si contra matris uoluntatem tutor datus sit fol.446
Si contra ius uel utilitatem publicam fol.368
Si dos constante matrimonio fol.444
Si in causa iudicati pignus captum sit fol.457
Si maior factus alienationem ratam habuerit fol.448
Si maior factus ratum habuerit fol.394
Si mancipium ita fuerit alienat fol.430
Si minor ab hereditate se abstinea fol.393
Si minor se maiorem dixerit fol. 393
Si quacumque præditus potestate fol.435
Si quis alteri,uel sibi fol.429
Si secundo nupserit mulier fol.438
Si tutor uel curator interueneris fol.391
Soluto matrimonio fol.443
Sponsalibus fol 434
Sportulis fol.399
Statuis,& imaginibus fol.369
Summa trinitate,& fide chatolica fol.345
TEMPORIBVS in integrum restitutionis fol.395
Temporibus,& reparationibus fol.456
Testamentis,& quemadmodum testamenta ordinentur fol.450
Testibus fol.417
Transactionibus fol.381
Tutore,uel curatore,qui satis non dedit fol.446
VBI causa fiscales fol.404
Vbi de crimine agi oportet fol.403
Vbi,& apud quem cognitio in integrum restitutionis agitanda sit fol.394
Vbi in rem actio exerceri debeat fol.403
Vbi pupilli educari debeant fol.446
Vbi quis de curiali,uel cohortali alia ue conditone conuenia tur fol. 404
Vbi senatores,uel clarissimi fol.404
Vectigalia noua institui non posse fo.430
Vnde ui fol.456
Vnde uir.& uxor. fol.450
Vsufructu & habitatione fol.408
Vsuris fol.425
Vt actiones ab herede,& contra heredem incipiant fol.413
Vt lite pendente fo.568
Vt quæ desunt aduocatis fol.387

IOANNIS

IOANNIS HIERONYMI CARDINALIS ALBANI BERGOMENSIS LVCVBRATIONES IN BARTOLVM,

PRAECLARA ERVDITIONE ATQVE DOCTRINA refertæ, omnibusque vtiles ac necessariæ.

Summarium in rubrica.ff.sol.matr.

1 *De nominibus magistralibus non est curandum.*
2 *Quomodo, & qua solennitate sint repræsaliæ concedendæ.*
3 *Repræsaliæ non habent locum contra aduenas, & peregrinos, ac eorum bona.*
4 *Soluens pro eo, qui causam repræsalijs dedit, an possit ab eo repetere.*
5 *Argumentum ab etymologia uocabuli non est sumendum in nominibus proprijs.*
6 *Si aliquis deponeret res suas apud habentem turpe nomen, & eas perdiderit, sibi est imputandum.*
7 *Si pulchra nomina uenderentur, ea emi debere magno pretio.*
8 *Librũ infortiati, denominari magis ab ultimis uolũtatibus, quàm ab alijs materijs, quæ in eo tractãt.*
9 *Quare hic dicatur, dos petatur, & non repetatur, cum fuerit semel data.*
10 *Dos crescit, & decrescit.*
11 *Dictio, restituta, exponitur pro data.*
12 *An in reficiendo, eadem solennitas, quæ in faciendo exigatur.*
13 *Dos est ius uniuersale.*
14 *Dos quid sit.*
11 *Argumentum à matrimonio carnali ad spirituale ualidum est.*

Bar. in præfationem & declarationem rubricæ Infortiati. ff. solut. matrim.

1 BART. in d. loco, col. 1. uersi. Quarta, inquit de nominibus† magistralibus nõ esse curandum. De hoc uide Bal. in c. ex parte, col. pe. in fi. de appellat. & idem ait esse etiam in nominibus proprijs. & ideo infert ad repræsalias, quæ concessæ forent contra Perusinos, ut non habeant locum in eo, qui Perusinus uocabatur, nisi aliter probaretur, eũ esse de Perusio. vide Barb. in c. cùm. M. colu. 3. de constit. & Aret. in consi. 77. An autem & quando repræsaliæ concedi posint ob iustitiam denegatam, & quando dicatur negata iustitia? vide Soc. in conf. 231. colu. fi. in primo volu. & Dec. in l. si quis in conscribendo. nu. 15. de pact. ubi ait, repræsalias posse concedi etiam propter moram non exhibitæ iustitiæ.
2 & quomodo, † & qua solennitate sint repræsaliæ concedendæ tradit Ang. in cons. 196. & generaliter utrum repræsaliæ licitæ sint de iure diuino, humano, & de naturali æquitate, & qñ & cõtra quos concedantur, & qui retineri nequeant concessis repræsalijs, multaq; alia ad rem pertinentia vide per Iacobum à Canibus in tract. de repræsalijs. Et repræsalias non habere locũ contra Legatos, habetur in l. eum qui. §. Iulianus. ff. de legat. 3. cuius meminit Bar. in suo tract. repræ
3 sal. q. 7. ar. 7. & in l. ij. ff. de iudic. ubi etiã Paul. de Cast. Item non habent† locũ contra aduenas & peregrinos, ac eorum bona, ut traditum est in auth. omnis peregrinus & ibi Bal. C. commun. de successi. Et de hac materia vide B. Thò. 2. secundę q. 11. & Franciscũ Cremens. in sing. 26. incip. Concessæ. Abb. & Barb. in c. quoniam, de offi. ordin. Bart. in l. iudices. C. de nauicularijs, lib. 11.
4 An autem soluens † pro eo, qui causam repræsalijs dedit, posit ab eo repetere? vide Bar. in l. ij. §. item si in facto. ff. de uerb. oblig. & in l. j. §. hoc itaque. ff. si quis testa. lib. esse ius. fue. & Alex. in

 conf.

conf.190.Ponderatis his,col.2.in lib.primi & 2.vol. Et de materia repræsaliarū uide latè apud Bar.in d.tract.& Bal.in l.omnino.C.ne ux.pro mar.& Io.de Ana.in c.excommunicamus.§.moueantur.de hæret.& Doct.in c.illico,de iniur.in 6.Et an repręsalię locum habeant de iure canonico?vide Innoc.in c.dilectis filijs,de appel.& ad prædicta vide Ang.in conf.196.cum seq.

5 Bar.in ead.col.subiungit.argumentum ab etymologia † uocabuli non esse sumendum in nominibus proprijs.Adde Abb.idem tenentem in proœm.Gregor.& ratio est,quia nomina propria imponūtur ad beneplacitum,& quotidie mutari possunt,ut habetur in l.j.C. de mutat. nomin.& quale præbeant argumentum nomina propria,& uerbalia,tradit Abb.in c.1. col.pe.& fi.de iudic.& de hac re uide quæ posui ad Bart.in proœm. ff.vet. & quamuis à nominibus proprijs sumere non liceat argumentum, tamen aliquādo huiusmodi nomina magni sunt effectus, ut est,quia si mortuo patre nascatur filius,qui uocetur nomine patris,probetur ex hoc esse eius filius,ut est tex.in l.vxorem.ff.de man.testa.quem ad hoc putat esse singul.Bal.in c.tuam, colu.pen.de ord.cognit.& quamuis Ias.hic dicat,hoc sibi nunquam placuisse,quia ibi alia etiam cōcurrebant,tamen quicquid de hoc sit,mihi nunquam persuadere possem,ut hoc modo probatio filiationis,quæ magni ponderis est,pendeat ab eorum arbitrio & uoluntate, qui posthumū hoc nomine uocauerunt.Alium etiam magnum effectum impia nomina secum ferunt; nam si

6 aliquis deponeret † res suas apud habentem turpe nomen,& eas perdiderit, sibi est imputandum,qui de illo confidere ausus fuit. ita Io.And.Card.& Imol.in c.grauis,de depos.Item si plures essent inquisiti & capti pro aliquo maleficio,& dubium esset à quo prius sint inchoanda tormenta,cæteris paribus,inchoandum esse aiunt ab eo,qui habet turpe nomen, ut colligi potest ex traditis per Bar.in l.j.in princ.ff.de quæst.& per Cano.in d.c.grauis,& Abb.in c.cùm secundum,col.2.de pręben.& ideo ibi Card.in d.c.cùm secundum,inuehitur contra illos, qui turpia progenitorum nomina repetūt.& Io.And.in d.c.grauis,refert,uxorem suam dicere consueuisse,si pulchra nomina † uenderentur,ea emi debere magno pretio.id quod latè confirmat Feli.

7 in d.proœm. Decretal. in uoce Gregorius.nu.32. Et circa prædicta scilicèt an ab etymologia uocabuli in proprijs nominibus rectè arguatur:vide Feli.in d.proœm.col.3.& in c.quanto,col.1.de præsumpt.& de nomine,vide Cæpol.in conf.3.col.fi.& in conf.24.Barb.in conf.1.colu.8. in 1.vol.Gemin.in proœm.sexti.Cyn.in l.j.C.de summ.Trinit.

8 Bar.in ead.præfatione,col.2. uersi. sed tu dices, inquit, librum † hunc denominari magis ab ultimis uoluntatibus,quàm ab alijs materijs,quæ in eo tractantur: quia illa est maior,& potentior pars. Attende quoniam contra hoc facit gl.in rubric.C.de eden.quæ ait,ideo rubricam illam uocari de edēdo,quia tractatur de edēda actione,quæ iudicij est præparatoria.l.edita.eod. tit.sed omnes aliæ leges de editione rationum & instrumētorum agunt,quę iudicij sunt instructoria,non præparatoria.& ideo attenta hac ratione Bartoli hic illa rubrica magis ab instructione,quàm à præparatione deberet denominari.vide in simili Bar.in l.j.col.1.ff.ad l.Falc.& Barb. in c.2.de offi.deleg.col.1.& 2.& Feli.ibi col.1.

9 Bar.in ead.col.2.uer.Quartò oppono,quęrit quare hic dicatur,dos petatur,† & non repetat, cum fuerit semel data:& soluit ut ibi per eū.De hac re dicas hoc dici à cōiter accidentibus:nā dos ut plurimum in pecunia numerata consistit,quo casu dñium in maritū transfertur,ita ut dicatur propriè peti;ut in simili hr̄ in rub.ff.si cert.pet.vel dicas & fortè melius,dotē propriè peti,quamuis res & bona in dotē repetantur;quia hæc semper eadē remanēt, sed dos, quæ est ius

10 quoddam uniuersale,non dr̄ semper eadem:quia crescit † & decrescit. tex.est,qui hanc differētiam vr̄ facere in l.ēt.C.de iur.dot.ibi,si non dotem.& ibi,sed eā q̄ in dotem est.atq; ita nō ipsa dos,sed res datæ in dotē dicunt̄ repeti. Sed ꝯ hanc ultimam solutionem vr̄ tex.ad literam in l.fi. C.de senten.quæ pro quod interest profer.ibi,dotem quæ repeteretur.igitur ibi est casus, ubi dos dr̄ repeti,ex quo reijciuntur omnes solutiones,atque hoc Bartoli documentū ad hanc oppositionem allatum: ideo cogita.Et quòd dos dicat̄ repeti,uel restitui,est tex.in l. unic.§. & ut plenius.C.de rei uxor.acti.& dum Bar.ibi subiungit de uerbo,reddere,uide tex.in l.si verò non remunerandi.§.idem Papinianus,cùm gl.in uerbo,redderet.ff.mand.& ibi in gl. pretio reddi-

11 to. Et uocem hanc,restituta † exponi pro data,traditum est in l.si quis maior, cum gl. in uoce, restituta.

restituta.C.de transact.& est tex.in l.& tantum.§.fi.ibi seruo restituto.ff.de seru.corrup. & tex. in l.unic.cum gl.in uoce,restituant.C.de suffrag.& est tex.in c.1.de adulter.de uerbo,reddi,pro dari,& est gl.in uoce,bonorum possessori,in §.2.inst.de interdic.& ista dicit Bar.esse utile scire propter statuta. pone tu exemplum;si statutum disponat.x.esse soluenda pro centum in qualibet petitione,an habeat locũ in eo,qui aliquid uult repetere?Itẽ si disponeret,pro qualibet petitione, cõpromissum fieri debere,nunquid procedat in repetitione? Ad rem hanc facere vñr
12 ea,quæ de verbo,reficere,tradita sunt,ut est,an in reficiendo† eadẽ solennitas,quæ in faciendo exigatur.de qua re tradit Feli.in c.cõsuluit,de Iudęis.Item reficere non prohibetur ille,qui prohibetur facere.quia ista differunt, ut per Dec.in l.domum.ff.de reg.iur.& ideo etiam in uerbo, reddere,& similibus,puto esse attendendum an subiecta materia sit prohibitoria, & restringibilis,an uerò fauorabilis,& latè interpretanda,ut ex prædictis colligi potest.
13 Bar.in ead.præfatione col.fi.inquit,dotem† esse ius uniuersale.vide Alex.in cons.166.Visis & diligenter,col.3.in fi.in lib.primi & secũdi vol.& in l.edita.C.de eden.Ang.in cons.180.& Bar. in quæst.Mulier habens magnum patrimoniũ.& ꝙ fructus & aliæ accessiones nõ augeant rem principalẽ,sed dotẽ,ut ait Bar.uide Ias.in l.ij.C.de petit.hęred.& dum Bar.ex hoc,ꝙ dos est ius uniuersale,infert,pretiũ loco rei succedere,alioqui verò in particularib. vide Alex. in cõs.146. Videret,col.4.in lib.primi & secundi uol.& in cons.79.Elegãter,in 5.vol.Attẽde tñ pretiũ succedere loco rei quamuis non agatur ad uniuersitatẽ bonorũ, sed ad aliquã rẽ particularẽ, quæ sit de corpore hæreditatis, siue alterius uniuersitatis.Alex.in cons.49.in 3.vol.& not. in consi. 122.col.3.in 4.vol.& de hac re uide oĩno Anto.de Fano in tract.de pignorib.& hypothec.in 4. memb.secundæ par.nu.57.cum seq.& in 1.memb.quintæ par.nu.60. Et an & quando in dote pretiũ loco rei succedat,uide Bal.nouell.in tract.de dote,in 2.par.nu.5.cum ibi additis.
14 Bar.ibi paulòpost in uersi.ex his, concludit † diffinitionem Azonis circa dotem esse falsam. Posset etiam ꝯ istam diffinitionẽ Azo. adduci; quia reperiẽ aliquid, quod dos nuncupatur,cui tamẽ non conuenit ista diffinitio:nã fundus dr̃ dotem habere.l.Seiæ.§. liberto, ibi, fundum cũ dotib.ff.de fund.inst.nisi dicaẽ,ibi dotẽ dici impropriè.pręterea obstat,quia ecclesia dr̃ habere dotẽ,c.quod sicut,de consecrat.eccl.uel alt. Itẽ ius patronatus dando dotẽ acquiritur,& tamẽ huic doti,non conuenit hæc diffinitio.nec dicaẽ hoc esse matrimonium spirituale, qm̃ à matri-
15 monio† carnali ad spirituale ualidũ est argũ,& ꝯ.c.fi.& c.quãto.& ibi Ant. de Butr. de transla. prælæ tradit Dec.in auth.ingressi,nu.22.C.de sacros.eccl. Immo matrimoniũ spirituale vr̃ esse magis fauorabile,& maioris potentiæ ꝙ̃ carnale.Bald.nouel.in tract.de dote, in 1.par.& in matrimonio spirituali dos dicitur,quamuis ab alio quam ab instituto detur, qui est eius maritus.

Summarium in l.j.ff.sol.matr.

1 *Dotis causa est priuilegiata propter fauorem reipublicæ.*
2 *Priuilegia doctorum quæ sint.*
3 *Quando duo actus reperiuntur facti eodem die, præsumitur illũ præcessisse, qui iure debebat præcedere.*
4 *Dos usque adeò est priuilegiata, ut in dubio pro ea sit iudicandum.*
5 *Priuilegium tacitæ hypothecæ cõpetere actioni de dote, & ideo transire ad quẽcunque in quẽ dotis actio (transferatur.*
6 *Si mulier monasterium ingrederetur tamen ad monasterium priuilegia tacitæ hypothecæ nõ spectarent.*
7 *Quam hypothecam, & quam prælationem habeat confessio dotis receptæ.*
8 *An tacita hypotheca ad tempus promissionis dotis, an uerò ad tempus numerationis retrotrahatur.*
9 *Quæ sit differentia inter dotem putatiuam, & ueram.*
10 *Priuilegium, quod dotalis fundus alienari non possit, transire in quemcunque, ad quem dos transfertur.*
11 *Propter alienationem rei subiectæ fideicommisso, dominium ipso iure transire in fideicommissarium, absque ulla restitutione.*
12 *Priuilegium quod datur contractui dotis, est de tacita stipulatione.*
13 *Ius personale est priuilegium prælationis.*
14 *Dotem constitui nudo pacto.*
15 *Quomodo mutuo accipiens dotem, possit dici quòd fuerit stipulatus.*
16 *Dos in arbitrium patris potest conferri.*

17 *Arbitratore non arbitrante recedimus ab eius persona.*
18 *In contractibus indistinctè, arbitratore non arbitrante, contractus redditur inanis.*
19 *Dotis dominium soluto matrimonio ad mulierem reuerti.*
20 *Si testis dicit, se uidisse Titium possidere per 30. annos semper, deinde probetur Titium aliquo tempore fuisse absentem, an ex hoc conuincatur falsum dixisse.*
21 *Quot modis sumatur utilitas publica.*
22 *Dos, & fiscus pari passu ambulant.*
23 *An mulieri sterili competant priuilegia dotis.*
24 *Faber potest expelli à scholari, ut possit studere.*

Bar. in l. j. ff. solu. matr.

1 BAR. in d. l. j. sic ait in summa: Dotis† causam esse priuilegiatam propter fauorem reipub. qui uertitur in liberis procreandis. & deinde ponit casum de duobus instrumentis eodem die confectis. Istud dictum usque adeò uerum est, vt suum habeat priuilegium, ad quemcunque extraneum transeat, ad quem dos transferatur; & non solùm ex parte mulieris, sed etiam uiri, qui ageret pro dote soluto matrimonio, ut inquit Bar. hic in 2. col. & hoc procedit etiam si mulier cum fisco contenderet. Bal. in l. dotis. C. de iur. dot. & in l. exactionem. C. de dot. promiss. & plenè habetur hic per Alex. & procedit etiam in instro continente salarium doctoris legentis; quia cum hoc sit in dote, idem esse debet etiã in causa studiorum, quæ illi æquiparatur, ut per doct.
2 hic. Et de priuilegijs† doctorum uide Petr. Lenauderium in trac. de doctoribus, in 2. par. & hoc habet locum etiam in causa pia, vt per Rom. in auth. similiter, in 13. speciali. C. ad leg. Falci. Hoc autem quod de duob. instrumentis dicitur, limita procedere quando instrã à duob. diuersis notarijs fuerunt confecta, aliter non: quia si ab eodem notario conficerentur, tunc illud primò factum existimatur, qđ primum reperitur in ordine prothocolli. l. quoties. ff. de usufr. & l. si seruus cõis. ff. de stipul. seruo. Secundò limita qñ in uno ex duob. instris apposita fuit dies & hora, & in altero tñ dies: nam illud est præferendum, quod habet magis determinatum tps. ita Cyn. Bar. Salic. & alij in l. de rebus. C. de donat. ant. nupt. & Sali. in l. si debitor. C. de priuileg. fisc. & Io. de Platea in l. j. C. de iur. fisc. lib. 10. Tertiò limita nisi alius priuatus esset in possessione, tunc. n. pręfertur habenti priuilegium. tex. est in c. si à sede, de præb. in 6. & in c. ex literis, vbi gl. de probat. & in §. retinendæ, inst. de interdic. & idem est in duob. testamentis, vt per Bar. in l. j. §. nõ aũt. ff. de bono. poss. contra tab. quem sequuntur Ang. Imol. & alij recentiores in l. eum qui. ff. de acq. hæred. & Gemi. in c. pe. col. 7. de rescri. in 6. & in c. ex literis. col. 2. de consuet. & in c. capitulum S. Crucis, col. 1. in fi. de rescr. ĩ 6. & Feli. in c. ad audientiam, col. 7. de præscr. & col. 5. ver. octaua conclusio. & Barb. in cons. 15. col. 5. in 1. vol. & Alex. in cons. 81. col. 3. & seq in 3. uol. Ad pdicta
3 uide oĩno Feli. in c. pastoralis, nu. 7. cum seq. de rescr. vbi ait, quando duo actus† reperiuntur facti eodem die, præsumitur illum præcessisse, qui iure debebat pcedere. & ibi multas posuit cõniecturas. Et quia ex isto tex. hic in princi. colligit Ias. in 3. notab. dotis causam, in statuto generaliter disponente non contineri. contrarium ait Dec. in cons. 5. in cons. 301. & in cons. 536. col. 4. vbi dicit se aliàs consuluisse pro hac parte & obtinuisse in ciuitate Florentiæ. vide eundem Dec. in c. sedes. nu. 16. de rescr. & in l. j. nu. 10. ff. de reg. iur. vbi in ead. opinione persistit, & citat se ipsum in c. consuluit. j. de appell. Tamen opinionem Ias. defendit Ant. de Fano in tract. de pi-
* gnorib. & hypoth. in 1. par. 8. par. princi. nu. 31. cum seq. vbi testatur hanc sñiam esse * uotis crebriorib. confirmatam. & hanc eandem sequitur Bal. nouel. in trac. de dote, in 47. priuilegio. dicens si statuto cautum est, neminem sine decreto se obligare posse, causam dotis in eo non con-
4 tineri. Scias etiam dotem† usq; adeò esse priuilegiatam, ut in dubio pro ea sit iudicandũ, quamuis pro ea essent pauciores opin. doctorum. Abb. in c. fi. de re iud. & Soc. in cons. 111. in fi. in 3. uol. Et legatum factum mulieri pro ea nubenda, locum habet etiam in ea, quę nupta erat tpe testamenti. Ias. in l. quominus. n. 13. ff. de flumi. Item mulier pro suæ dotis repetitione petere põt ut sibi edant instrumenta. Bal. nouel. in trac. de dote in 10. priuilegio primæ par. Et quia longũ esset uelle omnia dotis priuilegia recẽsere, ideo uideas aliqua quæ posui in l. nuptura. ff. de iur. dot. & latissimè uide apud Bal. nouell. in tract. de dote, ubi enarrat recto ordine priuilegia dotis.

tis.& Io.Campegium in ſuo tract.de dote. Baptiſtam à.S. Blaſio,qui ſpecialẽ edidit tractatum,
de priuilegijs dotalibus, ubi enumerat 354.priuilegia dotis. vide etiam Paulum de Citadinis
in tract.de iure patronatus,in ſecunda cauſa,nu.17.cum ſeq.Attende tamen;quia ſic non rectè
colligeretur,Dos habet multa priuilegia,igitur eſt etiam priuilegiata in caſu non expreſſo. ita
Alex.in conſ.178.col.3.in 7.vol.

5 Bar.in d.l.j.col.1.uerſ.quoddam priuilegium,ait,priuilegium†tacitæ hypothecæ competere
actioni de dote: & ideo tranſire ad quemcunque,in quem dotis actio transferatur.hoc idẽ te-
nuit Iaſ.in §.fuerat,col.4.verſ.nunquid autem,inſt.de action.ubi declarat fundamentũ Bartoli
hic,& multos contrarium tenentes adducit.& pro hac Bartoli opinione allegat caſum legis.vi-
de quæ ponit Bar.in l.poſt dotem datã,col.fi.infrà eod.ubi tradit an ceſsionario cõpetat. & q.a
iſte paſſus eſt difficilis,vide oĩno Ant.de Fano in tract.de pignorib. & hypoth. in 4. memb.ſe-
cundę par.nu.120.cum ſequ.Quid aũt ſit in ſponſo de futuro,tradit Bar.poſt gl.in l.ij.§.fi.ff.de
priuileg.credit ubi Deo fauente ponã aliqua in lucrubationib. Et priuilegium tacitæ hypothe
cæ tranſire ad quemcunq;,cui actio dotis competit, qm̃ eſt conceſſum actioni, priuilegiũ verò
* prælationis ſoli mulieri,& filijs eiuſdẽ matrimonij cõpetere,& iſta eſt* cõis doctorũ ſñĩa, ut per
Ant.de Fan.in d.tract.de pignorib.& hypoth.in 4.membro ſecundæ par.nu.103.& idẽ docuit
6 ẽt Iaſ.in d.§.fuerat,col.15.Et ideo ſi mulier†monaſteriũ ingrederet̃,tñ ad monaſteriũ hmõi pri
uilegia nõ ſpectarẽt;quia quamuis loco filij habeat̃,nihilominus non hr̃ loco filij eiuſdẽ matri-
monij: ut per Iaſ.in auth.ſi qua mulier,col.4.verſ.limita ſecundò.C.de ſacroſ. eccl.Illud aũt at-
tende in re ꝓpoſita,q.a & ſi Bar.dicat priuilegiũ hypothecæ cõceſſum eſſe actioni,& ꝑpea etiã
* extraneo dotem ſtipulãti cõpetere;idq; ſequit̃ Iaſ.in d.§.fuerat, tñ* cõis opinio eſt in ꝯrium. vi-
de Alex.infrà in l.ij.col.4.niſi dicas illud tranſire ad oẽs deſcendentes,ſiue hr̃des,qui ſuccedant
in actione cõpetenti ipſi uxori.Soc.in cõſ.147.col.3.in 1.vol.illa uerò q̃ ad uxorem uel maritũ
7 non ſpectãt,cum ſint ſtricti iuris non habent hypothecã. Et q̃ hypothecã†& quã prælationem
habeat confeſsio dotis receptæ vide Bal.nouell.in tract. de dote,in x.par. & quæ ego poſui in
lucubr. in rub.ff.de donat.int.uir. & uxor.ubi tenui ꝯ Soc.hic,qui multùm late ꝯ ualiditatẽ con-
feſsionis hmõi diſputauit. De iſta aũt tacita hypotheca,q̃ habet dos cũ priuilegio p̄lationis uel
ſine,de qua hic agit Bar.vide latiſsimè Ant.de Fano in trac.de pignorib.& hypoth.in 4.memb.
8 ſecundæ par.ubi tradit etiã an iſta tacita†hypotheca ad tp̃s promiſsionis dotis an verò ad tp̃s
numerationis retrotrahatur,ut ibi hr̃ nu.87.& ibi nu.105.tradit an hoc priuilegiũ tacitæ hypo
thecæ cum prælatione locũ habeat ꝯ mulierem ꝑtendentem ſimilem hypothecã? Aduerte etiã
diligenter,qm̃ ibidem.nu.117.cum ſeq.tradit,dotem putatiuã hiſdem priuilegijs hypothecæ
& prę̨lationis gaudere,quibus etiã dos uera perfruit̃,de qua te uide Bal.nouell.in trac.de dote,
9 ubi ponit differentias†inter dotem putatiuã & uerã.& de hoc hr̃ per Bart.in l. ſi cùm dotem.§.
ſi mulier,infrà eod.tit.Et circa iſtã hypothecã inquit idem Ant. de Fan.in 1. memb. ſextæ par.
nu.55.Domo hypothecata pro dote areã remanere obligatã,& ideo ſiue debitor ſiue alius in
ea ædificaret,illud ædificiũ eſſe obligatum,ſolutis tñ melioramentis agendum eſſe & nõ antea.
10 Bar.poſtea ſubiungit,priuilegium,ꝙ dotalis†fundus alienari nõ poſsit,tranſire in quemcunq;,
ad quem dos trãsfertur,id ꝙ probatur in l.j.& ĩ l.dotale prædium.§.hęredi.ff.de fund.dota. ſed
huic concluſioni reluctat̃ tex.in §.omnib.in auth.ut immobil.ante nupt.don.ubi poſtquam tra-
ditum eſt,dotem alienari nõ poſſe,ſubiungitur,hæc tm̃ procedere qñ ipſa mulier ageret, & nõ
alius:ideo aduerte.Pergit deinde Bar.dicens,ita fundum dotalem alienatum reuocari poſſe ab
hærede ſicut poſſet ab ipſa muliere.Hoc Bartoli documentum rectè eſt intelligendum,ſcilicèt
ut hæres poſsit hanc alienationem reuocare tanquam nullam,ſicut poſſet ipſa mulier; quia hoc
priuilegium,ꝙ dos ſit inalienabilis, ad hęredem tranſmittitur; nõ autem intelligas dominium
rei dotalis ad hæredem pertinere antequã reſtituat̃:quia non redit dominium ipſo iure niſi ad
ipſam mulierem;nõ autem ad hæredes.ita declarat Bar.in l.Neſennius.§.fundum,propè fi.ff.de
re iud.Nec dicas pro ut aliqui uoluerunt in caſu propoſito,hæredem habere dominium rei do
talis ipſo iure;quia fuit alienata à marito,quemadmodum dici ſolet in ſimili caſu, ꝑꝑ alienatio-
11 nem rei ſubiectæ fideicommiſſo,†dominium ipſo iure trãſire in fideicommiſſarium abſq; ulla
reſtitutione.

restitutione.scd'm gl.in l.sancimus.§.fi.C.ad trebel.& in l.fi.§.si sub conditione. C.cõm.de lega. ideo uendicare potest,ut dr̃ hic.Nam Bat.intelligit tex.in.l.fundum dotalem.ff.de fund.dot.vt ꝓcedat qñ res dotalis apud maritũ mãsit,ideo non transferr̃ dñium,& non uendicat: quia Bat. ꝓsupponit,dñium apud matitum temãsisse,vt excluderet hr̃des uxoris,ut nunquã ueniant, quo possint esse dñi,quia uendicarent,sed quo ad alios extraneos sentit idẽ esse si alienasset: cogita.

12 Bar.in ead.l.col.2.statim subdit,& ad præcedentia annectit,quoddam esse priuilegium,†quod darur ipsi contractui,vt de tacita stipulatione,in l.j.in princ.C.de rei uxor.act.& cõtractum esse bonæfidei,& hæc similiter ad hæredem transferri.sed attende qm̃ ista collectio,quã facit Bar.s. priuilegium darur doti,igitur competit extraneo successori,non est uera; quia extraneus dans dotem non habet tacitam stipulationem.l.vnic.§.accedit.C.de rei uxor.acti.de cuius tex.intellectu agit Dec.in cons.35.cum duob.seq.Item non est bonæfidei, sed stricti iuris.Bar.in l.de diuisione,infrà eo.tit.Item non habet tacitam hypothecam secundum * comm.opin.vt per Ias.in §. fuerat,col.9.in sti.de actio. Sed respondeas licet, Bart. documentũ esse intelligendum respectu ipsius mulieris,q̃ est priuilegiata,& respectu eorum,qui in locũ eius succedunt,non aũt respectu extraneorum dotem promittentium,ac ẽt darur patri ipsius mulieris,vide Dec.in dictis consil.

13 Bar.in ead.col. 2.dicit quoddam esse iust personale,vt est priuilegium prælationis,vt alijs præferatur,& hoc ad hæredes non transmitti. Attende quia hic Bar.vr̃ uelle,indistinctè omnes hæredes excludi,cum indifferenter de hæredib.loquatur,ita ut ẽt filij eius matrimonij excluderentur:cuius contrarium ait Bar.in seq.membro.& de hac re dixi s̃.in princ.huius.l.vbi uideas.Præterea quatenus Bar.ait,hoc priuilegium ad hæredes non transire,quia est personale;contra hoc arguo:nam si in eos transfertur tacita hypotheca,q̃ præponit̃ actionib.personalib.igitur cõclusio Bar.est falsa.Item si tacita hypotheca transferr̃, qua medianre in consequentiã transmittitur prælatio in personalib. quare secus hic de personalibus ad personales? cum oĩno ab hypotheca personales excludantur,vt suprà per Bar. in primo memb. Item priuilegium prælationis quando instrumenta fuerunt eodem die confecta, transit ad hæredes,vt iam anteà dictum est; & tamen alioqui deberent concurrere: ideo idem & in personalibus dicendum uideretur.

14 Bar.in 3.col.vers.Ad secundum,ait,dotem† constitui nudo pacto. Adde etiam ex pollicitatione oriri actionem,quamuis duo specialia concurrerent.l.fi.C.ad vellei.in uoce, pollicita. Bar.in ea.col.ver.q̃ro quid in auo,ait gl.malè dicere in l.fi.C.de dot.promis.Tu uerò dicas bene loqui;quia inq̃t secus esse in auo materno,id qđ uerum est,cùm maternus dotare nõ teneat̃.

15 Bar.in ead.col.3.ver.sed quid si mutus, quærit qũo mutus† accipiens dotem possit dici ꝙ fuerit stipulatus,& soluit,hoc esse intelligendum eo modo,quo fieri potest,vt per seruum.Hoc idẽ sequitur Ias.in §.fuerat,col.16.ver.Nunquid autem ista stipulatio ficta,inst.de action.Attende, nam sequeretur,mutum,qui seruum non hr̃et,uel alium per quem stipulari posset,non præsumi fuisse stipulatum.id quod falsum puto.pręterea non sufficit,ꝙ per interpositã personam aliquis stipulari possit; quia in l.qui ad certum.ff.loca. quam citat Bar. stipulatio à tutore uel curatore fieri potuisset,& tñ non sufficit,ideo clarius dici potest, in stipulatione tacita,neq; uerba neque aliam exigi solennitatem,alioqui uerò in expressa.Bar.in d.l.vnic.§.1.C.de rei uxor.acti.& in simili casu Bar.in l.reos,col.1.ff.de duobus reis. & in l.ij.C.de pact.Ias.in l.v.§.fatis acceptio.ff.de verb.oblig.et contra hanc Bar.solutionem facit,quia persona extrinsecus non præsumitur.l.ita stipulatus.§.Chrysogonus.ĩ fi.ff.de uerb.obl.igit̃ nec seruus, & specialia non sunt multiplicãda.

16 Bar.in ead.col.ver.Aliud priuilegium est,ait,dotem† in arbitrium patris posse conferri; & eo detracto remanet promissio incerta,& ualet.l.cùm post.§.genet.ff.de iut.dot.circa hoc priuilegium scias,in contractib.ultro citroq; obligatorijs regulariter non conferri in arbitrium alicuius contrahentis.l.in ementis.C.de contr.emp.vbi gl. nec etiam in stipulatione.l.stipulatio nõ ualet.ff.de uerb.obl.sed in arbitrium alicuius,qui non sit ex contrahentib.bene potest conferri. l.si quis arbitratus.ff.de uerb.oblig. In ultimis autem uoluntatib.ualet in arbitrium tertiæ personæ,ac etiam ipsius hr̃dis.l.si sic.ff de leg.1.ac etiam in liberam uoluntatem legatarij.l.ita legatũ. §.illi si nolet.ff.eo.tit.de leg.j. Et ex ijs colligi potest, in quib.consistat hoc priuilegium in dote, respectu aliorum ꝯtuum & ultimatum uoluntatum. Est & aliud speciale in dote, qm̃ arbitratore

17 tore † non arbitrante recedimus ab eius persona, ita ut oĩno ualeat promissio.d.§.gener.quod.tñ dubium est an ibi plenè probetur, sed cõis doctorum snĩa est ut recedatur ab eo. Idem est in legato facto per hæc uerba, lego arbitrio Titij. nam illo non arbitrante, alius arbitrabitur, alioqui uerò si dictum esset, si Titius arbitrabitur; quia tunc illo non arbitrante legatum extinguitur.l.j.& ibi Bar.ff.de lega.2.vbi Bar.posuit rationem in 1.col. De qua re uide oĩno quæ posui in lucubrationib.in d.§.gener, vbi dubito an Bar.bene loquatur in d.l.j. ponendo hãc rationem diuersitatis.

18 In contractib.† autem indistinctè arbitratore non arbitrante contractus redditur inanis. Qñ autẽ collata est dos in alterius arbitrium, quid sit arbitrandum, & qũo utendum sit hoc arbitrio in dote declaranda, dixi in d.§.gener, ideo non repeto, cum ibi uideri possit. Et dum Bart.refert quosdam modernos dixisse hoc non esse speciale in dote per iura ibi per eum allata: dicas hæc iura non bene adduci, cum in eis agatur de ultima uoluntate, & in §.gener, de contractu. ita ut inter hæc longa sit differentia, vt uidere est.d.l.si quis arbitratu, & d.l.j.de leg.2.

19 Bar.in ead.l.col.4.ait, dotis† dominium soluto matrimonio ad mulierem reuerti, aduerte quia si Bart.hoc sentit de iure antiquo. loquitur contra ea, quæ ipse idem tradidit in l.Nesennius.§.fundum.in fi.ff.de re iudic.

20 Bar.in d.col.4.in fi. quærit, si testis† dicit se uidisse Titium possidere per xxx.annos semper, deinde probetur Titium aliquo tpe fuisse absentem, an ex hoc conuincatur falsum dixisse? & terminat, dictum testis sustineri.vide Feli.in c.ex tenore, de testib.Roma.in cons.263.& seq.& in cons. 301.& in simili casu Gemi.in c.1.de resti.spoli.in 6.vbi loquitur de uoce, assiduè. Ang.in §.serui, inst.de libert.Ant.de Butr.in c.1.de offi.archipresb.vbi similiter loquitur in uoce, assiduè, dicens accipi debere idest congruo tpe.Soc.in cons.42.col.fi.in 1.uol. Corn.in cons.41.in fi.in 2.uol.

21 Bar.in ea.l.col.5.tradit quot modis† sumatur utilitas publica.vide Aret.in cons.3. Barb.in cons. .In primis.col.5.in 1.uol.& Feli.in c.nonnulli, de rescr.col.23.in 7.fall.& dum Bar.ibi in 6.col. in princip.citat.l.impensa.ff.de relig.& sumpt.fune. aduerte quia illa utilitas non dicitur pertinere ad publicam utilitatem primæ speciei, cum non sit sacra, quia est circa hominis corpus.

22 Bar.in ea.col.6.in princ.inquit, dotem † & fiscum paribus passib.ambulare. Attende qm̃ mulier habet priuilegium prælationis, & alia multa, quæ fisco non competunt.l. assiduis.C. qui potio.in pign.hab.vt patet discurrendo priuilegia mulierum, quorum numerum in princ.huius l.citaui cũ remissionib. Item quia in casu isto non distinguitur inter quæsita & quærenda, vt in seq.membro. Item fiscus utitur iure priuatorum, nisi casus reperiatᷣ decisus.l.item ueniunt.§.ĩ priuatorum.ff.de petit.hære. Item ꝯ fiscum in dubio iudicatur.l.non puto.ff.de iur.fisc.& tamen in dubio pro dote. est respondendum.l.in ambiguis.ff.de iur.dot. Tamen aduerte, quia d.l.non puto, limitatᷣ procedere solum quando fiscus ageret ex causa lucratiua descendente ex delicto, uel ex incapacitate hę redis indigni, alioqui uerò si ex contractu ageretur. ita Ias.in l.de die ponenda, ĩ fi.principij.ff.qui satisd.cog.& in cons.99.in 1.uol.sed Feli.in c.pastoralis, nu.2.cum seq.de rescri.& in c.fi.inter numerum 5.& 6.de re iudic.aliter uidetur sentire quàm faciat Ias.& de hac re non prætermittas uidere Anton.de Fano in tract.de pignorib.& hypothec.in quarto membro secundæ par.nu.135. Dec.in l.in ambiguis.ff.de regul.iur.& Aret.Soc.& omnino Ruinum in hac l.

23 Bar.in ead.col.vers.quarto quæro, tractat an mulieri † sterili competant priuilegia dotis? & decidit ea sibi competere. Vide aliquid apud Bald.in cons.250.col.1.in 1.uol.& tractatus editos de dote. Et dum Bar.subiungit, rationem, fauore dotis esse, solum ut mulier possit nubere: vide textum in §.videamus, in auth.de æqualit.dot.

24 Bar.in ead.l.col.fi.ait fabrum† expelli posse à scholari ut possit studere, vide Abb.& Barb.in c.1. de iudi.& gl.fi.in l.vnic.C.de studi.vrb.Roma.lib.11.& ibi doct.sed contra hoc facit, quia si cuilibet licet ædes suas tollere usq; ad cœlum, & obscurare lumina ita ut commodè studere non poterit, vt est bonus tex.in l.fin.ff.de seruit. ita dicendum uidetur etiam in proposito casu. Et dum subiungit Bart.priuilegium scholarium præferri prioribus in tempore, uide aliquid per Alex.in l.ita stipulatus, col.10.ff.de uerb.oblig.& quæ ibi posui ad Bar. in quarta oppos.

Summarium in l.ij.ff.sol.matrim.

1 *Si extraneus, stipulatus est, dotem sibi reddi, locum habere dilationem.*

2 *Quod*

2 *Quod tibi prodest, & alteri non nocet, petendum est.*
3 *Hæres non cogitur adire fauore religionis.*
4 *Opus nouum non promitti, etiam si agatur de damno.*

Bar. in l. ij. ff. solu. matrim.

1 BAR. in d. l. ij. col. 3. ver. secundò nota, inquit si extraneus† stipulatus est dotem sibi reddi, locũ hr̃e dilationem, de qua in §. ex actio. in l. vnic. C. de rei uxor. actio. sed aduerte qm̃ ꝯ istam conclusionem vr̃ urgere text. in d. §. ex actio, iuncto uers. si nautem, vbi si post annum, scd̃m distinctionem ibi positam, non restituitur dos, ueniunt usuræ statim à die soluti matrimonij ex bona fide. ex quo uidetur innui, dilationem, de qua ibi, non habere locum in extraneo: quia actio competens extraneo est stricti iuris, ut hic per glo. & Bar. & ad istam glo. vide Aret. in cons. 98.

2 Bar. in ea. col. ver. Ad huius, ponit distinctionem de eo, qui aliquid† petit, quod sibi prodest, & alteri non nocet. de hac re uide tex. cum gl. 11. q. 3. & dum Bar. progredit̃ distinguendo, aut præcedit contractus, de cuius natura est, vt faciam, & cogor. l. in creditore. ff. de euictio. Dicas tu immo de natura uendentis pignus non esse, ut de euictione teneat̃, vt ibi per gl. & in l. rescriptum. §. 1. ff. de distrac. pign. item emptor utilem hẽt actionem ꝯ pignorantem ex persona propria. l. si prius. §. 1. ff. de euicti. ad quid igitur cedit uendens, cum cedat tm̃ utilem, & tñ eam habet? Subiungit dein de Bar. Aut non ꝑcedit ꝯtus, de cuius natura sit, vt faciam, & tunc si agitur de lucro, eo casu cõiter cogi non possum, sed hoc non procedere fauore ultimæ uoluntatis, vbi casus contingit. l. quia poterat. ff. ad trebel. Sed ꝯ hoc speciale vr̃ facere tex. in l. namq; §. si. ff. ad trebel. vbi fauore legatorum hæres non cogitur adire, q̃uis præstet̃ cautio indemnitatis. Resp. ibi eum non cogi se cautionis fragilitati committere, quia ei posset esse detrimento: sed in d. l. q̃a poterat, non committit se alicuius fragilitati, quia qui coactus adit, transfert ipso iure actiones actiuas & passiuas in fideicõmissarium, atq; ita ipse liberat̃. Sed adhuc replicari põt, & dici, ẽt ibi eum se committere cautioni, vt non perdat quod consecuturus fuisset, si hr̃ditatem non adiuisset, item circa expensas faciẽdas

3 in hr̃ditate si de longinquo esset, vt per Alex. in d. l. quia poterat. Item ait Bar. hoc ẽt † non procedere fauore religionis. l. si quis sepulchrum. ff. de relig. sed illa. l. si quis sepulchrum, non facit ad rẽ: quia ex parte habentis sepulchrum sine uia tractabatur de damno uitãdo, cum alioqui sepulchrũ foret inutile. præterea hæc regula procedit, qñ concedenti non nocet; sed ibi damnum patiebat̃, ut ibi colligitur, ne magnum detrimentum patiat̃, igitur aliquale. et ex hoc colligitur ampliatio, ut non solum qñ non nocet, sed ẽt quando parum nocet, concedatur fauore religionis. & ꝙ tractet̃ de damno ibi ait Bar. sibi ipsi ꝯrius. Item circa. l. chirographis, cum gl. ff. de admi. tuto. quam citat Bar. hic, aduerte, quia ibi reseruabatur in damnum illins, à quo petebat̃: nam alioqui debitũ probari non potuisset, & sic neq; exigi. Circa ultimum aũt membrum Bar. attende, quia sibi ꝯdicere vr̃; quia ibi non concurrit aliqua ex causis hic per Bart. allatis. item obstat. l. cũ in fundo. §. 1. ff. de iur.

4 dot. item. l. in fundo. ff. de rei uend. vbi Bar. vr̃ soluere. Rursus Bart. sentit opus† nouũ non ꝑmitti, ẽt si agat̃ de damno, ꝯ. l. j. §. sunt qui putãt. ff. ne quid in flumi. publ. vbi possum alueum mutare uel aggeres de nouo ponere, ẽt in præiudicium paruum alterius, vt ibi dicã Deo fauente. Et ideo per illum tex. concludit̃, si unus tractat de damno magno, & alter de paruo, illũ esse præferendum, qui tractat de magno. facit tex. in l. sepulchro, in princ. ff. de religios. ibi, non magnum detrimẽtum. & gl. in l. ij. §. item Varrus. ff. de aq. pluu. arc. & gl. in l. rescripta. C. de precib. impe. offer. Adde ad istã regulã Bar. hic. idem esse & ꝯ. l. quod tibi non ꝑdest, & alteri nocet, non esse faciendũ. l. j. §. deniq; ff. de aqu. pluu. arc. Tamen cogita, & vide Io. Fabr. & Ang. inst. de leg. fus. cani. toll. vbi in hac materia quinq; ponuntur regulæ. quarum aliquæ uidentur limitare hæc documenta, ideo uide oĩno.

Bar. in ea. l. col. pe. ver. tertiò oppo. dicit superuacuã uideri illã cautionẽ, de qua ibi agit̃. De hac re uide aliquid per Bal. nouel. in tract. de dote, fol. 16. col. 1. in fi. vers. 1. limita. in 6. par. & aduerte habendam esse etiam rationem commodioris ꝓbationis, vt per Alex. in cons. 101. col. 2. in 5. uol.

Summarium in d. l. ij. §. quod si in patris. ff. sol. matri.

1 *Actionem de dote profectitiam, esse communem patris & filiæ.*

Bar. in d. l. ij. §. quòd si in patris. ff. sol. matr.

1 BAR. in d. l. §. quòd si in patris, inquit, actionem† de dote profecticiam esse cõem pr̃is & filiæ.

Amplia

Amplia istam regulam singulariter, ut procedat etiam si post dotem datam ex interuallo pater sti puletur, & stipulatio sit simplex nulla persona expressa; nam etiam isto casu præsumitur pater stipulari communiter sibi & filię, & communis est actio utrique. casus est in l. post dotem, secūdum
* tertiam lectu. gl. ibi, quæ * communiter approbatur, ut ibi per Bar. in 3. lectura, & Ias. col. 50. infra eod. tit. & dum Bar. subiungit, quæ sit ratio quæ mouit legislatorem ad inducendam istam communionem, uide omnino Dec. in cons. 35.

Summarium in d. l. ij. § uoluntatem. ff. sol. matr.

1 *Filiam sanæ mentis dici uelle, & consentire, quando est præsens, & non contradicit.*

Bar. in d. l. ij. §. uoluntatem. ff. sol. matr.

1 BAR. in ead. l. §. uoluntatem, ait, filiā † sanæ mentis dici uelle & consentire qñ est p̄sens, & nō ɔ̄dicit. Dicas tu consensum tacitū nunq̄ sufficere, qñ consensus requiritur pro forma uel ad perfectionem actus, ut ex multis probatur, quæ colligit Io. Campegius in tract. de dote, q. 8 t. in 5. par. uide aliquid per Pau. de Cast. in cons. 76. Quid si tacēs corā eo tacet, cui debetur reuerentia, utrum in suum præiudicium consentire uideatur? Feli. latè in c. cūm matrimonij, de offic. deleg. & an & qñ taciturnitas cum præsentia præiudicet, uide Ias. latè in l. quæ dotis, infrà eod. tit. Feli. in c. cùm omnes, nu. 6. de const. & in c. nonne, de præscrip. ubi ponit reg. cum fallen. Orian. in tract. de arbitris, nu. 42. in 1. par. & nu. 13. in 5. par. Abb. in c. non iustè, de procur. & Damasum in tract. de brocardis, nu. 48. Item scias quando aliquis in specie est uocatus ad hoc ut animum suum explicet, si tacet, habetur pro consentiente. ita Feli. post Innoc. in c. 1. de maio. & obed.

Summarium in l. non solum. ff. sol. matr.

1 *In filia requiri in actione dotis, ut habeat consensum patris.*

Bar. in l. non solùm. ff. sol. matr.

1 BART. in d. l. non solùm, col. 2. inquit, in filia † requiri in actione dotis, ut habeat consensum patris, in patre autem sufficere ut filia non contradicat. vide Paul. de Castr. & Alex. in auth. quod locum. C. de collat.

Summarium in l. de diuisione. ff. sol. matr.

1 *Quō fructus ultimi anni, quo matrimonium dissoluitur, diuidant inter uirum et uxorem, uel hæredes eorū.*
2 *Fructus debentur marito sustinenti onera matrimonij.*
3 *Actionem ex stipulatu, quæ non competit mulieri, esse stricti iuris.*
4 *Actione ex stipulatu tacitam hypothecam non continere.*

Bar. in l. de diuisione. ff. sol. matr.

1 BART. in d. l. de diuisione, tractat quomodo fructus † ultimi anni, quo matrimoniū soluitur, diuidantur inter uirum & uxorem, uel hęredes eorum. De materia huius. l. vide Anch. in cons. 94. Bar. in ead. l. col. 2. opponit contra gl. d. l. fi. §. fi. C. de iur. dot. Tu de isto contrario uide Bar. in d. l. fi. ubi posui, & Alex. in cons. 74. & in cons. 147. in 5. volu. ubi ait, hoc gl. documentum, ut fructus
2 † debeatur marito sustinenti onera matrimonij, esse * communiter approbatum. vide Bal. in cons.
* 369. in 4. volum.
3 Bar. in ead. l. col. fi. uers. ad secundum, ait, actionem † ex stipulatu, quæ non competit mulieri, esse stricti iuris. Idem sequitur Ias. in §. fuerat, col. 3. in 2. notab. vers. dubium istud, inst. de action. & de hac re an actio ex stipulatu, quæ competit extraneo ex sua stipulatione, sit stricti iuris, uel bonæ fidei? uide Ias. in d. §. fuerat, col. 3. versi. suprascriptum, & melius quàm alibi in recollectis suis in l. si constante, fol. 17. in 6. quæst. secundæ par. princ. Bartoli versi. ultimò in quantum, infrà eod. titu. ubi concludit, eam esse stricti iuris, tribus fundamentis, licèt Barto. ibi contrarium sentiat. Ex hoc
4 infertur, stipulationem † hanc tacitam hypothecam non continere, & ista est * comm. opinio. ut
* per Ias. in d. §. fuerat, col. 9. quamuis ipse contrarium teneat. sed contra utrunque dictum insurgo: nam priuilegium bonæ fidei & tacitæ hypothecæ conceditur doti, & actioni de dote, & per consequens transit ad quemcunque, ad quem transit actio dotis, ut per Bar. in l. j. col. 1. supra eod. igitur etiam extraneo debet competere. Cogita si dici posset, dicta ibi per Bar. procedere in actione, quæ respectu ipsius mulieris priuilegium fuit adepta, ideo illud semper retinet, quamuis ad alium

alium transeat. Hic uerò sumus in actione, quæ originem habuit in extraneo, & huiusmodi priuilegium nunquam fuit adepta. & propterea dici non potest, ut priuilegium aliquod retineatur, cum huic actioni nunquam fuerit annexum.

Summarium in l. fructus. ff. sol. matr.

1 *Fructus an intelligantur deductis expensis.*
2 *Fructuum appellatione, quodcunque interesse continetur.*
3 *Appellatione fructuum, partus ancillæ non continetur.*
4 *Quid appellatione fructuum contineatur.*
5 *Dictio post, & postea, utrum necessariò temporis interuallum importet.*

Bar. in l. fructus. ff. sol. matr.

1 BART. in d. l. fructus, uers. pro declaratione, quærit, an Fructus † intelligantur deductis expẽsis? vide Feli. in c. ad aures, col. 9. versi. duodecima conclusio, de rescrip. & in c. ad nostram. nu. 3. de iureiur. ubi infert ad pulchras quæst. Alex. in l. vbi purè. ff. ad Trebell. Abb. in c. pastoralis, col. 3. de decim. & Bald. nouell in tract. de dote, in 6. par. in 75. priuilegio, & latè Io. Campegium in tract. de dote in 12. q. 2. par. ubi etiam ipse distinguit, utrum hæc uox proferatur ab homine, an
2 à lege, & declarat & limitat, ut ibi per eum. Item fructuum † appellatione quodcunque interesse continetur. tex. est notatu dignus in l. loci corpus, & ibi Bal. ff. si seru. uendic. tradit Campegius in eod. tract. quæst. 33. secundæ part. Adde etiam fructum aliquando compensari cum alio fructu eiusdem anni: ita ut expensæ quæ ex uno detrahi non possunt, quia non sufficiunt, ex alio deducantur. tex. est sing. in l. si fundi. §. fi. infrà eod. tit. & quomodo intelligantur fructuum fructus, est gl. quæ dicitur singul. in l. sed & partis. ff. quod. met. caus. uide tex. expressum in l. Iulianus idem scribit si haberem. ff. de rei uend. uide Alex. & alios in l. cùm fundus. ff. si cert. pet. Attende, quia appel
3 latione † fructuum non continetur partus ancillæ, quia indignum uidebatur hominem in fructu esse, cùm homo sit finis omnium productorum. l. in pecudum. ff. de usur. sed appellatione redditus etiam ancillæ partus continetur, & ideo ista uox, redditus, est generalior uoce, fructus. Specu. in tit. de loca. & conduc. §. 5. versi. sed pone. Item fructuum appellatione non continentur pecu-
4 niæ. l. fundus qui. ff. loca. & habetur in l. vsura pecuniæ, eod. tit. Et quid appellatione † fructuum contineatur tradit idem Bar. in l. cùm in plures, in principio. ff. loca. Et fructuum appellatione uenit arundo. l. qui fundum. ff. de cõtr. empt. Item uenit fœnum & palea. l. si usufructuarius messem. ff. quib. mod. usufr. amit. Item & glans uenit sub nomine fructuum, quia id, quod nascitur, & renascitur, nuncupatur fructus, secundum gl. & Abb. in c. salubriter, in fi. de usur. sed glans est huiusmodi, igitur &c. facit quod habetur in l. sylua. §. glans. ff. de uerb. signif. Itẽ quercus dicitur arbor fructifera, & appellatione glandis omnis fructus comprehenditur. l. qui uenenum. §. glandis. ff. de uerb. signif. habetur in l. j. ff. de gland. legen.
5 Bar. in ead. l. in fi. versi. vltimò est, tractat de significatione † huius uocis, post, & postea, utrum necessariò temporis interuallum importet. vide tex. in l. iurisgentium. §. quinimmò, cum. §. seq. uersi. idem responsum. ff. de pact. & in c. non solùm, ubi Gemin. de appell. in 6. in 1. notab. & in §. 1. eod. cap. in princ. & Barb. in repet. c. cùm. M. col. 36. & seq. de const. & in c. si quis presbyterorum, in fi. de reb. eccl. non alien. & in c. 2. col. pen. de offic. deleg. & tex. in l. ij. ff. de cust. reor. & de uoce, post, uide quæ tradit Gemin. in c. 1. in princ. de rest. spoli. in 6. Barto. & Bald. in l. quotiens. §. si quis ita. ff. de hæred. inst. Et de uoce, postmodum, uide Barb. in c. postulasti, col. 1. de for. compet. De significatione uocis, postea, uide semper Antonium Corset. in suis singul. in hac uoce, postea, ubi ait importare temporis interuallum. l. pacta conuenta, & ibi gl. in uoce, postea. ff. de contrah. empt. Sed in materia fauorabili stare posse etiam incontinenti: vide omnino eum in fonte, quia multa ad rem facientia aggregauit. Et de significatione uocis, mox, de qua etiam hic agit Barto. vide Felin. in cap. præterea, de testi. cogen. & Barto. in l. tutor qui repertorium. ff. de administr. & peric. tutor.

Summarium in l.diuortio.ff.sol.matr.

1 *Infra annum soluti matrimonij, vbi mulier debeat operari.*

2 *Uxor non habitans cum marito, an debeat ab eo alimentari.*

Bar. in l.diuortio.ff.solu.matr.

1 BAR. in d.l.diuortio, in princ.quærit, infra annum † vbi mulier debeat operari? deciditque eam operari debere vbi habet alimenta. vide Barb. in cons.40.col.fi.in 1.uol.& in cons.63.col. 10.& seq.in 2.vol.Capr.in consi.72.col.5.& seq.& de hac re uidetur esse gl. in l.sicut, de oper. libert.quam putat esse unicam & sing.Salic.in l.vnic.§.exactio.C. de rei uxor.actio.vt latè habetur per Ant.Corset.in singularib.suis, in uoce, vxor, vbi multa scitu digna retulit, citatq; B.Thomam,& philosoph.vide omninò, & non prætermittas.et Alex.in consi.131. Verè crudelis, in 4.vol.vbi declarat dicta hic per Bar.& in cons.3.col.pe.eod.uol. & de istis alimentis uide Alex. in cons.48.in 3.vol.& in consi.72.col.pen. in 5.uol.& in consi.78.eod. uolu. vbi agit de uxore
2 † non habitante cum marito,& latè in cons.141.eo.uol.5.&Card.in cons.78.Aret.in cons.98. Bal.in consi.92.in 2.uol.Roma.in cons.517. vbi tradit de uxore indotata quando habitat cum marito, et mulierem uiduam teneri opera præstare hæredibus mariti, à quibus recipit alimenta, docuit Ang.in §.1.inst.ad Tertull.

Summarium in d.l.diuortio.§.ex contrario.ff.sol.matr.

1 *Quando maritus ex fundo fructus non percipit, mulier ei tenetur quò ad fructus percipiendos.*

Bar.in d.l.diuortio.§.ex contrario.ff.sol.matr.

1 BAR. in ead.l.§.ex contrario, vers.Ad huius declarationem, ait quando maritus † ex fundo fructus non percipit, mulierem ei teneri quò ad fructus percipiendos. sed quæro qua ratione hoc fiat cùm maritus lucretur fructus ultimi anni pro rata tantum, & iste annus dicitur sterilis, ✱ & immo culpa mariti, qui citius non locauit,& ideo sibi est imputandum. Tamen retenta* communi opinione, quæro quid pertinebit percipere ad maritum, an quinque an sex aurei debeantur, sicut matrimonium durauit quinque uel sex mensibus.

Summarium in d.l.diuortio.§.ob donationes.ff.sol.matr.

1 *An contra petitionem dotis obstet compensationis exceptio.*

2 *Repetitioni dotis an opponi possit compensatio.*

Bar.in d.l.diuortio.§.ob donationes.ff. sol.matr.

1 BAR. in ead.l.§.ob donationes, tradit an contra petitionem † dotis obstet compensationis exceptio? et dum ibi propè fi.inquit, fructus perceptos ex pignore, si sunt consumpti, cum debito compensari, alioqui uerò si non sunt consumpti. vide pulchrum dictum Bal.in rubri. C.de loca.col.15.& dum ibi subiungit Bar.eum, qui fructus ex re sua licitè percipit, vt maritus, ut creditor, vel tutor & procurator, fructibus consumptis non teneri ad fructus, sed ad æstimationem tm̄. Adde quando ēt teneretur ad fructus, eum tamen non teneri nisi usque ad triennium, cum plus præsumptione iuris durare non præsumatur, vt colligitur ex traditis per Bart.in l.uinum; col.3.ff.si cert.pet. Postquam hic de quadam compensatione agitur, quæro nunquid repetitio-
2 ni dotis † opponi posit compensatio? Respon.eam opponi non posse.l.vnic.§. taceat.C.de rei uxor.acti.tradit Alex.in consi.131.col.1.in 4.uolu. Rursus quæro, an dos ab hæredibus mariti retineri possit, donec mulier reddat rationem administratę tutelę? Soc.tenuit eā retineri posse. qui respondit ad tex.in d.§.taceat. Sed Anto.de Fano contrarium docuit in tract.de pignorib. & hypoth.in primo membro quintæ par.nu.45.vbi hæc omnia inuenies.

Summarium in d.l.diuortio.§.quod in anno.ff.sol.matr.

1 *Illud, quod dicitur de uno anno, intelligendum esse de una cultura, siue sit maioris tēporis, siue minoris.*

Bar.in d.l.diuortio.§.quod in anno.ff.sol. matr.

1 BAR. in ea.l.§.quod in anno, ait, illud, qđ dr̄ † de anno, intelligendum esse de una cultura siue sit maioris temporis siue minoris. vide Alex.in cons.107.col.3.& in consi.105.col.2. in 3.uol.

Summarium in d.l.diuortio.§.si fundum.ff.sol.matri.

1 *An ille qui accepit fundum in emphyteusim, possit incidere arbores fructiferas.*

Bar.in d.l.diuortio.§.si fundum.ff.sol.matr.

1 Bart. in ead.l.§.si fundum,in fi.quærit an ille,qui accepit† fundum in emphyteosim,possit incidere arbores fructiferas.& decidit q non.Pro declaratione huius rei uide omninò Alex. in cons.118.in 5.uol.sed quæro hic utrum quercus,quæ facit glandes,debeat inter arbores fructiferas annumerari? Respon.debere,per ea quæ dixi suprà in l.fructus.hoc eo.tit. Et an usufructuarius habeat arbores? vide Paul.de Monte pico latè distinguentem in repet.l.Titia cum testamento.§.Titia cum nuberet,nu.93.ff.de leg.2.vbi subiungit,usufructuarium,qui incidit arbores fructiferas,posse priuari usufructu.

Summarium in d.l.diuortio.§.si uir.ff.sol.matr.

1 *Si maritus notarius reliquit uxori usumfructum omnium bonorum,vtrum ei debeantur utilitates,quæ percipiuntur contemplatione scripturarum.*

Bar.in d.l.diuortio.§.si uir.ff.sol.matr.

1 Bar. in ead.l.§.si uir,in fi.quærit,si maritus† notarius reliquit uxori usufructum oĩum bonorum,vtrum ei debeantur utilitates,quæ percipiuntur contemplatione prothocollorum & scripturarum? & decidit q non:quia fructus dñr illi,qui nascuntur,& renascuntur,sed isti non sunt eiusmodi,igitur &c.Vide quæ posui in.l.fructus,suprà eo.tit.& Soc.in cons.100.in 1.uol.Alex. in l.quidam.§.nihil,infrà eo. Tamen contra istam conclusionem vr̃ facere documentũ Oldr.in cons.24.vbi ait,usufructuario oĩum bonorum deberi laudemium,& tñ hoc non renascitur, sed tm̃ semel percipitur,igitur cõtra Bar.De hac materia usufructus relicti uide plenissimè Pau.de Monte pico in repet.l.Titia cum testõ.§.Titia cũ nuberet.ff.de leg.2.& semper ad eũ recurre.

Summarium in d.l.diuortio.§.interdum.ff.sol.matr.

1 *Immobilia statim restituuntur mulieri, mobilia uerò post tempus.*

Bar.in d.l.diuortio.§.interdum.ff.sol.matr.

1 Bar. in ead.l.§.interdum,uers. sed quæro,rationẽ quærit,quare immobilia† statim restituuntur mulieri,mobilia uerò post tempus? Adde tamen si mulier non habet unde se alat,hæredes mariti interim eam alere debere,vt per Ias.in §.fuerat,col.6.ver.restat,inst.de actio.vbi limitat hoc non procedere,quando hæredes mariti uellent dotem restituere.Item si mulier perseuerat in uiduitate.Et ibi Ias.col.7.quærit quid si post annum dos non sit restituta,an ẽt isto casu eam alere teneantur? & concludit,si mulier non fuit negligens in dote petenda,eam ali debere. Illud autem.l.mobilia non nisi elapso anno esse restituenda,limitat non procedere in hoĩe,cui pecuniæ non desunt,ut in campsore.Ias.in d.§.fuerat,col.8.vbi ipse contrarium sentit.

Summarium in d.l.diuortio.§.impendia.ff.sol.matr.

1 *Impendia facta causa fructuum quærendorum, de fructibus esse deducenda.*

Bar.In d.l.diuortio.§.impendia.ff. sol.matr.

1 Bar. in ead.l.§.impendia,inquit,impendia† facta causa fructuum quærendorum,de fructibus esse deducenda. vide Pau.de Cast.in cons.326.vbi in specie loquitur de aliquibus casibus, et uide quæ posui in l.fructus, suprà eod.tit.

Summarium in l.si mora.ff.sol.matr.

1 *Mora mulieris in non recipiendo fundũ dotalẽ, facit maritũ teneri de dolo duntaxàt, & de fructib. quos percepit.*

2 *Grauius est delictum in committendo, quàm in omittendo.*

3 *Aduocatum qui ex debito officij sui ita si negligentia, sicut si dolo amittit causam clientuli sui, teneri ad damnum resarciendum.*

4 *Exceptio debet esse de comprehensis sub regula.*

5 *Testis qui se ad dicendam ueritatem adstrinxit, ita ob ueritatem quam tacuit, sicut ob prolatum mendacium falsi criminis reus efficitur.*

6 *Medicus dicitur occidere infirmos, si eius negligentia moriuntur.*

Bar.in l.si mora.ff.sol.matr.

1 Bart. in d.l.si mora,sic ait in summa. Mora mulieris † in non recipiendo fundum dotalem facit maritum teneri de dolo dũtaxàt, & de fructibus quos percepit. & dum ibi oppo.extra

tra gl.dicens,neminem teneri de negligentia. vide in simili casu Alex.in cõs.244.Super primo, col.4.vers.& primò,in lib.primi & secundi uol.Attende etiam qm ex isto tex. cum gl.colligunt
2 doctores illam regulam.s.grauius esse delictum† in cõmittendo,quã in omittendo:& ideo culpa in faciendo maior est quã sit culpa in non faciendo,scdm Bar.in hac l.in 2.cõl.in fi.vide Barba.in cons.3.col.3.in 2.volu.Alex.in l.j.C.de repud.bon.pos.immo culpa latissima in faciendo æquiparatur latæ culpæ in non faciendo,vt per Bar.in l.quod Nerua,col.antepe.ff.depos.uide Dec.in cõns.37. Ista regula limitatur nõn hře locum qñ aliquis à lege siue à pacto est obligatus ad non omittendum.Ang.in cons.72.Item,in ijs,qui ex officio tenentur aliquid facere,quia negligentia eorũm æquiparatur dolo:ita Pet.de Anch.in cons.58.Ex narratis in facto,& Craue.
3 in cons.132.nu.4.et ideo infertur,aduocatum† qui ex debito officij sui,ita si negligentia,sicut si dolo,amittit causam clientuli sui,teneri ad damnum resarciẽdum.Feli.in c.tua nos,de homic. sic ẽt infertur ad prælatum,in quo peccatum negligentię grauissimum est.Meminimus.n.timere nos debere q̃ comminetur Deus negligentiæ sacerdotum,ait Hilarius in c.nulli fas.25.q.1. idcirco delictum hoc non minori pœna dignum esse quàm si dolo perpetratum foret à legibus existimatur,vt uidere est in c.dictum.81.dist.vbi gl.id adnotandum esse perhibet,prælatum pariter pro negligentia,sicut & pro dolo deponendum esse,& ad hoc multos canones hoc ipsum sentientes adducit.Hoc idem & B.Hieronymi testimonio comprobatur, qui ad Heliodorum scribens ita locutus est: Infatuatum sal ad nihilum prodest,nisi ut proijciatur foràs & conculcetur à porcis.quæ uerba nihil aliud indicant,quam prælatum negligẽtem dignitate spoliandum esse,teste gl.in c.non omnes.2.q.7.Accedit gl.in c.sæpe fit. 12.qu.2. idem colligitur ex ijs,quæ Deus negligenti speculatori comminatur,Ezech.33.dicẽs, sanguinem eius requiram de manu speculatoris,qui non insonuerit buccina,cum uideret gladium uenientem. & de hoc uide Feli. in c.1.col.3.de offi.deleg.&in rubr.& in c.1.de tregu.& pac.Et ex ijs confutatur illa exceptio, quam per istam gl.faciebat Dec.ad euitandũ tex. in c.si Papa.40.dist.notoria.n.crimina in conciliabulo Mediolanensi Iulio ij.Rom.Pontifici opponebant: & quia respondebatur de ijs contra Papam agi nõ posse,nisi sit à fide deuius,dicebat Dec. tex.illum procedere solùm in delictis in omittendo,ex quib.non rectè infertur ad delicta in committendo,quę sunt grauiora,per istã gl.nam hoc responsum Dec.falsum est,quia in prælato ista crimina æquiparãtur,vt dixi,falsum est ẽt alia ratione: nam in d.c.si Papa,excipitur casus hæresis, qui utiq; in committendo consistit,igit in regula illius tex.continentur ẽt crimina,quæ in committendo consistunt: quia excep-
4 tio† debet esse de comprehensis sub regula.l.si.§.cui dulcia.ff.de uin.ole.trit leg.Bar.post glo. in l.j.ff.de reg.iur.Item limita pdictam regulam in eo non procedere,qui proferendæ ueritatis onus assumpsit:nam ita dr proditor ueritatis eam tacendo, ac si mendaciũ loqueretur.c.nolite timere.11.q.3.idq; testatur B.Augustinus ad Casulanum,dicens,vtrũq; reus est, & qui ueritatem occultat,& qui mendacium profert:nam ille prodesse non vult,& iste nocere desiderat. q̃
5 quidem paria sunt,vt hř in c.quisquis metu,ead.cau.& quæst.Hinc testis,† qui se ad dicendam ueritatem astrinxit,ita ob ueritatem quam tacuit, sicut ob prolatum mendacium falsi criminis reus efficitur.c.1.de crim.fals.item eum,qui uel pacto uel lege ad nõ negligendum onus,quod suscepit,astrictus est,perinde si negligit,ac si committeret, peccare docuit Ange.in cons.72.& in proposita re non est prętermittendus tex.not.in l.si seruus.§.si fornicarius.ff.ad leg.Aquil.&
6 tex.cum gl.in c.inferiorum.86.dist.Limita ẽt non procedere in medico† cuius negligentia moriuntur infirmi,quia perinde est ac si eos occidisset:& ideo nõ potest ad sacros ordines promoueri.Abb.in c.ad aures,de ætat.& qualit.quamuis illa sit lectura Ant.de Bur.& hæc omnia possunt contineri in prima limita.scilicet de illis,qui ratione officij tenentur facere.& dum Bar.in hac,l.si mora,in fi.princ.tractat q̃onem,Quidam promisit custodire castrum usq; ad annũ,finito anno castrum obtulit dño,& dñs eum non accepit,postea castrum perditur,vtrum is teneat? de qua re uide quę latè posui ad Bar.in l.itẽ q̃ri.§.q. impleto.ff.loca.& Soc.in cõs.196.i 1.uol.

Summarium in l.si ab hostibus.§.si uir uxorem.ff.sol.matr.

1 *1 Maritus uxorem interficiens,non debet aliquid lucrari ex dote.*

2 *Maritus qui uxorem trucidauit, dicitur parricida.*

3 *Quicquid fit lege permittente pœnam non meretur.*

Bar. in l. si ab hostibus. §. si uir uxorem. ff. sol. matr.

1 BAR. in d. l. §. si uir uxorem, ait, maritum, † qui uxorem interficit, non debere aliquid lucrari ex dote, et postea Bart. tradit etiam quid si eam non interficit, sed ei medicum non adhibet. vide Bal. in l. quod si nolit. §. pen. ff. de ædil. edict. & in cons. 35. in 5. par. vbi loquitur in muliere excommunicata, & ad prædicta uide Paul. de Castr. in l. sorore. C. de his quæ in test. & in l. si ab hostibus. §. si uir, infrà eod. tit. vbi ait, idem si medicum uxori ægrotæ non adhibet, ac si eam interficeret, nisi morbo incurabili ægrotaret. Soc. in consi. 105. col. fin. in 3. uolu. Et declara hoc

2 quod dicitur de medico, vt per Alex. in consi. 123. in 7. vol. Circa prædicta scias maritum, † qui uxorem trucidauit, dici parricidam. l. j. ff. ad leg. Pompe. de parric. Soci. in cons. 124. col. 1. in 3. vol. Quid si maritus uxorem occidit, vtrum lucretur dotem ex forma statuti, & deinde fiscus tale lucrum ei auferat tanquam ab indigno, an uerò statim uenientibus ab intestato deferatur? & ista ultima est uerior, & quæ sit ratio uide plenè apud Io. Campegium in tract. de dote, in 2. q. quintæ par. Attende tamen hoc, quod de marito dicitur occidente uxorem, non habere locum quando eam iure potest interficere; vt si eam inueniret adulterantem cum uili persona, vt est tex. cum glo. in l. nec timere. ff. quod met. cau. uel si esset bannita, & statuto cautum esset,

3 bannitos posse offendi impune: nam quicquid lege fit permittente † pœnam non meretur. l. Gracchus. C. de adulte. Sed quid si maritus procurauit, vt uxor sua banniretur, quo postea possit eam impune occidere? Respon. maritum non excusari propter hoc: ita Dec. in consi. 525. in fi. Ad quod facit commune illud documentũ, quod tradi solet, cùm sci'icet, qui aliquid procurauit & affectauit, carere debere omni commodo rei affectatæ concesso, ut per Feli. in c. fin. de testi. Rom. in singul. 591. Ang. in consi. 245. col. 3. tex. & ibi Bar. in l. scire oportet. ff. de tut. & cura. dat. ab his. & Thom. Ferrat. in caut. 18.

Summarium in l. si alienam. ff. sol. matr.

1 *An & quando ille, qui habet causam à me, possit mihi referre quæstionem dominij.*

2 *Tertia persona an possit in iudicio comparere, & opponere dominij exceptionem.*

3 *Executor potest cognoscere de iure tertij, & non exequi.*

Bar. in l. si alienam. ff. solu. matr.

1 BAR. in d. l. si alienam, in principio, tradit an & quando ille, qui habet † causam à me, possit mihi referre quæstionem dominij? vide Alex. in consi. 92. in 1. vol. & in cons. 1. col. fi. in 4. uol.

2 Bar. in d. l. si alienam, in fi. quærit, an tertia † persona possit in iudicio comparere, & opponere dominij exceptionem, dicens ego sum dñs, non restituas huic agenti? Dicas tertiam personam posse comparere & impedire executionem latæ sñiæ in fauorem alicuius. Feli. in c. ueniẽs. 2. de testi. vbi inter cætera duo habentur memoratu dignisima: unum q̃ etiam in causa spoliationis poterit comparere & executionem sententiæ impedire, quæ lata sit ad fauorem spoliati. aliud est, quia quando tertia persona comparet, sufficit ei quodam colore ostendere suum interesse, ut puta si dicat, se electum, satis est ostendere electionem, quamuis non probetur, eam esse legitimè factam; neque exceptio nullitatis illi potest esse impedimento. vide eundẽ Feli. in c. cum super, de off. deleg. & oĩno in c. cùm super. nu. 17. de re iud. ubi dicit unũ ualde adnotandũ. Di-

3 cas ẽt merum executorem † posse cognoscere de iure tertij, & non exequi. Alex. in cõs. 101. in 5. vol. Ang. in l. si suspecta. ff. de inoff. testa. & Feli. in c. qualiter & quando, de accusat. item tertius potest comparere in quocunque termino causæ pendentis, Crauet. in cons. 14.

Summarium in l. maritum. ff. sol. matr.

1 *Priuilegium, quod habet maritus, ne conueniatur nisi in quantum facere potest, ad hæredes non porrigitur, & nu. 2.*

3 *Maritus conueniri non potest, nisi deducto ne egeat.*

Bar. in l. maritum. ff. sol. matr.

1 BAR. in d. l. maritum, tradit de priuilegio, quod habet maritus, † ut non conueniatur nisi in quantum

quantum facere poteſt: & huiuſmodi priuilegium ait non porrigi ad hæredes. An autẽ quando maritus conuenitur conſtante matrimonio propter inopiam poſsit iſtam opponere exceptionem? & an diſtinguatur utrum conuentus ſit actione reali an perſonali? vide Bar. in l. ſi con ſtante, in princi. in 8. q. quartæ q. princip. infrà eod. tit. vbi latiſsime Alex. & Iaſ. ex hoc, quòd maritus non condemnetur uſq; adeò ut egeat, & ſit pauper, conſiderãdi ſunt potiſsimum fructus, qui ex patrimonio redigi poſſunt, & redditus, non autem ualor, & quid ex uenditione rerũ per cipi poſſet. tex. eſt mirabilis & ſing. ſecundum Bar. in l. qui bonis. ff. de ceſsi. bonor. id quod pu
2 to menti eſſe tenendum. Circa illud autem, ſcilicet hoc priuilegium † ad hæredes non tranſmitti. contra hoc faciunt trad. per Aret. in rubri. ff. de acq. hære. col. fi. uerſ. Adde etiam. Item ſcias in re propoſita, maritum, qui negat matrimonium, hoc priuilegio gaudere non poſſe. Bar. in l. etiam. §. 1. in fi. infrà eod. tit. vbi poſui. Item hoc priuilegio maritus perfrui non poteſt, quando ex induſtria poſſet uiuere: quia eo caſu non diceretur egeſtate laborare, vt uoluit gl. not. in l. ſi maritus, infrà eod. & Soc. in conſi. 30. in 4. uol. Attende etiam quoniam iſta regula ſcilicet ma-
3 ritum † conueniri non poſſe niſi deducto ne egeat, patitur xx. limitationes, vt videre eſt apud Io. Campegium in tract. de dote, q. 238. tertiæ par. vbi etiam declaratur quomodo iſtud priuilegium ſit intelligendum. An ſcilicet ſalua dignitate ipſius mariti, an non; vide ibi in quæſt. ſeq.

Summarium in l. quia tale. ff. ſol. matr.

1 *Beneficium perſonale, ad hæredes non tranſit.*
2 *Priuilegium conceſſum alicui cum ſua familia ob eius merita, an duret poſt mortẽ illius, cui fuit cõceſſum.*
3 *An & quando priuilegium cognoſcatur eſſe perſonale, uel reale.*
4 *Priuilegium perſonale amittitur propter unam tantùm contrauentionem, quæ ſponte fiat.*
5 *Priuilegium, quando tranſeat ad ſucceſſorem.*
6 *Quando conceſſum eſt priuilegium alicui, & poſteris eius, uel hæredibus, ad quos tranſeat.*

Bar. in l. quia tale. ff. ſolu. matr.

1 BAR. in d. l. quia tale, ſic ait in ſumma, beneficium † perſonale ad hæredes non tranſit. De hac re, quando priuilegium ad ſucceſſores tranſeat, vide Abb. in c. ſignificauit, in fi. de reſcri. & Feli. in c. mandata, de præſump. & Soc. in conſi. 58. in 1. vol. & quæ dixi in l. maritus, ſuprà eod. tit. Et quamuis priuilegium perſonale perſonam priuilegiatam egredi non ſoleat, tamen hoc non habet locum quando is commodè priuilegio ſolus uti non poſſet. Feli. in c. quàm ſit, de iudæ. & ideo priuilegium alicui conceſſum porrigitur ad miniſtros, ſine quibus eſſe non poteſt. l. adminiſtrantes, in princip. & ibi Bar. ff. de excuſat. tut. Bal. in auth. habita. C. ne fili. pro patr. facit tex. in l. certum. ff. de uſu & habit. tradit Areti. in conſi. 17. colu. 11. An autem priuilegium
2 conceſſum alicui cum ſua familia ob eius merita duret poſt mortem illius cui fuit conceſſum? vide Soc. in conſi. 84. in 3. uol. & priuilegium non egreditur perſonam quando perſona fuit immediata cauſa priuilegij. Soc. in conſi. 115. col. 5. in 1. volu. Quid ſit priuilegium perſonale, & quot modis dicatur perſonale, tradit Dyn. & Io. Andr. in c. priuilegium, de reg. iur. in 6. ubi etiã docuit quomodò fiat eius interpretatio, & quomodò dicatur cum perſona eſtingui. Quomo-
3 dò autem † & quando priuilegium cognoſcatur eſſe perſonale uel reale, vide Alex. in conſi. 86. & in conſi. 101. in 1. uol. & Feli. in d. c. mandata, de præſump. & quando exprimitur nomen proprium illius, cui conceditur priuilegium, tunc conijciendum eſſe, vt ſit perſonale, ait Soci. in d. conſi. 58. in 1. uol. Ad quæ omnia uideas Bar. in l. apud Iulianum. §. ſi quis alicui. ff. de lega. 1. & in l. j. ff. de conſt. princi. & Dyn. in c. quæ à iure, de reg. iur. in 6. Abb. in c. ſanè, de priuileg. Item
4 ſcias, priuilegium † perſonale amitti propter unam tantum contrauentionem, quæ ſponte fiat. c. pro illorum, de præben. quod intellige uerum eſſe, ſi ille actus ſortitus fuit effectũ, alioqui ſolus conatus non ſufficeret. Feli. in c. cùm acceſsiſſent. nu. 32. in uerſ. ſextò limita dũmodò actus,
5 de conſtitu. Progreditur poſtea Bar. in d. l. quia tale, declarando quando priuilegium † tranſeat ad ſucceſſorem. et ait, ſi perſona non eſt cauſa proxima priuilegij, ſed læſio, vt in muliere, quæ iuuatur velleiano, & tunc tranſit ad ſucceſſores. ſed contra hoc dictum opponitur: nam læſio, fragilitas ſexus, & fauor liberorum dederũt cauſam proximã & immediatam priuilegijs dotis,

ut traditum est in l.j.supra eo.tit.& tñ priuilegium plationis non transfert, ut inquit Bar.in d.l.j.
6 col. 1.& 2. Subiungit deinde Bar.in hac.l.qñ cōcessum† est priuilegiū alicui & posteris eius, vel hrdib.ad quos transeat. vide Alex.in cōs.303. Viso themate, in lib.primi & secundi uol. & Feli. in d.c.mandata, de præsump.cum ibi additis ad Feli.et dum ibi in fi.qrit Bar.an in dubio priuilegium censeatur esse personale uel reale: vide Io.de Anan.in consi.20. Alex.in d.cons.86.& in d.consi.101.col.2.in 1.uolu. Soci.in d.consi.58.col.2.in 1.uol. Bal.in consi.112.in 1.uol.& in consi.112.in 2.uol.Anchar.in cons.327. Aret.in l.idem Iulianus.§.si quis aliam, col.2.ff.de leg.1.& Feli.in c.quoniam Abbas, de off.deleg.

Summarium in l.alia causa.§.eleganter.ff.sol.matr.

1 *Pactum ut maritus conueniatur ultra quàm facere potest, non ualet.*

Bar.in l.alia causa.§.eleganter.ff.solu.matr.

1 BAR. in d.§.eleganter, ait, pactum, † ut maritus conueniatur ultra quam facere potest, nō ualere. Ex hoc infert Bart. etiam pactum non tenere, ut creditori liceat capere debitorem. De hoc uide Feli.in c.de cætero, col.5.& seq.de re iudic.& Bal.in auth.immo.C.de actio.& oblig. Et dum subiungit Bar.an pactum ualeat, ne liceat debitori cedere bonis? vide Feli.in c.si diligenti, col.1.uers.tertium, de for.comp.& in c.ex rescripto, nu.9.de iureiur.vbi refert opiniones esse pro utraque parte.& Ias.in §.fi.col.fi.vers.restat, inst.de action.

Summarium in l.rei iudicatæ.§.hæredi mariti.ff.sol.matr.

1 *Compensatio obijci potest mulieri dotem repetenti.*

Bar.in l.rei iudicatæ.§.hæredi mariti.ff.sol.matr.

1 BAR. in d.§.hæredi, tradit, compensationem † obijci posse mulieri dotem repetenti. contrarium ait Alex.in consi.131.col.1.in 4.uol.per tex.hic allatū in l.vnic.§.taceat.C.de rei uxor. acti.ad quem tex.Bar.respondit, dicens, ibi esse prohibitam retentionem, non autem compensationem. Hoc tamen uidetur pati limitationem, quam tradit Socin.in consi.180.in 1.uol.vbi dixit, quando hypothecata est dos pro reddenda ratione administratæ tutelæ filiorum, tunc eam retineri posse donec reddatur. & in consi.126.& Bal.nouell.in tracta.de dote in 8.par.in principio. Sed contrarium docuit Anto.de Fano.in tract.de pignoribus & hypothec.in primo membro quintæ par.nu.45.vbi respondet adductis in contrarium: ideo uide omnino. Adde, si mulier est tutrix filiorum, & transit ad secunda uota, obligat etiam bona mariti.l.penult.C.in quib.cau.taci.pign.& Dec.in consi.591.

Summarium in d.l.rei iudicatæ.§.morum.ff.sol.matr.

1 *Mulier propter adulterium dote priuatur.*

2 *Si mulier decessit, an contra eius hæredes agi possit.*

3 *Si uxor commisit adulterium precibus mariti, hoc ei obijci non potest ab hæredibus mariti.*

Bar.in d.l.rei iudicatæ.§.morum.ff.sol.matr.

1 BAR. in ead.l.§.morum, inquit, mulierem † propter adulterium dote priuari. Quæro, an sicut adultera dotem amittit, ita etiam perdat bona paraphernalia? Rom.ait, ea pariter amitti, in sing.311.incipien.Propter adulterium.& ibi Io.Baptista Castil.qui in addit.citat Card.in cōsi.111.& Feli.in c.pastoralis, col.3.vers.mulier impudica, de iudic. vbi uide omnino quæ ibi ponuntur in apostillis. quærit enim an hæc locum habeant etiam in uidua, quæ impudica est? Quid si hoc maritus uiuens sciuit, & uxori non obiecit? vide Alex.egregiè in consi.189.In causa & lite, in 6.vol.vbi decidit, non esse necessarium, vt maritus eam accuset: quia sufficit si mores uxoris improbauerit, ad hoc ut hæredes agere possint. idem etiam ait esse, qñ mores approbasset, sed ea post approbationem hanc rursus adulterium commisisset, neq; obstare si maritus ei benedictionem dedisset iussu sacerdotis. Et de hac re uide latè apud Io. Campegium in suo tract.de dote, q.22.28.& 29.tertiæ par. vbi tradit etiam, quid si maritus uolebat eam accusa-
2 re, sed morte præuentus non potuit? & quid si mulier † decessit, vtrum contra eius hæredes agi possit? & ibi in eod.loco q.226.tradit quid si maritus ignorauit.quo casu dici non pōt, maritū iniuriam

iniuriam remisisse. et de hac re uide semper Dec.in l.semper in contractib.ff.de reg.iur. vbi distinguit.& ibi ad eum addita.et ad rem faciunt trad.per Matthæum de Afflic.in trac.prothomiseos.§.3.nu.6.vbi ait,cum,qui fuit iniuriam passus, & dum uiueret, non egit actione iniuriarũ,
3 censeri iniuriam remisisse, ita ut filius agere non posit. Quid si uxor † commisit adulteriũ precibus mariti? Dicas hoc ei obijci non posse ab hæredibus mariti,neque ab ipso marito: ita Barthol. Brixiens.in trac.quæstionum dominicalium,q.32.ad quæ uide quę posui in l.cùm mulier, infrà eod.tit. Ad ea,quæ prædiximus, facit decisio quæ habetur in materia feudorum; si uasallus contra dominum felloniam commisit,ex qua iure feudo priuari poterat,& uiuens dominus eum non priuet, non potest illius domini successor talem felloniam amplius ei obijcere, quia censetur remissa; & perinde est ac si nihil commisisset cõtra dominum.arg.l.omnimodò, cum glo.C.de inoff.testa.idque tradit Albert. Brunus in consi.107.

Summarium in l.ex diuerso.§.si in iudicio.ff.solu.matr.

1 *Exceptio, quæ non impugnat sententiam potest opponi post sententiam.*

Bar.in l.ex diuerso.§.si in iudicio.ff.sol.matr.

1 BAR. in d.§.si in iudicio,colligit ex tex.in summa, exceptionem, † quæ non impugnat sententiam,posse opponi post sententiam. Adde tu,exceptionem, quæ non infringit sententiam, sed eam moderat, obijci posse, post sententiam secundum Areti.in l.necessarijs, col.5.uers.sed redeundum.ff.de acquir.hæred. vbi loquitur in pulchro casu. et de hac re uide Ias.in l.j.colu.4. uers.successiuè.C.de iur.& fac.igno.& dum ibi Bar.subiungit, exceptionem hæredi competentem ex confectione inuentarij,ne conueniatur ultra uires hæreditarias, posse opponi post sententiam,sequitur Ias.in l.j.colu.4.uers.tertio. C. de iur. & fact.ignor.& an & quando exceptio compensationis post latam sententiam obijci posit,vide Feli.in c.suborta,nu.2.de re iudic.

Summarium in l.etiam.§. licet.ff.solu.matr.

1 *Maritus, qui negat matrimonium,perdit beneficium, vt non conueniatur ultra quàm facere potest.*

Bar.in l.etiam.§.licet.ff.sol.matr.

1 BAR. in d.§.licet.vers.quæro quid,inquit,maritum,† qui negat matrimonium,perdere beneficium,vt non conueniatur ultra quàm facere potest. Adde Bart.in l.sed si dubitet, cum ibi trad. in addit.ff.de fideiuss.quem sequitur Ias.in l.quod te col. antepen. uers. eodem modo.ff.si cert.pet.& in l.quicunque.col.44.ff.de re iudic.& dum Bar. ibi in fi.infert,usurarium, qui omnia bona consumpsit,teneri ad restitutionem in foro conscientiæ, vide omninò Paul.de Castr. qui contrarium decidit in rubr.ff.de acq.poss.in fi.

Summarium in l.quamuis.ff.sol. matri.

1 *Mulieri solui potest ut redimat consanguineos suos ab hostibus, uel,ut eis egentibus præbeat alimenta.*

Bar.in l.quamuis.ff. solu.matr.

1 BAR. in d.l.quamuis. in 3.notab.ait, solui posse mulieri, † vt redimat consanguineos suos ab hostibus, uel ut eis egentibus præbeat alimenta; & pro illa summa cessat actio ad dotem. vide Rom.in consi.78. col.1.

Summarium in l.si cùm dotem.ff.sol.matr.

1 *Qui sibi prouidit in unum casum, alij renunciare uidetur.*

2 *Pater promittens dotem pro filia, non secuto matrimonio, an possit repetere.*

Bar.in l.si cùm dotem.ff.sol.matr.

1 BAR. in d.l.si cùm dotem, sic ait in summa. Qui sibi prouidit † in unum casum, alij renunciare uidetur. sed quomodò fieri debeat, vt in casu omisso filiæ uideatur esse consultum, uide Bar.in l. si constante.in 5.quæst. secundæ par.princip.infrà eod. vbi limitat procedere tantum quando filia est præsens,alioqui uerò si est absens. quamuis Ias.ibi.col. 30.ver.in quinta quæst. contrarium sentiat, scilicèt.l.hanc procedere indistinctè siue sit absens,siue sit præsens. & quo
2 modò pater † promittens dotem pro filia nõ secuto matrimonio, possit repetere, an uerò filiæ dicatur donata,vide plenè apud Dec.in cons.35.Et dum Bar.in hac ead.l.in princi.col.fi. uers.

ad contraria, ait, quando dos datur mulieri, & sequitur matrimonium, lex multum fauet mulieri, & præsumit donationem. Hoc limita respectu extranei, alioqui respectu patris, qui censetur donare etiam non secuto matrimonio. Vide Dec. in d. consi. 35. Deinde Bar. in fi. princip. l. si cùm dotem, inquit committi stipulationem etiam si filia monasterium ingrediatur. Ad quod uide Alex. in consi. 282. Viso themate, in lib. primi & secundi uol.

Summarium in d.l. si cum dotem, §. si post. ff. sol. matr.

1 *Per solutionem factam filiæ, patri actionem non tolli, nisi ex iustis causis filiæ sic facta solutio.*

2 *Si filia dotem consumpsit, an iterum pater eam dotare teneatur.*

Bar. in d.l. si cum dotem. §. si post. ff. sol. matr.

1 BART. in ead. l. §. si post solutum, inquit, per solutionem † factam filiæ, patri actionem non tolli nisi ex iustis causis filiæ sit facta solutio. vide aliqua per Alex. in l. huiusmodi. §. cùm pater, maximè in fi. ff. de leg. 1.

2 Bar. in eod. §. quærit, si filia † dotem consumpsit, an iterum pater eam dotare teneatur? Distinguit, si eam consumpsit sine culpa & dolo, & pater eam iterum dotare compellitur; alioqui uerò si sua culpa eam consumpsisset. Attende, quoniam ista distinctio est cõtra ea, quæ Bar. & alij docuerunt in l. si constante. in 4. q. 2. q. princip. infra eod. vbi habetur, quando maritus ad inopiam uergit constante matrimonio, si mulier non agit, potest pater solus agere ad repetitionẽ dotis. ea ratione, quia si dos amitteretur, periculum esset patris: quoniam iterum eam dotare teneretur. et tamen ibi clarè constat, mulieri imputari posse, q̃ dotem perdidit, cum agere potuerit, & non egit. & ideo secundum hanc Bar. distinctionem pater non deberet amplius ad dotandi onus astringi. & ita contrarietatem hanc ibi Ias. considerauit, & insolutam reliquit. Et dũ Bar. in fi. huius. §. ait, sicut mulier, quæ dotem sua culpa amisit, non debet iterum à patre dotari, ita pater qui dedit legitimam filio pro soluenda condemnatione ex forma statuti, non tenetur amplius ei legare uel relinquere legitimam. vide multa similia per Feli. in c. quæ in ecclesiarũ, col. 25. de const. & Paul. de Castr. in consi. 13. cum seq. in antiquis.

Summarium in d.l. si cum dotem. §. si mulier. ff. sol. matr.

1 *Delegationem pauperis debitoris muliere ignorante, non perimere dotis actionem.*

Bar. in d.l. si cum dotem. §. si mulier. ff. sol. matri.

1 BART. in ead. l. §. si mulier, inquit, delegationem † pauperis debitoris muliere ignorante non perimere dotis actionem: & soluit contrarium. l. inter causas. §. abesse. ff. mand. quia ibi recepit scienter, hic ignoranter. vide Alex. in l. si ita stipulatus sum. §. si. ff. de uerbo. obligat. & in consi. 95. in 3. vol.

Summarium in d.l. si cum dotem. §. si pater. ff. sol. matr.

1 *Legatum relictum, in dubio censetur factum animo compensandi cum debito necessario.*

2 *Maritus non est debitor necessarius uxoris, sed spontaneus, & uoluntarius.*

Bar. in d.l. si cum dotem. §. si pater. ff. sol. matr.

1 BART. in ead. l. §. si pater, tradit, legatum † relictum simpliciter, in dubio censeri factum animo compensandi cum debito necessario. et pater dicitur debitor necessarius, quia tenetur dotare filiam. Ad hoc uide Doct. in l. huiusmodi. §. cùm pater. ff. de lega. 1. & in auth. præterea, vbi latè Ias. C. und. uir & uxor. et memini me in re proposita pulcherrimam difficultatem iam antea in præcedentibus lucubrationibus excitasse, an scilicèt filij se immiscentes hæreditati paternæ, vel hæredes adeuntes hæreditatem illius, qui erat debitor necessarius, quando obligatio erat perfecta, dicantur etiam ipsi hæredes necessarij non obstante immixtione uel aditione. et tenui, eos esse necessarios, & perseuerare in illa obligatione prout erat apud defunctum. vide

2 ibi quia non repeto, vt breuior fiam. Similiter in hoc eod. §. infert Bar. maritum non † esse debitorem necessarium uxoris, sed spontaneum ac uoluntarium, ideo legatum uxori factum non censeri factum animo compensandi cum dote, vt est dictum in patre. Adde Dec. in consi. 45. et limita ut per Aret. in consi. 92. quando maritus ad debitum aliquod in foro conscientiæ teneretur. et uide eundem in cons. 93. et ad declarationem prædictorũ uide Alex. in d. l. huiusmodi,

§. cùm

§.cùm pater, & Fulg.in consi.81. Anch.in consi.26.in fi.cuius documentum sequitur Dec.in l.hæredem.ff.de regul.iur.& Crauet.omninò in cons.131.num.14.vide etiam Paul.de Cast.in consi.129.& in cons.64.& non prætermittas uidere consilia,quæ paulòante memoraui, quia decidunt illam quæstionem,cuius suprà mentionem feci. & sunt consilia præclara in hac materia. & quomodò onus dotandi,quod ad patrem pertinet,ad filios siue ad alios hæredes transeat,tradit Soc.in cons.57.in 4.vol.

Summarium in d.l.si cum dotem.§.eo autem tempore.ff.sol.matr.

1 *Quomodo filiæ consulatur ut pater agat ad dotem.*

2 *Si statuto cautum est mulierem non posse contrahere, uel testari sine consensu consanguineorum, & consanguinei nolunt consentire, eo casu iudex examinare debet causam contradictionis.*

3 *Stante statuto, quòd mulier non possit contrahere sine consensu consanguineorum, & consanguinei essent absentes, quid agendum.*

4 *Mulier sine solemnitate an possit contrahere cum patre.*

Bar.in d.l.si cùm dotem.§.eo autem tempore.ff.sol.matr.

Barth. in ead.l.§.eo autem tempore,uersi.Quæro qualiter filiæ consulitur,tradit quomo-
1 dò filiæ † consulatur,ut pater agat ad dotem. vide Bal.nouell.in tract.de dote,in 6.par.col.4.in 12.priuilegio & seq.

2 Bar.in eod.§.inquit, si statuto cautum est, mulierem † non posse contrahere uel testari sine consensu consanguineorum,& consanguinei nolunt consentire,eo casu iudicem examinare debere causam contradictionis: & si iusta non est,debere ex officio permittere mulieri,ut absque illorum consensu contrahat & testetur. Hanc decisionem sequitur Ias.in l.j.col.7.versi. confirmo.C.qui admit.& ad rem faciunt tradita per Odof.Ang.& Ludo.in l.bonorum.C.qui admit. & uide Rom.in consi.65.col.3.Feli.in c.cùm accessissent.col.9.de const. Abb.in c. quod Dei, in fi.de stat.monac.Ias.in d.l.j.col.9.& seq.Alex.in consi.199. colu.2. in libro primi & secundi vol.& Bal.nouel.in trac.de dote,in 6.par.in 19.priuilegio.Ex cuius dictis potest inferri, quid si
3 consanguinei † essent absentes?& Bal.in rubrica.C.de contr.emp.in 24.quæst.& in l.transactionem.C.de transact.& in consi.54.in 5.vol.ubi loquitur de eo,cuius consensus requiritur, quando est bannitus. Adde etiam mulierem posse contrahere sine illorum consensu, quando contrahit ad sui utilitatem. Dec.in consi.331.Feli.in c.cùm causam,col.pe.de iudic.& Ias.in l. Barbarius.col.2.ff.de off.prętor.similiter etiam sine illa solemnitate alienare poterit in causam piã. Firma.in tract.de episcopo,in 4.quæst.quarti libri 31.ubi citat Bal.in l.illud.C.de sacros.eccl.&
4 alia multa,ut ibi uidere est. Item mulier † sine ista solemnitate poterit contrahere cum patre. Dec.in consi.505.Sed alia suboritur difficultas in hac materia, nunquid eo casu mulier contrahere possit cum illis consanguineis,quorum consensus exigitur? id quod fieri posse dicendum uideretur,cùm solus consensus,non autem eorum authoritas requiratur, quo casu contrarium dici oporteret. ista distinctio est de mente Ang.in l.j.§.fuit quæsitum.ff.ad Trebell.& Alex.in consi.106.& in cons.49.in 1.vol.Soc.not.in consi.23.in 4.vol.& ad rem faciunt trad. per Soc. in cons.87.& in consi.92.in 1.vol. & in cons.80.in 4.vol. ubi ait, quemcunque posse in suam utilitatem consentire quando id facit palàm & bona fide. Tamen ista conclusio mihi non placet: quia ratio statuti requirẽtis hanc solennitatem est, ut succurratur indemnitati mulierum; id quod hoc modo non fiet. De hac re uide quæ posui in l.si consul.ff.de adopt.

Summarium in d.l.si cum dotem.§.si maritus.ff.sol.matr.

1 *Furiosus non potest coniugem repudiare.*

Bar.in d.l.si cùm dotem.§.si maritus.ff.sol.matr.

1 Bar. in ead.l.§.si maritus,ait,furiosum † non posse coniugem repudiare, neq; ipsum posse ex hac causa repudiari,nisi furor sit intollerabilis. Quõ furor probet,uide Anch.in consi.5.col.2.ubi tradit,an ille qui probatur aliquo tpe furiosus,censeatur semp furiosus,& an actus per eũ factus præsumatur factus tempore furoris? vide in re proposita Alex.in consi.147.in 7.vol. & omnino Dec.in l.furiosi.ff.de reg.iur.& quibus ex coniecturis aliquis furiosus existimetur, vide Bar.

de Bar.& ibi addita in l.his qui.§.Diuus.ff.de tut.& curat.dat.ab his.doct.in l.si furiosum.C.qui testa.fac.poss.Alex.in consi.10.in 6.vol.ubi optimè loquitur in materia.d.l.furiosum, & omninò vide Soc.in cõs.98.in 3.vol.vbi latissimè & elegãter loquitur de hac re,& Dec. in cõs.448.

Summarium in d.l.si cum dotem.§.sin autem in sæuissimo.ff.sol.matr.

1 *Maritus cogitur alere uxorem furiosam.*

Bar.in d.l.si cùm dotem.§.sin autem in sæuissimo.ff.sol.matr.

1 BART. in ead.l.§.sin autem in sæuissimo,ait,maritum † cogi alere uxorem furiosam. vide Bal.in consi.53.in 5.vol.& dum Bar.subiungit utrum bona mariti sint obligata pro alimentis, vide Ias.in §.fuerat,col.11.ner.nunquid autem mulier habeat priuilegium tacitæ hypothecæ in bonis mariti,inst.de action.

Summarium in d.l.si cum dotem.§.transgrediamur.ff.sol.matr.

1 *An & quando dos à marito,uel ab eius patre repetatur.*
2 *Cui incumbat onus probandi an creditori,quòd filius sit hæres,an ipsi filio quòd abstinuerit.*
3 *Pater an teneatur consentire filio obliganti se & bona sua pro restitutione dotis.*
4 *Simplicem consensum patris,eum obligare,quando tenetur consentire,& se obligare pro dote restituẽda.*
5 *Si ex forma statuti lucrum dotis debetur marito uxore prædecedente postquam est traducta,utrum debeatur quando uxor decedit in itinere,dum traducitur.*
6 *Lucrum dotis,an habeat locum in dote data,an uerò etiam in dote promissa.*
7 *Dos quam ab uxore sua accepit alter ex fratribus existentibus in communione an detrahi possit de bonis communionis tempore diuisionis.*
8 *Dotes an solui debeant de communi à fratribus simul commorantibus,quando filiæ alicuius eorum nuptui dantur.*

Bar.in d.l.si cùm dotem.§.transgrediamur.ff.sol.matr.

1 BAR. in ead.l.§.transgrediamur, agit an & quando dos † à marito uel ab eius patre repetatur.& dicit si solus pater suo nomine dotem recepit, eum solum teneri ad restitutionem, vide Raph.Cuma.in consi.401.in 2.dub.Curt.in consi.53.& Rom.in consi.462.

2 Bar.in eod.§.quærit,cui incumbat † onus probandi,an creditori,quòd filius sit hæres, an ipsi filio quòd abstinuerit. vide Ang.in consi.193.in fi.& omninò Dec.in consi.331. ex cuius dictis colligitur,filium perseuerare in hæreditate paterna,& ponit pulcherrimum casum.

3 Bar.in eod.§.uer.quæro an pater cogatur, agit an pater † teneatur consentire filio obligãti se & bona sua pro restitutione dotis? vide Bal.nouel.in tracta.de dote, in 6.par.in 20.priuilegio.& Paul.de Cast.in cõs.14.& in consi.176.ubi loquitur etiam si pater sit mente captus.

4 Bar.in eod.§.prope finem,ait,simplicem consensum † patris eum obligare, quando tenetur consentire & se obligare pro dote restituenda. vide Aret.in consi.17.in fi.& seq. & in consi.92. in princ.& dum Bar.ibi in fi.subiungit,an dotem,quam unus ex fratribus lucratur, teneatur eã alijs fratribus communicare? vide Dec. in consi.66.& an teneatur communicare lucrum factum ex dote uxoris disponente statuto maritum lucrari debere dotem uxore sine filijs prædecedente,& uidetur quòd non,per tex.in l.si cum duobus.§.si inter.ff. pro soc. sed in contrarium videtur text.in c.unic. de feud.de duob.fratr. vide omninò Amanell. in suo sing.10. & Dec. in consi.67.& latius in consi.560.& Bal.nouell.in tract.de dote,in 17.priuilegio,ubi ait,huiusmodi lucrum neque esse cum fratribus communicandum,neque ad patrem tãquam profecticium
5 pertinere,sed proprium esse ipsius mariti. Quid si ex forma † statuti hoc lucrum debetur marito uxore prædecedente postquam est traducta, utrũ debeatur quando uxor decedit in itinere dum traducitur?Dec.in consi.577.ait,etiam in casu isto lucrum deberi. id quod adnotandum est. item istud lucrum competit soli marito,qui sustinet onera matrimonij, & non aliter. Alex. in consi.122.in 7.vol.& in consi.162.in 6.vol.& Dec.in consi.560.& huiusmodi lucrum non
6 dicitur merum lucrum. Aret.in consi.47.Sed quæro utrum istud lucrum † habeat locum dum taxàt in dote data,an uerò etiam in dote promissa tantùm? vide Io.Campegium,in tract.de dote quæst.75.in 5.par.& Mari.Soci.iuni.in consi.35.ipsi enim alios referunt. Attende etiam in

materia

materiâ huius lucri, quoniam maritus tenetur illud reseruare filijs primi matrimonij secundum ueriorem sententiam: ita inquit Dec. in l. j. nu. 16. C. de secũd. nupt. quæro hic opportunè, quid
7 contra, an dos † quam ab uxore sua accepit alter ex fratribus existentibus in communione, detrahi possit de bonis communibus tempore diuisionis? Specul. ait quòd non, in tit. de iudic. §. sequitur. versi. quid si communione. Bal. in tract. de duobus fratribus, col. 2. in fi. quod intellige uerum, nisi esset uersa in communem utilitatem, ut per Specul. in d. loco. & Bald. in l. si patruus. C. commu. utri. iudic. & Soc. in consi. 213. col. pe. in 1. vol. & Dec. in consi. 560. nu. 5. An autem
8 dotes † solui debeant de communi à fratribus simul commorantibus, quando filiæ alicuius eorum nuptui dantur? vide Alex. in consi. 297. in libro primi & secundi volu. in consi. 103. in 3. vol. in consi. 86. in 4. vol. & in consi. 70. in 5. vol. Soc. in consi. 46. col. fi. in 1. vol. & in consi. 192. eod. vol. ubi egregie loquitur. & in consi. 4. in 4. vol. ubi. l. si socius. ff. pro soc. ubi de hac re agitur, aliter intelligit quam alij faciant. & Dec. in authen. quod locum. C. de collat. & in consi. 66. & in consi. 68.

Summarium in d. l. si cum dotem. §. si mulier. 2. ff. sol. matr.

1 *Si uendidi homini tuo duos boues, & mihi agenti ad pretium tu obijcis compensationem, sed ego peto saltem boues, utrum debeam exaudiri.*

Bar. in d. l. si cum dotem. §. si mulier. 2. ff. solut. matr.

1 BART. in ead. l. §. si mulier. 2. in fi. quærit, si uendidi † homini tuo duos boues, & mihi agenti ad pretium tu obijcis compensationem, sed ego peto saltem boues, utrum debeam exaudiri? vide Rom. in consi. 40. in fi.

Summarium in l. si constante. ff. sol. matr.

1 *Si bona mariti non sufficiunt ad dotem constante matrimonio, dotis exactio competit mulieri.*
2 *An & in quibus casibus possit mulieri dos offerri à creditoribus mariti, qui uolunt eius bona cum oblatione dotis uendicare.*
3 *Remedium l. in omnibus. ff. de iudic. locum habere non posse in muliere dotem repetente.*
4 *Quomodo probari possit, facultatis iuri ad dotem non sufficere.*
5 *Quomodo aliquis dicatur pauper, & quomodo paupertas probetur.*
6 *Quando res dicatur malè geri à marito.*
7 *Si maritus propter maleficium à sua ciuitate est bannitus, utrum mulier possit repetere dotem.*
8 *Si soceri & maritus teneantur, & alter tantum ad inopiam uergit, utrum locum habeant hæc remedia.*
9 *An & quando lex porrigatur ad casum habentem similem rationem.*
10 *Filia potest agere, quando pater est absens.*
11 *Si mulier stipulata est sibi dotem reddi soluto matrimonio, utrum ante diem agere poterit.*
12 *An pater, qui stipulatus est sibi reddi dotem sol. matr. habeat hoc remedium.*
13 *Utrum in repetitione dotis debeat prius fieri excussio in bonis mariti antequam agatur contra tertium possessorem.*
14 *Hypotheca cadit etiam super feudis donec durat ius mariti.*
15 *Feudum an possit dari in dotem irrequisito domino, quando pater non habet unde filiam dotet aliunde.*
16 *An possit relinqui alimenta percipienda ex bonis feudalibus.*
17 *Mulier præsumitur dare omnia bona sua in dotem quando id, & dignitas, & mariti facultates exposcunt.*
18 *Fructus illius anni, quo dos repetitur, utrum sint diuidendi.*
19 *Quas exceptiones admittere debeat iudex in hoc iudicio.*
20 *An mulier in casu huius legis adipiscatur dominium rerum, quæ ei pro dote assignantur.*
21 *An mulier sicut & alij creditores consequatur bona hypotecata, ut pignori incumbat.*
22 *Maritus an possit confiteri se ad inopiam uergere, & restituere dotem, ita, ut præiudicet creditoribus.*
23 *Confessio dotis receptæ factæ constante matrimonio, an ualeat.*

Bar. in l. si constante. ff. sol. matr.

1 BART. in d. l. si constante, sic ait in summa. si bona mariti † non sufficiunt ad dotem constante

stante matrimonio, dotis exactio competit mulieri. Ad materiam huius.l. vide Ancha.in consi. 199. Et an dos, quæ exigi potest à marito uergente ad inopiam, cedi possit? vide apud Curt.in consi. 57.& omninò in hac materia vide Soc.in consi.1 1.in 3.vol.ubi not.ait, dotem uxori assignatam propter inopiam uiri, non esse ei liberè restitutam: & ideò creditores, qui posteriorem habent hypothecam, offerendo ei dotem, bona illa auocare non possunt; quia censentur ei assignata cum ista qualitate, ut ex eis ali debeant ipsa,& uir,& liberi, alioqui uerò si soluto matrimonio uxor dotem exegisset. dicitque Soc. hanc opinionem * uotis esse frequentioribus approbatam, quamuis multi contrarium senserint. quod obliuioni non tradas. An autem † & in
2 quibus casibus possit mulieri dos offerri à creditoribus mariti, qui nolunt eius bona cum oblatione dotis uendicare: vide Cæpoll.in caute.124. & omninò uide Antonium de Fano in trac. de pignor.& hypoth.in 1.memb.quintæ par.nu.4.ubi in terminis huius.l. concludit, communem esse opi.ut dos offerri non possit quando mulier non occupat bona mariti, sed eligit fundum pro dote. vide etiam ad materiam huius.l. Alex.in cons.78.in 5.vol.& in cõs.26. in 6.vol. vbi agit an uxor, quæ sine iusta causa fuit expulsa à marito, possit repetere dotem. & an dicatur expulsa, si sponte exiuit,& postea uolens redire præstita sibi cautione à marito de bene tractando eam, non fuit admissa à marito.& vtrum uxor possit petere fideiussionem à marito, quẽ habet suspectum.

3 Bar.in ead.l.in quinta oppos.inquit, remedium, † l.in omnibus.ff.de iudic.locum habere non posse in muliere dotem repetente: quia illa.l. procedit in cautione cum fideiussore; sed pro dote fideiussores non dantur. & ita contra Dyn.concludit. De hoc vide Alex.in l.si finita.§. diligenter, col.6.ff.de damn.infec.& quomodo uerum sit, pro dote fideiussores dari non posse, declara & limita ut per Bal.nouell.in tract.de dote, in 21.priuelegio.

4 Bar.in ead.l.col.3.agit, quomodo probari † potest facultates uiri ad dotem non sufficere. & inter cætera inquit, negatiuam probari nõ posse. De hac re uide Feli.in c.veniens, col.3.de test.& in literis, col.2.de præscrip.uersi.sed ijs non obstantibus. & aliquid per eundem Felin. in c. constitutus, col.2.eod.tit.de præscrip. Abb.latè in c.cùm ecclesia, de cau.pos.& propr. Iaco.de Are.in tract.positionum.§.4.nu.13.ubi ponit exemplum. Martin.de Fano in tract. de negatiua probanda, Ias.in consi.34.in 1.vol.& Crauet.in multis consilijs suis. & dum Bart. subiungit sufficere,& aliquis asserit tot esse bona, qui uult dicere esse plura, probet. idem ait Alex.in cõs. 68.Consideratis his, col.fi.in 4.vol.& dum loquitur Bar.de euidentissima probatione, quid importet, vide Feli.in c.licèt causam, col.8.in 11.not.de prob.in cons.28.col.1.in 1.vol. & in cõs. 38.col.1.in 2.vol.& in cons.45.col.7.eod.vol.

5 Bar.in ead.l.col.4.in princ.tradit, quomodo † aliquis dicatur pauper, & quomodo probetur paupertas. Et dicit quandoq; in aliquibus casibus legẽ limitare quomodo debeat intelligi pauper. vide Præposit.in c.quo iure, col.2.8.dist. Feli.in c.si qui testium in fin. de testi. & in c.1. de accus. Barb.in c.quæ in ecclesiarum, col.8.de constit.& dum Bart. subiungit, paupertatem esse iudicandam diuersimodè ad arbitrium iudicis, vide Barb.in consi.21.col.8.& seq.in 2.vol. ubi ponit multa similia.& in consi.80.col.fi.in 3.vol. Et quomodò paupertas probetur, vide Alex. in consi.37.in 7.vol. Abb.in c.cùm causam, de testi. Ang.in §.hinc nobis, in auth.de hære.& falcid. Soci.in consi.30.in 4.volu.& Dec.in consi.120. & dic paupertatem non præsumi etiam in eo, qui aliàs fuit pauper, nisi probetur. Felin.in c.scribam, de præsumpt. quamuis præsumatur, eum qui in præsentiarum est pauper, fuisse pauperem de præterito, secundum Alex in consi. 16.col.2.in 5.vol. Denique dicas hoc esse relinquendum arbitrio iudicantis secundum tradita per Alex.in cons.124.in 4.vol.

6 Bar.in ead.l.& col.in 4.quæst.tradit quando res † dicatur malè geri à marito. vide Alex.in l. si cum dotem.§.si maritum, in 1.not.suprà eod.tit.

7 Bar.in ead.col.in 5.quæst.quærit, si maritus † propter maleficium à sua ciuitate est bannitus, utrum mulier possit repetere dotem? & distinguit ut ibi per eum. & tandem concludit, locum esse repetitioni. vide Roma.in consi.187. De materia autem bannitorũ, de qua hic tangit Bar.

vide

uide quæ plenè posui ad Bar. in l. si qua. ff. de his qui sunt sui uel alie. iur.

8 Bar. in ead. col. 6. in 8. quæst. quærit, quid si socer † & maritus teneantur, & alter tantum ad inopiam uergit, utrum locum habeant hæc remedia? vide Roma. in cons. 462. Et dum Bar. subiungit, si isti duo sunt obligati tanquam duo rei, & eo casu locum esse repetitioni dotis, alioqui uerò si non sunt obligati ut duo rei. & assignat rationem diuersitatis, ut ibi habetur. De hac re vide Bal. nouell. in tract. de dote, in 6. par. in 21. priuilegio. Rom. in consi. 462. & Soc. in consi. 200. in 1. vol. & Curt. in cons. 53.

9 Bar. in ead. l. col. 8. tradit, an & quando lex † porrigatur ad casum habentem similem rationē? in hac materia extensionis uide aliquid in tex. & ibi Abb. in c. canonica, de sent. excōmu. Alex. in l. si prius. ff. de oper. nou. nunc. & in consi. 91. col. fi. in 4. vol. Feli. in c. translato, col. pen. & fi. de const. Cæpoll. in consi. 33. col. 3. Barb. in consi. 43. col. 2. in 1. vol. & in consi. 64. colu. 2. eod. vol. Alex. in l. si filiusfamilias. §. diui, colu. 4. ff. de leg. 1. in l. j. §. si is qui hæres. ff. ad Trebel. & in l. Marcellus, col. 3. eod. tit. Imol. in consi. 64. Anch. in c. canonum statuta, colu. 24. de const. Aret. in consi. 64. col. 4. & in consi. 97. & Ias. in l. j. col. fi. C. qui admit. rursus Alex. in l. j. colu. fin. C. de testa. & in cons. 692. in libro primi & secundi vol. col. 3. & ad prædicta de simili, vide Feli. in c. capitulum, de rescri. & omninò Dec. in d. c. translato, de const. & Craue. in cons. 92. in fi. & Dec. in cons. 555. & in cons. 697.

10 Bar. in ead. l. & col. in 3. quæst. secundæ par. principal. tradit, filiam † posse agere quando pater est absens, quamuis alioqui eius consensus exigeretur. idem tenet Ias. in auth. quod locum. C. de collat. col. antepenul. uersi. tertiò principaliter, ubi citat multos, qui ad hoc Bartoli documentum accesserunt.

11 Bar. in ead. l. colu. 9. in 5. quæst. secundæ par. princip. quærit, quid si mulier † stipulata est sibi dotem reddi soluto matrimonio, utrum ante diem agere poterit? vide Ant. de Butr. in consi. 1. in 4. dub. & Imol. in consi. 100. col. 2. & dum Bar. subiungit, istam restitutionem non esse propriè restitutionem, sed esse casum omissum. vide Alex. in cons. 142. col. 4. in 5. vol. ubi ait, statutum disponens de restitutione [illegible]ris, non habere locum in huiusmodi restitutione. ad quod faciunt ea quæ posui supra in princ. huius. l.

12 Bar. in ead. l. col. 10. in 7. quæst. secundæ quæst. princip. agit, an pater, † qui stipulatus est sibi reddi dotem soluto matrimonio, habeat hoc remedium? vide Barb. in consi. 40. colu. 5. in 2. vol. & Imol. in consi. 100.

13 Bar. in ead. l. col. 12. in 2. quæst. tertiæ quæst. princip. quærit utrum † in repetitione dotis debeat prius fieri excussio in bonis mariti, antequam agatur contra tertium possessorem. vide Barb. in consi. 28. col. 8. in 1. vol. & omninò Bal. nouell. in tract. de dote, in 37. priuilegio 8. par.

14 Bar. in ead. col. in 3. quæst. tertiæ quæst. princ. inquit, hypothecam † cadere etiam super feudis donec durat ius mariti. sed Rom. cuius meminit Alex. hic in 5. col. videtur contrarium affirmare. & de hoc uidetur esse casus clarus, qui inquit, quod nō, in c. 1. in princ. de prohib. feud. alien. per Feder. & ibi gl. & Bal. in l. lex uectigali. ff. de pignor. Bald. in l. ij. C. commun. de legat. & in c. 1. col. fi. quib. mod. feud. amit. Io. Fab. & alij. in §. item Seruiana. inst. de action. Ias. in l. fin. col. 27. & seq. C. de iur. emphyt. & breuiter doct. aiunt, Bartolum in hoc dicto errasse, ut inquit

15 Soc. in consi. 19. col. 4. in 1. vol. Sed an † feudum posit dari in dotem irrequisito domino, quando pater non habet unde filiam dotet aliunde; vide Soc. in d. consi. 19. col. 4. Alex. in consi. 28. in 5. vol. Bal. in c. imperialem, col. 3. uersi. an uasallus pro filia, de prohib. alien. feud. per Federi. & quoniam certo modo dari potest in dotem, uide Feli. in c. quæ in ecclesiarum. num. 109. de constit. & uide consiliū. 50. nu. 24. inter consilia Curtij. An autem in bonis feudalibus relinqui posset usufructus uxori? & tenetur quòd non, tunc quæro an saltem debeatur æstimatio?

16 & an posint relinqui alimenta † percipienda ex bonis feudalibus? & isto casu tenetur, hoc fieri posse. & quæ sit ratio diuersitatis inter istum casum & præcedentem, uide hæc omnia apud Paulum de Monte pico in repet. l. Titia cùm testamento. §. Titia cùm nuberet. ff. de leg. 2. & an & pro quibus debitis posit feudum occupari, vide apud Albert. Brun. in cōsi. 18. In causa uertente

tente inter spectabiles,in fi.Et dum Bar.subiungit quid de rebus habitis causa exercendæ mercaturæ,vide Ias.in d.§.item Seruiana, col.7.& seq.inst.de acti.

17 Bar.in ead.l.col.13.ait,mulierem † præsumi dare omnia bona sua in dotem, quando id & dignitas,& mariti facultates exposcunt . idem tenet Alex.in consi.144.in 5. vol. Contrarium tamen tenuit Dec.in consi.521.& in auth.præterea . ubi etiam Ias.C.und.uir.& uxo. & istam esse communem opin.testatur Curt.iuni.in consi.168.nu.4.quam sequitur etiam Mari.Soc.iuni. in consi.29.nu.16.dicens hoc esse uerum,nisi mulier antea nupsisset alteri uiro, cui omnia bona sua dedisset in dotem: nam eo casu etiam secundo dare uideretur,alioqui non . & coniecturas,quibus mulier præsumitur bona sua omnia dedisse in dotem,vide apud Ange.in cons.335.

18 Bar.in ead.col. versi. quintò quæro, agit de fructibus † illius anni, quo dos repetitur, utrum sint diuidendi,secundum formam.l.de diuisione,suprà eod.tit.vide Anch.in consi.94.De fructibus uerò rerum dotalium an soluto matrimonio sint mariti uel eius hæredum, an uerò sint restituendi,vide latè per Io.Campegium in 2.parte ubi loquitur de fructibus quarumcunque rerum & iurisdictionum.

19 Bar.in ead.l.col.14.uersi.septimò quæro, tradit quas exceptiones † admittere debeat iudex in hoc iudicio. De qua re uide omnino Ias.in auth.quod locum.C.de dote caut.colu.7. ad Bar. autem in ead.l.col.15.in princ.ibi.ista enim,uide Cor.in cons.85.in 4.vol.

20 Bar.in ead.l.& col.ver.secundo quæro,tractat an mulier † in casu huius.l.adipiscatur dominiũ rerum,quæ ei pro dote assignantur.vide Soci.in cons.60.in 1.vol. & quæ posui suprà in princ. huius.l.& dum Bar.in ead.col.15.in fi.dicit,traditionem in dubio factam uideri causa custodię. vide in simili casu Alex.in cons.84.col.2.in fi.in 1.uol.

21 Bar.in ead.l.col.antepe.quærit,an mulier † sicut & alij creditores,consequatur bona hypothecata ut pignori incumbat? circa hoc, mulierem scilicèt esse tantùm mittendam in possessioné bonorum sufficientium pro causa dotis,tradit Ias.hic in 11.col. & vide Alex. in consi.146.col. 13.in lib.primi & secundi vol.

22 Bar.in ead. col.quærit, an maritus † possit confiteri se ad inopiam uergere, & restitue re dotem,ita ut præiudicet creditoribus?& distinguit,ibi autem,ubi ait,maritum reuocare non posse res traditas nisi quatenus essent maioris pretij, ita ut saperent donationem . vide Alexan. in cons.142.col.pé.in 5.vol.& dum Bar.ibi in uersi.videndum est, subiungit, an contractus prædictus sit licitus? Aduerte quoniam ubi de inopia non constaret, huiusmodi restitutio dotis non liberat,nisi quatenus mulier effecta esset locupletior,ut per Bar.in l.ij.col.1.supra eod.

23 Bar.in ead.l.col.pen.tradit materiam confessionis † receptæ dotis factæ constante matrimonio,utrum ualeat, De qua re,quia plenè egi in lucubrationibus ad Bar. in rubr.ff.de donat. int. uir.& vx.ideo hic non repeto,sed ibi uide omnino.

Summarium ind.l.si constante.§.si exhæredato.ff.sol.matr.

1 *Actio de dote non nascitur constante matrimonio.*

Bar.ind.l.si constante.§.si exhæredato.ff. sol.matr.

1 Bar. in ead.l.si constante.§.si exhæredato,col.2.versi.tertià opinio, inquit, actionem † de dote non nasci constante matrimonio. Addc istam esse * communem opinionem, ut ait Alex. in consi.106.col.1.in 5.vol.

Summarium in d.l.si constante.§.quoties.ff.sol.matr.

1 *Si per maritum non satisdatur,cum possit,statim in solidum condemnatur.*

2 *An & quando,& quomodo interusuria licitè percipiantur.*

Bar.in d.l.si constante.§.quoties.ff.sol.matr.

1 Bar. in ead.l §.quoties,sic ait in summa. si per maritum † non satisdetur,cum posit,statim in solidum condemnatur; sed si non potest, medij temporis interusurium deduceretur. Circa materiam huius.§.attende,quia quamuis hic traditum sit,interusurium peti posse ab eo, qui est consuetus,negotiari,ut in l.ij.§.fi.ff.de eo quod cert.loc.tamen hoc fallit in piscatore, in uenatore, & aucupatore, quoniam respectu harum artium peti non potest interesse lucri cessantis,l. quem-

quemadmodum, uersi. item Labeo. ff. ad leg. Aquil. tradit Rom. in sing. 731. incip. Tu habuisti. Præterea, dum ibi paulò post agit Bar. quomodo fideiussores dotium dentur: vide de hac re, & quomodo procedat & limitetur apud Bald. nouell. in tract. de dote, in 21. priuilegio. Et an
2 † & quando & quomodo interusuria licitè percipiantur, vide Io. Campegium in tract. de dote, in 6. q. secūdæ par. quæro utrum interusuria sub eadem hypotheca debeantur, sub qua ipsa dos debetur. vide Bal. nouel. in tract. de dote in 7. priuilegio. & Antoniū de Fano latissimè in trac. de pignor. & hypothec. in 4. memb. 2. par. nu. 47. cum seq. & dum Bar. in hoc. §. propè finem dicit quomodo circa istam satisdationem libellus sit concipiendus, vide Roma. in cons. 439. in ult. dub. ubi tradit etiam quid si maritus satisdationem non reperiret.

Summarium in d. l. si constante. § si bona. ff. sol. matr.

1 *Si iudicium tenet pro parte, sufficit si pro parte feratur sententia.*

Bar. in d. l. si constante. §. si bona. ff. sol. matr.

1 BAR. in ead. l. §. si bona, inquit, si iudicium † tenet pro parte, sufficere si pro parte feratur sententia. item in fiscum non transire instantiam iudicij. & dum primam oppositionem soluit dicens contraria loqui in hærede, sed fiscum non esse hæredem, vide Abb. in cons. 29. col. 2. in 2. volu. quò autem ad secundam oppositionem Bar. ut non sufficiat iudicem condemnare pro parte, uide Abb. in c. quia, col. 4. & seq. de iudi.

Summarium in l. si filiofamilias. ff. sol. matr.

1 *In peculio filij uideri esse quicquid mulier debet filio.*

Bar. in l. si filiofamiliàs. ff. sol. matr.

1 BART. in d. l. si filiofamiliàs, in princi. ait, in peculio † filij uideri esse quicquid mulier debet filio: & ideo mulierem posse id compensare. subiungit posteà Bar. hoc uerum esse si res dotatæ uel amotæ consumptæ sunt, & reliqua ut ibi per eum. vide Ias. in §. item Seruiana, col. 13. inst. de action.

Summarium in d. l. si filiusfa. § maritum. ff. sol. matr.

1 *Res dotales sunt mulieris secundum iura fforum.*

Bar. in d. l. si filiofamiliàs. §. maritum. ff. sol. matr.

1 BAR. in ead. l. §. maritum, uer. ultimò hic uidetur, ait textum hunc innuere res dotales † esse mulieris secundum iura fforum. vide Raph. Cuma. in cons. 20. & Card. in cons. 95. col. pen.

Summarium in d. l. si filiusfa. § si uir. ff. sol. matr.

1 *Successor an & quando teneatur stare locationi factæ à suo authore.*

Bar. in d. l. si filiofam. §. si uir. ff. sol. matr.

1 BART. in ead. l. §. si uir, tradit an & quando successor † teneatur stare locationi factæ à suo authore? vide Salic. & alios in l. emptorem. C. loca. Alex. in consi. 118. col. pen. in 5. vol. Abb. in c. querelam, ne prælat. uic. suas. Roma. in consi. 22. col. 2. & Soc. in consi. 32. in 1. volu. Curt. in consi. 10. & pro limitatione uide Imol. & doct. in l. filiusfamiliàs. §. Diui. ff. de leg. 1. & ibi Ias. & doct. in l. qui absenti. §. 1. ff. de acquir. hæred. An autem conductor possit expelli de re conducta, in qua habet hypothecam, si ei offeratur pœna uel interesse: Soc. in consi. 90. in 4. vol. & an & quando successor in beneficio teneatur stare locationi factæ per suum prædecessorem: vide Alex. in consi. 160. in 6. vol. Raph. Fulg. in consi. 126. & Ias. in consi. 94. in 1. vol. & apostillas hic ad Bar. positas.

Summarium in l. semel mora. ff. sol. matr.

1 *Oblatio sequens purgat moram præcedentem.*
2 *Mora purgari non potest, quando iuramentum interuenit.*
3 *Papa qui iurauit congregare concilium infra biennium, potest moram purgare, illud congregando, etiam elapso biennio.*
4 *Oblatio debitoris an & quando eum releuet, & excuset.*

Bar.

Bar.in l.ſemel mora.ff.ſol.matr.

1 Bart. in d.l.ſemel mora,inquit,oblationem† ſequentem purgare moram præcedentem. De hac re vide Bar.& doct.in l.ſi mora,ſuprà eod.tit. Et in hac materia ſcias communiter morã purgari non poſſe,quando præfixa eſt dies & pœna. gl.in c.mora,de reg.iur.in 6.de qua re vide Alex.diſting.in conſi.23.in 4.vol.& moram purgari non poſſe quando lapſo termino lex facit executionem ipſo iure extinguendo ius moroſi, uel illud in aliud transferendo. eſt gl.ſing. in c.cupientes.§.quòd ſi per xx. in uerbo,ſpectatur,de elec.in 6.tradit Aret.in conſ.94.col.pe.

2 Item mora † purgari non poteſt,quando iuramentum interceſsiſſet. Bar.Ang.& alij in l. ſi inſulam,in 4.quæſt.ff.de uerb.oblig.& Alex.in conſi.149.in 7.vol.Tamen uidetur moram quandocunque purgari poſſe, etiam in obligationibus iuratis, quando poſt moram non ſuccedit obligatio ad aliud.l.ſi ſeruus.§.ſequitur,& l.interdum.ff.de uerb.obligat.tradit Salic. in hac.l.&

3 propterea Card.Iacobatius in tract.de Concilio,in 7.libro inſert,Papam,† qui iurauit congregare Concilium infra biennium,poſſe moram purgare,illud congregando etiam elapſo biennio. ad quod uide omninò Abb.in conſi.93.in 1.volu. Et an & quando & infra quod tempus poſsit mora purgari,uide Fulg.in conſ.154.Ant.de Butr. in c.breui, de iureiur.Socin.in conſi. 199.in 1.vol.Decium in conſi.451.& omninò omnia quæ ad moram attinent, vide apud Sali. in tract.de mora.& Marcum Antonium Bauerium in tract.de mora. An autem & quando ob-

4 latio debitoris † eum releuet & excuſet. vide Bar.in l.acceptam.C.de uſur.Fulg. in conſi.139 & in conſi.201.in fi.& Antonium de Fano in tract.de pignor.& hypothe.in 3.memb. ſecundæ par.nu.97.An oblatio uerbalis ſufficiat? Alex.in conſi.148. in libro primi & ſecundi vol. & in conſi.128.col.4.in 4.vol.vbi ait quamuis aliàs non ſufficiat, tamen ſufficere ad impediendam irreuocabilem pignoris uẽditionem.l.fundus qui Lucij Titij,de reſcin.uend.Imol.in d.l.ſi mora,& quæ dixi ſuprà.

Summarium in l.quoties.ff.ſol.matr.

1 *Pater appropriat ſibi actionem de dote ſi ante matrimonium ſtipuletur,uel poſt tempore traditionis,alioqui uerò non,ſi ei filia non conſentit.*

2 *Intellectus ad l.poſt dotem,infrà eo.tit.*

Bar.in l.quoties.ff.ſol.matr.

1 Bar. in d.l.quoties,ſic ait in ſumma. Pater † appropriat ſibi actionem de dote ſi ante matrimonium ſtipuletur,uel poſt tempore traditionis; alioqui uerò non,ſi ei filia non conſentit. Attende tu caſum, in quo pater præiudicat filiæ, ſine ipſius conſenſu.l.ſi maritus confitetur ſe mille dotis nomine recepiſſe, poſtea oſtenditur inſtrumentum eodem die confectum, in quo pater mulieris promittit quinque centum,aſſerens hanc eſſe ueram dotem,nam eo caſu mulier non poterit exigere niſi quinque centum tempore quo dos eſt reſtituenda.Curt.in conſ.54.

2 Bar.in ead.l.in fi.oppo.d.l.poſt dotem, † infrà eod. tit. Attende quoniam propter contrariũ huius.l.illa.l.poſt dotem,decem habet uarios intellectus,quos vide, & ab unoquoque illorum datur ſingularis declaratio ſeu limitatio ad iſtum tex.& ibi uide omninò Iaſ.in 3.lectura & ultima gl.quam Bar.legit in 8.lectura,& Iaſ.in 7.in ordine ad gl.& in lectura quam ponit Bart.quæ

* in ordine eſt ſexta,& apud Iaſ.8.quæ quidem tres lecturæ ſunt* communiter approbatæ,& ponunt ſingularia documenta. & vide etiam ibi Bar.in 4.col.uerſic.expeditis lecturis, ubi tradit quid ſi maritus confiteatur ſe habuiſſe & recepiſſe dotem,qua promiſit patri ſtipulanti, an præſumatur numeratio præceſsiſſe ſtipulationem,quo caſu pater ex interuallo filiæ præiudicare nõ poſſet,ut hic. ubi uerò numeratio ſtipulationem incontinenti præceſsiſſet,tunc ualeret ſtipulatio etiam in præiudicium filiæ,ut hic.

Summarium in l.ſi marito.ff.ſol.matr.

1 *Pro qua parte,bona mariti publicantur,pro ea parte fiſcus ad dotem obligatus eſt.*

Bar.in l.ſi marito.ff.ſol.matr.

1 Bart. in d.l.ſi marito,ait,pro qua parte bona † mariti publicantur, pro ea parte fiſcum ad dotem obligatum eſſe. De hac re uide Bar.& Bal.in l.princeps.ff.de uerb. ſignifi. & in l.iij. ff.de

ff.de bonor.poss.& in l.si quis seruum.§.fin.ff.de leg.2.& Bart.in l.iij.§. ex causa.ff.de iur. fisc.& & omnino Io.Campegium in tract.de dote, quæst.217. tertiæ par. & in quæst. seq. ubi ponit limitationem.& ibi habetur, mulierem non posse impedire publicationem bonorum mariti pro sua dote: quia ei saluum est ius suum. Attende etiam quia dispositio illius.l.si marito, uidetur procedere tantum soluto matrimonio, alioqui eo constante, ut per Imol.hic,& per Ias.in d. l.si constante,col.27.in 5.quæst.primæ q.princ.Bar.supra eod.ubi hoc conatur probare,quamuis Bar.contrarium sentiat,vide doct.quos præmemoraui.

Summarium in d.l.si marito. §.si uoluntate.ff.sol.matr.

1 *Hæres patris cogitur ad dotandam filiam.*

Bar.in d.l.si marito.§.si uoluntate.ff.sol.matr.

1 BAR. in ead.l.§.si uoluntate,ait,hæredem † patris cogi ad dotandam filiam. vide quomodo hoc dotandi onus transeat ad hæredes patris.per Soc.in cons.57.in 4.vol.

Summarium in l.si prior maritus.ff.sol.matr.

1 *Maritus simpliciter promittens quod debet, intelligitur de debito cum effectu, & deducto ne egeat.*

Bar.in l.si prior maritus.ff.sol.matr.

1 BAR. in d.l.si prior maritus,ait,quando maritus † simpliciter promittit quod debet, intelligitur de debito cum effectu,& deducto ne egeat: si verò promittit centum quæ debet, & sic quantitatem expressam,& eo casu insolidum teneri. vide Imol.in consi.102.col.6.& seq.

Summarium in l.quæ dotis.ff.sol.matr.

1 *Adhibitus ad stipulandum partem dotis, an & quando censeatur adhibitus animo donandi.*
2 *Donatio, in qua facta est mentio mortis, in dubio censetur esse donatio causa mortis.*
3 *An donatio sit facta causa mortis, uel inter uiuos, quando in ea sunt uerba importantia unum, et aliud.*
4 *Donatio causa mortis potest probari per testes non rogatos.*
5 *Quando in donatione non est facta mentio mortis, dicitur donatio inter uiuos.*
6 *Nunquam donatio in dubio præsumitur, nisi ex modo uel genere aliud inducatur.*
7 *Quando quis dicatur consentire.*
8 *Qui non est præsens, & scivit, an pro consentiente habeatur.*
9 *Quando aliquis tacet propter reuerentiam, tunc non præsumitur consentire.*
10 *Quando tacens poterat contradicendo actum impedire, & non fecit, habetur pro consentiente.*
11 *Ego non uideor consentire, quando agitur de magno præiudicio.*
12 *Subscribens utrum censeatur consentire.*
13 *Illi qui se subscribunt in pagina alba, non obligantur.*
14 *Subscriptio an & quando obliget.*

Bar.in l.quæ dotis.ff.sol.matr.

1 BAR. in d.l.quæ dotis,tractat,an & quando adhibitus † ad stipulandum partem dotis,censeatur adhibitus animo donandi. & in 1.col.uers.oppo.de l.cùm maritus.§.fin.ff.de pact.dotal. dicit ideo ibi præsumi donationem, quia fuerunt adhibiti ad stipulandum in uno casu, & in alio non. et reprobat solutionem glo.quæ est ibi,scilicet ibi constare de animo donandi,dicens hanc esse diuinationem. Attende quomodo dici possit ibi donãdi animum interuenisse,cùm mulier fratri,& sic extraneo fuerit stipulata dotẽ sibi debitam;quia censetur ei stipulata ut procuratori, per ea,quæ dicit Bar.infrà in hac eadem l.in 3.col.uers. quæro ulterius. maximè cùm in d.l.cùm maritus.§.fin. frater postea fuerit etiam eandem dotem stipulatus,atque ita uidetur stipulatus vt procurator, vel ut mandatarius. Quo autem ad intellectum Bar. ad illam.l.cùm maritus, in §.fi. tenendo eum,inquit Aret.in consi.74.illum.§.esse singul. Tamen contra hunc Bartoli intellectum, qui vult eum, qui adhibet ad stipulandum in uno casu tantùm censeri animo donandi adhibuisse, uidetur tex.in l.post dotem,secundum sextam lecturam, infrà eodem ubi Ias. in versic. Quintò subtiliter ponderat. Ibi enim pater stipulatus est dotem reddi filiæ in casu diuortij, atque ita in uno tantum casu, & tamen ibi uidetur adhibitus ut procurator,

non autem animo donandi,atque ita contra hoc Bar.documentum ; cogita.

2 Bar.in ead.l.colu.2.inquit,donationem,† in qua facta est mentio mortis,in dubio censeri esse donationem causa mortis. hoc intellige uerum esse in dubio,alioqui uerò in casu claro,ut puta si expressè donans dixisset,se inter uiuos donare : nam tunc mẽtio mortis nihil operatur.Cyn. & alij in l.ij.C.de iur.dot. Alex.in consi.14.in 1.uol.Et an & ex quibus coniecturis præsumatur donatio inter uiuos,quando in ea facta est mentio mortis, vide omnino Areti.in consi.74. vbi subtiliter loquitur, & Dec.in cons.470.& Soc.in consi.53.in 1.volu. vbi inter cætera inquit,illam donationem, in qua posita est clausula,purè,& simpliciter, dici esse inter uiuos,quamuis in

3 ea fuerit facta mentio mortis. Et an donatio † sit facta causa mortis, uel inter uiuos quando in ea sunt uerba importantia unum & aliud, vide per Angel.in consi.254. Quid si donatio habet figuram causa mortis,an si non ualet ut donatio causa mortis, ualeat ut donatio inter uiuos, & contra ? vide Soc.in consi.232. in 1.uolu. An donatio causa mortis facta hoc pacto ut reuocari non posit,iudicari debeat ut donatio causa mortis,an uerò ut donatio inter uiuos? vide De-

4 cium in consi.325. Item scias donationem † causa mortis probari posse per testes non rogatos ; quia hoc non reperitur prohibitum nisi in testamento. Soc.in cons.237.in 1.uol.et tamen donatio causa mortis uidetur esse ultima uoluntas.l.j.C.de impon lucra.descrip.lib.10.l.fin.C. de donat.cau.mor. tradit Fulg.in consi.88. Et an magis iudicetur ultima uoluntas quàm contractus,an contra, vide Soc.in consi.112.in 1.uol.& Mari. Soci.iuni. in repet.l.sciendum.ff.de lega.1. Item donandi facultas alicui concessa non includit donationem causa mortis.Socin.in

5 consi.19.col.5.in 1.uolu. Quando autem in donatione † nõ est facta mentio mortis, tunc eam inter uiuos,dicit Bar. esse existimandam. sed huic conclusioni statim opponit de.l.Procula.ff. de probat. Tu dec'ara d.l.Procula ut per Alex.in consi.53.in fi.in 4.uolu.& Socin. in consi.25. col.3.in 4.uolu.& Maria.Soci.iuni. in consi.128. nu. 126. cum seq. & omninò uide quæ posui ad Bar.in d.l.Procula.& dum Bar.ibi subiungit,an ratione coniunctionis præsumatur donatio: vide Soci.in consi.73.col.pen. in 1.uol. vbi ait nunquam esse præsumendum donationem etiã inter fratres,quando capi potest alia cõiectura,immo magis esse conijciendum rem à lege pro hibitam, quàm donationem. Et dum postea dicit Bar.nunquam esse præsumendam donatio-

6 nem † in dubio,nisi ex modo uel genere aliud inducatur, vide Alexan.in consi.241. Habita super narratis,col.fi.in lib.primi & secundi uolu. & dum Bar.ibi col.antepen. uers.procedo ulterius,quærit an si consensi tibi uendenti rem meam uidear donare. vide circa istum consensum apud Soci.in consi.200.col.3.in 1.uol.& apud Alex.in l.sæpe.col.6.ff.de re iudic.

7 Bar.in eadem col.uers.habemus uidere, tradit, quando quis dicatur † consentire. De hac re uide plenè apud Felin.in c.nonne,col.2.de præsumpt. in c.cùm omnes,col.6.de constitu.Ana. in c.Petrus,de homicid. Roma.in singul.712.cum ibi addit. per Castill. Areti. in consi.129.& in consi.141. Abb.in consi.40.in 2.uol. Et quia memini me multoties in præcedentibus lucubrationibus tradidisse an & quando præsentia cum taciturnitate habeatur pro consensu, non

8 repetam. Dum autem subiungit Bart. quid de eo, qui non est præsens † & sciuit, an pro consentiente habeatur ? vide Soci.in cons.167.col.3.in fin.in 1.uolu.vbi ait quòd non,& citat hoc Bartoli documentum. vide etiam Areti.in consi.140.col.1.& in consi.169.colu.pen.Et dum progreditur Bar.quando necesse est ut taciturnitas alicui extremorum applicetur, vide Socin. in consi.107. col.3.in 1.uolu. Tradit postea Bart.ibi in 2.colu.continuando ad præcedentia, quando agitur de meo præiudicio circa ius, quod habeo in re tertiæ personæ, quia uenditur res mihi obligata. Ad hæc uide Ias.in §.item Seruiana,col.8.inst. de action.& in l.cùm proponas.j.in fine.C.de pact.Alexand.in consi.273. In causa uertente.colu.2. in lib.primi & secundi uolu.& in consi.20.colu.penult.versi.præterea sola præsentia,in 3.uol.& in consi.8. in 5. uolu. Abb.in consi.81. Roman.in consi.14. colum.2. Et dum subiungit Bar. fallentiam vt hoc non

9 procedat ratione coniunctionis † sanguinis, & eam limitat non habere locum quando aliquis taceret ob reuerentiam : quia tunc præsumitur dissentire, uide Alex. in d.consi.20.col.penult. in 3.uolu.& Felin.latè in cap.causam matrimonij.de offic. delega. Item quia Bart.ibi ait,eum, qui

qui contradicendo non poteſt actum impedire, non uideri conſentire quamuis taceat. contra hoc uidetur urgere tex. in l.ij.ff.ad municip.per quem ait Aret.in conſi.91.in fi.patrem,qui eſt præſens quando filius eligitur decurio,teneri tanquam fideiuſſorem ad omnia,quæ filius malè geſsit: et tamen non conſtat, eum prohibere potuiſſe, ſi contra dixiſſet. Quando autem ta-
10 cens† poterat contradicendo actum impedire,ait Bar.eum haberi pro conſentiente. & an requiratur ut ipſe taceat dolo an non? vide Aret.in c.ad petitioné,col.3.& fi.de accuſa. & Alex. in l.litem quia.ff.de pact.Poſtea inquit Bar.in ead.col.in tertio caſu, quando actus reſpicit præiudicium circa ius perſonale,eo caſu tacentem non haberi pro cõſentiente niſi fauore pupillorum.vide Alex.in conſ.152.viſis diſpoſitionib.col.fi.in lib.primi & ſecundi uol.& Soc.in conſ. 214.col.3.in 1.uol.Præterea Bar.in ead.col.verſ.quæro quid ſi ſum præſens & tacens in cauſa difformi,tractat quid dicendum ſit quando intras in poſſeſsionem uel accipis de rebus meis, & taceo.vide Alex.in l.non ſolùm.§.morte,col.8.verſ.et uidetur.ff. de oper.nou.nunci.et dum
11 ait me uideri diſſentire †qñ agitur de magno præiudicio,vide Soc.in cõſi.167.col.3.in 1.uol. & Abb.in c.in cauſis,de elect.ſi uerò agitur de modico præiudicio,ait præſumi cõſenſum.vide Abb.in conſ.40.in 2.uol.Imol.in conſi.82.in fi. & Alex.in conſi.143.Circa primum dubium, col.fi.in lib.primi & ſecundi uolu.et de hac re uide quæ plenè poſui ad Bar. in l.non eſt mirum.
12 ff.de pignor.actio. Quærit deinde Bar.ibi propè fi.quid de ſubſcribente † utrum cenſeatur cõſentire. & dicit eum, ſi non ut teſtis ſubſcripſit, conſentire cenſeri, dummodo non erret. vide Feli.in c.quoniam contra,col.24.de probat.& in c.cùm uenerabilis.colu.15.de except.& in c. cum inter,col.3.de re iudic.& glo.& doct.in c.ſi quis presbyterorum.de reb.eccl.non alienan. Barb.in conſi.86.col.5.in 3.uol. Attende tamen in re propoſita quoniam ſubſcribens non intelligitur ſe obligare niſi ſciuerit & legerit contenta in ſcriptura.l.fi. vbi Bal. C.plus ualer.quos agi. ita not.inquit Firma.in tract.de epiſcopo in 1.par.in 3.lib.q.16.vbi latè tradidit hanc ma-
13 teriam ſubſcriptionis & ſigilli. et inter cætera inquit,eos,qui ſe ſubſcribunt † in pagina alba,ut multoties fieri contingit, non obligari: dicens ſe pluries de hoc interrogatum ita reſpondiſſe & conſuluiſſe. Addit etiam, ſubſcriptionem factam ab aliquo de mandato illius, qui ſcribere neſciebat, obligare mandantem. communiter autem ſubſcriptio operatur perinde ac ſi tota ſcriptura à ſubſcribente fuiſſet confecta, Bar.per iſtum tex. in l.emptor.§.Lucius.ff.de pact. &
14 Dec.in auth.ſi quis in aliquo,nu.16.C.de eden.Soci.in cõſi.68.in 4.uol.Et an & quando †ſubſcriptio obliget? vide omnino Io.Baptiſtam Caccialupum in tract.de tranſactionibus,in 12.q. nu.14.cum ſeq. & Crauet.in conſi.73.nu.39.& quæ poſui ad Bar.in l.admonendi, in 8.annot. ff.de iureiur.& in l.non eſt mirum.ff.de pign.actio.Poſtremò tradit Bar.de illo,qui ſigillum appoſuit,an conſentire uideatur. De hac re uide Firma.in d.tract.de Epiſcopo.in 3.lib.quęſt.17. Feli.& Barb.in c.tertio loco,col.1.de probat. Roma.in conſi.303.& de ſigillo uide multa per Feli.in c.coram dilecto,col.fin.de off.deleg.& in c.poſt ceſsionem, de probat.vbi Bal.& Ant. de Butr.Barb.in conſi.86.col.fi.in 3.uolu. Attende etiam in re propoſita,ſi ego uendo uinum alicui,qui proprio ſuo ſigillo uegetem impreſsit, periculum pertinere ad emptorem: quia ex impreſsione ſigilli fuit in eum tranſlata poſſeſsio; ita not.ait Bal.in rubrica.C.de peric.& com mod.rei uend.

Summarium in l.Titia.ff.ſol.matr.

1 *Cauſa matrimonij quando incidenter occurrit, poteſt cognoſci à iudice laico.*

2 *Si dubitatur, utrum contractus à quo factum deſcendit, ſit uſurarius, ſolum ad iudicem eccleſiaſticum pertinet.*

3 *Quomodo pater probabit, ſibi filiam conſentire.*

Bar.in l.Titia.ff.ſolu.matr.

1 BART. in d.l.Titia inquit,cauſam † matrimonij,quando incidenter occurrit,poſſe cognoſci à iudice laico. ſed Roſell.in Monarchia,fol.12. reprobat hoc Bart. documentum, dicens ſe indiſtinctè tenere cauſam matrimonij,qualiſcunq; illa ſit, ſemper à iudice eccleſiaſtico debere cognoſci,per tex.hic allatum in c.tuam,de ordi.cogni. Ad rem faciunt trad.per Abb.in cap.ex

quando non poteſt agi niſi conſentiente illo, cui debet quæri eueniente conditione. Pro opinione Bar. facit quod docuit Iaſ. in l. ij. col. 2. dum citat Bar. in conſi. 126. ſuprà eod.

2 Bar. in ead. l. in 3. col. in ſexta lectura, ait, patrem † in dubio cenſeri ſtipulari ut procuratorem filiæ. Vide Alexan. in conſi. 300. viſo inſtrumento, col. 3. in lib. primi & ſecundi uol. & in conſi. 237. viſis proceſsibus, eod. uol. vbi ait, quando exprimitur nomen officij, ſemper actum præſumi factum nomine illius, à quo habet officium. & in conſi. 37. viſo d. inſtrumento. col. 3. in 3. uolu. & in conſ. 90. col. fi. eod. vol. vbi ait, ſi aliquis habet mandatum ad emendum certum prædiũ, & illud poſtea emat, eum cenſeri emiſſe prætextu illius mandati, & nomine illius, qui fecit mandatum. & uide etiam in l. ſi quis procurator. ff. ſi quis caut. & ad rem optimè faciunt trad. per Abb. in conſ. 115. in 2. uol. vbi ait, ſi aliquis enunciatiuè dicat in aliquo actu ſe eſſe hæredem Titij, præſumendum eſſe eum feciſſe illum actum tanquam hæredem Titij. vide omninò ad hæc quæ poſui ad Bar. in l. fi. ff. de inſt.

3 Bar. in ead. l. col. 5. in 1. q. inquit, verba † quæ à notario in inſtrumento poni conſueuerunt, ſcilicèt Titium confeſſum eſſe ſe habuiſſe & recepiſſe, quamuis ſint præteriti temporis, tamẽ intelligenda eſſe de modica præteritione, ſcilicèt de illo tempore, quo conficitur inſtrumentum. vide ad hæc Alex. in conſi. 2. col. pen. in 4. vol. & in conſi. 153. col. 2. in 5. uol. vbi loquitur in cõtractu matrimonij. Corn. in conſi. 143. col. 1. in 4. uol. & Iaſ. in rubr. C. qui admit.

4 Bar. in ead. l. col. 8. quærit, an dos † profectitia tranſeat ad filios? vide Imol. in conſi. 63. Bar. in ead. col. 8. in 5. q. quærit, an dos profectitia ad patrem reuerti debeat quãdo filia mortua eſt in matrimonio ſuperſtitibus liberis? vide Fulg. in conſi. 66. incip. Set Guarnerius, & Alex. in cõſ. 178. viſo themate ſupraſcripto. in lib. primi & ſecundi uol. & dum Bar. tangit, dotem eſſe proprium patrimonium mulieris, vide quid ex hoc inferat Soc. in conſi. 25. col. 6. in 1. uol. & in conſi. 100. col. 2. in 3. uol.

5 Bar. in ead. l. col. 8. tradit, an dos † profectitia ad patrem uel ad liberos mulieris trãſeat, aliqua conſuetudine non obſtante? vide Alex. in conſi. 112. & 115. vetus & trita, in 1. uol. & in conſi. 148. in lib. primi & ſecundi uol. & in ſimili caſu in conſi. 25. Attentis, in fi. in 5. vol. & ad ea, quæ poſtea ſubiungit Bart. dicens, quæſt. fuiſſe determinatam Bononiæ, uide Imol. in conſi. 64. & Alex. in d. conſi. 115. Bal. in conſi. 7. in 1. uol. & Fulg. in conſi. 59. & in conſ. 66.

6 Bar. in ead. l. col. pen. in 6. quæſt. quærit de dotis † priuilegijs, vtrum alteri quàm filiæ competant? et quia circa hoc dubitatur, an dotis priuilegia in ceſsionarium tranſeant. uide oĩno Ant. de Fano in tract. de pignorib. & hypothe. in 4. membro ſecundæ par. nu. 120. cum ſeq. Et dum Bar. proſequendo iſtam quæſtionem tradit, an in ceſsionarium tranſeant priuilegia uiuẽte muliere? & dicit ſe inueniſſe tex. qui turbauit ſpiritum ſuum, in auth. ut exac. inſtan. dot. Dicas huic ſimilem eſſe textum. in §. fi. in auth. vt immobi. Poſtea Bar. ſubiungit, quandam eſſe ceſsionem, quæ fit ex uoluntate, & iſto caſu priuilegium non tranſire: vide Soci. in conſi. 279. in 1. uolu. & ad ea, quæ ibi in fi. Bar. docuit ſequendo rem propoſitam ceſsionis, vide Soc. in conſi. 143. col.

7 fi. in 1. uol. & in l. ij. §. quod ſi in patris, col. fi. ſuprà eod. Poſtremò quærit Bar. pater † dedit dotem filiæ, & ſtipulatus eſt pro filia, quæ poſtmodum mortua eſt ſine liberis, vtrum ſuccedat pater ſolus, an pater & mater? vide Roma. in conſ. 48. in 2. dubio.

Summarium in l. in inſulam. ff. ſol. matr.

1 *Mors ciuilis patris facit, ut actio de dote in ſolidum ſit ipſius filiæ.*

Bar. in l. in inſulam. ff. ſol. matr.

1 BAR. in d. l. in inſulam, inquit, mortem † ciuilem patris facere, vt actio de dote inſolidum ſit ipſius filiæ. adde tu, quando mors ciuilis eundem effectum operatur, quem mors naturalis, tũc id, quod in uno iſtorum caſuum eſt conſtitutum, locum habet etiam in alio. Bal. poſt Dyn. in l. Deo nobis. C. de epiſc. & cler. Abb. quem uide omnino in quæſt. incip. Epiſcopus, col. fin. vide quid ex hoc tex. inferat, Alex. in conſ. 88. col. 2. in 3. uol. & de morte ciuili & naturali, uide Alex. in conſi. 13. in 3. uol. Soc. in conſi. 92. in 1. uol. & Feli. in c. licèt undique, col. 2. de off. deleg.

Summarium in d.l.in insulam.§.fructus.ff.sol.matr.

1 *Vir non lucratur fructus dotis putatiuæ.*

Bar.in d.l.in insulam.§.fructus.ff.sol.matr.

1 BAR, in ead.l.§.fructus, ait, uirum † non lucrari fructus dotis putatiuæ. Adde an uir lucretur dotem seu partem dotis, quam lucraturus esset si uera esset uxor, quando est putatiua. uide tex. cum gl. in l.pen.§.fi.ff.quod falsi.tut.aut. & de tota hac re dotis putatiuæ, vide Bal.nouell.in tracta.de dote, ubi ponit omnes conuenientias, & differentias dotis ueræ & putatiuæ. Attende etiam quia maritus lucratur dotem putatiuam, quando interuenit dolus dantis, & hoc fit per exceptionem, Io.Campegius in tract.de dote, in 8.q.quintæ par.

Summarium in d.l.in insulam.§.usuras.ff.sol.matr.

1 *Debitum hinc inde ex causa usuraria compensatur.*
2 *Usura etiam usque in uno nummo est prohibita, & aliter sentiens, tanquam hæreticus iudicatur.*
3 *Interusuria dotis an & quando licitè percipiantur.*
4 *Mulieri passæ moram in dote restituenda, sibi soluto matrimonio usura non debetur.*
5 *Usuræ quæ debentur marito, an sint loco usurarum siue alimentorum.*
6 *An dotis interusuria, siue alimenta, siue interesse debeantur sub eadem hypotheca, sub qua debetur dos.*
7 *Fructus percepti ex rebus mulieris, an, & quando sint ei à mariti hæredibus restituendi.*

Bar.in d.l.in insulam.§.usuras.ff.sol.matr.

1 BAR, in ead.l.§.vsuras, sic ait in summa. Debitum † hinc inde ex causa usuraria compensatur. Item marito non debentur usuræ, qui non alit uxorem. Ad materiam huius.§. vide Soci.in consi.128. in 1.uol.& dum Bar.subiungit, vtrum de iure canonico debeantur, vide remissiuè apud Ias.in §.fuerat, col.3.vers.Hinc sumpta, insti. de action. vbi latissimè. & ibi etiam docuit, nunquid ualeat statutum uel consuetudo sit seruanda, vt pro centum debeantur decem, aut o-
2 cto? & citat memorabile illud uerbum Bartoli usuras† usque in uno nummo esse prohibitas, & aliter iudicantem tanquam hæresis reum esse relegandum. immo neque munuscula ex pacto licitè percipiuntur, secundum Abb.in cons.34.in 1.uol.& ad rem faciunt trad. per Alex.in consil.80.in 3.uol. & ut certum quid debeatur pro usura retardatæ dotis à statuto fieri non posse, tradunt Card.& Imol.in clem.1.de usur.Iaco.Butrig.in l.cunctos populos. C.de summ.Trinit. & ibi Ias.col.11.vers.& pro hoc. & doct.comm.hic.& in c.salubriter. de usur. vbi traditum est, interesse liquidandum in plus & minus secundum qualitatem personarum exigi posse, usuras uerò certas non posse. & pro ista opinione est glo.in c.non licet, per illum tex.10.distin.& ista
* est * commu.opin.& magis tuta, vt per Ias.post Angel.de Aret.in d.§.fuerat, nu.19.cum ibi traditis in apostill. Ad quæ uideatur Soci.idem sentiens in consi.179. et an & quando & quomo-
3 do † interusuria dotis licitè percipiantur, Soci.in consi.88. & in consi.103. in 4.uol. & omnino Alexand.in consi.74.in 5.uolu. & in consi.31. & in consi.200. in 6.uolu.vide plenè de hac re apud Io.Campegium in tract.de dote, in 6.quæst.secundæ par.sed hic opportunè quæritur, an usuræ in casu, quo peti possunt, censeantur remissæ quando petitæ non fuerunt infra decennium? vide Ias.in l.quæ dotis, suprà eodem tit.& in d.§.fuerat. Alexan. in consi.60. in 4.uol.&
4 in consi.39.col.4.in 6.uolu. Et dum postea subiungit Bar. mulieri † passæ moram in dote restituenda sibi soluto matrimonio usuras non deberi. Adde etiam mulierem non posse pecunias dotales apud aliquem deponere, & ex ea lucrum percipere absque periculo damni (ut fit quo-
* tidie) quia secundum magis * commu.opin.est usura, vt per Soci.in consi.111.col.fi.in 3.uolu. vbi ait, se pro ista opinione consuluisse Florentiæ, & multos doctores se illi consilio subscripsisse. vide Crauet. in consi.89. Declara tamen, id quod prædiximus de muliere passa moram in dotis restitutione, vt non habeat locum intra annum, qui datur hæredibus ad restituendas res mobiles: nam si non habet unde se alat, tenentur hrēdes eā alere.l.vnic.§.exactio.C. de rei uxor. act.vbi gl.in uoce, restituendis. Qn̄ aūt incipiant currere usuræ ex parte mariti, tradit Ias.in d.§. fuerat, col.4.ver.Qn̄ aūt incipiant. An usuræ, † quę debent̄ marito sint loco usurarū, siue alimentorum,

torum, maxima est dĩa, qm̃ si loco usurarum, censentur remissæ qñ maritus per aliquod tp̃s eas non petijt, vt prædictũ est; alioqui uerò si loco alimentorũ peterent, vt per Bar. in l. quæ dotis, col. 2. uers. oppo. de l. Procula, suprà eod. tit. & ibi Ias. col. 33. uers. in ea glo. & ibi tradit ẽt nunquid ille, qui cessat aliquid petere, maximè in dote remisisse cẽseatur. et ad prædicta uide Alex. in cons. 27. viso themate, in 4. uol. & latè in cons. 74. viso titulo, in 5. vol. & præcisè ad documentum Bar. hic, de marito sustinente onera matrimonij, quomodo ei usuræ debeantur, vide eundem Alexan. in consi. 147. perspectis instrumentis. eod. 5. vol. Ad rem. faciunt trad. per Abb. in consi. 39. in 2. vol. Anch. in c. peccati uenia, col. 10. de reg. iur. in 6. Roma. in consi. 517. in 2. dubio. Aret. in consi. 56. col. 4. & in consi. 48. col. 3. Corn. in consi. 145. in 2. uol. & in consi. 71. & in consi. 165. & in consi. seq. in 4. uol. Soci. in consi. 109. in 2. dubio. & in consi. 126. Ange. in d. §. fuerat. col. 4. Bal. in consi. 94. & in consi. 369. in 1. uol. & in consi. 474. in 3. uol. Fulg. in cons. 6 196. & in consi. 201. Paul. de Castr. in consi. 386. an autem dotis † interusuria siue alimenta, siue interesse debeantur sub eadem hypotheca, sub qua debetur dos? vide Bal. nouell. in trac. de dote, in septimo priuilegio, & latissimè Ant. de Fano in tract. de pignor. & hypothe. in quarto membro secundæ par. princip. nu. 47. cum sequ. Item mulier potest retinere domum, in qua habitabat uiuente marito, pro interesse dotis. et ad ea, quæ dixit Bart. scilicèt mulieri moram passæ in restitutione dotis usuras non deberi, dicas ei tamen fructus esse restituendos, sed non semper ut per Paul. de Castr. in consi. 65. col. pen. in 1. uol. secundum nouam impressionem. Et 7 an & quando † fructus percepti ex rebus mulieris sint ei à mariti hæredibus restituendi, vide Aretin. in consi. 160. & plenè Dec. in cons. 521. vbi loquitur de triplici patrimonio uxoris, & quid iuris sit in fructibus perceptis ex unoquoque eorum. & Raph. Cuma. in consi. 104. & Io. Campegium in tract. de dote, in 7. & in 9. q. primæ par. & latissimè in secunda par.

Bar. in l. si maritus. ff. sol. matr.

BAR. in d. l. si maritus, agit, de cessione. Adde ibi in fin. Roma. in consi. 413. colu. penult. in octauo dubio.

Summarium in l. si socer. §. Lucius. ff. sol. matr.

1 *Dolo petis id, quod restituturus es.*

Bar. in l. si socer. §. Lucius. ff. solu. matr.

1 BAR. in d. §. Lucius, colligit regulam illam, Dolo petis † illud, quod restituturus es, procedere solùm quando ille est restituturus ei, à quo petit; alioqui uerò si alij. Adde istam regulam non habere locum in aliquibus casibus, vt per Feli. in c. debitores, nu. 5. de iureiur. vbi multas attulit limitationes. & Paul. de Castr. in consi. 325. in 1. uol. secundum nouam impressionem. Et ad rem faciunt trad. per Ange. instit. de except. in princip. col. 36. & Roma. in consi. 204. colu. 2. in fi. Et dum Bar. paulòpost subiungit, dotem posse peti propter commodum interusurij, neq; obstare regulã, dolo petis, vide Ias. in l. cùm quis, col. 7. uers. in ea gl. C. de iur. & fac. ignor.

Summarium in l. Caius. ff. sol. matr.

1 *Ex pacto aui materni dotem dantis soluto matrimonio, actio quæritur mulieri.*

Bar. in l. Caius. ff. solu. matr.

1 BAR. in d. l. Caius, sic ait in summa, ex pacto † aui materni dotem dantis soluto matrimonio actio quæritur mulieri. vide Alex. in consi. 13. Ex his, quæ in 2. dubio. in 1. uolu. & Imol. in cons. 64. & ad ea quæ Bar. ait in fi. huius l. in d. consi. 13. in 1. vol. & in cons. 19. col. 3. uers. nunc capio, in 4. uol. & in consi. 158. in 3. dubio. in 5. uol.

Summarium in l. cum mulier. ff. sol. matr.

1 *Siue maritus excipiat de adulterio, siue uxorem criminaliter accuset, vt dotem lucretur, lenocinij exceptione repellitur.*

2 *Replicatione turpitudinis, non tollitur exceptio turpitudinis.*

3 *Contra personam replicari non potest.*

4 *Si statuto cautum est, ut certa gabella de quolibet contractu soluatur, alioqui ipso iure contractus non ualeat, & ego emi fundum à te, & non fuit soluta gabella ab aliqua partium, cui solutio competat.*

5 *Quid iuris si obijciatur exceptio infamia inter partem, & testem.*

Bar.in l.cùm mulier.ff.sol.matr.

1 BAR. in d.l.cùm mulier, sic ait in summa, sine maritus † excipiat de adulterio, siue uxorem criminaliter accuset, vt dotem lucretur, lenocinij exceptione repellitur. Ad ea omnia, quæ hic habentur per Bar. vide Abb.& Dec.in c.cùm dilecti, de except.& Barthol.Brixien.in tract.quæstionum dominicalium.q.32.& dum Bar.subdit, rationem, & mentem legis, idem significare, vide Bal.in consi.10.in 2.vol.& Alex.in consi.3.in 3.uol.

2 Bar.in ead.l.oppo.ad conclusionem, quæ ex isto tex.elicitur, dicens, replicatione † turpitudinis non tolli exceptionem turpitudinis, vide Feli.in c.cùm dilecti, col.3.de except.vbi sequitur dicta Bar.hic.& maximè in 9.col.remissiuè. Et dum Bar.in seq.oppo.tradit, replicationem doli non militare contra excipientem per dolum quando tractat de damno uitando, vide Alexan.in consi.59.in fi.in 1.vol.Anch.in consi.291.col.4.& in consi.330.col.fi. Et an & quando allegans turpitudinem audiri non debeat, vide omninò Feli.in c.lator, in princ.de re iud. & in c.tertio loco, nu.8.cum seq.de præsump.& in c.debitores, nu.12.de iureiur. Abb.& alios in c.ex tenore. de testi.Abb.in c.cùm.M.Ferrar.nu.13.de const.& Soc.in consi.21.col.3.in 1.uol.

3 Bar.in ead.l.col.2.vers.Præterea quando, ait, contra personam † replicari non posse, quoniam si cito te ut reum, statim facio te habilem ad iudicium. Vide Feli.in c.præsentium, col.3.de test. & in c.cùm inter, col.7.vers.vnde generaliter.de except.

4 Bar.in ead.l.col.4.uers.quæro de una quæstione, tractat, si statuto † cautum est, ut certa gabella de quolibet contractu soluatur, alioqui ipso iure contractus non ualeat: & ego emi fundum à te, & non fuit soluta gabella ab aliqua partium, tu uendicabas à me objiciens me gabellam non soluisse; & ego contra te excipio, quia tu non soluisti eam. vide Ang.inst. de except.in princ.& col.26.Barb.in consi.43.col.22.in 1.uol.Aret.in consi.128.col.3.Alex.in l.fi.in princ.ff. de eo per quem fact. erit.

5 Bar.in ead.col.quærit, quid si obijciatur † exceptio infamiæ inter partem & testem? vide Feli. in c.antepe.col.fi.de testi.& aliquid per eundem in c.de cætero, col.3.uers. limita quartò, eod. tit.& in c.testimonium, col.fi.eod.tit.

Summarium in l.Mauia.§.fundus.ff.solu.matr.

1 *Contractus dotis quò ad maritum est onerosus, quò uerò ad mulierem est utilis.*

Bar.in l.Mæuia.§.fundus.ff.sol.matr.

1 BAR. in d.§.fundus, ait, contractum † dotis quò ad maritum esse onerosum, quò uerò ad mulierem esse utilem. vide Soci.in consi.80.in 4.vol.& Dec.in consi.402.num.7. Dum autem Bar.in eod.§.in fi.ait renunciationem esse obligationem de non petendo, vbi infert ad mulierē renunciantem, ut ibi uidere est. vide Alex.in consi.108.in fi.in 3.uol. Roma. in consi.140.& in consi.187.& in consi.394.Bal.in consi.193.in 5.uol.& Fulg.in consi.76.

Summarium in l.si æstimatis.ff.sol.matr.

1 *Fundus æstimatus tali æstimatione, quæ non facit emptionem, potest alienari muliere nolente.*

2 *Quando æstimatio faciat emptionem, & periculum transeat in contrahentem.*

3 *Argumentum à contrario sensu non est sumendum, vbi sequitur absurdus intellectus.*

Bar.in l.si æstimatis.ff.sol.matr.

1 BART. in d.l.si æstimatis, sic ait in summa. Fundus † æstimatus tali æstimatione, quæ non facit emptionem, potest alienari muliere nolente. De hac re quomodo æstimatio fundi dotalis faciat emptionem, vide Ias.in l.ex conuentione.C.de pact.ubi ponit regulam cum quatuor limitationibus. vide etiam addita ad Bar.in l.si inter.C.de iur.dot.& quæ ibi pono, & omninò uide quæ posui ad Bar.in rubrica.ff.de fund.dot.& ultra illas limitationes, quæ in locis præmemoratis colliguntur, adde aliam quoque, ut scilicet æstimatio non faciat emptionem, quando hoc ex tacita mente contrahentium colligeretur, ita Aret.in consi.84. Diligenter ponderatis,

col. 1. versi. uidendum est ergo. & regulam hanc, scilicet, quæ ex ista l. colligitur, ut ueram approbat gl. hic & Bar. in d. l. si inter. vide Pet. de Bellapert. hic. & Ang. Io. Fab. & Porc. in princip. inst. quib. alie. non lic. & Bal. hic. & Salic. in l. interesse in fi. C. de usufr. ita ut ex authoritate iuris * interpretum uideatur sententiam hanc esse * uotis frequentioribus approbatam, ut fundus æstimatus tali æstimatione, quæ non facit emptionem aut uenditionem, muliere consentiente alienari posit. Tamen ista opinio est contra tex. expressum in l. vnic. §. licet enim Anastasiana. C. de rei uxor. action. ibi enim constitutum est, alienationem fundi dati in dotem etiam consentientibus mulieribus fieri non posse, nisi quando dominium & periculum est mariti; sed in casu isto dominium non est mariti, ut apertißimè constat, igitur alienatio non est permissa. Neque huic sententiæ reluctatur iste tex. quia est correctus: procedit enim secundum legem Iu-
2 liam, quæ fuit correcta. inst. quib. ali. non lic. in princ. Quando autem æstimatio † faciat emptionem, & periculum transire in contrahentem, vide aliqua apud Ias. in §. actionum, col. 15. instit. de acti. & Soc. in cons. 56. siue 57. in 1. vol. & ad rem faciunt trad. per Bar. & alios in l. si ut certo. §. nunc uidendum. ff. commod. & per Io. And. Abb. & Barb. in c. vnico, eod. tit.
3 Bar. in ead. l. in fi. ait, argumentum † à contrario sensu non esse sumendum ubi sequitur absurdus intellectus. Adde argumentum ab absurdo ualidum esse, quo utitur etiam iurisconsultus in l. in pecudum. ff. de usur. & hoc ualet etiam in statutis. vide Mari. Soc. iuni. in cons. 1. nu. 122. & in cons. 3. nu. 14. Quando autem & in quibus casibus argumentum à contrario sensu procedat & non, vide Feli. in c. significasti. num. 15. cum seq. de for. compet. & in addit. in princ. opus Abb. in decretum, nu. 8. & doct. in l. j. ff. de off. eius, & quæ ibi posui.

Summarium in l. si filiofam. ff. sol. matr.

1 *Maritus qui conuentus est actione reali, habet beneficium ne exigatur ultra quàm facere potest.*

Bar. in l. si filiofamilias. ff. sol. matr.

1 BART. in d. l. si filiofamilias, col. 2. sentit, maritum † qui conuentus est actione reali, habere beneficium ne exigatur ultra quàm facere potest. sed contrarium uidetur tenere idem Bar. in l. si constante, in princ. in 8. quæst. quartæ quæst. princip. suprà eod. ubi Alex. dicit expresè contrarium, tamen Ias. seiungendo unum casum ab alio, ad concordiam redigit in ultima part. gol. fin. colum. 22.

Summarium in l. si quis sic stipulatur. ff. sol. matr.

1 *Stipulatio generalis refertur ad quemcunque casum soluti matrimonij.*

Bar. in l. si quis sic stipuletur. ff. sol. matr.

1 BART. In d. l. si quis sic stipuleretur, inquit, stipulationem † generalem referri ad quemcunque casum soluti matrimonij. De his dictis Bartoli pertinentibus ad casum soluti matrimonij, vide Ias. in l. si constante, col. 30. in 7. quæst. secundæ quæst. princ.

Summarium in l. si uero. §. item quicquid. ff. sol. matr.

1 *Oratores Mediolanenses, quibus aliquid donatum fuit ab Imperatore, an teneantur illud restituere suæ reipublicæ.*

Bar. in l. si vero. §. item quicquid. ff. sol. matr.

1 BART. in d. l. si uero. §. item quicquid, quærit utrum oratores † Mediolanenses, quibus aliquid donatum fuit ab Imperatore, teneantur illud restituere suæ reipublicæ an non? & decidit quòd non, nisi expresè id actum fuisset. & hoc per istum tex. id quod est contra dominorum Venetorum consuetudinem. vide etiam Oldr. in consi. 129. ubi ex hoc infert ad similem quæstionem: Si Archidiaconus locat fructus sui archidiaconatus, ut fructus tantùm contineatur, non autem id, quod in iocundo suo aduentu ei præstari solet. Tamen quia de hac re uariæ fuerunt doctorum sententiæ, ut uidere est hic, & in l. socium qui. §. 1. ff. pro soc. & in l. qui proprio. §. procurator. ff. de procur. ideo pro concordia uideri poterit Abb. in c. postulastis, ver. & facit hoc ad quæstionem, de concess. præb. ubi ait, ex qualitate muneris conijciendum esse, an ipsius legati, an uerò eius principis intuitu munus sit factum.

Summa-

Summarium in d.l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſol.matr.

1 *Prouiſio legis contra ius commune, nõ extenditur ultra illud, quod lex exprimit quamuis eadẽ ſit ratio.*

2 *Extenſio, ubi ſubeſt eadem ratio fieri non poteſt.*

3 *Omnes caſus, qui comprehenduntur ſub ratione, ita decidi ab ea, ſicut per genus deciditur ſpecies, & ſub eo continetur.*

4 *Extenſio an & quando fieri poſſit.*

5 *Mulier an agat contra maritum actione mandati, an negociorum geſtorum.*

Bar.in d.l.ſi verò.§.de uiro.ff.ſol.matr.

1 Bar. in ead.l.§.de viro,ſic ait in ſumma. Prouiſio † legis contra ius commune non exten-
ditur ultra illud,quod lex exprimit,quamuis eadem ſit ratio.iſte.§.ſemper ad hoc adduci ſolet,
extenſionem in exorbitantibus etiam ex identitate rationis fieri non poſſe. ſed obſtat glo.1.
magna in l.ſi conſtante,in princ.ſuprà eod.in illa quæſt.An mulier poſsit agere contra ſocerũ
2 inopem: vbi Iaſ.colu.13. & ibi poſui aliqua ad Bart. Et quamuis dici ſoleat,extenſionem,† vbi
ſubeſt eadem ratio,fieri non poſſe,ut hic ait Bar.& alij,& tradit Felin.in c. poſtulaſti, nu.43.de
reſcript,Tamen attende,quia ubi ſubeſt eadem ratio,dici non poteſt propriè extenſionem fie-
ri,ut tradit Dec.in conſi.372.nam ratio legis eſt anima legis,& cuiuſcunque alterius diſpoſitio
nis; & ideo ubicunque militat illa & eadem ratio, ibi diſpoſitio diſponere dicitur, non per in-
terpretationem extenſiuam,ſed intellectiuam,ut per Dec,in d,conſi. & Soc.in conſi.30. col.2.
3 & 3.in 1.vol.& omnino uide Alex.in conſi.75.in 5.vol.ubi not.dicit, omnes † caſus, qui com-
prehenduntur ſub ratione,ita decidi ab ea,ſicut per genus deciditur ſpecies,& ſub eo contine-
tur. idem uoluit Abb. in c. at ſi clerici.§. de adulterijs, de iudic. Ad rem faciunt trad. in c.1.de
elect.in 6.& in clem.1.de elect. vide etiam eundem Alex.in conſi.129.in 7.vol.inquit.n.ratio-
nem ſtatuti,quando unica reddi poteſt,etiam ſi expreſſa non ſit,tanti eſſe,ut omnes caſus deci-
dat qui ſub ea continentur, non per extenſionem, ſed per interpretationem intellectiuam, ut
prædiximus. idem ait Feli.in c.tranſlato,propè fin.de conſtit.ſed hoc diſplicet Raph.Cuma.in
conſi.97.in fi.ubi ait,ſi hoc uerum eſſet,omnia ſtatuta extenderentur contra communes regu-
las,quia ueriſimile eſt,unam tantum rationem in eis afferri poſſe. tamen magna eſt uis ratio-
nis,ſaltem quando fuit expreſſa & multùm ualet authoritas eorum,qui hanc partem ſequũtur.
Et ideo etiam deciſio unius caſus ad alium trahitur in quacunque diſpoſitione, in qua prohibi-
ta eſt extenſio,quando ille caſus eſt omninò ſimilis, & eundem effectum producit; quia iſta
non dicitur propriè extenſio. gl. eſt not. in c.1.in uoce,Italiæ,de tempor.ordin. in 6.& latè de
4 hac materia extenſionis,an & quando † fieri poſsit,uide Abb.in c.fi.de reſcrip. Feli.in c. paſto-
ralis,in princ.eod.tit.Roſell.in tract.de concilio,in 4.fol.& omninò in tract.legitimationum, in
1.lib.in cap.de cauſa finali ſeu effectiua legitimationis, & Decium in d. c.tranſlato,de conſt. &
non prætermittas Antonium Corſet.in ſing.ſuo in uoce,Extenſio,incip. Diſpoſitio ſimplex.&
in alio incip.Licèt lex pœnalis.& in alio ſing.in eadem uoce,incip.Vbicunque lex tendit.vbi ait
ſemper extenſionem fieri de proprio uocabulo ad improprium, vbi agitur de fauore animæ.
glo.ſing.in auth.ſacramenta.C.ſi aduerſ.uend.

5 Bar.in eod.§.propè fi.tradit, an mulier † agat contra maritum actione mandati an negocio-
rum geſtorum? De hoc uide Iaſ.in l.ſi conſtante.col.13.ver.circa.l.ſi uerò.ſuprà eod.tit.

Summarium in l.in his rebus.ff.ſol.matr.

1 *Damnum datum ab inimicis alicuius, utrum dicatur eſſe datum culpa illius.*

Bar.in l.in his rebus.ff.ſol.matr.

1 Bar. in d.l.in his,in princ.tractat de damno † dato ab inimicis alicuius, utrum dicatur eſ-
ſe datum culpa illius? vide Rom.in conſi.170.Bal.in conſi.61.in 4.dub.Dec.in conſi.7.& quę
poſui ad Bar.in l.ſi merces.§.culpæ.ff.loca.

Summarium in d.l.in his rebus.§.ſeruus uxoris.ff.ſol.matr.

1 *Facto diuortio maritus recuperat ueſtimenta data ſeruis dotalibus qualia ſunt, alioqui ea compenſat in dote.*

2 An

2 *An gemmæ, & aliæ accessiones ipsis uestibus annexæ, sint uxoris simul cum uestibus.*
3 *Vestes factæ uiduæ posteà nubenti cuius sint.*

Bar.in d.l.in his rebus.§.seruus uxoris.ff.sol.matr.

1 BART. in ead.l.§.seruus uxoris, sic ait in summa. facto † diuortio maritus recuperat uestimentâ data seruis dotalibus qualia sunt, alioqui ea compensat in dotem. De hac re uide Feli. in c.super eo.2.col.2.de testi.Roma.in consi.127.& in consi.146.& in consi.254.Card.in cõs. 43.Capr.in consi.58.& in consi.74.in 1.dub.& omninò vide Alex.in cons.42.in 5.vol.ubi ait, annulos & uestes, quæ pro quotidiano usu portari consueuerunt, ab uxore soluto matrimonio repeti non posse, alioqui uerò si sunt preciosæ. idem concludit Bar.in cons.50.incip.Filius Petri de Florentia. & Mari.Soc.iuni.in consi.134.in fi.ubi ait hanc esse * comm.opin. dicitque arbitrio boni uiri declarandum esse, an sint preciosæ an non. sed hic pulchra suboritur difficul-
2 tas, utrum gemmæ † & aliæ accessiones ipsis uestibus annexæ sint uxoris simul cum uestibus, quando dictæ accessiones sunt preciosiores? videtur dicendum quòd non secundum gl. in l. ij.ff.de pecul.lega.contrarium decidit Ant.Corset.in tract.de potestate regia, in 4.par.num.3. vbi adducit Rom.& alios qui contrarium tenuerunt. sed ipsi loquuntur in legato uestium facto uxori, nos autem loquimur simpliciter in uestibus & annulis factis uxori, an repeti possint. quo casu Alex.in d.consi.sentit eas non posse repeti, quæ quotidie gerebantur, quasi aliter sentiens in uestibus preciosis & magni ualoris. id quod expressè ait Mari. Soc.iuni. in consi.134. in fi.& ad prædicta uide Anch.in consi.181.vbi loquitur in uxore ad domum iam traducta, ac
3 etiam in sponsa. De uestibus † uerò factis uiduæ postea nubenti docuit Capr.in consi.113.in 3.dub.Ad rem faciunt trad.per Alex.in l.si usufructus.§.1.ff.ad leg.Falc. & Bald. in consi.92.in 2.vol.& Corn. in consi.65. in 3.vol. & Ang.in consi.339. Quid dicemus de uestibus siue alijs bonis mobilibus, quæ ipsa mulier in domum mariti attulit, & fuerunt consumpta uel deteriorata, vtrum ea repetere poterit? Dic ea primo casu non restitui, in alio autem casu repeti posse deteriorata prout sunt. Alex.in l.pen.ff. ad leg.Falc.

Summarium in d.l.in his rebus.§.uxor.ff.sol.matr.

1 *Dos primi matrimonij uidetur in secundo matrimonio repetita.*

Bar.in d.l.in his rebus.§.vxor.ff.sol.matr.

1 BART. in ead.l.§.vxor, ait, dotem † primi matrimonij uideri in secundo matrimonio repetitam. ex hoc infert Bart.ad quæst.suam incip. Mulier habens magnum patrimonium. vbi agit an & quando mulier secundo nubens uideatur omnia sua bona dare in dotem secundo uiro. De qua re uide aliqua per Roma.in consi.44. col.2. & Curt.iuni.in consi.168. num.4.vbi ponit * comm.opin.& Mari.Soc.iuni. in cons.29.nu.15.& quia de hac re memini me egisse in præteritis lucubrationibus, non repetam.

Summarium in d.l.in his rebus.§.si uir.ff.sol.matr.

1 *Si maritus fuit confessus, se habuisse dotem integram, quam promisit restituere; & statim pater non obstante dicta confessione, uel extraneus dans dotem promisit tantum marito illam dotem soluere, utrum hæredes uiri soluto matrimonio dotem restituere teneantur.*

Bar.in d.l.in his rebus.§.si uir.ff.sol.matr.

1 BART. in ead.l.§.si uir, quærit, si maritus † fuit confessus se habuisse dotem integram, quam promisit restituere, & statim pater non obstante d.confessione, uel extraneus dans dotem promisit tantum marito illam dotem soluere, vtrum hæredes uiri soluto matrimonio dotem restituere teneantur? an uerò cedendo actionem liberentur? Hic Bar.expressè sentit ualiditatem confessionis dotis receptæ factæ à marito constante matrimonio. de qua re latè scripsi in rubrica.ff.de donat.inter uir. & uxor. ubi etiam aliqua inuenies ad decisionem propositæ quæstionis. vide etiam Alex.in consi.178.in libro primi & secundi vol. & in consi.148. col.2.in 5. vol.Soc.in consi.64.in 3.vol.Ang.in consi.195.In primis præsens consultatio. Roma.in consi. 445.Præsens consultatio. Abb.in cons.73.Ad quæstionem quæ ad præsens uertitur, in 2.vol. & intellige Bar.hic, ut per Feli.in c.si cautio, col.25.in fin. de fid.instrum.in 5.limit.& Socin.in consi.

cõsi.179.col.4.uersi.confirmatur,& col.fi.in 1.vol.& latisſimè de hac re,& fortè melius quàm alibi uide Curt.in conſi.54.& omninò Barb.in conſi.19.in 2.vol.per totum. Dum autem Bar. in fi.huius.§.ait,periculum eſſe mariti,qui illud nomen accepit,vide Abb. in d. conſi.73.col.3. in 2.vol.& in conſi.85.in fi.eod.vol.Barb.in d.conſi.19.in 2.vol. Alex.in d.conſi.178.Viſo the mate,col.1.in libro primi & ſecundi vol.& in d.conſi.148.col.2.in 5.volú. Rom.in conſi.445. in 1.dub.& omninò Curt.in conſ.54.& in conſ.7.ubi infert ad pulchrum caſum.Ang. in conſi. 145.ubi diſtinguit.Corn.in conſi.66.in 1.vol.& in conſi.209.in fi.in 3.par.& Bald.in l.iij.C.de donat.ant.nupt.

Summarium in l.fi.ff.ſol.matr.

1 *Publicationes bonorum, & aliæ condemnationes quæ prouenıunt ex iuriſdictionibus datis marito in dotem, non ſunt mulieri ſoluto matrimonio reſtituendæ.*

Bar.in l.fi.ff.ſol. matr.

1 BART. in hac.l.fi.decidit,publicationes † bonorum & alias condemnationes, quæ prouenıunt ex iuriſdictionibus datis marito in dotem, non eſſe mulieri ſoluto matrimonio reſtituendas. vide hic Bal.Ang.Imol.& Feli.in c.ad audientiam,nu.2.de præſcript. Iaſ.in l. diuortio.§. ſi vir in fundo,ſuprà eod.tit.ubi limitat. Quid ſi delictum fuit commiſſum,ſed proceſſum nõ fuit tunc,nec ſequuta ſententia, niſi poſtquam alius ſucceſsit in iuriſdictione, utrum iſta utilitas ſit primi,an uerò ſecundi poſſeſſoris? Diſtingue,aut primus poſſeſſor poſsidet ex cauſa onerosa, ut eſt maritus,quia quò ad eum titulus dotis eſt oneroſus,ſecundum Bar.in l.Mçuia.§. fundus, ſuprà eod.tit.& ibi poſui in lucubrationibus,& eo caſu hęc emolumenta ad primum pertinent: aut ex cauſa lucratiua,& tunc pertinent ad ſecundum.

Summarium in l.j.§.neceſſariæ.ff.de impenſ.in reb.dota.fac.

1 *Maritus, an poſſit repetere expenſas, quas fecit in exigendis nominibus debitorum, quæ ei mulier dedit in dotem.*

Bar.in l.j.§.neceſſariæ.ff.de impenſ.in reb.dotal.fact.

1 BART. in d.l.j.§.neceſſariæ,quærit,utrum maritus † poſsit repetere expenſas, quas fecit in exigendis nominibus debitorum,quę ei mulier dedit in dotem? & decidit,aut nomen debitoris datum fuit æſtimatum, ita ut periculum ſit mariti, & non repetit; aut fuit ei datum ſimpliciter in dotem,& tũc poteſt repetere. vide Alber.in l.j.C.de bon.mater.

Summarium in l.quod dicitur.ff.de impenſ.in reb.dot.fac.

1 *Feudum auitum & hæreditarium tranſire de uno fratre in alium.*

2 *Vnus fratrum commiſit felloniam, & amiſit feudum, poſteà dominus remiſit ei felloniam, an iſta remiſſio habeat uim nouæ conceſſionis & noui feudi.*

3 *Si dominus uiuens feudatarium propter felloniã non priuauit, quòd eo caſu, quòd ei crimen remiſiſſe cenſetur, non poterit ſucceſſor domini illum amplius ob dictam cauſam condemnare.*

4 *Prælatus ſi capituli non accedat conſenſus, bona eccleſiæ alienare non poteſt.*

5 *Licèt omnis alienatio in fraudem creditorum ſit prohibita, debitor tamen hæreditatem ſibi delatam abſque aliqua fraudis ſuſpicione repudiare poteſt.*

6 *Res de facili reuertitur ad priſtinam naturam.*

7 *Si Papa hæreticus efficeretur, quamuis poſteà reſipiſcat, & errorem agnoſcat, eum non modò Papam eſſe deſinere, ſed concilium ſe abſtinere non poſſe à ferenda contra ipſum priuationis ſententia.*

8 *Qualitas adiuncta uerbo, ſecundum tempus ipſius uerbi cui adijcitur, eſt intelligenda.*

Bar.in l.quod dicitur.ff. de impenſ.in reb.dotal.fact.

BART. in d.l.quod dicitur, propè fi.principij, ponit quæſtionem in feudo, ſed in primis
1 præmittit, feudum † auitum & hæreditarium tranſire de uno fratre in alium, alioqui verò ſi eſſet feudum ipſi fratri conceſſum,quod alij appellant,ex prouidentia concedentis. pro cuius rei intellectu uide tu latiſsimè Curt. in conſi.49.& in conſi.50. quod fuit conſilium collegij bono-

Bononiensis.& Dec.in consi.445.nu.8.Ias.in l.si mihi & Titio,col.fi.ff.de uerb. oblig.& plenè Mari.Soc.iuni.in cons.77.Modo quæstio Bartoli talis est: unus fratrum † commisit felloniam,
2 & amisit feudum, postea dominus remisit ei felloniam, an ista remissio habeat uim nouæ concessionis & noui feudi? an uerò remaneat antiquum,& suam primam naturam retineat? concluditque illud suam primam naturam & qualitatem retinere. Istam decisionem Bartoli sequitur Alex.in consi.2.col.2.in 5.vol.in consi.28.& in consi.29.colu.pen.& omninò in consi.34. Visis & ponderatis,col.2.eod.vol.& in consi.30.col.2.in 1.vol.& Paul.de Cast.in consi.102.& in consi.156.& Iacob. de sancto Georgio in suo tract. feud. in uoce, Dictique uasalli. Dec.in consi.53.ubi ait,in huiuscemodi feudo locum habere ius accrescendi. Curt.in consi.45.colu. 20.& in consi.49.Rom.in consi.1.in fi.& in consi.49.& Corn.in cōs.16.col.4.& seq.in 1.vol.

Amplia hoc Bartoli documentum ut locum habeat non solùm quando dominus felloniam
3 remisit expressè, uerùm etiam tacitè, ut puta, si dominus † uiuens feudatarium propter hanc felloniam non priuauit; nam eo casu, quia ei crimen remisisse censetur, non poterit successor domini illum amplius ob dictam causam condemnare. argumento. l. omnimodo, cum gl. C. de inoff. testam. & ita concludit Albert. Brunus in consi. 107. Ad rem faciunt, ea quæ posui ad Bar.in l.rei iudicatæ.§.morum.suprà eod.tit.de uiro,qui uiuens non obiecit adulterium uxori, ut nec eius hæres obijcere possit. Item amplia not.hanc Bartoli decisionem,ut procedat etiam si essemus in casu,in quo dominus non ex libito uoluntatis nouam concessionem posset facere,sed uel decretum uel alia solennitas exigeretur: quia nihilominus facta huiusmodi remissio ne simpliciter ille in prima concessione & in primo feudo perseueraret. Hoc probatur, nam
4 prælatus, † si capituli non accedat consensus,bona ecclesiæ alienare non potest, ac etiam aliæ solennitates requiruntur,toto titulo de reb.eccl.non alien. verùm,si bona ipso iure ad ecclesiā deuoluantur,propterea quòd emphyteota canonem non soluerit, ut habetur in l.ij. C. de iur. emphyt. prælatus eo casu recipiendo non solutas pensiones, caducitatem remittere poterit, ut tradit Card.Flor.& alij in c.potuit de loca. & gl. in c.ne pro defectu, in uoce, consilio, & ibi Abb.de elect.ubi traditum est, prælatum in spectantibus ad eum iure deuoluto, non cogi ad habendum consensum capituli. Ad quæ accedit tex.in l.qui autem.ff.de his quæ in fraud. cre-
5 dit. ubi quamuis omnis alienatio † in fraudem creditorum prohibita sit, debitor tamen hæreditatem sibi delatam absque aliqua fraudis suspicione repudiare potest. Et pro ratione huius ampliationis aliam memorabilem doct.sententiam non reticebo: nam solennitas,quæ alioqui in aliquo actu exigeretur, non est necessaria ubi res ad priorem suum statum redit: ita multis
6 exemplis ostendit Feli.in c.cùm omnes.nu.6.de const.immo usque adeò facilis est reditus † ad priorem naturam,ut si res in alium transferatur, uel per remissionem impedimenti aut incapacitatis ei denuò acquiratur,ita ut res ad primum statum redeat,& primam eius naturam adipiscatur, ius alteri quæsitum uel facillimè reuocetur,neque ob id aliqua ei dicitur illata fuisse iniuria,ut uidere est in l.quæris.ff. de natal. restit. & in c. ab exordio ,cum gl.35.dist.cum multis alijs quæ in re proposita afferuntur per Albert.Brun.in consi.1.col.7.uersi.Tertiò pro prædi-
* cta. ubi testatur,hanc esse * ueram & indubitatam doctorum sententiam. Ad quam accessit Io.Campegius in cons.2.inter consilia eiusdē Bruni.& Soc.in consi.10.inter ead.consilia.quæ quidem conclusio nunquam est obliuioni tradenda. Ex prædictis omnibus confunditur opi-
7 nio illa,quam tenuit Ant.Rosell.in tract.de Concil.in 3.quæst. dicens,si Papa hæreticus † efficeretur, quamuis postea resipiscat, & errorem agnoscat, eum non modò Papam esse desinere, sed Concilium se abstinere non posse à ferenda contra ipsum priuationis sententia; quoniam alioqui ius eligendi alium Pontificem Cardinalibus acquisitum auferretur. Ex præcedentibus enim clara patet responsio; quia cùm res ad primum statum redeat, si Concilium remittat delictum expressè uel tacitè, nulla dicitur Cardinalibus illata iniuria, & nulla solennitas,quæ alioqui in noua Pontificis electione exigeretur, isto in casu est necessaria,ut latè & ritè fuit suprà conclusum. nam quemadmodum ob delictum priuatio dignitatis solo iuris ministerio fit, ita per pœnitentiam crimine extincto, res eiusdem iuris ministerio ad primum statum redit.

redit, argumento l.nihil tam naturale, ff.de regul.iur. Immo crederem in proposito casu concilium non posse Papæ pœnitenti non parcere, per tex.in c.si Papa, 40.dist.ubi de Papa hæc habentur. Huius culpas iudicare præsumat mortalium nemo, nisi sit à fide deuius. ex quibus verbis colligitur, Papam tempore ferendi iudicij, à fide deuium esse oportere, & alioqui iudicari
8 non posse; quia qualitas † adiuncta uerbo, secundum tempus ipsius uerbi cui adijcitur, est intelligenda.l.in delictis.§.1.ff.de noxal. Hoc idem tradit Io.de Turre Cremata in 3. lib.suæ summæ cap.8. Cum itaque is amplius hæreticus dici nō posit, cùm errorem suum non defendat, immo pœniteat, ut docuit glo.& Bar.in l.j.C.de hæret. Innoc.in c.1.de summ. Trinit. & Alber. de Ros.in suo Dictionario, in uoce Hæreticus, consequens est, ut damnari non posit, per tex.in d.c.si Papa, qui uidetur expressus, cùm prohibeat Papæ culpas damnari, nisi sit à fide deuius tēpore ferendi iudicij, & iste pœnitens sit, & non deuius.

Summarium in l.utilium.ff.de impens.in reb.dota.fac.

1 *Mulier an ad impensas utiles teneatur.*

Bar.in l.utilium.ff.de impens.in reb.dotal.fact.

1 Bart. in d.l.vtilium, tradit an mulier † ad impensas utiles teneatur? vide Capr.in consi. 135.in 2.dubio.

Summarium in l.omnimodo.ff.de impens.in reb.dota.fac.

1 *Actionem de dote esse directam, & contrariam.*

Bar.in l.omnimodo.ff.de impens.in reb.dotal.fact.

1 Bart. in d.l.omnimodo, propè fi.ait, actionem † de dote esse directam & contrariam. vide Ias.in §.præiudiciales, col.9.in fi.instit.de acti.vide exemplum apud Paul. de Cast. in consi. 328.ubi loquitur in contractu locationis. Et quoniam hæc gl.adducitur pro unica & sing. ad probandum, actionem directam & contrariam non habere locum nisi in casibus à iure expressis, adde similem gl.& melius probantem in d.§.præiudiciales, in gl.magna ante medium, vers. sed quidam dixerunt, vbi Ias.col.8.

Summarium in l.neque stipendium.ff.de impens.in reb.dota.fac.

1 *Onera realia, ac etiam imposita personæ pro rebus ad uirum pertinere.*

2 *Si tanta esset solutio collectarum, ut perceptioni fructuum æquipolleat, an debeat solui.*

Bar.in l.neque stipendium.ff.de impens.in reb.dotal.fact.

1 Bart. in d.l.neque stipendium, colligit ex tex. onera † realia ac etiam imposita personæ pro rebus ad uirum pertinere; nam in tex.dicitur, onus enim fructuum hæc impendia sunt. Adde tex.in l.quæro.ff.de usufru.lega.& Bar. in l.Lucius.§. idem respondit.ff.ad municip.Alex.in cons.4.in 5.vol.& in consi.31.in fi.eod.vol.Soc.in consi.217.& in consi.243.in 1. vol. & Dec.
2 in consi.156. Quid si tanta esset solutio † collectarum, ut perceptioni fructuum æquipolleat? Roma.in sing.156.incip.Tu scis quod usufructuarius, loquens de usufructuario, qui tenetur similiter ad hæc impendia collectarum, inquit, eum in dicto casu non teneri, dicens in mundo esse unam gl.in l.concubinam.§.qui hortos.ff.de leg.3. subiungitque se hoc Florentiæ in facti contingentia obtinuisse. Et ad materiam huius.l.vide omnino quæ latissimè dixi ad Bar.in l.hæres absens.ff.de iudic.ubi de immunitate ecclesiæ egimus. & ibi dicitur in imponendis oneribus potissimùm esse cōsiderandam fructuum perceptionem. & ex hoc infertur ad pulchram decisionem in fauorem ecclesiæ.

Summarium in l.pe.ff.de impens.in reb.dot.fac.

1 *Expensæ quæ fiunt ad temporalem rei custodiam, non repetuntur.*

Bar.in l.pen.ff.de imp.in reb.dot.fact.

1 Bart. in d.l.pen.colligit ex tex.expensas, † quæ fiunt ad temporalem rei custodiam non repeti.vide Præposit.in c.ius naturale, col.fi.dist.1.& Barb.in consi.56.col.pe.& seq. in 4. vol.

Summarium in l.j.ff.rerum amot.

1 *Mulier an possit eleemosynam facere de bonis mariti.*

2 *Eleemosyna fieri non potest de rebus alienis.*

Bar.

Bar.in l.j.ff.rer.amot.

1 BART. in d.l.j. in fi. quærit, an mulier † posśit eleemosynam facere de bonis mariti? vide Card.in clem.2.§.1.de uit.& honest.cleric.& Barb.in c.cæterum,de donat. sed an uxor posśit eleemosynam facere de rebus suis? Distingue, ut per Abb. in c.3. de furt. Aut mulier habet alia bona ultra dotem,& tunc de illis potest eleemosynam facere; quia de illis maritus nō potest se intromittere contradicente uxore.l.hac lege. C. de pact.connu.inter uir.& uxor. Aut non habet alia bona,quàm dotem,& tunc non licet mulieri contradicente marito eleemosynam pauperibus erogare: quia dominium rei dotalis ad maritum pertinet. l. doce.C.de rei uendic. sed si maritus non contradicit,potest eleemosinam facere,quam ipsa opi
2 natur posse esse conformem uoluntati mariti,alioqui non: quoniam de rebus † alienis eleemosina fieri non potest,c.non est putanda.1.q.1.& ad prædicta est tex.cùm gl.in c.quod Deo.33. q.5.quare conclusio sit,ut moderatè,& secundum consuetudinem mariti posśit mulier eleemosinam facere etiam de bonis ipsius mariti. scias etiam monachum absente Abbate posse eleemosynam facere de bonis monasterij.gl.in c.non dicatis.12.q.1. Abb. in c.clerici.1. de uit. & honest.cleric.& Dec.in l.seruus.in fi.C.de pact.

Summarium in l.si cum dos.ff.rerum amot.

1 *Si creditor ait sibi deberi centum à me,non propterea videor liberatus si ei debeo ducenta: quia non apposuit uocem, tantum.*

Bar.in l.si cùm dos.ff.rer.amot.

1 BART. in d.l.si cùm dos,tradit,si creditor † ait,sibi deberi centum à me,non propterea uideor liberatus,si ei debeo.200.quia non apposuit uocem,tantùm,uel similem. vide Alexan. in consi.206.col.3.in libro in quo primi & secundi vol.consilia continentur.Pariter etiam, si ego tanquam debitor alicuius ei soluo centum, non propterea ista solutio excludit me, quin ego quoque agere posśim contra eum, & petere alia centum, quæ ego opinor mihi esse debita ab eodem,quamuis compensationem non opposuerim, tempore, quo ei à me fuit facta solutio. Bar.Bal.& Ias.in l.si quidem.C.de transact.Alex.in consi.154.Viso themate,in libro in quo primi & secundi vol.consilia continentur.& ad prædicta vide Roma.in conf.143.& Bal. in l.rationes,col.2.versi.reuocetur in dubium.C.de probat.

Summarium in l.Marcellus.§.qui rerum.ff.rer.amot.

1 *An in criminalibus respondendum sit positionibus,maximè continentibus turpitudinem respondentis.*

Bar.in l.Marcellus.§.qui rerum.ff.re.amot.

1 BART. in d.§.qui rerum,tradit,an in criminalibus † respondendum sit positionibus,& maximè continentibus turpitudinem respondentis? De hac re memini me egisse in nonnullis alijs lucubrationibus,propterea ego remitto in hac materia positionum cuiuscunque generis ad Iac.de Aren.in tract.positionum,& ad Io.Monach.in tract.nuncupato,Defensorium iuris,in §. contra positiones.& latè hæc habentur per Franciscum Curtium in suo tracta. positionum. & per Odofredum Beneuentanum similiter, in tract.positionum.

Summarium in l.si mulier.ff.rerum amot.

1 *Qui amouit causa mortis speratæ,tenetur hac actione,si posteà diuortium est sequutum.*

Bar.in l.si mulier.ff.rer.amot.

1 BART. in d.l.si mulier,sic ait,qui amouit † causa mortis speratæ,tenetur hac actione,si posteà diuortium est secutum. & rationem esse ait,quare non datur directa,sed utilis,quia amotio non fuit principaliter facta causa diuortij, sed causa mortis. atque ita ex isto intellectu colligi potest,causam dici de proximo,occasionem uerò à remotis. de qua re uide Bal. in consi.237. in 1.vol.Ang.in consi.63.col.2.Aret.in conf.172.col.pe.& Feli.in c.solitæ.de maior. & obed.

Summarium in d.l.si mulier.§.rerum amot.ff.rer.amot.

1 *Mulier an incidat in l.si quis in tantam,uel in edictum diui Marci.*

Bar.

Bar.in d.l.ſi mulier.§. rerum amotarum.ff.rer.amot.

Bart. in ead.l.§.rerum amotarum,in fi.quærit,utrum mulier † incidat in l.ſi quis in tantam,uel in edictum diui Marci? & decidit,quòd non,ex mente Dyn.vide Bal.nouel.in tract.de dote,in 8.par.in 6.priuilegio,in 3.limit.

Summarium in l.ob res amotas.ff.rer.amot.

1 *Ob res amotas mulier tenetur pluribus actionibus.*

Bar.in l.ob res amotas.ff.rer.amot.

1 Bart. in d.l.ob res,ſic ait in ſumma,Ob res amotas,† mulier tenetur pluribus actionibus. & quia Bar.ſubiungit oppoſ.de l.in rebus.C.de iur.dot.& ſolutiones. vide Alexan.in l.ſi mora, col.2.ff.ſol.matr.& dici poteſt.d.l.in rebus,procedere generaliter, cùm in ea non legatur mulierem ante ſolutum matrimonium habere rei uendicationem,propterea ſeruando iſtas ſolennitates intelligi poteſt,mulierem.d.actionem habere in rebus mobilibus quando re ipſa & effectu agere poterit,hoc eſt poſt annum.

Summarium in l.j.§.permittitur.ff.de lib.agnoſ.

1 *Procurator denunciare non poteſt abſque ſpeciali mandato.*

Bar.in l.j.§.permittitur.ff.de lib.agnoſ.

1 Bart. in d.l.j.§.permittitur,colligit ex gl.procuratorem † denunciare non poſſe abſque mandato ſpeciali.Hoc idem ait Alex.per hoc documentum,in conſi.78. colu. 3. in fi.in 5.vol.& dum ſubiungit Bar.denunciationem fieri debere ad domum habitationis,non ad apothecam.vide Alex.in conſi.2.in 3.uol.Quid ſi ille, cui debet fieri denunciatio,uel eſt abſens,& non habet domicilium, uel forenſis eſt, ita ut ei commodè denunciari nõ poſsit? Ang.in conſ.332.ait uel ei non eſſe denunciandum,uel ſufficere,ut fiat denunciatio per edictum.

Summarium in d.l.j.§.ſi maritus.ff.de lib.agnoſ.

1 *Mulier excuſatur,ſi non denunciauit, quando ignorabat ſe eſſe prægnantem.*

Bar.in d.l.j.§.ſed ſi maritus.ff.de lib.agnoſ.

1 Bart. in ead.l.§.ſed ſi maritus,ait,mulierem † excuſari,ſi non denunciauit, quando ignorabat ſe eſſe prægnantem,atque ita colligitur,legem non obligare ignorantem ad denunciandum.vide Aret.in conſi.57.& dum ibi Bar.ſubiungit,matrem alere debere iſtum filium, vide. Alex.in conſ.51.in 1.uol.& aliquid per Soc.in conſ.89.col.2.in 1.vol.

Summarium in l.quod ſenatus.§.idem per contrarium.ff.de lib.agnoſ.

1 *Confeſſio filiationis facta extra iudicium,an probet.*

2 *Filiatio quomodo probetur.*

Bar.in l.quod ſenatus.§.idem per contrarium.ff.de lib.agnoſ.

1 Bart. in ead.l.§.idem per contrarium,tradit,an confeſsio † filiationis facta extrà iudiciũ probet? vide plenè Feli.in c.per tuas,col.3.de probat.Barb.in conſi.27.col.3.& ſeq. in 1. vol. & in conſ.14.col.3.in 3.uol.Aret.in conſi.23.in 2.dub.Alex.in conſi.51.in 1.vol.Iaſ.in l.neque
2 profeſsio.C.de teſta.& quomodo probetur † filiatio, vide quæ plenè poſui ad Bart. in l.filium. ff.de his,qui ſunt ſui uel alie.iur.ubi poſui etiam de iſtis uerbis,quæ hic ſubiungit Bar.dicens. ſi ego dico,bene ueniat filius meus,quem ego uolo,ut res meas tractet.de quibus vide etiã Paul. de Caſt.in l.non nudis.C.de prob.Petrum de Anch.in clem.ſi ſummus Pontifex.de ſent.excõ. & Gemin.in c.ſi Papa,in princ.de priuileg.in 6.

Summarium in l.ſiue contra.§.quia Plautianum.ff.de lib.agnoſ.

1 *Quæ ſint differentiæ inter rei uendicationem & præiudicialem.*

2 *Libellus incertus admittitur etiam in re magni ponderis.*

Bar.in l.ſiue contra.§.quia Plautianum.ff.de liber.agnoſ.

1 Bart. in d.§.quia Plautianum,col.2.in fi. & ſeq. tradit differentias, † quæ ſunt inter rei uendica-

uendicationem, de qua in l.j.§.per hãc.ff.de rei uend.& præiudicialem.istas omnes differentias refert,& sequitur Ias.in §.præiudiciales,col.9.versi.in ea.insti.de action.vbi eas latius declarat, & dum Bar.subiungit,præiudicialem dici multis respectibus: vide plenius eundem Barro.in l. fundum,col.3.ff.de except.

2 Bar.in eod.§.col.pen.inquit, libellum † incertum admitti etiam in re magni ponderis,quãdo incertitudo in iure causatur propter dissidentes doctorum sententias. hoc idem sequitur Ias.in l.Gallus.§.si eius,col.fi.uersi.extra glo.ff.de liber.& posth.vbi ponit sing. exemplum.

Bar.in eod.§.& ead.colu.uersi. Reuoco in dubium,quærit, nunquid reperiatur præiudicialis, qua aliquis uendicet mulierem in uxorem, uel contra? vide Rapha. Cuma. in consilio primo incip.certissimi iuris.

Summarium in l.necare.ff.de libe.agnos.

1 *Ille qui suffocat partum, tenetur pœna.l.Corneliæ de sicarijs.*
2 *Fœtus dicitur animatus infra 40. dies si est masculus, si uerò est fœmina infra 80. à die conceptionis.*
3 *Ille qui dat pocula ad sterilitatem, appellatur homicida.*
4 *Vbicunque duo ita se habent, vt de uno deueniatur ad aliud, tunc statutum in uno, etiam in materia pœnali locum habet in alio.*
5 *Ille qui dat causam abortioni fœtus animati, iure homicida nuncupari non potest.*
6 *Quomodo fetus formetur in uentre matris.*
7 *Mulier quæ accepta pecunia partum abegit, punitur pœna capitis.*
8 *Lex nunquam est intelligenda, ut à sapiente redargui possit.*
9 *Statutum pœnam mortis imponens pro homicidio, utrum procedat in dante causam abortioni.*
10 *Mulier quæ fecit abortum, qua pœna sit punienda.*

Bar.in l.necare.ff.de liber. agnosc.

1 BART. in d.l.necare, inquir, eum, qui suffocat partum † reneri pœna.l.Corneliæ, de sicarijs.id quod est semper intelligendum,quando dolus interuenir.Irem ait,eum dici necare, qui non exhibet alimenta. Circa primum est facienda distinctio, an fœrus non sir animatus, an sir. primo enim casu non uidetur esse homicidium, quia ex quo anima non est infusa, illud sequitur,vt qui non uixit, mori nequeat; vt est text.in c.quod uerò. 32.quæst.2. alioqui uerò si iam formatum erat puerperium.Bar.& Ange.in l.Diuus.ff. de exrraor.crimin.glo.in c.si aliquis,de homicid.tradit Ioan.de Anan.in consi.1.cum ibi addir.per Ludouic.Bologni.& omnes ferè in hanc sententiam adducuntur. de qua re uidendus est etiam Abb.in cap.1.de pat.qui fil.occi.&

2 text.in l.si quis aliquid.§.qui abortionis.ff.de pœn.Fœtus † autẽ dicitur animatus infra xl. dies, si est masculus,si uerò est fœmina infra 80.à die conceptus.glo.in princip.5.dist.Bar.& Ang.in d.l.Diuus.& multa præclata de anima, vide apud Archid. in c.maiores.32.quæst.2.Alber.in l. sancimus.C.de sacrosanc.eccles.& in re proposita,vide Paul.Grillandum in tract.de sortilegijs. quæst.13.Contra utrunque membrum prædictæ distinctionis oppono.primò enim, quàmuis fœtus nondum sit animatus,deberet puniri,vt homicida,per text.à fortiori, in d.c.si aliquis.de

3 homicid.ibi enim ille,qui dat pocula ad sterilitatem † appellatur homicida; sed hoc multò magis dicendum est de illo,qui causat abortum fœtus iam concepti,quamuis nõ sit animatus. argumento.l.patre furioso.ff.de his,qui sunt sui uel alie.iur. Præterea hoc urgenti ratione coadiuuatur,nam idem iudicatur de principio ptincipianre,quod de his,quæ sequuntur ab ipso principio.l.maritus.& ibi doct.maximè Paul.de Castr.C.de procur.& idem iudicium fit de his,quæ tendunt ad aliquem finem, quod de ipso fine.l.et si non sunt.§. perueniamus. & ibi docto.ff.de aur.& arg.leg.l.oratio.ff.de sponsal.vbi uide quæ posui in lucubra.& propterea dixit Abb.post

4 glo.fi.in c.1.de postul.prælat.vbicunque duo † ita se habent,vt de uno deueniatur ad aliud,tũc statutum in uno,etiam in materia pœnali locum habere in alio.facit.l.fi.C.de reb.alie.non alie. sed sic est,quòd in proposito casu de fœtu inanimato deuenirur ad animatum, immo unum ita est præordinatum ad aliud,vt non casu,vel contingentia deueniatur ad illud, sed ferè necessariò attenta naturæ ipsius proprietate, & inspecto illo ordine, qui ad seruandum genus huma-

num, fuit præfixus à Deo, concludendum uidetur, illud idem iudicium, quod fit de abortu fœtus animati, de abortu quoque inanimati fœtus fieri debere absq; ullo discrimine. id quod apertius in sequenti confirmabitur argumento. Dico igitur similiter etiam scdm huius distinctionis
5 membrum alia ratione oppugnari posse. Nam ille, qui dat causam † abortioni fœtus animati, iure homicida nuncupari non potest: quia homo non dicitur esse, qui non est natus. l. penul. C. de posth. hæred. instit. & quamuis sit homo in spe, non tamen est homo re ipsa, & minus est aliquid esse in spe, quàm in re. l. minus. ff. de regul. iur. ideò delictum hoc, tanquam minus non est pœna ordinaria puniendum. siquidem pœna cùm ipso crimine est metienda. c. sicut dignum, de homic. & si propter spem futuri hominis homicidium committeretur, hoc idem etiam in fœtu inanimato concedere oporteret: nam & ipse homo est in spe probabili, vt prędictum est, & in spe magis proxima ad animam suscipiendam, quàm sit fœtus postquàm est animatus ad natiuitatem. & quàmuis ista spes sit paulò proximior ad assumendam humanitatem, quàm illa, quid refert? habent enim se hæc duæ spes, vt excedentia, & excessa, vt habetur apud Paulum Grillandum in tract. de sortilegijs, quæst. 14. vbi ex relatione peritorum declarat, quomo-
6 do fœtus † formetur in uentre matris, & quomodo augeatur, & quid propter abortum operetur, ut fœtus inanimatus non efficiatur animatus, & consequenter nascatur. Proinde deberet esse homicidij reus, ac si fœtum iam animatum interfecisset, quia, quicquid est causa causæ, est causa causati. l. manumißiones. ff. de iust. & iur. & hoc uidetur probari in l. Cicero, in princip. ff.
7 de pœn. vbi mulier, † quæ accepta pecunia partum abegit, punitur pœna capitis. neque distinguitur, fœtus sit ne animatus, an non. id quod fieri non deberet etiam si pecunia interuenerit; nisi homicidium in spe fuerit perpetratum in utroque casu. sed hoc, in casu isto iuris interpretes non concedunt, igitur neque in casu fœtus animati est admittendum. Alioqui nimis reprehensibile uideretur, si inter istos casus, in quibus tam modica est differentia, vt non distent nisi in paulò uiciniori, & paulò remotiori spe ad futuram natiuitatem, tanta in imponenda pœna esset disparitas, vt in uno eorum delinquens tanquam homicida ultimo supplicio subijciatur,
8 & in alio non. Lex † enim nunquàm est intelligenda, vt à sapiente redargui poßit. l. Saluius Aristo. ff. de legat. præstan. Cum itaque ille, qui dat causam abortui fœtus animati, propriè homicida dici non poßit, quia ille, qui non est natus, uerè homo non appellatur, igitur in materia pœnali, quæ restringibilis est, non debet pœna ordinaria condemnari. contr. Bar. hic. Constat igitur ex ijs, distinctionem hanc in qualibet parte non sine aliqua difficultate sustineri posse,
9 tamen omnes uidentur ad eam accedere. et prædicta faciunt ad statutum † pœnam mortis imponens pro homicidio, vtrum procedat in dante causam abortioni? de qua re uide Butrig. in l. pen. C. de sicar. & Salic. in l. quoniam multa facinora. C. ad leg. Iuli. de ui publ. & in casu isto potißimùm amplectenda esse uideretur prædicta sententia, quia quòd spes pro ueritate habeatur, hoc ab extensiua prouenit interpretatione; ideò in statutis locum habere nõ potest, ut ait Bar. in l. Gallus. §. uidendum, in fi. ff. de liber. & posthu. ad quem alij accesserunt. id quod maxi-
10 mè est attendendum, vbi statuta sunt pœnalia. Et qua pœna sit punienda mulier, † quæ fecit abortum, & quid si id fecit hortatu matris causa tuendi honoris, vide apud Dec. in consi. 535. et quomodo puniri debeat præbens, vel sumens poculum abortionis, quãdo secuta non fuit abortio, vide Barb. in consi. 33. in 2. uolu. & de hac re, ac etiam de exhibente pocula amatoria, & huiusmodi genus alia, vide omninò Paulum Grillandum in d. tracta. de sortilegijs, quæst. 12. & 13. et hic incidenter nolo reticere, eum, qui præbet pocula amatoria, hæreticum dici non posse; quia inuocat dæmones ad tentandam pudicitiam mulieris. id quod est proprium ipsorum dæmonum. alioqui uerò esset, si aliquis dæmones inuocaret ad prædicenda ea, quæ futura sunt; quia tunc tribueret creaturæ, quod proprium est ipsius creatoris: ita Oldrad. in consil. 210. incip. Regularis. An autem qui negat alimenta dicatur necare, & alia ad rem hanc, dicam in l. sequ. & uide glo. in l. nec filium. C. de patr. potest. quæ ait, patrem, qui iniustè negat filio alimenta, amittere patriam potestatem.

Summa-

Summarium in l. si quis à liberis ff. de lib. agnos.

1 *Alimenta debentur liberis à parentibus.*
2 *Alimenta, an sint petenda à patre, an ab auo.*
3 *Ius alimentandi, quo pater tenetur erga filium, an sit de iure naturali.*
4 *Pater potest cogi officio iudicis ad exhibenda filio alimenta.*

Bar. in l. si quis à liberis. ff. de liber. agnosc.

1 Bart. in d. l. si quis à liberis, dicit, alimenra † deberi liberis à parentibus, vel contra officio iudicis. & reliqua, vt per Bar. quæro hic, nunquid alimentorum causa dicatur esse causa pia? glo. & Bar. in l. à filio. ff. de alim. leg. eam esse causam piam asseruerunt. Accedit Aretin. in consi. 96. vbi etiam refert Bar. in l. diuus. ff. ad leg. Falcid. dicentem sing. aut debentur incertæ personæ, vt pauperibus, & tunc dicitur causa pia. Aut certæ personæ, & tunc aliter esse concludendum. Tamen Aret. non audet ad hoc Bartoli documentum accedere, quamuis dicat illud esse singulare. De hac re uide latè apud Paul. de Monte pico in repet. l. Titia cùm testamento. §. Ti
2 tia cùm nuberet. nu. 139. ff. de lega. 2. An alimenta † sint petenda à patre, an ab auo? vide Io. de Lignano in tract. de amicitia, in cap. à quo petet alimenta. Vtrum sint magis præstanda filio an patri, quando uterque indiget, dicam infrà in eadem l. in §. quemadmodum. Item scias alimenta non solùm deberi filijs legitimis, ut hic, verùm etiam spurijs & natis ex damnato coitu, ex quadam æquitate naturali, ne filij fame pereant, ut habetur in c. cum haberet, de eo, qui dux. in matr. hoc idem sensit Bar. in auth. ex complexu. C. de incest. nupr. cum ait, patrem posse legare filijs spurijs pro alimentis. vide ad hæc Abb. in d. c. cum haberet. et hoc uidetur habere locum etiam in filijs sacerdotum, secundum Bar. in l. fin. §. si à socero. ff. de his quæ in fraud credit. & in consilio incip. Dominicus magistri. quamuis Bal. contrarium sentire uideatur in dicta auth. ex complexu. idem uult Bar. in hac eadem l. §. vtrum. vide etiam Alex. in cons. 158. in 7. uol. Abb. in c. 1. de cohabit. cleric. & mulie. & Ludouicum à Sardis, in tract. de legitimatione, in §. de obli-
3 gationibus inter patrem, & filium. An autem ius † alimentandi, quo pater tenetur erga filium, sit de iure naturali? vide Abb. in cons. 75. col. 10. An statuto sanciri posit, vt alimenra filio à patre non debeantur, vide Decium in l. iura sanguinis. ff. de regul. iur. Quid si filius consumpsit partem bonorum sibi traditam à patre, utrum adhuc pater eum alere teneatur? Dec. in d. l. iu-
4 ra sanguinis. Ista regula, quæ ex isto tex. colligitur, scilicèt, patrem posse † cogi officio iudicis ad exhibenda filio alimenta. fallit primò, quando filius haber unde se alat, vt dicam in hac ead. l. sed si filius. Item fallit, si filius patrem accusauit: nam eo casu pater non tenetur alere filium, secundum gl. in d. cap. cum haberet. Item fallit, si filius fuit ingratus contra patrem. l. si patrem, in primo responso. C. de alen. liber. Item filio iure alimenta negantur ex omnibus causis, ex quibus potest etiam exhæredari. Bar. in hac ead. l. in §. idem iudex. Item fallit in minore triennio: distingue tamen, vt habetur per Abb. in c. 2. de conuers. infidel. Itē fallit, si pater est inops, & eget; quia non tenetur ultra quàm facere potest. vide in eod. c.

Summarium in d. l. si quis. §. sed utrum. ff. de lib. agnos.

1 *Filius tenetur alere patrem, qui est bannitus.*

Bar. in d. l. si quis. §. sed utrum. ff. de libe. agnos.

1 Bart. in ead. l. §. sed utrum, ait, filium † teneri alere patrem, qui est bannitus. vide Cæpol. in consi. 5. col. 4. in fi. & Barbat. in consi. 41. col. 20. in primo uolu. sed contra hoc uidetur text. memorabilis in cap. 1. §. si quis hominem, in uerbo, spondeant, de pace tenen. & uiola. eius, & ibi Bald. in 3. col.

Summarium in d. l. si quis. ff. de lib. agnos.

1 *Frater tenetur alere fratrem.*
2 *Frater, an teneatur alere sororem.*

Bar. in d. l. si quis. §. vtrum. ff. de lib. agnosc.

Bart. in ead. l. §. vtrum, ait, in summa, hic officium iudicis descendere ex charitate san-

 guinis,

guinis,& ex æquitate, non ex iure patriæ poteſtatis. ex hoc infertur,vt per Bar.in l.non quem-
1 admodum,infrà eodem. Et dum Bart. ibi ſubiungit etiam fratrem † teneri alere fratrem, vide
Abb.in conſi.12.col.pen.in 1.uol.Alex.in l.à filia,col.2.ff.ad Trebell.& in l.j.col.4.ff.ſol.matr.
& ita per iſtam glo.ait Paul. de Caſtr. in ſuo ſingul.5. Amplia hoc dictum ut frater teneatur
alere fratrem, etiam malè merentem reſpectu patris, neque pater poſſet hoc prohibere: quia
eſſet contra ius naturale. Cæpoll.in caute.247. et ad prædicta uide Alberic. in tracta. de teſti-
bus,in princ.poſt numerum 13. Sed nunquid frater teneatur alere fratrem hæreticũ? Reſpon.
alimenta magis exhibenda eſſe fratri hæretico, quàm extraneo catholico. text.eſt, & ibi Abb.
2 in c.ſi quis,de hæreti.glo.not.in c.1.30.diſtinct. An autem frater † ſororem alere teneatur? vi-
de in l.filium.C.vbi pupil.educ.debe.& in l.cùm plures.§.pen.ff.de adminiſtr. tut. & concluſio
eſt,eum teneri in caſu neceſsitatis,etiam ſi ſit clericus. ita Abb.in c.peruenit.in 2.not.de arbit.
& ibi Anto.de Butr. vbi aiunt eum etiam teneri ad dotandam ſororem de fructibus beneficio-
rum.vide Dec.in c.edoceri,de reſcript.& ad prædicta omnia Iaſ.in l.j.nu.29.30.& 31.ff.ſolu.
matr.& de hac re egi in prima conſti.fforum. vbi uideas.

Summarium in d.l.ſiquis.§.ſed ſi filius.ff.de lib.agnoſ.

1 *Pater non tenetur alere filium, qui aliunde habere poteſt alimenta, quàm à patre.*
2 *Pater an teneatur dotare filiam diuitem.*

Bar.in d.l.ſiquis.§.ſed ſi filius.ff.de lib.agnoſ.

1 BART. in ead.l.§.ſed ſi filius,dicit,patrem † non teneri alere filium,qui aliunde habere po-
teſt alimenta,quàm à patre. et ex hoc infert,eum,qui poteſt ſe alere ex operis ſuis, petere non
poſſe alimenta officio iudicis. hoc idem concludit Abb.in c.accedens, in fi.de procura.& in c.
2.de conuerſ. infidel. ubi etiam ipſe hoc uerum eſſe affirmat, niſi eſſet dedecus, ſi filius uellet
operari,vt ex induſtria uiuat,vt hic inquit Bar. Ad prædictam concluſioné accedit Dec.in con
ſil.576.& Soci.in conſi.57.col.7.in 4.uol.ad quæ accedat Iaſ.in l.diuortio. col.6.ff.ſolu.matri.
in glo.1.in ſecunda concluſione,& Bal.nouel.in tract.de dote in ſexta parte, priuilegio 19.vbi
2 tradit,an pater † teneatur dotare filiam diuitem? vide etiam Feli.in c.ex reſcripto.col.3.de iu-
reiur.& in c.cùm quidam,colu.fi. poſt Bald.eodem tit.& in caſi diligenti, col.1.uerſ.quartum,
de for.compet.

Summarium in d.l.ſiquis.§.ſi uel parens.ff.de libe.agnoſ.

1 *In cauſa alimentorum proceditur ſummariè.*
2 *In cauſa alimentorum,non eſt admittenda appellatio.*

Bar.in d.l.ſiquis.§.ſi uel parens.ff.de lib.agnoſc.

1 BAR. in eadem l.§.ſi uel parens, ſic ait in ſumma. In cauſa alimentorum † proceditur ſum-
mariè, & ſententia lata non facit præiudicium in cauſa filiationis ordinariè exercenda. Adde
uſque adeò procedi ſummariè in cauſa alimentorum,vt non requiratur libellus, uel alia ſolen-
nitas iuris,ut per Iaſ.in §.præiudiciales.col.4.uerſ.in ea, inſtit.de action. Limita tamen prædi-
cta procedere,in alimentis futuris,non autem præteritis: quia tunc non ſummariè,ſed ordina-
riè eſt procedendum. Aretin. in conſilio 96. et Iaſ. in l.de alimentis. ff. de tranſactio. & in l.
2 de alimentis,in ſecundo notab.C.de tranſact. vbi habetur etiam in cauſa † alimentorum, non
eſſe admittendam appellationem, ſecundum Barto. in l.Mella. ff. de alimen. leg. vide Bald.
nouel.in tracta.de dote, in nona parte, in ſeptimo priuilegio. & de hac re uide pleniè Roma.
in authen.ſimiliter.C.ad leg.Falcid.Item in cauſa alimentorum tenetur reus edere actori actio-
* nes,& inſtrumenta.Dec.in c.1.nu.21.de probat.vbi ait,hanc eſſe * communem opinionem. &
dum Bar.ait,ſententiam latam in cauſa ſummaria, non afferre præiudicium in ordinaria; vide
omnino Alex.in l.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.col.1.& ſeq.ff.de re iudic.vbi tradit, ſummariam
appellari, duplici ex cauſa.

Summarium in d.l. si quis. §. si quis ex his. ff. de libe. agnosc.

1 *In causis summarijs, in quibus sententia speratur, dandus est libellus, & lis est contestanda.*

2 *In causis summarijs, quæ probatio sufficiat.*

Bar. in d.l. si quis. §. si quis ex his. ff. de lib. agnosc.

1 BART. in eadem l. §. si quis ex his, ait, in causis † summarijs, in quibus sententia speratur, dandum esse libellum, & litem esse contestandam: nam actio ad exhibendum requirit summariam cognitionem, & tamen datur sententia, & lis contestatur. Hæc Bar. Contrarium tenuit Practic. Papiensis in forma libelli, in actione reali, in prima gl. in fi. quamuis simpliciter hoc documentum referat, & sequi uideatur Ias. in §. præiudiciales, col. 5. inst. de action.

2 Bar. in eod. §. quærit, in istis † summarijs, quæ probatio sufficiat? vide Feli. in c. veniens. 2. col. 4. & seq. de testi. & in c. cum super, col. 7. de re iudi.

Summarium in d.l. si quis. §. non tantum. ff. de libe. agnosc.

1 *Onera alimentorum pro liberis, & uxore esse præstanda.*

Bar. in d.l. si quis. §. non tantùm. ff. de lib. agnosc.

1 BAR. in eadem l. §. non tantùm, ait, ex tex. colligi, onera † alimentorum pro liberis, & uxore esse præstanda, non autem ut pater cogatur soluere æs alienum pro filio. vide Areti. in consilio 17. col. 8.

Summarium in d.l. si quis. §. si mater. ff. de libe. agnosc.

1 *Alimenta præstita ab uno an, & quando ab alio debeant exhiberi.*

2 *Alimenta præstita nepoti à patruo, qui eius negotia gessit, possunt repeti.*

Bar. in d.l. si quis. §. si mater. ff. de libe. agnosc.

1 BART. in ead. l. §. si mater, tradit, an & quando alimenta † præstita ab uno, quando ab alio debebant exhiberi, possint repeti. vide Soci. in consi. 161. in 1. vol. Corn. in consi. 165. in fin. in 4. uolu. Alexand. in consi. 72. in 5. vol. & in consi. 110. in 7. vol. et de hac re uide Bart. & alios, in l. Nesennius. ff. de negoc. gest. & in l. alimenta. C. eodem tit. & hanc declara, vt per Abb. in cap. 1. de infant. & languid. exposi. ubi distinguit, an sint præstita à coniuncto, an ab extraneo, & an causa pietatis, an non: et ex quibus conijciantur esse præstita animo repetendi, & non. Scias

2 etiam alimenta † præstita nepoti à patruo, qui eius negocia gessit, repeti posse. Rapha. Cuma. in consi. 87. An autem alimenta præstita uxori à marito, qui non habuit dotem, repeti possint tanquam exhibita animo repetendi? Abb. in consi. 85. in 2. vol. ait, non posse, quando protestatus non fuit vir, se illa eo animo præstitisse.

Summarium in d.l. si quis. §. parens. ff. de lib. agnosc.

1 *Pactum non ualet ut alimenta non præbeantur.*

Bar. in d.l. si quis. §. parens. ff. de libe. agnosc.

1 BAR. in eadem l. §. parens, inquit, pactum † non ualere, vt alimenta non præbeantur. vide Feli. in c. si diligenti. in secundo membro principali, col. 4. de for. compet. & Rom. in l. j. ff. solu. matri. & in l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de uerb. oblig. Barb. in c. nam concupiscentiam, col. 4. de constit. Ias. in auth. quod locum, col. 6. de collat. & quæ de statuto prohibente alimenta præstari diximus in princip. huius. l.

Summarium in d.l. si quis. §. item rescriptum. ff. de lib. agnosc.

1 *Onus alimentandi in subsidium ad hæredes transit.*

2 *Monasterium, quod pater ingreditur, tenetur ad alendum filium eius.*

Bar. in d.l. si quis. §. item rescriptum. ff. de lib. agnosc.

1 BAR. in ead. l. §. item rescriptum, ait, onus † alimentandi in subsidium ad hæredes transire. De hac re uide Soc. in l. Marcellus. §. res, quæ. ff. ad Trebell. vbi ex hoc decidit quæstionem, dicens, quemadmodum pater tenetur alere filium suum, ita & successores patris teneri. Sed aliud agens Alex. in l. si socer. ff. sol. matr. dicit, quamuis pater dotare filiam teneatur, tamen eius hæredes non teneri. de qua re uide Soc. in consi. 57. in 4. uol. Et an & quando officium iudicis transeat ad heredes, vide memorabile documentũ Bar. in l. si tertius. §. si quis prius. ff. de aq. plu. arc.

2 Bart. in eod. §. in fin. decidit, monasterium, † quod pater ingreditur, teneri ad alendum filium eius. Idem sequitur Ias. in auth. ingressi, col. 8. vers. item monasterium. C. de sacrosanc. eccles. & hoc uerum est, attento iure ciuili, sed attento iure canonico filius consequitur legitimam, vt per Ias. in auth. si qua mulier. col. 10. vers. ista glo. C. eod. tit. & vide Feli. in cap. in præsentia, nu. 27. de probat. et ad prædictam decisionem Bart. facit, quia monachi onera transeunt in monasterium, vt dixi ad Bar. in l. onera. ff. de adopt.

Summarium in d. l. si quis. §. solet. ff. de libe. agnosc.

1 *Liberti coguntur alere patronos, & eorum filios.*

Bar. in d. l. si quis. §. solent. ff. de lib. agnos.

1 BAR. in ead. l. §. solent, dicit, libertos† cogi alere patronos, & eorum filios. ad hoc uide bonum tex. cum glo. in c. quicunque, 2. 16. quæst. 7. Attende hic, quia quamuis liberti uasallis æquipatentur, tamen uasallus non tenetur alere dominum. Curt. in tracta. de feudis, fol. 33. colu. 125. vers. ideo. Tamen contrarium sentit Bar. in l. alimenta. §. Imperatoris, infrà eod. tit. et hæc sufficiant pro lucubrat. in d. §. Imperatoris.

Summarium in d. l. non quemadmodum. ff. de libe. agnosc.

1 *Descendentes per lineam masculinam ascendentes suos alere compelluntur.*
2 *Mater (licèt diues) non tenetur alere filium, quando pater est diues.*
3 *Si aliquis habet patrem & filium diuites, vel patrem & auum, à quo magis petat alimenta.*
4 *Dos magis petenda est à patre, quàm ab auo.*
5 *Dos data nepti ab auo, an debeat mortuo auo imputari in diuisionib. parti spectanti ad patrē ipsius filiæ.*

Bar. in l. non quemadmodum. ff. de lib. agnosc.

1 BAR. in d. l. non quemadmodū, sic ait, in summa. Descendentes † per lineam masculinam ascendentes suos alere compelluntur, alioqui uerò si per fœmininam, nisi in subsidium. Pro hac decisione, scilicèt, descendentes per lineam fœmininam teneri in subsidium alere, facit, quia hoc idem est etiam in dote, l. mater. C. de iur. dot. Doct. in l. j. ff. sol. matr. in glo. in uoce, semper, & aliquid uide apud Alex. in l. cùm filia. col. 2. ff. ad Trebell. & per hunc text. uidetur concludi,
2 matrem † quamuis diuitem, non teneri alere filium, quando pater est diues. sed hoc uidetur iniquum, vt pariter non teneantur, cùm ratio naturalis & sanguinis pariter uigeat in utroq;. hinc uidemus tam matrem, quàm patrem teneri filio legitimam relinquere. item dos datur, vt deseruiat oneribus matrimonij, & sic ut liberos alant; igitur soluto matrimonio mulier dotē repetens deberet saltem contribuere cum marito. Neque iste text. refragatur, cùm procedat in auo materno, qui non tenetur, cùm istud onus pertineat ad eius patrem, in cuius est potestate.
3 Bar. in eadem l. quærit, si aliquis habet † patrem, & filium diuites, uel patrem, & auum, à quo magis petet alimenta? & decidit petenda esse in utroque casu à patre. Quid si aliquis filium habet, & patrem inopes & egentes, & uni tantum subuenire potest; cui magis subuenire debeat? vide Christoph. Porc. in stit. de iur. natur. colu. 3. vers. sed finaliter quæritur de duobus. & circa quæstionem hic per Bar. excitatam, vide Aret. in consi. 17. col. 8. & sequ. versi. Nemo igitur. Alexand. in consi. 8. col. 2. in 3. volu. & in consi. 138. in 5. uolu. vbi idem dicit in dote,
4 † quæ magis à patre petenda est, quàm ab auo. Barb. in consi. 80. in quarto dub. in 3. uolu. vbi etiam ponit, quid in dote. & ad rem facit, quia licèt onus dotandi pertineat ad patrem, quando est diues, tamen si non est diues, ad auum pertinet, vt ait Alexand. in dictis consilijs. & Ias.
5 in l. j. col. 8. ff. solu. matrimo. An autem dos † data nepti ab auo, debeat mortuo auo imputari in diuisionibus parti spectanti ad patrem ipsius filiæ? dicas quòd non: tex. est not. in d. l. pater pro filia. ff. de euict. tradit Aret. in dicto consi. 17. colu. penult. & an huiusmodi dos computari debeat filio, in legitimam? vide Alex. in cons. 30. in 4. vol. tradunt Bar. & alij in l. rei iudicatæ. §. hæredi. ff. sol. matri.

Summa-

Summarium in l.fi.ff. de lib.agnoſ.

1 *Filius an dicatur habere aliquod ius in debito bonorum ſubſidio.*

Bar.in l.fi.ff.de liber.agnoſc.

1 BART. in d.l.fi.quærit,an filius † dicatur aliquod ius habere in debito bonorum ſubſidio, & ait quoſdam affirmatiuam partem amplecti. Hoc idem tenuit Iaſ. in auth. ſi qua mulier.col. 10.C.de ſacroſanc.eccleſ.& in auth.nouiſsima.C.de teſta. Contrarium uidetur ſentire Bar.hic, vt uidere eſt,apud eum. vide etiam Alex. in conſi.57.in 5.uolu. Aretin. in conſi.2.colu. 1.& in conſi.17.colu.3.

Rubrica.ff.de uentre inſpic.

AD declarationem huius tituli,vide Areti.in conſi.14.col.9. & ſequ.vbi ait,ideò in hac re mulieres admitti, quia præſumuntur peritæ, alioqui non ſufficerent.

Summarium in l.j.ff.de uentre inſpic.

1 *Ea, quæ de nouo contingunt, nouo etiam conſilio indigent.*
2 *Teſtis deponens per uerbum, uidetur, an probet,*
3 *Peritis in arte ſtandum eſt.*
4 *Teſtes propriè non dicuntur illi,qui deponunt de ſuo iudicio.*
5 *Ad hoc ut ſtandum ſit peritis in arte, an unus tantum ſufficiat, quando in eo loco non extant plures.*
6 *Si duo teſtes dicunt ad fauorem actoris, & unus contrarium affirmauit, utrum dicatur probata actoris intentio.*

Bar.in l.j.ff.de ventre inſpic.

1 BAR. in d.l.j.colligit ex tex.ea, quæ † de nouo contingunt, nouo etiam conſilio indigere. et quia in text.habetur, ſi dubitatur, an mulier ſit grauida,adhibendas eſſe obſtetrices, quærit Barto.an iſtæ obſtetrices iurare debeant? vide Iaſ. in l.de pupillo.§. qui opus.ff. de oper.nou. nunc.ad hæc faciunt trad. per Feli.in c.propoſuiſti,col.3. de probat.

2 Bar.in eadem l.col.1.quærit,an teſtis,† dicens teſtimonium per uerbum,uidetur,probet. vide Alex.in conſi.15.viſo proceſſu,col.4.in 1.uol.Bar.in l.quid.§.ſi arbiter.ff.de arbitr.Alexan. in conſi.152.& in conſi.109.in 1.uol.Soc.in conſi.143.in 1.uol.in quibus locis,huiuſmodi teſtimonium communiter non probare, affirmatur. Tamen hoc limitatur, non habere locum, quando eſſet coniunctum ſenſui, vt declarat Alex.in conſi.290. Ponderatis his,col.pen.in lib. in quo primi & ſecundi uol.conſilia continentur.et Tyndarus in tract.de teſtibus,in 6.c.nu.3. hoc idem dicitur de teſte,qui utitur uerbo,credo.Abb.in c.quoties,de teſti.

3 Bar.in eodem loco ſubiungit,an ſtandum † ſit peritis in arte? & eis ſtandum eſſe habetur in l. ſemel.C.de re milit. lib. 10. Dicas tamen huiuſmodi ſententiam latam in iudicio peritorum in arte,nunquam tranſire in rem iudicatam,quia ij magis dicunt de arbitrio ſuo, quàm de ueritate.Bar.in l.minor 25.annis ex aſpectu.ff.de minor.Immo hæc ſententia poteſt reuocari quandocunque,vt tradit Iaſ.in lectura.l.admonendi.ff.de iureiur. col. 10. uerſ.ex ſupraſcripta regula,& in repet.eiuſdem l.col.17.uerſ.ex ſupraſcripta,& aliqua; etiam adducit in cõtrarium, col.
4 19.verſ.ex iſtis infero,& uerſ.ſecundò limita.ij enim non dicuntur † propriè teſtes,cùm deponunt de ſuo iudicio. Iaſ.in l.j.§.fi.col.1.ff.de uerb.obligat.quibus autem magis credendum ſit, quando non ſunt concordes,tradit Alexand.in dicto §.fin.col.1.uerſ.quid autem,ubi etiam alij multa ad rem hanc facientia docuerunt. & Doct. in cap.propoſuiſti, de probat. An autem iſti iurare debeant? vide ibi Felin. & Iaſ.in d.repet.l.admonendi,col.89. et ad prædicta uide Alex. in conſ.pe.col.pe.in 1.uol.& in conſ.290. Pōderatis his, col.fi.in lib.in quo primi & ſecũdi uol. conſilia continentur. Roma.in conſi.20.col.2.Barb.in conſi.25.col.7. in 4.uol. ſed quia dictũ
5 eſt ſtandum eſſe peritis † in arte,quæro utrum unus tantum ſufficiat,quando in eo loco nõ extant plures? Vide Abb.in d.c.propoſuiſti,de probat,& in c.cauſam, eod.titu.et quid ſi ueniant poſteà peritiores? & an cùm peritia requiratur etiam honeſtas? vide in d.c.cauſam.

6 Bar.in ead.col.quærit,ſi duo teſtes † dicunt ad fauorem actoris, & unus contrarium affirmauit,vtrum dicatur probata actoris intentio? & dicit hic uideri caſum pro ipſo actore. vide Cæpoll.in conſi.28.col.antepe.Aret.in conſi.123.col.2.& Bar.in l.admonendi,col.antepen.uerſi. quæro,quid ſi actor.ff.de iureiur.& quæ ibi poſui in annot.

Summarium in d.l.j.§.ex hoc reſcripto.ff.de uentr.inſpic.

1 *Sapiens ſi eſt eligendus,debet eligi à partibus, non autem à iudice.*

2 *Si aliquis interfecit eum, qui ſcriptus eſt in libro bannitorum,licèt non ſit bannitus, tamen excuſatur.*

Bar.in d.l.j.§.ex hoc reſcripto.ff.de ventre inſpic.

1 BART. in d.l.j.§.ex hoc reſcripto, dicit, ſi ſapiens † eſt eligendus, eum eligi debere à partibus,non autem à iudice,niſi in caſu diſcordiæ. vide Dec. in c.propoſuiſti, col.5.verſ.ſecundò principaliter, de probat.

2 Bar.in eod.§.in fi.ait,ſi aliquis interficit eum,qui ſcriptus † eſt in libro bannitorum, quamuis non ſit bannitus,eum excuſari,& in dubio præſumi ignorare. vide Feli.in c.quæ in eccleſiarũ, col.3.verſ.quintus caſus,de conſtit.& ad idem eſt deciſio Nelli de ſancto Geminiano in tracta. bannitorum,in 1.par.tertij temporis,quæſt.2.ut is excuſetur à pœna homicidij. & Mari.Soci. iuni.in conſi.58.nu.12. De hac re uide omninò Alex.in conſi.65.in 3.vol.& Felin.in c.eam te, in uerbo,erat iſte,de reſcrip.

Summarium in d.l.j.§.denunciari.ff.de uentr.inſpic.

1 *Denunciandum eſt his,qui ſunt in proxima ſpe ſuccedendi.*

Bar. in d.l.j.§.denunciari.ff.de uentre inſpic.

1 BART. in ead.l.§.denunciari,quia in tex.habetur eſſe denunciandum † ijs, qui ſunt in proxima ſpe ſuccedendi,vt ſunt hæredes primo loco inſtituti,non autem ſubſtitutis, dicit Bar.hoc facere ad quæſtionem,quam poſuit in repet.§.Cato,in fin.ff.de uerb.oblig. vide ad hoc Barba. in conſi.29.col.17.in 1.uol.& in c.de cauſis,col.3.in fin.de offic.deleg.& Iaſ.in l.filiusfamiliàs. §.Diui,vbi etiam Alex.col.3.ff.de leg.1.col.fi.& Feli.in c.nonnulli,de maior.& obed.

Summarium in d.l.j.§.quod autem.ff.de uentr.inſpic.

1 *Omiſſio leuis ſolennitatis non uitiat.*

Bar.in d.l.j.§.quod autem.ff.de uentr.inſpic.

1 BAR. in ead.l.j.§.quod autem,ait,omiſsionem leuis† ſolennitatis nõ uitiare. & deinde quærit,quæ ſit leuis ſolennitas; vide Feli.in c.3.de teſti.cogen.& in c.cùm cauſa, col.5. de re iudic. & in c.1.col.10.de ſponſal.Roma.in conſ.296.Iaſ.in l.ij.col.2.in princ.C.de bon.poſſ. ſecund. tab.& in l.hac conſultiſſima,col.2.C.qui teſt.fac.poſſ.& in l.ſi unus,col.1.& 2.C.de teſti. Alex. in conſi.280.in lib.in quo primi & ſecundi uol.conſilia continentur.& Bald.in conſi.383.in 1. uol.& quæ dicatur ſolennitas non leuis,docuit Feli.in c.ex parte,col.2.de conſt.

Summarium in l.j.§.neceſſario.ff.ſi uent.no.in poſ.

1 *Ille qui ciuiliter & naturaliter poſſidet, non poteſt deijcientem ſua propria expellere authoritate.*

Bar.in l.j.§.neceſſario.ff.ſi uent.no.in poſſ.

1 BAR. in d.l.j.§.neceſſario,col.1.in fi.ait,eum, qui ciuiliter † & naturaliter poſsidet,nõ poſſe deijcientem ſua propria expellere. vide Aret.in l.clam poſsidere.§.qui ad nundinas.ff.de acquir.poſſ.vltra hic addita ad Bar.in apoſtill.

Summarium in l.in concubinatu.ff.de concubi.

1 *Si aliquis tenet liberam mulierem honeſtè natam,ex hoc matrimonium præſumitur.*

2 *Quomodo probetur matrimonium,& ex quibus præſumatur.*

3 *Concubinatus an ſit legitimus coitus.*

4 *Concubina non diſtat ab uxore in affectione.*

5 *Si aliquis retinet concubinam, cum qua honeſtè matrimonium contrahi non poſſit; non poteſt legitimare filios ex ea ſuſceptos,etiam ſi matrimonium ſubſequatur.*

6 *Filij nati ex clerico, & concubina, an per consequens matrimonium legitimentur.*
7 *Concubinatus an possit puniri à principe laico.*

Bar.in l.concubinatu.ff.de concubi.

1 BART. in d.l.in concubinatu, colligit ex isto tex.si aliquis † tenet liberam mulierem honestè natam, ex hoc matrimonium præsumi de iure ciuili; idem esse ait etiam de iure canonico. De hac re uide Barb.in consi.6.col.3.& in consi.55.in 1.vol.& Alex.in l. si uxor.
2 §.sed si ea.ff.de adulter.& quomodo probetur † matrimonium, & ex quibus præsumatur, vide egregiè Aret.in consi.13.Abb.in c.consultationi, de sponsal.& in c.super eo.2.de testi.Alex. in consi.149.cum sex consilijs sequ.in 5.volu. & in consi.286.in lib. in quo primi & secundi vol. consilia continentur. Imol.in consi.135.Soc.in consi.17.& in consi.309.in 1. uol. & in consi. 223.col.1.in 1.vol.ubi tradit, quomodo matrimonium præsumptiuè probetur. Dec. in consi. 133.& in consi.163.& in consi.310.& Feli.post Abb.& alios in c. illud, de præsumpt. ubi est locus hic citatus à Bar.
3 Bar.in eadem l.quærit, & latè declarat, an concubinatus † sit legitimus coitus? vide Abb. in cap.cùm sit generale, col.penul.ubi etiam Aret.& Feli.de for.competen. Alexan.in consi.202. Visa legitimatione, col.5.in lib.in quo primi & secundi vol.consilia continentur. Item scias cõcubinatum esse prohibitum de iure canonico.c.ad nostram, de hæret.De qua re uide Abb.in c. cùm sit generale, de for.compet.& de quacunque specie illiciti coitus, & de pœna cuiuslibet eorum, vide Paulum Grillandum in tract.de pœnis multifariam coitus. Item scias concubinam
4 † non distare ab uxore in affectione, quamuis distet ab ea in honore.l.item in legato.§. parui.ff. de uerb.signif.& ideo ita repellitur à ferendo testimonio, sicut uxor. Alber.in tract.de testibus, in cap.quando testes repellantur ratione domesticitatis. & in hac materia concubinatus, uide
5 mirabile dictum apud Bal.in l.eam, quam.C.de fideicomm.ubi ait, si aliquis retinet † concubinam, cum qua honestè matrimonium contrahi non posit, non potest legitimare filios ex ea susceptos, etiam si matrimonium subsequatur, citat not.in §.si quis ergo, in auth.quib.mod.natur.effic.legit. Attende etiam concubinatum esse crimen ecclesiasticum: nam iudex laicus nõ est competens, cùm secundum leges ciuiles permittatur, ut in hac.l.ita Feder. de Sen. in consi. 162.Io.And.in c.sine culpa, de reg.iur.Abb.in rubrica de adulter.in c.per uenerabilem, colu. 12.qui fil.sint legit.& in c.cùm uenissent, de instit.in fi.& Feli.in c. ecclesia sanctæ Mariæ. num.
6 124.versi.17.de const.& dum Bar.subiungit quæstionem de filijs † natis ex clerico & concubina, an per subsequens matrimonium legitimentur, vide Dec.in consi.155 scias etiam concubinas clericorum dici, seruas esse episcopi, Episcopumque posse eas uendere. Feli.in d.c. ecclesia sanctæ Mariæ, uersi.16.quæro.nu.131.& an concubina clerici sortiatur forum ecclesiasti-
7 cum, vide Feli.in d.c.cùm sit, de for.compet.& an posit † puniri à principe laico? Distingue, aut concubinatus est publicus, & tunc puniri potest: aut est occultus, & tunc non potest. Feli. in c.si concubinæ, de sent.excomm.An concubinarius clericus, qui est notorius, quamuis non fuerit condemnatus, neque crimen in iudicio confessus, uitari debeat? & abstinendum sit ab eius officijs diuinis? Abb.in c.vestra.nu.5.de cohab.cleric.& muli.ait omninò abstinendum esse, neque aliqua monitio exigitur.

Summarium in l.concubinam.ff.de concubi.

1 *Concubina dici non potest illa, quæ in domo non detinetur.*
2 *Qui nascuntur ex muliere non retenta secum in domo, non legitimantur per subsequens matrimonium.*

Bar.in l.concubinam.ff.de concub.

1 BART. in d.l.concubinam, tenet, concubinam † dici non posse illam, quæ in domo non detinetur. vide Bal.& Abb. in c.innotuit, de elect.& gl.in §.consideremus, aliàs.§ hoc dicemus, in auth.de trien.& semiss.Pau. de Cast.in consi.131.causa quæ uertitur coram domino.Alex.in l.ex facto, §.si quis rogatus, col.10.ff.ad Trebell.Aret.in consi.84.Bal.in consi.129.in 2.vol.&
Alex.

Alex.in consi.174.in fi.in 5.volu, Ang.in disputatione incip. Nobilis quidam genere. & dum
2 subiungit ibi Bar.filios,qui nascuntur † ex muliere non retenta secum in domo, non legitimari,per subsequens matrimonium, Contrarium tenuit gl.in d.c.innotuit, quam ibi sequitur Io. And.& Ant.de Butr. & gl. est in c. qualis.30.q.5,cum opinione uerò Bartoli hic tenuit Anch. in d.c,innotuit,dicens,se uidisse consilium Oldr.idem ibi sequitur Abb.& Ang.in multis locis, & Host.& Præposit,in c.per uenerabilem,qui fil.sint legit.Anch.& Barb.in c.per tuas, de probat.& Io.And.in addit.ad Specul.in tit.qui fil.sint legit.in rub.& tenẽdo hanc opinionem Bar. ratio est,quia mulier debet esse talis,cùm qua honestè matrimonium contrahi posšit: ut in simili casu habetur,per Ias.in l.neque professio.C.de testa.

Summarium in l.j.§.tutores.ff.de tutel,

1 *Tutores eos esse quibus tutelæ conuenit diffinitio.*

Bar.in l.j.§. tutores.ff.de tutel.

1 BART. in d.l.j.§.tutores,inquit,tutores † eos esse,quibus tutelæ conuenit diffinitio. An autem executores,& commissarij testamenti posšint dici tutores, ita ut in uno sancitũ, habeat locum etiam in alio? vide Fulg.in cons.57.executor autem testamenti propriè dicitur is,qui nudum habet ministerium exequẽdi.si verò habet eligendi, non dicitur propriè executor,neque comprehenditur in constitutione disponente de executore.Abb.in consi.11. in 2.vol.id quod est adnotandum pro intellectu propositæ rei.

Summarium in l,qui habet.ff.de tutel.

1 *Quando duæ causæ concurrunt una naturalis,& alia accidentalis,præualet naturalis.*
2 *Donatio facta propter benemerita,& propter coniunctionem sanguinis dicitur esse simplex donatio.*

Bar.in l.qui habet.ff.de tutel.

1 BART. in d.l.qui habet,sic ait in summa. Quando duæ † causæ concurrunt,una naturalis, & alia accidentalis,præualet naturalis. De hac re uide Ias.in l.si eadem,in fi.ff.de offic.assess.itẽ attenditur causa orginalis.l. clam posšidere,in princ. ff.de acqui. poss.l.hæc actio.ff.si mess.fals. mod.dixer.Abb.in c.4,in 1.notab.de for.comp.faciunt trad.per Soc.in consi.295.col.4.versi.
2 sextus.in 1.vol. ubi ait, donationem † factam propter benemerita, & propter coniunctionem sanguinis dici esse simplicem donationem, attenta causa naturali.Feli.in c.1.col.5.de re iud. vide Alexand.in consi.2.in 1.volu,& in consi.229. in libro in quo primi & secundi volu.consilia continentur.

Summarium in d.l.qui habet.§.si pupillus.ff.de tutel.

1 *Propter litem quam aliquis habiturus est cum tutore,uel curatore,dandus est curator.*

Bar.in d.l.qui habet.§.si pupillus.ff.de tutel.

1 BART. in ead.l.§.si pupillus,colligit ex tex.propter litem,quam aliquis habiturus est cum tutore,uel curatore,dandum esse curatorem,qui non datur,nisi præsenti,& petenti. An autem curator dari posšit pupillo quando litigat cum alio, quàm tutore ex aliqua iusta causa? vide Aret.in l.qui testamenti,in princip.col.4.in fin.C.de testam. & dum Bar. hic refert solutionem gl.dicens,hunc non conueniri ratione administrationis,sed rei uendicatione, istam gl.sequitur Ang.in consi.96.Et dum propè fi.Bar.quærit,an pupillus citari posšit? vide Abb. in consi.29. col.fi. in 2.vol.

Summarium in d.l.qui habet.§.quilibet.ff.de tute.

1 *Cum tutor datur cum causæ cognitione, dari non potest à iudice procedente.*

Bar.in d.l.qui habet.§.quilibet.ff.de tutel.

1 BART. in ead.l.§.quolibet,dum oppo. quia cum tutor † detur cum causæ cognitione, dari non potest à iudice procedente:& soluit illud esse intelligendum quando datur sine inquisitione.vide Ias.in l.nec quicquàm.§.vbi decretum.ff.de off.Proconf.

Summa-

Summarium in l.quod dicitur.ff.de tute.

1 *Procuratorem simpliciter datum quo ad res, debere intelligi strictè quò ad personas in instrumento comprehensas.*

Bar.in l.quod dicitur.ff.de tutel.

1 BART. in d.l.quod dicitur, colligit ex principio, procuratorem † simpliciter datum quò ad res, debere intelligi strictè quò ad personas in instrumento comprehensas. vide Feli.in c.sedes colum.5.de rescrip.

Summarium in l.muto.§.sub conditione.ff.de tute.

1 *Tutor antequam satisdet, est tutor, sed differtur administratio.*

Bar.in l.muto.§.sub conditione.ff.de tutel.

1 BART. in d.l.muto.§.sub conditione, versi.nota, inquit, tutorem † antequam satisdet, esse tutorem, sed differri administrationem: vide Ias.in l.necquicquam.§.vbi decretum.col.8.ff.de off.proconf.& dum Bar.infert, si in literis apostolicis ponitur, ut alicui prouideatur de beneficio, si idoneus repertus fuerit: hæc uerba magis facere admonitionem, quàm conditionem. vide Barb.in c.ex parte, de const.

Summarium in l.testamento.ff.de testa.tute.

1 *Tutores dati in codicillis testamento confirmatis, dati esse censentur in testamento.*

Bar.in l.testamento.ff.de testa.tutel.

1 BART. in d.l.testamento, ait, tutores † datos in codicillis testamento confirmatis, datos esse censeri in testamento. vide Soc.in consi.20.col.3.in 1.vol.ubi hoc sequitur.

Summarium in l.si quis filiabus.ff.de testa.tute.

1 *Appellatione filiorum continentur posthumi, non autem nepotes.*
2 *Appellatione filiorum, nepotes non comprehenduntur in materia pœnali.*
3 *In feudis, an appellatione filiorum nepotes comprehendantur.*
4 *Appellatione liberorum, omnes continentur.*

Bar.in l.si quis filiabus.ff.de testa.tut.

1 BART. in d.l.si quis filiabus, ait in summa, appellatione † filiorum contineri posthumos, non autem nepotes, sed liberorum appellatione etiam nepotes contineri. An & quando filiorum appellatione ueniant nepotes: vide Alex.in consi.9.in 1.vol.in consi.5.& in consi.26.col. pen.in 3.vol.& latisimè in consi.37.in 6.vol.& ad prædicta uide memorabile dictum eiusdem
2 Alex.in consi.4.col.2.in 4.vol.& appellatione † filiorum nepotes non comprehendi in materia pœnali, docuit Alex.in consi.140.in 6.volu.& de hac re uide Dec.in consi.95.& in consi. 391.Soc.in consi.152.& in consi.249.col.1.in 1.vol.in consi.104.in 3.volu.& in consi.17.& in consi.73.col.5.in 4.vol.& doct.maximè Ias.in l.Gallus.§.instituens.col.4.ff.de liber.& posth.
3 & ibi Ias.in 6.colu. tradit etiam nunquid in feudis † appellatione filiorum nepotes contineantur? De qua re uide Alex.in consi.25.in 5.vol.& ad prædicta uide omninò, quæ pono ad Bart. in l.liberorum.ff.de uerb.signif.Ad illud autem, quod subiungit Bar. uocem hanc, filiorum, esse intelligendam, secundum legum interpretationem, quamuis prolata esset ab idiota in scriptis manu notarij; quia præsumendum est, notarium apposuisse uerba importantia uoluntatē illius. vide Rom.in consi.179.col.2.& in consi.295.Alex.in consi.82.col.pen.in 1.vol. ubi citat hoc Bartoli documentum, & in consi.229.Visis codicillis, col.9.nu.18.in libro in quo primi & secundi volu. consilia continentur, & in consi.257.eod.volu.& appellatione liberorum
4 † omnes contineri, vide Alexan. in consi.80.in 1.vol. & ad ea, quæ de filijs diximus, vide Feli.in procem.decretal.col.4.& in rubrica de constit.col.pen.& in c.tertio loco, colu.2.de probat.in c.quoties, de testibus, & in c.cùm clamor, in fin.eod.titu. & in c. cùm uenerabilis, colu.fin.de testi. cogen.

Summa-

Summarium in l.si quis sub conditione.ff.de testa.tute.

1 *Si tutor datus in testamento est impeditus, an & quando sit locus datiuo, & legitimo.*
2 *Tutoribus testamentarijs decedentibus dandi sunt datiui.*
3 *Tutor non est idoneus, nisi tantum in bonis habeat, quantum habet pupillus.*
4 *Mater & auia an possint esse tutrices.*
5 *Si adest auus & auia, ambo sunt admittendi ad tutelam.*
6 *Mulier debet omni auxilio renunciare, alioqui non est uera tutrix.*
7 *Mulier carcerari potest ex causa tutelæ.*
8 *Mulier ita priuatur tutela si est cognita, ac si ad secunda uota transiuisset.*

Bar.in l.si quis sub conditione.ff.de test.tut.

1 BART. in d.l.si quis sub conditione, col.2.versi.ex prædictis, tradit si tutor † datus in testamento, est impeditus, an & quando sit locus datiuo, & legitimo? vide Soc.in consi.20. col.3.& seq.in 1.vol.ubi ait, Bartolum non figere pedes in hac l. Et qui sint præferẽdi in datione tutorum, vide apud Curt.in consi.46. Et an mater sit datiuis tutoribus præferenda? Bar.in l. tutor.
2 ff.de tutor.& curat.dat.ab his. & ad rem, de qua agitur hic, dicas, tutoribus † testamentarijs decedentibus, dandos esse datiuos, qui eadem, ac etiam ampliori potestate funguntur. Angel. in consi.93. Attende quoque in re proposita, tutorem testamentarium, uel datiuum, qui se nõ excusat infra xl.dies, postquam sciuit se tutorem esse destinatum, videri se ipsum astringere ad tutelam. Abb.in consi.90.in 2.vol.& quamuis Ias.in l.si constante, nu.114.ff.sol.matr.dicat, tuto
3 rem † non esse idoneum, nisi tantum in bonis habeat, quantum habet pupillus.§. sed propter paupertatem, & ibi gl.inst.de excusat.tut.& l.paupertas, & ibi gl.ff.eod.tit. Tamen hoc in facti contingentia non admittetur. In eo autem, de quo loquitur Bar. hic scilicèt quando unus tutor ex multis testamentarijs desijt, tunc locum esse datiuo, atque ita non habere locum ius accrescendi. vide Soc.in consi.193.in 1.vol.vbi ait, si ille testamentarius, qui superest, est sufficiẽs, ita ut pupillo sit consultum, loco illius alium dari non debere.

4 Bar.in ead.l.col.3.versi.Antequam ueniam, quærit, an mater, † & auia possint esse tutrices? vide Corn.in consi.164.in 4.vol.ubi tradit, an tales, quamuis sint legitimi tutores, possint administrare antequam decreti sint à iudice? vide Curt.in consi.46.& de hac re uide doct. maximè Ias.in l.Gallus.§.instituens, col fi.ff.de liber.& posth. Dum uerò subiungit Bar. si adest auus
5 † & auia, ambos esse admittendos, vide Curt.in d.consi.46. Dicit posteà Bart.in ead.l. colu.4. versi.contrarium credo, in datione tutoris quocunque modo erratum sit, huiusmodi dationem esse inualidam. Declara hoc ut per Bar.in l.tutor.ff.de tutor.& curat. dat.ab his, ut procedat, quando erratum est in causa facti, hoc est quando causa propter quam dantur tutores non est uera. vide ad hæc Alex.in cõsi.163.incip.aliàs consultus, in 5.vol.vbi facit ad trad.hic per Bar. de omissione solennitatis.

6 Bar.in ead.l.col.5.tradit, mulierem † debere omni auxilio renunciare, alioqui non esset uera tutrix; quia mulier iuuatur in multis, in quibus masculus non iuuaretur. hæc Bart. vide Aret.in consi.204.col.4.ubi colligit, hic Bartolum uoluisse renunciantem generaliter omni auxilio, intelligi renunciasse auxilijs competentibus de iure communi, quamuis nulla specialis renunciatio præcessisset. de qua re uide Alex. in consi.154.col.4.in libro in quo primi & secundi volu.
7 consilia continentur. Et dum subiungit Bart. mulierem † hac pro causa carcerari posse, vide Rom.in consi.118.& Seueri.in tract.de debitore suspecto de fuga, in 70.q.quintæ q.princi.& dũ ibi prosequitur Bar.& dicit, non esse necesse, ut mulier exprimat renunciationem velleiani, vide Aret.in consi.33.col.fi.

8 Bar.in ead.l.col.pen.inquit, mulierem † ita priuari tutela, si est luxuriata, ac si ad secunda uota transisset. vide Feli.in c.significantibus, col.3.de offic.deleg.& in rubrica de magistr.col.2. & dum subnectit Bar.ad quem redeat tutela, quando mater ad secunda uota transiuit, an ad tutorem testamentarium, an ad datiuum? De ista quæst. vide Soc.in consi.20.col.3.& 4. in 1. vol.Capt.in consi.67.& in consi.50.Curt.in d.consi.46.Bar.autem ibi, in col.fi.quærit, An iu-

dex

dex dare tutorem debeat, quem mater petijt? vide Capr. in consi. 27. & Bart. in consi. 21. & seq. in 2. volum.

Summarium in l. certarum. ff. de testa. tute.

1 *Tutor dari non potest rei certæ, sed personæ, uel uniuersitati.*

Bar. in l. certam. ff. de testa. tut.

1 BART. in d. l. certarum, ait tutorem † dari non posse rei certæ, sed personæ, uel uniuersitati. Ad istam l. uide Rom. in consi. 118.

Summarium in l. si quis ita. ff. de testa. tute.

1 *Appellatione fily simpliciter omnes continentur.*
2 *Eum esse certum, qui de aliqua re uehementem habet opinionem.*
3 *Testis, qui dicit se aliquid scire pro certo, et interrogatus de causa sciētiæ, ait quia sum certus, nō probat.*

Bar. in l. si quis ita. ff. de testa. tute.

1 BAR. in d. l. si quis ita, inquit, appellatione † filij simpliciter omnes contineri. vide Alex. in consi. 5. in 3. vol. & Fulg. in consi. 31. ubi ait, hoc referri etiam ad non natos.
2 Bar. in ead. l. subiungit, eum esse certum, † qui de aliqua re vehemētem habet opinionem. vide Alex. in l. qui hæreditatem. ff. de acquir. hæred. Aret. in l. si posthumus. §. fi. ff. de lib. & posth. ubi reprehendit Bar. quia tex. hic non dicit certus, sed quasi certus. & uide Bal. in c. cùm in iure col. 3. de offi. deleg. & Rom. in consi. 403. col. pen. quæro utrum ille, qui scit aliquid ex confessione alicuius in foro pœnitentiali, dicatur illud scire pro certo? uidetur text. quod non in c. si sacerdos, de offic. ordin. ubi postquam egit de eo, quod scitur pro certo, subiungit, uel id fuit confessus. atque ita ponit ea ut diuersa. quamuis gl. ibi aliter sentire uideatur. & gl. illam, ait
3 Ant. de Butr. facere pro teste, qui dixit † se aliquid scire pro certo; & interrogatus de causa sciētiæ, respondit, quia ille hoc fuit confessus. sed ista opinio displicet Abb. ut ibi uidere est apud eum. & an quis dicatur certus ex uehementi opinione, vide Ias. in d. l. qui hæreditatem, & in d. l. si posthumus, & in l. certum. ff. si cert. pet. nu. 5. ubi etiam num. 8. inquit, eum dici esse certum,
4 qui fuit certioratus à fidedigno. & dum Bar. ex prædicto documento, infert, testem, † qui interrogatus, de causa scientiæ, ait, quia sum certus, ut non probet, cùm non deponat, per sensum corporis: quia potest esse certus uehementi opinione. Ad hæc facit singul. dictum Baldi relatum ab Alex. in l. j. col. 7. versi. Accedat. ff. si cert. peta. quamuis illud ibi reprobet. & per eadē fundamenta potest hoc dictum Bartoli reprobari, etiam si ipse ibi de hoc Bartoli documento nullam faciat mentionem.

Summarium in l. duo sunt Titij, de testa. tute.

1 *Incertitudo personæ cui datur tutor, uitiat dationem.*
2 *Si duo de pontificatu certant, si non apparet quis eorum sit Papa, omnes ab occupata dignitate repelluntur.*
3 *Incertitudine actus uitiatur.*
4 *Testis interrogatus de causa scientiæ, ait, quia sum certus, non probat.*

Bar. in l. Duo sunt Titij. ff. de testam. tute.

1 BART. in d. l. Duo sunt Titij, inquit, incertitudinem † personæ, cui datur tutor, uitiare dationem: & sic collige incertitudinem uitiare actum. Alex. in consi. 196. in libro in quo primi & secundi vol. consilia continentur. vide quæ posui in l. in lege fundi. ff. de contrah. empt. ad rem facit gl. in c. si quis iusto, de elect. in 6. quam dicit sing. esse Rom. in sing. 251. dicens: si duo procuratores habent mandata eodem die confecta, nec quis corū fuerit constitutus apparet, eos
2 se inuicem impedire. Hinc traditum est, etiam duos † de pontificatu certantes, si non apparet, quis eorum sit Papa, omnes ab occupata dignitate esse repellendos, quia utraque electio inualida est. c. si duo. 79. distin. & an & quando incertitudo uitiet, vide Bar. in l. si cui annuum. ff. de annu. lega. & Abb. post Ant. de Butr. in c. ex parte, de cens. & rescripta, quibus incerti iudices dantur nullius esse roboris & momenti, docuit Abb. in c. ad hoc, de rescript. & ad prædicta, vide Ias. in l. ita stipulatus. ff. de uerbor. obligat. & in l. legato generaliter. ff. de legat. 1. hoc tamen,

quod

3 quod prædictum est, scilicet, incertitudine † actum uitiari, limita non procedere de æquitate canonica, secundum quam omnis promissio incerta, est efficax ad agendum, & debet à iudice declarari. ita singul. dixit Arch. relatus à Feli. in c. cum iuramento, de homic. idem uoluit egregiè Alexan. in d.l. ita stipulatus. colu. 3. & dum Bar. quærit, in d.l. duo in fin. quomodo probari potest, testatorem magis de uno, quàm de alio sensisse, dicens hoc probari à maiori amicitia quam habebat cum uno, quàm cum alio, & alijs coniecturis, vide Cæpoll. in consi. 11. colum. prima & sequ.

Summarium in l.j.ff.de confir.tuto.

1 *Verba deprecantia an inducant dispositionem.*

Bar. in l.j. ff. de confir. tuto.

1 BART. in d.l.j. agit, an uerba † deprecantia, inducant dispositionem? vide aliquid per Soc. in consi. 83. in 1. vol. ubi tradit, quid illa uerba significent, relinquo filium meũ, & modò tuũ, in manib. tuis: & Aret. in consi. 66. col. & Doct. maximè moder. in l. manumissiones. ff. de iust. & iur. & dum Bar. in ead. l. quærit, utrum tutor datiuus, qui sapit naturam testamentarij, si fuit confirmatus præferatur legitimo? vide Alex. in consi. 140. colu. 2. in 1. vol. Et quia Bart. ad probandum hunc tutorem esse legitimo præferendum, arguit ex ordine titulorum, vide ad hoc argumentum aliqua per Barb. in consi. 6. colu. 8. in 2. volu. & Corn. in consi. 210. in 3. vol.

Summarium in l. si patronus. ff. de confir. tuto.

1 *Canonici, qui scienter indignum eligunt, priuantur iure eligendi.*

Bar. in l. si patronus. ff. de conf. tut.

1 BART. in d.l. si patronus, in fi. colligit ex tex. illationem ad canonicos, † qui scienter eligũt indignum, ut priuentur iure eligendi. uide Abb. in c. gratum, de postul. prælat. Felin. in c. cum olim, col. 3. versi. quando autem, de testi. Anch. in consi. 35. in fi. & utrum sint priuati iure eligẽdi per rotam illam uacationem, an uerò pro illa tantùm electione, siue sortiatur effectum, siue non? uide Abb. in c. cum Vintoniensis. de electi. & an indignus sit promouendus ex præcepto Papæ? vide Feli. in c. accepimus, uersi. & addit hic. d. Abb. de fid. instr.

Summarium in l. in confirmando. ff. de confir. tuto.

1 *Licèt probetur aliquis semel diues, uel pauper, non tamen præsumitur hodie.*

2 *Si testator tutori confectionem inuentarij prohibuerit, tamen si iudici uidebitur expedire pupillo, cogere poterit tutorem ad conficiendum inuentarium.*

Bar. in l. in confirmando. ff. de confirm. tut.

1 BART. in d.l. in confirmando, colligit ex tex. quamuis probetur aliquis semel † diues, uel pauper, non tamen præsumitur hodie de necessitate talis; quia diminutio, & augmentum facultatum facilè contingunt. vide Alex. in consi. 319. Inspecto. col. fi. in libro in quo primi & secundi vol. consilia continentur, ubi ad hoc Bartoli documentum accedit. & in consi. 244. Super primo, col. 5. in eod. lib. & Feli. in c. scientiam, col. 2. de præsumpt. & in c. ad aures, colu. pen. uersi. limita secundò, de rescrip. & in cũm in iure. de off. deleg. Alex. in d. consi. 244. colu. 5. & Bar. in l. ex persona. C. de prob. & ad rem faciunt trad. per Ias. in l. si prius. ff. de oper. nou. nunc.

2 Bar. in ead. l. inquit, etiam si testator † tutori confectionem inuentarij prohibuerit, tamen si iudici uidebitur expedire pupillo, cogere poterit tutorem ad inuentarium conficiendum. vide Aret. in consi. 22. & Feli. in c. si diligenti. nu. 34. de for. comp. nunquam enim tutor censetur liberatus à dolo futuro. Io. de Ana. in cons. 80. cum ibi addit. per Bolog.

Summarium in l.j. ff. de legi. tuto.

1 *Legitima tutela defertur cognatis, ad quos defertur hæreditas, nisi mulier sit in medio, quod limitatur. num. 2.*

3 *Si duo ueniunt gradatim unum ad aliud, tunc id quod mutatur in uno, censetur etiam mutatum in alio.*

Bar.

Bar. in l. j. ff. de legit. tutor.

1 BART. in d. l. j. sic ait in summa. Legitima † tutela defertur cognatis, ad quos defertur hæreditas, nisi mulier sit in medio. Limita, ut per Aret. in l. ij. in 7. requisit. ff. de uulg. & pupill. & Rom. in l. fi. C. qui testa. fac. poss. Alex. in l. si finita. §. si uectigalibus. col. fi. ff. de damn. infec. Bal. in l. j. C. de rei uxor. act. & in c. 1. qui feud. dar. poss. & de ista regula vide Curt. in consi. 46. col. 4. & Anch. in c. canonum statuta, col. 18. de constit. & Aret. in consi.
2 109. & intellige dictum Bartoli non procedere † in tutela, quæ defertur matri, & auiæ: quia licèt statuto à successione ab agnatis siue alijs excluderentur, à tutela tamen non excluduntur, ita inquit Alex. in consi. 109. in 3. vol. Salic. in auth. ingressi, col. 2. C. de sacrosc. eccl. & de ratione & mente legis uide aliquid apud Ang. in consi. 68. & Alex. in l. j. col. pe. uersi. posse. ff. si cert.
3 pet. ubi ex his uerbis Bar. hic, dicit, si duo † ueniunt gradatim unum ad aliud, tunc id, quod mutatur in uno, censetur etiam mutatum in alio. & uide aliqua apud Soc. in consi. 123. col. fi. in 1. vol. vbi ait, sublata re, super qua fit dispositio, sublatam esse etiam ipsam dispositionem. & hoc Bartoli documentum procedere in tutela præterquàm in delata matri & auiæ, tradit Barb. in consi. 11. in 2. dub. in 3. vol. Bal. in consi. 124. in 1. vol. & Dec. in consi. 16. ubi ipse quoque loquitur de matre. & Socin. in consi. 153. colu. pen. in 1. volu. & de hac regula bonus est tex. in c. miramur, de seru. non ordi. & in c. multis. & ibi Innoc. de ætat. & qualit. Feli. in c. quanto, col. fi. de iudic. & in c. 1. col. 9. de sponsal. Alex. in l. j. col. 3. ff. sol. matr. Ias. in l. j. col. 9. C. qui admit. & in l. posthumo, col. 6. C. de contratab. & in l. ut liberis, col. 7. C. de collat. & Soc. in consi. 223. col. fi. in 1. vol. ubi considerat mentem statuti.

Summarium in l. legitimos. ff. de legi. tuto.

1 *Tutor qui datus est alicui ad administrationem, accedere non potest nisi iuret.*
2 *Tutor quomodo rationes pupillo reddere teneatur.*
3 *Utrum in quolibet genere tutorum, sit necessarium decretum.*
4 *Formalis dispositio non potest impleri in suo æquipollenti.*
5 *Tutor debet expressè promittere defensionem pupilli.*
6 *A quo tempore bona tutoris sint obligata pupillo.*

Bar. in l. legitimos. ff. de legit. tut.

1 BART. in d. l. legitimos, inquit, tutorem, † qui datus est alicui ad administrationem accedere non posse, nisi iuret. vide Abb. in consi. 90. in 1. vol. Corn. in consi. 164. in 4. vol. Ang. in consi. 103. ubi generaliter loquitur in quocunque tutore, & curatore. & omninò Soc. in cons. 213. in 1. vol. nam tutor non solùm tenetur de malè administratis, sed etiam de neglectis. Soci. in consi. 9. in 1. vol. & ad prædicta uide Soc. in consi. 159. in 1. vol. vbi multa scitu digna inueniũ
2 tur. & omninò uide Mari. Soc. iuniorem in cons. 148. & quomodo † tutor rationes pupillo red dere teneatur, vide Rom. in consi. 413. Quid autem tutor facere debeat, ut suam liberationem consequatur, docuit Cæpol. in caut. 221. & alibi inquit, tutorem debere esse cautum, ut finita tutela, petat arbitros eligi debere, qui eius rationes uideant: nam si ab arbitris liberabitur, non poterit amplius conueniri. hæc ille in cautel. 143. & tutor præsumitur dolo carere, si aliquid fecit cum consilio coniunctorũ: ideò faciat hoc scribi in instrumento. Cæpol. in cau. 24. & 221.
3 Bar. in ead. l. in principio quærit, utrum in † quolibet genere tutorum, sit necessarium decretum? vide Corn. in consi. 164. in 4. vol. quærit posteà Bart. an decretum à iudice interpositum porrigat effectum suum ad res sitas in alio territorio? & ista dicta Bar. hic sequitur Ias. in l. fin. col. 2. in 10. limit. ff. de iurisd. omn. iudic. & latissimè Dec. in cons. 207. & in c. cùm ut præclarè; in princ. de priuileg. & dum Bar. subiungit necesse non esse, ut iudex eum ponat in possessione
4 de facto: Attende, quia hoc dictum Bartoli adduci solet ad probandum, formalem † dispositionem non posse impleri in suo æquipollenti. Feli. in c. cùm dilecti, colu. 16. de rescrip. infert posteà Bar. iudicem, sub quo est pupillus, posse decretum interponere; quod ad bona ubicunque posita dilatabitur, si non habet contradictorem. vide Dec. in consi. 27. & dum progreditur

Bar.

Bar. dicens tutorem debere prius conficere inuentarium ante hoc decretum, uel in ipso actu, quo decretum interponitur. vide Imol. in consi. 99. in secundo dubio. Posteà Bar. in fi. huius.
5 l. in princ. ait, tutorem † debere expressè promittere defensionem pupilli, licèt antiqui hoc apponere non consueuerunt. sed an sufficiat hoc apponi per verba æquipollentia? dicas non posse. ita Ias. in l. prætor, in princ. ff. de oper. nou. nunci. & de hoc dicto Bartoli vide aliqua per Feli. in c. translato, col. 3. de const. & Corn. in consi. 164. in 4. vol. Aduerte quod dictũ est superius, tutorem teneri conficere inuentarium antequam administret. Quid si ante confectionem inuentarij actorem ad agendum constituit, & posteà conficiat inuentarium, utrum actor consti-
6 tutus possit exigere à debitoribus? vide Raph. Cuma. in consi. 15. & à quo tempore † bona tutoris pupillo obligentur, an scilicèt à tempore susceptæ tutelæ? an uerò à tempore gestionis? vide Soc. in cons. 61. in 1. vol. Nolo ioco prætermittere in hac materia dictum Bar. in l. iubemus. j. C. de erog. milit. anno. lib. 12. ubi ait, tutorem, qui familiæ uinum uetus exhibet post calendas nouembris, teneri ad resarciẽdum damnum pupillo: quia eo tempore nouum erat exhibendũ: & ideo cùm exhibitio ueteris sit damnosa, tenetur. quomodo autem tutor & commissarius differant, vide Raph. Cuma. in cons. 75. & Fulg. in cons. 51.

Summarium in d. l. legitimos. §. in legitimis. ff. de legi. tuto.

1 *Negatio posita post uniuersalem, æquipollet suo contrario.*

Bar. in d. l. legitimos. §. in legitimis. ff. de legi. tuto.

BART. in ead. l. §. in legitimis, colligit ex gl. in uerbo, si omnes non satisdederunt, negatio-
1 nem † positam post uniuersalem æquipollere suo contrario. & ideò exponitur, si omnes non satisdederunt, hoc est, si nullus satisdederit. & in hoc ista gl. est memorabilis. & an & quando indefinita æquipolleat uniuersali, vide in l. si pluribus, & doct. in c. solitæ, de maior. & obed. & quid in odiosis, Alexan. post Bar. in l. ij. ff. de lib. & posth. Limita indefinitam non æquipollere uniuersali in testibus: quia debent concludere de necessitate. Alex. in consi. 110. in 1. volum. Abb. & Feli. in c. auditis, nu. 37. de præscript. ubi habetur etiam an & quando indefinita æquipolleat. & de hac re uide Alex. in cons. 343. in lib. in quo primi & secundi vol. consilia continẽtur, & Mari. Soc. iuni. in cons. 9. Item scias indefinitam non æquipollere uniuersali, quando non militat eadem ratio. Soc. in consi. 74. col. fi. in 3. vol. præterea indefinita nunquam æquipollet propriè secundum Bar. in d. l. si pluribus, & in l. qui ædificium. ff. de seruit. urba. prædi. de qua re vide Dec. in l. j. nu. 15. ff. de reg. iur.

Summarium in l. prætor. ff. de tuto. & cura. dat. ab his.

1 *Arbiter non potest se dare tutorem.*

Bar. in l. Prætor. ff. de tut. & curat. dat. ab his.

1 BART. in d. l. Prætor, inquit, Arbitrum † non posse se dare tutorem: vide Rom. in consi. 427. incip. An super. & dum Barto. subnectit quæstionem de tutela compromitti non posse, quia est mixti imperij, vide Orian. in tract. de arbitris. fol. 44. quæst. 48. & Rom. in consil. 162.

Summarium in l. nec mandante. §. dari. ff. de tuto. & cura. dat. ab his.

1 *Tutor dari potest die feriato.*

Bar. in l. nec mandante. §. dari. ff. de tutor. & curat. dat. ab his.

1 BART. in d. §. dari, in quo habetur, tutorem † dari posse die feriata, quærit, utrum dari possit die feriata in honorem Dei? deciditque id fortè fieri posse intuitu pietatis. vide Alex. in l. j. §. 1. ff. de feri.

Bar. in l. impuberi. ff. de tutor. & curat. dat. ab his.

1 BART. in d. l. impuberi, tractat, an sit necessarius † tutor ad adeundam hæreditatem? vide Alex. in l. restituta. §. 1. ff. ad Trebell.

Summa-

Summarium in l.tutor.ff.de tuto.& curat.dat.ab his.

1 *Si in causa dandi tutorem erratur, datio illa est nulla.*

2 *Si tutor datus est à iudice nulla facta mentione matris, an ualeat illa datio.*

3 *Iudex qui ex inquisitione dat tutorem, non tenetur aliquem citare.*

Bar.in l.tutor.ff.de tuto.& cura.dat.ab his.

1 BART. in d.l.tutor, sic ait in summa: si in causa † dandi tutorem erratur, datio est nulla. vide Bar.in l.Seiæ egressæ.infrà eod.tit.

2 Bar.in ead.l.col.2.quærit, si tutor † datus est à iudice, nulla facta mentione matris, an ualet datio? vide Alex.in consi.109.in 3.vol.& in consi.161.in 5.uol.

3 Bar.in ead.l.col.fi.ait, iudicem, † qui ex inquisitione dat tutorem, non teneri aliquem citare. vide Alex.in cons.228.visis dubitationibus, col.1.in lib.in quo primi & secũdi uol.consilia continentur.vbi idem ait in curatore. vide etiam Ang.in consi.325.

Summarium in l.is, qui.§.diuus.ff.de tut.& curat.dat.ab his.

1 *Quomodo probetur, aliquem esse furiosum.*

2 *Auaritia est peior prodigalitate.*

3 *Auaritia est amor inordinatus excedens mensuram rationis.*

4 *Auaritia sequitur senectutem, propter defectum naturæ.*

5 *Prodigus an & quomodo differat à furioso.*

6 *Prodigo an interdici possit bonorum administratio.*

7 *Prodigus an possit testari.*

Bar.in l.is qui.§.diuus.ff.de tut.& curat.dat.ab his.

1 BAR. in d.§.diuus, tradit, quomodo † probetur aliquem esse furiosum. item quomodo probetur aliquem esse prodigum. De furioso hic non conteram tempus, quia memini, me de hoc in alijs lucubrationibus tradidisse. De prodigo autem aliqua dicam. In primis enim sciendum est, prodigalitatem esse oppositum auaritiæ; sunt enim duo extrema uitiosa, quorum medium est liberalitas, & est uirtus. Auarus enim retinet tenenda, & non tenenda: & prodigus dat danda, & non danda, secundum glo.not.& ibi Abb.in c.ex parte.de consuet. Proinde Cicero in 2. de officijs, ait, Nec ita est claudenda res familiaris, ut eam benignitas aperire nequeat, nec ita aperienda, vt omnibus pateat. & B.Hieronymus Paulinum monet, ne Christi substantiam ita
2 impudenter effundat, vt liberalitate liberalitas pereat. Auaritia † autem est peior prodigalitate, quia illa est morbus incurabilis, ista autem non, teste Aegidio de regimine principum, cap.18. & est radix omnium malorum.c.radix.de pœnit.dist.2.& habetur in §.cogitatio, in auth.vt iud.
3 fine quoquo suffrag.& contra auaros est tex.sing.cùm glo.in c.sicut hi, 47.dist. Auaritia † enim est amor inordinatus, excedens mensuram rationis. B.Thom. in secunda secundæ de prodigalitate, cap.Ad primum. & cap.19. Et auaritia est idolorum seruitus, vt habetur in c.auaritiæ, de præbend. Auarus enim nummis, quasi Deo reuerentiam exhibet.c.cum omnes.1.q.1.& plenè
4 de hac re uide Alberic.in l.si quis in suam.C.de inoffic.testam.& auaritia † sequitur senectutem propter defectum auaritiæ, secundum Philosoph.in 4.Ethic.hinc dixit glo.in c.de multa, in uoce, literatis, de præbend. Philosophum auarum esse nõ posse.& ex ijs percipi potest, quomodo probetur prodigalitas, ac etiam auaritia. & prodigus dicitur ille, qui in se tantùm prodigalitatẽ exercet, & in se delinquit.tex.est sing.in l.j.§.exigitur.ff.de bonor. poss. secundum tab.& quo-
5 modo conijciatur, aliquem esse prodigum, vide Bar.in l.qui habet, in princ.ff.de tutel.& an † & quomodo differat à furioso? Bar.in l.is cui.ff.de testam.& attende, quia prodigus æquiparatur pupillo in contrahendo, non in delinquendo. Bar.in l.si curatorem, uer. ad secundum. C.de restitu.in integr.& in l.si quis in tantam, vers.quæro quid prodigi.C.unde ui.& ad hæc uide Alex. & Aret.in l.is cui bonis.ff.de uerb.obliga.& Abb.in d.c.ex parte, de consuet. vbi tradit, quis sit
6 prodigus, quis sit largus, & quis sit parcus.et an prodigo † interdici possit bonorum administratio? vide doct.in d.l.is cui bonis, & Abb.in c.de his, de sepult. & Ioan.de Ana. in c.fin.& ibi etiam Abb.de accus.& prodigus etiam ille appellatur, qui prodigus est famæ, & honoris pro-

E prij,

7 prij,& talis est crudelis famam suam negligendo.c.nolo, 12.quæst.1. An autem prodigus † testari possit? vide Abb.in rubrica de testa.Anchar.in c.2.eod. tit.& doct. in d.l.is cui bonis. An præscriptio currat contra prodigum. Abb.in c.cùm non liceat,de præscript.tenet,quod non. De qua re uide Io.And.in addit. ad Specul.in tit.de præscript.in rubrica.Bar.in l.imperatores. ff.de re iudic.Paul.de Cast.in l.tutor.ff. de iureiur. Anchar.in consi.5.Pro parte, & Felin.in d. c.cùm non liceat.

Summarium in l.ubi.ff.de tuto.& cura.dat. ab his.

1 *Si in ciuitate, non est iudex appellationis, appellari potest à sententijs potestatis ad ordinem decurionũ.*
2 *Vacante episcopatu, iurisdictio episcopalis remanet apud Capitulum.*
3 *Collegium Cardinalium de reseruatis Pontifici negocijs ullo pacto se immiscere potest.*
4 *Membrum unum aliquando cogente necessitate alterius opera fungitur.*
5 *Cardinales qui tempore schismatis se in unum congregarunt, & qui ob sanctissimam unionem ab utriusque de Pontificatu certantis obedientia discesserunt, iura ecclesiæ, etiam Pontifici Romano reseruata, exercere possunt.*
6 *Cardinalibus non prohibetur ne futuri Pontifici electio prorogetur.*
7 *Collegium Cardinalium constitutiones, an condere possit.*
8 *Collegium Cardinalium non potest aliquem ad Cardinalatum cooptare.*
9 *Ubi plus & minus sunt diuersæ speciei, eo casu de uno ad aliud non potest colligi argumentum.*
10 *In his, quæ sunt iurisdictionis, nunquam de uno ad aliud rectè fit illatio.*
11 *Legatus Papæ an eo mortuo succedat Papæ in prouincia sibi decreta.*
12 *Episcopus tempore schismatis exercere potest iurisdictionem, etiam in casibus Papæ reseruatis.*

Bar.in l.ubi.ff.de tut.& curat.dat.ab his.

1 Bar. in d.l.ubi.dicit,si in ciuitate † non est iudex appellationis, appellari posse à sententijs potestatis ad ordinem decurionum.vide Feli.& Dec.in rubrica de appell.col.3.& seq. & Feli. in c.pastoralis,de off.ordi.& Ias.in l.bonorum.C.qui admit.

2 Bar.ibidem subnectit,uacante episcopatu, † iurisdictionem episcopalem esse apud capitulũ, & uacante Papatu, iurisdictionem pontificiam esse apud collegium Cardinalium. circa primum,scilicèt de iurisdictione episcopali,uide Felin.in c. his, qui,de maior.& obed.& trad.in c. cùm olim,eod.tit.in 6.& Feli.in c.eam te, de rescrip.in uerbo, erat iste.& in c.edoceri.nu.23. de rescrip.Circa secundum autem de Papatu,hoc idem quod Bar.hic,uoluit Archid. post glo. in c.nullus.79.& Host.in c.cum ex eo,de pœnit.& remiss.Contrarium uoluit Bar.in l.j.§.deniq;, col.2.ff.de aqu.plu.arc.Barb.in c.translato,col.pen.de const.& in hanc sententiam,à doctorib.
3 communiter itum est,qui aiunt,Collegium † Cardinalium,de reseruatis Põtifici negocijs, ullo pacto se immiscere non posse,per tex.in clem.ne Romani.§.irritum.vbi gl.& doct. de elect.idẽ ait gl.in c.vnic.de schismat.in 6.vbi dicit, quamuis hoc in alijs collegijs inferioribus toleretur; hoc tamen huic amplissimo collegio ob accelerandam summi Pontificis electionem prohiberi,per tex.in c.ubi periculum.§. idemque, de electi.in 6.simile uidemus in glo.in c.accusatus.§. sanè,de hæret.in 6.& ista opinio (ut dicam) plurimorum sententia confirmatur. casum tamen euidentis necessitatis, & imminentis periculi semper excipio, per tex. in d. c. vbi periculum.§. idem quoque,& per trad.per Card.& alios,in d.clem.§.irritum.ad quos accedit Abb. in sua 1.
4 quæst.col.antepen.vbi ait, sicuti unum membrum, † quandoque cogente necessitate alterius opera fungitur,ita nec totũ corpus,quin officio capitis uti possit prohibendũ esse. hinc Cardi. in cons.150.inferebat,Cardinales pro sedando schismate concilium congregare posse, & sedis apostolicæ inuasorem anathematizare, per text.in c.siquis pecunia.79.dist.ex hoc pariter tra-
5 ditum est,Cardinales,† qui tempore schismatis se in unum congregarunt,& qui ob sanctissimã unionem ab utriusq; de pontificatu certantis obedientia discesserunt,iura ecclesię ẽt Pont.Maximo reseruata exercere posse,vt elegantissimè docuit Petr.de Anch.in consi.409. Idem perhiberi posset,vbi Cardinalis in longinquis partibus existens ad Pontificatũ assumptus esset,ut donec ipse electioni de se factæ consentiat,vrgentib. negocijs,imminentibusq; periculis, Cardinales

dinales iurisdictionẽ pôtificiam administrare valeant,ut post Leonis. X. obitũ electo Adriano in longinquis partibus cõmorante contigit. in his enim,& similib. casibus illa specialitatis ratio
6 nõ subest,scilicet,hoc Cardinalibus prohiberi,ne futuri Pontificis † electio prorogetur. immo qñ periculum imminet,hoc ipsum conceditur collegio Cardinalium, quamuis electio Pontificis in longum protraheretur,vt habetur,in d.c.vbi periculum.§.idem quoque. In reliquis autẽ hæc sententia potior est,Cardinales iurisdictionem hanc supremam exercere non posse, ut uoluit Barb.in consi.1.in 1.uol.in d.c.translato,de const.& in c.licèt ex suscepto,de for.compe.& Feli.in rubr.de appella.vbi præcisè reprobat hoc Bart.documentum. & ex hoc infertur,colle-
7 gium † hoc constitutiones condere non posse.Feli.in d.rubr.Inno.in c.cũ accessissent, de cõst. Barb.in d.consi.1.vbi etiam dixit,hac ratione, Cardinales constitutionibus authoritate pontificia confirmatis nõ derogare; quia eius est tollere,cuius est dare.l.fi.C.de legi.& Bal.in c.quisquis,de elect.in fi.ait, Cardinales ad seruandas ad unguem sanctiones astringi. id quod uerum
8 non esset,si eo tempore ipsi hac suprema potestate perfruerentur.& ideo etiã non possent † aliquem ad Cardinalatum cooptare contra nonnullorum sententiam,quorum meminit Archi.in c.nullus.79.dist.qui eã ratione ducebantur: quia si Papam eligere possunt,igitur multò magis Cardinalem,id quod est minus.contra quos sensit ibi Archid.& Alber.de Ros.in rubrica.C.de summ.Trinit.& de hoc est glo.in d.clem.ne Romani.§.irritum, vbi idem affirmat Card. Neq;
9 urget illa ratio,quia ubi plus † & minus sunt diuersæ speciei,vt hic, eo casu de uno ad aliud non potest colligi argumentum.l.solemus.§.latrunculator.ff. de iudic. Dec.in c.cum in cunctis.nu. 23.de elect.& in l.non debet.ff.de regu.iur.Abb.in c.fi.de translat.Episcop.& per Dec.in l.nõ debet.& ibi præcisè,in his terminis ait Card.in d.§.irritum.vers.quartò oppo.ad idem. ad quẽ
10 accessit Martinus Lauden.in 2.tract.de Cardin.q.1.et in ijs † quæ iurisdictionis sunt,nunquam de uno ad aliud recta fiet illatio,vt habetur per tex. glo. & Doct.in l.illicitas.§.qui uniuersas.ff. de offic.Præsid.Abb.in c.fin.de transla.episc.& per Dec.trad.in d l.non debet.& circa prædicta uide omninò Franciscum de Pauinis in tract. De officio,& potestate capituli sede uacante,
11 in sexto prælúdio.nu.7.cum sequ.Quid autem in legato † Papæ, an eo mortuo succedat Papæ in prouincia sibi decreta? Dicas,quòd non. Roma.in singul.422.incip.Vacante imperio.& in singul.seq.tradit Barb.in d.c.licèt ex suscepto. & an mortuo Imperatore succedat Papa in Imperio? dicunt Doct.eum succedere, idque habetur, in d.cap.licet ex suscepto.vbi Innoc.Abb.
* Barb.& alij hoc * communiter tradiderunt. quamuis Card.ibi afferat, hoc cõmune documentum ex illo tex.colligi non debere. de qua re uide Castillion.in addit.ad Roma.in d.singu.422. vbi Rom.hanc communem conclusionem,tanquam uerarn attulit.& Barb.in clem. Pastoralis, in fi.de re iudi.Postremò nunquam obliuiscatis eius,quod superius memoraui,scilicèt,Episco-
12 pos † tempore schismatis exercere posse iurisdictionem ẽt in casibus Papæ reseruatis;vt egregiè consuluit Pet.de Anch.in consi.409.Viso,& diligenter inspecto,col.pen.& fin.

Summarium in l.scire oportet.§.si mater.ff.de tut.& curat.dat.ab his.

1 *Una uia prohibita, alia non censetur permissa.*

Bar.in l.scire oportet.§.si mater.ff.de tutor. & curat.dat.ab his.

1 BART. in d.l.§.si mater,colligit regulam,cùm quid una † uia prohibetur,alia non debet esse permissum.c.cum quid,de reg.iur. Attende hoc usq; adeo uerum esse,vt etiam in pœnalibus latissima fiat interpretatio.c.ciuitas,& c.si sententia, de senten.excommunic. tradit Mari.Soci. iun.in repet.l.sciendum,ante numerum 26.ff.de leg.1.& ad materiam huius regulæ, vide Ang. in consi.290. col.pen.

Summarium in d.l.scire oportet.§.cum reditus.ff. de tut.& curat.dat.ab his.

1 *Tutor quando datur ex inquisitione,inquirendum est de moribus illius, qui datur.*

Bar.in d.l.scire oportet.§.cum reliquis.ff.de tut.& cur.dat.ab his.

1 BART. in ead.l.§.cum reliquis,inquit,cùm tutor † datur ex inquisitione,inquirendum esse de morib.illius,qui datur:& in hac re coniunctos,& amicos pupilli esse requirẽdos. vide Curt.

in consi.46.col.3.& seq.& dum Bar.ait,eum non esse dandum, qui se ingerit. Declara, ut per Alex.in consi.228. Visis dubitationibus,col.2.in lib.in quo primi & secundi uol. consilia continentur. vide etiam Imol. in consi.78.

Summarium in l.diuus.ff.de tuto.& curat.dat.ab his.

1 *Si tutor in ciuitate non reperitur,eum esse perquirendum in ciuitatibus circumuicinis.*

Bar.in l.diuus.ff.de tut.& cur.dat.ab his.

1 BART. in d.l.diuus,ait,si tutor † in ciuitate non reperitur,eum esse perquirendum in ciuitatibus circunstantibus.vide Alexan.in cons.161.in 5.vol.& quid teneat Bar.in l.continuus.§.qui insulam.ff.de uerb.oblig.in fi.& Alex.in l.j.§.fi.eod.tit.

Summarium in l.Seiæ egressæ.ff.de tut.& curat.dat.ab his.

1 *Si tutor datur impuberi,ei qui non est,non ualet datio.*

Bar.in l.Seiæ egressæ.ff.de tutor.& cur.dat.ab his.

1 BAR. in d.l.Seiæ egressæ,sic ait in summa. Si tutor † datur impuberi,ei,qui non est,non ualet datio. Ad istam l.vide Bal.in c.ex parte,col.5.de rescrip.& dum Bar.subiungit,decretum interpositum ex falsa causa,esse ipso iure nullum. vide Alex.in consi.227. Viso themate, col.1.in lib.in quo primi & secundi uol.consilia continentur.& in consi.69. in 3.uol.vbi uide omninò, & aliqua per Rom.in consi.69. col.2.

Summarium in l.pupillo.ff.de tuto.& curat.dat.ab his.

1 *Si Pupillus habet originem in una ciuitate,in alia sortitur forum,& in alia habet bona, quomodo ei dabitur tutor.*

Bar.in l.pupillo.ff.de tut.& cur.dat.ab his.

1 BART. in d.l.pupillo,quærit,si pupillus † habet originem in una ciuitate,in alia sortitur forum,& in alia habet bona,quomodo ei dabitur tutor? vide ad hæc aliqua per Barto.in l.j.C. de contrah. empt.

Summarium in l.si minores.ff.qui pet.tuto.

1 *Pupillis petendi sunt tutores à matre,alioqui priuatur successione.*

2 *Nemo tenetur facere id, quod factum non releuat.*

Bar.in l.si minores.ff.qui pet. tut.

1 BART. in d.l.si minores,sic ait,in summa. Pupillis † petendi tutores sunt à matre,alioqui priuatur successione,& à libertis, qui alioqui puniuntur: agnati autē possunt id facere,sed si negligunt,non puniuntur. De materia huius.l.vide Bal.in l.precibus.C. de impub.Anch.plenè in cons.104.Fulg.in cons.52.& Capr.in cons.14.& in consi.16.& dum Bar.in 3.col.oppo.ad id quod prædictum est de matre,dicens,eam non debere cogi ad petendum tutorem,cùm ipsa sit tutrix legitima: declara,vt per Soc.in cons.20. in 1.uol.

2 Bar.in ead.l.col.4.dum quærit,quid de substituto,& matre,sic arguit. Nemo † tenetur facere id,quod factum non releuat,vt ibi per Bar.vide Feli.in c.ex transmissa,col.3.vers. Limita tñ, de præscri.& dum posteà in col.6.distinguit de substituto,& declarat iustā causam,ut puta, si substitutus ignoraret,vide Soc.in d.cons.120.& Fulg.in cons.52.in secundo dub.Ad id aūt, quod ait Bar.in d.l.col.antep.vers.ex eo enim q̄ dicit secundum.l.vide Abb.in cons.11.col.2. & seq. in 2.uol.in 3.dub.Item ad id,quod ait Bar.ibi,col.pen.uers.item econtrà,matrem excludi.vide Capr.in cons.59.& in consi.67.& Soci.in consi.153.in fi.in 1.uol.

Summarium in l.credendum.ff.qui pet.tuto.

1 *Mater,quæ non petit tutorē confirmari uel in locum excusati alium dari,cum alius non superesset, amittit successionem filij.*

Bar.in l.credendum.ff.qui pet.tut.

1 BAR. in d.l.credendum,ait,matrem,† quæ non petit tutorem confirmari, vel in locum excusati alium dari,cùm alius non superesset,amittere successionē filij. Ad istum tex.vide Roma. in consi.

in consi.207. Areti.in consi.49.in fi.& in consi.33.colum.fi.Capr.in consi.76.& Soci.in consilio 20.in primo uolu.

Summarium in l.j.§.sufficit.ff.de admi.tuto.

1 *Pupillus citari potest, quia potest comparere per legitimam personam.*

2 *Si tutor compareat petens dilationem ad exhibendum pupillum, an ei dari debeat.*

Bar.in l.j.§.sufficit.ff.de administ. tut.

1 BART. in d.l.j.§.sufficit,colu.2. inquit, etiam solum † pupillum citari posse; quia intelligitur, vt compareat per legitimam personam. De hoc uide aliquid per Alex. in l.si ex legati,col.2.in fi.ff.de uerb. oblig. & Abb.in consi.43. in 1.dubio.in secundo uol.& omnino in c.Raynutius,de testam.

2 Bar.in eod.§. & in ead.col.quærit,si tutor † compareat petens dilationem ad exhibendum pupillum, nunquid ei dari debeat? & sentit misiionem ex primo decreto fieri posse contra pupillum citatum & indefensum. vide Rom.in consi.454. vbi etiam tradit, quid in ecclesia,& in habente causam à republica.

Summarium in l.ita autem.ff.de admi.tuto.

1 *Dictum determinatur secundum suam causam.*

2 *Syndicus, qui ab aliqua uniuersitate fuit institutus usque ad decretum tempus, potest cogi ad prosequendam causam, etiam finito tempore, quando lis fuerat contestata.*

Bar.in l.ita autem.ff.de admin.tut.

1 BAR. in d.l.ita autem, sic ait in summa, Dictum † determinatur secundum suam causam. Ad istam l.vide Alex.in consi.2.col.2.in 4.uol.& in consi.17.col.1.in 1.volu.& quoniam ista est illa trita regula, cui non conueniunt uerba dispositionis, non conuenit dispositio. ego non conteram tempus in referendo propè infinita, in quibus hoc idem continetur, sed uidenda sunt illa iura, in quibus, de hac re potissimùm agunt doct. vt in l.iiij.§.condemnatum.ff. de damn.infec. & in c.ad nostram.3.de iureiur. Sed quid si uerba dispositionis in aliqua parte cõueniant, & in alia non? vide Alex.in consi.149. Visis & diligenter, col.pen.in fin.in lib.in quo primi & secundi

2 uol.consilia continentur. Bar.in ead.l.§.post completum, inquit, syndicũ,† qui ab aliqua uniuersitate fuit institutus usque ad decretum tempus, posse cogi ad prosequendam causam, etiam finito tempore, quando lis fuerat contestata. vide Alex. in consi.277. Ponderatis, in lib.in quo primi & secundi uolu.consilia continentur.& Paul.de Castr.in consi.335. vide Bar.in l.j.§.fi.ff. de procura.

Summarium in l.quidam decedens.ff. de admin.tut.

1 *Si relinquitur liberatio à reddendis rationibus, nihilominus tutor tenetur de dolo.*

Bar.in l.quidam decedens.ff. de admin.tut.

1 BAR. in d.l.quidam decedens, inquit, si relinquitur † liberatio à reddendis rationibus, nihilominus tutorem teneri de dolo. vide Alex.in consi.59. Serenissimus, in 4.vol.& in cõf.164. Præsuppono.in 5.uol.Barb.in consi.18.col.4.& seq.in 2.uol.Ang.in consi.174.ubi tradit, quid si relictum esset omne id in quo esset condemnatus? & in consi.185.& in consi.112. Et de iure ultimo. vide etiam Ias.in l.alieni, col.fi.C.de transact. Anchar. in consi.111. Casus talis.& in consi.117.& omninò uide Soci.in consi.101.in 1. vol. vbi multos enarrat modos relinquendi huiusmodi liberationem. Curt.in consi.66.col.7.& Fulg.in consi.25.Ias.post Salice.in l.necessitatem.C.de fideicomm.Ias.in l.nemo potest, col.9.ff.de leg.1.& in l.actione, col.fi.C. de transact.vide etiam Alex.in consi.102.col.fi.in 1.uol.Paul.de Cast.in consi.373. Ad primum, col. antepe.& Feli.in c.si diligenti, nu.34. de for.compet.

Summarium in d.l.quidam.§.ex quo.ff.de admi. tut.

1 *Non sufficit si mihi ab aliquo denunciatur, me esse tutorem.*

E 3 Bar.

Bar.in d.l.quidam.§.ex quo.ff.de admin. tut.

1 Bart. in ead.l.§.ex quo,in fi.dicit, non sufficere † si mihi ab aliquo denunciatur, me esse tutorem:quia ei non teneor credere. Hoc idem sequitur Ias.in l.quod te,col.pen.ff.si cert.pet.

Summarium in l.tutor, qui repertorium.ff. de admi.tuto.

1 *Contra tutorem, qui non facit inuentarium, absque causa iuratur in litem.*

2 *Debita à pupillo alijs personis non sunt ponenda in inuentario.*

3 *Inuentarium, quomodo sit conficiendum.*

4 *Utrum sufficiat si tutor dicat in inuentario, se credere tales res esse pupilli.*

5 *Quaenam sit iusta causa excusandi tutorem, qui inuentarium non confecit.*

6 *Liber rationum, an remitti possit.*

Bar.in l.tutor qui repertorium.ff.de admin.tut.

1 Bart. in d.l.tutor qui repertorium,ait,contra tutorem,† qui non facit inuentarium absque causa,iuratur in litem; & antequam illud conficiat,non potest administrare, nisi quae dilationem non recipiunt. Idem inquit Bar.in l.legitimos,in fi.principij.ff.de legit.tutor.vide Rapha.Cuma.in consi.15. Alex.in consi.228. Visis dubitationibus, in lib.In quo primi & secundi uol.consilia continentur. Roma.in consi.118.Areti.in consi.29.Soc.omnino in consi.159.in 1.uol.& in consi.223. Fulg.in consi.25.vbi limitat,& in consi.196.Felin.in cap.cum accessissent,col.2.de const.& omnino Mari. Soc.iunior.in consi.148.Si tamen extat consuetudo,vt inuentarium non conficiatur,omitti poterit. Item iudex potest illud remittere,ne secreta pupilli pandantur. vide Abb.in c.ex parte, secundo de appell.

2 Bar.in eadem l.colu.3. vers. Et ex hoc concludo duo, inquit debita † à pupillo alijs personis non esse ponenda in inuentario. vide Aret.in consi.148. vbi tenuit,eum,qui renunciat iuribus haereditatis,non perdere iura,quae ipse habet contra illa bona. item cum ibidem ait,ea,quę ipsi pupillo debentur,non esse ponenda in inuentario,antequam exigantur, nisi huiusmodi debita per instrumenta constent. vide Ias.in l.j.col.pen.in fi.ff.de acquiren.possess. & quomodo sit

3 conficiendum † inuentarium,vide apud Doct.quos memoraui in praecedenti lucubra.& apud Barba.in consi.59. col.17.in 2.uolu.& in consi.62.eodem uolu.& Soc.in consi.159.colu.1.in primo uolu. vbi ait, omnia descripta in inuentario tutoris,praesumi esse pupilli, adeò ut tutor uolens probare contrarium, non audiatur. quod tamen declara, ut per Barto. in consi. 239. Proponitur quod Archolus. ubi ait,etiam sufficere,si dicatur in inuentario, talia & talia bona esse in haereditate. & ideò ex hoc infert, satis esse in casu,si tutor tempore reddendae rationis, exhibeat instrumenta, sed in casu praedicto tenetur etiam possessionem tradere. subiungit

4 posteà Bar.in ead.col.versi.Quaero quid si tutor,vtrum sufficiat † si tutor dicat in inuentario, se credere tales res esse pupilli. De hoc uide Abb. in consi.73.col.4.in tertio dubio.in 2.volu. Imol.in consi.94.col.pen.in 7.dub.& Soc.in consi.46.& in cons.213.

5 Bar.in ead.l.col.4.uersic.quaero, quae sit illa causa, tractat, quae nam sit iusta causa excusandi tutorem,qui inuentarium non confecit. De hac re vide Barto.& alios, maximè Ias. in l.nemo

* potest,in 5.quaest.ff.de lega.primo. ubi * communiter concludunt,hoc, quod omitti posset cõfectio inuentarij ex iusta causa, procedere etiam in tutore datiuo,& legitimo,secundum glo.in l.tutores.C.de administ.tut. An autem hoc dici possit,etiã in inuentario ab haerede conficiendo? vide ibi per eos,& per Alex.in cons.224.Perspectis his,col.fi.in lib.in quo primi & secũdi uol.consilia continentur.vbi ẽt ait,confectionẽ inuentarij remitti posse à testatore, quò ad prę iudicium legatariorum,& fideicommissariorum, non autem quòad praeiudicium aliorum.

Sed an hoc sit uerum,uide quae posui supra in l.quidam accedens,quia non potest remitti do

6 lus futurus. & ad praedicta uide Fulgos. in consil. 25. vbi loquitur etiam in libro † rationum, an remitti possit. & Alexand.in consi.40.colu.penul.in 3.uolu. & dum Bar. in colu.fin.huius.l. in principio,quaerit,an si tutor agit contra aliquem,teneatur ei edere copiam inuentarij? Dicitque res descriptas in inuentario non esse exhibendas, sed tantùm, quod sufficiat ad ostendendum ipsum esse tutorem. vide Alexand.in l.j.§.1.colu.5.in fin,ff.de eden. Dum autem ibi in fi.

in fi.eiusdem col.agit Bar.de his, quæ fiunt à tutore ex necessitate ante confectionem inuentarij, vide Soc.in consi.159.& in consi.213.in 1.uol.

Summarium in d.l.tutor.§.si post deceptionem.ff.de admi.tuto.

1 *Tutor tenetur ad usuras propter negligentiam in emendo.*

Bar.in d.l.tutor.§.si post depositionem.ff.de admi.tuto.

1 BART. in ead.l.§.si post depositionem,tradit,tutorem † teneri ad usuras propter negligentiam in emendo. vide Rom.in consi.28.in 1.dubio.Alex.post Bar.in l.Diuus,col.2.in glo.ff.ad leg.Falcid.Aret.in consi.29.col.11.& in consi.31.col.pen.& Soci. in consi.2.& in consi.247. col.pen.vers.circa tertium.& dum subiungit Bar.ad hoc,vt tutor,ex hac negligentia conueniatur,necesse esse probare,tũc prædia fuisse uenalia,quæ tutor emere potuit. vide Paul.de Cast. in consi.14.& Signor.in consi.199.& ad prædicta facit.l.non est ignotum.C.de admini.tuto. Idem,quod prædictum est de tutoris negligentia, dicendum est, & de prælato negligente, vt pariter ad indemnitatem ecclesiæ teneatur.Glo.est sing.in c.placuit.2.16.q.3.quæ facit hanc tutoris & Prælati æquiparationem.vide Abb.in c.si de terra,de priuileg.

Summarium in l.quoties.§.nequaquam.ff.de admi.tuto.

1 *Debitum ex alia causa in actione tutelæ continetur, si tutor debuit, & potuit soluere.*

Bar.in l.quoties.§.nequaquam.ff.de admin.tut.

1 BAR. in d.l.quoties.§.nequaquam,inquit, debitum † ex alia causa in actione tutelæ contineri, si tutor debuit,& potuit soluere. Item,si pupilli interest, vt in actione tutelæ contineatur. vide Aret.plenè in consi.150.

Summarium in d.l.quoties.§.sicut autem.ff.de admi.tuto.

1 *Tutor potest sibi,& alijs soluere.*
2 *Tutor emere potest à pupillo, siue à contutoribus palam, & bona fide.*
3 *Filius tutoris prohibetur emere à pupillo.*
4 *Tutor interrogatus, tenetur respondere ueritatem in iudicio,etiam si faciat contra pupillum.*

Bar.in d.l.quoties.§.sicut autem.ff. de admi.tut.

1 BART. in ead.l.§.sicut autem,ait,tutorem † posse sibi,& alijs soluere, eumque debere bonam fidem agnoscere; De materia huius tex.& glo.an tutor possit cum pupillo contrahere, & debitum sibi soluere, & ex qua causa, vide Bar. in l.singularia,in quinto speciali.ff.si cert.peta. vbi Ias.col.7.& idem Ias. in l.j.§.fuit quæsitum, in secundo notab.ff.ad Trebell.vide etiam An-
2 gel.in consi.96.vbi ait,tutorem † emere posse à pupillo, siue à contutoribus palàm & bona fide. vide ad prædicta Abb.in c.cùm in iure peritus,de electi. & quamuis tex. not. in l.si mandauero tibi.§.si tibi.ff.mand.uelit,eum,cui mandatum est ut centum det, cui vult,si ea pro se retinet,teneri mandati: tamen limitari potest,nisi hoc faciat palàm & bona fide per tex. in l.pupillus.§.item ipse.ff.de author. tut. & per prædicta dicitur autem contrahere cum pupillo palàm & bona fide,quando id facit coram iudice.Ias.in l.pacta nouissima.C.de pact.& fortè hoc idem esset,quando id fieret coram coniunctis,& amicis pupilli, vt per Cæpoll. in caut.24. & in caut.
3 221. Alioqui uerò sicut tutor prohibetur emere à pupillo,ita prohibetur filius † tutoris,& quęcunque persona eius iuri subiecta. Ias.in l.si mihi & tibi.§.regula.ff. de lega.1.id quod facit ad decisionem quæst.si statuto cautum est, rectorem ciuitatis cum aliquo eius ditioni subiecto cõtrahere non posse,vt pariter eius filij,& alij ei suppositi id facere prohibeantur.
4 Bar.in eodem §.colligit,ex tex.tutorem † interrogatum teneri respondere ueritatem in iudicio,etiam si faciat contra pupillum. vide Feli.in c.quoniam,col.7.de præscrip. & Alexan.qui in pulchro casu consuluit per istum tex.in consi.114. Visis & diligenter, in fin.in lib.in quo primi & secundi uol.consilia continentur. & dum quærit posteà Bar.an iste §.& præcedens sint correcti per auth.minoris,vide Card.in consi.51.col.fi.in 7.dubio.

Summarium in d.l.quoties.§.constat.ff.de admin.tut.

1 *Si aliquis fundat ecclesiam hoc pacto, vt subsit Abbati, ea nihilominus subiecta est Episcopo.*

Bar.in d.l.quoties.§.constat.ff.de admin.tuto.

1 Bar. in ead.l.§.constat, colligit ex tex.argumentum, si aliquis † fundat ecclesiam,hoc pacto,ut subsit Abbati,eam nihilominus subiectam esse episcopo.vide Dec.in c.cum uenerabilis, in 10.notab.de except.Abb.in c.edoceri,col.2.in 1.quæst.de rescrip.

Summarium in l.cum plures.§.cum tutor.ff.de admin.tuto.

1 *Tutor circa personam pupilli,debet impendere,quod eius honestati, & conditioni congruit.*

Bar.in l.cùm plures.§.cùm tutor.ff.de admin.tuto.

1 Bart. in d.l.cum plures.§.cum tutor,ait,tutorem † circa personam pupilli debere impendere quod eius honestati, & conditioni congruit: & ideo posse donare quædam munera solita,ut ibi per eum.vide Alex.in cons.55.in 1.uol.communiter autem tutor donare non potest, etiam interueniente decreto.l.fi.§.cùm autem.C.si mai. alien.fact.rath.hab. & quomodo tutor donare posit,vide Aret.in consi.24.col.fi. Et dum subiungit Bar.tutorem dare posse dotem sorori pupilli,vide Ias.in auth.res quæ,col.3.vers.Item in quantum.C.comm. de leg. & in l.j.col. 9.vers.ultimo.ff.sol.matrim.

Summarium in l.tutor.§.non est.ff.de admi.tuto.

1 *Quod quis facit de suo, præsumitur, quòd potuerit facere de alieno.*

Bar.in l.tutor.§.non est.ff.de admin.tuto.

1 Bart. in d.l.tutor.§.non est,in princip.sic ait. Quod quis facit † de suo præsumitur,quòd potuerit facere de alieno. Declara,& limita istum tex.vt per Rom.in sing.698.incip.Attende ad tex.Posteà Bar.ibi in fi.inquit,si quis uult arguere aliquem ex negligentia,quia pecuniã non mutuauit,eum probare debere,quòd eam mutuare potuisset. vide Soc.in consi.149.& quæ dixit Bar.& ibi posui,in annot.in l.tutor qui repertorium.§.si post depositionẽ, suprà hoc eo.tit.

Summarium in l.cum quæritur.ff.de admin.tuto.

1 *In eadem administratione plura nomina contrahuntur.*

Bar.in l.cùm quæritur.ff.de admi.tut.

1 Bart. in d.l.cum quæritur,sic ait in summa. Si in eadem administratione † plura nomina contrahuntur,dominum debere ad petitionem administratoris omnia,uel agnoscere, uel omnia repudiare. vide exemplum apud Rom.in consi.414.in 8.dubio.col.pen.& in cons.seq.

Summarium in l.Lucius.ff.de admi.tuto.

1 *Pater non obligatur pro filio, quando aliquis ipso præsente, & consentiente cum filio contrahit.*

2 *Pater, qui solum est præsens, & non consentiens, sed tacens, quando filius eligitur decurio, obligatur ad omnia, quæ filius malè gessit tanquam eius fideiussor.*

Bar.in l.Lucius.ff. de admin.tuto.

1 Bart. in d.l.Lucius,in fi.inquit,patrem † non obligari pro filio,quando aliquis ipso præsente & consentiente cum filio contrahit. vide Alex.in consi.273.In causa uertente, colu.2.in lib.in quo primi & secundi uol.consilia continentur. & quia Bar.hic remittit se ad distinctionẽ per eum traditam in l.si cùm dotem.§.transgrediamur.ff.solu.matr.vide quæ ibi posui.Item attende,quia contra hoc Bartoli documentum, videtur urgere tex.not. in l.ij.ff.ad municip.ubi
2 pater,† qui solum est præsens,& non consentiens,sed tacens,quando filius eligitur decurio, obligatur ad omnia,quæ filius malè gesit, tanquam eius fideiussor. si igitur ibi pater obligatur etiam absque aliquo consensu,vt tradit Ang.in consi.91. in fi.multò magis debet hic obligari, vbi est præsens & consentiens. cogita solutionem.

Summarium in l.vulgo.ff.de admi.tuto.

1 *Si aliquis habet instrumenta causæ, ex quo præsumitur procurator, eum esse admittendum cum cautione de rato.*

Bar.in l.uulgo.ff.de adm.tut.

1 Bart. in d.l.vulgo,in fi.ait,ex mente Innoc.si aliquis habet † instrumenta causæ, ex quo præsumitur

præsumitur procurator, eum esse admittendum cum cautione de rato. vide Cæpoll. in consi. 11.col.3.& Barb.in c.cùm.M.col.2.in primo notab.de const.& Rom. in consi.496.in 2.dub.

Summarium in l.decreto.ff.de admi.tuto.

1 *Ex causa constituitur actor per tutorem decreto iudicis.*

Bar.in l.decreto.ff.de admin.tut.

1 BART. in l.decreto, sic ait in summa. ex causa constituitur † actor per tutorem decreto iudicis. vide Aret.in consi.26.col.6.

Summarium in d.l.decreto.§.si duobus.ff.de admi.tuto.

1 *Vnus ex pluribus tutoribus agere potest.*

Bar.in d.l.decreto.§.si duob.ff.de adm.tut.

1 BART. in ead.l.§. si duobus, ait, unum † ex pluribus tutoribus posse agere. vide Aret. in d. consil.26.

Summarium in l.si minoris.ff.de admi.tuto.

1 *Ille qui egit ad minus, an & quando possit agere ad plus.*

Bar.in l.si minoris.ff.de adm.tut.

1 BART. in d.l.si minoris, tradit, an & quando † ille, qui egit ad minus posit agere ad plus. & dicit, si actio generalis est proposita, sed prosecutio est facta in una specie, & in alia non, & tunc agi potest; & ita limitat procedere l.licet.C.de iudic.sed si in una specie facta est prosecutio, quamuis non in totum, & eo casu pro residuo agi non potest. Istam limitationem sequitur Ias.in d.l.licet, col.2.ubi istum tex.ad hoc putat esse singul.& dum Bar.in ead.l.col.fin. inquit, restitutionem in integrum posse cedi, quamuis sit beneficium personale, quia est transitorium ad hæredes, istam consequentiam reprehendit Ias.in l.j.§.fin.colum.3.versic.vltimò.ff.de oper.nou.nunc.

Summarium in l.si sine hærede.ff.de admi.tuto.

1 *Mortuo principali sine hærede fideiussorem teneri ad id, ad quod principalis tenebatur.*
2 *Accessorium debet sequi naturam sui principalis.*
3 *An & quando accessorium possit stare sine suo principali.*

Bar.in l.si sine hærede.ff.de adm.tut.

1 BART. in d.l.si sine, ait, mortuo † principali sine hærede, fideiussorem teneri ad id, ad quod principalis tenebatur. ex quo Bar.colligit, hunc esse casum, in quo durat obligatio accessoria absque principali. vide Aret.in consi.10.col.fi.& in l.ij.C.de luit.pignor. Attende in hac materia accessorij, quamuis Doct.dicant regulam capituli accessorium, de reg.iur. in 6. scilicèt, ac-
2 cessorium † debere sequi naturam sui principalis, non habere locum, quando accessorium sine principali stare non potest. tamẽ Ant.de Fano in tract.de pignor.& hypothec.in 4. membro secundæ par.nu.63.in fi.ait, distinctionem, scilicèt, an accessorium posit stare sine principali, an non, procedere duntaxàt, ubi agitur de tollendo ipso accessorio, aliter non. & an & quan-
3 do † accessorium posit stare sine suo principali, vide Doct.& maximè Anch.in d.c. accessoriũ. Feli.in c.nonnulli.nu.80. de rescript. & in c.debitores, col.2. de iureiur.& in c.cùm.M.Ferrarien.col.9.in princ.de const.Soc.in consi.300.col.3.in 1.vol.& Mari.Soc.iuni.in consi.65.68. & in consi.145.nu.75.

Summarium in d.l.si sine.§.Modestinus.ff.de admi.tuto.

1 *In reddenda ratione sufficit, si contra tutorem probetur, quot fructus bona fide percipi potuerint, licèt non probetur ab eo fuisse perceptos.*

Bar.in d.l.si sine.§.Modestinus.ff.de admi.tuto.

1 BART. in ead.l.§.Modestinus, inquit, in reddenda † ratione, sufficere, si contra tutorem probetur, quot fructus bona fide percipi potuerint, licèt non probetur ab eo fuisse perceptos. vide Soc.in consi.159.col.5.in 1.vol.

Summarium in d.l.si sine.§.Lucius.ff.de admi.tut.

1 *Consuetudo, quæ respicit ipsam rem, ita ligat minores, sicut & maiores.*

Bar.

Bar. in d. l. si fine. §. Lucius. ff. de admi. tut.

1 Bart. in ead. l. §. Lucius, tradit, consuetudinem, † quæ respicit ipsam rem, ita ligare minores, sicut & maiores. vide Alex. in cõs. 49. col. 2. in 1. vol. & in l. non uidetur, col. fi. C. de in integ. rest. & Anch. in c. canonum statuta, col. 57. de const.

Summarium in l. tutoribus. §. principalibus. ff. de admi. tut.

1 *Iudex ex causa potest salarium tutori constituere.*

Bar. in l. tutoribus. §. principalibus. ff. de admin. tut.

1 Bart. in d. §. Principalibus, inquit, iudicem † ex causa posse salarium tutori constituere. vide Imol. in consi. 75. col. 2. & Cor. in consi. 62. in fi. in 4. vol. Paul. de Cast. in consi. 140. col. 2. in 2. dub. Barb. in consi. 62. in 2. volum. Angel. de Aret. in §. actionum, colum. 3. inst. de action. uersi. 12. quæro.

Summarium in l. inter tutores. ff. de admi. tut.

1 *Si Comiti concessum fuit feudum à principe de pluribus castris, et filij posteà diuiserunt, non propterea diuisa est iurisdictio, sed tantum administratio, & exercitium iurisdictionis.*

2 *An diuisio iurisdictionis fieri possit.*

3 *Feudum comitatus diuidi potest.*

4 *Si plures feudatarij sunt condomini & sint discordes in eligendo officialem, quid fieri debeat.*

Bar. in l. inter tutores. ff. de admi. tut.

Bart. in d. l. inter tutores, in fi. decidit quæstionem, quæ sibi in facti contingentia euenit.
1 Cuidam Comiti † fuit concessum feudum à Principe de pluribus castris, filij posteà diuiserunt
ut propterea non sit diuisa iurisdictio, sed tantum administratio & exercitium iurisdictionis,
ex quo sequitur, quòd si unus ex illis delinquat in territorio alterius, non potest ab alio puniri;
quia par in parem non habet imperium. Hæc Barto. & ita ipse idem consuluit in consi. 189.
incip. Primò quæritur utrum iurisdictio, in secundo dubio quem sequitur Paul. de Cast. in l. vic.
ff. de seruit. & Ant. de Butr. Imol. & Abb. in c. prudentiam; de offic. deleg. Gemin. in c. 2. col. fin.
de arbitr. in 6. Alex. in consi. 25. Attentis narratis, in themate, in 5. vol. Adde tex. not. in clem. 1.
2 de iur. patron. & glo. in c. licèt. 16. q. 3. & de 1. quæst. an diuisio † fieri posit, vide Alex. in consi.
160. in libro in quo primi & secundi vol. consilia continentur, in consi. 6. & in consi. 7. in consi.
11. & in consi. 25. in 5. vol. & in consi. 60. in 3. vol. Feli. in c. quæ in ecclesiarum, col. 32. de cõst.
Barb. in consi. 22. col. 2. in 2. volu. Limita tamen ut per Bald. in c. imperialem, in §. Præterea, de
prohib. feud. alien. ut opin. Bar. procedat in uasallis, qui habent in feudum aliquem comitatum,
alioqui uerò si essent uasalli inferiorum: quia tunc cessat ratio Bar. scilicèt, iurisdictionem inter
eos diuidi non posse: nam tales possent diuidere, ut ait Alex. in locis præmemoratis. Limita
etiam ut per Ias. in l. j. colu. 23. ff. de offi. eius, in princ. & vide Aret. in consi. 165. ubi tenet, feu-
3 dum † comitatus diuidi posse, vide Paul. de Cast. in consi. 163. col. fi. & plenè Soci. in consi. 67.
& in consi. 165. in 1. vol. & in consi. 272. & in consi. 278. eod. vol. Ias. in l. stipulationes non di-
uiduntur, col. 5. versi. circa gl. ff. de uerb. oblig. Curtium in tract. feudor. col. 175. uersic. nonò &
ultimò. ubi tradit quomodo fiet ista diuisio commoditatis, & exercitij, & multa uide apud
Abb. in d. c. prudentiam, col. 3. & ibi Dec. col. 4. uersi. & prædicta. & ad prædicta uide omnino
consilium 66. inter consilia Albert. Bruni, ubi accedit ad hanc Bartoli sententiam, ut feudum
comitatus diuidi non posit, nisi in contrarium uigeret consuetudo. Sed hic suboritur difficul-
4 tas, si plures feudatarij † sunt condomini, & sint discordes in eligendo potestatem, siue officia-
lem, quid fieri debeat? vide apud Albert. Brun. in consi. 93. & Soci. in d. consi. 272. ubi ait, eos
à superiore ad concordiam esse coercendos. Ad illud uerò, quod ait Barto. si unus ex pluribus
dominis delinquit, eum non posse ab alijs iudicari, vide Albert. Brun. in cons. 31. & Bar. & alios
in l. qui iurisdictioni. ff. de iurisd. omn. iud. & quæ ibi posui ad Bar.

Summarium in l. tutores. ff. de admi. tut.

1 *Ei qui agere non potest, imputandum non esse periculum, si nomina debitorum sunt effecta deteriora.*

Bar.

Bar.in l.tutores.ff.de admin.tut.

1 BART. in d.l.tutores,in princ.ait in summa. ei,qui agere, † non potest, imputandum non esse periculum,si nomina debitorum sunt effecta deteriora.vide Rom.in consi.413.col.4.ver. quoad septimum,& in consi.426.

Summarium in d.l.tutores.§.curator.ff.de adm.tut.

1 *Curator datus in testamento impuberi non ualet.*

Bar.in d.l.tutores.§. curator.ff.de admin.tut.

1 BART. in ead.l.§.curator,inquit,curatorem † datum in testamento impuberi non ualere. vide Aret.in l.à Titio,col.fi.ff.de uerbo.obligat.& in consi.66.col.1.& seq.& Ias. in l.j.§. si quis ita.col.6.ff.de uerb.oblig.& ibi in 5.col.uersi.secundò,ex hac solutione hic tradita per Bart. limitat Bartolum ibi. sed contra istam solutionem adducitur tex. ut per Aret. in l.j.§.pen. col.3. ver.pro ista.ff.eod.tit.uide omninò Aret.in d.consi.66.col.1.

Summarium in d.l.tutores.§.curatores.ff.de admi.tut.

1 *Tutores teneri in solidum,ut tutores.*

Bar.in d.l.tutores.§.curatores.ff.de admi.tut.

1 BART. in ead.l.§.curatores,ait,tutores † teneri in solidum, ut tutores. vide Aret.in consi. 24. colum. 8.

Summarium in l.ex pluribus.ff.de admi.tut.

1 *Quæ non sunt transmissibilia ad hæredes cedi non possunt.*

2 *An priuilegium, quod datur pupillo transeat ad hæredem.*

Bar.in l.ex pluribus.ff.de admi.tut.

1 BART. in d.l.ex pluribus,sic ait in summa.Quæ non † sunt transmisibilia ad hæredes,cedi non possunt.Ista regula affirmatiuè non procedit,hoc est,illud esse cesibile,quod est transmissibile ad hæredes: nam fideicommissum transmittitur.l.cogi.§.idem.ff.ad Trebell.& tamen cedi non potest.l.si mulier.§.ex asse.ff.de iur.dot.& in alijs huiusmodi casibus idem est. uide Ias. in l.j.§.fi.col.4.ff.de oper.nou.nunc.Soc.in l.cùm filios,col.pen.in fi.ff.de leg.1.& vide Rom.in consi.486.ubi ponit exemplum.

2 Bar.in ead.l.in fi.quærit,an priuilegium,† quod datur pupillo,transeat ad hæredem?vide Bar, in l.quia tale,in fi.ff.sol.matr.

Summarium in l.cum post mortem.§.qui cum esset.ff.de admi.tut.

1 *Qui promittit nomine proprio,tenetur,si uerò promittit curatorio nomine non tenetur.*

2 *Ordo scripturæ ordinem indicat uoluntatis.*

3 *Prior in uoce prior est in sensu.*

4 *Si dictum est enunciatiuè aliquem esse hæredem Titij ex hoc intelligitur id factum esse ab eo tanquam hærede Titij.*

5 *Qualitas sine subiecto stare non potest.*

Bar.in l.cum post mortem.§.qui cum esset.ff.de admi.tut.

1 BART. in d.§.qui cum esset,inquit, eum,qui promittit † nomine proprio, teneri, si uerò promittit curatorio nomine,non teneri. sed quid si promittit exprimendo nomen proprium, & appellatiuum,sed nomen proprium præcesit? ait Bart. prima fronte dicendum uideri eum proprio nomine promisisse. vide in simili casu Ias.in §.nunciatio,col.3.ver.secunda.ff.de oper.

2 nou.nunc.hoc idem confirmatur; nam ordo scripturæ † ordinem indicat uoluntatis.l.quoties, & ibi gl. & doct.ff. de usufr. ad idem est tex.not.in l.generaliter.§.quis ergo statuet.ff.de fideicommiss.libert.ubi si testator multos seruos manumitti mandauerit,pretium uerò ad unius manumissionem suppetat,prænominatum præferri debere sancitū est. per quem tex. refert Ang. fratres Minores ab Vrbano Pontifice requisitos, ut ei tres ex fratribus suis nominatim deferrent,quia unum eorum erat ad Cardinalatum euecturus,ipsi uerò ne ex ordine scripturæ unum alteri prætulisse uiderentur,nomina eorum descripta in circulo detulerunt. Ad idem est text.

3 in l.qui soluendo.2.ff.de hæred.inst.& ratio est,quia† prior in uoce,prior est etiam in sensu.Bal. in l.

in l.qui duos.ff.de excusat.tut.hinc Ang. in auth. de hæred.& Falcid. in §. etenim, ait, si aliquis bona sua in eodem instrumento Titio,& Seio obligauit,Titium ratione prænominationis esse priorem in hypotheca. Ad hęc accedit Dec.in consi.609.ubi loquitur de duobus præsentatis. Tamen Bar.hic decidit contrarium,ratione rei,de qua agebatur,quæ ad adultã pertinebat.sed ultrà Bar.ego dico,ubi etiam ex qualitate rei nõn dignosceretur, id curatorio nomine factum fuisse,nihilominus hoc esse alia ratione conijciendum. Nam ubicunque in aliqua dispositione etiam enunciatiuè fit mentio alicuius qualitatis,id præsumitur factum uigore illius qualitatis;
4 ut puta dictum est enunciatiuè aliquem esse hæredem † Titij,ex hoc intelligitur, id factum esse ab eo tanquam hærede Titij. Abb.in consi.115.in 2.vol.& Alex.in consi.90.col.fi.in 3.vol.& uide omnino quæ pono in secunda annot.in Bar.in l.Titium.§.altero, infrà eod. tit. ita igitur & in proposito casu,cùm ultra nomen proprium exprimitur ista qualitas, scilicèt, eum esse curatorem huius adultæ,intelligitur absque alia coniectura curatorio nomine id fecisse. Neque obstat ratio prænominationis,quam superius attuli; quoniam illa procedit solùm quando sumus in personis, uel in rebus, quarum unaquęque per se potest principaliter considerari. & ideò dubitare decet,de qua prius fuerit intellectum.sed in proposito casu hoc dubium cadere non
5 potest; quia,quod aliquis sit curator adultæ,ista est qualitas † quædam,quæ sine subiecto stare non potest.l.eius qui.§.qui stipulatus.ff.si cert.petat.& ideo necesse est, ut prænominetur persona, tanquam subiectum, cui ista qualitas adijciatur, quare ista prænominatio non potest indicare ordinem uoluntatis,sed magis ordinem indicat necessitatis: quia si uolo nominare curatorem adultæ,necesse est,ut prius intelligatur,quis ille sit,cui cura fuit iniuncta.

Summarium in l.Lucius.§.Paulus.ff.de admi.tuto.

1 *Si aliquis assumpsit custodiam castri usque ad sex menses, & dedit fideiussores, finitis sex mensibus, fideiussores non tenentur.*

Bar.in l.Lucius.§.Paulus.ff.de admi.tut.

1 Bart. in d.§. Paulus, ponit quæstionem, si aliquis assumpsit † custodiam castri usque ad sex menses, & dedit fideiussores, ut finitis sex mensibus fideiussores non teneantur: & remittit se ad ea quæ dixit in l.item quæritur.§.qui impleto. ff.loca. ubi uide, quæ posui ad Barto.& vide etiam Ias.in l.j.col.pen.C.de indic.& in l.lecta.col.6.versi.& in 1.ff.si cert.pet.

Summarium in l.Titium.§.tutores.ff.de admi.tuto.

1 *Ad tutorem, apud quem instrumenta ad administrationem alterius pertinentia reperiuntur, pertinet alteri notum facere.*

2 *Ille,qui promittit soluere ubicunque petitum fuerit, nõn propterea trahi potest extra territoriũ suum.*

3 *Licèt in contractibus,quis conueniatur ubi reperitur,tamen quando quis in certo loco solutionem destinauit,ut puta Venetijs,uel ubi creditor uoluerit,partes tacitè agunt, ut omnino ubique etiam si sit absens conueniri possit.*

4 *Ille,qui se obligauit ut ubique conueniri possit,an etiam in loco non tuto conueniri possit.*

Bar.in l.Titium.§.tutores.ff.de admi.tut.

1 Bart. in d.l.Titium.§.tutores,sic ait in summa. Ad tutorem, † apud quem instrumenta ad administrationem alterius pertinentia reperiuntur,pertinet alteri notum facere. Ad materiam huius tex.vide Soc.in consi.175.in 1.vol.Posteà Bar.dicit attendenda esse illa uerba text. ibi, promisit soluere ubicunque fuerit petitum. ex quo infert ubicunque petitum fuerit, ibi esse contractum uideri. sequitur Dec.in c.1.col.18.de iudic.in 4.ampliat.& uide Bal.in c.1.de milit.uasal.qui contu.est.col.4.& Alex.in l.pen.col.1.in fi.C.de pact.Prætereà Bart. considerat illa uerba tex.ibi,quæro si nec debitores in Italia essent,nec eorum prædia. ex quibus colligit,
2 eum,qui promittit † soluere ubicunque petitum fuerit,propterea non posse trahi extra territorium suum, si ibi non inuenitur personaliter, uel si ibi non sunt bona sua. hæc Bar. Ad istam
* opinionẽ accedit Dec.in d.c.1.col.19.de iudi. ubi ait.eam esse * uotis frequentioribus approbatam. Attende tamen diligenter,quia contrarium uidetur colligi ex illo tex.ubi hæc habetur: quæro

quæro cùm debitores non sint in Italia, nec eorum prædia, an exactio ad tutores Italicæ rei spectet? Resp. si contractus erat prouincialis, non pertinere. igitur uult, contractum, si italicus fuisset, ad tutores italicos pertinere in proposito casu, scilicèt quãdo nec debitores, nec eorum bona in Italia sunt: & ad c. Romana. §. contrahentes, de foro comp. ubi uidetur casus, respondeas licet, illum tex. procedere, quando aliquis simpliciter in aliquo loco cõtraxit, hic uerò pro misit soluere, ubicunque uoluerit creditor: atque ita diuersitatem facti uideo, rationem in iure uidere nescio. vere tamen iste tex. uidetur urgere, si diligenter inspicietur. & ex ijs potest col-

3 ligi noua conclusio, quæ ea est, ut quamuis in contractibus † quis conueniatur ubi reperitur, tamen quando quis in certo loco solutionem destinauit, ut puta Venerijs uel ubi creditor uoluerit, partes tacitè agunt, ut omninò ubique etiam si sit absens conueniri posit; nam talis nõ dicitur promissa seruare, & ideò actio efficitur arbitraria ratione interesse. atque ita iste tex. multùm facit ad rem hanc, quamuis reluctari uideatur tex. in l. j. ff. de eo quod cert. loc. & ibi omnes tradunt; ideò cogita solutionem. & pro nunc sufficiat difficultatem hanc excitasse. neque obst. huic sententiæ tex. iste, qui præsupponit debitores ab italicis tutoribus conueniri nõ posse; & tamen attenta conclusione præmemorata, ubicunque deberent posse conueniri, ex quo promiserunt soluere ubicunque peteretur. Respondeo enim hoc fieri posse à prouincialibus, cum quibus debitores contraxerunt, non autem ab italicis, cùm quibus nihil prorsus egerunt. & ista opinio suaderi posset ex traditis per Dec. in d. c. 1. col. 3. & 4. de iudic. & in materia eius,

4 qui se obligauit, ut ubique conueniri † posit, dubitari solet, an is etiam in loco non tuto conueniri posit? Ang. & Alex. in l. cùm res. ff. de leg. 1. eum dicunt ibi conueniri non posse. Imol. verò contrarium sentit. sed ad opinionem Alex. accedit Feli. in c. accedens. 2. inter numerum 6. & 7. ut lit. non contest. idque ea ratione, quia is in specie hoc uerisimiliter non fecisset.

Summarium in d. l. Titium. § Præfectus. ff. de admi. tut.

1 *Ea, quæ tutor potest licitè facere pro se ac etiam pro pupillo, si fecit, in dubio pro se fecisse uidetur.*

Bar. in d. l. Titium. §. Præfectus. ff. de admi. tut.

1 BART. in ead. l. §. Præfectus, ait, ea, quæ tutor † potest licitè facere pro se, ac etiam pro pupillo, si fecit, in dubio pro se fecisse uidetur. vide Alex. in cons. 132. col. 2. in 5. vol. & in cõs. 134. eod. vol. & Dec. in cons. 7. col. 3. nu. 5.

Summarium in d. l. Titium. § altero. ff. de admi. tuto.

1 *Pecuniam, quam ex re pupilli redigit tutor, non esse ipsius pupilli, sed tutorem teneri in genere.*
2 *Quando dubitatur, an aliquis pecunia communi, an propria negotiatur, in dubio de propria pecunia præsumendum est.*
3 *Quando aliquis habuit mandatum ab alio ad id faciendum, eo casu in dubio censetur illius nomine negociari.*
4 *Licèt pecunia sit communis, tamen compendium non esse commune, nisi communi nomine contractus fuerit celebratus.*
5 *An & quomodo societas tacitè contrahi possit.*
6 *An filia unius ex fratribus, qui tacitè omnium bonorum societatem contraxerunt, de bonis communibus sit dotanda.*
7 *An & quando, & quomodo cum contutore societas tacitè contrahatur.*
8 *Quomodo tacitè sit contracta societas, an omnium bonorum, an unius negociationis.*
9 *Si lucra unius negociationis communicantur, illius negociationis uidetur esse contracta societas.*
10 *Si unus socius nomine suo fundum emeret, non tenetur illum communicare.*
11 *Societas dissoluitur à tempore, quo socij desierunt possidere.*
12 *Societas intelligitur tacitè renouata inter hæredes sociorum defunctorum, quando finito tempore perseuerant exercere actus sociales*

Bar. in d. l. Titium. §. altero. ff. de admi. tut.

1 BART. in ead. l. §. altero, in 1. col. inquit, Pecuniam, † quam ex re pupilli redigit tutor, non esse ipsius pupilli, sed tutorem teneri in genere. & ideo si pecunia deperiret, periculum, & dãnum

num esset ipsius tutoris. Attende istam rationem, quam ad decisionem pulchri casus attulit Dec.in consi.6.quem uide omninò.

2 Bar.in ead.col.inquit, quando dubitatur, † an aliquis pecunia communi, an propria negocietur, in dubio de propria pecunia præsumendum esse. vide Alex. in consi.134. & in consi.137. in 5.vol.& dum subiungit idem esse etiam quando dubitatur, an communi, an proprio nomine negocietur, vide Bar.in l.post dotem, in 6.lectura Dyn. uersic.item oppono, quòd secundum, in 3.quæst.ff.sol.matr.ubi Ias.col.56.versic.circa secundum notabile. Hoc tamen fallit secun-
3 dum Bart.quando aliquis habuit mandatum † ab alio ad id faciendum: nam eo casu in dubio censetur illius nomine negociari. idem sequitur Alex.in consi.167.Viso instrumento, col. fin. in libro in quo primi & secundi vol.consilia continentur, & in consi.90.colu.fi.in 3.vol. & in l. post dotem, col.8.ff.sol.matr.Aret.in consi.23.in 3.dub.& in consi.63. & in terminis vide Bal. in cons.61.in 3.dub.in 2.vol.Sed redeundo ad prædicta, quid si emerem nomine meo, & nomine fratris mei, de cuius pecunia uidebitur facta emptio? Respondeo de propria. casus est sing. in l.ij.vbi Bar.gaudet.C.pro soc.& tradit Rom.in sing.435.incip.quid si emerem.

4 Bar.in eod.§.col.2.versi.quæro quid si patruus, dicit, quamuis pecunia † sit communis, tamē compendium non esse commune, nisi communi nomine contractus fuerit celebratus. vide Corn.in consi.112.in 3.vol.Rom.in consi.3. & ad hæc omnia vide Barb. in consi.307. per totum in 2.vol.Rom.in consi.297.& in consi.413. in ultimo dub. & in consi.seq.Card.in consi. 27.in 2.dub.Ana.in consi.63.in 2.dub.Alex.in consi.48.col.3.in 1.vol.& in cons.172. Viso testamento, in 2.dub.in lib.in quo primi & secundi volu.consilia continentur. & in consi.134.in 5.vol.& omninò Bal.in cons.260.in 1.vol.Corn.in cons.61.& in cons.seq.in 1.vol.Ang.in cōs. 113.Soc.in cons.24.col.pen.

5 Bar.in ead.col.quærit, an & quomodo societas † tacitè contrahi possit? Ad istam quæst. vide Alex.in consi.24.& in consi.49.in 1.volu. & in consi.172. Viso testamento, in libro in quo primi & secundi vol.consilia continentur, & in consi.690.eod.vol.& in consi.36.in 4.vol.& in consi.72.usque ad consilium 78.in eod.vol.& Abb.in consi.65.in 1.volu. Soc.in consi.160.in consi.162.& in consi.192.in 1.volu. Dec. in consi.21.per totum.in consi.66.in consi.68.& in consi.304. & in consi.441. & in consi.548. & in consi.628. & latè Ias.in l.j. C.qui testa.facere poss.& omninò uide eundem Ias.in consi.2.in 3.volu.Contrarium tamen eius, quod hic tenet Bar.tenuit idem Barto.in l.& duobus, in 6.q.principali.ff.de duob.reis. & pro opinione Bartoli hic ultra ea, quæ ibi tradidit Aret.facit tex.in l.ij.C.pro soc.& ibi Bar.Bal.Ang.Sali.& Paul.de Cast.& ad rem faciunt trad.per Bal.in c.1.de benef.fratr.in usibus feudorū. uide Raph.Cuma. in l.duos reos.ff.de duob.reis.Rom.in consi.168.& in consi.291.Barb.in consi.301.colu.4.in 1.vol.Corn.in consi.114.in 4.vol.& Alex.in consi.70.in 5.vol.ubi inter cætera tractat, an filia
6 † unius ex fratribus, qui tacitè omnium bonorum societatem contraxerunt, de bonis communibus sit dotanda? De qua re uide eundem Alex.in consi.297. in libro in quo primi & secundi vol.consilia continentur.& in cōs.103.in 3.vol.& quæ plenè posui in l.si socius.ff.pro socio.

Bar.in ead.col.versi.ex prædictis, ait, rem hanc ex prædictis non bene declarari, ideò inquit latius esse dicendum, siue simus in duobus fratribus, siue in patruo, & nepote: aut eorum alter erat pupillus, & eo casu tacita non intelligitur contracta societas, & reliqua, ut ibi per Bart. Ad hoc, quod dicitur de pupillo, vide Alex. in consi.49.in 1.vol. & in consi.172. in libro in quo primi & secundi vol.consilia continentur. & in cons.103.in 3.vol.& in cons.36.in 4.uolu.Soci.in cons.160.& in cons.192.in 1.uol.Dec.in cons.21.& in cons.548.Barb.in cons.25.col.4. in primo uol.Roma.in cons.282.Ana.in consi.56.& latè de tota hac re, de qua agit Bar.hic uide Ias.
7 in l.j.C.qui test.facer.poss.& de hoc, ac etiam an & quando † & quomodo cum contutore societas tacitè contrahatur, vide Rom.in consi.413.col.pen.in 6.dub.Soc.in consi.87. colu.fi.in 1.vol.& Alex.in consi.138.in 5.vol.ubi agit, an inter fratres uiuo patre simul habitantes, & negociantes, uideatur contracta societas. & plenè ad omnia ferè dicta hic per Bart. uide Dec.in d.consi.21.Corn.in consi.251.in 4.vol.& in consi.299.eod.volu. & in consi.61. & in consi.11 in 1.vol.

in 1.vol.& in consi.213.in 2.vol.Soc.in d.consi.160.& 162.Anch.in cons.103. Barb. in cons. 22.scripsit in lib.Alex.in cons.184.& in consi.137.in 5.vol.

8 Bar.in eod.§.col.fi.quærit,quomodo † tacitè fit contracta societas,an omnium bonorum, an unius negociationis? vide Soc.in consi.192.uersi.circa secundum,in 1.vol. vbi tradit, quæ lucra sint communicanda,& quæ onera inter socios omnium bonorum expresse, & tacitè. Alex. in consi.172.in libro in quo primi & secundi volu.consilia continentur. Dec.in consi.21.& in

9 consi.66.& in consi.68.& dum subiungit Bar. si communicauerunt † lucra unius negociationis,illius negociationis uideri contractam esse societatem. vide Alex. in consi.297. Videretur circa. & in consi.22.in fi.in 4.vol.& in consi.72.cum tribus sequent. eod.vol. & in consil. 24.

10 in fi.in 1.vol.& dum ex hoc infert Bar.quòd si unus † nomine suo fundum emeret,non teneretur illum communicare,vide Ias.in l.si socius.ff.si cert.pet.& Alex.in d.consi.172.in lib. in quo primi & secundi vol.consilia continentur. & Dec.in d.consi.21.sed secundum Bartolum teneretur communicare pecuniam,si ex d.negociatione fuisset.vide Alex. in consi.190. Diligenter inspectis,in d.lib.in quo primi & secundi vol.consilia continentur. & in consi.37.in 4.vol.& in consi.49.in 1.vol.& in consi.98.eod.volu. Barb.in consi.22.in 2.vol.Ias.in l.j.col.3. C. de furt.

11 Dec.in d.cons.21.& Anch.in cons.302.Denique subijcit Bar.in fi.eiusdem.§. societatem † dissolui à tempore, quo desierunt possidere, alioqui uerò si unus perseuerabat communicando, & alter sibi retinebat,& societati non renunciabat. De hac re uide omninò Alex.in consi.220. Discussis his,in libro in quo primi & secundi volu. consilia continentur. vbi excutit hæc dicta Bar.hic in fi.& in consi.132.134.& in consi.137.in 5.vol.Bal.in consi.452.in 3.vol.& in cons. 397.in ultimo uol.& Ana.in consi.302. Non est hoc ultimo loco prætermittendum, societa-

12 tem † intelligi tacitè renouatam inter hæredes sociorum defunctorum,quando finito tempore perseuerant exercere actus sociales. Abb.in consi.87.in 2.vol.uide Dec.in cons.213.

Summarium in l.inter bonorum.ff.de admi.tut.

1 *Dictio plenè, idem est, ac si liberè diceretur.*

Bar.in l.inter bonorum.ff.de admi.tut.

1 BART. in d.l.inter bonorum,uocè hanc,plenè, † idem esse,ac si liberè diceretur. quid autem significet uox,liberè,uide Alex.in cons.154.in lib.in quo primi & secundi vol.consilia cōtinentur.& Dec.in c.si pro debilitate,de off.deleg.

Summarium in l.tutor rerum.ff.de admi.tut.

1 *Res pupilli iustè uendita, potest à tutore licitè retineri, si emptor pretium non soluit, & ipse pretium de suo in pupilli utilitatem conuertit.*

Bar.in l.tutor rerum.ff.de admi.tut.

1 BART. in d.l.tutor rerum,colligit ex tex.Rem pupilli † iustè uenditam posse à tutore licitè retineri,si emptor pretium non soluit,& ipse pretium de suo in pupilli utilitatem conuertit. & rationem ait esse,quia tutoris authoritas à principio fuit facta uenditio: proinde absque noua uenditione potest tutor sibi rem retinere palàm & bona fide.Istum tex.ait esse sing. Rom. in l.singularia,colum.7.ff. si cert.pet.facit tex.in l.quod diximus.§.fi.cùm l.seq.& ibi tradit Bar. ff. quod met.caus.Bald.in l.si ut proponis.1.colum.penul.& ibi etiam Salic.C.quomod. & quando iudex.

Summarium in l.chirographis.ff.de admi.tut.

1 *Si amisi instrumentum, debitor potest cogi ad nouam promissionem faciendam.*

Bar.in l.chirographis. ff.de adm.tut.

BART. in d.l.chirograbis,quærit,de quibus instrumentis sentiat ista.l.& ait,de publicis.vi-

1 de Perus.in c.ut debitus,de appell.col.16.subiungit posteà Bar. si amisi instrumentum, † debitorem cogi posse ad nouam promisionem faciendam. hoc dictum not.cum gl.ad aliud adducit Bar.in l.ij.in princ.col.fi.ff.sol.matr.sequitur Bar.in l.Gallus.§.idem credendum,propè fi.ff. de liber.& posth.ubi in prima lectura colu.5.versi. subdit.vide ad prædicta Alex.in l.si finita,§. eleganter.ff.de damn.infec.col.7.

Summa-

Summarium in d.l.chirographis.§.ab eo.ff.de adm.tut.

1 *Si iudex primus appellationem non recepit, ad officium iudicis spectare, admitti ne debeat, an non.*

Bar.in d.l.chirographis.§.ab eo.ff.de admi.tut.

1 BART. in ead.l.§.ab eo, inquit, si iudex † primus appellationem non recipit, ad officium iudicis spectare, admitti ne debeat, an non. vide Soc. in consi.195.col.2.in 1.vol.& dum infert Bar.iudicem primum, qui non recepit, debere causam exprimere, quare non recepit. vide Bal. in c.ex parte, col.3.de rescrip.& Signor.in cons.130.& in cons.251.in fi.

Summarium in l.apud Aristonem.ff.de admi.tuto.

1 *Pupillus tenetur ex culpa tutoris, quatenus factus est locupletior.*

2 *Pupillus conuentus ante finitam tutelam cedere potest spem actionis, quam habet contra tutorem.*

Bar.in l.apud Aristonem.ff.de admi.tut.

1 BART. in d.l.apud Aristonem, sic ait in summa. Pupillus † tenetur ex culpa tutoris quatenus est factus locupletior, ac etiam ultra; si tutor est soluendo, sed liberetur cedendo actionem. De hoc an & quando pupillus liberetur cedendo actionem, vide Paul. de Cast.in l.ij. C.de his
2 quib.ut indign.& dum subiungit Bar.pupillum conuentum † ante finitam tutelam, cedere posse spem actionis, quam habet contra tutorem. Attende, quia contrarium tenuit idem Bar. in l. si se non obtulit, in princ.ff.de re iudic.& ibi Alex.animaduertit ad istam contrarietatem, & dicit se credere hanc opinionem Bartoli hic esse ueriorem, ut ibi per eum in 2.col.& ibi Ias.colu. 17.versi.limita.

Summarium in l.j.ff.de auth.tut.

1 *Quod iure directo non licet, in consequentiam licet.*

2 *Pater potest authoritatem praestare filio in causa aduentitia, quò ad proprietatem, non autem quò ad usumfructum.*

3 *Filius an possit donare patri causa mortis ipso authorante.*

4 *Ad hoc ut filius possit donare fratri eius authoritas non exigitur.*

Bar.in l.j.ff.de aut.tutor.

1 BART. in d.l.j.sic ait in summa.quod iure † directo non licet, in consequentiam licet. Multa ad l.hanc pertinentia uide apud Bal.in l.si uxor.C. de condit. insert. & Felin. in c.edoceri, col.penul.de rescript.& aliquid per Soc.in consi.242.col.pen.in 1. vol. vbi limitat hanc l. & hoc Bartoli documentum. & dum Bart. opp. dicens, immo quod directè non licet, non licere etiam per obliquum. uide Flor.in l.emptorem.ff. de probat. & Alexan. in consi.28.Ponderatis uerbis, col.pen.in 3.vol.& omninò in consi.164.Praesuppono in 5.uol.
2 Bar.in ead.l. uersi. quaero quid si pater, tradit, patrem † posse authoritatem praestare filio in causa aduentitia quò ad proprietatem, non autem quò ad usufructum; quia patri quaeritur. vide Alex.in l.j.col.2.C.und. uir & ux.& in consi.29.col.antepe.in 3.vol.Bald.in consi.213.in 2. vol.& in consi.284.& in consi.290.& in consi.331.in 3.vol.Soc.in consi.87. colu.2.in 1.volu. Ang.in consi.143.Tria dubia. Rom.in consi.515.Signor.in consi.290.Oldrad.in consi.26.& an & quando aliquis possit authoritatem praestare in facto proprio, vide Ang.in l.j.§.fuit quaesitum.ff.ad Trebell.Alex.in cons.49.& in cons.106.in 1.vol.& omninò Soc.in cons.23.in 4.vol. & ea quae posui ad Bar.in l.si consul.ff.de adopt.
3 Bar.in ead.l.uersi.quaero quid si filius, agit an filius † possit donare patri causa mortis ipso au-
* thorante. & conclusionem Bartoli hic* communiter respuunt moder.ut per Ias.in l.j.§.fuit quaesitum, col.1.versi.hic uidetur. ff.ad Trebell. & adde in contractu gesto cum patre necessarias non esse solennitates alioqui requisitas, ut per Ias.in l.pactum quod.col.fi.C.de collat.ubi ponit exemplum. & de ista quaest.Bar.vide Alex.in d.§.fuit quaesitum, & Abb.in consi.147.Factum in effectu, in fi.Barb.in c.possessiones, col.2.& seq.de reb.ecclesiae non alien.& Bal. in consi.193.
4 in 5.vol.& dum ibi Bar. dicit. aduertendum esse ex ista gl.ad hoc ut filius † possit donare patri, eius

eius authoritatem non exigi. vide Alex.in l.bonorum,propè fi.C.qui admit.& in l.j.col.2.eod.tit.& Barb.in consi.1.col.4.in 1.vol.Denique Bart.in fin.principij.huius.l.quærit, quid fiet de usufructu,si pater non potest authorari,ut sibi quæratur. vide Oldr. in consi.26. Abb.in consi.40.in fi.in 2.vol.& in c.sicut nostris,col.fi.de iureiur.Feli.in c.in super,col.5.de testi. & aliquid in c.cum nuncius,col.fi.de testi.Barb.in consi.42.col.13.in 1.vol.& Ias.in l.si quis hæres.§.fi.in 3.notab.ff.de acquir.hæred.post Ang.quem ibi refert.

Summarium in d.l.j.§.tutor si inuitus.ff.de auth.tut.

1 *Præsentia alicuius potest esse sine consensu.*
2 *Testis an sufficiat si dicat se fuisse præsentem, an uerò necesse sit ut dicat, se etiam intellexisse.*
3 *Præsentia authoris tacentis, & intelligentis inducit authoritatem.*

Bar.in d.l.j.§.tutor si inuitus.ff.de auth.tut.

1 BART. in ead.l.§.tutor si inuitus, colligit ex tex.præsentiam † alicuius esse posse sine consensu. De hac re uide Alex.in l.ij.§.fi.ff.sol.matr.ubi ait ad hanc opinionem Bar.hic doctores communiter accessisse,& in l.j.col.20.ff.si cert.petat.idem sequitur in consi.70.Viso processu, col.4.versic.& licèt testis dicat,in 1.volum.& in consi.73.col.1.eod.volu.Felin.in proœm. decretal.Cæpoll.in consi.61.Barb.in consi.29.col.15.in 1.vol.& in c.causam matrimonij,colu.5. de offi.deleg.& Ias.in d.l.ij.§.fi.ff.solut.matrim. & in l.j.in fi.ff. de in ius uocan. & omninò uide quæ posui ad Bar.in l.diem proferre.§.coram.ff.de arbitr.& ideo ex ijs Barto.infert ad testem,
2 † utrum sufficiat, si dicit se fuisse præsentem,an uerò necesse sit, ut dicat se etiam intellexisse? de qua re uide Ias.in rubri.C.de in ius uocan.& dum subiungit Bart.illum text.facere à contra-
3 rio sensu,præsentiam † tutoris tacentis & intelligentis inducere authoritatē, vide Barb.in cōsi.31.col.4.in 1.vol.Feli.in c.3.col.4.de iudic.Aret.in consi.161.col.3.& quamuis Bart. concludat hic,& in l.etiam, infrà eod.titulo à tutoris taciturnitate colligi non posse interpositionem suæ authoritatis, tamen in contrarium uidetur urgere; quia si tutor esset uocatus præcisè ad hoc,tunc tacendo uidetur consentire & affirmare: ita Felin. declarat Innoc. in c.1.de maio. & obe d.dicens documentum hoc esse menti tenendum. neque obstat ratio,quam adducit Bart. in d.l.etiam, scilicèt, si à taciturnitate tutoris consensus eliceretur, etiam mutus posset esse tutor; sed consequens est falsum, igitur & antecedens. Respondeo enim hæc longè esse dissimilia: nam ideo muti taciturnitas significare non potest consensum,quia non potest non tacere, & loquendo dissentire non potest, alioqui uerò est in eo, qui potest loqui, & dissentire; nam cùm sit uocatus ad hoc,& taceat,censetur consentire per prædicta: tamen magna est authoritas Bartoli & aliorum.

Summarium in l.pupillus.§.item ipse tutor.ff.de auth.tut.

1 *Fraus præsumitur eò ipsò quòd aliquis emit per interpositam personam.*

Bar.in l.Pupillus.§.item ipse tutor.ff.de auth.tut.

1 BART. in d.l.pupillus.§.item ipse tutor, colligit ex text.fraudem † præsumi eo ipso quòd aliquis emit per interpositam personam. De hac re uide aliqua per Alex.in l.j.§.quæsitum,col.1.ff.ad Trebell.Feli.in c.consuluit.col.pen.& fi.de offic.deleg.& in c.cùm quidam,colu.pen.de iureiur.& in c.edoceri,colu. penul. de rescrip.Angel.in consi.96.in primo dubio.& in l.j.§.fuit quæsitum.ff.ad Trebell.& Soc.in consi.87.col.3.& in consi.112.in 1.vol.& in consi.80.col.2. in 4.vol.& dum Bar.prosequitur distinguendo,aut tutor emit authoritate sua, & reliqua: vide eundem Bar.in l.singularia,in 5.speciali.ff.si cert.pet.ubi Ias.col.7.

Summarium in l.& si conditionalis.ff.de auth.tuto.

1 *Authoritas tutoris cum sit actus legitimus, an possit fieri sub conditione si & in quantum potest fieri de iure.*

Bar.in l.& si conditionalis.ff.de aut.tut.

1 BART. in d.l.& si conditionalis,agit,an authoritas † tutoris,cum sit actus legitimus,possit

F fieri

fieri sub conditione, si & in quantum potest fieri de iure? Bar. uidetur dicere hanc conditioné, quæ est de præsenti, non suspendere. & ex hoc inferri potest contra Io. Fabri. in §. conditiones. inst. de uerb. oblig. ubi uult, actus legitimos fieri sub conditione de præterito uel de præsenti. vide Feli. in c. cùm contingat, col. 3. de off. deleg.

Summarium in l. obligari. §. tutor. ff. de auth. tut.

1 *Authoritas debet in ipso negocio interponi.*

2 *Quando obligatio utilis est pupillo non solum authoritas ex post facto interuenire potest, sed etiam sine authoritate tutoris pupillus potest obligari.*

Bar. in l. obligari. §. tutor. ff. de auth. tut.

1 BART. in d. §. tutor, ait, authoritatem † debere in ipso negocio interponi. De hac re vide Soc. in consi. 15. & in consi. 87. in primo uol. & Alexand. in consi. 106. Quò ad præsens, in primo vol. ubi citat hoc Bartoli documentum. Illud tamen scias, authoritatem prælati, quò ad utilitatem ecclesiæ, etiam ex post facto interuenire posse, per text. in c. si qua de rebus. 12. q. 2. Abb. in c. edoceri, de rescript. ubi uide etiam Felin. & ad rem faciunt trad. per Bal. in l. quæcunque. C. de bon. quæ liber. Limita id, quod hic, & alibi dicitur de authoritate præstanda pupil-
2 lo, maximè inst. de aut. tut. in principio, & alioqui obligari † non possit, ut non habeat locum, quando illa obligatio utilis est pupillo: nam tunc non solùm authoritas ex post facto potest interuenire, sed etiam sine authoritate tutoris, pupillus obligari potest. glo. est singul. secundum Ange. in l. ij. ff. de accept. & vide ibi Imol. & Corset. in singul. suis in uoce, Pupillus. Ad rem faciunt, quia hoc idem dicitur etiam in contractu mulieris, ut ualeat sine decreto, quando ei utilis est. Dec. in consi. 331. col. 2. in l. Barbarius. ff. de offic. prætor, & multos casus similes attulit Feli. in c. causam, col. pen. de iudic.

Summarium in l. accipientis. ff. de auth. tuto.

1 *An sufficiat si unus procurator, qui plures habet causas coram iudice compareat, & dicat, compareo pro omnibus causis meis.*

Bar. in l. accipientis. ff. de auth. tut.

1 BART. in d. l. accipientis, in fi. quærit, nunquid sufficiat † si unus procurator, qui plures habet causas, coram iudice compareat, & dicat; compareo pro omnibus causis meis? vide Alex. in l. si finita. §. Iulianus, col. 2. versi. item in quantum. ff. de damn. infec. ubi subnectit aliam quæstionem de eo, qui saccum scripturarum produceret, quatenus faciunt pro se? vide Ias. in l. Titiæ textores. in princ. col. 2. ff. de leg. 1. & Feli. in c. imputari, in fi. de fid. instrum. & uide Barb. in consi. 8. colu. fi. in 1. volu.

Summarium in l. si tutor. ff. de auth. tut.

1 *Non cogitur tutor in certo contractu authorari pupillo.*

Bar. in l. si tutor. ff. de auth. tut.

1 BART. in d. l. si tutor, sic ait in summa, Non cogitur † tutor in certo contractu authorari pupillo. vide Rom. in consi. 149. in princ. & solutionem, quam dat Bar. hic in fi. ad contraria sequitur Alex. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori, col. 5. ff. de oper. nou. nunc.

Summarium in l. potest. ff. de auth. tuto.

1 *Appellatione bonorum mobilium, uel immobilium, an & quando ueniunt iura, & actiones.*

2 *In uenditione, cuius loci & territorij dicantur esse nomina debitorum.*

3 *Si testator dicit, substituo talē in oībus bonis meis mobilibus, et immobilib. iura et actiones nō cōtinētur.*

Bar. in l. potest. ff. de auth. tut.

1 BART. in d. l. potest, tradit, an & quando appellatione † bonorum mobilium, uel immobilium ueniant iura & actiones. De hac re vide Alexand. in l. à diuo Pio. §. in uenditione, in primo notabili. ff. de re iudic. ubi Ias. in quarto notabili colum. 63. Alexand. in consi. 16. colum. fi. & in consi. 45. colum. 4. versic. Primo enim considero. & in consi. 125. colum. 5. in primo vol. & in consi. 27. columna fin. in tertio uolum. in consi. 136. & in consi. 244. in 6. volum. Socin. in consi. 101. in 1. vol. Aret. in cons. 54. propè fi. Feli. in c. omnes leges, nu. 22. in addit. ad princip.

õpus Abb.in decretum. & aliquid in procem.decretal.col.3. Bart. in consi. 50. Filius Petri de Florentia. Abb.& Barb.in c.nulli.de reb.eccl.non alie.in cap.2. per illum tex.de relig.domi.& omnino Ang.in l.si constante.§.si bona mulieris.ff.sol.matr. Alex. & Bart.in d.§. in uenditione.

2 Cuius autem loci, † & territorij dicantur esse nomina debitorum, vide Alexand. in consi. 125. in 1.volum.& in consi. 19.in 6.volu.& Socin.in d.consi. 101.& in consi. 175.in 1.volum. quid si testator legat omnia bona sua, vtrum comprehendantur nomina debitorum? vide Bart. in d.consi. 50.& tex.& doct. in l. uxoris meæ.ff. de usufru.leg. & clarius uide Bart.in l.quintus.§. argento.ff.de aur.& arg.leg.ubi not.distinguit,aut uox,omnium, applicatur generi amplo, ut non dicam generalissimo, ut puta omnia bona mea, & tunc etiam iura & actiones continentur. aut applicatur alio generi strictiori, ut omnia bona mea mobilia, uel immobilia, & tunc non comprehendantur: ita decidunt etiam Bal. Ang.Imol.& Alexand.in d.l.si constante.§.fin. ff.solut.matrim.ubi publicatis omnibus bonis mulieris,aiunt etiam debitorum nomina contineri? alioqui uerò si dictum fuisset, omnibus bonis mobilibus,& immobilibus. & decisionem hanc ad legatum attulit Alexand. in apostill. ad Barto. in d.§.argento.ad rem faciunt trad. per

3 Barto.in l. Centurio, in tertia quæstio. princip.ff.de uulga.& pupill. vbi ait, si testator † dicit, substituo talem in omnibus bonis meis mobilibus, & immobilibus, iura & actiones non contineri. & hanc opinionem testatur esse * communem Alexand.in d.§.in uendititione,in primo notabili.& idem sentit ibi Ias. in quarto notabili dicens se consuluisse ultra montes, donationem omnium bonorum mobilium, & immobilium,iura & actiones non complecti. & in legato sequitur Bartolum in d. consi. 50. idem tradit Ias.in l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.oblig. Redeundo autem ad dicta Bart.hic,vide eundem Bar.in l.si conuenerit,2. ff.de pignor.acti.& in l.j.C.si aduers.transact. Et an appellatione immobilium contineantur actiones, vide Bar.in l.ad resoluendum,C.de prædi.minor.

Summarium in l.inter pupillos.ff.de aut.tut.

1 *Diuisio an & quando inter pupillos fieri possit.*

Bar.in l.inter pupillos.ff.de aut.tut.

1 BAR. in d.l.inter pupillos,tradit,an & quando † inter pupillos possit fieri diuisio. Aret. in cons. 22.& dum Bar.ait,pupillum,quando ei expedit,ut quia socium habet rixosum,posse prouocare ad diuisionem cum authoritate iudicis, vide Alexand.in consi.7.in fi.in 5.vol. Paul.de Cast.in consi. 162.col. pen. Soci.in consi.67.colum. fin.uersic. sed postremò. & in consi. 165. col.fi.in 1.volum.

Summarium in l.defendente.ff.de auth.tut.

1 *Petitio restitutionis impedit executionem sententiæ.*

Bar.in l.defendente.ff.de aut.tuto.

1 BART. in d.l.defendente, sic ait in summa. Petitio restitutionis † impedit executionem sententiæ. circa istam.l.uide omninò Aret.in l.necessarijs,col. 5.versi.sed redeundo. ff. de peti. hæred.ubi attendit hunc tex.tanquam singul. ad probandum sententiam ualidam ferri posse contra pupillum antequam se immisceat. dicit etiam intellectum tertium gl. & Bartoli,iudicem, scilicet, restitutionem concessisse causa cognita, contra illum tex.esse. Item dum dicitur hic, exceptionem post sentẽtiam opponi posse,quæ est peremptoria,& ibi hoc declaratur. & ad declarationem huius.l.vide etiam alios, in d.l.necessarijs. & dum Bar.hic in fi.declarat, petitionem restitutionis ita demum impedire executionem sententiæ, si causa restitutionis erat euidens. vide Barb.in consi.8.col.2.& seq.in 1.vol.& Rom.in consi.160.

Summarium in l.j.ff.quando ex fac.tut.

1 *Quando pupillus conuenitur ex dolo tutoris,non admittitur probatio per iuramentum in litem.*

Bar.in l.j.ff.quan.ex fact.tut.

1 Bart. in l.j.sic ait in summa. Quando pupillus † conuenitur ex dolo tutoris, non admittitur probatio, per iuramentum in litem. vide Barb.in consi.17.col.2.& seq.in 2.volu. & in consi.38.col.fin. & in consi.85.col.2.eod.vol.& dum Bar. in primo notabili dicit generaliter, vbi aliquis ex dolo alterius conuenitur, non admitti probationem per iuramentum in litem, vide Ias.in l.in actionibus,col.8.versi.septimò.ff.de in lit.iuran.

Summarium in l.si tutor.ff.quando ex fac.tut.

1 *Quod tutor uel curator acquirit,ex pecunia minoris,efficitur ipsius minoris.*

Bar.in l.si tutor.ff.quand.ex fact.tut.

1 Bart. in d.l.si tutor,inquit,id totum,quod tutor † uel curator acquirit ex pecunia minoris,effici ipsius minoris. vide Alex.in consi.49.col.fi.in 1.vol.& in consi.37.col.pen.in 4.volu. ubi citat hunc tex. Quid si non apparet tutorem de pecunia minoris acquisiuisse, & sit factus ditior,utrum præsumatur ditatus de bonis ipsius minoris? Soc.in consi.182.colu.2.in 1.volu. ait,eum de suo ditatum esse censeri.

Summarium in l.post mortem.§.tutor.ff.quan.ex fact.tut.

1 *Tutor qui contraxit super re ad pupillum pertinente, in dubio censetur tutorum nomine extraxisse.*

Bar.in l.post mortem.§.tutor.ff.quand.ex fact.tut.

1 Bart. in d.§.tutor, inquit, tutorem, † qui contraxit super re ad pupillum pertinente, in dubio censeri tutorio nomine contraxisse. Hoc idem ait Bart.in l.fin.infrà eodem titu. & clarè in l.cùm post mortem.§. qui cùm esset, suprà de administra. tutor. vbi uide omninò quæ posui ad Bar.& uide Alex.in consi.40.in 5.vol.ubi sequitur hoc Bartoli documentum,& Bal.in consi.2.col.2.in 5.vol.& dum Bar.distinguit circa negociorum gestorem, dicens, aut est certum,& reliqua. vide Bar.in l.post dotem, col.3.& Ias.colu.56.versic.circa secundum notabile. ff.solut.matrim.

Summarium in l.j.§.sciendum.ff.de suspec.tut.

1 *Accusatio suspecti tutoris an sit ciuilis uel criminalis.*

Bar.in l.j.§.sciendum.ff.de susp.tut.

1 Bart. in d.l.j.§.sciendum,quærit,utrum † accusatio suspecti tutoris sit ciuilis, an criminalis? deciditque,si agitur solùm ad hoc,ut remoueatur, ciuilem esse: alioqui uerò, si etiam ad impositionem pœnæ ageretur. Limita primum dictum, nisi remotio à tali officio esset omnis pœna,quæ in huiusmodi re posset iniungi: quoniam tunc diceretur criminalis,secundum Abb.in tubrica de iudic.col.fi.& ibi Feli.per tex.in c.tuas.in fi. de simon. & dum Bar.citat.c.tuæ,de procur.dico ex illo tex.non colligi,an causa sit ciuilis,an mixta.

Summarium in l.tutor.ff.de suspec.tut.

1 *Vbi sunt duæ regulæ, quæ concurrant, & una sit permissiua, & alia prohibitiua, potiorem esse prohibitiuam.*

2 *Quando testator in una parte testamenti mentionem fecit de filijs masculis, & in alia de filijs simpliciter, non subintelligitur ista qualitas masculinitatis.*

Bar.in l.tutor.ff.de susp.tut.

1 Bart. in d.l.tutor,in princ.colligit ex tex.ubi sunt duæ † regulæ,quæ concurrunt, & una sit permissiua,& alia prohibitiua,potiorem esse prohibitiuam. vide Dec.in cons.3. & Ias.in l.j. §.veteres.ff.de acquir.poss.col.3.in 3.notab.ubi multa in contrarium adducit, & tenet contra Bar. in l.si Rufinus. C.de testam.milit. & Alexand.in l.j.§.fin.in fin.ff.de oper.nou. nuncia.Huius documenti exemplum ponitur: nam regula, quæ habet, unam partem testamenti, ab alia

ab alia declarari; contraria est illi regulæ, qua traditum est, si testator in casu proposito idem uoluisset, hoc idem expresisset. hæc enim regula, quia est negatiua, præfertur: nisi aliud ex coniecturis colligeretur. Dec. in consi. 15. & in consi. 599. ex hoc infertur ad illam quæstionem,
2 quando testator † in una parte testamenti mentionem fecit de filijs masculis, & in alia de filijs simpliciter, ut non subintelligatur ista qualitas masculinitatis; quia regula, quæ hoc negat, tanquam potior est præferenda. De qua re uide subscriptionem Decij, & aliorum ad consilium
* Mari. Soc. iuni. 128. nu. 208. & nu. 223. ubi habetur, in hanc sententiam * communiter itum esse. & idem confirmat ipse Mar. in consi. 190. nu. 20. & in cons. 29. nu. 12.

Summarium in d. l. tutor. § . præterea. ff. de suspec. tut.

1 *Condemnatus per inquisitionem, non efficitur infamis.*

Bar. in d. l. tutor. §. prætereà. ff. de suspect. tuto.

1 Bart. in ead. l. in §. prætereà, colligit ex gl. condemnatum † per inquisitionem non effici infamem. & de hoc remittit se ad ea, quæ dixit plenè in l. infamem. C. de publi. iudic. ubi posuit longam distinctionem, ut ibi uidere est. De hac re uide Ang. de Aret. in §. ex quibusdam, colu. 4. uersi. quæro an damnatus ex inquisitione. inst. de pœn. temer. litig. Abb. in rubrica de iudic. col. fi. & in c. inquisitionis, de accusat. & in consi. 25. col. 2. in tertio dubio in 1. vol. Rom. in consi. 208. col. 2. Card. in consi. 94. in 1. dub. & quæ posuit Zanet. in repet. capituli primi de accusat. in 5. differentia.

Summarium in d. l. tutor. § . si tutor. ff. de suspec. tut.

1 *An tutor remoueri debeat propter inimicitiam fratris pupilli, uel transuersalium, arbitrio iudicis relinquendum est.*

Bar. in d. l. Tutor. §. si tutor. ff. de suspec. tut.

1 Bart. in ead. l. §. si tutor, dicit relinquendum † esse arbitrio iudicis, an tutor remoueri debeat propter inimicitiam fratris pupilli, uel transuersalium. uide Ias. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori, & ibi Ias. col. 8. q. 9. ff. de oper. nou. nunc.

Summarium in d. l. tutor. § . tutores qui repertorium. ff. de suspec. tut.

1 *Tutor, qui non facit inuentarium, uel pecuniam pupilli non deponit, pertinaciter, in uinculis est detinendus, nisi sit positus in dignitate.*

Bar, in d. l. tutor. §. tutores qui repertorium. ff. de susp. tut.

1 Bart. in ead. l. §. tutores qui repertorium, inquit, tutorem, † qui non facit inuentarium, uel pecuniam pupilli non deponit pertinaciter, in uinculis esse tenendum: nisi sit positus in dignitate. vide Alex. in consi. 290. in libro in quo primi & secundi volum. consilia continentur. Abb. in consi. 42. in 2. vol. Rom. in consi. 120. & in consi. 141. Ana. in consi. 21. & quæ posui in annot. in Bar. in l. tutor qui repertorium. ff. de administr. tut. Ad id uerò quod ait Bar. de constitutis in dignitate, vide Feli. plenè in c. pastoralis, de off. deleg. ubi multis exemplis aperit, quantum dignitati à legibus tribuatur in criminalibus.

Summarium in l. hæ enim. ff. de suspec. tut.

1 *Remotus absque dolo non est infamis.*

Bar. in l. hæ enim. ff. de suspec. tutor.

1 Bart. in d. l. hæ enim, sic ait in summa. Remotus † absque dolo non est infamis. & si causa non exprimitur in sententia, non præsumitur damnatus ex causa famosa. posteà quærit Bart. quomodo possit esse ut nulla causa exprimatur? vide in hac re Feli. in c. pen. col. 3. versi. difficilius, de except. & in c. sicut, col. 10. de re iudic. & in c. cùm te, col. 2. & fi. eod. titu. Aret. in consi. 31. col. pen. & Bal. in c. super literis, col. 6. de rescript.

Summarium in l.impuberibus.§.prætereà.ff.de suspe.tuto.

1 *An propter fugam aliquis efficiatur suspectus.*
2 *Fuga aliquando non imputatur alicui ad delictum, sed ad probationem alterius criminis.*

Bar.in l.impuberibus.§.prætereà.ff.de susp.tut.

1 BART. in d.l.impuberibus.§.prætereà, tradit, an propter † fugam aliquis efficiatur suspectus? De hac re uide Raph.Cuma.in consi.175.& Felin. omninò in c.nullus, de præsumpt.ubi ponit regulam cum fallentijs. Dec.in consi.234.Attende in hac materia, quæ multoties & diuersimodè possunt contingere. Aliquando fuga imputatur alicui ad delictum, ita quòd fuga & delictum sunt idem, & tunc probata fuga dicitur etiam probatum esse delictum. ita procedit tex.in l.iij.§.desertorem, & §.emansor. ff.de re milit. & in l.quis sit fugitiuus.§.apud Labeo-
2 nem.ff.de ædil.edict. Aliquando fuga † non imputatur alicui ad delictum, sed ad probationem alterius criminis, & eo casu si sola suspicio sufficit ad sententiam, ut est in suspecto tutore, & tunc dicitur ex fuga probatum esse crimen, quod in sola suspicione consistit. & ita procedit iste tex.hic, & tex.in l.locorum.C.de om.agr.deser.lib.12. Aliquando autem adducitur fuga ad probationem alterius criminis, in quo plenæ probationes exiguntur, ut in l. sciant cuncti. C.de probat.& eo casu fuga nec plenæ, nec semiplenæ sufficit probationi, sed ex ea, quædam oritur suspicio, ut habetur in l.j.C.de rapt.uirg.& in l.lege Cornelia.ff.ad Syllan. tradit Bart. in l.fin.ff.de quæst.& doct.in l.admonendi.ff.de iur.iur.Ista tamen ultima conclusio multas patitur limitationes, ut recto ordine tradit Paulus Grillandus in tract.de relaxatione carceratorum, in tit.de fuga incarcerati, in 1.quæst.

Summarium in l.impuberibus.§.item si quis.ff.de suspec.tut.

1 *Tutor si est contumax remoueri potest.*
2 *Ille qui est contumax in allegando, & producendo iura sua, quomodo debeat citari.*

Bar.in d.l.impuberib.§.item si quis.ff.de suspec.tut.

1 BART. in ead. l. §. item si quis, inquit, tutorem, † si est contumax, remoueri posse. & ibi tradit formam procedendi contra contumacem. De hac re, quomodo contumax condemnari possit, an cum citatione, an sine: vide Bar.in l.non ignorat.C.de fruct.& lit. expen. & in l.iij.§.si ad diem.ff.de re milit.ubi distinguit, aut est pœna, quæ respicit primum processum, super quo contumacia est admissa, ut contra contumacem sententia proferatur; uel ut ad primum, aut ad secundum decretum perueniatur: & eo casu citationem non exigi. Aut pœna ipsum processum non respicit, sed uenit extrinsecus, ut si de damnando aliquem propter contumaciam ageretur, uel de remouendo eum ab officio; & tunc ait Bart. necessariam esse citationem. Limita tamen hoc nisi in prima citatione facta esset comminatio procedendi ad ulteriora, quia tunc alia citatio non exigeretur, ut per Bart.hic, & in d.l.non ignorat, & Ias. in l.j.in principio.colum.fin.versic. tenendo. ff.si quis iusd.non obtemp. & de hac re uide eundem Ias.in l.sancimus, colum.4.in 2.quæst.C.de iudic.Attende quoniam ista limitatio non uidetur posse subsistere, quia Bart.in d.l.non ignorat, qui ad hoc fuit allatus, loquitur de expensis debitis ratione contumaciæ, ita ut non requiratur noua citatio, quando in libello comminatum esset de procedendo ad ulteriora. nos uerò in proposito casu loquimur quando alia pœna est imponenda, ut puta mulctando, uel remouendo contumacem ab officio, & ita loquitur Barto. hic. sed ille casus longè distat à primo, ut expresè sentit Barto. in dicto §.si ad diem, igitur hæc limitatio Barto. hic sustineri non potest. nam alioqui nulla esset differentia inter primum & secundum casum; quia in utroque casu si facta est comminatio, potest ad ulteriora procedi, & in neutro si non est facta; ita ut inania redderentur uerba Barto. in dicto §. si ad diem. nisi fortè diceretur, in primo casu generaliter comminatum fuisse, in secundo autem specialiter sub pœna mulctæ. De hac re vide latè Alexand.in l. si finita.§.Iulianus, colum. 1.& seq.ff.de damn. infec. & Felin.in cap.1. columna 5, de iudic.& ibi Dec. in 24. columna

post

2 poſt Abb. Scias etiam in hac re eum, qui eſt contumax † in allegando, & producendo iura ſua debere citari ſecundum gl. in auth. iubemus. C. de iudic. & formam procedendi contra contumacem, tradit Abb. in c. pro ut, de dol. & contu. quomodo autem quis dicatur uerè & propriè contumax, vide Ang. in conſ. 187. & in conſ. 206. & quot modis aliquis dicatur contumax, tradit Abb. in c. 2. de dol. & cont.

Summarium in l. nihil. §. Imperator. ff. de ſuſpect. tut.

1 *Pater poteſt cogi ad ſe obligandum pro filio tutore, ſi eſt neceſſe.*

Bar. in l. nihil. §. Imperator. ff. de ſuſp. tut.

1 Bart. in d. §. Imperator, ait, Patrem † cogi poſſe ad ſe obligandum pro filio tutore, ſi eſt neceſſe. vide Bal. nouel. in tract. de dote, in 6. in 20. priuilegio.

Summarium in l. excuſantur. §. 1. ff. de excuſ. tut.

1 *Priuilegium conceſſum ob numerum filiorum, an ceſſet, ſi poſteà filij moriantur.*

2 *Verba legis, & ſtatuti ſunt intelligenda, ut effectum habeant permanentem.*

Bar. in l. excuſantur. §. j. ff. de excuſ. tut.

1 Bart. in d. l. excuſantur. §. 1. tradit, an priuilegium † conceſſum ob numerum filiorum ceſſet, ſi poſteà filij moriantur? vide Alex. in l. ſi cùm dotem. §. ſi maritus, col. 3. & ſeq. ff. ſol. matr. Ana. in conſi. ultimo. & Iaſ. in l. ſciendum. §. ſi. ff. qui ſatiſd. cog. & ad rem faciunt trad. per Iaſ. in l. j. §. veteres. ff. de acquir. poſſ. ubi tenet ſufficere qualitatem, quæ requiritur, adfuiſſe à principio, quamuis poſteà non duret. de qua re vide Alber. de Roſat. in 2. par. ſtatutorum, quæſt. 108. ubi ſolenniter hanc materiam uentilauit. Bar. & Iaſ. in l. ex facto, in princ. ff. de uulg. & pupill. gl. in c. ſtatutũ, in uoce, canonicus. & ibi Anch. de reſcr. in 6. & Anch. in proœm. eiuſdem libri ſexti & in clem. & ſi principalis, de reſcrip. vide etiam trad. per Bart. in l. præcipimus. §. ſanè. C. de appell. Ang. in l. ſi quis hæredem. C. de inſt. & ſubſt. & in conſi. 34. & in conſi. 141. & in conſi. 159. & in l. ſubſt. vbi etiam Imol. ff. de uulg. & pupill. Io. And. omnino in c. decet. de reg. iur. in 6. & eſt gl. not. & ibi Bart. in l. fin. C. de indic. uidu. toll. Io. Brunellum in tract. de ſponſalibus & matrimonijs, concluſione 32. in 4. dubio. nu. 2. & quòd ſufficiat cõditionem extare, quamuis non duret, habetur in l. pen. ff. de cond. inſt. Attende tamen circa prædi-
2 cta id quod ait Abb. in conſi. 69. in 1. vol. ubi ait, uerba legis † & ſtatuti eſſe intelligenda, ut effectum habeant permanentem, maximè in odioſis. & exemplum ponit in ſtatuto, quo cautum eſt, gabellam ſolui debere de quolibet dato in ſolutum. ſi aliquis datum obtinuit, quod poſteà fuit inciſum, ut gabella ſolui non debeat. Puto in huiuſmodi inueſtigatione diligenter adnotandum eſſe hoc Bartoli documentum, an ſcilicèt ſimus in indiuiſibilibus, an in ijs, quæ recipiunt diuiſionem.

Summarium in l. idem Vlpianus. §. ſunt & alij. ff. de excuſ. tut.

1 *Tantum operatur certa ſcientia Principis, quantum ipſa diſpenſatio ſuper illo actu operaretur.*

2 *Papa committendo cauſam appellationis ſi narrat bis fuiſſe iudicatum, derogat titulo, ne liceat tertio prouocare.*

Bar. in l. Idem Vlpianus. §. ſunt & alij. ff. de excuſ. tut.

1 Bart. in d. §. ſunt & alij, colligit ex tex. tantum operari certam † ſcientiam Principis, quãtum ipſa diſpenſatio ſuper illo actu operaretur. De hac re vide Abb. & Feli. in c. cùm inter, de except. Raph. Cuma. in conſi. 81. Abb. in c. ad hæc, col. 2. de reſcrip. Feli. in c. cùm uigeſimum, col. 3. de offic. iud. deleg. & in c. nonnulli, col. 3. verſi. fallit quartò de reſcrip. Archid. in c. præſentium, 7. q. 1. ubi ait, totam facti expreſsionem factam à Principe æquipollere clauſulæ ex certa ſcientia. ad quem accedit Abb. in c. quia diuerſitatem, de conceſſ. præben. Ant. de Butr. in c. porrecta, de confirm. util. uel inut. Anch. in conſi. 288. incip. Vltra alia. & Alexan. in conſi. 219. In cauſa & lite, in libro in quo primi & ſecundi uol. conſilia continentur, ubi ait, Papam
2 † committẽdo cauſam appellationis, ſi narrat bis fuiſſe iudicatum, derogare titulo, ne lic. tertio

prouoc.idem sequitur Card. Alex.in c.naturales, si de feudo fuer.controuers.ubi testatur hanc
* esse communem sententiam.& prædicta per doct.in l.si quis in princ.ff.de leg.3.ubi aiunt com memorationem primi testamenti habentis clausulam derogatoriam ad sequentia sufficere ad illud irritandum, non obstante clausula derogatoria in eo apposita; quia satis esse aiunt, si ex narratis colligitur eam fuisse testatoris uoluntatem.

Summarium in l.scire oportet.§.oportet.ff.de excusat.tut.

1 *An exceptio possit opponi in scriptis, & sine causa.*

Bar.in l.scire oportet.§.oportet.ff.de excus.tut.

1 BART. in d.§.oportet, quærit, an exceptio † possit opponi in scriptis, & sine causa, cùm excusatio sit quædam exceptio. vide Lanfr.in repet.c.quoniam contra, col.5.de probat.& circa illum tex.uide Imol.in cons.112.col.5.

Summarium in l.spadonem.§.qui absolutus.ff.de excus.tut.

1 *Quilibet præsumitur uiuere usque ad centum annos.*

Bar.in l.spadonem.§.qui absolutus.ff.de excus.tut.

BART. circa hunc tex.nihil scribit, tamen attende tu gl.in hoc.§.in uoce, depositionibus.
1 ex qua colligitur limitatio ad illam regulam, quemlibet præsumi uiuere † usque ad centum annos, ut non procedat nisi quando principaliter de hoc ageretur, alioqui uerò si incidenter: ita not.inquit Raph.Cuma.in consi.43.

Summarium in l.iuris peritos.ff.de excus.tut.

1 *Tempus si non est alicui limitatum, an debeat intelligi in perpetuum.*

Bar.in l.iuris peritos.ff. de excus.tut.

BART. in hac.l.in principio nihil dixit, tamen ex eo colligitur, eum, qui non habet limita-
1 tum † tempus, debere intelligi in perpetuum. de qua re uide Felin.in cap.ex literis.nume.27. de constit.

Summarium in l.iuris peritos.§.cum oriundus.ff.de excus.tut.

1 *Si conceditur prædium situm in ciuitate ista, & pupillus alibi domicilium habeat, consilium esse, ut decretum iudicis utriusque territorij interueniat.*

Bar.in d.l.iuris peritos.§.cum oriundus.ff.de excu.tut.

1 BART. in hac ead.l.§.cùm oriundus, inquit, si uenditur † prædium situm in ciuitate ista, & pupillus alibi domicilium habeat, consilium esse, ut decretum iudicum utriusque territorij interueniat. vide Feli.in rubrica de appel.col.6.

Summarium in l.amicissimos.ff.de excus.tut.

1 *Nemo uti debet priuilegio contra eum, à quo illud fuit consequutum.*

Bar.in l.amicissimos.ff. de excusat.tut.

BART. in hac l.amicissimos, dicit quædam. sed ultra ea, dicas tu ex isto tex.in fi. colligi ar-
1 gumentum, ut nemo uti debeat priuilegio † contra eum, à quo illud fuit consecutus. Quomodo autem hoc procedat, & declaretur, vide apud Mari.Soc. iuni.in repet.l. cùm filiofamiliâs in 3.par.nu.44.ff.de leg.1.

Summarium in l.qui testamento.ff.de excus.tuto.

1 *Insertio falsæ causæ reddit sententiam ipso iure nullam fauore minoris.*

Bar.in l.qui testamento.ff.de excus.tut.

1 BART. in d.l.qui testamento, sic ait in summa. Insertio † falsæ causæ reddit sententiam, ipso iure nullam fauore minoris. vide Felin.in c.2.col.6.de rescrip.& in c. sicut, col.2. de re iudi. Card.in cons.29.col.3.Anch.in cons.1.& Roma.in cons.235.in 3.dub.

Summa-

Summarium in l. ſi cum ipſe. ff. de excuſa. tuto.

1 *Vbi aliquis ab aduerſario impeditur finire cauſam excuſationis, et tranſacta ſint tempora, poſſe ſine noua cauſa, ſiue inſtantia procedi ad excuſationem.*

Bar. in l. ſi cùm ipſe. ff. de excuſ. tut.

1 BAR. in d. l. ſi cùm ipſe, ait, ubi aliquis ab aduerſario † impeditur finire cauſam excuſationis, & tranſacta ſint tempora, poſſe ſine noua cauſa, ſiue inſtantia procedi ad excuſationem. vide Abb. in conſi. 16. in 2. uol. Barb. in conſi. 7. col. 5. in 2. uol. Alex. in conſi. 72. col. 1. in 3. uolu. & in conſi. 71. in 5. uol.

Summarium in l. adminiſtrantis. ff. de excuſa. tut.

1 *Priuilegium ſiue beneficium alicui conceſſum, porrigi debet etiam ad miniſtros.*

Bar. in l. adminiſtrantes. ff. de excuſ. tut.

1 BAR. in d. l. adminiſtrantes, inquit, priuilegium † ſiue beneficium alicui conceſſum, porrigi debere etiam ad miniſtros. vide Bal. in auth. habita. C. ne fil. pro patr. ad rem facit tex. in l. certum. ff. de uſu & habit. Aret. in conſi. 17. col. 11. & omnino uide Felin. in c. quàm ſit, de iudæ. Ad rem faciunt trad. per Abb. in c. 2. de for. comp. & doct. in c. fi. de offic. Archid. vbi habetur Epiſcopi familiam perfrui priuilegio fori eccleſiaſtici. & an & quando familiares priuilegio domini potiantur, vide Bal. in l. j. C. de epiſc. & cler. & Feli. in c. nullus iudicum, de foro compet.

Summarium in l. in omnibus. §. officio. ff. de tute. & ration. diſtrahen.

1 *Quilibet adminiſtrator tenetur ſi non facit rationem.*

2 *Si adminiſtrator in reddenda ratione adminiſtrationis negat, ſe aliquid recepiſſe, quod poſtea receptum eſſe oſtenditur, dicitur prædo.*

3 *Tutor non poteſt pecuniam pupilli ponere ad aliquod exercitium, niſi illud tẽpore patris fecerit conſuetũ.*

Bar. in l. in omnibus. §. officio. ff. de tutel. & rati. diſtr.

1 BART. in d. §. officio, ait, quemlibet adminiſtratorem † teneri ſi non facit rationem. vide in hac re Alex. in conſi. 102. col. 3. in 1. uolu. Ancha. in conſi. 316. & Soci. in conſi. 24. colu. 11. in conſi. 46. in conſi. 73. in conſi. 149. & omnino in conſ. 159. & in conſ. 213. in 1. uol. vbi ponitur generaliter de omnibus bonorum adminiſtratoribus. Anch. in conſ. 330. Rom. in conſi. 413. Fulg. in conſi. 25. & quomodo rationes confici debeant, tradit Soc. in
2 d. conſ. 46. & Dec. in conſi. 464. & unum attende in propoſita re, ſi adminiſtrator † in reddenda ratione adminiſtrationis negat ſe aliquid recepiſſe, quod poſteà receptum eſſe oſtenditur, dicitur prædo. & ex hoc infertur, officialem, qui in libris communis non poſuit omnia, quæ recepit, in quadruplum condemnari debere. Soci. in d. conſi. 46. col. pen. & ad prædicta uide de tutore. Mari. Soc. iuni. in conſi. 148. nu. 8. & Feli. in c. ſi diligenti, nu. 34. de for. compe. Item ad-
3 uerte in hac materia, quia tutor † non poteſt pecuniam pupilli ponere ad aliquod exercitium, niſi illud tempore patris fuerit conſuetum. & ſi tutor non eſt induſtrioſus, vt erat pater, neque iſto caſu id facere poterit, alioqui periculum eſt ipſius tutoris, & lucrum efficitur pupilli. Soci. in d. conſi. 24. col. pen. illud etiam non eſt obliuioni tradendum, in optione pupilli eſſe, uel agere contra adminiſtratorem ad damnum emendandum, vel petere reſtitutionem in integrum, vel rem uendicare à tertia perſona. tex. eſt & glo. in c. ex præſentium, de pignor. tradit Abb. in c. cum ueniſſent, de in integr. reſtit. Adminiſtrator autem alicuius principis, qui ſit ei coniunctus, de quibus ei rationem reddere teneatur, vide ſingul. & egregiè apud Abb. in conſ. 12. columna penultima.

Summarium in l. j. §. uerba autem. ff. quod falſ. tut.

1 *Actum ſuſtineri, in quo autoritas unius falſi, & alterius ueri tutoris interceſſit.*

Bar.in l.j.§.uerba autem.ff.quod fals.tuto.

1 BART. in d.§.verba autem,inquit,actum† sustineri,in quo authoritas unius falsi, & alterius veri tutoris intercessit. Ad istam l.uide Oldr.in consi.47.& Feli.in c.cùm super,colu.2.de offic.deleg.& ibi Barb.col.4.& seq.

Summarium in d.l.j.§.item Pomponius.ff.quod fals.tuto.

1 *An ualeant gesta à procuratore pronunciata à præside.*

Bar.in d.l.j.§.Item Pomponius.ff.quod fal.tuto.

1 BART. in ead.l.§.item Pomponius,ait,istum.§.adduci ad quæstionem, an ualeant † gesta à procuratore pronunciato à præside? vide Feli.in c.post cessionem, col.pen.de probat.Alex. in consi.245.col.2.in lib.in quo primi & secundi uolu.consilia continentur. & Roma.in consi. 454.vbi loquitur in tutore,& curatore.

Summarium in l.nouissimè.ff.quod fals.tuto.

1 *Confessio metu facta dicitur, quando aliquis confessus est in conspectu tormentorum.*

2 *A iudice præsumitur illatus terror.*

3 *Metus inducitur ex uultu terribili alicuius potentis.*

4 *Metus an purgetur si adfuerint amici, & consanguinei.*

Bar.in l.nouissimè.ff.quod falso tut.auto.

1 BAR. in d.l.nouissimè,inquit,textum hunc facere ad quæstionẽ de illo,qui positus† in conspectu tormentorum confessus est,ut dicatur,metu confessum esse.vide Alexan.in consi.98.in 3.uol.vbi ait,tex.hunc esse adnotandum ad hoc,quod non solum metus,sed etiam suspicio metus reddit actum meticulosum.& in cons.seq.& in consi.156.col.pen.& fi.in 5.volu.Cæpoll.in consi.40.col.2.in 6.dubio. Feli.in c.cum,M.col.10.& seq.de cõst.& in c.1.col.1.de off.deleg. & in c.fi.de re iudi.Aret.in consi.14.col.pen.& in consi.24.col.pen.& in consi.87.Anchar.in
2 consi.64.& in cons.24.vbi ait, semper à iudice † præsumi illatum esse terrorem. Bal.in l.interpositas.C.de transact.& in consi.26.in 3.vol.& in cons.131.col.4.in 5.vol.Barba. in consi.83. col.fi.in 3.uol.& in consi.70.col.3.in 4.vol.Dec.in cons.100.Soc.in consi.263.col.5.in 1.uol.
3 Dicas etiam metum † induci ex vultu terribili alicuius potentis. Dec.in c.quia quæsitũ.col.2. de offic.deleg.& de metu adhibito,vide Cæpoll.in cautel.144.& 151.Et qualis metus ad irritandum actum aliquem exigatur,& differentia, quæ est inter hominem, & mulierem; & quomodo probetur metus,vide plenè apud Dec.in l.in omnibus causis.ff.de reg.iur.& quid si ad-
4 fuerint † consanguinei & amici,an ex hoc metus purgetur,vide not.Ang.in consi.215.& omninò in consi.218.col.2.& ad prædicta uide Feli.in c.causam matrimonij.de offic.deleg.Mar. Soc.iuni.in consi.77.& Crauer.in cons.49. Adde metum probari per unum testem, Cæpoll.in cautel.150.& metus ac uiolentiæ exceptionem tolli spacio 30.annorum, docuit Ias.in consi. 72.in 1.uolu.

Bar.in l.cum ostendimus.ff.de fideiuss.tut.& cur.

BAR. in d.l.cum ostendimus,ait,casum huius.l.esse perpetuò menti tenendum.vide Felin. in c.fraternitatis,col.4.de testibus.

Summarium in l.j.ff.de magistr.conuen.

1 *Magistratus in his, quæ necessariò non incumbunt uniuersitati non tenentur conueniri.*

Bar.in l.j.ff.de magistr. conuen.

1 BART. in d.l.j.distinguit,circa magistratus † conueniendos, vt in ijs, quæ necessariò nõ incumbunt uniuersitati,non teneantur; alioqui uerò in alijs. vide plenè Barb.in cons. 7.col.2.& seq.in 1.uol.& pro declaratione uide Alex.in consi.245.col.penult.in lib.in quo primi & secundi uol.consilia continentur.

Summa-

Summarium in d.l.j.§.magistratibus.ff.de magistra.conueni.

1 *Quando aliquis fuit, etiam officio iudicis condemnatus, hoc debet semper intelligi, si illud fuit petitum.*

Bar.in d.l.j.§.magistratib.ff.de magisf.conuen.

BART. in ead.l.§.magistratibus, ait, ex mente Dyn. quando aliquis fuit etiam off. iudicis
1 condemnatus, † hoc debere semper intelligi, si illud fuit petitum. Ad hoc vide Alexan.in consi. 19.col.2.in 1.vol.& aliquid per Feli.in c.cùm olim, col.3.uersi.quando autem, de testi. & in c. cùm causam, col.3.eod.tit.

L.In magistratus.ff.de magistr.conuen.

HVNC tex.in sui ratione considerat Aret.in consi.19.col.7.

Summarium in l.j.§.si minor.ff.de rebus eor.

1 *Licèt fieri possit pactum uenditori de retrouendendo ei rem emptam, & interea eam retineat loco pignoris, donec ei pretium soluatur, tamen hoc non habet locum in minore.*

Bar.in l.j.in §.si minor.ff.de reb.eor.

BART. in d.l.j.§.si minor, nihil dicit. Tamen iste tex.est mirabilis ad probandum, quòd
1 etiam si fieri posit, pactum † uenditori de retrouendendo ei rem emptam, & intereà eam retineat loco pignoris donec ei pretium soluatur.l.ij.C.de pact.inter empt.& uendit.tamen hoc non habet locum in minore: quia ex quo fuit ei dominium acquisitum, non potest ad id obligari, quamuis eodem tempore concurrāt ista dominij acquisitio, & q.pactum & obligatio pignoris. & ita distinguendo sing. tenuisse Franciscum Accurs. retulit Io.Andr.in addit.ad Specul.in tit.de pact.per l.si ad resoluendum.C. de prædi.minor.

Summarium in l.magis puto.ff.de rebus eor.

1 *Ille dicitur alienare, qui repudiat legatum ei factum.*
2 *Abbas solus siue alius prælatus, etiam si bona ecclesiæ alienare non possit, tamen solus iura ecclesiæ delata repudiare non prohibetur.*
3 *Prælatus, qui recipit solutionem præteriti temporis, ecclesiæ præiudicare non potest.*
4 *Nunquid repudiatio iuris delati, sit propriè alienatio, an non.*
5 *Quare ex dissimilibus, non rectà fieri soleat illatio.*
6 *An ille, qui non acquirit, dicatur alienare.*
7 *Filius, licèt se immisceat hæreditati paternæ, non dicitur quasi contrahere cum creditoribus hæreditarijs.*
8 *Pupillus an possit solus adire hæreditatem.*

Bar.in l.magis puto.ff.de rebus eor.

BART. in d.l.§.fundum, parum dicit. Tamen iste tex.est memorabilis, quia in eo probatur,
1 eum dici alienare, † qui repudiat legatum sibi factum. nam contra istnm tex. videtur tex.expressus in l.qui autem.ff.de his, quæ in fraud.credit.vbi ille, qui non acquirit hæreditatem sibi delatam, non dicitur alienare. Ad idem est text.in l.si sponsus.§. si maritus hæres.ff. de donat.inter uir.& uxor.vbi ille, qui repudiat hæreditatem donandi causa, non dicitur alienare; quia ille, qui non acquirit, non efficitur pauperior.de hac re est tex. optimus in l.alienationis uerbum.§.qui non occasi one.ff.de uerb.signifi.vbi qui occasione acqnirendi non utitur, non dicitur alienare. Ad idem est tex.in l.non fraudantur.ff.de regul.iur.vbi Dec.multa similia memorauit, quæ hoc
2 idem confirmant, & Ang.in consi.338.& ideò dici solet, etiam si Abbas solus, † siue alius prælatus solus bona ecclesiæ alienare non posit, toto tit.de reb.eccl. non alien. Eum tamen solum iura ecclesiæ delata repudiare non prohiberi. Bald.in l.j.C.qui admit.Card.Flor.& quidam alij in c.potuit, de loca.gl.& doct.in l.iubemus.C.de sacrosf.eccles.Rom.in consi.184.Abb.in c.uerùm, nu.28.de for.compe.glo.Abb.& alij in c.ne pro defectu, de elect.vbi habetur, prælatum in iure deuoluto ecclesiæ non cogi ad habendum capituli consensum. Ad hæc accedit Dec.in cons.260. Tamen contra hoc uidetur decidere Bar.per illum tex.hic in §.fundum, in l.tutor.ff.
3 de bonor.poss.& Dec.in consi.138.col.1.vbi ait, prælatum, † qui recipit solutionem præteriti temporis,

temporis,ecclesiæ præiudicare non posse. & Abb.in c.1.de in integr.restit. ait, prælatum talia facientem obligatum esse ad interesse,& ecclesiam contra eum, uel eius hæredes agere posse. Quid dicendum? Quidam respódent ad istum text. in hoc.§.fundum, dicentes hoc ideò esse, quia pupillus non potest bona sua administrare.sed ista responsio nihil ualet, quoniam & si uera sit in se,tamen text.huic rationi non innititur, sed quia rem suam alienauit repudiando lega-
4 tum. & iste est scopus huius nostræ disputationis, scilicet, nunquid repudiatio † iuris delati sit propriè alienatio,an non: cùm iura prædicta sibi inuicem repugnare uideantur. nam iste text. aperit hanc esse ueram alienationem,alibi uerò contrà. Attende rationem huius.§. iuncta glo. quoniam ex ea colligitur solutio huius dubitationis, vt arbitror; nam hic agitur de quodam legato facto huic pupillo,quod quidem legatum,vt ait gl.recta uia transit in legatarium, eiq; dominium absque ullo ipsius facto acquiritur. Et propterea minor,qui dominium alienare nō potest,quod ei semel est acquisitum,vt in casu fortiori probauimus in lucubrat.in l.j.§.si minor,suprà hoc eodem tit.vbi uide omninò,non potest hoc legatum repudiare, ex quo dominium fuit translatum in eum ipso iuris ministerio. & repudiando, dicitur uerè,quod suum est alienare. sed d.l.qui autem,& alia iura adducta superius in contrariū,non agunt de dominio iam acquisito,sed de acquirendo. nam, si non adiretur hæreditas,dominium non est apud hæredem,& ita
5 in disparibus terminis procedunt: quare ex dissimilibus† non recta fieri solet illatio.l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de uerb.oblig.cum simil.Non obst.prælatum,qui non acquirit,teneri ad interesse: quia est ad instar tutoris,qui non solum tenetur de malè administratis, verùm etiam de neglectis.l.tutor qui repertorium.§.si tutor.& §.si post depositionem,suprà de admin.tut.vt habetur per Nicol.de Neap.in l.j.ff.de tutel.& ratio.distr. & Soc.in consi.11.in 1.volu. & ideo non est mirum si tenetur,non enim propterea obligatur,quòd alienauit, sed quòd non acquisi-
6 uit. & de hoc nostra (ut prædixi) non est contentio,sed de hoc tantùm,an ille,qui non † acquirit,dicatur alienare: an non. & ad prædicta uide Abb.in c.1.de dol.& contum.Feli.in c.in præsentia.nu.104.de probat.& in c.cum omnes,de const.& in c.2.col.5.eod.titu.Roma.in consi. 321.Barb.in c.super,col.3.& seq.de reb.eccl.non alien. Attende hic quoniam tenēdo opinionem,de qua egi paulòante, scilicet.l.qui autem, procedere in hæreditate delata,quæ nisi adeatur,atque ita nisi mediante facto hæredis,non acquiritur,& ideo nō dicitur alienatio, quamuis repudietur. Ex hoc potest noua & pulchra fieri illatio,vt hoc non habeat locū in suo, cui absq; ullo ipsius facto acquiritur hæreditas paterna iure continuationis, non iure deuolutionis, aut nouæ acquisitionis,vt per Bar.ad quem alij accesserunt in l.si infanti.C.de iur.delibe. & Maria.
7 Soc.iuni.ut alios breuitatis causa prætermittam in consi.119.nu.23.& ideo licèt filius † se immisceat hæreditati paternæ,non dicitur quasi contrahere cum creditorib.hæreditarijs,ut eleg. & eruditè docuit Dec.in consi.331.ex cuius dictis ista nostra conclusio corroboratur:quia ex quo abstinēdo se ab hæreditate,abijcit à se quod suum est uerè & propriè,illud sequitur, vt ista dici uerè alienatio debeat. Tamen cogita. Hoc in loco non ab re est inuestigare,utrum pupil-
8 lus † possit solus adire hæreditatem? et uidetur quòd non,etiam si esset lucrosa.l.potuit, & ibi Bal.& alij.C.de iure deliber. Tamen si probaretur hæreditatem non esse grauatam ære alieno, & esse lucrosum,contraria opinio potior uideretur,per gl.sing.in l.si quis mihi bona.§.si seruus
* fisci.ff.de acquir.hæred.& ibi Angel.& Paul.de Castr. sed * communis opinio, est contraria,ut per Ias.in d.l.potuit.

Summarium in d.l.magis puto.§.non passim.ff.de reb.eor.

1 *Aliud est si liberum arbitrium concederetur,& aliud si arbitrium simpliciter.*

Bar.in d.l.magis puto.§.non passim.ff. de reb.eor.

1 BAR. in hac ead.l.§.non passim,aliud esse si liberum † arbitrium concederetur, & aliud si arbitrium simpliciter. vide Imol.in consi.98.

Summarium in l.Paulus.ff.de rebus eor.

1 *Ex testamento licet inualido probatur uoluntas testatoris.*

Bar.

Bar. in l. Paulus. ff. de reb. cor.

1 BART. in d. l. Paulus, ait, ex testamento † quamuis inualido probari uoluntatem testatoris vide Aret. in consi. 17. col. 8. & in consi. 103. Quid dicendum de scriptura confecta à testatore, vtrum ex ea eius uolunias eliciatur, quemadmodum fit ex testamento inualido? videtur dicendum quòd non, per ea quæ tradit Dec. in consi. 448. quem uideas omnino.

Summarium in l. consilio. §. cum dementis ff. de curat. furio.

1 *Contra exceptionem rei iudicatæ curatore primo remoto, datur replicatio hæredi furiosi.*

Bar. in l. consilio. §. cum dementis. ff. de curat. furio.

1 BAR. in d. §. cum dementis, sic ait, Contra † exceptionem rei iudicatæ, curatore primo remoto, datur replicatio hæredi furiosi. & reliqua, vt hic per Bar. vide ad hanc. l. pulchrè trad. per Imol. in consi. 98. & in consi. seq. in 6. dubio.

Summarium in l. excusantur. ff. de excusa. tuto.

1 *Ille intelligitur esse senex, qui est natu annorum septuaginta.*
2 *Præsumptio facit plenam probationem in his, quæ sunt consona ueritati.*
3 *Qualitas à lege requisita, est uerè probanda, nec sufficit legis præsumptio.*

Hæc quæ sequuntur sunt commentaria Nicolai de Neapoli, in l. excusantur. ff. de excusat. tuto.

1 NICOL. de Neap. in l. excusantur. ff. de excusat. tut. col. 1. dicit, eum intelligi esse † senem, qui est natu annorum lxx. vide Oldr. in consi. 93. col. fi. & Feli. in c. quoniam frequenter, vt lit. non contest.

2 Nicol. de Neapoli in ead. l. col. 2. inquit, præsumptionem † facere plenam probationem, in ijs, quæ sunt consona ueritati. Ista decisio est falsa quando statutum exigit probationem: quia intelligendum est de uera, non autem de præsumpta probatione. Alex. in l. licèt Imperator, colu. 1. ff. de lega. 1. & in proposita re Bar. in l. j. in princip. de fide instru. & Barb. in consi. 9. col. 7.
3 in 2. uol. Ad rem optimè faciunt trad. per Cæpoll. in consi. 57. vbi expressè ait, qualitatem † à lege requisitam, esse uerè probandam, neque sufficere legis præsumptionem. Attende, quoniam hoc credo posse limitari, procedere vbicunque probatio uera super illo actu inueniri posset; sed vbi hoc non nisi præsumptiuè probari posset, vt puta si esset conditio filiationis, tunc dicendum puto, sufficere si probetur eo modo, quo probari potest, scilicèt, præsumptiuè, vt not. decidit Feli. in rubr. de probat. Ad illud autem, quod subijcit Nicol. de Neap. de indicijs, vide Alex. in consi. 5. col. 2. in primo vol.

Nicol. de Neapoli in l. sed & reprobari. ff. de excusat. tut.

NICOL. de Neap. in d. l. sed & reprobari, in princip. inquit, hanc. l. facere, ad id, quod semel fuit factum in regno ab Archiepiscopo Capuano, qui omnes iterum examinari uoluit. vide Feli. ad hæc in c. ex literis, col. 3. & seq. de const. Oldr. in consi. 18. Abb. in c. cum secundum, col. 3. de probat. & Ias. in l. ex hoc iure, col. 2. ff. de iust. & iur.

Summarium in l. sed & reprobari. §. amplius ff. de excusat. tut.

1 *Priuilegium concessum ciuitati, vtrum porrigatur ad uillas.*

Nicol. de Neap. in d. l. sed & reprobari. §. amplius. ff. de excus. tut.

1 NICOL. in ead. l. §. amplius, col. 2. discutit, vtrum priuilegium † concessum ciuitati, porrigatur ad uillas? vide ad rem hanc ea, quæ colliguntur ex dictis Ias. in l. ij. §. prætor, in 4. not. ff. de in ius uocan. Et dum subnectit Nicol. in uers. præterea, etiam in legatis fieri latam interpretationem. Dicas hoc esse uerum, vbi agitur de sustinendo testamento, alioqui uerò ubi de ampliando legato ageretur: nam in dubio testator censetur minus grauare hæredem, quàm possibile sit. & ita respondet Ias. in l. ij. col. 2. C. de in ius uoc.

Summarium in l. idem Vlpianus. §. sunt & alij. ff. de excusa. tut.

1 *Scientia principis æquipollet clausulæ non obstante.*

Nicol.

Nicol. de Neap. in l. idem Vlpianus. §. sunt & alij. ff. de excusa. tut.

1 Nicol. in d. §. sunt & alij, colligit ex tex. scientiam † Principis æquipollere clausulæ, non obstante. vide Feli. in c. cum inter, de except. las. in l. de pupillo. §. si in pluribus. ff. de oper. noui nunc. & quæ plenè posui suprà ad Bar. in hoc eodem. §.

Summarium in l. scire oportet. §. aliud. ff. de excusa. tuto.

1 *Quotiescunque ex uerbis simpliciter intellectis sequitur iniquitas, recedendum est à uerbis, ut seruetur mens constituentis.*

Nicol. de Neap. in l. scire oportet. §. aliud. ff. de excusat. tut.

1 Nicol. in d. l. scire oportet. §. aliud autem, colligit ex text. quotiescunque ex uerbis † simpliciter intellectis sequitur iniquitas, recedendum esse à uerbis, ut seruetur mens cõstituentis. Ad hoc uide pulchrè Rom. in consi. 8. col. fi. & in consi. seq. in 3. uol. Corn. in consi. 77. col. 2. in 1. uol. vbi declarat, & Ang. in cons. 170.

Summarium in d. l. scire oportet. §. consequens. ff. de excusa. tut.

1 *Ex sententia lata contra ius litigatoris non expresso errore in sententia, an ualeat.*

Nic. de Neap. in d. l. scire oportet. §. consequens. ff. de excus. tut.

1 Nicol. in ead. l. §. consequens, agit de sententia † lata contra ius litigatoris non expresso errore in sententia, vt hic per eum, vide Feli. in c. cum inter, col. 2. de re iudic. & in c. sicut, col. 2. eodem titulo.

Summarium in d. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tuto.

1 *Oportere excusationem proponere infra quinquaginta dies.*

Nicol. de Neap. in d. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excus. tut.

1 Nicol. in ead. l. §. sufficit, dicit, oportere † excusationem proponere infra quinquaginta dies. & hunc tex. ait, esse pulchrum. Dicas hunc tex. afferri ad probandum, in declarationibus curarum sufficere rationem generalem. De qua re uide Corn. in consi. 170. col. fi. in 1. uol.

Summarium in d. l. scire oportet. §. scire. ff. de excusa. tut.

1 *Si iudex statuit terminum parti, infra quem dilatorias exceptiones proponere debeat, ipse autem una proposita, dicit alias sibi esse saluas, ut propterea non sint saluæ, nisi eas expresserit.*

Nicol. de Neap. in d. l. scire oportet. §. scire. ff. de excus. tut.

1 Nicol. in ead. l. §. scire, in fi. ait, si iudex † statuit terminum parti, infra quem dilatorias exceptiones proponere debeat, ipse autem una proposita dicit, alias sibi esse saluas, vt propterea non sint saluæ, nisi eas expresserit. vide Feli. in c. pastoralis. col. 4. in fi. de except.

Summarium in d. l. scire oportet. §. oportet. ff. de excus. tut.

1 *In electione rei esse proponere exceptionem in scriptis, uel sine scriptis.*

Nicol. de Neap. in d. l. scire oportet. §. oportet. ff. de excusa. tut.

1 Nicol. in ead. l. §. oportet, inquit, in electione † rei esse proponere exceptionẽ in scriptis, vel sine scriptis. vide Feli. in d. c. pastoralis, col. fi. de except.

Summarium in l. spadonem. §. qui iura. ff. de excusa. tut.

1 *Probationes, quæ singulæ non prosunt, neque simul iunctas prodesse.*

Nicol. de Neap. in l. spadonem. §. qui iura. ff. de excusa. tut.

1 Nic. in d. §. qui iura, ex tex. colligit, probationes, quæ singulæ † non prosunt, neque simul iunctas prodesse. de hac re distingue, vt per Abb. in c. cum causam, de probat. & uide quid ex hoc tex. inferat Oldr. in cons. 118. & Roma. in consi. 333. in secundo dubio. & ad prædicta uide etiam Bal. in d. c. cum causam, vbi agit, quando probationes simul possunt coniungi, & non, & tex. in l. qui sententiam. C. de pœn. facit. l. iij. ff. de test. & Abb. in c. transmissa, qui fil. sint legit. & in consi. 16. col. fi.

Summarium in l. propter. ff. de excusa. tuto.

1 *Id, quod dicitur de omnibus bonis, habere locum etiam ubi agitur de maiori eorum parte.*

Nicol. de Neap. in l. propter. ff. de excus. tut.

1 Nic. in d. l. propter, in princip. colligit ex tex. id, quod dicitur † de omnibus bonis, habere locum

locum etiam, ubi agitur de maiori eorum parte. Ad rem hanc optimè facit, quia sicut dici solet, metum perditionis omnium bonorum æquiparari metui mortis: ita hoc idem conceditur ēt ubi de metu perditionis maioris partis bonorum ageretur. Bald. post Guil. & Cyn. in l. isti quidem. §. 1. ff. quod met. cau. idem sensit Bar. in l. j. in fi. ff. de cond. ob turp. cau. & apertius in l. pe. col. 2. eod. titu. hoc ipsum uoluit Innoc. in c. cum dilecti, de his quæ ui met. cau. & de hoc uidetur bonus tex. quem ibi not. Abb. & alij in c. 2. eodem titu. cum alijs adductis per Albert. Brun. in consi. 82. Super difficultate, col. 2. vers. itē suberat. & Curt. in l. interpositas, col. 2. C. de trāsac.

Summarium in l. iuris peritos. ff. de excusa. tuto.

1 *Beneplacitum intelligi esse perpetuum.*

Nicol. de Neap. in l. iuris peritos. ff. de excusa. tut.

1 NICOL. in d. l. iuris peritos, colligit ex tex. beneplacitum † intelligi esse perpetuum. vide Calder. in tit. de rescrip. & Feli. in c. ex literis, nu. 27. de consti. & in c. G. perpetuus, de fide instr. & gl. in c. fi. in uoce, Perpetuatis, de rescrip. in 6. Card. in clem. 1. q. 10. de electi. & Alberi. in l. quisquis. C. si cert. pet. Dec. in cons. 108. & beneplacitum non dicitur esse reuocatum per mortem, quia mors nihil operatur circa ea, quæ positiua sunt, ut not. declarat Soci. in cons. 78. in 3. vol. vide Ang. in consi. 217. col. 9. & tex. & ibi Gemin. post alios in c. si gratiose, de rescrip. in 6. Bar. & Ias. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. ff. de oper. noui nunci. & dum hic agit Nicol. de appellatione, quæ deuoluitur ad Papam in quæstione per eum proposita, vide Ias. in d. l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori, col. 6. quæst. 2.

Summarium in l. Nesennius. §. non semper. ff. de excusa. tuto.

1 *Inspicitur, sit ne relictum legatum intu tu oneris annexi.*

Nicol. de Neap. in l. Nesennius. §. non semper. ff. de excusat. tut.

NICOL. in d. §. non semper, attendit distinctionem positam in isto. §. vt inspiciatur sit ne re-
1 lictum † legatum intuitu oneris annexi, an non. Tu uerò dicas distinctionem huius. §. hodie uideri esse correctam; quoniam & si constaret testatorem legatum propter aliud reliquisse, quā propter onus iniunctum, nihilominus legatum amitteretur, si non fieret id, in quo legatarius esset pergrauatus. Bar. in l. j. ff. de leg. 2. de cuius dicti ueritate, vide ibi Alexand. in 1. col. & Bar. & alios in l. pen. C. de leg. Tenendo autem quòd non corrigatur, dic unam esse præsumptionē, si aliàs esset relicturus: vt per Bar. in princ. istius. l. dum citat. l. tutor peritus, & aliam ponit Bar. in l. cum quid, in fi. ff. si cert. pet.

Summarium in l. amicissimos. §. Lucius. ff. de excusa. tuto.

1 *Neminem debere uti priuilegio contra eum, à quo illud fuit adeptus.*

Nicol. de Neap. in l. amicissimos. §. Lucius. ff. de excus. tut.

1 NICOL. in d. §. Lucius, colligit ex tex. neminem † debere uti priuilegio contra eum, à quo illud fuit adeptus. vide Ang. in consi. 31. in secundo dubio. & quæ posui suprà ad Bar. in hoc eodem tex. ad quæ addas Bal. in l. nulli. C. de sent. & alia per Dec. adducta ad rem facientia in consil. 538. col. pen. & non ab re illud est, quod habetur, Esaiæ 10. Nunquid gloriabitur securis cōtra eum, qui secat in ea? aut exaltabitur serra contra eum, qui trahit eam?

Summarium in l. quinquaginta. ff. de excusa. tuto.

1 *Dictio, per, indicat actus perfectionem.*

Nicol. de Neap. in l. quinquaginta. ff. de excusat. tut.

1 NICOL. in d. l. quinquaginta, ait, uocem, Per, † indicare actus perfectionem. vide etiam Bar. in l. Celsus. ff. de usucap. & in l. illud. ff. de offic. præsid. & Soc. in consi. 42. col. 1. in 1. uol.

Summarium in l. cum ex oratione. ff. de excusa. tuto.

1 *Ingenuus uel libertus iure annulorum aureorum munitus, potest se excusare à tutela, seu cura liberti.*
2 *Si unus ex tribus fratribus, qui habebant castrum commune, & iurisdictionem in subditos, uēdidit cuidam rustico partem, vtrum iste erit exemptus à iurisdictione aliorum duorum fratrum.*

Nicol. de Neap. in l. cum ex oratione. ff. de excus. tut.

1 NICOL. in d. l. cum ex oratione, sic ait in summa. Ingenuus † uel libertus iure annulorum aureorum

aureorum munitus potest se excusare à tutela, seu cura liberti, nisi etiam eodem iure sit tutus. Attende, quia ex isto tex. colligitur, paria esse aliquid habere per naturam, & per priuilegium. Soci. in conf. 1. in primo uolu. sed contra istam decisionem uidetur tex. in l. fi. C. de his qui uen. ætat. impetr. & Alex. in consi. 229. in lib. in quo primi & secundi uolu. consilia cōtinentur. vers. 3. per hoc facit. l. fi. & Bal. in l. iij. §. hæc uerba. ff. de nego. gest. vbi decidit statutum, quo cautum est, vt qui ciuem offenderit, tali pœna puniatur, non habere locum nisi in uero ciue per naturā, non autem per priuilegium. & hanc decisionem sequitur Alex. in consi. 99. in 6. uol.

2 Nicol. in ead. l. in fi. principij quærit, si unus ex tribus † fratribus, qui habebant castrum commune, & iurisdictionem in subditos uēdidit cuidam rustico partem suam, vtrum iste erit exemptus à iurisdictione aliorum duorum fratrum? & decidit quòd non. Attende istam decisionē, ex qua infertur, parem habere imperium in parem. sed contra hoc in fortiori casu uidetur esse decisio Bar. in l. inter tutores. ff. de administr. tutor. vt per Bertachin. in uoce, iurisdictio quotuplex. vers. 26. incip. iurisdictio diuidi.

Summarium in l. Titius. ff. de excusa. tuto.

1 *Tutor testamentarius reipublicæ causa absens ueterem tutelam assumere tenetur post reditum.*

Nicol. de Neap. in l. Titius. ff. de excusa. tut.

1 Nic. in d. l. Titius, sic ait in summa. Tutor testamentarius † reipublicæ causa absens, ueterem tutelam assumere tenetur post reditum. Ad intellectum huius. l. in primo & secundo respō so, vide Io. de Lignano in tract. de ecclesiastico interdicto. nu. 13.

Summarium in l. ius alimentorum. §. sed si constet. ff. vbi pupil. educari debeant.

1 *Alimenta debere præstari secundum quantitatem redditu um.*

Nicol. de Neap. in l. ius alimentorum. §. sed si constat. ff. Vbi pupil. educ. deb.

1 Nicol. in d. §. sed si constat, colligit, ex isto tex. alimenta † debere præstari secūdum quantitatem redditu um. Adde hoc idem esse in alimentis præstandis uxori in bonis mariti, maximè inspecta quantitate dotis. Abb. in c. salubriter, de usur. & Alex. in consi. 72. in 5. uolu. & dum ibi subiungit Nicol. vtrum iudex posit pœnam imponere litiganti? vide Alex. in l. j. in princ. col. fi. vers. & quid si suspicatur iudex. ff. si quis iusdic. non obtemp.

Summarium in l. in omnibus. §. officio. ff. de tutel. & ration. distrahen.

1 *Tutorem ad reddendam rationem administrationis pupillo obligatum esse.*

2 *Auia administrans bona neptis, an sit obligata ad reddendam rationem administrationis.*

Nicol. de Neap. in l. in omnibus. §. officio. ff. de tutel. & rat. distr.

1 Nicol. in d. §. officio, ait, tutorem † ad reddendam rationem administrationis pupillo obligatum esse. De hac re uide, quæ posui ad Bar. suprà in hoc eodem. §. & uide et Dec. in consi. 178. in princip. & ad ea, quæ dicuntur in isto tex. vide Roma. in consi. 168. in 3. dubio. & in consi. 214. & in consi. 13. vbi plenè de hac materia & latè in consi. 425. & seq. Imol. in conf. 35. col. 6. & in consi. 65. & 75. Abb. in conf. 12. in 6. dubio. & in conf. 36. in fi. in 2. uol. Ang. in conf. 175. Ias. in l. fi. hæres. ff. de cond. ob caus. Soc. in conf. 2. in primo uolu. & in conf. 190. eodem uol. & in conf. 24. col. 11. uers. & ideo dicunt iura, cum duobus seq. eodem uol. & in conf. 46. & in consi. 73. eod. vol. vbi loquitur de fratre, qui stat in communione cū fra
2 tribus. Bal. in conf. 137. in 5. volu. vbi loquitur in auia † administrante bona neptis, & omnino vide Aret. in c. qualiter, & quando, 2. col. 2. de accusat. & Ias. in l. admonendi, in repet. colu. 46. ff. de iureiur. & Alex. in consi. 45. Habita, in primo uol. & dum Nicol. subiungit, an credendum sit libro rationum in expensis, vide Ias. in d. repet. l. admonendi, col. 54. vers. de tutoribus, vbi limitat, quod dicit Bar. de iuramento, non procedere defuncto eo, cuius sunt rationes. Item uidetur obst. quod not. ait Soc. in consi. 213. colu. 1. versic. vnde, in primo uol. & quatenus tradit

Nicol. iuramentum in litem deferri contra non reddentem rationē administrationis, vide Soc. in d.consi.213.col.2.vers.circa secundam.

Summarium in d.l.in omnibus.§.prætereà.ff.de tute.& ration.distrahen.

1 *Filius non cogitur ad dotandam matrem.*

Nicol.de Neap.in d.l.in omnibus.§.prætereà.ff.de tutel.& rat.distr.

Nicol. in eadem l.§.prætereà, inquit, hunc.§.posse continuari ad.§.sed nonnullas. vide Roma.in consi.413.col.2.& ad illud quod ait, filium † non cogi ad dotandam matrem, si uult nubere, vide Ias.in auth.res quæ, col.3.vers.secundum.C.de fideicomm.& in l.j.col.7.versic.secundò.ff.solu.matrim.

Summarium in l.quid ergo.§.contrarium.ff.de contra.iudicio tute.

1 *Si tutor consequutus est libertatem à pupillo cum iuramento, nunquid huiusmodi liberatio teneat.*

Nicol.de Neap.in l.quid ergo.§.contrarium.ff.de contr.iudi.tute.

1 Nicol. in d.§.contrarium, quærit, si tutor † consecutus est liberationem à pupillo cum iuramento, nunquid huiusmodi liberatio teneat? vltra Alex. hic in apostill.vide Bart.in l.tutor. in fi.ff.ad municip.& Soc.in consi.159.col.4.in 1.uol.

Summarium in l.nouissimè.ff.quod fal.tuto.

1 *Metus tormentorum, idem operatur, quòd ipsa tortura.*

Nicol.de Neap.in l.nouissimè.ff.quod fals.tut.

Nicol. in d.l.nouissimè, infert ex isto tex.ad illam quæst.de qua Bar. hic ait, scilicèt, ut me 1 tus † tormentorum idem operetur, quod ipsa tormenta. tu ultra ea, quæ posui ad Bart.in hoc eod.§.vide Brun.in tract.de indicijs & tortura, col.19.vers.circa primum.& dum paulò post inquit Nicol.uideri dicendum, quando authoritate falsi tutoris quęrit pupillus, & restituitur, contrahentem non teneri pupillo ad sumptus litis.vide Feli.in c.cum. M.Ferrarien.col.10.de constit.& Dec.ibi col.13.& Aret.in consi.14.col.18.

Summarium in l.cum ostendimus.§.fideiussores.ff.de fideiuss.tuto.

1 *Præsentiam inducere consensum fauore pupillorum.*

Nicol.in l.cum ostendimus.§.fideiussores. ff. de fideiuss. tuto.

1 Nicol. in d.§.fideiussores, ait, præsentiam † inducere consensum fauore pupillorum. Tu autem dicas fauorem pupilli, calorem iudicij & scripturam inducere stipulationem, ut concludit Alex.in l.j.in princ.col.4.ff.dę uerb.oblig.vbi Ias.col.2. post Aret. ibi col.3.cum seq.alioqui uerò istis omnibus non concurrentibus, non enim præsumitur stipulatio.Imol.in l.fi.ff.de prætori.stipul.post Bar.ibi.

Nicol. de Neap.in l.j.ff.de reb.eor.qui sub tut.

Nicol. in d.l.j.in princip.adnotat glo.in uoce, tunc enim. vide Ias. in repet.l. admonendi, col.8.ff.de iureiur.

Summarium in l.sed hic.ff.de rebus eor.

1 *Quare non possit res uendi minoris hoc pacto ut maneat obligata donec pretium soluatur.*

Nicol.de Neap. in l.sed hic.ff.de reb.eor.

1 Nicol. in d.l.sed hic, tradit, quare non † posit res uendi minoris, hoc pacto, ut maneat obligata donec pretium soluatur. circa rem hanc, quæ ex hoc text. colligitur, dicas, hoc uideri contra tex.in l.Iulianus.§.offerri.ff.de action.emptio.qui text. citatur in glo. ubi sine pacto potest res uendita pignorari, usque quo pretium soluatur. & quamuis glo.soluat dicens, hoc procedere post traditionē, tamen ista solutio non uidetur uera, cùm istud pactū in ipsa uenditione

fuerit factum,vt ſentit tex.iſte in hac.l.ij.ibi, ab initio obligationi inhæſit. cogita ſuper hac deciſione, quæ uidetur mirabilis, vt latè dixi in lucubrat. ad Bart.in §.præcedenti. Item quia ex dicto §.præcedenti,iuncta iſta l.colligi ſolet,bona minoris poſſe eſſe tacitè hypothecata. vide Iaſ.in l.item quia,verſ.Pro clara intelligentia.ff.de pact.& latiſsimè in l.ſi conſtante,in 4.quæſt. tertiæ quæſt.princip.ff.ſol.matr.

Summarium in l.magis puto.§.ſi pupillus.ff.de reb.eor.

1 *Alienatio rerum minorum, quomodo fieri debeat.*

2 *Maior uiginti annis,& minor.25,poteſt pati ſe uenundari ut partem pretij habeat.*

3 *Conſenſum tutoris uel decretum iudicis per procuratorem interponi non poteſt.*

4 *Si conſenſus,aut decretum petitur à minore,& ei negatur,an minor poterit alienare.*

5 *An molendina,& fructus annui,inter mobilia,& immobilia iudicentur.*

6 *An in dubio decretum præſumatur interueniſſe ex iuſta cauſa, & faciat præſumi omnia fuiſſe ſolenniter acta.*

7 *Si decretum fuit interpoſitum ex falſa cauſa, vtrum poſſit ab eodem iudice reuocari.*

8 *Quando ſolennitates requiſitæ in alienatione rerum minoris non interueniunt, alienatio irrita eſt ſi minor vult, alioqui non.*

9 *Minor, etiam proximus pubertati, non obligatur iuramento.*

10 *Minoris bona non incidere in commiſſum ſi ſolutæ non fuerunt collectæ, licèt facta eſſent proclamata hoc ipſum præcipientia.*

Nicol.de Neap.in l.magis puto.§.ſi pupillus.ff.de reb.eor.qui.

1 NICOL. in hoc §.ſi pupillus,cùm ſequ.tractat de alienatione † rerum minorum, quomodo fieri debeat. Circa hunc tex.cum ſequ.vbi communiter tradi ſolet, quæ ſolennia exigantur, vt bona minoris ualeant alienari: Aduerte, quia debet fieri ſubhaſtatio. Specul.in titu. de emp. & uendir.§.Nunc dicendum,colu. 3.verſ.tu ulterius. & Bart.in ſuo ſummario in l.ait Prætor.§. hodie.ff.de minor.Roma.in conſi.22 t. In caſu propoſito. Item requiritur, vt cauſa alienationis appareat iuſta in ipſo inſtrumento contractus. Paul.de Caſtr.in conſi.215. Non intereſt.& huius dicti ratio eſt,quia quamuis in inſtrumento alienationis diceretur,cauſa cognita, tamen ei non creditur, cùm huiuſmodi cauſæ cognitio fieri non potuerit tempore inſtrumenti confecti. glo.in l.j.C.de fide inſtrum.lib.10. Iaſ.in l.ſciendum,colu.4. verſ.tertiò.ff. de uerbo.obligation. Primò debet iudex facere, vt de hoc ſeparatum inſtrumentum conficiatur continens cauſam neceſſariam alienationis fuiſſe inuentam. Paul.de Caſtr.in conſi.9 t. Super eo. pro cuius dictis faciunt tradita per Anchar.in conſi.312.Viſa facti narratione. ad quem acceſsit Corſet.in ſuo ſingul.incip.Decretum,in uoce,minor,& Iaſ.in l.ij.C.de eden.& in l.iudices.C.de iudic.& in l.nequicquam.§.vbi decretum,colu.14.ff.de offic.proconſ.& leg. & in l.ij.ff. de offic. eius.& Feli.in cap.eccleſia,col.7.& ſequ.de conſtitu. & de iſta materia alienationis rerum minoris,vide plenè apud Iaſ.in d.l.ij.ff. de offic. eius. vbi poſuit regulam cum ampliationibus & fallentijs & declarationibus. Attende tamen hic quoniam durum uidetur, in huiuſmodi alienatione requiri, vt minor neceſſe habeat uendere. Item authoritatem tutoris, uel curatoris.

2 Item decretum iudicis cum cauſæ cognitione, vt hic. & tamen maior xx. annis † & minor xxv. poteſt pati ſe uenundari,vt partem pretij habeat.§.ſerui autem aut naſcuntur.inſtit.de iur.perſon. & ibi non requiritur aliqua neceſsitas,uel authoritas,vel decretum,quæ tamen multò magis eo caſu deberent interuenire, cùm ibi agatur de libertate perdenda. Cogita ſolutionem. Accedat ad prædicta,cauſæ cognitionem non præſumi interueniſſe, ſi iudex, uel curator ſuam interponunt authoritatem,quando petitur, vel ſtatim poſt,ita ut ex breuitate temporis ueriſimile non ſit,cauſæ cognitionem interueniſſe, & ideò contractus non ualet. Corſet.in d.ſingul. & Iaſ.in d.l.ij.C. de eden. col. 5. verſic. Adde etiam.& in d.l.iudices.C.de iudic.& in d.l.ij.ff.de offic.eius. Et qua cautela iſto caſu utendum ſit,uide Thomam Ferratium in caut.60. Ad præcedentia faciunt multa, quæ de alienatione rerum minoris attulit Iaſ. in authent. ingreſsi, col. 1,verſic.ſed pone.C. de ſacroſanc.eccleſ. Item ſcias conſenſum † tutoris, uel decretum iudicis

per

per procuratorem interponi non posse. Ias. in l.j.§. item acquirimus, columna secunda.ff.de acquiren.possess. & uide trad. per glo. in l.minorum.C. de prædi. minor. Quid autem si facta est alienatio bonorum minoris, & non constat prædictas solennitates interuenisse, vtrum ex lapsu decennij præsumantur? vide Ias.in l.j.col.4.C. qui admitt.& in l.si certis annis,col.3.ver.
4 nonò.C.de pact. Quid autem si huiusmodi † consensus, aut decretum petitur à minore, & ei negatur,an minor poterit alienare? Ias.in d.l.j.col.7.versicu.confirmo.C. Qui admit. Attende etiam, quia & si statuto cautum esset, eum, qui est annorum 18.vel 19. dici esse maiorem, uel aliter uenia ætatis fuerit impetrata, illum tamen sine istis solennitatibus alienare non posse: ita ex mente Paul.de Castr.concludit Dec.in consi.39. Iuridicam. sed istam conclusionem puto falsam, cui reluctatur ratio.l.j.C. de his qui ueni. ætat. impetr. Item quia statutum idem potest in sua ciuitate, quod potest ius commune quò ad omnes, vt habetur in l.omnes populi.ff. de iustit.& iur. Et contrarium seruatur in ciuitate Bergomi, in qua huiuscemodi uiget ius municipale. vide etiam ad materiam hanc, illam quæstionem Bartoli. in l.si sic.§.primo. ff.de leg. primo.& in l.potest.ff.de authorit.tutor. vbi tradit, actionem iudicari mobilem, & immobi-
5 lem, secundum rem ad quam competit. & an molendina, † & fructus annui inter mobilia, & immobilia iudicentur? vide Curt.in tracta.feudor. colum.16. An autem prædictæ solennitates locum habeant, in alienationibus, ad pias causas? vide Ias. in l.j. versic. Confirmo ultimò. C.de sacrosanc.eccl.in prima lectura. Quid verò sit in pecunia destinata ad emptionem prædij, vtrum res immobilis iudicetur? vide Ias.in l.cætera.§.sed si parauerit, columna penultima.
6 ff.de legat.1. An in dubio decretum † præsumatur interuenisse, ex iusta causa,& faciat præsumi omnia fuisse solenniter acta? vide Alex. in consi. 245. Visis scriptis mihi transmissis, colu.2. in libro in quo primi & secundi uolu.consilia continentur. Soci.in consi.15. colu.9. & in consilio 29.colu.6.in primo uol.& in consi.105.& in consi.157.eodem uolumine. vbi tenet par-
* tem affirmatiuam,dicens,eam esse * communiter approbatam. Contrarium sentit Aretin. in consi.69. vide Imol.in consi.98.Dec.in consi.351. Ias.in dicta l.ij.ff. de offic. eius. & omninò
7 Thomam Ferratium in d.cautel.60. Quid si decretum † fuit interpositum ex falsa causa, vtrum posit ab eodem iudice reuocari? Socin.in consi. 18. colu.4. & 7. in primo uolumi. tenet hoc fieri posse. Et ideò inquit, eum, qui est in possessione uigore decreti inualidi, de ui turbatiua accusari posse. quæ quidem decisio est magna. Sed dubito an sit uera, cùm authoritas iudicis
8 qualiscunque sit eum excuset. Quando autem prædictæ solennitates † requisitæ in alienatione rerum minoris non interueniunt, alienatio irrita est, si minor vult, alioqui non, quoniam etiam si interuenerit, tamen poterit petere in integrum restitutionem. Ias. in auth. sacramenta puberum, in primis uerbis.C.si aduers.uendit. verùm, si contractus irritus est ex defectu solennitatum, tamen confirmabitur iuramento, neque restitutio est concedenda. dicta auth. sacramenta puberum, vbi Ias.colu.7.versic. Pro clara. Hoc tamen,quòd dicitur de iuramento, multas patitur limitationes, vt ibi per Ias. colu.12.& sequ.& in hac re uide Fulgo. in consi.
* 237. vbi testatur * communem opinionem esse, minorem † etiam proximum pubertati, non
9 obligari iuramento, contra Bar. Vide in hac materia iuramenti omninò Alexand. in consi.53. Visis,& consideratis,in 3.volum. Adde, minorem posse feudum ad se reuersum alteri sine istis solennitatibus dare in feudum.cap.1.in principio.per quos fiat inuest. Item scias non credi notario asserenti decretum interuenisse. Ias.in l.si duo patroni.§. idem Iulianus, colu.3. versic.se-
10 cundò facit.ff.de iureiur. Accedat ad prædicta, minoris † bona non incidere in commissum, si solutæ non fuerunt collectæ, quamuis facta essent proclamata, hoc ipsum præcipientia. Alex. in consi.31.in 5.uolu. An autem minor posit cogi ad compromissum uigore statuti,quo cautum est, inter coniunctos compromissum necessarium fieri debere; & an posit peti in integrum restitutio? Alex.in cons.vltimo in 6.uolu.

Nicol. de Neap.in d.l.magis puto.§.ne tamen.ff.de reb.eor.

NICOL. in ead.l.§. Ne tamen,remittit se ad notata.in c.quoniam contra,de probat.vide

tu Abb.in c.præterea,colu.3.de testi. Bart.in l.j.§.cura carnis.ff.de offic.præfec.vrb.& in l.si librarius.ff.de regul.iur.

Summarium in l.si pupillorum. §.si prætor.ff.de reb.eo.

1 *Vtrum ille, qui promisit uendere, dicatur satisfecisse, si dedit insolutum.*

Nicol.de Neap. in l.si pupillorum.§.si prætor.ff.de reb.eor.

1 Nicol. in d.§.si prætor, quærit,vtrum ille, qui promisit † uendere,dicatur satisfecisse,si dedit in solutum? vide Bar. disting. in l.si alio, colu.3.ff. de alimen.lega.Dec.in consi.60.& in consi.586.nu.9. vbi ait, dationem in solutum contineri in statuto disponente de alienatione, & Bertachinum, in tracta. de gabellis,in tertio membro octauæ par.nu.6. Alberic. in secunda par.statut.quæst.11.& in prima par.quæst.110.aliàs 108. Barba.in rubri. de rebus eccles.non alien.in ultimo fol.& Roma.in consi.107.& faciunt trad.per eum in consi.219.in 2.col.

Summarium in l.j.ff.de cura.fur.

1 *Furioso an interdicatur administratio à lege, vel ab homine.*

Nicol.de Neap.in l.j.ff. de curat.furiof.

1 Nicol. in d.l.j.quærit, an furioso † interdicatur administratio à lege,vel ab homine? & ex mente glo. decidit hoc fieri à iudice: item à iudice conceditur. contra hoc uidetur facere iste tex. vbi habetur, cessante furore, ipso iure eum liberari à potestate curatoris: tamen limita,quia necessaria est sententia declaratoria.vt per Ias.in l.is cui bonis,colu.5.vers.tertiò.ff.de uerb.obliga.vbi respondet ad argumentum,quod ex isto tex. colligi posset,scilicèt,si ipso iure interdicto cessat cessante prodigalitate, ideò etiam ipso iure deberet induci. Nam restituere,est ad primam naturam redire, & est fauorabile, nimirum, si id ipso iure conceditur,sed interdici odiosum est,& contra naturam,ideò requiritur expressa interdictio.

Summarium in rubr.ff.de testam.

1 *Testamentum inuentione esse de iure gentium, quamuis,quò ad solennitatem sit de iure ciuili.*
2 *Testamentum, an sit de iure diuino, & naturali.*
3 *Testamentum publicatum coram duobus testibus tantum ualet ad pias causas.*
4 *Testamentis duobus confectis, potest quandoque aliquis decedere.*
5 *Testandi actus difficilius conceditur,quàm actus contrahendi.*
6 *Si testamentum precibus propinquorum fuit ab eo confectum,qui est infirmitate grauatus, ad hoc ut leget aliquid alicui, huiusmodi legatum dicitur factum metu interueniente.*

Lucubrat.in rubricam.ff.de testam.

1 Circa istam rubricam scias, testamentum † inuentione esse de iure gentium, quamuis quò ad solennitatem sit de iure ciuili, ita disputat & concludit Martinus Laudensis in tracta.de primogenitura, secutus Bart.in l.interdum.ff.de condi.indeb. ex qua conclusione infert, dubitari posse, an testamentum apud Turchas coram duobus testibus confici possit? quia ista solennitas sufficit de iure gentium. conclude, vt ibi per eum. & vide
2 Ias.in dicta l.interdum. An autem testamentum † sit de iure diuino, & naturali, vide Alexand. in consi.229.versic.quinimmo,in libro in quo primi & secundi uolu. consilia continentur. Testamenti uerò solennitas est de iure positiuo, & ideò alterari potest à statuentibus. Angel. in consi.88. Et in hac materia attende unum, quod est singulare: nam et si testamentum non nisi per septem testes probari queat, tamen per duos probabitur,si factum est compromissum in arbitratorem, qui procedere possit iuris ordine non seruato: ita Gemin.2.quæst.4. in sum-
3 ma,& vide not. in c.1. de pact. Item testamentum † publicatum coram duobus testibus tantũ, valet ad pias causas, & tamen non ualet scriptura,in qua constat de mente testatoris, quã vult posteà

posteà publicari,ut declarat Dec.in consi.488. Item coram duobus testibus testamentum ualet inter liberos.l. hac consultissima.§.ex imperfecto.C.de testa. sed an hoc procedat in filijs legitimatis? Bald.affirmatiuam partem amplectitur,in c.de causis, de offic.deleg.col.fi.sed contrarium decidit Dec.in consi. 610. De ualiditate autem & solennitate testamenti, de iure canonico,vide Fulg.in consi.29. & Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ.nu.101.cum sequentibus. de
4 constitu. Testamentis † duobus confectis potest quandoque aliquis decedere, id quod uidetur mirabile. glo.in l.si arrogator.ff.de adopt. Testamentum qua cautela confici possit, vt nequeat reuocari,vide Cæpol.in caut.117.& testamentum eo modo confectum, vt reuocari nequeat,qua cautela reuocari non possit, Cæpoll. in eadem caut. Testamentum, in quo septem testes interfuerunt, si duo ex eis negant interfuisse testamento, an probet contenta in eo, saltem in uim codicillorum,quando apposita fuit clausula codicillaris? Soci.in consi.28.in 3.uo-
5 lu.tenuit non probare, vt not. tradit. Testandi † actus difficilius conceditur, quàm actus contrahendi.§.quia ergo.institu.quibus ex caus.maior. Alexand.in consi.12.in primo uol. Tamen alienatione prohibita leges facilius concedunt in ultima uoluntate alienationem, quàm inter uiuos,vt declarat Bar.in l.si ita quis.§. ea lege.ff.de uerb.obligatio.Soci.in consi.121. col.5.in 4.volu. Testamentum si aliquis infirmus facere non audet, utputa, quia consanguinei impediunt notarios,& testes ne accedant,poterit iudex ex officio suo accedere ad eũ, & secum ducere notarios,& testes, vt testamentum conficiatur. Item scias unum memoratu dignum,sci-
6 licet,si testamentum † precibus propinquorum fuit ab eo confectum, qui est infirmitate grauatus, ad hoc ut leget aliquid alicui, huiusmodi legatum dicitur factum metu interueniente: quia infirmus dubitat derelinqui, si negat ea, quæ petuntur. Crauet.in consi. 10.col.fin. & testamentum conditum ab eo est ualde suspectum. Soci.in consi.163.col.3.in consi.229.in primo uolu.& in consi.20.in 3.uol.& in consi.28.col.fi.eodem uolu. & omnino in consi.92.colu. 8.& seq.eod.uol.Alexand.in consi.33.in 3.volu.& Dec.in consi.439.vbi quærit,quid si aderat aliud testamentum.

Summarium in l.j.ff.de testam.

1 *Testamentum quid sit.*

Bar.in l.j.ff. de testa.

1 BART. in d.l.j.ponit diffinitionem testamenti,† de qua uide Abb.in rubrica.de testam. & Ias.in l.cum quis,colu.4.vers.secundum.C.de iur.& fact.ignor. & in l.j.colu.5.vers. in ea glo.ff. de conditio.indebi. vbi plenè aperit, an solennitas septem testium sit de forma substantiali & essentiali, an uerò probatoria tantùm: & consequenter, utrum legata facta in testamento non solenni debeantur naturaliter legatarijs? & dum Bart. in eadem l.in fin.ait, testamentum poni pro sententia uoluntatis nostræ, quæro,an testamentum dicatur dispositio facta in uita,an non? vide Alex.in consi.13.col.pen.in 3.uol.

Summarium in l.testamenti.ff.de testam.

1 *An per statutum minui possit solennitas testamenti.*
2 *Statutum an possit constituere, vt spurius succedere ualeat.*
3 *Licèt spurius hæres institui communiter non possit, tamen aliquando potest.*

Bar.in l.testamenti.ff.de testam.

1 BART. in dicta l.testamenti, quærit, an per statutum † minui possit solennitas testamenti? vide Angel.in consi.88.& in consilio 233. & ad rem faciunt nonnulla ex ijs, quæ posui suprà in rubrica.

2 Bart.in eadem l.propè fin.quærit, an statutum † constituere possit, vt spurius succedere ualeat? vide Præpos. in capitulo constitutiones. 10.distinct. & in cap.cùm haberet,colu.2.de eo qui dux.in matri. Federic.de Sen.in consi.70.& tribus sequen. Barbat.in consi.34. colu.27.in secundo uolu.Anchara.in cap.canonum statuta,colu.31.de constitu. & in c.possessor,col.2.&

seq.de regul.iur.in sexto. Barba.in c.cum.M.colu.59. de constit.& in cap.1.col.3. eodem titu. & aliquid per Aret.in consi.48.colu.2.Paul.de Castr.& Angel.in l.hac consultissima.C.eodem & Bald.in consi.267. in primo uolu. & Dec.in consil.576. & in consi.62. Et quamuis spurius
3 † hæres institui communiter non posit, tamen traditur cautela,qua poterit institui. Felin.in c.multorum,de Iudæ.& multas cautelas tradit Cæpoll.in caut.38.& ad prædicta uide quæ posui in annot.in Bar.in l.item in potestate.ff.de his qui sunt sunt sui uel alie.iur.

Summarium in l.si quæramus.ff.de testam.

1 *Iudicium an uitietur, si ordo omitteretur.*
2 *Statutum, an dispensare possit, vt ille, qui non est suæ potestatis, possit facere testamentum.*
3 *A statuto an dispensari possit is, qui patitur mentis defectum.*
4 *Excommunicatus an possit dispensari à statuto.*

Bar.in l.si quæramus.ff.de testam.

BART. in d.l.si quæramus, tradit ordinem seruandum in iudicio, circa personam eius, in
1 qua sustineri debet iudicium,& circa personam testatoris. Posteà quærit, an iudicium† uitietur,si fortè iste ordo omitteretur? & tenet,quòd non. vide Feli.in c.cæterum.col.7.de rescrip.
2 Bart.in eadem l.vers.quæro circa,tradit, an statutum † dispensare posit, ut ille, qui non est suæ potestatis, posit facere testamentum? vide apud Alexand. remissiuè, in l.senium. C.qui testam.facer.poss. & dum ait Bar. statutum non posse dispensare seruum, Contrarium docui: glo.in auth.si qua mulier, in uerbo,diuidere.C.de sacrosanc. eccles. dicens à lege licentiam testandi seruo posse concedi. quam ibi adnotat Ias. in secundo notab. & dum Bart. successiuè ait, à statuto posse dispensari eum, qui non est suæ potestatis de iure ciuili. Dicas de hoc esse textum.in d.auth. si qua mulier. vbi permittitur testari monacho, qui est in potestate Abba-
3 tis. Prosequitur deinde Bar. quærendo, vtrum à statuto dispensari † posit is, qui patitur mentis defectum, vt est furiosus,& mentecaptus, vel impubes? sed nunquid ualeat rescriptum dispensans minorem testari posse cum clausula, non obstante.l.qua ætate,infrà eodem titulo? vide latè Ias.in l.rescripta, colu.fin.vers.in secunda.C.de precibus Imper.offer. vbi distinguit,sit ne doli capax, an non? et tunc defectum iuris ciuilis dispensari posse, alioqui uerò defectum
4 iuris gentium. Deinceps quærit Bart. Quid de excommunicato. † vide Socin. in regul.133. & quamuis testamentum excommunicati secundùm aliquos sit nullius roboris & momenti, tamen si absoluitur excommunicatus,reconualescit testamentum. Feder.de Sen.in consi.129. & Feli.in cap.cùm dilectus,vers. & prædicta adducuntur,de accusat. An excommunicatus tenendo istam opinionem circa inhabilitatem ipsius posit facere testamentum saltem ad pias causas? Innocen. posse ait in c.cum uoluntate, de sentent. excommunic. vide Bald. & Salic.in authen.credentes. C. de hæret. & Felin.in d. c.cum uoluntate, versic.extra glo. & quamuis dictum sit, excommunicatum esse prohibitum testari secundum aliquorum sententiam, tamen contrarium tenet Abb.in c.ad probandum,de re iudic.col.3. vers.idem expressè, vbi ait, idem esse etiam,de excommunicato publico. Hoc idem uoluit Ioan.Andr.in c.decernimus,de sent. excommunic.in sexto.& Anton.de Butr.in quæstio. incip. Bononiensis quidam. Card.in clemen.1.de except.col.4.vers. octauò quæro,& Felin. in d.c.ad probandum.& Philipp.Franc.in repet.c.si pater,col.16.de testa.in sexto.Bald.in l.fi.C.si non comp. Et Corn.latè in consi.180. in 12.dubio.in 4.uolu.Signorol.in consi.119.vbi latè tradit etiam de bannito. Corne.in consi. 58.in 1.volu. vbi loquitur de excommunicato, de bannito,& rebannito. & Federic.de Sen.in consi.74.Vetus querela.

Summarium in l.qui in potestate.ff.de testam.

1 *Donatio causa mortis magis est contractus, quàm ultima uoluntas.*
2 *Filiusfam. in quibus casibus testari possit.*

Bar.

Bar.in l.qui in potestate.ff.de testa.

1 BAR. in d.l.qui in potestate,ait,donationem † causa mortis, magis esse contractum, quàm ultimam uoluntatem. sed contrarium uidetur probari in l.j.C.de imp.lucra.descript.lib.10.in l.fi.C.de codic.in l.fi.C.de donat.cau.mort.& per Fulgo.in consi.88. de cuius rei ueritate uide plenè apud Mari.Soci.iuni.in repet.l.sciendum.ff.de leg.1.

2 Bar.in ead.l.quærit,an hodie filius † familiàs testari possit in aduentitijs,in casibus, in quibus quæritur usus fructus patri? vide ad hoc Alex. in l.j.§. Ad hæc autem, col.2.super glo.in uerbo testari.ff.ad Trebell.

Summarium in l.eius.ff.de testam.

1 *Testamentum factum, quando quis erat seruus hostium non ualet.*

Bar.in l.eius.ff.de testa.

1 BART. in d.l.eius,inquit,testamentum † factum,quando quis erat seruus hostium non ualere. vide Ias.in l.si is qui pro emptore,col.26.vers.quartò.ff.de usucap.

Summarium in d.l.eius.§.si cui.ff.de testam.

1 *Bannitus nostri temporis, an possit testari.*

Bar.in d.l.eius.§.si cui.ff.de testam.

1 BAR. in eadem l.§.si cui, tradit, an bannitus † nostri temporis possit testari. deciditque illum non posse testari, secundum statuta propriæ ciuitatis, sed retinere testamenti factionem de iure communi. vide Capr.in consi.77.in fi. Signorol.in consi.119. & sequ.Fulgo. in consi. 44.vbi loquitur de damnato ad perpetuos carceres.vide omninò Curt.in consi.59. & Ludou. Bologn.in addit.ad tracta. Matthæi ill. de successione.ab intestato, in tertio articulo principali, nu.36. & quæ plenè posui ad Bart.in l.si qua.ff. de his qui sunt sui uel alie.iur.

Summarium in l.obsides.ff.de testam.

1 *Obsides dati ab una ciuitate, non amittunt testamenti factionem.*

2 *Obsides si aliquid soluunt, vtrum illud repetere ualeant.*

Bar.in l.obsides.ff.de testam.

1 BAR. in d.l.obsides, ait, obsides † datos ab una ciuitate alteri ciuitati, non amittere testamenti factionem. De hac materia obsidum, vide Ias.in §.rursus,col.9.& seq.institu.de action. A quibus alimenta habere debeant obsides,quando non habent unde se alant, vide Felin.post Abb.in cap.ex rescripto,de iureiur.An obsides dari possint inter priuatas ciuitates? Barto.in l.
2 diuus.ff.de iure fisc.& si aliquid † soluunt, vtrum illud repetere ualeant? Bart.in l.nam et si seruus,in principio.ff.de negoc.gest.An autem Episcopus possit dare obsides de clericis sibi subiectis? Abbas de monachis suis?Doct.tradunt in d.c.ex rescripto.Rom.tenuit eos dari nō posse in suis sing.sed eum redarguit Anton.Corset.in suo sing.incip. An Episcopis, in uoce,obses, vbi plenè distinguit,ut ibi uidere est.

Summarium in l.qui à latronibus.ff.de testam.

1 *Capti in bello an serui efficiantur, & an testari possint.*

Bar.in l.qui à latronibus.ff.de testa.

1 BART. in d.l.qui à latronibus,tradit, an capti † in bello,serui efficiantur? & an testari possint? vide Ang.de Aret.in §.fin.institu.quibus non est permiss.face. testa. posteà subiungit,carceratum testari non posse,neque contrahere. vide Bal.in consi.26.in 3.volu. Et quoniam egimus de hac re in locis proprijs, hic non repetam.

Summarium in l.is cui.ff.de testam.

1 *Cui interdictum est bonis, testari non potest.*

2 *Adultus sine curatore potest testari.*

3 *Prodigus potest contrahere in his, quæ sunt ei utilia.*

Bar. in l.is cui.ff.de testam.

1 BART. in d.l.is cui,ait,eum,cui interdictum † est bonis, testari non posse. Attende quare

testari non possint. Hoc enim concernit eius commodum,& fauorem,vt patet ad sensum. sed ille,cui bonis est interdictum, potest contrahere in ijs,quæ sibi utilia sunt, & obligatur.l.is, cui. ff.de uerb.obliga.vbi Ias.in 1.col.Præterea prodigus,& adultus curatorem habens æquiparantur.l.si curatorem.C.de in integrum rest.minor. sed † adultus sine curatore potest testari,secundum doct.in l.j.§.fuit quæsitum.ff.ad Trebell.Immo in ultima uoluntate potest dare licentiam executoribus alienandi bona immobilia, sine alicuius authoritate, uel decreto iudicis. Ias.in l. fi.col.fi.uers.hinc uidemus.C.de pact.& in d.§.fuit quæsitum, in fi. Et ideo pater poterit ei substituere pupillariter, secundum Ias.in l.ex facto,col.13.vers. item in quantum.ff.de uulg.& pupilla, Quare hoc idem & de prodigo dicendum uideretur. Quo ad primum argumentum re-
3 sponderi posset, ideo prodigum † posse contrahere in ijs,quæ sunt ei utilia,quia constat de hac ipsius utilitate: sed testando posset abuti substantia sua, & ideo actus testandi difficilius conceditur, quàm actus contrahendi; quia in eo agitur de maiori periculo. Alexan. in consi.12.col. 25.in 1.volu. Posset etiam secundum obiectum remoueri, & dici. quamuis communiter prædicta militet æquiparatio, tamen in hoc lex magis suspicatur de eo, cui ob eius prauos mores bonis est interdictum,quàm de adulto curatorem habente, de cuius prauis moribus non constat,sed tantum lex suspicatur ob fragilitatem ætatis. tamen cogita. & dum Bar.quærit exemplum,de illo cui bonis interdicitur à lege, vide Ang.in consi.223.

Summarium in d.l.is cui.§.siquis ob carmen.ff.de testam.

1 *Infamis an possit facere testamentum.*

Bar.in d.l.is cui.§.siquis ob carmen.ff.de testam.

1 BAR. in ead.l.§.siquis ob carmen,tradit,an infamis † possit facere testamentum. vide Ias.in l.hac consultissima,col.6.C.qui testa.facer.poss.

Summarium in l.qui testamento.ff.de testam.

1 *Tutor an possit esse testis pro pupillo.*

Bar.in l.qui testamento.ff.de testa.

1 BART. in d.l.qui testamento,agit,an tutor † possit esse testis pro pupillo? vide Oldrad.in consi.101.col.2.& Roma.in consi.420. & dum Bar.quærit, si tutor constituit actorem suo periculo,an tunc possit esse testis in causa? vide Bar.in l.duæ causæ. ff. de ædilit.edict. & Orian.in repet.c.quoniam contra,de probat.

Summarium in d.l.qui testamento.§.quæcunque.ff.de testam.

1 *Pater an possit esse testis pro filio emancipato.*
2 *Frater an possit esse testis pro fratre.*
3 *Nonnulli sunt, qui non coguntur esse testes contra alium ratione fauoris eius contra quem producuntur.*
4 *Quando testes repellantur ratione domesticitatis.*

Bar.in d.l.qui testamento.§.quæcunque.ff.de testam.

1 BAR. in eadem l.§.quæcunque, col.fin.quærit, an pater † possit esse testis pro filio emancipato? vide Alexan.in consi.286. Quoniam abundè,in libro primi & secundi volu.vbi tradit, quid in patre adoptiuo? & quid in compatre? Postea Barto. quærit, an socer possit esse testis pro genero? vide Feli.in cap. R.monachus,in fin.de offic.delega. Barba.in consi.80.colu.9.in
2 4.volu. & in consi.25.colu.4.eodem uolu.Soci. in consi. 17. Deinde quærit de fratre,† an possit esse testis pro fratre? vide Anchara.in consi.64. & Socin.in dicto consi.17.& in consi.235. col.fin.& Ias.in l.admonendi, col.75.ff.de iureiur. Alexand.in consil.119.in 7.vol.& in consi. quinto,in primo uolu. Crauet. in consi.2. & de omnibus istis quæstionibus, uide multos tractatus, qui editi sunt de testibus, & quæ diximus in alijs lucubrationibus. Et dum Barto. sub-
3 iungit, quasdam esse personas, † quæ non coguntur esse testes contra alium ratione fauoris eius,contra quem producuntur,dicas tamen eas cogi posse, quando aliunde ueritas haberi nō potest. Abb.in c.1.post gl.in uoce,tunc,de testi.cogen.Alex.in consi.320.in libro primi & secundi vol.ubi ait,etiam hoc procedere solùm quando res,de qua agitur,sui natura sciri non potest extrinsecus, idem ait Alex.in consi.64.in 1.vol.de qua re vide omninò Aret. in consi.13,

&in

& in consi. 143. Soc. in d. consi. 17. in 1. vol. Feli. in c. tertio loco, de probat. & omninò Alberic.
4 in tract. de testib. in cap. quando testes † repelluntur ratione domesticitatis, in fi. Barb. in consi. 45. col. 4. in 1. vol. Rom. in consi. 186. in secundo quæsito. & ad id, quod ait Bar. de uiro, & uxore, uide Alex. in consi. 14. in 5. vol. Aret. in consi. 61. Abb. in c. in literis, in fin. de testi. Alex. in l. sed & si quis. §. 1. ff. si quis caut. & Soc. in d. consi. 17.

Summarium in d. l. qui testamento. §. eum qui. ff. de testam.

1 *Argumentum de iudicijs ad ultimas uoluntates ualidum est.*

Bar. in d. l. qui testamento. §. eum qui. ff. de testam.

1 BART. in ead. l. §. eum, qui, colligit ex tex. argumentum de iudicijs † ad ultimas uoluntates. vide Ias. in l. si is qui pro emptore, col. 78. uersi. quid in sententia. ff. de usucap.

Summarium in d. l. qui testamento. §. & ueteres. ff. de testam.

1 *Testem debere testificari de his, quæ percipit sensu.*

2 *Testes non probare qui aiunt aliquos fuisse negligentes in capiendo malefactorem.*

Bar. in d. l. qui testamento. §. & ueteres. ff. de testam.

1 BART. in ead. l. §. & ueteres, inquit, testem † debere testificari de his, quæ percipit sensu. uide quid per istam regulam decidunt Bar. & alij, in l. j. col. 3. ff. si cer. pet. ubi limit. & uide quid infert Bar. in l. de quæstione. §. plurimum. col. 4. uersi. quæro. ff. de quæstion. & in l. Labeo, colu. 2. ff. de supell. lega. & in l. solam. C. de testi. & in l. multum. ff. de acquir. hæred. Adde etiam rationem uisus esse communem ad sensum, & gustum, ideo poterit reddi ratio, secundum Paul. de Cast. in l. j. in princ. ff. de uerb. oblig. ubi Alex. in fi. & dum Bart. in hoc eod. §. subijcit, testes
2 non probare, † qui aiunt, aliquos fuisse negligentes in capiendo malefactorem; quia negligentia non est actus positiuus; sed dicere debebant rumorem fuisse, & reliqua, ut ibi per eum. vide Alex. in consi. 114. colu. 3. in 4. volu. Dec. in consi. 82. Corn. in consi. 123. colu. 3. in 1. volu. & in consi. 22. in 4. vol.

Summarium in l. hæredes palam. ff. de testam.

1 *Quæ sit differentia inter manifestum & notorium.*

2 *An testamentum nuncupatiuum probetur per instrumentum in quo scripti sunt septem testes.*

3 *Ubicunque negatur testamentum fuisse solenniter confectum, oportet probari de testamento confecto certo loco & tempore.*

4 *Magis credendum esse uni testi affirmanti, quàm mille negantibus.*

5 *Si testator dixit, uolo satisfieri omnibus contentis in cedula, quam dedi alicui, an ualeat hæc dispositio.*

6 *Si testator non exprimit hæredem propria uoce, sed notarius, utrum ualeat.*

Bar. in l. hæredes palàm. ff. de testam.

1 BAR. in d. l. hæredes palàm, tradit differentiam † inter manifestum, & notorium. vide aliquid per Abb. in cons. 2. col. 3. in 2. vol. & Feli. in c. tertio loco, col. 4. de præsumpt. & quia alibi diximus, non insistam.

2 Bar. in ead. l. col. 1. uersi. venio ad q. quærit, an testamentum † nuncupatiuum probetur per instrumentum, in quo scripti sunt septem testes. De hac re uide Alex. in l. j. col. 2. C. eod. titu. uersi. in gl. magna. & dum ibidem subiungit, instrumentum æquiualere dicto duorum testium, vide Feli. in c. cùm Ioannes. col. 4. de fid. instr.

3 Bar. in ead. l. in principio col. 2. dicit, ubicunque negatur testamentum solenniter fuisse confectum, oportet probari de testamento confecto certo loco, & tempore, uel constet necesse semel tantùm fuisse conditum testamentum, alioqui posset intelligi de alio testamento. Attende quoniam ex hoc Bartoli documento colligitur limitatio ad regulam, quæ habet, pluralitatem actus non præsumi, ut non procedat, quando ex contradictione partis præsumptiuè pluralitas induceretur, alioqui Bart. hic malè loqueretur, cùm pluralitas non præsumatur: ita Ias. in l. ij. col. 3. de bonor. possess. secundum tabul.

4 Bar. in ead. col. uersic. ultimo hæc lex, ait, magis credendum esse uni testi affirmanti, † quàm mille negantibus, Adde Alex. in consi. 110. in 1. vol. & in consi. 218. nu. 14. versic. præterea. in libro

lib.in quo primi & ſecundi uol.conſilia continentur. Dec.in conſ. 539. vide Feli.in c.P.Mancorella,in fi.de accuſat. & quamuis iſta ſit regula,tamen multas patitur limitationes,vt per Felin. in c.in noſtra,de teſti.& omninò uideas Dec.in l.in omnibus cauſis, nu.9.ff. de regul.iur.Abb. in c.cum in tua,de teſti.vide etiam Alex.in conſ. 54.in 6.volu.& Feli.in c.3. de probat. Quærit
5 poſteà ibi Bar.ſi teſtator † dixit,uolo ſatisfieri omnibus contentis in cedula, quam dedi alicui, an ualeat hæc diſpoſitio? de iſta quæſt. vide per eundem, in l.ſi ita ſcripſero, & ibi Imol.ff.de cond.& demonſt.in l.quidam. ff. de reb.dub. & in l.fin.C.de fideicomm. Quid ſi teſtator iubet partem ſuæ hæreditatis diſtribui debere,pro ut ipſe dixit.A.& B. ſecretè, utrum ualeat huiuſmodi diſpoſitio? & quid ſi unus moriatur, an alius ſolus poſsit declarare? vide Raph. Cuma. in conſil. 117.

6 Poſtremò quærit Bar.in fi.huius principij, quid ſi teſtator † non exprimit hæredem propria uoce,ſed notarius,utrum ualeat? & decidit ualere. vide Alex.in conſi. 12. col. 1. & 2.in 1.vol. Roma.in conſi.306.in 2.dub.Corn.in conſi.261.col.9.in 4.vol.& in conſi.77.ubi tradit,quid ſi eſſent expreſſa per alium,quàm per notarium, in eod.vol.

Summarium in d.l.hæredes palam.§.ſi quid poſt.ff.de teſtam.

1 *In mutando uel addendo requiritur eadem ſolennitas, quæ in conſtituendo, alioqui uerò in declarando.*
2 *Vtrum legata relicta in teſtamento poſſint reuocari in codicillis.*
3 *Si in primo teſtamento adfuiſſent uiginti teſtes, an tot alij requirantur in ſecundo teſtamento, in quo primum reuocatur.*
4 *In uoluntate declaratoria quot teſtes requirantur.*
5 *Ille qui declarat, nihil dat, ſed tantum ſignificat.*
6 *Si teſtes repetuntur, ut dictum ſuum declarent, utrum nouum iuramentum exigatur.*

Bar.in d.l.hæredes palàm.§.ſi quid poſt.ff.de teſtam.

1 BART. in ead.l.§.ſi quid poſt,ſic ait in ſumma. In mutando † uel addendo requiritur eadem ſolennitas,quæ in conſtituendo,alioqui uerò in declarando. Ad iſtum.§.uide Abb.in cõſ. 67.col.3.in 2.vol. Feli.in c.fi.col.fi.de except.& in c.ſuper quæſtione, in principio col.pen. de offic.deleg. Anchar.in conſi.65.& Soc.in conſi.156.col.4.in 1.vol.Adde magnam ampliationem ad iſtum text.nam ſi generaliter aliquid proferatur, quod aliquot caſus ſpeciales contineat,poterit teſtator abſque noua ſolennitate declarare, ſe nolle in dicto genere ſpecialitatem huiuſmodi contineri,quamuis idem in ſuo genere operetur generalis diſpoſitio, quod ſpecialis in ſua ſpecie. ita Bar.in l.Lucius,col.4.ff.de uulg.& pupill.Item limita ſing. iſtum tex.ut non procedat,quando teſtator coram duobus teſtibus tantùm diceret notario, Cancella teſtamentum,quoniam abſque noua ſolennitate reuocatum cenſetur, ita Imol.in l.proximè, col.2. ff.de his quæ in teſta.delent.& de hoc uide,quæ poſui in annot.in Bar.in l.omnes populi,in 35. annot.ff.de iuſt.& iur.

2 Bar.in eod.§.quærit,utrum legata † relicta in teſtamento,poſsint reuocari in codicillis? vide Alex.in conſi.30.in 3.vol.& dum Bar.ibi loquitur de probanda inimicitia, ut teſtamentum reuocatum eſſe cenſeatur.vide Iaſ.in l.hæreditas.C.de his quib.ut indign.

3 Bar.in eod.§.uerſi. quid enim, quærit,ſi in primo teſtamento, † adfuiſſent.20. teſtes, an tot alij requirantur in ſecundo teſtamento,in quo primum reuocatur? vide Alex.in conſi.289.Viſo themate,in libro primi & ſecundi vol.col.3.verſi.nec obſt.quod codicilli.ubi dicit ſufficere, ſi in ſecundo teſtamento neceſſaria tantùm ſolennia interueniunt: quia, quæ abundant non ſunt conſideranda. Circa hæc dicta Bar.ſcilicèt,utrum eadem ſolennitas requiratur ad reuocationem,quæ requiritur in faciendo,& quæ ſunt neceſſaria in acquirendo,ſint etiam neceſſaria in omittendo,uide gl.in l.tria prædia.ff.de ſeruit.ruſtic.prædi.& tex.cùm gl.& ibi Bar.in auth. contra ſi filij.C.de repud.& plenius ad rem propoſitam, uide Iaſ. in l. ſi ita ſcriptum.§. regula. ff.de liber & poſthum.& Feli.in c.cùm acceſsiſſent,col. 2.de conſt. vide Dec. in l.nihil tam naturale.ff.de regul.iur.dicit regulam prædictam non procedere in ſpiritualibus,quæ facilius cõſtruuntur,quàm diſſoluuntur,ut videre eſt,in matrimonio,quod ſolo conſenſu contrahitur, &

tamen

tamen dissensu solui non potest. An autem in reficiendo aliquid, eadem solennitas requiratur, quæ in faciendo exigitur? vide Feli. in c. consuluit, de Iudæ. Item scias, eum non prohiberi reficere, qui facere prohibetur, in l. domum. ff. de reg. iur.

4 Bar. in eod. §. quærit, in voluntate † declaratoria quot testes requirantur? & ex mente gl. ait, duos testes sufficere. vide Alex. in consi. 54. in 3. vol. ubi legata domo, si dubitatur, utrum coquina in hoc legato contineatur; ait, duos testes huiusmodi declarationi sufficere. & in consi. 75. col. 4. versi. & quod ista in 5. vol. Ad rem faciunt trad. per Anan. in consi. 84. Aret. in consi 30. colu. 3. & in consi. 128. & seq. aliquid per Fulg. in consi. 47. Attende rationem huius text. in

5 qua habetur, eum, qui declarat, † nihil dare, sed datum significare. Ad quam facit tex. in l. unū ex familia. §. 1. ff. de leg. 2. & trad. per Abb. & alios in c. fin. de consti. & in c. supra quæstionum, de off. deleg. Declaratio enim propriè ea esse dicitur, quæ fit, circa uerborum interpretationē, quæ dubia sunt, alioqui illa esse noua dispositio diceretur: nam declarationis natura est, non conualidare quod nullum est, sed quod inutile est propter difficultatem probationis. Dec. in l. j. C. de impub. & alijs sub. Ista ratio est illa, cui potisimum innitebantur Latini patres in Concilio Basiliensi, quibus à Græcis obijciebatur, eos contra sanctiones ueterum Conciliorum, symbolo addidisse, Spiritum sanctum à patre, filioque procedere, cùm in eis de patre dumtaxàt fuisset expressum. ipsi autem respondebant, se nihil penitus addidisse, sed quia de patre mentio fieri non potuit, quin etiam filius contineretur, propterea ipsos hoc tantùm declarasse. Qui verò declarat, nihil addit, & nihil noui agere intelligitur. & hæc sententia præualuit obiectioni. quomodo autem distet à declaratione correctio, vide Felin. in cap. 1. §. significantibus, nu. 32. de libell. oblat.

6 Bar. in eod. §. in fi. quærit, si testes † repetuntur, ut dictum suum obscurum declarent, utrum nouum iuramentum exigatur? vide Feli. in c. per tuas, col. fi. de testi. Barb. in consi. 18. col. pen. & seq. in 1. vol. Alex. in l. qui bona fide. §. si quis stipulatus, in fi. ff. de damn. infec. Bal. in c. in præsentium, col. 3. de testi. Rom. in consi. 482.

Summarium in l. hæredes palam. § in testamentis ff. de testam.

1 *Nunquid si in testamento dicitur talibus testibus præsentibus, præsumantur rogati.*

Bar. in d. l. hæredes palàm. §. in testamentis. ff. de testam.

1 BART. in ead. l. §. in testamentis, quærit, nunquid si in testamento † dicatur, talibus testibus præsentibus, præsumantur rogati? & decidit quòd non. sed hic suboritur alia quæstio, per quot testes probari poterit istos rogatos fuisse? Respondeo duobus testibus hoc probari, secundum Alex. in l. ij. col. pen. C. de bonor. poss. secundum tab. & in consi. 189. Abundè in secun

* do dubio in libro primi & secundi vol. ubi refert Imol. dicentem in hanc sententiam * communiter itum esse. & in consi. 297. Videtur, eod. vol. Ad rem faciunt trad. per eundem Alexan. in consi 33. col. antepe. & seq. in 3. vol. Panor. in cōsi. 11. col. 3. in 2. dub. in 1. vol. Aret. in consi. 64. col. 4. & in consi. 13. in tertio dubio. Barb. in consi. 32. col. 3. & seq. in 1. volu. Capr. in consi. 94. & in simili. vide Ias. in l. si errore, colu. 5. C. eod. titu. & in l. hac consultissima, C. eod. & Alex. in l. si unus. C. eod.

Summarium in d. l. palam. § . uno. ff. de testa.

1 *Testamentum uno contextu fieri debet.*

2 *Contractus potest fieri in testamento.*

3 *Confessio facta in testamento præsente parte, & acceptante irreuocabilis est, perinde, ac si facta esset inter uiuos.*

4 *An & quando confessio facta in testamento ualida sit.*

Bar. in d. l. hæredes palam. §. uno. ff. de testam.

1 BART. in ead. l. §. uno, inquit, testamentum † uno contextu fieri debere. vide in hac re doct. in l. j. §. 1. ff. de uerb. obli. Ias. in l. lecta, in gl. in uerbo, stipulatur. ff. si cert. pet. & in l. nemo potest, col. 4. ff. de leg. 1. & Bar. in consi. 17. col. 7. in 1. vol.

2 Bar. in eod. §. decidit, contractus † posse fieri in testamento. vide Card. in consi. 125. in primo dubio.

Bar.in d.l.ad testium.§.si quis ex testib.ff.de testam.

BART. in ead.l.§.si quis ex testibus in fin. colligit argumentum, ut non sufficiat in apoca
1 mercatorum † appositio sigilli, nisi etiam adsit subscriptio, vide Bar.& Alex. & quæ ibi posui in annot.in l.quæ dotis,in ultima quæst.ff.sol.matr.& Card.in cons. 133.colu.2. Abb. in c.scripta uerò,& in c.quod super his,de fid.instrum. Et de hac materia sigilli,uide omninò Firma.in tract.de episcopo,in 1.par.in 3.lib.quæst.17.

Summarium in l.si is qui testamento.ff.de testam.

1 *Quando dicatur uoluntas siue testamentum esse perfectum.*
2 *Si testator scripsit in cedula totam uoluntatem suam,non tamen eam coram notario,& testibus publicauit,an hoc testamentum dicatur esse perfectum.*

Bar,in l.si is qui testamentum.ff.de testa.

1 BART. in d.l.si is qui testamentum, quærit, quando dicatur † uoluntas, siue testamentum esse perfectum? vide Alex.in consi.73.& in consi.74.in 1.vol. & Decium in consi.159. Infert, posteà Bart.si reperitur instrumentum, siue prothocollum notarij imperfectum, & appareat, quod nolebat plus scribere,huiusmodi instrumentum nullam fidem facere, vide Ias.in repet. l.admonendi,col.63.versic. tertiò quærit.ff.de iureiur. sed aduerte, quia ex quo iam præcessit dispositio & substantia,quamuis aliquas conditiones, & qualitates uelle addere uideatur, tamen etiam si non addantur,actus sustinetur.l.pen.C.de inst.& subst.sub cond.fact.l.cùm pater. §.si.ff.de leg.2. iuncta decisione Bart. in l.ita stipulatus,col.2.versi.sed contra.ff.de uerb.oblig. ubi uideas omnino Aretin.& Dec.in d.consi.159. & dum subinde quærit Bart.quid si testator
2 † scripsit in cedula totam uoluntatem suam,non tamen eam coram notario, & testibus publicauit,an hoc testamentum dicatur esse perfectum? deciditque perfectum esse ratione declaratæ uoluntatis,sed imperfectum ratione solennitatis omissæ. vide Abb.in consi.98.in 2.volu. & in consi.150.eod.vol.Imol.in consi.91. Anan.in consi.57.Paul. de Cast.in l.hac consultissima, §.ut cum,col.2. C.qui test. facer.poss.& Ias.in d.l.§.ex imperfecto, & Dec. latè in d.consi.159.

Summarium in l.cum lege.ff.de testam.

1 *Verbum intestabilis, significat,ne quis possit facere testamentum,nec esse testis in testamento.*
2 *Ille qui non habet testamenti factionem,non potest esse testis.*

Bar.in l.cum lege.ff.de testam.

1 BART. in d.l.cum lege,sic ait in summa. uerbum hoc,intestabilis,† significat,ne quis possit facere testm̃, nec esse testis in testamento,nec ei testimonium dici. Ex hoc colligi solet dr̃ia inter statutum disponens testari non posse, uel intestabilem esse: nam intestabilis non potest ferre testimonium, alioqui si aliquis testm̃ facere prohibetur. sed contra hoc uidetur urgere, tex.in l.is cui bonis,suprà eod.tit.ubi tex. facit hanc consequentiam, Aliquis non habet testa-
2 menti † factionem,igitur neque poterit esse têstis. Cogitabam si fortè responderi posset,& dici,illud ideò procedere; quia sumus in prodigo,qui ob eius mores prauos testari non potest, & propterea neque testimonium dicere; alioqui uerò si sumus in eo,qui ob sua uitia testamentum facere non prohibetur, sed alia causa. Tamen adhuc obiectio illius.l. non tollitur, in qua simpliciter fit ius super factione testamenti,ut scilicèt ideò aliquis testis esse nequeat; quia testamenti non habet factionem: atque ita solùm consideratur ipsa prohibitio testandi, non autem causa prohibitionis. Attende istum tex.ex quo colligit Aret.uerbum prægnans,ut amplũ sumi in lata significatione,etiam in materia odiosa,dummodò non uioletur propria uerborum significatio. id quod pro notabili refert & sequitur Dec.in consi.5.& dum Bar.ibi quærit in fi. an infamis possit esse testis in testamento, vide Feli.in c.ad probandum,col.2.de re iud.ad rem faciunt trad.per eundem Feli.in c.at si clerici.nu.27.de judic.

Summarium in l.Domitius.ff.de testam.

1 *Responsio debet esse mitis.*
2 *Testis non præsumitur rogatus,nisi se subscribat.*

Bar.

Bar.in l.Domitius.ff.de testam.

BART. in d.l.Domitius,reprehendit Cellum iurisconsultum,qui nimis immodestè, ac rusticè respondit Labeoni: nam responsio † debet esse mitis. sic etiam Ias.in l.iij.§. ex contrario. col.3.versi.Quintò.ff.de acq.poss.reprobat iurisconsultum,qui reprehendebat Labeonem.

2 Bar.in ead.l.dicit,testem † non præsumi esse rogatum, nisi se subscribat. vide Alex. in consi. 296.Videtur prima,in libro primi & secundi vol. & in consi.33.col. antepen.in 3.vol. ubi ponit ex quibus testis rogatus uideatur.

Summarium in l.seruus.ff.de testam.

1 *Notarius,quandoque non scribit, ut notarius, sed priuatam scripturam conficit.*

Bar.in l.seruus.ff.de testam.

1 BART. in d.l.seruus,ex mente gl.ait,notarium † quandoque non scribere ut notarium, sed priuatam scripturam conficere. Ad hæc uide Bal.in consi.50.in 3.vol.ubi inquit,notarium nõ exercere officium tabellionatus,quamuis eo mandante alius scribat testamentum.

Summarium in l.j.ff.de lib.& posth.

1 *Non esse necesse ponere pronomen in instrumento, si erat nomen tale, de quo nulla poterat esse dubitatio.*

Bar.in l.j.ff.de lib.& posth.

1 BART. in d.l.j.inquit,non esse necesse † ponere pronomen in instrumento, si erat nomen tale, de quo nulla poterat esse dubitatio. & quid sit nominatim aliquem exhæredare. Ad rem faciunt trad.per Feli.in c.cùm accessissent,in principio de constitu. & in c.fin.colu.fin.de except.& dum Bar.subiungit hoc non habere locum, ubi aliquid requiritur pro solennitate, sed tantùm, ut persona reddatur certa, vide Felin.in c.fin.uersi.respondeo, de probat.

Summarium in l.ij.ff.de lib.& posth.

1 *Quando nomen appellatiuum congruit uni tantum, æquiualet nomini proprio, & dicitur nominatim fieri.*

Bar.in l.ij.ff.de libet.& post.

1 BART. in d.l.ij.inquit,quando nomen † appellatiuum congruit uni tantùm, æquiualet nomini proprio, & dicitur nominatim. vide Alex. in consi.38. in 5.vol. sed contra Bart.ultra hic adducta per Alex.tenuit Paul.de Cast.in cons.363.& argumenta ad probandum illud non dici nominatim,& specialiter factum,quod fit per æquipollens,uide apud Cutt. in consi.49. & rursus argumenta ad probandam partem affirmatiuam,uide apud eundem in consi.68. & de hac uoce,nominatim,vide Bar.in l.siue à certis.ff.de duob.rei.& in l.turpia.§.fi.ff.de leg.1.

Summarium in l.& si pepercerit,§.filius.ff.de lib.& posth.

1 *Clausula posita inter unum capitulum, ad illud tantum est referenda.*

Bat.in l.& si pepercerit.§.filius.ff.de lib.& posth.

1 BART. in d.§.filius,colligit ex tex.clausulam † positam intet unum capitulum, ad illud tantùm esse referendam. vide Soc.in consi.331.col.pen.in 1.vol.& Ias.in repet.l.admonendi.col. 49.ff.de iureiur.

Summarium in l.placet.ff.de lib.& posth.

1 *Institutio posthumi trahitur ad omnem posthumum etiam ex alia uxore natum.*

Bar.in l.placet.ff.de lib.& posth.

1 BART. in d.l.placet, sic ait in summa. Institutio posthumi † trahitur ad omnem posthumum,etiam ex alia uxore natum. sed statim oppo.quòd tantùm intelligatur de primo posthumo. vide Barb.in consi.6.in 3.vol.& dum Bar.subiungit,hoc,quod hic dicitur,habere locum, quãdo appellatio posthumi simpliciter fuit prolata,alioqui si astringeret se testator ad posthumum nasciturum. vide Barb.& alios,in c.quoniam Abbas,col.5.de offi.deleg.

Summa-

Summarium in l. si filius. ff. de lib. & posth.

1 *Testamentum ex quo impossibile est hæreditatem adiri de iure ciuili, non tollit primum testamentum.*

Bar. in l. si filius. ff. de liber. & posth.

1 BART. in d. l. si filius, sic ait in summa. Testamentum, † ex quo impossibile est hæreditatem adiri de iure ciuili, non tollit primum testamentum. Ad istum tex. vide aliquid per Alex. in l. si pater, col. fi. uers. item adde. C. de inst. & subst. & Rom. in cons. 495. col. fi.

Summarium in l. commodissimè. ff. de lib. & posth.

1 *Qui prouidet in uno casu, in alio uidetur omittere.*

2 *An & quando casus omissus in substitutionibus, habeatur pro non omisso.*

Bar. in l. commodissimè. ff. de lib. & posth.

1 BART. in d. l. commodissimè sic ait in summa. Qui prouidet † in uno casu, in alio uidetur omittere. sed prouisio simplex porrigitur ad omnem casum. Vide multa iura hoc idem sentientia apud Alex. in cons. 124. in 4. vol. & Feli. in c. nonne, in principio de præsumpt. Barb. in cons. 16. col. 2. in 1. vol. & in consi. 19. col. 2. & in consi. 21. col. 2. & in consi. 35. col. 5. eod. volu. & in multis alijs eius consilijs, quæ ut breuior fiam, omittere satius esse existimaui. uide Imol. in cōs. 93. & in consi. 6. & in consi. 114. col. penul. & in consi. 120. & in consi. 145. Card. in consi. 3. & in consi. 17. colu. 2. & in consi. 22. & in consi. 66. & in consi. 73. in primo dubio. Aret. in consi.
2 27. col. 2. & in consi. 163. col. 2. Soc. in consi. 32. col. 6. in 1. vol. & an & quando casus † omissus in substitutionibus habeatur pro non omisso, vide Alex. in consi. 272. in libro primi & secundi vol. & an & quando substitutio facta in uno casu ad alium porrigatur, vide Soci. in consi. 259. in 1. vol. cum subscript. ibi seq. & eundem Soc. in consi. 59. in 3. uol. & Maria. Soci. iuni. in consi. 106. & in consi. 114. Fulg. in cons. 49. & Soc. in cons. 140. col. fi. in 1. vol. & Curt. in consi. 29.

Summarium in l. in suis. ff. de lib. & posth.

1 *In suis hæredibus dominium continuari, non autem ad eos nouam hæreditatem deferri.*

2 *Suum non posse adire hæreditatem patris, sed acquisitionem iam factam immiscendo approbare posse.*

3 *Filium dici magis acquirere, quàm retinere hæreditatem patris.*

4 *Duplex est suitas, plena, & semiplena.*

Bar. in l. in suis. ff. de lib. & posth.

1 BAR. in d. l. in suis, ait, in suis † hæredibus dominium continuari, non autem ad eos nouam hæreditatem deferri. Hoc idem ait Bar. ad quem alij accesserunt in l. si infanti. C. de iure delib. & Mari. Soc. iuni. in consi. 119. nu. 22. aiunt enim hæreditatem ad filium deferri iure continuationis, non autem iure deuolutionis siue nouæ acquisitionis. de qua re uide semper Dec. in consi. 331. ubi eruditissimè loquitur, declarando hanc materiam, & beneficium abstinendi nō obstare: quia non habet locum nisi postquam suus hæres usus est abstensione: nam tunc redigitur ad instar extranei, sed non ante abstensionem. & ideo sing. dixit Bart. in l. is qui putat, in
2 fi. ff. de acquir. hæred. suum non posse † adire hæreditatem patris, sed acquisitionem iam factā immiscendo approbare posse. Ad rem facit gl. sing. in l. iij. C. de iur. & fact. ignor. & tex. in l. fin. ff. de curat. furiosi. est enim suitas, quid intellectuale, qua mediante hęreditas dicitur in filio perseuerare. Iaf. in l. qui se patris. C. und. lib. tamen Mari. Soc. iuni. ex mente doct. hic ait in consi. 1.
3 nu. 79. filium dici magis acquirere, quàm retinere hæreditatem patris. sed ego puto contrarium, ut per Dec. in d. consi. 331. & per ea quæ dixi in principio huius lucubr. pro qua opinione facit mirabilis decisio Alberic. hic, dum ait, si statuto cautum est, neminem ad aliquod officium admitti posse, nisi 300. habeat in bonis: filium eius, qui habet 300. in bonis admitti posse. id quod latè prosequitur Ant. Corset. in tract. de potestate regia. nu. 30. Scias etiam in hac ma-
4 teria suitatis, quandam esse suitatem † semiplenam, ut est quando filius abstinet se ab hæreditate patris: nam adhuc retinet nomen sui hæredis: aliam uerò esse plenam, quando scilicèt se immiscuit hæreditati, ita Bal. in l. quidam eulogio. C. de iur. delib. & qui dicantur sui hæredes, uide in §. sui autem, ubi doct. inst. de hæred. quali. & differ. & qui ueniant appellatione suorum, vide apud Feli. in c. de cætero, col. fi. de test.

Summa-

Summarium in l. si filius hæres. ff. de lib. & posth.

1 *Existentiam sui hæredis tolli per uulgarem substitutionem.*
2 *Testator dicens si filius meus hæres non erit, an faciat eum de necessario uoluntarium.*

Bar. in l. si filius hæres. ff. de lib. & posth.

1 BART. in d. l. si filius hæres, ait, existentiam † sui hæredis tolli per substitutionem uulgarem. de hac re uide Soc. in consi. 20. col. 6. in 1. uol. Alex. in consi. 17. colu. 3. in 3. volu. & omnino in consi. 146. Videretur inspectis, col. 6. nu. 20. in libro primi & secundi volu. ubi ait hoc Bartoli
* documentum, scilicet, ut substitutione uulgari tollatur potentia suitatis, esse communiter approbatum. sed limitat illud non procedere, ubicunque uulgaris iuncta esset cum fideicommissaria. idemque uoluit Soc. in consi. 8. in 4. uol. Item substitutio uulgaris suitatem tollere non potest. quando substitutus est aliquis uulgariter, pupillariter & per fideicommissum, quo casu substitutus admittitur ex substitutione quam ipse maluerit. l. recusare. §. Titius. ff. ad Trebell. & ideo poterit hæredem cogere, ut adeat. de qua re uide Soci. in d. consi. 20. Attende rationem
2 primæ conclusionis, quæ est, ut testator † dicens, si filius meus hæres non hærit, faciat eum de necessario uoluntarium: nam alioqui uerba illa nihil operarentur, si filius non posset non esse hæres. ex hoc enim mihi uidetur colligi posse, uerba conditionalia ponere in esse contra naturam suam, quando alioqui inania redderentur: nam uerba, quibus uulgaris concipitur, conditionalia sunt, scilicet si filius meus hæres non erit; & tamen ponunt hoc: quia faciunt filium de necessario uoluntarium. & ad prædicta uide Ias. in l. j. C. si omnis. cau. testa. & in l. seruum filij. §. si idem. ff. de leg. j. & in l. cum proponas. C. de hæred. inst. & omnino uide eundem Ias. in l. si quis filium. §. si filius. & in l. Lucius. ff. de uulg. & pupill.

Summarium in l. Titius. §. Lucius. ff. de lib. & posth.

1 *Fauore testamenti & propter ignorantiam testatoris, natum haberi pro non nato.*
2 *Statutum quo cautum est, ut pœna duplicetur delinquenti tempore noctis, quomodo intelligatur.*
3 *An statutum per sonum campanæ possit diem uel noctem inducere.*

Bar. in l. Titius. §. Lucius. ff. de lib. & posth.

1 BART. in d. §. Lucius, ait, fauore testamenti † & propter ignorantiam testatoris, natum haberi pro non nato. & ideo prouisionem factam in uno casu porrigi ad alium, quando testator similiter prouidisset, si de eo cogitasset. de hac re vide Alex. in cons. 272. Attentis uerbis testamenti, in libro primi & secundi volu. & in consi. 208. Viso testamento, colu. 4. eod. lib. ubi citat hoc Bartoli documentum. & in consi. 244. Viso testamento, eod. libro ubi loquitur in statuentibus. Aret. in consi. ultimo in 2. dubio. & quæ posui suprà ad Bar. in l. commodissimè. eod. tit.
2 Bar. in eod. §. infert ad statutum, † quo cautum est, ut pœna publicetur delinquenti tempore noctis. & declarat, quid sit dies, quid sit nox. vide eundem Barto. in l. aut facta. §. tempus. ff. de pœn. & Abb. & Feli. in c. si perfodiens, de homicid. & diem incipere ab ortu solis, tradit tex. ual de not. secundum Bal. in l. j. C. de cust. reor. ubi Bar. & utrum quod fit in sero, dicatur factum de nocte, docuit Alber. in 2. par. statutorum, rubrica 19. & eleg. Bar. in l. qui duos. §. hæc conditio.
3 ff. de manum. testa. Et an statutum † per sonum campanæ posit diem, uel noctem inducere, tradit Ang. in consi. 194. & quando dies dicatur, vide plenè apud Bar. in c. 2. de feri. & si contractus fit citra dimidiam noctis, nunquid notarius scribere debeat contractum dici præcedentis, uel sequentis? vide Abb. & doct. in c. consuluit, de off. deleg. ubi plenè Barb. Item scias diem intelligi usque ad mediam noctem sequentem, ut periurium euitetur. Feli. in c. ego. N. de iureiur.

Summarium in l. Gallus. ff. de lib. & posth.

1 *Posthumum propriè eum esse qui nascitur post testamentum.*
2 *Verbum, potest, positum in dispositione negatiua significare necessitatem præcisam, sed in dispositione affirmatiua indicare necessitatem causatiuam.*
3 *Id solum fieri posse, quod iustè fieri potest.*
4 *Verbum, potest, non inducit necessitatem causatiuam.*

5 *Substitutum dici posse institutum.*
6 *Ille dicitur propriè posthumus, qui nascitur post mortem.*
7 *Licèt posthumus ille dicatur, qui post humatum patrem nascitur, tamen etiam ille quoque dicitur posthumus, qui uiuo testatore post conditum nascitur testamentum.*
8 *Prouisio facta in uno casu, ad alium porrigitur.*
9 *Si mulier post duos dies à morte primi mariti ad secunda uota transiuit, & filium peperit in nono mense, cuius erit partus an primi uel secundi mariti.*
10 *Si mulier diu fuisset sterilis cum primo marito nunquid debeat præsumi filius secundi mariti.*

Bar. in l. Gallus. ff. de libe. & posth.

1 BAR. in d. l. Gallus, in principio, inquit, Posthumum † propriè eum esse, qui nascitur post testamentum. De hac re uide Alex. in cons. 102. in 3. uol. & Bar. in l. posthumi. ff. de iniust. rupt. testa. et appellatione filiorum in potestate non continetur posthumus. l. fin. ff. de asig. liber. & posthumus propriè dicitur esse is, qui nascitur intra spacium x. mensium post mortem testatoris. Ias. in l. commodissimè, supra eod. & in rubri. C. de posth. hæred. insti. & in l. qui filiabus. ff. de leg. 1. & uide quæ ponam infrà in Bar. in 3. col. vers. nota ergo.

2 Bar. in ead. l. in principio. col. 2. inquit, verbum, potest, † positum in dispositione negatiua, significare necessitatem præcisam, sed in dispositione affirmatiua indicare necessitatem causatiuam. De hac re uide eundem Bart. in l. j. ff. de iniust. rup. testa. Alex. in consi. 248. Perspectis his col. 4. in libro primi & secundi vol. & omninò in consi. 77. in 3. uol. Feli. in c. quanto in principio de præsumpt. Barb. in consi. 43. col. 14. in 1. vol. & in consi. 9. col. 9. in 2. volu. & in consi. 16. col. 10. eod. vol. Alex. in l. quia poterat, col. 4. ff. ad Trebell. uide tex. & gl. in c. faciat homo,
3 22. q. 2. ubi habetur id solum † fieri posse, quod iustè fieri potest. Ad idem est tex. in c. Principium, de pœnit. dist. 2. Soc. in consi. 266. col. 18. in 1. vol. & in consi. 8. col. fi. in 3. vol. facit gl. in l. uulgo. ff. de stat. homi. & ad prædicta uide gl. in l. Decernimus. C. de episcop. audi. Bal. in c. scis scitatus, de rescrip. Barb. in c. intelleximus, col. 9. de iudic. Abb. in c. 1. de libel. oblat. Anchar. in consi. 95. col. 2. & Bald. in consi. 334. col. 2. in tertio volu. Attende autem dum Bar. ad probandum uerbum, potest, significare necessitatem causatiuam, citat. l. si tibi mandauero. §. fi. ff. man-
4 da. & l. sæpe. ff. de offic. præsid. nam in d. l. si tibi mandauero, uerbum, potest, † non inducit necessitatem causatiuam, sed sua uoluntas renunciandi, cùm etiam renunciare non possit. Similiter quoque d. l. sæpe, nihil facit ad rem, quoniam ista uox, potest, ibi posita, refertur ad eum, qui impetrat rescriptum, non ad iudicem: nam pars, quæ huiusmodi rescriptum impetrauit, non cogitur propterea iusdicentem adire. l. j. C. ut nem. inuit. nisi dicamus, ibi ob istud rescriptũ necessitatem imponi iudici, vt omnino cogatur iudicare parte petente.

5 Bar. ibi paulò post subiungit, substitutum † dici posse institutum. De hoc est tex. cum glo. in l. j. C. de edict. diui Adri. toll. & in l. ij. §. si primus. ff. de bonor. poss. secundum tabu. vide Alex. in rubri. ff. de vulg. & pupill. col. 2. & dum Bar. immediatè subnectit, se putare testamentum uale-
* re, quamuis filius non esset institutus facto testamento secundum consilium Galli: dicas* communem sententiam esse contra Bar. vt ait Alex. in cons. 108. in 1. vol.

6 Bar. in eadem l. col. 3. vers. Nota ergo, rursus ait, posthumum † dici eum propriè, qui nascitur post mortem. exponitque, posthumum, quasi post humum natum. vltra ea, quæ posui supra in hac eadem l. j. dicas posthumum propriè appellari eum non posse, qui secto uentre matris fuit extractus. glo. est, quam ibi not. Angel. in l. posthumus. in fi. principij. ff. de inoffic. testamen. cui tamen uidetur refragari text. in l. quod dicitur, suprà eodem titu. vide Dec. in consi. 623. vbi ait, filium huiusmodi haberi pro nato, sed si secundum physicos uiuere non potest, eum haberi pro non nato, neque facere deficere fideicommissum. Ad quod optimè faciunt trad. per
7 Feli. in c. sicut, extra de homic. in fi. Scias etiam quamuis ab allusione uocabuli posthumus † dicatur ille, qui post humatum patrem nascitur, tamen iuris interpretatione ille quoque dicitur

posthumus, qui uiuo testatore post conditum nascitur testamentum. ita Alex. suprà in rubr. huius tit. in fi. pro quo est glo. in l. iij. in uoce, posthumos duntaxàt, infrà tit. 1. ibi dum ait, subaudi propriè ex natura uocabuli. Adde etiam ultra prædicta, appellatione posthumi neminem iam natum contineri. l. Titius, suprà eod. vbi glo. fi. & uide Alex.

8 Bar. posteà opponit dicens, prouisionem Galli sufficere, quoniam prouisio † facta in uno casu ad alium porrigitur, vt uidere est in substitutione vulgari, quæ ad pupillarem dilatatur, & contra, soluit Bar. obiectionem dicens, prouisionem porrigi ad alium casum, in quo testator potest prouidere. sed hoc ante legem Vellei. non licuisse. Ista solutio non tollit difficultatem, quo enim ad testatorem rectè procedit, sed quæstio est, quare prouisio Galli facta in uno casu, ad alium non porrigatur ex dispositione legis: & huic oppositioni solutio Bar. satisfacere non uidetur. Dum autem Bart. subiungit ad id, quod dixit, scilicèt, substitutionem factam in uno casu ad alium porrigi, subaudiendum esse, ad alium casum, qui sit de natura substitutionis. De hoc est bonus tex. in l. si pater filium, vbi Ias. in tertia lectura. ff. de vulg. & pupill. Tamen istam solutionem redarguit Ruin. in §. & quid si tantum, in hac eadem l. colu. 7. versic. vnde tertia. et de ista extensione de uno casu ad aliũ, an & quando in substitutione fieri possit, vide omninò quæ posui ad Bar. in l. Titius. §. Lucius, suprà eod. tit.

9 Bart. in eadem l. in fin. principij, quærit, si mulier † post duos dies à morte primi mariti, ad secunda uota transiuit, & filium peperit in nono mense; ita ut partus possit esse & primi & secundi mariti, cuius erit? vide Aret. in cons. 126. & dum Bar. ibi ait, non esse credendum matri, cuius iste sit filius; quia potest decipi. Adde Bal. in cons. 437. in 5. vol. Abb. & Feli. in c. per tuas,

10 de probat. & quæ dixi in annot. in l. filium. ff. de his, qui sunt sui uel alie. iur. Quid si mulier † diu fuisset sterilis cum primo marito, nunquid debeat præsumi filius secundi mariti? vide decisionem in simili casu apud Abb. & Feli. in d. c. per tuas, qui aiunt, filium natum in domo mariti, præsumi esse filium ipsius mariti, quamuis adulterium commisisset, vt est text. in l. miles. §. defuncto. ff. de adulter. Tamen hoc non habere locum, quando mulier illa diu fuisset sterilis, & quandoque à marito diuertisset: quia tunc non præsumitur filius ipsius mariti, nisi alia concurrant. quod puto esse menti tenendum in ista quæstione Bart. quæ est difficilis iudicatu. quinimmo, si hoc argumentum, quod à sterilitate colligitur, vrget in illo casu, in quo decisio legis habetur expressa, vt natus in domo filius mariti existimetur, multò magis debet urgere in proposito casu, in quo nihil certi penitus traditum est, sed totum id in cõiecturarum uarietate consistit. & denique ita indecisum relinquitur arbitrio peritorum, vt hic ait Bar.

Summarium in d. l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de lib. & posth.

1 *Vulgarem substitutionem locum habere instituto decedente in uita testatoris.*
2 *Substitutionem factam de filio, & nepote, copulatiuè intelligi factam ordine successiuo.*
3 *Substitutionem copulatiuè factam inter personas, inter quas cadit ordinata affectio, intelligi factam ordine successiuo.*
4 *Si aliquis emit rem pro se, filijs, & nepotibus, uel alio titulo recipit, utrum ordinatè intelligatur.*
5 *In libello uideri actionem intentari, quæ ex uerbis colligi potest.*

Bar. in d. l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de libe. & posth.

1 BART. in eadem l. §. quidam rectè, col. 1. vers. tertius modus, colligit ex text. & glo. uulgarem † substitutionem locum habere instituto decedente in uita testatoris. vide eundem Bart. cons. 38. incip. Paulus. & in consi. 48. incip. Gallus Falloppi. & in consi. 57. incip. An Cellus de Castro. & dum ibi paulòpost subiungit Bart. illa uerba, Titium instituo, & Sempronium substituo, inducere vulgarem substitutionem. vide Alexan. in l. meminisse. §. Titius. in secundo notab. ff. ad Trebell. & Ana. in cons. 46.

2 Bar. in eodem §. col. 1. vers. quintus modus, inquit, substitutionem † factam de filio & nepote copulatiuè, intelligi factã ordine successiuo. De hac re uide Dec. in cons. 95. & in cons. 205. & in cons. 236. in cons. 248. vbi eruditè loquitur, declarando utrũ hæc uerba, ordine successiuo, significent

significent uulgarem,aut fideicommissariam substitutionem.Et quid si est apposita clausula co dicillaris, omnino Crauet.in consi.22.vide eundem Dec.in cons.253. in consi.291.& in cons. 318.Soci.in consi.113.in 1.uolu.& in consi.238.eodem uol.& in cons.12.in 3.uol. & in cons. 43.eodem uolu.Alexand.omnino in cons.34. in 3. uolu. quando autem uocantur aliqui ordine successiuo, vtrum ueniant proximiores defuncti,an grauati? vide Soci.in consi.249.in primo uolu.& melius in consi.86.in 3.uolu. & Maria. Soci. iuni. in consi. 126. et pro declaratione huius materiæ,vide Alexand.in cons.12.& in consilio sequen.in 4.uolum. & Socin.in cons. 86.in tertio uolumine.

3 Bart.in eodem §.colu.2.vers. ego dicerem, tenet substitutionem † copulatiuè factam inter personas,inter quas cadit ordinata affectio, intelligi factam esse ordine successiuo. Attende, * quoniam hanc Bar. opinionem * communiter esse damnatam ait Alexand. in consi.330. Viso titulo quæst.colu.10.vers.postremò non obstante. in lib.primi & secundi uolu. & in consi.11. col.5.in 3.volu. Roma.autem sequendo opinionem Bart.in consi.405. limitat eam,nisi æqualis affectio esset ita erga filios, sicut erga patrem, & testator non esset coactus relinquere ordine successiuo. sed Socin.in consi. 113. in primo uolu. testatur etiam ipse communiter contra Bart.teneri.& uocatos hoc modo pariter esse admittendos, non autem ordine successiuo, per tex. & glo.in c.Rainaldus,de testa.& extendit istam conclusionem ad alium casum, vbi declarat hanc materiam. & in cons.90.eodem uolu. Hoc idem uoluit Alexan.in consi.22.in 3.volu. vbi refert se multoties pro hac opinione consuluisse. & in cons.12.cum sequ.quod fuit Anto. de Prato in 4.volu. & in cons.9. colu.2.in 5.vol.& in l.hæredes mei.§.cum ita.col.6.ff. ad Trebell.Ana.in cons.46.Capr.in cons.35.in secundo dubio.et dum Bar.in eadem col.quærit, si testator substituit talem,& eius filios,& hæredes. vide Dec.in cons.122. quærit deinde Barto.in

4 uers.quæro,quid in contractibus,si aliquis † emit rem pro se,filijs, & nepotibus, vel alio titulo recipit,vtrum ordinatè intelligatur? vide in hac re Alexand.in l.etiam.col.3.vers.in ea glo.ibi, sic & in ecclesiastica emphyteosi.ff.solut.matr.& in cons.22.colu. 2. in 5.uolu.Roma.in consi. 35.Capr.in cons.5. & Ludou.Bolognin.in addit.ad consilium decimum. Ana.Mari.Soci.iuni. in cons.71.nu.30.& in cons.133.nu.17.

5 Bar.in eodem §.in fi.colligit ex tex.in libello † videri actionem intentari, quæ ex uerbis colligi potest. vide Paul.de Castr.in cons.179.in cons.258.& in cons.260. & dum Bar.in ultimis uerbis infert ad duo statuta contraria, vt ita ultimum inspiciatur, sicut hic si pater & filius simul sint instituti, tamen ordo attenditur. Attende, quia istud simile uidetur probare contrarium: nam isto casu prius admittitur primò uocatus,scilicet,pater, & posteà filius secundo uocatus: & in statutis attenditur secundum.

Summarium in d.l.Gallus.§.idem credendum.ff.de libe.& posth.

1 *Dictio, & cætera, apposita à notario in instrumento quid significet.*

2 *Dictio, & cætera, quomodo à notario possit extendi.*

3 *Sub ista dictione, & cætera, ea contineri quæ ueniunt de stylo notariorum.*

4 *Si notarius apposuit in instrumento dictionem, infra, quid significet.*

5 *Dictio, infra, iuncta tempori indicat temporis imperfectionem.*

6 *Dictio, infra, indicare potest actum immediatè subsequentem terminum cui adijcitur, ac etiam longè distantem.*

Bar.in d.l.Gallus.§.idem credendum.ff.de lib.& posth.

1 BART. in ead.l.§.idem credendum,col.2.tradit,quid uox illa,& † cætera,apposita à notario in instrumento significet: et quid uigore ipsius possit notarius extendere. De hac re uide omnino Dec.in c.nam concupiscentiam,in prima & secunda lectura de constitu.Curt.in cons. 55.& Crauet.in cons.34.& quamuis ista uox ad consueta referatur,secundum Bart.hic,tamen nunquam includit,vt pœna possit apponi, quamuis consueta, nisi hoc in specie exprimatur,secundum Bald.in l.fi.C.de exec.rei iudic.colum.1.quem sequitur Alexand. in consi.270. Viso & præhabito,col.3.versi.confirmantur prædicta,in libro primi & secundi uol.vbi tradit de hac

2 materia huius uocis, & cætera, † quomodo à notario posit extendi. Item neque iuramentum
includitur, quia exigit formam uerborum, vt ait Ant. de Butr. in c. parte, de iureiur. & Soc. hic.
ueniunt autem ea, quæ sunt de natura ipsius contractus. Bald. in c. cum in iure, de offic. delega.
Aduerte tamen, quia quamuis hæc uox suppleat ea, quæ sunt de natura contractus, non pro-
pterea supplere potest ea, quæ sunt de substantia. Bald. in d. c. cum in iure, col. 9. de qua re uide
Angel. in l. quicquid astringendæ. ff. de uerb. obliga. dum loquitur de interlocutoria. Alexan. in
cons. 37. in 3. uolu. Ant. de Prato in consi. 49. col. fi. inter consilia Alexand. in 4. uolu. & omnino
Curtium in consi. 55. Oldrad. in consi. 139. col. fin. Præpos. in c. sacrosancta. 32. dist. in princip.
& in c. nullus. eadem dist. & aliquid in simili per Feli. in c. cum. M. Ferrarien. col. 4. de constitu.
& in c. 2. colu. 19. de rescript. Barba. in consi. 32. col. 6. in 1. uolu. & in consi. 58. col. 10. eodem
vol. Roma. in consi. 343. col. 2. Imol. in consi. 86. Cardi. in cons. 133. col. 1. & addita ad Ana. in
3 cons. 33. in primo dub. & Alexand. in consi. 38. in fi. in 3. uolu. vbi ait, sub ista uoce, † & cætera,
ea contineri, quæ ueniunt de stylo notariorum. & ad prædicta uide omnino eundem Alexan.
in cons. 170. in lib. primi & secundi uol. & Bal. in c. quoniam contra, col. 6. de probat. & in cap.
cùm P. tabellio, col. 2. de fide instrumen. Barba. in cons. 9. col. pen. in 4. volu. & in consi. 73. col.
pen. in 3. uol. Corne. in cons. 137. in 4. volu. & Soci. in cons. 199. col. 1. in 1. uolu. quærit deinde
4 Bar. in fi. d. §. quid si notarius † apposuit in instrumento uocem, infrà. De huius uocis significa-
tione, uide Soci. in consi. 127. & in consi. 181. in 1. uolu. Abb. in c. 1. col. 2. de cleric. coniug. &
in c. cum uirum, de regul. & in c. ecclesia, de consti. & tex. inst. de gradi. in princip. & in l. in, uen-
ditione. ff. de action. empt. & in clem. sicut, & ibi glo. de appellat. & Ioan. Monach. in cap. pia, de
except. in sexto. Ioan. de Anan. in c. super eo, de usu. & Gemin. in c. si in annum decimum quar-
5 tum. §. si uerò, de iudic. in 6. & in d. c. pia. & ista uox. infrà, † iuncta tempori, indicat temporis
imperfectionem, vt puta infra annum pubertatis, hoc est, quia nondum peruenit ad puberta-
tem. Abb. in c. ex parte, de restitu. spoliat. quandoque etiam excludit, vt si dico infra subdiaco-
natum, id est, quando non peruenit ad subdiaconatum. Abb. in d. c. 1. de cleric. coniug. vbi hoc
adducit ad statuta punientia crimen commissum infra xxx. annos. de qua re uide Gemin. in d. §.
6 si uerò, vbi ait, uocem hanc † indicare posse actum immediatè sequentem terminum, cui adij-
citur, ac etiam longè distantem, dicens hoc adnotandum esse pro concordia testium. Denique
Bar. in ultimis uerbis concludit, uocem hanc, infra, nòn habere significationem illam, quam ha-
bet uox, & cætera. sed contrarium de directo ait Abb. in c. 2. de reg. iur.

Summarium in d. l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de libe. & posth.

1 *Conditiones debent impleri in forma specifica.*
2 *Prouisio facta in uno casu, an & quando ad alium porrigatur.*
3 *Conditio uoluntaria est implenda in forma specifica.*
4 *Filius emancipatus non succedit de iure ciuili, sed de iure prætorio.*
5 *Ex lege duodecim tabularum sui excludebant emancipatos, sed de iure prætorio cogniti erant.*
6 *Filius qui non potest succedere ab intestato, non potest querelam dicere contra testamentum.*
7 *Filia exclusa à statuto non potest dicere testamentum nullum.*
8 *Restitutus in locum patris substitutum excludit.*
9 *Si filius naturalis uel spurius fuit legitimatus post mortem patris, an bona auferat alijs, qui successerunt ab intestato.*
10 *Si legitimatus fuit filius naturalis, qui erat primogenitus regis utrum præferatur in successione ei, qui erat secundogenitus legitimus & naturalis.*
11 *Legitimatum per subsequens matrimonium contineri in conditione filiorum, qui sint ex legitimo matrimonio procreati.*
12 *Legitimatum non posse plus consequi de bonis maternis, quàm faciat unus ex filijs legitimis, qui minus consequitur.*

13 Papa

13 *Papa & Imperator an possint legitimare in terris sibi non subiectis.*
14 *An à Papa legitimari possint filij nati ex inualido matrimonio post mortem patris, cui iam agnati proximi successerunt.*
15 *Utrum legitimatio retrotrahatur.*
16 *Utrum, quando aliquis legitimatur, alij quorum interest, sint citandi.*
17 *Qui sint citandi in legitimatione.*
18 *In legitimatione quæ fit uiuente patre, citatio non requiritur.*
19 *Quibus casibus, & defectibus legitimatio corruat.*
20 *Substitutus à legitimato non excluditur, quando ex coniecturis apparet testatorem aliter uoluisse.*
21 *An legitimatio reuocetur superueniente legitima prole.*
22 *An legitimatus excludat fœminam uigore statutorum, quibus cautum est extantibus masculis filias excludi.*
23 *Utrum legitimentur filij suscepti ex concubina quando uir in mortis articulo constitutus eam accepit in uxorem.*
24 *An per legitimatos excludatur substitutus.*
25 *Legitimatio multis modis fieri contingit.*
26 *Matrimonium illegitimum ex defectu inducto à canone, approbari posse à Papa, etiam mortuo altero coniuge in præiudicium eorum, ad quos bona pertinebant exclusa illegitima prole.*
27 *Legitimatio potest fieri à Principe, etiam non citatis, & irrequisitis illis, quorum interest.*
28 *Princeps potest spurium legitimare in præiudicium filiorum, & agnatorum quibus delata est hæreditas ex fideicommisso.*
29 *Princeps sine aliqua citatione an possit auferre ius quæsitum alicui.*

Bar. in d.l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de libe. & posth.

1 BART. in ead. l. §. & quid si tantum, colu. 2. vers. contra hoc opp. fortiter, ait, conditiones † debere impleri in forma specifica: & ideò non porrigi ad similem casum, loquendo de substitutione. vide Alexan. in consi. 1. in 1. uol. & Soci. in cons. 118. posteà Bar. in uers. his præmissis,
2 tradit documentum pro declaratione huius inuestigationis, scilicèt, an & quando prouisio † facta in uno casu ad alium porrigatur. De hac re uide omninò quæ posui in lucubrat. in l. commodissimè, suprà eodem titu. vbi multa ad rem hanc facientia posita sunt. & Felin. in c. translato, de const. & in c. 2. in 4. notab. de sponsal. & ad dicta hic per Bar. vide Soc. in consi. 140. col. fi. in 1. uol. vbi ait, hoc Bar. documentum esse * communiter approbatum. & in consi. 218. eod. uol. In cons. 5. in 3. vol. & in consi. 87. eod. uol.
3 Bar. in eod. §. col. 3. uers. si uerò loquimur de conditione † uoluntaria, inquit, conditionem uoluntariam esse implendam in forma specifica. Aduerte quia contra hoc uidetur esse decisio Alex. in consi. 13. in 3. uol. dum ait, substitutionem factam alicui, si sine liberis decesserit, locum habere etiam si grauatus monasterium ingrediatur. Ecce ista conditio, si decesserit sine liberis, est proculdubio uoluntaria, & tamen non impletur in forma specifica; igitur contra Barto. sed hoc speciale est fauore religionis. & dum Bart. subiungit solutionem ad l. commodissimè, dicens, hic exprimi conditionem, quæ non porrigitur ad casum dissimilem. Adde Soci. in consi. 259. in primo uol. & in consi. 77. in 3. uolu.
4 Bart. ibi, in vers. Redeo ad glo. ait, filium † emancipatum non succedere de iure ciuili, sed de iure prætorio. Attende, quoniam ex hoc illa subtilis quæstio excitatur, si iste emancipatus succedit de iure prætorio, & sic præteritus habet contra tabulas, consequens est, ut isto casu rumpat testamentum; atque ita dispositio Galli, & legis Velleiæ, ne isto casu rumpatur testamentū, erit inanis, vt hic per Ias. col. 11. vers. antequàm.
Bart. in eod. §. colu. 4. vers. contrarium tenui, & teneo, reprobat glo. Pro ista opinione facit,
5 quia sicut ex lege xij. tabularū sui excludebant † emancipatos, sed iure prætorio cogniti erant, ita per filios ex se licèt in potestate aui existentes, excludebant: ita ut illi filij & sic nepotes non

poterant rumpere testamentum, quia pater eos, quamuis emancipatus in gradu excludebat, ut probatur ratione illa, qua fuit editus titulus, de coniung. cum emancip. liber.

6 Bar. ibi paulò post in uersic. prætereà, ait, filium, † qui non potest succedere ab intestato, non posse querelam dicere contra testamentum: quia filio non fit iniuria si exhæredatur, uel præteritur. vide Alex. in cons. 180. in 5. vol. Bal. in cons. 404. in 1. uol. Aret. in consi. 49. col. pen. & Dec. in consi. 86. Ad rem faciunt trad. per Aret. in consi. 100. colu. 12. & Alex. in consi. 125. in

7 6. vol. vbi loquitur de filia exclusa † à statuto, quæ hac eadem ratione non potest dicere testamentum nullum. & hanc opinionem Bar. hic * communiter esse approbatam ait Soci. in cons. 35. in 4. volu. & vide Crauet. in consi. 11. Hoc idem in filia exclusa à statuto, vt censeatur etiam exclusa à legitima, tenuit Curt. in consi. 35. nu. 33. cum sequ. vbi ait, hanc magis * communem esse sententiam. tamen in cons. 37. arguit ad utramque partem, concludendo tandem, filias non esse propterea exclusas. vide eundem in consi. 39. & de hac re uide omnino quæ latè dixi in l. ij. §. videndum. ff. ad Tertull.

8 Bar. in eodem §. & quid si tantum, col. 5. ait, restitutum † in locum patris substitutum excludere, non sic emancipatum. Hoc probatur per glo. in d. l. j. & in l. iij. §. 1. ff. de bonor. poss. contra tabul. quia necesse est, eum tanquam patrem nepotis readoptari, vt restitutus dicatur. & dum Bar. hoc in loco tradit, an restitutus aduersus sententiam recuperet omnia, etiam si alteri sint quæsita? vide omninò, quæ posui ad Bar. in l. si qua. ff. de his qui sunt sui uel alie. iur. ad quæ me remitto, vt breuior fiam.

9 Bar. in eodem §. col. 6. vers. induco ad q. solennem, quærit, si filius † naturalis, uel spurius fuit legitimatus post mortem patris, an bona auferat alijs, qui successerunt ab intestato? Ad rem hanc uide Alex. in consi. 94. in 1. uol. & omnino in consi. 229. in lib. 1. & 2. uol. ubi præclarè loquitur. Dec. in consi. 27. & in consi. 216. & in consi. 393. Soc. in consi. 226. in 1. uol. Feli. in c. quæ in ecclesiarum, col. 9. de const. ubi ponit etiam aliquid de sequenti quæstione Bart. & ultra Doct. hic, uide Feli. in c. inter quatuor, col. pen. & fi. de maior. & obed. & in c. de his, de accus. & in c. fi. col. 3. de const. Card. Alex. in c. hic finit lex Corra. deinde incip. consuet. Regni. in princ. col. 4. & seq. Anchar. in consi. 161. Barb. in c. quod translationem, col. 9. de offic. de leg. & in consi. 13. col. 5. & in consi. 14. in 3. uol. & in consi. 55. col. 3. & seq. in 4. uol. aliquid per Bald. nouell. in tract. de dote, in 11. priuileg. 7. par. princip. Card. in consi. 83. & omnino Felin. in c. cum olim. nu. 16. de re iud. Ad rem facit illa quæstio, de qua agit Martinus Laudensis in tract.

10 de primogenitura, quæst. 32. ubi quærit, si legitimatus † fuit filius naturalis, qui erat primogenitus regis, utrum præferatur in successione ei, qui erat 2. genitus legitimus & naturalis. ubi concludit, quòd non, sed præferendum esse 2. genitum legitimum & naturalem. Id quod procedit etiam si ille legitimatus fuisset per subsequens matrimonium, ut ibi in 33. quæstio. idem multis fundamentis confirmat cum responsis ad obiecta Io. Brunellus in tract. de sponsalibus & matrimonijs, in 2. conclusione, nu. 31. uerbo, Postremò pro complemento. de qua quæstione uide etiam Bartholomæum Brixiensem in suo tract. quæstionum dominicalium, quæst. 55. & Fel. in c. prudentiam. de offic. deleg. & ad illud, quod dicitur de matrimonio subsequenti, ui-

11 deas Dec. in c. cum in cunctis, de elect. ubi ait, legitimatum † per subsequens matrimonium contineri in conditione filiorum, qui sint ex legitimo matrimonio procreati, secundum ueriorem sententiam. & in hac materia legitimati per subsequens matrimonium, attende perpetuò mirabilem decisionem Angel. in cons. 29. vbi ait, quamuis de iure canonico, solo consensu matrimonium contrahatur, tamen alioqui esse de iure ciuili: quia instrumenta quoque dotalia exiguntur. & ideò dicit, legitimatum per subsequens matrimonium, quando non interueniunt dotalia instrumenta, effici legitimum in ijs tantùm, quæ ab ecclesia conferuntur; alioqui uerò quò ad hæreditates, quæ iure ciuili deferuntur. de qua memorabili decisione, uide etiam Card. Alex. in c. tanta uis, qui fil. sint legit. Anto. Rosell. in tract. legitimationum, in primo lib. de causa formali legitimationis. & Mari. Socin. iuni. in consi. 52. numero 4. Scias etiam circa prædicta,

12 legitimatum † non posse plus consequi de bonis maternis, quàm faciat unus ex filijs legitimis,

qui

qui minus consequitur, ut est tex. aureus in c. & quoniam uariæ, in auth. quibus mod. natur. effi. sui. Curt. in consi. 35. nu. 17. & Soci. in consi. 246. colu. pen. in primo uolu. quot uerò sint species legitimationis, quibus modis & solennitatibus fiant, & quos effectus producant, tam de iure canonico, quàm ciuili, vide semper Nicolaum de Vbaldis in tracta. de succesionibus ab
13 intestato, in prima par. vbi cumulatè tradit hæc omnia. ac etiam, an Papa † & Imperator possint legitimare in terris sibi non subiectis. & uide Angel. in consi. 351. & Mari. Soc. iuni. in cõs. 142. Et in re ista non est prætermittẽda caute. 1. Thomæ Ferratij, vbi habetur, eum, qui efficiatur scholaris, posse ubique legitimari ab Imperatore; quia ubicunque est subditus Imperato-
14 ris. et an à Papa † legitimari posint filij nati ex inualido matrimonio post mortem patris, cui iam agnati proximi successerunt? egregiè docuit Anchara. in consi. 409. Viso & diligenter inspecto. & ad materiam legitimationis, vide Antonium Rosell. in d. tracta. legitimationum, & Ludouicum à Sardis in tracta. de legitimatione. & omninò quæ posui ad Bart. in l. filium. ff. de his, qui sunt sui uel alieni iur. et dum Bar. hic pro declaratione quæstionis per eum propositæ,
15 inquit, uidendum esse, vtrum legitimatio † retrotrahatur. Tu ultra prædicta, in quibus hac de re habetur, videas Alexand. in consi. 87. In causa mota, col. 2. in 3. volum. vbi ait, confirmationem legitimationis, non trahi retro ad auferendum ius alteri acquisitum. & Paul. de Castr. in consi. 227. & in consi. 223. Abb. in consi. 84. col. 2. in primo uolu. aliquid per Felin. in cap. quæ in ecclesiarum, col. 17. de const. Ang. in consi. 401. Soci. in consi. 212. col. pen. in 1. uol. & Præposit. in c. per uenerabilem. §. quod autem. col. 19. qui fil. sint legit.

16 Bar. in eodem §. col. fin. quærit, vtrum quando aliquis legitimatur, † alij, quorum interest, sint citandi? vide Alexand. in consi. 2. col. 7. vers. sed fortius, in primo uolu. Ex cuius dictis colligitur, in legitimatione, quæ fit patre uiuente, non exigi citationem eorum, quorum interest. & documentum illud, vt memorabile refert & sequitur Ias. in consi. 40. in 3. uolumine. vide eundem Alexand. in re proposita in consil. 25. & in consi. 67. in primo uolu. Bald. in consi. 306. in 3. uolu. Soci. in consi. 226. & not. in consi. 246. in primo uolu. vbi dicta hic per Bar. uentilauit à cessante ratione. & in consi. 251. colu. 9. eodem uolu. & omnino in consi. 87. colu. 10. versic. capio sextam difficultatem, in 3. uolu. & in consi. 47. in 4. uolu. Dec. in consi. 55. & in consi. 85.
17 colu. fin. in consi. 307. in consi. 316. & in consi. 393. Et qui sint † citandi in legitimatione, tradit Rosell. in dicto tract. legitimationum, in secundo libro in cap. De causa formali legitimationis. & Ludouicum à Sardis, in d. tract. de legitimatione. & omninò Mari. Soc. iuni. in consi. 142. & in hac re uide semper Anchar. in consi. 427. & Ioan. Calder. in consi. 1. in titul. qui fil. sint legit. Nunquid autem sint citandi duntaxat illi, quorum principaliter interest, an uerò etiam ij, quorum in consequentiam interest? vide Anan. in consi. 29. cum ibi addit. per Ludouic. Bolognin. & quæ posui in annot. in Bar. in l. adoptio. ff. de adopt. quamuis autem in legitimatione,
18 † quæ fit uiuente patre citatio non requiratur, vt hic * communiter traditum est, tamen hoc
* fallit in legitimatione spurij: ita Curt. in consi. 16. nu. 24. & in cons. sequen. & in consi. 18. vbi Soci. cuius est illud consilium excutit hoc Bartoli documentum. & ad hoc uideas etiam Mari.
19 Socin. iuni. in dicto consi. 142. Quibus uerò causis & defectibus † legitimatio corruat, docuit Albert. Brun. in consi. 15. Curt. in consi. 35. nu. 27. cum sequ. in consi. 64. & in cons. 73. Quoniam autem in hac inuestigatione cadit illa difficultas, an substitutus à legitimato excludatur?
* Tu ultra ea, quæ habentur de hoc in locis præmemoratis, dicas * communem esse sententiam, vt excludatur, secundum docto. in l. generaliter. §. cum autem. C. de institu. & substitu. & Paul.
20 de Castr. Imol. & alios in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebell. Hoc tamen limitatur † non habere locum, quando ex coniecturis apparet testatorem aliter uoluisse. & inter alias coniecturas, illa est potens, si testator etiam filios filiarum substituisset: quia propter uerecundiam credendum non est, eum de spurijs quoque filiarum sensisse. & ideò eo casu infertur, idem esse & in filijs filiorum, vt declarat Albert. Brun. in consi. 17. Item limitatur prædicta conclusio, quando testator dixisset de filijs legitimis & naturalibus, ac legitimè descendentibus, uel legitimè natis. quoniam tunc nõ excluditur substitutus, vt per Antonium Corset. habetur in tract.

de uerbis geminatis, inter numerum 7.& 8. Item limitatur, ut non procedat, quando testator erat constitutus in dignitate, quia non creditur, eum de legitimatis disponere uoluisse. Alex.
21 in consi.94. in primo uolu. An autem legitimatio † reuocetur superueniente legitima prole? Alex.in consi.25.& in consi.97. in 1.volu. Dec.in cons. 225.& in consi. 557. & quæ posui in annot. in l.patre furioso.ff. de his quæ sunt sui uel alie. iur. & Mari.Socin.iuni.in consi.142.vbi
* ait, * communem opinionem esse, vt non reuocetur. An autem legitimatio spurij facta à summo Pontifice sine consensu patris ualida sit, an non? quando pater illam posteà ratam habuit?
22 & dicas ualere secundum Raph.Cuma. in consi.116.& an legitimatus † excludat fœminas uigore statutorum, quibus cautum est, extantibus masculis, filias excludi? vide Io.Campegium
* in tract.de dote, in 59.quæst.in 5.par.& * communis uidetur esse sententia, quòd non, secundũ Dec.qui multos retulit in l.liberos.C.de collat.pro qua opinione facit, quia legitimatus habet imaginem legitimi, & tantum differt à uero legitimo, quantum distat ueritas ab imagine, secũdum Bal.in l.etiam.C.de appellat.idem uoluit in c.1.col.pen.de const.dicens, legitimationem esse similem alchimiæ, quæ facit apparere illud, quod non est. Non est hoc in loco pertranseun
23 da silentio quæstio illa, vtrum legitimentur † filij suscepti ex concubina, quando uir in mortis articulo constitutus eam accepit in uxorem? Rosell.in d.tract.legitim.in 1.lib.in cap. De causa materiali legitimationis.nu.32.eam.disputat ad utranq; partem, & eruditè distinguit, ut ibi uidere est.& per Ludouicum à Sardis in suo tract.de legitimatione, in.§. De legitimatione per uerum matrimonium.ubi ait, eos legitimari, dummodò is non sit ita proximus morti, ut careat
24 intellectu. An autem per huiusmodi legitimatos † excludatur substitutus; uide Fel.in c.in præsentia.no.59.de probat.& omnino uide Io.Brunellum, in tract.de sponsalibus; & matrimonijs. nu.19. in 4. ampliatione. ubi ipse quoq; tenet partem affirmatiuam, & ad obiecta respondet. Quid si uir susceptis ex concubina filijs naturalibus, eam dimisit, & uxorem duxit, ex qua legitimam sobolem habuit; posteà uxore mortua, concubinam duxit in uxorem; an isto casu filij naturales legitimentur in præiudicium legitimorum. Vide argumenta ad utranq; partem, & decisionem, quòd legitimantur, apud Rosell.in d.tract.in loco prædicto. nu.43. cum seq.& Ludouicum à Sardis in d.tract.& omninò Brunellũ in eod.tract.de sponsalibus.nu.22. 23.& seq.
25 in 5. amplitione. Et quia legitimationem † multis modis fieri contingit, scias eam fieri etiam si pater in testamento nominat filium naturalem, ut filium, non exprimendo an sit naturalis. Cæpol.in cautel. 251. Et si pater habens filios legitimos & naturales cupit etiam legitimare spurios, sed non ut cum alijs succedant, nisi certo modo, & in certa parte, quomodo facere debeat, & quomodo Comes Palatinus suam impertiri debeat authoritatẽ, uide Cæpoll.in cautel. 114. Et in materia legitimationis uide semper Angel. in consi.87. Postremò. scias matrimo-
26 nium † illegitimum ex defectu inducto à canone approbari posse à Papa, etiam mortuo altero coniuge in præiudicium eorum, ad quos bona pertinebant exclusa illegitima prole. et hæc approbatio uiget, pro ut ex tunc, non autem ut ex nunc. id quod facit ad lucubra. præcedentem, in qua agitur, an legitimatio retrotrahatur. si uerò defectus esset de iure diuino, eo casu approbatio uiget ex nunc. Hæc Feli.in c.quæ in ecclesiarum, nu.30.de const.
27 Bar.in eod.§.ibi paulò post, subiungit, legitimationem † posse fieri à principe, etiam non citatis & irrequisitis illis quorum interest. Adde Alex. in consi.2.col.6.vers. Præterea dato etiam. & in consi.25.& in consi.94.in 1.uolu.& in cons.pen.in 5.uol.Abb.in consi.84.col. 2.in 1.uol. Feder.in cons.57.Paul.de Castr.in l.fi.col.2.C.si contr.ius uel util.publi.Feli.in c.quæ in ecclesiarum.col.22.de consti.& in c.cũ olim, de re iudic.Barb.in consi.27.col.26.in 1.uol.& in cõs. 43.col.23.& seq.eod.uol.& in consi.4.in 2.uol.& in consi.50.col.13.& in cons.61.eod.uol.& ad prædicta uide Rom.in cons.194.Ana.in cons.29.col.pen.in 5.dub.Aret.in consi.165.in fi. & omninò Soc.in cons.246.col.3.in 2.dub.in 1.vol.vbi limitat.& in cõs.164.col.pe.& in cõs. 266.col.16.& Signorol.in consi.220.Bald.in cons.119.in 5.uolu. Angel.in cons.401.Dec.in cons.85.col.pen.vbi ponit etiam quid si non est facta mentio legitimorum.& in cons.55.& in
28 consi.357.ubi ait, principem † posse spurium legitimare in præiudicium filiorum, & agnatorum,

ruin,quibus delata est hæreditas ex fideicommisso.Corn.in consi.34.in 1.vol.ubi loquitur etiā
in adoptione,& arrogatione.Et an sint citandi mater & pater? vide etiam ad prædicta Thomā
Ferratium,in cautel.1.ubi ait,plenitudinem exigi potestatis. Ad rem faciunt trad. per Soci.in
29 consi.156.col.2.in 1.vol.ubi tradit,an Princeps,sine aliqua citatione posit auferre ius quæsi-
tum alicui? & in consi.126.in 3.vol.quem uide omninò.& in consi.63.col.5.in 3.volu.& latis-
simè in consi.120.eod.vol.ubi idem ait,& Dec.in d.c.quæ in ecclesiarum,de const. & Alex. in
consi.94.col.6.in 5.vol. & Io.Campegium,in consi.11.inter consilia Albert.Brun.in 5. dub.&
Soc.in consi.10.inter consilia eiusdem Bruni ubi ponit sex memorabiles conclusiones.

Summarium in d.l.Gallus.§.quid si is.ff.de lib.& posth.

1 *Vtrum nepos ex spurio possit hæres institui.*
2 *Filium spurium esse causam remotam institutionis nepotis.*

Bar.in d.l.Gallus.§.quid si is.ff.de lib.& posth.

1 BART. in ead.l.Gallus.§.quid si is,col.2.quærit,utrum nepos † ex spurio posit hæres in-
stitui? vide Alex.in consi.139.in 1.vol.& in consi.193.in fi.in libro primi & secundi volum.&
omnino in consi.74.Circa primum in 5.vol.ubi bene declarat, & in consi.174.in 5.vol.Fede-
ric.de Sen.in consi.57.Ant.de Butr.in consi.29.in 3.dub.Bal.in c.in præsentia,col.7. de prob.
& in consi.66.incip.Dicta institutio,in 1.vol.Fulg.in consi.159.& in consi.23.Signor.in consi.
214.Abb.in consi.50.in 2.volu. & omninò Dec. in consi.462. & quæ plenè posui de materia
spuriorum ad Bar.in l.item in potestate.ff.de his qui sunt sui uel alie.iur. & dum Bart. in eod.§.
2 propè fi.ait,filium spurium † esse causam remotam institutionis nepotis: vide Alex. in consi.8.
col.3.in 3.vol.ubi refert & sequitur hoc Bartoli documentum. posteà ibi in fi.quærit Bar.quid
si instituit nepotem simpliciter,neque dixit,quòd ad patrem spurium perueniat aliquid, an in-
stitutio uitietur saltem in usufructu,qui acquiritur patri? De hac re uide Alex.in l.qui in aliena.
§.interdum,super gl.in uerbo,faciat hæredem,ff.de acquir.hæred.

Summarium in d.l.Gallus.§.instituens.ff.de lib.& posth.

1 *Filiorum appellatione,an & quando nepotes contineantur.*
2 *Nepotes non ueniunt appellatione filiorum,quando testator in aliqua parte testamenti fecit mentionem filiorum,& appellauit filios,& in alia parte appellauit liberos.*
3 *Quando est facta mentio filiorum nominatim,tunc filiorum appellatione non ueniunt nepotes.*

Bar.in d.l.Gallus.§.institutus.ff.de lib.& posth.

1 BART. in ead.l.§.instituens,tractat,an & quando † appellatione filiorum nepotes conti-
neantur. De hac re uide Alex.in consi.5.& in consi.26.in 3.volu. & latissimè in consi.37.in 6.
vol.ubi egregiè loquitur.& memorabile dictum eiusdem Alex.vide in consi.4. col.2.in 4.volu.
Soc.in consi.14.& in consi.152.& in consi.249.in 1.vol.& in consi.104.in 3. volu. & in consi.
17.& in cōs.73.col.5.in 4.vol.Fulg.in consi.66.Dec.in consi.95.& in consi.391.& Mari.Soc.
2 iuni.in consi.125.nu.2.Attende unum in hac materia scitu dignum,nam filiorum † appellatio-
ne non ueniunt nepotes,quando testator in aliqua parte testamenti fecit mentionem filiorum,
& apellauit filios,& in alia parte appellauit liberos,ubi sentiebat de nepotibus. Mari.Soc.iuni.
in consi.128.nu.71.& in materia feudali,utrum appellatione filiorum ueniant descendentes?
uide Alex.in consi.25.in 5.volu.Adde filiorum appellatione nepotes non contineri in dispositione hominis poenali. Alex.in consi.140.in 6.vol.Attende in proposita re uerba Bar.hic pro-
3 pè fi.dum ait,quando facta est mentio filiorum † nominatim, ut si dico, istum filium meum, ut
tunc filiorum appellatione non veniant nepotes. nam hanc Bart. decisionem refert, & consu-
lendo sequitur Decius in consi.218.colu.4.& hoc idem uoluit Alex.in consi.140.in 6.volu.&
* an in fideicommissis nepotes contineantur, Mari.Soci.iunior in consi.114.nu.31.ait,* com-
munem esse opinionem,ut comprehendantur.quid autē in testamēto? vide eundem in cōs.111.

Bar.in d.l.Gallus.§.si eius.ff.de lib.& posth.

BART. in ead.l.§.si eius,col.2.versi.item, ibi, ubi gl. ait glo. dicere Patrem esse mortuum
uiuente auo.vide Aret.in c.ex parte.5.col.2.de rescript.& de recto sensu uideas hic Aret.

Summa-

Summarium in d.l.Gallus.§ forsitan.ff.de lib.& posth.

1 *Compaternitas contrahi non potest per procuratorem.*
2 *Cognatio spiritualis, an extendatur ad nepotes.*
3 *Compaternitas, quomodo contrahatur, in quibus casibus, et inter quas personas impediat matrimonium contrahendum, uel dirimat iam contractum.*

Bar. in d.l.Gallus.§.forsitan.ff.de liber.& posth.

1 Bart. in ead.l.§.forsitan, in fi. tradit, Compaternitatem † contrahi non posse per procuratorem. vide Feder. de Sen. in consi.15.& Feli. in c.licèt ex quadam, col.2.de test. An autem hoc fieri possit ab uniuersitate constituente procuratorem, ut multoties facit Dominium Venetorum? vide Soci. in l. cùm senatus. ff.de reb.dub. & ad prædicta, an scilicèt compaternitas per procuratorem contrahi possit, vide Abb. in c.Martinus, de cognat. spirit. & plenè in c.ueniens, 2 ubi Card. Ant. de Butr. & omnes eod. titulo. An autem ista cognatio † spiritualis extendatur ad nepotes? Et an contrahatur per Iudęum, uel paganum, uel hæreticum baptizantem, uel leuantem? vide Abb. in rubrica de cognat. spirit. & an ad filium illegitimũ baptizantis, uel leuantis porrigatur? vide Abb. in d.c.Martinus. Et uidetur dicendum secundum Doct. eam porri-3 gi ad eum, per tex. in c.fi.de cognat. spirit. quomodo autem compaternitas † contrahatur, in quibus casibus, & inter quas personas impediat matrimonium contrahendum, uel dirimat iam contractum, & multa alia scitu digna, uide apud Io. Brunellum. in tract. de sponsalibus, & matrimonijs, conclusione 20.

Summarium in d.l.Gallus.§ in omnibus ff.de liber.& posth.

1 *Testamentum rumpi exhæredatione filij emancipati, nisi causa exprimatur.*

Bar. in d.l.Gallus.§.in omnib.ff.de lib.& posth.

1 Bart. in ead.l.§.in omnibus, col.2. inquit, testamentum † rumpi exhęredatione filij emãcipati, nisi causa exprimatur. vide Alex. in consi.304. Examinatis, in libro primi & secundi vol. * ubi loquitur in filijs filij emancipati præteritis. & hanc decisionem Bar. ait esse * uotis frequentioribus approbatam. vide eundem in consi.102. in 3.vol.

Summarium in d.l.Gallus.§ etiam.ff.de liber.& posth.

1 *Hæredum appellatione qui contineantur an soli filij & descendentes, an uerò etiam extranei.*
2 *Appellatione hæredum communiter omnes hæredes continentur.*
3 *Ubicunque fit dispositio, inter descendentes, semper appellatione hæredum solos descendentes contineri.*
4 *Quando est facta mentio de successore utrum intelligatur tantum de successore sanguinis.*
5 *Quando pater dicit pro se & hæredibus quibuscunque, etiam hæredes extranei continentur.*
6 *Si feudum concessum esset alicui pro se, & suis hæredibus quibuscunque masculis, etiam filius masculus filiæ compleEteretur, quamuis ipsa filia non admittatur.*
7 *Feudum hæreditarium alienari potest.*
8 *Agnatus proximior, qui non est hæres, excluditur ab agnato remotiori, qui sit hæres.*
9 *Nunquam ista dictio hæres, est uniuersaliter intelligenda de quibuscunque hæredibus quando sequeretur iniquitas, & contra mentem concedentis.*
10 *De uno casu ad alium in ultimis uoluntatibus extensionem nunquam esse faciendam, quando minus dilectus magis dilecto præfertur.*
11 *Si testator instituit filium, eique si decesserit sine liberis substituit Titium, & eius hæredes, utrum hæredes extranei admittantur.*
12 *In quibus casibus dictio hæredes, etiam ad extraneos dilatatur.*

Bar. in d.l.Gallus.§.etiam.ff.de lib.& posth.

Bart. in ead.l.§.etiam si à parente, col.2. uersi. quæro ergò, tractat appellatione hæredum, 1 † qui nam contineantur, an soli filij, & descendentes, an uerò etiam extranei? De hac re uide Abb. Feli. & alios, in c. in præsentia, de probat. Alex. in consi.120. Super eo, in 1.vol. & in consi. 56.& in consi.80.col.fi.eod.vol.& in consi.115.col.2.versi. comprobatur.eod.vol.& in consi. 151. Visis, in libro primi & secundi vol.& in consi.36.in 3.vol.& in cons.90. Super eo, in 4.vol. & in

& in consi. 105. In causa Nicolai, in fi. in eod. volu. ubi ait, in materia, quæ non est transibilis ad hæredes extraneos, uenire tantum succedentes. & in consi. 2. in princ. in 5. vol. ubi loquitur in
2 feudis. vide eundem in consi. 173. ubi ait, appellatione † hæredum communiter omnes hæredes contineri. Fallit qñ testator diceret, hæredes infrascriptos. & in alio casu, ut ibi per eum. Vide etiam eum in l. ex facto. §. fi. col. 2. ad Trebell. Ang. in consi. 306. Soc. in consi. 266. in 1. vol. Fulg. in consi. 17. & in consi. 58. & ad prædicta uide Soc. in consi. 249. in 1. volu. & in consi. 12. & in consi. 13. in 3. vol. & Dec. in consi. 249. & Crauet. in consi. 38. Cogitabã si dici posset, ubi-
3 cunque † fit dispositio inter descendentes, semper appellatione hæredum, solos descendentes contineri. ut puta, testator duobus filijs hæredibus, institutis, dicit, si unus eorum decedit, substituo alium, & eius hæredes, ut ad solos descendentes restringatur; vt in simili casu deciditur, quamuis hæc uox, familia, comprehendat non solùm descendentes, sed etiam transuersales, eã tamen in dubio restringi debere ad descendentes: ita Bar. in l. peto. §. fratre, in princ. versic. sed quæro. ff. de leg. 2. & in l. Filius. §. cùm pater. ff. de leg. 1. & in l. si cognati, in fi. ff. de reb. dub. Soc. in d. consi. 249. col. 7. in 1. vol. & in consi. 250. in eod. volu. ubi loquitur, quando est facta men-
4 tio † de successore, utrum intelligatur tantùm de successore sanguinis? vide omninò Alex. in consi. 113. in 6. vol. ubi multa similia memoratu digna retulit. uide etiam Matthæum de Afflictis in tract. prothomiseos. §. 3. nu. 5. Et ad prædicta, quando pater dicit pro se, & hæredibus, utrum ad solos descendentes restringatur. tradit Alex. in consi. 334. Viso & maturè considerato. in libro primi & secundi vol. & in consi. 8. in 3. vol. Fulg. in consi. 238. Curt. in consi. 25. nu. 3. ubi ait, hæc uerba ad solos descendentes coarctari. Dec. in consi. 411. & in consi. 185. in consi. 445. in consi. 493. Soc. in consi. 19. in 1. vol. & Mari. Soc. iuni. in consi. 72. nu. 6. & hoc ue-
5 rum est nisi dictum fuisset de quibuscunque hæredibus: † nam eo casu propter illam uocem uniuersalem, quibuscunque, etiam hæredes extranei continerentur. Ias. in consi. 9. inter consilia Albert. Brun. & Soc. in consi. 10. inter eadem consilia. Paul. de Monte pico in repet. l. Titia. §. Titia cùm nuberet. nu. 74. ff. de leg. 2. & in hac materia non est silentio transeundum, quòd si
6 feudum † concessum esset alicui pro se, & suis hæredibus quibuscunque masculis, etiam filius masculus filiæ complecteretur, quamuis ipsa filia non admitteretur. ita Ias. in d. consi. 9. & Soci. in d. consi. 10. quando autem non est adiecta ista uox uniuersalis, quibuscunque, sed simpliciter dictum est, pro se & hæredibus. & tunc uidetur de solis descendentibus intelligendum ex prędictis. Attende tamen quoniam in quacunque dispositione siue feudali, siue emphyteotica, siue alia, in qua ista uox, hæredes, ad solos descendentes coangustatur, multùm differt, an dictum sit pro se, & hæredibus, an uerò pro se & descendentibus: quia hoc ultimo casu descendentes etiam si non essent hæredes, uocarentur, alioqui uerò in primo casu: quoniam non sufficit eos esse descendentes, nisi sint etiam hæredes, ut declarat Crauet. in consi. 198. ubi multa citat. &
7 hoc feudum, † si in feudo loqueremur, esset hæreditarium, & alienari posset. Dec. in d. c. in præsentia, de probat. Alex. in consi. 89. in 4. vol. Soc. in consi. 249. & in consi. 266. in 1. volum. & in multis suis consilijs. hoc idem secutus est Alexan. quem refert Io. Campegius in consi. 11. inter
8 consilia Albert. Bun. Ad hæc accedit idem Brun. in consi. 24. dicens propterea agnatum † proximiorem, qui non sit hæres, excludi ab agnato remotiori, qui sit hæres. dicit tamen idem Brunus loquens de feudo in consi. 25. sufficere, si is, qui uult admitti, fuerit hæres patris, licèt nolit esse hæres fratris morientis. An autem hæredis appellatione, ueniat successor particularis? vide Alex. in consi. 338. in lib. primi & secundi vol. & Feli. in c. quia G. in fi. de iudic. Præterea dũ
9 Bar. in hoc. §. declarando hanc materiam ait, nunquàm hanc uocem, hæredes † esse uniuersaliter intelligendam de quibuscunque hæredibus, quando sequeretur iniquitas, & contra mentem concedentis. Adde hoc uerum esse non solùm si esset contra eius mentem expressam, sed etiam tacitam, ut puta, si hoc complectẽdo extraneos, possibile foret, eos suis proprijs descendentibus præferri: nãm tunc, ne sequatur hoc absurdum, semper ad solos descendentes ista vox est restringenda. Alex. in consi. 105. in 1. vol. & ita hic tradit Bart. & in simili traditum est
10 de uno casu ad alium in ultimis uoluntatibus † extensionem nunquam esse faciendam, quando

possibile est hoc absurdum sequi, ut minus dilectus magis dilecto praeferatur. Bar. in l. si mater. §. 1. ff. de uulg. & pupill. per tex. in l. si uiua matre. C. de bon. mater. Alex. in consi. 92. col. 3. in ter
11 tio uol. Subiungit posteà Bar. quaestionem, si testator instituit † filium, eique si decesserit sine liberis, substituit Titium & eius haeredes, utrum haeredes extranei admittantur? deciditq́; quòd non: maximè si ij essent de agnatione testatoris. atque ita Bar. sentit illam considerationem, quam ego superius feci, adducens illud exemplum de familia. De hac autem quaest. Bart. vide Soc. in consi. 12. in 3. vol. & Paul. de Cast. in consi. 190. Videtur dicendum, quòd haeredes. & in re proposita accedat Rom. in consi. 56. col. 2. Feli. in c. 2. col. 17. versi. fallit quartò, de rescrip. Alex. in d. consi. 93. in 3. vol. & Curt. in consi. 43. col. 3.

Bar. in eod. §. propè fi. versi. quaero istis casibus, tractat in casibus, in quibus, haec uox, haere-
12 des, † etiam ad extraneos dilatatur, vtrum intelligendum sit hoc de primo haerede tantùm, an uerò de omnibus in infinitum? vide Alex. in consi. 93. in 3. vol. & dum subiungit. quando res de sui natura ad haeredes non transiret, intelligendum esse de primo haerede tantùm. vide Alex. in l. ex facto. §. fi. col. 2. ff. ad Trebell.

Summarium in d. l. Gallus. §. ille casus. ff. de lib. & posth.

1 *Posthumus alienus institui non potest.*

2 *Dictio in, intrinsicitatem indicat.*

Bar. in d. l. Gallus. §. ille casus. ff. de lib. & posth.

BART. in ead. l. §. ille casus, col. 2. vers. superuenerunt posteà, inquit, praetores, qui ui-
1 derunt posthumum † alienum institui non posse, idq́ue esse iniquum, prouidisse, ut si instituatur, per bonorum possessionem de iure praetorio admittatur. contrà, nam text. in l. posthumus, in princ. ff. de inoff. testa. & ibi gl. Bar. & alij, probat ius praetorium, quo posthumus alienus institui poterat, fuisse ante prouisionem huius. l. ibi enim dubitatum est, sit ne testator in culpa, an non, qui posthumum non instituit. & dicendum uidebatur, eum de culpa redargui non debere: quia instituere non poterat, tamen contrariũ ibi deciditur: quia iure praetorio ad bonorum possessionem admittebatur, & institui poterat.

2 Bar. in eod. §. & col. versi. vltimò uos uidetis, tractat de significatione uocis, in † Dic tu uocẽ hanc, in, intrinsicitatem indicare. l. j. §. in flumine. ff. de flum. §. cùm in sua, inst. de rer. diuis. Feli. in c. ecclesia sanctae Mariae. post numerum 28. de const. & ideò ex hoc infertur eum, qui aliquẽ offendit in porticu, in statuto puniente offendentem in domo non contineri. Feli. in rubrica. de sponsal. num. 8. alioqui uerò dicendum uideretur, si eum in ostio domus aggrederetur. l. j. §. cloacae appellatione. ff. de cloac. & ibi Bar. & de huius uocis proprietate, vide Specul. in titu. de disp. §. post haec, vers. vel ibi imponitur, & Doct. hic.

Summarium in l. si quis filio. ff. de iniusto, rupt. testam.

1 *Is qui uult admitti ad rumpendum testamentum, est necesse quòd sit suus tempore mortis.*

Bar. in l. si quis filio. ff. de iniust. rupt. test.

1 BART. in d. l. si quis filio, in principio colligit ex tex. necesse esse, ut is qui uult † admitti ad rumpendum testamentum, sit suus tempore mortis. vide Aret. in cõs. 144. ubi tradit etiam de nepote concepto post mortem aui, de quo hic subiungit Bar.

Summarium in d. l. si quis filio. §. irritum. ff. de iniust. rup. test.

1 *Sententia secum trahit executionem.*

Bar. in d. l. si quis filio. §. irritum. ff. de iniust. rup. test.

1 BAR. in ead. l. §. irritum, ait, sententiam † secum trahere executionem. sed quaerit, quid si non declarauit, & respondit, se putare testamentum ualere. Ad istum tex. uide Paul. de Cast. in l. ambobus. C. de testa. milit. & Bal. in consi. 244. in 5. vol.

Summarium in d. l. si quis filio. §. eius qui. ff. de iniust. rupt. testa.

1 *Si artifex moritur, et desunt succedẽtes ab intesta. collegiũ illius artis in eius successione fisco est praeferendũ.*

Bar. in d.l. si quis filio. §. eius qui. ff. de iniust. rup. testa.

1 BART. in ead. l. §. eius qui, ait, si artifex † moritur, & desunt succedentes ab intestato, collegium illius artis in eius successione fisco esse præferendum. hanc decisionem sequitur Ias. in l. j. col. fin. in 1. gl. C. und. uir. & ux. ubi limitat ut successio huiusmodi locum habeat quo ad bona ibi tantùm existentia, non alibi.

Summarium in d.l. si quis filio. §. si autem. ff. de iniust. rupt. testa.

1 *Si aliquis à sententia prouocauit, quamuis à iudice appellatio non recipiatur, tamen executionem sententiæ debere differri.*

Bar. in d.l. si quis filio. §. si autem. ff. de iniust. rup. testa.

1 BART. in ead. l. §. hi autem, inquit, si aliquis à sententia † prouocauit, quamuis à iudice appellatio non recipiatur, tamen executionem sententiæ debere differri. vide Ias. in l. de pupillo. §. si quis riuos. ff. de oper. nou. nunc. & in l. j. in 1. notab. C. de precib. Impera. offeren.

Summarium in l. nam similes. ff. de iniust. rup. testa.

1 *Rupto primo gradu, qui ualet iure speciali, secundus qui dependet ex eo non rumpitur.*

Bar. in l. nam si miles. ff. de iniust. rup. testa.

1 BART. in d.l. nam si miles, sic air in summa. Rupto primo † gradu, qui ualet iure speciali, secundus, qui dependet ex eo, non rumpitur. vide Aret. in l. ij. colu. 3. versic. Circa primum. ff. de uerb. obligat.

Summarium in l. posthumus. ff. de iniust. rup. testa.

1 *Testamentum ruptum posthumi agnatione eo decedente uiuo testatore reconualescit de iure prætorio.*

2 *Testamentum nuncupatiuum ruptum agnatione posthumi, eo decedente uiuo testatore reconualescit.*

3 *Quare testamentum uiuo testatore reconualescat.*

4 *Filio nato & prærerito, testamentum generaliter non reconualescere.*

Bar. in l. posthumus. ff. de iniust. rup. testa.

1 BART, in d.l. posthumus, ita inquit, in summa. Testamentum † ruptum posthumi agnatione, eo decedenre, uiuo testatore reconualescit de iure prætorio. & reliqua, ut ibi per Bar. Circa materiam huius l. uide omninò Pau. de Cast. in l. ij. C. de posth. hæred. insti. ubi multas posuit quæstiones. & præcipuè donationem reuocatam superuenientibus liberis, eis mortuis non re
2 conualescere. & hoc idem esset etiam in testamento † nuncupatiuo. quod est de iure ciuili, quamuis ista l. procedat de iure prætorio. ita egregiè docuit Pau. de Cast. quem extollit Dec. in l. ij. C. de bonor. poss. secundum tabul. & ad istam l. uide Alex. in l. si pater, col. fi. C. de inst. & subst. & Ias. in d. l. ij. col. 2. & in l. posthumo, col. 2. de bonor. poss. contra tab. & Fulg. in cons. 69.
3 & dum Bar. subiungit rationem, quare testamentum † uiuo testatore reconualescat, esse quia præsumitur decedere durante eadem uoluntate. istam rationem refert Pau. de Cast. in d. l. ij. C. de posth. hæred. insti. quamuis non citet Bar. hic, tamen ibi sequitur decisionem contra istam
4 rationem. Præterea dum Bar. distinguit in uersi. in filio, circa filium † natum præteritum, an sint instituti uenientes ab intestato, an non. Tu aduerte, quia generaliter dicendum est, filio nato præterito testamentum non reconualescere. ex ratione, quia à principio fuit nullum, ideò con firmari non potest. quam sequitur Bar. hic paulò antè attendendo gl. ibi propter bonum initium. Et ista ratio militat etiam quando instituti sunt uenientes ab intestato, licèt isto casu Bar. contrarium sentiat. Adde testamentum, in quo filius est præteritus, nullius esse momenti, etiam si dicto filio præterito factum esset legatum de tota sua portione, nisi dictum fuerit, iure institutionis. Dec. in cons. 631.

Summarium in l. si ita. ff. de iniust. rup. test.

1 *Si exhæredaui masculum & natus est masculus, testamentum non rumpitur.*

Bar. in l. si ita. ff. de iniust. rupt. testa.

BART. in d.l. si ita, inquit, textum hunc, legi duobus modis: primo si exhæredaui mascu-
1 lum, † & natus est masculus, testamentum non rumpi. item si exhæredaui fœminam, & nata est fœmina. Secundo modo legitur, si exhæredatio facta est his uerbis: Si filius masculus natus,

nataué

natauè sit; quia uox illa, vè, accipitur pro, &. Tu de hac uoce, vè, adde Bar. in l. si is qui ducenta. §. utrum. ff. de reb. dub. col. 2. versi. quandoque. Attende circa huius. l. intellectum, quoniam alio modo legi posset, habendo literam affirmatiuam, pro ut communiter stat, scilicèt, utrisque natis, rumpitur testamentum. & ita erit pulchra decisio tex. & dubitabilis, ut in materia exhæ- * redationis casus mixtus sub simplici contineatur. & ita tenendo probabitur * communis opinio, de qua habetur in l. ij. in princ. ff. de uerb. oblig. alioqui ista. l. perturbat istam materiam, in l. cùm quidam. ff. de lib. & posth.

Summarium in l. cum ij. ff. de iniust. rup. test.

1 *Ad hoc ut secundum testamentum tollat primum, satis esse inspecto tempore secundi testamenti tale fuisse secundum testamentum, ut possibile fuerit aliquo casu contingere posse ex eo hæreditatem adiri.*

Bar. in l. cùm in secundo. ff. de iniust. rupt. testa.

1 BART. in d. l. cùm in secundo, in prima oppos. ait, ad hoc ut secundum † testamentum tollat primum, satis esse inspecto tempore secundi testamenti, tale fuisse secundum testamentum, ut possibile fuerit aliquo casu contingere posse ex eo hæreditatem adiri, quamuis hoc non contingat. vide Alexand. in consi. 87. in 3. volum. ubi pulchrum ponit exemplum in filio legitimato præterito.

Summarium in l. filio præterito. ff. de iniust. rup. testa.

1 *Filium præteritum posse approbare testamentum ut ualeat.*

2 *Si testator filium suum grauauit legatis, multò magis esse præsumendum quòd nepotem grauasset, qui erat in ulteriori gradu.*

3 *Non est inconueniens si in substitutionibus quandoque nepotes censeantur filijs prædilecti.*

4 *Utrum id quod dari debeat hæredi instituto causa conditionis implendæ, dari debeat filio præterito uel exhæredato, apud quem hæreditas remaneret.*

5 *Filium præteritum approbare posse testamentum in præiudicium institutorum.*

6 *Filium, qui se non immiscuit hæreditati, nec aliquem actum fecit, sed per 30. annos tacuit, excludi.*

7 *Qui exclusus est iure prætorio, quamuis alioqui uenire posset de iure ciuili, locum habere ius accrescendi.*

8 *An testamentum non habens solennem numerum testium, approbari possit à uenientibus ab intestato.*

Bar. in l. filio præterito. ff. de iniust. rup. testa.

1 BART. in d. l. filio præterito, col. 1. versi. ex secunda parte, ait, filium præteritum † posse approbare testamentum, ut ualeat. vide multa similia apud Card. in consi. 105. & pro limitatione, Ias. in l. sicut. C. de testa. milit. & Alex. in consi. 76. in fi. in 3. vol. ubi etiam ipse limitat, ut per Paul. de Cast. & alios hic. Dum autem Bar. in 3. col. distinguit, Aut filius est præteritus à testatore sciente, & reliqua, ut per eum. Ad istam distinctionem Bar. & de hac materia uide omnino Aret. in consi. 93. col. 4. ubi etiam facit uim in illis uerbis Bar. in 4. col. uersi. pone aliquem.

2 Bar. in ead. l. col. 5. circa medium, inquit, si testator † filium suum grauauit legatis, multò magis esse præsumendum, quòd nepotem grauasset, qui erat in ulteriori. Attende hanc consequentiam, quam facit Bar. quia uidetur ueritate carere; quoniam naturaliter maior est affectio in posteros, quanto sunt remotiores, ut scilicèt, magis nepotes, quàm filij diligantur, & magis pronepotes, quàm nepotes, cùm in eis longior propago, & descendentia uideatur. gl. in l. isti quidem. ff. quod met. caus. ubi pro ratione maioris affectionis affert maiorem conseruationem.

3 & ideo non est inconueniens, si in substitutionibus † quandoque nepotes censeantur filijs prædilecti, ut docuit Curt. iunior. in consi. 169. Materia præmissæ. col. fi. & Ludou. Bologni. & alij, quos refert & sequitur Mari. Soc. iuni. in cons. 126. nu. 54. & dum Bar. in ead. col. ante uersiculum quintò est uidendum, ait, legata, quæ relinquuntur ab intestato conseruari rupto testamento ex causa præteritionis. vide Alex. in l. sæpe, col. 6. ff. de re iudic.

4 Bar. in ead. l. col. 7. propè fi. quærit, utrum id, quod † dari debebat hæredi instituto causa conditionis implendæ, dari debeat filio præterito, uel exhæredato, apud quem hæreditas remaneret? & remittit se ad quædam iura: ex quibus colligitur id dari debere. pro qua opinione facit,

cit, quod uoluit idem Bart. in l. cum filio, colu. 4. ff. de leg. 1. Tamen contrarium voluit Imol. & Alex. hic, & Salic. in auth. ex causa, col. 5. C. de liber. præterit.

Bar. in ead. l. col. 9. vers. expedita ergo, ait, postquàm expediuit secundam partem, ad tertiam esse deueniendum. Aduerte, quia etiam si iste tex. de iure prætorio, atque ita de testamento in scriptis disponat, eam tamen habere locum etiam de iure ciuili, per ea, quæ dixi in l. posthumus, suprà eod. dum autem Bar. in uersi. secundò oppo. prosequitur hanc tertiam partem, uide Alex. in l. posthumo, col. 3. versi. subsequenter de difficili quæstione. C. de bonor. poss. contra tab. & in 4. col. extendit ad casum, in quo filius in potestate, & unicus esset præteritus extraneo instituto. vide eundem in l. si quis posthumos. §. si filius, col. 7. suprà tit. 1.

5 Bar. in ead. col. versi. sed puto contrarium, uult, filium † præteritum approbare posse testamẽtum in præiudicium institutorum, qui si contra tabulas dicerent, & rem ad causam intestati redigerent, plus consequerentur, quàm ex testamento. sed contrarium tenuit Alex. in l. posthumo, col. 3. uersi. subsequenter. C. de bonor. poss. contra tabul. ubi uult, filium præteritum approbare non posse quò ad consequendam minorem partem, ut prædictum est; alioqui uerò quò ad hoc, ut legata præstentur ex testamento. Et ad hunc textum uarias posuit solutiones, præcipuè unam, quæ hunc textum limitat. & in 4. colu. limitat etiam non procedere in præiudicium exhæredatorum: quoniam approbare non potest, & ut latius ibi uidere est.

6 Bar. in ead. l. col. antepen. versi. Prætereà hic dicit, ait, filium, † qui se non immiscuit hæreditati, nec aliquem actum fecit, sed per 30. annos tacuit, excludi. vide hoc Bart. documentum adductum ab Abb. in consi. 3. in 2. dub. in 2. vol. Ant. de Butr. in cons. 26. & in cons. 68. & Alex. in l. posthumo, col. 9. C. de bon. poss. contra tab.

7 Bar. in ead. col. versi. contra hoc uidetur, uult, in eo, qui exclusus † est iure prætorio, quamuis alioqui uenire posset de iure ciuili, locum habere ius accrescendi & opinionem illam, quæ habet, eum, qui est exclusus de iure prætorio, posse uenire de iure ciuili, procedere quando nemo est, cui portio posit accrescere. istam autem sententiam hæreticam esse inquit Ias. in l. suum. C. de iure deliber. eã tamen sustinet in l. unica, col. 12. & seq. C. quand. non potent. par. uide Alex. in l. posthumo, col. 10. ver. iuxta prædicta. C. de contra tab.

8 Bar. in ead. l. col. pe. quærit, an testamentum † non habens solennem numerum testium approbari posit à uenientibus ab intestato? uide Alex. in d. l. posthumo, col. 9. & seq. C. de cõtra ta.

Bar. in ead. l. in fi. agit de confirmatione testamenti conditi ab usurario, præstita cautione. Vide Aret. in l. ij. §. fi. col. 13. ff. de uulg. & pupill. Feli. in c. significantibus, col. 5. versi. ulterius, de testi. Barb. in consi. 12. col. 6. in 1. vol. Alexand. in d. l. posthumo, col. antepen. C. de contra tab. uide etiam Abb. in consi. 1. in 2. vol. ubi ait, usurarij testamentum non ualere, quamuis in genere cautionem præstet de uniuersis restituendis: quia requiritur specialis cautio.

Summarium in l. j. ff. de his quæ in test. delen.

1 *Legi posse ea, quæ oculis prospici queunt, & scripta sunt, non autem quæ intellectu percipiantur.*

2 *Vulgaris expressa quamuis contineat pupillarem, & contra, tamen hoc non militat quando statuto cautum esset, ut uerba ad litteram intelligantur, quia non sunt ad literam.*

3 *Si statuto cautum est, instrumenta publica debere exequi, utrum mulier quæ habet instrumentum confessionis dotis, petere possit executionem huiusmodi instrumenti.*

Bar. in l. j. ff de his, quæ in testa. delen.

1 BART. in d. l. j. in principio colligit ex tex. legi † posse ea quæ oculis prospici queunt, & scripta sunt, non autem quæ intellectu percipiuntur. sed contra hoc faciunt trad. per Ias. in l. si quis filiumfamilias in fi. col. 85. versic. tertiò principaliter. ff. de acquir. hæred. ubi ait, uocem, scriptos, uerificari in eo, qui non est scriptus scriptura uisibili, & sic in hæ hĩs de hĩs: quãuis aliud sentiat de uoce, infrascriptos, ut ibi per eũ. Ad hoc accedit, quia. l. fi. C.

de

de edict.diu.Adri.tollen.quæ disponit de hæredibus scriptis,locum habet etiam in ijs,qui ex so la inspectione testamenti non uenirent,ut ibi per Ias.col.3.in gl.in uoce,ex parte, & col.4.vers. ex tertia,& col.5.versi.subdir,& uer.eodem modo,ubi tex.sentiens de scriptis hæredibus, pro cedit etiam in non scriptis in litera siue scriptura. vide etiam Alex.in l.iij.col.2.versic.posset.ff. de leg.1.scias quoque sensum,qui ex uerbis expressis elicitur,dici necessarium,& ad literam es

2 se. Feli.in c.translato.de const.& ideo quamuis uulgaris † expressa contineat pupillarem,& cō tra,tamen hoc non militat,quando statuto cautum esset,ut uerba ad literam intelligantur;quia non sunt ad literam,ut hic per Bar.ita Ias.in l.nam hoc iure,col.2.versi.limita. ff. de uulg.& pupill.& aduerte quoniam hoc Bartoli documentum procedit in uoce,lectis,non autem in uoce, inspectis,& cognitis,ut per eundem Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres, colum.7.quæst.4.ff.de uerb.obliga.l.de his.ff.de transact.ubi uide quæ posui ad Bar.& de uoce,scriptus, vide Pau. de Cast.in l.postulante,in princ.ff.ad Trebell.ubi Alex.ubi uolunt etiam hæredem hæredis contineri. de qua re uide Ias.in l.cùm filiusfamilias,in princ.col.2.ff.de uerb.oblig.& uideas Angel. in consi.ultimo.ubi per eum tex.ait, apparere illud dici,quod potest inspici, & non ex coniecturis colligi.

3 Bar.in ead.l.in 3.notab.inhærendo prædictis, quærit,si statuto † cautum est,instrumenta publica debere exequi; utrum mulier,quæ habet instrumentum confessionis dotis, petere possit executionem huiuscemodi instrumenti? Circa quæstionem hanc uide Feli.in c.2.col.6.de probat.& in c.sicut,col.3.de iudic.Barb.in consi.46.col.6.in 1.uol.& in c.translato,col.7.& fin.de const.& ibi Feli.& Dec.Rom.in cons.176.col.6.Cor.in cons.141.col.pe.in 3.vol. & in consi. 143.col.pen.in 4.vol.Alex.in l.iurisgentium.§.quod ferè.ff.de pact.Ias.in §.fuerat col.13.insti. de action.& in l.certi condictio.in princ.col.5.& seq.ff.si cert.pet.& in l.cùm filiusfamilias.col. 2.ff.de uerb.oblig.& omnino Alex.in consi.126.Repetitus in causa,in 6.vol.& dum Bar. circa propositam quæstionem ait,tacitam stipulationem,quæ in huiusmodi continetur instrumento,dici non posse legitimè esse scriptam in instrumento, sed intelligi authoritate legis: & ideo illud instrumentum exequi non posse: Attende,quia decisionem hanc refellit Feli.in d.c. translato,col.2.& 3.& Laur.in tract.instrumentorum,in 10.quæst.primæ part. & Antonius de Canario in tract.de execut.instrum.in 29.quæst.sed eam sequitur Bald.in l.ad probationem.j. C.

* de probat.& ita * communiter tenetur secundum Alex.in d.l.iurisgentium.§.quod ferè,in fin. vide etiam Aret.in l.si in testamento.ff.de uulg.& pupill.Bal.nouell.in tract.de dot. in 6.par.in 2.priuileg.& in 7.& Soç.in l.in insulam.ff.de uerb.oblig.Ang.Aret.in §.fuerat,colu.2.inst. de action.Ant.de Butr.& Abb.in c.cùm olim,in ult.notab.per illum tex.de censib.& Pau.de Cast. & omninò Alex.in l.postulante.ff.ad Trebell.

Bar.in d.l.j.§.& ideo.ff.de his quæ in test.delen.

BART. in ead.l.j.§.& ideo,infert ex tex.ad uerba illa,quæ in fine instrumentorum à notarijs poni consueuerunt, scilicèt,ea,quæ scripta sunt & addita,propria manu scripsi & addidi. vide Abb.in c.3.de fid.instr.ubi Feli.colu.4.versi.quinta. & ad dicta Bar.hic uide Præposit. in c.memoria,col.2.14.dist.Abb.in consi.50.col.2.in 1.vol.Pau. de Castr. in consi.38. & Angel. in consi.34.

Summarium in l.cancellauerat.ff.de his, quæ in testa.delen.

1 *Cancellatio restringitur ad causam cancellationis.*

Bar.in l.cancellauerat.ff.de his quæ in test.delent.

1 BART. in d.l.cancellauerat,colligit,cancellationem † restringi ad causam cancellationis. vide Cæpoll.in consi.7.col.pen.Imol.in consi.89.Aret.in consi.162.col.4.Feli.in cap.cùm te, col.fin.de re iud.

Summarium in l.proximè.ff.de his quæ in test.delen.

1 *Magni domini, & ciuitates quæ superiorem non recognoscunt, iudices sunt in causa propria.*

Bar.in l.proximè.ff.de his quæ in testa.delen.

BART. in d.l.proximè,inquit,magnos dominos, † & ciuitates, quæ superiorem non recognoscunt,

gnoſcunt,eſſe iudices in cauſa propria. Ad iſtam l.vide Oldrad. in conſi. 124.& Alex.in conſi. 1.col.3.in 5.uolu.& Soci.in conſi. 120.col.7.in 1.uol. vbi ait, Principem poſſe eſſe iudicem in cauſa propria, quando litigat cum ſubdito ſuo, alioqui uerò ſi cum ſubdito alieno. Ad prædicta uide Bar.in l.& hoc Tiberius.ff.de hæred. inſti.& quando Princeps uel alius non recognoſcens ſuperiorem iudicat in cauſis ſuis,ſequi debet ius fori conſcientiæ,non autem rigorem iuris communis,vt per Barto. in l.j. C. vt quæ deſun. aduoc. & eo caſu attendendum eſt id quod Deus ipſe eſſet iudicaturus.Bal.in l.fi.in princ.in 6.q.C.de iur.delib.Alber.Brun.in conſ.82. & uide quæ poſui in lucubrationibus in prima conſt.§.omnem.

Summarium in d.l.proximè.§.nomen.ff.de his quæ in teſt.delen.

1 *Cauſa pia, & cauſa libertatis, æquiparantur.*
2 *Legatum ad pias cauſas non minuit legitimam.*

Bar.in d.l.proximè.§.nomen.ff.de his quæ in teſt.del.

1 BART. in eadem l.§ nomen,æquiparat † cauſam piam, & cauſam libertatis. pro hac opinione facit,quia libertas & pia cauſa conuertuntur,ſecundum Bal.in l.j.in princip.C.de caduc. tollen. Alex.in conſ.76.col.fi. in 3.vol. & multa ſimilia vide per eundem Alexan.in l.Centurio. ff.de uulg.& pupill.Roma.in conſi. 225.Iaſ.in l.ſi unus,col.2.C.de teſta.Et dum Bar.hic in fine ait, idem in relictis ad pias cauſas eadem ratione: Dicas immo fauorabiliorem eſſe cauſam li-
2 bertatis,quàm ſit cauſa pia: nam legatum † ad pias cauſas non minuit legitimam. gl.in l.ſiquis ad declinandam. C.de epiſco.& cleric. quæ adducit dictum Auguſtini. Legatum autem libertatis minuit eam.l.Papinianus.§.ſed an libertates.ff.de inoffic.teſtam.& hoc argumentum ualidum eſſe ait Iaſ.in l.quæ dotis,col.45.verſ.vltra Bar.ff.ſol.matrim. Hoc autem,ſcilicèt legatum libertatis pium eſſe,limitatur quando relinquitur amore Dei,aliter non,vt per Iaſ.in l.j.colu.4. verſ.ad hoc.C.de ſacroſanc.eccleſ.& ad iſtum tex. vide Abb.in cap.3.in princ. de fide inſtrum. vbi Feli.prope fi. Quæ autem dicantur eſſe relicta ad pias cauſas,docuit Alex.remiſsiuè in conſilio 123.in 4.vol.& in cõſ.ſeq. Quot uerò ſint priuilegia piæ cauſæ,docuit Soc. in tabula regularum cum fallentijs,vbi lxij.priuilegia enarrauit.

Summarium in l.j.ff.de hæredibus inſtituendis.

1 *Perſonam inſtituentis hæredem eſſe ſubintelligendam.*

Bar.in l.j.ff de hæred.inſtit.

1 BART. in d.l.j.in principio, inquit, perſonam † inſtituentis hæredem eſſe ſubintelligendam, ut ſi dicat; Titius hæres eſto, ſubintelligitur, mihi. vide Paul. de Caſtr.in conſ.2.& dum Bart. ex hoc infert ad notarium, ut ſi aſſerat ſe rogatum fuiſſe,intelligatur à partibus uel à teſtatore. in hoc uidetur Bar.ſentire credendum eſſe notario aſſerenti ſe fuiſſe rogatum. de qua re uide Alex.in conſ. 152.cum ibi addit.in lib. primi & ſecundi uol. Et an in dubio notarius præſumatur rogatus, & à quibus rogari debeat: vide Abb. in cap.primo de fide inſtrumen.

Summarium in d.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hæred.inſtit.

1 *Hæres, qui eſt inſtitutus in re certa, eſt hæres uniuerſalis, quãdo alius non fuit uniuerſaliter inſtitutus.*
2 *Hęres ſi eſſet inſtitutus in uſuſructu an cenſeatur uniuerſaliter inſtitutus.*
3 *Hęres ſi eſſet inſtitutus in re certa, hoc adiecto, vt nihil aliud petere poſſit, an cenſeatur uniuerſaliter inſtitutus.*

Bar.in d.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hæred.inſtit.

1 BART. in ead.l.§ ſi ex fundo, tradit, eum, qui in re † certa inſtitutus eſt hæres, eſſe hæredem uniuerſalem, quando alius non fuit uniuerſaliter inſtitutus. De hac re uide Angel.in conſilio 358.& Alexand.in conſ.334.verſ.ſed aduertendum eſt, in libro primi & ſecundi uolumi.

& Bar. in l. ex facto, infra eodem titu. & in l. quoties. C. de hæred. instit. vbi latissimè Ias. col. 1. in 1. notab. & col. 3. in prima glo. & in fi. uers. secundò limita. Et regulam huius tex. limita non procedere in eo, cui relictum est fideicommissum particulare: quia non trahitur ad uniuersale. l. nam quod. §. non omnis, vbi Alex. in 4. notab. ff. ad Trebell. vbi aliqua ad rem hanc pertinentia

2 docuit. Quid si hæres † esset institutus in usufructu nullo dato cohærede, an censeatur uniuersaliter institutus? vide Alexand. in consi. 253. viso themate, in libro primi & secundi uolu. vbi tenuit eum esse hæredem uniuersalem, per istum tex. & in consi. 305. Circa primum, in eodem lib. & ad prædicta faciunt trad. per Alexan. in cons. 20. col. 2. in 3. vol. & Federic. in consi. 131. Capr. in consi. 9. in 3. dubio. & in consi. 25. Abb. in c. quia ingredientibus, in fi. de testa. Quid si

3 hæres † esset institutus in re certa, hoc adiecto, vt nihil aliud petere posit? Respondeo, eum nihilominus petere posse uniuersam hæreditatem per ius accrescendi, non obstante prohibitio-

* ne, secundum magis * communem opinionem: ita Curt. in cons. 74. Item limita regulam hanc non procedere in exhæredatione, quoniam exhæredatus à parte non intelligitur à toto. l. cùm quidam. ff. de liber. & posth. vbi omnes. & ad istum tex. vide Ang. in consi. 358. & omnino uide Io. Crot. in repet. l. primæ. nu. 37. ff. de leg. 1. vbi tradit an hæres institutus in re certa æquiparetur hæredi uniuersali, an legatario?

Summarium in d. l. j. §. sin autem. ff. de here. institu.

1 *Iudex si in sententia dixit, Titium absoluo, & in expensis uictum uictori, utrum uictus censeatur condemnatus.*

Bar. in d. l. j. §. sin autem. ff. de hære. instit.

1 Bart. in ead. l. §. sin autem, in fi. quærit, si iudex † dixit in sententia, Titium absoluo, & in expensis uictum uictori, vtrum victus censeatur condemnatus, quamuis desit uerbum, cõdemno? & decidit, eum esse condemnatum: quamuis contrarium fuerit iudicatum. vide Barb. in conf. 5. colu. 2. in 1. volu. & in simili casu Rom. in consi. 170. & declara ut per Paul. de Castr. in conf. 319. col. 2. & Alex. in conf. 78. Eleganter, in primo dub. in 5. uol.

Summarium in l. circa. ff. de hæred. instit.

1 *Conditionis defectus de præterito, uel de presenti uitiat institutionem.*

Bar. in l. circa. ff. de hæred. instit.

1 Bart. in d. l. circa, sic ait in summa. Defectus † conditionis de præterito uel de præsenti uitiat institutionem; sed si de futuro purificat, si ex facto testatoris dependet. & hoc ait esse

* intellectum Dyn. Adde eum esse * communiter approbatum. Alex. in l. Stichum qui meus erit, in princ. in prima limit. ff. de leg. 1. & dum oppo. Bar. de. l. Stichum qui meus erit, vide pro declaratione obiectionis. Alex. in l. pen. C. de inst. & subst. & Ias. in d. l. Stichum, col. 4. & seq.

Summarium in l. suus. ff. de hæred. institu.

1 *Filius potest institui tantum sub conditione potestatiua.*

2 *Filius cui relinquitur certa quantitas, & ipse dicat se nolle eam, sed uelle quantum est ualor ipsius in bonis defuncti potest hoc dicere.*

Bar. in l. suus. ff. de hæred. insti.

1 Bart. in d. l. suus, in summa inquit. Filium † posse institui tantùm sub conditione potestatiua. Quæro hic, an conditio ista, si monasterium ingredietur, dicatur esse potestatiua? vide Bar. in l. h. in fi. ff. de cond. inst. Quid de ista, si filius manserit in mea potestate? vide Ruin. in l. Gallus. §. & quid si tantùm, in fi. quarti notab. ante glo. in uoce, emancipatus. ff. de liber. & posthu. & in materia conditionis potestatiuæ, causalis & mixtæ, vide multa apud Ias. in l. si pater. C. de instit. & subst. Quæro conditio ista, quòd aliquis studeat in legibus, quando dicatur impleta? Dec. in conf. 177. Item scias in re proposita, conditionem, quæ non dependet à sola potestate alicuius, interpretari, si per eũ non stat quominùs conditio impleatur. Dec. in cõs. 629.

2 Bar. in eadem l. in fi. ait, filium, † cui relinquitur certa quantitas, & ipse dicat se nolle eam, sed uelle

uelle quantum est ualor ipsius in bonis defuncti, posse hoc dicere, dum tamen nolit tantam partem in qualibet re, sed in aliqua re arbitrio boni uiri. vide Alexan. in l. Marcellus. §. res quæ, colu. fi. vers. quid autem in legitima. ff. ad Trebell. & aliquid in consi. 69. in primo uol. & omnino in consi. 53. in fi. in 3. volu. Roma. in consi. 277. Aret. in cons. 156. colu. penul. & fi. & Dec. in consi. 71. col. pen. in 7. quæst.

Summarium in d. l. suus. §. sed et si. ff. de hære. institu.

1 *Quando aliquis dicatur desinere posse.*

2 *Condemnatus si quis fuit in centum, & si soluere non potuerit, amputetur ei pes, quando dicatur ista conditio impleta, quod soluere non potuerit.*

Bar. in d. l. suus. §. sed & si. ff. de hære. inst.

1 Bart. in eadem l. §. sed et si filio, vers. uides ergo, tradit † quando aliquis dicatur desinere posse. vide tu Aret. in l. ita stipulatus, colu. 3. in septimo notab. ff. de uerb. obliga. vbi ait Barto. hic se confundere.

2 Bart. in eodem §. versic. iuxta prædicta, quærit, si aliquis fuit condemnatus † in centum, & si soluere non potuerit, amputetur ei pes: quando dicatur ista conditio impleta, quòd soluere non potuerit? vide Bar. in l. fi. C. de his quibus ut indign. vbi Ias. & Alex. & in l. ita stipulatus, colu. 4. ff. de uerb. obliga. Et dum subiungit Bar. vtrum ad decisionem huius quæstionis utendum sit legibus, quæ disponunt de contractibus, an uerò de ultimis uoluntatibus? pro resolutione, dic ut per eundem Bar. in l. j. col. ij. post glo. ibi. & in d. l. j. C. de his quib. ut indign.

Summarium in l. quoties. §. & si non. ff. de hered. instit.

1 *Scriptum à notario si aliter reperitur, quàm dictum fuerit à contrahentibus, præsumitur id factum errore, non autem falso.*

2 *Literę quę sunt in communi usu, vt, v. pro quinque & x. pro decem quando probent.*

Bar. in l. quoties. §. sed si non. ff. de hæred. instit.

1 Bart. in d. l. quoties. §. sed si non, vers. tertiò lex, inquit, si aliter reperitur † scriptum à notario, quàm dictum fuerit à contrahentibus, præsumi id factum errore, non autem falso. Adde Alexand. in consi. 169. in libro primi & secundi uolum. & Ias. in l. qui accusare, in tertio notab. C. de eden. vbi citat tex. in l. qui adhibitus, in fi. C. de his qui sibi ascrib. in testa. quem adnotat Bald. in l. j. in fi. ff. de lega. Ias. in l. singularia, col. 20. ff. si cert. pet. Felin. in cap. 3. versi. tertia conclusio, de fide instrumen. vbi limita. & aliam limitationem posuit Ias. in l. iubemus, columna secunda. C. de testa. & hoc latissimè comprobat Socin. in consilio 277. in primo uolu. vbi multas posuit coniecturas ad excusandum notarium. & de hac re uide omnino Docto. in d. l. iubemus. vbi Alexand. & Ias. quando præsumatur dolus tradiderunt, & quomodo notarius teneatur si aliquam solennitatem omisit.

2 Bar. in eodem §. in fin. tradit de literis, † quæ sunt in communi usu, vt v. pro quinque, & x. pro decem, quando probent. vide doct. in auth. quod sine. C. de testa. An autem literæ scriptæ per zipharas probent? vide Alex. in cons. 146. In causa & lite, in 5. uol.

Summarium in l. quoties. § tantundem. ff. de hęre. instit.

1 *Error probatur, quando in tractatu de faciendo testamento, vel contractu aliquid exprimitur, & postea aliud est factum.*

Bar. in d. l. quoties. §. tantundem. ff. de hæred. insti.

1 Bart. in eadem l. §. tantundem, in fine colligit sing. ex isto text. errorem † probari quando in tractatu de faciendo testamentum uel contractum aliquid exprimitur, & postea aliud est factum: nam intelligitur per errorem. Hoc idem uoluit Bartol. in l. Titia. §. idem respondit, primo. ff. de uerbor. obligatio. & Aret. in l. ita stipulatus, eodem titu. id quod adnotandum est pro limitatione iurium, quibus cauetur, ignorantia in facto proprio non præsumi. Et an & qñ in facto proprio error sit tolerabilis. Bar. in l. j. C. de cõfes. & quis sit iustus error, in l. Celsus.

ff.de usucap.& de errore uide plenè docto.& maximè Ias.in l.si per errorem.ff.de iurisd.omni. iudic.& in l.Barbarius.ff.de offic.prætor.

Summarium in l.quoties.§.si duo.ff.de hære.instit.

1 *Plures instituti in re certa diuidunt sibi hæreditatem æqualiter,nisi testator aliud senserit.*

2 *Testator si quendam instituit in fundo,nec adiecit eum, plus petere non posse, & alium uniuersaliter instituit,qui tempore testamenti erat mortuus,an iste erit hæres uniuersalis.*

Bar.in d.l.quoties.§.si duo.ff.de hære.instit.

1 BART. in ead.l.§.si duo,sic ait in summa.Plures † instituti in re certa diuidunt sibi hæreditatem æqualiter,nisi testator aliud senserit.Tu uerò de istis oībus uide latissimè Curt.in cōs.74.

2 Bar.in eodem §.col.2.vers. quæro testator,tradit,si testator † quendam instituit in fundo,nec adiecit,eum plus petere non posse,& alium uniuersaliter instituit,qui tempore testamenti erat mortuus; an iste erit hæres uniuersalis? Bar.arguit contra,postea decidit eum esse hæredē uniuersalem per ius accrescendi. vide Capr.in cons.60.col.pen.& fi.& in cons.75.& Alex.in cons. 58.Habita super narratis.in 3.vol.

Summarium in l.quoties.§.siquis ita.ff.de hęred.instit.

1 *Vox,postea,necessariò non indicat temporis interuallum.*

Bar.in d.l.quoties.§.siquis ita.ff.de hæred.inst.

1 BAR. in ead.l.§.siquis ita,colligit ex tex.uocem, postea,† necessariò non indicare temporis interuallum. vide quid ex isto tex.inferat Oldr.in consi.45.& scias de huius uocis significatione,propria esse, vt temporis interuallum importet, glo. est in l.pacta conuenta,in uoce,posteà.ff.de contrahen.empt.cum concord.citatis per Barba.in repet.rubricæ de reb.eccles.non alie.fol.26.tamen propter odium euitandum quandoque significat incontinēti,vt per Corset. in sing.suis,in hac uoce,posteà,cum ibi additis,ubi plenè habetur de hoc.

Summarium in l.Titius.ff.de hęred.instit.

1 *Coniuncti ex re certa,pro uno habentur quò ad diuisionem hæreditatis faciendam cum alio instituto.*

Bar.in l.Titius.ff.de hæred.inst.

1 BAR. in d.l.Titius,sic ait in summa,coniuncti † ex re certa pro uno habentur quò ad diuisionem hæreditatis faciendam cum alio instituto.vide Dec.in consi.122.

Summarium in l.interdum.§.paterfam.ff.de hęred.instit.

1 *Res in dubio intelligitur diuisa in duodecim partes.*

2 *Pars quid significet,& quid aliqua pars,& quid particula.*

Bar.in l.interdum.§.paterfam.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.interdum.§.paterfamiliàs,inquit,in dubio † rem intelligi diuisam in xij. partes,& ideo ille,qui uult petere duas partes ex tribus, debet exprimere, alioqui duæ partes de xij.intelligerentur. vide eundem Bar.in l.meminimus.C.quan.& quib.quar.pars.deb.lib.10. sed attende quoniam hoc Bartoli documentum redarguitur: nam Barb.in c.2.de libell.oblat. Ancha.& Domin.de sancto Gemin.in c.indemnitatibus.§ si uerò,de elect.in sexto. & Abb. in c.extirpandæ,de præben.& in c.cùm homines,de decim. & Angel. in l.si rem.ff.de rei uendic. refellunt Bar.dicentes iura per eum citata procedere in hæreditate, in qua huiusmodi solet fieri diuisio,scilicèt de xij.partibus,sed in reliquis contrarium seruari ubique.& contra Bar.dicūt esse tex.in d.c.indemnitatibus.§.si uerò.vide Barb.in c.1.de testa.& omninò Ant.Corset.in sin

2 gularib.suis in uoce,pars,vbi de hoc plenè tradit.& quid significet, pars,† & quid aliqua pars, & quid particula,&, Ias.in l.cætera.§.sed si quis ad opus.ff.de lega.1.in l.j.C.de pact.in l.planè. §.si ita Titio.ff.de leg.1.& in l.qui filiabus.§.siquis ita.eod.tit. quandoque etiam partis appellatione totum continetur.Ias.in l.pater tuus.C.de hæred.inst.& de parte & toto, vide Dec.in l. in toto.2.ff.de regul.iur.

Summa-

Summarium in l. Iulianus. ff. de hæred. instit.

1 *Relatiuum quis uel qui, facit ueram relationem, non simplicem.*

Bar. in l. Iulianus. ff. de hæred. inst.

1 BAR. in d. l. Iulianus, ait, relatiuum, † quis, uel qui, facere ueram relationem, non simplicem. et quo infert Bar. ad dicta testium. Vide Alex. in consi. 264. Viso processu, col. 3. uersi. præterea dictum testis, in lib. primi & secundi uol. & in consi. 119. col. pen. in 1. uol. Rom. in consi. 490. Deci. in l. iij. in princ. in 2. notab. ff. si cert. pet. ubi comprobat glo. quæ de hac re mentionem facit in l. siue. C. de negoc. gest. & in l. fin. ff. de magistr. conuen. Et de hoc dicto Bar. Mulier quæ damnauit, saluauit. uide glo. in §. his quoq;, in uoce, leges, in auth. ut lic. matr. & auiæ. Et de hac uoce quis uel qui, uide Bar. in l. ea tamen adiectio. ff. de leg. 3. & Soc. in consi. 91. col. 4. in 3. uol. Abb. in c. ex frequentibus. de inst. in c. de cætero, & de cleric. non residen. & in c. nouit, de iudic. & in c. quoniam, de offi. deleg. & in consi. 86. Iaf. in l. j. §. veteres. ff. de acquir. poss. in l. Miles. ff. de re iudic. & in l. cunctos populos. ff. de summ. Trinit.

Summarium in l. item quod Sabinus. ff. de hære. insti.

1 *Reliqua si cui relinquuntur, si nihil reperitur, nihil habet.*

Bar. in l. Item quod Sabinus. §. sed si. ff. de hæred. inst.

1 BAR. in d. l. Item quod Sabinus. §. sed si, inquit, eum † cui reliqua relinquuntur, si nihil reperitur, nihil habere. vide Card. in consi. 86.

Summarium in l. ex facto. ff. de hæred. insti.

1 *Verba enunciatiua conditionaliter prolata, non inducunt dispositionem.*

2 *Verba enunciatiua inter easdem personas in antiquis probant, & alijs probationibus antecellunt.*

3 *Verba enunciatiua prolata à Papa de his, quæ ab eo gesta sunt, usque adeò probare, ut probatio in contrarium non admittatur.*

4 *Verba enunciatiua quamuis communiter non probent, tamen fauore piæ causæ probant.*

Bar. in l. ex facto. ff. de hæred. inst.

1 BAR. in d. l. ex facto, sic ait in summa. Verba † enunciatiua conditionaliter prolata non inducunt dispositionem. Vide Alex. in consi. 251. Videtur prima fronte, in lib. primi & secundi uol. & in consi. 254. in eod. lib. Oldr. in consi. 221. Rom. in consi. 65. Capr. in consi. 10. colu. 3. Et uerba enunciatiua inserta in priuilegio principis probare ait Alex. in consi. 6. in fi. in 1. uol. An autem in contractibus fidem faciant, uide hæc omnia per Bar. in l. ex hac scriptura, & quæ ibi posui in lucubrationibus. ff. de donat. Abb. in consi. 29. in 1. uol. & in c. fi. col. antepen. cum ibi addit. de rescrip. Roma. in d. cōsi. 65. Ana. in consi. 32. in 3. dub. Imol. in clem. prima de probat. Aret. in consi. 23. in 2. dub. & in consi. 163. col. 7. in 3. dub. ubi tra it, quid iuris quando priuilegium esset antiquissimum. Alex. in consi. 16. in 5. uol. & ad prædicta uide omnino Alex. in consi. 153. & in consi. 155. eod. uol. 5. Soc. in consi. 213. & in consi. 231. in 1. uol. Dec. in con-
2 si. 36. & in consi. 242. & in consi. 595. ubi ait, uerba enunciatiua † inter easdem personas probare in antiquis, & alijs probationibus antecellere. Et quāuis uerba enunciatiua inter easdem personas inducant dispositionem, tamen hoc fallit in ijs, quibus ipsæ partes renunciare nō possunt. An autem uerba narratiua probent? Alex. in consi. 15. in 5. uol. Fel. in c. sunt & alij, de rescript. ubi etiam tradit, quid in uerbis narratiuis alicuius scripturæ particularis. Et quando uerba enunciatiua prolata per modum causæ probent, uide Abb. in consi. 11. col. 2. in 1. uol. Item
3 scias uerba enunciatiua † prolata à Papa de his, quæ ab eo gesta sunt, usque adeò probare, ut probatio in contrarium non admittatur. si uerò sunt de ijs, quæ ab alijs gesta fuerunt, probant donec contrarium probetur. Soci. in consil. 266. colu. 10. in primo uolum. Item uerba enunciatiua inter easdem personas, probant quò ad effectum ualiditatis illius rei, de qua agitur; alioqui uerò si principaliter de ipsa re enunciatiua disputaretur. Soc. in consi. 39. colu. 9. in tertio uolumine. Et an & quando probent, uide Felin. in cap. cùm in iure. ff. de offic. delega. Soci. in consi. 68. in quatto uolu. Alexand. in consi. 112. in septimo uolumine, ubi ait,

4 quamuis communiter uerba enunciatiua † non probent, ea tamen probare fauore piæ causæ. vide eundem Alex.in consi.190.col.7.in 6.vol.Ias.in consi.155.in 4.vol. Item uerba enunciatiua super benemeritis probant inter personas non suspectas, nisi specialiter benemerita enarrentur.Ias.in consi.154.in 2.volu. An autem uerba enunciatiua alicuius agnationis probent in antiquis,vide Ias.in consi.81.& in consi.114.in primo uol.Et an & quando uerba enunciatiua faciant fidem, vide Abb.in c.Albericus, de testibus, & quæ posui in d.l.ex hac scriptura. & ad ea quæ hoc in loco tradit Bar. vide omnino Alex.in consi.126.in 5.vol.

Summarium in l.si quis instituatur.§.sed si bonorum.ff.de hære.institu.

1 *Institutus si differt adimplere conditionem,ei terminus est statuendus.*

Bar.in l.si quis instituatur.§. sed si bonorum.ff.de hæred.inst.

1 BAR. in d.l.si quis instituatur.§.sed si bonorum, ait, si institutus † differt implere conditionem,ei statuendum esse terminum, quo elapso dicas tu dandum esse curatorem hæreditati iacenti. Alex.in consi.146.in lib.primi & secundi uolu. col.3. & dum Bart.subiungit de diminutione termini. De hac re an iudex possit minuere terminum, vide Ias. in rubri.C. de successor. edict.& in l.si curatoris.C.de iur.deliber.

Summarium in d.l.si quis instituatur.§.item si conditioni.ff.de hære.insti.

1 *Creditores quando uolunt agere contra bona defuncti,si hæres non reperitur, proclamatio generalis an sufficiat.*

2 *Statutum disponens,citationem fieri debere proprijs nominibus, sufficit generalis, quando facta diligenti inquisitione nomina propria citandorum sciri non poterunt.*

Bar.in d.l.si quis instituatur.§.item si conditioni.ff.de hære.insti..

1 BART. in ead.l.§.item si conditioni, quærit quando creditores † uolunt agere contra bona defuncti,cùm non reperitur hæres,an sufficiat proclamatio generalis? De hac re quomodo procedatur contra bona defuncti, vide Bart. in l.si diu.ff.ex quibus caus.in poss.eat.& quæ ibi pono in lucubrationibus.& Alex.in consi.147.in lib. primi & secundi uolu. & in consi.107.in princip.in 5.vol.Feli.in c.2.col.6.de const.& in c.cùm.M. Ferrarien.col.14.eodem tit. Aret.in consi.26.col.3.in primo dub.& in consi.110.in princ.Ang.in consi.289. & Bart.in cons.incip. Missus in possessionem. ad quem accessit Alex.in consi.225. Visa facti narratione, col.3.in lib. primi & secundi uolu.vbi habetur, eum non excusari, qui inquit se non fecisse citare possessorem: quia ignorabat,& propterea fecisse citationem generalem. Roma.in consi.416.vbi ait,

2 quamuis statutum † disponat, citationem fieri debere proprijs nominibus,tamen sufficere generalem,quando facta diligenti inquisitione nomina propria citandorum sciri non potuerunt. Alex.in d.consi.107.in 5.vol.Feli.in c.gratum, de offic.deleg. sic etiam citatio fieri non potest ad domum nisi quando facta diligentia non reperitur citandus. ita Abb. in consi.84.in 2.uol. & ad prædicta uide Card.in consi.74.& Bal.in consi.126.in 2.vol.vbi tradit an uenditio facta cum proclamationibus generalib.noceat mulieri non citatæ in dote.vide etiam Abb.in c.quãuis,in fi.de re iudic.& dum Bar.in fi.huius.§.quærit,quia in tex.dicitur,interim,de quo tempore istud,interim intelligatur,vide Capr.in cons.69.

Summarium in d.l.si quis instituatur.§.fi.ff.de hære.instituen.

1 *Contra bona defuncti non est agendum ad secundum decretum,nisi prius detur curator bonis, qui uẽdat.*

Bar.in d.l.si quis instituatur.§.fi.ff.de hæred.instit.

1 BART. in eadem l.§.fi.in fi. inquit, contra † bona defuncti agendum non esse ad secundum decretum,nisi prius detur curator bonis,qui uendat.vide Alex.in cons.100.col.2.in 5.vol.ubi ait neq; ad diffinitiuã esse procedendum sine curatore, neq; ad id,quod habet uim diffinitiuæ.

Summarium in l.hoc articulo.ff.de hære. instituen.

1 *Testator si legauit centum cuilibet filiæ suæ, quæ uidua fuerit, an ad legatum admittantur illæ solæ, quæ uiduæ erant tempore testamenti,an uerò etiam aliæ quæ uiduæ postea remanserunt.*

2 *Quisque, & omnis quomodo differant.*

3 Dictiones

3 *Dictiones istæ, quisque, & quicunque, verificantur in uno, & in omnibus.*

4 *Plures ingredientes unum castrum, cui eorum præmium debeatur.*

Bar.in l.hoc articulo.ff. de hæred.inst.

1 Bar. in d.l.hoc articulo, col.2.quærit, si testator † legauit centum cuilibet filiæ suæ, quæ uidua fuerit, an ad legatum admittantur illæ solæ, quæ uiduæ erant tempore testamenti, an uerò etiam aliæ quæ uiduæ posteà remanserunt? deciditq; etiam istas debere admitti. sed ista decisio Bar.vera esse non uidetur, quoniam huiusmodi uerba ad tempus præsens & præteritum referuntur, nisi fortè rei natura refragaretur.l.Plociana.ff.de iure codicill.& ita hoc Bart.documentum refellit Imol.in l.si ita legatum.ff.de lega.1.& Alexan.in l.cum stipulantur.ff.de uerb.oblig.Paul.de Castr.in cons.304.secundum antiquam impressionem, & in l.fin.C.de indic.uidu.tollen.faciunt ad rem trad.per Roma.in consi.323.incip.Quò ad prædictum. vbi ait, constitutionem, quæ disponit de eo, qui laborauerit per annum, habere locum etiam in eo, qui laborauit de præterito. & per ista latè reprobat Ias.in l.iij.§. ex paucioribus, colu.5.ff.de acquir.poss.vers.nota.& in l.quominus, col.28.vers.sextò.ff.de flumin. Feli.in c.ad hæc.de rescrip. vbi limit.& Paul.de Castr.hic, & * comm.alij.

2 Bar.in ead.l.& col.tradit, quomodo differant, quisque, † & omnis. vide Fulg.in consi.40.in 2.dubio.& quæ posui in lucubrat.in l.non distinguemus.§.cùm in plures.ff.de arbit. Et dum prosequitur Bar.declarando, quæ nam distributiua sint simplicia, & quæ duplicia. vide quæ pono ad Bar.in l.si pluribus, col.1.ff.de leg.2.& Cæpol.in cons.44.col.5.

3 Bar.in ead.l.col.pe.ait, has uoces, quisque, † & quicunque, verificari in uno tantum, & in omnibus. De hac uoce quicunque, vide Rom.in consi.31.& tex.in c.cum medicinalis, de sentent.excommun.vbi refertur ad omnes.Bar.in l.vt ait diuus.ff.de iure fisc. & ad prædicta uide eundem Bar.in consi.vltimo, & in l.necessarias.§. si annua.ff.de pignor.actio.Et ista uox, quicunq;, est adeò uniuersalis, vt ea etiam includit, de quibus fieri deberet specialis mentio.Soc.in consi.3.col.fi.& in consi.14.col.1.in 3.volu. vbi limitat hoc non procedere ubi ista uox iuncta esset cum uoce alius. Et de huius uocis significatione uide Abb.in cap.super quæstionum, in glo.in uoce, quicunque. de offic.deleg.& est tex.in c.solitæ, de maior.& obedien.vbi qui dixit, quodcunque, nihil excepit. & est bona glo.in clemen.prima.in uoce, quibuscunque. de iudic. tradit Card.in c.fi.de accusat.

4 Bar.in eadem col.ponit quæstionem de pluribus † ingredientibus unum castrum, cui eorum præmium debeatur? vide Alex.in l.eum qui nouissimus, col.fin.ff.ad Trebell.Feli.in c.capitulum, nu.43.cum sequ.vers.de duobus.de rescrip.Fulg. in consi.97.Similiter in hoc eodem loco subiungit Bar.quæstionem circa statutum Pisanum, quo cautum erat, vt quicunque uexillum Florentinorum accepisset, centum haberet, & duo acceperunt, nec apparebat quis fuerit primus. De hac re uide Alex.in l.diuortio.§.ob donationem, col.3.& sequ.ff.sol.matr.Felin.in d.c.capitulum, & de his uide in addit.ad Bar.in l.si fuerit.ff.de reb. dub. & latissimè Antonium Corset.in tract.de brauio.& qui iterum admittantur ad currendum.fol.75.Ex ijs inferri potest etiam ad quæstionem illam de duobus filijs alicuius regis natis eodem tempore, nec appareat quis eorum fuerit primogenitus, de qua re uide Alex.in l.qui filiabus.§.1.ff.de leg.1.Feli.in d.c.capitulum.& Anto.Corset.in tract.de potestate regia, in 4.par.quæst.46.

Summarium in l.illa institutio.ff.de hęre.insti.

1 *Testamentum quando factum est, & in eo testator disposuit, illud extendi debere ad sensum sapientis, quid possit facere iste sapiens.*

2 *Testator censetur legare illud quod est plus, non autem id quod minimum est.*

3 *Testamentum in quo instituti sunt pauperes Christi, quos talis eligere ualet.*

4 *Testator si legaret centum, de quibus fiat id quod dicet. N. frater sancti Francisci, huiusmodi relictum dicitur factum ad pias causas, & de illo poterit se intromittere diœcesanus.*

Bat.in l.illa institutio.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.illa institutio,quærit,quando factum † est testamentum,in quo testator dispo suit,illud extendi debere ad sensum sapientis; quid possit facere iste sapiens? vide Feli.in 3.co lu.5.de fide instr.Et dum in 2.col.concludit,hunc sapientem non posse supplere, & nihil posse facere,ad hoc facit tex.in l.Diuus.ff.de testa.milit.& uide Card.in consi.60.colu.1.Et dum po steà subiungit Bar.hunc sapientem posse ea supplere,quæ sunt de consuetudine,vide Alex.in l.
2 ij.§.fi.col.2.& seq.ff.qui satisda.cog. Sic etiam ex more regionis censetur testator † legare illud quod est plus,non autem id quod minimum est. Soc.in consi.247. in 1.vol. Ad rem facit,quia tanta est uis consuetudinis,vt notarius semper rogatus esse censeatur apponere in instrumento clausulas consuetas. et quamuis fuerint prætermissæ,tamen habentur pro positis in instrumento.Soc.in consi.101.col.2.in 3.vol.Feli.plenè in c.cum.M.Ferrar.nu.7.de consti. Declata tamen hoc procedere circa generalia,non autem circa substantialia,vt per Feli.ibi,num.15.& de hac te uide quæ posui ad Bar. in procem. fforum.

3 Bar.in ead.l.col.fin.vers. vltimo quæro,inquit, testamentum,† in quo instituti sunt pauperes Christi,quos talis elegerit,ualere; quia non substantia institutionis,sed tantum electio personę in alterius arbitrium confertur. vide pulchrè Ange.in consi.201. & ad hoc optimè facit tex.in l.vnum ex familia.§.1.ff.de leg.2.& quod per illum tex.decidit Abb.in cap.In causis, col.3.de elect.& in cons.11.in 2.uol.& omnino Soci.in consi.114.in 3.vol.Et dum Bar.subiungit, quãdo testator instituit pauperes Christi,quos talis elegerit, qui sint conueniendi anrequam pauperes eligantur.& dicit fideicommissariũ eo casu haberi loco hæredis. Istam decisionem sequi
4 tur Alex.in consi.12.col.3.in 3.volu.Attende tamen,quia si testator † legaret centum, de quibus fiat id,quod dicit.N.frater sancti Francisci,huiusmodi relictum dicitur factum ad pias causas,& de illo poterit se intromittere diœcesanus,ut ait Ang.in d.consi.201.id quod fortè uidetur superioribus decisionibus refragari.& maximè.d.l.unum ex familia.§.1. quid si legatum esset factum de aliqua re distribuenda inter personas, quas testator in arcanis dixerat legatario, & ante distributionem moritur legatarius,an legatum pertineat ad hæredem testatoris,an uerò ipsius legatarij? vide Raph.Cuma.in consi.108.

Summarium in l.si quis ita scripserit.ff.de hære.institu.

1 *Conditio cuius euentus nihil operatur,non expectatur.*

Bar.in l.si quis ita scripserit.ff.de hæred.instit.

1 BAR. in d.l.si quis ita scripserit,sic ait in summa: Non expectatur conditio,† cuius euentus nihil operaretur. vide quid ex isto tex.inferat Oldr.in cons.22.& seq.

Summarium in l.hæreditas ex die.ff. de hæred.instit.

Heres quando possit institui ad diem.

2 *Institutus in semisse usque ad pascha, & post pascha Seium in eodem semisse, & Caium in alio semisse simpliciter, institutio ualet.*

Bat.in l.hæreditas ex die.ff.de hæred.instit.

1 BAR. in d.l.hæreditas ex die,tractat an & quomodo † possit hæres institui ad diem. de qua re uide Alex.in consi.253.viso themate, in lib.primi & secundi uolu. Ad id uerò quod in sequ. oppos.inquit Bar.de die incerto,& de ecclesia,siue monasterio instituto post mortem alicuius, vide Alex.in l.pactum quod dotali,col.fi.C.de pact.& in l.extraneum.C.de hæred.insti.Aret.in consi. 16.& omnino Dec.in cons.597.vbi agit de testatore,qui instituit uxorem in uita,& post mortem instituit hospitale. et quid si instituat filium hæredem uniuersalem, & uxorem in uita.

2 Bar.in ead.l.in fi.dicit,si testator † dicit,Instituo Titium in semisse usque ad pascha,& post pa scha Seium in eodem semisse,& Caium in alio semisse simpliciter, ualet institutio. vide ad hæc Alex.in consi.305.Circa primum,col.pen.in lib.primi & secundi uol.& in l.extraneum, col.2. & seq.C.de hære.insti.Paul.de Cast.in l.certi.C.de testa.& Corn.in consi.60.in 1.uolu. Et quia Bar.præsupponit,neminem posse decedere pro parte testatum,& pro parte intestatum; Limita hoc not.vt per Alex.in consi.82.in 4.uol.& addita ad Alex.in consi.11. col.2.in 3.uol.

Summa-

Summarium in l. ex facto. ff. de hære. instit.

1 *Institutio plurium ex rebus certis ualet, & sunt hæredes æqualiter.*
2 *Destinatum ad aliquid an pro facto habeatur.*
3 *Legitima filij est quarta bonorum deducto ære alieno.*
4 *Hæres institutus in re certa potest propria authoritate rem illam capere.*

Bar. in l. ex facto. ff. de hæred. inst.

1 BAR. in d. l. ex facto, sic ait in summa. Institutio † plurium ex rebus certis ualet, et sunt hæredes æqualiter. De his omnibus, quæ hic habentur apud gl. & Bar. uide per eos, & per doct. in l. quoties. C. de hæred. instit. & dum subijcit Bar. rem dici esse ibi ubi perpetuò esse debet, non autem ad tempus: vide Barb. in consi. 14. col. 3. in 2. vol. Arct. omninò in consi. 21. colu. fi. Ant. de Butr. in consi. 9. Feli. in c. cùm adeò. col. 2. de rescrip. Capr. in consi. 45. Ad rem faciunt trad. per Alex. in consi. 100. col. 3. in 3. uol. & in consi. 97. Aliàs de facto, eod. vol. nu. 14. ubi tra
2 dit an destinatum † ad aliquid, habeatur pro facto. de qua re est tex. sing. in l. iij. §. quid ergo. ff. de contr. iudic. tut. ubi habetur, pecuniam destinatam ad emptionem rei immobilis inter immobilia annumerari. & illum tex. ait esse sing. Rom. in suo sing. 103. incip. Tu habes. ubi uide omnino ibi addita per Castill. & Alex. in consi. 129. in 7. uolu. ubi inquit, quando aliqua res de uno loco ad alium destinatur, tunc casum superuenientem applicari ad locum, ad quem destinabatur, quamuis effectus sequutus non fuisset. & ex eius dictis ibi multa possunt decidi. & de hac re uide apud Feli. in d. c. cùm adeò, nu. 3. & Soc. in consi. 249. col. antep. & seq. in 1. vol. Anch. in cons. 90. Bal. in cons. 485. in 4. vol. & Pau. de Cast. in cons. 239.
3 Bar. in ead. l. col. 2. vers. istud displicet, inquit, legitimam † filij esse quartam bonorum deducto ære alieno. vide Alex. in l. ita tamen. §. si patronus. ff. ad Trebell. col. 2. subiungit postea Bar. quartam bonorum deducto ære alieno non esse partem hæreditatis. De hoc dicto Barroli scilicet quartam partem bonorum, & sic legitimam, non esse quotam hæreditatis, sed bonorum: vide Ias. in §. actionum, col. 35. uersi. item aduerte quòd petitio hæreditatis, inst. de action. ubi sequitur Bar. & refert Angelum dicentem ita seruari in practica, licèt ipse citet Angelum alibi contrarium sententem. Hoc idem quod hic uoluit Bar. in l. quoties, colu. 1. versi. sed parcat. C. de hæred. instit. ubi Ias. col. 4. versic. alias. & legitimam esse quotam bonorum inferrur per argumentum ab augmento bonorum, ut per Curt. in consi. ultimo & in consi. 83. & per Crauet. in consi. 11. & ad prædicta uide Soc. in consi. 30. col. 10. in 1. vol. Mari. Soc. iun. in cõs. 25. nu. 10.
4 Bar. in ead. l. & col. inquit, se putare hæredem † institutum in re certa posse rem illam capere propria authoritate. hoc idem firmat Ias. in l. quoties, col. 6. versi. caue. C. de hæred. inst. ubi ponit rationem diuersitatis, quare hoc liceat hæredi & non legatario cum in reliquis æquiparentur. vide Alex. in l. nemo potest, col. 4. versi. quærit etiam Bar. ff. de leg. 1. & in d. l. quoties, & in consi. 305. Circa primum, in 2. dub. col. 2. uersi. nec etiam, in libro primi & secundi vol. ubi ait
* hanc esse * communem sententiam.

Summarium in l. qui filio. §. seruus. ff. de hære. instit.

1 *Relicta in codicillis debent confirmari per aditionem hæreditatis ab intestato.*

Bar. in l. qui filio. §. seruus. ff. de hæred. inst.

1 BART. in d. l. qui filio. §. seruus, in fi. ait relicta † in codicillis debere confirmari per aditionem hæreditatis ab intestato. vide Alex. in l. iij. ff. de leg. 1. Bal. in l. fi. col. 3. C. de petit. hæred. & in l. si quis cùm nullum. §. fi. ff. de iur. codicill.

Summarium in l. si paterfam. ff. de hære. instit.

1 *Institutus, & substitutus non concurrunt propter repugnantiam iurium.*
2 *Institutus, ut pater, qui tamen sit filius fam. quid iuris.*
3 *Vulgaris substitutio est, si hæres non erit, nec alium fecerit hæredem.*

Bar. in l. si paterfamiliâs. ff. de hæred. instit.

1 BAR. in d. l. si paterfamiliâs, in princ. in prima oppos. ponit unũ casum, in quo institutus † & substitutus

substitutus non concurrunt propter repugnantiam iurium,& alios duos casus in quibus similiter non concurrunt,docuit Bar.in l.j.col.7.in ultima quæst.quartæ quæst.princip. uersic.item quæro.ff.de uulg.& pupill.ubi Ias.addit alios casus in uersi.item quærit.& ad solutionem quam hoc in loco tradit Bar.ad l.cùm in testamento,uide Fulg.in cons.t 2. & Anch. in cons.t 0.& dũ Bar.quærit cum gl.quid si institui liberum,quem putabam seruum,uide Ias.in l.cùm proponas, in fi.C.de hæred.insti.

2 Bar.in ead.l.quærit, quid si institui † quendam ut patrem, qui sit filiusfamiliàs, & reprobat Iac.de Aren.qui dicebat aliud in filio,& aliud in seruo, dicens idem esse in utroque casu, & se remittit ad ea,quæ dixit in l.si quis filium.ff.de acquir.hæred. ubi uideas Ias.in gl.j.col.82. ubi ait quid de iure nouo,in quo filius est capax proprietatis,& usufructus pertinet ad patrem, an in illo usufructu locum habeat ista.l.ita ut patrem habeat pater,& patrem substitutus? vide eũdem Ias.in l.cùm proponas,col.fi.uers.item adde.C.de hæred.inst.

3 Bar.in ead.l. in ultima quæstione, ait, uulgarem † esse substitutionem, si hæres non erit, nec alium fecerit hæredem. circa hoc uide Bar.in l.j.col.5.per totam quartam quæst. princip.ff.de uulg.& pupill.ubi hoc respectu multas quæstiones & decisiones tradit,maximè hanc, ut hæres hæredis decedentis ante aditam hæreditatem transmittat ad hæredem,ita ut præferatur substituto;quia hæres facit alium hæredem. quam decisionem ponit etiam hic Bar.& vide Ias. in d. l.j.ff.de uulg.& pupill.

Summarium in l.paterfam.ff.de hære.instit.

1 *Ex facto alterius quis exhæredari non debet.*

2 *Institutus sine alia uoluntate coram septem testibus exhæredatus, utrum huiusmodi exhæredatio ualeat.*

Bar.in l.paterfamiliàs.ff.de hæred.inst.

1 Bart. in d.l.paterfamiliàs, sic ait in summa, Ex facto † alterius alter exhæredari non debet. ad istam.l.uide Bal.in consi.268.in 5.vol.

2 Bar.in ead.l.col.fi.quærit,si Titium † institutum in alia uoluntate coram 7.testibus exhæredo,utrum huiusmodi ualeat exhæredatio? vide Pau.de Cast.in cõs.201.in 4.dub. & dum subiungit Bar.in uersi.certè istud,priuationem hæreditatis posse fieri ex iusta causa,non ex iniusta, vide Alex.in consi.138.colu.penul.uersi.quò ad aliud dubium,in 1.vol. & in consi. t 94. & in consi.t 99.in libro primi & secundi vol.vbi ait,talem pœnæ adiectionem posse fieri etiam in codicillis. & an talis dispositio ualeat in uita fideicommissarij.& in consi.177.in 5.volu. & Aret. in cons.67.col.2.& 5.

Summarium in l.si ita scriptum.ff.de hære.instit.

1 *Dictio immo, est correctiua.*

Bar.in l.si ita scriptum.ff.de hæred.inst.

1 Bart. in d.l.si ita scriptum,in princ. ait, uocem † immo, esse correctiuam. vide eundem Bar.in l.Stichus.ff.de manumis.testa.& in §.quibus.in 1.const.C.aliquando etiam addit & copulat, ut in d.§. quibus,& in l. immo.ff.de liber.cat.& in l.iubemus nulli.§.Iconomus.C.de sacros.eccl.& ibi Bar.& de huius uocis significatione,uide gl.sing.in c.prædicator.16.quæst.prima,quam citat Bal.ut sing.in l.j.col.t 2.C.de furt.& dum infert Bar.hic ad testem,qui dicit sic, aut sic,ut stetur ultimo dicto.uide pulchrè Ias.in l.j.colu.fin.C.de furt.& Specul.in tit.de teste, Abb.in c.accedens,j.ut lit.non cont.& in c.graue,in gl.t.de præben.& in c. innotuit. de elect. & Imol.in l.iudex postquam.ff.de re iud.

Summarium in l.his uerbis.ff.de hære.instit.

1 *Verbum relinquo, importat institutionem.*

Bar.in l.his uerbis.ff.de hære.inst.

1 Bart. in d.l.his uerbis,in principio quærit, an uerbum, † relinquo, importet institutionem? De hac re uide Ias.in auth.nouissima,uersi. ultimo.C.de inoff.testa.Alex.in l.nam quod. §.non omnis,in 4.notab.ff.ad Trebell.& distinctionem huic similem tradunt doct.de uerbo,lego, ut per Alex.in l.j.col.1.ff.de leg 1.& in consi 76.Ponderatis his,in 3.vol.& de uerbo, relinquo,

linquo, maximè relato ad dotem. vide eundem Alex.in consi.212. Viso consilio, in libro primi & secundi volu. & in consi.321. Viso themate, in eod.lib.in consi.17. Ponderatis, in 3.vol.& in consi.103. Viso & diligenter, in 4.vol. Et de uerbo, habeant, uide Alex. in consi.168. Ponderatis in 5.vol.& ad prædicta uide Corn.in consi.180.in ult.dub.in 4.vol.& Soc.in consi.33.colu. 5.in 1.vol.item scias uerbum relinquo, propriè non uerificari nisi in ultima uoluntate. Alexan. in consi.168.in libro primi & secundi uol.de qua re uide doct.in l.unum ex familia.ff. de leg.2. & Bart.in l.illa institutio, suprà eod.tit.& in l.cum his, in principio, & ibi doct.ff.de transact.

Summarium in d.l.his uerbis. §. institutio.ff.de hære.inst.

1 *Verba maledictionis uniuersalia non uitiant institutionem.*

Bar.in d.l.his uerbis.§.illa institutio.ff.de hære.inst.

1 BART. in ead.l.§.illa institutio, ait, uerba maledictionis † uniuersalia non uitiare institutionem. Adde quòd si aliquis maledicit filium suum, non propterea eum censetur exhæredare: sicut neque benedicendo censetur illum instituere hæredem: ita sing. ait Bal.in proœmio Decretal.col.pen.& fi.tamen in sacris antiquorum literis contrarium erat sancitum, ut uidere est Genes.27. & in c.quoties.12.q.5.

Summarium in l. si alienum.ff.de hære.instit.

1 *Monachus institutus, ita tamen ut monasterio nihil iuris acquiratur, huiusmodi institutio an ualeat.*

Bar.in l.si alienum.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.si alienum, quærit, si aliquis instituit † monachum, ita tamen ut monasterio nihil iuris acquiratur, an ualeat huiusmodi institutio? vide Abb.in c.2.de stat. monach. & in simili quæst.vide Bar.& latius Ias.in auth.ingressi.C.de sacrosc.eccles.

Summarium in d.l.si alien.§.in extraneis.ff.de hære.inst.

1 *Capacitas tempore testamenti & mortis, et aditæ hæreditatis in extraneis hæredibus requiritur.*

Bar.in l.si alienum.§.in extraneis.ff.de hære.inst.

1 BART. in ead.l.§.in extraneis, sic ait in summa. In extraneis † hæredibus requiritur capacitas tempore testamenti, & mortis, & aditæ hæreditatis. vide Ias.in l.ij.ff.de uulg.& pupill. col. 3. Et de hoc, quòd mutatio conditionis instituti uitiet institutionem & quando, uide Bart. in l.Gallus.§.forsitan.ff.de liber.& posth.ubi Ias.col.3.in 1.notab. Quatenus autem requirit inspiciendam esse capacitatem tempore testamenti, uide Bar.in d.l.Gallus.§.nunc de lege, & ibi Ias. col.3.ubi duobus modis limitat. & Bar.in d.l.ij.ff.de uulg.& pupill.colu.2.uersic. quæro quo tempore, & ibi Ias.col.4.

Summarium in l.pater filio.ff.de hære.inst.

1 *Primum testamentum tollitur per secundum si possibile est ut ex eo secundo hæreditas adeatur.*

Bar.in l.pater filio.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.pater filio, inquit, primum † testamentum tolli per secundum, si possibile est ut ex secundo adeatur hæreditas. vide Alex.in cons.87.in 3.vol.

Summarium in l. si is qui soluendo.ff.de hære.instit.

1 *Institutio illius serui præualet qui fraudandorum creditorum causa institutus non reperitur.*

Bar.in l.si is qui soluendo.ff.de hære.inst.

1 BART. in d.l.si is qui soluendo, sic dicit, illius serui † institutio præualet, qui fraudandorum creditorum causa institutus non reperitur. uide Alex.in l.sancimus, col.1.C.de hære.inst.

Summarium in l.liber homo.§.Titius.ff.de hære.instit.

1 *Coniuncti duo habent semissem, & unus disiunctus habet alium.*

Bar.in l.liber homo.§.Titius.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.liber homo.§.Titius, sic ait in summa. Duo † coniuncti habent semissem, & unus disiunctus habet alium. vide Alex.in cons.56.in 4.vol.& Rom.in consi.405.

Summarium in l.qui uolebat.ff.de hære.inst.

1 *Verba enunciatiua per modum causæ dispositionem inducunt.*

Bar.in l.qui uolebat.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.qui uolebat, ait, uerba † enunciatiua prolata per modum causæ dispositionem inducere, ut ibi per eum. vide Alex.in consi.46.col.2.in 1.vol.& Aret.in cons.60.col.2.

Summarium in l.in tempus.ff.de hære.instit.

1 *Institui quis potest in tempus quo capere poterit.*

Bar.in l.in tempus.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.in tempus, sic inquit. Potest quis institui † in tempus in quo capere poterit. ista.l.ad hoc solet afferri; paria esse aliquid fieri tempore licito, & differri in tempus licitum. Limita hoc non procedere ubi de præsenti aliquid turpe contineret, tunc enim cum lex resistat à principio, resistit etiam ex post facto, ut per Ias.in l.fi.col.3.in 4. notab. C.de pact. ubi est exemplum. Alio modo limitat Ias.in l.Gallus, in prima lectura in princ.colu.3.uersi. ex quo infertur.ff.de liber.& posthum. ut non procedat quando lex à principio resistit, ut ibi uidere est in nepote, qui institui non potest conferendo institutionem in tempus, quo erit suus. Ad istam regulam uide Bar.in l.cùm filiusfamiliàs.§.fi.ff.de uerb.oblig.Ias.in l.j.§.nunciatio, col.6.versic. secundò, de oper. nou. nunc. & uideas etiam Alex. qui limitat in l.inter stipulantem.§.sacram, col.2.ff.de uerb.oblig.

Summarium in l.eius.ff.de hære. instit.

1 *Posthumus alienus institui quamuis non possit, tamen eius seruus institui potest.*

Bar.in l.eius.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.eius, in fin. ait, quamuis posthumus † alienus institui non possit, tamen seruum eius posse institui, vide Ias.in l.Gallus, in principio in prima lectura, col.3. uersic.limita.ff. de liber.& posthum.

Summarium in l.hæreditas.ff.de hære.instit.

1 *Testator si dixit committo tali Abbati ut det centum fratribus Prædicatoribus, per hoc Abbas non uidetur institutus.*

Bar.in l.hæreditas.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.hæreditas, inquit, si testator † dixit, Committo tali abbati ut det centum fratribus Prædicatoribus, quòd per hoc Abbas non uidetur institutus. Et si testator iussit bona sua per Titium inter pauperes esse distribuenda, proptereà Titium non esse hæredem, sed loco hæredis haberi: & proptereà eum agere & conueniri posse. vide Alex.and.in cons.49. col. pen.in 1.vol.& in cons.12.col.2.in 3.vol.& Bar.in l.Centurio.col.6.ubi Ias.ff.de uulg.& pupil.

Summarium in l.captatorias.ff.de hære.instit.

1 *Testator instituens pauperes eligendos per Guardianum fratrum Minorum, institutio ualet.*

Bar.in l.captatorias.ff.de hæred.instit.

AD declarationem huius, l.uide Corn.in consi.150.in 1.dub.in 4.volum.& dum subiungit

1 Bar.si testator † instituit pauperes eligendos per Guardianum fratrum Minorum, institutionem ualere; quia substantia institutionis non confertur in tertiam personam, sed eius tantùm electioni committitur. Ad hoc facit tex.in l. unum ex familia.§.1.ff.de leg.2.iunctis ijs, quæ posui in lucubrationibus in l.illa institutio, suprà eod.tit.& quando uoluntas dicatur captatoria, & non, si confertur in arbitrium alterius, uide Ang.in consi.201.

Summarium in l.si quis solidum.ff.de hære.instit.

1 *Introductum in læsionem unius an debet in alterius odium retorqueri.*

Bar.in l.si quis solidum.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.si quis solidum, inquit id, quod † in læsionem unius est introductum, non debere in alterius odium retorqueri. vide multa similia apud Feli.in c.dilectus, 2.col.2.cõclusione quarta de rescript.

Summarium in l.asse toto.ff.de hære.inst.

1 *Ex scriptura declarata agendum, non ex scriptura declarante.*

2 *Expressum non dicitur id, quod fit per relationem ad acta, quando aliquid nominatim est exprimendum.*

3 *Referens se ad aliquam scripturam, an & quando censeatur confiteri ea, quæ in dicta scriptura continentur.*

4 *Ex scriptura declarata ad hoc ut agi possit, exigi, ut probata sint omnia quæ in scriptura declarante continentur.*

Bar. in l. asse toto. ff. de hære. inst.

1 BART. in d. l. asse toto, inquit, agendum † esse ex scriptura declarata, non ex scriptura declarante. Huius dicti ratio est, quia scriptura declarata dicitur esse in declarante, ut in hoc tex. & in l. si ita scripsero. ff. de cond. & demonstr. & in l. ait prætor. §. si iudex, ubi Ias. in 1. notab. col. 31. ff. de re iudic. & ibi in fine ait, non semper esse æqualia, nominatim exprimere, uel per relationem. & ideo limitat prædictam conclusionem non habere locum, quando aliquid datum
2 esset pro forma; quoniam per relationem ad aliud adimpleri non posset. & expressum † non dici id, quod fit per relationem ad acta, quando aliquid nominatim est exprimendum: tradit Ang. in l. ubi autem non apparet. §. illud. ff. de uerb. oblig. & Dec. in l. j. C. de erro. calc. ubi declarat, & uide omnino. Et de hac re, scilicèt, in una scriptura id contineri, quod continetur in alia, ad quam refertur, & relatum esse in referente, & ita paria esse aliquid esse certum per se, uel per relationem ad aliquid certum: uide Ias. in loco præfato, sed huic regulæ reluctatur, quia si sententia aliquam qualitatem exprimeret, ualida esset, tamen si refertur ad instrumentum uel ad aliud, quod in iudicio productum non fuerit, irrita est, ut habetur apud Ias. in l. ait prætor. §. si iudex. colu. 33. in par. glo. ff. de re iudic. cogita. Et de regula huius. l. uide Dec. in conf. 47. & in consi. 64. & in consi. 278. in fi. Ias. in l. ubi autem non apparet. §. illud dubitationem recipit. ff.
3 de uerbo. obligat. & an & quando † referens se ad aliquam scripturam censeatur confiteri ea, quæ in dicta scriptura continentur, uide Feli. in c. venerabilis, de except. quid autem de relatione facta in quacunque re uide Ias. in l. admonendi, in gl. 1. ff. de iureiur. ubi tradit etiam, quid si illud, ad quod refertur, non reperitur. Et ad prædicta uide Alex. in consi. 267. Viso titulo, in li-
4 bro primi & secundi vol. & in consi. 97. Aliàs de facto, in 3. vol. ubi ait, ad hoc † ut agi possit ex scriptura declarata, exigi, ut probata sint omnia, quæ in scriptura declarante continentur. Soci. in consi. 89. in 1. vol. Dec. in consi. 100. col. 7. Corn. in conf. 93. in 4. volu. Bald. in consi. 99. in 1. vol. & in conf. 215. eod. vol. col. 3. & seq. & in consi. 110. eod. vol. & in consi. 33. in 5. vol. & quando agatur ex confirmato uel confirmante uide Bar. in l. furti. ff. de his qui not. infam. & in l. j. ff. de re iudic. ubi Ias. ultra ea quæ hic habentur in apostill. ad Bar.

Summarium in l. si non lex. ff. de hære. instit.

1 *Leges quando plures concurrunt ad unum effectum uirtus alterius remanet.*

Bar. in l. si non lex. ff. de hæred. inst.

1 BART. in d. l. si non lex, ait, quando plures † leges concurrunt ad unum effectum, si cessat una, uirtutem alterius remanere: vide Anch. in consi. 2. in fi. ubi per istum textum dicit, quamuis una lex tollit indultum à se in aliqua re, ut puta pœnam, tamen non tollit aliam legem quæ idem constituebat.

Summarium in l. Lucius. ff. de hære. instit.

1 *Testatoris mens, si in qualibet parte alternatiuè non uerificatur, disiunctiua accipitur pro coniuncta.*
2 *Filij positi in conditione, an censeantur uocati.*
3 *Duo uincula uno sunt fortiora, & potentius operari debent.*
4 *Filij positi in conditione, censentur uocati, quando ipsis datus est substitutus. Item quando positi essent in conditione in genere masculino. nu. 5.*
6 *Tacitum ad excludendum alium non est tantæ potentiæ sicut expressum.*
7 *Filios positos in conditione, proculdubio substitutis testator prætulit.*
8 *Voluntas testatoris consequens est, ut adimpleatur.*
9 *Voluntas testatoris ubi aliter impleri non potest, tunc propria uerborum significatio uiolanda est.*
10 *Verba non debent esse inania, sed aliquid operari.*
11 *Actio ubicunque alicui negatur contemplatione alterius, ille semper est admittendus, qui excludit.*

12 Ablatiui

12 *Ablatiui absoluti conditionem important.*
13 *Masculus, & fœmina simul positi in conditione alter, debet sibi assumere, de natura alterius, quantum fieri potest.*
14 *Substitutio eadem non debet diuerso iure censeri.*
15 *Plura quando ab eodem uerbo reguntur, dispositum in uno censetur in alio repetitum.*
16 *Quales esse debeant coniecturæ relinquitur arbitrio iudicantis.*

Bar. in l. Lucius. ff. de hæred. inst.

1 BART. in d. l. Lucius, in summa dicit, Si in qualibet † parte alternatiuæ mens testatoris non uerificatur, disiunctiuam accipi pro coniuncta. De hac disiuncta, quæ resoluitur in coniunctã, uide Aret. in consi. 155. col. 3. Et quoniam ista. l. adduci solet ad probandum, nepotes appellatione filiorum contineri, uide Alex. in consi. 5. in 3. vol. Panor. in consi. 40. in 1. dub. in 1. vol. & Capr. in consi. 44. & Doct. in l. Gallus. §. instituens. ff. de lib. & posth. ubi Ias. in 4. colu. cum seq. Et attende, quia ubi expressa est qualitas aliqua, quæ in nepote non reperitur, tunc appellatione filiorum nepotes non continentur. Alex. in consi. 4. in 4. vol.

2 Bar. in hac ead. l. in fi. aggreditur illam profundam quæstionem: An filij positi † in conditione censeantur uocati? deciditque simul cum gl. eos non uocari ex testamento, sed ab intestato. & quia Doct. uarijs in locis de hac re acerrimè disputarunt, ego pauca quædam deligere constitui. In primis igitur dico contra istam decisionem gl. hic, in uoce, liberos, uideri gl. in l. filiusfamiliàs. §. cùm quis. ff. de leg. 1. quam esse sing. ait Amanell. in suo sing. 15. pro qua faciũt trad. ✶ per Curtium in consi. 51. ubi tenet magis ueram & magis * communem esse sententiam contra istam gl. hic. Id quod confirmari potest ex ijs, quæ docuit Corn. in consi. 22. in 2. vol. & in l. ij. C. de condit. insert. & multi alij, quos retulit Mari. Soc. iun. in conf. 119. in 1. col. & alij quos ego inferius memorabo. Tamen idem Curt. in consi. 63. ait, pro ista glo. hic fuisse Romæ iudicatum in Rota. & eam communiter approbari in iudicijs & in scholis tradidit Alex. in consi. 139. in 6. vol. idem testatur Soc. in consi. 80. in 1. volu. & eam esse canonizatam inquit Dec. in consi. 422. & multi præterea alij, quos longum esset referre, hoc ipsum tradiderunt. Limita istã communem opinionem, & gl. hic, non procedere in descendentibus testatoris, qui propter sanguinis coniunctionem semper censentur uocati, etiam si de illis nulla fiat mentio. l. cùm acutissimi. C. de fideicomm. l. cùm auus. ff. de cond. & demonst. & utrobique doct. & hoc usque adeò uerum est, ut locum habeat etiam in legatis & fideicommissis particularibus, ut est tex. in l. generaliter. §. cùm autem. C. de hæred. inst. quem extollit Aret. in consi. 93. & ideo multò magis uocati esse intelliguntur, quando etiam expresse de illis facta est mentio ad finem, ut substituti
3 excludantur; nam duo † uincula uno sunt fortiora, & debent potentius operari. §. sed hodie. inst. de adopt. & §. 1. in auth. de consang. & uter. fratri. Et hanc limitationem ad gl. istam tradit Salic. in l. j. C. de cond. inser. pro qua uideri poterunt trad. per Cassaneum in consi. 67. num. 32. versi. tertiò est tex. & ista limitatio urgenti ratione corroboratur; nam hic & uocatio tacita, quæ ob coniecturatam uoluntatem testatoris inducitur à lege, d. l. cùm acutissimi, & expressa mentio eiusdem testatoris concurrunt. sed ubi tacitum & expressum sunt coniuncta, tunc semper uehementissimè operantur; ita ex multis concludit Soc. in consi. 75. col. 2. in fi. & col. seq. in 1. vol. & Dec. in consi. 636. & est tex. in §. sanctissimas, in auth. de alien. & emphy. Et propterea inquiunt præfati consulentes, rem subiectam restitutioni, quæ tacitè prohibita est alienari, si etiam expresse alienari prohibeatur, tunc eam ratione huius concursus alienari non posse, etiam in casibus alioqui permissis. quare ita & in proposito casu est longè facilius concedendum: quia si hoc procedit ibi, ubi agitur de prohibitione alienationis, quæ sui natura restringibilis est, ut aiunt omnes, in l. filiusfam. §. Diui. ff. de leg. 1. multò magis debet hic militare fauore filiorum & descendentium, quibus omnis quæ nostra sunt, ex uoto paramus, ut habetur in l. nihil. §. sed nunquid prætor. ff. de bon. lib. Et pro hac limitatione optimè faciunt tradita per Alex. in consi. 330. Viso titulo quæstionis. col. 2. in libro primi & secundi volu. Item limita eam non
4 habere locum, quando † istis filijs positis in conditione datus esset substitutus, quia tunc censentur

sentur uocati: ita Alex. in consi. 64. Difficultas, col. fi. in 5. vol. ubi sequitur Bar. in l. Centurio, col. 13. uersi. quæro ulterius. ff. de uulg. & pupill. & ibi refert ita etiam consuluisse Anch. in cõs. 70. quam opin. defendit Soc. in l. cùm filiofamiliàs. ff. de leg. 1. dicens temporibus suis pro ea ab omnibus ferè doctoribus Italiæ fuisse consultum. & idem tenet in d. l. cùm auus, col. fin. Attende tamen quia hoc Bartoli documentum * communiter reprobatur, ut in d. l. Centurio, affirmant Alex. & Ias. & contra illud multoties consuluit Alex. idem comprobat Ias. in consi. 35. in 3. vol. ubi latè aperuit in hanc sententiam communiter iuum esse. sic etiam sentit Soc. in cõs. 104. in 3. vol. & Dec. in consi. 291. Rursus limita istam gl. non procedere, ubicunque filij posi-
5 ti † essent in conditione in genere masculino: ita ex mente Guid. Pap. tradidit Dec. in consi. 270. & in consi. 216. nu. 2. & in consi. 546. ubi refellit quædam obiecta, quæ contra hanc opinionem adducebantur. idem confirmat in consi. 574. nu. 6. & in consi. 178. nu. 12. & in consi. 655. & quamuis contrariũ sensisse uideatur idem Dec. in cõsi. 218. in cõs. 323. & in consi. 377. tñ de huius limitationis ueritate uide omninò Maria. Soc. iuni. in consi. 118. & in consi. 119. & Curt. iuni. in l. emancipata. C. qui admi. ubi ait, ita fuisse iudicatum Brixiæ, & ita consuluisse præclariores Doct. Italiæ. Et esto quòd ista limitatio procedat, tunc alia suboritur difficultas: an ista qualitas masculinitatis tacitè subintellecta idem operetur, quod expressa? ut puta, si statuto cautum est, extantibus masculis fœminas à successione excludi: nam tunc testator censetur uoluntatem suam cum dispositione statuti conformare uoluisse, ut ait Bar. ad quem alij accesserunt in l. hæredes mei. §. cùm ita. ff. ad Trebell. & propterea loquendo de filijs simpliciter, videtur sensisse de masculis. Quid dicendum? Ego puto qualitatem hanc tacitè subintellectam non posse operari exclusionem substituti: nam quò ad alium excludendum non est tantæ po-
6 tentiæ tacitum † sicut expressum, ut uidere est in tacita pupillari, quæ matrem excludere non potest, & tamen expressa eam excludit, ut per Socin. & alios, in l. j. ff. de uulg. & pupill. similiter conditio subintellecta non facit actum condictionalẽ, alioqui uerò expressa. Abb. in c. quemadmodum, de iureiur. & alia multa possent afferri exempla, sed præcedens, quod loquitur in terminis exclusiuis, sufficiat pro nunc: atque ita ista limitatio non poterit uerificari, nisi quando expressè masculi positi sunt in conditione. Rursus not. & uerè, ut arbitror, limitatur gl. ista, ut locum non habeat, nisi quando positi in conditione possunt succedere ab intestato, sed ubicunque ab intestato admitti non possunt, tunc necessariò dicendum uidetur, eos ex testamen-
7 to uocari. Animaduertendum enim est, testatorem, † qui ponit filios in conditione, proculdubio eos substitutis prætulisse: ita expressè habetur in hac l. Lucius, in fi. ibi. non enim fratrem solum hæredem prætulit substitutis, sed etiam eius liberos, idque omnes consentiunt. Et quãuis acerrime disputent, quomodo uocentur, an scilicèt ex testamento, uel magis ab intestato, tamen omnes conueniunt ut omninò ad hæreditatem admittantur: & ita inquit glo. hic. nec dicatur, eos non esse prælatos quando succedunt ab intestato; quia immo creditur moriens eis legitimam hæreditatem relinquere, & hac ratione grauari possunt. l. conficiuntur. ff. de iur. codicill. id quod esse non posset nisi honorati essent. l. ab eo. C. de fideicomm. ijs ita positis ac
8 præfixis, consequens est, ut ista uoluntas † testatoris adimpleatur. l. in conditionibus primum loco cum. ff. de cond. & demonst. §. disponat, in auth. de nupt. Et quantum postremis hominum uoluntatibus deferatur, traditum est in l. j. C. de sacrosf. eccles. & ex hoc necessario infertur istos positos in conditione, si sunt prælati substitutis, necessariò admitti debere ex testamento, si ab intestato succedere non possunt. ut puta, si dictum esset, si hæres meus sine filijs & filiabus decesserit: & statuto cautum sit, filias excludi extantibus masculis usque ad quartum uel quintũ gradum, certè si extant, illæ filiæ positæ in conditione, à statuto excluderentur: & ideo necesse est ut uocentur ex testamento, alioqui iste tex. eluderetur, quia positi in conditione non essent prælati substitutis. neque obst. gl. hic, quia præsupponit eos posse succedere ab intestato. & ideo cum adimpleatur uoluntas testatoris in hoc, quia positi in conditione etiam hoc modo admittuntur ad hæreditatem, & substitutis præferuntur, putarunt gl. & alij eam sequentes, ut quãtum fieri potest, uerborum proprietas non læderetur, quæ ea est, ut uerba conditionalia nihil ponant

9 ponant in esse.l.si quis sub conditione.ff.de testa.tut.cum concord. sed ubi uoluntas † testatoris aliter impleri non potest,tunc propriam uerborum significationem uiolandam esse docuit tex.in l.non aliter.ff.de leg.3.quare concluditur,necesse esse fateri positos in conditione semper uocatos intelligi,quando non possunt succedere ab intestato. & ita uidetur sentire Raph. hic.Ista conclusio optimè comprobatur per ea quæ in simili casu docuit Feli.in rub.de probat. & ego latius dixi in lucubrationibus in l.filium.ff.de his,qui sunt sui uel ali.iur.ubi habetur,quāuis conditio sit de forma,&ideo impleri debeat in forma specifica,& semper sit uerificanda in uera probatione,non autem in præsumpta: tamen quando in eo casu uera probatio non reperitur,præsumptam sufficere,ut est in conditione filiationis,quæ nisi præsumptiuè probari non
10 potest,idque,quia uerba † non debent esse inania ullo pacto, sed aliquid operari.l. si quando, ubi Bar.ff.de leg. 1.ita hic nos quoque concedimus,positos in conditione non esse uocatos ex testamento sed ab intestato. Cæterùm,si successio ab intestato locum habere non potest,tunc necesse esse,ut uocati intelligantur,ne testatoris uoluntas irrita sit. Accedat ad hæc, explorati
11 iuris esse,ubicunque alicui † negatur actio contemplatione alterius,illum semper esse admittē dum,qui excludit.l.ij.§.si duo.ff.de collat.bonor.sed propter existētiam eorum, qui positi sunt in conditione substitutus excluditur,ut hac.l.habetur,ibi prætulit & reliqua,igitur ipsi sunt admittendi eo modo quo admitti possunt.id quod cōfirmatur per Bar.in l.seruo legato.§.si testator.ff.de leg.1.ubi colligit ex illo tex.quando aliquid aufertur alicui intuitu alterius,illum semper uocatum esse iuris interpretatione censeri. & propterea infert ad statutum excludens fœminas extantibus masculis,ut masculi uocati existimentur, tam & si positi sint in conditione;
12 nam ablatiui † absoluti conditionem important.l.a testatore.ff.de cond. & demonstr. quare si in statuto,cuius materia restringibilis est, uerba conditionalia uocant masculos.ut ibi ait Bar. * & in l.ij.ff.ad Tertul.ad quem alij * communiter accesserunt,teste Soc.in cons.5.& in cons.84. in 1.vol.ut latè probaui in d.l.ij.§.uidendum.ff.ad Tertul.multò magis uocari debent in testamento,quod latè solet interpretari.l.fin.ff.de const.princ.& ista conclusio probatur ex tradit. per Soc.in d.cons.5.& in cons.241.col.10.in 1.vol.& Rom.in sing.692.& omninò uide Alex. in cons.197.col.pe.in 6.vol.Retenta ista cōclusione dicendum est, eam procedere ubi solæ filiæ positæ in conditione superessent. sed quid si filius & filia essent superstites,nam uterque positus est in conditione.& tamen filia excluditur à fratre existente in eodem gradu,ita præcipiē te statuto,& ipse non prohibetur succedere ab intestato secundum gl.istam,an isto casu ueniat ab intestato? & an fœmina tanquam semel exclusa debeat semper excludi:an uerò debeat post
13 masculum admitti? Resp.breuiter ex quo masculus † & fœmina simul positi sunt in cōditione, alterum debere sibi assumere de natura alterius quātum fieri potest, per tex.sing.in l.qui patri. ff.de acqu.hæred.cum alijs allatis per Soc.in cons.249.col.5.uers.2.principaliter, in 1.vol. ubi casum similem decidit dicens,quamuis casus aliquis quando solus exprimitur à testatore certā habeat naturam,tamen quādo alteri casui habenti dissimilem naturam adiungitur, debere easdem qualitates nancisci,quas habet casus annexus. idem habetur per Bar. in l. Seiæ.§. Caio.ff. de fund.instr.& in l.in repetendis.ff.de leg.3.& in l.prætor.§.eritque differentia.ff.de ui bonor. rap.ita hic quamuis masculus,si solus esset, posset succedere & succederet ab intestato, tamen alioqui sit,quando simul cum fœmina fuit uocatus,quę non nisi ex testamento potest succede-
14 re:nam eadem substitutio † non debet diuerso iure censeri arg.l.eum qui ædes.ff.de usucap.id que in simili casu propter æqualitatem seruandam decidit Bar.in l.Lucius,col.4.uers.sed pone. ff.de uulg.& pupill.idem in simili docuit Soc.in cons.104.in 3.vol. & ad rem faciunt trad. per Ias.in cons.143.col.fi.in 2.vol.& ideo dixit Soc.in cons.48.col.pe.& in cons.33.in 1.vol. & in
15 cons.66.col.10.in 3.vol.quando plura † ab eodem uerbo reguntur, dispositum in uno censeri in alio repetitum. Nec erit uerum fœminam à masculo semel exclusam semper excludi;quia cùm ita fœminæ sicut masculi positi sunt in conditione,consequens est ut fœminæ post masculos admittantur,ne uocatio facta expressè à testatore reddatur inanis,quæ in primis est attendenda,ut prædictum est. tamen cogita. Item limita prædictam conclusionem non procedere quando

quando ex coniecturis apparet testatorem uoluisse uocare positos in conditione, in qua te ēt leues sufficere asseruit Corn.in consi. 119.col.pe.in 2.uol. ad quem accesit Dec.in consi.242. col.fi.vide eundem Corn.in consi.97.in 1.uol.& in consi. 102.in 4.uol.& Curt.iuni. in consi.87. Mari.Soc.iuni.in consi. 141.& in consi. 158.col.pe.in 2.uol.& Crauet.in consi.62. & in cōs. 113.
16 quales autem hæc debeant † esse coniecturæ,id esse relinquendum arbitrio iudicātis ait Soci. in d.l.cùm auus,col.fi.& Curt.in consi.75.Alias quoq; limitationes ponunt doct. uarijs in locis, quas hic recensere nolui, cùm mentis meæ non sit uelle repetere istam.l. vide tñ aliquas apud Ias.& Dec.in l.j.C.de pact.& Soc.in d.l.cùm auus,vbi limit.ut per Ancha. in consi. 120. contra Philippum,& Alex.in d.consi. 164.col.fi.Raph.Cuma. in consi.25.& per Ang. in consi.38. & in consi. 236.Ad prædicta uerò,scilicèt,de materia huius gl.uide Alex.in cōs.105. in consi.108. in 1.vol.in consi.208.in consi.330.& in consi.344.in lib.primi & secūdi uol. & in consi.24.in 7. vol.& in consi. 13.col.4.in 4.uol.Fulg.in consi.38.Ang.de Aret.in tract. de testa.in gl.in uoce,sine liberis,col. 1.& seq. Barb.in consi. 27.col. 15.cum duob.seq.in 1.uol. vbi tenet contra cōem opin.& uide Anch.in consi.73.Corn.in l.ij.C.de cond.insert. vbi refert multos supremos doctores,& Collegium Florentinum contra cōem consuluisse, sed tñ gl.hanc cōiter teneri. vide etiā Barb.in d.l.cùm acutissimi,& Rom.in l.si cùm dotem in princ.ff.solu.matr. Petr.de Vbaldis in repet.c.Raynutius,de testa.Card.in consi.6.Oldr.in consi. 21.in fi.& in consi.94.col.4.& in cōs. 141.Barb.in consi. 14.col.4.inter consilia Alex.in 4.uol.Soc.in cōs.5.dum loquitur de statuto. & in consi.77.in 1.uol.& in consi.80.& in consi.249.col.3.in 1.uol.& omnino in consi. 116. in 3.uol.Dec.in consi.270.& in consi.291.& in consi.318. & Mari. Socin.iuni.in d.consi.118.& in consi. 119.multa quoque alia possent ijs aggregari,quæ breuitatis causa omittuntur.

Summarium in l.iam dubitari.ff.de hæred.instit.

1 *Seruus institui potest sub conditione si uoluerit, & per hanc conditionem efficitur uoluntarius.*

Bar.in l.iam dubitari.ff.de hæred.inst.

1 BART. in d.l.iam dubitari,ait,seruum † posse institui sub conditione si uoluerit, & per hāc conditionem effici uoluntarium. Dicas hanc conclusionem limitari,vt procedat solùm in conditione potestatiua,quæ expressè in uoluntatem instituti confertur,quia tunc facit eum de necessario uoluntarium,ut puta,si uoluerit, alioqui uerò si id fieret tacitè conditione uelata, ut si in Capitolium ascenderit,vt declarat Bar.in l.conditionibus pupillus.ff.de condi.& demonstr. in fi.vbi uideas quæ posui in lucubrationib.Tamen ista uidetur dura sententia. Et aduerte,qm̄ & si ista cōditio,si uoluerit,item si hæres non erit,substituo talem, cōiter faciunt institutum de necessario uoluntarium,tamen si factum est fideicommissum, eo casu cogi poterit institutus à fideicommissario adire hæreditatem,vt per Ias.in l.j.col. 19.in 6.q. Bar.ff.de uulg.& pupill. Itē illud,quod dicitur,vbi adest vulgaris substitutio,ibi datam esse licentiam abstinendi,procedit, quando in totum datus est uulgariter substitutus, alioqui uerò si in parte. Ias.in l.j.in 1.notab. ff.de acqu.hæred.Item procedit quando esset facta simpliciter uulgaris substitutio, alioqui uerò si facta esset etiam substitutio fideicommissaria.Soc.in consi.8.in 4.uol.

Summarium in l.Pacumeuius.ff.de hære.institu.

1 *Falsa causa uitiat institutionem, sed legata firma permanent.*
2 *Mens disponentis, qualis fuerit, ex præfationibus colligitur.*
3 *Dicta in præfationibus, an censeantur in sequentibus repetita.*
4 *Præfationes in rescriptis inspici solent, quando de leui præiudicio ageretur.*
5 *Falsa causa, quare uitiat institutionem, & non legata.*

Bar.in l.Pacumeuius.ff.de hæred.insti.

1 BART. in d.l.Pacumeuius,ait, falsam † causam uitiare institutionem, sed legata firma permanere. circa istam.l. vide Bar.in auth.ex causa,col pen.& fi.C.de liber.præter.vbi dicit hic esse textum expressum,probantem legata peti actione ex testamento,non autem condictione ex lege. de qua re multi dubitarunt. & attende usque adeò legata ex secundo testamēto sustineri,

vt uitient facta in primo testamento, vt hic est tex. vide ut per Bar. in l. si iure, col. 1. ff. de lega. 1. Tu adde glo. in §. si quis priore, inst. quibus mod. testa. infirm. quæ vult, legata ex utroque testamento sustineri. Ad intellectum autem huius. l. vide latissimè Soci. in l. demonstratio falsa. §. fi. ff. de condit. & demonstr. & scias legata, vt prædixi, in secundo testamento sustineri. quod intellige, nisi essent adeò magna, vt quasi totam substantiam exhaurirent: nam tunc uitiatur secundum testamentum etiam quò ad legata: ita sing. ait Bar. in d. l. demonstratio. §. quod autem iuris. & Roma. in sing. 252. incip. Item limita.

Bar. in eadem l. in 1. colu. tradit documentum illud, quod in ore omnium est, ex præfationi-
2 bus † colligi qualis fuerit mens disponentis. ad idem est tex. in l. cùm hi, in princip. iuncto uers. planè. ff. de transact. & ibi Bar. & hoc sequuntur omnes, vt declarat Soci. in consi. 24. in 4. uolu. Angel. in l. si seruus. §. si numerus. ff. de leg. 1. Ant. de Butr. in clemen. 1. de elect. Alex. in consi. 20. col. 2. in 1. volu. & in consi. 149. Visis & diligenter, col. 2. in lib. primi & secundi uol. & in multis alijs consilijs, Multi prætereà alij hoc idem tradiderunt, quos longum esset recensere. Ista tamen conclusio limitatur non procedere, quando dispositio est clara & specifica, vt inquit Imol. in d. clem. 1. de elect. idque multis comprobat exemplis scitu dignis Soci. in d. consi.
3 24. in 4. uolu. Sed hic opportunè quæritur, an in præfationibus † dicta, censeantur in sequentibus repetita? Bar. in l. Titia. §. idem respondit. ff. de uerb. obliga. distinguit, an ex interuallo, an
* incontinenti. quæ quidem distinctio quamuis * communiter teneatur, tamen à Ias. redarguitur in l. qui in aliena. §. fi. col. 78. vers. principaliter. ff. de acquir. hæred. & contra hanc Bar. decisionem uidetur glo. in l. transigere, in uerbo, non licet. C. de transact. vbi habetur, uerbum, pacisci, positum in præcedentibus, non intelligi in sequentibus repetitum. & ibi Bar. animaduertit ad illam glo. in col. fin. vers. quæro an pactum ualeat, vbi per istum tex. reprobat illam glo. Amplia hoc multò magis procedere, quando aduersatiua in sequentibus haberetur, nam tunc etiam si oratio esset perfecta, tamen repetitio fieret, nisi oratio esset perfecta determinatione, vt not, inquit Ias. in d. l. transigere, col. 7. vers. secundò habes. Accedat ad prædicta, simplicem responsionem ampliari & restringi secundum interrogationem præcedētem. §. prætereà. inst. de inutil. stipul. & ibi doct. Bar. sing. in l. si quis intentione. ff. de iud. Soci. in cons. 103. col. fi. in 3. vol. & de hac re tradit Abb. in c. cùm te, de re iud. in c. de muliere, de spons. Doct. in l. vt responsum. C. de transact. & in l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interroga. action. & ad prædicta uide Ias. in l. si quis cùm aliter, colu. 1. ff. de uerbo. obliga. & in l. cum quid, post Bar. & Alexand. ff. si cert. pet. & tex. in l. item quia, §. fin. cum ibi trad. ff. de pact. & Barto. in l. si tibi. ff. de action. Specul. in titu. de instrum. edit. §. 10. vers. item exciditur. & Innoc. in c. innotuit. de arbitr. At-
4 tende etiam quoniam in rescriptis † præfationes inspici solent, quando de leui præiudicio ageretur. l. j. & ibi Bar. in fi. C. de diuer. rescrip. & ad ea, quæ in hac. l. dixit Bar. vide Abb. in c. aduersus, de immunit. eccles. in c. ex multa. de uot. & uot. redemp. Imol. in c. pe. de cleric. coniug. Bar. in l. ambitiosa. ff. de decret. ab ord. faci. Rom. in consi. 16. & in consi. 54. in cons. 9. & in consilio 180. Card. in cons. 132. & in cons. 142. Ana. in cons. 64. Anch. in cons. 222. Discutiendum est primò. & in cons. 299. præmitto. Aret. in cons. 108. & in cons. 133. col. 3. & textum, vbi Bar. in l. j. C. de impon. lucrat. descrip. lib. 10. Dec. in cons. 10. col. 2. & in cons. 86. col. 5. in 2. dubio.
5 Bar. in eadem l. uers. quæro quæ est ratio, tradit rationem, quare † falsa causa uitiat institutionem, & non legata. De isto tex. opponit Bar. in auth. ex causa, colu. 4. vers. sed contra. C. de liber. præteri. & soluit ut ibi uidere est. & cogita, an non debeat teneri ad legatum tantum in primo testamento ex expressa, uel præsumpta uoluntate defuncti: quoniam in secundo maiora legata fecisse debuit, cùm non haberet hæredem, quem cupiebat & uolebat: non enim tenet ista collectio, testator grauauit istos minus dilectos, igitur etiam illos ualde dilectos grauare uoluisset. sed Bar. in l. eam quam. C. de fideicommiss. posuit rationem subtilem, quam omnino uideas. De hoc tamen ut ad legata teneatur, Bald. hic limitat quando sunt facta nomine appellatiuo, alioqui uerò si proprio. de hoc uide Ias. in d. l. eam quam, in 2. & 3. col.

Summa-

Summarium in rubr. ff. de vulgari, & pupill.

1 *Substitutio quid sit, & quot sint species institutionum.*

Lucubrat. in rubr. ff. de vulg. & pupil.

IRCA istam rubricam de natura & effectu cuiuscunque substitutionis, ac uerò omnium intellectu, ac de uerbis obliquis & directis, & eorum significatione, uide latè
1 apud Bald. in tracta. de substitutionibus, & quid sit † substitutio, & quot sint species substitutionum, vide omnino Dec. in l. in testamento. C. de testam. milit.

Summarium in l. j. ff. de vulg. & pupill.

1 *Si statuto cautum sit quemcunque teneri positionibus simpliciter respondere confirmando, vel negando, alioquin habeatur pro confesso. & aliquis respondendo dicit, nego me habuisse pecuniam, & si apparuerit me habuisse, dico me eam expendisse in negocijs domini, habetur pro confesso; quia simpliciter non respondit.*

2 *Dictio simpliciter, quid significet.*

3 *Expressum dicitur illud, quod in genere dicitur.*

4 *Expressa mentio si in aliquo casu requiritur, opus est eam sigillatim exprimere.*

5 *Substitutio breuiloqua & compendiosa complectitur substitutiones expressas in genere.*

6 *Substitutio vulgaris si hæres non erit, duos casus continet.*

7 *Substitutio vulgaris facta in uno casu, scilicèt si hæres esse noluerit, nunquid porrigatur ad alium casum, si hæres esse non potuerit.*

8 *Promisio testatoris facta in uno casu porrigitur ad alium, in quo testator eodem modo uerisimiliter prouidisset, si de illo cogitasset.*

9 *Si testator non habens filios fratrem instituit, & eo moriente ante ipsum testatorem, illi substituit hospitale vulgariter, & per fideicommiss. & contingat testatorem prius mori fratre superstite, qui posteà decessit, hæreditate non adita, hospitale admittendum esse, non autem hæredem fratris.*

10 *Si testator filijs institutis fratrem substituit, & si contingat eos mori ante se substituit Caium, & contingat fratrem superuiuere testatori, sed adire nolle hæreditatem, Caium esse admittendum.*

11 *Substitutio facta sub conditione, si filius non esset in rerum natura, trahitur ad casum in quo sit in rerum natura, & in pupillari ætate decedat.*

12 *Testator instituens posthumum, eique decedenti in pupillari ætate, uel quandocunque, substituat Titiũ, hæc substitutio locum habet etiam si posthumus non nascatur.*

13 *Conditio quando est uoluntaria, tunc debet impleri in forma specifica.*

14 *Geminatio solet potentius operari.*

15 *Extensio dici non potest cum in utroque casu militat eadem ratio.*

16 *Si testator duobus substituit impuberibus uni uulgariter substituit, & alteri pupillariter, ab ista uulgari expressa tacita in pupillarem excludi.*

17 *Substitutus sub conditione si ex uidua prægnante non nasceretur filius masculus, potest adire hæreditatem, etiam ante euentum conditionis, quando ex dicto ipsius mulieris prægnantis, & ex assertione mulierum peritarum creditur filiam esse nascituram.*

18 *Substitutio facta in uno casu, quando ad alium porrigatur.*

19 *Institutus, & substitutus, quando insimul admitti possint.*

20 *Testamentum, an possit assumere uires à tacita vulgari.*

21 *Pater & filius pupillus si simul decedere contigerit, locus est pupillari substitutioni quò ad bona pupilli, & uulgari quò ad bona fratris.*

22 *Substitutionem uulgarem, quæ impediant, & extinguant.*

23 *Si pater filium emancipauit cui fecit substitutionem pupillarem, an tacita uulgaris in ea contenta extinguatur.*

Bar.in l.j.ff.de vulg.& pupill.

1 BART. in d.l.j.prope principium in uerſ. Expeditus de contrarijs, ait, ſi ſtatuto † cautum eſt, quemcunque teneri poſitionibus ſimpliciter reſpondere confirmando uel negãdo, alioqui habeatur pro confeſſo. & aliquis reſpondendo dicit, nego me habuiſſe pecuniam, & ſi apparuerit me habuiſſe, dico me eam expendiſſe in negocijs domini, hunc haberi pro confeſſo; quia ſimpliciter non reſpondit. De iſta quæſtione vide Matthæſil.in ſingul.37.incip. Nota quòd ſi
2 quis reſpondeat. Et de hac uoce, ſimpliciter, † vide aliqua per Bal.in l.j.col.1.C.de ædilit.actio. Ang.de Aret.in §.is itaque inſt.de iuſt.& iur.Bal.in c.ſuper literis, col.3.de reſcrip.& in c.præterea, vbi Barb.in 1.notab.de offic.delega.& eſt rex.iuncta glo.in c.accuſatus, de hæret.in 6.in §.cùm uerò, & Feli.in d.c.prætereà, col.1. Alexan.in conſi.163.viſis his, in lib.primi & ſecundi uolu.vbi ait, aliquid non dici ſimpliciter fieri, vbi aliquid additur uel minuitur. & in l.Gallus.§. quidam, col.2.ff.de liber.& poſth.& in conſi.37.in 5.vol.

3 Bar.in eadem l.col.3.verſ.ad quod ſciendum, ait, expreſſum † dici illud, quod in genere dicitur. vide Alexan.in conſ.30.col.4.in 5.vol.& in conſi.75.col.3.eodem uol. vide glo.in l.negocium, in uoce, ſpeciali.C.de negoc.geſt.& in l.fi.in uoce, ſpecialiter.C.eodem tit.& Domi.de ſancto Gemin.in cap. dudum, de præben.in 6. Et dicas expreſſum dici eſſe aliquid, quando ita conſtat de uoluntate exprimentis, vt intellectus non laboret in intelligendo. ita Bald. in auth. hoc inter liberos.C.de teſta. & Mari.Soci. iuni. in conſi.122.num.23. Item expreſſum dicitur etiam eſſe illud, quod ſequitur ex eo, quod reperitur expreſſum.l.iam hoc iure, infrà eodem tit. Bal.in l.j.C.de his qui ant.aper. tabul. & Dec.in conſi.15.colu.fin.& in conſi.68. Attende ta-
4 men in propoſita re, ſi in aliquo † caſu requiritur expreſſa mentio opus eſt eam ſigillatim exprimere, glo.in cap.inquiſitores, de hæret. in ſexto. proinde ſi Papa eccleſiæ priuilegium confirmaret, & tenor in reſcripto non ſit inſertus, illa confirmatio nihil operatur. tex. eſt not.in c.pe. de confirm.util.uel inutil.ſed in contrarium uidetur eſſe glo.in c.Romanorum, in uoce, deſunt. 19.diſt.quam ſequitur Alex.in l.admonendi, col.4.ff.de iureiur.& Felin.in c.tranſlato, verſ.ſecundus caſus. de conſtir.

5 Bar.in eadem l.& col.verſ.His præmiſſis, dicit, ſubſtitutionem † breuiloquam & compendioſam complecti ſubſtitutiones expreſſas in genere. Attende, nam ualde differt, an ſubſtitutio ſit tacita, an expreſſa uerbis generalibus; quoniam tacita non excludit matrem teſtatoris, alioqui uerò expreſſa, ut in hac ead.l.ait Bar.in colu.2.verſ.vlterius quæro. Item expreſſa uerbis generalibus non tollit ſuitatem, alioqui uerò expreſſa in ſpecie. Iaſ.in l.ſi filius hęres, col.2.uerſ.vnde ſecundò.ff.de liber.& poſth.

6 Bar.in ead.l.& col.verſ.ad declarationem, inquit ſubſtitutionem † vulgarem, ſi hæres nõ erit, duos caſus continere; vel quia noluerit, uel quia non potuerit. vide Alex.in conſ.146.Videretur inſpectis, in lib.primi & ſecundi uol.& Soci.in conſ.20.col.6.in 1.uol.

7 Bar.in eadem l.col.4.verſ.Hoc præmiſſo, quærit nunquid ſubſtitutio † vulgaris facta in uno caſu, ſcilicèt ſi hæres eſſe noluerit, porrigatur ad alium caſum, ſi hæres eſſe non potuerit? & decidit ad eum dilatari & porrigi. Adde tu rationem huius deciſionis duplicem eſſe poſſe. Prima eſt tradita per glo. & docto. in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.ff.de liber. & poſthum.quia in
8 ſubſtitutionibus lata fieri debet interpretatio. Alia eſt, quoniam prouiſio teſtatoris † facta in uno caſu porrigitur ad alium, in quo teſtator eodem modo uerisimiliter prouidiſſet, ſi de illo cogitaſſet.l.Titius.§.Lucius.vbi Bar.& alij.ff.de liber.& poſthu.& glo.in l.tale pactum.§.fin.ff. de pact.& Dec.in conſilio 397.& ultra dicta per Alexand.hic, adde huic documento ea, quæ
9 tradit Fulgo.in l.fin.C.de inſtitu.& ſubſtitu.dicens ſe conſuluiſſe, ſi teſtator † non habens filios, fratrem inſtituit, & eo moriente ante ipſum teſtatorem illi ſubſtituit hoſpitale uulgariter & per fideicommiſſum; & contingat teſtatorem prius mori fratre ſuperſtite, qui poſteà deceſsit hæreditate non adita, hoſpitale admittendum eſſe, non autem hæredem fratris: quoniam, & ſi ſubſtitutio fuerit expreſsè concepta in caſu quo frater teſtatori præmoriatur, eam tñ

ad alium

ad alium porrigi, in quo frater superuixit, sed nondum adita hæreditate decesit, per illam.l.fi.
10 Ad hæc accedat decisio Imol.in c.Raynutius, de testam. vbi ait, si testator † filijs institutis fratrem substituit, & si contingat eos mori ante se, substituit Caium, & contingat fratrem superuiuere testatori, sed adire nolle hæreditatem, Caium esse admittendum. Prædicta confirmantur ex ijs quæ habentur apud Roma. in cons.56. In casu propositæ quæstionis. vbi vult, substi-
11 tutionem † factam sub conditione, si filius non esset in rerum natura, trahi ad casum, in quo sit in rerum natura, & in pupillari ætate decedat, per tex.in d.§.& quid si tantùm. & ad rem bene facit glo.in l. qui habebat, in uoce, impuberes.& ibi Imol. qui arguit à contrario sensu, infrà
12 eodem titulo. Adde etiam decisionem Bald.in dicta l.fin. C. de inst.& substit.de testatore † instituente posthumum, eique decedenti in pupillari ætate uel quandocunque substituente Titium, vt hæc substitutio locum habeat etiam si posthumus non nascatur, per l.exhæredati.§.fi. iuncta glo.& ibi uideas Imol.ff. de lega.primo. Facit etiam quod vult Bar. hic in ultima quæst. secundi effectus, & quod aiunt Bar.Ange.& posteriores in l.quandiu.in fi.ff.de acquiren.hære. Istam tamen conclusionem limita ut hic per Alexand. & ad prædicta uide Federic.de Sen.in consi.42. Alexand.in cons.1.colu.4.& sequ.in primo uolu.& in consi.93.in 3. uolum. Capr.in consi.44.col.4.& in cons.61. Fulgo.in consi.46. & Socin.in consi.28.& omninò in cõsi. 140. in primo uolu. Attende hoc Bartoli documentum procedere solùm, vt ipse loquitur, quando exprimitur unus de casibus necessarijs ad essentiam uulgaris substitutionis, qui uel sub capite impotentiæ, vel sub capite uoluntatis continentur: nam tunc prouisio facta in uno casu ad a-
* lium porrigi solet, vt inquit Bar. hic, ad quem alij * communiter accesserunt, & Socin.in dicto
13 consi.140.in fin. sed quando conditio † est uoluntaria, tunc debet impleri in forma specifica. l.Mæuius, & l.qui hæredi.ff.de condi.& demonstr.& ideò diligenter animaduertendum est, ne in facti contingentia decipiantur: nam aliqui casus uidentur necessarij ad essentiam uulgaris, & tamen sunt uoluntarij, & dilatari non possunt: vt est si me uiuo moreretur, uel quòd posthumus non nascatur in uita testatoris, vel quid simile. nam, & si ad essentiam vulgaris necesse sit, vt hæres non sit, vel quia nolit, uel quia non posit, tamen istæ qualitates de uita testatoris nil habent necesitatis, vt docuit Bar. cui cæteri consenserunt in d.§.& quid si tantùm, in prima responsione, quam attulit ad l.commodisimè.de liber.& posthu. ait enim, ideo in illa lege casum omissum haberi pro omisso, quia ex quo posthumus simpliciter institui poterat, & tamen fuit institutus sub conditione si nascetur in uita testatoris, debere impleri in forma specifica; quia ista qualitas, de uita testatoris, est uoluntaria. id, quod est diligenter aduertendum, maxime pro intellectu eorum, quæ superius fuerunt allata. Prætereà limita istam Bartoli conclusionem, vt locum non habeat, quando expresio unius casus de comprehensis in uulgari substitutione fieret adiectis uerbis, tunc & eo casu, quoniam tanta eorum uis est & potentia, ut quicunque alius casus, expresso duntaxat excepto penitus excludatur. ita Petr.de Anchar.in consilio 256. Soci.in consi.259. in primo uolu.cum subscript. sequ. Dec. in consi.314.& in consi.
* 315.& in consi.334. vbi * omnes conueniunt, quemcunque casum excludi, quamuis alioqui ex natura ipsius dispositionis contineretur. Sed contra istam limitationem posset instari, & subtiliter considerari tex.in d.l.Gallus, iuncto §.& quid si tantum. ibi enim in principio illius.l. habetur, si testator dicat, si filius meus me uiuo morietur, tunc nepos, qui infra x.menses nascetur, sit hæres, & ita substitutio facta est cum illa uoce, tunc, tamen illa substitutio quæ fuit in casu mortis concepta, ad casum deportationis dilatatur in d.§.& quid si tantum, quare cõtra prædictam limitationem tot & tantorum patrum authoritate firmatam inferri posset. Respondeo, obiectionem hanc tribus modis confutari posse, primo enim dico uocem illam, tunc, ibi nõ ad taxandum, & iudicandum casum mortis, sed ad ostendendum solam extremitatẽ temporis fuisse prolatam, vt scilicèt nepos qui infra x.menses nascetur, tunc, hoc est, à tempore mortis filij: ita exponit ibi glo.in uoce, tunc. Et aduerte quia gl. primo loco dicebat. tunc, idest, eo casu, ut est res, de qua nunc agitur. sed gl. ab hac interpretatione recedit, dicens, tũc, scilicèt à tempore mortis filij. quapp cũ ista nouisima sit illius glo. expositio, ei est innitendũ, ut hr̃ in l.bona fides.

K 3 ff.depos.

ff. depos. & per glo. in l. qui filium. §. 1. ff. ad Trebell. & ideo cùm illa uox ad solam temporis extremitatem fuerit à testatore ipso relata, consequens est, vt ultra eius intentionem non debeat operari. l. non omnis. ff. si cert. peta. sed in proposito casu uerba hæc ad taxandum & limitandum casum expressum prolata fuerunt, igitur &c. Secundò dicimus, esto etiam, quòd uox illa in d. l. Gallus, posita fuisset, ut & nos loquimur, tamen mirum non esse, si ibi à lege ipsa extenderetur: quia hoc idem & de uoce taxatiua traditum est, quæ à lege dilatari potest, quamuis sui natura quoscunque alios casus excludat. l. ob æs. & ibi glo. & Bar. C. de prædi. minor. & Bar. in l. serui nomine. ff. de usucap. sed nos agimus de extensione, quæ fieri debet ab homine. Posset postremò etiam responderi, in d. l. Gallus, tantùm illam uocem, tunc, fuisse prolatam,
14 hic uerò dictum est, tunc & eo casu, quæ quidem geminatio † solet potentius operari, vt per Bar. in l. cùm scimus. C. de agrico. & cens. libro 12. & per docto. in l. Balista. ff. ad Trebell. & in terminis nostris præcisè super hac geminatione, tunc & eo casu, facit uim Dec. in dicto consilio 315. Præterea animaduertendum est in proposito casu non subesse tantam rationem extensionis, quanta est in dicto §. & quid si tantùm. ibi enim casus mortis naturalis ad mortem ciuilem ideo dilatatur, quia sola suitas, non autem hæreditas consideratur. necesse enim erat posthumum, qui hæres erat instituendus, esse suum, ac primum gradum obtinere. proinde cùm ibi duntaxat ad solam suitatem intentio dirigatur, placuit legislatori etiam deportationem atque emancipationem contineri, cùm filius hoc pacto non minus desinat esse suus,
15 quàm sit eueniente casu mortis naturalis.. Quinimmo ista uerè extensio † dici non potest, cùm in utroque casu militet eadem ratio, secundum glo. in cap. 1. de tempor. ordin. in sexto. & Felin. in cap. licèt undique, de offic. delega. ista enim, vbi subest eadem ratio, non dicitur interpretatio extensiua, sed intellectiua, vt per Dec. in consi. 373. Socin. in consi. 30. columna secunda. & sequ. in primo volu. Abb. in cap. fin. de rescrip. & omnino Alexand. in consi. 75. in 5. uolumi. vbi ait, omnes casus, qui sub eadem ratione continentur, ita decidi, sicut per genus species comprehenduntur. sed in proposita re quòd casus taxatiuè expressus ad alium dissimilem porrigatur, ista esset extensio. quæ ab illis uerbis fuit seiuncta, & prorsus exclusa: ideo fieri non debet, alioqui ista uerba, quæ magnæ sunt efficaciæ, vt suprà fuit iure conclusum, inania redderentur. Quare constat non esse ab hac limitatione ullatenus recedendum, & prædicta attendas pro intellectu dict. §. & quid si tantùm. Posset etiam prædicta conclusio limitari, vt non procedat, quando ab aliqua parte testamenti conijci posset, testatorem cogitasse de illo casu, ad quem fieri uellet extensio, & tamen non prouidisset, ut tunc prohibeatur extensio, vt sensi in secunda ratione, quam suprà in principio attuli. idque colligi potest ex dictis per
16 Soci. hic, dum vult, si testator † duobus substituit impuberibus, vni uulgariter substituit, & alteri pupillariter, ab ista vulgari expressa tacitam pupillarem excludi, non alia ratione, nisi quòd testator de illa cogitauit, & nihil disposuit. facit in argumentum l. cùm ex filio. §. filios, infrà eodem tit. & omninò ad hoc uide Decium in d. consi. 315. Ad præcedentia uerò uide Dec. in consi. 227. vbi latè tradit, an substitutio facta si alicuius filij decesserint, locum habeat quando non nascuntur. & Soc. in dicto consi. 140. & Fulgo. in consi. 49. & in hac materia uide Curtium
17 in consi. 29. Item attende unum, quod est mirabile, si est uerum; nam substitutus † sub conditione si ex uidua prægnante non nascetur filius masculus, potest adire hæreditatem etiam ante euentum conditionis, quando ex dicto ipsius mulieris prægnantis, & ex assertione mulierum peritarum creditur filiam esse nascituram. item ea ante partum decedente transmittet ad suos hæredes. ita mirabiliter consulit Anchar. in consi. 385. sed apud me est 312. quem retulit Felin. in cap. prætereà. de testi. sed ego huic sententiæ consentire non auderem. Prætereà in hac re scias dispositionem factam à testatore in casu, quem ipse euenturum esse cogitabat post mortem ipsius, porrigitur ad eũdem casum, qui in uita ipsius testatoris occurrit, secundũ Dec. in consi. 386. vbi ait de hoc esse casum in l. fi. C. de posth. hæred. inst. Non prætermittas in hac materia uidere Soc. in consi. 259. in 1. uol. cum subscrip. sequ. vbi tradit, an & qñ substitutio
18 † facta in uno casu ad alium porrigat. & inter cætera uult. nullam extensionem fieri debere ubi

sequeretur

sequeretur inconueniens, quo minùs dilectus magis dilecto præferatur. vide eundem Soci.in consi.77.in 3.uolu.& obliuioni non tradas,conditionem, si aliquis sine filijs decesserit, trahi ad casum, in quo filius nascitur,sed secundum iudicium peritorum & obstetricium uiuere non potest, utputa si esset natus in sexto mense; quia naturaliter uiuere non potest. Felin. in c.sicut ex tua, de homic.in fi.Dec.in consi.623.& Soci.in consi.175.col.fi.in 1.uol.

19 Bar.in ead.l.col.7.vers.item quæro, ait, aliquando institutum † & substitutum simul admitti posse. vide Alex.in l.post aditam.C.eodem tit. & dum ibi paulò post in uers.vlterius quæro,tradit,quid si substitutus in primo gradu potest esse hæres, sed non eo modo, quo defunctus uoluit,vide Alexand.in consi. 1.col.4.in primo uol.& in consi.129.in libro primi & secundi uolu. Oldra.in cons.204.

20 Bar.in eadem l.col.8. vers. quid ergo dicemus, dum agit, an testamentum † possit assumere uires à tacita uulgari? vide Bar.in l.Centurio,col.10.vbi Ias.col.fi.infra eodem. & dum ibi postea in versicu.vlterius quæro, tradit an substitutus possit succedere quando pupillus, cui est facta substitutio pupillaris, decessit uiuo patre? vide Bar.infrà eadem l.colu.fin.versic.vlterius quæro, & in versic. Quæro quid. vbi in simili casu uidetur aliter distinguere quàm hic. idem in alia materia simili ait Bar.in d.l.Lucius, infrà eodem colum.3.vers.sed pone. Et dum prosequendo istam quæstionem distinguit,vt ibi in colu.sequ. vers.vnde distingue. contra istam distinctionem uidetur obstare quod tradit Ias.in authen.ex causa, col.5. versi.amplia.C.de liber. præterit. sed pro ea facit quod ait idem Ias.ibi col.penul.vers.quam tamen. & vide eundem in l.iij. C.de inoffic.testam.subiungit deinde Bar.in uersi. vlterius quæro quid si substitutio, quid quando substitutio pupillaris facta est uentri? vide Ruin.in §. & quid si tantùm, columna 22. quæstio.quinta.

21 Bar.in eadem l.colu.10. inquit, si contingeret patrem † & filium pupillum simul decedere, locum esse pupillari substitutioni quò ad bona pupilli,& uulgari quò ad bona patris. sed contra hoc ualde urget tex. in l.qui duos. §. fin.in fin.ff.de rebus dub. vbi habetur,si pater & filius pupillus simul decedunt, pupillum censeri præmortuum esse patri, atque ita pupillaris locum habere non posset,contra Bar.hic.

22 Bar.in eadem l.& colu. vers. quæro quintò, tradit quæ impediant † & extinguant vulgarem substitutionem. ex qua quæst.colligitur, vulgarem adita hæreditate expirare. Amplia istam conclusionem etiam si testator plures substitutionum gradus fecisset, vt hic per Bar. Item amplia etiam si is,qui potest uenire de iure ciuili, uenire uelit per possessionem bonorum secundum tabulas,ut per Bar.infrà colu.pen.in 6.quæst.huius principalis. Item amplia etiam si hæres institutus repudiaret bonorum possessionem secundum tabulas,& ueniret de iure ciuili, ut per Bar.infra in 7.quæst.huius quæst.principalis.& in l.nec is.§.1.ff.de acquiren. hæred. Et limita regulam hanc, ut non procedat in casibus trad.per glo.& doct. in l.post aditam.C.de hæred.instituen.

23 Bar.in eadem l.col. penul.uers.ulterius quæro,tradit, si pater † filium emancipauit, cui fecit substitutionem pupillarem, an tacita uulgaris in ea contenta extinguatur. vide Ias.hic.in quæst. immediatè sequ.& in simili casu quæ docuit Bar.in l.Lucius, colu.4.vers.quæro ulterius, infrà eodem tit.& ex ibi dictis collige limitationem,vt dicta hic per Bar.non procedant quando pater propter necessitatem filium emancipasset.

24 Bar.in eadem l.in principio,col.fi.uers.quæro ergo,tradit, an pupillaris † facta maiori uel extraneo contineat tacitam pupillarem? Tu attende tex.in l.ij.infrà eod. cum ibi trad. per glo.& Bar.in uers.quæro quo tempore, vbi est casus, quòd substitutio pupillaris facta extraneo continet tacitam uulgarem,& si talis extraneus ueniret in potestatem testatoris, ualeret etiam pupillaris. Contra istam opinionem Bar.facere uidentur trad.per eundem Bar.in l.uerbis ciuilib. vers.sed quæro,infrà eod.vbi ait,pupillarem factam maiori non ualere iure fideicommissi,propterea idem uideretur dicendum & de uulgari.& huic opinioni reluctarur etiam quæ dicit Ias. ibi in primo notab.Et limita istam conclusionem procedere,quando substitutio facta esset per

uerba directa uel obliqua, quo casu pupillaris non continetur. Bar. in l. Centurio, infrà eo. uers. quæro utrum sub compendiosa, & declarat Ias. in d. l. verbis ciuilibus, in secunda lectura, quem uide omnino.

Summarium in d. l. j. §. substituere. ff. de vulg. & pupill.

1 *Substitutio pupillaris conseruatur per auth. ex causa.*

Bar. in d. l. j. §. substituere. ff. de vulg. & pup.

1 BART. in ead. l. §. substituere, ait glo. tenere, substitutionem † pupillarem conseruari per auth. ex causa. Ad istam glo. vide Alex. in consi. 189. Abundè per celeberrimos, in ultimo dubio. in lib. primi & secundi uol.

Summarium in l. moribus. ff. de vulg. & pupill.

1 *Substitutio pupillaris quo iure sit introducta.*
2 *Conditio est de forma, ideo debet impleri in forma specifica & uera; non autem præsumpta.*
3 *Substitutio pupillaris ualet usque ad pubertatem.*
4 *Pupillaris substitutio fuit moribus introducta.*
5 *Consuetudo in scriptis redacta, an nomen consuetudinis amittat.*
6 *An pupillaris substitutio facta in extraneos ad fideicomm. trahatur.*
7 *Substitutio facta extraneo ab initio ualuit ut vulgaris.*
8 *Substitutio pupillaris quibus uerbis concipiatur.*
9 *Utrum substitutus admittatur si illa uerba apponantur, si filius meus hæres erit, & infra pupillarem ætatem decesserit, talis sit hæres, & filius non fuit hæres, quia abstinuit, sed in ætate pupillari decessit.*
10 *Vulgaris expressa continet tacitam pupillarem, quando mater est in medio.*
11 *Ex quibus uoluntas defuncti coniiciatur ut matrem uelit excludere.*
12 *Si testator relinquit uxori suæ aliquid donec uitam uidualem seruauerit, & ipsa transeat ad secunda uota, utrum ex præsumpta uoluntate defuncti, sicut priuatur isto relicto, ita censeatur exclusa à tacita pupillari.*
13 *Per expressam pupillarem an mater excludatur etiam à legitima.*
14 *Ex qualitate substituti posse coniici an testator uoluerit matrem excludere.*

Bar. in l. moribus. ff. de vulg. & pupil.

1 BART. in d. l. moribus, sic ait in summa. In hac. l. iurisconsultus dicit quo iure † introducta est substitutio pupillaris. Circa materiam hanc pupillaris substitutionis, quæro si testator dicat, si filius meus in pupillari ætate decesserit, qui iam erat mortuus tempore testamenti, an ualeat substitutio pupillaris? vide Ang. in consi. 75. qui per reformationem, vbi concludit eã non ualere, nisi testatori superuenerit notitia mortis. Item quæro si substitutus pupillariter dicat, se admittendum esse ad substitutionem pupillarem, nec apparet decesserit ne institutus in pupillari an non, vtrùm admitti debeat absque alia probatione? Soc. in cons. 89. col. 4. in 1. uolu. ait, eum admittendum esse, quia præsumitur mortuus in pupillari ætate, nisi contrarium probetur. idem tenet Io. Bapt. Caccialupus in repet. l. precibus. C. de impuber. col. pen. nu. 56. id quod est ualde adnotandum, si uerum est. Tamen ego dubito de ueritate huius decisionis: quia pupillaris fit sub conditione, si in pupillari ætate decesserit, conditio autem est de forma, & ideo de-
2 bet impleri † in forma specifica & uera, non autem præsumpta: vt per Feli. in rubr. de probat. Præterea ista qualitas requisita, vt in pupillari ætate decesserit, veram exigit probationem, & coniecturata non sufficit, vt not. docuit Cæpoll. quem uide omnino, quia pulchrum casum decidit in consi. 57. tradit Io. Andr. in c. 1. de homic. in 6. Alex. in consi. 100. & in consi. 116. in 1. vol. Soc. in cons. 39. & latius in cons. 55. in 1. vol. & Dec. in cons. 13. & in cons. 393. col. pen. Ta-
3 men cogita. Scias quoque substitutionem † pupillarem ualere usque ad pubertatem, fideicommissariam uerò non. & ratio est, quia pupillaris concernit pupillum tanquam causam efficientem, sed fideicommissaria tanquam grauatum. & ideo bona subiecta pupillari alienari possunt, vt uidere est in ijs, quæ posui ad Bar. in l. si arrogator. ff. de adopt. Attende etiã cautelam, quam tradit

tradit Cæpoll.in sua caut. 117.ad faciendū,ut uenientes ab inteſtato ſuccedere poſsint pupillo,non obſtante ſubſtitutione pupillari. Quid ſi facta eſt ſubſtitutio alicui,ſi ſine liberis deceſſerit,an comprehendat pupillum,qui filios ſuſcipere non poteſt? Soc. in conſi.35.col.pen. in
4 3.uol.ait,eum comprehendi. & dum Bar.paulòpoſt ſubiungit,pupillarem † fuiſſe moribus introductam,ſed hodie cùm ſit redacta in ſcriptis poteſt appellari de iure ciuili, tamen concludit appellandum eſſe adhuc ius conſuetudinarium. An lex neceſſariò ſit in ſcriptis redigenda, uide Feli.in rubrica de conſt.col.2.& Dec.ibi col.4.quæſt.3.ſic etiam ait Bar.ibi immediatè conſuetudines feudorum appellantur conſuetudines quamuis in ſcriptis ſint redactæ. Hoc idem in feudis dicit idem Bar.in l.de quibus,col.3.uerſi.ſed nunquid.ff. de legi. Et utrum conſuetu-
5 do † in ſcriptis redacta nomen amittat conſuetudinis? & ſibi nomen iuris acquirat? poteſt eſſe utile ſcire in eo,quod colligitur ex dictis Bar.in l.viros.C.de diuer.off.lib.12.& in d.l.de quibus,col.fi.uerſ.quæro qualiter probetur conſuetudo.& in l.ornamentorum,per illum tex.ff.de aur. & arg.leg.

6 Bar.in ead.l.col.1.uerſi. quæro quid ſi fiat in extraneos, quærit an pupillaris † facta in extraneos ad fideicommiſſum trahatur? & remittit ſe ad dicta per eum in l. uerbis ciuilibus, ubi in fi.ait,ſubſtitutionem factam in modum pupillaris, trahi ad fideicommiſſum, ut puta Sempronius Plotij hæres eſto.

7 Bar.in ead.l.col.2. inquit gl. habuiſſe bonum intellectum, quia ſubſtitutio † facta extraneo ab initio ualuit ut uulgaris, & propter mutationem contingentem tempore mortis, aſſumit aliam naturam,& ualet ut pupillaris,& ſic immutatur quædam qualitas, quia de neceſſario efficitur uoluntarius. Ad iſtum intellectum gl.uide Ang. Aret.inſti.eod.tit.col.2.verſi.3.requiritur.& attende quoniam aſſumptum Bartoli hic non videtur poſſe ſubſiſtere. ſ.ut qualitas mutetur,cum ſatis conſtet uulgarem & pupillarem eſſe diuerſæ ſpeciei forma, & effectu. & dum in 3.col.verſi.ſeptimo dixi,inquit Bar.requiri ut impubes inſtitutus ſit, uel exhæredatus, uide Capr.in conſ.69.col.2.dicit poſteà Bar.in ead.col.uerſ.quæro quid ſi ſit,ſi præteritus eſt talis, qui non rumperet teſtamentum,ei poſſe ſubſtitui. Hoc quod ceſſante legis ratione ceſſet etiā lex,uide apud Curt.iuni.in conſi.5.& dum in 4.vol.verſ.8.requiritur,ait exigi ut ſit adita hæreditas ad ualiditatem pupillaris,uide Soc.in conſi.20.col.6.in 1.uol.

8 Bar.in ead.l.col.4.verſ.quarto quæritur,tradit quibus uerbis † ſubſtitutio pupillaris concipiatur,vide in hac re tex.in princ.inſt.eod.tit.

9 Bar.in ead.l.col.5.verſi.ſed quæro,tradit quid ſi illa uerba † apponantur, ſi filius meus hæres erit,& infra pupillarem ætatem deceſſerit,talis ſit hæres,& filius non fuit hæres quoniam abſtinuit,ſed in ætate pupillari deceſsit, utrum ſubſtitutus admittatur? aitq́; eum eſſe admittendū, tamen huic ſententiæ uidetur obſtare.l.ſi hæredi plures.ff.de condi. & demonſtr. tamen Alex. in conſi.189.abunde per celeberrimos, col.fi. in libro primi & ſecundi vol. ſequitur Bar. & in l.precibus,col.3.uer.quid autem probat.C.eod.tit.quia negari non poteſt quin filio pupillo abſtinente ueniat ſubſtitutus,per tacitam uulgarem ad bona patris.l.hoc iure,infrà eod.quare cō ſequens eſt,filio abſtinente pupillarem non euaneſcere,alioqui autem etiam uulgaris euanuiſſet.Bar.in l.lex Cornelia,infrà eod.tit.

10 Bar.in ead.l.col.antepen. in fi. tradit, uulgarem † expreſſam continere tacitam pupillarem, quando mater ſit in medio,licèt contra eam pupillaris effectum non habeat. & ideo ait Barto. hanc eſſe probationem declaratoriam,quæ fieri poteſt per duos,alioqui ſi pupillaris tacitè nō contineretur: quia eſſet inductio nouæ uoluntatis. Aduerte tu quoniam ubi tacita pupillaris continetur ſine effectu,ſi dicitur matrem excludi,eſſe inductionem nouæ uoluntatis, atq; ideo ſeptem teſtes ſunt neceſſarij. neque urgere uidentur adducta in contrarium,quia contra Bar. faciunt;nam in d.l.hæredes palàm.§.ſi notam,& in l.ij.C.de bonor.poſſ. ſecundū tabul. traditū eſt, ubi conſtat de uoluntate, tunc ſolennitatem duobus teſtibus probari poſſe, ubi uero non conſtat, ſeptem teſtes requiri. ſed in propoſito caſu eſt quæſtio uoluntatis, igitur contra Bar. ſed cum eo tranſeunt multi relati per Iaſ.in d.l.quamuis,col.1.in 1.fallen.C.de impuber.

Bar.

11 Bar. posteà immediatè subiungit, ex quibus † ista uoluntas defuncti conijciatur, ut matrem uelit excludere. Adde tu istas coniecturas, & præsumptiones non solùm procedere in confectione testamenti, sed etiam si post conditum testamentum apparerent. Iaf. in l. Lucius. col. 7. infrà eod. quamuis contrarium esse dicendum uideretur, scilicèt, ut post testamentum ista hæc nihil debeant operari; quia etiam si hoc diceretur expresè, nihil esset; quia requiruntur solennitates necessariæ ad reuocādum, per trad. in l. iij. §. fratres, & in l. ex parte. ff. de adim. lega. & in l. militis codicillis. §. ueterani. ff. de testa. milit. sed quid si, mortuo pupillo & sic excluso substituto uulgari, mater posteà transeat ad secunda uota cum uoluntate defuncti, an ab eo auferatur hæreditas? uideretur quòd non, per l. si. ff. und. liber. tamen contrarium uidetur per auth. cui relictum, C. de indic. uidui. tollen.

12 Bar. in ead. l. col. pen. uersi. sed quid si testator, tractat, si testator † relinquit uxori suæ aliquid donec uitam uidualem seruauerit, & ipsa transeat ad secunda uota, utrum ex præsumpta uoluntate defuncti sicut priuatur isto relicto, ita censeatur exclusa à tacita pupillari? Attende quatuor esse coniecturas, ex quibus conijcitur uoluntas testatoris, de quibus tradit Alex. in consi. 98. in 4. vol. & de ista secunda coniectura uide. Alex. in l. precibus, col. 2. C. eod. tit. in gl. in uoce, omnimodò, ubi ponit aliam coniecturam, quæ fuit Ang. ibi, quando substituta est causa pia: & in * hanc sententiam communiter itum est, ut ibi habetur per Io. Bapt. uide Alex. in consi. 38. in 1. vol. & in consi. 12. & in consi. 92. in 3. vol. in quibus consilijs, & in d. l. precibus, sequitur opinionem Ang. quamuis ibi Corn. contrarium sentiat, ea ratione, quia ita matri debetur succesio filij sicut contra. l. nam & si parentis. ff. de inoff. testam. proinde succedit illud. B. Augustini, qui uult ecclesiam, & reliqua, ut in c. si. 7. quæst. ultima. & ideo secundum eum, Archid. dixit in c. 1.

13 de testam. in 6. illud, quod dicitur per expressam † pupillarem excludi matrem etiam à legitima, non habere locum in foro conscientiæ per d. c. si. sed hoc sibi non placet, quia canones ligant etiam in foro conscientiæ, cùm à Spiritu sancto emanauerint. c. si quis diaconus, 50. dist. quinimmo etiam leges humanæ & ciuiles obligarent in foro conscientiæ secundum Abb. in c. 3. de testa. & rationem declarat. B. Thomas. 1. secundæ quæst. 96. Tamen non est recedendū à communi sententia, etiam si ei aliquo modo reluctetur generalitas. d. l. ptecibus. Et pro ista opinione Ang. uide Bar. in consi. pen. col. pen. Scias autem in hac materia exclusionis matris tradi cautelam, qua mater poterit consequi legitimam non obstante, non dico tacita pupillari, sed neque expressa. Thom. Ferrat. in cautel. 19. & dum Bar. prosequendo istas coniecturas contra matrem, ait, eam excludi si fortè erat inimica testatoris, citat. l. ex parte. ff. de adim. leg. sed illa. l. probat contrarium. sed solue ut per Bar. ibi. uel dic hoc esse ex coniectura, quæ facilius tollitur per coniecturam, ut habetur in l. si. ff. de leg. 2. alioqui uerò in d. l. ex parte, ubi expressa est uoluntas quòd ille admittatur, ideo coniectura aufetre non potest.

14 Bar. in ead. col. uersi. quartò dixi, inquit ex qualitate † substituti posse conijci, an testator uoluerit matrem excludere; ut puta, si fratrem pupilli & filium suum uulgariter substituisset; nā eo casu tacita pupillaris matrem excludit. Dicas tu idem esse etiam si causam piam uulgariter substituisset: quia tacita pupillaris matrem excluderet. Iaf. in d. l. precibus, col. 5. uers. adde.

Summarum in d. l. moribus. §. prius. ff. de uulg. & pupil.

1 *Si aliquis petit in libello aliquem cogi & compelli, & ad prædicta condemnari, libellum sustineri.*

2 *Ordinem intellectus magis esse inspiciendum, quàm ordinem uerborum.*

3 *Triplex est ordo.*

Bar. in d. l. moribus. §. prius. ff. de uulg. & pup.

Bart. in ead. l. §. prius, uersic. & hoc facit ad quæstionem, inquit, si aliquis petit in libello
1 † aliquem cogi & compelli, & ad prædicta condemnari, libellum sustineri: quia secundum ordinem intellectus intelligitur, ut prius condemnetur, & postea compellatur. vide Christoph. Porc. inst. de uulgar. & pupill. in princ. & an & quando si ordo præposteratur, uitiet? vide Feli. in c. cùm dilecta. nu. 77. de rescrip. post Abb. ibi. & Abb. in c. cæterùm, eod. tit. & in c. causam quæ, eod. tit. & ibi gl. & doct. in l. j. C. de appell. & Bal. & Salic. in l. prolatam. C. de sent. & Barb. in rubrica

in rubrica de ord.cognit.Bal.in l.aduersus.C.de furt.& in l.fi.C.de hæred.inst. ubi ait, ordinem
2 † intellectus magis esse inspiciendum,quàm ordinem uerborum. & idem uoluit in l.j.in 4. oppos.C.de his quæ pœn.nomi.& ad ea quæ subiungit Bar.circa ordinem hic,uide Ias.in repet.l. admonendi, colu.78.ff.de iureiur.& in l.si ita scriptum,in 1.notab.ff.de leg.1.& limita ut per Alex.in consi.90.col.2.in 1.vol.& procedit in sententia. Et dum Bar. postea declarat triplicẽ
3 esse † ordinem: & circa primum ait,quamlibet rem debere habere in se ordinem productionis.§.inordinatas.in auth.de hæred.& falcid.sed aduerte, quia in d.§.inordinatas, magis habetur de ordine in esse producto,ut conseruetur,quàm quòd in esse producatur. & ad hæc uide Feli.in c.& cum causa,col.5.de re iud.& Rom.in cons.241.col.2. Ad ea uerò, quæ ait Bar. circa ordinem scripturæ, vide omninò Feli. in d.c.cùm dilecta.nu.7. cum seq. ubi ait in dubio ordinem scripturæ esse attendendum. quod tamen declara ut ibi per eum,& per Ias. in l.j.ff.solu. matr.Et dum in fi.ait Bar.legem prius positam censeri prius latam: uide Ias. in l.j.col.3.C.qui admit.& in l.fi.col.pen.eod.tit.

Summarium in l.iam hoc iure.§.sed si aliter.ff.de uulg.& pupil.

1 *Quando una determinatio refertur ad duo determinabilia,ea æqualiter determinare.*
2 *Unum determinabilium non determinat aliud.*

Bar.in l.iam hoc iure.§.sed si aliter.ff.de uulg.& pupil.

1 BART. in d.l.iam hoc iure.§.sed si aliter,colligit ex tex. quando una † determinatio refertur ad duo determinabilia,ea æqualiter determinare. Fallit ista regula quando subest diuersa ratio determinandi. Alexan. & alij in l.in testamento.C.de testa.milit.Dec.in consi.304.& in consi.314.& de hoc est bonus tex.in l.fi.C.de senten.& interloq.omni.iudic. quem ibi extollit Paul.de Cast.sed quia ista limitatio magnam patitur difficultatem propter.l.secundam.C.de impuber.ideò omissa solutione Alex.hic,dicebat Curtius iuni.quando illa determinatio potest saltem aliquo casu æqualiter determinare, & tunc legem ulterius non procedere, quamuis in uno casu maior ratio quàm in alio militaret: & ita locum habere.d.l. secundam, alioqui uerò
* quando nullo casu, & ita procedere * communem opinionem. Item fallit ut per Ias. in l. Gal-
2 lus.§.quidam rectè,col.4.ff.de liber.& posth.aduerte tamen, quoniam unum † determinabiliũ non determinat aliud.l.prętor.2.§.si quis aduẽtu.ff.de ui bonor.rapt.& ad præfata.uide Oldr. in cons.40.Barb.in cons.27.in 1.vol.& in cons.64.col.10.eod.volu. & in cons.17.colu.8.in 2. vol.& Aret.in cons.151.col.2.& seq.

Summarium in l.si is qui ex bonis.ff.de uulg.& pupil.

1 *An ille, qui est institutus à patre spurij, possit instituere filium spurium testatoris præmortui.*
2 *An spurius possit emere ab eo, cui uendidit pater eius.*

Bar.in l.si is qui ex bonis.ff.de uulg.& pnpil.

1 BART. in d.l.si is qui ex bonis,uersi.secundò quæro,tractat an ille, qui est institutus † à patre spurij,possit instituere filium spurium testatoris præmortui? & decidit posse. Vide Imol.in consi.71.& Alex.in cons.193.Viso themate,in 2.dub.in lib.primi & secundi volu. & quamuis spurius à patre hæres institui non possit,tamen traditur cautela,qua mediante institui poterit, ut per Feli.in c.multorum,de Iudæ.adde alias cautelas ut per Cępol.in caut.38.& uide quæ posui in lucubrationibus in l.item in potestate.ff.de his qui sunt sui uel ali.iur.
2 Bar.in ead.l.in fi.quærit,an spurius † possit emere ab eo, cui uendidit pater eius? & decidit eum non posse, concludens maiorem fraudem præsumi in contractibus quàm in ultimis uolũtatibus. Ad hoc bene facit.l.non dubium.C.de testa.iuncta.l.solent.in fi.ff.de off.procons.& l. non licet.ff.de contr.emp.

Summarium in l.uerbis ciuilibus.ff.de uulg.& pupil.

1 *An substitutio facta per uerba directa, obliquatur.*
2 *Institutio uel substitutio facta per uerba directa, si nullo tempore ualuit iure directo, an ualeat iure fideicommissi.*

3 Substitutio

3 *Substitutio pupillaris facta maiori, non ualet iure fideicommissi.*
4 *Utrum uerba unius directæ substitutionis ad aliam directam dilatentur.*

Bar.in l.verbis ciuilibus.ff.de uulg. & pupil.

1 BART. in d.l.verbis ciuilibus, col.2. quærit an substitutio † facta per uerba directa obliquatur? vide Fulg.in consi.43. Deinde quærit nunquid substitutio fideicommissaria uel obliqua trahatur ad directam? vide Alex.in consi.1.col.4.in 1.vol.& Aret.in cons.53.col.pe.

2 Bar.in ead.l.& col.quærit, si institutio † uel substitutio facta per uerba directa nullo tempore ualuit iure directo, utrum ualeat iure fideicommissi? vide aliquid per Alex.in l.Centurio, colu. 23.infrà eod.& in consi.124.in libro primi & secundi vol.& in l.j.§.si quis ita, colu.1.& 2.ff.de uerb.obli.& in consi.40.Prospectis his, in 3.vol.ubi nor.dicit, substitutionem factam extraneo per uerba directa ad fideicommissariam trahi post aditam hæreditatem: maximè quando in testamento adest clausula codicillaris. Et ad prædicta uide Fulgo. in consi.43. Et dum prosequitur Bar. declarando utrum in codicillis uerba directa ad fideicommissum porrigantur: vide Alex.in consi.199. Prospectis in testamento, in libro primi & secundi vol.& Fulg.in d.cōs. 43.& dum ibi in.uers.præterea, subdit Bar, uerbum, uolo, esse directum, dicas immo esse obliquum.§.fi.inst.de sing.reb.per fideicomm.relict.& l.2.in princ.C.commun.de lega.

3 Bar.in ead.l.uersi.sed quæro ponamus, concludit, substitutionem † pupillarem factam maiori non ualere iure fideicommissi, huic conclusioni reluctantur trad.per Bar.in l.j.in fi. suprà eo. ubi ait, pupillarem factam maiori uel extraneo uulgarem continere. igitur pari ratione debet etiam ualere iure fideicommissi.& contra hanc Bartoli decisionem uidentur urgere duo iura scilicèt in l.generaliter.§.si quis suo.ff.de fideicommis.liber.ubi sentit tex.speciale esse in liberis, ut uerba directa ad fideicommissariam protrahantur, igitur regula est in cōtraium. Ias. post Cor.& Alex.in l.j.§.1.ff.de leg.3.& in l.Stichus seruus.ff.de manumis.testa.

4 Bar.postremò in ead.l. quærit utrum uerba † unius directæ substitutionis ad aliam directā dilatentur? de hoc uide aliquid per Bar.in l.j.in fi.tertiæ quæst.princ.in fi.suprà eod.

Summarum in l.qui liberis.§ hæc uerba.ff.de uulg.& pup.

1 *Qui est hæres per mediam personam alterius non admittitur per hæc uerba, quisquis mihi hæres erit.*
2 *Compromissum factum in aliquem sub nomine dignitatis, an eo mortuo transeat in successorem.*

Bar.in l.qui liberis.§.hæc uerba.ff.de uulg.& pupill.

1 BART. in d.l.qui liberis.§.hæc uerba, sic ait in summa. Qui est hæres † per mediam persona alterius, non admittitur per hæc uerba, quisquis mihi hæres erit. vide ad hunc tex. Alex.in consi.36.in 3.vol.& de hac materia uide Ias.in l.fi.col.3.C.de edict.diui Adri.tollen.

2 Bar.in eod.§.uersi.ultimò hanc legem induco. quærit an compromissum † factum in aliquē sub nomine dignitatis, eo mortuo transeat in successorem? Vide Oria.in tract.de arbitris, fol. 21.in uerbo solet. Feli.post Imol.in c.præsentata, in princ.de testi.& in c.cùm ex officij. colu. 13.de præscrip.Barb.in c.quoniam Abbas, col.8.& seq.post Bal.ibi, de offi.deleg.Bal.in cons. 217.in 3.vol.Flori.in l.si societatem.§.arbitrorum. ff. pro soc. qui omnes tenent, in successorē non transire. idem tenet Bal.in tit.qui feud.dar.poss.in uoce, Marchio, col.3.

Summarium in l.sed si plures.ff.de uulg.& pup.

1 *Spes substitutionis pupillaris ad hæredem non transit.*

Bar.in l.sed si plures.ff.de uulg.& pup.

1 BART. in d.l.sed si plures, in princ.sic ait in summa. Spes substitutionis † pupillaris ad hæredem non transit. deinde opp.& declarat circa istam spem. vide tu Alex. in consi.165.in 5. vol.ubi loquitur in substitutione fideicommissaria & uulgari. idem dicas communiter de omni spe cuiuscunque substitutionis, ut per Alex.in cons.306. Viso themate, col.pen.in 3.vol.

Summarium in d.l.sed si plures.§.quos possum.ff.de uulg.& pup.

1 *Existentiam sui hæredis operari transmissionem hæreditatis paternæ.*

Bar.in d.l.sed si plures.§.quos possum.ff.de uulg.& pupil.

1 BART. in ead.l.§.quos possum, colligit ex tex.existentiam † sui hæredis operari transmissionem

sionem hæreditatis paternæ. Ad hoc uide Alex.in consi. 13 i.in 1.volu.& in consi. 17.in 3.vol. & dum in fi.quærit Bar.utrum beneficium abstinendi,quod habet filius in hæreditate paterna, habeat etiam in hæreditate fraterna? uide Aret.in l.Iulianus,suprà eod.col.1,ubi refert Bar.

Summarium in d.l.sed si plures.§.filio impuberi.ff.de uulg.& pup.

1 *Substitutus pupillariter non potest pupilli hæreditatem separare à paterna, si est adita per pupillum.*

Bar.in d.l.sed si plures.§.filio impuberi.ff.de uulg.& pup.

1 BART. in ead.l.§.filio impuberi,ait,substitutum † pupillariter non posse pupilli hæreditatem separare à paterna,si est adita per pupillum. vide Alex.in consi. 12.col.3.& seq.in 3.vol.

Summarium in d.l.sed si plures.§.si ex asse.ff.de uulg.& pup.

1 *Substitutus an possit ex persona pupilli restitutionem petere, ut se ab hæreditate abstineat.*

Bar.in d.l.sed si plures.§.si ex asse.ff.de uulg.& pup.

1 BART. in ead.l.§.si ex asse,quærit,an substitutus † possit ex persona pupilli restitutionem petere,ut se ab hæreditate abstineat?pro hac opinione facit.l.paterfamiliàs.ff.de priuileg.cred.

Summarium in d.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de uulg.& pup.

1 *Si uxori data sunt munera tempore contracti matrimonij, an uideantur facta contemplatione mariti, an ipsius uxoris.*

Bar.in d.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de uulg.& pup.

1 BART. in ead.l.§.in arrogato, in fi. quærit, si uxori † data sunt munera tempore contracti matrimonij,an uideantur facta contemplatione mariti, an ipsius uxoris? & distinguit, an fuerint facta à consanguineis mariti, an uxoris. vide aliquid per Alex. & alios in l. ut liberis.C.de collat.Ant.de Butr.in consi.38.Rom.in consi.172. Capr.in consi.65.in ultimo dub. Corn.in consi.8.in 2.dub.in 1.vol.& Ias.in d.l.ut liberis,col.8.

Summarium in l.si filius qui patri.ff.de uulga.& pup.

1 *An pater qui dedit cohæredem filium emancipatum, uideatur recedere à legis dispositione.*
2 *Vulgari substitutione suitatem tolli.*
3 *An beneficium abstinendi eneruet uires existentiæ sui hæredis.*

Bar.in l.si filius qui patri.ff.de uulg.& pup.

1 BART. in d.l.si filius qui patri, col.2. uersi. sed quæro quid si pater, quærit an pater, † qui dedit cohæredem filium emancipatum uideatur recedere à legis dispositione? Attende quoniam Ang.quem refert hic Alex.in col.17.& alij tenent ex hoc,per dationem cohæredis emancipati suitatem non tolli. tamen contra hoc uidetur facere id,quod docuit Bar.in l.illud.§.fin. ff.de bonor.poss.contratab.ubi ait, emancipatum succedere, ut quilibet extraneus. & de hoc est tex.in §.cæteri, inst.de hæred.qualit.& differen. igitur eo dato cohærede tollitur suitas, sicut fit dato cohærede extraneo,cui emancipatus æquiparatur. Nec obst.l.meminimus,de hæred. inst.& iura allata per Alex.quæ uolunt sublatā esse differentiam patriæ potestatis & iuris emācipationis; quia illud procedit ab intestato,ut est gl.in l.si emancipati. C.de collat. & in auth. ex causa.C.de liber. præter. alioqui uerò condito testamento. & de hac re noster est sermo. * sustinendo tamen * communem sententiam, ad quam Ang. Paul. de Cast.& Alex.accesserunt, in d.l.si emancipati,ubi alij omnes,dicendum est,quamuis emancipatus ut extraneus ueniat ad successionem,eum tamen non succedere ut prorsus extraneum: quia pater tenetur illum instituere,alioqui rumpitur testamentum per contratabulas.l.maximum uitium.C.de liber.præter. id quod non est in extraneo. proinde testator eum instituendo uidetur fecisse magis ex quadam necessitate,quàm quòd à legis dispositione recedere uoluerit,ut hic per Alex.

2 Bar.in ead.l.col.3.uersi.ad primum dico, inquit, uulgari † substitutione suitatem tolli, quoniam eo casu filius de necessario fit hæres uoluntarius. De hac re uide quæ posui in lucubrationibus in l. si filius hæres. ff.de liber.& posthum.Ias.in l. conditionibus pupillus.ff.de condit.& demonstr.ubi istud confirmat à simili per illum tex.& uide Abb.in consi.90.col.2.in 1.dub.in 2.vol.Alex.in l.apud Iulianum,§.Iulianus.colu.5. versi. iuxta prædicta.ff.ad Trebell.& in consi. 146.Videretur inspectis.nu.20. in lib.primi & secundi vol. ubi limitat hoc non habere locum

quando

quando uulgaris iuncta est cum fideicommissaria. Et dum subiungit Bar. quid si filius est insti tutus sub conditione potestatiua, ut si decem dederit, an fiat de necessario uoluntarius? dicit Bar. textum esse quod non in l. in conditionibus. ff. de cond. & demõst. & ita ibi concludit Bar. in fi. simile an conditio fiat expresse uel tacitè. Iaſ. in l. captatorias, col. 2. uersi. in 3. par. glo. C. de testa. milit.

3 Bar. in ead. l. col. 3. versi. item quæro, tradit, an beneficium † abstinendi eneruet, ut eius uerbis utar, uires existentiæ sui hæredis. deciditque, quando filius se immiscet hæreditati, beneficium abstinendi nihil operari. Attende istam decisionem, quæ probat filium se immiscentem non censeri propterea quasi contrahere cum creditoribus hæreditarijs, sed in suitate perseuerare: quia beneficium abstinendi nihil operatur. quam conclusionem eruditè comprobat Dec. in consi. 331. Quando autem se non immiscet, neque abstinet, & eo casu distinguit Bar. an agatur de ijs, quæ damnum & onus ipsius filij concernunt; & tunc uires tolli suitatis, an uerò de ijs, quæ eius commodum & fauorem, & tunc secus. vide Alex. in l. qui se patris, col. 7. C. und. libe. ubi idem esse ait in statuto licentiam concedente filio repudiandi hæreditatem patris. dum uerò ait Bar. in isto capite, operari etiam transmissionem hæreditatis non aditæ. uide quid ex hoc inferat Soc. in cons. 113. col. 5. in 1. vol.

Summarium in l. Centurio. ff. de uulg. & pup.

1 *Si testator pluribus hæredibus institutus dixeret, si nullus eorum decedet sine filijs, quis sit sensus istorum uerborum.*

2 *Conditio uoluntaria posita à testatore in aliqua substitutione, debet impleri in forma specifica, non autem per æquipollens.*

3 *Si testator substituit familiam, an omnes de illa domo uenire possint.*

4 *Compendiosa facta per nomen appellatiuum, non continet uulgarem.*

5 *Compendiosa dicitur esse illa, in qua est facta mentio mortis.*

6 *Pupillaris ab initio in compendiosa continetur, quamuis sine effectu propter matrem.*

7 *Compendiosa est quæ sub conditione mortis, uel alia, multa complectitur tempora.*

8 *Quis sit effectus compendiosæ, quando fit per uerba merè directa.*

9 *Iuramentum habet uim clausulæ codicillaris.*

10 *Qui sint effectus compendiosæ substitutionis.*

11 *Substitutus in re certa uel quota per uerba directa, & ciuilia, nullo alio dato substituto, censetur substitutus in totum.*

12 *Si testator compendiosè substituit per hæc uerba, quandocũque decesserit sine liberis, lego tibi bona mea, utrum hæc uerba sint directa.*

13 *Si testator dixit quandocunque filius meus decesserit, uolo bona mea distribui pauperibus Christi per meos fideicommissarios: an ista substitutio sit fideicommissaria infra tempora pubertatis.*

14 *Testator, si dixit, uolo quòd bona mea uendantur, & pretium inter pauperes distribuatur per meos fideicommissarios an illa sit pupillaris infrà tempora pubertatis.*

15 *Substitutio compendiosa facta per uerbum commune, utrum ualeat iure directo infra tempora pubertatis. Quid si facta est per uerbum transeant nu. 17.*

16 *Pater magis diligit filium quam se ipsum.*

18 *Compendiosa quando est facta sine temporis distinctione, tunc si tempore est fideicommissaria.*

19 *Verbum accipiat, quid significet.*

20 *Si testator dixit, quando filius meus decesserit, uolo hæreditatem meam totam & integram ad talem peruenire, quid ista uerba significent.*

21 *Substitutio si fiat cum temporis distinctione, isto casu infra tempora pubertatis continet pupillarem.*

22 *Substitutio compendiosa facta per uerbum commune, an contineat uulgarem.*

23 *Compendiosa est substitutio, etiam si non fuit apposita dictio quandocunque, sed alia quæ sui natura tractum temporis indicet.*

24 *Testator*

14 *Testator si dixit substituo filio meo talem, nullo addito alio uerbo, an sit compendiosa substitutio, uel uulgaris tantum.*
15 *Substitutio compendiosa per uerbum commune facta in certa re ad institutionem trahi non potest.*
16 *Ubi testator digreditur ad ulteriores gradus, grauando filios positos in conditione, an eos uocasse praesumatur.*
17 *Testator instituit filium, & si sine filijs decesserit, substituit Titium, subiungẽs haec uerba. Et hoc locum habeat in descendentibus descendentium, quos omnes substituit uulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, an ex his uerbis uideatur omnibus descendentibus iniunctum esse fideicommissum, & omnes consequenter sint uocati.*
18 *Ubicunque onus fideicommissi simpliciter iniungitur, ubi descendentes omnes substituit, neque apparet an unus magis quàm alius sit uocatus, semper illis tantummodò qui expressè uocati fuerunt, grauamen censetur iniunctum.*
19 *In dubio ad fauorem haeredis contra fideicommissarium ferenda est sententia.*
30 *Si in substitutione duo ex istis uerbis apponuntur, uidelicet de uerbis directis communibus, et obliquis, quid iuris.*
31 *Verbum directum est illud, quod sui natura importat, ut ille cui relinquitur, sua manu accipiat.*
32 *Verbum haeres esto, & uerbum instituo, sunt uerba directa, & ciuilia.*
33 *Verba distribuantur, dentur, & accipiant, quid significent.*
34 *Verbum perueniat, est uerbum commune.*
35 *Verbum succedere, est uerbum commune.*

Bar. in l. centurio. ff. de uulg. & pupill.

BART. in d. l. Centurio, inquit, se esse tractatutum materiam compendiosae substitutionis.
1 circa quam ego quaero, si testator † pluribus haeredibus institutis diceret, si nullus eorum decedet sine filijs, quis sit sensus istorum uerborum? Bar. in consi. 57. incip. Annacellus ait, perinde esse ac si testator diceret, si quis decedet sine liberis. quo casu dubitatum est, etiam si relinqueret filium, qui religionem fratrum Minorum ingrederetur, nunquid substitutum excludat? Bar. tenet quòd non, in l. fi. C. quand. & quib. quart. pars debea. lib. & ibi Ange. in apostil. & ista
* uidetur esse * communis sententia, ut ait Alex. in consi. 13. in 3. vol. Tamen cogita, quia contra hoc uidetur esse decisio Bar. ad quem alij accesserunt in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de lib.
2 & posth. ubi uult, conditionem † uoluntariam positam à testatore in aliqua substitutione debere impleri in forma specifica, non autem per aequipollens, neque per alium modum importantem eundem effectum. proinde cùm ista conditio, si sine liberis, sit uoluntaria, dicendum uideretur, eam per ingressum religionis incapacis impleri non posse. de qua re uide Feli. in c. licèt undique, de offi. deleg. Alex. in consi. 163. in lib. primi & secundi uol. Doct. in l. Deo nobis. C. de episc. & cleric. & in auth. nisi rogati. C. ad Trebell. Doct. in c. in praesentia, de probat. & Alex. in consi. 91. in 4. vol. Tamen ad ea quae praedixi, uide omnino Alex. in consi. 98. Visa parte, in 4. vol. ubi tradit etiam, utrum substitutio facta sub conditione si erit presbyter, ualida sit? Quid
3 si testator † substituit familiam, an omnes de illa domo uenire possint? uide Bar. in l. fin. C. de conduct. & procur. praedi. fiscal. lib. 11. ubi tenet, eos omnes uenire posse. Tamen relictum factum familiae, intelligitur de familia, hoc est, de descendentibus ipsius testatoris. Bar. in l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. iunctis his quae ibi pono in lucubrationibus. Item in hac materia scias com
4 pendiosam † factam per nomen appellatiuum, non continere uulgarem, ut si dictum est, quandocunque haeres meus decesserit: quia testator uidetur uoluisse hunc omnino esse haeredem. Alex. in consi. 1. in 1. vol. Item si dictum esset, si filius meus quandocunque decesserit sine filijs, ista substitutio locum habet, etiam si filius superstit, qui omnino & infallibiliter est moriturus.
5 Feli. in c. sicut ex tua, in fi. de homic. Scias etiam compendiosam † dici esse illam, in qua est facta mentio mortis. Dec. in cons. 642. cum seq. Et dum Bar. hic in prima oppos. ait, directam non mutari, sed unam directam in aliam directam transire. ad rem facit, quia uulgaris quandoque mutatur in pupillarem, ut per Bar. in l. ij. col. 2. uersi. quaero quo tempore, suprà eod. titu. Subdit

posteà

posteà Bar. pupillarem contentam in compendiosa dici posse tacitam specialiter. & generaliter expressam. uide Alex. in consi. 12. & in consi. 17. in 3. uol.

6 Bar. in ead. l. col. 2. versic. Hoc præmisso, dicit, pupillarem † ab initio in compendiosa contineri, quamuis sine effectu propter matrem. vide quid ex hoc inferat Bar. in l. ij. col. pen. uersi. quæro ergo, suprà eod. tit. ubi ait, propter hoc probari posse per duos testes, uoluntatem testatoris fuisse, ut mater excludatur, & tamen si non contineretur, septem testes exigerentur.

7 Bar. in ead. l. col. 3. versi. ad primum, inquit, compendiosam † esse, quæ sub conditione mortis uel alia multa complectitur tempora. Aduerte, si testator dicit, quandocunque filius institutus decesserit, fratrem & eius filium substituo; non solùm frater est filio substitutus compendiosæ, sed etiam filius fratri, quamuis quò ad eum nulla sit expressa substitutio, ut per Soci. in l. Gallus. §. quidam, col. ult. uersi. quintus. ff. de liber. & posth.

8 Bar. in ead. l. col. 4. uersi. primò quæro, tractat, quis sit effectus † compendiosæ quando fit per uerba mere directa. De ista quæst. ultra dicta hic per Alex. uide Roma. in l. cogi. ff. ad Trebell. Fulg. in l. precibus, col. 10. C. eod. tit. qui omnes sequuntur primam opinionem tanquam magis * communiter approbatam. & eam esse communem testantur Imol. & Alex. hic. & Imol. in c. Raynutius, de testa. & Dec. in d. l. precibus, & omnes declarant & limitāt nisi apposita esset clausula codicillaris. Tu uerò intellige hoc esse uerum quando clausula hæc apposita esset per uerba futuri temporis, alioqui uerò si essent uerba temporis præsentis: ita in d. l. precibus, ait Dec. per tradita per Bar. in l. j. in 6. quæst. de iure codicill. & ita inquit etiam Bald. in repet. c. si pater, col. 80. de testa. in 6. Limitatur etiam ista conclusio quando in testamento fuisset appo-

9 situm iuramentum, † quod habet uim clausulæ codicillaris. l. cùm pater. §. filius matrem. & ita ibi limit. Io. Baptista. ff. de leg. 2. & sequitur Dec. cogita etiam nunquid ista opinio locum habeat quando testamentum esset conditum inter liberos; quia illud etiam habet uim clausulæ codicillaris. gl. in l. cohæredi. §. cùm filiæ, infrà eod. nam illud clarè procedit quò ad filios, sed quò ad extraneos, cogita.

10 Bar. in eod. loco progreditur declarando effectus † compendiosæ, & dicit quantum ad substitutionem directam ualere iure fideicommissi, & reliqua ut ibi per eum. Hanc opinionem * communem esse ait Imol. in l. pater Seuerinam. §. conditionum nerba. ff. de cond. & demonstr. Limita etiam istam opinionem ut non habeat locum in foro conscientiæ, & ubi de æquitate ageretur: ut per Dec. in d. l. precibus, ubi etiam limitat, ut non habeat locum in uulgari, quæ cōtinetur sub expressa pupillari, moriente pupillo post pubertatem hæreditate non adita: quia admittitur substitutus ex uulgari tacita quamuis ex fideicommissaria uenire non possit. Fulg. in consi. 43. Et uulgarem trahi non posse ad fideicommissariam etiam si adsit clausula codicillaris, ait Dec. in consi. 287.

11 Bar. in ead. l. col. 5. uersi. quid si testator, inquit, & ad hoc semper afferri solet, substitutum † in re certa uel quota per uerba directa & ciuilia nullo alio dato substituto, censeri substitutum in totum, & ita eum sequitur Ias. hic, & in l. cohæredi. §. fi. infrà eod. & in l. quoties, colu. 1. C. eod. Tu uerò aduerte dum Bar. hic attendit uerba, hæres esto; posita in l. j. §. si ex fundo. ff. de hæred. inst. quæ sunt directa & ciuilia, uidetur limitare illam regulam, ut institutus in parte nullo alio instituto censeatur institutus in totum, procedere solùm quando institutus esset per uerba ciuilia & directa. id quod confirmari potest, quia idem requiritur in substitutione, ut hic per Bar. sed nulla uidetur esse ratio differentiæ quare magis in substitutione huiusmodi uerba exigantur quàm in institutione, igitur &c. quæ quidem limitatio ad illum tex. esset memoratu digna si ueritati inniteretur. Tamen contra utranque limitationem de substituto, quam hic tradit Bar. & de instituto, quam ex eius dictis colligo, urget, quia ratio. d. §. si ex fundo, est ne quis pro parte testatus & pro parte intestatus moriatur. quæ ratio militat siue institutio uel substitutio sit facta per uerba ciuilia & directa tantum, siue per uerba obliqua. cogita tamen, nam & si ex post facto aliquis possit pro parte testatus, & pro parte intestatus decedere, hoc tamen à principio contingere non potest.

Bar.

12 Bar.in ead.l.col.6.verſ.ſed quid ſi teſtator, quærit, ſi teſtator † compẽdioſe ſubſtituit per hæc uerba, quandocunque deceſſerit ſine liberis lego tibi bona mea: vtrum hæc verba ſint directa? vide Barb.in conſi.9.in 3.uol.& Alex.in conſi.76. Ponderatis his.in fi.in 3.uol.vbi ait, uerbum, lego, relatum ad uniuerſitatem bonorum non importare inſtitutionem, uel ſubſtitutionem directam. Diſtinguunt tamen doct.vt uidere eſt apud Alex.in l.j.ff.de leg.1. & ad hoc uide oĩno quæ poſui ad Bar.in l.his uerbis.ff.de hæred.inſt.vbi agitur de uerbo, relinquo.

13 Bar.in ead.l.& col.uerſ.ſed quid ſi teſtator dixit, quærit † ſi dictum eſt, quandocunque filius meus deceſſerit, uolo bona mea diſtribui pauperibus Chriſti per meos fideicommiſſarios, an iſta ſubſtitutio ſit fideicommiſſaria infra tempora pubertatis? deciditque eſſe directam; quia perinde eſt ac ſi teſtator dixiſſet, ſe uelle ut fideicommiſſarij accipiant ea & diſtribuant, & uerbum, accipiat, directam ſignificare. contra Bar.hic uidetur ſentire Raph. Cuma. in conſi.130. vbi inquit Bartolum ſibi ipſi eſſe contrarium: & uerbum, accipere, propriè indicare id, quod de manu alterius capitur, docuit Dec.in l.non uidetur quiſquam id capere.ff.de regul.iur.& ad dicta per Bar.hic, uide Alex.in conſi.45.in primo uol.& in conſi.146. Videretur inſpectis, col. 6.nu.17.in lib.primi & ſecundi uolu.& in conſi.305. Circa primum, col.pen.in eod.libro, ubi
* ait magis * comm.opinionem eſſe contra Bar.hic.vide eundem Alex.in conſ.12.col.2.in 3.uolu. Panor.in conſ.59.in primo dub.in 1.uol.Paul.de Caſt.in l.ſiquis ad declinandam.C. de epi
14 ſcop.& cler.& Aret.in conſi.155.col.5. Et dum Bar.in col.ſeq.quærit quid ſi teſtator † dixit uolo quòd bona mea uendantur, & pretium inter pauperes diſtribuatur per meos fideicommiſſarios, an illa ſit pupillaris infra tempora pubertatis? deciditque ſolam eligendi facultatem ad fideicommiſſarios pertinere. vide Alex.in d.conſ.12.colu.pen.& 1.in 3.volu.vbi dicit contra Bar.generaliter, vbi teſtator dedit executores in teſtamento, ſi demum iubet aliqua diſtribui, ſemper eſſe ſubintelligendum ab executoribus teſtamenti.ibi uide omnino.

15 Bar.in ead.l.col.8.uerſ.tertiò principaliter quæritur, latè diſputat utrum ſubſtitutio † cõpendioſa facta per uerbum commune, vt eſt uerbum, ſubſtituo, ualeat iure directo infra tempora
* pubertatis? in qua quæſtione dicas * communem eſſe ſententiam, ut ualeat iure directo, teſte Soc.in conſi.144.in 1.uol.& Iaſ.in l.precibus. id quod ratione ualida confirmatur; nam quòd pupillus decedat cum teſtamento, honor eſt & fauor pupilli. Ang.in conſi.148.col.3.incip.D. Quiricus. ideoque in dubio iſta benignior interpretatio eſt capienda.l.quoties.ff.de reb.dub. propterea ſubſtitutio pupillaris omnino eſt exiſtimanda, cùm ita contingat, pupillum decedere cum teſtamento, vt per Angel. in d.conſi.148.quem uideas etiam in conſi.125. Et huic ſententiæ magno eſt adiumento, quoniam cùm iſta interpretatio ſit hæredi pariter & filio hono-
16 ratior, non eſt facilè credendum, patrem teſtatorem aliter diſponere uoluiſſe, cùm magis † filium quàm ſe ipſum diligere cenſeatur.glo.in l.iſti quidem.ff.quod met.cau.facit.l. nec in ea.ff. de adulter.hoc enim modo filius honorabilior eſt, & per fideicommiſſum grauaretur, cùm ſit grauamen.l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff.de uulga. & pup. Et de hoc Bar. documento uide Alex.in conſ.213.in conſi.305.& in conſi.329.in lib.primi & ſecundi uol. in conſi.12.in 3.uolu.& omninò in conſ.51.in 7.volu.& ea, quæ prædixi de uerbo communi, procedere ſaltem quando adeſt clauſula codicillaris, tradit, ibi Soc.& Io.Bap.Caccialupus in repet.d.l.precibus.C. de impuber. Et circa præcedentia, vide Ana.in conſi.79. Card.in conſi.7. in conſi.16.in conſi.84.&
17 in conſi.95. Quid ſi ſubſtitutio † facta eſt per uerbum, tranſeant? vide Soc.in conſi.61. in 3.uolu. Quid ſi ſubſtitutio facta eſt per illa uerba, vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum? Soc.in conſi.20.ait, in optione ſubſtituti eſſe, ex quo capite uelit ſuccedere. Dicit tamen Soci. in conſ.250.in 1.vol.verba hæc ex capite notariorum apponi conſueuiſſe, & ex conſuetudine.
18 Et dum Bar.proſequendo declarationem huius quęſtionis, ait, quãdo compendioſa † eſt facta ſine temporis diſtinctione, & tunc ſecundum Azo.eſſe omni tempore fideicommiſſariam. Iſtã opinionem tenuit Oldr.in conſ.98. Factum tale. vbi ait, in caſu iſto duas quartas detrahi poſ-
* ſe. & Angel.in conſ.83.Bal.in conſi.53.In conſulendo, ubi ait iſtam eſſe * communem ſententiam. Poſteà Barto.refert aliam opin. glo. inſt. eod. quæ contrarium ſenſit. & iſtam opin.glo.

ſequitur Paul. de Caſtr. in conſi. 246. quod dicta ſubſtitutio, col. 1. & in conſi. 253. Viſis omnibus, col. 3. & in conſi. 90. Super quæſt. colu. 1. & in conſi. 339. Primum dubium. Alex. in conſi. 12. & in conſi. 17. in 3. uol. & hanc communem eſſe opinionem ait Flor. in conſi. 39. Quidam patruus. & pro ea urget tex. in c. ſi pater. de teſtam. in 6. in ratione. Et dum Bar. ſubiungit argumenta, vt ſit omni tempore fideicommiſſaria: Adde ad hanc opin. accedere Bald. in l. ex tribus. C. de inoffi. teſta. & in l. ſicut in annos. ff. quib. mod. uſufru. amit. & in l. Pomponius lib. 26. ff. de neg. geſt. Ang. in conſi. 125. Hoc eſt teſtamentum pueri.

19 Bart. in ead. l. colu. 9. verſ. item quid ſi teſtator dixit, tradit de uerbo, † accipiat, de quo dixi in præcedentibus lucubrationibus. & dum ait illud non uenire libere, quod propria authoritate capi non poteſt: Tu ultra moder. hic de hac uoce, liberè, vide Barb. in conſi. 31. col. 7. in 1. uol. & Dec. in c. ſi pro debilitate, de offi. deleg. & Alex. in cõſ. 154. in lib. primi & ſecundi uol. Et de uoce, pleno iure, vide Feli. in c. auditis, col. 3. & ſeq. de præſcrip. Alex. in conſi. 56. in 3. uol. Aret. in conſ. 156. col. 6. Feli. in c. conquæſtus, de for. comp. & Capr. in conſi. 36. & in conſi. 78. in fi. vbi ponit etiam de uoce, omnia. Et quid ſignificet uox, integraliter, uel ſine aliqua diminutione, vide Feli. in d. c. auditis, col. 4. & Iaſ. in l. precibus. col. 15. C. de impub. Et de uoce totum, uide Ang. in d. conſ. 125. col. fi. & Rom. in conſ. 239.

20 Bar. in ead. col. ſubdit, quid ſi teſtator † dixit, quandocunque filius meus deceſſerit, uolo hæreditatem meam totam & integram ad talem peruenire, de quorum uerborum ſignificatione paulò ante diximus. Ex hoc Bar. documento dixit Ang. conſtare per hæc uerba, omnia bona, & alia importantia integram reſtitutionem, intelligi prohibitam eſſe trebellianicam. & idem conſuluit Alex. in conſi. 138. in 5. vol. Aret. uerò in conſ. 12. inquit Bartolum ſentire oppoſitũ: quia Bar. ſecundum eum uoluit ex his uerbis ſubſtitutionem factam per uerbum cõe trahi debere ad directam, ad hoc, vt trebellianica detrahi non poſsit, alioqui ſentiens ſi eſſet obliqua: quia non obſtantibus iſtis uerbis trebellianica detraheretur, aliter uerò dicit Aret. argumentũ Bar. non concluderet. Tamen iſta collectio Aret. neceſſariò ex dictis Bar. non infertur. Primò enim potuit Bar. ſentire illam opin. de qua in l. iubemus. C. ad Trebell. ſcilicèt in filijs primi gradus trebellianicam prohiberi non poſſe. & ideo vult eam eſſe directam, ne alioqui & legitima & trebellianica detrahatur. prætereà potuit etiam ſentire, quãuis trebellianica prohiberi poſſet, tamen legitimam detrahi poſſe. Et dum Bar. poſteà ſubiungit, quãdo teſtator aliqnid ex his uerbis prædictis non appoſuit in ſubſtitutione, ſed loquutus fuit ſimpliciter. quid ſit dicendũ? & diſtinguit, vt ibi. Iſtam opinionem cum adductis hic per Alex. tenuit Ant. de Butr. in conſi. 52. incip. Dubito. & contra Bar. quando mater eſt in medio, ſenſit Alex. in conſi. 17. in 3. vol.

21 Bar. in ead. l. col. 11. verſ. Item quæro, inquit, ſi ſubſtitutio † fiat cũ temporis diſtinctione, iſto caſu infra tempora pubertatis continet pupillarem. ſed quid ſi dixit, ſubſtituo filio meo impuberi? diſtinguit Bar. ut aliquando iſta uox appoſita ſit cauſa demonſtrationis tantum. Attende

* hanc Bar. deciſionem, à qua * nemo eſt qui diſſentiat. & pro ea bene faciunt trad. per Bal. in d. l. precibus, colu. fin. C. eodem titu. vbi ait, ſi teſtator dixit, ſubſtituo filio meo pupillo, propter hoc non erit ſubſtitutio pupillaris: quia illa uox, pupillo, fuit demonſtratiua, alioqui uerò ſi dictum fuiſſet, ſi pupillus morietur. & quamuis ibi Alexan. & in l. ij. ſuprà eodem tit. Baldum redarguat, tamen pro eo facit Bar. hic. & de hac deciſione uide hic Alex. coln. 48. & in d. l. ij. colu. 13. ſuprà eod. & in l. iam hoc iure, col. 3. ver. item nota. & in l. Gallus. §. quidam, col. 3. ff. de libe. & poſthum. Et aduerte quia hoc Bar. documentum uidetur procedere ſolùm quando teſtator haberet plures filios, quoniam uox, impuberi, eo caſu demonſtratiuè uidetur adiecta, alioqui autem ſi unicum filium haberet: ex quo ſatis demonſtratur, dicendo, filio meo. argumento. l. ſecundæ. ff. de libe. & poſth. tantò magis cùm ibi agatur de odioſis, hic uerò de fauorabilibus. nam in inſtitutionibus & ſubſtitutionibus latiſsima fieri ſolet interpretatio, vt per Mari. Soc. in conſi. 106. nu. 9. vide ad prædicta Alex. in conſ. 1. col. 3. in primo uol.

22 Bar. in ead. col. verſ. quæro utrum, tradit an ſubſtitutio † compendioſa facta per uerbum cõe, contineat vulgatem? vide Alex. in conſ. 305. in 1. dub. in lib. primi & ſecundi uol. & in conſ. 17. in 3. uol.

in 3.uol.& in consi.22.eod.uol.& in consi.24.in 4.uolu.

23 Bar.in ead.col.in fi.& in col.seq.in princip.ait,compendiosam† esse substitutionem,ēt si non fuit apposita uox,quandocunq;,sed alia,quæ sui natura tractum temporis indicet; vt si decesse rit sine liberis. Adde Dec.in consi.205.& in consi.217.vbi ait compendiosam dici eam,in qua est apposita conditio mortis,sine uoce,qñcunq;.& in consi.384.in princ.in consi.572. in consi. 642.& in consi.643.& Soc.in consi.93.col.3.& seq.in 1.uol. & Mari.Soc.iun.in consi.92.nu.1.

24 Bar.immediatè subiungit, quid si testator † dixit, substituo filio meo talem, nullo addito alio uerbo? deciditque hanc non esse compendiosam,sed uulgarem tantum,vel pupillarem, si facta esset impuberi. sed quòd immo contineat fideicommissariam,uide Bal.in l.humanitatis, in ult. sol.C.eo.tit.Tene tu opinionem Imol.in c.Raynutius,de testa.vbi agitur de pupillari. & Paul. de Castr.in l.fi.C.de hære.inst.Alex.in l.Gallus.§.1.col.4.& Ias.hic.Et sic collige ut breuiloqua non contineat fideicommissariam,ita nec uulgarē. Item collige in substitutione simpliciter facta impuberi contineri pupillarem. idem tenet Paul.de Castr.in d.l.fin.& in l.precibus.C.eod. tit.& in l.iam hoc iure,in princ.& ad prædicta uide Alex.in consi.22.col.3.in 3.uol.& in consi. 13.col.5.nu.28.in 4.uol.

Bar.in ead.l.col.12.vers.quæro ulterius quid si substitutio compendiosa, inquit, substitutio-
25 nem † compendiosam per uerbum cōe factam in certa re, ad institutionem trahi non posse: quia uerbum cōe adiectum certæ rei nunquam trahitur ad institutionē. vide Alex.de ista quæstione Bar.in consi.12.in 3.uol.& in consi.45.col.4.nu.7. in 1.uol. & in l.nam quod.§.non oēs. in 4.notab.ff.ad trebell.& in consi.200. Viso & considerato, in lib.primi & secundi uol.Roma. in consi.58.& in consi.134.col.2.in 2.dub.& in consi.200.Capr.in consi.69.col.pen.& in consi. 77.& seq.Aret.in consi.155.col.7.& seq.& Ias.in l.quoties.C.de hæred.insti.& Crauet. omninò in consi.210.Limita tamen hanc conclusionem non procedere, quando adiecta esset clausula,vulgariter,pupillariter,& per fideicommissum.Corn.in consi.35.in 2.uol.

Bar.in ead.col.ver.quæro ulterius,agit de illa quæstione memorabili,de qua docto.acerrimè
26 disputarunt,nunquid ubi testator † digreditur ad uberiores gradus grauando filios positos in conditione,eos uocasse præsumatur.id quod uoluit Bar.hic,quem sequitur Soc.in l.cùm filiofamiliàs.ff.de leg.1.vbi multa dicit ad fauorem huius conclusionis,& in l.cùm auus.ff. de condi. & demonst.& Dec.in l.j.nu.15.C.de pact.ubi ait opin.Bar. ex multis esse sequendam, quæ ibi attulit.ad eam accedit ēt Curt.in consi.51.& lo.Crot.qui illam defendit in repet.c.Raynutius, * de testa.sed contra Bar. est * cōis opinio, contra quam pluries consuluit Alex.& Curt.in consi. 42.& in consi.45.cui se totū Collegium Papiense subscripsit,refertq; pro eius consilio ita fuisse iudicatum Romę in Rota.& hanc esse crebriorem sñiam testatur Ias.in consi.35.in 3.uol.vbi latissimè hoc ostendit.idem confirmat Alex.& Ias.hic,& Socin.in consi.104.in 3.uol.& Dec.in consi.291.in fi.& de hac re uide eundem in consi.63.218.242.287.291.511.513. & in consi. 585.Alex.in consi.105.in 1.uol.in consi.11.& in consi.22.in 3.uol: & in consi.64. in 5.uolu.& omnino in consi.329.in lib.primi & secundi uol.& Soc.in consi.218.in 1.uol. & Cuma.in cōs. 28.col.2.& communem esse contra Bar.ait etiam Dec.in consi.422.& Mari.Soc.iuni.in consi. 112.nu.24. Ex ista communi opinione ad pulchram quæstionem fieri potest illatio, testator

27 instituit † filium,& si sine filijs decesserit,substituit Titium; subiungens hæc uerba, & hoc locum habeat in descendentibus descendentium, quos omnes substituit uulgariter,pupillariter, & per fideicommissum, atque ita impersonaliter vr iniunctum esse onus fideicommissi, an ex his uerbis uideatur omnibus descendentibus iniunctum esse fideicommissum,& omnes consequenter sint uocati? cum grauari non potuissent nisi essent uocati.l. ab eo.C.de fideicommiss. Respondeo,aduertendum esse diligenter in substitutione actiua,hoc est, in qua isti descenden tes uocantur eueniente casu,quòd hæres institutus sine filijs moriatur,eos esse uocatos ad substitutionem illius,alioqui uerò in substitutione passiua,quoniam duntaxàt positi sunt in conditione,ex quo enim hi priuatiuè tm̄ memoranē,neq; uocati neq; grauati esse pręsumuntur.Quapropter conijciendū est, testatorē uoluisse loqui de solis descendentib. uocatis ad successionē

filij decedentis sine filijs, non aūt de descendentibus ipsius filij, & generaliter de quibuscunq; ut in simili casu docuit Bart. in l. qui duos. ff. de uulg. & pupi. Paul. de Castr. in l. ex tribus. C. de inoffi. testa. Alex. in terminis in consi. 59. in 3. vol. Soc. in consi. 104. in 3. vol. Dec. in cons. 218. 283. & 291. & ad rem optimè faciunt trad. per Curt. in consi. 45. colu. pen. Prætereà ubicun-
28 que onus fideicommissi † simpliciter iniungitur, ut hic, ubi descendentes omnes substituit, neque apparet an unus magis, quàm alius sit uocatus, semper illis tantummodo, qui expressè uocati fuerunt, grauamen censetur iniunctum. Imol. in hac. l. colu. antepen. Alex. in consi. 105. col. pen. in 1. vol. in consi. 22. col. fi. in 3. vol. & in consi. 15. in 4. volu. & Dec. in consi. 422. sed descendentes solùm, qui in substitutione actiua memorantur, uocati fuerunt, igitur illi soli censentur grauati eueniente casu substitutionis, scilicèt ut filius institutus sine filijs moriatur, descēdentes uerò ex filio instituto solùm positi sunt in conditione. Et esto quòd dubium esset, an
29 etiam descendentes ipsius filij grauati esse intelligantur, in dubio dico ad fauorem † hæredis contra fideicommissarium ferendam esse sententiam, ut not. ait Soc. in consi. 238. colum. pen. in 1. volum. & si hæc interpretatio locum habet, ubi testator potest grauare & non, multò magis debet in casu proposito militare, in quo etiam si uoluisset, tamen illos, qui secundum communem sententiam uocati non sunt, grauari non potuissent, nisi eos expressè uocasset, ut prædictum est. Et quia de substitutione impersonali facta est mentio, uidendum est, utrum quando est huiusmodi, ut instituo filium, & si filius sine filijs decesserit, substituo Caium, censeatur grauatus institutus uel alij? Soc. in consi. 140. in 1. volum. tenet institutum esse grauatum, cui repugnare uidentur trad. per Ias. in l. cohæredi. §. cùm filiæ, infrà eod. ubi ait, uenientes ab intestato censeri grauatos. idem ait Alex. in consi. 12. col. pen. in 3. vol. & de hac re uide Mari. Soc. iuni. in cons. 131. col. pe.

Bar. in ead. l. col. antepe. uersi. quartò principaliter, quærit, quia suprà dictum est de uerbis di-
30 rectis, communibus, & obliquis, quid sit si in substitutione † duo ex istis uerbis apponuntur? vide Alex. in consi. 40. in 1. dub. in 3. uol. quod consilium puto esse repetitum in consi. 224. in libro primi & secundi vol. & in l. recusare. §. Titius. ff. ad Trebell. Oldrad. in consi. 125. Abb. in consi. 132. in 2. vol. Fulg. in consi. 43. col. 2. & seq. & omnino Soc. in cons. 144. in 1. vol. ubi ait eo casu in optione substituti esse, ex qua substitutione malit succedere. vide etiam in simili casu Corn. in cons. 162. in 4. uol. Et dum subiungit Bart. quæstionem, quam ait esse terribilem: Quid sit, quando hæc uerba directa & communia in personis diuersorum apponerentur? attende Bartolum hic uelle ex glo. quam citat in l. his uerbis. ff. de hæred. instit. uerbum, relinquo, esse commune. sed Ang. in consi. 149. tenet illud esse obliquum. & de hoc uerbo uide glo. in §. hæc omnia, in auth. de hæred. & falcid. & quæ ego posui in lucubrationibus in d. l. his uerbis. & ad prædictam quæst. vide Alex. in cons. 12. col. 1. & pen. 3. uol.
31 Bar. in eadem l. col. pen. uers. & primò uideamus regulas, inquit, uerbum † directum esse illud, quod sui natura importat, vt ille, cui relinquitur, sua manu accipiat. Adde tu, uerbum, accipiat, & capiat, esse uerba directa, non tamen directa ciuilia, secundum Bar. suprà in 3. col. uers. quædam etiam, & ibi in 4. col. dicit uerba directa, quæ non sunt ciuilia, non habere certam significationem, sed ex futuro euentu indicare directam uel fideicommissariam, quamuis malè
32 dicat Bar. vt ibi per doctores. Et ex dictis Bar. collige, uerbum, hæres esto, † & uerbum, instituo, esse uerba directa & ciuilia, vt suprà docuit; uerbum uerò substituo, & relinquo, esse communia. Sed Ant. de Butr. in cons. 76. incip. Viso puncto & quæsito, in fi. tenet, uerbū substituo, ex propria significatione substitutionem non continere. id quod uerum non est: quia in contrarium est tex. in l. mulier. §. fi. vbi not. Bal. in l. j. in princip. suprà eod tit. vbi Angel. Imol. & recentiores. & est bonus tex. in l. si quis mihi bona. §. fi. uers. idemque. & ibi Bal. ff. de acquir. hære. & vide glo. in l. Gallus, in uoce, necesse est. ff. de libe. & posth. vbi Bal. & Imol. & in l. qui liberis, suprà eod. Et de hoc uerbo, substituo, vide Oldr. in consi. 107. col. 2. in princip. & in cons. 125. Alex. in cons. 65. Circa præmissum, in 4. uol. Panor. in cons. 32. in 2. vol. vbi ponit etiam, de uerbo, hæres esto. & Alex. in l. ex facto, in princip. ff. ad Trebell. & in cons. 208. viso testamento, in

lib. primi

lib.primi & secundi uol.& in consi.224.Perspectis his. eod.lib.& in cons.12.in 3.uol.vbi tradit
33 etiam de uerbo,† distribuantur,& de uerbo,dentur,& de uerbo accipiant.& de uerbo substituo,vide Rom.in consi.503.col.1.Bar.in l.hoc iure,suprà eod.& Fulg. in consi.43.vbi loquitur de uerbo,hæredem instituo,& substituo. & Bal.in cons.243.in 2.vol.vbi agit de uerbo,lego,& de uerbo,transeant.vide Soci.in cons.62.in 3.uol.& dum Bar.in hac ead.col.subiungit,uerbũ, hæres esto, esse uerbum directum, attende quia in hac materia illud quod dicitur de hærede, uerificatur etiam in bonorum possessore.ita Bal.in l.fi.col.pen.C.de sacrosf.eccles.posteà tradit Bar.uerba obliqua esse illa,quæ indicãt,ut aliquis capiat de manu alterius.De hac re uide Alex. in cons.5.col.1.in 3.uol.& in d.cons.76.& Aret.in consi.37.col.pen.

34 Bar.in ead.l.& ead.col.uers.modo his regulis præmissis,quærit de uerbo,† perueniat,& tandem concludit esse cõe. ad hoc benefacit tex.in l.hæreditatis.C.de hæred.inst.& hoc idem ait Bal.in l.fi.C.de sacrosf.eccl.Ang.in l.precibus.C.de impuber. col.fi.& idem est in uerbo, deueniat,vt est tex.in l.pen.ff.de solut.& in l.ij.vbi Ang.C.de bon.quæ liber. & in cons.13.incip. Iacobus habens unicum filium.& uerbum,perueniat esse cõe, tenuit etiã Bar.in l.Lucius.in 2.q. princ.infrà eod.tit.Bal.in l.iam hoc iure,vers.secundò,suprà eo.& in c.si pater,col.15.de testa. Alex.in l.hæredes mei.§.cùm ita.ff.ad Trebell.& in cons.199.Perspectis.colu.2.in lib.primi & secundi vol.& in cons.305.Circa primum dubium,col.pe.eod.lib.& in cons.36.in 3.uol.Capr. in consi.75.col.7.vbi tangit etiam de uerbo,habeatur. & in cõsi.50.in fi.Abb.in consi.32.col. 1.in 2.uolu.& Ias.in l.qui se patris,colu.13.C.und.liber.Limita prædictam conclusionem non procedere, ubi adiecta essent uerba illa, eo ipso perueniant; quia tunc uerbum, perueniat, substitutionem directam significat: ita Bal.in l.fi.col.pen.C.de sacrosf.eccl.& in c. eum qui, de præben.in 6.& in c.1.de sepultur.eod.lib.ad rem facit gl.in c.quàm sit,in uerbo,euacuetur,de elect.eod.lib.& gl.in clem.1.in uoce eo ipso,de uit.& honest.cleric.& ea quæ tradit Io.And. in c.quia sæpe,in nouella,de præben.in 6.Item limita non procedere quando adderentur uerba hæc,pleno iure. ita Bal.in auth.hæc usus præstatio. per illum tex.in uoce, pleno iure. C.de sacrosf.eccl.& Aret.in cons.125.Hoc est testamentum Petri. & in l.Iulianus.ff.de rei uend.& hic & in l.si post missionem, in uoce, plena legata.ff.ad leg.Falcid.& in l.diuortio, in princ. iuncta gl.in uoce,plenè.ff.de negoc.gest.Item limita si addatur uox,liberè.ita Bart.suprà in 3. quæst. princip.uers.Item quid si testator dixerit liberè, ubi eius dicta pro istis tribus limitationibus multùm faciunt.

35 Bar.in ead.l.col.fi. uers. quintò dubitatur, tradit de uerbo, † succedere,& concludit esse cõmune.vide Capr.in cons.69.col.5.& in cons.97.& in cons.16.vbi agit etiã de uerbo,relinquo. Bal.in consi.32.in 2.uol.Alex.in l.restituta.§.fi.ff.ad Trebell.& Roma.in consi.185.Subiungit postea Bar.de uerbo,deuoluatur.De hoc uerbo,deuoluatur,& ad cognoscendum quæ sint uerba directa & communia,& obliqua,vide Feli.in c.in præsentia, col.1.de probat.Alex.in consi. 12.in 3.uol.vbi ponit etiam de uerbo,relinquo. Et dum postremò quærit Bar.de uerbo, moriatur, vide Bar.in l.si arrogator,col.pe.ff.de adopt.& hic afferuntur rationes per doct.& per Ias.Et illa uidetur esse ratio, quoniam intelligitur directum ad utilitatem huiusmodi substituti in totum.id quod dici non posset, si esset obliqui; vt in simili paulo anteà. vbi & si uerbum sit obliquum,tamen secus est,ubi apparet per alia uerba, ut ibi.

Summarium in l.si quis eum.§.si cum suo.ff.de uulg.& pup.

1 *An per ista uerba, si filius meus me uiuo morietur, censeatur filius institutus.*

Bar.in l.si quis eum.§.si cum suo.ff.de uulg.& pup.

1 Bar. in d.l.§.si cum suo,quærit an per ista uerba,† si filius meus me uiuo morietur, censeatur filius institutus? ista quæstio est dubitabilis,& eam latè prosequitur Ias.in l.Gallus, in principio,col.6.vers.pro clara,in prima lectura,& in 2.in 5.col.vers.pro clara.ff.de liber.& posth.

Summarium in l.patris,& filij.ff.de uulg.& pup.

1 *Si in eisdem paginis sunt scripta plura testamenta adhibitis ijsdem testibus, utrum ualeant.*

Bar.in l.patris & filij.ff.de uulg.& pup.

1 Bar. in d.l.vers.vltimò quæro, quærit si in eisdem paginis † sunt scripta plura testamenta adhibitis hisdem testibus,utrum ualeant? De hac re uide Angel.Aret.in §.igitur, instit.de pupill.subst.

Summarium in l.si pater.ff.de vulg.& pup.

1 *Hæc uerba, vos inuicem instituo, continere institutionem, & substitutionem.*

Bar.in l.si pater.ff.de uulg.& pup.

1 Bar. in d.l.si pater,inquit, hæc uerba, uos inuicem † instituo, continere institutionem & substitutionem. Idem dic etiam si non esset facta per idem uerbũ,ut pulchre per Aret. in cons. 1.col. uers.secundò probatur.

Summarium in l.lex Cornelia.ff.de uulg. & pup.

1 *Fictio legis Corneliæ sicut testamentum confirmat paternum, ita, & pupillare, si pupillus post mortem testatoris uerè, vel fictè in pupillari ætate decesserit.*

Bar.in l.lex Cornelia.ff.de uulg.& pupill.

1 Bar. in d.l.lex Cornelia,sic ait in summa. Fictio legis † Corneliæ sicut testamentum confirmat paternum,ita & pupillare, si pupillus post mortem testatoris uerè uel fictè in pupillari ætate decesserit. Circa intellectum huius.l.vide Ias.in l.j.col.17.uers.quartò quærit, suprà eod. vbi multa ponit. Posteà ibi quærit Bar. an testamentũ possit sumere uires à tacita uulgari contenta in expressa pupillari,nec requiratur aditio hæreditatis?De ista quæst.vide Ias.in d.l.j.col. 17.post Bar.ibi.& Paul.de Cast.in l.precibus,col.4.uer.sed aduerte ad unum.C.eod.pro cuius opinione ait,se cum collegio Perusino consuluisse. vide etiam Alex.in cons.17.in 3.uolu. & ad quæstionem,quam in hac.l.propè fi.mouet Bart. an mortuo pupillo testatore uiuo,& reliqua, vide Ias.in d.l.j.col.17.vers.quartò quæro.

Summarium in l.quidam testamento.ff.de vulg.& pup.

1 *Si testator dixit, si tales decesserint, uolo mea bona deuenire in aliquem, an uelit uocare substitutum post mortem eorum omnium.*

Bar.in l.quidam testamento.ff.de uulg.& pup.

1 Bar. in d.l.quidam testamento,quærit,si testator† dixit: si tales decesserint, uolo mea bona deuenire in aliquem: an uelit uocare substitutum post mortem eorum omnium? vide Alex. in consi.101.Ponderatis his,col.5.in 4.vol.Abb.in cons.103.in 2.uol.Ant.de But.in cons.32. Barb.in consi.81.in 3.uol.& quia ista est materia.l.hæredes mei.§.cùm ita.ff.ad Trebel.ideo ui de ibi quæ Deo fauente ponam in lucubrationibus.

Summarium in l.in institutione.ff.de uulg.& pup.

1 *Sufficit aliquem semel fuisse hæredem licèt defierit.*

Bar.in l.in institutione.ff.de uulg.& pup.

1 Bar. in d.l.in institutione,ait,sufficere † aliquem semel fuisse hæredem,licèt defierit. vide Alex.in consi.43.in fi.in 3.uol.Ad rem hanc faciunt ea,quæ dici solent,an qualitas requisita durare debeat,an uerò sufficiat adfuisse? De qua re uide Alber.de Ros.in 2.pat.statut.q.108.vbi solenniter hanc materiam uentilauit,& Ias.post alios in l.ex facto, hoc eo.tit.& in l.j.§.veteres. ff.de acquir.poss.vbi tenet sufficere,quamuis non duret.

Summarium in l.si mater.ff.de vulg.& pup.

1 *Mater potest instituere filium in tempus pubertatis, & ei substituere uulgariter.*

Bar.in l.si mater.ff.de uulg.& pup.

1 Bar. in d.l.si mater,inquit,matrem † posse instituere filium in tempus pubertatis,& ei substituere uulgariter. Ad istam.l.vide Alex.in l.si pater,in fi.C.de instit.& subst.

Summarium in d.l.si mater.§.si filius.ff.de uulg.& pup.

1 *Si institutus est hæres, euanescere substitutionem uulgarem primam, & omnem posteriorem.*

Bar.

Bar. in d.l. si mater. §. si filius. ff. de uulg. & pup.

1 BAR. in ead. l. §. si filius, inquit, si institutus † est hæres, euanescere substitutionem uulgarem primam, & omnem posteriorem. vide Alex. in consi. 22. & in consi. 51. col. 4. in 3. uol.

Summarium in l. ex duobus. §. filium. ff. de vulg. & pup.

1 *Si testator dixit, quisquis mihi hæres erit, det illi decē, an per hæc uerba ueniētes ab intestato contineant.*

Bar. in l. ex duobus. §. filium. ff. de vulg. & pupill.

1 BART. in d.l. ex duobus. §. filium, vers. sed ponamus, quærit, si testator † dixerit, quisquis mihi hæres erit, det illi x. an per hæc uerba uenientes ab intestato contineantur? vide Alex. in l. iij. col. 2. ff. de leg. primo.

Summarium in l. vel singulis. ff. de uulg. & pup.

1 *Testator substituendo ultimo morienti, an censeatur eos inuicem substituisse.*

Bar. in l. vel singulis. ff. de vulg. & pup.

1 BAR. in d.l. uel singulis, tradit, nunquid testator † substituendo ultimo morienti censeatur eos inuicem substituisse? ista quæstio est multum uentilata à doct. & in l. Titia. §. Seia. ff. de leg. 2. & in l. hæredes mei. §. cùm ita. ff. ad Trebell. & alibi, maximè à consulentibus, qui uaria & contraria literarum memoriæ prodiderunt. & ibi in locis proprijs dicam aliqua Deo fauente. pro nunc declara in primis quæstionem hanc procedere non posse, nisi quādo substitutio facta esset post mortem plurium uocatorum, alioquī post mortem plurium positorum in conditione: ita Imol. in l. Centurio, supra eod. tit. & in c. Raynutius, de testa. in materia compendiosæ. Alex. in cons. 13. col. 4. in 4. uolu. Soc. in d. §. cùm ita, vbi ponit casum hunc pro indubitabili ex mente omnium, & in cons. 249. in primo uol. & egregiè in cons. 104. in 3. vol. vbi optimè loquitur in
* proposita re. Et ista conclusio confirmatur per illam * communem sententiam, quæ est contra Bar. in d.l. Centurio, vers. quæro ulterius. vbi Bar. quando testator instituit filios, & si filij sine filijs decesserint, vel filij filiorum, substituit Titium, senserat, inter positos in conditione inductū esse fideicommissum, per d. §. Seia. Tamen in contrariam opin. cōiter itum est. vt ibi diximus, & Ias. ibidem refert Alex. quinquies contra Bar. consuluisse. Quando aūt est facta post mortē plurium uocatorum, & in tota re, tunc à multis traditum est, censeri fideicōmissum eis fuisse iniunctum. Tamen Soc. in d. cons. 104. quē uide omnino, inquit contrariam opin. esse ueritate subnixam. Item declara qn̄ substitutio est facta post mortem plurium, ut in dubio ad primum sit referenda, non autem ad ultimum morientem, qui primus censetur grauatus sub duplici conditione. s. si decedat, & sine descendentibus, ubi uerba hoc patiuntur, secundum Alex. in consi. 13. in 5. col. in 3. uol. Quando autem expresse esset facta ultimo morienti, tunc si est facta in tota re, vr̄ dicendum, inter eos, qui expresè uocati sunt, inductum esse fideicommissum, vt in d. §. Seia, & in alijs locis prædictis. & ad prædicta uide Alex. In cons. 105. in 1. vol. & in cons. 208. viso testō, in lib. primi & secundi uol. in cons. 13. in cons. 51. In cons. 52. Perspectis his, colu. 8. & in consi. 101. in 4. vol. vbi not. loquitur Aret. in cons. 1. Abb. oīno in cons. 58. in 2. uol. Anch. in cōs. 377. incip. Quia Vsuberta & Anna sorores. & non prætermittas uidere Io. de Anan. in cons. 22. cum ibi addit per Ludo. Bolog. Soc. in cons. 67. col. 4. & in cons. 249. in 1. uol. Ias. in cōs. 33. in 1. uol. & in cons. 41. eod. uol. vbi uariè loquitur. & in cons. 148. eod. uol. & Mari. Soc. iuni. in cons. 83.

Summarium in l. cum ex filio. ff. de uulg. & pup.

1 *Ubi querela intentari non potest, ibi agi non potest ad supplementum legitimæ.*

Bar. in l. cùm ex filio. ff. de uulg. & pup.

1 BART. in d.l. cùm ex filio, in princip. propè fi. ait, ubi querela † intentari non potest, ibi agi non posse ad supplementum legitimæ. vide Corn. in cons. 107. col. 2. in 2. uol.

Summarium in d.l. cum ex filio. §. filio. ff. de uulg. & pup.

1 *Expressum facit cessare tacitum.*
2 *Filiorum institutio nunquam includit fœminas, quando de illis est facta expressa prouisio à testatore.*
3 *Conditio apposita in præcedenti legato, nunquam censetur in alio repetita, quando in eo fuit facta prouisio specialis.*

Bar.in d.l.cum ex filio.§.filio.ff.de uulg.& pupil.

1 BART. in ead.l.§.filio,inquit,expressum † facere cessare tacitum. vide Paul.de Castr.in l.
testamento.C.de impub.& per istum tex.ait Alex.in consi.2.col.pen.nu.17.vers.pro hoc etiã.
in 3.uol.si aliquid in aliqua dispositione sui natura includebatur, si illud excluditur à disponen-
te,amplius includi non posse. Et ex hoc ad multa inferri potest; vt est quamuis masculinũ con
cipiat fœmininum in aliquo casu, tamen hoc non habet locum quando de fœminis expresè
2 prouisum est.Dec.in l.fœminæ.ff.de reg.iur.nu.99.ideo institutio† filiorum nunquam includit
fœminas,quando de illis est facta expressa prouisio à testatore.Bal.in conf.186.Quia allegatio
nes,in 1.uol.& Ias.in l.siquis id quod,col.3.vers.tertiò limita.ff.de iurisd.omn.iudi.& Maria.So
ci.iuni.in conf.114.nu.19.sic etiam infertur; nam cessat illa pœna, quæ cõiter censetur iniun-
cta,qñ specialis pœna imponitur,vt habetur in l.si ita stipulatio facta fuerit.ff.de uerb.oblig.Et
expressam prouisionem facere cessare tacitam,tradit ẽt Bar.in l.talis scriptura.ff.de leg.1.& est
tex.not.in l.sed etsi per prætorem,ver.deinde adiecit.ff.ex qui.b.cau.maio.Et ex his ẽt infertur,
3 conditionem † appositam in præcedenti legato nunquam censeri in alio repetitam,quando in
eo fuit facta prouisio specialis.Soc.in conf.22.in 3.uol.& Alex.in conf.66.in 3.uol. Item clausu
la generalis non refertur ad id,in quo specialis est facta prouisio. Bal.in l.j.C.de legit.hæred.&
Soci.in conf.43.in 4.uol,& ad hæc optimè facit tex.in l.cohæredi.§.qui patrem,in fi.infrà eod.
tit.& quæ docuit Ang.in conf.7.& Bar.in l.quæritur.§.siquis fundum.ff.de fund.instr.& Areti.
in conf.1.col.1.vbi uolunt,substitutionẽ generalem ad casum specialiter prouisum nõ dilatari.
multa quoq; alia similia possent præcedentibus aggregari, quæ breuitatis causa relinquuntur.

Summarium in l.cohæredi.§.qui diuersas.ff.de uulg.& pup.

1 *Substitutio breuiloqua,uocat prius in institutione coniunctos,& posteà disiunctos.*

Bar.in l.cohæredi.§.qui discretas.ff.de uulg.& pup.

1 BAR. in d.l.cohæredi.§.qui discretas,ait,substitutionem† breuiloquam uocare prius in in-
stitutione coniunctos, & posteà disiunctos.vide Dec.in consi.186.

Summarium in d.l.cohæredi.§.non uideri.ff.de uulg.& pupil.

1 *Substitutus in partem,admittitur in totum, si aliud non reperiatur.*

Bar.in d.l.cohæredi.§.non uideri.ff.de uulg.& pup.

1 BAR. in ead.l.§.non uideri,inquit,substitutum † in partem,admitti in totum,si aliud non re-
periatur.vide Alex.in consi.305.Circa primum,in lib.primi & secundi uol.

Summarium in l.qui duos.ff.de uulg.& pup.

1 *Si duo impuberes decesserunt, substitutus succedit utrique eorum ex pupillari directa.*

Bar.in l.qui duos,ff.de vulg.& pup.

1 BAR. in l.qui duos,sic ait in summa. Si duo impuberes † decesserunt, substitutus succedit
utrique eorum ex pupillari directa. Ad istum tex.vide Roma.in conf.19. Et dum Bar. hic in fi.
distinguit,an uerba oneris iniuncti directa sint in personã, an uerò simpliciter prolata fuerint,
quia censetur onus iniunctum substituto,& reliqua,vt ibi per Bar.vide Alex.in consi.66.Con-
sideratis,col.3.in 1.uol.& pro ista opin.vltra adducta per Alex. in l.cohæredi. §. cùm filiæ.& in
l.Centurio.suprà eod.tit.col.28.& in consi.52.in 3.vol.& in consi.59.eod.uol.Raph.Cuma.in
consi.30.col.2.in fi.Soc.in conf.104.in 3.uolu.Dec.in conf.218.283.& in consi.291.Curt.in
conf.45.col.pen.Ias.in l.precibus,col.14.& seq.C.de impuber.

Summarium in l.ex facto.ff.de uulg.& pup.

1 *Illa uerba, si decesserit sine liberis, debere intelligi, sine liberis superuiuentibus tempore, quo decedit.*
2 *Si statuto cautum est, donationem, nisi pauperi fieri non posse, requiritur ut tempore quo fit donatio, pau*
per sit, neque debet expectari, ut pauper effici possit.

Bar.in l.ex facto.ff.de uulg.& pup.

1 BAR. in d.l.ex facto,col.3.in princip.ait,uerba illa,si decesserit † sine liberis, debere intel-
ligi sine liberis superuiuentibus tempore quo decedit; qm̃ illa uerba,sine liberis, determinant
uerbũ decesserit.vide ad hoc Abb.in conf.1.col.3.in 1.uol.& in consi.107.in vlt.dub.in 2.uol.

Cæpol.

Cæpol.in consi.58. Aret. in consi. 28. col.fi.& in consi.140. Alex. in consi. 162. in libro primi & secundi vol.& in consi.178.col.3.eod.lib.& in consi.43.col.3.in 3. volu. ubi tradit,si tibi aliquid relinquitur, & descendentibus tuis, utrum requiratur omnes hæredes in infinitum esse ex descendentibus, an uerò sufficiat primum esse ex descendentibus, quamuis alij posteà sint
2 extranei? uide etiam Anch.in consi.25.in fi.ubi ait,si statuto† cautum est donationem nisi pauperi fieri non posse, requiri ut tempore, quo fit donatio, pauper sit, neque debere expectari ut pauper effici possit. vide eundem Anch.in consi. 300.& Paul.de Cast.in consi.329.colu.3. quæris posteà Bar.in ead.l.col.6.uersi.quæro quid si furiosus.si furiosus uel alij similes instituti sint in minori parte quàm sit legitima, an possit fieri substitutio, ut ibi per Bar. uide Alex. in l. humanitatis,col.2.uersi.quid autem.C.de impub.& dum Bar.in col.pe.inquit, si filius furiosus fecit testamentum ante furorem,eo effecto furioso non posse illi substitui à patre uel à matre. Dicas huic decisioni obstare textum in §.qua ratione,inst.de pupil.ibi,substitutionē infirmari.

Summarium in l.ex pupillari.ff.de uulg.& pup.

1 *Principale per accessorium non confirmatur.*
2 *Si Papa scribens ordinario,& dicens authoritate nostra cognoscas, intelligitur eum facere delegatum.*
3 *Iuramentum appositum pro confirmatione alicuius actus non ampliat illum.*

Bar.in l.ex pupillari.ff.de uulg.& pupill.

1 BART. in d.l.ex pupillari,sic ait in summa,Principale † per accessorium non confirmatur. Adde huic sententiæ,clausulas positas in executiuis nunquam ampliare,ut est tex.in clem. 1.in fi.de præben.ubi doct.Et de hac re uide Rom.in consi.498. In casu in quo quæritur, in fi. Bal. in l.eam quam.C. de fideicomm. Ant. de Butr. in consi.29. Visis puncto & quæsitis.Imol.in l. qui Romæ.§. duo fratres, col.8.ff.de uerb.obligat.Calder. in tit. de hæred.inst. consi. 17.& in tit.de precibus.consi.26.Paul.de Cast.in consi.336.not.in princ.Abb.in c.cùm uestris,col.pe.
2 de concess.præben.Ad rem facit,nam & si Papa † scribens ordinario,& dicens,authoritate nostra cognoscas; intelligatur eum facere delegatum. c.cùm aliquibus, de rescri.in 6. c. licet in corrigendis,de offic.ordin. tradunt Bar. & alij. in l.more, colu. 3. ff. de iurisd.omni.iudic.& est tex.ubi Ant.de Butr.& alij in c.cùm uenissent.de testi.hoc tamen non procederet quando huiusmodi uerba in confirmatione dispositionis alicuius ponerentur,& diceretur authoritate nostra cognoscas. ita Imol.& Card.in c.quoniam Abbas,de offic.deleg.& Alex.in d.l.more, col.
3 6.in fi.Sic etiam iuramentum† appositum pro confirmatione alicuius actus,non ampliat illum imòo ad plus non porrigitur iuram, quàm extendatur ille actus, super quo interpositum est. Dec.in consi.366.Soc.in consi.40.& in consi.65.col.6.& seq.& in consi.66.col.4.& seq.in 1. vol.de qua re uideas etiam Curt.in consi.43.& in consi.65.& Mari.Soc.iuni.in consi.144.

Summarium in l.Lucius.ff.de uulg.& pup.

1 *Tacita pupillaris non excludit matrem.*
2 *Substitutio,quæ fit à milite,ea continet duas pupillares tantum.*
3 *Substitutio,quæ fit per illa uerba,uos inuicem substituo, continet substitutiones expressas generaliter.*
4 *Vbi facta fuit inæqualitas ab initio, sed postea superuenit æqualitas nunquid pupillaris contineatur.*
5 *Propter æqualitatem seruandam, uulgaris non habet locum in instituto.*
6 *Inæqualitas portionis,non impedit substitutiones pupillares contentas in breuiloqua.*
7 *Breuiloqua facta per hæc uerba,uos inuicem substituo,an contineat fideicommissariam.*
8 *Breuiloqua,an trahatur ad fideicommissariam,quando facta est inter liberos.*

Bar.in l.Lucius.ff.de uulg.& pupill.

1 BART. in d.l.Lucius,in 2.oppo.obijcit,dicens,tacitam † pupillarem non excludere matrē. & soluit,ut ibi uidere est apud eum. Tu aduerte ad unum,quod omnes præsupponunt,& uidetur innuere iste tex.in fi.scilicèt,non solùm à tacita pupillari matrem excludi,sed etiam si pupillaris facta non fuisset,matem excludi uult in totum,ut in l.j.ff.de iur.& fact.ignor.aut pro parte,ut in auth.defuncto,C.ad Trebell.
2 Bar.in ead.l.col.2. dum agit de substitutione, † quæ fit à milite, inquit, eam continere duas

pupillares tantùm,ut quando fieret duobus impuberibus exhæredatis. Tu dicas idem si fieret in persona unius exhrdati,& alterius instituti.nam in casu istò nec uulgaris intuitu instituti côn tineretur propter æqualitatem inter eos seruandam, cùm in persona exhæredati hmôi substitu tio locum habere non possit; ut ait Bar.infrà in hac ead.l.col.4.uersi.sed pone. ad quod optimè faciunt quæ posui in lucubrat.in l.Lucius.2.ff.de hæred.inst.dum ibi agitur,positos in conditione uocatos esse existimari, quando ab intestato succedere non possunt. ubi teneo idem esse,etiam si unus ex duobus posset succedere,& alter non.idque propter seruandã æqualitatẽ.

3 Bar.in ead.l.col.3.in 2.quæst.ait,substitutionem,† quæ fit per illa uerba: vos inuicem substituo,continere substitutiones expressas generaliter. Attende tu quoniam & si dicantur expressæ generaliter,tamen uulgaris hoc modo expressa non tolleret suitatem, alioqui si est specialiter expressa,ut per Ias.hic in 1.col.uersi.secundò pondera.

4. Bar.in ead.l.col.4.dum agit, ubi facta fuit inæqualitas † ab initio,sed posteà superuenit æqualitas,nunquid pupillaris contineatur? decidit eam non contineri, dicens non obstare.l. secundam suprà eod. quia ibi testator substituit pupillariter expresè, proinde constat ab initio de uoluntate testatoris. sed ista solutio non uidetur bona, quia & in l.pe.ff.de reg.iur.& in l.j.§.si filius.ff.de leg.3.erat uoluntas ab initio. ideo solue melius,ut per Bar.in d.l.ij.

Bar.in ead.l.& col.uersi.sed pone,tradit decisionem memorabilem,scilicèt, ut propter æqua-

5 litatem † seruandam,uulgaris non habet locum in instituto: quia in exhæredato locum habere non potest, ne una & eadem pupillaris utrique facta difformiter accipiatur. ad quod vide omninò quæ posui in l.Lucius.2.ff.de hæred.inst.in lucubr.secunda,cuius mentionem feci suprà in hac ead.l.in 2.lucubr.quam uideas. prætereà attende, quoniam ista quæstio Bartoli uidetur esse sine effectu, & locum habere non posse: nam aut institutus adibit hæreditatem, & eo casu cessat uulgaris.l.post aditam,aut non adibit,& eo casu corruet testamentum nullo instituto hærede,cum hic de cohærede nulla fiat mentio.

6 Bar.in ead.l.col.pen. uersi. quæro utrum inæqualitas † decidit inæqualitatem portionis non impedire substitutiones pupillares contentas in breuiloqua. Hoc idem sequitur Ias. hic. & in l.ij.C.de impub.Sed obstat,quia inæqualitas personarum impedit,igitur & rerum,cùm de uno ad aliud ualidum sit argumentum,iuribus uulg.

7 Bar.in ead.l.col.fi.disputat, utrum breuiloqua † facta per hæc uerba, uos inuicem substituo; contineat fideicommissariam? & cum Dyn.tenet eam non contineri. vide Capra. in consi.7. col.7.& in consi.73.col.3.& seq.Alex.in consi.22.col.2.in 3.vol.in conf.178.Attentis uerbis. in 5.vol. & in l. Gallus.§. quidam rectè. suprà de lib.& posth. Dec.in consi.86.& in consi.186. Limita istam conclusionem multis modis ut per doct.in l.in testamento.C.de testa.milit. & ultra alios Aret.in consi.39.Sequendo ordinem quæsitorum, limitat hoc non procedere quando huic breuiloquæ adiecta esset prohibitio alienationis ne bona exeant de familia: quoniam

8 tunc in ea etiam fideicommissaria contineretur. An autem breuiloqua † trahatur ad fideicommissarium quando facta est inter liberos? vide Socin.in consi.6.in 3.volu.& ad declarationem prædictorum uide Dec.in conf.304.Et dum hoc in loco Bartolus in seq.quæst.ait,coniunctionem legis æquiparari coniunctioni hominis: & arguit ut hic per eum. uide Cor. in consi.16. & Alex.in conf.172.Viso testamento,col.2.in libro primi & secundi vol.& ad ea,quæ dicit hic Bar.paulò post in uersi.alij in d.l.iam hoc iure,uide Soc.in cõf.249.col.13.vers.tertiò,& in cõsi. 18.uersi.circa primum,in 1.vol.

Summarium in l.paterfam.ff.de nulg.& pupill.

1 *Pupillaris expressa,etiam quæ non continet uulgarem tacitam,trahitur ad bona patris,& filij.*

Bar.in l. paterfamiliàs.ff.de uulg.& pupill.

1 BART. in d.l.paterfamiliàs,sic ait in summa. Pupillaris † expressa,etiam quæ non continet uulgarem tacitam,trahitur ad bona patris & filij. Vel sic: Hæc conditio,si mihi hæres erit, uidetur existere,si aliquis est hæres hæredis ex dispositione defuncti. vide Barb.in consi.35.col. 3.in 1.vol.Alex.in consi.278. Viso testamento, in libro primi & secundi volu. & in l. precibus, col.fi.

col.fi.C.eod.& Aret.in consi.43.& dum agit hic Bar.de hærede hæredis, ut hæres defuncti intelligatur: Adde hoc esse uerum etiam si is esset successor uniuersalis huius hæredis alio titulo quàm hæreditario; ita Rom.in sing.683.incip.Hæres hæredis. ad quem nonnulli hic accesserunt. & uide ibi addit.per Castill.& ad prædicta faciunt trad.per Aret.in consi.137.

Summarium in l. qui habebat. ff. de uulg. & pup.

1 *Spes substitutionis pupillaris non transit ad hæredem pupillariter substitutum.*

Bar.in l.qui habebat.ff.de uulg.& pupill.

1 BART. in d.l.qui habebat,sic ait: Spes † substitutionis pupillaris non transit ad hæredem pupillariter substitutum. oppo.Bar.quod immo spes transeat. vide Aret.in l.qui liberos,colu. 3.suprà eod.tit.

Summarium in l. si testamento. ff. de cond. instit.

1 *Conditio, si meus erit, uerificatur in proprietate tantũ totius uel partis, nisi contraria uoluntas appareat.*

Bar.in l.si testamento.ff.de condit.instit.

1 BART. in d.l.si testamento,dicit,conditionem, † si meus erit, uerificari in proprietate tantum totius, uel partis, nisi contraria uoluntas appareat. iste tex.uult, seruum pro parte admitti in totum, & hic non intelligitur hoc modo, quatenus erit meus, eatenus erit hæres,ut per Ias.in l.Stichum qui meus,col.pe.uer.circa gl.ff.de leg.1. id quod est contra hoc Bartoli documentum.Et dum agit Bar.an quod commune est,dicatur esse meum? uide ea quæ alibi dixi de hac re. vide Mari.Soc.iuni.in consi.98.nu.33.

Summarium in l. si hæredi plures. ff. de cond. inst.

1 *Ad ueritatem copulatiuæ requiri utranque partem esse ueram.*

Bar.in l.si hæredi plures.ff.de condit.inst.

1 BART. in d.l.si hæredi,inquit,ad ueritatem † copulatiuæ requiri utranque partem esse ueram. uide Dec.in consi.89.Rom.in consi.104.& in consi.166.col.2.& in consi.131. Corn.in consi.247.col.2.in 2.vol.Et de hac materia uide Feli.in c.2.col.10.& seq.de rescrip.Bar.in l.si is qui ducenta.§.utrum,col.2.ff.de reb.dub. Limita istam conclusionem habere locum duntaxàt in conditionibus extrinsecis,alioqui uerò in intrinsecis,secundum Alexan.in consi.93.in 3. vol.& dum Bar.hic distinguit,aut duæ orationes ponuntur copulatiuè non principaliter,sed respectiuè ad aliud,& tunc requiritur concursus utriusque, Aut quælibet ponitur principaliter, & tunc secus: & remittit se Bar.ad ea quæ dixit in d.§.vtrum. vide Ias.in l.scire debemus. ff.de uerb.oblig.& quæ pono in lucubr.in d.§.utrum.

Summarium in l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti.

1 *Quomodo probentur præsumptiones falsitatis, & doli ex clausula insolita.*

2 *Statuta quæ generaliter aliquid mandant nunquam porriguntur ad illicita.*

Bar.in l.si quis sub conditione.ff.de cond.inst.

BART. in d.l.si quis sub conditione, tradit de mala fide, quæ hic præsumitur. solent hæc
1 afferri ad probãdam præsumptionem † falsitatis & doli ex clausula insolita.uide latißimè Curt. in consi.74.col.pen.& fi.& in consi.66.col.16.Dec.in consi.299. Soc. in consi.143.col.fi.in 1. vol.ubi ait,cautelam superabundantem indicare falsitatem. & in consi.22. in 4.volu. per istam gl.hic,ait,ex cautelarum multitudine fraudem conijci posse. & idem Soc. inquit in consi.262. col.2.in 1.vol.clausulam insolitam præbere simulationis argumentum. de qua re uide plenè apud Cæpoll.in tract.de simul.contract.Barb.in consi.70.col.5.in 3.vol.Feli.in c.2.uers.stylus curiæ,de rescrip.non tamen propter huiusmodi coniecturam corruit instrumentum uel contractus,ut per Cæpoll.in d.tract.in 8.præsumptione. Hinc dixit Bal.eum,qui carpit iter per loca non consueta, præsumi facere in fraudem uectigalium. & alia multa similia attulit in l.iij.C. de naut.fœnor.

Bar.

2 Bar.in ead.l.infert ad statuta, † quæ generaliter habentur, quando aliquid mandatur, hoc nõ porrigi ad illicita. uide Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ, colu.23. de const. Cæpol.in consi.15. Barb.in consi.7.col.1.& in consi.12.col.19.& seq.in 1.vol.& in consi.54.col.3.eod.volu. & in multis alijs consilijs suis, quæ causa breuitatis non referuntur. Ant.de Butr.in consi.19.colu.4. & in consi.36.col.1.in consi.41.67.& in consi.74.Rom.in consi.92.102.118.in fi.119. colu. 2.209.& in consi.299.col.2.Imol.in consi.82.Card.in consi.33.in fi.& in consi.44.in fin. & in consi.66.& 144.Ana.in consi.29.col.2.Barb.in d.c.ecclesia.sanctæ Mariæ, col.3.& seq.& in c.cæterùm, col.4.de iudic.Bal.in consi.5.in 4.vol.Aret.in consi.164.col.1.Alex.in consi.179.Viso & opportunè, col.pen.in libro primi & secundi vol.ubi citat hoc Bartoli documentum. & in consi.123.in fi.in 3.vol.Curt.in consi.68.col.pe.Soc.in consi.266.col.19.in 1.volu. & Dec. in consi.124.col.3.ubi ait, statutum generaliter prohibens alienationem bonorum, non trahi ad bona ecclesiæ. & dum Bar.hic.in fi.ait, si statuto cautum est, quandocunque declinantem iurisdictionem potestatis offendi posse, hoc non debere intelligi de clerico declinante iurisdictionem illius. vide Bal.in l.fi.§.in computatione, in fin.C.de iur. delib. & Anto. de Butr.in c.quod clerici, de for.comp.

Summarium in l.quæ sub conditione.§.de hoc iure.ff.de condit.instit.

1 *An ubi contractus, sententia, vel testamentum est nullum, possit peti à iudice principaliter ut nullum declaretur.*

Bar.in l.quæ sub conditione.§.de hoc iure.ff.de cond.inst.

1 Bart. in d.l.quæ sub conditione.§. de hoc iure, tradit an ubi contractus, † sententia, uel testamentum est nullum, posit peti à iudice principaliter, ut nullum declaretur? & ibi in uersi. Ego dico, ait, quandoque contractus est nullus ex partium conuentione, siue ipso iure irritus est & inanis, & tunc potest pronunciari nullus, & reliqua, ut per eum habetur. vide Rom.in cõs. 90.& aliquid per Barb.in c.si quis presbyterorum, col.pen.de reb.eccl.non alien.

Summarium in l.institutio talis.ff.de cond.inst.

1 *Una scriptura continet id, quod in alia continetur, ad quam refertur.*

Bar.in l.institutio talis.ff.de cond.inst.

1 Bart. in d.l.institutio, inquit, unam scripturam † continere id, quod in alia continetur, ad quam refertur. vide Rom.in consi.80.Dec.in consi.47.& in consi.64.& in consi.278.in fi.

Summarium in l.cum seruus.ff.de condi.instit.

1 *Conditio adiecta in institutione uidetur repetita in legato.*

Bar.in l.cùm seruus.ff.de cond.inst.

1 Bart. in d.l.cùm seruus, sic ait in summa. Conditio † adiecta in institutione, uidetur repetita in legato. Limita not.istam conclusionem non procedere quando in institutione conditio, quæ tacitè inest, exprimeretur; quia nunquam censetur repetita in sequenti oratione. textus est mirabilis in l.si in diem.§.1.ff.de cond.& demonstr.quem citat Aret.in consi.1.referẽs Rayn.& Imol.ita dicere per illum tex.& Roma.in singul.234.& in consi.134. quem refert & sequitur Ias.in l.in illa.ff.de uerb.oblig.

Summarium in l.mulier.§.si quis hæreditarium.ff.de cond.inst.

1 *Si conditio de iure impleri non potest, sufficit si ea de facto impleatur.*

Bar.in l.mulier.§.si quis hæreditarium.ff.de cond.inst.

1 Bart. in d.l.mulier.§.si quis hæreditarium, dicit, si conditio † de iure impleri non potest, sufficere, si ea de facto impleatur. Tu intellige hoc, ut sufficiat implere de facto, quando potest sortiri effectum de iure: ita istam.l.intellexit Alex. in l.ij.§.ex his, col.fi.in fi.ff.de uerb. obli. vide Bal.in c.sciscitatus, col.1.de rescrip.& in l.j.col.antepe.C.de his quæ pœn.nom.Imol. in l. 1.col.pen.suprà eod.tit.

Summarium in l.uter ex fratribus.ff.de cond.inst.

1 *Conditio habetur pro impleta, quando per me non stat.*

Bar.

Bar.in l.uter ex fratribus.ff.de cond.inst.

1 BART. in d.l.uter ex fratribus,uersi.istud quod dicit lex, ait, illud, quòd conditio † habetur pro impleta quando per me non stat,esse uerum nisi uoluntas defuncti repugnaret uoluntati aliorum. Attende,quia posset etiam dici istam fictionem hic ideo locum non habere, quòd hæc conditio pro impleta habeatur; quia hoc tenderet in præiudicium eius quòd uerè impleuerat. argumento eorum,quæ tradit Bar.in l.si indebitum.§.1.ff.rem rat.haber.& uide Ias.in l. nemo potest,col.9.ff.de leg.1.

Summarium in l.quidam in suo.ff.de cond.inst.

1 *Ex sermonibus stultis quis præsumitur stultus,uel furiosus.*

2 *Dominium non probari quamuis aliquis probaret rem pro sua possedisse, & habitum fuisse pro domino.*

3 *Dominium an probetur ex concessione emphyteoticaria.*

Bar.in l.quidam in suo.ff.de cond.instit.

1 BART. in d.l.quidam in suo,ait,in sermonibus † stultis præsumi stultum uel furiosum. vide Barb.in consi.30.col.5.& in consi.32.col.2.in 1.vol. Deinde subiungit Bar. distinctionem, quando quæritur utrum qui possidet tanquam dominus,præsumatur dominus. concord.uide apud Ias.in §.omnium.inst.de acti.& in §.sic itaque.col.3. & in l. non hoc.colu.fin.C.und.legit. Barb.in consi.8.in 1.vol.& de ista distinctione Bar.uide omnino Feli.in c. examinata, in princ. de iudic.& in c.illud,in 2.notab. de præsumpt.& in c. cùm Bertoldus, colum.12. & seq. de re iudic. Alex.in consi.69.in 3.vol.in consi. 10.col.pen.in 4.uol.in consi.16.col.2.in 5.volu. & in
2 consi.35.col.2.eod.vol.Rom.omninò 424.ubi ait, dominium † non probari, quamuis aliquis probaret rem pro sua possedisse,& habitum fuisse pro domino. neç etiam famam hoc probare,nisi in re antiquissima. neq etiam testimonium de auditu. uide etiam Soc.in consi.266. col. 4.& seq.in 1.vol. & Barb.in cons.37. col.7.in 3. vol. ubi declarat. & quomodo dominium & quasi dominium probetur,vide Soc.latè in consi. 112.in 4.vol.& Alex.in cons.9.& in cons.11.
3 in 4.uol.Abb.in consi.75.in 1.dub.& in c.2.de cens. ubi habetur, an † dominium probetur ex concessione emphyteoticaria. Salic. in l. proprietatis dominium.C.de probat.in fin.ubi dicit probari dominium per indicia. Item dominium probatur,si quis percepit fructus tanto tempore,quod sufficit ad præscriptionem. Abb. in c. cùm contingat, de deci.& modos probandi dominium,uide in l.cùm res.C.de probat.& gl.& Bar.in l.rem quæ nobis.ff.de acq.poss.& huiusmodi probatio difficilis est,ut habetur in c.sæpe,de rest.spoli.

Summarium in l.j.§.ait prætor.ff.de iure delib.

1 *Vbi tempus non dicitur certum,relinquitur arbitrio iudicantis.*

2 *Quantum tempus dari debeat hæredibus institutis, uel succedentibus, ab intestato ad deliberandum, uelint ne esse hæredes an non.*

Bar.in l.j.§.ait prætor.ff.de iur.delib.

1 BART. in d.l.j.§.ait prætor,in princ.inquit,ubi tempus † non dicitur certum, relinqui arbitrio iudicantis. uide Alex.in consi.17.col.1.in 4.vol.& dum subiungit Bar. fideicommissarium habere debere tempus ad deliberandum; quia commodum habet & incommodum; vide Alex.in l.si patroni.§.fideicommissa facta,col.3.ff.ad Trebell.

2 Bar.in eod.§.quærit,quantum tempus † dari debeat hæredibus institutis, uel succedentibus ab intestato ad deliberandum,uelint ne esse hæredes an non.vide Ias.in rub.C.de success.edict. col.2.uers.tertiò quæro,& in l.si curatoris.C.de iur.delib.& eo non comparente dabitur curator hæreditati iacenti.Alex.in consi.146.in libro primi & secundi vol.

Summarium in l.si quis suus.ff.de iure delib.

1 *Per hæc uerba,nolo adire hæreditatem,repudiatio non præsumitur,nisi elapso anno, postquàm dicta sunt hæc uerba.*

Bar.

Bar.in l.si quis suus.ff.de iur.delib.

1 BART. in l.si quis suus,col. 1.inquit,per hæc uerba,nolo † adire hæreditatem, non præsumi repudiationem,nisi elapso anno postquàm dicta sunt hæc uerba. & idem ait Bar. hic in fin. sed contrarium tenuit in l.filij.ff.ad Trebell.& dum Bar.in fi.agit de illo, cui statutum est tempus,an eo elapso habeatur pro repudiante? adde an hoc procedat in debitore,cui delata est hæreditas creditoris,utrum elapso tempore soluendi repudiasse existimetur? Aret. in consi. 162. tenet quòd non.

Summarium in l.j.ff.de test.milit.

1 *Princeps potest remittere numerum testium in testamento militis.*

2 *In testamento militis sublatæ sunt solennitates iuris ciuilis, non autem iuris gentium.*

Bar.in d.l.j.ff.de testa.milit.

1 BART. in d.l.j.inquit,principem † posse remittere numerum testium in testamento militis. Limita tamen hoc nisi duorum numerus minuatur; quoniam hoc princeps sancire non posset,ut per Ias.in l.j.colu.9.uersi.limita. C.de sacros.eccles. Item quamuis dici soleat,in testamento militis attendendum esse iusgentium,non autem ius ciuile, si tamen ius ciuile esset ei adiumento,illo uti non prohibetur. ita declarat Ias.in l.captatorias.C.eod.tit.item

2 in testamento † militis sublatæ sunt solennitates iuris ciuilis,non autem iurisgentium, ideo pupillus cùm careat intellectu,etiam si sit miles,testari non potest.l.si.C.eod. An autem milites nostri temporis gaudeant priuilegijs à iure concessis militibus? & deciditur quòd non, nisi in eis militet eadē ratio. Feli.in c.quanto,de mag.Soc.ait eos hisdem priuilegijs perfrui,quando uacant armis pro suo superiore,in cōs.33.in 3.vol.uide Bar.& doct.in l.filiusfamiliàs.§.ueterani. ff.de procura.& in l.milites.C.eod.titu.

Summarium in l.qui iure.ff.de test.milit.

1 *Sufficit aliquid fieri in genere, quamuis in specie ignoretur.*

Lucubrat.in l.qui iure.ff.de testa.milit.

1 ATTENDE tex.in hac.l.qui iure,ex quo colligitur,† sufficere † aliquid fieri in genere quāuis in specie ignoretur.uide aliqua apud Ana.in cons.503.col.2.

Summarium in l.ex militari.§.si filius.ff.de testa.milit.

1 *Beneficium abstinendi fuit introductum fauore filiorum.*

Bar.in d.l.ex militari.§.si filius.ff.de testa.milit.

1 BART. in d.l.ex militari.§.si filius, col.1.inquit, beneficium † abstinendi fuisse introductū fauore filiorum. ex hoc fundamento infert Ias.in l.licèt.C.de iur.delib.ius immiscendi præscribi non posse. & de hoc multùm gloriatur,quamuis fuerit inuentum ab Alex. Et dum Bart.postea subiungit,an & quando filius,cui statutum est tempus ad deliberandum, si interim moriatur,transmittat:uide Ias.in l.emancipata,in princ.uersi.secundò.C.qui admit.

Summarium in l.tractabatur.ff.de test.milit.

1 *Testamentum reuocatum, reconualescit iuris interpretatione, quando testator tanto tempore superuixit, ut illud mutare potuerit, & non mutauit.*

Lucubrat.in l.tractabatur.ff.de testa.milit.

BART. in d.l.tractabatur,nihil scribit,tamen est tex.cum gl.memorabilis,ex quo colligi so-

1 let,testamentum † reuocatum reconualescere iuris interpretatione,quando testator tanto tēpore superuixit,ut illud mutare potuerit,& non mutauit. ad quæ uide omnino Ange. in consi. 108.& in consi.364.Soc.in consi.93.in 4.vol.Bar.in l.j.col.9.ff.de uulg.& pupill.& in argumētum uide.l.iij.C.de inoffic.testā.Ad rem facit decisio Bal.in l.j.C.de reuoca.donat.ubi ait,donationem filiorum superuenientia reuocatam, reconualescere quando donator tanto tempore superuixit,ut eam reuocare potuerit,& non reuocauit.

Summarium in l.in fraudem. §. sicut. ff. de testa. mil.

1 *Si notarius cancellauit instrumentum, & postea scripsit, se illud per errorem cancellasse, an instrumentum probetur.*

Bar. in l. in fraudem. §. sicut. ff. de testa. milit.

1 BART. in d. l. in fraudem. §. sicut, in fi. quærit, si notarius † cancellauit instrumentum, & postea scripsit se illud per errorem cancellasse, an instrumentum probetur. vide Abb. in c. cùm uenerabilis. in fi. de relig. domi. Alex. in l. si unus, col. penul. & fin. & ibi Ias. colu. fin. C. de testam. & eundem Alex. in consi. 201. Viso processu, col. 3. in lib. primi & secundi vol. & in l. si quis ex argentarijs. §. si nullum. ff. de eden.

Summarium in d. l. in fraudem. §. bonorum. ff. de test. mil.

1 *Regula generalis an casus priuilegiatus contineat.*

Bar. in d. l. in fraudem. §. bonorum. ff. de test. mil.

1 BART. in ead. l. §. bonorum, agit, an generalis † regula casus priuilegiatos contineat, & decidit quod non. Tu autem attende, quia Bal. ex isto tex. colligit, statutum generaliter disponēs etiam priuilegiatos complecti, dummodò priuilegium eorum non infringatur. cuius documētum refert & sequitur Dec. in consi. 5.

Summarium in l. natalem. ff. de test. mil.

1 *Si à ciuitate aliquibus concessa fuit potestas procedendi super adunantia quandocunque eis placuerit, utrum ex hac generali concessione intelligatur tradita potestas auferendi ius alteri acquisitum.*

Bar. in l. dotalem. ff. de testa. milit.

1 BART. in d. l. dotalem, quærit, si à ciuitate † aliquibus concessa fuit potestas procedendi super adunantia quomodocunque eis placuerit, utrum ex hac generali concessione intelligatur tradita potestas auferendi ius alteri acquisitum? vide Rom. in consi. 116. Aret. in consi. 165. in fi. ubi dicit, hoc procedere etiam si ius consisteret in sola spe. & uide Parid. in tract. syndic. in voce Arbitrium, uersi. si Rex. & Anch. in consi. 167. ubi tradit, si alicui datum est arbitrium iudicandi prout ei placuerit, an possit iudicare non citata parte? & tollere ius tertij? & demū quid possit is qui habet huiusmodi potestatem. Et ad ea quæ tradit Bar. hic in fin. referens se ad ea, quæ scripsit in l. cùm de lege. ff. de fideicomm. & concludas in casu isto deberi æstimationem. vide Alex. in l. apud Labeonem. §. fi. col. 3. ff. de leg. 1.

Summarium in l. si certarum. ff. de test. mil.

1 *Si testator aliquos in certis rebus, & unum in cæteris instituisset, hunc esse hæredem uniuersalem, alios uerò haberi loco legatariorum.*

Bar. in l. si certarum. ff. de testa. mil.

1 BART. in d. l. si certarum, in princ. inquit, si testator † aliquos in certis rebus & unum in cæteris instituisset, hunc esse hæredem uniuersalem, alios uerò haberi loco legatariorum. vide Alex. in l. nam quod. §. non omnes. ff. ad Trebell. col. fi.

Summarium in l. quærebat. ff. de test. mil.

1 *Si testator dixit, uolo post mortem meam restituatur tali, substituens eum uulgariter, & pupillariter, an erit directa.*

Bar. in l. quærebatur. ff. de testa. milit.

1 BART. in d. l. quærebatur, quærit, si testator † dixit, uolo post mortem meam restituatur tali, substituens eum uulgariter & pupillariter; an erit directa? pro intellectu huius quæst. vide Alex. in l. j. col. 8. uers. quæro etiam. ff. de uulg. & pupil. Aret. in consi. 55. colu. 2. & 5. & in l. uerbis ciuilibus, de uulg. & pupill.

Summarium in l. quod constitutum. ff. de test. mil.

1 *Tribunus militum non habet priuilegium militum, nisi ipse sit miles.*

Bar. in l. quod constitutum. ff. de testa. milit.

1 BART. in d. l. quod constitutum, ait, Tribunum † militum non habere priuilegium militū, nisi ipse sit miles. De hac rę uide Anan. in consi. 14. in consi. 27. in consi. 70. & in consi. 104. & Dec.

Dec.in consi.44.& quia ex hoc Bar.inquit se consuluisse, Priorem hospitalis exempti, non gaudere hoc priuilegio si est laicus; quia oportet eum esse de corpore illius ecclesiæ, uel hospitalis. Adde hoc idem consuluisse Aret.in consi.94.& uide Barb.in consi.7.in 1.vol. Bal. in auth. hoc ius porrectum, col.2.C.de sacrosc.eccl.& gl.in c.quisquis, in uoce, ecclesiasticis.17.q.4.

Summarium in l.diuus Traianus.ff.de test.mil.

1 *Licèt statuto cautum esset contra instrumentum, uel sententiam posse tantum unam exceptionem opponi, tamen obijci posse illud non esse instrumentum, uel illam non esse sententiam.*
2 *Papa à nemine iudicari potest.*
3 *Papa canonicè electus, est Deus in terris, & non canonicè electus, est dæmon, & claues non regni cælorum, sed inferni gerit.*
4 *Papa hæreticus minor est quolibet fideli.*
5 *Licèt statutum reijciat exceptionem, tamen non reijcitur exceptio nullitatis.*
6 *Vbicunque conceditur priuilegium respectu certæ qualitatis, oportet, ut de illa qualitate constet non per probationem priuilegiatiuam, quæ sufficeret probata qualitate in causa principali.*

Bar.in l.diuus Traianus.ff.de testa.mil.

1 BART. in d.l.Diuus Traianus, dicit, quamuis statuto † cautum esset, contra instrumentum uel sententiam posse tantum unam exceptionem opponi, tamen obijci posse illud non esse instrumentum, uel illam non esse sententiam.l.iiij.§.condemnatum.ff.de re iud.sic etiam in l. non putauit.§.non quæuis.ff.de bon.poss.contratabu.iurisconsultus ait, filium non legitimè exhæredatum, dici exhæredatum non posse: nam paria esse solent, aliquid non fieri, uel minus legitimè fieri.l.quoties.ff.qui satisd.cog. Bar.in l.si finita.§. Iulianus.ff.de damn.infect.& ideo decipiun-
2 tur illi, qui nonnunquam dicere ausi sunt, quòd & si traditum sit, Papam † à nemine iudicari posse, c.nemo, & c.cuncta per mundum.9.q.3.cum infinitis propè, quæ adduci possent: tamen Cōcilium habere potestatem in eum, ea ratione, quòd Pontificem metu uel pecunia interueniente electum de sede potest eijcere.c.si quis pecunia.79.dist.nam ubi electio pontificis tanquam irrita reprobatur, eum ideo iudicari posse concedimus; quia cum legitimè non fuerit ad pontificatum euectus, ne Pontifex quidem appellari potest; & in eo casu magis factum eligentium
3 quàm ipse pontifex iudicatur. Hinc dixit Bal. in l.fi.C.sent.rescin.non posse Papam † canonicè electum esse Deum in terris, & non canonicè electum esse dæmonem, claues non regni cœlorum sed inferni gerentem. citat.d.c.si quis pecunia. ad quem accedit Feli.in c.ego.N.colu. 2.in fi.de iureiur.Idem dicendum est & de Papa hæretico: nam is amplius Papa non est, quoniam hæresis separat omnem hominem ab ecclesia, ut habetur in c.conuenientibus.1.q.7.Scriptum enim est Deuter.17.nō poteris alterius gentis regem facere, qui non sit de fratribus tuis.
4 iccirco Papa † hæreticus minor est quolibet fideli, secundum gl.in c. Achatius, 24.q.1.& amplius Papa non est, nec inter alios pontifices potest annumerari: ita Bellem.& Card.Alex.in c. Anastasius.19.dist.Propterea not.inquit Bal.in c.licèt, de elect.exceptionem hæresis, propriè exceptionem dici non debere, sed nullum esse.nimirum igitur, si iudicatur, cùm amplius Papa non sit, ut latè declarat Card.Alexand.in c.si Papa.40.dist.& in rubrica 15.dist.Corad.in tract. de potesta.Pap.& Ias.in consi.95.col.6.in 4.vol.& huiusmodi sententia magis est priuati iam Pontificis declaratio, quàm noua priuatio, ut ait Petr. de Monte in tract. de potest. Pap.argumento.l.quid tamen.§.si arbiter. ff.de arbitr.& l.sicut.§. sed si quæratur.ff.si serui.uendic.quæ
5 omnia sunt adnotanda ad hoc Bartoli documetūm. nam & si statutum † reijciat exceptionem, tamen ideo non reijcitur exceptio nullitatis. quia ista propriè exceptio dici non potest, sed nullum esse, ut ait Bal.in d.c.licèt. Ad rem faciunt trad.per Rom.in consi.22.& in consi.220. colum.2.Alex.in consi.175.colu.fin.in 4.vol.& in consi.64.in fin. in 1.vol. ubi citat hunc tex. Feli.in c.quoniam contra, col.2.in fi.de probat.Aret.in consi.96.& in consi.164.colum.5.in fi.
6 ubi ex dictis Bartoli hic generaliter colligit, ubicunque conceditur † priuilegium respectu certæ qualitatis, oportere ut de illa qualitate constet, non per probationem priuilegiatiuam, quæ sufficeret

sufficeret probata qualitate in causa principali. Alex.in consi.71.col.2. in 3.volu.ubi loquitur de dicto denunciatoris. & in consi.16.in 5.uol.& hoc idem semper docuit Alex. in multis consilijs, quæ longum esset referre. omnes enim ubique aiunt, qualitatem à lege requisitam specificè esse probandam, ita ut non sufficiat si iuris præsumptione probaretur, secundum Cæpoll. in consi.57. quem uide omnino. Attende tamen quoniam in casu Bartoli hic, & in ijs quæ dixi de Papa agitur de essentia, ut ita dixerim, & de substantia ipsius rei, quæ deest, non autem de qualitate, id quod longè etiam magis est.

Summarium in l.cum filius.ff. de testam.milit.

1 *Miles non potest substituere pupillariter recasuro in alterius potestatem.*

Bar.in l.cùm filius.ff.de testa.milit.

Bar. in d.l.cùm filius ait, hunc tex.esse adnotandum, ibi, quia hæreditati. Ad istam.l. uide Bar.in l.ij.col.3.versi.sed pone, ubi Ias.col.2.uersi.iuxta hoc.ff.de uulg.& pupill. ubi aiunt, militem † non posse substituere pupillariter recasuro in alterius potestatem. Attende etiam diligenter hunc tex.in uersi.si uerò militante, qui est sing.secundum Aret.in consi.92.vel 93.colu.5.ad probandum, non reconualescere testamentum ruptum natiuitate posthumi, quamuis testator posteà decedat nullo alio condito testamento. quod not. ad ea quæ dixi in l.tractabatur, suprà eodem titulo.

Summarium in l.eius militis.§.militia.ff.de testa.milit.

1 *Facilius tollitur quod ualet iure speciali, quàm quod ualet iure communi.*

Bar.in l.eius militis.§.militia.ff.de testam.milit.

1 Bart. in d.l.eius militis.§. militia missus, inquit, facilius † tolli quod ualet iure speciali, quàm quod ualet iure communi. Limita ut per Barb. in consi.9. Supremi, colu.3.in 1.uolu. Aret.in l.Pantonius, col.5.ff.de acquir.hæred.vide ad hæc Alexan.in consi.84.In causa, colu.3. & in consi.109. Ex inspectione, in fi.in 3.uol.

Summarium in l.militis codicillis.ff.de testa.milit.

1 *Dictio, ad, exponitur pro iuxta.*

Bar.in l.militis codicillis.ff.de testa.milit.

1 Bart. in d.l.militis, colligit ex glo.uocem, † Ad, exponi pro iuxta. Dic idem haberi in l. quidam.ff.de seruit.vrba.prædi. & in authen. ut non luxur. contra natu.circa medium.& tradit Imola in consi.10.citat.l.ad diem, cum glo.ff.de uerb.obli ga.vbi ait, hanc uocem stare inclusiuè. Et de materia huius.l.vide Alexand.in consi.289. viso themate, col.3.nu.3. in libro primi & secundi uol. Et ad quæstionem quam hic subiungit Bar.de eo; qui instituit pupillum, & reliqua, vt per eum. vide Alexand.in l.cohæredi.§. cùm filiæ, ff.de uulg. & pupil.& in auth. hoc inter liberos.C.de testam.& Ias.in l.hac consultissima.§.siquis autem.C. de testam. & Roma.in consi.173.col.3.in secundo dubio.

Summarium in d.l.militis.§.ueteranus.ff.de testa.mili.

1 *Exceptio doli semper nititur æquitate.*

Bar.in d.l.militis.§.ueteranus.ff.de testa.milit.

1 Bart. in eadem l.§.veteranus, dicit, exceptionem † doli semper niti æquitate. proinde si legatarius petit, repellitur exceptione; quia non habet uoluntatem defuncti, & reliqua. Ad istum.§.vide Alex.in l.nemo potest, col.7.in fi.ff.de lega.1. vbi alij moder. & Alex.in consi.30. col.pen.& fi.in 3.uol.& Bald.in consi.224. in 2.uol. Et dum posteà inquit Bart.si aliquis diceret hæc uerba, se intestatum uelle decedere coram quinque testibus, & in illo testamento non essent scripti extranei, sed uenientes ab intestato, primum tolli. vide Alexand. in consi.246. Paucis utar, in libro primi & secundi uolu. Et de hac re uide eundem Alexand. in consi.51. in 3.uolu.& in l.sancimus, col.fi.C.de testam.& in l.si ita.§.regula.ff.de liber.& posthum.& Barb. in consi.60.colu.14.in secundo uolu.

Summarium in l.miles ita.§.& quia.ff.de teſta.milit.

1 *Validum eſt argumentum de re ad tempus.*

Bar.in l.miles ita.§. & quia.ff.de teſtam.milit.

BAR. in d.l.miles ita.§.& quia diximus, animaduertit text. ibi, & quod in bonorum. vide Cæpoll.in conſi.7.col.penult. Et dum ſubiungit, ualidum † eſſe argumentum de re ad tempus, Limita quoniam & ſi in maiori ſumma ineſt minor, tamen in maiori ſumma temporis non ineſt minor.l.j.§.ſi quis ſimpliciter. & §.ſeq.ff.de uerb.obligat. & quomodo & in quibus caſibus procedat hæc regula, vide Dec.in l.in eo quod plus.ff.de reg.iur.

Summarium in d.l.miles ita.§.mulier.ff.de teſta.milit.

1 *Clericus non poteſt legare concubinæ ſuæ ſicut nec miles.*

Bar.in d.l.miles ita.§.mulier.ff.de teſta.milit.

1 BART. in eadem l.§.mulier, inquir, clericum † legare non poſſe concubinæ ſuæ, ſicut nec miles militiæ ſecularis. vide Alex.in l.Centurio, col.2.ff.de uulga.& pupill. vbi meminit huius documenti.& Anchara.in conſ.247. Et de hac re uide Ang. in conſ.171.& Bald.in conſ.267. in primo uolumine.

Summarium in l.ex eo tempore.ff.de teſta.milit.

1 *Miles, non à tempore electionis, ſed à tempore quo ſcriptus eſt in matricula militum, incipit uti priuilegio militari.*

2 *Miles eſt conſtitutus in dignitate.*

3 *Si miles eſt ſcriptus in matricula militum, & ſcholaris in matricula ſcholarium, ſed nec iſte eſt ſcholaris, nec ille miles, non poſſunt perfrui ſuis priuilegijs.*

Bar.in l.ex eo rempote.ff.de teſtam.milit.

1 BAR. in d.l.ex eo tempore, ſic ait in ſumma. Miles † non à tempore electionis, ſed à tempore quo ſcriptus eſt in matricula militum, incipit uti priuilegio militari. vide Abb.in conſi. 47.in primo uol.Præpoſi.in c.quanto,63.diſt.Paul.de Caſtr.in l.ſcriniarios.C. eod.tit.& Alex. in l.j.col.25.in fi.ff.de offic.aſſeſſ.

2 Bart.in ead.l.air, militem † eſſe conſtitutum in dignitate. idem tenet Iaſ.& Dec. in l.ſiquis in conſcribendo.C.de pact.vbi Iaſ.limitat rribus modis.

3 Bar.in eadem l.propè fi.inquit, ſi miles † eſt ſcriptus in matricula militum, & ſcholaris in matricula ſcholarium, ſed nec iſte eſt ſcholaris, nec ille eſt miles, eos priuilegijs ſuis perfrui non poſſe. De hac re uide Feli. in c.eam te, de reſcript.col.5. & in c.cum adeò, col.2.eodem titu.& in procem.decretal.col.5. & multa contra iſtam regulam uide apud Felin. in cap.cum adeò.de empt.vbi pro & contra multa adduxit.

Summarium in l.filius.ff. de teſta.milit.

1 *Habetur pro facto, quod de proximo faciendum eſt.*

2 *Non ſolum ſubrogato principali ceſſare officium uice gerentis, ſed etiam ubi de ipſius ſubrogatione cœptum eſt agi.*

3 *An deſtinatum fieri, habeatur pro facto.*

Bar.in l.filius.ff. de teſtam.milit.

1 BART. in d.l.filius, dicit, haberi pro facto † quod de proximo fiendum eſt. vide Ancha. in conſi.89.in conſi.90.& 430.Iaſ.in l.admonendi, colu.2.ff.de iureiur.in l.diuortio.§.interdum. ff.ſolu.matrimo.in l.naruraliter.§.nihil commune, col.13.ff.de acquiren.poſſeſſ. Felin.in c.eam te, colu.15.de reſcrip.vbi quaſdam attulit limitationes. Imol. in conſi.31.& in hac materia uide bonum texrum.& ibi Dominic.in cap.commiſſa, in principio, de elect. in ſexto.& in d.cap.

2 eam te. vbi colligirur, non ſolùm ſubrogato † principali ceſſare officium uicesagentis, ſed etiam ubi de ipſius ſubrogatione cœptum eſt agi. & Felin. in rubr.de ſponſal.col.5. & in ſimili in c.3. de offic.delega. vbi multa attulit, quibus probarur id, quod de proximo eſt, haberi pro facto. vide etiam Ana.in c.fin.col.2.de Iudæ. Ad rem facit.l.fi.C. de compenſ.& trad.per Aret. in conſi.108.in fin. Angel.in l.milites. C. eodem titu.aliquid per Alexand.in l.cùm antiquirus.

C.de

3 C.de testa.colu.2.& in consi.97.in 3.uol.vbi ponit, an destinatum † fieri habeatur pro facto? de qua re agit Roma.in singul.103.Feli.in dicto c.cum adeo,& Soci.in consi.249.col.antepe. & fi.in 1.uolu. Et ad prædicta uide etiam Alex. in l.si quis id quod.ff.de iurisd.omni.iudic. & Signoro.in consi.144. Bal.in consi.263.in 3.vol. Barb.in consi.8.in 4.uol.vbi tradit, an statutum excludens filiam dotatam,excludat etiam destinatam dotari.

Summarium in l.j.ff.de acquiren.hæred.

1 *Hæreditas postquàm est adita, definit esse hæreditas.*

Bar.in l.j.ff.de acquir.hæred.

1 BART. in d.l.j.col.1.inquit,hæreditatem, † postquàm est adita, desinere esse hæreditatem. vide latissimè Ias.in l.eius qui in prouincia,col.3.ff.si cert.peta. vbi Curt.col. 12.qui tradit not. distinctionem. Attende tamen quoniam multi uoluerunt etiam necessariam esse apprehensionem, vt docuit Dec. plenè in l.hæreditas.ff.de regul.iur. Et dum Bart. posteà declarando quid sit hæreditas, ait esse quoddam ius, quod uocatur hæreditas, & personam defuncti continet. vide Alexand.in consi.305. in lib.primi & secundi uolu.& Dec. in d.l.hæreditas. Prosequitur deinde Bar.in 2.colu.uers.secundò, & quærit, quo iure sit introducta hæreditas? vide Alex.in consi.219.versi.quinimmo licèt esset,in lib.primi & secundi uolu. Infert succeßiuè Bar.ad quæst.utrum in foro conscientiæ hæres teneatur ad debita ultra uires hæreditarias? aitque non teneri. & ista est * communis opinio.

Summarium in l.qui totam.ff.de acquir.hæred.

1 *Aditione partis totum quod potest, quæritur, siue simul, siue discretis partibus hæreditas deferatur.*

2 *Ille qui uult unum, vult omne id &c. quomodo procedat.*

Bar.in l.qui totam.ff.de acquir.

1 BAR. in d.l.qui totam, sic ait in summa. Aditione † partis, totum quod potest, quæritur, siue simul siue discretis partibus hæreditas deferatur. vide Soc. in l.si mihi & tibi, colu.4.ff.de leg.1. & Alex.in cons.20. viso processu, colu.fi. in primo uolu. Et dum Bart. ibi paulò post inquit, hæredem non posse pro parte agnoscere,& pro parte repudiare delatam hæreditatem, ui de Alex.in d.cons.20.col.3.& Aret.in cons.160.col.10. in secundo dub.

2 Bart.in eadem l.col.fi.inquit, regulam illam, qui uult † unum &c. procedere quando aliquis uult illud acquirendo,alioqui uerò si repudiando. Attende tamen,quòd in amißione iuris uoluntas magis restringitur,quàm in acquirendo.vide Aret.in cons.181.col.6. in princ.& ad hęc facit tex.in l.si causa cognita.C.de transact.sed in cõtrarium facit tex.inst.qui testam.tutor.dar. poss.considera etiam quòd in d.l.si causa,unus tractabat de amittendo,sed alius de acquirẽdo. ad istam quoque regulam uide Bal.& Salic.in l.fi.C.de hæred.instit.& ad rem faciunt trad.per Paul.de Castr.in l.j.§.denique.ff.ad Trebell.

Summarium in l. quamdiu.ff.de acquir.hæred.

1 *Quamdiu hęres adire potest, substitutus adire non potest.*

Bar.in l.quamdiu.ff.de acquir.hæred.

1 BAR. ait hanc.l.se ipsam summare, hoc est,quamdiu hæres † adire potest, substitutum adire non posse. Amplia regulam hanc,vt locum habeat non solùm quando testamentum est certum & ualidum, sed etiam quando de uitibus testamenti dubitaretur. text. est in l.j.& ibi not. Dec.C.de bonor.poss.secundum tab. Et dum Bart.subdit, hanc l.esse intelligendam,quamdiu primus hæres potest adire de iure communi, alioqui uerò si per restitutionem; quia tunc substitutus non expectaret: attende quoniam ex his colligi potest, quamuis sublatum sit ius commune,non tamen sublatum esse ius speciale. vide Aret.in consi. 161.col.2.in fi. & dum Bar.ait de restitutione,quæ fieret ipso iure, in hoc Bartolus decipitur, vt per Soci.in l.j.colu.19.in fi. ff. de uulg.& pupill.

Summarium in l.mutum.ff.de acquir.hęre.

1 *An mutus & surdus possit adire hereditatem.*

2 *Mutus, & surdus cui ęquiparentur.*

Bar.in l.mutum.ff.de acqui.hæred.

1 BART. in d.l.mutum,dum agit,an mutus † & surdus possint adire hæreditatem, distinguit propter hoc impedimentum sint ne incapaces an non? vide tex.in l.j.in fi.cum quatuor ll.seq. ff.de postul.& est tex.expressus in §.furiosi.insti.de curat.ex ijs enim constat, mutum & surdū, qui ob istud impedimenrum incapaces efficiuntur,curatoribus indigere. alioqui uero dicendum est,quando sunt boni intellectus,nam superfluo eis darentur curatores cum omnia per se agere possint.Aret.& Ias.in l.j.ff.de uerb.oblig.Barb.in consi.59.col.8.Ad hæc uide Io.Brunellum in tract.de sponsalibus & matrimonijs. conclusione 14.nu.5.vbi retulit multos docto.varijs in locis testantes,se surdos & mutos uidisse, qui optimè intelligebant. quinimmo talis ac tanta est quandoque illorum capacitas & intellectus,ut duo exempla memorabilia referat Valerius Max.Vnum est in 1.lib.in tit.de miraculis,ubi ait,quendam mutum,cui titulus & præmiū uictoriæ partæ auferebatur,honoris impetu locutum fuisse. Aliud est in lib.v.in cap.de pietate erga parentes,vbi refert,Crœsi filium,cum uidisset regem Persarum ad occisionem patris paratum,pietate in parrem impellente clamasse,ne Cræsum regem occideret. propter quam uocē

2 ille ensem reuocauit. Cui autem mutus† & surdus æquiparentur,vide solemnem distinctionem apud Soc.in cons.61.col.5.& 6.in 1.vol.& nunquid surdus & mutus à natura possint matrimonium contrahere? sacramentum conferre? donare inter uiuos? & huiusmodi genus alia? vide Brunell.in loco prædicto.& dum Bar.declarat, quo probari poterit per testes mutum adiuisse hæreditatem,cum ferre testimonium debeant de eo,quod uiderunt,non de effectu, quem ipsi iudicant,& soluit aut sunt consanguinei uel domestici, aut non. Adde tu similem solutionem quam tradit not.Bar.in l.j.col.4.uer.Item opp.ratio testis.iunctis ijs,quæ ibi posui ad Bar.& uide Feli.in c.cum causam,col.3.& seq.de testi. Soci.in consi.39.col.3.& in consi.112.colu.6.in primo uol.Barb.in consi.5.in 2.dub.in 3.volu. sed in hac re omnino uide Ias.in §.actionum,in glo,uarijs modis,insti.de action.

Summarium in d.l.mutum.§.eum cui lege.ff.de acqu.hęr.

1 *Quare est, quòd in aditione prodigi, requiratur authoritas curatoris.*

2 *Mulier licèt prohibeatur à statuto contrahere posse sine consensu propinquorum, tamen non prohibetur si contrahit ad sui utilitatem.*

Bar.in d.l.mutum.§.eum cui lege.ff.de acqu.hæred.

1 BART. in ead.l.§.cum cui lege, dum agit de prodigo inquit, quare † est quòd in aditione requiratur authoritas curatoris, cum hic tractetur de acquirendo? & respondet ideo esse quia ista non est acquisitio simplex,sed acquisitio hæreditatis,quæ posset damnum afferre. Dicas tamen si reperiretur hæreditas, quæ nullo grauata esset ære alieno, eam acquiri posse sine curatore,vt per Ias.in l.seq. in 1,notab.col.69.& ad hoc faciunt ea,quæ dicuntur de muliere † quæ,

2 etsi statuto cautum est,eam sine consensu propinquorum contrahere non posse, tamen sola ad utilitatem suam contrahere non prohibetur. Dec.in consi.331. colu.2. Ias.in l.Barbarius.ff.de offic.prætor.& Feli.in c.causam, col.pen.de iudic. vbi multa alia similia memorauit exempla. sed an omnes hæ personę possint sine requisita solennitate rem alienare in causam piam? Firm. in tract.de episcopo,in 4.par.quarti lib.q.31.in fin.loquens de muliere ait, hoc fieri posse.citat Bal.in l.illud.C.de sacrosf.eccl.cum multis alijs,quæ ibi uideri poterunt.

Summarium in l.qui in aliena.ff.de acqu.hære.

1 *Filius qui adit hęreditatem sine iussu patris non potest illum obligare.*

Bar.in l.qui in aliena.ff.de acqui.hæred.

1 BART. in d.l.qui in aliena, agit de filio, † qui adeundo hæreditatem sine iussu patris non potest illum obligare,uide Ias.in l.j.colum.secunda.C. qui admit. & dum Barto.posteà subiungit, an filius

an filius posset sine iussu patris repudiare hæreditatem, dicitq; probari quòd non in l.Iulianus. ff.de leg. primo. Dicas in hanc sententiam* communiter itum esse, ut inquit Alex.in l.si quis mihi bona.§.iussum, hoc eodem tit.

Summarium in d.l.qui in aliena.§.sed et si non adierit.ff.de acq.hæred.

1 *Ex diuturnitate temporis præsumuntur omnia solenniter acta.*

2 *An ex diuturnitate temporis extrinseca solennitas præsumatur.*

Bar.in d.l.qui in aliena.§.sed etsi non adierit.ff.de acqu.hære.

1 Bart. in eadem l.§. sed et si non adierit, inquit, ex diuturnitate † temporis præsumi omnia solenniter acta. Vide Soc.in consi. 15.colu.pen.in primo uolu.in consi.46. in 4.vol.& omnino Alex.in consi.9.in 3.uol.& in consi. 45.in fi.eodem uolu. vbi vult ex cursu x.aut xx.annorum etiam in alienatione bonorum ecclesiæ præsumendum esse debitas solennitates interuenisse. idem ait Dec.in consi.409.de spatio xxx.annorum, quando autem de tertij præiudicio ageretur, spatium triginta annorum exigitur. Alex.in cons.179.col.fi.in 6.uol.in consi.218.eo. vol.vbi egregiè loquitur,& in consi.219.col.4.eodem uol.& in cons.179.in 7.uol. vide etiam circa præfata eundem Alex.in consi.1.col.pen.in consi.11.colu.fi. in consi.16. & in consi.134. col.6.in 4.uol.Felin.in c.illud,de præsumpt.Dec.in l.j.nu.8.C.qui admit.& in consi.442.vbi li-

2 mit. An autem ex diuturnitate † temporis extrinseca solennitas præsumatur? vide Alex. in d. consi.218. & in consi.sequ.in 6.uol.& omnino in consi.94.in 7.uol.& in cons.101. col.1.eod. uol.vbi citat pulchram decisionem Archid.in c.nemo ecclesiam, de consecrat.distinct.1. Limita ut per Dec.in cons.464.nu.13. Et de hac re uide Felin.in c. Albericus.de testi.& omnino in c.sicut,de re iudic.in c.sunt & alij. nu.18.de rescript. Curt. in consi.76. Et quanto tempore ista præsumptio inducatur, tradit Mari.Socin.iuni. in cons.22.nu.17.& circa præcedentia uide quæ pono in lucubr.in l.gerit.in fi.hoc eod.tit.

Summarium in d.l.qui in aliena.§.si is qui.ff.de acquir.here.

1 *An & quando aliquis, qui agit aliquid iussu alterius, censeatur illi uelle acquirere, an sibi.*

Bar.in d.l.qui in aliena.§.si is qui.ff.de acqu.hære.

1 Bart. in eadem l.§. si is qui, tractat, an & quando aliquis, qui agit † aliquid iussu alterius, censeatur illi uelle acquirere, an sibi? vide Alex.in cons.58.circa primum, in primo uolu. & in cons.167.viso, in lib.primi & secundi uol.Feli.in c.cùm.M.col.2. de constitu. Roma.in consi. 91.col.3.& in cons.94.colu.2. Paul.de Castr.in cons.262.Soci.in cons.87. colu.4. & in consi. 228.in primo uol.Corn.in cons. col.2.in secundo uol. Doct.& præcipuè Alex.in l.post dotem, col.5.ff.sol.matr.

Summarium in d.l.qui in aliena.§.Celsus.ff.de acqu.hered.

1 *Protestatio præcedens, quæ actui sequenti sit contraria, facit ut actus subsequens nihil operetur.*

2 *Protestatio contraria facto, an & quando operetur, & quomodo operari possit.*

Bar.in d.l.qui in aliena.§.Celsus.ff. de acq.hære.

1 Bart. in eadem l.§.Celsus, inquit in summa, protestationem † præcedentem, quæ actui sequenti sit contraria, facere ut actus subsequens nihil operetur. Declara ut per Alex.in consilio 138.col. 5.& fi.in 4.uol.vbi etiam habetur quando protestatio dicatur contraria facto. & de hac re uide Fulg.in consi.146. Anchar.in consi.203. Abb. & alios in c.Cumana. de elect.& latè Feli.de genere cuiuscunque protestationis in cap.cùm.M.Ferrarien. nu.6.cum sequen.de

2 constitu.& omninò in c.fi.de cond.appos. Et de hac protestatione † con traria facto an & quando operetur, & quomodo operari possit? vide Dec.in d.c.cùm. M. Et dum Bar.subiungit, protestationem præcedentem in his, quæ pendent à pura uoluntate protestantis impedire actum sequentem,& in huiusmodi casu non exigi præsentiam partis, vide Barba.in d.c.cùm.M.colu. 92. & sequ. vbi meminit eorum, quæ hic ait Bar.& Feli.in c.consul uit,col.pen.de offic.delega. Dicit postea Bar.in ijs, quæ non pendent à sola potestate mea, etiam alteri us protestatio, quæ fit, vel ei non innotescit, non afferre illi aliquod nocumentum. pro confirmatione huius docu-

menti, vide Areti. & Alex. in l. si stipulatus, in princ. ff. de uerb. obliga. Alex. in consi. 16. col. fi. in 3. uol. Rom. in consi. 179. col. 1. & omnino Soc. in consi. 263. col. 4. in 1. uol. & multa scitu digna in materia protestationis uide per Bal. in sing. suis, in uoce, Protestatio.

Summarium in l. si quis filium. §. sed etsi filius. ff. de acq. here.

1 *Omnes leges, quibus cautum est hereditatem non agnitam transmitti debere, intelligi, ut ille in quem transmittitur, possit adire, uel repudiare.*

Bar. in l. si quis filium. §. sed etsi filius. ff. de acqu. hæred.

1 BART. in d. l. si quis filium. §. sed etsi filius, in princip. inquit, omnes † leges, quibus cautum est, hæreditatem non agnitam transmitti, debere intelligi ut ille, in quem transmittitur, possit adire, vel repudiare, immiscere uel abstinere. Tu uide casum sing. in l. si infanti. C. de iure deliber. vbi infans transmittit hæreditatem patri tanquam quæsitam. & ideo satis est patrem adire hæreditatem filij, vt ibi per omnes, & maximè Ias. in 2. col.

Summarium in l. more. ff. de acquir. her.

1 *Si statuto cautum est, mulierem sine consensu consanguineorum contrahere non posse, an adiri possit hereditas.*

Bar. in l. more. ff. de acquir. hæred.

1 BART. in d. l. more, quærit, si statuto † cautum est, mulierem sine consensu consanguineorum contrahere non posse; an adiri poterit hæreditas, cùm hoc non sit contrahere sed quasi? & decidit hoc fieri non posse. De ista quæst. vide Ias. in §. omnium, col. 8. nu. 36. inst. de action. Aret. in l. ex maleficijs. §. hæres. ff. de action. & obliga. Roma. in consi. 12. & in consi. 208. & in consi. 194. Abb. in c. qua fronte, col. 1. de appell. Alex. in consi. 8. in fi. in 3. vol. ubi dicit, statutum, disponens de debito ex contractu, non habere locum in debito ex quasi contractu. Ange. in consi. ultimo & in consi. 254. col. fi. in 4. vol. & contrarium tenuit ipsemet Bar. in l. apud Iulianum. §. fi. per illum tex. ff. ex quib. cau. in poss. eat. & ibi ad illam opinionem * communiter alij accesserunt. sed istam, quam hic tenet Bartolus sequitur Ias. in l. Barbarius, col. 2. ff. de offi. prætor. vide etiam in hac re omnino Raph. Cuma. in consi. 176.

Summarium in l. pupillus. ff. de acqu. here.

1 *Illud dicimur scire, quod per causam cognoscimus.*
2 *Scire aliquid dicimur, quando illud scimus non simpliciter, sed cum omnibus qualitatibus suis.*

Bar. in l. pupillus. ff. de acquir. hæred.

1 BART. in d. l. pupillus, sic ait, illud dicimur † scire, quod per causam cognoscimus. Hoc fuit dictum Arist. in primo posteriorum. Adde pro certo sciri quod auditur à uiro fidedigno, secundùm gl. in l. Titio fundus. ff. de cond. & demonstr. Ias. in l. properandum. §. sin autem alterutra, col. 4. in 6. conclusione. C. de iudic. & Felin. in c. præterea, in principio de testi. ubi tradit multos alios casus memoratu dignos, in quibus dicimur scire quod non uidimus. & gl. in d. l. Titio fundus, citat Bal. in l. iudicia. C. de rei uendic. Alex. in consi. 28. in 1. vol. Vide tamen nonnullas limit. apud Feli. in c. cùm contingat, nu. 8. de rescrip. Et in re proposita uide eundem om-
2 nino in c. de quarta. nu. 26. de præscript. & Mari. Socin. iuni. in consi. 69. nu. 20. Item scire † aliquid dicimur quando illud scimus non simpliciter, sed cum omnibus qualitatibus suis. Aret. in consi. 68. citat. l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de oper. nou. nunci. & l. aut qui aliter. §. 1. & ibi Bar. ff. quod ui aut clam. & propterea glo. in l. si paterfamiliàs, in princ. in verbo, scit. ff. de hære. inst. facit hanc consequentiam, scit, igitur est uerum. Item quandoque id scire dicimur, quod uehementer opinamur. glo. in l. Pantonius. §. rei, in uerbo, quærere, infrà eod. titu. sed hoc procedit impropriè; quia hoc non dicitur propriè sciri. glo. in l. ij. §. antepenul. in uerbo, sciat. ff. de aqu. plu. arcend.

Summarium in l. is qui heres. §. neque filius. ff. de acq. here.

1 *Pater priuatur hereditate delata filio, si filius negligit eam adire, nisi malitiosè negligeret.*

Bar.

Bar.in l.is qui hæres.§.neque filius.ff.de acquir.hæred.

1 BAR. in d.l.is qui hæres.§.neque filius,col.2.inquit, patrem † priuari hæreditate delata filio,si filius negligit eam adire,nisi malitiosè negligeret.atque ita Bar.sentit, patrem admitti qñ malitiosa esset negligentia filij. Attende, quoniam hoc fortè non est uerum: nam ista negligentia filij dolosa æquiparatur expressæ repudiationi,secundum glo.not.& ibi Bald.in l.si ego, in glo.fi.ff.de neg.gest.tradit Soc.in consi.63.col.4.in 1.uol.& in consi.16.in 4.uol.& hoc non negat Bar.igitur sicut per expressam repudiationem filij secundum tempora fforum pater non admittitur,ita nec eo dolosè negligente non est admittendus.

Summarium in l. is qui putat.ff.de acquir.hæred.

1 *Quomodo ueritas opinioni sit præferenda.*

2 *Quomodo scribendum sit,quando immixtio redigitur in scriptis.*

Bar.in l.is qui putat.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.is qui putat, vers.oppon.glo. tradit,quando ueritas † opinioni sit præferenda. vide Præpos.in c.veritate,col.2. 8.distin. & quantæ dignitatis sit ipsa ueritas,multaque alia scitu digna docuit Alber.in l.cùm ita legatum.ff.de condi. & demonstra. & ueritatem super omnia esse amandam,ait Soc. in cons.8.in princip.in primo uol.nam Christus seruator noster dixit: Ego sum ueritas,ut transumptiuè habetur in c.si consuetudinem,& alijs capitulis 8.distin. eamque esse finem omnis iustitiæ traditum est in l.eos.§.1.C.de appella.

2 Bar.in ead.l.col.1.tradit, quomodo scribendum † sit quando immixtio redigitur in scriptis. de hoc uide Ias.in l.j.col.2.C.qui admit. & dum Bar.subiungit, filium hæreditatem patris adire non posse,sed acquisitionem factam immiscendo approbare posse,attende hoc memorabile dictum Bar.ad quod uide omnino quæ posui ad Bar.in l.in suis.ff.de hæred.inst.

Summarium in l.nec is.§.hæres institutus.ff.de acqu.hæred.

1 *Repudiatione unius iuris,non uidetur aliud repudiatum.*

Bar.in l.nec is.§.hæres institutus.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.nec is.§.hæres institutus,sic ait in summa: Repudiatione † unius iuris non uidetur aliud repudiatum. huius dicti ratio esse potest, quoniam repudiatio est stricti iuris.l.si domus.ff.de seruit.urba.prædi.& pro intellectu istius documenti uide aliquid per Fulg.in consilio 50.in secundo dubio.

Summarium in l.is potest.ff.de acquir.hæred.

1 *Ille repudiare potest, qui potest acquirere.*

2 *Dominus non potest solus hæreditatem adire seruo delatam, nihilominus potest solus eam repudiare.*

3 *Ius succedendi est possibilitas quædam succedendi.*

4 *Ad hoc ut præsumatur scientia mortis testatoris,si est uicinus, probanda est fama in uicinia.*

5 *Unum ex quinque requisitis in adeptione hæreditatis est, ut is sciat se à nemine præcedi in gradu.*

6 *Non est necesse,ut hæres extraneus uiderit, uel legerit testamentum,sed sufficit, si ei dictum,uel scriptum fuerit literis amicorum, eum esse hæredem,eumque posse adire hæreditatem clausis tabulis.*

7 *Eo ipso quòd aliquis allegat testamentum non factum, probata est eius intentio.*

Lucubrat.in l.is potest.ff.de acquir.hæred.

1 ISTA l.is potest,tradit, eum repudiare † posse, qui potest acquirere. Ad hoc uide Alex. in l.is qui.§.fin.in princip.colu.3.vers.nòn obst.regula, suprà eodem titulo. Et limita regulam huius.l.procedere, quando aliquis potest hæc agere nomine proprio, alioqui autem si alieno; quia tunc qui potest adire nomine alieno,non tamen poterit repudiare,vt per Ias.in l.pœnitente.C.de iure delibe.& in l.is qui hæres.§.1.in secundo not.infrà eod. Item attende, quia domi-
2 nus † non potest solus hæreditatem adire seruo delatam, nihilominus potest solus eam repudia-
* re,ita * commu.aiunt docto.quos retulit Ias.in d.l. is qui hæres.§.fi. in glo.magna. & ibi Ias.declarat quomodo procedat illa limitatio de illo,qui adit uel repudiat nomine alieno. & dū Bart. posteà ex mente gl.declarat quinque esse requisita ad hoc ut sciamus qñ quis adire possit, vide

Alex. in consi. 121. in primo uol. & in consi. 34. col. pen. in 3. uolu. Ancha. in consi. 203. Bald. in consi. 200. in 1. uol. & in cons. 103. & seq. in 3. uol. & aliquid per Rom. in cons. 235. in 5. dub.

3 Bar. in ead. l. colu. 3. uers. est & aliud, & uers. sed circa hoc quæro, tradit, ius succedendi † esse posibilitatem quandam succedendi. & an substitutus pupillo mortuo dicatur habere ius succedendi, vide Alex. in cons. 2. col. 7. & antepe. vers. non obst. quod ultimo, in 1. uol. & in l. ita tamen. §. à patre, in fi. ff. ad Trebell. Aret. in cons. 7. col. 2. & in cons. 165. in fi.

4 Bar. in ead. l. col. 5. tradit, ad hoc ut præsumatur † scientia mortis testatoris, si est uicinus, probandam esse famam in uicinia. vide Aret. in consi. 92. col. 2. in cons. 103. col. 5. & in consi. 156. col. 1. Alex. in cons. 16. col. 3. & 6. in 5. uol. & Soc. in consi. 121. in 1. volu. vbi etiam alia colligit ex dictis Bar. hic. & dicas famam uiciniæ duobus testibus posse probari. Feli. in c. tertio loco, numero 7. de præsumpt.

Bar. in ead. l. col. 6. in princip. inquit, vbi agitur de probanda scientia defuncti propter ius deliberandi, quia sciens transmittit, hoc non probari ex prædictis coniecturis: ideo aduocatum debere esse cautum, & reliqua. uide Matthæsil. in sing. 19. Roma. in consi. 404. & Alexand. in consi. 121. in 1. uol.

5 Bar. in eadem l. col. 7. vers. quartò dicit glo. inquit, unum † ex quinque requisitis in adeptione hæreditatis esse, ut is sciat se à nemine præcedi in gradu. Dubitatur hic nunquid iste proximitatem gradus probare teneatur, & se esse proximiorem? Ias. hic nu. 83. post Raph. Cuma. & Alex. & Dec. in cons. 321. aiunt, sufficere si probetur agnatio absque gradus proximitate; & si aliquis affirmat se esse proximiorem, illi probandi onus incumbere. de qua re uide omnino Raph. Cuma. in consi. 43. & Alex. in l. sed si de sua. hoc eodem tit. qui ad hanc sententiam accesserunt. Contrarium docuit Alex. in cons. 124. in 7. uol. Fulg. in cons. 184. & Aret. in d. l. sed & si de sua. & hoc mihi magis placet, quia ista proximitas gradus est qualitas quædam à lege requisita, ideo specificè est probanda. l. ij. §. docere. ff. de ui bonor. rap. l. j. §. ait prætor, & ibi Bar. ff. ne quid in flum. publ. Io. And. in c. 1. de homic. & isto casu non sufficit præsumptio iuris. Cæpol. in cons. 57. & ita ferè in terminis decidit Dec. in cons. 13. quem uide omnino. & quamuis pro prima opinione facere uideantur trad. per Soc. in cons. 89. col. 4. in primo uol. vbi ait, substitutum pupillariter esse admittendum, quamuis non constet institutum decesisse in pupillari ætate, vel adulta, & asserenti contrarium, probandi onus incumbere. ad quod accedit Caccialupus in repet. l. precibus. C. de impub. tamen nec illa opinio uidetur tuta ex prædictis. & circa prædicta uide omnino Alex. in cons. 82. in primo uol.

6 Bar. in ead. l. col. 6. uers. circa hoc est aduertendum, ait, non esse necesse, ut hæres † extraneus uiderit, uel legerit testamentum, sed sufficere, si ei dictum uel scriptum fuerit literis amicorū, eum esse hæredem, eumque posse adire hæreditatem clausis tabulis. Attende, quoniam hoc
* modo falsa erit illa * communis conclusio, de qua per eundem Bar. in l. eius qui, uers. quòd si stipul. & ibi Ias. col. j. in 4. notab. ff. si cert. pet. quæ uult, extraneum præsumi scire contenta in testamento: quia si clausis tabulis potest adire hæreditatem quando aliquis duntaxàt ei dixit, illum esse hæredem, hoc militat argumentum. ideo cogita.

7 Bar. in ead. l. col. 7. uers. si uerò communis opinio, inquit, eo ipso quòd quis allegat † testamētum nō factum, probatam esse eius intentionem. vide Alex. in l. si emancipati. in 3. notab. C. de collat. & pro Bar. facit, quia condere testamentum, est quid facti, facta uerò non præsumuntur,
* nisi probentur. l. in bello. §. factæ. ff. de capt. & post. reuers. & ista est * commu. opin. vt habetur per moder. in d. l. si emancipati. ibi tamen limitat Dec. nisi in illa regione esset consuetudo testandi; quia quamuis facta non præsumantur, tamen alioqui est in consuetis. ita Bal. in rub. de fide instru. col. 3. vide Raph. Cuma. in consi. 43. & Aret. in consi. 58. & dum Bar. in ead. l. in fi. ait sufficere, scientiam tutoris, uide Aret. in consi. 160. col. 9. in fi.

Summarium in l. qui hæreditatem. ff. de acquir. hære.

1 *Nemo potest gerere se pro hærede nisi sciat mortuum esse illum de cuius hæreditate agitur.*

Bar.

Bar.in l.qui hæreditatem.ff.de acquir.hæred.

1 BART. in d.l.qui hæreditatem, colligit ex tex.neminem † posse gerere se pro hærede, nisi sciat mortuum esse illum, de cuius hæreditate agitur. rationem huius.l.ponit tex.in l. in totum omnia.ff.de reg.iur.ubi habetur, in totum omnia quæ animi destinatione agenda sunt, non nisi uera & perfecta scientia perfici posse: ut per Ias. in l. is qui hæres, in 5.& ult. notab. supra eod. ubi limitat hoc tantum procedere à principio, alioqui uerò si post aditionem dubitaret. Attende autem quod hic dicit Ias. scilicèt, Bartolum nõ legere istam.l.& hoc fuisse additũ, quia Imol. Aret.& Alex.de eo mentionem non faciunt. sed esto quòd Bar. hoc dicat, uidetur repugnare his quæ dicit in d.l.is potest.id quod declara ut per Ias.hic.

Summarium in l.pro hærede.ff.de acq.hæred.

1 *Quomodo aliquis in dubio præsumatur se gerere pro hærede.*

Bar.in l.pro hærede.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.pro hærede, quærit, quomodo † aliquis in dubio præsumatur se gerere pro hærede. Vide Bar.in l.gerit, col.7.versi.ad tertium quando ille actus, infrà eod. ubi latius & melius distinguit, & ibi pono in lucubrationibus. Attende tamen hunc tex.in fin.principij, qui est memorabilis ad probandum, quòd alienans res tempore perituras, non dicitur se gerere pro hærede. Et dum Bart. subiungit, facultatem declarandi, an defunctus gesserit se pro hærede, non transire in hr̃dem, contrariũ tenet, & malè (ut arbitror) in d.l.gerit.col.6.vers.si dubitatur.

Summarium in d.l.pro hærede.§.seruos hæreditarios.ff.de acq.hæred.

1 *Nemo potest pro parte habere, & pro parte non habere hæreditatem.*

Bar.in d.l.pro hærede.§.seruos hæreditarios.ff.de acq.hæred.

1 BAR. in ead.l.§. seruos hæreditarios, inquit, neminem † posse pro parte habere, & pro parte non habere hæreditatem. vide Alex.in cõsi.75.col.3.in 1.vol.in l.quia poterat, col.4.& seq. ff.ad Trebel.& uide pulchram inductionem huius tex.apud Alex.in cons.20.col.pe.in 3.vol.& de hac re uide not.Aret.in l.j.col.antep.cum seq.ff.de uulg.& pupil.

Summarium in d.l.pro hærede.§.Papinianus.ff.de acq.hæred.

1 *Si quis protestatus fuit, se nolle gerere pro hærede, si posteà facit actum huic protestationi contrarium, uidetur ab illa protestatione recedere.*

Bar.in d.l.pro hærede.§.Papinianus.ff.de acq.hæred.

BART. in ead.l.§.Papinianus.colu.2.versi.nota ergo istam distinctionem, distinguit aliud esse posse facere nomine ut filius, uel ut hæres, & aliud nomine & effectu. uide Bal.in cons.199. in 3.par.& in cons.17.eod.vol.& in cons.405.in 4.vol.

1 Bar.in ead.col.versi.ultimò ex isto tex.dicit, si quis † protestatus fuit, se nolle gerere pro hærede, si posteà facit actum huic protestationi contrarium, uidetur ab illa protestatione recedere, sequitur Ias.in l.qui in aliena.§.fi.col.79.vers.secundò not.suprà eod. vide Bar. & alios in l. non solùm.§.morte.ff.de oper.nou.nunc.

Summarium in d.l.cohærede.§.si sepulchri.ff.de acq.hæred.

1 *Si statuto cautum est pacem in aliquo casu esse habendam ab hærede defuncti, & filius faciat pacem, eum gerere se pro hærede.*

Bar.in d.l.pro hærede.§.si sepulchri.ff.de acq.hæred.

1 BART. in ead.l.§.si sepulchri, ait, si statuto † cautum est, pacem in aliquo casu habendam esse ab hærede defuncti, & filius faciat pacem, eum gerere se pro hærede; quia citra ius & nomen hæredis hoc facere non potuit. vide Feli.in c.in præsentia.col.15.de probat.

Summarium in l.si quis extraneus.ff.de acq.hæred.

1 *Animus delinquendi est contrarius animo adeundi.*

Bar.in l.si quis extraneus.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.si quis extraneus, inquit, animum† delinquendi esse contrarium animo adeũdi. Hoc plenè examinat Bar.in l.non solùm.§.fin.ff.de oper. nou.nunc. & Soc.in consi.118. Et dum Bar.subdit, hanc.l.esse contra illos, qui dicunt, Tu mentiris saluo honore tuo. vide Alex. in

l.iij.in princ.ff.de liber.& posth.Ias.in d.l.non solum.§.fi.col.ante pe. & Præposit. in c.neque.9 dist.Feli.in c.1.in fi.de except.& Soc.in cons.118.col.3.& seq.in 1.vol.

Summarium in l.si is ad quem.ff.de acq.hæred.

1 *Error in causa acquisitionis, impedit aditionem.*

Bar.in l.si is ad quem.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.si is ad quem,sic ait in summa. Error † in causa acquisitionis impedit aditionem. Declara istum tex.ut per Anch.in consi.203.in 1.dub.& Paul.de Cast. in consi.166. ubi dicit idem in repudiatione.

Summarium in l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acq.hæred.

1 *Iussus debet præcedere, & authoritas sequi.*

Bar.in l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.si quis mihi bona.§.iussum,sic ait in summa. Iussus † debet præcedere, & authoritas sequi.Hoc,quod dicitur de iussu,procedit in aditione hæreditatis,alioqui uerò in agnitione bonorum possesionis: quia sufficit ratihabitio.l.qui in aliena,in princ.ubi Bar.supra eod. & l.j.ubi Bar.C.qui admir.Item quòd iussus patris præcedere debeat, procedit in hæreditate, quæ habet æs alienum,alioqui autem si est sine ære alieno, ut qu[?]st hæreditas matris, quæ consistit in dote,nam filius posset solus adire secundum Ias.in d.l.qui in aliena,in 1.notab.in princip. col.69.& in 2.notab.ponit rationem,quare filiusfamiliàs nō teneatur ex aditione hæreditatis; cùm regula sit,filiumfamiliàs obligari ex omni contractu,præterquam mutui,& uoti. de qua re tradit etiam idem Ias.in l.j.col.1.C.qui admit.Item id,quod dicitur,iussum patris debere præcedere,limitatur non habere locum quando pater & filius simul adirent, ut per Ias. in l. is qui hæres.§.fi.in 3.notab.col.99.suprà eod.

Summarium in d.l.si quis mihi bona.§.pater Seio.ff.de acquir.hæred.

1 *Si creditor dicit debitori suo, ego indigeo pecunia illa,quam mihi debes,utrum ex illis uerbis uideatur debitorem interpellasse,& in mora constituisse.*

2 *Si aliquis,qui receperat iniuriam,dicit suo famulo,nunquā redeas mihi domum si ego non sentio aliquid de illo negocio; & ille famulus iniuriantem interficiat,an dominus ut mandans puniatur.*

Bar.in d.l.si quis mihi bona.§.pater Seio.ff.de acq.hæred.

1 BART. in ead.l.§.pater Seio, quærit, si creditor † dicit debitori suo, ego indigeo pecunia illa,quam mihi debes? utrum ex his uerbis uideatur debitorem interpellasse? & in mora constituisse? uide Ias.in l.uinum. col.7.ff. si cert.pet. ubi citat contraria, & fœdere distinctionis ad concordiam adducit.

2 Bar.in eod.§.inquit,si aliquis,qui receperat iniuriam, † dicit suo famulo,nunquam redeas mihi domum, si ego non sentio aliquid de illo negotio: & ille famulus iniuriantem interficiat,dominum ut mandantem esse puniendum. Tu dic ad hoc ut istud documentum procedat, necesse fore,capitalem esse inimicitiam inter dominum & illum, qui occisus est. item, ut uerba illa dicat famulo, uocando illum ad se. item quòd incontinenti secutum fuerit homicidium. ita præcisè declarat Bal.in l.j.C.de seru.fugit.Io.de Ana.in cons.59. Visis inquisitione.& latius Ias. in d.l.j.col.3.cum seq.uersi.non omitto. Et ad prædicta uide Alex.in consi.211.in lib. primi & secundi vol.& Feli.in c.1.col.5.de offi.deleg.ubi aiunt,si aliquis alloquitur Titium, qui Titius statim interfecit hominem,præsumi ex breuitate temporis ei consilium dedisse occidendi eū. de cuius ueritate decisionis uide eundem Feli.in c.afferte,in fi.de præsump.

Summarium in l.cum quidam.§.quod dicitur.ff.de acq.hæred.

1 *Ille consanguineus appellatur, qui quocunque modo sanguine est coniunctus.*

Bar.in l.cùm quidam.§.quod dicitur.ff.de acq.hæred.

BART. in d.l.cùm quidam.§.quod dicitur,uersi.sciendum tamen est, inquit, communem
1 modum loquendi esse, ut ille consanguineus † appelletur, qui quocunque modo sanguine est coniunctus.vide Anch.in c.canonum statuta,col.83.de const. Capr. in cons.32. & in consi.91. & Fulg.in cons.199.col.5.& de hac re uide doct.in rub.de consang.& affinit.

Summa-

Summarium in l. quod si dubitetur. ff. de acquir. hære.

1 *Ius adeundi separatum est ab ipsa aditione.*

Bar. in l. quod si dubitetur. ff. de acquir. hæred.

1 BART. in d. l. quod si dubitetur, colligit ex tex. ius adeundi † separatum esse ab ipsa aditione. pro declaratione huius. l. uide aliquid apud Bal. in conf. 350. in 3. vol.

Summarium in l. si duo. ff. de acq. hæred.

1 *Qui uult unam partem uidetur uelle alteram accrescentem.*

Bar. in l. si duo. ff. de acquir. hæred.

1 BART. in d. l. si duo, sic inquit. Qui uult unam † partem, uidetur uelle alteram accrescentem. vide Præpos. in c. quo iure, col. 2. dist. 8. Alex. in consi. 229. Visis codicillis, colu. 4. in libro primi & secundi vol. Feli. in c. cùm inter, col. 7. de except. & in c. de quarta, in fi. de præscript. benefacit tex. in l. fi. §. & si præfatam. C. de iur. delib. Bal. in c. quærelam, col. 2. de elect. & Practi. Papiens. in forma libelli in causa spoliatæ possess.

Summarium in l. si per epistolam. ff. de acquir. hæred.

1 *Compromissum, & mandatum factum à prælato extinguitur morte ipsius prælati.*

Bar. in l. si per epistolam. ff. de acquir. hæred.

1 BART. in d. l. si per epistolam, ait, compromissum † & mandatum factum à prælato extingui per mortem ipsius prælati. vide Rom. in conf. 119. Ias. in l. omnium. col. 3. C. de testa.

Summarium in l. eum qui. ff. de acquir. hæred.

1 *Si dubitatur de iuribus testamenti, hæreditas adiri non potest.*

Bar. in l. eum qui. ff. de acquir. hæred.

1 BART. in d. l. eum qui, ait, si dubitatur † de uiribus testamenti, hæreditatem adiri non posse. pro clariori huius. l. intellectu, uide Aret. & Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de uerbo. oblig. quid si aliquis est scriptus hæres in duobus testamentis, & dubitat ex quo sibi hæreditas deferatur? vtrum possit adire cum protestatione mentem eius esse adire uirtute illius testamẽti, quod est ualidum? Ang. in consi. 183. inquit hoc fieri posse.

Summarium in l. hæres. ff. de acquir. hæred.

1 *Hæreditatis aditio retrotrahitur ad tempus mortis.*

Bar. in l. hæres. ff. de acquir. hæred.

1 BART. in d. l. ait, hæreditatis † aditionem retrotrahi ad tempus mortis, dicas idem esse in repudiatione. Aret. in conf. 156. col. 5.

Summarium in l. necessarijs. ff. de acquir. hæred.

1 *Vtrum fundata sit intentio creditorum contra filium nisi filius probet se abstinuisse.*

2 *Filius hæreditatem patris adire non potest, sed immiscendo approbare.*

Bar. in l. necessarijs. ff. de acq. hæred.

1 BART. in d. l. necessarijs, quærit, utrum fundata † sit intentio creditorum contra filium, nisi filius probet se abstinuisse? deciditque utramque opinionem sustineri posse. mihi tamen magis placet, ut fundata sit eorum intentio; quoniam ad filium defertur hæreditas paterna iure continuationis, non autem iure nouæ acquisitionis, per ea, quę admodùm eruditè docuit Dec. in consi. 331. ubi probat optimis argumentis beneficium abstinendi non debere considerari nisi facta abstensione. & hoc ego latè secutus sum in lucubrat. in Bar. in l. in suis. ff. de liber. & posth. ubi uide omnino. & ad hoc facit decisio Bar. in l. is qui putat, in fi. suprà eod. tit. ubi ait,
2 filium † hæreditatem patris adire non posse, sed immiscendo approbare. Ad prædictam uerò q. vide Roma. in consi. 154. in princ. Aret. in consi. 26. col. 3. in 1. dub. & in consi. 137. Alexand. in consi. 146. Videretur inspectis. col. 7. nu. 17. in libro primi & secundi volum. & in consi. 34. Viso processu, col. pen. in 3. vol. & in consi. 72. Viso processu, col. 2. nu. 4. in 5. volum. & Bald. in conf. 120. in 4. vol. & dum in fi. huius. l. circa existentiam sui hæredis remittit se ad ea, quæ dixit in l. si filius qui patri. ff. de uulg. & pupill. uide ibi Ias. col. 7.

Summarium in l.ex parte hæres.ff.de acq.hæred.

1 *Suum, quamuis ei datus sit cohęres extraneus, pro sua parte necessarium esse.*

Bar.in l.ex parte hæres.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.ex parte, ait, suum † quamuis ei datus sit cohæres extraneus, pro sua parte necessarium esse. facit.l.pe.vers.fi.ff.si cert.pet.& ibi doct.item facit ad rem, quia datio substituti uulgaris non tollit necessitatem.gl.in princ.inst.de uulg.& pupill.

Summarium in l.qui patri hęres.ff.de acquir.hęred.

1 *Licèt ius substitutionis non transmittatur ad hęredem, tamen secus est si substitutio est iuncta cum iure accrescendi.*

Bar.in l.qui patri hæres.ff.de acq.hæred.

BART. in d.l.qui patri, commendat hunc tex. ut sing.& eum esse mirabilem tenuit idem Bar.relatus per Ias.in l.emancipata, col.4.in 1.notab. C.qui admit. ad probandum, quod licèt
1 ius substitutionis † non transmittatur ad hæredem, alioqui tamen esse si substitutio est iuncta cum iure accrescendi; nam isto casu transmittitur. vide etiam quod per hanc regulam docuit Bar.in §.Cato.in 3.oppos.col.3.& ibi Aret.col.6.uersi.quintò adde.ff.de uerb. oblig. tamen limita & declara, ut per Paul.de Cast.in consi.114.in 1.vol.& ad ea quæ hic subiungit Bar. uide Alex.in consi.20.col.4.in 1.vol.& in cons.146.in lib.primi & secundi vol.

Summarium in l.si minor.ff.de acquir.hęred.

1 *Portionem abstinentis se per restitutionem non accrescere cohęredi inuito.*

Bar. in.l.si minor.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.si minor, ait, portionem † abstinentis se per restitutionem non accrescere cohæredi inuito.ad istam.l.uide Bar.in l.qui res.ff.de solut.

Summarium in l.quamdiu.ff.de acquir.hæred.

1 *Quando iudex ad petitionem eius cuius interest statuit terminum, eum non posse statuere minorem terminum centum dierum.*

2 *Si testator filio hæredi institutio pupillariter substituit Titium, & Titio, quemcunque sine liberis decedenti substituit Sempronium, & contingat Titium prædecedere pupillo, & posteà etiam mori pupillum, an Sempronius uigore pupillaris succedere possit.*

Bar.in l.quamdiu.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.quamdiu, uersi.item ex eo, inquit, quando iudex † ad petitionem eius, cuius interest, statuit terminum, eum non posse statuere minorem terminum centum dierum. De hoc termino dando transuersalibus, & termino unius anni dando liberis, uide Ias.in rubr.C.de successor.edic.col.2.& 3.uer.tertiò.& in l.si cautio.C.de iur.delib.

2 Bar.in ead.l.uersi.quæro iuxta prædicta, quærit, si testator † filio hæredi instituto pupillariter substituit Titium, & Titio quandocunque sine liberis decedenti substituit Sempronium: & cõtingat Titium prædecedere pupillo, & posteà etiam mori pupillum, an Sempronius uigore pupillaris succedere posit? De hac pulchra quæstione, uide Ias.in l.j.col.7.vers.undecimò & ultimò.ff.de uulg.& pupill.& latissimè Alex.in cons.1.in 1.vol.& in cons.4.& seq.eod.vol.& omnino Paul.de Cast.quem semper uideas in consi.152.in 1.vol.Aret.in l.si mater.§.1.ff.de uulg. & pupill.& hic Cot.in cons.180.in 4.vol.& Dec.in cons.238.

Summarium in l.si quis hęres.ff.de acquir.hęred.

1 *Finita causa dilationis finitur dilatio.*

Bar.in l.si quis hæres.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.si quis hæres, ait, finita † causa dilationis finiri dilationem.vide Alex.in l.nemo potest.ff.de leg.1.

Summarium in l.si tu ex parte.ff.de acq.hæred.

1 *Gerundium, si respicit uerbum, uel participium futuri temporis inducit conditionem.*

Bar.in l.si tu ex parte.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.si tu ex parte, in fin.ait, gerundium † si respicit uerbum uel participinm futuri temporis,

temporis, inducere conditionem. vide Soc. in consi. 91. col. 2. & in consi. 93. col. 2. in 1. vol. & Corn. in consi. 143. col. 3. & seq. in 4. vol. Aret. hic. Alex. plenè & Ias. post Bar. in rubrica. C. de eden. Bar. in extrauag. ad reprimendum, in uer. ne ex earum. Angel. de Aret. & Ioan. de Platea in rubrica instit. de action. & ibi Ias. colum. 7. & Io. Mon. Io. And. & Dominic. in c. unic. de postul. prælat. in 6.

Summarium in l. illud. ff. de acq. hæred.

1 *Qui uult consequens, uult etiam antecedens.*

Bar. in l. illud. ff. de acqui. hæred.

1 BART. in d. l. illud, sic ait in summa. Qui uult † consequens, uult etiam antecedens. De hac regula uide Bar. & alios in l. ij. ff. de iurisd. omni. iudic. & quæ ibi posui ad Bart. Et limita ut per Bar. in l. j. colu. 2. uersic. secundò quæro, ibi uel possum dicere, suprà eod. titu. quàmuis Aret. ibi, colum. 2. uersic. in ea glo. ibi, quid si partem repudiat, teneat contra Barto. & in uersi. seq. incip. in ea parte glo.

Summarium in l. uentre. ff. de acquir. hæred.

1 *Proximiorem agnatum decedentem, pendente dubio posthumus ne nascatur, an non, quamuis sciat testatorem esse defunctum, ius deliberandi ad hæredem non transmittere.*

2 *Statutum prohibens posse acquirere nisi sit allibratus, tamen proximior agnatus non potest adire nisi fuerit allibratus.*

Bar. in l. uentre. ff. de acquir. hæred.

1 BART. in d. l. ventre. col. 3. uersi. ex illa parte, proximiorem † agnatum decedentem pendente dubio, posthumus ne nascatur an non, quàmuis sciat testatorem esse defunctum, ius deliberandi ad hæredem non transmittere. Vide Ias. in l. j. col. 2. versi. & pro eo. C. qui admit. & dũ * in seq. col. tractar, an hæreditas non adita transmittatur ex potentia suitatis? dicas magis* com munem opinionem esse, ut non transmittatur. Doct. hic, & in l. si fratris. C. de iur. delib. & Alex. in consi. 20. in 1. vol.

2 Bar. in ead. col. uersi. statutum est hic, format quæstionem de statuto † prohibente posse acquirere nisi sit allibratus, ut videre est apud eum. Attende, quia in ista quæst. uidetur uelle Bar. proximiorem agnatum in casu huius statuti adire non posse, nisi fuerit allibratus, cum esset successurus ab intestato; & fortè malè sensit; ita Aret. hic colligit, Bartolum uoluisse. quem refert Ias. in l. filiusfamiliàs. §. Diui, in 2. lectura colu. 21. vers. secundò ualde not. limita. ff. de leg. 1. ubi reprobat Bar. hic.

Summarium in l. Pantonius. ff. de acq. hæred.

1 *Si læsio non fuit completa in absentia, restitutio non datur.*

2 *Quandoque absens excluditur morte, & tunc, si hæres uult petere restitutionem, non potest de stricto iure.*

3 *Hæres an possit ratum habere gestum nomine defuncti.*

Bar. in l. Pantonius. ff. de acq. hæred.

1 BART. in d. l. Pantonius, in 2. oppos. ait, si læsio † non fuit completa in absentia, restitutionem non dari, uide Soc. in consi. 153. col. 11. in uersi. consequenter, & in consi. 207. col. 3. versi. quintò. in 1. vol. ubi multæ limitationes colliguntur.

2 Bar. in ead. l. ait, quandoque absens † excluditur morte, & tunc si hæres uult petere restitutionem eum non posse de stricto iure. & reliqua. vide Alex. in consi. 306. viso processu, colu. 2. in libro primi & secundi vol. & in consi. 312. Viso themate, col. 4. uersi. quod autem ignorantia, in eod. lib. & in consi. 20. in fi. in 1. vol. & Paul. de Cast. in consi. 118. Et dum ibi in uersi. quæro pone quòd aliquis, quærit si minor decessit hæreditate non adita, utrum hæres eius possit petere restitutionem? vide Alex. in consi. 71. in 1. vol. & in consi. 86. Viso ac diligenter considerato, col. 2. in 3. vol. Aret. in consi. 173. Rom. in consi. 495. Soc. in consi. 177. & latè in consi. 207. in 1. vol. & Corn. in consi. 49. in 4. vol.

Bar.

3 Bar.in ead.l.in fi.principij quærit, utrum hæres † possit ratum habere gestum nomine defuncti? vide Feli.in c.ex tenore, in 2.notab.de testib.

Summarium in l.gerit.ff.de acq.hæred.

1 *Possidere rem hæreditariam est actus quo probatur aditio.*
2 *Animus solus u rum sufficiat ad adeundam hæreditatem.*
3 *Verba, uolo adire, utrum inducant aditionem.*
4 *Aditio hæreditatis an præsumatur, si quis dixerit conuocatis amicis, sitis testes, quòd uolo adire hæreditatẽ.*
5 *Verba enunciatiua demonstratiuè prolata, ut ego hæres talis sic facio, probant illum esse hæredem.*
6 *Faciens id quod potest, & sub nomine hæredis, an faciat sub nomine pignoris, uel alterius iuris.*
7 *Actus ubicunque est æquiuocus præsumendum est, ut quis possideat eo titulo, qui est ei utilior.*
8 *Possidens domum, quando dicatur se illam pro sua legitima possidere, quid iuris.*
9 *Actus qui fieri possunt intuitu pietatis, aditionem non præsumunt.*
10 *Aditio, an præsumatur ex eo, quòd quis dat eleemosynas pro defuncto.*
11 *Adire an uideatur paciscens super hæreditate.*
12 *Aditio an præsumatur si debitor in diem, & sub pœna successit creditori suo, & non soluit.*
13 *Debitor qui iurauit soluere infra certum tempus quamuis non soluat in termino, tamen non præsumitur periurus nisi creditor probet eum sponte, non autem necessitate coactum non soluisse.*
14 *Animus retinendi possessionem inducit acquisitionem possessionis.*

Bar.in l.gerit.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.gerit, in princ.inquit, possidere † rem ut hæreditariam, esse actum, quo probatur aditio. Intellige hoc ita demum procedere, si allegaretur aditio hæreditatis, & nõ aliter. Alex. in consi.236.in causa, col.2.uersi.plus dico, in libro primi & secundi volu.

2 Bar.in ead.l.uersi.modò uenio ad materiam, quærit utrum animus solus † ad adeundam hæreditatem sufficiat? vide Bar.in l.pro hærede, in princ. supra eod. ubi dicitur, quòd ad ueritatem sufficere animum, sed quo ad probandum, requiri animum esse declaratum. ibi tamen Ias.in gl. in uoce, animi, col.19.non faciendo mentionem Bar.ibi, tenet cõtra Bartolum hic, ut scilicet requiratur uoluntas uel animus declaratus uerbis uel factis. & ad gl.istam uide Card.in cõsi.37. in 1.col.& Barb.in consi.5.in 2.vol.Dum autem posteà dicit Bar.aliquem non obligari in foro conscientiæ ultra uires hæreditatis, sequitur Ias.in l.j.col.1.uers.10. concludit.C. qui admit. & in l.mutum, in gl.1.suprà eod.& idem Bar.in l.pro hærede.in fi.suprà eod.

3 Bar.in ead.l.col.2.versi.ad primum, quærit, nunquid per hæc uerba, † uolo adire, inducatur aditio? & distinguit, ut per eum habetur. Quid si dixisset, uolo habere istam hæreditatem? isto casu uidetur adiri hæreditas. Bal.in tit.qui feud.dar.poss.§.notandum, in fi.Et dum Bar. subiungit distinctionem inter hæc uerba, uolo adire, & uolo esse hæres, aut uelle hæreditatem. istam differentiam, quam hic tradit Bart. sequuntur ubique doct. ut uidere est in l.serui electione, in principio.ff.de leg.1.in l.qui se patris.C.und.liber.super 1.par.gl.an per uerba, nego me hæredem, repudiatio inducatur? ibi tamen Ias.colu. 11.uersi. redeo, præsupponit contrarium eius, quod dicit hic. & aduerte quia gl.ibi dixit, per hæc uerba, non sum hæres, uel non adeo, nõ inducitur repudiatio, contra ea quæ dicit Bar.hic.adde Aret. ibi col.4. dicentem per hæc uerba, non sum hæres, uel sum hæres, induci dispositionem, id quod est contra Bar.hic.

4 Bar.in ead.l.col.3.versi. quæro quid si conuocatis amicis † dixit, sitis testes quòd uolo adire hæreditatem; ait ex ista solennitate actuum præsumi aditionem. uide Alexand. in l.serui electione, colu.2.& seq.ff.de leg.1.& in l.nostram, in fi. C.de testam.& dum subiungit Bart.an per uerba enunciatiua propter se, ut si aliquis confessus est se hæredem Titij, inducatur aditio? vide Dec.in consi.25.colum.3. Posteà Bar.ibi in versi.circa tertium, agit de uerbis enunciatiuis emissis propter aliud, & uidetur sentire ubi in dispositione fit mentio de hærede, debere intelligi per aditionem. sequitur Alex.in consi.1.col.4.in 1.vol.Aret.in consi.137.col.1.& Soci. in consi.91.col.2.in 1.vol.

5 Bar.in ead.l.col.4. versi.si uerò proferuntur demonstratiuè, inquit, uerba enunciatiua † demonstratiuè

monstratiuè prolata,ut ego hæres talis sic facio,probare illum esse hæredem. Hoc Bar. documentum tanquàm singulare,sequitur Matthæsil.in sing.34.incip.Nota quòd siue. & idem uult etiam in sing.33.incip.Nota quòd si in positione.& Alex.in cons.232. In causa & lite, col.2.in lib.primi & secundi vol.uide etiam Barb.in consi.263.in 1.vol.

6 Bar.in ead.l.col.6.uers.ad secundum,tradit,an & quando † aliquis facit id,quod potest & sub nomine hæredis cadere,ac etiam sub nomine pignoris,uel alterius iuris ad eum pertinentis; ut puta,quis habitat in domo emphyteotica. uide Paul.de Cast.in consi.13.col.3.uers.non obst. ubi loquitur in uendente & habitante.& Corn.in consi.250.in 4.vol. Et ad ea quæ hic subiungit Bar. quòd possidens in dubio censeatur possidere ex titulo, qui ei est utilior, vide Alex.in consi.8.Visis subtilissimis,col.4.& 5.in 3.vol.& in consi.32. Viso processu, eod.vol.& in consi. 126.in 7.vol.Card.in consi.37.col.1.& 2.Capr.in cons.93.col.fi.Aret. in cons.187. ubi ponit ex quibus actibus præsumatur aditio. & Bal.in cons.207.in 1.vol.ubi loquitur de habitante do mum paternam. & in consi.314.in 3.vol.vbi agit de uendente res hæreditarias. & in cōs.390.

7 in 5.vol.ubi loquitur de possidente. & in consi.71. eod.vol. & ubicunque † actus est æquiuocus,præsumendum esse ut possideat eo titulo,qui ei est utilior,concludit Mari.Soc.iuni.in cōs. 129.nu.27.Et ex quibus præsumatur adita hæreditas,uide Soc.in consi.195.in 1.vol. ubi tradit etiam aditionem hæreditatis singularibus testibus posse probari. Attende tamen Bartolū hic dum uult. habitantem in domo paterna quandoque censeri id facere eo nomine, quod ei utilius est,quia contrarium sentit in seq.col.versi.quædam sunt,ubi indistinctè ait, habitantem in domo censeri se gerere pro hærede nisi contrariū probet. sed forte responderi posset, hoc satis probari,quando possidens docet se alio nomine quàm hæredis posse domum illam possidere. Postea digreditur Bar.ad coniecturas dicens,aut hæreditas est lucrosa,aut damnosa,aut du bitatur; & hoc ultimo casu concludit standum esse declarationi ipsius hæredis. Tu aduerte, quia Bar.hic uult,facultatem declarandi ad hæredem transire. & idem sentit in colu.seq.uersi. quædam sunt in quibus non est præsumptio, quamuis contrarium, & forte melius loquatur in l.pro hærede,in princ.uersi.dubitari tamen, suprà eod. ubi tenuit hanc declarandi facultatē ad hæredem non transire. & ita se habet regula.l.inter stipulantem.§.1.ff.de uerb. oblig. & de hac re uide Ias.in l.post dotem,nu.50.cum seq.ff.solut.marr.Deinde Bar.in ead. colu.uersi. sed

8 quæro quid si aliquis,tradit,quid dicendum sit,quando possidēs † domum ait se illam pro sua legitima possidere? vide Bar.in l.quia poterat.ff.ad Trebell.& in l.j.colum.7. in ultima quæst. quartæ q.principalis,uers.item quæro an aliquo casu hæres institutus.ff.de uulg.& pup.ubi Ias. col.15.uersi.octauò quærit,ubi latè de hac materia tradidit. & quia Bar. hoc in loco ait, in aliquo casu filium posse repudiare hæreditatem patris,& legitimam retinere. De hac re uide Ias. in l. hæres instituta,in fi.C.de impub.Abb.in cons.3.col.2.in 1.dub.in 2.vol.Capr. in consi.19. col.3.Bar.& quæ ibi pono in lucubrat.in d.l.quia poterat.Alex.in l.j.in fi.C. quand.non petent. par.Aret.omninò in cons.160.col.13.& Soc.in cons.89.col.fi.in 4.vol. & tandem uidetur con cludi,hoc à filio communiter fieri non posse.

9 Bar.in ead.l.col.7.uersi.ad tertium,tradit,ex actibus, † qui fieri possunt intuitu pietatis,ut sepelire defunctum,aditionem non præsumi. vide Ias.in l.pro hærede,in princ.suprà eod.tit. ubi ampliat hoc habere locum etiam in tutore,qui tumulari faceret patrem,uel matrem,uel sororē pupilli,ut proptereà non censeatur adire.

10 Bar.in ead.col.versi.sed quæro quid si aliquis dedit eleemosynas † pro defuncto,tradit an ex hoc præsumatur aditio? & distinguit inter eleemosynas necessarias, & uoluntarias. vide Soc. in consi.91.in 1.vol.& dum ait Bar.eleemosynam de alieno fieri non debere vide, Ang.in cōs. 327.versi.non obst.tertium. ubi ait neque uxorem de bonis mariti facere posse. Tamen hoc esset tolerandum aliquo casu quando uigeret illud,quod fuit in Turonica synodo constitutum cap. 5.scilicèt unamquamque ciuitatem ad præstanda proprijs pauperibus alimenta obstrictā esse. & ad id tam clericos quàm laicos debere compelli. quæ quidem sanctio utinam denuo fieret,& inuiolabiliter seruaretur. Et in hac materia uide Bal.in consi.318.in 4.uolu.ubi tradit an pa-

11 an paciscens † super hæreditate uideatur adire? & in consi.200.in 1.vol.ubi agit de constituẽte procuratorem ad mouendas lites super actionibus hæreditarijs. & in cons.17. in 3.vol.ubi agit de eo, qui constituit procuratorem, & posteà protestatus est quòd non ut hæres. & in cõs. 272.in 5.vol.ubi quid in transigente super re hæreditaria. Soc.in consi.147.in 1.vol.col.3. ubi ait, quid de donante rem hæreditariam alteri, uel renunciante hæreditatem ad commodum alterius? vide etiam Barb.in cons.5.in 3.vol.& in cons.32.col.2.eod.vol.& Corn. in consi.299. in 3.vol.ubi agit de uendente.

12 Bar.in ead.l.col.8.uersi.aliud exemplum pone, inquit, si debitor † in diem & sub pœna successit creditori suo, & non soluit in termino, ex hoc præsumi aditionem. De ueritate huius dicti vide Ias.in l.non licèt.C.und.legit.& latè Aret.in consi.161.In præsenti consultatione, colu.4. & in consi.seq.& plenè Alex.in l.non hoc.col.pe.& fi.C.und.legiti. & ad rationem hic per Bartolum adductam accedit, scilicèt, ut ex hoc non facto præsumatur aditio; quia præsumeretur mora quæ est delictum, contra.l.merito.ff.pro soc.sed hoc argumentum non uidetur ueritate subnixum, secundum Cor.ibi, quia illa.l.merito, procedit in delicto criminaliter commisso & punibili, & huiuscemodi non est mora debitoris: & ideo secundum eum uerior est opinio Bal. pro qua consuluit Franciscus de Albergotis in consilio incip. Prædictæ rationes. & respondit ad d.l.merito, eam procedere in præsumptione exclusiua delicti requirentis dolũ, sed per lapsum temporis debitor potest esse in mora sine dolo; ut quia non habeat modum soluendi. pro qua
13 opinione facit, quia debitor, † qui iurauit soluere infra certum tempus, quamuis non soluat in termino, tamen non præsumitur periurus, nisi creditor probet eum sponte, non autem necessitate coactum non soluisse. Feli.in c.quærelam, in princ.de iureiur.igitur &c. Et hæc opin. contra Bar.maximè posset locum habere, ubi hæreditas esset suspecta. item ubi debitum esset magnum, & hæreditas modica. item quando in hæreditate essent alia bona ultra hoc debitum, & debitor illa non attigisset. id quod uidetur sentire Bar.hic paulò post, ibi, quòd prædicta sunt multum necessaria. Et contra prædictum Bar.documentum tenuit etiam Ang.in l. quidam.ff. de iur.codicill.& Aret.in d.consi.161.tamen negari non potest quin articulus sit dubius. vnde dicit ibi Cor.non esse inconueniens magis uni quàm alteri sententiæ inhærere. & ad prædicta vide Rom.in cõs.247.Aret.in cons.162.Barb.in cons. in 3.vol.& Cor.in cons.16.in 3.vol.

14 Bar.in ead.l.col.fi.vers.prætereà animus, † inquit, animum retinendi possessionem inducere acquisitionem possessionis. vide Dec.in cons.133.col.1. Et dum Bar.in ead.col.uers.ad quartũ, agit de illo, qui non adit, sed adeunti præstat authoritatẽ, vide Soc.in cõs.153.in 1.vol.& utrum requiratur ut præstans authoritatem loquatur an non? vide Barb.in consi.5. col.3.in 3.vol. & in consi.32.eod.vol.& aliquid per Bal.in cons.413.& Soc.in d.cons.153.

Summarium in l.Paulus.ff.de acq.hæred.

1 *Mandans procuratori ut adeat, an censeatur adire.*

Bar.in l.Paulus.ff.de acq.hæred.

1 BART. in d.l.Paulus, agit an ille, qui mandat † procuratori, ut adeat, censeatur adire? vide Ias.in l.j.ff.de off.procur.Cæsar.& ad rem faciunt trad.per Alex.in cons.78.col.3.in 5.vol.

Summarium in l.qui superstitis.ff.de acquir.hæred.

1 *Repudiatio facta de hæreditate uiuentis non nocet.*
2 *Filius & pater una & eadem persona esse censentur.*
3 *Pactum de non succedendo iuramento firmatum, an ualeat.*
4 *Mulier, quæ renunciauit cum iuramento hæreditati paternæ, & postea decedit, an eius filij possint uenire contra hoc pactum.*
5 *Filia quæ renunciauit bonis paternis, & maternis, non potest dicere se læsam nisi respectu legitimæ.*

Bar.in l.qui superstitis.ff.de acquir.hæred.

1 BART. in d.l.qui superstitis, ait, non nocere † repudiationem factam de hæreditate uiuentis. Ista.l.adduci solet ad hoc, scilicèt, uiuentis hæreditatem non dari. Limita non procedere in suis

suis hæredibus; nam etiam uiuens habet suos hæredes in primo gradu existentes, & dicuntur quasi domini bonorum paternorum. ita Soc. limitat. sed adde Bart. ita expressè limitantem & declarantem in l. Gallus. §. etsi parente. ff. de liber. & posthu. colu. 1. & ibi Ias. col. 2. in 1. notab. proinde ex hoc infertur, si aliquid cōceditur alicui & suis hæredibus in uita, intelligitur de suis
2 tantum. Ias. ibi, col. 4. in 1. limit. & usque adeò filius † & pater una & eadem persona esse censentur, & quicquid habet pater, censetur esse etiam in dominio filiorum; ut si statuto cautum est, neminem ad aliquod officium eligi posse, nisi habeat tercentum in bonis, filius, cuius pater habet tercentum in bonis, ad illud officiū eligi poterit. ita sing. dixit Alber. de Ros. in l. in suis. ff. de liber. & posth. tradit latè Ant. Corset. in tract. de potestate regia, nu. 30. & ad rem faciunt trad. per Soc. in cons. 121. col. fi. & in cons. 131. in 4. vol.
3 Bar. in ead. l. agit, an ualeat pactum † iuramento firmatum de non succedendo? vide Paul. de Cast. in consi. 165. in 1. vol. Alex. in consi. 218. in 3. vol. & in consi. 213. in 3. volu. Dec. in consi. 613. & omnino uide quæ posui ad Bar. in l. omnes populi, in 15. annot. ff. de iust. & iur. Adde etiam pactum de hæreditate uiuentis confirmari per personam illius superuenientem ex post facto, de cuius hæreditate tractatur. Crauet. in consi. 19.
4 Bar. in ead. l. propè fi. quærit, si mulier, † quæ renunciauit cum iuramento hæreditati paternę, & posteà decedit, an eius filij possint uenire contra hoc pactum? vide plenè Alex. & alios in l. pactum quod dotali, col. pen. & fin. C. de pact. & in consi. 75. in primo uol. & in consi. 29. colu. fi. in 3. uol. Aret. in cons. 91. & in consi. 144. col. 4. Bal. in cons. 403. in 1. uol. & Dec. in consilio 551. vbi loquitur de ipsa muliere, an possit cōtrauenire. & in cons. 616. & de hac re uide Alex. in cons. 149. in 7. uol. Soc. in cons. 263. col. 2. in 3. uol. Abb. omnino in consi. 107. in 2. uolu. &
5 Feli. in c. in præsentia, nu. 10. de probat. & Crauet. in consi. 11. vbi ait filiam † renunciantem bonis paternis & maternis dici non posse læsam, nisi respectu legitimæ. immo uideri non posse petere supplementum legitimæ neque dotis, vide ibi. & omnino in proposito casu uide Albert. Brun. in cons. 82. Quid si ista filia iurauit non redire ad bona patris, si à patre instituatur, nunquid poterit hæreditatem petere? Bal. in l. fi. col. 3. C. de pact. quem refert & sequitur Feli. in c. 1. nu. 5. de iureiur. inquit, ei tacitè remissum esse iuramentū à patre existimari. Tamen cogita.

Summarium in l. Clodius. ff. de acquir. hæred.

1 *Qui adit ex posteriori testamento inualido per iuris errorem uidetur ex primo repudiare.*
2 *Lucrum an perdatur per errorem iuris.*

Bar. in l. Clodius. ff. de acquir. hæred.

1 BAR. in d. l. Clodius, sic ait in summa. Qui adit † ex posteriori testamento inualido per iuris errorem, videtur ex primo repudiare. Pro declaratione huius tex. vide Anch. in consi. 203. in dubio. & Bal. in consi. 52. in 5. vol. vbi tradit multa similia.
2 Bart. in ead. l. uers. quandoque quæritur, tradit an per errorem † iuris lucrum perdatur? vide Rom. in consi. 125. & dum Bar. dicit an ignorans dicatur delinquere, ita ut priuetur? vide Feli. in c. cùm uigesimum, de offic. deleg. & in c. 5. nu. 3. de constitu. Posteà Bar. agit de eo, qui potuit consulere peritiores. dicas tu ignorantiam nunquam excusare illum, qui potuit scire per se, uel per alium. glo. est not. in c. 1. 84. distin. & dum Bar. subdit de illo, qui protestatur se uelle repudiare. vide Alex. in l. j. C. de repud. bon. poss.

Summarium in l. Aristo. ff. de acquir. hæred.

1 *Repudiare unam portionem, & alias uelle, an & quando aliquis possit.*
2 *Nemo pro parte potest esse hæres iure institutionis, pro alia parte iure accrescendi.*

Bar. in l. Aristo. ff. de acquir. hæred.

1 BAR. in d. l. Aristo, latè tradit, an & quando aliquis † possit unam portionem repudiare, & alias uelle? Tu in hac materia uide casum sing. in quo aliquis habet legitimam, & reliquum repudiat, in l. si liberto patronus, vers. quid ergo. ff. de bon. liber.
2 Bart. in ead. l. col. 2. in princip. inquit, neminem pro parte † esse posse hæredem iure institutionis, & pro alia parte iure accrescendi. vide Ias. in l. j. col. 2. quam simul legit cū gl. l. secundæ.

in uerbo agnoscere,col. 64. suprà eod.tit.post Bart. qui contrarium ibi docuit. Posteà Bart.in col.seq.uers.sed si obueniente,ait,eueniente pupillari,si quis uellet paternam repudiare,nec illam haberet. contrarium tenet Bar.in l.testamento.C.de impub.

Summarium in l.j.§.si quis neget.ff.quemad.testa.aper.

1 *Testis unus ex necessarijs scriptis in instrumento dicens contra instrm,an & qn reddat illud suspectu.*
2 *Testes ex necessarijs deponentes contra instrumentum, si dicerent iudicio suo, uel per uerbum credo pro certo, quid iuris.*
3 *Testes si dicerent aliquos fuisse præsentes,& illi interrogati hoc negarent, quid iuris.*
4 *Testis quando contradicit notario,utrum iudex possit illos torquere,& à quo debeat inchoare.*
5 *Negatiua quomodo probari debeat.*
6 *Testes duo ex scriptis in instrumento, si contradicunt, asserentes non interfuisse, quid iuris.*
7 *Testes non descripti in instrumento si contradicunt quid dicendum.*
8 *Testis supernumerarius, quando contradicit instrumento, quid iuris.*
9 *Statutum requirens qualitatem honestatis & bonitatis, illa debet semper specificè probari.*
10 *Testes non scripti in instrumento quando deponunt contra instrumentum ad hoc ut concludant eorum dicta circa illud instrm,et dici nequeat,aliud quoq; instrumentum fieri potuisse,articulum debere produci,continentem, semel tantum fuisse inter ipsas partes celebratum contractum.*
11 *Testis examinatus si dicat se non dixisse, quæ notarius scripsit, an sit magis credendum scripturæ tabellionis, quàm dicto ipsius testis, an contra.*
12 *In causa ciuili magis statur dicto siue scripturæ notarij, quàm testium.*

Bar.in l.j.§.si quis neget.ff.quemad.testa.aperi.

1 BART. in l.j.§.si quis neget,tradit,an & quando unus † ex testibus necessarijs scriptis in instrumento dicens contra instrumentum reddat illud suspectum: concluditq; ne, instrumentum suspectum reddi, nisi adsint tot testes ultra eum,qui contradicit,quibus instrumentum sustineatur. & quamuis instrumentum in casu prædicto nō careat suspicione,tamen propterea notarius de falso puniri non potest: ita * communiter tenent hic Ang. & alij. Feli.in c.cùm Ioannes,de fide instr.& Soc.in cons.92.in 3.vol. Intellige tamen quod prædixi,quando supersunt tot testes ultra eum,qui contradicit, quibus instrumentum sustineatur, procedere quando constanter pro instrumento testimonium dicunt; alioqui uerò si unus ex necessarijs diceret se non recordari: quia eo casu scriptura eorū auxilio spoliatur,vt sentit Feli. in d.c.cùm Ioannes,ibi,paulò ante nu.35.Et ad prædicta uide Soc.in consi.46. in consi.213.in
2 fi.& in consi.seq.col.3.& in consi.171.col.2.vbi tradit, quid si testes † ex necessarijs deponentes contra instrumentum dicerent iudicio suo? vel per uerbum credo pro certo? & in consi. 229.in primo uol. Curt.latissimè in consi.56.Dec.in consi.36. & in consi.101. Areti.in consi. 88.col.2.Bal.in consi.37.in primo uol.& in consi.55.eodem uolu. Ang.in consi.169.& omnino Raph.Cuma.in consi.135.Fulg.in consi.79.& in consi.174.& omnino Paul. de Castr. in l.
3 hæredes,col.2.ff.de testa.vbi post Bal.ait,quid si aliqui † testes dicerent,aliquos fuisse præsentes,& illi interrogati hoc negarent? vide etiam Alex.in consi.93.In causa & lite, col.pen.& fi. in 5.vol.vbi tradit, quid si duo testes deponunt contra instrumentum. & unus tantum pro instrumento. & in consi.176.col.fi.eodem uol. & aliquid apud Anchar. in consi.77. Bal.in c.ad audientiam,col.2.de rescript.& in consi.166. in consi.228.& in consi.281.in 2.uol.& in con-
4 silio 79.in 5.volu. vbi inter cætera ponit, quando unus testis † contradicit notario, vtrum iudex possit illos torquere, & à quo debeat inchoare? & pulchrè in consi.385. & in consi. 402. in eodem uol. vbi tradit quid si unus testis diceret,alios non fuisse præsentes? Et dum Bar.in 2. col.vers.restat,declarando hanc materiam ait, quandoq; in dubium reuocari, nunquid instrm scriptum sit manu ipsius notarij, & tunc eius dicto standum esse si uiuit; alioqui uerò hoc per comparationem literarum esse probandum. Credo tñ hoc ēt in casu cōtrarium posse probari.

& hæc

& hæc omnia repetit Abb. in d.c.cùm Ioannes, col.7.de fide instru.& ibi Feli. col.14. Et dum ibi Bar.paulòpost refert opinionem eorum, qui dicebant, sufficere si testes sunt concordes in dicto, licèt diuersi sint in ratione. vide Dec.in c.licèt causam, in 9.notab.de probat.

5 Bar.in 3.col. subiungit, quomodo † negatiua probari debeat. de qua re uide Soci. in consilio 229.col.3.& seq. in 1.volu.& Feli.in c.in nostra, de testi.& omnino in c.tertio loco, nu.10.de proba.& quamuis negatiua probari non possit, probanda tamen est eo modo, quo fieri potest, quamuis non probaret in totum, vt declarat Crauet.in consi.1.

Bar.in eadem col.uers.quæro quid si duo, rursus instat circa ea, quæ in principio dicta sunt.
6 & quærit in specie, quid si duo † ex testibus scriptis in instrumento contradicunt, asserentes se non interfuisse? vide Alex.in consi.17.Ponderatis his.col.antepen.in 3.vol. vbi citat hoc Bartoli documentum. & in cons.62. In casu accusationis, eódem vol.vbi loquitur de duobus testibus descriptis in instrumento, quorum unus mortuus est, alter uerò dicit se non interfuisse, & in cons.70.viso processu, col.2.in 1.uol.in cons.73.col.pe.& in cons.77.col.2. eodem uol.& in consi.198.viso processu, in lib. primi & secundi uol. vbi loquitur quando duo testes deponunt contra instrumentum, & unus pro eo. Barb.in cons.43.col.8.in 1.uol.Imol.in consi.4.col.1.& in cons.106.col.fi.& Soc.in consi.94.

Bar.in eadem col.ver.quæro quid si in instrumento, tractat quid dicendũ sit, quando instru-
7 mento † contradicunt testes non descripti in eo? vide Alex. in consi.289. viso themate, in lib. primi & secundi uol.Paul.de Castr.in cons.350.& Curt.in consi.56. Et dum Bar.hic in col.fin. ait, qñ huiusmodi testes contradicunt, in arbitrio iudicis residere, quid præualear, vide Alex.in cons.264. viso processu, col.3.in lib.primi & secundi uol. vbi tradit de duobus testibus dicentibus aliquid, quod non reperitur in instrumento.& in cons.42.visis & ponderatis, col.4.in 4. uol.Ana.in cons.97.cum ibi additis.Aret.in cons.65.col.2.Abb.in c.tertio loco, de proba.Bal.
8 in consi.79.in 5.uol.vbi tradit, quid iuris sit, quando unus testis † supernumerarius contradicit instrumento? & an faciat indicium ad torturam? & in consi.37.in 1.vol. vbi loquitur de testibus, qui dicunt se non interfuisse. Et quoniam Bart.declarando ea, quibus arbitrium iudicis in proposito casu potissimùm debet inniti, ait, inspiciendam esse qualitatem notarij, & testium. ideo dicit faciẽdas esse probationes de legalitate notarij, & de bonitate testium. Ad rem facit,
9 quia ubi qualitas honestatis † & bonitatis à statuto exigeretur, illa debet semper specificè probari, nec sufficit præsumptio iuris. Cæpol.in consi.58. Franciscus.col.fi.& Hippolytus de Marsilijs in singul.187.vbi loquuntur quando statuto cautum est, testes debere esse bonæ cõditionis & famæ, vel si statutum pœnam imponit rapienti mulierem honestam, ut tunc ista qualitas probari debeat, neque sufficiat illa iuris coniectura, qua quilibet præsumitur bonus. Attende tamen quoniam fortè ista confutantur ex traditis per Soc.in consi.274. In causa.d.Lilæ, col.9. in 1.vol.vbi agit de hoc Bart.documento. & omnino eum uide, & Curt.in tract. de testibus, in conclusione 35.in 1.uol.& latius in consi.56.col.4. & seq.vbi distinguit & limitat.Dec.in consilio 37.col.4.& in c.1.de appellat.col.6. & in c.post cessionem, col.3.de probat.ad rẽ faciunt trad.per Feli.in c.cùm Ioannes, col.13.vers.an autem. de fide instru.

10 Bar.in eodem §.si quis neget, col.fi.inquit, quando testes † non scripti in instrumento deponunt contra instrumentum, ad hoc ut concludant eorum dicta circa illud instrumentum, & dici nequeat, aliud quoque instrumentum fieri potuisse, articulum debere produci, continentem, semel tantùm fuisse inter ipsas partes celebratum contractum. vide Alexand. in l.ij.colu. secunda.C.de bonor.possess.secundum tab.& in consi.247. Reuerende domine, col.2.in libro primi & secundi uol.

11 Bar.in eodem §.in fi.quærit si testis † examinatus dicat se non dixisse, quæ notarius scripsit, an sit magis credendum scripturæ tabellionis quàm dicto ipsius testis, an contra? vide Alexan. in cons.207. visis processibus, in lib.primi & secundi uol.vbi distinguit, an agatur quò ad condemnandum de falso, an ad probandum id, de quo agebatur. Item an solus tabellio examinationi testis interfuit, an uerò etiam iudex fuit præsens: vt ibi uidere est, & per Abb. & Felin.in

c.cùm cauſam,de teſti.& eundem Abb.omnino & Felin.ad audientiam,de præſcript. vbi uide etiam apoſtillas ad Abba.& uide Felin.in c.cùm dilecti, colu.5.notab.7. de accuſ.& Crauet.in 12 conſi.74.nu.3. Et in iſtis locis illa demum fit concluſio,ut in cauſa † ciuili magis ſtetur dicto ſiue ſcripturæ notarij. Fallit quando notarius eſt ſuſpectus; quia magis creditur teſtibus. Item fallit quando omnes teſtes contradicerent notario. Item fallit quando teſtis contradicens notario eſſet perſona ualde legalis & fidedigna. Item facit quoniam de iure magis creditur teſti contradicenti,quamuis de facto contrarium ſeruetur,vt ait Alex.in d.conſi.207.col.2.& Abb. in d.c.cùm cauſam.j.de teſti. Item fallit quando criminaliter ageretur; quia nemini fides habetur,ſcilicèt nec teſti nec notario: mutuo enim ſe impediunt. ſed ſi iudex examinationi teſtis interfuiſſet, tunc ſemper notario crederetur propter adiunctam iuſdicentis fidem. ſed cogita,quia ſi teſtis examinatus reſpondet,nõ dixi prout ſcriptum eſt, tunc ſaltem primum dictum nullam fidem deberet facere: quia reperitur contrarius ſecundo dicto cum iuramento, atque ita tanquam periurus & inter duo iuramenta, ei non eſt habenda fides. & ideo fortè prædicta concluſio eſt intelligenda quando teſtis negat ſine iuramento,alioqui non.

Summarium in l.tabularum.§.ſi plura.ff.quemad.teſt.aper.

1 *Notarius cogitur publicare teſtamentum primum, quanquam teſtator illud reuocauerit per ſecundum.*

Bar.in l.tabularum.§.ſi plura.ff.quemad.teſta.aperi.

1 BAR. in d.l.tabularum.§.ſi plura,inquit,notarium † cogi publicare teſtamentum primum, quanquam teſtator illud reuocauerit per ſecundum: quia fortè ex illo poterit ſecundum redargui de falſo. & ideo ait Barto. non debere ullo pacto primum teſtamentum lacerare. vide Alex.in conſi.74.in primo uol.

Summarium in d.l.tabularum.§.ſi dubitetur.ff.quemad.teſta.aper.

1 *Teſtamentum non aperiatur niſi cauſa cognita,ſi dubitatur de uita teſtatoris.*

2 *Mors quomodo probetur.*

Bar.in d.l.tabularum.§.ſi dubitetur.ff.quemad.teſta.aperi.

1 BART. in ead.l.§.ſi dubitetur,ſic ait in ſumma. Si dubitatur † de uita teſtatoris,teſtamentum non aperiatur niſi cauſa cognita. Ex ijs inferri poteſt, eum, qui habet teſtamentum apud ſe,non teneri ad probandam mortem teſtatoris in ijs, quæ ſunt leuis præiudicij: quia ex quo habet teſtamentum,præſumitur mortuus teſtator: quoniam eo uiuo, teſtamentum alicui dari non debet. Iaſ.in l.fi.col.5.verſi.ſucceſsiuè,de edict.diui Adri.tollen.& ad materiam hanc uide 2 eundem Iaſ.in l.fi.col.5.in 7.notab.C.de ſacroſ.eccl. & multa quomodo † probetur mors,uide apud Alex.in conſi.146.col.4. in libro primi & ſecundi uol. in conſ.24. In cauſa uertente,in 4. vol.& in conſi.115.viſo proceſſu,eodem uol.Bar.in l.quòd præſens.C.de murilegul.lib.11.& not.in l.ſiquidem.C.ſol.matrim.Abb.& doct. in c.quoniam frequenter.§.ſi autem, & in §.porrò,vt lit.non conteſt.& in c.in præſentia,de ſponſal.ibi enim in d.§.porrò,docuit Abb.mortem probari per uiolentas probationes quando de magno præiudicio non ageretur. idem uoluit Bar.in l.genero.ff.de infam.alioqui uerò vbi de magno præiudicio agitur. Felin.in d.§. porrò. Et dum Bar.in uerſ.ſecundò habes,colligit ex glo.mortem alicuius probari per famam quò ad hoc edictum,vide aliquid apud Alex.in l.iubemus.C.de repudi.Raph.Cuma.in conſi.43.Barb. in conſi.10.in 3.uol.& Dec.in conſi.82.col.pen.

Summarium in d.l.tabularum.§.diem.ff.quemad.teſta.aper.

1 *Teſtamentum totum edendum eſt hæredi, ſed legatario edendum legatum cum hæredis inſtitutione.*

Bar.in d.l.tabularum.§.diem.ff.quemad.teſta.aperi.

1 BART. in ead.l.§.diem,ait hæredi † edendum eſſe totum teſtamentum, ſed legatario edendum eſſe legatum cum hæredis inſtitutione. Hoc idem ait Angel.in conſi.164.vbi ait,idem in eo,qui fuit in re certa inſtitutus, vt ei edenda ſit tantum particula teſtamenti.

Summarium in l.cum ab initio.ff.quemad.testa.aper.

1 *Testes absentes quomodo examinandi sunt.*

Bar.in l.cùm ab initio.ff.quemad.testa.aperi.

BAR. in d.l.cùm ab initio, vers.quæro quando, tradit modum, qui seruari debet in exami-
1 nandis † testibus absentibus, scilicèt, ut ad existentes in suo territorio mittat iudex notarium; quò autem ad eos, qui sunt in alieno territorio, scribatur ad illum iudicem, ut ipse eorum dicta accipiat, & remittat. Attende quia testes extra prouinciam suam uenire non compellunt. ita Abb.antiquus & alij in c.cùm olim, de testi.traditur in c.statutum.§.pen.de rescrip.in 6.& hac de causa scribitur illi iudici ut hic ait Barto. Et ad hoc uide etiam Card. in clemen. 1. quæst.6. de offic.deleg.& Bal.in rubrica de controuers.inuest.col.fi.uersi.sed pone iudex. ubi etiam ait, testem cogi non debere, ut examinetur à notario alterius iurisdicentis, ad hoc missum, quamuis si examinetur, eius dictum ualeat. Illud quoque scias in hac materia, testem examinatum à iudice incompetenti non probare, ut per Pau.de Cast.in cons.50.in 2.vol.& Feli.in c.1. in fi. de testi.cogend.& in c.cùm causam.col.14.de testi.

Bar.in rubr.ff.si quis omis.cau.testa.

BART. in d.rubrica inquit, hoc edictum emanatum esse pro se, & principaliter propter eum, qui omittit ex testamento, ut habeat ab intestato, & alios casus poni ex extensione iurisconsultorum. An autem tunc dicatur ciuilis possessio, an prætoria? vide Ias. in l.v. col.2.& 3.ff.de uerb.obliga.

Summarium in l.j.ff.si quis omis.cau.testam.

1 *Repudians si possidet ab intestato præsumitur in fraudem, nisi aliud probetur.*

Bar.in l.j.ff.si quis omis.cau.testa.

1 BART. in d.l.j.in princ.ait, eum, † qui repudiat, si possidet ab intestato, præsumi in fraudē, nisi aliud probetur. idem inquit Aret.in cons.160.col.3.

Summarium in l. licèt pro hærede.ff.si quis omis.cau.testam.

1 *Dictio maximè, quid significet.*

Bar.in l.licèt pro hærede.ff.si quis omis.cau.testa.

1 BART. in d.l.licèt, instat in illa uoce, maximè, † posita in tex. sed nūquid iste casus ueniens per extensionem sit ciuilis, an prætorius? Ias.in l.v.col.2.& 3.ff.de uerb.oblig. Et dum subiungit Bar.eum, qui dat pecuniam ut officium habeat, vel præbendam, non habere titulo lucratiuo: vide Bal.in l.j.col.1.vers.extra quæritur.C.eod.tit.

Summarium in l.si quis pecuniam.ff.si quis omis.cau.testa.

1 *Actio utilis oritur ex testamento.*

Bar.in l.si quis pecuniam.ff.si quis omis.cau.testa.

1 BAR. in d.l.si quis pecuniam, in 2.notab.colligit ex tex.uigore huius edicti actionem † utilem oriri ex testamento. Tu autem dicas uigore huius edicti, quo sustinentur legata, actionem dari ex facto, non autem ex testamento ad ea consequenda, vt per Ias.in l.j.colu.11.vers.tertiò. ff.de leg.primo.vbi opponit, & soluit, & ibi ponit utilitatem huius inuestigationis.& in l.j.colu. 2.vers.tertiò limita.C.comm.de lega. & ad ea quæ de hac re subiungit Bart. vide Alex.in d.l.j. col.13.ff.de leg.1.

Summarium in d.l.si quis pecuniam.§.quanquam.ff.si quis omis.cau.testa.

1 *Procurans ut omittatur ex testamento, ista actione tenetur.*

Bar.in d.l.si quis pecuniam.§.quanquam.ff.si quis omis.cau.testa.

1 BAR. in ead.l.§.quanquam, sic ait in summa, quicunque † procurat, ut omittatur ex testamento, ista actione tenetur. nunquid autem iste casus sit ciuilis uel prætorius? vide Ias.in l.v.in 2.& 3.col.ff.de uerb. oblig. sic etiam ad id quod ait Bar.in l.seq.§. hoc edictum, an ille casus sit ciuilis uel prætorius, vide Ias.in loco præfato.

Summarium in l. siquis sub conditione. ff. siquis omis. cau. testa.

1 *Actio non competit pro his, quæ sub conditione relinquuntur.*

2 *Quæ sunt in conditione, non sunt in dispositione.*

3 *Conditio, quæ apponitur in aliquo actu, non semper reddit actum conditionalem.*

4 *Abstinendi beneficium non facit quin obligatio quam habent sui à lege sit legalis, & suam primam naturam retineat.*

Bar. in l. si quis sub conditione. ff. siquis omis. cau. testa.

1 BART. in d. l. siquis sub conditione, ait, actionem † non competere pro ijs, quæ sub conditione relinquuntur. Limita regulam hanc non procedere, vbi uerba conditionalia ex necessario quodam antecedenti dispositionem inducerent. Ias. in l. quæ liberis, per illum tex. in 2. lectura. ff. de uulg. & pup. & per tex. in l. si ita stipulatio. ff. de oper. liber. & Ias. in l. Centurio, col. 2. de
2 uulg. & pupi. Et attende, quoniam & si illa, † quæ sunt in conditione, non sint in dispositione, vt hic, sunt nihilominus in uoluntate. l. ij. & seq. C. de inst. & subst. immo tex. in l. reprehendenda, eodem titu. videtur probare illa esse etiam in dispositione, id quod est fortius. & vide casum singu. in quo ea, quæ sunt in conditione, sunt etiam in dispositione, in d. l. si ita stipulatio. ff. de oper. libert. Et in hac materia conditionis appositæ attende unum, in quo aliquis facilè de-
3 cipi posset: nam conditio † quæ apponitur in aliquo actu, non semper reddit actum conditionalem; si enim huiusmodi conditio ponitur quò ad resoluendam obligationem, eo casu obligatio est pura, sed resoluenda conditionis euentu. si uerò apposita est obligationi, & tunc obligatio est conditionalis. l. ij. & ibi glo. ff. de in diem adiect. Bar. in l. j. colu. 4. ff. de condit. & demonstr. & clarius aperit Alex. in consi. 90. col. 3. in 4. uol. Et ideo ex hoc inferri potest, benefi-
4 cium † abstinendi non facere, quin obligatio, quam habent sui à lege, sit legalis, & suam primã naturam retineat; quia huiusmodi beneficium datur ad resoluendam obligationem iam à lege ipsa contractam, vt uerbum illud, abstinere, satis indicat. idq; eruditè admodum aperuit Dec. in consi. 331. conditio autem est quædam adiectio apposita uel subintellecta in dispositione, quæ actum suspendit uel resoluit. & in hoc differt à modo, qui non suspendit; ita Abb. in rubr. & in c. uerùm, de condit. appos.

Summarium in l. qui omissa. ff. siquis omis. cau. testa.

1 *Legata non repetita ab intestato, aut repetita quid iuris.*

Bar. in l. qui omissa. ff. si quis omis. cau. testa.

1 BART. in d. l. qui omissa, col. 2. inquit, aut † legata nõ fuerunt repetita ab intestato, aut fuerunt, primo casu, aut solus possidet tanquam hæres, & tenetur insolidum, etiam si modicũ possideat. vide Aret. in conf. 160. col. 3. Et dum subiungit Bar. de eo, qui commisit fraudem, vide Soci. in d. conf. 160. vbi tradit etiam quid iuris sit quando omittens solus fuit in fraude, an ipse respectu suæ partis in solidum teneatur.

Summarium in l. j. §. serui. ff. ad sena. conf. Syllan.

1 *Conditio existens in legatis non retrotrahitur.*

Bar. in l. j. §. serui, ff. ad senatusconf. Syllan.

1 BART. in d. l. j. §. serui, colligit ex tex. in legatis, † conditionem existentem non retrotrahi. vide Roma. in conf. 128. Bal. in l. pignus. C. de pignor. acti. Ang. in tract. maleficiorum, in glo. vers. Et eius bona publicamus, quæst. 5. & duabus seq.

Summarium in d. l. j. ff. ad sena. conf. Syllan.

1 *Occidens Titium me præsente, & ego ei auxilium non præbui, cum possem, utrum tenear.*

2 *Sciens committendum esse delictum, intuitu suo, & non prohibens tenetur.*

Bar. in d. l. j. §. sed in eo. ff. ad senat. conf. Syllan.

1 BAR. in ead. l. §. sed in eo, quærit, si aliquis occidit† Titium me præsente, & ego ei auxiliũ nõ pbui, cum possem, utrum tenear? deciditq; me non teneri, nisi sim conscius uel particeps huius delicti.

delicti. vide Angel. in d. tracta. maleficiorum, in vers. Et dicto maleficio astitit. videtur tamen eum non carere suspicione societatis occultae, qui potuit opem ferre, & noluit. c. non inferenda. & c. qui potest. 23. quaest. 3. & ideo eum tormentis subijci posse, ait Ant. de Butr. in c. quan
2 to, de senten. excommu. vbi etiam Abb. Item scias ubicunque tu scis † committendum esse delictum intuitu tuo, & non prohibes, teneris. ita Io. Andr. in c. Petrus, de homicid. & ad praedictam quaestionem de eo qui potuit obuiare crimini, & non fecit, vide Dec. in c. culpa caret. ff. de reg. iur. & Feli. in c. quanto, de senten. excommu. & omnino in re proposita uide B. Bernardum in epist. 125. vbi ait, non sufficere ecclesiae unitatem non deserere, sed oportere eam rotis uiribus defendere, & eam perturbantes debellare. id quod fit contra illos principes, qui temporibus nostris tot huius unitatis uiolatores non solùm non opprimunt, sed magis fouent quàm puniant, & negligunt ei hoc unum dare, à quo omnia acceperunt, sed ab eius ultione caueant: quia impune non euadent.

Summarium in d. l. j. §. domino. ff. ad Syllan.

1 *Poena quae imponitur uasallo si facit aliquid contra dominum, imponitur etiam eidem si facit contra filium domini.*

Bar. in d. l. j. §. domini. ff. ad senat. cons. Syllan.

1 BART. in eadem l. §. domini, ait, eandem † poenam, quae imponitur uasallo, si facit aliquid contra dominum, eidem imponi etiam si facit contra filium domini. vide Ias. in l. filius. C. de pact. Et ratio huius dicti est, quia patet & filius censetur una & eadem persona. & ideo pro illustriori intellectu huius rei, ac eorum, quae ait Bar. infra in. §. si pater, vbi agit, vtrum in suo sit dare medium inter mortem patris & aditionem haereditatis? vide omnino quae posui ad Bart. in l. siquis sub conditione. ff. siquis omis. cau. testa. vbi loquor de beneficio abstinendi, & quae posui in l. is qui putat, in fi. ff. de acquir. haered. vbi Bar. not. ait, filium suum haereditatem patris adire non posse, sed immiscendo approbare successionem, & quae posui in l. in suis. ff. de liber. & posthu. & dum Bar. in fi. huius. §. inquit, filium emancipatum, quamuis non dicatur agnatus, teneri tamen hoc edicto. vide glo. fi. Bar. & oes in l. qui se patris. C. und. lib. & Dec. in cons. 13.

Summarium in d. l. j. §. si pater. ff. ad Syllan.

1 *Medium an detur inter mortem patris & aditionem haereditatis.*

Bar. in d. l. j. §. si pater. ff. ad senat. cons. Syllan.

1 BART. in ead. l. §. si pater, tradit, utrum in suo † sit dare mediū inter mortem patris & aditionem haereditatis. uide omnino quae posui supra in §. Domini.

Summarium in d. l. j. §. occisorum. ff. ad sen. con. Syllan.

1 *Serui de morte domini non tenentur, quando ei opem ferre non potuerunt.*

2 *Statuto si cautum est uillas & castra teneri capere malefactores, subintelligendum esse, si potuerint.*

3 *Delictum si habeat originem in uno territorio, & finem in alio, quis iudex debeat procedere.*

4 *Statutum imponēs poenam uillę non capienti malefactorem, & plures sint malefactores, utrum multiplicari poena centum debeat pro quocunque malefactore.*

Bar. in d. l. j. §. occisorum. ff. ad sena. cons. Syllan.

1 BART. in eadem l. §. occisorum, sic ait in summa. non tenentur † serui de morte domini, quando ei ferre opem non potuerunt. vide in simili casu Angel. in consi. 173. & ad haec Barb. in cons. 8. col. 4. & omnino in consi. 100. in fi. in 1. vol. in cons. 17. col. 4. & seq. in 2. vol. & in cōs. 50. col. 4. eod. uol. & in consi. 92. col. 6. in 4. uol. Bal. in consi. 174. in 2. uol. & in consi. 178. in 5. uol. vbi in simili aliquid tradidit Roma. in consi. 7. in uers. ueruntamen. Feli. in c. cùm inter, col. 11. de except. Caepoll. in cons. 18. in secundo dubio. Et ad declarationem uide Paul. de Castr. in l. in prouinciali. §. fi. ff. de oper. nou. nuncia. & in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. & in consi. 347. & Bal. in consi. 305. in secundo uol.

2 Bar. in eod. §. inquit, si statuto cautum est, uillas † & castra teneri capere malefactores, subintelligendum

telligendum esse si potuerunt. Vide Angel. de maleficijs super uoce, Fama publica, col. 3. q. 2. Et quomodo sit punienda uilla, & quid si plures erunt malefactores, vide ibidem in uers. quæritur. & Feli. in c. cùm inter, col. 11. de except. Et an & quando uilla uel castrum teneatur pro crimine commisso in eius territorio? & quid prius sit faciendum, ut conueniri posit, vide Raph. Cuma. in cons. 151. Attende autem ubi ex forma statuti prædicti uilla teneretur pro homicidio cōmisso in eius territorio, eam puniri non posse pro pœna, quæ imponitur, quando ibi homo interfectus reperitur, sed probandum est, eum ibi occisum fuisse: quia potuit alibi trucidari. & posteà in eum locum deferri. Dec. in cons. 438. Sed quid si delictum † habuit originem in uno territorio & finē in alio? & quis iudex procedere debeat? Feli. in c. licèt ratione. nu. 25. cum seq. de for. compet. & in c. 1. de præsumpt. & omnino uide Alex. in cons. 116. col. penul. in 6. uolu. Quid si delictum de uno territorio destinatur ad aliud, ut in eo, qui sagittis utitur? vide Abb. in c. fi. de for. compet. quid si reperitur mortuus, qui tangit de utroque territorio. vide Fe-

4 lin. in c. Rodulphus, col. 5. Quid si statutum pœnam † centum imponit uillæ non capienti malefactorem, & plures sint malefactores, vtrum multiplicari pœna centum debeat pro quocunq; malefactore. Bar. in l. cùm si exhibuisset. §. fin. ff. de publica. Quid si iste malefactor erat bannitus, qui impunè occidi poterat? Bart. in l. si quis in graui. §. si maritus, hoc eodem tit. & quæ ibi posui. Quid si uilla sciebat, vel putabat eum non esse malefactorem? Areti. latè in l. cùm quidā. §. quod dicitur. ff. de acquir. hære. Quid si iste malefactor erat clericus, utrum uilla illum capere teneatur? alioqui incidat in pœnam? vide Bal. in c. cùm non ab homine, de iudic. Alberic. in 2. par. statut. q. 90. & moder. in rubr. de rebus eccl. alien. uel non. Quid si forensis interficeretur, uel non subditus? vide moder. in d. rubr. qui citant Ang. in l. fi. §. sed cum. C. de seru. fugi. & Alber. in d. loco. An uilla teneatur, si damnum datum est in loco absc ondito & occulto? Bar. in l. semper. §. hoc interdictum. ff. quod ui aut clam. Quid si in loco remoto? Barb. in cons. 16. colu. 4. in 2. uol. Quid si uilla malefactorem capere non potuit; quia recessit, cum esset in confinibus quādo maleficium commisit? vide Bar. in l. in delictis. ff. de noxal. vbi multa dixit in materia huius statuti, & omnino eum uideas in consi. 162. Nunquid autem uilla teneatur quando perpetratum est delictum à fortioribus ipso communi, atque ita per uim? Barto. in l. si ideo. C. de his quib. vt indign. & Bart. in d. l. in delictis. Quid si maleficium fuit fortuitum? vide in simili casu Bal. in l. data opera. col. 7. C. qui accus. non poss. & Alberic. in secunda par. statut. q. 92. An hoc statutum sit fauorabile, an odiosum? vide Barb. in cons. 16. in princ. in 2. vol.

Summarium in d. l. j. §. item illud. ff. ad sen. cons. Syllan.

1 *Curia mittit notarium ad uidendum mortuum, & describenda vulnera delicto perpetrato.*

Bar. in d. l. j. §. item illud. ff. ad sena. cons. Syllan.

1 BART. in ead. l. §. itèm illud, colligit ex isto. §. illud quod quotidie seruatur, scilicèt, ut crimine perpetrato † curia mittat notarium ad uidendum mortuum, & describenda uulnera; nam nisi prius de crimine constaret, ad ulteriora procedi non posset. vide Barb. in cons. 47. col. 16. in 1. uol. Paul. de Castr. in auth. sed nouo iure. C. de seru. fugit. Bal. in c. quia in ecclesijs, col. 2. in prima fallen. de maior. & obed.

Summarium in d. l. j. §. hoc autem senatus. ff. ad Sylla.

1 *Vicinus ille appellatur cuius uox audiri potest.*

2 *Statutò si cautum est in delictis commissis de nocte pœnam esse geminandam, & noctem intelligi debere à sono campanæ, & delictum sit commissum in loco in quo sonus campanæ non auditur, an pœna debeat geminari.*

Bar. in d. l. j. §. hoc autem senatus. ff. ad senat. cons. Syllan.

1 BART. in ead. l. §. hoc autem senatus, colligit ex tex. eum appellari † uicinum, cuius uox audiri potest. vide Bar. & Alex. in l. si tertius, in princ. ff. de aqu. plu. arcen. Tamen Abb. in c. quosdam, in 4. notab. de præsumpt. ait, uicinum esse illum, qui est de patria diuersa, sed non multum distat. & propter hoc limitat dictum Bar. in d. l. si tertius. nam ubi tractatur de ciuitate respectu locorum distantiæ, vicini appellantur loca parū distantia. vide Ant. de Butr. in c. super specula, de priuileg.

de priuileg. ubi habetur, quæ dicantur terræ uicinæ. Innoc. in c. calumniam, de pœn. & Feli. in d. c. quosdam, ubi tradit qui appellentur uicini. Anch. in c. canonum statuta, col. 85. de constit. Ias. in l. non solùm. ff. de oper. nou. nunc. & in l. fi. C. de his quib. ut indign. & dum Bar. subiungit,
2 quæstionem, si statuto cautum † est, in maleficijs de nocte commisis pœnam esse geminādam, & noctem intelligi debere à sono campanæ, & commissum sit delictum in loco, in quo sonus campanæ illius audiri non poterat, an pœna debeat geminari? vide Ang. de maleficijs, in uoce, de nocte fol. 46. col. 1. & seq.

Summarium in d. l. j. §. hoc rescriptum. ff. ad sen. con. Sylla.

1 *Duo uel tria dicuntur esse multa.*
2 *Dictio sæpe, accipitur pro duabus uel tribus uicibus.*

Bar. in d. l. j. §. hoc rescriptum. ff. ad sena. consf. Syllan.

1 BART. in ead. l. §. hoc rescriptum, inquit, duo † uel tria dici esse multa. uide gl. & doct. in l. j. ff. de leg. 1. Ang. Aret. in §. 1. inst. de iur. person. & in trac. de maleficijs, in uer. de pluribus & pluribus percussionibus. Alberic. in 1. par. statutorum, quęst. 10. Abb. in c. ad nostram, de reb. eccl. non alien. Alex. in l. Imperator, col. 3. ff. ad Trebell. Barb. in c. cùm. M. col. 35. de const. & in d. c. ad nostram, col. fi. Bal. in c. præsentata, col. 2. de testi. & in c. sua, de appell. & in c. fin. col. antep. de consuet. & in c. prudentiam, de off. deleg. & in c. fi. de testa. in 6. Alexan. in consi. 70. In causa uertente, col. 2. nu. 19. in 3. uol. vbi agit de probatione famæ. idem ait in consi. 151. colu. 3. in 5. vol. ubi concludit multos appellari, duos, uel tres. vide etiam Abb. in c. 1. in 1. nota. ne cleric. uel monach. ubi loquitur, de uoce, pauca, & de uoce, sæpe, vide Alex. in l. sępe, col. 2. ff. de re iud. & ibi habetur etiam de uoce, sæpisimè, pluries, & similibus. & Gemin. in c. 1. de fili. presbyter. in 6. in §. fi. col. antepe. & in c. ab eo, in gl. super uoce, instanter, de appell. in 6. & hanc uocem,
2 sæpe, † accipi pro duabus uel tribus uicibus, docuit glo. in §. quia uerò sæpe, in auth. de testa. & Paul. de Cast. in singulari suo. 10. uide Anan. in c. fi. de furt. & Alexand. in l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. omni. iud. & Arch. in c. quia sæpe, de elect. in 6. quid de uoce, asiduè, exponit, hoc est, tempore competenti. ita Abb. in c. 1. de offi. archipresb. quāuis illa sit lectura Ant. de Butr.

Summarium in l. diuus. ff. ad sen. consf. Sylla.

1 *Dominus percussus potest purgare innocentiam seruorum suorum.*
2 *Vulnerati assertio an faceret inditium ad torturam.*

Bar. in l. Diuus. ff. de senatusconsf. Sylla.

1 BART. in d. l. Diuus, sic ait in summa. Dominus † percussus potest purgare innocentiam seruorum suorum. & de hac re quòd uulneratus dicere posit, se non fuisse uulneratum ab eo, de quo est fama, & huiusmodi assertionem facere præsumptionem pro eo, vide Alex. in consi. 166. Animaduersis his, col. 5. in libro primi & secundi vol. & in consi. 1. colu. 3. in 3. volu. & in consi. 14. eod. uol. ubi tradit etiam quid iuris sit, quando uulneratus ait se fuisse uulneratum à Titio de qua re dicam paulòpost. ad prædicta verò vide eundem Alex. in consi. 30. in fin. in 7. vol. Bal. in l. j. col. pen. versic. item si testator. C. commun. de leg. Ias. in l. j. ff. de eo per quem fact. erit. Cæpol. in consi. 2. in fi. Feli. in c. 1. & fi. de præsumpt. & ista præsumptio, quæ prouenit ab huiusmodi exculpatione usque adeò potens est, ut exculpatus torqueri non posit, quamuis cō tra eum essent indicia sufficientia ad torturam. Bal. & Ias. in l. j. C. commun. de lega. Ias. in l. de die ponenda. ff. qui satisd. cogan. & in d. l. j. ff. de eo per quem fact. erit. & Alex. in d. consf. 1. in 3. vol. & in d. consi. 30. in 7. vol. tamen limita hoc non procedere in exculpatione, quam facit offensus quando est in mortis articulo constitutus, secūdum Bal. in margarita, in uoce, maleficiū. & ad prædicta vide Crauet. in consi. 6. nu. 64. & Lanfrancum de Orian. in tract. de arbitris, in 4. par. nu. 4. ubi tenet uulnerato asserēti se non fuisse uulneratum à tali non esse credendum. Nūc
2 aperiamus nunquid uulnerati † assertio faciat indicium ad torturam? & eam facere huiusmodi indicium, docuit Dec. in consi. 362. pro quo uidetur gl. in l. mater. C. de calum. & Alexand. in d. consi. 14. in 3. vol. quamuis contrarium teneat Soci. in consi. 53. in 3. volu. & Crauet. in d. consi. 6. num. 64. dicens huiusmodi assertionem nihil nocere reo. & ad rem faciunt trad. per

Crauc.

Crauet. in consi.99. ubi ait si testis dicat se fuisse uulneratum ab aliquo, eum præsumendum esse inimicum illius.

Summarium in l. si quis in graui. §. si quis moriens. ff. ad sen. conf. Syllan.

1 *Assertio interfecti non probat nisi aliter probetur mors.*

2 *Instrumentum est irritum, & inane si in eo sit apposita clausula continens mulierem fuisse certioratam de uelleiano, & notarius interrogatus quid sit uelleianum, nesciat respondere.*

Bar. in l. si quis in graui. §. si quis moriens. ff. ad senat. conf. Syllan.

1 BART. in d. l. si quis, in graui. §. si quis moriens, sic ait in summa. Assertio † interfecti non probat, nisi aliter probetur mors. vide Alex. in consi. 104. in 3. vol. & quæ posui in præcedenti lucubrat. ubi agitur tã de imputatione quàm de exculpatione rei. Et dum Bar. hic subiungit, si aliquis assessor ueniens ad mortem dicat se tulisse sententiam propter pecuniam, eius dictum non nocere ei, cui ius est acquisitum, & idem in teste, qui dixit se falsum testimonium tulisse. Ad hoc, quod, dictum est de iudice, uide Feli. in c. literas, nu. 2. de præsumpt. & ad illud quod dicitur de teste confitente se falsum testimonium deposuisse, ut propterea non debilitet testimonium suum, vide Alex. in consi. 124. col. 1. in 6. vol. ubi citat Bar. Bal. & Salic. in l. generaliter. C. de non numer. pecun. & Feli. in d. c. literas, & Angel. in consi. 309. & Alber. de Ros. in tract. de testibus, in 5. & ultima par. Et ex ijs, quæ hic dicit Bar. redditur dubitabilis illa cautela ad infringendum instrumentum, quam tradit Alberic. in l. fin. §. pen. ff. ad Velleian. scilicet, ut post cele-
2 bratum instrumentum † notarius interrogetur, quid sit Velleianum: quoniam si nescit respondere, & apposita sit clausula continens mulierem fuisse certioratam, eo casu instrumentum erit irritum & inane: nam hoc est falsum attento hoc Bartoli documento; nam postquam ius fuit acquisitum parti, nõ est in potestate notarij ei præiudicare, posset enim simulare se nescire quid sit uelleianum, ut ei noceat. & ita in specie oppugnat cautelam hanc Alex. in l. sciendum. colu. 14. ff. de uerb. oblig. & uide Ias. in l. iusiurandum. §. aut. col. 6. ff. de iureiur. & Corn. in consi. 261.
* col. versi. facit quia, in 4. vol. & hoc dictum Bartoli hic de assessore est * cõmuniter approbatum, teste Alex. in d. l. sciendum, col. 2. uide Feli. in c. sicut, in 1. notab. de testi. & in d. c. literas, de præsumpt. Barb. in consi. 30. col. 8. & seq. in 1. vol. & in consi. 90. col. 4. & seq. in 3. vol. Ang. in l. si errore. C. de testa. quem uideas omnino. Alex. in consi. 166. in fi. in lib. primi & secundi volu. Bal. in consi. 252. in 4. vol. & Ias. in d. l. iusiurandum.

Summarium in d. l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad sen. conf. Syll.

1 *Vasallus non tenetur auxilium præstare domino iniustè bellanti.*

2 *Villæ & Castra si tenentur capere malefactorem, & aliquis occidit malefactorem, qui poterat impunè offendi, non tenetur si non cepit.*

Bar. in d. l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad sena. con. Sylla.

1 BART. in ead. l. §. si maritus, ait, uasallum † non teneri auxilium præstare domino iniustè bellanti. tamen uerior uidetur esse diuersa sententia, & hoc est speciale in uasallo, ut dominum iniustè præliantem defendere teneatur, cùm alioqui obligatus ad defensionem siue ex promissione, siue à lege, sit obligatus ad iustam duntaxàt: ita Aret. in consi. 165. col. 2. & Raph. Cuma. in consi. 161. vide quæ posui ad Bar. in l. ut nim. ff. de inst. & iur. in 2. lucubr.

2 Bar. in eod. §. dicit, si uillæ † & castra tenentur capere malefactorem, & aliquis occidit malefactorem, qui poterat impunè offendi, uillam non teneri si non cepit. vide Ang. de maleficijs, col. 70. vers. quæro, in uers. nec non ad denunciationem. & in col. 83. & seq. vers. quæro, ubi latè.

Summarium in d. l. si quis in graui. § surdus. ff. ad sen. conf. Syllan.

1 *Vicini non intelliguntur illi qui habent domos uicinas, sed introitum per uias diuersas.*

Bar. in d. l. si quis in graui. §. surdus. ff. ad sen. conf. Syll.

1 BART. in ead. l. §. surdus, colligit argumentum, ut vicini † esse non intelligantur illi, qui domos habent uicinas, sed introitũ per uias diuersas. vide Aret. in c. cùm omnes, de maior. & obe. Bar. in l. si tertius. ff. de aq. plu. arcen. & Feli. in c. quosdam, de præsumpt.

Summa-

Summarium in l. si quis in graui. §. utrum ff. ad sena. cons. Syllan.

1 *Vindicasse non dicitur qui ultrò non uindicauit.*

2 *Officiales potestatis qui capiunt bannitos nullum præmium consequuntur: quoniam hoc non faciunt sponte, sed ex debito officij.*

3 *Statutum cōpellens aliquē ad compromittendum, si simpliciter compromittit, dicitur ultrò id promisisse.*

4 *Ille non dicitur ultrò facere, qui aliquid facit casu fortuito.*

5 *Bannitum qui occidit, cum ignoret eum posse impunè offendi, non obstante ignorantia, debet consequi præmium impunitatis.*

6 *Verba generalia ratione publicæ utilitatis non recipere restrictionem de habilitate.*

Bar. in d. l. si quis in graui. §. utrum. ff. ad sena. cons. Sylla.

1 BART. in ead. l. §. vtrum. ex principio huius tex. colligit, eum uindicasse † non dici qui ultro non uindicauit. & ex hoc infert ad quæstionem, si in una parte statuti sancitum est, eum, qui ceperit bannitum, consequi debere certum præmium? & in alia parte contineatur, homines illius loci obligatos esse capere malefactorem, contingit quòd cœpta rixa, quia quidam uolebat capere bannitum, homines hoc audientes ceperunt bannitum, an debeant consequi prēmium? & decidit quòd non; quia hoc ultrò non fecerunt. vide Bal. in consi. 294. in 1. vol. & Nellum in 2. par. secundi temporis, quæst. 22. & seq. & Barb. in consi. 45. col. 3. in 3. vol. Similiter infert ad officiales † potestatis, qui capiunt bannitos, ut eis propterea nullum præmium debeatur; quoniam hoc faciunt non sponte, sed ex debito officij. & de hac re uide pulchra exēpla apud Feli. in c. de hoc, de simon. & ad rem faciunt tradita per Feli. in c. cùm. M. de const. ubi ait, eum, qui scit se posse compelli ad aliquid faciendum, si illud faciat, etiam non compulsus, non dici sponte id fecisse. sed contra hæc ego arguo: nam secundum iura fforum falcidia prohiberi non poterat, ut declarat Bar. in l. Marcellus. ff. ad Trebell. & contra testatoris uolūtatem detrahebatur, tamen tex. in l. Titia, in fi. ff. ad leg. Falcid. probat à contrario sensu, si testator eam permittit, dici eius uoluntate deductam quamuis ad eam permittendam iure cogeretur. cogita solutionem. Præterea etiam prædictæ conclusioni unum aliud reluctatur; nam is, qui à statuto † ad compromittendum compellitur, si simpliciter compromittit, dicitur ultrò compromisisse. Alex. in l. si quis maior, in princ. de transact. sed pro solutione uide Dec. in d. c. cùm. M. col. 11. uersi. 2. quàmuis ibi hoc argumentum non adducat: & vide Ang. de maleficijs, col. 79. uersi. quæro, in illis uerbis nec non ad denunciationem. potest etiā pari ratione ex hoc Bartoli documento inferri, præfectis triremium non deberi præmium statutum capientibus piratas uel alios prædones maria deprædantes: quia hoc faciunt ex debito officij eorum, cùm ad id potissimùm fuerint destinati. Subiungit posteà Bar. nec eum dici ultrò † facere, qui aliquid facit casu fortuito, & ideo capienti bannitum casu quodam fortuito prēmium non deberi. vide Fel. in c. quæ in ecclesiarum, col. 2. de const. & ideo ait Bar. ille quoque qui bannitum caperet ignorans eum esse bannitum, sed repertum in leui crimine, præmium consequi non posse. quoniam neque is dicitur id ultrò fecisse. vide Alex. in consi. 1. col. 4. & seq. in 3. uol. Cæpoll. in consi. 7. col. 2. in 1. dub. & Barb. in consi. 48. col. 8. in 2. vol. Attende quòd contra hanc Barroli decisionem uidetur decisio Alex. in consi. 114. in 1. vol. ubi sequendo eundem Bar. in l. inter omnes. §. recte. ff. de furt. concludit, illum, qui occidit † bannitum, cum ignoraret eū posse impunè offendi, non obstante ignorantia debere consequi præmium impunitatis, igitur contra Bar. hic. Cogita si dici posset, quòd quamuis ignoraret eum posse impunè offendi, non tamen ignorabat eum esse bannitum & hostem patriæ: ideo non immeritò impunitatem assequi potest. sed uerba Bar. in d. §. recte, aliud indicant, dùm ait, credulitatem tuam ad incommodum tuum afferri non posse, sed ad commodum: atque ita sentit Bar. ignorantiam omnino opitulari debere. quid dicendum? Respondeas licet casum hunc longè distare à casu hic proposito per Bartolum, nā hoc in loco dicit Bar. ignorantem non posse consequi præmium: quia ultrò non dicitur fecisse quod fecit, atque ita hic solùm agitur de præmio, in alio autem casu agitur de pœna uitanda; quoniam nisi is impunitatem haberet, puniretur, quo casu iure merito dicendum est, cùm iste

interfectus

interfectus rei ueritate inspecta, posset impunè occidi, ueritatem opinioni esse præferendam, ut liberetur, non autem opinionem esse præferendam ueritati, ut condemnetur. ad quod facit, quia quemadmodum à lucro capiendo ad damnum uitandum non recta fieri solet illatio iuribus uulg. multo minùs ualida est à præmio habendo ad pœnam uitandam, in qua fortè de uita hominis ageretur, qui est finis omnium productorum. l. in pecudum. ff. de usur.

6 Bar. in hoc eod. §. in secundo responso, inquit, uerba † generalia ratione publicæ utilitatis non recipere restrictionem de habilitate. Vide Ias. in l. de quibus. nu. 30. ff. de legi. in l. j. §. si nunciatio. ff. de oper. nou. nunc. & in l. si filiusfamiliàs. col. 2. ff. si cert. pet. in reliquis autem restringuntur, secundum gl. not. in l. j. C. de fid. instr. sed hoc (ut prædixi) speciale est fauore publico, cuius intuitu licet transgredi leges, ut uidere est apud Feli. qui multa colligit exempla scitu digna in c. nonnulli. nu. 88. de rescript. Ex ijs Bar. in uers. uenio ad secundum infert ad decisionem quæstionis, si statuto cautum est, forensem in eius territorio possessiones emere non posse, si deinde statuatur, qui dederit tale castrum, habeat talia bona, ut forensis fauore publico non excludatur ratione inhabilitatis. vide ad rem hanc trad. per Ias. in l. non dubium. col. 8. uer. item adde. C. de legi. & in l. j. col. 2. C. de sacrosf. eccl. ubi ex hac regula ad duo notabilia infert, & in d. §. nunciatio, colu. 4. uersi. circa limitationem, ubi aliqua in contrarium adducit. Et aduerte quia in d. l. j. de publica utilitate agitur, & tamen non comprehenditur persona inhabilis, etiam inspecto iure ciuili, ut ibi uide Dec. in c. quæ in ecclesiarum, col. 6. versi. quartus, de const. Et pro regula huius tex. facit quod in simili casu uoluit Bal. in l. ij. C. qui accus. non poss. & Barb. in cons. 20. colu. 19. in 2. volu. Anchar. in c. canonum statuta, colu. 50. in fin. de constit. & Bald. in consi. 53. in 1. volum.

Summarium in d. l. si quis in graui. §. eleganter. ff. ad sen. cons. Sylla.

1 *Causæ duæ quando concurrunt, quarum una prodest, & alia nocet, inspicienda illa quæ nocet.*

Bar. in d. l. si quis in graui. §. eleganter. ff. ad sena. cons. Sylla.

1 BART. in ead. l. §. eleganter, in 3. notab. ait, quando concurrunt † duæ causæ, quarum una prodest, & alia nocet, inspiciendam esse illam, quę nocet, tamen distinguit posteà ut hic per eũ, & in l. si uir. ff. pro donat. De hac regula uide omninò & declara ut per Imol. in consi. 35. maximè in 4. col. uersi. ad tertium. Bal. in procem. Gregor. uersic. sed quid si. Barb. in c. cùm super, de offic. deleg. & Aret. in consi. 92. col. fi. Et quòd attendatur id quod nocet, uidetur probari in c. intelleximus, & ibi Feli. de iudi. ex hac regula infert Feli. in c. causam, post numerum. 7. de iudi. monachum, qui etiam est canonicus Papæ, delegatum esse non posse; quia qualitas monachatus tanquam nocens impedit. Quid autem in casu mixto dicendum sit? Felin. in c. 1. in princ. de except. ait, attendendum esse quod prodest. & idem tenet in c. 1. col. 5. de re iudi. quamuis hoc ideo ibi sit, quia effectus est inseparabilis. Limita prædictam regulam ultra Bar. non procedere ubi de fauore sustinendi testamenti ageretur. l. si mater. C. de inoff. testam. Item limita, quando illud, quod prodest, reduceret nos ad ius commune. Bal. in l. si quis decurio. C. de fals. pro qua opinione faciunt trad. per Feli. in c. cùm omnes, col. 4. vers. tertiò probatur, de constit. ubi habetur ea, quæ certam exigunt solennitatem ualida esse etiam sine illa solennitate quando reditur ad ius commune. & de materia huius. §. vide Aretin. in l. qui totum, colum. 3. ff. de acquiren. hæred.

Summarium in l. & si certus. ff. ad sena. cons. Syllan.

1 *Principalis criminosus potest torqueri.*

Bar. in l. & si certus. ff. ad sena. cons. Sylla.

1 BART. in d. l. & si certus, inquit, principalem † criminosum posse torqueri. Tu tene mandatarium posse interrogari de mandante, ut per Ang. de maleficijs, in uoce, Sempronium mandatorem, col. 100. vers. bene.

Bar. in l. si exhæredatus. ff. ad sen. cons. Syllan.

AD ea, quæ tradit Bar. in hac l. in fi. uide Ias. in l. si is à quo, col. 45. vers. quartò. ff. de usucap.

Summa-

Summarium in l.in cognitione.ff.ad sena.conf.Sylla.

1 *Accusatio facta contra occisores habet effectum confiscationis bonorum contra hæredes extraneos infra quinquennium.*

2 *Sententia lata contra hæredes propter inultam necem defuncti habet effectum contra hæredes quò ad publicanda bona infra quinquennium.*

3 *Delictum in omittendo esse perfectum quando est lapsum tantum temporis infra quod commodè facere potuisset.*

Bar.in l.in cognitione.ff.ad senatuscons.Sylla.

1 BART. in d.l.in cognitione,sic ait,Accusatio † facta contra occisores habet effectum confiscationis bonorum contra hæredes extraneos infra quinquenium. de hoc tempore uide aliquid per Ang.de malefic.in uersi. Eius bona publicamus.col.4.Et attende quoniam bona,quæ ob aliquod crimen ipso iure ad fiscum deuolnuntur,lapso quinquennio amplius à fisco acquiri non possunt,per tex.& ibi doct.in l.ij.C.de uectigal.commis.& ibi Bar.& Bal. & Bar. in l.commissa.ff.de public.& in consi.81.& Bal.in l.iij.C.si prop.pub.pens.Et quamuis Bar.aliter & plenius materiam hanc uideatur aperuisse in l.in omnibus.ff.de diuers.& tempor.præscript. cuius distinctionem tanquam ueriorem amplexus est Abb.in c.cùm nobis, de præscript. & Paul. de Cast.in l.fi.C.de sacros.eccl.tamen forte prædicta opinio ualidior est,si iura & authoritates con-
2 ferantur. Et dum Bar.hic in col.seq.inquit,sententiam latam † contra hæredes propter inultā necem defuncti, habere effectum contra hæredes quò ad publicanda bona infra quinquennium: Dicas tu hoc procedere fauore publico,aliàs secus. Bar.in l.cùm filiusfamilias, in prin-
* pio,col.2. ff. de verb.oblig. ad quem alij * communiter accesserunt. Et dum subiungit contra huiusmodi hæredes causam esse ciuilem, uide pro declaratione Alexandrum in consi.172. in 5.volum. Dicit quoque Bar.tunc hæredes dici negligentes,quando transiuit tantùm tempus, quòd commodè potuerunt accusare,& non accusarunt. vide Alex.in consi.19. in 1.vol. Barb. in cons.17.col.10.in 2.vol.Aret.in consi.150.col.3.& seq.& Feli.in c.2.de magist.col.fi. & dū
3 Bar.ex hoc infert,delictum † in omittendo esse perfectum,quando est lapsum tantum tempus, infra quod commodè facere potuisset: attende, quia delictum in non faciendo communiter committi non solet nisi præcedente monitione. Felin. in cap. cùm olim, inter numerum.9.& 10.de testi.immo quando aliquis non facit quod debet infra tempus debitum, & in obligationibus etiam iuratis,potest mora quandocunque purgari,quando lapso tempore non succedit obligatio ad aliud.l.si seruus.§.sequitur.& l.interdum.§.fi.ff.de uerb.obliga. & l. semel mora.ff. sol.matr.ubi uide quæ posui ad Bar.& ex hoc infert Card. Iacobat. in tract. de Concilio in lib. 7. Papam, qui iurauit congregare Concilium infra biennium, posse moram purgare, & illud elapso biennio congregare.

Summarium in l.lege Cornelia.ff.ad sena.conf.Syllan.

1 *Præmium primò deberi ex bonis damnati, posteà ex bonis occisi, & si non sufficiunt ex publico.*

2 *Fuga an probet maleficium.*

3 *Fuga an sit maleficium.*

Bar.in l.lege Cornelia.ff.ad senatuscons.Syll.

1 BART. in d.l.lege Cornelia,dum ait,præmium † primò deberi ex bonis damnati, posteà ex bonis occisi, & si non sufficiunt, ex publico. uide Angel.de malef.in uoce, senatu publico, col.4. quæst.13.

2 Bar.in ead.l.tractat,an fuga † probet maleficium? & dum citat.l.consiliarios.C.de assessor.attende quia.d.l.consiliarios,non intelligitur de illo,qui deposito magistratu ante syndicatum aufugit,ut intelligit Bar.in d.l.consiliarios,sed de eo,qui subtraxit, & fecit fugere, ut habetur etiā in l.iij.de exact.tribut.lib.10.ut dicit Salic.in l.in bonæfidei, colu.10. C. de iureiur. Roma. in l. admonendi,colu.25.ff.eod.tit.& uide Felin.in c.nullus,de præsumpt.Cæpoll.in consi.29.& in consi.31.col.1.Barb.in consi.47.col.16.& seq.in 1.vol. Seuer.in tract. de debitoribus suspect.
3 & fugit.in 1.quæst.col.2.Bal.in consi.250.col.2.in 1.vol. ubi etiam ponit, an fuga † sit maleficium?

cium? & in consi. 32. in 3. vol. ubi tradit, an fuga unius noceat alteri. & Corn. in consi. 51. col. 5. in 1. vol. & fugam nullum facere indicium quãdo aliquis est inquisitus, docuit Bar. in l. j. ff. de ijs qui ant. sent. sibi mort. consc. & idem esse quando etiam sola subest suspicio de inquisitione fienda, quamuis nondum sit formata, docuit Roma. in hac. l. quem sequitur Dec. in consi. 234. & quoniam de fuga alibi plenius egi, ulterius non progrediar.

Bar. in l. si quis. ff. si quis aliq. testa. prohib.

IRCA istam. l. dubitari solet, utrum in §. fratris, sentiat de portione fratris delinquẽtis an non. & eum de portione delinquentis esse intelligendum, uidetur uelle Bar. si rectè inspicietur in l. cùm ratio. ff. de boni. damnat. & ita ibi tradita per Bar. intellexit Roma. in sing. 461. quàmuis dicat eius intentionem in hoc tex. non probari.

Summarium in l. uirum. ff. si quis aliq. testa. probi.

1 *Praeiudicare quomodo ego possum uenientibus ab intestato, qui non praecedebant in gradu.*

2 *Quomodo probabitur, aliquem fuisse prohibitum testari ab aliquo.*

3 *Testator, si dicat coram duobus uel tribus testibus, se coactè fecisse testamentum, & sibi metum fuisse illatum à substituto, hoc sufficit, ut ei tanquam ab aliquo auferatur haereditas, & fisco applicetur.*

Bar. in l. virum. ff. si quis aliq. testa. pohib.

1 BART. in d. l. virum, in princ. quaerit quomodo ego † possum praeiudicare uenientibus ab intestato, qui non praecedebant in gradu. dicitque hoc fieri posse quando fui institutus; quia tunc nullus est, qui me praecedat: quia in successione prior est causa testamenti. Ex hoc Bart. documento consuluit Alex. in consi. 193. viso themate, in libro primi & secundi uol. per illam clausulam, quae poni solet, in legitimatione, sine praeiudicio uenientium ab intestato, non impediri, quin pater posit instituere filios naturales legitimatos, & excludere uenientes ab intestato qui non tenẽt primum locum in actu successionis, ut eruditè admodùm ibi habetur. & quid operetur ista clausula, vide latè Alex. in consi. 187. & in consi. seq. in 5. volu. Ang. in consi. 264. cum consi. seq. Soc. post Alex. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posth. Soc. latè in cõs. 95. Curt. plenè in consi. 16. in consi. 17. in cons. 18. & omninò in cons. 19. nu. 9. & in consi. 73. post numerum. 8. & Dec. in cons. 393.

Bar. in ead. l. uers. quaero quomodo practicabitur, tradit quomodo in hac materia agi debeat? vide tu ad declarationem huius quaest. Alex. in cons. 172. in 5. vol.

2 Bar. in ead. l. col. fi. versi. quaero qualiter, tradit quomodo † probabitur aliquem fuisse prohibitum testari ab aliquo. vide not. Bal. in consi. 150. in 3. vol. & plenè Corn. in cons. 84. in 4. vol. & consilium datur quando infirmus non audet facere testamentum, fortè quia consanguinei prohibent notarios, & testes ad eum accedere, ut iudex ex officio suo accedat ad eum, & secum ducat notarios & testes, ut ita testamentum liberè conficiatur. tex. est & ibi Bar. & alij in l. curẽt ff. de testi. tradit Bal. nouell. in tract. de dote, in 18. priuileg.

3 Bar. in ead. l. in fi. subiungit, si testator † dicat coram duobus, uel tribus testib. se coactũ fecisse testamentũ, & sibi metum fuisse illatum à substituto; hoc sufficere, ut ei tanquam ab indigno auferatur haereditas, & fisco applicetur. vide Bal. in l. j. in fi. C. eo d. tit. & in l. j. col. fin. C. de testa. ubi sentit contrarium. & plenè de materia huius. l. vide Barb. in cons. 26. in 3. volu. uide etiam Alex. in cons. 78. Viso & diligenter, col. 3. nu. 7. ubi ex dictis Bar. hic colligit suspicionem & timorem, esse passiones, quae pendent ab animo.

Summarium in l. j. ff. de iur. codicill.

1 *Clausula codicillaris subintelligitur in testamento inter patrem, & filium.*

2 *In clausula codicillari repetitae sunt omnes qualitates, quae in prima institutione continentur.*

3 *Clausula codicillaris nunquid operetur rupto testamento natiuitate posthumi, ut legata debeantur, & haereditas per fideicommissum sit haeredi instituto restituenda.*

4 Haereditas

4 *Hereditas quando esset restituenda haeredibus scriptis in testamento uirtute clausula codicillaris, eo casu una tantum quarta detrahi potest.*
5 *Vi clausulae codicillaris censentur esse rogati uenientes ab intestato.*
6 *Circa clausulam codicillarem inspicienda sunt eius uerba.*
7 *Clausula codicillaris magis ponitur ex consuetudine notariorum, quàm ex uoluntate testatoris.*
8 *Notarius semper intelligitur rogatus de omnibus clausulis consuetis.*
9 *In instrumento quicquid scriptum est, censetur appositum de uoluntate partium.*
10 *Subiunctiuum capi pro futuro, de praesenti nihil operatur.*
11 *Clausula codicillaris operetur ut iure fideicommissi debeatur, quod directò relictum est.*
12 *Verba illa, si non ualet iure codicillorum, ualeat iure cuiuslibet ultimae uoluntatis, quid operentur*

Bar. in l. j. ff. de iur. codicill.

BART. in d. l. j. in princ. tradit de ui & uirtute clausulae codicillaris. Adde tu clausulam
1 † codicillarem subintelligi in testamento inter patrem & filium. gl. in l. cohaeredi. §. cùm filiae. ff. de uulg. & pupill. Item quando instituta esset persona multùm dilecta, uel causa pia, ut per Ias. in l. precibus, col. 10. C. de impub. ubi ponit, clausulam hanc operari ut uerba directa fiant obliqua. An autem operetur restitutionem iuris accrescendi, quod accreuisset insti
2 tuto si testamentum ualidum fuisset? vide quae ponã infrà in hac ead. l. Adde etiam in ista † clausula repetitas esse omnes qualitates, quae in prima institutione continentur. Soc. in consi. 118. col. 4. & seq. in 1. vol. Et de ista clausula uide Dec. in consi. 242. ubi tradit, an uirtute huius clausulae relicta debeantur uenientibus ab intestato, quando haeres institutus praemoritur testatori? & plenius in consi. 248. Soc. in consi. 140. col. 3. in 1. vol. adde eundem in consi. 218. col. 4. & seq. eod. vol. An autem ista clausula operetur, ut uulgaris substitutio trahatur ad fideicommissariam? & dicas quod non, quoniam hoc esset contra uoluntatem ipsius testatoris, alioqui
3 uerò in compendiosa, ut eleganter declarat Dec. in consi. 291. Nunquid clausula † codicillaris operetur rupto testamento natiuitate posthumi, ut legata debeantur, & haereditas per fideicõmissum sit haeredi instituto restituenda? Alex. in consi. 80. & in consi. 31. in 3. volu. & in consi. 102. eod. vol. Ang. in consi. 108. & in consi. 396. Soc. in consi. 93. in 4. vol. Bar. & doct. in l. filio praeterito. ff. de iniust. testam. Aret. in consi. 92. colu. 4. usque in fin. ubi not. loquitur, & omnino
4 Dec. in consi. 490. Attende tamen quia in huiusmodi, casu, quando haereditas † esset restituenda haeredibus scriptis in testamento uirtute clausulae codicillaris, eo casu una tantum quarta detrahi posset: quia ex quo restitutio fieret uno & eodem tempore, legitima & trebellianica de-
* trahi non possent, secundum * communem doct. sententiam, de qua habetur apud Alexan. in d. consi. 102. in 3. vol. Item aduerte, quoniam ista clausula aequiparatur clausulae, omni meliori modo. Felin. in c. cùm super, de offic. deleg. ubi tradit etiam sex uel septem effectus memorabiles, quos operatur ista clausula, omni meliori modo. & hoc in loco non est silentio praetereundum, tutius esse, ut aliquid relinquatur in codicillis, quàm in testamento; quia testamentum alio testamento reuocatur, sed codicilli non reuocantur per alios codicillos neque per testamentum, nisi expressa fiat mentio. §. non autem, inst. de codicill. haec Caepol. in caur. 87.
5 Bar. in ead. l. col. 1. uersi. uenio ad materiam, ait, ui huius † clausulae censeri rogatos esse uenientes ab intestato. sed an sub eadem conditione, quae apposita fuerat in testamento? vide Soci. in consi. 218. col. 4. cum seq. in 1. vol. ubi ex dictis Bartoli hic partem affirmatiuã amplectitur.
6 Bar. in ead. l. col. 3. uersi. sextò quaero, circa istam † clausulam ait, inspicienda esse eius uerba; quia si sunt praesentis temporis, si non ualet, & tunc deficit conditio: quia uerum est eo tempore ualuisse testamentum. si uerò adiectum est etiam uerbum futuri temporis, non ualebit, & eo casu porrigitur ad testamentum, quod rumpitur natiuitate posthumi. vide Angel. in l. j. C. eod. titu. & in consi. 53. & in consi. 76. & Bar. in l. qui filiabus. ff. de leg. 1. ubi uidetur sentire contrarium. & Alexand. ibi declarat. & in consi. 285. Circa primum, in libro primi & secundi volu.

& in

& in consi.41.col.pen.in 1.vol.& in consi.123.col.pen.eod.vol.& in consi.30.Ponderatis his in 2.vol.& in consi.87.In causa mota, col.3.eod. volu. & de ista conclusione Bartoli vide Iaf.in auth.ex causa,col.pen.de liber.præter.& istam conclusionem Bart. tenuit etiam Bald. in consi. 243.incip.Relictum,in 3.vol.in consi.20.incip.Clausula,in 1.vol. Aret. in consi.24. Quatuor dubia,& in consi.14.& in consi.93.Viso,col.7.versi.si verò testator.& latè in consi.fi. ubi dicit hanc conclusionem esse * communem,idem consuluit Io.Baptista de sancto Seuerino, & Soci. quos retulit Aret.in d.consi.fi.Roma.in consi.122.Card.in consi.20.Paul.de Cast.in l.sicut certi,col.1.C.de testa.milit.& multi prætereà alij,quos longum esset referre. & ad hæc uide quæ posui suprà in hac ead.l.in 1.lucub.

7 Bar.in ead.col.sentit,clausulam † codicillarem magis poni ex consuetudine notariorum,quā ex uoluntate testatoris. Ad hoc accedit Alex.in consi.140.Ponderatis.in fi.in 1.vol.& in consi. 82.col.8.in 4.uol.Barb.in consi.42.Illud afferam.col.11.in 1.vol.& in consi.15.Præclarè scripsit,in 2.vol.Curt.in consi.49.Recolendæ memoriæ. hoc idem uoluit Soc.in consi.250. in fi. in 1.vol.& ideo ait idem Soc.in consi.94.in 4.volu. parum esse attendendam istam clausulam, cùm ex consuetudine apponatur. Tamen dicas tu eam suum effectum operari.cum ex uoluntate testatoris apposita censeatur,secundum Alex.in consi.50.col.5.nu.8.in 6.volu.& in consi. 89.in fi.in 7.vol.& in consi.102.in 3.vol. & ad prædicta uide omnino Decium in l. semper in stipulationibus.ff.de reg.iur.& omnino in c.cùm.M.colu.3.de const.& contra Bart. hic,ut non

8 censeatur apposita ex cōsuetudine,facit,quia semper censerē apposita,quia notarius † semper intelligitur rogatus de omnibus clausulis consuetis.l.fi. & ibi gl. C. de fideiussor. immo si non fuerunt appositæ, præsumuntur omissæ per errorem, & habentur pro appositis: ut declarat Soc.in consi.101.col.2.in 3.vol.& Feli.latè in c.cùm.M.nu.7.de const. & ideo inanis & superflua redderetur talis ac tāta doctorum dissensio,qui distinguūt sit ne apposita clausula codicillaris,an non? & per quæ uerba concepta fuerit,an per uerba præsentis temporis, an futuri? ut paulò ante dixit Bar.ad quid enim perditio hęc,si semper apposita existimaretur? & contra hoc Bartoli documentum tenuit Imol.in l.filio præterito,col.14.ff.de iniust.rupt.testa. & in consi. 285.circa primam in libro primi & secundi vol.col.5. quod consilium est repetitum in consi. 103.in 3.vol.& in consi.125.Visis,col.antepen.in 1.volu.& ideo attende perquam diligenter Bartolum qui non affirmat,clausulam hanc apponi de consuetudine,non ex uoluntate, sed conditionaliter loquitur,si ita esset. Item obstaret prædictis,quia quodcunque scriptum est in in-

9 strumento, censetur appositum de uoluntate partium. gl.in l.sciendum.ff.de uerb.oblig.& ibi Iaf.col.12.uersi.in ea. & uide Dec.in d.c.cùm.M.in 4.notab.uersic. & ex.& circa hanc rem uide Curt.in consi.3.propè fi.Bal.in d.l.fi.C.de fideiussor.in fin. & in l.j.vbi Iaf.C.de iur.emphyt. Barb.in rubrica de fid.instrum.col.38.& in consi.66. inter consilia Alexandri in 4. vol.colu.6. Alexand.in consi.1.in 5.vol.col.5.& omnino Barb.in repet.c.Raynaldus,col.108. de testa. & pro Barto.hic faciunt trad.per Ant.de Butr.& Abb.in c.quintauallis,& in c.cùm contingat, de iureiur.& Barb.in consi.6.in secundo dubio in 3. vol. Illud quoque scias, clausulam codicillarem, quæ tacitè intelligitur apposita in testamento, non esse tantæ potentiæ sicut est expressa.Crauet.in consi.34.

10 Bar.in ead.col.propè fi.ait,subiunctiuum † capi pro futuro,quando de præsenti nihil operatur. hoc idem tenet Bal.in l.cùm tale.§.falso.ff.de condit.& demonstr.Aret.in l.gerit, col.4.ff. de acq.hæred.sed obst.quod habetur in l.qui se patris,in 1.par.primæ glo. C.und.liber.ubi illa uerba,nolo adire,communiter non inducunt dispositionem: quia non referuntur ad futurum. & tamen intelligendo ea in tempore præsenti nihil operantur.

11 Bar.in ead.col.pen.in princ.& in antepen.in fin.inquit, illa uerba clausulæ † prædictæ operari ut iure fideicommissi debeatur,quod directo relictum est. Hoc idem sequitur Alex. in consi. 161.Examinatis,in 4.vol.ex quo posset inferri,ius accrescendi,quod accrescit instituto si testamentum ualuisset. non uenire in restitutione ui clausulæ codicillaris. de qua re latissimè agit Bulgar.in disputatione impressa incip. Postulas à me scholaris. & Alex. in consi.26.colum.3.

in 1.vol.

in primo uol. & omnino uide, quæ posui suprà in hac ead. l. in prima lucubrat.

Bart. in eadem l. col. fin. versicu. decimoseptimò quæro, tradit, quid operentur illa uerba, si
12 non † ualet iure codicillorum, valeat iure cuiuslibet ultimæ uoluntatis, quæ in dicta clausula apponi consueuerunt. vide aliqua per Alexand. in l. nemo potest, colu. 2. ff. de leg. primo. Et dum Bart. subiungit, hæc uerba operari, vt testamentum ualeat iure uoluntatis minus solennis. vide Alexand. in consi. 9. in fi. in primo uolu. & in consi. 20. viso processu, colu. 1. in eodem volu. & in consi. 184. viso processu in causa, in libro primi & secundi uolu. & in consi. Ponderatis his, col. pen. in 3. volu. vbi loquitur quando in testamento defectus esset substitutionis. Et vide omnino quæ posui suprà in hac ead. l. in prima lucubrat.

Summarium in l. si quis cum. ff. de iure codic.

1 *Verba illa quisquis mihi hæres, extendi ad successores.*

Bar. in l. si quis cum. ff. de iur. cod.

1 BART. in d. l. si cum, colligit ex tex. uerba ista, quisquis † mihi hæres, extendi ad successores. vide Ias. in rubrica. ff. de lib. & posth. & omnino Raph. Cuma. in consi. 84. & Bal. in consi. 170. col. fi. ubi declarat in 5. vol. & dum Bar. posteà dicit hæc uerba esse referenda ad hæredes scriptos in testamento, vide Alex. in l. iij. col. 2. ff. de leg. 1.

Summarium in l. conficiuntur. § codicilli. ff. de iure codic.

1 *Ciuis si esset in uilla, & non haberet nisi quinque testes, an cum illis possit facere testamentum.*
2 *Clausula ex certa scientia, æquiparatur clausulæ de plenitudine potestatis.*
3 *Clausula ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, uidentur tollere omnem subreptionem.*
4 *Rustici qui dicantur.*

Bar. in l. conficiuntur. §. codicilli. ff. de iur. cod.

1 BART. in d. l. conficiuntur. §. codicilli, quærit, si ciuis † esset in uilla, & non haberet nisi quinque testes, an cum illis posit facere testamentum? & decidit non posse: quia hoc priuilegium concessum est rusticis, & sic personis, non loco. Vide Ias. in §. item Seruiana, col. 4. institu. de action.

2 Bart. in eodem §. agit de clausula, ex certa † scientia. Dicas tu clausulam hanc æquiparari clausulæ de plenitudine potestatis. Socin. in consilio 156. columna secunda. in primo uolu. & in consi. 174. eodem uolumine. glo. & Abb. in cap. ad hoc, in uerbo, elegit, de rescript. Roma. in singul. 757. Feli. latè in capitulo nonnulli, de rescript. & in capitulo cùm inter priorem, nume. 9. de except. Alexand. in consilio 41. in fi. in 5. vol. & in consi. 92. nume. 32. in sexto uolu. Dec. in consi. 198. Item solent huiusmodi clausulæ poni per principem ad tollendum ius tertij. Soci. in consi. 272. in primo uolu. colu. penult. tamen dic ea non operari quò ad defectum substantialium, sed quò ad defectum solennitatis tantum. Felin. in capitulo secundo, nu. quinto de rescript. vide etiam eundem in capitulo postulasti, nume. 61. de rescript. Attende
3 aliud scitu dignum in hac materia, nam & si istæ clausulæ † omnem subreptionem tollere uideantur, hoc tamen sanè intelligendum est, scilicèt si princeps cum causæ cognitione rescriptum concesisset, alioqui non. Præterea illud uerum est in ijs, quorum scientiam princeps præsumitur habuisse: vt putà in ijs quæ in iure consistunt, alioqui si in facto. Soci. not. in consi. 164. col. 4. in primo uol. Alex. in consi. 121. col. 8. in 4. vol. Et de uirtute istarum clausularum, vide Curt. in consi. 49. nu. 49. & in consi. 35. col. fi. vbi ait per eas non tolli statuta & consuetudines, nisi de illis saltem in genere facta sit mentio.

4 Bar. in eodem loco quærit, qui dicantur † rustici. vide Ias. in §. Item Seruiana, col. 4. instit. de action. & an habitatores castrorum sint rustici? vide in l. j. C. ne ope. & coll. lib. 10.

Summarium in l.quod per manus.ff.de iure codic.

1 *Principale non confirmatur ab accessorio.*

Bar.in l.quod per manus.ff.de iure codic.

1 BAR. in d.l.quod per manus,inquit,principale † non confirmari ab accessorio. pro declaratione uide Oldr.in consi.138.facit.l.ex pupillari,vbi Ias.ff.de uulg.pupill.

Summarium in l.literæ quibus.ff.de iure codic.

1 *Si promitto te hæredem facere,huiusmodi promissio est contra bonos mores.*

Bar.in l.literæ quibus.ff.de iure codic.

1 BART. in d.l.literæ, ait, si promitto † te hæredem facere, huiusmodi promissionem esse contra bonos mores. vide Fulg. in consi.30.

Finis primæ partis.ff.Infortiati.

IOAN.

IOAN. HIERONYMI CARDINALIS ALBANI

LVCVBRATIONES IN BARTOLVM ad secundam partem.ff. Infortiati.

Summarium in l.j.ff.de lega. primo.

1 *BVCRA quando adæquantur uel exæquantur ad inuicem, illud plus, quod una res habet, alteri tribuitur.*
2 *Fideicommissa olim non fuerunt clarè exæquata legatis de iure ffforum. sed posteà id factum fuit per iura magis noua.*
3 *Inter legata & fideicommissa adhuc est differentia.*
4 *Fideicommissa uniuersalia, particularibus non æquiparantur.*
5 *Si hæreditas non est soluendo, hæres qui non conficit inuentarium, tenetur ad integra debita, & legata.*
6 *Pro legatis, & fideicommissis tres competunt actiones.*

Bar. in l.j.ff. de leg. primo.

1 BART. in d.l.j.in princip. vers. pro cuius declaratione, ait, quando plura † adæquantur uel exæquantur ad inuicem, illud plus quod una res habet, alteri tribui. Ad hoc vide Raph.Cuma. in consi.583. Et de istis uerbis, in omnibus & per omnia, de quibus habetur in isto tex.uide textum,& ibi Alex.in apostil. ad Bar.in l.ij.§.furiosi.ff.de iur.codicill. & Raph.Cuma.in consi. 108. in secundo dub. & vbi unum adæquatur alteri in omnibus & per omnia, ei iura omnia tribuantur: vide Aret. in consi. 19.colu. pen.& in d.cons.habetur bona limitatio.in proposita re,ut ea, quæ fiunt cum maxima difficultate,non intelligantur concessa,eò quòd facta sit exæquatio in omnibus & per omnia. Et dum paulò post ex ijs infert Bar.ad quæstionem,quando à statuto exæquata fuit conditio nobilium & popularium,quid indicent ista uerba: vide Ang.in auth.succesione. C. de suis & legit.& in l.ij.C.de lega.

2 Bar.in ead.l.col.2.inquit,fideicommissa † nõ fuisse olim clarè exæquata legatis de iure ffforũ, sed posteà id factum fuisse per iura magis noua. vide Ang.in §.1.col.4.in glo.exæquare, instit. de leg. Item attende quia text. in d.§.1. corrigit ius in quo natura fideicommissorum plenior erat,quàm natura legatorum,& uelle intelligere textũ illum, vt corrigat ius antiquum ante ius ffforum,est erroneum,cùm illud correctum fuerit à iure ffforum,vt per Bart.hic. & ita considerat Ang.in d.§.1.colu.4.quo stante consequens est, vt etiam de iure ffforum plenior sit natura fideicommissorum,quàm legatorum,cùm in d.§.1.sit facta in utrisque una tantum natura, igitur malè hic loquitur Bar.per istum tex.

3 Bar.in ead.l.col.2.vers.opp.2.ait,adhuc esse differentiam † inter legata, & fideicommissa, vt patet in libertate. Aduerte tu quoniam adhuc patronus, qui manumittit, habet contratabulas in testamento liberti,si ab eo prætereatur; quamuis per fideicommissum manumittere teneretur.l.qui ex causa.ff.de bonis libert.l.j.C.de bonor.poss.contratab.libert.vbi Ias.& in d.l.si filiusfamiliàs in princ.ff.de fideicommiss.libert.

4 Bar.in ead.l.col.3.vers.tertia regula est,inquit,fideicommissa † uniuersalia particularibus non æquiparari: nam fideicõmissarius uniuersalis cogit hæredem adire,particularis aũt non.rationem huius dicti affert Ias.in l.fi.C. de sacros.eccl. & relictum ecclesiæ uel ciuitati transit absque aliqua diminutione.ita Bar.in disput.incip.Filium adultum.quam disputant Bal. & cæteri in d. l.fi.& in auth.similiter.C.ad leg.Falcid.& vide in l.non amplius.§.fi.in 1.& 2.col.infrà eod.titu.

aliam differentiam inter fideicommissarium uniuersalem & particularem, collige ex t radit. per Ias. in l. re coniuncti, col. 48. ff. de leg. 3. dum quærit utrum inter fideicommissarios uniuersales locum habeat ius accrescendi.

5 Bar. in eadem l. col. 4. in principio, inquit, si hæreditas † non est soluendo, hæredem, qui non conficit inuentarium, teneri ad integra debita & legata. Tu aduerte, quia etiam isto casu præiudicium posset afferre, quando hæres non esset soluendo, & quamprimum satisfaceret legatarijs: nam eo casu creditores remanerent decepti. nisi fortè diceretur eos habere actionem reuocatoriam ex titulo, quæ in fraudem creditorum. l. quæ autem. §. pen. ff. quæ in fraud. cred. tamen etiam tunc probationibus grauarentur, quæ in illa materia exiguntur. Et dum Bar. subiungit, fideicommissum particulare posse restitui procuratori in rem suam, alioqui autem uniuersale. Dicas hoc esse uerum, etiam si huiusmodi procurator non peteret nomine suo sed legatarij; ita Ang. in l. apud Iulianum. §. utrum. ff. ad Trebell.

6 Bar. in eadem col. vers. circa istud ultimum, tradit, pro legatis † & fideicommissis competere tres actiones, scilicèt personalem, in rem, & hypothecariam. Tamen Bart. in l. huiusmodi. §. si Titio, infrà eodem titu. præbet consilium, ut agatur actione reali. Et de hac re uide Alexand. in consi. 240. Viso & considerato, in lib. primi & secundi uol. & quando actiones, quæ competūt pro legatis, dicantur competere, vide Soc. in consi. 269. in primo uol. posteà subiungit Bar. pro quibus legatis competat actio personalis. vide Ias. in l. j. C. commu. de leg. Progreditur deinde Bar. & agit de actione reali, dicens, aut legatum est uniuersale, aut singulare, aut generale, tu dic si non ualent de iure communi, non dari actionem ex testamento, vt inquit Ias. in l. ij. C. de instit. & substitu. sub condit. fact. Et contrarium eius, quod hic habetur de peculio, vide apud Bar. in rubrica. ff. solu. matrimo. in fin. Postremò Bart. in fin. huius. l. agit de actione hypothecaria, quæ competit pro legatis. sed an fideicommissarius uniuersalis agere possit hypothecaria? Ant. de Fano in tracta. de pignoribus & hypothec. dicit eum agere posse quando restitutio esset facta uerbaliter tantum, alioqui uerò si esset facta re ipsa, quoniam tunc esset perfectè dominus. & ibi in dicto tracta. vide latè de materia hypothecariæ. vide etiam Ioan. Crot. in repeti. l. primæ. nu. 34. ff. solu. matrimo. & de natura omnium actionum, tradit Baptista à sancto Blasio in suo tract. de actione.

Summarium in l. ij. ff. de leg. j.

1 *Inter legatum, & donationem causa mortis est differentia.*

2 *Donatio causa mortis, an requirat aditionem.*

3 *An illud quod in testamento disponitur, locum habeat in codicillis.*

Bar. in l. ij. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. ij. in princip. ait, inter legatum † & donationem causa mortis, esse differentiam. Hic ponunt doct. similitudines quæ sunt inter legatum, & mortis causa donationem. de qua re uide quæ in unum redigit Bar. in l. f. C. de donat. cau. mort. Et attende, quia quando donatio causa mortis sustinetur per uim fideicommissi secundum l. miles ad sororem. ff. de legat. secundo. tunc requiritur aditio hæreditatis ad confirmationem. ita Bal. in l. j. C. de donat. cau. mor. Item limita nisi quando donatio causa mortis penderet à testamento. l. sed etsi mor-

2 tis, in princip. ff. de leg. præst. generaliter autem an donatio † causa mortis requirat aditionem, vide Bar. & Alexand. in apostill. in l. mortis. ff. de donat. cau. mor. & communiter donationem causa mortis æquiparari contractui, & si contrarium reperitur, esse speciale, docuit Raph. Cuman. in consilio ultimo. Filiusfamiliàs. & Ias. in l. cùm antiquitas, in princip. C. de testam. tamen immo eam uideri esse ultimam uoluntatem, satis uidetur colligi posse in l. j. C. de impon. lucrat. descript. lib. 10. & in l. f. C. de codicil. & in d. l. f. C. de donat. caus. mor. tradit Fulg. in consi. 88. & an iudicetur magis ultima uoluntas quàm contractus, vide Mari. Soci. iuni. in repet. huius. l.

3 Bar. in eadem l. in fin. tradit an illud, quod in testamento † disponitur, locum habeat in codicillis? vide Bald. & Fulg. in l. hac consultissima. C. qui testa. face. poss. & Matthæs. in suo singul. 126. Bal. in l. f. C. de testa. sed ibi maior uidetur esse ratio terminandi.

Summa-

Summarium in l. hæc uerba. ff. de leg. j.

1 *Expreßio eius quod tacitè ineſt, nihil operatur.*
2 *Conditiones ſubintellectæ actum non reddunt conditionalem.*
3 *Priuilegium ſimpliciter conceſſum, perditur non utendo per decem annos.*
4 *Qualitas quæ tacitè ineſt ſi expreſſe poſita ſit in uno capitulo teſtamenti, nunquam cenſetur in alio repetita.*
5 *Simonia non committitur expreßione eius, quod tacitè ineſt, niſi alio modo exprimatur, quam tacitè inſit.*
6 *Actus nullus, licèt nihil ſoleat operari, tamen declarat intentionem agentis.*
7 *Si dies ab arbitro exprimitur, mora purgari non poteſt, alioqui uerò ſi à lege fuerit tacitè ſubintellecta.*
8 *Arbiter eſt miniſter legis.*

Bar. in l. hæc uerba. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. hæc uerba, ſic ait in ſumma. Expreſsio † eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur. Adde hac ratione in reſcripto, clauſulam, ſi preces ueritate nituntur, nullam facere conditionem: quia hoc tacitè ineſt. Feli. in c. 2. col. 4. & ſequ. de reſcript. vbi ad glo. mag. in l. item quia. ff. de pact. cuius mentionem facit Bar. infrà in hac. l. dicens, quamuis non faciat conditio-
* nem ut actus aliter factus non ualeat, tamen ſuſpendit effectum, vt ibi per eum. & hoc * com-
2 mune eſt, ut conditiones † ſubintellectæ actum non reddant conditionalem. Abb. in c. quemadmodum, de iureiuran. Et de illa glo. in d. l. item quia, vide omnino Bar. in l. conditiones extrinſecus. ff. de condit. & demonſtra. tamen quando eſt expreſſa conditio ſubintellecta uidetur facere conditionem. vide Feli. in cap. 2. de ſponſ. & doct. in l. ſi ita legatum. §. illi ſi uolet, infrà eodem titu. & de hac re quando & in quibus caſibus expreſsio eius, quod tacitè ineſt, operetur, tradit Abb. & alij. in c. cùm dilecta, de reſcript. Abb. in c. ſignificaſti, de electio. & Dec. in l. humanitatis. C. de impube. & eſt bona glo. in c. 1. de ſponſal. in ſexto. vide etiam memorabilem differentiam, quam ponit Felin. poſt alios in cap. cùm acceſsiſſent, verſ. ſecundò limita. de
3 conſtitu. nam priuilegium ſimpliciter † conceſſum perditur non utendo per decem annos, & tamen ſi eſt conceſſum ad libitum, nunquam perditur non utendo. ecce quantum operatur expreſsio eius, quod tacitè ineſt. ſed intellige hanc materiam, vt expreſsio eius, quod tacitè ineſt de neceſsitate, nihil operatur, alioqui uerò ſi ex uoluntate; vt per Bar. in l. Centurio, col. 1. verſic. non obſt. ff. de vulga. & pupill. & Dec. in d. l. humanitatis. & ex hac declaratione multa offendicula reijciuntur. Declara etiam hanc regulam procedere in expreſsione relatiua eius, quod tacitè ineſt, alioqui uerò in expreſsione diſpoſitiua. ita Felin. in c. cùm ex officio, colu. 3. de præſcript. vbi citat Bald. item an hoc procedat in mandatis & in delegationibus? vide Feli. in cap. fin. colu. 9. de præſcr. Et in hac materia unum attende memoratu dignißimum,
4 ſcilicet, qualitatem, † quæ tacitè ineſt, ſi expreſsè poſita ſit in uno capitulo teſtamenti, nunquam cenſeri in alio repetitam, quamuis alioqui repetita intelligeretur. caſus eſt mirabilis in l. ſi in diem. §. primo. ff. de condit. & demonſtra. quem ad hoc affert Areti. in conſilio primo. referens Rayn. & Imol. ita dixiſſe per illum text. & ita decidit Roma. in ſingul. 234. & in conſilio
5 134. ad quem accedit Iaſ. in l. in illa. ff. de uerbor. obligatio. Item ſimonia † non committitur expreßione eius, quod tacitè ineſt, niſi alio modo exprimatur quàm tacitè inſit. Feli. in cap. ad audientiam, ſecundo. nu. 19. de reſcript. Denique aduerte quamuis expreſsio eius, quod tacitè ineſt, nihil ſoleat operari, vt traditum eſt in hac. l. tamen huiuſmodi expreſsio declarare poteſt mentem diſponentis in alio capitulo, in quo non fuit facta expreſsio, vt not. ait Mari. Soci. iuni. in conſi. 128. nu. 214. vbi ex hoc infert, conditionem filiorum, de qua in l. cùm auus. ff. de condit. & demonſtra. ceſſare quando in alia parte facta fuit mentio illorum; quia conſtat teſtatorem de illis cogitaſſe. & cùm eos non poſuerit in conditione ad excluſionem ſubſtituti, ait,
6 ſubſtitutum non excludi. Et pro hac deciſione facit; nam etiam actus † nullus quamuis nihil ſoleat operari, tamen declarat intentionem agentis. glo. eſt notab. in c. cùm plures, in glo. fin. de offic. delega. Iaſ. in l. quæ dotis, num. 38. cum ſeq. ff. ſolu. matrimo. Dec. in c. ex tenore, nu. 6. cum ſequ. de reſcrip. vbi citat Bar. in l. ſi. ff. de rebus eor. qui ſub tut. idem Dec. in l. mandatum.

ff.de offic.eius,& Feli.in d.c.ex tenore,nu.20.quæ omnia sunt adnotanda ad materiam huius.l. quia ea,quæ nihil solent operari, nihilominus multoties non sine effectu aliquo exprimuntur. Et quoniam superius mentionem feci tex. in d.§. illi si uolet. de quo infrà agit etiam Bart. vide Alex.in l.j.col,7.ff.de uulg.& pupil.

7 Bar.in eadem l.col,fi.versf.& hæc materia,infert ad quæstionem, si dies † ab arbitro exprimitur, moram purgari non posse; alioqui uerò si à lege foret tacitè subintellecta, de hac quæst. vide Alexand.in l.iiij.§.si qui condemnat.2.col.verf.in glo.in uerbo infrà.ff. de re iudic. vbi uidetur sequi opinionem Bart.& Ias.in l. si arrogator, colu.20. verf. secundò principaliter. ff.de

8 adopt. Et dum Bar. refert & sequitur Petrum qui inter alia dicit, arbitrum † esse ministrum legis, contrarium uidetur sentire Bart. scilicet arbitrum non esse legis ministrum in l. amplius non peti.ff.de arbitr, Quatenus uerò hic sentit Bart. condemnato per sententiam arbitri dari quadrimestre: vide latius Ias.in l.debitoribus,col.10,verf.circa glo.ff. de re iudic. & omnes ad hoc accesserunt in ista.l.nam hoc sublato corrueret quæstio Bart. idem tenet Angel.in §.omnium,col.2.instit.de action, Contrarium tamen uidetur uelle glo.in l.si cum dies.§.fin.ff.de arbitr.in uoce,modicum,cùm sit ultima opinio relata. & contrarium tenuit Alexand. in l.si insulam in ultima col.ff.de uerb.oblig.& in apostill.ad Bar.in l.si debitori.ff.de iudic.& Ias.in l.ij.colu.24,C.de iur.emphyt.

Summarium in l.si quis in fundi uocabulo.ff.de leg.j.

1 *Error nominis proprij, non uitiat legatum.*

2 *Confinia si reperiantur uera in duabus partibus, sufficiunt ad probandam aliquam rem.*

3 *Confinia quomodo probentur.*

Bar.in l.si quis in fundi uocabulo.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.si quis in fundi uocabulo,sic ait in summa. Error † nominis proprij non uitiat legatum; alioqui si error in corpore uel in appellatiuo nomine committeretur. De hac re

✱ uide latè Feli.& alios in cap.significante, de rescript.& quamuis opinio sit * communis legistarum,nomen appellatiuum esse immutabile,tamen logici contrarium tenent. & posteà Bar.infert,si confinia uel qualitas fundi conueniunt cum re,de qua agitur, illud esse magis attendendum, quàm uocabulum loci, sed quomodo confinia sint deducenda,& alia in hac materia, ui-

2 de apud Feli.in c.1.§.significantibus,de libel.oblat. Illud etiam scito, confinia † si reperiantur uera in duabus partibus, sufficere ad probandam aliquam rem, vt per Bart. in l.demonstratio falsa.ff.de condit.& demonstr. Limita tamen hoc esse uerum, nisi contra aliquem ageretur ut in pœnam incideret: nam ad excusandum aliquem à pœna, sufficit si is diceret, se non putasse rem eam esse, de qua agebatur: quoniam aliquæ ex demonstrationibus adiectis non conueniebant, per tex.ualde not.in l.in testamento.j.ff.de condit. & demonstra. & Alex.in consi.35.

3 in 5,uol. Quomodo † autem confinia probentur, vide Alex.in consi.11.col.fi.in 4.uol. Dec.in consi.42.col.6.& seq. & in consi.109.Soci.in consi.86.& in consi.89.in 1.uol. Albert.Brun.in consi.34.& Feli.in c.cùm causam,de probat.sed quæro an confinia sint de substantia ipsius rei, ita ut eorum omissio uitiet? dicas quòd non,quando aliter constat de corpore. Fulg.in consi.183.

Summarium in l.serui electione.ff.de leg.j.

1 *In ultimis uoluntatibus, in electionibus non possumus uariare.*

2 *Doctores an possint uariare.*

3 *An per ista uerba, uolo eligere, inducatur aditio.*

4 *Verbum uolo, an & quando inducat dispositionem.*

Bar.in l.serui electione.ff.de leg.j.

1 BAR. in d.l.serui electione,in princi.sic ait in summa. In ultimis † uoluntatibus, in electionibus non possumus uariare,an & quando licita sit uariatio in dignitatibus, officijs, & similib. vide Abb.in c.pe.de postul.præl.& in c.continebatur,de his quæ fi.à prælat.sin.consi.cap.quid in electionibus?

electionibus? dicas licere uariare antequam ius sit acquisitum alteri. Io. Andr. in regul. mutare, de regul. iur. in 6. Abb. in c. bone, 2. de postul. prælat. Innoc. in c. nosti, de elect. Quid in iure
2 patronatus? vide Abb. in c. cùm autem, de iur. patron. An uariare † possint doctores? vide Abb. in c. causam, in fi. de elect. & Ias. in l. edita, nu. 8. C. de eden. vbi tradit an doctor qui pro una parte consuluit, possit uariare, & pro alia consulere. Et ad prædicta omnia uide Bar. in l. absenti. ff. de do. Innoc. in c. cùm inter, de elect. & Feli. in c. præsentata, vers. quid autem si iste, de testi. & in c. cùm olim, col. 3. de re iudic. Attende tamen, quoniam ubi uariatio licita est, nisi semel tantùm fieri non potest, Ias. in l. quicquid astringendæ. ff. de uerb. oblig. & aliqua in materia uariationis, vide per Ias. in l. si ex toto. §. si ita legatum, infrà eod. tit.
3 Bar. in eadem l. col. 1. quærit, an per ista uerba, uolo † eligere, inducatur aditio? vide ad istam quæstionem quæ habentur apud Soci. in cons. 86. in 3. vol. quid si in statuto pœnali positum est uerbum, uoluerit, vt puta, qui uoluerit dare uenenum, uel adulterare, capite puniatur, utrum intelligatur de illo, qui actum illum perfecerit & consummauerit, an uerò etiam de illo, qui conatum fecit, quamuis perficere non potuerit? vide Dec. & ibi addita in l. non uidetur quisquā
4 id capere. ff. de regul. iur. Et an & quando uerbum, † uolo, inducat dispositionem, vide Bart. Ias. & alios in l. j. C. de summ. Trinit. & in l. certi cōdictio, & ibi etiam Alexan. & Aret. ff. si cert. pet. Bar. in l. j. ff. mand. & aliquid per Feli. in c. 1. col. 3. dist. 1. Et dum Bar. hic paulòpost subiungit, si alicui datus esset terminus ad deliberandum quid uelit eligere, & ipse responderet, uolo eligere hanc rem, electio fieret. vide Ias. in l. qui se patris, col. 14. C. und. libe.

Summarium in d. l. seruus electione. §. Labeo. ff. de leg. j.

1 *An quod commune est, meum sit.*

Bar. in d. l. serui electione. §. Labeo. ff. de leg. j.

1 BAR. in ead. l. §. Labeo, tradit, an quod † commune est, meum sit? De hac re alibi egimus. ideo pro nunc uideas Decium in l. id quod nostrum. ff. de regul. iur. Mari. Soci. iuni. in consilio 98. nu. 33, sed dum Bar. hic in uers. fallit in l. stipulatio, vult, socium posse disponere de tota re communi, quando id utile esset consocio. pro hac opinione facit. l. quidam Hiberus. §. 1. ff. de seruitu. vrban. prædior. tamen huic documento reluctatur tex. in l. si unus ex socijs. ff. de seruit. rustic. prædior. vbi habetur, socium non posse rei communi seruitutem acquirere.

Summarium in d. l. serui electione. §. cum fundus. ff. de leg. j.

1 *Testator legando rem, uidetur legare ius, quod habet in re.*
2 *Testator si legauit rem quam habebat communem cum hærede suo, tota res debetur, perinde ac si esset tota sua.*
3 *Testator quando simpliciter legat, censetur legare omne ius, de quo testator disponere poterat.*
4 *Confinia dantur ad legitimandam rem.*

Bar. in d. l. serui electione. §. cum fundus. ff. de leg. j.

1 BAR. in ead. l. §. cum fundus, sic ait in summa. Testator † legando rem, uidetur legare ius quod habet in re. De hac materia uide omnino ea, quæ posui ad Bart. in l. cùm tabernam. ff. de pignor. quæ hic uitandæ superfluitatis causa repetere non curaui. sed quia hic agitur de re cōmuni, quæro quid si testes aliqui testantur Titium illam rem possedisse, & idem alij testes dicāt de Sempronio, quomodo hæc res inter eos debeat intelligi esse cōmunis? vide trad. in l. si quis cum totum, in princ. ff. de except. rei iudic.
2 Bar. in eodem §. uer. item quæro, ait, si testator † legauit rem, quam habebat communem cum hærede suo, totam rem deberi perinde ac si esset tota sua. vide Soci. in consi. 25. colu. 7. in primo vol. vbi inquit, legata re, non solùm deberi partem legantis, sed etiam omne id, de quo ipse potest disponere. Et dum Bar. propè fi. subiungit, si testator legat fundum, in quo habet partem tantùm, eum intelligi legasse solam partem, quam habet in fundo, nisi diceret totum fundum: quia eo casu integer deberetur, per tex. in l. Iulianus in princ. ff. de lega. tertio. Attende

hic diligenter, quia Barto. expressè uult legato toto fundo, uel omni fundo, etiam partem alterius deberi, per d.l. Iulianus. sed illa l. non probat, legato omni uel toto fundo ius siue partem, quæ ad alium pertineat, contineri, vt præsupponit Bar. immo probat contrarium: nam ibi legans illum fundum habebat partem, quæ erat sua pleno iure, in alia uerò parte habebat duntaxat ius pignoris & hypothecæ: ideo dubitabatur utrum legando fundum, deberet hoc legatum ad illam partem, quæ erat sua pleno iure, coangustari; & propter illam uocem, omne, decisum fuit, vt non solùm illa pars, sed etiam ius pignoris, quod ad ipsum testatorem in alia parte pertinebat, deberetur: atque ita nihil prorsus, quod ad alium spectabat, intelligitur propterea esse legatum: igitur contra Bar. & ita præcisè declarat etiam Alexand. in consi. 47. Visis instrumentis, colu. 2. in 3. volu. vbi sentit alioqui esse, quando testator usus non fuisset hoc signo uniuersali, omne, uel totum: quia eo casu sola pars, quæ erat tota sua, in legato comprehenderetur, per istum tex. hic. & hoc idem ait Bart. Sed conclusioni huic refragantur tradita
3 per Socin. in dicto consi. 25. col. 7. in 1. uolu. vbi ait, quando testator † simpliciter legat, censeri legare omne ius, de quo testator disponere poterat. vide omnino. Et pro præfata obiectione, quam feci contra Bar. circa intellectum, d.l. Iulianus, vrgere uidetur authoritas Bald. in l. cùm alienam. C. de lega. & in l.j. C. qui testam. facer. poss. vbi etiam Ias. & Alexand. in consilio 54. in 3. uolu. in quibus locis habetur, si dominus partis fundi, legat fundum, quem demonstret per confinia integro fundo cohærentia, non propterea eum censeri totum fundum legare uoluisse, sed solam partem, quam habebat, & tamen confinia † dantur ad designandam rem,
4 l. forma. ff. de censi. proinde paria sunt legare totam rem, uel eam integram confinibus demonstrare, vt per Paul. de Castr. hic. in isto. §. cùm fundus, igitur &c. Amplia deinde regulam huius tex. vt procedat etiam si legatum inutile redderetur, quia nihilominus restringitur ad ius, quod habet in re: vt de hoc est text. not. in l. vxor mariti. C. de lega. cum glo. ibi. vbi traditum est, si mulier habens usufructum in re, legat illam rem, quamuis usufructus eius morte extinguatur, atque ita legatum inutile fiat, tamen restringitur ad illud ius periturum, quod testatrix habebat in re legata, nec debetur æstimatio, etiam si legatum esset factum coniuncto, id quod est plus. ita Bal. in l. habitatio. C. de usufr. Corn. in consi. 169. in 3. uolu. & Socin. in d. consi. 25. col. 6. & Ias. in cons. 109. in 4. uol.

Summarium in l. Stichum. ff. de leg. j.

1 *Relatiuum quis, uel qui, iunctum uerbo futuri temporis, inducit conditionem, iunctum autè uerbo præsentis temporis, demonstrationem inducit.*

2 *Relatiuum, quis uel qui, astringit præcedentia.*

3 *Si aliquis alienauit fratrem Stichi, utrum adhibeatur illa distinctio, an alienauerit ex necessitate, an ex uoluntate.*

4 *Verba illa, qui meus erit, interpretatur hoc est, quatenus meus erit.*

5 *Statutum, quòd mulier non possit contrahere sine consensu propinquorum, habet locum etiam si extra territorium contraheret.*

6 *Statutum prohibens contrahere sine certa solennitate, an comprehendat donationem causa mortis.*

Bar. in l. Stichum. ff. de leg. 1.

1 BART. in d.l. Stichum, ait, relatiuum † quis, uel qui, iunctum uerbo futuri temporis, inducere conditionem, iunctum autem uerbo præsentis temporis, demonstrationem. De hac uoce relatiua, vide Bar. in l. Centurio, colu. 3. ff. de uulg. & pupill. & Alexand. in l. fi. C. de petit. hæred. & quando hæc uox stet ampliatiuè, uel demonstratiuè. vide Barto. in l. ea tamen adiectio. ff. de lega. tertio. & Soci. in consilio 91. colu. 4. in tertio uolu. Barto. Alexand. Aret. & alios in l. si decem cum petiero, & in l. si ita quis promiserit. ff. de uerborum obligatio. Bart. in l. qui tibi. ff. de auro & argen. lega. & in l. si quis fundum. ff. de contrahen. emptio. & in l. si debitor.
2 §. verisimile. & in l. hoc ita uerum. ff. de contrahend. emptio. & hoc relatiuum, † quis, uel qui, astringere præcedentia dixit Abb. in capitulo ex frequentioribus, de institut. in capitulo de cætero, de cleric. non residen. & in capitulo nouit, de iudic. in capitulo quoniam, de offic. deleg.

de lega. & in consi. 86. & Barto. in l. cunctos populos. C. de summa Trinit. Maria. Socin. iuni. in consi. 68. nu. 9. & in consi. 104. nu. 25. Et an ista relatio iuncta uerbo futuri temporis faciat expressam conditionem uel tacitam? vide Ias. in d. l. si ita quis promiserit. & dum Bar. hic ait, quādo antecedens suum est aliquid, in quo consistit substantia dispositionis, totam dispositionem esse conditionalem. Limita hoc tantum procedere, quando hæc adiectio adiecta est substantiæ contractus, alioqui uerò si aliquibus accidentibus foret adiecta. Rom. in consi. 238. in fin. posteà subiungit Bar. ubi hæc uerba ad executionem referuntur, nullam facere conditionem. Limita hoc non procedere, quando tempus esset incertum, & indeterminatum. gl. in l. Seius Saturninus, in uoce, diem. ff. de condit. & demon. per quam uide quid dicat Bal. in l. si cui legetur, in fi. principij. ff. de leg. 1.

3 Bar. in ead. l. uersi. quæro quid si alienaui, quærit si aliquis† alienauit partem Stichi, utrum adhibeatur illa distinctio, an alienauerit ex necessitate, an ex uoluntate? Tu vide tex. in l. filiæ. §. Titia uxor. ff. de cond. & demonstr. ubi si quis legat Stichum, qui suus erit tempore mortis, Sticho alienato, & alio redempto, cui hoc nomen Stichi imponatur, iste loco alterius succedit, & legatum ualebit.

4 Bar. in ead. l. ver. extra gl. agit de illis uerbis, qui meus † erit, hoc est quatenus meus erit. vide quomodo hæc Bartoli uerba intelligantur apud Ias. in l. ij. §. ex his, uersi. secundò. ff. de uerb. oblig. Et ista faciunt ad quæstionem propositam per Ias. in l. j. §. ait prætor. ff. de re iudic. & dum Bar. in versi. secundò facit ad aliud, ex prædictis infert ad quæstionem, si statuto cautum est, mulierem contrahere non posse sine consensu duorum consanguineorum ex parte patris si eos habuerit, & si non habuerit, adhibendos esse duos ex parte matris; si contingat unum tantùm consanguineum ex parte patris adesse, adhibendum esse alium ex parte matris: quoniam illa uerba intelliguntur, quatenus extant consanguinei ex parte patris. Bald. in l. in copulandis. C. de nupt. uide Abb. per illum tex. in c. quoties, de testi. & Bal. in l. in conditione. C. de nupti. ubi multa ponit ad rem facientia. sed quæro hic, quid si ista mulier consanguineos habeat ex parte patris, qui sint absentes, nunquid & alij ex parte matris sint admittendi; vide Ang. in consi. 240. incip. Statuto Tudertino cauetur. Et de materia statuti disponentis mulierem sine consensu propinquorum contrahere non posse, quomodo intelligatur, vide Ias. in l. fi. C. de uerb. signi.

5 Sciasque huiusmodi † statutum obligare mulierem ad seruandam istam solennitatem, etiam si extra territorium contraheret. Aret. in consi. 54. & ad prædictam quæstionem uide Felin. in c. proposuisti. num. 13. de probat. ubi ait, quamuis statutum requirat consensum propinquorum, nihilominus consensum unius sufficere, quando plures haberi non possunt. Item aduerte vbicunque aliquis prohibetur contrahere sine decreto, semper hoc limitatur procedere solùm in contractibus, qui principaliter fiunt propter se, alioqui verò si iuris interpretatione uenirent in consequentiam actus permissi, ut declarat Soc. in consi. 80. col. pen. in 4. vol. An autem statu-

6 tum † prohibens contrahere sine ista solennitate contineat donationem causa mortis? vide Mari. Soc. iuni. in repet. l. sciendum, suprà eod. tit. Quid si isti consanguinei nolunt consentire? dicas à iudice examinandam esse causam contradictionis, quæ si iusta non reperitur debet ipse iudex loco illorum consentire. Bar. in l. si cùm dotem. §. eo autem tempore. ff. sol. matr. vbi vide omnino quæ dixi in lucubrat. & an sufficiat si consanguinei ex post facto consentiant & alia multa ad rem propositam facientia, & prædictarum quæstionum decisionem concernentia, vide omnino apud Io. Campegium in suo tract. de dote, quæsti. 81. cum multis quæstionibus ibi sequentibus in 5. par.

Summarium in l. si ex toto. ff. de leg. primo.

1 *De augmento idem iudicatur, quod de ipso principali.*

Bar. in l. si ex toto. ff. de leg. primo.

1 BART. in d. l. si ex toto, inquit, idem † iudicandum esse de augmento, quod de ipso principali. De hac re uide Bar. & quæ ibi posui in lucubrat. in l. si conuenerit. §. si nulli. ff. de pignora-

rat.acti.& dum ait Bar. per istum tex. legatum augeri aucto fundo legato. vide omnino Albert. Brun.in tract.de augmento, in 3. conclusione principali. nu. 50.

Summarium in l.cum filiusfam.ff.de leg.primo.

1 *Alienationis prohibitio extra familiam non complectitur successionem ab intestato.*

2 *Legatum simpliciter factum, non intelligitur relictum animo compensandi cum debito uoluntario.*

3 *Pater licèt promiserit dotem filiæ, tamen appellatur debitor necessarius, quia à lege hoc facere cogebatur.*

4 *Fideicommissum si alicui purè est relictum, & decedat ante restitutionem, an transmittat.*

Bar.in l.cùm filiofamilias.ff.de leg.primo.

BART. in d.l.cùm filiofamiliâs, col. 1. dum oppo. de l.ab eo.C.de fideicomm. not. ait, aut aliquid acquiritur alicui ex potentia legis, & ex uoluntate testatoris, & is grauari potest: aut ei acquiritur à lege & à fortuna, & tunc grauari non potest. Attende diligenter; nam ex hoc
* Bar. documento uidetur confundi illa * comm. opinio, de qua per Bart. in l.peto.§. fratre.ff.de
1 leg. ubi habetur, prohibitionem † alienationis extra familiam non complecti successionem ab intestato; quia hoc modo succedens dicitur uocari à lege, per tex.in l. cùm pater.§.cùm inter. ff.eod.tit. quæ opinio uidetur communis; ut per Alex.in consi. 55.& in consi. 59.in 3.volu.nam & si aliquid à lege deferatur, tamen si hoc prouenit mediante uoluntate testatoris, recognoscitur à uoluntate ipsius, propterea grauari potest. id quod esse non posset nisi à sua uoluntate tacita uel expressa recognosceretur. d.l.ab eo. nam hoc idem contingit in successione ab intestato, quæ tam & si à lege deferatur, tamen quia uenit ob præambulam tacitam uoluntatem illius, qui decidit ab intestato, cum testari potuisset, recognoscitur ab ipso.l.conficiuntur.ff.de iur. codicill.& ista fuit opinio multorum, ut per Alex.in d.consilijs. quæ quidem opinio confirma-
* tur etiam ex ijs, quæ * communiter aiunt doct. in illa quæstione, in qua agunt de legato † sim-
2 pliciter facto, ut non intelligatur relictum animo compensandi cum debito uoluntario, alioqui uerò cum debito necessario & legali. ad cognoscendum autem an debitum sit uoluntarium, an necessarium & legale, dicunt originem ipsius debiti esse inspiciendam: nam ex post facto quælibet obligatio est necessaria, cum à lege quilibet ad obseruandum quod semel uoluit compellatur.l.sicut.C.de acti.& obligat. ita tradunt ferè omnes in l.si cùm dotem.§. si pater.ff.solu. matr.in l.huiusmodi.§.cùm pater.ff.de leg.2.& in auth.præterea.C.und.uir.& vxor. & ideo in-
3 ferunt, ibi patrem, † licèt promiserit dotem filiæ, tamen appellari debitorem necessarium; quia à lege hoc facere cogebatur. si uerò aliquis promisit ex sua uoluntate, tunc quamuis lex eum uelit nolit compellat ad soluendum debitum, tamen appellatur debitor uoluntarius: quoniam lex eum coarctat propter ipsius voluntatem præcedentem. ita pariter & in casu proposito est dicendum. quamuis enim lex illa sit, quæ defert successionem uenienti ab intestato, tamen quia hoc prouenit propter illius decedentis ab intestato tacitam uoluntatem, ista alienatio dicitur uoluntaria, & non legalis, inspecta ipsius primordiali origine, & propter hoc grauari potest tanquam honoratus.d.l.conficiuntur. si enim hoc totum à lege ipsa recognosceretur, ut sit legitima, utique grauamen reijceretur, quia non à patris uoluntate, sed à legis prouidentia dicitur prouenire. Aduerte autem dum hoc in loco loquitur Bar.de eo, quod acquiritur per interpositam personam, quia contra eum uidetur facere.l.qui liberis.§.hæc uerba.ff.de uulg.& pupilla. & ad rem hanc uide Ias.in auth.ex causa col. 10.C.de liber.præter.

4 Bar.in ead.l.col.pen.quærit, si alicui est relictum † fideicommissum purè, & decedat ante restitutionem, an transmittatur? & dum ait aliud in hærede aliud in fideicommissario, vide Ias. in l.emancipata, col. 5.C.qui admit.

Summarium in l.si mihi.§.si quis seruo.ff.de leg.primo.

1 *Impossibilitas uitiat legatum.*

Bar.in l.si mihi.§.si quis seruo.ff.de leg.1.

1 BART. in d.l.si mihi.§.si quis seruo, opponit dicens, impossibilitatem † uitiare legatum. quid autem in alijs dispositionibus? uide Roma.in consi. 348.sciasque impossibilitatem nunquàm impedire obligationem aliquam quando prouisione hominis deduci potest ad possibilitatem.

litatem. tex. est singul. in l. fi. §. si inter eos. ff. de uerb. oblig. de qua re uide plenè Bar. in l. continuus. §. illud. ff. eod. titu. ubi habetur etiam quid sit impossibilitas, & alia multa scitu digna ibi habentur, & in l. j. de condit. instit. & per Dyn. in c. nemo potest ad impossibile, de reg. iur. in 6.

Summarium in d. l. si mihi. § regula. ff. de leg. primo.

1 *Capacitas, & incapacitas serui, regulatur à capacitate domini.*

Bar. in d. l. si mihi. §. Regula. ff. de leg. primo.

1 BART. in ead. l. §. Regula, inquit, capacitatem † & incapacitatem serui à capacitate domini prouenire. vide aliqua in contrarium apud Ias. in l. Gallus, in princ. in 1. lectura, col. 17. vers. limita. ff. de liber. & posth. & in l. 1. col. 3. & 4. C. de hæred. inst.

Summarium in d. l. si mihi. § in legatis. ff. de leg. primo.

1 *Vtrum lex, uel statutum, uel concessio principis derogans legi, uel consuetudini, nō solum de præsentibus, uerum etiam de futuris intelligatur.*

Bar. in d. l. si mihi. §. in legatis. ff. de leg. primo.

1 BART. in ead. l. §. in legatis, quærit, utrum lex † uel statutum, uel concessio principis derogans legi uel consuetūdini, non solùm de præsentibus, uerùm etiam de futuris intelligatur? vide Alex. in l. si non specialiter. C. de testam. & latè Aret. in c. 2. de consuet. & Alex. in cons. 335. Maturè digestis. in lib. primi & secundi vol. ubi sequitur decisionem Bartoli hic.

Summarium in l. cum incertus. ff. de leg. primo.

1 *In legato generis ille uidetur legatus, qui postea est legitimè solutus.*

2 *Actionem qui habet, rem ipsam habere uidetur.*

Bar. in l. cùm incertus. ff. de leg. primo.

1 BART. in d. l. cùm incertus, sic ait in summa. In legato † generis ille uidetur legatus, qui posteà est legitimè solutus. Limita hoc non procedere quando alij ex iusta causa esset facta traditio. Ias. in l. cum fundus. §. seruum tuum, col. 4. in 4. notab. ff. si cert. pet. & ex ista. l. rectè potest inferri, quamuis dominium rei legatæ communiter in legatarium transeat, hoc tamen locum non habere in legato generis: quia dominium non transfertur nisi facta electione, ut per Ias. in l. j. col. 12. versi. tertiò, suprà eod. titu. Tamen ex quo habet ius cogendi ut fiat electio, satis dici potest habere dominium rei declarandæ uel eligendæ, pro qua opinione sing. facit: quia si alicui legatus sit Stichus in specie, & aliter legata sit optio in genere, is poterit Stichum quamuis alteri legatum optare. l. si hęres. ff. de opt. leg idque ea ratione, quoniam ille, cui legata est optio in genere, optando censetur habuisse hoc legatum in specie, ut declarat Dec. in c. quoniam, de rescript. ecce nisi huic dominium acquisitum esset quò ad seruum declarandum, non potuisset
2 Stichum eligere, immo intelligeretur exceptus ab illo genere. facit etiam, quia qui † actionem habet, ipsam rem habere uidetur. iuribus uulg. & ad hoc affertur elegans tex. in l. unum ex familia. §. 1. ff. de leg. 2. ibi, non enim facultas necessariæ electionis, propriæ liberalitatis beneficium est, & trad. per Soc. not. in consi. 114. in 3. vol. & Abb. in consi. 11. in 2. volu. & omnino in c. in causis colum. 3. de elect. ubi pulchrum casum decidit ad hanc materiam pertinentem, ut ibi uidere est.

Summarium in l. qui filiabus. ff. de leg. primo.

1 *Verbum ambiguum positum in una parte testamenti, ab alia parte eiusdem testamenti declaratur.*

Bar. in l. qui filiabus. ff. de leg. primo.

1 BAR. in d. l. qui filiabus, colligit ex tex. uerbum † ambiguum positum in una parte testamenti, ab alia parte eiusdem testamenti declarari. sed contra istā regulam, illa alia urget, qua cautum est, si testator hoc idem uoluisset, utique expressisset. ut putà, si in una parte testamenti dixit de filijs masculis, & in alia de filijs simpliciter, utrum hæc uox declaretur, ut similiter de masculis sit intelligenda? vide Dec. in consi. 599. ubi uult ex coniecturis sumendam esse interpretationem; sed illis cessantibus secunda regula, quæ est negatiua, uidetur esse potentior. vide Maria. Socin. iuni. in consi. 128. cum subscript. maximè. nu. 208. & 233. vbi ait in hanc sen-
* tentiam * communiter itum esse. & idem confirmat ipse Mari. in consi. 100. num. 20. Et dum

Bar.

Barto. paulò post loquitur de numero plurali, uide Iaſ. in l. Gallus. §. quid ſi. colum. 1. & 2. ff. de liber. & poſthum.

Summarium in l. legata. ff. de leg. primo.

1 *Verba, hoc amplius, inducunt repetitionem.*

Bar. in l. legata. ff. de leg. primo.

1 BART. in d. l. legata, inquit in ſumma, hæc uerba, hoc † amplius, inducere repetitionem. de hac re uide Ang. in conſi. 236. & doct. in auth. hoc amplius. C. de fideic. & in l. Pamphilo. ff. de dot. præleg. ſciasque ea non repetere, quando faciunt comparationem de actu ad actum, ſed de re ad rem. Bar. in l. ſi tibi purè. ff. de lega. 3. & in l. libertis. ff. de condit. & demonſt. & dum Bar. hic in uerſi. hoc quibuſdam non placet, agit quando legatum primum erat inutile, an intelligatur repetitio facta per eundem modum? vide Raph. Cuma. in conſ. 46. in princ.

Summarium in l. quod in rerum. §. ſi uſuſfructus. ff. de leg. j.

1 *Teſtator, in dubio exiſtimatur legare ſolum ius, quod habet in re legata, quamuis eſſet morte peritura.*

Bar. in l. quod in rerum. §. ſi uſuſfructus. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. quod in rerum. §. ſi uſuſfructus, dicit, teſtatorem † in dubio exiſtimari legare ſolum ius, quod habet in re legata, quamuis eſſet morte peritura. De hac re uide tex. cum glo. in l. vxor mariti. C. de lega. Iaſ. in conſ. 109. in 4. vol. & omninò quæ poſui ad Bart. in l. ſerui electione. §. cùm fundus, in fi. ſuprà eod. tit.

Summarium in d. l. quod in rerum. §. ſi quis poſt. ff. de leg. j.

1 *Si res legata augeatur, legatum creſcit.*

Bar. in d. l. quod in rerum. §. ſi quis poſt. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. ſi quis poſt, colligit ex tex. ſi res legata † augeatur, legatum creſcere. an & quando in huiuſmodi legato ueniant ea, quæ deinde aucta ſunt, vide omnino Albertũ Brun. in tract. de augmẽto, in 15. concluſione principali. nu. 50. Subiungit poſteà Bar. fundum deſtinatione patrisfamiliàs conſtitui per regiones. Ad rem facit bonus tex. in cap. 1. de conſecrat. eccl. uel altar. in 6. & in c. ſicut unire, de exceſſib. prælat. eod. lib. & Iaſ. in l. ſi eadẽ. ff. de off. aſſeſſ.

Summarium in d. l. quod in rerum. §. & ſi nauem. ff. de leg. j.

1 *Nauis eſt eadem, quæ deſtruitur & reficitur.*

Bar. in d. l. quod in rerum. §. & ſi nauem. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. & ſi nauem, ait, nauem † eſſe eandem, quæ deſtruitur, & reficitur. de hac re, & an eadem ſolennitas exigatur in reficiendo, quæ in faciendo: uide Felin. poſt Panor. in c. conſuluit, de Iudę. ubi etiam habetur, an ille, qui facere prohibetur, etiam reficere prohibeatur. qua in re dic eum non uetari, cùm hæc inter ſe differant, ut concludit in l. domum. ff. de reg. iur. & ad prædicta vide Barto. in l. j. ff. de ritu. nupt. & Alexand. in rubrica de damn. infec. quid ſi ſtatutum diſponit de faciendo, utrum intelligatur etiam de reficiendo? vide Alex. in conſi. 336. in libro primi & ſecundi vol.

Summarium in l. non amplius. §. ſi certum. ff. de leg. j.

1 *Species legata, perit periculo legatarij.*

Bar. in l. Non amplius. §. ſi certum. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. non amplius. §. ſi certum, ait, ſpeciem † legatam perire periculo legatarij, & opponitur. de l. Proculus. ad hoc uide Alex. in l. ij. in prin. col. 6. ff. ſol. matr. Iaſ. in l. fi. col. 1. C. de codic. & Soc. in conſi. 212. col. fi.

Summarium in d. l. non amplius. §. cum bonorum. ff. de leg. j.

1 *Legatarius partis bonorum quando in hæreditate nullum eſt æs alienum, uendicare poteſt portionem certam in qualibet re.*

Bar. in d. l. non amplius. §. cum bonorum. ff. de leg. j.

1 BAR. in ead. l. §. cum bonorum, verſi. ſed aduerte, ait, legatariũ † partis bonorum, quando in hæreditate nullum eſt æs alienum, uendicare poſſe portionem certam in qualibet re. Attende hic

de hic quoniam Bar. uidetur uelle in legato partis bonorum ipso iure dominium transire in legatarium, id quod * communiter reprobatur, ut per Ias. in l. j. col. 8. suprà eod. tit.

Summarium in l. si creditori. ff. de leg. j.

1 *Si debitor creditori legat debitum, ita demum ualet legatum, si creditoris interest.*

Bar. in l. si creditori. ff. de leg. j.

1 BAR. in d. l. si creditori, sic ait in summa: si creditori debitor † legat debitum, ita demum ualere legatum, si creditoris interest. vide de hac re Paul. de Cast. in consi. 136. col. pen. quid si debitum constabat solùm per testes, nunc autem constat per instrumētum testamenti, quod habet executionem paratam, ita disponente statuto, nunquid istud interesse sit considerabile, ita ut peti possit uia executiua? Pau. de Cast. post Ang. in l. in omnibus. ff. de iudic. ait, posse. Et ad materiam huius l. scilicèt, quando debitor legat creditori, uide doct. latè in l. si cùm dotem. §. si pater. ff. sol. matr. in l. huiusmodi. §. cùm pater, infrà eo. tit. & in auth. prætereà, ubi plenè Ias. C. und. uir & uxor. nam in dictis locis distinguitur inter debitorem uoluntarium, & necessariū, & multa alia dicunt ibi doct. ad rem facientia.

Summarium in l. talis scriptura. ff. de leg. j.

1 *Dictio pecunia, quomodo accipiatur.*

Bar. in l. talis scriptura. ff. de leg. j.

BAR. in d. l. tàlis scriptura, in princ. in uersi. tamen dicas, tradit quomodo uox, pecunia,
1 † accipiatur. tu autem dicas condemnatum ad soluendam pecuniam, præcisè ad soluendam eam compelli, neque liberari dando fideiussores, uel pignora, ut per Ias. in l. j. in principio. ff. qui satisd. cog.

Summarium in d. l. talis scriptura. §. hanc autem. ff. de leg..

1 *Clausula an & quando sit referenda ad præcedentia, uel ad proxima.*

2 *Clausula posita in præcedentibus, intelligitur in sequentibus repetita.*

3 *Relatio non fit, quando sequitur absurdum, uel legum correctio.*

4 *Conditio posita in præcedenti dispositione, nunquam intelligitur repetita in sequenti, in qua sint apposita noua conditiones.*

Bar. in d. l. talis scriptura. §. hanc autem. ff. de leg. j.

BART. in ead. l. §. hanc autem, uersi. quandoque ponitur in dispositione, tradit an & quan-
1 do † clausula sit referenda ad præcedentia uel ad proxima, uel ad futura? De hac re uide regulam cum fallent. per Feli. in c. causam quæ. num. 15. de rescript. & omnino Aret. in l. iij. §. filius. col. fi. ff. de liber. & posthu. & Alex. in consi. 48. in 1. vol. & omnino in consi. 266. in 6. volu. vbi ponit quatuor uel quinque casus scitu dignos, in quibus clausula in fine posita non refertur ad præcedentia. Dec. in consi. 92. Soc. in consi. 188. col. 13. & in consi. 200. in 1. volu. & in consi. 21. cum seq. in 3. vol. & ultra limitationes, quas hic tradit Bar. ad regulam, qua cautum est, clausulam in fine positam referri debere ad omnia præcedentia, adde etiam nonnullas alias. Et primò ut procedat quò ad præcedentia, quæ posita sunt in dispositione, non autem accessoriè & causa demonstrationis. tex. est, & ibi Bar. in l. fin. §. Tiria. ff. de liber. agnoscen. faciunt trad. per Bar. in l. si cui. §. si à filio, infra eod. tit. Item ista regula procedit maximè in materia, quę latè debeat interpretari; quia trahitur ad omnia præcedentia. c. cùm dilecti, secundum intellectum Innoc. de donat. Et ratio est, quia tunc materia est incomprehensibilis, ut per Bar. hic. prætere-
2 reà regulā hanc singulariter limitat Bar. in l. fi. ff. de reb. dub. & clausulam † positam in præcedentibus intelligi in sequentibus repetitam, docet Rom. in consi. 345. col. 5. immo clausula pręcedens maioris est efficaciæ ad interpretationem sequentium, quàm contra. Dec. in cōsi. 500. [illegible] Bar. in l. quisquis. ff. de leg. 3. Et ad prædicta uide latè Ias. in l. j. ff. de liber. præter. & in l. transig[illegible] de transact. Soc. in consi. 10. col. 6. & in consi. 49. in 1. vol. & clausulam in princi. appositam esse ad sequentia referendam, ait Bar. in cōsi. incip. In facti contingentia, quando subest eadem ratio, alioqui si diuersa. vide Roma. in consi. 129. & gl. sing. ubi Ang. in l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. omni. iudic. ubi tandem doct. concludunt, clausulam ad præcedentia

esse

esse referendam, quando id commodè fieri potest. & omnino uide quæ in d.l.si idem, posui ad Bar. Item non fit ista relatio, quando præcedentia separatam habent determinationem.
3 d.c.cùm dilecti, de donat. ut dictum est. Item non fit ista relatio † quando sequeretur absurdũ, uel legum correctio, ut per Bar. in l. prætor. 2. ff. de ui bono. rapt. & per Bar. hic, & per Abb. in c. secundò requiris, de appell. & de hoc est tex. sing. ut ibi ait Abb. in c. ecclesia uestra, de elect. & dum Bar. hic in uersi. causæ autem, tradit, si in præcedentibus erat prouisum in specie, ad ea non esse referẽdam clausulam in fine positam. pro istà limitatione est tex. expressus in d. c. cùm dilecti, de donat. & ibi tradit Card. & Imol. idem tenent Salic. & Paul. de Cast. in l. j. C. de liber. præter. quamuis huius cap. nullam faciant mentionem. & hoc idem ait Bal. not. in l. j. C. de legit.
4 hæred. adde circa prædicta, conditionem † positam in præcedenti dispositione, nunquam intelligi repetitam in sequenti, in qua sint appositæ nouæ conditiones. ita Angel. in consi. 294. Et de repetitione conditionis positæ in legato uel fideicommisso uide Socin. in consi. 218. colu. 4. in 1. vol. & Rapha. Cuma. in consi. 22. & de repetitione qualitatis positæ in aliqua oratione, vide Alex. in consi. 158. in 6. vol.

Summarium in l. si quis à filio. §. si quis plures. ff. de leg. j.

1 *Quare declaratio in legato ad hæredem non pertineat.*

Bar. in l. si quis à filio. §. si quis plures. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. si quis à filio. §. si quis plures, uersi. sed adhuc, quærit quare declaratio † in legato ad hæredem non pertineat, uide sing. Feli. in c. 1. col. 3. de pact.

Summarium in l. si pluribus. ff. de leg. j.

1 *Si aliquis tacitè consensit in iudicem incompetentem, quia iurisdictionem eius non declinauit, & iudex fecit processum nullum, & liberauit te ab instantia, si iterum coram eo conueniaris, amplius iurisdictionem illius declinare non potes.*

Bar. in l. si pluribus. ff. de leg. j.

BART. in d. l. si pluribus, uersi. Dico ergo, agit de præoccupatione iurisdictionis. Attende tu in proposita re singulare illud Rom. 144. incip. Vltimo dico tibi. scilicèt, si aliquis tacitè cõ-
1 sensit in iudicem † incompetentem, quia iurisdictionem eius non declinauit, & iudex fecit processum nullum & liberauit te ab instantia, si iterum coram eo conueniaris, amplius iurisdictionem illius declinare non potes. id quod mirabile esse ait Rom. & de præoccupatione iurisdictionis uide Rom. in cõsi. 412. ubi declarat & limitat. & in legato usufructus, vide Rom. in sing. 733. incip. Tex. in l. planè. vide Bal. in l. unic. §. ubi autem, col. 1. C. de caduc. tollen. Alex. in l. huiusmodi. §. si Titio, infrà eod. tit. Item quatenus dicitur, hæredem non facere partem legatario, vide Ang. in consi. 294. in secundo dubio. & de præoccupatione uide aliqua per Bar. in l. si maritus, in princ. ff. de adulter.

Bar. in l. planè. ff. de leg. j.

BART. in d. l. planè, opponit, ut per eum, tu oppone de l. fi. §. fi. ff. de aur. & arg. leg.

Bar. in d. l. planè. §. si eadem res. ff. de leg. j.

BAR. in ead. l. §. si eadem res, opponit de l. nec uillam. vide Paul. de Cast. in consi. 64.

Summarium in l. planè. §. si duobus. ff. de leg. j.

1 *In computatione legitimæ filiorum exhæredatus connumeratur.*

Bar. in d. l. planè. §. si duob. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. si duobus, tractat, an in computatione † legitimę filiorum exhæredatus annumeretur? vide Alex. in l. si quis posthumos. §. si quis filium. ff. de liber. & posth. ad rem faciunt trad. per Dec. in consi. 299. & Soc. in consi. 150. in 1. vol. & Raph. Cuma. in consi. 35. in quibus locis habetur, in computatione legitimæ rationem non haberi filiarum, quæ à statuto excluduntur ab intestato: nam legitima commensuratur à successione ab intestato secundum Dec. in consi. 299. & in consi. 333. in fi. & in consi. 392. & ideo sublata successione ab intestato, uidetur etiam sublata legitima. vide Ang. in consi. 362. Soc. in consi. 124. col. pen. in 3. vol.

Dec.

✱ Dec.in consi.525.& ista est* communis opinio secundum Curt.in cons.35.nu.33.cum seq. & de hac re uide quæ plenè posui in l.ij.§.videndum.ff.ad Tertull.

Summaria in l.Titiæ textores.ff.de leg.j.

1 *Negatiua in quo casu probari potest.*

Bar.in l.Titiæ textores.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.Titiæ textores, in princ.in 2.notab. ponit casum, in quo negatiua † probari potest. De hac re uide Feli.in c.in nostra, de testi. Et an possit negatiua probari directè uel indirectè, tradit Abb.in c.bonę.j.de elect.in 6.Bal.in c.tertio loco, de probat.& in l.actor.C.eod. tit.& in l.qui accusare, in fi.C.de eden.Archid.& Dominic.de sancto Gemi.in c.actor.6.quæst. ultima.Calder.in disputatione incip.capitulum petit fructus.Feli.in d.c.tertio loco, de probat. & in c.super his, de accusat.

Summarium in d.l.Titiæ.§.nihil.ff.de leg.j.

1 *Inter dictionem &, & dictionem, cum, nullum est discrimen quando ponuntur inter diuersas personas.*

Bar.in d.l.Titiæ.§.nihil.ff.de leg.j.

1 BART. in ead.l.§.nihil, inquit, inter uocem † &, & vocem, cum, nullum esse discrimen quando ponuntur inter personas diuersas. vide Soc.in consi.40.in 1.volu.Limita ut per Barto.in l. Gallus.§.quidam rectè.col.2.ff.de liber.& posthum.quia & si nulla inter prædictas uoces esse differentia uideatur, tamen si uoco in institutione filium & nepotem, succedunt ordine successiuo, alioqui uerò, si uoco filium cum nepote; quia simul & semel admitterentur. & hoc Bar-
✱ toli documentum est* communiter approbatum, ut ibi per Ias.in 1.lectura, colu.7.in 3.limit. & in 2.lectura, in 3.col.versi.quarta conclusio: quamuis ibi Ias.loquatur contra Bar.& aduerte quoniam ista uox, cum, differt à uoce, & in modo copulandi: quia, & copulat principaliter, & uox, cum, accessoriè coniungit: & ideo inferunt doct.si testator legat fundum cum instrumento, & posteà uendit fundum, eo casu instrumentum non deberi: quia hoc accessoriè ueniebat, alioqui uerò si legasset fundum & instrumentum: ita Bar.in l.Seio.§. Caio.ff.de fund. instruct. instrum.leg.Abb.in c.cùm Matthæ.de celeb.miss.& omninò Feli.in c.querelam, de Simon.

Summarium in l.legato generaliter.ff.de leg.j.

1 *Ubi legatur illud, quod habet certos fines à natura, ut homo, an & quando sit electio legatarij.*

Bar.in l.legato generaliter.ff.de leg.j.

BART. in d.l.legato generaliter, vers.examinemus, inquit, ubi legatur illud in genere quod
1 † habet certos fines à natura, ut homo, an & quando fit electio legatarij? Adde illud quod inquit Archid.in c.sunt nonnulli.1.quæstio.1.& quæ habentur per Alexand.in l.ita stipulatus. ff.de uerbor.obligat.

Summarium in l.cum seruus.ff.de leg.j.

1 *Ad quem pertineat sumptus, & opera ad acquirendum seruum fugitiuum, & absentem.*

Bar.in l.cùm seruus.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.cùm seruus, tractat ad quem pertineant sumptus, † & opera ad acquirendum seruum fugitiuum & absentem, uel aliam quamcunque rem legatam, quæ esset in longinquo, & ex mente glo. distinguit quatuor tempora. sed contra hoc primum membrum urget; quia testator censetur legare solum ius, quod habet in re, non autem uelle grauare hæredem.l.serui electione.§.si suprà eod.tit.& in l.si domus, in fi.eod.tit.iunctis ijs, quæ posui ad Bar. immo hoc procedit etiam si ius, quod in illa re habet testator, esset morte periturum.l. uxor mariti. C.de leg.& ibi Ias.iunctis ijs, quę posui in d.l.serui electione, ex quibus hæ rationes Bar.confutantur, ideo uide Bar.in l.Mæuio.§.fundo. col.2.ff.de lega.2.ubi prædicta limitatio non militat in casu huius.l.cogita, quia doct.hic nullam faciunt mentionem.

Summarium in l.apud Iulianum.§.scio.ff.de leg.j.

1 *Legatum in dubio censetur illud, quod minimum est.*
2 *Testator secundum morem suæ regionis disponere intelligitur.*

Bar.

Bar.in l.apud Iulianum.§.scio.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l. apud Iulianum. §. scio, sic ait in summa. In dubio † censetur legatum illud, quod minimũ est. contra hoc facit decisio. Rom. in sing.246. Lego Titio. ubi ait, si testator legat Titio fundum, item æstimationem usufructus omnium bonorum suorum, deberi etiam æstimationem usufructus fundi ei specialiter legati. ista regula limitatur non habere locum fauore ecclesiæ: ita Rom.in sing.515.incip.Quæro. ubi ait de hoc esse tex.sing. in l. Titia.§.fin. ff.de aur.& arg.leg.& Soc.in consi.247.col.6. in 1.volu. Sed eorum pace dixerim, & aliorum, qui hoc idem tradiderunt, ille tex.mihi hoc non probat; nam ibi legatum fuit signum certi põderis ecclesiæ, in qua non nisi dona aurea & argentea ponebantur; quæritur, in dubio de quo metallo testator senserit? deciditurq́ue de argento sensisse. Et ratio huius decisionis (ut arbi-
2 tror) ea est, quia testator † secundum morem suæ regionis disponere intelligitur.l.si seruus.§. si numerus, infrà eod.tradit Soc.in consi.247.col.4.in 1.vol.& ideo cùm in illa ecclesia non nisi dona aurea uel argẽtea poni cõsueuerint, ut non sine ministerio ibi memorat tex.deciditur, argentum deberi, id quod est minus inter ea metalla quę ibi ponebantur, atque ita secundum regulam huius tex.nam si fauore ecclesiæ, quod plus est, deberetur, necesse esset dicere aureum dari debuisse, & non argenteum.

Summarium in d.l.apud Iulianum.§.constat.ff.de leg.j.

1 *Ea quæ sine licentia principis expediri non possunt, usque adeò sunt difficilia, ut impossibilia uideantur.*
2 *Filius potest institui sub conditione, si legitimabitur.*
3 *Feudum & emphyteusis si extinguũtur per deficientiam generationis, possunt descendentes petere, ut eis denuo concedantur, & nisi fiat, dicitur eis illata iniuria.*

Bar.in d.l.apud Iulianum.§.constat.ff.de leg.j.

1 BART. in ead.l.§.constat, in 2.notab.ait, ea, quæ sine licentia † principis expediri non possunt, usque adeò esse difficilia, ut impossibilia uideantur. vide Dyn.in c.semel Deo, de regul.iur. in 6.Abb.in consi.85.in 1.vol.ait, si legatum factum esset de re, quæ sine principis licentia alienari non potest, legatum non ualere, nec deberi æstimationem, & in consi.45.in 2.volum. Et dicas idem esse etiam in ijs, quæ sine consilio ciuitatis fieri non possunt.Socin.in consi.62. col. 3.in 4.volum.nam impossibile & multùm difficile æquiparantur. Feli. in c.accepimus, de fid. instrum.& ad prædicta accedat Panor.post Innoc.in c.super eo, de condit.appos.Aret.in consi.
2 143.colum.6.& 9.Bald.in l.Gallus.§.instituens.ff.de liber.& posthum.ubi filius † potest institui sub conditione si legitimabitur. idem tenuit Alber. in l.libertus testamento.ff. de manumiss.testam. & in l. quod conditionis. ff. de donat. cau. mort. id quod declarabitur ex ijs, quæ paulòpost subijciam. Et ad regulam hanc uide omnino Barb.in repet.capituli Raynutius, dum agit, quot sint effectus substitutionum uulg.de testam. & Felin. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, de const. Limita tamen eam non procedere in ijs, quæ solita sunt à principe concedi, ut per Alex. hic, & per Dec. in l. ea quæ rarò, in fin.ff. de regul. iur. Pro qua limitatione facit quia feudum
3 † & emphyteosis si extinguuntur per deficientiam generationis, possunt descendentes petere, ut eis denuò concedantur, & nisi fiat, dicitur eis illata iniuria. Bar.in l.j.§.permittitur.ff.de acq. quot.& æstiu.Fulgos.in consi.220.in fi. ubi præcisè loquitur in feudo. quamuis idem Fulgos. contrarium in feudo sentire uideatur in consi.222.Vide tamen ad prædicta omnino Curt. in consi.47.& in consi.49.nu.8.& Rom.in consi.22.Sic etiam bona ecclesiæ solita in emphyteosim dari, sine requisitis solennitatibus in emphyteosim locari possunt. Alexan.in consi.9. in 3. volum.& in consi.5.colum.4.in 5.volum.Subiungit posteà Barto.de legato, rei, quæ non est in commertio communi, an debeatur æstimatio? vide Abb.in consi.45.in 2.volu.& Maria. Soci. iuni.in consi.51.in fi.

Summarium in l.cætera.§.hoc senatus.ff.de leg.j.

1 *Domus appellatione an etiam porticus contineatur.*

Bar.in l.cætera.§.hoc senatus.ff.de leg.1.

1 BAR. in d.l.cætera.§.hoc senatus, agit, an appellatione † domus, etiam porticus cõtineatur. vide

vide Alex.in consi. 145.in 7.vol.ubi ait,non solum ecclesiam, sed etiam domum, & porticum reddere tutum delinquentem,qui ad dicta loca confugit. Et appellatione domus intelligi etiã de horto,docuit Bar.in l. prædijs.§.fi. ff.de leg.3.& Maria.Socin. iuni.in consi.61.num.4. cum seq.& ibi.num.7.inquit ad conijciendum,an uendita domo etiam hortus uenditus esse intelligatur, hoc ex qualitate pretij declarandum esse. & in hac re uide omnino Alex.in consi.204. in 6.vol.ubi ait,legata domo,& hortum & apothecam,& alia domui coniuncta contineri.

Summarium in d.l.cætera.§.sed si parauerit.ff. de leg.j.

1 *Destinatæ res an habeantur perinde ac si in illum usum essent conuersæ.*

Bar.in d.l.cæteta.§.sed si parauerit.ff.de leg.j.

BART. in ead.l.§.sed & si parauerit,uersi.oppo.quòd res destinata, agit de rebus destina-
1 tis † an habeantur perinde ac si in illũ usum essent conuersa. De hac re uide tex.in l.iij.§. quid ergo.ff.de contr.iud.tut.& Roma.in singul.103.incip.Tu habes quòd pecunia, cum ibi additis per Castill.Soc.in consi.249.col.antepen.& seq.in 1.vol.& latè Felin. in c. cum adeò.nu.3. de rescript.& omnino in re proposita uide Maria.Soc.iuni.in consi.120.ubi multa dicit de hac destinatione,& non omittas tex.cum glo.in l.lex Iulia.ff.de fund.dot.

Summarium in l.seruum filij.§.si areæ.ff.de leg.j.

1 *Domus legata, si ad aream reducatur, nunquid debeatur.*

Bar.in l.seruum filij.§.si areæ.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.seruum filij.§.si areæ, tradit, si domus † legata ad aream reducatur, nunquid debeatur? vide omnino Soci. in l.si ex toto,in princip. qui tenet contra intellectum Bartoli ad
* illum text. quamuis dicat esse * communem. & in hac materia de domo destructa, scias, si ex forma statuti domus esset destruenda,eam dirui non debere quando esset alteri obligata. Bar. Bal.& Ang.in l.j.ff. ad Syllan.Cæpol.in caut.15 t. Item domus non potest destrui,neque detegi pro debito, etiam quod fisco debetur, ne urbis aspectus deformetur. Io.Bertach.in tract.de gabellis, in 4.par.nu.8.

Summarium in d.l. seruum filij.§.eum qui chirographum.ff.de leg.j.

1 *De contractibus, ad ultimas uoluntates ualidum est argumentum, ubi subest eadem ratio.*

Bar.in d.l.seruum filij.§.eum qui chirographum.ff.de leg.j.

1 BART. in ead.l.§.eum qui chirographum,ait,de contractibus † ad ultimas uoluntates ualidum esse argumentum ubi subest eadem ratio. vide trad. in l.pactum inter hæredem.ff.de pact. & istud intellige esse uernm quando apparet de identitate rationis, sed in dubio præsumitur maior esse ratio in ultima uoluntate,quàm in contractu,vt per Alexan.in cons.61. Super eo,in 1.vol.& de hac regula uide latè in l.quæ de legato, infrà eod.titu. Item differentias inter contractus,& ultimas uoluntates,uide per Ias. in d.l. pactum inter hæredem.

Summarium in l.si cui legetur.ff.de leg.j.

1 *Annus an & quando debeat esse completus.*

Bar.in l.si cui legetur.ff.de leg.j.

1 BAR. in d.l.si cui legetur, in princip. tradit, an & quando annus † debeat esse completus? vide Feli.remißiuè in c.cùm uigesimum, de offic.delega. Et an & quando annus inceptus pro completo habeatur,vide Firma.in tracta.de episcopo, in 31.quæst.primæ par.secundi libri.& Ias.in l.diuortio. nu.7.ff.solu.matrimo.& Dec.in c.cùm in cunctis, de electi. Et dum Bar.in fin. huius principij quærit, si uenditur liber cum termino unius anni ad soluendum pretium,à quo tempore annus incipiat: vide Soci.in l.si in diem,in vltimo notab.ff.de cond.& demonstr.

Summarium in d.l.si cui legetur.§.hoc autem legatum.ff.de leg.j.

1 *Tempus certæ ætatis honorati, facit conditionem.*

Bar.in d.l.si cui legetur.§.hoc autem legatum.ff.de leg.j.

1 BAR. in ead.l.§.hoc autem legatum, ait, tempus † certæ ætatis honorati facere conditionem.& in uers.opp.de l.si ita scriptum,inquit,speciale esse fauore libertatis, vt non faciat conditionem. hoc idem sequitur Raph. Cuma.in consi. 127.

Summarium in d.l. si legetur.§.si Titio.ff.de leg.j.

1 *Fideiussor,an possit esse testis pro debitore principali.*

Bar.in d.l. si cui legetur.§.si Titio.ff.de leg.j.

1 BART. in eadem l.§.si Titio, quærit, an fideiussor † possit esse testis pro debitore principali? Distingue ur per Specul. hoc in loco citatum, vbi Ioan. Andr.ait nunquam fideiussorem indistinctè esse posse testem pro principali. & hanc opinionem tenent hic Ang.& Imol.& Ant. de Butr.in c.insuper,de testi.vbi uide etiam Feli.

Summarium in d.l.si cui legetur.§.meminisse.ff.de leg.j.

1 *Damnatus,qui est uendere,non simpliciter ad factum tenetur.*

Bar.in d.l.si cui legetur.§. meminisse.ff.de leg.j.

1 BART. in eadem l.§.meminisse,inquit, eum, qui damnatus † est uendere, non simpliciter ad factum reneri. vide Soci. in consi.253.colu.5.vers. circa tertium,in primo uolu. vbi uide tuc uelle contrarium. Tu distingue inter contractus & ultimas uoluntates, vt per Areti.in consi.6. qui subtiliter loquitur. & ex ista ratione infertur,eum,qui promisit uendere uel retrouendere, posse cogi, de qua re dubitandum puto; quoniam quòd aliquis uendere teneatur, est meri facti, quamuis secuta uenditione teneatur ad dandum, si est dñs.Soc.in cons.174.col.2. in 1.vol.

Summarium in l.si seruus.§.si hæreditas.ff.de leg.j.

1 *Nemo potest dicere sententiam latam pro se, fuisse malè prolatam.*

Bar.in l.si seruus.§.si hæreditatis.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.si seruus.§.si hæreditatis,in fi. inquit, neminem † posse dicere sententiam latam pro se,fuisse malè prolatam. vide quid per istum text.dicit Innoc. quem sequuntur Canonistæ in c.quia plerique,de immun.eccles.& eum referr & limitat Roma in l.admonendi, in fi. ff.de iureiur.de qua re agit Cæpol.in caurel.34.& præcedenti.

Summarium in d.l.si seruus.§.si numerus.ff.de leg.j.

1 *Legatum obscurum declaratur ex coniecturis.*

Bar.in d.l.si seruus.§. si numerus.ff.de leg.j.

1 BART. in ead.l.§.si numerus, inquit, legatum † obscurum declarari ex coniecturis, hac in lege expressis. & dum loquitur de consuetudine regionis, vide Soci. in consi.247. col.4.in 1. uol. Limita istam l.& istas coniecturas non habere locum nisi in legato nũmorum,alioqui uerò in alijs quantitatibus uini, olei, & similium: quia tunc electio est hæredis.l. cùm certum.ff. de uin.trit.ole.leg.quem tex.ad hoc esse sing.inquit Roma.in sing.206.incip.Quæro nunquid. & an ista.l.locum habeat in contractibus? vide Bal.in l.pen.& §.mulier.ff.sol.matri. & in l.si.C. de fals.cau.adiect. Anan.in consi.89. Et ad regulam hanc.l.vide Roma. in consi.328. col.3. Et dum subiungit Bar.de modo cognoscendi an aliquis cognoscat ut arbiter,an ut arbitrator? vide Card.Alexand.in c.1.col.fi.de plus petit. & Aretin.in consi.153.& quæ posui in lucubrat.in titu. de arbitr.

Summarium in l.turpia.§.si Titia.ff.de leg.j.

1 *Defectus conditionis inualidæ legatum uitiat.*

Bar.in l.turpia.§.si Titiæ.ff. de leg.j.

1 BAR. in l.turpia.§.si Titiæ,inquit,defectum conditionis † inualidæ legatum non uitiare.pro declaratione & limitatione huius rei,vide Paul.de Cast.in cons.88.& Feli.in c. 1.col.1.de cõst.

Summarium in d.l. turpia.§.si pars.ff.de leg.j.

1 *Nominatim relinquere quid sit.*

Bar. in d.l. turpia. §. si pars. ff. de leg. j.

1 BART. in eadem l. §. si pars, tradit, quid sit relinquere † nominatim. vide Paul. de Castr. & Alexand. in l. j. C. de impube. & doct. in l. ij. ff. de liber. & posthum. & Bart. in l. siue à certis. ff. de duob. re. An autem quando aliquid fieri debet nominatim, sufficiat si id fiat per æquipollens? argumenta pro parte negatiua uide apud Curt. in consi. 49. nu. 13. cum sequ. argumenta uerò pro parte affirmatiua uide in d. consi. nu. 67.

Summarium in l. nemo potest. ff. de leg. j.

1 *Nemo potest disponere, quin leges in suo testamento locum habeant.*
2 *Legi inducenti aliquid pro forma, renunciari non potest.*
3 *Renunciari non potest, ijs quæ inducta sunt miserationis intuitu.*
4 *Iuris ciuilis solennitas, per testatorem remitti non potest.*
5 *Testator an possit tutori remittere confectionem inuentarij.*
6 *An pacto fieri possit, ut à sententia arbitri liceat appellare.*
7 *Præscriptioni an renunciari possit.*

Bar. in l. nemo potest. ff. de leg. j.

1 BART. in hac l. nemo potest, remittit se ad tex. in summa, quo cautum est, neminem † posse disponere, ne leges in suo testamento locum habeant. circa hanc legem, sciendum est in primis, negatiuam præpositam uerbo, potest, importare necessitatem. glo. est singu. in cap. 1. de regul. iur. in sexto, secundum Abb. in c. si quis contra clericum, de for. compet. & in c. 1. de cau. possess. & propriet. & in c. 1. de fide instrum. Feli. in c. pastoralis, col. pen. de excep. & Soci. in consi. 283. in 1. uolu. vbi ait, negatiuam positam ante uerbum, potest, importare necessitatem & formam. & de negatione præposita & postposita uide Bar. in l. j. ff. de testa. & in l. si ne-
2 cessaria. §. si annua. ff. de pignor. acti. & legi † inducenti aliquid pro forma, renunciari non posse docuit Abb. in c. si diligenti, de foro competen. vbi etiam alij trad. & moder. in l. penult. C. de pact. quod tamen intellige, quando forma hæc fuit inducta ob utilitatem publicam, alioqui autem renunciatio ualida esset. vide Corne. in consil. 50. incip. Stante statuto ciuitatis Vincentiæ, in primo volu. vbi colligit, hoc esse inductum ad utilitatem partium conijci ex ratione in statuto expressa, vel quando unica tantum ratio reddi potest, vt ibi per eum. Attende tamen
3 quoniam etiam in isto casu renunciari † non posset ijs, quæ inducta sunt miserationis intuitu. Felin. in dicto cap. si diligenti, nu. 21. Item renunciari non potest ijs, quæ inducta sunt propter fragilitatem personæ. Dec. in l. si quis in conscribendo. nu. 30. C. de pact. & ad materiam huius. l. vide Ias. in l. testandi. C. de testam. Et quia hic tractari solet an dispositio testatoris tolli posit à principe, de plenitudine potestatis? vide Alexand. in consi. 2. visis codicillis, columna quarta. in primo volu. & ad rem faciunt trad. per Fulg. in consi. 61. & per Dec. latè in c. quæ in ecclesiarum, de constit.

4 Bar. in eadem l. col. 1. vers. item opp. ad prædicta, ait, solennitatem † iuris ciuilis per testatorem remitti non posse. sed quid si fiat pactum inter priuatas personas, vt non posit opponi, vt ita dicam, de nullitate sententiæ? Dicas pactum ualere, sententiam uerò nullius esse momenti. Angel. in consi. 200. incip. A. & B. contraxerunt. & omnino Alex. in consi. 174. Opportunè considerato, col. 3. nu. 1. cum seq. in lib. primi & secundi uol. vide quæ posui in lucubra. in l. quid tamen. ff. de arbitr.

5 Bar. in eadem l. col. 2. vers. quęrit Dyn. agit, an testator † tutori posit remittere confectionem
* inuentarij? in hac re * communis uidetur esse conclusio, hoc fieri non posse, per rationem huius. l. & ita consuluerunt Paul. de Castr. & Alex. quos refert & sequitur Mari. Soci. iuni. in consilio 115. num. 15. cum sequ. vbi ita concludit, maximè quando ista omisio inuentarij nocere posset hæredi, alioqui uerò si ei prodesset, ne secreta patrimonij pandantur; vt per Salic. post Marti. Sill. in l. fin. C. arbitr. tut. & ibi in dicto consilio Mari. tradit etiam proculdubio testatorem uxori usufructuariæ inuentarij confectionem remittere non posse. & ad prædicta facit, nam tutor non obstante liberatione ei facta à testatore, cogi poterit ad reddendam rationem

P 2 admini-

administrationis. Et ad quæstionem hic propositam per Barto. vide Areti. in consi. 22. Berta, in 2. col. Angel. in consi. 138. Reuocatur in dubium. in fin. Alexand. in d. l. fi. C. arbitr. tut. & Iaſ. in l. cùm necesſitatem. C. de fideicomm. & ad rem faciunt trad. per Soci. in conſi. 51. in 3. uolu. quem uide omnino.

6 Bar. in ead. colu. verſ. quærit item, tradit an pacto † fieri poſsit, vt à ſententia arbitri liceat appellare. vide omnino Barb. in conſi. 51. col. 7. cum tribus ſeq. & quæ poſui ad Bar. in l. ex compromiſſo. ff. de arbitr.

7 Bar. in eadem l. col. 4. quærit an præſcriptioni † renunciari poſsit? vide Raph. Cuma. in conſilio 90. Soci. in conſi. 86. col. fi. in 1. vol. vbi ait, præſcriptioni neque tacitè neque expreſsè renunciari poſſe. vide in hac re Alex. in conſi. 170. vbi ait, non intelligi renũciatum præſcriptioni per uerba generalia. & de hac quæſt. agit Feli. latè in rubr. de præſcript. Attende tamen in hac materia, quoniam præſcriptioni renunciatum uidetur ab eo, qui promiſit ſe perpetuò ratũ & firmum habiturum dictum contractum, & ei ſe nulla ratione uel cauſa eſſe contrauenturum, ut per Cæpol. in caut. 68. & omnino in caut. 75. Tamen cogita, ſi hoc eſſet uerum, ſemper renunciatum eſſet præſcriptioni; quia ferè in omnibus inſtrumentis hæc uerba poni conſueuerunt.

Summarium in l. ſi legati. ff. de leg. j.

1 *Stipulatio fugitiuum non eſſe, interponitur ſuper legato.*

Bar. in l. ſi legati. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. ſi legati, in ſecunda lectura, inquit, ſtipulationem, † fugitiuum non eſſe, interponi ſuper legato, & cùm ſit acceſſoria debere intelligi ſecundum naturam legati, quæ eſt ut res legata præſtetur talis qualis eſt. hoc igitur modo ſtipulatio nihil operabitur. ita infert Iaſ. in rubrica. ff. de uerb. obliga. niſi dicas ſaltem haberi actionem ex ſtipulatu. Attende tamen, quia uidetur omni ratione carere, vt quis ſtipuletur ſeruum fugitiuum non eſſe, & iſta ſtipulatio non operetur, quin diei poſsit fugitiuus, ſi erat, cum expreſsè contrarium ſit conuentum.

Summarium in l. ſi res obligata. ff. de leg. j.

1 *Hæres cogitur luere rem legatam, tribus caſibus.*
2 *Scientia præſumitur in facto proprio, niſi ſit factum antiquum.*

Bar. in l. ſi res obligata. ff. de leg. j.

1 BART. in l. ſi res obligata, ait, hæredem † cogi luere rem legatam in tribus caſibus, & illis modis, qui in hac l. exprimuntur. Quid autem ſi teſtator legauit rem quam pignorauerat Iudæo, quæ poſteà reperitur deperdita, an hæres teneatur ad pretium? vide Angel. in conſilio 246. Nicolaus, in fi. vide etiam ad materiam huius. l. Iaſ. & alios in l. iij. C. de lega. & in l. prædia. C. de fideicomm.

2 Bart. in eadem l. verſ. hoc quod dicit, inquit, ſcientiam † præſumi in facto proprio, niſi ſit factum antiquum. Adde hoc idem eſſe etiam quando factum eſt implicitum uel inuolutum, quoniam etſi ſit de recenti, nihilominus admittitur ignorantia: ita Franciſc. Curt. in tract. poſitionum. nu. 21. Item limita iſtam regulam non habere locum, quando aliquis tractat de damno uitando, quia eo etiam in caſu ignorantia in facto proprio excuſat. tex. eſt not. in l. ſed ſi me putem. ff. de cond. indeb. in l. non fatetur. ff. de confeſs. tradit Soci. in conſi. 25. col. 3. in 4. volu. & hoc modo uidetur procedere etiam hoc quod dicit Bar. de facto antiquo. nam idem Bar. in l. qui fundum. §. ſeruus meus. ff. de uſucap. ſing. voluit per illum tex. hoc tantum procedere quò ad damnum uitandum, & alia ad hanc materiam pertinentia uide per Bar. in l. quanquam, aliàs ſi fideiuſſor. ff. ad Velleian.

Summarium in l. ſumptus. ff. de leg. j.

1 *Expenſæ factæ in re legata, an & quomodo deducantur.*

Bar. in l. ſumptus. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. ſumptus, tractat de expenſis † factis in re legata, an & quomodo deducantur? vide aliquid per Raph. Cuma. in cõſi. 16. in fi. vbi loquitur de fideicommiſſo, an hæreditas reſtitui

restitui debeat post mortem, quia hæres remittit expensas factas in re hæreditaria, distinguendo ut ibi per eum, quem uideas etiam in consi. seq.

Summarium in l. si ita. §. illi si uolet. ff. de leg. j.

1 *Expressio eius, quod tacitè inest, nihil operatur.*

2 *Legatum factum alicui sub conditione, si uolet, est conditionale, & ei non debetur, nisi prius suam uoluntatem declaret.*

Bar. in l. si ita. §. illi si uolet. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. si ita. §. illi si uolet, ait, expressionem † eius quod tacitè inest, nihil operari. sed contra hoc uidentur esse trad. per Felin. in c. 2. in princip. de sponsa. vbi ex multis concludit conditionem subintellectam non reddere actum conditionalem, alioqui uerò si est expressa;
2 igitur expressio eius quod inerat, multum operatur. Et dum Bar. posteà inquit, legatum † factum alicui sub conditione, si uolet, esse conditionale, & ei non deberi nisi prius suam uoluntatem declaret. Ex hoc infertur, legatum hoc non transmitti ad hæredes, si decederet ante declaratam huiusmodi uoluntatem: ita Angel. in consi. 293. quid si iste legatarius procuratorem constitueret ad exequendum hoc legatum, an ex hoc eliciatur declaratio suæ uoluntatis? Raph. Cuma. in consi. 120. Ser Petrus condidit testamentum, inquit hoc modo purificatam esse conditionem. Quid si testator grauat hæredem ut restituat hæreditatem cum uolet? Dicas eum intelligi esse grauatum post mortem. tex. est singu. in l. vxorem. §. Scæuola. ff. de leg. 3. quem extulit Roma. in singularibus suis. Et in hac re attende differentiam, quæ est an testator grauet hæredem, si uolet, & cùm uolet; quia in primo casu legatum non ualet, quia confertur in uoluntatem debitoris; alioqui verò in alio casu, per tex. in d. §. Scæuola, & Bar. in l. j. col. 2. in 2. quæst. ff. de leg. 2. quem omnino uide in hac materia quomodo legatum conferri possit in alterius uoluntatem. Adde per istum tex. dici ualere promissionem, quicquid uolueris tu stipulator. Alex. in l. ita stipulatus, col. 2. & ibi Ias. col. 2. ff. de uerb. oblig.

Summarium in l. seruus. ff. de leg. j.

1 *Procurator alicuius si esset condemnatus ad mortem, differenda est executio huius sententiæ si dominus uult, vt is ei rationes reddat.*

2 *Condemnatus, si ad patibulum duceretur, & Cardinali obuius fiat, qui eum, aut ueste, aut pileo suo tegeret, statim est liberandus.*

3 *Consuetudo, quæ delinquendi occasionem præbet, inualida est.*

4 *Condemnatus, si ad sacerdotem Eucharistiam gestantem confugeret, propterea non absolueretur.*

5 *Ea, quæ de raro eueniunt, non considerantur.*

6 *Dispositio, quæ ab uno capite odium, & ab altero fauorem continet, uel odiosa, uel fauorabilis, attenta principali statuentium intentione iudicari debet.*

7 *Lex, & consuetudo paribus passibus ambulant.*

8 *Cardinales collaterales sunt, & pars corporis summi Pontificis.*

9 *Papa statutum dicitur esse ab uniuersali ecclesia constitutum.*

10 *Propter unumquodque tale, & illud magis.*

Bar. in l. seruus. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. seruus, ex mente Dyn. decidit, si procurator † alicuius esset condemnatus ad mortem, differendam esse executionem huius sententiæ, si dominus uult, vt is ei rationes reddat. & ista decisio uidetur * communis. Et quamuis Ang. in l. seruo legato. §. seruus qui in negocio, infrà eod. dicat hoc non seruari de consuetudine, tamen Feli. in c. quærenti, de offic. deleg. eam sequitur, & ibi ponit alios undecim casus, in quibus uel differtur, uel aufertur mors condemnato, vt ibi uidere est. Et qua cautela possit liberari damnatus ad mortem, vide Thom. Ferrat. in cautel. 23. Et quoniam inter casus præmemoratos illud affertur, scilicèt, si condem-
2 natus † ad patibulum duceretur, & Cardinali obuius fiat, qui eum aut ueste aut pileo suo tegeret, eum statim esse liberandum ex probata quadam & uetustissima consuetudine, & nonnulli contrarium senserunt, lubet rē hanc illotis, vt ita dixerim, manibus non pertransire. Huius igitur

ſententiæ,ut liberari debeant,fuerunt Alber.Bal. Paul.de Caſtr. Salic.& alij in l.addictos.C.de
appell. Cæpol.in cautel.2.Marti.Lauden.in ptimo tract. de Card. quæſt.6.& in 11.quæſt.47.
Bald.in ſuo repertorio,in vet.principium, citca finem. Feli.in d.c.quærenti, de offic.deleg.Iaſ.
in l.j.c.ne lice.potent. & Hippolyt. de Marſ. in ſingul.273. Aduerſus concluſionem hanc in-
3 ſurgit Anto.Corſet.in ſingul.ſuis in uerbo, Cardinalis,mouetur primò,quia conſuetudo,† quæ
delinquendi occaſionem præbet, inualida eſt. argum.l. conuenite. ff.de pact. dotal. ſed con-
ſuetudo hæc ſecundum eum delictis aditum patefaceret; qnia per eam homines ad delin-
quendum audaciotes fierent, ergo &c. Secundò ait, maleficia impunita pertranſiri non de-
bere.l.ita vulneratus.ff.ad leg. Aquil. Tertiò adducit, corpus Chtiſti huiuſmodi ptiuilegio
4 non fungi, quia ſi condemnatus † ad ſacetdotem euchariſtiam geſtantem confugeret, pro-
ptereà non abſoluetetur, ſecundum glo. in cap. quæſitum.13. quæſt.2. ad quem ſecundum
eum uidetur accedere Roma. in ſingul. 335. ſi igitur hæc ſpecialis prætogatiua ſanctiſsimo
* Chriſti corpori non attributa eſt,igitur longè minus Cardinalibus eſt cōcedenda. * Crebrior
autem ſapientum ſententia contrariam partem approbanit, ad quam accedo. Ad obiecta re-
ſpondeo: & primò. Argumentum illud, conſuetudinem ſcilicet hanc utpotè malam reijcien-
dam eſſe, tribus modis expugnatut. Primo enim conſuetudinem hanc delinquendi occaſio-
nem præbere non concedo,& conſequenter aſſumptum nego, videlicet ob id homiues auda-
ciores fieri: quia cum is abſoluendi modus perrarò contingat, dico hominum mentem iuris
interpretatione ad ea,quæ raro,uel nunquam contingere conſueuerunt, porrigi non debere:
5 quia non creditur,quemquam ea,† quæ rarò eueniunt conſiderare.tex. eſt de hoc not. in c.co-
ram,de off.deleg.quem in propoſito Soci.adducit.in conſi.126.col.2. in 3.volu.ab re quoque
non eſſe arbitror,ea,quæ de iure ſpeciali contingunt, ab hominnm opinione aliena exiſtimari.
l.quia.§.fi.ff.de fideicommiſ.libet. Secnndò reſpondeo,etiam ſi à memorata conſuetudine de-
linquendi occaſio naſceretur, eam tamen propterea reprehenſione dignam non eſſe: ſed ra-
tioni conſonam cenſeri,cùm principaliter ad fauotem Cardinalium ob eotum ſcilicet ampliſ-
ſimam dignitatem accepta ſit, quo fit,vt priuilegium hoc,attenta primordiali ipſius inſtitutio-
ne bonum omnino iudicandum ſit, licèt cōſequentet ex eo delinquendi cauſa progigneretur:
* quod tamen haud concedimus. hoc probatur ex ijs,quæ * communiter à ſcriptoribus prodita
6 ſunt in l.qui exceptionem.ff.de condi.indeb. vbi uolunt diſpoſitionem illam,† quæ ab uno ca-
pite odium,& ab altero fauotem continet,uel odioſam, vel fauorabilem attenta principali ſta-
tuentium intentione iudicati. ex hoc ibi inferentes, Velleianum fauorabile eſſe, licèt in conſe-
quentiam odium contrahentium cum mulieribus contineat,& econtrà Macedonianum odio-
ſum eſſe, etiam ſi conſequentet filiusfamiliàs fauorem præbeat. & ſic in eo conueniunt ibi ſa-
pientes quancunique diſpoſitionem à fine ad quem principaliter dirigatur,gubernari,non au-
tem à fine,ad quem ſecundariò eam deduci poſsibile ſit. & hoc modo limitatur d.l.conuenire,
vt procedat ſolummodò,quando delinquendi occaſio directè,non autem per indirectum con
cederetur,vt hic.ita Ang.in q.incip. Nobilis quidam genere. ſequitur Alex.in conſi.2.colu.9.
ver.non obſt. ſeptimum argu.in 1.vol.Iaſ.in l.nemo poteſt.in 2.lect.col.5.de leg.1. Dec.in con
ſilio 271.in fi.& iſtudmet in ſimili.q.uoluit Io.de Ana. in c.1.colu.3. de maled. ita igitut & nos
in propoſito dicamus,iſtam cōſuetudinem,quæ in fauorem Catdinalium,& ad honorem Dei,
qui in miniſtris ſuis honoratur,principaliter emanauit,bonam cenſeri. ſicut uidemus & confu
gientes ad eccleſiam tutos eſſe,toto tit.de immun.eccl.& toto tit.de his qui ad eccleſ. confug.
& d.diſpoſitionem bonam,& fauotabilem nuncupari, ut per doct.in c. inter alia, de imm.eccl.
& tamē in illo caſu dici poſſet,illud quod & hic cōſideratur,uidelicet diſpoſitionē illā,& malā,
& delictis uiā aperientē,non probandā eſſe. Immo fortius in iſto caſu iſta ratio locū haberet;
quia condēnatus ad eccleſiā longè facilius confugere poſſet, quarū copia ubiq; magna eſt, q̄
in Cardinalē incidete,quod rariſsimè cōtingere conſueuit,ut notū eſt.ſed hoc legiſlatores nō
curarunt,quia leges id diſponentes in dei reuetentiam principaliter editæ fuerunt.quod quidē
7 & in caſu noſtro de occurſu Cardinalis concludendum arbitror,cum legem,† & conſuetudinē
paribus

paribus passibus ambulare, non incogniti iuris sit.l. de quibus,cum concord.ff. de legi. & ideo iure concludendum puto,si huiusmodi priuilegium debetur non solùm ecclesiæ materiali, verùm etiam cuicunque parti,uel loco, qui ei cohæreat,vt est domus, & porticus, & huiusmodi genus alia,vt uidere est apud Alex.in consi.165.in 7.vol.multò magis hoc priuilegiũ esse Cat-
8 dinalibus cōcedendum,qui,vt habetur in c.fœlicis,de pœn.in 6.sunt † collaterales,& pars corporis summi Pontificis, in quo uera,& uniuersalis Ecclesia, quæ est collectio fidelium. c.ecclesia,de consecr. distinct. 1. repræsentatur. Papam enim illius imaginem exhibere docuit text. cum glo.in c.à recta.24.quæst.1.& in c.quodcunque ead.cau.& quæst.& in c.scire debes.7.q.
9 1.& propterea id quod statutum † est à Papa, dicitur esse ab uniuersali Ecclesia constitutum, c.pia. cum glo.de except.in sexto.Hinc B.Thom.in 2.secundæ quæst.11.articulo 2.in solutione ultimi argumenti ait,authoritatē uniuersalis ecclesiæ in Romano Pontifice residere.Et prædicta conclusio confirmatur: nam,ut inquit Trebatius iureconsultus, eum, qui tetigit aurem hominis,totum hominem tetigisse uideri.l.vulgaris.ff. de fur. c.vulgaris est quæstio, de consecra.dist.1.vbi glo.ex hoc infert,iniuriam illatam clerico, ipsi capitulo illatam esse censeri. verùm si hoc argumentum in pœnalibus,& odiosis colligi solet,vt ibi ait gl. & habetur in d.cap. quisquis,de pœn.in sexto:multò magis in proposita re colligi posset, in qua de fauore priuilegij Cardinalium, & de liberanda uita hominis ageretur, & concludi, cùm ipsi Cardinales sint pars corporis Romani Pontificis,hoc eis priuilegium magis deberi, quàm debeatur parti alicui cohærenti ecclesiæ materiali,vt est domus,& porticus. auth.multò magis.C.de episcop.& cleric. Non urget illud quod secundo loco adducebatur,delicta.s.impunita esse non oportere: quia respondeo,id uniuersaliter uerum esse, secus autem ubi contrarium à iure,vel à consuetudine constitutum est.l.Gracchus.C. de adulte. præcipuè quando talis dispositio à iusta ratione originem trahit, vt hic, per ea, quæ superius adducta fuere. Præterea dico non esse inconueniens si ob excellentiam tantorum patrum leges quandoque transgrederentur,vt probatur in l.ad bestias.ff.de pœn.quæ quidem lex in fortioribus terminis facit; quia fit ibi legis transgressio ob illius,qui delinquit,excellentiam,& sic ad fauorem illius, cui scelus à se perpetratum reluctatur,hic autem fieret ob Dei reuerētiam,& Cardinalium, ad quorum fauorem nil impedit à legum dispositione recedere,ut diximus,ergo &cæt. Postremò nō aduersatur,Eucharistiam eo priuilegio non gaudere: quia respondeo, si de condemnato corpus Christi sumente loquimur,id uerum esse: & ideo damnatus eo casu non liberatur; quia sacratissimum illud corpus pro cibo animæ,non corporis fuit susceptum,meritò nō corpus,sed animam liberat,licèt is eo die ob tanti reuerentiam sacramenti iure interfici non possit, teste Arch.in d.c.quæsitũ. Si uerò de damnato loquimur,qui ad sacerdotem eucharistiam ferentem confugiat,vt positum est, respondeo,eum statim liberandum esse, falsamq; esse Corset.collectionem: nam contraria opinio à plurimis comprobatur.Arch.enim in d.c.quæsitũ,qui gl.illam reprobat,& adhęret Host. in c.sanè,de celeb.miss.ait,ecclesiam illum usque ad sanguinis effusionē tueri debere. ad eumq;
* doct.* cōiter accesserunt,in d.c.sanè. idem uoluit Hosti.in summ.de immun.eccl.col.7. & 8.& Card.in clem.1.§.in institutione, de reliq.& uener. sanct. & Imol. in clem. 1.de pœn. & remiss. nec contrarium ait Rom.in d.singu. immo affirmat in consulendo se Archidiaconi sententiam sequuturum.idem & Corset.in uoce,priuilegium,testatus est,scilicèt, Rom.in facti contingentia gl.illam sequi noluisse,sed potius Archid.adhæsisse in d.c.quæsitum. & profectò cōtrarium dicere nefas esse arbitror,ob tanti reuerentiam sacramenti,ut etiam dixit Card.in d.clem.Hoc autem antelati authores consentaneum esse perhibent exemplo mulieris illius sanguinis fluxũ patientis,quæ intra se dicebat,si tantummodò uestimētum eius tetigero,salua ero. cui Dominus respondit: Confide filia,& statim liberata fuit.Mat.9.Præterea hoc ratione suadetur:nam
10 propter. quod est unumquodq; † tale,& illud magis.auth.multò magis.C.de episc.& cleric.cũ simil.sed ecclesias ob Dei reuerentiam hoc priuilegium habere nouimus,ut prædictum est,igitur longè magis admittēdum est, Deum ipsum huiusmodi priuilegio gaudere, cuius intuitu id ecclesijs fuit indultum.conclusum igitur est cōi opinioni inhærēdo, Cardinales hoc priuilegio

gaudere. Limita tamen hoc locum non habere in crimine falsi secundum Barba.in tracta. de præst.Card.in 9.q.1.par.per l.Lucius.ff.ad Turpil. sequitur Hippol.de Marsi.in rub. de fals.col. 3.& de notabili decisione,d.l.Lucius,videri poterunt not.per Petr.de Anch.in rep.c.1.de constit.& Feli.in c.inter dilectos.de fide instr.idem crederem in reo læsæ maiestatis,per l.quisquis. C.ad legem Iul.maiest.hoc ipsum,& fortius in hæretico ob criminis atrocitatem locum habere arbitrarer; nam hi omni penitus defensione carent.c.quicunque. de hæret.in 6.

Summarium in l.seruo legato.ff.de leg.j.

1 *Legatum factum seruo, quomodo debeatur.*

Bar.in l.seruo legato.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.seruo legato,agit de legato † facto seruo legato,& quomodo debeatur. vide
* Alex.in l.si tibi.§.cum seruus, infrà eod.vbi dicit * communem opinionem esse contra Bar. hic.

Summarium in d.l.seruo legato.§.si testator.ff.de leg.j.

1 *Actio oritur ex statutis, ad fauorem eorum, quorum interest.*

Bar.in d.l.seruo legato.§. si testator.ff.de leg.j.

1 BAR. in eadem l.§.si testator, inquit, ex statutis † actionem oriri ad fauorem eorum, quorum interest. Adde Soci.in consi.5.& in consi.84.in 1.vol.& Paul.de Castr.in consi.237.Licèt suprà dictum sit.

Summarium in l.si domus.ff.de leg.j.

1 *Legatum incertum rei, quæ habet fines facto hominis, valet si in patrimonio reperiatur.*

Bar.in l.si domus.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.si domus, ait,legatum † incertum rei, quæ habet fines facto hominis, ualere si in patrimonio reperiatur. deinde opponit dicens,electionem esse legatarij; & reliqua,vt ibi per eum. vide Panorm.in c.pastoralis.§.quoniam autem,in princ. de rescrip.

Summarium in d.l.si domus.§.de euictione.ff.de leg.j.

1 *Legata re euicta, an & quando & quomodo agi possit.*

Bar.in d.l.si domus.§.de euictione.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.§.de euictione, tradit, re legata † euicta, an & quando & quomodo agi possit. vide in hac materia Alexand.in l ij.ff.solu.matrim.& doct.in c.fi.de empt. & uend. Et dum Bart.in vers. & hoc est uerum,distinguit, vtrum res euincatur in totum, an pro parte, vide Ias. in l.si res,col.1.suprà eodem titu.posteà ex ijs, quæ Bart. subiungit, sentit regulam, quòd quis non censeatur legare nisi ius, quod habet in re, non procedere quando ius deficiens testatori asset tale, propter quod res posset auocari in totum; quia isto casu præsumitur etiam ius non uum legare uoluisse, atque ita hæredem grauare ad redimendum. sed ista opinio est contra
* communem omnium sententiam in l. serui electione.§. fin. supra eodem titu.& in l.vxor.C. de lega.vbi habetur, regulam hanc locum habere etiam si legatum redderetur inane, vt dixi ad Bar.in d.l.serui electione.§.fi.

Summarium in d.l.si domus.§.in pecunia legata.ff.de leg.j.

1 *Litis contestatio non fit per confessionem.*

Bar.in d.l.si domus.§. in pecunia legata.ff.de leg.j.

1 BART. in eadem l.§.in pecunia legata, in secundo notab.inquit, per confessionem † non fieri litis contestationem. vide Abb.& Feli.in c.unico,de lit.contest.Bald.in l.si reus.ff.de procurat. Card.in clemen.sæpe, de verbo.significa, quæst. 26. & in c.dudum.2.de elect.vbi Abb. Et ex quibus fiat litis contestatio, vide apud Specul.in titu.de litis contestatione, per Bar.in l.j. C.de litis contestatione, per Feli.in d.c.1.eodem titu.Soci.in consi.47.in 4.volu. Alex.in consilio 179.in lib.primi & secundi uolu. Dec.in consi. 502. Et in causa criminali lis contestatur per responsionem à reo factam ad interrogationem iudicis etiam absente accusatore. Areti. in consi.58.citat Bar.sing.in l.is qui reus.ff.de public.iudic.

Summa-

Summarium in d.l. si domus. §. si fundus. ff. de leg. j.

1 *Legatum fieri potest ab eo, qui habet dominium utile, ei qui habet dominium directum.*

Bar. in d.l. si domus. §. si fundus. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. si fundus, ait, ei, qui habet dominium † directum legari posse ab eo, qui habet utile. vide Soc. in l. legata. ff. de cond. & demonstr.

Summarium in l. si quis legauerit. ff. de leg. j.

1 *Vendens fundum, excepto iure coloni, qui medietatem fructuum habere debet, & nullus reperiatur colonus, omnes fructus debentur emptori, nisi etiam ipse sciuisset nullum colonum ibi adesse.*

Bar. in l. si quis legauerit. ff. de leg. j.

1 BART. in d.l. si quis legauerit, quærit, quid si uendo fundum † excepto iure coloni, qui medietatem fructuum habere debet, & nullus reperiatur colonus? aitque omnes fructus deberi emptori, nisi ét ipse sciuisset nullum colonum ibi adesse. vide Alex. in consi. 173. Visis, & accuratè ponderatis, col. 3. in libro primi & secundi uol. & in consi. 156. eod. vol. & Felin. in c. inter monasterium, col. 2. de re iud. & Pau. de Cast. in cons. 148. Super secundo, col. fi.

Summarium in l. licet. ff. de leg. j.

1 *Relicta ab intestato, uidentur repetita à substituto uulgariter nisi aliud ex coniecturis appareat.*
2 *Statutum si probationem exiget per instrumentum, an probatio per iuris præsumptionem sufficeret.*
3 *Juris præsumptio non sufficit in qualitate requisita à statuto, sed specialis probatio exigitur.*
4 *Relicta ab uno succedente ab intestato, an debeantur in sequenti gradu.*

Bar. in l. licet. ff. de leg. j.

1 BART. in d.l. licet, sic ait in summa. Relicta ab instituto † uidentur repetita à substituto uulgariter, nisi aliud ex coniecturis appareat. circa hoc, ex quo colligitur, præsumptiones legum dici esse liquidissimas probationes, vide Soc. in consi. 26. colu. 6. in 1. volu. Dec. in consi. 222. Et ideo si in aliquo casu requiritur liquida probatio, sufficiet probatio per iuris præsum-
2 ptionem, ut per Feli. in c. prudentiam, col. pen. de offic. deleg. Immo si statutum † exigeret probationem per instrumentum, hæc præsumptio sufficeret, secundum Ias. in consi. 25. in 1. volu. citat Bal. & ad rem hanc uide Ana. in cons. 49. incip. Dubium, pro quo facit tex. in c. 1. de cleri. non resid. Feli. quoque in rubrica de probat. tradit in col. 2. an in statuto sufficiat iuris præsumptio, an uerò probatio exigatur? & quamuis ex prædictis constet iuris præsumptionem suffi-
3 cere, tamen contrarium uoluit Cæpol. in consi. 57. ubi ait in qualitate à statuto † requisita non sufficere iuris præsumptionem, sed specialem probationem exigi. idem tenet Mari. Soc. iuni. in consi. 6. cum subscript. ibi seq. & ideo si statuto cautum esset, in aliquo casu testes esse debere bonæ conditionis & famæ, non sufficit illa generalis coniectura legum, quemlibet bonum esse censeri, sed ista qualitas est probanda in specie. Alex. in cons. 82. in 1. vol. ubi citat Ang. in l. diē. ff. quemadm. testa. aperi. accedat Dec. in cons. 321.
4 Bar. in ead. l. versi. opp. infrà tit. 2. in l. j. quærit, an relicta † ab uno succedente ab intestato, debeantur in sequenti gradu? sed aduerte quoniam ibi Bar. præsupponit relicta esse facta nominatim, & ideo non est contraria illa. l. quia idem est in casu præcedenti, ut per Bar. in antecedenti oppos. vide Ang. in consi. 325. Maritus.

Bar. postea subiungit de substituto pupillariter, & distinguit ut hic per eum. vide solennem quæst. Bar. in l. Titia. §. fi. infrà tit. 2. de qua habetur per Ias. in l. & si contra. ff. de uulg. & pupill.
5 adde tex. not. in l. j. ff. de fideicom miss. liber. quem extollit Aret. in l. pe. col. pe. ff. eod. tit.

Summarium in l. si sic legatum. ff. de leg. j.

1 *Legatum ualet si in arbitrium hæredis tanquam boni uiri conferatur.*

Bar. in l. si sic legatum. ff. de leg. j.

1 BART. in d.l. si sic legatum, inquit in summa. Legatum † ualere, si in arbitrium hæredis tāquam boni uiri confertur. Dicas tamen non ualere stipulationem collatam in arbitrium promittentis. l. stipulatio non ualet, & ibi Paul. de Cast. ff. de uerb. oblig. & de hac re vide Feli. in c. 1. col. 14. de cōst. Et animaduerte quoniam in contractibus uerbum, uolo, & sic dispositio col-

lat.

lata in liberam uoluntatem reducitur ad arbitrium boni uiri, & ideo ualet. vide Iaſ. in l. centeſimis. §. fi. col. 3. ff. de uerb. oblig. & de huiuſmodi uerbis multa poſſunt aggregari, quæ omitto, quoniam alibi dicta ſunt in præcedentibus lucubra.

Summarium in d. l. ſi ſic legatum. §. ſi mihi. ff. de leg. j.

1 *Conditio non eſt propriè de præterito, uel de præſenti.*

2 *Conceſſio facta à comite cuidam eccleſiæ de iure, quod habet in tali loco, nihil operatur, niſi de iure concedentis appareat.*

Bar. in d. l. ſi ſic legatum. §. ſi mihi. ff. de leg. j.

1 BAR. in ead. l. §. ſi mihi, tradit, conditionem † non eſſe propriè de præterito uel de præſenti. De hac re uide Iaſ. in l. Stichum qui meus erit, ſuprà eod. tit. Et dum ſubijcit Bart. de eo, qui legat quod debet Titius, vide Bar. in l. huiuſmodi. ff. de uerb. oblig. ubi tradit, an legatum ualeat de eo quod debet Titius, cum debitor eſſe deſierit.

2 Bar. in eod. §. in fi. ait, conceſsionem † factam à comite cuidam eccleſiæ de iure, quod habebat in tali loco, nihil operari niſi de iure concedentis appareat. vide Aret. in conſi. 76. Diligenter uiſis, col. 3. & in conſi. 4. ubi declarat, & extendit iſtam deciſionem, & regulam huius tex. & Alex. in l. locus. ff. de acquir. poſſ. & de hac Bartoli deciſione vide aliquid apud Felin. in c. quantum. col. 8. de præſcript.

Summarium in d. l. ſi ſic legatum. §. ſi quis ita. ff. de leg. j.

1 *Minor ſi ceſſit actionem, quam habebat alternatiuè ad fundum, uel ad centum, in poteſtate debitoris eſt ut ceſſio ualeat, & non.*

Bar. in d. l. ſi ſic legatum. §. ſi quis ita. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. ſi quis ita, in fi. inquit, ſi minor † ceſsit actionem, quam habebat alternatiuè ad fundum, uel ad centum, in poteſtate debitoris eſſe ut ceſsio ualeat, & non: quia, ſi ſoluit fundum, ceſsio non ualet tanquam facta de re immobili, quam minor alienare non poteſt; alioqui uerò ſi ſoluit centum. vide Alex. in conſi. 125. Viſis & conſideratis, in fi. in 1. vol. ubi ſequitur hoc Bartoli documentum.

Summarium in l. ſi fundum. §. ſi libertus. ff. de leg. j.

1 *Teſtator ſi legat certas res uxori, quas æſtimauit 200. ſi ualent plus, non poteſt hæres detrahere neque ſi ualent minus, poteſt cogi ad ſupplementum; quia æſtimatio nihil operatur.*

Bar. in l. ſi fundum. §. ſi libertus. ff. de leg. j.

1 BAR. in l. ſi fundum. §. ſi libertus, in fi. inquit, ſi teſtator † legat certas res uxori, quas æſtimauit. 200. ſi ualent plus, non poteſt hæres detrahere, neque ſi ualet minus, poteſt cogi ad ſupplementum; quia æſtimatio nihil operatur. Tu uerò quòd æſtimatio teſtatoris nihil operetur, neque probet ualorem hæreditatis uel legati, vide omninò apud Paul. de Caſt. in conſi. 177. in 1. vol. ubi ſubtiliter diſputat.

Summarium in d. l. ſi fundum. §. ſi paterfam. ff. de leg. j.

1 *Repetitio facta à ſubſtituto impuberis, habet locum ſi legata non cœperunt deberi ab inſtituto.*

Bar. in d. l. ſi fundum. §. ſi paterfa. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. §. ſi paterfamiliâs, inquit, repetitionem factam à ſubſtituto impuberis, habere locum ſi legata non cœperunt deberi ab inſtituto. Hic opportunè ſe ſe offert quæſtio illa, quam ponit Bar. in l. Titia. §. fi. ff. de leg. 3. & quã examinat Iaſ. in l. & ſi contra. ff. de uulg. & pup.

Bar. in l. huiuſmodi. §. ſi Sempronius. ff. de leg. j.

BART. in d. l. huiuſmodi. §. ſi Sempronius, tradit de duabus cauſis lucratiuis ex perſona duorum prouenientibus, qui habentur loco unius. ſed contra ea, quæ inquit Bar. urget tex. in l. Mæuio, in princ. ff. de leg. 2. in ratione & in deciſione. de qua re vide Iaſ. in l. plenè. §. ſi eadem, col. antep. infrà eod. tit.

Summarium in l. huiuſmodi. §. qui ſeruum. ff. de leg. j.

1 *Emens rem ſibi legatam, conſequi debet rem & pretium.*

Bar.

Bar. in d. l. huiusmodi. §. qui seruum. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. qui seruum, inquit in summa; si quis emit† rem sibi legatam, consequi debere rem & pretium. & dum pro solutione primæ oppositionis ait, hoc legatum fuisse factum sub conditione, uel in diem, aduerte: quia idem Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres, col. pen. ff. de uerb. oblig. tenet, legatum hic fuisse purum. & ad argumentum Bartoli responde ut per Ias. in l. planè. §. quod si rem, supra eod. titulo. & in eod. §. duo fratres, ait Barto. legatarium in hoc. §. ab hærede emisse.

Summarium in d. l. huiusmodi. §. cum pater. ff. de leg. j.

1 *Pater si promittit totum, & postea legat, uidetur legare animo compensandi.*

2 *Legatum si est factum à debitore uoluntario, nulla fit compensatio.*

3 *Dispositio quælibet, quamuis facto hominis inducatur, tamen si immediatè à lege inducitur, dicitur dispositio legis.*

4 *Qualitas iuris iam formati, & in esse deducti, amplius non immutatur.*

5 *Frater legando sorori, cui in bonis paternis supplementum legitimæ debebatur, præsumitur legasse animo compensandi.*

6 *Pater qui primo dotauit tradendo, & posteà legauit, utrum æstimatio debeatur, an non.*

Bar. in d. l. huiusmodi. §. cum pater. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. cum pater, sic ait in summa: si pater † promittit dotem, & postea legat, uidetur legare animo compensandi. vide Ana. in consi. 18. & in consi. 20. incip. Testator legauit. Ratio autem quare censeatur legare animo compensandi, ea est, quia pater promisit dotē coactus à lege, quæ uult patrem teneri ad dotandam filiam. l. qui liberos. ff. de rit. nupt. & l. pe. C. de dot. promiss. & ideò cùm sit debitor necessarius inspecta origine ipsius obligationis, sit compensatio; quoniam nemo in necessitatibus liberalis existit, & ultra ea, quæ hic tradūt doc. idem habetur in l. si cùm dotem. §. si pater. ff. sol. matr. & in auth. præterea, ubi latè Ias. C. de rei
2 uxor. acti. alioqui uerò est quando legatum † esset factum à debitore uoluntario: quia tunc utrūque debetur, scilicet, & legatum & debitum, & nulla fit compensatio. l. creditorem. ff. de leg. 2. l. quamquā. & l. licèt. C. ad leg. Falcid. Et si dicatur, nonne omnes sunt debitores necessarij, quia uelint nolint, soluere compelluntur; cum contractus ab initio sint uoluntatis, & ex post facto
3 sint necessitatis. l. sicut. C. de action. & obligat. & quęlibet dispositio † quamuis facto hominis inducatur, tamen si immediatè à lege inducitur, dicitur dispositio legis, casus est not. in l. interdum. §. paterfamiliàs. ff. de hæred. instit. quem ad hoc citat Aret. in l. filius à patre. §. 1. ff. de libe. & posthum. ut refert Soc. in consi. 227. col. pen. & Feli. in c. 2. colu. pen. de rescript. Respondeo, quicquid aliàs sit in re proposita, discrimen inter hæc duo genera debitorum colligi à primordiali origine, qua mediante aliquis se ipsum obligauit: nam, si fuit eius uoluntas, tunc attēto initio inducendæ obligationis debitum est uoluntarium, si uerò fuit necessitas, ut in isto casu dotis promissæ à patre, & tunc dicitur debitum necessarium, ut latè tradunt doct. in locis præmemoratis. sed hic pulcherrima suboritur difficultas, si promissa fuit dos à patre, quo casu est debitor necessarius, an filius qui ei successit, dicatur etiam ipse debitor necessarius; ita ut si legat, censeatur ipse quoque legare animo compensandi? Dubium facit, quia immiscendo se hæreditati paternæ, uel adeundo hæreditatem, si non sumus in suo, uidetur aliquis quasi contrahere cum crediroribus hæreditarijs. l. apud Iulianum, in fi. ff. ex quib. cau. in poss. eat. l. ex maleficijs. §. hæres. ff. de actio. & oblig. & §. hæres, inst. de oblig. quæ ex quasi contr. propterea cum iste actus se immiscendi propter beneficium abstinendi sit uoluntarius, uidetur debitor uoluntarius, & consequenter non animo compensandi legasse. verior tamen est (meo iudicio) diuersa sententia: quia hoc debitum non oritur ab isto actu immixtionis, sed iam fuit perfectum in persona patris. & attenta illa primordiali origine fuit debitum necessarium & legale: ideo ex persona hæredis non mutatur qualitas obligationis. l. ij. §. ex his. ff. de uerb. oblig. & ita expresse docuit Bal. in auth. quas actiones. C. de sacros. eccles. & tex. cum glo. in l. Polla. C. de his quib. ut
4 indign. ubi Bar. ait qualitatem † iuris iam formati & in esse deducti amplius non immutari. Prætereà

tercà non est uerum, quòd filius immiscendo dicatur facere actum uoluntarium: immo dicitur perseuerare in obligatione suitatis, nec beneficium abstinendi consideratur, nisi in casu quo filius utatur beneficio abstinendi, ut egregiè declarat Dec. quem uide omnino in consi. 331. & difficultatem hanc in specie terminarunt multi magni nominis uiri, ut Pet. de Anch. qui in cons. 26. in fi. apertissimè docuit, debitum, quod erat necessarium in persona defuncti, pariter esse necessarium in persona hæredis, qui sponte hæreditatem adiuit: cuius decisionē sequitur Dec. in l. hæredem. ff. de reg. iur. hoc idem ait Crauet. in consi. 131. nu. 14. & ferè in terminis est de-
5 cisio Fulgos. in consi. 81. versi. in oppositum. ubi ait, fratrem † legando sorori, cui in bonis paternis supplementum legitimæ debebatur, præsumi legasse animo compensandi; quoniam debitum legitimæ à legis constitutione proueniebat, & tamen etiam ipse se immiscuetat hæreditati paternæ. An autem legatum factum filiæ à patre censeatur factum animo compensandi cū legato eidem facto ab auo nomine dotis? vide per Raph. Cuma. in cons. 133.
6 Bar. in eod. §. cùm pater, versi. quæro quid si pater, tractat, quando pater, † qui primò dotauit tradendo, & posteà legauit, utrum æstimatio debeatur an non? De hac re uide Bar. in l. j. ff. de leg. 2. Subiungit posteà Bar. quid si pater primò legat, & posteà dotat; & distinguit, ut hic per eum. quem sequitur Aret. in l. Gallus. §. quidam, colu. 2. ff. de liber. & posth. & in c. cùm M. col. 11. versi. sed adde, de const.

Summarium in d. l. huiusmodi. §. Titio. ff. de leg. j.

1 *Qui non admittitur ad partem iure actionis, facit partem si habet iura retentionis.*

Bar. in d. l. huiusmodi. §. si Titio. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. si Titio, sic ait in summa. Qui non admittitur † ad partem iure actionis, facit partem si habet ius retentionis. vide Raph. Cuma. in cons. 43. incip. quidam.

Bar. in d. l. huiusmodi. §. Stichum. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. Stichum, inquit, ei, qui electionem † habet ex ultima uoluntate uariare non licere. vide quæ posui ad Bar. in l. serui electione. in princ. suprà eod. tit. & ibi doct.

Summarium in d. l. huiusmodi. §. quibus ita. ff. de leg. j.

1 *Testator si instituit filias in centum pro qualibet, inter eas non habet locum ius accrescendi.*

Bar. in d. l. huiusmodi. §. quibus ita. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. quibus ita, ait, si testator † instituit filias in centum pro qualibet, inter eas non habere locum ius accrescendi. vide Bar. in l. re coniuncti, col. 9. uers. 11. quæro. ff. de leg. 3. & ibi Ias. col. 27. cum seq. & Ang. in cons. 11. inscip. Ser Titius notarius.

Summarium in d. l. huiusmodi. §. si is cui. ff. de leg. j.

1 *Plures uenientes ad legatum, ut concordes esse compelluntur.*

Bar. in d. l. huiusmodi. §. si is cui. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. si is cui, in fi. dum agit de pluribus † simul uenientibus ad legatum, ut cōcordes esse compellantur, inquit, aut alter uult ut sorte dirimatur, & diuiditur sorte; aut neuter hoc uult, & tunc dispositio effectum non consequitur. Limita hoc nisi de magna controuersia timeretur, ut per Alex. in l. ij. §. ex his. ff. de uerb. oblig. & ibi latius docuit Aret.

Summarium in l. si tibi. §. cum seruus. ff. de leg. j.

1 *Res aliena si fuit legata seruo, non debetur nisi à tempore moræ.*

Bar. in l. si tibi. §. cum seruus. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. si tibi. §. cum seruus, sic inquit, si res aliena † fuit legata seruo, non debetur nisi à tempore moræ. Dicas tu hoc non habere locum quando esset eiusmodi res, ex qua potuisset transferri quasi dominium, & sic publiciana; quia tunc debentur legata. Bar. in l. fideicomisso. ff. ad Trebell.

Summarium in d. l. si tibi. §. si fundus. ff. de leg. j.

1 *Possidens, potest insolidum conueniri in actione personali.*

Bar. in d. l. si tibi. §. si fundus. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. si fundus, in fi. opponendo dicit, in actione † personali possidentem posse

in

in solidum conueniri. & soluendo remittit se ad ea, quæ dixit in l.iiij.§.Cato.ff. de uerb. oblig. vide ibi Ang.de Perigl.col.4.uersi. t.& Ias.in 8.col.ubi aiunt istum text.non obstare.

Summarium in l.quæsitum.ff.de leg.j.

1 *Nepos si consequitur ab auo materno aliquid, illud non dicitur profectitium quò ad patrem.*

Bar.in l.quæsitum.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.quæsitum, in princ.uersi.ex hac.l.not.inquit, illud, quod nepos † consequitur ab auo materno non dici profectitium quò ad patrem. de hac re uide Alex.in consi.8.visis subtilissimis, col.3.versi.& istud, in 3.vol.

Summarium in d.l.quæsitum.§.si seruus.ff.de leg.j.

1 *Donatio illius, qui dixit, dono tibi hæreditatem, ualet.*

Bar.in d.l.quæsitum.§.si seruus.ff.de leg.j.

1 BART. in ead.l.§.si seruus, ait, ualere donationem † illius, qui dixit: dono tibi hæreditatem quia, licèt non detur hæreditas uiuentis, tamen debet intelligi de bonis. Contrarium tenuit Bar.in l.fi.col.4.versi.sed si aliquis diceret, de pact.& contra Bar.facit tex.in l.licèt inter priuatos.C.de pact.ibi nec donationis.& de hac re tradit Ias.in d.l.fi.& Alex.in l.stipulatio hoc modo concepta, col.17.ff.de uerb.oblig.& aliter non soluit, tamen doct.hic transeunt.

Summarium in l.si Titio.§.sicuti.ff.de leg.j.

1 *Fideicommissum relinqui potest à succedentibus pupillo ab intestato.*
2 *Pater non potest grauare filium in bonis ipsius filij, sed grauare potest succedentes ei ab intestato.*
3 *Testator potest falcidiam prohibere.*
4 *Alienatione prohibita extra familiam, non censetur prohibita successio ab intestato.*
5 *Una uia prohibita, alia conceditur.*

Bar.in l.si Titio.§.sicuti.ff.de leg.j.

1 BART. in l.si Titio.§. sicuti, ait, fideicommissum † relinqui posse à succedentibus pupillo ab intestato, quod expirat pubertate adueniente. vide Ias.in l.si arrogator. col. 2. de adopt. & pro regula huius tex. ut quemadmodum parer potest facere testamentum pro filiò pupillo, ita possit etiam condendo codicillos fideicommissum iniungere ab intestato.facit regula.l.secundæ suprà eod.hoc est cui permittitur testari, eidem permittitur etiam codicillari. Et dum pro-
2 greditur Bar.declarando patrem † non posse grauare filium in bonis ipsius filij, sed grauare posse succedentes ei ab intestato, vide Bar.in l.j.§.fi.ff. de uulg. & pupill. & addita ad Anan.in consi.42.Alex.in consi. t 85.Attenta & considerata, in libro primi & secundi vol.Paul.de Cast. in consi.149.in fi.& in consi.77.in nouis. & Ias.in l.hæredes mei.§.ita.ff.de uulg.Ratio autem quare isti succedentes pupillo ab intestato grauari possint, ea est secundum Bar. quia cùm pater potuerit eis hæreditatem adimere, extraneum substituendo, uidetur eam illis dare. Adde hoc idem colligi in l.j.§.sciendum, cum gl.ff.de leg.3.in l.cùm hic statutus.ff.de donat.int.uir.& uxor.tradunt doct.post gl.in l.si fundum per fideicommissum, in fi.cùm.l.seq.hoc eod.tit. & uide Ias.in l.j.col.13.versi.sexto.ff.de leg.1. Contra istam rationem uidetur facere, quia testator
3 † potest falcidiam prohibere. auth.sed cùm testator.C.ad leg.Falcid.Tamen si eam non prohibet, non dicitur propterea eam permittere & dare hæredi: immo hæres dicitur eam detrahere contra tacitam mentem defuncti.tex.est & ibi Abb.in c.Raynaldus, de testa.licèt alioqui doct. ibi in d.c.& Curtius in consi.75.dicat eam non detrahi contra intentionem testatoris. Præterea contra prædictam rationem uidetur urgere tex.in l. unum ex familia.§.1.ff.de leg.2.ubi, qui eligit unum de familia, quamuis potuisset ei adimere alterum eligendo, tamen nihil ei tribuere cẽsetur, sed totum id præsumitur habere à primo testatore, perinde ac si is fuisset electus * ab eo. Item contra hanc Bartoli rationem facit illa communis * opinio doct. de qua agitur in
4 l.peto fratre.ff.de leg.2.dum aiunt, prohibita † alienatione extra familiam non censeri prohibitam esse successionem ab intestato; quamuis iste non sit de familia: quia illa dicitur esse alienatio legis, & non hominis prohibiti.l.cum pater.§.cum inter.ff.de leg.2. Quinimmo aiunt doct. huiusmodi prohibitum posse hæredem instituere illum, qui est successurus ab intestato, secundum

dum gl.in l.patet filium.§.Iulianum.ff.de leg.3.Alex.in consi.55.& in consi.59.col.4.in 3.vol. ubi ait,in hanc sententiam communiter itum esse. igitur non est uerum quòd defunctus dare censeatur hęreditatem uenientibus ab intestato,ut hic habetur,& in l.conficiuntur,de iur.cod. nam attenta hac ratione,non posset prohibitus dare hæreditatem uenientibus ab intestato tacitè,& multò minus expresśe; sed hic daretur tacitè & expresśe; atque ita fieret fraus de mo-
5 do ad modum,contra.l.non dubium.C.de legi.& quod una † prohibetur, per aliam concederetur,contra.c.cùm quid,de reg.iur.Redeundo autem ad ea,quæ ex isto tex.colliguntur, scilicèt,fideicommissum posse iniungi succedentibus pupillo ab intestato,quęritur,utrum fideicōmissum in dubio censeatur iniunctum filio,an eius hæredibus? vide Ias.in l.precibus, col.12.C. de impub.& in l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff.de uulg.& pupill.ubi sentit succedentibus ab intestato iniunctum esse existimari. sed contrarium uidetur colligi ex traditis per Soci.in consi.140. col.2.in 1.vol.uide omnino Mari.Soc.iuni.in consi.131.col.pe.

Summarium in l.quod fideicommissum.ff.de leg.j.

1 *Uenientes ab intestato quare grauari possint infra tempora pubertatis.*

Bat.in l.quod fideicommissum.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.quod fideicommissum,quærit rationem,quare uenientes † ab intestato grauari posśint infra tempora pubertatis; aitque rationem esse,quia censentur habere hæreditatē à defuncto,qui alium instituere poterat,ut dictum est etiam in §.pręcedenti,ideo ea,quę ibi posui,hic repetita esse intelligantur.& de hac re vide Alex.in cons.185.Attenta & considerata, in libro primi & secundi vol.

Summarium in l.quidam testamento.§.si tibi.ff.de leg.j.

1 *Qui tenetur ad pretium rei,re perempta,liberatur.*

Bar.in l.quidam testamento.§.si tibi.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.quidam testamento.§.si tibi,tractat an & quando ille,qui † tenetur ad pretiū rei,re perempta liberetur? vide Bar.& alios,in l.quod te.ff.si cert.pet.

Summarium in l.ab omnibus.§.si Titio.ff.de leg.j.

1 *Testator,si dicat,quisquis mihi hæres erit, det decem Titio, si plures sint hæredes omnes tenentur ad dicta decem.*

Bar.in l.ab omnibus.§.si Titio.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l.Ab omnibus.§.si Titio,ait, si testator dicat, † quisquis mihi hæres erit, det.x. Titio,si plures sunt hæredes,omnes teneri ad dicta.x.cogita tamen quia unusquisque non teneretur ad integra.x.sed omnes simul.Et dum Bar.subiungit de statuto, quo cautum est, si rustici non ceperint malefactorem, ipsi teneātur ad damnum resarciendum.vide Ang.de maleficijs, in vers.quod autem,in uoce,Andream auxiliarorem.

Summarium in l.si seruus.§.si ita scriptum.ff.de leg.j.

1 *Dictio,amplius, quid significet.*

Bat.in l.si seruus.§.si ita scriptum.ff.de leg.j.

1 BART. in d.l. si seruus.§. si ita scriptum. tradit significationem huius uocis, amplius, † de qua uide apud eundem Bar.in l.si tibi.ff.de legat.3.& aliqua per eundem Bar.in l.lecta, in 3.opposi.ff.si cert.pet.

Summarium in d.l.seruus.§.qui quinque.ff.de leg.j.

1 *Demonstratio falsa adiecta rei quæ non reperitur,uitiat legatum.*

Bar.in d.l.si seruus.§.qui quinque.ff.de leg.j.

1 BAR. in ead.l.§.qui quinque, inquit,demonstrationem † falsam adiectam rei,quæ non reperitur,uitiare legatum,sed oppon.de l.hæredes.§.fi.ff.famil. ercisc. Tu distingue ut per Oldr. consi.197.Iuris in concesśione.& Io.And.in addit.ad Spec.in tit.de emptio.& uend.§.1. uers. fi.& dum subiungit Bar.quæstionem,si uir legauit uxori suæ frumentum,quod habet in domo, & superuiuens illud consumpsit,& aliud reposuit,an illud quod reperitur tempore mortis debeatur? vide Soci.in l.filio.in fi.ff.de cond.& demonstr.

Summarium in l. si quando. ff. de leg. j.

1 *Verba debent intelligi, ut aliquid operentur.*
2 *Interpretatio ea sumenda est, qua dispositio non redditur elusoria, & inanis.*
3 *Verba priuilegij, quamuis sint intelligenda, ut aliquid operentur, tamen sub uerbis generalibus, ea non comprehenduntur, quæ non nisi cum maxima difficultate solent concedi.*
4 *Verba sunt magis interpretanda, ut nihil operētur, quàm ut ultra solitam significationem extendantur.*
5 *Clausula, admitto si & in quantum, nihil operatur.*

Bar. in l. si quando. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. si quando, sic ait in summa. Verba debent † intelligi, ut aliquid operentur. idem habetur in c. si Papa, de priuileg. in 6. limita istam regulam, quãdo exprimitur illud, quod tacitè inest, quia tunc nihil operantur. ita Alex. in consi. 33. Viso themate, in 1. volu. aliter tamen uidetur sentire Dec. in consi. 667. Et de hac materia uide latè Feli. in c. sicut Romana, col. 2 4. de rescript. item eam esse semper † sumendam interpretationem, qua dispositio non redditur elusoria & inanis, tradit Feli. in c. Rodulfus. de rescript. Attende tamen quia multoties superfluitas toleratur, ut in multis casibus, quos memorat idem Feli. in c. solitę, de maior. & obed. nu. 10. cum seq. ubi dicit mirabile uerbum, scilicèt. l. hanc procedere solum in ultimis uoluntatibus, alioqui uerò in contractibus. Contrarium tamen docuit Dec. in consi. 48. ubi ait, nullam syllabam sine ministerio esse debere. & in consi. 300. Et ad regulam hanc uide Raph. Cuma. in consi. 41. incip. In Domini nostri Iesu Christi, in fi. ubi loquitur de statuto. & idē esse in priuilegijs docuit idem Raph. Cuma. in consi. 100. viso tenore in fi. Quòd autem magis sit superfluitas toleranda, quàm ut aliquis damnum indebitè patiatur, uide apud Bar. in l. fin. §. in computatione. C. de iur. delib. & Soc. in consi. 21. col. 4. nu. 13. in 3. vol. Quid uero ubi aliquid contra testatoris uoluntatem sequeretur? vide apud Raph. Cuma. in consi. 118. in fi. Item adde quamuis 3 uerba † priuilegij sint intelligenda, ut aliquid operentur, tamen sub uerbis generalibus ea non comprehendi, quæ non nisi cum maxima difficultate solent concedi. Aret. in consi. 19. & circa prædicta animaduerte, quia uerba generalia posita post aliqua specificata, si ad ea relata nihil operantur, debent semper ad alia referri. c. qui ad agendum, de procur. in 6. l. alimenta. §. basilicæ. & l. Stichus. ff. de alim. leg. tradit Alex. in consi. 153. in libro primi & secundi volu. Et uerba debere semper aliquid operari, tradit Bal. quem uide omninò in rubrica de contrah. empt. sunt 4 tamen uerba † magis interpretanda, ut nihil operentur, quàm ut ultra solitam significationem extendantur, quoniam hoc est minus absurdum. Soc. in consi. 73. col. 3. in 1. vol. ex prædicta regula not. infert Feli. in c. 1. nu. 86. vers. & si dicatur, de const. etiam si uerba illa, committimus arbitrio tuo, indicent arbitrium boni uiri, hoc tamen non habere locum, ubi hæc uerba dirigerētur ad eum, qui alioqui etiam ut bonus uir indicare teneretur: quoniam eo casu de libero arbitrio intelliguntur, ut uerba aliquid operentur. Denique scias uerba dici satis operari, quando remouent dubitationem, ut per Crauet. in cons. 70.

5 Bar. in ead. l. in princ. in uersic. ultimò quæro, ait, clausulam † quæ tota die apponitur à iudice dicente, admitto si & in quantum, nihil operari. vide Roma. in consi. 50 t. ubi uult, iudicem, facta hac admissione, functum esse officio suo, & actum pro admisso haberi, si iure erat admittendus, uel saltem dubium; & ideo non habere amplius de hac re cognoscendi potestatem; alioqui uerò si explorati iuris erat, illum admitti non debere; quoniã habetur pro reiecto. ad quod uideas etiam Bal. in repet. l. edita, chart. pen. C. de eden. & ui huius clausulæ iudicem à se abdicasse censeri cognitionem, sit ne admittendus an non, tradit Bal. in consi. 360. in 2. vol. Paul. de Cast. in consi. 28. & in consi. seq. quamuis non ita clarè, & in terminis loquatur. Et de uirtute huius clausulæ, si & in quantum, vide Præpos. in c. sæpe. col. 4. de appell. & Feli. in c. cùm contingat, de offic. deleg. ubi latè posuit, prout ipsemet ait in c. quod ad consultationem, in princ. de re iudic. & ibi etiam uide Barb. in d. c. cùm contingat, col. 14. Roma. in repeti. l. primæ. col. 11. ff. de arbitr. quid si dubitetur, debeat ne aliquis satisdare an non? vtrum admitti possit cum ista clausula? Respondeo, dicendum uideri, ut possit, per tex. in l. prætor ait. §. fi. ff. de damn. infect.

quid

quid autem si dubitaretur, habeat ne aliquis uocem in capitulo an non? vtrum admitti posit sub ista conditione, si admitti potest; vide plenè Bal. in c. 1. §. qui quoque, de success. feud. quid si hæc clausula in libello poneretur? vide Bal. in d. l. edita. & Perusi. in d. c. sæpe de appell.

Summarium in d. l. si quando. § hæres ff. de leg. j.

1 *Soluendi facultas aliud pro alio, an & quando ad successores transeat.*

2 *Litis contestatione super actione iudicati, non aufertur facultas uariandi.*

Bar. in d. l. si quando. §. hæres. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. hæres, tradit, an & quando facultas † soluendi aliud pro alio ad successorem transeat? & dum soluit contrarium. l. si stipulatus. ff. de solut. uide Rom. confutantem istã Bartoli solutionem. in §. Cato. col. 10. vers. sed quamuis. ff. de uerb. oblig.

Bar. in eod. §. versi. quæro practicam, agit quomodo in casu huius legis petitio fieri debeat? & multa dicit. sed mihi dicendum uideretur, petendum esse id solum, quod est in obligatione, & super eo petendam esse sententiam, contestando litem super actione iudicati: quia tollitur facultas soluendi aliud pro alio. l. item ueniunt. §. idem rectè. ff. de peti. hæred. & ita uidetur res clara. Sed magis dubitandum esset, quando quis alternatiuè teneretur, ita ut utrunque sit in
2 obligatione, quoniam eo casu contestatione † litis super actione iudicati non aufertur facultas uariandi. tamen pro huius dubij solutione uide trad. in l. qui ex pluribus. §. fi. ff. de uerb. oblig. ubi ponitur alia practica. & ideo cogita rationem differentiæ inter hoc & illud documentum, & quare per litis contestationem super actione iudicati non tollatur uariandi facultas. & dum Bar. hic paulò post opponit de l. j. §. item si ita. ff. ad leg. Falc. & de l. j. de pen. leg. ubi etiam quando ex dispositione testatoris unum solui potest pro alio, tamen litis contestatione præcluditur uia soluendi. & respondet Bar. dicens, ibi unum fuisse principaliter in obligatione, aliud uerò fuisse adiectum in pœnam, hic uerò non in pœnam, sed in fauorem hæredis adiectum fuisse. Attende quoniam contrarium, hoc est, ibi pœnam in fauorem hæredis fuisse adiunctam, ait Bart.
* ad quem alij * cõiter accesserũt in l. ita stipulatus, col. 15. in 1. oppos. ultimæ par. ff. de uerb. obli.

Summarium in l. filiusfam. §. cum quis rogatus. ff. de leg. j.

1 *Liberos extare, sufficit quo ad conditionis defectum, quamuis non sint hæredes.*

2 *Filia nata ex grauato non excludit substitutum sub conditione, si is decesserit sine liberis, quando testator propriam filiam exclusisset.*

3 *Testator præsumitur uelle disponere, prout statutum disponit.*

4 *Filia uenit appellatione filiorum.*

5 *Filia facit deficere conditionem fideicommissi, substituto etiam agnato.*

6 *Hæredes qui non sunt, habentur pro mortuis.*

7 *Filius qui omnino, & absque dubio est moriturus, ut si natus esset sexto mense, utrùm iste faciat deficere fideicommissum.*

Bar. in l. filiusfamiliàs. §. cùm quis rogatus. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. filiusfamiliàs. §. cùm quis rogatus, sic ait in summa. quò ad † conditionis defectum sufficit extare liberos, quamuis non sint hæredes. De intellectu huius tex. vide Soci. in l. cùm auus, col. 32. & seq. ff. de condit. & demonstr. & contra collectionem, quam hic facit Bar. urgent trad. per Soc. in l. Gallus. §. & quid si tantum, col. 3. uersi. secunda conclusio. ff. de liber. & posth. sed animaduerte, quoniã ibi positi in conditione dicuntur tacitè uocati à primo testatore, & eius tacitam habere uoluntatem: quamuis non habeat uoluntatem grauati, ut singul. ait
2 idem Socin. in d. l. cùm auus, colum. 48. in 3. quæst. ubi etiam habetur, filiam † natam ex grauato non excludere substitutum sub conditione, si is decesserit sine liberis, quando testator propriam filiam exclusisset. idem ait Dec. in consi. 370. & alij, quos iam iam commemorabo: nam hic opportunè suboritur pulchra difficultas, an substitutio alicui facta, si sine filijs decesserit, locum habeat filia existente? an uerò substitutus excludatur ab ea? in hac re uariæ & diuersæ fuerunt doctorum sententiæ, ut retulit Dec. in d. consi. sed pro uera & clara huius dubij solutione

dicendum

dicendum est, hoc totum à coniectura ta uoluntate testatoris debere gubernari, & regi. & ideo potisimùm inspicienda est persona substituti: nam si esset filius uel agnatus, tunc filia non facit deficere fideicommissum: quoniam ex qualitate substituti conijciendũ est, testatorem uoluisse conseruare agnationem & familiam suam, quæ per solos masculos conseruatur. & maximè hoc uerum est, quando testator (ut prædictum est) proprias filias non instituisset cum filijs masculis. ita Dec. in d. consi. 370. Soci. in consi. 6. Fulg. in consi. 18. & in consi. 38. Hæc eadem sumitur coniectura, quñ in loco illo statutum extaret, fœminas fauore masculorum excludens, vt
3 per Corn. in cons. 297. in 1. vol. nam testator † præsumitur uelle disponere pro ut statutum disponit. Dec. latè in consi. 316. & in cons. seq. Soci. in cons. 30. col. pen. & in consi. 90. in 1. volu. Doct. in l. hæredes mei. §. cùm ita. ff. ad Trebell. & Feli. in c. ius generale, in addit. ad opus Abb. in decretum. Ad rem faciunt trad. per Alex. in consi. 14. in 4. uol. & Soci. in consi. 280. in fi. in 1. uolu. vbi ex hoc infertur, si pater instituit filios & filias, intelligitur uocasse filias deficientibus
4 masculis secundum iuris municipalis constitutionem. Neque prædictis refragatur, filiam † de iure communi appellatione filiorum contineri. l. qui filiabus, & l. si quis ita dixerit. ff. de testam. tut. quia ex quo de contraria uoluntate coniectura ta ipsius testatoris apparet, argumentum refellitur. prætereà, quòd filia appellatione filiorum contineatur, non ex propria, sed ex lata uocabuli significatione procedit, vt ait Bar. in l. j. ff. de uerb. signifi. & Fulg. in d. consi. idq́; colligitẽ ex d. l. si quis ita, in uerbo, videtur, quod indicat impropriietatem, sed à propria uerborum significatione non est recedendum, nisi aliter appareat de contraria uoluntate testatoris. l. nõ aliter. ff. de leg. 3. igitur &c. Si uerò substitutus esset extraneus, tunc filia contineretur, & faceret deficere conditionem fideicommissi, quoniam eo casu cessant rationes in contrarium adductæ, & hoc pacto contrariæ opiniones ad concordiam rediguntur, vt inquit Dec. in d. cons. 370. Et in proposita re uide omnino multas memorabiles coniecturas apud Alex. in cons. 48. & in consilio seq. in 4. volu. & in hac materia uide eundem Alex. in cons. 38. in 6. uol. Soci. in cons. 14. in 3. vol. in cons. 73. in 4. vol. & in consi. 40. inter consilia Curtij. Dec. in cons. 15. in cons. 514. &
5 in cons. 545. Nec prætermittas uidere Curt. in consi. 44. vbi vult, filiam † substituto etiam agnato facere deficere conditionem fideicommisi. & in consi. 63. nu. 8. sed ad fauorem masculorum uide eundem Curt. in cons. 51. quid autem si substituta esset filia testatoris filio masculo sine filijs decedenti? nam hic cessat prædicta distinctio, & fauor conseruandæ agnationis. vide Dec. in cons. 568. Quid si testator reliquit fideicommissum sub conditione prædicta, & in aliqua parte testamenti nullam fecit mentionem masculorum uel fœminarũ, excepto ultimo gradu substitutionis, an isto casu appellatione filiorum intelligatur fœminam comprehendere uoluisse? ita ut conditionem fideicommisi faciat deficere? vide Dec. in cons. 495.
6 Bar. in hoc eodem §. in 1. oppos. ait, eos, qui non † sunt hæredes, haberi pro mortuis. De hac re uide Salic. in l. j. C. de cond. inser. vbi ait deportatos, & ingredientes monasterium incapax. & alios incapaces non facere deficere conditionem fideicõmisi. Tu uerò de ingrediente monasterium, vide Alex. in cons. 263. in lib. primi & secundi uol. & in cons. 91. in 4. uol. & in consi.
* 13. in 3. vol. vbi ait, substitutioni locum esse, & hanc esse * cõem sententiam. sed contrarium vr̃ probari ex trad. apud eundem Bar. in l. Gallus. §. & quid si tantùm, ad quem alij accesserunt, dicentes, conditionem uoluntariam appositam à testatore impleri debere in forma specifica, nõ autem per æquipollens, neq; per alium modum, qui eundem effectum operetur. quapropter cùm ista conditio, si sine liberis decesserit, sit uoluntaria, consequens est, ut in forma specifica uerificari debeat. Tamen de hac re uide Ang. in cons. 80. Soc. in consi. 92. & in consi. 275. in 1. vbi loquitur in deportato. doct. in l. Deo nobis. C. de episc. & cleric. & in auth. contra rogati. C. ad Trebell. & in c. in præsentia, de probat. & Feli. in c. licèt undique, de offi. deleg. Quæro in hac
7 materia, si nascitur † filius, qui omnino & absq; dubio est moriturus, vt putà si esset natus in sexto mense, vtrum iste faciat deficere fideicommissum? Respondeo quòd non, quoniam iste habetur pro non nato, vt per Feli. in c. sicut ex tua, de homic. Dec. in cons. 613. & Socin. in consi. 275. col. fi. in primo uolu.

Summarium in d.l. filiusfam. §. diui. ff. de leg. j.

1 *Probibitio alienationis facta sine causa, non respectu certæ personæ, non ualet.*
2 *Probibita res alienari, vtrum alienans partem cadat à toto.*
3 *Bona probibita alienari an ueniant in publicatione bonorum facta pro crimine perpetrato.*
4 *Alienatione probibita, an intelligatur tantùm probibitus ille actus, quo dominium transfertur, propriè, & strictè loquendo.*
5 *Alienatione probibita, omnis actus est probibitus, quo ius alteri acquiritur.*
6 *Alienatione probibita, censetur etiam probibita detractio falcidiæ, & trebellianicæ.*
7 *Alienari probibita an dari possint in dotem.*
8 *Alienari probibita utrum locari possint ad longissimum tempus.*
9 *Alienatione probibita, intelligitur probibita permutatio.*
10 *Alienari probibita, alienari possunt in piam causam.*
11 *Alienationis probibitio, si facta est cum hac conditione, ut bona deueniant ad aliquem, & ipse alienando contrafaciat, sed contractus, ob aliquē aliū defectū irritus sit et inanis, sit ne isto casu locus pœnę an nō.*
12 *Alienare probibitus, si passus est aliquod notabile damnum ob hoc, quia alienare non potest, iudex in isto casu uoluntatem testatoris seruare non debet, sed permittere alienationem.*
13 *Alienare probibitus si monasterium ingreditur, bona ecclesiæ acquiruntur, non obstante probibitione.*
14 *Alienationis probibitio quibus uerbis concipi possit.*
15 *Alienationis probibitio facta nominatim, vtputà cum hac uoce ipsi, hæredes non afficit.*
16 *Alienationis appellatione, continetur etiam alienatio, quæ fit in ultima uoluntate.*
17 *Alienari probibita, an desinant esse in commertio.*
18 *Probibitio quæ est facta in fauorem, ut putà ne minor alienare possit, ualida est, eique renunciare non pōt.*
19 *Statuto si cautum est legitimam ætatem intelligi in decem & octo annis, utrum probibitione buiusmodi non obstante, is in dicto tempore possit administrare.*
20 *Testator si uetuit alienare, dicens, si alienaueris, deueniat res in talem, & non impediatur alienatio; si uerò diceret: si alienabis & tunc impeditur.*
21 *Alienare probibitus extra familiam, si denunciat illis de familia se uelle uendere, an illis nolētibus emere, possit in extraneum alienare.*
22 *Alienari domus probibita per testatorem, quia uoluit eam semper debere manere ad usum uxoris, et post mortem eius successorē esse, an ista uerba de successoribus uxoris, an uerò ipsius testatoris intelligātur.*
23 *Alienare probibitus nisi ex aliqua causa, utrum stetur eius assertioni dicentis se illa de causa alienasse.*
24 *Alienatio probibita à statuto, ut res in forensem alienari non possit, an alienatione probibita, intelligatur probibita hæredis institutio.*
25 *Probibitio respectu ecclesiarum, & monasteriorum, an ualeat.*
26 *Probibitio facta filijs, nunquid ad nepotes porrigatur.*
27 *Probibitio facta hæredi, an uideatur etiam facta hæredi hæredis.*
28 *Alienari res probibita, potest usu capi.*

Bar. in d.l. filiusfam. §. diui. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. diui. sic ait in summa. Probibitio † alienationis facta sine causa, non re-
spectu certæ personæ, non ualet. Circa istum. §. attende unum effectum, quem operatur pro-
hibitio alienationis, vt tradit Aret. in l. si pater. ff. de vulga. & pupill. per tex. in l. antepenultima.
§. Lucius testamento. ff. de lega. secundo. scilicèt, quando aliqui collectiuè sunt substituti cum
prohibitione alienationis, dato eis cohærede substituto, censentur pro pluribus, nec haben-
tur pro uno; contra omnes regulas, & contra. d.l. si pater. & de hac materia uide Ana. in consi.
2 47. vbi pulchras qōnes posuit. Quid si prohibita † est res alienati, vtrum alienans partē cadat à
tota? Ias. in l. ait prætor. ff. de iu. facit quod docuit Ang. in cons. 68. incip. Testator, in 2. dubio. &
tex. in §. illud enim certum, & in §. fi. in tit. quæ fuit 1. cau. benefi. Aret. in consi. 14. col. 4. vbi la-
tè. Quid uerò sit ī re emphyteotica uel feudali, vtrū pars alienari posit, an usufructus, aut in ea
constitui

constitui seruitus? vide Alexand.in consi.18. Attentis narratis,in 5.vol.Raph.Cuma. in consi.
3 4.in fine. Et an bona † prohibita alienari ueniant in publicatione bonorum facta pro crimine perpetrato? vide Alexand.in consi.23. in primo uolu. vbi habetur, huiusmodi bona publicari non posse.l.Imperator.& ibi Bar.ff.de fideicomm.liber.Sed an publicari possint saltem durante uita delinquentis? vide Alex.in consi.88. Opportunè consideratis,in 3.uol.vide Soc.in consilio 266.col pen.in 1.vol.& de ijs, quæ habentur in hoc.§. vide Alexan. in consi.56. Conside-
4 ratis uerbis, in 1.uolum. An alienatione † prohibita,intelligatur tantum prohibitus ille actus, quo dominium transfertur propriè & strictè loquendo? Alexand. hoc tantummodò censeri esse prohibitum ait in consi.41.in 6.uolu. & Soci.in consi.75.in 1.volu. ueruntamen huic sententiæ reluctatur.l.fi.C.de rebus alie.non alien. vbi in materia prohibitionis alienationis etiam pignus prohibetur, quamuis propriè non sit alienatio. & tenendo istam partem, dici posset omnem actum, quo mediante ad alienationem deueniri potest, censeri esse prohibitum: quia idem iudicium fieri solet de principio,quod de ijs quæ sequuntur ab ipso principio.tex.est singul.& ibi Paul.de Castr.in l.maritus.C.de procur. Et propterea dixit Bar.in l.in quorum. ff.de
5 pignor.alienatione † prohibita omnem actum esse prohibitum, quo ius alteri acquiritur: quia de uno deuenitur ad alium. Hinc etiam uoluit Panorm.post glo.fi.in c.1. de postul.prælat.vbi duo ita se habent,vt de uno deueniatur ad aliud, statutum etiam pœnale in uno, locum habere in alio. de cuius documenti ueritate uide Dec.in c.nam concupiscentiam, in secunda lectura, de constitu. & ad prædicta uide Alexand.in consi.63.in 7.volu. Dec.in consi.445.num.24. & in consi.660. Barba.in consi.66.inter consilia Curtij. Felin.in cap.quæ in ecclesiarum, nume. 129.de constitu.& in c.fin.nu.10.de accusat. Abb.in consi.40. in secundo uolum. Et breuiter quicquid censeatur prohibitus facere is,qui alienare nō potest,tradit plenè Fabianus de Monte in tract.de empt.& uend.in 4.quæst.vers. secundò & ultimò quæro. Item scias in hac mate-
6 ria † prohibitionis,censeri etiam prohibitam esse detractionem falcidiæ & trebellianicæ. text. est in auth.sed & in ea,vbi Bald.Salic.& alij.C.ad leg.Falcid.qui aiunt,casum illum ab aduocatis non esse consideratum. & idem tenet Ruin.in hoc.§. dicens Aretinum qui contrarium sensit in consi.18. seu 19. huius auth.fuisse immemorem, & ideo malè sensisse. Sed tu defendendo Aret.dicas, eum loqui in filijs primi gradus, in quibus secundum magis ueram opinionem falcidia & trebellianica prohiberi non potest, per ea, quæ habentur in l.iubemus.C.ad trebell. quamuis illa quæstio sit disputabilis, in qua doct. varia & diuersa tradiderunt, vt uidere est apud Alexand.in consi.67.in primo uol.in consi.5.col.penult.in 3.vol.& in consi.29. in 5.uolu.vbi testatur communem opinionem esse ut prohiberi possit. Rapha.Cuma. in consi.25. & in consi.66. vbi tenet prohiberi posse. idem uoluit Corset.in tracta.de trebellianica,in §.1.vbi
* quæstionem hanc ad utranque partem examinat, & tandem concludit * crebriorem & ueriorem esse sententiam,vt prohiberi possit in filijs primi gradus. Contrarium uerò ait Mari. Soci. iuni.in consi.131. vbi post multa inquit commun. opinionem esse ut prohiberi non possit, & pro hac opinione in fauorem filiorum iudicauit collegium Bergomense. tamen de hac re plenius agam Deo dante in locis proprijs,& multas alias authoritates referam. An autem in casibus in quibus falcidia & trebellianica prohiberi potest, ita censeatur prohibita ui huius prohibitionis generalis, sicut si expresse prohiberetur? vide Aret.in consi.12. & Soci.in consi.14. in 1.vol.vbi ait,expressam requiri prohibitionem, non autem tacitam neque per uerba æquipollentia. sed contrarium tenuit Alexand.in consi.5.col.pen.in 3.uol.& in consi.133.in 5.uo-
* lu.& in consi.201.in 6.vol. vbi testatur hanc esse * communem sentētiam.& hoc idem testatur etiam Anto.Corset. in tract.de trebellianica.§.2.vbi ait,uerba æquipollentia sufficere etiam in
7 filijs primi gradus. Nunquid † alienari prohibita dari possint in dotem? vide doct.& præcipuè Salic.& Ias.in auth. res quæ.C.commun.de lega.& fideicommis. Alexand.in consi.329.in lib.primi & secundi uolu. Roman.in consi.457. Soci. in consi.49.colu.penult. & in consi.75. col.penult.in primo uolu. Et utrum huiusmodi bona alienari possint pro dote restituenda, vel pro lucro dotis? vide doct.in d.auth.& Soci. in consi.23. in 3.uol.& Dec. in consi.519. Et

tenendo in casibus istis alienationem fieri posse, quæro si maritus fideiussorem dedisset pro dote restituenda, an eo etiam casu alienatio sit permittenda? Roma.in singul.249. incip. Ego habui, concludit quòd non. vbi uide addita per Castill. Rursus quæro an prædicta locum habeant solùm in prohibitione expressa, an etiam in tacita. vide hoc & multa alia scitu digna per Ambrosium de Oppizzo in hoc §.& omnino apud Ioan. Campeg.in tracta.de dote. quæ-
8 stio.18. quintæ part. & Ias.in l.quæ de legato, hoc eod.tit. Vtrum autem alienari † prohibita, locari posśint ad longisśimum tempus? idq; fieri posse dummodo in instrumento contineatur, propterea acquiri non debere utile dominium conductori, inquit Feli. in c.quæ in ecclesiarum, num.119.de const.de qua re agit etiam Alexand.in consilio 308. Visis duabus, in libr. primi & secundi uolu. uide quæ posui ad Bart.in l.manumisśiones.ff.de iust.& iur. Et an stante huiusmodi prohibitione concedi posśit commoditas fructuum percipiendorum? distingue
9 ut per Bald.nouell.in tracta. de dote. in quinquagesimosexto priuilegio. An prohibita † alienatione intelligatur prohibita permutatio? Paul.de Castr. in consi.16. Attende in hac materia, quia res prohibita alienari, si aliæ res non extant, ex quibus satisfieri creditoribus posśit, poterit illa res tutè alienari, si fiat trina denunciatio illi, qui in casu alienationis fuit uocatus: formam autem dictæ denunciationis uide apud Ang. in cons.243. Soci.verò in consi.66.in 4. vol.iuncta subscriptione ibi seq.ait, alienare prohibitum non contrafacere, si alienat ob causam uetustiorem ipsa prohibitione.citat.l.alienationes.ff.famil.ercíscun.idem uoluit Pau. de Castr.
10 in consi.17. Item alienari † prohibita alienari posse in piam causam docuit Soci.in consi.216. col.1.in 1.volu. Item filius alienare prohibitus, si alienat usque ad concurrentem suæ legitimæ quantitatem, valida est alienatio, & is in re alienata sibi uidetur elegisse legitimam suam, proinde si multa bona ab eo alienarentur, primi emptores usque ad legitimæ quātitatem tuti essent, cæteri uerò excluderentur. Aret.in consi.18. vbi aliam quoque memorabilem quæstionē po-
11 suit, scilicèt, si facta est alienationis † prohibitio cū hac conditione, vt bona alienata deueniant ad aliquem; & is alienando contrafaciat, sed contractus ob aliquem alium defectum irritus sit & inanis, sit ne isto casu locus pœnæ an non? vt sciatur an ille posśit bona de facto alienata uendicare? vide ibi. vtrum filius posśit eligere pro sua legitima rem illam, quæ est prohibita aliena-
12 ri? Paul.de Castr.in cons.17. Item non est silentio prætereundum, si prohibitus † alienare, passurus esset aliquod notabile damnum ob hoc, quia alienare non potest, iudicem in casu isto uoluntatem testatoris seruare non debere. immo posse permittere alienationē, secundum Areti. in consi.22. ad quod faciunt tradita per doct. maximè Ias.in l.Marcellus.§. res quæ.ff.ad Trebell.vbi habetur, res prohibitas alienari, instante necesśitate propter famem, vel redemptio-
13 nem hæredis, vel alijs de causis similibus alienari posse. Item si alienare † prohibitus monasterium ingreditur, bona ecclesiæ acquiruntur non obstante prohibitione, vt ait Feli.in cap.in præsentia, nu.65.de probat. Item alienari prohibita possunt alienari, quando illi consentiunt, ad quos bona in casu alienationis deuoluerentur. Cæpoll.in cautel. 212. Quid uerò si ille, cuius intuitu facta est prohibitio, est præsens alienationi, & non contradicat, an pro consentien-
14 te habeatur? vide Roma.in consi. 457. in fi. Et quibus uerbis † prohibitio alienationis concipi posśit, ad hoc ut res nullo pacto alienari ualeant, tradit Cæpoll.in cautel.32.ad quod facit quod ait Angel.in consi.169. Quæro si bona prohibita sunt alienata sine consensu & requisitione consanguineorum, & in casu contrauentionis, deueniant in consortes: vtrum requirendæ sint mulieres, & filij naturales? & utrum hæ personæ in casu contrauentionis tanquam
15 consortes uocentur ad rem alienatam? vide Angel. in consi.191. Scias etiam alienationis † prohibitionem factam nominatim, ut putà cum hac uoce, ipsi, hæredes non afficere. tamen hoc non procedere, quando esset adiecta ratio, vt bona remaneant in familia, ut docet Ias. in hoc.§. Adde Corne. in consilio 28. in primo uolum. & Bart. in auth.de restit.fideicommiss. Quid si prohibitus alienare, vt post mortem suam restituat alteri, alienat, & demum rem alienatam redimat, vel res aliter ad eum reuertatur, vtrum dicatur contrafecisse? Dicas quòd non, secundum Mari.Socin. iuni.in consi.20. nume.41. Attende in re proposita, alienationis

16 tionis † appellatione contineri etiam alienationem, quæ fit in ultima uoluntate. l. si quis prioris. §. certum. C. de secund. nupt. tradit Soc. in consi. 123. in 3. uol. Tamen hoc non procedere, quando dictum fuisset, illum prohibitum non posse uendere, pignorare, nec alienare: nam ex illis uerbis præcedentibus, uendere, & pignorare, declaratur etiam hoc aliud uerbum, alienare, ut eiusdem sit qualitatis, & de sola inter uiuos alienatione intelligatur, vt not. docuit Maria.
17 Soci. iuni. in consi. 112. Nunquid alienari † prohibita desinant esse in commercio, an non? ita ut de illis contrahi posit, & legari ualeant? vide Aret. in consi. 28. colu. pen. vbi ait, valere contractum & legatum, vt saltem æstimatio debeatur. Postremò scias ubi concurrit expressa prohibitio alienationis facta à testatore, cum prohibitione legis, tunc res alienari non possunt etiã in casibus alioqui à iure permissis. Soci. in consi. 75. sic etiam ubi concurrit expressa & tacita prohibitio, iste concursus operatur, ut nullo casu teneat alienatio. §. sanctissimas, in auth. de alie. & emphyt. Dec. in consi. 636.
18 Bar. in eodem §. col. 1. vers. Dic ergo quòd ista, ait, quando prohibitio † est facta in fauorem, vt putà, ne minor alienare posit, validam esse, eique renunciari non posse. vide Alexand. in consi. 57. in 5. volu. & Aret. in consi. 22. colu. penult. adde idem esse si sit facta ecclesiæ uel loco pio. Raph. Cuma. in consi. 152. incip. Ioannes. Hinc tradi solet, alienationis prohibitionem factam alicui ob eius ætatis fragilitatem, vt puta ne alienare posit usque ad ætatem 25. vel 30. annorum, vsque adeò ualidam esse, vt etiam legitimam afficiat, tanquam facta in ipsius fauorem, eique nec ipse, nec tutor eius posit renunciare, vt per Ias. hic, nisi adiectum esset iuramen-
19 tum, vt per Areti. in consi. 22. quid si statuto † cautum est, legitimam ætatem intelligi in 18. annis, vtrum prohibitione huiusmodi non obstante is in dicto tempore posit administrare? Paul. de Castr. in consi. 31. in 1. volu. & Aret. in consi. 19. tenent eum posse. contrarium uoluit Ias. hic. Attende tamen quia huiusmodi prohibitus potest testari. Bald. & Salic. in l. ea lege. C. de condit. ob caus. Quid uerò si prohibitio pertinet ad alterius cõmodum quàm ipsius prohibiti? vide Ang. in consi. 157. incip. Audiens. quid si prohibitio facta esset in fauorem aliquorum, qui tempore alienationis nondum erant in rerum natura, an si postea perducãtur, posint reuocare alienationem? Paul. de Castr. In cõsi. 17.
20 Bar. in eodem §. col. 2. vers. oppo. infrà, inquit, si testator † uetuit alienare dicens; si alienaueris, deueniat res in talem, & non impediatur alienatio: si uerò diceret, si alienabis; & tunc impeditur. Quæro hic quid dicendum sit de donatione causa mortis, an prohibitio eam impediat? vide Ana. in consi. vltimo, vbi plenè agit de hac re concludens, donationem causa mor-
21 tis quò ad hunc effectum æquiparari ultimæ uoluntati. quid si prohibitus † extra familiam alienare, denũciat illis de familia se uelle uendere, an illis nolentibus emere, posit in extraneum alienare? vide Ana. in consi. 47. An ex quo prohibitio est strictè intelligenda, si aliquis est prohibitus alienare in testamento, posit alienare in codicillis? vide Socin. in l. j. §. quanquam. ff. ad Trebell. Subiungit posteà Bar. in eadem col. vers. quod suprà dixi. in casibus, in quibus dixit alienationem non prohiberi, hoc esse intelligendum de translatione dominij: sed fideicommissario, cuius intuitu facta est prohibitio, deberi æstimationem. circa hoc quod dicitur de æ-
22 stimatione, vide in prima lucubratione huius. l. quid si testator † domum prohibuit alienari, quia uoluit eam semper debere manere ad usum uxoris, & post mortem eius successorum esse: an ista uerba de successoribus uxoris, an uerò ipsius testatoris intelligantur? Alexand. in cons. 56. Consideratis uerbis testamenti, in primo volu. ait, hæc uerba de hæredibus testatoris esse
23 intelligenda. quid si aliquis est prohibitus † alienare nisi ex aliqua causa, vtrum stetur eius assertioni dicentis, se illa de causa alienasse? Alexan. ait quòd non, nisi hoc euidentèr appareat, in consi. 55. in primo uol. pro qua opinione faciunt trad. per Bar. & alios in l. si fortè. ff. de castren. pecul. Et in hac re scias eum, qui prohibitus est alienare in potentiorem, posse alienare filio quamuis potentior sit. Feli. in c. 2. nu. 4. de præsumpt. Et dum Bar. hic in col. pen. uers. quæro vtrum, tradit an prohibita alienari, dari posint in dotem? vide omnino Alex. in consi. 56. Consideratis. in 1. uol. & Soc. in consi. 75. in 1. uol. & quæ posui suprà in prima lucubrat. huius. l.

24 Bar. in vers. quæro an per statutum, agit de prohibitione † alienationis facta à statuto, vt res in forensem alienari non posit. Quæro an huiusmodi alienatione prohibita, intelligatur prohibita hæredis institutio? Fulg. in consi. 215. ait quòd non, per gl. sing. in l. vnic. C. non lic. me. hab. lib. 11. Tamen uide quæ ponam in l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij.

25 Bar. in eod. §. col. pen. vers. secundum dubium, agit, an prohibitio † ualeat respectu ecclesiarum, & monasteriorum. vide Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. col. 8. de constitu. Et dum Bar. in col. fin. tradit remedium, vt alienatio fieri non posit. vide Cæpol. in cantel. 32. Quærit postea Bar. an per sententiam arbitri prohibentis alienationem dominij translatio impediatur? vide Raph. Cuma. in consi. vltimo.

26 Bar. in eadem col. fin. quærit, nunquid prohibitio † facta filijs, ad nepotes porrigatur? & remittit ad tex. in §. nos ergo, &c. & quòd non extendatur ad eos, docuit idem Bar. in l. Lucius. §.
* Sempronius. ff. de leg. 3. Ang. in d. §. nos ergo, & ferè * omnes hic. & Alber. Bald. & Salice. in l. uoluntas, C. de fideicommiss. & Alber. in l. pater filium. §. Iulius Agrippa. ff. de leg. 3. & in l. fi. C. de rebus alie. non alien. & uideas in hac re distinctionem Rom. in cons. 457.

27 Bar. in eodem loco, quærit, an prohibitio † facta hæredi, videatur facta etiam hæredi hæredis? vide Alexand. in consi. 56. Consideratis uerbis testamenti, in primo uolu. quod repetitum est in consi. 165. in lib. primi & secundi uolu. & quæ ponam iu lucubrat. in l. Lucius. §. Sempronius. ff. de leg. 3. & uide Barb. in l. cùm acutisimi. C. de fideicommiss. vbi quando facta est prohibitio, vt bona remaneant in descendentibus, durat perpetuò. de qua tamen re agendum erit in l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. vbi uideas. Item quomodo hæres censeatur prohibitus, vide Ias. in l. fi. col. 3. de hæred. insti.

28 Denique Bar. in hoc eodem loco, ait, rem prohibitam † alienari, posse usucapi. sed contrarium uoluit idem Bar. in l. vbi. ff. de usucap. quem sequitur Ias. quãuis nullam istius oppos. Bar. hic faciat mentionem in auth. res quæ, col. 1. C. commun. de leg. Tamen Alex. hic ad Bartolum accesit, ex cuius dictis possent hæ disidentes sententiæ ad concordiam redigi. & dici, documentum Bar. in d. l. vbi, procedere in fideicommisso conditionali, ideo enim non currit præscriptio: quia fideicommissarius agere non potest. hic uerò loquitur Bar. in fideicommisso puro. Ad rem hanc uide Soc. in consi. 86. col. fi. & in consi. 251. col. pen. in primo uol. & omnino Alex. in consi. 59. col. 4. in 3. vol. & in consi. 101. col. 6. & pen. in 7. volu. vbi ait, in bonis prohibitis alienari præscriptionem locum habere non posse. Et triginta casus, in quibus non currit præscriptio, memorat Io. Monac. in tract. nuncupato, Defensoriũ iuris, in §. contra pscriptionẽ.

Summarium in d. l. filiusfam. §. cum pater. ff. de leg. j.

1 *Alienatum extra familiam esse non uidetur, quod relinquitur omnibus inæqualiter, uel uni tantum.*

Bar. in d. l. filiusfa. §. cùm pater. ff. de leg. j.

1 BART. in ead. l. §. cùm pater, ait, non uideri esse † alienatum extra familiam, quod relinquitur omnibus inæqualiter, vel uni tantum. vide Dec. in consi. 23. & quæ ponam in l. vnum ex familia. & fortasse in l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2.

Summarium in l. legatum est. §. fundus. ff. de leg. j.

1 *Seruitutes prædij legati, quæ aditione sunt confusæ restaurandæ sunt.*

Bar. in l. legatum est. §. fundus. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. legatum. §. fundus, inquit, seruitutes † prædij legati, quæ aditione sunt confusæ, esse restaurandas. vide Raph. Cuma. in consi. 1. in primo dubio. & Fulgo. in consi. 100. in primo dubio. vbi habetur, legatum factum hæredi quamuis nullum, operari, vt in fideicommisso uniuersali uel alio legato generaliter facto non contineatur, quod in specie legatum est hæredi, quamuis nullius esset roboris & momenti. Ad quæ uide quæ habes ad Bar. in l. maritus. §. quidam, in fi. ff. ad Trebell.

Summarium in l. si quid. ff. de leg. j.

1 *Legatum factum pro pauperum alimentis dicitur factum in honorem ciuitatis.*

2 *Pauper potest episcopi officium implorare, vt diuitem ad erogandam illi eleemosynam cogat.*

Bar.

Bar. in l. si quid. ff. de leg. j.

1 BART. in d. l. si quid, ait, legatum factum † pro pauperum alimentis, dici factum in honorem ciuitatis. Adde tu hoc non modò ad honorem, sed etiam ad utilitatem publicam pertinere: nam multoties irascitur Deus, propterea quòd alimenta pauperibus non tribuuntur, & ideo flagellis mundum afficit, dicens, sibi subtrahi quod pauperibus non datur. Audi B. Hieronymum super Malachiam, cuius uerba transumptiuè habentur in c. reuertimini. 16. quæst. 1. Si quando fames & penuria, & rerum omnium egestas opprimit mũdum, sciamus hoc ex ira Dei descendere, qui se in pauperibus, si eleemosynã non accipiunt, fraudari loquitur. hæc ibi. ideo nunquam satis laudari posset sanctio edita in secunda synodo Turonica, cap. 5. qua cautum erat, unamquamque ciuitatem ad exhibenda suis pauperibus alimenta obstrictam esse. Ad
2 hæc facit, quia pauper † potest episcopi officium implorare, vt diuitem ad erogandam illi eleemosynam cogat, secundum glo. in c. sicut. 47. distinct. quam extollit Abb. in c. cùm causam. de elect. & Felin. in cap. si qui testium, nu. 9. de testi. & eleemosynam magis esse tribuendam pauperibus patriæ, quàm alijs, docuit tex. in cap. nullus, 61. distinct. Abb. in c. ad decorem, in fin. de instit. idque expressè ait Bar. in l. ij. C. de ann. cen. lib. 11. quem sequitur Dec. in consil. 609. in fi. & ad prædicta uide Abb. in c. 1. de empt. & uend. Feli. in cap. pastoralis, de dona. & omnino. B. Thom. in 2. secundæ quæst. 32. artic. 5. Et quæ sint priuilegia & commoda paupertatis, vide apud Feli. in c. significantibus, de offic. deleg. & Dec. in c. 1. nu. 54. de probat.

Summarium in l. hæredi. ff. de leg. j.

1 *Posthumo alieno legari potest, & hæres institui.*

Bar. in l. hæredi. ff. de leg. j.

1 BAR. in d. l. hæredi, colligit ex tex. posthumo † alieno legari posse, eumque posse hæredem institui. vide similem tex. in l. Titius. §. Lucius. ff. de liber. & posth.

Summarium in l. j. ff. de leg. ij.

1 *Legatum si in arbitrium alterius conferatur, suspenditur.*
2 *Arbitratore non arbitrante, recurrendum est ad arbitrium boni uiri.*
3 *Legatum est inualidum, si nulla fuit expressa quantitas.*
4 *Legatum si est collatum in potestatem hæredis, quid iuris.*
5 *Arbitrari, an cogatur ille in cuius arbitrium confertur.*
6 *Differentia est inter contractus, & ultimas uoluntates.*
7 *Promittens in instrumento interesse, uel aliquid incertum, potest petere executionem instrumenti uigore statuti.*
8 *Appellari an liceat à sententia in casu in quo recurritur ad iudicem, si arbitretur.*

Bart. in l. j. ff. de lega. secundo.

1 BART. in d. l. j. sic ait in summa. si legatum † in arbitrium alterius conferatur, suspenditur, sicut per quamlibet aliam conditionem, sed si non conditionaliter, non suspenditur. Attende quoniam Bar. hic & ubique concludit, legatum factum arbitrio Titij, non dici conditionale, sed purum; ideo transmitti. idem ait Bar. in l. si quis arbitratu, col. 1. ff. de uerb. oblig. Limita hoc & declara secundum tex. in l. cùm quidam, in fi. cum glo. fi. infrà eodem titu. scilicèt hoc non procedere quando circa electionem personarum facta esset commissio alicuius arbitrio; nam tunc antequam arbitrator sit in mora arbitrandi, legatum huiusmodi dicitur esse conditionale, ideoque transmitti non potest. Item hic in fin. præsuppo-
2 nitur, arbitratore † non arbitrante recurrendum esse ad arbitrium alterius boni uiri, vt infrà declarat Bartol. sed contra, quia immo recurrendum est ad legatarium, non ad alium. l. fin. §. primo. C. commun. de leg. vbi Barto. opponit, & soluendo restringit istam l. procedere quando arbitrium erat circa quantitatem, secus si circa speciem aliquam. quæ quidem est magna

restrictio & limitatio. quid si legatum factum esset alicui de re distribuẽda inter personas, quas ei testator dixerat in arcano, & legatarius moriatur, utrum hoc legatum pertineat ad hæredes ipsius legatarij uel testatoris? vide Raph. Cuma. in consi. 107. Et aduerte, quia quamuis legatum ualeat factum arbitrio hæredis, tamen non ualet stipulatio promissoris arbitrio. l. stipulatio non ualet. ff. de uerb. oblig.

3 Bar. in ead. l. propè princip. vers. quæro ante omnia, ait, si nulla † fuit expressa quantitas, legatum esse inualidum. l. cùm post. §. gener. ff. de iur. dot. Hinc infertur, cùm in cõtractibus illa uerba, ad arbitrium, vel arbitrio alicuius, faciant conditionem, vt per Bar. in l. siquis arbitratu. ff. de uerb. oblig. col. 1. contractum in illis casibus inualidum esse, nisi certa quantitas sit expressa. casus est, in d. §. gener. ibi uel stipulatione. & aduerte quoniam in d. §. gener, non erat conditio, sed solus arbitratus simpliciter, & ita contra Bar. & tamen uult, ibi legatum non ualere. contra quod urget glo. in l. quidam testamento, infrà eod. tit. Hoc tamen uidetur contra tex. in d. §. gener. nam ibi habetur in tex. stipulationem dotis arbitrio uel arbitratu soceri ualere, secus in legato; nam debent esse eiusdem qualitatis, hoc est arbitrio Titij. quæ uerba, vt hic dicit Bar. nõ inducunt conditionem, & ibi non ualet; quia ibi præsupponitur, si dico lego. N. arbitrio Titij non expressa quantitate, non ualere, hic uerò dicitur contrarium. & ideo quia ille tex. hoc modo contra Bar. videtur urgere, & contra hunc tex. dici posset, si lego arbitrio Titij re uel fundo non demonstrato, legatum ualere: & ita procedat hic tex. in fi. idem si diceretur, lego fundum si Titius arbitratus fuerit, ualebit legatum ulla re non demonstrata. & ita procedat hæc. l. in princip. intelligendo simpliciter absque ulla uiolatione & diuinatione glo. Et ratio est, quia arbitrator debebit declarare substantiam legati & quãtitatem, nec aliquid uidetur reluctari, quin commissa sit substantia legati, & quantitatis: & quia utrunque ab arbitratore declarari posit. Aut uerò lego Titio simpliciter, aut stipulor à Titio simpliciter, non adijciendo hoc fieri ad arbitrium Titij, vel si Titius arbitrabitur, & isto casu non ualere. & ita procedat tex. in d. §. gener. quia primo casu uitiatur propter incertitudinem, neque sit qui declarare posit. id quod fallit in dote: quia si stipulor dotem simpliciter à Titio, valet. atque ita concludendum esse uideretur, per illa uerba, arbitrio Titij, vel si Titius fuerit arbitratus, legatum sustineri uel contractum quantumcunque incertum, Et quòd in d. §. gener, legatum uel stipulatio collata non fuisset in arbitrium alicuius, sed facta simpliciter, probo: dicitur in d. §. gener, stipulationem dotis arbitratu soceri licèt incertam ualere, detracto etiam arbitrio, alioqui uerò esse in legatis: quia legata & alij contractus non ualent detracto arbitrio; igitur ualent arbitrio posito. & si non uis ibi sumere argumentum à contrario sensu, dicas non rectè ita colligi argumentum; non ualet detracto arbitrio, ideo non ualent eo etiam posito; cum sit argumentum à remotis, & subsit diuersa ratio; nam posito arbitrio, cessat incertitudo. & ita hoc intellectu ista duo iura ad concordiam adducuntur. Tamen cogita. Et ad istum tex. vide Ias. in d. l. si quis arbitratu, & Soci. qui aliud agens citat hunc tex. in l. j. colu. 8. ff. solu. matrimo. & uide quæ ego posui in lucubrat. in d. §. gener.

4 Bar. in ead. l. col. 1. vers. secundò quæro, agit de legato† collato in potestatem hæredis. Tu de hac re quando scilicèt hæres debeat arbitrari, quando dicatur in mora, & eo mortuo an conditio dicatur impleta uel defecta? vide apud Aret. in consi. 93.

5 Bar. in ead. l. col. 2. vers. quærit glo. tradit, an ille, † in cuius arbitrium confertur, cogatur arbitrari? & decidit eum cogi posse. Tu dicas hoc procedere in ultimis uoluntatibus, alioqui uerò in contractibus, in quibus necesse est, vt partes agant secundum Alexan. in l. cùm quid, in fi. ff. si cert. pet. & ibi Ias. Et dum subiungit Bar. vbicunque dixit, aliquem cogi posse arbitrari, subintelligendum esse, si arbitrium conditionaliter sit incertum. vide Alex. hic in 3. col. Pergit posteà Bar. in seq. col. quærendo si is non arbitratur, an legatum ualeat? & dicit si conditionaliter collatum est in arbitrium alterius, legatum non ualere. Limita hoc nisi collatum esset in arbitriũ ipsius hæredis, Bar. in l. si quis arbitratu. ff. de uerb. obliga. in 1. col. vers. sed oppo. & ibi sublimitat non procedere quò ad legatum, sed quò ad pœnam. Deinde Bar. in uers. aut arbitrium consistit

sistit circa res, ait, in casu isto eum debere infra annum arbitrari. Tu dic hoc non procedere, qñ limitatum esset tempus eligendi: quoniam eo elapso transit electio in legatarium.l. statuli-
6 berum.§.Stichum, infra eod.tit.& quia Bar. subijcit differentiam † esse inter contractus,& ultimas uoluntates, sed non ponit rationem, dic eum reprobari quò ad contractus in d.l.si quis arbitratu. & eadē ratione fortasse posset etiam hic reprobari quò ad ultimas uoluntates. Quid autem sit de ipsomet, qui debeat arbitrati ad propriam utilitatem,& non est arbitratus, habebitur in l.mancipiorum.ff.de opt.leg.

7 Bar.in ead.l.propè fi.uers.& per hoc, ait, si aliquis promittit in instrumento † interesse uel aliquid incertum, huius instrumenti executionem peti posse uigore statuti. & reliqua. vide om-
* nino Rom.in consi.211.in fi.& Ias. qui contrarium sensit, quamuis * communem opinionem esse cum Bar. fateatur in l.j.ff.de eden.ubi Bar. hoc idem quoque tradidit, quod hic.

8 Bar.in ead.l.in fi.quærit, in casu in quo recurritur † ad iudicem, si arbitratur, nunquid ab eius sententia liceat appellari? deciditque nunquam licitam esse appellationem quando iudex ut bonus uir arbitratur. vide hic plenè Alex.& Paul.de Cast.in consi.341.incip.Proponitur in facto. & Rom.in consi.161. Super eo, quod quæritur.& vide Practicam Papiens.in forma appellat.à sententia diffinitiua, in gl.2.Abb.in consi.38.sed an in casu isto si non admittitur appellatio peti posit restitutio in integrum? vide Cæpol.in cautel.180.

Summarium in l.neminem.ff.de leg.ij.

1 *Si una res legatur sub nomine collectiuo, non potest una acceptari, & alia non.*

Bar.in l.neminem.ff.de leg.ij.

1 BART. in d.l.neminem, sic ait in summa. Si una res † legatur sub nomine collectiuo, non potest una acceptari,& alia non. Circa materiam huius.l.vide quæstionem quam ponit Alex. in l.j.ff. de acq.hære. Item quid si sunt plures hæredes, utrum legatarius ab uno acceptare possit, ab alio non, ita ut posit diuidi? vide Soci.in l.si duobus, in princ.ff.de cond.& demonstr.

Summarium in l.si quis seruum. § si inter duos.ff.de leg.ij.

1 *Legatum factum per testatorem Clarutiæ in parochia sanctæ Mariæ, si una reperitur in dicta parochia illa habebit legatum, nec hæres potest dicere quod poterat esse alia Clarutia.*

Bar.in l.si quis seruum.§.si inter duos, ff.de leg.ij.

1 BART. in d.l.si quis seruum.§.si inter duos, in fi.ait, si legatum † est factum Clarutiæ in parochia sanctæ Mariæ,& quædam nomine Clarutia petat legatum, eique obijciat hæres se nolle soluere, quia posset esse alia Clarutia, hoc non sufficere, ad hoc ut illa à petitione legati reijciatur. contra hoc uidetur facere quod trad.Card.& Abb.in c.cùm Ioannes, de fid.instru. ubi aiunt, præsumi duos esse eiusdem nominis & cognationis. & de hac re uide latius Dec.in c.in præsentia, col.6.de probat.& omnino Aret.not.in consi.102.ubi eruditè loquitur. & pluralitatem nominum non præsumi docuit Alex.in consi.172.in 6.volu.& amplissimè de hac materia vide Feli.in d.c.cùm Ioannes,& in c.auditis. num.43. cum seq.de præscrip.& Ias.in consi.34. post numerum.7.in 1.vol.

Summarium in d.l.si quis seruum.§.si cui certam.ff.de leg.ij.

1 *Si pars hæreditatis legatur, intelligitur cum honoribus, & oneribus, si uerò pars bonorum, intelligitur deductis oneribus.*

2 *Bona omnia ubi relinquuntur, perinde est ac si tota relinqueretur hæreditas, secus si pars bonorum.*

3 *De legato partis bonorum deducendum est æs alienum.*

4 *Testator si legat Titio fundum, & æstimationem usufructus omnium bonorum, utrum debeatur etiam æstimatio usufructus fundi in specie legati.*

Bar.in d.l.si quis seruum.§.si cui certam.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.si cui certam, sic dicit in summa, si legatur † pars hæreditatis, intelligitur cum honoribus & oneribus, si uerò pars bonorum, intelligitur deductis oneribus. in hac materia animaduerte, quia institutio in re certa differt ab institutione uel legato in quota bonorum, ut per Bal.in l.Gallus.§.ille casus, col.2.ff.de liber.& posth.

Bar.

2 Bar.in eod.§.uersi.ad l.cogi.tenet,ubi omnia bona † relinquuntur, perinde esse, ac si tota relinqueretur hæreditas,secus si pars bonorum; quia onera deducuntur, ut hic.vide Alex.in cōs. 45.col.3.in 1.volu. Dicas tamen relictum omnium bonorum non uideri esse quid uniuersale, ut posui ad Bar.in l.j.in fi.ff.de leg.j.Item si legatur usufructus omnium bonorum,non censetur esse q.d uniuersale, ut per Bar.in l.his uerbis.ff.de hæred.inst.pro qua opinione uide Bar.in cōs. 50.ubi ait, in legato omnium bonorum mobilium & immobilium nomina debitorum non contineri. Et an appellatione bonorum ueniant iura & actiones? vide quæ posui in l. potest. ff. de aut. tut.

3 Bar.in eod.§.uersi.quæro quando,ait,de legato † partis bonorum deducendum esse æs alienum. Adde etiam deducendam esse legitimam. Alex.in consi.45. col.pen.in 1.volu. Corn.in consi.95.in 4.vol.Paul.de Cast.in consi.275.In primo quæsito uidetur,in 1.vol. & dum Barto. agens an de huiusmodi legato sint detrahenda legata facta in testamento; dicit si uni fuit legata species aliqua hæreditatis, & alteri pars bonorum, & tunc speciem illam deduci non posse

4 per regulam,qua traditum est,generi per speciem derogari. quæro hic si testator † legat Titio fundum, item æstimationem usufructus omnium bonorum suorum, utrum debeatur etiam æstimatio ususfructus fundi eidem in specie legati? ex hac regula & ex ratione Bartoli dicendum uideretur, non deberi. item quia testator censetur minus uelle grauare hæredem, quàm posibile sit. Contrarium tamen decidit Roma.in singul.246.incip.Lego Titio fundum, & ibi vide addita per Castill.

Summarium in l. si quis Titio. ff. de leg. ij.

1 *Fideicommissum quando deficit, legatum remanet apud legatarium, nisi nudus sit minister.*
2 *Merus executor, qua actione petere possit legata, quorum executio fuit ei commissa.*
3 *Legatum alimentorum, an dicatur esse pium.*
4 *Executores dati in testamento ad distribuenda aliqua bona in pias causas, possunt illa erogare pro dotibus puellarum pauperum, vel earum etiam quæ non habent congruas dotes inspecta earum qualitate, & dignitate.*
5 *Executores testamentarij si sunt negligentes in exequendo, eorum potestas elapso anno ad episcopum loci deuoluitur.*
6 *Executor testamentarius, quando est negligens, potest cogi ad finiendam executionem.*
7 *Si mortuus est executor, qui debebat eligere pauperes, & non elegit, ad quem spectabit illa electio.*
8 *Frater minor an possit esse executor testamenti, quando fuit datus à testatore.*

Bar.in l.si quis Titio.ff.de leg.2.

1 BAR. in d.l.si quis Titio,sic ait in summa. Quando † fideicommissum deficit, legatum remanet apud legatarium,nisi sit nudus minister. Limita & declara ut per Raph. Cuma.in consi. 107.incip. Testator legauit. & dum Barto.subiungit,quis dicatur esse nudus minister? vide ad rem hanc Abb.in consi.11.in 2.vol.ubi ait executorem ultimæ uoluntatis eum esse, ad quem spectat nudum ministerium exequendi.sed si haberet ius eligendi,non diceretur merus executor,neque in constitutione disponente de executore contineretur.ex quibus colligitur ita etiā nudum ministrum non esse illum,qui habet ius eligendi.

2 Bar.in ead.l.versi.quæro an executor merus, tradit, qua actione † petere posit legata, quorum executio fuit ei commissa? Quæro hic quid si huic executori factum esset legatum, & alij etiam executores dati essent in testamento? Dec.in consi.415.siue 418.ait,eum posse propria authoritate legatum accipere. item potest etiam in alijs casibus accipere uel retinere, ut per Dec.in consi.424.& in consi.476.in fin. Posteà Barto.in sua fallentia,ibi,fallit si relinquitur ad pias causas,uel alimenta,uidetur sentire legatum alimentorum non esse ad piam causam, sed ei tanrùm æquiparari. Contrarium scilicèt, quòd immo dicatur pia causa,tradunt gl.& Bart.in 3
l.alio.ff.de ali.leg.& Aret.in consi.96.ubi refert Bartolum singul.dixisse in l.diuus.ff.ad leg.Falcid. Aut alimenta incertæ personæ relinquūtur,ut puta pauperibus,& eo casu,dici esse causam piam: alioqui uerò si certæ personæ, sed Aret.probare non audet hoc Bartoli documentum,

quamuis

quamuis illud singulare esse fateatur. Et de hac re uide in specie Paul.de Monte pico in repet. l.Titia cum testamento.§.Titia cum nuberet.nu.139.infrà eod.titu.ubi examinat, an legatum
3 alimentorum † dicatur esse pium? & huius inuestigationis utilitatem dicit esse; quia hodie de legatis ad pias causas falcidia detrahi non potest. vide ibi. & attende in hac materia,quòd spa cio xxx.annorum præscribuntur legata facta pauperibus etiam incertis, & quæcunque alia legata pia,secundum Abb.in consi.54.in 2.volu.& quoniam hoc in loco multa subiungit Bar. ad executores testamenti pertinentia,& maximè quando sunt iussi bona pauperibus distribue-
4 re, ideo aliqua utilia in hac re tradenda esse constitui. Dico igitur in primis, executores † datos in testamento ad distribuenda aliqua bona in pias causas, posse illa erogare pro dotibus puellarum pauperum,uel earum etiam,quæ non habent congruas dotes inspecta earum qualitate,& dignitate. ita Bal.nouell.in tract.de Dote,in 5.par.nu.7.An autem huiusmodi executores possint ea dare suis filijs,& nepotibus,quando sunt pauperes? Anch.id fieri posse ait in cõs. 436.sed se ipsum ut pauperem eligere non posse docuit Soci. in consi.11.in 1.volu. ubi etiam tradit,si plures sunt executores,utrum unus solus possit administrare? Quid si sunt plures executores,utrum possint dicta bona in aliquem ex se ipsis,qui egeat, distribuere? Abb. tenet id fieri posse in c.cùm in iure,de elect.& in c.1.de cohab.cler.& mul. Quid si executor,qui debet eligere pauperes,quibus distribuat pecuniam pro anima defuncti,semel extra iudicium declarauit,utrum ei liceat aliud eligere suscepto iuramento coram uicario? vide Abb.in conf.52.in
5 2.vol. Executores † autem prædicti si sunt negligentes in exequendo, eorum potestas elapso anno ad Episcopum loci deuoluitur. sed annus non incipit nisi à die monitionis, uel negligentiæ,alioqui uerò si essent impediti,quia non possent,vel commodè non possent secũdum Abb. in consi.60.in 1.vol.sed in consi.40. in fi.eod.vol. sentit hoc tempus currere etiam impedito. ad faciendum uerò ut ista potestas ad Episcopum lapso anno non deuoluatur,traditur cautela, ut executor alteri executionem hanc committat,& ita faciat singulis annis.hæc Cæpoll.in cau. 209. Tamen ego nescio quomodo ista executio,in qua fuit à testatore electa non solùm industria,sed etiam fides electi,possit alteri delegari & committi. ita Bal. in l.nulli.C.de episcop. & cler.Ang.in l.cùm debitorem.ff.rem rat.hab.& Fel.in c.fi.§.is autem,de offi.deleg.Attende autem circa prædicta quoniam Bar.in l.cùm quidam.2.infrà eod.tit. & Firma.in tract. de episco. in 3.par.primi libri col.7.versi.circa prædicta,docuerunt etiam elapso anno ius eligendi ad episcopum non recidere. & multa alia memoratu digna,quæ ibi uideantur omnino,& quæ ponit Feli.in c.si quis contra.de for.comp.Bar.in l.ab executore.C.de excep.rei iud.Bal.in l. captato-
6 rias,col.fi.C.de testa.milit.Item quãdo executor † est negligens potest cogi ad finiendam executionem. Feli.in c.intelleximus,de iud.ubi citat Bal. nunquid isti executores dici possent esse tutores? ita ut dispositia in uno locum habeant etiam in alio? vide Fulg.in consi.51. Et circa id,quod agit Bar.hic in fi.quomodo ij uendere possent bona hæreditatis,quæro an possint res uendere habita fide de pretio? & pecunia non interueniente? vide Bar.in l.à diuo.§.sed si emptor.ff.de re iud.in 2.col.vers.quæro quid de executoribus. ubi distinguit.vide Feli.in c.cùm olim,de offic.deleg.Limitatur tamen,ut indistinctè uendere possit pecunia non interueniente, quando executor liberum haberet arbitrium. Bar.in l.alio,col.fi.ff.de alim.leg. & Felin.in d.c.
7 cùm olim.quid si mortuus † est executor,qui debebat eligere pauperes,& non elegit, ad quem spectabit illa electio: vide Alex.in consi.206. in 6.vol. Item in hac re scias illud memorabile, quòd quicquid fecit executor, ab ipso testatore factum esse censetur. & ideo si iusit mille ad pias causas esse distribuenda,& executor eligat fabricam ecclesiæ, ista fabrica uidetur electa à testatore,ita ut Episcopus habere non possit quartam secundum dispositionem.c.fin. de testa. ita Abb.in c. in causis,de elect.Bar.in l.unum ex familia.§.1.infrà eod.tit.& Felin. in c. cùm.R. de offic.deleg.Ad rem optimè faciunt trad.per Abb.in c.cùm R.canonicus,de offic.deleg.ubi ait,si fuit electus unus de pluribus & incertis de meo mandato, dicitur à me electus. Vtrum
8 frater † minor possit esse executor testamenti quando fuit datus à testatore? Alex. dicit quòd non in consi.199.in libro primi & secundi vol.& Feli.in c.fi.versic.est uerum, de const.subijcit tamen

tamen si nemine opponente exequatur, ualere executionem. ad quod uide eundem Felin.in c.2.uersi.& dic quòd Innoc.de iudic.quando autem iste talis reiectus fuit ab executione, utrū eo casu sit nihilominus sequendum eius consilium? Bal.in rubrica.C.de inst.tenuit quòd non, nisi testatur procederet declarando irritum esse quicquid sine ipsius consilio fieret. Tamen Bar.contrarium uoluit indistinctè, scilicèt consilium eius non esse sequendum, nec requirendum. ita Bar.in l.j.§.si plures,uersi.& per hoc dico.ff.de exercit.Illud etiam non est prætereundum, si sunt duo uel plures executores, unum posse exigere ab alio, quod debet, ex quo non soluit, nec adest dominus, qui sibi ualeat prouidere. idque argumento l.si plures.ff.de admin. tut.& sic intelligitur.c.fi.§. t.de testa.in 6.vide Abb.in c.non iniustè. de procura.

Summarium in l.si is cui.ff.de leg.ij.

1 *In legato alternatiuo dominium transfertur, non ex voluntate tradentis, sed ex dispositione legis.*

Bar.in l.si.is cui.ff.de leg.ij.

1 BART. in d.l.si is cui,uersi.oppo.si cert.pet.l.si ego. soluendo dicit, in legato † alternatiuo dominium transferri,non ex uoluntate tradentis,sed ex dispositione legis. postea agit an à tempore electionis duntaxat dominium transferatur? Attende quoniam iste tex.declaratur ab hac solutione Bartoli & putatur singularis,sed similem habes in l.iiij.ff.de adopt.leg.quæ uult; ad hoc,ut electio teneat,omnes seruos esse exhibendos. quod tamen limita non procedere in legato alternatiuo; quia tunc electio etiam non exhibitis omnibus seruis ualida est,quia ab initio unusquisque est in obligatione, ut per Ias.in l.serui electione,in princ.in 2. colu.uersi. circa secundum requisitum. ff.de leg.1.ubi ponit uarios intellectus ad istum tex.ut ibi. tradit etiam quomodo intelligat Bartolus istum tex.vide Bar.in l.si quis stipulatus sit Stichum aut Pamphilum,col.1.ff.de verb.oblig.Et ad materiam huius.l.an & quando alternatiuè obligatus liberetur alterum præstando,uide Damasum in tract.de brocardis,in 1.membro,nu.7. Et an & quando legatum incertum ualeat.vide Alex.in cons.158.in 7.vol.

Summarium in l.Lucius.ff.de leg.ij.

1 *Legato facto à testatore si posteà ei soluatur, actionē ipsi legatario esse negandam, nisi de contraria mente testatoris doceatur.*

2 *Pater si legauit ducenta pro nubenda filia, & postea eam nupsit cum centum nomine dotis utrum filia residuum legatæ dotis petere possit.*

Bar.in l.Lucius.ff.de leg.ij.

1 BART. in d.l.Lucius,hoc ait in summa. legato † facto à testatore,si postea ei soluatur,actionem ipsi legatario esse negandam,nisi de contraria mente testatoris doceatur. sed quæro hic nunquid solutio pro implemento legati sapiat naturam legati,an verò donationis inter uiuos, an causa mortis? vide apud Ias.in l.filiæ dotem,versi.10.limita.C.de coll.

2 Bar.in ead.l.versi.Dyn.quærit. proponit quæstionem,si pater † legauit.200.pro nubenda filia,& postea eam nupsit cum.100.nomine dotis,utrū filia residuum legatæ dotis petere posit? vide Alex.in consi.149.Visis & diligenter animaduersis,col.pen.in libro primi & secundi vol. & in l.huiusmodi.§.cùm pater.ff.de leg.iij.Quid si pater legat filiæ mille sub aliqua conditione, ei dari debeant tempore nuptus,& eueniente conditione nupta reperiatur? Fulg.in consi.19. inquit legatum nō deberi,tamen si conditio apposita non fuisset, sed simpliciter legatum esset factum pro ea nubenda,deberetur etiam si tempore testamenti nupta esset. Ias.in l.quominus, nu.13.ff.de flumin.item in hac materia legati facti filiæ pro dote,scias huiusmodi legata quandoque strictius esse intelligenda habita ratione multarum filiarum,& paucitate patrimonij, & contra etiam habito respectu ad paucitatem filiarum,& amplitudinem patrimonij,latius interpretantur.Fulg.in cons.40.col.pen.

Summarium in l.Lucius.ff.de leg.ij.

1 *In alternatiuis electio est legatarij.*

Bar.in l.Lucio.ff.de leg.ij.

1 BART. in d.l.Lucio,ait,in alternatiuis † electionem esse legatarij. De hac re uide Ias.in §. si

quis

quis agens. inst. de actio. & de differentia, quae est an uerba dirigantur in grauatum, an in honoratum, vide Ana. in cons. 3. incip. testator.

Summarium in l. cum quidam. ff. de leg. ij.

1 *Ille, in cuius liberam uoluntatem fuit commissa electio, potest indignum eligere.*
2 *Ille, qui simpliciter habet electionem, priuatur iure eligendi, si elegit indignum.*
3 *Si electio alicui tanquam bono uiro committitur, sufficit, si non indignum eligat, quamuis digniorem eligere potuisset.*
4 *Eo negligente, qui debebat eligere, statim ius petendi transferri in omnes.*
5 *Si haeres est in mora, lex facit executionem, ut dominium transeat in libertos.*
6 *Electio pauperum facta ab executore testamenti, post tempus executionis praefixum ualet.*

Bar. in l. cum quidam, ff. de leg. ij.

1 BART. in d. l. cum quidam, uersi. ex secundo dicto, inquit, eum, † in cuius liberam uoluntatem fuit commissa electio, posse indignum eligere. sed contra, nam haec uox, uoluntatem, exponitur, ut arbitrium importet, secundum gl. in l. pe. ff. de arbitr. solue ut per Alex. in l. j. colu. 7. ff. sol. matr. ubi Soc. reprobat. quando autem debet eligere ad arbitrium boni uiri, dicit Barto. sufficere, si non eligit indignum, quamuis digniorem eligere potuisset. contra, nam immo uidetur faciendam esse reductionem ad arbitrium boni uiri. l. societatem. §. arbitrorum, cum legib. seq. iunct. glo. ff. pro soc. Bart. in l. si quis arbitratu, in prima opp. ff. de uerbo. obligat. Postea
2 subiungit Bar. eum, qui simpliciter habet electionem, † priuari iure eligendi, si elegit indignum. De hac re uide Bar. & quae ibi posui in l. si patronus. ff. de confirm. tutor. & Abb. in c. gratum, de post. praelat. posset hoc Bar. documentum limitari, ut locum non habeat, quando electus ille pro digno & idoneo communiter habebatur, ut tunc priuari non debeat. ita in simili casu decidit Dec. in l. si quis in conscribendo. nu. 17. C. de pact. quid si is, qui habet eligendi facultatē eligat, sed electus nolet, utrum possit iterum eligere? uide in simili casu Barthol. Brix. in tract. quaestionum dominicalium, ubi ait ex illo actu quamuis inutili facultatem eligendi expirasse. & de hac re uide Ias. in l. qui per salutē, in 2. not. ff. de iureiur. & Mar. Soc. iuni. in cōs. 89. nu. 26.
3 Bar. in ead. l. uersi. ex hoc nota diligenter, iterum ait, si electio † alicui tanquam bono uiro cōmittitur, sufficere, si non indignum eligat, quamuis digniorem eligere potuisset. pro cuius opinione facit, quia dignus dicitur esse is, qui non est indignus. c. si. de praesumpt. gl. est nor. in c. si quis. 1 2. quaest. 2. ita quoque benemeritus dicitur ille, qui non demeruit. l. seruos. ff. de manumiss. testa. tamen dicas tu hoc tutum non esse, nam si alicuius conscientiae committeretur, esset in culpa nisi dignior eligatur. Dec. in consi. 72. uide eundem in c. in praesentia, colu. 24. uersi. secundo, de probat. & Caepoll. in tract. de imperatore militum deligendo, chart. 73. in primo libro in duobus locis.
4 Bar. in ead. l. uersi. venio ad uersiculum, dicit, eo negligente, † qui debebat eligere, statim ius petendi transferri in omnes. sed huic sententiae reluctatur, nam isto negligente alius deberet loco eius constitui, qui eligere debeat, aut in casu huius l. ipsimet liberti deberent eligere. l. j. cum ibi trad. suprà eod. tit. l. si. §. 1. C. commun. de leg. vel si electio sub conditione si, fuisset in eum collata, ipso non eligente legatum deberet esse irritum & inane, cum eo casu à persona nō recedatur. d. l. j. eod. tit. ubi Bar. & idem Bar. in l. si quis arbitratu, col. 1. ff. de uerb. obligat. uide Bar. in d. l. j. col. 4. versi. quaero illo.
5 Bar. in ead. l. uersi. item opp. ad idem, si haeres est in mora, † lex facit executionem, inquit respondendo, legem non facere executionem ut dominium transeat in illos libertos, sed tantum eis dare actionem personalem ad petendum. hanc solutionem sequitur Ias. in l. si insula, col. 18. quaest. 4. ff. de uerb. oblig. & in l. executorem. ff. de execut. rei iudic. & Abb. in c. si quis contra clericum. col. 2. in 3. notab. de for. comp.
6 Bar. in eod. loco, versi. & praedicta, inquit, electionem † pauperum factam ab executore testamenti post tempus executioni praefixum ualere. sed istud Bartoli documentum hic à Bald. reprobatur, ad quem accedit Petrus de Anchar. in consi. 386. ubi ait, Bartolum malè sensisse. Et dum

dum Bar.ibi paulò post subijcit, inter eum, qui declarat, & inter executorem longam esse differentiam. adde hoc idem tenuisse Panor.in c.si quis contra clericum, in 9.col.de for.comp.

Summarium in l.Celsus.§.qui alicuius.ff.de leg.ij.

1 *Portio hæredum deficiens accrescit sine onere illi nominatim adiecto.*

Bar.in l.Celsus.§.qui alicuius.ff.de leg.ij.

1 BART, in d.l.Celsus.§. qui alicuius, ait, portionem cohæredum † deficientem accrescere sine onere illi nominatim adiecto. vide Soc.in l.quæ conditio.ff.de cond.& demonstr.

Summarium in l.omnia nomina.§.cum ita.ff.de leg.ij.

1 *Rerum appellatione quæ sunt in loco, seruos contineri.*

Bar.in l.omnia nomina.§.cum ita.ff.de leg.ij.

1 BART, in d.l.omnia.§.cùm ita, inquit, appellatione rerum, quæ sunt in loco seruos contineri. Hinc dixit Bal.in l.j.ff.de stat.hom.publicatis bonis alicuius etiam uasallos comprehendi. id quod uult et Paul.de Cast.hic. & de hac regula uide Iason l.serui electione.§.1.colu.2.in 2.notab.ff.de leg.1.vide tex.in c.2.de const.in 6.l.Paulus.§.fin.ff.de pignor.l.alumnos.C.quæ res pign.oblig.poss.per quæ iura Rom.in consi.355.incip.In præsenti consultatione, aperuit, appellatione bonorum suorum, etiam personas contineri. sed huic conclusioni uidetur refragari.l.in pecudum.ff.de usur.

Summarium in l.cum ita.§.in fideicom.ff.de leg.ij.

1 *In relicto familiæ primò uocantur nominati, postea illi, qui sunt proximiores in gradu.*
2 *Filius an & quando succedat in locum patris.*
3 *Quando filij fratris succedunt in locum patris, illi debent succedere per stirpes, & non per capita.*
4 *In feudo an filij succedant in locum patris.*

Bar.in l.cum ita.§.in fideicommisso.ff.de leg.ij.

1 BART. in d.l.cùm ita.§.in fideicommisso, inquit in relicto † familiæ primò uocari nomina
tos, & post eos, qui proximiores sunt in gradu. Quæro hic utrum iste tex.intelligatur de proxi-
mioribus ipsius grauantis, an grauati? Soc.in consi.249.colu.12.versic.in contrarium, dicit de
proximioribus grauati esse intelligendum, aitque hoc probari in tex.ibi, & qui ex his: & hanc
esse nouam inductionem. vide eundem Soc.in consi.86.versi.4.in 3.vol. Item quæro, dicitur
hic in tex.proximiores esse cæteris præferendos. an filij fratrum admittantur cum fratribus?
gl.hic ait, eos admitti. idem uoluit Alex.in consi.88.& in consi.137.in 1.vol.& in consi.27.in
3.vol.Dec.in consi.1.in consi.79.in consi.217.in consi.299.& omninò in consi.408.& in consi.
412.ubi eruditè admodum declarat istam difficultatem. & Raph.Cuma.in consi.106.& Soc.
2 in consi.51.in 4.vol.Et an & quando † filius succedat in locum patris? vide Alexan.in consi.4.
col.pen.in 4.vol.& in consi.44.col.fi.in 5.vol.& in consi.227.in 6.vol.Et an statutum loquens
in frarre locum habeat in filio fratris? vide omnino Alex.in consi.203.in 7.vol.& dicas in sum
ma filium fratris non repræsentare personam patris, nisi in successione aui & patrui.Alexand.in
consi.5.in fi.in 3.vol.Dec.in d.consi.1.& in consi.527.& omnino uide eundem Dec.in l.si auiæ.
C.de success.edict.in l.ex testamenro.C.und.liber.& in l.j.num.19.C.de secund.nupt.ubi ait, fi-
lios fratris non uocari in locum patris in dispositione hominis, in qua uocantur proximiores.
id quod diligenter attende in proposita quæstione.& omnino uide Maria.Socin.iuni.in consi.
3 116.& in consi.133.nu.29. quando autem filij † frarris succedunt in locum patris, eos debe-
* re succedere per stirpes, & non per capita uidetur esse * communiter traditum, ut testatur idē
Mari.Soc.iuni.in consi.74.nu.7.Matthæsil.in tract.de successionibus ab intestato, in 3.articulo
princ.nu.12.& ibi Ludouic.Bolognin.in additionibus. idem ait Nicolaus de Vbaldis in tract.
de successionibus ab intestato, in 3.par.nu.2. Redeundo autem ad istum tex. limita regulam,
quæ ex eo colligirur, non procedere quando ex coniecturis creditur testatorem aliter uoluisse:
nam eo casu proximiores ordine successiuo non præferuntur.& quæ sint huiusmodi coniectu-
4 ræ, docuir Mari.Soc.iuni.in d.consi.116.Quid dicemus in feudis in quibus † succedunt proxi-
miores, utrum filij succedant in locum patris & pariter cum patruis? Albert.Brun.in consi.70.

& in

& in consi.seq. eos, inquit, æqualiter succedere cum patruis, quamuis in consi.72. contrarium uideatur fuisse consultum, & in cõs.73. tamen ea omnia confutantur in consi.74.75. & in consi. 76. ubi uide omnino.

Summarium in l.legatorum.ff.de leg.ij.

1 *Si unus rusticus non est soluendo, exigitur ab alio.*

Bar.in l.legatorum.ff.de leg.ij.

BART. in d.l.legatorum, adducit textum contra consuetudinem ciuitatis, secundum quã,
1 si unus rusticus † non est soluendo, exigitur ab alio. vide Ias.in §.actiones autem, col.12.instit. de actio. & Aret.in l.sed ex his, in fi.ff.de uerb.oblig.

Summarium in l.Titia.§.Lucius.j.ff.de leg.ij.

1 *Testatoris verba extra propriam significationem uerborum intelliguntur, vt legatum non reddatur inutile.*

2 *Executor testamenti potest propria authoritate accipere legatum sibi factum, quamuis alij quoque executores dati fuerint in testamento.*

3 *Libelli forma quomodo incipiatur.*

Bar.in l.Titia.§.Luicius.j.ff.de leg.ij.

1 BART. in d.l.Titia autem.§. Lucius, hoc ait in summa. verba testatoris † extra propriam significationem uerborum intelliguntur, ut legatum non reddatur inutile. De hac regula, quia pleni sunt libri, tempus non conteram. sed in eo quod subdit Bar. an & quando legatarius possit propria authoritate legatum accipere; dicas, si testator se fundum possidere nomine legatarij constituisset, eo casu legatarium posse propria authoritate ingredi possessionem. Ias. in l.
2 quoties, col.fi.C.de hæred.inst. sic etiam executor † testamenti potest propria authoritate accipere legatum sibi factum, quamuis alij quoque executores dati fuerint in testamento. Dec. in consi.415. seu 418. & in alijs etiam casibus hoc idem fieri posse docuit idem Dec. in consi. 224. Et dum Bar. postea in uersi. nota ergo, dicit, testatorem posse dare in testamento libertatem ingrediendi possessionẽ propria authoritate, amplia & declara ut per Ias.in l.nemo potest, col.7.uersi.tertiò quærit Bar.ff.de leg.1. & uide Raph.Cuma.in consi.61. incip. Petrus hæres. ubi amplius uult, etiam sine licentia possessionem ingredi posse, quando falcidia fuit prohibita. Item scias communiter esse necesse, ut testator huiuscemodi licentiam concedat, alioqui nunquam uideretur esse concessa; quia scandalum posset contingere. Raph.Cuma. in consi.114. Antonius, in 2.dub. ubi tradit, etiam si dictum fuisset, talem rem post mortem testatoris debere liberam reuerti ad eum, cui primo legata fuerat, non propterea intelligi concessam esse licentiam ingrediendi propria authoritate. & de hac licentia uide Ias.in l.nõ dubiũ.col.1.C. de leg.
3 Bar.in hoc eod.§.agit de forma libelli † conficiendi. vide Panor.in c.2.col.9.de libel.obla. & Ias.in l.iij.§.incertum, col.3.ff.de acquir.poss. Abb. & Dec.in c.in præsentia.nu.20.de probat.

Summarium in d.l.Titia.§.Lucius.ij.ff.de leg.ij.

1 *Dispositio specialis derogat generali.*

2 *Papa si mandat alicui prouideri de primo beneficio in prouincia uacaturo, & postea mandat alteri prouideri de primo beneficio uacaturo in tali ecclesia, prima dispositio ualet.*

3 *Generalis dispositio facta circa personas postea specialiter expressas.*

4 *Genus nunquam comprehendit illam speciem, quæ ponit aliquid ultra suum genus.*

5 *Generi per speciem derogatur.*

Bar.in d.l.Titia.§.Lucius.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.Lucius.2. inquit, dispositionem † specialem derogare generali. Adde hoc uerum esse siue dispositio specialis præcedat, siue sequatur generalem. Dec.in l.in toto.ff.de regul.iur. & Mari.Soc.iuni.in consi.131.nu.31.cum seq. Hoc tamen fallit quando aliter constaret de mente disponentis, nam eo casu dispositio specialis tollitur à generali. dicitur autem constare de mente, quando in dispositione generali posita sunt uerba prægnantia. Dec.in consi. 31. Item attende in re proposita, quando dispositio generalis uerificanda est in uno tantum

casu,non dicitur generalis sed incerta; & ideo ei per aliam specialem non derogatur. accipe
2 exemplum. Si Papa † mandat alicui prouideri de primo beneficio in prouincia uacaturo, & postea mandat alteri prouideri de primo beneficio uacaturo in tali ecclesia: prima dispositio præualet,& illæsa remanet,ut declarat Abb.in c.pastoralis.§.quoniam, de rescrip.& in c.ex parte.1.de offic.deleg. Et contra regulam huius tex.facit decisio Rom. in singul.246.ubi ait,si testator dicat,lego Titio fundum,item æstimationem ususfructus omnium bonorum,ei deberi etiam æstimationem usufructus fundi,qui eidem in specie fuit legatus: quia non eximitur ab isto genere. & de hoc dicit esse casum in l.si alij.§.rem.ff.de usufruct.cogita. Ex hac autem re-
4 gula infertur,generalem † dispositionem factam circa personas præcedentes non referri ad personas postea specialiter expressas. Soc.in consi.49.col.4.in 1.vol.& quòd generalis dispositio non comprehendat ea,de quibus facta est prouisio specialis, & quomodo hoc procedat; uide apud Soc.in consi.300.col.1.ubi not.loquitur,& citat.l.fi.§.fi.ff.de uin.trit.& ole.leg.& in consi.63.col.1.in 3.vol.& Imol.in consi.140.ubi eruditè loquitur. vide eundem in consi.260. col.antepen.ubi inquit generalem dispositionem restringi, quando post genus enumerantur
4 species aliquæ. & ad rem uide Feli.in c.sicut.j.de hæreti.Et genus † nunquam comprehendere illam speciem,quæ ponit aliquid ultra suum genus,habetur in tex.in c.statutum,de elect.& per Abb.in c.bonæ.j.de postul.prælat.Et an & quando generalis dispositio tollatur per specialem? vide semper Ang.in consi.355.vbi ponit pulchram distinctionem.& de hac re vide Damasum in tract.de brocardis,in 1.membro.nu.3.Maria.Soc.iuni.in consi.114.nu.19.& ad prædicta vide Bar.in l.quæsitum.§.1.ff. de leg.3.& in l.uinum.§.cui dulcia.ff.de uin.trit. ole.leg. & in l.j.ff. de aur.& arg.leg.& in l.j.ff.de reb.dub.& in l.sed si adijciatur.ff.pro soc. Et nunquid regula hu-
5 ius.l.scilicet,generi per speciem † derogari,locum habeat in priuilegio,vide Abb.in c.1.de rescript.Et quid in materia rescriptorum? vide eundem Abb.in c.pastoralis.§.quoniam, eod.tit. de rescript.Item generi per speciem non derogatur, ubi genus est priuilegiatum.c.excommunicamus.§.fi.& ibi,Io.de Ana.de hæret.Denique tamen scias in hac materia,dispositionem illã dici esse specialem,quæ licèt comprehendat plures res, uel plura loca, tamen purificanda est in una tantum re,uel in uno loco. Abb.per illam gl.in c.ex parte.j.de offic.deleg.

Summarium in d.l.Titia.§.Titia.ff.de leg.ij.

1 *Verba dispositiua ad quemcunque directa fideicommissi petitionem inducere.*

2 *Testator si dixit,relinquo uxorem meam dominam & usufructuariam,quid importent ista uerba.*

3 *Maritus si relinquit uxorem sub nomine appellatiuo usufructuariam,et ea mortua aliã uxorem accepit non mutato testamento,utrum ista erit usufructuaria.*

4 *Vxor si est relicta usufructuaria donec uitam uidualem seruauerit,utrum amittat usumfructum,si monasterium ingrediatur.*

5 *Licèt statutum de uxore relicta usufructuaria loqueretur,nihilominus locum habet etiam in uxore maritum relinquente usufructuarium.*

6 *Usufructuarius potest deducere in iudicio ius proprietatis,quando sibi expediens est.*

7 *Usufructus si relictus est uxori,donec uixerit,& uitam uidualem seruauerit, & si aliam uitam elegerit,& ad secunda uota transierit,talis usufructus,filiæ sit relictus,utrum uxore mortua non nupta usufructus filiæ debeatur an ad hæredem redeat.*

8 *Si ususfructus omnium bonorum legatus est ad alimenta percipienda,utrum ad ea tantum restringatur.*

9 *Ususfructus omnium bonorum debet ad alimenta restringi fauore filiorum.*

Bar.in d.l.Titia.§.Titia.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.Titia,inquit,uerba dispositiua † ad quemcunque directa fideicommissi petitionem inducere. vide omnino Soc.in consi.102.col.pen.in 3.vol.Item quærit Bar. circa tex.ibi,ad uitæ usumfructum,an interim maritus habeat proprietatem? vide in materia Pau.de Cast.in consi.121.in 1.vol.

2 Bar.in d.§.Titia,versi.quærit Dyn.tradit,si testator dixit, † relinquo uxorem meam dominã & usufructuariam,quid importent hæc uerba. Soc.in consi.210.ait,extraneo instituto censeri relictum

relictum usufructum tm̃; sed si in certa re uxor est relicta usufructuaria, tunc hr̃e electionẽ. Sed quid si illa res certa absorbet quasi totum patrimoniũ? vide hoc & alia in hac materia apud Sali. in auth. quod locum. C. si secund. nupt. quid si relinquat usufructuaria uictus & uestitus, an tunc uideat relictus ususfructus, an alimenta tm̃, extraneo instituto? vide Soc. in consi. 279. & Alex. in cons. 40. in 1. uol. Et quid si habet filios, & relinquit usufructuariam? vide Aret. latè in cõs. 40.
3 & in materia uide Ana. in cons. incip. Viso. Quid si maritus † reliquit uxorẽ sub noĩe appellatiuo usufructuariam &c. & ea mortua aliam vxorem accepit, non mutato testõ, vtrum ista erit usufructuaria? deciditur ꝙ non. vide Franc. Crem. in sing. 8. incip. Quid si maritus, cum ibi addit. quid si relinquitur usufructuaria, quo casu extantib. liberis, restringitur ususfructus ad alimẽta, an hoc locum habeat ẽt in filijs, qui non sunt eiusdem matrimonij? Cremens. in eod. sing. 8. ait ꝙ
4 nõ. Quid si uxor † relicta est usufructuaria donec uitã uidualem seruauerit, utrum amittat usum fructũ si monasterium ingrediatur? Franc. Cremen. in sing. 142. incip. Maritus, decidit ꝙ nõ, ex mente Bal. nam hoc modo magis seruat uoluntatẽ defuncti. vide ibi addita per Castill. & in materia hac uide oĩno Aret. in d. cons. 40. vbi latè docuit, qñ hæreditas ad alium peruenit, vxorẽ hr̃e integrũ usumfructum, siue dixerit, donec uixerit, siue toto tpe uitæ suæ. Item in proposita re uide Signor. in cons. 181. In themate ꝑsupposito, col. 5. vbi ait, statutum siue cõsuetudinem, quæ restringit legatũ ususfructus ad alimenta, cum sit contra ius cõe, nõ egredi casum de quo
5 agit, vt ibi per eum, & in cons. 177. incip. In quatuor. Attende tñ quia licèt statutum † de uxore relicta usufructuaria loqueret, nihilominus locum hr̃et ẽt in uxore maritum relinquẽte usufructuarium, pp correlationem, scd̃m Bal. in d. auth. hoc locum, in fi. & Alex. in apostil. incip. Querit Dyn. & Ang. in d. auth. hoc locũ. de quare uide oĩno Dec. in l. j. nu. 6. C. de in ius uoc. Aduerte ẽt quia Bal. hic prope fi. & doct. præfati in auth. hoc locũ, tenent prædictã consuetudinẽ, quę est in uxore, locum hr̃e ẽt in matre, nuru, uel sorore relicta usufructuaria; quãuis Bar. relinquat cogitandum. Prætereà in materia huius. §. uide solennem repet. D. Pauli de Montepico hic, vbi ferè oĩa diligẽter aperuit, & multa declarat, & limitat de ijs, quæ prędiximus. Et in hac materia
6 ususfructus aduerte qm̃ usufructuarius † potest deducere in iudicio ius proprietatis, qñ sibi expediens est, & de hoc cẽsetur hr̃e mandatũ à domino. Feli. in c. G. perpetuus, nu. 3. de fid. instr. Et an usufructuaria possit propria authoritate de manu hęredũ accipere usumfructũ? vide Dec. in cons. 418. An aũt usufructuaria oĩum bonorum habere debeat ẽt usumfructum earũ rerum, quæ alijs in specie fuerunt legatæ? vide Soc. in cõs. 1. in 4. vol. & l. Sẽpronio, vbi Bar. ff. de usufr. leg. & Paul. de Cast. in cons. 223. in 2. vol. Paul. de Montepico in hac sua repet. acerrimè qõnem hanc disputauit, in qua uariæ fuerunt doct. sñiæ, tamen Mari. Soc. iun. in cons. 115. ait, se pro parte negatiua consuluisse, hoc est, usumfructũ rerum particularium non contineri. & ita iudicatũ fuisse. vide eundẽ in cons. 109. Et pro hac parte faciunt ea, quę posui suprà in hac ea. l. in §. Lu-
7 cius. 2. ubi agit de specie, quæ generi derogare solet. Quid si ususfructus † relictus est uxori donec uixerit, & uitã uidualem seruauerit, & si aliã uitam elegerit, & ad secunda uota transierit, talis ususfructus filiæ sit relictus, vtrũ uxore mortua non nupta, ususfructus uigore fideicõmissi filię debeatur, an uerò ad hæredẽ redeat? Dicas eũ filiæ deberi, quãuis casus mortis nõ sit expressus, ut ꝑ Soc. in cõs. 30. in 3. vol. Et de hoc, ac de infinitis propè alijs vide Pau. de Mõtepico hic. Quid si ususfructus oĩum bonorũ uxori est relictus in codicillis, cui in testõ, in quo filiæ fuerũt institutæ hr̃des, relicta fuerunt tm̃modo alimenta? Alex. in cons. 56. in 3. vol. decidit, in tali casu usufructũ debere diuidi, & participem esse ẽt filium hæredem institutũ, ita ut ipse pro dimidia admittatur. Tradit ẽt Tho. Ferrat. cautelam, qua hæres poterit consequi dimidiam ususfructus oĩum bonorum qui alteri legatus est, quæ ea est, ut ipse hæres instituatur pleno iure. hæc ille in
8 caut. 32. quid si ususfructus † oĩum bonorum legatus est ad alimenta percipienda, vtrũ ad ea tm̃ restringatur? Ang. in cons. 338. An usufructuarius aliqđ nouũ possit facere ædificium? Ang. in cons. 18. inquit non posse, ẽt si meliorẽ faceret conditionem illius rei, in qua ædificaret. & ideo eum non posse uias cõstruere, uel eas claudere, sed relinquere dr̃e rem in statu suo. & dũ subiun
9 git Bar. usumfructum oĩum † bonorum debere ad alimẽta coarctari fauore filiorũ, & idem esse etiã si maritus eam relinqueret dominam, vide Aret. in d. cons. 40. & Mari. Soc. iun. in cons. 94.

nume. 5. Et dum ait Bar. si institutus esset extraneus pro parte, tunc legatum esse amplum pro illa parte quò ad omnia bona, vide eundem Bart. in d. authen. hoc locum. C. si secund. nupt. & Paul. de Castr. in cons. 301. & Curt. latè in cons. 14. Quando autem institutus est filius, & substitutus extraneus, declara ut per Bar. ad quem uide Roma. in consi. 516. & Paul. de Montepico hic. Quid si instituto filio, & matre usufructuaria, filius donat partem bonorum extraneo, vtrum mater respectu horum bonorum habere debeat integrum usumfructum? vide Socin. in cons. 279. vbi tradit alia quoque ad rem hanc pertinentia. vide & Curt. in d. consil. 14. & 15. Tradit postea Bar. quid si reliquit testator matrem nouercam, & similiter usufructuariam omnium bonorum? vide Angel. in cons. 143. incip. Dominus Flo. & denuò dico uide semper in omnibus, quæ ad rem hanc pertinent, Paulum de Montepico in hac sua erudita repet.

Summarium in l. legatum, ff. de leg. ij.

1 *Donans obligatus est de dolo quando donatio incipit à traditione.*

Bar. in l. legatum. ff. de leg. ij.

Bart. in d. l. legatum, agit de diffinitione legati. Vide Rom. in consi. 476. Et dum posteà
1 subdit, donantem † obligatum esse de dolo, qñ donatio incipit à traditione, vide Bald. in l. ij. C. de iur. dot. & in l. pen. C. si quis omis. cau. testa. & in l. filiæ legat. C. de legat. vbi contradicit Bar.

Summarium in l. si pluribus. ff. de leg. ij.

1 *Indefinita æquipollet uniuersali.*

2 *Indefinita quæ sit, & quomodo differat ab uniuersali.*

3 *Dictio omnis, est collectiua, & tribuit omnibus.*

Bar. in l. si pluribus. ff. de leg. ij.

1 Bart. ab hac l. si pluribus, sumit regulam illam, qua cauetur, indefinitam † æquipollere uniuersali. Limita istam regulam non procedere ubi facta est in aliquo casu prouisio specialis; quia non comprehenditur sub uniuersali. l. cum testamento. §. fi. ff. de hæred. institu. & ibi tradit Bar. Item limita ut non procedat ubi non subest eadem ratio, vt hic per doct. Dyn. in rubri. de regul. iur. in 6. & ideo inquit Alex. in consi. 14. in 4. volu. indefinitam non esse ad omnia porrigendam, sed tantum ad aptiora. Item limita ut per Innoc. in c. auditis, vbi doct. de præscript. & ibi Feli. nu. 38. ait, regulam hanc non procedere in materia probationis & testium. Alex. in cõs. 210. Et uiso, col. 3. in lib. primi & secundi uol. & in multis consilijs suis. & Dec. in c. secundo loco. col. 3. ver. sed ulterius, de probat. & limita ex tradit. in l. legatorum. §. 1. infrà eod. tit. Et quid ex hoc not. inferatur, uide apud Aret. in l. serui electione. §. 1. ff. de leg. 1. & Soc. in l. quidam æstimauerunt. in secundo notab. ff. si cert. pet. Adde quòd per istum tex. qui vult idem esse dicere, hæredes, vel omnes hæredes, reprobatur quædam distinctio antiquorum, vt per Bar. in l. Gallus. §. Et si parente. in fi. ff. de libe. & posth. & quid per istã l. decidatur, vide per eundem Bar. in §. Cato, col. fi. q. vlt. ff. de verb. obli. An aũt ista regula procedat scd'm propriam uocabuli significationem? vide Alberi. in 1. par. statutorum. q. 9. & Bar. in l. qui ædificium. ff. de seruit. vrb. pdi. Et in omni materia probatoria indefinitam non æquipollere uniuersali, vltra pdicta, uide apud Feli. in c. cũ oẽs, col. 17. de const. & oĩno uide Ias. in l. nõ hoc. C. vnd. legit. col. 4. vers. 1. Et ista regula procedit in causa necessaria, ut per gl. in c. ut circa, in uoce, aliorum, de elect. in 6. & in c.
2 solitæ, de maio. & obed. Et quæ † sit indefinita, & quõ differat ab uniuersali, vide Bart. in l. si ita, hoc cod. titu. An autem indefinita comprehendat futura? Bar. in l. si ita. ff. de aur. & arg. leg. Et ista regula non procedit in odiosis, ut dicam in seq. lucubra. Et de materia indefiniti uide Alex. in cons. 90. in 1. vol. & in cons. 343. in lib. primi & secundi uol.
3 Bar. in ead. l. ver. 2. quæro, tradit significationẽ huius uocis, omnis, † quæ est collectiua, & attribuit oĩbus. sed uox, quilibet, est distributiua, & tribuit rem cuilibet in solidum. vide Soc. in cõsi. 50, in 1. uol. & uide quid ex ijs inferat Ias. in l. si mihi & Titio, col. 5. ver. 10. amplia. ff. de uerbo. oblig. Limita tñ hæc oĩa procedere, nisi natura rei reluctetur. Bar. in l. hoc articulo. ff. de hæred. inst. Et dum Bar. in uer. 3. præmitto, agit, quid si indefinita prolata est ab hoĩe? quid si à lege? vide plura apud Dec. in c. cùm oẽs, in 2. lectura, in princ. de const. Posteà subdit Bar. in odiosis locum non hře, quod ex isto tex. colligitur: quia indefinita nõ æquipollet tũc uniuersali. vide plenè Alex.

nè Alex. post Bar. in l. ij. ff. de liber. & posthu. Aret. in l. Titius, in princi. eo. tit. de liber. & posthu. Corn. in cons. 224. in 4. uol. & Dec. in cons. 343. Et circa ea quæ hic tradit Bar. in fi. principij huius l. vide Ias. in l. si mihi & Titio, col. 5. vers. amplia. ff. de uerb. oblig.

Summarium in l. si ita sit scriptum. ff. de leg. ij.

1 *Masculinum concipit fœmininum.*

Bar. in l. si ita sit scriptum. ff. de leg. ij.

1 BAR. in d. l. si ita sit, inquit, masculinum † concipere fœmininum. vide Alex. in consi. 15. viso testamento. in 4. uol. in hac re quia in nonnullis alijs lucubrat. de ea plenè egimus, non insistam, vide Dec. in l. fœminæ. ff. de regul. iur. & Mari. Soci. iuni. in cons. 1. num. 88. in consi. 3. in cons. 23. & in consi. 114. nu. 17. do tibi istos recentiores, & hoc sufficiat.

Summarium in l. si ita scripsisset. ff. de leg. ij.

1 *Verba præsentis temporis non porriguntur ad debita in diem uel sub conditione.*

Bar. in l. si ita scripsisset. ff. de leg. ij.

1 BAR. in d. l. si ita scripsisset, ait, uerba p̄sentis † temporis non porrigi ad debita in diem uel sub conditione. Hoc idem hr̄ in l. si stipulatus fuerit, & in l. cum stipulat. & utrobique Bar. ff. de uerb. oblig. Quid si debitum esset cōe? accipe exemplum in debito pensionis fundi, quę debet̄ pro fructibus. si igitur fructus iam erant collecti, sed nondum uenerat dies solutioni statutus, utrum hoc in uerbis præsentis temporis contineatur? Raph. Cuma. in consi. 117. ait contineri.

Summarium in l. Sempronius. ff. de leg. ij.

1 *Si in duabus scripturis testamenti apparent diuersæ quantitates legatæ, minor debetur.*

2 *Instrumentum si non est conforme prothocollo, standum est prothocollo.*

Bar. in l. Sempronius. ff. de leg. ij.

1 BAR. in d. l. Sempronius, ait. si in duabus † scripturis testamenti apparent diuersæ quantitates legatæ, minorem deberi. Quid si ex prothocollo ipsemet notarius instrumentum publicum sumpsit, & ex prothocollo alij secundi notarij authoritate iudicis sumunt pariter instrumentum, & hæc duo instrumenta appareant diuersa, quod nam eorum sit præferendum? vide
2 Soci. in consi. 277. & dum subiungit Bart. si instrumentum † non est conforme prothocollo, standum esse prothocollo. vide Soci. in cons. 199. in 1. uol. Alex. in cons. 175. Abb. & Feli. in c. qm̄ contra, col. 5. de probat. quid si prothocollum non reperitur? Feli. in c. cùm P. tabellio. de fid. instru. quid si duæ scripturæ diuersæ appareant, quænam præsumatur originalis? vide Alex. in cons. 247. Reuerende Domine, in lib. primi & secundi uol. vide etiam Roma. in sing. 236.

Summarium in l. mortuo. ff. de leg. ij.

1 *Illud quod superest ex re mihi debita, si illud, quod est principalius non perijt, mihi debetur.*

Bar. in l. mortuo. ff. de leg. ij.

1 BAR. in d. l. mortuo, inquit, illud, quod superest † ex re mihi debita, si illud quod est principalius non perit, mihi deberi. Hinc est quòd reprobata pecunia, cum adhuc remaneat materia, quæ est principalis, ea debetur. Bar. in l. quod te. ff. si cert. pet. vbi Alex. col. 2. & Ias. col. 7.

Summarium in l. si ita quis. ff. de leg. ij.

1 *Si testator substituit filio, si decesserit sine liberis ex se descendentibus, an propter illam dictionem, ex se, monasterium excludatur.*

Bar. in l. si ita quis. ff. de leg. ij.

1 BAR. in d. l. si ita quis. §. is cui in tempus, quærit, si testator † substituit filio si decedit sine liberis ex se descendentibus, an propter illam uocem, ex se, monasterium excludat? De ista quæst. vide latissimè Barb. Felin. & Dec. in c. in præsentia, de probat. & quia Bart. remittit se ad suum consilium, dicas illud esse primum consilium Bartoli. & de hac quæstione uide Alex. plenè in consi. 229. visis codicillis, in libro primi & secundi uolu. & in consi. 263. eodem uolu. & in cons. 35. in 3. uol. & in cōs. 91. in 4. uol. Doct. in l. Deo nobis. C. de episc. & cler. & in auth. nisi rogati. C. ad Trebell. & Feli. in c. licèt undique, de offic. de leg. Soci. in consi. 92. in 1. uol.

Summarium in l. cum ab uno. ff. de leg. ij.

1 *Fauore dotis mulier potest agere contra unum ex hæredibus in solidum.*

Bar.in l.cum ab uno.ff.de leg.ij.

1 Bart, in d.l.cum ab uno, ait fauore dotis mulierem † posse agere contra unum ex hæredibus in solidum. vide Ias.in §.Cato,col.10.vers.2,ff.de uerb.oblig. vbi reprobat Aret.

Summarium in l.si Titio.§.Iulianus ait.ff.de leg.ij.

1 *Portio deficiens accrescit cum onere succedentibus ab intestato.*

Bar.in l.si Titio.§. Iulianus ait.ff.de leg.ij.

1 Bar. in d.l.si Titio.§.Iulianus ait, sic dicit in summa. Portio deficiens † accrescit cum onere succedentibus ab intestato. Postea oppon.de l.j.§.fin.ff. de legat.3. De ueritate huius oppos. & solutionis, vide Bar. & ibi addit.in l.si quis cum nullum. vers. quæro per quos testes.ff. de iur.codicil.& de ueritate huius glo.vide Alex.in rubrica.ff.de acquir.poss.& in l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de uerb.oblig.Feli.in c.edoceri, col.5.de rescript.& Ias.in l.errore. colu.fi. C.de testa.vbi dicit illam oppos.Bar.esse contra eum,& eam limitat.

Summarium in l.cum proponebatur.ff.de leg.ij.

1 *Fideicommissum potest probari per coniecturas.* 1

Bar.in l.cum proponebatur.ff.de leg.ij.

1 Bart. in d.l.cum proponebatur,dicit, fideicommissum † posse probari per coniecturas,& deinde subiungit quot testibus hoc probari posit, & refert glo. dicentem quinque testes exigi. Istam regulam ait esse sing. Ias.in l.ij.col.4. vers.secundò.C.de bonor.poss. secundum tabu. vbi posuit rationem,quam hic tradit Bar.scilicèt quia isto casu tractatur de probanda uoluntate,in qua in testamento requiruntur septem testes & in codicillis quinque.

Summarium in l.peculium.§.Titio.ff. de leg.ij.

1 *Libertas competit, vt intelligatur fideicommissaria.*

Bar.in l.peculium.§.Titio.ff.de leg.ij.

1 Bar, in d.l.peculium.§.Titio, exponit tex. vbi dicit, libertas † competit,vt intelligatur fideicommissaria.Adde Paul.de Castr.in consi.191.col.3.

Summarium in l.Mæuius.ff.de leg.ij.

1 *Legatum factum creditori an & quando ualeat.*

Bar.in l.Mæuius.ff.de leg.ij.

1 Bar. in d.l.Mæuius, in principio tradit, an & quando legatum † factum creditori ualeat. & dum oppo,de l.si creditori, dicens ualere etiam si non contineat plus. & soluit ut hic per eu. posset dici, non ne illud plus,quod ibi continetur,& hic, est quòd dominium transferatur ipso iure? Dic quòd non; quia hic primum debitum erat ex causa testamenti, atque ita transierat ipso iure dominium; ideo hac ratione idem continens, non dicitur aliquid plus continere, secus ubi in primo hoc non contineretur. d.l.si creditori, sed de hac re uide Ias.in l.j.§.ex pluribus,in 10.col.ff.de acquir.poss.

Summarium in d.l.Mæuius.§.duobus.ff.de leg.ij.

1 *Duæ causæ lucratiuæ in eadem re concurrere non possunt.*

Bar.in d.l.Mæuius.§. duobus.ff.de leg.ij.

1 Bart, in eadem l.§.duobus,ait, duas causas † lucratiuas in eadem re concurrere non posse. Istam regulam limitat Socin. in regula 42. & de hac re uide tex.singul.in l.si alij.§.rerum.ff. de usufruct.quem Roma.valde extollit in singul.245. Lego Titio fundum. vbi decidit, si alicui legatur fundus, & eidem æstimatio legetur ususfructus omnium bonorum, debebitur etiā æstimatio huius fundi eidem legati: atque ita duæ causæ lucratiuæ concurrunt in eadem re. & de hac re uide aliquid per Raph.Cuma,in consi.14.incip. Statutum. Et dum Bar.declarando illam regulam in 7.colu.inter cætera inquit, duas causas lucratiuas non concurrere eodem tempore, secus in diuersis temporibus, ut si res esset debita ex testamento unius, & soluatur mihi uiuente adhuc alio testatore,& desinit esse mea eo uiuo, iterum potero dictam rem petere. Attende hic quoniam in contrarium facit, quòd immo legatarius si efficitur dominus rei legatæ ex causa lucratiua, cessat actio ex testamento ad petēdam postea illam rem uel æstimationem,

tionem, ut de hoc est tex.in §.si res legata, in princ.inst.de lega. nisi respondeas, Bartolum hoc in loco uim facere: quia res esse mea desierat uiuo testatore, sed.in d.§.si res legata, non desierat esse sua. & dum in col.seq.uersi.vt igitur totam, Bar.colligit hanc materiam, vide Rapha. Cuma.in consi.14.incip.Statutum, in fi.

Summarium in d.l.Meuius.§.fundo.ff.de leg.ij.

1 *Heres tenetur si fundus traditur diminutus in iure usufructus.*

Bar.in d.l.Mæuius.§.fundus.ff.de leg.ij.

1 Bart.in ead.l.§.fundo, ait, hæredem † teneri si fundus traditur diminutus in iure usufructus, uel adit.& in 2.col.versi.Ad primam, opponit dicens, immo hæredem non debere conueniri posse quamuis usufructus sit alienus, quia testator uidetur legare solum ius, quod habet in re. vide tu de hac re quæ posui ad Barto.in l.serui electione.§.cum fundus.ff.de leg. primo.& ibi uide Ias.

Summarium in l.unum ex familia.ff.de leg.ij.

1 *Ille, qui iussus est restituere unus ex certis, cum morietur, potest eligere, & uariare usque ad mortem.*

2 *In feudo accepto, pro se, & hæredibus suis, quod intelligitur acceptum pro agnatis, qui sint hæredes.*

Bar.in l.unum ex familia.ff.de leg.ij.

1 Bart. in d.l.unum ex familia, in princip. dicit, eum, qui iussus est restituere † uni ex certis, cum morietur, posse eligere, & uariare usque ad mortem, & ex hoc infert postea ad executores testamenti. De intellectu huius tex. vide Raph.Cuma.in consi.113.in fi. vbi ait, si testator iussit bona remanere debere in familia, quamuis, proximiores in gradu, primò uocati uideantur.l.cum ita.§. in fideicommisso, suprà eod. tamen grauatum posse eligere unum etiam
2 posteriorem, & in gradu remotiorem, dummodò sit de familia. ita etiam dicitur in feudo† accepto pro se & hæredibus suis. quod quidem intelligitur acceptum pro agnatis, qui sint hæredes. & ideo potest agnatus remotior in gradu hæres institui ad exclusionem agnati proximioris, vt docuit Albert. Brun. in consi.24. sed animaduertendum est in hac re: nam ista conclusio procedere posset quando bona, quæ relinquuntur sub conditione, ut remaneant in familia, intelligerentur subiecta fideicommisso solùm in casu contrauentionis, nam tunc sufficit, vt bona etiam remotiori relinquantur, dummodo sit de familia; quia propterea non esset factum contra uoluntatem testatoris, sed si fideicommissum esset absolutum, ita ut non solùm in casu contrauentionis, uerùm etiam post mortem unius, alij de familia uocarentur, & tunc proximioribus deberetur, ut aperiemus in l.peto.§. fratre. infrà eodem titu. vbi est locus proprius. & dum subiungit, sufficere si executores, quibus communiter electio pauperum, dicant, tales eligimus, absque eo quòd dicant, eis concedimus. Adde Abb.in consi.110.in 2.uol.& uide quæ ponam in seq.lucubrat.

Summarium in d.l.unum.§.si de familia.ff.de leg.ij.

1 *Electus non capit ex testamento eligentis, sed eius, qui iussit restitui.*

Bar.in d.l.unum.§.si de falcidia.ff.de leg.ij.

1 Bart. in eadem l.§.si de falcidia. sic ait in summa. Electus † non capit ex testamento eligentis, sed eius, qui iussit restitui. Attende quoniam iste tex. semper uisus mihi fuit pulcherrimus, & memorabilis ualde, maximè ibi, quid est enim quod de suo uidetur reliquisse; quia quod reliquit omnino reddere debuit? nam ista ratio uidetur refragari decisioni, quæ colligitur ex l.conficiuntur.ff.de iur.codicil.vbi ideo grauari possunt succedentes ab intestato, quia defunctus testando potuisset eis adimere hæreditatē, & dare alij; ideo cum potuerit adimere, & non ademit, cēsetur dare.& tñ in tex.isto, quāuis iste potuisset electis adimere, alios eligēdo, qui sint de familia testatoris, non censeť ppea aliquid eis dare, ut expressè legiť in tex. Et profectò si rectè intelligant hęc duo iura, absq; aliqua uiolatiōe uerborū, & rōnis, vñr dissidētia & opposita: effectus aūt est magnus, qm̄ in uno casu pñt grauari, & in alio nō, vt dicā in hac ead.l.i §.

R 3 sed

sed si fundum. ideo cogita. & ad istum text. vide tex. citatum in glo. in l.pater filium.ff. ad leg. Falcid.& omnino Soc.in consi. 114. in 3.uolu. & ad decisionem quæstionis propositæ hic per Bar.de executoribus eligentibus fabricam ecclesiæ,vt censeatur electa à primo testatore,vide Abb.in c.in causis,col. 3.de elect.& in cons. 11.in 2.uol.& ad rem faciunt quæ not.docuit idem Abb.in c.cùm,R.Canonicus, de offic.deleg.

Summarium in d.l.unum.§.sed si fundum.ff.de leg.ij.

1 *Eligens non potest electum grauare,ut alteri restituat,nisi tantundem ei relinquatur.*

2 *Ille qui tenetur relinquere in familia, potest electum grauare de restituendo alteri de familia.*

3 *Vbicunque aliquis potest alicui adimere,& non ademit,censetur dare.*

Bar.in d.l.unum.§.sed si fundum.ff.de leg.ij.

1 BAR. in ead.l.§.sed si fundum,ait,eligentem † non posse electum grauare ut alteri restituat, nisi tātundem ei relinquatur. & dum Bar.in primo notab.agit de illis uerbis,cui uoles, aut quibus uoles: adde Alex.in consi.109.col.3.in 7.uolum. vbi respondet ad tex.in l.j.ff.de opt.eleg. qui uidetur contrarius. Postea Bar.subnectit quæstionem; vtrum executor eligens pauperem in uno fundo, possit eum grauare, vt post mortem alteri fundum restituat? deciditque hoc fieri posse, dummodo ille,cui fieri debet restitutio, sit de numero pauperum. Attende hanc

2 decisionem Bar.ex qua colligitur,illum,qui tenetur † relinquere in familia, possit electum grauare de restituendo alteri de familia. pro qua decisione facit.l. conficiuntur.ff. de iure codicill. & quæ posui in præcedenti lucubrat. & alibi in nonnullis lucubrat. sed contra eum uidetur tex.expressus in §. si de falcidia,suprà hac eadem l.vbi habetur, eligentem nullum prorsus beneficium in electum conferre,igitur non potest eum grauare.l.ab eo.C.de fideicommiss. Hinc etiam est, quòd huiusmodi res alienatæ in falcidiam non imputantur,id quod secus esset,si electus ab eligente honoratus intelligeretur,d.§.si de falcidia. & est tex.in l.pater filium.ff. ad leg. Falcid.vt not.declarat Soc.in consi. 114. in 3.vol. Neque urget ratio per Bartolum hic allata, scilicet,sicut potest diuidere bona inter hæredes, ita possit grauamen iniungi inter pauperes, siue inter illos,qui sunt de familia. Nam illud procedit à principio,quia si diuideret inter eos, illi dicerentur hoc habere à primo testatore, qui potuit suis bonis legem imponere, quam uolebat,ut habetur in d.§.si de falcidia. sed postquam unum elegit, tunc istamet ratio argumentum Bartoli confundit; quia ex quo censetur electus à primo testatore, & nihil habere ab eo, qui elegit,consequens est,vt etiam grauari non possit in eo,in quo non fuit honoratus. Neque obst.si diceretur in §.si de falcidia,ibi iussus fuerat hæres unum tantum eligere, hic uerò poterat eligere omnes,si uolebat. nam ista ratio nihil ualet; quia eadem ratio militat in utroque casu, cum siue sit unus,siue sint plures electi, hoc totum non ab ipso eligente, sed à primo testatore censetur haberi. & ista est ratio,cui est innitendum. Præterea tex. in d.l.pater filium, vbi Alex.ponit casum,in quo non erat necesse unum eligere,immo tres scripti erant hæredes,quorum unum poterat eligere si uoluisset,& tamen quia bona illa non poterant alijs relinqui, quā ipsis filijs,alienata in falcidiam nequeunt imputari prædicta ratione. & hoc idem sentit Soc. in d.consi. 114.in 3.uol. adde omnino ad prædicta Mar.Soc.iuni.in repet.l.cum filiofamilias, nu. 30.ff.de leg. 1. vbi in simili quæst.adducit.l. fœminæ.C.de secund.nupt. Tamen cum Bar. tran-

3 sit Bal.hic,& pro eo facit illa ratio. d.l.conficiuntur. & quòd ubicunque aliquis † potest alicui adimere,& non adimit,censetur dare.l.j.§.sciendum cum glo.ff.de leg.3.l.cum hic status.ff.de donat.inter uir.& uxo.tradunt doct.post gl.in l.si fundum per fideicommissum, in fi.cum l.seq. ff.de leg. 1.ideo bene cogita solutionem huius ambiguitatis.

Summarium in d.l.unum.§.si omissa.ff.de leg.ij.

1 *Licet uerba fideicommissi sint defectiua, tamen fideicommissum debetur,si ex mente colligitur.*

Bar.in d.l.unum.§.si omissa.ff.de leg.ij.

1 BAR. in ead.l.§.si omissa,inquit,quamuis † uerba fideicōmissi sint defectiua, tamen fideicommissum deberi,si ex mente colligitur,uide Raph.Cuma.in consi.2.col.2.in 2.dub.

Summa-

Summarium in l. sequens quæstio. ff. de leg. ij.

1 *Ea quæ quis caperet, alio hærede existente, non ut ex ultima uoluntate, in fideicommissum generale non ueniunt.*

Bar. in l. sequens quæstio. ff. de leg. 2.

1 BART. in d. l. sequens quæstio, sic ait in summa. Ea, quæ † quis caperet alio hærede existente non ut ex ultima uoluntate, in fideicommissum generale non ueniunt. vide Alex. in cons. 20. ponderatis his, col. 3. nu. 16. in 3. uolu. Tu aduerte quia uxor hic erat grauata restituere filijs, & tamen non uenit donatio, nihilominus fauore filij ex præsumpta uoluntate ueniunt in fideicōmisso res, quæ alioqui in eo non continerentur. l. liberto. §. filium, & ibi Bar. ff. de annu. lega. Et dum Bar. subiungit de donatione inter uirum & uxorem, quæ morte confirmatur, ut sit tertia species, vide Alex. in cons. 168. viso & considerato, in lib. primi & secundi uol. & in consi. 143. in 5. vol. Limita nisi talis donatio summam quingentorum aureorum excederet, quæ silentio non confirmatur, sed requiritur expressa confirmatio in morte, & tunc ualet iure legati. iste est casus singul. in l. donationes. & ibi Salic. C. de donat. inter uirum & uxor. vide Soc. in cons. 115. col. 2. in 4. uol.

Summarium in l. peto. ff. de leg. ij.

1 *Donatio facta filio in præmium emancipationis, an in legitimam imputetur.*

Bar. in l. peto. ff. de leg. ij.

1 BAR. in d. l. peto, in fi. principij quærit, vtrum donatio † facta filio in præmium emācipationis in legitimam imputetur? vide Alexan. in consi. 285. circa primam, col. 7. uers. condescendo ad tertium. in lib. primi & secundi uol.

Summarium in d. l. peto. §. prædium. ff. de leg. ij.

1 *Bona alienari prohibita, possunt alienari ex causa necessitatis.*

Bar. in d. l. peto. §. prædium. ff. de leg. ij.

1 BAR. in ead. l. §. prædium, inquit, bona alienari prohibita, † posse alienari ex causa necessitatis. vide Alex. in consi. 223. Opportunè consideratis. in 1. uol. & in consi. 88. in 3. vol. vbi tradit, in publicatione bonorum alicuius delinquentis bona alienari prohibita non contineri. & Soc. in cons. 266. col. 15. in 1. vol. vbi ait, res, quæ alienari non possunt, nisi in fauorem prohibiti, non posse publicari propter delictum ipsius prohibiti. vide Doct. in §. diui.

Summarium in d. l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2.

1 *Testator qui prohibet bona extra familiam alienare, in dubio præsumitur sensisse solum de descendentibus ipsius testatoris, non autem de familia transuersalium.*

2 *Alienatione prohibita extra familiam, an inducatur fideicommissum absolutum, & simplex, an uerò in casu contrauentionis tantum.*

3 *Alienatione prohibita, uetita est etiam extranei hæredis institutio.*

4 *Quando testator uult bona conseruari in familia, fideicommissum absolutum inducitur.*

5 *Alienatione prohibita cum adiectione illius causæ, quia bona remaneant in familia, fideicommissum absolutum, & simplex inducitur.*

6 *Familia in dubio ad descendentes ipsius testatoris est referenda.*

7 *Filij positi in conditione, dicuntur expressè uocati, quando sumus in descendentibus.*

8 *Si filij positi in conditione, non censentur uocati, excludunt substitutum, qui fuit expressè uocatus à testatore, faciendo deficere conditionem fideicommissi.*

9 *Tacitum non debet potentius operari quàm expressum.*

10 *Alienatio quæ prouenit à lege, est prohibita quā prohibitio fuit facta ob fauorē familiæ, uel descendentiū.*

11 *Alienatione prohibita extra familiam si bona alienātur in aliquem de familia, an is dicatur habere ab hærede alienante, qui alium eiusdem familiæ eligere potuisset, an uerò à primo testatore.*

12 *Bona subiecta fideicommisso, tacitè sunt prohibita alienari.*

13 *Expressio eius quod tacitè inest, nihil operari debet.*

14 *Alienationis prohibitio extra familiam usque quo duret ut bona perpetuò remaneant in familia.*

Bar.in d.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.

BAR. in §.fratre,agit de bonis prohibitis alienari extra familiam,& quia multa diximus in materia huiusmodi prohibitionis in l.filiusfamiliàs.§. diui.ff. de lega.1. ea non repetam; sed illa tantùm,quæ hic ponit Bar.perstringam. In primis igitur Bar.hic in principio,ibi, sed quæro,di
1 cit,testatorem,† qui prohibet bona extra familiam alienari, in dubio præsumi sensisse solùm de descendentibus ipsius testatoris,non autem de familia transuersalium, per l.cum acutissimi.C. de fideicom.idem tenet Bar.in l.filius.§.cùm pater.ff.de leg.j.& in l.si cognatis.in fi.ff.de rebus dub.Soc.in cons.249.col.7.& in cons.250.in 1.uol.& omnino Alex.in consi.213.in 6.vol.quę omnia diligenter attendas, quia semper fieri debet restitutio proximioribus, incipiendo primum à descendentibus. Sed hic suboritur difficultas,nunquid ista proximitas sit consideranda respectu ipsius testatoris,an uerò grauatorum? Respon. ex parte grauati hoc esse considerandum,vt si unus esset proximior testatori,alius uerò esset proximior ei,qui iam successerat,& est grauatus restituere,iste sit præferendus.ita Soc.in d.cons.249.col.13.& in consi.86.vers.quartò,in 3.vol.& Mari.Soci.iuni.in consi.126. nu.21. & de hac re multa docuit Soc.in l.Gallus.§.
2 quidam rectè,col.pen.& fi.ff.de liber.& posthu.Quæro alienatione† prohibita extra familiam, an inducatur fideicommissum absolutum & simplex,an uerò in casu contrauentionis tantùm? in huius quæstionis inuestigatione dici potest in primis, huiusmodi prohibitum censeri grauatum onere fideicommissi de restituenda hæreditate uenientibus ab intestato: nam is censetur prohibitus hæredem extraneum instituere, vt per gl.hic approb. sed prohibitus testari censet rogatus restituere uenientibus ab intestato.tex.est singul.in l.qui filium.ff.ad trebell.tamen respondeas licet,in casu huius.§.hunc non esse prohibitum testari,nisi extraneum instituẽdo, sed inter eos de familia testari potest.vt per gl.& doct. hic. Sed aduerte quoniam hoc documentũ
3 adhuc morderi posset,in eo,quod dicitur, alienatione † prohibita, vetitam esse extranei hæredis institutionem,contrarium enim uoluit gl.sing.in l.unic.C.non licet.habit.lib.11.quam in iu
* dicijs sequendam esse ait Fulg. in consi.215. tamen glo.hic est * uotis frequentioribus confirmata. & de intellectu totius materiæ vide Soci.in cons.19.col.3.& seq. & in cõs.227. in 1.uol. & plenè in cons.40.inter consilia Curtij.& in consi.51.col.fi.in 4.volu. Dec.in cons.422.& in cons.425.& in consi.585.& omnino in consi.635.cum duobus consilijs seq.vbi posuit quandam considerationem notatu dignam.vide ibi & omnino Mari. Soci.iuni.in consi.112. & latè Ambros.de Opizo. in repet. d.§.diui.& doct.hic.& Iasin cons.120. in 1.uol.& Soci. post alios in l.qui Romæ.§.cohæredes.ff.de uerb.oblig.vbi uidetur concludi, quando huiusmodi prohi-
4 bitio facta est ex ista causa,quia vult testator † bona conseruari in familia, fideicõmissum abso-
* lutum induci. & idem uoluit Soc.in consi.249.col.10. vbi ait hanc esse * commu.opin. sed ista quæstio ex sequentibus quæstionibus clarius aperietur.Quæro igitur utrum alienatione prohibita extra familiam,vt bona remaneant in familia,censeatur prohibita successio ab intestato quando successurus esset ille,qui non est de familia testatoris? Bart.hic ait non excludi. quem sequitur Alex.in cons.56.& in consi.58.in 1.uol. & in consi.298. in lib.primi & secundi uol. & Soc.egregiè in consi.217.in 1.uol.Contrarium simpliciter tenuit Fulg.in consi.117.& quãdo adiecta fuerunt illa uerba per uiam causę,quia testator vult illa bona in familia remanere.idem tenent Bar.Aret.& Soc.in l.qui Romæ.§.cohæredes.ff.de uerb.obligat.& Soc.in consi.251.in 1.uol.& in consi.40.inter consilia Curtij.Dec.in consi.23.& in consi.182.Corn.in consi.23.in
* 2.uol.Petr.Bald.& Imol.hic. Soc.in consi.249.idem in d.consi.249.vbi testatur * communem
5 esse doct.sententiam, vt prohibita † alienatione cum adiectione illius causæ, quia bona remaneant in familia,fideicommissum absolutum & simplex induci, vt per Bart. in d.§.cohæredes. adde eundem Soc.in cons.250.col.4.& in consi.249.in primo uolu.& in consi.12. col.pen.& in consi.13.col.fin. in 3.uol. & plenè in consi.43.& in consi.57.eodem 3.uolu. & de intellectu l.cùm pater.§.cùm inter,quem hic citat Bar.ac de tota re ista uide Alexan.in consi.59.in tertio volumine. Dec.plenè in consi.38.& in consi.218.& in consi.387.cum consi.sequen.& in consilio 422.& in consi.481.& in consi.635.cum duobus consilijs sequen.Ruin. latè & Ambros. de Opizon.

de Opizon. in §. Diui. Attende tamen quia opinionem Bartoli hic, scilicet, ut non intelligatur prohibita successio ab intestato, sequitur idem Bar. in l. si ita quis. §. ea lege. ff. de uerb. oblig. & in l. quemadmodum. C. de agricol. & censi. lib. 11. Bald. in l. ea lege. C. de condit. ob caus. Pau. de Cast. in consi. 279. Visis statutis, ubi not. loquitur. & procedere uidetur decisio ista etiam si (ut prædixi) apposita fuissent illa uerba; quia uult quòd bona remaneant in familia, adeò ut si iste prohibitus eum institueret expressè, qui successurus esset ab intestato, prohibitioni contraface re non uideretur. tex. cum gl. in l. cùm pater. §. Iulius Agrippa. ff. de leg. 3. quem ad hoc probãdum inquit sing. esse Imol. in d. l. si ita quis. §. ea lege. & conclusionem hanc amplectitur Alber. in l. uoluntas. C. de fideicomm. Rom. in consi. 457. col. fi. ubi multa adducit. Alex. in consi. 55. Ponderatis his, & in consi. 59. & in consi. 165. Considleratis uerbis testamenti, col. fin. in 3. vol. Ang. in consi. 56. D. Andreas, col. 5. & seq. & in cons. 7. Ex dicto themate. Paul. de Cast. in cons. 137. col. 4. Barb. in sua Ioãnina, fol. 49. & de hac re videas etiam Bal. in cons. 130. incip. Ad audientiam, in 3. vol. & in consi. 349. Statuto, in 1. vol. Ias. in d. l. uoluntas. C. de fideicomm. & omninò Curt. in consi. 67. de qua re uide etiam Aret. in l. uentre, col. pen. ff. de acquir. hæred. Quid dicemus in tali ac tanto opinionum conflictu? certè si uera est opinio Bartoli hic, de qua egi-
6 mus in princ. huius. §. scilicet, hanc uocem, familia, † in dubio ad descendentes ipsius testatoris esse referendam, qui secundum proximitatem gradus ad fideicommissum censentur uocati, ita ut impossibile est extraneum quoquomodo posse succedere, donec alij supersunt de hoc genere descendentium: & hoc urgenti concluditur argumento. si enim fauore descendentium excluditur substitutus qui fuit expressè uocatus à testatore, quamuis de ipsis nulla sit facta mentio, sed ex sola coniectura. l. cùm acutissimi. C. de fideicomm. & l. cùm auus. ff. de cond. & demonst. multò magis in proposito casu, ubi per uerba expressa memoratur familia testatoris, in qua, ut prædixi, descendentes potissimùm continentur, excludendi sunt extranei, etiam si essent successuri ab intestato, quorum testator nullam penitus fecit mentionem: pro ut in simili casu hac ratio-
7 ne deciditur, filios † positos in conditione dici expressè uocatos quando sumus in descendentibus, ut docuit Sali. in l. j. C. de condit. insert. & alij ut diximus in l. Lucius. ff. de hæred. in stit. quin immo fortior est ista collectio, quàm illa, quoniam si descendentium fauor hoc ibi operatur, ubi uerba erant conditionalia, quæ disponere non solent, multò magis hic debent effectum huius exclusionis operari, ubi testator usus est uerbis dispositiuis, quæ ipsis conditionalibus proculdubio sunt ualidiora. atque ita, si non decipior, hoc est concludens in re proposita argumẽtum. Et idem esset etiam si familia ad transuersalem lineam porrigeretur, quia successioni ab intestato locus esse non potest, donec illi supersunt, qui uocati sunt a testatore. l. quandiu. ff. de acquir. hæred. si uero nullus eorum extaret, tunc res esset indubitabilis; quia non superest amplius petitio fideicommissi. l. cùm pater. §. libertis, hoc eod. tit. cæterùm si tenemus opinionem eorum, qui uolunt ex his uerbis induci fideicommissum duntaxàt in casu contrauentionis, uel in extraneum alienando, uel eum hæredem instituendo, & tunc etiam aduertendum puto, quoniam quamuis non dicatur contrauentum dummodo bona in familia relinquantur, non habito respectu sit ne ille remotior an non: id quod non esset ubi fideicommissum absolutum & simplex esset inductum, quoniam proximiores uocarentur secundum præcedentem conclusionẽ. tamen adhuc animaduertendum puto: quia dicendum uidetur, isto etiam casu extraneum, qui successurus esset ab intestato, excludi omnino debere à quocunque de familia testatoris, qui sit superstes. nam ad hoc tenendùm eodem nouo (ut prædixi) cogimur argumento. si enim filij
8 † positi in conditione, qui secundum * commun. opin. non censentur uocati, ut diximus in l.
* Lucius. ff. de hæred. instit. excludunt substitutum, qui fuit expressè uocatus à testatore faciendo deficere conditionem fideicommissi. d. l. Lucius, quantò magis in proposito casu illi de familia qui per uerba dispositiua & efficacia memorantur à testatore declarante uoluntatem suam de nique eam esse, ut bona remaneant in familia, & hanc fuisse causam prohibitionis, debent excludi huiusmodi extranei, quamuis alioqui succederent ab intestato, quorum testator nullam penitus mentionem fecit, nisi eos à successione reijciendo? & pro hac & præcedenti conside-
ratione,

ratione.uide omnino tex. in c.1. de eo qui sibi & hæred.mascul.in feudis. Neque urget illa ratio,quæ afferri solet,hoc est,huiusmodi successionem,esse ipsius legis alienationem,& non hominis,ideoque non censeri exclusam; quia quamuis successio ab intestato deferatur à lege,tamen prouenit à tacita uoluntate illius,qui decedendo intestatus,præsumitur uoluisse dare hæreditatem uenientibus ab intestato,& hac ratione grauari potest.l.conficiuntur.ff.de iur.codicil.quare cum talis alienatio à tacita prohibiti uoluntate proueniat,debet omnino esse exclusa, alioqui fieret fraus huic prohibitioni de modo ad modum contra trad.maximè per Ias.in l.non
9 dubium.C.de legi.& quia communiter tacitum † non debet potentius operari, quàm expressum.l. qui ad certum.ff.loca. Prætereà etiam publicatio bonorum à lege procedit, & dicitur alienatio legis,l.Imperator. & ibi Bart.ff.de fideicomm.liber.tradunt doct.in d.§. Diui. tamen quia originem trahit à præambula uoluntate delinquentis,in publicatione bonorum non ueniunt quæ sunt prohibita alienari, ut dixi suprà in hac ead.l.§.prædium. & decisio huius quæstionis colligitur ex trad.per Bar.in l.si quis in tantam.C.unde ui.ubi concludit,aut res est prohibita solùm fauore ipsius delinquentis,& tunc delinquendo potuit renunciare fauori suo, & bona in publicatione continebuntur,aut sunt prohibita etiam fauore aliorum,& tunc in publi-
10 catione non continentur. Ex cuius documento expressè Alex.ait,alienationem, † quæ prouenit à lege,esse prohibitam, quando prohibitio fuit facta ob fauorem familiæ, uel descendentium,ut hic,ita Alex.in consi.88.Opportunè consideratis,col.2.versi.4.& col.pen.versi.postremò,in 3.vol,atque ita ponitur gladius ad radicem.immo fortior est casus successionis ab intestato,quàm sit casus publicationis bonorum,quoniam ille,qui decedit intestatus,directè cogitat hæreditatem suam deferendam esse uenientibus ab intestato.d.l. conficiuntur, ubi hoc habetur ad literam,sed delinquens, principaliter delinquit, & nihil cogitat de alienatione bonorum,quæ postea uenit in quandam consequentiam. & propterea,si iste modus alienationis legalis excluditur,ut prædixi,multò magis ille debet reijci,in quo magis principaliter cogitatur de hac alienatione,quæ fuit à testatore prohibita. idque argumento tex. not.in l. si quis ingenuam.§.in ciuilibus,cum gl.ff.de capt.facit.l.si quis nec causam.ff.si cert.pet. & quod ait Alex. in consi.91.in 6.vol.Ad textum verò in d.§.cùm inter,qui hac in re hic potissimùm citatur,re-
11 sponde ut per Alex.in consi.59.in 3.vol.quæro insuper nunquid alienatione † prohibita extra familiam,si bona alienantur in aliquem de familia, is ea dicatur habere ab hærede alienante, qui alium eiusdem familiæ eligere potuisset,an uerò à primo testatore? De hac re egimus in l. unum ex familia.§.1.hoc eod.tit.sed ibi hæres cogebatur à testatore unum eligere de familia, hic autem prohibetur extra familiam alienare. Attende quia Soc.in consi.114.in 3.vol. subtiliter dixit,quando alienationis prohibitio est facta simpliciter, ut bona nõ alienentur extra familiam,& isto casu bona alienata in aliquem de familia ab ipso hærede accepta esse, si uerò testator ulterius progreditur permittendo alienari posse in aliquem de familia, & tunc bona dici esse habita à primo testatore,non autem ab ipso hærede alienante. Sed contra hoc Socini documentum instari potest, & dici, hanc permissionem, quam testator adiecit, ut bona alienari possint in eos,qui sunt de familia,nihil debere operari; quoniam prohibitio,quam prius fecerat,duo capita continebat,unum scilicet exclusiuum extraneorum,& aliud inclusiuum eorum, qui sunt de familia,in quos alienatio permittitur; ut in simili casu de statuto fœminas excludẽte docuit Bar.in l.ij.ff.ad Tertull.cæterùm,si tacitè inerat ista permissio,consequens est, ut expressio eius,quod tacitè inest,nihil debeat operari.l.iij.suprà eod.tit.Tamen sustinendo opinionem Socini fortasse dici posset, quòd quando tacita & expressa dispositio testatoris simul cõcurrunt,tunc illa expressio eius quod tacitè inest,ratione huius cõcursus multùm debeat ope-
12 rari. Accipe exemplum,bona subiecta † fideicommisso,tacitè sunt prohibita alienari, ut notissimi iuris est, tamen si alienantur ante conditionis euentum, alienatio tenet, quæ non prius quàm eueniente conditione fideicommissi reuocatur.l.fin.§.sin autem.C.commu. de legat.si autem ultra tacitam hanc prohibitionem testator etiam expressam adijciat, tunc ut expressio aliquid operetur,alienatio statim irrita est & inanis,ut tradit Soc. in consi.123.in 3.vol. Alex.

in

in consi.88.in 3.vol.col.fi.Dec.in consi.636.quare ita & in proposito casu posset fortè conclu di, expresione huius permisionis debere quod prædictum est operari, ne alioqui fiat inutilis. Tamen cogita, quia hoc modo nunquam haberet locum regula posita in d.l.iij. hoc eod. titulo
13 qua cautum est, expresionem † eius, quod tacitè inest, nihil operari debere: nam semper adesset iste concursus taciti & expresi, qui si deberet semper operari, tota illa regula destrueretur. Præterea contra decisionem Socini urget tex. & quæ ibi diximus, in l.unum ex familia.§. si de falcidia, suprà eod.tit.ubi hæres qui alienat in aliquem de familia, cùm extra familiam alienare non posit, non dicitur quicquã de suo illi tribuere, quem elegit, sed totum hoc à primo testatore censetur acceptum. Circa prædicta suboritur alia quæstio, scilicèt, usque quò duret prohibi
14 tio † alienationis extra familiam, ut bona perpetuò remaneant in familiam. Dic eam non porrigi ultra quartam generationem, alioqui uerò si diceretur ut res perpetuò ad descendentes suos perueniant; quia tunc in infinitum porrigitur: ita Barto. in auth. de restit. fideicomm.& prædictam conclusionem, ut huiusmodi prohibitio quartam generationem non egrediatur, firmauit Firman.in tract.de episcopo in 4.par.quarti libri, quæst.45.ubi inquit, Io. de Prato ita in facti contingentia consuluisse, multaque alia ad materiam huiusmodi prohibitionis pertinentia tradit ibi Firman.quem uideas semper. & de hac inuestigatione an ultra quartum gradum alienationis prohibitio dilatetur, vide Alex.in consi.56.Consideratis uerbis, in 1.vol.

Summarium in l.si quod ex Pamphila.ff.de leg.ij.

1 *Judex, quamuis in iudicio ualor rei probatus non fuerit, tamen potest ex officio eam æstimare.*

Bar.in l.si quod ex Pamphila.ff.de leg.ij.

1 Bart. in d.l. si quod ex Pamphila, uersi.ultimo not.inquit, iudicem, † quamuis in iudicio ualor rei probatus non fuerit, posse eam ex officio æstimare. vide Raph. Cuma. in consi.281. incip.In re præsenti, colu.9. ubi ait, iudicem etiam parte non petente debere hoc facere. vide Alex.in l.pretia rerum, col.2.ff.ad leg.falcid.& hoc Bartoli documentum sequitur Alex.in cõsi. 133.Viso processu, in fi.in 1.vol.& ad rem facit tex.in l.videamus, in fi.ff.de in lit.iur. & Aret. in §.omnium.fol.antep.de actio.& in §.si quis agens, eod.tit.vide Raph.Cuma.in consi.102.in 7. dub.& Bar.in l.cùm seruus.ff.de uerb.oblig.

Summarium in l.cùm filius.ff.de leg.ij.

1 *Hæres quomodò posit conueniri ad integram seruitutem.*

Bar.in l.cùm filius.ff.de leg.ij.

1 Bart. in d.l.cùm filius, in fi.principij, dum ponit practicam conueniendi hæredem ad integram seruitutem, ait, eum ad integram seruitutem conueniri posse recepta parte æstimationis. De hac re uide Bar.in §.Cato q.1.& 5.& ibi Ray.& Ias.ff.de uerb.oblig.

Summarium in d.l.cum filius.§.Lucio.ff.de leg.ij.

1 *Legatum hæreditatis utrum dicatur uniuersale.*

Bar.in d.l.cùm filius.§.Lucio.ff.de leg.ij.

1 Bart. in ead.l.§.Lucio, quærit, utrum legatum hæreditatis † dicatur uniuersale? vide Aret. not.in consi.46.ubi loquitur de quæstione hic proposita per Bar.an pecunia, quæ fuit exacta à testatore, sit huic legatario restituenda? & ibi alium quoque pulchrum casum posuit de eo, qui legat iura & actiones, & omne commodum, an eo etiam in casu pecunia exacta restitui debeat legatario an non? vide Aret.in d.cõs.46.incip.viso testamento facto per Marianum.& de materia huius §.uide Dec.in consi.69.inquit, vocem.

Summarium in d.l.cum filius.§.pater.ff.de leg.ij.

1 *Dictio plus, ad arbitrium boni uiri, est referenda.*

Bar.in d.l.cum filius.§.pater.ff.de leg.ij.

1 Bart. in ead.l.§.pater, inquit, vocem, plus, † ad arbitrium boni uiri esse referendam, & modicum importare. iste tex.est multum not.secundum Soc.in consi.92.col.7.in 1.vol.uide in hac re Alex.in consi.212.in libro primi & secundi vol.& quæ tradit Ias.in l.& si post tres, colu. 2.ff.si quis caution.& quæ posita sunt ad Bar.in l.cùm furti.ff.de in lit.iura.& uide trad.in l. hæc

autem

autem adiectio plus.ff.de uerb.signif.& hoc facit ad quæstionem positam per Alberi.in 1. par. statutorum.cap.172.& quid hæc uox significet,uide etiam Abb. in c. literæ, de dilat. Et an & quando sit comparatiuum uel positiuum,vide in l.si seruus legatus.§.si ita scriptum.ff.de leg.1. & quid ista uox operetur in teste,uide Feli.in c.licèt.col.5.versi.nota decimò de proba.& in c. cum causam in princ.eod.tit.

Summarium in l.cum pater filios.§.hæreditatem.ff.de leg.ij.

1 *Mutatione status,non perditur ius eligendi.*

Bar.in l.cùm pater filios.§.hæreditatem.ff.de leg.ij.

1 BART. in d.l.cùm pater.§.hæreditatem, sic ait in summa: mutatione † status non perditur ius eligendi,& mors ciuilis non facit conditionem existere, sed naturalis. uide unam oppositionem apud Bar.in l.centesimis.§.fin.col.fi.ff.de uerb.oblig.& dum Bar.infert,per deportationem perdi ius eligendi,vide Ias.in l.j.in 7.fallen.ff.de hæred.inst.Postea uerò cum ait Bart. per ingressum religionis non cedere diem fideicommissi,sed expectandam esse mortem naturalē, vide tex.& doctor.in l.ex qua parte.§.insulam.ff.de uerb.obligat.Alex.in consi.13.in 3.volu.& omnino Felin.in c.licèt undique,colum.2.de offic.deleg.ubi contrarium habetur. & Socin. in cons.92.in 1.vol.& quia de hac re in nonnullis alijs lucubrationibus egi,ulterius non insistam.

Bar.in d.l.cum pater.§.Mæuio.ff.de leg.ij.

BART. in ead.l.§.Mæuio, exponit gl.hic. & citat.l. si quis argentum, & reliqua,ut ibi per * eum. Tu dicas glo. hanc esse * communiter approbatam, ut per Ias.in §. personam. instit. de action.& eam esse communiter confirmatam testatur etiam Alex.in l.ij.colu.2.ff. de leg.1. ubi citat glo.consimilem.

Summarium in d.l.cum pater.§.euictis.ff.de leg.ij.

1 *An iure actionis agi possit de euictione.*

Bar.in d.l.cum pater.§.euictis.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.euictis,in fin.tradit,an iure actionis † agi possit de euictione? De hac re an & quando in diuisione locum habeat actio de euictione,uide Bar.in l.qui Romæ.§.fi. in ultima.quæst.ff.de uerb.oblig.

Summarium in d.l.cum pater.§.à filia.ff.de leg.ij.

1 *Bona, quæ post mortem alicuius sunt pauperibus distribuenda, ante ipsius mortem distribui non possunt.*

Bar.in d.l.cum pater.§.à filia.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.à filia, in fi.decidit quæstionem de bonis,† quæ post mortē alicuius sunt pauperibus distribuenda,ut ante ipsius mortem distribui nequeant,ne fiat præiudicium pauperibus superuenientibus post restitutionem. vide Alex.in l.recusare.§.si quis alio.ff.ad Trebell. in 5.col.Dec.in c.4.in 6.notab.de offic.deleg.Alex.in consi.2.col.7.versi.& idem,in 1.volum. Ias.in l.post mortem,col.2.& 3.C.de fideicomm.Attende tamen quia Dec.in l.cùm tempus.ff. de regul.iur.adducit Anch.& alios loquentes contra hanc Bartoli decisionem,& ipse putat eorum opinionem esse ueriorem.

Summarium in d.l.cum pater.§.mensæ.ff.de leg.ij.

1 *Mensam, qui legat uidetur legare locum non uniuersitatem.*

Bar.in d.l.cum pater.§.mensæ.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.mensæ, opponit dicens,qui legat † mensam, uidetur legare locum, non uniuersitatem,vide Aret.in consi.51.col.fi.& dum Bar.agit de eo,qui legauit apothecam, vide Ias.in l.Centurio,col.27.versi.hinc dixit.ff.de uulg.& pup.

Summarium in d.l.cum pater.§.hæreditatem.ij.ff.de leg.ij.

1 *Per simplicem diuisionem non tollitur ius fideicommissi.*

Bar.in d.l.cum pater.§.hæreditatem.ij.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.hæreditatem.ij. ait, per simplicem † diuisionem non tolli ius fideicommissi. Adde hoc idem ab omnibus concludi in l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de uerb. oblig. & de hac re uide Alex.in consi.213.in 6.vol.Raph.Cuman. in cons.141.Soc.in cons.31.in 4.vol.

Dec.

Dec.in consi.79.& in consi.86.col.2.& in consi.495.& omnino Mari. Soc. iuni.in consi.116. nu.32.cum seq.& in consi.128.nu.105.cum seq.& tenendo opinionem Bartoli & aliorum in d.§.duo fratres,& opinionem Bar.hic,ut non cēseatur remissum,Limita ut per Alex.in d.§.duo fratres,col.9.& seq.tenendo autem fideicommissum esse remissum, limita hoc non procedere quò ad extraneum,per istum tex.

Summarium in d.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.

1 *Dictum restringitur à ratione.*

2 *Dictum testis restringitur secundum rationem,quam adducit.*

3 *Substitutio particularis extenditur à ratione generali.*

Bar.in d.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.dulcissimis,colligit ex tex.à ratione † dictum restringi. Hic sciendum est in primis,quid sit ratio? ideo dicas,rationem esse coniunctionem quādam diuersorum casuum ad eundem finem, & quos rationis identitas connectit,non potest iuris dispositio separare, ita Soci.in consi.30.col.3.in 1.vol.Et quia ratio est anima cuiuscunque dispositionis, ideo ea est, quæ regit,& gubernat,ampliat,& restringit dispositionem. Soc.in consi.249.col.antepe.in 1. vol.Dec.in consi.373.Abb.in c.fi.de rescript.& omnino in consi.75.in 1.vol. ubi multa posuit
2 memoratu digna de ui rationis. & propterea etiam dictum † testis restringitur secūndum ratio nem,quam adducit Soc. in consi.274.col.4.in 1.vol.Regulam autem huius tex. limita, & declara,ut per Bar.in l.libertis quos.ff.de alim.& cibar.lega.col.2.Et quòd dictum testis à ratione allata coangustetur,docuit Alex.in consi.162.Viso processu,colum.3. in libro primi & secundi vol.& malam ac ineptam rationem testis reddere eius dictum inefficax,& nullius ualoris,dixit egregiè Bal.in l.conuenticulam,vers.modò uenio ad testes.C.de episc.& cleric.quem sequitur Alex.in consi.166.Animaduersis his,col.7.uersi.præterea ipsi non assignant,in eod.lib.& mul
3 ta in hac materia uide apud Curtium in cōsi.81.col.1. sic etiam substitutionem † particularem extendi à ratione generali ait Soc.in consi.249. in 1.vol. hoc idem est in legis ipsius constitutione,in qua debet plus attendi ratio,quàm ipsa lex,secundum Gemin.in c. ubi periculum, de elect.in 6.Bar.in l.regula.§.si quis.ff.de iur.& fact.ignor. Alex.in consi.11.in 1.vol. Dec.in cōs. 331.nu.8.& multa scitu digna de potentia rationis tradit Alex.in consi.48.in 4.vol. & in consi. 75.in 5.vol.& Feli.latè in c.si quando.nu.23.de rescrip.

Summarium in d.l.cum patrem.§.filius matrem.ff.de leg.ij.

1 *Iuramentum testatoris,uel hæredis habet uim repetitionis ab intestato.*

Bar.in d.l.cum pater.§.filius matrem.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.filius matrem,ait,iuramentum † testatoris uel hæredis habere uim repetitionis ab intestato. vide complures memorabiles effectus in re proposita apud Ias.in §. item si quis postulante,colu.3. & seq. inst.de action.Posteà subiungit Bart. iuramentum habere uim clausulæ,ut actus ualeat eo meliori modo,quo ualere potest. vide eundem Bar. in l. si quis pro eo.ff.de fideiussor.Bal.& Salic.in l.j.C.commod.& pro intellectu huius rei uide omnino Soc.in consi.66.col.7.versi.quartò respondetur,in 1.vol.ubi ex mente Imol.in c.cùm contingat, not. inquit,regulam huius §.intelligendam esse, ut interueniente iuramento actus ualeat eo meliori modo,quo ualere posset sine iuramento. Item limita ut procedat solùm quò ad supplendum defectum solennitatis,non autem defectum consensus.ita Aret.in consi.24.Rom.in consi.517. col.pen.Ias.in l.sanctissimus.C.de testa.& uide Alex.in consi.22.in 3.vol.& multa, quæ ex hac regula inferuntur,vide apud Ias.in §.item si quis postulante in nono effectu iuramenti,instit.de action.& in l.eam quam,colu.11.de fideicomm. Item multa scitu digna in proposita re tradit Feli.in c.cum super,col.3.de offic.deleg.& quam uim habeat iuramentum, tam de iure ciuili, quàm de iure canonico, docuit Socin.in consi.75.colum.5.in consi.115. & in consi.97. colu. fin. & plenè de effectibus iuramenti, & eius uiribus agit Marcus Antonius Bauerius in tracta. de uirtute iuramenti.

Summa-

Summarium in d.l.cum pater.§.donationis.ff.de leg.ij.

1 *Verba dispositiua, quando ab aliquo proferuntur, non refert cum quo loquatur, sed in quem loquentis intentio dirigatur.*

Bar.in d.l.cum pater.§.donationis.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.donationis, ait, quando uerba † dispositiua ab aliquo proferuntur, non referre, cum quo loquatur, sed in quem loquentis intentio dirigatur. vide Ias.in l.quoties ab omnibus.C.de fideicomm.in fi.

Summarium in d.l.cum pater.§.libertis.ff.de leg.ij.

1 *Qui venit contra voluntatem defuncti, in eo quod est causa fideicommissi, ab eius petitione repellitur.*

2 *Si statuto cautum est filium sine consensu patris se obligare non posse, utrum pater ei se obliganti ad commodum ipsius patris possit suam praestare authoritatem.*

Bar.in d.l.cum pater.§.libertis.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.libertis, sic dicit in summa. Qui uenit contra † voluntatem defuncti in eo quod est causa fideicommissi, ab eius petitione repellitur. vide omnino Aret. in consi.67. Diligenter, in 3.dub.principali, ubi multa scitu digna perhibuit. & dum Bar.in eo.§.tradit, alienationem factam ab eo, qui est rogatus restituere, interim tenere, vide Aret.in d.consi.& Pau.de Cast.in consi.12.videtur dicendum. Postea Bar. in uersic. Ego induco ad quaestionem, decidit per istum tex.si filius non potest agere sine consensu patris, & pater & filius simul agant, patrē
2 filio consentire censeri. Quid si statuto † cautum esset, filium sine consensu patris se obligare non posse, utrum pater ei se obliganti ad commodum ipsius patris possit suam praestare authoritatem? vide Alex.in consi.49.& in consi.106.in 1.vol.ubi ponit differentiam inter consensum & authoritatem. adde Soc.in consi.87.in 1.vol.& in consi.23.in 4.vol.& Ang. in l.j.§. fuit quaesitum.ff.ad Trebell.& de hac re vide quae posui in l.si consul.ff.de adopt.

Summarium in d.l.cum pater.§.cum inter.ff.de leg.ij.

1 *Filius libertae in familia libertorum annumerari potest.*

Bar.in d.l.cum pater.§.cum inter.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.cum inter, ait filium libertae † in familia libertorum annumerari. vide omnino Fulgos.in consi.117.& de intellectu & materia huius.§.agit Dec.in consi.422.& in consi.481.& non praetereas ea, quae posui in l.peto.§.fratre, suprà eod.titulo. & in l.pater.§.fundum.ff.de legat.tertio.

Summarium in d.l.cum pater.§.à te peto.ff.de leg.ij.

1 *Disiunctio posita inter personas, inter quas cadit affectio ordinata, non resoluitur in coniunctam.*

Bar.in d.l.cum pater.§.à te peto.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.à te peto, sic ait in summa. Disiunctio † posita inter personas, inter quas cadit affectio ordinata, non resoluitur in coniunctam. Attende quoniam hic adesse ordinatam affectionem tenuit idem Bar.etiam in l.Gallus.§.quidam rectè.ff.de liber.& posthum.ubi Ias.in 6.col.sed contrarium expressè uidetur colligi ex isto tex.in quo prius uocantur propinqui mariti, quàm testatricis, igitur in hoc non subest ordinata charitas. ideo aliter puto esse declarandum hunc tex.qui innititur ordini scripturae, & non affectionis, & dicendum est in principio, in quo agitur de liberis, appositam fuisse conditionem, si non habueris liberos, quae quidem conditio etiam in sequentibus casibus intelligitur repetita, hoc est, & si non extabunt propinqui tui ò marite, mei admittantur, & sic successiuè: ita enim fiet, ut clarè omnia intelligantur. neque reluctabitur.l.cum quidam.C.de uerb.signific. ideo enim hic disiunctiua non resoluitur in coniunctam, quoniam apertè constat de uoluntate testatricis, ex quo unus non uocatur nisi in casu, quo alius non supersit. vide hic Paul.de Cast.qui non recedendo à communi intellectu infert ex isto tex.si pater instituit filios, eosque inuicem substituit, uel eorum filios, nunquam nepotes ex filio praedefuncto admitti posse, donec unus ex filijs superest, propter ordinem scripturae. idem ait Alex.in consi.172.Viso testamento, in libro primi & secundi volu.& de hac re vide omnino Dec.in consi.95.

Summa-

Summarium in l. qui solidum. ff. de leg. ij.

1 *Iusta causa in parte, non tollit moram in alia parte.*

2 *Si creditor à me petit plus debito, iustam habeo causam litigandi super toto.*

Bar. in l. qui solidum. ff. de leg. ij.

1 Bart. in d. l. qui solidum, inquit, iustam † causam in parte non tollere moram in alia parte, & hunc ait esse casum notabilem. De hac materia uide singulare Matthæ sil. memoratu dignum nu. 188. incip. Nota quod ubi creditor. & quæ ibi addita sunt. & Alex. in l. j. §. si stipulanti. ff. de uerb. oblig. & ibi Ias. & Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres, col. 9. eod. tit. & dum Bar. hic ait, per Falcidiam totum legatum subuerti. l. j. §. hæc uerba. attende quia hoc ibi non probatur, ideo cogita casum, in quo falcidia totum legatum subuertat, quia nunc mihi non uenit in men
2 tem. Postea Bar. in fi. subiungit, si † creditor à me petit plus debito, iustam habeo causam litigandi super toto, nisi dicas te paratum recipere partem, quæ non est in controuersia. Hoc idē sequitur Alex. in d. l. qui Romæ. §. duo fratres, col. 9. & Ias. in l. properandum. §. sinautem alterutra, col. 4. versi. nona conclusio. C. de iudic. & in 7. col. versic. quintò quæro, & in l. quidam æstimauerunt, col. 1. vers. adde. ff. si cert. pet. sed cogita quomodo debitor confitendo partem posset adhuc super ea litem prosequi, nisi fortasse ratione adiuncti hoc permittatur.

Summarium in d. l. qui solidum. § etiam. ff. de leg. ij.

1 *Iusta causa litigandi excusat ab expensis.*

2 *Iuramentum an excuset ab expensis.*

Bar. in d. l. qui solidū. §. etiam. ff. de leg. ij.

1 Bart. in ead. l. §. etiam, colligit ex tex. iustam causam † litigandi excusare ab expensis. de hac re uide Dec. in consi. 56. & in consi. 74. colu. 1. Ias. in l. properandum. §. sinautem alterutra. C. de iudic. ubi ait, non solùm excusare ab expensis, sed etiam ab omni pœna imposita. limitat tamen hoc non procedere quando expensæ iure actionis deberentur, & alias quoque limitationes ibi tradidit. Et quæ nam expensæ factæ in lite taxari debeant, quomodo petantur, & quomodo terminari debeant in sententia, vide Anch. in reper. capituli finem litibus, de dol. & cō-
2 tumac. An autem iuramentum † ab expensis excuset? Bar. hic ait quòd non, quia iusiurandum excusat à calumnia, non autem à temeritate. idem ait Barto. in l. j. §. hanc autem actionem. ff. si muli. uentr. nom. Et expensarum, quæ fiunt in iudicio, qualis habenda sit ratio, vide apud Iacobum de Aren. in tract. expensarum. An autem & quando condemnatio expensarum fieri possit in causa criminali, vide Felin. in c. accedens. nu. 7. de accusat. Item aduerte quoniam expensę factæ in lite solui non debent à reo succumbente uigore alicuius instrumēti, nisi sint factæ post productionem illius instrumenti. Barto. in l. si quis inficiatus. ff. depos. & Felin. in c. exceptionem, col. pe. de excep.

Summarium in l. creditorem. ff. de leg. ij.

1 *Legatum factum creditori, in dubio non existimatur factum animo compensandi cum debito.*

2 *Si debitor legat creditori hoc pacto, ut nihil aliud petere possit, utrum ex hoc censeatur habuisse animum compensandi.*

Bar. in l. creditorem. ff. de leg. ij.

1 Bart. in d. l. creditorem, inquit, legatum † factum creditori, in dubio non existimari factum animo compensandi cum debito. idem habetur in l. quanquam. & in l. licet. C. ad leg. Falc. sed limita hoc tantum procedere in debito uoluntario, alioqui uerò in debito necessario. & quomodo cognoscatur debitum necessarium & uoluntarium, quia ex post facto omnia debita sunt necessaria. l. sicut. C. de actio. & obligat. habetur apud doct. in l. si cùm dotem. §. si pater. ff. solut. matr. in l. huiusmodi. §. cum pater. ff. de leg. ij. & in auth. prætereà, ubi latè Ias. C. und. uir. &
2 uxor. Quid si debitor † legat creditori hoc pacto, ut nihil aliud petere possit: utrum ex hoc censeatur animum compensandi habuisse? vide Ang. in consi. 181. quæro hic quid si creditor legat debitori totum id quod ei debetur, nūquid in huiusmodi legato etiam debitum contractū post conditum testamentum contineatur? vide Fulg. in cons. 37.

Summa-

Summarium in l.Caius.ff.de leg.ij.

1 *In legato generali non continentur nomina debitorum.*

Bar.in l.Caius.ff.de leg.ij.

1 BART. in d.l.Caius,ait,in legato generali † non contineri nomina debitorum,vide ad rem hanc Soc.in cons.101.& in cons.175.in 1.vol.

Summarium in l.Titia Seio.§.usuras.ff.de leg.ij.

1 *Si statuto cautum est,instantiam perire debere in quinque mensibus nisi per actorem non steterit, actor autem semel tantum iudicem interpellauit,ut proferret sententiam,hoc satis esse, ut perpetuò stare per iudicem uideatur.*

Lucubrat.in l.Titia Seio.§.usuras.ff.de leg.ij.

BART. in d.l.Titia.§.usuras,in ultimo notab.dicit,sufficere,si semel aliquis interpellat. vide Ias.in l.quod te,colum.8.versi.adde.ff.si cert.pet. Et dum Bar.infert ad quæstionem, si statuto

1 † cautum est,instantiam perire debere in quinque mensibus,nisi per actorem nō steterit, actor autem semel tantum iudicem interpellauit,ut proferret sententiam, hoc satis esse ut perpetuò stare per iudicem uideatur. De hoc uide omnino Ias. in l. properandum.§. fin autem alterutra.

* C.de iudic.ubi dicit multa scitu digna,& * comm.opinio.uidetur esse contra Barto. hic ut non sufficiat semel tantùm interpellasse. Tamen ad hoc Bartoli documentum accedit Ang.in cons. 353.incip.Statutū,in 2.col.Sed quod debeat pluries fieri protestatio,tenuit Alex.in l.de pupillo.§.si quis ipsi,col.2.ff.de oper.nou.nunc.& in consi.19.in 1.vol.Perus.in c.ex ratione,colu.4. de appell.item uideas Aret.circa opp.Bar.in l.qui Romæ.§.Seia.ff.de uerb.oblig.

Summarium in d.l.Titia Seio.§.Seia libertis.ff.de leg.ij.

1 *Fideicommissum relictum ab uno ex hæredibus qui ultimus decesserit, facit uideri hæredes inuicem substitutos.*

2 *Substitutio facta post mortem plurium,in dubio facta uidetur a primo,non autem ab ultimo moriente.*

Bar.in d.l.Titia.Seio.§.Seia libertis.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.Seia libertis. hoc ait in summa. Fideicommissum relictum ab uno ex hæredibus,qui ultimus decesserit,facit uideri hæredes inuicem substitutos. De intellectu & materia huius.§.vide Soc.in consi.238.col.fi.& in consi.249.in 1.vol.& omnino in consi.104.in 3.vol.ubi ait,substitutionem factam post mortem omnium, uel in casu quo ultimus decedat sine filijs,inducere fideicommissum inter ipsos secundum multorum sententiā,quando est facta in tota hæreditate; tamen ipse ait contrariam opinionem esse uerisimam. de qua re uideas

2 Alex.in consi.113.in 4.volu.ubi habetur sing. substitutionem † factam post mortem plurium, in dubio factam uideri à primo,non autem ab ultimo moriente,& sub duplici cōditione. & de hac re uide eundem Alex.in cons.51.& in cons.52.Prospectis his,col. 8.& in cons.101. in 4.vol. ubi not.loquitur,& in consi.11.in 3.vol.& Ias.in cons.33.in 1.vol.& omnino in consi. 41. ubi uariè loquitur.& in cons.143.eod.vol.

Summarium in d.l.Titio Seio.§.Imperator autem.ff.de leg.ij.

1 *Donatio inofficiosa collata in filium usque ad legitimam reuocatur.*

2 *Donatio quæ fit propter benemerita, inofficiosa dici non potest.*

3 *Donatio propter benemerita an & quando ualeat.*

4 *Filius potest reuocare donationem tanquam inofficiosam, etiamsi se hæreditati paternæ immiscuisset.*

5 *Si filius, cui portio fuit diminuta propter donationem, hæres instituatur, & hæreditatem agnoscat, an possit agere inofficiosa donatione.*

6 *An propter filios superuenientes, donatio facta monasterio reuocetur in totum,an tantum pro legitima.*

7 *An & quando expressè.l.si unquam,renunciari possit.*

8 *Donatio an reuocetur superuenientibus filijs legitimatis.*

9 *Si donans tempore donationis habebat filium,utrum ex hoc præsumatur de futuris filijs cogitasse.*

10 *Donatio causa mortis,an dicatur simplex donatio,an uerò ob causam.*

11 Donatio

11 *Donatio si fuit reuocata per superuenientiam filiorum, qui postea moriantur, an denuo ex tacita mente donantis, ipsa donatio confirmetur.*
12 *Cessante causa, cessat effectus.*

Bar. in d. l. Titiæ Seio. §. Imperator autem. ff. de leg. ij.

1 BAR. in ead. l. §. Imperator autem, dicit, donationem † inofficiosam collatam in filium ad legitimam reuocari. Et quia in hoc uariæ opiniones recitantur per Bar. an reuocetur solùm usque ad legitimam, an uerò usque ad dimidiam: ideo uide Aret. in consi. 47. ubi arguit dicens, opinionem Azo. esse ueriorem. tamen uide Bar. hic. Imol. & Panor. in c. fin. de donat. Roma. in consi. 26. Practicam Papien. in forma libelli, quo agitur pro donat. in uoce, irreuocabiliter. in 1. colu. Paul. de Castr. in rubrica. & in l. j. C. de inoffic. donat. & ibi Bart. & alios, & omnino
* Curt. in consi. 1. colu. fin. vbi dicit opinionem istam esse * uotis frequentioribus approbatam, vbi idem tenent quidam alij subscribentes. & eandem opin. sequitur Rom. in consi. 95. dicens
2 tamen, donationem † illam, quæ fit propter benemerita, inofficiosam dici nō posse, & ideo nisi ad legitimam reuocari non posse. & in consi. 26. in hoc. & hanc Bar. opinionem esse communem testatur etiam Ias. in auth. vnde si parens, col. fi. C. de inoffic. testam. subiungens, eam reuocari usque ad legitimam, quando etiam fieret propter benemerita. An autem in hoc credendum sit assertioni patris? vide quæ habentur in l. si donatione. C. de collat. & Bar. in l. cùm quis decedens. §. codicillis. ff. de leg. 3. & Ias. in d. auth. vnde si parens, colu. fi. quamuis in specie non loquatur in casu huius donationis, sed idem uidetur ut ait Rom. in d. consi. 95. Et an & quan-
3 do donatio † propter benemerita ualeat, uide Soci. in consi. 95. in 1. volu. & Curt. in consi. 66. Abb. in c. cùm in ecclesia, de simon. Angel. in l. sed si lege. §. consuluit. ff. de pet. hæred. Roma. in consi. 26. & Crauet. in consi. 51. Item in hac materia diligenter tradit Aret. in d. cons. 47. si quis donet bona sua, eum præsumi ignorare uires patrimonij sui, & non faudulenter filium priuare legitima uoluisse. & ideo diceretur inofficiosa solùm re, non consilio. secus si diceret omnia bona sua, quia tunc constaret, animum eius esse priuare filium, ut ibi subtiliter docuit Aret. licèt Curt. contrarium teneat in quodam consilio non impresso, incip. In causa monachorum sancti Spiritus. in contrarium facit l. si quis. C. de rescind. uend. & quod ait Bar. in auth. sed cum
4 testator. C. ad leg. Falcid. Adde in re proposita filium † reuocare posse donationem tanquam inofficiosam, etiam si se hæreditati paternæ immiscuisset. vide omnino Curtium in d. consilio in col. fin. Ias. in d. auth. vnde si parens, in secundo notab. & in l. parentibus, eodem titu. vbi assignat rationem. vide tu Aret. in d. consi. 47. vbi subtiliter disputat hanc materiam, quando inofficiosa est re & consilio, & quando re tantùm. Nunquid autem querela inofficiosæ donationis excludatur, si filius legitimam habuit quocunque relicti titulo etiam inter uiuos? & an simplex donatio in legitimam imputetur? tradit Soc. in consi. 18. & in consi. sequ. in 4. uol. & dum
5 Bar. in secunda col. vers. ultra ea, quærit, si filius, † cuius portio fuit diminuta propter donationem, hæres instituatur, & hæreditatem agnoscat, an possit agere de inofficiosa donatione? & decidit agi posse ad supplementum. dicas idem tenere Bart. in l. j. C. de inoffic. donat. & ibi Nell. de sancto Geminia. & Salic. idem uoluit Bald. hic, & Abb. in capitulo fin. de donat. & in capitulo Raynutius, de testam. & in prædicta quæstione scilicet utrum inofficiosa donatio
* reuocetur in totum an usque ad legitimam? Curt. in consi. 1. num. 18. testatur * commun. opin. esse in totum.
6 Bar. in eodem §. col. 3. vers. quæro dixi, tradit an propter filios † superuenientes donatio facta monasterio reuocetur in totum, an autem pro legitima tantùm? refertque decretum nō cogere reddere nisi legitimam. Hoc idem uoluit gl. per illum tex. in c. fi. 17. q. 4. quā vt sing. refert & sequitur Rom. in repet. auth. similiter. C. ad leg. Falcid. in 8. speciali. & multa in materia illius capituli fin. vide per Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. nume. 115. de consti. hoc etiam quod hic tradit Bar. voluit Bald. in l. j. colu. 4. C. de inoffic. donat. Panorm. in cap. fin. de donat. quamuis contrarium teneat Bald. in authen. si qua mulier. C. de sacrosanct. eccles. citat glo. in capitulo si quis irascitur. 13. quæst. 2. & de ista donatione facta ecclesiæ uide Mari. Soc. iun. in cons. 120.

& Iaſ.in auth.ſi qua mulier.C.de ſacroſ.eccl. ſubiungit poſtea Bar. an diſpoſitioni.l.ſi unquam. C.de reuoc. donat.renunciari poſsit? quæ vult donationem reuocari debere ſuperuenientibus liberis,quia præſumitur de illis non fuiſſe cogitatum. deciditque, ei renunciari poſſe, ſed agi poterit de inofficioſis donationibus. An huic.l.ſi unquam,renunciari poſsit,late tradidit Curt. in conſi.1.2.& 3. tamen Soc.in conſi.263.col.fi.in 1.vol. quamuis dicat hanc opinionem Bar. * eſſe* communiter approbatam, vt ſcilicet renunciatio ualeat,tamen dicit contrarium ſuſtineri poſſe,quando concurrit dolus; quia dolus excludit conſenſum, item quando alia indicia concurrerent: quia tunc iſta renunciatio reuocari poſſet. & quamuis Curt.in d.conſi.1.teneat, renunciari non poſſe etiam cum iuramento,contrarium tamen docuit Iaſ.in conſ.125.in 1.uolu.
7 Et an † & quando expreſsè huic l.ſi unquam,renunciari poſsit, vide Soc.in conſ.261.col.fi.in 1.uol.Rom.in conſi.24.& Dec.in l.ſi quis in conſcribendo. nume.14.C.de pac.vbi concludit * cōem eſſe doct.ſententiam,vt ei renunciari poſsit,contra Curt.in conſ.1. Et tenendo communem, vt renunciatio ualeat, dicas generalem legum renunciationem non ſufficere,ſed ſpecialem exigi, ita Roma.in conſi.263.Circa dubium. & iſta concluſio ut renunciatio ualeat, ex ſequentibus deciſionibus clarius demonſtrabitur, in quibus ad tollendum illius.l. beneficium, ſufficit fuiſſe de filijs cogitatum. & ideo ſi in illo contractu donationis facta fuiſſet mentio liberorum,ceſſat.d.l.ſi unquam,ut ait Soc.in conſi.126.in 3.vol. Immo d.l. non uidetur habere locum in donatione,quæ fit in ipſo actu matrimonij contrahendi, quia præſumitur cogitatum fuiſſe de filijs,cum de matrimonio ageretur. Maria.Socin.iuni.in conſi.128.ubi ait, idem eſſe etiam quando aliquis donaſſet filijs natis & naſciturís ex donatario; quia ſicut de illis cogitauit,ita præſumendum eſt,de ſuis proprijs cogitaſſe, ut habetur in d.conſi.128.num.205. citat Soci.in conſi.147.Viſa,colum.7.Attende & declara unum caſum.ut d.l.ſi unquam, locum habeat etiam in renunciatione, in qua facta eſt mentio filiorum, quando renuncians non ſperabat amplius habere filios,& erat iſta ſpe probabili deſtitutus: nam tunc eis ſuperuenientibus, donatio reuocatur.ita ſubtiliter colligit Soci.in conſ.126. in 3.volu.& in conſ.2. inter conſilia Curtij,vbi multa ſcitu digna attulit,circa illius diſpoſitionem, qui non ſperabat ſe eſſe filios ſuſcepturum.
8 Nunquid autem iſta donatio † reuocetur ſuperuenientibus filijs legitimatis? vide Iaſ.in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm,col.24.verſ.adde.ff.de libe.& poſth.vbi ait quòd non,niſi legitimati eſſent per ſubſequens matrimonium,& in l.ſi is,qui pro emptore.ff.de uſucap.col.66. verſ.quartò.tamen hoc habere locum in legitimatis uoluit Bal.in l.ij.in fi.ff.ſi quid in fraud.par. Alexand.in rubrica.ff.de liber. & poſthum. colu.2. vbi quoſdam alios idem affirmantes adducit,quamuis Iaſ.contrarium ibi dicere uideatur. de qua quidem quæſtione uide Alex. in conſi. 39. Super primo dubio,in quarto uolu.Dec.in conſi.365.& omnino in conſi.366.Soc.in conſilio 220.& in conſi.226.in primo uolu. Quid de filijs adoptiuis? vide Alexand.in dicto conſ.
9 39. Quid ſi donans † tempore donationis habebat filium,vtrum ex hoc præſumatur de futuris filijs cogitaſſe? vide Soci.in conſi.22. in quarto uolum. Quæro utrum d.l.ſi unquam, procedat etiam in donatione rei particularis? vide Soci.in conſi.147.colu.6.in 1.uolu. & in conſi.53.in 4.uolu. Aret.in conſi.92.colu.4. Alexand.in conſi.68. in 4.volu. & Dec.in conſi.581. Quid ſi donatio non fuit ſimpliciter facta, ſed aliqua pretij pars interueniat? Soci. in conſi.215.in primo uol.ait,idem eſſe quod de ſimplici donatione. vide Bal.& Soc.in l.j.C.de pact.vbi etiam tradit Soc.quid in repudiatione hæreditatis non aditæ. vide Alexand.in conſi.29. Præclarè, in 3. vol. An autem per ingreſſum monaſterij huiuſmodi donatio reuocetur? Bal.ſing.decidit quòd non,in auth.niſi rogati.C.ad Trebell.vide Feli.in c.in præſentia,de probat.Iaſ.in auth.ſi qua mulier.C.de ſacroſanc.eccl,col.6.verſ.decimò dic quòd ubi. Nunquid.l.ſi unquam,locum habeat
10 in donatione facta ex cauſa dotis? vide Soc.in l.ij.ff.ſol.matr.vbi etiam tradit an donatio † cauſa dotis dicatur ſimplex donatio an uerò ob cauſam.& Oldr.in conſ.5.incip.Titius,vbi concludit eſſe ſimplicem donationem,tamen in patre dotante Bar. tenuit eſſe donationē ob cauſam, in l.Pomponius Philadelphus.ff.famil.erciſcun. & in l.j.§. nec caſtrenſe, de collat.bonor. Quò ad propoſitam autem quæſtionem Iaſ.in conſ.171.in quarto volumine,decidit.d.l.ſi unquam,

locum

locum non habere in donatione ex causa dotis facta à patre filiæ in eius potestate existenti, secus si fieret ab extraneo. Vtrum d.l.si unquam, procedat in donatione ob causam? vide Alex. in cons.71.Consideratis,in 4.vol.doct.in l.j.C.de pact.maximè Bal.& Ias.col.3.in 3.notab. vbi tradit etiam an d.l.locum habeat in donatione facta de minima re? & quid si fieret tam causa dantis quàm recipientis? Item d.l.procedere solùm in donatione, quæ prouenit ex mera liberalitate,alioqui uerò si ob causam,dicunt Bal.& Angel.in d.l.si unquam,in quibusdam lecturis. Roma.in consi.26.in 3.dubio.Alexan.in consi.39.in 3.dubio. in 4.vol.& in consi.29. Præclarè in 3.uolu.Dec.in d.l.j.Soci.in l.j.& in l.ij.ff.solu. matrim. scias etiam in hac materia.d.l.si unquam, non procedere de iure canonico in donatione iuris patronatus, vt declarat Dec.in consilio 675. Et de intellectu & materia.d.l.si unquam, vide Roma.in d.cons.26.Soc. in cons.23. col.7.& in cons.147.in primo vol. col.6. & in cons.53.in 4.vol. & omnino in cons.92. in eod. uolu.& in consi.126.in 3.vol.& Mari.Soci.iuni. in d.consi.128. Quæro deinde cum Bar. quid
11 si reuocata † fuit donatio per superuenientiam filiorum,qui postea moriantur, an denuò ex tacita mente donantis ipsa donatio confirmetur? Bar.decidit quòd non. idem ait Aret.in consi. 92.uel 93. facit l.cùm seruus.ff.de adim.lega. Hoc tamen limita nisi pater tanto tempore filijs superuixisset, vt suam mutare potuerit uoluntatem: nam ex quo non mutauit, præsumitur eam tacitè confirmasse,secundum Ias.in auth. ex causa.C.de liber.præter.col.fin.vers. pro prima.& in l.iij.col.1.vers.contrarium. C. de inoffic. testamen. Paul.de Castr.in l.ij.in fi.C.de posthum.hæred.insti. Et de hac re uide omnino Feli.in cap.quæ in ecclesiarum,colu.10.vers.secundò declaro, de const. Quid si pater donationis tempore habebat filios insuccesibiles, qui postea effecti sunt capaces? Soc.in consi.226. col.fi.in primo uol. Et dum Bart. hic propè fin.
12 respondet ad regulam,quòd cessante † causa,cessat effectus,limitans eam ut procedat,quando causa cessat ante effectum consumatum,alioqui uerò post. Sublimita ut per Dec.in c.cùm cessante,col.1.de appell.& adde Cyn.in l.generaliter.C.de episc.& cler.

Summarium in l.Lucius.§.à te peto.ff.de leg.ij.

1 *Testator si reliquit alicui decem pro eundo ad terram sanctam, vtrum hæres ei petenti statim legatum soluere teneatur.*

Bar.in l.Lucius.§.à te peto.ff.de leg.ij.

1 Bart. in d.l.Lucius.§.à te peto,quærit, si testator † reliquit alicui x. pro eundo ad terram sanctam,vtrum hæres ei petenti statim legatum soluere teneatur, an uero possit expectare tépus quando fit transitus generalis? & decidit transitum generalem expectari posse. vide Soc. in l.quibus diebus.§.Cornelius,colu. 2.ff.de condit.& demonstra.& dum hoc in loco Bart.agit de significatione huius uocis, pro, vide Dec.in consi.46.& in consilio 314.& quid importet, uox, pro resto,vide Cæpoll.in cautel.121. Scias etiam & pro, & propter,in hoc differre,quia pro,significat causam finalem,& propter,impulsiuam.l. dominus Sticho.ff. de pecul. lega. Tamen attende quia propè omnia intelligantur secundum subiectam materiam .gl.est memorabilis,in l.eum.ff.de cond.& demonstr.& ideo etiam uox,perpetuo,intelligitur secundum subiectum negocium,vt per Dec.in c.ex literis,nu.6.de const.

Summarium in d.l.Lucius.§.Lucius.j.ff. de leg.ij.

1 *Plures coniuncti admittuntur ad uiriles portiones, si res prohibetur alienari extra familiam.*

Bar.in d.l.Lucius.§. Lucius.j.ff.de leg.ij.

1 Bar. in ead.l.§.Lucius.j.inquit,plures † coniunctos admitti ad uiriles portiones,si res prohibetur alienari extra familiam. De hac re uide Bar.& Ias.in l.fi.C.de impuber. & in l.si pater, in 3.col.ff.de vulg.& pupill.

Summarium in d.l.Lucius.§.quisquis.ff.de leg.ij.

1 *Confessio debiti facta à testatore, non probat debitum, sed fideicommissi petitionem inducit.*

Bar.in d.l.Lucius.§. quisquis.ff. de leg.ij.

1 Bart. in ead.l.§.quisquis, ita inquit. Confessio † debiti facta à testatore non probat debitum,

bitum, sed fideicommissi petitionem inducit. vide Alex. in cons. 296. Videtur prima, col. fi. in lib. primi & secundi uol. & in cons. 122. in 7. vol. Raph. Cuma. in consi. 61. Petrus hæres, in secũdo dub. & omnino Feli. in c. si cautio, col. 6. vers. tertiò declaro. de fide instr. & confessionem factam in testamento parte præsente reuocari non posse, ait Soc. in consi. 73. colu. 2. in 3. uolu. & quid si testamentum reuocetur, uel irritum fiat? vide Ang. in cons. 181.

Summarium in d. l. Lucius. § Lucius. 2. ff. de leg. ij.

1 *Verba generalia, etiam in beneficijs restringuntur, ut odiosa non contineantur.*

Bar. in d. l. Lucius. §. Lucius. 2. ff. de leg. ij.

1 BAR. in ead. l. §. Lucius. 2. dicit, uerba generalia † etiam in beneficijs restringi ut odiosa nõ contineantur. De hac materia uide Alex. in consi. 213. in 6. uol. & Soc. in consi. 37. in 3. uol.

Summarium in l. codicillis. § instituto. ff. de leg. ij.

1 *Prohibitus uendere uel obligare, non censetur prohibitus locare.*
2 *Locans non dicitur alienare.*

Bar. in l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. ij.

1 BART. in d. l. codicillis. §. instituto, inquit, prohibitum † uendere uel obligare, non censeri prohibitum locare. Adde quòd immo prohibitus rem alienare, potest locare fructus toto tempore uitæ suæ. Ias. in l. filiusfamiliàs. §. diui in secunda lectura, col. 11. in 12. limit. ff. de leg. 1. & quæ posui ad Bar. in d. §. diui. & aliquid per Feli. in c. plerunque. de rescrip. in c. quæ in ecclesiarum. col. 32. de const. sed obstare uidetur tex. in l. fi. §. fi. de contrahen. empt. vide Alberi. in l. Caius. ff. de annu. lega. vbi distinguit. & tex. vbi Ang. in §. neque aliud, iuncto §. emphyteosim, in auth. de non alien. Lap. allegat. 7. incip. Deputauit. Alex. in consi. 308. Visis duobus, in libro primi & secundi uol. vbi agit de locatione de nouennio in nouennium. quicquid teneat Bal. in l. uoluntas. C. de fideicommiss. & in simili uide omnino Card. in clem. prima. §. fin. in pen. quæst. de rebus eccl. non alien. & uide Alexand. in d. consi. 308. vbi refert Ang. decidentem alium pulchrum casum in consi. 184. incip. ex forma & serie, in ultimo dubio, aliàs est consi. 131. Et de ueritate huius glo. vide Alex. in l. si filio. §. fi. ff. solu. matrim. & quòd seruari possit in colono partiario dixit Bal. in c. 1. §. si autem libellatio. in fi. quibus mod. feud. amit. item in hac re uide Ias.
2 latè in l. manumissiones. ff. de iusti. & iur. & quòd locans † non dicatur alienare, vide Feli. in c. quæ in ecclesiarum, colu. penul. in sexta declaratione, de constit. & dum Bar. subiungit locationem ad longum uel longissimum tempus sapere alienationem, vide Alexan. in d. consi. 308. & alienare prohibitum non posse locare ad centum annos docuit Abb. in c. intellecto, de iureiur. Limita tamen prædicta multis modis, vt per Soc. in regula 11.

Summarium in d. l. codicillis. § matre. ff. de leg. ij.

1 *Alienatio prohibita odio certarum personarum, an ualeat.*

Bar. in d. l. codicillis. §. matre. ff. de leg. ij.

1 BAR. in eadem l. §. matre, agit de alienatione † prohibita odio certarum personarum. De intellectu huius. §. vide Alexan. in consi. 59. in 3. volu. & maximè in pen. col. & doct. in l. peto. §. fratre, suprà eodem tit.

Summarium in l. fi. ff. de leg. ij.

1 *Voluntas testatoris tacita à contrario sensu sumpta, per tacitam uoluntatem reuocatur.*

Bar. in l. fi. ff. de leg. ij.

1 BART. in d. l. testator, sic ait in summa. Voluntas † testatoris tacita à contrario sensu sumpta, per tacitam uoluntatem reuocatur. postea progreditur Bar. declarando. vide Felin. in c. nonnulli, col. 1. in 3. fallen. de rescrip. Alexan. in l. ita stipulatus col. 7. in 3. limit. ff. de uerb. obli. vbi Ias. in 6. colu. vers. decimò huius. vbi limitat. & dum ibidem citat. l. si quis in principio, vide Bald. in l. humanum, colum. 2. C. de legi. & in l. filium. C. famil. ercíscun. & Imol. in d. l. ita stipulatus, colum. 4.

Summarium in d.l.fi.§.quatuor.ff.de leg.ij.

1 *Qui ratione coniunctionis non admittitur ut ipse, admitti tanquam alius prohibetur.*

Bar.in d.l.fi.§.quatuor.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.quatuor, ita inquit, qui ratione coniunctionis † non admittitur ut ipse, admitti tanquam alius prohibetur. vide Ant.de Fano, in tracta. de pignoribus & hypothec.in tertio membro.5.par.nu.12.

Summarium in d.l.fi.§.fi.ff. de leg.ij.

1 *Iusta ignorantia hæredis confirmat alienationem rei per fideicommissum relictæ.*

Bar.in d.l.fi.§.fi.ff.de leg.ij.

1 BART. in ead.l.§.fi.sic ait in summa. Iusta ignorantia † hæredis confirmat alienationem rei per fideicommissum relictæ, quæ subiacet restitutioni. Hunc tex. ait esse sing. Alex.in consi. 329.viso themate,col.fi.uer.vltimò posset se tueri,in lib.primi & secundi uol.& in cons.3.viso processu,in 3.vol.& plenè Paul.de Cast.in cons.10.incip.Clarum.& in consi.17.Causa quæ,colu.8.vbi ponit sing. limitationem ad istũ tex. vt solùm procedat in re subiecta restitutioni post mortem,& quæ non sit prohibita alienari per testatorem, alioqui ignorantiam non excusat. & Alex.ponit sex limitationes in l.Marcellus,§.res quæ.ff.ad trebell. & ibi Soc.col.3. & pro intellectu huius.§.vide Mari.Soc.iuni.in cons.136.

Summarium in l.j.§.si filius.ff.de leg.iij.

1 *Filius potest renunciare fauori suo, vt non instituatur.*

Bar.in l.j.§.si filius.ff.de leg.iij.

1 BART. in d.l.j.§.si filius, vers.si uerò solennitas, vult filium † posse renunciare fauori suo,vt non instituatur; immò si testamentum est nullum ratione præteritionis, confirmari possit. De hac re uide latissimè Ias.in l.inter cætera.ff.de libe.& posth. sciasque testamentum, quod ex forma iuris est inualidum, communiter à partibus approbari non posse,vt ualeat in uim testamenti,vt per Dec.in consi.488.

Summarium in l. ex filio.ff.de leg.iij.

1 *Legata an conseruentur per auth.ex causa.C.de libe.prate.& per clausulam codicillarem.*

2 *Clausula codicillaris an operetur, vt rupto testamento agnatione posthumi, legata debeantur, & hæreditas per fideicommissum sit hæredi instituto restituenda.*

Bar.in l.ex filio.ff.de leg.iij.

1 BART. in d.l.ex filio,agit,an legata † conseruentur per auth.ex causa.C. de libe.præter. & per clausulam codicillarem? vide Bar.& doct.in l.filio præterito.ff.de iniust.testam.& omnino Aret.in consi.92.col.4. cum seq.vbi not.loquitur in proposito casu.Quid si reperitur aliud testamentum præcedens, an illi hæredes teneantur ad legata & fideicommissa contenta in hoc testamento irrito? Ang.in cons.183.dicit quòd non. & an per d.auth. conseruetur fideicommissum relictum in testamento in quo filius est præteritus? vide Dec.in consi.86.col.1.& 2.an substitutio pupillaris, quæ continetur sub compendiosa,conseruetur per d.auth. vide Ange.in consi.211. An ipsum testamentum ruptum agnatione posthumi conseruetur? maximè per clausulam codicillarem? vide Soc.in consi.93.in 4.vol.Bar.& doct.in d.l.filio præterito. Areti. in d.consi.92.Alex.in consi.30.in 3.uol.& in consi.31.& 32.eodem uol.Ang.in consi.364. &
2 Dec.in consi.490. Et an clausula † codicillaris operetur, vt rupto testamento agnatione posthumi legata debeantur, & hæreditas per fideicommissum sit hæredi instituto restituenda? vide Alexand.in d.consi.30. cum sequ. & in consi. 102. in 3. volu. Et quando in huiusmodi casu hæreditas esset restituenda hæredibus scriptis in testõ uigore clausulæ codicillaris, tunc unica tantum quarta detraheretur: quoniam ex quo restitutio fieret uno & eodem tempore, legiti-
* ma & trebellianica detrahi non possent, secundum * comm.opin.ut per Alex. in d. consi.102. & ad prædicta uide omnino Ang.in cons.108.Item scias testamentũ rumpi propter natiuitatẽ

 posthumi,

posthumi, etiam qui statim moriatur. hoc tamen fallit si in sexto mēse nasceretur ita quòd absque dubio esset moriturus. Felin. in c. sicut ex tua, de homic. in fi.

Summarium in l. si mulier. §. si rem. ff. de leg. iij.

1 *Statutum quod uictus uictori condemnetur in expensis, procedit etiam in eo, qui habuisset iustam causam litigandi.*

Bar. in l. si mulier. §. si rem. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. si mulier. §. si rem, agit de statuto † disponente uictum uictori debere condemnari in expensis, vt procedat etiam in eo, qui habuisset iustam causam litigandi, ad hoc ut statutum aliquid operetur. & hoc est singulare documentum. idem ait Ang. in auth. de exhiben. & introd. reis. Contrarium tenuit Bal. & Paul. de Castr. in l. terminato. C. de fruct. & liti. expen. & Fulg. in cons. 140. col. 3. & Barb. in consi. 12. col. 8. in 1. uol. De hac re latè tradit Ias. in l. properandum. §. sin autem alterutra, col. 2. in 2. limit. C. de iudi. vbi refert aliquos dixisse, ex huiusmodi statuto actionem non oriri, contra Bar. hic, sed officio iudicis ei esse subueniendum, ex quo uerba ad iudicem referuntur. tamen quòd ex statuto actio oriatur, voluit idem Ias. in l. j. ff. de offic. eius. & de prædictis plenè agunt moder. in d. §. sin autem alterutra. & vide Abb. in c. vnic. col. 3. de plus petit. Alex. in consi. 179. viso & oppoitunè, col. fi. & in cons. 261. Quæritur, col. fi. in lib. primi & secundi uol. vide etiam Ias. in §. actionum, col. 10. inst. de action. Et an & quando nouum remedium excuset à superfluitate? habes apud Aret. in cons. 20. col. pen. & in consi. 106. col. fi. & de ueritate eorum, quæ hic ponit Bar. circa hoc statutum, vide Matthæsil. in sing. 81. incip. Nota quòd Bar. cum ibi addit. & Franc. Cremen. in sing. 120. incip. Habens iustam causam, cum ibi addit. & aliquid per Ias. in d. §. actionum, col. 14. Et animaduerte quoniam Matthæsil. in d. sing. accedit ad Bar. cum una limitatione, quem sequitur Alex. in l. non solùm, cum apostil. ff. de rei uendic. vbi agit de uarijs effectibus huius statuti, ideo uide omnino. & Feli. in c. significauerunt, col. 2. de except. & Ias. in d. §. sin autem alterutra, colu. 2. & latius in l. ea demum, in 3. col. C. de collat. & ad prædicta faciunt trad. per Bal. in c. cùm non liceat, in fi. de præscrip. & Alex. & alios in l. j. §. 1. in fi. ff. ad Trebel. Quid si quis pro parte uicit, & pro parte succubuit? vide in simili Ang. in l. j. C. de suffrag. & glo. in c. 1. in uerbo, defecerit. 2. de elect. in 6. & sententiam, qua iudex uictum uictori in expensis condemnauit, non ualere, si uterque fuit uictor & uictus, ait Ias. in l. error, col. fi. C. de testa.

Summarium in l. sed, & si sic. ff. de leg. iij.

1 *Hæres hæredis potest grauari onere fideicommissi sub nomine appellatiuo, non sub nomine proprio.*

Bar. in l. sed & si sic. ff. de leg. iij.

1 BAR. in d. l. sed & si sic, ita inquit in summa, hæres hæredis † potest grauari onere fideicommissi sub nomine appellatiuo, non sub nomine proprio. ex hoc quòd hæres, ad quem bona perueniunt casu uel fortuna, ad legata grauari non possit, vide Bar. in l. eam quam. C. de fideicommis. vbi rationem affert, quare legata rupto testamento non debeantur præterquàm quādo est error in ipsa institutione. Et dum Bar. subiungit quæstionem illam de testatore, qui grauat filium si decesserit sine filijs, & similiter eorum filios sub eadem conditione, an uideantur uocati ad fideicommissum? vide quæ de hac re latè diximus in l. Centurio. ff. de uulg. & pupill. & in l. Lucius. ff. de hæred. inst. scilicet an & quando grauati censeantur honorati.

Summarium in l. si deportati. ff. de leg. iij.

1 *Banniti & deportati, an & quando sint incapaces.*

Bar. in l. si deportati. ff. de leg. iij.

BAR. in d. l. si deportati, tangit glo. & eius materiam in l. j. C. de hæred. instit. an & quando
1 deportati † & banniti sint incapaces? de qua re latissimè agit in d. l. j. vbi etiam Ias. & ego plenè posui ad Bart. in l. si qua. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. vbi uide omnino materiam bannitorum.

Summa-

Summarium in l. si legatarius. §. cum ita. ff. de leg. iij.

1 *Quando duo recipiunt unam determinationem, debent eam uniformiter recipere.*

Bar. in l. si legatarius. §. cum ita. ff. de leg. iij.

1 BAR. in d. l. si legatarius. §. cum ita, dicit quando duo † recipiunt unam determinationem, debere eam uniformiter recipere. & ex hoc infert ad quæstionem, si uir uxori reliquit x. corbes frumenti ex tali fundo, & x. libras, vt illæ decem libræ debeantur eo tempore, quo frumentum colligitur, propter coniunctionem, quam habent ista duo. vide Ias. in l. j. colu. 3. versi. item quid. ff. de iust. & iur. & Felin. in c. 2. col. 20. versi. restringe, de rescript. Limita istam regulam nisi maior ratio determinandi esset in uno casu, quàm in alio, vt est tex. in l. si ita scriptum. ff. de manumiss. testa. Alio etiam modo limit. vt per Imol. in l. iam hoc iure. ff. de uulga. & pupill. vbi doct. plenè agunt de hac materia. Circa istam limitationem de rationis diuersitate quam doct.* commu. sequuntur in l. testamento. C. de testamen. milit. attende, quia magnam patitur difficultatem propter. l. secundam. C. de impuber. ideo omissa solutione Alexandri in d. l. iam hoc iure, dicendum est secundum Curtium iuniorem in cathedra, quotiescunque illa determinatio potest illa duo determinabilia saltem aliquo in casu pariter determinare, & tunc lex ulterius non procedit, esto quòd maior ratio in uno casu quàm in alio militaret; & ita procedat, d. l. ij. alioqui uerò si in nullo casu ea pariformiter determinaret.

Summarium in l. fideicommissa. §. quoties. ff. de leg. iij.

1 *An cedula testamenti, quæ reperitur in lib. notarij, & constat eam fuisse lectam, probet.*

2 *Si testamentum manu ipsius testatoris scriptum inueniretur, esto quòd in eo testes non interfuissent, ualet inter liberos.*

3 *Legatum factum ad pium usum, si est inefficax ob illius incapacitatem cui est relictum, non debet in alium usum (quamuis licitum) conuerti.*

4 *Testator dicere non potest, uolo vt scriptura mea priuata uim habeat testamenti ullo in casu.*

5 *Testamentum ad pias causas, & etiam inter liberos ualet quando testator coram tribus testibus dixisset, se testari secundum scripturam eius manu confectam.*

6 *Testamentum imperfectum an & quando ualeat, quò ad pias causas.*

7 *Testamentum ad pias causas potest pendere ex arbitrio alieno.*

Bar. in l. fideicommissa. §. quoties. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. fideicommissa, §. quoties, tradit, an cedula testamenti, † quæ reperitur in libro notarij, & constat eam fuisse lectam, probet? deciditque, eam non probare, vt hæreditas debeatur, tamen declarare uoluntatem testatoris, & sufficere ad multa, & fortè inter liberos. Attende hic, quamuis enim Bar. vtatur hac uoce, fortè, tamen non minus decidit, quàm si affirmatiuè decideret, vt docuit Alex. in consi. 19. col. 3. in 5. vol. Soc. in consi. 94. col. 8. versi. postremò, in 1. uol. & Crauet. in cons. 91. nu. 4. decidit igitur de liberis. item in apostill. hic ad Bar. infertur idem esse etiam quò ad pias causas. Videamus igitur hic de utroque casu. In primis quò ad liberos, ista est materia. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testam. De cuius. §. intellectu uide Alex. in consi. 105. in 7. vol. Soc. in cons. 105. col. fi. in 3. vol. Dec. in cons. 105. col. pen. & fi. & in consi. 361. col. 2. vbi not. dicit, priuilegium concessum liberis per illum tex. in d. §. vt testamentum imperfectum ualeat inter eos, non habere locum, nisi quando filij sunt æqualiter instituti, quæ quidem decisio est memoratu dignissima in proposita re, quia est magna restrictio. Item adde quòd in materia. d. §. ex imperfecto, comprehenduntur etiam nepotes ex filiabus, quoniam ueniunt appellatione liberorum. ita Alexand. in consi. 166. in quinto uolum. & in consi. 114. in 7. volu. & Abb. in consi. 105. in 2. uolu. An autem idem dicendum sit etiam de filijs legitimatis? an non? vide Bald. in cap. de causis, col. fi. de offic. delega. vbi tenet, eos in hoc priuilegio contineri. sed contrarium decidit Dec. in consilio 610. Item scias hoc priuilegium liberis à iure concessum procedere solùm quando testamentum deficit in solennitate, non autem in uoluntate; quia si testator cœpisset facere testamentum, illudque morte præuentus perficere non potuisset, non ualeret etiam inter liberos, secundùm Abb. in d. cons. 105. Soc. autem

in conſ.2.in 3.uol.facit differentiam inter teſtamentum, & inſtrumentum teſtamenti, dicens propterea,ſi ſcriptura teſtamenti in forma deficeret,quæ ab ipſa lege exigitur, ex ea non probari teſtamentum etiam inter liberos. ſic etiam teſtamentum, in quo præteritus eſt filius,irritum eſt,quamuis filio factum eſſet legatum pro tota portione ſua,niſi dictum ſit iure inſtitutio-
* nis.Dec.in conſ.631.vbi teſtatur iſtam eſſe* cõem ſententiam. Dicas tamen ſi † teſtamentum
2 manu ipſius teſtatoris ſcriptum inueniretur,eſto quòd in eo teſtes non interfuiſſent, ualere inter liberos.Alex.in d.conſ.114.in 7.uol.Et ad ea quæ hoc in loco poſuit Bart. vide Iaſ.in rubri. inſt.de action.& Alex.in conſ.86.in 3.vol.Quò uerò ad pias cauſas attende,quoniam & ſi teſtamentum coram duobus tantùm teſtibus cõditum ualeat fauore piæ cauſæ,tamen hoc propriè teſtamentum appellari non poſſe,quamuis à iure ſit remiſſa ſolennitas. Bart.in l.j.C.de ſacroſ. eccl.ad quem accedit Iaſ.in d.§.ex imperfecto. & quamuis teſtm̃ (vt dixi) etiam ſine requiſita ſolennitate ualeat fauore piæ cauſæ,ſecundum tex.in c.relatum, de teſta.tamen ſingulariter ait Ant.de Butr.in c.quod clericis,de for.compe.textũ in d.c.relatum,nõ habere locum,niſi quando ipſa pia cauſa eſt hæres inſtituta, alioqui uerò ſi laico hærede inſtituto legata fierẽt piæ cauſæ; quoniam eo caſu etiam quò ad legata ad pias cauſas non uidetur ſufficere illa tantùm ſolennitas,quæ in relictis ad pias cauſas fuit à iure conceſſa. de cuius documenti ueritate uide Soci. in conſ.49.in 4.volu.& cum prædicta opinione Ant. de Butr. tranſit Dec.in conſi.455.dicens vbi pia cauſa non eſt hæres inſtituta, ſeruandam eſſe formam traditam à iure communi. & ad
3 prædicta uide Soc.in conſ.5.col.fi.in 3.vol.& in cõſ.115.in 4.vol.Item ſcias,legatum † factum ad pium uſum,ſi eſt inefficax ob illius incapacitatem,cui eſt relictum,nõ debere in alium uſum quamuis licitum conuerti,ſed penitus eſſe inutile.Ang.in conſ.224.Attende etiam quia fauore piæ cauſæ non ualet ſcriptura carens debitis ſolennitatibus, etiam ſi de uoluntate teſtatoris eſſet confecta,vt docuit Alex.in conſ.105.in 7.uol. & Oldr.in conſi.119. qua in re uideas omnino Dec.in conſi.488.vbi inquit, teſtamentum non dici eſſe illud, cui requiſitæ ſolennitates defuerunt. & ideo quanquam confecta eſſet ſcriptura, in qua appareat de mente teſtatoris, quam vult poſtea publicari debere,eam tamen non ualere,etiam fauore piæ cauſæ, licèt ualeret,ſi duntaxàt coram duobus teſtibus eſſet publicata. & hanc eſſe ait differentiam, vtrum teſtator ſcripturam illam tanquam teſtamentum publicauerit, an uerò in ea declarauerit mentem ſuam,& tractauerit ut eam poſtea publicaret: ita Dec.in d.conſi.Quinimmo teſtator † di-
4 cere non poteſt,volo ut ſcriptura mea priuata uim habeat teſtamenti ullo in caſu.Dec.in conſ. 494.Demum ſcias in hac materia, diſpoſitionem ad pias cauſas terminari debere ſecundum jus canonicum. Soc.in conſi.53. Redeundo autem ad ea, quæ hic dicit Bar.vide Paul.de Caſt. in conſi.204.& Bal.not.in l.Lucius.ff.de teſta.milit.vbi tradit,quomodo teſtamentum per teſtes probari poſsit. & ad hæc uide etiam Ana.in conſi.57.Ancha.& alios in c.1.de teſta.Bal.in l.fi.C.famil.erciſcun.& quæ habentur in l.ſi is qui.ff.de teſta. Aret.in §.ex eo autem, inſt.quibus mod.teſtam.infirm.& omnino Dec.in conſ.159.& in c.1.de fide inſtrum. & Alexan. in d.l.hac
5 conſultiſsima. Item teſtamentum † ad pias cauſas,& fortaſſe etiam inter liberos ualet, quando teſtator coram tribus teſtibus dixiſſet, ſe teſtari ſecundum ſcripturam eius manu confectam, Alex.in conſi.iiij.in 7.uol. Accedat ad præcedentia, teſtamentum conditum inter liberos non tolli per ſecundum, in quo inſtituti eſſent extranei, ſi ſit factum cum ſolenni numero teſtium. hoc tamen fallit quando etiam hoc ſecundum factum eſſet inter liberos. Dec.in d.conſi. 631. Quod autem prædictum eſt de teſtamento ad pias cauſas, ut ualeat ſine ſolenni teſtium numero,aduerte hoc propterea non militare in teſtamento,in quo inſtitutus eſt clericus, quia in eo requiritur ſolennitas à ſtatuto requiſita.Feli.in c.eccleſia Sanctæ Mariæ.num.101.cum ſeq.de
6 conſtitu. Et an & quando † teſtamentum imperfectum ualeat quò ad pias cauſas, & alia complura ad rem facientia,uide omnino apud Dec.in d.cõſi.159. & Alex.in cõſi.103.in 4.uol. ubi tradit,quid ſi adſunt mulieres pro teſtibus? & nunquid ualeat quò ad legatarios laicos, & multa alia ſcitu digna, Adde etiam prædictis, ſi teſtator uolebat facere teſtamentum inter liberos, & præuentus morte illud publicare nõ potuit,ſi apparet eius manu ſcriptum fuiſſe,ualet & tenet.

net. Alex. in consi. 4. col. pen. in 7. volu. citat Imol. in c. 2. de testa. id quod potest procedere si perfecta erat eius uoluntas, secus si nondum esset cōpleta, per ea quæ dixi supra ex mente Abb.
7 in consi. 105. in 2. vol. Item scias, testamentum † ad pias causas posse pendere ab arbitrio alieno, licèt communiter secus sit. Bar. in l. qui in potestate. ff. de testam. Et an & quando ex testamento irrito debeantur legata? vide tex. & ibi Bar. in l. fi. ff. de reb. cor. qui sub tutel. Item scias legata pia in testamēto imperfecto non deberi, ut ait Bal. in l. ex ea. ff. de testa. & Firma. in tract. de episcopo in 4. par. quarti libri, quæst. 3. ubi tradit etiam quæ sint legata pia.

Summarium in d. l. fideicommissa. §. cum esset. ff. de leg. iij.

1 *Ablatiui absoluti non solum conditionem, sed etiam dispositionem inducunt.*

Bar. in d. l. fideicommissa. §. cum esset. ff. de leg. iij.

1 BART. in ead. l. §. cum esset, ita inquit in summa. Ablatiui † absoluti non solùm conditionem, sed etiam dispositionem inducunt, quando referuntur ad eos, qui grauari possunt à testatore. Et istum tex. notatu dignū esse ad hoc, ut ablatiui absoluti conditionem inducant, ait Io. Campegius in tract. de dote, in 2. 5. quæst. 5. par. ubi multa alia quoque adducit ad hoc.

Summarium in d. l. fideicommissa. §. si sic. ff. de leg. iij.

1 *Moriendo aliquis an uideatur uelle.*

Bar. in d. l. fideicommissa. §. si sic. ff. de leg. iij.

1 BART. in ead. l. §. si sic. versi. duæ sunt solutiones, agit, an moriendo † aliquis uelle uideatur? & distinguit à contractibus ultimas uoluntates, ut in his uelle uideatur, in contractibus nō. De hac re uide Bar. in l. post dotem, in 5. lectura, uersi. quinto modo legitur. ff. sol. matr. ubi Iaf. in 3. col. & ibi ponit de eo, quod etiam dicit Bar. ibi, scilicèt, ut quemadmodum in ultimis uoluntatibus aliquis decedendo uelle dicitur, ita idem sit etiam in dote. subiungit postea Bar. differētiam, quæ est inter uocem, si, & uocem, cum. De istis & similibus an & quando liberam uoluntatem importent, & quando arbitrium boni uiri, uide latè apud Feli. in c. 1. col. 17. cum seq. de const. & an & quando, & in quibus differant istæ duæ uoces, vide Bart. in l. quodcunque. §. non solùm. ff. de uerb. obliga. ubi Alex. & Aret. & Bart. in l. si cum moriar. ff. de condi. indeb. & in l. qui promisit, eod. tit.

Summarium in d. l. fideicommissa. §. si cui. ff. de leg. iij.

1 *An & quando aliquid fieri possit per æquipollens.*

2 *Si statuto cautum est, ut offendens ciuem, aliqua pœna puniatur, non habet locum, nisi in eo, qui uerè est ciuis, alioqui uerò si esset ciuis per priuilegium.*

Bar. in d. l. fideicommissa. §. si cui. ff. de leg. iij.

1 BART. in ead. l. §. si cui, agit an & quando aliquid fieri † possit per æquipollens. vide Iaf. latè in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posthum. & omnino Abb. in quæstione incip. Episcopus. ubi tradit an & quando mors ciuilis naturali æquiparetur. & quoniam hic opp. Bar. de l. fi. C. de his, qui uen. ætat. impetr. ubi non sufficit, ut aliquid ex æquipollentibus fiat; & soluit, in isto tex. agi de actibus repræsentantibus eundem effectum, ibi autem non. vide pro intellectu illius. l. fi. Alex. in consi. 221. in libro primi & secundi vol. in uers. tertiò pro hoc facit. l. fi. & in uersi. non obst. l. fi. C. de his qui uen. æta. & omninò in hac re uide memorabilem deci-
2 sionem Bal. in l. iij. §. hæc uerba. ff. de negoc. gest. ubi ait, si statuto cautum est, ut offendens † ciuem aliqua pœna puniatur; hoc non habere locum nisi in eo, qui uerè est ciuis, alioqui uerò si esset ciuis per priuilegium. & hanc decisionem refert & sequitur Alex. in consi. 99. in 6. volu. sed contra d. l. fi. uidetur tex. expressus in l. cum ex oratione, ff. de excusat. tut. & Soci. in consi. 1. in 1. vol. vide in hac materia Alex. in consi. 2. in 1. vol. Feli. in c. super eo, colu. 3. versi. alius est testis, de testi. Barb. in cons. 10. col. 15. in 2. vol. & in cōs. 30. col. 1. & seq. & col. 7. eod. vol. Anch. in c. canonum statuta, col. 84. de const. & Bal. in cons. 54. in 5. vol.

Summarium in d. l. fideicommissa. §. si rem. ff. de leg. iij.

1 *Alienatio facta ex necessitate ualet.*

Bar.

Bar.in d.l.fideicommissa.§.si rem.ff.de leg.iij.

1 BART. in ead.l.§.si rem,agit de alienatione † facta ex necessitate,ut indicat illud uerbum, exigere,quod in tex.positum est. vide Bar.in l.hoc uere.ff.de solut.ubi per istum tex. infert ad pulchram quæst.& Soc.in l.iij.ff.sol.matr.

Summarium in d.l.fideicommissa.§.interdum.ff.de leg.iij.

1 *Idem est dicere, facio pro Titio, quod est nomine Titij.*

Bar.in d.l.fideicommissa.§.interdum.ff.de leg.iij.

1 BART. in ead.l.§.interdum,ait idem esse dicere,facio † pro Titio,quod est, nomine Titij. uide Feli.in c.cum.M.Ferrarien.in 1.notab.de const.& quid significet ista uox, pro, uide Dec. in cons.46.& in cons.314.

Summarium in d.l.fideicommissa.§.si in opere.ff.de leg.iij.

1 *In indiuiduis quilibet hæredum tenetur in solidum.*

Bar.in d.l.fideicommissa.§.si in opere.ff.de leg.iij.

1 BART. in ead.l.§.si in opere,sic ait in summa. In indiuiduis † quilibet hæredum tenetur in solidum. Per istum tex.sing. infertur, unum ex socijs seruitutem posse constituere quando alij socij sunt in mora,ut per Alex.in l.ij.§.ex his.col.2.ff.de uerb.obligat.uersi.item adde, ubi Ias.in pen.colu.& Soc. vide etiam Aret.in §.Cato,colu.5.de uerb.obligat.& dum Barto.hic opp.de l. mortuo.§.fi. & soluit. Tu de ista oppos.de solutione Bartoli uide Ias.in d.l.ij.§.& harum,colu.2. et ibi Alex.in 1.col.

Summarium in l.si iure.ff.de leg.iij.

1 *Si primum testamentum est ualidum, & secundum inualidum ex causa præteritionis, uel exhæredationis,an legata in primo sint nulla.*

Bar.in l.si iure.ff.de leg.iij.

1 BART. in d.l.si iure,uersi.pro declaratione,quærit,si primum † testamentum est ualidum, secundum est inualidum ex causa præteritionis,uel exhæredationis,unde legata remanēt firmper auth.ex causa,utrum legata in primo sint nulla. uide Ang.in cons.86.incip.Berta habēs ... & Alex.in d.auth.ex causa,in fi.C.de liber.præter.

Summarium in l.si tibi legatum.ff.de leg.iij.

1 *Non potest peti legatum,nisi caueatur de modo implendo.*

Bar.in l.si tibi legatum.ff.de leg.iij.

1 BART. in d.l.si tibi legatum, ita inquit, non potest † peti legatum nisi caueatur de modo implendi. Limita hoc non procedere quando modus respicit fauorem legatarij secundū Imol. in l. Titio centum,in princ.ff.de cond.& demonst.& Alex. in l. filiusfamilias.§.diui.ff. de leg.1.

Summarium in l.si quis in princ.ff.de leg.iij.

1 *Si prima uoluntas est derogatoria ultimæ,prima ualet.*

2 *Testamentum secundum,primo derogat,in quo est apposita clausula derogatoria,quando constat de mente testatoris,ut stetur ultimæ uoluntati.*

3 *Actus sequens contrarius protestationi,non tollit ipsam protestationem.*

4 *Clausula illa derogatoria,etiam si talia forent, de quibus fieri debeat specialis mentio, an sufficiat ad ea, quæ specialem exigunt derogationem.*

5 *Testator si dicat, si aliquod testamentum fecero nolo ualere,an ualeat.*

6 *Testator si dixit, se nolle mutare testamentum, numquid postea possit aliud condere.*

Bar.in l.si quis in principio.ff.de leg.iij.

1 BAR. in d.l.si quis in principio,sic ait in summa. si prima uoluntas † est derogatoria ultimæ, prima ualet. Amplia istam regulam,ut procedat etiam in contractibus,in quibus prima uoluntas derogatoria sequentibus derogat.l.pacta nouissima,ubi Bar. & Ias.C. de pact. Bar. in l.non ... §.morte,colu. 3. & 4.ff.de oper.nou.nunc. & bene est animaduertendum quoniam res ... est explicatu difficilis,ut per doct.in prædictis locis,maximè Bar.in d.§.morte, in 3. col. & ...n. in d.l.pacta nouissima,ubi reprobat Bart.& limitat singulariter regulam huius text. Et eam

eam intellige quando clausula derogatoria refertur expressè ad tempus futurum; alioqui uerò si simpliciter refertur ad tempus futurum; quia tunc non derogat sequentibus, immo censetur
2 uoluntas mutata, ut ibi per eos. Et scias secundum † testamentum primo derogare, in quo est apposita clausula derogatoria, quando constat de mente testatoris, ut stetur ultimæ uoluntati. & ex quibus appareat de huiusmodi uoluntate constare, Soc. in consi. 2. col. 2. in 3. vol. & in cõs. 163. per totum in 1. vol. & de hac re uide plenè apud Alex. in consi. 6. in 4. vol. & quid si secundum testamentum solis testibus probaretur? vide Alexand. in consi. 103. in 4. vol. & quæ posui ad Barto. in l. omnes populi. ff. de iustit. & iur. Item adduci solet iste tex. ut etiam in actibus, qui
3 pendent ex uoluntate, actus sequens † contrarius protestationi non tollit ipsam protestationẽ. Iaf. in l. qui in aliena. §. fi. col. 78. versi. tertiò principaliter. ff. de acq. hæred. ubi insistit circa istũ tex. cum declaratione. Et attende in hac materia quoniam ardor liciti amoris uim habet reuocationis clausulæ derogatoriæ positæ in primo testamento, ut per Iaf. in l. exigendi, col. 2. versi. secundò. C. de procur. & multa ad clausulam derogatoriam, & ad eius reuocationem pertinentia docuit Soc. in consi. 163. & quid possit clausula derogatoria omnium etiam si specialis men
4 tio exigeretur, vide Dec. in consi. 161. Et an † clausula illa derogatoria, etiam si talia forent, de quibus fieri debeat specialis mentio, sufficiat ad ea, quæ specialem exigunt derogationem? vide Dec. in consi. 165. & utrũ ista clausula, operetur in aliquo priuilegio immunitatis, quæ derogat quibuscunque alijs, etiam de quibus specifica mentio esset facienda? vide Feli. in c. accedentes. nu. 10. de præscript. & dum Bar. in ead. l. col. 1. versi. expediris contrarijs, tradit quid si
5 præcesserunt uerba derogatoria testamenti; ut puta si dicat † testator, si aliquod testamentum fecero, nolo ualere? ultra ea, quæ prædiximus, uide remissiuè Feli. in c. nonnulli, col. 6. in 3. amplia. de rescrip. & multa per Soc. in consi. 163. in 1. vol. & in consi. 2. in 3. volu. col. fi. ubi multa ponit, quæ non sunt prætermittenda. & omninò Paul. de Cast. in consi. 3. in 1. volu. & Alex. not. in consi. 25. in 3. vol. Postea Bar. in ead. l. col. 4. versi. sed quæro si esset ponere, tradit in casu, in quo sufficit derogatio generalis, si dicit, cassans & irritans omne aliud testamentum, an sufficiat? vide Soc. in d. consi. 163. colu. 4. uersi. ex quibus, & in consi. 2. in 3. volu. colu. 2. & 4. & de hac re omninò uide Alex. in d. consi. 25. in 3. vol. & quia Bar. hic decidit, hoc sufficere, si unum
* tantum testamentum præcedit, dicas * communem opin. esse contra Bar. quoniam non refert an præcedat unum testamentum, an plura. Alex. in consi. 172. in 7. volu. Item Bar. in ead. l. in
6 princ. col. fi. versi. quæro quid si testator, disputat, si testator † dixit se nolle mutare testamentũ, nunquid postea possit aliud condere? & decidit id fieri posse. vide Alex. in consi. 160. in lib. primi & secundi vol. & hoc Bartoli documentum sequitur in auth. sacramenta puberum, colu. 17. in 3. limi. C. de impub. ubi circa hoc refert subtilem quæstionem. & uide eundem. in l. duobus reis. §. fi. col. 1. ff. de iureiur. Et dum Bar. tenet, eum, qui mutat huiusmodi testamentum, propterea non esse periurum. ad hoc accedit Iaf. in §. si quis postulanre. inst. de action. in 15. colu. versic. & tamen considero. sic etiam dum Barto. ex mente Io. Andr. inquit, iuramentum in proposito casu habere uim uerborum derogantium, ut secundum testamentum non ualeat, nisi primum tollatur, vide Iaf. in l. Pantonius, colu. 1. in primo notab. & in prima limit. C. de pact. Denique ad materiam huius. l. vide Alexand. in consi. 134. in libro primi & secundi vol. & in consi. 163. in 7. volum.

Summarium in l. Paulo. §. Pomponius. ff. de leg. iij.

1 *Verba generalia, referenda sunt ad præterita, non ad futura.*

Bar. in l. Paulo. §. Pomponius. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. Paulo. §. Pomponius, ait, uerba † generalia referenda esse ad præterita, non ad futura, & dum opp. Bar. de l. qui Romæ. §. duo fratres. Tu dicas ibi fideicommissum esse reciprocum, & ideo facilius tolli, hic uerò non esse reciprocum, sed factum uni soli, nimirum si non tollitur, ut declarat ibi Bar. in 5. col. in fi. versi. tertius. & Aret. in 6. col. ubi subtiliter hunc tex. retorquet contra communem.

Summa-

Summarium in l. qui concubinam. §. uxori. ff. de leg. iij.

1 *Legatum factum alicui, quò ad cum filio morabitur, debetur semper, si per filium stat; sed si id casu euenerit, debetur pro illo anno tantum, quo cœpit morari, non pro futuris.*

Bar. in l. qui concubinam. §. vxori. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. qui concubinam. §. uxori inquit, legatum † factum alicui quò ad cum filio morabitur, deberi semper si per filium stat, sed si id casu euenit, deberi pro illo anno tantùm, quo cœpit morari, non pro futuris. De hac re uide Soc. in consi. 68. & in consi. 64. in 1. volu. & Paul. de Castr. in consi. 167. in 1. volu. quid si testator instituit hæredem hoc pacto adiecto, ut cum eius filijs habitare debeat, an si filij nolunt secum habitare, deficiat institutio? vide Soc. in consi. 21. in 3. volum.

Summarium in l. Sextilia. ff. de leg. iij.

1 *Prælegata non ueniunt in substitutione uulgari.*

Bar. in l. Sextiliam. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. Sextiliam, inquit, prælegata † non uenire in substitutione uulgari. Attende quia & si communiter prælegata non ueniant in substitutione, tamen quando filius est substitutus deberent uenire fauore filij ex præsumpta mente testatoris. probatur in simili casu, nam in fideicommisso restituendæ hæreditatis communiter non ueniunt prælegata. l. si Titius, infrà eod. tit. tamen quando filio fieri debet restitutio, ueniunt ex coniecturata uoluntate testatoris. l. liberto. §. filium. ff. de annu. lega. & ibi Bar.

Summarium in l. uxori. §. cum Seius. ff. de leg. iij.

1 *Ex uerbis prolatis in testamento declarari potest in testamento id, quod pendet à mera uoluntate testatoris.*

Bar. in l. vxori. §. cum Seius. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. vxori. §. cum Seius, ait, ex uerbis † prolatis in testamento declarari posse in testamento id quod pendet à mera uoluntate testatoris. vide Alex. in consi. 69. in 6. volu. ubi affert hoc Bartoli documentum. Et dum Bar. in fi. huius. §. inquit, perinde esse si dicitur, concedo, ac si diceretur, dono, vide Alex. in l. ad eum. ff. de donat. & ibi Soc. qui limitat, & sublimitat, & Bar. in l. j. col. 12. versi. quæro. ff. de uulg. & pupill. ubi Soc. & de hoc uerbo agit etiam Bar. in d. l. ad eum, in princ. ff. de donat. sciasque hoc uerbum ex sua propria significatione non inducere translationem dominij rei concessæ, sed ius quoddam singulare. ubi uerò translationem iuris singularis operari non potest, tunc translationem totius iuris operatur. Abb. in c. pastoralis, in princ. de donat. & in c. cum uenerabilis, ubi etiam Feli. de except. Imol. in c. nnic. de commo. & est gl. solennis ubi Dominic. & alij, in c. 1. de usur. in 6. quæ gl. concludit, hoc uerbum, concedo, esse generale & accipi secundum naturam contractus, cui adijcitur. vide etiam Alex. in l. si donatione. C. de collat. & Soc. in cons. 93. col. 2. & 10. in 1. vol. ubi tradit ét de uerbo, assigno.

Summarium in l. nomen. §. filio. ff. de leg. iij.

1 *Per donationem omnium bonorum uel quasi totius patrimonij, an & quando fraus præsumatur.*

Bar. in l. nomen. §. filio. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. nomen. §. filio, in fi. tradit an & quando † per donationem omnium bonorũ, uel quasi totius patrimonij, præsumatur fraus? & in apostill. quærit, quid si aliquis uendit omnes res particulares? vide Ias. in §. item si quis in fraudem, instit. de action. colum. 7. versic. quid autem si debitor.

Summarium in l. patronus. §. Sempronio. ff. de leg. iij.

1 *Dictio usque, in pœnalibus stat inclusiuè.*

Bar. in l. patronus. §. Sempronio. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. patronus. §. Sempronio, agit de significatione huius uocis, usque. Tu dicas uocem hanc in pœnalibus stare inclusiuè, quia mitior interpretatio est facienda, secundum gl. in l. id est usque. ff. de dol. mal. Et an stet exclusiuè an inclusiue vide Abb. cũ ibi addit. in c. cùm dilecti,

dilecti de dol.& contum.& omnino Maria.Soc.iuni.in consi. 6.nu. 28. & quæ posui ad Bar.in l. meminimus.ff.de offic.procons.

Summarium in l.cum quis decedens.ff.de leg.iij.

1 *Confessio facta in iudicio, ac etiam extra iudicium, an uim habeat stipulationis.*

Bar.in l.cum quis decedens.ff.de leg.iij.

1 BAR. in d.l.cum quis decedens, in principio tradit, an confessio † facta in iudicio, ac etiam extra iudicium uim habeat stipulationis? De hac re vide latè Ias.in l.cùm proponas, col.fi. uers. nota etiam diligenter.C.de pact.& dum ibi in fi.quærit, si consentio testatori leganti rem meã, an iste consensus mandatum inducat? vide Ias.in l.j.col. 13.vers.sextò.ff.de leg.j.

Summarium in d.l.cum quis decedens. §. qui testamento.ff.de leg.iij.

1 *Promissio facta contemplatione certi emolumenti, ipso casso non tenet.*

2 *Stipulatio fit per uerba, & non per literas.*

Bar.in d.l.cum quis decedens.§.qui testamento.ff.de leg.iij.

1 BART. in ead.l.§.qui testamento, sic ait in summa. Promissio † facta contemplatione certi emolumenti, ipso casso non tenet. Attende quoniam hoc modo iste tex.probat, stipulationem regi ac moderari secundum naturam contractus, etiam quò ad pœnitentiam, atque ita non operatur firmitatem. cuius contrarium * communiter aiunt doct. in rubrica. ff. de uerb. oblig.& præcipuè Ias.col.5.& 17.ubi concludit, & respondet ad istum textum hoc esse fauore ultimæ uoluntatis, quæ est ambulatoria usque ad mortem, & contrarium pacto fieri non potest, nimirum si reuocatur. Ruinus autem ibi dicit rationem esse hic, quia cessat causa, cum stipulatio fuerit interposita super uoluntate testatoris, non autem quod non posset pœnitere, & ideo antequam testamentum reuocasset, legatarius à stipulatione recedere non potuisset, nec eum pœnitere. Tu uerò attende, quia nec in tex.nec in gl.nec apud Bar.fit ulla mentio stipulationis, neque apparet hic aliquam stipulationem interuenisse, quamuis doct. multùm hac in re

2 laborarint, immo contrarium ex isto tex.colligitur, ibi, in uoce, literas. nam stipulatio † fit per uerba, & non per literas, ut traditum est in l.j.in principio.ff. de uerb. oblig. quinimmo ex quo literæ memorantur, absentia præsupponitur, igitur non est stipulatio. idem habetur in tex.quo quæsitum est, an Mæuius ex causa fideicommissi cõuenIri posset? & sic non dicit ex causa stipulationis. Tamen Bar.hic, dum citat.l.fi.ff.de solut.ubi agitur de stipulatione, uidetur idem sentire, contra quem urgent prædicta. de confessione uerò facta per epistolam, quam uim habeat, vide apud Feli.in c.si cautio. nu.25. de fid.instr. Adde tu ad prædicta casum, in quo stipulatio resoluitur ex natura contractus præcedentis, ut per gl.in l.ij.ff.de sponsal.

Summarium in d.l.cum quis decedens. §. codicillis.ff.de leg.iij.

1 *Confessio debiti facta in testamento, si testator iurauit uel se iurasse dicit, probationem inducit.*

2 *Confessio supra dicta, utrum probet in præiudicium legitimæ filiorum, ac etiam aliorum.*

3 *Legatum factum, quia testator confitetur se illud ei debere tanquam debitum ex aliqua causa, uel malè ablatum, non debetur ut debitum ex illa causa, sed ut legatum simplex.*

4 *Confessio facta pro exoneratione conscientiæ, non reuocatur quamuis testamentum irritum fiat uel reuocetur.*

Bar.in d.l.cum quis decedens.§.codicillis.ff.de leg.iij.

1 BART. in ead.l.§.codicillis, sic ait in summa. Confessio debiti † facta in testamento, si testator iurauit, uel se iurasse dicit, probationem inducit. Attende circa intellectum huius tex. quoniam non uidetur procedere nisi quando nulla alia subesset probatio, quàm ista sola confessio, ibi, cum hanc solam & nullam aliam habeant probationem, quasi innuat tex. si alia adesset probatio, ex ea agi oportere, nisi respondeas, immo eo casu multò magis huiusmodi confessionem inducere probationem, cum ei alia quoque sit annexa probatio. Et dum Bar. in uersi. oppo.quòd ista uerba, inquit, dicendum uideri, hæc uerba non facere probationem, sed fideicommissi petitionem inducere. vide Feli.in c.olim, col. 3.in 7.fallen.de rescrip. & quod infert Alex.in consi.45.in 1.vol.& in hac materia uide Raph.Cuma.in consi.31.Testator. & Aret.in consi.

2 consi.64.col.pen. Præterea Bar. prosequitur declarando, utrum huiusmodi confeßio † probet in præiudicium legitimæ filiorum, ac etiam aliorum? ut hic per eum. De hac re uide Alexan. in dicto consi.45. in primo volumine. ubi tradit etiam confeßionem factam à marito uxori, censeri factam ex causa donationis, neque per testamentum subsequens reuocari. quod tamē limita quando confeßio fieret capaci ex ultima uoluntate, sed si incapax esset per ultimam uoluntatem, sed capax ex contractu, tunc ex huiusmodi confeßione facta in testamento nihil ei acquireretur, ut per Bar. in §.seq. Et quod confeßio dotis receptæ facta in testamento mariti ualida sit, neque reuocetur, esto quòd illud testamentum reuocaretur, docuit Alex. in l.& si pepercerit.§.si ita testatus.ff. de liber.& posthum. Soc. in consi.294. in 1.vol.& in consi.73. col.2. in 3.vol. ubi ait etiam confeßionem factam in testamento parte præsente semper præiudicare. & de confeßione dotis idem tenuit Ang. in consi.181. Illud quoque obliuioni non tradas, lega-
3 tum † factum quia testator confitetur se illud ei debere tanquam debitum ex aliqua causa, uel malè ablatum, non deberi ut debitum ex illa causa, sed ut legatum simplex, nisi aliter probetur, hoc esse debitum ex illa causa. ita Soc. in consi.103. in 3. vol. Attende tamen quia legatum factum pro exoneratione conscientiæ non retractatur etiam per natiuitatem posthumi, ut not. docuit Aret. in consi.92.col.1. citat Bal.& Imol. in l. filio præterito.ff. de iniust. testam. Imol. &
4 alios in l. Titius, ff. de liber.& posthu. ex quo rectè potest inferri, etiam confeßionem † factam pro exoneratione conscientiæ non reuocari, quamuis testamentum irritum fiat, uel reuocetur. An & quando confeßiones factæ in testamento ualeant & teneant ipso testamento renocato, latè tradit Feli. in c.si cautio, nu.19. cum seq. de fid. instr. ubi agit de ui & potentia cuiuscunque confeßionis. Et confeßionem non probare in præiudicium legitimæ filiorum, quando pater confitetur alicui se debere aliquid, & de eo non constat, nisi per hanc confeßionem, ait Alex. in d.consi.45. in fi. in 1.vol.& omnino uide eum in consi.168. Viso & considerato, in libro primi & secundi vol.& in consi.143. in 5.vol. idem tenuit Cæpoll. in cautel.36. vbi limitat nisi aliter constaret de actuali numeratione. De qua re uide Curtium in authen. præterea. C. und. uir.& vxor. colum.12. cum seq.& Ias. in l.nam & postea.§.sed & si quis.ff. de iureiur. ubi allegat multa
* concord. idem tenet ipse Ias. in l.j.ff. de eo per quem fact. erit. * communiter autē confeßionē factā à testatore absente parte non præiudicare dixit Raph. Cuma. in consi.37. & in consi.61. sed (ut dixi) uide in re proposita sem per Fel. in d. c.si cautio, ubi latè hr̄ tota materia cōfeßionū.

Summarium in d.l.cum quis decedens.§.Titia.ff. de leg.iij.

1 *Si testator confitetur se debere non capaci, non operatur talis confeßio.*

Bar. in d.l. cum quis decedens.§. Titia.ff. de leg.iij.

1 BART. in ead.l.§. Titia, inquit, si testator † confitetur se debere non capaci, non operatur talis confeßio. & ex hoc infert ad quæstionem: si testator habet secundam uxorem, cui plus uult relinquere quàm poßit, secundum.l. hac edictali, & ideo confitetur se ab ea recepisse mille, ut huiusmodi confeßio tanquàm facta incapaci nullius sit roboris & momenti: vide ad hoc Alex.& Ias. in l.si donationi.C. de collat.& Alex. in consi.105. in libro primi & secundi volu. Et an & quomodo euitari poßit illa.l. hac edictali. C. de secund. nupt. cuius mentionem hic facit Bar. uide Dec. in consi.246. ubi alia quoque scitu digna in re proposita attulit. & de illius.l. intellectu uide Io. de Ana. in consi.67. cum ibi addit. per Ludouic. Bolog. Et dum Bar. in quęstione sequenti subiungit de cōfeßione facta cum iuramento à marito uxori, ut non ualeat, quia uxor est incapax donationis constante matrimonio, vide Alex. in d.consi.45. in 1.vol. & quæ latè dixi in rubrica supra de donat. int. uir.& uxor.

Bar. in l. pater.§. filiam.ff. de leg.iij.

BART. in d.l. pater.§. filiam, agit de fideicommisso inducto in casu quo alienatio fiat in personas uetitas. de qua re quoniam latè egimus in l. peto.§. fratre.ff. de leg.2. hic non insistam.

Summarium in l. pater.§. fundum.ff. de leg.iij.

1 *Alienatio prohibita ad tempus, censetur post tempus esse permissa.*

2 *Si quis prohibitus fuit alienare immobilia, utrum pariter & mobilium alienatio ei uetita sit, quando ratio est generalior dicto.*

3 *Prohibita alienatione, non inducitur fideicommissum, nisi secuta alienatione.*

Bar. in d.l. pater. §. fundum. ff. de leg. iij.

1 BART. in ead. l. §. fundum, ait, alienationem † prohibitam ad tempus, censeri post tempus esse permissam. vide Corn. in consi. 22. in 2. volu. Quid si prohibitio alienationis fuit facta ad præfixum tempus, utrum elapso illo tempore alienari poterunt ea, quæ in eodem testamento fuerunt subiecta restitutioni? & dicas quòd non, ut per Mari. Soc. iuni. in consi. 130. ubi plenè tradit quid hæc prohibitio operetur. & uide Alex. in consi. 55. in 3. volu. & dum Bar. sequitur dicens, si uerba essent adiecta per modum causæ, ut puta hoc ideo feci, quia sic uolo, tunc inducere dispositionem. vide Soc. in consi. 251. col. 2. in 1. vol. ubi à fortiori adducit hoc Bartoli documentum. hoc idem sequitur in consi. 249. col. 20. & in consi. 227. colu. 3. ubi alia addit circa

2 materiam huius. §. & quid si prohibitus † fuit alienare immobilia, utrum pariter & mobilium alienatio uetita sit, quando ratio est generalior dicto? & si alter ex hæredibus prohibetur alienare, & in casu alienationis detur alicui licentia uendicandi, poterunt etiam filij huius in casu alienationis uendicare propter generalem rationem, ut per Paul. de Castr. in consi. 338. incip. Videtur dicendum quod filij, in antiquis, & secundũ nouam impreßionem in 2. vol. vide Soci. in consi. 48. col. 1. & in consi. 43. in 4. vol. sic etiam prohibitio facta filijs porrigitur ad nepotes quando generalitas rationis id exigit, secundum doct. in l. filiusfamiliàs. §. Diui. ff. de leg. 1. &

3 prohibita† alienatione non inducitur fideicommissum nisi sequuta alienatione, secus uerò quãdo ratio fuit adiecta ut bona cõseruentur in familia. Bar. in l. qui Romę. §. cohęredes, ff. de uerb. oblig. & Soc. in d. consi. 277. & in consi. 251. & in consi. 168. in 7. articu. Paul. de Cast. in consi. 115. in 1. vol. De qua re vide quę plenius dixi in d. l. peto. §. fratre. Et ex prędictis infertur quòd etiam si uocati esset antiquiores de domo, quamuis uerborum inspecta proprietate de primis intelligatur, tamen ex ratione generali ipsius domus, etiam sequentes continebuntur. ita decidit Anch. in cons. 66. Non seruato ordine. & ad rem faciunt trad. per Soc. in consi. 43. & Anch. in cons. 152. ubi bene loquitur. & Ias. in d. §. Diui. in 2. lectura. col. 24. & seq.

Summarium in d. l. pater. §. Iulius Aggrippa. ff. de leg. iij.

1 *Nudum præceptum uel prohibitio alienationis, sine causa non impedit alienationem.*

Bar. in d. l. pater. §. Iulius Agrippa. ff. de leg. iij.

1 BAR. in ead. l. §. Iulianus Agrippa, uel Iulius Agrippa, inquit, nudum † præceptum uel prohibitionem alienationis sine causa, non impedire alienationem. Attende quia ex gl. in uoce, factum, posita in hoc. §. colligi solet, bona prohibita alienari extra familiam, extraneo posse relinqui, quando is successurus esset ab intestato. & ita tenetur * communiter secundum Alexan. in cons. 55. & in cons. 59. col. 4. in 3. vol. Tamen uide quæ ego dixi in l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. ubi aliud sensi.

Summarium in d. l. pater. §. quindecim. ff. de leg. iij.

1 *Si plures emphyteosim acceperunt, utrum possint sibi inuicem alienare.*

Bar. in d. l. pater. §. quindecim. ff. de leg. iij.

1 BART. in ead. l. §. quindecim, quærit, si plures emphyteosim † acceperunt, utrum poßint sibi inuicem alienare; & non soluit. Tu dicas obstare tex. in c. 1. de eo qui sibi & hæred. mascul. in feudis. Postea Bar. hic in fi. quærit, si tres fratres fuerunt instituti, & inuicem grauati de restituendo, & unus decesit, cuius bona ad alios duos peruenerũt, demum decesit secundus, vtrũ quod secundus habuit à primo iure fideicommisi contineatur in hoc fideicõmisso, cui est subiectus ille secundus? aitque hic uideri tex. ut debeatur, sed obst. illa uox, partem suam. Tu uerò an ista uox, suam, impediat ne in fideicommisso ueniant quæ grauatus fuit ab alio consecutus, videas Alex. in l. Marcellus. §. quidam col. 2. & in l. ita tamen. §. qui suspectam, colu. 3. & seq. ff. ad Trebell. ubi tenet, eam etiam partem in hoc fideicommisso contineri. & respondet ad istum tex. hic, ut ideo procedat, quoniam portio socijs ad grauatum non peruenerat ex dispositione testatoris,

testatoris.igitur illa portio sua intelligitur & refertur ad eam tantum, quam ipse habuit à testatore sed si ueniret ex iudicio testatoris,qui hoc grauamen iniunxisset, tunc comprehéderetur. id quod est adnotandum pro limitatione huius tex.

Summarium in d.l.pater.§.Tusculanus.ff.de leg.iij.

1 *Legata ad pias causas si efficiuntur caduca utrum debeant remanere apud hæredem grauatum, an uerò in alios pios usus conuerti.*

2 *Cessantibus redditibus legati,cessat etiam legatum.*

3 *Legatum ad pias causas si non potest destinari ad usum expressum à testatore, utrum caducum efficiatur, an non.*

4 *Si uoluntas testatoris, relinquentis legatum ad pios usus nondum est executa, commutatio fieri potest ab Episcopo.*

5 *Si redditus legati superabundant, utrum ad hæredem pertineant.*

6 *Quando aliquod delictum à pluribus committitur, quorum unus est clericus, omnes ratione huius unius clerici tanquam dignioris priuilegium sortiuntur, & à iudice ecclesiastico iudicantur.*

Bar.in d.l.pater.§.Tusculanus.ff.de leg.iij.

1 BART. in ead.l.§.Tusculanus,quærit, utrum legata † ad pias causas, si efficiuntur caduca, debeant remanere apud hæredem grauatum,an uerò in alios pios usus conuerti? Ang.in cõsi. 224.ait,si huiusmodi legatum inefficax est ob incapacitatem illius,cui relictum est, non debere in alium pium usum conuerti, sed penitus inutile esse, Quid si legatum est efficax, sed non sufficit ad usum destinatum,nunquid caducum efficiatur? Dicas quòd non,sed debere conuerti à superiore in alium pium usum uocatis uocandis. quod tamen limita & declara ut docuit Abb.in consi.27.in 2.vol.doct.in c.nos,de testa.Bar.in l.legatum.ff. de usuf.leg. & Rochus de Curte in tract.de iure patronatus,in uoce,pro eo quod.nu.33.ubi etiam multos retulit sentien-
2 tes,cessantibus † redditibus legati cessare etiam legatum. idem sensit Ias.in l.apud Iulianum.§. constat.num.19.ff.de leg.1. Quid si legatum factum esset pro missis canendis,& missæ propter interdictum nequeant celebrari? Resp.legatum hoc in alium pium usum conuerti debere, secundum Bar.in d.l.legatum.ff.de usufr.leg.& in l.j.ff.de cond.inst. Bal.in l.ab eo,in fin.C.de fideicom.& Firma.in tract.de episcopo,in 4.par.quarti libri quæst.31.vers.vlterius quæro,quid
3 de relictis pro missis canendis? Et ad quæstionem Bartoli hic,utrum legatum ad pias † causas, si non potest destinari ad usum expressum à testatore,caducum efficiatur an non? vide Abb.in d.c.nos quidem,in princ.de testa.& an & quando,& quomodo legatum ad pium usum commutari possit & debeat in alium pium usum? vide Petrum de Perusio in tract.de canonica portione episcopi. qui dicit,aut usus,ad quem destinatum est legatum, impleri potest de iure & de facto,& isto casu à solo Papa fieri poterit commutatio,ut habetur in d.c. nos quidé. de test. & in clemen.quia contingit,de religi.domi.si uerò subest causa,ut quia legatum cum difficultate possit impleri, & tunc etiam ab episcopo commutari poterit. vide tamen Dec. in consi. 357.col.3.vbi citat Salic.in l.si testamentum.C.de testa.qui tradit aliud documentum,sumendo argumentum à contrario sensu in d.clem.quia contingit. Item adde,prædictam commutationem fieri posse ab episcopo, quando non est opus illo usu, ad quem destinata sunt legata, Rom.in sing.475.& latè de hac materia uide apud Feli.in c.cùm accesissent, nu.24. cum seq.
4 de const.Item scias,si uoluntas testatoris † relinquentis legatum ad pios usus nondum est executa,commutationem fieri posse ab episcopo. Feli.in c.super his, col.2. de accusat. Et prædicta,quæ diximus de facienda commutatione,locum habent,nisi testator expresse præcepisset, legatum ad hæredem pertinere ubicunque ob iurium deficientiam impleri non posset, nam tunc hæres lucrabitur, alioqui fauore piæ causæ semper commutatio fiet. ita Bar. in l.liberto. §.Lucius.ff.de ann. lega. ubi ex hoc limitat omnes leges, quibus cautum est, commutationem fieri oportere. idem sensit Abb.in d.consi.27.& Ias.in l.si fundum.§. Stichum.in fi.ff. de leg.1. & ista conclusio confirmatur ex traditis per Bar. in l.codicillis.ff.de leg.2.ubi indistinctè ait, quàdo modus implendi legatum impossibilis est,semper commutationem fieri debere. Quid

si

5 si redditus † huiusmodi legati superabundarent, vtrum ad hæredem pertineant? Bal.in l.si quis
ad declinandum,col.4.vers.sed iuxta hoc quæro.C.de episcop.& cleric. ait quòd non. Et dum
Bar.in hoc.§.dicit, si legatum factum esset alicui collegio intuitu alterius priuatæ personæ, &
non piæ causæ, tunc legatum effici caducum, & inter legata pia referri non debere. Quæro,
quid si illud legatum factum esset illi collegio cum onere distribuendi fructus pro parte inter
pauperes,& pro parte ad fauorem personæ priuatæ? Dicendum uideretur, ex quo sumus in
separabilibus hoc legatum pro parte effici caducum, & pro parte non. Tamen cogita si dici
posset,ex quo hoc est unum solum legatum,an ratione unionis debeat unum onus naturam al-
terius nancisci,& totum uniforme censeri ex ijs, quæ subtiliter docuit Soci. licèt aliud agens in
cons.249.col.5.vers.secundò principaliter,in 1.uol.cuius argumenta non refero,cum ibi uide-
ri possint, atque ad rem propositam applicari, alioqui enim sequeretur, unum & idem lega-
tum factum eidem collegio pro parte pium esse, & pro parte non, & pro parte caducum &
pro alia non,contra id quod colligi potest ex text. & glo.in c.cognouimus. 12.quæst.2.& in c.
cum in tua,de decim. & ex glo.not.in c.3.de præben.Proinde, si hoc legatum non deberet di-
uerso iure censeri, consequens esset, vt totum pium esse iudicetur, vt à sua digniori parte gu-
bernetur. argumento capituli,quod in dubijs, de consecr. eccl. vel altar.& capituli,si duo, &
ibi Gemin.de offic.delega.in 6. Hinc ad pulchram quæstionem infert Soci.in l.cùm senatus.ff.
6 de rebus dub.quàndo aliquod † delictum à pluribus committitur, quorum unus sit clericus,ut
omnes ratione huius unionis,clerici tanquam dignioris priuilegium sortiantur, & à iudice ec-
clesiastico iudicentur.testaturque ibi Soc.hoc in facti contingentia fuisse obtentum.Hoc idem
uoluit Mar.Soc.in c.1.de foro compet.& Io.Crotus,quem uide omnino in l.j.nu.19.ff.de uer-
bor.obligat.& ad hoc uide etiam Bar.in l.solent,cum apostilla ibi.ff.de alim.lega. Tamen cogi-
ta,vt dixi. quid si legata sunt quingenta, de quibus fieri debeat id, quod.N.frater sancti Fran-
cisci uoluerit, an hoc legatum dicatur factum ad pias causas,an non? vide Angel. in cons.201.
& quæ sint priuilegia piæ causæ uide apud Soci.in regula 82.vbi 62.priuilegia enarrauit.

Summarium in d.l.pater.§.mater.ff.de leg.ij.

1 *Non solum ex uerbis, sed etiam ex mente testatoris fideicommissum inducitur.*

Bar.in d.l.pater.§.mater.ff.de leg.iij.

1 BART. in ead.l.§.mater,inquit,non solùm † ex uerbis, sed etiam ex mente testatoris fideicommissum induci. Attende, si uerum est hoc,quare est quòd etiam uox,successores,non restringitur ad successores sanguinis,ut fideicommissum ex mente testatoris inducatur? quemadmodum similiter habetur in l.ex facto.§.fin.ff.ad Trebell. & ita etiam capitur uox,familia,vt ad descendentes ipsius testatoris coangustetur: vt decidit Bar.in l.peto.§.fratre.ff. de leg.ij. & ibi posui. vide in hac re Soc.in consi.250.col.1.& sequ. in primo uol.& ad istum tex. uide omnino Soc.in cons.249.eod.uol.Et dum Bar.subiungit hic,hæredes alienãdo posse grauare eos, quos eligunt,hoc uidetur contra id,quod deciditur in l.unum ex familia.§.1.ff. de leg.ij.vbi uide quæ posui circa hanc inuestigationem.

Summarium in d.l.pater.§.ex parte.ff.de leg.iij.

1 *Verba institutionis trahuntur ad fideicommissum.*

Bar.in d.l.pater.§.ex parte.ff.de leg.iij.

1 BART. in eadem l.§.ex parte,ait,uerba institutionis † trahi ad fideicommissum, De materia huius.§.& eorum,quæ hic tradit Barto.uide Ias.in l.quoties, in fi. vers.secundò limita.C.de hæred.instit.

Summarium in l.Pamphilo.§.propositum.ff.de leg.iij.

1 *Verbum,uolo,prolatum à testatore dispositionem inducit.*

Bar.in l.Pamphilo.§.propositum.ff. de leg.iij.

1 BAR. in d.l.Pamphilo.§.propositum,inquit,uerbum, † uolo, prolatum à testatore dispositionem inducere. vide multa de huius uerbi significatione per Socin. in consi.86.in 3.volu. &

Dec.in consi.159.Bart.in l.j.ff.mand. & in l.j.in secunda opp.C. de summa Trinit. & quæ habentur in l.centesimis.ff.de uerb.oblig.& in l.serui electione,vbi Alex.& alij.ff.de lega.1.& aliquid traditur per Feli.in c.1.col.3.dist.1.& de ui huius uerbi vide Abb.in c.1. de iudic.& in c. cum uenissent,eod.tit.& in c.ex literis,de iureiur.& in c.super specula,ne cleri.uel monac.& in c.ex literis.j.de sponsal.& in c.gaudeamus,qui fil.sint legit.

Summarium in l.vxorem.§.legauerat.ff.de leg.iij.

1 *Appellatione ciuitatis,etiam suburbia continentur.*

2 *Pecunia,quomodo appellatione bonorum mobilium comprehendatur.*

Bar.in l.uxorem.§. legauerat.ff.de leg.iij.

1 Bar. in d.l.vxorem.§.legauerat, inquit, appellatione † ciuitatis etiam suburbia contineri. Amplia hoc habere locum etiam in materia odiosa.c.si ciuitas, de senten.excommu.in 6.quod intelligas uerum esse,quando prouisio suum non sortiretur effectum. Abb.in c.fi.de præbend. & Feli.in cap.Rodulphus,vers.limita dupliciter, de rescrip. & ibi tradit etiam quid sit ciuitas? quomodo,autem ciuitas,castrum, & uilla differant, vide Bart. in extrauag. qui sint rebelles,in uoce, Lombardiæ. Io.Andr.in d.c.si ciuitas,& Feli.remissiuè in c.licèt,de probat. Posteà subiungit Bar.vtrum in hoc.§.pecunia in legato contineatur? vide ultimam apostill.ad Barto.in l.
2 vxori.§.generali.ff.de usufr.lega.& quomodo pecunia † appellatione bonorũ mobilium comprehendatur,vide Alexan.in l.j.§.constante,col.2.ff.solu.matrim.& Ias.in consi.65.in 4.dubio. in primo uol.vbi ait,in legato mobilium & utensilium pecuniam non contineri. Et quid ueniat appellatione mobilium in legato, vide Dec. in consi.472. Item scias legatum factum de pecunia,quæ inuestiri debet,dici esse legatum speciei. Soci.in consi.247.col.fi.in primo uol. Dum autem Bar.quærit,an pecunia contineatur in uenditione, quam fecit rusticus de omnibus possessionibus suis? aitque ultra montes terminatum fuisse,eam contineri,quia res mobiles possidentur.vide Ias.in l.iij.in princip.col.10.ff.de uerb.oblig.tamen concludit Bart. bona mobilia non dici possideri secundum communem usum loquendi, quamuis de iure secus sit. Tu uerò dicas contra hoc Bar.documentum esse glo.in l.j.ff. vtrobi. quæ ait de iure mobilia propriè nõ possideri,sed tantùm ex communi usu loquendi.

Summarium in d.l.vxorem.§.testamento.ff.de leg.iij.

1 *Si aliquis dat dotem pro muliere, & eam stipulatur alternatiuè sibi, aut mulieri, quomodo competat ista actio.*

Bar.in d.l.uxorem.§.testamento.ff.de leg.iij.

1 Bar. in ead.l.§.testamento,quærit,si aliquis dat † dotem pro muliere,& stipulatur eam alternatiuè sibi,aut mulieri, quomodo competat ista actio? & distinguit ut hic per eũ. vide Paul. de Castr.in cons.29.col.2.& Alex.& Ias.in l.eum qui ita.ff.de uerb.oblig.

Summarium in d.l.vxorem.§.hæres.ff.de leg.iij.

1 *Si testator legat uxori suæ uictum, & uestitum, iubens hæredem illum, qui eam molestauerit, esse priuandum hæreditate, nec dicit ad quem ista hæreditas peruenire debeat, an ad ipsam uxorem deuoluatur, an uerò ad cohæredes.*

2 *Quando testator aliquo casu priuat hæredem hæreditate, si contrauenerit dispositioni testatoris, & non disposuit, cui sit applicanda, in dubio est applicanda substituto.*

3 *Molestia dicitur inferri, etiam quando quis in iudicio molestatur.*

Bar.in d.l.uxorem.§. hæres.ff.de leg.iij.

1 Bart. in eadem l.§.hæres,quærit,si testator legat † uxori suæ uictum & uestimenta,iubens hæredem illum,qui eam molestauerit,esse priuandum hæreditate, nec dicit ad quem ista hæreditas peruenire debeat, an ad ipsam uxorem deuoluatur, an uerò ad cohæredes? Aduerte hic,quia testator iubere non posset,vt usuræ debeantur.l.ij.§.fin.ff.de annu.lega.Barto.in l.ij.ff. de his quæ pen.nomi.igitur dicendum uidetur, hoc legatũ subsistere non posse,cum ista pœna loco

loco usurarum,& in foro conscientiæ, & de iure canonico exigi non posit secundum Socin.in cons.133.col.2.& in cons.174.in 1.vol.& in consi.56.in 3.uol.vbi ait,si testator disposuit,hæredem, qui in aliqua solutione cessauerit, pœnæ esse subiectum, huiusmodi pœnam exigi non posse; quia est usura. citat Bar.in l.cùm stipulatus.ff.de uerb. obliga.de qua re uide Feli.in c.t. nu.52.cum sequ.de constit.& contra Bar.hic urget tex.in l.generaliter.§.illud. de calumni.sed dicta Bar.hic refert & sequitur Alex.in con.t 38. col.fi.in primo uol.Circa istam quæstionem, vide Angel.de Aret.in §.fi.inst.de lega.col.2.uers.decimò quæro quid si. vbi ponit etiam quomodo mulier dicatur molestari. Et an ista bona applicentur ipso iure an iure fideicommissi? vide Ias.in l.j.col.2.C. de his quib. vt indign. ex cuius dictis fieri posset illatio.d. bona ad uxorē

2 pertinere. Tamen Aret.in cons.67.inquit, quando testator † aliquo casu priuat hæredem hæreditate,si contrauenerit dispositioni testatoris,& non disponit cui sit applicanda,in dubio applicandam esse substituto. de qua re uide Bar.& Imol.in l.paterfamiliàs,in fi.ff.de hæred.instit. & cui debeat applicari, vide Ias.in l.fi.§.fi. in ultima col.vers.quid autem esset.ff.si cert.pet.& in l.si quis id quod.in fi.ff.de iurisd.omni.iudic. Et cui applicentur pœnæ impositæ à testatore, ac etiam conuentionales, vide apud Feli.in c.cæterùm,col.2.de rescript.& in rubr.de iudic.& Ias. in l.si quis maior,in 14.notab.C.de transact.Angel.de Aret.in §.fi.inst. de leg.col.2.uers.quæro quid si. Aret.in l.ij.§.item in facto.ff.de uerb.oblig.in fi.Et ad id,quod dictum est de molestia, vide Feli.in d.c.in præsentia, colu.2.de probat. vbi ait,eum,qui prohibetur inferre molestiam, intelligi prohibitum de facto tantùm,non autem de iure. hoc idem multis confirmat exemplis Corset.quem uideas omninò in singul.suis,in uoce,molestia,in singul.incip.Quis in contractu,

3 sed contrarium latè docuit Mari.Soci.iuni.in cons.113.nam molestia† dicitur inferri etiā quando quis in iudicio molestatur.l.j.& ibi Bal.C.de nundin.Soc.in cons.66.in 4.uol.& de hac re ui de Deci.in cons.613.& Feli.in c.causam, col.13.de rescrip.

Summarium in d.l.uxorem.§.agri plagam.ff.de leg.iij.

1 *Oblato pretio transit dominium.*

2 *Vtrum ad arbitrium boni uiri debeat tantum æstimari dimidia respectu dimidiæ, quantum totum respectu totius.*

Bar.in d.l.uxorem.§.agri plagam.ff.de leg.iij.

1 BAR. in ead.l.§.agri plagam,ait,oblato pretio † transire dominium,atque ita rei uendicationem competere. sed ista opinio Bartoli* communiter reprobatur,vt per Ias.in l.j.colu.13. vers.nec obst.ff.de leg.j. Et dum paulò post ait Barr. illud dici expresse legatum, quod colligitur ex natura uerborum. idem ait Ias.in l.j.in 8.col.ff.de leg.j. Et dum quærit postea Bart. an posit totum uendicari? vide in simili Ias.in l.stipulationes non diuiduntur,col.14.vers.sed pulchrum.ff.de uerb.oblig. Et dum ait, hoc haberi per ius accrescendi, dicas immo fortasse haberi per ius non decrescendi, cum sint coniuncti re & uerbis, secundum Bar. in l.re coniuncti,

2 col.8.quæst.3.infrà eodem titu. Posteà Bart. in fin. huius.§.quærit, an ad arbitrium † boni uiri debeat tantum æstimari dimidia respectu dimidiæ, quantum totum respectu totius? & respondet quòd non. Attende quia ista est solennis limitatio ad istum tex. de qua agit Ias.in d.l.stipulationes non diuiduntur, col.14.& in l.si mihi & Titio, col.2.ff.de uerbo. obliga. sed attenta hac ratione idem esset etiam pretio certo determinato, si tamen emptor uellet plus soluere, quàm importet dimidia respectu totius arbitrio boni uiri. De quo tamen est cogitandum. Et dum Bar.in eodem §.vers.potest responderi,ait in secunda solut.si mulier est obligata ad dotem,& pater eam dotet,censeri patrem gerere negocium filiæ. ex hoc Soci. in l.j.col.6.ff. solu. matr.limitat.l.fi.C.de dot. promis.

Summarium in l.si filiæ.ff. de leg.iij.

1 *Dos est constituenda arbitrio boni uiri inspecta dignitate, & facultate testatoris, & numero liberorū.*

2 *Utrum dos sit constituenda inspecto patrimonio patris, an mariti.*
3 *Dos filiæ non est in bonis paternis.*
4 *Fœminæ quando sunt dotatæ utrum possint aliquid habere.*

Bar. in l. si filiæ. ff. de leg. iij.

1 BAR. in d. l. si filiæ, inquit, dotem † esse constituendam arbitrio boni uiri inspecta dignitate, & facultate testatoris, & numero liberorum. & ex hoc infert ad statuta excludentia fœminas fauore masculorum, iubendo eas dotari debere. Circa hoc dicit Soc. in consi. 207. colu. 1. in 1. uol. dotem congruam non debere esse minorem legitima, sed maiorem esse posse. contrarium tamen uidetur sentire idem Soc. in cons. 288. col. 7. eod. uol. De qua re uide Alex. in cons. 82. in 4. vol. & omnino in cons. 88. in 6. uol. & in cons. 169. in 7. uol. Dec. in cõs. 276. Ias. in auth. res quæ, col. 8. uers. septimò. C. commu. de lega. Bal. nouel. in tracta. de dote, in 17. priuilegio, & Crauet. in consi. 11. & Curt. in cons. 73. nu. 31. vbi concludit, dotem non uideri esse competentem nisi ascendat usque ad legitimam, etiam si data esset à patre. Quinimmo si dos est arbitrio boni uiri constituenda, non solùm potest excedere legitimam, verùm etiam si mulier cõdigno uiro nubere non posset, nisi tota hæreditas patris ei traderet in dotem, uniuersa hæreditas alijs liberis non extantibus esset congrua dos, eiq; pro dote deberet constitui. ita Alex. in cons. 149.
2 visis, col. 2. in lib. primi & secundi uol. An autem ista dos † sit cõstituenda inspecto patrimonio patris, an mariti? item quid in auo? vide omnino Aret. in consi. 17. col. pe. & fi. Vtrum dos possit esse minor legitima, & dicatur congrua quando cõuenit patrimonio paterno, & marito? vide Mari. Soci. iuni. in cons. 128. nu. 217. Quæro extante statuto ut ait Bar. vtrum ista dos in primis deduci debeat tanquam æs alienum in cõputatione legitimæ fratris? an verò prius sit deducenda legitima ipsius fratris? vide Ang. in l. Papinianus. §. vnde si quis. ff. de inoffic. testa. Alex. in cons. 31. in 4. uol. Bar. in l. à filia. ff. ad Trebell. Soci. in cons. 76. col. fi. in 1. uol. vbi concludit, dotem hanc tanquam æs alienum esse detrahendam. & in cons. 213. col. pe. eod. uol. & dotem
3 † filiæ non esse in bonis paternis docuit Cæpoll. in cautel. 187. Quid si dos fuisset declarata à patre pro matrimonio contrahendo, quod nõ est sequutum, an illa dos minui possit? Dec. decidit quòd non in consi. 35. cum sequ. Quid si ista filia dotata esset, sed non de bonis ipsius patris, utrum uigore statuti prædicti dotari debeat in bonis paternis? Respon. eam non dici dotatam ab aliquo, nisi dotata sit de bonis illius, ideo dotari debet. Dec. in cons. 589. vide Bal. in l. neque mater. C. de iur. dot. Paul. de Castr. in cons. 111. & Alex. in consi. 148. in 3. uol. & in d. consi. 169. in 3. uol. vbi etiam isto casu uult, dotem non minorem legitima debere constitui. Quinimmo si statutum simpliciter fœminas dotatas excluderet, intelligitur eas excludere solùm à successione illius, in cuius bonis dotatæ fuerunt. Bald. post glo. in l. j. C. de legit. hæred. Alex. in consi. 29. col. pe. in 1. uol. vbi plenè aperit hunc articulum. uide Dec. in consi. 346. Soc. in cons. 30. col. 7. & in consi. 84. in primo uol. & ad rem faciunt trad. per eundem Soci. in consi.
4 35. in 4. uolu. sed ubi sunt dotatæ fœminæ † an possint aliquid habere? an sit æquum? vide Bal. in l. si defunctus, col. 3. C. de suis & legit. & Paul. de Castr. in consi. 341. Quid si pater unam filiam dotauit in mille, an alia minorẽ dotem habere non debeat? videtur tex. pro filia in l. Theopompus. ff. de dot. præleg. & ad rem facit. l. parentibus. C. de inoffic. testa.

Summarium in l. hoc legatum ff. de leg. iij.

1 *Si aliquis simpliciter formauit libellum, nunquid in dubio uideatur proposita actio generalis, an uerò specialis.*

Bar. in l. hoc legatum. ff. de leg. iij.

1 BAR. in d. l. hoc legatum, quærit, si aliquis simpliciter formauit † libellum, nunquid in dubio uideatur proposita actio generalis, an uerò specialis? diciq; specialem intelligi esse intentam. vide Alex. in l. certi condictio, in princi. col. 1. uers. & aduerte, & colu. 3. ff. si cert. pet. & in rubr. ff. sol. matrim. col. 6. hoc tamen limita qñ genus magis cõueniret ei, vt accipiatur pro una specie, q̃ pro alia: tunc enim accipietur in ea specie, quæ magis ei proficua est. sed si cõueniret æqualiter

æqualiter omnibus speciebus, capietur in genere, & non in specie. l. cum quis. ff. de testa. & ibi Aret. qui uidetur de hoc dubitare.

Summarium in l. librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de leg. iij.

1 *Verba ambigua, in statutis sunt intelligenda secundum communem usum loquendi.*

Bar. in l. librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de leg. iij.

1 BART. in l. librorum. §. quod tamen Cassius, ait, in statutis † verba ambigua secundum communem usum loquendi esse intelligenda. Et quoniam de hac re plenè egimus in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. non repetam, sed ibi uideas.

Summarium in l. cum quæritur. §. prædijs. ff. de leg. iij.

1 *Quæ pertinent ad ornamentum, seu ad custodiam fundi non pertinent ad culturam.*
2 *Castrum dicitur quasi casa arcta.*
3 *Si castrum ab hostibus capiatur, utrum custodes tam pro castro quàm pro alijs damnis teneantur.*
4 *In Bartoli documentis ueritas inueniri solet.*
5 *Proprium hominis est errare.*
6 *Concilia, ad quæ multi docti & sancti patres undecunque confluunt, quandoque errarunt.*

Bar. in l. cum quæritur. §. prædijs. ff. de leg. iij.

1 BAR. in d. l. cum quæritur. §. prædijs, ait ea, quæ pertinent † ad ornamentum seu ad custodiam fundi non pertinere ad culturam. vide Rapha. Cuma. in consi. 19. in fin. & Dec. in consi. 420. vbi dicit istum tex. esse sing. & dum Bar. decidit, expensas factas causa castri custodiendi, non debere compensari cum fructibus: attende quoniam Roma. in sing. 332. incip. Malæ fidei possessor, dicit Bartolum hic uehementer errasse, & mirandum esse, quòd tantus uir loquutus fuerit contra casum legis expressum, in l. si à domino. §. fi. ff. de fund. instru. consideretur hoc multo magis militare in castro, quàm in fundo, cum castrum aliter conseruari non possit. &
2 ideo castrum † dicitur quasi casa arcta, quia non debet esse spaciosum, ut paucis custodibus indigeat, vt declarat Io. Andr. in c. si ciuitas, de sent. excommun. in sexto. quem refert Abb. in c. tuæ fraternitatis. de cleric. non resid. custodes enim usque adeò tenentur ad conseruandum castrum, vt si alteri custodiam commisissent, & castrum capiatur, ipsi teneantur; quia præsumitur captum culpa illius, nisi contrarium probetur. Oldr. in consi. 93. vbi etiam aliam decisionem memorabilem tradidit dicens, custodes alicuius castri, quamuis excommunicati essent à delegatis Papæ, nisi castrum ecclesiæ restituant, non incurrere propterea in excommunicationem; quia, si illud non redderent domino suo, magna ignominia & infamia notarentur. Quin
3 immo quæri solet, si castrum † ab hostibus capitur, vtrum custodes tam pro castro, quàm pro alijs damnis teneantur? vt per Oldr. in cons. 94. Io. Andr. in addit. ad Specul. in rubric. de locato. & Roma. quem uideas omnino in consi. 395. Immo huiusmodi custodes tenentur etiam de culpa leuissima. l. mercedem. & in l. si merces. §. qui columnam. ff. locat. & tradit Ange. de Periglijs in tract. societatum. nu. 17. vide quanti sit custodia castri apud leges, & legum interpretes, ideo hoc documentum Bartoli tanquam à tramite ueritatis aberrans sustineri non posset, maximè in castro. nam custodia, est ipsa (ut ita dixerim) cultura castri, cum alia cultura non egeat, ut indiget fundus. miratur igitur Rom. in d. sing. ac stupet, quod tantus uir tam uehementer
4 errauit. & fortè non sine causa, nam in Bartoli † documentis ueritas inueniri solet, ut ipse idem Roma. ait in cons. 469. Quò ad primum, in fi. fuitque supremus iuris interpres secundum Bald. in l. rationes. C. de probat. & lucerna iuris appellatur ab Angel. in l. j. C. de iudic. eumque fuisse iuris illuminatorem inquit Panor. in c. non minus, de immunit. eccles. multaque de ipsius laudibus & præcellenti doctrina tradit idem Panor. in c. cùm bonis, uersic. quid ergo dicemus in tanta uarietate, de præscript. & in consi. 73. in 2. vol. & Curtius eleg. in repet. l. admonendi. col. 1. ff. de iureiur. Barb. in consi. 51. colum. 14. inter consilia Alexand. in 4. volum. Ias. in l. j. ff. si cert. pet. & Maria. Soci. in consi. 94. nume. 41. vbi eum esse omnium aurigam testatur. Tamen
5 non est propterea mirandum, si humanum iudicium decipitur, cùm proprium hominum † sit errare. omnis enim homo mendax, & factus est similis uanitati, ut relatum est, in §. fi. de pœnit.

T 3 dist.

distinct. 2. Hinc traditum est doctori, etiam maximæ authoritatis nõ esse credendum, nisi quatenus iura & rationes adducit, ita Archid. in c. nolite, 2. in fi. 2. quæst. 3. Card. Zab. in consi. 78. Ias. in l. illam. C. de collat. & ideò B. Hieronymus in epist. 8. & habetur in c. ego solis. 9. distin. sic ait: Ego solis eis scriptorum, qui iam canonici appellantur, didici hunc timorem honoremque referre, vt nullum eorum scribendo errasse audeam credere, alios autem ita lego, vt quantalibet sanctitate, quantave doctrina polleant, non ideò uerum putem, quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi per alios authores, vel canonicas uel probabiles rationes persuadere potuerunt.
6 hæc ibi. Nil mirum igitur si Bar. errauit. nam etiam concilia † ipsa, ad quæ multi docti ac sancti patres undecunque confluunt, quandoque errarunt, non tamen in ijs, quæ sunt fidei. & propterea. B. Hieronymus diuinæ legis authoritate motus contra concilium affirmauit, raptam & raptorem uinculo matrimonij posse coniungi, vt uidere est in c. tria. & in c. placuit. 36. quæst. 2. & concilia quandoque errasse, (casum fidei semper excipio) retulit Card. Alex. in c. Anastasius, in fi. 19. dist. quantò magis igitur potuit unus Bar. errare?

Summarium in l. in repetendis. ff. de leg. iij.

1 *Vbi personarum, vel rerum identitas est, dictio item, inducit repetitionem præcedentis qualitatis.*

Bar. in l. in repetendis. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. in repetendis, sic ait in summa. Vbi personarum † uel rerum identitas est, dictio, item, inducit repetitionem præcedentis qualitatis. De significatione huius uocis, item, quæ est continuatiua, vide glo. mag. in §. item si lapilli, instit. de rer. diuis. est enim hæc uox eius naturæ, vt præcedentia repetat, quando posita est in oratione imperfecta, alioqui uerò si oratio esset perfecta, vt docuit Alex. in consi. 117. in 1. uol. & in consi. 153. viso ac ut oportet, in libro primi & secundi uol. & in consi. 66. in primo uol. Soc. in cons. 10. & in cõs. 92. in primo uolu. & in consi. 22. in 3. vol. & Paul. de Castr. in consi. 275. in 1. vol. & de hac materia uide eundẽ Alex. in consi. 158. in sexto uol. Dec. in cons. 317. col. 2. & 3. & Feli. in cap. cum totum, de offic. deleg. De ijs uerò, quæ in hac l. tractantur, uide omnino Aret. subtiliter. in consi. 1. & in consi. 67. col. 1. & 2. vbi limitat, & Paul. de Castr. in cons. 88. in 1. uol. & Raph. Cuma. in cons. 22.

Summarium in l. qui filium. ff. de leg. iij.

1 *Calendarium quid sit.*

Bar. in l. qui filium. ff. de leg. iij.

1 BAR. in d. l. qui filium, tradit, quid sit calendarium, † vide tex. iuncta glo. & ibi Ias. in l. eius qui in prouincia. ff. si cert. pet.

Summarium in l. legatis. ff. de leg. iij.

1 *Mercator pannorum utrum dici possit is, qui semel tantum pannos uendidit.*

Bar. in l. legatis. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. legatis, in princip. vers. tertiò quæro, tractat an mercator † pannorũ dici possit is, qui semel tantùm pannos uendidit? vide Ias. in l. de pupillo. §. si qui ipsi prætori, colu. 7. in 6. quæst. ff. de oper. nou. nunc.

Summarium in d. l. legatis. §. si ex officio. ff. de leg. iij.

1 *Vtrum propter augmentum dignitatis fiat mutatio personæ.*

2 *Si aliquis promisit dare scachum matum cum pedona, demum dedit cum pedona facta regina, an uideatur seruasse promissionem propter augmentum dignitatis.*

Bar. in d. l. legatis. §. si ex officio. ff. de leg. iij.

1 BART. in ead. l. §. si ex officio, in fi. tradit, an propter † augmentum dignitatis fiat mutatio personæ? vide Feli. in c. quoniam abbas, de offic. deleg. vbi multa dicit aduersus eos, qui postquam sunt cõstituti in dignitate, quasi alij efficiuntur. Tamen hoc puto locum hr̃e in personis, quæ sunt uilis animi; nã dignitates augẽt, & illustrãt graues & constantes aĩos, qui perinde ac aura inspirante ad honesta concitantur opera; eos. n. non tanq̃ recepta mercede, sed quasi dato 2

pignore

pignore ne gloriam deferant, uerecundia continet, pudetque, in proprijs se gestis extollant. hæc habentur apud Plutarchum, in uita Coriolani. Sed quod attinet ad quæstionem propositam per Bar. hic, de ludo scachorum, † si aliquis promisit dare scachum matum cum pedona, demum dedit cum pedona facta regina, an is uideatur seruasse promissionē propter augmentum dignitatis, ita ut uideatur mutatus status? vide eundem Bar. in l. pen. ff. de senat. & quæ ibi posui. Cyn. in l. ij. ff. de suspec. tut. & latissimè Imol. in l. demonstratio. §. 1. ff. de cond. & demonstra. & Bal. in l. quisquis, in fi. C. de episc. & cler. vbi ait, scriptorem, qui promisit scribere librum alicui, si factus est rector medicorum, excusari propter superuenientem dignitatem.

Summarium in d. l. legatis. §. ornatricibus. ff. de leg. iij.

1 *Appellatione artificum, ueniunt etiam scholares in beneficijs, in quibus fit lata interpretatio.*

Bar. in d. l. legatis. §. ornatricibns. ff. de leg. iij.

1 - Bar. in ead. l. §. ornatricibus, inquit, appellatione artificum † uenire etiam scholares in beneficijs, in quibus fit lata interpretatio, secus in priuilegijs. Aduerte tu quoniam huiusmodi priuilegia ratione publicæ utilitatis conceduntur, secundum glo. in l. j. in uoce, ista. C. de excusat. artific. lib. 10. & ideo debent extendi. l. hoc modo. ff. de cond. & demonstr. & ita in simili priuilegia concessa doctoribus propter publicam utilitatē ad scholares porriguntur. Iaf. in l. j. col. pen. ff. sol. matr. & Abb. in c. fi. de iudic. & quando priuilegia sint latè uel strictè intelligenda, uide Feli. in c. causam quæ. nu. 44. cum seq. de rescrip.

Summarium in l. Julianus. ff. de leg. iij.

1 *Qui omne dicit, nihil excludit.*

Bar. in l. Iulianus. ff. de leg. iij.

1 Bart. in d. l. Iulianus, in princip. sic ait in summa. Qui omne † dicit, nihil excludit. De hac re & de intellectu huius tex. uide Alex. in consi. 47. in 3. volu. & quæ posui ad Bart. in l. serui electione. §. 1. ff. de leg. 1. nam in isto tex. ille, qui habebat partem fundi pleno iure, & in alia tātum habebat ius pignoris, si legat fundum cum hac uoce, omnem, uel totum, importat ut nō solùm pars, quæ est tota sua, uerùm etiam ius pignoris, quod habet in alia parte, cōtinetur. si uerò simpliciter legasset fundum, illa sola pars, quæ sua est pleno iure, in legato comprehenderetur.

Summarium in d. l. Julianus. §. seruos. ff. de leg. iij.

1 *Hæc conditio, si meus erit, debet intelligi insolidum.*

2 *Furnarius, qui ex contractu ad coquendum panem se alicui familiæ astringit, tenetur etiam si in dies familia augeatur.*

3 *Ex causa superueniente, licet à quacunque dispositione recedere.*

Bar. in d. l. Iulianus. §. seruos. ff. de leg. iij.

1 Bar. in ead. l. §. seruos, ait, conditionem † hanc, si meus erit, intelligi debere in solidum. sed ex tex. colligitur, tunc legatum ad postea etiam acquisita porrigendum esse, cum id expressè sensit testator. vide circa hoc, & de intellectu & materia huius tex. Alex. omnino in consi. 323. In occurrenti, in lib. primi & secundi uol. vbi plenè agit an & quādo dispositio aliqua ad postea quæsita & aucta porrigatur? de qua re uide etiam Innoc. & Abb. in c. quanto, de censi. vbi aiūt, eum, qui ex pacto, in quo res aliqua intercedit, teneretur procurare fratres alicuius ecclesiæ, obligatum esse etiam si fratrum numerus magnum postea reciperet incrementum. Vide quoque Cæpol. in tract. de seruitutibus urban. prædio. in c. de furno. vbi multis docuit argumentis

2 furnarium † qui ex contractu se ad coquendum panem alicui familiæ astringit, teneri etiam si familia in dies augeatur. de qua re agit etiam Iaf. in l. suggestioni. C. de uerb. significa. Sed hæc possent procedere ubicunque de uoluntate constaret, vt dicitur in isto text. sed si ab initio de hoc incremento uerisimiliter non fuisset cogitatum, & damnum inopinatum emergeret, ita ut dispositio redderetur iniqua, non deberet ad aucta dilatari, vt docuit Anchara. in consi. 84. ad

3 quem accessit Dec. in cons. 335. in quibus locis habetur, ex causa † superueniente licere à quacunque dispositione recedere. pro qua opinione uidetur optimus text. in l. in lege fundi. ff. de

contrahen.empt. vbi uenditor fundi lapidicinas exceperat, postea lapidicinæ fuerunt nouiter inuentæ, dubitatum fuit, an illæ quoque lapidicinæ sub illa exceptione continerentur? eorumque sententia potior fuit, qui dixerunt, eas non contineri, sed illas tantùm, quæ exceptionis tempore apparebant. & hoc argumentum à fortiori concludit, quoniam si ista decisio fit in proposito casu ubi lapidicinæ erant in fundo, quamuis non apparerent, quantò magis debet procedere in ijs, quæ nullo modo extabant tẽpore dispositionis, sed postea augentur? & propterea rectè in isto.§.in fin. decidit iurisconsultus etiam ea, quæ postea accesserunt, in legato complecti, si modo testator hoc sensit expresè. & hoc est, de quo circa istum tex. agit Alex. in d. cons.323. in lib. primi & secundi uol.

Summarium in l.cum suæ.ff.de leg.iij.

1 *Serui communes, continentur appellatione seruorum.*

Bar. in l.cum suæ.ff.de leg.iij.

1 Bar. in d.l.cum suæ, inquit, seruos † communes contineri appellatione seruorum, sed obstat tex. in l.hoc legatum, hoc eod. tit. & in l.legati uxoris. ff. de leg.ij. & in l.Quintus.ff.de aur. & arg.lega. vbi aliqua posui ad Bar.

Summarium in l.nummis.ff.de leg.iij.

1 *In legato nummorum, consuetudo regionis est inspicienda.*

Bar. in l.nummis.ff.de leg.iij.

1 Bar. in d.l.nummis, quærit, quia in tex. dicitur, in legato † nummorum consuetudinem regionis esse inspiciendam; de qua regione intelligatur? dicitque de regione unde ipse fuit. sed immo uidetur inspiciendam esse consuetudinẽ regionis, in qua uersatus est, vt per Soc. in cons. 247.col.4.& seq.vers.circa secundum. Limita istum tex. non habere locum, nisi in nummis legatis, alioqui uerò in alijs quantitatibus, vtputa uini, & olei, & similiũ, quia tunc electio est hæredis.l.cum certum.ff.de trit.uin.& ole.lega. quem tex. extollit Rom. in sing.206.

Summarium in l.quæsitum.ff.de leg.uj.

1 *Qui causa studiorum abest, abesse non uidetur.*

Bar. in l.quæsitum.ff.de leg.iij.

1 Bar. in d.l.quæsitum, in princip. ait, eum, qui causa studiorum † abest, abesse non uideri. vide Ias. in l.cùm filius, in 1.notab.ff.si cert.pet.& Soc. in consi.35.col.pen. in primo uol.

Summarium in d.l.quæsitum.§.Mæuij.ff.de leg.iij.

1 *Genus positum in medio ex præcedentibus, & sequentibus restringitur.*

Bar. in d.l.quæsitum.§.Mæuij.ff.de leg.iij.

1 Bar. in ead.l.§.Mæuij, inquit, genus † in medio positum ex præcedentibus & sequentibus restringi. vide Dec. in c.sedes, col.6.vers.postremò, de rescript. vbi ait, adiectionem loci in uno positam, pariformiter restringere omnia præcedentia. faciunt ad rem trad. per Ias. in l.j.col.2. vers.& adde, de liber.præte.& per Feli. in d.c.sedes, col.4. & Dec. in cons.92.col.2.& quæ ponam ad Bar. in l.fi.§.cui dulcia.ff.de trit.uin.oleoque leg.& omnino in proposita re uide Soc. in consi.260.col.antepe.in 1.uol.& Crauet. in consi.86.nu.5.

Summarium in d.l.quæsitum.§.illud.ff.de leg.iij.

1 *Appellatione materiæ non continetur materiatum, quod ad sui materiam reuerti non potest.*

Bar. in d.l.quæsitum.§.illud.ff. de leg.iij.

1 Bar. in ead.l.§.illud, inquit, appellatione † materiæ non contineri materiatum, quod ad sui materiam reuerti non potest. & ex hoc infert ad statutum disponens, frumentum extra ciuitatem portari non posse, vtrum locum habeat in eo, qui extrahit farinam? Istũ tex. citat Bar. in l.quod te, col.j.ff.si cert.pet.& ibi Alex.col.2.uers.iuxta, & Ias.col.7.& farinam contineri appellatione frumenti, ut cõcludit Bar. hic, docuit Io.Bertachinus in tract.de gabellis, in 3.membro octauæ par.princip.nu.14.cum seq.

Summarium in l.reconiunctì.ff.de leg.iij.

1 *Facilius fit nouatio, in eadem persona, quàm in diuersis.*

2 Si pater

1 *Si pater decessit relictis duobus filijs ex una uxore, & duobus ex alia, si unus repudiat, utrum in iure accrescendi præferatur frater utrinque coniunctus.*

Bar. in l. re coniuncti. ff. de leg. iij.

BART. in d. l. re coniuncti, tradit latè materiam coniunctorum, & latissimè Ias. propterea non erit elaborandum nisi circa pauca quædam. & in primis Ias. circa secundam oppositionem Bar. post numerum 31. instat contra differentiam, quam tradit Bar. & * communiter alij, 1 ut scilicèt facilius in eadem † persona fiat nouatio, quàm in diuersis. & dicit ibi in uersi. contra istam differētiam, huic differentiæ communiter traditæ reluctari tex. in l. translatio. ff. de adim. leg. inducendo ut ibi per eum. sed aduerte quoniam. d. l. translatio, non æquiparat translationem, quæ fit de una persona ad aliam, & eam, quæ fit in eadem persona, ut Ias. præsupponit, sed declarat quot modis fiat translatio, ut constat ex lectura ipsius tex. & ita aliud agens superius tenet ipse idem Ias. qui dicit. d. l. translatio, nihil decidere. sic etiam. l. quod alij, quam contrà communem affert Ias. magis confirmat quàm destruit opinionem Bar. nā in l. non ad ea, quando fit translatio in eadem persona cum commemoratione primi legati, semper inducitur mutatio absolutè, & non distinguitur, ut sentit Ias. an incontinenti, an ex interuallo: quia illa distinctio fit solum quando non est facta commemoratio primi, sed in d. l. quod si alij, ubi cum primi commemoratione fit translatio de una persona ad aliam, dum ibi dicitur quod alij, & ita refert aliud legatum. attende quia fit absolutè ademptio, neque nouatio fit nisi eueniat cōditio, quæ tamen fit immediatè in d. l. nō ad ea, cum uideatur statim esse recessum à primo legato, & ideo consequens est, ut facilius in una persona quàm in diuersis nouatio inducatur, ut communiter traditum est. Præterea dum Bar. in col. pen. uersi. tertiò quæro iuxta hoc, quærit si pater decessit 2 relictis duobus filijs † ex una uxore, & duobus ex alia, si unus repudiat, utrum in iure accrescendi præferatur frater utrinque coniunctus an non? vide Soc. in cons. 249. col. 14. vers. quinto. & col. 19. uersi. ex qua, in 1. vol.

Summarium in l. prædijs. §. qui domum. ff. de leg. iij.

1 *Utrum legata domo, etiam hortus contineatur.*

Bar. in l. prædijs. §. qui domum. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. prædijs. §. qui domum, tradit, an legata † domo etiam hortus contineatur? De hac re uide gl. & doct. in c. Raynutius. de testa. ubi Abb. post alios concludit, hortum non cōtineri, nisi exprimatur. quod intellige nisi cohæreat ipsi domui. vide gl. & Arch. in c. fi. 12. q. 2. ubi citat. l. si quādo. C. de bon. vacan. lib. 10. qua cautum est, ut qui dat domum, uideatur etiā ei annexa dedisse. Ad rem benefacit tex. in l. Iulianus. §. ędibus, cum. l. seq. ff. de action. emp. Ad hæc accedant trad. per Anch. in c. Abbate sanè, col. 4. de re iudic. & per Cæpol. in tract. de horto. & Bal. Ang. & Flor. in l. fi. ff. de seruit. urb. prædi. & Ias. in l. fi. ff. de const. princip. col. 2. & omnino Dec. in consi. 109.

Summarium in l. Lucius. §. quæsitum. ff. de leg. iij.

1 *Appellatione fratrum, qui nam intelligantur.*
2 *Appellatione fratrum, utrum ueniant consobrini.*
3 *Sententia arbitri, propria sententia dici non potest.*

Bar. in l. Lucius. §. quæsitum. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. Lucius. §. quæsitum, tradit, appellatione fratrum † qui nam intelligantur, an primi consanguinei tantum, an uerò etiam uterini? de hac re uide latè Ias. in l. tres fratres, col. 2. & 3. ff. de pact. & an uterini propriè fratres nuncupari possint? vide Soc. in consi. 1. & in cōs. ultimo in 1. vol. Ang. in consi. 119. & quomodo succedat frater uterinus, tradit Mari. Soc. iuni. in consi. 12. & in consi. 23. nu. 32. Et dicas, fratrem uterinum præferri fratri utrinque coniuncto in bonis matris, consanguineum uerò pręferri uterino in bonis paternis, secundum Matthę Gill. in tract. de success. ab intest. nu. 18. & nu. 20. in 3. articulo principali. An autem appellatio-2 ne fratrum ueniant consobrini? vide Alex. in cons. 239. in libro primi & secundi vol. & an appellatione fratris ueniat soror? ut hic tradit Bar. vide doct. in d. l. tres fratres, ubi aiunt, etiam sororem

rorem contineri, quod tamen limita non procedere in fideicommisso, quia tunc propria uerborum significatio reluctatur. Fulg. in consi. 34. Et dum hic Bar. ait, fratres (exceptus primis) proprie fratres non appellari, nisi cum aliqua adiectione, ut frater patruelis, uel similes. Limita hoc dictum Bartoli scilicet quando aliquid profertur cum adiuncto, illud non dici propriè tale, ut non procedat, quando eadem ratio militat in eo, quod profertur cum adiuncto, quæ militat etiam in eo, quod profertur sine adiectione, ut tradit Paul. de Cast. in l. serui electione. §. Labeo. ff. de leg. 1. idem sequitur Curt. in l. j. ff. si cer. pet. Sed intellige aliter hoc dictum Bartoli, hoc est non quòd omne, quod profertur cum adiuncto non dicatur propriè tale, quia hoc non sentit Bar. sed quando aliquid simpliciter prolatum non uenit ex proprietate sermonis, contineri tamen poterit si cum aliqua adiectione proferatur. & exemplum ponit in fratre patruele, qui alioqui appellatione fratris simpliciter non contineretur. sed quando etiam sine adiuncto aliquid propriè cõtineretur, tunc quamuis aliquod apponatur adiunctum ad indicandam aliquã differentiam, propter hoc non dicitur esse tale impropriè. Accipe exemplum: actionis appellatione, uenit etiam actio personalis, sed si adiungitur ista qualitas personalis, ad denotandum quoddam discrimen, non propterea illud sequitur, ut ratione huius adiuncti impropriè actio nũcupetur. l. actio in personam. ff. de actio. & oblig. vide Soc. in consi. 1. col. 2. Attende tamen Iaſ. in l. j. col. 2. vei si. nam quando aliquid. ff. de re iud. ubi ex hoc Bartoli documento infert, sententiam arbitri, † propriè sententiam dici non posse; quia profertur cum illa adiectione, arbitri,
3 candem limitationem siue declarationẽ ad hoc dictum Bar. uidetur uelle Bal. quem refert Iaſ. in l. j. C. de successor. edict. vide Alex. in d. l. j. colum. pen. ff. si cert. pet. quatenus uerò hic decidit Bar. appellatione fratrum intelligendum esse de primis. ad hoc facit, quia ita etiam appellatio ne patrui uenit patruus tantùm, non autem patruus maior, ut latè habetur per Iaſ. in l. j. C. de successor. edict. & ibi in 2. col. ponit aliqua quæ huic obstant documento. ut si statuto cautum est, filijs masculis extantibus fœminas excludi, comprehendi etiam nepotes, quamuis non sint in primo gradu; sed illud est propter identitatis rationem.

Summarium in l. quisquis. ff. de leg. iij.

1 *Clausula præcedens est maioris efficaciæ ad terminationem sequentium, quàm præcedentium.*

Bar. in l. quisquis. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. quisquis, ait clausulam † præcedentem esse maioris efficaciæ ad determinationem sequentium, quàm præcedentium. idẽ sequitur Iaſ. in l. j. C. de liber. præter. & in l. si quis ex argentarijs. §. initium. ff. de eden. sed obst. trad. per Dec. in c. inquisitioni. in fi. de appel. tamẽ ipsemet Dec. in conſ. 500. sequitur hoc Bartoli documentum.

Summarium in l. si Titius. ff. de leg. iij.

1 *Appellatione hæreditatis non continentur legata & fideicommissa.*

Bar. in l. si Titius. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. si Titius, inquit, appellatione † hæreditatis non contineri legata, & fideicommissa. Attende rationem huius decisionis allatam in tex. eam esse, quoniam hæreditatis appellatione non ueniunt legata & fideicommissa. sed alia uidetur esse ratio fortior, quia quando præcedit grauamen de restituendo, nunquam legata & fideicommissa in grauamine comprehenduntur. ista est communis distinctio posita in l. Titia. ff. ad leg. falcid. & in l. Marcellus. §. quidam. ff. ad Trebell. ubi Soc. per istum tex. conatur eam euertere, dicens, si uera esset hæc ratio, poneretur hic pro ratione. id quod non fit. sed hic præcedit grauamen, ut patet, igitur &c.

Summarium in l. his uerbis. §. item testator. ff. de leg. iij.

1 *Collecta, & tributum spectant ad legatarium.*

Bar. in l. his uerbis. §. idem testator. ff. de leg. iij.

1 BART. in d. l. his uerbis. §. idem testator, inquit, collectam † & tributum spectare ad legatarium. vide Soc. in conſ. 236. col. fi. & in conſ. 247. col. 3. in 1. vol.

Summa-

Summarium in l. si legatum. ff. de annu. leg.

1 *Legatum annua, bima, trima die, debet præstari per annuas præstationes æquales.*

2 *Pluralis numerus uerificatur in duobus, & de pluribus non debet intelligi.*

Bar. in l. si legatum. ff. de annu. leg.

1 BART. in d. l. si legatum, hoc ait in summa, Legatum † annua, bima, trima die, debet præstari per annuas præstationes æquales, nisi alia mẽs testatoris appareat. vide clarius de illorum uerborum significatione apud Ias. in l. ij. in princ. ff. sol. matr. Et dum subiungit Bar. si promitto tibi in illis terminis, quos Titius declarabit, hoc debere intelligi, ut de uno tantùm termino non declaret. sequitur Ias. in l. Gallus. §. quod si is, col. 10. ff. de liber. &
2 posthu. in 1. & 2. lectura. Adde quod numerus † pluralis uerificatur in duobus, & de pluribus non debet intelligi. Bar. in l. si gemina. ff. de arb. furt. cæsar. Feli. in c. plerunque, de rescript. & omnino in c. omnes. 1. dist. nu. 8. & propterea secundum hoc dicendum esset, sicut is non posset declarare de uno termino, ita nec de pluribus, sed de duobus tantùm. cogita super hoc. Aduerte in hac materia, quia pluralis sermo uerificatur etiam in uno, ubi plures non extant. Mari. Soc. iun. in consi. 139. nu. 33. immo in multis casibus strictè intelligendis, & ubi etiam uerificari posset in pluribus, uerificatur in uno ut docuit Ias. in consi. 145. col. fi. in 1. uol.

Summarium in l. a nobis. ff. de annu. leg.

1 *Sufficit ultimum diem esse cœptum, ut legatum annuum pro illo anno transmittatur.*

Bart. in l. a uobis. ff. de ann. leg.

1 BAR. in d. l. a uobis, inquit, sufficere † ultimum annum esse cęptum, ut legatum annuum pro illo anno transmittatur. ad istam. l. uide Ias. in l. diuortio, in 2. notab. ff. solu. matri. & dispositio illius. l. uidetur huic esse contraria. & ibi Ias. num. 7. tradit, an & quando annus incœptus habeatur pro completo. de qua re uide Fima. in tract. de episcopo, in 31. q. primæ par. secundi libri. Feli. in c. cum uigesimum, de offic. deleg. & Dec. in c. cùm in cunctis, de elect. & dum ex dicto tex. colligitur, legatum annuum debere præstari in principio anni: adde Soc. in consi. 10. colu. 3. in 1. vol. & in consi. seq. Quid si facta esset promissio de præstando aliquid annuatim, tunc debet præstari in principio anni; alioqui uerò si dictum esset quolibet anno. Abb. in c. peruenit. de arbitr.

Summarium in l. in singulos. ff. de annu. leg.

1 *Legatum in singulos annos, est simile legato usufructus.*

Bar. in l. in singulos. ff. de annu. lega.

1 BART. in d. l. in singulos, ait, legatum † in singulos annos esse simili legato ususfructus, exceptis tribus, quæ in hac. l. continentur. Adde tu etiam alium casum, in quo non est similitudo, ut si legatur ususfructus uniuersitati, huiusmodi legatum annis centum extinguitur, secus in legato annuo, secundum quorundam opinionem, ut habetur in l. ususfructus municipibus. & ibi Bar. ubi pono. ff. de usufr. lega.

Summarium in l. fundus quem. ff. de annu. leg.

1 *Si testator legat centum annua super aliquo fundo, fundus ille expressè obligatus est.*

Bar. in l. fundus quem. ff. de annu. lega.

1 BART. in d. l. fundus quem, inquit, si testator † legat centum annua super illo fundo, illum fundum expresè obligatum esse. vide Roma. in cons. 378. & in cons. 508. & latè istam quæstionem examinat Io. Fabr. in §. item Seruiana, col. pe. & fi. inst. de actio.

Summarium in l. Seio. ff. de annuis legatis.

1 *Legatum relictum ob causam, determinatur secundum causam sibi annexam.*

Bar. in l. Seio. ff. annu. leg.

1 BART. in d. l. Seio, ait, legatum † relictum ob causam, determinari secundum causam sibi annexam. vide Soc. in consi. 69. in 1. vol. & attende uerba huius. l. ibi, quia labor & tempus diuisionem

uisionem recipiunt. faciunt enim ad multa, ut nunquid mortuo Poteſtate, debeatur ſalarium pro toto anno? & quid in ſucceſſore Poteſtatis? & ad alia, de quibus plenè agit Bar. in l.j.§.diuus.ff.uarij. & extraordin. cognit. & Iaſ. in l. diem functo, colu. 7. uerſi. pro iſta parte, ff. de offic. aſſeſſo. & Bar. in ſimili in l. diuiſione, in fin. ff. ſolut. matr. & Alex. in d.l. diuortio in 2. notab. ſolu. matr. & ad id quod Bar. quærit de famulo, uide Iaſ. in l. quominùs, quæſt. 23. ff. de flumi.

Summarium in d.l. Seio. § medico. ff. de annu. leg.

1 *Procurator, ea facere poteſt, quæ dominus ſolitus eſt ordinariè facere.*

Bar. in d.l. Seio. §. medico. ff. de annu. leg.

1 BART. in ead. l. §. medico, ait, procuratorem † ea poſſe facere, quæ dominus ſolitus eſt facere ordinariè, non autem extraordinariè. Ad hoc facit, quia ita etiam beneficia principum, ſi conceduntur inſolita, nō debent latiſsimè interpretari. Iaſ. in l. fi. col. 6. in 4. limit. de conſt. princip. & hanc limitationem Bartoli ſequitur Iaſ. in l. certi condictio. §. ſi nummos, colu. 5. verſi. ſecundò. ff. ſi cert. pet. & Feli. in c. cùm. M. col. 4. verſi. ſecundò, de conſt. ubi etiā Dec. in 5. notab. ad rem facit quia etiam tutor non poteſt ponere pecuniam pupillarem ad aliquod exercitium, quod non fuerit uſitatum à patre. Soc. in conſ. 24. col. pe. in 1. vol.

Summarium in l. Mæuia. ff. de annu. leg.

1 *Aſſeſſor ſi culpa ſua remouetur ab officio in medio ipſius officij, debet habere mercedem pro tempore, quo non fuit in culpa.*

Bar. in l. Mæuia. ff. de annu. leg.

1 BART. in d.l. Mæuia, inquit, ſi aſſeſſor † culpa ſua remouetur ab officio, in medio ipſius officij, eum debere habere mercedem pro tempore, quo non fuit in culpa. & dum opponit de l. etiam ſi partem. ff. de leg. j. uide Iaſ. in l. diem functo. colu. fin. verſic. Decimò in contrarium. ff. de offic. aſſeſſ. & pro deciſione Bar. hic, facit, quia geſta ab eo, qui eſt dignitate priuandus, ualida ſunt, donec deponatur. Felin. in c. qualiter & quando. 2. §. ad corrigendos, nume. 22. & 23. de accuſat.

Summarium in d.l. Mæuia. § uxoris. ff. de annu. leg.

1 *Si alicui fiat legatum ſub conditione, ut cum alio morari debeat, ſed uxor ſua non uult, ut ſtet cum eo, an legatum debeatur.*

Bar. in d.l. Mæuia. §. uxore. ff. de annu. leg.

1 BAR. in ead. l. §. vxore, quærit, ſi alicui fiat legatum † ſub conditione, ut cum alio morari debeat, ſed uxor ſua non uult, ut ſtet cum eo, an legatum debeatur? vide Paul. de Caſt. in conſi. 167. in 1. vol. & quia in præcedentibus egi de huiuſmodi legato, longius non progrediar. Præterea ſubiungit Bar. an aduocatus teneatur ſequi forum, ſi alibi cauſa mutata eſt? Item dicit fideles imperij non teneri ſequi Imperatorem, ſi fructus feudi non ſufficiunt. Dicas opinionem

* hanc Bartoli eſſe * uotis frequentioribus approbatā, ut per Alex. in l. recuſare. §. ſi. ff. ad Trebel.

Summarium in l. legatum ita eſt. ff. de annu. leg.

1 *Legatum donec nubat, eſt annuum.*

Bar. in l. legatum ita eſt. ff. de annu. leg.

1 BART. in d.l. legatum, inquit, legatum † donec nubat, eſſe annuum. Adde hoc eſſe ſpeciale in dote: nam communiter contrarium eſt uerum, ut Iaco. de Rau. & Petr. dicebant in ſcholis, teſte Baptiſta à ſancto Blaſio in tract. de priuilegijs dotalibus, in priuilegio 218.

Summarium in l. annua. ff. de annu. leg.

1 *Relictum ſacerdoti uel miniſtris eccleſiæ, uidetur relictum ipſi eccleſiæ.*

Bar. in l. annua. ff. de annu. leg.

1 BART. in d.l. annua. §. à Titia, dicit, relictum ſacerdoti † uel miniſtris eccleſiæ, uideri eſſe relictum ipſi eccleſiæ. vide Abb. in c. quoniam Abbas, col. 3. de offic. deleg. & ibi Dec. colu. 3. & de materia huius. §. vide Soci. in l. ciuibus. ff. de reb. dub.

Summarium in l. liberto. § filium ex dodrante. ff. de annu. leg.

1 *In reſtitutione fideicommiſſi, utrum ueniat portio, quam habuit ex legato, uel fideicommiſſo.*

Bar.

Bar.in l.liberto.§.filium ex dodrante.ff.de annu.leg.

1 BART. in d.l.liberto.§.filium ex dodrante, disputat, utrum in restitutione † fideicommissi ueniat portio quam habuit ex legato uel fideicommisso? & dum respondit ad l. si Titius. ff.de leg.3.ait, hic subesse præsumptam uoluntatem defuncti, qui rogabat nouercam de restituendo filio: unde uox, hæreditas, fauore filij intelligitur de tota, & reliqua ut hic per Bar. Istam solutionem & limitationem Bartoli sequuntur doct. * communiter ut per Soc.in l.Marcellus.§.quidā. ff.ad Trebell.ubi etiam alia dicit in proposita re, quæ ibi uideantur. Adde quòd ista solutio uidetur esse diuinatio quædam. quia in hoc tex.non dubitatur, utrum nouerca fideicommissum restituere teneatur, immo hoc ponitur pro constanri, sed quæritur quomodo restitutio, & detractio fiat; & ideo cum hoc ponatur pro constanti, neque alibi aliquid dicatur, multùm dubito. Et quòd non consideretur fauor filij, patet, quoniam quod deduxit iure facidiæ in restitutione computatur. Et quòd bona matris non intelligantur relicta fauore filij, uidere est, quia filius erat institutus in dodrante, & sic in nouem uncijs, & tamen nouerca non tenetur restituere nisi dimidiam computato eo quod detraxerat iure falcidiæ; atque ita filius tunc non habet nisi semissem: igitur constat huiusmodi fideicommissum filio præiudicasse. item si bona fuissent relicta fauore filij fortasse trebellianicam non detraxisset. Et fauorem filij non debere considerari, uidetur persuaderi etiam per tex.in l.Sextiliam.ff.de leg.iij.ubi prælegata non ueniunt in substitutione quamuis filius sit substitutus. ad idem accedit tex. in l. sequens quæstio.ff.de leg.2.ubi fauore filij, donatio morte confirmata, non uenit in fideicommisso.

Summarium in l.cum quidam.ff.de annu.leg.

1 *Si testator legat pictantiam fratribus minoribus in festo sancti Francisci, utrum debeatur quotannis.*

Bar.in l.cum quidam.ff.de annu.leg.

1 BART. in d.l.cum quidam, quærit, si testator legat † pictantiam fratribus minoribus in festo sancti Francisci, utrum debeatur quotannis, an semel tantùm? deciditque semel tantùm deberi. vide Soc.in cons.48.in 3.vol.& Alex.in cons.15.in 4.vol. & de hac materia uideas Ias. in l. diuortio.§.quod in anno.ff.sol.matr.& latè Feli.in c.2.de tregu.& pac.

Summarium in l.j.ff.de usufr.leg.

1 *Seruitus seruitutis non datur.*

Bar.in l.j.ff.de usufr.leg.

1 BART. in d.l.j.adnotat illa uerba posita in tex.quia seruitus † seruitutis non datur. Dicas tu idem esse in fictione fictionis, secundum Bar.in l.si is qui pro emptore, col.26. versi.10.quæro.ff.de usucap.

Summarium in l. si mihi ususfructus.ff.de usufr.leg.

1 *In obligationibus faciendis, quando desijt posse fieri, peti non potest interesse.*

2 *Si aliquis est electus Potestas pro sex mensibus incipiendis à proximis calendis, & per commune stat, quo minus officium exerceat, per hoc non potest petere officium pro alijs sex mensibus, sed debet petere interesse.*

3 *Quando à summo Pontifice concessa est indulgentia, quæ primo die dominico immediatè sequenti postquam ad notitiam ordinarij peruenerit publicari debeat, utrum hoc tempus à Papa præfixum possit ab ipso ordinario differri.*

4 *Tempus est de forma.*

5 *Vbicunque lex præcipit aliquid fieri debere, semper illud dicitur de substantia.*

Bar.in l.si mihi ususfructus.ff.de usufr.leg.

1 BART. in d.l.si mihi, colligit ex tex.in obligationibus † faciendis, quando desijt posse fieri, peti posse interesse. Item ista lex benefacit, quòd is qui tenetur ad usufructum, tenetur etiam ad factum; quia succedit obligatio ad interesse. id quod non esset, si ad dandum teneretur, ut per Alex.in l.ij.§.1.col.3.ff.de uerb.oblig.ubi etiam Ias.in 8.col. Et dum Bar.in uersi.sed in ultimis,

mis, ait, adita hæreditate constitutum esse usumfructum, & solam obligationem esse ad præstan
2 dam patientiam. vide Ias. in d.l.ij.colu.8. subiungit postea Bar. si aliquis est † electus Potestas pro sex mensibus incipiendis à proximis Calendis, & per commune stat quominùs ille officiũ exerceat, propterea eum non posse petere officium pro alijs sex mensibus; quia est quid diuersum à primo officio, sed debere petere interesse. vide Bar. in l. si prius.col.fi. in 10.quæst.ff.de oper.nou.nunci. Attende hoc documentum Bar. quo deciditur illud quod fit post tempus præfixum & limitatum, esse quid diuersum ab eo, quod fieri debebat infra statutũ tempus. ex quo
3 potest inferri ad decisionẽ quæstionis, de qua fui hodie interrogatus. Concessa † fuit à summo Pontifice indulgentia, quæ primo die Dominico immediatè sequenti postquam ad notitiam peruenerit ordinarij publicari debeat, quæsitum est nunquid hoc tempus à Papa præfixũ possit ex solo ipsius ordinarij arbitrio & authoritate differri? ita ut indulgentia in aliud tempus dilata eundem producat effectum? ego dixi hoc fieri non posse, quoniam in huiusmodi concessionibus diligenter ipsius bullæ tenor est attendendus, & ideo cum Papa præfixerit tempus publicationis in primo die dominico immediatè sequenti à tempore notitiæ, illud sequi, ut quicquid fit extra hoc tempus, censeatur esse quid diuersum ab indulgentia, quæ hac lege à sede
4 Apostolica emanauit, ut hic dicit Bar. Tempus † enim est de forma, ut inquit Bald. in auth. quæ supplicatio. C. de preci. imper. offeren. & Feli. in c. cum dilecta. nu. 32. de rescrip. & ideo si à statuto requiritur tempus, ad unguem hoc tempus debet seruari, secundum Bal. in l. omnes populi, col. pen ff. de iustit. & iur. Card. in clem. 1. in 1. quæst. de iur. patron. & Innoc. in c. 2. de consuet. ubi habetur, formam seruari debere in faciendo, & exprimi in dicendo, ad quem accedit Oldr. in consi. 130. Omissa facti prolixitate. & Arch. in c. quorundam. 23. dist. ubi tenuit ubi-
5 cunque lex † præcipit aliquid fieri debere, semper illud dici de substantia, & substantiam eius
6 esse naturæ, & quicquid fit ea omissa nullius sit roboris & momenti. l. j. §. 1. ff. de uerb. obliga. & pulchrè dixit Ant. de Butr. in c. fi. col. pen. de resti. spoli. formam debere seruari etiam si apponi non debuisset, proinde inquit, si Papa mandat uniuersitatem absolui debere, si eius syndicus proiecerit lapidem, huiusmodi formam seruari debere, alioqui absolutionem esse inualidam. Prætereà, si tempus est de forma, si præceptum Papæ est de substãtia, ut suprà, fuit iure conclusum, consequens est ut non possit impleri per æquipollens, per ea, quę posui in l. si ita. ff. de cõd. & demonstr. ubi uide omnino. Neque ullo pacto credendum est, in huiusmodi indulgentijs rectam accipientis intentionem sufficere, quando legitimè & seruata forma tradita non accipiuntur, ut docuit Oldr. in consi. 76. Quæritur. & Dec. in consi. 277. & Feli. in sermone de indulgentia, in quibus locis hr̃ non satis esse habere bonam intentionẽ, nisi legitimè concedãtur.

Summarium in l. si usufructus. ff. de usufr. leg.

1 *Usufructus legatus uniuersitati qui centum annis extinguitur, an idem sit in legato annuo.*

Bar. in l. si usufructus. ff. de usufr. leg.

1 BART. in d. l. si usufructus, agit de legato † usufructus facto uniuersitati, quod centum annis extinguitur, & an idem sit in legato annuo? vide ad hæc Ias. in l. 2. in princ. ff. sol. matr. & dum subiungit Bar. quid de ecclesia, vide Alex. in consi. 60. in 1. vol.

Summarium in l. legatum ciuitati. ff. de usufr. leg.

1 *Legatum factum pro missis canendis, si propter interdictum dictæ missæ nequeant celebrari, debet legatum in alium pium usum conuerti.*

Bar. in l. legatum ciuitati. ff. de usufr. leg.

1 BART. in d. l. legatum, tradit, si legatum † est factum pro missis canendis, quæ propter interdictum nequeant celebrari, debere in alium pium usum conuerti. de qua re egi in l. pater. §. Tusculanus. ff. de leg. 3. ideo ea non repeto, quæ ibi uideri possunt.

Summarium in l. si alij. ff. de usufr. leg.

1 *In dubio standum est scripturæ.*
2 *Si uni legatur fundus alteri usufructus illius fundi, ambo concurrere debent in usumfructũ illius fundi.*
3 *Hæreditas est tantum iuris.*

Bar.

Bar. in l. si alij. ff. de usufr. lega.

1 BART. in d. l. si alij, sic ait in summa. In dubio standum † esse scripturæ, etiam si aliud actũ sit, dummodo de illo non constet. sed huic collectioni opponit Barto. de l. j. C. plus ualer. quod agi, & ideo discutit an & quando uoluntas præualeat scripturę. vide in hac re Ias. in l. cum quid. ff. si cert. pet. in 2. lectura, col. 5. & in l. quicquid astringendæ, col. 2. ff. de uerb. oblig. & Alex. in
2 l. iij. C. de liber. præter. Postea Bar. in uersi. quandoque legatur, colligit ex tex. si uni † legatur fundus, & alteri usufructus illius fundi, utrunque concurrere in usufructu, ne apud legatarium fundi remaneat nuda proprietas. Attende quia contra istam decisionem uidetur esse tex. in §. 1. instit. de usufruct. ubi si unus instituitur hæres, & alteri legatur usufructus, hæres nudam haber proprietatem, & usufructuarius integrum usumfructum. solue, aliud esse in fundo, ut hic, aliud in hæreditate, ut ibi. nam in casu isto nisi usufructus communis efficeretur, legatarius
3 fundi non diceretur habere fundum, alioqui autem est in hæreditate, † quæ est tantùm iuris: ita Paul. de Montepico in repet. l. Titia cum testamento. §. Titia cum nuberet. ff. de legat. 2. Item declara istam. l. ut procedat solùm quando utrunque legatum erat speciale, nam tunc æquum est, ut usufructus communiter, ne alioqui alterum legatum reddatur inutile, secus uerò quando legatum usufructus esset generale: quia eo casu non haberet partem aliquam in fundo alteri specialiter legato. idque quoniam remanet firmum & utile legatum eius usufructu aliorum prædiorum. ita Salic. in l. quoties. col. fi. C. famil. erciscun. cuius documentum sequitur & comprobat Maria. Soc. iuni. in consi. 115. nu. 9. Ad prædictam autem decisionem huius tex. vide eundem Bar. in l. Sempronio, infrà hoc eod. tit. & de hac re tradit Alex. in consi. 56. in 3. vol. Paul. de Castr. in consi. 131. in 1. volu. & in consi. 223. in 2. volum. Ias. in l. re coniuncti. nu. 68. ff. de leg. 3.

Summarium in l. uxori. ff. de usufr. leg.

1 *Usufructuarius utrum faciat fructus suos ante præstitam satisdationem.*

Bar. in l. vxori. ff. de usufr. leg.

1 BART. in d. l. vxori, quærit, an usufructuarius † faciat fructus suos ante præstitam satisdationem? De hac re latißimè agit Paul. de Montepico in repet. l. Titia cum testamento. §. Titia cum nuberet. ff. de leg. 2. in quæst. 52.

Summarium in l. quæro. ff. de usufr. leg.

1 *Usufructuarius tenetur ad soluendas collectas, & alias præstationes.*

Bar. in l. quæro. ff. de usufr. leg.

1 BART. in d. l. quæro, inquit, usufructuarium † teneri ad soluendas collectas & alias præstationes. vide eundem Bar. in l. Lucius. §. idem respondit. ff. de municip. Alex. in consi. 4. in 5. vol. Soc. in cons. 236. col. fi. & in cons. 247. col. 1. & in cons. 243. in 1. vol. & Aret. in consi. 36. Doct. in l. apud Iulianum. §. hæres. ff. de leg. 1. ubi ampliant hoc idem procedere etiam in tributis, & limitant prædicta locum habere pro tempore futuro, non autem pro præterito, quia hæres tenetur. ad quod uide omnino quæ posui in l. hæres absens. ff. de iudic. & ad l. hanc uideas Dec. in consi. 156. Limita istam. l. non habere locum quando collectarum solutio tanta esset, ut usum fructum consumeret: quia eo casu proprietarius teneretur. gl. in l. concubinam. §. qui hortos. ff. de leg. 3. & Roma. in singul. 156. incip. Tu scis quòd usufruct. Item ex isto tex. & gl. colligitur, in imponendis collectis magis inspiciendos esse fructus quàm ipsius rei ualorem. ita Imol. in d. §. hæres. de qua re latißimè egi in d. l. hæres absens, ideo ibi uide omninò.

Summarium in l. qui usufructus. ff. de usufr. leg.

1 *Si aliquis emit fundum à duobus, cum pacto de retrouendendo infra mensem, & horum alter reemere uelit, & alter non, utrum ad partem illius retrouendendam cogi possit.*

Bar. in l. qui usufructus. ff. de usufr. leg.

1 BART. in d. l. qui usufructus, in uersi. ultimò facit, quærit, si aliquis † emit fundum à duobus hoc pacto, ut eis fundum retrouendere teneatur infra mensem, si reemere uoluerint, & horum alter uelit reemere, & alter non, utrum ad partem illius retrouendendam cogi possit? &

decidit quòd non, vide Ias.in l.stipulationes,non diuiduntur.col.13.vers.expedit.ff.de uerbo. oblig.Aretinus uerò in cons.6.ad aliud affert hoc Bartoli documentum,scilicet, an pactum de retrouendendo contineat rem tradi? ut per Bar.hic.ubi subtiliter loquitur.

Summarium in l.generali.§.uxori.ff.de usufr.leg.

1 *Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis.*

2 *Casus exceptus non excludit alios casus similes.*

3 *Vox uniuersalis non recipit limitationem.*

Bar.in l.generali.§.uxori.ff.de usuf.leg.

1 BAR. in d.l.generali.§.uxori,inquit, exceptionem † firmare regulam in casibus non exceptis, sed eam non dilatare,ut sub ea contineantur quæ aliàs non comprehenduntur. circa hoc primum dictum Bartoli scilicèt regulam à casibus exceptis firmari,vide.l.quæsitum.§.denique cum concord.adduct.per glo.ff.de fund.instruc.& ibi doct.& in l.in his.ff.de legi.& Felin.in c.
2 quoniam frequenter,ut lit.non contest.Dicas tamen casum † exceptum non excludere alios casus similes,ut not.docuit Alex.in consi.128.col.3.in 4.vol.citat gl.sing.in l.j.C.de cond.indeb. Circa secundum uerò dictum Bartoli hoc est, exceptionem non usque adeò operari, ut faciat sub regula contineri id,quod alioqui non contineretur, adde Dec.in c.cùm dilecta, in quarto notabili de confirm.util.eccl.uel inutil.& in consi.44.& in consi.55.Soc.in consi.47. colu.1.in 1.vol.Imol.in consi.74.Hoc tamen limita procedere nisi alioqui illa exceptio superflua redderetur: nam tunc regula dilatatur:ut per Aret.in consi.30.col.5.& Dec.in d. c.cùm dilecta, ubi melius quàm alij hæc declarat,& Feli.in c.sunt & alij,post numerum 43.vers.non obstat,de re-
3 script.Et dum Bar.agit de uoce uniuersali, quæ non recipit limitationem: uide Feli.in c.sedes, col.5.de rescrip.& aduerte quia etiam ubi apponitur uox uniuersalis,illa clausula dicitur generalis.c.qui ad agendum,de procurat.in 6.Postea subiungit Bar.illationem, si testator simpliciter reliquisset usumfructum omnium rerum suarum,ut omnia cedant tam uenalia quàm non. Pro declaratione eorum, quæ hic dicit Bar.uide Alex.in l.si constante.colum.11.uersi. item in quantum.ff.sol.matr.& dum Bar.in fi.agit de legato facto de ijs, quæ in domo sunt, ut uenalia non comprehendantur,nisi appositum esset signum aliquod uniuersale, ut quæ quoquomodo sunt in domo,uide Ias.in l.ij.§.si prætor,col.2.ff.qui satisd.cog.& in l.j.§.nũciat.col.4.ff. de ope. nou.nunc.Alex.in consi.117.in 1.vol.& Dec.in consi.70.

Summarium in l.codicillis.ff.de usufr.leg.

1 *Fideicommissum relictum post mortem omnium, uidetur esse relictum ab ultimo decedente.*

Bar.in l.codicillis.ff.de usufr.leg.

1 BART. in d.l.codicillis, sic ait in summa. Fideicommissum † relictum post mortem omnium, ab ultimo decedente uidetur esse relictum. Pro intellectu huius tex. vide Alex.in consi. 51.prospectis his,in 4.vol.& de hac re infinita propè tradidit Soc. in consi.249.colu.5. & seq. versi.circa primam,in 1.vol.& in cõsi.73.col.fi.in 4.vol. Alex.in l.si pater impuberes.ff.de uulg. & pupil.col 2.& quoniam ista est materia.l. Titia.§.Seia libertis.ff.de leg.2.uide omnino quæ ibi posui. Et dum Bart. hic. in uersi.item hæc.l.uidetur facere,tangit ea,quæ dixit in l.fin.ff.de leg.3.dicitq; ideo ibi fideicommissum relictum uideri ab hæredibus institutis, quoniam aliter ualere non poterat, hic uerò fideicommissum ualidum esse siue sit relictum à primo siue à secũdo. Adde hoc idem eundem Bar.uoluisse in l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff.de uulg. & pup. ubi Ias.
* in pe.col.inquit contrariam sententiam magis * communiter placuisse.

Summarium in l.uxori usumfructum uillæ.ff.de usufr.leg.

1 *Expectanda est dies, quæ superest, quamuis conditio extiterit.*

Bar.in l.vxori usufructum uillæ.ff.de usufr.leg.

1 BART. in d.l.vxori,colligit ex tex.expectandam esse diem, quæ superest,quamuis conditio extiterit.vide multa ad rem hanc facientia, quæ posui in l. non omnis.ff.si cert.pet. Quid si legatum

legatum usufructus factum est alicui usque ad decem annos Sempronij, & Sempronius moritur ante illam ætatem? dicas legatum usque ad illam ætatem deberi. ita Roma.in singul.244. incip. Lego Titio.

Summarium in l.uxori meæ.ff.de usufruc.leg.

1 *Legatum usufructus omnium bonorum, intelligitur de mobilibus, & immobilibus.*

Bar.in l.vxori meæ.ff.de usufruc.lega.

1 BAR. in d.l.vxori meæ, ita inquit in summa. Legatum † usufructus omnium bonorum intelligitur de mobilibus & immobilibus. vide omnino pro intellectu huius.l. Bart. in consi.50. incip. Filius Petri de Florentia. vbi tradit etiam, vtrum in huiusmodi legato nomina debitorū contineantur? Et quid de utilitate, quæ percipitur ex scripturis, si defunctus erat notarius? & hoc dicit non comprehendi, quoniam in fructu non dicitur esse illud, quod semel tantùm percipitur, & nō nascitur, & renascitur. & de his omnibus uide plenè apud Paulum de Montepico in repet.l. Titia cum testamento.§.Titia cum nuberet.ff.de leg.2.

Summarium in l.fi.ff.de usufruc.leg.

1 *Usufructuarius quotæ hæreditatis tenetur ad onera hæreditaria, & ad satisfaciendum æs alienū pro rata.*

2 *Usufructuarius omnium bonorum an teneatur ad solutionem æris alieni.*

3 *Legata annua soluenda sunt ab usufructuario omnium bonorum.*

Bar.in l.fi.ff. de usufruc.lega.

1 BART. in d.l.fi.inquit, usufructuarium † quotæ hæreditatis teneri ad onera hæreditaria, & ad satisfaciendum æs alienum pro rata, secus si esset usufructuarius rerum particularium. artēde hic, quia non puto uerum quòd usufructuarius quotæ hæreditatis teneatur ad debita, ad quæ non tenetur usufructuarius uniuersalis, vt statim dicam, sed ad hæredem pertinent. Tamē an teneatur pro rata an non, modicum interest, quia in omni casu soluendum est æs alienum de rebus hæreditarijs; & propterea etiam usufructuarius patietur pro rata sui usufructus, vt di-
2 cam paulòpost. Quatenus igitur subiungit Bar. usufructuarium † omnium bonorum teneri ad
* solutionem æris alieni: artēde quoniam ista decisio Bar.* communiter reprobatur, vt ait Dec. in consi.536.nu.13.& in consi.590.Paul.de Montepico in repet.l. Titia cum testamento.§.Titia cum nuberet, nu.130.ff.de leg.2.Mari. Soc.iuni.in consi.115.nu.10.nam ista onera ad hæredem pertinent, & ab eo sunt exigenda, quæ tamen soluenda sunt de bonis hæreditarijs, & detrahenda est legitima, atque ita his detractis tanto minorem habebit usumfructū. Dec.in consi. 485. Paul.de Castr.in l.si quis seruum,§.fi.ff.de lega.2.Paul.de Montepico in loco prædicto. 2
3 Aduerte tamen quia legata annua † soluenda sunt ab usufructuario omnium bonorum secun-
* dum* comm.op.in.vt per Mari.Soci.iuni. in d.consi.115.nu.10.& ad prædicta uide Ias.in l.j.in princ.ff.ad Trebell.& de illa æquiparatione, quam hic facit Bar. vt idem sit dicēdum de legato usufructus quotæ bonorū, quod de legato proprietaris, vide Corn. in cōs.195.col.2.in 4.uol. 1

Summarium in l.j.ff.de seruit.legat.

1 *Si legatur uel uenditur fundus, vel usufructus utrum ei debeatur seruitus, quæ leganti uel alienanti debebatur.*

Bar.in l.j.ff.de seruit.lega.

1 BART. in d.l.j.quærit, si legatur † uel uenditur fundus uel usufructus, vtrum ei debeatur seruitus, quæ leganti uel alienanti debebatur? & declarat ut ibi per eum. vide Cæpol.in tract.de seruitutibus urba.prædi.c.38. de seruitute uiæ uel itineris.

Summarium in l.pater.ff.de ser.lega.

1 *Concessio an & quando censeatur realis, aut personalis, quando non fit à principe.*

Bar.in l.pater.ff.de seruit. lega.

1 BART. in d.l.pater, an & quando concessio † censeatur realis, aut personalis, quando non

fit à Principe. De hac re uide latius Cæpol.in tracta.de seruit.urba. prædi.c.2.col.2.3.& 4.vbi uide oīno. & vide quæ posui in l.pe.ff. de seruit.rustic. prædi.ubi Bar.repetit hoc documentū.

Summarium in l.si socer.ff.de dot.prælег.

1 *Quis potest pati se conueniri actione, quæ semel fuit nata, licèt nunc extincta, secus si non nata.*

Bar.in l.si socer.ff.de dot.præleg.

1 BART. in d.l.si socer,in uers.sol,quædam est actio,inquit, aliquem † posse pati se conueniri actione, quæ semel fuit nata, licèt nunc sit extincta; alioqui uerò si nunquam fuit nata. vide Ias.in l.si Titius.ff.de uerb.oblig.& hoc Bartoli documentum refert & sequitur Matthæsi.in singul.7.incip.Nota de consensu.cum ibi addit.& Ang.de Aret.in §.quædam, col.2.inst.de action.

Summarium in l.cum ita.ff.de dot.præleg.

1 *Si testator legat centum supra dotem, an uideatur etiam dos legata.*

Bar.in l.cum ita.ff.de dot.præleg.

1 BART. in d.l.cum ita, quærit, si testator † legat centum supra dotem, an uideatur etiam dos legata? dicitque uideri esse legatum: quia hæc uox,supra,& uox,hoc amplius, idem significant. vide Ias.in l.diuortio,in 6.notab.ff.sol.matr.& quid operetur hæc uox,hoc amplius,vide apud Ang.in consi.236.& Bar.in l.si tibi purè.ff.de leg.3.& in l.libertis.ff.de condit. & demonstr.& dum hoc in loco agit Bar.etiam de significatione huius uocis,præter,an stet inclusiuè,vide Barto. in l.Seio.§.vxori.ff.de annu.lega.& in l.actione.C.de transact.& in l. fundo.ff.de adm.lega. Abb.in c.dudum,post.nu.16.de elect.ubi distinguit,& omnino uide Mari. Soc.iuni. in consi.36.nu.12.

Summarium in l.pater.ff.de dot.præleg.

1 *Qui promittit de identitate,cogitur iudicium suscipere.*

Bar.in l.pater.ff.de dot.prælega.

1 BAR. in d.l.pater,dicit,eum,qui promittit † de identitate,cogi iudicium suscipere. attende tamen quia talis promissor non teneretur de ijs,quæ contingunt facto & culpa illius, cui est facta promissio. Soci.in consi.70.in 3.vol.Alex.in consi.115.in 3.uol.ad rem faciunt trad. per Raph.Cuma.in consi.185.col.2.vbi ait,regulam.l.qui hominem.§. si nullo ff. de sol.qua cautū est, casus fortuitos non liberare debitorem generis,limitari,vt non procedat quando illi casus culpa ipsius creditoris eueniunt.

Summarium in l.vir uxori.ff.de dot.præleg.

1 *Mortuis mancipijs,utrum æstimatio debeatur.*

Bar.in l.vir uxori.ff.de dot.præleg.

1 BAR. in d.l.vir uxori,tradit, an mortuis † mancipijs æstimatio debeatur? vide Alexan.in l. quod te,col.2.& Ias.ibi in 6.col.ff. si cert.pet.

Summarium in l.Theopompus.ff.de dot.præleg.

1 *Si testator nupta prima filia, & dote data, eam, & aliam minorem filiam, ac nubilem, & fratrem æquis portionibus hæredem instituit, & codicillis cauit, vt Pollianus sciens mentem suam filiæ nubili prouideret: demum Pollianus iure iurando affirmauit, patrem uoluisse, ut tantam dotem filia nubilis haberet quantum habuerat prima filia nupta. istis instantibus, utrum ista filia de communibus bonis dotem habere debeat, ex residuo postea tertiam hæreditatis consequi.*

2 *Ex uerbis narratiuis facti non colligitur decisio, neque argumentum.*

3 *Utrum partes debeant esse præsentes, quando standum est dicto alicuius.*

Bar.in l.Theopompus.ff.de dot.præleg.

BART. in d.l.Theopompus, inquit in hac.l.poni casum notatu dignum. Sed multos esse, qui credunt eam intelligere, & tamen ignorant. nihilominus opinor eam ita posse intelligi.
1 nupta prima filia,† & dote data,testator eam & aliam filiam minorē ac nubilem,& fratrē æquis portionibus hæredes instituit,& codicillis cauit, vt Pollianus sciens mentē suā filiæ nubili prouideret,

uideret, demum Pollianus iureiurando affirmauit patrem uoluisse, vt tantā dotem hæc filia nubilis consequeretur, quantam habuerat prima filia nupta. Isto casu ita posito ac præfixo, quærit in tex. vtrum ista filia de communibus bonis dotem habere debeat: & postea ex residuo hæreditatis tertiam partem consequi pro ut testator mandauit? dicendum uidebatur quòd non, ex quo sunt æquis partibus instituti; tamen contrarium deciditur eamet ratione, quia testator hæredes æqualiter instituerat, uoluitque hanc filiam tantum habere, quantum prima acceperat. sed prima dotem habuerat, & postea etiam tertiam partem hæreditatis consequitur, igitur pariter ista quoque debet utrunque beneficium consequi, ne alioqui inæqualitas euidenter appareat. sed tunc obstat, quia hoc modo masculus minus consequeretur quàm fœminæ, & tamē ipse quoque est æqualiter institutus. neque dici potest filias teneri ad conferendam dotem fratri, quoniam de iure fforum. ex testamento non fiebat collatio. auth. ex testamēto. C. de collat. Sed hoc fortasse est propter expressam mentem testatoris, quæ colligitur, ibi, inæqualibus portionibus in quibus & sorori eius tradidi. de quibus aperit testator se uelle ut omnino æqualitas potissimùm inter sorores esse debeat. Prætereà circa intellectum huius tex. animaduerte, quoniam allegari solet ad probandum posse pacto fieri, vt dicto vnius stari debeat. sed ex isto tex. hoc non colligitur: nam iste Pollianus nil noui dixit, sed id, quod codicillis cautum erat, vt etiam uidetur Bar. considerare in quæstionibus suis. Item iste Pollianus non erat merus & simplex testis, vt colligitur ex tex. in fi. ibi, æstimaturum, vt hic sentit Barto. Item attende quia iste tex. solet adduci, quòd ubi standum est dicto alicuius, subintelligatur, iuramento interueniente. Sed re uera tex. hoc non probat, narrando enim cōtingentiam facti, dicitur, iuratus scripsit,
2 non autem hæc uerba dispositiuè in tex. posita sunt. sed sic est, quòd ex uerbis † narratiuis facti non colligitur decisio neque argumentum, secundum glo. in l. unic. C. quand. non petent. par. igitur &c. De hac autem re uide Aret. in l. j. §. fi. col. 3. ff. de uerb. oblig. & ibi etiam Alex. & Ias. in repet. l. admonendi. ff. de iureiur. Et à Papa uel Imperatore statui non posse vt dicto unius credatur, docuit Roma. in singu. 707. incip. An Papa, vbi multa hoc idem probantia cumulat.
3 Castil. in additionibus suis. Dum autem postea subiungit hic Bar. vtrum partes † debeant esse præsentes, quando standum est dicto alicuius, attende quoniam ex dictis Bar. hic. Ias. in l. j. §. fi. col. 3. vers. circa prædicta. ff. de uerb. obliga. reprobat ibi Bartolum cum quo cæteri simpliciter transeunt. & ad ea, quæ hic in re proposita prosequitur Bar. vide Ias. in l. si quis arbitratu, colu. 10. vers. quartò. ff. de uerb. oblig. & Feli. in c. 2. col. 4. in 9. limit. de testi. & omnino Alex. in consil. 130. in primo uol. vbi agit de illo, cuius dicto cum iuramento standum erat, utrum parte citata debeat uoluntatem suam declarare? de qua re uide glo. in l. Lucius. §. fi. in ultima glo. ff. de lega. 1. & Antonium de Canario in tract. de insinuationibus, in 4. quæst.

Summarium in l. j. ff. de opt. lega.

1 *Quando legatur optio in plurali, non poterit quis unum eligere, & ei dare omnia.*

Bart. in l. j. ff. de opt. lega.

1 BART. in d. l. j. inquit, quando legatur † optio in plurali, ut si testator iubet, bona sua inter pauperes eligendos per talem esse distribuenda, non poterit ille unum eligere, & ei dare omnia. De hac re uide Raph. Cuma. & Paul. de Castr. in l. vnum ex familia. §. si fundum. ff. de leg. 2. & contra Bar. consuluit Paul. de Cast. in cōs. 144. vide ad hoc quod decidit Bal. in l. iubemus. §. pen. ff. ad Trebel. declarando ut per Alex. in l. Gallus. §. quid si is. ff. de liber. & posthu. vbi Ias. simpliciter refert & sequitur istam opinionem in 2. col. & uide eundem in l. singularia, col. 4. vers. sextò. ff. si cert. pet. & quando numerus pluralis uerificetur in singulari, vide Alex. in l. qui quartam. §. fi. ff. de leg. j.

Summarium in l. quoties. §. data. ff. de opti. legat.

1 *Si quis ignoranter fecit electionem inualidam, iterum potest eligere, alioqui uerò si scienter id fecit.*
2 *Potestas alicui data non expirat, nisi effectus sequatur.*

Bar.in l.quoties.§.data.ff.de opt.legat.

1 Bar. in d.l.quoties.§.data igitur.vers.secundò pro declaratione, dicit, si quis ignoranter † fecit electionem inualidam, iterum posse eligere; alioqui uerò si scienter id fecit. De hac re an electio inualida impediat ne iterum fieri possit electio, vide tex.in c.si compromissarius, de elect.in sexto.& Ias.in l.qui per salutem.ff.de iureiur.& quæ hic habentur in apostill.in princip.
2 huius.l.& Dec.in c.literis, de offic.deleg.col.3.vbi ait, potestatem † alicui datam non expirare nisi effectus sequatur.vide Bal.in l.inuitis.in fi.C.de procurat. Dec.in consi.77.col.4. & omnino in consi.562. Ias.in l.cùm seruus.§.si quis alicui.ff. de lega.1. Et dum Bar.hic in fin.quærit, si priores habentes arbitrium fecerunt unum statutum, an successores possint illud reuocare? & distinguit; aut illud fecerunt tanquam priores, & reuocari posse: aut illud fecerunt nomine suæ uniuersitatis, & tunc sine eius authoritate non posse reuocari. vide Feli.in c.cum accessissent, col.4.vers.quarta declaratio.de constit.

Summarium in l.sciphi.ff.de opt.lega.

1 *Ante exhibitionem rerum non tenet electio, nisi legatarius fuerit sciens.*

Bar.in l.sciphi.ff. de opt.lega.

1 Bart. in d.l.sciphi, sic ait in summa. ante exhibitionem † rerum non tenet electio nisi legatarius fuerit sciens. Limita singul.istam regulam non procedere in legatis alternatiuis, quia tunc uendicans unum, cum non sciat aliud sibi esse legatum, & sic sibi competere electionem, non potest tamen ex scientia mutare.l.si is cui, vbi Bar.ff.de leg.2.& ibi uide quæ posui ad Bar.

Summarium in l.mancipiorum.ff.de opt.lega.

1 *Legatario optionis terminus eligendi est statuendus, quo elapso eligere non potest.*

Bar.in l.mancipiorum.ff.de opt.lega.

1 Bart. in d.l.mancipiorum, dicit, legatario † optionis terminum eligendi esse statuendũ, quo elapso eligere non potest. De hac re uide Bar. in l.j.colu.3. vers.quæro, de lega.2.& in l.eum qui certarum.§.fi.ff.de uerb.oblig.vbi Aret.col.1.& sequ.& tex.in c.qui absenti, de præb. in sexto.Ang.de malef.col.47.ver.quæro, in uerbò, nec non ad querelam. & quæ pono ad Bar. in d.l.eum qui certarum.§.fi.

Summarium in l.si Pamphilus.ff.de opt.leg.

1 *Legatum optionis est conditionale.*

Bar.in l.si Pamphilo.ff.de opt.lega.

1 Bar. in d.l.si Pamphilo, ait, legatum † optionis esse conditionale. Dicas tu immo propriè non esse conditionale. Bar.in l.Mæuius.§.duobus.ff.de leg.2.col.6.in quarta oppos.& in l.ij.§.1.col.fi.ff.de uerb.oblig.& ibi Aret.& Ias.

Summarium in l.si hæres.ff.de opti.lega.

1 *De legato facto seruo alij legato ad legatarium optionis nihil pertinet.*

Bar.in l.si hæres.ff.de opt.lega.

1 Bar. in d.l.si hæres, inquit, de legato † facto seruo alij legato ad legatariũ optionis nil pertinere. De materia huius.l.vide Dec.in c.quoniam, de rescrip.

Summarium in l.homine.ff.de opti.lega.

1 *Conditio est in legato optionis.*

Bar.in l.homine.ff.de opt.lega.

Bar. in d.l.homine, respondendo ad l.si unus.§.si generaliter.ff.de pact.dicit, cõditionem
1 † esse in legato optionis. sed dicas non esse propriè conditionem, sed impropriè, vt per Bar.in l.Mæuius.§.duobus, col.1.in 4.opp.ff.de leg.2.& in l.ij.§.1.col.fi.ff.de uerb.oblig. vbi Aret.& Ias.& dum subiungit Bar.conditionem potestatiuam, si uoluit legatarius, non impedire repudiationem, dicas secus esse, quando huiusmodi conditio potestatiua requirit aliquod factum præambulum; quia tunc impedit repudiationem, ut hic per Bar.& per Aret.in l.is qui hæres, in princ.ff.de acquir.hæred.& ibi Ias.in glo.in uoce, arbitrium.

Summarium in l.apud Aufidium.ff.de opt.lega.

1 *Electio quando trahit secum executionem, non admittitur uariatio.*

Bar.in l.apud Aufidium.ff.de opt.lega.

1 BART. in d.l.apud Aufidium, dicit ex tex.colligi,quando electio † trahit secum executionem, non admitti uariationem. sed istam rationem ait esse subtilem, non aurem generalem. pro ueritate istius rationis uide Ias.in l.serui electione,colu. 3. & 4.ff.de lega.1. vbi tradit quænam sit ratio uera.

Summarium in l.quidam hæredem.ff.de uin.triti.& ole.lega.

1 *Verbum indefinitum, refertur ad omnia.*

Bar.in l.quidam hæredem.ff.de uin.trit.& ole.leg.

1 BART. in d.l.cum quidam, sic ait. Vides hic quòd uerbum † indefinitum refertur ad omnia. sed oppo.dicens, huiusmodi legatum non ualere, vide Ias.in l.ita stipulatus, col.6.ff.de uerb.oblig.

Summarium in l.fi.§.cui dulcia.ff.de uin.triti.& ole.lega.

1 *Adiectiua indefinita generaliter, neutraliter posita, referuntur ad omnes res, ad quas adaptari possunt ratione adiuncti.*

Bar.in l.fi.§.cui dulcia.ff.de uin.trit.& ole.lega.

1 BAR. in d.l.fi.§.cui dulcia,sic ait in summa, Adiectiua † indefinita generaliter, neutraliter posita referuntur ad omnes res, ad quas adaptari possunt ratione adiuncti, cuius significatio restringitur. Quæro hic nunquid uinum non dulce contineatur? & sic an aliæ species enarratæ si non sunt dulces comprehendantur? videtur dicendum quòd nō per tex.in l.quæsitum. §.1.ff.de leg.3.& in l.nam quòd liquidæ.§.fi.ff.de pen.lega. sumendo argumentum à qualitate loci ad qualitatem rei: nam ibi locus positus in una specie restringit præcedentes, ne ueniant nisi extent in loco illo,igitur etiam hic debent contineri solùm ea,quæ habent dulcedinem. ad rem faciunt trad.per Ias.in l.j.col.2.de liber.præteri. Et dum in fi.hic quærit Bart.vtrum ueniat aliud uinum, quàm genus à testatore expressum? & decidit quòd non, vide ad hoc tex.in l.j.§. pen.ff.de aur.& arg.lega. Bar.in l.Mæuius.§.1.ff.de leg.2.& Bar.in d.l.quæsitum.§.pen.colu.5. & uide ad prædicta Feli.in c.sedes,col.6. in tertia declaratione,de rescrip.

Summarium in l.si cui fundum.ff.de fun.instruc.

1 *Longa est differentia an dicantur testes corrupti falsum dixisse, an eos corruptos fuisse.*

Bar.in l.j.si cui fundum.ff.de fund.instruc.

1 BART. in d.l.si cui fundum, propè fi.inquit, longam esse differentiam, an dicam testes † corruptos falsum dixisse, an eos corruptos fuisse: nam in primo casu teneor probare utrumque,in secundo autem unum tantum. huius contrarij meminit Ias.in l.diuus,col. 18.ff.de re iudic.vbi aliqua dicit facientia ad dicta hic per Bar.

Summarium in l.quæsitum.§.denique.ff.de fun.instruc.

1 *Regula confirmatur ab exceptione.*

Bar.in l.quæsitum.§.denique.ff.de fund.instruc.

1 BAR. in d.l.quæsitum.§.denique, ait, ab exceptione † regulam confirmari. de hac re uide latißimè Dec.in c.cùm dilecti,in 4.notab.de confirm.vtil.uel inutil.& omnino quæ posui in l. generali.§.vxori, suprà de usufru.lega.

Summarium in d.l.quæsitum. §.si quis.ff.de fun.instruc.

1 *Generi per speciem derogari in totum.*

Bar.in d.l.quæsitum.§.si quis.ff.de fund.instruc.

1 BAR. in ead.l.§.si quis fundum,col.3.vers.secundo casu principali,ait,generi † per speciem derogari in totum,contra de l.nam ad ea.ff.de cond.& demonstr.& quia de hac re latè in præ-

cedentibus lucubrationibus egi, hic non insistam, ne tædium afferant repetita. & præcipuè uideantur quæ posui in l.j.ff.ad leg.aquil.& uide etiam Aret.in cōsi.74.Et ad id, quod tangit Bar. de uoce, scilicet, uel uidelicet, uide Dec.in c.ex literis, col.3.de probat.

Summarium in l.cum delanionis ff.de fun.instruc.

1 *Bestia postquam est mortua an dici possit bestia.*

Bar.in l.cum delanionis.ff.de fund.instr.

1 BAR. in d.l.cum delanionis, in princ. quærit utrum bestia, † postquàm est mortua possit dici bestia? dicitq; ex glo. hic posse colligi, eam rectè bestiam appellari. Ad rem hanc benefaciunt trad.per Bar.in l.quod te.ff.si cert.pet.

Summarium in l.Seia.§.Caio ff.de fun.instruc.

1 *Copulatiuæ uirtus qualitatem præcedentis legati repetit in sequenti.*

2 *Conditio quæ tacitè inest, nunquam intelligitur repetita.*

3 *Qualitas posita in fine, an restringat præcedentia.*

4 *Qualitas apposita personæ in una oratione, non censetur repetita in alia oratione, quæ continet dispositionem æquè principalem.*

5 *Qualitas adiecta in aliquibus capitulis alicuius dispositionis, non censetur in alijs repetita.*

Bar.in l.Seiæ.§.Caio.ff.de fund.instruc.

1 BAR. in d.l.Seiæ.§.Caio, sic ait in summa, Virtus copulatiuę † qualitatem præcedentis legati repetit in sequenti. De hac materia uide Alex.in consi.120.in 1.uol. & quædam per Feli. in c.nonnulli.col.36.in 1.ampli.de rescrip.quæ hoc in loco poterāt ampliari. Dec.in consi.92. & omnino Aret.in consi.1.Attende autem dum Bar.opponit de l.fi.§.Seio.ff.de lega.2.dicens ibi in eadem oratione à copula, &, repetitionem non induci. soluitq; ibi copulam cadere inter personas, hic uerò inter res. Responde tu melius ad d.§.Seio, & dicas, ut illa conditio ibi, si hæ-
2 res non erit, tacitè inerat; nam alioqui legatum deberi non potuisset. Sed conditio † quæ tacitè inest, nunquàm intelligitur repetita, tex.est sing.in l.si in diem.§.1.ff.de condit.& demonst.quē ad hoc attulit Rom.in sing.234.& in consi.134.ad quod uide etiam Aret.in d.consi.1.& 10. Sadol.in repet.l.hæc uerba.ff.de leg.1.& illum tex.etiam ad aliud esse sing. dixit Aret. in consi. 120. scilicet ad probandum, qualitatem positam in uno capitulo ad fauorem alicuius, non debere intelligi repetitam in alio in eius grauamen. Et dum Bar.in uersi. Pro euidentia, tradit, an & quando ui copulatiuæ qualitas repetita intelligatur: vide Soc.in consi.22.in 3.uol.& tex.singul.in hac materia.in l.hæredes mei.§.fi.ff.ad trebell.qui uidet facere contra Bar.hic. & de hac re tradit Feli.in cap.2.colu.20.uersic.restringe, in 5.fallen.de rescript.& Raph.Cuma.in con-
3 si.22. Dec.in consi.92.ubi tradit, an qualitas † posita in fi.restringat præcedentia. & omnino uide Aret.in d.consi.1.& in consi.67.ubi subtiliter limitat.Alex.in consi.48.in 1.uol.& in consi.208.in lib.primi & secundi uolu.Roma.in d.singu.234.& in singul.665.cum ibi additis per Castill.Bal.in l.quemadmodum.§.hæc uerba.ff.ad leg.Aquil.Dec.in consi.190.& in consi.92. Feli.in c.causam quæ, nu.15.de rescrip.Maria.Socin.iuni.in consi.128.& in consi.139.Et in re
4 proposita potissimùm attende nonnulla memoratu digna, vt est, quia qualitas † apposita personæ in una oratione non censetur repetita in alia oratione, quæ continet dispositionem æquè principalem.exempli gratia, in contractu adsunt complura capitula, & in uno eorum aliquis agit suo & alterius nomine, & in alio simpliciter agit, vt non censeatur repetita illa qualitas, quòd etiam alterius nomine agat. ita Socin.in consi.64.in 3.uol.& in simili casu uide eundem
5 Soc.in consi.122.col.pen.& fi.eod.uol.Item qualitas † adiecta in aliquibus capitulis alicuius dispositionis non censetur in alijs repetita, etiam si ab eodem uerbo regerentur, quando agitur de ijs, quæ sunt contra ius commune.ita not.decidit Soc.in d.consi.122.col.pen.& fi.& in cōs. 86.in 4.vol. Item scias, qualitatem, quæ adijcitur sine copula, stare restrictiuè, positam uerò cū copula, augmentatiuè. Bar.in l.omnes populi, col.1.ff.de iustit.& iur.vbi vide quæ ibi posui. & dum Bar.hic in fi.quærit, quid si cum uoce, et, est coniuncta uox, etiam, an qualitas repetita intelligatur? vide Aret.in consi.67.col.1.& 2.

Summa-

Summarium in l.prædia.§.ita legatum.ff.de fun.instruc.

1 *Ager quid sit.*

Bar.in l.prædia.§.ita legatum.ff.de fund.instr.

1 BAR. in d.l.prædia.§.ita legatum, quærit, quid † sit ager? vide Bart.latè in tracta. tiberia. in principio.

Summarium in l.j.ff.de pecu.lega.

1 *Extincto principali extinguitur etiam accessorium.*
2 *Accessorium aliquando remanet sublato principali.*

Bar.in l.j.ff.de pecul. lega.

1 BART. in d.l.j.inquit, extincto principali, † extingui etiam accessorium. De hac re uide Alex.in consi.96. & in consi.117. in 6.volu. Ias.in l.non dubium, col.pen.& fi. C.de legi. & non solùm accessorium, sed etiam accessorium accessorij debere sequi naturam sui principalis, traditum est in cap.1.de consecrat.eccles. uel alta. & ad prædicta uide Soc.in consi.300.col.3.in primo uol.& Mari.Soc.iuni.in consi.65.in consi.68.& in consi.145. nu.75. Limita istam regulam ut non habeat locum quando accessorium potest stare sine principali, vt per Ias.in d.l.non dubium, vers.& licèt. Tu uerò uide Antonium de Fano in tracta. de pignoribus & hypothecis, in quarto membro secundæ par.num.63.in fi. vbi ait, distinctionem hanc, posit ne accessorium stare sine principali an non, habere locum duntaxàt, vbi agitur de tollendo accessorio, scilicet, vt sublato principali, intelligatur etiam sublatum accessorium; alioqui uerò firma remanet regula. Tamen attende hic quoniam prædicta limitatio uidetur esse contra istum tex.& in §.si quis ancillas, instit.de lega.nam instrumentum & peculium possunt stare sine fundo, & sine seruo, & tamen extincto principali extinguitur accessorium. ideo
2 cogita. nam quòd accessorium † quandoque remaneat sublato principali plenè habetur per doct.maximè Anchar.in c.accessorium, de reg.iur.in sexto. & latè per Cyn.Alber. & alios in l. intelligere.C.de luit.pignor.Feli.in c.nonnulli, nu.80.de rescrip.in c.debitores, col.2.de iureiur.& in c.cùm.M.Ferrarien.col.9.in princip.de const. Et dum Bar.hic ait, uocem, cum, cõiungere accessoriè, vide eundem Bar.in l.Seiæ.§.Caio. suprà de fund.instr.in l.Titiæ textores.§. nihil.ff.de leg.1.& in auth.ingressi, colu.3.vers.quærit glo.C.de sacrosanct.eccles.Abb.in cap. cum Marthæ, de celebrat.miss.& omnino Feli.in c.querelam, de simon. & ita ex prædictis colligitur inter, et, & cum, nullum esse discrimen quò ad coniungendum, quia utraque uox coniungit, sed tantùm in modo copulandi, vt clarius aperit Bar.in d.§.nihil. Tu autem attende casum memorabilem, in quo iste uoces ualde differunt. nam si instituo filium meum, quem teneor instituere, & nepotem, isti duo ordine successiuo admittuntur, scilicet in primis filius, & post eius mortem nepos. si uerò instituo filium cum nepote, eo casu nepos cum filio simul & semel est admittendus ad hæreditatem; ita decidit Bar. in l.Gallus.§. quidam rectè.ff.de liber.
* & posthum.ad quem alij * communiter accesserunt, vt ibi testatur Ias.in prima lectura, col.7.in tertia limit.& in secunda lectura, col.3.ver.quarta conclusio, licèt solus Ias.conetur oppugnare Bartoli documentum.

Summarium in l.denique.§.interdum.ff.de pecu.lega.

1 *Ea quæ inducuntur ad diminutionem, operari augmentum, quũ alioqui dispositio effectũ habere non posset.*

Bar.in l.denique.§.interdum.ff.de pecul.lega.

1 BART. in d.l.denique.§.interdum, ait, ea, quæ inducuntur † ad diminutionem operari augmentum, quando alioqui dispositio effectum habere non posset. De hac re uide omnino Mari. Soc.iuni.in repet.l.cum filiofamilias, nu.19.cum sequ.ff.de leg.1.& quæ ego posui in l.Proculus, suprà, de usufruct.& quæ ponam in l.legata inutiliter, infrà de adim.lega.

Summarium in l.ad quod seruo.§.si conseruum.ff.de pecu. lega.

1 *Quomodo procedat illud quod contra negantem fiat condemnatio.*

Bar.in l.id quod seruo.§.si conseruum.ff.de pecu.leg.

Bar. in d.l.id quod.§.si conseruum,tradit quomodo procedat illud,quòd contra negantē
1 † fiat condemnatio in duplum.vide Dec.in c.at si clerici, col.4.uers.sed illud,de iudici.

Summarium in l.Stichus.ff.de pecu.lega.

1 *Si aliquis soluit pro eo qui fuit condemnatus in mille, & si non soluerit amputetur ei manus, eum posse ab eo etiam inuito repetere mille, quæ soluit, ut eum redimeret à pœna corporali.*

Bar.in l.Stichus.ff.de pecu. lega.

1 Bar. in d.l. Stichus,uers.per hanc, inquit, si aliquis † soluit pro eo, qui fuit condemnatus in mille, & si non soluerit, amputetur ei manus, eum posse ab eo etiam inuito repetere mille, quæ soluit,ut eum redimeret à pœna corporali. vide Soc.in consi.26. in primo uol.vbi transit cum hac decisione Bart.& Feli.in c.si quando,col.4.de offic.deleg. & in c.inter cæteras, col.3. in fi.de rescript. immo in huiusmodi alternatiua non est in optione ipsius condemnari eligere pœnam corporalem: & si est soluendo potest cogi ad solutionem. vide hoc & alia scitu digna in proposito casu apud Feli.in c.quia uerò,de offic. deleg. Quid si lapsus est teminus soluendi, utrum eo non obstante posit nihilominus fieri executio pecuniæ contra eum? & nunquid talem electionem pœnæ posint facere anciani? vide Aret.not.in consi.89.& multos alios casus, in quibus so[illegible] pro alio etiam inuito potest reperere,memorat Bal.nouell. in tract. de dote, in 46.pri[illegible]dum hic paulòpost subiungit Bar.de filio, pro quo pater uiuens soluit condemnationem, [illegible]beat hoc in sua parte computari? vide Ias.in §.actionum,col.fi.uers.tangit,inst.de action.

Summarium in l.j.ff.de pen.leg.

1 *Quomodo aliquis constituatur in mora, & an & quando purgari possit.*

Bar.in l.j.de pen. lega.

1 Bart. in d.l.j.latè agit,quomodo aliquis constituatur † in mora, & an & quando mora posit purgari. & quia de hac re ego latè egi,in l.semel mora.ff.sol.matr.ibi uide. & latisime Marcum Antonium in tract.de mora. Sciasque quando per lapsum termini lex facit executionem ipso iure extinguendo ius morosi, uel illud in aliud transferendo, tunc moram purgari non posse. gl.est sing.in c.cupientes.§.quod si per xx.in uerbo spectatur, de elect. in 6.tradit Aret.in consi.94.col.pen.

Summarium in l.j.ff.de supel.lega.

1 *Supellectilem idem esse quòd massaritias.*

Bar.in l.j.ff.de supellect.leg.

1 Bart. in d.l.j.ait,secundum communem usum in uulgari,supellectilem idem esse,quod massaritias. De hac re uide Dec.in consi.92. & Ias.in l.iiij.in princip.col.3.ff.de lega. 1.& omninò Abb.in cons.88. in 2.uolu. vbi tradit quid in eorum legatis contineatur. Item scias appellatione massaritiarum non uenire illa, quæ sunt ad certum usum artificij destinata,secundum Alex.in consi.204.col. 2.in 6.uol. Quid si alicui legantur massaritiæ, quæ sunt in domo Romæ, vtrum ueniant illæ, quæ solitæ sunt esse in illa domo, quamuis earum aliquæ nunc sint in uilla? vide Alex.in consi.206.in 7.uol.

Summarium in l.Labeo.ff.de supel.lega.

1 *Supellex quid sit.*

2 *Communis usus loquendi an potior sit, quàm propria uerborum significatio.*

3 *Communi usu loquendi non statur quando extat statutum quòd uerba statutorum intelligantur secundum propriam significationem.*

4 *Quomodo formandus sit articulus ad probandum communem usum loquendi.*

Bar.in l.Labeo.ff.de supellect.lega.

1 BART. in hac.l.Labeo, tradit quid † sit supellex. Limita & declara istam.l. ut per Aret.in consi.2.col.fi.& quid contineatur appellatione supellectilium, vide Alex.in consi.216.in fin. in 7.vol.& ad id quod ait Bar.inspiciendum esse communem usum loquendi, non mentem testatoris, uide glo.in l. semper in stipulationibus. ff.de regul.iur. ubi oppo.de isto tex. & soluit. &
2 dum subiungit Bar.an communis † usus loquendi potior sit, quàm propria uerborum significatio? vide Bar.in l.non dubium.C.de legi.Feli.latissimè in rubrica decretorum, in 2.col.& seq. & quod non sit potior, uide multa scitu digna apud Barb.in rubrica de fid.instr. in 2 · olu. hoc tamen quòd communis usus loquendi præualeat propriæ uerborum significationi recipit magnam limitationem, scilicèt ut necesse sit probare tempore conditi statuti, huiusmodi consuetudinem extitisse. Alex.in l.v.in princ.col.2.ff.de uerb.oblig.cuius documentum ut singul.refert Soc.in l.Gallus.§.si eius, in princ.ff.de liber.& posth.Dec.in c.in præsentia, col.9. in 5.fall. de probat.& de hac materia uide Ias.in rubrica.ff.de oper.nou.nunc.Bart. in l. cum certum.ff.
3 de uin.trit.ole.leg.& quod non stetur † communi usui loquendi quando extat statutum, quòd uerba statutorum intelligantur secundum propriam significationem, uide Ias.in l.ij.in fi. versi. limita tamen.C.de successor.edict.& in d.rubrica de oper.nou.nunc.& omnino circa prædicta omnia uide quæ posui in l.omnes populi.ff.de iust.& iur.ibi ubi agitur an statuta sint intelligenda secundum communem usum loquendi.& ad id quod subinde hic declarat Bart. quomodo
4 † formandus sit articulus ad probandum communem usum loquendi, uide Soci. in consi.247. col.4.& seq. Et quomodo testes debeant super hac re testimonium dicere, vide Ias.in l.j. colu. 3.versi.vltimo.ff.si cert.pet.& contra ea, quæ hic dicit Bar.de teste interrogato, quomodo scit de isto communi usu, facit aliud Bartoli documentum in d.l.j.colu.3.si cert.pet.de quo ibi Ias. aduertit, in 5.colu.uersi.ultimò. Et dum Bar.in uersi.sed quæro, sentit dicta testium esse ad articulum referenda, uide Dec.in l.ij.col.2.versi.secunda conclusio, si cert.pet.Aret.in l.serui electione.§.Labeo, col.fi.ff.de leg.1.& Feli.in c.cùm tu, col.3.vers.secundò, de testi.

Summarium in l.j.ff.de alim.& cib.lega.

1 *Hæres an debeat soluere gabellam.*

Bar.in l.j.ff.de alim.& cibar.leg.

1 BART. in d.l.j.in fi.quærit, an hæres † debeat soluere gabellam? vide Soci. in consi.247. col.1.& 2.in 1.vol.

Summarium in l.si quis.ff.de alim.& cib.lega.

1 *An uerbum deuolui, sit obliquum.*

Bar.in l.si quis, ff.de alim.& cib.leg.

1 BAR. in d.l.si quis, quærit, an uerbum, † deuolui, sit obliquum? vide Dec.in c. in præsentia, in principio de probat.

Summarium in l.solent.ff.de alim.& cib.lega.

1 *Verba, quando ad inuicem referuntur, eo casu competit officium iudicis, & non actio.*
2 *Si statuto cautum est in causis damnorum datorum sufficere probationem per sacramentum, tunc quicquid illam causam tangit, potest per iuramentum probari.*
3 *Ad probandum causam de nouo superuenisse, non sufficit iuramentum.*

Bar.in l.solent.ff.de alim.& ciba.lega.

1 BART. in d.l.solent, uersi.quæro dicitur hic, ait, quando † uerba ad iudicem referuntur, eo casu competere officium iudicis, & non actionem. Aduerte quia huic conclusioni reluctatur tex.in l.si pascenda, iuncta gl. C.de pact. ubi Ias.soluendo hanc obiectionem limitat. ut ibi per eum in fi. uide eundem in l.unic.col.3.C.de cond.ex leg.Postea quærit Bar.si hæredes sunt diuersi fori quid fieri debeat, ut puta si eorum alter esset clericus. vide circa istam quæst.Ias.in l. imperiũ, col.2.uersi.not.ex isto tex.ff.de iurisd.omni.iud.cuius dicta huic documẽto deseruiũt.

Bar.

2 Bar. in ead. l. uersi. ex hoc aduerte, inquit, si statuto † cautum est, in causis damnorum datorū sufficere probationem per sacramentum, tunc quicquid illam causam tangit, posse per iuramentum probari. Hoc documentum sequitur Ias. in l. quoties, col. 1. versi. confirmo. C. de iudi. & Hippol. de Marsil. in suo sing. 17. incip. Accessoriū. tamen obstat. quia quamuis causa sit summaria & summariè sit procedendum, nihilominus legitimatio personarum plenè tractatur, gl. in l. ij. C. de edict. diu. Adri. toll. ubi Ias. in 1. colu. Tamen pro Bar. hic est regula, quòd ubi causa principalis est summaria, omnes eius articuli sunt summarij. Bar. in extrauag. ad reprimendum, in uoce, summariè. Item obstat huic decisioni, quia probatio suspicionis de fuga fit per iura-
3 mentum, & tamen ad probandum † causam de nouo superuenisse, non sufficit iuramentum, ut colligitur ex trad. per Ias. inst. de acti. in princ. col. 14. & seq. & ad dicta per Bar. hic uide Soc. in consi. 300. col. 4. & in summarijs, compromissum fieri non debere nec in incidenti docuit Paul. de Cast. in consi. 91. col. pe. in 1. vol.

Summarium in l. libertis. ff. de alim. & cib. lega.

1 *Fundus, si relinquitur pluribus, ut alimenta percipiant, uidetur plena proprietas esse relicta.*

Bar. in l. libertis. ff. de alim. & cib. lega.

1 BART. in d. l. libertis, inquit, si fundus † relinquitur pluribus ut alimenta percipiant, uideri plenam proprietatem esse relictam. De hac re uide eundem Bar. in l. donationes. §. species extra dotem. ff. de donat. Ana. in consi. 229. in fi. Card. in consi. 91. col. 1. Soc. in consi. 53. col. pen. in 1. vol. ubi citat hoc Bartoli documentum, & illud in d. §. species. Alex. in consi. 173. Visa facti narratione, col. fi. in 5. vol. ubi ait, si usufructus alicui legatur. ita ut possit illa bona possidere, gaudere, & usufructuare, uideri legatum ei esse etiam proprietatem. & in consi. pen. Visis uerbis, col. fi. in libro primi & secundi vol. & Fulg. in cons. 13. Quid si legatur alicui fundus, & eiusdem fundi usufructus? ipse eliget an uelit proprietatem uel usumfructum. Matia. Soc. iuni. in consi. 99. versic. 5.

Summarium in l. legatis. ff. de alim. & cib. lega.

1 *Alimentorum appellatione quid contineatur.*

Bar. in l. legatis. ff. de alim. & cib. lega.

1 BART. in d. l. legatis, tradit quid contineatur † appellatione alimentorum. De hac re uide Soc. in consi. 161. in fi. in 1. vol. Quid si fructus bonorū non sufficiunt ad præstanda alimenta, quæ legata fuerunt, utrum debeant uendi proprietates? vide Paul. de Montepico, in repet. l. Titia cum testamento. §. Titia cum nuberet. nu. 133. ff. de leg. 2.

Summarium in l. pecunia. ff. de alim. & cib. lega.

1 *Alimenta quæ debentur perpetuò, præstanda sunt singulo anno.*

Bar. in l. pecuniæ. ff. de alim. & cib. leg.

1 BART. in d. l. pecuniæ, dicit alimenta, † quæ debentur perpetuò, præstanda esse singulo anno: ea uerò quæ debentur ad certum tempus, esse præstanda singulo mense. idem ait Bar. in l. fi. ff. de liber. agnosc. Quid si fiat promissio de dando aliquid singulo anno, utrum dari debeat in principio anni, uel in fine? Abb. in c. peruenit, in fi. de arbitr. inquit si facta est promissio annuatim, tunc in princ. anni tenebitur, si uerò quolibet anno, & tunc in fi.

Summarium in l. alio hærede. ff. de alim. & cib. leg.

1 *Per hæc uerba, do tibi liberam potestatem, intelligitur plenum, & liberum arbitrium esse concessum.*
2 *Executor an possit rem uendere habita fide de precio.*

Bar. in l. alio hærede. ff. de alim. & cib. leg.

BART. in d. l. alio hærede, col. 4. uersi. item dicit testator, ait, per hæc uerba, do tibi liberam
1 † potestatem, intelligi plenum & liberū arbitrium esse concessum. vide Feli. in c. 1. col. 17. in 8. fall. de const. & quia de hac re alibi in istis lucubrationibus egi, ulterius non progrediar.
2 Bar. in ead. l. col. fi. uers. quæro utrum, tractat an executor † possit rem uendere habita fide de pretio. De ista quæst. uide latissimè Alex. in l. à diuo Pio. §. sed si emptor, col. 4. versi. successiuè. ff. de re iudic. ubi Ias. col. 76. versi. circa gl. ubi ad concordiam te digit dicta Bar. quæ uidentur sibi

ſibi inuicem repugnare, & omnino uide Feli. in c.cum olim.j. de offic.deleg. & ad rem faciunt trad.per Bar.& alios in l.ij.§.fi.ff.ſi cert.pet.

Summarium in l.Caio.§.Imperator.ff.de alim.& cib.leg.

1 *Ille qui debet morari cum aliquo, ſi non poteſt ex iuſta cauſa, non perdit legatum.*

Bar.in l.Caio.§.Imperator.ff.de alim.& cib.lega.

1 BART. in d.l.Caio.§.Imperator,colligit ex tex.eum,qui debet morari† cum aliquo,ſi non poteſt ex iuſta cauſa,non perdere legatum. vide quæ poſui in l.Mæuia,ſuprà de annu.lega.Sed quis probare debeat eum ibi commodè morari non poſſe? vide Iaſ.in l.diuortio,col.7.ff.ſolut. matrim.& de hac re uide plenè apud Paul.de Montepico in repet.l.Titia cum teſtamento.§.Titia cum nuberet,nu.135.ff.de leg.2.ubi ponit regulam quòd non debeat habere legatum, & eam limitat multipliciter. Quid ſi uxori relicta ſunt alimenta quædã caſu quo non poſſet, ſiue nollet habitare cum filijs & hæredibus,qui erant quatuor,utrum ſi habitat cum uno, poſsit ab alijs legatum exigere? dubium facit quoniam indefinita æquipollet uniuerſali, vide Rapha. Cuma.elegan.in conſi.38.

Summarium in l.Mela.§.ſed ſi alimenta.ff.de alim.& cib.lega.

1 *Eum poſſe dici ſolitum eſſe facere, qui una uice fecit.*

2 *Conſuetum dicitur eſſe illud, quod habuit ſuus prædeceſſor.*

Bar.in l.Mela.§.ſed ſi alimenta.ff.de alim.& cib.lega.

1 BART. in d.l.Mela.§.ſed ſi alimenta,inquit,eum poſſe dici ſolitum † eſſe facere, quod una uice fecit. Tu verò de ſignificatione huius uocis, ſolitus, an uerificetur in uno actu, uide latè apud Curtium in tract.de feud.in 2.par.in princ.colu.40.verſic.quartò,ubi ait hoc ex iſto tex. non probari, & in materia feudorum procedere non poſſe. ſed hoc dictum Bar.ſimpliciter ſequitur Alex.in conſ.5.Si uera ſunt,col.pen.in 5.vol.& Corn.in conſi.28.incip.Longa, in 3.vol. Contrarium tamen uoluit Bal.in l.item quia,in 6.quæſt.ff.de rer.diuiſ. vide Dec. in rubrica de conſuet.col.fi.uerſi.ultimo. & Iaſ.in l.diem functo.colu.3.verſi. hinc dubitat. ff.de offic.aſſeſſ.
2 ubi per iſtum tex.ait,conſuetum † dici eſſe illud,quod habuit ſuus prædeceſſor.& Curt.in prædicto loco tradit,quot actus requirantur,ut dicatur frequens. & frequenter dici eſſe quod bis fit. habetur in auth.de defenſor.ciuit.in fi.& in c.monaſteria,cum ibi not.de uit. & honeſt. cleric.uide etiam Bar.in l.j.C.quomo.& quand.iud.uerſ.quæro ſecũdò. & hoc dictum Bartoli hic ſequitur etiam Paul.de Caſt.in conſ.243.in 2.vol.& Aret.in conſ.7.in 1.col.

Summarium in d.l.Mela.§.quidam,ff.de alim.& cib.lega.

1 *Ius aquæ ducendæ, an & quando ſit ſeruitus perſonalis.*

2 *Alienationis appellatione, non continetur obligatio perſonalis.*

Bar.in d.l.Mela.§.quidam.ff.de alim.& cib.leg.

1 BART. in ead.l.§.quidam,tradit de iure aquæ ducendæ † an & quando ſit ſeruitus perſonalis,& non? vide Cæpoll.in tract.de ſeruit.urban.prædior.colu.3.uerſic.tertio. Et dum Bar. declarat quæ ſit utilitas,ſi eſt ſeruitus,dicas aliam quoque ſubeſſe utilitatem,quia ſi eſt prohibitus alienare,prohibetur etiam ſeruitutem conſtituere.l.fi.§.C.de reb.alien.non alien.ſed ſi eſt obli
2 gatio perſonalis,prohibitus alienare poterit eam conſtituere,quoniam appellatione† alienationis non continetur obligatio perſonalis.l.j.ubi Bal.C.commun.de lega.l.fi.§.filius autem, & ibi expreſſe Bar.C.de bon.quæ liber.& ita in ſpecie conſuluit Alex.in conſi.18. Attentis narratis, col.1.& 2.in 5.vol.& iſtas utilitates latius proſequitur Cæpoll.in d.tract.c.2.col.3. & 4. & circa prædicta uide omnino Iaſ.in §.æquè,inſt.de action.ubi latiſsimè inſiſtit.

Summarium in l.ſeruos.ff.de alim.& cib.lega.

1 *Serui licet ſint incapaces, tamen ſunt capaces alimentorum.*

2 *Fratribus minoribus poſſunt relinqui alimenta.*

3 *Argumentum à ſeruis ad fratres minores an ualeat.*

4 *Si fratribus minoribus relictus eſt fundus, quem habere non poſſunt tanquam incapaces bonorum immobilium, utrum poſſint dictum fundum uendere, ut inde alimenta percipiant.*

Bar.

Bar.in l.seruos.ff.de alim.& cib.lega.

1 BART. in d.l.seruos,colligit ex tex.seruos † quàmuis alioqui sint incapaces, esse capaces alimentorum. & quia iste tex.uidetur uelle, eos admitti tantùm ex officio iudicis, non autem per actionem,vide Ias.in l.si uictum,col.19.ff.de re iudic.uideturque eis dari actionem uel officium iudicis non solum ad consequenda ipsa alimenta, uerum etiam ad iudicium pœnale, si fortè eis alimenta negarentur,ut habetur in d.l.si uictum, per quam ita ampliatur.l.ij.ff.de his,
2 quæ pro non scrip.haben.& dum ex hoc infert Bar. ad fratres minores, † ut pari ratione possint eis relinqui alimenta,uide Feli.in c.cùm dilecta,de rescri. & latè Maluetium in tract.de oblat.qui positus est in 1.vol.tract.post illum de præstantia Cardinalium:dicas tamen fratres minores non esse capaces annui redditus,& propterea hæredem posse tuta conscientia retinere legatum annuum eis factum,secundum Anch.in consi.199.& de hac re uide Dec.in c.in præsentia,de probat.Fulg.in consi.104.& de capacitate horum fratrum tradit Abb. in consi.27.
3 in 2.vol.& quia Bar.arguit à seruis † ad fratres minores,vide Decium in consi.494.ubi ait,seruum & fratrem minorem æquiparari. Quæro circa prædictam quæstionem de legato annui redditus,si iste frater minor,cui relictũ fuit huiusmodi legatum,efficeretur eps uel alio modo capax,utrum possit illud exigere? vide quod in simili casu deciditur an possit eo casu bona patris redimere ab illis,qui ei successerunt.de qua re agit Bar.in tract.minoricarum.in 51.quæst.Bal. & Imol.in l.ex facto.§.si de uulg.& pupill.Feli.in d.c.in præsentia,de probat.uersi.septimò quæ
4 ro.Quid si istis fratribus † relictus est fundus,quem habere non possunt tanquam incapaces bonorum immobilium per clem.exiui.de uerb.signif.utrum possint d. fundum uendere, ut inde percipiant alimenta ex pretio? Bar.in l.Iulianum.§.constat.ff.de leg.1.tenuit hoc fieri posse: pro cuius opinione facit gl.in c.1.in uoce,domum,de relig.domi. Tamen Card. contra Bartolum consuluit in consi.54.Super facto testamenti.de qua re uide Felin.in d.c.in præsentia. uers. secunda conclusio,& in uers.nonò.& eundem Card.in d.clem.exiui.§.proinde.

Summarium in l.libertis quos.ff.de alim.& cib.lega.

1 *Per clausulam generalem, an & quando recedatur à speciali.*

Bar.in l.libertis quos.ff.de alim.& cib.leg.

1 BART. in d.l.libertis,tradit,an & quando † per clausulam generalem recedatur à speciali. vide Alex.in consi.46.uisis,col.1.in 1.vol.

Summarium in d.l.libertis.§.manumissis.ff.de alim.& cib.lega.

1 *Alimenta debita non soluta, possunt peti tam præterita, quàm futura.*

Bar.in d.l.libertis.§.manumisis.ff.de alim.& cib.leg.

1 BART. in ead.l.§.manumissis,ait in summa,alimenta † debita non soluta posse peti tam præterita quàm futura. sed apponit Bar.de l.Procula.ff.de probat.soluitque ibi tria concurrere ex
* quibus remissio elicitur. Adde tu hanc opinionem esse * communiter approbatam,ut per Ias. in l.quæ dotis,col.39.ff.sol.matr.ubi latè & ipse & alij de remissione egerunt.quæro circa prædicta,quando petuntur alimenta præterita,utrum debeat peti eorum æstimatio, an uerò ipsæ res sint petendæ? ut puta frumentum, uinum, & reliqua? vide pulchram distinctionem apud Alex.in consi.177.col.pe.in 6.vol.

Summarium in l.j.§.cui certum.ff.de aur.& argen.lega.

1 *Florenorum, & monetarum materia ubi tractatur.*

Bar.in l.j.§.cui certum.ff.de aur.& arg.lega.

1 BART. in d.l.j.§.cui certum,tangit † materiam florenorum & monetarum, de qua re uide Albert.Brun.in tract.monetarum,cum quodam consilio collegij Papiensis ibi annexo,ubi plenißimè habetur de hac re,& uide quæ posui in l.j.supra,de contrah.empt.

Summarium in l.qui tibi.ff.de aur.& arg.lega.

1 *Si statuto cautum est, nobilem qui palatium Capitanei intrauerit, debere centum soluere, si nobilis palatium ingrediatur, ubi non est capitaneus, an teneatur.*

Bar.

Bar.in l.qui tibi.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART. in d.l.qui tibi,in fi.quærit,si statuto † cautum est,nobilem, qui palatium capitanei intrauerit,debere centum soluere: si nobilis palatium ingrediatur, ubi non est capitaneus, an teneatur? vide Ias.in l.pe.in fi.ff.si cert.pet.

Summarium in l.si ita est.ff.de aur.& arg.leg.

1 *Verba præsentis,uel præteriti temporis,an porrigantur ad futura.*

2 *Si testator legat alicui podere suum,quod habet in tali uilla,postea emit ibi aliquas possessiones, utrum hæc cedant legato.*

Bar.in l.si ita esset.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART. in d.l.si ita,uersi.& pro declaranda,tradit an uerba † præsentis uel præteriti temporis porrigãtur ad futura. vide Mari.Soc.iuni.in consi.98.nu.27. vide tu quid etiam dicendum sit de uerbis subiunctiuis uel optatiuis,uel præteriti plusquam perfecti,apud Paul.de Cast. in l.cum stipulamur.ff.de uerb.obligat.Feli.in c.ad hæc, de rescrip. & in c.fin.col.pen. & ultima de const.latè & ordinatè Monser.in repet.l.omnes populi,uersi.ultima conclusio.ff.de iusti.& iur. & dum Bar.in seq.col.uersi.pro declaratione,inquit,uerbum,potest,uel possunt.licèt sint præsentis temporis posse futura comprehendere. vide Soci. in consi.251.col. antepen. in 1.volu.

2 Postea Bar.hic in fi.quærit, si testator † legat alicui podere suum, quod habet in tali uilla, postea emit ibi aliquas possessiones,utrum hæc cedant legato,an non? uide Albert.Brun.in tract. de augmento,in 15.conclusione.num.8.ad rem faciunt trad. per Curtium in consi.56.Quid si istæ accessiones essent preciosiores quàm sit res ipsa,quæ principaliter fuit legata? dicendum uideretur eas non debere legato cedere,per gl.in l.ij.ff.de pecul.lega.tamen contrarium deciditur in uestibus,quibus sunt annexæ gemmæ ipsis uestib. preciosiores. ut docuit Ant.Corset. in tract.de potestate regia,in 4.par.nu.3.ubi adducit Rom.& alios.qui huius fuere sententiæ.

Summarium in l.Plautius.ff.de aur.& arg.lega.

1 *In grammatica peccari non debet.*

Bar.in l.Plautius.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART. in d.l.Plautius, colligit ex tex. non debere † peccari in grammatica. uide l. filium quem habentem.C.famil.ercisc.quæ non recipit constructionem nisi aliquid subaudiatur. ut ibi per gl.& Bar.Paul.de Cast.& Ias. ad rem hanc uide Abb.& alios in c. ad audientiam, de rescrip.ubi habetur, Papæ rescriptum uitiari ex falsa latinitate. tamen secus esse in alijs instrumẽtis notariorum seu testamentis. & rationem differentiæ inter istos casus ibi posuit. Abb. & dũ Bar.hic paulòpost agit de uoce,muliebria,ad quid referatur,uide Dec.in consi.92.

Summarium in l.Quintus.ff.de aur.& arg.leg.

1 *Non intelligitur paratum causa uxoris,quod paratum fuit ipsius,& alterius causa.*

2 *Legatum generale an comprehendat bona communia.*

Bar.in l.quintus.ff.de aur.& arg.lega.

1 BART. in d.l.quintus,ait,non intelligi paratum † causa uxoris,quod paratum fuit ipsius & alterius causa. sed oppo.statim ipse Bar. de iuribus, quibus cautum est eum qui legat seruos suos,censeri legasse etiam seruos communes. istam oppositionem faciunt moder.in l. serui electione.§.1.ff.de leg.1.& quia huius documenti Bartoli non meminerunt, aliter soluunt, ut ibi per Ias.qui eos retulit,& ipse ad istas Bartoli solutiones accedit. & ibi etiam dicit quid ex isto

2 tex.Bal.inferat,& an legatum † generale comprehendat bona communia, vide Mar. Soci.iuni. in consi.98.nu.29.& nu.35. Et dum Bar. hic in fi.dicit,uocem, aut, poni pro,et,& demum arguit contra,Tu de intellectu huius tex.vide Soci.in l.si is qui.cc.§.utrum.ff.de reb.dub.quid de hac uoce,seu,dic eam stare ampliatiuè,Dec.in l.petens.nu.2.C.de pact.

Summarium in l.species.ff.de aur.& arg.lega.

1 *Qui legat rem,uidetur legare proprietatem.*

Bar.in l.species.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART. in d.l.species, sic ait in summa. Qui † legat rem, uidetur legare proprietatem, & adiecto,

adiecto,ut habeat usumfructum,non facit ut usufructus tantum legatus intelligatur. Attende uerba huius tex.ibi,addito onere fideicommissi,nã dupliciter accipi possunt,scilicet, uel quòd ideo censeatur legata proprietas, qui grauatus fuit restituere, argumento. l. Proculus. ff. de usufr.cum ibi trad.uel & uerius,hic legatam fuisse proprietatem, & postea iniunctum onus fideicommissi,secundum ea quæ habentur in l. Titio.§.fin.ff.de leg. 2. & tunc ratio non erit ipsum grauamen, sed proprietas uerborum. Quid si legatum esset factum his uerbis, lego terras cum usufructu? respondeo,legatam esse proprietatem & dominium. ita Alexand.in consi. 150. in 7. volum.

Summarium in l.qui uxori.ff.de aur.& arg.leg.

1 *Si testator relinquit alicui,tanquam debitum,& immmet falcidia,ea est deducenda.*

Bar.in l.qui uxori.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART. in d.l.qui uxori,inquit, si testator † relinquit alicui tanquam debitum, & imminet falcidia,eam esse deducendam, nisi debitum instrumentis aut testibus probetur, uide Alex. in consi.45.col.fi.in 1.vol.

Summarium in l.cum aurum.ff.de aur.& arg.lega.

1 *Auri appellatio factum continet & infectum; quamuis signatam pecuniam non comprehendat.*
2 *Anulus,quare defertur in quarto digito.*
3 *Optio locum non habet in rebus æqualibus.*

Bar.in l.cum aurum.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART in d.l.cum aurum,ita dicit in summa,Auri appellatio † factum continet, & infectũ, quamuis signatam pecuniam non comprehendat. & reliqua ut hic per Bar. De materia huius.l.uide Dec.in consi.381.& Albert.Brun.in tract.monetarum.Et quia Bar. hic subiungit an & quando anulus aureus in hoc legato contineatur,ideo de anulo nonnulla sunt intelligenda; & in primis quis fuerit inuentor anuli: aiuntque fuisse Prometheum, qui fecit anulum, & qui desponsauit uxorem Cubal Caym ferrarius,& dedit filio ut uxorem eo anulo despõsaret, eratque de ferro, & adamantis gemma connexus, ferturque hunc anulum non sine consilio Adæ primi parentis,qui adhuc in humanis agebat,fuisse compositum. & eius anuli significatio erat, ut quemadmodum ferrum tanquam cæteris metallis inimicum ea incidit, & tamen trahitur à magnete siue (ut uulgo dicitur) calamita,tamen ab ea adamas ferrum retrahit,ita sponsa debet esse apud omnes syluestris,exceptis parentibus,à quorum amore debet trahi, sed maritus tanquam adamas eam à parentibus retrahit.hæc habentur apud librum Genesis,in historijs eccle-
2 siasticis,ut refert etiam Alber.in suo dictionario, in uoce Anulus. & ideo defertur † anulus in quarto digito,quia fertur in eo uenam esse quandã,quæ defluit à corde.c.fœminæ 30.q.5.tradit Io.And.in c.pen.de uit.& honest.cler.& ad rem hanc uide Abb.in c.illud,uers.item ex hoc, de præsumpt.Et an & quando immissio anuli matrimonium probet,uide apud Abb. in c.fi.de despons.impuber. sic etiam Episcopus defert anulum in quarto digito ad ostendendum fuisse contractum matrimonium inter ipsum & ecclesiam,& ut sciat se esse obstrictum ecclesiæ corde & animo.d.c.fœminæ,tradit Host.& Io.And.& Abb.in d.c.pen.Similiter quoque inter insignia doctoratus datur anulus, ut signum quoddam matrimonij contracti inter doctorem & scientiam. clem.2.cum ibi not.de magistr.An autem in anulo aurum cedat gemmæ, an gemma auro? vide glo.& Bar.in l.rerum mixtura.ff.de usucap.& infrà ead.l.§.perueniamus.
3 Bar.in ead.l.in fi.principij tradit ex mente gl.optionem † locum non habere in rebus æqualibus. Tu uerò aduerte hoc non ita simpliciter uerum esse: nam adhuc maior affectio haberi potest magis ad unam rem quàm ad aliam: quia fortè fuit maiorum suorum,& magis ad unum locum quàm ad alium fortè ratione confinium,ut habetur in l.si si cui.ff.de leg.2.atque ita poterit etiam locum habere optio.

Summarium in l.quamuis.ff.de aur.& arg.leg.

1 *Legata uestimentorum,non cedere uestes prohibitas portari.*

Bar.

Bar.in l.quamuis.ff.de aur.& arg.lega.

1 BART. in d.l.quamuis,ait,legato uestimentorum † non cedere uestes prohibitas portari. Adde Soc.in consi. 10.col. 2.in 1.vol.

Summarium in l.cum in testamento,ff.de aur.& arg.leg.

1 *Si aduocatus aduocatum hæredem instituit, & rogauit eum, ut daret suos libros alicui, hoc intelligitur de libris non ipsius hæredis, sed ipsius testatoris.*

Bar.in l.cum in testamento.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART. in d.l.cum in testamento,air,si aduocatus † aduocatum hæredem instituit,& rogauit eum ut daret suos libros alicui: hoc intelligi debere de libris non ipsius hæredis,sed testatoris. vide Aret.in l.Gallus.§.& qui si tantùm,in 3.notab.ff.de liber.& posth.

Summarium in l.si quis ita.ff.de aur.& arg.lega.

1 *Dictio, seu, stat ampliatiuè.*

Bar.in l.si quis ita.ff.de aur.& arg.lega.

1 BART. in d.l.si quis ita, agit de significatione uocis seu, † & dicit eam stare ampliatiuè, vide Alex.in consi.328.Et themate præmisso,in libro primi & secundi uol.ubi citat hoc Bartoli documentum.Dec.in l.petens.nu. 2.C.de pact.& in c.inter cæteras,col.3.& 4. de rescript. & Soc.subtiliter in l.si is qui.cc.§.utrum.ff.de reb.dub.

Summarium in l.pediculis.§.argento.ff.de aur.& arg.leg.

1 *Alternatiua posita inter genus & speciem, an pro coniuncta accipiatur.*

Bar.in l.pediculis.§.argento.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART. in d.l.pediculis.§.argento,tractat utrum alternatiua† posita inter genus & speciem pro coniuncta accipiatur. Tu in hac re,& cuius naturæ sit alternatiua in legatis, in contractibus,in pœnis,& in quacunque dispositione,uide plenè apud Feli.in c.inter cæteras,de rescrip. & ibi Dec.qui tradit etiam nunquid prohibitus aliquid petere,dicatur contrauenire, si illud alternatiuè peteret.

Summarium in l.ornamentorum.ff.de aur.& arg.lega.

1 *Non est respondendum positioni iuris.*

Bar.in l.ornamentorum.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART. in d.l.ornamentorum,colligit ex tex.non esse † respondendum positioni iuris, ut si ita fieret positio,quod nullus potuit alienare. Limita hoc ut per Bar. in l.j. col.3.ff. si cert.pet. Et positionum materiam uide latè & recto ordine traditam per Specul. in tit. de position. illud autem quod hic de positione eorum, quæ sunt iuris, prædictum est, locum habet etiam in confitente ea quæ sunt iuris; quia talis confessio nihil operatur: nam hæc sunt immutabilia, & propterea necesse est confiteri factum,ex quo ius oriatur; ut puta confiteretur aliquis se esse famosum latronem,ista confessio nihil operatur, cum hoc sit iuris,sed confitendum est factum, ex quo hoc eliciatur.ita Ang.in consi.48.Quò uerò ad legatum ornamentorum,quid in eo cōtineatur,vide Soc.in cons.10.in 1.vol.ubi ait huiusmodi legatum comprehendere etiam collanam,(ut uerbis eius utar) ex perlis seu margaritis confectam.

Summarium in l.Titia.§.Seia.ff.de aur.& arg.lega.

1 *In fauorem religionis in dubio intelligitur legatum esse id quod est maius.*

Bar.in l.Titia.§.Seia.ff.de aur.& arg.leg.

1 BART. in d.l.Titia.§.Seia,ita inquit in summa. In fauorem † religionis in dubio intelligitur legatum esse id,quod est maius. Attende quoniam ut quandoque etiam in præcedentibus lucubrationibus dixi,non solùm hoc ex isto tex.non colligitur,sed in eo contrarium probatur. dicitur enim in tex. si testator præcipit,signum centum librarum fieri debere in ecclesia,in qua non nisi aurea & argentea ponebantur: legatum hoc de argenteis,& non de aureis esse intelligendum,atque ita de eo,quod minus est,alioqui de aureis intelligeretur. de æneis uerò ullo pacto non est capienda interpretatio; quia ibi non nisi aurea & argentea poni consueuerunt, ut nōn sine ministerio memorat tex.ibi,cum in eo templo non nisi aut aurea aut argentea tan-

rùm

tùm sint dona.& ideo respectu eius metalli,de quo legatũ intelligi poterat, restringitur ad id, quod minus est, alioqui secundum opinionem Bar.& aliorum hoc legatum fauore religionis de aureo esset omnino interpretandum: id quod est contra tex.& ita declarat etiam Dec. in l. semper in obscuris.ff.de regul.iur.tamen hoc idem quod ait Bar.hic sequitur Roma.in singul. 515.& Soc.in consi.247.col.6.in 1.vol.

Summarium in l.non solùm.§.si liberationes.ff.de liber.leg.

1 *Liberatio facta absente parte an ualeat.*

2 *Ille qui renunciat iuri reali censetur habere illud pro derelicto.*

3 *Dictum doctoris intelligendum est, secundum legem quam allegat.*

Bar.in l.non solùm.§.si liberationis.ff.de liberat.lega.

1 BART. in d.l.non solùm.§.si liberationis, refert gl.opinionẽ,quæ est, ut liberatio † facta absente parte ualeat. hãc opin.gl.sequitur Bald.dicens eam esse communem in l. generaliter, in fi.C. de non numer.pecun. & Dec.in l.postquam liti.C. de pact. ubi etiam aliquid ponitur in gl.in uoce,uel absente aduersario,& magis communem esse testentur Alex.& moder.hic,vide Feli.in c.si cautio,col.9.fallen.7.de fid.instr.& in c.olim,de rescript. & ad rem faciunt quæ tradit Aret.in consi.60.& Soc.in consi.20.col.pen.in 1.vol.& per Alex. in consi.115.col.2.in 7.volu.quem uide omnino quia loquitur in materia huius.§.Quæ autem sit exceptio quòd competat exceptio doli uel pacti,uide Ias.in l.naturaliter.§.nihil cõmune, colu.
2 16.vers.sex innouantur.ff.de acq.poss.& dum Bar.hic subiungit eum,qui renunciat † iuri reali, censeri habere illud pro derelicto; sicut etiam renuncians liti,dicas ut per Aret.in d.§.nihil cõmune, col.5. ubi reprobat Bar. hic quamuis ad hoc Bartoli documentum accedat Alex.in d.l. postquam liti,col.3.licèt in col.seq.aliter sentire uideatur, vide Aret.in consi.36.
3 Bar.in eod.§.col.2.in principio inquit,& ad hoc semper citari solet,dictum doctoris † intelligendum esse secundum legem, quam adducit. Adde eundem Bar.in l.cum quidam.ff. de his quib.ut indign.Salic.in l.si ex cautione.C.de non numer.pecun.Io.And.in c. cum nuncius, de testi.Hoc tamen limita procedere tantùm in dubio,alioqui uerò in casu claro,ut per Barto. in conf.51.col.4.in 1.vol.& pro prædicto Bartoli documento est gl.in c.Daibertum.1.q.7.vide Ias.in l.j.col.12.vers.solum modo.ff.de leg.1.& Curt.in consi.65.in 3.vol.Et dum Bar. arguit, doli exceptionem nõ competere, hanc opinionem sequuntur alij in l.idem si.ff. de pact. & in l. Pomponius.ff.de negoc.gest.& Barto.in l.certum.§.si quis absente.ff.de confes.ubi dicit nunquam partis præsentiam exigi in ijs,quæ pendent à uoluntate unius.& Ias.in d.l.Idem si,latissimè hunc articulum uentilauit,dicitque illas glossas,quas Barto. putat esse contrarias, loqui in diuersis terminis.

Summarium in l.Aurelio.§.Caius.ff.de libe.lega.

1 *Legata liberatione & remissione,an censeatur remissus dolus.*

2 *Dolus futurus uel præteritus quomodo possit remitti.*

3 *In generali remissione,an censeantur remissæ usuræ quæ erant restituendæ.*

Bar.in l.Aurelio.§.Caius.ff.de liber.lega.

1 BART. in d.l.Aurelio.§.Caius,tradit,utrum legata liberatione,† & remissione, censeatur remissus dolus, & ea quæ dolo retinentur? vide Angel.in consi.185. & omnino in consi.313. Alex.in consi.164.Præsuppono,in 5.vol.& Francisc.Cremens.in consi.59.Sereniss.inter consilia Alexandri in 4.vol.Barb.in consi.66.incip.Sapient.scripser.col.8.in 2.dub.inter cõsilia Cur
2 tij.Soc.in consi.74.in 1.vol.quomodo autem † dolus futurus uel præteritus remitti posit, vide glo.Bar.& Ias.in l.actione.C.de transact.Fulg.in consi.103.& omninò Soc.in consi.73.in 3. vol.Et an dari possit cautela ut liberatio etiam à dolosa administratione ualeat? vide Ias.in d.l.
3 actione,& Thom.Ferrat.in cautel.51.An autem in generali † remissione censeantur remissæ vsuræ,quæ erant restituendæ? vide Abb.in consi.114.in 2.volu. & ad prædicta uide Socin. in consi.

consi.159.& in consi.190.in 1.uol.& in consi.201.eod. uolu.& omnino Dec.in consi.178.ubi declarat liberationem ualere à dolo præsumpto. & dolum futurum remitti non posse, tradit etiam Feli.in c.si diligenti,de for.compet.

Summarium in l.Aurelius.§.Titius.ff.de libe.lega.

1 *Legatum ratione affectionis, est latius interpretandum.*

Bar.in l.Aurelius.§.Titius.ff.de liber.leg.

1 Ex tex.& Bart.in l.Aurelius.§.Titius testamento, colligitur, legatum † ratione affectionis esse latius interpretandum. vide Dec.in consi.280.& omnino ad materiam huius.§. vide Angel.in consi.185.

Summarium in d.l.Aurelius.§.Mæuia.ff.de libe.lega.

1 *In generali liberatione, ea non continentur, quæ possunt uendicari.*

Bar.in d.l.Aurelius.§.Mæuia.ff.de lib.lega.

1 Bart. in d.l.Aurelius.§.Mæuia,inquit,in generali † liberatione ea non cōtineri, quæ possunt uendicari. An hoc habeat locum in contractu? uide Soc.in consi.190. Item quæro an liberatio facta alicui de omnibus debitis,quæ habet cum eo usq; in diem præsentem ea cōplectantur,quæ debentur sub conditione, quorum dies adhuc non cesserat? uide Angel.in consi.89.

Summarium in d.l.Aurelius.§.Sticho.ff.de libe.lega.

1 *Ex conclusione libelli constat quomodo præcedentia intelligantur.*

Bar.in d.l.Aurelius.§.sticho.ff.de lib.leg.

1 Bart. in ead.l.§.sticho,ait,ex conclusione † libelli constare quomodo præcedentia intelligantur.uide Ias.in l.si prius,col.10.ff.de oper.nou.nunci. & Alex.in l.cum quid, col.4.uersic. circa glo.ff.si cert.pet.& ibi Dec.col.8.uersi.non omitto.ubi defendit Bar.à quadam contrarietate.& Soc.in consi.262. col.1.in 1.uol.sic etiam conclusio in rescripti interpretatione attenditur.Feli.in c.causam quæ,col.7.de rescrip.& Dec.in consi.62. Et dum hic in apostill.traditur, libelli uerba esse impropriè accipienda,ut libellus sustineatur,uide not.tex.in l.fi. C. de his qui ex pub.lib.10.ubi tex.disponens de commodato, exponitur pro mutuo, quàmuis hæc inter se multùm differant, & latè de hac re tradit Ias.in l.si tibi pecuniam.ff.si cert.pet.

Summarium in d.l.Aurelius.§.idem quæsiuit.ff.de libe.lega.

1 *Potest quis uni scripturæ stare pro parte, & pro parte non.*
2 *Producto uno instrumento utrum ei pro parte stari possit, & pro parte non.*
3 *Ad probandam defensionem facilius admittuntur probationes quæ alioqui non admitterentur.*
4 *Qui dixit se promisisse mulieri per uerba de futuro eam accipere in uxorem, atque ita cum illa rem habuisse, non tamen animo eam accipiendi in uxorem, scindi non posse hanc confessionem.*
5 *Confessio inquisiti pro aliquo delicto, debet quantum fieri potest ad ipsius fauorem interpretari.*

Bar.in d.l.Aurelius.§.idem quæsijt.ff.de lib.leg.

1 Bar. in ead.l.§.Idem quæsijt,sic ait in summa, potest † quis uni scripturæ stare pro parte, & pro parte non.De hac re tradit Alex.in consi.30.& in consi.39. in 7.uol.ubi testatur opinionem hanc esse * communiter approbatam. uide pulchras quæstiones Rom. quas retulit Ias.in rep.l.admonendi,col.21.ff.de iureiur.& circa distinctionem Bar.hic uide Ias.in §. Item si quis postulante,in 4.& 5.col.inst.de action.ubi multa scitu digna memorauit. Et dum Bart. quærit,
2 producto uno instrumento, † utrum ei pro parte stari posit, & pro parte non? uide Dec.in c. cùm uenerabilis,col.13.uersi.secundò, de rescrip.ubi tradit etiam de illa cautela producentis in partibus pro se facientibus tantùm. Et in proposita re uide Alex.in consi.87. in 1.uolu. & in consi.133.Discussis,eod.uol.col.6.Postea Bar.agit de confitente se occidisse hominem ad sui necessariam defensionem. Dicas in hac re huiusmodi confitentem torqueri non posse, & hæc est una cautela euadendi hominem à morte secundum Thomam Ferrat.in cautel.5. Et ad pro
3 bandam † defensionem facilius admittuntur probationes, quæ alioqui nullo pacto admitterentur. Ias.in l.ut uim, colu.1.ff.de iust.& iur.Alex.in consi.119.in 7.uolu.& Dec.in consi.459. Et circa hoc de confitēte uide Alex.in l.1.§.si quis simpliciter, col.2.uersi.ex prædictis, ff.de uerb.

X oblig.

oblig.Iaſ.in l.Iulianus uerum debitorem,col.7.ff.de cond.indeb.& Soc.in l.non utique, col.fi. ff.de except. ubi limitat ex huiuſmodi confeſsione pœnam mortis non debere imponi, ſed mitiorem. de qua re plene agit Dec.in c.cùm uenerabilis. colu. 10.verſ.ex retenta, de except.ad rem faciunt trad. per Ange. de maleficijs, ſuper uoce,hoc anno præſenti,col.2.verſ.tu in hac re vide Alex.in conſi.87.in primo uol.vbi dicit, Bartolum hic à multis reprobari. & in hac materia vide Iaſ.in d.l.vt uim,vbi addit pulchras quæſtiones, & Felin.in c.ſignificaſti.2.col.5.de homic.tamen ex coniecturis & præſumptionibus probatur, fuerit ne ad defenſam perpetratum homicidium an non: vt latiſsimè docuit Cæpol.in conſi.28. & ſeq.vbi etiam multas poſuit coniecturas. & ad dicta per Bar.hic, vide Soci.in d.l.non utique. & in hac re præciſè uide Bar.qui allegari non ſolet,in conſi.228.incip.Catherina.Alex.in d.conſi.30.in 7.volu. & Dec. in conſi. 459. & ad rem hanc uide omnino Alex.in conſi. 80. in 7.volu. vbi decidit confeſsionem eius,
4 qui dixit,ſe promiſiſſe † mulieri per uerba de futuro eam accipere in uxorem, atque ita cum illa rem habuiſſe,non tamen animo eam accipiendi in uxorem,ſcindi non poſſe,ſed confeſsionē debere uel in totum reijci,vel in totum admitti. Et de matrimonio contracto ſine animo contrahendi, vide Soci.in conſi.28.in primo uol.& in conſi.118.in 3.uol. Et an confeſsio qualificata ſine illa qualitate acceptari poſsit? docuit Alex.in d.conſi.87.in primo vol.Item ſcias con-
5 feſsionem † inquiſiti pro aliquo delicto debere quantum fieri poteſt, ad ipſius fauorem interpretari. Dec.in conſ.428. Et dum Bar. hic. in fi. ſubiungit ad declarationem ſuæ diſtinctionis, quomodo intelligatur capitulum eſſe unum,vel diuerſa, vide remiſsiuè Iaſ.in d.l. admonendi, col.56.& Sign.Hom.in conſi.pen.poſito poſt Angel.de maleficijs.

Bar.in l.creditor.ff.de liber.lega.

DICTA Bartoli in l.creditor,in principio prætermittens,vide Aret.in conſi.46. ubi not. loquitur circa hunc tex.

Summarium in l.creditor.§.inter.ff.de libe.lega.

1 *Legatum liberationis non operatur, quin aliquis ad reddendos libros rationum teneatur.*

Bar.in d.l.creditor.§.inter.ff.de lib.leg.

1 BART. in d.l.creditor.§. inter, inquit, legatum † liberationis non operari, quin aliquis ad reddendos libros rationum teneatur. vide Soc.in conſi.190.col.4.verſi.ſed præmiſsis, & col. pen.in 1.vol.immo liberatio quantunque generalis facta alicui vigore alicuius calculi,non impedit quin denuo calculus fieri debeat,niſi conſtet re uera calculum factum fuiſſe; nam aliud eſt eſſe factum,aliud eſt id confiteri.Soc.in conſi.159.col.3.in 1.vol.& in conſi.92. in 4.volu. Dico amplius ſi teſtator liberat tutorem ab adminiſtratione, ita ut ab eo ratio adminiſtrationis exigi non poſsit, huiuſmodi liberationem inualidam eſſe,ut docuit Feli.in c. ſi diligenti.nu. 34.de for.compet.vide Barb.in conſi.66.nu.8.inter conſilia Curtij.

Summarium in d.l.creditor.§.Titia.ff.de libe.lega.

1 *Clauſula referri non debet ad id quod poſitum eſt cauſa demonſtrationis, & acceſſoriè.*

Bar.in d.l.creditor.§.Titia.ff.de libe.lega.

1 BART. in ead.l.§.Titia,ait,clauſulam referri non debere ad id, quod poſitum eſt cauſa demonſtrationis,& acceſſoriè.Idem tradit Iaſ.in l.j.col. C.de liber.præter. & in l.talis ſcriptura, §.fi.ff.de lega.1.& quomodo cognoſcatur,clauſulam fuiſſe poſitam cauſa demonſtrationis, vide apud Feli.in c.ſuper literis, col.2.verſ.nota.de reſcrip.

Summarium in l.ſi quis.§.cum Titio.ff.de adim.lega.

1 *Dictio taxatiua in reſiduo ademptionem inducit.*

Bar.in l.ſi quis.§.cum Titio.ff.de adim.lega.

1 BART. in d.l.ſi quis.§.cum Titio. ſic ait in ſumma. Dictio taxatiua † in reſiduo ademptionem inducit. Attende quoniam Bar.hic uidetur defectiuus:nam ſi à ſtatuto pœna mille imponeretur,& in alio.cc.tantùm,iſta uox taxatiua nō ſtaret excluſiuè, quia induceretur

induceretur correctio legum & statutorũ, id quod taxatiua facere non potest, ut hic sentit Bar. & ita eum intelligit & sequitur Ias. in l. j. col. 2. vers. limita. ff. si quis iusdicen. non obtemp. & in l. si constante, col. 19. in 5. & ultima quæst. glo. vers. vltimò in quantum. ff. sol. matr. quãuis multa in contrarium adducat: uide eundem in l. j. col. 3. in 3. notab. C. de bonor. possess. contra tab. post Alex. ibi. & Aret. in consi. 27. col. fi. Item dictio taxatiua non tollit similem interpretationẽ ex alio statuto. Mari. Soc. iuni. in consi. 137. neque excludit casum habentem similem rationẽ, vt per eundem in cons. 138. de qua re uide Alex. in consi. 128. col. 3. in 4. uol. citat glo. singu. in l. j. C. de cond. indeb.

Summarium in d. l. si quis. § non solum. ff. de adim. lega.

1 *Legata & fideicommissa reuocantur nuda uoluntate uel tacita, & grauissimis inimicitijs.*

2 *An per confessionem peccatorum, censeatur odium remissum.*

Bar. in d. l. si quis. §. non solùm. ff. de adim. leg.

1 BART. in ead. l. §. non solùm, ait, legata † & fideicommissa reuocari nuda uoluntate, uel tacita, & grauissimis inimicitijs. vide Soc. in cons. 163. col. 5. Declara tamen hoc, quod dicitur de inimicitia superueniente, procedere quando talis inimicitia culpa & defectu ipsius legatarij contigisset, alioqui non. tex. est sing. in l. cum tabulis. §. 1. ff. de his, quib. vt indign. Rom. in sing. 196. incip. Tu habes. vide Bar. in l. à filio. §. Seio. infrà eod. tit. Aret. in cons. 92. col. 4. & in consi. ultimo. col. pen. Et dum Bar. hic in fi. ait, si filius fuit à patre ex iusta causa exhæredatus, & postea se cum illo recõciliauit, illam exhæredationem uideri ademptam. istam decisionem sequitur Ias. in auth. non licet. C. de liber. præter. & in l. fratri, col. 4. in fi. C. de pact. de cuius documẽti ueritate uide omnino eundem Ias. in l. filio quem pater, col. 1. uers. confirmatur, & uersic. ad aliud. ff. de liber. & posthu. faciunt in simili casu trad. per Abb. in c. plerunque, de donat. inter
2 uir. & uxor. Nunquid autem per confessionem † peccatorum censeatur odium esse remissum? vide Alex. in cons. 91. in 7. uolu. & iniuriam censeri esse remissam quando iniuriam passus moriens nihil dixit, trad. Dec. in consi. 206. Et ad materiam huius. §. scilicet an & quando inimicitia superueniens reuocationem operetur, vide tex. in l. pater, §. cum à patre. ff. de testa. tut & in l. in confirmando, cum legib. sequen. ff. de confir. tutor.

Summarium in l. legata inutiliter. ff. de adim. lega.

1 *Ad diminutionem quæ inducuntur, non operatur augmentum.*

2 *Exceptionem, qui opponit contra aduersarium, dicitur prorogasse iurisdictionem iudicis.*

Bar. in l. legata inutiliter. ff. de adim. leg.

1 BAR. in d. l. legata inutiliter, ait, ea, quæ inducuntur † ad diminutionem, non operari augmentum. Limita istam. l. procedere, quando nulla præcedit dispositio alicuius rei concessiua, secus uerò si præcedit, quoniam inducta ad diminutionem operantur augmentum, vt est text. in l. Proculus. ff. de usufruc. iunctis ijs, quæ ibi posui. Limita etiam non procedere, quando alioqui dispositio nihil operari posset, & inanis ac superflua redderetur: nam tunc operantur augmentum. tex. est not. ybi hoc tradunt doct. in l. denique. §. interdum. ff. de pecul. lega. facit ad rem. d. l. Proculus, & trad. per Ias. in l. Centurio. nu. 57. vers. tertiò, quòd testator. ff. de uulga. & pupill. & ad hæc uide Bar. in l. posthumo. C. de bonor. poss. contra tabu. & ibi Ias. col. 12. vide tamen eundem Ias. in hac re in l. naturaliter. §. nihil commune, col. 4. in 4. notab. ff. de acquiren.
2 possess. item qui opponit exceptionem † contra aduersarium, dicitur prorogasse iurisdictionem iudicis, quamuis exceptio opposita ad alium finem dirigatur. Dec. in cap. 1. col. 21. de iudic. uide Bar. in l. si is qui pro emptore, col. 19. uers. sed contra. ff. de usucap. dum limitat istam l. per d. l. Proculus, & ibi Ange. per tex. in l. fi. ff. de usufruc. rer. quæ usu consum. Et dum Bar. subiungit, an ex instrumento emphyteotico probetur dominium, vide Soci. in consi. 266. col. 3. vers. circa tertium, in primo uol.

Summarium in l. rem legatam. ff. de adim. lega.

1 *Nemo in necessitatibus liberalis existit.*

2 *Donatio inualida an extinguat legatum.*
3 *Donatio facta uxori propter pignus non reuocatur.*

Bar. in l.rem legatam.ff.de adim.lega.

1 BART. in d.l.rem legatam, colligit ex tex.illam regulam, neminem † in necessitatibus liberalem existere. Tamen aduerte, quoniam aliquis faciendo id, ad quod tenebatur, lucrum consequitur; nam qui manumittit ex necessitate fideicommissi, si prætereatur à liberto, ita habet contra tab, sicut si eum sponte manumisisset.l.si plus.ff. de fideicommiss.libert.l.cum ex causa. C.de boni.libert.l.j.C.contra tab.liber. & materiam huius.l.bene tractat Bal.in l.iij.C. de lega. ubi multas quæstiones in hac re proponit. Et dum hic fit mentio de alienatione necessaria, intelligitur de necessaria facto hominis propter res familiares, alioqui uerò si facto legis, vt do-
2 tando filias: ita Ias.in l.si filia, col. 1.C.de lega. Quid in donatione † inualida, an extinguat legatum? vide l.legatum.§.1.ff.de administra.lega. vbi Bar. & Bar.in l.quæsitum.§.penul.in fi.ff.de fund.instruct. Cui autem incumbat onus probandi an ex necessitate, an ex uoluntate? vide Alex.in consi.31.in fi.in 3.uol.& Angel.in §.si rem.inst.de lega. Et ad ea quæ hic tradit Bar. uide Bald.& Raph.Cuma.in l.fideicommissa.§.si rem.ff.de leg.3. vbi dicunt necessitatem debere esse rei familiaris, & non aliam. sed si testator haberet alia bona, & tamen uendit rem legatam pro soluendo ære alieno, illa res dici non potest alienata propter necessitatem, cum aliàs alienare potuisset. cogita. Et dum Bar.subiungit de specie legata quæ alienatur, vide omnino
3 Dec.in c.quoniam abbas, col.3.de offic.deleg. Postea Bar.agit de donatione † facta uxori, quæ propter pignus nõ reuocatur.& nunquid hoc locum habeat in obligatione generali, si aliquis donat aliquid uxori & postea obligat omnia bona sua? vide Ias.in l.j.colu.3.C. de lega.& ad ea quæ hic in fi.tradit Bar, uide doct.in l.si rem.inst.de lega.& Ias.in d.l.j.col.3.C.de lega.

Summarium in l.etsi non transferam.ff.de adim.lega.

1 *Inutilis translatio perimit legatum.*

Bar.in l.et si nõn transferam.ff.de adim.lega.

1 BAR. in l.etsi non transferam, ita inquit in summa. Inutilis † translatio perimit legatum. vide Soci.in cons.172.col.pen. vbi tradit quid in actu inter uiuos, aitque istam l.extendi etiam ad mandatum.& in cons.112.in primo uol.col.pen.

Summarium in l.legatum.ff.de adim.lega.

1 *Legatum uidetur transferri cum conditionibus suis, nisi conditio personæ cohæreat.*

Bar.in l.legatum.ff.de adim.lega.

1 BAR. in l.legatum, sic ait in summa. Legatum † uidetur transferri cum conditionibus suis, nisi conditio personæ cohæreat. Limita ut per Soc.in consi.236.col.1.in 1.uol.

Summarium in d.l.legatum.§.pater.ff. de adim.lega.

1 *Per donationem inutilem inducitur ademptio legati.*

Bar.in d.l.legatum.§.pater.ff. de adim.lega.

1 BAR. in ead.l.§.pater, ait per donationem † inutilem induci ademptionem legati. vide Soc. in cons.172.col.pen.vers.secundò, in primo uol. vbi ponit de actu inter uiuos.

Summarium in l.filia.§.matri.ff.de adim.lega.

1 *Fideicommissum, si est ademptum ex dispositione testatoris expressa, legatũ non remanet penes grauatũ.*

Bar.in l.filio.§.matri.ff.de adim.lega.

1 BAR. in d.l.filio.§.matri, ait, si fideicommissum † est ademptum ex dispositione testatoris expressa, legatum non remanere penès grauatum, sed uideri ademptum. Huic collectioni reluctatur tex.in l.si ita scriptum.§.regula.ff.de liber.& posth.iunctis ibi tradit.per Ias.col.fi.

Summarium in l.j.ff.de rebus dub.

1 *Si in aliqua parte alternatiuæ est aliqua res dubia, declaratur addito respectu ad aliam partem alternatiuæ.*
2 *Verbum alienare quando est iunctum cum uerbo uendere, refertur ad solam alienationem inter uiuos.*

Bar.

Bart.in l.j.ff.de reb.dub.

1 BART. in d.l.j.ita inquit in summa. Si in aliqua parte † alternatiuæ est aliqua res dubia, declaratur habito respectu ad aliam partem alternatiuæ. vide Soci.in consi.47. colu.2.vers.præterea cum in expresione, in primo uol. vbi ex hoc Bart.documento decidit,si in expresione rerum uenditarum dicitur de rebus,quæ posidentur pro diuiso,quãuis in expresione pertinentiarum hoc non declaretur, tamẽ id recipere declarationem ab alia parte,vt similiter pro indiuiso intelligantur:ita quoque per hanc l.idem. Soci.in conf.13.col.fi:
2 in 3.uol.decidit,verbum alienare † quando est iunctum cum uerbo, uendere, referendum esse ad solam alienationem inter uiuos ratione illius uerbi, uendere. idem ait Soci.hic.& Roma.in conf.231.Præmissorum doctorum.quem in terminis refert & sequitur Mari.Soc. iuni.in conf.112.nu.14.quamuis nullam faciat mentionem Soc.in d.conf.13.& dum Bar.hic in fi.infert ad quæstionem de qua egit in l.si ita.ff.de aur.& arg.lega.vide quæ ibi posui in lucubrat. meis.

Summarium in l.in ambiguo.ff.de reb.dub.

1 *Lex habens uarios intellectus, non debet allegari.*

Bar.in l.in ambiguo.ff. de reb.dub.

1 BAR. in d.l.in ambiguo, colligit ex text.legem † habentem uarios intellectus non debere allegari. ad hoc benefacit, nam etiam sententia quamuis contra legem prolata sit nullius roboris & momenti.l.ij.C.quan.prouoc.non est neces.tamen secus est quando illa lex uarios intellectus pateretur.l.cum prolatis.ff.de re iud.& ibi Alex.& Ias.

Summarium in l.quidam.ff.de reb.dub.

1 *Incertitudo, quæ uenit declaranda, an & quando uitiet legatum.*

Bar.in l.quidam.ff.de reb.dub.

1 BAR. in d.l.quidam,in princip.tradit an & quando † incertitudo,quæ uenit declaranda uitiet legatum? vide Bar.in l.illa institutio,in fi.ff.de hæredi.institu.& Paul.de Castr.in l.vtrum.§.cum quidam,infrà eodem titu. Et dum subiungit Bar. in col.seq. quid de executoribus ultimarum uoluntatum utrum incertitudo uitiet? vide Abb.& Dec.in c.ad hæc,de rescrip.& ad prædicta Ant.de Butr.in c.ex parte,de cens.Angel.in §.incertis.inst. de lega. & quæ posui in l.duo sunt Titij.ff.de testa.tutel.

Summarium in d.l.quidam.§.si tibi, & posthumo.ff.de reb.dub.

1 *Posthumus alienus institui non potest.*

Bar.in d.l.quidam.§.si tibi & posthumo.ff.de reb.dub.

1 BAR. in ead.l.§.si tibi & posthumo,opponendo ait,dicendum uideri posthumum † alienum institui non posse. soluitq; illud esse secundum legem antiquam. vide l.Titius.§.Lucius.ff.de liber.& posthu.Et dum Bar.iterum opponit dicens, omnes posthumos debere admitti ad unam portionem,quia sunt uocati nomine collectiuo,soluitq; illud procedere in iam natis,hoc uerò quod hic dicitur procedere in nascituris; quia nõ est uerisimile fuisse cogitatum à testatore ut
* tot posthumi nascerentur. Istam solutionem * communiter sequuntur doct.ut retulit Ias.in l.fi. col.3.ver.secundò.C.de probat.verùtamen cogita quid si testator dixisset,instituo posthumos & Titium,ita quòd,ex hoc numero plurali præsumatur eum de pluribus cogitasse: quid eo casu dicendum sit? Potest etiam alia solutio afferri,& dici,uocem hanc,posthumi, non esse collectiuam, sed particularem. de qua re uide Ias.in l.si pater,col.2.vers.secundò.ff.de uulg.& pupil.

Summarium in l.qui duos.ff.de reb.dub.

1 *Hæres minoris an possit restitui aduersus non aditam hæreditatem.*
2 *Hæreditas, an & quando transmittatur maximè infantis, & quæ requirantur ut transferatur.*
3 *Sicut aliquis potest tacitè repudiare patiendo labi tempus, ita potest expressè repudiare.*

Bar.in l.qui duos.ff.de reb.dub.

1 BART. in d.l.qui duos, col.2.tradit, an hæres † minoris posit restitui aduersus non aditã hæreditatem? vide Ias.in l.si infanti. in fi.C.de iur.deliber. & latè Socin.in conf.15.per totum,

X 3 &in

& in conf.207. col.3. & sequ. uers. quintò, in primo uol. item dum Bart. hic in uers. Tamen pro declaratione, sentit, si delata est hæreditas ignorāti, qui transmittere non potest, eius hæredi concedendum esse bñficium restitutionis in integrum. de qua re dubitat Ias. in l. cum antiquioribus, col. 2. uersi. secundò. C. de iur. delib. Et an & quando hæreditas † transmittatur maximè
2 infantis, & quæ requirantur ut transmittatur? vide Raph. Cuma. in consi. 110. & Fulg. in cōs. 64. & in hac re nolo prætermittere, quòd si hæreditas esset delata ignoranti, quamuis post 30. annos peti non posset, tamen cautelam esse ut elapso dicto tempore petat bonorum possessionem. Cæpol. in cautel. 168.

3 Bar. in ead. l. in princ. col. fi. sic colligit argumentum. Sicut † aliquis potest tacitè repudiare patiendo labi tempus, ita potest expressè repudiare. Attende quoniam ista consequentia est falsa, ut docuit Ias. in l. j. col. 2. uersi. nota. C. qui admit. & ibi Dec. nu. 5. multos casus enumerat, in quibus tacitum potentius operatur quàm expressum, & omnino uide Ias. in l. si constante. nu. 9. cum seq. ff. sol. matr. ubi hoc idem confirmat. & de hac re, ut is qui permittit labi tempus, censeatur tacitè renunciare, est gl. nor. in l. si ego. ff. de negoc. gest. vbi uide omnino Bal. & quid ex hoc infert Soc. in conf. 63. col. 3. in 1. uol. & in conf. 16. in 4. uol.

Bar. in l. si is qui ducenta. §. utrum. ff. de reb. dub.

BAR. in d. l. si is qui ducenta. §. vtrum, colu. 2. in s1oppos. agit de solutione l. Quintus. ff. de aur. & arg. lega. vide Ias. in l. in prouinciali, §. 1. col. 2. uers. secundò. ff. de oper. nou. nunci. & dū subiungit oppositionem l. si quis ita. ff. de aur. & argen. lega. ad rem facit. l. si ita, & ibi Bar. ff. de iniust. rup. testa. postea in colu. pen. agit de duabus orationibus, quæ copulantur respectiuè, & de his quæ copulantur per se principaliter, vide Feli. in c. 2. de rescrip.

Summarium in l. si quis. ff. de reb. dub.

1 *Correus potest testimonium dicere pro correo, & fideiussor pro fideiussore.*

Bar. in l. si quis. ff. de reb. dub.

1 BART. in d. l. si quis, ait, correum † posse testimonium dicere pro correo, & fideiussorem pro fideiussore; quia principaliter in causa sua testimonium non dicunt. De hac re uide Ias. in l. si quis nec causam, col. 2. uers. nonò. ff. si cert. pet. & de multis similibus uide Feli. in c. in literis, de testi. vbi tradit an familiaris possit esse testis pro domino? cliens pro eo, qui eum protegit? frater pro fratre? vxor pro marito? compater pro compatre? subditus pro domino? & contra. multaque alia his similia memorauit, vt ibi uidere est.

Summarium in l. quædam. ff. de reb. dub.

1 *Super re quæ non est, fingi non potest.*

Bar. in l. quædam. ff. de reb. dub.

1 BART. in d. l. quædam, inquit, super re, † quæ non est, fingi non posse. vide Ias. in l. si is qui pro emptore, col. 43. vers. secundò. ff. de usucap. & omnino Soc. in consi. 117. col. pe. in 3. uol.

Summarium in l. si cognatis. ff. de reb. dub.

1 *Qui legat cognatis, uidetur legare his qui sunt cognati tempore testamenti.*
2 *Legatum factum familiæ uel cognationi cuiusdam Titij qui erat defunctus, ualidum est.*

Bar. in l. si cognatis. ff. de reb. dub.

1 BART. in d. l. si cognatis, ita inquit in summa, Qui legat † cognatis uidetur legare his, qui sunt cognati tempore testamenti. De hac re uide Alex. in consi. 26. in 3. vol. hinc dicitur, substitutionem factam filijs intelligendam esse de filijs qui extant tempore testamenti uel mortis. Alex. in consi. 329. viso themate, in lib. primi & secundi vol. Dec. in conf. 95. col. pen. & Soci. in conf. 152. Postea dum Bar. agit, de illo qui postea cognatus efficitur facto ipsius testatoris, vide omnino Ruin. in l. Gallus. §. & quid si tantùm, col. 13. uers. octauò. ff. de libe. & posth. Quærit deinde Bar. quo ordine isti cognati admittantur? vide Soci. in consi. 249. col. 13. uers. secundò
2 in 1. uol. Postremò tractat Bar. nunquid legatum † factum familiæ uel cognationi cuiusdā Titij, qui erat defunctus, ualidū sit? vide Alex. in l. j. §. 1. col. 2. vers. pro hac. ff. de oper. nou. nūc. Postea Bar.

Bar.tenendo ualiditatem legati, ait eo casu istos uocatos per nomen collectiuum non censeri uocatos ordine successiuo, sed omnes æqualiter; quia cessat ratio coniunctionis. Attende istã decisionem memoratu dignam, ad limitanda iura, quibus cautum est, legatum uel fideicommissum relictum aliquibus per nomen collectiuum, deberi eis ordine successiuo, vt locum habeant solùm in coniunctis, alioqui uerò in extraneis ratione prædicta; nam tunc uocantur æqualiter ut hic. & hanc limitationem sequitur Ias.in d.l.Gallus.§.quidam rectè, in prima lectu. col.7.vers.tenendo, & in secunda lectura.col.3.

Summarium in l.fi.ff.de reb.dub.

1 *Clausula in fine posita, an & quando referatur ad praecedentia.*

Bar.in l.fi.ff.de reb. dub.

1 Bar. in d.l.fi.tradit an & quando clausula † in fine posita, referatur ad præcedentia? vide Bar.in l.j.iuncta.l.doli, de seru.corrup. Alex.in consi.48.in primo uol.& omnino in consi.226. in sexto uol.vbi ponit quatuor uel quinque casus in quibus non refertur ad omnia præcedentia. Feli.latè in c.causam quæ, nu.15.cum seq.de rescrip.Soc.in consi.21.colu.3.in 3.uolu.& in cons.seq.& in consi.188.col.3.& in cons.200.in 1.uol.Dec.in cons.92.& in c.secundò requiris, col.1.de appellat.& Mari.Soc.iun.in cons.128.cum subscrip.seq.nu.243.

Summarium in l.j.ff.de his quæ pœn.cau.relin.

1 *Si praecedit dispositio illicita, & reprobata, relictum nomine pœna non ualet.*

2 *Legatum si relictum est pro dote filia cum hoc quòd non possit nubere sine consensu Titij, alioqui cadat à legato, non ualet.*

3 *Matrimonia debent esse libera & spontanea.*

Bar.in l.j.ff.de his quæ pœn.cau.relin.

1 Bart. in d.l.j.sic ait in summa, si præcedit † dispositio illicita & reprobata, relictum nomine pœnæ non ualet. quæro hic an eo ipso quòd aliquis dicit, & si non feceris, uel feceris, dicatur hoc esse appositum nomine pœnæ, an uerò expressa pœnæ mentio requiratur? vide Ias.in l.§.Cato.col.3.in 1.notab.ff.de uerb. obliga. & aliquem pœnæ nomine posse 2 priuari hæreditate, docuit Alex.in cons.138.col.fi.in 1.vol.Et dum subiungit Bar.legatum, † si relictum est pro dote filiæ cum hoc quòd non possit nubere sine consensu Titij, alioqui cadat à legato, non ualere, vide Abb. in cons.12. in primo uol. dicas idem esse etiam si limitatum esset tempus, puta, ultra 15.annos, vt non possit nubere sine consensu matris. Aret.in consi.67. col.1.Tamen uide Ana.in cons.15.cum ibi addit.per Bologn.vbi habetur, testatorem posse iubere, vt filia nubat ad arbitrium Titij. & de hac re uide omnino Abb.in consi.65. in 2.vol. vbi tradit etiam an parentes possint filias collocare in matrimonium, & eas cogere ad consentiendum? vide etiam Curt.in cons.27.vbi ait, à statuto ipso libertatem matrimonij coangustari nõ posse. Attende tamen, quia etsi quando aliquis iussus est non contrahere sine consensu alterius sub pœna priuationis, dicta pœna non ualeat, tamen secus est si diceretur sine cõsilio eius, quia 3 tenet pœna isto casu, vt per Crauet.in cons.1.Et in hac re scias, † matrimonia debere esse libera & spontanea, non autem inuita uel coacta: quoniam hæc raro bonum exitum habent. text.est in c.requisiuit, de sponsal.& in c.1.31.q.2.Et dum Bar. hic subiungit de statutis præcipiẽtibus aliquid fieri debere à clericis, alioqui eorum consanguinei teneantur ad pœnam: vt non ualeát, vide Feli.in c.ecclesia.S.M.col.4.quæst.15.de const.

Summarium in l.pœnam.ff.de his quæ pœn.cau.relin.

1 *Pater si reliquit filia sua mille si nupserit, & si monasterium ingrediatur ducenta; an ista detractio ualeat, siue sit facta nomine pœna, siue nomine causa.*

2 *Testator an possit indicere usuras in testamento, vt si hæres non soluerit infra mensem, soluat tantum nomine usurarum.*

Batt. in l. pœnam. ff. de his quæ pœn. cau. relinq.

1 BAR. in d. l. pœnam, quærit, si pater † reliquit filiæ suæ mille si nupserit, & si monasterium ingrediatur. ec. an ista detractio ualeat siue sit facta nomine pœnæ, siue sit facta nomine causæ vide Ias. in auth. si qua mulier. col. 2. uersi. iuxta hoc. C. de sacrosan. eccl. vbi ait huiusmodi detractionem non ualere, licèt alleget Bal. dicentem de consuetudine contrarium seruari. vide Soc. in cons. 241. col. 5. uersi. sed posito. & in cons. 249. col. 1. in 1. uol. Dec. in cons. 674. & Ambro. ✱ de Vignate in repet. l. filiusfamiliàs. §. Diui. ff. de leg. 1. & istam esse magis * communem opinionem, ut consequi possit illa mille, testatur Soc. in d. consi. 269. quamuis contrarium dicat Dec. in c. in præsentia, de probat. de qua re uide omnino Feli. in d. c. in præsentia, vbi not. hanc difficultatem aperire conatur. Et qua cautela utendum sit, vt huiusmodi detractio ualeat, vide Tho
2 miam Ferrar. in cautel. 9. Et dum Bar. hic in fi. subiungit, vtrum testator † possit indicere usuras in testamento, vt si hæres non soluerit infra mensem, soluat tantum nomine usurarum? De hac re uide latè Ias. in l. j. col. 14. vers. secundò quæro. C. de summ. Trini. & in repet. colu. 8. vers. primus est. & Paul. de Castr. not. in cons. 101. in primo uolu. vbi tradit, quid si non dicat expressè nomine usurarum? vbi distinguit inter tempus uitæ testatoris, & post mortē. Et huiusmodi pœnam simpliciter appositam à testatore, si hæres cessauerit soluere, non ualere, & exigi non posse, quia est usura, quamuis non exprimatur, docuit Soc. in consi. 56. in 3. uol. & Ambros. de Vi- ✱ gnate in tract. de usuris, nu. 91. cum seq. ubi testatur * communem opinionem esse Canonistarum & Legistarum, ut pœna adiecta dationi quantitatis non teneat. vide doct. in l. cum allegas. C. de usur.

Summarium in l. j. ff. de reg. Cato.

1 *Si legatum deficit mixta consideratione legantis & legatarij, habet locum ista regula.*

Bar. in l. j. ff. de regu. Caton.

1 BART. in d. l. j. col. 4. uers. venio ad quartum, inquit, si legatum † deficit mixta consideratione legantis & legatarij, habere locum hanc regulam. vide Alex. in cons. 40. col. 2. in 1. uol.

Summarium in l. si in metallum. ff. de his quæ pro non scrip.

1 *Quilibet est capax legati alimentorum.*

2 *Id quod relictum est penitus incapaci, non acquiritur fisco.*

Bar. in l. si in metallum. ff. de his quę pro non scrip.

1 BART. in d. l. si in metallum, ait, quemlibet † esse capacem legati alimentorum. Amplia ut hic habetur in apostill. & quia iste tex. & tex. in l. legatum. ff. de capit. diminut. videntur sentire pro talibus alimentis actionem etiam seruis competere, quamuis alioqui de iure ciuili uel gentium non cognoscatur. quod fallit in legato alimentorum. tamen uide text. in l. seruos. ff. de alim. lega. ubi habetur legatum alimentorum factum seruo deberi officio iudicis; atque ita uidetur colligi posse, actionem non competere, sed officium iudicis tantùm. de qua re uide Ias. in l. si uictum, col. 19. in 3. par. glo. ff. de re iud. & Raph. Cuma. in consi. 30. col. 1. & 2.
2 & quia Bar. hic colligit ex tex. id quod † relictum est penitus incapaci, non acquiri fisco, declarat aliud esse si legatum ab aliquo tanquam ab indigno auferatur. tu declara hoc quod dicitur de indigno, ut locum habeat quādo is culpa sua est indignus: nam tunc succedit fiscus, alioqui uerò ubi esset indignus culpa alterius, quia tūc succederet substitutus, uel proximior. ita Alex. in consi. 202. in 6. uol. De hac autem re ut scilicet penitus incapaci non quæratur fisco, idem uoluit Bar. in l. si. in 2. & 3. col. ff. de his quib. ut indign. & in l. j. C. de hæred. instit. & in l. hæreditas, ubi etiam Ias. col. 2. de his quib. ut indign.

Summarium in l. quod quis. ff. de his quæ pro non scrip.

1 *Legatum si sit coram duobus testibus alicui, & eum grauauit restituere ecclesiæ, uel pauperibus; quæ ad*

pias

pias cauſas ualet coram duobus teſtibus, alioqui uerò quò ad eum, cui relictum eſt.

1 *Si legatur mihi cum onere reſtituendi piæ cauſæ, non ſolum hoc fideicommiſſum, ſed etiam legatum mihi factum cenſetur ad pias cauſas.*

3 *Si coram duobus teſtibus factum eſt fideicommiſſum, per hæc uerba, pono animam meam in manibus hæredis, utrum dicatur factum ad piam cauſam.*

Bar. in l. quod quis. ff. de his quæ pro non ſcrip.

1 BART. in d. l. quod quis, tractat, ſi legatum † fit coram duobus teſtibus alicui, & eum grauauit reſtituere eccleſiæ uel pauperibus, quo caſu quatenus ad piam cauſam pertinet, ualet coram duobus teſtibus, alioqui uerò quo ad eum, cui relictum eſt, quid dicendum ſit? aitq́ue legatum hoc eſſe pro non ſcriptum, ſed remanere apud hæredem cum onere ſuo. vide omninò Soc. in cõſ. 78. in 1. vol. & contra dicta hic per Bar. urget uehementer ſing. deciſio Bal. in l. auia
2 §. Titio. ff. de cond. & demonſtr. ubi per illum tex. ait quòd ſi legatur † mihi cum onere reſtituendi piæ cauſæ, non ſolùm hoc fideicommiſſum ſed etiam legatum mihi factum cenſetur ad pias cauſas. & pro hac opin. eſt tex. in l. cùm dotem. ff. ad leg. falc. quem dicit eſſe meliorem de iure Rom. in auth. ſimiliter. C. eod. tit. & ita decidit Soc. in conſi. 49. colu. 2. in 4. volu. ubi refert Bal. & multos alios præcellentes uiros ita ſæpe conſuluiſſe. & hoc idem confirmatur ex trad. per Iaſ. in l. Marcellus, col. 8. uerſi. amplia. nu. 34. ff. ad Trebell. ita ut hoc Bartoli documentum
3 uidetur ueritate carere. Quæro hic ſi coram duobus † teſtibus factum eſt fideicommiſſum per hæc uerba: Pono animam meam in manibus hæredis, utrum dicatur factum ad piam cauſam, & conſequenter ualeat an non? illudq́ue dici factum eſſe ad piam cauſam, tenuerunt Innoc. & Abb. antiquus in c. cum tibi, de teſta. Bal. in margarita in uoce, teſtator, in princ. & Firman. in tract. de epiſcopo in 4. par. quarti libri quæſt. 3. in fi.

Summarium in l. j. ff. de his quib. ut indig.

1 *Ad probandum teſtem eſſe inimicum, ſufficit offenſam eius factam inter eos, licèt aliter ignoret.*

Bar. in l. j. ff. de his quib. ut indign.

1 BART. in d. l. j. in fi. ait, ad probandum † teſtem eſſe inimicum, ſufficere, offenſam eius factam inter eos, licèt alter ignoret. hoc idem ſequitur Iaſ. in l. apertiſsimi. col. 2. verſ. hoc præmiſſo. C. de iudic. ſed iſta eſt rigoroſa deciſio, nec uidetur colligi ex iſto tex. nam legatum, quod conſiſtit in mera uoluntate, reuocatur ex præſumpta mente teſtatoris, ſed aliud eſt in teſte, qui non poteſt ex ſuperueniente cauſa teſtimonium reuocare.

Summarium in l. poſt legatum. ff. de his quib. ut indig.

1 *An ſicut ille qui accepit legatum, poteſt dicere teſtamentum falſum, & non iure factum, ita ille qui produxit inſtrumentum in iudicio poſſit dicere illud inſtrumentum non ualere.*

2 *An aliquis poſſit fundamentum facere ſuper eo, quod negauit.*

3 *An ille, qui dixit inſtrumentum eſſe falſum, poſſit poſtea dicere illum eſſe uerum.*

4 *Poſitionem, qui negauit, ſuper ea ſe amplius fundare non poteſt.*

Bar. in l. poſt legatum. ff. de his quib. ut indig.

1 BART. in d. l. poſt legatum, col. 2. uerſi. quæro uidetis hic, tradit an † ſicut ille, qui accepit legatum, poteſt dicere teſtamentum falſum, & non iure factum, ita ille, qui produxit inſtrumẽtum in iudicio, poſsit dicere illud inſtrumentum non ualere? Aduerte quia omnia iſta dicta Bartoli clarius & latius reaſſumit Abb. in c. cùm uenerabilis, colu. 8. verſi. expediam, de except.
2 & Dec. ibi in 12. col. cum ſeq. & dum Bar. hic in col. ſeq. tangit, an aliquis poſsit † fundamentum facere ſuper eo, quod negauit? vide latiſsimè Feli. in c. examinata, col. 3. de iudic. Aret. in l. j. §. ſi quis ſimpliciter, col. fi. ff. de uerb. obligat. ubi multa ad rem facientia poſuit, & Iaſ. in rep. l. admonendi, col. 51. in 3. limit. ff. de iureiur. Bar. in l. non utique. ff. de except. Abb. in c. licet cauſam. col. 13. uerſi. ultimò, de probat. ubi inquit, ſi iudex uidet hoc pro parte facere admittendũ eſſe, quamuis prius oppugnauerit. uide etiam Dec. in d. c. cum uenerabilis, colu. 8. verſi. & hoc modo,

modo,& in 26.col.ubi tradit de eo,qui se fundat super eo,quod falsum dixit & obtinuit. & Dec. in c.gratum,col.2.in 3.limit.de offic.deleg.& aliquid per eum uide in c.super literis, colū.10. reg.8.de rescrip. Et quid de negante appellationem interpositam,an ex ea iuuamen consequi posit? vide Feli.in c.ex parte,col.3.de rescrip.Et regulam hanc,scilicèt neminem posse se fundare super eo,quod oppugnauit,larisimè tradit Feli.in c. capitulum, de rescrip.num.22.cum seq.ubi octo attulit limitationes. uide omnino. Et dum Bar.hic subijcit, quamuis aliquis non posit se fundare,tamen iudicem ex officio posse illi prodesse. hoc sequitur Ias.in l.naturaliter. §.nihil commune,col.18.vers.tertia conclusio.ff.de acquir.poss.& uide Feli.in d.c. capitulum, col.10.in 3.limit.de rescript.Et dum Bar.hic in uersi.procedo ulterius, agit an ille,† qui dixit
3 instrumentum esse falsum,posit postea dicere illud esse uerum? attende in hac re, quando aliquis scienter instrumentum falsum produxit,quamuis pars illud tanquam falsum reprobauit, poterit tamen eo uti in odium producentis falsa instrumenta. Dec.in d. c. cum uenerabilis, col.36,vers.sextò,de except.& ad dicta hic per Bar.uide Feli.in d.c.capitulum,col.9,in 2.limitatione,de rescrip.& Alex.in l.qui Romæ.§.Seia,in primo notab.ff.de uerb. oblig. Posteà Bar. in uersi.quæro quid si,loquitur de illo,qui non oppugnauit testamentum, sed tantùm negauit illud fuisse factum, uel contractum fuisse celebratum. Ad hæc uide Ias. in l.naturaliter.§.nihil commune,col.17.uersi.interdum.ff.de acquir.poss.& Feli.in d. c.capitulum, col.15.in 7. vel 8.limit.Subiungit deinde Bar. in uersi.quæro aduersarius, de eo, qui negauit positionem, † ut
4 super ea se amplius fundare non posit. idem ait Raph. Cuma. in consi.9.& Fulg.in consi.99. circa medium,tradunt doct.in l.ij.§.quod obseruari.C.de iura.calum.Amplia istam conclusionem procedere non solùm quando is positionem illam negauit, sed etiam si ei noluit respondere; quia is huiusmodi positioni amplius inniti non potest. Alex.in d.§.nihil commune, col. 17,versi.illud,& uide Feli.in d.c.capitulum,in 4.limitatione. Et quia Bar.subijcit cautelam,ut ille qui negauit positionem,illam negationem reuocet,quia ei tunc non reluctabitur sua negatio. vide Alex.in d.§. nihil commune, col.17.versi. intelligatis. & vide omninò quæ in re proposita ibidem Aret.ait in 6.col.versi.secundò,& in l.j.§.si quis simpliciter,col.fi.ff.de uerb. obligat.& Alex.in consi,151.in 5.vol. Postremò Bar. limitat præcedentia, ut locum habeant solùm quando aliquis uellet uti positione negata, alioqui uerò si uellet uti testibus & probationibus,quibus fuit illa positio comprobata.& hoc idem sequitur Ias.in l.iij.ff.de acq.poss.

Summarium in d.l.post legatum.§.amittere.ff.de his quib.ut indig.

1 *Legatum qui agnouit in testamento,à tutela se excusare non potest.*

Bar.in d.l.post legatum,§.amittere.ff.de his quib.ut indig.

1 BART. in ead.l.§.amittere,ait,eum,qui agnouit † legatum in testamento,à tutela se excusare non posse. Limita hoc esse uerum,nisi agnouisset legatum ignorans se tutorem uel curatorem dari.l.fi.ubi gl.ff.de confirm.tutor.Paul.de Cast.in l.j.col.2.& ibi Alex.in 1.colu.ff.de leg. 2.nam tunc potest restituere legatum,quod acceperat.

Summarium in l.cum tabulis.§.quoniam.ff.de his quib.ut indig.

1 *Inimicitiæ inter legatū, & testatorem prouenientes absque culpa ipsius legatarij,eum legato non priuāt.*

Bar.in l.cum tabulis.§.quoniam,ff.de his,quib.ut indig.

1 BART. in d.l.cum tabulis.§.quoniam,sic ait in summa. Inimicitiæ † inter legatarium & testatorem prouenientes absque culpa ipsius legatarij,eum legato non priuant.Istum textum ad hoc esse singul.ait Rom.in singul.196.vide Bar.in l.à filio.§.Seio.ff.de adim.lega.& quæ ibi posui.& Aret.in consi.92,col.4.& in cons.ultimo col.pe.& dum Bar.subiungit,libertam delinquere,si patrono nō consentit in concubinatu,vide Ias.in l.hæreditas,col.1.C.de his quib.ut indig. ubi conatur confutare hoc Bartoli documentum.

Summarium in l.tutorem.ff.de his quib.ut indig.

1 *Ille qui ex necessitate officij testamentum accusat,non repellitur ab eo,quod proprio nomine meruit.*

2 *Utrum habens duas uoces in electione aliqua,unam scilicèt nomine proprio,& aliam ut alterius procurator,possit unum proprio nomine eligere,& alium tanquam alterius procurator.*

Bar.

Bar. in l. tutorem. ff. de his quib. ut indign.

1 BART. in d. l. tutorem, colligit in summa, eum, qui ex necessitate † officij testamentum accusat, non repelli ab eo, quod proprio nomine meruit. Ad rem facit, quoniam recta fieri solet illatio à duabus personis ad unam, quando militat eadem ratio. l. singularia. ff. si cer. pet. ubi Ias. in 3. col. uer si. nota etiam. Et ad hoc uide etiam Soc. in consi. 87. in 1. vol. ubi tradit quando aliquis possit gerere uices duorum. Quæro hic, quando unus sustinet uices duorum, ut quia potest aliquid agere nomine proprio, ac etiam nomine alieno tanquam uices gerēs alicuius, utrū is poterit difformiter definire, pro ut duæ personæ diuersæ facere possent? Respondeo hoc fieri non posse, quia is debet duci eadem conscientia secundum Abb. in c. quàmuis, de offi. de-
2 leg. Vtrum habens † duas uoces in electione aliqua, unam scilicèt nomine proprio, & aliam ut alterius procurator, possit unum proprio nomine eligere, & alium tanquàm alterius procurator? casus est unicus in mundo quòd nō, in c. si quis inst. de lect. in 6. ita Rom. in sing. 76. incip. Scholaris, cum ibi addit. per Cast. uide Abb. in c. cum olim, de re iudic. & in c. constitutus. 2. de appellat. vtrum unus tanquam multorum procurator possit in consilio ciuitatis ponere plura suffragia? vide Fulg. in cons. 118.

Summarium in l. si gener. ff. de his quib. ut indig.

1 *Spurius, quis sit, & utrum pater possit ei relinquere.*
2 *Nati ex coitu non dannato an possint à patre capere.*
3 *Spurius an succedat matri.*
4 *Legitimatio spurij an ualeat si non sit expressa mentio spurietatis.*
5 *Spurijs alimenta debentur de iure canonico.*
6 *Spurius an capere possit ex donatione causa mortis.*
7 *Multa requiruntur ut quis dicatur esse naturalis tantum.*

Bar. in l. si gener. ff. de his quib. ut indign.

1 BART. in d. l. si gener, uers. hoc præmisso. tradit quis † sit spurius, & utrùm pater possit ei relinquere? & an ipse possit patri succedere? De ijs omnibus uide omnino quæ latè posui in lucubrationibus meis in l. item in potestate. ff. de his qui sunt sui uel alie. iur. Et attende hic quoniam ex dictis Bartoli elicitur, nato ex coitu meretricis uel concubinæ cum plures haberet, à patre nihil posse relinqui, & per consequens etiam dicendum uideri, eum ab intestato ipsi patri succedere non posse, citat ad hoc auth. ex complexu. C. de incest. nupt. & auth. licet. C. de natural. libe. sed animaduerte quia in d. iuribus agitur de natis ex damnato coitu, & in illis nulla uidetur difficultas, sed coitus meretricis secundum ista iura non est damnatus, igitur contrariū est uel facilè concedendum. & ita sentit Salic. in d. auth. ex complexu, quamuis eorum, quæ hic dicit Bar. non meminerit. & eum ab intestato non succedere tenet hic Bar. ut prædictum est, & expresſè Io. de Platea, & Christ. Porc. in §. nouissimè, inst. ad orfici. sed ista opinio lege aliqua non probatur, omnes enim de coitu damnato disponunt, uerum est tamen in aliquibus legibus agi de uulgo quæsito, ut patri non succedat tanquam incertus, sed ubi esset certus, uel pater eū de suo educasset, quin succedere debeat, non uideo. & ista, opinio confirmatur, nam in huiusmodi filijs ita est odium contra matrem, sicut contra patrem, & tamen matri succedunt, ut hic per Bar. igitur etiam patri. & Sali. in d. auth. ex complexu, tenet uulgo quæsitum non succedere
2 propter incertitudinem, ut dixi. Sed quid ex testamento, an tales nati † ex coitu non damnato possint à patre capere? Bar. hic sentit quòd non. sed hoc non probatur. pòsset fortè dici, eos, qua ratione ab intestato reijciuntur, posse etiam excludi ex testamento. sed tunc refragatur, quia uulgo quæsitus ab intestato non succedit propter incertitudinem, & tñ secus est ex testamento, ideo cogita. & in hac re uide Oldr. in consi. 196. in tit. qui fil. sint legit. ubi tenet eis relinqui non posse. ad rem facit. d. auth. licèt. qua cautum est, ad hoc ut hi possint succedere, necesse esse ut nati sint ex concubina retenta in domo. quare alioqui uidetur esse dicendum in alijs, in quibus istæ qualitates non concurrunt. & ratio quare tot qualitates exiguntur in concubinatu, ea est, ut certitudo habeatur, secundum Bal. in consi. 129. in 2. vol. ubi dicit, hoc modo

3 do natos propriè naturales appellari. Et dum Bar.ſubiungit an ſpurius † ſuccedat matri? vide
Dec.in conſi.361.& qui dicantur coitus damnati,& qui accuſari poſsint, uide Caccialu. in re-
pe.l.ſi qua illuſtris.C.ad orffic.col.5.& 6.& ibi col.17.tradit,an de iure canonico naturalis tan
tùm ſuccedat? & de quacunque ſpecie illiciti coitus, & de pœna cuiuſlibet eorum uide Pau-
4 lum Grillandum in tract.de pœnis multifariam coitus. An autem legitimatio † ſpurij ualeat ſi
non ſit expreſſa mentio ſpurietatis? vide per Feli.in c.poſtulaſti, col.5.in 5.declar.de reſcri.&
Iaſ.in l.ij.verſi.circa quæſtionem.ff.de uerb.oblig. Et quia Bar.ait, id, quod dictum eſt de filijs
ſpurijs in ſucceſsione parentum,procedere etiã quãdo ipſi parentes uellent ſuccedere ſpurijs;
hoc idem ſequitur Iaſ.in §.pœnalis,col.13.inſt.de action. Quærit deinde Bar.an ſit dare modũ
quo pater poſsit relinquere ſpurio? & tradit, ut hic per eum, cui addere potes, patrem poſſe
ſpurium inſtituere & eum grauare de reſtituendo regi uel imperatori, qui uerisimiliter huiuſ-
modi fideicommiſſum non eſſent petituri. Alexand.in l.cogi.§ hi qui in ſolidum.ff.ad Trebell.
ubi tradit etiam,quid ſi grauatus eſſet reſtituere perſonis incertis, nunquid in fraudem uidea-
tur inſtitutus & grauatus? vide Alex.in conſi.72.in 5.vol.& latè Iaſ.in l.ij. C.de hæred. inſt. &
de iſtis cautelis,quibus pater poſsit relinquere ſpurijs uide Feli. in c. multorum, de iudic. & in
c.1.col.4.de præſcript.& Antonium Corſet.in ſingularibus ſuis in uoce ſpurius. & Barb.in ru-
brica de fid.inſtr.in fi.& omnino Cæpol. in cautel.38. & quæ ego poſui in l.item in poteſtate.
5 ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iur. Et dum Bar.hic paulòpoſt agit de alimentis † relinquendis ſpu
rio,quæ ei debentur de canonica æquitate,adde Soc.in l.Marcellus.§.res quæ,col.penul.ff. ad
Trebell.Caccialup.in repet.d.l.ſi qua illuſtris,col.antepen.& Paul.de Caſt. in conſi.5.col.2.in
1.vol.ubi ait,ſi ſimpliciter legatus fuit fundus uel alimenta, hoc totum mortuo filio redire ad
hæredes legantis,& dotem mortua huiuſmodi filia ad hæredes patris. Bald. nouel. in tract. de
dote,in 6.quæſt.principali in 15.priuilegio. ubi ſublimitat niſi maritus uigore ſtatuti dotem
6 acquireret. Et an ſpurius † capere poſsit ex donatione cauſa mortis? vide Marti. Lauden. in
tract.de legitim.col.24.& omnino recurre in hac materia ad ea,quæ poſui in d.l. item in pote-
ſtate. Præterea uides filio naturali quandoque totam ſubſtantiam,quãdoque duas uncias poſ-
ſe relinqui,ſpurio autem alimenta tantùm. ſed an in dubio quando dubitatur ſit ne ſpurius an
naturalis,utrum eo caſu ſuccurratur ſpurijs? vide Alex.in l.iij.ff.de liber. præter. tamen rectè
intuenti illa deciſio non deſeruit, cum ibi Alex. non decidat quid in dubio, & aliud agit. item
ad rem faciunt quæ docuit Ludouicus de Sardis in tract.de legitimatione,col.4.item quia mul-
7 ta † requiruntur ut quis dicatur eſſe naturalis tñ,ſcilicèt, ut ſit natus ex cõcubina retenta in do
mo,affectione maritali,& reliqua,quæ cum ſint facti,in dubio non præſumuntur. & propterea
dixit Bal.in conſ.262.in 2.vol.paucos eſſe naturales, Itẽ ſi præſumimus eos eſſe ſpurios,p̃ſumi
vř minus delictum ſaltẽ de iure canonico,quia in naturalibus exigitur concubinam eſſe relictã
in domo, atque ita ex multiplicitate actuum ſucceſsiuorum maius peccatum prouenire ſolet,
quàm cognoſcere ſemel uel bis aliquam,ex qua ſpurius naſcatur. Conſidera etiam in propoſi-
to caſu,nunquid nominatio patris uocantis eum filium naturalem quicquã operetur? id quod
non videtur,cum in ſua non ſit poſitum poteſtate diſponere ad ſpuriorum vtilitatem. ex quo
infertur patri credendum non eſſe quamuis eum dicat eſſe filium naturalem.l.ſi fortè,ubi Bar.
ff.de caſtren.pecul. In contrarium facit,quoniam minus delictum,immo nullum de iure ciuili
eſt tenere concubinam,& ideo uidetur pro minori delicto eſſe præſumendum. argumento. l.
merito.cum ibi trad.ff.pro ſoc. Præterea de iure naturali omnes ſunt naturales,iccirco qui con
trarium aſſerit,probet. Tamen adhuc dici poteſt multos eſſe,ut nati ex meretrice, uel ex con-
iugato & ſoluta,qui ſuccedere poſſunt ab inteſtato, & ideo multò magis ex teſtamento, cum
iura prohibentia ſentiant de illis tantùm,qui ex damnato coitu naſcuntur,ut in præcedentibus
dictum eſt.& ad prædicta omnia uide,ut dixi,quæ poſui in d.l.item in poteſtate.

Summarium in l.j.ff.de condi.& demonſtra.

1 *An & quando dictio,cum,& dictio,ſi,conditionem faciant.*

Bar.

Bar.in l.j.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.j.col. 2.& 3.tradit an & quando uox,cum,† & uox, si,conditionem faciat, & quomodo differant. de qua re agit idem Barto: in l.quodcunque.§.non solùm.ff.de uerb.obli.ubi Alex.& Aret.idem Bar.in l.si cum moriar.ff.de condit.indeb.& in l. qui promisit, eod.tit.& in l.extraneum.C.de hæred.instit.& in l.j.§.si plures.ff.de exercit.& an ista uox,cum,faciens conditionem indicet principaliter tempus? tradit Bar.& ibi doct.in l. ita stipulatus,in 11.oppos.primæ par.ff.de uerb.oblig.& de hac uoce,cum,quæ facit conditionem, agit Dec.in consi.401.& de uoce,si,an principaliter faciat conditionem,tradit Barto.in l.cum stipulatus sim mihi,ff.de uerb.oblig.ubi Alex.in l.si ita quis promisit,& ibi Aret. eod.tit.& in l. fideiussor obligari.§.fi.ff.de fideiuss.& in l.iij.& ibi doct.ff.de leg. 1.& in quo differunt uox, si, & vox,cum,uide Bar.in l. Titię textores.§.1.ff.de leg.1.& dum Bar.hic in 3.col.uersi.tertia differentia,distinguit circa uocem,si,inter contractus & ultimas uoluntates, dicens in contractibus si apposita est conditio per hanc uocem, si,circa executionem,& resolutionem obligationis,& eo casu obligationem esse puram, sed resoluendam per conditionem. l.ij. cum ibi trad. ff.de in diem adiect.si uerò apponitur obligationi,tunc obligationem esse conditionalem. de qua re vide latius Alex.in consi.90.col.3.in 4.vol.& Dec.in consi.331.ubi egregiè decidit pulchrum casum circa beneficium abstinendi. & in hac re vide Paul.de Cast. in l.quibus diebus. §.quidam Titio, infrà eod.tit. & ideo hæc obliuioni non tradas quando uox, si,indicet conditionem,& non. Et dum Bar.subijcit hic de uoce,cum,quando adijcitur futuro euentui collato in certum tempus,puta,certæ ætatis,ut eo casu faciat conditionem, quia præcessit dispositio pura,& ideo ista adiectio temporis conditionem indicat, cogita an hoc procedat tantum in ultimis uoluntatibus, secus in contractibus: quia in eis non esset conditionalis hæc uox. id quod suaderi uidetur ex legibus hic adductis. item quia uox, si, non reddit contractum conditionalem,ut prædictum est,igitur nec uox,cum,hoc deberet operari. & ita ex his tollerentur ea quæ huic documento reluctantur, de quibus agam Deo dante in l. Seius Saturninus, infra ad Trebell: Et de uoce,si,ac etiam de voce,nisi,de qua hic subiungit Bar.ut faciat,actum purũ, sed resoluendum per conditionis euentum,declara ut per Ang.in consi. 238.& Bar.& alios, in l.si eum.§.qui iniuriarum.ff.si quis caut.Postea Bar.hic,in colu.6.agit de uoce, quo ad,& quòd dicatur habere diem certum,uide Bar.in l.ita stipulatus,in 2.quæst.ff.de uerb.oblig. ubi Aret. col.fi.uersi.item adde. & de hac uoce,agit Bar.in l.ij.§.quòd si quis.ff.de suspect. tutor. Nicol. de Neap.in l.Titius.eod.tit.Bar.in l.legatũ.ff.de annu.leg.& in l.Caio.§.Imperator.ff.de adim. lega.& de uoce,donec,quòd faciat conditionem,tradit Soc.in consi.68.in 1.vol. An autem relatiua accidentis faciant conditionẽ? de qua re tractat Bar.hic in pen.col.dicas ea si sunt iuncta uerbo futuri temporis,facere conditionem,ut per doct.quos retulit Ias.in l.Stichum qui meus erit,col.4.in 3.ampliat.ff.de leg.1.ubi ipse adducit Bar.cuius alij nullam mentionem faciebãt.

Summarium in l.conditionum.ff.de cond.& demonstr.

1 *Quantum ad obligationem acquirendam non sufficit aliquid fieri facto,immo oportere probari factum esse per contrahentem.*

Bar.in l.conditionum.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.conditionum,ait, quantum ad obligationem † acquirendam non sufficere, aliquid fieri fato,immo oportere probari factum esse per contrahentem. vide Bar.in l. si quis in graui.§.utrum.ff.ad Syllan. ubi ex hoc infert ad quæst. & in l. si is qui.§. quòd si seruus. ff. de acquirer.domin.& Feli.in c.quæ in ecclesiarum, col. 2. versi. septimus, de constit. Quid contra,si conditio adiecta legato deficit fato & casu, & non culpa legatarij, an ei legatum debeatur? vide Ang.in cons.150.

Summarium in l.si his.§.si ita.ff.de cond.& demonstr.

1 *Si conditio deficit ante diem,expectanda nihilominus est dies.*

Bar.

Bar. in l. ſi his. §. ita. ff. de cond. & demonſtr.

1 Bart. in d. l. ſi his, §. ſi ita, inquit, ſi † conditio deficit ante diem, expectandam nihilominus eſſe diem propter uocem, tunc, quæ ſignificat extremitatem temporis. De ſignificatione huius uocis, tunc, vide Abb. in c. paſtoralis. in 3. notab. de except. Aret. in l. Gallus, in princ. ff. de liber. & poſth. & omnino Dec. in conſi. 63. & in conſ. 89. ubi egregiè loquitur de hac uoce, quantum ſit præciſa, & Mari. Soc. iuni. in conſ. 106. nu. 6. & nu. 29. & 30. & de uoce, tunc & eo caſu, vide Dec. in conſ. 314. & in conſi. 315. & in conſi. 332.

Summarium in l. conditionibus. ff. de cond. & demonſtr.

1 *An res minoris obligari poſſint pro dote:*

2 *Conditio poteſtatiua facit aliquem de neceſſario uoluntarium, quando expreſſe fuit appoſita, ſecus ſi tacitè.*

3 *Pupillus ſe principaliter obligare non poteſt ſine tutore, alioqui verò acceſſoriè, & in conſequentiam.*

Bar. in l. conditionibus. ff. de cond. & demonſtr.

1 Bart. in d. l. conditionibus, quærit an † res minoris obligari poſſint pro dote? uide Iaſ. in l. ſi conſtante, in 32. col. uerſi. in 9. quæſt. ff. ſol. matr. Et dum Bar. hic in fi. inquit, conditionem
2 † poteſtatiuam facere aliquem de neceſſario uoluntarium, quando expreſsè fuit appoſita, ſecus ſi tacitè. circa hanc opinionem Bartoli, per quam declaratur ratio iſtius tex. uide Iaſ. in l. more. in 7. notab. col. 88. verſi. quintò limita. ff. de acquir. hæred. & Alex. in l. bonorum. C. qui admit. & ibi Iaſ. in l. ij. col. 4. verſi. Limita ſecundo modo. quatenus autem hic tradit Bar. de conditione, ſi Capitolium aſcenderit, ut non faciat de neceſſario uoluntarium; quia iſta conditio tacita appoſita eſt in uoluntate ipſius, hoc idem ait magis expreſsè Bar. in l. ſi filius qui patri, col. 3. uerſi. ſed quid ſi eum inſtituit. ff. de uulg. & pupill. Attende quoniam hoc modo falſum
3 eſt id, quod dicunt aliqui per iſtam l. & maximè Barto. hic, pupillum † ſe principaliter obligare non poſſe ſine tutore, alioqui verò acceſſoriè & in conſequentiam, ut uult Bar. hic referens ad minorem, an poſſit pro dote obligari; quia non eſt ratione acceſſorij, ſed quia non deſinit eſſe neceſſarius per hanc tacitam conditionem, ſed durat hæres neceſſarius non obſtante ulla conditione, ſed hæres neceſſarius adit ſine tutore, ut eſt tex. in d. l. more. ideo hoc non eſt, quia in conſequentiam obligatur, ſed quia permanet hæres neceſſarius. Et de hac differentia, an conditio fiat expreſsè uel tacitè, vide in ſimili caſu Iaſ. in l. captatorias. C. de teſtam. milit. colum. 2. verſi. in 3. par. glo.

Summarium in l. mulcta. ff. de cond. & demonſtr.

1 *Quantum ad pœnæ commiſſionem etiam in ultimis uoluntatibus à pœna non receditur.*

2 *Si per unum ſtatutum imponitur una pœna, & alia per aliud ſtatutum, alia non intelligitur repetita.*

Bar. in l. mulcta. ff. de cond. & demonſtr.

1 Bart. in d. l. mulcta, ſic ait in ſumma, quantum ad pœnæ † commiſsionem etiam in ultimis uoluntatibus à pœna non receditur. & quia opp. de l. ſi. §. & ſi quis. C. commun. de lega. ſoluit Bar. dicens recedi poſſe à perſona quantum ad diſpoſitionem, ut grauatus facere teneatur, non autem quantum ad pœnæ commiſsionem. de hoc eſt caſus in l. in teſtamento ita quidam, infrà eod. tit. iuncta gl. ibi, ubi grauatus facere monumentum tali exemplo, ſi non extat, tenetur facere arbitrio boni uiri, tamen propterea non incurrit in pœnam. quod attende pro limitatione iſtius l. quia omnimodo teneretur facere arbitrio boni uiri, quamuis gl. fin. hic contrarium
2 ſentiat. & idem eſt in diſpoſitione ſtatutaria, ſi per unum † ſtatutum imponitur una pœna, & alia per aliud ſtatutum, alia non intelligitur repetita, ut per Dec. in conſi. 90. col. 2. Poſtea dicit Bar. ſi hæres iuſſus eſt aliquid facere arbitrio executoris, & ſi non fecit, punitur aliqua pœna: nã ſi executores nolunt arbitrari, pp quod ad epm deuenitur, ſi hæres non uult parere epo, eũ non incidere in pœnam. vide Iaſ. in l. ſi eum. §. qui iniuriarum. col. 4. verſi. limita. ff. ſi quis caut.

Summarium in l. Mutiana. ff. de cond. & demonſtr.

1 *In omnibus conditionibus de non faciendo, quæ non poſſunt impleri ante ultimum uitæ ſpiritum ſine expectatione triſtis euentus cautio de non faciendo pro implemento habetur.*

Z

Bar.

Bar.in l.Mutianæ.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.Mutianæ,sic ait, In omnibus conditionibus † de non faciendo, quæ nō possunt impleri ante ultimum uitæ spiritum sine expectatione tristis euentus cautio de non faciendo pro implemento habetur. De materia huius Mutianæ cautionis,uide doct.glo.in l.j. in glo. magn.in fi.C.de pact.item adde hanc conditionem habere locum quando est apposita in persona honorati,secus si in persona grauati. Bar.in l.ita stipulatus, colu.9.in 1.oppos.primæ par. ff.de uerb.oblig. & ibi Aret.in 14.colu. Item limita istam cautionem habere locum in ultimis uoluntatibus tantùm,alioqui uerò in contractibus.Ias.in l.quæ de legato.ff.de leg.1. & in l.siue apud acta.C.de transact.quod tantum declara ut ibi habetur. & nunquid locum habeat in donatione causa mortis? vide ibidem.

Summarium in l.cum fuerit.ff.de cond.& demonstr.

1 *Conditio nuptiarum impletur cum nuptiæ consensu contrahuntur.*

2 *Si consensus in matrimonio ab utraque parte est præstitus de præsenti, sed in eo inest conditio suspensiua, ut puta contraho tecum, si mille dederis mihi, an ualeat.*

3 *Si in nuptijs cōtrahendis non interuenit cōsensus mulieris, sed promissio patris, et affiniū, an hoc sufficiat.*

Bar.in l.cum fuerit.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.cum fuerit,ita colligit in summa. Conditio † nuptiarum impletur, cum nuptiæ consensu contrahuntur. De hac re uide Abb.in consi.1.in 1.vol. & quantum tempus habeat conditio nuptiarum,uide per Bart.in l.iij.§.fin. C.quand. & quib.quar.pars debet,lib.10. Quid si mulier consensit hodie,postea elapsis aliquibus diebus consensit uir? Respondeo, matrimonium contrahi,& ideo conditionem impleri,gl.not.in l.consensu.ff.de action.& oblig.& in l.j.ff.de contrah.empt.Host.& Io.And.in c.ex literis,& in c. dilectus, de sponsal. & est tex. &
2 ibi Abb.in c.cum inter canonicos,de elect.Quid si iste consensus † ab utraque parte præstitus est de præsenti,sed in eo inest conditio suspensiua; ut puta,contraho tecum si mihi mille dederis? Resp.matrimonium non contrahi nisi existente conditione; quia consensus, à quo matrimonium essentiam suscipit,non est purus & absolutus. gl.Innoc.Io.Andr.& Abb.in c. de illis,
3 de cond.appos.& Ant.de Butr.in c.super eo,eod.tit. Quid si in nuptijs † contrahendis non interuenit consensus mulieris,sed promissio patris & affinium,an hoc sufficiat? vide Abb.in cōs. 49.& in hoc puncto aduerte quia si filia non uult cōtrahere matrimonium cum eo,quem elegit pater quando est dignus,potest exhæredari,ut not.in l.sed ea quæ,in princ.ff.de sponsal.vide tamen ibi Bal.& Salic.Quid si iste consensus haberetur in carcere, utrum conditio dicatur impleta? vide Abb.in c.cum locum,in fi.de sponsal.

Summarium in l.demonstratio.ff.de cond.& demonstr.

1 *Quomodo cognoscatur, an aliquid positum sit demonstratiuè, an taxatiuè.*

2 *Ad demonstrandum personam perfectè, exprimendum esse nomen suum cum duobus alijs accidentibus vel indicijs.*

3 *Confinia non esse adeò necessaria ut eorum omissio uitiet.*

Bar.in l.demonstratio.ff.de cond.& demonstr.

BART. in d.l.demonstratio, inquit in principio huius.l. agi de demonstratione adiecta in re legata per relatiuum. De materia huius.l. vide latè Feli.in c.significante. de rescrip. Et quo-
1 modo † cognoscatur an aliquid positum sit demonstratiuè,an taxatiuè? vide eundem Feli.in c. super literis, col.2.versi.nota, de rescrip.Et dum Bar. tractat an & quando falsa demonstratio uitiet,uide Ias.in l.Stichum qui meus erit,colu.2. in tertio notabili. ff.de leg.1. & Dec.in consi. 46.& an falsa demonstratio uitiet rescriptum? vide Dec.in c.constitutus,in glo.1. de rescript. & Feli.in d.c.significāte,& ibi Abb.qui ponit quædam scitu digna in proposita re. Quid in iudicijs? vide Ang.de maleficijs,colum.84.& seq.in uoce,Caium Sempronij. Et dum in septima
2 quæst.ait,ad demonstrandam † personam perfectè exprimendum esse nomen suum cum duobus alijs accidentibus uel indicijs, vide Alex.in consi.299. Nigrosolus,in libro primi & secundi vol.& Feli.in c.cùm Ioannes,col.4.uersi.sed dictum,de fid.instru. Ad demonstrandum uerò fundum,

fundum,dicit ibi Bar.exprimendum esse nomen loci cum duobus confinibus. De hac re uide omnino Alex.in consi.73.in 3.vol.vbi ex mente Paul. de Cast. inquit hoc Bartoli documentũ posse procedere,quando essent expresse tres demonstrationes, & duæ conuenirent, alioqui verò si quatuor aut plures exprimerentur,quarum duæ tantùm conuenirent: nam eo casu res esset dubia,& una præsumptio ab alia eliderctur.hoc idem confirmat ipse Alex. in consi.38. in 5.vol.propè fi.Præterea limita hanc Bartoli decisionem quando contra aliquem ageretur, ut incideret in pœnam, quia tunc necesse est ut omnia confinia uerificentur, ut de hoc est tex. not.in l.in testamento.j.infrà eod.tit.& ita inquit Alex.in consi.35.in 5.vol.Scias tamen confi-
3 nia † non esse usque adeò necessaria, ut eorum omissio uitiet in hac materia, dummodo constet de corpore ipsius rei,de qua agitur,ut sentit Bar.hic & Fulg.in consi.183.& ideo in penul. colum.subijcit Bar.si aliquis accusatur de maleficio commisso in palatio potestatis Perusij, nõ oportere ut confinia inserantur; quia ille locus satis est demonstratus. ad quod uideas Feli. in c.3.de testib.cogen. Et dum in fi.huius principij tradit Bar.quid fieri debeat quando mutatum est nomen personæ,uel mutata sunt cõfinia,vide Paul.de Cast.in l.ij.C.fin.regun.ubi idẽ tenet.

Summarium in d.l.demonstratio.§.cum autem.ff.de cond.& demonstr.

1 *Falsa causa non uitiat legatum,nisi conditionaliter sit expressum.*

Bar.in d.l.demonstratio.§.cum autem.ff.de cond. & demonstr.

1 Bart. in ead.l.§.cum autem,ait falsam † causam non uitiare legatum nisi conditionaliter sit expressum. vide an & quando falsa causa uitiet legatum,apud Alex.in consi. 81. in 6. volu. Dec.in consi.46.An falsa causa expressa in sententia reddat eam inanem? Dic quòd non. sed hoc fallit in nonnullis casibus,ut per Feli.in c.sicut.nu.30. cum seq. de re iudic. An falsa causa expressa in decreto,in quo iudicis officium imploratur,illud irritum faciat? vide Bar. in l. qui testamento.ff.de excusat.tutor. Ant.de Butr.in c. diuersis fallacijs,de cleric. coniug. & Alex. in consi.160.nu.4.in 7.vol.

Summarium in l.in conditionibus.§.hac scriptura.ff.de cond.& demonstr.

1 *Conditio,quæ tacitè inest, si exprimatur,legatum conditionalem non facit.*

Bar.in l.in conditionibus.§.hæc scriptura.ff.de cond.& demonstr.

1 Bart. in d.l.in conditionibus.§.hæc scriptura,inquit,conditionem, † quæ tacitè inest, si exprimatur, legatum conditionale non facere. De materia huius.§. ac nouum intellectum, vide per Io. Sado. in reper.l. hæc uerba.nu.9.ff. de leg.1. Et conditionem subintellectam non facere dispositionem conditionalem,docuit Abb.in c.quemadmodum, de iureiur. Abb.in c. 2.de sponsal.in princ.

Summarium in l.multum.ff.de cond.& demonstr.

1 *Hæreditas ad hoc ut adiri possit,requiritur quòd conditio existat, & eam extitisse hæres sciat.*

Bar.in l.multum.ff.de cond.& demonstr.

1 Bart. in d.l.multum,sic ait in summa. ad hoc ut possit † adiri hæreditas,requiritur quòd conditio existat,& eam extitisse hæres sciat. Posteà ex hoc Bar.infert ad iudicem,qui pronunciauit contra aliquem tanquam contra contumacem, cum re uera esset contumax, sed iudex eius contumaciam ignorabat,ut processus non ualeat. Limita hoc non procedere,ubi periculum esset in mora,quia eo casu iudex condemnare poterit, & dicere illum esse contumacem, etiam nuncij relatione non uisa. Ias.in l.j.in principio.col.19.ff.de offic.eius.& de ista decisione Bartoli uide omnino Feli.in c.2.de offic.deleg.& in c.ecclesia sanctæ Mariæ, col.7. versic. decimò ad idem,de constit.& latè hic per Socin.Et limitationem de periculo in mora tradidit Alex.in l.de uno quoque,col.2.uersi.item limita.ff.de re iudic.ubi etiam amplius uoluit,quando periculum est in mora,ut nec citatio nec expectatio sit necessaria. & de hac re uide Ias. in l. iudices,in primo notabili.C.de iudic.ubi idem esse ait si sententia fuisset prolata in tam breui tempore,ut iudex acta uerisimiliter uidere non potuerit. Ad prædicta accedant trad.per eundem Ias.in l.properandum.§.& quidem,colum.3.in nono notabili. C. de iudic. & Alexand. in l.si finita.§.Iulianus. colum.13. ff. de damn. infect.ubi aperit, quid si relatio facta fuit notario tantùm,

tantùm, quamuis hoc ipſi iudici aliter innoteſcat? & in re propoſita loquitur etiam Dec. in c. quoniam contra,col. 11.de probat.& in c.prudentiam,de offi.deleg.in fi. & latiſsimè uide Felin c.ſciſcitatus. col.antep.& ſeq.de reſcrip. vbi propè infinita ad rem facientia cumulauit, & Peruſ.in c.cum parati,col.pen.& fi.de appella.

Summarium in l.filiæ.§.Titia.ff.de cond. & demonſtr.

1 *Vna ſpecies loco alterius ſuccedit ex uoluntate defuncti.*

Bar.in l.filiæ.§.Titia.ff.de cond.& demonſtr.

1 BART. in d.l.filiæ.§.Titia,ita colligit,una ſpecies † loco alterius ſuccedit ex uoluntate defuncti.vide Dec.in c.quoniam Abbas.col.2.& ſeq.de offic.deleg.

Summarium in l.hæc conditio.ff.de cond.& demon.

1 *Conditio poteſtatiua debet facilius impleri ſtatim cum poteſt.*

Bar.in l.hæc conditio.ff.de cond.& demonſt.

1 BART. in d.l.hæc conditio, inquit, conditionem † poteſtatiuam debere facilius impleri, ſtatim cum poteſt. Quæ ſit ratio quòd implementum conditionis affirmatiuæ fieri debeat incontinenti cum poteſt,& ſecus ſit in negatiua,poſuit Aret.in l.ita ſtipulatus,col. 13. verſi. ad l.ff.de uerb.obligat.

Summarium in l.in teſtamento.ff.de cond.& demon.

1 *Si deficit exemplar, deficit etiam exemplandum.*

Bar.in l.in teſtamento.ff.de cond.& demonſtr.

1 BART. in d.l.in teſtamento, inquit, ſi deficit exemplar † deficere etiam exemplandum. Attende iſtum tex.qui,ut dixi in l.demonſtratio,ſuprà eod.tit.eſt ſingul.ad probandam aliquã rem duo confinia uera non ſufficere,quando agitur contra aliquem, ut incidat in pœnam. Et dum Bar.hic in fi.ait,quæro quid voluerit dicere.l.ij.de inſt.& ſubſt.quando dicit,extraordinario iure,vide Iaſ.in l.cum filius,in 2.notab.ff.ſi cert.pet.

Summarium in l.nominatim.ff.de cond.& dem.

1 *Demonſtratio licèt ſit falſa, tamen ſi conſtat de quo ſenſit teſtator, nominatim dicitur eſſe relictum.*

Bar.in l.nominatim.ff.de cond.& demon.

1 BART. in d.l.nominatim, colligit ex tex. quamuis demonſtratio † ſit falſa,ſi tamen conſtat de quo ſenſit teſtator,nominatim dici eſſe relictum. ex quo infert ad inditionem, cuius omiſſio irritum facit inſtrumentum, tamen corruptè appoſita non. De hac re uide Abb.in c.inter dilectos,col.9.verſ.ſecundo.de fide inſtrum.ita etiam in ſimili caſu uidemus,quamuis actus nullus nihil ſoleat operari, tamen uoluntatem agentis indicat. glo.not.in c.cùm plures, in glo.fin. de offic.deleg.Iaſ.in l.quæ dotis,nu.38.ff.ſol.matr.Dec.in c.ex tenore, nu.6.& 7. & ibi Feli.nu. 20.de reſcrip.vbi citat tex.& Bar.in l.fi.ff.de rebus eor. qui ſub tutel.& Dec.in l.mandatum.ff. de offic.eius.vbi ait,actum nullum non ſolùm agentis intentionem declarare,ſed etiam conſuetudinem inducere poſſe.

Summarium in l.ſi ita.ff.de cond.& demonſtra.

1 *Si teſtator iuſſit dari omne id quod ſcriptum eſt in cedula, quam reliquit apud Guardianum, utrum ualeat tale relictum.*

2 *Relictum in teſtamento nuncupatiuo debet audiri à teſtibus.*

Bar.in l.ſi ita.ff.de cond.& demonſtr.

1 BART. in d.l.ſi ita,infert ad quæſtionem, ſi teſtator † iuſsit dari omne id, quod ſcriptũ eſt in cedula,quam reliquit apud Guardianum,vtrũ ualeat tale relictum? & concludit ualere,dummodo conſtet cedulam fuiſſe ſcriptam manu teſtatoris. Limita hoc nõ procedere,quando eſſet de forma ut nominatim aliquid exprimatur,quia tunc non ſufficit illud fieri per relationem ad aliud, vt dixi in l.aſſe toto.ff.de hæred.inſt.vide Ruin.in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm,col. 34. verſ.ſecundò limita.& declara & limita ut per Paul.de Caſtr.in conſi. 39.in 1.uol. ſed reluctantur ea,quæ tradit Iaſ.in l.certum.ff.ſi cert.pet.Et de materia huius.l. vide Alex.in l.ait prætor.§. ſi iudex.col. 1.& ibi Iaſ.in primo notab.ff.de re iudic. vbi tradit an hoc, quod hic ait Bart.in le-

 gato,

* gato, locum habeat in institutione? & ibi testatur Ias. hoc Bar. documentum esse* communiter
2 approbatum. Tamen animaduerte, quoniam relictum † in testamento nuncupatiuo debet audiri à testibus. & hoc uidetur pro forma constitutum fuisse, quo casu patia non sunt aliquid fieri nominatim, vel per relationem ad aliud, vt prædixi. & hanc limitationem attulit etiam Ias. in d. §. si iudex, in 1. notab. col. 32. & ita opponit idem Ias. in l. certum. ff. si cert. pet. Hoc tamen, quòd forma per æquipollens impleri non possit, limitat Dec. in l. si mater. C. de inst. & subst. non procedere, quando forma respicit certum effectum; quia tunc potest impleri per æquipollens, & exemplum sumit à l. iubemus. C. de testam. vbi pro forma exigitur ut nomen hæredis exprimatur, tamen quia hoc fit ad habendam certitudinem, sufficit ut etiam aliter effectus huius certitudinis habeatur. Cæterum si rectè consideretur, ista limitatio uidetur totam hanc regulam euertere; quia forma in quacunque dispositione ad certum aliquem finem est instituta, & ideo, dummodo sequatur idem effectus, semper impleri posset per æquipollens. nihilominus constantissimè traditum est, formam, vt prædictum est, non posse impleri per relationem ad aliud, vt per Feli. in c. quoniam contra, nu. 42. de probat. & per æquipollens non debere uerificari. Socin. in cons. 24. col. 7. & in cons. 33. col. 3. in 1. uol. Alex. in cons. 212. in 6. uol. Feli. in cap. cum dilecta, nu. 41. 58. & nu. 73. de rescrip. & omnino in c. 1. §. significantibus, de libel. obla. & ad materiam huius. l. uide Abb. in rubr. de cósuet. & q̃ pono ad Bart. in l. qui heredi. infrà eo. tit. vbi uide oĩno.

Summarium in l. quæ conditio. §. cum ita testamento. ff. de cond. & demon.

1 *Legatum factum ecclesiæ si testator aliud non expressit, de qua ecclesia in dubio sit intelligendum.*
2 *Sepulchrum maiorum suorum, quod dicatur.*

Bar. in l. quæ conditio. §. cum ita testamento. ff. de cond. & demon.

1 BART. in d. l. quæ conditio. §. cum ita testamento, agit de legato † facto ecclesiæ, si testator aliud non expresit, de qua ecclesia in dubio sit intelligendum? deciditque de ea, cuius est parrochianus. Ex hoc inferri potest etiam in qua ecclesia mortuus sepeliri debeat, quando sepulchrum non elegit; quilibet enim hanc habet eligendi potestatem, ut est tex. in c. 1. de sepult. tradit Abb. in c. apostolicæ, de donat. in dubio autem ubi nulla sit facta electio, dicendum uideretur secundum Bar. hic eum debere sepeliri in ecclesia, cuius est parrochianus. sed immo uidetur eum condi debere in sepulchro maiorum suorum, idq; exemplo Patriarcharum sanctorũ, vt habetur in d. c. 1. cum glo. vbi Abb. inquit, Abraham, Isaac, & Iacob etiam in longinquis regionibus existentes, cum maioribus suis quiescere uoluisse. ad idem est tex. in c. is qui, de sepult. in 6.
2 quod † nam autem dicatur sepulchrum maiorum suorum, vide Oldra. in consi. 25. Thema tale est. & Feli. in c. super eo, de testi. vel si essent Episcopi, vel Cardinales, aut prælati, dicendum uideretur, eos in ecclesijs eorum curæ commissis esse tumulandos, vt per Card. in clem. dudum, §. huiusmodi, de sepult. & Abb. in d. cap. Apostolicæ. Quid autem si plures haberent ecclesias? Archid. in c. cùm quis, de sepulc. in 6. dixit, eam, in qua moriuntur, esse præferendam. sed quid si alibi quàm in suis ecclesijs morerentur? fortè dici posset uiciniorem ecclesiam esse potiorẽ. argumento c. fi. de sepult. Tamen Firmani sententia est in re proposita eos in ea ecclesia, in qua frequentius & diuina officia audire, & sacramenta recipere consueuerunt, sepeliri debere. ita ipse in tract. de Episcopo, in 4. par. quarti libri quæst. 13. in fi. Quæ omnia sunt adnotãda ad decisionem quæst. hic propositæ per Bar.

Summarium in l. quibus. ff. de cond. & demonst.

1 *Dies impedimenti non computatur in termino.*
2 *Impeditum dici eum non posse, qui facilè remouere potest impedimentum.*

Bar. in l. quibus. ff. de cond. & demonstr.

1 BART. in d. l. quibus, ait, diem † impedimenti non computari in termino. vide Alex. in l. recusare. §. si quis ab alio. ff. ad Trebel. & Aret. in consi. 16. tamen subiungit Bar. hoc non procedere quando contra impedimentum potuit reclamare, & non fecit. De hac re uide Abb. in c. plerunque, de rescrip. vbi ait, eum, qui dicit se fuisse impeditum aliquid agere infra tps statutũ, teneri probare non modò impedimentum, sed ẽt illud fuisse in causa, vt id agere non potuerit,

id quod probari ait, si probatur diligentia tempore impedimenti. hoc idem confirmatur ex tradit. per Feli. in c. ex transmissa, de præscrip. vbi ait, impeditum non excusari, nisi alleget impedimentum, & probet se fuisse conatum, vt id facere posset. Ad hæc faciunt quæ tradit Bald. in l. sed etsi per prætorem. §. 1. vers. sed nec ad eos. ff. ex quib. caus. maio. vbi inquit, impeditum
1 dici eum non posse, qui facile remouere potest impedimentum. & hoc Bartoli documentum sequitur Ias. in l. qui in aliena. §. fi. col. 79. vers. in glo. 2. ff. de acquir. hæredi. & pro declaratione huius rei uide Aret. in d. consi. 16. & Alexand. in d. l. recusare. §. si quis ab alio. & ad prædicta
* uide Bar. Ang. & alios in l. ij. §. & quod diximus. ff. si quis caut. vbi est * communis opinio, impeditum teneri probare omnem diligentiam ut remoueret impedimentum. Limita istam conclusionem ut non procedat, quando notorium esset, frustratoriam fuisse omnem diligentiam, quia eo casu sufficit probare impedimentum absque eo quòd diligentia probetur: ita Paul. de Castr. in consi. 286. & in consi. 290. & Feli. in d. c. ex transmissa, in vers. quæ omnia & similia, nu. 4. Et an & quando impeditus teneatur protestari coram honestis personis, uide Feli. in c. sciscitatus, de rescrip. & in re proposita uide ibi Abb.

Summarium in d. l. quibus. §. quidam. 2. ff. de cond. & dem.

1 *In contractibus, si conditio apponitur in ipsa dispositione contractum esse conditionalem, si uerò ex post facto, tunc contractum esse purum, sed resoluendum sub conditione.*

2 *Dies certus si est appositus præstationi, tunc non efficitur conditionalis.*

3 *Quando in eadem oratione in qua fit legatum, in eadem etiam ponitur dies, tunc semper illa dies uidetur apposita substantiæ legati, & non præstationi.*

Bar. in d. l. quibus. §. quidam. 2. ff. de cond. & demonst.

1 BART. in ead. l. §. quidam, 2. ait, in contractibus, † si conditio apponitur in ipsa dispositione, contractum esse conditionalem, si uerò ex post facto, tunc contractum esse purum, sed resoluendum sub conditione. l. ij. cum glo. ff. de in diem adiect. vide Bar. in l j. supra eodem tit. in 4. col. & clarius Alexan. in consi. 90. colu. 3. in 4. uolumi. & pulcherrimam decisionem Decij. in consi. 331. circa beneficium abstinendi, per d. l. secundam. de in die. adiect. & ad dicta per Bar. hic uide Ias. in l. lecta, colu. 16. vers. in ea glo. ff. si cert. pet. hæc, quæ prædiximus, procedunt in contractibus, quid uerò sit in ipsis legatis nunc uideamus: sic igitur distinguas licet. Aut ei fuit apposita dies certa, aut incerta. si certa, aut fuit apposita substantiæ, & tunc erit conditionale. l. si cui legetur. ff. de lega. 1. fallit ratione consanguinitatis. l. Seius Saturninus. ff. ad Trebel. Bald. in l. ex his. C. quand. dic. leg. ced. Soci. in consi. 92. col. 6. in primo uol. & de hac re uide Io.
2 Crotum in repet. l. primæ. ff. de leg. primo. inter numerum 25. & 26. Aut dies certus † appositus est præstationi, & tunc non efficitur conditionale. si uerò apponitur dies incertus, tunc siue substantiæ legati, siue præstationi apponatur, semper efficitur conditionale secundum * commun. opin. vt per Ias. in d. l. si cui legetur. §. hoc autem. ff. de lega. 1. & de hoc ultimo, est tex. in hoc. §. tradit Capr. in cons. 79. & Salic. in l. unic. §. sin autem sub conditione. C. de caduc. tollen. & in l. ex his. C. quando dic. leg. ced. vbi habetur, quando tempus incertum est appositum in persona tertiæ personæ, semper legatum esse conditionale, & non transmisibile, id quod etiam sequitur Alexand. in cons. 199. viso titulo, col. 1. in lib. primi & secundi uolumi. & ista est commun. opin. vt per Alexan. in d. l. Seius Saturninus. & ad prædicta uide omnino Alexand. in
3 consi. 197. viso, in lib. primi & secundi uol. Scias etiam quando † in eadem oratione, in qua fit legatum, in eadem etiam ponitur dies, tunc semper illa dies uidetur apposita substantiæ legati, & non præstationi, & consequenter legatum facit esse conditionale, vt docuit Bal. in d. l. si cui legetur. §. hoc autem, in fi. argumento. l. quidam testamento, in princip. ff. de leg. 1. & l. Paulo Callimacho. §. fi. ff. de lega. 3. ad rem faciunt trad. per Bart. in l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verb. obligat. vbi ad cognoscendum an locus adiectus legato fuerit adiectus substantiæ legati, an præstationi, distinguitur, an in eadem uel in alia fuerit positus oratione. & idem trad. Paul. de Castr. in consi. 338. Quia exceptiones, colu. 3. in primo uol. & Dec. in cons. 334. con-

suluit,nec obst.prædictæ principali conclusioni trad. per Franciscum Cremens.in singul. 111.
* vbi contrarium sentit,quia diuersa sententia * communiter approbatur.

Summarium in d.l.quibus.§.Termilius.ff.de cond.& dem.

1 *Legatum sub modo non potest effectualiter peti,nisi præstita cautione de modo implendo.*

2 *Vbicunque uerba possunt importare modum,aut conditionem, semper referuntur ad modum.*

Bar.in d.l.quib.§.Termilius.ff.de cond.& demonst.

1 BART. in ead.l.§.Termilius, sic ait in summa. legatum † sub modo non potest effectualiter peti nisi præstita cautione de modo implendo. sed quæro nunquid requiratur interpellatio, vt legatarius modum impleat,an uerò ipso iure interpelletur? vide Aret.in l.ita stipulatus, col.5.vers.ex quo.ff.de uerb.obliga.& dum Bar.subiungit,modum hic strictè accipi pro onere apposito in tempus dispositionis perfectæ,vide Paul.de Castr.in consi.5.col.1.in 1.uol.& vbi-
2 cunque uerba † possunt importare modum aut conditionem, semper referuntur ad modum, Alex.in consi.102.col.1.in primo uolu. & dum Bar.hic in secunda col.dicit hæc uerba testatoris,lego tibi centum ea conditione ut aliquid facias, facere modum.hoc idem sequitur Ias.post alios, quos ibi commemorat.in l.debitori tuo si hæres. C. de pact. colu. 1.vers.hinc dicit Bart. Alex,in consi.102.& in consi.119.in 1.uol.Aret.in cons.92.col.fi.& Paul.de Castr. in consi.5. in 1.uol. Demum Bar.in col.fi.tradit,an & quando legatarius, qui modum non impleuit, legatum consequi posit, & inter cætera uult, cum illud consequi posse, quando per eum non stetit. Quid si non stetit per legatarium una uice, an postea posit eum hæres cogere ad implendum? vide Alex.in d.consi.102.col.3.

Summarium in l.qui hæredi.ff.de condi.& demonstr.

1 *Qui iussus est dare seruo causa conditionis implendæ sub nomine proprio, uel sub nomine hæredis, dando domino conditionem non implet.*

2 *Conditio debet impleri in forma specifica.*

3 *Conditio uoluntaria potest impleri per æquipollens.*

4 *Iuramentum debet impleri in forma specifica.*

Bar.in l.qui hæredi.ff.de cond.& demonst.

1 BART. in d.l.qui hæredi,ita inquit in summa. Qui iussus † est dare seruo causa conditionis implendæ sub nomine proprio, uel sub nomine hæredis,dando domino conditionem non implet,item iussus dare domino non implet conditionem dando seruo. vide Ias.in l.si quis filium. §.fi.ff.de acquiren.hæred.col.84.in primo notab.vbi citat multa iura, quibus cautum est,eum, qui iussus est dare hæredi, conditionem implere si dat hæredi ipsius hæredis, & circa regulam,
2 quæ ex isto tex.colligitur,scilicèt, conditionem † debere impleri in forma specifica, dicas rationem esse; quia conditio est de forma, & formam inducit. Bal.in auth.matri & auiæ, colu. 1. C.quand.muli.tut.tradunt doct.in l.j. §.si quis simpliciter.ff.de uerb.obliga. forma uerò debet impleri in forma specifica. & ideo Soci.in conf.207.col.2.vers.præterea statutum,in primo uolu.ait, statutum excludens filiam propter masculos sub conditione si est dotata,per istam l.debere intelligi de dotata re ipsa, non autem per asignationem dotis, vt latè posui ad Bar. in l.si ita, suprà eodem titu.vbi uide. Limita istam regulam ut procedat tantùm in conditione uoluntaria, alioqui verò in necessaria ad actum; quia potest impleri per æquipollens: quoniam creditur, testatorem de solo effectu cogitare uoluisse: in uoluntaria uerò de sola forma,non autem de effectu. ita eleg.limitat Bar.in l. Gallus, §. & quid si tantùm.ff.de liber.& posthum. ad
* quem alij * communiter accesserunt. quamuis ibi Ias. in prima lectura, colu.6.uers.secundò in
3 quantum,alleget multa iura ad probandum conditionē † uoluntariam impleri posse per æquipollens,licèt conetur rñdere. & postea regulā hanc declarat siue limitat duob.modis.& uide q̄ contra regulā istam ait Ias.in l.ij.col.11.vers.postremò.ff.de uulg.& pup.& in l.j.col.6.ver.substitutio uniuersalis.ff.eod.tit. Attende ēt quia quemadmodū conditio debet impleri in forma
4 specifica,ita & iuramentū. † Panor.in c.ad nostram, de iureiur. vbi latè Feli.& Bar.in l.amplius non

non peti,col.fi.ff.rem rat.hab. Item animaduerte,quia ille, qui plenius adimplet,dicitur in forma specifica adimplere. Ias.in l.j.§.si stipu.in 4.notab.ff.de uerb.oblig.& conditio, si probaueris, intelligitur propriè non autem iuramento interueniente. Ias.in repet.l.admonendi, colu. 100.vers.uigesimus nonus casus.ff.de iureiur. Postremò circa istá regulam uide omnino Dec. in rubrica de probat.col.antepen.vbi tenet conclusionem,quòd conditio uoluntaria possit impleri per æquipollens. & retorquet subtiliter istum tex. pro se, quamuis ab omnibus pro hac regula adducatur.

Summarium in d.l.qui hæredi.§.cum hæreditas.ff.de cond.& dem.

1 *Conditio de dando hæredi in ipsius personam impletur non in personam fideicommissarij.*

Bar.in d.l.qui hæredi.§.cum hæreditas.ff.de cond.& dem.

1 BART. in eadem l.§.cum hæreditas,inquit, conditionem † de dando hæredi in ipsius personam impleri,non in personam fideicommissarij. & reliqua. contra quæ opponitur hic in apostill. de l.is qui,§.fin.ff.de lega. præstan. cui obiectioni duæ dantur solutiones, quas redarguit Ruin.in l.Gallus.§.& quid si tantùm.col.9.vers.circa secundum.

Summarium in l.Iulianus.ff.de condi.& demonstr.

1 *Dare,& remittere non est idem propriè.*

Bar.in l.Iulianus.ff. de cond.& demonstr.

1 BAR. in d.l.Iulianus,ait, dare † & remittere, non esse idem proprie. De hac re uide Feli. in c.veniens,nu.3.de testi.& Dec.in l.si quis obligatione liberatus.ff.de regul.iur. & remissionem iurium dici esse donationem,docuit Alex.in consi.22.in 1.uol.

Summarium in l.si in diem.§.seruo.ff.de condi.& demonstr.

1 *Conditio expressa si nihil operatur in principali, nec in eo operatur, ad quod per repetitionem porrigitur.*

Bar.in l.si in diem.§.seruo.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.si in diem.§.seruo, inquit, si conditio † expressa nihil operatur in principali, nec in eo operari, ad quod per repetitionem porrigitur. Attende diligenter hunc tex.qui mirabilis est ad probandum,quòd qualitas in uno capitulo adiecta,non censetur in alio repetita, quando in primo capitulo tacitè inerat: ita Rom.in sing.234.& in consi.134.& Aret.in consi.1.in quibus locis pulcher casus deciditur,vt ibi uidere est. & ad hoc faciunt quæ tradit Io.Sad. in repet.l.hæc uerba.ff.de leg.1.

Summarium in l.sub diuersis.§.hæredi.ff.de cond.& demon.

1 *Conditio in hærede,an & quando impleri possit.*

2 *Hæres hæredis propriè dicitur hæres ipsius testatoris.*

Bar.in l.sub diuersis.§.hæredi.ff.de cond.& demonst.

1 BART. in d.l.sub diuersis.§.hæredi,tradit an & quando † conditio in hærede possit impleri. atque si primò ponitur nomen appellatiuum & postea proprium, posse impleri in hærede; si uerò contrà,tunc secus: & ita limitat.l.cum ita,infrà eod. hoc idem sequitur Ias.in l.si quis filiumfamiliàs.col.84.ff.de vulg.& pupil.& ibi tradit,conditionem, si hæredi dederis, uerificari

2 in hæredis hærede. & ibi multa ad rem facientia attulit. Proinde infert,hæredem † hæredis propriè dici hæredem ipsius testatoris, hoc etiam uult idem Ias.in l.fi.col.2. vers.tertiò pro alia.C. de hæred.inst.& in l.pen.ff.de uulg.& pupil.immo hæres hæredis dicitur esse hæres testatoris, etiam si esset eius successor uniuersalis alio titulo quàm hæreditario, secundum Rom.in singul. 583.vbi citat.l.primam.ff.de castrens.pecul.uide etiam Alex.in l.paterfamiliàs.ff. de uulgar.& pup.& in d.l.fi.C.de hæred.insti.

Summarium in l. si quis seruum.ff.de cond.& demon.

1 *Adempto onere in uim conditionis apposito emolumentum non uidetur ademptum.*

Bar.in l.si quis seruum.ff.de cond.& demonstr.

1 BAR. in d.l.si quis seruum,ita inquit in summa. Adempto † onere in uim conditionis apposito,emolumentum non uidetur ademptum.vide Ias.in l.j.in 1.notab.C.de pact.

Summarium in l. Maeuius. ff. de cond. & demonstr.

1 *Conditio designat nudum ministerium facti.*

Bar. in l. Mæuius. ff. de cond. & demonstr.

1 BAR. in d. l. Mæuius, inquit, conditionem designare † nudum ministerium facti, & debere impleri in forma specifica. vide quæ posui in l. qui hæredi, suprà eod. tit.

Summarium in l. intercidit. ff. de cond. & demonstr.

1 *Legatario mortuo uel libertate priuato conditione pendente legatũ extinguit, secus si sola ciuitate priuet.*

Bar. in l. intercidit. ff. de condit. & demonstr.

1 BART. in d. l. intercidit, sic ait in summa. Legatario † mortuo, uel libertate priuato conditione pendente legatum extinguitur, secus si sola ciuitate priuetur. vide Alex. in l. ex facto. §. ex facto, col. 2. ff. ad Trebell. & ista ratio quia restitui potest, posset esse ratio, ad l. cum pater, in §. hæreditatem. ff. de lega. 2. & in l. Statius. §. Cornelio Fœlici. ff. de iur. fisc. & in l. ex ea parte. §. insulam. ff. eod. tit. quòd ibi mortis appellatione non ueniat ciuilis, quia non operatur eundem effectum, quem naturalis; quia restitui potest. Et dum Bar. opponit, dicens deportatum haberi pro mortuo, vide Ruin. in l. Gallus. §. & quid si tantùm. ff. de liber. & posth.

Summarium in l. sed si hæc. §. cuidam. ff. de condi. & demon.

1 *Aliquis uidetur tantum capere, quantum sibi remanet deducto ære alieno.*

Bar. in l. sed si hæc. §. cuidam. ff. de cond. & demonst.

1 BART. in d. l. sed si hæc. §. cuidam ait, aliquem † uideri tantum capere, quantum sibi remanet deducto ære alieno. vide Ias. in l. fructus. ff. sol. matr. col. fi. nam fructus intelliguntur deductis expensis. & ex hoc infertur ad notabiles quæstiones, vt per Feli. in c. ad nostram, nu. 3. de iureiur. & de hac re uide latè Io. Campegium, in tract. de dote in 12. quæst. secundæ par.

Summarium in l. Titio centum. ff. de condi. & demonstr.

1 *Modus respiciens utilitatem legatarij, intelligitur impulsiuus, si uerò tertiæ personæ utilitatem respicit, dicitur esse finalis.*

Bar. in l. Titio centum. ff. de cond. & dem.

1 BAR. in d. l. Titio centum, ita colligit in summa. Modus † respiciens utilitatem legatarij, intelligitur impulsiuus, si uerò tertiæ personæ utilitatem respicit, dicitur esse finalis. Per istum tex. decidit Bald. in l. fi. C. de pact. si legantur centum ecclesiæ ut fundum emat, ecclesiam fundum illum alienare non posse. & hanc decisionem sequitur Ias. in l. filiusfamiliâs. §. Diui, in prima lectura, col. 5. vers. pro ea solutione. ff. de leg. 1. & dum Bar. opponit hic, caueri non debere, cum istud præceptum sit nudum. Circa hoc difficile contrarium uide Ias. post Bar. in d. §. Diui, in 1. lectura, col. 5. vers. in ea gl. & in 2. lectura, col. 7. vers. in ea gl. ff. de leg. 1.

Summarium in d. l. Titio centum. §. Titio centum. 2. ff. de cond. & demon.

1 *Conditio, vel modus per quem libertas infringitur, non seruatur præterquàm in libertis.*

Bar. in d. l. Titio centum. §. Titio centum. 2. ff. de cond. & dem.

1 BAR. in eadem l. §. Titio centum, 2. ait, conditionem † vel modum, per quem libertas infringitur, non seruari præterquàm in libertis. Iste. §. induci solet, quòd est quædam seruitus mixta, quæ debetur à persona rei, puta à seruo ut præstet monumentum. Adde alium casum quando aliquis esset destinatus ad perpetuam carcerem, id quod fieri potest de iure canonico. cap. quamuis, de pœn. in 6. l. incredibile. C. de pœn. scias tamen pœnam gabiæ, vt uulgò dicitur, quã imponunt prælati, nullo pacto licitam esse, secundum Feli. in c. qualiter & quando. §. ad corrigendos, nu. 10. de accusat. sic etiam abstinendum esse à pœna triremium, quantum fieri potest, tradit Crauet. in consi. 18. nu. 18.

Summarium in d. l. Titio centum. §. Titio genero. ff. de condi. & demon.

1 *Si statuto cautum est, filiam dotatam ab intestato succedere non debere extantibus masculis, utrum intelligatur dotata esse illa, quæ nondum est nupta, sed ei fuit designata dos à patre.*

2 *Dos à patre declarata, minui non potest ab eo, neque ab eius hæredibus.*

3 *Dos an succedat loco legitimæ.*

4 *Mater tenetur relinquere legitimam filiæ, & tamen non tenetur dotare eam.*

5 *Legitima potest in totum auferri à statuto.*

6 *Filia à statuto exclusa ab intestato, si fuit incompetenter dotata, petere non potest supplementum legitimæ, neque dicere contra tabulas.*

7 *Legatum pro dote est conditionale, & ideo filia decedente ante nuptum, non transmitti, quando à statuto excluditur.*

8 *Legatum quando fit purè, & subijcitur modus, vt mulier dotetur, tunc pecuniam peti posse, & fructus percipi præstita cautione de dote restituenda, si nuptiæ non sequantur.*

9 *Pater legans filiæ dotem an possit eam grauare per fideicommissum, maximè si decesserit sine filijs.*

10 *Filia exclusa à successione patris, potest petere alimenta à fratre, qui eam excludit, donec ei dos exhibeatur.*

11 *Filia si est nubilis, & propter pudorem uirginalem non audet petere, vt nubat, & pater est negligens ad eam nubendam, & ad dandam ei dotem, eo casu iudicem etiam filia non petente posse cogere patrem ad constituendam ei dotem congruam, & nubendam.*

Bar.in d.l.Titio centum.§.Titio genero.ff.de cond.& demonstr.

1 Bart. in ead.l.§.Titio genero, quærit, si statuto † cautum est, filiam dotatam ab intestato
succedere non debere extantibus masculis, vtrum intelligatur dotata esse illa, quæ nondum est
nupta, sed ei fuit designata dos à patre? deciditque eam satis dotatam intelligi; quia pater
quantum in se est, in ea dotandi actum exercuit. quamuis Alexan. contrarium sentiat in consi.
13.in 3.volu. & in cons.211.viso themate, col.fi.in 7.volu.idem tenuit Socin.in consi.92.& in
consi.207.col.2.in primo uolu. & de hac re uide Soci.in cons.127.in 4.uolu. & omnino Alex.
2 in cons.187.Viso, in lib.primi & secundi uol.Attende etiam quia huiusmodi dos † à patre decla
rata minui non potest ab eo, neque ab eius hæredibus. Dec. in consi.35.cum subseq. Quid si
filiæ factum fuit legatum à patre non expressa aliqua causa, nunquid censeatur legatum ex cau
sa dotis, ita quòd uigore prædicti statuti à successione sit excludenda? ita præcisè eam exclu-
di probat Francis.Cremens.in singul.3.incip. Statuto cauetur. vbi citat Bar.per illum tex.in l.
quod autem.ff.de iure dot. idem ait Bal.nouel.in tracta.de dote, fol.119. Attende tamen hu-
iusmodi statutum interpretandum esse de illa, quæ dotatur in bonis patris à cuius successione
excluditur, alioqui si ab alijs est dotata. Alex.in cons.29.col.pen.in primo uol.& in consi.169.
in 7.uol.Soc.in cons.30.col.6.& in cons.84.in 1.uol.& in d.cons.127.in 4.uolu. Dec.in consi.
346.& in cons.589.

3 Bar.in eodem §.in vers.secundò est uidendum, quærit utrum dos † succedat loco legitimæ. &
quia hæc dicta sæpe ad hoc allegari solent, aduerte quia huic positioni reluctatur: nam frater
* tenetur dotare sororem consobrinam.l.tutor.§.fi.ff.de administra tut.tradunt * commu. doct.
in l.j.ff.sol.matrim. & tamen frater non tenetur ei relinquere legitimam. Item pater naturalis 11
tenetur filiam dotare quæ aliunde non habet dotem. Bar.in l.si quis à liberis, §.vtrum.ff.de li-
ber.agnosc. & Alexand.in d.l.j.tamen non tenetur ad legitimam, cum sit filia naturalis tantum.
Item dos debetur uiuente patre, legitima uerò post mortem.l.j.§.sed nec impuberi, de collat.
4 bono. Item mater † tenetur relinquere legitimam filiæ, & tamen non tenetur dotare eam.l.ma
ter.C.de iure dot. & traditum est in d.l.j.ff. solu. matrim. ex quibus omnibus constat, positio-
nem hanc stare non posse, nisi intelligamus quando filia dotem habuit intuitu ipsius legitimæ:
vide etiam quid ex ista regula inferat Alexan. in consi.131.in primo uolu. Præterea ex præ-
dictis infert Bar.ad quæstionem, vtrum filia exclusa à statuto à successione ab intestato si est
dotata, dicatur exclusa à legitima, ita ut statutum possit auferre legitimam in totum si uult.
5 & decidit Bar.in totum auferri † posse legitimam à statuto. & ista est uera * & communis sen-
* tentia, ut probat Dec.in l.iura sanguinis.ff.de regul.iur.& Mari. Socin. iuni. in consilio 26.nu-
mero 26.eamque esse sublatam ait Bart. quando filiam excludit ab intestato, à qua successio-
* ne regi solet ac moderari legitima. quæ quidem opinio pariter est * communiter approbata,

ut restatur

ut testatur Soc. in suo eleg. consi. 288. & in cons. 92. & in consi. 284. in 2. quæst. in 1. uol. & omnino in cons. 127. in 4. uol. & in cons. 76. in 3. vol. idem uolunt. Bal. Imol. & Alex. Aret. & alij in l. Gallus. §. & quid si tantùm. ff. de liber. & posthu. quam opinionem similiter cōmunem esse ait idem Soc. in consi. 35. in 4. vol. & Crauet. in cons. 11. Ias. in l. quoniam in prioribus, in 4. fallen. C. de inoffi. testa. & in l. si pater. C. de inst. & subst. in 2. col. Paul. de Castr. in cons. 59. in 1. uol. & in cons. 73. hoc idem expressè uoluit Raph. Cuma. in consi. 46. & in cons. 124. & in cons. 188. & de hac materia uide Dec. in consi. 106. col. pen. & in cons. 525. Anch. in cons. 232. Alexan. in cons. 197. in lib. primi & secundi uol. & Bal. nouel. in tract. de dote, & Io. Campegium in tracta.
6 de dote in 29. quæst. primæ par. vbi latè ex prædicta communi opinione infertur filiam † à statuto exclusam ab intestato, si fuit incompetenter dotata, petere non posse supplementum legitimæ neque dicere contra tab. vt per Dec. in cons. 505. & Curtium in cons. 80. col. pen. nam filia hoc modo exclusa reducitur ad instar extranei. Soc. in cons. 36. col. pen. & in cons. 297. in 1. uol. & non facit partem in legitima. Aret. in cons. 19. & in cons. 100. Dec. in cons. 607. & uide
* Ang. in cons. 300. & Alex. in consi. 125. in 6. uol. & hanc esse * commun. opin. testatur. Curt. in cons. 35. nu. 33. licèt in cons. 37. titubet. vide eundem. in consi. 39. sic etiam ex prædicta com-
7 muni conclusione decidunt doct. legatum † pro dote esse conditionale, & ideo ea decedente ante nuptium non transmitti quando à statuto excluditur, vt dixerunt multi ex eis, quos antea memoraui. & Roma. in sing. 234. & in cons. 134. & in re proposita uide Ang. in cons. 349. vbi differentiam facit, an statuto cautum sit, filiam dotari debere, an uerò dotis faciat mentionem: quia primo casu cum puella est nubilis si hæredem interpellat, constituit eum in mora, & ideo transmittit secundum eum. vide eundem Ange. in consi. 362. & in cons. 392. cum seq. & omnino Bal. nouel. in tract. de dote, in 17. priuilegio, & Crauet. in consi. 101. in quibus locis habetur, legatum dotis esse conditionale, & ideo non secutis nuptijs deficere. Quando autem legatum
8 † fit purè, & subijcitur modus, ut mulier dotetur, & tunc illam pecuniam peti posse & fructus percipi præstita cautione de dote restituenda si nuptiæ non sequantur, vide (ut dixi) Bal. nouel. in 70. priuilegio. Ang. in d. cons. 392. & Crauet. in d. consi. 101. Ex prædictis inferri posset
* ad decisionem quæstionis, ex quo dos non subrogatur loco legitimæ secundum * communem
9 sententiam, utrum pater † legans filiæ dotem possit eam grauare per fideicommissum, maximè si decesserit sine filijs? de qua re agit Bal. nouel. in d. tracta. de dote in 62. priuilegio, vbi citat not. in l. Lucius. §. maritus. ff. ad Trebell. & in l. fi. §. si filiæ. & ibi Bar. ff. de lega. 2. & in l. j. §. uideamus.
10 mus. C. de rei uxor. act. Attende tamen circa prædicta, quòd filia † exclusa à successione patris potest petere alimenta à fratre, qui eam excludit, donec ei dos exhibeatur. Bar. per illum tex. in l. qui filium. ff. vbi pupil. educ. debe. id quod adnotandum esse ait Soc. in cons. 57. col. 7. in 4. uolu. idem ait Salic. in l. sancimus. C. de nupt. & Soc. in consi. 150. in 1. uolu. prætereà quærit Bart. hic, an tempus petendi dotem sit dies nuptiarum, an tempus nubilis ætatis? vide Alex. in con-
11 silio 162. in lib. primi & secundi uol. & dicas, si filia † iam est nubilis & propter pudorem uirginalem non audet petere ut nubat, & pater est negligens ad eam nubendam, & ad dandam ei dotem, eo casu iudicem etiam filia non petente posse cogere patrem ad constituendam ei dotem congruam, & nubendam, per tex. in l. v. ff. de iure dot. quem ad hoc citat Bal. nouel. in tract. de dote, in 18. priuilegio. Quid si ista filia excessit xxv. annos, & nupsit sine consensu patris? dic eam esse dotandam à patre. Salic. in l. qui liberos. ff. de rit. nupt. Quid autem si nupsit indigno? vide latè Io. Campegium in suo trac. de dote, in 15. seu 13. quæst. primæ partis. Ad ea uerò quę hic in fi. subiungit Bar. vide Paul. de Castr. in cons. 125. in 1. uol. vbi tradit, quid si testator iussit pecuniam legati esse deponendam ad alendam filiam, an si quid superest ultra hæc aliméta, ad ipsam spectet an ad hæredem, & in hac re uide etiam Soc. in cons. 241. col. 2. in uers. his tamen, in 1. primo uolu.

Summarium in l. Titio fundus. ff. de cond. & demonstra.

1 *Dictum uiri probi & legalis inducit iustam causam credendi.*

Bar.

Bar.in l.Titio fundus.ff.de cond.& demonst.

BART. in d.l.Titio fundus,tradit,ut hic apud eum uidere est. sed ex gl. colligitur, ut hic
1 in apostill.ponitur, dictum uiri † probi & legalis inducere iustam causam credendi. hanc gl. citat Bal.in l.indicia.C.de rei uend.& Alex.in consi.28.in 1.vol.& uide istam regulam cum fallentijs apud Fel.in c.cum contingat.nu.8.cum seq.de rescrip.& omnino in c.de quarta, nu.26. de præscrip.& Mari.Soc.iuni.in consi.69.nu.20.

Summarium in l.mulieri.ff.de cond.& demonstr.

1 *Qui admittitur ad legatum de iure speciali contra uoluntatem defuncti non habet ius accrescendi.*

2 *Conditio apposita post nominationem omnium uidetur adiecta omnibus.*

Bar.in l.mulieri.ff.de cond.& demonstr.

1 BART in d.l.mulieri, sic ait in summa. Qui admittitur † ad legatum de iure speciali contra uoluntatem defuncti,non habet ius accrescendi. collige tu in casu isto mulierem, quia uenit de iure speciali,non habere hypothecariam contra res testatoris, secundum Angel. in l.j.§.
* lex falcidia. ff. ad leg. falcid. ubi reprobat * communem opinionem. & licèt ibi Alex. contrarium sentiat,tamen pro opinione Ang.facit ratio,quia inuenta fuit hypothecaria, ut uoluntati
2 testatoris omnino satisfiat. quæ ratio cessat hic. Et dum Bar.subijcit, conditionem † appositam post nominationem omnium, uideri adiectam omnibus, vide quid ex hoc & per istum tex.decidit Bar.in l.centurio,col.6.vbi Ias.col.21.in fi.& seq.ff.de uulg. & pupill. Posteà Bart. hic in 2.col.inquit,quamuis ius accrescendi locum non habeat in legato,tamen locum habere in hæreditate,ne pro parte decedat testatus,& pro parte intestatus. ad hoc accedit Bal. relatus per Ias.in l.j.in primo notabili.col.63.ff.de acquir.hæred.& hæc est materia. l. re coniuncti.ff.de legat.tertio..

Summarium in l.quia.ff.de cond.& demonst.

1 *Conditio apposita in institutione,intelligitur repetita in legato eidem facto,*

Bar.in l.quia.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.quia,dicit,conditionem † appositam in institutione intelligi repetitam in legato eidem facto. Limita hoc non procedere quando illa conditio tacitè inerat, quia non intelligitur repetita.l.si in diem.§.1.suprà eod.tit.iunctis ijs,quæ ibi posui.

Summarium in l.cum pupillus.ff.de cond.& demonstr.

1 *Pupillus potest impedire conditionem impleri.*

Bar.in l.cum pupillus.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.cum pupillus,ait,pupillum † posse impedire conditionem impleri, Dicas tamen eum restitui aduersus conditionem non impletam. Aret.in consi.67.col.3.

Summarium in l.cum seruus.ff.de cond.& demonst.

1 *Ille qui tenetur rationem reddere administrationis,tenetur etiam reddere instrumenta.*

2 *Si administrator in reddenda ratione negaret se aliquid recepisse,quod postea receptum esse probaretur, dicitur prædo.*

Bar.in l.cum seruus.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.cum seruus,colligit ex tex.eum,qui tenetur † rationem reddere administrationis,teneri etiam reddere instrumenta. & ideo attende quoniam non sufficit offerre se paratum ad reddendam rationem,ut conditio impleatur,sed necesse est re ipsa & liberos & scripturas producere. Alex.in consi.102.col.2.in 1.vol.& Soc.in consi.24. colu.11.in 1.volu.ubi ait administratorem debere libros ostendere,& quomodo fieri debeat,docuit idem Soc.in consi. 46.eod.vol.& Dec.in consi.464.sed an sufficiat producere libros & scripturas in sacco?Rom. in singul.310.incip.Hæsitatum fuit,arguit ad utranque partem,& demum decidit,aut productio huiusmodi fuit facta simpliciter,& eo casu eam esse ualidam; aut fuit facta cum protestatione,quòd non intendebat producere nisi ea,quæ faciunt pro se,& tunc inualidam esse, aitq; hæc esse addenda ad hoc Bartoli documentum. Sed tu aduerte protestationem & decisionem Romani sumptam ab ea posse procedere in actis iudicialibus, ut erat ille casus, qui contigit Romæ,

Romæ,de quo agit Rom.sed quomodo ista protestatio applicari posit ad administratorem non uideo: quia is tenetur ostendere librum rationum,in quo sigillatim omnia sunt describenda,non autem in genere,ut docuit Soc.in consi.149.in 1.vol.& si huiusmodi librum non conficeret,posset in litem cõtra eum iurari,ut tradit Soc. in consi.73. eod.vol. immo si in reddenda
2 † ratione negaret se aliquid recepisse,quod postea receptum esse probaretur, dicitur prædo. Soc.in d.consi.46.cum itaque sigillatim omnia tam pro se quàm contra se facientia ostendere teneantur,ista protestatio repugnantiam quandam implicaret,quæ huic negocio ullo pacto conuenire non posset. Adde ad hoc Bartoli documentum, non sufficere si libri & instrumenta producantur, sed oportere ista omnia facere in loco in quo administratio gesta est. Soc.in cons.30.in fi.in 1.vol.

Summarium in l.Lucius.ff.de cond.& demonstr.

1 *Filiatio non potest plenè probari.*

2 *Paria sunt conditionem non esse potestatiuam,uel difficilem.*

Bar.in l.Lucius.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.Lucius,ait,filiationem † non posse plenè probari. ex ista.l. colligunt doct. ex quo hic filiatio fuit posita in conditione, & conditio debet impleri uerè & in forma specifica, ut diximus in l.Mæuius,suprà eod.id quod contingere non potest in filiatione, quæ nisi præsumptiuè probari non potest,propterea institutionem in hoc tex. irritam esse. Tu uerò attende hoc non esse uerum simpliciter & indistinctè; nam ubi conditio impleri non potest probatione uera,& præsumptiua,& eo casu uera est prædicta conclusio, scilicèt necesse esse eam plena & uera probatione debere impleri. sed ubi subiecta materia,ut est ista filiationis, eiusmodi est naturæ ut præsumptiuè tantum probari posit,& tunc conditio impletur legitimè quando eo modo fit,quo fieri potest. neque ista.l. reluctatur,nam ideo ista conditio facit testamentum inane; quia est difficilis probationis,ut hic sentit gl.& ad nullitatem institutionis factę de filio,
2 paria sunt conditionem † non esse potestatiuam uel difficilem.l.suus quoque.§.puto, & ibi gl. & Bar.ff.de hæred.instit.hæc Feli.in rubrica de prob.col.2.in fi.cum seq.ubi ait hæc esse diligẽter adnotanda,quia alibi non ita bene explicantur. Quomodo autem filiatio probari posit,vide quæ latè posui in l.filium.ff.de his qui sunt sui uel ali.iur.

Summarium in l.conditiones.ff.de cond.& demonstr.

1 *An & quando conditio tacita impediat transmissionem.*

Bar.in l.conditiones.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.conditiones, agit an & quando † conditio tacita impediat transmisionem. de hac re uide gl.& Bar.in l.item quia.§.1.ff.de pact.& ibi omninò Ias.& Bar. in l.ij.§.1. in fin. ff.de uerb.oblig.ubi Aret.& Ias.reprehendunt Rom.ex ijs quæ hic tradita sunt.& dum Bar.declarat quandoque tacitam conditionem uenire extra testamentum uel ex rei legatæ natura, uel ex legis dispositione, & istam tacitam conditionem non impedire: Adde tu hoc modo solui.l.cum illud aut illud.§.fi.ff.quand.di.leg.ced.Posteà subijcit Bar.conditionem,quæ apponitur per relatiuum,quis,uel qui,impedire. hoc idem sequitur Ias.in l.Stichum qui meus erit, col.6.ff.de leg.1.

Summarium in l.pater Seuerinam..ff.de cond.& demonstr.

1 *Eum non dici nolle,qui non potest uelle.*

Bar.in l.pater Seuerinam.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.pater Seuerinam,in princ.ait,eum non dici † nolle,qui non potest uelle. posteà inquit,conditionem, si uoluerit, non uerificari per euentum si non potuerit. vide ad hæc Ias.in l.j.colu.5.uersi.secundò limita.ff.de uulg.& pupill.& dum Bart.hic in fin.dicit, hic factam fuisse substitutionem in pœnam,animaduerte quoniam hoc dictum uidetur ueritate carere; nã immo hic pœna dici nõ potest,ex quo omnino legatum debet remanere apud hæredem, quia conditio est defecta,sub qua legatum erat filiæ si nuberet Elio.l.in testamento.suprà eod.atque ita

ita etiam si substitutio non habet locum, ipsa filia consequi non potest legatum, igitur non est pœna filiæ, ut ait Bar.

Summarium in d.l.pater Seuerinam.§.conditionum.ff.de cond.& demon.

1 *Verba usque ad tempus posse stare in propria significatione, & post tempus transire ad improprium.*

Bar.in d.l.pater Seuerinam.§.conditionum.ff.de cond.& demonstr.

1 BAR. in ead.l.§.conditionum, inquit, uerba † usque ad tempus posse stare in propria significatione, & post tempus transire ad impropriam. circa istum tex. vide Ias.in l.j.§.si quis ita, col.5.versi.secundò.ff.de uerb.oblig.quo ad hoc, quòd uox, tutor, exponatur pro curatore. & Aret.in consi.66.col.1.ubi limitat, & postea inquit secus esse in curatore, qui non exponitur pro tutore. Et dum Bar.subijcit, casum huius.l.multùm facere ad materiam substitutionis cõpendiosæ, uide Bar.in l.Centurio, colum.7.versi.arguamus.ff.de uulgar.& pupill. & in l. precibus, col.3.C.de impuber.

Summarium in l.cum auus.ff.de cond.& demonstr.

1 *In fideicommisso uniuersali relicto à filio tacita subintelligitur conditio, si decesserit sine filijs.*

2 *Iura magis fauent piæ causæ quàm filijs excepta legitima.*

3 *Testator, si dixit, si filius meus decesserit sine filijs masculis, & si habuerit filias restituat tantum, quid si decessit cum filijs & filiabus?*

Bar.in l.cum auus.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.cum auus, ait, in fideicommisso † uniuersali relicto à filio, tacitam subintelligi conditionem, si decesserit sine filijs. Ad idem est tex.& ibi doct.omnes, in l. cum acutißimi.C. de fideicomm.Et an & quando locum habeat coniectura huius.l.vide apud Dec.in consi.391. Soc.in consi.23.in 1.volu. ubi uoluit.l. hanc procedere etiam in filijs iam natis; quia erga eos maior habetur affectio, quàm erga nasci turos. sed ista non est ratio huius.l. ea enim denique est, quia de nascituris creditur testatorem non cogitasse. id quod non ita facilè conijciendum est de iam natis. & ideo Soc.in consi.192.eod.vol.contrarium docuit. de qua re uide Dec. in consi.581. Item ista coniectura cessat, ubi in aliqua testamenti parte facta esset mentio filiorum. ita Mari. Soc. iuni. in consi.128. cum subscriptionibus ibi seq. Rursus coniectura huius.l.non
2 militat, ubicunque substituta est causa pia; quoniam iura † magis fauent piæ causæ quàm filijs excepta legitima. ita Alex.in consi.92.col.3.in 3.volum.citat Anch. & ad hoc accedit Dec.in consi.529. An autem ista coniectura ita militet in legatis particularibus, sicut in hæreditate, ut si testator de filijs cogitasset, ea legata uerisimiliter non reliquisset? vide Bar.in l. filio præterito.ff.de iniust.testa.Aret.in consi.92.uel 93.col.4.citat tex.sing.in l.generaliter.in fi.C.de inst. & subst.ubi probatur secundum eum.l.hanc, & l.cum acutißimi, locum habere etiam in legatis particularibus. vide Dec.in consi.581.reliqua ad materiam huius. l. facientia, uide hic per Soc.& per doct.in d.l.cum acutißimi, ac etiam alibi multoties de hac re agi solet, & nos quandoque scripsimus in præcedentibus lucubrationibus, & maximè in l.Lucius.2.ff.de hære. inst.
3 Et dum Bar.hic in fi.subiungit, si testator † dixit, si filius meus decesserit sine filijs masculis, & si habuerit filias restituat tantum, quid si decessit cum filijs & filiabus? De hac quæst. quomodo procedat, uide Ias.in l.ij.col.3.versi.successiuè, & colu.fin.ff.de uerb.oblig. ubi ait Bartolum haberi communiter corruptum.

Summarium in l.hoc genus.ff.de cond.& demonstr.

1 *Conditio, quæ potest impleri uiuo legatario, an eius mors expectari debeat.*

Bar.in l.hoc genus.ff.de cond.& demonstr.

1 BART. in d.l.hoc genus, tradit de conditione, † quæ potest impleri uiuo legatario, & an eius mors expectari debeat? & reliqua. ad quæ uide ru Ias.in l.diuortio.§.quod in anno, colu. fin.ff.solut.matrim.

Summarium in l.à testatore.ff.de cond.& demonstr.

1 *Ablatiui absoluti an & quando faciant conditionem.*

2 *Ablatiui absoluti disponunt, quando verba executiua significata per ablatiuos referuntur in eum, qui uult*

vult agere ex illa dispositione.
3 *Ablatiui absoluti quandoque nihil operantur.*

Bat. in l. à testatore. ff. de cond. & demonstr.

1 BART. in d. l. à testatore, tradit an & quando ablatiui † absoluti faciant conditionem. Tu verò in te proposita dicas, ablatiuos absolutos prolatos ab habente authoritatem, disponete, & fideicommissum inducere. l. fideicommissa. §. cum esset. ff. de leg. 3. & ita per illum tex. consuluit Ludouic. Bologni. in suo consi. 62. incip. Viso igitur puncto, col. 5. versic. uel secundò dicamus. quem sequitur Mari. Soc. iuni. in cons. 4. nu. 7. cum seq. & Ias. in l. ab emptione. C. de pact.
2 Item huiusmodi ablatiui † disponunt, quando uerba executiua significata per ablatiuos referuntur in eum, qui uult agere ex illa dispositione. Bal. in rubrica. C. de inst. & subst. in fi. Alexand. in consi. 343. Viso præstanti consilio, in libro primi & secundi vol. Scias etiam hos ablatiuos, quãdo cadunt super eo, quod certum est, nullam facere conditionẽ, ut declarat Decius in c. 1. translato, in 2. lectura, de const. An autem hi ablatiui in contractibus conditionem, an dispositionẽ significent? vide Barb. in c. examinata. col. 18. de iudic. & Bar. & Ias. plenè in d. l. ab emptione. C. de pact. & uidetur dicendum in contractibus eos non disponere, sed resoluere quoniam agi non potest. ita Bar. Bald. & alij. in l. j. C. quand. lit. ab empt. disced. facit. l. euictis agris. ff. de usu. hoc idem esset etiam in ultimis uoluntatibus, nisi (ut prædictum est) referantur ad eum, qui gra
3 uari potest. Attende etiam ablatiuos † absolutos quandoque nihil operari, ut colligitur ex tex. in l. j. §. posthumis, uers. sed si extraneum, in uoce filio præcedente, iuncta gl. ibi. & iuncta. l. adoptare. ff. de adopt. ex quibus simul coniunctis elici potest limitatio ad regulam huius. l. & dici eam non procedere, quando hi ablatiui gratia frequentioris usus exprimerentur; quia tunc nihil operaretur. Tamen huic limitationi videtur reluctari rubrica. ff. sol. matr. iuncta. l. si constante, eod. tit. nam frequentius solet repeti dos soluto matrimonio quàm constante, ut fatetur Bar. in d. rubrica in 2. oppos. igitur &c. Et in hac materia ablatiuorum, dicas eos facere conditionem expressam secundum Bar. in l. j. col. fi. suprà hoc eod. tit. quandoque etiam huiusmodi ablatiui modum designant. l. ex facto. §. te scripto. & ibi Alber. ff. ad Trebell. uide ad hoc quæ habentur in l. unic. C. quand. non peten. par.

Summarium in l. j. ff. ad leg. falc.

1 *Si statutum disponit illud quod prius dispositum erat à iure communi, an sit statutum, an lex.*
2 *Statutum nihil noui addens toleratur, ne aliquis damnum indebitè patiatur, si aliquid adderet iuri cõi.*

Bar. in l. j. ff. ad leg. falcid.

1 BART. in d. l. j. quærit, si statutum † disponit illud, quod prius dispositum erat à iure cõi, an sit statutum, an lex? pro prima opinione quam hic ponit Bar. ut scilicet statutum isto casu sit lex, benefacit quia ubi conditio iuris exprimitur ab homine, illa non dicitur esse conditio hominis, sed ipsius legis; & ideo transmissio non impeditur. l. iij. ff. de leg. 1. ubi Ias. not. loquitur, in pen. col. in 3. notab. Et statutum disponens idem quod ius commune, rectè statutum nuncupari non posse, uide apud Feli. in c. 1. de rescrip. col. 13. uers. sublato. & Ias. in d. l. iij. & ad rem facit. l. ab sente, in uoce, uetus est ius. C. de accusat. & omnino in re proposita uide quæ posui in l. ius ciuile. ff. de iust. & iur. & Feli. in addit. suis ad Abb. in cap. 1. 1.
2 dist. Et in hac materia scias, statutum nihil † noui addens tolerari, ne aliquis damnum indebitè patiatur, si aliquid adderet iuri communi. ita Barto. & Paul. de Castr. post glo. in l. fin. §. in computatione. C. de iut. delib. & Alexand. in l. properandum. §. sin autem alterutra. C. de iudic. Et quòd statutum huiusmodi dicatur satis addere iuri communi, quia addit uinculum uinculo, cum agi possit condictione ex statuto, ut ait Bar. hic, & Soc. in consi. 38. col. 3. in 1. volu. dicas hoc esse ineptum, ut hoc modo uitetur superfluitas. ita Aret. in consi. 105. col. fi.

Bar. in d. l. j. §. item si ita. ff. ad l. falcid.

BART. in eod. §. versic. sed contra istud oppo. fortiter, agit de intellectu. l. si penum. ff. de pen. lega. uide Bat. in d. l. si penum.

Summarium in d.l.j.§.si usufructus.ff.ad l.falci.

1 *Seruitutes omnes sunt indiuiduæ excepto usufructu.*

Bar.in d.l.j.§.si usufructus.ff.ad leg.falcid.

1 BART. in ead.l.§.si usufructus,inquit,omnes † seruitutes esse indiuiduas excepto usufructu. de ista ratione quare usufructus & non aliæ seruitutes,diuidatur,uide Bar.in l.stipulationes non diuiduntur.col.10.uersi.utrum,& ibi Ias.in 19.col.uers.quartò quærit.ff.de uerb.obl.

Summarium in l.uerbis.ff.ad leg.falci.

1 *Res non redditur irrita, si uenit ad eum casum, à quo incipere non potuit, quando casus superueniens tendit ad eundem effectum cum primo.*

Bar.in l.verbis.ff.ad leg.falcid.

1 BART. in d.l.verbis,inquit,rem non † reddi irritam,si uenit ad eum casum, à quo incipere non potuit,quando casus superueniens tendit ad eundem effectum cum primo. Adde quod per istam regulam decidit Bar. in l.si constante,col.fi.in 9. quæst. ultimæ quæst.princ.ff.solut. matr.ubi uult,si solutio dotis fit uxori à maritò constante matrimonio propter inopiam,& postea maritus efficitur locuples,eum tamen proprerea ab uxore dotem repetere non posse,quoniam casus diuitiatum superueniens, à quo ille actus incipere non posset,cum mulier non posset agere ad dotem contra maritum diuitem; quia tendit ad eundem effectum,ut mulier sit secura,non uitiat actum.& ibi latius Ias.col.34.& seq.ubi aperit intellectum huius text. & multa affert ad rem facientia. & circa prædicta uide omnino quæ posui in l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui uel alie.iur.

Summarium in l.in ratione.§.quod uulgo.ff.ad l.falci.

1 *Hæres non conficiens inuentarium, an teneatur ad solida legata, & priuetur falcidia.*

2 *Trebellianica an propter non confectionem inuentarij amittatur.*

Bar.in l.in ratione.§.quod uulgo.ff.ad leg.falc.

1 BART. in d.l.in ratione.§.quod uulgo,agit de hærede † non conficiente inuentarium, an teneatur ad solida legata,& priuetur falcidia? De hac re scilicèt, an hæres eo casu ultra uires hæreditarias teneatur? vide Abb.in c.1.de sol.ubi tradit etiam an teneatur in foro conscientiæ?& in c.fi.de sepult.& Feli.in c.cùm.M.nu.54.de constit. & an possit detrahere falcidiam? Bal.in l.j.C.de sacrosf.eccles.& Abb.in c.Raynaldus.de testa.& quia constitui plura dicere in l. Paulus,infrà eod.tit.hic non insistam,sed ibi uide omnino. hoc autem in loco nolo præterire,

2 an trebellianica † propter non confectionem inuentarij amittatur? Alex.in consi.64.in 4.vol. tenuit quòd non. Contrarium dixit Corset.in tract.de trebellianica.§.4.uide omnino Crauet. in consi.17.ubi not.loquitur. & dum Bar.hic propè fin.tradit,si hæres non fecit inuentarium, nunquid fideicommissarius uniuersalis possit illud ex sua persona conficere? Dicas hoc Bar-

* toli documentum esse * uotis frequentioribus approbatum, ut per Ias.in l.j.§.si is qui cccc. ff.ad Trebelli.

Summarium in l.quod de bonis.§.quod auus.ff.ad l.falcid.

1 *Filij primi gradus non computant fructus in trebellianicam.*

Bar.in l.quod de bonis.§.quod auus.ff.ad leg.falcid.

1 BART. in d.l.quod de bonis.§.quod auus,ait,filios † primi gradus non computare fructus in trebellianicam. adde Imol. in consi.63. Aret.in consi.156.Soc. in consi.82.colu. antepen. in 4.vol.&an & quando fructus in trebellianicam debeant computari? vide Crauet. in consi. 16.& ad rem faciunt trad.per Ang.in consi.331.& ista est materia.l.iubemus.C.ad Trebell.in qua Dec.in cons.480.ait illam.l.locum habere solum,quando est detrahenda una tantum quarta,secus uerò si duæ detraherentur,tamen contrarium docuit Ang. in cons.124. col.fi. de qua re & de intellectu.d.l.iubemus,vide omninò Mari.Soc.iuni. in cons.131. & in cons.seq. Ias.in consi.43.col.pen.& fi.in 3.vol.& Imol.in consi.63.

Summarium in l.si post missionem.ff.ad leg.falci.

1 *Legata relicta in militia cū legatis contribuuntur quantū ad diminutionē propter defectum patrimonij.*

Bar.

Bar. in l. si post missionem. ff. ad leg. falcid.

1 BART. in d. l. si post, ita inquit in summa, legata † relicta in militia cum legatis contribuuntur quantum ad diminutionem propter defectum patrimonij. & reliqua ut hic per eum. ex ista. l. colligitur. de legatis ad pias causas fieri diminutionem pro rata, quando uires hæreditatis non sufficiunt. vide Imol. in consi. 50. & Ias. in l. si quis testō. §. apud Iulianum. ff. de leg. 1. 1

Summarium in l. si pupillus. ff. ad l. falcid.

1 *In concursu duarum causarum, illa debet inspici quæ falcidiam minuit.*

Bar. in l. si pupillus. ff. ad leg. falcid.

1 BART. in d. l. si pupillus, inquit, in concursu † duarum causarum, illam debere inspici, quæ falcidiam minuit. & ex hoc infert ad decisionem quæstionis, si statuto cautum est, quòd ex quolibet contractu, ex quo alicui acquiritur ius solui debeat gabella; præterquam de instrumē to solutionis. modò eram tibi obligatus ad uendendum fundum iam antea, & nunc uendo, nūquid gabella solui an detrahi debeat? deciditque minuendam esse gabellam, ut hic per eum, & hoc simpliciter sequitur Aret. in l. ij. in principio. colum. 3. versic. circa primum. ff. de uerbo. oblig. ubi adde tex. in simili casu in l. ij. §. fi. ff. ad leg. aquil. & ista est propriè materia, quæ ponitur in d. l. ij. de uerb. oblig. cui simplicium casus mixtus debeat applicari. 1

Summarium in l. Paulus. ff. ad leg. falcid.

1 *Ille caret beneficio inuentarij, qui scienter in eo omisit rem aliqua ponere.*
2 *Argumentum à contrario sensu ualidum est.*
3 *Ratio quando est generalior dicto, illud ampliatur.*
4 *Argumentum ualidum est de uno ad aliud.*
5 *Inuentarium quare conficiatur.*
6 *Ille non debet legis auxilio perfrui, qui eam contemnit.*
7 *Inuentarium propriè dictum est ad res inuenendas.*
8 *Idem est iudicium de ipso fine, quod est de his quæ ad finem ipsum præordinantur.*
9 *Heres nullum inuentarium conficiens, nihilominus ultra uires hæreditarias non tenetur.*
10 *Contrariorum eadem est disciplina.*
11 *Crucis omissio an faciat inuentarium nullius esse roboris, & momenti.*
12 *Legum correctio, quantum fieri potest est uitanda.*
13 *Quod in odium delinquentis statutum est, non debet ullo modo ad fauorem ipsius colligi argumentum.*
14 *Ius constituendum est non ex multitudine autorum, sed ex ratione.*

Bar. in l. Paulus. ff. ad leg. falcid.

1 BART. in d. l. Paulus, decidit, eum † carere beneficio inuentarij, qui scienter in eo omisit rem aliquam ponere. & quia in re proposita patres ac maiores nostri uaria ac dissidentia literarum memoriæ prodiderunt, iccirco decreui in huius difficultatis inuestigatione paulùm immorari; nam ueritas exagitata clarius elucere solet. Dico igitur primâ fronte dicendum uideri, inuenrarium ob id irritum non fieri, sed hæredem ad restitutionem dupli obligatum esse, per tex. in l. fi. §. illo. C. de iur. deliberan. & ibi doct. tradiderunt, maximè Salic. ubi se ita in facti * contingentia respondisse testatur, & Ias. ibi in hanc sententiam * communiter itum esse confirmat. eaque uidetur esse ratio huius decisionis, quia ex quo hæres ad dupli restitutionem cōdemnatur, ut in d. §. illo, frustra deinceps quæreretur, an creditoribus hæreditarijs in solidum teneatur: quoniam eo casu pœna dupli inanis & elusoria redderetur, ut latius ibi traditum est. Ego uerò, pace dixerim rantorum patrum, puto ueritatem esse in contrarium, & opinionem hanc iuribus, rationibus, & authoritatibus esse subnixam. & ante omnia pro ea adduco tex. in d. l. fi. §. & si præfatam. C. de iur. delib. ubi postea quàm legislator solennitates omnes inuentarij conficiendi tradidit, inter quas & rerum hæreditariarum descriptio potissimùm continetur, subiungit, hæredes, qui præfatam obseruationem solidauerint, hoc est, in solidum omnia adimpleuerint, secundum expositionem gl. ibi approbatæ, inuentarij beneficio gaudere.
2 sentiens à contrario † sensu, (quod argumentum ualidissimum est. l. j. §. huius rei. ff. de officio eius,)

eius,) aliter eſſe,ſi omnia ibi tradita non obſeruantur. Et ita illum tex.ad defectum alterius ſo
lennitatis attulit Bal.in conſi.383.in 1.vol.& in conſi.221.in 4.vol.inquiens per illum tex.tan
tummodo inuentaria ſolennia hæredibus prodeſſe. Secundo hoc confirmatur per tex.in d.l.
fi.§.ſin uerò poſtquam,in ratione decidendi. ibi enim cautum eſt,hæredem, qui infra tempus
ab illa lege ſtatutum inuenrarium non confecit, omnimodo hæredem eſſe, & creditoribus in
ſolidum teneri,non alia ratione,niſi quòd inuentarium ſecundum formam ab illa conſtitutio-
ne traditam,non eſt confectum,ibi,ex eo ipſo,quòd inuentarium ſecundum formam præſen-
tis conſtitutionis &c.& eadem ibi geminat tex.in fi.ubi hæc ſunt uerba. Nec legis noſtræ bene
ficium perfruatur,quam contemnendam eſſe cenſuerunt. Nam ratio hæc formæ neglectæ ita
caſum noſtrum decidit, ſicut & caſum effluxi temporis ibi memoratum: quia quando ratio
3 † eſt generalior dicto,illud ampliatur,per not.per Bar.quem alij ſequuntur, in l. regula.§. licèt.
ff.de iur.&fact.igno.Quinimmo,maior ratio uiget in propoſito caſu,cùm maior ſit omiſsio rei,
quàm ſi reliquæ ſolennitates omnes omitterentur; quæ ad hunc tantum finem fuerunt inſtitu-
tæ,quo tes inuenirentur,ut paulò poſt declarabo. nam finis eſt nobilior agente,& ideo eſt po-
tiſsimùm attendendus.l.ſi non ſint.§.perueniamus.ff.de aur.& arg.leg.l.ſi id quod.ff.de acqui.
rer.dom. c.Moyſes.22.quæſt.2.Præterea,cum ille tex. caſum proponat in omiſſa ſolennitate
temporis,conſequens eſt, ut idem etiam in omittenda ſolennitate rei ſit concedendum, cum
4 de uno † ad aliud ualidum ſit argumentum.l. miles ita.§. & quia diximus.ff.de mili.teſt. maxi-
mè cum in uttoque caſu eodem,& in hoc maior etiam ratio ſit. Rurſus animaduerto tex.illum
à fortiori .Nam ſi ibi dicto beneficio carer,qui in inuentarij ſolẽnitate omittendo deliquit;igi-
* tur magis debet carere is,qui committendo in eius confectione deliquit: ſecundum gl.*côm.
apptob.in l.ſi mora.ff.ſol.matr.ſed in propoſito caſu,cum ab hærede res hæteditatis occulten-
tur,erratum eſt committendo,ergo &c.Tertiò iſta concluſio comprobatut per tex. in §.ſanci-
mus,in auth.de hære.& falcid. ibi enim ex lectura illius.§.dicirur, rationem quare inuentarium
5 † conficiatur,eſſe,quia ſuſpicatur lex,ne alioqui res hæreditariæ ab hæredibus ſurripiantur: id-
que fetè omnes conſentiunt ibi,& in auth.ſed eum teſtator.C.ad leg.falc.& in d.l.fin. & Feli. in
c.cum contingat,col.2.de offic.deleg.tum ſic.ſi ſola ſuſpitio operatur, ut hæres in ſolidum te-
neatur; longè magis id concedendum eſt,ubi conſtat hæredem ſcienter res aliquas occultaſſe:
quia plus debet operari ueritas quàm ſuſpicio,quo habet ſe ad eſſe,& ad non eſſe. Pro hac ea-
dem ſententia urget tex.in d.§.ſancimus.verſi.ſi uerò non fecerit. ubi habetur ideo hæredem
in ſolidum teneri, quia leges tranſcendir, non agens cautè omnia ab illis requiſita. Et ſic ean-
dem rationem adducit,quam adduxerat tex. in d.l.fin.§. ſi uero poſtquam. Iſta opinio quæ tot
iuribus munita eſt,optimis quoque rationibus confirmatur. Primò igitur ſtringit ratio nuper
6 rimè memorata,uidelicet,eum non † debere legis auxilio perfrui, qui eam contemnit: quam
attulit tex.in d.l.fi.§.ſin uerò poſtquam,& in d.§.ſi uerò non fecerit. Secunda ratio ſit, nam for
ma dat eſſe rei.l.ſi is qui quadraginta.§.quædam.ff.ad leg.falcid.igitur ea non obſeruata, perin
de eſt ac ſi nullum inuentarium conficeretur: alioqui diceretur aliquid eſſe & non eſſe:contra.
l.ubi repugnantia.ff.de reg.iur. Tertia ratio eſt,nam aliæ ſolennitates omnes inuentarij ad res
inueniendas conſtitutæ ſunt, ne creditores decipiantur, ut habetur.in d.l.fi.& in d.§.ſancimus.
7 Et propriè inuentarium † ad res inueniendas dictum eſt,teſte Bal.in conſi.383. in 1.volu. tum
ſic. Propter quod eſt unumquodque tale, & illud magis, auth. multò magis. C.de epiſcop.&
cler.ſed aliarum ſolennitatum defectus inuentarium prorſus irritum reddit & inane, ut in d.l.
fi.§.ſi uerò poſtquam,& in d.§.ſancimus,uerſi. ſi uerò non fecerit, ideo multo magis defectus
rerum ſcienter omiſſarum id operari debet: cum ad hunc finem omnes aliæ ſolennitates fue-
rint inſtitutæ,ut bona quæcunque hæreditaria inueniantur nam præſumendum non eſt,legem
ipſam uoluiſſe,eum,qui leuiorem ſolennitatem omiſit,dicto beneficio carere: & eum, qui res
occultando grauius deliquit,tantummodo ad duplum teneri: quia hoc modo ſæpiſsimè con-
tingere poſſet, eum, qui minus deliquit, grauius quàm magis delinquentem puniri: côntra.c.
ſicut dignum, de homic. Vel ſaltem dicendum eſt, eadem ratione defectum hunc reddere in-
uentarium

uentarium inutile, ficut & aliarum solennitatum, quæ ad istum finem præordinantur, omissio
8 operatur: quoniam explorati iuris est, idem esse iudicium † de ipso fine, quod est de ijs, quæ ad finem ipsum præordinantur. l. Oratio. ff. de sponsal. cum concord. Præterea si alioqui diceremus, hoc modo etiam uia fraudibus aperiretur: contra. l. conuenire. ff. de pactis dot. quò fit, ut lex, non sit eo modo intelligenda, quo possit à sapiente reprehendi. l. Saluius Aristo. ff. de leg. præst. Quartò facit sing. decisio Bal. in l. filium quem habentem, col. antepen. C. famil. ercifcun. & Paul. de Cast. in l. ratione. §. quod uulgo. ff. ad leg. falc. Alex. & Ias. & alij per Ias. relati in d. l. fi.
9 §. & si præfatam. C. de iur. delib. Aiunt enim hæredem † ullum inuentarium non conficientem, nihilominus ultra uires hæreditarias non teneri, quando creditores, & legatarij confiterentur, nulla alia bona esse hæreditaria, præter ea, quæ ipse testatur. Et ratio secūdum eos illa est, quòd inuentarium omittens, censetur res hæreditarias occultare: meritò cum per confessionem patris huiusmodi præsumptio elidatur, non debet ille dicto beneficio carere: legis enim uoluntati satisfecit. Tum sic, quemadmodum ibi ille, qui nullum inuentarium confecit, tamen dicto beneficio fruitur, quia adimpleuit omne id ad quod talis solennitas à iure est ordinata, ergo & contra in proposito casu, quamuis hæres inuentarium confecerit, si tamen constat, hunc in eo ad quod talis solennitas destinata est, defecisse, ac mentem legis defraudasse, debet omnino
10 eius beneficio carere, ut contrariorum † eadem ratio sit. l. j. ff. de his qui sunt sui, uel alie. iur. l. sciendum. §. fi. ff. qui satisdare cog. not. Bal. in l. ab emptore. ff. de pact. idem enim operari solet oppositum in opposito, quod propositum in proposito. l. fi. in fi. ubi Bar. ff. de leg. 3. Barto. in l. inter stipulantem. §. sacram, de uerb. obligat. Accedant postremò nonnullæ aliæ rationes quæ in præcedentibus adductæ fuerunt. Huic demum conclusioni, quæ & legibus & rationibus est subnixa, illustrium quoque uirorum authoritates non defuere: & mirandum est tot ac tantos patres, qui in contrariam sententiam adducuntur, multas ex his authoritatibus uel non uidisse, uel prætermisisse. Primò enim eam tenuit Bar. quem in hoc alij non redarguunt in d. l. fi. §. cum igitur. C. de iur. delib. ubi formam inuentarij conficiendi posuit, & inter cætera ait, bona omnia uideri debere. demum subiungit, hæc est forma inuentarij, in qua si aliquid deficeret, inuentarium non ualeret. & in terminis est gl. not. quæ casum hunc decidit. in §. si uerò non fecerit, in uerb. lucrari, in auth. de hær. & falcid. quā, casum nostrum præcise dicēdo sequitur Bar. ubi se ita in facti contingentia respondisse ait. Idem uoluit in l. beneficio. ff. eod. titu. & in l. rescriptum. ff. de his quib. ut indig. dicens idem Iac. de Belu. & Dyn. tenuisse. eiusdem sententiæ constantissimè fuit idem Bar. in l. in ratione. §. quòd uulgò. ff. ad leg. falcid. ubi se retulit ad tradita per eundem in hac. l. Paulus. Illam quoque gl. extulit Alb. de Ros. in hac eadem l. & huius opinionis fuit etiam Bal. in d. l. fin. §. 1. & in consi. 219. in 1. uolu. & Guid. Pap. in tract. de forma inuentarij. nu. 5. & secundum eam audacter consuluit Abb. Panor. in consi. 73. nu. 8. in 2. uolu.
11 accedant not. per scrib. in d. l. fi. §. 1. disputant enim an † crucis omissio faciat inuentarium nul-
* lius esse roboris & momenti? & * comm. traditum est quòd non ea ratione, quòd præiudicium non affert: aliter si præiudicium ferret, sentiētes, sed rerum omissionem grauissimi præiudicij esse, nemini dubium est, ergo &c. Nec obst. si rerum ignorantia ab hæredibus adduceretur, per regulam, is qui in ius alterius, in sexto quia ubi aliquis factum alienum ratione facti proprij indagare tenetur, illud scire præsumitur, ut est tex. not. iūcta gl. in c. innotuit, de elect. sed in inuentario conficiendo tenetur hæres omnia bona defuncti perquirere, iccirco ea omnia sciuisse censetur, ut in terminis ait Abb. in d. cons. 73. pro quo facit documentum Bar. in d. l. Paulus, in fin. Aliæ quoque coniecturæ traditæ sunt, per Guid. Pap. in d. tractatu de forma, inuentarij. nu. 6. ex quibus conijcitur, quando hæres scienter res hæreditarias omittere censeatur, quæ ibi ut breuior fiam, uideri poterunt. Nunc superest ut adducta superius in contrarium confutentur, & primò non obst. tex. in d. l. fi. §. illo, à quo mouentur ij, qui in contrariam sententiam adducuntur. Ibi enim cautum est, hæredem bona aliqua surripientem, celantemve, ad dupli restitutionem cogi posse. ex quo uidetur inferri, eum ob id inuentarij beneficio non carere, cum alioqui dicta pœna dupli redderetur inanis, si omnino hæres creditoribus, & legatarijs in solidum

solidum teneretur: nam ad illum tex. primò responderi posset, quòd in hoc est correctus per §. sancimus. in auth. de hære. & falc. vt expresse inquit glo. ibi in uerbo lucrari, ad quam Bar. Alb.
12 Abb. & alij, quos suprà citauimus, accesserunt. Verùm quia legum † correctio, quantum fieri potest, uitanda est. l. præcipimus. C. de appella. iccirco considerabam aliter fortasse ad illum tex. responderi posse. & illud in primis animaduertendum esse, ibi non colligi, ob pœnam dupli hæredem legis beneficio gaudere, immo nec præsumendum est, tex. illum tale quid ullo pacto sensisse; tum quia superius præceperat bona omnia describenda esse, & deinde mandauerat hæredem omnia prædicta non obseruantem beneficio carere; quò fit ut facilè credendum non sit, eandem legem se statim corrigere uoluisse. l. non ad ea. ff. de condit. & demonstr. Tum etiam quia ualde absonum uideretur, aliarum solennitatum omissionem inuentarij beneficio priuare hæredem, ut prædictum est: eumque in proposito casu, in quo hæres grauius utique deliquisset. d. beneficio perfrui. Nec dicendum est ob dictam pœnam dupli cessare beneficiũ inuentarij: quia dico pœnam imponi ultra id, quod lex illa iam disposuerat, uidelicet, hæredem formam non obseruantem legis auxilio non potiri. & hoc iure merito constitutum est: nam is non solùm legem contempsit, non obseruando formam à lege traditam, sed etiam ulterius progrediendo res hæreditarias celauit, surripuitque; quapropter ob formam neglectam, beneficio inuentarij carebit: ob surreptionem uerò ipsarum rerum, ad duplum condemnabi-
13 tur. Ista est mens (ni fallor). §. illo, in quo ab impositione pœnæ, quæ in odium † delinquentis statuta est, non debet quoquomodo ad fauorem ipsius colligi argumentum. l. legata inutiliter. ff. de adimen. leg. nec obst. quòd hoc modo pœna illa superflua uideretur, si hæres in solidum teneretur; quia respondeo, immo pœnam illam multùm operari posse: cùm multæ actiones sint, quæ nullo confecto inuentario non dantur contra hæredes, nisi pro uiribus hæreditarijs; vt habetur, in l. j. & ibi Bar. ff. de priu. delict. & in l. j. C. ne ex delict. defunc. & alibi. proinde cum in hæreditatibus actiones, quæ huiusmodi sint naturæ, reperiri possint, d. pœna dupli operari poterit; quia tunc uires hæreditatis hoc in casu pinguiores efficientur. quo circa ille tex. ita discussus & intellectus hanc conclusionem comprobabit, quãdo non teneamus eum esse correctum, vt d. glo. & memorati patres tradiderunt. Non obstat in contrarium communem uideri esse sententiam, vt Ias. ait in d. §. licentia. quia respondeo hoc haud facilè concedendum esse, cum pro ista parte adsint glo. Bar. in fortasse quatuor locis, Iac. de Beluis. Dyn. Albe. qui. d. glo. ualde extulit, Bal. Guid. Pap. & Abb. Panorm. & si pro contraria parte, Salic. respondit in facto, & pro hac in facti contingentia consuluit Bar. vt per eum in d. l. Paulus. præterea esto etiam, quòd in contrarium esset communis sententia, tamen cum pro ista parte, & iura, quæ ui-
14 dentur expressa, & rationes urgentes adducantur, vt prædiximus, non ex multitudine † authorum, sed ex ratione ius constituendum est. l. j. §. sed neque. C. de uet. iur. enucl. & habetur Exod. 23. In iudicio non acquiesces plurimorum sententiæ, vt à ueritate deuies. Verùm nos arbitramur conclusionem nostram frequentioribus uotis confirmari, vt uidere est, si prædicta diligenter aduertantur.

Summarium in l. lineam margaritarum. §. quæsitum est. ff. ad l. falci.

1 *Legatum factum, ut fiant picturæ sanctorum, dr legatum ad pias causas, & ideo falcidia deduci nõ pot.* Bar. in l. lineam margaritarum. §. quæsitum. ff. ad leg. falci.

1 BART. in d. l. lineam margaritarum. §. quæsitum est, ait, legatum † factum ut fiant picturæ sanctorum, dici legatum ad pias causas: & ideo falcidiam deduci non posse. hoc idem sequitur Aret. relatus per Ias. in l. precibus, col. 5. vers. & posset. C. de impuber. & de istis imaginibus sanctorum, & earum ueneratione, vide latè in lucubrationibus, quas posui in l. si quis id. §. serui quoque. ff. de iurisd. omni. iudic.

Summarium in l. Seius, & Augerius. ff. ad l. falcid.

1 *Quod non ualet per modum dispositionis, reijci debet.*
2 *Iudex quando possit promulgare sententiam tempore noctis.*

Bar.in l.Seius & Augerius.ff. ad leg.falcid.

1 BART. in d.l.Seius & Augerius, ait, quod non ualet † per modum dispositionis, reijci debere. De materia huius l.vide Alex.in consi.174. Opportunè considerato, in lib.primi & secundi uol.& dum tangit Bar.an statutum possit disponere vt spurius succedat? vide in lucubrationibus,quas posui in l.filium.ff. de his qui sunt sui uel alie. iur. Et dum postea Bar. subiungit, iudicem ex officio suo posse proferre sententiam,si uidet instantiam perire: attende hoc documentum,quod memoratu dignum esse ait Ias.in l.properandum,in princip.in 4.col.vers.octauò nota.C.de iudic. & in ead.l.§.j.colu.1. in 3.fallen. adde etiam si breui tempore instantia est peritura,ita ut iudex informationes sumere non possit, item si omnia in iudicium sunt producta,iudicem posse ita pronunciare; absoluo,uel condemno prout de iure debeo facere. ita Ias. in d.l.properandum,in princ.vlt.colu.vers.nota. vide Dec.in c.consultationibus. vers.secundò,
2 de offic.deleg. & isto casu potest iudex † etiam tempore noctis promulgare sententiam, alioqui non,vt per Feli.in c.consuluit,col.antepe.de offic.deleg. & in col.2.vbi multa dicit ad rem facientia. & in huiusmodi casu ne instantia pereat, iudex post peremptorium, usque ad aliam diem expectare non potest,immo instantia consensu partium prorogari non potest, neque iuramento firmari,vt per Ias.in d.l.properandum,in princip.in 7.col.

Summarium in l.in ratione.§.diligenter.ff.ad l.falcid.

1 *Casus non liberat debitorem generis generalissimi sed liberat debitorem speciei.*

Bar.in l.in ratione.§.diligenter.ff.ad leg.falcid.

1 BART. in d.l.in ratione,§.diligenter, sic ait in summa. Casus † non liberat debitorem generis generalissimi, sed liberat debitorem speciei, uel generis subalterni. Attende quia Bar. dum loquitur de genere generalissimo, dubito an bene sentiat, per ea quæ posui in l.j.ff.de iurisdict. omn.iudic. vbi uide omnino. præterea ex hoc.§.colligi solet, genus perire non posse. sed huic dicto refragantur quæ dicit Bal.in l. si quis argentum,in princip. iuncto.§.1. ff. de donat. vbi ait,si legatum est factum de x.salmis uini quolibet anno,posse dari fundum,ex quo uerisimiliter tot redditus colligi possint. & ad regulam hanc,hoc est, genus perire non posse,vide solennem quæstionem Bar.in l.quod te, in 1.col.uers.iuxta.ff.si cert.pet.vbi Alex.col.2. & Ias. col.7.& de hac eadem regula agitur etiam in l.qui hominem.§. si nullo.ff. de solut. Limita tamen eam non procedere quando casus fortuitus culpa ipsius creditoris contingeret: quia tūc debitor generis liberaretur,vt ait Raph.Cuma.in consi.185.

Summarium in l.pœnales.§.si Titio.ff.ad l.falcid.

1 *Pars legata eatenus minuitur legatario,quatenus sibi diminutum est legatum.*

Bar. in l.pœnales.§.si Titio.ff.ad leg.falc.

1 BAR. in d.l.pœnales,§.si Titio,ita inquit in summa, pars † legata eatenus minuitur legatario, quatenus sibi diminutum est legatum,secus si in totum rogatus sit restituere. Adde quòd si hæres fecisset gratiam legatario, quia noluisset quartam deducere, legatarius eam detrahere posset; quoniam perinde est ac si ab ipso hærede fuisset detracta,& postea ei donata. Bar.in l. j.§.denique in fi.ff.ad trebel.

Summarium in l.pater filium.ff.ad l.falcid.

1 *Fideicommissum debitum à defuncto hæredibus,vt æs alienum,est detrahendum.*

Bar.in l. pater filium.ff.ad leg.falcid.

1 BART. in d.l.pater filium, inquit fideicommissum debitum † à defuncto hæredibus ut æs alienum esse detrahendum. Ad istam l.uide omnino Soci.in cons.114.in 3.uol. vbi plenè declarat hanc materiam, & glo. Bar.& quæ ego ibi posui in lucubrationibus meis in l.vnum ex familia.§.1.ff.de leg.2.& Alex.hic,qui clarè aperit intellectum huius.l.

Summarium in l.beneficio.ff.ad l.falcid.

1 *Qui agit ut legatum intercidat, priuatur falcidia.*

Bar.in l.beneficio.ff.ad leg.falcid.

1 BART. in d.l.beneficio,dicit,eum,qui agit ut legatum † intercidat,priuari falcidia. postea quærit an priuetur falcidia in totum, an verò pro illa re tantum? Tu dicas eum hodie uideri esse puniendum in duplum.l.fi.§.licentia.C.de iur.delib. vbi Bar.in fi. decidit per istum tex. & ad rem facit.l.pen.C.de lega.vbi traditum est, si legatarius uel fideicommissarius testamentum abscondit,eum,quamuis postea illud offerat,legato priuari debere. vide omnino quæ posui in l.Paulus,suprà hoc eod.tit. vbi multa in re proposita habebuntur.

Summarium in l.precia rerum.ff.ad l.falcid.

1 *Res debet æstimari communi æstimatione, non autem ex affectione.*
2 *Substitutio compendiosa facta per uerbum commune, ualet infra pupillarem ætatem iure directo.*
3 *Rei ualor solet quandoque probari per librum æstimi.*

Bar.in l.pretia rerum.ff. ad leg.falcid.

1 BART. in d.l. pretia rerum,ait,rem debere æstimari † communi æstimatione, non autem ex affectione. De hac re uide aliquid per Soc. in cons.8.in 1.volu.& Feli.in c.cùm Ioannes,nu. 5.de fide instrum.vbi loquitur etiam in materia. §.nonnullam: hic positi. & dum in hoc.§.habetur,id,quod regitur cursu temporis,uariari secundum ipsius temporis uarietatem: hoc facit ad quæstionem Bart.in l.Centurio,col.7.ff.de vulg.& pupil.& in l.pupillus, col.3.C. de impu-
2 ber.An scilicet substitutio † compendiosa facta per uerbum commune ualeat infra pupillarem ætatem iure directo, & postea iure fideicommissi, vt ibi per eum. Et de ualore rerum uide Bar.in l.vnic.col.fi.vers.aduerte.C.de sentent. quæ pro eo quod inter.profer.& Ias.in l.j.§.hæres percepto.ff.ad Trebel.vbi aliqua tradit, ex quibus rerum pretia diminuuntur,ut est,si uenditor esset implicitus,vel quia malos habet uicinos, uel quia habent annexum pactum de retro uendendo; nam ratione oneris iniuncti res dicitur minus ualere, secundum Abb.in d.c.cùm Ioannes, & melius fortè quàm alibi de hac re uide Salic. in l.ij.C.de rescind. uend.solet etiam
3 † rei ualor quandoque probari per librum æstimi secundum Soci. in consi.205.col.3.in 1.uol. & quod sit uerum & iustum pretium, vide Bar.in l.si quis uxori.§.fi.ff.de fur. & in l.& si quo.ff. de leg.1.& in l.non solùm.§.fi.ff.de lega.3.& eundem Bar.in l.si seruus.ff.de cond. furt. & Feli. in c.cùm causam,col.21.in glo.2.de test.& quomodo pretium & ualor rei debeat æstimari,docuit Bar.& Bal.in fi. C.de administr.tutor. Bar.in l.filiusfamiliâs,§. si quis.ff.de leg.1.Flor. post Bar.in l.si seruum.ff.ad leg.Aquil. & omnino uide Abb. in d.c.cùm causa, vbi tradit coniecturas, ex quibus pretia eliciuntur, vt est locus, tempus uenditionis, & si res producit fructus, & quanti uenduntur fructus in loco illo, & huiusmodi genus alia,vt ibi etiam per Felin.& per Io. Andr.in c.cùm causa,de empt.& uend.

Bar.in l.hæreditatem.ff.ad leg.falcid.

BART. in d.l.hæreditatum, ait.l.hanc esse singularem. & ideo dicit Ias.in l.cum quis ita.§. qui ita.1.col.6.uers.tu dic.ff.de uerb.oblig. huiusmodi æstimationem non fieri nisi in casu isto.

Summarium in l.Titia.ff. ad l.falcid.

1 *Falcidia secundum iura fforum deducitur contra uoluntatem testatoris.*

Bar.in l.Titia.ff.ad leg.falcid.

BAR. in d.l.Titia, inquit.l.hanc esse singularem. Attende hic nam doct. colligunt ex isto
1 tex. falcidiam † secundum iura fforum deduci contra uoluntatem testatoris,& idem est in trebellianica, vt declarat Abb. in c.Raynaldus, de testam. proinde si hæres testamentum approbaret, ex quo approbat uoluntatem testatoris, quæ est, vt trebellianica non detrahatur, quia contra eius tacitam mentem deducitur, vt prædictum est, aiunt eum in proposito casu trebellianicam detrahere non posse. ita consuluit Anchar.in cons.152. Tamen contra id,quod communiter ex isto tex.colligitur,vide Io.Annibalem in repet.l.nemo potest,nu.346.ff.de lega.1. vbi conatur ostendere, immo in ista.l.probari, falcidiam etiam secundum iura fforum contra

mentem testatoris non detrahi, & respondet ad d.cap.Raynaldus, vt ibi per eum. vide in hac materia Curtium in consi.75. nu.6.

Summarium in l.in quartam.ff.ad l.falcid.

1 *An & quando id quod capitur à cohærede in trebellianicam debeat imputari.*

2 *Id quod uenit iure hæreditario in quartam imputatur.*

3 *Vbi hæreditas est ad tempus restituenda, filius potest detrahere legitimam, & trebellianicam.*

4 *An falcidia & trebellianica possit detrahi in una re.*

5 *In legitima an debeant imputari donata propter merita.*

6 *Legitima an possit peti in quibuscunque rebus, quas uoluerit filius.*

Bar.in l.in quartam.ff. ad leg.falcid.

1 BART. in d.l.in quartam,col.3.vers.vt ergo ista materia, tradit an & quando † id, quod capitur à cohærede in trebellianicam debeat imputari? vide Ias. in l.filium quem habentem. C. famil.ercisc. & dum subijcit Bar.quæ sit differentia,quòd in falcidia uenit solùm id,quod uenit iure hæreditario, alioqui uerò in trebellianica: adde tu hanc esse rationem quare fructus computantur in trebellianica & non in falcidia,vt per Alex.in l.in fideicommisso, colu.6.ff.ad
2 Trebell. Et circa id quod hic subiungit Bar.scilicet, id, quod † uenit iure hæreditario, in quartam imputari: attende quoniam hoc non uidetur procedere nisi quando uenit eodem tempore,quo locum habet quarta,alioqui uerò si aliquid iure hæreditario prius haberetur, & postea hæreditas sit restituenda ad tempus,vel sub cõditione,& sic detrahenda quarta; nam id, quod prius habitum est, non debet computari. Ista limitatio sic probari potest; nam ubi hæreditas statim est à filio restituenda,detrahi non potest,nisi una tantùm quarta,quæ cõtineat legitimã, quæ uenit iure hæreditario,trebellianicam autem petere non potest,quoniam huiusmodi legitima in trebellianicam imputatur. hæc ratio affertur à Ias.in d.l.filium quem habentem, col.4.
3 in 1.notab.& tamen doct.uolunt,vbi hæreditas † est ad tempus restituenda,filium posse detrahere legitimam & trebellianicam; id quod fieri non posset,si legitima in trebellianicam imputaretur. ideo autem non imputatur, quia uno tempore capitur legitima, quæ uenit iure hæreditario,& alio tempore trebellianica,atque ita legitima non imputatur in trebellianicam; quia non posset deduci nisi una tantùm quarta. Postea Bar.in 4.colu.vers.quartò quæro, tradit, an
4 falcidia † & trebellianica possit detrahi in una re. vide Alex. in l.Marcellus,§. res quæ, colu.fi. uers.in ea glo.ff.ad trebell.& dum Bar.in ead.col.ver.venio ad quartam,agit de ijs,quæ imputari debeant in legitimam,vide Ias.in d.l.filium quem habentem, col.9. uers. tu verò attende, an quod habet filius primi matrimonij per l.hac edictali.C.de secund.nupt.debeat confundi cum legitima, an uerò prius legitima sit detrahenda, & postea sit facienda diuisio inter filios primi matrimonij,& secundum uirum? vide Soci.in cons.35.in 4.uol.Raph.Cuma. omnino in cons.
5 59.& Fulg.in cons.97.vbi non imputatur in legitimam,& an in legitimam † debeant imputari donata propter merita uel aliam causam? vide Alexan. in d.consi.285. Et nunquid in legitima computentur expensæ factæ pro studio & doctoratu ipsius filij? vide Alex.in consi.102. versi, circa ultimum dubium,in 3.vol.An autem in legitima bona feudalia & emphyteotica imputari debeant? Alex.in consi.27.in 5.uol. Et in legitimam imputari debent omnia quæ habentur à patre,nisi pater exprimat quo iure & titulo illa det,vt docuit Alex. in d.cons.102. immo non solùm ea,quæ proueniunt ab ipso patre, sed etiam quæ ueniunt ab extraneo contemplatione
6 patris imputantur; ita Alexan.latè in cons.179.in 5.vol.vtrum autem legitima † peti possit in quibuscunque rebus,quas uoluerit filius,quemadmodum creditor qui habet hypothecata bona omnia debitoris potest hoc facere? vide Alexan.in consi.154.in 7.uol. & Mari.Soc.iuni.in cons.136. Dum uerò Bar.hic in col.pen.mouet quæstionẽ de eo, quod datum est filio emancipato, vide omnino Paul.de Cast.in cons.29.in 1.uol.& ad illud,quod subijcit Bar.de filia decedente antequam pater,& reliqua,vt hic per eum,vide Paul.de Castr.in consi.109.& in consilio 145.in 1.uolu.

Summarium in l.j.§.interdum,ff.si cui plusquam per l.falcid.

1 *Filius grauatus de restituendo, an possit detrahere duas quartas.*

2 *Si testamentum natiuitate posthumi præteriti rumperetur, & hæreditas esset restituenda uigore clausulæ codicillaris eo casu una tantum quarta detraheretur.*

3 *Ubi locus est detractioni legitimæ & trebellianicæ, vtrum trebellianica deduci possit quando legitima filiorum ascendit ad dimidiam propter eorum numerum.*

Bar.in l.j.§.interdum.ff.si cui plusquam per.l.falc.

1 BART. in d.l.j.§.interdum, agit, an filius † grauatus de restituendo, possit detrahere duas quartas? quo casu * communis opinio est, ut eodem tempore una tantum quarta, diuersis uerò temporibus duæ quartæ deduci queant, vt per doct. in c.Raynutius, & in c.Raynaldus, de testamen. & Soc.in cons.82.in 4.vol. ad quod faciunt ea, quæ dixi in
2 præcedenti lucubratione in l.in quartam. Ex hoc infertur, si testamentum † natiuitate posthumi præteriti rumperetur, & hæreditas esset restituenda uigore clausulæ codicillaris, eo casu una tantum quarta detraheretur, vt declarat Alex. in cons.202.in 3.uol. & an & quando legitima & trebellianica deduci possint eodem tempore, vide Soc.in consi.33.col.fi.in primo uolu. & Alex. in consi.285.in lib.primi & secundi uolu. Hic pulchra suboritur difficultas, ubi locus
3 † est detractioni legitimæ & trebellianicæ, vtrum trebellianica deduci possit quando legitima filiorum ascendit ad dimidiam propter eorum numerum? ista est noua quæstio; in qua Bal.in consi.94. Punctus quæstionis, in 2.uol.uoluit, trebellianicam in casu isto detrahi non posse, ne plus habeat grauatus quàm honoratus. contra opinionem Baldi uidetur esse consilium Oldra. in cons.171.in fi.tamen ad sententiam Baldi uidetur accedere Alex. in consi.68.col.1.vers. sed inspecta, in 4.uol.& Dec.in consi.228.in fi.& Crauet.in cons.50.dicens hoc sibi in facto contigisse, & opinionem hanc uisam fuisse nouam, quæ transactionis fœdere fuit extincta. mihi tamē dubitabilis uidetur esse ista Baldi sententia; quia quòd legitima ascendat ad dimidiam, non prodest filio grauato propter numerum filiorum, magis enim ei foret consultum, si minor esset numerus filiorum, eiq; tertia pars pro sua legitima deberetur; propterea uideretur in proposito casu magis fauendum esse filio grauato propter sanguinis coniunctionem, quàm honoratis, tamen cogita. & circa præcedentia dicas, falcidiam nunquam concurrere cum legitima. secus est in trebellianica, quæ simul detrahi possunt. Mari.Soci.iuni.in cons.126.

Summarium in l.j.§.bonorum.ff.ad trebell.

1 *Statuta disponentia de hæredibus, habet locum etiam in bonorum possessore de iure prætorio.*

Bar.in l.j.§.bonorum.ff.ad Trebel.

1 BART. in d.l.j.§.bonorum, ait, statuta † disponentia de hæredibus, habere locum etiam in bonorum possessore de iure prętorio. vide tu multas differentias inter bonorū possessionem & hæreditatis petitionem apud Ias.in rubri.C.qui admit.col.fi.& ad rem facit tex.in l.ij.ff.de bonor.poss.& in l.si ita scriptum.§.si filio, eod.tit.& in §.diutina.instit. de usucap.& in l.eum qui.§.in publiciana.ff. de public. Et utrum hæres & bonorum possessor differant, latissimè aperuit Ias.in l.j.col.1.ff.de uulg.& pupil.qua in re uide tex.in l.plurium hæredū.ff.de acquir.hære.qui tex.distinguit inter hæredem & bonorum possessorem. & unam similitudinem tradit Ias.in l.iij.in princip. col.65.ff.de acquir.hære. vbi habetur, quamdiu locus est instituto, cessare substitutum: & idem esse etiam in bonorum possessore. differunt autem in eo, quòd in aditione hæreditatis debet præcedere iussus patris, in agnitione uerò bonorū possessionis sufficit ratihabitio.l.qui in aliena, ubi Ias.in 69.col.in 3.notab.ff.de acqui.hæred. & uide Ias.in l.fi.col.8.C.de edic.diu.Adri.toll.& ad ea, quæ hic ponit Bar.facit, quoniam sicut ius patronatus ecclesiæ transit ad hæredes extraneos, ita pariter & ad bonorum possessores.

Summarium in d.l.j.§.fuit quæsitum.ff.ad trebell.

1 *Pupillus non potest restituere hæreditatem tutori ipso authore.*

Bar.in d.l.j.§.fuit quæsitum.ff.ad trebell.

1 BART. in ead.l.§.fuit quæsitum. sic ait in summa. Pupillus † non potest restituere hæreditatem tutori ipso authore. opponit Bar.extra glo.dicens,immo tutorem posse sibi ipsi restituere,soluitq; distinguendo inter restitutionem facti, & restitutionem iuris. & quamuis ista solutio *communiter approbetur,tamen eam reprobat Ias.in l.singularia,col.8.ff.si cert.pet.

Summarium in d.l.j.§.denique.ff.ad trebell.

1 *Qui non confecit inuentarium,tenetur ultra uires hæreditarias.*

Bar.in d.l.j.§.denique.ff.ad trebel.

1 BART. in ead.l.§.denique.in prima oppos.tradit,eum,qui non confecit † inuentarium,teneri ultra uires hæreditatis. vide Alex.in consi.64.in 4.uol. vbi tenuit,trebellianicam propter hoc non amitti. sed contrarium ait Anto.Corset. in suo tracta. de trebellianica. vide Crauet.in cons.17.& omnino quæ posui in l.Paulus, suprà ad leg.falcid. Et dum hic paulò post Barto.in uers.primo casu,distinguit,an legata & fideicommissa sint facta ab hærede,an à fideicommissario, vide tu quando dicantur fieri ab uno uel ab alio,& quid in dubio, apud glo.& ibi Paul.de Castr.in l.Marcellus,infrà hoc eod.tit. & ad ea, quæ hic subijcit Bar.vide Ias.in l.qui quadringenta,in 3.notab.infrà hoc eod. tit.

Summarium in l.Marcellus.ff.ad trebell.

1 *Trebellianica an detrahi possit de legatis ad pias causas.*

Bar.in l.Marcellus.ff. ad trebel.

1 BART. in d.l.Marcellus,col.3.uers.vltimo quod hic dicit, an † trebellianica detrahi possit de legatis ad pias causas,* communis opinio est, eam deduci non posse,secundum Ang.in consil.230.& hæc est materia auth.similiter.C.ad leg.falci. sed an detrahi possit quando restitutio fieri debet piæ causæ non immediate sed mediante aliqua persona grauata? vide Soc.in consi.78.col.5.& in consi.seq.in 1.uolu.& omnino Aret.qui subtiliter loquitur in cons.67.colu.pen. & Soci.in cons.80.col.5.in 1.uolu.& in consi.144.in eodem uol. & ad rem uide Dec. in consi.299. Limita etiam prædicta procedere in legato seu fideicommisso, quod debetur piæ causæ pleno iure,vt eo casu tantum falcidia non detrahatur,vel trebellianica,alioqui secus. ita Rom. in d.auth.similiter,quoniam extollit Feli.in c.conquestus,nu.3.de for.compet. quid si legatum uel fideicommissum pro parte est factum piæ causæ, & pro parte non? vide Soci.in consi.82.col.pen.in 4.uol. Limita etiam prædicta non procedere,ubi eidem personæ factum est legatum non pium,quia tunc falcidia detraheretur,secundum Ange.in l.si seruus.ff.ad leg. falcid. & in l.non est,in fi.& in l. quare ecclesiastica,in fi.principij,eod.tit.tradit Firma.in suo tract.de episcopo,in 4.quæst.quarti libri,col.3.uers.quæro etiam an de legatis pijs,vbi alias quoque posuit limitationes,quæ ad trebellianicam applicari possunt.

Summarium in d.l.Marcellus.§.quidam.ff.ad trebell.

1 *Nunquid in substitutione pupillari ueniat donatio inter uirum & uxorem,quæ morte confirmatur.*

Bar.in d.l.Marcellus.§.quidam.ff.ad trebell.

1 BART. in ead.l.§.quidam,quærit,nunquid in substitutione † pupillari ueniat donatio inter uirum & uxorem,quæ morte confirmatur? vide Bar.in l.sequens quæstio, & quæ ibi posui.ff. de leg.2.& quoniam Bar.hic propè finem, tradit, an in fideicommisso ueniant bona quæ quis ita reliquit,residuum bonorum meorum à dictis legatis & iudicijs deueniant in talem? atrende quia Bar.hic necessariò præsupponit,his uerbis induci fideicommissum uniuersale. & idem uoluit Bar.in l.Centurio,in ultima quæst.quartæ q.princip.ff.de uulg.& pupil.Sed contrarium de uerbo ad uerbum dicit idem Bar.in l.cogi,in fi.principij, infrà hoc eod.tit. Postea subiungit Bar.quid si testator dixit,si decesserit sine liberis bona mea deueniant in talem? & distinguit, dixerit ne omnia bona an non. vide Paul.de Cast.in l.cum uirum.C.de fideicomm.

Summa-

Summarium in l.quia poterat.ff.ad trebell.

1 *An & quando aliquis dicit iudicem esse suspectum, debet causam inserere.*

2 *Iudex, an & quando recusatur ut suspectus teneatur causam committere alteri non suspecto, uel eam remittere ad superiorem.*

3 *Si iudex recusatur ut suspectus, non obstante recusatione procedit, an processus sit ualidus.*

4 *Heres qui repudiat hæreditatem, an perdat debita iure naturæ.*

Bar.in l.quia poterat.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.quia poterat, quærit simul cum glo. an quando † aliquis dicit iudicem esse suspectum, debeat causam inserere? vide Ias.in l.apertissimi, col.1.vers.nunquid autem. C.de iudic.& ex quibus causis iudex recusari possit tanquam suspectus, vide Io.Monach.in tract.nuncupato, defensorium iuris, in §.contra iudices. & Innoc.in tracta.exceptionum, in tit.de exceptionibus contra iudices.& Abb.in c.accedens.2. vt lit.non conte. Feli.in c.cum super.de off.
2 deleg.& in c.insinuante.& in c.cum.R.eod.tit. Et an & quando † iudex recusatur ut suspectus, teneatur causam committere alteri non suspecto, vel eam remittere ad superiorem? vide latè Abb.disting.in c.si quis contra, de for.compet. & suspecto iudici causam committi non posse, quia hoc non est naturale, trad.Dec.post Abb.in c.ad hæc, nu.7.de rescrip.Et formæ in hac materia suspicionis traditæ à d.l.apertissime, renunciari non posse, docuit Feli.in c.si diligenti, col.
3 2.vers.quintum correlatiuum, de for.compet.Et dum Bar.subijcit, quid si iudex † recusatus ut suspectus non obstante recusatione procedit, an processus sit nullus, an uerò debeat irritari? vide ad rem hanc Feli. in c.suborta.nu.6.de re iudic.vbi ait, si arbiter efficitur inimicus partis, potest pars ipsa protestari ne arbitretur, & si spreta huiusmodi protestatione arbitrabitur, ei obstare exceptionem absque eo quòd aliquid probetur de iniquitate.
4 Bar.in eadem l.vers.quæro an ille, tradit † an hæres qui repudiat hæreditatem perdat debita iure naturæ? De hac re uide eundem Bar. in l.necessarijs, col.3.ff. de acquiren.hæred.& in l.gerit, eodem tit.Alexand.in consi.75. Visis, in primo uol. Soci. latissimè in l.j.in ultima quæst. primi effectus.ff.de uulg.& pupill.& in consi.89.col.fi.in 4.uolu. Aret.in cons.160.Longa est, colu.17.vide etiam Angel.de Aret.in §. fin.colum.1.uers.quid autem si filius, instit.de hæredi. qual.& differ.

Summarium in l.sed & si alio.ff.ad trebell.

1 *Per hæc uerba, non puto mihi expedire hæreditatem, & similia prolata, post tempus datum ad deliberandum, inducunt dispositionem.*

2 *Utrum rogatus restituere sub conditione, possit sponte adire, & restituere.*

Bar.in l.sed et si alio.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.sed et si alio, in l.seq. sic ait in summa, nota quòd per † hæc uerba, non puto mihi expedire hæreditatem, & similia prolata post tempus datum ad deliberandum inducunt dispositionem. Tu uerò uide doct.in l.serui electione.ff.de leg.1.& præcipuè Ias.colu.7.vers. tenendo, & in l.qui se patris, colu.12.C.und.liber.in quibus locis habetur, intellectum Bart.in
2 hoc tex.non probari. Et dum Bar.hic in fi.quærit, utrum † rogatus restituere sub conditione, possit sponte adire & restituere? & distinguit: aut est rogatus restituere pluribus, & restituendo uni, non transfert actiones neque ipse liberatur ante conditionis euentum, & reliqua. Dicas tu in proposito casu etiam consentientibus fideicommissarijs restitutionem fieri non posse.l.filiusfamiliàs.§.Diuus.& ibi Paul.de Castr.ponit regulam.ff. de leg.1. Tamen isto casu dicendum uideretur, huiusmodi restitutionem debere ualere in uim donationis usq; ad tempus euenientis conditionis, sicut quando uni tantum rogatus est restituere, ut infrà inquit Bar.cum citat l.post mortem.C.de fideicomm. Item animaduerte, quoniam ubi restitutio est facienda uni tantùm post mortem, ita ut illa conditio gratia ipsius hæredis uideatur apposita, pro ut, nisi aliud appareat, conijciendum est, vt habetur.in l.eum qui.ff.de annu.leg. tunc restitutionē fieri posse ante existentiam conditionis, & actiones transibunt ex trebelliano, cum restitutio secundum uoluntatem defuncti, qui posuit cōditionem gratia hæredis, facta esse uideatur, cui hæres

debet posse renunciare. sicut dicimus in legato ad diem, quæ posita sit gratia hæredis tantum. id quod in dubio præsumitur; nam ante diem præfixum potest soluere, & fauori suo renunciare. & dicitur adimplere uoluntatem defuncti.d.l. eum qui.vbi Bar.& in l.qui Romæ, in princi. ff.de uerb.oblig.vbi omnes.& isto casu, nescio qua ratione in tex. habeatur restitutionem non fieri secundum uoluntatem defuncti,propterea cogitandum est,quia in d.l.eũ qui, & in d.l.qui Romæ,distinguitur cuius gratia sit apposita dies,hic autem non. & ibi non consideratur dispositio.l.cùm pater.§.à filia.ff.de leg.2.vide ad prædicta Ias.post alios in d.l.post mortem.

Summarium in l.apud Julianum.ff.ad trebel.

1 *Per dationem cohæredis extranei,tollitur existentia sui hæredis.*

Bar.in l.apud Iulianum.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.apud Iulianum.§.idem Iulianus,ait,per dationem † cohæredis,extranei, tolli existentiam sui hæredis. Tu autem aduerte, quia & si datio cohæredis extranei tollat suitaté, non tamen tollit necessitatem adeundi in seruo,l.eius qui in prouinciam,in princ.ff.si cert.pet. vbi Ias.in 2.col.vers.quartò pondera.

Summarium in l.Ille à quo.§.si de testamento.ff.ad trebel.

1 *Hæres quando ante aditionem sed post coactionem decedit, fideicommissum non extinguitur, sed debetur ab eo, ad quem transit hæreditas.*

Bar.in l.ille à quo.§.si de testamento.ff.ad trebell.

1 BAR. in d.l.ille à quo.§.si de testamento, ait, quando † hæres ante aditionem sed post coactionem decedit, fideicommissum non extingui, sed deberi ab eo, ad quem transit hæreditas. Attende hic quoniam & si coactio transmissionem operetur,perinde ac si hæreditas fuisset restituta,tamen quò ad fructus secus est, quia post coactionem & ante restitutionem hæres facit fructus suos.l.ita tamen.§.1.infrà eod.tit.vbi Alex.

Summarium in l.cogi.ff.ad trebell.

1 *Verba obliqua adiecta certæ rei uel quantitati,ad uniuersitatem non porriguntur.*

Bar.in l.cogi.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.cogi. ait, verba † obliqua adiecta certæ rei, uel quantitati,ad uniuersitatem non porrigi. & exemplum ponit in uerbo,relinquo, atque ita Bar.præsupponit uerbum,relinquo,esse obliquum. & ita ex hoc tenuit Ange.relatus à Ias.in l.Centurio,col.34.vers.circa tertiam.ff.de vulg.& pupil. vbi tamen tenet hoc uerbum esse commune.de qua re ibi egimus.

Summarium in l.ex facto.§.siquis rogatus.j.ff.ad trebell.

1 *An,& quando filius naturalis substitutum excludat.*

Bar.in l.ex facto.§.si quis rogatus.j.ff. ad trebell.

1 BAR. in d.l.ex facto,§.si quis rogatus,tradit an † & quando filius naturalis substitutum excludat? vide Alex.in cons.94.in primo vol.& Dec.in c.in præsentia, de probat. vbi etiam Feli. tradit an & quando filiorum appellatione ueniant naturales: & Angel.in cons.366. & in consi. 401. cum seq.& omnino uide Paul.de Montepico in repet.l. Titia cum testamento.§.Titia cũ nuberet.ff.de leg.2.inter numerum 54.& 55.vbi nouiter & subtiliter distinguit.& ad rem hãc uide Bar.Bal.& alios in l.iiij.§.fin.ff. de liber. & posthum. Fulg.in consi.152.& Angel.in consi. 30.Et in re proposita hic per Bar.vide Ias.in l.generaliter.§.cum autem.C.de institu.& substit. in sexta colu.

Summarium in d.l.ex facto.§.siquis rogatus. 2.ff.ad trebel.

1 *Per deportationem non perditur ius eligendi fideicommissarium.*
2 *Iudex qui posuit confinia quòad ea reuocauerit, si est excommunicatus, an possit ea reuocare.*

Bar.in d.l.ex facto.§.si quis rogatus.2.ff.ad trebell.

1 BAR. in ead.l.§.si quis rogatus,2.ait,per deportationem† non perdi ius eligendi fideicommissarium,alioqui uerò per dãnationem in metallum. ex hoc infert Bar.ad excõicatum, possitne esse arbitrator an non? vide Bar.in l.si quis arbitratu,col.fi.ff.de uerb.obli.ibi, quæro quid
2 de excõicato,vbi Ias.col.14.& seq.Nũquid aũt iudex†qui posuit cõfinia,quòad ea reuocauerit,

si est

si est excommunicatus possit ea reuocare? vide Bar.in l.centesimis.§.fi.col.fi.ff.de uerb.oblig. ubi per istum tex. tenet hoc fieri posse,licèt ibi reprobetur. Vtrum autem iste tex. procedat solùm in eo,qui prius erat habilis,& posteà deportatur:an uerò etiam in deportatum & excommunicatum possit conferri ius eligendi? Et respondendum uidetur,textum hunc non procedere in hoc secundo casu,ut in simili ait Abb.in c.post cessionem,colum.fi.versi.sed quæro, de probat.sed contrarium uidetur innuere Alex.in d.l.si quis arbitratu, ubi in illa quæstione,an arbitrator possit esse is qui deportatus est? dicit eum esse non posse, quando postquàm factus est arbitrator deportaretur; quia dicit isto casu uideri esse reuocatum mandatum,igitur sentit hoc ualere,quando esset deportatus uel excommunicatus tempore quo fuit electus, ut ibi per eum,col.pen.uersi.limita.

Summarium in d.l.ex facto.§.si quis autem susceperit.ff.ad treb.

1 *Conditio si decesserit sine liberis, intelligitur superuenientibus.*

Bar.in d.l.ex facto.§.si quis autem susceperit.ff.ad trebell.

1 BART. in ead.l.§.si quis autem susceperit,sic ait in summa. Conditio,† si decesserit sine liberis,intelligitur superuenientibus. & ideo si liberi ante rogatum uel simul cum eo moriantur,non faciunt deficere conditionem fideicommissi. De hac re uide Dec.in consi.63.& in consi.218.ubi eruditè loquitur in hac materia,& in consi.287.& in consi.291.& in cons.511. & in consi.513.& in consi.585.Soc.in l.solemus.ff.de cond.& demonstr.& Io.Crot. in repetitione capituli Raynutius,de testa.filijs autem extantibus fideicommissum expirat, neque amplius reuiuiscit,quamuis ipsi postea sine filijs decederent. Dec. in consi.218. & in consi.287. & in consi.291.& in d.consi.511.& 513.Limita istum tex. non habere locum, quando filius superuixerit, qui omnino esset moriturus, & uiuere non posset; quia non facit deficere fideicommissum,cùm perinde sit,ac si nũquàm fuisset natus. Feli.in c.sicut ex tua,in fi.de homicid. sed an ista conditio comprehendat filium,qui liberos suscipere non potest? vide Soc.in consi. 35.col.pen.in 3.vol.

Summarium in d.l.ex facto.§.fi.ff.ad trebell.

1 *Conditio fideicommissi iniuncta hæredi, si sine hærede decesserit, intelligenda est de descendentibus, & de liberis.*

2 *Raro contingit aliquem sine hærede decedere.*

3 *Conditio siue qualitas à lege requisita, specificè probari debet.*

4 *Testator si substituit aliquem, & eius hæredes, de quibus hæredibus est intelligendum.*

Bar.in d.l.ex facto.§.fi.ff.ad trebell.

1 BART. in ead.l.§.fi.inquit,conditionem † fideicommissi iniunctam hæredi si sine hærede decesserit,esse intelligendam de descendentibus,& de liberis. Hoc idem aiunt Bar. & alij in l. Gallus.§.etiam si.ff.de liber.& posth.Alex.in consi.15.in 1.volu. & Ang. quem uide omnino in consi. 110.& in consi.206.incip.Carissime frater.Soc.in cons.19.in cons.249. & in cons.250. in 1.vol.& Dec.in consi.78.col.fi.Et huius documenti ratio est,quia conditio se habet ad esse, & ad non esse. cæterùm si hæc uox,hæredes,ad solos descendentes non restringeretur,sed simpliciter ad quemcunque hæredem porrigeretur, ista conditio non haberet se ad non esse. si
2 quidem raro contingit † aliquem sine aliquo hærede posse decedere, ut hic dicunt gl. & doct. Sed cui probandi onus incumbit aliquem sine liberis decessisse? vide Alex.in consi.171.in libro primi & secundi vol.& Soc.omnino in consi.89.col.3.in 1.vol. ubi ait præsumptionem esse pro substituto,in hoc articulo non est prætermittendus Io. Crot. in repet. capituli Raynutius,de testa.& ad rem optimè facit,quia si substitutus pupillaris dicit se admitti debere ex pupillari,neq; appareat an substitutus decesserit pupillus an adultus, præsumendum est pro substituto, ut tradit Soci. in d.consi.89.colu.3. & Ioan.Baptista Caccialupus in repet.l. precibus, col.pen.nu.56.C.de impuber.sed contra istam conclusionem urget uehementer, quòd con-
3 ditio † siue qualitas à lege requisita specificè probari debet.l.ij.§. docere.ff. de ui bon. rapt.l.j. §.ait prætor,& ibi Bar.ff.ne quid in flum.publi.Alex.in consi.100.in 1.vol. & in consi.316. in libro

libro primi & secundi vol.Soc.in consi.55.in 1.vol.Dec. in consi.13. & in consi.393. col. pen. & fi.& ideo in tali casu non sufficit probatio per præsumptionem,ut hic præsupponitur. ita Cæ
4 pol.in consi.57.Quid si testator † substituit aliquem & eius hæredes, de quibus hæredibus sit intelligendum? vide Soc.in consi.12.& in consi.13.in 3.vol.Alex.omninò in cõs.36.in 3. vol. & in consi.173.in 5.vol.Ang.in consi.306.& Crauet.in consi.38.

Summarium in l.in fideicommissaria.ff.ad trebell.

1 *Fructus an & quando in trebellianicam imputentur.*

Bar.in l.in fideicommissaria.ff.ad trebell.

1 Bart. in d.l.in fideicommissaria,in princ.tradit an † & quando fructus in trebellianicam imputentur. De hac re egimus in l.in quartam,suprà ad leg.falcid.uide ibi.Et aduerte hic quoniam in directa substitutione, quæ fit per militem ueniũt fructus reperti in hæreditate.Bar.in l. Centurio,col.2.uersi.oppono quòd fructus.ff.de uulg. & pupill. per illum tex.Item quòd fructus percepti iudicio testatoris computentur in falcidia,est tex.in l.mulier.§.si hæres,infrà hoc eodem titu. sed ibi falcidia fortè sumitur pro trebellianica. Et dum Bar. subiungit de mora, & citat.l.ita tamen.§.si seruum,infrà eodem titu. uide ibi eundem Barto. ubi ponit, quid si fideicommissarius nesciuerit, uel hæres absens fuerit. Tu uerò cogita quid si interpellauerit, & ille credat iustè se non teneri, quo casu non erit in mora.l. quod te. ff. si cert. peta. quid iuris erit de fructibus? Et dum Bar. subijcit an fructus computentur in quartam debitam iure institutionis,nam falcidia dicitur esse debita iure institutionis, uide Paul.de Castr.in l.j.colum.2. suprà ad leg. falcid.

Summarium in l.mulier.§.cum proponeretur.ff.ad trebel.

1 *Filia potest res alienare in causam dotis,quamuis restitutioni subiaceant.*

2 *Pater non tenetur dotare filiam,quæ habet bona aliunde.*

Bar.in l.mulier.§.cum proponeretur.ff.ad trebell.

1 Bart. in d.l.mulier.§.cum proponeretur,inquit,filiam † posse res alienare in causam dotis quamuis restitutioni subiaceant. Attende tex.ibi,dotem decedere,ex quo colligitur, aliena ta ex causa dotis,licèt sint subiecta restitutioni,tamen nunquam amplius debere restitui,ut per Ias.in auth. res quæ, ubi latè agitur de hac inuestigatione, quomodo res subiectæ restitutioni possint ex causa dotis alienari. Et quia hic Bar.ponit prædicta uera esse,nisi mulier tantùm ex fructibus percepisset,ut doti sufficeret. opp. Bar. dicens immo fructus non debere in dotem computari,& soluit dicens,dotem non esse debitam iure obligationis, sed officio iudicis, quæ
2 æquitas cessat,quando mulier habet unde se alat aliunde. Ex hoc sentit Bar. patrem † non teneri ad dotandam filiam,quæ habet bona aliunde. ad hoc accedit Alex. in apostill. ad Bar.in l. fi.C.de dor.promiss.in prima apostill.in contrarium uidetur esse tex.in d.l.fi.cum gl. in uerbo, intelligi,per quem ita tenuit Ias.in d.auth.res quæ,cõl.3.& col.4.& de huius rei ueritate latius
* posuit Ias.in l.j.col.7. versi. secundò astringit.ff.solu.matr.ubi ait * communem opinionem esse contra Bar.hic,quamuis ipse cum eo intrepidè sentiat.

Summarium in l.ex asse.ff.ad trebell.

1 *Si Unus ex fideicommissarijs hæredem cogit adire,& restituere totum, fructus perceptos iudicio testatoris sui fideicommissario non restituit.*

Bar.in l.ex asse.ff.ad trebell.

1 Bart. in d.l.ex asse,sic ait in summa. Si unus † ex fideicommissarijs hæredem cogit adire & restituere totum, fructus præceptos, iudicio testatoris suo fideicommissario non restituit. posteà õpp.Bar.de l.j.§. inde Neratius,suprà eod.tit.& soluit ut in gl.Tu verò pro intellectu illustriori uide Ias.in l.qui quadringenta,col.3.in tertio notabili.hoc eod.tit. Postea Bar. tradit, si cessionarius primus cedit secundo apud eum nihil remanere. De hac re vide Soc. in consi. 18.col.6.in 1.vol.ex hoc posset inferri in casu.l.mulier.§.ex asse.ff.de iur.dot.posse cedi secundo,qui intentare posset actionem directam nomine ipsius cedentis. aduerte tamen si uasallus alterum in feudo subrogaret,eũ habere quod clam utili ratione uasallitij. Curtius in tract.feud. col.

col. 151. versi. secundò pro limitatione. Ias. in l. iij. §. ex contrario, colu. 20. versi. his ita. ff. de acquir. poss. ubi etiam posuit, si emphyteota sibi aliquod ius uel annuũ redditum retineret, an id iudicari debeat, ut perdatur sicut emphyteosis. vide Soc. subtiliter in consi. 216. in 1. vol.

Summarium in l. si legatus. ff. ad trebell.

1 *Quo iure quis cogatur adire, & restituere.*

Bar. in l. si legatus. ff. ad trebell.

1 BART. in d. l. si legatus, quærit quo iure † quis cogatur adire & restituere. vide Ias. in l. certi condictio. in princ. col. fi. ff. si cert. pet.

Summarium in l. Balista. ff. ad trebell.

1 *Pactum nudum geminatum producit actionem, licèt alioqui sit, si non esset geminatum.*

2 *Geminatus actus enixam indicat uoluntatem, & multum operatur.*

3 *Geminatio contractus operatur, ut quis ab omni prorsus beneficio excludatur, neque possit quoquomodo error præsumi.*

4 *Verbum potest, indicat uoluntatem.*

5 *Licèt prohibita alienatione extra familiam possit hæres institui extraneus, qui esset successurus ab intestato, tamen hoc procedere non potest, quando uerba sunt geminata.*

6 *Concessa iurisdictione, intelligitur de simplici, non autem de mero, & mixto imperio.*

7 *In feudis licèt appellatione hæredum intelligatur de filijs, tamen secus est, ubi adsunt uerba geminata.*

8 *Mora geminata plus operatur quàm simplex.*

Bar. in l. Balista. ff. ad trebell.

BART. in l. Balista, tradit effectum & uim geminationis. Qua in re scias pactum nudum
1 † geminatum producere actionem, licèt alioqui sit, si non esset geminatum. Ias. in l. iurisgentiũ. §. sed cum nullam. col. 3. in 6. limit. ff. de pact. Item geminatio operatur, ut ea, quæ alioqui fieri deberent ex interuallo, uel per sententiam, fiant incontinenti & ipso iure. Feli. in c. 1. colu. 5. de rescrip. Soc. in consi. 101. in 4. vol. vbi ait, uerba futuri temporis operari immediatè si gemina-
2 ta fuerunt. Item geminatus † actus enixam indicat uoluntatem, & multùm operatur. & ideo si aliquis bis ex interuallo se aliquid recepisse confiteretur, tollitur omnis exceptio. Dec. in cõs. 181. Soc. in consi. 15. col. 8. in 1. vol. & in consi. 65. col. fi. & in consi. 85. col. 3. eod. volu. & in re proposita uide omnino eundem Soc. in consi. 3. col. 4. in 3. volu. ubi ait, si princeps bis aliquid concedit, concesionem huiusmodi motu proprio factam esse censeri, quamuis facta esset precibus alicuius. & de hac re uide omnino Feli. in c. fin. in princ. de offic. deleg. & in c. si quando. nu. 31. cum seq. de rescrip. Intellige tamen & limita quæ de ui actus geminati prædiximus, quã do geminatio fit ex interuallo, secus si incontinenti. Feli. in c. quoniam, & in d. c. fi. de offi. deleg. & Aretin. quem uide omnino in consi. 2. & tex. in l. si mulier. C. ad uelleian. Rursus geminatio
3 contractus operatur, ut quis ab omni prorsus beneficio excludatur, neque posit quoquomodo error præsumi. Abb. in consi. 70. col. 3. in 1. vol. Et quantum operetur geminatus contractus docuit Crauet. in consi. 54. sic etiam confesio geminata multùm operatur si est facta diuersis temporibus, Ias. in l. si certis annis, col. 2. versi. item per illam gl. C. de pact. Et quamuis in multis casibus geminatio uerborum facta eodem tempore multùm soleat operari, tamẽ secus est in geminatione actus. ita distinguendo concordat Ias. in l. si quis in conscribendo. in fi. C. de pact. ubi quasdam decisiones adducit, in quibus geminatio operatur. vide tamen tex. in l. is qui hæres, in princ. ibi, qualis qualis. ff. de acqui. hæred. ubi illa geminatio nihil facit, & ibi Ias. in vo-
4 ce, qualis qualis, similes tex. adducit in 94. col. Item & si uerbum, † potest, communiter indicet uoluntatem, tamen si est geminatum, significat necesitatem. Ias. in l. j. col. 2. in gl. in uerbo, potest. ff. de iurisd. omni. iudic. & complures alios effectus geminatio facit, ut per Ias. in l. j. §. nunciatio. col. 4. ff. de oper. nou. nunc. & Feli. in c. si cupio. nu. 30. cum seq. de fid. instru. quem semper uideas, & multos alios effectus posuit etiam Curtius in consi. 300. & in consi. 41. & in consi.
5 49. & Mari. Soc. iuni. in consi. 133. nu. 6. Item attende quamuis prohibita † alienatione extra familiam posit hæres institui extraneus, qui esset successurus ab intestato, tamen hoc procedere non

non posse quando uerba sunt geminata, docuit Ias. in l. filiusfamilias. §. Diui, in 2. lectura, colu. 21. versi. limita. ff. de leg. 1. sic etiudex potest suam interlocutoriam reuocare, secus autem si est geminata, & bis fuerit confirmata. Ias. in l. quod iussit, in primo notabili col. 47. in 4. limit. ff. de re iudic. item hæc uoces, cassum, & irritum, propter geminationem significant ipso iure, alio-
6 qui uerò non. Ias. in l. non dubium. col. 5. in 10. notab. C. de legi. Item concessa † iurisdictione intelligitur de simplici, non autem de mero & mixto imperio, secus si dicitur, omnimodam iurisdictionem, quia geminatio ista etiam merum & mixtum imperium continet, Ias. in l. Imperiū col. 5. uersi. secundò. ff. de iurisd. omni. iudic. Item rescriptum geminatum præsumitur concessum motu proprio, propter geminationem, alioqui non. Ias. in l. iij. in princ. colu. 1. ff. de quod quisque iur. & in l. nec damnosa, versi. illum tex. C. de precib. imperat. offer. ubi dicit etiam habere uim clausulæ ex certa scientia. Alium quoque effectum scitu dignum posuit Alexand. in l. Centurio. ff. de uulg. & pupill. & de hac re uide latisimè Corset. in tract. de uerbis geminatis,
7 vbi ponit 76. effectus, quos geminatio operatur. Item quamuis in feudis † appellatione hæredis intelligatur de filio, tamen secus est ubi adsunt uerba geminata, ut declarat Ias. in l. Gallus. §. etiam si, col. 4. in 2. fall. ff. de liber. & posth. & uide alios effectus apud Ias. in rubrica. ff. de uerb. oblig. col. 3. & in §. in personam, col. 10. inst. de action. Adde alium, quem tradit Aret. in l. j. col. 3. ff. de uerb. oblig. ubi Alex. col. 4. qui eum reprobat. Similiter quoque mora † geminata plus operatur quàm simplex. ut per Ias. in l. si insulā, col. 6. vers. tu responde. ff. de uerb. oblig. Et ad prædicta uide eundem Ias. in l. j. col. 4. ff. de oper. nou. nunci. & Feli. in c. nonnulli. col. 22. in 6. fallen. de rescrip. & in c. si quando. col. fi. eod. tit. & Soc. in consi. 242. col. 1. in 1. vol. Et postremò non est silentio prætereundum quamuis mulier, quæ confessa est se habuisse & recepisse dotem, possit opponere exceptionem non numeratæ dotis, tamen si fuit geminata cōfessio, huiusmodi cessat exceptio, & ita limitatur totus titulus. C. de dot. caut. nō numer. ut decidit Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de donat. int. uir. & uxor. & de hac materia geminationis uide latè Roma. in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. matr. vide etiam Soc. iunior in consi. 3. nu. 5. & in consi. 77. nu. 107. & in consi. 78. nu. 7. & in consi. 98. Postremò attende quod dixit Io. Hannibal in rep. l. nemo potest. nu. 87. ff. de leg. 1. vbi ait, l. prospexit. ff. qui & à quib. ex qua sumitur illa regula, legem quamuis duram esse seruandam, non esse intellectam, quoniam illum effectum operatur geminatio illa posita in illa. l. ibi, omnes omnimodo.

Summarium in l. restituta. ff. ad trebell.

1 *Restitutio fit re, uel uerbis tradendo uel patiendo.*
2 *Fideicommissum ad hoc, ut ualeat, requiritur, ut aditio ne hæreditatis confirmetur.*

Bar. in l. restituta. ff. ad trebell.

1 BART. in d. l. restituta, inquit, restitutionem † fieri re uel verbis, tradendo uel patiendo. hoc adduci solet ad hoc, quòd dominium fideicommissi uniuersalis non transit in legatarium uel fideicommissarium uniuersalem nisi facta restitutione, tamen secus est in particularibus. l. à Titio. ff. de furt. tradit Ias. in l. fi. col. 3. C. de sacrosa. eccl. ubi etiam posuit, quid sit in ecclesia. & rationem huius discriminis affert idem Ias. in l. j. colu. fin. versi. ex secunda parte. C. commun. de lega. & aliam ponit Bar. in l. j. col. 5. versi. tertia regula. ff. de leg. j. scilicet quia non sunt relicta principaliter sed in consequentiam, & ibi doct. uarias adducunt rationes, quibus tamen nō tol-
2 litur difficultas. Ideo dici posset, ad hoc ut fideicommissum † ualeat, requiritur aditione hæreditatis confirmetur, per quam iura omnia (ut ita dixerim) hæredis ossibus affiguntur, iccirco ad ea euellenda ut in alium transferantur, opus est facto ipsius hæredis: in legato autem statim ab adita hæreditate dominium transfertur. istam rationem reprobatis alijs in d. l. j. tradit Lancelotus Galiau. Tu verò aduerte, quia ista ratio non subsistit, quoniam ut legatum ualeat, debet confirmari per aditionem, atque ita eadem ratione dicendum esset iura affigi ossibus hęredis, quæ sine facto suo, ab eo in alium transferri non possint. velle autem dicere legatum statim, & ipso iure transferri à principio quando est particulare, istud nihil est, quia ratio est eadem cum dicto. Ideo cogita.

Summa-

Summarium in l.quia.§.restituta.ff.ad trebell.

1 *Ius patronatus ecclesiæ non transit in fideicommissarium, sed apud hæredem remanet.*

Bar.in l.quia.§.restituta.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.quia.§.restituta,inquit,iuspatronatus† ecclesiæ non transire in fideicommissarium,sed apud hæredem remanere. idque sequitur Ias.in l.precibus,col.13.vers.secunda utilitas.C.de impub.ubi dicit esse idem in iure patronatus liberti. Adde quòd etiam non transit in filiam dotatam,quæ à statuto sit exclusa. Feder.de Sen.in consi.139.incip.quæritur an transeat. vide Feli.in c.quanto,col.2.de iudic.ubi tradit an publicatis bonis transeat in fiscum. de qua re agit etiam Abb.in c.nobis,de iur.patr.& ad prædicta uide omnino Abb.in c.cum seculum,de iur.patron.ubi multa dicit circa translationem iuris patronatus, vide eundem Abb. in c.consuluit, eod.tit.

Summarium in l.Seius Saturninus.ff.ad trebell.

1 *Tempus certæ ætatis ex præsumpta uoluntate defuncti propter charitatem personæ facit diem, non conditionem.*

2 *Si pater filium eximat de carceribus,qui ultimo supplicio erat puniēdus,debeat liberari propter affectionem paternam.*

3 *Dictio cum,adiecta executioni,reddit actum conditionalem,quando habet diem incertum.*

4 *An & quando legatum,cui fuit apposita dies,sit conditionale.*

Bar.in l.Seius Saturninus.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.Seius,sic ait in summa. Tempus † certæ ætatis ex præsumpta uoluntate defuncti propter charitatem personæ facit diem non conditionem pro.huius.l. intellectu, vide Bar.& alios in l.si cui legetur.ff.de leg.1.& gl.& ibi Bal.in l.ex his.C.quand. di.leg.ced. & Soc. in consi.92.col.6.in 1.vol.uide etiam Io.Crot.in repet.l.primæ inter numerum 25.& 26.ff.de leg.1.ubi tenet hoc legatum esse conditionale, sed ideo non extingui, quia conditio ad fideicommissarij fauorem apposita est. sed ista opinio non uidetur ex mente huius tex.ideo non recedas ab opinione Bartoli & aliorum,scilicèt,hoc tempus adiectum non facere conditionem ratione consanguinitatis; nam relicta à testatore latius ratione coniunctionis sanguinis solent interpretari,ut ex multis docuit Dec.in conf.601.immo usque adeò uehemens est uis affectio
2 nis,ut si pater † filium eximat de carceribus,qui ultimo supplicio erat puniēdus, debeat liberari propter affectionem paternam. ita Corsetus in tract.de potestate regia in 3.par. nu.34. ubi ait ita fuisse obtentum. & hac eadem ratione pater censetur magis uelle prouidere filio quàm
3 eum grauare. Mari.Soc.iuni.in consi.103.nu.17. Attende gl.hic,ex qua colligitur,uocem † cū, adiectam executioni reddere actum conditionalem,quando habet diem incertum, idq; timore cōtrarij.l.quibus diebus.§.quidam Titio.ff.de cond.& demonstr.& istam gl.sequitur Bar.in l.j.col.3.de cond.& demonstr.& Bar.& alij in d.l.si cui legetur.§.1.sed tenendo hoc uidetur
* destrui op.& sol.Bar.& * communis in l.centesimis.§.fi.col.1.versi.ex hoc,& in l.ita stipulatus, col.6.in 2.opp.ff.de uerb.obligat.ubi dispositio non redditur conditionalis, quamuis ista uox, cum adiecta esset executioni, & tempus erat incertum, cum uoluero. Quapropter cùm ista opinio fundamentum sumat ab illa.l.quibus diebus.§.quidam Titio,fortè non esset ab re dicere,etiam si sit tempus incertum, non tamen facere conditionem per illa Bartoli documenta, neque obst.tex.in d.§.quidam Titio,quia ibi conditio mortis erat expressa per uocem, si, propterea ibi sumus in claris.sed de uoce,cum,ibi nulla sit mentio. & propterea mirandum est,doctores hoc non animaduertere,cum ibi ita legatur expresse,ut prædixi.& hoc ibi sentit Pau.de Cast.& in specie Bar.in d.l.j.col.3.uersi.tertia,de cond.& demonstr.dum citat illum tex. & uide quæ ibi posui in lucubrationibus meis. Tamen si uis sequi vestigia doctorum in hac mate-
4 ria,& scire an & qñ † legatum,cui fuit apposita dies, sit cōditionale & non,distingue,aut ei fuit apposita dies certa,aut incerta. Si certa tunc subdistingue: aut fuit apposita substātiæ legati,& erit conditionale. fallit ratione consanguinitatis, ut in hac.l. Seius Saturninus. aut dies certa fuit apposita præstationi, & tunc non efficitur conditionale. si uerò apponitur dies incertus,

tunc

tunc siue sit adiectus substantiæ legati, siue præstationi semper efficitur conditionale, secundum * comm. opin. ut per Ias. in d. l. si cui legetur. §. hoc autem. ff. de leg. 1. & de hoc ultimo aiūt esse tex. in d. l. quibus diebus. §. 2. & ad prædicta uide Capr. in consi. 79. & Salic. in l. unic. §. sin autem sub conditione. C. de caduc. tollen. & in d. l. ex his. C. quand. die. leg. ced. ubi habetur, quando tempus incertum adiectum est tertiæ personæ, semper legatum reddi conditionale, & non transmitti. id quod sequitur etiam Alex. in consi. 197. Viso titulo, in libro primi & secūdi vol. & hæc est communis doct. sententia, ut hic testatur Alex. adde etiam quando in eadem oratione, in qua fit legatum, apponitur dies, & non in alia oratione, semper illa dies uidetur apposita substantiæ legati, & non præstationi; & ideo legatum reddit conditionale. ita Bal. in d. l. si cui legetur. §. hoc autem, propè fi. argumento. l. quidam testamento, in princ. ff. de leg. 1. & l. Paulo Callimacho. §. fi. ff. de leg. 3. & ad rem faciunt trad. per Bar. in d. l. inter stipulantem. §. sacram, col. 3. ff. de uerb. oblig. ubi ad cognoscendum an locus censeatur adiectus substantiæ an præstationi, distinguitur, sit ne appositus in eadem oratione an non. & idem tradit Paul. de Cast. in consi. 338. Quia exceptiones, col. 3. in 1. vol. & Dec. in consi. 324. Consuluit accuratè, Neque prædictæ principali conclusioni reluctari debent trad. per Franciscum Cremens. in suo singul. 111. ubi contrarium uidetur tradidisse, motus authoritate Bal. in l. ambiguitatem. C. de usufruct. quoniam in contrariam (ut dixi) sententiam communiter itum est, ad quam ipse quoque Bal. accessit in locis præmemoratis.

Summarium in l. Imperator. ff. ad trebell.

1 *Pater qui dilapidat bona fideicommissi, cogitur illud restituere filio existenti in potestate.*

Bar. in l. Imperator. ff. ad trebell.

1 BART. in d. l. Imperator, ait, patrem † qui dilapidat bona fideicommissi, cogi illud restituere filio existenti in potestate. circa hoc, & quomodo pater, qui bona consumit, priuandus sit administratione per istam. l. vide Ias. in l. si constante, col. 31. in 9. quæst. secundæ par. princip. ff. sol. matr. Aret. in consi. 72. col. 3. ubi etiam tradit, an perdat usumfructum, quamuis alius administret. Et quomodo prouidendum sit filijs quando pater malè administrat bona aduentitia filiorum, tradit Soc. in consi. 34. in 1. vol. ubi latè agit de materia huius. l. uide omnino.

Summarium in l. Titius. ff. ad trebell.

1 *An senatusconsultum trebellianum locum habeat in fideicommisso relicto per ista uerba, quicquid ex hæreditate superfuerit.*

Bar. in l. si Titius. ff. ad trebell.

1 BART. in d. l. si Titius, quærit, an senatusconsultum † Trebellianum locum habeat in fideicommisso relicto per ista uerba, quicquid ex hæreditate superfuerit? vide omnino de hac re Paul. de Cast. in l. cogi, suprà eod. tit.

Summarium in l. si patroni. ff. ad trebell.

1 *Bona in emphyteosim accepta ab ecclesia, non ueniunt in restitutione fideicommissi.*

Bar. in l. si patroni. ff. ad trebell.

1 BART. in d. l. si patroni, in princ. inquit bona in † emphyteosim accepta ab ecclesia non uenire in restitutione fideicommissi. Limita hoc procedere solùm quando ille fideicommissarius erat extraneus, alioqui uerò si erat de descendentibus restatoris. ita Bal. in l. cùm uirum. C. de fideicomm. & clarè Alex. in consi. 19. col. 2. in 5. vol. ubi refert Io. And. Nicol. de Neap. & * Paul. de Cast. & limitantes Bar. hic. in hæredibus uerò extraneis ista opinio Bartoli * communiter approbatur, & per Alex. in consi. 11. col. 8. in 3. vol. & in consi. 101. col. 8. in 4. vol. Attende gl. primam in hac. l. quæ est sing. secundum Ang. hic, & Alex. in consi. 8. in 3. vol. ad probandum quòd ea, quæ alicui non competunt in hærede, non possunt ei imputari in legitimam, neque in trebellianicam, neque in falcidiam. contrarium uidetur velle Alex. in consi. 27. in 5. vol. sed uide eundem Alex. in hac materia, in consi. 29. in 5. vol.

Summarium in l. filiam. ff. ad trebell.

1 *Fideicommissarius an & quando sit legitimus contradictor, quo minus hæres mittatur in possessionem.*

Bar.

Bar.in l.filiam.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.filiam, tradit, an & quando † fideicommissarius sit legitimus contradictor, quominus hæres mittatur in possesionem. De hac re uide not. Dec. in consi.84. & in consi. 424.& in consi.467.

Summarium in l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad trebell.

1 *Fideicommissarium relictum à duobus cum expressione nominis collectiui, debetur etiam si in persona ultimi tantum conditio extiterit.*

2 *A proprietate uerborum non est recedendum.*

3 *Pluralitas an & quando resoluatur in singularitate.*

4 *Testator præsumitur uoluisse disponere & cogitare pro ut à statuto ciuitatis constitutum est.*

Bar.in l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad Trebell.

BART. in d.l.hæredes mei.§.cum ita,tradit illa subtilem materiam re & fama, de qua agi-
1 tur in hoc tex. qui hoc dicit in summa secundum eum, Fideicommissum † relictum à duobus cum expresione nominis collectiui,deberur etiam si in persona ultimi tantùm conditio extite rit,si persona nō superest,quæ fideicommissarium ex præsumpta uoluntate defuncti excludat. cogita tu si fortè melius iste tex.ita colligi posset in summa. Fideicommissum de restituenda tota hæreditate relictum sub conditione,si uterque hæredum decesserit sine liberis,si in primo conditio deficiat,& in secundo existat,non debetur inspecta uerborum proprietate,sed attenta uerisimili mente testatoris debetur quò ad portionem ultimi morientis. Et pro huius difficilis.§.intellectu illustriori,diuidi potest in tres partes,secunda ibi, defuncto altero. tertia ibi, sed cum in fideicommissis.in prima parte ponitur casus de testatore,qui duobus filijs hæredibus institutis ita disposuit; si eorum aliquis sine liberis prior decesserit, alter superstes in illius parte succedat: si uerò uterque sine liberis morietur,tota hæreditas ad Claudiam testatoris neptem deueniat. in secunda parte iurisconsultus ait in facto contigisse, primum relictis liberis mortuum esse,atque ita conditionem in eius persona defecisse: nouissimum uerò sine liberis obijsse. proinde quæritur an Claudia ad aliquam huius fideicommissi partem admittatur? di-
2 cendum uidebatur quòd non. ea ratione,quia nōn est recedendum † à proprietate uerborum. l.non aliter.ff.de leg.3.sed uox,uterque,exigit, ut conditio in quolibet eorum copulatiuè adimpleatur.l.si is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub.sed in primo deficit,igitur est excludenda.sed contrarium in tertia parte deciditur, ea ratione; quia in proposito casu uoluntas testatoris prædominatur.l.in conditionibus primum locum.ff.de condit.& demonstr.cum concord. sed verisimile est testatorem,qui utroque moriente sine filijs Claudiam uocauit ad totam hæreditatem,uoluisse etiam altero tantum sine liberis decedente, eam ad illius portionem admitti. ijs hunc in modum explicatis,vide ad materiam huius.§.Alex.in consi.101.in 4.vol. & omninò in consi.175.in 5.vol.& Abb.in consi.58.in 2.vol.& dum Bar.hic subiungit, an & quando
3 pluralitas † resoluatur in singularitatem, hoc est,ut perinde sit ac si separatim dispositum esset à testatore,ut declarat tex.in l.falsa demonstratio.§.fi.suprà de cond.& demonst. uide tu in hac re Alex.in consi.167.in 7.vol.Soc.in consi.43. & in consi.285. in 1.volu. & omnino Feli.in c. omnes leges.prima distinct.& circa hanc materiam uide multas quæst.per Bar.ibi in apostill. in l.ij.§.sed si unus.ff.de ui bon.rap. An autem statutum in pluribus locum habeat, in uno? vide Ias.& recentiores in l.singularia. col.3.versi.ex tex.ff.si cert.pet.& in l.Gallus.§.quòd si is.ff.de liber.& posthum.& quòd in uno uerificetur quando plures non sunt,tradit Maria.Soc.iuni. in consi.139.num.33. immo etiam in uno posse uerificari in multis casibus strictè intelligendis quamuis in pluribus uerificari posset,tradit Iasin consi.145.col.fi.in 1.vol. Multa alia possem adducere non solùm in ista quæstione, sed etiam in alijs,quæ hic tanguntur per Barto. & alios doct.in amplissima materia huius.§. sed quia multi usque adeò elaborarunt circa eam,ut fastidium pariant,pertransibo,ne afflictio addatur afflictis lectoribus,pauca tamen quædam subij-
4 ciam in eo,quod ait Bar.testatorem † præsumi uoluisse disponere & cogitare ut à statuto ciuitatis constitutum est.uide Alex.in consi.14.in 4.vol.Soc.in consi.280.in fi.in 1.volum.Ias.in l.iij. col.4.

col.4.versi.tu autem.ff.de leg.1.& ideo ex hoc inferri solet,appellatione filiorum,filias non cõtineri quando huiusmodi extat statutum,ut per Corn.in consi.197.in 1.vol.& per alios in infinitis propè alijs locis,qui breuitatis causa prætermittuntur.sed contra hoc uidetur facere,quia statutum disponit ab intestato,& nos loquimur ex testamento; igitur de uno ad aliud rectè nõ uidetur posse inferri. pro solutione vide Alex.in cõs.127.in 1.vol.Soc.in d.l.Gallus.§.quidam rectè,col.3.versi.ex hoc.& in consi.182.col.1.& 3.vers.ex præmisis,& ad aliud uide eundem Soc.in consi.249.col.15.vers.duodecimo,in 1.vol.

Bar.in l.deducta.§.acceptis.ff.ad trebel.

BART. in d.l.deducta.§.acceptis,in secunda oppos.dicit contra tertium dictum hic, quòd immo solùm pro parte hæreditatis cõputetur in quartam.vide Paulum Picum in rep.l.in quartam,col.24 vers.sed iuxta,suprà ad leg.falcid.

Summarium in l.facta.§.si hæres.ff.ad trebel.

1 *Pactum, & transactio cedentis an noceat cessionario.*

Bar.in l.facta.§.si hæres.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.facta.§.si hæres,quærit utrum pactum † & transactio cedentis noceat cessionario? Et hic in apostill. quæritur, si cedens liberat debitorem utrum noceat cessionario? De ista quæstione uide Ias.in §.item si quis in fraudem,col.28.versi.secunda conclusio.inst. de acti.& dum Bar.ait,cedentem qui habet utilem tantùm,præiudicare cessionario, sicut factum procuratoris reuocati præiudicat,si ad eius notitiam non peruenit, sed contrarium uoluit Sali. in l.j in quæst.12.C.de acti.& oblig.

Summarium in l.si eius.ff.ad trebell.

1 *Naturales obligationes in totum transeunt in fideicommissarium.*

Bar.in l.si eius.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.si eius,sic ait in summa. naturales † obligationes in totum transeunt in fideicommissarium. Ex hoc patet naturales facilius quàm ciuiles transferri.proinde Bar. in l.frater à fratre.col.7.in 3.quæst.ff.de cond.indeb.reprehendit gl.ibi.

Summarium in l.qui ita.§.etiam.ff.ad trebell.

1 *Per liberam personam nobis actio non quæritur.*

Bar.in l.qui ita.§.etiam.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.qui ita.§.etiam dum opponit,per liberam † personam nobis actionem non quæri,soluit hoc esse speciale in procuratore,ut per eum ipsi dominio quæratur. Ad hoc accedit Pau.de Cast.& Alex.in l.apud Iulianum.§.utrum,suprà eod.tit.

Summarium in l.hæres.ff.ad trebell.

1 *Si hæredi restituenti fundus retentus euitatur actio ei de euictione datur.*

Bar.in l.hæres.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.hæres,ita colligit in summa. si hæredi † restituenti fundus retentus euincatur,actio ei de euictione datur. Limita istum tex. quando fundus in totum erat alienus, secus si pignori datus; quia tunc non tenetur de euictione,l.j.si hæres,infrà eod.tit.ubi Ias.in fi.

Summarium in l.qui filium.ff.ad trebell.

1 *Qui iubet aliquem non facere testamentum, uidetur rogare de hæreditate restituenda hæredibus uenientibus ab intestato.*

Bar.in l.qui filium.ff.ad trebell.

1 BART. in d.l.qui filium,in principio ita inquit. qui iubet † aliquem non facere testamentum,uidetur rogare de hæreditate restituenda hæredibus uenientibus ab intestato. De hac re uide Ang.in cons.258.

Summarium in d.l.qui filium.§.Sabinus.ff.ad trebel.

1 *Si filius grauatur restituere post mortem, intelligitur si sine liberis decesserit.*

Bar.in d.l.qui filium.§.Sabinus.ff.ad trebel.

1 BART. in ead.l.§.Sabinus,inquit,si filius grauatur † restituere post mortem, intelligitur si sine

fine liberis decesserit.l.cum auus.ff.de cond. & demonstr. & l.cùm acutissimi, C.de fideicom. alioqui uerò si aliquis grauatur restituere cum filius decesserit; quoniam tunc non est illa conditio. Attende quia hoc Bartoli documentum intelligit Soci.in d.l.cùm auus, vt procedat solùm quando est institutus extraneus, sub ista conditione si discedens à testatore decesserit fine liberis, alioqui uerò si etiam ipse hæres institutus esset de descẽdentibus ipsius testatoris: quia tunc secundum eum subintelligitur conditio. d.l. cùm auus. sed contrarium tenet Curt.iuni.in consilio 33.

Summarium in l. hæredibus. §. Titius.ff.ad trebell.

1 *Conditio si hæres sine liberis decesserit, intelligenda est de illis, quos potest habere.*

Bar.in l.hæredibus.§.Titius.ff. ad trebell.

1 Bart. in d.l.hæredibus.§.Titius, dicit, conditionem, † si hæres sine liberis decesserit, intelligendam esse de illis, quos potest habere. & ideo infert ad naturalem, ut tunc contineatur, quando posset succedere ab intestato. vide Alex. in l.ex facto.§. si quis rogatus, suprà eodem tit.& secundum hoc Bar.documentum, illud uidetur esse in primis considerandum, an filius naturalis esset successurus ab intestato an non. de qua re uide Paul.de Cast. in d.§.si quis rogatus, vbi sentit naturalem excludere substitutum, quamuis in totum ab intestato non succederet. & de statuto admittente naturales ad successionem ab intestato, vide etiam Abb. & Dec.in c.in præsentia, de probat. Postea Bar.infert ad quæstionem de filio in sacris ordinibus constituto, cui fuit facta substitutio, si sine filijs decesserit, vt necessariò intelligatur de spurijs, cũ legitimos habere non posset; tamen ab hac opinione recedit, vt uidere est hic apud eũ. sed immo uidetur huiusmodi clericum etiam legitimos habere posse. Dec.in c.inter cæteras, in 2.notab. de rescrip.& ideo ista conditio ita potest intelligi de legitimis, sicut de naturalibus.

Summarium in l. Lucius.§. tres hæredes.ff.ad trebell.

1 *Quomodo alicui dicatur molestia inferri.*

Bar.in l.Lucius.§.tres hæredes.ff.ad trebel.

1 Bart. in d.l.Lucius.§.tres hæredes, quærit quomodo † alicui dicatur molestia inferri. & respondet cum glo.molestiam esse intelligendam siue de iure siue de facto inferatur. de hac re uide Feli. latè in c.causam quæ, col. 12.de rescrip.& in c.in præsentia, col. 2. de probat. vbi ait, eam esse molestiam, quæ fit de facto, non autem de iure. contrarium uoluit Bal.in l.j.C. de nundinis.Soc.in cõnsi.66.in 4.uol.& Mari.Soc.plenè in consi. 113.

Summarium in d.l.Lucius.§.Caio.ff.ad trebell.

1 *Si duo post eorum mortem rogantur restituere, uno mortuo statim pro parte competit petitio fideicõmissi.*

Bar.in d.l.Lucius.§.Caio.ff.ad trebel.

1 Bart. in ead.l.§. Caio, sic ait in summa. si duo † post eorum mortem rogantur restituere, uno mortuo statim pro parte competit petitio fideicommissi. De materia huius.§. vide Alex.in cons.38.in 1.uol.in consi.101.in 4.vol.in consi.167.& in cons.175. in 5.vol. & omnino Abb.in cons.58.in 2.uol.Paul.de Cast.in cons.14.& Soc.in consi.94. in 4.uol.

Summarium in d.l.Lucius.§.fi.ff.ad trebell.

1 *Deceptus ultra dimidiam iusti pretij non potest agere ad rescissionem transactionis.*

2 *Quomodo rei ualor testibus probetur.*

Bar.in d.l.Lucius.§.fi.ff.ad trebell.

1 Bart. in ead.l.§.fi.inquit, deceptum † ultra dimidiam iusti pretij, non posse agere ad rescissionem transactionis. Hæc est materia.l.secundæ.C.de rescind. uend. vbi Bar.contrarium sensit, scilicèt remedium illius l.quæ disponit in uenditione, pariter locum habere in transactione.idem uoluit Soc.in cons.85.in 1.uol.& Ias.in l.fratris tui.C.de transact. Dec.autem in cons. 479. pro utraque parte opiniones adducit.& sequendo Corn.distinguit, vt ibi per eum. quem * uideas etiam in consi.551.nu.6.& in cons.597. vbi testatur* communem esse doctorum sententiam, vt procedat etiam in transactione. atque ita contra hoc Bar. documentum. & de hac

re uide Abb.in c.1.de transact.vbi ait hunc §.esse ualde not. Quæro nunquid remedium illius l.secundæ, locum habeat in laudo, quod iam ipse partes ratum habuerunt? vide Dec.in cons. 60.& Soc.in d.cons.85. Quid in locatione? dicas hoc remedium competere durante ipsa locatione,alioqui uerò ea finita. Dec.in cons. 583. nunquid locum habeat in contractu iurato? vide Alex.in cons.53.in 3.uol.Imol.in cons.14. Soc.in d.cons.85.& in cons.155. vbi concludit
* communem esse opinionem ut remedium.d.l.ij.iureiurando tollatur. An autem per duplicem consensum tollatur? Soc.in d.cons.85.ait, non tolli. Quid si minor huic remedio renunciasset iuramento interueniente? vtrum prætextu enormis læsionis contrauenire possit? vide Raph. Cuma.in cons.180.Quid si plures res in contractu continentur,& in una tantum est læsio excedens dimidiam iusti pretij,an in totum rescindatur contractus? Respon.contractum pro illa re tantùm rescindi,non autem in totum? Bal.in l.fi.§.preterea,col.2.C.de iur.dot.quem sequitur Dec.in cons.421.Attende etiam in proposita re quia illam.l.ij.sing. limitauit Bar.in l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro soc.dicens eam non habere locum in uenditione facta à procuratore alicuius: quia etsi læsio dimidiam non excedat,immo sit de sexta parte,sufficiet rescisioni, tū ista limitatio reprobatur,secundum Aretin.in cons.125.per tex.in l.si uoluntate.C.de rescind.
2 uend.Quo † autem rei ualor testibus probetur? & an dictum eorum,dum aiunt rem tantum ualere,& plus,aliquid operetur in illa uoce plus?vide Alex.in cons.107.col.pen.in 4.volu.& Feli. in c.pastoralis,de rescrip.Scias autem hoc remedium non competere scienti ualorem. Dec.in cons.583. vbi habetur etiam quomodo probetur scientia. & ex quibus hoc remedium intelligatur esse sublatum,vide Alex.in cons.42.in 1.uol. & in consi.269. in lib. primi & secundi uol. & in cons.1.in 6.uol.& Soc.in cōsi.48.in 4.uol.item hoc remedium durat per annos 30. Imol. in consi.30.& in consi.99.in fi.

Summarium in l. Julius Phœbus.ff.ad trebell.

1 *Si testator duos filios masculos hæredes instituit uniuersales,filiam uerò in certa quantitate tantum, postea subiecit: si contingat eorum aliquē decedere sine liberis, eius portio deuenire debet in superuiuentes: vtrum uno sine liberis decedente,etiam filia censeatur uocata ad fideicommissum.*

2 *Dictio superstites,uerificari potest in filijs primi instituti.*

Bar.in l.Iulius Phœbus.ff.ad trebell.

1 Bar. in d.l.Iulius Phœbus,quærit si testator † duos filios masculos hæredes uniuersales instituit,filiam uerò in certa quantitate tantùm,postea subiecit,si cōtingat eorum aliquem decedere sine liberis,eius portionem deuenire debere in superuiuentes: vtrum uno sine liberis decedente,et filia censeatur uocata ad fideicommissum?& decidit ꝙ non,ea ratione; quia quēadmodum testator in institutione masculos prædilexit,ita et in fideicōmisso eos prædilexisse censetur.De ista quæstione uide Alex.in l.qui cohæredi.§.qui discrete.ff.de uulg.& pup.Ias.cremissiuè in.§.præiudiciales,col.7.uers.circa glo.ibi.& quia postea,inst.de action.& latè in l.Lucius, col.12.vers.adde circa quintum.ff.de uulg.& pupi.& quia in casu hic proposito per Bar.oritur difficultas propter illam uocem,in superstites,quæ cum sit pluralis deberet etiam ipsam filiam
2 continere. vide Raph.Cuma.in consi.13.vbi colligi potest ratio pro Bar.hic,quia uox,† superstites, uerificari potest secundum eum in filijs primi instituti. & ad istum casum uide in simili eundem Cuma.in cons.16.Et ex ista quæstione Bar.ad aliam pulchram infertur: si testator habens masculos & fœminas,ipsos masculos tantùm instituit,eisq; decedentibus sine filijs substituit,vtrum filiæ natæ ex his excludant fideicommissum? videtur dicendum ꝙ non, quia ex quo non instituit filias proprias simul cum filijs, non est credendum uoluisse magis diligere neptē quàm filiam.Dec.in l.j.ff.de regul.iur.Fulg.in cons.18.& in cons.38.Soc.in cons.6. in 1.vol. & de hac re latißimè agit Soc.in l.cùm auus,col.49.quæst.3.suprà de condi. & demonstra.& col. 50.& omnino vide Paul.de Castr.in cons.123.in 1.uol.vbi alium pulchrum casum posuit.Et in hac materia an & quando filia admittatur & non: vide memorabiles coniecturas apud Alex. in consi.48.& in cons.seq.in 4.uol.Curt.in consi.44. & in consi.51.& in consi.63.num.8.cum seq.& Corn.in consi.197.in 1.uol.

Summa-

Bar. in l. cum sine præfinitione, ff. quan. di. leg. ced.

BART. in d. l. cum sine, inquit, aut certum est in rerum natura conditionem casualem existere non posse, & tunc procedere. l. Neratius. ff. de manu. test. & reliqua, vt hic per Bar. sed hoc documentum reprobat Ias. in l. si is qui pro emptore, colu. 75. vers. item. ff. de usucap.

Bar. in l. si penum hæres. ff. quan. di. leg. ced.

BAR. in d. l. si penum, prope fi. sentit, legatum fundi purum ademptum fuisse sub contraria conditione: sed quia conditio est impleta, ideo transmittitur. Aduerte quia hoc modo uidetur Bar. præsupponere ante mortem legatarij, atque ita ante implementum conditionis non esse in obligatione & petitione. id quod ueritate non est subnixum. & huius contrarij timore ductus idem Bar. in l. j. item si ita, suprà ad leg. falcid. negat legatum censeri datum sub contraria conditione.

Summarium in l. fi. ff. quando di. lega. ced.

1 *Hæreditas adiri potest ultimo uitæ spiritu.*

Bar. in l. fi. ff. quand. di. leg. ced.

1 BART. in d. l. fi. ait, hæreditatem † adiri posse ultimo uitæ spiritu. de hac re uide Soc. in cons. 177. col. 3. in 1. uolum.

Rubrica ut legat. nomi. cau.

CIRCA istam rubricam dicas, quòd & si ista cautio sit prætoria, tamen repetitur casus singul. in quo est ciuilis, in l. inter omnes. ff. qui satisd. cog.

Summarium in l. sed & ipsis. ff. ut lega. nom. caue.

1 *Quæ sit differentia inter contraria, & diuersa.*

Bar. in l. sed & ipsis. ff. ut lega. nom. cau.

1 BART. in d. l. sed & ipsis. remittit se ad glo. circa differentiam † quæ est inter contraria, & diuersa. Dicas contraria dici esse illa tantùm, quæ omnino sunt incompatibilia. glo. est sing. in l. sed si. §. si pupillus. ff. de instit. & tradit Bar. in l. eos. ff. de fals.

Summarium in l. postquam hæres. §. Imperator. ff. ut lega. nom. caue.

1 *Missus in possessionem actione personali, efficitur possessor.*

2 *Appellatione pendente nihil debet innouari.*

Bar. in l. postquàm hæres. §. Imperator. ff. ut leg. nom. cau.

1 BAR. in d. l. postquàm hæres. §. Imperator Antoninus, explicat tex. ut quis efficiatur † possessor per rescriptum. Iste tex. est not. quòd in casu huius. §. missus in possessionem actione personali efficitur possessor. id quod sequitur Alex. in l. si finita. §. Iulianus, in 33. col. uersic. item limita. ff. de damn. infect. & in l. iij. §. fi. in 4. col. uersi. alius. ff. de acquir. pos. Postea subiungit Bar. ea, quæ possunt fieri pendente iudicio principali, non obstante litis pendentia, posse fieri etiam pendente appellatione. & quamuis de hoc uideatur esse tex. satis clarus hic, tamen uide gloss. sing. in l. creditor, in princip. in uerbo, posse. ff. mand. Et quomodo intelligatur illud, quòd ap-
2 pellatione pendente nihil debeat innouari, uide Felin. in c. dilectæ. colu. penul. & fin. de except. & Barb. in cap. super eo, de offic. deleg. Dominic. in cap. Romana. §. in alium, de appellat. libro 6. Ant. de Butr. in c. ut debitus, de appellat. Abb. in d. c. dilectę, de except. ubi limitat hanc regulam procedere respectu iudicis, non autem respectu partis. Item limita eam ut per Abba. in c. quia frustrà, de usur. ut procedat in eadem causa, alioqui uerò in diuersa.

Summarium in d. l. postquàm hæres. §. si dies. ff. ut lega. nom. caue.

1 *An & quando faciens in libello mentionem de aliquo instrumento uel scriptura, teneatur facere copiam parti ante litem contestatam.*

Bar. in d. l. postquàm hæres. §. si dies. ff. ut leg. no. caue.

1 BART. in ead. l. §. si dies, tradit, an & qñ † faciens in libello mentionẽ de aliquo instrumẽto

uel scriptura, teneatur facere copiam parti ante litem cōtestatam. In re proposita dicas cessionarium, qui in libello fecit mentionem cessionis, debere ante litem contestatam edere instrumentum cessionis. Bal. in l. qui stipendia. C. de procur. quem refert Ias. in rubr. C. de eden. vers. secunda difficultas. & hoc idem documentum, quod hic tradit Bar. repetit in repet. l. edita, col. antepe. vers. expedita materia. C. de eden. vbi Ias. in 11. col. ver. capio glo. in uerbo, prout. Et de hac re uide Alex. in consi. 30. in 1. uol. & in d. l. edita. huic tamen conclusioni uidetur reluctari tex. in l. ij. ff. de eden. vbi illud solùm attenditur, an reus possit esse instructus an non, & an proponatur assertiuè, vel limitatiuè, & ita per illum tex. tenuit Abb. in c. 1. de proba. col. 10. quamuis Riminaldus in d. l. edita, conetur respondere. item quia non cogitur edere nisi ea, quibus
* est usurus. l. j. §. edenda. ff. de eden. & ibi Bal. Angel. Paul. de Cast. & Aret. dicit hanc esse * communem in d. c. 1. de probat. col. pen. nec debet stari simplici assertioni ipsius partis. l. si quis inficiatus, vbi Bar. ff. depos. Bar. in l. quod te. ff. si cert. pet. col. fi. & tenendo istam opinionem, limita vt per Feli. in d. c. 1. de proba. col. fi. & Riminal. in d. l. edita. & de hac re vide Alexan. in consi. 145. In causa & lite, in lib. primi & secundi uol. & plenissimè Dec. in d. c. 1. de probat.

Summarium in l. si is à quo. ff. ut in posse. leg.

1 *In causis summarijs exceptio quæ requirit altiorem indaginem admittitur, si excipiens paratus est incontinenti probare.*

Bar. in l. si is à quo. ff. ut in poss. legat.

1 BART. in d. l. si is à quo, inquit, in causis † summarijs exceptionem, quæ requirit altiorem indaginem, admitti, si excipiens paratus est incontinenti probare. De hac re, scilicet hodie constat, hodie agatur, vide tex. in l. j. cum glo. magn. ff. de oper. noui nunci. & ibi doct.

Summarium in d. l. si is à quo. §. qui semel. ff. ut in poss. lega.

1 *An mulier quæ accepit maritum pauperem possit contra eum agere ad restitutionem dotis.*

2 *Si creditor uult facere debitorem capere tanquam suspectum uigore statuti, id fieri non potest, si causa suspitionis suberat tempore, quo contraxit cum eo.*

Bar. in d. l. si is à quo. §. qui semel. ff. vt in poss. legat.

1 BART. in ead. l. §. si semel, agit de illa quæstione Dyn. An mulier † quæ accepit maritum pauperem possit contra eum agere ad restitutionem dotis, secundum l. si cōstante. ff. sol. matr. deciditque eam posse agere, ea ratione, de qua hic per eum. quem sequitur Alex. in l. ij. col. 7. ff. sol. matr. vbi tradit etiam, nunquid in dubio scientia præsumatur. Et dum Bar. subiungit, si cre-
2 ditor † uult facere debitorem capere tanquam suspectum uigore statuti, id fieri nō posse, si causa suspitionis suberat tempore, quo contraxit cum eo. vide in simili casu Soc. in consi. 156. col. 4. in 1. uol. vbi ait, conductorē fundi nullam posse petere remissionem propter bellum, si tempore conductionis bellum uigebat. & ex hoc infert ad alias quæstiones, quæ huic documento poterunt deseruire.

Bar. in l. is cui legatorum. §. qui seruandorum. ff. vt in poss. lega.

BART. in d. l. is cui. §. qui seruandorum, ait, hunc esse bonum tex. ad quem uideas Paul. de Castr. in cons. 54. in primo uol.

Summarium in l. in omnibus. ff. de bon. poss.

1 *Vtrum in bonorum possessione transferatur dominium directum.*

2 *An bonorum possessores, & hæredes differant.*

3 *Jus petendi hæreditatem delatum de iure prætorio perire spatio centum dierum uel anni.*

Bar. in l. in omnibus. ff. de bon. poss.

1 BART. in d. l. in omnibus, tradit, vtrum † in bonorum possessione transferatur dominium directum. De hac re an scilicèt dominium directum transire possit de una persona in alia me

aliam? vide Ias. in l. j. in princip. col. 4. C. ad trebell. Et dum Bar. in uers. item opp. ad l. ij. ait, bonorum possessores agere uices hæredum, non tamen fieri ueros hæredes. De hoc an bonorum
2 † possessores & hæredes differant, vide Bar. & quæ ibi posui in l. j. §. bonorum. ff. ad trebell. Aduerte tamen quia tex. vtitur uoce, in omnibus, quæ uniuersa comprehendit, vt dicit Ias. in l. j. in princip. ff. de leg. 1. & nihilominus multæ sunt differentiæ, quarum nonnullas enumerat Ias. in rubri. C. qui admit. col. fi. & earum aliquas prætor emendare potest. & idem etiam in hæreditate, ut quòd iussus præcedat. igitur solutio, quam hoc in loco tradit Bar. non est bona; dum ait, si reperitur aliqua differentia inter bonorum possessionem & hæreditatem contra istum tex. qui eas æquiparat per omnia, ideo esse, quia dictas differentias prætor mutare non potest,
3 cum constet eum in aliquibus mutare potuisse. Postea hic in fi. subijcit Bar. ius † petendi hæreditatem delatum de iure prætorio perire spacio centum dierum uel anni. contrarium tenet Ang. in §. sed istæ. inst. de action. quem ibi refert Ias. & contrarium tenet. sed idem Ias. sibi contrarius ad eum accedit in l. v. in princip. col. pen. ff. de uerb. oblig.

Summarium in l. bona. ff. de bon. poss.

1 *Bonorum possessio quid sit, & quæ sit differentia inter eam & hæreditatem.*

Bar. in l. bona. ff. de bonor. poss.

1 BART. in d. l. bona, agit de diffinitione † bonorum possessionis, & de differentia inter eam & hæreditatem. De qua re uide doct. in rubri. C. qui admit. & ibi Ias. Tu uerò alias declarationes, & subauditiones attende; nam in isto tex. hæc habentur, bonorum possessionem rectè diffiniemus. atque ita uult tex. eius essentiam, substantiam, & qualitatem declarare; igitur nõ deberet pati istas subauditiones. Aret. dicere solebat de hoc non esse curandum: quia etiam hæreditas dicitur successio in uniuersum ius, neque curatur an mediatè uel immediatè. sed ista declaratio non tollit difficultatem, neque argumentum glo. quia simile non est bonum, & de uno casu ad alium non rectè infertur. quoniam hæreditatis delatio mediante aditione immediatam successionem in uniuersum ius operatur. & hoc nihil reluctatur. sed si diceremus, hæreditas est successio in uniuersum ius, igitur prosequimur uel retinemus patrimonium, vt hic dicitur in bonorũ possessiõne, tunc diffinitio hæreditatis esset diminuta & defectiua, propter huius glo. argumentum. quia hæreditas non est ius prosequendi uel retinendi patrimonium immediatè, sed mediante aditione. & fortasse si eo modo diffinita esset bonorum possessio, scilicet, vt sit successio in uniuersum ius, bene dixisset; quia delata bonorum possessione ego agnoscendo, succedo in uniuersum ius. atque ita concluditur, delationem hæreditatis esse causam immediatam, vt quis successor efficiatur in uniuersum ius, sed non esse causam immediatam, vt possit prosequi patrimonium: quia requiritur medium, hoc est, ipsa aditio. & sic etiam delatio bonorum est ius propter quod prosequor patrimonium. & diffinitionem hæreditatis latius & clarius quàm hic ponit Bar. in rubri. de bono. poss. vbi Ias. in 16. col. vers. circa glo.

Summarium in d. l. bona. §. si causa. ff. de bon. poss.

1 *Seruum petere in forma iudicij, eumque in multis casibus posse stare in iudicio.*

Bar. in d. l. bona. §. si causa. ff. de bon. poss.

1 BAR. in ead. l. §. si causa, uers. ad id quod dicit, inquit, seruum † petere in forma iudicij, eumque in multis casibus posse stare in iudicio. atque ita uidetur sentire Bar. isto casu speciale esse, vt seruus possit stare in iudicio, tamen hoc nullo iure probatur. sed aduerte quia doct. quos retulit Ias. in l. j. col. 2. uers. in tex. & col. 4. uers. & ex ista. C. qui admit. aiunt filium & seruum posse bonorum possessionem agnoscere; quia iudicij forma non attenditur. sed ubi ordo iudicij attenderetur esse secus, quia non habent legitimam personam, vt ibi per eos.

Summarium in l. sed cum patrono. ff. de bon. poss.

1 *Scripto repudiante patronus potest totum petere.*
2 *In habentibus symbolum facilior est transitus.*
3 *Iter succedentes de iure ciuili, & de iure prætorio, non est locus iuri accrescendi.*

Bar.in l.ſed cum patrono.ff.de bonor.poſſ.

1 BART. in d.l.ſed cum patrono,ſic ait in ſumma. Dicitur hic quòd ſcripto † repudiante patronus poteſt totum petere. quæro quo iure petit,& reliqua,vt hic per Bar. iſta.l.adduci ſolet, inter ſuccedentes diuerſo iure non habere locum ius accreſcendi. Amplia ſing.etiam ſi uterque ſuccederet de iure prætorio, tamen unus ueniret ex capite prætoris auxiliario, alius verò ex capite correctiuo,vt poſitū eſt à Iaſ.in l.unic.col. 10.ver.alium.C.quan.non pet.par. Limita tamen niſi aliquis ſuccederet in locum eius,qui ueniebat eo iure: vt hic per Bar.in tertio intellectu.quamuis quò ad iſtum tex.reprobet iſtam limitationem. ſequitur Aret.in l.ſi totam, in fi.

2 ff.de acquir. hæred. Et huius regulæ ratio eſt,quia in habentibus † ſymbolum facilior eſt tranſitus,& contra.l.in re.§.inter quæcunque.ff.de rei uendic. Præterea limita per iſtum tex.quia & ſi non accreſcat,tamen per nouam petitionem admittitur. Rurſus limita iſtam regulam procedere tantùm in ſucceſſore de iure prætorio,non autem de iure ciuili. Bal.in auth. præterea, col. 1.in fi.C.unde uir & uxor. moueturque per tex.in l.quidam eulogio. C. de iure deliber.ad quem tex. ſi uis contrariæ inniti ſententiæ,cum iſta limitatio uideatur ueritate carere, reſpondeas licet,eum diſponere in ſubſtitutione pupillari,quæ nonnunquam dicitur teſtamentum patris,& quandoq; ipſius filij,prout magis prodeſſe poteſt.l.patris & filij.ff.de vulg.& pupi.l.Papinianus.§.ſed nec impuberis.ff.de inoffic.teſtam. Poſtremò limita niſi ſequeretur,teſtatorem decedere pro parte teſtatum,& pro parte inteſtatum; quoniā tunc iuri accreſcendi locus eſſe

* non poteſt,ut * frequentioribus uotis traditum eſt in l.quoties.C.de hæred. inſt. Adde etiam

3 inter † ſuccedentes de iure ciuili,& de iure prætorio,non eſſe locum iuri accreſcendi. Sali.in d. l.vnic.C.quand.non pet.par.in 1.q.quem ſequitur Iaſ.in l.re coniuncti,in 3.q.princip.Bar.ff.de leg.1.vbi plenè agitur de iure accreſcendi. Qūo autem in iſta l.poſſit concurrere cōtratabulas & ſecundum tabulas uide Bar.& doct.in l.poſthumo.in fi.C.de contratab.

Summarium in l.in bonorum.ff.de bon.poſſ.

1 *Ille qui conſuluit peritiorem,debet ei credere.*

Bar.in l.in bonorum.ff.de bon. poſſ.

1 BART. in d.l.in bonorum,ait,eum,† qui conſuluit peritiorem, debere ei credere. adde quod habens conſilia doctorum tenentium ſuam opinionem, dicitur iuſtam habere cauſam litigandi,& excuſatur ab expenſis. Iaſ.in l. properandum.§.ſin autem alterutra,col. 3. in ſecunda concluſione.C.de iudic.vbi limit.

Summarium in l.j.ff.de bonor.poſſ. contratab.

1 *Naturalis tantum an ad contratabulas admittatur.*

Bar.in l.j.ff.de bonor.poſſ.contratab.

1 BART. in d.l.j.quærit utrum naturalis† tantum ad contratabulas admittatur? & decidit quandoque eum admitti ſecundum uoluntatem. ad quod accedit Mart. Laud. in tract.de legitimatione,col. 6.uerſ. & primò.uol. 1.ſed contra uoluntatem non admitti in teſtō paterno ait Bar. quamuis contra teſtamentum maternum admittatur. Attende hic,quia præteritio matris habetur pro exhæredatione, ſed exhæredatis non datur contratabulas,ſed querela.ideo uide trad.in l.illud.§.ad teſtamenta, infrà eod.tit. & quæ ibi poſui: nā hoc in loco Bar.non uidetur rectè ſenſiſſe.

Summarium in d.l.j.§.qui habebat.ff.de bon.poſſ.contratab.

1 *Filius non capax, ſicut mortuus non obſtat ſequentibus in gradu.*

Bar.in d.l.j.§.qui habebat.ff.de bon.poſſ.contratab.

1 BART. in eod.§.ait,filium† non capacem,ſicut mortuum non obſtare ſequentibus in gradu.vide Bar.in l.ſiqua pœna,& quæ ibi poſui.ff.de his qui ſunt ſui uel ali.iur. & dum Bar.in uer. quæro ſecundò,tradit quid ſi filius uel frater non eſt omnino capax, ſed tñ in propoſito impeditur ſuccedere ex perſona alterius,ut ſi unus relicto fratre ex patre tm̄, & relicta matre & ſorore

ex utroque

ex utroque parente, isto casu ille frater succedere non potest; quia ei mater præfertur, vtrum soror ex utroque parente simul cum matre possit succedere? vide omnino Soci. in consi. 202. in 1. uol. & in cons. 158. siue 159. vbi not. loquitur.

Bar. in d.l.j.§. si pater. ff. de bon. poss. contra tab.

BART. in ead. l. §. si pater, vers. contra hoc opp. agit de deportato. vide omnino Ruin. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posthu.

Summarium in l. non tantum. §. si duos. ff. de bon. poss. contra tab.

1 *Si aliquis ex liberis adoptetur, durante adoptione succedit prout adoptatus est; & ea finita succedit prout naturaliter est.*

Bar. in l. non tantum. §. si duos. ff. de bon. poss. contra tab.

1 BART. in d. l. non tantum. §. si duos, sic ait in summa. si † aliquis ex liberis adoptetur, durante adoptione succedit prout adoptatus est, & ea finita succedit prout naturaliter est. iste tex. adduci solet ad hoc, si emancipatus per arrogationem debet reassumere pristinum gradum, necesse esse, vt readoptetur tanquam filius proprius & pater nepotis ex ipsomet nati, alioqui pro extraneo haberetur, & nepotem non præcederet. & ad hoc accedit glo. in l. j. §. si quis filium, & ibi pono, infrà si tab. testa. null. extabunt. & ad rem facit glo. in l. si pater filium. ff. ✻ de adopt. in secunda ratione. Attende tamen quoniam ista conclusio, à qua* nemo est qui dissentiat, redditur dubitabilis, per d. l. primam. §. si quis filium, vbi filius emancipatus readoptatus tanquam filius non præcedit nepotem natum ex se, quia tanquam filius adoptiuus est in potestate, non tanquam naturalis. & ista ratio militat etiam si filius sit readoptatus tanquam filius & pater nepotis. ideo cogita.

Summarium in d. l. non tantum. §. si emancipatus. ff. de bon. poss. contra tab.

1 *Si statuto cautum est, scholares in omnibus haberi pro ciuibus, vt propterea scholares non amittãt aliud priuilegium, quod ultra ciuilitatem habebant.*

2 *Si nobiles ob multa eorum priuilegia malè se haberent in populares, et ideo popularibus exequentur, nobilium priuilegia ex hoc uel esse sublata, vel etiam popularibus esse concessa.*

3 *Priuilegium ciuilitatis alicui concessum, nunquid eum obliget ad subeunda onera, ad quæ alij ciues tenentur.*

Bar. in d. l. non tantum. §. si emancipatus. ff. de bon. poss. contra tab.

1 BART. in ead. l. §. si emancipatus, in fi. inducit hunc tex. ad quæstionem. si statuto † cautũ est, scholares in omnibus haberi pro ciuibus, vt propterea scholares non amittant aliud priuilegium, quod ultra ciuilitatem habebant. Hoc est memorabile documentum ad quod accedit Alex. in consi. 32. Visa concessione, in 5. uolu. & Dec. in consi. 457. Et facit ad quæstionem quòd quando executio fit de una re ad aliã, id quod plus est in re executa, nón tollitur. id quod sequitur Bal. in auth. habita. C. ne fil. pro patr. Posset tamen ista opinio limitari, quia quãdo res adæquaretur rei, quæ minus contineret odio rei adæquatæ, vt isto casu, res adæquata priuilegium amittat, vel transferatur illud priuilegium ad rem ad quam facta est adæquatio: nam si
2 nobiles † ob multa eorum priuilegia malè se haberent in populares, & ideo popularibus exæquarentur, credo nobilium priuilegia ex hoc uel esse sublata, vel etiã popularibus esse concessa: vt per Bar. quem sequitur Alex. in l. j. col. 4. ver. interdum. ff. de leg. 1. vide Ias. in l. eũ qui, col. 1. ff. de iureiur. & ad ea, quæ hic tradit Bar. uide Feli. in c. cùm dilectus. 2. col. 4. de rescri. Angel. de maleficijs. col. 89. vers. quid autem, super uoce, Caium Sempronij, & colu. 92. vers. item in
3 quantum. Quæro circa priuilegium ciuilitatis alicui concessum, vt prædictum est, nunquid † eum obliget ad subeunda onera, ad quæ alij ciues tenentur? & dicendum uidetur eum teneri, quoniam hæc ueniunt ex natura rei. tamen contrarium consuluit Alex. in d. consi. 32. vbi ait, priuilegium esse intelligendum ad eius fauorem quò ad commoda tantùm, non autem quò ad onera, per hoc Bart. documentum. Quid si priuilegia ciuitatis ampliarentur, utrum intelligantur ampliata etiam quò ad scholares? vide Feli. in c. perpendimus, de sent. excommunic.

Summarium in l.illud.ff.de bon.poss.contratab.

1 *Querela non datur nisi adita hæreditate.*

2 *Bonorum possessio quæ datur patrono, quare requirat aditionem.*

Bar.in l.illud.ff.de bon.poss. contratab.

1 BAR. in d.l.illud,ait, querelam † non dari nisi adita hæreditate, sed aliud esse in bonorum possessione contratabulas. Vtrum autem post contratabulas intentatas peti possit aditio hæreditatis? vide Paul.de Cast.in l.vt liberis, col.2.in prima glo.C. de collat. Circa rationem uerò quam hic affert Bar. quare contratabulas etiam non adita hæreditate competat, & querela secus,vide Ias.in l.scimus.§.fi.C. de inoffic.testam.Et de re,quam hic subijcit Bar.quare contra tabulas & hæreditatis aditio concurrant,& tamen contratabulas & secundum tabulas concurrere non possint: vide glo.fi.in l.posthumo,& ibi Bar.& omnes præcipuè Ias.col.13.& sequ.C.

2 de bonor.poss.contratab. Postea quærit Bar.quæ sit ratio quòd bonorum † possessio, quæ datur patrono,requirit aditionem, alioqui autem ea quæ competit filio? & dicit hanc esse rationem diuersitatis; quia ea,quæ datur patrono non irritat testamentum in totum, secus uerò ea quæ datur filio. Animaduerte hic quoniam attenta ista ratione sequeretur, bonorum poss. contratab.quæ datur parenti,competere solùm adita hæreditate, cum tantùm partem auocet. l.Pantonius.ff.si quis à pa.fuer.manumis.§.præterea,instit.quibus mod.iuspatr.potest. solu.vbi glo.Item hoc idem esset in bonorum poss. contratab. quæ intentatur quando alij existentes in eodem gradu sunt instituti,vt per Bar.in d.l.posthumo.in fi.De hac quæstione uide doct.in d.l. vt liberis,in glo. 1.C.de collat.& præcipuè Ias.vbi ponit id quod hic ait Bar.scilicet, aditionem non impediri de iure ciuili,quamuis petita fuerit contratabulas.

Summarium in d.l.illud.§.siquis filium.ff.de bon. pos.contratab.

1 *In bonorum possessione contratab.locum habet successorium edictum.*

Bar.in d.l.illud.§.siquis filium.ff.de bon.poss.contratab.

1 BART. in ead.l.§.si quis filium,ait ex mente glo.in bonor. † poss.contratab.locum habere successorium edictum. Hoc idem tenet Bar.in rubr.C.de successor.edict. vbi Ias.in col.fi.& ibi in pen.col.tradit quid in querela,& in iure dicendi nullum.

Summarium in d.l.illud.§.ad testamenta.ff.de bon.pos.contratabu.

1 *Filio præterito à matre datur contratab.*

Bar.in d.l.illud.§.ad testamenta.ff.de bon.poss.contratab.

BART. in ead.l.§.ad testamenta,dicit vt hic uidere potes. sed attende,quoniam contra ca

1 sum huius.§.dicit Bar. in l.j.suprà eodem tit.cum † inquit filio præterito à matre dari cōtratab. nam ex quo præteritio matris habetur pro exhæredatione, consequens est ut contratabulas ei competere non possit, siquidem exhæredatis non datur contratabulas,sed querela,vt hic fatetur Bar.& hoc idem posui ad Bar. in d.l.j.ita quoque Abb. in c. 1. de offic.ord. ait Bartolum locutum esse contra tex.iuris canonici. atque ideo uerum est, quod ait Ange. in l.minus instructus.C.de acquir.poss.& Soc.in consi.150.colu.6.in 1.uol. iurisconsultum nunquam fuisse qui quandoque non errauerit,& fuerit reprehensus.

Summarium in d.l.illud.§.siquis eum.ff.de bon.pos.contratab.

1 *Institutus filius beneficio præteriti nati, uel nasciturí, potest petere contratabulas.*

2 *Filius emancipatus de iure ciuili est cognitus ex testamento.*

Bar.in d.l.illud.§.siquis eum.ff.de bon.poss.contratab.

1 BART. in ead.l.§.si quis eum, sic ait in summa. Institutus † filius beneficio præteriti nati uel nasciturí potest petere contratabulas. & eo casu, si decedit antequā eam petat, transmittit. Attende quia antequā posthumus nascatur,non pōt pro eo adiri hæreditas neq; agnosci bonorū possessio. vide Ias.in l.posthumo,col.1.ver.in primis.C.de cōtratab. vbi dicit hic esse casum memorabilē,vbi ipse posthumus non pōt hr̄e bonorū poss.contratab. anteq̄ nascat̄, & t̄n alius beneficio ipsius posthumi hoc pōt, vide eundē Ias.in l.emancipata,col.6.in gl.in uoce,nullā.C.

2 qui admit.vbi ponit rationē ut nō adita transmittat̄. Et dū paulòpost subiungit Bar.filiū † emancipatum

cipatum de iure ciuili esse cognitum ex textõ. Adde hoc esse etiã de iure antiquo. fforum, quo emancipatus usque adeò cognitus est, ut succedat patri. Aret. in l. pro hærede, in princ. colu. 2. uersi. in gl. ff. de acqui. hæred. quamuis quosdam gl. tenentes contrarium adducat, & ibi Ias. in uersi. ista gl. ibi, quia de iure ciuili, & idem Ias. in l. j. C. de iur. deliber.

Summarium in l. non putauit. ff. de bon. poss. contra tab.

1 *Exhæredatis non datur contra tabulas.*

Bar. in l. non putauit. ff. de bonor. poss. contra tab.

1 BART. in d. l. non putauit, in princ. inquit exponendo textum exhæredatis † non dari contra tab. tamen contra hoc sensit idem Bar. in l. j. suprà eod. tit. ubi dixit contra testamentum matris dari hanc bonorum possessionem filio præterito, & tamen præteritio filij facta à matre habetur pro exhæredatione, ut ibi dixi, & in l. illud. §. testamenta, suprà hoc eod. tit. item contra regulam huius. l. dixit gl. in l. ij. suprà eod. tit. ut ibi perpendit Ias.

Summarium in d. l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bon. poss. contra tab.

1 *Ea quæ ritè facta non sunt, habentur pro infectis, & talia dici non possunt.*

2 *Actus nullus aliquando operatur.*

3 *Exhæredatus non dicitur is, qui ritè non est exhæredatus.*

Bar. in d. l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bon. poss. contra tab.

1 BART. in ead. l. §. non quæuis, colligit ex tex. illam regulam, ea, † quæ ritè facta non sunt, haberi pro infectis: & talia dici non posse. de qua latè tradit Alex. & Ias. in l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudic. Ias. in l. j. §. fi. ff. quod quisque iur. col. 2. in 5. notab. & in l. ij. colum. pen. in 22. quæst. C. de iur. emphyt. & latissimè in l. ubi pactum, col. penul. uersi. ego. C. de transact. & in l. ij. col. 3. uers. ultimo not. C. de success. edict. In contrarium facit. l. si quis legatum, in princ. ff. de fals. sed pro hac regula uide Ias. in l. serui electione. col. 1. ff. de leg. 1. ubi eam limitat sing. & latius in l. qui per salutem, in 2. notab. ff. de iureiur. & eundem Ias. in l. j. §. substituere. ff. de uulg. & pupill. ubi ait actum nullum aliquid operari, & multa in contrarium aggregauit. & quòd actus
2 nullus † quandoque operetur, patet quoniam declarat uoluntatem & intentionem agentis, gl. est not. in c. cùm plures, in gl. fi. de offic. deleg. Ias. in l. quæ dotis. nu. 38. & seq. ff. sol. matr. Dec. in c. ex tenore. nu. 6. cum seq. de rescrip. ubi citat tex. & ibi Bar. in l. fi. ff. de reb. eor. qui sub tut. & actum nullum non esse semper sine effectu aliquid operandi docuit Felin. in d. c. ex tenore. nu. 20. cum seq. & Dec. in l. mandatum. ff. de offic. eius. ubi concludit, actum nullum non modo intentionem agentis declarare, sed etiam consuetudinem posse inducere. Attende tamen quoniam hæ prædictæ regulæ non reluctantur, nam regula est huiusmodi, ea quæ ritè facta non
3 sunt, esse talia iure dici non posse, ut hic, exhæredatus † non dicitur esse is, qui ritè non est exhæredatus. & ideo quamuis actus irritus aliquid possit aliquando operari, propterea non sequitur, ut ille actus, talis esse dicatur, cum ei solennia defuere. & ideo hanc regulam cum suis fallent. uide apud Feli. in d. c. ex tenore. nu. 5. cum seq. & de hac te agit etiam Curt. in tract. feud. col. 168. Bar. in auth. qui semel. col. 4. C. de probat. & Alex. in conf. 104. in 1. vol.

Summarium in d. l. non putauit. §. si quis sua manu. ff. de bon. poss. contra tab.

1 *Licèt aliquis prohibeatur scribere instrumentum pro se, eum tamen scribere potest contra se.*

Bar. in d. l. non putauit. §. si quis sua manu. ff. de bon. poss. contra tab.

1 BART. in ead. l. §. si quis sua manu, colligit ex tex. quamuis † aliquis prohibeatur scribere instrumentum pro se, eum tamen posse illud scribere contra se. vide Bar. in l. filiusfamiliâs. §. sequens quæstio. & in l. impuberem. §. fi. ff. de fals. & Ias. in l. sciendum, colum. 2. in 2. notab. ff. de verb. oblig. Quid si instrumentum pro parte commodum scribentis, & pro parte commodum alterius continetet? Bar. in d. l. §. sequens quæstio, distinguit, aut instrumentum respicit directè personam notarij, & in consequentiam ad alium porrigitur, & eo casu in nulla parte ualet, ut puta, si stipularetur seruitutem fundo communi, aut scribit nominatim sibi & alteri æquè principaliter, & tunc quò ad alium ualet, alioqui uerò quò ad se. Sed aduerte quoniam exemplum, quod ibi ponit Barto. non uidetur esse tutum; quia cum seruitus sit indiuisibilis, debet uel in

totum

totum ualere, uel in totum uitiari, secundum gl. & doct. in l. stipulationes non diuiduntur.ff. de uerbor.obligat.

Summarium in l.si post.§.si quoque.ff.de bon.poss.contratab.

1 *Beneficio mihi competentis ex iure alterius possum uti contra alium illo inuito.*

2 *Voluntas testatoris, de bono & aequo est seruanda, quando praeteritus omisit petere contratabulas.*

3 *Praeteritus an possit comprobare testamentum in praeiudicium institutorum.*

Bar.in l.si post.§.si quoque.ff.de bonor.poss.contratab.

1 BART. in d.l.si post.§.si quoque, sic ait in summa. Beneficio † mihi competenti ex iure alterius possum uti contra alium illo inuito. Attende casum hic ubi quis beneficio posthumi praeteriti habet contratabulas antequam nascatur, & tamen ipsemet posthumus uel alius eius nomine non potest antequam nascatur.l.illud.§.fi.ubi gl:& Bar.supra eod.tit.& ibi posui. Et dum opp.Bar.de l.nonnunquam, infra tit. 1.dicas solutionem datam uideri contra illum tex. & eius rationem:nec enim occasio praeteriti debet institutum lucro afficere, cum praeteritus iure non dicatur. & ista ratio ita militat in conseruanda haereditate sicut in legatis. Item huic solutioni
2 refragatur tex.in l.filio praeterito.ff.de iniust.rup.testa.ubi habetur, uoluntatem † testatoris de bono & aequo esse seruandam, quando praeteritus omisit petere cōtratabulas. Praetereà opp. Bar.ad istum tex.de d.l.filio praeterito,& refert quorundam solutionem,qui aiebant aliud in iure dicendi nullum,aliud in bonorum poss.contratab. sed ipse concludit nullum inter istos casus esse discrimen,circa hoc,quod filius praeteritus non possit petere contratabulas in praeiudicium institutorum. idem sentit Ias. in l. posthumo. C. de contratab. Et hanc ampliationem ad istum tex.scilicèt sicut institutus beneficio praeteriti habet contratabulas,ita etiam ius dicendi nullum,cum hi duo casus,secundum Bar.parificentur,sequitur Ias.in l.fi.col. 2.versi. item adde. ff.de liber.& posthum.Et hoc de paritate istorum casuum tenet idem Ias. in d.l. posthumo, in 5.col.ubi ponit unam differentiam,hoc est contratabulas quandoque dari pro parte tantùm, ius uerò dicendi nullum datur in totum. Et dum Bar. progreditur declarando, quomodo per praeteritum committatur edictum instituto. vide in hac re Alex.latè in d.l.posthumo, colu. 2.
* versi.sed dubium,ubi tenet edictum committi instituto absque petitione praeteriti. & ista est * communis,reprobata gl.quam hic citat Bar.in l.iij.§.planè,suprà eod.tit.quae autem sit utilitas,
3 quòd instituto committatur edictum, & an praeteritus † possit comprobare testamentum in praeiudicium institutorum? & quid in exhaeredato,an possit petere contratabulas, ne instituti habeant querelam? vide Ias.in d.l.posthumo,col.2.in gl. 1.& ibi latissimè Alex.in 5.colu. & ibi tradit hoc edictum non committi exhaeredato,sicut instituto,& denique multa alia memoratu digna in re proposita ibi posuit Alex.Item si iste tex.non habet locum in exhaeredato ratione praeteriti non committitur edicto.§.exhaeredati, suprà hac ead.l.item iste.§.non habet locum in exhaeredato, quia instituto non datur querela ratione exhaeredationis,quamuis instituto ratione praeteritionis competat contratabulas. d.§. exhaeredati. Et regulam huius tex. qua cauetur,institutum habere contratabulas beneficio praeteriti,amplia ut locum habeat etiam si institutus partem habeat pro instituto,& partem pro exhaeredato; quoniam in hoc quoque casu habet contratabulas. Ias. in l.fi.col. 2.ff.de liber. & posthum. ubi ponit exemplum. Praetereà dum hic agit Bar.de l.filio,quae in contrarium affertur, & refert illam solutionem, quam ipse non tenet in uersi.si uerò,quae est ut illa.l.procedat,scilicèt seruandam esse uoluntatem testatoris de bono & aequo, solùm quò ad legatum, non autem quò ad haeredis institutionem. attende quoniam solutionem hanc ad d.l.filio,sequitur Alex.in d.l.posthumo,colu. 2.uersi. nec obstat,& in 3.col. versi.nec obst.ubi ait Bartolum esse sibi ipsi contrarium. Et dum Bar. hic in fi.infert ad quaestionem,utrum maritus miles uxorem suam teneatur dominam appellare,uide Ias.in l.cùm filiofamilias.col. 2.vers.hinc uidemus.ff.de leg. 1.

Summarium in l.filium.§.uideamus.ff.de bon.poss.contratab.

1 *Collatio locum non habet inter eos, qui diuerso iure succedant.*

Bar.

Bar.in l.filium.§.videamus.ff.de bonor.poſſ.contratab.

1 BART. in d.l.filium.§.videamus, colligit ex tex. collationem † locum non habere inter eos, qui diuerſo iure ſuccedãt. ſed attẽde quoniam uereor hanc deciſionem ex iſto textu rectè nõ colligi; eamque non eſſe rationem, ut non conferant, quia diuerſo iure ſuccedunt; ſed quia emancipatus non facit iniuriam, immo commodum exiſtenti in poteſtate. timore enim emãcipati præteriti petentis contratabulas inſtitutus recuſat adire, ideo exhæredatio filij exiſtentis in poteſtate non operatur, quin ſit ſuus hæres, atque ita commodum facit; non autem iniuriam, igitur ceſſat collatio. & iſte.§.debet neceſſariò intelligi in illis ipſis terminis, de quibus in hac.l.agitur. Item in caſu huius.§.aditio facta non erat ab inteſtato, ut patet in uerſi. multò magis, ibi, occaſione omiſſæ hæreditatis à ſcripto hærede, quamuis contrarium probari uideatur in §.præcedenti.incip.quemadmodum. ſed tene primum intellectum, & rationem, quare hic ceſſet collatio, eſſe, quia ab emancipato commodum affertur, ſatis clarè probat tex. ibi & hoc ſit conſequens, & clarius in uerſic. multò magis. Et ita ſentit Iaſ. in l. ſi emancipati, columna penul.C.de collat.

Summarium in l. ſi mortis.ff.de lega.præſt.

1 *Donatio cauſa mortis infringitur rupto teſtamento, quando ab ipſo pendet teſtamentum.*

Bar.in l.ſed ſi mortis.ff. de leg. præſtand.

1 BART. in d.l.ſed ſi mortis, in princ.inquit, donationem † cauſa mortis infringi rupto teſtamento, quando ab ipſo pendet teſtamento, alioqui uerò ſecus. hoc quòd donatio cauſa mortis ſuſtineatur, ſequitur Iaſ.in l.ij.col.5.verſi.octauò.ff.de lega.1.

Summarium in l. ſed ſi mortis.§.hoc autem ſolum.ff.de leg.præſt.

1 *Non eſt quærendum cui acquiratur, ſed cui honor habitus ſit.*

Bar.in d.l.ſed ſi mortis.§.hoc autem ſolum.ff.de leg.præſt.

1 BART. in ead.l.§.hoc autem ſolum, dum habetur in tex. non eſſe † quærendum cui acquiratur, ſed cui honor habitus ſit: inquit, inſpiciendum non eſſe cui acquiritur ex diſpoſitione legali, ut hic, ſed cui quæritur ex diſpoſitione teſtatoris. vide Soc.in conſ.60.col.5.in 1.volu. Et dum ex iſta deciſione infert Bar.ad quæſtionem, ſi ſtatuto cautum eſt, eum, qui cum bannito contraxerit, cuidam pœnæ eſſe ſubijciendum; puniri non debere ſi cum ſeruo aut filio banniti contraxiſſet, quamuis ei quæratur: quia inſpicitur cum quo fiat contractus, non autem cui ex ipſa conſtitutione legis acquiratur. De hoc ſingulari documento uide latiſsimè Iaſ. in l. ſi mihi & ibi.§.regula.ff.de leg.1.& Soc.in conſi.241.col.10.verſi.decimò, & col.16.verſi. ſed hæc, in 1.vol.ubi ſubtiliter hæc dicta uentilauit.

Summarium in l.filiam.§.ſi quis bonorum.ff.de lega.præſt.

1 *Si ſtatuto cautum eſt, eum, qui ceſſerit actionem alicui nobili, cadere à iure ſuo; hoc non procedit in eo, qui cedere non poterat, uel cuius ceſſio ſit inutilis.*

Bar.in l.filium.§.ſi quis bonorum.ff.de leg.præſt.

1 BART. in d.§.ſi quis bonorum, decidit, ſi ſtatuto † cautum eſt, eum, qui ceſſerit actionem alicui nobili cadere à iure ſuo, hoc non procedere in eo, qui cedere non poterat, uel cuius ceſſio ſit inutilis. De hac re uide omnino quæ poſui ad Bar.in l.non putauit.§.non quæuis, ſuprà de bonor.poſſ.contratab.

Summarium in l.Saluius Ariſto.ff.de leg.præſt.

1 *Lex eſt interpretanda, ut non poſſit à ſapiente reprehendi.*

Bar.in l.Saluius Ariſto.ff.de leg.præſtan.

BART. in d.l.Saluius Ariſto, ſentit illud, ad quod doct.& præcipuè Aret.& Soc.ſæpe addu
1 cunt hunc tex.ſcilicèt, legem † nunquam ita eſſe interpretandam ut poſſit à ſapiente reprehendi. Soc.in conſi.43.col.pen.& in conſi.84.in 1.vol.& ideo infert Bar.nunquid ex hoc limitari poſſit auth.ex cauſa.C.de liber.præteri.ut illa uerba ibi, cætera firma remanent, exponantur & limitentur,

limitentur, dum tamen legatarij uel fideicõmissarij non habeant plusquam hæres præteritus. de qua quidem solenni dubitatione uide Alex. & ibi Ias. in l. j. col. 2. versi. & ideo. C. de bon. or. poss. contra tab. & in d. auth. ex causa, col. 10. vers. quartò limita.

Summarium in l. j. §. is quoque. ff. de colla. bono.

1 *Emancipatio in dubio an censeatur facta in fraudem.*

Bar. in l. j. §. is quoque. ff. de collat. bonor.

1 BART. in d. l. j. §. is quoque, quærit, an emancipatio † in dubio censeatur facta in fraudem an non? De hac re uide Ias. in l. non dubium, col. 10. uersi. an & quando. C. de legi. ubi ait, emancipationem, quæ diu stetit occulta præsumi factam in fraudem. item si emancipaui filium, eiq; oĩa bona donaui, & postea incipit mercari, huiusmodi donatio creditoribus non præiudicat, ut per Ias. in §. item si quis in fraudem, col. 15. inst. de action.

Summarium in d. l. j. §. nec castrense. ff. de colla. bono.

1 *Castrense peculium, vel quasi, & quod dignitatis filij nomine à patre datur vel debetur, in collatione non uenit.*

2 *Peculium quasi castrense dicitur esse illud, quod acquirunt aduocati, procuratores, & notarij ex eorum officio.*

3 *Libri, quos pater emit filio, an ueniant conferendi.*

Bar. in d. l. j. §. nec castrense. ff. de colla. bono.

1 BART. in ead. l. j. §. nec castrense, ita inquit in summa. Castrense † peculium uel quasi, & quod dignitatis filij nomine à patre datur uel debetur, in collatione non uenit. Attende hic, quoniam donatio facta ab Imperatore uel alio non recognoscente superiorem habet uim castrensis peculij, neque acquiritur patri quò ad dominium uel usumfructum: & ideo hac ratione non est conferenda, ut per Ias. in auth. ex testamẽto, col. 5. in 9. limit. C. de collat. Item peculium † quasi castrense dicitur esse illud, quod acquirunt aduocati, procuratores & notarij ex eorum officio. ita post argumenta ad partes concludit Alexand. in consi. 2. in 6. volu. Et quid sit castrense peculium, quid quasi castrense, quid aduentitium, quid profectitium, vide apud Bar. post gl. in rubrica. ff. de pecul. & in l. fin. C. de inoffic. testam. & latè Abb. & Barb. in rubrica de pecul. cleric. Et dum subiungit rationem, quare castrẽ se peculium non conferatur, attende hic, quoniam de iure antiquo ratio inæqualitatis non considerabatur, licèt hodie secus sit, ut per Bar. in l. pater filium. ff. de collat. dot. & in l. si emancipati. C. de colla. Postea subijcit Bar. nunquid libri, † quos pater emit filio, ueniant conferendi? vide Raph. Cuma. in consi. 28. ubi tradit quid de uestibus? Et in quæstione hic proposita de libris emptis pro filio, sint ne eius præcipui an non? vide not. distinctionem Alexandri in consi. 179. in fi. in 7. vol. & Raph. Cuma. in consi. 40. Ad id uerò quod hic postea dicit Bar. de ijs quæ donantur aduocato, ut sint quasi castrensia, accedit Abb. in c. in præsentia, col. 18. de probat. Postea Bar. hic in 6. col. versi. respondeo aliud, ubi agit de donatione facta filio emancipato, soluit ut hic per eum. Dicas ad istam solutionem Bartoli tãquam multis alijs meliorem accedere Ias. in auth. ex testamento, col. 6. vers. huic fundamento. C. de coll.

Summarium in d. l. j. §. si impubere. ff. de collat. bono.

1 *Legitima non debetur uiuente patre.*

2 *Patrem teneri soluere legitimam pro delicto filij, an à statuto possit caueri.*

3 *Legitima licèt non possit considerari uiuente patre, tamen pater uiuens potest tribuere legitimam filio, & si filius eam consumit, pater amplius non tenetur.*

4 *Filius qui renunciauit omnibus bonis paternis cum iuramento ad instantiam patris, ut dicta bona in totum deueniant ad eius fratres, an censeatur exclusus à legitima.*

5 *Consequens qui uult, censetur etiam uelle suum antecedens.*

6 *Iuramentum habet uim specialis consensus.*

7 Iuramentum

7 *Iuramentum limitatur eodem modo, quo limitatur actus super quo interponitur.*
8 *Renunciatio generalis iuramento confecto, non comprehendit usum, cuius specialis mentio exigitur.*
9 *Iuramentum confirmare non potest id, quod in esse non reperitur.*
10 *Lex ubicunque requirit specialem alicuius rei mentionem, tunc uerba æquipollentia non sufficiunt.*
11 *Forma per æquipollens adimpleri non potest.*
12 *Verba æquipollentia non sufficiunt ad excludendum filium à legitima.*
13 *Filia quæ à statuto stantibus masculis excluditur, cum pacto quòd nihil aliud petere possit, non tamen excluditur à supplemento legitimæ.*
14 *Bona intelliguntur deducto ære alieno.*
15 *Filius qui acceptis bonis, etiam supra legitimam renunciauit omnibus bonis paternis, petitione dotis maternæ non excluditur.*
16 *Limitata causa limitatum produxit effectum.*
17 *Renunciatio adeò strictè est intelligenda, ut quam primũ aliquid operata est, nihil amplius operari debet.*

Bar. in d.l.j.§.si impubere.ff.de colla.bono.

1 BART. in ead.l.§.si impubere, tradit, legitimam † non deberi uiuente patre. & ad hoc semper afferri solet. Limita hoc non procedere in filio Iudæi, qui ad fidem est conuersus: quia potest petere legitimam uiuente patre. Feli.in c.Iudæi.2.versi.& per istum tex. de Iudæ. Et amplia & limita istam regulam, ut per Ias.in auth.nouissima, col.2.de inoffi.testa. & in auth. si qua mulier, col.10.uersi.istam gl.C.de sacrosf.ecclesi.& ibi disputat, nunquid ualeat statutum, quo
2 cauetur, patrem † teneri soluere legitimam pro delicto filij; & concludit, ualere, ut ibi latè per eum. ubi etiam docuit quod tempus in danda hac legitima attendatur, & quę sit legitima, cum alios possit filios procreare, ut videre est apud eum in d. auth. nouissima. Nunquid autem filius uidens patrem dilapidare patrimonium, possit petere legitimam? uel sibi aliquid assignari debere pro alimentis? vide Ias.in l.si constante, in 9.quæst.secundæ quæst.princip.colu.31. ff.solu.matrim.& in d.auth.nouissima, col.2.versi.adde. & de materia huius legitimæ, an pater à statuto cogi possit soluere pro delicto filij: & an posteà possit ab eo repetere? uide Ias. in §. actionum, col.10.versi.circa gl.inst.de action.& in l.de quibus, col.14.ff. de legib. Et quamuis
3 legitima † non possit considerari communiter uiuente patre, ut hic habetur, & de illa non dicatur esse aliqua spes, ut per Dec.in consi.19.col.fi.tamen pater uiuens potest tribuere legitimam filio; & si filius eam consumit, pater amplius non tenetur. Soc. in consi.65.colu.3.in 1. vol. Quid si filius accepta pecunia à patre renunciat legitimæ, utrum teneat ista renunciatio, ita ut filius nihil petere possit, etiam si facultates patris augeantur? Alex. in consi.180. cum seq. in 5.vol. vtrum legitima debeat augeri auctis facultatibus post obitum patris? Curtius in consi.83. & Crauet. in consi.11. Postquam agimus de legitima filij, pulchrum est intelligere
4 vtrum filius, † qui renunciauit omnibus bonis paternis cum iuramento ad instantiam patris, ut dicta bona in totum deueniant ad eius fratres censeatur exclusus à legitima? Prima fronte dicendum uideretur eum debere à legitima excludi: quia etiam si filius nullum sibi quò ad legitimam præiudicium afferat, nisi ei renunciet expressè.l.si quando.§.& generaliter.C. de inoffic.testa.tamen ea uidetur esse iurisiurandi uis & potentia, ut specialis consensus robur habeat, ut habetur per Bal.in l.j.C.quomod.quem in terminis sequitur Roma. in l.j.§. si quis ita.ff. de uerb.oblig.& multi alij quos retulit Mari.Soc.iuni.in consi.136. col.pen. & fi. ubi tenet huiusmodi renunciationem etiam ipsam legitimam complecti. Præterea animaduertendum est, omnibus bonis paternis ad hoc filio renunciatum fuisse, ut ea in totum ad ipsius fratres deuoluerentur; sed dicta bona omnia & in totum ad eos deuenire non possunt, si legitima detrahe-
5 retur, igitur detrahi non debet: quia qui uoluit consequens, † censetur etiam eius necessarium antecedens uoluisse.l.ad rem mobilem.ff.de procurat.traditur in l.ij.ff.de iurisd.omn.iudic. ijs tamen & similibus, quæ in contrarium afferri possent non obstantibus, uerior uidetur esse diuersa sententia. In primis enim clarissima est conclusio, filium, qui specialiter legitimæ non renunciat, nullum sibi præiudicium facere. tex. est ineuitabilis in d.l.si quando.§.& generaliter.& hoc

hoc ibi tradunt Bal. Sal. Iaſ. & alij. idem aiunt Guil. de Cun. Alber. Paul. & alij in l. de his. ff. de tranſact. Barb. in conſi. 16. col. 1. & in conſi. 34. col. 2. in 1. vol. Alex. in conſi. 8. colu. 5. in 3. volu. Feli. in c. tranſlato col. 1. de conſt. & infiniti propè alij, quos laborioſum eſſet uelle recenſere. ſed in propoſito caſu nulla ipſius legitimæ ſpecialis mentio facta eſt, ergo &c. Non obſt. iura-
6 mentum † ſpecialis conſenſus uirtutem habere, ut per Bal. in loco prærallegato, quia in contrarium eſt tex. in l. fi. C. de non numera. pe cun. ubi idem Bal. ſequutus Oldr. ait, iuſiurandum obligationem non augere, ſed tantummodò religionis uinculum ſuperaddere. Idē dixerat Oldr. in 238. & iuramentum recipit illaſmet conditiones, & interpretationes, quas, recipit ipſa obligatio, ad quam accedit. ita concludit inſignis doctor. d. Vincētius de paliotis in conſ. 3. inter conſilia Curtij: citat Ant. de Butr. in c. quintauallis, de iur. iur. & Abb. in c. 1. de iud. quare ſicut iſta renunciatio ex ſe non præiudicat quò ad legitimam, eodem modo nec iuramentum ei præ
7 iudicabit: quia limitatur † iuramentum eodem modo, quo limitatur actus in quo intercedit, ut ultra prædicta inquit Bar. quem alij ſequuntur in l. ſi quis pro eo, colu. 5. uerſiculo prædicta quæ dixi. ff. de fideiuſſ. & Ang. in conſi. 35. inquiens potentiam iuramenti non ad plus porrigi poſſe, quàm faciat ipſa promiſsio. idem uoluit Rom. in conſi. 269. Alex. in conſi. 179. viſo. col. 3. in libro primi & ſecundi vol. Aret. in conſi. 24. Soc. in conſi. 65. col. 6. & in conſi. 66. col. 4. in 1. vol. & Dec. ſequendo Ang. id expreſsè confirmauit in conſi. 241. & in conſi. 305. & in conſi. 345. & in conſi. 366. Quamobrem ex pręmiſsis omnibus liquet renunciationem hanc, quæ ſine iuramento ad legitimam non porrigeretur, ad illam etiam iuramento accedente porrigi nō debere, ut in terminis latiſsimè tenet Curtius in conſi. 75. nu. 7. cum ſequen. ubi caſum noſtrū decidit. facit ad rem quod tradit Barb. in conſi. 52. col. fi. in 2. volum. & concluſio iſta uidetur apertiſsimè probari ex documento Bartoli comm. approbato in l. ſed & ſi quis. § quæſitum, in
8 fi. ff. ſi quis caut. ubi ait, renunciationem † generalem iureiurando interueniente confectam, nō comprehendere caſum, cuius ſpecialis mentio exigebatur. Idem tenent etiam Io. And. & Abb.
* in c. 1. de commod. & ex hac deciſione Bar. * communiter (ut dixi) approbata, infringitur documentum Baldi in l. prima. C. commodat. quod in contrarium afferebatur, ut inquit Curtius in d. conſi. 75. ubi decidit caſum noſtrum. & ita etiam hac eadem authoritate Bartoli caſum noſtrum in terminis decidit Iaſ. in d. §. quæſitum, & in d. l. ſi quando. §. & generaliter. ubi mouet hanc eādem difficultatem, & ſe remittit ad tradita per eum in d. §. quæſitum. Ad hæc acce-
9 dit ratio: nam iuramentum † confirmare non poteſt id quod in eſſe non reperitur, ut à multis acceptum eſt, quos commemorat Barb. in conſ. 66. nu. 12. inter conſilia Curtij. ſed iſta renunciatio nullam patit obligationem quò ad legitimam, igitur iuramentum hanc partem, quæ in eſſe non eſt, non confirmat. Quare ex his omnibus uidetur conſtare renunciationem hanc, quæ ſine iuramento ad legitimam non porrigitur, etiam eo intercedente ad illam extendi non poſſe: nam tot ac tantæ afferuntur authoritates caſum hunc in ſimilibus & in ſpecie decidentes, ut contradictioni locus eſſe non uideatur. pro qua concluſione facit tex. optimus in clem. prima, in fi. de præben. ubi habetur clauſulam acceſſoriam principalis actus potentiam non augere; ſed iuramenti clauſula, eſt acceſſoria, ergo &c. Non obſt. illa uerba uniuerſalia, quæ uidentur æquipollere ſpeciali renunciationi, ut ſuperius arguendo in contrarium, diximus, quia
10 reſpondeo, ubicunque lex † requirit ſpecialem alicuius rei mentionem, ut in caſu noſtro, tunc verba æquipollentia non ſufficere. tex. eſt, & ibi Bar. in l. fi. §. omnem. C. de admi. tutor. facit gl. not. in c. inquiſitores, in uoce, expreſsè, de hæret. in 6. & tex. not. in clem. prima de præben. per quem tex. ex mente Innoc. ait Feli. in c. 1. in add. in princi. opus. Abb. in decr. num. 6. illud non dici expreſſum, quod ex mente, & ex quadam uerborum conſequētia colligitur. Et ita in ſimili aiunt Angel. & alij, in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. falcid. ubi legi requirenti ſpecialem trebell. prohibitionem non dicitur eſſe ſatisfactum, quando appoſita fuerint uerba æquipollentia. Idem tenuit Ang. in conſi. 125. col. fi. & Roma. in conſi. 22. colu. fin. & in conſi. 239. ubi ait Florentiæ bis pro illa parte iudicatum fuiſſe. eiuſdem ſententiæ eſt Barb. in conſi. 47. colu. 10. & Soci. in conſi. 19. col. fin. & in conſ. 33. col. pen. & fi. in 1. vol. hoc tamen poſſet fortè limitari

tari non procedere, quando alioqui illa uerba nihil penitus operari possent, ut in terminis ait Mari. Soc. iuni. in consi. 135. col. pen. sed hic ista uerba operantur quò ad omnia alia bona, quæ sunt ultra legitimam, igitur uerba æquipollentia non sufficiunt, iuramento etiam accedente, ut prædictum est. Corroboratur ista conclusio, quia hæc specialis legitimæ renunciatio à lege pro forma exigitur. patet: quia actus aliter factus nullum quò ad ipsam legitimam præiudi-
11 cium affert, ut in d. §. & generaliter. Forma † autem per æquipollens adimpleri non potest. Bal. Ang. Soc. & alij in l. j. ff. de liber. & posth. Soc. in consi. 24. col. 7. Alex. in consi. 212. in 6. volum. Feli. in c. cùm dilecta. nu. 58. de rescrip. & in c. 1. §. significantibus, de libell. oblat. Præterea attendenda sunt uerba posita in d. §. & generaliter, scilicet filium sibi quò ad legitimam non præiudicare, nisi de ea specialiter scripserit. nam uerbum, scripserit, de sui natura importat id quod oculis corporeis legi & inspici potest, ut ait Bal. in l. legem. C. locar. tex. est, & ibi Bar. in l. j. ff. de his quæ in test. delen. idem tradit Bal. in l. ij. C. de patri. qui fil. distra. & Curt. in consi. 9. colu. 2. sed illud quod uenit per æquipollens à mente prouenit, non autem oculis perspici potest, ideo non habet locum in legitima, de qua specialis scriptura à lege ipsa exigebatur. Et quod nô suf-
12 ficiant † uerba æquipollentia ad excludendum filium à legitima, id in terminis tenet Bald. & Salic. in d. §. & generaliter, & Soc. in consi. 230. col. pen. in 1. vol. aiunt enim quamuis filia acceptis certis bonis renunciet hæreditati paternæ, & promittat se nihil amplius petituram, tamen propter hoc non intelligi exclusam à supplemento legitimæ. idem tenet Paul. de Cast. in consi. 73. in 1. parte secundum nouam impresionem, incip. Licèt domina Lysa. Accedit Alex. in côs. 69. in 1. vol. Idem in terminis terminantibus ait Barb. in cons. 47. col. 10. & expresè sentit Curtius in consi. 27. paulòante numerum 30. dum citat Rom. in fortioribus terminis in consi. 32.
13 idem Curt. in consi. 37. nu. 9. dum ait Bal. Salic. & Collegium Floren. consuluisse, filiam, † quæ à statuto stantibus masculis excluditur, cum pacto quòd nil aliud petere posit, non tamen exclu di à supplemento legitimæ; quia de illa non est facta expressa mentio ac specialis. cirat. d. §. & generaliter. accedit & Ias. latè in consi. 162. in 2. vol. Non obst. id quod tertio in contrarium adducebatur, uidelicèt iusiurandum superfluum reddi nisi operetur expressam legitimæ renunciationem, quia resp. hoc falsum esse; quia satis operatur, cum addat uinculum religionis, ut ait Bal. post Oldr. in l. fi. C. de non num. pec. & alij quos latè superius retulit. Item est aptum supplere defectum solennitatis, non autem consensus, ut prædictum est. Rursus operatur quia defectum ætatis suppler, ut est rex. & ibi latisimè iuris interpretes. tradiderunt in auth. sacramenta puberum. C. si aduer. uend. quinimmo inconueniens uideretur, si iuramentum, quod accessorium est, sui principalis naturam augeret, contra regulam, accessorium, de reg. iur. in sexto.
Postremò pro obiectorum solutione illustriori, atque huius nostræ conclusionis robore, non omittendum censui, diligenter animaduertendum esse, istum filium renunciasse bonis pater-
14 nis. bona autem † intelliguntur deducto ære alieno. l. subsignatum. §. bona. ff. de uerb. signific. sed legitima deducitur tanquam æs alienum. l. Papinianus. §. quoniam quarta. ff. de inoff. testa. tradit Iac. de Are. in auth. res quæ. C. comm. de leg. Bal. in l. scimus. §. 1. C. de inoffi. testa. ubi ait, filium in legitima loco creditoris haberi. Et quòd bona intelligantur deducta legitima filiorum, tenet Soc. in consi. 30. col. 1 t. in 1. vol. ubi ait, eum qui, prohibitus est nihil petere de bonis paternis, non intelligi prohibitum legitimam petere. idem latè docuit Curt. in consi. 27. nu. 30. & in consi. 37. nu. 15. qua propter & in proposita re qui promisit nihil habere de bonis paternis, à petitione legitimæ suæ non debet excludi, ut in simili casu not. decidit Bar. quem alij
15 sequuntur in l. ut iusiurandi. §. liberis, in fi. ff. de oper. liber. ubi uult, filium, † qui acceptis bonis etiam supra legitimam renunciauit omnibus bonis paternis, à petitione maternæ dotis nô excludi ob rationem hanc: quia scilicèt bona intelliguntur deducto ære alieno, & per illam rationem, & documentum illud Bar. ita casum nostrum de legitima decidit Curt. in d. consi. 27. nu. 30. idem sentiens & in consi. 37. & ista ratio tollit quæcunque in contrarium afferri possent: quia cum ista renunciatio, & consequenter etiam iuramentum accedens sit de bonis paternis, & bona intelligantur deducta legitima, ut fuit iure conclusum, consequens est, limitatam cau-

sam

16 sam † debere limitatum effectum producere.l.in agris.ff.de acquir.re.dom.l.cancellauerat,de his quæ intest.delen. Accedat etiam ad prædicta,quòd quamuis dici solitum sit, renunciationem periculosam esse,cum postmodum enuncianti non detur regressus.c.quàm periculosum.7.q.1.l.quæritur.§.si uenditor.ff.de ædilit.edict.l.j.§.qui semel.ff.de success.edict.tamen renũciatio est stricti iuris,& strictissimè ad renunciantis fauorem intelligenda,ut tradit Card.in cõs.120.in fin. & latius Decius in consi.551.& in consi.625.& latissimè Curt.iuni.in consi.23.in
17 principio,ubi ait, renunciationem † adeò strictè intelligendam esse, ut quàmprimum aliquid operata est,nihil amplius operari debeat,sed in casu nostro renunciatio ista multũ operatur,ut iam antea dixi, quia filium excludit à successione paterna, quare non debet etiam operari ut cum à legitima excludat?

Summarium in l.cum emancipati.§.si duo agnati.ff.de collat.bono.

1 *Hæreditas ubicunque alicui contemplatione alterius aufertur, ea illa debetur cuius intuitu fuit ablata.*

Bar.in l.cum emancipati.§.si duo agnati ff.de collat.bonor.

1 BART. in d.l.cum emancipati.§.si duo agnati,inquit,ubicunque † alicui hæreditas contẽplatione alterius aufertur,eam illi deberi, cuius intuitu fuit ablata.vide in re proposita omnino Alexand.in consi.197.colum.penul.in 6.vol.Soc. in consi.5. in consi.84. & in consi.245. in r. volu. Et ista regula confirmatur ex multis, quæ attulit Roma.in suo singul.692.incip.Regula est,cum ibi addit.per Castill.& ibi Roma.limitat eam tantùm procedere in dispositione legis, alioqui verò in dispositione hominis.quam quidem limitationem diligenter attende,quoniam est magna restrictio.

Summarium in l.dedit dotem.ff.de collat.bono.

1 *Auus tenetur ad dotandam neptem, & ad id potest iure compelli.*

Bar.in l.dedit dotem.ff.de collat.bonor.

1 BART. in d.l.dedit dotem,inquit,auum † teneri ad dotandam neptem.& ad id posse iure compelli. De hac re vide Areti.in consi.17. ubi hoc idem tenet, & ex hoc infert in 10. colu. si filius & pater puellæ eam dotasset, posse id totum repetere à fratribus tempore diuisionis: ea ratione,quoniam auus ad id tenebatur.sic etiam uoluit Dec.in cons.81.dotem datam nepti ab auo,non posse ipsi filio,qui est pater puellæ,in legitimam computari. de qua re uide omnino Alex.in consi.24.in 1.volum.& in consi.30.in 4.volu. & glo.Bar.& alios in l.rei iudicatæ.§. hæredi.ff.solut.matri.

Summarium in l.pater nubenti.ff.de collat.dot.

1 *Verba enunciatiua per modum conditionis prolata exceptionem inducunt.*

Bar.in l.pater nubenti.ff.de collat.dot.

1 BART. in d.l.pater nubenti,sic ait in summa. Verba † enunciatiua per modum cognitionis prolata,exceptionem inducunt. De intellectu huius.l.uide Alex. in cõs.108. in 1.vol.

Summarium in rubrica.ff.de coniun.cum emanc.lib.

1 *Quando emancipatus filius est præteritus, & nepos ex eo est institutus, eo casu emancipatus filius, & nepos non concurrunt.*

Rubr.ff.de coniung.cum emancip.liber.

1 CIRCA materiam huius tituli uide quæ docuit Ias.in l.Gallus.§.& quid si tantùm.col. 11.ff.de liber.& posth.ubi ait,quando emancipatus † filius est præteritus, & nepos ex eo est institutus,eo casu emancipatum filium & nepotem non concurrere d.l.cũ in testamento.ff.de hæred.inst.id quod uidetur penitus reluctari constitutioni huius tituli.

Summarium in l.j.ff.de coniun.cum emancip.lib.

Ille qui põt dicere testamentũ nullum, si petit contra tabulas non rescindit testamentum in totũ ipso iure.

Bar.

Bar. in l.j.ff.de coniung.cum emanc.liber.

BART. in d.l.j.verf. vltimò quærit glo.tractat, an hoc edictum hodie locum habeat. De hac re uide communiter doct. in l.Gallus.§.& quid si tantùm.ff.de libe.& posthu. & præcipuè * Paul.de Castr. & Iaf. in 12.col. vbi* frequentioribus uotis ad hoc Bartoli documentum accedunt. & dum Bar.in uerf.sed si aliquis filius,constanter affirmat,locum esse huic edicto qñ succeditur per contratabulas: amplia hoc non solùm procedere quãdo pater tñ habet remediũ prætorium per contratabulas,sed etiam quando habet ciuile,& prætorium, & prætorium eligit; quia isto casu testm̃ non redditur irritum & inane in totum, vt aperit Iaf.in d.§. & quid si
1 tantùm,col.13.Attende tñ dum Bar.hic præsupponit, eum, † qui potest dicere testamentum nullum,si petit contratabulas, non rescindere & euertere testm̃ in totum ipso iure; quoniam huic sententiæ refragantur quæ cõiter tradita sunt in l.posthumo.C.de bon.poss.contratab.de quibus agit Iaf.ibi in 12.colu. vbi habetur per contratabulas testamentum declarari nullum, quando erat nullum.si itaque hic habet ius dicendi nullum,& petit cõtratabulas, dicit nullum per ea quæ prædixi,igitur solus pater erit admittendus in totum. cogita. & istam decisionem Bar.reprobat Iaf.in l.filiæ dotem,col.fi.C.de collat.

Summarium in d.l.j.§.si pater.ff.de coniu.cum emanc.lib.

1 *Legitimè exhæredatus habetur pro mortuo.*

2 *Exhæredatione suitas non tollitur.*

3 *Exhæredatio quintuplex sit, & quot modis sumatur.*

Bar.in d.l.j.§.si pater.ff.de coniung.cum emanc.liber.

1 BAR. in ead.l.§.si pater,inquit, legitimè exhæredatũ † haberi pro mortuo. sed contra hoc est casus huic similis in l.si quis posthumus.§.si filium.ff. de liber. & posth. vbi exhæredato patre non admittitur,& tamen exhæredatus habetur pro mortuo. de qua quidem contrarietate agit latè Iaf.ibi. Sed respondeas licet,regulam hãc procedere solùm in casu hic proposito,hoc est in filio emancipato; qm̃ emancipatione patria potestas amittitur, & postea is per exhæredationem remouetur ab hæreditate patris. sed filius in d.§.filium,est in potestate, ideo ibi hæc regula militare non potest; quia quamuis per exhæredationem à paterna hæreditate remoueatur,non tamẽ propterea desinit esse in patria potestate.l.quemadmodum.ff.de inoff. testa. §.non solùm.instit.de vulg.& pupil.iuncta gl.in l.ij.ff.eod.& Iaf.docuit in l.si filium.ff.de liber. & posthu.si igitur retinet patriam potestatem, consequens est, vt pro mortuo non habeatur. cogita. Et ex hoc,scilicet, exhæredatum haberi pro mortuo, colligitur ratio ad tex.in l.qui in aliena.§.interdum.ff.de acquir.hæred. vt ibi latè ab omnibus traditum est. quamuis etiam ibi
2 multi senserint exhæredatione † suitatem non tolli, sed tantùm suspendi, ita ut si exhæredatio confirmabitur,habeatur pro mortuo,alioqui non,per l.Papinianus.§.si ex causa.ff.de inoff.testa.Et istam regulam,quã cautum est,exhæredatum haberi pro mortuo, limita tantùm procedere in exhæredatióne,quæ fit bona mente.Alex.in consi.131.in 1.uol. in dubio autem exhæredatio præsumitur facta bona mente. Iaf.in l.multi non notę.ff.de lib.& posth. & in l.si mater. ff.de uulg.& pupi.Quid uerò si exhæredatio, vide Bar.in l.quidam cùm filium.ff.de uerb. obli. & in auth.ex causa.C.de liber.præte.vbi Alex.& Iaf.tradunt etiam quotuplex sit exhæredatio,
3 † & quot modis sumatur,& plenè Bar.in l.filio præterito.ff.de iniust.testa. & multa de exhæredatione uideas per Feli.in c.Rodulphus,col.3.de rescrip.& an & in quibus casibus exhæredatus habeatur pro mortuo aperit Iaf.in d.l.qui in aliena.§.interdum.ff. de acquir. hære. & in d.l. si filium.ff. de liber.& posth.

Summarium in d.l.j.§.si pater in potestate.ff.de coniu.cum emanc.lib.

1 *Si statuto cautum est, filiam non succedere extantibus masculis, si adest filius, qui iudicio testatoris succedere non potest, nunquid filiæ sit impedimento ne succedat.*

Bar.in d.l.j.§.si pater in potestate.ff.de coniun.cum emanc.lib.

1 BART. in ead.l.§.si pater in potestate. quærit, si statuto † cautum est,filiam non succedere extantibus masculis; si adest filius, qui iudicio testatoris succedere non potest, vt quia sit

 exhæredatus,

exhæredatus, nunquid filiæ sit impedimento ne succedat? vide Ias.in l.qui se patris, colu.2.C. vnd.liber.& Soc.in consi.35.in 4.uol.& dum postea Bar.hic in uers.ex hoc concludo, tradit, si statutum prohibet matrem succedere filio habenti fratres carnales ex patre, & frater succedere non posit,utrum isto casu mater excludatur? vide doct. in l.Gallus. §. & quid si tantùm.ff. de liber.& posthu.super 11.q.Bar.& Dec.in cons.296.

Summarium in d.l.j.§.emancipatus.ff.de coniu.cum eman.lib.

1 *Dictio,ex,& dictio propter,in quibus differant.*

Bar.in d.l.j.§.emancipatus.ff.de coniu.cum emanc.lib.

1 BAR. in ead.l.§.emancipatus,tradit differentiam † quæ est inter uocem,ex,& nocem propter. Tu ultra ea,quæ de hac re quandoque dixi in præcedentibus lucubrationibus, vide latè Ias.in l.non dubium,col.5.in 9.notab.C.de leg.vbi ex hoc multas facit illationes.

Summarium in l.nihil.ff.de coniu.cum eman.lib.

1 *Hæc uerba,cum eadem conditione,sunt intelligenda cum eisdem pactis, & oneribus.*

Bar.in l.nihil.ff.de coniung.cum emanc.liber.

1 BART. in d.l.nihil,inquit,hæc uerba, cum eadem † conditione, esse intelligenda cum eisdem pactis & oneribus. ad rem facit tex.in l.debitori tuo si hæres, ibi, conditione.C.de pact. vbi latè Ias.in prima col.vers.secundò pondera. Adde φ conditio qñque pro fideicõmisso accipitur.l.j.C.de pact. vbi Bar. in 1.q.& Ias.in 1.notab. Limita hoc non procedere,quando diceretur,hac conditione,si,cum ista uox,si,faciat conditionẽ.Ias.in l.iij.col.5.ff.de leg.j.vide eundem in l.certi condictio.in princ.ff.si cert.pet.& Felin.in c. cùm Ioannes,col.1.de fide instru.

Bar.in l.si impubes.§.quæsitum.ff.de carb.edic.

1 BART. in d.§.quæsitum,in princip.ibi.respon.secundum iura hodierna, vult secundũ iura hodierna in carboniana possessione obtinenda, non requiri decretum iudicis, sed simplicem agnitionem coram iudice.sed malè uidetur loqui,quoniam.l.fi.C.qui admit.qua cautum est,decretum non esse interponendum,corrigit duntaxàt in possessionibus, quæ tribuunt ius,vt per Alex.in d.l.fi.colu.1.& ibi Ias.in 2.col.uers.limita,vbi hoc dictum Bart. animaduertit.& ad concordiam fœdere distinctionis adducit.

Summarium in l.j.ff.de bon.poss.secundum tab.

1 *Scripturis factis in lapidibus,an habenda sit fides.*

Bar.in l.j.ff.de bonor.poss.secundum tab.

1 BART. in d.l.j. in princip. quærit, an scripturis † factis in lapidibus habenda sit fides? vide Feli.in c.cùm causam,col.3.de probat.Ias.remissiuè in §.pœnales, col.3.instit. de action.& an scripturæ factæ in parietibus fidem faciant, vide Ias.in d.§.pœnales, & Alex.in l.j.col.9.vers. & iuxta.ff.si cert.pet.

Summarium in d.l.j.§.non autem.ff.de bon.poss.secund.tab.

1 *Si duo testamenta producuntur eodem die confecta, neque appareat, quod prius, & quod posterius sit, cui sit standum.*

Bar.in d.l.j.§.non autem.ff.de bon.poss.secun.tab.

1 BART. in ead.l.§.non autem, quærit, si duo testamenta † producuntur eodem die confecta,neque appareat quod prius & quod posterius sit, cui sit standum? De hac re uide Ias.in l. fi.col.11.in ultima par.glo.C.de edic.diu.Adri.tollen.& de huiusmodi quæstionibus uide multa scitu digna per Feli.in c.capitulum,nu.43.cum seq.de rescript.vbi inter cætera traditum est, quando duo nascuntur eodem tempore, neque appareat quis prius fuerit in lucem editus, cui regnum uel aliud dominium debeatur,quod ad primumgenitum spectat. de qua re agit etiam Alex.in l.qui filiabus.§.1.ff.de lega.1.& Anto.Corset. in tract. de potestate regia,in quarta par. in 64.quæst.

Summa-

Summarium in d.l.j.§.si quis duobus.ff.de bon.poss.secun.tab.

1 *Bonorum possessio peti non debet exemplo.*

Bar.in d.l.j.§.si quis duob.ff.de bon.poss.secundum tab.

1 BART. in ead.l.§.si quis duobus, ait, exemplo † peti non debere bonorum possessionem. De hac re uide Ias.in l.fi.col.1.vers.tertiò.C.de edict.diu.Adria.tollen.

Summarium in d.l.j.§.si rosę.ff.de bon.pos.secun.tab.

1 *Testamento corroso in parte substantiali, an sit credendum.*

Bar.in d.l.j.§.si rosę.ff.de bon.poss.secun.tab.

1 BART. in ead.l.§.si rosæ, tradit, an testamento † corroso in parte substantiali sit credendũ? traditque notario asserenti cancellationem esse factam ab eo, esse credendum. vide Ias. in l.fin. col.7.in uoce, uitiatum.C.de edict.diu.Adri.tollen.& in l.si unus, colu.1.in 1.notab.C.de testa. Dicas etiam cancellationem in loco suspecto instrumenti non uitiare legatum libertatis.l.proximè.ff.de his quæ in testa.delen. id quod locum habet etiam in legato ad pias causas. Abb.in c.ex literis, de fide instru.in 2.notab.& ibidem Feli.in uers.secunda cõclusio.& Bar.in l.si unus. C.de testam.& ad prædicta uide Ias.in d.l.si unus.

Summarium in l.æquissimum.ff.de bon.poss.secun.tab.

1 *Bonorum possessio, quo tempore peti possit.*

Bar.in l.æquissimum.ff.de bonor.poss.secun.tab.

1 BAR. in d.l.æquissimum, tractat † quo tempore peti possit bonorum possessio? nũquid autem post contratabulas intentatas possit adiri hæreditas? vide Paul. de Cast.in l.vt liberis, col. 2.in glo.1.C.de collat. Postea Bar.tradit quãdo instituti sunt in pari gradu cum præteritis posse concurrere contratabulas & secundum tabulas, ita ut bonorum possessio contratabulas non impediat bonorum possessionem secundum tabulas. quæ quidem est limitatio pulchra ad istũ tex. vide latè Bar.in l.posthumo, in fi.C.de contratab.& ibi omnes doct. in glo.fi. præcipuè Ias. in 13.col.& seq. vbi agitur de ueritate istius limitationis.

Summarium in l.chartæ.ff.de bon.poss.secun.tab.

1 *Testamenta scribi possunt in chartis rasis, licèt consuetudo non seruet.*

Bar.in l.chartæ.ff.de bon.poss.secun.tab.

1 BART. in d.l.chartæ, ex mente gl. inquit, instrumenta † scribi posse in chartis rasis, licèt cõsuetudo non seruet. vide Ias.in l.fi.col.7.& 8.limit.C.de edic.diu.Adri.toll.

Summarium in l.j.§.si parens.ff.si à patr.quis fue.manu.

1 *Pecunia posita in altari, uel simpliciter data filiæ monasterium ingredienti, an debeat in legitimam computari.*

Bar.in l.j.§.si parens.ff.si à patr.quis fue.man.

1 BART. in d.l.j.§.si parens, inquit, pecuniam † positam in altari, uel simpliciter datam filiæ monasterium ingredienti, debere in legitimam computari. vide Feli. in c.ecclesia sanctæ Mariæ, col.30.vers.cæterũ, de const. & ad hęc accedant tradita per Soc.in cons. 241.col.11.vers.his tamen in primo vol.

Summarium in l.non usque adeò.ff.si à paren.quis fuerit manu.

1 *Filius habet reuocatoriam in bonis patris.*

2 *Si alienatio facta fuit titulo lucratiuo ea potest reuocari per querelam inofficiosæ donationis.*

3 *Pater si luderet omnia bona, an possit filius reuocare.*

Bar.in l.non usque adeò.ff.si à par.quis.fu.man.

BART. in d.l.non usque adeò, inquit textum hunc esse singul.& alibi non reperiri. De ijs, quæ hic agit Bar.vide remissiuè Ias.in §.item si quis in fundum, inst.de action. col. 1. & quæ ibi

1 habentur in apostill.& latè ibi Ang.col.fi. Et dum Bar.ait, filium † habere reuocatoriam in bonis patris, & non patrem in bonis filij: vide Ias.in l.filium quem habentem, colu.5. in 1.limit.

C.famil.erciſc. vbi aliquos caſus adducit, in quibus non idem ſtatuitur in patre contra filios, quod in filijs contra patrem. ad quæ accedat etiam quæ idem Iaſ.docuit in auth. ſi qua mulier, col.8.verſ.iſtam regulam,C.de ſacroſ.eccleſ.Poſtea Bar.in uerſ.finaliter diceremus,inquit,ſi alie-
2 natio † facta fuit titulo lucratiuo,eam poſſe reuocari per querelam inofficioſæ donationis. De hac re uide omnino Alex.in conſ.55.in 1.uolu.ſi uerò alienatio (ait Bar.) eſt facta in fraudem tunc datur reuocatoria. Sed quid ſi uenditor confiteatur ſe habuiſſe? dicas reuocari poſſe niſi conſtet de actuali numeratione,vt per Bar.in l.cum quis.§.codicillis, & ibi poſui.ff. de leg. 3.de qua re uide etiam Iaſ.in l.nam & poſtea.§.ſed & ſi quis,col.1.ff.de iureiur. Et dum Bar.agit de
3 reuocatoria, quæ competit filio,quæro quid ſi pater † luderet omnia bona, an poſſet filius reuocare? vide Bal.in l.j.C. ſi quis in fraud.credit.& non nihil de hoc ait Iaſ.in d.l.nam & poſtea. §.ſed & ſi quis,in prima col.uerſ.& quid ſi pater. Denique Bar.ſubiungit, patrem reuocatoriã non habere in bonis filiorum. idem ait Iaſ.in l.qui ſe patris,col.ſi.C.und. liber. & in auth.nouiſſima,col.12.verſ.confirmo.C.de inoffic.teſta.

Summarium in l.ſi iurauero.ff.de iure patro.

1 *Qui iurat non uenire ad hæreditatem patris, & ad eius ſucceſſionem,an ualeat tale iuramentum.*

Bar.in l.ſi iurauero.ff.de iure patr.

1 BART. in d.l.ſi iurauero, agit de eo,qui iurat † non uenire ad hæreditatem patris, & ad eius ſucceſsionem,uel non reuocare uenditionem rei dotalis. De materia huius l.ui.deas doct.in l.eum qui.§.ſi libertus.ff.de iureiur.

Summarium in l.ſi libertus.ff.de iure patro.

1 *Durius quando agatur cum lege,quàm cum homine.*

Bar.in l.ſi libertus.ff.de iure patron.

BART. in d.l.ſi libertus, in fin.principij, hæc inquit, quædam eſt pœna reſpiciens actum,
1 quia miniſtri agunt, & eo caſu durius agitur † cum lege quàm cum homine: quædam eſt pœna extrinſeca, & tunc mitius agitur cum ipſa lege. Pro iſta diſtinctione Bartoli facit id, quod refert & ſequitur Abb.in c.ex parte,in 3.notab.de conſt. & ad eam ſimpliciter accedit Iaſ.in §. Item ſi quis in fundum,inſt.de actio.col.2.in fi.& eam poſuit Bar. in l.ſi inſulam, in octaua opp. ff.de uerb.oblig.

Summarium in l.Titius puerum.ff.de obſe.à lib.pat.præſt.

1 *Dominus qui accepta pecunia à ſeruo eum manumittit, dicitur libertatem exercere.*

Lucubra.ad l.Titius puerum.ff.de obſeq.à liber.patr.præſtan.

1 TV d.l.Titius,ſcias eſſe memoratu digniſsimam: nam ex ea colligitur, dominum † qui accepta pecunia à ſeruo eum manumittit,dici liberalitatem exercere,alioqui uerò ſi ab alio pecunia acciperetur: ita Soc.in conſ.87.col.7.in 3.uol.& ex iſto tex.ſing.infertur,priuilegium ſubdito conceſſum à principe, qui ab eo pecuniam accepit,reuocari poſſe. ita Rom.in ſing.457. incip.An iudex. quæ omnia diligenter attende, & ſemper uide Soci. in d.conſ.vbi loquitur ſit ne precium æquiualens an non. vide quæ poſui ſuprà in prima conſt.ff.uet.in §.omnem, dum agitur an Imperator dominium habeat rerum particularium.

Summarium in l.vt iuris iurandi.ff.de oper.libert.

1 *An & quando ex iureiurando actio oriatur.*

Bar.in l.ut iuriſiurandi.ff.de operis libert.

1 BART. in d.l.ut iuriſiurandi, proponit an & quando ex iureiurando † actio oriatur; & diſtinguit ut hic per eum. & eandem diſtinctionem repetit in l.ſi quis pro eo, colu. 2. ff.de fideiuſſ.& in auth.ſacramenta puberum, col.1.C.ſi aduerſ.vendi. vbi Iaſ.in 2.col. verſ.

vers.pro clara. Postea Bar.subijcit, an quis possit iurare ante manumissionem, si statim secuta est manumissio? & ex mente glo. ait hoc fieri posse. Tu uerò limita nisi huiusmodi ordo esset de forma, vt in stipulatione, in qua præcedere debet interrogatio, vt per Aret. in l.j.in princip. col.3.ff.de uerb.obliga.vbi Ias. col.4.vers.vltimò. vide Ias.in repet.l.admonendi, col.87.ff.de iureiur.vbi sequitur Bar.quamuis dicat esse modicæ utilitatis. & Ias.in l. diuortio, in 4.notab. post Alex.ff.sol.matr.

Summarium in d.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de op.liber.

1 *Emphyteosis accepta pro se, et filijs suis, an æqualiter ad filios transeat, quãuis sint inæqualiter instituti.*

2 *An quando fuit dictum pro se, & hæredibus, restringatur solum ad descendentes.*

3 *Emphyteosis si accepta fuisset pro se, & hæredibus suis masculis, & una fœmina, vtrum ita pertineat ad fœminam, sicut ad masculos, an uerò ueniat ordine successiuo.*

4 *Emphyteosis si alicui concederetur pro se & descendentibus suis usque ad quartam generationem, an ipse cui succeditur, contineatur.*

5 *Pater si filiam in certis rebus instituit, iussitque eam stare debere tacitam, & contentam, & nihil aliud de bonis suis petere posse, nunquid petere possit dotem maternam.*

Bar.in d.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de oper.libert.

1 BART. in ead.l.§.si liberi, quærit an emphyteosis † accepta pro se & filijs suis, æqualiter ad filios transeat, quamuis sint inæqualiter instituti? vide Alexan.in consi.101.Ponderatis his, col.8.in 4.uol.subiungit postea Bar.hoc idem procedere etiam si filius renunciaret hæreditati paternæ: quia quando emphyteosis fuit accepta pro se & filijs, tunc filius cõsideratur ut filius, non autem ut hæres, alioqui uerò si fuisset accepta pro se & hæredibus masculis, uel pro se filijs & hæredibus; quia quando fuit facta mentio hæredum, tunc requiritur utrunque, scilicet eum esse filium, ac etiam esse hæredem, per tex.in §.emphyteosim, in auth.de non alien.Hæc Bar.ad quæ accedant tradita per Alex.in consi.44.& in cons.151.in 1.uolu.& in cons.89.in 4.uolu.&

2 an † quando fuit dictum pro se & hæredibus, restringatur solùm ad descendentes? vide Alex.in cons.334.in lib.primi & secundi uol.& omnino ea, quę posui in l.si tibi.§.si pactus.ff.de pact.& in l.Gallus.§.etiam si à parente.ff.de liber.& posth.Et an & quando filius debeat etiam esse hæres, uide Ruin.in §.Cato, in ultima quæst.Bartoli.col.29.ff.de uerb. oblig. Et dum Barto. tradit de emphyteosi accepta pro se filijs & hæredibus, dubitari solet an illa uox, hæredibus, etiã extraneos comprehendat an non? vt per Alex.in consi.89.in 4.vol.& per Ias.in d.§.etiam si parente, col.pen.ubi uult, uocem hanc non qualificare filios. & propterea sufficere si aliquis sit filius licèt non sit hæres. vide Paul.de Cast.in consi.77.in 1.vol.Alexand.in l.quod dicitur.ff.de uerb.oblig.& in consilijs quæ refert & sequitur Dec.in consi.239.col.5.quem uideas omnino,

3 ubi citat etiam hoc Bartoli documentum. Quid si acceptum fuisset † emphyteosis pro se & hęredibus suis masculis, & una fœmina, utrum ità pertineat ad fœminam sicut ad masculos, an uerò ueniant ordine successiuo? Respondeo, fœminam pariter cum masculis admitti, nisi statuto cautum esset uel consuetudine fœminam extantibus masculis excludi. ita Ang.in cons.184. in feudo autem semper fœminæ ueniunt post masculos. Alexan.in consi.44.in 1.volum.Sed in emphyteosi dic ut dixi, & vide Ias.in l.j.§.hoc autem, in primo notabili.ff.ad trebell. sed ad id, quod de statuto prædictum est, uidetur obstare quin statutum procedit ab intestato, & in reliquis nihil contra ius commune constituit. vide pro solutione Alex.in cons.127.in 1.uol. Quid

4 si † emphyteosis alicui concederetur pro se & descendentibus suis usque ad quartam generationem, an ipse, cui succeditur, in istis quatuor generationibus contineatur? vide Alex.in cons. 125.in 5.vol.Nunquid in emphyteosi filius succedat in locũ patris, an uerò à patruo excludatur? & ista est uerior secundum Alex.in cons.129.in 5.uol. vide ad prædicta omnino Ias. in d.l. Gallus.§.quidam rectè, vbi sequitur Alex.in d.cons.44.in primo uol. Postea Bar.hic in fi.quæ-

5 rit, si † pater filiam in certis rebus instituit, iussitque eam stare debere tacitam & contentam, & nihil amplius de bonis suis petere posse: nunquid petere posset dotem maternam? idque fieri posse concludit. vide Bald. in l.liberti.C. de oper. libert. & Curtium in consil.27.

 nu.30.

numeto 30. immo ista ptomissio & renunciatio restringitur ad uniuersalem successionem, habita tamen legitima; ita Soc.in cons. 30.col. 10.in primo uol. & multa scitu digna de huiusmodi renunciatione tradita sunt per eundem Soc.in cons.263.in 3.uol.Alex. in consi.149.in 7.uol.Dec.in consi.616. vbi agit de ea etiam quando intercessit iusiurandum. Abb.omnino in cons.107.in 2.vol.& Feli.in c.in præsentia,nu.10.de consti. Quid si ista filia fuit instituta ut ait Bar.hoc pacto,ut nihil aliud petere possit, & filius masculus hæres uniuersalitet institutus repudiat hæreditatem, vel decedit ante testatorem, nunquid eo casu filia per ius accrescendi possit consequi totam hæreditatem exclusis uenientibus ab intestato? idq; fieri posse docuit Ias.in l.re coniuncti,nu.198.ff.de leg.3.

Summarium in l.suo uictu.ff.de op.liber.

1 *Medicus qui uadit ad aliquem locum pro mercede statuta quolibet die, eam habere debet, etiam pro tempore itineris.*

2 *Debitor non est obligatus inuenire creditorem uagabundum, & ei soluere.*

3 *Emphyteota qui cæpit uagare per mundum, emphyteosi potest priuari.*

4 *Vxor non tenetur sequi uirum uagabundum.*

5 *Vagabundus quis dicatur.*

Bar.in l.suo uictu.ff.de opet.libert.

1 BART. in d.l.suo uictu, inquit ex tex.in l.quod nisi, colligi argumentum, vt medicus, † qui it ad aliquem locum pro mercede statuta quolibet die, eam habeat etiam pto tempore itineris. accedit Ias.in l.diem functo.col.9.ff.de offic. asses. Tu uerò diligenter attende textum in hac l.quod nisi, in fi.ibi, cæterum si uagari pet orbem terrarum uelit, quoniam uehementer facit contra uagabundos. & ex eo tex. colligit Nicol. de Neapoli uasallum, qui tenetur seruire domino, non teneri, quando dominus incipit uagari per orbem terrarum. item ait idem Ni-
2 col.de Neap.in l.item illa.ff.de consti.pecun. debitorem † non obligatum esse inuenire creditorem uagabundum, & ei soluere, quamuis alioqui teneretur. & contra huiusmodi uagabundos multa memorat Petrus à Blasio in tract.nuncupato, directorium electionum. cap.29.primæ par.dicens eos non habere ius eligendi, neque debete uocari ad electionem, eosque, vbi reperiuntur, ibi conueniri posse. tradit etiam, vbi & quomodo uagabundus citari debeat: dicitque eum esse priuandum beneficio simplici, quod non exigit residentiam. & alia vide ibi per eum. & omnino Abb.& Feli. in c.fi.de fot. compe.Abb.post Innoc. in c. ex tuæ, de cletic. non resid.vbi habetur non ualete consuetudinem, ut quis possit uagari, neque prælati licet iam excusare, quin clericus propter delictum uagationis priuari debeat beneficio. Vide etiam in
3 hac te Specu.in tit.de locato.§.nunc aliqua, vers.164.vbi ait, emphyteotam, † qui cœpit uagare per mundum, ipsa emphyteosi posse priuari. ad quem accedit Bald. in auth. si quas tuinas. C.de sacrosanc.eccles. Ad tem facit tex.in l.libera peculij administratio.ff. de pecul. vbi libera peculij administratio seruo concessa, intelligitur reuocata, si seruus uagari cœperit. sic etiam quamuis usurarius usuras ei restituete teneatur à quo extorsit, tamen hoc non procedit quando ille per mundum uagaretur, secundum glo. & ibi Barb. in c.cum tu, de usur. Item uxor non
4 tenetur † sequi uirum uagabundum, vt inquit Imol.in rubr.ff. sol.matt.glo.in c.vnaquæque 13. q.2.& glo.in c.de illis, de sponsal.& in c.si quis necessitate ineuitabili, 24.q.2.& in c.1.de coniug.lepros.& in c.1.qui matrim. accus. poss. Limita tamen nisi mulier scienter accepisset eum maritum, qui uagati solet.glo.in d.c.vnaquæque. vide Bat.in l.Mæuia.§.uxorē.ff. de annu.leg. Doct.in d.tubrica prædicta tamen uidentur secundum aliquos esse limitanda nisi uagabundus cautionem præstaret de tedeundo ad locum domicilij. glo. mag. in l.hætes absens.ff.de iudic.
5 Et quis sit † uagabundus uide per Bart. in l.iiij.§ prætot. ff. de damn.infect. & in l.j.C.vbi de ctim.agi op.& in l.quisquis.C.de agrico.& censit. & multa in re proposita uide apud Io.Andr. in addit.ad Specu.in tit.de compet.iud.adit.§.1.ibi, & quid si debitor.

Summa-

Bar.in l. si libertus.ff. de operis libert.

BAR. in d.l.si libertus,nihil dicit. tu verò ad istam vide Soc.in conf.24.col.1.& 2.in 1.uol.

Bar.in l.liberto octoginta.ff. de bon.libert.nihil scribit neque in hoc titulo.

TV uerò attende textum in hac l.liberto,qui est sing.secundum Bald. in l.fi.§.tali.C.de curat.furi.& Alexand. in consi. 132. Pro decisione. in 6.volu.vbi optimè declaratur iste casus, ideo uide omnino.

L.si patronum.§.si ex bonis.ff.de bon.libert.

ATTENDE tex.in d.l.si patronum.§.si ex bonis. ex quo deciditur quæstio scitu digna per Alex.quem uideas in l.in ratione. 2.in princip.ff.ad leg. falcid.

Bar.in l.si patronus.ff.si quid in fraud.patr.fact.fuer.nihil scribit.

1 GLO. in hac l.si patronus,in uoce, fauiana, tractat an sublato † principali sublatum sit etiã accessorium? De intellectu huius glo.& de hac re uide Alex.in consi. 38. in 3.volu.& doct.in l. intelligere.C.de luit.pignor.Feli.in c.debitores,de iureiur.& in c.cùm. M.Ferrarien.colu.9.in princip.de const.& quamuis Doct.in locis prædictis,& in c.accessorium, de regul.iur.in 6. distinguant, possit ne accessorium stare sine principali an non, tamen Anto. de Fano in tract. de pignor.& hypothec.in quarto membro secundæ par. nu. 63. ait distinctionem hanc, an possit stare sine principali, procedere tantùm vbi agitur de tollendo ipso accessorio, sed in reliquis firmam esse regulam,vt accessorium sequatur naturam sui principalis.

Summarium in l.Octaui.ff.unde cogna.

1 *Consanguineus præsumitur uice facta consanguinei.*

Bar.in l.Octaui.ff.unde cogna.

1 EX ista.l.Octaui,in fi.colligunt docto.regulam illam, consanguineum † præsumi scire facta consanguinei. Limita regulam hanc procedere quando consanguineus esset præsens. Item limita ut præsumatur scire illa tantùm, quæ attinent ad iura sanguinis,vel ætatem,& huiusmodi genus alia,alioqui autem ad reliqua gesta.Soc.in consi.153.col.pe.in 1.uol. Et quia quandoque in lucubrationibus meis præcedentibus de hac eadem re sermonẽ habui, ulterius non progrediar.

Summarium in l.j.ff.de suis & leg. hære.

1 *Ille,qui non potest facere testamentum,an dicatur decidere intestatus,uel intestabilis.*
2 *Ille dicitur decedere sine liberis, qui generare non potest.*
3 *Substantia consistit in potentia.*

Bar.in l.j.ff.de suis & legit.hæred.

1 BART. in d.l.j.disputat,an ille,qui non potest facere † testamentum, dicatur decedere intestatus,vel intestabilis? De hac quæst. an talis dicatur decedere intestatus, vide tex.in l.ij.C.de impub.Alex.in l.generaliter.§. cum autem.C. de instit.& substitu. Ang.in conf.26.& in conf.104.vbi tenet,pupillum rectè dici posse intestatum decessisse. vide eundem in conf.211.Soc.eleg.in consi.35.in 3.uol.Dec.in consi.466.& latissimè in consi.513. & omnino Mari.Soc.iuni. in conf.3. vbi distinguit an dicatur ab intestato, uel intestatus. vide eundem in conf.10.nu.3.cum seq.& in conf.23.Item attende quoniam ista conditio, si decesserit intestatus,significat, non si ille decesserit sine testamento, sed si decesserit intestatus quò ad illam rem,cuius contemplatione fuit apposita illa conditio; vt puta, si aliquis decesserit intestatus,proximiores agnati sint tutores. nam & si is cum testamento decederet,sed nulla facta prouisione tutorum, quò ad hoc dicitur intestatus decessisse, & conditio uerificatur. ita Soci. in conf.92.col.pen.in 3.uol.Et quamuis in re proposita Bar.teneat,eum,qui non potest facere
2 testamentum,rectè non dici intestatum decessisse,sed intestabilẽ esse,tamen ille dicitur† dece-

dere sine liberis, qui generare non potest. Bar. in l. Centurio, col. 4. ff. de uulga. & pupil. vbi Ias. in 16. col. atque ita à pari non procedunt intestatus, & sine liberis. Et quæ sit ratio eorum, quę hic ait Bar. vt uox, intestabilis, deneget potentiam, uox autem intestatus, importet potentiam: vide Bar. in l. is qui in puteum. §. quod ait prætor. ff. quod ui aut clam. vbi ait hoc participium, intestatus, principaliter negare actum, & secundariò ponere potẽtiam. sed uocem intestabilis, & sic desinentia in bilis, respicere qualitatem solam & substantiam, non actum ipsum. glo. &
3 doct. in rubr. inst. de action. substantia † verò consistit in potentia. l. conficiuntur. §. 1. ff. de iure codicill. id quod sic rectè probari potest. nam dicimus, omnem diffinitionem, ipsam substantiam continere. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. tamen iustitia diffinirur in potentia, inst. de iust. & iur. igitur abnegatio illa, intestabilis, negat illud, quod possit uox testabilis, quæ ponit potentiam tantùm, nam idem solet operari propositum in proposito, quod oppositum in opposito. l. fi. §. fi. ff. de lega. 3. & ad prædicta uide Alberic. in prima par. statutorum, in rubr. 45. incip. Item quæro. & Abb. & alios. in rubrica de success. ab intest. & in cons. 76. vbi tradit an infans dicatur intestatus decessisse.

Summarium in d. l. j. §. sciendum. ff. de suis & legi. hære.

1 *Filia exclusa à statuto stantibus masculis, non est sua hæres.*

Bar. in d. l. j. §. sciendum. ff. de suis & legi. hæred.

1 Bart. in ead. l. §. sciendum, decidit, filiam† exclusam à statuto stantibus masculis non esse suam hæredem. de ista sing. decisione Bar. vide Ias. in l. qui se patris, col. 2. C. qui admit. vbi eam declarat & dupliciter limitat. & in l. si emancipati, col. 7. vers. ex qua, & in col. 8. vers. circa unã. C. de collat.

Summarium in l. post consanguineos. § legitima. ff. de suis & legit. hæred.

1 *Proximior admitti debet.*

Bar. in l. post consanguineos. §. legitima. ff. de suis & legi. hæredi.

1 Bart. in d. l. post consanguineos. §. legitima, agit de eo, qui est proximior,† ut admitti debeat. vide Paul. de Castr. in cons. 83. in 1. uol.

Summarium in l. item prætor. ff. de suis & legit. hæredi.

1 *Nepotes propriè appellantur illi, qui nati sunt tempore eius mortis, de cuius successione tractatur.*

Bar. in l. item prætor. ff. de suis & legit. hæredib.

1 Bart. in d. l. item prætor. ait, nepotes † eos propriè appellari, qui nati sunt tempore eius mortis, de cuius successione tractatur. Istam regulam, à qua excluduntur descendentes concepti post mortem aui, ne ad ipsius aui bona admittantur, limita per rex. sing. in l. Paulus respondit. §. Paulus respondit. ff. de bon. libert. scilicet ut ista. l. intelligatur solùm quò ad hæreditatem siue bonorum possessionem legitimam aui, secus quò ad alia. & ideo iste talis post mortem aui conceptus admittitur ad bona liberti, vt ibi habetur. proinde hoc idem dici potest in feudo & in iure patronatus ecclesiæ, & generaliter in omnibus quæ non deferuntur iure hæreditatis.

Summarium in l. j. §. filius. ff. ad sen. consult. Tertull.

1 *Restitutio facta ei, qui erat seruus pœnæ trahi non debet ad bona alienata, neque ad ius alteri quæsitum.*

Bar. in l. j. §. filius. ff. ad senatusc. Tertul.

1 Bart. in d. l. j. §. filius, siue, qui mortis, sentit restitutionem † factam ei, qui erat seruus pœnæ, trahi non debere ad bona alienata, neque ad ius alteri quæsitum, sed hoc intelligendum est quando secuta fuit actualis apprehensio, alioqui uero secus. nam restitutio tollit ius adeundi ad alterum spectans, vt per Ias. in l. Gallus. §. & quid si tm̃. ff. de liber. & posthu. col. 23. vers. ita ẽt. Tu uerò attende, Bar. velle ipsam quoq; aditionem hæreditatis tolli qñ non est corporaliter apprehensa. nam si mens Bar. fuisset, vt restitutione solùm ius adeundi tollatur, vtique dixisset, nisi hæreditas esset adita, non aũt apprehensa, quæ quidẽ uox indicat aditã esse hæreditatem

hæreditatem. & ita ad hoc Iasi citat hoc Bartoli documentum in d.§.& quid si tantùm, col.14. uersi.item aduerte. & hoc modo Bartolũ exponendo concordat cum opinione Paul. de Cast. quam retulit Ias.in d.§.& quid si tantum,col.24.versi.immo,ubi præcisè tenet istam opinionẽ ut legitimatio,non trahatur ad bona apprehensa, sed tantũ ad aditam hæreditatem,si nondum est apprehensa. Et de intellectu huius tex.uide Ant.Rosell.in tract.legitimat.in 1.lib.in cap. de causa finali seu effectiua legitimationis.nu.16.ubi ait ex isto tex.sing.colligi, ius alteri quæsitũ in spe auferri per restitutionem principis: nam seruus pœnæ amittit hæreditatem sibi delatam, & consequenter defertur proximiori,tamen restitutus à principe eam recuperat. hæc ille.mihi tamen uidetur,hæreditatem deferri proximiori re ipsa nedum in spe, atque ita iste tex. esset mirabilior. vide quæ posui in d.§.& quid si tantùm.

Summarium in l.ij.§.non solum ff.ad tertul.

1 *Si datus est alicui terminus triginta dierum ad cõparendum,scilicèt decem pro primo,decem pro secundo, & decem pro tertio,& is comparuit in primo per procuratorem, & dum disputatur super ualiditate mandati labuntur illi xxx.dies,& demum iudicatur,procuratorem non esse legitimum,an illi duo termini lapsi esse intelligantur.*

Bar.in l.ij.§.non solum.ff.ad tertull.

1 BART. in d.l.ij §.non solum,quærit, si datus † est alicui terminus 30.dierum ad comparendum,scilicèt.x.pro primo x.per secundo & x.pro tertio termino, & is comparuit in primo per procuratorem,& dum disputatur super ualiditate mandati,labuntur illi.30.dies,& demum iudicatur procuratorem non esse legitimum,an illi duo termini lapsi esse intelligantur? deciditque lapsos esse si principali culpa aliqua potest ascribi. vide Bald. & alios in l.contra maiores. C.de inoffic. testa.

Summarium in d.l.ij.§.uidendum.ff.ad tertull.

1 *Si statuto cautum est,matrem excludi à successione filiorum extantibus agnatis usque ad tertium gradũ, utrum auus maternus excludatur.*
2 *Statutum excludens fœminam,an sit fauorabile an non.*
3 *Statutum excludens fœminas propter masculos, an porrigatur ad bona in alio territorio existentia.*
4 *Statutum excludens fœminas propter masculos,an habeat locum in filijs Cardinalis mortui.*
5 *Agnati legitimati an excludant filias legitimatas.*
6 *Ablatiui absoluti ea est proprietas ut resoluantur in conditionem.*
7 *Si statutum excluderet fœminam, donec superfit masculus, an intelligatur ita,ut fœmina semel exclusa, semper sit exclusa,an uerò mortuo masculo, reintegretur.*
8 *Lucrum ubicunque aufertur alicui alterius intuitu, semper subintelligitur si illud habet is,cuius fauore ablatum est.*
9 *Si uigore istius statuti delata est hæreditas alicui exclusa filia: & iste ante aditam hæreditatem moriatur,an ueniat fœmina ad hæreditatem patris.*
10 *Si pater fecit testamentum coram duobus testibus,an dicatur cũ testamento, uel ab intestato decessisse.*
11 *Statutum excludens agnatas à successione,an cẽseatur excludere matrem propter specialem eius fauorẽ.*
12 *An forenses conuncti excludantur per hoc statutum, quando alioqui admitterentur.*
13 *An huic statuto excludente fœminas propter masculos, frater possit renunciare.& nu. 20.*
14 *Si soror,uel filia, stante hoc statuto tempore, quo à patre dotatur, reseruat sibi ius succedendi de uoluntate patris, an ueniat ad hæreditatem.*
15 *Dos an debeat augeri auctis facultatibus.*
16 *An dos quæ debetur ex forma statuti, possit esse minor legitima.*
17 *Fructus legitimæ an debeantur mulieri.*
18 *Si pater stipulatus est dotem sibi reddi an tenebitur hæres istam stipulationem remittere.*
19 *Statutum, quod filia quæ ingreditur monasterium, non succedat, an ualeat.*
21 *Ubi minus legitima pater legauit filiæ, an stante isto statuto poterit filia agere ad supplementum.*
22 *Si filius habet filiam, an ista filia excludat amitam.*

23 Si

23 *Si filia non uenit ad hæreditatem patris ſtantibus maſculis, ſi poſtea moritur frater, an uenire poſſit ad hæreditatem fratris.*

24 *Si ſtatutum uult quòd mulier excluſa dotari debeat arbitrio boni uiri, quid ſit conſiderandum arbitrando etiam quòd non conſideretur legitima.*

25 *Frater ſorori in teſtamento legauit certam quantitatem pro dote, & quod nihil plus petere poſſit; iſta accepit legatum, & hæredibus fecit liberationem generalem, an ſi non erat legatum tantæ quantitatis, quanta debebitur uigore ſtatuti in bonis patris petere poſſit ſupplementum renunciatione non obſtante.*

26 *Si dos filiæ deperdita eſt, an iterum dotari debeat de bonis paternis.*

27 *An filia excluſa à ſtatuto, in ſucceſſione, capiat ſaltem ex teſtamento, quicquid ſibi relinqui tur.*

28 *Legitima an poſſit in totum tolli à ſtatuto.*

29 *An filiæ ſtante iſto ſtatuto conſiderentur in computatione legitimæ patris, quanta eſſe debeat.*

30 *Gradus quomodo debeat computari, an ſecundum ius canonicum, an ciuile.*

31 *Statutũ ſi de gradibus ſimpliciter diſpoſuiſſet ut de gradibus ſecundum ius ciuile intelligatur an ualeat.*

32 *A proprietate uerborum non eſt recedendum.*

33 *Omnia, quæ ſunt in termino relato, cenſentur eſſe in termino referente.*

34 *Una pars ſtatuti ab alia declaratur.*

35 *Caſus omiſſus à ſtatuto remanet in iuris communis diſpoſitione.*

36 *Ceſſante ratione ſtatuti ceſſare debet etiam eius diſpoſitio.*

37 *Limitata cauſa limitatum producit effectum.*

38 *Duo uincula uno ualidiora ſunt.*

39 *Statutum correctorium ita eſt interpretandum ut minus deroget iuri communi quàm ſit poſſibile.*

40 *Eos omnes quorum intuitu lucrum alicui perſonę aufertur ad eam ipſam utilitatem admitti, quam alteri abſtulerunt.*

41 *Expreſſio eius quod tacitè ineſt, nihil debet operari.*

Bar. in d.l.ij.§.uidendum.ff.ad ſena.conſ.Tertul.

1 BART. in ead.l.§.uidendum, quærit, ſi ſtatuto † cautum eſt, matrem excludi à ſucceſsione filiorum extantibus agnatis uſque ad tertium gradum, utrum auus maternns excludatur? De hac re uide Alex. in l.illam.C.de collat.Paul.de Caſt.in conſi.57.in 1.vol. & oĩno Aret.in cõſ. 158.ſeu 159.ubi egregiè declarat hoc Bart.documentum. & Io.Campeg.in tract.de dote, in 25.quæſt. quintæ par. quid ſi ſtatutum excluderet agnatos, utrum cenſeatur etiam excludere matrem ob ſpecialem ipſius fauorem? Ang.in conſi.68.Et dum Bar. proſequitur aperiendo huiuſmodi ſtatuta duo capita continere, unum ſcilicèt excluſiuum fœminarum, & aliud in-
* cluſiuum maſculorum, propter uim ablatiui abſoluti. Dicas hoc Bartoli documentum * communi ſapientum ſententiæ placuiſſe, teſte Soc. in conſ.207.col.fi. & in conſ.241.col.10. in 1.
2 vol. Nunquid autem hoc ſtatutum † ſit fauorabile an non, à iuriſcõſultis acerrimè diſputatum eſt, & uarie concluſum, ut uidere eſt ex ijs, quæ plenè diximus in l. qui exceptione. ff. de cond. indeb. ubi uide omnino. Quæ autem ſit ratio huius ſtatuti, quæ ea demum eſſe uidetur, ut agnatio conſeruetur, uide Ang.in conſi.389.Ang.Aret.in §.1.inſt.de legit.agnat. ſucceſſ. Paul. de Caſt.in conſi.33.& in conſ.171.Aret.in conſ.27.Fulgoſ.in conſ.78.Curt. in conſ.9. & omnino in conſ.80.Dec.in conſi.315.& in cõſi.372.& plenè de intellectu huius ſtatuti, uide Barb. in conſ.16.col.1.in 1.vol.& in conſi.39.in 2.vol.Paul.de Caſt.in conſi.336.Anch.in conſ.301. Ang.in conſ.210.Abb.in conſ.26.in 1.vol.Ana.in conſ.27.& in conſ.79.& in conſi.89.Alex. in conſ.16.in 1.vol. & in conſ.128.eod. vol.& in conſ.7.in 2.vol. & in conſ.83.in fi.in 4. vol. & latiſsimè Laurent. de Palacijs in commento huius ſtatuti. Quibus uerò conſtitutionibus
3 ſit conforme hoc ſtatutum, uideas apud Ang.in conſi.147. An hoc ſtatutum † ad bona in alio territorio exiſtentia porrigatur? vide Bal.in l.cunctos populos. C. de ſumm. Trin. & in conſi. 262.in 2.vol.Corn.in conſ.94.& in conſ.202.in 2.vol.Anch in c. canonum ſtatuta.q.12.col. 56.de conſti.Lapum alleg.91.Alexan.in d.conſi.128. in 1.vol.Soci.in conſi.36.in 1.volu. ubi latè agit de hoc articulo.Io.Campegium in tract.de dote, quæſt.69.in 5.par. & Feli. in c.po-

ftulafti.nu.7.de fot.comp.ubi concludit,quòd non. An hoc ftatutum habeat locum in clericis,ita ut ab eis fœminæ excludantur? Bal.in conf.30.in 3.vol.Feli.in c.ecclefia fanctæ Mariæ. nu.94.de conft.ubi tenet fœminas à clericis excludi.& idem etiã effe in monacho docuit Dec. in confi.282.& Mati.Soc.iuni.in confi.1.nu.25.& Soc.in confi.241.in 1.vol. Quid fi effet frater ordinis minorum? dicas fororem non excludi,fed fi à regula liberatur. an & quando fororem excludat,uide apud Bal.in l.Deo nobis,in fi.C.de epifc.& cleric.& ad rem faciunt trad.in l.planè.§.fi duobus, & ibi doct.ff.de leg.1.& in l.j.§.pen.C.de bonor.poff.contratab.An hoc
4 ftatutum habeat † locum in filijs Cardinalis mortui? vide Roma.in fingul.441. incip.Habeo cafum cum ibi addit.per Caftill.Vtrum habeat locum in Iudæis? vide Io. Campeg.in tract. de dote,in 5.par.Socin.in confi.62.& in confi.70.in 1.vol.& Paul.de Montepico in repet.l.Titia cum teftamento.§.Titia cum nuberet.num.62.& 63.ff.de leg.2. An hoc ftatutum difponens per uerbum plurale, agnatis mafculis,uerificetur etiam uno tantum extante? Bal. in l.j. col.1. C.de cond.infer.ait, uerificari. An autem locum habeat in agnato inhabili ad generandum
5 & fterili? vide Barb.ex intentione Baldi in c. Raynaldus col.3. de tefta.An agnati † legitimati excludant filias legitimas? vide Rofell.in tract.de legitimat.in rubrica de caufa finali effectiua, col.8.& Curt.in confi.16.& in confi.feq.& in conf.18.& omnino in confi.35.Fulg.in conf.62. Bar.in confi.25.incip.Vifo inftrumento locationis. & in l.j.§.fi pater.ff.de coniug.cum emancip.liber.& in l.j.§.fciendum.ff.de fui.& legit.moder.in l.qui fe patris. C.und.lib. Bal. in l. eam quam,col.7.verfi.item facit.C.de fideicomm.Alex.in confi.202.in libro primi & fecundi vol. Io.Campeg.in tract.de dote,in 5.par.quæft.58.cum feq. ubi loquitur etiam de filijs naturalibus. Paul.de Caft.in conf.227.in 3.col.cum feq.& habetur in l.ij.ff.de in ius uocan. Quid fi effent legitimi tãtùm,ut funt arrogati,uel filij adoptiui? vide Io.de Ana.ubi fuprà,Raph.in l.fi ita quis.§.fi.ff.de leg.ij.quẽ refert, & fequitur Iaf.in l.in ius uocare.§.prætor ait.ff. de in ius vocan. ubi ait,ftatutum hoc non habere locum in eis. fed contrarium uidetur fentire Paul.de Montepico.in d.§.Titia cum nuberet, col.44. Ego uerò ad partẽ negatiuam accedo, ea potifsimùm ratione,quia illa uerba ftatuti,extantibus mafculis,funt conditionalia,hoc eft, fi mafculi exta-
6 bunt. ea enim ablatiui † abfoluti eft uis & proprietas,ut refoluatur in conditionem.l.à teftato re.ff.de cond.& demonftr.fed fic eft quòd ad implendam conditionem non fufficiunt filij ciuiles tantùm,ut eft tex.& ibi Bar.& alij.in l.fi ita quis.§.fi.ff.de lega.2. igitur &c. An autem huiufmodi ius prælationis amittatur capitis diminutione? Ang.Aret.inft.de legit.agnat. fuccef. in fi.& an fufficiat minima capitis diminutio,ut arrogatio,uel emancipatio? Io. Campegius in
7 d.tract.in 5.par.quæft.27.Quid fi ftatutum † excluderet fœminam donec fuperfit mafculus,an intelligatur ita ut fœmina femel exclufa femper fit exclufa,an uerò mortuo mafculo reintegretur? Soc.in conf.63.in 1.vol.in conf.76.in 3.vol.& in confi.33.in 4.vol.Quid fi ifto cafu exclufa eft fœmina propter mafculum donec fupererit, & fic ad tempus,& adhuc uiuente mafculo decedat fœmina relictis filijs,an ifti filij reintegrari debeant ad illam partem,à qua fœmina fuit exclufa? Soc.in conf.10.in 3.vol.An procedat hoc ftatutum,fi pater fecit teftamentum extraneis inftitutis,an fœminæ excludantur? & dicendum uideretur quòd non,quoniã fauore agnatorum hoc ftatutum conditum eft, & ideo ipfi uidentur inclufi, ut per Bar. in l.feruo legato.§. fi teftator.ff.de leg.1.& in l.ij.ff.de collat.bonor.igitur à ceffante ratione, cum extranei fint inftituti,ceffare debet etiam difpofitio.c.cum ceffante.de appellat.cum fimil.De ifta quæft.vide Ang.& Imol.in l.Gallus.§.& quid fi tantùm.ff.de liber.& pofth.Paul. de Caft.in l.j.col.3.ff. de inoffic.tefta.& in confi.347.& in confi.110.col.2.Roma.in l.liberis.C.de collat.Ang.in confi. 105.Iaf.in auth.nouifsima.in fi.C.de inoffic.tefta.Anch.in confi.328.Roma. in confi.13. Soc. in confi.33.& Io.Campeg.in d.tract.in 5.par.quæft.29.& ad decifionem huius articuli faciunt ea,quæ docuit Soc.in confi.35.in 4.vol.Alex.in confi.27.col.fi.in 6.vol. Dec. in confi.384.in quibus locis difputatur,an hoc ftatutum intelligatur,fi mafculi fuccedunt. pro parte affirmati-
8 ua concluditur; nam ubicunque † lucrum aufertur alicui alterius intuitu, femper fubintelligitur,fi illud habet is,cuius fauore ablatum eft. & ideo ille cenfetur uocatus ad hoc fecundum

Bar.

Bar.in d.l.seruo legato. §. si testator, de lega. 1. & Socin. in consi. 5.& in dicto consi.384.in 1. vol.& Dec.in consi.318.& Soc.quem uideas omnino in d.consi.241.col.10.in 1.volu.Quid si pater instituit filios,an fœminæ contineantur? respondeo non, quia testator censetur conformare uoluntatem suam cum dispositione statuti,secus uerò si extraneus huiusmodi faceret institutionem; quia tunc etiam fœminæ continerentur.ita decidit Anchar.in l.tres fratres. ff. de
9 pact.& Soc.in d.consi.33.in 4.vol.Quid si uigore huius statuti † delata esset hæreditas alicui, exclusa filia,& iste anre aditam hæreditatem moriatur,an ueniat fœmina ad ipsam hæreditatē patris, an uerò transmissum sit ius adeundi ad hæredes excludentis? Paul.de Castr.in d. consi. 344.Bal.in auth.sed & si quis,col.3.de secund.nupt.ad rem faciunt trad.per Bar.in l.j.§.pen.ff. de bonor.poss.secundum tabul.Sali.in l.j.C.de adulter.Soc.latè in cons.153.in 1.vol. & in cōs. 296.eod.vol.& in consi.128.in 4.vol.& plenè Dec.in consi.607.col.pen.& fin. & not.Aret.in cons.19.An autem filius sororis dicatur agnatus? vide Practicam Papien.in tit. de succesion. ab intest.in uoce nullius,col.7.vers.prærerea,& Ang.Arct.inst.de legit.agnat.success.in fi.Quid
10 † si pater fecit testamentum coram duobus testibus,an dicatur cum testamento, uel ab intestato decessisse,cum statutum hoc defert succesionem ab inrestato? Ias. in l. hac consultissima.§. ex imperfecto.C.de testa. Quid si aliquis decedit relicto patre & auo materno,quis ei succedet in bonis,quæ ad eum ex hæreditate matris deuenerunt? Raph.Cuma.in consi.122. sed an hoc statutum militer,ubi de hæreditate alicuius fœminæ ageretur? Dubium facit quoniam huius statuti ratio est fauor conseruandæ agnationis, cæterū cum ista bona iam in fœminis essent, & sic extra agnationem,uidetur cessare d.ratio.uide Sali.in l.2.C.de noxal.Alex.in cōs.66.in fi.in 4.uol.& Mari. Soci. iun.in cōs.3.Quid uerò in hæreditate materna?uide apud Raph.in cōs.54. ubi tenet filiam non excludi ab hæreditate materna,& Paul.de Cast.in cōs.171.& in cōs.341.
11 An statutum † excludens agnatas à succesione, censearur excludere matrem propter specialē eius fauorem?uide Angel.in consi.68.Quid si agnati nolunt esse hæredes?Bar.in l.j.§. pen.ff.de bonor.possess.contr.tabul. & Soc.in l.Centurio,col.8.ff.de uulg.& pupil.An hoc statutum loquens de frarre, intelligendum sit de fratre utrinq; coniuncto,an uerò etiam de uterino? Fulg. in consi.85.Bal.in cons.30.in 3.uol. Soci.latè in d.consi.251.in 1.uol.& illud non procedere in uterino, qm̄ in eo non conseruatur agnatio,licet appellatione fratris uterinus cōtinearur, con-
12 cludit Mari.Soc.iuni.in consi.1. nu.12.An forenses † coniuncti excludantur per hoc statutum quando alioqui admitterent? uide Paul.de Cast.in consi. 223. An huic statuto posit meus debitor in mei præiudicium renunciare? Bal.in l.maximum uitiū.col.7.C.de liber.præterit.Barb. in consi.38.col.14.in 1.vol.Quid si statuto cautum esset,extante masculo filiam excludi, an intelligatur de primo masculo,an uerò in infinitum? Paul.de Cast.in cons.47.Si unus ex fratribus repudiat,uel aliter est exclusus ab hæreditate, si is habeat sororem & fratres, quis admittatur
13 ad partem huius exclusi? Bar.in l.re coniuncti,col.18.ff.de leg.3. An huic † statuto posit frater renunciare? & sic pati ut soror ad hæreditatem admittatur? Bal.in d.l.maximum uitium, & Barb.in consi.38.col.19.in 1.vol.Alberic.in 2.par.statut.quæst.102.incip.Item quæro,in fi.ad quem accedit Paul.de Montepico,in repet.d.§.Titia cum nuberet.nu.30.Et quoniam plerunque huiusmodi statuta filias excludentia fauore masculorum,præcipiunt eas dotari debere secundum conditionem patrimonij,ideo de pluribus est quærendum. Et primum, quid si soror
14 ista uel filia † stante hoc statuto tempore quo à patre dotatur, reseruat sibi ins succedendi de voluntate patris an ueniat ad hæreditatem? Bar.in l.fi.C.de pac.uers.pro hoc induco. hoc intelligo quando statutum diceret de filia dotata.Quid si statutum non diceret quòd dotari debeat. Bal.in l.fi. C.de do. promiss. Corn. in consi.202.in 2. libro. An incōgruè dotata à patre uel à fratre,posit agere ad congruam dotem? Bald.& Ias. in auth.res quæ.C.comm.de leg. Et uideas quæ pono infrà de hoc supplemento. An statutum hoc sit contra bonos mores. Bal. in d.auth.res quæ,in 3.col.est tamen nimis rigorosum.Barba.in cons.4.in 1.libro & Alex.in cons. 151.in 2.vol.Sed an intelligatur statutum ut dotari debeat secundum conditionem patrimonij & personæ,scilicèt tempore matrimonij? Bal.dicit tempus matrimonij attendendum esse in d.

in d.auth.res quæ,in 3.col.adde.d.Paul.in conſi.131.& d.Fabia.de Graſsis in repe.auth.nouiſ-
15 ſima.C.de inoffi.teſta.uerſi.ſequitur octauò,& Paul.de Caſt.in d.auth.res quæ. An autem † au
ctis facultatibus dos augeri debeat? uide Curtium in conſi.83.& Crauet.in conſi.11. An quò
ad redditus patrimonij an quò ad ualorem ſit dos conſtituenda? Bar.in l.Imperator, in fi.ff.ad
Trebell.dic etiam quòd dotari debet ſecundum conſuetudinem. c.1.de adul. An iſta dos erit
minus legitima parte teſtante cum filios non haberet,uel alios deſcendentes? vide in argumē-
16 tum conſilium 18.col.3.& 4.in 1.conſilijs d.Franc. de Curt.An iſta dos † quæ debetur ex for
* ma ſtatuti poſsit eſſe minor legitima? concludit Soci. poſſe ſecundum magis * comm. opin.in
d.conſi.288.in 2.quæſt.in 1.vol.& in conſ.187.eod.vol.uideas omnino Crauet.in d.conſ.11.
& quæ pono infrà,quod uigore huius ſtatuti ſublata eſt legitima in totum. Sed an prius dedu
catur iſta dos in computatione legitimæ fratris,uel prius frater deducat legitimam,& poſtea
fiat dotis conſideratio? Ang.in l.Papinianus.§.unde ſi quis.ff.de inoffi.teſta.& Alex.in conſ.31.
in 4.lib.& Bar.in l.à filia.ff.ad trebell.Quid ſi mulier eſt dotata,ſed non de bonis illius, de cuius
hæreditate tractatur; Bal.in l.neque mater. C.de iur.dot.Paul. de Caſt. in conſ.121.& Alex.
in conſi.48.in 3.vol.vide etiam in ver.An intelligatur ſtatutum.Quid ſi eſt dotata,an poſsit ali
quid habere,& an ſit iſtud æquum? Bal.in l.ſi defunctus,in 3.col.C.de ſuis & legi.& d. Paul. in
17 conſ.341.An debeantur † fructus legitimæ mulieri? Franc.de Curt.in conſ.39.Bal.in l. qui fi-
lium.ff.ubi pupill.educa.debe.Si pater unam dotauit in mille,& mortuus eſt, an illa filia debeat
habere mille,ex tacita uoluntate patris? mihi uidetur tex.in l.Theopompus.ff. de dō. præleg.
ſumendo argumentum ꝙ ubi commiſit ut ibi, ille faceret declarare. probatur etiam in l.paren
tibus.C.de inoffic.teſta.uide quæ poſui in d.l.Theopompus. Quid ſi diceret,à patre dotata nō
ſuccedat,an ut legitima capi debeat iſta dos reſpectu grauaminis,& an poſsit apponi cōditio?
Bar.in l.Titio centum.§.Titio genero.ff.de cond.& demon.Bald. in l.fi.in 3.col.C.de dot. pro-
miſſ.agitque conditione ex ſtatuto.Soc.in conſ.150.in 6.col.vide etiam Bal.in c.fi. de reſcript.
ubi quærit quid iuris quando in uno nummo eſt dotata,& non ſufficit ſtante ſtatuto, uide ſu-
18 prà,& quæ dicam infrà in propoſita re. Quid † ſi pater ſtipulatus eſt dotem ſibi reddi,an tene-
bitur hæres iſtam ſtipulationem remittere? Bal.in d.l.fi.C.de promiſſ.Sed ubi extraneus eſt in-
ſtitutus,an teneatur filiam teſtantis dotare,ſi non.uult teſtm̄ dicere nullum? Bal.ubi ſupra.col.
4.in prin.Quid ſi eſt monialis.Pet.de Anch.in conſ.107.Raph.Cuma.in conſ.84.in fi. & Barb.
in conſ.4.in 8.col.in 1.lib.& Sali.in auth.caſſa.C.de ſacroſ.eccleſ.Soc.in conſi.81.col.pe. & fi.
in 1.vol.& in conſ.230.col.fi.eod.vol.Feli.in c.eccleſia ſanctæ Mariæ,nu.87.de conſti.Abb. in
19 conſ.121.in 2.vol.Sali.in auth.ſed quamuis.C.de rei uxor.acti.Statutum † ꝙ filia quæ ingredi-
tur monaſterium,non ſuccedat,an ualeat,vide Bar.in l.fi.C.de pac.licèt contrarium ſenſerit Io.
Campe.poſt quoſdam alios quos refert in trac.de dote, in q.32.quintæ partis. An idem ſerua-
ri debeat,ꝙ frater non ſuccedat ſorori,niſi eo modo quo ſoror fratri? Io. Campeg. in tract. de
do.in 5.par.q.34.An incontinenti dos iſta peti poſsit? vide Ang.in conſi.349. Quid ſi filia nō
uult dotari neque nubere,ſed caſtitatem ſeruare,ut ſuccedat patri,ut ſtatutum non procedat?
Bal.& Roma.in l.pactum quod dotali.C.de coll.Et vtrum filij maſculi poſsint ei offerre dotē,
ut eam excludant,qn̄ non uult dotari,nec nubere,ſed caſtitatem ſeruare,ut ſuccedat patri? vi-
20 detur hoc fieri poſſe.Io.Campe.in tract.de dote in quæſt.51.in 5.par. An huic ſtatuto † poſsit
frater renunciare? & ſic pati ꝙ ſoror ſit hæres? Bal.in l.maximum uitium.C.de liber.præter.&
Barb.in conſ.38.in 1.vol.col.19.Alber.de Roſa.in 2.par.ſtatu.q.102.incip.Item quæro,cōiter
ſtatutum eſt,in fi.quem ſequitur Paul.de Montepico.in rep.l.Titia cū teſtō.§.Titia cū nuberet.
21 nu.30.ff.de leg.ij.Sed ubi minus legitima † pater legauit filiæ,an ſtante iſto ſtatuto poterit filia
agere ad ſupplementum? d.Paul.in conſi.348.uide Alex.in conſ.128.in 1.vol.Soc.in conſ.30.
in 1.vol.idem latè in cōſ.188.eod.vol.An ſtatutum excludens filiā ꝑꝑ filiū excludat ēt amitā?
Pau.de Caſt.in conſ.344.An filia excluſa per iſtud ſtatutum remaneat ſemper excluſa? Soc.in
conſ.202.col.pe.in 1.vol.ubi ait eam ſemper excludi.Dec.in conſ.50.in 3.vol.& in cōſi.125.
22 Quid ſi filius † habeat filiam,an iſta filia excludat amitam,& ſic repræſentet patrem in hæredi-
tate

tate aui? Franc.de Aret.in consi.142.& Practic.Papien.in forma libelli.pro leg.rei sing.in gl. 1.in 9.col.uersi.quæro si statutum,& Campe.in tract.de dote in 5.par.q.22.cum seq.ubi statutum excludit fœminas pp patruos; An procedat in patruo magno? & si excludit amitam, an materteram? & si frater sororem,an nepos amitam? & alia plura per remiss. uide Soci. in cons. 30.in 7.col.sed an ubi quis decessit relicta abiatica ex filio,excludat ipsam filiã & filias defun-
23 cti? Aret.in cons.14.in 2.vol.Quid si filia † non uenit ad hæreditatem patris stantibus masculis,si postea moritur frater,an uenire possit ad hæreditatem fratris? Ias.larò in l.j.§.ueteres.ff. de acquir.poss.& ibi Aret.An ubi filia propter fratrem est exclusa,possit fratre postea mortuo dicere testamentum nullum? Bar.in cons.11.An intelligatur statutum excludere fœminas tantũ ab hæreditate dotantis? vide tract.per Bal.& Paul.de Cast.in l.j.C.de legi.hæred. Alex.in cons. 29.col.pe.in 1.vol.Soc.in cons.35.in 4.par.Dec.in cons.346.Soc.in cons.30.col.6.in 1.vol. & in consi.84.eod.vol.& in cons.33.col.pe.in 3.vol.Declara tamen præfata quando filia dotata excluderetur,secus si filia simpliciter excluditur,cum hoc tamen ut dotari debeat,quia tunc de iure communi non posset aliam dotem petere. Soci.in consi.127.in 4.par.Statutum hoc dum
24 uult mulierem † exclusam dotari debere arbitrio boni uiri,quid sit considerandum arbitrãdo, etiam quòd non consideretur legitima? vide Soc.in cons.150.in 3.col.in fi.& an uedere bona teneatur,& qualiter intelligatur. Bal.in cons.196.in 2.lib.Attende quoniam dos, quæ constituenda est arbitrio boni uiri,non solùm potest excedere legitimam,uerùm etiam si mulier uiro condignò nubere non posset,nisi totam hæreditatem paternam tradat uiro,uniuersa hæreditas alijs liberis non extantibus dicitur esse congrua dos,& pro dote cõgrua debet constitui. Alex.
25 in consi.149.Visis,col.2.in libro primi & secundi vol.Frater † sorori in testamento legauit certam quantitatem pro dote,& quòd nihil plus petere possit,ista accepit legatum, & fecit hæredibus finem & liberationem generalem; quæritur, si non erat legatum tantæ quantitatis quáta debebitur uigore statuti in bonis patris, an petere possit supplementum, renunciatione & fine non obstante? d.Paul.de Cast.in cons.131.Soci.in cons.1.in 4.vol. cum duobus consilijs sequ.& Dec.in consi.66.& in hac materia supplementi vide Alexan. in consi.128.in 1. vol. Dec.in consi.26.89.& in consi.505.Soc.in cons.150.in 1.vol.Curt.in consi.80.col.fi. & Laurentium de Palatijs in tract.de success.masculorum exclusis fœminis,in 2.par.num.16.Quid si
26 dos † filiæ deperdita sit,an iterum dotari debeat super bonis paternis? id quod uidetur dicendum, ut per Cyn. in auth. quamuis. C.de rei uxor.act.& ibi per doct.& refert plenè Aret. in §. fuerat,in gl.inst.de act.Campe.in tract.de dote,in 5.par.q.21. Quid si fuit nupta sine dote, & postea moritur,an hæredes,vel habẽs causam ab eo,possint ipsam dotem petere? Pau.de Cast. in consi.121.& in auth.res quæ.C.commu.de leg.Quid si frater fuit in mora dotandi,an succe
27 dat filia, si recusat dotare? d.Paul.in d.consi.ubi suprà,& Ang.in cons.349.Sed an filia † exclusa à statuto in successione, capiat saltem ex testamento quicquid sibi relinquitur? Bar.in l.fi.in ij.col.C.de testa.uersi.pro hoc induco. Si diceret statutum,filia dotata non succedat,quid si pater in testamento filiæ legat centum,an in illis censeatur dotata, & sic non succedat? Raph. in l.stipulationem.ff.de fur.do.Alex.in consi.13.in 3.vol.& Soc.in consi.207 Quid si pater legauit filiæ centum pro dote: an stante statuto legatum hoc sit conditionale an non? atque ita nunquid ea decedente ante nuptum transmittatur ad eius hæredes, an uerò non transmittatur tanquam condititionale, & conditio defecerit? Ang.in cons.349.facit differentiam,an statutum dicat,mulierem dotari debere,an uerò simpliciter dotis mentionem faciat: quia secundũ eum in primo casu quando puella est nubilis & interpellat hæredem, constituit eum in mora. vide ibi omnino. & ad propositam quæstionem uideas Angel.in cons.392. cum seq. ubi uult hãc puellam petere posse pecuniam legatam,& facere fructus suos præstita per eam cautione de dote illa restituenda,si nuptiæ non sequantur. vide circa prædicta omnino Bald. nouell. in tract.de dote,in 17.& 76.priuilegio,& Crauet.in consi.101.Quæro pro illustriori prædicto-
28 rum omnium intellectu,vtrum legitima † possit in rorum tolli à statuto? idque ex causa fieri * posse* communiter traditum est,ut per Dec.in l.iura sanguinis.ff.de reg.iur.Alex.in cõs.134. in 3.

in 3.vol.Ang.in l.Papinianus.§.quarta.ff.de inoffic.testa.Dec.in consi.19.& in consi.299.& in consi.125.nu.5.& Soc. in consi.84.col.fi. in consi.150.col.10.& in consi.288.in 1.vol. causa verò sufficiens est ad tollendam legitimam, quando filiabus statutum aufert successionem ab intestato, ut conseruetur agnatio; nam sublata successione ab intestato, cum qua solet legitima commensurari, intelligatur sublata esse legitima. Ang.in d.§.quarta.Soc.in consi.5. & in consi. 30.& in consi.150.in 1.vol.Alex.in d.consi.65.in 4.vol.& in consi.19. col.2. in 6. vol. & latissimè in consi.134.eod.6.vol.ubi adducit ferè omnia, quæ adduci possunt. Et ad prædicta uide Raph.Cuma.in consi.98.col.3.Domi.de Rota, in decis.18.in antiquis.Pau.de Cast.in cõs.120. 144.110.& 131.Aret.in l.pater filiam.ff.de inoff.testa.Soc.in consi.127.in 4.vol.& Mari. Soc. iuni.in consi.25.nu.26.uidentur igitur exclusæ mulieres uigore huius statuti à legitima in totũ,
* secundum ueriorem & crebriorem scriptorum sententiam. hoc tamen limita non habere locum quando filiæ etiam in re minima essent institutæ secundum.Soc.in consi.66.in 3. vol. An
29 autem filiæ † stante isto statuto considerentur in computatione legitimæ patris, quanta esse debeat? Ang.in consi.299.& in l.j.C.de caduc.toll.& in d.l.Papinianus.§. unde si quis. Pau.de Cast.in l.huiusmodi. §. si Titio.ff. de leg.1. & in consi.252. Anch.in consi.107.Barb.in consi.4. col.8.in 1.vol.Soc.in d.consi.84.col.fi.in 1.vol.Cæterùm, quia statuta semper disponunt, in quo gradu esse debeant agnati, quibus fœminæ excluduntur, ideo opportunè quærendum est, sint
30 ne gradus † computandi secundum ius canonicum, an ciuile? & propterea stante statuto excludente fœminas à successionibus ab intestato fauore masculorum existentium infra quintum gradum de iure canonico, & pariter disponente, quòd ubi fœminæ in totum non excluderentur, sed pro aliqua parte tantum, agnati masculi succedant in residuo secundum prioritatẽ & posteritatem gradus connumerandi ut suprà. Quæritur utrum si nullæ extent fœminæ, quę excludantur, debeant agnati inter se connumerare gradus secundum ius canonicum, an uerò secundum ius ciuile, quo patruelis tantùm remotior à patruo excluderetur? In proposito casu prima fronte dicendum uideretur, gradus secundum ius pontificium esse cõnumerandos: quoniam & si communitet gradus computatio secundum ius ciuile fieri debeat, cum de successione agatur, idque etiam leges pontificiæ consentiant.c.ad sedem.35.q.5.traditur per doct. in l. fi.C.de success.edic.& per Aret.post gl.in §.hactenus.insti.de grad.id quod locum habet etiam
31 si statutum † de gradibus simpliciter disposuisset, scilicet, ut de gradibus secundum ius ciuile intelligatur, teste Bar.in consi.10.incip.Quæritur.Et per doct.in d.l.fi.& in d.§.hactenus, & in l. iurisconsultus.§.item: liberi.ff.de gradi. & per Dec.in consi.158.tamen cum statutum expressè iuris canonici computationem exigat & requirat, quod quidem statutum ita disponens esse in iure ualidum, haud dubitare oportet, quamuis ius commune corrigat, ut per Alber.in 1.par. stat.q.9.& per Bal.super statutis, in uerbo, statutum, uers.secundò. & in vers.gradus. & in d.l.fi. ad quem ibi Alex.& Decius accesserunt, & Cornelius in consi.40.57.& 201.in 2.volu.iccirco concedendum omnino uideretur, etiam intet agnatos ipsos secundum ius canonicum gradus numerari oportere, cùm uerba statuti id expresse sentiant, & disponant.l. Labeo.ff. de suppel.
32 leg.à proprietate † enim uerborum haud esse recedendum, explorati iuris est.l.non aliter.ff.de leg.3.& in claris non esse opus coniecturis, fuit sæpius constitutum.l.ille aut ille.§. cùm in uerbis.ff.de leg.3.l.continuus.ff.de verb.oblig. Bald.in auth.sed nouo iure.C.de seru.fugit.Quòd autem id expressè statutum sanxisse uideatur, uidere est in uers.in residuo uerò &c. ubi constitutum est, agnatos ipsos, qui fœminas in parte tãtum hæreditatis excluserunt, in residuo secundum prioritatem gradus connumerandi ut suprà esse successuros, cùm enim in ista ipsorum agnatorum successione, ad gradum suprà memoratum statuti sanctio refetatur, cõsequens est
33 ut ius canonicum attendatur; quia ut notum est, omnia † quæ sunt in termino relato, censentur esse in termino referente.l.asse toto.ff.de hæred.inst.cum concord.cum igitur in illa portione agnati inter se hac.l.succedere statutum præcipiat, hoc idem haud magno conatu concedendum uideretur, etiam ubi nullæ extant fœminæ, quæ excludantur, sed agnati in tota hæreditate succedunt; quia de parte ad totum in iure ualidum est argumentum.l.quæ de tota.ff. de rei uendic.

uendic.Quo circa cum eadem ratio uigeat quando agnati in totum succederent, quæ uiget & quando in illo tantùm residuo succedunt,idem quoque ius in utroque casu uidetur esse sancitum.l.illud.ff.ad l.Aquil.Neque obstat si fortè diceretur,statutum hoc secundum ius commune esse intelligendum: quia cùm iuri communi deroget,non debet ab eo regi ac moderari,teste Bal.in l.maximum uitium.C.de liber.præter. Paul.de Cast.in l.fin.§.in computatione. C. de iur.delib.Bal.in c.cùm non liceat.col.fi.de rescrip.Alex.in consi.237.Ponderatis narratis, col. 2.in 6.vol.& in consi.249.Perspectis,col.fi.eod.vol. Præterea animaduertendum est, ad prædictorum confirmationem statutum etiam quando solæ fœminæ succedunt, uoluisse gradus secundum ius pontificium connumerari,proinde cum statutum id sæpe repetat, coniiciendum uideretur,hoc ipsum etiam in successione agnatorum non excludentium disposuisse, cum unā statuti † partem ab alia declarari solere nō incogniti iuris sit.l.utrū,ubi Ang.ff.de peti. hæred.
34 cùm multis similibus,quæ possent afferri. Quare cum ex his omnibus liquere uideatur, computationem graduum secundum iuris canonici dispositionem,ita disponēte statuto fieri oportere,illud sequitur,ut patruelis à patruo minimè excludatur,sed unà cum eo in ista successione concurrat.quoniam ita uterque in secundo gradu reperitur,ut notum est. Cæterum his nō obstantibus in re proposita,si non decipior,uerior uidetur esse diuersa sententia.cuius rei potissimum est argumentum,si diligenter consideremus,statutum de quo agitur,ob id principaliter fuisse promulgatum,ut fœminæ excluderentur,& bona in agnatione conseruarentur.hæc enim statutorum fœminas excludētium ratio est,quæ quamuis claré non afferatur,pro expressa tamen haberi solet,secundum Soci. in cons.31. in 1. vol. Deci. in cons.315. & in cons.372. Curt.in cons.9.nu.18. Alex.in cons.20. & in cons.80.in 1.vol. & ab huiusmodi causa tanquam à causa finali ualidum est argumentum,ut per Bal.in l.maximum uitium.C.de liber.prÆter. Sed in proposito casu,cum nullæ extent fœminæ,quæ excludantur,atque ita de masculorum dumtaxàt successione tractetur,dici posset,casum † hunc tanquam à statuentibus omissum,& tan-
35 quam eum in quo dissimilis ratio uiget,fuisse in iuris communis dispositione relictum.l. si uerò.§.de uiro.& ibi doc.ff.sol.matr.tradunt Bar.& alij in l.omnes populi.ff.de iust.& iur. sed sic est quòd de iure ciuili patruus in tertio gradu reperitur.l.iurisconsultus.§.3.ff. de grad. & §.3. inst.eod.tit.patruelem uerò in quarto gradu esse, haud incognitum est.d.l.iurisconsultus.§.4. & §.4.inst.eod.tit.& utrunque habetur in c.ad sedem.35.q.5. igitur patruus tanquam in gradu proximior debet solus excluso patruele ad hanc successionem admitti.§.is enim, inst.de legit.agnat.success.cum concord. Quod autem statuti uerba casum hunc minimè amplectantur, ex eo facillimè colligi potest; quoniam ubi de masculis in statuto fit mentio,semper de masculis,aut in totum,aut pro parte fœminas excludentibus agitur. Nos uerò de illis loquimur, qui soli de tota successione contendunt: ideo à uerborum proprietate non est recedendum.l.non aliter.ff.de leg.3.& hoc potissimùm procederet,si à iure municipali sancitum esset, ut fieri solet,uerba statutorum esse simpliciter,& ad literam,pro ut iacent intelligenda.quòd verò etiam inter prædictos casus diuersa ratio militet,haud magno conatu persuadetur; quoniam statutum uoluit gradus secundū ius canonicum esse connumerandos,ut fœminas excludendo agnationi latius prouideret. quæ ratio deest ubi de nulla fœminarum successione tractatur, sed inter solos agnatos masculos est controuersia. subest alia quoque maxima inter prædictos casus
36 dissimilitudo,quæ paulòpost in responsionibus aperietur. quapropter cessante † ratione statuti,cessare debet etiam eius dispositio.l.adigere.ff.de iur.patr.c.cum cessante, de appellat. idque maximè uerùm est, cùm ius ipsum municipale tanquàm anomalum, & irregulare non sit extendendum,ut per Bal.in consi.311.in 3.vol.& in consi.14.in 4.vol.& Paul.de Cast.in consi. 29.In causa capturæ. & ita in re ipsa,de qua nunc agimus,& præcisè super proposita quæstione apertissimè consuluit Decius in consi.44.& in consi.334. in quibus locis constantissimè sensit,statutum quod ad solos masculos fœminas excludentes se ipsum astrinxit, ampliari non
37 debere; siquidem à limitata † causa, limitati producuntur effectus.l. in agris.ff. de acquir.rei. dom.l. cancellauerat.ff. de his quæ in test. delen. Præterea esto quòd statutum simpliciter & absolutè

absolutè loqueretur, nouimus tamen illud esse ita coangustandum, cum ius commune corrigat,vt ei minus deroget quàm possibile fiat.l.si quando.C.de inoffi.test.l.l.ij.C. de noxal. & ut latius prosequitur Dec.in cõsilijs proximè citatis. Nolo vllo pacto prætermittere decisionem illam memoratu dignam,quam attulit Bar.in consi.10.secundum ordinem Perusinum, quam ualde extulit Soc.eam secutus in consi.89.nu.15.in 4.uol.ubi habetur,stante statuto prohibente mulierem posse contrahere absq; consensu duorum proximorum, connnmerando gradus secundum iuris pontificij sanctionem,illum,qui proximior est,secundum ius canonicum & ciuile debere ei præferri, qui secundum ius canonicum duntaxat proximior est; quia statutum non intelligitur uinculorum pluralitatem infringere,sed tantùm circa gradus proximitatem disponere.Ex quibus rectè ad rei propositæ decisionem infertur,scilicèt patruum, qui utroq; iure inspecto proximior est,cum de iure ciuili in tertio,& patruelis in quarto reperiatur,debere his duobus uinculis, quæ in en simul coniuncta sunt in hac successione præferri: solumq; excluso patruele, qui secundum ius canonicum tantùm ex proximioribus est, succedere, duo.n.
38 uincula † uno esse ualidiora,notissimum est.§.affinitatis,inst.de nupt. cum concor. Neq; huic nostræ conclusioni refragari uideretur id, quod Decius sensit in d.consi.444. cum citat Bal. in l.1.C.de legit.hæred. dicens quòd quemadmodum frater consanguineus tantum succedit in feudo unà cum eo,qui est frater utrinq; coniunctus, ita non uidetur curandum de iuris ciuilis proximitate,quæ à statuto non consideratur. Nam ista obiectio propter magnam istorum casuum disparitatem facillimè confutatur.animaduertendum enim est,naturam feudorum, attenta iuris cõmunis dispositione eam esse, ut nulla in successione sit differẽtia inter fratrem ex latere patris tantùm,& fratrem utrinq; coniunctũ.c.primo,de grad.success.in feu.& ibi expressè not.Bal.& idem Bal.in l.secunda.C.de legit.hæred.idq; clarè declarat Alex.in consi.9.Pondetatis his,in fi.in 5.uol.in casu autem proposito proximitas illa iuris canonici, qua sola utitur patruelis,est contra naturam successionum,in quibus (vt latè iam antea diximus,) gradus iuris ciuilis attẽditur,sed propter ius speciale statuti ita dispositum est.Quapropter de his,quæ sunt iuris cõmunis,ad ea quæ speciali iure constituuntur,recta non fit illatio. argumento.l. eius mi litis.§.1.ff.de milit.testa.Nam,ut supra fuit ostensum,istud statutum tanquàm anomalũ, & cor
39 rectorium † ita est interpretãdum, ut minus deroget iuri communi quàm sit possibile,iuribus uulg.Neq; urgere uidentur illa Dec.uerba dicentis, gradum iuris ciuilis à statuto non considerari.quia licèt non consideretur ita ut ad successionem sufficiat,tamen non tollit quin robur addat proximitati iuris pontificij,cum uinculorum pluralitas hoc soleat operari.d.§.affinitatis,& hoc apertissimè ex illa Bar.& Soc.decisione colligitur. Nam in statuto, de quo etiam ipsi agebant,gradus iuris canonici, non autem iuris ciuilis fuerat consideratus: & nihilominus aiunt, hanc uinculorum pluralitatem tanti esse,ut ei derogasse statutum non censeatur. Quapropter à tantorum patrum decisione uelle recedere,fortasse non liceret. Tamen pro intellectu Bar.in d.consi.10.& Soc.eum sequentis,nec non & pro sententia Dec.uide Car. Ruin.in consi.7.& in consi.29.& in consi.32.in 1.uol.& in consi.16.in 3.uol.& Gozadin.in consi.19.nu.9.& 20. Nunc reliquum est,ut tenendo supra dictam conclusionem, quæ superius adducta sunt in contrarium, diluamus: quoniam ex responsionibus ueritas lucidior apparebit. sigillatim igitur respondendo dicimus in primis,uerba statuti haud obstare,quæ expresse de gradibus secundum ius canonicum connumerandis disponunt: quoniam id uerum esse cõcedimus in casu per statutum prouiso,hoc est,quando fœminæ à masculis excluduntur:nam fauore agnatorum eo casu statutum uoluit pinguius prouidere.quæ ratio deficit,quãdo de sola successione inter agnatos non excludentes agitur.Quare cessante ratione statuti,ac eiusdem uerbis in re proposita non militãtibus,illatio ad casum prætermissum nullo modo est facienda, sed debet in iuris cõmunis dispositione relinqui,ut latè suprà fuit ostensum,ad uersiculum in reliquo autem &c.in quo tota uis huius controuersiæ est, optimè respondetur, & ex responsione hac conclusio suprà per nos firmata corroboratur. Dico enim ibi agnatos, qui à portione tantum fœminas excluserunt.ideo in residuo illius hæreditatis secundum eandem graduum computationem suc-

cedere; quoniam eodem modo ab illa portione fœminas excluserunt. iniquum enim vide-
batur,agnatos secundũ gradus iuris canonici fœminas ab illa portione excludentes,in residuo
illiusmet hæreditatis alio iure succedere. Et ratio est; nam apud iurisconsultos exploratũ est,
40 eos omnes,quorum intuitu lucrum† alicui personę aufertur,ad eam ipsam utilitatem admitti,
quam alteri abstulerunt.l.seruo legato.§.si testator.& ibi Bar.Alex.& Ias.ff.de leg.j.Bar.in hac.
l.ij.& in l.cum emancipati.§.si duo.ff.de coll.bonor.per tex.in l.si post legatum.§. admittere.ff.
de his quibus ut indig.doc.in l.j.C.de success.edict.& in l.illam. C.de coll. Soc.in cons.5.col.7.
& in cons.84.in 1.vol.Dec.in cons.84.cum agit de statuto fœminas excludente,& Feli.in c.de
hoc.nu.11.de simon.in quibus locis,ab omnibus constantissimè traditum est,eos,quorum in-
tuitu alioqui excluduntur,ad illud lucrum uocatos esse iuris interpretatione censeri,& actionẽ
eis,ut legis id statuentis competere,ut iam antea in præcedentibus fuit ostensum. Cum itaque
in casu,de quo agimus,fœminæ à quadã portione hæreditatis ꝑp existẽtiam masculorum, qui
sunt infra quintum gradum secundum ius canonicum,excludantur,consequens est, ut illi om-
nes,qui simul in fœminarum exclusione concurrunt,vnà etiam omnes ad illam partem hæredi
tatis uocẽtur. alioqui sequeretur aliquem posse fœminas excludere. & deinde nihil ob id conse
qui posse.id quod esset contra prædicta,quæ in iure firmissima sunt. & propterea accõmodan
do hæc rei propositæ,concedendum est, quòd quemadmodum ita patruelis sicut & patruus
fœminas ab illa portione exclusit cum secundum ius canonicum uterq; in secundo gradu repe
riatur,ita pariter æquum esse,ut in residuo hęreditatis simul uterq; concurrat. Hoc autem con
tingere non posset, nisi secundum ius canonicum in casu quoq; isto gradus connumerentur,
quia secundum ius ciuile patruus, qui est in tertio gradu, patruelem in quarto existentem ex-
cludetet,ergo &c.Et ex prædictis infero,quòd etiam si statutum in uersi.in residuo &c.nihil di
sposuisset circa gradus secundum ius canonicum cõnumerandos, tamen hoc tacitè subintelli-
gebatur,& à lege ipsa agnati illi fœminas excludentes uocabantur,ut aiunt Doc.quos paulòan
41 te retulimus. proinde ista expressio † eius quod tacitè inerat, nihil debet operari.l.3.ff.de leg.
1.Ad rem facit quòd una & eadem hæreditas non erat diuerso successionis iure metienda. ar-
gumento.l.eum qui ædes.ff.de usucap. cum similibus.Hæc aũt oĩa cessant qñ sumus in mascu-
lis non excludentibus: quia cũ nullæ extant fœminæ,quæ à successione reijciantur,consequen
terq; cum nulla nos ratio urgeat,ad cõnumerandos gradus secundum ius canonicum, stamus
iuris ciuilis constitutioni,quę in successionibus communiter locum habet.c.ad sedem.35.q.5.
& not.per glo.in l.iurisconsultus.§.itẽ liberi.ff.de grad.&in §.hactenus,in uerbo generata.inst.
de grad.tradunt doc.in l.fi.C.de success.edic.Cum igitur patruus in gradu proximior sit, atten
ta iuris ciuilis dispositione,consequẽs est ipsum in tota hęreditate debere succedere,& patrue
lem tanquàm remotiorem excludere.l.2.§.hæreditas,ff. de suis & legit.cum concord. & ex his
etiam refellitur.l.quæ de tota.ff.de rei uendic.qua dicebatur, quòd quemadmodum agnati in
illo residuo succedunt inter se secundum ius canonicum, ita disponente statuto; sic etiam sit
facilè concedendum, quando in tota hæreditate ipsi soli succederent,arguendo de parte ad to
tum ut fieri solet. nam illa.l.quæ de tota, locum non habet vbi non militat eadem ratio, sed in-
ter istos casus longa est differentia, ergo &c. In illo enim residuo agnati necessario secundum
ius canonicum ad successionem uocantur; quia secundum idem ius fœminas excluserunt, vt
latè fuit paulò ante conclusum, quod secus est vbi soli agnati in tota hæreditate succedunt.
Præterea alio quoq; argumento clarissimè aperitur uersiculum in residuo, non modò huic no
stræ intentioni non repugnare,sed immo ei maximo esse adiumento. Non obst.statutum hoc,
cum sit correctorium iuris communis ab eodem moderari non licere,secundum Bal.in d.l.ma
ximum vitium, quoniam id verum esse concedimus in casu per statutum prouiso, hoc est,
quando de fœminarum aliqua exclusione tractatur, alioqui verò in casu proposito, in quo
soli agnati de successione contendunt, & in quo militat diuersa ratio; quia statutum est ita
interpretandum vt minus deroget iuri communi.l. secunda, de noxal. cum alijs quæ præ-
diximus. Non obstat postremò statutum sæpe iterasse, gradus secundum formam iuris ca-
nonici

nonici esse connumerandos, etiam quando de successione ipsarum fœminarum tantummodò agitur: & ideo casum propositum ab istis alijs statuti sanctionibus declarari, vt per Ang. in l. vtrum.ff. de petit. hæredit. Quoniam respondetur, argumentum hoc effectum contrarium operari, scilicet quòd si statutum hoc idem etiam in sola agnatorum successione uoluisset, id facilè expresisset. Nam ista regula negatiua ualidior est illa affirmatiua, quæ contra nos affert. ita nquissimè tenet Soci.iuni. in consi.128.nu.208.& nu.233. vbi affirmat in hanc opinionem * communiter itum esse. Et idem ait in consi.100.nu.20. Cùm igitur ista sit cõis opinio, iure dicimus, si statutum hoc idem voluisset, proculdubio id statuisset, ut clarè fecit in casibus ibi commemoratis, ad quos se ipsum astrinxit, ut paulò ante consideraui, & ex his arbitror casum hunc apud rectè sentientes sustineri posse.

Summarium.in l.si filius.§.quando.ff.ad tertul.

1 *Statutum excludens fœminam dotatam quousque superuixerit masculus, quomodo intelligatur.*

Bar.in l.si filius.§.quando.ff.ad tertull.

1 BAR. in d.l.si filius.§.quando in pendenti, agit de statuto, † excludente fœminam dotatam quousq; superuixerit masculus. vide Soc.in consi.263.& in consi.263.in 1.volum. Cur.in tract.feudorum, quæst.27.in 3.par.principali.col.95.& limita vt per Soc.in consi.10.in 3.uol. Postea Bar.hic propè fi.quærit, si ista filia dotata prætерita sit à patre in testamento, an testamentum infringat, cum statutum eam à successione excludat? De ista quæstione vide Ias.in l. Gallus.§.& quid si tantùm.ff.de liber.& posth.col.14.versi.& ex ista, & Ias.& alios in l.filius do tem, in princ.col.fi.C.de coll.& omnino Dec.in consi.15.

FINIS INFORC.

LVCVBRATIONES IN BARTOLI COMMENTARIA SVPER DIGESTO NOVO, IO. HIERONYMI ALBANI CARDINALIS AMPLISSIMI.

Summarium in rubr.ff.de op.nou.nuncia.

1 *Notarius conficiens instr͞m inter iudæos, an nomen Domini Jesu Christi debeat inuocare.*
2 *Genitiui natura est vt dominium significet.*
3 *Genitiuus secundum communem vsum loquendi est intelligendus.*
4 *Si statuto cautum est, qui damnum dederit in possessione Titij, verificatur etiam si res non sit sua.*
5 *Si statuto cautum est, qui recipit rem alterius, puniendum esse, an illa vox alterius, significet dominiū, an possessionem.*
6 *Licèt statutum verificari debeat in propria significatione, tñ recipit interpretationē à cōi vsu loquēdi.*
7 *Dictio meus, tuus suus, semper dominium significat.*
8 *An ille qui debet exhibere statuta, teneatur omnia statuta ciuitatis producere, an verò vnum capitulum seu eius particulam.*

Bar.in rub.ff.de oper.nou.nunc.

1 BART. in d.rub.col.prima, versi.& istud facit ad quæst.tradit an notarius † conficiens instrumentum inter Iudæos nomen Domini Iesu Christi debeat inuocare? idque fieri debere ait: quia non à Iudæo inuocatur, sed à notario instrumentum conficiente. De hac re vide quæ posui in lucubrationibus meis in prima const.ff.veter.

2 Bar. in ead rub.in versic.opp.videtur quòd genitiuus, ait de natura † genitiui esse, vt dominium significet. in hac materia vide Alex.in consi.271.Puto de iure, in libro primi & secundi volu.& in consi.54.Viso processu, in 5.vol.numero.18. vbi tradit an quasi dominium indicet, & in consi.98. Visis his, in primo vol. tractat an ex lata significatione genitiuus posit in iure detentionis vel possessionis verificari? genitiuum autem proprietatem indicare traditum est in l.secunda.§.primo.ff.de relig. & ibi vide Bald. & alios. Et de natura genitiui vide omnio Alex.& Dec.in rub.ff.de iurisd.omni.iud.Abb.Imol.& Barb.in c.primo de postul.prælat. Bar. in procem.C. Bald.in l.si de proprietate.C.si à non compet.iud.& in c.peruenir.j.de iureiur.& in l.Gallus.§.nunc de lege, col.25.ff.de liber.& posthu.Paul.de Castr.in consi.11.In casu præsenti Visis omnibus.Gemin.in c.primo.§.fi.in fi.de vsur.in 6, Barb.in consi. 37.col.4.in 3.uol. Corn.in consi.247.colum.8.in secundo vol.& in consi.24.col.3.in 4.volum. Anchar.in c.postulasti, de cler.excōm.min.& in c.1.de auth.& us.pal. & ibi Card. Præpos.in c.Clementis, 16. dist.Ant.Corset.in repet.c.Grandi, de supple.negl.prælat.in 6. Soc.in consi.39. colu.secunda
3 in 3.vol.vbi tradit etiam, genitiuum † secundum cōmunem vsum loquēdi esse intelligendum. Dec.in cons.83.col.4.& Fel.in c.quia G.de iudic.Ex quibus omnibus colligitur genitium propriè dominium indicare.sed quandoq; aliter etiam accipi, vt in casibus præmemoratis, quandoq; etiam quandam administrationem, aut nudam detentionem significat. Abb.in d.c.1.de post.prælat.& in c.quia V.de iudic.& in c.nullus, de iureiur.& in c.pro illorum, de præben. & ideo simplices detentores, ut sunt depositarij, commodatarij, & alij similes solent ex quodam cōmuni vsu res quas detinent suas appellare.ad quod videas gloss.in l.2.ff.de orig.iur.Tamen (vt prędixi) genitiuus propriè & strictè dominium indicat. & ideo in statutis ita cōiter deberet intelligi secundum Bar.in l.1.§.potestatis.ff.de pecu.tamen Bar.in 1.const.C.fatetur bona
4 alicuius ab altero possessa nonnunquàm posse in statutis contineri, vt puta si statuto † cautum

est, qui

est,qui damnum dederit in possessione Titij,ut verificetur etiam si res non sit sua. vide Bar.in l.parui.ff.naut.caup.stab.Bar.Alex. & Aret.in l.quoties.ff.de uerb. oblig. & ad prædicta vide Ias.in l.ait prætor.ff. de re iud.ubi agit genitiuum non semper dominium significare, & in l.si cui legetur.ff.de leg.1.inquit,genitiuum quando tempus indicat,perfectionem significare. Et dum Bar.hic in uersic.Sed circa vnum, infert ex prædictis ad statutum, quo cauetur,eum, qui
5 recipit † rem alterius,puniendum esse: an in isto casu illa uox, alterius,significet dominium an possessionem? vide Bar.in d.1.const.C. Fedet.de Sen.in consi. 279. Abb. in consi.53.in 2.uol. Præpos.in c.quo iure.col.fi.8.dist.Barb.in consi.41.& in consi.50.col.7.in 1.uol.Rom.in consil.80.in fin.Cæpoll.in consi.3.col.fi. Curt.in consi.30. colum.4. & in simili casu vide Abb. in d.c.pro illorum, de præben.& in c. quia G. de iudic. Barb.in rubrica de reb. eccle.non alien. in lectura, Abb.in c.sanè quia, de offic.delega. & in d.c.primo.de postul.prælat. Et dum subiungit Bart.quàmuis statuta uerificari † debeant in propria significatione, tamen recipere in-
6 terpretationem à communi usu loquendi. Dicas hoc esse verum etiam si huiusmodi statuta pœnam iniungunt, licèt communis usus non sit ptopria significatio. vide Abba.in c.2.de arbitr. Ioan.de Ana.in c.fundamenta,de electio.in 6.in nouella.Abba.in c.per tuas.2.& ibi etiam Aret.& omnino Fel.de probat.Alexan.in d.consi.271. Puto de iure, in libro primi & secundi uolu.Bar.in proœm.C.Cæpol.in consi.18.Barb.in consi.4.colum.10.in primo uol. Præposit. in c.quadragesima.4.distin.Abba.in c.ex tenore,in fin.de for.comp. Alexan.in consi.42. colu. sexta in primo uol.& vide quæ posui in lucubrationibus meis ad Bart.in l.quod Labeo.ff.de supell.leg.& in l.omnes populi.ff.de iusti.& iur.& omnino vide Mathesill.in singul.95.incip.No
7 ta mirabilem. Et an hæ uoces † meum,tuum, & suum,semper dominium significent? vide Fel. cum ibi add.in c.graue,de offic.ordin.Abb.in c.primo.de post.prælat.Et an vox,sua,vel suum, importet dominium? vide Fel.in c.secundo, de iureiur.vbi ait non semper dominium indicare.idem ait in c.1.nu.14.de sponsal.& Anto.Rosell.in sua monarchia.char.21.
8 Bar. in eadem rubrica.col.fi.tradit, an ille qui debet exibere statuta, teneatur † omnia statuta ciuitatis producere,an verò vnum capitulum,seu eius particulam, atq; totum capitulum produci debere.Pro declaratione huius documenti vide Bald.Salic.& Dec.in.l.ex conuentione.C.de pact.vbi aiunt,ex illo tex.colligi, quàmuis aliquis totum exhibere teneatur,tamen esse posse, vt probatio tantùm ex parte oriatur, vt ibi per eos. ad rem facit.l.prima. C. fin. cens. vel reliq.vide Rom.in consi.35.colu.fin. Aret.in consi.68.colum.prima.& Alexan.in lege Argentarius.ff.de edend.

Summarium in l.j.ff.de oper.nou.nuncia,

1 *Dictum testis sustineri potest si examinatus in palatio potestatis dixit super uno articulo cõtractum in palatio episcopi celebratum fuisse, & super alio dixit in hoc palatio.*
2 *An testis qui ad concordiam redigitur, euitet tantum pœnam falsi, an uerò etiam probet.*
3 *Si unus ex testibus in instrumento descriptis contradicit affirmans se illi nunquàm interfuisse, an istud instrumentum fidem faciat.*
4 *Licèt instrumentum ut falsum non reprobetur, tamen propter contrarias præsumptiones quandoque non probat.*
5 *Nunciatio sperni potest, quando certum est, nunciatorem non habere ius nunciandi.*
6 *Instrumento res efficitur manifesta.*
7 *Notorium dicitur, quod ex aspectu instrumentorum ostenditur.*
8 *Nullitate sublata per statutum, non intelligitur sublata nullitas, quæ colligitur euidenter ex actis.*
9 *Causa non est exprimenda in nunciatione, nisi petatur.*
10 *Si nuncians est in possessione, uel quasi, tunc manifestè constare de causa dicitur.*
11 *Nunciatio quam cessionarius facit debitori ne soluat, an cedenti sufficiat.*
12 *Quicunque debitor potest conueniri à creditore cedente, nec debitor potest opponere exceptionem cessionis.*

Bart.in l.1.ff.de oper.nou.nunc.

Bar. in d.l.prima.in principio diuidit l.in duas partes, dicens in prima effectum nunciationis contineri,& in secunda effectum remissionis.vide Aret.in l.qui filiabus,in prin.ff.de leg.
1 primo.Præterea Bar.in versi.per hoc potest,inquit, dictum † testis sustineri potest,si examinatus in palatio potestatis, dixit super vno articulo contractum in palatio episcopi celebratum fuisse,& super alio dixit in hoc palatio. nam refertur ad oculum intellectus: & intelligitur in hoc palatio,scilicet ipsius episcopi. De hac re vide latissimè Fel.post Abb.in c.cum tu,de testi. Cæpol.in consi.21.colum.8.Barba.in consi.secundo,colu.2.in primo vol.Rom.in consi.301. Alex.in l.inter stipulantem.§.primo.ff.de verb.oblig.& in consi.133.in primo volum.Sed du-
2 bium suboritur,nunquid testis,† qui ad concordiam redigitur, euitet tantùm pœnam falsi, an verò etiam probet? Abb.in d.c.cùm tu, versi.sed est notabile dubium, ait, eum non probare. idem videtur sentire Bar.in l.Labeo,col.fin.versi.crederem contrarium.ff.de supel.lega.& hoc magis clarè explicat in l. eos. in fi.ff.de fals.tamen forte contrarium posse colligi videretur ex trad.per eundem Bar.in l.fi.§.Lucius.ff.de condit.indeb.dum loquitur de scriptura, vt pari ratione idem & de testibus sit dicendum. sed pro prædicta opinione videntur vrgere quæ in si-
3 mili casu de instrumento prodito sunt,cui vnus † ex testibus in instrumento descriptis contradicit affirmans,se illi nunquàm interfuisse; nam & si notarius propterea falsi pœna non teneatur,tamen instrumentum titubat,eique fides haberi non solet. ita Bar.Ang.& alij.in l. prima.§. si quis neget.ff.quemad.testa.aperi.& Abb.& Fel.in c.cùm Ioãnes.de fid.instrum. Soc.in consil.28. & omnino in consi.92.in 3.uolu.ad quod vide eundem.in consi.143. & Curt.in consi.
4 55.quàmuis enim instrumentum † vt falsum non rep robetur, tamen propter contrarias præsumptiones quandoque non probat.tex.est cum ibi not.in c.inter dilectos,de fid.instru. tradit Soc.in consi.98.in tertio.volu.& ideo hoc idem fortasse dici posset etiam de teste; nam de instrumento ad testes non solùm recta fieri solet illatio,sed etiam in materia strictè intelligenda, instrumentorum appellatione ipsi quoque testes continentur;vt per Fel.in cap. peruenit.1.de testi.cogen.& in rub.de fid.instrum.tamen cogita an hæc ad quæstionem hic propositam per Bar.applicentur.

Bar.in ead.l.colu.3.versic.venio ad quæstiones,quærit, quia prædictum est, nunciationem
5 † sperni posse quando certum est,nunciatorem non habere ius nunciandi: quomodo hoc possit esse certum? respondetque id posse constare ex aliquo instrumento. Ad hoc Bar.documentum accedit Rom.in consi.42.& Fel.in c.significauerunt, colu.prima.& seq.de testi.Barba.in consi.18.colum.pen.& seq.in primo uol.& in consi.39. in secundo dubio.in 2.uol.& in multis alijs consilijs suis.Aret.in consi.75.in fi.Alex.in consi.179.Viso & opportunè discusso .col.
6 4.uersi.attento maximè,in libr.primi & secundi.uol.vbi ait, instrumento † rem effici manifestam,& citat hanc Bar.decisionem.& idem confirmat Alex.in consi.261.Quæritur, col.secunda in eod.lib.Sic etiam instrumentum dicitur esse probatio probata, vt per Dec.in consi.36. hæc tamen limita vt per Fel.in c.inter monasterium,col.pen.de re iud.& ad prędicta vide eundem Feli.in c.licèt causam,col.3.de probat.vbi ait,illud dici euidentissimè constare,quod con
7 stat ex instrumentis.Item illud dicitur esse notorium, † quod ex aspectu instrumẽtorum ostenditur.Dec.in consi.11.versi.ad hoc fundamentum.Item id quod apparet ex actis. Alex.in consil.106.col.fi.in 3.uol.&Fel.in c.ex tenore,col.fi.de rescrip.vide Barb.in c.1.col.21.& seq.de offic.ord.& in col.fi.& in c.ad nostram,col.fi.de emp.& vend.Abb. in c.cùm contingat, in 3. not.de rescrip.& aliquid in simili per Fel. in c.decætero, colu.2.de iudic.& in c.inter cæteras, col.6.& in c.cum olim,eod.tit.col.7.Ana.in consi.50.col.4.Alex.in consi.219.in causa & lite.
8 col.pen.in lib.primi & secundi vol.vbi ait sublata nullitate † per statutum non intelligitur sublata nullitas,quæ colligitur euidenter ex actis.idem tradit Alex.in consi.77.in 3. vol.Bald.in rub.de prob.Aret.in cõs.75.& Abb.in consi.55.in 2.uol.& ad hæc vide oĩno Ang.in cõs.260.
9 Bart.in ead.colum. uersiculo secundò quærò, inquit, causam † non esse exprimendam in nunciatione,nisi petatur.Attende quoniam hoc videtur esse contra text. in c.1.de appell.in 6.

nam

nam in appellatione ab actu extraiudiciali causa est inserenda: sed nunciatio uim habet huiusmodi appellationis, ut per Bar. in l. fi. ff. de appellat. recipi. igitur &c. Respondeo ibi in scriptis, hic sine scriptis, uel hic ideo causa non inseritur, quia siue iusta siue iniusta nunciatio timenda est; ibi uerò iusta tantum est admittenda. d. c. 1. Neq; obstat illud, scilicet, nunciationem uim habere huiusmodi appellationis; quoniam propterea non sequitur, ut eo modo fieri debeat, cum in faciendo sit diuersa ratio. uide Bar. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori, in 11. quæst. infrà eod. Postea Bar. prosequendo istam inuestigationem, subiungit, quia dictum est, causam in ipsa nunciatione exprimendam esse, quando pars petit, an pars dicatur petere, si hoc non dicat expresse, sed dicet, ego nescio quare me impedias, libenter scirem. respondetq; hoc sufficere. Vide ad hoc Alex. in l. si quis mihi bona. §. sed quid si mandaretur. col. 2. & seq. ff. de acq. hæred. Et dum Bar. in 4. col. uersi. quintò quæro, tradit infra quod tempus ista expresio fieri debeat. aitq; hoc fieri debere in ipso actu nunciandi. Sed contra Bar. facit, quia eadem uidetur esse ratio, etiam post actum nunciandi, ut ad petitionem partis causa reddi debeat ad hoc, ut sciat uelit ne cedere an contendere. Et quia Bart. in colu. seq. uersic. item fateor, ait, si nuncians
10 † esset in possesione, uel quasi, tūc manifestè constare de causa, ideo necesse non esse eam exprimere. Dicas immo uideri dicendum causam esse exprimendam, quia notorium potest esse ex plurimus causis, sciat ergo an uelit cedere uel contendere. & contra Bar. facit tex. in clem. appellanti, de appellat. cum gloss. ibi. & tex. in l. si adulterium cum incestu. §. idem Pollioni. ff. de adulter. Quærit deinde Barto. in 6. colum. uersicu. Decimò quærò, utrum in prosecutione ipsius causæ posit aliqua qualitas addi uel detrahi? uide Felin. in c. licèt causam, colum. 25. de
11 probat. Denique Bart. in versi. vndecimò quærò, agit an nunciatio, † quam cesionarius facit debitori ne soluat cedenti sufficiat? uide Alex. in consi. 73. col. 1. in 3. uol. & Ias. in l. si cum emptore. ff. de pact. Adde quod debitor, cui non est facta post cesionem denunciatio, potest cedenti soluere etiam si cesionem sciuisset. & ratio est, quia denunciatio nō solùm notitiam ces-
12 sionis affert, sed etiam prohibet solutionem, ita Raph. Cuma. in consi. 4. item quicunq; † debitor potest conueniri à creditore cedente, nec potest debitor opponere exceptionem cesionis, ut per Ias. in l. si pecunia. ff. de leg. 1. potest nihilominus adhiberi cautela, qua cedens à debitore exigere nō poterit, ut per Cępoll. in caut. 190. Et de materia cesionis, uide Io. de Grassis in tract. de cesione iuris & actionum.

Summarium in d. l. j. § hoc autem edictum. ff. de oper. nou. nuncia.

1 *Dictio olim, etiam præsens tempus significat.*

Bar. in d. l. j. §. hoc autem edictum. ff. de ope. nou. nunc.

Bar. in d. l. 1. §. hoc autem edictum, in uersi. Et per hoc sustinetur instrumentum. dicit, instrumentum sustineri posse, in quo habetur, Titius olim talis, quàmuis sit uiuus pater Titij, quo
1 niam uox, olim, † etiam præsens tempus significat. idem tradit Feli. in c. ex insinuatione, de simon. Abb. & Fel. in c. ex parte, de for. comp. Fel. in c. uenerabilis, de testi. cogen. Bal. in l. Gallus, §. nunc de lege. ff. de liber. & posth. Postea Bar. in uersi. Deinde inquit, confessoriam & negatoriam esse speciales actiones, & non concurrere cum ista. uide Bar. in l. eius, in prin. ff. si cer. pet. Et dum Bar. in eod. §. propè fin. agit de clausula generali, ut non habeat locum, ubi adest specialis, uide Cæpol. in consi. 14. col. 3. Roma. in consi. 38. col. 2. & in consil. 322. & Aret. in consil. 144. colum. 3.

Summarium in d. l. j. § nunciatio. ff. de ope. nou. nuncia.

1 *Quando ædificatur in fundo à me possesso, non est necessaria prætoris aditio, neque in nunciatione neque in prosecutione nunciationis.*

2 *Quando aliquis est alterius procurator sed nunciat nominando solum nomen suum proprium, censetur nomine proprio nunciare.*

3 *Generalitas an restingatur ad tempus habile, & idoneum.*

4 *Qui declarat, nihil noui agit.*

5 *Pupilli non habent legitimam personam standi in iudicio.*

6 *Lex generaliter disponens, non patitur restrictionem de habilitate, ubi tractatur de publica utilitate.*
7 *Verba generalia recipiunt restrictionem de habilitate.*
8 *Minor an producere possit post dicta testificata.*

Bar.in d.l.j.§.nunciatio.ff.de oper.nou.nunc.

1 BAR. in ead.l.§.nunciatio,col.1.in principio,ait,quando ædificatur † in fundo à me possesso,necessariam non esse prætoris aditionem, neq; in nunciatione neq; in prosecutione nunciationis.Tu ultra ea, quæ hoc in loco iuris interpretes tradiderunt, uide Petrum de Vbaldis in tract.de societate,in sexta par.quæst.6.& Spec.in tit.de actor.§.item quòd uult.Bar.in l.esse, & in l.1.§.interdictum.ff. uti possid.& Bal.in l.1.C.de interd.Flor.in l.1.§.1.ff.de seruit.urban. prædi. & in l.si precario.ff.cōmu.prædi.& Cæpoll.in tract.de seruit.urban. cap.30.

Bar. in eodē.§. col.3.uersic.quandoq; quis nunciat,inquit,quando aliquis est alterius pro-
2 curator † sed nunciat nominando solum nomen suum proprium, & tunc censetur nomine proprio nunciare.Dicas in dubio actum censeri factum nomine proprio, & non alieno.Alex. in consi.37.in 3.uol.Fel.in c.cùm.M.Ferratien.in 1.not.de constit.& in c.ex officio, colu.13. de præscrip.Et dum ibi paulò post subiungit Bar.non sufficere si aliquis dicat se facere nomine Titij,si exigitur mandatum. & idem esse si dicat, facio pro Titio. vide ad hæc Barb.in d.c. Cùm M.Ferrarien.col.4.& in consi.84.col.8.in 3.uolu. Roma. in consi.441.& Feli.in c.cùm olim,col.4.de testi.

3 Bar.in eod.§. uersi. uenio ad quædam dicta Iac. de Arc.tradit an † generalitas restringatur ad tempus habile & idoneum. Et primo ait,videri dicendum vt restringi debeat. vide Barba. in consi.70.col.12.in 2.dub.in 4.uol. Et dum Bar.postea subiungit distinctionem,& ait, quando generalitas apponitur uerbo futuri temporis, tunc aut dispositio continet noui actus concessionem,& eo casu respicit restrictionem de habilitate. vide Gregor. in homilia dominicali Ascensionis.Si verò dispositio continet actus iam concessi extensionem,& eo casu non recipit restrictionem secundum Bar.Sed contra hoc uidetur tex.in l.illud, iuncta gl.1.C.de collat.vbi illa lex, quæ utitur uerbis generalibus in materia iuris extensiua,ut patet ibi in uerbo, reuelamus,recipit restrictionem de habilitate,ut ibi habetur in gloss.nisi fortasse dixeris, ibi agi de re noui iuris inductiua. Sed nunc reluctatur illud uerbum, reuelamus, siquidem ille, qui aperit &
4 declarat † nihil noui agit.l.hæredes palàm.§.si quis post. ff.de testam. iunctis ijs, quæ ibi posui in lucubrationibus meis.Item refragatur illud,quod in d.l.illud,in principio positum est, scilicet,quosdam sine ratione dubitasse.Circa hæc vide Aret.in consi.93.in fi.& in consi.106.col. 4.& in consi.110.in fi.& in consi.133.col.fi. Et dum Bart.immediatè subiungit respondendo ad l.si quis in graui.§.utrum.ff.ad syll.restrictionem de habilitate non habere locum ubi agitur de fauore publicæ utilitatis.Animaduerte quoniam contra hoc videtur facere tex.in l.seruum quoq;.§.publicè.ff.de procur.iuncta.l.alienam.C.eod.tit.nam in d.§.publicè,habetur, ad publicam utilitatem pertinere,ut absens à quocūque defendatur.Sed in d.l.alienam, cōstitutum est, defensionem alicuius non ad mulieres, sed ad solos masculos spectare. & ideo illa generalitas posita in d.§.publicè,recipit restrictionem ad masculos tātum exclusis mulieribus.Huic tamen obiectioni respondeas licet,in.d.§.publicè,agi de pęna absentibus iniungenda,ideo quicunq; admittitur ad excusandum absentem, & nemo est respuendus, quoniam publica est utilitas, vt quilibet prosit ei ne condemnetur: in casu autem.d.l.alienam, agitur de dando defensore pupillis, & tunc ideo excluduntur fœminæ, ne propter earum imbecillitatem & insipientiā causa pupilli periclitetur. cū igitur hæc duo iura in dissimili materia disponāt, de uno ad aliud non recta fiet illatio.l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de uerb.obl.cū concord. Sed contra hoc vehementius urget tex.in l.in prouinciali.§.fi.iūcta.l.seq.& principio alterius.l.subseq.ubi traditum est.publicè interesse,q̄n in loco publico ædificatur,vt quilibet prouincialis admittatur. & nihilominus pupilli excluduntur ab hmōi potentia nunciandi, atq; ita vbi ēt agiť de fauore publico,uerba generalia recipiunt restrictionem de habilitate. Neque obstat si diceretur, hoc

ideo

5 ideo esse, quoniam pupilli † non habent legitimam personam standi in iudició.l.j.C. qui legit.
person.quapropter cùm ob eorum inhabilitatem possent in causa succumbere, sequeretur, id,
quod inductum est in publicum fauorem, posse uel facilè in odium & præiudicium retorque-
ri, contra.l.quod fauore.C.de legi.nã huic solutioni respondetur, immo semper utile esse etiã si
pupillus ad nunciandũ admittitur: si.n.inspicimus nunciationẽ ipsam, proculdubio utilis erit;
quia siue iusta siue iniusta sit, necesse est eũ cui facta fuit nunciatio, desistere ab opere incœ-
pto, alioqui demoliretur.l.non solùm.§.sciendum, & l.prætor, in princ.infrà eod.tit. Si uerò uo
lumus attendere prosecutionem nunciationis, & tunc quoque utilis erit; siquidem ei dabitur
adiunctus, qui assistat & rectè defendat, ut tradit Bar.in d.l.in prouinciali §.fi.in pen.quæst. De
6 hac autem regula, hoc est, legem generaliter † disponentem non pati restrictionem de habili-
tate, ubi tractatur de publica utilitate, uide Alex.in l.si ab hostibus.§.si uir.ff.sol.matr.& in cõs.
53.col.3.in 5.vol.& aliqua per Feli.in c.cùm in nomine.2.col.1.de test.Barb.in consi.53.in 2.
vol.& in consi.56.eod.vol.& in c.quæ in ecclesiarum, col.4.de const.Aret. in consi.20. col.3.
Ias.in l.ij.§.prætor ait.ff.qui satisd.cogan.& in l.de quibus, nu.30.ff.de legi.ubi latè agit de hac
7 re. sed communiter uerba generalia † recipiunt restrictionem de habilitate secundum gl. in l.
j.C.de cond.instit.tamen quædam sunt uerba, quæ nullam recipiunt restrictionem, sed omnes
casus uniuersaliter includunt etiam in statuto, ut quodcunque, quouis modo, qualitercunque,
& huiusmodi genus alia. ita Alex.in consi.35.in 6.vol.uide Dec.omnino in consi.599.& Pau-
lum de Monrepico in repet.l.Titia cum testamento.§.Titia cum nuberet, nu.74.ff.de leg.2. Et
8 dum Bar.col.pen.tractat, an minor † possit producere post didicita testificata? vide Alex. in
consi.103.col.1.in 1.vol.postea Bar.in col.fi.versi.sed quid de muliere & rustico, tradit an pro
ducere possit post didicita testificata? vide Feli.in c.intimauit, de testi.Barb.in consi.40.colu.
2.in 1.vol.Roma.in consi.125.col.2.Anch.in c.canonum statuta, col.55.de cõst.Ias.post alios
in l.iuris, col.3.C.qui admit.& ibi Alex.in 2.col.& Paul.de Cast.in l.errore.C. de testa. Alex.in
consi.156.Viso, in libro primi & secundi vol.Feli.in c.fraternitatis, de testi.& Anchar.in consi.
393. Et dum Bar.tractat, an restituto minore ad producendos testes, etiam maior aduersarius
possit producere, vide Feli.in d.c.fraternitatis, col.7.& Soc.in cõsi.110.in 4.vol. Et ad id quod
Bar.ait hic in fi.huius.§.de priuilegio, quod datur alicui propter eius imbecillitatem uide Feli.
in c.de testibus. in prin.de testi.col.fi.& in d.c.fraternitatis, col.5.versi.super hæc ẽt nota duo.

Summarium in d.l.j.§.& post operis.ff.de op.nou.nunc.

1 *Pro nunciationis executione itur ad iudicem.*
2 *Si in primo compromisso fuit appositum iuramentum, & prorogetur, an censeatur esse repetitum iura-mentum.*
3 *Si potestas fecit aliquem citare, qui erat clericus, sed ignorabat eum esse clericum, & eum banniuit, an iste bannitus possit impune offendi stante statuto quòd offendatur.*

Bar.in d.l.j.§.& post operis.ff.de ope.nou.nunc.

1 BART. in ead.l.§.& post operis, sic ait in summa. Pro nunciationis † executione itur ad
iudicem. vide quid ex isto tex.inferat Raph.Cuma.in consi.50.Et dum infrà ait Bar.proroga-
tionem intelligi esse factam cum omnibus qualitatibus suis, Adde Cæpol.in consi.8.colum.2.
Alex.in consi.106.col.pe.in 3.vol.ubi ait, extensionem alicuius dispositionis fieri cum omni-
bus qualitatibus suis. Ias.in l.j.C.de iudic.& in l.lecta, col.7.& seq.ff.si cert.pet. Bald. in consi.
2 436.in 1.vol.ubi tradit, si in primo compromisso † fuit appositum iuramentum, & prorogetur,
an censeatur repetitum esse iuramentum? & uide Barb.in consi.21. col.4.in 1.vol. & Felin. &
Dec.in c.de causis, de offic.deleg. Et dum Bar.in uersi.item quærit, tradit, an partes possint co-
ram non suo iudice litigare sine licentia sui iudicis? vide Barb.in consi.21.col.4.in 1.vol.Feli.
plenè in c.2.de spons.& in c.1.de iureiur.& latè de materia prorogationis iurisdictionis habe-
tur per Abb.in c.Rodulphus, de rescrip.& in c.P.& G.de offic. deleg. & ibi Feli. ponit regulã
cum fallent.& ad hæc uide Bal.in l.ij.C.quæ sit long. consuet. ubi quærit. si potestas fecit ali-
quem

3 quem citare, qui erat clericus, † sed ignorabat eum esse clericum, & eum banniuit, an iste bannitus possit impunè offendi statuto disponente bannitum posse impunè offendi; deciditque eum offendi posse, quamuis contrarium sentiat in l.j.C.si à non comp.iud.adit. sed prima opinio tanquam benignior uidetur esse præferenda, in hac eadem quæstione Alex. fuit sibi contrarius, ut uidere est in suis consilijs in speculo aduocatorum in 12.dist. Et de multiplici genere iurisdictionis, uide remissiuè apud Feli. in c.ad petitionem.nu.13. de accus. Postea Bar. prosequendo materiam prorogationis ait in fi.huius.§.in regnis & ciuitatibus, in quibus sunt uasalli & feudatarij, prorogationem fieri non posse sine consensu domini. vide Panor. in c. ex tenore, in 2.not.de for.comp. Bar. in l.j.ff.de iudic. & quæ ibi posui, & Bal. in c.imperialem.§.præterea, col.4.de prohib.feud.alien.uet.si.quæro an uasallus.

Summarium in d.l.j.§.si quis ædificium.ff.de ope.nou.nunc.

1 *Reficienti an possit nouum opus nunciari.*

2 *Si statuto cautum est, neminem posse fortilicium ædificare inconsulto Papa, si castrum fuit destructum propter bellum, illud non posse denuo reædificari inconsulto Papa.*

Bar. in d.l.j.§.si quis ædificium.ff.de ope.nou.nunc.

1 BART. in ead.l.§.si quis ædificium, quærit, utrum reficienti † possit nouum opus nunciari? & decidit posse, quia dicitur de nouo facere. vide Dec. in l.domum.ff. de regul. iur. ubi concludit, eum reficere non prohiberi, qui facere prohibetur; quoniam ista differunt. De hac re vide Feli. in c.consuluit, de iudæ. ubi tradit, eadem ne solẽnitas in reficiendo, quæ in faciendo requiratur an non? uide eundem in c.cum accessissent.col.pen.& fi.de const.& Ias. in l.quominùs.ff.de flum.& in l.ius autem.ff.de iust.& iur.& Alex. in consi.108. Visis his, in 5.vol.& omnino in consi.34. Visis & ponderatis, col.pen.in 5.vol.& vide pulchram decisionem Bal. in l.si ut

2 proponis.2.C.de nupt. ubi ait, si statuto cautum est, neminem posse fortilicium † ædificare inconsulto Romano Pont. si castrum fuit destructum propter bellum, illud non posse denuò reædificari inconsulto Papa. & ista in re proposita uidetur esse doctorũ conclusio in l.j.§. si quis simpliciter.ff.de uerb.obli. ut distinguendum sit, sit ne res prorsus destructa an non? sed cõtra hoc uidetur tenere Ang. in §.hoc itaque, in auth.de non alie. dicens, domum conbustam, non dici in totum destructam propter solum, quod remanet. sed contra Ang. est opinio Bar. & aliorũ in l.j.C.de iur.emphy.

Summarium in d.l.j.§.usufructuarius autem.ff.de ope.nou.nunc.

1 *Actionem, & obligationem posse cedi.*

2 *Si cessi tibi omnia iura quæ habebam in re Titij, postea res Titij peruenit ad me, nunquid agere possis contra me.*

Bar. in d.l.j.§.usufructuarius autem.ff.de ope.nou.nunc.

1 BART. in ead.l.§. usufructuarius autem, inquit, actionem † & obligationem posse cedi. ideo quærit, an etiam cedi possit ius ingrediendi fundum tuum, quod mihi competit? vide multa ad rem facientia apud Barb. in consi.51.col.24.& seq. in 1.volu.& Bal. in §. si quis uerò, de pac.iuram.firm.& Seuer. in tract.de debitor.suspect.& fugit. in 4.quæst.princ.col.pe.& fi. Soci. in consi.167.col.pen.in 1.vol. Bal. in cons.309.in 3.vol. ubi tradit, an interdictum unde ui, possit cedi? & in consi.92. ubi agit de iure denunciandi possit ne cedi an non? & uide trad. in c.

2 querelam, de elect. Et dum Bar. hic in col.2.tradit, si cessi † tibi omnia iura, quæ habebam in re Titij, postea res Titij peruenit ad me, nunquid agere possis contra me? & citat gl. in l.emptor. C.de hæred.uel acti.uend. uide Roma. in consi.229.col.fi.& Soc. in consi.38.in fi. in 1. volu. & dum Bar. in fi.huius.§.dicit, usufructuariũ posse petere expẽsas à domino antequam prosequatur. idem dicit Paul.de Cast. in consi.424. Super primo, & Bal. & Paul.de Cast. in l. eum ad quẽ. C.de usufr. quamuis contrarium teneat Bar. in 4.quæst.incip. Publicanus. & quæ dicatur magna impensa, vide Alex. in l.diuortio.§.impendia.col.1.ff.solut.matrim.& Paul.de Cast. in d. l. eum ad quem.

Summarium in l.in prouinciali.§.si uerò in loco.ff.de oper.nou.nunc.

1 *Quando auxilium extra ordinarium sumit originem ab actu necessario, tunc illud non tollitur per aliud auxilium.*

Bar.in l.in prouinciali.§.si uerò in loco.ff.de oper.nou.nunc.

1 BART. in d.l.in prouinciali.§.si uerò in loco, propè fi. ait, quando auxilium † extraordinarium sumit originem ab actu necessario, tunc illud non tolli per aliud auxilium. vide Aret. in consi.161.colum.6.

Summarium in d.l.in prouinciali.§.si ego.ff.de ope.nou.nunc.

1 *Vtrum superficiarius nunciare possit procuratorio nomine.*

Bar.in d.l.in prouinciali.§.si ego.ff.de oper.nnu.nunc.

1 BART. in ead.l.§. si ego, quærit, utrum superficiarius † nunciare possit procuratorio nomine? vide Raph.Cuma.in consi.64. Et dum subiungit an inquilinus possit ut procurator domini nunciare? vide Bal.in l.emptor, in prima oppos.C.de hæred.uel acti.uend. Postea inquit Bar. si in instrumento locationis diceretur, quòd pro illo tempore conductor possit uti tanquã re sua, ex hoc uideretur habere mandatum. dicens idem esse etiam si locator eum posuisset in locum suum. vide Bar.in l.planè.ff.famil.ercisc.& in l.si procuratorem.§.dolo.ff.mand. Ang.in l.qui quadraginta.ff.ad trebell.& l.depositi.ff.de re iud.

Summarium in d.l.in prouinciali.§.si in publico.ff.de ope.nou.nunc.

1 *Causa tuendi iuris publici omnes ciues excepto pupillo, & seruo, denunciare possunt.*

Bar.in d.l.in prouinciali.§.si in publico.ff.de oper.nou.nunc.

1 BART. in ead.l.§.si in publico, sic ait in summa. Publici iuris tuendi causa denunciare † omnes ciues possunt excepto pupillo & seruo. vide multos alios casus, in quibus aliquis ratione publici interesse admittitur, ut per Feli.in c.prælatorum, de accusat. Et dum Bar. quærit quid si plures æquè idonei concurrant ad nunciandum? & respondet, prætorem posse præferre quẽ uolet. vide Bal.in c.ex parte Adæ, col.2.de testi.

Summarium in l.de pupillo.ff.de oper.nou.nunc.

1 *Minor an habeat uocem in consilio in electione syndici.*

Bar.in l.de pupillo.ff.de oper.nou.nunc.

1 BART. in d.l.de pupillo, in princ.in uersi.& hanc gl.agit de minore, † habeat ne uocem in consilio in electione syndici an non? uide Alex.Ang.& Ias.in l.5.C.de testa.

Summarium in d.l.de pupillo.§.seruo.ff.de oper.nou.nunc.

1 *Excommunicatus licèt ad agendum non admittatur, tamen admittitur ad defendendum.*

2 *Excommunicatus, an possit repelli à tertio, ne stet in iudicio.*

3 *Excommunicatus an possit testari.*

4 *Excommunicatus, qui est spoliatus, restitui non debet.*

5 *Excommunicatus an admitti debeat ad agendum in iudicijs communibus.*

Bar.in d.l.de pupillo.§.seruo.ff.de ope.nou.nunc.

1 BART. in ead.l.§.seruo, inquit, excommunicatum, † quamuis ad agendum non admittatur, debere admitti ad defendendum. distingue tamen inter defensionem uoluntariam, & necessariam, ut hic declarat Bar. uide in hac re Feli.in c.cùm inter, de except. Attende hic quoniã excommunicatus semper auditur etiam agendo, ubi agitur de periculo animarum. Feli. not.
2 in c.significauerunt, in fi. de except. Vtrum excommunicatus † possit repelli à tertio ne stet in iudicio? & an repelli possit ne gratiam impetret uel rescriptum? Feli.in c.sunt & alij, de rescri. col.pen. An & quando excommunicatus possit esse testis, & an & quando absolui debeat ut testificari possit? vide apud Feli.in c.ueniens, de testi. Item scias in hac materia, debitorem non teneri soluere creditori excommunicato, & hoc donec est excommunicatus: neque uasallus te-
3 netur defendere dominum excommunicatum. Felin. in c.inter alia, de sent.excomm. An † excommunicatus possit testari? Abb.& Feli.in c.ad probandum.de re iud.aiunt, hoc ei licere et si sit publicè excommunicatus, idem ait Io.And.in c.decernimus, de sent.excomm. & Card. in clem.

clem. 1. de except. Et an excommunicatus possit facere actus spirituales; & alia ad rem facientia, uide apud Io. And. in d. c. decernimus, & Abb. in c. pastoralis. §. uerum, de appellat. & in c. si
4 verè. & ibi Feli. de sent. excomm. Scias etiam excommunicatum, † qui est spoliatus, restitui nõ debere. Feli. in c. dilectus. j. de rescrip. Et an excommunicatus pro alio possit impetrare? vide Feli. in d. c. dilectus. Quid si actor est excommunicatus, & reus uult eum agere posse, an iudex hoc non obstante debeat eum repellere à iudicio? doct. hac in re varia senserunt, tamen Abb. & Felin. in c. exceptionem, de except. tradunt, reum non posse facere quin repellatur. & ista
* est * comm. opinio. ut ibi uidere est. An excommunicatus † admitti debeat ad agendum in iu-
5 dicijs communibus? Feli. in c. uenerabilem, de except. Vtrum excommunicatus possit stare in iudicio ratione publici officij? Feli. in c. intelleximus, de iudic. ubi vide etiã alia ad rem facientia, & in c. exhibita, de iudic. sed de ijs hactenus. Quærit postea Bart. in fin. huius. §. vtrum nunciatio facta procuratori generali noceat domino? Dic ut hic per Bar. cuius uerba retulit Roman. in consi. 289.

Summarium in d. l. de pupillo. §. si quis fortè. ff. de oper. nou. nunc.

1 *Sufficit quòd nunciatio facta sit absente domino, quantum ad interdictum quod ui aut clam.*

Bar. in d. l. de pupillo. §. si quis fortè. ff. de oper. nou. nunc.

1 BART. in ead. l. §. si quis fortè, ait, sufficere † nunciationem factam fuisse absente domino, quantum ad interdictum quod ui aut clam, secus quò ad istud interdictum. vide Bald. in consi. 245. in 2. volum.

Summarium in d. l. de pupillo. §. si plurium res sit. ff. de oper. nou. nunc.

1 *Si dominus decessit relictis pluribus filijs, an uasallus iurare debeat uni, an omnibus.*

Bar. in d. l. de pupillo. §. si plurium res sit. ff. de oper. nou. nunc.

1 BART. in ead. l. §. si plurium res sit, in fi. quærit, si Dominus † decessit relictis pluribus filijs an vasallus iurare debeat uni, an omnibus? vide tu Aret. in cõs. 151. col. 2. Bal. in c. omnes, si de feud. fuer. cont. inter domi. & agna. & in c. prætereà, de prohib. alien. feud. per Feder.

Summarium in d. l. de pupillo. §. si quis ipsi pratori. ff. de oper. nou. nunc.

1 *Si aliquis uult nunciare prætori ædificanti, non potest, sed protestari debet.*

2 *Si emptor, cui mouetur lis, fuerit protestatus, se non posse nunciare uenditori, quia est absens, et nescitur ubi sit, & non denunciat ei post reditum, illa protestatio nihil operatur.*

3 *Metus quomodo probari debeat, quando aliquis timet nunciare.*

4 *Vultus terribilis alicuius, metum inducit.*

5 *Ille qui protestatur, debet causam exprimere.*

Bar. in d. l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. ff. de oper. nou. nunc.

1 BAR. in ead. l. §. si quis ipsi prætori, sic ait in summa. si aliquis † uult nunciare prætori ædificanti, non potest, sed protestari debet, & finito officio nunciare debet, & fingetur retro nunciatum. vide Feli. in c. præsentium, col. 2. versi. quartò fallit, de testi. Et dum Bart. subiungit huiusmodi protestationem fieri posse coram uicinis, quæro an vnus sufficiat, an uerò plures exigantur? vide Abb. in c. fi. de appell. Et dum Bar. hic in col. 2. uersi. Et per hoc dico, inquit, si em-
2 tor, † cui mouetur lis, fuerit protestatus se non posse nunciare uenditori, quia est absens, & nescitur ubi sit; & non denunciat ei post reditum, illa protestatio nihil operatur. vide Alex. in cõs. 19. col. 2. in 2. dubio in 1. vol. Feli. in c. cùm. M. Ferrarien. col. 15. de const. & in c. ex literis, colu. 6. eod. tit. Postea Bar. in uersi. secundò quæro, ait. §. hunc, non habere locum in eo, cuius potestas vel officium non finitur, sed est perpetuum, ut in episcopo, rege uel principe: nã ij possunt conueniri. vide in simili casu tex. in c. qualiter, & quando. 2. de accus. & ibi Aret. in 2. not. & ad rem faciũt plenè trad. per Feli. in c. legebatur, de maior. & obed. Et quia Bar. in vers. tertiò quæro, subiungit, idem, quod de officiali perpetuo, dicendum esse etiam de eo, qui positus est ad beneplacitum, vide Alex. in l. 2. §. si quis. ff. si quis caut.
3 Bar. in eod. §. uersi. quintò quæro, tradit quomodo probari debeat metus † quando aliquis timet nunciare. dicitque hoc paobari, si ille erat solitus detrudere in carcerem appellantes ab

eius

eius gestis, vel quia minatus fuerit. vide Alex. in consi. 287. post redditum consilium, in libro primi & secundi vol. & in consi. 16. ponderatis narratis, col. pen. in 3. vol. & in consi. 98. & seq. in eod. 3. vol. Feli. in c. afferte, col. 5. versi. datur aliud. uide etiam Alex. in l. nam quod. §. non om
4 nis. ff. ad Trebell. Item vultus † terribilis alicuius potentis metum inducit. Dec. in c. quia quæsitum, col. 2. de offic. deleg. Et quomodo probetur metus, & an protestatio exigatur? vide Dec. in l. in omnibus causis. ff. de reg. iur. Declarat postea Bar. in uersi. octauò quæro, quomodo probari debeat metus, qui dicitur à detrusione in carcerem. vide in simili Roma. in consi. 68. & aliquid apud Feli. in c. cùm. M. Ferrarien. col. 10. & seq. de const. Barb. in consi. 51. & in consi. 60. in 1. vol. Imol. in consi. 34. in fi. Aret. in consi. incip. In themate supradicto. Card. in consi. 9. Feli. in c. 1. de offic. deleg. Et dum subijcit Bar. fortè etiam solam famam sufficere, quod officialis cõsueuerit has violentias appellantibus inferre. vide Feli. in c. afferte. col. pen. de præsump. in c. de quarta, col. 7. versi. prima doctrina, de præscript. & in c. ueniens, col. 3. de testi. & Alex. in consi. 66. in fi. in 3. vol. ubi loquitur de fama contra eum, qui matrem dicitur percussisse. Dum autem Bar. subdit, sufficere etiam si non ipse, sed eius familia hæc facere consueuerit. adde Alex. in l. j. ff. de in ius voc. Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, col. 36. quæst. 13. de constit. & in
5 c. quã sit, de iudæ. Dicit postea Bar. in versi. vndecimò quæro, eum, qui protestatur, † debere causam exprimere, scilicet, protestor me interim nunciare non posse: quia conueniri non potes. & idem esse ait etiam de eo, qui per metum iudicis coram eo non protestatur, sed coram vicinis, vt causam exprimere debeat; quia coram eo comparere non audeo. vide Feli. in c. cùm M. Ferrarien. col. 15. de const. & aliquid per eum in c. transmissa, col. 3. de præscript. Alex. in l. recusare. §. fi. ff. ad Trebell. col. 4. & Aret. in consi. 162. & omninò Rom. in consi. 433. vbi quærit quare hic in similibus casibus protestatio exigatur. & ad hoc uide doct. latè in cap. si iustus metus, de appell. & ibi maximè Phil. de Perusio. Postremò Bar. in eod. §. col. pen. vers. sexto decimò quæro, tradit quid si de prætore non timetur, sed eius copia haberi nõ potest? vide Alex. in cons. 114. Visa, in 5. vol. & Feli. in c. alia, col. 16. de const.

Summarium in d. l. de pupillo. § meminisse. ff. de oper. nou. nunc.

1 *Præceptum debet, fieri alternatiuè.*
2 *An ille qui nunciando perdidit possessionem, possit eam propria authoritate recuperare.*

Bar. in d. l. de pupillo. §. meminisse. ff. de oper. nou. nunc.

BART. in ead. l. §. meminisse, in versi. quæro qualiter, tenet contra gl. quæ dicit, præceptũ
1 debere † fieri alternatiuè, hoc est, ut denunciet, ne ædificet, uel veniat responsurus: nam hoc vltimum reprehendit Bar. quia hoc modo poterit ædificare, quia ad ueritatem alternatiuæ sufficit alteram partem esse veram, atque ita nunciatio non habebit effectum. Aduerte hic quoniam in hac re contrarium tenuit idem Bar. in cons. 80. incip. Quæritur quæ sententia. Et dum Bar. prosequitur dicens communem practicam obseruari debere, ut copulatiuè dicatur, si senserit se grauatum ueniat responsurus, & reliqua ut hic per eum. vide Imol. in cons. 112. col. 2. Paul. de Castr. in consi. 50. Ang. de Aret. in §. curare, inst. de action. Bal. in c. 1. in tit. de milit. uasall. qui contum. est. Paul. de Cast. in consi. 167. & ad rem vide aliquid apud Bal. in consi. 339.
2 in 5. vol. Et dum Bar. in ver. sed quæro an sua authoritate, quærit an ille, qui nunciando † perdidit possesionem, posit eam propria authoritate recuperare: vide Alex. in cons. 79. Visis his, in 3. volu. postea tradit Bar. an nunciatio fieri debeat in scriptis? vide Feli. in c. cùm. M. Ferrarien. in vers. circa tertiam, de const.

Summarium in d. l. de pupillo. § si quis riuos. ff. de ope. nou. nunc.

1 *In riuis & cloacis, & ubicunque dilatio est periculum allatura, spernitur nunciatio.*

Bar. in d. l. de pupillo. §. si quis riuos. ff. de oper. nou. nunc.

1 BART. in ead. l. §. si quis riuos, ait, in riuis † & cloacis, & ubicunque dilatio est periculum allatura, spernitur nunciatio. vide Alex. in l. si opus, infrà eod. Item dum dicit Bar. in versic. sed quæro, eum, cui facta est nunciatio, posse officium iudicis impetrare, vt illa nunciatio pronuncietur nulla. vide Philip. Franc. in c. dilecti, col. 4. de appel. Subiungit postea Bar. circa id, quod

dicitur,

dicitur, nunciationem sperni posse ubi periculum est allatura, triplex esse periculum. vide Fel. in c.cùm accessissent, col.9. de const.

Summarium in d.l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de oper. nou. nunc.

1 *Qui nunciat in certa parte operis, debet eam demonstrare.*

Bar. in l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de oper. nou. nunc.

1 BART. in ead. l. §. qui nunciat, tradit, eum, qui nunciat † in certa parte operis, debere eam demõstrare, si verò nũciat in toto opere, sufficere in toto nunciare. sed quærit an inseri debeat locus loci? vide quæ posui in l. si in rem. ff. de rei uend. Abb. & Felin. in c.2. de libell. oblat. & ad rem faciunt trad. per Soc. in conf. 86. in 1. vol. Dec. in conf. 146. in 3. dub.

Summarium in d.l. de pupillo. §. si pluribus. ff. de ope. nou. nunc.

1 *In stipulatione annua, petitio fieri potest nunc pro omnibus annis, tamen executio fieri non potest.*

Bar. in d.l. de pupillo. §. si plurib. ff. de oper. nou. nunc.

1 BART. in ead. l. §. si pluribus, inquit, in stipulatione † annua petitionem fieri posse nũc pro omnibus annis, tamen executionem fieri non posse. vide Alex. in conf. 95. In causa & lite, col. 2. in 1. vol. Aret. in conf. 79. col. 2. & in conf. 112. Et dum Bar. postea infert ad excommunicatũ pluribus excommunicationibus, an plures absolutiones exigantur? vide in simili casu Roma. in consi. 326. col. 2.

Summarium in d.l. de pupillo. §. qui procuratorio. ff. de ope. nou. nunc.

1 *In nunciatione, quæ fit per procuratorem, an speciale mandatum exigatur.*

Bar. in d.l. de pupillo. §. qui procuratorio. ff. de oper. nou. nunc.

1 BART. in ead. l. §. qui procuratorio, tradit an in huiusmodi † nunciatione quæ fit per procuratorem speciale mandatum exigatur? vide Aret. in conf. 26. col. 5.

Summarium in d.l. de pupillo. §. si procurator. ff. de ope. nou. nunc.

1 *Si bannitus uel excommunicatus petit reuocari tenutam datam contra se, an audiatur.*

Bar. in d.l. de pupillo. §. si procurator. ff. de oper. nou. nunc.

1 BART. in ead. l. §. si procurator, quærit, si bannitus † uel excommunicatus petit reuocari tenutam datam contra se, an audiatur? vide Roma. in conf. 217. Abb. in c. intelleximus, colu. 3. de iudic. Dec. in conf. 43. & Anch. in conf. 332.

Summarium in l. non solum. §. sed ut probari. ff. de oper. nou. nunc.

1 *Quando unum, & idem factum non est punibile, in qualibet parte loci debet exprimi; & probari illud fuisse factum in parte loci, qui est punibilis.*
2 *Actus censetur factus tempore licito, nisi contrarium probetur.*
3 *In dubio semper capitur illa præsumptio, qua delictum euitatur.*
4 *Si statutum disponit, eum, qui ciuem interfecerit, esse acrius puniendum, quàm si forensem occiderit, si incognitus occiditur, præsumatur ne ciuis, an forensis.*
5 *Qualitas à lege requisita, specificè est probanda.*
6 *Quando sumus in non delictis, excipiens debet succumbere, nisi clarè probet intentionem suam.*

Bar. in l. non solùm. §. sed vt probari. ff. de oper. nou. nunc.

1 BART. in d.l. non solùm. §. sed vt probari, ait quando unum † & idem factum non est punibile in qualiber parte loci, debere exprimi, & probari, illud fuisse factum in parte loci, qui est punibilis, & alioqui præsumitur factum non esse punibile. Ad rem facit, quia quando actus aliquis sub uno nomine licitè fieri potest, & sub alio illicitè, in dubio sub eo nomine & eo iure, quo licitè fieri potuit, factus esse censetur. l. Lucius. §. tutorem. ff. de administr. tutor. Bar. in l. Titium & Mæuium. §. altero, versi. si verò dubitatur. ff. eod. tit. Aret. in consi. 23. quem vide omnino, & Feli. in c. auditis. nu. 49. de præsump. & in c. cùm dilecti, de accusat. & in c. in præsentia. num. 17. de probat. de hoc Bartoli documento vide Raph. Cuma. in consi. 79. Oldra. in consi. 81. propè

2 fi. Et idem dicit Bar. etiam in tempore, ut actus † censeatur factus tempore licito, nisi contrariũ probetur. vide Alex. in consi. 3. col. 2. in 4. vol. & in consi. 15. col. 2. in 1. vol. Imol. in conf. 4. in fi. Abb. in consi. 78. in 1. vol. & in consi. 109. eod. vol. Feder. de Sen. in conf. 58. Feli. in procem. decretal.

decretal.col.4.& in c.cùm.M.col.6.versi.sed pulchrè,de const.aliquid per Barb. in c. significa-
uerunt,col.1.de test.& in c.cùm causam,col.12.eod.tit.& in consi.29.col.14.in 1.volum.& in
conf.17.in 2.vol.Roma.in consi.113.Cæpoll.in consi.62.col.4.Abb.in c.nouit, colu.2.versi.
quartò exigitur,de iudic.& ibi Barb.Abb.in c.constitutus,in 3.notab.cum ibi addit.de rescrip.
Oldr.in consi.86.in 3.dub.Alex.in conf.319.inspecto diligenter, in libro primi & secundi vol.
Et ad rem hanc infinitæ propè adduci possent authoritates,sed breuitatis causa dicam, quò ad
3 illud,quod hic tangit Bar.de l.merito.ff.pro soc.ut in dubio † semper capiatur illa præsumptio,
qua delictum euitatur,si id,quod fit,sui natura malum est;non nisi ad malũ referri posse,quam-
uis quoquo modo excusari posset.c.1.& ibi Abb.in 3.notab.de præsumpt.Abb.in c.1.de cle-
ric.non residen.& in c.nisi essent,nu.3.de præscript.& in c.cùm dilecti,de accusat. & in cap. in
præsentia,nu.17.de præsumpt.vide etiam Alex.in consi.185.in 6.volu.Item declara præsum-
ptionem.d.l.merito,locum habere,quando in actu,qui præsumitur iustus,interuenit causa, quę
ipsum actum iustificare potest,secus si dicta causa non appareat: quia licèt posit contingere
actum esse iustum,tamen non præsumitur. Feli.in c.sunt & alij,num.17.de rescript.Sed quid si
actus esset indifferens quò ad pœnam,sed differens quo ad pœnam maiorem uel minorem; ut
4 puta statutum † disponit, eum, qui ciuem interfecerit esse acrius puniondum, quàm si foren-
sem occideret: si incognitus occiditur, præsumetur ne ciuis,an forensis? Feli.in c. quoniam,
nu.5.de offic.ordin.præsumendum esse hunc esse ciuem,ait.atque ita capitur ea præsumptio,
qua delinquens grauius punietur.id quod videtur ijs reluctari,quæ hic docuit Bar. & huic re-
5 gulæ,quæ sumitur ab isto tex.item reluctatur etiam illi regulæ, qua cautum est, qualitatem † à
lege requisitam specificè esse probandam,ut per Io. Andr.in c.1. de homicid. & est tex. & ibi
Barto.in l.ij.§.docere.ff.de ui bonor.rap.neque sufficit præsumptio legis,secundum Cæpoll.in
consi.57.& tamen in casu isto sola coniectura sufficit contra delinquentem,ut acrius puniatur,
secundum Feli.& ad prædicta omnia vide Barb.in conf.35.col.6.in 2.volu.Imol.in d.consi.4.
col.2.Abb.in c.constitutus,in 3.notab.de rescrip.Card.in consi.41. & in consi.56. in 2.dubio
Alex.in conf.70.col.3.versi.& in dubio,in 1.vol.& in l.ex facto.§.si quis autem.j.ff.ad trebel. &
in consi.100.col.2.versi.ergo oportet.in eod.vol.Aret.in consi.15.col.4.Bal. in c. eam te.col.
2.de rescrip.Ang.in conf.104.col.2.Ias.in rub.C.qui admit.Feli.in c.in præsentia,col.6.de pro
bat.& in c.1.col.4.de re iud.Ias.in l.non hoc.col.8.vers.octauò limita.C.und.legit.& Abb.in c.
per tuas.de cond.appos.Et dum Bar.posteà subiungit propè fi. huius.§.vers. si verò loquimur,
6 quando sumus † in non delictis,excipientem debere succumbere,nisi clarè probet intentionẽ
suam: vide Feli.in c.cùm tu,col.7.vers.in gl.1.& plenè in d.c.auditis,de rescrip.col.17. cũ seq.
& aliquid in simili in c. quod ad consult. colu.14.de re iudic.Alex.in conf.87.in fi.in 1.volu. &
in conf.16.col.fi.in 5.vol.

Summarium in d.l.non solum.§.morte.ff.de oper.nou.nunc.

1 *Quare ex parte nunciantis morte extinguatur nunciatio.*
2 *Protestatio an per actum contrarium tollatur.*
3 *Ille, qui cum aliquo contrahit, ut hæres, uidetur à prima protestatione recedere.*
4 *In protestatione quæ tendit ad tollendam seu limitandam obligationem an partis consensus requiratur.*
5 *Ille qui uult esse fideiussor pro alio, si protestatur, se nolle teneri pro eo ex tali fideiussione, & pars expressè consentit, postea intercedat, non obligatur.*
6 *Ubi de limitanda obligatione agitur, per actum contrarium non uidetur recessum, immo censetur factus secundum qualitatem ipsius protestationis.*
7 *Mandans ut aliquis uulneretur, non tenetur pœna ordinaria homicidij, licèt ille occidatur.*
8 *Protestatio nihil operatur circa ea quæ non pendent à uoluntate & potestate nostra.*
9 *Debitor parere debet denunciationi, quæ fit ex causa iusta & uera.*
10 *In denunciatione, an causa sit exprimenda.*
11 *Mors alicuius, an possit probari per instrumentum.*
12 *Si aliquis tibi protestatur ut soluas simpliciter, protestatio non ualet.*

13 *Actus quilibet semper censetur factus eo iure, quo fieri potest.*
14 *Eos esse protestationis effectus, qui ab ipsa scientia producuntur.*
15 *Protestatio facta præsenti, & tacenti, habet uim specialis renunciationis.*

Bar. in d.l.non solum.§.morte.ff.de oper.nou.nunc.

BART. in ead.l.§.morte,versi.quæro quæ est ratio,agit de ratione,quare ex parte nunciã-
1 tis † morte estinguitur nunciatio? Dicas tu etiam ipsius Bartoli rationem uideri veritate care
re; quia licèr ius declarandi non transeat ad hæredes.l.idem Pomponius,& ibi gl.& Bar.§.fin.
ff.de rei vendic.tamen ad eos transfertur ius declaratum,ut hic.l.centesimis.§.fin.ff.de uerbo.
oblig.item facit contra,quia cessante causa non cessat effectus iam consummatus.l.Titia.§.Im
perator.ff.de leg.2.Postea Bar.hic in 3.col.agit de protestatione declaratoria. vide Felin.in c.
cùm.M.Ferrarien.col.18.versi.circa secundam partem,de const.& in c.præsentata,colu.1. de
testi.Barb.in d.c.cùm.M.col.87.cum seq.& Aret.in cons.143.col.7.& Alex.in consi.16.colu.
2 fi.in 3.vol.Et dum Bar.in versi.& tunc quæro,subiungit,an huiusmodi † protestatio per actum
contrarium tollatur? vide Feli.in c.cum.M.col.antepe.& seq.& omnino ibi Dec.Et quomodo
cognoscatur protestatio contraria facto,& quid protestatio operetur,vide Alex.in consi.128.
col.5.in 4.vol.Item scias,protestationem facto contrariam excusare,quando cognosci potest,
protestantem tale quid non egisse animo calumniandi. ita Fulg.in consi.146.Et dum Bar.ait,
3 eum,qui cum aliquo † contrahit ut hæres,uideri à prima protestatione recedere. in contrariũ
videtur facere.l.pro hærede.§.seruos.ff.de acquir.hæred.& idem Bar.in l.gerit,in tertio mem-
bro princip.vers.quædam,cod.tit.de acquir.hæred.vide Alex.in d.consi.16.col.fi.in 3.vol. Et
circa id,quod dicit Bar.in vers.circa secundum,de protestatione eorum, quæ pendent à pote-
state mea & alterius, vide Aret. in cons.14. colu.7.Postea Bar.in vers.sed quæro,agit vtrum in
4 protestatione, † quæ tendit ad tollendam seu limitandam obligationem aliquam requiratur
consensus partis? & distinguit, ut hic per eum. De hac re vide Abb.& alios in c. Cumana de
elect. ubi multa de ui protestationis adducuntur. Et in hac materia de consensu requisito in
protestatione,vide omnino memorabile exemplum apud Alex.in consi.110.Attentis narratis,
versi.præterea,in 5.vol.& Soc.in cons.107.in 2.quæst.in 1.volum.Et dum Bar.hoc in loco, in
5 versi.si verò obligatio contrahenda est,tradit,eum,qui † uult esse fideiussor pro alio,si protesta
tur se nolle teneri pro eo ex tali fideiussione,& pars expressè consentit,si posteà intercedat,nõ
obligari,per gl.in l.pacta,sed melius facit.l.si pecuniam.§.si seruum.& §.item si quis.ff. de con-
dit.ob cau.si uerò pars expressè non consenrit,eo casu si fideiussor simpliciter se obligat, vide-
ri à prima protestatione recessisse,& per consequens teneri ex huiusmodi fideiussione.Ad hoc
accedit Ias.in l.qui in aliena.§.si in,col.81.ff.de acquir.hæred.& de hoc an expressus consensus
exigatur? vltra ea,quæ hic habentur per Alex.& Soc.vide Feli.in d.c.cùm.M. Ferrarien.colu.
16.versi.quarta quæstio,de const.Attende tamen circa hoc Bartoli documentum,in quo uult,
fideiussorem,qui protestatus fuit,se nolle obligari,uideri recessisse à protestatione per actum
contrarium,nisi pars expressè consenserit; nam contra hoc videtur urgere,quia ratio,quare in
ijs,quæ pendent à voluntate alicuius ut protestatio tollatur per actum contrarium,ea est,quia
pars huiusmodi protestationis erat inscia, & eam ignorabat,ut Bar.ait in præcedentibus. sed
in casu isto pars sciebat,& protestationem iam intellexerat, quamuis ei expressè non consen-
serit,ideo in proposito casu cum uerba protestationis in futurum concipiantur, concludendũ
videtur per actum contrarium à tali protestatione recessum non fuisse,quoniam nulla videtur
esse ratio differentiæ,quare magis in casu isto recessum videatur, quàm quando pendet à vo-
6 luntate unius. Item quemadmodum vbi de limitanda obligatione † agitur,per actum contra
rium non videtur recessum,immo censetur factus secundum qualitatem ipsius protestationis,
ut suprà inquit Bar.& infrà in col.seq.versi.si verò non. ita hoc idem est concedendum etiam
vbi agitur de tollenda obligatione in totum,ex quo constat de animo protestantis. & eo ma-
ximè,quia ita expressus partis consensus requiritur,quando agitur de limitanda obligatione,
sicut & de tollenda in totum. Et dum Barto. in hac inuestigatione agit de intellectu. l. cum in
plures.

plures.§.locator.ff.loca.vide Bar.in d.§.locator.& Alex.in l.pacta nouissima,col.2. C. de pact. & Aret.post Imol.in l.Titia.§.idem respondet.ff.de uerb.oblig.& plenè de ista quæst. vide hic per Alex.& per Feli.& Dec.in d.c.cum.M.Ferrarien.Postea Barto.hic in 7. colum.versi. circa tertium,tractat quando potestas deficit de facto, sed de iure pendet à potestate & voluntate protestantis. & dicit,aut actus explicandus erat coram aliquo, tanquam coram parte in iudicio,& eo casu protestationem fieri debere coram aliquo iudice.Ad hoc vide not. Ias.in l. properandum.§.sin autem uterque.C.de iudic.& ibi agit etiam de alia quæstione in materia protestationis,quam vide omnino.Deinde Bar.in versi.circa quartam,agit de ijs,quæ pendent ex uoluntate & facto protestantis,non de iure, sed de facto, ut quando uult aliquis protestari, ut incidat in delictum. vide Cæpoll. in consi. 34. colum. 16.& in consi. 37. colum. 3. & in consi. 38.in fin.& Aret.in consi. 32.colum.fin.Et quia in hac inuestigatione inquit Bar. quædam esse quæ ab animo alicuius regi ac moderati non possunt,ut in uulneribus inferendis: Dicas talem teneri de mandato,etiam si fines mandati fuerunt transgresi. vide plenissimè per Cæpol. in consi. 35.& de hac re uide Bal.in l.non ideo minus,col.fi.de accusat. & Felin.in c.cùm olim,
7 primo de offic.delega.& omnino Dec.in consi.622.vbi ait,eum,qui mandauit, † vt aliquis uulneretur, non teneri pœna ordinaria homicidij, quamuis ille occidat. An autem & quando mandans aliquod delictum excusari possit à pœna ordinaria dicti criminis,vide Cæpol.in cautel. 39.& eum,qui mandauit solùm ut minaretur, non teneri de homicidio, sentit Ias.in l.j.col.
8 3.ff.de legi. Et dum postea subiungit, protestationem † nihil operari circa ea, quæ non pendent à uoluntate & potestate nostra. contra hoc facit, nam de iure non possum nunciare nouum opus prætori,nec eum in ius uocare,& tamen protestari possum, & protestatio mihi opitulatur. l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori,suprà eodem titu.& ibi Bart.ponit quotuplex protestatio tunc requiratur. Item accipe aliud exemplum, si facio iniuriam seruo, & protestor me non fecisse animo inferendi patrono iniuriam: nam isto casu patronus agere non potest, eo quòd sibi fuerit illata iniuria.l.eum,qui nocenter.§.si iniuria,& ibi Bar.ff.de iniur.& alia exempla collige ex trad. per Ias.in l.si quis mihi bona.§ si coram,in tertio not.ff.de acquiren.hæred. Et ad Bar.in uers.quandoque fit ex aliqua iusta causa protestatio debitori, vide Felin. in dicto cap.cùm.M.col. 17.& in c. 2.colu.fi.de præscript. Alexan. in l.hæres.ff.ad trebell.& in consilio 78.viso & diligenter,colu.4.in 5.uolu. Et dum agit Bart.de protestatione, quæ fit ex causa iusta,& uera, uide Feli.in c.cùm contingat,de rescript. contra id uerò, quod ait Bar.scilicet, de-
9 bitorem † parere debere denunciationi, quæ fit ex causa iusta & uera, facit text.in l.iij.C.de nouar.& in d.l.hæres,in fin.ff.ad trebell.& in l.si fundum.C. de rei uendic. & hoc declarat Feli. in dicto c.cùm contingat,col.5.& sequ. Postea Bar.in 10.col.agit de denunciatione, quæ fieri debet per iudicem uel in publico. Dicas tu huiuscemodi denunciationi credendum esse absq; eo,quòd detur copia eorum, quæ in denunciatione continentur, uel exhibeantur instrumenta. & pro hac opinione facit tex.iunctis ibi trad.per Bal.in l.fi.C.de leg.commiss. vide Alexan. in consi.237.visis processibus,col.pen.in lib.primi & secundi uolu.& in cons.73. Videtur prima consideratione,in 3.uol.& in d.consi.78.in 5.vol.Roma.in consi.6.& in consi. 204. col.3. in tertio dubio.& in consi.336.in secundo dub.Ad id autem, quod ait Bar.in 11.col.uers. item si nuncio tibi ne alienes,vide Specu.in tit.de empt.& uendit.§.nunc uidendum,col.2.vers. sed
10 nunquid. Et dum subiungit,an in huiusmodi denunciatione † causa sit exprimenda,vide glo.in l.de unoquoque.ff.de re iudic.& quatenus Bar.prosequendo istam inuestigationem ait, eum, qui certat de damno,parere debere protestationi: Dicas conclusionem hanc dubiam esse per tex.in l.nomen,C.quæ res pign.oblig.poss. ibi enim requiritur certioratio non sola monitio, & in l.iij.C.de noua. vbi denunciatio exigitur cum certioratione,& ibi omnes, maximè Bal.in summa.& facit tex.in l.si maior.C.de rescind.uend.neque iura hic adducta per Bart. probant. nam in l.si fundum,ultra nunciationem,debet nuncians docere esse suum, sic etiam in §.si quis
11 particeps,requiritur,vt doceat factum. Postea Bar.in col.seq.ait,mortem † alicuius non posse probari per instrumentum,Tu dic immo contrarium colligi ex trad.per Abb. in cap.1. col.5.

de fide instrum. Et quia Bar. in antep. col. in princip. ait, ad constituẽdum debitorem in mora, necesse esse ut interpelletur. Adde hoc non habere locum in debitore, qui promisit se acturũ & curaturum; quia sine interpellatione cõstituitur in mora. ita Bal. in c. 1. hic finit lex. & Arer. in consi. 142. Ex facto præsupponitur, col. 4. Feli. in c. ex rescripto, col. fi. de iureiur. contrarium tenuit idem Aret. in l. si ita stipulatus. §. fin. ff. de uerb. obligat. & in consi. 72. Præsupponitur in
12 facto. col. fi. in fi. Pergit deinde Bart. & dicit in uers. aut protestor. si aliquis † tibi protestatur ut soluas simpliciter, & isto casu protestatio non ualet; quia uidetur protestari ut soluas in loco protestationis: secus si dicat alibi in loco congruo. contra istam conclusionem facit, quoniam in dubio actus interpretatur ut ualeat. l. quoties. ff. de uerb. obligat. facit tex. in l. diuus. ff. de usf. & habit. & documentum Bartoli. in l. Centurio, in 3. quęst. princip. & in l. verbis ciuilibus.
13 ff. de vulg. & pupil. Item actus † quilibet semper censetur factus eo iure, quo fieri potest. l. Lucius, §. tutorem. ff. de administrat. tutor. Bart. in l. Titium & Mæuium. §. altero, vers. si uerò dubitatur. ff. eodem titu. Aret. in consi. 23. & ad hoc uide multa quæ posui in l. non solùm. §. sed ut probari, suprà hoc eodem titulo. Neque reluctatur tex. quem hic adducit Bart. in l. si cùm dies. §. si arbiter. ff. de arbitr. quia ibi utroque modo ualebit. Postea quærit Bar. in pen. colu. cui talis protestatio fieri debeat. De hoc uide Feli. in dicto cap. cùm. M. colu. 18. vers. fallit secundò. & Alex. in d. consi. 78. col. 3. & sequ. in 5. uolu. Ad id uerò quod ait Bar. in fin. huius. §. scilicet eos
14 esse protestationis † effectus, qui ab ipsa scientia producuntur, ut in casibus, in quibus ex scientia & cum patientia inducitur consensus: vide Feli. in d. c. cùm. M. col. 15. cum sequ. de constit. & in c. nonne, col. 5. vers. fallit sextò, de præscrip. & Alexan. in l. sæpe, col. 8. ff. de re iud. Et multa scitu digna in materia protestationis, vide apud Bal. in singul. suis in uoce, Protestatio. Adde
15 quòd protestatio † facta præsenti & tacenti habet uim specialis renunciationis. l. fideiussor. 2. ff. qui satisda. cog. sed hoc uerum est, quò ad tollendum priuilegium: nam ius speciale facilè tolli solet. l. eius militis. §. militia missus, ff. de testamen. milit. Item protestatio facta non debito tempore non prodest, ut si quis clamat post casum contingentem. Abb. in cap. fi. de homic. vbi ait hoc facere contra eos, qui ducunt mulos, & post percussionem dicunt caue. & de ui & effectu protestationis, vide Io. de Lignan. & Io. Monac. in c. in genere, de regul. iur. in sexto. & in c. fi. de cond. appos. Doct. in l. pacta nouissima. C. de pact. Bal. in l. item quia. ff. de pact. & in tract. de schismate, quem posuit post rubr. C. si quis aliq. testa. prohib. Ancha. in clemen. 1. de excess. prælar. Alexand. in consi. 6. in 4. uol. & semper recurre ad Feli. & Dec. post Abb. in d. cap. cùm. M. Ferrarien.

Summarium in l. si prius. ff. de ope. nou. nunc.

1 *In libello super confessoria dicendum esse agentem confessoria inquietari à reo qui contradicit.*
2 *Præsens status an & quando transferat onus probandi in aduersarium.*
3 *Nunquam onus probandi in aduersarium transfertur, quando præsens status oĩno contradicit origini.*
4 *An contra eum qui non præstat cautionem iurari possit in litem.*
5 *Quando agitur de iure merè personali, ut aliquẽ esse in mea potestate, quid fieri debeat de j. et ij. decreto.*

Bar. in l. si prius. ff. de ope. nou. nunc.

1 BAR. in d. l. si prius, col. 2. inquit, in libello † super confessoria dicendum esse, agentem confessoria inquietari à reo, qui contradicit. Quomodo autem integrè libellus concipiatur in confessoria & negatoria, vide apud Ias. in §. æquè, institu. de action. nu. 61. Et dum subiungit Bar. etiam si hoc in libello non exprimeretur, si tamen ex processu iudicij de contradictione constaret, quia negauit, hoc sufficere: vide Bal. in c. licèt causam, col. antepen. de probat. Alexan. in consi. 177. viso testamento, in 5. uol. & Corn. in consi. 33. col. 12. in quarto vol. Et de qua contradictione in dubio sit intelligendum, vide Bart. & quæ ibi posui in l. amplius non peti. colu. penultima. ff. rem rat. haber. & Bar. & quæ ibi posui in l. j. §. huius autem, infrà uti possid. Et ad id quod ait Barto. in vers. item grauatur in hoc, quia cautionem præstabit, de qua hic: vide Alexan. in l. fi. col. 2. ff. de feri. Et dum Bar. hic in octaua colu. vers. ad quod respondeo, ait, sicut ars logicorum habet maiorem & minorem, & conclusionẽ, ita & libellum debere concludere. uide

vide Iaſ.in §.primo,col. 21.inſt.de actio. Poſtea Bar.in col.ſeq.uerſi.ſextò contra hoc oppo.facit obiectionem,ut hic per eum.uide Iaſ.in §.æquè,col. 15.inſt.de action.

2 Bar.in ead.l.col. 1 t.agit,an & quando præſens † ſtatus tranſferat onus probandi in aduerſarium,& ex dictis doctorum colligitur regula affirmatiua ut transferantur quando præſens ſtatus eſt aptus concordari cum primordiali origine, aiuntque hoc procedere, ubi aliquis poſſidet bona fide, ſecus ſi dolo malo poſſideret. l. liberis. in fi.ff. de liber. cau. Tamen attende tu, quoniam hoc, quod dicitur de dolo malo, non procedit fauore religionis: quia eo caſu non obſtante dolo malo transfertur onus probandi in aduerſarium. glo. eſt ſing. in §.ſiquis igitur, in uerbo, probare, in auth.de monac. Alia uerò eſt regula negatiua, quæ hic ex dictis doctorũ

3 elicitur,ſcilicet,nunquam onus † probandi in aduerſarium transferri,quando præſens ſtatus omnino contradicit origini, & neceſſariò conformis eſt aduerſarij intentioni, per tex.not.in §. nequaquam.in auth.de monach.qui tex.ſecundũ Iaſ.eſt ſolennis. De hac re,& quando ex præterito præſumatur in præſens,uide Feli.in c.cùm in iure,de offic.deleg.& in c.ſcribam,de præſumpt.& Bar.in l.ex perſona.C.de probat.Aret.in conſ.66.colu. 7.& in conſ. 122. vide Iaſ.in l. emancipati,col.2.C.de collat.& omnino Alex.in conſ.244. Super primo, col. 5. verſ.& primo quòd licet quò ad præſumendũ,in lib.primi & ſecundi uol. Et ad id, quod in hac inueſtigatione tradit Bar.de eo,qui eſt ſemel malus,vt ſemper malus præſumatur:vide omnino Feli.in d.c. cùm in iure.de offic.deleg.& quæ poſui in l.Caſſius, ſuprà de ſenat.

4 Bar.in eadem l.col. 13.verſ. De tertio remedio,quærit an contra † eum, qui non præſtat cautionem,iurari poſſit in litem? & accedit ad glo.in l.harum.ff.ſi ſeru. uendic. Aduerte,quia contrarium tenuit idem Bar.in d.l.harum,ſed uerius eſt hoc Bart.documentum, ſecundum Angel. Aret.in §.prætereà,col. 14.inſti.de action. de hac re uide Alex. in l.de actionibus, col. 3.ff.de in lit.iuran.tamen dici poſſet,Bar.in d.l.harum,loqui de officio iudicis nobili, quod nulli deſeruit actioni. vide etiam Alex.in l.argentarius.§.cum autem.ff.de eden.

5 Bar.in d.l.col.antepen.uerſ.ſeptimo quæro, tractat, quando † agitur de iure mere perſonali ut aliquem eſſe in mea poteſtate,quid fieri debeat de primo & ſecundo decreto. Hic aduerte, quia Bar.præſupponit deueniri poſſe ad diffinitiuam lite non conteſtata. & quamuis doct.hoc in loco nihil dicant,uide latè apud Alex. in l.ſi finita.§.Iulianus,col.29.& ſeq.ff.de damn.infect. Et dum Bar.in col. pen. verſ.nonò quæro, ait, vbi agitur pro liberatione alicuius obligationis perſonalis,ſi aliquis eſt contumax, iudicem debere cauſam cognoſcere, & cauſa cognita &c. Circa iſtam quæſtionem adde Bartolum idem tenentem in d.l.ſi finita.§.Iulianus,colu.7.verſi. quærit.& ibi Alex.in 29.col.& ſeq.vbi multa attulit contra Bar. quamuis hic doct.nihil dicant. & in d.§.Iulianus, tradit Bar.etiam de ijs, quæ pertinent ad quæſtionem hic proximè præcedentem. De ijs uerò quæ Bar.in uerſ.decimò quæro,hic ſubiungit, de illo, qui petit ſe admitti in regimine ciuitatis,vide Feli.in c.2.in fi.de re iud.& ad id quod ait Bar.ſcilicet,aliud eſſe regimen unius anni,& aliud alterius,vide doc.maximè Iaſ.in l.ſi ita eſſem ſtipulatus.ff.de uerb.obl.

Summarium in l.cum procurator.§.ſi dominus.ff. de op.no.nunc.

1 *An per ſecundam nunciationem à prima uideatur eſſe receſſum.*

2 *Si appello uiua uoce, reſeruato beneficio appellandi in ſcriptis, & poſtea appellaui in ſcriptis, quam appellationem proſequi debeam.*

Bar.in l.cùm procurator.§.ſi dominus.ff.de oper.nou.nunc.

1 BART. in d.l.cùm procurator.§.ſi dominus,tradit an per † ſecundam nunciationem à prima uideatur eſſe receſſum? Tu de hac re, & an per ſecundam ſententiam à prima eſſe receſſum uideatur? vide Bar.in l.quod iuſſit.& ibi Iaſ.in 8.quæſt.col. 14.ff.de re iudi. Poſtea Bar. in uerſ. iuxta prædicta,quærit,ſi appellaui à ſententia uiua uoce,& deinde in ſcriptis,quam appellationem proſequi debeam? vide Roma.in conſi.41.colu.2. in ſecundo dubio. vide ad hæc Bal.in capitulo dilecto,col.fin. de appellat. & not. Paul. de Caſtr.in conſi. 26. Et dum Bar.in uerſ.ſed

2 quid si dixi, inquit, si appello † uiua uoce reseruato beneficio appellandi in scriptis, & postea appellaui in scriptis, quam prosequar. Ad hoc faciunt trad. per Bar. in l.non solùm.§.fi.in ultimo membro primæ partis, suprà eodem tit.& quia Bart.ait, dicendum uideri hanc reseruationem nihil prodesse: vide ad rem hanc & ad materiam protestationis Alexan. in consi.127.col. pen.in quarto uol.Ad illud autem, quod Bar.in hoc.§.propè fi.inquit, de iudice, qui tulit unam interlocutoriam,& posteà dedit aliam, vide Feli.in c.cùm olim, col.5.de re iudic.

Summarium in l.prætor ait.ff.de op.nou.nunc.

1 *Quando aliquid dicatur expressum, eo quòd in mente continetur.*

2 *Expressum dicitur illud, quod specifice narratur & nominatur.*

3 *An illud dicatur expressum, quod fit per relationem ad acta.*

4 *Ex eo quòd pœna imponitur, & uidetur denegari ne ædificetur, & sic actus debet irritus pronunciari.*

Bar.in l.prætor ait.ff.de oper.no.nunc.

1 BART. in d.l.prætor ait, tradit quando aliquid † dicatur expressum eo quod in mente continetur. De hac materia uide apud Feli.in c.translato, de constitu. Et hoc, quod hic dicitur de uerborum generalitate, limita ut per Angel.in §.si uerò expressè, in auth. de hæred.& falcid.& in §.illud, per illum tex.in auth.de trien.& semis.& Rom.in auth.similiter, col.fi.C.ad leg.Falc. de qua limitatione vide Alex.in l.j.col.7.vers.circa ista.ff.de uulg. & pupil.Cæpol. in consi.21. col.8.Roma.in consi.271.Aret.in consi.111.col.pen.Ias.in l.sicut certi, col.3.C.de testa.milit. Aret.in d.l.j.col.6.de uulga.& pup. aliquid uide apud Dec.in consi.70. col. penult. & Curt.in
2 consi.48.Et circa prædicta uide Felin.in c.cùm inter, nu.8.de except. vbi ait, expressum † dici esse illud, quod specificè narratur & nominatur. & ideo ubi expressa requiritur dispositio, non sufficere æquipollens. vide etiam Bal.in tract.de substitutionibus, in prima par.num.3. vbi ait, expressum esse aliquid dici tribus modis, primo in genere, secundo in specie, tertio singulariter.idem ait Bar.in d.l.j.ff.de uulg.Item expressum dicitur etiam esse illud, quod sequitur ex eo, quod expressum reperitur.l.iam hoc iure.ff.de uulga. & pupil. Bal in l.j.C. de his qui ant.aper.
3 tabul. Dec. in consi.15.& in consi. 68. An autem illud dicatur † expressum, quod fit per relationem ad acta? & dicendũ est quòd non, quando lex uult aliquid nominatim exprimi debere. Ang.in l.vbi autem.§.illud.ff.de uerb.obli.& Dec.quem uide omnino in l.j. C. de error. calcul. Et demum de ijs, quæ hic agit Bar.scilicet, an id, quod ex eo colligitur, dicatur expressum: vide Feli.latè in c.sedes, col.7.vers.quinta declaratio, de rescrip. & in c.2. de probat. & in d.c.translato, de constitu. Vbi uerò exigitur expressa mentio, uerba generalia non sufficere, habetur in c.2.de præben.in 6.& in c.quia periculosum, & ibi Gemin.de sent. excommu. in 6.vide etiam Io.de Ana.in c.qualiter,& quando, in vers.vltimò nota.de accusat.

4 Bar.in ead.l.vers.item nota ex hac glo.inquit ex eo, quòd pœna imponitur,† & uidetur denegari ne ædificetur,& sic actus debet irritus pronunciari. vide in hac materia aliquid per Alex. in l.Papinianus, in princ.ff.de leg.1.& in consi.36.in quarto vol.Feli.in c.2.colu.2.de const.& in c.cæterùm, col.12.de rescrip.& in c.2.in primo not.de testi.& in c.2.col.3.de rescrip.Barb. in cons.17.col.6.in primo uol.& in consi.86.col.pen. in 3.uol.Aret. in consi.20.col.3. aliquid per Bal.in c.super literis, col.3.de rescrip.Paul.de Castr.in cons.238.col.2.& col.pen.Perus.in c.quoniam, col.secunda de elect.

Summarium in d.l.si prætor ait.§.si quis paratus.ff.de oper.nou.nunc.

1 *Si quis paratus est satis dare an hoc sufficiat, an uerò sit opus ducere secum fideiussores.*

Bar.in d.l.prætor ait.§.si quis paratus.ff.de oper.nou.nunci.

1 BART. in ead.l.§.si quis paratus, vers.dicitur hic, quærit, si quis † paratus est satisdare, an hoc sufficiat, an uerò sit opus ducere secum fideiussores? tenetque hoc ultimum. ex quo collige ubi opus est facto, uerba non sufficere.de qua re plenè agit Alex.in l.si mora, col.3.& sequ. ff.solu.matrimo.& in consi.129.In causa & lite, col.penult.in quarto uol. & in consi.23.Inspecto processu, col.fi.eod.uol.4.& in consi.39. Vertitur lis, in 5.uol.& in consi.21. viso processu. in fi.in 1.uol.& in cõs.90.in fi.eod.uol.Abb.in cons.56.in 1.vol.Barb.in cõs.15.col.8. in 1.uol.

&in

& in multis alijs consilijs. Roma.in consi. 163.in fin.Anchar.in consi.235. Aret.in consi.143. in ultimo dubio,& Soc.in consi.44.col. 1.in 1.uol.ubi loquitur,de eo,qui promisit aliquid realiter & cum effectu.& in consi.199.col.1.eod.uol.Corn.in consi.85.colu.3.in 4.uol.quem vide omnino.& in consi.251.in 1.uolu.

Summarium in l.si quis autem.§.habet autem.ff.de oper.nou.nunc.

1 *Vbi aliquid requiritur, de eo debet constare.*

Bart.in l.si quis autem §.habet autem.ff.de oper.nou.nunc.

1 BART. in d.l.si quis autem.§.habet autem.in fi.ait, vbi aliquid requiritur, † de eo debere constare,& non dici constare,nisi pronuncietur.vide Barb.in consi.28.col.8.in 1.uol.Rom.in consi.211.& in consi.141.col.7.Alex.in consi.1.col.3.in 5.uol.& Cor. in consi.109. in 1.uol.

Summarium in l.si.ff.de oper.nou.nunc.

1 *Si tu promisisti non ædificare in aliquo fundo, & postea fundum illum uendidisti, in quo emptor ædificauit, quis teneatur.*

Bar.in l.fi.ff.de oper.no.nunc.

1 BAR. in d.l.fi.quærit,si tu promisisti non ædificare † in aliquo fundo, & postea fundum illum uendidisti, in quo emptor ædificauit,quis teneatur? vide Aret.in cons.25. colum. prima. & in consi.70.

Summarium in l.j.ff.de dam.infect.

1 *Delegatus subdelegans an aliquid sibi retineat.*

2 *Esse potest, ut castrum, uel uilla alicui ciuitati non subsit.*

3 *Castro concesso cum toto territorio, non uenit locus sterilis, nec usus fluminum.*

Bar.in l.j.ff.de damn.infec.

1 BART. in d.l.j.uers.item quæro, tractat an delegatus † subdelegans aliquid sibi retineat? vide Corn.in cons.15.col.2.in 3.uol. Et dum postea Bar.agit de ciuitatibus,quæ habẽt iurisdictionẽ ex illa constitutione Federici de pace Constantiæ, uide Alex.in consi.16. in 5.uol.& Anch.in cõs.142.Subiungit Bar.in uersi.Est tertia uniuersitas,castra, uillas,& hmõi genus alia, si subsunt alicui ciuitati, nullam habere iurisdictionem.vide Abb.in consi.6.in primo dub.in 2.uol. & in consi.25.in 2.dub.& in consi.61.& seq.eod.uol. Barb.in consi.4.col.7. in primo uol.& Alex.in cons.24.Ponderatis his,in primo uol.ad id uerò,quod ait Bar.in uersi.
2 quandoq; talia castra nulli ciuitati subsunt,dicas ex hoc colligi, esse posse, ut castrum † uel uilla, alicui ciuitati non subsit.uide Alex.in consi.16.col.prima.in 5.uol.& aliquid per Mari.in c. conquestus,de for.comp. Et an concesso castro iurisdictio concessa intelligatur? vide Fel.in c. Rodulphus,de rescrip.ubi etiam tradit,quid sit castrum,quid villa, & quid ciuitas. Item in hac re scias,castrum dirutum animo non reficiendi,amittere iurisdictiones & pertinentias:& quomodo proberur illud hoc animo dirutum fuisse,vide apud Alex.in cons.43.in primo uol. Item
3 concesso † castro cum toto territorio nõ uenit locus sterilis, nec vsus fluminum, casus est sing. in l.prima.C.de man.& colo.lib.11.quem extollit Roma.in sing.63.incip. Sed not.mirabilem casum.& deniq; ad id,de quo hic agit Bar.an scilicet castra & uillæ habeant iurisdictionem, uide Bar.in l.Imperium.uersi.quæro quibus competat merum imperium.ff.de iurisd.omn.iudic. Abb.in d.c.conquestus,Anch.in c.nimis, & ibi Abb.de iureiur.& Abb.in c.cum ad sedem, de resti.spol.Anch.in c.dilecti.de uid.& in c.licèt causam.& ibi plenè Barb.de probat.

Summarium in l.damnum.ff.de dam.infect.

1 *Damnum esse diminutionem patrimonij.*

2 *Damna, & expensa an idem significent.*

Bar.in l.Damnum.ff.de damn.infect.

1 BAR. in d.l.damnum,sentit exponẽdo textum damnum esse † diminutionem patrimonij,

vide Alex.in consi.114.Super eo,in 3.uol.vbi habetur etiam an ille,qui non consequitur lucrũ, dicatur damnũ pati.& in l.ij.§.fi.col.2.ff.qui satisd.cog.de qua re uide.Ias.in l.reprehendẽda.C. de insti.& subst.sub condit.fact.Et damnum esse quando perditur lucrum iam incorporatum, ait Ias.in l.non amplius.§.si certum.ff.de lega.primo.ubi inquit etiam, eum non dicere damnũ
2 dare fisco,qui quærit lucrum auertere cum iniuria alterius acquisitum.An autẽ damna † & expensæ idem significent? affirmatiuam partem approbat Alex.in consi.34.in fi.in 3.uol. Contrarium habetur in c.In nostra,de iniur.& damn.dat.& ibi Abb.& in c.fin.nu.61.de rescrip. & in hoc tex.in d.c.In nostra, sing.esse ait Roma.in sing.342.incip. Nunquid appellatione, ubi affirmat damna,& expensas differre.idem uoluit Soc.in consi.4.in quarto uol.ubi dicit, damnum esse illud,quod patitur inuitus,expensam uerò esse,quæ fit à uolente.& de hac re uide Ias. in l.j.§.hoc iudicium.ff.si quis iusdic.non obtemp.Et quomodo damnum,& furtum differant, uide apud Alex.in consi.20.in 5.uol.Et in hac materia damnorum scias, dãna illata alicui quandoq; in foro contentioso exigi posse, quæ tamen in foro conscientiæ non deberentur, ut per Abb.in c.Dilecti filij, col.quarta de arbitr.

Summarium in l.dies cautioni.ff.de damn.infect.

1 *An ille qui aliquid potest facere dum est potestas per sex menses, fieri possit ab eodem si fuit electus pro alijs sex mensibus.*

Bar.in l.dies cautioni.ff.de damn.infec.

1 Bar. in d.l.dies cautioni, in principio quærit, an ille,† qui aliquid potest facere dum est potestas per sex menses,fieri posit ab eodem si fuit electus pro alijs sex mensibus, distinguitque dicens, inspicienda esse uerba illius electionis, an nouum officium indicent, utputa si dictum est,eligimus eos per sex menses,& tunc non poterit; quia hoc est nouum officium, si uerò dictum est,prorogamus tempus primi officij,& tunc erit idem officium.Vide de hac re Fel.in c. causam quæ,col.6.de re iudic.Ant.de Butr.in consi.66.in fi.Barb.in c.cum accessissent, col.4. & seq.de const.& in c.de causis,col. de offic.deleg.& ibi Fel.in prima col.& in c.cũm super, col.4.eod.tit.de offic.deleg.Et ad hoc Bartoli documentum ex quo colligitur, ex diuersitate temporis,factum quoq; dici esse diuersum:vide Aret.in consi.47.colum.prima. Alex.in consi. 219.In causa & lite, in libr.primi & secundi volu.& vide Bar.& quæ ibi posui in l.is qui reus, col.5.ff.de public.iudic.

Summarium in d.l.dies cautioni.§.si infra diem.ff.de damn.infect.

1 *Vtrum illud quod permittitur magistratui municipali delegari possit.*

Bar.in d.l.dies cautioni.§.si intra diem.ff.de dam.infect.

1 Bar. in ead.l.§.si intra diem, propè fi.quærit, utrum istud † quod permittitur magistrastratui municipali delegari posit? De hac re vide Roma.in l.& quia,in glo.prima in uoce.lex. ff.de iurisd.omni.iudic.& Paul.de Castr.in l.j.C.ne lice.poten.

Summarium in d.l.dies cautioni.§.prætor ait.ff.de dam.infect.

1 *Citatio ad domum an sufficiat.*
2 *Citatio ad domum fieri non debet.*
3 *Nuncio quomodo fieri debeat citandi commissio.*
4 *Statutum ita est intelligendum, ut aliquid operetur, dummodo alteri non præiudicet.*
5 *Dispositio ei non conuenit, cui non conueniunt uerba dispositionis.*

Bar.in d.l.dies cautioni.§.prætor ait.ff.de dam.infect.

1 Bar. in eadem.l.§.prætor ait,tractat,an citatio † ad domum sufficiat? vide Fulgo.in consi.76. Abb.in c.causam, de dol.& cont.& consi.84.in 2.uol. Roma.in consi.454. Alexand. in cons.107.in 5.uol. Et an citatio ad domum facta ad audiendam sententiam teneat?vide Dominos de Rota, in decisi.48.in nouis.cum ibi addit. Et de hac materia citationis ad domum, uide plenè Innoc.& Abb.in c.si aduersarius, de eo qui mit.in poss.cau.re.seru. Alberic.in l.ut
2 perfectius.C.de annal.except.Et regula est, citationem † ad domum fieri non debere,q̃ limitaẽ in quibus

in quibusdam casibus specialibus. Innoc. in c. significauerunt, de testi. & Abb. in d. c. si aduersarius. Ad hæc uide Io. Andr. in c. præsumitur, de regu. iur. in 6. Feli. in cap. in nomine Domini, de testi. Et quot sint species citationum, vide apud Ias. in l. ij. ff. de iurisd. omni. iudic. & in Specul. aduocatorum in sexta par. princip. §. proposui, vbi traditur etiam de natura & proprietate cuiuslibet citationis. & dum Bar. subiungit de eo, qui ab initio fuit in iudicio. vide Abb. in cons. 43. in primo dubio. in secundo uolu. & Card. in consi. 113. & Roma. in d. consi. 454. & in eo,
3 quod ait Bar. quomodo † fieri debeat nuncio citandi commissio, vide Alex. in consi. 80. In causa & lite, colu. 3. in lib. primi & secundi uolu. vbi refert hoc Bartoli documentum. maximè in uers. sed quid debet nuncius. Postea quærit Bart. de eo, qui habitat in diuersis locis, dicitque eum esse citandum in loco, in quo habitat tempore citationis. vide Imol. in consi. 101. Card. in cons. 10. col. pen. Roma. in d. consi. 454. & omnino Feli. in capitulo quoniam, de offic. ordi. & in c. dilectus. de rescrip. Ad id uerò quod tradit Bar. in uers. sed quid si iudex commisit nuncio cites personaliter vel ad domum, vide Alex. in consi. 2. in 3. volu. & Abb. in d. cons. 84. in 2. vol. Si verò statuto cautũ esset, aliquem citari debere personaliter, vel ad domum, tunc ait Bar. hic in uersi. quæro quid si statutum, sufficere si nulla habita distinctione, reperiatur ne an non, ad domum citaretur, vt statutum aliquid addat iuri communi: nam alioqui nihil operaretur.
4 Tu autem intellige statutum † ita esse intelligendum ut aliquid operetur, dummodò alteri nõ præiudicet, qui fortasse propter hoc damnum aliquod pateretur. ita Feli. in c. edoceri, col. 2. de rescript. vide omnino Matthæsil. in suo singul. 85. incip. Nota mirabile dictum, vbi refert hanc Bartoli decisionem tanquam mirabilem, quam ait sibi semper displicuisse. proinde vide ibi addita. & Raph. Cuma. in cons. 41. col. fi. Alex. in cons. 36. Consideratis his in fi. in 4. vol. vbi sequitur Bar. hic. & in cons. 65. Circa præmissam, col. 2. eod. vol. & in consi. 147. in causa & lite. col. 2. in lib. primi & secundi uol. & in cons. 258. col. 5. in eod. lib. Abb. in consi. 19. in 1. uol. & in consi. 64. col. fi. & in consi. 103. eod. uol. & in consi. 36. in 2. uol. & in consi. 42. col. fi. eod. uol. Barb. in consi. 18. col. 13. & seq. in 1. uol. & in consi. 21. col. 11. & in consi. 39. col. 10. eod. uol. & in multis alijs suis consilijs. Abb. in c. causam quæ, de rescript. aliquid per Feli. in cap. pastoralis, col. 1. de appellar. Aret. in consi. 99. & in consi. 104. col. 4. & in consi. 110. col. 5. Prætere-
5 rea Bar. in hoc. §. in fi. tradit illam regulam, qua cauetur, ei non conuenire dispositionem, † cui non conueniunt uerba dispositionis, de qua agitur etiam in l. ita autem, in principio. ff. de administr. tut. & in c. ad nostram. 3. de iureiur. & per Alexan. in consi. 199. in lib. primi & secundi uol. & per alios alibi sæpe, quoniam regula hæc trita est.

Summarium in d. l. dies cautioni. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infect.

1 *Judex officium suum impertiri non debet nisi petenti.*
2 *In casibus in quibus potest iudex ex officio suo, supplere non requiritur libelli conclusio quãuis alioqui exigeretur.*
3 *In notorio potest iudex ex officio supplere.*
4 *Judex debet suum officium exercere vt in dando curatore dementi litem habenti, & aduocato pupillis & miserabilibus personis, etiam non petentibus.*
5 *Judex in dando alicui aduocato debet discretè procedere ne det aduocatum inimicum uel ualde amicum.*
6 *Judex officium suum pro miserabilibus personis interponere debet.*
7 *Pupilli & viduæ an dicantur esse personæ miserabiles.*
8 *Personæ miserabiles vsq; adeò foro ecclesiastico sunt subiectæ, vt ei renunciare non possint.*
9 *Miser quis dicatur, & vnde dicatur.*
10 *Judex an & quando officium suum non petitum debeat impertiri.*
11 *In quibus iudex nemine petente debet procedere.*
12 *Judex non defert iuramentum, nisi petatur.*
13 *Judicis officium, an possit ea exercere parte non opponente, quæ primi principaliter in persona partis consistunt.*

14 *Iudex potest propter inquirendam conditionem testium ex officio explorare à vicinis.*
15 *Iudex an in criminalibus possit ex officio probationes adducere.*

Bar.in d.l.dies cautioni.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infect.

BAR. in ead.l.§.hoc autem iudicium, circa materiam huius.§.in quo agitur de iudice qui
1 † officium suum impertiri non debet nisi petenti.vide Bal.nouell.in tract.de dote, in 18.priuilegio,in 6.par.Rom.in consi.427.vbi ponit casum, in quo iudex monitis etiam partibus, potest supplere ex officio suo,vt puta, ne in periurium incidat,nisi suppleat. & aliquid vide apud Feli.in c.super literis, col.15.de rescrip.vbi tradidit, nunquid in illis casibus, in quibus iudex ex officio suo supplere potest,possit cognoscere,sit ne sua iurisdictio an non? & attende quo-
2 niam in casibus, † in quibus potest iudex ex officio suo supplere, non requiritur libelli conclusio,quāuis alioqui exigeretur,ita inquit Alex.in l.1.col.2.in fi.ff.de eden. Et de regula huius.§. vide Alex.in consi.264.Viso processu,col.fi.uersi.circa secundum,in libr.primi & secundi uol. & in consi.82.In causa,col.2.uersi.secundò fortifico,in 1.vol.si statuto cautum est, aliquos ad compromissum esse cogendos,hoc esse intelligendum si petatur, & de hac re vide Abb.in con sil.112.in 2.dub.in 2.vol.& aliqua per Fel.in c.licèt causam,col.9.de probat.& Cæpoll.in con si.14.Abb.in c.bonæ,j.de postul.prælat.& aliqua per Feli.in c.cùm M.col.22.cū seq.de cōsti. & in c.ex tenore,in fi.de rescrip.& in c.fi.post Abb.eod.tit.& in c.significauerunt, uersi.limita quartò.de except.& in c.consuluit,colum.fin.de offic.deleg. Aret.in consi.129.colu.secunda,
3 & in consi.127.& in consi.166.colum.9.vbi ait,in notorio † posse iudicem ex officio supplere. Item de hac re vide rursus Alex.in consi.243.Viso processu,in 1.col.in libr.primi & secundi volu.vbi ait, si quis ab arbitramento reclamauerit, & illud non petierit, corrigi & reduci ad arbitrium boni viri, iudicem ex officio supplere non posse. & in consi.82. Viso processu, col. secunda,in 3.vol.vbi ait, iudicem ex officio sumere informationes de stylo & consuetudine fori sui. quod tamen intelligas in ijs,in quibus de modico præiudicio ageretur, & ad ordinem iudicij pertinent, aliòqui verò si decisionem litis concernerent. ita Dec.in consil.42. idem ait Alexan.in consi.14.colu.1.in 5.volu. & ad prædicta vide Angel.in consi.140. Postea subiun-
4 git Bar.iudicem † debere suum officium exercere, vt in dando curatore dementi litem habenti, & aduocato pupillis & miserabilibus personis etiam non petentibus. vide Alexand.in l.si cum dotem.§.eo autem tempore.ff.sol.matr.& in l.diuus, in versic.not.casum.ff.ad leg.falc.& omninò in consi.121. Viso processu,colum.2.& colu.fi.in 1.uolu.ubi tradit, iudicem in causis miserabilium personarum debere ex officio supplere id, quod ipsa pars petere non potest. vi-
5 de Barb.in c.quæ in ecclesiarum,colu.8.de const. Attende tamen quia iudex † in dando alicui aduocato debet discrete procedere, ne det aduocatum inimicum,uel contra ualde amicum,ut est text.cum gloss. in l.1.§.ait prætor.ff.de postul. vigebat etiam apud Romanos hæc probata consuetudo, quia neminem uolebant esse indefensum, teste Cicerone in oratione pro Murena. Aduerte quoque à iudice aduocatum non esse cogendum ad præstandum alicui patrocinium nisi cum mercede congrua secundum facundiam aduocati, & qualitatem litis & consuetudinem patriæ. ita Abb.in c.primo,de offic.iudic.vbi excipit pauperem, cui gratis ait esse præstandum patrocinium. de cuius rei ueritate vide Feli.ibi,& plenè Ias.in l.eum, qui res.col. pen.ff.de procurat. Et quoniam hic Bar.ponit exemplum in miserabilibus personis, vide Alex.
6 in consi.121.Viso processu,in primo vol.vbi tradit an iudex † officium suum pro miserabilibus personis interponere debeat? Quæro hic quæ sint personæ miserabiles? vide Feli.in c.significantibus, de offic. delega. vbi videtur concludere hoc esse iudicantis arbitrio relinquendum, subditque iudęā, quæ proximè religionem christianam agnouit, & mercatorem, qui est in itinere, inter personas miserabiles posse enumerari. & multa de hac re vide apud Alex.
7 in consi.124.in quarto uolum.an autem pupilli † & viduæ dicantur esse personæ miserabiles? Dec.in l.iusdicentis, num.8.ff.de iurisd.omn.iud.& in c.1.num.23.de probat.tenet quòd nō, nisi sint pauperes. tamen Abb.in d.c.significantibus, ait, eas esse personas miserabiles habitu, sed nō actu.& quis sit effectus huius distinctionis,ibi ēt habeť, & in c.ex parte. B.de for.cōper.

inquit

inquit idem Abb. per illum tex. viduas etiam diuites huius miserationis intuitu posse in causa
8 spolij laicum coram ecclesiastico iudice conuenire, nam personæ † miserabiles usque adeò foro ecclesiastico sunt subiectæ vt ei renunciare non possint: quia hoc eis ipsius miserationis ratione fuit indultum. Feli. in c. si diligenti. nu. 2. de for. compet. vide de hoc Abb. & Felin. in d. c. significantibus, vbi etiam docuit Innoc. miserabilem personam conueniri non posse per rescriptum nisi in eo sit expressum, qua miseria afficiatur. idem ait Card. in consi. 138. factum sic se
9 habet, in 5. col. Quis autem dicatur † miser, & unde dicatur, vide apud Arch. in c. tanta. 86. dist. Et in hac materia non obliuiscaris illius sententiæ Senecæ, quam retulit Io. And. in c. ad audientiam, quod met. cau. noli esse miser ante tempus, satis dolebis si euenerit, tibi meliora promitte. hæc ille. Denique Bar. hic in 2. col. versi. vt igitur ista materia, distinguendo tradit an &
10 quando iudex † officium suum non petitum debeat impertiri? Ad hæc vide Feli. in c. dilecti, col. 3. de excep. & in c. de cætero, col. 3. de re iudic. Et quid in notorijs? uide Feli. in c. ex tenore, in fi. de rescrip. & in c. cum ordinem, col. 8. eod. tit. Et quid in criminalibus, & quid in beneficialibus? vide eundem Fel. in c. 2. col. 3. de rescrip. Et de hac re vltra ea, quæ hic latè doct. aggregarunt, vide Alex. in d. consi. 121. Viso processu, in 1. vol. & vide tres casus per Feli. in c. 1.
11 de iudic. in quibus † nemine petente iudex debet procedere. & in hac re vide eundem in c. fi. col. 2. & seq. de offic. iudic. & Abb. in d. c. 1. de iudic. Bal. in l. j. c. vt quæ desu. aduo. & Bar. in l. si finita. §. si Iulianus, versi. qualiter perueniatur ad primum, infrà eod. tit. & vide Abb. in c. venerabilis, col. pen. versi. & in unum, de iudic. & hoc maximè tum demum debet facere iudex, quãdo procedit contra absentem, & illud fecerat parte petente secundum Bar. in l. ad peremptorium, per illum tex. ff. de iudic. & in hac materia vide omnino Roma. in sing. 456. incip. Quod iudex. & ibi addita per Castillion. & ad rem facit tex. in l. à procedente. C. de dilat. & contra videtur tex. in l. ne quiquam. §. obseruare. ff. de offic. proconf. & leg. & ibi Bal. item contra hoc videtur tex. in auth. generaliter. C. de episc. & cleric. & tex. in l. Vnius. §. cogniturũ. ff. de quæst.
12 & in l. si non defendantur. ff. de pœn. & iudex † non defert iuramentum, nisi petatur. Bar. in l. admonendi. col. fi. ff. de iureiur. de cuius dicti ueritate uide ibi Iaf. in 5. col. in lectura, & in 8. col. in repet. versi. confirmo etiam per aliud, ubi ponit unum, quod est notatu dignum. ita & in iudice uolente suum errorem reuocare, vide Alex. in l. quod iussit. col. 10. ff. de re iudic. Postea Bar.
13 hic in 3. col. versi. tertiò quæro, tradit nunquid officium iudicis † possit ea exercere parte non opponente, quæ principaliter in persona partis consistunt, vt opponere exceptionem, producere testes, & huiusmodi genus alia? vide ad hoc gl. in l. j. in voce, Postulationibus. ff. de offi. assess. Aret. in l. in illa, colu. 6. ff. de verb. oblig. Alex. hic, in 7. col. & latè Feli. de hac re agentem in c. cùm. l. & A. col. 3. de re iudic. & in c. intimauit, col. fi. & in c. per tuas, col. 2. de testi. & vide eundem Feli. in c. causam, de iudic. vbi ponit tres casus, in quibus iudex ex officio potest cogere procuratorem ad ostendendum mandatum. Et ad prædicta vide etiam Barb. in consi. 3. in
14 2. vol. Et dum Bar. in col. seq. versi. secundò fallit, inquit, iudicem † posse propter inquirendam conditionem testium ex officio explorare à vicinis. Ad rem hanc vide Bald. in l. quos prohibet. ff. de postul. Innoc. & alios in c. intimauit, & in c. inquisitionis, de accusat. Ant. de Butr. in c. cum dilectus, col. 8. de constit. vbi ait, si testis est omnino inhabilis, eum officio iudicis posse repelli, alioqui uerò si non est omnino inhabilis, ut quia amicus; nam eo casu exigitur petitio partis. Alex. in consi. 157. col. pen. versi. secundò respondeo, in 5. vol. & Soc. in consi. 155. colu.
15 2. in 1. vol. Deinde Bar. in col. seq. versi. quartò quæto, tractat an in criminalibus † iudex possit ex officio probationes adducere? vide ad hoc Feli. in c. licèt causam, colu. 23. de probat. Alex. in consi. 77. In causa accusationis. col. 2. in 1. vol. quod consilium est repetitum in consi. 62. in 3. vol. & Aret. in consi. 147. Et dum Bar. in versi. quintò quærit Dyn. tradit an iudex possit uictum uictori in expensis condemnare si non petatur? Ad rem hanc faciunt trad. per Iaf. in §. omnium, colum. 25. nu. 14. inst. de action. & uide Feli. in cap. significauerunt, col. 3. in uersi. limita quartò, de except.

Summarium in d.l.dies cautioni.§.si tam uicinum.ff.de dam.infec.

1 *Si aliquid peto coram iudice, & ipse negat eum non teneri, si potui ab alio æquè commodè postulare.*

Bar.in d.l.dies cautioni.§.si tam vicinum.ff.de dam.infect.

1 BART. in ead.l.§.si tam vicinum, inquit, si aliquid † peto coram iudice, & ipse negat eũ nõ teneri, si potui ab alio æquè commodè postulare. De hac re vide Riminald.in l.pen.colu.4.C. de pact.nam hoc videtur contra casum illius.l.cum ibi communiter ponatur casus in scholari, qui plures iudices potest adire, ut per gloss.ibi, tñ iudex tenetur, prout ibi habetur.& aliqua ad rem facientia tradit Dec.in c.dilecti, col.2.de priuileg.

Summarium in l.prætor ait.ff.de dam.infect.

1 *Si aliquis fuit uulneratus, & dubitatur de morte, an procurator possit interuenire ad defensionem.*

Bar.in l.prætor ait.ff.de damn.infect.

1 BART. in d.l.Prætor ait, quærit, si aliquis † fuit uulneratus, & dubitatur de morte, an procurator possit interuenire ad defensionem? vide Roma.in cons.77.& Paul.de Cast.in l.si prudens.C.comm.utriusq.iud.

Summarium in l.hoc autem.§.de his autem.ff.de damn.infect.

1 *Dictio autem, quid significet.*

Bar.in l.hoc amplius.§.de his autem.ff.de damn.infect.

1 BART. in d.l.hoc amplius.§.de his autem, agit de significatione † vocis, autem. vide Barb. in cons.5.col.2.in 1.vol.& in cons.27.col.17.& in cons.24.col.3.eod.vol.& in cons.35.col.7. eod.vol.& Aret.in cons.161.col.pe.

Summarium in l.quamuis alienus.ff.de damn.infect.

1 *Qui causam cœpit coram uno iudice, qui negligit sibi iustitiam administrare, potest coram superiore alium iudicem impetrare.*

Bar.in l.quamuis alienus.ff.de damn.infect.

1 BART. in d.l.quamuis alienus, ait, si causam † cœpi coram uno iudice, qui negligit mihi iustitiam administrare, me posse coram superiore alium iudicem impetrare. vide Abb.in c.pro posuisti, col.fi.de for.compet.

Summarium in l.qui bona fide.§.si quis stipulatus.ff.de damn.infect.

1 *Testis interrogatus de die, dicens se non recordari; & iterum interrogatus dixerit illud fuisse certo loco, & tempore, non incidit in pœnam falsi.*

Bar.in l.qui bona fide.§.si quis stipulatus.ff.de damn.infect.

1 BART. in d.l.qui bona.§.si quis stipulatus, ait, si testes † qui interrogati de die, dixerũt se nõ recordari, & iterum interrogati dixerunt illud fuisse certo loco & tempore, eos in crimen falsi non incidere, vide Feli.in c.præterea, col.fi.de testi.cogen. Aret.in consi.71.col.2. Roma.omnino in cons.505.& Bal.in c.1.de controu.inuest.cum ibi addit.

Summarium in d.l.qui bona fide.§.si alieno.ff.de damn.infect.

1 *Desponsans uxorem procuratorio nomine Titij, efficitur uxor Titij.*

2 *Iusiurandum ueritatis potest præstari à procuratore habente speciale mandatum.*

Bar.in d.l.qui bona fide.§.si alieno.ff.de damn.infect.

1 BART. in ead.l.§.si alieno, col.2.versi.& ideo si aliquis, inquit si quis † desponsat vxorem procuratorio nomine Titij, eam effici uxorem Titij, vide Alex.in consi.149.col.3.in 5.vol. Et dum Bar.postea agit de iuramento calumniæ, & in uersi.sed quid si simpliciter, inquit, non sufficere, si procurator iurat procuratorio nomine, se animo calumniæ non petere. Adde tu non sufficere iuramentum hoc suscipere per uerba æquipollentia; quia id pro forma requiritur. benefacit tex.in l.qui Romæ.§.Flauius.& ibi gl.ff.de uerb.oblig.& gl.in l.non omnis, in princ. ff.si cert.pet. & ad hoc uide quæ docuit Alex.in l.j.col.3.ff.de liber.& posthu.& ibi Aret. qui in contrarium citat gl.iuncto tex.in c.constitutum, in uoce, nominatim, de sent.excomm.in 6.&

2 Ias.in l.iubemus.C.de testam. Ad illud verò, quod ait Bar. circa iusiurandum † ueritatis ut possit præstari à procuratore habente speciale mandatum: aduerte quoniam Alex.in l.iusiurandũ.

quod

quod ex conuentione.in 4.fallent.ff.de iureiuran. intelligit Bartolum hic uelle, ut unum de illis tribus requisitis, de quibus in d.l.iusiurandum, adsit, ad hoc ut aduersario deferente iuramen to procuratori possit iurare, sed ista, si rectè excusseris mentem Bar.non videtur esse eius intentio. ideo cogita. & vide Cæpoll.in consi.47.& contra Bartolum hic vide Salic. & Fulg. in l.ij. §.fin autem.C.de iuram.calumn.Postea Bar.in hoc.§.propè finem, ait, in criminalibus iuramētum testis per procuratorem præstari non posse. vide Roma.in sing.8.incip. An iuramentum testis.& Feli.in c.licèt ex quadam.col. 1.de testi.

Summarium in d.l.qui bona fide.§.huic stipulationi.ff.de dam.infect.

1 *Infinitas utrum tolerari debeat.*

Bar.in d.l.qui bona fide.§.huic stipulationi.ff.de damn.infect.

1 BART. in ead.l.§.huic stipulationi.versi.ut igitur liqueat. tradit an infinitas † toletari debeat an non? vide Felin.in cap.licet, 2.colum.2.& 3. de testi.Bart.in l.j. C.de sent. quæ pro eo quod inter.profer.

Summarium in l.si finita.§.deinde ait prætor.ff.de dam. infect.

1 *Dictio, de, quid significet.*

Bar.in l.si finita.§.deinde ait prætor.ff.de damn.infect.

1 BART. in d.l.si finita.§.deinde ait prætor, agit de significatione uocis, de, † De hac re vide Franciscum de Pauinis in tract.de offic.& potest capituli sede uacante, in primo præludio. Et quando iste uoces, de, à, & ex, stent inclusiuè vel exclusiuè tradit Oldrad. in consi.49. Et de significatione huius præpositionis, de, vide Bart.in l.j.in principio.ff.depos.& in l.j.§. ex incendio.ff.de incen.rui.& nau.& in l.j.§.emancipatus.ff.de bonor.possess.contratab. & Alberic. in opere statutorum, in 1.par.cap.160.& omnino Dec.in consi.624.ubi ait, de, propriam & immediatam causam indicare.

Summarium in d.l. si finita. §.ex hoc edicto.ff.de dam.infect.

1 *Quando ager minatur ruinam semper missio fieri debet.*

Bar.in d.l.si fiinita.§.ex hoc edicto.ff.de damn.infect.

BART. in ead.l.§. ex hoc edicto, opponit de l. cùm emptor.§. si ager, infrà eod. titulo &
1 ait quando ager † minatur ruinam, tunc semper missionem fieri debere. vide Ias.in §. rursus, colum.7.de action.

Summarium in d.l.si finita.§.Iulianus.ff.de damn.infect.

1 *Primum decretum quid sit, & quid secundum.*
2 *In citatione, utrum uox peremptorie sit ponenda.*
3 *Si citatus respondit nolo uenire, utrum aliæ citationes exigantur.*
4 *Quando citatus neque uenit neque misit, utrum sit opus pronunciari eum esse contumacem.*
5 *Decretum, utrum interponi debeat ipsa die peremptorij, an uerò alia die.*
6 *Secundum decretum, non est nouus, & separatus processus.*

Bar.in d.l.si finita.§.Iulianus.ff.de damn.infect.

1 BART. in ead.l.§.Iulianus, tradit in 1.col.quid sit primum decretum, † & quid sit secundū decretum. vide Roma.in consi.454.col.2.& in consi.161.per totum, ubi multa habentur de primo & secundo decreto. Et quid quando petitur in bonis pupilli & similium. Item aduerte quoniam ad interpositionem primi decreti requiritur latitatio conuenti, secundum glo.in l. si prius.ff.de oper.nou.nunc.vbi videas Alex.in 3.& 4.col. item aduerte quia ante primum & secundum decretum fit citatio in scriptis, ut per Ias.in l.nequaquā.§. vbi decretum, col.11.vers. secundò.ff.de offic.procons. Item in casibus ad id non peruenitur, sed sine litis contestatione proceditur, ut habetur in c.primò de eo qui mit. in poss. & in his casibus sequestratio fieri potest. Abb.in c.2.de sequestr.poss.& in c.olim, de rescript. Et dum Bar.hic in 2.col.versi.secun-
2 dò quæro, subiungit, utrum in citatione, † vox, peremptorie, sit ponenda, vide Abb. in consi. 84.in 2.vol.& in c.consuluit, col.4.de offi.deleg. Et quia Bar.subijcit, si in citatione diceretur, aliàs termino elapso procedetur contra te, hoc habere uim peremptorij. vide omnino Matthæsill.in

sill.in suo sing. 8.incip.Nota quòd est differentia. Feli.in c.licèt causam,in 3.not.de probat. & in d.c.consuluit,col.5.& in c.causam quæ,col.3.versi.quando fit opus,de rescrip. & ad rem faciunt trad.per eundem Feli.in c.ad petitionem.nu.14.cum seq.de accus.& in c.1.num.19. de
3 iudic.Quid autem si citatus † respondeat,nolo venire; quærit Bar. an aliæ citationes exigantur? Abb.ait quòd non,etiam si alioqui trina citatio exigeretur.in c. cum parati, de appell. & in d.c.consuluit.& ibi Feli.in 4.col.& Alex.in consi.80.Stantibus ijs,col.2.in 4.volu. ubi testa-
* tur hanc opinionem esse * votis frequentioribus approbatam.Et ad id quod dicit Bar.in vers. procedo vlterius,scilicet,quomodo illud intelligi debeat, quod habetur in glo. non venit.nec mittit,ad hoc videas Barb.in d.c.consuluit,col.12.de offic.deleg.& ad id, quod subijcit Bar. si non venit actor,hoc reo non imputari,& reliqua,vide Roma.in consi.454.colu.1.& Ancha.in consi.97.& aliquid per Alex.in l.fi.§.1.ff.de eo per quem factum est. Postea Bar.agit de pro curatore,qui in eadem curia plures habet causas,& plurium. De hac re vide Aret.in c.1.& ibi Dec.in 5.notabili de iudic.Et dum Bar.prosequendo istam inuestigationem in 4.col.vers.pro-
4 cedo vlterius,tractat,quando citatus,† neque venit neque misit,sit ne opus pronunciari eũ esse contumacem an non? vide pro declaratione Paul.de Cast.in consi.38.& omnino Alex.in l. ait prætor.§.hoc interdictum.ff.de ope.nou.nunc.& quia Bar.concludit, sufficere si de contumacia constat ex actis,sed statim subdit de ea liquere debere iudici,alioqui eius decretum nullius esse roboris & momenti. vide Abb. in consi.37.col.4. in 2.vol. & in cons.84.colu.1.eod. vol.Barb.in consi.18.col.9.in 1.vol.& in consi.44.col.7.eod.vol.Aret.in consi.164.Roma.in d.cõs.454.col.3.& non ab re sunt tradita per Alex.in l.fi.col.4.ff.de eo per quem fact. Et dum Bar.quærit hic paulò post,quomodo fiet ista missio? vide Alex. in consi.2.col.4.in 4.vol. & ad id quod subiungit Bar.de eo qui possidet,quomodo fieri debeat,vide Alexan. in consi.147.In causa & lite,col.2.in libro primi & secundi vol.Attende etiam Bartolum hic in 5.col.versi.quæ
5 ro vtrum primum,ubi quærit an decretum † interponi debeat ipsa die peremptorij, an verò & alia die? aitque hoc esse sancitum in c.consuluit. de offic.deleg. nam hoc modo constitutio.d. capituli consuluit,non solum habebit locum in casibus ibi commemoratis,sed etiam in alijs,scilicet vt expectari possit usque ad aliam diem,quoniam Bar.hic loquitur de primo decreto, de quo ibi nulla fit mentio. Posteà Bar.in 6.col.versi.sed quid fiet, inquit, si ille,contra quem fit missio, non latitat,dandum esse curatorem bonis,contra quem agitur uia ordinaria. vide Abb.in cons.84.in 2.vol.vbi tradit nonnulla ad rem facientia. Et dum Bar.in 7.col. inquit, se-
6 cundum decretum non esse nouum & separatum processum,sed totum esse unum: vide Matthæsill.in singul.31.incip.Nota quod processus.& Abb.in consi.43.in 2. dubio in 2. vol. & in consi.84.eod.vol.Roma.in consi.454.col.antepen. Deinde Bar.hic. in pen.col. agit, an propriè primum decretum sit illud,quod interponitur propter contumaciam? vide Barb.in c.consultationibus,de offic.delega.Ad id verò quod ait Bar.in col.fi.dicens,aut res extat,& fit missio ex primo decreto,& postea ex secundo decreto statuetur certum tempus infra quod agatur, postea non audietur,& erit secundum:vide Imol.in cons.77.col.2.Et dum Bar.paulopost subiungit,quandoque secundum decretum sonat possideat,& tunc erit dominus.De hoc vide aliquid per Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ.de const.

Bar.in d.l.si finita.§.sed si quis eorum.ff.de damn.infect.

BART. in ead.l.§.sed si quis eorum,opponit de leg.iiij.§.fi.ff.comm.diuid.vide Roma. in cons.301.& in cons.440.& Imol.in cons.101.

Summarium in d.l.si finita.§.si quis autem.ff.de dam.infect.

1 *Ille contra quem est facta missio, nõ compellitur de possessione discedere per missionem ex primo decreto.*

Bar.in d.l.si finita.§.si quis autem.ff.de dam.infect.

1 BART. in ead.l.§.si quis autem, sic ait in summa. per missionem † ex primo decreto, ille contra quem facta est missio, non compellitur de possessione discedere. vide Abb. in consi. 119.in 2.volum.

Summa-

Summarium in d.l.si finita.§.sed si fortè.ff.de dam.infect.

1 *Missio in possessionem ex secundo decreto facta contra absentem causa reipublicæ, est ualida, sed reuocatur remedio restitutionis.*

Bar.in d.l.si finita.§.sed si fortè.ff.de dam.infect.

1 BART. in ead.l.§.sed si fortè.dicit, missionem † in possessionem ex secundo decreto factā contra absentem causa reipublicæ vel minorem validam esse, sed remedio restitutionis reuocari. vide aliquid ad rem hanc apud Bal.in cons.513.in vltimo vol.

Summarium in d.l.si finita.§.si de uectigalibus.ff.de damn.infect.

1 *Ubi publicantur bona feudatarij propter eius delictum, non intelligitur publicatum feudum.*

2 *Feudum publicari potest in crimine læsæ maiestatis.*

3 *Quando condemnatur filius, & publicantur eius bona, utrum publicetur proprietas peculij aduentitij, saluo usufructu patris.*

Bar.in d.l.si finita.§.si de uectigalib.ff.de dam.infect.

1 BART. in ead.l.§.si de uectigalibus, inquit, publicatis † bonis feudatarij propter eius delictum, non intelligi publicatum esse feudum, sed illud ad dominium spectare. vide hoc idem apud Alex.in consi.23.col.3.versi.idem uidemus in feudo, in 1.volu. & idem repetitum est in consi.88.in 3.vol.& idem ait Alex.in consi.88.Vtrum emphyteosis, in 4.vol.Paul.de Cast.in l.si quis presbyter.C.de episc.& cleric. Imol.in consi.36.col.7.& si.Aret.in cons.14.col.4.& ad hanc sententiam accessit etiam Ang.in l.eorum, infrà eod.tit.Roma.& Alex.hic.Bal.in l.j.in 4.quæst.ff.de rer.diuis.& ad rem faciunt trad.per Ana.in c.excommunicamus, in 2.col.de hæret.& per Paul.de Cast.quem vide omnino in cōsi.154.& in consi.162.Bar.& Bal.in l.j.C.de bon.lib.Alex.in l.Statius.§.Cornelio.ff.de iur.fisc. & Iacobum de sancto Georgio in tract.de feudis, in versi.dictique uasalli, col.pe. & Nellum de sancto Gemin.in tract.bannitorum, in 1.par.secū-
2 di temporis, quæst.23.& Soc.in consi.266.col.15.in 1.vol.vbi subdit, feudum posse † publicari in crimine læsæ maiestatis, atque ita limitatur prædicta conclusio.Et dum Bar.prosequendo materiam hanc ponit formam secundi decreti in casu feudi, vide Alex.in consi.122.Super primo quæsito, col.pen.in 4.vol.& in consi.11.Viso processu, in 5.vol. & in consi.129. Super eo, col.1.in eod.5.vol.Aret.in cōs.34.col.7.Ad id verò quod Bar.subiungit, in versi.secundò quæro, de fundo emphyteotico, vide Alex.in cons.23.in 1.vol.& latè in d.consi.88.in 3.volu.Ant.de Butr.in cons.61.Aret.in cons. Soc.in consi.166.in 1.vol.& Bal.in consi.284.in 1.vol. Et ad ea quæ ponit Bar.in versi.si verò poneres contractum liuellarium, vide Alex.in consi.90. in fin.in 4.vol. & in consi.113.& in consi.117.eod. vol.& in consi.68.col.2. in 1.vol. & Aret.in d.cons.10.col.2.vers.item præmitto.

3 Bar.in eod.§.col.4.versi.sextò quæro, tradit, an condemnato † filio & publicatis eius bonis, publicetur proprietas, quā habet in peculio aduentitio saluo usufructu patris? & decidit quòd non. vide ad hæc aliquid apud Roma.in consi.219.col.1.& Aret.in consi.139.vide Bar.in l.si quis intantum.C.vnd.ui.Ang.in tract.malefic.in glo.in voce, & eius bona, col.5.vers. quid si filiusfamiliàs, Ias.in §.actiones autem, col.2.inst.de acti.& aliquid per Bal.in cons.479.in 3.vol.

Summarium in d.l.si finita.§.eleganter.ff.de damn.infect.

1 *Quando possumus petere nobis cauere, uel instrumentum fieri, uel ut actori silentium imponatur.*

2 *Creditor petere potest sibi fieri instrumentum deberi.*

3 *Quando possumus petere, ut pronuncietur actionem nobis competere.*

Bar.in d.l.si finita.§.eleganter.ff.de damn.infect.

BART. in ead.l.§.eleganter, col.2.versi.& ideo pro declaratione, tractat an & quando ali-
1 quis † possit petere sibi caueri, seu instrumentum fieri, & an petere possit ut actori silentium imponatur? vide Feli.in c.in præsentia, col.2.de probat.& in c.significauit, col.3.uersi.in gl.de testi.Abb.& Feli.in c.si quis contra, de for. comp.Roma. in consi.90.in fin. & in consi.280. & in cons.412.& Aret.in cons.143.col.8.& dum Bar.procedit declarando rem hanc & dicit in uersi.sed si poneremus, reum, qui liberatus est ipso iure, petere posse instrumentum sibi fieri, ut

2 vt probari poſsit, idem eſt etiam contra, ut creditor † poſsit petere ſibi fieri debere inſtrumentum debiti. Alex. in conſi. 281. Lancelotus, col. fi. in libro primi & ſecundi vol. & ad rem faciũt trad. per Alex. in conſi. 57. Habita, col. 2. in 3. vol. & per Roma. in conſi. 394. & ad ea quæ ponit hic Bar. in verſi. ſi vero ſtatim; vide Alex. in conſi. 39. Vertitur lis, in 5. vol. & Imol. in l. ex ea par-
3 te. ff. de uerb. obligat. Ad ea verò de quibus agit Bar. in col. fin. verſi. ſed an quis poſsit † petere pronunciare actionem ſibi comperere? vide Alex. in conſi. 95. In cauſa, & lite, col. 2. in 1. volu. vbi citat hoc Bartoli documentum. Soc. in conſi. 134. col. pen. in 1. volu. & Corn. in conſi. 18. col. 3. in 2. volum. & ad prædicta omnia uide doct. in l. diffamari. C. de ingen. & Soc. omnino in conſ. 41. col. 2. in 1. vol. & in cõſ. 94. in 3. vol. & quis iudex ſit adeundus, tradit Alex. in cõſ. 103. in 5. vol. & quomodo intentandum ſit remedium illius. l. vide apud Cæpol. in caut. 110. & eam declara & limita ut per Feli. in c. venerabilis, nu. 12. cum ſeq. de iudic.

Summarium in d. l. ſi finita. §. ſi quis damni infecti. ff. de damn. infect.

1 *Quæ differentia ſit inter pignus conuentionale, & prætorium.*

Bar. in d. l. ſi finita. §. ſi quis damni. infect. ff. de damn. infect.

1 BART. in ead. l. §. ſi quis damni infecti, tradit differentiam † inter pignus conuentionale & prætorium. adde alias etiam differentias, quas tradit Bar. in l. j. in princ. ff. de pignor. acti.

Summarium in d. l. ſi finita. §. ſi quis metu. ff. de damn. infect.

1 *Jus intrandi poſſeſſionem poſt decretum interpoſitum durat uſque ad biennium.*

Bar. in d. l. ſi finita. §. ſi quis metu. ff. de dam. infect.

1 BART. in ead. l. §. ſi quis metu, in fi. ait, ius intrandi in poſſeſsionem † poſt decretum interpoſitum durare uſque ad biennium. Hoc idem tenent Ange. & Roman. in §. eleganter, ſuprà hac ead. l. Ang. Aret. in §. quadrupli, colu. 15. verſi. quintò quæro iudex, inſt. de action. Paul. de Caſt. in l. more, col. 13. uerſi. unum nota diligenter. ff. de iuriſd. omni. iudic. uide tamen in contrarium Pet. de Anch. in conſ. 92.

Summarium in l. damni. §. ſi is qui ædes. ff. de dam. infect.

1 *Si tibi promiſerim fructus alicuius arboris omni anno, & arbor ſit inciſa, & poſteà renata, vtrum tenear.*
2 *Si alicui conceſſum eſt priuilegium ut decimas non ſoluat ex prædijs ſuis, vtrum trahatur ad futura prædia.*
3 *Priuilegium conceſſum aliquibus ſub uniuerſali, & collectiuo nomine, ad omnes qui poſtea fiunt conſortes illius collegij pertinet.*
4 *Furnarius qui ex contractu ad coquendum panem alicui familiæ ſe aſtrinxit, tenetur etiam ſi in dies familia augeatur.*
5 *Si ſuperuenerit inopinata inopia, cautio, quæ fuerat remiſſa, iterum eſt præſtanda.*
6 *Diſpoſitio ad incognita non dilatatur.*
7 *Quilibet rei ſuæ eſt moderator, & arbiter.*
8 *Verba quantumcunque uniuerſalia, nunquam tam latè interpretantur, ut ea comprehendant, quæ diſponens in ſpecie facere non potuiſſet.*
9 *Ex iuris interpretatione nemo intelligitur in generali obligatione obligare illud, quod in ſpecie non fuiſſet obligaturus.*
10 *Princeps non intelligitur iuri alicuius derogare, niſi id ſpecialiter agat.*
11 *Principis uoluntas, talis eſſe exiſtimatur, qualis eſſe debet.*
12 *Eccleſia, quæ erat obligata quosdam fratres procurare, ſi numerus fratrum excreuerit, non tenetur niſi tot fratres procurare, quot erant in obligatione.*
13 *Eccleſia debet eſſe cultrix, & auctrix iuſtitiæ.*
14 *Reuocatio unionis ideo ibi fuit petita quia graue præiudicium eccleſiæ afferebat.*
15 *Malum exemplum eſt omnino auferendum.*
16 *Vbicunque unio eſt malos effectus paritura, ſemper eſt reuocanda.*
17 *Vnio ad hoc ut fieri queat, quæ requirantur.*

18 Qualitas

18 *Qualitas à lege requisita, est specialiter probanda.*
19 *Delegati de inualiditate unionis arbitrari possunt.*
20 *Facilius ius speciale, quàm ius commune tollitur.*
21 *Unaquaeque res facilè ad primam naturam reuertitur.*
22 *Vox indefinita aequipollet uniuersali.*
23 *Verba uniuersalia non comprehendunt ea, quae contrahentibus sunt impossibilia.*

Bar.in l.damni.§.si is qui aedes.ff.de dam.infect.

1 BART. in d.l.damni. §. si is qui aedes, quaerit, si tibi promisi † fructus alicuius arboris omni anno, & arbor fit incisa, & postea renata, utrum teneat? vide Feli.in c.cùm accessissent col.16. de const.& ibi Barb.col.19.cum sequen.

2 Bar.in eod.§.in fi.quaerit, si alicui concessum est priuilegium † vt decimas non soluat ex praedijs suis, an trahatur ad futura praedia? & remittit se ad tex.in c.quia circa, de priuileg. De hac re vide aliquid per Alex. in l.j.ff.de leg.1. & latè in cons.124.in libro primi & secundi volu. & Soc.in consi.278.in 1.vol.& Bal.in cons.407.in 5.par. Attende quoniam haec faciunt ad difficultatem, de qua fui olim interrogatus. Onus alendorum expositorum cuidam monasterio erat annexum, postea authoritate sedis apostolicae fuit unitum cum quibusdam bonis alteri loco pio, quae quidem bona tempore unionis sufficiebant huic impendio, sed deinceps usque adeò creuerat numerus expositorum, ut non solùm non sufficerent, sed etiam bona dicti loci pij alijs oneribus obligata absorberent. quaerebatur utrum dicta unio deberet separari, an saltem alia bona illius monasterij deberent huic oneri applicari? Prima fronte res contra locum pium non parum dubia uidebatur: nam cùm ad unionis reuocationem praetextu superuenientis laesionis agatur, & ista laesio (ut partes consentiunt) contractus tempore non subesset, contra actorem videtur esse pronunciandum, cum satis explorati iuris sit, contractum hac pro causa rescindi non posse, nisi tempore contractus de ipsa constet laesione. l. si uoluntate. C. de rescind.vend.idque latissimè docuerunt doct.in l.ij.C.eod.tit.& alibi saepe, & Canonistę in c.cùm causa, de testi. Quae omnia uelle recensere, laboriosum magis, quàm subtile opus existimamus. Praetereà hoc idem probari videtur per tex.in c.quia circa, de priuileg. quem hic citat Bart. & per ea, quae tradidit Alex.in consi.323.in libro primi & secundi vol. in quibus locis habetur,
3 priuilegium † aliquibus sub uniuersali & collectiuo nomine concessum, ad omnes, qui postea fiunt consortes illius collegij, pertinere, quamuis eorum numerus multùm augeatur. Quare ita & in proposito casu dicendum videretur, cum iam inde à principio hoc onus sub uniuersali nomine alendorum expositorum, fuerit à pio loco susceptum; quàmuis deinde eorum numerus percrebuerit. Huc accedit decisio illa Innoc.& Abb.in c.quanto, de censi.ubi aiunt, si aliquis ex pacto, in quo res aliqua intercedit, procurare fratres alicuius ecclesiae teneretur, eũ obligatum esse, etiam si fratrum numerus magnum deinde habuerit incrementum. sed hic bonorum nonnullorum quantitas pro isto onere sustinendo pio loco, fuit annexa. ergo &c. Non esse praetermittendum censeo, id quod in simili casu ait Capoll.in tract.de seruit.urb. praedio.
4 in cap.de furno, ubi multis docuit argumentis, quae aliter non recensemus, furnarium, † qui ex contractu se ad coquendum panem alicui familiae astrinxit, teneri etiam si familia in dies augeatur. Quapropter ita hic quoque eadem ratione decidendum videretur. Plura tamen, & uehementiora sunt argumenta, quibus ego in re proposita in contrariam sententiam adducor. In primis etenim animaduertendum censeo, quamcunque dispositionem, quae etiam ab initio aequitati maximae innitatur, seruandam non esse, ubicũque processu temporis ob nouiter emergentia redderetur iniqua. l. de aetate. §. ex causa. ff. de interrog. action. cum concord. ibi in gl. fa-
5 cit tex.in l. planè.in fi.ff.vt in poss.leg. vbi superueniente inopinata † inopia, cautio, quae iampridem fuerat remissa, iterum est praestanda. Principem enim decet, ut sua poteti sapientia, & sua sapienti potentia suffragetur oppressis, secundum ea, quae eleganter per Raph.Fulg.adducuntur in cons.147.inter consilia Imol. Praedicta coadiuuantur ex ijs, quae tradidit Petrus de Anchar.in cons.84.ad quem accessit Decius in cõs.385.in quibus locis inquiunt, ex causa superueniente

ueniente licere à quacunque diſpoſitione recedere,nec propterea aliquam iniuriam eis inferri,qui illius diſpoſitionis conditores fuerunt: quoniam aiunt,eos ſi de huiuſmodi ſtatus mutatione cogitaſſent,aliter fuiſſe arbitraturos,ne tantæ authores iniquitatis viderentur. quæ qui-
6 dem opinio uulgata illa regula confirmatur,quæ habet, diſpoſitionem ad † incognita non eſſe dilatãdam.l.ſi de certa,& ibi latiſsimè doct.C.de tranſ.ſed hic haud dubitare fas eſt,quin regentes loci pij tempore vnionis nunquam tale incrementum expoſitorum præcogitarunt, ergo &c.Pro hac opinione affero tex.notatu dignum in l.in lege fundi.ff.de contr. empt. vbi res ita ſe habet.venditor fundi lapidicinas exceperat,deinde lapidicinæ fuerunt nouiter inuentæ, fuit apud iuriſconſultos dubitatum,an iſtæ quoque lapidicinæ ſub illa exceptione continerentur? & eorum ſententia potior fuit,qui dixerunt,eas non contineri,ſed illas tantùm, quæ venditionis & exceptionis tempore apparebant. iniquum enim videbatur,ſi caſus iſte incogitatus emptori magnum præiudicium attuliſſet,ſeu ſalē afferre potuiſſet,vt ibi à ratione decidendi colligitur. Tunc ſic ego colligo,ibi contrahentes de re contrahebant quæ à pura eorum uolunta-
7 te pendebat; nam rei † ſuæ quilibet eſt moderator,& arbiter.l.in re mandata.C.mand. Rurſus per verba univerſalia contraxerunt,cū exceptæ ſint lapidicinæ vbicunque exiſtentes,vox enim hæc,vbicunque,uniuerſalis eſt.c.ulti.de priuil.in 6.& huiuſmodi verba quoſcunque caſus amplecti docuit Alex.in conſ.35.in 6.vol.& alibi ſæpe doct.Item ibi lapidicinæ erant in agro uendito,quamuis non apparerent,& tamen is omnibus non obſtantibus lapidicinæ poſtea inuentæ,ſeu detectæ non intelliguntur exceptæ. quantò magis igitur iſtud inopinatum expoſitorum oneris incrementum pio loco præiudicare non debet? cum res, de qua contrahebatur in eius poteſtate non foret; non enim etiam id expreſsè agēns locus pius bona,quæ ad alios uſus ſunt deſtinata,huic operi ſubijcere potuiſſet, ut ſtatim ſum oſtenſurus. Item hic cum expoſiti commemorantur,aliqua uox uniuerſalis non fuit expreſſa, ac denique lapidicinæ tempore illius contractus erant in eſſe,quamuis nōdum apparerent,quo caſu maior ratio uigebat, ut exceptæ intelligerentur, quàm ſi deinde originem, ac principium habuiſſent: quia tunc caſus magis inopinatus proculdubio redderetur: in re autem propoſita,iſte numerus expoſitorum poſt contractum unionis originem ſumpſit,& in dies augetur. Quare ex ijs omnibus uel facillimè percipi poteſt,quàm longè maiori ratione per illam legem noſtra hęc quæſtio decidatur. Nunc iam illa alia ratio,quam proximè polliciti ſumus,in medium afferatur. Dico igitur,cum omnia loci pij bona eſſent ante unionem alijs pijs oneribus ſubiecta,non potuerunt ad ſuſtinendos expoſitos obligari,niſi ſpeciali ad id apoſtolicæ ſedis accedente conſenſu,ut eſt tex. in clem.quia contingit,de relig.domi.qui quidem conſenſus,cum non appareat,conſequens eſt, bona illa obligari non potuiſſe,& obligationem contractam ad vires bonorū,quæ hac pro cauſa pio loco fuerunt annexa,eſſe redigendam, neque aliter regentes loci pij promiſiſſe creden-
8 dum eſt; quoniam uerba † quantumcunque uniuerſalia cuiuſcunque diſpoſitionis nunquam ſunt latè adeò interpretanda,ut ea comprehendant,quæ diſponens in ſpecie facere nō potuiſſet.l.ſi pater.ff.quæ in frau.cred.l.Lucius.§.pen.ff.ad munic.& probatur in c. tuæ, de decim. & ita ibi Hoſt.& Antonius docuerunt,& multi alij,quos retulit Alex.in d.conſ.121.colu.3. in 4. vol.& Bal.in l.fi.§.in computatione.C.de iur.delib.idque argumento.l.qui tabernas.ff.de cōtr. empti.Accedunt ad hæc not.per Bar.in l.ſi quis ſub conditione.ff.de cond.inſt. & Alex. in cōſ. 208.col.fi.in 6.vol.& Soc.in conſi.251.verſi.confirmantur præmiſſa,in 1.vol. Præterea bona illa ferè omnia fuerunt à teſtatoribus ea relinquētibus grauata, ne unquam alienari poſſent,& alienantibus pœna fuit iniuncta.quò fit,ut promiſsio,ſeu bonorum obligatio etiam ampliſsima non includat bona,quæ ſine pœna alienari non poſſunt,ut ait Bar. in l.codicillis.§. inſtituto. ff. de leg.2.Bal.in l.j.C.quæ res pigno.obli.non poſſ.& latè docuit Alex.in conſi.41.in 6. vol. Fa-
9 cit ad rem uulgata illa deciſio,neminē iuris † interpretatione in generali obligatione illud obligaſſe,quod ueriſimiliter in ſpecie non fuiſſet obligaturus.l.obligatione generali.ff.de pignor. & d.l.j.C.quæ res pignor.obliga.non poſſ.cùm itaque ex ijs omnibus conſtet,locum pium neque potuiſſe,neque ueriſimiliter dicta bona obligare uoluiſſe,illud ſequitur, vt dicta obligatio intelligatur

intelligatur restricta ad numerum expositorum, cuius alimentis bona pio loco pro isto onere ferendo applicata sufficiebant,& non amplius. Neq; huic conclusioni obstatet,si fortè diceretur,prædicta non repugnare: qm̃ ista unio fuit authoritate delegatorum apostolicæ sedis con-
10 firmata: qm̃ princeps † nisi id specialiter agat, non intelligitur iuri alicuius, & præsertim pijs defunctorũ uoluntatibus derogasse.c.super eo,de offi.deleg.l.ij.§. si quis à principe.ff. ne quid in loc.publ.& latè tradidit Alex.in cons.37.in 1.uol.faciunt tradita per eundem Alex. in consi. 236.in 1.uol.computatis etiam consilijs 21.volu. vbi ait per rescriptum principis non censeri fuisse derogatum sententiæ,quæ transiuit in rem iudicatam, etiam si mentio sententiæ in rescripto haberetur,dum tñ illa qualitas,quòd in rem transiuerit iudicatam,expressa non fuerit. sed summus pontifex non intellexit bona ista,quæ obligabuntur, esse alijs pijs oneribus destinata,
11 igitur non censentur obligata,nisi,ut prædiximus: nam principis† uoluntas talis esse existimat, qualis esse debet.Bal.& Ias.in 4.not.in l.ex facto.ff.de vulg.& pup.iunctis ijs,quæ latißimè hñt in cons.12.inter consi.Albert.Brun.arduum autem,& perdifficile est fari,summum pontificem absq; aliqua cognitione iura aliquorum euertere uoluisse,igitur nõ uoluit per prædicta. & ista ratio confirmatur; quia unio sui natura odiosa est,& restringibilis est,qm̃ derogat iuri communi,vt uidere est ex ijs,quæ dixit Card.in consi.51.& Dec.in consi.233.& in cons.275. iure merito tanquam odiosa,est resttingenda,vt intelligatur solùm de eo expositorum onere,cui bona in unione pio loco data sufficiunt. Præterea nostra hæc conclusio principaliter corroboratur
12 per tex.in c.quanto,de censi.vbi ecclesia,†quæ obligata erat,quosdam fratres procurare,quãuis numerus fratrum ualde excreuerit,non tenetur nisi tot fratres procurare,quot erant obligationis tempore.& quamuis Innoc.ibi uelit,Papam ideo ita sensisse,quòd ecclesia illa se ad id ex liberalitate quadam astrinxerat,uerior tamen est diuersa opinio,hoc est,immo propter inopinatum illud grauamen superueniens ita prolatam fuisse sententiam,ut ibi tradiderunt Io.And.
* & Ant.de Butr.ad quos accedit Decius in d.consi.335.dicentes opinionem hanc esse* uotis frequentioribus approbatam,ideo ab ea in iudicando uelle recedere nefas esset, iuribus uulg. & sic per istum tex.ita communiter interpretatum ista quæstio definitur.facit ad rem.c.suggestum,de decim.cum concordantibus ibi per glo.adductis. Præcedentibus adijci potest tex.in
13 c.1.§.1.de alien.feud.vbi traditum est,ecclesiam,† quæ iustitiæ debet esse cultrix & auctrix,pati non debere aliquid contra iustitiam in se, aut in alterum fieri. Cæterùm, nisi iste unionis contractus reuocetur,vel moderetur,attenta ingenti læsione pij loci,ecclesia & monasterium maximam proculdubio iniustitiam tueretur,cùm istud onus expositorum redditus bonorum alijs pijs usibus addictorum absorbeat. ideo contra dictam ecclesiam est sentiendum,ne inde iniuria oriatur,unde ius & iustitiam nasci oporteret.argu.l.meminerint.C. und.ui. Nolo etiam hoc loco prætermittere Dec.in d.consi.335.qui multis aperuit argumentis, distributionem collectarum factam à statuto sub nomine collectiuo, quæ tempore quo edita fuit maximæ æquitati innitebatur,reuocari oportere,si ob ciuium facultates diminutas,& onerum incrementa, efficeretur iniqua. quare cum hoc idem in proposito casu disputetur, dicendũ vr̃ iura pij loci esse potiora. & multò magis ista decisio ad rem hanc potest accommodari, quàm ad eam de qua Dec.loquebatur: quoniam ibi quicquid fuerat constitutum, id totum à pura statuentium uoluntate pendebat,qui iura principis habere noscuntur,vt per Bar.& alios in l.omnes populi.ff. de iust.& iur.Hic uerò de ea re agimus,quæ à contrahentium uoluntate,& arbitrio non procedit,vt suprà fuit ostensum,igitur &c.auth.multò magis.C.de sacrosc.eccl. & ita esse iure concludendum uidetur per tex.in c.1.ne sed.uac.adducendo eum pro ut attulit Pet.de Perusio,in tracta.de reuoc.unio.in 1.q.quem secutus est Dec.in consi.233.col.4.vbi secundum eos colligit,
14 reuocationem † unionis ideo ibi fuisse petitam, quòd graue præiudicium ecclesiæ afferebat; quia ob id cultus diuinus multùm decreuerat,ecclesiaque solitis eleemosynis defraudabatur, quæ quidem ratio (ut ipsi aiunt) fuit à summo Pontifice approbata, qui unionem ea sola ratione non reuocauit, quòd sedes illa uacabat. ab ista ratione cessante ipsi perhibent,unionem semper esse seiungendam, qñ ea permanente status ecclesiæ deterior efficeretur. hoc idem in

d.c.1.Abb.& Imol. confirmarunt;& Imol. dixit se ita in facti contingentia respondisse. Idque prius senserat Oldr.in cons.262.citat. c.suggestum, de decim. Verùm in proposito casu status loci pij usque adeò decreuit,ut nisi prouideatur,isti expositi sint bona omnia,quæ alijs pijs oneribus sunt obnoxia,consumptuti. contra clem.quia contingit de relig.dom.& stante ista unione testatorum uoluntates eliduntur,quod perquam graue piaculum est.l.j.C.de sacros. eccl.& §.disponat,in auth.vt cum.de appell.cogn. Rursus pij loci status alia ratione deterior redditur; quoniam hoc modo homines ab huiuscemodi sanctis largitionibus retrahuntur, cum uideant eorum bona in alios usus,quàm testatorum iusserint uoluntates,impendi: quæ res cum ita ma
15 li † sit exempli,est omnino auferenda.l.si quis aliquid.§. qui abortionis.ff.de pœni. Ad hæc accedant etiam ea, quæ habentur per glo.& doct.in c.2.de relig.dom. cum aiunt. si Papa unam ecclesiam alicui episcopo subiectam unit ecclesiæ alterius diœcesis, nullum ius propterea episcopum illum amittere,cui prius erat subiecta. rationem huius documenti esse aiunt doc.quia Papa super unione rescribens,nusquam intelligitur iuri alterius derogare. & ex hoc inferũt ad omnes alios casus,in quibus ista ratio militaret, sed hic de enormi læsione iurium ad alios pauperes in dictis pij loci bonis pertinẽtium ageretur,igitur unio est moderanda,& ista adijci possunt ijs,quæ suprà de hac ipsa uerisimili Pontificis rescribentis uoluntate adduximus. Quibus
16 consensit etiam Card.in consi.96.in fi.vbi ait,vbicunq; unio† malos effectus est paritura,quos si summus pontifex intellexisset,non fuisset ei uerisimiliter consensurus, eam reuocari semper oportere. Sed proposita res ita se habet,ut ex præcedentibus liquere arbitror,igitur &c. Ex ijs euidenter apparet,quàm multa & magna sint,quæ contra unionem istam, esto quòd à principio ualida fuerit,afferuntur. Cæterùm non sine ratione aduersum ualiditatem illius dici posset;
17 quòd in quacunque unione† ad hoc ut fieri queat,duo potissimum requiruntur, scilicet solennitas,& causa notissimæ utilitatis,aut necessitatis.c.dudum.de reb.eccl.non alien.in 6.c.exposuisti,de præben.& defectus alterius unionem nullam efficit,& inanem,teste Oldr.in cons.241. Rursus ille,qui ualiditati unionis innititur,ad hæc probanda compellitur, in qua probatione si fortè deficeret, contra unionem esset ferenda sententia, neq; isto casu sufficeret ipsa partium
18 assertio,cum notissimi iuris sit,qualitatem† à lege requisitam specialiter esse probãdam, ut ait Bal.in l.si quis non dicam.C.de episc.& cler.& Io.And.in c.de homic.in 6.& in materia unionis hoc docuit Card.in cons.69.& in consi.96.vbi amplius ait,hoc habere locum ẽt in unione motu proprio Papæ concessa.Sed in proposito casu nullam p̃dictarum causarum interuenisse non ignotum est;cum hoc non doceatur,igitur contra unionem est sentiendum. Neq; huic obstat argũ si diceretur,causam,quę nunc agitur,fuisse solùm super unionis reuocatione commissam, quæ quidem reuocatio præ se fert unionis ualiditatem.l.decem.ff.de uerb.oblig. cum simil.&
19 ideo delegatos† de illius inualiditate arbitrari non posse,cum diligenter mandati fines sint custodiendi.l.diligenter.ff.mand. quia respondeo eos nihilominus posse de hac nullitate cognoscere,vt docuit Dec.in consi.233.& in consi.275.cui me refero. Postremò esto ꝙ unio à principio tenuisset, tamen saltem ex proximè adductis posset inferri, quod quemadmodũ unio ex causa euidentis utilitatis,aut necessitatis fieri potest. d.c.exposuisti. ita pariter debet posse ex ijsdem causis reuocari.argũ.l.si ut proponis.C.de nup.l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur.faciunt tradita per doc.in rubr.ff.de acq.poss.cum aiunt contrariorũ eandem esse rationem,& ita præcisè de hac ipsa re agẽs tradidit Pet.de Perusio in d.trac.de reuoc.uni.in 1.q.& istud argm̃ ego puto uehementius urgere qñ de reuocanda unione agitur,ꝗ̃ si de ea facienda pertractaret̃:q̃m unio cùm sit iuris cõis derogatoria,odiosa est,& restringibilis est,ut suprà fuit ostensum. reuo-
20 catio autem qua res ad ius cõe retrahitur,amplianda est,cùm facilius † ius ipsum speciale, quã ius cõe tollatur.l.eius militis.§.si militia missus.ff.de milit.test.facit.l.cùm quidam.ff.de libe.& posthu.& c.odia,de regul.iur.in 6. & quod nemini iniuria fiat, etiam si de alicuius præiudicio ageretur,quando partes ad primum statum restituuntur, est tex.notatu dignus, cum glo.in c. ab exordio,35.dist.& est tex.cum gl.in l.si unus.§. pactus ne peteret.ff.de pact.idq; latè docuit Albertus Bru.in cons.1.col.7.uers.tertiò pro prædicta opinione. citat.l.quæris.ff.de natal.resti.

ubi

* ubi testatur hanc esse * ueram,& indubitatam scriptorum sententiã, ad quam accessit Io.Campegius in consi.2.inter consilia Albert.Brun.& Soc. in consi.10. inter consilia eiusdem Bruni, col.8.vbi citat glo.in c.statutum,de præben.in 6.& hoc potest corroborari ex ijs, quæ docuit Feli.in c.cùm omnes,nu.6.de constit. vbi multis tum exemplis, tum authoritatibus confirmauit,solennitatem,quæ alioqui ad actus ualiditatem exigeretur, non requiri, vbicunque ad pri-
21 mum statum fit reditus: quoniam unaquæq; † res ad primam suam naturam uel facillimè redit. Si itaque ex causa euidentis utilitatis seu necessitatis unio fit ecclesiarum, idque contra ius cõe (vt diximus) cur non longè maiori ratione est decidendum, unionẽ ex ijsdem causis posse dissolui? Idq; eo facilius,quia hoc de restituenda re ad primum statum suum ageretur. & ad id quod ius cõe postulat. Cæterùm,cùm in casu isto (si uerum amamus) negari non potest,quin euidens non modò utilitas,& necessitas,verum etiam honestas exposcat, vt pij loci bona alibi destinata ab huiusmodi nexibus absoluantur,atque unio uel seiungatur,vel tali aliorum monasterij bonorum additamento suppleatur, vt iniuncto oneri sufficiat,consequens est, ut ita pronunciari debere omnes uno animo sentiamus. Nunc rerum ordo postulat,ut inania, atq; dissimilia esse,quæ superius adducta sunt,in contrarium ostendamus. Non obstat igitur illud,quod in primis dicebatur,videlicet nullo modo contractum hunc posse rescindi, cum lęsio ista ab initio non interuenerit,sed processu temporis contigerit,per not.in l.ij.C.de contr.empt. Respõdetur enim id procedere in contractibus rerum,quæ libero contrahentium arbitrio sunt subiecta: item à contractibus à iure cõi non abhorrentibus. hic uerò de bonis agitur, quæ cum sint alijs pijs oneribus addita à contrahentibus, tametsi uellent, obligari non possunt.d.clem.quia contingit.de relig.dom.immo neq; uerisimile puto,bona illa intelligi uigore illius unionis obligata,cùm hoc impossibile foret contrahentibus. neque alioqui credendum est summum pontificem fuisse uerisimiliter consensurum, vt latè iam anteà fuit enucleatum. quare ex ijs tanquã dissimilibus fieri non debet illatio.l.Papinianus exuli.ff.de mino.cum simil. Præterea,cùm hic sumus in unione,quæ fit contra ius commune,& quæ à princip.fuit inualida, cùm de euidenti utilitate,uel necessitate non doceatur: vel si ualida fuit,saltem ex ijsdem causis est irritanda, ut paulò ante disseruimus,contrarium eliditur argumentum. Illud quoq; dissoluitur,quod secũdo loco afferebatur,videlicet.c.quia circa,de priuileg. & Alex.in consi.323.in 1.uol. quia pariter dici potest,ea militare in ijs,de quibus liberè aliquis disponere non prohibetur, alioqui autem in proposito casu,vt iam sæpe dictum est. Præterea fari ausim,illa priuilegia aut nullum,aut modicum alteri præiudicium attulisse; quoniam alioqui reuocari potuissent, ac debuissent, vt est tex.de hac ipsa re in c.suggestum,de decim.hic autem de ijs agimus,quæ ius quæsitum pauperibus auferunt,nõ sine eorum maximo detrimento. Ad c.quanto, de censi.cum ibi traditis per Inno.respondemus,tex.illum secundum frequentiorem, & grauiorem scriptorum sententiam nobis esse ualidissimo adiumento,ut suprà plenè tradidimus. & ideo Innõc.hoc documentum firmare ausus non fuit,sed illud sub dubio fortè indecisum reliquit. Illud quoq;,quod de furnario dicebatur,diluere facillimum est,qm̃ respondeo. Quamuis ista quæstio uariè decidatur; tñ
* (ut à maioribus nostris accepimus) contraria opinio * potior est,& uotis frequentiorib.approbata,vt ait Ias.in l.quominus.in 22.q.ff.de flum.& Dec.in cons.335. vbi pręcisè inquit communi innitendo sententiæ furnariũ non teneri,qñ familia creuit. Quapropter ista cõis decisio causam pij loci etiã atq; etiã adiuuat.& esto quod contraria decisio præualeret,diceremus id ideo ita esse,propterea ꝙ furnarius rerum suarũ erat moderator,& arbiter.l.in re mandata.C.mand.
22 hic uero non,vt latè iam anteà intelleximus. Non obst.illa uox indefinita, † expositorum,quæ æquipollet uniuersali.l.si pluribus.ff. de lega.1.& ideo perinde est, ac si omnium expositorum onus pius locus suscepisset: quia sermo generaliter,& indefinitè prolatus,ad futura non trahitur,quando propter hoc aliquis magnum præiudicium pateretur,ut ait Bar. per illum tex.in l.pe.C.quæ res pign.oblig.poss.& Bar.in l.si stipulatus fuerim illud. §.1.ff. de uerb.obli. Imol.in clem.literas.de rescrip.& Ias.in d.l.quominus.in 22.q.idque optimè colligitur ex tex.quem su-
23 prà uentilauimus in l.in lege fundi.ff.de contrah.empt. Præterea uerba etiam † uniuersalia, &

amplissima non comprehendunt ea, quæ contrahentibus sunt impossibilia, vt suprà fuit iure conclusum; sed hic & de magno, atque ingenti pij loci præiudicio agitur, & rursus contrahentes de istius bonis disponere haud poterant, ergo &c. Et hæc dicta sint ut ingenia excitentur, in reliquis locus sit semper iustitiæ, & veritati.

Summarium in d.l.damni.§.Sabini.ff.de dam.infect.

1 *Qui tenetur habere pacem ab hærede, non satisfacit, si eam habuit à defuncto.*

2 *Testes quando debeant examinari infra terminum præfixum.*

3 *Testes possunt produci post terminum lapsum datum ad probandum re integra.*

Bar.in d.l.damni.§.Sabini.ff.de damn.infec.

1 BART. in ead.l.§.Sabini, inquit, eum, qui tenetur† habere pacem ab hærede, non satisfacere, si eam habuerit à defuncto. Attende, quia quamuis contra Bart.tenuerit Bal.in l.ij.C. de libert.& ibi eum sequuti sint Salic. & Paul.de Castr.& Nellus de sancto Gemin.in tract. bannitorum, in 3.par.secundi temporis, quæst.41. & Bal.in l.j.C.commu.de lega. tamen opinio Bar. ✻ communiter approbatur, vt hic per Roma.& Ang.& Aret.in l.pro hærede.§.fi.ff.de acqui.hæred.& rationem primam Bartoli.hic declara ut per eum in l.si filius qui patri, in fi.ff.de uulg.& pup.& uide Salic.in d.l.ij.C.de libert.

2 Bar.in hoc eod.§.tradit, an & quando testes † debeant examinari infra terminum præfixum? & an sufficiat si iurent, & post terminum examinentur? vide Alex.in consi.42. In causa & lite, col.fi.in 3.uol.Abb.in consi.2.in fi.in 1.uol.& vide quæ posui ad Bar.in l.qui fundum, suprà de contrah.empt.Feli.in c.licèt causam, col.10.& seq.de probat.& in c.quoniam contra, colu.10. in glo.in uoce, tempora.in fi.eodem tit.& Paul.de Cast.in consi.17.colu.2.vbi loquitur in termino dato ad producendum instrumenta, an sufficiat uerbo illa producere infra dictum tempus, & postea re ipsa? & Ang.in consi.200.col.2.& in consi.399. incip. De primo dicendum.

3 Adde ad prædicta glo.in clem.sæpe, de uerb.signifi.in uoce, non obstante, quæ ait, testes † posse produci post lapsum terminum datum ad probandum, quando res est integra, & ius aduersarij est illæsum. idem uoluit Innoc.in c.cùm in tua, in fi.qui ma.accus.poss.Bald. & Salic.in l.fi. C.qui accus.non poss.& de hac re ac multis alijs ad casum propositum facientibus, uide apud Feli.in d.c.licèt causam.

Summarium in l.fluminum.§.adijcitur.ff.de dam.infec.

1 *Successoris appellatione, utrum ueniat successor particularis.*

Bar.in l.fluminum.§.adijcitur.ff.de dam.infec.

1 BAR. in d.l.fluminum.§. adijcitur, tradit, an successoris † appellatione ueniat successor particularis? vide Alex.in consi.338.in lib.primi & secundi uol.& Feli.in c.quia C.col.fi. de iudic.

Summarium in l.inter.§.damni.ff.de dam.infec.

1 *Si aliquis non perceperit fructus culpa sua, & possessiones peruenerint in fiscum, sibi est imputandum.*

Bar.in l.inter.§.damni.ff.de damn.infec.

1 BAR. in d.l.inter.§.damni, in fi. inquit, si aliquis † non percipit fructus culpa sua, quia possessiones peruenerunt in fiscum, sibi esse imputandum. vide Roma.in cons.73.& Soci.in cons. 107.in fi.& in consi.217.in fi.in primo uol.

Summarium in d.l.inter.§.alieno.ff.de dam. infec.

1 *Si procurator contra te contumacem agit, utrum iudex ei dicere possit, ut litem sub conditione agat, quod si eum esse procuratorem non constabit, iudicium sit inane.*

Bar.in d.l.inter.§.alieno.ff.de damn.infect.

1 BART. in eadem l.§.alieno, in fi.quærit si procurator † contra te contumacem agit, an iudex ei dicere possit, ut litem agat sub conditione, quòd si eum esse procuratorem non constabit, iudicium sit inane? vide plenè Barb.in c.cùm.M.Ferrarien. col.22.& 36.de const. & Ias.in l.ij.col.2.C.qui admit.

Summa-

Summarium in l.cum postulassem.ff.de dam.infec.

1 *Interpellatio extraiudicialis non constituit illum in mora, qui solo iudicis officio conueniri potest.*

Bar.in l.cum postulassem.ff.de damn.infec.

1 BART. in d.l.cum postulassem,sic ait in summa. Interpellatio † extra iudicium non constituit eum in mora,qui solo iudicis officio conueniri potest. vide tu de hac re Aret.in c.1.col.5. de accusat.& Bal.in l.j.in 1.commentario.C.de iurisd.omni.iudic.Alex.in cōs.149. visis & diligenter,col.fi.in lib.primi & secūdi vol.Feli.in c.1.col.2.de offic.deleg.& Curt.in cōs.39.col.4.

Bar.in l.a quo fundus.ff.de damn.infec.

BAR. in d.l.à quo fundus,inquit hanc l.esse multum sing. Tu de intellectu eius,vide Alex. in l.si finita.§.Iulianus,col.39.suprà eod.tit.

Summarium in l.quod conclaue.ff.de damn.infec.

1 *Habitans in domo, quæ ab una parte est in una parochia, & ab altera in alia, cuius sit parochiæ.*

Bar. in l.quod conclaue.ff.de damn.infec.

1 BAR. in d.l.quod conclaue,quærit si ego habito in domo, † quæ ab una parte est de parochia sancti Martini,& ab alia est de parochia sanctæ Mariæ,cuius sim parochianus?dicitque me esse de illa parochia in qua aditum habeo.vide Feli.in c.omnes,de maior.& obed.

Summarium in l.j.§.denique.j.ff.de aqua plu.arcen.

1 *Vnusquisque in re sua facere potest quicquid uult.*

2 *Vnicuique licet ædes suas tollere usque ad cœlum.*

Bar.in l.j.§.denique.j.ff.de aqua plu.arcen.

1 BART. in d.l.j.§.denique,colligit ex isto tex.quemcunque† in re sua posse facere quicquid uult,dummodo non faciat animo nocendi. Per istum text.decidit casum Paul.de Castr.in l.cum eo.ff.de seruit.urb.prędi. vt nemini liceat in suo ædificare quando ei nō prodest & alteri nocet,& respōdet ad Ang.qui in d.l.cum eo,conabatur uiolare sensum huius §.& hanc partem sequitur Alex.in consi.9.Consideratis uerbis, in 6.uolu. vbi multùm eruditè

2 declarat,& limitat regulam,qua cautum est,cuilibet licere ædes † suas tollere usque ad cœlum. & ibi etiam aperit an in dubio sit præsumendum id fieri,ut noceat an non, aitq; hoc ex circunstantijs colligi posse,vt puta si constaret,eum antea minatum fuisse se hoc facere uelle, uide omnino,quia ibi Alex.multa affert argumenta & authoritates ad hunc text.optimè facientes.& ad hæc accedat Roma.in consi.52.in 2.dubio.& Ias.in l.ex hoc iure.ff.de iust. & iur. vbi multa ad rem facientia inueniuntur.

Summarium in d.l.j.§.denique.ij.ff.de aqua plu.arcen.

1 *In Italia nulla fortasse ciuitas est, quæ præscripserit merum uel mixtum imperium.*

2 *Vtrum per usum tanti temporis cuius initij non extat memoria in contrarium, præscribatur merum, & mixtum imperium.*

3 *Veneti dicuntur esse in quasi possessione libertatis, quam contra imperium præscripserunt.*

4 *Littora sunt ciuitatum adiacentium littori.*

5 *Dux Mediolani utrum habeat translatam in se imperialem potestatem in terris sibi subiectis.*

6 *Iurisdictio ecclesiastica à laico præscribi non potest, iurisdictio uerò temporalis à clerico præscribitur.*

Bar.in d.l.j.§.denique.ij.ff.de aqu.pluu.arcen.

1 BAR. in ead.l.§.denique.ij.ait. fortasse nullam esse ciuitatem † in Italia, quæ præscripserit merum vel mixtum imperium:quia in incorporalibus requiritur quasi possessio sciente aduersario,sed imperator iam diu non fuit in Italia:igitur &c. De hac re vide plenè apud Feli.in c.cū non liceat,col.4.de præscrip.& Præposit.in c.frustrà,col.fi.8.dist.Abb.in c.contingit,col.3.de for.comp.& in c.fi.in 1.notab.de const.Barb.in c.1.in 1.notab.de reb.eccl.non alien. Aret.in cons.42.Alex.in cons.278.In causa & lite,col.pe.in lib.primi & secundi volu.& in cons.16. In causa & lite,col.1.in 5.vol.vbi tradidit,an per usum tanti temporis,cuius initij nō extat memo-

2 ria in contrarium, præscribatur, merum † & mixtum imperium? item requiratur ne scientia & patientia illius, qui prius erat in possessione an non? & an scientia illius, ad quem spectat iurisdictio, sufficiat? & ibi latè prosequitur multa ad rem facientia. & omnino uide eundem Alex. in cons. 24. Ponderatis his, col. pen. in 5. uol. & Soc. in cons. 275. in 1. vol. & Angel. in l. sicut. C. de præscrip. 30. anno. vbi dicit, præscribi posse contra imperium spatio centum annorum. Idem inquit Feli. in c. ad audientiam, nu. 30. de præscrip. & in re proposita attende Dec. in cons. 468. nu. 5. vbi concludit magis * cõem esse doctorum sententiam, vt præscriptione tanti temporis, cuius initij non extat memoria in contrarium, præscribantur et iura principis, absq; ulla scientia ipsius principis, & hoc est illud, de quo principaliter hic agit Bar. idẽ tradit Crauet. in cons. 54.
3 Hinc domini † Veneti dñr esse in quasi possessione libertatis, quam contra imperiũ præscripserunt, secundum Dec. in l. hostes. ff. de capti. & postlim. reuer. Bal. autem in rubri. ff. de rer. diuis. tenet ciuitatem Venetiarum liberam esse, qm̃ fundata est in mari. Item gulfum maris Adriatici esse iuris dominorum Venetorum, habetur in l. hanc. ff. de iniur. vbi Rayn. expressè ponit exemplum in gulfo Venetorum, atq; ita clarè consuluit Ang. in quadã discordia, quæ inter dominos Venetos & Genuenses uigebat, vt uidere est in eius cons. 289. incip. Thema tale est, inter cætera capitula pacis, col. 9. & Ias. in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iur. itẽ Bal. in l. j. ff. de rer. diuis. inquit,
4 Venetos esse dños maris Adriatici, & littorũ eius, sed in genere, non in specie, quia littora † sunt ciuiratum adiacentium littori. vide Bal. in l. pen. C. de condi. inser. Bar. in l. quominùs, in 2. q. ff. de flumi. Salic. in l. iij. C. de naut. fœn. & dominium Venetorum non esse aliquo modo subiectũ imperio, & multa de eorum iurisdictione uide apud Bertachinum in tract. de gabellis, in 2. par. num. 19. vbi agit de iurisdictione dominorum Venetorum, tàm in terris quàm in mari. & Ias. in cons. 70. in 3. vol. & ideo ipsi dedignantur uiuere secundum leges Cæsareas, vt ait Bal. in l. milites. C. de testa. milit. & Lud. Bologn. in addit. ad consilium Ana. 53. non est silentio prætereundus Alberic. de Ros. qui in l. j. C. de summ. Trin. testatur se uidisse priuilegium libertatis, & exẽptionis Venetiarum, bullatum bulla aurea, vt refert Iac. Aluar. in c. 1. in princ. quis dicatur dux, comes &c. Attende tamen circa id, quod prædictum est, de eorum iurisdictione in mari. nam temporibus Gregorij Papæ. x. Venetis in sinu Adriatico noua uectigalia exigẽtibus, Bononienses egrè tulerunt, & propterea triennio uaria fortuna cum dominis Venetis decertarunt. Anconitani quoq; indignabundi ꝙ Veneti Adriatici maris sibi dominium uendicarent, & uectigalia à nauigantibus exigerent, ea de re apud Pontificem conqueruntur, qui Venetis statim imperauit, vt exactionem illam tollerent, & ipsi nihil aliud responderunt, quàm Pontificem ipsius rei plenam cognitionẽ non hr̃e. Hæc Platina in vita Gregorij Papę. x. Sed redeundo unde digressi sumus. si iura imperij posse præscribi tanto tempore, cuius initij non extat memoria in contrarium, quærendum est, an Dux Mediolani † habeat in se translatam imperialem potestatem in
5 terris sibi subiectis? atq; ita etiam alij principes, ita ꝙ possint in eorum dominijs legitimare in præiudicium iuris quæsiti? & quid de ipso Papa in terris sibi subiectis? vide Alex. in cons. 229. in lib. primi & secundi vol. & in cons. 11. in 3. vol. Soc. in cons. 3. col. 5. in 3. uol. vbi ait Ducem Mediolani hanc hr̃e potestatem, & Soc. in cõs. 66. col. 6. in 3. uol. & de eius potestate uide Ias. in d. l. ex hoc iure. ff. de iust. & iur. & Curt. in cons. 48. nu. 22. & in cõs. 49. nu. 50. & in cons. 65. nu. 5. Item in hac materia præscribendæ iurisdictionis scias unum, quod singulare esse ait Feli. in c. si-
6 gnificauerunt, de iudi. scilicet iurisdictionem † ecclesiasticam à laico præscribi non posse, sed iurisdictionem temporalem à clerico posse præscribi. Et an in præscriptione iurium incorporalium requiratur scientia aduersarij? regula est, eam exigi, vt hic ait Bar. tñ hoc multas patitur limitationes, vt per Feli. in c. de quarta, nu. 50. & 51. de præscri. & de ui ac potentia cuiuscunq; præscriptionis uide Io. Franc. Balbum in tract. de præscriptionib. in 1. par. quartę par. in 4. q. Et dum Bar. in eo. §. ver. ego dico, ait, et contra patientem præsumi titulum ex usu longi temporis. vide quę posui ad Bar. in l. cùm de in rem uerso. ff. de usur. & Feli. plenè in d. c. de quarta, col. 13. & seq. & omnino Barb. in cons. 28. col. pen. in 4. uol. & Alex. in consi. 69. Circa primum, col. 2. in 5. uol. & Cæpol. in tract. de seruitutibus, in tit. de seruit. aquæ. col. 18. cum sequentibus.

Summa-

Summarium in d.l.j.§ item Labeo.ff.de aqua plu.arcen.

1 *Dictum testium de auditu quando probet.*
2 *Qui dicit se audiuisse aliquid post cortinam, utrum istud dictum probet.*
3 *Testimonium de auditu, transfert onus probandi in aduersarium.*
4 *Dictum testimonij conceptum per uerbum credo, quam fidem faciat.*

Bar.in d.l.j.§.item Labeo.ff.de aqua plu.arcen.

1 Bart. in ead.l.§.item Labeo, agit de testibus † de auditu. De hac re uide Alex.in consi. 276.In causa,col.3.in lib.primi & secundi uol.vbi ait ex mente Baldi non sic rectè colligi,audiui talem dicentem se uendidisse Titio,igitur uendidit. & de testimonio de auditu,uide eũdem Alex.in consi.1.col.2.in 3.uol.& in consi.291. nu.18. in lib.primi & secundi uolu. & in consi. 10.in 4.uol.Raph.Cuma.in consi.68.Feli.in c.præterea,col.2.de testi.& in c.in literis, colu.2. uers.in glo.1.& in c.cum causam,col.10.vers.& scias, eod.tit.de testi.& in c.licèt ex quadam,in princip.eod.tit.Cæpol.in consi.3.Imol.in consi.135.Aret.in consi.45. & 37.& in consi.73. &
2 103.& ad illud quod hic Bar.de teste,†qui dixit se audiuisse post cortinam,vt eius uerbis utar, vide plenè apud Ias.in l.si non speciali. C.de testa. Et in isto casu attende, quoniam si testis diceret se audiuisse post cortinam à quodam, qui sua peccata sacerdoti confitebatur, se homicidium aliquod perpetrasse, non probaret: quia confessio facta in foro poli fidem non facit in foro fori. Io. Andr.in addit.in c.fi.de tempor.ordin.& Tyndarus in tract. de testibus, cap.15.
* agit de teste,qui aliud dixit prima uice in iudicio. Item attende perpetuò, quamuis * commu-
3 niter teneatur, testem de auditu non probare, vt passim dicunt doct. tamen testimonium † de auditu transfert onus probandi in aduersarium. hoc fuit dictum aureum Archid.ad quem Roma.& Alexan.accesserunt,vt refert Curt.idem sentiens in consi.69.num.4. Item testimonium de auditu admittitur in ijs,quæ uitam hominis excedunt. Alexan.in consi.116.Prospectis ponderatisque, in fine.in quinto uol.& de testimonio de auditu quam fidem faciat, vide omnino Dec.in consi. 82.

4 Bar.in eodem §.subiungit de teste,qui testimonium † dixit per uerbum, credo, quam fidem faciat. vide Aret.in consi.64.vbi ponit de teste,qui dicit,credo & scio, vel non reddit causam suæ credulitatis. & Barb.in consi.25. col.6. in quarto uolu. vbi tradit, quid si cum eo concurrunt alij testes deponentes per uerba ueritatis, & de hac re uide plenè apud Ias.in rubrica de iureiur.& Alexan.in consi.156.in 5.uolu.& Feli.in c.quoties, col.3.cum sequ. de testi.& in c. sicut,colum.7.versi.sexta declaratio,de re iudic.& Roma.in consi.104.in fin.& in consi.76.in quarto dubio. Soci.in consi.171.& in consi.214.col.5.in primo uol.vbi tradit de illo, qui dicit se firmiter credere. & quamuis communiter dici soleat, testem de credulitate non probare, hoc tamen fallit quando contra producentem diceret, quia tunc rectè dicitur probare. ita singul.inquit Roma.in consi.104. Pater reuerende. in fi.quem refert & sequitur Ias.in rubrica de iureiur.in sexta limit.& Mari. Soci.iuni. in consi.69. nu. 17. Et testis deponens per uerbum credo,probat quando deponit de credulitate,quæ est proxima sensui. vt puta, si quis dicat, uidi nudam cum nudo: & ideo credo eos adulterium commisisse. Abb.in c.quoties, de testib.

Summarium in l.si tertius.ff.de aqua plu.arcen.

1 *Vicinus, seu uicinia usque ad quem locum dicantur.*
2 *Vicini proximiores, qui dicantur.*

Bar.in l.si tertius. ff. de aqua plu.arcen.

1 Bart. in d.l.si tertius,quærit,usque ad quem locum † dicantur uicini seu uicinia. & dicit, usque ad locum à quo potest exaudiri uox clamantis. vide Abb.& Feli.in c.quosdam, de præsumpt. Ancha.in c.canonum statuta,col.85.de consti. Ias.in l.non solùm.ff.de oper.nou.nunc. & in l.fin. C. de his quib.ut indign. & omnino uide quæ posui in lucubrationibus meis in l.j.§.
2 hoc autem, suprà ad Syllan. Et dum Bar. propè fi. tradit qui nam dicantur † esse uicini proximiores, atque infantes & furiosos, aliosque inhabiles non rectè appellari uicinos proximos quando de ferendo testimonio ageretur. vide ad hæc aliquid per Feli.in c.in præsentia, col.5.

de probat. & in cap. omnes, de mai. & obedi. & Alexand. in consi. 204. visa facti, in lib. primi & secundi uoluminis.

Summarium in d.l. si tertius. §. si quis prius. ff. de aqua plu. arcen.

1 *Ius excipiendi, an transeat ad singularem successorem.*

Bar. in d.l. si tertius. §. si quis prius. ff. de aqua plu. arc.

1 BART. in ead. l. §. si quis prius, quærit, nunquid ius † excipiendi transeat ad singularem successorem? Ad rem hanc facit tex. & ibi Bar. in l. ait prætor, cum sequ. ff. de iureiur. vide Imol. in consi. 128. col. 2. Aret. in consi. 70.

Summarium in l. is cum quo. ff. de aqua plu. arcen.

1 *Qui conuenitur ex facto suo, non liberatur cedendo rei.*

Bar. in l. is cum quo. ff. de aqua plu. arcen.

1 BART. in d. l. is cum quo, sic ait in summa, qui conuenitur † ex facto suo, non liberatur cedendo rei. vide Feli. in c. quæ in ecclesiarum, col. 28. de const. & ibi Barb. col. 14. cum seq. Roma. in consi. 27. & Corn. in consi. 16. col. 6. in primo uol.

Summarium in l. in concedendo. ff. de aqua plu. arcen.

1 *In seruitute irreuocabiliter restituenda, requiritur consensus omnium qui habent ius in re.*

Bar. in l. in concedendo. ff. de aqua plu. arcen.

1 BAR. in d. l. in concedendo, ita inquit. in seruitute † irreuocabiliter restituenda, requiritur consensus omnium, qui habent ius in re. vide Oldra. in consi. 30. in ultima quæst. vbi tradit, an requiratur consensus usufructuarij.

Summarium in l. in diem adiecto. ff. de aqua plu. arcen.

1 *Agens contra aliquem habentem substitutum, citare non debet substitutum.*

2 *Vendens rem aliquam, cum pacto de retrouendendo pro eodem pretio, si interim emptor dictam rem obligauerit & postea retrouenderit, utrum dicta res transeat ad primum uenditorem cum dicto onere.*

Bar. in l. in diem adiecto. ff. de aqua pluuia arc.

1 BART. in d. l. in diem, dicit, si ago contra aliquem, † qui habet substitutum, citandum non esse substitutum. ad hoc Bar. documentum accessit Alex. in consi. 299. in lib. primi & secundi uol. vbi inquit huiusmodi sententiam præiudicare substituto non citato, tamen ipse idem Alex. in l. de unoquoq; ff. de re iudic. dicit, quamuis sententia lata non citato illo, de cuius præiudicio non agitur principaliter, ualeat & teneat, eam tamen illi non citato præiudiciū aliquod afferre non posse. idem ait Feli. in c. humilis, de mai. & obed. & Soc. in consi. 282. in 1. volu. vbi testatur
* hanc esse magis * cōem sententiam modernorum, in d. l. de unoquoque. & dum Bar. hic subiun
2 git quæstionem, si uendo † tibi rem aliquam pacto apposito, ut eam pro eodem pretio mihi retrouendere tenearis, & interim tu obligas dictam rem, postea retrouendis, transeat ne ad me cum dicto onere an non? vide ad hoc Bart. documentum, Dec. in consi. 88. col. 2. uer. & specialiter, & Mari. Soc. iuni. in consi. 20. nu. 30. & ad id quod Bar. hic ponit in fi. si alicui cōcessum est ius colligendi pedagia, ut non possit illud uendere sine consensu concedentis, vide Bertachinum in tract. de gabellis, in 14. q. primæ par. princip.

Summarium in l. si autem plures. ff. de aqua plu. arcen.

1 *Iussus quando præcedere debeat.*

Bar. in l. si autem plures. ff. de aqua plu. arcen.

1 BART. in d. l. si autem plures, tradit an & quando † iussus præcedere debeat? vide Bart. in l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. hæred. & ibi Alex. & Ias. & eundem Alex. in l. si cum dotem. §. eo autem tempore, in princ. ff. sol. matr.

Bar. in l. supra iter. ff. de aqua plu. arcen.

BAR. in d. l. supra iter, dicit hanc. l. tribus modis legi, vt hic per eum. vide aliquid per Barb. in consi. 20. col. 6. in 4. uol. & Soc. in consi. 141. in primo uol.

Summarium in l. supra iter. §. officium. ff. de aqua plu. arcen.

Dictio, vel, exponitur pro etiam, & implicationem significat.

Bar.

Bar. in d. l. supra iter. §. officium. ff. de aqua plu. arc.

1 BART. in ead. l. §. officium, exponit, vel † pro, etiam, ita ut implicationem significet, vide Aret. in consi. 67. in 2. col. & dum Bar. hic ait hanc vocem, saltem, esse implicatiuam, vide Soci. in consi. 38. col. 4. in 1. vol. & de voce, etiam, vide Alex. in consi. 23. in 5. vol. sed de significatione huius uocis, vel, ut quandoque stet implicatiuè, de qua principaliter hic agit Bar. vide Bar. in l. generali. C. de sacros. eccles. & trad. in clem. sæpe. de verb. signif. & plenè apud Card. Zabar. & alios in clem. plerisque. de elect.

Summarium in l. emptor. ff. de aqu. plu. arcen.

1 *Ex contractu simulato, an & quomodo non transferatur dominium, neque possessio.*

2 *In dubio, an & quando contractus præsumatur simulatus.*

Bar. in l. emptor. ff. de aqu. plu. arcen.

1 BART. in d. l. emptor, tradit an & quomodo † non transferatur dominium neque possessio ex contractu simulato? vide in hac re Alex. in l. si donationem. C. de collat. & in consi. 46. Circa præsentis, in 3. vol. & in cons. 57. Visa breui, col. 1. in 5. vol. & in cons. 69. Circa primum, col. 3. versi. vtrum autem, eod. vol. Et dum hic Bar. inquit, simulationem propriè dici, quando aliquid fingitur agi, & tamen nihil agitur. Declara ut per Soc. in cons. 164. col. 3. in 1. vol. & in hac materia, vide Fulg. in cons. 134. Aret. in cons. 65. & Dec. in l. imaginaria. ff. de regul. iur. & plenè Cæpoll. in tract. de simulatione contract. in quibus locis traditum est etiam an & quan-
2 do contractus † in dubio præsumatur simulatus? de qua re vide Soc. in consi. 262. in 1. volu. & in consi. 90. in 3. vol. Abb. in cons. 79. in 2. vol. Ang. in cõsi. 387. Alex. in l. j. §. si ius. ff. de acquir. poss. Feli. in c. si cautio. nu. 55. de fid. instr. & Ias. in l. cum ea. C. de transact. & omnino vide Alex. in cons. 28. in 5. vol. vbi traditur de illo, qui post alienationem perseuerauit in possessione. & Soc. in cons. 127. col. 4. in 3. vol. & Aret. in d. cons. 65. & nõ prætereas Raph. Cuma. in cõs. 133.

Summarium in l. si prius. §. Plautius. ff. de aqua. plu. arcen.

1 *In dubio contractus censetur factus secundum consuetudinem loci.*

Bar. in l. si prius. §. Plautius. ff. de aqu. plu. arcen.

1 BART. in d. l. si prius. §. Plautius, tradit, contractum † in dubio factum esse censeri secundum consuetudinem loci, & ideo notarium præsumi rogatum de apponendis clausulis consuetis. Adde quod etiam si dictæ clausulæ non essent appositæ in instrumento, tamen habentur pro appositis, & errore censentur prætermissæ. Soc. in consi. 101. col. 2. in 3. vol. & Felin. latè in c. cùm. M. Ferrarien. nu. 7. de const. Declara tamen prædicta procedere in ijs, quæ generalia sunt, ut notarius rogatus esse existimetur, alioqui verò, si ad rei substantiam pertinerent, vt declarat Feli. in d. c. nu. 15. & de hac re vide Abb. in cons. 161. col. fi. in 1. vol. & in consi. 74. eod. vol. in fi. & in consi. 88. in 1. vol. Alex. in l. j. col. 2. C. de eden. & in consi. 1. in 5. vol. Bar. in l. impensæ. ff. de impens. & in l. ij. ff. sol. matr. in fi. principij. Alex. in cons. 5. col. 2. in 5. vol. & ad hoc propè infinita possent aggregari, quæ breuitatis causa prætermittuntur: De hac enim re quandoque egimus etiam in nonnullis alijs lucubrationibus præcedentibus. vide ad prædicta Dec. in l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur. & in d. c. cùm. M. col. 3.

Summarium in l. si cum infra. §. cuius. ff. de aqu. plu. arcen.

1 *Ciuitas quando possit condere statutum, ne liceat à sententia appellare.*

Bar. in l. si cum infra. §. cuius. ff. de aqu. plu. arcen.

1 BART. in d. l. si infra. §. cuius, agit, an & quando ciuitas † possit statutum condere, ne liceat à sententia appellare? vide in hac re aliquid per Roman. in consi. 299. & in consi. 437. Barb. in c. ex literis, colum. antepen. de constit. Bald. in l. fi. de sentent. & in consi. 2. in 5. volu. & Signorel. in cons. 251.

Summarium in l. j. ff. de publican.

1 *Dictio, Item, repetit.*

Bar.

Bar. in l. j. ff. de publicanis.

1 BART. in d.l.j.inquit, uocem, item, † repetere, & eius significationem aperit. vide Alex.in consi.177.& in consi.133.in 1.vol.& in cōs.158.in 6.vol.Soc.in consi.10.col.6.& seq.in 1.vol.Dec.in consi.317.& Feli.in c.cum totum,de offic.deleg.

Summarium in d.l.j.§.hic titulus.ff.de publica.

1 *Quæ sit differentia inter uectigal, & tributum.*

Bar.in d.l.j.§.hic titulus.ff.de publican.

1 BART. in ead.l.§.hic titulus, quærit, quæ sit differentia † inter vectigal, & tributum. vide Feli.in c.ad audientiam,col.7.de præscript.& quæ latè dixi in lucubrationibus meis in l. hæres absens.ff. de iudic.ubi egi de immunitate ecclesiæ. Et dum subiungit hic Bar.contractum cen sualem esse,quando quis concedit omne ius quod habet in re,quamuis sibi certa pensio præstari debeat. vide Soc.in consi.167.col.1.& seq.& in consi.208.col.pe.& in consi.266. col.3. in 1.vol.Corn.in consi.16.col.4.in 1.vol.vbi loquitur etiam de feudo censuali.Alex.in consi.14. in 7.vol.Bal.in consi.379.in 1.vol.Feli.in d.c.ad audientiam.nu.27.& ad prædicta omnia vide Bertachinum in tract.de gabellis,in præludijs,ac per totum.& ad id quod hic ait Bar. sed quid si pro mulo,& reliqua,vide Raph.Cuma.in consi.21.

Summarium in d.l.j.§.unde quæritur.ff.de public.

1 *Si emi à te librum & dedi arrhas, tu non uis dare librum, sed duplices arrhas, ego uolo totum interesse, an per prouisionem arrharum uideatur recessum à prouisione legis.*

Bar.in d.l.j.§.vnde quæritur.ff.de public.

1 BART. in ead.l.§.vnde quæritur,ponit quæstionem, si emi à te librum, † & dedi arrhas tu nō vis dare librum, sed duplicas arrhas,ergo uolo totum interesse,an per prouisionē arrharum videatur recessum à prouisione legis? deciditque totum interesse peti posse. Adde quòd ista * est* communis sententia secundum Alex.in l.si cùm dotem,col.2.versi.Et ista faciunt ad quæstionem,in 2.notab.ff.sol.matr.

Summarium in d.l.j.§.familiæ.ff.de publica.

1 *An scholaris de delicto famuli sui, & dominus de delicto familiaris teneatur.*

Bar.in d.l.j.§.familiæ.ff.de publican.

1 BART. in ead.l.§.familiæ,tradit an scholaris † de delicto famuli sui? & an dominus de delicto familiaris teneatur? vide aliqua per Feli.in c.constitutus.j.in fi. de testi. Anan.in consi.2.& ibi addita,& in consi.71.& addita ad consilium suum 110 & ad rem faciunt trad.per Roma.in consi.11.& in consi.15.& in consi.358.in 2.dub.Barb.in consi.18.col.3.& seq.in 1.vol.Imol.in consi.51.in fi.Feli.in c.cum ordinem,col.4.de rescrip.& in c.si quando,col.2. & seq. de offi. deleg.Signorel.in consi.144.Bal.in consi.250.col.4.& in consi.328.in 1.vol.sciasque familiam debere esse honestam,alioqui si dominus tenet famulum,qui delicta committit, præsumitur contra ipsum,vt sit malæ conditionis,& conijcitur famulum delinquere ipso domino consenriēte. Card.in clem.ne in agro.§.porrò in 4.notab.de stat.monac.Dec.in l.nullum crimen.ff. de reg. iur.& in l.seruus.col.1.C.de pact.& Crauet.in consi.35.nu.13.& an & quando teneatur dominus ex facto familiæ,vide Abb.in c.1.de rest.spoli.

Summarium in l.cum si exhibuissent.§.quod ait.ff.de publica.

1 *Pro domino ille accipitur, qui habet maioritatem, siue præheminentiam, non ratione dominij.*

Bar.in l.cùm si exhibuissent.§.quod ait.ff.de publican.

1 BART. in d.l.cùm si.§.quod,ait,pro domino teum accipi,qui habet maioritatem siue preheminentiā non ratione dominij.vide Alex.in consi.5.in 4.vol.

Summarium in l.cum si exhibuissent.§.an autem.ff.de public.

Si testis interrogatus de aliqua re uel persona, petat eandem rem uel personam exhiberi, ut eam possit cognoscere, eam exhibendam esse, cum eisdem indumentis, & qualitatibus.

Bar.

Bar. in d. l. cum si exhibuissent. §. an autem. ff. de publica.

1 BART. in ead. l. §. an autem, inquit, si testis† interrogatus de aliqua re uel persona petat, eã-dem rem vel personam exhiberi, ut eam possit cognoscere, eam exhibendam esse cum eisdem indumentis & qualitatibus. vide Feli. in c. cum causam, col. 2. versi. in ea gl. de testi. Bar. & alios in l. iij. §. ideo. ff. de testi. & in l. j. in principio. & ibi Alexand. ff. si ex noxal. caus. aga. & Bal. in l. fin. C. de iur. deliber.

Summarium in l. si publicanus. §. de rebus. ff. de public.

1 *De rebus quas rectores sui, uel suorum usus gratia portant, non debet solui uectigal.*

Bar. in l. si publicanus. §. de rebus. ff. de publica.

1 BART. in ead. l. §. de rebus, sic ait in summa. De rebus † quas rectores sui vel suorum usus gratia portant, non debere solui uectigal. vide Ana. in cons. 264. Et dum Bar. subiungit, an credendum sit literis officialis? vide trad. per Ias. in l. j. col. 13. ff. de offi. eius, & vide addita ad Ana. in cons. 2. & Alex. in cons. 347. in lib. primi & secundi vol.

Summarium in d. l. si publicanus. §. in uectigalibus. ff. de public.

1 *Vectigalium exactio præscribi potest tanto tempore cuius initij memoria non extat in contrarium.*

2 *Contra uasallum, uel emphyteotam ecclesiæ etiam Romanæ quo tempore præscribatur.*

Bar. in d. l. si publicanus. §. in uectigalibus. ff. de publica.

1 BART. in ead. l. §. in vectigalibus, inquit, vectigalium † exactionem præscribi posse tanto tempore, cuius initij non extat memoria in contrarium: nam huiusmodi consuetudo uim habet priuilegij à principe concessi ex certa scientia, secundum Ias. in l. de quibus. ff. de legi. & in l. quominùs. nu. 42. ff. de flumin. Alex. in cons. 6. in 1. vol. Soc. in consi. 181. col. pe. & in cõs. 187. in 1. vol. Feli. in c. de quarta, col. 15. de præscrip. & vt latius posui in lucubrationibus meis in d. l. de quibus. sed ex priuilegio principis proculdubio uectigalia conceduntur, ut etiam hic ait Bar. igitur & ui huius consuetudinis, quæ eiusdem est potentiæ, ut prædictum est. Et ad prædicta vide Aret. in cons. 3. in 3. dub. & in consi. 42. col. fi. Anch. in clem. præsenti. de censi. & omnino Bal. in c. bonæ, de postul. prælat. Soc. in consi. 266. colu. 16. vbi ponit quo tempore præscri-
2 batur contra † uasallum vel emphyteotam ecclesiæ etiam Romanæ. & Iacob. de sancto Georgio in suo tract. feudorum, in gl. in uoce, cum mero & mixto imperio, col. 5. Dec. in consi. 85. & multa alia possent adduci, quæ ne fastidium pariant, relinquuntur. & dum Bar. hic in fi. tradit, si probatur aliquem exegisse vectigal de quibusdam rebus tempore debito, possit ne is exigere vectigal hac ratione de omnibus, an non? vide Alex. in cons. 33. Ponderatis his, in 5. vol.

Summarium in l. hoc edicto. §. quærentibus. ff. de public.

1 *Quando simplum in dubio insit in duplo.*

Bar. in l. hoc edicto. §. quærentibus. ff. de public.

1 BART. in d. l. hoc edicto. §. quærentibus, tradit quando simplum † in dubio insit in duplo. Tu ultra authoritates hic allatas per Alexand. in apostill. vide tex. in l. vt tantum. §. in hac. ff. de seru. corrup. & glo. in l. j. in principio. C. eod. titulo tex. in l. ij. §. fin. ff. de tutel. & glo. in l. penul. ff. ad leg. Iul. pecul. Bart. in l. j. C. de pœn. fiscal. libro 10. & Alexan. in consi. 66. in 1. volu. ubi citat hoc Bartoli documentum.

Summarium in l. Imperatores. ff. de publican.

1 *Onus dandi uectigal seu tributum ad possessorem pertinere.*

Bar. in l. Imperatores. ff. de publica.

1 BART. in d. l. Imperatores, colligit ex tex. onus dandi † vectigal seu tributum ad possessorem pertinere. De hac re vide omnino quæ plenè posui in meis lucubrationibus, in l. hæres ab sens, suprà de iudic. vbi egi de immunitate ecclesiæ, & multis conclusum est argumentis & authoritatibus hæc onera ad eum, qui fructus percipit, pertinere. Et dum Bar. in ead. l. in fi. quærit an minor qui non soluit uectigal, possit postea soluere infra. 30. dies? an ipso iure ei remittatur pœna? an vero in integrum restitui debeat? vide Alex. in cons. 31. Ponderatis his, in 5. vol.

Sum-

Summarium in l.fraudati.ff.de publican.

1 *Si unus habens fundum emphyteoticum decessit relictis pluribus filijs, quorũ unus canonem soluit, alius non; an tota res ad ecclesiam reuertatur.*

2 *Hypotheca quæ habuit originem ab uno solo, facit ut quilibet hæredum pro cohæredibus conueniri possit.*

Bar.in l.fraudati.ff.de publican.

1 BART. in d.l.fraudati, quærit, si unus habens fundum emphyteoticum † decesit relictis pluribus filijs, quorum unus canonem soluit, alius non, an tota res ad ecclesiam reuertatur an non? & decidit totam reuerti. Pro hac opinione, quam dicit Alex. esse * communem in l.iiij. §.Cato, in 5.opp.ff.de uerb.oblig.facit tex.in l.stipulationum aliæ.§.fi.ff.eod.tit.de uerb. oblig. Limita istam conclusionem multis modis, vt per Ias.in l.ij.col.16.& seq.C. de iure emphyt. & uide Alex.in l.si seruus.§.1.ff.si quis caut.Ratio autem prædictæ conclusionis ea est, quoniam obligatio habuit originem in persona defuncti: & ideo diuidi non potest in præiudicium cre-

2 ditoris, ut inquit Ias.in d.l.ij. Hoc idem uidemus etiam in hypotheca, † quæ habuit originem ab uno solo; nam quilibet hæredum pro cohæredibus conueniri potest: quia est indiuidua.l. quamdiu.& ibi Iacob.Butrig.& Ang.C.de distr.pign.& est tex.cum glo.& ibi Bald.in l.j.C.de hæred.action.& omnino vide Paul.de Cast.in l.j.C.cõm.de legat.& Soc.in conf.135.in 1.vol.

Summarium in l.licitatio.ff.de publica.

1 *Si unus tempore subhastationis emit pedagium pro maiori summa, sed alius post eum auget pretium pedagij, an ex ista maiori oblatione ille primus intelligatur liberatus.*

Bar.in l.licitatio.ff.de publican.

BART. in d.l.licitatio, in principio, inquit unum, quod esset ualde singulare, si veritati inni-

1 teretur, ait enim, si unus tempore subhastationis † emit pedagium pro maiori summa, sed alius post eum auget pretium pedagij, an ex ista maiori oblatione ille primus intelligatur liberatus? & decidit quòd non. sed contrarium in facti contingentia consuluit Bal.qui lucratus est centum aureos, ut refert Franc. Crem. in suo sing.40.incip. Tu scis quòd forma. & omnino uide etiam ibi addita ad.d.singul.Cremen.& Bal.in consi.327.in 2.vol.& in conf.191.in 3.volu. & plenè de materia subhastationis vide apud Fabianum de Monte in tract.de emptione & vend. in 5.quæst.num.83.

Summarium in d.l.licitatio.§.quod illicitè.ff.de publican.

1 *Qui extorsit ciuiliter, & crimanaliter punitur.*

Bar.in d.licitatio.§.quod illicite.ff.de public.

1 BART. in ead.l.§.quod illicite, sic ait in summa. qui extorsit, † ciuiliter & criminaliter punitur. vide consilium Ant.incip.Si contra, in consilijs Barb.in 1.vol.in fi.& Roma.in conf.183. & Corn.in consi.51.col.2.in 1.vol.Et dum Bar.subiungit, offensam dici, quicquid ad iracundiam prouocat, vide Corn.in d.conf.51.col.4.& Raph.Fulg.in conf.235.colu.2. vbi citat hoc Bartoli documentum, aitque hanc offensam esse aliqua pœna puniendam.vide Bart.& Ias.in l. cum te.C.de inoffi.testa.& Bar.in l.quidam cum.ff.de hæred.inst.

Summarium in d.l.licitatio.§.earum rerum.ff.de publican.

1 *Quo temporis spatio cessari debeat à solutione, ad hoc ut præscribatur.*

Bar.in d.l.licitatio.§.earum rerum.ff.de publican.

1 BART. in ead.l.§.earum rerum, quærit quo temporis spacio † cessari debeat à solutione ad hoc ut præscribatur. vide Aret.in consi.154.col.2.Postea quærit quid si quidam priuatus hoc tempore cessauit, sed omnes alij soluerunt? vide Alex.in conf.16.col.8.in 5.vol.vbi loquitur in iurisdictione, & in conf.30.col.4.eod.vol.vide etiam non nihil in conf.ultimo in 4.vol.

Summarium in d.l.licitatio.§.fiscus.ff.de publican.

1 *Quidam emerunt gabellam salis à commune, postea commune emebat sal, utrum debeat soluere gabellã.*

Bar.in d.l.licitatio.§.fiscus.ff.de publican.

1 BART. in ead.l.§. fiscus, sic ait in summa. Quidam emerunt † gabellam salis à communi, postea commune emebat sal. vtrum debeat soluere gabellam? vide Alexand. in consi.124. in 4.vol.

4.vol.& Bertachinum in tract.de gabellis,in 7.par.in 9.& ultima quæst.Bal.in consi.243.in 5. vol.& in consi.121.in 4.vol.

Summarium in d.l.licitatio.§.mercatores.ff.de publica.

1 *Ecclesia Romana habet salinas in Romandiola, quidam emerunt dictas salinas ab ecclesia, & portabant Romam, utrum in ciuitate Fauentiæ pedagium soluere teneantur.*

Bar.in d.l.licitatio.§.mercatores.ff.de publican.

1 Bar.in ead.l.§.mercatores,ita inquit. Ecclesia Romana † habet salinas in Romādiola, quidam emerunt dictas salinas ab ecclesia,& portabant Romam,vtrum in ciuitate Fauentiæ pedagium soluere teneantur? Ad istam quæstionem vide Dec.in cons.48.& ad rem faciunt trad. per Card.in cons.12.& Feder.in consi.3.col.6.& Bal.in cons.121.in 4.vol.

Summarium in l.uectigalia.ff.de publican.

1 *Illi qui fraudant gabellas an teneantur.*

Bar.in l.vectigalia.ff.de publican.

1 Bar.in d.l.vectigalia,inquit, eos, qui fraudant † gabellas, non teneri Deo nec mundo; quia illæ,quæ imponuntur sine consensu principis,sunt extorsiones. An autem defraudans uectigal impositum ab habente potestatem teneatur in foro conscientiæ? Bertachinus in tract. de gabellis,in 9.par. princip.inquit eum teneri secundum magis * communem sententiam. id quod durum videtur dictu istis temporibus, cum tot onera & tot vectigalia imponantur, & in dies augeantur,ut vix ferri possint. Ad prædicta vide Abb. & alios in procemio Decretal. in voce Rex pacificus.Abb.Feli.& Dec.in c.1.de const.& Abb.in cons.13.incip. Vniuersalitas, & in c. innouamus,de censi.& in c.dilectus filius.3.de præb.& in c.ex parte, de his quæ fi. à mai. par. cap.& Bal.in l.veluti.ff.de iust.& iur.Item limita hoc quod hic dicit Bar. de gabella imposita à non habente potestatem,vt fraudari possit,nisi scandalum timeatur:nam tunc licitè non fraudaretur.ut colligitur ex trad.per Abb.post Innoc.in c.olim,de rest.spoli.& dum Bar.in ead.l.§. non solutis,tradit an & quando conductor uectigalium non soluens debitum possit expelli?vide Soc.in cons.167.col.2.in 1.vol.

Summarium in l.cotem ferro.§.qui maximos.ff.de publican.

1 *Conductor uectigalium ob nimiam sterilitatem & minimos redditus perceptos potest petere mercedis remissionem.*

2 *Quomodo cognoscatur, aliquem esse conductorem aut emptorem gabellarum.*

Bar.in l.cotem ferro.§.qui maximos.ff.de publican.

1 Bart. in d.l.cotem ferro.§.qui maximos,inquit, conductorem † vectigalium ob nimiam sterilitatem, & minimos redditus perceptos posse petere mercedis remissionem. & postea quærit an idem sit in emptore ipsorum uectigalium? vide Aret. in consi.92. & in consi.55.& multa per Signorell.in consi.187.& de hac re uide plenè apud Bertachinum in tract. de gabellis,in 2.par.De locatione gabellarum.nu.43.51.& 52.Et dum Bar. quærit quomodo cogno-
2 scatur, † aliquem esse conductorem aut emptorem gabellarum,& de damno propter bellum, uide Soc.in consi.156.& Corn.in consi.23.& in consi.38.in 2.vol.& Alex.in consi.3.in 1.vol. & in consi.173.Visis & accuratè,col.pen.in libro primi & secundi vol.& ad rem faciunt trad. per Dec.in consi.4. Et ad id,quod inquit Bar.hic in 3.col.versi.ad unum tamen uolo te sollicitè aduertere,scilicèt remissionem fieri debere publicano quotiescunque bellum uigeret culpa ipsius ciuitatis.vide omnino Aret.in l.ij.§.fi.ff.de verbo.obligat. & in consi.140.& Panorm.in consi.21.col.1.in 2.vol.& omnino vide multa similia quæ posui in l.si fideiussor.§.si necessaria. ff.qui satisd.cog.Postea Bar.prosequendo hanc inuestigationem in 4.colu. versi. sexto quæro, tradit an emptor istorum fructuum possideat,& reliqua, ut hic per eum. vide ad hæc Alex. in d.consi.3.& in d.cons.173.& in cons.107.in 3.vol.& addita ad Ana.in cons.74.& Soc. in cōs. 58.in 1.vol.Ad id verò quod subiungit Bar.in vers.septimò quæro,scilicèt,si aliquis emit fructus alicuius molendini uel alterius ædificij,quod est destructum,ita ut fructus percipi nō possint,ad quem spectet refectio? vide Aret.in cons.2.& Paul.de Cast.in cons.326.col.3.

Summa-

Summarium in l.commissa.ff.de publican.

1 *Res quae incidit in commissum uendicatur ab haerede pro ut à quolibet possessore.*
2 *Fiscus usque ad quod tempus possit rem uendicare.*
3 *Fiscus, an habeat tacitam hypothecam in bonis delinquentis.*

Bar.in l.commissa.ff.de publican.

1 BART. in d.l.commissa,sic ait in summa. res, quae incidit † in commissum, vendicatur ab haerede pro ut à quolibet possessore. Ad istam.l.vide aliquid per Anch.in c.possessor,colu.16. de regul.iur.in 6.& Ang.in tract.maleficiorum,in gl.Et eius bona publicamus,in 4.quaest. col. 3.versi.& dicta acquisitio.

2 Bar.in eadem l.in fi.quaerit, usque ad quod tempus posit fiscus † rem uendicare, quae incidit in commissum? aitque usque ad annos quinque: quibus elapsis ius fisci extinguitur. Pro ista opinione uidetur tex.& ibi doct.in l.ij.C.de uectigal.comm.idem uoluit Bar.in cōsi.81.& Bal. in l.iij.C.si prop.pub.pens.Attende hic quoniam Bar.materiam hanc aliter & plenius enucleauit in l.in omnibus.ff.de diuers.& tempor.praescript.ad quem accessit Abb.in c.cum nobis, de praescript.& Paul.de Cast.in l.fi.C.de sacros.eccl.volunt enim praedicti,si fiscus ignorauit bona sibi esse delata,uel ei fortè nulla fuit facta denunciatio,saltem decennium exigi, alioqui contra fiscum praescribi non posse. Tamen solum quinquennium sufficere,etiam si fiscus ignoraret ius sibi delatum esse,videtur probari in d.l.ij.ubi Bar.& Bal.C. de uectigal.comm.& per Bar.in d. consi.81.& hic & ad praedicta vide Barb.in consi.70.col.23.in ultima dubitatione in 4.volu.&
3 Alex.in addit.ad Bar.in l.fi.C.ad leg.Iuli.maiest. An autem fiscus † habeat tacitam hypothecam in bonis delinquentis? gl.not.in l.rescriptum,in principio.ff.de pact.ait,fiscum eam habere.sed
* contrarium uoluit gl.in l.unic.C.de poe.fis.cre.quae * communiter reprobatur secundum Amanellum in sing.suis. De hac re vide Ant.de Fano in tract.de pignoribus & hypothec.in 4.membro secundae par.nu.129.cum seq.

Summarium in l.Caesar.ff.de publican.

1 *Tempus inspicitur,in quo quis possideat,non tempus,quo quis per uim expulsus est.*

Bar.in l.Caesar.ff.de publican.

1 BART. in d.l. Caesar, ita inquit in summa. inspicitur † tempus, in quo quis posidet, non tempus,quo quis per uim expulsus est. Ad istam.l.vide Alex.in consi.7.in 3. volu. & in consi. 31.in fi.in 5.vol.Et dum Bar.subiungit, omnes portus insulae esse insulam. & ideo ait eos, qui delinquunt in portu Pisanae ciuitatis,posse puniri à ciuitate sub qua est insula. Hoc intellige & declara ut per Caepol.in tract.seruitutum rusticarum,in c.de seruitute,in 10.quaest.& vide Fel. in c.in causis,col.3.& seq.de re iudic.Imol.in consi.24.in consi.35.& in cons.54.Curt.in cons. 48.col.26.& Paul.de Cast.in cons.149.& an portus ueniat appellatione ciuitatis, vide Feli.in c.Rodulphus,col.4.de rescrip.

Summarium in l.interdum.§.quoties.ff.de publican.

1 *Si unus ingressus est religionem fratrum minorum,& stetit per sex menses,postea exiuit,& iterum redijt,& stetit per alios sex menses,utrum dicatur nouitius.*
2 *Si promisisti rem uendere,& de promissione soluta est gabella,an debeat solui de uenditione.*

Bar.in l.interdum.§.quoties.ff.de publican.

1 BART. in d.l.interdum.§.quoties quis mancipia,quaerit si unus † ingressus est religionem fratrum minorum,& stetit per sex menses,postea exiuit & iterum redijt, & stetit per alios sex menses,utrum dicatur nouitius? aitque nouitium non autem ueteranum appellari. vide omnino Barb.in consi.134.Clementissimi Dei,col.2.inter consilia Alex.in 4. vol.& est consilium ultimum dicti vol.& Ias.in repet.l.admonendi, colu.106.ff. de iureiur.& Abb.in c.ad apostoli-
2 cam.colum.2.de re iudic. Et dum Bar.hic in fi.subiungit,si promisisti rem † uendere,& de promisione soluta est gabella, an debeat solui de venditione? vide Abb.in consi.161.& in c. tua nobis,col.pen.de decim.& Iacobum de sancto Georgio in tract.suo de oper.col.12. Barto. & alios

alios in l. si pupillus. ff. ad leg. falcid. Paul. de Castr. in consi. 87. & Bertachinum in tract. de gabellis, in 4. quaest. quintae par. princip.

Summarium in d. l. interdum. §. diuus quoque. ff. de publican.

1 *Si statuto cautum est, syndicum teneri maleficia denunciare, utrum teneatur denunciare maleficium non punibile.*

2 *Si maleficium est factum in confinibus, ita ut non appareat in quo territorio sit commissum, quis denunciare tenetur.*

3 *Syndicus an denunciare teneatur maleficium, quod ut priuata persona ipse denunciauit, uel alius.*

4 *An teneatur denunciare omnes delinquentes, si erunt multi.*

5 *An syndico prosit, si alius delictum denunciauit, uel iudex ex officio procedit.*

Bar. in d. l. interdum. §. diuus quoque. ff. de publican.

1 BART. in ead. l. §. Diuus quoque, ait, si statuto cautum est, syndicum † teneri maleficia denunciare, vtrum teneatur denunciare maleficium non punibile, ut puta, si bannitus occideretur? & decidit eum teneri; quia cognitio delictum sit ne punibile, an non spectat ad iudicem, & non ad syndicum. vide Bal. in c. super literis, colu. 2. de rescrip. & Anch. in clem. praesenti, de censi. ubi de hac re agit. & in l. j. C. ubi de crimin. ag. opor. & Bar. in l. iij. §. si maritus. ff. ad Syll.
2 Quid si maleficium † factum est in confinibus, ita ut nõ appareat, in quo territorio sit commissum, quis denunciabit, ut statuti huius poena euitetur? Bal. in d. l. ij. C. vbi de crim. ag. opor. quid si iste syndicus facta inuestigatione commissi criminis, veritatem scire non potuit? vide glo. in c. ad falsariorum, in verbo, dixerunt, de crim. fals. & Barb. in cons. 6. col. 6. in 2. volum. An iste syndicus se ipsum denunciare teneatur? Aret. in l. cum quidam. §. quod dicitur. ff. de acquir. haered. Alberic. in simili in l. nimis. C. de testi. & gl. in c. petitio, in voce, spiritualibus, de iureiur. in quibus locis habetur, denunciationem contra se neminem teneri facere. An iste ut syndicus
3 † denunciare teneatur maleficium, quod ut priuata persona ipse denunciauit, uel alius? Alex. in l. Diuus. ff. de cust. reor. l. si quis haeres, & ibi Bal. & Imol. ff. de iniust. rupt. & irrit. testa. Quid si is denunciauit priusquàm syndicus eligeretur, utrum ista denunciatio sufficiat? Bald. & Pau. de Cast. in d. l. si quis haeres. An ualeat conuentio facta cum syndico de ipsum releuando à poena, si maleficium non denunciauerit? Bar. in l. si quis à reo. §. fi. ff. de fideiuss. Nunquid cadat in poenam syndicus, qui non denunciauit omnes qualitates delicti, vel in aliqua parte defecit? ad
4 rem faciunt trad. per Bar. in consi. 50. in 2. col. An teneatur † denunciare omnes delinquentes, si erunt multi? vide doct. in l. minoribus. C. de his quib. ut indign. An credatur denuncianti aliquod maleficium? gl. & Alberic. in l. ea quidem. C. de accusat. Bar. in cons. 91. Domino Paci. ubi ait, denunciationem hanc simul cum fama indicium facere ad torturam. Salic. in d. l. ea quidem, & Bar. in l. diuus. ff. de custod. reo. An autem sint denunciandi illi, contra quos probari nõ potest? vide Angel. de malefic. in verbo, che hai tradito, colu. 2. & Praeposit. in c. cùm nerui. 74. dist. col. 2. Quid si iste syndicus ignorauit maleficium vel malefactorem? vide Bar. in l. haerede.
5 ff. de his quib. ut indign. Salic. in d. l. ea quidem. An syndico † prosit si alius delictum denunciauit, vel iudex ex officiò procedit? Alberic. in l. j. §. eleganter. ff. de liber. agnoscen. An ualeat iuramentum de maleficijs non notificandis? Aluarot. in usibus feud. in titulo de pac. iuram. firm. col. 4. versi. item sacramentum. An syndicus ad expensas teneatur? Salic. in d. l. ea quidem. §. quia propter, col. 10. C. de accusat. An huiusmodi syndicus denunciare tenetur contra fratres, patrem, vel contra pupillum si est tutor, & contra similes personas? Salic. in d. l. ea quidem, versi. quintò. & multa scitu digna ad rem hanc facientia vide omnino apud Bart. in cons. 102. incip. Charissime domine. vbi latè tradit quomodo probetur negligentia alicuius. Et ad hoc statutum vide quae posui in l. ex maleficijs. §. is quoque. ff. de action. & oblig.

Summarium in l. j. ff. de donat.

1 *Donatio proprie ea est, quae fit ex liberalitate & irreuocabiliter.*

2 *In donatore dicitur quaedam beatitudo persistere.*

Bar.

Bar. in l. j. ff. de donat.

1 BART. in d. l. j. inquit, donationẽ † propriè eam esse, quę fit ex liberalitate & irreuocabiliter. Pro declaratione vide Oldrad. in consi. 159. in 2. quæst. Alex. in consi. 154. Viso themate, col. 3. in libro primi & secundi vol. & in consi. 53. Visis & consideratis, col. pen. in 3. vol. Ang. in consi. 383. ubi idem ait in donatione, quæ fit occasione mortis, uel per solutionem indebiti à sciente. & Soc. in consi. 19. col. 4. ubi idem dicit in donatione causa mortis. vide eundem Soc. in consi. 53. in 1. vol. vbi multa adducit ad rem facientia. Attende in hac re quia donatio dicitur simplex, & ex liberalitate, quamuis donans dicat se donare propter recepta seruitia, si ea in specie non exprimit. ita Oldrad. in consi. 5. incip. Citius. Et ad materiã huius. l. vide Abb. in rubrica de donat. ubi ait, donationem esse quãdam liberalitatem, quæ nullo iure cogente conceditur. item liberalitas in donando cõmendatur, & dicitur quædam
2 beatitudo † in donatore secundum illud, Beatius est dare, quàm accipere. c. cùm Marthæ, de celebr. miss. ita Abb. in c. 1. de donat. Et dum Bar. hic propè fi. quærit, si pendente conditione tibi tradidi animo transferendi dominium, an videatur tacitè agi, ut deficiente conditione res sit inempta? vide tu an idem sit in pacto de retrouendendo, apud Alex. in consi. 10. in 1. vol. & ad hæc vide Abb. in c. virum, col. pen. de for. comp. & Aret. in consi. 35. col. fi. Postea Bar. hic in ultimis verbis, ait, adnotandam esse istam, l. cum in ea dicitur, propriè, & impropriè, pro statutis disponentibus de donatione, vide Alex. in l. qui liberos, in fi. C. de collat.

Summarium in l. ij. §. si uero pater. ff. de donat.

1 *Donatio filij facta patri, an ualeat.*

Bar. in l. ij. §. si uero pater. ff. de donat.

1 BART. in d. l. ij. §. si uerò pater, agit de donatione † filij facta patri, & reliqua, ut hic per eum. sed an frater possit donare fratri cùm sint omnes in potestate patris? vide Ias. in l. admonendi. in lectura, col. 3. ff. de iureiur. ubi decidit quòd non. & limita sing. ut ibi per eum. & dum Bart. paulopost subijcit de donatione, quam facit filius de re aduentitij peculij patre permittente, vide Soc. in cons. 112. & in cons. 172. vbi ait Bartolum uelle filiumfamiliàs aduentitia donare non posse sine patris consensu, etiam si in illis patris usufructus non acquiratur. & ad hæc vide etiam Anch. in cons. 106.

Summarium in d. l. ij. §. si pecunia. ff. de donat.

1 *Donatio ob causam, cum sit contractus innominatus non subsistit existente conditione post mortem donatoris.*

2 *Verba doctoris sunt intelligenda secundum legem quam allegat.*

Bar. in d. l. j. §. si pecunia. ff. de donat.

1 BART. in ead. l. §. si pecunia, ait, donationem † ob causam, cum sit cõtractus innominatus, non subsistere existente conditione post mortem donatoris: quia sicut contractus innominatus pœnitentia reuocatur, ita & morte. fallit fauore dotis. Ex hoc Bartoli documento colligitur, ex contractu innominato piæ causæ, locum non esse pœnitentiæ, nisi dicas Bartoli dictum esse referendum dumtaxàt ad causam mortis, non autem pœnitentiæ. si quidem uerba eius sint
2 † intelligenda secundum legem, quam allegat, ut habetur in l. non solùm. §. liberationis. ff. de liber. lega. sed tex. quem citat in l. si ego. §. si res. ff. de iur. dot. procedit in casu mortis, non autem pœnitentiæ, igitur &c. sed magis clarè loquitur Bar. in l. si cum fundum, in fi. ff. de pact. & idem videtur sentire in d. l. si ego, in princ. vide ad hæc Ias. omnino in l. iij. §. idem erit. ff. de condit. ob caus. Et de hoc articulo an in contractu innominato piæ causæ, locus sit pœnitentiæ, ultra ibi adducta per Ias. videas Alex. in l. si pecunia, col. 12. & seq. eod. tit. de cond. ob caus. Aret. in cõs. 123. & Dec. in cons. 35. col. fi.

Summarium in d. l. ij. §. sed si quis mihi. ff. de donat.

1 *Quoddam esse mandatum expediendi post mortem, & quandoque mandatum debere expediri in uita, sed eius effectum conferri post mortem.*

Bar.in d.l.ij.§.sed si quis mihi.ff.de donat.

1 BAR. in ead.l.§.sed si quis mihi,propè fi.dicit,quoddam esse† mandatum expediendi post mortem,& quandoque mandatum debere expediri in uita,sed eius effectum cōferri post mortem.& reliqua,vt hic per eum. vide Soc.in consi.172.col.6.vers.secundò, in primo uol.& remissiuè Barb.in c.quoniam abbas,de offic.deleg.

Summarium in d.l.ij.§.Titio.ff.de donat.

1 *Defectus causæ finalis parat donatori conditionem ob causam, secus in defectu causæ impulsiuæ.*
2 *Causa an in dubio præsumatur finalis an impulsiua.*
3 *Si plures causæ finalis in ipsa dispositione continerentur, sufficit si una tantum supersit.*
4 *Quæ sit differentia inter causam, & occasionem.*

Bar.in d.l.ij.§.Titio.ff.de donat.

1 BART. in ead.l.§.Titio,sic ait in summa, defectus † causæ finalis parat donatori conditionem ob causam, secus in defectu causæ impulsiuæ. Attende in hac re quoniam semper in dubio causa præsumitur impulsiua,quando respicit merum cōmodum illius,cui donatur, text.est in l.si mulier.& ibi Bar.C.de iure dot.& idem est si dispositio uoce,forte, uteretur, secundū gl. in clem.1.in uoce,fortè,de appellat.& ibi Imol post Ant.de Butr.in 6.col.& Abb. in c.quoniā frequenter,in princ.col.9.vt lit.nōn contest.& Feli.in c.cum contingat,de offic.deleg.& oīno in c.accedens.j.vt lit.non contest.& de hac uoce,fortè,vide omnino trad. per Alex.in l.in ratione.§.quod vulgò,col.3.ad leg.Falc.dum reprobat dictum Bar.in l filium quem habentem.C.fa mil.ercis.& vide Oldr.in cons.5.Imol.in cons.33.& omnino ad hæc uideas et Felin.in c.solitæ, col.2.de maio.& obed.Bar.in l.& si post tres,col.3.ff.si quis caut.& in l.eam quam.C.de fideic. 2
2 & aliquid per Feli.in c.postulasti,col.3.de rescri.Et nunquid causa† præsumatur in dubio finalis,an impulsiua? tradit Abb.in c.post translationem, nu.18. de renunc.quamuis illa sit lectura Ant.de Butr.Quæ nam uerò dicatur esse causa finalis,tradit gl.in l.fi.ff.de hęred.inst. & in l.conuenticulam.C.de episc.& cler.& in l.adigere.§.quamuis.ff.de iure patr.& in c.cùm cessante,de appell.& plenè habetur in d.c.post translationem.& per Alex.in consi.46.in 1.uol.vbi ait,eam esse causam finalem,quæ dispositioni cohæret,& quæ inspecta iuris dispositione inducit, & arctat.l.j.vbi Bar.C.de fals.cau.adi.idem uoluit Bar.in l.demonstratio falsa, §.1.ver.tertiò quatro de effectu causæ.ff.de condit.& demonstra.Imol.in l.ij.§.fi.ff. de eden.& in d.c.post translationem.Soc.in cons.159.col.6.in 1.uol.Feli.in d.c.postulasti,nu.8.& in c.sunt & alij,post numerū 39.de rescrip.vbi ait causam in dubio impulsiuam esse censeri. & quoniam Bart. hic in summa
3 loquitur de defectu causæ finalis, quid si plures † causæ finales in ipsa dispositione continerentur? dicas etiam si aliquæ earum deficiant,sufficere, si una tantùm supersit.l.libertorum.§. notantur.ff.de his qui not.infam.& ibi habetur per glo.& per ea,quæ habentur in §.si uerò altera, in auth.de nupt.& in l.si non lex eliescentia.ff.de hæred.insti.& in §.affinitatis,inst.de nupt. Itē quot modis causa sumatur,vide apud Feli.in c.in causis, in 1.notab. de restitu.Item scias omne esse habere ortum à causa: ita Bal. quem refert Dec.in rubr.ff.si cert.pet. Et quæ sit differentia
4 † inter causam & occasionem,uide apud Barbat.in sua Ioannina,col.188.& Feli.in c.solitæ,de maior.& obed.vbi uidetur uelle,in dubio causam præsumi finalem, occasionem uerò impulsiuam. & hoc fuit dictum Io.Andr.in c.post translationem,de renunc.vbi ait, ita in facti contingentia fuisse obtentum,pro quo uidetur facere iste tex.in d.c.solitæ. sed contra istam opinionē uidetur facere iste tex.cum glo.vbi magis præsumitur causam esse impulsiuam, quàm finalem. nec obst.tex.in c.cùm cessante,quia ibi constabat causam esse finalem.sic etiam non urget tex. in d.c.solitæ,quoniam id ibi non probatur,sed tantùm colligitur, ibi, uocem illam, ob causam, significare causam proximam,sed occasionem indicare causam remotam. Et in re proposita uide Bar.in l.generaliter,& in l.conuenticulam.C.de episc.& cler.glo.in l.j.§.sexum.ff.de postul. Abb.in c.unic.ut ecclesiast.benefic.

Summarium in l.affectionis.ff.de donat.

1 *Donatio facta meretrici an ualeat.*

Bar.in l.affectionis.ff.de donat.

1 BART. in d.l.affectionis,tradit de donatione † facta meretrici. In hac materia uide Bald. in consi.267.in primo uolu. vbi tradit,an hæc locum habeant in principe,vel in coniugato,qui habet concubinam? vel in concubina,quæ habet maritum? & vide Roma.in consi.43.in quarto dubio.Angel.in consi.171.& omnino uide quæ posui,in l.iij.§. sed quod meretrici,supra de cond.ob turp.caus.

Summarium in l.filiusfam.ff.de donat.

1 *Filius qui habet liberam peculij administrationem, non potest donare, nisi ex iusta causa uel ex permissione partis.*

2 *Si conceditur potestati arbitrium liberum an possit lædere ius alterius.*

3 *Potestas non tenetur seruare ullam iuris solennitatem.*

4 *An ille,cui facta est commissio procedendi facti ueritate inspecta, possit adhibere aliquam fidem socio criminis,maximè in ponendo aliquem ad tormenta.*

5 *Institor,qui præpositus fuit à quadam societate cum pleno mandato, potest petere expensas, quas fecit in honorem mercatorum qui contrahebant secum, si eas iusta ratione fecit.*

Bar.in l.filiusfamiliàs.ff.de donat.

1 BAR. in d.l.filiusfamiliàs,sic ait in summa. filius,† qui habet liberam peculij administrationem,non potest donare nisi ex iusta causa,uel ex permissione patris.ad istam l.vide Bal.in cōsi. 496.in 5.uol.Et dum Bar.subiungit,uocem hanc,donatio,quando profertur à lege,donationẽ causa mortis indicare: vide Paul.de Castr.in l.si tibi pecuniam.ff.si cert.pet. Postea Bar.in uer.
2 extra glo.inquit hanc l.esse adnotandam ad multa.& primò,quia si conceditur † potestati arbitrium liberum,an possit lædere ius alrerius? & reliqua. vide ad hæc Aret.in c.super his,col.pe. de accusat.Abb.in c.1.de offic.iud.ord.Aret.in consi.84.colu.3.vbi tradit, de uerbis, sola facti ueritate attenta,& in c.dilecti,de iudic.Ias.in l.certi condictio.§.si nummos, col.3.ff.si cert.peta.vbi habetur etiam,quid si dictum esset,ut procedatur de æquitate.Alex.in consi.6. in 3.vol. vbi tradit,de uerbis illis,summariè, & de ueritate. Et dum concludit Bar.hic,si dictum est,potestatem posse iniquè agere, tamen eo etiam in casu dolum esse exclusum.adde tu etiam quod dolo proximum est excludi,vt per Alex.in consi.41.in 3.uolu.vbi tradit etiam quid importent uerba,quibus libera in aliquo casu uoluntas conceditur alicui. Quærit deinde Bart. quid si di-
3 ctum est,porestatem † non teneri, seruare ullam iuris solennitatem? respondetque solennitatẽ duntaxat à iure ciuili requisitam esse sublatam, eam uerò quæ de iure naturali uel gentium est, remanere. vide Aret.in consi.68.col.2.& Feli. in c.sciscitatus,col.3.de rescrip.& in c.1. colu. 18.de constit.Alex.in consi.83.Consideratis his,col.fi.in 4.uol.Roma.in consi.2.Abb.in consi. 98.col.2.in 2.uol.Cæpoll.in consi.17.col.fi.& ad hæc uide aliquid apud Barb.in consi.47.col. 5.in 1.vol.vbi loquitur,quid si dictum esset,potestatem liberè posse procedere. & in simili casu uide Roma.in consi.248.Ana.in cons.55.& ibi addita,Barb.in c.quæ in ecclesiarum, col.8.& seq.de consti.& Capr.in consi.75. Et dum Bart. quærit utrum uigore huius arbitrij,possint testes examinari parte absente? & decidit quòd non: quia hoc esset auferre copiam defensionis. vide Alexan.in consi.65. Habita super contentis, col.1.in primo uolu. & in consi.183. in lib.primi & secundi uol.& in consi.244. Super primo, col.3.eod. uolu. & ad hæc uide Aret.in consi.62.Ias.in l.certum.C.und.legit.ubi tradit, quid si commissum esset conscientiæ alicuius? & uideas Ant.de Butr.in c.cum terra,de elect.ubi docuit, quis sit effectus quando aliquis plenam habet potestatem in aliquo actu. & Ias.in l.si qui.C. qui testa.facer.poss.ubi tradit an habere liberum arbitrium puniendi,possit publicare bona? & multa alia ad rem facientia uide apud Paridem de Puteo,in tract.de synd.in uoce,arbitrium.Card.in cons.16. cum duobus sequent. Roma.in consi.519.Corn.in consi.170.in 3.uol.vbi loquit̃ de arbitris,quibus data fuit potestas procedendi & declarãdi de iure & de facto.& in.cons.241.in 2.uol.ubi tradit,an ille,
4 † cui facta est cõmisio procedendi,facti ueritate inspecta, possit adhibere aliquã fidẽ socio criminis,

minis,maximè in ponendo aliquẽ ad tormenta? Item dum hic Bar.subijcit, an ille, qui non tenetur seruare aliquã iuris solennitatem,possit testes recipere diebus feriatis in honorem Dei? & ait,posse: quia hæ solennitates fuerunt inductæ de iure ciuili. vide Aret.in consi.97.Alex.& alios in l.milites.C.de testam.milit.& Paridem de Puteo in d.tracta. de synd.in uoce, potestas, siue capitaneus. Corn.in consi.243.in 4.uol.vbi tradit de illis uerbis,sola facti ueritate, &c. & loquitur in materia torm entorum. & in consi.65.col.1.eodem uol.vbi loquitur de illis uerbis de facto compellat. Soc.in consi.160.col.pen.in primo uol.vbi loquens in arbitratore agit de illis uerbis,de æquitate & ueritate. Roma.in singul.780.incip. Dicit statutum ciuitatis Lucanæ. vbi loquitur,quando dictum est,ut procedatur per simplicem querelam. & in singu.783. incip. Quid importent uerba rescripti, vt procedatur sola facti ueritate inspecta. vide etiam Dominos de Rota in decis.23.& 25.de rescrip.in antiquis.

5 Bar.in eadem l.vers.secundò est notabilis,inquit,institorem, † qui præpositus fuit à quadam societate cum pleno mandato, posse petere expensas,quas fecit in honorem mercatorum, qui contrahebant secum,si eas iusta ratione fecit? Pro illustriori huius documenti intellectu, vide Ang.Aret.in §.prætereà,inst.de except.& Alex.in l.si quis mihi bona.§. sed utrum.ff.de acquir. hæred.& in l.qui bona.§.si alieno.ff.de damn.infec.Ancha.in c.qui ad agendum, de procur.in sexto.& in cap.procurat.de elect.eodem lib. Paul. de Castr.in consi.77.incip.Dubitatio primi quæsiti. Roma.in consi.241.incip.Spectab.D. collaterales.colu.3. & aliquid uide apud Ias.in l. iusiurandum quod ex conuentione.§.fi.ff.de iureiur. & per Alex. in d.l.si quis mihi bona.§.iussum. & uideas Abb.in consi.10.col.fi.in primo uolu.& Barb.in consi.18. col. 2. in secundo uol. & dum Bar.hic propè fi.ait sufficere quò ad petendam restitutionem in integrum, si dicitur in mandato,quoties opus fuerit, vide Aret.in d.§.iussum, in tertio notab.& Panor. & alios in c.si coram,de restit.in integr.Paul.de Castr.in consi.77.& in l.Titius.ff. de liber. & posthu.Roma. in consi.242.col.3.Alex.in d.l.si quis mihi bona.§.sed utrum, & Dec.in consi.36.

Summarium in l.absenti,ff.de donat.

1 *Donata res non acquiritur absenti per seipsum, sed per suum seruum, si tradens hoc agit.*

2 *Si donatio fieret absenti per epistolam,uel aliam scripturam,& antequam habeat ratum moritur donator,nunquid donatarius postea possit ratam habere huiusmodi donationem.*

3 *Electio facta de aliquo,an & quando possit ab ipsis electoribus reuocari.*

4 *Variatio an fieri possit quando aliquis fuit electus.*

Bar.in l.absenti.ff.de donat.

1 BART. in d.l.absenti, sic ait in summa. Res donata † non acquiritur absenti per se ipsum, sed per suum seruum si tradens hoc agit. Postea agit Bar.de illo,qui existens in domo dixit, & reliqua. vide Alex.in l.ij.C.de pact.Bar.in l.illud.C.de sacrosan.eccles.& quæ ibi posui.Imol.in consi.8.col.2.in secundo dubio.Card.in consi.35.col. 2. Aret.in consi.17. colu.2.& 4.& 6.& in simili in consi.398.& Alexan.in consi.156.colu.fi.in quinto uol.ubi loquitur in causa matrimo-
2 niali.Quid autem si donatio† fieret absenti per epistolam uel aliam scripturam,& antequã ratũ habeat,moritur donator; nunquid donatarius postea possit ratam habere huiusmodi donationem? vide Roma.in consi.353.in 3.dub.vbi ponit aliqua sequendo Bar.hic,& dicit donationẽ non ualere nisi epistola data sit donatario quamuis sciret donationem sibi factam, & uide nonnullas remissiones apud Barb.in c.relatũ,col.1.de off.deleg.& in consi.80. in 3.vol. vbi de hac re egit plenè,an ad ualiditatem donationis factæ absenti sufficiat, si ille absens quandocunque notitiam illius donationis habuerit? vide etiam Roma.in consi.295. Et ad prædicta de ratihabitione,vt fieri debeat re integra,uide omnino Alex.in consi.110.col.2.in primo uol. & aliquid per eundem in l.qui absenti.ff.de acquir.poss.& in l.quod meo,col.1.eod.tit. Postea Bart. di-
3 sputat an & quando electio † facta de aliquo possit ab ipsis electoribus reuocari? vide Abb.in c.causam,de elect.& ad id quod ait Bart.de electione,quæ fit ex necessitate, uide Areti.in d.l. qui absenti.Ad illud quod tradit Bar.hic in fi. dicens, si municipium eligat non ex necessitate,

& tamen tunc ante acceptationem locũ esse reuocationi, vide ad hæc Abb. in c. pen. de postul. prælat. & in cons. 11. in vlt. dub. in 2. uol. & Feli. in c. cùm Bertoldus, col. 2. & seq. de re iudi. vbi adducit multos, qui tenuerunt, electione acquiri ius in te ipsi electo, sed contrariũ docuit Ant. de Butr. in c. in nostra, de rescrip. col. fi. ver. hoc dictum. hoc idem expresse sensit glo. in clem. 1. ut lit. pend. in uoce, collato, quæ ait, beneficium collatum uacare usque ad confirmationem, igitur electus non habet ius in re. & idem uidetur tenere Feli. in d. c. cùm Bertoldus, uer. pro quo facit. & quale ius habeat electus uide apud Abb. in c. nobis, de iure patr. & in c. cum in iure, de

4 elect. & Bal. in auth. habita. C. ne fil. pro patr. Et an uariatio † fieri possit qñ aliquis fuit electus? vide Abb. & alios in c. publicato, de elect. Et an uariatio admittatur siue in ijs, quæ dantur à lege, siue à testatore, siue à contrahentibus? vide Alex. & Aret. post Bart. in l. eum qui certarum. §. 1. ff. de uerb. oblig. & in l. huiusmodi. §. 1. ff. de leg. 1. Et ad ea quæ hic tradit Bar. de electione potestatis facta ab aliqua uniuersitate. adde quid si ista uniuersitas duos eligit, qui eant ad eligendum potestatem, & ipsi eligant indignum, nunquid ciuitas teneatur illum admittere, an non? vide Abb. in c. causam quæ, de elect. Præterea in re proposita sciendum est, electionem iam factam duplici ratione aboleri posse, scilicet uel defectu personæ electæ, vel defectu formæ ipsius electionis. & de effectu utriusque defectus agit Abb. in c. super eo, de elect. quid si abolita fuit electio alicuius simpliciter, neque constat an uitio personæ an formæ, quid in dubio sit præsumendum? vide Abb. in d. c. super eo. in fi.

Summarium in l. qui mihi donatum. ff. de donat.

1 *Rei donatæ nobis dominium quæritur per seruum, & procuratorem nostrum si tradens hoc agat.*

Bar. in l. qui mihi donatum. ff. de donat.

1 BART. in d. l. qui mihi donatum, sic ait in summa. Rei donatæ † nobis dominium quæritur, per seruum & procuratorem nostrum, si tradens hoc agat. Tu declara istam l. & alias huic similes, ur per Alex. in consi. 84. In causa uertente, in fi. in primo uol. Et dum posteà quærit Bar. cuius sit dominium rei donatæ antequam rata habeatur donatio? vide Panor. in consi. 55. col. 2. & fi. in 1. vol. & ad rem faciunt trad. per Alex. in l. quod meo, colu. 1. & seq. ff. de acquir. poss. Denique Bar. propè fi. quærit quid si ex alia causa fiat traditio, quàm ex causa donationis? vide Soc. in cons. 263. col. pen. in 1. uol. vbi loquitur de notario stipulante nomine alterius.

Summarium in l. post contractum. ff. de donat.

1 *Alienatio facta à delinquente, an & quando præsumatur facta in fraudem.*

2 *Sententia publicationis bonorum, an trahatur ad bona iam diu alienata.*

Bar. in l. post contractum. ff. de donat.

BART. in d. l. post contractum, agit de illa quotidiana disputatione, an & quando aliena-

1 tio † facta à delinquente præsumatur facta in fraudem? De qua re uide Alex. in consi. 55. in 1. uol. & in cons. 167. viso instrumento, col. fi. in lib. primi & secundi uol. Soc. in consi. 14. in 4. uol. Dec. in cons. 235. & Ias. in §. si quis in fraudem, in princ. insti. de action. & in l. ait prætor. ij. §. sed & si quis in fraudem. ff. de iureiur. Et ad id, quod inquit Bar. in uer. Dico quòd tu debes probare, vide Aret. in consi. 63. col. 3. & in cons. 160. col. 4. Anch. in consi. 251. & Alex. in cons. 84. in

2 3. uol. vbi quærit an sententia † publicationis bonorum trahatur ad bona iã diu alienata? & Soc. in cons. 262. col. 2. & in consi. 264. in 1. uolu. Et dum Bart. subiungit, de suspicione, quæ oritur quando donatur coniunctæ personæ, vide Aret. in consi. 65. col. 3. & Soc. in d. consi. 264. col. 1. Circa suspicionem uerò, quam subinde colligit Bat. quando post donationem uel uẽditionem ipse reperitur possidere, vide Aret. in d. consi. 160. col. 4. & in consi. 265. col. 2. & Alex. in consilio 57. visa breui. in 5. vol. Paul. de Castr. in consi. 7. & in consi. 33. Soc. in d. consi. 264. col. 2. & Fulg. in cons. 42. Ad ea uerò quæ tradit Bar. hic in antepe. col. ver. quinto præsumitur fraus si de propinquo sequaẽ delictũ. vide Rom. in consi. 63. Barb. in cõs. 11. col. 17. & seq. in 1. uol. & in cons. 27. & in cons. 51. eo. uol. & in cõs. 72. col. 9. in 4. uol. Feli. in c. cõsultationib. col. 1. de off. deleg.

de leg. Anch. in consi. 251. & in simili uide Aret. in cons. 73. col. 4. & Paul. de Cast. in cons. 330. & in consi. 333. & aliqua uide per Soc. in consi. 262. col. 4. in 1. uol. & Dec. in cons. 130.

Summarium in l. ex hac scriptura. ff. de donat.

1 *Verba enunciatiua in ultimis uoluntatibus, dispositionem inducunt.*

Bar. in l. ex hac scriptura. ff. de donat.

1 BAR. in d. l. ex hac scriptura, sic ait in summa. Verba † enunciatiua in ultimis uoluntatibus dispositionem inducunt. vide Oldrad. in consi. 121. Capr. in consi. 10. col. 3. & Alex. in consi. 88. Viso processu, col. pen. in 3. vol. ubi declarat quid de verbis enunciatiuis legis, vel statuti, & quæ dicantur uerba narratiua & enunciatiua. & quia de uerbis enunciatiuis latè egimus aliquando in nonnullis lucubrationibus, quas iam antea posui, non insistam ita latè vt possem, sed ad ea quę in hac inuestigatione prosequitur Bar. vide Alex. in cons. 108. Viso themate, in 1. vol. & in cons. 251. Videtur prima fronte, in libro primi & secundi vol. col. pe. Et circa ea quæ tradit Bar. de verbis enunciatiuis prolatis per modum causæ, vide Abb. in cons. 11. in 1. dub. in 1. vol. & in cons. 54. eod. vol. & in cons. 4. col. 6. in 5. dub. in 2. vol. & Aret. in cons. 83. Postea Bar. hic in colu. fi. quærit de verbis enunciatiuis prolatis in contractibus. vide Abb. in cons. 29. in 1. vol. Roma. in cons. 65. col. 2. Ana. in cons. 32. in 3. dub. Alex. in cons. 6. in fi. in 1. vol. & in consi. 70. col. pe. in 3. vol. vbi loquitur de verbis enunciatiuis positis in collationibus beneficiorum, & ad prædicta uide Abb. in c. fi. col. antep. & ibi addit. de rescrip. Imol. in clemen. 1. de probat. Aret. in consi. 23. in 2. dubio. & in cons. 163. in tertio dub. Dec. in consi. 42. in 4. dubio. & dum subijcit Bar. in hac col. fi. de uerbis enunciatiuis principaliter propter se, & reliqua. vide Roma. in d. consi. 65. Feli. in c. de ueteris, col. 6. de except. Anch. in consi. 2. Soci. in consi. 231. in 1. uol. Barb. in consi. 37. in 3. uol. vbi tradit de uerbis geminatis. Alex. in consi. 153. in 5. volu. ubi loquitur de contractu matrimonij. & in consi. 155. eodem uol. Iasi. in l. admonendi. col. 6. ff. de iureiur. Dec. in consi. 36. col. 6. & Soci. in consi. 213. col. 4. in primo uolu. Demum Bar. hic in fi. quærit quid sit dicendum de uerbis enunciatiuis quæ in iudicijs proferuntur. De hac re uide omnino Matthæsil. in sing. 33. incip. Nota quòd si in positione. vbi ait, si aliquis positionem facit, in qua sic dicatur. Petrus filius & hæres Ioannis fecit talem procuratorem: & aduersarius respondeat simpliciter se credere; censetur solùm fateri talem fuisse ab eo procuratorem constitutum, non autem eum esse filium & hæredem Ioannis: quia ista qualitas fuit enunciatiuè prolata, & quia contra hoc affert hoc Bartoli documentum, declara ut ibi uidere est. & ad hæc uide aliqua apud Feli. in c. quoniam contra, col. 18. de probat. Barb. in consi. 40. colu. 12. in secundo uol. & Roma. in singul. 354. incip. Reuerendus. d. Cardinalis, in uers. 2. in supplicatione. vbi ait, si in supplicatione porrecta principi ego narro, me talem procuratorem constituisse, hæc uerba quamuis enunciatiua fidem facere contra me, & de hoc dicit esse casum singularem in l. satisdatio. ff. rem rat. haber. & uide ibi addita per Castill. & Alex. in consi. 266. In causa & lite, col. fi. in lib. primi & secundi uol. vbi docuit an standum sit uerbis enunciatiuis laudi. & Soci. in consi. 41. col. pen. & fi. in 1. uol. vbi loquitur in libello. & Bald. in cons. 402. in fi. in 1. uol. vbi loquitur de uerbis ipsius iudicis. & Feli. in c. 2. col. 9. de libel. oblat.

Summarium in l. Aristo, ait. ff. de donat.

1 *Si pro fundo tuo do tibi centum, & equum, an ista sit emptio, an permutatio.*

Bar. in l. Aristo, ait. ff. de donat.

1 BAR. in d. l. Aristo, quærit, si pro fundo † tuo do tibi centum & equum, an ista sit emptio an permutatio? vide Panorm. in consi. 15. in 1. uol. & in c. ad quæsti. de simon. Ange. Aret. in §. item precium, insti. de empt. & uend. Bal. in procem. feud. col. 3. Aret. in consi. 74. colu. 4. Alex. in cons. 119. col. 2. in 5. uol. Bal. in c. si cautio, in fi. de fide instru. Anchar. in consi. 74. modern. post Alex. in l. Gallus. §. instituens. ff. de liber. & posth.

Summarium in l. Modestinus. ff. de donat.

1 *Si mihi aliquid promisisti, & ego te liberaui animo donandi, an indigeat insinuatione.*

2 *Remittere, an sit species donationis.*

3 *Insinuatio an fiat coram iudice.*
4 *Insinuatio ex diuturnitate temporũ, an præsumatur.*
5 *Quomodo donatio legitimam summam excedens confici possit, ut ualeat etiam si non sit insinuata.*
6 *Utrum legibus exigentibus insinuationem, renunciari possit.*
7 *Donatio remuneratoria non eget insinuatione.*
8 *Si donatio excedit quingentos aureos, non deductis expensis, utrum ualeat sine insinuatione.*

Bar. in l. Modestinus. ff. de donat.

1 BART. in d. l. Modestinus, quærit, si mihi aliquid promisisti, † & ego te liberaui animo donandi, an indigeat insinuatione? vide Alex. in consi. 22. in 1. uol. vbi ait remissionem siue renunciationem iurium suorum esse donationem. & in l. si mulier. ff. de condit. ob caus. Barb. in consi. 41. col. 21. in 1. vol. & in cons. 16. col. 12. in 2. vol. & in consi. 20. col. pen. in 5. uol. vbi aliqua ponit, de pacto de non petendo, vt non dicatur alienatio. & de hac re uide omnino Ang. in consi. 94. vbi ait, pactum de non petendo donationem esse, & ideo indigere insinuatione. de qua re 2 uide Ias. in l. creditori. C. de pact. & an remitteret sit species donationis, vide Bar. in l. si quis delegauerit, infra eod. tit. & in l. j. §. pen. ff. de dol. Et remitrere esse idem quod dare, tradit Bart. in l. peculium. ff. de pecul. & in l. actione, vbi etiam Alex. & alij. C. de transact. Bar. in l. si quis obligatione. ff. de regul. iur. & in l. j. §. cum uenditur. ff. quib. mod. pign. uel hypot. solu. Bal. in l. si inter. C. de solut. & glo. est singul. & ibi Bal. in l. fi. C. de iur. dot. & Bal. in l. illud, col. 4. C. de sacrosanc. eccles. & Dominos de Rota in titu. de pactis, decis. 2. Paul. de Castr. in consi. 11. glo. & Abb. in capitulo ueniens, de test. Imol. in c. cum contingat, in fi. de iureiur. Ang. in consi. incip. Pro parte negatiua. cuius meminit Roma. in hac l. Modestinus. vide tex. in l. si sponsus. §. circa. ff. de donat. inter uir. & uxor. Anchar. in c. quanquàm. de usur. in sexto. & in c. peccatum. de reg. iur. eodem lib. & in c. statutum. §. assessorem, de rescrip. eodem lib. Abb. in c. ex insinuatione, de iure patr. Feli. in d. c. veniens. j. de testi. vbi dicit tamen, remittere, esse dare impropriè. pro quo uidetur tex. not. in l. Iulianus. ff. de cond. & demonstra. tamen authoritates prædictæ sunt magni ponderis. & idem ait Ias. in l. si fundum sub conditione. §. Titio. ff. de lega. j. in l. si pro fundo. C. de transact. & in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. possess. in quibus locis ait, remittere litem, non esse dare, sed remittere actionem aut rem. Et dum Bar. hic agit de insinuatione, 3 † attende quoniam non est necesse eam fieri debere coram iudice, cui uel contrahentes subsint, uel res de qua tractatur, sed sufficit eum esse iudicem in loco, in quo contractus celebratur. Alex. in consi. 300. in lib. primi & secundi uolu. Quid uerò sit insinuatio, ait Bart. eam esse, quando donatio redigitur in scriptis coram iudice. De hac re uide Bal. in c. cum accessissent, col. 3. de const. & ibi Barb. in 9. colu. Alex. in l. acta, in princip. ff. de re iudic. Aret. in consi. 173. vbi dicit insinuationem esse actum uoluntariæ iurisdictionis, vt hic tradit Bart. ideoque illam inuito donatore fieri non posse. & ibi etiam docuit, quo tempore fieri debeat, & an fieri posit 4 per hæredem defuncti? An autem insinuatio † ex diuturnitate temporis præsumatur? vide Ias. in l. j. C. qui admit. col. 6. & in l. fi. C. eod. tit. & in l. qui in aliena. ff. de aquir. hære. Abb. in consi. 36. in 2. uol. Et an filiusfamiliàs posit sine consensu patris facere insinuare donationem? uide Alex. in d. l. j. col. 4. C. qui admit. Oldra. in consi. 153. vbi ponit coram quo fieri sufficiat. & ad hæc uide Corn. in consi. 221. in 1. uol. Et in insinuatione non exigitur ut iudex aliquid dicat, uel faciat, sed satis est si eo præsente fiat scriptura in actis. Ias. in l. omnium. C. de testam. & ut clarè 5 hic declarat Barto. quomodo autem donatio † legitimam summam excedens confici posit ut ualeat, etiam si non sit insinuata, uide apud Thom. Ferrat. in cautel. 33. An insinuatio requiratur in donatione ob causam? vide Alexand. in consi. 21. in 3. vol. Nunquid insinuatio in donatione facta ecclesiæ requiratur? Abb. in cap. relatum. j. de testam. vbi refert Bar. in loco extraneo hoc aperire, quod à doctoribus non erat clarè explicatum. neque à Bar. in l. sancimus. & in l. pen. C. de donat. & ibi infert Abb. ad statutum quo cautum est, mulieré testari neq; se obligare posse sine duorum agnatorũ pñtia, ut nihilominus posit testari & donare ecclesiæ sine illa solénitate, & ét hoc idem locũ hre in alia pia cã per tex. in d. c. relatũ. & per ea, q̃ tradit Bar. in l. generali.

generali.C.de ſacroſ.eccleſ.vide etiam Bal.in auth.caſſa.C.de ſacroſ.eccleſ.Poſteà quærit Bar.
6 utrum legibus † exigentibus inſinuationem renunciari poſsit? vide plenè de hac re apud Iaſ.in
rubri.inſt.de action.col.6.& aliqua apud Alex.in l.nemo poteſt, colu.4.verſi.item in quantum
Bar.ff.de lega.1.& Angel. Aret.in §.1.& ibi Iaſ.inſt.eod.tit.de action.Bal.in conſi.13.in 1.uol.
& in l.illud.col.pen.C.de ſacroſ.eccleſ.& in l.ij.C.ut in poſſ.legat. & in l.data.C. de donat.Ioan.
Andr.in addit.ad Specul.in tit.de inſtrum. edit.§. pen. in addit. magna. Imol.in l.Aquilius Re-
gulus,infrà eodem Barb.in conſi.2.in 3.uol.vbi tradit quid ſi dictum eſſet in inſtrumento,ut ua
7 leat omni meliori modo, &c. Item in hac re ſcias donationem † remuneratoriam non indige-
re inſinuatione.Bar.in d.l.Aquilius.& vide Rom.in conſ.26. Quærit deinde Bart.hic propè fi.
quid ſi dictum eſt in inſtrumento, tot intelligi eſſe donationes, quot ſunt iugera terræ,& quot
ſunt res, & tamen omnes ſimul excedunt ſummam, an eo caſu inſinuatio requiratur? Ad rem
hanc benefaciunt trad.per Alexan.in l.ſi Titio.§.ſi uir.col.fi.verſ. ſubdit Angel.ff.ſolu.matrim.
& omnino in conſi.308. Viſis duobus, colu.2.in lib.primi & ſecundi uolu.& in conſi.21.in 3.
uolu.Panorm.in conſi.107.in primo dubio.in 2.vol. Felin. in c.quæ in eccleſiarum colu.31.de
conſt.Roma.in conſi.305.& in conſi.26.Bal.in c.1. col. 5. qui feud.dar.poſſ.& in rubric.9.de
off.iudi.vide ad prædicta Iaſ.in d.l.illud,& Abb.in c.apoſtolicæ, colu. 2.de donat. Item ad hæc
uide Abb.in conſ.107.in 2.uol.vbi uult,ſi plures donationes ualere debent in eadem perſona,
8 requiri ut fiant per diuerſa tempora.Quid ſi donatio † excedit quingentos aureos nõ deductis
expenſis,alioqui uerò eis deductis,vtrum naleat ſine inſinuatione? Dicas eam ualere ſecundũ
Feli.in c.ad noſtram.nu.4.de iureiur.citat Bar.in l.quoties.ff. ad leg.Falci. Denique Bar. hic in
fi.quærit, an iuramentum tollat defectum inſinuationis? vide latiſsimè de hac re apud Soci. in
conſ.77.col.5.& in conſ.ſeq.in 1.uol.Alex.in conſ.20.& in conſi.21.in 3.uol.Aret. in conſi.2.
Barb.in conſi.67.col.pen.inter conſilia Curtij.& in conſi.ibi ſeq. Abb. in conſi.95. in 2.uol.&
* breuiter * communis eſt canoniſtarum ſententia, defectum inſinuationis tolli iureiurãdo,quæ
attendi debet. ita Dec.in conſ.332.& in conſi.488.vide eundem in conſ.239. & Soc.in conſ.
77. Tamen attende quia traditur cautela,ut etiam iurata donatio non teneat,ſcilicet ſi donans
prius iurat ſe nolle donare,quoniam primum iuramentum ualebit,& donatio irrita fiet.ita Cæ
poll.in cautel.173. ſed caue ab iſtis cautelis deceptorijs, quoniam & ſi in hoc ſeculo honorem
facere uideantur,tamen in alio nocent animæ: ita Paul.de Caſt.in l.ſi per errorem.ff.de iuriſd.
omn.iudic.& in l.edita.C.de eden.

Summarium in l.nuda ratio.ff.de donat.

1 *Confeſſio & ſcriptura ſine cauſa facta non ualet.*
2 *Scriptura priuata debet probari per teſtes, & quomodo.*
3 *Libro rationum credendum eſt contra eum, qui librum confecit.*
4 *Epiſtolæ quæ fides ſit adhibenda.*

Bar.in l.nuda ratio.ff.de donat.

1 BAR. in d.l.nuda ratio,inquit,confeſsionem † & ſcripturam ſine cauſa factam non ualere.
* vide Alex.in conſi.13.in primo uol.vbi teſtatur hanc eſſe * communem ſententiam.& in conſi.
145. In cauſa & lite,in lib.primi & ſecundi uolu.& in conſi.324.viſa ſcriptura, eodem uol.vbi
idem dicit etiam ſi contineat cauſam ſed obſcuram. Et an ſcriptura priuata facta etiam abſen-
te parte,probet? vide Alex.in conſi. 336. viſa ſcriptura, in eod.lib.primi & ſecundi uolu.& in
conſ.90.Circa primum dubium,in 4.vol.& in conſ.76. in 3.uol. & in conſi.79. in 4.uolu.& in
conſ.114.in 7.uol.& de hac re uide plenè & ſubtiliter apud Aret.in conſi.64.Soc.in conſi.41.
col.pen.in 1.uol.& in conſi.68.in 4.vol.& breuiter uide quæ poſui in quadam lucubratione ſu
prà in procem.ff.ueter.vbi plenè egi de fide habenda ſcripturis. & pro declaratione prædicto-
2 rum uide Alex.in conſ.14.in 5.vol.& dum Bar.hic in pen. col. agit de ſcriptura † priuata, quæ
probanda eſt per teſtes, aduerte quoniam teſtes debent dicere ſe fuiſſe præſentes quando illa
ſcriptura fuit confecta. vide Alex.in conſi.76.in 3.uol.& in conſi.150.col.5.in 5.uolu. Paul.de
Caſt.in conſi.331,Soc.in conſ.33.& in conſ.41. & plenè in conſ.274. in 1.uoln.Abb.Imol.&

3 Feli.in c.2.de fide instru.Posteà subiungit hic Bar.de fide libri † rationum. Tu dicas ei credendum esse contra eum,qui librum confecit,vt probatur in l.j.& ibi Paul.C.de eden. & à contrario sensu. namq; si bene tex.consideretur,ibi reus probaret contra se si rationes edidisset.& in l.fi.eod.tit.frustra enim ibi peterentur,nisi probarent. vide Abb.in consi.7.in 2.uol.& in cons. 67.& in consi.113.in 1.dubio.eod.uol.& aliquid per Feli.in c.veniẽs, col.fi.uer.limita,de testi. Cæpol.in consi.40.col.12.Imol.in consi.117. col.3. Aret. in consi.44.& in consi.sequ.Alex.in cons.145.in lib.primi & secundi uol.& in cons.244.Super primo.& in cons.331.eod.lib. & in consi.132.in 5.uol.vbi loquitur de scripturis datis ab uno socio alteri. Et ad prædicta uide etiã Soc.in cons.161.in 1.uol.& in cons.seq.& in cons.159.vbi agit de libro tutoris.& Fulg.in cõs. 103.vbi tradit de libro factoris.Ana.in consi.53.Et de libro horum omnium, ac de libro gabellarij,& collectarij,vide plenè apud Bertachinum in tracta.de gabellis, in 4.par.nu.2.cum sequ.

4 Denique Bar.in hac l.in fi.agit de epistola,† & quæ fides ei sit habenda. vide plenè de hac re Feli.in c.post cessionem,de probat.Aret.in consi.125.Soc.in cons.162.col.pen. in 1.uol.& Ias.in repet.l.admonendi.ff.de iureiur.& ad prædicta omnia uide,vt dixi,quę de hac materia posui in lucubrationibus meis ad Bar.suprà in procem.ff.uet.

Summarium in l.Aquilius.ff.de donat.

1 *Donatio remuneratoria, non indiget insinuatione.*

2 *Expulso quomodo succurratur.*

Bar.in l.Aquilius.ff.de donat.

1 Bart. in d.l.Aquilius,inquit, donationem remuneratoriam † non indigere insinuatione. Vide not.Roma.in consi.26.Alex.in l.licèt inter priuatos.C.de pact.in fi.vbi tradit quid de donatione reciproca & respectiua? Ang.in consi.179. visis,col.6.& Ias.in l.ex hoc iure.nu.53.ff. de iust.& iur.vbi declarat hoc procedere in meritis præteritis, & quando ipsa donatio merita non excedit,& alia multa ad rem facientia,idem tradit Ias.in l.si pater puellæ.C. de inoffi.testa. Et ratio est quare non eget insinuatione,quia huiusmodi donatio non est uera donatio,sed magis accepti beneficij permutatio quædam siue compensatio, donatio enim ea est proprie quæ à sola donantis liberalitate progignitur,sed ille qui donat ob merita pręcedentia,non uult liberalitatem exercere,sed naturæ debitum soluere benefaciendo ei,à quo beneficium accepit.ita Abb.in rubr.de donat.& in c.per tuas,eod.tit.& ad hæc uide aliqua quæ posui in rubr.suprà dę donat.inter uirum & uxor.& Bal.in l.ij.in fi.C.ne fil.pro patr.& in l.si cum mihi.ff. de dol. & in l.ij.ff.qui bon.ced.poss. & in l.si mortis.C.ad leg.Falcid. Oldra.in consi.209.incip. Ad habendam.& Io.Andr.in addit.ad Specul.in titu.de rebus eccl.non alie. in rubr.& in titu.de instrum. edit.§. porrò.

2 Bar.in hac l.uersi.quæro quo remedio,tradit quonam † modo succurratur expulso, aitque si intelligis hanc l.vt sit translatus usufructus in eum,qui habet naturalem, eo casu competere interdictum unde ui. vide Alex.in l.j.in princip.ff.de acqui.poss.col.4.& seq. & col.17.& Præpos. in c.quo iure,col.fi. 8.dist. & an à sententia lata super tali inditio liceat appellare? vide Bal.in l. j.C.si de momen.poss.fuer.appel.col.3.vers.quæro.Quid si non agitur possessorio, sed detentorio iudicio, & an tali deiecto detur remedium capituli reintegranda? vide Barb.in consi.24. col.2.in 4.uol.

Summarium in l.quidam in iure.§.donationem.ff.de donat.

1 *Qui donat bona uiuentis, eius hæreditatis est indignus.*

Bar.in l.quidam in iure.§.donationem.ff.de donat.

1 Bart. in d.l.quidam in iure.§.donationem. sic ait in summa. Qui † donat bona uiuentis, eius hæreditatis est indignus. Attende quoniam si aliquis donaret spem fideicommissi sibi relicti uiuente grauato in pœnam huius.l.incideret. ita Raph.Cuma.hic, & Fulg.in consi.101. accedit Dec.in l.j.C.de pact.& dum Barto.subdit solutionem ad contrarium.l.scriptum, de his quibus ut indig.dicens,ibi eum circa bona & post mortem deliquisse,hic uerò circa personam & inuita. Aduerte qm̃ ista solutio facit ad id,quod hic dicit Raph.Cuma.emphyteotã,qui alie-

nat

nat rem emphyteoticam pro parte iuris quæsiti domino, priuari tantùm pro parte in qua deliquit, non autem cadere à toto iure. Tamen contra hoc facit.l.si sub una.§.fi.ff. de uerb. oblig. quid autem si cessat soluere pro parte, vide Oldr.in conf.29.

Summarium in l.donationes.§.species extra.ff.de donat.

1 *Vsusfructus appellatione, an & quando proprietas concessa intelligatur.*

Bar.in l.donationes.§.species extra.ff.de donat.

1 BART. in ead.l.§.species extra, tractat, an & quando usufructus † appellatione proprietas concessa intelligatur. ista est materia.l.Proculus.ff.de usufr.ideo uide quæ ibi posui.& Roma. in conf.229.in fi.& in conf.206.Licèt de communi.Card.in conf.91.& in conf.53.colum.pe. Fulg.in conf.13.Alex.in conf.173.col.fi.in 5.vol.Soc.in consi.131.in 1.vol.Corn.in conf.74. in 4.vol.& latissimè Paulum de Montepico in repet.l.Titia cum testamento. §. Titia cum nuberet, nu.115.ff.de lega.2.& Thom.Ferrat.in caut.2.

Summarium in d.l.donationes.§.pater qui.ff.de donat.

1 *An filius in diuisione debeat habere libros præcipuos.*

Bar.in d.l.donationes.§.pater qui.ff.de donat.

1 BART. in ead.l.§.pater qui, quærit an filius † in diuisione debeat habere libros præcipuos. vide Ias.in auth.ex testamento.col.6.C.collat.

Summarium in l.qui id, quod.§.mutus & surdus.ff.de donat.

1 *An per stipulationem secundum ista tempora donatio fieret.*

Bar.in l.qui id quod.§.mutus & surdus. ff.de donat.

1 BART. in d.l.si id quod.§.mutus & surdus; tradit an per † stipulationem secundum ista tépora donatio fieret? vide Alex.in conf.12.in 1.vol.

Summarium in l.si pater.ff.de donat.

1 *Pater an & quando patiendo filium stipulari, perficiatur donatio.*

Bar.in l.si pater.ff.de donat.

1 BART. in d.l.si pater, tractat an & quando pater † patiendo filium stipulari perficiatur donatio: traditque inspiciendum esse numerum filiorum, & quantitatem rei donatæ. vide eleg. Aret.in consi.1.col.pen.in 3.dubio.Alex.in consi.241. Habita, in libro primi & secundi volu. col.fi.& Dec.in consi.122.ubi ex hoc Bartoli documento propter æqualitatem seruandam infert quid in legato contineatur.

Summarium in l.ad eum quem.ff.de donat.

1 *Quæ sit differentia inter cedere, & concedere.*

Bar.in l.ad eum quem.ff.de donat.

1 BAR. in d.l.ad eum quem, tradit differentiam, quæ est inter cedere, † & concedere; quia cedendo utiles transferuntur, & concedendo non. De his uerbis, cedo & concedo, uide aliqua per Feli.in c.cum uenerabilis, col.1.& seq.de except.& Alex.in l.si donationes, col.6. C.de col-lat.& Soc.in conf.93.col.2.& 10.in 1.vol.

Summarium in l.j.ff.de donat.causa mortis.

1 *An donatio causa mortis sapiat contractum, an ultimam uoluntatem.*

Bar.in l.j.ff.de donat.caus.mort.

1 BART. in d.l.j.tradit an donatio † causa mortis sapiat contractum, an ultimam uoluntatem? Aduerte quia eam esse ultimam uoluntatem uidetur probari in l.j.C.de imp. lucra.describ.lib.10.in l.fi.C.de codicil.& in l.fi.C.de donat.cau.mort. & per Fulg. in consi.88.Tamen ad id, quod inquit Bar.in versi.sed ista non sunt vera; scilicèt donationem hanc sapere contractum: vide ad hæc Abb.in consi.41.col.2.in 2.vol. & Roma. in consi.513. ubi tradit an ista donatio stipulationem exigat, & an possit fieri per pactum. Bal.in l.Labeo, in princ.ff.de pact.& Alex.in conf.168.Ponderatis narratis, in fi.in 5.volum. Et an donatio causa mortis

mortis iudicetur magis ultima uoluntas quàm contra, docuit Mari.Soc. iuni. in l. sciendum.ff. de leg.1.Et dum Bar.hic in fi.ait donationem hanc si fit absenti valere iure fideicommissi nisi fieret à filiofamiliàs, vide Roma.in cons.171.col.2.& in d.cons.513.Alex.in l.ij.col.3.& seq.ff. de leg.1.Capr.in cons.92.& Soc.in cons.130.col.fi.in 1.vol.

Summarium in l.ij.ff.de donat.causa mort.

1 *An & quando donatio facta cogitatione mortis, dicatur donatio.*

2 *Donatio causa mortis facta, eo pacto, ut donans contra uenire non possit, nunquid inter uiuos an causa mortis donatio sit iudicanda.*

Bar.in l.ij.ff.de donat.caus.mort.

1 BART. in d.l.ij. tradit an & quando † donatio facta cogitatione mortis, dicatur donatio causa mortis, & dicit aut est facta mentio mortis, aut non. Tu verò ad cognoscendum an donatio facta fuerit causa mortis an inter uiuos, ubi adsunt uerba, quæ ad utrunque sensum trahi possunt, vide Ang.in cons.254.& omnino Aret.in consi.74. ubi not.ac subtiliter loquitur. & Soc.in consi.53.in 1.vol.ubi ait donationem inter uiuos eam esse semper intelligendam, in qua fuit apposita clausula, merè, purè, & simpliciter, quamuis facta esset mentio mortis. multa-
2 que alia ad rem facientia ibi docuit. & Dec.in consi.305.vbi agit de donatione causa † mortis facta eo pacto ut donans contrauenire non possit, nunquid inter uiuos, an causa mortis donatio sit iudicanda? & plenè de hac re uide apud Ias.in l.quæ dotis.ff.solu.matr. & Dec. in consi. 470.Et quibus cautelis effici possit, ut donatio causa mortis, quæ sui natura reuocabilis est, reuocari non possit, vide apud Thom.Ferrat.in caut.30.Tamen abstine semper à cautelis deceptorijs, quoniam & si in hoc seculo honorem facere videantur, tamen magnum afferunt animæ detrimentum, ut inquit Paul.de Cast.in l.si per errorem.ff.de iurisd.omni.iudic. & in l.edita.C.de eden.Quid si donatio habet figuram causa mortis, an si non potest ualere ut donatio causa mortis, ualeat ut donatio inter viuos, & contra? vide Soc.in cons.232.in 1.vol.

Summarium in l.mortis causa donatio.ff.de dona.cau.mor.

1 *Quare sit exprimenda causa instantis periculi in donatione.*

Bar.in l.mortis causa donatio.ff.de donat.cau.mort.

1 BART. in d.l.mortis causa donatio, quærit, quare sit † exprimenda causa instantis periculi in donatione? aitque id fieri propter reuocationem ipsius donationis: nam periculo cessante reuocata erit donatio. vide Alex.in l.sancimus.C.de testa.

Summarium in l.qui pretio.ff.de donat.caus.mor.

1 *Quicquid occasione mortis alterius capitur, mortis causa capio nuncupatur.*

Bar.in l.qui pretio.ff.de donat.cau.mor.

1 BART. in d.l.qui pretio, ita inquit in summa, quicquid † occasione mortis alterius capitur mortis causa capio nuncupatur. Adde quòd in mortis causa capione locum non habet ius accrescendi. Ias.in l.si mihi & Titio, col.4.fall.7.ff.de verb.oblig.

Summarium in l.si alienam.§.Marcellus.ff.de donat.caus.mor.

1 *Donatio causa mortis, an pœnitentia reuocetur.*

2 *Donatio causa mortis æquiparatur ultimæ uoluntati.*

3 *Ultima uoluntas reuocari potest, quamuis testator dixerit se nolle reuocare.*

4 *Multiplicatio uerborum non mutat substantiam rei.*

5 *Donatio inter uiuos, pœnitentia reuocari non potest.*

6 *Donatio causa mortis, in qua hæredum fit mentio, censetur donatio inter uiuos.*

7 *Doctori magis creditur in consulendo, quam in legendo.*

Bar.in l.si alienam.§.Marcellus.ff.de don.cau.mor.

1 BART. in d.l.si alienam.§.Marcellus, quærit an huiuscemodi † donatio pœnitentia reuocetur? aitque gl.hic uelle, ut reuocari queat. Tu pro hac opinione gl.ut donatio pœnitentia possit retractari, etiã si donator dixisset se nolle posse reuocare nisi donatario prędecedente, faciũt trad.per Bal.in l.cum quis.ff.de cond.ob cau. ubi dicit, si in instrumento contineatur, Titium

fecisse

fecisse donationem causa mortis, & affirmasse se nunquam esse reuocaturum dictam donationem causa mortis, neque ei esse quoquomodo contrauenturum, nihilominus eam reuocari
2 posse. cuius sententia etiam si probari posit authoritate huius gl. item quia si donatio † causa mortis ultimæ uoluntati videatur æquiparanda, secundum gl. in l. ij. ff. de dot. præleg. & tex. in l. fi. C. de donat. cau. mor. & in l. j. C. de imp. lucra. descrip. lib. 10. & Fulg. in consi. 88. igitur sicut
3 vltima uoluntas † reuocari posit, quamuis testator dixerit se nolle reuocare. l. Diuus. §. licèt, & l. conficiuntur, & l. fi. ff. de iur. codicill. & l. si quis in principio. ff. de leg. 3. ita & de hac donatione, quæ illi æquiparatur, hoc idē esse concedendum uideretur, & prædicta confirmantur quoniam hæc uerba magis ex stylo & consuetudine notariorum poni consueuerunt, quàm ex voluntate partium, ut videre est apud Bar. in l. j. in 6. quæst. ff. de iur. codicil. & ideo parum debēt operari secundum Alex. in consi. 49. col. 6. in 4. vol. & in consi. 89. in fi. in 7. vol. Soc. in cons. 94.
4 in 4. vol. & Dec. in consi. 394. col. pen. & in cons. 399. col. 4. Item multiplicatio † uerborum nō mutat substantiam rei. l. pediculis. §. labor. ff. de aur. & arg. lega. & ad hanc sententiam accessit etiam Alex. in l. quæ dotis, col. 8. ff. sol. matr. Attende tamen quoniam opinor eam sustineri non posse. In primis enim ubicunque in donatione causa mortis fit mentio irreuocabilitatis, & dicitur eam retractari non posse, magis donatio inter viuos quàm causa mortis appellatur, secun-
5 dum gl. hic in uoce, nullo, sed donatio inter viuos † pœnitentia reuocari non potest. l. j. & ij. C. de reuoc. donat. igitur pari ratione neque ista, quæ inter uiuos donatio existimatur. hoc autem, quod donatio, in qua dictū est, eam reuocari non posse, censeri esse donationem inter uiuos, probatur per tex. expressum in l. ubi ita donatur, infrà eod. tit. & per Bar. in l. fin. versi. sed si promitto. C. de pact. & Soc. in consi. 53. ubi ait, si in donatione causa mortis apponatur clausula, merè, purè, & simpliciter, eam esse donationem inter uiuos. vide Dec. in consi. 305. vbi agit de donatione causa mortis facta cum pacto ne ei contrauenire posit. Ad hæc accedit, nam do-
6 natio † causa mortis, in qua hæredum fit mentio, censetur donatio inter uiuos, cum aliter ad hæredes transmitti nequeat, & donatio causa mortis ad hæredes non transfertur. l. non omnis, in versi. nam & his. ff. si cert. pet. & §. 1. inst. de donat. tradit Bal. & ibi etiam latè Salic. in l. ij. C. de iur. dot. Alex. in consi. 14. Circa primum dubium, in 1. volu. in 1. dubio. Aret. in consi. 74. Diligenter & maturè consideratis his, quæ in puncto, col. 3. Si igitur donatio causa mortis ex sola hæredum mentione iudicatur donatio inter viuos, ut proximè probatum est, quantò magis hoc idem est concedendum, ubi expressè conuentum est, eam reuocari non posse? & conclusionem hanc esse ueritate subnixam non obstante hac gl. reprobata à Iac. de Aren. ut hic refert Bar. vide Ang. hoc idem sentientem in consi. 129. Visis instrumentis. Paul. de Cast. in cons. 99.
7 Notandum est, & Alex. in d. cons. 14. cui magis † standum est quàm in lecturis, quoniam præsumendum est, eum consulendo melius & subtilius rei veritatem considerasse, secundum ea, quæ tradit Bar. in l. si pater, col. 1. versi. ego iam sic in concursu. C. de inst. & subst. & hoc etiam multòmagis procederet, si iusiurandum intercesisset, ut voluit Aret. in d. consi. 74. col. 3. & Oldr. in cons. 114. vide etiam Alex. in cons. 77. Visis quàm eleganter, col. 1. in 4. vol. & Bald. in consi. 339. in 2. vol. Neque reluctatur, quòd prædicta uerba ex consuetudine notariorum posita videantur, & ideo non debent operari; quoniam immo suum operantur effectum, cum de uoluntate contrahentis posita censeantur, ut considerat Alex. in consi. 50. nu. 8. in 6. volu. & in consi. 89. in fi. in 7. vol. & in consi. 102. in 3. vol. nam cum sint clausulæ substantiales operantur secundum Feli. & Dec. in c. cum. M. de const. & in c. ex literis, de fid. instrum. vide Antonium de Fano in tract. de pignor. & hypot. in primo membro nu. 44. & Dec. in l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur. similiter non urget illud, scilicet, multiplicationem verborum non mutare substantiam rei; quoniam ab ea sensus augetur. l. si stipulatus sim, in principio cum gl. ff. de usur. vide Alex. in cons. 91. col. 2. in 7. vol.

Summarium in l. tam is. §. filiusfamilias. ff. de dona. cau. mor.

1 *Donatio causa mortis, magis sapit naturam contractus, quàm ultimæ uoluntatis.*
2 *In donatione quam facit filiusfamilias, an requiratur expressa, & specialis permissio patris.*

Bar.

Bar.in l.tam is.§.filiusfamiliàs.ff.de donat.cau.mor.

1 BART. in ead.l.§. filiusfamiliàs tradit, donationem † causa mortis magis sapere naturam contractus, quàm ultimæ uoluntatis. vide Panor.in cõs.46.col.3.in 2.vol.Doct.in l.ij.ff. de leg. 1.Alex.in consi.168.in fi.in 5.vol.Bar.& quæ ibi ad eum posui in l.j.suprà eod.tit.gl.& doct.in l. j.C.eod.tit.Rom.in consi.513.Fulg.in consi.88.Soc.in consi.112.in 1.vol.& omnino Mari.Soc. iuni.in rep.l.sciendum.ff.de leg.1.

2 Bar.in eod.§.quærit, an in donatione, † quam facit filiusfamiliàs requiratur expressa & specialis permissio patris? vide Abb.in consi.40.col.3.in 2.dub.in 2.vol.Paul. de Cast. in l. qui in potestate, col.fi.ff.de testam.& Soc.in consi.112.in 1.vol.in 2.dub.postea subiungit Bart. quid si filiusfamiliàs donat sine consensu patris, & postea pater consensit? vide Franc.Crem.in sing. 69.incip.Donatio causa mortis. vbi citat Bal.in l.si vxor.C.de cond.inser.dicentem singulariter donationem hanc irritam esse, quia consensus patris in primo actu exigebatur. vide etiam ibi addita ad Cremens.& aliquid per Roma.in consi.199.col.fi.

Summarium in l.ubi ita donatur.ff.de dona.cau.mor.

1 *Conuentio contra substantiam contractus, facit conuentionem transire in alium contractum, si uerborum significatio patitur.*

Bar.in l.ubi ita donatur.ff.de don.cau.mor.

1 BART. in d.l.vbi ita donatur, sic ait in summa. Conuentio † contra substantiam contractus facit conuentionem transire in alium contractum, si uerborum significatio patitur. Ad istam l.vide Alex.in l.quæ dotis, col.4.cum seq.ff.sol.matr.Aret.in consi.73.& in consi.41. colum.fi. Roma.in consi.413.Corn.omnino in consi.126.in 1.vol.aliquid apud Abb.in consi.95.col.2. in 2.vol.Soc.in consi.53.& in consi.135.in 1.vol.Feli.in c.cùm.M.Ferrar.col.24.de consti. Dec. in consi.305.& vide hæc verba Bartoli allata ab Alex.in l.ij.col.3.ff.de leg.1.& Soc.in cõs.165. col.5.in 1.vol.ubi ait, quando in aliquo actu apponuntur uerba contra naturam ipsius actus, illa uerba faciunt eum transire in aliam speciem, si ipsa verba hoc patiuntur. vide Bal. in consi.108. in 3.par.& in consi.270.in 2.par.

Summarium in l.mortis causa.ff.de donat.cau.mor.

1 *Si pater recipit emphyteosim, pro se, & suis filijs, ex quo filij uidentur adiecti post mortem patris, uidentur à domino rei capere causa mortis patris.*

Bar.in l.mortis causa.ff.de donat.cau.mor.

1 BART. in d.l.mortis causa, ait, si pater † recipit emphyteosim pro se & suis filijs, ex quo filij videntur adiecti post mortem patris, videntur à domino rei capere causa mortis patris, atque ita locum habere ius accrescendi. vide Barb. in consi.8. colum.7.in 2. volum. & in consi. 89.colum.3.& 6.

Summarium in l.senatus.§.si quis mortuus.ff.de dona.cau.mor.

1 *Stipulatio causa mortis annua, est una, legata annua sunt plura.*

Bar.in l.senatus.§.si quis mortis.ff.de donat.cau.mor.

BART. in d.l.Senatus.§.si quis mortis. ff. de donat.caus. mor.ita dicit in summa, stipulatio 1 † causa mortis annua, est una, legata annua sunt plura. vide ad hæc Alex.& ibi per eum adducta, in consi.50.col.2.in 5.vol.

Summarium in l.Seia.§.cum pater.ff.de donat.cau.mor.

1 *Infirmus non præsumitur donare causa mortis, nisi de reddendo conueniat.*

2 *Donatio præsumitur causa mortis, ubicunque sit mentio mortis, alioqui uerò inter uiuos censetur.*

Bar.in l.Seia.§.cùm pater.ff.de donat.cau.mor.

1 BART. in d.l.Seia.§.cùm pater, inquit, infirmum † non præsumi donare causa mortis, nisi de reddendo conueniat, vel fiat mentio mortis. Circa istam.l.quæri potest, si quidam, qui uolebat religionem ingredi, tibi rem aliquam donauit, utrũ sit donatio inter viuos, an causa mortis? Panor.in c.statuimus, de regul.tenet eam esse donationem causa mortis, & Dec. in consi. 86.in 5.col.Et ratio est, quia saltem facit mentionem mortis ciuilis.l.Deo nobis.C. de episc. & cleric.

cleric.& hac ratione uoluit Roma.in conſi.229.ſufficere ſi adeſt ſola mortis cogitatio, quamuis non exprimatur eam eſſe mortis cauſa. vide tex.in §.aliæ autem in mortis cogitatione,inſt.
2 de donat.& cogita ſolutionem. Et dum Bar.ſubdit, donationem præſumi † cauſa mortis, ubicunque ſit mentio mortis,alioqui verò inter uiuos cenſentur, vide Roma.in d.cõſ.229. Alex. in conſi.81.in 1.vol.& in conſ.14.eod.vol.Aret.in conſi.41.cõl.fin.& Corn.in conſi.124.in 4. vol.vbi ait,ſemper donationem eſſe cenſendam cauſa mortis, quando inter uiuos non ualeret, ita & contra,eſt cenſenda inter uiuos,quando alioqui non ualeret, ut puta ſi facta eſſet tantùm coram duobus teſtibus,per trad. per Petr. & Cyn. in l.licèt. C. de pact. vide eundem Corn.in conſi.126.in 1.vol.incip. Circa primum. Item hoc, quod ex hac.l.colligitur, procedit in dubio,quia vbi eſt facta mentio mortis,cenſetur eſſe donatio cauſa mortis, alioqui verò ſi ſumus in claris; ut puta ſi donator diceret ſe inter uiuos donare: nam tunc mentio mortis nihil operatur. ita Cyn.& alij.in l.ij.C.de iur.dot.Bar.in d.l.quæ dotis.ff.ſol.matr.& Alex.in d. conſ.14. in 1.vol.& ad hæc vide omnino,quæ poſui in l.ſi alienam.§.Marcellus,ſuprà eod.tit.

Summarium in l.is qui ſuis.§.unde quæri.ff.de manumiſſ.

1 *Si dico tibi,uolo,ut emas domum pro me,tu dixiſti da mihi pecuniam,ego non dedi tam cito, & tu emiſti pro te,& tuo nomine,ex cuius pecunia iſta emptio præſumatur facta.*

Bar.in l.is qui ſuis.§.unde quæri.ff.de manumiſſ.

1 BART. in d.l.is qui.§.vnde quæri,inquit,adnotandum eſſe hunc tex.contra fraudes quę fiunt tota die, dico tibi, uolo † ut emas domum pro me; tu dixiſti da mihi pecuniam. ego non dedi eam tam citò,& tu emiſti pro te & tuo nomine;quia tunc pręſumitur empta ex pecunia mea. De hoc articulo vide Alex.in l.qui in aliena.§.is qui putabat.ff.de acq.rer. domin.& in l.poſt dotem,col.5.ff.ſol.matr.& in conſ.167.Viſo inſtrumento, colum.fi. in libro primi & ſecundi vol.

Summarium in l.Caius.ff.de manumiſ.

1 *Qui contractum acceptat, tenetur acceptare illum cum omnibus ſuis qualitatibus.*

Bar. in l.Caius.ff.de manumiſſ.

BART. in d.l.Caius,inducit hunc tex.ad quęſt.ut hic per eum,tu verò attende hanc.l.ad id, quod ait Ang.in l.apud Celſum.§.in hac,& §.Marcellus.ff.de dol.mal.excep. ſcilicet eum, qui
1 acceptat contractum,† teneri illum acceptare cum omnibus qualitatibus ſuis. vide Roma. in conſ.253.in fi.& Alex.in l.cum fundus.§.ſeruum tuum,in 4.notab.ff.ſi cert.pet.Bar.in l.contra iuris.§.fi.ff.de pact.& in l.ij.C.de liber.& eor.liber.

Summarium in l.ſi ita fuerit.§.quæſtio hæc.ff.de manumiſ.teſta.

1 *Dictio cum,ubi poſita eſt inter perſonas,coniungit principaliter,& non acceſſoriè.*

Bar.in l.ſi ita fuerit.§.quæſtio hæc.ff.de manu.teſta.

1 BART. in d.l.ſi ita fuerit.§.quæſtio hæc,ait,uocem, † cum, ubi poſita eſt inter perſonas,coniungere principaliter,& non acceſſoriè,vide Bal.in conſ.2.in 1.uol.ſed communiter iſta vox,cum,copulat acceſſoriè,& in hoc differt à voce,et,quæ principaliter cõiungit. & ideo ex hoc diſcrimine inferri ſolet,ſi teſtator legat fundum cum inſtrumento, & poſtea vendat fundum,non debetur etiam inſtrumentum; alioqui verò ſi fundum & inſtrumentum legaſſet. ita Bar.in l.Seiæ.§.Caio.ff.de fund.inſtr. Abb. in c.cùm Marthæ, de celebr. miſſ.nu.55.& omnino vide Feli.in c.querelam, de ſimon.

Summarium in l.qui duo.§.hæc conditio.ff.de manu.teſta.

1 *Mortis tempus an habeatur pro conditione.*
2 *Mors ſiue naturalis ſiue per uiolentiam contingat, ſemper ex dei diſpoſitione dicitur prouenire.*

Bar.

Bar.in l.qui duos.§.hæc conditio.ff.de man.testa.

BART. in d.l.qui duos.§.hæc conditio,facit uim in illis uerbis huius tex. quod uiuens moritur. vide tu quæ sit differentia quando dicitur,cum moriar,uel tempore mortis, apud Bar.in
1 l.quod de pariter.ff.de reb.dub.in fi.& an mortis † tempus habeatur pro conditione? vide Ias. in l.si cui legetur.§.cum autem.ff.de legat.1. Item adde,mortem esse actum instantaneum,qui momento expeditur.Bar.in l.ij.§.creditum.ff.si cert.pet.& ibi Ias.& Dec.item scias mortem dici casum fortuitum.tex.est memoratu dignus in l.j.& ibi Alberic.& Bald.C.de iur.dot.de qua re vide Ana.in c.fi.de homic.& idem est etiam si mors in persona serui contingeret.l. inter causas.§.non omnia.ff.mand.ex quo infertur,si aliquis excusatur propter casum fortuitum in persona propria contingentem, eum excusari etiam quando casus in persona serui contingeret,
2 qui tex.non est alibi secundum Alber.Item mors † siue naturaliter,siue per uiolentiam contingat,semper ex Dei dispositione dicitur prouenire. gl.est sing.inst.de capit.dimin.in uoce, mutatio,in fi.quam citat Bal.in repet.c.primi.§.hoc quod nos,col.3.de pac.Constan.in usibus feudorum,in uoce,diuina uocatione. & Ana.in c.fi.de homic.Quare mors non timetur; quia stultum est timere,quod uitari non potest. meminisse enim opus est,quòd omnes te antecesserũt, & omnes te sequentur ait Io.And. post Host.in c.Raynutius,de testam. propterea inquit Seneca,Mihi videtur tetum naturam,quod grauissimum erat,ideo commune fecisse, ut crudelitatẽ pati consolaretur æqualitas. tradunt doct.& maximè Pet.in c. cùm infirmitas de pœnit. & remiss. De ijs vero, de quibus hic tract.Bar. quæ dicatur nox, & quis sit dies, quoniam alibi iam antea diximus,hic non agam,ut breuior sim.

Summarium in l.seruos legauit.ff.de manu.testa.

1 *Meminisse uidetur, qui non apparet se meminisse.*

Bar.in l.seruos legauit.ff.de manu.testam.

1 BART. in d.l.seruos,sic ait; meminisse † videtur, qui non apparet se meminisse. hunc tex. citat Alexan.in cons.169.colu.3.in 5.volu. ubi ait,mutationem uoluntatis non præsumi. idem ait in consi.44.in 7.vol.de qua re vide Bar.in l.si quis filio.§.quatenus.ff.de iniust. rup. testam.

Bar.in l.si ita fuerit.ff.de manu.testa.

BART. in d.l.si ita fuerit, inquit hanc.l.esse memoratu dignam, quam millies allegauit in materia de verborum obligationibus. Tu verò si uis scire quare in hoc tex.libertas in princip. anni duodecimi debeatur,vide gl.in l.si cui.ff.de leg.1.& Bar.in l.qui hoc anno.ff.de verb.obli.

Summarium in l.Mæuia.ff.de manu.testa.

1 *Institutus sub conditione si decesserit sine liberis, non dicitur conditionaliter institutus.*

Bar.in l.Mæuia.ff.de manu.testa.

1 BART. in d.l.Mæuia,colligit ex tex.illationem,quòd institutus † sub conditione,si decesserit sine liberis,non dicitur conditionaliter institutus. vide Oldrad. in consi.118.colum.2.& Bart. in consi.4.

Summarium in l.Titia.§.Lucius.ff.de manu.testa.

1 *Dictio nisi, quando neget potentiam, & quando actum.*

Bar.in l.Titia.§.Lucius.ff.de man.testa.

1 BART. in d.l.Titia.§.Lucius,agit de significatione uocis,Nisi, † quando scilicet neget potentiam,& quãdo actum. vide Bar.in l.actione.C.de transact.Raph.Cuma.in cons.26.& Anch. in c.peccati uenia,in 2.notab.de reg.iur.in 6.

Summarium in l.ergo.ff.de fideicom.liber.

1 *Illud quod uenit de iure speciali, non est considerandum antequam fuerit impetratum.*

Bar.in l.ergo.ff.de fideic.lib.

BART. in d.l.ergo.§.si is qui,colligit ex tex.illud,quod venit † de iure speciali non esse cõsiderandum antequam fuerit impetratum. Ad hæc accedit Alex. per istum tex. in l. posthumo,

sthumo,col.9.C.de bonor.poss.contratab. Ad rem facit:nam ea, quæ pendent à voluntate principis, impossibilia esse censentur. l.apud Iulianum.in fi.ff.de legat.1. Dyn. in c. semel Deo, de regul.iur.in 6. Abb.in consi.85.in 1.volum.Soci.in consi.62.colum.3.in 4.volum.vbi ait idem esse etiam in ijs, quæ pendent à voluntate consilij ciuitatis: nam hæc omnia quodam iure speciali fieri solent.

Summarium in d.l.ergo.§.creditoribus ff.de fideic.lib.

1 *Iudex potest cogere ciuitatem, ut faciat syndicum.*

Bar.in d.l.ergo.§.creditorib.ff.de fideic.liber.

1 BART. in ead.l.§.creditoribus, ait, iudicem † posse cogere ciuitatem, ut faciat syndicum. vide Alex.in l.j.§.sin autem.ff.ad trebell.

Summarium in l.Imperator.ff.de fideic.lib.

1 *Res, quæ prohibita est alienari, non potest deuenire in fiscum propter publicationem.*

2 *Publicatis bonis alicuius, intelligendum est de his, quæ sua sunt.*

Bar.in l.Imperator.ff.de fideic.liber.

1 BART. in d.l.Imperator, colligit ex isto tex.rem, quæ prohibita † est alienari, non posse deuenire in fiscum propter publicationem. De hac re vide omnino Alex.in consi.23. Opportunè consideratis, in 1.vol.ubi disputat, possit ne huiusmodi bona publicari cum sua conditione, ita ut durante uita delinquentis apud fiscum permaneant? & concludit non posse, per istum tex.& per alia, ut ibi videre est. vide eundem Alex.in consi.88.in 3.vol.Soc.in consi.206. col. 15.in 1.vol.Ang.in tract.maleficiorum, in gl.in voce, eius bona publicamus, in 4.quæst. col.3. versi.& quid ueniat.Ias.in l.fi.§.sed quia, col.2.C.commun.de lega.vide etiam Bal.in cons.284.
2 in 1.vol.& Feli.in c.ad liberandam, de iudic. Et ratio est, quia publicatis † bonis alicuius, intelligendum est de ijs, quæ sua sunt propter naturam genitiui; sed ista simpliciter sua dici non possunt, ideo non continentur. Dec.in consi.442.& Curt.in cons.59. Sic etiam publicatio bonorum non comprehendit res feudales uel emphyteoticas. Dec.in d.cōs.442.neque ius adeū di hæreditatem, neque ius consequendi legitimam. Dec.in cons.438.& in d.cons.442. Et legitimam esse detrahendam de publicatione bonorum patris habetur in l.cùm ratio.ff.de bon. damnat.& per Ang.in cons.38. Visis condemnationibus, alias incipit Gregorius, col.pe. Bal.in cons.156. Condemnatus fuit quidam, in 3.vol.& omnino vide Paul.de Montepico in rep.l.Titia cum testamento.§.Titia cum nuberet.ff.de leg.2.vbi tradit etiam quid de legitima patris in bonis filij publicatis? ut ibi videre est nu.45.& 78. sic etiam in publicatione bonorum alicuius non ueniunt bona futura, ut habetur in locis prædictis.

Summarium in l.Lucius Titius.ff.de fideic.lib.

1 *Si aliquis instituitur hæres & fideicommissarius, non est fideicommissarius, nisi sit hæres.*

Bar.in l.Lucius Titius.ff.de fideic.lib.

1 BART. in d.l.Lucius Titius, ait, si aliquis instituitur † hæres & fideicommissarius, non est fideicommissarius nisi sit hæres. vide Bar. in l.centesimis.§.fi.col.fi.ff.de verb. oblig. & ibi Ias. in col.fi.versi.successiuè: vbi reprobat Bar.hic, & ibi. Et dum Bar.subdit, hic colligi argumentum pro tabellionibus, qui dicunt, talem qui aliàs sic uocatur. ibi, & qui pusillus uocatur, vide Ias.in l.cum plures, col.2.ff.de uulg.& pupill. Ad id verò quod subiungit Bar.de verbo, uult, ut liberam voluntatem significet, vide Feli.in c.1.col.20.de const.& de verbo, placet, de quo agit Bar.vide Abb.in c.ne innitaris, de const.ubi ait, arbitrium boni viri significare, pro ut etiam hic dicit Bar.& vide in l.Thais.§.more, infrà eod.tit.

Summarium in l.si eum seruum.§.ex iusta causa.ff.de fideic.lib.

1 *Absentes illi dicuntur, qui absunt ex iusta causa.*

Bar.in l.si eum seruum.§.ex iusta causa.ff.de fideic.libert.

1 BART. in d.l.si eum seruum.§.ex iusta causa, inquit, absentes, † eos dici, qui absunt ex iusta causa. Tu verò quis propriè dicatur absens, vide apud Archid.Gemin.& Philip.Franc. in cap. vbi periculum, de elect.in 6.& Feli.in c.quoniam frequenter, in principio.col.penul. ut lit. non contest.

conteſt. & abſens ex iuſta cauſa procuratorem dimittere non tenetur, & hoc ei obijci non poteſt. Dec. in conſ. 138. col. fi.

Summarium in l. in teſtamento. ff. de fideic. liber.

1 *Teſtamentum imperfectum probat uoluntatem defuncti.*

Bar. in l. in teſtamento. ff. de fideic. libert.

1 BART. in d. l. in teſtamento, inquit, teſtamentum † imperfectum probare uoluntatem defuncti. & ideo infert, ſi teſtator cœpit facere teſtamentum, & iam ſcriptum erat, ut in tali loco eccleſia conſtrueretur, & ante perfectum teſtamentum deceſsit, ut agi poſsit & reliqua. vide quæ poſui ad Bar. in l. fideicommiſſaria. §. primo. ff. de lega. tertio. & ad rem hanc uide omnino Dec. in conſi. 488.

Summarium in l. Paulus reſpondit. §. Paulus. ff. de fideic. liber.

1 *Verba adulatoria ad honoratum relata, inducunt diſpoſitionem.*

Bar. in l. Paulus reſpondit. §. Paulus. ff. de fideic. lib.

1 BART. in d. l. Paulus reſpondit. § Paulus, inquit, verba † adulatoria ad honoratum relata, inducere diſpoſitionem. vide Feli. in c. venerabilis, col. 7. de excepr.

Summarium in l. Lucius Titius. §. Lucius Titius. ff. de fideic. liber.

1 *Ille qui facit ſtatutum, ad ſeruandum illud non obligatur.*

Bar. in l. Lucius Titius. §. Lucius. Titius. ff. de fideic. liber.

1 BAR. in d. l. Lucius Titius. §. Lucius Titius Stichum, inquit, eum qui facit † ſtatutum, ad ſeruandum illum ſtatutum non obligari. vide Alex. in l. j. in princ. ff. quod quiſque iur. & aliquas remiſsiones per eundem Alex. in l. cætera. §. item quæro. verſ. & an & quando. ff. de leg. j. & Rom. in conſ. 444. in ultimo dub. vbi loquitur in principe ſtatuente.

Summarium in l. Thais. §. ſorore. ff. de fideic. lib.

1 *Verbum placet, quid ſignificet.*

Bar. in l. Thais. §. ſorore. ff. de fideic. libert.

1 BART. in d. l. Thais. §. ſorore, agit de propria ſignificatione uerbi, placet, † vide Abb. in c. ne innitaris, de conſt. ubi ait, hoc verbum indicare liberũ arbitrium, & citat hunc tex. vide Dec. in rub. de iudic. col. 5. & ſeq. & Picum in l. iiij. col. 5. & ſeq. ff. ad leg. falc.

Summarium in d. l. Thais. §. inter cætera. ff. de fideic. liber.

1 *Ad actionem conſequendam, non admittitur purgatio moræ.*

Bar. in d. l. Thais. §. inter cætera. ff. de fideic. lib.

1 BART. in ead. l. §. inter cætera, ait, ad actionem † conſequendam non admitti purgationẽ moræ. vide Bar. in l. ſi inſulam, quæſt. 9. ff. de verbo. obligat. & attende hoc procedere quò ad actionem conſequendam, ut hic ait Barto. ſecus uerò quò ad parandam exceptionem; ut puta aliquis promiſit reddere rationes intra annum, & non reddit, ſtipulator agit ad intereſſe, certè poterit mora purgari. d. l. ſi inſulam, cum ibi tradit. & l. ſi intra. ff. de ſtatulib. quod not. pro limit. huius. §.

Summarium in l. ſtatuliberos. §. ſi quis hæredi. ff. de ſtatuliber.

1 *Inuentarium fieri debet infra triginta dies à morte teſtatoris.*

Bar. in l. ſtatuliberos. §. ſi quis hæredi. ff. de ſtatulib.

1 BART. in l. ſtatuliberos. §. ſi quis hæredi, agit de inuentario, † quod fieri debet infra 30. dies à morte teſtatoris. Ad iſtum tex. vide Alex. in l. ſi mihi & tibi. §. 1. col. 2. ff. de leg. 2. & ibi Iaſ. vide etiam Roma. in conſ. 228. Pro plena diſcuſsione. in 1. dub. & in cõſ. 409. Quò ad primum, & in repet. l. primæ. col. 5. ff. ſi quis caut. & Barb. in conſ. 50. col. 3. in 2. vol.

Summarium in d. l. ſtatuliberos. §. Stichus. ff. de ſtatulib.

1 *Citatus ad unum actum, non poteſt condemnari, ut contumax in alio actu, ſed opus eſt noua citatione.*

Bar.

Bar.in d.l.statuliberos.§.Stichus.ff.de statulib.

1 BART. in ead.l.§.Stichus. ait, citatum ad unum † actum, siue ad processum, non posse condemnari ut contumax in alio actu siue in sententia, sed opus est noua citatione. vide Alex. hoc idem affirmantem, in consi. 280. In causa, & lite, colu. 3. nu. 3. in lib. primi & secundi uol. & ibi addita ad Alex. Feli. in c. consuluit, de off. deleg. & in c. 2. col. fi. de testib. & in c. 1. nu. 22. de iudic. & Ias. in l. de unoquoque. §. vbi decretum, col. de offic. proconsl. & leg.

Summarium in l. prospexit. ff. qui & à quib.

1 *Lex, licet dura, est seruanda.*

Bar. in l. prospexit. ff. qui & à quib.

BAR. ex ista l. prospexit, colligit id, ad quod quotidie solet adduci, scilicet, legem quàmuis
1 † dura sit, esse seruandam. Limita istam l. procedere solum ubi de amissione lucri ageretur, alioqui uerò si de damno uitando, ut per Dec. in consi. 64. col. pen. & uide sermonem scitu dignum in hac materia apud Feli. in c. si quando, nu. 23. de rescrip. & in c. 1. col. 15. de constit. & Ias. in l. nemo potest, in secunda lectura. ff. de lega. 1. & ibi non prætermittas quendam Io. Annibalem in sua repet. illius l. nu. 87. vbi ait, hanc l. non fuisse à iuris interpretibus intellectam: quia dicit ideo hanc dispositionem esse seruandam: quia uerba sunt geminata, ibi, omnes omnimodo. atque ita vult hunc effectum produci ab ipsa geminatione, sed huic opinioni reluctatur tex. ibi, sed ita lex scripta est, huius igitur effectus causa est; quia ita lex scripta est, non autem est uis in
* geminatione. & ideo non est recedendum à communi intellectu. facilè enim est reprehendere, sed difficilè est tot patres bene reprehendere.

Summarium in l. si pariter. ff. de liber. cau.

1 *Aliquis non potest esse pro parte seruus, & pro parte non.*

Bar. in l. si pariter. ff. de liber. cau.

1 BAR. in d. l. si pariter, ait, aliquem non posse † esse pro parte seruum, & pro parte non. Declara ea, quæ ex hoc Bar. documento colligi possunt, vt per Alex. in consi. 103. Videtur prima, col. 4. in 1. vol. & de hac re uide Aret. in consi. 180. col. 2.

Summarium in l. naturaliter. §. illud. ff. de acquir. rer. domi.

1 *Molendinum qui incipit facere, & alius perfecit, an is possit à primo prohiberi.*

Bar. in l. naturaliter. §. illud. ff. de acqu. rer. domi.

1 BART. in d. l. naturaliter. §. illud, agit de eo, qui incipit facere † molendinum, & alius perfecit, an is possit à primo prohiberi? De hac re & multis ad molendina cōstruenda pertinentibus uide per Ias. in l. quominus. ff. de flumin. Quid si molendinum fuit ab aliquo ædificatum, & postea destruitur, an & quomodo, & per quantum tempus amittatur ius denuò construendi molendinum? vide Alex. in consi. 130. in 6. uol. Item scias in hac materia molendinorum, molendinum posse ab aliquo ædificari in flumine priuato duorum, quāuis alter socius ibi habeat aliud molendinum, & illi noceat. Ias. in cons. 98. in 1. uol. Vtrum concesso castro alicui, intelligantur etiam ei esse concessa molendina? vide Anchar. in repet. capituli accessorium, de regul. iur. in 6.

Summarium in l. inter eos. ff. de acqui. rer. domi.

1 *Castro uendito an uideatur uendita iurisdictio.*

2 *Castro præscripto, vel donato alicui, an intelligatur iurisdictio præscripta, uel donata.*

Bar. in l. inter eos. ff. de acqu. rer. dom.

1 BAR. in d. l. inter eos, quærit, nunquid uendito † castro uideatur uendita iurisdictio? vide Alex. in cons. 7. In consultatione, col. 2. ver. & in dubio, in 5. uol. vbi ait in dubio iurisdictionem à principe uideri territorio esse concessam, & citat Bar. hic. vide etiam Roma. in consi. 444. in 2. dub. & aliquid per Mari. in c. fanè, de for. compet. & omnino Feli. in c. Rodulphus, nu. 30. de rescrip. vbi tradit an castro uel territorio alicui concesso, ei et iurisdictio uideatur esse cōcessa?

2 & in c.quod ad sedes,ver.an autem,de rescript.& an castro præscripto † uel donato alicui intelligatur præscripta iurisdictio uel donata? vide Ias.in l.iusdicentis.ff.de iurisdict.omn.iud.Et an castro concesso alicui censeantur eidem esse concessæ munitiones,& prædia? Ias.in l.beneficiũ. ff.de const.princip.& ad ea quæ hic tradit Bar.vide Ias.in l.fi.ff.de iurisd.omn.iud.

Summarium in l.in laqueum.ff.de acqu.rer.domi.

1 *In laqueum meum,quod incidit,non est meum nisi capiatur.*

Bar.in l.in laqueum.ff. de acqu.rer.dom.

1 Bart. in d.l.in laqueum,sic ait in summa.quod in laqueum† meum incidit,non est meum nisi capiatur. De materia istius l.vide Bar. in l.quominùs.q.5.ff.de flumin.

Summarium in l.si is qui.ff.de acqui.rer.domi.

1 *Ille qui in se suscipit omnem fortunam,an casus fortuitos suscepisse uideatur.*
2 *Quæ sit differentia,inter casum fortuitum,& improuisum.*
3 *Fortuna potest in bonam,& malam partem accipi.*

Bar.in l.si is qui.ff.de acquir.rer.dom.

1 Bar. in d.l.si is qui,agit de illo,qui in se suscepit † omnem fortunam,utrum casus fortuitos suscepisse uideatur,atque fortunam posse in bonam & in malam partem accipi. Tu de istis casibus fortuitis vide Ias.in l.licèt.C.de pact.& Alex. in l.sed & si quis.§. quæsitum.ff.si quis caut. sciasq; casum fortuitum esse inopinatæ rei euentum,qui præuideri non potest. & vbicunq; diligentissimus homo eum præuidere potuisset,non diceretur casus fortuitus,vt habetur in c.Ioãnes.de homic.& ibi Abb.& ideo Abb.in c.unico,de commod.vbi agit de casibus fortuitis, inquit,si domus aliqua ruinam minabatur,& postea cadens interficit equum tibi commodatum, te non excusari propter casum fortuitum:qm̃ diligentissimus præuidere potuisset.& Abb.in d. c.Ioannes,ait,non esse imputandum casum fortuitum ei,qui dedit operam rei licitæ, sed illici-
2 tæ. Et quæ sit differentia† inter casum fortuitum,& improuisum: vide gl.in l.j.ff.ad leg. Corn. de sicar.An autem huiusmodi casibus fortuitis renunciari possit? non parua est quæstio: nam uidetur dicendum q̃ non,per tex.in d.§.quæsitum. & ita tenet Felin. in c.fi. de homic. & idem senserunt Guil.de Cun.& quidam alij in d.§.quæsitum, dicentes, cõstitutionem illam esse fauore publico promulgatam,& ideo pacto priuatorum tolli non posse,c.si diligenti, de for.comp. Sed contrarium uidetur,scilicet fauore priuatorum esse prolatam, ne priuatus renuncians sub generalitate uerborum decipiatur,vt colligitur ex Bar.documẽto.in l.j.ff.sol.matr.& huic sententiæ fauet tex.in d.§.quæsitum,vbi requiritur specialis renunciatio.et de hac re uide doct.in
3 d.§.quæsitum.Dum uero Bar.ait fortunam † posse in bonam & in malam partem accipi, quærendum est,quid sit fortuna? respon.secundum Philosophum,fortunam esse impetũ quendam cœlestem,qui rebus exterioribus humanis dominari solet.& Bald.in l.per hanc. C.de tempor. appell.inquit,fortunam esse quoddam inuisibile bellum,cuius ictus prius habetur,quã sciatur, eamq; homini insidiari. et alibi Bal.in l.si duobus.C.commun.de lega. dixit,iudici fortunæ ducem esse Deum. citat Senecam cap.7.in epist.ad Lucillum.& ibi subiungit Bal.iudicium fortunæ sincerum esse,quoniam cum fortuna & muta sit,& surda sit,consequenter etiam inexorabilis est. Fortuna uerò passiua est casus uel infœlicitas ab incerto authore procedens, & rerum humanarum infœlix mutatio, & transmutatio tacita rerum caducarum, & uocatur uis diuina actiuè,ut habetur in l.fluminum.§.serui.ff.de damn.infect.vide hæc & alia ad rem facientia apud Bald.in d.l.per hanc.& omnino apud Senecam in suis prouerbijs. & apud Philosoph. in libello de bona fortuna,ubi etiam inquit, vbi plurimum de fortuna,ibi parum de intellectu: & contra. Et Demetrius inquit,nihil infœlicius esse eo, cui nunquam aduenit aduersitas. & not. inquit Boet.quem refert glo.in c.consideranda,in uoce,in egestatem.86.dist.inter oẽs aduersitates fortunæ infœlicissimum esse genus infortunij fuisse fœlicem.& ideo superanda omnis fortuna ferendo est:nam patientia scd'm B.Gregor.radix est oĩum uirtutũ,& aduersitas bonorũ,est

uirtutis probatio, & experimentũ, vt hr transumptiuè, in c. aduersitas. 7. q. 1. quantò enim magis in hoc seculo sunt afflicti, tantò maiora secundum B. Hiero. in alio præmia consequentur.

Summarium in d. l. si is qui. §. quod si seruus. ff. de acqu. rer. domi.

1 *Si statuto cautum est, quòd quicunque duxerit bannitum, habeat quinquaginta: ductus fuit quidam, qui furatus fuerat rem paruam, sed postea plura furta apud eum reperta fuere, an illa quinquaginta debeantur.*

Bar. in d. l. si is qui. §. quod si seruus. ff. de acq. rer. dom.

1 BAR. in ead. l. §. quod si seruus, inquit, si statuto † cautum est, quòd quicunque duxerit bannitum, habeat quinquaginta. ductus fuit quidam, qui furatus fuerat rem paruam, sed postea plura furta apud eum reperta fuerunt; ille uolebat quinquaginta; dicit Bar. ea non deberi: quia principaliter non duxit eum tanquam bannitum. vide ad hæc Alex. in cons. 1. col. pe. ver. item respõdeo, in 3. vol. & Barb. in c. 2. col. 9. de cõst. & uide Bar. in l. omnes populi, in 5. q. ff. de iust. & iur. & distinguas ut ibi uidetur sentire Bar. dum citat hunc tex.

Summarium in l. si epistolam. §. Paulus, si in insula. ff. de acqu. rer. dom.

1 *Clusa, quæ respicit frontem alterius agri, est illius, cuius est ager.*

Bar. in l. si epistolam. §. Paulus, si in insula. ff. de acqu. rer. dom.

1 BAR. in d. l. si epistolam. §. Paulus, si in insula, ait, clusam, † quæ respicit frontẽ alterius agri, esse illius cuius est ager. vide Bar. in l. quominus. in 10. q. & ibi Ias. ff. de flumin.

Summarium in l. j. ff. de acquir. possess.

1 *Sufficit quocunque actu corporeo possessio teneatur.*

2 *Quæ possessio dicatur habere plurimum iuris, uel facti.*

3 *Tutor, & curator, qui non habent speciale mandatum, possessionem tradere nõ possunt per modos fictos.*

Bar. in l. j. ff. de acquir. possess.

1 BART. in d. l. j. in princip. col. 2. ver. in manu posuerit, ait, sufficere † quocunque actu corporeo possessio teneatur. vide Abb. in c. super, de præb. & in c. 1. de iudic. & Feli. in proœm, decretal. col. 7. & seq. Et dum Bar. in ead. l. & col. inquit ex apprehẽsione quæ est facti, oriri possessionem, quæ est iuris. vide Alex. in consi. 157. Reuerendissime Domine, in lib. primi & secundi uol. vbi consuluit, si alicui concessum est, vt testari posit de bonis acquisitis & acquirendis ex iuribus beneficiorum, eum testari posse de pensionibus acquisitis ex
2 possessionib. beneficiorum: quia possessiones iura nuncupantur. Et quæ possessio † dicatur hr̃e plurimum iuris uel facti, vide per Abb. in c. cum nostris, de concess. præb. Postea Bart. in ead. l. col. antepe. ver. quartò quæro. quærit qũo possessio acquiratur. Vtrum autem possessio ciuilis acquiri possit sine naturali, vide glo. & ibi Ias. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas, infrà eod. tit. & Ias. in l. possideri. §. incertam rem, hoc eod. tit. Postea Bar. in ead. l. col. pen. quærit quomodo acquiratur detentio? vide Feli. in c. quòd aliquibus, de re iudi. & dum ibi Bar. subiungit, tu-
3 torem † & curatorem, qui non habet speciale mandatum, possessionem tradere non posse per modos fictos: vide Alex. in consi. 81. col. 4. in 3. uolu. vbi generaliter docuit, legitimos administratores, & ibi exemplum ponit in prælato ecclesiæ, non transferre possessionem per aliquem actum fictum, vt puta per constitutum. vide Soc. in consi. 139. in 1. uol.

Summarium in d. l. j. §. adipiscimur. ff. de acqu. poss.

1 *Modus acquirendi possessionem per nos ipsos est facti, sed per alium est iuris.*

Bar. in d. l. j. §. adipiscimur. ff. de acqu. poss.

1 BART. in ead. l. §. adipiscimur, ait, modum † acquirendi possessionem per nos ipsos esse facti, sed per alium esse iuris. vide aliquid per Feli. in c. causam, col. 6. de præscript. Et dum Bart. subijcit, infantem non posse cum authoritate tutoris acquirere possessionem, sed tutorem uel curatorem ei posse acquirere: vide Alex. in l. bonorum, in fi. C. qui admit.

Summarium in d.l.j.§.si uir.ff.de acqu.poss.

1 *Ex contractu inutili possessio transfertur.*

Bar.in d.l.j.§.si uir.ff. de acquir.poss.

1 BAR. in ead.l.§.si uir,inquit,ex contractu † inutili possessionem transferri. vide Alex.in cons. 78.ver,præterea posito q esset inutilis,in 3.uol.Eodē subiungit postea Bar. ex contractu inutili non transferri possessionem qn persona est talis,quæ possessionē perdere non potest, ut pupillus & ecclesia: vide Cæpol.in consi.4.col.2.& Alex.in consi.81.col.3.in 3.uol.

Summarium in d.l.j.§.item acquirimus.ff.de acqu.poss.

1 *Utrum inhabilis possit constitui procurator ad constituendum habilem?*

Bar.in d.l.j.§.item acquirimus.ff.de acqu.poss.

1 BAR. in ead.l.§.item acquirimus, in fi.quærit utrum † inhabilis possit constitui procurator ad constituendum habilem? vide omnino Feli.in c.ad apostolicæ,col.4.de except.

Summarium in d.l.j.§.veteres.ff.de acquir.poss.

1 *Seruis legatis,an acquiratur nobis per eos ante apprehensam possessionem.*

Bar.in d.l.j.§.veteres.ff.de acquir.poss.

1 BART. in ead.l.§.veteres,quærit, seruis legatis † an acquiratur nobis per eos ante apprehensam possessionem? & dicit,dominium acquiri posse,non autem possessionem.vide Bald.in l.pen.in ultima quæst.C.ad trebell.

Summarium in d.l.j.§.municipes.ff.de acquir.poss.

1 *Possessio an uacet,quando omnes de collegio decesserunt.*
2 *Uniuersitas non est propriè persona, sed repræsentata.*
3 *Papa non potest à Concilio iudicari,nisi pro solo hæresis crimine.*
4 *Dictio, nisi, ponit id,quod in præcedenti oratione uetitum est.*
5 *Nemo potest Papam corrigere, quin incidat in hæresim.*
6 *Negatio uniuersalis operatur, ut nihil penitus excipi soleat.*

Bar.in d.l.j.§.municipes.ff. de acqu.poss.

1 BAR. in ead.l.§.municipes,tractat,an possessio † uacet quando omnes de collegio decesserunt? vide Feli.in c.constitutus,de rescrip. Postea hic in fi.ait Bar. ad probādum uniuersitatem possidere. satis esse si probetur,hoc fieri per syndicum,uel per alios,per quos uniuersitas regitur. vide Bal.in consi.438.in 1.uol,in consi.63.in 4.uolu.& in l.j.§.sicut,& ibi etiam Alberic.ff. quod cuiusque uniu.nom.Raph.Cuma.in consi.158.col.3.Cæpol.in tracta. de seruitu.rustico. prædi.in titu.de seruit.iur.piscan.col.13.& seq.& ad rem faciunt trad.per Abb.in consi.6.in fi.

2 in 1.uol.Et dum Bar.in hoc.§.ait,uniuersitatem † non esse personam propriè, sed repræsentatam, attende quoniam ex hoc solet inferri, constitutionem, in qua traditum est de persona,ad uniuersitatem non dilatari, ut habetur in l.mortuo.ff.de fideiuss.hoc tn̄ limitatur non procedere,quando adiecta esset uox uniuersalis,quæuis uel quælibet? nam tunc ēt uniuersitas continetur.Alex.in cons.40.in fi. in 7.uol. atq; ita ēt uniuersitas non continetur in dispositione pœnali,quæ utitur uoce,si quis.Curt.in cons.21.nu.7.& hac ratione Panor.in Concilio Basiliensi cōtra Eugenium.iiij.vtebatur.cum em̄ pontifici nonnulla crimina obijcerentur, & ex aduerso di-

3 ceret,Papam† nisi pro solo hæresis crimine à Concilio iudicari posse,per tex.expressum in c.si Papa.40.dist.vbi hæc hr̄.Papæ culpas iudicare p̄sumat mortaliū nemo,nisi sit à fide deuius. Panor.rn̄dere huic textui nitebat,dicens,ibi non ipsius Concilij,sed tm̄modò singularis personæ iudiciū excludi;sed Conciliū propriè persona non dr̄,igit &c.ita Panor.in trac.quem edidit de Concilio Basilien.in 2.dub.vers.tertiò dixi. sed pace dixerim tanti patris, hæc rn̄sio inepta est: nā,si hoc modo tex.in d.c.si Papa explicaretur, in maximū proculdubio inconueniēs incideremus,scilicet,Papam in casu hæresis ibi excepto,à particulari persona iudicari posse.nam ibi habetur: Huius culpas iudicare præsumat mortalium nemo, nisi sit à fide deuius. Ea uerò huius

4 uocis,nisi,† est uis & potestas,vt id ponat,quod in præcedēti oratione uetitū est.Bar.& Dec.in l.actione. C. de transact. Angel.in consi.337. & ut latius in præcedentibus lucubrationibus,

quandoque

quandoque de huius uocis significatione egimus. verum si in præcedenti oratione iudiciũ per sonæ singularis duntaxat prohibitum fuerat, & ab hac prohibitione solus casus hæresis fuit exceptus, quod prædiximus, sequeretur omnino, scilicet Papam in casu hæresis à particulari persona iudicari posse, vt in exceptione ponatur, quod in regula erat negatum: sed cõsequens est falsum, igitur & antecedens. si quidem non incogniti iuris est, vbicunq; Papam iudicari posse
* reperitur, semper intelligendum esse à Concilio, & à nemine præterea, vt de hoc est gl.* cõi cõsensu approbata, in c. sicut inquit. 2.q.7. idq; affirmauit ipse idem Panor. in d. tract. col. 2. & Rosell. in tract. de Concil. & Dec. in consi. 151. & ab hoc nemo unquam, quem uiderim, discrepauit, quinimmo nefas esset aliter dicere. quid enim magis reprehensibile foret, quàm si Papã, qui omnibus fidelibus præest, à singulari persona iudicari posse concederetur? præterea rex. illũ de Concilio sensisse docuit glo. in c. mandastis. 2.q.5. quæ Papam ab uniuersali Concilio iudicari non posse ait, nisi in casu hæresis. & citat. d.c. si Papa. sentiens illum hac in re de solius Concilij iudicio sensisse. Quid? ipse idem Panor. sibi ipsi non constans, ut proprium eorum est, qui relu ctante conscientia loqui solent, ad nostram hanc sententiam accessit, in c. quanto, in gl. in uoce,
5 cur ita, de translat. episc. ubi per illam gl. ita inquit. Nemo † potest Papã corrigere, nisi incideret in hæresim: nam tunc potest deponi à Concilio generali. & pro decisione huius conclusionis adducit textum in d.c. si Papa. & prædicta confirmantur: nam sicut constitutio de persona disponens comprehendit etiam uniuersitatem quando adiecta fuit uox uniuersalis quæuis, uel quælibet, ut per Alex. in d. cõs. 40. in fi. 7. vol. ita pariter & de voce, nemo, quo est negatiua uniuersalis. & exponitur, ne homo uel nullus homo. c. nemo, de elect. in 6. & ibi Archid. dicendũ
6 est, ut ex hoc etiam cuiuscunque uniuersitatis iudicium excludatur; negatio † enim uniuersalis operatur, ut nihil penitus excipi soleat. l. legitimos §. an ergo. ff. de legit. tutor. tradit Soc. in cõs. 288. col. 11. in 1. vol. & negatiua potentius negat, quàm affirmatiua affirmet, ut habetur apud glo. in c. cum dilectus, de consuet. ad rem facit quod ait glo. in l. hoc genus. ff. de condit. & demonstr. Quare ex ijs satis superque improbum illud Panorm. documentum refutatum esse censeo. sed de ijs hactenus.

Summarium in l. possideri. ff. de acquir. poss.

1 *Illud, quod aliquis facit ad conseruandum, operatur etiam ad inducendum.*

Bar. in l. possideri. ff. de acqu. poss.

1 BAR. in d.l. possideri, in princ. ait, illud, quod aliquis† facit ad conseruandum, operati ẽt ad inducendum. vide Alex. in consi. 146. in 5. uol. & Bal. in l. quod uulgò. ff. pro empt.

Summarium in d.l. possideri. §. incertum. ff. de acqu. poss.

1 *Incerta pars ratione loci, & quota possideri non potest.*

Bar. in d.l. possideri. §. incertum. ff. de acqu. poss.

1 BART. in ead. l. §. incertum, sic ait in summa. incerta † pars ratione loci & quotæ, possideri non potest. vide Dec. in consi. 226. Et ex hoc infert Bart. si quis emit centum tabulas terræ in prædio tuo in illa parte in qua eligeret, & emptor agat rei uendicatione antequam eligat partem, eum obtinere non posse; quia quamuis uenditor constituerit se nomine illius possidere, nihil est, quoniam incerta erat petitio ratione loci & quotæ. vide Bart. in consi. 74. incip. Petrus uendidit Bertæ. ubi hoc idem traditum est, & citatur iste. §. incertam. vide etiam Alex. in consi. 84. In causa, col. fi. in primo uol.

Summarium in d.l. possideri. §. ex pluribus. ff. de acqu. poss.

1 *Dominium ex pluribus causis communiter haberi non potest.*

Bar. in d.l. possideri. §. ex pluribus. ff. de acq. poss.

1 BAR. in ead. l. §. ex pluribus, col. 2. vers. venio ad secundam regulam, ait, dominium † communiter ex pluribus causis haberi non posse. Vide pro limitatione huius text. Abb. in consi. 3. col. 2. in 2. uol. & declara ut per Roma. in consi. 433. col. fi. Et dum Bar. in eodem §. col. fi. agit, an & quando ualeat legatum speciei, quæ mihi debetur? vide Paul. de Castr. & Aret. in l. si debitor. ff. de leg. 1.

Summarium in d.l.possideri.§.ex contrario.ff.de acqu.poss.

1 *An sola possessio ciuilis sufficiat ad præscribendum.*

2 *Emphyteota an donare possit utile dominium irrequisito domino.*

Bar.in d.l.posſideri.§.ex contrario.ff. de acquir.poss.

1 BAR. in ead.l.§.ex contrario,tradit an sola possessio † ciuilis sufficiat ad præscribendum? vide Iaſ.in §.rursus,col.8.inst.de action.& Feli.in c.vigilanti,col.5.& in c.causam,col.6.de præscrip.Et dũ Bar.postea loquitur de feu datario,vide Curt.in consi.25.Ad id uerò quod ait Bar. hic in col.fi.de emphyteota, qui potest constituere usufructuarium in re emphyteotica, vide Alex.in consi.121.viso processu,in 1.uol.& omnino in consi.151.viso dicto themate,col.pen. & fi.in lib.primi & secundi uol.in quibus locis habetur hoc posse fieri etiam irrequisito domi-
2 no.& Iaſ.in l.fi.col.149.ver. sed nunquid. C. de iur.emphy. Et an emphyteota † donare possit utile dominium irrequisito domino? vide apud Alex.in consi. 119.in 3.uol.Et an possit dari in dotem irrequisito domino durante obligatione? vide Alex.in consi.91. Viso themate, in 3.uo lu.& dum subiungit Bart.si emphyteota facit alium emphyteotam, vtrum primus possideat? vide glo.in d.l.fi.in uoce alijs.& ibi Iaſ.postea in fi.huius.§.ait Bar.quandoq; detentionem acci pi pro custodia rei. vide Bar.in l.stipulationes,vbi Iaſ.in 1.q.ff.de uerb.oblig.

Summarium in d.l.possideri.§.si seruus.ff.de acqu.poss.

1 *Si statuto cautum est,eum qui occidit bannitum,non teneri ad pœnam, & quidam bannitus petit se liberari,tanquam iniustè bannitus, & pendente lite interficiatur, vtrum occidens teneatur.*

2 *Si bannitus est absolutus, sed nondum est cancellatus de libro,an impunè possit offendi.*

3 *Statutum disponens, quòd bannitus possit impunè offendi,an uerificetur in occisione, ita ut quilibet bannitus impunè possit interfici.*

4 *Bannitus qui potest impunè offendi,an possit etiam in bonis damnificari.*

5 *Bannito pro grauissima causa cum publicatione bonorum,bona post bannum acquisita auferri non pñt.*

6 *Banniti retinent ea, quæ sunt iuris naturalis.*

Bar.in d.l.posſideri.§.si seruus.ff.de acqu.poss.

1 BAR. in ead.l.§.si seruus,quem possidebam, quærit si statuto † cautum est, eum qui occidit bannitum,non teneri ad pœnam; & quidam bannitus petit se liberari tanquam iniustè ban nitus,& pendente lite interficiatur: vtrum occidens teneatur? deciditq; eum non teneri. De hac re uide Feli.in c.quæ in ecclesiarum,col.3.de consti.in uersi.tertius casus.& Imol. in consi. 130.col.2.in 3.dubio.& omnino Alex.in consi.77.Visis dubitationibus,in 3.uol.Quid si ban-
2 nitus † est absolutus,sed nondum est cancellatus de libro,an impunè possit offendi? vide Alex. in consi.114.in primo uolu.in consi.65.in 3.uolu.& omnino in consi.174.in 7.uol.vbi ait.hoc impunè fieri posse, & non esse inconueniens,ut quandoque priuatæ personæ plus liceat,quàm magistratui. Attende hoc dictum Alexand.s. non esse inconueniens, ut quandoq; plus liceat priuatæ personæ quàm magistratui, posse procedere in proposito casu: quia id ratio suadet. ideo enim offendens bannitum, qui non est cancellatus de libro, excusatur,quia est in bona fide: iudex autem qui scit,eum esse absolutum,non excusaretur si eum uellet offendere: alioqui autem dicendum est plus non licere priuato quàm iudici,ut concludit Felin. in c.quæ in ecclesiarum,num.17.de constitu.nam quicquid priuatus uigore huius statuti facere potest, id facit tanquam minister ipsius iudicis,ut ait Feli.in d.c.proinde hic suboritur difficultas, nunquid sta
3 tutum † dispones, bannitum posse impunè offendi, verificetur, in occisione, ita ut quilibet bannitus impunè possit interfici? Feli.in d.c.nu.19.ex mente Barto. affirmatiuam partem amplectitur. sed hoc sanè intelligendum est, scilicet, quando is esset bannitus pro causa digna morte. ita Feli.in dicto cap.colu.3.versi.primus casus. id quod est diligenter animaduertendum. quoniam mala quædam in multis locis inoleuit consuetudo, ut statuta, quibus cautum est

est, bannitum ex causa, ex qua pœna sanguinis ingeritur, impune posse offendi, indistinctè intelligantur,& nullo habito discrimine,sit ne bannitus pro causa digna morte, an uerò membri mutilatione,uel alia pœna corporis afflictiua intelligatur: nam prædicta distinctio est adhibenda,ne sequatur incõueniens,ut is, quem ipse iudex non posset occidere,sed tantum pœna aliqua corporali punire,possit à priuato,qui in locum iudicis subrogatur,interfici. idem & multò magis dicendum est,quando is pro causa pecuniaria foret bãnitus. Ex ijs etiam decidi pos-
4 set illa quæstio,vtrum † bannitus,qui potest impunè offendi, possit etiam in bonis damnificari? de qua re agit Angel.& Imol. in l.in suis.ff. de liber. & posthum.Paul. de Castr.in consi.33. Bal.in c.in literis,de restitu.spolia. Bart.in l.vt uim.ff. de iust. & iur. & in extrauag. qui sunt rebelles,in uoce,rebellando. & in qua Feli. post multos quos retulit in d.c.nu.19. concludit,hoc fieri posse. Cæterùm ista opinio mihi semper displicuit, si ita indistinctè intelligatur: nam ista est pœna priuationis bonorum,quando aliquis deprędari potest,quæ quidem pœna nunquam locum habere potest,nisi sit expressa,secundum Alex.in consi.212.in 6.uol.& Raph.Cuma.in consi.78.Feli.in c.translato,col.pen.de constitu.& Dec.in consi.581.nu.10. Præterea ista extensio de persona ad res est prohibita, maximè, si statutum extaret præcipiens, verba statutorum esse intelligenda ad literam pro ut iacent; ut ferè semper extare solet: nam eo casu quæcunque prohibetur extensio. Feli.in dicto c.translato,col.penul. ad rem facit.l.cum prætor.ff. de iudic.& glo.in l.forma.C.de iur.fisc. lib.10. & quæ tradit Corn. in consi.55.in secundo uol. vbi ait,statutum,quod non aufert bona delinquentis, censeri ea illi permittere,igitur ipsius uigore deprædari non potest. Ad hæc accedit ratio, de qua in præcedentibus egi, hoc est, hoc modo id licere priuato, qui loco iudicis subrogatur, quod ipsi iudici non liceret: quoniam iudex uigore huius statuti non posset res banniti auferre quando bannitus esset sine publicatione bonorum, vt puta pro homicidio puro. Postremò alioqui in absurdum incideremus, quoniam ita facilè posset contingere, vt qui minus deliquisset, grauius puniretur. fingamus ali-
5 quem fuisse bannitum † pro grauissima causa cum publicatione bonorum, huic certè bona post bannum acquisita auferri non poterunt.l.si mandauero.§.is cuius.ff.mand. Alexan.in l.iij. §.illud quoque.ff.quod quisque uir. Paul.de Castr.in consi.212. in 2.uol.& Imol.in l.ex facto. §.si ff.de uulga.& pupill.sed si alius esset bannitus pro causa leuiori, dummodò pœna sanguinis ingeratur, uolunt prædicti hunc posse multò magis in rebus offendi, atque ita iste bannitus in multis esset deterioris cõditionis, quàm ille alius pro grauiori causa bannitus. quoniam is & semper,& à quocunque posset deprædari: sicut enim semper potest offendi in persona, ita & semper in rebus. Præterea quando bona publicantur, ea à solo iudice auferuntur, huic autem bona & res à quocunque auferri possent. id quod longè uilius est teste Cicerone, qui in oratione pro Publio Quinctio, ita inquit. Indignum est à superiore, indignius à pari uel inferiori,luctuosum est alteri tradi cum bonis, luctuosius inimico. Neque urget illa ratio, qua tenentes contrariam partem ducuntur, hoc est, si permittitur bannitum posse offendi in persona, multò magis in rebus. nam hoc non est simpliciter uerum; potest enim bannitus offendi,si uenit intra territorium principis, à quo fuit bannitus,& hoc est ratione contemptus. quę ratio cessat in bonis. sed fortè replicari posset huic argumento, & dici; hunc tanquam hostem patriæ posse ubique offendi, & extra protectionem esse sui superioris, & ideo ratione originis non procederetur contra eum, qui illum extra territorium offenderet. Bal.in l.cunctos populos.C.de summa Trinit. tamen ego hoc non ita facilè sentio: nam origo est de iure naturali.l.
6 assumptio.ff.ad municip.sed banniti † retinent ea quæ sunt iuris naturalis,ut per doct. maximè Alexan.in l.j.C.de hæred. inst. Quod autem iudex possit procedere pro delictis subditorum in alio territorio perpetratis, est ratione ipsius originis,ut habetur in l.j.C. vbi de crim.agi oport. igitur &c. sed quicquid sit,prædicta conclusio ex alijs, quæ prædiximus, firma remanet. Reliqua ad materiam huius statuti pertinentia, vide in lucubrationibus meis in l.si qua.ff.de his qui sunt sui uel alie.iur.& in d.l.vt uim.

Summarium in d.l.possideri.§.genera.ff.de acquir.poss.

1 *An ille, qui est missus in possessionem ex primo decreto, dicatur naturaliter possidere.*

Bar.in d.l.possideri.§.genera.ff.de acqu. poss.

1 BART. in ead.l.§.genera.in fi.tradit an ille, † qui est missus in possessionem ex primo decreto, dicatur naturaliter possidere? vide Alexand. post Paul. de Castr.in l.si finita.§. Iulianus. ff.de damn.infect.

Summarium in l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqu.poss.

1 *Plures tandem rem possidere non possunt.*

Bar.in l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff. de acqu.poss.

BART. in d.l.clam possidere. §. qui ad nundinas.in uers. modò opp.& assumo. ait, plures
1 † eandem rem possidere non posse, vide Cæpol.in consi. 4. col.4. & aliquid per Alex.in consi. 79. visis his, col.2.in 3.uol. Et dum Bar.hic in fi.subijcit, si ingressus es possessionem naturalem uacantem,& suspicaris de alio quàm de me domino, vtrum illi alij detur interdictum uti possidetis? vide Aret.in consi.17.& Barb.in consi.80.col. 2.in 3.uol.

Summarium in l. si quis ante.ff.de acquir.poss.

1 *Si non ualet, quod ago, ut ago, ualeat ut ualere potest.*

Bar.in l.si quis ante.ff.de acquir.poss.

BART. in d.l.si quis ante, vers. sed hæc reprehensio, defendit glo. dicens, si contrahentes
1 exprimant se uelle facere contractum alium, scilicet locationis,& tunc si non † ualet quod ago, ut ago, valeat ut ualere potest. vide Alex.in l.j.§.si quis ita, col.2.& ibi omnes.ff.de uerb.oblig. Postea Bar.in eadem l.in fi.quærit, si creditor habens rem debitoris pignori obligatam,& eam possidens agit contra ipsum debitorem,& facit se mitti in possessionem ex primo decreto, an ex hoc primam possessionem amisisse uideatur? vide Abb.in consi.94. colu.fi. in secundo uol. Alex.in consi.147. In causa & lite, in lib.primi & secundi uolu. & melius in consi.217. Ponderatis his, in eodem libro.

Summarium in l.iustè possidet.ff.de acquir.poss.

1 *Iustè possidet qui autore prætore possidet.*

2 *Iudicis decretum quo remouetur tutor ab administratione, an excuset eum in futurum.*

3 *Si statuto cautum est, ut qui possessiones alienas ingreditur, pœna aliqua puniatur; an excusetur ille, qui decreto iudicis inualido eas ingreditur.*

Bar.in l.iustè possidet.ff.de acquir.poss.

1 BAR. in l.iustè possidet, inquit, eum iustè † possidere, qui authore prætore possidet rite faciendo,& seruato iuris ordine. vide Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ, uers.nonò nota, de constit.& in c.illius, col. 5.& sequen.de re iudic.& plenè ad materiam huius.l.in c.cùm causam, de offic.deleg.Aret.in consi.75.col. 2.Alex.in consi.73.in 3.vol.Soci.in consi.266.col.14. Anch. in consi.148.col. 2.Et in proposita re aduerte, quoniam missus in possessionem ex sententia iudicis lata sine causæ cognitione, non facit fructus suos. vide Bald.in l.ij.colu.pen.C. de seruit.& aqua.Imol.in c.consultationibus, de iur.patron.& Roma.in consi.454.col.pen. & ad l.hanc uide Soc.in cons.18.col.7.in 1.uol. Et dum Bar.prosequitur declarãdo materiam hanc, & dicit, quandoque deficit iustitia ex parte conuenti uel rei, in qua facta est missio,& cõtinet iustitiam in se ex parte agentis,& tunc decretum est ualidum,& possidet & præscribit. vide Abb.in cõs. 109.in 2.dub.in 2.uol.Roma.in d.cons.454.col. 3.& in cons.235.in 3.dub. vbi tradit, an de-
2 cretum iudicis, † quo remouetur tutor ab administratione, excuset eum in futurũ.& Bal.in cõs. 122.in 3.uol.vbi plenè docuit ea, quę requirunt ad hoc ut datio insolutum ualeat.& uide Soc. in cons.158.col.5.& seq.Postea Bart.in uer. pone ꝙ iudex, ait, si iudex concessit licentiã alicui ut sua authoritate possessionem ingrediatur, an ualeat? vide Abb.in consi. 100.col.pe. & fi.in 1. uol.Feli.in c.cũ causa, col. 2.in uer. ꝓdictis ẽt, de off.deleg.& in c.cum sit Romana, col. 5.de appell.Alex.in l.miles.§.1.ff.de re iudi.& Barb.in cons.4.col.2.in 2.uol. Ad id uerò, quod ait Bar.
3 in hac.l.in fi.si statuto † cautũ est, ut qui possessiones alienas ingrediť, pœna aliqua puniať, vtrũ ille,

ille, qui eas ingreditur decreto iudicis inualido excusetur? vide Alex. in cons. 161. Quæritur, col. fi. in libro primi & secundi vol. Roma. in cons. 235. & in cons. 330. col. fi. Felin. in c. ad petitionem, col. 2. de accusat. & in c. cùm causa, de offic. deleg. Et aduerte quia soluens ex mandato iudicis iniusto non liberatur. Alex. in consi. 167. in libro primi & secundi vol. & ad hæc faciunt trad. per Abb. in c. nostris, col. fi. de concess. præben. & per Soc. in cons. 158. in 1. vol. Bal. in cons. 135. in 2. vol. & Dec. in cons. 125.

Summarium in l. naturaliter. §. nihil commune, ff. de acquir. poss.

1 *Exceptio dominij non prodest contra agentem interdicto, uti possidetis.*

2 *Quando duo pariter probant possessionem, & bonam fidem, ille cui fauet ius commune, est præferendus.*

3 *Ille qui agit petitorio, an renunciare possessorio uideatur.*

4 *An in possessorio litis contestatio exigatur.*

Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poss.

Bart. in d. l. naturaliter. §. nihil commune, col. 2. versi. tertiò contra prædicta, tradit, exce-
1 ptionem † dominij non prodesse cōtra agentem interdicto uti posidetis, nisi quando uterque in eo purè probationes haberet: nam tunc potior esset ille, qui se dominum esse ostenderet; quia eius possessio iustior est. vide Bald. in l. qui recusare, in ultimo notab. C. de eden. ubi hoc
2 idem ratione confirmat. Ad rem facit, nam quando † duo pariter probant possessionem & bonam fidem, ille, cui fauet ius commune, est præferendus; ita Bal. in c. si diligenti, col. fin. per illū tex. de præscrip. & in c. licèt causam, per illum tex. col. fi. de probat. Item ille obtinet, qui iustiorem causam probet. & causa tantò iustior est, quantò magis à proprietate prouenit. Bal. in l. data opera, in fi. C. qui accus. non poss. Et dum Bar. in 3. col. versi. pro declaratione, tenet, eum, qui renunciat liti, non abdicere à se dominium, & in aduersarium transferre. attende, quia contrarium uoluit idem Bar. in l. non solùm. §. liberationis. ff. de liberat. lega. Et quia Bar. prosequēdo hanc inuestigationem, inquit, ad rem facere, quòd quis non potest inniti positioni, quam negauit. adde propè infinita exempla, ut per Feli. in c. examinata, colu. 2. ff. de iudic. subiungit
3 postea Bar. utrum ille, qui agit † petitorio, renunciare possessorio videatur? vide Ias. in §. æquè, col. 13. inst. de action. & Ant. de Butr. in c. cùm dilectus, col. 4. de cau. poss. & propr. Ad illud verò quod ait Bar. in 11. col. dicens, sit tamen cautus aduocatus, ut acta primi iudicij producat; vide Alex. in l. 2. in fi. C. de eden. & in consi. 82. In causa uertente, col. fi. ubi ait hoc Bartoli documentum esse egregium. Postea Bar. in antepen. col. versi. tertiò quæro, tradit nunquid in pos-
4 sessorio † litis contestatio exigatur? vide Ias. in l. nam & postea. §. iureiurando. quem legit cum l. ait prætor. 2. ff. de iureiur. pergit deinde Bar. dicens, aut iudicium possessorium dirigitur contra personam incertam, & reliqua. vide ad hæc Alex. in cons. 2. col. 3. in 3. vol. Cæpol. in cōs. 60. col. 1. & Roma. in cons. 120. Et dum Bar. in pen. col. quærit, utrum in casibus, in quibus petitorium & possessorium admittuntur, debeant eadem sententia terminari an non? vide Socin. in cons. 262. in 1. vol. & Alex. in cons. 259. Viso processu, in libro primi & secundi vol. & in consi. 51. Viso & discusso, in 3. vol.

Summarium in l. Pomponius. §. cum quis adminiculo, ff. de acqui. poss.

1 *Qui utitur accessione sui authoris, utitur cum sua causa suisque uitijs.*

Bar. in l. Pomponius. §. cum quis adminiculo. ff. de acquir. poss.

1 Bart. in d. l. Pomponius. §. cū quis adminiculo, sic ait in summa, qui utitur accessione † sui authoris, utitur cum sua causa, suisque uitijs. vide Ias. in l. si quis iura. ff. de iureiur.

Summarium in d. l. Pomponius. §. in dote, ff. de acqui. poss.

1 *Maritus possidet rem dotalem, non autem uxor.*

Bar. in d. l. Pomponius. §. in dote. ff. de acq. poss.

1 Bart. in ead. l. §. in dote, ait, maritum † posidere rem dotalem, non autem uxorem. idem ait Alex. in cons. 146. Videretur inspectis, versi. & idem dico, in libro primi & secundi vol. nunquid autem data in dotem dicantur esse in bonis mariti? dicas quòd non, ut habetur in l. Lucius. §. idem respondit. & in l. res. C. de iur. dot.

Summa-

Summarium in d.l. Pomponius. §. si is qui precario. ff. de acquir. poss.

1 *An ille qui precario omnem possessionem concessit, possit rei uendicatione conuenire.*

Bar. in d.l. Pomponius. §. si is qui precario. ff. de acq. poss.

1 BART. in ead. l. §. si is qui precario, quærit, an ille, qui precario † omnem possessionem concessit, possit rei vendicatione conuenire? & secundum gl. ait posse. vide concordan. per Ias. in §. omnium, col. 18. inst. de action.

Summarium in d.l. Pomponius. §. si iussus. ff. de acquir. poss.

1 *Authoritas iudicantis facit, ut eius rei, quæ mihi restituitur ut mea, transferatur usucapiendi conditio.*

2 *Publiciana, & rei uendicatio an simul intentari possint.*

Bar. in d.l. Pomponius. §. si iussus. ff. de acq. poss.

1 BART. in ead. l. §. si iussus, hoc ait in summa. Authoritas † iudicantis facit, ut eius rei, quæ mihi restituitur ut mea, transferatur usucapiendi conditio. vide Alex. in consi. 214. col. fi. in 5. vol. Et dum Bar. in versi. videamus ergo, tradit, quid authoritas iudicis operetur. vide plenè de hac re apud Ias. in l. ex hoc iure, col. 6. ff. de iust. & iur. & ex ijs, quæ subdit Barto. in versi. quæro quid si egi publiciana, colligitur contra dominum posse agi publiciana, intellige hoc procedere quando ipsius dominij non opponeretur exceptio: & ita intelligitur. l. pen. ff. de public. Ad illud verò quod subiungit Bar. in versi. sed ad contrarium, scilicèt, eum, qui agit publiciana, nõ dicere se esse dominum neque non dominum. adde contrarium tradi per Ias. in §. sed istæ, col.
2 22. inst. de action. Et an publiciana † & rei uendicatio simul intentari possint? vide apud Fulg. in consi. 140. Et quomodo publiciana intentetur, & cui detur: vide Alexan. in consi. 110. in 4. vol. & quæ in ea probari debeant, tradit Alex. in cons. 24. in 7. vol. & plenè de materia publicianæ, vide apud Philip. Franc. in disputatione petitorij, in princ.

Summarium in l. rem quæ nobis. ff. de acquir. poss.

1 *Possessio rei subtractæ si ad alium peruenit sine vitio, ut quia emit, an habeat contra eum aliquod remedium possessorium.*

Bar. in l. rem quæ nobis. ff. de acquir. poss.

1 BART. in d.l. rem quæ nobis, quærit, si rei subtractæ possessio † ad alium peruenit sine vitio, ut quia emit, an habeas contra eum aliquod remedium possessorium? Hanc quæstionem plenè examinatam habes per Ias. in §. sed istæ, col. 20. nu. 78. inst. de action. & Alex. in consi. 51. in 1. volu. in consi. 259. Viso processu. & in consi. 260. In causa & lite, in libro primi & secundi vol. in quibus consilijs videtur uariare, & quandoque tenere cum Bar. hic, & quandoque non. vide eundem Alex. in consi. 78. in 3. vol. Aret. in consi. 15. colu. 3. & Soc. in consi. 266. col. & seq. Corn. in consi. 247.

Summarium in l. si quis ui. §. differentia. ff. de acqui. poss.

1 *Si quis animo suo constituit se nolle esse dominum rei, utrum possessionem amittat.*

Bar. in l. si quis ui. §. differentia. ff. de acquir. poss.

1 BART. in d.l. si quis ui. §. differentia, quærit, si quis † in animo suo constituit se nolle esse dominum rei, utrum possessionem amittat? vide Alex. in consi. 110. ver. præterea, in 5. vol. vbi hæc inducit ad pulchrum casum.

Summarium in l. quod meo. ff. de acquir. poss.

1 *Eius quod possidemus, possumus alium facere possessorem, constituendo eius nomine possidere.*

2 *Clausula constituti operatur, vt propria authoritate agi possit contra tertium possessorem absque aliqua excussione.*

3 *Ille, qui constituit se alterius nomine possidere, non transfert possessionem, nisi præcedat causa habilis.*

4 *Quando contractus principalis non tenet, inualida sunt ea quoque, quæ illi tanquam accessoria cohærēt.*

Bar. in l. quod meo. ff. de acquir. poss.

1 BART. in d.l. quod meo, in principio sic ait in summa. eius, † quod possidemus, possumus alium facere possessorem, constituendo eius nomine possidere. Vide quid operetur clausula constituti apud Ias. in §. si quis in fraudem, col. 16. inst. de action. & inter cætera scias, clausulam

constituti non transferre possessionem, nisi probetur cōstituentem possedisse bona, de quibus agitur, tempore quo constituebat. Dec. in consi. 247. Alex. in consi. 9. in 4. vol. ubi bene loquitur in proposita re. maximè quando aliquis agit possessorio, & dicit se habere uenditionem cum ista clausula, quoniam obtinere non poterit, nisi possessionem probet. hoc tamen fallit in antiquissimis, in quibus sola ista clausula probat translationem possessionis secundum Soci.
2 in consi. 139. col. fi. & in consi. 187. col. 5. in 1. vol. Item clausula † constituti operatur, ut propria authoritate agi possit contra tertium possessorem absque aliqua excussione. Alex. in cōs. 83. in consi. 85. & in consi. 185. in 6. vol. & in consi. 70. in fi. col. in 5. vol. Aret. in consi. 126. Ias. omnino in d. §. item si quis, nu. 77. & Cæpoll. in cautel. 31. & in hac re vide semper Antonium de Fano in tract. de pignoribus & hypoth. nu. 51. vbi singulariter dicit, hoc non habere locum quando mortuus esset ille, qui se constituit alterius nomine possidere. Et dum Bar. concludit,
3 eum, † qui constituit se alterius nomine possidere, non transferre possessionem, nisi præcedat causa habilis. vide Alex. in consi. 40. Perspectis, col. pen. versi. pro hoc facit, in 3. vol. ubi ad hoc Bartoli documentum accedit. & in consi. 225. col. pen. in libro primi & secundi vol. & omnino in consi. 81. Lecto & discusso, col. 5. versi. ex his ergo, in 3. vol. vide etiam Barb. in consi. 28. col.
4 4. in 3. vol. ubi ait, quando contractus † principalis non tenet, inualida esse ea quoque, quæ illi tanquam accessoria cohærent: ut puta precarium. & in cons. 33. col. 2. eod. vol. Bal. in cons. 66. in 1. vol. Anch. in cons. 291. Soc. in cons. 40. colum. penul. in 1. volu. & Curt. in consi. 70. Postea Bar. hic in fi. tradit, eum, qui non possidet, sed detinet ut colonus, nullam in eum transferre possessionem quando illa res ab alio possidebatur. vide Aret. in consi. 32. colum. fi. Bald. in consi. 130. in fi. in 3. vol. vbi ponit quid in tutore. Et non ab re vide Barb. in cons. 35. colum. penul. in 3. vol. & Alexand. in l. j. colum. antepen. cum sequ. suprà eod. titulo. vbi latè docuit, an procurator, tutor, curator, & alij similes per clausulam constituti transferant possessionem. & Soc. in cons. 262. col. 4. in 1. vol.

Summarium in d. l. quod meo. §. si furioso. ff. de acqui. poss.

1 *An ille qui uult in me transferre possessionem, perdat eam.*

Bar. in d. l. quod meo. §. si furioso. ff. de acq. poss.

1 BART. in ead. l. §. si furioso, quærit, an ille † qui uult in me transferre possessionem, perdat eam? & distinguit: aut ego consentio & uolo acquirere, & tunc eam perdit: aut ego non consentio, & tunc secus. vide Alex. in cons. 118. In causa & lite, col. fi. in 1. vol. ubi citat Bar. hic.

Summarium in d. l. quod meo. §. si uenditorem. ff. de acqui. poss.

1 *Possessio sine corpore haberi non potest.*

Bar. in d. l. quod meo. §. si uenditorem. ff. de acq. poss.

1 BART. in ead. l. §. si uenditorem, ait, possessionem † sine corpore haberi non posse. vide Ias. in l. j. §. iusserim, suprà eod. tit. vbi hoc limitat tribus modis.

Summarium in l. interdum. ff. de acquir. poss.

1 *Qui precario alterius nomine se constituit possidere, an teneat.*

Bar. in l. interdum. ff. de acquir. poss.

1 BART. in d. l. interdum, agit de illo, qui precario † alterius nomine se constituit possidere. vide Alex. in consi. 40. Perspectis, colum. penul. in 3. volum. vbi ait, clausulam hanc regi ac moderari debere secundum principalem contractum, ad quem accedit. Et an precarium transferat possessionem, & quotuplex sit precarium, & quæ sit natura precarij, & multa ad rem facientia, vide apud Abb. in c. precarium, de precar. & in c. 1. & fin. eod. titulo. Barto. in l. ab emptione. ff. de pact.

Summarium in d. l. interdum. §. qui alienam. ff. de acqui. poss.

1 *An ille, qui alieno nomine possidet, transferat possessionem in locatorem.*

Bar. in d. l. interdum. §. qui alienam. ff. de acq. poss.

1 BART. in ead. l. interdum. §. qui alienam, tradit, an ille, qui alieno † nomine possidet, transferat possessionem in locatorem? vide Raph. Cuma. in consi. 54. Postea quærit Bar. si quis ciuiliter

uiliter tantùm possidet, & cõstituit se emphyteotæ nomine possidere, an ex hoc ei aliqua possessio acquiratur? & dicit aliquam acquiri ut hic per eum. Tu uerò pro limitatione uide Præposit. in tit. qui succedere teneantur, in princ. col. 2.

Summarium in l. cum heres. ff. de acq. poss.

1 *Necessaria est apprehensio possessionis ad hoc ut possessio defuncti transeat in hæredem.*

Bar. in l. cùm hæredes. ff. de acquir. poss.

1 BART. in d. l. cum hæredes, uult, necessariam † esse apprehensionem possessionis, ad hoc ut possessio defuncti transeat in hæredem. vide Alex. in cons. 37. col. pen. in 1. vol. & in cons. 87. In causa mota, col. pen. in 3. vol.

Summarium in l. si aliquam rem. ff. de acquir. poss.

1 *Quomodo esse potest, ut ego ignorem, me possidere.*

2 *Ille qui habens suum podere, proprium, & illud accepit in emphyteosim à monasterio, utrum transferatur dominium in ecclesiam.*

3 *In dubio an aliquis conducere rem censeatur ratione proprietatis an dominij.*

Bar. in l. si aliquam rem. ff. de acq. poss.

1 BART. in d. l. si aliquam, quærit, quomodo † esse potest, ut ego ignorem me possidere, cùm ignorans possessionem amittat per obliuionem? respondetque hoc esse intelligendum quando per seruum possidebatur. Ex hoc colligitur, dominum posse ignorare factum procuratoris. vide Soc. in consi. 263. & seq. in 1. vol. Postea Bar. in uersi. vlterius quæro, tradit quomodo cognoscatur, quòd aliquis conducat rem suam, ut suam, uel ut alienam? & declarat ut hic habetur apud eum. vide Ias. in l. pen. ff. de offic. procur. Cæsar. & Alex. in cons. 9. Ponderatis, col. pe. in 5. vol. & in cons. 136. Viso & examinato. in fi. in 1. vol. Et dum Bar. subijcit quæstioné de illo,
2 qui habens † suum podere proprium, (ut uerbis eius utar) & illud accepit in emphyteosim à monasterio, utrum transferatur dominium in ecclesiam? vide Alex. in d. consi. 9. col. pen. & in d. consi. 136. in fi. Abb. in consi. 21. 14. & in consi. 94. in 2. dub. in 2. vol. Felin. in c. cùm Bertoldus, col. 13. versi. dixit etiam Bal. de re iudic. Aret. in consi. 14. col. 5. & seq. & Alex. in cõs. 134. Viso & discusso, col. fi. in libro primi & secundi vol. ubi citat hoc documentum, & loquitur etiã de emente rem suam, & in consi. 260. In causa & lite, col. pen. versi. quinimmo in eod. lib. ubi loquitur de illo, qui ab alio recognoscit rem, quam præscripserat. & in cons. 29. col. pen. in 5. vol. & in cons. 69. in 2. dubio, nu. 2. eod. 5. vol. Paul. de Cast. in consi. 153. Curt. in consi. 70. Fulg. in consi. 5. Bal. in consi. 333. in 5. vol. Barba. in consi. 181. col. 17. in 3. volu. & in multis alijs consi-
3 lijs de hac re egit. Deinde Bar. in uersi. ulterius ego quæro, declarat, in dubio † an aliquis conducere rem censeatur ratione proprietatis an dominij? aitque si is dicat, conduco rem, præsumi eam conducere ratione proprietatis: atque ita sentit Bar. appellatione rei, intelligendum esse de proprietate. vide Alex. in consi. 151. Visis dicto themate, col. pen. in libro primi & secundi vol. Et quid rei appellatione contineatur, vide gl. & doct. in l. j ff. de stat. homi.

Summarium in l. qui uniuersas. §. quod per colonum. ff. de acquir. poss.

1 *Possessio probatur ex solutione mercedis.*

Bar. in l. qui uniuersas. §. quod per colonum. ff. de acq. poss.

1 BART. in d. l. qui uniuersas. §. quod per colonum, ait, ex solutione † mercedis probari possessionem. vide Alex. in cons. 260. In causa & lite, col. fi. versi. octauus, in libro primi & secundi vol. & in consi. 9. Viso processu, col. 1. in 4. vol. & in consi. 11. eod. vol. Feli. in c. cùm Bertoldus, col. 11. & seq. de re iudic. Soc. in consi. 266. col. 6. in 1. vol. & omnino Corn. in consi. 6. in 3. vol. vbi declarat. Et de hac re & multis ad eam facientibus vide apud doct. in l. ad probationem. C. de loca. Alex. in consi. 347. versi. posset etiam responderi, in libro primi & secundi volu. & in cons. 69. in 5. vol. Dec. in cons. 146. col. 6. & seq. & in cons. 310. col. fi. Soc. in cons. 89. colu. 5. in 1. vol. & in cons. 187. eod. vol. ubi ait quamuis ex solo instrumento locationis dominium non probetur, illud tamen probari iunctis alijs coniecturis. Et quid de instrumento emphyteotico, vide Soc. in cons. 266. col. 4. in 1. vol.

Summa-

Summarium in l.quamuis.§.si conductor.ff.de acq.poss.

1 *Possessio acquiritur ex mercedis receptione nisi alius possideat.*

Bar.in l.quamuis.§.si conductor.ff.de acquir.poss.

1 BART. in d.l.quamuis.§.si conductor,ait,ex mercedis † receptione possessionem acquiri, nisi alius possideat. vide Feli.in c.inter dilectos,col.5.de fid.instr.Curt.in cons.71.col.4.ubi limitat quatuor modis. Et dum Bar.postea quærit,si colonus uendidit & tradidit uerè,ita quòd dominum possessione priuauit,tamen domino semper pensionem soluit, an dominus retineat possessionem? & ait quod non. vide Abb. in consi. 27.in 2.dub.in 2.volu. & omnino Barb.in consi.8.col.23.& 27.& seq.in 2.vol.Alex.in consi.260.col.fi. in libro primi & secundi vol. & aliquid in cõs.69.col.4.in 5.vol.Cor.in cõsi.6.in 5.vol.& Soc.in cõs.266.col.5. & seq.in 1.vol.

Summarium in l.fundi.ff.de acquir.poss.

1 *Ille cui datus est à iudice executor non potest ingredi possessionem authoritate propria, sed executoris.*

Bar.in l.fundi.ff.de acqui.poss.

1 BART. in d.l.fundi,ait,eum, † cui datus est à iudice executor,non posse ingredi possessionem authoritate propria sed executoris. posteà quærit,quid si executor scit dominum esse defunctum,utrum hoc solum sufficiat ad extinguendum mandatum? vide Ias.in l.pe. col.fi.versi. quas verò.ff.si cert.pet. Ad illud uerò quod hic propè finē inquit Bar. an executor, qui sciebat dominum mortuum,possit exequi? vide Feli.in c.ecclesia.S.Mariæ,col. 12.vers.decimò nota, de const. Ias.in l.more,col.12.& seq.ff.de iurisd.omni.iudic.Bal.in cons.35.in 5.vol. vbi tradit an hæc licentia possit per successorem non citata parte reuocari? vide etiam Ias.in l.more,col. penul.ff.si cert.pet.

Summarium in l.qui absenti.ff.de acquir.poss.

1 *Non perdit quis possessionem serui absentis, donec ad eum litera libertatis perueniant.*

Bar.in l.qui absenti.ff.de acq.poss.

1 BART. in d.l.qui absenti,sic ait in summa: non perdit † quis possessionem serui absentis, donec ad eum literæ libertatis perueniant. vide Feli.in c.2.col.4.de const.

Summarium in d.l.qui absenti.§.si quis possessionem.ff.de acq.poss.

1 *Possessio & dominium sub conditione potest transferri.*

Bar.in d.l.qui absenti.§.si quis possessionem.ff.de acquir.poss.

1 BART. in d.§.si quis possessionem,ait,possessionem, † & dominium sub conditione posse transferri. vide Alex.in consi.224. Perspectis his,col. 3. in libro primi & secundi volu. & dum Bar.in versi.quare dicas sic,si dono uel uendo hoc pacto, ut tibi non liceat alienare, & si ad aliquem actum alienationis perueneris, dominium ad me reuertatur, inquit, statim cum incipis alienare,me dominum effici. vide ad hæc Alex.in l.filiusfamilias.§.diui, & ibi Ias.ff.de leg.1.& Cæpoll.in caut.48.

Summarium in l.interesse.ff.de acquir.poss.

1 *Iudex si facit sequestrari res tempore perituras, quid fieri debeat.*

Bar.in l.interesse.ff.de acqui.poss.

1 BART. in d.l.interesse,quærit,si iudex † facit sequestrari res tempore perituras, quid fieri debeat? vide ad hoc quæ in simili ponit Alex.in l.pro hærede.ff.de acquir.hæred. Et dum Bar. subiungit,sequestrationem factā per iudicem,uideri factam causa custodiæ.vide Anch.in cons. 247.& Abb.in c.examinata,col.4.ff.de iudic.

Summarium in l.si de eo.§.si fortè.ff.de acq.poss.

1 *Si ego scio naturalem possessionem meam uacantem occupatam esse ab alio, & negligo per modicum tempus, perdo ciuilem.*

2 *In causa interdicti uti possidetis, admittuntur positiones, & articuli, & probationes.*

Bar.in l.si de eo.§.si forte.ff.de acquir.poss.

1 BART. in d. l. si de eo. §. si fortè, inquit, si ego scio † naturalem possessionem meam uacantē occupatam esse ab alio,& negligo per modicum tempus, perdo ciuilem,quia uideor suspicari

suspicari me posse repelli, uide Felin. in c. vigilanti, colu. pen. & fi. de præscip. ubi pulchrè tangit hæc dicta Bartoli. Et dum Bar. subijcit, ex qualitate negligentiæ præsumi uelle ciuilem perdere, & reliqua ut hic per eum. vide Abb. qui hæc verba Bartoli adducit in cons. 62. colu. 7. in 2. vol. & ad hæc vide etiam Feli. in c. licèt causam, col. 8. de probat. Alex. in consi. 230. Eximie domine, col. 2. versi. non obstat quòd requirebatur, in libro primi & secundi vol. Curt. in cons. 24. in 1. dubio. Soc. in consi. 38. col. 7. in 1. vol. ubi ponit de eo, qui fuit etiam absens per decenniū. Posteà Bar. hic propè finem, versi. quæro ergo, ita inquit, pro declaratione istorum debes scire, doct. tenent quòd in causa † interdicti uti posidetis admittūtur positiones & articuli & pro
2 bationes, & reliqua ut hic per eū. vide ad hæc Soci. in cōs. 266. col. 6. in 1. vol. & omnino Alex. in cons. 110. col. 2. in 1. vol. in cons. 260. col. 2. vers. item respondeo, in lib. primi & secundi vol. & in cons. 45. col. 2. in 3. vol. & in cons. 81. col. 4. eod. 3. vol. Feli. in c. 3. col. 2. de probat. & in c. licèt causam, col. 8. de probat. Ang. de Aret. in §. quadrupli, colu. pen. & fi. inst. de action. & Cæpoll. in cautel. 229.

Summarium in l. qui iure familiaritatis. ff. de acqu. poss.

1 *Fundum ingrediens iure familiaritatis, non dicitur possidere.*

Bar. in l. qui iure familiaritatis. ff. de acquir. poss.

1 BART. in d. l. qui iure familiaritatis, hoc in summa colligit. eum, † qui ingreditur fundum iure familiaritatis, non dici posidere. vide Alex. in consi. 230. Eximie domine, col. fin. in libro primi & secundi vol. vbi hoc idem confirmat, & in consi. 6. Circa processum, colu. 4. versi. non obst. si dicatur quòd Philippus, in 3. vol. Bal. in consi. 10. col. pen. in 5. vol. Angel. in consi. 186. Paul. de Cast. in cons. 136. col. 3. & Soc. omnino in cons. 60. col. 3. versi. secundum probatur, & in cons. 131. col. 1. in 1. vol.

Summarium in l. prædia. ff. de acquir. poss.

1 *Possessionis traditio, quando probetur per instrumentum.*

Bar. in l. prædia. ff. de acquir. poss.

1 BART. in d. l. prædia, tradit quando per instrumentum † probetur traditio possessionis. vide Soci. in consi. 205. Et dum Bart. postea inquit, si in instrumento continetur, Seium uendidisse Titio fundum pro centum, quæ recepit, quamuis testes dicant numeratam non fuisse pecuniam, propterea tamen instrumentum de falso redargui non posse: quia ista uerba uerificari possunt in actu ficto. scilicèt quia Seius confessus est se ea habuisse. vide Cæpoll. in cōs. 22. col. 4. Bal. in consi. 8. in 1. vol. Contrarium tenuit Bar. in l. singularia, extra gl. col. 8. vbi omnes. ff. si cert. pet. Et dum subijcit Bar. si in instrumento dictum est aliquem tradidisse, non propterea probari traditionem ipsam, sed licentiam ingrediendi propria authoritate. vide Aret. in consi. 17. col. 2. & in cons. 41. col. fi. & in consi. 160. Alex. in cons. 170. Viso & præhabito, versi. unde aut uolumus, in lib. primi & secundi vol. ubi ad hoc Bartoli documentum accedit, & omnino vide Roma. in consi. 509. in 6. dub. ubi loquitur etiam in bonis mobilibus, & non solùm quando in instrumento adest uerbum, trado, sed etiam uerbum, cedo, & exhibeo, & nūquid ui huius uerbi, exhibeo, præsentia rerum præsumatur, de quibus in instrumento agitur. & in cōsi. 452. in 1. dub. ubi loquitur de uerbo assigno, Soc. in consi. 43. in 1. vol. ubi agit de verbo, do, & de uerbo, consigno, & de uerbo, concedo. & uide aliquid apud Bal. in cōsi. 508. in ultimo uol. & Soc. in cōs. 205. in 1. vol. vbi loquitur qñ res esset ibi coràm cōtrahentibus, & Fulg. in cōs. 2.

Summarium in l. possessio. §. si possessio. ff. de acq. poss.

1 *Possessio & dominium acquiritur per procuratorem, actio autem non acquiritur, nisi cedatur.*

Bar. in l. possessio. §. si possessio. ff. de acquir. poss.

1 BART. in d. l. possessio. §. si possessio, sic ait in summa, possessio, † & dominium acquiritur per procuratorem, actio autem non acquiritur nisi cedatur. vide Alex. in cōs. 13. ex his, col. 6. uersi. plus dico, in 1. vol. & Ias. in l. nam & posteà. §. huiusmodi. ff. de iureiur.

Summarium in l. j. ff. de usucapionib.

1 *Præscriptioni an pacto possit renunciari.*

Bar.

Bar. in l. j. ff. de usucap.

1 BART. in hac. l. j. quærit, utrum pacto † renunciari possit præscriptioni? & dicit quandam esse præscriptionem 30. annorum, quæ currit odio negligentis, non autem fauore præscribentis; & huic renunciari non posse; alioqui verò in ea, quæ currit fauore præscribentis. De hac re vide Abb. in consi. 16. in 2. vol. & in consi. 22. col. 2. & in cõsi. 53. col. 3. eod. vol. & plenè Feli. in rubrica de præscrip. col. 6. & seq. & in c. si diligenti, de for. comp. col. 7. Roma. in cons. 201. Ange. in consi. 55. & Rapha. Cuma. in consi. 90. ubi ait, præscriptioni, & præscriptæ probationi renunciari non posse. vide etiam Soc. in consi. 86. in ultima subscriptione, in 1. vol. ubi agitur de ijs, quæ hac in l. habentur, & Alex. in consi. 170. in 7. vol. ubi tradit ẽt an in casibus in quibus præscriptioni posit aliquis renunciare, censeatur per uerba generalia renunciasse? ut puta promittendo soluere ad omnem eius requisitionem & uoluntatem, & ex mente Imol. decidit non posse. Attende tamen quia præscriptioni tam legali, quàm statuariæ videtur esse renunciatum ab eo, qui in instrumento contractus promisit se perpetuò ratum & firmum habiturum illum contractum, & se nulla ratione uel causa ullo tempore contrauenturum esse. ita Cæpol. in cautel. 68. & omnino uide eum etiam in cautel. 75. Et an præscriptioni xxx. annorum, de qua hic agit Bar. renunciari possit, uide Fabianum de Monte in trac. de empt. & uendir. in 7. quæst. nu. 4. cum sequen. Et circa præcedentia scias, quamuis præscriptioni renunciari nequeat, tamen si in instrumento diceretur, quòd finita præscriptione, iterum deberi incipiat, atque semper fieret hoc modo, infringeretur præscriptionis exceptio secundum Cæpoll. in caut. 65. & de materia cuiuscunque præscriptionis vide Franciscum Balbum in tract. de præscriptionibus, in 1. par. quartæ par. in 4. quæst.

Summarium in l. usucapio. ff. de usucap.

1 *Per præscriptionem an acquiratur dominium utile an directum.*

Bar. in l. usucapio. ff. de usucap.

1 BART. in d. l. usucapio, quærit, an per præscriptionem † acquiratur dominium utile an directum? De hoc vide Feli. in rubrica de præscript. col. 2. & Ias. in l. traditionibus. C. de pact. in glo. 2. Et dum subiungit Barto. si in statuto diceretur, præscriptione acquiri dominium, in dubio intelligendum esse de dominio directo. vide Bal. in c. cum non liceat, in fi. de præscrip. & de hoc statuto uide etiam Alex. & alios in l. j. §. 1. in fi. ff. ad trebell.

Summarium in l. sequitur. §. fructus. ff. de usucap.

1 *Bonæfidei possessor tenetur restituere fructus extantes nisi possederit per triennium.*

Bar. in l. sequitur. §. fructus. ff. de usucap.

1 BART. in d. l. sequitur. §. fructus, ait bonæfidei † possessorem teneri restituere fructus extãtes, nisi possederit per triennium; quia sunt præscripti. Limita hoc non procedere etiam lapso triennio, nisi adsit titulus, ut habetur apud Soc. in cons. 251. col. fi. in 1. vol. vide Curt. in cõs. 72. col. 4. & fi. & declara iura dicentia bonæfidei possessorem teneri ad restitutionem fructuũ existentium, ut per Felin. in c. de quarta, colu. 10. de præscript. & per Bellemeram in decis. 412. & Barb. in cons. 80. col. 11. in 3. vol.

Summarium in d. l. sequitur. § item Labeo. ff. de usucap.

1 *Emphyteota qui rem uendidit irrequisito domino, & postea eam redemit an cadat in pœnam.*

2 *Emphyteota si uendit rem pro 40. irrequisito domino, & sic cecidit à iure suo, postea uidens se male fecisse requisiuit dominum si emere uolebat illam rem pro quadraginta, & dominus ei licentiã dedit alienandi, utrum ex hoc uenditionem iam factam ratam habuisse censeatur.*

Bar. in d. l. sequitur. §. item Labeo. ff. de usucap.

1 BART. in ead. l. §. item Labeo, in fi. quærit an emphyteota, † qui rem uendidit irrequisito domino, & postea eam redemit, cadat in pœnã, & ipsa re carere debeat? & decidit eum in pœnam cecidisse. vide Ang. in consi. 169. Super puncto. Raph. Cuma. in consi. 41. & in simili, in consi. 65. Ant. de Butr. in consi. 34. & in consi. 38. & Fulg. in consi. 2. Attende quamuis ille emphyteota

phyteota in pœnam ceciderit, eum tamen dignum esse excusatione per c. si quis presbyterorum, de reb. eccl. non alien. & per c. potuit, de loca. Quid si uendita esset res cum pacto redimendi, & postea fuit redempta? Maria. Soc. iuni. in cons. 20. col. pe. uidetur sentire eum esse dignũ uenia, & ibi teferendo Ias. & alios multa declarat ad rem hanc facientia, ideo uideas omnino.

2 Quid si emphyteota † uendidit rem per 40. irrequisito domino, & sic cecidit à iure suo, postea uidens se malè fecisse, requisiuit dominum si emere uolebat illam rem per 40. & dominus ei licentiam dedit alienandi, utrum ex hoc uenditionem iam factam ratam habuisse censeatur? vide tradita in l. si quis filio exhæredato. §. irritum, vers. qua ratione. ff. de iniust. testa. & Alex. in terminis in cons. 146. In causa & lite, col. 2, in 5. vol. vbi concludit, dominum sibi non præiudicasse nisi sciuerit emphyteotam prius alienasse.

Summarium in d. l. sequitur. §. de illo. ff. de usucap.

1 *Ille qui ingreditur fundum animo retinendi & continuandi possessionem tanquam prius sibi acquisitam cum reuera illam prius non acquisiuisset, an acquirat de nouo possessionem hoc animo.*

Bar. in d. l. sequitur. §. de illo. ff. de usucap.

1 Bart. in ead. l. §. de illo, in fi. sentit, eum, qui ingreditur † fundum animo retinendi & continuandi possessionem tanquam sibi prius acquisitam, cum re uera illam prius non acquisiuisset, acquirere de nouo possessionem hoc animo, ut hoc documentum Bar. declarat & sequitur Alex. in cons. 146. col. 2. vers. comprobatur etiam, in 5. vol.

Summarium in d. l. sequitur. § lana. ff. de usucap.

1 *Meum quod est, usucapi non potest.*

Bar. in d. l. sequitur. §. lana. ff. de usucap.

1 Bart. in ead. l. §. lana, sic ait in summa. Illud, quod, meum † est, usucapi non potest, intellige hoc esse uerum in eo, quod est irreuocabiliter meum, alioqui uerò si reuocabiliter. ita Aret. in consi. 104.

Bar. in d. l. sequitur. §. si fundum. ff. de usucap.

Bart. in ead. l. §. si fundum, sentit, dispositionem. l. extat. ff. quod met. caus. habere locum etiam in eo, qui est in culpa. vide Alex. in cons. 39. Visis & consideratis, in 3. vol.

Summarium in l. sequitur. §. si uiam. ff. de usucap.

1 *In præscriptione actionum personalium, non exigitur bona fides.*

2 *Malæfidei possessor nunquam præscribit.*

Bar. in d. l. sequitur. §. si uiam. ff. de usucap.

1 Bart. in ead. l. §. si uiam, ait, in præscriptione † actionum personalium non exigi bonam fi-
✱ dem, & hanc esse * communem opinionem testatur Soc. in cons. 40. col. fi. in 1. vol. sed contrarium consuluit Alex. in consi. 51. in 5. vol. & Fulg. in consi. 133. & hanc esse communem sententiam testatur Alex. in consi. 69. in 3. vol. in consi. 60. col. 3. in 4. vol. & in cons. 97. in eod. 4. vol. & in consi. 39. in 6. vol. ubi distinguit. Feli. in c. fi. de præscript. Dec. in consi. 559. & Mari. Soc.
2 iuni. in cons. 144. ubi communem opinionem esse ait, ut malæfidei † possessor nullo tempore præscribat, & Ant. de Fano in tract. de pignoribus & hypothec. in 6. par. nu. 28. quod tamen limita ut ibi per eum, & ad prædicta vide Raph. Cuma. in cõs. 90. Cæpol. in caut. 46. & Thom. Ferrat. in caut. 38. Alex. in cons. 39. in 3. vol. in cons. 63. in 4. vol. in cons. 99. & in cons. 121. col. 3. eod. 4. vol. Abb. in cons. 23. col. 1. in 1. vol. & in cons. 14. col. 3. in 2. vol. & in cons. 94. in 4. dubio. eod. vol. Paul. de Cast. in auth. quas actiones. C. de sacros. eccl. Feli. in c. ad aures, colu. 2. de præscript. Ant. de Butr. in cons. 46. col. 4. Imol. in cons. 44. & eleg. in cons. 123. Ana. in cons. 85. in fi. Barb. in c. ecclesia, col. pe. de const. Anchar. in consi. 5. col. fi. Soc. in cons. 203. in 1. volu. & Corn. in cõsi. 177. in 4. vol. & de hac eadẽ re plenè iã egimus in nõnullis alijs lucubrationibus.

Summarium in l. naturaliter. ff. de usucap.

1 *Præscriptio in quibus casibus dormiat.*

2 *De præscriptione deducenda sunt tempora, in quibus suspensum est ius.*

3 *Quomodo præscriptio interrumpatur.*

Bar.

Bar. in l. naturaliter. ff. de usucap.

1 BAR. in d. l. naturaliter, col. pen. uer. quæro an ista usucapio dormiat, tradit an & in quibus † casibus præscriptio dormiat? vide Ias. in l. properandum. §. sin autem utraque, col. 12. ver. sed adde. C. de iudic. Et an requiratur aliqua protestatio uide eundem in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori, col. 3. ver. secundò. ff. de oper. nou. nunci. Et dum Bart. ait, de iure canonico præscriptionem dormire tempore hostilitatis. adde alium casum de iure ciuili, in quo dormit præscriptio, & postea reuiuiscit, in l. fi. §. donec. C. de iur. delib. & ibi omnes animaduertunt, Bar. hic dixisse de iure ciuili casum non reperiri in quo præscriptio dormiat nisi in præscriptione. 30. annorum. & ibi Paul. de Castr. addit alium casum. Et dum Bar. subiungit, dici quoque posse præscriptionem dormire tempore pestis, quo iura non redduntur. vide ad hoc Abb. in consi. 3. col. 17. & seq. quæst. 18. in 2. uol. & in consi. 18. col. fi. eod. uolu. & in consi. 46. in fi. & in consi. 57. col. pen. in 2. dub. eod. 2. uol. & in consi. 94. col. 4. in 4. dub. eod. 2. uol. Feli. in c. ex transmissa. de præscript. Alex. in l. scriniarios, col. 3. ver. in gl. fi. C. de testam. mili. & in l. fi. C. de testa. & ibi Ias.

2 col. 3. & Alex. in consi. 106. in 5. uolu. Et de præscriptione † deducenda esse tempora, in quibus suspensum est ius tradit Alex. in consi. 208. in fi. in 7. uolu. & quamuis præscriptio currere non possit contra non ualentem agere, tamen si hoc ipsius creditoris culpa procederet, obijci non posset. Alex. in consi. 58. in fi. in 5. uol. citat tex. sing. in c. quia diuersitatem, cum gl. de concess. præben. Et dum postea inquit Bart. præscriptionem dormire contra ecclesiam uacantem, & idem dici posse uacante imperio, vide Abb. in cap. 1. de præscript. & attende xxx. casus in quibus non currit præscriptio apud Io. Monach. in tracta. nuncupato defensorium iuris. in §. contra præscriptionem.

3 Bar. in ead. l. col. fi. quærit quomodo † præscriptio interrumpatur. vide Io. Monach. in tracta. nuncupato defensorium iuris, in §. contra præscriptionem. & Alex. in consi. 250. In causa & lite, col. 2. in lib. primi & secundi uol. & Abb. in consi. 19. nu. 2. in 2. uol. vbi ait, præscriptionē interrumpi etiam per litem motam coram iudice incompetenti, quoniam quamuis iudicium sit nullius roboris, tamen quia superuenit mala fides, hoc sufficit. Attende quoque in proposita re, præscriptionem semel interruptam ex mala fide superueniente operari, ut res illa amplius præscribi non possit de iure pontificio, alioqui uerò de iure ciuili: sed ubi agitur de peccato standum est iuri canonico. hæc Abb. in consi. 3. nu. 10. in 2. uol.

Summarium in l. si aliena. §. hoc iure. ff. de usucap.

1 *Castro præscripto præscribitur etiam iurisdictio, quæ illi territorio cohæret.*

Bar. in l. si aliena. §. hoc iure. ff. de usucap.

1 BART. in d. l. si aliena. §. hoc iure, inquit, præscripto † castro præscribi etiam iurisdictionē, quæ illi territorio cohæret; alioqui uerò si personæ cohæret. uide Ias. in l. j. in ulti. quæst. Bart. ff. de iurisd. omni. iudic.

Summarium in l. pignori. ff. de usucap.

1 *Creditor possidet rem sibi obligatam, non sibi, sed creditori.*

Bar. in l. pignori. ff. de usucap.

1 BAR. in d. l. pignori, ait, creditorem † possidere rem sibi obligatam non sibi sed debitori. vide Alex. in l. si finita. §. Iulianus, col. 13. ff. de damn. infec. Postea Bar. agit de iure offerendi an & quando possit præscribi. vide Aret. in l. iij. col. 2. ff. de acquir. poss. Signorel. in consi. 140. incip. Casus. & Angel. in §. actionum, uer. ex ijs omnibus, insti. de action. & ad rem faciunt trad. per Feli. in c. cum accessissent. col. 12. de consti. Quid dicemus de iure redimendi rem alienatam? & de iure adeundi hæreditatem? & de iure dicendi contractum nullum? vide Mari. Soc. iuni. in consi. 22. vbi ait. hæc omnia tolli spatio 30. annorum. & in consi. 145. & Soci. in consi. 63. in 3. vol. & Feli. in c. de quarta, de præscript.

Summarium in l. si is qui pro emptore. ff. de usucap.

1 *Quæ uerba fictionem significant.*

2 *Quamuis lex possit fingere, tamen non potest ab homine fictio induci, quæ habeat iuris effectum.*

3 *Paria sunt non esse, & non apparere.*
4 *Fictio non datur super re, quæ non est.*
5 *Fictiones legum non fingunt contra ius canonicum.*
6 *Verbum habetur, fictionem inducit.*
7 *Dispositio non retrotrahitur in conditione potestatiua.*
8 *Plures fictiones, an possint circa idem concurrere.*

Bar. in l. si is qui pro emptore. ff. de usucap.

1 BART. in hac l. si is, qui pro emptore, col. 4. agit de uerbis † fictionem significantibus, & ponit exemplum in uerbo, uidetur, & in uoce quodammodo. vide tu Alex. in l. j. §. de illo. ff. ad trebell. & in consi. 224. Perspectis his, col. 2. versi. sed fideicommissarius non dicitur, in libro primi & secundi vol. & in consi. 229. Visis codicillis, col. 2. versi. decimò probatur, in eod. libro & in consi. 257. Circa dubitationem. col. 3. nu. 29. versi. vel potest dici. eod. lib. ubi agit, de uoce, pro, quæ fictionem indicat, & in consi. 114. Visa scripturarum, col. 3. nu. 3. in 5. vol. ubi tradit de uerbo, videtur, & citat hoc Bartoli documentum. Roma. in consi. 405. Feli. in c. solitæ, col. 2. de maior. & obed. & plenè Alexand. in l. j. in princ. col. pen. ff. de acquir. poss. & Ias. in §. præiudiciales col. 5. inst. de action. Bar. in l. si duo. ff. de acquir. hæred. & latè tradit. Ias. in l. sciendum. col. 4. ff. de uerbo. obligat. Et dum Bar. in 5. colum. post versiculum expediti, oppo. de l. ij. C. de inoffi. donat. uide Ias. in l. de pupillo. §. si quis ipsi, in 4. oppos. in secunda lectura. ff. de oper. nou.
2 nunc. Et dum Bar. in 11. col. in fi. primæ quæst. concludit, quamuis lex † possit fingere, tamen non posse ab homine fictionem induci, quæ habeat iuris effectum. De hac eadem re vide Alex. in consi. 292. Viso processu, col. 2. versi. primò quòd talis fictio, in libro primi & secundi vol. & in consi. 301. In causa & lite, colum. fin. in eod. lib. & in consi. 1. colum. 2. in 5. volum. & in consi. vltimò col. 2. eod. 5. vol. Postea Bar. in 2. & 3. quæst. tradit quid sit fictio, & quotuplex sit. Et dum Bar. ait fictionem non cadere super impossibili in genere, vide ad declarationem Aret. in l. eadem. ff. de duob. rei. & contra conclusionem Bartoli videtur facere tex. in §. uulgò quæsitos, insti. de success. cognat. ubi lex fingit uulgo quæsitum nō habere patrem, id quod impossibile est in genere, ut quis sine patre nascatur. Responde illam non esse fictionem, sed iuris præsumptionem: quoniam cum incertus sit pater, perinde est ac si ullum patrem non haberet.
3 l. duo sunt Titij. ff. de testa. tut. paria enim † sunt non esse, & non apparere. l. in lege fundi. ff. de action. empt. In hac materia dicas fictionem idem operari in casu uero, quod operatur ueritas in casu uero. Soc. in consi. 29. col. 6. in 1. vol. & fictionem quò ad iuris effectum idem operari, quod ipsa ueritas operatur. & fictionem super principali operari etiam quò ad accessorium, docuit Soc. in consi. 111. in 1. vol. Et ideo circa ea, quæ tradit Bar. in versi. item quæritur, circa materiam legitimationis, vide Alex. in consi. 2. in 1. vol. & in consi. 229. Visis codicillis, col. 4. in
4 libro primi & secundi vol. & Curtium in consi. 16. & in consi. 40. col. 26. Et fictionem † non dari super re, quæ non est, quia extremum à quo non est habile, sed quando fingitur aliquid retro non fuisse, tunc fictionem procedere, declarat Soc. in consi. 117. col. pe. in 3. volu. dicens facile esse decipi in huiusmodi fictione. Attende etiam quamuis plures fictiones circa idē & ex eadē causa concurrere nō possint. l. j. C. de dot. promiss. tamen multoties una fictio producit plures effectus; & nos credimus esse plures fictiones. ideo est aduertendum secundum Aret. in consi.
5 164. col. pe. item scias fictiones † legū non fingere contra ius canonicum. Curt. in cōs. 35. nu. 21. & 22. citat gl. in l. talis scriptura. ff. de leg. 1. Et dum Bar. hic in 3. quæst. princ. col. 13. quærit, nunquid illi, qui ita disponente statuto habentur pro ciuibus, comprehendantur in statuto disponente de ciuibus? vide Curtium in consi. 30. & in consi. 49. & in consi. 48. Bald. in consi.
6 374. colum. 2. in 1. vol. Et quamuis uerbum, † habentur, fictionem indicet, hoc tamen locum non habet vbi uerba essent geminata, ut puta habeatur pro ciue, & sit ciuis: quia tunc in statuto disponente de ciuibus continentur. Bald. in 1. consi. ff. colum. 4. vide Barb. in rubrica de fid. instrum. colum. 8. & in consi. 13. colu. 8. & seq. in 1. vol. & in consi. 51. col. 18. eod. volu. & in multis alijs consilijs suis quæ non recenseo. Roma. in consi. 82. & in consi. 92. & circa prædicta vide

vide Ias.in l.j.col.8.ff.de offic.ciu.& in l.si Rufinus.C.de testa.milit.& de illa decisione Baldi in 1.const.fforū.vide Ias.in l.j.§.1. in 6.not.col.fi. ff. quod quisque iur. & ad rem faciunt trad.per Bal.in l.quę fortuitis,col.3.C.de pignor.Et dum Bar.opponit dicens,orationē hanc,ut aliquis habeatur pro ciue, debere indicare fictionem. vide Imol.in consi.35.col.4.Anchar.in c.canonum statuta,col.77.de const.& quæ pono ad Bar.in l.si maritus,infrà de adulter. Et ad conclusionem Bartoli hic in fi.huius secundæ quæstionis princip.scilicet, hæc uerba quando posita sunt in lege circa ea,quæ possunt uera esse secundum ueritatem,esse ueritatis expresiua. vide Alexan.in consi.2.col.9.in 1.uol.& in d.l.si Rufinus,col.2.C.de testam.milit.& ibi Ias.colu.fin. Feli.in c.solitæ,de maio.& obedien.& Curt.in consi.99. postea ad id,quod ait Bar.in 5.quæst.

7 princip.scilicet dispositionem † non retrotrahi in conditione potestatiua. vide Alex. in consi. 25. Viso testamento,col.2.ver.præterea posito,in 3.uolu.vbi ex hoc Bart.documento dicit, si dono alicui bona mea sub conditione si mutauero testamentum,& deinde illa dono alteri, hác secundam donationem uiribus esse subnixam, & à prima non infringi, etiam si testamentum mutauerim, atque ita euenerit conditio illa potestatiua: quia non retrotrahitur illa donatio.

8 Denique Bar.hic in antepen.col.uer.septimò & ultimo principaliter, tractat an plures † fictiones posint circa idem concurrere. De hac re uide plenè Ias.in §.item si quis in fraudem,colu. 18.nu.77.institu.de action.& Alex.in l.singularia,in princ.in tertio not.ff.si cert.peta. Et in re proposita diligenter attende,ut dixi etiam in præcedentibus, quoniam multoties una fictio plures effectus producit,& nos opinamur,esse plures fictiones,ut declarat Aret.in consi.164. columna penultima.

Summarium in l.serui nomine.ff.de usucap.

1 *Dictio taxatiua extenditur authoritate alterius legis.*

Bar.in l.serui nomine.ff.de usucap.

1 BART. in d.l.serui nomine,tradit,uocem taxatiuā † extendi authoritate alterius legis.vide Feli.in c.cum omnes,col.13.de const.& in c.translato,col.6.eod.tit.Soc.in consi.38.colu.2.in 1.uol.& omnino Ias.in l.si constante,nu.85.cum seq.ff.sol.matr.

Summarium in l.si à quo.ff.de usucap.

1 *Conductio rei suæ non ualet, & locator perdit possessionem.*

Bar.in l.si à quo.ff. de usucap.

1 BAR. in d.l.si à quo,sic ait in summa. Conductio † rei suæ non ualet, & locator perdit possessionem. vide Abb.in consi.61.col.2.in 2.uol.& Alex.in consi.9.col.3. in 5.uol.

Summarium in l.eum qui ædes.ff.de usucap.

1 *Eadem res non debet diuerso iure censeri.*

Bar.in l.eum qui ædes.ff.de usucap.

BART. ex hac l.eum qui ædes.ff.de usucap.colligit illam uulgatam regulam, qua cautum
1 est, eandem † rem non deberi diuerso iure censeri. Limita hoc,nisi subsit ratio. Aret.in consi. 155.& in consi.160.& Paul. de Castr. in consi.322.in fi. Item dicas hanc regulam procedere propter incompatibilitatem,alioqui non est inconueniens ut eadem res diuerso iure cēseatur, secundum Mari.Soc.iuni.in repet.l.cum filiofamiliàs,in 4.par.nu.49.ff. de leg.1.

Summarium in l.vbi lex.ff.de usucap.

1 *Vbicunque à lege prohibita est alienatio, prohibita est etiam usucapio.*

Bar.in l.vbi lex.ff.de usucap.

1 BAR. in hac l.vbi lex,ait,vbicunque † à lege prohibita est alienatio, prohibitam esse etiam usucapionem. De hac re an prohibita alienatione prohibita sit usucapio, vide Bart.in l.filius familiàs.§.diui,in pen.quæst.ff.de usucap.& ibi Ias.col.fi.in utraque lectura, vbi in alienatione prohibita à testatore respectu familiæ, concludit usucapi posse: quoniam huiuscemodi rerum alienatio fieri potest consentientibus illis, quorum fauore facta est prohibitio, igitur sicut expresè consentiendi sibi possunt præiudicare, ita & tacitè permittendo labi tempus, atque ita patiēdo pręscribi.sed Bar.hic loquitur in bonis,quæ omnino sunt prohibita alienari,uel in casu

 quo

quo fideicommissarius agere non poterat; quia nondum uenerat conditio. et de hac re uide Soc.in cons. 86.col.fi.in 1.uol.& Feli.in c.cùm non liceat,nu.8.cũ seq.de præscri. Et an præscribi poßint ea,quæ priuilegio acquiri non possunt,vide Feli.in c.accedentes,nu.12.cum seq.

Summarium in l.Celsus.ff.de usucap.

1 *Qui putat se habere titulum errore iniusto,non usucapit,secus si iusto.*

2 *Debitor si obligauit omnia bona sua, & constituit se creditoris nomine possidere, postea unam rem uendidit, & constituit se emptoris nomine possidere, utrum in emptorem transeat dominium, & usucapiendi conditio.*

3 *Ex titulo possidentis præsumitur bona fides.*

4 *Bona fides probatur ex præsumptione.*

5 *Bona fides præsumitur si præcedat titulus uerus,uel putatiuus,etiam errore iusto.*

6 *Mala fides possessoris quomodo probabitur.*

7 *Mala fides probatur ex inditijs.*

8 *Malæ fidei possessor, ita dicitur ille esse, qui possidet rem alienam licèt ignoret cuius sit, ac si illud sciret.*

9 *Possessio quando dicatur continuata.*

10 *Testis non probat, si dicit aliquem possedisse à decem annis citra, sed dicere debet à decem annis & citra.*

Bar.in l.Celsus.ff.de usucap.

1 BART. in d.l.Celsus, sic ait in summa. Qui putat † se habere titulum errore iniusto non usucapit,secus si iusto. vide ad istam l.Soc.in consi.47.col.3.in 1.uol.Et dum Bart. aperit quis sit error iniustus. vide Feli.in c.si diligenti,col.fi.de præscript.Barb.in consi.41.colu.13.in 1.uol. Et dum agit de errore iusto,vtputa si pater uel auus dixit nobis se emisse:vide Barb.in cõs. 8.in 2.uol.Aret.in consi.35.in fi.& in consi.112.& idem ait Bar. & de publica fama, vide Feli. in c.veniens,col.6.de testi.

2 Bar.in eadem l.col.4.ver.Se. pone quòd debitor, quærit si debitor † obligauit omnia bona sua, & constituit se creditoris nomine poßidere; postea unam rem uendidit, & constituit se emptoris nomine poßidere, vtrum in emptorem transeat dominium & usucapiendi conditio? & distinguit: aut precario constituit se creditoris nomine poßidere, & eo casu transfert posseßionem in emptorem,& creditorem priuat posseßione: aut & reliqua.Sed in isto casu quæro quo remedio succurratur creditori,cuius nomine poßidebatur? vide Alex.in l.exitus, colu. fi.ff.de acquir.poss. & Angel.de Aret.in §.fuerat,col.5.instit. de action. Et dum Bart.subiungit de eo, qui probat titulum,item probat eum qui cõceßit titulum, possedisse rem tempore quo uendidit, & reliqua ut hic per eum. vide sit ne necesse probare bonam fidem an non, apud Alex.in consi.184. Viso processu,col.fi.ver.præterea publiciana,in 5.uol. vbi ait eam esse probandam: & Corn.in consi.247.col.6.in 2.uol.Roma.in consi.424. Soci.in consi.166. colum. antepen.& sequ.in 1.uol. Dicas tamen prædicta procedere, si bona fides adducatur & allegetur,alioqui non prodest, ut not.declarat Alex.in consi.69. In causa & lite,col.3.in 3.uol. & in consi.236. In causa,col.pen.ver.& in simili,in lib.primi & secundi uol. in quibus locis expressè

3 ait ex mente Baldi quamuis ex titulo † poßidentis præsumatur bona fides,hoc tamen non prodesse nisi bona fides allegetur.vide eundem Alex.in consi.240.viso & considerato,col.fi.in eo dem lib.primi & secundi uol.& in consi.218. In causa, col.fi.eodem lib.Aret.in consi.103.col. 6.& omnino Feli.in c.afferte.nu.6.de præsumpt.vbi etiam ipse confirmat,quamuis bona fides præsumatur,eam tamen allegari debere,dicens hoc esse memoratu dignum. Et dum Bart.hic

4 subdit,bonam † fidem probari ex præsumptione: vide Barb.in consi.70.in ultimo dub.in 4.uolu. Alex.in cons.45.visa facti,in uer.& præsumuntur,in 3.uol.& in consi.276.In causa, col.fi.in libro primi & secundi uoluminis. & in cons.71.videretur.columna prima,in primo uolumine. & ad hæc uide aliqua per Feli.in capitulo si diligenti, colu.2. de præscript. Barb.in consilio 7. colum.27.in secundo uolu.& in consi. 9. colu. 4. in primo uolum. & Ias.in §.sed istæ. columna prima. institut.de action. Posteà subiungit hic Barto. bonam † fidem præsumi, si præcedat titulus

titulus uerus uel putatiuus etiam errore iniusto, vide Alexan. in consi. 125. Visa inquisitione, col. 3. vers. & ideo. in 4. vol. Abb. in consi. 22. & in consi. 18. in 2. vol. & in cons. 54. col. 2. eodem uolu. & in consi. sequ. & in consi. 77. col. 5. in tertio dubio. eodem uolu. Feli. in c. de quarta, col. 7. de præscript. Socin. in consi. 166. colu. penult. in primo uolu. Abb. in capitulo si diligenti. & in c. fin. de præscript. Ias. in l. qui iurasse. ff. de iureiur. & in l. j. §. per seruum. ff. de acquiren. poss.

6 Post hæc Bart. hic in uers. sed qualiter, quærit quomodo † mala fides possessoris probabitur? vide Abb. in consi. colu. 16. cum sequ. in 2. uolu. & in cons. 94. col. 4. in 4. dubio. eodem uolu. & in consi. 101. colu. 4. eodem 2. uolu. vbi ponit modum probandi, aliquem sciuisse rem esse alienam. & in consi. 186. colu. 3. eodem uolu. Feli. in capitulo nihil. colum. fin. de præscript. Alexand. in consi. 127. in 4. uolu. Roma. in consi. 424. & omnino Barb. in consi. 55. colu. 7. in

7 quarto uol. et ad prædicta vide Alexand. in consi. 54. in 6. uolu. vbi ait, malam † fidem probari ex indicijs, atque ideo aliquando etiam per unum testem posse probari, scilicet quando facit indicium. Item mala fides probatur ex sola fama, quæ uigebat, rem possessam ab aliquo esse alterius. Feli. in capitulo cum contingat. nume. 5. de rescrip. & malæfidei possessor is esse præsumitur, qui contra iura mercatur. Soci. in consi. 29. colu. penult. in primo uolu. et multi modi probandi malam fidem habentur per Io. Franciscum Balbum in tract. de præscriptionibus,

8 super commento huius l. Celsus, in tertia par. denique scias malæfidei † possessorem ita dici eum esse, qui possidet rem alienam, quamuis ignoret cuius sit, ac si illud sciret. text. est not. in l. aut qui aliter. §. si quis dum putat. ff. quod ui aut clam. quem ad hoc citat Aret. in consilio 17. colu. 4. vbi respondet etiam ad quædam iura, quæ uidentur huic sententiæ reluctari. Ad id uerò quod in hac re probando ait Bart. de fama, quæ erat in uicinia, & ipse possessor tanquam uicinus præsumitur scire hanc famam, vide Abb. in consi. 3. colu. 17. & sequ. in secundo uolu. & in cons. 6. colu. 4. in primo dubio. eodem uolu. & in consi. 14. & sequ. & in consi. 46. eodem uolu. & in alijs consilijs suis, quæ referre non curo. Feli. in dicto cap. de quarta, colu. 7. versic. prima doctrina, de præscript. & aliquid tradit in capitulo ueniens, col. 3. eodem titu. Roma. in consi. 424. Areti. in consi. 15. Barb. in consi. 11. colu. penul. & in consi. 40. colu. 3. in primo uo-

9 lu. Pergit deinde Bart. in uersi. quando dicitur, declarando quando † dicatur continuata possessio, & dicit probandas esse extremitates, scilicet traditionem, & initium decennij, & me in fine possidere. vide ad hoc aliquas remissiones apud Alexand. in l. talis scriptura, in secundo notab. ff. de leg. j. Abb. in consi. 102. col. 1. in primo uolu. Federic. de Senis. in consi. 61. colu. 3. Præposit. in cap. quia sunt, 28. distinct. Et ad prædicta omnia uide Felin. in cap. licet causam, colu. 6. & sequ. in decimo notab. de probat. & aliquid in capitulo ex parte, colu. 2. de resti. & in c. auditis, colu. 17. de præscript. Barb. in consi. 6. colu. 12. in primo uolu. & in multis alijs consilijs suis, quæ breuitatis gratia prætermitto. & Roma. in consil. 263. & sequ. & Alexand. in consi. 181. Visis scripturis, in lib. primi & secundi uolu. Ad ea uerò quæ tradit Bart. hic in colu. fin.

10 versi. sed circa, scilicet testem † non probare, si dicat aliquem possedisse à decem annis citra, sed dicere debere à decem annis, & citra. vide Raph. Cuma. in consi. 77. Alexan. in consi. 110. in primo uol. & omnino in consi. 187. Visis attestationibus, colu. penul. in lib. primi & secundi uolum. vbi declarat hoc Bart. documentum. & Areti. in consi. 95. Abb. in consi. 17. in secundo uolu. Angel. in l. falsus, col. 2. C. de furt. Feli. in capitulo quod ad consultationem, colu. 15. de re iudic. Imol. in consi. 19. & in consi. 101. & Alexan. in consi. 250. In causa & lite, in lib. primi & secundi uolu. & in consi. 260. In causa, col. fi. eodem lib. & in consi. 222. Examinato processu, colu. 3. in eodem lib. Et ad ea, quæ subijcit Bar. de teste dicente à decem annis proximè elapsis, vide Alexan. in d. consi. 260. & Corn. in consi. 147. colu. 15. & sequ. in secundo uol. Denique tradit Bar. hic in fi. eum, qui adducit præscriptionem ad fundandam intentionem suam, debere dicere se possedisse per x. annos finitos. vide Alex. in d. cons. 260. in lib. primi & secundi uol. & in consi. 51. in fi. in 1. uol. Aret. in consi. 122. & Corn. in consi. 247. col. 5. in 2. uol. & in consi. 238. in 4. uol.

Summarium in l.nunquam.ff.de usucap.

1 *Error iuris circa titulum non prodest.*

2 *Possessio contra ius commune non releuat, neque præsumptionem inducit pro possidente, etiam si longo tempore possideret.*

Bar.in l.nunquam.ff.de usucap.

1 BART. in hac.l.nunquam. nihil dicit, sed ex ea colligitur, errorem † iuris circa titulum nō prodesse. Ad materiam huius.l.vide plenè Feli.in c.de quarta, col.8.& seq. de præscript.& aliquid per eundem in c.1.col.9.de re iudic.Roma.in consi.123.col.3.Imol. in consi.98. col.fi. Alex.in cons.215.Viso themate, col.fi.in libro primi & secundi vol.& in cōsi.46.Et nota quòd etiam dato, in 3.vol.vbi loquitur de muliere, quæ rem habebat ex contractu à iure reprobato, quem errore ducto ualidum esse existimabat, ac etiam in præscriptione longissimi temporis. hoc idem ait Alex.in consi.69.col.pen.in 3.volu.ubi loquitur de illo, qui rem habet ex sententia nulla.& ad rem faciunt trad.per Alex.in consi.70.colum.1.eod.vol.dum ait, possessionem
2 † contra ius commune non releuari neque præsumptionem inducere pro possidente, etiam si longo tempore possideret. vide etiam ad prædicta Soc.in cons.33.in 4.vol.Quid si esset error iuris dubij: dic eum ita excusare, sicut si esset error facti. Feli.in c.1.nu.15.de re iudic.& Mari. Soci.iuni.in consi.116.nu.83.

Summarium in l.si fur rem.§.si quis id.ff.de usucap.

1 *Ille qui errat in iure est bonæfidei possessor quòad fructus, secus quòad usucapionem.*

Bar.in l.si fur rem.§.si quis id.ff.de usucap.

1 BAR. in hac l.si fur.§.si quis id, inquit, eum, qui errat † in iure, esse bonæfidei possessorem quò ad fructus, secus autem quò ad usucapionem. Hoc idem ait Soc.in consi.33.in 4.uol. vide Roma.in consi.454.col.pen.& Feli.in c.de quarta, de præscript.

Summarium in l.si homo.ff.de usucap.

1 *Crimen expilatæ hæreditatis non facit rem inusucapilem.*

Bar.in l.si homo.ff.de usucap.

1 BAR. in d.l.si homo, ait, crimen † expilatæ hæreditatis non facere rem inusucapilem. vide Ias.in l.j.col.2.C.de seru. fugit.

Summarium in l.furtum.§.fundi.ff.de usucap.

1 *Possessio ex obliuione, & ex cursu temporis amittitur.*

Bart.in l.furtum.§.fundi.ff.de usucap.

1 BAR. in hac l.furtum.§.fundi, ait, possessionem † ex obliuione & ex cursu temporis amitti. vide Feli.in c.quoniam, col.17.de probat. & Alex.in consi.6.col.4.in 3.uol.

Summarium in l.cœptam.ff.de usucap.

1 *Hæreditate iacente, compleri potest usucapio cœpta à defuncto.*

Bar.in l.cœptam.ff.de usucap.

1 BAR. in hac.l.cœptam, nihil dicit, sed ex ea colligitur hæreditate † iacente compleri posse usucapionem cœptam à defuncto. vide pulchram limitationem traditam ad istum text. per Car.Ruin.in l.si is qui pro emptore, in princ.suprà eodem titulo.

Summarium in l.cum uir.ff.de usucap.

1 *Usucapio, quæ à titulo, & traditione mea prouenit, iure meo competit.*

Bar.in l.cum uir.ff.de usucap.

1 BART. in d.l.cum uir, col.2.ait, usucapionem, † quæ à titulo & traditione mea prouenit, iure meo competere. vide Soci.in consi.132.in 1.uol.& Alexand.in consi.170.Inspectis, prope fi.in 5.uol.& Bal.in consi.53.in 5.uol.Et dum Bar.hic in 3.col. vers. quæro quid econuersò, tradit an & quando dominus rei succedens uenditori, censeatur confirmare contractum, vide Alex.in consi.18.in 5.uol.& Fulg.in consi.63.

Summarium in l.iusto errore.§.non mutat.ff.de usucap.

1 *Ius usufructus, an possit præscribi.*

2 *Ius uisitandi an possit præscribi.*

Bar.in l.iusto errore.§.non mutat.ff. de usucap.

1 BAR. in hac l.iusto errore.§. non mutat, quærit an ius usufructus † possit præscribi. sed quid de præscriprione seruitutis continuæ,quæ fit sine titulo? vide Aret.in cons.30.col.pe.ubi ait,eam sola citatione interrumpi.& refert Bart.& Bal.ita sing.dixisse in l.ij.in fi. C. de seruit.& aq.Et de præscriptione iurium incorporalium vide Feli.in c.de quarta,nu.52.& 53.de pscrip. Et an à laico præscribi possit ius decimādi,uel ius patronatus?vide Feli.in c.causam,de pręscri.

2 An ius uisitandi† possit præscribi? & procurario? scilicet ne quis ab episcopo uisiterur (vt uerbis eorum utar) vide Feli.in c.cum ex officij,nu.9.cum seq.eod.tit.de præscri. Quid de præscriptione seruitutis non continuæ? Dic in ea tempus excedens memoriam exigi.Tamen attende quoniam & hæc & alia quæuis præscriptio,quæ tātum tempus requirit, potest breuiori modo deduci & probari,scilicet,deducendo titulum,& probando possessionem x.uel xx.annorum.l. cum de in rem uerso,vbi uide quæ ibi posui,suprà de usur.& Cæpoll.in caut.108. & ad præcedentia uide Corn.in consi.268.in 4.vol.& dum in fi.huius.§.agit Bar. de præscriptione iurisdictionis,quæ competit personæ,vel de iure exigendi uectigal, vt talis possessio animo retineat, & dicatur habere causam continuam.vide Feli.in c.auditis, col.20.de præscript.Aret.in consi. 154.Alex.in consi.16.in 5.vol.Corn.in consi.322.col.4.in 1.uol.

Summarium in l.pro emptore.§.si à pupillo.ff.pro empto.

1 *Pupillus sine tutore possessionem ciuilem transferre non potest.*

Bar.in l.pro emptore.§.si à pupillo.ff.pro empt.

BART. in hac l.pro emptore.§.si à pupillo, dum respondet ad contrarium.l.non solū.

1 ff.de usucap.ait pupillum fortè sine tutore tradidisse.atq; ita colligitur,pupillū † sine tutore possessionem ciuilem transferre non posse. vide Aret.in consi.31.col.12.& postea Bar.subiungit longam distinctionem ad declarādum an & qn emens à pupillo acquirat. & demū dicit,aut res erat immobilis, & tunc præscriptio non procedit:quia aut sciuit aut scire debuit eum adultum talem rem uendere non posse.vide Alex. in cons.227.viso themate,col.1. in lib.primi & secundi uol.Aret.in consi.5.& Ias.in §.sed iste,col.20.inst.de action.

Summarium in d.l.pro emptore.§.si rem alienam.ff.pro empto.

1 *Præscriptiones quæ à statutis inducuntur ex sola negligentia non petentis, sola citatione interrumpi.*

Bar.in d.l.pro emptore.§.si rem alienam.ff.pro empt.

1 BAR. in ead.l.§.si rem alienam,ver.quid dices,inquit,præscriptiones,† quæ à statutis inducuntur ex solā negligentia non petentis, sola citatione interrumpi. vide Roma.in consi.38. in 2.dubio.& aliquid ad rem faciens apud Abb.in consi.3.col.17.q.18. in 2.uol. & in hac re uide bonam glo.& ibi doct.in c.illud,de præscript.& Alex.in l.j.§.& hæc actio, col.2.& seq.ff.de eo per quem fact.erit.

Summarium in l.qui fundum.§.seruus meus.ff.pro empto.

1 *Ille qui tractat de damno,excusatur si oblitus est eorum quæ sciebat.*

2 *Omnium habere memoriam diuinitatis potius est, quàm humanitatis.*

Bar.in l.qui fundum.§.seruus meus.ff.pro empt.

1 BART. in d.l.qui fundum.§.seruus meus, inquit, eum, qui tractat † de damno, excusari si oblitus est eorum,quæ sciebat. vide Ang.Aret.in §.si quis agens,col.pen.& fi.inst. de action.& dum Bar.hoc in loco ait,neminem debere obliuioni tradere quod scit, & obliuionem non esse iustam causam ignorantiæ. Dicas tu circa hoc, memoriam hominum labilem esse, & ideo necesse esse ut quantum recipit,tm̄ amittat,teste Seneca,cuius meminit Oldra. in consi.84.incip.

An expediat, vbi citat id quod habetur in l.j.§.sed quia diuinæ. C.de vet.iur.enucl. scilicet om-
2 nium † habere memoriam, diuinitatis potius esse, quàm humanitatis. & ideo obliuionem per decennium induci docuit Soc.in consi.38.col.7.in 1.uol.immo etiam ex minori tempore eam præsumi ait Crauet.in consi.28.nu.4.& in hac re uide Bar. in l.ex consensu.§. cum qui.ff.de appell.& Specu.in tit.de loca.& conduc.§.6.vers.65.& multa pulchra & scitu digna circa memoriam uide apud Alber.in suo dictionario, in uoce memoria.

Summarium in d.l. qui fundum.§.procurator.ff.pro empto.

1 *Malitia procuratoris non nocet emptori bonæ fidei.*

Bar.in d.l.qui fundum.§.procurator.ff.pro empt.

1 BAR. in ead.l.§.procurator, agit de malitia† procuratoris, quæ non nocet emptori bonæ fidei.& subiungit, emptorē à procuratore fuisse deceptum, eo quòd ei à fide dignis fecit dicere se plenum mandatum habere. Ad hæc uide Alex.in l.qui in aliena, col.4.ff.de acq.hære. & in consi.1.col.fi.in 4.uol.Feli.in c.de quarta, col.7.vers.prima doctrina, de præscript. & in c.si diligenti, col.3.eod.tit.& in c.sicut, col.17.ver.limita secundò, de re iudic.& in uer. sextò aduerte. vide etiam Alex.in l.fi.ff.de eo per quem fact. erit.

Summarium in l.si quis cum sciret.ff.pro empto.

1 *Emens ab eo quando scit esse consumpturum, an & quando sit in bona fide.*

Bar.in l.si quis cum sciret.ff.pro empt.

1 BAR. in d.l.si quis cum sciret, tradit an & qn̄ † emens ab eo, quem scit esse consumpturum, sit in bona fide?& contractus ualeat?& transferatur in eum usucapien di conditio? vide Abb.in consi.8.col.pe.in 3.dub.in 2.vol.Feli.in c.si diligenti, col.4.de præscri.& dum Bar. hic in fi.ait, contractum factum inter ludentes nullius esse roboris & momenti, nec uenditorem teneri de euictione collusori. vide aliquid per Barb.in consi.7.col.10.& seq.in 2.uol. Aret.in consi.81.& omnino uide quæ de ludo posui in lucubrationibus meis supra in tit.de lusu ale. & aleat.

Summarium in l.quod uulgò.ff.pro empto.

1 *Iustissima causa erroris in titulo pro emptore, tribuit causam usucapiendi.*

Bar.in l.quod vulgo.ff.pro empt.

1 BART. in d.l.quod vulgo, ait, iustissimam † causam erroris in titulo pro emptore tribuere causam usucapiendi. vide Bar.in l.iij.in princ.ff.de acquir.poss.

Summarium in l.j.ff.pro hæred.

1 *Singulares res usucapi iure seruitutis, & præscribi.*

Bar.in l.j.ff.pro hæred.

1 BAR. in hac l.j.in fi.ait, singulares † res usucapi iure seruitutis & præscribi. vide Felin.in c. causam, col.5.de præscript.

Summarium in l.j.§.si pater à filio.ff.pro dona.

1 *Vsucapio an procedat in re donata filio à patre.*

Bar.in l.j.§. si pater à filio.ff.pro donat.

1 BART. in d.l.j.§. si pater à filio, tradit an usucapio † procedat in re donata filio à patre? & dicit eam retrotrahi à die confirmationis. vide Alex.in consi.143.in 5.volu.Aret.in consi.17.col.8.& in consi.128.col.2.

Summarium in l.si uir.ff. pro donat.

1 *Error iuris si concurrit cum errore facti non impeditur usucapio.*

Bar.in l.si uir.ff.pro donat.

1 BAR. in hac l.si uir, sic ait in summa. si concurrit † error iuris cum errore facti, non impeditur usucapio.vide ad hæc Feli.plenè in c.de quarta, colu.7.cum sequ.de præscript.& Roma.in consi.123.col.3.Postea Bar.tradit, quando duo cōcurrunt, quorum unum prodest, & aliud nocet, quodnam magis sit attendendum. et quòd attendatur illud, quod nocet, uidetur text. in c.

in c. intelleximus, de iudic. sed quid dicendum sit in casu mixto, uide apud Feli. in c. 1. in princ. de except. ubi ait, attendendum esse quod prodest. & idem tenet in c. 1. in 5. colu. de re iudic. quamuis illud ibi ita ideo sit, quia effectus est separabilis. Et dum Bar. subiungit, si illud, quod nocet, uincit illud quod prodest, inspiciendum esse quod nocet. Fallit quando tractatur de fauore sustinendi testamenti. l. si mater. C. de inoffic. testa. Item fallit, si illud, quod prodest, reduceret nos ad ius commune. Bal. in l. si quis decurio. C. de fals. Et de materia huius. l. vide Aret. in l. qui totam, cum gl. ff. de acquir. hæred.

Rubrica pro suo.

QVAE requirantur ad probandum hunc titulum uide apud Petrum a Blasio in tract. de actione, & eius natura in prima actione.

Summarium in l. j. ff. pro suo.

1 *Quomodo intelligatur titulus pro suo, & quot modis accipiatur.*

Bar. in l. j. ff. pro suo.

1 BART. in hac l. j. quærit quomodo † intelligatur titulus pro suo, & quot modis accipiatur. vide Alex. in l. iij. §. si ex pluribus, col. 1. ff. de acquir. poss. Et dum Bar. in fi. agit de teste, qui dicit se scire aliquem possedisse pro suo; quia uidit eum possidere ut dominum, & fructus colligere. vide ad hoc trad. per Alex. in l. si is ad quem, col. 2. ff. de acq. hæred. & in cons. 279. in libro primi & secundi vol. & in cons. 240. Viso & cōsiderato, col. fi. eod. lib. & videas Soc. in cōs. 166. col. pe. in 1. vol. ubi tradit, quid si statuto cautum est, eum qui possidet rem aliquam per 30. annos, præscribere. & Alex. in cons. 184. col. fi. in 5. vol.

Summarium in l. usucapio. ff. pro suo.

1 *Vsucapio à lege est introducta.*

2 *In facto proprio tolerabilis est ignorantia, quando quis tractat de damno uitando.*

3 *Exceptio præscriptionis an impediat litis contestationem.*

Bar. in l. vsucapio. ff. pro suo.

1 BART. in d. l. usucapio, in secundo responso tradit unam sol. & colligit ex tex. † usucapionē à lege introductam esse, ut sit litium finis. ac etiam in hac. l. traditur, ignorantiam in facto alieno esse tolerabilem. uide ad prædicta Alex. in consi. 27. in 3. vol. Soc. in consi. 263. in 1. vol. col. 6. ubi ponit exemplum in facto procuratoris. vide Imol. in consi. 11. & in consi. 31. & in facto alieno non esse tolerabilem ignorantiam, quando factum est in se illicitum, docuit Abb. in c. si verò. 2. in 4. notab. de sentent. excomm. & ibi etiam Feli. Item fallit nisi factum alienum esset sepe discussum: ita Bal. in l. cum aliena. C. de leg. & Imol. in l. si domus. §. euictione. ff. de lega. 1. & vide Aret. in consi. 112. & de facto proprio uide Alex. in consi. 260. in libro primi & secundi vol. ubi agit de illo, qui asserit se habere antiquiorem possessionem ea quæ est aduersarij. & in
2 hac re scias in facto † proprio tolerabilem esse ignorantiā, quando quis tractat de damno uitādo. ita Soc. in consi. 20. in 4. vol. & de facto alieno vide Alex. in consi. 16. col. 3. in 3. vol. ubi tradit aliam limitationem ad hanc regulam, quando factum alienum cōsisteret in aliquo, ad quod ille iure tenebatur: quia tunc non esset ignorātia tolerabilis, vide etiam de facto proprio Alex. in consi. 151. in 5. vol. ubi loquitur de positionibus. & Soc. in cons. 195. col. 3. in 1. volu. ubi lo-
3 quitur in facto alieno. Quærit etiam in hac. l. Bar. an exceptio † præscriptionis impediat litis contestationem? vide Feli. in rubrica de præscript. col. 5. versi. & illis casibus. & Cæpol. in cōs. 71. in 2. dub. Bal. in l. emptor. C. de præscript. long. temp. & Soc. in cons. 38. Et dum Bar. distinguit an & quando ista exceptio impediat litis contestationem? & dicit ex propositione apparere exceptionem, & incontinenti debere probari. vide Feli. in c. inter monasterium, colu. 16. vers. limita, 14. de re iudic. Anch. in cons. 372. Aret. in cons. 73. Alex. in l. ille a quo. §. si de testamento, col. 2. ff. ad trebell. & de hoc dicto Bartoli vide Aret. in cons. 98. clarissime doctor, ubi not. loquitur declarando dicta Bar. hic.

Summa-

Summarium in l.j.ff.de re iudic.

1 *Iudex appellationis si confirmat sententiam ex qua dabitur actio, quid agendum.*

Bar.in l.j.ff.de re iudic.

1 BART. in d.l.j.in uersi.quærit gl.tractat, quid si iudex † appellationis confirmat sententiam, ex qua dabitur actio? De hac re vide Alex.in l.si quis prior colu.2. & seq.ff.ad trebel.& Roma.in cons.369.col.4.

Summarium in l.qui pro tribunali.ff.de re iud.

1 *Si coram iudice seculari opponeretur exceptio cognoscenda in curia episcopi, utrum iste iudex possit statuere terminum infra quem debeat illam exceptionem probasse.*

2 *Iudex potest minuere, ac in totum tollere dilationem datam reo.*

Bar.in l.qui pro tribunali.ff.de re iudic.

1 BART. in d.l.qui pro tribunali, uersi.facit hoc ad quæstionem, quærit, si coram † iudice seculari opponeretur exceptio cognoscenda in curia episcopi, utrum iste iudex possit statuere terminum infra quem debeat illam exceptionem probasse? De hoc uide Alex.in l.Titia diuortium, col.fi.uersi.iuxta hoc quæritur.ff.sol.matr.& Feli.in c.cùm sit Romana; col.1.de appell. Postea Bar.in uersi.item pro declaratione, quærit an iudex possit augere vel minuere dilationem? vide in hac re Feli.in c.cùm Bertoldus, col.5.de re iudic. Imol.in consi.86.& in d.c.cùm sit Romana, & Roman.in consi.497.vbi loquitur de dilatione statuti disponentis idem quod ius commune, & in re proposita attende quoniam tempus conficiendi inuentarij præfixum in l.j.in princ.C.de iur.deliber.prorogari non potest nec minui, ut ibi per Ias. in 2.col. vers.secundò.vide etiam ad prædicta Barb.in c.licèt causam, col.5.versi.pro nunc uenio, de probat.
2 & in c.dilectus, col.2.de re iudic.Et scias unum quod est notatu dignum, scilicet iudicem † posse minuere ac etiam in totum tollere dilationem datam reo, si de illius fuga timeatur. tex. est not.in l.siue.C.de dilat.quem extollit Paul. de Cast.in sing.t 9. Item iudex communiter potest minuere terminum legalem, & hoc tamen fallit in multis casibus. Feli.in c.cum sit Romana, de appell. Et dum Bar.subiungit, se tenere indistinctè causa cognita iudicem posse augere uel minuere dilationem, vide Abb.in consi.4.col.3.in ultimo dubio, in 1.volu. & Feli. in c.pastoralis, col.1.de except. Ad id verò quod subdit Bar.de tempore dato ad adeundam hæreditatē, adde quid de tempore dato ad agnoscendam bonorum possessionem, quod est in transuersalibus centum dierum, in liberis autem unius anni, de qua re plenissimè agit Ias. in rubr.C.de success. edict.col.2.& seq.versi.tertiò.

Summarium in l.si se non obtulit.§.actor.ff.de re iud.

1 *Collecta quomodo imponi debeat.*

2 *Syndicus si obligat bona uniuersitatis, & singulariū personarū, obligata sunt bona singulorum insolidū.*

Bar.in l.si se non obtulit.§.actor.ff.de re iud.

1 BART. in d.l.si se non obtulit.§.actor, quęrit quomodo † collecta imponi debeat, si uniuersitas est condemnata? Ad hæc uide Alex.in consi.122.Super primo quæsito.in 4. vol. Abb. in consi.6.col.3.in 1.dub.in 2.vol.& in c.fi.col.2.de his quæ fi.à mai.par.cap.& in c.cum dilecta, col.fi.de rescript. Barb.in c.cùm omnes, col.17.de const.& Feli.in d.c.cum dilecta. col.fi. & ad
2 prędicta vide omnino Petrum de Vbaldis in tract.collectarum.Et dum Bar.hic in fi.ait.si † syndicus obligat bona uniuersitatis & singularium personarum, obligata esse bona singulorum in solidum. vide Barb.in cons.7.col.6.in 1.volu. Imol.in cons.54. Alex.in cons.44. Viso themate col.2.in 1.vol.Anch.in c.canonum statuta, col.25.de const. Aret.in l.ij.col.3.ff.de duob.rei. & Petr.de Vbal.in d.tract.

Summarium in d.l.si se non obtulit.§.condemnatum.ff.de re iudic.

1 *Sententia, quæ nullius est roboris, non meretur executionem.*

2 *Instrumentum non ritè confectum, instrumenti robur & nomen habere non debet.*

3 Falsum

3 *Falsum denarium non esse denarium.*
4 *Exceptio nullitatis non impedit executionem sententiæ, quæ ex forma statuti habet executionem paratã.*
5 *Statutum repellens condemnatos per contumaciam, an repellat eos, qui dicunt se non fuisse contumaces.*

Bar. in d.l. si se non obtulit. §. condemnatum. ff. de re iudic.

1 BART. in ead. l. §. condemnatum, ait, sententiam, † quæ nullius est roboris, executionem nõ mereri. & ex hoc infert Bar. ad quæstionem, utrum executionem sententiæ impediat nullitatis exceptio? ex ijs sumitur illa regula, qua cautum est, dispositionem quamcunque, cui solennia defuerunt, non dici esse talem. hinc iurisconsultus in l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bonor. poss. cõtratab. inquit, filium non legitimè exhæredatum, dici exhæredatum non posse. sic etiam
2 instrumentum non rite confectum, instrumenti robur & nomen non habere, traditum est in l. Diuus, & ibi Bar. ff. de milit. testa. nam aliquid non fieri, aut minus legitimè fieri, paria esse existimantur. l. quoties. ff. qui satisd. coga. & ibi doct. & Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de damn. infect. & ideo dixit Bal. in l. fin. C. sent. rescin. non poss. Papam non legitimè electum, esse dæmonem, claues non regni cœlorum, sed inferni gerentem. citat. c. si quis pecunia. 79. dist. & ad eum accedit Feli. in c. ego. N. colu. 2. de iureiur. sic etiam gl. in l. ij. in verbo, habent. C. de hæretic. ait,
3 falsum † denarium, non esse denarium. & vide Alex. in l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pignorat. acti. vide Bal. in l. ij. C. de episcop. audi. & in c. inter incorporalia, de transl. episc. & ad prædicta vide Bal. in l. j. col. 8. C. de confess. & in l. inuitus. C. de procurat. & in auth. decernimus. C. de arbitr. & in l. si. ff. quod fals. tut. aut. & in l. damus. C. de fals. Salic. in auth. contra qui propriam. C. de non num. pecun. & in l. fundum eius. ff. de euiction. & Paul. de Cast. in consi. 169. Si quis. & ad rem faciunt trad. per Bar. in l. fideiussor. §. prætor. ff. qui satisd. cog. facit glo. in clem. 1. de sequæstr. poss. & fruct. & ad hæc multa alia possent afferri, quæ tanquam superflua omittuntur. & ad hæc vide gl. in l. vulgo. ff. de stat. hom. & latè prosequere hanc regulam cum fallent. ut per Feli. in c. ex tenore. nu. 5. & 7. cum seq. de rescript. Et dum Bar. quærit, an executionem sententiæ impediat nullitatis exceptio? & dicit, aut ista cognitio habet altiorem indaginem, & tunc non impedit executionem, si verò incontinenti posset probare, & tunc impedit executionem. vide Alex. in consi. 94. in 4. vol. Abb. in consi. 69. in 2. dub. in 1. vol. & in consi. 82. col. pen. eod. vol. & in consi. 5. in 1. dub. eod. 2. vol. Pau. de Cast. in auth. quæ supplicatio, col. 2. C. de precib. imper. offeren. & in consi. 320. in 1. dub. Roma. in consi. 51. & addita ad Ana. in consi. 26. Bal.
4 in consi. 261. in 1. vol. & exceptionem † nullitatis non impedire executionem sententiæ, quę ex forma statuti habet executionem paratam, docuit Firman. in tract. de episcopo, in 5. par. quarti libri quæst. 29. ubi ait ita singul. dixisse Ang. in hoc. §. condemnatum. & Paul. de Cast. in cõs. 71. Et an exceptio nullitatis impediat executionem sententiæ? vide plenè apud Io. de Lignan.
5 in clem. 1. de re iudic. Postea Bar. hic in fi. subiungit quæstionem, an statutum † repellens condemnatos per contumaciam repellat eum, qui dicit se non fuisse contumacem: quia non fuit legitime citatus? & decidit eum non esse repellendum. vide in simili casu Roma. in consi. 42. & in consi. 244. Cæpol. in consi. 7. col. 2. Barb. in consi. 44. col. 9. in 1. vol. & in consi. 59. col. 9. & seq. eod. vol. Imol. in consi. 130. col. 2. Ana. in consi. 83. col. 2. & Alex. in consi. 145. In causa & litc, nu. 11. in libro primi & secundi vol.

Summarium in d.l. si se non obtulit. §. Celsus. ff. de re iud.

1 *Ille qui dat seruum pro noxa, non liberatur, quando dat seruum, in quo usufructus est alterius.*

Bar. in d.l. si se non obtulit. §. Celsus. ff. de re iud.

1 BART. in ead. l. §. Celsus inquit, eum, qui dat seruum † pro noxa, non liberari quando dat seruum in quo usufructus est alterius. vide Feli. in c. cùm uenerabilis, col. 14. de except.

Summarium in l. ait prætor. ff. de re iud.

1 *Ex sententia arbitri oritur actio, & exceptio, quando dictum est, rato manente pacto.*

Bar. in l. ait prætor. ff. de re iudic.

1 BART. in d.l. ait prætor, in principio ait in fi. ex sentẽtia arbitri oriti actionem & exceptionem,

nem,quando dictum est,rato manente pacto,& reliqua ut hic per Bar.vide ad hæc Alex.& moder.in l.nemo potest,col.6.ff.de leg.1.

Summarium in d.l.ait prætor.§.si iudex.ff.de re iud.

1 *Paria sunt in sententia certam quantitatem exprimere,uel eius uerba apta ad certam quantitatem continentia referre.*

2 *Iudex si dicit condemno te ad id,quod debes,non referendo se ad acta,an sententia ualeat.*

3 *Sententia ualet, in qua iudex pronunciauit,si probatum est condemno,& si probatum non est,absoluo. & eo casu iudicem executionis debere cognoscere,sit ne probatum,an non.*

Bar.in d.l.ait prætor.§.si iudex.ff.de re iud.

1 Bart. in ead.l.§.si iudex,ita inquit in summa. Paria sunt in sententia † certam quantitatẽ exprimere, uel eius uerba apta ad certam quantitatem continentia referre. uide aliquid per Feli.in c.inter cæteras,col.2.de re iudic.Ant.de Butr.in consi.2.quod est repetitum in cõs.50. Feli.in c.3.col.fi.de offic.deleg.& Alex.in consi.81.Lecto & discusso,col.4.versi. corroborantur,in 3.vol.ubi ait sententiam ex actis & probationibus declarari. & vide Barb. in consi.82.
2 col.pen.in 3.vol.& Bal.in consi.270.in 1.vol.Et postea hic Bar.quærit,si iudex † dicit, condẽno te ad id quod debes non referendo se ad acta,an sententia ualeat? vide Raph. Cuma. in cõs.71.in 2.dubio.Feli.in c.venerabilis,col.13.& seq.de excep.Card.in consi.29.Alex.in cons.81. in 3.vol.Aret.in consi.75.col.2.& Paul.de Cast.in consi.221.in 1.dub.ubi agit de sententia lata si & pro ut constat uel constabit ex actis. Quid si iudex se ad acta retulit, ex quibus constat iudicem errasse, utrum sentẽtia etiam postquàm transierit in rem iudicatam retractari possit? De hoc uariæ fuerunt doctorum sententiæ,ut uidere est apud Feli.in c.quoniam contra.num. 42.de probat.Ad id verò quod ait Bar.hic in col.fi.scilicèt de iudice,qui pronunciat, si probatum est. adde quid si iudex condemnat uictum uictori in expensis, & uterque sit uictor? de qua re agit Bar.in l.si legatario.§.fi.ff.de fideicomm. libert. ubi ait hæc uerba nihil operari. Et
3 dum subiungit Bar.hic,ualere sententiam in qua iudex † pronunciauit si probatum est, condẽno,& si probatum non est, absoluo. & eo casu iudicem executionis debere cognoscere, sit ne probatum an non,& reliqua ut hic per Bar.vide Alex.in consi.201.Viso processu, col.pen.nu. 13.in libro primi & secundi vol.& Ias.in l.admonendi, col.118.versi. quintò istud ultimum.ff. de iureiur.Item circa prædicta scias,si iudex aliquem ut contumacem condemnauit,& nõ constet de contumacia, sententiam non ualere, quamuis ille re uera sit contumax, sed iudex hoc ignoraret. Feli.in c.quoniam contra.nu.28.de probat.ubi hoc limitat dupliciter.

Summarium in l.miles.ff.de re iud.

1 *Si aduocatus donat,uel relinquit concubinæ,huiusmodi relictum nullius est roboris.*

Bar.in l.miles.ff.de re iudic.

1 Bart. in hac l.miles,in fi.ait.si aduocatus † donaret uel relinqueret concubinæ,huiusmodi relictum irritum esse & inane. vide aliquas remissiones apud Alex.in l.Centurio, col.2.ff.de uulg.& pupil.Abb.in cons.94.in 2.vol.& plenè Feli.in c.cum ex officij,col.1.de præscrip.& in c.2.col.2.vers.ad tertiam,de rescript.& Matthæsil.in sing.61.incip.nota quod clerici.

Summarium in d.l.miles.§.decem noxæ.ff.de re iud.

1 *Si unum est in obligatione,& aliud in solutione,illud solum petitur,quod est in obligatione.*

Bar.in d.l.miles.§.decem,noxæ.ff.de re iud.

1 Bart. in ead.l.§.decem noxæ,sic ait in summa. si unum † est in obligatione,& aliud in solutione,illud solũ petitur,quod est in obligatione.vide exemplũ apud Bal.in cõs.194. in 5.vol.

Summarium in d.l.miles.§.iudicati.ff.de re iud.

1 *Si prima actio fuit rei uendicatio,utrum detur actio iudicati.*

Bar.in d.l.miles.§.iudicati.ff.de re iud.

1 Bart. in hac l.qui iudicati.§.iudicati,quærit,si prima † actio fuit rei uendicatio, utrum detur actio iudicati? vide Alex. in consi.1.in 5.vol.ubi uult quod immo ex sententia arbitri & iudicis lata super actione reali oriatur utilis actio,& ibi declarat per quos detur huiusmodi actio.

Summa-

Summarium in l. intra dies. ff. de re iud.

1 *Implorando executionem officio iudicis, libellus non est necessarius.*

Bar. in l. intra dies. ff. de re iudic.

1 BART. in d. l. intra dies, ait, ubi agitur † de officio iudicis implorando executionem, non esse necessarium libellum, & reliqua, ut hic per eum. ex quibus colligitur Bartolum præsuppo nere, actionem & officium iudicis nobile posse concurrere. ad quæ videas gl. & Ias. in l. cùm filiusfamiliàs. ff. si cert. pet.

Summarium in l. furioso. ff. de re iud.

1 *Si in lite, quæ agetur à procuratore, reperiatur dominus esse præsens tempore sententiæ, utrum hoc sufficiat.*

Bar. in l. furioso. ff. de re iudicata.

1 BART. in hac. l. furioso, quærit, si in lite, † quæ agitur à procuratore, reperiatur dominus esse præsens tempore sententiæ, utrum hoc sufficiat? & decidit quòd non, nisi fuerit ad hoc citatus, uel aliter constet, eum fuisse ibi præsentem ad hoc. vide Alex. in consi. 265. Viso processu, col. 2. versi. Pro quo etiam facit, in libro primi & secundi vol. Aret. in c. 1. col. 6. de iudic. & ibi Feli. nu. 29. Aret. in cons. 13. col. 9. Dec. in cons. 42. in 6. dub. ubi limit. Et de præsentia illius, qui citari debuit, an & quando suppleat, vide Feli. in c. 1. §. significantibus, nu. 4. & 5. de libel. oblat. & omnino in c. illud. nu. 14. & 15. de præscrip. & in c. cum oporteat, nu. 3. de accusat. & in c. non potest, de re iudic.

Summarium in l. quod iussit. ff. de re iud.

1 *Iudex potest suam interlocutoriam reuocare, sed non diffinitiuam.*

2 *An quis possit reuocare sententiam absolutoriam ab expensis, condemnando postea eum quem absoluit, etiam contra formam statutorum.*

3 *Si iudex reluctante statuto cognoscere non potest de nullitate alicuius actus, quomodo, & quibus cautelis cognoscere possit.*

4 *Iudex an & quando corrigere possit sententiam suam.*

Bar. in l. quod iussit. ff. de re iud.

1 BART. in hac. l. quod iussit, sic ait in summa, iudex † potest suam interlocutoriã reuocare, sed non diffinitiuam. vide Barb. in consi. 118. col. 10. in 2. vol. & in c. cùm cessante, col. 12. ubi Abb. & Perus. de appellat. & Barb. in consi. 85. col. fi. in 3. vol. ubi tradit in specie, an successor possit reuocare sententiam prædecessoris? vide etiam ad prædicta Ang. in consi. 398. incip. De primo, & Anch. in consi. 291. col. pen. & Paul. de Cast. in consi. 329. ubi tradit in fi. an interlocutoria, qua iudex ad ulteriora procedendo pronunciat exceptionem non obstare, possit reuocari? quamuis sit tacita pronunciatio. & Anch. in consi. 182. ubi tractat, an quis possit reuoca-
2 re † sententiam absolutoriam ab expensis, condemnando postea eum, quem absoluit etiam cõtra formam statutorum. & Ang. in consi. 114. ubi agit de sententia, qua declaratum est, instrumentum esse exequendum non obstantibus exceptionibus. Corn. in consi. 117. in 4. part. ubi loquitur de sententia, in qua aliquis pronunciat se iudicem competentem. de qua re vide Feli. in c. significantibus, de offic. deleg. & ad prædicta uide Bal. in consi. 42. in 4. vol. vbi tradit, an iudex, qui ex forma statuti aliquem nominauit, ut arbitrum, possit alterum eligere, & à primo recedere? Et ad id, quod dicitur de diffinitiua, vide Feli. in c. exceptionem, col. 9. vers. facit gl. de
3 except. Et in hac materia puto non esse ab re intelligere, si iudex † reluctante statuto cognoscere non potest de nullitate alicuius actus, quomodo & quibus cautelis cognoscere possit. vide not. Ang. in consi. 260. Et dum Bar. hic prosequitur istam inuestigationem, an & quando interlocutoria reuocari possit? & in 2. col. versi. quædam, distinguit, dicens, quædam est interlocutoria, qua lata iudicis officium finitur, & reliqua ut hic per eum. vide Card. in consi. 32. colu. 3. & seq. & in cons. 73. col. 7. in 8. dubio. & Aret. in consi. 26. col. 6. Feli. in c. significantibus, de offic. deleg. & Alex. in consi. 72. Videtur prima consideratione, col. fi. in 3. vol. ubi limitat, & declarat hoc documentum. & in consi. 71. Videretur in consultatione. in 5. volu. ubi loquitur de sententia,

sententia,qua quis pronunciat compromissum fieri debere, & Philip. de Perus. in c.ex ratione,col. t 9.de appellat.Ang.in consi.200.Anch. in consi. t 6. ubi loquitur de iudice abdicante à se iurisdictionem,& aliquid per Imol.in l.Paulus,infrà eod.& in l.j.§.fi.ff. de prætor. stipulat.
4 Et an & quando iudex † posit corrigere sententiam suam ? vide Alex.in consi. t 18.in 3. volu. Postea Bar.in 4.col.versi.Quæro an partibus,quærit an partibus absentibus posit reuocari vi de Aret.in consi.75.col.4.in 2.dub.& ad id quod ait Bar.in col.fi.versi.si uerò iudex.vide Feli. in rubrica de re iudic.col.3.& in c.2.col.2.de offic.deleg. Et dum subiungit,quid si super eodé apparent duæ sententiæ ? vide Abb.in consi.20.col.2.in 2.vol.& in c.cùm olim,de re iud.Fel. in c.inter monasterium,col. t 6.vers.limita t 3.eod.tit.quando autem sententia dicatur interlocutoria,vide Aret.in cons. t t 8.

Summarium in l.à diuo Pio.ff.de re iud.

1 *Delegatus ab inferiore à principe, suam sententiam exequi non potest.*
2 *Executio mandatur aliquando nulla præcedente causæ cognitione.*
3 *Iudex inferior non debet exequi sententiam superioris, etiam ita disponente statuto.*
4 *An illi, cui mandatur cognitio, uideatur mandari executio.*

Bar.in l.à diuo Pio.ff.de re iudic.

1 BART. in hac.l.à diuo Pio,tradit,delegatum† ab inferiore à principe suam sententiam exequi non posse. Adde tu hoc usque adeò uerum esse,ut hoc etiam de consensu partium fieri nequeat. ita Roma.in l.iubere cauere.ff.de iurisd. omni. iudic.nisi ei à partibus res esset tradita, super qua lis agebatur,ut uictori daretur,per tex.in l.litigatores.§.1.versic. quid ergo si res.ff. de arbitr.Et ad prædicta vide Feli.in c.si quis contra,col.pen.& fi.de for.compet.& plenè in c. significasti,de offic.deleg.& Alex.in l.j.de offi.eius. Et ad id,quod subiungit Bar.in vers. Dic er
2 go.quandoque mandatur † executio nulla præcedente causæ cognitione.vide Feli. in c.fi.col. 5.de præsumpt.& in c.de cætero,de re iudic.& in c.pastoralis.§.quia uerò,de offic. deleg. Postea Bar.in 3.col.ait, iudicem executorem quandoque de exceptionibus, quæ directè ueniunt contra sententiam,posse cognoscere,non ut pronunciet sententiam exequendam non esse ratione nullitatis, sed si uiderit dictas exceptiones esse ueras, supersedeat ab executione, & non pronunciet super his.vide Paul.de Cast.in consi.329.& in consi.32.in fin.Abb.& alios in c.de
3 cætero,de re iud.& de hac re vide omnino Ang.in cons.276.ubi ait, iudicem † etiam inferiorem non debere exequi sententiam superioris, etiam ita disponente statuto,quando est nulla, uel iniqua & iniusta,alioqui facit litem suam. Attende etiam quia iudex, qui non potest propriam sententiam corrigere,si tamen uidet eam esse iniquam,non debet illam exequi, sed principi rescribere.l.j.§.fi.ff.de quæst. Fulg.in consi.t 47.inter consilia Imol.col.pen. & Dec. cũ ibi
4 additis,in l.& si nihil tam facile.ff.de reg.iur.Quærit deinde Bar.an illi, † cui mandatur cognitio,uideatur mandari executio ? vide aliquid apud Feli.in c.in præsentia,col.8.de probat.Abb. in c.pen.in 1.not.de re iudic.Ant.de Butr.in c.eam,de rescrip.& in c.de causis, de offic. deleg. Ias.in l.j.C.si contr.ius.col.2.& uide tex.in c.quoniam,de offic.deleg.ibi in causæ cognitione, iunctis illis verbis,nos sententiam illorum,ergo &c.& Aret.in c. venerabilis, in princ. de iudic. & ibi Barb.in 2.not.& Aret.in cons.83.colum.7.Barb.in c.super quæstionem, de offi. deleg.in princ.& aliquid per Bal.in cons. 12 t .col.2.in 3.vol.

Summarium in d.l.à diuo Pio.§.sententiam Romæ.ff.de re iud.

1 *Iudex unus potest alterius iurisdictionis iudicem requirere, ut eius sententiam exequatur.*

Bar.in d.l.à diuo.Pio.§.sententiam Romæ.ff.de re iud.

1 BART. in ead.l.§.sententiam Romæ,sic ait in summa. Potest unus † iudex alterius iurisdictionis iudicem requirere,ut eius sententiam exequatur. vide in hac re Ang.in consi.2t 2.ubi ait,sententiam latam ab ordinario,qui non habet potestatem exequendi,ab alio,qui habet potestatem,exequi posse. Et de hac re uide Imol.in cons.25.col.7.& antepe.& Bal. in cons.12t. col.fi.in 3.vol.& ad rem faciunt trad.per Paul.de Cast.in cons.327.& ad ea,quæ hic dicit Bar. vers.quæro pone quòd rector,vide Feli.in c.significasti.col.fi.de offi.deleg.

Summa-

Summarium in d.l.à diuo.Pio.§.in uenditione.ff.de re iud.

1 *In executione in primis capi debent mobilia, & postea immobilia.*

2 *Antequam iudex præcipiat executionem fieri debere, an pars sit citanda.*

Bar.in d.l.à diuo Pio.§.in uenditione.ff.de re iud.

1 BART. in ead.l.§.in uenditione,sic ait in summa,in executione† in primis capi debent mobilia,& postea immobilia. Ad hunc.§. vide aliquid apud Feli.in c.quod ad consultationem,col. 8.de re iudic.& Alex.in consi. 147.In causa & lite,col.2.in libro primi & secundi volu. ubi ait, ordinem traditum in isto tex. seruandum esse non solùm in execurione sententiæ diffinitiuæ, sed etiam interlocutoriæ,& hoc pro misione ex primo decreto. & omnino Paul. de Castr.in consi.326.in 2.dub.& Soc.in consi.158.col.4.versi.secundum fundamentum, ubi not.loquitur circa ordinem datum in hoc.§.ideo uide. & dum Bar. ibi in versi. quæro tu eris, tradit, utrum
2 antequam † iudex præcipiat executionem fieri debere,pars sit citanda? vide Ias.in §. si quis in fraudem,col.19.inst.de action.& ad ea,quæ paulòpost dicit Bar. circa dicta Innoc. in c. ex ratione,de appell.vide Matthæsill.in sing.87.incip.Nota quòd quotiescunque. & Abb. in consi. 30.in 1.vol.Feli.in d.c.ex ratione,Card.in consi.32.col.fi.& Bolognin.in addit.ad Ana. in cõs. 5.& Ana.in consi.26.col.2.Aret.in consi.75.& addita ad Abb.in d.c.ex ratione,col.fin.& Alex. in consi.30.Ponderatis,col.4.in 7.dub.in 5.volu. ubi sequitur dicta hic per Bar.Fulg.in consi. 183.in 2.dub.& Ang.de Aret.in l.ab executore,de appell.Et ad id,quod ait Bar.hic in fine,scilicet ordinem hunc nõ poni ut sit necessarius, sed quia pars grauatur,vide Alex.in d. consi.167. in lib.primi & secundi vol.ubi declarat,& limitat,& Soc.in d.consi.158.Felin.in c. dilecta, col. 6.vers.secundum signum.de.rescript.

Summarium in d.l.à diuo Pio.§.si super rebus.ff.de re iud.

1 *Si res ab alio est possessa, & eo casu si tertius comparet non impedit executionem, sed cauebitur possessori de indemnitate.*

2 *Tertius comparens pro interesse suo auditur, si uult impedire missionem in possessionem, seu executionem sententiæ uel instrumenti.*

3 *Merus executor potest cognoscere de iure tertij.*

Bar.in d.l.à diuo Pio.§.si super reb.ff.de re iud.

BART. in ead.l.§.si super rebus,col.2.vers.si uerò illa res non uacabat,inquit, si res ab alio
1 † est possessa,& eo casu si tertius comparet,non impedit executionem,sed cauebitur possessori de indemnitate. Ad hæc uideas Alex.in l.si alienam,col.pen.ff.solut.matr.& in consi.17.Requisitus,col.fi.in 1.vol.Abb.in consi.82.col.4.in 1.vol.Roma.in consi.60. in fi. & Feli. plenè in c.veniens,de testi.& in c.exceptionem.col.7.cum sequen.versi.fallit quintò,de except.Card.in consi.145.col.2.Anch.in consi.106.in fi.& de hac re vide etiam Roma. in consi.474. & Alex.
2 in consi.101.Visis omnibus,col.1.in 5.vol.ubi ait,tertium † comparentem pro interesse suo cõmuniter audiri debere,si uult impedire missionem in possessionem,seu executionem sententiæ uel instrumenti.vide etiam aliquid per Soc.in consi.140.col.pen.& seq.& Anch. in consi.333. ubi tradit,an huiusmodi tertius dicatur esse actor,& an petere posit se ad iudicem suum remitti debere. vide Ang.in l.si suspecta.ff.de inoffi.testa.& Feli.in c.qualiter & quando, colu.7. de accusat.& omnino in c.cum super.nu.17.de re iudic.ubi not.inquit,si statuto cautum esset, tertium executioni se opponere non posse,sed saluum ei esse ius suum, tamen si facta executione præiudicium tertij esset irreparabile uel malè reparabile,eum posse se opponere executioni. Et ad prædicta accedant trad.per Bar.& Bal.in l.pen.ff.de peti. hæred.& Bal.in l.consentaneũ. C.quomod.& quan.iud.Et in hac re sufficit,si tertius de iure suo doceat apparenter. Feli.in d. c.cum super,versi.ad hoc ut tertius,de re iud.pro qua conclusione faciunt trad.per Bar. in l.j.§.
3 quod si sit.ff.de prætor.stipul. & in l.si quis. ff. de liber.agnoscen.Item scias, merum executorẽ posse cognoscere de iure tertij,Alex.in d.consi.101. in 5.volu. & potest tertius comparere in quocunque tempore litis pendentis. Crauet.in consi. 14.& multa scitu digna circa præcedentia uide omnino apud Feli.in c.meminimus,col.4.de accusat.Postea Bar.hic in col.fi.ait quãdo

res

res posſidetur ab eo, contra quem facta eſt miſsio, tunc onus probari incumbit illi contradicto ri, ſi verò poſsidetur ab illo contradictore, & tunc probandi onus incumbit ei, qui miſſus fuit in poſſeſsionem. vide Barb. in conſi. 205. Roma. in conſi. 175. Aret. in conſi. 78. col. 3. & Alex. in d. conſ. 101. in 5. vol. Et dum ſubiungit Bar. pone quòd unus reperitur poſsidere naturaliter, ut uictus, & alius ciuiliter, ut contradictor: vide Iaſ. in §. omnium, in gl. in verbo, poſsidere, inſt. de actio. Ad quæſtionem verò quam ſubijcit Bar. hic in fi. ſi ille, qui uenit ad contradicendum, probat ſe poſsidere, actor probat dolo deſijſſe poſsidere debitorem aduerſarium, an hoc ſufficiat ut repellat contradictionem? vide practicam Papienſem in forma executionis ſententiæ diffinitiuæ, colum. 5.

Summarium in d. l. à diuo Pio. §. ſed ſi emptor. ff. de re iud.

1 *Procurator an & quando poſſit rem uendere habita fide de pretio.*

Bar. in d. l. à diuo Pio. §. ſed ſi emptor. ff. de re iud.

1 BART. in ead. l. §. ſed ſi emptor, quærit an & quando † procurator poſsit rem uendere habita fide de pretio? vide Abb. in conſi. 41. col. 2. & ſeq. in 1. vol. & in c. cùm olim. col. 2. de offic. deleg. Paul. de Caſt. in l. ij. §. non tamen. ff. de inſt. & omnino Ang. in conſ. 383. & ſeq. ubi declarat ultimum dictum Bartoli hic, & Feli. in d. c. cùm olim. col. 2.

Summarium in d. l. à diuo Pio. §. ſic quoque. ff. de re iud.

1 *Quomodo capiatur nomen debitoris in cauſa iudicati pignoris.*

Bar. in d. l. à diuo Pio. §. ſic quoque. ff. de re iud.

1 BART. in ead. l. §. ſic quoque, quærit quomodo † capiatur nomen debitoris in cauſa iudicati pignoris. vide Roma. in conſi. 141. & in conſi. 224. & in conſi. 290. & in conſi. 410. ubi limitat in primo dubio.

Summarium in l. ſunt qui. ff. de re iud.

1 *Perſonæ hic enumeratæ cõueniuntur & exiguntur in quantũ facere poſſunt, etiã non deducto ære alieno.*

Bar. in l. ſunt qui. ff. de re iud.

1 BART. in hac l. ſunt qui, ſic ait in ſumma. Perſonæ † hic enumeratæ conueniuntur & exiguntur in quantum facere poſſunt, & non deducto ære alieno. fallit in donatario. Ad iſtam. l. vide Alex. in l. alia cauſa. §. eleganter, & ibi Paul. de Caſt. ff. ſol. matr. & limita ut per Rom. in cõſ. 26. Pro declaratione eorum, in 3. col.

Bar. in l. non tantum. ff. de re iud.

AD dicta hic per Bart. & ad materiam huius. l. non tantum, vide aliquid per Bald. in conſi. 116. in 5. volu.

Summarium in l. & ſi fideiuſſor. ff. de re iud.

1 *An ſit remedium quo fideiuſſor non condemnetur, niſi in quantum facere poteſt.*

Bar. in l. & ſi fideiuſſor. ff. de re iud.

1 BART. in hac l. & ſi fideiuſſor, quærit an ſit remedium, † quò fideiuſſor non condemnetur niſi in quantum facere poteſt? & decidit hoc fieri poſſe, ſi dominus compareat, & iudicium in ſe ſuſcipiat. vide Alex. in l. cùm filiusfamiliás. §. fi. ff. de uerb. oblig.

Summarium in l. ſi conuenerit. ff. de re iud.

1 *Si iudex partibus conſentientibus commiſit quæſtionem conſulendam cuidam, & ſententiam tulit ſecundum conſilium eius contradicendo illi, contra quem lata fuit ſententia, utrum poſſit conueniri in ſyndicatu, ſi per imperitiam malè iudicauit.*

Bar. in l. ſi conuenerit. ff. de re iud.

1 BART. in hac l. ſi conuenerit, quærit, ſi iudex † partibus conſentientibus commiſit quæſtionem conſulendam cuidam, & ſententiam tulit ſecundum conſilium eius contradicentem illo, contra quem lata fuit ſententia, utrum poſsit conueniri in ſyndicatu ſi per imperitiam malè iudicauit? & decidit poſſe: quia iudex illud conſilium ſequi non tenebatur. vide Feli. in c. cauſam quæ, col. 1. de re iud. & in c. 3. col. pen. de offic. deleg. & in c. ſi pro debilitate, eod. tit. de off. deleg. Roma. in conſ. 128. col. fi. Imol. in conſ. 5. in fi. Ang. in conſi. 186. & in conſ. 188. Bal. in c.

veniens,

ueniens, vbi declarat, de testi. & plenè Soc. in consi. 24. in primo dub. in primo uolu. & an istud l. habeat locum in arbitro, vide Soci. in consi. 27. eod. uol.

Summarium in l. duo iudices. ff. de re iud.

1 *Si iudex in eodem instanti iudicat contraria, an sententia sit nullius roboris.*

Bar. in l. duo iudices. ff. de re iudic.

1 BAR. in hac l. duo iudices, quærit, si iudex † in eodem instanti iudicat contraria, ut in exéplo hic per eum allato, an sententia sit nullius roboris? & ait eam esse inanem & irritam, quia continet repugnantiam. vide Alex. qui hoc idem confirmat, in consi. 266. In causa & lite, in fi. in libro primi & secundi uol. Feli. in c. cùm uenerabilis, col. 14. & seq. de except. & in c. 3. col. fi. de offic. deleg.

Summarium in l. cum prolatis. ff. de re iudic.

1 *Sententia lata contra legem inclusam in corpore iuris, non ualet.*

2 *Si sunt duo statuta data iudici, & pronunciat secundum illa, & est quædam reformatio extra uolumen, contra quam est lata sententia, non est ipso iure nulla.*

Bar. in l. cùm prolatis. ff. de re iudic.

1 BART. in d. l. cùm prolatis, colligit ex tex. sententiam † latam contra legẽ inclusam in corpore iuris non ualere, alioqui uerò si esset extrauagans. vide Alex. in consi. 56. in 4. vol. & Præposit. in c. 1. in fi. 19. dist. Cæpoll. in cons. 8. col. 3. Fel. in c. 1. de re iudic. ubi plenè agit de re proposita. Barb. in consi. 1. colum. 3. & seq. in 2. volu. Roman. in consi. 260. Card. in consi. 40. & in consi. 71. in fi. Anch. in c. canonum statuta, col. 55. de const. Barb. in c. translato, col. 7. de const. & in rubrica eod. tit. de const. col. 16. & in c. cùm contigat. col. 15. de offi. deleg. Aret. in consi. 159. Alex. in consi. 77. in 3. vol. & in consi. 82. eod. volu. Feli. in c. per tuas, in 3. notab. de simoni. Anch. in consi. 372. Roma. in consi. 260. & Socin. in consi. 134. Postea dum Bar. ait, si sunt duo

2 † statuta data iudici, & pronunciat secundum illa, & est quædam reformatio extra uolumen, contra quam est lata, sententia non est ipso iure nulla, & reliqua ut hic per Bar. & ex istis exemplis quæ hic ponit Bar. colligit Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres, in 6. oppos. Bar. ff. de uerbo. oblig. falsam esse quandam limitationem Baldi, & Angeli ad documẽtum Bart. ibi, scilicet, quotiescunque in aliqua re sunt uariæ doctorum sententiæ, quamuis iudex eligat unam, quæ mala sit, tamen propter hoc non erit nulla sententia, vt non procedat quando contra cõem iudicasset: quia tunc esset nullius roboris. id quod falsum est, ut ibi per Alex. & in contrarium est

* communis opinio, ut etiam isto casu ualeat. et uide aliquid apud Feli. in c. cùm concupiscentiã col. 3. de const. & in c. ne innitaris. col. 1. eodẽ tit. & in c. de quarta. col. 8. de præscript. & Barb. in consi. 12. col. 9. in 1. uol. & in consi. 48. col. 19. eod. uol. Feli. in c. humanum genus, 1. dist. Anchar. in c. canonum statuta, col. 9. de const. Barb. in c. fi. de const. & in c. cùm contingat, de offic. deleg. & omnino Alex. in consi. 143. col. 4. ver. vltimò pro hoc. in libro primi & secundi uol. & est primum consilium secundi vol. & Soc. in consi. 134. in 1. uol.

Summarium in l. diuus Adrianus. ff. de re iud.

1 *Ubi in petitione uel libello plura deducuntur, sufficit libellum ex uno sustineri posse.*

Bar. in l. diuus Adrianus. ff. de re iudic.

BAR. in hac l. diuus. ver. quæro hic dicit, testibus corruptis, tradit, quid si testes non essent corrupti? & reliqua ut hic per eum. vide ad hoc Bart. documẽtum Dominos de Rota in decis. 68. in nouis. ad istum tex. faciunt trad. per Bal. & Ias. in l. edita, in fi. C. de eden. & Alex. in l. Titia, col. 2. ff. sol. matr. Et dum Bar. prosequendo hanc materiam inquit, si quis in diuersis orationib. dicit, testes falsum dixisse, eosq; fuisse corruptos, vel dicat, item eos fuisse corruptos, & tunc est non uideri se astringere ad probanda hæc duo copulatiuè, sed sufficere unum probare. Aduer

1 te in primis quia ubi in petitione † uel libello plura deducuntur, sufficit libellũ ex uno sustineri posse, atq; ita satis est libellum pro parte procedere. id quod uerum est, & si unũ ex illis in alio iudicio deductum fuisset. ita Alex. in consi. 105. Magnifice prætor, col. fi. in 3. uol. vide Soci. in consi. 24. in 1. uol. Feli. in c. 2. col. 10. ver. fallit tertiò, de rescrip. & in c. licèt causam, colu. 1. de

Ii probat.

probat.& Præpof.in c.omnes leges,col.3.dift.1.& Alex.in conf.203. Vifo processu colu.1.in lib.primi & fecundi uol.vbi citat hoc Bar.documentum,Poftea Bar.hic agit de claufula,quę in libellis poni folet,fcilicet,non aftringens fe &c,De hac re uide plenè apud Bal.in l.j.col.14.C. qui admi.et in l.non ideo,C.de liber.cau.vbi ait,claufulam hanc effe fuperfluam, nihil tñ adducit.fed in ea magnam uim facit Alex.in confi.6.Circa proceffum,in 3.uolu. et idem fentit in d. confi.203.col.1.in lib.primi & fecundi uol. Quærit poftea Bart. hic fi propono teftes pecunia fuiffe corruptos,& de falfitate nihil dico,nec probo,an hoc fufficiat?ait que fufficere, quoniam eo ipfo q teftis pecuniam accipit ut teftimoniũ dicat,reus eft falfitatis. vide ad hæc plenè Feli. in c.licet caufam,col.17.& feq.de proba.& ibi etiam Abb.& aliquid per Feli.in c.ficut,col.pe. & feq.de tefti.& Soc.in confi.118.col.fi.Dico amplius,teftes effe puniendos etiam quando pecuniam accipiunt pro dicenda ueritate. Feli.in c.1.de teft.& ad prædicta uide addita ad Ana. in confi.16.

Summarium in l.imperatores.ff.de re iudic.

1 *In caufis publicis,ex caufa retractatur fententia propter inftrumentum de nouo repertum.*

2 *Verba doctoris funt intelligenda, fecundum legem, quam allegat.*

Bar.in l.imperatores.ff.de re iudi.

1 BART. in hac l.imperatores.fic ait in fumma. In caufis publicis,† ex caufa retractatur fententia propter inftr̃m de nouo repertum. Ad materiam huius.l. vide omnino Beli.in c.fuborta, nu.10.de re iudi:Et an & qñ fententia reuocari poßit per inftr̃a de nouo reperta,vide Socin.in conf.66.in 4.uolu. Et dum Bar.quærit hic,utrum fint alij cafus,in quibus fñia reuocetur?& refpondet,hoc idem effe ẽt in caufa minoris,& ecclefiæ,& in alijs cafibus,ut hic per eum. Attende qm̃ nonnulli ut Lancilot.poft Fulg.in l.fub prætextu,C.de tranf.intellexerunt Bart.hic,dum affert caufam minoris,uoluiffe,ut in caufa adulti minoris,25.annis locũ habeant tradita in hac l.hoc eft,vt per inftrumentum nouiter repertum fententia retractetur,quamuis contrarium in d.l.tenuerit Alex.fed certe mihi uidetur Bart.hoc in loco id non fenfiffe, fed de pupillo tantum

2 loqui uoluiffe. hoc in primis colligitur ex adductis per Bar.fi quidem uerba† doctoris fecundũ legem,quam adducit,funt intelligenda,ut docuit Bar.in l.non folum.§. liberationis uerba.ff.de liber.lega.Bar.enim hic affert trad.in l.fub fpecie.C.de re iud.fed ibi agitur de pupillo tantum, igitur &c. Præterea Bar.fic ait,gl.hic uult quòd fic in caufa minoris, fed glo. noftra loquitur in caufa pupillari,non autem in minore adulto. denique hic Bar. fubiungit in fi. hoc idem effe in prodigo,& furiofo,quiquidem pupillis,non autem minoribus æquiparantur,ut per Felin. in c. cum non liceat,nu.9.de præfcr.igit ut æquiparatio militet,dicendũ eft Bar.fenfiffe de pupillo: nam ex fequentib.præcedentia declarantur.l.fi feruus plurium.§.fi.ff.de leg.1.cum fimil.

Summarium in l.fi uni ex pluribus.ff.de re iud.

1 *An plures iudices ordinarij, fiue delegati, fimul debeant iudicare.*

2 *Si plures funt heredes alicuius comitis,uel alterius habentis iurifdictionem,utrum quilibet eorum iudicare ualeat.*

Bar.in l.fi uni ex pluribus,aliàs incipit Pomponius.ff.de re iud.

1 BAR. in hac l.fi uni ex pluribus.tradit,an plures † iudices ordinarij fiue delegati fimul debeant iudicare? et dum agit de delegatis ad uniuerfitatem caufarum, dicens idem de eis effe, quod de iudicibus ordinarijs:vide Barb.in c.caufam matrimonij,col.6.de offi.deleg. & ibi Feli.col.5.& feq.ad illud uerò,quod ait Bar.de delegatis fimpliciter,vide Imol.in cõfi.131.& Puteum in tract.fyndicatus,& Barb.in c.caufam matrimonij,de offic.deleg.colu.4.Et dum Bart.

2 hic paulòpoft,quærit fi plures † funt hæredes alicuius comitis,uel alterius habentis iurifdictionem,utrum quilibet eorum iudicare ualeat? et dicit hoc fieri poffe. vide plenè de hac re apud doct.in c.prudentiam,de offic.deleg.& Iacobum de fancto Georgio in fuo tracta. feudorum, in uoce,Marchio,in glo.in uoce, dubitabatur. Quid fi feudum inter aliquos difputatur, & duo præfupponant fe effe dominos fuperiores, quis erit adeundus? vide Albert.Brun.in conf. 45. Poftremò tradit Bar. utrum confenfus coniudicum adhiberi poffet ante latam fententiam

per

per temporis interuallum? vide Alex.in consi. 18. In his quæ, col. 9. nu. 38. in quarto uol. & in consi. 13. Ex his, col. 3. vers. & tantò fortius in primo uol.

Bar. in l. inter pares. ff. de re iudic.

BART. in hac l. inter pares, quærit quid de duobus arbitris discordantibus? vide ad hoc Feli. in c. fi. de re iudic.

Summarium in l. duo ex tribus. ff. de re iud.

1 *Non ualet sententia plurium, altero absente, licèt ualeat eo præsente & contradicente.*

Bar. in l. duo ex tribus. ff. de re iudic.

1 BAR. in hac l. duo ex tribus. sic ait in summa. Non ualet sententia † plurium altero absente, licèt ualeat eo præsente & contradicente. vide ad rem hanc Feli. in c. causam matrimonij, de offic. delega. & omnino Dec. in l. qui potest inuitis. ff. de regul. iur. Et dum Bart. quærit, si unus iudex delegatur, vel arbiter citatur, & non vult uenire, possint ne illi qui sunt præsentes, ferre sententiam an non? vide Abb. in consi. 77. col. 4. in tertio dub. in 2. uolu. Ana. in consi. 83. & Soc. in consi. 90.

Summarium in l. Nesennius. §. fundum. ff. de re iud.

1 *Vir ab hæredibus mulieris ad fundum datum in dotem an possit opponere, ne conueniatur, nisi inquantum facere potest.*

Bar. in l. Nesennius. §. fundum. ff. de re iudic.

1 BAR. in hac l. Nesennius. §. fundum, tradit, an ubi conuenitur † vir ab hæredibus mulieris ad fundum datum in dotem, possit opponere ne conueniatur nisi inquantum facere potest? & ad id quod ait in uers. sed aduerte ne erres, vide Bar. & Ias. in l. j. col. 1. ff. sol. matr.

Summarium in l. Nesennius. §. insolidum. ff. de re iud.

1 *Exceptio, quæ non infringit sententiam potest opponi post latam sententiam.*

Bar. in d. l. Nesennius. §. insolidum. ff. de re iudic.

1 BAR. in ead. l. §. insolidum, ait, exceptionem, † quæ non infringit sententiam, posse opponi post latam sententiam. ad hoc uide Roma. in consi. 472. vbi ex hoc concludit, quamuis statuto cautum esset, contra petentem executionem instrumenti nullam posse exceptionē opponi, tamen exceptionem cedendarum obijci posse: quoniā non infringit sententiā, sed modificat.

Summarium in l. Paulus. j. ff. de re iud.

1 *Iudex an possit reseruare taxationem expensarum.*

Bar. in l. Paulus. j. ff. de re iudic.

1 BART. in hac l. Paulus. j. tradit, an iudex † possit reseruare taxationem expensarum. vide Feli. in c. significauerunt, col. 6. ver. cæterùm, de except. Barb. in consi. 50. col. 5. in primo uolu. & ad rem faciunt trad. per Feli. in c. consuluit, col. 3. de offic. delega. & ad prædictorum intellectum uide Anch. in consi. 112.

Summarium in l. ex contractu. ff. de re iudic.

1 *Sententia lata contra unum, exequi non potest contra alium.*

Bar. in l. ex contractu. ff. de re iudic.

BAR. in d. l. ex contractu, vers. oppo. quòd sententia, dicit opponendo, sententiam latam
1 † contra unum, exequi non posse contra alterum. vide pro huius rei declaratione Alex. in l. filiusfamiliàs. §. diui. ff. de leg. primo.

Summarium in l. acta. ff. de re iudic.

1 *Acta consentientibus partibus possunt comburi, & permanere sententiam.*

Bar. in l. acta. ff. de re iudic.

BART. in hac l. acta, vers. quæro dicitur hic, nisi uel negocium &c. tractat quid iuris sit eo in casu. vide ad hoc Abb. in consi. ultimo, in tertio dubio. in secundo uolu. et dum Bar. subiun-
1 git in uers. sed domini, se credere acta † consentientibus partibus posse comburi, & permanere sententiam. vide Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, col. 9. vers. quartò limita, de consti. Postea

hic in fi. quærit, nunquid sententia cancellata probet? vide Bald. in l. emancipatione. C. de fide. instrum. & Barb. in consi. 24. col. 5. in 3. uol.

Summarium in d.l. acta. §. de amplianda. ff. de re iud.

1 *Ciuitas, quæ non recognoscit superiorem potest minuere pœnam.*

Bar. in d.l. acta. §. de amplianda. ff. de re iudic.

1 BAR. in eadem l. §. de amplianda, ait, ciuitatem, † quæ non recognoscit superiorem, posse minuere pœnã. vide Feli. in c. quæ in ecclesiarũ, col. 2. de const. et in c. cùm te, col. 7. de re iudi.

Summarium in l. actorum. ff. de re iud.

1 *Appellatione actorum sententia continetur.*

Bar. in l. actorum. ff. de re iudic.

1 BAR. in hac l. actorum, ait, actorum † appellatione sententiam contineri, multi tamen contrarium senserunt. vt per Feli. in c. quoniam contra, nu. 2. cum seq. de probat. vbi habetur etiam, quid comprehendatur actorum, & processus appellatione. et de hac re uide doct. in l. gesta. C. de re iudic. & Alex. & Dec. in l. ij. C. de eden. & quomodo hæc uerba accipiantur, acta, facta, & gesta, vide glo. in l. de curatore. ff. de cur. bon. dan. & an sit differentia inter acta & gesta, tradit in d. l. ij.

Summarium in l. de unoquoque. ff. de re iud.

1 *Citandus an sit is de cuius interesse non agitur principaliter.*

Bar. in l. de unoquoque. ff. de re iudic.

BART. in hac l. de unoquoque, dicit, omnes, qui uersantur in foro, scire hanc l. Tu uerò ad intellectum huius materiæ uideas Alexan. in consi. 228. & in consi. 299. in lib. primi & secundi uolu. & omnino Soci. in consi. 286. col. 7. & Feli. in c. humilis. de maiorit. & obedi. Et ad istam
1 glo. secundam, scilicet an citandus † sit is, de cuius interesse non agitur principaliter? vide Ias. in l. rescriptum. ff. de pact. & Felin. in d. c. humilis. & eum necessariò citandum non esse docuit Bolognin. in addit. ad consilium Ana. 29. citat tex. in l. j. §. denunciari. ff. de uentr. inspic. & quia memini me in quibusdam alijs lucubrationibus egisse de hac re, ulterius non progrediar.

Bar. in l. contra pupillum. ff. de re iudic.

BART. in hac l. contra pupillum, tradit, ut hic per eum. Limita tu istum text. in fi. vt per Feli. in c. cum autem, de offic. deleg.

Summarium in l. iudex postea. ff. de re iud.

1 *Iudex an possit minuere pœnam.*
2 *Si iudex condemnat aliquem in plus, vel minus, quàm deberet, & in fine sententiæ dixit se reducere illam condemnationem ad debitam quantitatem, quatenus statuto cauetur, an ista clausula aliquid operetur.*

Bar. in l. iudex postea. ff. de re iudic.

1 BART. in hac l. iudex postea, tradit an iudex † possit minuere pœnam? De materia huius l. vide latè apud Feli. in c. qualiter & quando, de accusat. posteà ponit Bart. differentiam inter mulctam, & pœnam, sentiens mulctam imponi officio iudicis nobili. ad quod faciunt trad. per Bart. in l. j. ff. si quis iusdic. non obtemp. et pœnã imponi officio iudicis mercenario. sed immo dici potest, eam imponi officio iudicis nobili, quod competit ad punienda delicta, ut habetur in l. imperium. ff. de iurisd. omn. iudic. & propterea ista ratio diuersitatis sublata esse uideretur. sed cogita si dici posset, pœnam esse ordinariam & statutam à lege, nimirũ si eam sine causa iudex minuere non potest. l. si qua pœna, & l. aliud. ff. de uerb. obli. mulcta uerò ponit arbitrio iudicis, igit uariari põt eodẽ iusdicentis arbitrio. ad illud uerò quod subijcit Bar. dũ opponit de l. sĩ ut proponis. C. quõ, & quan. iud. vide Card. in cons. 32. col. 2. & seq. & plenè Feli. in c. literis, de off. d. leg. & aliquid in c. significantib. eo. tit. Dum aũt Bar. prosequit dicens, q̃ sñia pronunciet nulla,

2 nulla,idque fieri poteſt etiam à ſuperiore. quid ſi iudex † cōdemnet aliquem in plus uel minus quàm deberet? & in fine ſententiæ dixit,ſe reducere illam condemnationem ad debitam quātitatem quatenus ſtatuto cauetur, an iſta clauſula aliquid operetur? vide Floria. in l.item Labeo.§.1.ff.famil.erciſc.& ad hæc uide Abb. in conſi.73. in 1.uol. & in c.literis,de offic.delega. Card.in conſi.29.col. 3.Alex.in conſi.90.ferè omnis.in 1.uol.Aret.in conſi.28.col.2.& in d.c. qualiter & quando.j.de accuſat.& in l.ſi ita ſcriptum.ff.de leg.1.contra Bart.hic tenet Angel.in conſi.42.& Fulg. in conſi. 13. limita opinionem Bartoli in laudo arbitratoris; quia illud hoc modo prolatum uiribus eſſet ſubnixum. ita Anchar.in conſi.208. & Card. in conſi.29.de qua re uide Feli. in c.ad conſultationem,col. 31.de re iudic.& ad rem facit,quia laudum dicitur eſſe tranſactio, atque ita contractus. vt eſt glo.in auth. vt differ. iudic.ſed contractus hac fieri poſſunt conditione,ut toto tit.ff.de in diem adiect.igitur &c.

Summarium in l.quidam conſulebat.ff.de re iudic.

1 *Princeps eligens ſcienter indignum,an & quando cum eo diſpenſare uideatur.*

2 *Promotio facta ſcienter de inhabili ab inferiore à Principe, non ualet, niſi conſtet cauſæ cognitionem præceſſiſſe.*

3 *Quando aliqua exceptio opponitur in iudicio,quis de ea cognoſcere debet.*

4 *Ordo ſcripturæ non eſt attendendus in exceptionibus, quæ opponuntur.*

Bar.in l.quidam conſulebat.ff.de re iudic.

1 BART. in hac.l.quidam conſulebat, tradit an & quando † princeps eligens ſcienter indignum,cum eo diſpenſare uideatur. De hac re uide Alex.in l.Centurio,colu.8.ff.de uulga.& pupill.Abb.in conſi.101.in 2.uol.& aliquid per Feli.in c.præterea,de teſti.cogen.& in c.inter.N. priorem,col.1.& ſequ.de except.Roma.in conſi.307. Cæpol.in conſi.46.in fin.Barb.in conſi. 57.col.4.in primo uolu.Roma.in conſi.216.& in conſi. 307. Imol. in conſi.132. Abb.in cap. quamuis,& ibi Feli.de reſcrip.& in c.nonnullis,in princip.col.15.eodem tit.Aret.in conſi.58. Ant.de Butr.in c.veniens,col.2.& ſequ.de filii.presbyt.Feli.in c.cum uigeſimum, col. 2.de offi. deleg.Iaſ.in l.licèt.C.de teſta.Alex.in conſi.70.In cauſa uertente, col.pen.in 3.uol. vbi ait pro-
2 motionem † factam ſcienter de inhabili ab inferiori à principe non ualere, niſi conſtet cauſæ cognitionem præceſſiſſe. & Iaſ.in l.Barbatius,col.4.& ſequ.ff.de off.prætor.& omnino in hac re uide Soc.in conſi.99.col.4.in 3.uol.vbi ait,Papam,ſi ſcribit alicui inhabili,non cenſeri illum diſpenſare,niſi ſcribat diſpoſitiuè. ad rem faciunt trad. per Oldrad. in conſi.228.cum conſilijs ſeq.uſque ad conſilium 234. vbi conſilia ſunt ad utranque partem,an Papa cenſeatur defectū ætatis diſpenſare,quando contulit gratiam alicui ſciens illum eſſe minorem, an uerò diſpenſa-
3 tio exigatur? Poſtea Bar.hic quærit,cum aliqua exceptio † opponitur in iudicio, quis de ea cognoſcere debeat? ad hæc uide aliquid per Abb.in conſi.14.in primo uol.Feli. in c.in literis,col.1.de præſumpt.& in c.ſciſcitatus,col.3.de reſcript.& in uerſi.ampliatur iſta. & in c.ſuper literis,col.13.ver.fallit ſecundò, de reſcript. & Barb.plenè in c.cùm ſuper, colu.8.cum ſequ.de offic.delega.vbi de hac re uide. Dum autem Bar.hic quærit, quando opponi debeat iſta exceptio,tu non potes eſſe iudex? vide Alex.in l.ſi ita ſcriptum,in ſecundo notab.ff.de leg.primo. & Iaſ.in l.ſi.§.ſi prius,colu. 3.ff.de uulg.& pupill. Ad illud uerò quod ait Bart.hic in col.fi.ordi-
4 nem ſcripturæ † non eſſe attendendum in exceptionibus,quæ opponuntur, ſed ſemper intelligendum eſſe in primis obiectam eſſe exceptionem contra iudicem, & ſub conditione ſi eum eſſe iudicem apparuerit. vide Feli. in c.cum.M.Ferrarien.col.18. uerſi. circa tertiam partem, de conſt.& in c.inter monaſterium,col.4.verſ.prima declaratio, de re iudic.& ad hæc accedat tex.& ibi Aret.in tertio notab.in c.ad petitionem,de accuſat.& in conſi.96. Alex. in conſ.279. col.fi.in libro primi & ſecundi uol.Aret.in l.ij.§.2.ff.de uulg. & pupill.& Feli. in c. cum dilecta, col. 5.de reſcript.et ad ea,quæ hic ait Bart.in fi.vide Feli.in c.cùm uigeſimum, colu. 1.de offic. deleg.& Iaſ.in l.licèt.C.de teſta.milit.

Summarium in l. si cum nulla. ff. de re iud.

1 *Libellus reprobatur, in quo aliquis concludendo petit reum cogi & compelli.*

2 *Si in libello peteretur aliquem debere condemnari ad rem restituendam, utrum sustineatur libellus, quamuis petitum non fuerit contractum debere declarari nullum.*

3 *Libellus in quo petitur consequens, sustinetur, ea ratione, quia uidetur esse petitum, etiam necessarium antecedens.*

Bar. in l. si cum nulla, ff. de re iudic.

1 . Bart. in hac. l. si cum nulla, inquit, per hanc † l. reprobari libellum, in quo aliquis concludendo petit, reum cogi & compelli; quia hæc executio ante sententiam peteretur. ad hæc vide Ias. in §. omnium, col. 24. nu. 239. institu. de action. & exceptio impedit executionem sententiæ. Oldr. in consi. 106. Bal. in c. causam quæ, in fi. de rescrip. Feli. in c. 1. col. 3. de lit. contesta. & in c. 2. de offic. deleg. & omnino Alexan. in rubr. C. qui admit. & in consi. 34. viso processu, uer. 2 item opponitur, in 3. uol, & ad prædicta uide Feli. in c. 2. col. 9. de libel. oblat. Quid si in † libello peteretur aliquem debere condemnari ad rem restituendam, utrum sustineatur libellus, quãuis petitum non fuerit contractum debere declarari nullum? Alex. in consi. 177. in 5. uolu. ait, sustineri, quoniam tacitè id petitum uidetur, quo mediante res uenit restituenda. quæ quidem conclusio uehementer uidetur reluctari huic Bar. documento: nam hoc idem dicendum uidetur, etiam quãdo petitur reum cogi & compelli, vt scilicet, tacitè id petitum esse uideatur, quo mediante ille possit compelli & cogi, cuius contrarium Bar. hic apertè decidit. & prędicta opi 3 nio contra Bar. corroboratur, quia libellus, † in quo petitur consequens, sustinetur ea ratione, q̃ uidetur esse petitum etiam necessarium antecedens, & ex multis docuit Feli. in c. 1. §. significantibus, nu. 27. de libel. oblat. & ad rem facit, nam libellus debet latè interpretari, ut concludat intentionem petentis. Abb. in c. bonæ memoriæ. 2. de postul. prælat. & in c. constitutus, de religi. domi. Tamen cogita. Ad id autem quod ait Bar. hic in fi. propter præposteratione libellum non esse irritum, sed sustineri debere. vide Alex. in l. ij. §. prius. ff. de vulg. & pupill. & trad. in c. venerabilis, de except. Abb. in c. vnic. nu. 24. de lit. contest. Felin. in c. cùm dilecta, col. 4. de rescrip. & col. 5. vet. declara quinque modis. Bal. in c. causam quæ, colu. 7. de rescrip. & Barb. in c. examinata, col. 30. cum seq. de iudic.

Summarium in l. quæsitum, ff. de re iudi.

1 *Febricitans febre grauiori, non leui, non tenetur expectare, nec in peremptorio comparere.*

Bar. in l. quæsitum. ff. de re iudic.

1 Bart. in hac l. quæsitum, sic ait in summa. febricitans † febre grauiori, non leui, non tenetur expectare, nec in peremptorio comparere. vide Feli. in c. 4. col. 1. de fide instrum. & multa iura de ualetudinarijs disponentia aggregauit Barb. in c. 3. colu. 1. & sequ. de offic. deleg. & ad hæc uide Abb. in c. 2. de procurat. & omnino Feli. post Abb. in c. in nomine Domini, de testi. & febriculam leuem ut est uetus quartana, non excusare febricitatem, quin compareat in iudicio, habetur in l. j. §. proinde, aliàs, sed sciendum. ff. de ædilit. edict. & est tex. iuncta glo. in c. placuit, 18. dist. & traditur in c. cùm Bertoldus, de re iudi. Contra prædictam conclusionem opponit Bar. hic, dicens, uideri potius esse sentiendum ualere sententiam; sed concedendam esse restitutionem huic febricitanti, & respondet ut hic per eum. Tu uerò ad huius rei declarationem vide Alex. in l. si decesserit, in primo notab. ff. qui satisd. cog. & in l. quia poterat. ff. ad trebell. & in l. recusare. §. si quis alio, col. 2. eod. tit. & in l. ij. §. 2. ff. si quis caut. Paul. de Castr. in consi. 41. in fi. vbi loquitur de carcerato. aliquid per Feli. in c. vltra tertiam, col. 3. de testi. & in c. 2. col. 6. in glo. in uoce, ineuitabili, de testi. cogen. et dum Bar. agit postea de excusatore, qui comparet, ita inquit; consulo tñ quòd iudex pronunciet eum contumacem nisi causa absentiæ ab isto excusatore probetur, sed si ille nõ obtulit se probaturum, ualet sñia. Ad horum omniũ declaratione vide Alex. in rubr. ff. in ius. uoc. & Feli. in c. literis, col. 2. vet. sed his non obstantibus de pscript. Postea subdit Bar. ipsum, qui fuit infirmus, posse docere proprio iure cum alijs indicijs, ut quia

facies

facies eius est extenuata,& reliqua. vide Ias.in l.seruum.col.2.C.qui testa.face. poss.Alex.in l.ij. §.quod diximus.col.j.uersi.extra glo. quærit hic Bar.ff.si quis caut.

Summarium in l.sæpe.ff.de re iud.

1 *Sententia lata contra unum non præiudicat alteri, qui eum prohibere non potest.*
2 *Sententia lata contra aliquem,non præiudicat habenti causam ab eo,nisi sit citatus.*
3 *Si ego sciui, libertum meum litigare,nunquid mihi præiudicet.*
4 *Confessio autoris mei nunquid mihi præiudicet.*

Bar.in l.sæpe.ff.de re iud.

1 BART. in hac l.sæpe.sic ait summa.Sententia † lata cõtra unum,non præiudicat alteri,qui eum prohibere non potest.Limita istam regulam dupliciter,ut per Feli. in c.suborta.in fi.de re iudic.Et an & quando res iudicata alteri pbæiudicet? latè docuit hic Alex.in sua repet.Feli.in c. pen.de re iud.& in d.c.suborta.Abb.in cons.41.in 2.uol.Corn.in consil.137.in 4.uol.& Curt. in consi.72.& inter cætera attende in re proposita,quia sententia lata contra aliquem præiudicat etiam tertio non citato,contra quem tendit illa sententia in consequentiam,& hoc quando agitur de publica utilitate.Alex.in consi.60.col.fi.in 3.uol.item scias,vbicunque sententia contra unum prolata, posset alteri præiudicium afferre, hoc procedere solùm quando huiusmodi sententia lata fuisset contra illum principalem præsentem, & se defendentem, alioqui uerò si esset contumax: quia tunc non præiudicat alteri, quamuis aliter ei præiudicium esset allatura, ita Alex.in consi.84.in 3.uolu.vbi multa quoque alia ad rem,de qua hoc in loco agitur,facientia inueniuntur. vide etiam ad prædicta Soci.in consi.9. in 1.uolu. & Aret.in consi.62.vbi ait,
2 sententiam † latam contra aliquem, non præiudicare habenti causam ab eo, nisi sit citatus, & hoc tam in spiritualibus quàm in temporalibus. & de spiritualibus, ait esse tex. & ibi Innoc. & Anto.de Butr.in c.quamuis, de iudic.de temporalibus uerò inquit esse textum in hac l.iunctis hic trad. per Bar.& dum Bar.hic opponit contra id,quod hic dicitur, scilicet factum unius cohæredis alteri non præiudicare. vide Alexan.in consi.142. Viso processu, colu.fi.in 5.volu.& aliquid per Barb.in consi.69. in 2.uolu. & circa prædicta uide Roma. in consi.29.colum.3. & Aret.in consi.62. vbi loquitur quando uenditor meus agit uel defendit nomine meo, de qua re tractat Bart.hic in 2.col.uers.quid ergo. & ad ea quæ subijcit, vide Abb.in cons.7.in 2.dub. in 2.uol.& in c.ex parte decani,col.3. de rescrip. Barb.in consi.46. col.5. & seq.in 2.uolu.& in consi.70.colu.4. & sequ.eodem uolu.& in consi.71.colu.2. in 4.uolu.& Ant.de Butr.in consi. 45.Aret.in d.consi.62. Feli.in c.quamuis,de re iud. Postea Bar. in hac eadem col.2.uers. ter-
3 tiò uenio,quærit,si ego † sciui libertum meum litigare, nunquid mihi præiudicet? vide Abb.in consi.89.col.pen.& fi.in 1.uol.& in consi.3.in 2.uolu. Feli.in c.auditis, col.14. de præscript.& in c.cum super,de re iudic.col.5.aliquid per Barbat.in consi.11.col.21.in secundo uolu. & in consi.18.col.4.eodem uol.Roma.in consi.170.aliquid per Aret.in cons.14.col.7.& per Alex. in consi.274. Ponderatis his.in fi.in lib. primi & secundi uol. Postremò Bart. hic in fi.quætit,
4 nunquid † confessio authoris mei mihi præiudicet. vide Alex.in d.consi.274. & in consi.268. In causa & lite,eod.lib.& in l.ij.col.4.C.de eden.Feli.plenè in c.causam quæ, de testi.& maximè in 6.col.uers.fallit quintò,& in c.quamuis,col.2.de re iudic.Aret.in consi.95.col. pen. Anchar.in consi.21.in primo dub.& omnino Soc.in consi.65.in primo uol.

Summarium in l.non fatetur.ff.de confess.

1 *Confessio an & quando possit reuocari.*
2 *Aliquis non admittitur ad probandum pro reuocatione confessionis in facto proprio.*
3 *Error facti quomodo probetur.*
4 *Ignorantia in facto proprio excusabilis est,quando aliquis tractat de damno uitando.*
5 *Error iuris est probabilis,in quo doctissimi uiri dubitarunt.*
6 *Ignorantia iuris non excusat,quando sumus in his,quæ inducta sunt ad rigorem iuris conseruandum.*

Bar.in l.non fatetur.ff.de confeff.

1 BART. in hac l. non fatetur, tradit, an & quando † confefsio pofsit reuocari. Ad materiam huius l.uide doct. in c.cùm dilecti. de accufat. ubi tradunt an confefsio pofsit excufari uel declarari. & Alex. in conf. 71. Clarifsime Domine, colum. 1. in 3. volum. ubi tradit etiam ufque ad quod tempus pofsit confefsio reuocari in cafibus, in quibus abfque erroris probatione reuocari poteft. & uide aliquid per Corn. in conf. xvij. in 3. uolum. & Roma.in conf.433. in fin. ubi tractat an confefsio acceptata à parte reuocari pof fit. & in conf. 346. ubi ponit quando confefsio eft redacta in fcriptis an reuocari pofsit. Alex. in conf. 34. vifo themate, colum. 1. in 1.volum. & in conf. 90. ferè omnis, eod.volum.& quid fi effet iurata? vide Iaf.in l.error.C.de iur. & fact. ignor. Roma. in conf. 391. Alex. in l. quicquid aftringendæ.ff. de uerb.oblig. Cæpol.in caut. 182.Card.in conf. 19. Iaf. in l. ij. poft Pau. de Caftr. & Alex. C. de inft. & fubft. fub condit. fact. & Alex. in conf. 19. In caufa appellationis, in 4. vol. & Aret. in conf. 56. Et quoniam alibi in præcedentibus lucubrationibus latè de materia confefsionis egimus, vlterius non effe progrediendum conftitui. Et dum Bart. in fin. primæ col.ait, fecundò fallit fi eft talis error, qui reddat iudicium nullum. Vide bonam cautelam ad hoc ut per Felin. in proœm. decretal.colum. 1.& text.in c.ab excommunicato. & ibi doct. de refcript. Alex. in l. fi res obligata. col. 1.ff. de leg. 1. Bart. in l. quod iufsit, col. fin. fupra tit. 1.& Capr. in conf. 30. col.8. & fi. Poftea Bart. hic in 2.col.ait poffe probari errorem nifi fortè antequam effet præceptum fieret, effet datus terminus ad oftendendum quare fieri non debeat, & confefsio exequi: vide Feli. in rubrica, de re iudic. col. 4.& Philip. Franc. in c. peruenit. 2. de appell. & Alex. in conf. 192. col. 2. in lib. primi & fecundi vol. Et dum Bar.
2 hic in fin. fecundæ colum.ait, aliquem communiter † non admitti ad probandum pro reuocatione confefsionis in facto proprio. uide Corn. in conf. 194. in primo vol. Poftea profequitur Bart. hanc inueftigationem in 3. col. in princ. & citat quæ ipfe dixit in l. Celfus. ff. de vfucap. ubi eum uideas. & Feli. in c. quofdam, de præfumpt. col. 2. & in fimili vide Alex. in l. qui accufare. C. de eden. hoc tamen limitari poffet nifi factum effet multum graue, per ea, quæ trad. Abb. in conf. 3. col. 16. cum fequ. in 2. vol.& uide Cæpol.in confi.21.col.10. Barb. in confi.29.in primo uol.& in confi.32.col.9.eodem uol. & in confi.41.col.18.eodem uol. & vide ad hoc aliquid apud Feli.in c.cùm olim,de re iudic.Roma.in confi.273. Alex.in confi.84. In caufa uertente,col.2.ver.nec prædictis obftat, in primo uolu. & non ab re uideas Abb.in c. quia diuerfitatem,col.2.de conceff.præben. & tex.in c.eam te, de refcrip. ibi fi bene meminimus.& Abb.in c.ad aures, colu.2.de refcript.& ad confirmationem uide quæ tradit Abb.in d. confi.3.& in c.cum illorum,in fi.de fenten.& tex.in c.ex parte,j. & ibi Abb.& Barb.in 6.notab.
3 de offic.deleg & Roma.in confi.481. Ad illud uerò quod quærit Bar. quomodo † error facti probetur; & agit de facto alieno.vide Alex.in confi.102.col.3.in 1.uol.& in confi.71.in 3.uol. Capr.in confi.10.in fecundo dub.& plenè de hac re uide apud Abb.in c.fi.de re iudi.& in c.cũ caufam,col.2.de appell.Aret.in confi.110.Corn.in conf.150.col.3.in 4.uol. Soc.in conf.263. col.6.& feq.Alex.in l.fed & fi quis,§.item quærit.ff.fi quis caut.& Mari.Soc.iuni.in cõfi.48.nu. 31. Poftea uerò dum agit de facto proprio,vide Alex.in conf.113.fuper primo.in 1.uolu.& in conf.17.in 3.uol.& in confi.22.col.1.in 5.uol.Raph.Cuma.in conf.57.Imol.in conf.1.col.1.& in conf.75.Aret.in confi.13.col.fi.& in confi.14.col.5.& in confi.33.col.fi.Capr.in cõf.10.col.
4 8.& feq.in 1.dub.Dec.in conf.63.col.pe.& Soc.in conf.203.col.6. & ignorantiã † in facto proprio excufabilem effe qñ aliquis tractat de damno uitando,hr̃ per Soc.in confi.25.colu. 3.in 4. uol.Item excufabilis eft,& p̃fumitur in facto proprio ẽt dẽ recenti, quando factum illud eft implicitum & inuolutum,vel qñ eft antiquum:ita Franc.Curt.in tract.pofitionũ nu. 21. Poftremò Bar.hic in col.fi.quærit an & qñ error iuris probetur probabilis.vide Soci.in cõfi.47.col.pe.in 1.uol.vbi inter cætera inquit,fi articulus eft difficilis,& confuluerit peritiorem,qui rñdeat in fa
5 uorẽ fuum,errorẽ effe probabilem.& in conf.63.col.fi.eo.uol.dicas ẽt † errorẽ iuris effe probabilem,

bilem, in quo doctiſsimi uiri dubitarunt. Soc. in conſi. 33. in 4. uol. & ad rẽ hãc uide Imol. in cõſ. 98. in fi. & oĩno Feli. in c. de quatta. nu. 26. cum ſeq. de reſcript. ubi inter cętera inquit, eum non excuſari, qui conſuluit doctorem malæ conſcientiæ, quamuis ſit peritus. Item ait errorem iuris dubij & non clari ita excuſare, ſicut errorem facti, ibi nu. 83. & Soc. in rubric. ff. de reb. dub. & alios caſus, in quibus excuſatur ignorantia iuris, docuit Feli. in c. 2. nu. 3. de conſt. Scias etiã

6 ignorantiam † iuris non excuſare, quando ſumus in ijs, quæ inducta ſunt ad rigorem iuris conſeruandum. Bar. in l. j. §. nunciatio. ff. de oper. nou. nunc. Feli. in c. innotuit. de teſti. & an & quando & quos iuris ignorantia excuſet, tradit Felin. in c. quoniam de ſimon. & de hac re uide late apud Damaſum in tract. de brocardis, in primo membro, ſciaſque in hac materia, ignorantiam iuris, quæ probabilis ſit, uſque adeò excuſare, ut nullus inferior à principe poſsit ſtatuere, huiuſmodi ignorantem puniri debere. Feli. in c. per tuas. 3. de ſimon. & ad prædicta vide Aret. in conſi. 17. col. 8. Alex. in l. j. §. ſi quis ita. ff. de uerb. oblig. & in conſi. 36. in 3. volum. & in conſi. 92. col. fi. in 1. vol. & de ijs memini me egiſſe alibi in lucubrationibus præcedentibus, ideo ulterius non inſiſtam.

Bar. in l. certum confeſſus. §. ſed & ſi fundum. ff. de confeſ.

BART. in hac l. certum. §. ſed & ſi fundum, quærit, ſi ago contra te, quia tenes fundum, qui fuit meus iure dominij uel quaſi, utrum procedat iſte libellus? vide omnino Feli. in c. ſcribam, col. fi. de præſcript.

Summarium in l. certum confeſſus. §. ſi quis abſentem. ff. de confeſſ.

1 *Semper in ſcriptis redigitur, confeſſionem factam fuiſſe parte præſente.*
2 *Quæ requirantur ad hoc ut confeſſio confitenti præiudicet.*
3 *Confeſſio facta abſente parte, an aliquid operetur.*
4 *Teſtes ſinguläres an probent, ſcilicet, ut unus dicens de una confeſſione, & alius de alia coniungantur.*
5 *Neceſſe eſt, ut confeſſio ſit acceptata à parte.*
6 *Confeſſio facta pro exoneratione conſcientiæ, plenæ ſufficit probationi.*

Bar. in d. l. certum. §. ſi quis abſens. ff. de confeſſ.

1 BART. in ead. l. § ſi quis abſentem, tradit, animaduertendum eſſe, ut ſemper † in ſcriptis redigatur, confeſsionem factam fuiſſe parte præſente. De ijs alibi iam antea late tractaui, ad quę me remitto, & ad Feli. in c. ſi cautio, de fid. inſtr. ubi pleniſsimè aperuit uim & robur cuiuſcunque confeſsionis, & in c. cùm. M. Ferrarien. col. 15. de conſt. Alex. in conſ. 19. In cauſa appella-

2 tionis, in 4. volu. ubi docuit quæ requirantur † ad hoc ut confeſsio confitenti præiudicet, & in conſi. 81. in cauſa & lite, eod. vol. ubi ait, confeſsionem factam abſente parte non probare. vide etiam Barb. in conſi. 25. col. 6. in 2. vol. Roma. in conſi. 257. & in conſi. 290. Imol. in conſi. 83. & in conſi. 123. col. fi. Ana. in conſi. 85. Aret. in conſi. 36. col. 1. Abb. in c. olim ex literis, col. pe. de reſcrip. & omnino in c. mulieri, col. fi. cum ibi addit. de iureiur. & in c. fi. col. 5. de ſponſal. & in d. c. ſi cautio, col. 3. verſi. fallit quartò. & in conſi. 65. in 2. vol. Curt. in conſi. 77. Barb. in c. cũ

3 ſuper, col. 3. de offi. deleg. Et an confeſsio † facta abſente parte aliquid operetur? vide Alex. in conſi. 166. nu. 12. in libro primi & ſecundi volu. & in conſi. 222. eod. lib. & in conſi. 231. Viſo puncto, in fi. eod. lib. ubi ait, confeſsionem factam abſente parte non prodeſſe abſenti, ſaltem quò ad plenam probationem. & citat hunc tex. Et an partis præſentia exigatur quando aliquis

4 fatetur ſe ſcire rem eſſe alienam? vide Abb. in c. fi. de ſucceſſ. ab inteſt. an autem † teſtes ſingulares probent, ſcilicet ut unus dicens de una confeſsione, & alius de alia coniungantur? vide Alex. omnino in conſi. 68. Viſo proceſſu, col. 2. in 3. volu. & ibi etiam tradit de confeſsione facta abſente patte & plenè probata. Et de hac eadem confeſsione facta abſente parte, vide eundem Alex. in conſi. 111. Viſo ſuperiore, col. 3. & 4. in 3. vol. & in conſi. 36. col. 2. in 5. vol. & in conſi. 39. Vertitur lis, eod. 5. volu. ubi ait quando confeſsio facta abſente parte per duos teſtes probaretur, eam ſemiplenæ tantùm ſufficere probationi. & ad præcedentia uide Ang. in cõſi. 1. col. 2. ubi ponit quando quis declarat intentionem ſuam ſuper actu per eum geſto, an partis præſentia exigatur? & Iaſ. in repet. l. admonẽdi. ff. de iureiur. Paul. de Caſtr. in conſi. 333. col. 2. ubi

ubi loquitur de confessione facta præsente parte,& probata per unum testem, & de pluribus factis absente parte probatis per testes singul.Soc.in consi.20.col.pen.in 1.vol.ubi tradit quid si confessio facta fuit eo præsente, cui ab alio cessa sunt iura? & Bald. in consi. 392. in 3. volu. ubi ait,quid si facta esset ex causa liberationis? vel præsente fideiussore, & aliquid per Fulg. in consi.172.& plenè de hac materia uide apud Bellem.in decis.691.cum.4.sequen.Barb. in cõs. 36.col.4.in 3.vol.ubi tradit necesse esse ut confessio † sit acceptata à parte,& an eo casu reuo-
5 cari possit. & Alex.in consi.154.& 155.in 5.volum.ubi loquitur de confessione facta absente parte in causa matrimoniali. Item scias confessionem,ad hoc ut confitenti præiudicet,debere fieri parte præsente,ut prædictum est,& tradit Soc.in consi.2.in 1.vol.Limita & declara ut per Alex.in consi.117.in 7.vol.& Dec.in consi.146.col.2.vbi loquitur de confessione extraiudiciali in causa ciuili, & criminali facta parte præsente & acceptante. & in consi.57. & Paul. de Cast.in consi.175.ubi loquitur de iterata confessione facta absente parte, & in consi.85.in 7. vol.& in consi.83.& Corn.in consi.113.in 1.vol,ubi loquitur de confessione subnixa. & Paul. de Cast.in consi.166.ubi loquitur de confessione facta in iudicio absente parte. & confessionem factam absente parte quandoque probare ait Aret.in consi.60. Et quid in ciuilibus & criminalibus vide apud Feli.in c.olim,de rescript.ubi ponit regulam cum fallent. & confessionē
6 † huiusmodi factam pro exoneratione cõscientiæ, plenæ sufficere probationi, docuit Io.And. & Ant.de Butr.in c.si cautio,de fid.instr.ubi Feli. & Bal.in l.generaliter. C. de non num. pecu. Aret. in consi.64. & ubicunque agitur de æquitate canonica, semper talis confessio probat, Alex.in consi.115.in 7.vol.reliqua uideas in alijs lucubrationibus meis, in quibus hanc materiam pertractaui. & omnino uide Franciscum Cremensem in singul. 104. Apparet instrumentum. vbi ait,si constat ex instrumento me tibi mutuo dedisse centum, quæ ego dico apud me fuisse deposita à Titio,ex hac confessione Titium habere probatam intentionem contra me, quamuis res sit inter alios acta,& confessio facta absente parte. & ad ea,quæ hic subiungit Bar. de libello,uide Alex.in l.ij.col.1.C.de inst.& subst.& omnino Aret.in l.qui testamento, colu.3. ff.de testa.& vide Bal.in l.si ignotum,in fi.C.qui accus.non poss.

Summarium in l.certum.§.sed an ipsos.ff.de confess.

1 *Confessio procuratoris,tutoris,& curatoris,an & quando noceat domino pupillo,uel adulto.*
2 *Confessio prælati an noceat ecclesiæ.*

Bar.in d.l.certum.§.sed an ipsos.ff.de confess.

1 BART. in ead.l.§.sed an ipsos tradit an & quãdo confessio † procuratoris, tutoris,& curatoris noceat domino,pupillo,uel adulto. De hac re uide Ias.in l.ij.§.fi. col.pen. ff.si cert. pet. & ibi Alex.col.fi.& doct.in l.non solùm,in princ.ff.de procur.Et an & quando procuratoris confessio noceat domino? vide apud Feli.in c.1.num.28.cum seq. ut lit.non contest. & ibi uideas etiam Abb.& in c.cùm olim,de caus.poss.& propri.Et dum Bar.in vers.Reassume,prosequitur istam inuestigationem, & dicit, aut tales administratores confitentur per modum uoluntariæ iurisdictionis,& reliqua. vide Cæpol.in consi.21.col.6.& in consi.58.col.3.& plenè Feli. in c.
2 fi.col.pen.& seq.de præscript.ubi ponit,an confessio † prælati noceat ecclesiæ? Roma. in cons. 321.in fi.Aret.in consi.13.& in consi.26.col.penul.& videas decis.Bellem.95.ubi plenè agitur de hac re. et omnino Corn.in cons.144.in 4.vol.Ang.in cõnsi.66. vbi loquitur in tutore, & in cons.244.ubi loquitur in prælato.Alex.in cons.50.In causa & lite col.pe.in 5. vol. vbi loquitur etiam in negociorum gestore,& Soc.in cons.263.col.6.& seq.

Summarium in l.cum fideicommissum.ff.de confess.

1 *Exceptio inuentarij an post cessionem possit opponi.*

Bar.in l.cùm fideicommissum.ff.de confes.

1 BART. in hac.l.cùm fideicommissum,tradit,an exceptio † inuentarij post cessionem possit opponi. De hac re vide plenè apud Alex.in l.ex diuerso.§.fi.ff.solut.matrim.& in consi.61. & si puto,in 3.vol.& Feli.in c.exceptionem,col.14.de except. Et ad id quod hic subdit Bart. in

in prima oppoſ.vide in ſimili Feli.in c.de teſtibus,col.4.in fi.de teſti. & in c. præſentia, colu.4. eod.tit.& Imol.in conſi.65.

Summarium in l.qui bonis.ff.de ceſſ.bono.

1 *In exigendo aliquem in quantum facere poteſt,inſpicitur quantum ex illis patrimonij fructibus poteſt redigi, non quantum ex uenditione redigeretur.*

Bar.in l.qui bonis.ff.de ceſſ.bonor.

1 BART. in hac l.qui bonis,ſic ait in ſumma. in exigendo † aliquem in quantum facere poteſt inſpicitur quantum ex illis patrimonij fructibus poteſt redigi,non quantum ex venditione redigeretur. vide aliquid apud Bal.in l.ij.C.de except.

Summarium in l.qui cedit.ff.de ceſſ.bono.

1 *Ceſſionis bonorum beneficio,an renunciari poſſit.*

Bar.in l.qui cedit.ff.de ceſſ.bonor.

1 BART. in hac l.qui cedit,ceſsionem inquit bonorum† non impedire litis conteſtationem. Limita iſtum tex.ut per Iaſ.in l.ſi quis,col.6.ff.de iuriſd.omni.iudic.& in l.ſi ab arbitro, colu.2. ff.qui ſatiſd. cog.

Bar.in l.bonis.ff.de ceſsi.bonor.

BART. in hac l.bonis,quærit,utrum ceſsionis bonorum beneficio renunciari poſsit? Feli. in c.ex reſcripto.nu.9.de iureiur. & vide Feder. in conſi.60. An autem excommunicatus poſſit cedere bonis? & aliqua alia ad rem facientia, uideas apud eundem Federic. in conſi.193. & aliquid per Abb.in conſi.42.in 2.vol.Feli.in c.cùm ex officij.col.2.de præſcript. Alexan. & alios in l.alia.§.eleganter.ff.ſol.matr.col.3.verſi.ſucceſsiuè.& Maria.in c.ſi diligenti, col.3.in 2. membro princip.de for.comp.Abb.in c.cum contingit,col.fi.cum ibi addit.de iureiur. & in c. lator,de pignor.& dominos de Rota.in deciſ.32.in antiquis,in tit.de re iudic.Anch. in c.canonum ſtatuta,col.71.de conſt.ad quem accedit Alex.in conſ.204.Viſa facti,in libro primi & ſecundi volu. vbi habetur,quamuis ſtatuto cautum ſit, inſtrumenta guarentigiata exequi debere quouis iure creditori magis placuerit,tamen hoc non obſtante debitorem poſſe cedere bonis.& Feli.in d.c.ſi diligenti.

Summarium in l.apud Iulianum.ff.quib.ex cau.in poſſ.eat.

1 *Si contractus uel quaſi deſcendit ex perſona maioris,poteſt fieri miſsio, & uẽditio,etiam contra pupillũ.*

Bar.in l.apud Iulianum.ff.quib.ex cau.in poſſ.eat.

1 BART. in hac.l.apud Iulianum,ſic ait in ſumma,ſi cõtractus † uel quaſi deſcendit ex perſona maioris,poteſt fieri miſsio & uenditio etiam contra pupillum. Dicas tamen eum poſſe petere in integrum reſtitutionem ex clauſula, ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur. Bar.in l.cum filius.§.in hac.ff.de uerb.obligat. ubi Iaſ.col.3.verſi.retenta. Et dum Bar.oppo.ad verſiculum Marcellus,de d.l.cũ filius.§.in hac. vide Iaſ.in l.j.§.item acquirimus.ff.de acqu.poſſ.

Summarium in l.apud Iulianum.§.ſi.ff.quibus eau.in poſſ.eat.

1 *Si ſtatuto cautum eſt, mulierem ſine conſenſu conſanguineorum contrahere non poſſe, an poterit adire hæreditatem.*

Bar.in d.l.apud Iulianum.§.fi.ff.quib.ex cau.in poſſ.eat.

1 BART. in ead.l.§.fi.ſi ſtatuto cautum eſt, † mulierem ſine conſenſu conſanguineorum cõtrahere non poſſe, an poterit adire hæreditatem? & decidit quòd non: quia hæreditatis aditio non eſt propriè contractus. Ad hoc Bar.documentum acceſsit Alex.in l.more,in 2.notab. ff.de acquir.hæred.& in conſi.76.col.3.in 5.vol.& videas Raph. Cuma.in conſi.176.& omnino ad hunc tex.videas Mar.Soc.iuni.in repet.l.cum filiusfamiliàs.in 3.par.nu.18.ff.de leg.1.vbi ait hunc textum eſſe intelligendum,ut hæres dicatur quaſi contrahere non cum creditoribus hæreditarijs,

hæreditarijs,sed tantum cum legatarijs & alijs honoratis.citat tex.in l.ex maleficijs.§.hæres.ff. de action.& oblig.

Summarium in l.hæc autem.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 *Iudex potest dare tutorem pupillo,etiam nemine petente.*

Bar.in l.hæc autem.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 BART. in hac l.hæc autem,in princ.ait,iudicem † posse dare tutorem pupillo etiam nemine petente,vide Ias.in l.j.col. 2.ff.de iurisd.omni.iudic.

Summarium in d.l.hæc autem.§.non defendi.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 *Semper debet poni in actis,iudicem uisis citatione & contumacia Titij pronunciasse talem esse mittendũ in possessionem.*

Bar.in d.l.hæc autem.§.non defendi.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 BART. in ead.l.§.non defendi,colligit ex isto tex. semper debere † poni in actis, iudicem uisis citatione & contumacia Titij pronunciasse talem esse mittendum in possessionem. Item ex isto tex.colligitur,quomodo pupillus & alia persona dicatur non defendi. Et ad materiam huius.§.faciunt trad.per Bar.in consi.149.& Imol.in consi.110.in 4.dub.Et dum Bar. in versi. dicitur hic,inquit,consanguineos esse citandos: vide Alex.in cons.70,In causa uertente, colu. pen.in 3.vol. ubi ait hoc usque adeò uerum esse, ut etiam ex lapsu longi temporis non præsumatur,nisi memoriam excederet. vide Barb.in cons.70.in 1.dub.in 4.vol. maximè in 4.col. & seq.& Soc.in cons.164.col.5.

Summarium in d.l.hæc autem.§.rectè defendi.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 *Contumax tenetur ad satisdandum de iudicio sisti,etiam si possideat immobilia.*

Bar.in d.l.hæc autem.§.rectè defendi.ff.quib.ex cau.in pos.eat.

1 BART. in ead.l.§.rectè defendi,dicit,contumacem † teneri ad satisdandum de iudicio sisti, etiam si possideat immobilia; atque ita attende mirabilem hunc effectum contumaciæ.de quo vide apud Aret.in consi.34.incip.Domine.

Summarium in l.Fulcinius.§.quid sit autem.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 *Si aliquis dicit se oppressum falsis attestationibus & corruptum pecunia, & probat eos falsum dixisse, & corruptos fuisse,sed non probat eos fuisse corruptos, ut contra eum dicerent testimoniũ,an sufficiat.*

Bar.in l.Fulcinius.§.quid sit autem.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 BART. in hac l.Fulcinius.§.quid sit autem,quærit,si aliquis† dicit se oppressum falsis attestationibus & corruptum pecunia,& probat eos falsum dixisse,& corruptos fuisse,sed non probat eos esse corruptos ut contra eum dicerent testimonium,an sufficiat? respondet quòd non. vide Feli.in c.licèt causam,col.19.de probat.& dum paulòpost subiungit Bar. quomodo probetur animus latitantis,& secundum gl.ait.quia fortè ei dictum fuit,eras libellum dabo, & ipse non uenit,uel semel fuit in iudicio & postea desistit: nam ex hoc præsumitur fraudandi causa latitare. vide Barb.in cons.11.col.3.& seq.in 1.vol.& Ang.in consi.1.col.2.ubi dicit isto casu non exigi partis præsentiam,& ad id quod quærit Bar.an requiratur ut iste primi decreti tempore latitet? vide Barb.in c.consultationibus,col.2.de offi.deleg.

Summarium in d.l.Fulcinius.§.adeò autem.ff.quib.ex cau.in pos.eat.

1 *Licèt curator de iure non detur pupillo, si tamen bona essent peritura, iudex potest ei dare curatorem.*

Bar.in d.l.Fulcinius.§.adeo autem.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 BAR. in ead.l.§.adeò autem,ait,quamuis curator † de iure non detur pupillo, si tamen bona essent peritura,iudicem posse ei dare curatorem.vide Bal.in c.1.de milit.uasal.colu.7. Alex. in l.j.C.de iurisd.omni. iudic. & idem dicas etiam in casu, quo mora esset periculum allatura: quia contra tales fieri potest ex secundo decreto: ut per Roma. in sing.589. In hoc consului. cum ibi addit.per Castill.& alios casus uide apud Roma.in cons.454.col.4.

Summarium in d.l.Fulcinius.§.diuus.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 *Prætor propter nimiam contumaciam potest decernere,ut missus ex primo decreto possit fructus lucrari,*

Bar.

Bar.in d.l.Fulcinius.§.Diuus.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

BART. in ead.l.§.Diuus,ait istum tex.esse singularem,ex quo colligitur,prętorem propter
1 † nimiam contumaciam posse decernere,ut missus ex primo decreto possit fructus lucrari. vide Feli.in c.1.nu.17.de iudic.ubi per istum textum ait,episcopum.qui per annum stetit excõmunicatus,debere priuari possessione episcopatus,& fructibus,& ad materiam huius.§. vide multa scitu digna apud Barb.in cons.11.col.6.& seq.in 1.vol.& in c.cùm.M.de const.& in c. consultationibus,col.6.de offi.deleg.

Summarium in l.si diu.ff.quib.ex cau.in poss.eat.

1 *Quomodo proceditur in bonis defuncti, quando fit missio ex primo decreto.*

2 *Statutum disponẽs aliquos citari debere,est intelligendum,ut sufficiat citatio generalis,quando facta diligenti inquisitione,sciri non potuerunt nomina citandorum.*

Bar.in l.si diu.ff.quib.ex caus.in poss.eat.

1 BART. in hac l.si diu,colligit modum quomodo † proceditur in bonis defuncti, quando fit missio ex primo decreto,aitque citationem generalem non sufficere,& reliqua ut hic per eum, vide Alex.in consi.147.In causa & lite,in libro primi & secundi vol.& in consi.107.Perspectis statutis,in 5.vol.Roma.in consi.53.in fi.Feli.in c.2.col.6.& seq.de constit.& in c.cùm M.Ferrarien.col.14.eod.tit.& Aret.in cons.110.in princ.Ang.in consi.289.& ad prædicta vide Alex.in consi.225.Visa facti narratione,col.4.in libro primi & secundi volum. ubi ex mente Bartoli in quodam eius consilio inquit,eum non excusari,qui dicit se non fecisse citare posses-
2 sorem,quia ignorabat.& Roma.in consi.416.ubi ait,statutum † disponens aliquos citari debere,esse intelligendum,ut sufficiat citatio generalis,quando facta diligenti inquisitione sciri non potuerunt nomina citandorum.& ad hæc uide omnino Alex.in consi.17.in 5.vol.Card. in consi.74.Bal.in consi.126.in 2.vol.ubi tradit,an uenditio facta sub proclamationibus generalibus noceat mulieri non citatæ in dote? ad rem faciunt trad.per Abb.in c.quamuis, in fi.de re iud.& Feli.in c.gratum,colu.1.de offic.deleg.Item in re proposita scias citationem generalem non sufficere,ubi agitur de priuando clericum priuilegio clericali, uel beneficio,sed specialis requiritur.& alia exempla,in quibus non sufficit citatio generalis,vide apud Felin. in c. quoniam frequenter.§.porrò,ut lit.non contest.& ad prædicta uide omnino Feli.in cap.exhibita,de iudic.

Summarium in l.si non expedierit.ff.de bon.aut.iud.possid.

1 *Quo iure residuum sit restituendum pupillo.*

Bar.in l.si non expedierit.ff.de bon.aut.iud.possid.

1 BART. in hac l.si non expedierit,pro declaratione quærit,quo iure † residuum sit restituẽdum pupillo.vide Feli.in c.1.col.14.& seq.de sponsal.

Summarium in l.hæreditarium.ff.de bon.aut.iud.poss.

1 *Filij quomodo possint legitima fraudari.*

Bar.in l.hæreditarium.ff.de bon.aut.iud.poss.

1 BART. in hac.l.hæreditarium,inquit,Dyn.docere,quomodo † filij possint legitima fraudari,scilicet,ut pater promittat bona sua post mortem alicui,ut hic per eum,sed istud consiliũ Dyn.& Bartoli non est uerum,ut docuit Roman.in sing.610.incip.Quidam Cardinalis, cum ibi addit.per Castill.& cautelas ad priuandum filium legitima tradidit Cæpoll.in cautel.21.tamen caue ut sæpe dixi à cautelis deceptoris, quia & si in hoc seculo aduocatis honorem faciãt, tamen in alio magnum animæ afferunt detrimentum.ita Paul. de Castr.in l.si per errorem.ff. de iurisd.omni.iudic.& in l.edita,col.1.C.de eden.Et dum Bar.hic docet uitandam esse fraudem propter peccatum mortale.vide Barb.in cons.65.col.4.in 2.volu.& Cæpoll. in cautel.37.

Summarium in l.in uenditione.ff.de bon.aut.iud.poss.

1 *Quando arbitrium datum est alicui,quid operetur.*

Bar.

Bar, in l. in uenditione. ff. de bon. aut. iud. possid.

1 BART. in hac l. in uenditione, §, si quis fructus, tangit, quid operetur † quando arbitrium datum est alicui. vide Alex. in consi. 244. Super primo, col. 4. ver. ad idem, in libro primi & secundi vol. ubi ait, eum teneri facere in re mea, quod faceret in sua. Et dum Bar. hic in fi. subiungit, culpam esse accipiendã de leui culpa uel magis secundum naturam rei subiectæ, vide Alex. in l. milites, in fi. C. de testam. milit, & in consi. 45. Habita super his, nu. 13. in 1. vol. & in d. consi. 244. col. 3. in libro primi & secundi vol. & in l. si mora, col. 4. ff. sol. matr. & Ang. in l. si quando. C. de inoffi. testa. Feli. in c. si diligenti. col. 4. de for. comp. & Bal. omnino in l. qui fortuitum, col. 4. uersi. dubitatur, de pignor. acti.

Summarium in l. cum unus. ff. de bon. aut. iud. poss.

1 *Si aliquis fuit iniustè carceratus utrum possit ibi per alium creditorem recomendari.*

2 *Prior in tempore, potior in iure.*

Bar. in l. cùm unus. ff. de bon. aut. iud. poss.

1 BART. in hac l. cùm unus, in principio quærit, si aliquis † fuit iniustè detrusus in carcerem, utrum possit ibi per alium creditorem recomendari. vide Alex. in consi. 302. Circa primum, col. 2. uersi. quantum uerò, in libro primi & secundi volu. & Soc. in consi. 99. in 4. vol. Et an & quando carceratus pro debito, possit ibi pro alio uero debito recomendari, uide apud Ias. in l. j. §. quod prætor. ff. ne quis eum qui in ius uoc. Et dum Bar. hic in fi. principij agit de illa regula,
2 qui † prior in tempore, potior est in iure. dicitque eam habere locum quando unus petendi officium iudicis, & alius ipsum ius obligationis. vide Roma. in consi. 69. in fi. & Abb. in consi. 49. col. pen. in 2. vol. Ad illud uerò quod ponit Bar. hic in ultimis verbis, agit Bar. de ui instrumentorum, quæ sunt guarentigiatã, ut pignora capta pro eorum executione sint perinde ac si capta essent ex causa rei iudicatæ. vide Roma. qui citat hoc documentum in consi. 76. col. 2. & in consi. 86. colum. 3.

Summarium in d. l. cum unus. ff. de bon. aut. iud. poss.

1 *Actori quomodo sit prouidendum, quando reus nihil possit in territorio iusdicentis:*

Bar. in d. l. cùm unus. §. is qui possidere. ff. de bon. aut. iud. poss.

1 BART. in ead. l. §. is qui possidere, aperit quomodo † sit prouidendum actori, quando reus nihil possidet in territorio iusdicentis. vide Roma. in consi. 35. colu. 7. & Gemin. in c. 1. §. contrahentes, de for. compet. in 6. Et dum Bar. in fi. huius. §. dicit, si statuto cautum esset, forensem, qui occiderit Perusinum, ubicunque puniri posse; huiusmodi statutum nullius esse roboris. vide Imol. in consi. 80. in fi.

Summarium in d. l. cum unus. §. si propter naturam. ff. de bon. aut. iud. poss.

1 *Quando ex primo decreto habentur pro possessis, quid significet, haberi pro possessis.*

Bar. in d. l. cùm unus. §. si propter naturam. ff. de bo. aut. iud. poss.

1 BAR. in ead. l. §. si propter naturam, quærit quando † ex primo decreto habentur pro possessis, quid significet hoc haberi pro possessis. ad rem hanc faciunt tradita per Roma. in sing. 406. incip. Si reus contumax. & per Imol. in consi. 116. colu. pen. Et dum paulòpost Bar. hic subdit ex solo aspectu custodiam & prætorium pignus acquiri, vide Ias. in l. j. col. 24. uers. item quærit. ff. de acqu. poss.

Summarium in l. creditore. ff. de bon. aut. iud. poss.

1 *Curator bonis datus, an possit actiones exercere.*

Bar. in l. creditore. ff. de bon. aut. iud. poss.

1 BAR. in hac l. agit de curatore † bonis dato, an possit actiones exercere. vide Aret. in cõs. 29.

Summarium in l. cum plures. ff. de bon. aut. iud. poss.

1 *Creditoribus missis in possessionem, permittitur facere inuentarium, & eis datur copia instrumentorum.*

Bar. in l. cùm plures. ff. de bon. aut. iud. poss.

1 BART. in hac l. cùm plures, sic ait in summa, creditoribus † missis in possessionem permittitur facere inuentarium, & eis datur copia instrumentorum, & reliqua ut hic per Bart. ad quæ

videas

videas Abb.& ibi addita in c.ex literis,de cõst.Et dum subdit Bar.hic in secundo notabili quãdo creditores mittuntur in possessionem,tunc notarios,qui habent registra debitorum, posse compelli ad ea edenda creditoribus. vide Felin.in c.1.de probat.cum.10.versi.limita quintò. Ang.in consi.399.& Alex.in l.prætor.ff.de eden.& dum hic in fi.agit Bar.de illo, qui perdidit instrumentum publicum sibi redditum à notario,utrum ei fieri debeat copia & exemplum.vide ad rem hanc aliqua per Feli in c.pastoralis,col.9.de except.& in c.sicut,col.6.versi. fallit primò de re iud.& Alex.in l.veluti.§.1.in 1.notab.ff.de eden.

Summarium in l.j.ff.de priuil.credi.

1 *Quando res debet reddi in causam emphyteoticam quia est finita emphyteosis usque in tertiam generationem,præferuntur cognati extraneis.*

Bar.in l.j.ff.de priuileg.credit.

1 BART. in hac.l.j.in fi.ait,quando † res debet reddi in causam emphyteoticam, quia est finita emphyteosis usque in tertiam generationem, præferuntur cognati extraneis,& si prælati hoc non faciunt,appellari potest ad superiorem. pro illustriori huius decisionis intellectu,uide Roma.in l.prætor.§.fi.ff.de oper.nou.nunciat.& omnino in cõs. 22.& in rubric.ff.de arbitris,quem refert,& sequitur Ias.in l.petens,col.4.C.de pact. & aliquid per Barb.in consi.23.& Barb.in consi.23.col.15.in 1.vol.Ad rem faciunt trad.per Bar.in l.j.§. permittitur.ff.de aqu.quot.& æstiu.Fulg.in consi.220.ubi idem esse ait etiã in feudo,quamuis contrarium sentiat in cons.222.& ad prædicta uideas Curtium in cons.47.& in cons.39.ubi meminit.d.cõsilij 47.& ita inquit in facti contingentia fuisse obtentum,scilicet propinquos finita emphyteosi cæteris fuisse prælatos,& alioqui eis censetur facta iniuria, pro qua licitum est ad superiorem prouocare,ut prædictum est.

Summarium in l.si uentri.§.in bonis.ff.de priuileg.cred.

1 *Usuras,qui accipit,renunciat priuilegio.*

Bar.in l.si uentri.§.in bonis.ff.de priuileg.cred.

1 BART. in hac.l.si uentri.§.in bonis, opponit dicens, eum, † qui accipit usuras, priuilegio renunciare. vide Bal.in consi.382.col.pe.in 5.vol.

Summarium in l.si creditores.ff.de priuile.cred.

1 *Hæres suspectus cogitur satisdare,causa cognita.*

Bar.in l.si creditores.ff.de priuileg.credit.

1 BART. in hac.l.si creditores,ait,hæredem † suspectum cogi satisdare causa cognita, & postea quærit quid uertatur in ista causæ cognitione? respondetque ut hic per eum,scilicet uidendum esse,an aliquid in eo contigerit de nouo,propter quod habeatur suspectus. vide Alex. in cons.19.in 3.vol.& aliquid per Feli.in c.ad consultationem,colu.6.& seq.de re iudic. Barb. in cons.52.col.2.in 2.vol.Abb.in cons.60.col.2.in 1.vol. Dec.in cons.25. Ana. in simili in consi. 178.& ad rem faciunt trad.per Bal.in prooem.ff.§.hæc autem tria.& in l.fi.C.de pœna iudic.& omnino vide Soc.in cons.99.in 4.vol.& Alex.in cons.64.in fi.in 3.vol.

Summarium in l.priuilegia.ff.de priui.credi.

1 *Creditores eiusdem tituli semper concurrunt.*

Bar.in l.priuilegia.ff.de priuileg.credit.

1 BART. in d.l.priuilegia,tradit,an creditores † eiusdem tituli semper concurrant? Ad materiam huius.l.uide aliquid apud Aret.in l.si pluribus,col.4.ff.de leg.1.Federic.in consi.95. Cepol.in caut.16.incip.uulgaris,& Bal.in cons.84.in 3.vol.

Summarium in l.Antiochensium.ff.de priui.credi.

1 *Ciuitas an possit facere statutum per quod auferatur ius priuati.*

Bar.in l.Antiochensium.ff.de priuileg.cred.

1 BART. in d.l.Antiochensium,quærit,utrum ciuitas † possit facere statutum, per quod auferatur

feratur ius priuati? vide Iaf.in l.Barbarius,col.8.ff.de offic.prætor. Et dum concludit, hoc fieri posse condendo legem uniuersalem, alioqui verò particularem contractum: vide Alex.in cõs. 124.in 4.vol.Feli.in c.cùm omnes,col.1.& seq.de const.Aret.in §.constat autem, inst. de iur. natur.Baib.in c.nam concupiscentiam,col.5.de const.Alex.in cons.1.col.6.& seq.in 5.vol.

Summarium in l.j.§.quod dictum.ff.de separat.

1 *Quinquennium dicitur multum tempus.*

Bar.in l.j.§.quod dictum.ff.de separationib.

1 BART. in hac.l.j.§.quod dictum,ait, quinquennium † dici multum tempus. vide Paul. de Castr.in consi.116.

Summarium in l.de curatore.ff.de curat.bon.dat.

1 *Iudex ex officio potest bonis curatorem dare.*

Bar.in l.de curatore.ff.de curat.bon.dan.

1 BART. in hac l.ait, iudicem ex officio † posse bonis curatorem dare. de huiusmodi curatore, vide Ang.in consi.103.& in consi.182.cum seq.uide eundem in consi.102.& in consi.193. & scias curatorem bonis esse dandum illum in dubio, qui ab intestato esset successurus. Soc.in consi.234.col.pen.in 1.vol.& curator bonis non debet dari minor 25.annis, neque debet dari ille, qui talem curam affectat; quia suspectus efficitur, sed huiusmodi suspicio probata bonestate personæ remouetur. Dec.in consi.575. Et an curator bonis dari possit quando debitor latitat, & lis agitur contra eum? Fulg.in cons.114.& in cons.115.& dum Bar.hic in vers. Dicitur hic, quærit an curator possit intentare actiones tempore perituras? vide Alex.in cons.146. Videtur inspectis, nu.12.in lib.primi & secundi vol.

Summarium in d.l.de curatore.§.quæritur.ff.de curat.bon.bon.dat.

1 *An auth.minoris debitor, habeat locum in curatore bonis dato.*

Bar.in d.l.de curatore.§.quæritur.ff.de curat.bon.dan.

1 BART. in ead.l.§.quæritur, tractat an auth.† minoris debitor, habeat locum in curatore bonis dato? quid autem sit in curatore ad litem? vide Oldr.in cons.59.in fi.

Summarium in d.l.de curatore.§.si tres.ff.de curat.bon.dan.

1 *Quilibet insolidum potest conueniri.*

Bar.in d.l.de curatore.§.si tres.ff.de curat.bon.dan.

1 BART. in ead.l.§.si tres, in fi.ait, quemlibet † insolidum posse conueniri, nec inter eos ordinem esse, nisi ille, qui non gessit, paratus sit, ut suo periculo ille, qui gessit, prius conueniatur. vide Aret.in cons.24.col.4.

Summarium in l.qui autem.ff.quæ in frau.credi.

1 *Ille qui negligit acquirere, non potest dici hoc facere in fraudem creditorum.*
2 *Prælatus in iure deuoluto ecclesiæ, non cogitur ad habendum capituli consensum.*
3 *Prælatus qui recipit solutionem præteriti temporis, ecclesiæ præiudicium afferre non potest.*

Bar.in l.j.qui autem.ff.quæ in fraud.cred.

BART. in hac.l.qui autem, in principio ait aduertendum esse in omnibus præcedentibus epistolis, siue sit factum, siue neglectum, uideri gestum uerè uel præsumptiuè. vide Iaf.in l.iij.§.si filius.ff. quod quisque iur. Præterea ex hac.l.colligitur, eum, † qui ne-
1 gligit acquirere, dici non posse hoc facere in fraudem creditorum; quoniam paria non sunt, alienare, & nolle acquirere. Ad idem est tex.in l.si sponsus.§.si maritus hæres.ff. de donat. int. uir.& uxor.& in l.non fraudantur.ff.de regul.iur.ubi Dec.citat multa alia iura boc idem sententia. & vide Ang.in consi.338. Et ex ijs solet inferri, quamuis prælatus solus bona ecclesiæ alienare non possit, toto titulo de reb.eccl.non alien.eum tamen solum posse à iure delato ecclesiæ se abstinere, illudque repudiare. ita uoluit Bal.in l.j.C.qui admit. Card. Flor. & quidam alij in c.potuit, de loca.aiunt enim in acquirẽdis ecclesiæ solum prælatum ei præiudicare posse.gl.& doct.

doct. in l. iubemus. C. de sacrosanc. eccles. Roma. in consi. 184. Panor. in c. cum uerum, nu. 28.
2 de for. compet. glo. Abb. & alij in c. ne pro defectu, de elect. vbi traditum est, prælatum † in iure deuoluto ecclesiæ non cogi ad habendum capituli consensum. Ad hæc accedit Dec. in cons. 260. vbi multis authoritatibus tradidit, maritum, qui uxori donare prohibetur, lucrum sibi à statuto delatum uxore prædecedente repudiare posse, idque ea ratione, quòd alienare, & non acquirere imparia iudicantur, per istum tex. cum similibus. Tamen attende quoniam prædictis reluctatur tex. in l. magis puto. §. fundum. ff. de eo qui sub tutel. & trad. per Dec. in cõs. 138.
3 col. 1. vbi inquit, prælatum, † qui recipit solutionem præteriti temporis, ecclesiæ præiudicium afferre non posse. proinde Abb. in c. 1. de restitu. in integr. ait, prælatum talia facientem obligatum esse ad interesse, & ecclesiam contra eum, seu eius hæredes agere posse. quapropter ut huius quæstionis solutio habeatur, vide Abb. in c. 1. de dol. & contum. Feli. in c. in præsentia, nu. 104. de probat. & in c. cùm omnes, de constitu. & plenè quendam Baptistam Cima. in repet. l. legatum. ff. de leg. 1. vbi respondet ad contrarietatem quæ uidetur esse inter hunc textum, & d. l. magis puto. §. fundum. & Fabianum de Monte in tract. de empt. & uendi. in 4. quæstione, nu. 15. Et ad materiam uide Barb. in consi. 13. col. 6. in 3. uolu. vbi probat facilius præiudicari posse in iure quærendo, quàm in acquisito. & ad hunc textum vide aliqua apud Ias. in §. item si quis in fraudem, col. antepen. & seq. inst. de action.

Summarium in d. l. qui autem. §. si quid cum pupillo. ff. quæ in frau. credi.

1 *An gesta cum pupillo reuocentur, quamuis pupillus ignorauerit.*

Bar. in d. l. qui autem. §. si quid cum pupillo. ff. quæ in frau. cred.

1 BAR. in ead. l. §. si quis cum pupillo, tradit, an gesta † cum pupillo reuocentur, quamuis pupillus ignorauerit? vide ad hoc Feder. de Sen. in consi. 45. & Cæpol. in cautel. 141. incip. Vulgaris. & Bal. in consi. 84. in 3. uol.

Summarium in l. si debitor. ff. quæ in fraud. cred.

1 *Quando res uendita reuocatur, an & quando pretium sit restituendum.*

Bar. in l. si debitor. ff. quæ in frau. cred.

1 BART. in hac l. si debitor, tradit, quando † res uendita reuocatur, & an & quando pretium sit restituendum. Tu ultra ea, quæ hic ponit Bart. distingue in hac materia vt per Cyn. in l. j. C. de præscrip. 30. vel 40. anno. & in l. pen. in fi. C. ad leg. Iul. maiest. & in l. pen. C. de bon. damnat. Adde Bal. in l. fi. §. emptor. C. commun. delega. & videas Imol. qui mordet hic Bartolum. & in l. post contractum. ff. de donat. Ad prædicta accedant trad. per Ias. in §. item si quis in fraudem, col. 20. inst. de action. et dum Bar. ait bona in crimine hæresis statim à die cõmissi criminis esse publicata, vide in hac materia restitutionis pretij bonum text. in cap. ad audientiam. de rebus eccles. non alien.

Summarium in l. qui à debitore. ff. quæ in frau. credi.

1 *Pretium an succedat loco rei.*

Bar. in l. qui à debitore. ff. quæ in frau. credi.

1 BART. in hac l. qui à debitore, tradit, an pretium † succedat in locum rei? vide Areti. in consi. 14. & dum agit an in hypothecaria pretium succedat loco rei, vide Angel. in l. si rem & pretium, in princip. ff. de petit. hæred. et in proposita re uide Alex. in consi. 49. in 3. uolu. & not. in consi. 122. col. 3. in quarto uol. Ias. in l. item quia. ff. de pact. & in l. si cum seruum. ff. si cert. petа. & in l. re coniuncti, nu. 109. ff. de leg. 3. & in l. si fundum per fideicommissum. ff. de leg. j. & in l. possideri. §. ex pluribus. ff. de acquir. poss. & omnino Antonium de Fano in tract. de pignor. & hypothec. in primo membro secundæ par. nu. 57. cum sequ. & in primo membro quintæ par. nu. 60. Et an & quando in dote pretium succedat loco rei, tradit Bal. nouell. in tracta. de dote in secunda par. nu. 5. cum ibi additis.

Summarium in l. ait prætor. §. ita demum. ff. quæ in frau. credi.

1 *Creditores futuri an habeant reuocatoriam.*

Bar.in l.ait prætor.§.ita demum.ff.quæ in frau.credi.

1 BAR. in hac l.ait prætor.§.ita demum,quærit an futuri † creditores habeant reuocatoriã? vide Ias.in §.item si quis in fraudem,col.13.inst.de action.

Summarium in d.l.ait prætor.§.illud certè.ff.quæ in frau.credi.

1 *Possessor pretium offerendo an audiatur.*

Bar.in d.l.ait prætor.§.illud certè.ff.quæ in frau.cred.

1 BART. in ead.l.§.illud certè, tradit, an possessor † pretium offerendo audiatur? de qua re vide plenè apud Ias.in d.§.item si quis in fraudem,col.27.institu. de action.vbi ad hanc Bart.distinctionem accedit,& aperit usque ad quod posßit hanc facere oblationem.

Summarium in d.l.ait prætor.§.si debitorem.ff.quæ in frau.credi.

1 *Debitor fugitiuus an à creditore propria autoritate capi posßit.*
2 *Suspectus de fuga differt à fugitiuo existente in fuga.*
3 *Quomodo cognoscatur an debitor fugerit, an non.*
4 *Fides quomodo sit facienda de fuga.*

Bar.in d.l.ait prætor.§.si debitorem.ff.quæ in frau.cred.

1 BART. in ead.l.§.si debitorem,agit de debitore † fugitiuo, nunquid eum creditor authoritate propria capere posßit? vide Feli.in c.quoniam frequenter.nume.30.cum sequ.ut lit.non contest.vbi multos casus retulit, in quibus non requiritur citatio, quæ alioqui exigeretur. & multa in re proposita docuit idem Feli. in c.pen.de const. & in c.cùm non ab homine, colu. 2. de iudic.& aliqua in c.cum inter V.col.9.vers.limita secundò, de except.& in c.de cætero, col. 4.& seq.de re iudic.& in c.si quando col.2.de offic.deleg.& in c. gratum, col.2.eodem titulo. Barb.in consi.90.col.10.in 2.uol.Bal.in l.ij.col.15.C.de seruit.& aqu.Alex.in cons.135.Circa primum,in primo uol.Ancha.in consi.192.col.1.& sequ.Bal.in c.ex rescripto,col.2.de iureiuran.& in titu.de pace iuram.firman.§.si quis uerò. Roma.in consi.242. Alex.in consi.64. Et si celeberrimi.in 3.uol.vbi tradit etiam ea,quæ indicant aliquem esse de fuga suspectum. Aret.in consi.95. vbi uidetur reluctari traditis per Anchar.in consilio suprà proximè allato. Pro cuius defensione uide Ias.in l.ij.ff.de iurisd.omn.iudic.col.4. cum sequ. et ad rem hanc uide Decium plenè in consi.75.& omnino Paridem de Puteo,in tract.fugiti.in uoce, captura.& Curt.in tracta.de sequestris,quæst.17. Alex.& omnino Decium in d.l.ij.colu.2.ff. de iurisd.omn. iudic.& Præposit.in c.ius gentium,col.3.distin.1.Abb.in c.1.colu.13.de iudic.Bal.in l.j.C.de pignor. Alex.in l.diuortio,col.4.ff. sol.matr.& in l.j.§.fi.ff.de oper.no.nunci.& addita ad Ana.in consi. 55.col.1.Paul.de Castr.in l.requirendi.C.de seru.fugit.Angel.in l.qui uasa.ff.de furt.Bald.in c. cum non ab homine,col.2.de iudic.& Ias.inst.de action.in princ.colu.14. cum sequ.Item scias
2 † suspectum de fuga differre à fugitiuo existente in fuga. & quæ solennitas exigatur ad detentionem istorum,vide apud Soci.in consi.99. in 4.uol.& suspectus de fuga dicitur ille, qui nihil posßidet,secundum Soci.in consi.231.col.1.item ille,qui est forensis, & non posßidet immobilia dicitur promptus ad fugam. Soci.in consi.120. in 1.uol. vbi ait etiam huiusmodi suspectum
3 non habere beneficium iuratoriæ cautionis. Et dum hic paulò post quærit Bar.quomodo† cognoscatur,fugeret ne debitor an non, vide Alex.in cons.129.in 3.uol.& Curt.in d.tract. de sequestris.q.10.& seq.Ad illud autem,quod ait Bar.de creditore, qui iudicem adiuit, ut ei daret familia ipsius iusdicentis, quæ ei est concedenda si post debitum contractum noua causa iusti timoris superuenit,secus si illa causa suberat tpe matrimonij contracti.vide Rom. in cons.320. Abb.in c.propter sterilitatẽ,in pe.not.de loca.& quæ posui in l.si creditores, suprà de priuileg. credit.et hoc est usque adeò uerum,scilicet de noua causa superueniente, ut procedat etiam si lite pendente superueniret,vt colligi potest ex trad.per Anchar.in consi.88.& ad rem faciunt quæ ait Alexan.in l.sed & si quis.§. quæsitum.colum.3.ff.si quis caut.Denique Bart.hic in fine,
4 quærit, quomodo fides † sit iudici facienda de ista causa, concluditque hoc posse fieri absente parte. vide ad hoc Alex.in l.de unoquoque,in princip. colu.3. vers.item limita.ff.de re iudi,

& in

& in ſimili Feli.in c.2.col.4.& ſeq.de teſti.& Curt.in d.tract.de ſequeſtris,quæſt.7.& ſeq.Paul. de Caſtr.in l.requirendi.C.de ſeru.fugit.Alex.in conſi.19. viſo proceſſu, in 3.vol.vbi tradit an iſta cauſa ſolo iuramento probetur? & quomodo etiam ſtante ſtatuto ſuper hoc ut ſolo iuramento poſsit captura committi. & Barb. in conſi.70. in ultimo dub.in 3.uolu. & ad hoc uide etiam Alexan.in l.qui bonis.§.de illo.ff.de damn.infect.& Feli.in c.quoniam frequenter, colu. pen.ut lit.non conteſt.& vide Bal.in conſi.177.& ſeq.in ſecundo uol. & omnino in conſi.288. in 1.uol.& Roma. in conſi.241.

Bar.in d.l.ait prætor.§.hæc actio.ff.quæ in frau.credi.

BAR. in ead.l.§.hæc actio,ponit exemplum in acceptore,& reliqua ut hic per eum. Adde quòd iſtud exemplum in hoc refert,& ſequitur Iaſ.in §.item ſi quis in fraudem,col.22.ver.permittitur,inſt.de action. vbi ponit quomodo iſtud tempus currere incipiat.

Summarium in l.hac in factum.ff.quæ in frau.credi.

1 *Actiones reuocatoriæ duæ ſunt.*

Bar.in l.hac in factum.ff.quæ in fraud.credit.

1 BAR. in hac l.hac in factum,ait duas † eſſe actiones reuocatorias, vt hic per eum. ſed contra hoc uidetur facere tex.in l.j.§.ſi pluribus.ff.ſi quid in fraud.patr. & expreſsè alibi contrariũ tenet Bar.contra ſuum morem in l.ij.C.ſi in fraud.patr.& ibi Salic.

Summarium in l.ſi quis cum.ff.quæ in frau.credi.

1 *Bona non ſufficere creditori, quomodo cognoſcatur.*

Bar.in l.ſi quis cum.ff.quæ in fraud.credit.

1 BART. in d.l.ſi quis cum, quærit, quomodo † ſciatur bona non ſufficere creditoribus. & remittit ſe ad ea,quæ dixit in l.Iul.ff.qui & à quibus,ſed aduerte quòd Bart.eam l.non legit,ſed adducere uoluit.l.in fraudem.ff.qui & à quib. ſed ſimile documentum melius tradidit in auth. ſed cum teſtator, colu.2.C. ad leg.Falcid. & formam libelli in hac materia reuocatoria ponit Specul.in tit.de reb.eccl.non alien.§.1.& ibi ponit etiam quomodo poſitiones concipiantur.

Summarium in l.omnes.§.Lucius.ff.quæ in frau.credi.

1 *Fraus præſumitur quando aliquis uendit omnia bona ſua.*

Bar.in l.omnes.§.Lucius.ff.quæ in frau.credi.

BAR. in d.l.omnes.§.Lucius,colligit ex iſto text.ſufficere, ſi libellus præſumptiuè concludat. hoc tamen fallit in multis caſibus:ut per Feli.in c.dilecti, de libel.oblat.vide eundem Feli. in c.nouit,col.pen.de iudic.& in c.afferte,col.2.de præſumpt.Et dum Bar.hic in fi.ait,fraudem
1 † præſumi quando aliquis uendit omnia bona ſua. Tu dicas idem eſſe etiam ſi non omnia bona, ſed eorum maior pars alienaretur: ita ex mente Baldi decidit Alexand.in conſi.55. Conſideratis,col.fin.verſ.quod autem dicta alienatio,in primo uolu. & ad declarationem huius text. vide Soci.in conſi.108.in primo uolumine. & Iaſ. in §.item ſi quis in fraudem, colu.7.& ſequ. inſtit.de action.

Summarium in l.pupillus.ff.quæ in frau.credi.

1 *An & quando ſit communicandum illud, quod aliquis creditor conſequitur.*
2 *Genus perire non poteſt.*
3 *Si creditor non hypothecarius eſſet debitor ex alia cauſa creditoris ſui, an compenſare poſſit in præiudicium hypothecarij creditoris.*

Bar.in l.pupillus.ff.quæ in fraud.credit.

1 BART. in hac l.pupillus, dum tradit, an & quando † ſit communicandum illud, quod aliquis creditor conſequitur. concludit, quando creditor deſijt ſine dolo rem alijs creditoribus obligatam poſsidere,eum in ſubſidium re perempta uel præſcripta conueniri poſſe in id,quod ſibi remanet ultra ſuum debitum ſibi ſolutum. vide Bar.in l.j.ff.de diſtract. piguor. nec aliquis uidetur Bartolum reprobare,& ad rem faciunt trad.per doct.in l.ſi cum ſeruum,& in l.ſi me & Titium.ff.ſi cert. peta. & in l.mater. C.de rei uendic. vbi uolunt prius deducendum eſſe quod

impensum est, vel pro eo, qui habet causam onerosam: ita ut si ego emo rem alienam uel pignori obligatam,& illam postea uendo, deducendum sit impendium factum in uendictione, & ita procedit Bart. & æquitas hic allata. Sed quando iam eram creditor, verum alij erant hypothecarij,creditores sunt præferendi, si pignus peruenit ad creditorem non hypothecatum, ex quo ipse consequatur pecunias: quia dici non potest habere pignus titulo oneroso, & ideo retinere debeat pecunias: quia pro habendo pignore eas non soluit. & quamuis prius creditor esset, tamen creditum illud erat quasi inutile, ex quo hypothecarius erat ei præferendus. Sed responderi posset, actionem hanc in subsidium ex quadam æquitate concedi, non autem rem; quoniam æquitas cessat, ex quo non est causa lucratiua sed onerosa. et ad prædicta uide Alexan.in consi.108. viso processu,in quinto uolum. Roma. in consi.111. Et dum Bart.hic in uers. Sed ego dico, inquit distinctionem desierit ne dolo possidere an non, procedere solùm
2 ubi soluitur species, alioqui uerò si genus solueretur; quia genus † perire non potest. Attende, Bartolum hic, qui mirabiliter vult, si creditori soluatur à debitore pecunia, alium creditorem hypothecarium posse illam repetere: quia genus perire non potest. atque ita colligitur, quia pecunia recipit functionem in genere suo, quamuis pecunia soluta sit iam consumpta, aliam tamen subrogari debere. Ex hoc Bartoli documento infertur,quòd si debitor meus rem aliquam emit, eam esse mihi obnoxiam,& hoc extra difficultatem est. sed plus est, quia uult, illas pecunias ab emptore solutas pro emptione posse à me creditore repeti, ita quòd emptor delusus erit re & pretio. id quod ab omni ratione abhorrere uideretur. ideo Cuma.hic redarguit Bar.quia hypotheca non est generalis de quacunque pecunia in genere, sed de pecunia tantùm dicti debitoris, qua soluta & commixta ipsa hypotheca extinguitur. & hoc ualidum argumentum alijs iuribus confirmat. Tu uerò animaduerte quoniam glo.& Bart.contrarium sentiunt,dum agunt de creditore quòd etiam non in subsidium & in totum,de eo quod ad aliũ peruenit non deducto etiam credito suo & reliqua ut hic per eum. et Cuma. postea cum hac distinctione Bartoli videtur pertransire. ideo cogita. vide Roma.in consi.111. Quid si credi-
3 tor † non hypothecarius esset debitor ex alia causa creditoris sui,an compensare posit in præiudicium hypothecarij creditoris? Respondeo dicendum uideri non posse: quia compensatio non fit,nisi a parte opponatur, & tunc fieri non potest in præiudicium creditoris hypothecarij: quia dicitur debitor, ut hic habetur.

Summarium in l.si fraudator.ff.quæ in frau.credit.

1 *In generali mandato ea continentur,quæ sunt consueta.*

Bar.in l.si fraudator.ff.quæ in frau.credi.

1 BAR. in hac l.si fraudator,in princip.vers.præterea,inquit, in generali † mandato ea contineri,quæ sunt consueta. vide Alex.in l.j.col.2.C.de eden.Aret.in consi.100.in fi. Ias.in l.vt liberis,col.4.C.de collat.& Alex.in consi.118.col.fi.in 5.uol.

Summarium in d.l.si fraudator.§.si à socero.ff.quæ in fraud.credi.

1 *Dos an sit titulus lucratiuus.*

Bar.in d.l.si fraudator.§.si à socero.ff.quæ in frau.cred.

1 BAR. in ead.l.§.si à socero,agit an dos † sit titulus lucratiuus? vide Alex. in l.fideicommissariam.ff.ad trebell.& eundem Bar.in l.Mæuia.§. fundus.ff.sol.matr.vbi ait,dotem quò ad maritum esse titulum onerosum,& quò ad mulierem lucratiuum esse. Et dum Bart. subiungit, si presbyter nupsit filiam spuriam, & ei dedit dotem, an à marito ea reuocari posit ea ratione, quia pater filio spurio donare non potest? dicitque hoc non licere; quoniam maritus habet titulo oneroso. De hac re uide latè apud Ias. in §.item si quis in fraudem, institut.de action. Et aduerte quoniam huic Bartoli sententiæ reluctatur: nam donator propter eius liberalitatem non conuenitur ultra quàm facere potest, & idem est respectu dotis promissæ marito; quoniam

quoniam maritus non potest exigere ultra quam facere possit.l.si extraneus.ff. de iure dot.igitur dicendum uidetur eum habere titulo lucratiuo; quia si oneroso,totum exigere posset. vide Ias.in l.inter eos, col.1.ff.de re iudic.

Bar.in d.l.si fraudator.§.hæc actio.ff.quæ in frau.cred.

BAR. in ead.l.§.hæc actio,dicit hunc textum legi multis modis. Tu uerò circa primum intellectum uide Bar.in l.alia.§.eleganter, in fi.ff.solu.matr. & Bal.in l.j.in 5.q.C.si quid in fraud. patr.& in l.j.col.3.C.qui bon.ced.poss.

Summarium in l.interdicto.ff.quorum bono.

1 *Obligatus,qui est ad dandum aliquid annuatim,an contra eum competat hoc interdictum.*

Bar.in l.interdicto.ff.quorum bonor.

1 BART. in d.l.interdicto, tradit de eo qui, † est obligatus ad dandum aliquid annuatim, an contra eum competat hoc interdictum?Et ad id,quod dicit in uersi.sed contra oppono. vide Abb.in consi.23.in 1.dubio. in 2.uol.& Roma.consi.11.col.2.

Summarium in l.j.ff.quorum legat.

1 *Hoc interdictum non habet locum,nisi quando hæres uult uti Falcidia.*

Bar.in l.j.ff. quorum legat.

1 BART. in hac l.j.inquit,hoc interdictum † non habere locum, nisi quando hæres vult uti falcidia, & iure falcidiæ uult uti retentione in re legata. ex hoc Bart. documento limitat hunc titulum Cuma.in consi.61.Petrus hæres,ut non habeat locum quando hæres falcidiam detrahere non potest.

Bar.in d.l.j.§.quod ait prætor.ff.quorum legat.

BAR. in hac l.j.§.quòd ait prætor,agit de uerbis edicti. Ad hæc uide Alexan. in l.j.colu.2. C.de pact.

*Bar.*in l.diuersum.ff.quorum lega.

BAR. in hac l.diuersum,ait hoc esse notabile principium. vide Alexan. in l.si finita.§.Iulianus,col.25.ff.de damn.infect.

Summarium in l.locum.§.si penes.ff.de tab.exhib.

1 *Ferè omnia quæ dicuntur de seruis quò ad dominum,possunt dici de monachis,quò ad monasterium.*

*Bar.*in l.locum.§.si penes.ff.de tabul.exhiben.

1 BAR. in hac l.locum.§.si penes,inquit ferè omnia, quæ dicuntur † de seruis quò ad dominum,posse dici de monachis quò ad monasterium. vide Alexan.in l.j.C.de testa.& in l.prætor. §.fi.ff.de eden. Et dum subiungit Bar.si notarius efficitur monachus, eũ posse perficere instrumenta,de quibus ante monachatum rogatus fuerat,sed noua instrumẽta conficere non posse. vide Feli.in c.causam quæ, de testi.

Summarium in l.de tabulis.ff.de tab.exhib.

1 *Notarius an possit petere ut ei permittatur addere, uel detrahere in instrumento.*

*Bar.*in l.de tabulis.ff.de tabul.exhiben.

1 BAR. in hac l.de tabulis,col.fi.tradit,vtrum † notarius possit petere, ut ei permittatur addere uel detrahere instrumento? vide Feli.in c.1.col.7.de probat.Et dum subiungit Bar.quando notarius reddit instrumentum ei, ad cuius petitionẽ confecit, an sit citanda pars? vide Feli. in d.c.1.de probat.& Alex.in l.veluti.§.hæc uox.ff.de eden.

Summarium in l.ædiles.ff.de uia publ.& itin.

1 *Conductores domus tenentur purgare uia expensis pensionis.*

Bar.in l.ædiles, ff.de uia public.ex itin.

1 BART. in hac l.ædiles, ait, conductores † domus teneri ad purgandam uiam expensis pensionis, vide Alexan.in consi.4. videretur stantibus,col.fi.in 5.uolu. Postea colligit Bar.ex tex. non licere morticinia proijcere in uia. & ex hoc infert, si aliquis reperitur interfectus ante domum tuam, vt præsumatur ibi interfectus, ita ut uicinia teneatur; quia non cepit malefactorem: vide Feli,in c,2.col.5.de præsumpt.& Angel.in tract.malefi.in uoce, fama publica, & Card.in consi.35.col.2.vers.quæro.

Summarium in l.j. §.in flumine.ff.de flumin.

1 *Dictio,in,intrinsicitatem significat.*

Bar.in l.j.§.in flumine.ff.de flumin.

1 BART. In hac l.j.§.in flumine, ait uocem, in † intrinsicitatem significare, quando deseruit ablatiuo casui. vide ad hoc Alexan.in consi.21. Consideratis uerbis, propè fi.in 4. vol.& ad rem faciunt trad.per eundem Alex.in consi.106.in 1.vol. uide Feli. in rubrica de sponsal.col.4.& in c.ecclesia sanctæ Mariæ, post numerum.128. de const. & latè de huius uocis significatione uide apud Bar.in l.Gallus.§. ille casus indifficilis.ff.de liber.& posth.& quæ ibi posui.

Summarium in d.l.j.§. Labeo.ff.de flumin.

1 *Sicut ex inepta actione quis succumbit, ita & ex inepta exceptione.*

Bar.in d.l.j.§.Labeo.ff.de flumin.

1 BAR. in ead.l.§.Labeo,inquit,sicut ex inepta † actione quis succumbit,ita & ex inepta exceptione proposita. vide Feli. in rubrica de except.colu.2. versi. sufficit autem. & Card. Alexandr. in procem.decretal.colu.3.Oldra.in cons.220. Alex.in l.si patroni.§.qui fideicommissariam,col.2.ff.ad trebell.Barb.post Ant.de Butr.in c.Rodulphus,de rescrip.vbi in materia illius tex.aiunt,opponendum esse,se conueniri non posse uigore talium literarum,non autem literas non ualere; quia ita ineptè exciperet,cũ literæ ualidæ sint,quamuis ex illis nequeat conueniri.

Summarium in l.quominus.ff.de flumin.

1 *Si habeo molendinum infra,& alij faciunt supra,ita,ut me impediant,utrum hoc liceat eis.*
2 *Molendinum an construi possit à domino fundi.*
3 *Si statuto cautum esset, molendinum ædificari non posse prope aliud, per spatium perticarum centum, quomodo fieri debeat mensuratio.*
4 *Flumen publicum esse illud, quod perpetuo fluit.*
5 *Quando quis dicatur licitè habere molendinum.*
6 *Repudiari potest hæreditas delata infanti.*
7 *Si aquam duco per prædium ad meum molendinum,eam postea ducere possum quò uoluero.*
8 *Si unus habet molendinum suprà,& alius habet infrà,ille qui habet suprà uult tempore æstatis, & siccitatis aquam colligere,ille uerò qui habet infrà contradicit,nunquid contradicere possit.*
9 *Illud quod competit ex antiqua consuetudine fortius est quam illud,quod competit ex pacto priuatorũ.*
10 *Aquã an de publico per agrum descendentem,possim contra ueterem consuetudinem diuertere ad irrigandos hortos meos,quos nouiter emi.*
11 *Consuetudo cuius initij memoria non extat in contrarium,habet uim pacti,& priuilegij,& constituti.*

Bar.in l.quominus.ff.de flumin.

1 BART. in hac l.quominus,in prima quæst.quærit, si habeo † molendinum infra, & alij faciunt supra,ita ut me impediant, vtrum hoc liceat eis? & respondet distinguendo inter flumen priuatum & publicum, vt hic per eum. De hac re uide omnino Ias. in consi.98.in primo uolu. vbi concludit,molendinũ construi posse in flumine priuato duorum,quamuis alius socius aliud molendinum

molendinum prius habeat,cui hoc nouum noceat,& ad ea,quæ hic tradit Bar.faciunt trad. per Imol.& Aret.in l.ex duobus.in 4.quæst. Bartoli.ff. de duobus reis. et de hac materia molendinorum vide omnino Alex.in consi.339. Consideratis uerbis, in lib.primi & secundi uolum.& Curt.in consi.26.Bald.in consi.62.in 3.uolu. & non ab re sunt trad. per Signor.in consi.91.&
2 Barb.in consi.28.in 4.uol. An autem molendinum † construi posit à domino fundi,per quem transit aqua decurrenda ad aliquem locum? vide Curt. in consi.33. Quid si molendinum fuit constructum ab aliquo,& postea destruatur,an & infra quantum tempus & quomodo amittatur ius reædificandi molendinum? vide Alex.in consi.130.in 6.vol. Vtrum concesso castro intelligantur etiam molendina esse concessa? vide Anch.in repet.accessorium,de regul.iur.Qua
3 ro si statuto † cautum esset,molendinum ædificari non posse ppè aliud per spacium perticarum centũ,quõ fieri debeat mẽsuratio,an per aetẽ,an per aquam? Feli.in c.olim,uer.vnde stante statuto.nu.6.de except.concludit mensurationem fieri debere pet aquam. Et ad ea quæ hic ait Bar.de flumine publico & priuato,vide Alexan. in consi.203.in 6.volum. ubi dicit,flumen
4 † publicum esse illud quod perpetuò fluit,priuatum verò, quod quandoque fluit, quandoque non,et ista flumina siue torrentia sunt illorum qui ab utraque patte prædia possident, & quilibet eorum habet dominium usque ad dimidiam fluminis partem, quando non constat cuius proprietate sit factus alueus. Et quia Bart.hic declarat, si aliquis in flumine publico prius molendinum licite habuit, eo casu secundum construi non posse, subiungit Bar. quando iste dica-
5 tur † licitè habere, & respondet,ex rescripto principis. vide Card. in consi.28.colu.fi. Aret.in consi.70.col.3.Barb.in consi.28.in 4.uol. Quid uerò si fiat molendinum sine tescripto principis,sed postea impetratur,vtrum ad iam factum pottigatur? vide hic Ias.in quæst. 21.col.26. Et dum Bart.hic paulòpost prosequendo hanc inuestigationem ait, iniuriam uicinis non fieri quamuis noua molendina construere non possint; quia paria non sunt lucrum non acquirere, & iniuriam pati uel damnum. ad hæc uide quæ posui ad Bart. in l.qui autem.ff.de his quæ in fraud.cred.& omnino uide in simili casu memorabile consilium Alex.in consi.113. Pro deci-
6 sione,in 3.uol.vbi hac eadem ratione concludit, repudiari † posse hæreditatem delatam infanti,subijciens in fi.quando aliquid fit,ut principaliter sibi prosit, nõ autem ut alteri noceat,iniuriam non inferri. vide etiam Corn.in consi.268.in ultimo dub. in 4.uol.Posteà Bart.hic in 12. quæst.in fi.quærit,si aquam,quæ de molendino unius exit, alius vult eã capere & ad suum molendinum ducere ita ut molendinum primi non impediatur, an posit? distinguitq; dicens, si aqua recidit in flumen publicum,& tunc eum posse,alioqui uerò si caderet in formulam, quæ iuris sit alicuius: quoniam eo inuito aqua accipi nõ potest. Attende hæc dicta Bar.ad quæ accedit Alex.in consi.250. In causa & lite,col.1.in lib.primi & secundi uol. & pro ea faciũt trad.
7 per Bal.in l.iiij. C.de seruit.& aq.vbi ait,si aquam duco † per prædium ad meum molendinum, eam postea ducere possum quo uoluero, neque teneor eam quoquomodo uicinis concedere. & ad hæc accedit bonus tex.in l.Lucio.ff.de aqua quoti. & æstiu. Item quia eius est aqua particularis,cuius est alueus,vt inquit Bal.in c.cùm omnes,col.11.vers. pone ex pub.de const.& ad rem facit Bart.documentum,in l. ij.col.2.ff.sol.matr.dum agit de illa quæstione,vtrum quis alteri concedere teneatur,quod ei prodest,& sibi non nocet. Aduerte tamen quia Bar.in l.item lapilli,col.2.ff.de rer.diuis.contrarium docuit,sed loquitur sine lege,& contra eum uidetur esse tex.in l.j.§.illud Labeo.ff.de aqua quot.& æsti.& reliqua ut hic per Ias.Postea Bar.in 13.quæst. agit de illa formula,an per uiam publicam fieri possit. et dum citat tex.in l.ij.§.tractatum.ff. ne quid in loc.publ.vide Specul.in tit.de caus.proptie.& poss.§.nunc dicendum.Bal.in d.l.item lapilli,col.fi.Ang.in l.fi.ff.de seru.Gemin.in c.1.de excess. prælat. in 6.& uide textum in l.fi.infra eod.tit. Limita tu istam decisionem per tex.in l.iij.§.fi.ff. de iti.act. priu. Prosequitur Bart.& in
8 14.quæst.tractat,si unus † habet molendinũ supra,& alius habet infra, ille qui habet supra uult tempore æstatis,& siccitatis aquam colligere,ille uerò qui habet infra contradicit,nunquid cõ tradicere posit? & distinguit ut hic per eum. Tu uerò uide egregiè eundem Bar. in l.j.§.sicut autem.ff.de aqua plu.arcen.Bal.in cons.109.incip.Videtur,in primo uol.& in l.iiij.C.de seruit.

& aqu. vbi ait, quamuis aqua in meo non oriatur, tamen postquam est ingressa, possum facere quicquid uoluero, & in c. cùm omnes, colu. 11. vers. pone ex publico, de constit. præterea dum Bar. concludit ualere pactum &c. adde trad. per Bal. in l. pen. ff. de pact. qui ait, pactum ualidum esse, vt non liceat superiori in suo molendino ædificare. Item attende illud diligenter, quod di
9 cit Bar. scilicet, si præcesserit consuetudo &c. quia immo illud quod competit ex antiqua † consuetudine fortius est, quàm illud quod competit ex pacto priuatorum. ita Bald. in titu. de pace Constant. in uoce, saluo iure laben. aquæ. quem sequitur Cæpol. in tract. de seruit. rustic. prædi. in tit. de seruit. aquæ ducen. col. 8. & ex istis uerbis Bart. deciditur quæstio, quam alibi indeci-
10 sam reliquit Bal. in c. cùm ecclesia Vulterana, col. 3. de elect. hoc est, an aquam † de publico per agrum descendentem possim contra ueterem consuetudinem diuertere ad irrigandos hortos meos, quos nouiter emi: nam licèt Bal. post multa nihil decidat, tamen ex hoc Bar. documento satis decisio colligi potest, vt nequeat, & hoc confirmatur. nam regula iuris extat, qua traditũ est, aquam, in qua aliquis ius habet, à solito cursu diuerti non potest. l. ij. in fi. & ibi Bal. & Sali. C. ad leg. Aquil. & ad rem facit tex. in l. præses. & in l. si manifestè. C. de seruit. & aqu. & text. in l. si quis diuturno. ff. si seruit. uendic. & ad istam quæstionem uide latè Cæpoll. in d. tit. de seruit. aq. ducen. col. 92. intellige tamen conclusionem Bar. & prædicta quando cõsuetudo esset præscripta, ut puta quia quandoque superiores aquam retinere uoluissent, & prohibiti acquieuissent; nam tunc procedunt quę dicta sunt superius, aliàs enim ex simplici promissione huiusmodi ius
11 non acquiritur. l j. C. de seruit. & aqu. item procedunt quando extaret consuetudo, cuius † initij non est memoria in contrarium, si quidem uim habet pacti, & priuilegij, & constituti. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quot. & æsti. c. super quibusdam. §. præterea. de verbo. significa. nam huiusmodi consuetudo habetur pro iure seruitutis ad hoc constitutæ, ut not. habetur in l. ij. §. idem Labeo ait. ff. de aqu. plu. arcen. & ad hæc uideas Bal. in cons. 241. in 2. uol.

Summarium in l. j. §. quod autem. ff. ne quid in flum. publ.

1 *Qualitas à lege requisita in specie est probanda.*

Bar. in l. j. §. quod autem. ff. ne quid in flum. publ.

1 BAR. in hac l. j. §. quod autem, ponit regulam illam satis tritam, scilicet qualitatem † à lege requisitam in specie esse probandam. vide etiam Bal. in l. si quis non dicam rapere. C. de episc. & cleric. Io. Andr. in c. 1. de homic. in 6. Alex. in consi. 100. in primo uol. & in consi. 316. in lib. primi & secundi uol. Soci. in consi. 39. in primo uolu. & melius in consi. 55. & in consi. 63. colu. pen. eodem uol. Deci. in consi. 13. & in cons. 393. col. pen. & omnino vide Cæpoll. in consi. 57. vbi concludit ad probandam huiusmodi qualitatem non sufficere legis præsumptionem, sed exigi specialem probationẽ. et ad prædicta vide Feli. in c. 2. de rescript. et quia de hac re propè infinitæ authoritates possent adduci, quæ fastidium parerent, ulterius non progrediar.

Summarium in l. j. ff. de ui & ui arma.

1 *Dictio unde, quid significet.*

Bar. in l. j. ff. de ui & ui arma.

1 BART. in hac l. tradit significationem huius uocis, † vnde, vide Feli. in c. sicut, colu. fi. de simon. Et dum Bar. hic in §. deijcitur, ait, ex isto text. colligi duplicem esse possessionem, quamuis alij, qui tenent contrarium aliter eum exponant, vide quid per istũ text. teneat Ias. in l. j. §. si uir uxori. ff. de acquir. poss. vbi limitat.

Summarium in d. l. j. §. interdictum autem. ff. de ui & ui arma.

1 *Vtrum ille qui est deiectus de quasi possessione iuris incorporalis uti possit hoc interdicto.*

Bar.

Bar.in d.l.j.§.interdictum autem.ff.de ui & ui arm.

1 BART. in ead.l.§.interdictum autem,quærit utrum ille, † qui est deiectus de quasi possessione iuris incorporalis uti possit hoc interdicto? vide aliquid apud Bal.in consi.98.in 5.vol.

Summarium in d.l.j.§.siue autem.ff.de ui & ui arma.

1 *Quo in loco agi possit de uiolentia,an in loco ubi est fundus,an ubi facta est uiolentia.*

Bar.in d.l.j.§.siue autem.ff.de ui & ui arm.

1 BART. in ead.l.§.siue autem, quærit, quo † in loco agi possit de hac violentia, an in loco ubi est fundus,an in loco ubi facta est uiolentia? vide Dec.in consi.25.col.2.& Paul.de Castr. in consi.215.Et dum hic Bar.agit de illo,qui est possessionem ingressus te absente, vide Corn. in consi.247.col.7.in 2.volum.ad id verò quod tradit Bar.in versi.ex quibus habes,scilicèt de modo,ut ipse ait practicandi hanc materiam,vide Roma.in consi.191.Alex.in consi.6.in 3.vol. Barb.in consi.4.col.fi.in 3.vol.Et an debeat inferi locus & tempus? vide Ang.& alios in §.quadrupli,inst.de action.& omnino Roma.in d.consi.191.

Summarium in d.l.j.§.non autem alij.ff.de ui & ui arma.

1 *Deiecto colono intelligitur dominum esse deiectum.*

Bar.in d.l.j.§.non autem alij.ff.de ui & ui arma.

1 BART. in ead.l.§.non autem alij,in fi.tradit,hoc quod in isto.§.dicitur,scilicet deiecto † colono,intelligi dominum esse deiectum,& per colonum non deiectum ciuilem possessionem retineri,procedere in colono,& procuratore, & in quouis alio, qui retinet nomine domini. vide aliqua ad rem hanc facientia per Bal.in consi.68.ubi ponit, quid probare debeat is, qui dicit se uel suos fuisse expulsos.

Summarium in l.idem est.§.armis deiectum.ff.de ui & ui arma.

1 *Sufficit terror armorum,ut quis dicatur ui deiectus.*

Bar.in l.idem est.§.armis deiectum.ff.de ui & ui arma.

1 BART. in d.l.idem est.§.armis deiectum,inquit,sufficere † terrorem armorum, ut quis dicatur ui deiectus. vide Alex.in consi.98.& sequenti in 3.vol.Bar.in l.v.ff.ad leg.Aquil.

Summarium in d.l.idem est.§.eum igitur.ff.de ui & ui arma.

1 *Incontinenti potest aliquem recuperare.*

Bar.in d.l.idem est.§.eum igitur.ff.de ui & ui arma.

1 BAR. in ead.l.§.eum igitur, ait,incontinenti † posse aliquem recuperare &c. ad materiam huius tex.vide Ias.in l.j.colu.2.ff.de oper.noui.nunc.& in l.lecta,colu.13.ff.si cert.pet. Et dum Bar.subdit de illo,qui est expulsus de locis suis,& post triduum redit,ut possit recuperare: Adde,tu unum memoratu dignum,scilicet ducem uel alium,qui de terris suis eiectus,posse,quandocunque sibi oblata erit facultas etiam post decennium,eas recuperare,& dicetur incontinenti recuperasse. hoc fuit dictum Hugo. relatum à Bal.in c.in literis,de restit.spoliat. & Imol. in l.j.§.qui præsens.ff.de uerb.oblig.Ang.in §.quadrupli.col.16.inst.de action.uide Abb.in consi.100.col.2.in 1.vol.& in consi.62.col.3.eod.vol.Feli.in c.licèt causam,colu.8.de probat. & in c.vigilanti,col.pen.de præscript.Barb.in consi.41.col.8.in 1.vol.Card.in consi.29. colu.1. Et quando aliquid dicatur esse factum incontinenti.vide etiam Alex.in l.cùm antiquitus.C. de testam.& ad prædicta uide Aret.in consi.21.col.pe.Cæpol.in consi.69.canonistas maxime Fel. in c.præterea,de testi.& in c.accedens.2.col.6.ut lit.non contest.

Summarium in l.qui possessionem.ff.de ui & ui arma.

1 *Si ex interuallo ego recupero possessionem meam,an perdam condictionem.*

Bar.in l.qui possessionem.ff.de ui & ui arm.

1 BART. in l.qui possessionem,quærit,si ex interuallo † ego recupero possessionem meam, an perdam condictionem ex l.si quis in tantam,saltem ad pœnam vide Alex.in consi.6.in 3. vol.

Summarium in l.j.ff.uti possi.

1 *Quomodo in hoc interdicto contra contumacem procedatur.*

Bar.

Bar.in l.j.ff.uti possidetis.

1 BART. in hac.l.tradit materiam huius interdicti, quomodo † autem in hoc interdicto contra contumacem procedatur, atque ita ad missionem in possessionem ex primo & secundo decreto, vide Bar.in l.si prius.in colum.fi.in ultima quæst.ff.de oper.nou. nunc. Et de hoc interdicto, & quomodo concipiatur libellus, uide Alex. in consi.268. In causa & lite, col.3.in libro primi & secundi vol.& in consi.71.Clarissime domine, col.1.in 3.vol. Cæpol.in consi.3.Feli.in c.veniens, in fi.de præscript.Bal.& Feli.in c.licèt causam, de prob. videas etiam Bal.in consi.431.in 4.vol.& in consi.58.in 5.vol.& in conf.82.& in consi.338.eod. vol. & in consi.388.in 1.vol.Barb.in cōs.25.in 4.vol.Posteà Bar.quærit an hoc interdictum habeat locum pro rebus incorporalibus? vide Ang.de Aret.in §.quadrupli, col.16.inst.de act.& Cyn. post ueteres in l.j.C.de seruit.& aqu.& doct.in d.c.licet causam.

Summarium in d.l.j.§.huius autem.ff.uti possi.

1 *Si commune Perusij est in quasi possessione iuris eligendi potestatem in ciuitate spoleti, & cōmune Spoleti turbat Commune Perusij in ista quasi possessione, an contra illos de Spoleto competat hoc interdictū.*

Bar.in d.l.j.§.huius autem.ff.uti posid.

1 BART. in ead.l.§.huius autem, quærit, si commune Perusij † est quasi in possessione iuris eligendi potestatem in ciuitate Spoleti, & commune Spoleti turbat commune Perusij in ista quasi possessione, an contra illos de Spoleto competat hoc interdictum? concluditque propter hoc non competere, nisi forte si ob istam diffamationem commune Perusij non posset eligere quos uolebat: quia timent eligi. hoc Bartoli documentum refert, & sequitur Alex.in conf.194. Viso testamento, uersi. bene facit quod not.Bar. in libro primi & secundi vol. & in consi.177. in 5.vol.quod consilium est repetitum Bal.in consi.447.in 3.vol. & aliquid in consi.261.in 5. vol. Et de materia perturbationis & molestiæ, vide quæ pono ad Bar.in l.amplius non pe ti.ff. rem rat.hab.Feli.in c.in præsentia, de probat.& omnino Mari.Soc.iuni.in conf.113.

Summarium in d.l.j.§.interdictum.ff.uti possid.

1 *Clandestinus possessor deijci potest, quando per illam clandestinam apprehensionem aliquis non priuatur ciuili possessione.*

Bar.in d.l.j.§.interdictum.ff.uti posid.

1 BART. in ead.l.§.interdictum, in fi.primæ col.ait clandestinum† possessorem deijci posse, quando propter illam clandestinam apprehensionem aliquis non priuatur ciuili possessione, ut in re mobili contingit. vide Alex.in consi.6.in 3.volu.Aret.in consi.21. incip.Si diligenter. Ang.de Aret.in §.quadrupli, col.16.inst.de action.Paul.de Cast.in conf.225.ubi dicit propter ciuilem intentari posse interdictum retinendæ & propter naturalem interdictum adipiscendę, & vide Alex.in l.quemadmodum.ff.de acqui.poss.& omnino videas Aret. in l.clam possidere. §.qui ad nundinas, col.pen.ff.eod.tit.de acquir.poss.ubi bene disputat, & postea dupliciter limitat hoc Bar.documētum, & Ias.in l.ij.col.33.cum seq.C.de iur.emphy. Posteà tradit Bar.hic in pen.col.quomodo concipiatur libellus in hoc interdicto, vide Feli.in c.licèt causam de probat.Alex.in cōs.278.In causa & lite, col.3.in lib.primi & secundi vol.& Ang. in d.§. quadrupli, col.16.inst.de actio.ubi in col.pe.tradit etiam an debeat in libello exprimi locus, & tempus, & Bal.in conf.447.in 3.vol.& Alex.in l.j.col.8.ff.de eden.

Summarium in l.si duo.ff.uti possid.

1 *Quomodo in hoc interdicto sententia concipi possit.*

Bar.in l.si duo.ff.uti posid.

1 BART. in hac l.si duo, col.2. versi.circa principium, quærit quomodo † in hoc interdicto sententia concipi debeat. Aduerte in hac re, quoniam sententia lata in interdicto possessorio operatur, ut victor si cadat à possessione obtinere posit uigore huius sententiæ: ita sing. dixit Io.Faber.in §.retinendæ, col.10.uersi.nunc quærendum, inst.de interdict.

Summa-

Summarium in d.l.si duo.§.hoc interdictum.ff.uti possid.

1 *Ad hoc ut locum habeat hoc interdictum, requiritur, ut quis turbetur in possessione sua.*

Bar.in d.l.si duo.§.hoc interdum.ff.uti possid.

1 BART. in ead.l.§.hoc interdictum, sic ait in summa. Ad hoc, ut locum † habeat hoc interdictum, requiritur ut quis turbetur in possessione sua, quæ autem & qualis turbatio exigatur, collige ex ijs, quæ posui ad Bar.in l.j.§.huius autem interdicti, supra eod.tit.

Summarium in d.l.si duo.§.in hoc interdicto.ff.uti possid.

1 *Interdictum hoc datur ad interesse.*

Bar.in d.l.si duo.§.in hoc interdicto.ff.uti possid.

BART. in ead.l.§.in hoc interdicto, inquit gl.hic ponere casum, & reliqua. Adde tu quòd
1 gl.in l.clam possidere.§.fi.ff.de acqu.poss.per istum tex.dicit interdictum † hoc dari ad interesse, sed ibi reprobatur, ut per Ias.in col.pen. Ex his ueto quæ Bar.hic subiungit, colligitur, aliud esse rem, & aliud esse possessionem. ad quod videas Alexan.in cons.184.col.fi.in 5.volum.ubi præcisè ad hoc citat hunc text.

Summarium in l.in summa.ff.uti possid.

1 *Alia est possessio naturalis usufructuarij, & alia est possessio usuarij.*

Bar.in l.in summa.ff.uti possid.

1 BART. in hac.l.in summa, uersi.alia est, ait aliam † esse possessionem naturalem usufructuarij, & aliam esse possessionem naturalem usuarij. sed contrarium, quòd immo sint eiusdem speciei docuit idem Bar.melius sentiens in l.j.col.4.ff.de acquir.poss.ubi Ias.in 18.col.Tu uerò attende quoniam dum Bar.hic ponit hanc differentiam inter species harum possessionum, capit speciem pro numero.& est sensus, ut istæ possessiones differant numero; & ita declarat Bar. in l.iij.§.ex contrario.ff.de acq.poss.ad quam declarationem hic se remittit.Et dum Bar.subdit de effectu huius interdicti, vide Dec.in c.licèt causam, col.1.de probat.

Summarium in l.j.§.qui superficiem.ff.de superficieb.

1 *Ille qui emit superficiem an habeat actionem ex empto.*

Bar.in l.j.§.qui superficiem.ff de superficieb.

1 BART. in hac l.j.§.qui superficiem, versic. ulterius, tradit, an ille † qui emit superficiem habeat actionem ex empto? vide Raph.Cuma.in consi.57.Barb.in consi.16.in fi. cum duob.seq.in 1.vol.Ant.de Butr.in cons.23.col.2.& ad hæc vide Soc.in cons.139.Fulg. in cons.9.& Paul.de Cast.in cons.139.in fi.

Summarium in d.l.j.§.quod autem.j.ff.de superficieb.

1 *Longum tempus quod dicatur.*

2 *Si in instrumento locationis est apposita hypotheca omnium bonorum, colono acquiritur ius in re.*

3 *Conductor ad modicum tempus, non habet ius in re.*

Bar.in d.l.j.§.quod autem.j.ff.de superfic.

1 BART. in ead.l.§.quod autem, quærit, quodnam † dicatur esse longum tempus? circa hoc
* multæ possent afferri authoritates; sed satis sit habere * communem sententiam, quæ est, ut dicatur decennium, teste Soc.in consi.32.in 1.vol. & quod dicatur multum tempus vide apud Abb.& Feli.in c.plerunque, de rescript.& ad prædicta vide Alex.in consi.17.col.1.in 4.vol.& in consi.4.col.2.in 5.vol.& in consi.122.eod.vol.ubi ait locationem ad quinque & sex annos esse modici temporis.& Card.in consi.95.col.2.Et dum Bar.in versi.& ideo, dicit, si in instru-
2 mento † locationis est apposita hypotheca omnium bonorum, colono acquiri ius in re. vide Alex.in l.si filiofam.§.si uir in quinquennium, col.3.versi.fallit.ff.sol.matr.& Bar.& Bal.in l.emptorem.C.loca.an autem huiusmodi conductor, qui habet hypothecam in rebus sibi locatis possit expelli à singulari successore ei interesse & pœnam offerente? vide Soc.in cons.90.in 4.
3 volu. Et quoniam in hoc.§.agit Bar.de conductore † ad modicum tempus, ut non habeat ius in re.

re. Dicas eum hac ratione non facere fructus suos, qui breui tempore non renascuntur. l. diuortio. §. si fundum, & ibi Bal. & doct. ff. sol. matrim. Hinc infert Rochus de Curte in tract. de iure patronatus, in uoce, ipse, nu. 56. huiusmodi cōductorē presentare non posse si casus cōtingeret.

Summarium in d. l. j. §. quod autem. ij. ff. de superfic.

1 *Superficiem qui emit, an & quando cedere possit.*

Bar. in d. l. j. §. quod autem. ij. ff. de superfic.

1 BART. in ead. l. §. quod autem. 2. tradit, an & quando ille qui emit † superficiem, posit cedere? vide Soc. in consi. 287. & Ias. in l. ij. col. 12. & in l. iij. col. 45. & col. 18. C. de iur. emphyt.

Summarium in l. j. §. hoc interdicto. ff. de itin. act. priua.

1 *Ille qui uult uti hoc interdicto, debet usum esse ad minus triginta diebus.*

2 *In quasi possessione iuris locum habet illud, uim ui repellere licet.*

3 *Quando dominus possit eum repellere, qui est in quasi possessione.*

Bar. in l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti. act. priua.

1 BART. in hac. l. j. §. hoc interdicto, uersi. ulterius, ait, eum, † qui uult uti hoc interdicto, debere usum esse ad minus. 30. diebus. uide latè Abb. in c. cùm ecclesia Sutrina, col. 1. & 3. de caus. poss. & propriet. & Soc. in consi. 258. colu. 1. & quæ sint necessaria in hoc interdicto, & quis agat, & quomodo probare debeat seruitutem sibi fuisse cōstitutam, egregiè docuit Paul. de Castr. in consi. 243. Videtur quòd non posit, in 2. volu. & Alex. in consi. ultimo
2 in 1. vol. Postea Bar. hic in versi. nota istud, ait ex mente gl. in quasi † possessione iuris, locum habere illud, scilicèt, uim ui licet repellere. De hac re vide plenè apud Ias. in §. æquè, col. 9. nu. 43. inst. de action. ubi aperui omnes modos quibus acquiritur quasi possessio. Et dum Bart. agit de illo, qui contendit se esse in quasi possessione iuris eligendi, & ait, sufficere, si is doceat se fuisse in ista quasi possessione in proxima præcedenti electione: vide Abb. post glo. in dicto ca-
3 pitulo cum ecclesia Sutrina. Ad illud verò quod subijcit Bart. quomodo † posit dominus eum compellere, qui est in quasi possessione, vide Alexan. in d. consi. ultimo. colu. fi. in 1. volum. Et dum Bar. postea inquit hic in col. pen. versi. vlterius, quomodo probari posit, illi, qui utitur seruitute, non competere ius. vide Alex. in consi. 65. col. 2. versi. facit quod not. Bar. in 1. volu. & in consi. 183. col. 2. in libro primi & secundi vol. & in consi. 112. col. 3. in 4. vol. Deinde Bar. in versi. venio ad sequentem gl. quærit quomodo quis iuerit iure seruitutis. vide Feli. in c. de quarta, col. 14. de præscript. & in c. si diligenti, col. 2. eod. tit. Alex. in consi. ultimo in 1. volu. Aret. in consi. 30. col. 2. in 2. dub. & in consi. 110. & in consi. 133. col. 3. & omnino Alexan. in consi. 50. Ponderatis uerbis. col. fi. in 3. volu. ubi citat hoc Bartoli documentum, dicens, si uolo probare me adeptum esse quia tale, teneor probare, me id hoc animo fecisse ut illud adipiscerer, uel ut uterer iure mihi competenti. & ad rem faciunt trad. per Paul. de Castr. in consi. 243. Videtur q non posit, in 2. vol. Et dum paulòpost inquit Bar. uerba huius edicti non exigere, ut quis possideat, uel quasi posideat sed simplicem usum facti, aduerte quoniam hoc uidetur esse contra tex. in l. fi. infra eod. tit. ibi ius fundi possedisse oportet, quamuis Bar. respōdeat. Postremò Bar. hic in col. fi. versi. ulterius quæro, tradit quomodo probabitur, aliquem non ui, nō clam, nō precario possedisse. vide Feli. in d. c. de quarta, de rescrip. Alex. in cons. 6. in 1. vol. & in consi. 250. in lib. primi & secundi vol. & in cons. 69. Circa primum, in 5. vol.

Summarium in l. ueteres. ff. de itin. actuque priu.

1 *Ea uidentur tacitè concessa, sine quibus tacitum explicari non potest.*

Bar. in l. veteres. ff. de itin. actuque priu.

1 BART. in hac. l. veteres, colligit ex tex. ea uideri tacitè † concessa, sine quibus tacitum explicari non poteft. De hac re uide quæ posui ad Bar. in l. ij. ff. de iurisd. omni. iudic. & Feli. in c. olim, col. 2. de except. Attende tu istum tex. hic in fi. qui est memoratu dignus ad probandum, intelligi

intelligi debere illam exceptionem esse exclusam, quę prouenit causa ipsius agentis & petētis: quia tunc non excluditur ab aduersario, sed à se ipso. ita Soc. in consi. 27. col. 6. in 4. vol.

Summarium in l. j. §. sed & si iure. ff. de aqu. quot. & æsti.

1 *Ille qui uult hoc interdicto uti, debet se credere usum esse iure seruitutis, ex aliqua iusta causa.*

Bar. in l. j. §. sed & si iure. ff. de aqu. quot. & æstiu.

1 BART. in hac. l. j. §. sed & si iure, ait, eūm, qui uult† hoc interdicto uti, oportere se credere usum esse iure seruitutis ex aliqua iusta causa. dicas tu idem esse etiam in interdicto de itinere actuq́ue priuato, alioqui uerò in interdicto uti possidetis, ut per Abb. in c. cùm ecclesia, col. 5. de cau. poss. & propriet. & ad rem faciunt trad. per Alex. in consi. 142. in 1. vol.

Summarium in d. l. j. §. quæsitum. ff. de aqu. quot. & æsti.

1 *Equus primo currens sine regatio ad brauium an debeat illud habere.*

Bar. in d. l. j. §. quæsitum. ff. de aqu. quot. & æsti.

1 BART. in ead. l. §. quæsitum, tradit an equus † primo currens sine regatio, ut ipse ait, ad brauium, debeat illud habere? & dicit inspicienda esse uerba statuti, ut hic per eum. De isto text. vide Bar. in l. j. colu. 5. versi. quæro. ff. de acquir. poss. & Ias. in d. l. j. §. item acquirimus, ubi ponit quid in dubio.

Summarium in d. l. j. §. item quæsitum. ff. de aqu. quot. & æsti.

1 *Ille qui non probat illud ad quod se astringit ad probandum, perdit causam.*

Bar. in d. l. j. §. item quæsitum. ff. de aqu. quot. & æsti.

1 BART. in ead. l. §. item quæsitum, dicit, eum, † qui non probat illud ad quod se astringit ad probandum, perdere causam. vide Feli. in c. 2. col. 14. versi. restringendę de rescript.

Summarium in d. l. j. §. permittitur. ff. de aqu. quot. & æsti.

1 *Emphyteosis si finita est per generationem extinctam, descendentes possunt petere, ut eis confirmetur, & nisi fiat ista concessio, eis fit iniuria.*

2 *In confirmando uel reformando feudum non dicitur nouum, sed illud idem cum primo.*

Bar. in d. l. j. §. permittitur. ff. de aqua quot. & æsti.

1 BAR. in ead. l. §. permittitur, ait, si emphytheosis † est finita pp generationem extinctam, descendentes posse petere, ut eis confirmetᷣ: & nisi fiat ista concessio, ei fieri iniuriam, à qua licet appellare. idem ait Dec. in cons. 130. Fulg. in cōs. 220. & Curt. in consi. 47. & hunc tex. ad hoc esse sing. dixit Aret. in l. apud Iulianū. §. cōstat. ff. de leg. 1. sed Bologn. ait hoc nō probari in isto tex. & attende uerba Bartoli hic, dum loquitur de generatione finita: nam secus esset, si emphyteosis seu feudum propter canonem non solutum extingueretur, ut per Ias. in l. ij. colu. 6. C. de iur. emphyt. ubi declarat, hoc ius perendi huiuscemodi confirmationem durare tantùm per annum, & in hac materia vide latè Curt. in tract. feudorum col. 55. versi. 15. Quis autem præferri debeat an fœmina descendens, an agnatus? doct. idem Curtius in d. tract. col. 84. in 3. par. &

2 in confirmando, † uel reformando, factum non dicitur nouum, sed illud idem cum primo. Bar. in l. si mihi & Titio, in fi. ff. de uerb. oblig. & ad rem propositam vide Imol. in c. 1. col. pen. de loca. ubi videtᷣ hoc extendere etiam ad locationem. Sed contrarium tenet Rom. in cons. 22. col. pen. Aduerte autem circa prædicta, quia quamuis Fulgo. tenuerit hoc idem in feudo, quod in emphyteosi, tamen cōtrarium uidetur uelle in cōsi. 222. Et in hac re vide Curt. in consi. 49. ubi ait hoc, quod hic traditur per Bar. & per eum in cons. 47. fuisse obtentum in facti contingentia. & pro declaratione horum omnium vide post alios in c. exceptiones, in princip. de except. & Dec. in cons. 78. ubi tradit, an sit necesse, ut isti agnati sint etiam hæredes? & Anch. in cōs. 134. ubi declarat. Et de hac re vide per eundem Bar. in d. l. si mihi & Titio. ff. de uerb. oblig. & plenè per Alex. in consi. 80. col. pen. in 1. vol. & in consi. 151. in libro primi & secundi vol. col. pen. & in consi. 10. col. fi. in 3. vol. Roma. in consi. 22. col. 3. & in consi. 70. in 2. dubio. & in consi. 212. Barb. in consi. 18. col. 3. in 2. vol. Imol. in consi. 27. col. 2. & in consi. 38. & in consi. 68. Anan. in consi.

confi.84.col.2.Abb.in c.bonæ.2.col.& ibi addit.de postul.prælat. Bal.in c.in præsentia,coln. 5.de probat.& vide Alex.in d.conf.t 51.ubi sentit hoc locum habere, scilicet ut descendentes debeant exaudiri,etiam si eorum ascendens priuatus fuisset eo quòd uenisset contra conuentiones.videas etiam Bal.in rubr.de appell.& Feli.in c.2.col.2.de offi.iudic.

Summarium in l.hoc iure.§.si aquam.ff.de aqua quot.& æsti.

1 *Si habeo molendinum emphyteoticum in flumine publico, quod fuit destructum & postea refectum, nunquid ecclesia possit illud repetere, ut emphyteoticum.*

Bar.in l.hoc iure.§.si aquam.ff.de aqu.quot.& æsti.

1 Bart. in ead.l.§.si aquam,quærit,si habeo † molendinum emphyteoticum in flumine publico,quod fuit destructum,& postea refectum,nunquid ecclesia posit illud repetere ut emphyteoticum?de ista quæstione vide Ias.in l.quominus,col.30.in 24.quæst.ff.de flumin.

Summarium in d.l.hoc iure.§.ductus.ff.de aqu.quot.& æsti.

1 *Consuetudo quæ memoriam hominum excedit, habet uim constituti.*

Bar.in d.l.hoc iure.§.ductus.ff.de aqu.quot.& æsti.

Bart. in d.l.hoc iure.§.ductus aquæ,nihil dicit; tamen est tex.memorabilis, ex quo colligitur consuetudinem, † quæ memoriam hominum excedit, haberi loco constituti. vide Feli. in c.de quarta,nu.50.cum seq.de præscrip.& omnino in c.accedentes.nu.12.cum seq. eod.tit. de præscript.Limita tamen hoc habere locum in eo tantum,qui est capax; nam incapax nō acquirit. Abb.& alij in c.qnanto,de consuet.

Summarium in l.cum constat.§.inter duos.ff.de aqu.quot.& æsti.

1 *Si habentes iurisdictionem in aliquo castro ad diuisionem deueniunt, unum per alium possidere.*

Bar.in l.cùm constet.§.inter duos.ff.de aqu.quot.& æsti.

1 Bart. in hac l.cùm constet.§.inter duos,tradit, si habentes † iurisdictionem in aliquo castro ad diuisionem ueniunt, unum per alium posidere. ad rem hanc faciunt trad.per Alex. in consi.7.& in consi.25.in 5.vol.& Roma.in consi.t 98.

Summarium in l.j.§.hoc interdictum.ff.de fonte.

1 *Statutum prohibens mulieres portare margaritas, utrum comprehendat margaritas fictas.*

Bar.in l.j.§.hoc interdictum.ff.de fonte.

1 Bart. in hac.l.j.§.hoc interdictum,infert ex isto tex.ad statutum † prohibens mulieres portare margaritas, siue perlas ut ipse ait, utrum comprehendat margaritas fictas, & quæ non sunt ueræ & naturales? & decidit quòd non. Et ad hoc possent multa afferri exempla,ut est illud,quod quandoque tractauimus de moneta reproba,quæ non continetur in statuto disponente de moneta.l.eleganter.§.qui reprobos.ff.de pignor.actio.nam illa non potest dici moneta,ut per Alex.in consi.104.in 1.vol.ita nec istæ possunt margaritæ nuncupari, quæ sunt reprobæ & fictæ. & de hac re vide Ias.in l.Gallus.§.quod si is,colu.3.in 3.notab.ff.de liber.& posth.in 1.& 2.lectura.Dec.in c.at si clerici.col.5.vers.secundò,de iudic. Barb.in consi. 29.in 2.vol.Rom.in consi.147.Feli.in c.insinuatũ,col.2.in fi.de simon.Et ad rem faciunt trad. per Anch.in c.nouit,de his quæ fi.à præla. & doct.in c.translato, de const.Attende tamen quia huic Bartoli decisioni reluctatur tex.in l.uellera.C.de uesti.lib.11.

Summarium in l.j.§.hoc interdictum.ff.de cloacis.

1 *Quando aliquid fit in hostio intra clausuram, dicitur esse factum in domo.*

Bar.in l.j.§.hoc interdictum.ff.de cloacis.

1 Bart. in hac.l.j.§.hoc interdictum,dicit,quando † aliquid fit in hostio intra clausuram, dici esse factum in domo. uide aliqua apud Alex.in l.cætera.§.hoc semotus.ff.de leg.1.

Summa-

Summarium in l.j.§.& parui,ff.quod ui aut clam.

1 *Si à principe, uel à statuto appellatio remouetur, debet intelligi de friuola.*

2 *Si à statuto prohibita est exceptio generaliter, nunquam tamen intelligitur exclusa esse exceptio illa, quæ insurgit ex alia parte statuti.*

3 *Exceptio deficientis iurisdictionis, nunquam censetur exclusa.*

4 *Licèt statuto cautum sit nullam exceptionem opponi posse, tamen si competunt legitimæ exceptiones, officium iudicis implorari potest.*

5 *Nunquam à statuto reijciente omnes exceptiones, intelligitur esse reiecta exceptio innocentiæ in delictis.*

6 *Appellatione remota, an intelligatur etiam reiectus actus porrigendi querelam de falso ad superiorem.*

Bar.in l.j.§.& parui.ff quod ui aut clam.

1 BART. in hac l.j.§.& parui, inquit, si à principe † & ita etiam à statuto appellatio remouetur, debet intelligi de friuola. & ex hoc infert Bart. etiam ad instrumentum, contra quod ex forma statuti nulla potest opponi exceptio, & tamen opponi potest illud non esse instrumentum. vide Alex.in consi.309. Viso puncto, in 2.dub.in libro primi secundi volu. & in consi.101.in 4.vol.Abb.in consi.44.in 2.dub.in 1.vol.& in consi.64.& in consi.82.col. pen.eod.vol.1.& in consi.62.in 2.volum.Alex.in auth.quæ supplicato, in apostill.C.de precib. imper.offer.Roman.in consi.42.Barb.in consi. in 2.volu. Et in re proposita scias si à statuto
2 prohibita † est exceptio generaliter, nunquam tamen intelligi exclusam esse exceptionem illã, quæ insurgit ex alia parte statuti.Iaſ.in l.ait prætor.§.iurari.ff.de iureiur.Item nunquam intelligitur exclusa exceptio contrarietatis, secundum Dec.in cõſi.644.in fi.& multas alias exceptiones, quæ non obstante huiusmodi prohibitione opponi possunt, uide apud Alex. in consi.113. in 5.vol.& latius apud Feli.in c.ex parte.2.de offic.deleg. Item nunquam reiecta censetur exceptio, quæ prouenit causa ipsiusmet agentis & petentis: quia tunc non excluditur ab aduersario, sed à se ipso. tex.est not.in l.veteres, in fi.& ibi posui suprà, de itin.actuque priu.tradit Soc. in conſ.27.col.6.in 4.vol. & exceptionem nullitatis obijci posse, docuit Abb.in consi.55.in 2. vol.Alex.in consi.331.Visis subtilissimis, in lib.primi & secundi volu. & in consi.77.in 3.volu. Aret.in consi.75.& Bal.in rubrica.C.de prob. Limita tamen prædicta procedere, quando simpliciter statutum exceptiones excluderet, alioqui uerò si eas infra tempus admitteret, & eo elapso negaret; quia tunc opponi non posset. ita Alex.in consi.225.in 6.vol. Et circa prædicta vi
3 de Alex.in consi.60.col.pen.in 4.vol.ubi ait, exceptionem † deficientis iurisdictionis nunquam censeri exclusam, & videas Dec. in consi.410. Et ad rem hanc accedant ea, quæ docuit Alex. in consi.292. Visa legitimatione, col.4.in libro primi & secundi volu.& Ana.in consi.13.& in consi.80.col.3.in 1.vol.Aret.in conſ.20.col.3.Bal.in c.cùm adeò, col.fi.de rescrip.& omnes in d.c.ex parte, de offi.deleg.& maximè ibi Barb.in 1.& 5.colu. cum seq. Præterea scias, quamuis statutum quascunque exceptiones excluderet, propterea tamen nõ tolli, quin de nullitate possit principaliter agi: quia paria non sunt, exceptionem opponere nõ posse, & de nullitate principaliter agi non posse: ita sing.ait Aret.in conſ.75.col.pen.ubi multa quoque alia scitu digna de exceptionibus quæ opponi possunt non obstante legis prohibitione aperuit. Postea Bart. quærit in re proposita nunquid opponi posit instrumentum esse simulatum? & concludit nõ posse: quoniam huiusmodi instrumentum est publicum, & per talem exceptionem non oppugnatur instrumentum, sed uis contractus in eo contenti. Tamen huic sententiæ reluctantur trad.per eundem Bar.in l.nemo potest.in 4.quæst.ff.de leg.1.& ita tenet Bal.in l.fi.§.in computatione.col.fi.C.de iur.delib.& in l.cum precibus, per illum textum de probat.& in l.si non sortem, in princ.ff.de cõd.indeb.& in c.pastoralis, col.2.de appellat.& in l.si non uerum.C.de donat.int.uir.& vxor.& idem uoluit Imol.in c.cum contingat, in sexto membro, de iureiur.& Bal. in l.ij.§.testamentum, per illum tex.& ibi Ang.& Imol.ff.quemad.testa.aperi. sed uideas Abb. in consi.73.col.3.in 2.vol.Barb.in consi.43.col.12.in 1.vol.& in consi.51.col.22.eod.vol.& in

in multis alijs suis consilijs,quæ non curo aliter commemorare.& uide Alex.in l. seruum.§. qui chirographum.ff.de leg.j.Imol.in consi.117.Barb.in c.ad nostram,de empr.& vendit. & in c. cùm Ioannes,colu.15. versi.quartus casus,de fid.instrum.Imol.in l.fin.ff.à quib.appell.non lic. Aret.in consi.75.col.6.& in consi.106.col.4.& in consi.108. & Alex.in consi.69.in 3.volu.ubi ait aliud esse,exceptionem excludi per rescriptum, & aliud per statutum. Ad illud uerò quod subijcit Bar.scilicet nunquam intelligi exclusam esse exceptionem,quæ prouenit ab aliqua parte eorundem statutorum, vide Alex.in l.non erit.§.dato.ff.de iureiur.Imol.in d.l. fin.ff. à quib. appell.non lic.& omnino uide Ias.in l. air prætor.§.iurari,col.fin.ff.de iureiur.Postea Bar.dicit,
4 quamuis statuto † cautum sit,nullam exceptionem opponi posse, tamen si competunt legitimæ exceptiones,officium iudicis implorari posse. vide tex.not.in l.planè, & in l.fi.ff. de petit. hæredit.& Soc.in consi.27.col.6.in 4.vol.Et de hac materia,an sublatis exceptionibus intelligatur esse sublatum officium iudicis,an non,vide Feli.in c.dilecti,col.4.de except.& Imol.in d l.fi.ff.à quib.appell.non lice.& Ias.in l.j.col.1.ff.de iurisd.omni.iudic. Item nunquam à statuto
5 † reijciente omnes exceptiones intelligitur esse reiecta exceptio innocētiæ in delictis, per quā aliquis dicit uelle probare se esse innocentem.Alex.in consi.113.Viso themate,in 5. volum.sic etiam non intelligitur esse sublata exceptio,quæ ex inspectione scripturæ colligi potest. Alex. in conf.77.Visis dubitationibus,col.fi.in 3.vol.&circa prædicta vide etiam Aret.in conf.147. Barb.in consi.44.in 3.vol.& Alex.in d.consi.113.in 5.vol.col.2. versi. nunc solum.ubi dicit de eo,qui à statuto compellitur ad soluendum omni exceptione iuris & facti remota, & ibi multa ad rem hanc facientia docuit. & Barb.in consi.85.in ultimo dubio,in 3.vol.ubi tradit an remo
6 ta † appellatione intelligatur etiam reiectus actus porrigēdi querelam de falso ad superiorem? & in consi.87.eod.vol.vbi agit de exceptione,quæ competit ex alio statuto,de qua egimus suprà. & Anch.in consi.73.ubi loquitur similiter de exceptione, quæ insurgit ex alio statuto. & videas Dec.in consi.44.& dum Bar.hic in fi.loquitur de repetitione eius, quod solutum est, & dicit non obst.tex.in l.j.C.de cond.indeb.uide Feli.in c.quod ad consultationem,colu.5. de re iudic.Roma.in consi.76.in 4.dub.Ang.in l.fi.col.antepen.& seq.de appellat.& videas Cæpol. in caut.incip.Statuta quandoque disponunt. Paul.de Cast.in consi.225.col.pen.& fi. & omnino vide Fulg.in conf.192.col.pe.

Summarium in d.l.j.§.idem Labeo.ff.quod ui aut clam.

1 *Ad hoc ut probare ualeam,me impeditum fuisse,& propterea denunciari non potuisse,debeo probare, me à te facto tuo impeditum fuisse.*

Bar.in d.l.j.§.idem Labeo.ff.quod ui aut clam.

1 BART. in ead.l.§.idem Labeo,inquit,ad hoc ut probare ualeam † me impeditum fuisse & & propterea denunciare non potuisse, debeo probare me à te siue ab alio facto tuo impeditum fuisse,alioqui non sufficere. vide Alex.in consi.1.col.3.in 3.vol.Roma.in consi.152.Ana. in c.Petrus,in fi.de simon.& ibi Feli.vide etiam Barb.in consi.31.col.12.& seq.in 3.vol.& Bal. in consi.506.in ultimo vol.

Summarium in l.prohibere.§.planè.ff.quod ui aut clam.

1 *In mandato generali alienatio rerum suarum non continetur.*
2 *Donatio Regis,etiam facta populo consentiente,an præiudicet successoribus,etiam si facta esset causa piæ.*
3 *Vendi an possint,uel concedi regalia,& alienare,uel priuilegia imperij.*
4 *Princeps alienare non potest ciuitatem suam inuitis ciuibus,nisi in casibus necessitatis.*
5 *Princeps,an possit oppidū concedere in feudū inuitis oppidanis,uel alienare subditos nolentes & inuitos.*

Bar.in l.prohibere.§.planè.ff.quod ui aut clam.

BART. in hac.l.prohibere.§.planè,ait,hunc textum esse sing.ex quo colligitur, in manda-
1 to † generali alienationem rerum suarum non continere. vide Soc.in consi.302.col.fi. Et dum Bar.paulòpost inquit, si respublica statutum concederet causa alienationis, quæ fieri debeat alicui tyranno,huiusmodi alienationem reuocari posse tanquam factam iusto metu interueniente. vide Abb.in consi.62.in 2.dub.in 2.vol.& in consi.94.in 3.dubio eod.vol.Postea Bart. hic

in uerſ.tertiò nota,inquit.reſpublicas poſſe concedi à principe,vel ab eo cui hoc principes cõceſſerunt.vide Præpoſ.in proœm.feud.col.9.& ſeq.& Bal.in præludijs feudorum,col.6.& ſeq.
2 Oldr.in conſ.95.Paul.de Caſt.in conſ.74.col.3. vbi loquitur in donatione † Regis etiam facta populo conſentiente,an præiudicet ſucceſſoribus,ẽt ſi facta eſſet cauſæ piæ?Et an ipſe met eam reuocare ualeat? et uideas Alex.in conſi.1.in 5.uol.Abb.in conſ.3.col.22.& in conſ.62.col.8.in 2.uol.& Feli.in c.1.de probat.col.4.& plenè in c.ad audientiam,de præſcri. Aret.in rubr.ff. de uerb.obl.Abb.in c.cùm ueniſſent,col.3.de iudi.& in c.intellecto,& ibi addita.& in c.ſedes,
3 de reſcr.Curt.in conſ.38.& in conſ.137.col.3.& dum dicit Bar.an uendi,† vel concedi poſsint regalia & alienari,vel priuilegia imperij?vide Alex.in d.conſ.1.in 5.uol.col.5.& ſeq.verſ. nunc uidendum,& omnino Abb.in d.conſ.3.col.2.Soc.in conſi.4.col.3.cum ſequ.& in conſi.7.in 1. vol.vbi uidetur hanc diſtinctionem Bar.ſubuertere.Et ad rem hanc uide Feli.in c.1. de probat. & Iaſ.in uſibus feudorum,col.28.Ana.in conſi.81.Paul.de Caſt.in conſi.70.col.4.in 1.uolu.& circa prædicta ſcias,ſi princeps uellet ciuitatem aliquam uel aliũ locum ſubijcere Domino alieno,poſſunt contradicere homines illius ciuitatis uel loci,q̃m eorum intereſt,ne mutent dños ſuos.Abb.in c.dilecti,& in c.ſi.de maior.& obed.ad quod faciunt trad.per Bald.in l.Barbarius. ff.de offic.prætor.in addit.col.3.vbi habetur,ſicut prælatus habet ius in ſubditos,ita ſubditos hr̃e ius in prælatum,vt ei ſubſint,in cuius iuris quaſi poſſeſsione ſunt,quemadmodum & filius in quaſi poſſeſsione filiationis.idem clarè ait Inno.in c.auditis,de præſcr.vbi ait,intereſſe ſubdi
4 torum ne mutent dños,& ideo principem † alienare non poſſe ciuitatem ſuam inuitis ciuibus, niſi in caſu neceſsitatis,tradidit Soc.in conſi.39.in 3.vol.Alex.in conſ.25.col.5.in 5.uol. Dec. in conſ.564.& in conſ.689.Et principem non poſſe alienare aliqua,quorum alienatio eſſet in magnam diminutionem iuriſdictionis regalis,ẽt ſi iuſta accederet,tradit idẽ Dec.in conſ.259. vbi citat hoc Bar.documentum in iſto §.planè. Et hæc intellige uera eſſe niſi hmõi bona ſolita
5 eſſent concedi,& in feudum dari.ita Crauet.in conſ.54.Et an princeps † poſsit oppidum concedere in feudum inuitis oppidanis uel alienare ſubditos nolentes & inuitos,vide latiſsimè in conſ.12.inter conſilia Alberti Bruni. An autem principe irrequiſito poſsit ciuitas uel vaſallus ſe ſubmittere protectioni alterius principis? vide Albert.Brun.in conſi.86.

Summarium in l.aut qui aliter.ff.quod ui aut clam.

1 *Qui citatur ad aliquem actum,ſi ille actus aliter fit,vel in ſubſtantia,uel in qualitate, quàm fuerit dictum,non tenetur,& dicitur factus non citata parte.*
2 *Quicunque eſt obligatus parere præceptis concilij legitimè congregati.*
3 *Iuriſdictio,quæ ad concilium ſpectat,ad uniuerſitatem habentium iura epiſcopalia pertinet.*
4 *Cauſæ aliquando ab effectu ſolent cognoſci.*

Bar.in l.aut qui aliter.ff. quod ui aut clam.

BAR. in l.aut qui aliter,inquit,eam eſſe ſcribendam literis aureis,ex qua colligitur,eum qui
1 citatur† ad aliquem actum,ſi ille actus aliter fit uel in ſubſtantia uel in qualitate quàm fuerit dictum,non teneri,& illum actum dici factum nõ citata parte?vide Soc.in conſ.20.& oĩno Abb. in conſ.38.in 1.uol.Feli.in c.quia iudicante,col.1.de præſcr.& in c.conſuluit,de offi.deleg.vbi ait,ſi citatus fuit aliquis pro certa hora,& actus fiat in alia hora,dr̃ factus non citata parte.& omnino uide eundem Feli.in c.1.nu.3.de iudi.vbi multa ſcitu digna in re propoſita cumulauit. Bar.in l.ſi uitem.§.ſi is qui infra hoc eo.tit.vbi uide quæ ibi pono.Imol.in conſ.97.colu.3.Hoc tñ limitandum vr̃ niſi pars ipſa præſens reperiretur. vt per Feli.in d.c.1.& in d.c.conſuluit, col. 1.& ſeq.& in c.ad petitionem,de accuſat.in veteſ.iſtis ẽt.Et uide Abb.in d.c.conſuluit,vbi decla
* rar. Attende hic diligenter,q̃m ex iſto aureo tex.& ex hoc Bar.documento,ad quod oẽs(vt uidimus) acceſſerunt, confutatur illa conſtitutio contra pontificiam poteſtatem edita in 4.& 5. ſeſsione à Concilio Conſtãtienſi,& à Baſilienſi deinceps repetita,qua cautum eſt, quemcunq;
2 cuiuſcunq;† ſtatus & dignitatis,etiam ſi papalis exiſtat, obligatũ eſſe parere præceptis illius & cuiuſcunq; alterius Concilij legitimè congregati,in ijs,q̃ pertinẽt ad fidẽ & extirpationẽ ſchiſmatis,& ad reformationem eccleſię in capite & mẽbris.quorũ uerborũ occaſione dici nõ põt,

quanta sit exorta perturbatio, & quàm multi conati sint supremi capitis imminuere potestatẽ, qui & ingenio & doctrinæ gloria florentes quàmplurimis authores fuere ita sentiẽdi, & ciuilis atq; intestini belli in ecclesia excitanda. Quicquid igitur de hac ipsa cõstitutione Card. Alex. in rubri. 15. dist. & alij alibi dixerint: nos saluo semper sanctæ matris ecclesiæ arbitrio, opinamur, sanctiones illas ita intellectas, vt futuris certis & indubitatis pontificib. normam dare nitantur, ferri nullo iure potuisse. idq; urgenti concluditur argũ. Nam animaduertendum est, iurisdictio nem quæ ad Concilium spectat, ad uniuersitatem habentium iura episcopalia pertinere. c. 1. 17. dist. c. satis euidẽter. 96. dist. tradit Panor. in qõne incip. Episcopus. & Rosel. in tract. de con cilijs. idq; ab omnibus * cõiter confirmatur. vt uidere est apud doct. maximè Imol. in c. graue, de præben. Hinc legitur apud acta Concilij Chalcedonensis, epos ibi commorantes, cum intel lexissent, nonnullos Aegyptios, qui non erant episcopi, una cum Dioscoro perijsse, vt Concilio interessent, clamasse omnes, Concilium episcoporum esse, aliosq; esse eijciendos. Tituli aũt eo rum, qui in diuersis prouincijs hmõi ecclesias possident, enarrantur per Alberic. in rubri. ff. de stat. hom. Cùm igitur in synodo Constantiensi, minima eporum pars conuenisset, consequens est, apud eos iura totius uniuersitatis episcoporũ esse non posse, nisi accusata ac planè certa ab sentium contumacia. cum enim oẽs in urgentibus negocijs citentur, & requirantur, qui uenire negligunt, ipsi se ipsos à ferendis suffragijs excludunt. c. cùm nobis olim, de elect. & eo casu il lorum potestas ad solos præsentes recidit, ẽt si numero sint pauciores. l. cum nauarchorum, & ibi Bar. C. de nauicul. lib. 11. c. bonæ, & ibi gl. & Innoc. de elect. c. vbi periculum, cum ibi tradit. eod. tit. in 6. facit tex. not. in §. si aũt sanctissimus, de eccles. tit. quẽ ad hoc citat Bal. in l. nec qui quam, §. fi. ff. de offi. procon. & lega. Cum igitur patres ad Conciliũ Constantiense requisiti fue rint & citati pro sedando schismate & procuranda inter fideles pace, vt colligit ex bulla Io. 23. in qua illius Concilij indictio continetur: et pariter cum constet, ẽt Concilium Basiliense colle ctum fuisse, vt Græcorum & Latinorum antiqua dissidia tollerentur, vt hæretici damnarentur, atq; ut bellorum discrimina sedari possent, ita. n. satis apertè percipitur ex capitulo illo, in quo illius Concilij intentio declaratur, qua authoritate potuerunt Constantienses alia in indictione non contenta, & præsertim tam ardua declarare? & certi pontificis imminuere potestatẽ? cũ ad hoc nulla absentium citatio præcessisset? & rursus qua potestate freti Basilienses ualuerũt hmõi constitutionem confirmare, ac etiam eius ui Eugenium. iiij. de sede eijcere? si. n. hæc, quæ tanti ponderis sunt, ui propriæ potestatis egerunt, non licuit; quia cum illi patres in utroq; Concilio essent absentib. numero longe pauciores, explorati iuris est, ad eos ullo pacto totius uniuersita tis authoritatem iure proprio pertinere non potuisse. l. quod maior. ff. ad municip. tradunt Fe li. & alij in c. cùm oẽs, de const. & Io. Andr. in c. cùm omnes, de reg. iur. in 6. Si uerò ui deuolutę ad eos potestatis ob absentium contumaciam id sibi licere existimassent, & hoc longè minus audere debuerant, cum absentium iura ad solos pñtes non recidant. nisi eorum cõtumacia præ cedente, vt suprà fuit iure cõclusum, absentes uerò ad alios tm̃ casus citati fuere, quos paulò an tea memorauimus, non aũt ad restringendam Romani atq; indubitati Pontificis potestatem, neq; hmõi sanctionis ui ad eijciendum de sede Eugenium, igitur nulla fuerat eorum contuma cia, quæ solùm à neglecta prouenit citatione. Multi. n. epi pro causis in indictione contentis ad illa Concilia non accesserunt, qui proculdubio pro istis alijs accessissent; si ad id citatio præ cessisset, ideo à iuribus suis ueluti contumaces nõ ceciderunt, & consequenter neque eorũ po testas erat ad alios deuoluta, per istũ textũ & per ea quæ hic docuit Bar. in cuius snĩam ab om nibus itum est. cuius conclusio multò magis in proposito casu militat; nã si actus quicũque dr factus nõ citata parte, qñ aliter getit uel in qualitate uel in substantia, immo ẽt in alia hora ut pdixi, q̃ in citatione fuit expressum, longè magis istę cõstitutiones dñr nõ citatis absentib. pro mulgatæ, cum non solũ fuerint aliter factę in qualitate, q̃ dictũ esset in citatione, sed immo nul la prorsus ad id citatio præcessisset, nulla penitus de his rebus facta fuisset mẽtio in indictione Cõcilij. & ista cõclusio cõfirmatur ex ijs, q̃ docuit Io. And. in addit. ad Spec. in tit. de his quæ fi. à mai. par. cap. in rub. quẽ refert & sequit Panor. in c. cùm ecclesia. nu. 35. de cau. possess. & ppri. dicens,

dicẽs, quáuis potẽtiæ capitulares qñq; deuoluantur ad minoré partẽ capituli pro illa uice quò ad potentiá citandi, eas tñ non deuolui quò ad præiudicádum alijs in futurũ. Quare ex defectu iurisdictionis, quæ neq; iure proprio, neq; ui deuolutionis ad illa Concilia pertinebat, oppugnãtur ac tolluntur illæ constitutiones ac ẽt eiectio Eugenij ex Pontificatu. et profectò mirari nõ desino, ꝙ illi magni nominis uiri, qui Eugenium.iiij. defendendum susceperant, hoc non inuenerint ualidissimũ argũ, quo defectus potestatis tam clarè ostenditur, qui ẽt illustrior fit, si effe
4 ctus, qui ab illis constitutionibus prouenerunt, considerantur. Solent † enim causæ ab effectu plerunq; cognosci. l. cùm de in rem uerso, vbi Bar. ff. de usur. l. si certis annis. C. de pact. cæterùm quid aliud quàm schismata, & magna in ecclesia Dei dissidia pepererunt? Basilienses enim earum authoritate potissimùm freti, Eugeniũm. iiij. sua sententia de sede eiecerunt electo in eius locum Felice. Tandem tamen nutu Dei, & Eugenio, & Nicolao eius successori uniuersalis adhæsit ecclesia. sic etiam non multò post ab eisdem constitutionibus aliud schisma contra Iuliũ ij. originem traxit, vt uidere est apud Dec. in consi. 151. & tamen non modò Iulius, sed etiam Leo. x. eius successor à tota Christiana republ. uenerati fuerũt, & coram Leone Cardinales, qui contra Iulium insurrexerant, se palàm schism atis reos profitentes illud piaculum abiurarũt. ex quibus omnibus luce clarius constat, tùm ualidissimis rationibus à nobis adductis, tum malis euentibus ob hoc subsecutis, tunc ẽt uniuersalis ecclesiæ consensu p̃dictas constitutiones ullo iure contra pontificiam potestatem ferri non potuisse, & in eis condendis Dei spiritum nõ adfuisse. Neq; huic solidissimæ conclusioni reluctatur, si fortasse diceret, Concilium Constantiẽse legitimum fuisse, atq; ideo omnia eius gesta ue nerari oportere. Nos enim Concilium illud legitimum fuisse concedimus, & fatemur, sed in illis duntaxàt casibus, in quibus instãte necessitate ad illud deuoluta erat iuris dicendi potestas, & qui in citatione patrum & indictione Concilij memorati fuerunt, in alijs secus. et stant ista simul, Concilium quò ad quædam legitimum esse, & quò ad quædam alia non esse legitimum. Sic Leo. j. vir omni ueneratione dignissimus gesta Concilij Chalcedonensis comprobauit in ijs tm̃, quæ sine sua authoritate non fuerunt pertractata, reliqua uerò decreuit esse irrita & inania, vt uidere est in eius epistola, 57. & 59. quamobrem Gelasius hoc potissimùm Leonis ductus exemplo, id quod prædiximus confirmauit, vt in tomo eiusdem Gelasij continetur. Possent multa quoque alia pro pontificia potestate afferri, suprà quam Concilium non habet imperium, sed de his hactenus: nam hæc sufficiunt quò ad illum tex. in quo de citatione agitur. Nunc pergamus.

Summarum in d. l. aut qui aliter. §. si quis se. ff. quod ui aut clam.

1 *Citatio debet esse clara, & limitata, alioqui non ualet.*

Bar. in d. l. aut qui aliter. §. si quis se. ff. quod ui aut clam.

1 Bar. in ead. l. §. si quis se, inquit, citationem † debere esse claram & limitatã, alioqui non ualere. vide Barb. in cons. 8. col. 15. in 1. uol. Aret. in cons. 50. col. 2. Item dicas citationem esse debere secundum stylum curiæ. ita Barb. in c. de causis, col. 4. de offic. deleg. Aret. in cons. 68. col. 1. Alex. in cons. 166. In causa & lite, col. fi. in lib. primi & secundi uol. vbi ait citationem claram esse debere ẽt ratione loci. vide eundem Alex. in l. vt præfectus. C. de annal. except. & Roma. in cons. 369. vbi loquit̃ in citatione Papæ. Alex. in cons. 75. & in cõs. 90. in 5. uol. vbi loquit̃ in protestatione. & Anch. in cons. 77. col. fi. & ista faciunt ad q̃onem positã in p̃cedenti lucubratione.

Bar. in d. l. aut qui aliter. §. hæc uerba. ff. quod ui aut clam.

Bart. in ead. l. §. hæc uerba, inquit, aliud esse, si statutum disponat pro homicidio aliquẽ esse puniendum in mille, aliud uerò si ita disponeret: si quis homicidium fecerit, puniatur in mille. nam in primo casu cùm uerba sint scripta in rem, etiam faciens facere homicidium continetur. in secundo autem non; quia uerba in personam diriguntur. vide in hac re eundem Bar. in l. sed si unus. ff. de iniur. & in l. hæc uerba. ff. de adult. Alex. in consi. 62. in 4. volu. Feli. omnino in c. fi. §. is autem, de offic. deleg. & melius in c. mulieres, de sent. excommun. Curt. in consi. 79. Barb. in cons. 14. col. 2. in 1. uol. & in consi. 40. col. 16. eod. uol. Aret. in cons. 131. & Baptistam Caccialupum in tract. de ludo, nu. 68. cum seq.

Summarium in l. si alius. §. bellissimè. ff. quod ui aut clam.

1 *Ius sibi ipsi dicere propria autoritate, an & quando alicui liceat.*

Bar. in l. si alius. §. bellissimè. ff. quod ui aut clam.

1 BAR. in hac l. si alius. §. bellissimè, tradit an † & quando alicui liceat sibi ipsi ius dicere propria authoritate? vide Alex. in consi. 11. col. 2. in septimo dub. in 1. uolu. Cæpol. in consi. 60. in 2. dub. Feli. in c. si quando, col. 2. & seq. de offic. deleg. & Ias. in cons. 20. in 3. uol.

Summarium in d. l. si alius. §. est & alia. ff. quod ui aut clam.

1 *Domus uicini quando propter ignem destrui possit.*

Bar. in d. l. si alius. §. est & alia. ff. quod ui aut clam.

1 BAR. in ead. l. §. est & alia, tradit, quando domus † uicini propter ignem destrui possit. vide Ana. in consi. 71. & ibi addita.

Summarium in l. si is qui in puteum. §. quod ait prætor. ff. quod ui aut clam.

1 *Participium præteriti temporis iunctum cum uerbo est, factum, quod duret, exigere.*

Bar. in l. si is qui in puteum. §. quod ait prætor. ff. quod ui aut clam.

BART. in hac l. si is qui in puteum. §. quod ait prætor. ait perpetuò adnotandum esse, par-
1 ticipium† præteriti temporis iunctum cum uerbo, est, factū, quod duret exigere. et ex hoc differentiam inter intestatum & intestabilem pono ad Bar. in l. j. in princ. ff. de suis & legit. & hoc idem quod hic dicit Bar. videtur uelle etiam in l. edita, col. 1. C. de eden.

Summarium in l. semper. §. si in sepulchro. ff. quod ui aut clam.

1 *An uno ex pluribus delinquentibus conuento, alij liberati sint.*

Bar. in l. semper. §. si in sepulchro. ff. quod ui aut clam.

1 BAR. in hac l. semper. §. si in sepulchro, quærit an uno † ex pluribus delinquentibus conuento alij liberati sint? vide Angel. de malefic. in uoce, Andream auxiliatorem. vers. quæro.

Summarium in d. l. semper. §. in hoc interdicto. ff. quod ui aut clam.

1 *Interesse iuramento probatur.*

Bar. in d. l. semper. §. in hoc interdicto. ff. quòd ui aut clam.

1 BAR. in ead. l. §. in hoc interdicto, inquit, interesse † iuramento probari. Hoc limita & declara, vt per Alex. in l. qui accusare. in fi. C. de eden. & in auth. si quis in aliquo, eod. titu. & consi. 103. in 1. vol. & omnino Dec. in l. quatenus. ff. de regul. iur.

Summarium in l. si uitem. §. si is qui. ff. quod ui aut clam.

1 *Citatus pro una hora, si actus illa hora non fit, dici non potest contumax.*

Bar. in l. si uitem. §. si is qui. ff. quod ui aut clam.

1 BAR. in hac l. si uitem. §. si is qui, colligit ex isto tex. citatum† pro una hora, si actus illa hora non fit, dici non posse contumacem. vide Ang. in §. omnes, vers. item ex hoc etiam uerior. insti. de verb. oblig. Feli. in c. 1. col. pen. de iudic. & quæ posui in l. aut qui aliter, suprà eodem titu. & hoc facit ad ea quæ scripsi contra constitutionem Concilij Constantiensis.

Summarium in l. j. ff. de precar.

1 *Quæ sint differentiæ inter precarium, & commodatum.*

Bar. in l. j. ff. de precario.

1 BART. in hac l. j. ponit quasdam differentias † inter precarium, & commodatum. De hac re uide Ias. in auth. ingressi. C. de sacros. eccles.

Summarium in l. cum precario. ff. de preca.

1 *Pactum non ualet si te constituo procuratorem, ita, vt te mihi reuocare non liceat.*

Bar. in l. cum precario. ff. de precario.

1 BAR. ex ista l. cum precario, colligit, pactum † non ualere, si te cōstituo procuratorē, ita ut te mihi reuocare non liceat. videas Dec. in cons. 293. & in cons. 475. vbi inquit, procuratorem etiam

etiam cum iuramento constitui non posse hoc pacto,ut reuocari non posit. idem ait Feli. verum esse uno casu excepto in c.si diligenti.nu.44.cum seq.& in col.pen.de for.compet.ubi infert ad multos alios casus,in quibus iuramentum non operatur quin actus, super quo interuenit,reuocari non posit,quamuis ille,qui iurauit,in periurium incidat.& de hac re vide Feli. in c.cùm.M.Ferrar.col.23.& seq.de const.& aliquid in c.si diligenti,de præscript.& in c.ex parte decani,col.5.& seq.eod.tit.de præscript.Card.in cons.46.Ant.de Butr.in c.tua nobis,col.2.de offic.uicar.Abb.in c.ad monasterium,colu.2.& seq.de stat.monac.Imol.in c.dilecto,colu.2.de præbend.Archid.in c.placuit.§.sed aliud,col.2.13.q.3.Abb.in c.edoceri,col.pen.de rescript. Alex.in cons.29.in 5.vol.& de hac re vide per Curtium iuni.in prçludijs feudorum in 6.quçst. princ. Attende tamen quia ista regula limitatur procedere solùm,quando pactum contra naturam contractus tendit ad augendam obligationem, secus si tenderet ad diminutionem: quoniam tunc ualidum esset,& irritum redderet ipsum contractum. ita limitat Aret. in l.j.§.penul. uers.non obstat.ff.de uerb.obli.vbi aliam quoque limitationem tradidit. Item limita ut per Ias. in auth.ingresi,col.6.vers.secundò.C.de sacros.eccles.

Summarium in l.j.§.si arbor.ff.de arbo. cæden.

1 *Arbor tua quando pendet in ædes meas, primò debeo tibi denunciare, ut eam adimas, &c.*

Bar.in l.j.§.si arbor.ff.de arbor.cæden.

1 BART. in hac.l.j.§. si arbor,ait,quando arbor † tua pendet in ædes meas, primò debeo tibi denunciare ut eam adimas, & reliqua ut hic per eum. vide Alexan.in l.j.§.nunciatio,colu. 2. ff.de oper.nou.nunci.

Summarium in l.j.ff.de glan.legen.

1 *Interdicta per quantum tempus durent.*

Bar.in l.j.ff.de gland.legen.

1 BART. in hac l.j.tradit, per quantum † tempus durent interdicta. vide Bart.& Ias. in l.si prius,col.fi.ff.de oper.nou.nunci. & ad rem hanc faciunt trad.per Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ,col.12.de const.& Roma. in consi.212.

Summarium in l.j.§.si pensio.ff.de migran.

1 *Pensio domus, an solui debeat in principio, an in fine anni.*

Bart.in l.j.§.si pensio.ff.de migrand.

1 BAR. in hac l.j.§.si pensio,tradit an pensio † domus solui debeat in princip.an in fine anni? vide etiam Bar.in l.si in lege domus.ff.loca.& Paul.de Cast.in l.si uno.§.item cum quidam, eodem tit.& tex.in l.inquilino.ff.de damn.infect.

Summarium in l.j.ff.de exceptio.

1 *Actor sicut tenetur edere actionem in scriptis, ita etiam tenetur reus exceptionem proponere in scriptis.*
2 *Exceptio generalis non prodest excipienti.*
3 *An exceptione uti possim, quæ mihi post litem contestatam superuenit.*

Bar.in l.j.ff de exception.& præscript.

1 BART. in hac l.j.col.2. vers. primo quæro, tradit an sicut † actor tenetur edere actionem in scriptis,ita etiam teneatur reus exceptionē proponere in scriptis? vide Feli. in rubr.eod.titu.col.2.& Bar.in l.scire oportet,& quæ ad eum posui.ff.de excusa. tutor.Bal.in c.ex parte,col.1.de rescrip.Ang.de Aret.in rubr.inst.de except.col.15.vers.quartò. & an sufficiat dicere,propono meas exceptiones? vide Bal. in d.l.scire oportet.§.sufficit. & de hac re uide Alex.in l.j.col.2.ff.de eden. Postea Bar.hic col.3.vers.quæro quid si non dico,concludit, etiam si non dico, excipio contra intentionem tuam, sed narro factum simpliciter, ex quo colligitur exceptio, sufficere, & perinde esse ac si exceptionem proposuissem. Aduerte hic quia contra hoc Bartoli documentum,scilicet necesse esse,vt dicatur,excipio, uidetur tex. in c.cùm dilectus.ij.& ibi Bal.& Barb. de rescript. & in c.significante,eodem titulo. & in c.ex parte,de for.comp.Solutio, dicas ibi fortasse poni contingentiam, non autem necesitatem. et

ad rem hanc uide Barb.in c.cùm super,col.pen.de offic.deleg.Feli.in rubr. eod.tit.col.2. uers. sufficit. Barb.in c.cùm.M.col.41.de const.Ang.de Aret.inst.de except.col.16.Ant.de Butr.in d.c.ex parte,de rescript.Aret.in consi.48.col.fi.& Barb.in c.cùm causam,col.2.de offic.deleg.

2 Et dum Bar.subiungit,exceptionem † generalem non prodesse excipienti,facit ad hoc tex.in l. iij.§.si duobus.& ibi Bar.ff.de adim.lega.& uide aliqua per Alex.in l.Titiæ textores,in princi.ff. de lega.1.& in consi.32.col.2.in 4.uol.Feli.in c.cùm.M.Ferrarien.col.20.de constitu. & vide quæ posui in d.l.Titia.& Feli.in c.pastoralis,col.4.vers.signa glo.eodem tit.de except.& col.8. & Barb.in consi.6.col.17.in primo uol.Ana.in consi.26.col.fi. & omnino Alex.in consi.228. Visis dubitationibus,col.2.ver.non obst.quòd non fecerit.in lib.primi & secundi uol.& in cõs. 28.in primo uolu. Ad illud uerò, quod subijcit Bart.scilicet si aliquis opponit crimina, ut puta quia occidisti hominem,uel commisisti falsum,an debeat exprimi locus & tempus? vide Feli. in rubr.eod.tit.col.2.vers. Excipiens dicit.& Ias.in l.j.col.4.& seq.C.de testamen. & hoc usque adeò uerum est,hoc est poni debere locum,& tempus, ut exceptio in genere obiecta non sufficeret quamuis in specie probaretur: ita Bal.in auth. si dicatur, in fi.C.de testi.Aret.in l.iij.in fi.ff.de liber.& posthu.vide etiam Alex.in consi.58.in 5.vol. Et dum Bar.in uers. quæro quid si

3 exceptio,tractat,an exceptione † uti possim,quæ mihi post litem contestatam superuenit, & in uer.tertius casus,tradit an possim uti exceptione,quæ mihi sine facto aduersarij superuenit. vide Feli.in c. pastoralis,eod.tit.& in c.insinuante,col.2.vers.fallit.de offic.deleg.vbi ponit tertiũ casum huius theoricæ Bartoli.Alex.in cons.100.col.3.in 5.uol.& hoc Bar. documẽtum sequitur Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune,colu.34.vers.puto.ff.de acquir.poss. & ibi Ias.in 37. col.vers.ad hoc sequitur. vbi dicit ita tenere Bart. hic, sed non uidit Bart.diligenter qui in hoc reprobatur,& facit regulam in contrarium.

Summarium in l.exceptio.ff.de exceptio.

1 *Exceptio quid sit.*

Bar.in l.exceptio.ff.de except.

1 BAR. in hac l.exceptio,tradit quid † sit exceptio. vide Feli.in rubr.de except.Et dum Bar. ait,quandam esse exceptionem ideo quia est actio,ut est exceptio compẽsationis. ex hoc dicto Bar.videtur inferri compensationem, non esse propriè exceptionem. vide Alex.in consi.154. viso themate col.5.in lib.primi & secundi uol.vbi ait,si statuto cautum esset, nullam exceptionem opponi posse nisi solutionis,posse tamen opponi compensationis exceptionem: quia compensatio est solutio. Hoc tñ limitatur non habere locum quando appositum esset iuramẽtum: quia tunc sola solutio obijci poterit: ita Marcus Anto.Bauerius in tract. de uirtute iuramenti, nu.49.Et an & quando compensationis exceptio post sententiam possit opponi.vide Felin.in c.suborta.num.2. de re iudic.& totam compensationis materiam uide apud Tyndarum in suo tract.de compensationibus.

Summarium in l.exceptiones.ff. de exceptio.

1 *Exceptio peremptoria,quid sit,& quid dilatoria.*

Bar.in l.exceptiones.ff.de except.

1 BART. in hac l.exceptiones,tradit,quid sit exceptio † peremptoria. & quid dilatoria. De hac te uide Spec.in 2.par.tit.de exceptionib.§.1. & dum Bar. hic tradit exceptionem ordinis, ut prius conueniatur principalis quàm fideiussor,esse dilatoriam. idem ait Alexan.in consi.33. Consultus.in 4.uol.& in cons.78.In causa & lite,col.fi.in 1.uol. vbi ait secundum ueras conclusiones,huiusmodi exceptionem obijciendam esse ante litem contestatam quoniam est dilatoria. & citat Bar.hic. videas etiam Anch.in cons.294.

Summarium in l.nemo prohibetur.ff.de excep.

1 *An quis possit plures,& contrarias opponere exceptiones.*

Bar. in l.nemo prohibetur.ff.de except.

1 BAR. in hac l.nemo prohibetur,q̃rit an quis† possit plures & cõtrarias opponere exceptiones?vide in hac te Feli.in c.pastoralis,col.5.ver.quid autem,de except. & Aret.in consi.96.

Summa-

Summarium in l.non utique.ff. de excep.

1 *Ille qui excipit, an & quando fateri uideatur.*

Bar.in l.non utique.ff.de except.

1 BART. in hac l.non utique,tractat an † & quando ille qui excipit,fateri uideatur? De hac re uide aliquid per Roma.in consi.77.& Abb.in consi.17.in 2.uolu. & in c.ex parte decani, in 5.notab.de rescript.& Feli.in c.cùm uenerabilis,col.4.& seq.de excep. Et dum postea subiungit Bar.nunquid posit aliquis inniti positioni, quam negauit, vide Alexan. in consi.264. viso processu,col.3.vers.nec prædictis,in lib.primi & secundi uol.& Aret.in consi.96.col.2.

Summarium in l.fundum Titianum.ff.de exceptio.

1 *Quando duo iudicia se habent ita quòd absolutoria lata in prima parit exceptionē rei iudicatæ in secūdā.*

2 *Non est uerisimile, reum uelle onus probandi suscipere.*

Bar.in l.fundum Titianum.ff.de except.

1 BART. in hac l.fundum Titianum, sic ait in summa. quando † duo iudicia se habent ita q. absolutoria lata in prima parit exceptionem rei iudicatæ in secunda, & condemnatoria lata in secunda parit præiudicium reo in prima,concursus non admittitur, limita hoc ut per Alex.in l. naturaliter.ff.de acquir.poss.& hęc ad concordiam redigit Aret.in l.iij.§.1.col.2.ff. de duobus rei.Circa istam.l.aduerte, nam esto quòd lata sit absolutoria, tamen iterum deduci poterit dominium in iudicio,quando sententia simpliciter absoluit,vel quia non fuit probatum, secundū glo.in l.Iulianus uerum debitorem, vbi omnes.ff.de condi.indeb. igitur concursus & cumulatio impediri non debet: quoniam sententia non est præiudicium allatura. præcipuè cùm non
2 sit uerisimile † reum uelle onus probandi suscipere, vt per Bar.in 2.col.atq; ita ferenda erit sententia,uel simpliciter,uel quia non fuit probatū.& vide Paul.de Cast.in l.qui Romæ.§. duo fratres,col.4.ff.de uerb.obli. Et dum Bar.in 2.col.dicit inspiciēdum esse quod euenire potest, qñ præsens status rei uerisimiliter tendit ad hoc: Dicas benefacere pro hoc documento: qm ea, quæ specialiter possunt contingere, non considerantur quò ad impediendum actum de præsenti.l.iiij.§.1.ff.de fideicom.liber.tradit Bar.in l.fi.col.3.C.de sent.pass. & uideas Aret.in l.naturaliter.§.nihil commune.col.4.ff.de acquir.poss. Ad id uerò,quod paulòpost ait Bart.de tertio genere præiudicialium,vide plenè apud Corn.in consi.30.col.pen.& fi.in 3.uol.

Summarium in l.qui cum hærede.ff.de except.rei iud.

1 *An & quando aliquis de iure tertij possit opponere.*

Bar.In l.qui cum hærede.ff.de except.rei iudic.

1 BART. in hac l.qui cum hærede, tradit an & quando † aliquis de iure tertij posit opponere? vide tu de hac re Roma.in consi.76.in 4.dub.Imol. in consi.73.col.fi.Abb. in consi.44.in fi.in 2.uol.& aliquid per Feli.in c.ad audientiam, col.6.vers.inquantū Abb.de præscript.& in c.si diligenti,eod.tit.col.2.Barb.in consi. 18.col.28. in 2.uol.Alex.in l. ille à quo.§.si de testamento.col.3.ff.ad trebell.& Aret. in consi.49. col.2. Alex.in consi.6.col. 4.& seq.in 3.vol.& in consi.1.col.7.in 5.uol.Barb.in consi.8.col.9.& seq.in 1.uolu.& in consi. 15.eod.uol.Paul.de Castr.in l.cùm seruum.C. de seru.fugit. & ibi etiam Ang.& Paul.de Castr. in cons.142.vbi inter cætera tradit de illo, qui opponit de iure tertij,quod ei prodesse potest, & alteri non nocere.& Fulg.in cons.12.

Summarium in l.si à te hæreditatem.§.si quis fundum.ff.de exceptio.rei indi.

1 *Sententia lata contra non possidentem tanquam contra possidentē, si de nouo cœpit possidere, dēt exequi.*

Bar.in l.si à te hæreditatem.§.si quis fundum.ff. de except.rei indic.

1 BAR. in hac l.si à te hæreditatem.§.si quis fundum, inquit,sententiam † latam contra non possidentem tanquam contra possidentem, si de nouo cœpit possidere, debere exequi. vide Aret.in l.naturaliter.§.nihil commune,in quarta combinatione.ff.de acqu.poss. Ad illud uerò, quod hic ait Bar.in fi.scilicet,pronunciandum esse rem actoris esse, & reum esse absoluendum.

Tu uide Feli.in c.pen.col. 1.verſ.dum ſubdit Abb.de except: & colu. 5. & Abb.in c.examinata col. 1.in 2.notab.de iudic.& ibi Feli.omnino vbi hanc l.limitat,& declatat.

Summarium in l. ſi mater filij.ff.de except.rei iudic.

1 *Matet quomodo ſit reſtituenda.*

Bar.in l.ſi matet filij.ff.de except.rei iudic.

1 BART. in hac l.ſi mater,in princip.quærit quomodo † mater ſit reſtituenda,& aliquos dicit uelle eam eſſe reſtituendam,quia mater, alios uerò per reſtitutionem in integrum ex clauſula generali. vide Alex.in conſi. 71.videretur primò,in primo uol.

Summarium in d.l.ſi mater filij.§.denique.ff.de excep.rei iudic.

1 *In actione reali ſi eſt petitio generalis, & proſecutio ſpecialis, obſtat exceptio in omnibus caſibus.*

Bar.in d.l.ſi mater filij.§.denique.ff.de excep.rei iudic.

1 BAR. in ead.l.§.denique,ſic ait in ſumma. In actione † reali ſi eſt petitio generalis, & proſecutio ſpecialis,obſtat exceptio in omnibus caſibus. vide Paul.de Caſtr.in conſi.3 t.5.vbi extendit etiam ad reſcriptum.

Summarium in d.l.ſi mater filij.§.eandem cauſam.ff.de exceptio.rei iudic.

1 *Si aliquis dominium proponit, vtrum utile, an uerò directum in iudicium deducere uideatur.*
2 *Si conditio legati ſuperuenit poſt litem conteſtatam, an iſtud ius deueniſſe in iudicium uideatur.*
3 *Paria ſunt iudicatum eſſe, & concluſum eſſe in cauſa.*

Bar.in d.l.ſi matet filij.§.eandem cauſam.ff.de except.rei iudic.

1 BAR. in ead.l.§.eandem cauſam,quęrit,ſi aliquis dominium † proponit,utrum utile an uerò directum deducere in iudicium uideatut? vide Feli.in rubri.de præſcripr.colu.4.& Alex.in conſi.81.viſo themate,in 3.vol.vbi ſequendo Bart. hic,ait, quando in libello fit mentio de dominio uel de proprietate,intelligendum eſſe de directo,nō de quaſi dominio aut de quaſi proprietate,neq; de utili. vide Bal.in l.ij.ff.de cond.inſti. Ad rem faciunt trad.per Abb. in c.examinata,col.7.de iudic.& Feli.in c.ſuper quæſtionum,in princip.col.1.de offi.deleg. Et dum Bart.
2 poſtea quærit,ſi conditio † legati ſuperuenit poſt litem conteſtatam,an iſtud ius deueniſſe in iudicium uideatur? & concludit ut hic per eum.et quamuis in hoc ſenſerit contrarium Bal.in l. quemadmodum.ff.de iudic.tamen reſpondit Aret.in l.ſi Titius.ff.de uerb.obli.per dicta Bart. hic,ad quæ acceſsit etiā Bal.ſibi contrarius.in l.ſi rem.§.fi.ff.de pignor.actio. Denique Bar.hic in fi.concludit, ſi ius iſtud ſuperueniat poſt concluſionem in cauſa, non uideri eſſe deductum,
3 quia perinde eſt ac ſi poſt ſententiam ſuperueniſſet. collige ex ijs, paria eſſe,iudicatum † eſſe, & concluſum eſſe in cauſa. vide Feli.in c.fi.col.4.de conſt: Aret.in d.l.ſi Titius.ff.de uerb. obli. vbi tenet ipſe ius ſuperueniens poſt concluſionem in cauſa intelligi eſſe deductum. per text.in l.quòd ſi in diem,in princip.ff.de petit.hæred.vbi ſi actum eſt petitione hæreditatis contra debitorem,qui obligatus ſit in diem uel ſub conditione,expectatur tempus rei iudicatæ,igitur ſecundum eum,innuitur ſufficere,etiam ſi ius ſupetueniat poſt cōcluſionem in cauſa, dummodò adſit tempore ferendæ ſententiæ. Tamen propterea puto non eſſe recedēdnm ab hoc Bar. documento. pro quo faciunt trad.per eundem Bar.in l.is qui reus,in fi.ff.de publi.iudi.& ad hæc accedit Ang.in l.litem uidendum.§.pen.ff.de petit.hæred.& Imol.in l.ſi filius qui patri,col.3.ff. de uulg.& pupil.& Aret.ſibi ipſi contrarius in l.hæres quandocunque.ff. de acquir.hære. neq; reluctatur tex.in d.l.quod ſi in diem,quia ex dictis Bar.hic intelligo,ibi expectandum eſſe tempu rei iudicatæ ad hoc ut ſciat an dies uenerit,& conditio ſit purificata, vt iudicari poſsit conditionem eſſe purificatam,& diem ueniſſe eo tempore,quo iudicandum eſt, non autem ad illū finem,de quo agit Aret. vide Feli.in c.inſinuante,colu.3.uerſ.tertiò allego,de offic.deleg.& omnino Alex.in conſi.150.in pen.col.in 5.uol.vbi declarat quomodo eſſe debeat hæc ſuperuenientia iuris pendente iudicio,& Roma.in conſ.346.in ſecundo dub: vbi ait paria eſſe iudicatum eſſe, & eſſe concluſum in cauſa, ut hic.

Summarium in l.& an eadem.§.actiones.ff.de excep.rei iudic.

In non proſecutis non obſtat exceptio rei iudicatæ,ſi id fuit factum ignoranter.

Bat.

Bar.in l.& an eadem.§.actiones.ff.de except.rei iud.

BART. in hac.l.& an eadem.§.actiones,col.2.versi.unum aliud uolo,ait in non prosecutis
1 † non obstare exceptionem rei iudicatæ,si id fuit factum ignoranter: Secus si scienter & dolosè.vide quæ posui ad Bar.in l.de rebus.ff.de arbitr.& Card.in consi.72.col.7.in 2.dub.Et dum Bar.in hoc.§.col.antepe.uersi.& primò quæro,tradit an libellus alternatiuus admittatur? vide Feli.in c.2.col.fi.de appellat.& in c.2.col.fin.de libel.oblat.& Raph.Cuman.in consi.63.Et ad ea quæ hic tradit Bar.uide Feli.in c.tertio loco,col.2. de probat. & Gemin.in c.Abbate sanè, de re iud.in 6.& ad ea quæ tradit hic Bar.in pen.col.uersi.modo quæro,vide Ias.in §. omnium, nu.66.inst.de action.

Summarium in l.si inter me, & te.ff.de excep.rei iudi.

1 *Actiones duæ præiudiciales an & quando proponi possint.*

Bar. in l.si inter me & te.ff.de except.rei iud.

1 BART. in hac l.si inter me & te,tradit an † & quando proponi possint duæ actiones præiudiciales? & an in una procedi debeat,& in alia supersederi? vide Feli.& Dec. in c. in præsentia,de probat.& Corn.in cons.30.col.pen.& fi.in 3.vol.

Summarium in l.si quis ad exhibendum.ff.de except.rei iudic.

1 *Iudex si pronunciauit & absoluit reum simpliciter,utrum uideatur absolutus,quia non possidet, an uerò quia non probauit.*

Bar.in l.si quis ad exibendum.ff.de except. rei iudic.

1 BART. in hac.l.si quis ad exhibendum,quærit,si iudex † pronunciauit & absoluit reũ simpliciter, utrum uideatur absolutus, quia non possidet, an verò quia actor non probauit? vide Feli.in c.pen.col.2.de except.Aret.in consi.56.in fi.Card.in clem.2.§.rursus,de re iudic.& aliquid per Feli.in c.super literis,col.20. de rescript. & in c.cum ex officij,colum.14.versi. limita primo de præscript.

Summarium in l.duobus diuersis.ff.de excep.rei iudi.

1 *Duas sententias sequi non posse super eadem re,ex eadem instantia.*

Bar.in l.duobus diuersis.ff.de except.rei iudic.

1 BART. in hac.l.duobus diuersis,in fi.ait,duas † sententias sequi non posse super eadem re ex eadem instantia,secus uerò ex diuersis,& assignat rationem ut hic per eum. uide Roma. in consi.45.& Ant.de Butr.in consi.28.

Summarium in rubrica.ff.de diuer.& tempo.prescrip.

1 *Præscriptionum tempus an sit utile,an continuum.*

Bar.in rubrica.ff.de diuers.& tempor.pręscript.

1 BART. in hac rubrica quærit,an tempus præscriptionum † sit utile, an continuum? vide Barb.in consi.8.colum.6.& seq.in 1.volu.& Abb. in c.quærenti, & ibi etiam Felin. de offic.deleg.

Summarium in l.quia tractatus.ff.de diuer.& temp.prescrip.

1 *An & quando aliquis procuratorem mittere teneatur.*

Bar.in l.quia tractatus.ff.de diuer.& temp.præscrip.

1 BART. in hac.l.quia tractatus,col.2.ubi agit an † & quando aliquis procuratorem mittere teneatur,dicit reum non teneri mittere procuratorem quando impedimentum est temporale.vide Aret.in consi.16.& in consi.64.colu.4.& in consi.132.& Philip.Franc.in c. meminimus,de appell.Et dum subiungit,aut impedimentum est necessarium,sed non probabile,& eo casu teneri mittere procuratorem. vide Alex.in cons.114.Visis diligenter,in lib.primi & secúdi vol.ubi ponit exemplum in bannito.& Ang.in cons.65.& Alex.in l.2.§.2.ff.si quis caut.Postea Bar.hic in fi.quærit quomodo mera negatiua probari posit.vide aliquid per Imo.in cons. 86.in 5.dub.& per Card.in consi.72.col.6.in 7.dubio.

Summarium in l. si quispiam ff. de diuer. & temp. præscrip.

1 *Hic agitur de illo, qui est in quasi possessione piscandi in aliquo diuerticulo fluminis.*

Bar. in l. si quispiam. ff. de diuer. & temp. præscrip.

1 BART. in hac l. si quispiam, agit de illo, qui est in quasi † possessione piscandi in aliquo diuerticulo fluminis. vide Ang. in consi. 289. col. 2.

Summarium in l. cum hæres. ff. de diuer. & tempo. præscrip.

1 *Mala fides defuncti nocet hæredi.*

2 *Prælati mala fides, an & quando noceat successori in beneficio.*

Bar. in l. cùm hæres. ff. de diuer. & temp. præscript.

1 BART. in hac. l. cùm hæres, ait, malam † fidem defuncti nocere hæredi. De hac. l. & quomodo & quando procedat, vide Soci. in consi. 60. col. pen. in 1. volu. Er an mala fides defuncti noceat hæredi de iure canonico? vide Soc. in consi. 203. in 1. volu. & in consi. 97. in 4. volu. & Alex. in consi. 51. col. 3. in 5. vol. & videas Barb. in consi. 37. col. pen. in 3. vol. ubi ait, malam fidem defuncti non solùm in hæredem transire, sed etiam in emptorem hæreditatis. & vide eundem in consi. 53. in 2. dub. eod. vol. & in consi. 27. col. fi. eod. vol. Alexan. in l. Pomponius. §. 1.
2 col. 7. & seq. ff. de acquir. poss. Soci. in consi. 203. ubi declarat, & Fulgos. in consi. 64. Et an † & quando mala fides defuncti prælati noceat successori in beneficio? vide Felin. in c. de quarta. nu. 24. & 25. cum seq. de præscripr. & ad l. hanc vide Alex. in consi. 63. & in consi. 99. in 4. volu. Abb. in consi. 32. in 2. dub. in 1. vol. & in consi. 76. eod. vol. Alex. in consi. 231. Viso puncto, col. 3. in lib. primi & secundi vol. & in consi. 3. in fi. in 5. vol. Feli. in c. si diligenti, col. 4. & seq. de præscripr. & ad hoc propè infinita possent adduci; quia res ista in multis locis est pertractata, sed ea omnia breuitatis causa relinquuntur.

Summarium in l. in omnibus. ff. de diuer. & tempo. præscrip.

1 *Fisci res quanto tempore præscribantur.*

Bar. in l. in omnibus. ff. de diuer. & temp. præscrip.

1 BART. in hac. l. in omnibus, tradit, quanto † tempore fisci res præscribantur. vide doct. in §. res fisci, inst. de usucap. Abb. in c. cum nobis, de præscript. propè fin. quamuis aliter loquatur Paul. de Cast. in l. fi. C. de sacrosf. eccles.

Summarium in l. in usucapione. §. accessio possessionis. ff. de diuer. & tempo. præscrip.

1 *Procurator an & quando possit alium substituere.*

Bar. in l. in usucapione. §. accessio possessionis. ff. de diuers. & temp. præscrip.

1 BART. in hac. l. in usucapione. §. accessio possessionis, tradit an † & quando procurator possit alium substituere; & dum hic in fi. ait, si mandatum non habet certam formam, tunc alteri delegari non posse, vide Abb. in c. fi. §. fi. col. 2. de offic. deleg. & contra hoc dictum Bartoli videtur gl. in c. ex parte decani, in gl. fi. de rescrip.

Summarium in l. palam. §. circa primam. ff. de dol. mal. & met. except.

1 *Stipulatio sine causa an ualeat.*

2 *In donatione an causa exigatur.*

3 *In stipulatione conditio habetur pro causa.*

Bar. in l. palàm. §. circa primã. ff. de dol. mal. & met. excep.

1 BART. in l. palàm. §. circa primam, tradit an † stipulatio sine causa ualeat? vide Alex. in consi. 13. in 1. dub. & in consi. 4. in 1. vol. & in l. creditori. C. de pact. & in consi. 9. Viso themate, col. fi. in 5. vol. Barb. in consi. 25. col. 5. & seq. in 1. vol. & in consi. 7. col. 12. in 2. vol. Alex. in l. si donatione. C. de collat. & in consi. 231. Viso puncto, colu. 4. in lib. primi & secundi vol. ubi tradit quid si causa per errorem fuisset expressa? vide Cor. in consi. 67. in 4. vol.
2 Alex. in consi. 37. in 3. vol. Et an † in donatione causa exigatur? vide Oldrad. in consi. 30. in 3. quæst. Alex. in consi. 19. in 4. vol. Imol. in consi. 102. col. 5. & omnino videas Alex. in consi. 145.

In

In causa & lite,col.2.in libro primi & secundi volu. ubi ait, neque confessionem, neque uiuam uocem,neque librum rationum,neque aliam scripturam uel instrumentum ualere sine expressione causæ. & Ias.in l. ex hoc iure, col. 12.ff.de iust.& iur. Et aduerte quoniam in stipulatione
3 † conditio habetur pro causa,ut trad. doct.in l.cum ad præsens.ff. si cert. pet. item si stipulatio prius sine causa fieret,& postea fiat alia stipulatio eodem modo,secūda dat robur primæ. Ang. in l.petens,col.3.C.de pact. Et ad prædicta vide Ias.in l. quominùs.colum. 25.ff. de flumin. ubi etiam opinionem,quam hic subijcit Bart.scilicet quando in donatione nulla causa exprimitur,
* liberalitatem ipsam sufficere,dicit † communiter reprobari, ut videre est ibi in 27. quæst. col. 35.versi.confirmo.& Aret.in l.à Titio,col.penul.ff.de verbo.obligat.& Feli.in c.si cautio, col. 1.de fid.instrum.

Summarium in l.apud Celsum.ff.de dol.mal.excep.

1 *Quomodo probetur aliquem animo decipiendi fuisse.*

Bar.in l.apud Celsum.ff.de dol.mal.excep.

1 BART. in hac l.apud Celsum,in principio quærit quomodo probetur † aliquem animo decipiendi fecisse. vide Barb.in cons.6.col.7.in 1.vol.Abb.in c.1.§.si autem, col. 12. cum ibi addit,de rescript.Feli.in c.1.de offi.deleg.Feli.in c.cùm super,col.3.de offic.deleg.& Bal.in cōs. 410.col.3.in 2.vol.

Summarium in d.l.apud Celsum.§.si cum legitima.ff.de dol.mal.excep.

1 *An exceptio,quæ obstat cedenti obstet etiam ei,cui facta est cessio.*

2 *Cessionarius agens an possit reconueniri ex persona cedentis.*

Bar.in d.l.apud Celsum.§. si cum legitima.ff.de dol.mal.except.

1 BART. in ead.l.§.si cum legitima,quærit,an exceptio, † quæ obstat cedenti, obstet etiam ei cui facta est cessio. De hac re an & quando exceptio competens contra cedentem competat etiam contra cessionarium,vide Soc.in consi.264.col.6.versi.circa quintam,ubi distinguit, aut exceptio respicit ipsam actionem,& tunc eam indistinctè contra cessionarium competere, aut respicit personam agentis,& eo casu seruandam esse distinctionem,quæ ex isto tex.colligi-
2 tur. An autem † cessionarius agens possit reconueniri ex persona cedentis? vide omnino. l. si quis in rem.ff.de procurat.scias etiam cessionariū habere utiles actiones, directas verò apud cedentem remanere,eum tamen posse etiam directas intentare,sed nomine cedentis, & utiles nomine proprio. Soc.in cons.18.col.6.in 1.vol.& plene de materia cessionis vide apud Io.de Grassis in tract.de cessione iuris & actionum. Et dum Bar. hic quærit,an exceptio excommunicationis vel banni,quæ obstat cedenti,obstet etiam cessionario? vide aliqua per Alex. in l. si cùm dotem.§.si pater.col.3.versi.sed dubium est.ff.sol.matr.Aret.in cons.96.colu.2.in 3. dub. & Ang.in cons.96.Roma.in cons.87.& Soc.in d.consi.264.col.6.

Summarium in l.j.§.quæ oneranda.ff.quar.rer.actio.non dat.

1 *Statuto si cautum est,eum qui offenderit non subditum iurisdictioni communis Perusij puniri posse ad plus in 10 libris,utrum huiusmodi statutum quatenus respicit clericum sit contra libertatem ecclesiæ.*

2 *Metus inducitur ex uultu terribili alicuius potentis.*

Bar.in l.j.§.quæ onerand.ff.quar.rer.acti.non dat.

1 BART. in hac.l.j.§.quæ onerandæ,quærit,si † statuto cautum est,eum, qui offenderit nō subditum iurisdictioni communis Perusini,puniri posse ad plus in 10.libris, utrum huiusmodi statutum quatenus respicit clericum,sit contra libertatem ecclesiæ? vide Feli. in c.ecclesia sanctæ Mariæ,col.23.de const.& in c.peruenit. 2.de testi.cogen.& Ang.in §. quia verò Leonis,in auth.de non alien.reb.eccl. Et dum Bar. subiungit,quamuis actio, quod metus causa,requirat cruciatum uel metum corporis,tamen promissio rescinditur etiam propter metum (ut aiunt) reuerentialem,quem habet mulier erga uirum,& clericus erga episcopum. vide ad hæc Feli.in c. quoniam contra.col.24.de proba.& in c.non ne.col.pen.& fi.de præsump.

& in c.causam.j.de offic.deleg.& Barb.in consi. 1.col.3 1.& seq.in 1.volu.& in consi.60. eod. vol.Abb.in c.cùm.M.col.8.versi.sed si.de const.& ibi Barb.col.55.& Feli.col.10.& seq.Capr. in consi.29.& Abb.in c.1.in 2.notab.de offic.deleg. vide etiam Bal.in c.peruenit.j. de iureiur. Barb.in d.c.1.col.4.& Paul.de Castr.in consi.74.col.3.ubi loquitur de subditis, qui obediunt mandato principis. & ex quibus præsumatur talis metus, vide sing.Aret. in consi. 24. Et dum Bar.hic in re proposita citat.l.interpositas.C.de transact.uide consimilia iura apud Alex. in d.l. interpositas,& ibi attende memorabilem effectum quem operatur præsentia personæ, cui reuerentia debetur, de quo etiam tradit Alex. in l.quæ dotis.ff.sol.matr. Limita tamen prædicta scilicet necesse esse in actione quòd metus causa,ut eruciatus aut metus corporis probetur, nõ procedere, quando aliquis nimium læderetur: nam tunc etiam non probatis uerberibus aut minis præcedentibus contractus rescinderetur. ita Anch.in repet. capituli canonum statuta, colu.3.de const.Paul.de Castr. in cons.177.& moder.in d.l.interpositas, & maximè Decius &
* ista opinio Bartoli hic est* communis,ut inquit Dec.in d.l.interpositas.ubi limitatur.tamen nisi persona,cui debetur reuerentia,esset talis,cui nisi obtemperarem, aliquid mali mihi contingeret; tunc enim sola eius præsentia iustum metum inducit, ut ibi per Alex.& Dec. item me-
2 tum † inducit uultus terribilis alicuius potentis. Dec.in c.quia quæsitum, col.2.de offic. deleg. ubi citat Bal.& ad prædicta vide Bar.in l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori.ff.de opet.nou.nunc. dum loquitur de iudice, qui solitus erat detrudere in carcerem appellantes. reliqua verò ad rem hanc pertinentia vide apud Alex.in d.l.quæ dotis & in l.si cùm dotem.§.eo autem tempore.ff.sol.matr.& in suo consi.287. Post redditum.in libro primi & secundi vol. & in consi. 101. Super eo,col.3.vers.item potest ultra,in 3.vol.Abb.in c.cùm uirum,de regular.& in cons.107. in 2.dub.in 2.vol.Feli.in c.cùm omnes col.7.de const.& in c. cùm ex officij,col.3. de præscrip. Aret.in d.consi.24.Ias.in l.pactum quod dotali.C.de collat.& ibi Paul.de Castr. Abb. in c. ueniens.j.de sponsal.ubi limitat in contractu matrimonij facto à filio propter reuerentiam patris, & in c.2.quod met.cau.col.1.& omnino Barb.in c.causam matrimonij,colu. 1. & seq. de offic. delegat.& ad ea,quæ prædiximus, ubi quis enormiter læderetur, non exigi minas uel uerbera præcessisse,uide latè Soc.in consi.273.col.2.uide etiam Mari.in d.c.causam matrimonij, colu. 2.cum seq.& de reuerentia erga patrem vide Ias. in auth. ingressi.C. de sacrosf.eccl. & Claudiũ in rep.l.ut vim.col.7.ff.de iust.& iur.Dec.in c.in præsentia,de proba.& unum singulare docuit in hac materia Bal.in d.l.pactum quod dotale,hoc est quamuis metus reuerentialis erga patrẽ præsumatur,tamen si in contractu mulieris agnatorum consensus exigeretur, eum non requiri quando mulier cum patre contraheret,sed Ias.ibi in col.fi.contrarium tenuit. & ad præcedentia omnia vide quæ posui in l.ad inuidiam,suprà,quod met. cau.

Summarium in l.j.ff.de acti.& oblig.

1 *Actiones quæ sint, quæ nascuntur ex uarijs figuris causarum.*

Bar.in l.j.ff.de action.& oblig.

1 BART. in d.l.j.quærit,quæ sint † actiones,quæ nascuntur ex uarijs figuris causarum. De hac re vide latè apud Ias.in §.1.col.7.8.& 10.inst.de action.ubi bene declarat. & dum Bar.paulò post quærit,unde actio utilis oriatur? dicas differentiam esse inter utilem & directam.Bal.in l.j.col.5.C.de priuil.dot.& quia Bar.pro huius quæstionis declaratione tradit. quæ sit actio datiua & natiua,uideas eundem Bar.in l.j.col.3.versi.quæro posito.ff.de pecul. & Ias.in l.iurisgẽtium,col.2.ff.de pact.& de natura actionum omnium vide plenissimè per Baptistam à sancto Blasio in suo tract.de actione.Ad id verò quod hic in fi.agit Bar. de actione quæ transit sine cessione,dicas etiam in l.cùm fundus.§.seruum tuum imprudens.ff.si cer.pet.actionem transire sine actione,ut ibi per Paul.de Cast.col.fi.& Alex.col.3.

Summarium in l.ex maleficijs.§.si quis absentis.ff.de acti.& oblig.

1 *Ignorans non delinquit.*

Bar. in l. ex maleficijs. §. si quis absentis. ff. de actio. & oblig.

BART. in hac l. ex maleficijs. §. si quis absentis, nihil dicit, Tu uerò attende gl. hic in uoce,
ignorans, quæ scribenda esset literis aureis secundum Bal. quem refert Feli. in c. cum uigesimũ,
1 de offic. deleg. nam ex ea colligitur, ignorantem † non delinquere. de qua re admodum erudi-
tè agit ibi Feli. quem uide omnino.

Summarium in d. l. ex maleficijs. §. hæres quoque. ff. de acti. & oblig.

1 *Hæres adeundo non dicitur quasi contrahere cum creditoribus hæreditarijs.*

Bar. in d. l. ex maleficijs. §. hæres quoque. ff. de acti. & oblig.

BAR. in ead. l. §. hæres quoque, similiter nihil dicit, sed eum adducit Mari. Soc. iuni. in rep.
1 l. cum filiofamiliàs in 3. par. nu. 18. ff. de leg. 1. ad probandum, quòd hæres † adeundo non dici-
tur quasi contrahere cum creditoribus hæreditarijs, sed tantùm cum legatarijs & alijs personis
honoratis. & ita dicit intelligendum esse tex. in l. apud Iulianum. §. fi. suprà, ex quib. cau. in poss.
eat. ubi uide quæ ibi posui.

Summarium in d. l. ex maleficijs. §. is quoque. ff. de acti. & oblig.

1 *Si statuto cautum est, uillam teneri capere malefactores, alioqui debet puniri, an uno exacto cæteri liberentur.*

Bar. in d. l. ex maleficijs. §. is quoque. ff. de acti. & oblig.

1 BART. in ead. l. §. is quoque agit, de statuto quo cautum est, uillam † teneri capere malefa-
ctores, alioqui debere puniri; an uno exacto cæteri liberentur? aitque eos teneri ex quasi ma-
leficio cum ex facto alterius teneantur. vide Alex. in l. si quis id quod, col. 3. ff. de iurisd. omni.
iudic. & Ias. in §. pœnales, col. 5. & seq. inst. de acti.

Summarium in l. omnibus. ff. de acti. & oblig.

1 *Præscriptio statutaria an sola citatione interrumpatur.*

Bar. in l. in omnibus. ff. de action. & oblig.

1 BART. in hac. l. in omnibus, tradit, an præscriptio † statutaria sola citatione interrumpatur;
& ad ea quæ hic in princ. ait Bar. de præscriptione. 30. annorum, vide Felin. in c. de quarta, col.
11. de præscript. & Roma. in cons. 223. col. 3.

Summarium in l. sub hac. ff. de acti. & oblig.

1 *Argumentum à contrario sensu ualet.*

Bar. in l. sub hac. ff. de action. & oblig.

1 BART. in hac leg. colligit argumentum † à contrario sensu, ut hic per eum. sed istud argu-
mentum melius explicat, & insolutum relinquit Ias. in l. centesimis. §. fi. col. 2. uersi. quartò. ff. de
uerbor. obligat.

Summarium in l. in factum. ff. de acti. & oblig.

1 *Actionis in factum edicta descendunt ex edictis, uel interdictis.*

Bar. in l. in factum. ff. de action. & oblig.

1 BART. in hac l. in factum dicit, edicta actiones † in factum descendere ex edictis uel inter-
dictis: quia edicta prætorum sunt facta naturali æquitate; & ideo dantur filiofamiliàs: quoniã
in eis non curatur patria potestas. Attende hic, nam ista ratio Bartoli non videtur esse ueritate
subnixa, si quidem actio de dolo, & actio quod metus causa sint inuentu prætoriæ, ut constat ex
illis titulis, & tamen non dantur filiofamiliàs. l. filiusfamiliàs, suprà eod. tit.

Summarium in l. contraxisse. ff. de acti. & oblig.

1 *Contrahentes uidentur ibi contraxisse ubi debet solui.*

Bar. in l. contraxisse. ff. de action. & oblig.

1 BART. in l. contraxisse, ait, contrahentem † videri ibi contraxisse ubi debet solui: quia ibi
potest conueniri. vide Barb. in consi. 15. col. 12. cum seq. in 1. vol. Bal. in consi. 167. in 3. vol. &
Dec. in c. 1. de iudic.

Summarium in l. constitutionib. ff. de acti. & oblig.

1 *Dictio quasi, est expressio ueritatis.*

Bar.in l.constitutionibus.ff.de action.& oblig.

1 Bart. in hac.l.constitutionibus,opp.de l.ij.C.ne ex delic.defun. & dicit, uocem, quasi, hic esse expressiuam ueritatis.vide Alexan.in l,j.§.& hæc actio.colum. 2.& seq.suprà de eo,per quem fact.erit.

Summarium in l.in honorarijs.ff.de acti.& oblig.

1 *Actiones omnes rei persecutoriæ sunt perpetuæ.*

Bar.in l.in honorarijs.ff. de action.& oblig.

1 Bart. in hac.l.in honorarijs,ait,omnes † actiones rei persecutorias esse perpetuas. vide limitationes quæ ponuntur ad Bar.in l.air prætor.§.fin.ff.de ijs, quæ in fraud.cred.& de natura istarum & quarumcunque aliarum actionum,vide Baptistam a sancto Blasio in tract. de actione. Postea dum Bar.hic in versi.& ex hoc habes, ait, ex ijs quæ prædixi colligi, eum qui dolo desijt possidere,teneri utili,& eam esse perpetuam. Ad hoc accedit Ias.in §.sed istæ.col.8.inst. de acti.sed obstar,quia hoc est per modum cuiusdam supplerionis,ideo non debet regi ac moderari quò ad tempns secnndum alias:Bar.in l.j.§.hæc actio,in 1.membro.ff.si quis testa.lib.

Summarium in l.cessat ignominia.ff.de acti.& oblig.

1 *Condemnatus ex forma statuti an sit infamis.*

Bar.in l.cessat ignominia.ff.de acti.& oblig.

1 Bart. in hac l. cessat, tradit, an † condemnatus ex forma statuti sit infamis: vide Dec. in consi.35.Raph.Cuma.in cons.131.Alex.in l.huiusmodi.§.cùm parer,col.2.ff. de leg.1. & quæ posui ad Bar.in l.infamem supra. de public.iudic.ubi agitur an ille qui est damnatus per inquisitionem infamis efficiatur.

Summarium in l.non figura.ff.de acti.& oblig.

1 *Obligatio litterarum non est cognita de iure.fforum.*

Bar.in l.non figura.ff.de action.& oblig.

1 Bart. in hac.l. non figura,inquit,de iure.fforum.cognitam † non esse obligationem literarum. Ad hoc accedit Aret.in l.j.in princip.ff.de uerb.oblig.ubi declarat istam legem nō habere locum in stipularione,cnm in ea præcisè uerba requirantur,neque sufficiāt literæ,quamuis ibi postea teneat immo hanc obligarionem fuisse cognitam de iure.fforum.

Summarium in l.is cui.ff.de acti.& oblig.

1 *Legata conditionalia transferuntur ad suos.*

Bar.in l.is cui.ff.de acti.& oblig.

Bart. in hac l.is cui,ait gl.hanc esse falsam,& reprobari, dum inquit, legata conditiona-
1 lia † transferri ad suos. Et eam,quamuis sit sing. * communirer reprobari testatur Alexan. in
* consi.92.& in consi.93.cum subscript.seq.in 3.vol.& Dec.in cons.574.ubi subdit tamen,eam
saluari posse quando ira de uoluntare testaroris constaret. vide omnino Mari. Soc.iuni.in cōs.
117.nu.18.Barb.in consi.55.col.3.in 2.vol.Roma.in consi.124.in cons.162.& in consi.185.
in 5.dub.& in cons.480.Bar.in l.j.col.3.& ibi doct.ff.de leg.1.& Soci.in l. hæredes mei.§. cùm
ita,col.3.ff.ad trebell.& ibi Alex.in ult.not.col.3.Arer.in cons.1.col.2.in 2.dub. Capr. in cons.
79.col.2.Alex.in cons.165.& in cons.173.in 5.vol.

Summarium in l.obligamur.ff.de acti.& oblig.

1 *Pater an teneatur dare dotem filiæ nuptæ.*

2 *Pater tenetur ad dotandam filiam officio iudicis,non autem iure actionis.*

Bar.in l.obligamur.ff.de acti.& oblig.

1 Bart. in hac.l.obligamur,tradit an pater † teneatur dare dotem filiæ nuptæ? vide Alex. in cons.149.Visis & diligenter,in lib.primi & secundi vol.& Matthæsil.in sing.106.incip.Nota quòd si pater: Abb.in consi.12.in 1.vol.Alex.in l.muliet.§.cum proponeretur,col.pe.ff. ad trebell.& omnino Aret.in consi.17.col.pen.& seq.Capr.in consi.46.in fi.Abb.in c.accedens, col.fi.de procurar.Ias.in auth.preterea.col.3.C.und.uir,& uxor.Curt.in consi.27.col.15.& in consi.39.Ias.in auth.res quę,col.5.C.comm. de lega.Et limita istam opinionem Bartoli ut per

a Iaſ.in l.de alimentis,in fi.C.de tranſact.Et dum Bar.ſubiungit,patrem † teneri ad dotandam filiam officio iudicis,non autem iure actionis:aduerte,quia ſi ſtatuto cautum eſt,filiam ſtantibus maſculis ſuccedere non debere,tunc filia dotari debet iure actionis : ita Paul. de Caſt. in conſi. 131.Licèt domina Liſa . & Alex.in d.conſi.149.in libro primi & ſecundi vol.Et an pater teneatur dotare filiam nuptam?vide Abb.in conſi.65.in 2.vol.& dicas iuri dotandi filiam renunciari non poſſe.ita Rom.in l.j.ff.ſol.matr.Anch.in c.in 2.notab.de pact.in 6.Imol.in l. ſtipulatio hoc modo concepta.ff.de uerb.oblig.& ibi Alex.in 3.col.verſ.ſecundò limit.& videas Roman. in l. qui ſuperſtitis.ff.de acquir.hæred.Paul.de Caſt.in conſ.177.& Gemin. plenè in d. c. quamuis, col.4.verſ.quid ſi filia,ubi ſentit contrarium.& de hac re vide plenè Bal.nouell.in tract.de dote in 6.par.in 15.priuilegio cum ſeq.& in priuilegio.17.& Soc.in conſ.17.col.4.ubi tradit,an frater ſororem dotare teneatur,quãdo eſt iam nupta? & videas Alex.in l.huiuſmodi.§.cùm pater, col.2.ff.de leg.1.& Paul.de Caſt.in l.ſi ſocer.ff.ſol.matr.

Summarium in l.j.ff.de uerb.oblig.

1 *Stipulatio concipi non poteſt, niſi utroque loquente.*
2 *Si unus teſtis dicit ſe audiuiſſe,& alter uidiſſe,iſti ſunt conteſtes.*

Bar.in l.j.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac.l.j.in princ.uerſi.ſtipulatio non poteſt, ait ſtipulationem † concipi non poſſe niſi utroque loquente. vide Alex.in conſi.12.Viſo inſtrumento, col.1.& ſeq. in 1.vol.Abb.in c.cùm contingat,col.pen.de iureiur.& uideas caſum in quo ſtipulatio concipi poteſt uno loquente,& alio faciente ſigna,apud Iaſ.infrà in hac l.§. ſi quis ſimpliciter,quamuis ibi dubitet. Et dum Bar.hic in 2.col.verſi.quæro quid ſi eſt ſurdus & murus,quærit,an mutus qui ad motum labiorum omnia intelligit,poſsit ſtipulari? & dicit non poſſe: quia lex requirit,ut intelligat per ſenſum auditus,& non per motum labiorum. collige ex hoc Bartoli documento,ſi exigitur aliquis ſenſus,alium non ſufficere. hoc tamen fallit in uiſu,qui alios comprehendit. Bal.in l.teſtium.C.de teſti,& in l.de quibus in fi.ff. de leg. ubi ait, ſi unus teſtis
2 † dicit ſe audiuiſſe,& alter ſe uidiſſe,eos eſſe conteſtes, & in rubrica.ff.de probat.ait, ſi tolleretur probatio,non intelligi ſublatam eſſe probationem,quæ fit per uiſum. Et hoc ſcilicet uiſum comprehendere alios ſenſus,tenuit Bar.in l.ij.§.pen.ff.de aqu.plu.arcen.& Paul.de Caſtr. in d. rubrica.& Bal.in l.contra negantem.C.ad leg.aquil.& in l.ſi quis,in fi. C.de teſti. doct. in c.fraternitatis,de frigid.& malef. Bal.in l.j.C.ſent.reſcin.non poſſ.Ad rem facit illud Apocalip. primo,cõuerſus ſum ut viderem uocem,&c.& Exod.19.ibi, cunctus autem populus uidebat &c. & Bar.in l.ſi mihi & Titio.ff.de leg.2.Præpoſit.in c.fides,in princ.10.diſt.Et quòd non intelligatur ſublata probatio uiſus,uide gl.in c.ad noſtram.3.in uerbo,require,de iureiur.& Felin. in c.pen.in 5.notab.de probat.& in c.cùm cauſam,col.7.verſi.ſed iſtam,de teſt.Pau.de Caſt.poſt Bal.in l.j.ff.de his quę in teſta.delen.Bal.in d.l.cùm cauſam,& in c.præterea,de proba. & in cõſ. 10.col.pen.in 4.vol.& Alex.in conſ.166.Animaduerſis his,in lib.primi & ſecundi vol.

Summarium in d.l.j.§.qui præſens.ff.de uerb.oblig.

1 *Stipulatio uitiatur propter omiſſionem reſponſionis.*
2 *Quid dicatur fieri incontinenti.*

Bar.in d.l.j.§.qui præſens.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in ead.l.§.qui præſens,ſic ait in ſumma.omiſsio † reſponſionis uitiat ſtipulationem. Adde tu quòd ſicut ſtipulatio fieri debet pręcedente interrogatione & ſubſequente reſponſione, ita & litis conteſtatio; nam poſt propoſitionem actoris ſequi debet reſponſio rei confitendo vel negando. Bar.in l.j.colum.3.verſi.quæro ſecundo.C.de lit.conteſt.quamuis ibi Paul.de Caſt.in rubrica dicat,hoc de conſuetudine non ſeruari. Et dum Bart. poſtea inquit, interuallo vitiari ſtipulationem : vide Alex.in conſi.17.In cauſa & lite,in 1.volu.& in conſi.152. in libro primi & ſecundi vol.Aret.in conſ.71.col.fi.& ad hoc facit tex.in l.ſuos.§.fin.ff.de duob.rei. ibi

item

item modicus actus, igitur secus est in longo, atque ita erit ibi casus pro communi opinione. Ad illud autem quod subijcit Bar. interuallum unius diei dici longum, videas an debeat esse dies naturalis an artificialis? apud gl. in l. more Romano. ff. de feri. Denique tradit Bar. quid di-
2 catur † fieri incontinenti & statim, aitque hoc secundum diuersitatem casuum aliter & aliter accipi. Dicas tu modicum tempus aliter accipi in l. j. §. hoc interdicto. ff. de itin. act. priu. & de ista uoce statim, uide gl. Abb. & ibi addita in c. cùm sit, de appell. & in c. 1. col. 7. de mut. petit. & Feli. in c. præterea, de testi. cogen. Et in hac materia stipulationis scias licèt stipulatio inutilis producat pactum nudum, & sic actionem non pariat, ab ea tamen exceptionem prouenire. gl. est sing. de hoc secundum Bal. in l. iurisgentium. §. igitur. ff. de pact.

Summarium in d. l. j. § si quis ita. ff. de uerb. oblig.

1 *Sufficit quò ad obligationem consensum colligi ex uerbis per interpretationem.*
2 *Contractus celebratus per surdum, qui intelligit ad motum labiorum ualet tanquam sine stipulatione confectus.*

Bar. in d. l. j. §. si quis ita. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in ead. l. § si quis ita, sic ait in summa. sufficit † quò ad obligationem cōsensum colligi ex uerbis per interpretationem, secus si ex signis aut actibus colligeretur. vide Matth. æsill. in singul. 27. incip. Nota quòd, Feder. in consi. 149. Alex. in consi. 158. Viso dicto, in lib. primi & secundi vol. & in consi. 146. Viso processu, col. 5. & seq. in 5. vol. Postea Bar. dicit si commissum fuit tribus, ut consulant, sit ne Titius condemnandus an non? & unus dicat eum esse condemnandum, alius absoluendum, & tertius dicat, non uideo cur non debeat condemnari; ex his uerbis hunc sensisse, eum condemnari debere. vide Feli. in c. cùm super, col. 3. & seq. de offic. deleg. & in c. venerabilis, col. 10. versi. neque credas, de except. & Barb. in d. c. cùm super, colu. 4. cum seq. & Fel. in c. ex officij, col. 12. vers. quarta cōclusio, de præscrip. Alex. in l. si quis ante. col. 4. ff. de acquir. poss. & Soc. in l. ij. §. quod si in patris. ff. sol. matr. Et dum Bart. hic in versi. se-
2 cundò quæro, agit de contractibus, qui quotidie celebrantur † per illum surdum, qui intelligit ad motum labiorum, aitque contractum ualere tanquam sine stipulatione confectum. vide Barb. in consi. 55. col. 15. in 2. vol. Alex. in consi. 12. col. fi. in 1. vol. Aret. in consi. 91. & Soc. in consi. 66. col. 7. in 1. vol. Ad illud uerò quod hic in fi. ait Bar. agendum esse certi condictione ex mutuo, quod probatur per confessionem in instrumento contentam. vide Feli. in d. c. venerabilis col. 7. & seq. de except.

Summarium in d. l. j. § si quis simpliciter. ff. de uerb. obli.

1 *Diuersitas in qualitate obligationis inter interrogationem & responsionem uitiat stipulationem.*
2 *Si statuto cautum est, reum teneri ad respondendum simpliciter affirmando uel negando, alioqui eum haberi pro confesso: & reus respondeat se non habuisse pecuniam, & si constat eum habuisse dixit, se illam expendisse in negocijs ipsius actoris, an iste reus habeatur pro confesso.*

Bar. in d. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in ead. l. §. si quis simpliciter, sic ait in summa. Diuersitas † in qualitate obligationis inter interrogationem & responsionem uitiat stipulationem. vide Bar. in l. non solùm. §. morte, col. 4. versi. sed quæro. ff. de oper. nou. nunc. Et ex ijs, quæ subiungit hic Bar. colligitur appositionem diei uel conditionis esse de substantia, & formam mutare, & consequenter qualitatē obligationis. vide Bal. in auth. matri & auiæ, col. 1. C. quand. mul. tut. & Dec. in l. si mater. C. de inst. & subst. & tempus esse de substantia, tradit Feli. in c. cùm dilecta. nu. 32. de rescript. & Cæpol. in tract. de seruit. urba. præd. cap. 24. col. fi. Et dum Bar. hic fi. infert ad quæstionem, si sta-
2 tuto † cautum est, reum teneri ad respondendum simpliciter affirmando uel negando, alioqui eum haberi pro confesso, & reus respondeat se non habuisse pecuniam, & si constat eum habuisse, dixit se illam expendisse in negocijs ipsius actoris; decidit Bar. hunc haberi pro confesso: quia responsio non fuit simpliciter facta. vide Aret. post Bar. in l. j. colum. 3. ff. de uulga. & pupill. & omnino Alexan. in consi. 37. Visis his, in 5. vol. est igitur respondendum ut ait Cæpol. in cautel.

in cautel. 60. scilicèt ego nihil habeo de tuo ad quod tenear. vide Felin. in cap. de causis nu. 17. de offic. deleg.

Summarium in d.l.j.§.si quis stipulanti.ff.de uerb. oblig.

1 *Minor summa inest in maiori.*

2 *Si unus testis dicit rem ualere centum, & plus, an illa dictio, plus, inducat diuersitatem in summa.*

3 *Interrogatio facta de toto intelligitur de qualibet eius parte.*

Bar. in d.l.j.§.si stipulanti.ff.de uerb.oblig.

1 BAR. in ead.l.§.si stipulanti, hoc dicit in summa. In maiori † summa inest minor. De hac re & maximè quando testes sunt diuersi, quia unus de maiori & alius de minori loquitur summa, vide Alex. in cons. 18. & in consi. 118. in 1. uol. & omnino in consi. 206. Visa consideratione, in lib. primi & secundi uol. & in cons. 54. & in consi. 88. in 5. vol. Felin. in c. licèt ex quadam, col. 2. & seq. de testi. & in c. si. col. 3. de præsumpt. & in c. ad aures, col. 7. de rescript. Barb. in cõs. 10. col. 7. in primo uol. Card. in consi. 30. col. 3. & in cons. 103. col. 2. Ana. in cõsi. 76. in fi. Aret. in l. si quis mihi bona.§.si coram, colu. 2. ff. de acquir. hæred. & in cons. 65. & in cons. 83. quid si
2 unus † testis dicat rem ualere centum, & plus, nunquid illa uox, plus, inducat diuersitatem in summa? Respondeo quòd non: quia illa uox tanquã ambigua nihil operatur secundum Alex. in cons. 107. col. pen. in 4. vol. & in consi. 29. col. 2. in 7. uol. Contrarium tenuit Salic. in l. ij. col. 15. C. de rescind. uendit. ad quem accedit Feli. in c. pastoralis, nu. 6. de rescrip. Et in re proposita scias magis esse credendum testibus affirmãtibus ualorem alicuius rei esse ultra libras 400. quàm testibus id negantibus. Alex. in cons. 54. in 6. uol. Et dum Bar. hic paulò post subijcit ex ijs, quæ prædixit, confundi calumniam aduocatorum, qui uolebant, positionem factam de cen-
3 tum mutuo habitis posse negari in totum, si non fuerant nisi 80. nam dicit Bar. interrogatio † facta de toto, intelligitur de qualibet eius parte. In hac re uide quid teneat idem Bart. in l. qui solidum, in princip. ff. de leg. 2. & ad rem faciunt tradita per eundem in l. pupillus.§.fi.ff. de uerb. signific. & est bonus tex. cuius hic meminit Ias. in l. qui seruum.§.fi.ff. de interrog. actio. Et dum Bar. subdit, quamuis ille qui petit solidum non deberet petere nisi partem, tamen ex hoc aduersarium in mora constitui. Limita ut per ipsum in l. non potest uideri.ff. de reg. iur. Postea Bart. declarat prædicta esse uera quando positio continet aliquid falsi in quantitate summæ, uel in parte rei, secus si in qualitate, vt puta dico te mihi promisisse purè cum fuerit sub conditione, vel ad diem: nam eo casu potest negari in totum. vide Paul. de Castr. in l. quidam æstimauerunt.ff. si cert. pet. Barb. in c. nam concupiscentiam, col. 9. de consti. Alex. in cons. 183. in 5. uol.
* & breuiter ista opinio Bar. est * communis, ut inquit Alex. in l. ex facto.§.item quæ.ff. de uulg. & pupill. col. 2. vbi multa dixit ad rem hãc facientia. uideas etiam Card. in cons. 38. incip. Quidam habens. & glo. not. in c. præsentium, in uoce, sigillatim, de testi. & plenè Feli. in d.c. nam concupiscentiam, vbi declarat & limitat hanc materiam, Ias. in l. stipulatio.§.stipulatus, infrà eod. tit.

Summarium in d.l.j.§.sed etsi mihi.ff.de uerb. oblig.

1 *Vtile per inutile non uitiatur.*

Bar. in d.l.j.§.sed etsi mihi.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in ead.l.§.sed et si mihi, ait, utile per inutile † non uitiari. de hoc, & ad ea, quæ postea subijcit, vide glo. & Dec. in l. in eo quod est plus. ff. de regul. iur. & an utile per inutile non uitietur, uide pulchra argumenta pro utraque parte apud Laurentium de Rodulphis in tracta. de usuris, quæst. 135. & Feli. in c. cum super, de offic. delega. & Bar. in l. si quando.§. sponsus.ff. de donat. int. uir. & uxor. & in l. grege.§.1.ff. de fideiuss. & est glo. ordin. in l. pecuniæ.ff. de usur. vide Alex. & Ias. in l. certi condictio.§.quoniam in princ.ff. si cert. pet. & Abb. in c. cùm tempore, de arbitr. & in c. Messana, in fi. post glo. de elect. Ias. in l. planè.ff. de leg. 1. & in l. Titiæ textores.§.nihil differt.ff. eod. tit. in l. si ita stipulatus fuero.§.Chrysogonus, infrà eod. & in l. stipulat. §. sed & si mihi, infrà eod. in l. si ex falsis. C. de transact. in auth. qui rem. C. de sacros. eccl. & in l. in pupillari.ff. de uulg. & pupill.

Summarium in d.l.j. § eadem.ff.de uerb.oblig.

1 *Diuersitas linguæ non uitiat stipulationem.*

Bar.in d.l.j.§.eadem.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in ead.l.§.eadem,ait,diuersitatem † linguæ non uitiare stipulationem,si modò con trahentes intelligant per se uel per interpretes. vide tex.in c.retulerunt,de consecrat.dist.4. & doct.in c.ex literis.j.de sponsal. Et nunquid notarius possit conficere instrumentum de ijs,quę gesta sunt inter homines diuersæ linguæ ad interpretis dictum, vide Abb. cum ibi addit.in c. cùm causam,in fi.de testi. Et dum Bar.ait, testem Theutonicum illiteratum debere interrogari per interpretem : contra Bar.tenet Angel.Aret.in §.in hac re,inst. eodem tit. & ad hæc uide aliqua per Feli.in rubri.de constit.col.pen.& in c.proposuisti,col.3. de probat. et de interprete uide eundem Feli.in c.intimauit,col.3.de testi.& in c.à nobis,col.4.eod.tit.& in c.ad audien tiam,col.2.& seq.de præscript. Ias.in l.iuris, col.pen.C.qui admit.Et dum subiungit Bart.si iudex uel notarius nesciret interpretari, adhibendos esse duos interpretes : vide Alex.in consi. 35.in 1.uol.& in cons.324.in lib. primi & secundi uol. Et aduerte quoniam partes non ad interpretem, sed inter se debent sermonem dirigere, vt colligitur ex isto tex.ibi,latinè interroga uerit, & græcè ei respondeatur. Et dum Bar.hic prope fi. agit de interrogatione hoc modo facta; promittis mihi hominem ? & respondeatur in genere, & reliqua ut hic per eum. sed quæro quid si dico,promittis mihi hominem ? & tu respondes, promitto Stichum, an ualeat ista stipulatio ? & uidetur quòd non : quoniam in obligatione diuersitas inducitur. quia si simpliciter respondisses,nullus præcisè fuisset in obligatione, atque ita quocunque perempto promissor nihilominus teneretur : secus uerò quãdo in specie promittitur Stichus: nam eo perempto liberatur,sicut in alternatiua specierum dicitur.l.inter stipulantem.§.2.infrà eod. tit. Tamẽ reluctari uidetur tex.in l.et per iusiurandum.§.si is qui.ff.de acceptilat.

Summarium in l. stipulationum.ff.de uerb.oblig.

1 *Mixta an contineantur sub simplicibus.*

Bar.in l.stipulationum.ff. de uerb.oblig.

1 BART. in hac l.stipulationum,in princip.quærit,an sub † simplicibus mixta contineantur vide Ias.in §.1.col.6.ver. vtrum priuilegium,inst.de action.vbi affert eos, qui contrariũ tenuerunt, & distinguit. vide eundem latè in §.omnium,col.5.ver.in quo brocardo, inst. eod.tit.de actio.& latissimè Feli.in c.at si clerici.§.de adulterijs, de iudic.vbi tandem ad concordiam redigendo dissentientes opiniones distinguit,dicens,aut agitur de præiudicio; & mixta non con tinerētur; aut non,& tunc continentur.& omnino in re proposita vide Ang.in consi.257.vbi ait,ex tribus causis dici posse, mixtum sub simplici contineri, & aliter non. Item scias mixtum non contineri sub simplici,quando statuto cautum est,statuta ad literam esse intelligẽda. Ang. in l.si ita scriptum.ff.de liber.& posthum.Ias.in consi.188.col.fi.in 1.uol. Et in hac materia an sub simplici mixtum contineatur ? vide Alex.in consi.82.viso processu, col.5.nu.22.in 3.uolu. & in consi.76.visis dubitationibus,col.pen.in 5.vol. vbi ait quamlibet dispositionem stricti iuris loquentem in casu simplici non comprehendere casum mixtum. & in consi. 140. Circa primum dubium,col.2.eod.vol.& in l.cætera.§.fin.ff. de lega.1.Roma.in consi.259.& omnino in cons.400. Dec.in cons.27.Bal.in cons.490.in 1.uol.Anchar.in cons.37.vbi tradit an in materia odiosa disponente de Florentino locum habeat in eo,qui origine est Florentinus, & domicilio est Pisanus ? & in consi.79.& in repet.capituli canonum statuta,col.89.de const. Corn.in consi.19.in 4.vol.Oldr.in consi.128.col.2.& aliquid per Felin.in c.fraternitatis, colu.6.versi.. item limita ex his quæ dixi,de testi.& in c.dilecto colu.2.versi. ex istis habes,eod.titu.& in cap. pastoralis,colum.2.versi.& dum dicit Abb.de except.& aliquid in cap.fin.in principio. de ex. cept & in rubrica de præscript.colu.6.versi.fallit tertiò. & vide tex.in l.j.si uir.ff. ad Syllanian. Cæpoll.in consi.9.Roman.in consi.294.Imol.in consi.35.col.2 .& seq.& in consi.145.colu.3. Ana.in cons.63.& in consi.95.col.fi.Aret.in consi.20.tex.in c.statutum, & ibi Gemin. de elect

& Ias.

& Iaſ. poſt alios in l. vt liberis, col. 8. C. de collat. & ad rem hanc uide Bar. in l. naturalis. in fi. principij. ff. de præſcript. verb.

Summarium in d. l. ſtipulationum. §. & harum. ff. de verb. obliga.

1 *Stipulatio ſeruitutis, an ſit iuris uel facti.*

2 *Si alicui ſit factum legatum unius ſerui in ſpecie, & alteri ſit legata optio ſerui in genere, is poterit optare illum ſeruum alteri legatum in ſpecie.*

Bar. in d. l. ſtipulationum. §. & harum. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in ead. l. §. et harum, col. 2. verſ. quæro aliquis ſtipulatur, tractat, an † ſtipulatio ſeruitutis ſit facti an iuris? & concludit, eam continere ius & factum. Et in hanc opinionem Bar. * communiter itum eſſe ait hic Roma. idem tenet Bar. in l. ſi is qui pro emptore, in 3. quæſt. princip. verſ. dixi. ff. de uſucap. Et dum Bart. hic reprobando opinionem Petr. & Cyn. declarat. l. ſi ſeruus communis meus & tuus. ff. de ſtipulat. ſeru. dicens, quando ſeruus ſtipulatur factum fiendum à ſe ipſo non acquiri domino. d. §. ſed cum factum, ſecus verò cum ſtipulatur factum fiendum ab alio ipſi ſeruo; quia tunc acquiritur domino. Attende iſtam declarationem Bar. quia licèt in ſe uera ſit, tamen non ſatisfacit quò ad. d. l. ſi ſeruus communis. quoniam ibi quoque factum explicandum erat à promittente, & à ſeruo, ſicut & in d. §. ſed cum factum. Cæterum dicas in d. §. ſed cum factum, ſeruum ſtipulatum fuiſſe ſibi ire, & agere licere. atque ideo alij non competebat, ſed in d. l. ſi ſeruus communis, ſeruus ſtipulatus fuerat ſimpliciter, & ideo cõtinet etiam ius quando ad dominum poteſt tranſire. Et in re propoſita vide glo. in l. pro parte. ff. de ſeruit. quæ facit differentiam, an ille, qui ſolùm ſtipulatus eſt ipſam ſeruitutem ſit ductus in poſſeſſionem an non? & eſt tex. in l. ſi ſub una. §. 1. infra eodem. Poſtea Bart. in verſ. quæro an ceſſet, tradit an ceſſet obligatio uel executio actionis, aitque ſi ab initio obligatio non eſt nata, ſed eſt in pendenti, & tunc natiuitatem obligationis pendere propter ſpem quòd naſcatur. Ad hoc facit text. in l. cùm hic ſtatus. §. ſi ſponſus, verſ. ſiue autem. ff. de donat. inter uir. & uxor. ibi pendere ad acceptilationem non ipſum ſed effectum eius. et dum agit Bar. de glo. quam redarguit Dyn. dicens eam malè loqui in obligatione generis, ſed in obligatione alternatiua bene dicere. Bartolus approbat opinionem Dyni, quia in alternatiua utrum eſt in obligatione: & ideo ſoluendo Stichum ſoluitur pars eius. quod eſt in obligatione: ſed in ſtipulatione generis nihil eſt in obligatione. Tu uerò aduerte hic diligenter, quoniam iſta ratio Bartoli uidetur ueritate carere, quamuis enim in obligatione generis ante ſolutionem nihil præcisè cenſetur eſſe in obligatione, tamen poſt ſolutionem res ſolutá cenſetur in ſpecie fuiſſe ab initio in obli-
2 gatione. et hoc uſque adeò uerum eſt, ut ſi alicui † ſit factum legatum unius ſerui in ſpecie, & alteri ſit legata optio ſerui in genere, is poterit optare illum ſeruum alteri legatum in ſpecie, ea ratione, quia ille, cui legata eſt optio in genere, optando cenſetur habuiſſe hoc legatum in ſpecie. l. ſi Heros. ff. de opt. lega. tradit Dec. in capitulo quoniam, de reſcript. & Iaſ. in l. re coniuncti, nume. 58. ff. de lega. 3. & ideo cum hic tractemus de tempore poſt factam ſolutionem, nullum uidetur eſſe diſcrimen inter obligationem generis & alternatiuam. l. cum incertus. ff. de leg. 1. tradit Bar. hic in fi. & huiuſcemodi argumento utitur etiam Iaſ. in l. cum ijs. §. fin. ff. de condi. indebit. et quamuis reſpondeat, tamen eius reſponſio ad rem propoſitam applicari nõ poteſt, ideo cogita. Illud uerò, quòd hic ait Bar. de uno ex pluribus hæredibus ſoluente, declara & intellige quando creditor vult accipere partem, alioqui autem non cogeretur: ita declarat Bar. in §. ſeq. col. pen. verſ. illud.

Summarium in d. l. ſtipulationum. §. ex his. ff. de uerb. oblig.

1 *In obligatione diuidua natura, ſed indiuidua effectu, ſi ſint plures hæredes promiſſoris, quilibet tenetur pro parte.*

2 *Debitor in centum non poteſt ſoluere quinquaginta.*

3 *Qualitas iuris iam formati & in eſſe deducti, amplius mutari non poteſt.*

4 *Si unus consentit in soluendo hominem, & alij dissentiunt, quid fieri debeat.*
5 *Vnus ex hæredibus in obligatione generis soluere totum compellitur.*

Bar. in d.l. stipulationum. §. ex ijs. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in ead. l. §. ex ijs, colligit in summa. In obligatione † diuidua natura, sed indiuidua effectu, si sunt plures hæredes promissoris, quemlibet teneri pro parte, sed partis præstationem non præbere liberationem: in indiuidua uerò hæredes promissoris teneri in solidum. Ad materiam huius. §. vide aliqua apud Anch. in c. peccatum, col. 28. de regul. iur. in 6. Et quoniam ex isto text. maximè in ratione decidendi, sola illa potissimùm fieri collectio, ex persona hæredis non mutari conditionem & qualitatem obligationis. Huic sententiæ opponit Bart. de l. si legatarius. ff. de lega. j. & inter alias solutiones approbat solutionem Petr. quæ est, cùm sumus in diuiduis qualitas rei. quæ est in obligatione non mutatur, vt noceat stipulatori, quamuis diuidatur, alioqui uerò esset in indiuiduis. sed contra istam solutionem facit, quia immo in diuiduis
2 mutatur cōditio obligationis in præiudicium ipsius creditoris, patet: nam ille, † qui debet centum, non potest soluere quinquaginta. l. inter. §. Lucius. ff. de usur. nam solutio partis multa solet afferre incommoda. l. planè. ff. famil. ercisc. & tamen defuncto debitore relictis duobus hæredibus unusquisque tenetur pro dimidia, & solutio partis liberat unumquemque. l. j. ff. si cert. pet. l. si testamento. §. 1. ff. de fideiuss. & hoc sentit Bar. hic & ibi, & citat. d. l. si testamento, atque ita contra Petri solutionem infertur, & istud argumentum de solutione partis adducitur à iurisconsulto. in l. ij. §. incertam. ff. de prætor. stipul. & tamen eo non obstante contrarium decidit, & ibi Paul. de Castr. posuit rationem. Redeundo autem ad regulam memoratu dignam, quæ ex isto tex. colligitur, scilicet qualitatem obligationis ex persona hæredis inuariabilem esse, intelligas hoc esse uerum quando obligatio aliqua iam est formata & perfecta, ita quòd eius essentia non pendeat amplius, nec aliquid ulterius expectetur. ita Bal. in auth. quas actiones. C. de sacrosanc. eccles. ad quæ accedit tex. cum glo. in l. Polla. C. de his, quib. vt indign. vbi Bar. di-
3 cit, qualitatem † iuris iam formati, & in esse deducti, amplius mutari non posse. & hoc locum habet etiam si obligatio originem sumeret hæreditate. iacente text. est not. in l. nam & seruius. §. qui negocia. ff. de negoc. gest. & ibi Bald. Ex ijs ego inferebam ad decisionem pulchræ quæstionis in quibusdam præcedentibus lucubrationibus meis. quæ est, si pater promisit dotem filiæ, in cuius persona hoc debitum est necessarium, quoniam originem trahit à lege, quæ co-
* git patrem ad dotandam filiam, vt * communiter aiunt doct. in l. si cùm dotem. §. si pater. ff. sol. matrimo. in l. huiusmodi. §. cùm pater. ff. de lega. primo. & in auth. præterea, vbi latè Ias. C. vnde uir. & vxor. et defuncto patre hæres uel adiuit, uel se immiscuit hæreditati, nunquid hoc debitum sit pariter necessarium etiam in persona huius hæredis, qui sponte se obligauit adeundo, uel se immiscendo hæreditati? dicebam ego qualitatem huius obligationis, quæ iam in persona patris erat perfecta, non posse uariari ex persona hæredis, per istum textum. & effectus est magnus, sit ne debitum necessarium an uoluntarium: quia legatum simpliciter factum censetur factum animo compensandi cum debito necessario, secus uerò cum uoluntario, vt dicunt doct. paulò ante memorati. Et quoniam de hac re (vt dixi) plenè iam antea egi, nunc non repetam, sed tantum sufficiat dicere, ita decidi per Petr. de Ancha. in consi. 26. in fi. ad quem accessit Dec. in l. hæredem. ff. de regul. iur. & Crauet. in consi. 131. nu. 14. & ferè in terminis est decisio Fulg. in consi. 81. vers. in oppositum. vbi loquitur de legato facto à fratre sorori, cui in bonis paternis supplementum legitimæ debebatur. & de hoc hactenus. Postea Bar. hic in col.
4 2. vers. glo. quærit, tractat, si unus consentit † in soluendo hominem, & alij dissentiunt, quid fieri debeat? aitque glo. hic malè dicere, quæ sentiebat standum esse dicto maioris partis. Tu uerò dicas etiam alia ratione opinionem glo. sustineri non posse, esto enim quòd dicto maioris partis statetur, tamen non propterea esset plenè prouisum: quia si essent duo uel plures hæredes, & pares essent numero qui dissentiunt, documentum glo. proposito casui non prouideret. ideo cogita. & vide tex. in l. si quæ sunt cautiones. ff. famil. ercisc. Et dum Bar. hic in uers. circa secundum, tradit, an hæredes cogi debeant ad concordiã, Dicas tu eos cogi debere captis pignoribus

pignoribus per tex.in l.j.ff.de uentr. inspic. tamen uidetur huic sententiæ reluctari text.in l.huiusmodi.§.fi.ff.de leg. 1.nisi fortè diceretur præiudicium fuisse hæredi si cõuentus fuisset diuersis actionibus,vt colligitur ex glo.in §.sin autem.inst.de satisd. tut. iuncta glo.in §.debitoris,instit.de lega.sed hoc nihil est. quia hæres non soluit,donec isti dissentiunt: & quia re ueta, plusquàm legatum est,soluere non tenetur. De hac tamen re uideas glo.in §.sic itaq;, in uoce,prælati,in fi.instit.de action.& melius facit tex.in l.ij.ff.de seruit. Ad illud uerò quod ait Bar.hic,in

5 pen.col.hic esse casum, in quo unus ex hæredibus † in obligatione generis soluere totum compellitur,quia potest repetere per actionem familiæ ercisc.l.hæredes.§.si unus.ff. famil.ercisc.dicas ibi hoc forte dirimi. vide Alex.in d.l.huiusmodi.§.fi.ff.de leg.1.& Feli.in c.capitulum, col. pen.de rescript. Ad illud uerò quod hic ait Bar.in fi.ibi,pone econuersò, vide Paul.de Castr.in l.proprium.ff.commu.prædi. vbi Bar.redarguit, qui sentiebat locum habere ius accrescendi, quia immo est ius non decrescendi. de qua re Bar.quoq; agit in l.si mihi & Titio, infrà eod.tit.

Summarium in d.l.stipulationum.§.item si in facto.ff.de uerb.obli.

1 *Hic agitur de illo qui propter repræsalias fuit coactus soluere.*

Bar.in d.l.stipulationum.§.item si in facto.ff.de uerb. oblig.

1 BART. in ead.l.§.item si in facto,agit de illo,qui propter † repræsalias fuit coactus soluere. vide Alex.in consi.37.in 4.vol.& Ias.in l.iij.§.fi.ff.de cond.ob cau. & quoniam ego alibi in alijs lucubrationibus de hac re pertractaui,hic ulterius non progrediar.

Summarium in l.iiij.§.Cato.ff.de uerb.oblig.

1 *In indiuiduis obligatione & solutione quilibet tenetur insolidum.*

2 *An ex facto unius pœna committatur contra omnes.*

3 *Pœnalis stipulatio quomodo committatur.*

4 *Collegium & uniuersitas ut una persona consideratur.*

5 *Si unus ex hæredibus illius qui promisit aliquem non offendere, eum offendat, nunquid cõtra omnes pro hæreditaria portione pœna committatur.*

6 *Utrum remissio unius ex hæredibus offensi prosit offendenti.*

Bar.in l.iiij.§.Cato.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in d.l.iiij.§.Cato,col.2.vers.nam quoddam est indiuiduum,ait,in indiuiduis † obligatione & solutione, quemlibet hæredum teneri in solidum. Tu intelligas hoc procedere quò ad hoc ut obligati sint omnes in solidum, non tamen re ipsa & ueritate inspecta: quia eorum quisque conueniri non poterit,nisi prius in mora sint constituti. ita not. dixit idem Bart.in l.fideicommissa.§.si in opere,per illum tex.ff.de lega.3.Et dum Bart.in 3.colu. hic in uers. vt ergo ista, declarando distinguit quomodo quis ad ipsum indiuiduum teneatur, aduerte quia licèt Bar.distinguat inter plures principales, & plures hæredes unius promissoris, tamen hæc effectu inspecto nihil differunt, vt colligi potest ex eius dictis. Postea Bar.in 4.colum. vers.quartò

2 opp.agit an ex facto unius,† pœna committatur contra omnes? vide omnes doct.hic, quamuis contrarium teneant in l.si seruus.§. si plenum.ff.si quis caut.post glo.& uide Ruin.hic in 13.colu.vers.Insuper. Et dum subiungit Bar.in quinta oppos. in obligationibus quæ ex causa hæreditaria descendunt,illum solum teneri,qui contrafecit. aduerte quia contrafaciens tenetur insolidum,& tamen in prætorijs stipulationibus tenetur tantum pro rata portione,vt per Ias.hic. in 19.col.vers.secundò.sed hoc durum uidetur. Postea Bar.hic.paulò post, ait obligationem ad rem restituendam solùm quò ad solutionem dici indiuiduam, sed obligationem, quæ contrahitur ratione doli & culpæ ex eo quod debetur custodia & diligentia, esse utroque modo indiuiduam. ex hoc uidere potes Bar.hic fundare se super custodia & diligentia, igitur ubi nõ est custodia sumus extra propositum. & ideo infertur Bartolum infrà non rectè opponere de isto tex. cum hic non cadat custodia. sic etiam Ruin. hic dum tenet, in contractibus stricti iuris omnibus contrafacientibus pœnam committi pro portione, per l.stipulationes non diui-

duntur,verſ.Celſus,infrà eodem titu.quia in illa l.non poteſt cadere cuſtodia, igitur nil ad propoſitam rem attinet. Deinde Bar.in 9.col.ver.nunc reſtat,quærit ſi pro parte contrafiat, quo-
3 modo † pœnalis ſtipulatio committatur? vide ad hoc Orian.in tract.de arbitris,quęſt. 9.& 26. præterea Bar.hic in antepen.col.in princip.in ver. dicebant quidam,inquit ſi aliquis ſtipulatur ſibi & hæredibus ſuis uſum alicuius fundi, & iſte decedat pluribus relictis hæredibus, quemlibet hæredum habere actionem in ſolidum,tamen prædium ſeruiens non grauari in plus quàm ſi eſſet uiuus dominus. quam quidem opinionem ait Bar.procedere ſecundum ęquitatem,ſed non ſecundum puncta rationis. Tu uerò cogita pro ea facere etiam ipſo iure inſpecta, quoniã hæredes collectiuè defuncti præſentiam exhibent. ſed diſtributiuè conſiderati pro parte, pro qua non ſunt hæredes,cenſentur extranei,ſecundum glo.in l.ij.§.fi.ff.de prætor. ſtipulat. igitur collectiuè debent conſiderari, vt æqualis ſit determinatio ſtipulationis factæ ſibi & hæredibus ſuis. nam ſi uſus deberetur collegio uel uniuerſitati, omnes perſonæ pro una tantùm conſiderantur,itaque unus uſus debetur: igitur hoc idem eſt & in hæredibus uel facilè concedendum.
4 Et quòd collegium † & uniuerſitas,ut una perſona conſideretur, patet in legato uſufructus eidem facto, quod finitur ſpatio centum annorum,ſicut uerisimiliter in una perſona extingueretur.l.an uſusfructus.ff.de uſufruct.& l.ſi uſusfructus municipibus.ff.de uſufruc.lega.nec dici poteſt perinde eſſe,ac ſi ipſi hæredes ſtipulati fuiſſent; quia ſtipulatio extincto ſtipulante eſt hæreditaria.l.hæreditariam.ff.de bon.aut.iud.poſsid.& iſto caſu hæredes debent collectiuè conſiderari ut repræſentent defunctum, ſecus uerò ſi ipſi ſtipulati eſſent: quia diſtributiuè acciperentur,cùm ſtipulatio non ſit hæreditaria. item ſi diſtributiuè ſumerẽtur,pro ea parte, pro qua non eſſent hæredes,tanquam extranei haberentur, ut prædictum eſt: atq; ideo eis uſusfructus ſtipulari non potuiſſet. Ad exemplum autem allatum de uſu legato uniuerſitati, dicas ibi homines non poſſe conſiderari ut ſingulos; quia eſſent quid diuerſum ab ipſa uniuerſitate.l.ſed ſi hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius uocan.Poſtea Bar.hic in pen.colu.verſi. ſed dices,quærit ſi
5 unus ex hæredibus † illius,qui promiſit aliquem non offendere,eum offendat,nunquid contra omnes pro hæreditaria portione pœna committatur? aitq; eam committi, ſed cohæredes habere actionem contra ipſum offendentem: quoniam & ſi illa ſtipulatio quò ad ſtipulatores ſit perſonalis,tamen quò ad promiſſorem eſt realis. & adducit ſimile de uſu & uſufructu. Sed aduerte quia iſtud ſimile non eſt bonum: nam uſusfructus quò ad promiſſorem ideo eſt in rem, ita ut eo mortuo non extinguatur,quoniam non debetur ab ipſo ſed à fundo. hinc huiuſmodi ſeruitus mixta nuncupatur: ſiquidem debetur à re perſonæ,nimirum fundo extante, quamuis decedat dominus fundi, uſusfructus durat. ſed in propoſito caſu promiſsio erat perſonalis, & à perſona debebatur,ideo non mirum eſt, ſi perſona mortua liberatur. fecit enim quod pro-
6 miſit,hoc eſt non offendere. Ad illud autem de quò denique agit Bart.vtrum remiſsio † unius ex hæredibus offenſi proſit offendenti, quoniam hoc ius uindicandi ſit indiuiduum? videas Feli.in c.cùm omnes,col.1.in ultima fallen.de conſt.& ibi Dec,col.3.ver. vltimò. circa prædicta quæro quid ſi pax facta eſt inter plures ex utraque parte,& promiſſa ſit pœna, utrum ſi aliquis offenditur,poſsit agi contra omnes? vide Alex.in conſi.114.in 4.uol.

Summarium in l.ſtipulationum aliæ.ff.de uerb.obli.

1 *Stipulatio rem ratam haberi,eſt communis.*
2 *Cautio de dolo dicitur merè iudicialis.*
3 *Cautio de iudicio ſiſti,eſt prætoria.*
4 *Stipulatio de rato eſt introducta à prętore in perſonam actoris.*
5 *Statutum conditum à prioribus ciuitatis accedente authoritate conſilij generalis dicitur ius ciuile.*

Bar.in l.ſtipulationum aliæ.ff.de uerb.oblig.

Bar. in hac l.ſtipulationum aliæ. in princip.in verſ. præterea quòd illa glo. reprehenden-
1 do glo.ait,ſtipulationem † rem ratam haberi eſſe communem, ſed in ea nunquam principaliter adiri iudicem,ſed incidenter. videas glo,inſtit.de diuiſ.ſtip. in princ.in uoce,cões. quapropter 2

declarat

declarat quãdoque principaliter iudicem adiri si quis circa iudicium promisit cauere de rato ad rem faciunt trad. per Bar. in l. j. §. 1. col. pen. ff. de prætor. stipul. Et dum hic subiungit Bar. stipulationem esse iudicialem quando à legibus iurisconsultorum uel imperatorũ descendit, siue iudex principaliter siue incidenter adeatur, prætoriam uerò ait esse illam, quæ à iudicis officio
2 introducitur. Aduerte hic, quoniam huic Bar. sententiæ refragatur; nam cautio de† dolo, dicitur mera iudicialis, vt hic in tex. & tamen quandoque descendit à mero iudicis officio ut hic. & quandoque à prætore, ut habetur in l. j. in princ. ff. si cui plusquam per leg. falc. & in l. j. in princ. ff. vt lega. nom. caue. & in l. j. iuncta. l. huic stipulationi. ff. usufruct. quemad. cau. & tamen secundum rationem Bart. hic deberet dici communis. sed ad hoc argumentum responderi potest, quia in legibus allatis in contrarium cautio de dolo nunquam petitur principaliter & ex se, sed tantùm accessoriè & in consequentiam alterius, pro ut est quando petitur restituendum esse quod habetur de falcidia, & dolum absfuturum. atq; ita hoc accessoriè. & similiter quando petitur caueri præstaturum se esse legata, & dolum absfuturum accessoriè, & sic de singulis. cæterùm in tex. nostro agitur de cautione de dolo, quæ principaliter petitur. Item unum aliud obstat huic Bar. documento: nam cautio de qua in tit. ut lega. nom. caue. quæ descendit à prætore, descendit etiam à lege ciuili. l. inter omnes. ff. qui satisd. cog. & tamen dr̃ prætoris, & non communis. Posset fortasse responderi, illam, de qua hr̃ in d. l. inter omnes, esse diuersam ab alia. Præ-
3 tereà etiam dictis hic per Bar. reluctatur, nam cautiò † de iudicio sisti, est prætoria. l. j. ff. de prætor. stipul. & tamen ex parte actoris descendit à lege ciuili. auth. generaliter. C. de episc. & cler. fortè dici posset istam cautionem esse prætoriam, ac etiam esse communem. Tamen cogita. Postea Bar. subdit de stipulatione in qua decernitur administratio uni ex pluribus tutoribus. Attende quia hic fit aliqualis mentio de prætore. & idem in §. 1. instit. de satisd. tut. Ideo potest aliter dici, scilicet eam esse iudicialem, quãdo iudex cogeret ex causa tutorem testamentarium satisdare. id quod à prætore non permittebatur. inst. de satisd. tut. in princip. ideo dicitur quò ad hoc iudicialis, & consequenter communis. l. in confirmando. ff. de confirm. tut. Et dum in-
4 quit Bar. stipulationem de † rato introductam esse à prætore in persona actoris, eamq́; extendi ad reum, & introductam esse à iurisconsulto: Aduerte quia Bart. melius probasset cautionem de rato esse prætoriam in persona actoris per tex. in l. seruum quoq;. §. ait prætor. ff. de procur. quàm in l. per eum adducta in qua de prætoria nulla fit mentio. Demum Bar. hic propè fi. tradit statuta condita ab Episcopo, Comite, vel Marchione, esse ius prætorium. Hoc idem tenuit Ias. in §. sed istæ, colu. 5. inst. de action. vbi docuit ẽt quæ sit utilitas, sit ne prætoria an ciuilis, qñ tractatur de succesione, & in l. non dubium, col. 4. in 5. fall. C. de legi. vbi ait, si statutum prætorium prohibet actum fieri, & ulterius nõ procedit, nihilominus actum ualere, secus uerò si hoc ipsum à lege ciuili uetaretur: quia nullius esset roboris & momenti, vt ibi per eum. et ad prædicta adde quæ ex ista differentia intulit Alex. in l. more, col. 3. ver. & talis. ff. de iurisd. omn. iudic.
5 Ad statutum † aũt, de quo agit Bar. hic in fi. conditum à priorib. ciuitatis accedente authoritate consilij generalis, vt dicatur ius ciuile: vide Abb. in cons. vlt. in 1. vol. Ancha. in repet. c. canonum statuta, col. 60. Barb. in rubr. de const. col. 5. Ias. in d. §. sed istæ, inst. de actio. et aduerte quoniam hic Bar. videtur sentire ius condendi legem delegari posse. contrarium autem ait Bart. in l. omnes populi, in 5. q. secundæ quæst. princ. ff. de iust. & iur.

Summarium in d. l. stipulationum aliæ. §. stipulatio autem. ff. de uerb. oblig.

1 *Si quis dicit do, & concedo tibi stipulanti fundum meũ, quando fundus non est præsens, hæc uerba debent interpretari, hoc est dabo.*

Bar. in d. l. stipulationum aliæ. §. stipulatio autem. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in ead. l. §. stipulatio autem, colu. 2. ait, si quis dicit Do † & concedo tibi stipulanti fundum meum, quando fundus non est præsens, hæc uerba debere interpretari, hoc est dabo. vide Alex. in consi. 41. viso puncto, col. 2. vers. Et etiam satis, in 3. uolu. vbi tradit exemplum de eo, qui promittendo dixit: Ego scribo, vt intelligatur se obligasse ad scribendum. & citat hoc Bartoli documentum.

Summarium in d.l.ſtipulationum aliæ.§.ſi ſortem.ff.de uerb.obli.

1 *Præſtatio partis ab uno ex cohæredib.non impedit quin pœna cōmittatur inſolidū in obligationib.dandi.*

Bar.in d.l.ſtipulationum aliæ.§.ſi ſortem.ff.de uerb.obli.

1 BAR. in ead.l.§.ſi ſortem,ſic ait in ſumma. præſtatio † partis ab uno ex cohæredibus non impedit quin pœna committatur in ſolidum in obligationibus dandi. Ex iſto tex. infert Oldr. in conſi.29.emphyteotam, qui ceſſat in parte ſolutionis, cadere à toto. vide Paul.de Caſtr.in auth.qui rem,col.2. C.de ſacroſ.eccl.& in ſimili uide eundem in l.quoties, in fi.C.de precibus impe.offer.Et dum Bar.opponit dicens, idem eſſe etiam in obligationibus faciendi, prout eſt parere arbitro. & reſpondet ſe intelligere hoc quando in obligatione arbitri, venit dari. vide de hac re Lanfranc.de Oria.in tract.de arbitris,quæſt.10.Anch.in c.peccati uenia,col.9.& ſeq. de regul.iur.in 6. Et parere ſententiæ arbitri eſſe quid facti,docuit Alex. in conſi.174. Opportunè conſiderato,in lib.primi & ſecundi uolu.& ad illud quod hic ait Bar.in verſ.ſed non credo quòd glo.vide Card.in conſi.37.in fi.

Summarium in l.is cui bonis.ff.de uerb.oblig.

1 *Is, cui bonis interdictum eſt, poteſt ſibi acquirere, non autem obligari, etiam naturaliter.*

2 *Natura ipſa declarat, an quis ſit pupillus, vel adultus.*

Bar.in l.is cui bonis.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac l.is cui bonis,ſic ait in ſumma, Is cui † bonis interdictū eſt,poteſt ſibi acquirere, non autem obligari etiam naturaliter. Ad materiam huius l.uide aliquid per Felin. in c.
venerabilis,col.2.de offic.deleg.& in c.cæterùm,de reſcrip.Et dum Bar.ſubiungit, manifeſtū,
& ſententiam æquiparari: declara ut per Bal.in l.j.colu.2.ff. de rebus eor.vide Alex.in l.ſi con-
ſtante,in princip. col.pen.verſ.item in quantum Bar.ff.ſol.matr.& de hac re uide Abb. in c.pa-
ſtoralis,col.2.de iudic.Aret.in conſi.14.col.fi.Feli.in c.ſciſcitatus,col.1.de reſcrip. Soc.in con
ſil.22,col.pen.in 1.uol.Bal.in conſi.52.& in conſi.259.in 2.uol.in conſi.28.& in conſi.291.in
* 5.uol & iſta opinio Bar.quæ eſt * communis,vt hic dicunt Iacob.de Puteo,& Hieron.de Tor-
tis,confirmatur per Bal.in c.ex parte,de conſuet.& in c.1.§.item ſacramenta,propè fi.ſui appa
ratus,in tit.de pace iuramen.firman.& per Franciſcum Cremen.in ſing.118. incip. Tu ſcis. &
Imol.in conſi.1.col.3.& ſeq.& Bal.in conſi.259.& ſeq.in 2.uol.& in conſi.241.in 5.uol.Ad il-
2 lud uerò quod ait Bar.hic in colu.fi. ſcilicet naturam ipſam † declarare ſit ne aliquis pupillus an
adultus? Dicas hoc eſſe falſum,quoniam aſpectus demonſtrare ſolet plus & minus.l.minor.25
annis.ff.de minor.maximè ſi de anno tantùm uel de ſex menſibus dubitaretur, vt patet ad ſen-
ſum.et de hac re uide Bar.in l.de ætate.ff.de minor.& quæ ibi poſui in lucubrationib.meis.

Summarium in l.in illa ſtipulatione.ff.de uerb.oblig.

1 *Rei promiſſæ interuentu, ſtipulatio non euaneſcit, ſed expectanda eſt dies.*

2 *Qui negat, debet probare.*

Bar.in l.in illa ſtipulatione.ff. de uerb.obli.

BART. in hac l.in illa ſtipulatione,colligit ut hic per eum in ſumma. Tu uerò circa iſtam l.
1 quæ vult,rei promiſſæ † interitu ſtipulationem non euaneſcere,ſed expectandam eſſe diem.at-
tende quia reluctatur tex.in l pater Seuerinam,in princip.ff. de cond.& demonſtra. vbi,ſi Pro-
cula non nuberet Elio,legatus erat fundus eidem Elio. mortua Procula infra tempus puber-
tatis, Elius à legato repellitur,atque ita euaneſcit,contra id,quod ex iſta.l.colligitur. nec dicen
dum eſt ibi legatum fuiſſe factum in pœnam,vt ibi Bar.ait,quem ibi reprobo, ut uideri poteſt.
Et dum Bar.in hac inueſtigatione,verſi.ſed contra iſtam, opponit de l.vxori uſumfructum uil-
læ,de uſufruct. leg.vide Bart.in l.lecta.ff.ſi cert.peta.& Alexand.in l.Seius Saturninus.ff.ad tre-
2 bell. Ad illud uerò quod poſtea inquit Bar.ſcilicet ei, qui negat, † incumbere onus probandi,
ait Angel.in l.veteribus,in fi.ff.de pact.hanc regulam ſemper eſſe ueram, & nullam habere fal-
lentiam. quamuis Bar.hic fallentiam ponere uideatur de non numerata pecunia. & de hac re-
gula uide Feli.in c.in præſentia,nu.49.de proba.vbi etiam tradit quid ſi actus eſſet iam factus,

in quo

in quo certa ætas requiritur, nunquid eo casu ętas præsumatur? Et quot sint ætates hominis & quomodo probentur, vide Fel.in c.quoniam frequenter, in princ.ut lit.non conſt.& Bar.in l.de ætate.ff.de minor.iunctis ijs, quæ ibi ad eum posui. & ad id quod ait Bar.hic in fi. vide Iaſ. in l. cum ea quæ, col. 2.& ſeq.C.de tranſact.

Summarium in l.qui ante calendas.ff.de uerb.oblig.

1 *Valet argumentum de contumacia rei ad contumaciam actoris.*

Bar.in l.qui ante Calendas.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac.l.qui ante calendas, col. 1.arguit de contumacia † rei ad contumaciam actoris. Tu uerò dicas immo maiorem eſſe contumaciam actoris quàm rei. Alex.in l.ſi finita.§. Iulianus, col. 11.verſ.ſed.ff.de damn.infec. Et dum Bar.quærit ſi ad petitionem actoris datus eſt terminus reo octo dierum ad aliquid faciendum, debeat ne actor ſtare ſemper infra octo dies, an non? vide Feli.in c.2.col.9.in 3.quæſt.de teſti.

Bar.in l.ſi id quod aurum.ff.de uerb.oblig.

BART. in hac.l.ſi id quod aurum, ſic ait in ſumma. Error in materia non uitiat ſtipulationem. & declarat hoc eſſe uerum in contractibus ſtricti iuris, ut hic, alioqui uerò in contractibus bonæfidei. ſed animaduerte quoniam immo in cõtractibus bonæfidei error in qualitate nõ vitiat contractum, ſed daẽ actio ad reſcindendum.l.exempto.§.ſi quis uirginem.ff. de actio.empt. & ex eodem tex.infertur contra aliam declarationem Bartoli immediatè ſequentem dum loquitur de cauſa oneroſa: nam ibi eſt cauſa oneroſa, & tamen error non uitiat.

Summarium in l.ſcire debemus.ff.de uerb.oblig.

1 *Stipulationes tot ſunt quot ſunt res & ſummæ.*

Bar.in l.ſcire debemus.ff.de verb.oblig.

1 BART. in hac.l.ſcire debemus, ait tot eſſe ſtipulationes, † quot ſunt res & ſummę. Intellige tu hoc eſſe uerum in ſummis ęquè principalibus, alioqui verò ſi ſunt acceſſorię; quia loco unius haberentur, ut per Iaſ.in l.petens.col.7.verſ.ſecundò aduerte.C.de pact.

Summarium in l.ſciendum.ff.de uerb.oblig.

1 *Solennitas intrinſeca & extrinſeca an & quando præſumatur interueniſſe.*

2 *Teſtamentum Cardinalis præſumitur factum & conditũ fuiſſe de conſenſu ſummi Pontificis, ex quo diu habitum fuerat pro ualido teſtamento.*

3 *Solennitas intrinſeca an & quando præſumatur, & quando non.*

Bar.in l.ſciendum.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac.l.ſciendum, agit de ſolennitate † intrinſeca, & extrinſeca, an & quando præſumatur in contractibus interueniſſe. aitque cum quibuſdam tamen diſtinctionibus ſolennitatem extrinſecam communiter non præſumi, ſecus uerò in ſolennitate intrinſeca per iſtum tex. Tu uerò in re propoſita dicas, ſolennitatem extrinſecam ex diuturnitate temporis præſumi debere, ut habetur per Soc.in conſ.55.col.pen.in 1.vol.de cuius rei ueritate uide Soc.latè in cõſ. 46.in 4.vol.& omnino Alex.in conſi.9.& in conſi.45.in fi.in 3.vol.ubi ait etiam in alienatione bonorum ex curſu.10.uel 20.annorum præſumi ſolennitatem requiſitam interueniſſe, quamuis Dec.in conſi.409.exigat tempus 30.annorum in alienatione bonorum eccleſiæ. Ad hæc vide eundem Alex.in conſi.218.& in conſi.ſeq.col.4.in 6.vol.& omnino in conſi.94.& in cõſ.
2 101.in 7.vol.in 1.col.ubi decidit teſtamentum † Cardinalis præſumi factum & conditum fuiſſe de conſenſu ſummi pontificis, ex quo diu habitum fuerat pro ualido teſtamento, & ad hoc citat pulchram deciſionem Archid.in c.nemo eccleſiam, de conſecrat.diſt.1.ubi ait, ſi locus aliquis eſt in forma eccleſiæ, & ibi publicè à ſacerdotibus celebratur, eum præſumi cum epiſcopi authoritate fuiſſe conſtructum. Declara tamen ex diuturnitate temporis ſolennitatem extrinſecam præſumi, ſolùm quò ad acquirendam. ſecus verò quò ad pręiudicium tertij: quia tũc ſpacium.30.annorum exigitur, ſecundum Alex.in conſi.179.col.fi.in 6.vol.& in d. conſi.218. & ſeq.eod.6.vol.& in conſi.179.in 7.vol. Et ad prædicta uide omnino eundem Alex.in conſi. 1.col.pen.& in 4.vol.& in conſi.11.col.fi.& in conſi.16.& in conſi.134.col.6.eod.vol. Felin. in c.

in c.Albericus,de testi.& in c.sicut.nu.31.cum seq.de re iud.& in c.illud,de præsumpt. Curt.in consi.76.& Dec.in l.j.nu.8.C.qui admit.Limita etiam & declara ut per Dec.in consi.442. Itē scias,quamuis solennitas extrinseca communiter non pręsumatur,hoc tamen fallit in expressa, quæ licèt sit extrinseca solennitas,tamen ab eo facta pręsumitur,ad quem tale onus pertinebat. Feli.in c.sunt & alij.nu.18.de rescrip.& multas alias fallentias vide per eundem Feli.in d.c.sicut,
3 de re iudic.atque ita etiam ibidem tradit,quamuis solennitas † intrinseca præsumatur, hoc tamen non habere locum in multis casibus,ut ibi videre est nu.47.cum seq. Et per quantum tempus inducatur præsumptio solennitatis extrinsecæ, vide Mari.Soc.iuni.in cons.22.nu.17.Et an & quando solennitates requisitæ in iudicijs præsumantur inreueniſſe,vide Soc. in consi.158. col.5.in 1.vol. Et ad id quod ait Bar.hic in 1.col.de solennitate,quæ in instrumento relata est, vide Bar.& Ias.in auth.si quis in aliquo.C.de eden. Et dum Barto. opponit de l.optimam. C.de contrah.empr.uide Bar.in ead.auth.Posteà Bar.hic in 2.col.agit de ratione differentiæ, quæ est inter instrumentum & testes.vide ad hoc trad.per Bar.in l.iiij.§.prætor ait, colu.2.ff. de damn. infect.& Abb.in c.causam,de dol.& contu.ubi quærit, quid si iudex committit nuncio, ut citet aliquem personaliter uel ad domum,uel simpliciter,an censeatur hæc fuisse secundum ordinem iuris, scilicet ut primo personaliter, & reliqua. deciditque hæc esse in iudice præsumenda,sed non in nuncio.

Summarium in l.multum interest.ff.de uerb.oblig.

1 *Stipulatio non ualet, si res non est in commercio stipulantis.*

Bar.in l.multum interest.ff.de uerb.oblig.

1 BAR. in hac.l.multùm interest,sic ait in summa. si res † non est in commercio stipulatoris, non ualet stipulatio,secus si non est in commercio promissoris. Ad istam.l.& gl.hic,quæ distinguit,vide Roma.in sing.743.incip.Quæstio in ciuitate.& Aret.hic,& in cons.28.col.fi. ubi loquitur de eo,quod hic tradit Bar.distinguendo inter legatum & stipulationem,aduerte tamen quia constitutio dotis æquiparatur legato,& debetur æstimatio.Curt.in cons.27. col.fi. Quomodo autem cognoscatur sit ne res in commercio an non, vide Bal.in l.iij.col.fi.C. de iur.dot.

Summarium in l.si quis cum aliter.ff.de uerb.oblig.

1 *Nouatio fit cum omnibus qualitatibus & priuilegijs,quæ habebantur primo ex natura contractus, uel rei in obligationem deducta.*

2 *Dictio plus, semper refertur ad modicam quantitatem.*

Bar.in l.si quis cum aliter.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac l.si quis cum aliter, in uersi.prætereà, ait nouationem † fieri cum omnibus qualitatibus & priuilegijs,quæ habebantur primò ex natura contractus, uel rei in obligationē deductæ,nisi animo adijciendi priuilegium sint factæ. Aduerte quia doct.dissentiunt super intellectu uerborum Bartoli hic,ideo uide Ias.in l.bonæfidei col.2.versi.item ultra.ff.de eo quod cert.loc.ubi ait,si stipulatio interponitur super contractu bonæfidei,actionem,quę oritur ex stipulatione esse bonæfidei. Posteà Bar.hic quærit si in instrumento aliquis rem uendidit pro certo pretio,& illud,quod plus est,uendidit & donauit,an ex hoc sublatum sit remedium.l.secundæ.C.de rescind.uend. deciditque distinguendo, aut uenditor sciebat ualorem rei, & cessabit illud remedium: aut ignorabat,& tunc secus; quia ignorans non censetur donare nisi modicū.
2 Tu autem aduerte,quia hæc uox,† plus,semper refertur ad modicam quantitatem,siue à sciente,siue ab ignorante proferatur,ut colligitur ex.l.hæc adiectio.ff.de uerb. signif. & ex trad. per Bar.in l.cùm filius.§.pater.ff.de leg.2.& in l.cùm furti.ff.de in lit.iuran.& hoc modo non cessabit remedium.d.l.secundæ.vide ad hoc doct.& maximè Salic. in d.l.ij.quando autem ista uox, plus,est prolata à lege uel à statuto,importat arbitrium boni uiri. Alex.in consi.212. in lib.primi & secundi vol. Et dum Bar.hic in fi. ait, si in instrumento diceretur expresè, se donare illud quod est plus,siue sit magna quantitas,siue modica,tunc tolli beneficium illius.l.secundæ.cogita si etiam hoc limitari posset,nisi esset nimis magna quantitas, per ea quæ tradit Bar in l.societatem.§.arbitrorum,col.5.ff.pro soc.ubi uide,quæ ibi posita sunt. Et quot modis dicatur plus & minus,

& minus, vide Bar. in l. si creditori. ff. de lega. 1. & per Ias. post alios in §. plus. inst. de action. Et hanc uocem, plus, esse referendam ad modicam quantitatem, vide per Alber. in opere statutorum, in rub. 172. in 1. par. & Specul. in 1. par. tit. de arbitris. §. 8. vers. quid ergo. Abb. in c. literæ, de dilation. & Bar. in l. & si post tres. ff. si quis caut.

Summarium in l. stipulatio ista habere. ff. de uerb. oblig.

1 *Stipulatio habere licere, simpliciter interposita omnes continet, inspecto rigore uerborum.*

Bar. in l. stipulatio ista habere. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in hac. l. stipulatio ista, in princ. sic ait in summa, stipulatio † habere licere simpliciter interposita, omnes cōtinet inspecto rigore uerborum, sed iuris interpositione ex facto promissoris & successoris ipsius tantum committitur. De materia huius. l. vide Soc. in consi. 288. col. fi. in libro primi & secundi vol. & in cons. 26. in 3. vol. & ad ea quę tradit Bar. hic in vers. oppono ad secundum, vide eundem Bar. in l. cùm filiusfamilias. §. 1. infrà eod. tit.

Summarium in d. l. stipulatio ista habere. §. hac quoque stipulatio. ff. de uerb. oblig.

1 *Verbum possidere, intelligitur ciuiliter, nisi conditio personæ faciat intelligi de naturali detentione.*

Bar. in d. l. stipulatio ista habere. §. hæc quoque stipulatio. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in ead. l. §. hæc quoque stipulatio, ait, uerbum, posside re, † intelligi ciuiliter, nisi cōditio personæ faciat intelligi de naturali detentione, & ad hoc facit, quia si testes dicunt aliquem præscripsisse, neque faciant mentionem de possesione, non probant tanquam sit quid iuris. Feli. in c. cùm causam, col. 4. de testi. ubi loquitur etiam de ijs, quæ hic subiungit Bar. de rusticis, qui loquuntur de possesione, ut intelligatur, de possesione facti; quia ipsi nesciunt quid sit possesio, ut ibi per Feli. in 6. col. Et dum Bar. hic paulòpost agit de teste, qui deponit aliquē mutuasse &c. aduerte quia hic Bar. præsupponit, testem loquentem de mutuo probare. idem tenet in l. j. col. 2. versi. ff. si cert. pet. sed intellige hoc esse uerum si reddit rationem per sensum corporis, ut per eundem Bar. in l. solam. C. de testi. alioqui non ualet, cùm deponat de eo, quod est iuris, ut per Bar. in l. sciendum. col. 2. supra eod. tit. & in l. j. C. de usur. Ad illud uerò, quod hic in fi. ait Bar. scilicet si plures testes sunt, quorum unus ait, Titium possedisse, alius autem Seium, ut intelligantur horum quemlibet de facto detinuisse. vide Ias. in l. iij. §. ex contrario, col. fi. ff. de acquir. poss. ubi hoc dictum Bartoli reprehendit.

Summarium in l. stipulatio ista habere. §. alteri stipulari. ff. de uerb. oblig.

1 *Alteri stipulari nemo potest, nisi filius uel seruus.*
2 *Iudex & officialis publicus possunt alteri stipulari.*
3 *Stipulatio alteri facta de re non mea, nec mihi debita, non ualet.*
4 *Quare appositio pœnæ accessoriè ualeat, quando contractus principalis irritus est, & inanis.*

Bar. in d. l. stipulatio ista habere. §. alteri stipulari. ff. de verb. olig.

1 BART. in ead. l. §. alteri stipulari, sic ait in summa. Non potest † quis alteri stipulari nisi filius uel seruus, sed metu pœnæ illi stipulationi paretur. Circa istam. l. vide trad. per Ang. Aret. in §. si quis alij, inst. de inutil. stipulat. ubi inter cætera tenet regulam hanc tantùm procedere, quando quis promittit factum personæ certæ, secus si incertæ, ut per Paul. de Castr. in l. fi. in fi. * ff. si cert. pet. relatum ibi per Ias. in 1. colu. versi. Bar. hic. & * communiter doct. ubi Curt. oppugnat hanc limitationem, & aliam tradit. & de materia huius. §. vide Feli. in proœm. decretal. super tex. nu. 25. cum seq. in 5. col. & Fulg. in consi. 202. & aduerte, quia hoc, quod dicitur, alteri stipulari neminem posse, sibi tamen pœnam stipulari posse: quia etiam si pœnam alteri stipularetur, adhuc stipulatio inutilis redderetur, ut per Ias. in l. non dubium, col. fin. versi. responde. C. de legib. An autem requiratur partem esse præsentem? vide Ias. in l. postquam liti, colu. 1. C. de pact. & an per unum solum actum fieri posit? vide Bar. in l. non solùm. §. liberationis, uerba. ff. de liberat. lega. & in l. Pantonius, col. 3. ff. de negoc. gest. ubi distinguit, an sit actus à sola ipsius uoluntate pendens, & tunc posit, alioqui non. Et limita hunc tex. quando iuramentum accederet; nam tunc ualeret huiusmodi stipulatio, secundum Bar. in l. si quis pro eo, colu. fin. versi. 2 sexto. ff. de fideiuss. Item limita hunc tex. non habere locum † in iudice, uel officiali publico, quoniam

quoniam alteri stipulari possunt. Dec.in consi.407.Et ad materiam huius.§.vide Ias. in l. Gallus,in princ.in 1.lectura,col.5.versi.secundò.ff.de liber.& posthum.& in secunda lectura colu. 4.versic.contra istam. Adde quòd testator stipulari potest rem legatam nomine legatarij ab hærede,& isto casu legatum per duos testes ptobari potest. Ias.in l.ij. col.4. C.de bonor.poss. secundum tabul.Et ad id quod hic ait Bart. aliquem posse alteri stipulari,quando sua interest, uide tex.qui reluctatur in l.si unus ex socijs. ff. de seruit. rustic.prædi. ubi dominus fundi communis seruitutem stipulari non potest,quia sibi non potest,cum seruitus pro parte constitui ne queat;& tamen stipulatio ualeret,si posset etiam socio stipulari,hic enim sua interest, atque ita contra Bar.hic,de qua re vide Ias.in l.stipulationes non diuiduntur,col.3.vers.tertiò,infrà eod. tit.Et dum paulòpost agit Bar.de illo,qui alteri stipulatur id,quod est ipsius stipulantis,uel sibi debitum,ita ut eum facere procuratorem censeatur, vide Bar.in l.quæ dotis,col.3.versi. quid si maritus.ff.sol.matr.& ibi Ias.col.43.versi.extra gl.quærit Bar.& ibi concludit stipulationem

3 alteri factam de re non mea nec mihi debita non ualere,nec tanquam donationem,neque uti à procuratore,si autem uel rem meam uel mihi debitam stipulor,& tunc si is est extraneus,præsumor ei stipulari tanquam procuratori meo,uel filio,uel alteri descendenti, & tunc stipulatio ualet.& ei donare uideor.hæc Ias.ibi.Et dum Bar.opponit de l.ea quę ciuiliter.ff.de acquir.rer. dom.Dicas per istam.l.limitari communiter regulam huius tex.non procedere in actu naturali. de qua re vide Ias.in l.certi condictio.§.si nummis,col.1.ff.si cert. pet. vide Curtium in l.ij.§. fi.col.26.ff.eod. tit. si cert.pet.Subijcit postea Bar. quia dicitur hic quamuis stipulatio non ualeat,tamen pœnam in huiusmodi stipulatione positam ualere. & dicit hoc uideri contra.l. stipulatio hoc modo,infrà eod.tit.ubi si non ualet stipulatio,nec pœna: respondet hic stipulatio-

4 nem esse præter legem, ibi verò contra legem. De hac re quare † appositio pœnæ accessoriæ ualeat,quando contractus principalis irritus est & inanis,scilicèt stipulatio illa, quę fit pro altero,uide Ias.in l.non dubium.col.fi.C.de legi.Et circa istàm distinctionem Bar.& gl. hoc est utrũ lex assistat an non, dicas tu etiam si lex fauore publico non assisteret, tamen accessorium non ualere. Ias.in l.cum quis,col.3.versi.secundò quòd.C.de iur.& fact.ignor. & in l.j.col.7. versi. secundò quòd.ff.de cond. ind.per l. quod de bonis.§.1.ff. ad leg. falcid. & circa. l.seruus.ff. de seru.expor.de qua hic opponit Bar. vide Ias.in l.in bonæfidei.ff.de pact.Deinde in col.fi.quærit Bar.an ex tali promissione naturalis obligatio oriatur,tenetque eam oriri. Hoc idem sequitur Bart.in l.si quis pro eo, colu.fi.ff.de fideiuss. ubi ex hoc infert huiusmodi promissionem iuramento firmari. Denique Bar.hic in fi.in versi.quæro dicitur hic,concludit, ubi est certa quantitas expressa, super qua adijcitur pœna,tunc pœnam ascendere posse ad summam,quam partes uoluerunt. sed aduerte quoniam contra hoc est tex.in l.cùm allegas. C. de usur. ubi pœna apposita est certa quantitate sortis expressa, & tamen non ualet quò ad id, in quo ipsæ partes consenserunt. cogita.

Summarium in l.si quis arbitratu.ff.de verb.oblig.

1 *Arbitratore non arbitrante non ualet stipulatio, & ab eius persona non receditur.*

2 *Debitor soluens si non eligit statim, & declaret pro quo debito soluat, electio transfertur.*

3 *Arbitrator an cogi possit ad arbitrandum.*

Bar.in l.si quis arbitratu.ff.de verb.oblig.

1 BART. in hac.l. si quis arbitratu, sic ait in summa Arbitratore † non arbitrante non ualet stipulatio, & ab eius persona non receditur. Limita istam.l.non habere locum, ubi si non rece ditur à persona arbitratoris, altera partium damnum pateretur: nam tunc recedi potest. ita Soc.in consi.44.col.3.in 1.vol.Et dum Bar.in 3.col.in fi.alt,huiusmodi potestatem finiri eo nolente arbitrari. ad rem istam benefacit tex. in l.mulcta, ibi arbitrari nolit.ff.de condit.& demonstr.Ad id uerò,quod hic subijcit immediatè Bar.quando aliquis dicatur nolle, vide tex.in

2 l.j.ff.de solut.ubi si debitor soluens† non eligit statim,& declaret pro quo debito soluat,electio transfertur,& sic ibi parum durat. Item vide Bar.in l.eum qui certarum.§.fi.infrà eod. tit. ubi ait debitore non eligente electionem transferri in creditorem.Idem habetur.in l.legato generaliter,

raliter, in gl. 1. versi. in primo. ff. de leg. 1. atque ita hæc reluctantur ijs, quæ hic tradita sunt, tum quòd aliud tempus statuitur, tum etiam quòd contractus nō redditur inanis, sed electio in aliū
3 transfertur, & sic à persona recedimus. Denique Bar. quærit an arbitrator † cogi possit ad arbitrandum. vide Bar. in l. j. col. 2. uersi. quærit gl. ff. de leg. 2. & quæ ibi dicuntur, ubi habetur, eum cogi posse necessitate causatiua quando habebat commodum. & hoc non potest in contractibus militare, nisi ab utraque parte hoc fuerit actum, & non ab una sola, ut ibi posui. Præterea ibi inquit Bar. ubicunque arbitrio tertij committitur, tunc nunquam posse cogi, sed in contractibus semper intelligitur conditionaliter, igitur nunquam poterit cogi, id quod videtur absurdum.

Summarium in l. centesimis. §. si ita stipulatus fuero. ff. de uerb. oblig.

1 *Promissio cum uolueris, ualet si ante mortem declaras te uelle, secus in promissione si uolueris.*
2 *Mandatum quando morte non extinguatur.*

Bar. in l. centesimis. §. si ita stipulatus fuero. ff. de verb. oblig.

1 BART. in hac l. centesimis. §. si ita stipulatus fuero, sic ait in summa. Promissio † cum uolueris, ualet si ante mortem declaras, te uelle, secus in promissione si uolueris, in hac re, scilicet stipulationem collatam in alterius uoluntatem euanescere eo decedente priusquam declaret uoluntatem suam. aduerte quoniam hoc in ultimis uoluntatibus non procedit, ut per Bar. in l. fideicommissa. §. sic fideicommissum. ff. de leg. 3. pro ut Bar. hic dicit, & in l. post dotem, colu. 2. in 5. lectura. ff. solu. matr. ubi ait etiam hoc non procedere in dote, & hoc sit speciale in dote, quamuis doct. ibi reprobent Bartolum in hoc, & limitent aliter & singulariter istum tex. ut locum habeat solum quando substantia ipsius dispositionis in tertij uoluntatem confertur. nam tunc aiunt mortuo illo tertio, dispositionem extingui, alioqui verò si eius uoluntas executioni aut exercitio fuit adiecta; quoniam tunc eius morte non extinguitur, sed effectum absque alia declaratione sortitur. proinde iste tex. non militaret, si stipulatus essem centum cum uolueris; quia uoluntas adiecta esset executioni, ut per Ias. in d. l. post dotem, in 5. lectura. gl. uersi. in ea gl. ibi, vel quintò, ubi ipse non videtur huic limitationi acquiescere. Et dum Bar. hic declarat id, quod prædiximus de ultima uoluntate, dicens non esse ullo pacto intelligendum, ut quis moriendo uelle uideatur, & reliqua ut hic per Bar. Scias Bartolum hic melius quàm alibi loquutū fuisse, secundum Alex. in d. l. j. col. 4. & 5. de leg. 2. ubi latè prosequitur hanc inuestigationem, & Ias. in d. l. post dotem, in 5. lectura. ff. sol. matr. quid verò sit in iudicio, & in sententia, infrà in col. seq. ponit Bar. Et ad id quod dixi de ultima uoluntate, vide Aret. in consi. 93. colu. 2. & seq. Postea Bar. hic in col. pen. versi. ultimò formo, quærit, quid si iudex dicit, pono Titium ad confinia donec uoluero. Tu de hac quæstione & similibus vide Feli. in c. ex literis, col. 8. de const. Et dum ait Bart. uoluntate cessante finiri confinia: Dicas hoc modo limitari multos casus, ubi
2 mandatum † morte non extinguitur, de quibus habetur per Ias. in l. pen. in versi. placebat. ff. si cert. pet. Circa ea verò quæ dicit Bar. hic in col. pen. versi. si verò diceret, ubi ait si iudex ait, pono te ad confinia ad meam uoluntatem & beneplacitum, te non esse confinatum, nisi iudex declarauerit se uelle, cum dicta uerba faciant dispositionem conditionalem. Et attende quia hoc documentum Bartoli est contra tex. in c. si gratiosè, de rescrip. in 6. vbi si à summo Pontifice alicui conceditur, ut possit beneficia possidere usque ad beneplacitum suæ uoluntatis, ista concessio durat usque ad obitum ipsius Pontificis. Et quæ dicta sunt in quæstione præcedenti, sunt in actu non habente tractum successiuum, & ideo substantia obligationis collata in uoluntatem alterius uitiat, hic verò habet tractum successiuum, & uerba indicant eum esse positum ad confinia, & actum esse perfectum, quamuis tempus ipsorum confinium, scilicet usque ad quod tempus durare debeant, ponatur sub iudicis uoluntate, etiam conditione expressa, quæ non potest actum reddere inanem, cum semel uoluerit. Et ad rem hanc optimè facit iste tex. ubi quando ista uerba, ad uoluntatem, uel si uoluero, referuntur ad personam, quæ debet obligari, non ualet. cæterum in proposito casu ad personam iudicis referuntur, & sic tertiæ personæ non partis ipsius, quæ obligatur, & isto casu etiam si expressa esset conditio, non irrita

fieret

fieret obligatio. per trad. per Bar. hic in prima oppos. & per Ias. in versi. tertiò principaliter. & ista uerba, ad beneplacitum, significāt in perpetuum. l. iurisgentium, in princ. ff. de excus. tut.

Summarium in l. cum filiusfam. ff. de uerb. oblig.

1 *Mora principalis nocet fideiussori.*

Bar. in l. cum filiusfamiliâs. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in hac. l. cùm filiusfamiliâs sic ait in summa. Mora † principalis nocet fideiussori & patri, secus econtrà. & ad id quod ait Bar. in versi. tertiò in modo exequendi. & reliqua, dicas item contra fideiussorem iudicatum solui, executionem fieri, condemnato principali etiā per absentiam, & sic quia erat contumax. l. cùm quærebatur. ff. iudic. solu. tamen si statutum cogeret patrem soluere condemnationem filij, si delinqueret, lata sententia contra filium contumacem, non posset fieri executio contra patrem, ut per Bar. hic in fi. huius principij.

Summarium in l. in illa stipulatione. ff. de uerb. oblig.

1 *Si aliquis promisit non petere sub pœna, & ille non petat, sed eius procurator generalis, an ille in pœnam incidat.*

Bar. in l. in illa stipulatione. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in hac l. in illa stipulatione, dicit si aliquis promisit † non petere sub pœna, & ille nō petat, sed eius procurator generalis, eum propterea in pœnam nō incidere. sed ista opinio Bartoli reprobatur, quia iste fuit in culpa, cum non monuerit procuratorem ne peteret, ut per Ias.

Summarium in l. in conuentionalibus. ff. de uerb. oblig.

1 *Cum aliquid detrahitur stipulationi prætoriæ, uel additur, cui remaneat prætoria.*

Bar. in l. in conuentionalibus. ff. de verb. oblig.

1 BART. in hac. l. in conuentionalibus, tradit, cum † aliquid detrahitur stipulationi prætoriæ, uel additur, cui remaneat prætoria? & distinguit ut hic per eum in vers. sed quæro. Adde tex. ita distinguentem. in §. si quis alij, inst. de inutil. stipulat.

Summarium in l. eum qui. §. qui sibi aut filio. ff. de uerb. oblig.

1 *Adiecto ad solutionem, etiam post emancipationem, potest solui.*

Bar. in l. eum qui. §. qui sibi aut filio. ff. de verb. oblig.

1 BART. in hac. l. eum qui. §. qui sibi aut filio, sic ait in summa. Adiecto ad solutionem † etiā post emancipationem, potest solui, secus si adijciatur ad obligationem. Adde quod adiectus solutioni terminū prorogare non potest. l. qui Romæ. §. Callimachus, infra eod. tit. item locum mutare nō potest. l. iij. §. idem Iulianus. ff. de eo quod cert. loc. nec nouare, nec delegare potest. l. cui rectè. ff. de nouat. neque constituere potest. l. sed & si. ff. de const. pecun. tamen aliud pro alio recipiēdo liberat debitorem ope exceptionis. l. fi. §. fi. ubi Bar. infrà eod. tit. id quod videtur mirum. Et ad materiam hanc vide. §. si quis alij, ubi gl. & doct. inst. de inutil. stipulat. Et dū Bar. subdit oppositionem de. l. cum quis. ff. de solut. & respondet ibi conditionem mutari in deterius, hic in melius. vide an mutatio in melius impediat reuocationem mandati, apud Barto. in l. si quis seruo, & quæ ibi posui. ff. de solut.

Summarium in d. l. eum qui. §. qui ita stipulatur. ff. de uerb. oblig.

1 *Dies aliquando apponitur dispositioni.*

2 *Dictio usque, infra, & ad, quid significent.*

Bar. in d. l. eum qui. §. qui ita stipulatur. ff. de verb. oblig.

1 BART. in ead. l. §. qui ita stipulatur, ait, quandoque diem † apponi dispositioni, & tunc si dies apponitur per uocem, ex, ut ex die Calendarum, & eo casu uidetur appositus causa differendæ solutionis, ut in l. obligationum ferè, suprà tit. 1. Tu uerò aduerte, quia ibi fit mentio Calendarum simpliciter, non autem cum illa uoce, ex, & ideo nihil ad rem facit. Aut apponitur dies per uocem, ad, uel, quò ad, uel quousque, & tunc aut præcedit obligatio, & reliqua. vide tex. in l. si mandato Titij. §. ille. ff. mand. intelligendo maximè secundum sensum gl. in uoce, perpetuum. Deinde ait Bar. aut præcedit obligatio simpliciter, & reliqua, ad hoc facit tex. in l. epistola. §. fi. ff. de pact. sed tenendo hic & ibi faciēdam esse unam tantum præstationem, cum aliud

dictum

dictum non fuerit,& simus in contractibus,ut hic habetur per Bar. in quæst. sequen. & in l. legatum.ff.de ann.lega.tunc probat contrarium.sed pro Bar.facit.d.l.legatum,iuncta gl.& l.si cũ præfinitione.ff.quand.di.leg.ced.Aut continet aliquid,quod causam habeat momentaneam, & tunc causa differendæ solutionis uidetur facta, nisi contrarium agant contrahentes, & reliqua. sed aduerte quoniam iste tex.in uersi.Ad diem,probat contrarium,ubi habetur,quòd usque ad calendas uidetur appositum causa limitandæ obligationis. & uelle dicere,hoc actum fuisse à contrahentibus, est diuinare. Item obst.l.epistola.§.fi.ff. de pact. ubi fuit apposita dies quò ad uiuam, & tamen ista uox, quò ad,fuit apposita causa limitandæ obligationis: quia ad hæredes non transit,uel ipso iure uel ope exceptionis,& est necesse dicere eam esse semel præstandam nõ annuatim,ex quo hoc non fuit dictum,& sumus in contractibus,secundum ea,quę tradit Bar.hic in quæst.seq.& in d.l.legatum.ff.de ann.lega. Et dum Bar.citat hic tex.in l.si mãdato Titij.§.Paulus respondet.ff.mand.dicas fuisse ibi appositam uocem, intra,non autem, ad,
2 vel quò ad,uel usque,ut est in proposita quæstione. Et de uoce, usque, infrà, & ad,uide apud Oldr.in cõs.49.& de hac uoce,quò ad,vide Bar.in l.ij.§.quod si quis.ff.de suspect.tutor.Nicol. de Neap.in l.Titius.ff.eod.tit.& in l.ij.ff.de cond.& demonstr. in 2.quæst.principali. Ad illud verò,quod agit Bar.in colu.fin.scilicet an exceptio,quæ non fuit apposita,allegari posit? vide Alex.in l.qui Romæ.§.duo fratres.col.9.versi.in ea gl.infrà eod.tit.

Summarium in l.Stipulatio hoc modo concepta.ff.de uerb.oblig.

1 *Stipulatio non ualet per quam aufertur testandi uoluntas.*

Bar.in l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.oblig.

1 BART. in hac.l.stipulatio hoc modo concepta,sic ait in summa. Non ualet † stipulatio per quam aufertur testandi uoluntas. Ad materiam huius.l. vide Alex. in consi.225. in libro primi & secundi vol.& omnino in consi.156.in 7.vol.& Ang.in cons.179.ubi egregiè loquitur.Abb. in cons.48.in 2.vol.& Dec.in consi.30.ubi bene aperit materiam huius.l.& inter cętera inquit, si ille qui donat omnia sua bona præsentia & futura,reseruato tamen sibi usufructu, huiusmodi donationem ualidam esse. & ad.l.hanc vide eundem Decium in consi.135.& in consi.136.& in consi.251.& in consi.293. Limita istam.l.non procedere quando donatio omnium bonorum præsentium & futurorum iurisiurandi uinculo est subnixa; quia ualida est; ita Aret.in cõs. 54.ad quem accedit Marc.Ant. Bauerius in tract. de uirtute iuramenti, versi. septima infertur decisio. Item istam.l.non habere locum quando facta esset omnium bonorum alicui ecclesiæ uel hospitali: quoniam eo casu ualet etiam absque ulla reseruatione,nõ obstante hac.l.ita Dec. in cons.488. de qua re vide Abb. in cons.102. in 2.volu.& ad prædicta vide plenè doct.hic, & Soc.in cons.101.in 3.vol.& omnino Feli.in c.in præsentia.nu.7. cum seq. de probat. & Maria. Soc.iuni.in consi.47.& in consi.65.nu. ubi loquitur etiam quando ad huiuscemodi donatio nem iusiurandum accederet.& in cons.143.

Summarium in l.stipulationes non diuiduntur.ff.de uerb.oblig.

1 *Quædam sunt stipulationes penitus indiuiduæ ab initio, & ex post facto, & quædam stipulationes indiuiduæ ex post facto.*
2 *Obligatio operarum an indiuidua sit.*
3 *In obligationibus facti succedit obligatio ad interesse.*
4 *Utrum in contractu permutationis præstando interesse reus liberetur.*
5 *Seruitus usus fructus quare sit indiuidua.*
6 *Dominus qui fecit inuestituram abusiuam an teneatur tradere possessionem uasallo.*
7 *Emptor licèt possit uenditorem ad rem tradendam compellere, tamen intelligitur si uult.*
8 *Fideiussor non potest accedere ad aliud, quàm ad id quod principalis est obligatus.*

Bar.in l.stipulationes non diuiduntur.ff.de verb.oblig.

1 BART. in hac.l.stipulationes,in principio,docet quasdam † esse stipulationes penitus indiuiduas ab initio & ex post facto,& quasdam esse stipulationes indiuiduas ex post facto. Circa hæc vide Ias.infrà in 9.col.versi.ultrà. Circa id autem,de quo agit Bar. in 4.col. versi. octauò opp.

uò opp.de obligatione rem tradi,an ſit indiuidua,vide Soc.in conſi. 16.in 4.volu. Et dum po-
ſteà Bar.agit de obligatione rem reſtitui,dicens eam tenere medium, & reliqua. Dicas ſolu-
tionem, quam dat Bar. in col.ſeq. uerſi. reſpond. non curo,ex multis confutari per Ruin. in §.
Cato,col.9.verſi.ſed ad hoc,ſuprà eod.tit.Et ad illud,quod ſubiungit Bar.in uerſi. nonò oppo.
2 an obligatio † operarũ indiuidua ſit? vide gl.in l.j.§.ſi uſufructus,in uerbo,decedere.ff. ad leg.
falcid.& uide gl.in l.ij.§.1.in gl.1.ſuprà hoc eod.tit.Poſteà Bar.in 5.col.verſi.cùm ergo quæri-
tur,concludit,operas numero diuidi poſſe. contra,nam in legato operarum non fit diuiſio ne-
que detractio falcidiæ in numero operarum,immo æſtimantur, & de æſtimatione detrahitur
falcidia.d.l.j.§.ſi uſusfructus.ff.ad leg.falcid.idque ea ratione,quoniam diuidi non poſſunt. co-
gita. Item ſequi poſſet inconueniens,de quo in l.in executione.§.pro parte,infrà eod.nam ſo-
lutio fieri poſſet in parte operarum, & in alia ſuccederet obligatio ad intereſſe, tam reſpectu
promiſſoris quàm hæredum,igitur iſta obligatio iudicanda eſt indiuidua, pro ut in obligatio-
ne rem tradi concludit Bar.Dum verò Bar.hic in 6.col.verſi.ſed iuxta prædicta,quærit quæ ſit
ratio, quare aliud in obligatione dandi, & aliud in obligatione fiendi fuerit conſtitutum? De
iſtis rationibus vide remiſsiones apud Iaſ.in §.actionum,col.9.in ea gl.ibi ſecus. inſtit. de acti.
3 vbi ad regulam,qua cautum eſt,in obligationibus † facti ſuccedere obligationem ad intereſſe,
tradit tres limitationes,ut ibi uidere eſt. & ibi etiam limitat,& declarat id,quod dicitur de obli
gatione dandi,ut quis teneatur præcisè ad dandum,quando ſumus in contractibus ſtricti iuris,
ſecus in contractibus bonæfidei; quia ſuccedit obligatio ad intereſſe,quamuis de hoc multùm
dubitet. Iſtam tamen regulam, quòd, in obligationibus facti ſuccedat obligatio ad intereſſe,
limita ſing.non habere locum,quando factum debetur per uiam pœnæ, quia tunc poteſt cogi
ad factum,ſecundum.gl.fi.in l.ſi pacto quo pœnam, ibi,ſolue hic erat pœna in facto. C. de pact.
ubi gl.relata ad tex.ſentit,in illa.l.factum fuiſſe in obligatione,& tamen ibi habetur in tex.uer-
bum,exigere,quod ſignificat,ab inuito extorquere. Item limita not. eam non habere locum
in eo,qui perpetuò promiſit ſeruire hoſpitali,uel eccleſiæ, uel reipublicæ: nam eo caſu obliga
tio non ſuccedit ad intereſſe,ſed præcisè cogitur ad factum; ita Roma.in ſingul.629.incip.An
ſi quis,cum ibi addit.per Caſtillion.Et circa rationem differentiæ,quam in prædictis affert hic
Bar.dicens, dari, ſit de leui, & poteſt explicari in momento. vide Abb. in c.cùm uenerabilis,
col.4. de except. ubi ſimpliciter ad Bartolum accedit. quamuis Decius ibi eum redarguat de
4 inaduertentia. Ad ea verò,quæ tradit Bar.in 11.opp.quærendum eſt,utrum in contractu† per-
mutationis præſtando intereſſe reus liberetur? vide aliquid apud Iaſ.in d.§.actionum, col.20.
* verſi.& uerum,inſt.de action. ſed ſi concluſio iſta generaliter procedit, reluctatur ei * commu-
nis doct.ſententia, in §. pretium, in uerbo tradatur, inſtit.de uendit.& in materia uenditionis,
venditor,qui habet rem,cogitur eam præcisè tradere.Et ex hac ratione allata per Bar. has obli
gationes eſſe debiliores,videtur dicendum ex interitu ſpeciei debitorẽ liberari. contra ea,quę
tradit Iaſ.in l.quod te,col.4.verſi.tertiò.ff.ſi cert.pet.& dum Bar.hic in 7.col.verſi. quandoque
dari eſt ita qualificatum,ait poſſe intereſſe & non. attende quoniam immo ſemper videtur ſua
intereſſe: nam adiectus ſolutioni,tenetur actione negociorum geſtorum, uel mandati, atque
ita cum ſtipulator poſsit repetere videtur ſemper ſua intereſſe. Et dum Bar.hic in 9.colu. agit
de obligatione,in qua debetur ſpecies in genere, uel alternatiuè, uide in hac re regulam cum
fallentijs apud Iaſ.in l.ij.§.1.col.4.ſuprà eod.tit.Ad ea verò,quæ dicit Bar. hic in 10.col.de obli
gatione,foſſam fodi. cogita quare non afferat tantam utilitatem in parte quò ad partem,quan
tam affert in toto quò ad totum.præcipuè cum poſsit facere fieri reliquum.& propterea Pau.
de Caſt.in l.ſi ſeruus.§.ſi plurium, in fin.ff.ſi quis caut. tenet eſſe factum indiuiduum. Aduerte
tamen circa tradita hic,obligationem,pecuniam tradi,eſſe diuiduã; quia licèt ſuccederet obli-
gatio ad intereſſe,tamen eſſet pecunia,& ſic eſſet idem, ut infrà per Bart. dum reſpondet ad §.
Cato.Quò ad ea,quæ dicit Bar.hic in 10.col.verſ.ſed alia ratio eſt,quare fundum tradi factum
indiuiduum iudicatur,ſcilicet quia ſi quis poſſet præſtare partem fundi, poſtea præſtaretur in-
tereſſe pro alia parte,& ſic fieret ſolutio in diuerſis rebus, contra.l.in executione.§. pro parte,
infrà

infrà eod. Aduerte, quia Bar. ampliat tex. in d. §. pro parte, ut procedat etiam in obligatione faciendi: nam si pro parte factum fieret, & pro alia parte interesse præstaretur, solutio facta esset in diuersis rebus: & ideo indiuidua est. & hoc * omnes sequuntur hic, & Paul. de Castr. in l. j. §. si usufructus. ff. ad leg. Falcid. sed huic collectioni reluctatur, quoniam attenta ista ratione stipulatio operarum nō deberet posse diuidi numero, sed iudicanda esset indiuidua, cum pariter in ea hoc idem inconueniens contingere posset, & tamen Bar. suprà in nona oppositione contrarium (ut ibi dixi) concludit. Præterea interesse, quod succedit loco facti, fictione iuris dicitur esse idem cum ipso facto: & ideo principali ad factum obligato fideiussor accedit. & si agi ad factum iudex potest iudicare & condemnare ad interesse, igitur non est alia res, neque poterit dici facta solutio in diuersis rebus, atque ita neque debebit iudicari factum indiuiduū, cùm solutio in diuersis rebus fieri posit, sed refragatur, quia rem tradi dicitur esse factum indiuiduum si istud inconueniens non consideratur, ad quod ipse Bar. non aduertit. item quare obligatio rem restitui sit indiuidua solutione. & vide Roma. in d. §. Cato, quæst. 4. col. 25. Ad
5 id autem quod ait Bar. in 11. col. vers. unum restat, scilicet quare † seruitus usufructus sit indiuidua, vide Cæpoll. in tract. de seruit. urb. prædi. cap. 10. Posteà Bar. hic in 11. colum. quinto loco quærit, quando cōmittatur stipulatio ad interesse. inter cætera inquit, aut dies non erat apposita, & tunc aut factum erat explicandum in iudicio; ut puta, promisit aliquis iudicatum solui, & sic uidetur promittere de defendendo, & tunc si non facit aliquo tempore committitur statim ad totale interesse. Adde quòd ideo, quia statim committitur ad totale interesse, atque ita in hoc grauatur promissor contra regulam, in alio postea ei succurritur: quia usque ad sententiam potest moram purgare. l. iij. §. fi. vbi Bar. ff. iudic. solu. & in l. si insulam, infrà eodem. Ad ea uerò, quæ subiungit Bar. in eadem colu. in vers. Resp. scrib. hoc non tangunt, quando quis non defendit interesse actoris in totum. Dicas hinc esse quòd ubi peruenitur ad diffinitiuam contra contumacem extinguitur prima commissa in non defendendo, & transfunditur in secundam, scilicet soluere iudicatum. l. cum quærebatur. ff. iudic. solu. Vel si non transfunditur, quia lis esset contestata super interesse propter rem non defensam, non agitur nisi ex una clausula. d. l. cum quærebatur. & ibi Bart. & Paul. de Castr. Dum autem Bar. in 12. colum. vers. ego dico Dyn. ait, in obligatione rem restitui non statim post moram succedere obligationem ad interesse, sed cum reus desinit habere facultatem rei restituendæ: quæro quare secus sit in obligatione, rem tradi, in qua præcisè post moram quis potest compelli, vt hic, & tamen etiam succedit obligatio ad interesse? vide Paul. de Castr. hic in uers. Celsus. Ad ea uerò, quæ posteà subijcit Bar. in uers. respondeo sicut in obligatione, scilicet sicut in obligatione dandi non committitur obligatio ad interesse post moram; quia stipulatoris interest dari, ita in obligatione rem restitui. quæro quare non extante re succedit obligatio ad interesse, cum sit quòd quò ad ortum obligationis ad interesse, rem dari, & rem restitui, æquiparentur, & in obligatione rem dari non succedit obligatio ad interesse? cogita. Deinde Bar. in 17. colu. vers. Quid ergo dicemus, tradit an & quando quis posit præcisè cogi ad factum. Attende in hac re, quoniam si promitto non petere sub pœna, me petentem stipulator potest exceptione repellere, & sic isto casu præcisè teneor ad factum, hoc est non petere. neque possem ego promissor dicere, uolo petere, & quia contrauenio, dolo in pœnam incidere, non cogi non agere. l. rescriptum. §. si pacto. ff. de pact. tradit Paul. de Castr. in §. Cato, col. 4. suprà eodem tit. atque ita excipiendo præcisè ad factum compellor. l. si unus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. Sed dici posset, eum qui obligatus est non petere, non esse obligatum ad faciendum, immo ad non faciendum, & huiusmodi pactum æquiparatur solutioni, & acceptilationi. Ias. in d. l. si unus. §. si cum mihi. et ideo non mirum est, si sola exceptione repellitur. Sed in re proposita de illo agitur, qui est obligatus ad factum. Et dum hic Barto. in colu. sequ. vers. Ad secundum uenio, indistinctè ait, eum, qui obligatus est ad rem restituendam, si non habet facultatem rei restituendæ, teneri ad interesse. aduerte quia huic sententiæ reluctatur, nam quando restitutio est meri facti, neque importat dominij translationem, ut est in commodato & deposito, tunc debitor præstando in-

tereſſe non liberatur. vide Bar.in documento hic immediate ſequēti in uerſ. ad tertium. Quid
6 autem in domino,† qui fecit inueſtituram abuſiuam, utrum teneatur tradere poſſeſsionem ua-
ſallo? vide Curt.in tract.feud.col.66.verſ.ſecundò principaliter. Et dum Bar.ſubijcit rationem
de eo,qui tenetur ex cauſa emptionis, vt non teneatur ad merum factum, obſtat quod dixi ſu-
prà in uerſ.ad ſecundum.& attenta iſta ratione Bar.infertur iſto caſu certi condictionem com-
perere, quæ tamen non competit quando merum factum eſt in obligatione. Bar.in l.certi con-
7 dictio.col.4.ff.ſi cert.pet.& ibi Paul.de Caſtr.in 1.col. Et aduerte quoniam & ſi emptor† poſsit
uenditorem ad rem tradendam compellere, hoc intelligitur, ſi uult, poteſt enim etiam agere
ad intereſſe,vt hic per Paul.de Caſtr.in uerſ. Celſus,col.1.ſecus uerò eſt in obligatione rem re-
ſtitui,ſi res extat. & ex iſta diſtinctione uidetur poſſe inferri, ſtipulationem primo caſu eſſe di-
uiduam obligatione, licèt indiuiduam ſolutione, cùm participet de natura dandi. ſecundo au-
tem caſu etiam obligatione indiuiduam eſſe,cum ad merum factum promiſſor teneatur,vt per
Ruin.in d.§.Cato,col.8.verſ.dicendum uerò. Et dum Bar.hic in pen.colu.verſ.præterea ſi pe-
titur,inquir,ſi factum petitur,& condemnatio fiat ad intereſſe, hoc non eſſe aliud, ſed idem iu-
ris interpretatione. huic documento Bar.refragatur,quoniam illa obligatio facti dicitur indi-
uidua,in qua pro parte factum fieri poſſet, & pro alia parte ſolui intereſſe; quia ſolutio fieret
in diuerſis rebus,ut docuit idem Bar.ſuprà in col.2.verſ.poſſe.igitur conſequens eſt, ut factum
& intereſſe idem etiam iuris fictione iudicari non poſsint. vide Dec.in c.1.col.13.de iudic. Et
8 quia Bar.hoc ſuum documentum probat colligendo argumentum à fideiuſſore,† qui non po-
teſt accedere ad aliud quàm ad id,ad quod principalis eſt obligatus: declara hoc ut per eundē
Bar.in l.ſi fideiuſſorem.ff.de fideiuſſ. & per Iaſ.in l.non amplius.§.ſi.col.2.& 3.ff.de lega.1. Ad
illud uerò quod hic immediatè Bar.ſubiungit de illo,qui per ſententiam obligatus eſt ad factū,
ut ſoluendo intereſſe liberetur, vide Iaſ.in l.certi condictio, col.6.verſ. ſed redeundo.ff. ſi cert.
per. vbi contra hanc Bar.deciſionem adducit glo.in l.qui reſtituere,in uoce condemnandus.ff.
de rei uendic.ſed ſuſtinendo opinionem Bar.reſponderi poteſt,glo.illam procedere in condē-
nato rem reſtituere; nam huiuſcemodi obligatus,quando extat res,tenetur præciſè ad factum,
vt in præcedentibus fuit iure concluſum. & ideo hoc prouenit uigore naturæ ipſius obligatio-
nis,non autem uigore ſententiæ.& de hoc agit Bar.hic. Poſteà in eadem col.verſ.ſed iuxta præ
dicta,quærit Bar.hic,quando factum deſijt poſſe fieri, vtrum adhuc factum in libello peti poſ-
ſit? dicitque quoddam eſſe factum,quod poſtquam deſijt poſſe fieri, actor in hoc ignorantiam
prætendere non poteſt; & eo caſu petendum eſſe intereſſe. ſed aduerte quoniam huic ſenten-
tiæ reluctatur.l.ſi quando.ff.de oper.libert.vbi habetur,operam præteritam peti poſſe,& tamē
ea præſtari non poteſt,ſicut nec uſuſfructus præteritus,nec deſtruatur ille tex.exponendo par-
tem operæ,hoc eſt,æſtimationem. Deinde Bar.in col.ſi.quærit,quomodo petatur intereſſe?&
concludit,illud,quod eſt incertum peti debere certi condictione. & porrigendum eſſe libellū
incertum. ſed iſta ratio Bar.confunditur per tex.in l.ſi ſtipulatus, in princip.ff.de uſur. vbi agi-
tur in certi condictione ad fructus perceptos: meum enim non eſt declarare quantitatem,quā
ignoto. cogira. Denique Bar.hic propè finem ſentit certi cōdictionem competere ad id,quod
eſt incertum apud nos,dummodò ſit certum in rerum natura. benefacit pro hac opinione tex.
in l.vbi autem non apparet.§.illud,infrà eod.tit.per quem ita tenet Bar.in d.l.certi cōdictio,col.
pen.de quo uide ibi Iaſ.col.antepenul.vbi citat tex.in d.l.ſi ſtipulatus, de uſur.qui multùm huic
ſententiæ reluctatur, ut prædixi.

Summarium in l. ſi procuratori.ff. de uerb.oblig.

1 *Perſonæ præſentia operatur, ut alteri per alterum acquiratur.*

Bar.in l.ſi procuratori.ff. de uerb. oblig.

1 BAR. in hac l.ſi procuratori,ait,perſonæ† præſentiam operari, vt alteri per alterum acqui-
ratur.hoc idem ſequitur Paul.de Caſt.in l.j.§.ſi iuſſerim.ff.de acquit.poſſ.vbi Iaſ.

Summa-

Summarium in l. quoties in stipulationibus. ff. de uerb. oblig.

1 *Verba ambigua qua dicantur.*

Bar. in l. quoties in stipulationibus. ff. de verb. oblig.

1 BART. in ista l. tradit, quæ nam dicantur † uerba ambigua. tu verò quæ differentia sit inter ambiguum & obscurum, vide apud Bar. in l. veteribus. ff. de pact. & quæ ibi posui in lucubrationibus meis.

Summarium in l. inter stipulantem. §. Stichum. ff. de uerb. oblig.

1 *An & quando declarari possit de qua re senserit actor & reus.*

Bar. in l. inter stipulantem. §. si Stichum. ff. de uerb. oblig.

1 BAR. in hac l. inter stipulantem. §. si Stichum, tradit, an † & quando declarari possit de qua re senserint actor & reus, & ex eius dictis hic in 1. col. colligitur, etiam ipsum iudicem declarare non posse: quia esset interpretari factum alienum, vt per Bar. in l. ea quæ. C. comminat. & epist. & in l. si ut proponis. C. de execut. rei iudic. qua in re scilicet an aliquis possit declarare, ui de Feli. in c. qualiter & quando, col. 15. & seq. de accusat. & in c. cum uenissent, col. 2. de iudic. & semper allegatur, facultatem declarandi ad hæredem non transire. In contrarium facit glo. in l. post dotem. ibi, alioquin requirit. ff. sol. matr. vbi amplius noluit, scilicet potestatem declarandi ad hæredem transire, etiam si uoluntas posita esset in conditione, quo casu debet impleri in forma specifica. de qua re uide ibi Ias. col. 54. vers. in ea glo. alioquin, vbi respondet concludens, facultatem declarandi esse personalissimam. Item in contrarium facit, quia iuri declarandi non præscribitur per centum annos, igitur transit ad hæredes. vide ibi per Ias. in 4. col. vers. ex ista glo. Et adde quòd si mortuus est ille, qui multos actus fecit in hæreditate sibi delata, & dubium est, gesserit ne se pro hærede an non. facultatem declarandi hoc ad hærede non transferri, secundum Bar. in l. pro hærede, in princip. vers. dubitaui. ff. de acquir. hæred. quamuis contrarium & malè, (ut mea fert opinio) senserit idem Bar. in l. gerit, col. 6. vers. ad tertium, eodem tit. de acquir. hær. dum ait, quæ dã esse, in quibus non est præsumptio. & staretur interpretationi hæredis. Et de hac re nunquid ius declarandi uolũtatem ad hæredes transeat, vide plenè apud Aret. in l. naturaliter. §. nihil commune, col. 8. ff. de usucap. & ibi Alex. post Bar. & Ias. in col. 24. vers. item inquantum. & uideas l. generaliter. & glo. & quæ ibi pono. C. de reb. cred. & omnino quæ posui in lucubrationibus meis, in l. idem Pomponius. §. si plures, suprà, de rei uend. Posteà Bar. hic in fi. huius. §. ait, bonos assessores consuescere quando aliquem bannitum capiunt, si alij fortè reperiuntur eiusdem nominis, facere illum confiteri se esse illum hominem, & reliqua. ad quæ uideas Ang. de maleficijs, col. 84. in uoce, Caium Sempronij.

Summarium in d. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de uerb. oblig.

1 *An, & quando illud, quod operatur oppositum in opposito, operetur etiam propositum in proposito.*

Bar. in d. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de uerb. oblig.

BAR. in ead. l. §. sacram, colu. 3. vers. oppo. quod operatur, tradit an & quando illud, quod
1 operatur † oppositum in opposito, operetur etiam propositum in proposito. De hac regula uide tex. & ibi omnes in l. si ex toto, in princip. ff. de lega. j. Et dum Bar. in eadem col. vers. & ut tibi liqueat, tradit, quando fructus debentur ex certo fundo, vtrum obligatio extinguatur uel differatur. vide Dec. in consi. 183. vbi agit de illo, qui promisit decem soluere ex tali pecunia, & quæ sit differentia inter contractus & ultimas uoluntates. et posteà dum agit Barto. vtrum euentus tristis sit considerandus: dic ex isto tex. colligi quòd non, sed hoc limitatur non habere locum quando fit prouisio ei, cuius tristis euentus consideratur; tunc enim debet considerari, ut ei prouideatur, secus quando consideratur, vt alij prouideatur. Ias. in l. si constante, nume. 46. ff. solu. matrim.

Summarium in l. si insulam. ff. de uerb. oblig.

1 *Moræ purgatio an & quando admittatur.*

2 *Moræ purgatio admittitur infra modicum tempus.*

3 *Pœna quando est maior quàm ipsum principale debitum, tunc peti potest principale debitum & pœna in eo quod excedit.*

4 *Si aliquis ignorans se posse moram purgare soluit pecuniam, vel interesse, nunquid possit repetere.*

5 *Ille qui impedit conditionem impleri, moram purgare non potest.*

Bar. in l. si insulam. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in hac l. si insulam, tradit, an & quando admittatur purgatio moræ. Quid si aliquis non probauit in termino dato, utrum admittatur purgatio moræ, vide Feli. in c. licèt causam, col. 10. & seq. & moram purgari non posse in casu, in quo iuramentum intercessit, habetur in l. si quis maior. C. de transact. & per Alex. in consi. 148. in 7. vol. Ant. de Butr. in c. breui, de iureiur. & Decium in consi. 451. Et an & quando possit mora purgari, uide Fulg. in consi. 154. & Soc. in consi. 199. in 1. vol. & Card. Iacobat. in tract. de concilio, in 7. lib. Et dum hic in 1. colu.
2 ait Bar. purgationem † moræ admitti infra modicum tempus, dicitque dubitari posse, quomodo iudex arbitrabitur istud modicum tempus. vide Dec. in consi. 146. colu. 1. Posteà Bar. hic in 4. col. quærit, quomodo admittitur purgatio moræ, uide Paul. de Castr. in l. qui Romæ. §. Flauius, infrà eod. tit. Posteà hic in ead. col. versi. uenio ad secūdam, ait, post litem contestatam non admitti moræ purgationem. De hac re vide Ias. in l. si pacto quo pœnam, col. 3. in 4. notab. ff. de pact. ubi uult moræ purgationem admitti post litem contestatam. immo etiam post sententiam. Et hoc locum habet solùm in purgatione moræ propriæ, secus in purgatione cessationis. & ibi habetur exemplum quando ex pacto nudo agi non potest, sed tantum ex secundo, vbi est interposita pœna. non enim ex primo potest esse in mora: quia nulla est peritio ex pacto nudo. Et dum in 4. col. hic oppo. Bar. de l. fideiussor euictionis, suprà, de dol. except. & ait ibi non tractari de moræ purgatione. vide Soc. in consi. 199. col. 3. vers. nec obst. in 1. uol. vbi tradit, moram quoque purgari posse post sententiam, quando mora committitur post senten-
3 tiam. Posteà Bar. hic paulò post in vers. tertiò quia, inquit, quādo † pœna est maior quàm ipsum principale debitum, tunc peti posse principale debitum & pœnam in eo, quod excedit. citat leges ut hic per eum. Sed aduerte, quia illæ leges procedunt in casu contrario, scilicet qn̄ pœna est maior: quia tunc peti potest principale, in eo quod excedit. Sed quid in casu Bar. hic? æquitas suadet contrarium, tamen uideas Alex. in l. rescriptum. §. si pacto, & quæ ibi posui. ff. de pac.
4 Deinde Bar. quærit, quid si aliquis † ignorans se posse moram purgare, soluit pecuniam uel interesse, nunquid possit repetere? quæro nunquid idem esset in solutione ficta, vt in casu Bar. in l. qui iurasse. §. fi. ff. de iureiur. Postea Bar. hic in col. pe. vers. septimò quæro, tradit quid iuris sit, qn̄ res perijt infra tempus, quo mora purgari poterit. de hac re uide Ias. in l. quod te, col. 2. vers. subdit. ff. si cert. pet. Postea Bar. in 9. quæstione ait, prædicta locum habere in reo, qui uult mo-
5 ram purgare. sed quid in actore? vide Alex. in consi. 102. in 1. vol. vbi ait, eum, qui † impedit conditionem impleri, moram purgare non posse. Ex ista quæstione infertur, si quis fecit pactū de retrouendendo per x. annos, eis elapsis moram posse purgari. quod est singulare. & ad rem faciunt trad. per Alex. in l. qui Romæ. §. cohęredes. in fi. infrà eod. tit. vbi dicit, eum, qui emere poterat, & neglexit, posse moram purgare, & iterum emere. sed in contrarium uidentur esse trad. per Ang. in consi. 199. Titius. & Aret. in l. si ita quis. §. Seia, col. fi. infrà eod. titu. Ias. in l. eum qui ita. §. qui ita, 1. col. 4. suprà eod. tit. & Curt. in consi. 59. maximè in col. fi.

Summarium in l. triticum. ff. de uerb. oblig.

1 *Si tibi mutuaui decem, & postea reperitur te mihi per stipulationem promisisse decem, an sit intelligendum de illis decem, an de alijs.*

Bar. in l. triticum. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in hac l. triticum, vers. sed quid si mutuaui, quærit, si tibi † mutuaui decem, & postea reperitur te mihi per stipulationem promisisse decem, sit ne intelligendum de illis decem an de alijs? de hac re uide Soc. in cons. 129. in 4. uol.

Summarium in l.cum seruus.ff. de uerb.oblig.

1 *Contractus à quo impleatur, an referat.*

Bar.in l.cùm seruus.ff.de uerb.oblig.

1 Bar. in hac l.cùm seruus,quærit,vtrum † referat,à quo impleatur contractus? & dicit,aut agitur de obligatione inducenda,aut quò ad pœnæ commisionem, & reliqua. sed quid si tractatur de pœna inducenda & sic obligationi,si tale quid factum fuerit,idque fato cõtingat, vel per ignorantiam fiat,an committatur pœna? an verò scientia exigatur? vide tex.in l.si filiusfamiliàs.§.in hac,& ibi Ias.in 1.notab.suprà eod.vbi ait pœnam committi.

Summarium in l.stipulatus sum Damam.ff.de uerb.oblig.

1 *Verbum præcisum recipit limitationem.*

Bar.in l.stipulatus sum Damam.ff.de uerb.oblig.

1 Bart. in hac.l.stipulatus sum Damam,ait,verbum † præcisum recipere limitationem.vide Dec.in c.2.in 3.notab. de rescrip.

Summarium in l.à Titio.ff.de uerb. oblig.

1 *Stipulatio collata sub conditione, quamuis non habeat aliam causam ualet.*

Bar.in l.à Titio.ff.de uerb.oblig.

1 Bart. in hac l.à Titio in princip. colligit ex isto tex. stipulationem † collatam sub conditione,quamuis non habeat aliam causam,ualere: quia ipsa conditio est sufficiens causa.Ex hoc infertur. quamuis stipulatio sine causa non ualeat.l.ij.§. circa.ff.de dol.except.eam tamen uiribus esse subnixam si fiat sub conditione,vt per Ias.in l.filiusfamiliàs.§.diui,in prima lectura,col. 1.vers.limita quinto.ff.de leg.j.

Summarium in d.l.à Titio.§.nulla.ff.de uerb.oblig.

1 *Stipulatio an conferri possit in uoluntatem stipulantis.*

Bar.in d.l.à Titio.§.nulla.ff.de uerb.oblig.

1 Bart. in ead l.§.nulla,quærit,an stipulatio † conferri possit in uoluntatem stipulantis? vide Bar.in l.centesimis.§.fi.in 1.oppo.suprà eod.tit.& ibi Ias.col.3.vers.limita.

Summarium in l.si mihi & Titio.ff.de uerb.oblig.

1 *In contractibus non est locus iuri accrescendi.*

Bar.in l.si mihi & Titio.ff.de verb.oblig.

1 Bart. in hac l.si mihi & Titio,sic ait in summa. In contractibus † non est locus iuri accrescendi. quando autem in feudis sit locus iuri accrescendi, vide Curtium in tract.feud.colu.78. vbi,ponit regulam quòd non,cum multis limitationibus. Et dum subiungit Bar. quãdo res est diuidua,& sumus in dispositione principis,locum habere ius accrescendi: vide tex.in §.fi. insti. de donat.vbi in re indiuidua dicitur locum habere ius accrescendi. sed opinor ibi rem esse diuiduam,scilicet dominium serui pro parte. Sed esto, quare lex admittit iure antiquo ius accrescendi cum non intersit concedentis,immo in contrarium sit uoluntas. item ibi agitur de emolumento iam acquisito,igitur non habet locum ius accrescendi. Sed dici potest ibi esse indiuiduum alia ratione,quia quis nõ potest pro parte esse seruus,& pro parte liber. vt ad alium tex. hic Ias.in 3.col.exponit,accrescit,idest non decrescit. sicut in simili dicit Bar. in l.re coniuncti, col.8.quæst.1.ff.de lega.3.& in re proposita uide Curt.in consi.49. & in consi.50. & in consi. 51.vbi etiam docuit quid dicatur indiuiduum. Et dum Bar.hic propè fi.tradit quãdo finita est emphyteosis in persona patris,quamuis gratia sit,si filijs denuo concedatur,eis tamẽ fieri iniuriam si non concederetur. vide Curt.in tract.feud. col.58. & sequ. & Franc. Curt.in consi.48. incip.Super controuersia, vbi limit.

Summarium in l.si stipulatus fuero.ff.de uerb. oblig.

1 *Contractus stricti iuris recipit interpretationem extensiuam quando aliter non haberet effectum.*

Bar.in l.si stipulatus fuero.ff.de uerb.oblig.

1 Bar. in hac l.si stipulatus, ait in summa,contractum † stricti iuris recipere interpretationẽ

 extensiuam,

extensiuam, quando aliter non haberet effectum. Tu uide quid per istum tex. dicat Bar. in l. ij. §. fi. in 1. col. suprà eod. tit. vbi Ias. col. 4. vers. expedit.

Summarium in l. si quis stipulatus ff. de uerb. oblig.

1 *Quæ sit differentia inter futurum subiunctiui, & futurum indicatiui.*

Bar. in l. si quis stipulatus. ff. de uerb. oblig.

1 Bart. in hac l. si quis stipulatus, quærit, quæ sit differentia † inter futurum subiunctiui, & futurum indicatiui. vide quid per istam dñam teneat glo. in l. quod si ab initio. ff. si cert. pet.

Summarium in l. ita stipulatus ff. de uerb. oblig.

1 *Dies est qualitas, sed non substantia.*
2 *Stipulatio non ualet quando non interest.*
3 *Contractus emphyteoticus per sequentem pœnalem non nouatur.*
4 *Ex arbitri sententia de iure antiquo non oriebatur actio neque de iure codicis.*
5 *In actione in dote præscriptio incipit finito matrimonio.*
6 *Quando stipulatio, quæ habet diem certam causæ differendæ solutionis committatur.*
7 *Tutor est obligatus pupillo ex quasi contractu.*
8 *Ille qui promisit se facturum, & curaturum in mora non constituitur nisi per interpellationem.*

Bar. in l. ita stipulatus. ff. de uerb. oblig.

Bar. in hac l. ita stipulatus, ait, eam esse famosam & utilem, & hic in 2. col. vers. istud dice-
1 re, ait, diem, † esse qualitatem, & non substantiam. sed in contrarium uidetur esse ueritas, per ea, quæ pono in l. duobus. infrà tit. 1. & dum Bar. hic in uers. præterea, subiungit, in l. cùm pater. §. meos. ff. de lega. 2. omissam fuisse conditionem: dicas tu, immo ibi non esse conditionem. & ita ibi declarat Bar. post glo. nam si esset conditio, institutio non ualeret. l. quoties. §. 2. ff. de hæred. insti. Postea Bar. hic in 4. col. tradit de opere, quod fieri debet, vtrum solo cohæreat an nõ?
2 & in uers. assignat rationem; quia interest. & ex dictis Bar. elicitur, stipulationem † non ualere, quando non interest, igitur pœnalis deberet ualere per documentum Bar. hic in 6. colu. id quod esset contra textum nostrum. Et dum Bar. in 6. col. in 12. opp. ait, quando principalis stipulatio defecit ab initio solum ea ratione, quia non interest, & tunc pœnalem ualere; quia non interest. attende quoniam rationem hanc sequitur Ias. in l. pacta quæ contra, in fi. C. de pac. sed eam redarguit ipse idem Ias. in l. pen. col. 1. vers. quis. ff. si cert. pet. vbi aliter soluit. & in l. non dubium, in fi. C. de legi. & contra istam uide quæ dixi paulò ante. Ad illud autem quod ait Bar. in 8. col. hic in fi. circa solutionem. l. si Titius, suprà eod. dum inquit, fateor quia per litis contestationem desijt alteri posse solui. adde tex. in l. nuda. C. de contrahen. stipul. vbi committitur pœna ex euentu conditionis. quæ dicitur desinere posse extare per litis cõtestationem. ita Bar. declarat in 11. col. in 6. oppos. Et dum Bar. in 9. colu. inquit in d. l. nuda, committi pœnam, non ex mora, sed ex euentu conditionis. adde ꝙ idem tenet Bar. in l. si pupillus, infrà eod. tit. vbi Aret. declarat rationem. Postea Bar. hic in 12. col. tractat an & qñ fiat nouatio? & distinguit, aut præcedit conuentio iurisgentium, & non fit nouatio: aut præcedit conuentio siue obligatio iuris ciuilis, & nouatio fit per pœnalem, ut hic. Istam distinctionẽ in simili casu posuit Paul. de Castr. quem retulit Alex. in l. si diuortio, col. 1. suprà eod. tit. vbi reprobat eam per fundamenta Bar.
3 hic. Et dum Bar. subiungit, contractum † emphyteosis per sequentem pœnalem non nouari, & citat gl. magnam. l. j. C. de iur. emphyt. attende illam gl. quia non facit ad propositã rem; si quidem ibi quæritur an pœna imposita inter contrahentes tollat pœnam iniunctam à lege. nec ibi agitur de nouatione contractus, ut est qõ nostra. Ad illud uerò quod ait Bar. hic in 13. col. post verficulum quid ergo dicemus, ibi, quando ex causa lucratiua debetur, tunc uidetur agi, ꝙ si nõ dabit illud, pœna tantùm peti posit, & in tui promissoris fauorem hoc uidetur actum. l. si quando. §. hæres. ff. de lega. j. Aduerte quoniam text. in d. §. hæres, non facit ad rem; quia ibi unum erat in obligatione & aliud in solutione à principio. immo Bart. ibi propè fi. ait, pœnã ibi fuisse appositam

appositam in odiū promissoris, & fauore stipulatoris. id quod repugnat ijs, quæ hic dicit Bar. idem uoluit Bald.in l.j.C.de his quæ pœn. nomi.vbi citat Innocen.hoc idem sentientem. et sic ista opinio sustineri non posse uideretur. Circa illud autem quod subijcit Bart.usque ad litem contestatam posse quem offerendo quod uenit in pœna liberari. vide Paul. de Castr. in l.qui Romæ.§.Flauius,infrà eod.tit.& ad ea,quę hic ait Bar.in vers.secundò oppo.vide Aret.hic col. 26.vers.præterea. Et dum Bar.in tertia oppo.agit de contrario.d.§.Flauius,dicitq; ibi promissionem de manumittendo fuisse ex causa onerosa,non lucratiua. sed ista solutio non uidetur esse uera, quoniam in ultimo responso seruus agit ad libertatem, & tamen respectu ipsius serui causa dici non potest onerosa sed lucratiua, ut patet ad sensum. Circa uerò quartā oppos. Bar. de.l.qui Romæ.§.duo fratres,dicas illum tex.non urgere, vt ibi pono ad Bar.in 4.col.in octaua oppos.& est quod in contrarium facere,ibi pono duas nouas solutiones. Posteą Bar.hic in 14. col.circa medium,ait in ipso actu contrahendi stipulationem inspici animum promittentis pro ut uerisimiliter adaptari potest ad uerba stipulantis. et ideo cum simul & semel stipulor, dari. & si non detur, stipulor pœnam,inspicitur secundum Bar.mens promittentis,quæ est,vt si non datur Stichus, pœna tantùm peti debeat, neque inspicitur an sit plus an minus. Attende hic, quia ista ratio ita militat in causa onerosa, sicut in lucratiua; & tamen non fit nouatio, ut suprà uidimus,igitur ratio Bar.redditur falsa. nisi respondeas ut colligitur ex tradit. per Bar.suprà in prima oppos.ultimæ par.in sua octaua solutione. vel aliter ut per Aret. hic in 21.col. vers.& ultra. Et dum Bar.ait pœnam esse appositam fauore debitoris, vt eligere possit quod eorum soluat: contrarium (ut dixi paulò ante) docuit idem Bar. in d.l.si quando.§. hæres. dicens immo pœnam esse appositam fauore creditoris. Ex dictis autem Bar.hic in 15.col. versic. vndecimò opp.colligas Bar.in l.si insulam,quæst.2. versic. 2.suprà eod.ineptè citare.l. si quis rem.ff.de arbitr.Et dum hic Bar.agit de actione descendente ex sententia arbitri, aduerte quoniam ex arbi-

4 tri sententia † de iure antiquo non oriebatur actio, neque de iure. C. quando pœna est posita, vt uidere est in l.cum antea.C. de arbitr. neque obst.l.Celsus, quam hic Bartolus adducit, vbi non agitur ad pœnam,quia debitor purgauit moram uolente creditore, & ideo nō mirum est, si pœnam consequi non potest. Deinde Bar.hic in fi.huius 15.col. ver. sed circa prædicta dubitatur,tractat an omnis stipulatio quantumcunque pura habeat diem? concluditque,eum,qui constituit, statim teneri; sed tempus x. dierum esse datum miserationis causa. Ad hoc accedit Ias.in §.in personam,col.11.ver.circa secundum casum,inst.de action. Et dum Bar. in seq. col. ait confitenti dari x.dies, & condemnato quatuor menses, quæ sit ratio huius differentiæ, videas apud Ias.in l.si domus.§.in pecunia.ff.de leg.1. Ad illud autem quod subdit Bar.in actione

5 † in dote præscriptionem incipere finito matrimonio.l.in rebus.C.de iure dor. dicas tu illam.l. procedere quando mulier agere uellet contra extraneos, contra quos locum non habet anni dilatio,sed tantum contra maritum.l.unic.§.exactio.C.de rei uxor.action. ideo non mirum est, si in d.l.in rebus,tunc incipit præscriptio. Postea subiungit immediatè Bar. quis sit effectus,an tempus insit obligationi,an uerò miserationis causa solutioni indulgeatur? vide in hac re proposita remissiones quas tradit Alex.in l.intra dies.ff.de iudic.Adde alium effectum,quia si tempus inest obligationi, ante litem contestatam debet opponi exceptio, si uerò executioni post sententiam secundum doctrinam Bar.in l.j.C.de iur.& fac.ignor.Tamen cogita quia ēt illa exceptio temporalis,quæ obstat obligationi, uidetur posse proponi post sententiam ad differendam executionem,vt hic in simili casu habetur apud Aret.colu.25.vers.dico. Et alia est utilitas quia tenetur cauere quòd adueniente die soluet, & tamen si dies inesset obligationi & actioni, cauere non cogeretur nisi causa cognita. De qua re uideas tamen Alex.in l.si constante.§.quoties,in princ.ff.sol.matr.Item isto casu fructus in illo medio tempore percepti restituuntur, vt per Bar.in d.§.quoties,col.2.vers.opp. & tamen si dies esset ex natura obligatione, secus diceretur.l.in fideicommissaria.ff.ad trebel.& alium effectum posuit Alex. in l.diuortio,col.8.ff.sol. matr. Ad ea uerò,quæ hic in fi.huius col.tradit Bar. circa solutionem.l.mulier.§.rerum, & l.ob as.ff.rer.amot.dicens illud contingere propter delictum mulieris. aduerte quia istam solutio-

nem posuit Alex. in l. si fortè. §. intus. ff. solu. matr. quamuis non citet Bartolum hic. sed contra eam est tex. secundum unum intellectum in l. unic. C. si dos const. matr. vbi Bar. affert aliam distinctionem & solutionem, quam latius prosequitur in §. Lucius. vbi Imol. reprehendit. de quo ibi habetur per Alex.

6 Bar. in ead. l. col. 17. in illa quæstione, quando stipulatio, † quæ habet diem certam causa differendæ solutionis, committatur quò ad obligationem, quò ad actionem, & quò ad moram. inter cætera inquit, si in stipulatione adijcitur dies ab homine, & deuenit aliquid quod non est transitorium ad hæredes, vt usufructus, & usus, & tunc ante diem non nasci obligationem, neque actionem. & rationem esse ait, quia stipulator posset mori ante, & sic dubium est an stipulatio posit habere effectum. Aduerte hic quoniam attenta ista ratione Bar. dicendum esset, si promitto Stichum ad diem, sequeretur quia Stichus potest decedere, atque ita dubium est, posit ne stipulatio habere effectum an non, obligationem ante diem non nasci: id quod falsum est, igitur uidetur etiam esse falsa ratio Bar. Et dum Bar. subiungit, aut in stipulatione deuenit aliquid, quod est transitorium ad hæredes, & eo casu statim committi quò ad obligationem & actionem. huic documento reluctatur tex. in l. in illa stipulatione, suprà eod. tit. vbi obligatio erat in diem, & tamen dicitur expectandam esse diem actionis. Et dum Bar. hic agit de tutore,
7 qui est † pupillo obligatus ex quasi contractu, dicitque eum esse obligatum ante finitam tutelam, quamuis actio non oriatur. l. si tutor reipublicæ. ff. de tutel. & ration. distr. & l. iij. ff. rem pupil. salua. for. in §. hanc stipulationem. attende quia mihi uidetur ibi contrarium probari: nam ibi habetur, finita tutela committi stipulationem, igitur ante non erat orta obligatio. item subdit exinde diem cedere, id quod indicat diem obligationis uenire. l. cedere diem. ff. de uerbor. signific. & de hac re uide quæ pono ad Bar. in d. l. si tutor. Et ad id, quod hic subdit Bar. dicens, quando dies inest ex natura rei, statim oriri obligationem, sed non actionem. l. si ita stipulatus essem abs te, suprà eodem titu. Ex hoc uult Bar. si stipulor domum fieri, immediatè nasci obligationem, sed non actionem. Tu animaduerte quòd cùm illa dies, quæ inest, tacitè interpellet, vt habetur in d. l. si ita stipulatus. probatur hic eodem tempore actionem oriri posse, & in mora constitui, quamuis secus sit in obligatione. l. quoties in diem, suprà eodem, ad rem facit, quia etiam dies tacita posita ab homine interpellat eodem tempore, quo tollitur exceptio actionis. l. magnam. C. de contrahen. & commit. stipul. Et dum Bar. affert rationem prædictorum dicens, cùm actio oriatur ex obligatione & potestate legis, contrahentes non posse per adiectionem dici impedire natiuitatem actionis. Aduerte quia per adiectionem dici declaratur uoluntas partis, ex qua lex debeat impedire ortum actionis, sicut in die subintellecta à lege impeditur ortus actionis ex præsumpta mente contrahentium, & uide Iaf. in l. interdum. in fi. principij suprà eodem, vbi tenet quando dies tacitè inest à lege, obligationem non oriri. Postea Bar. hic in versic. secundò iuxta, quærit quando committatur stipulatio, quæ habet diē certam. dicitque si dies est incerta quando, sed certa an, vt est dies mortis, & tunc statim oriri obligationem, & reliqua ut hic per eum. vide Paul. de Castr. in l. pupillus. §. qui sub conditione. ff. de nouat. vbi tenet ortam esse obligationem sed non actionem. vide eundem Paul. in l. Iulianus uerum debitorem, columna fin. ff. de condi. indebi. vbi concludit, diem certam an, & incertam quando, in contractibus esse puram, & in ultimis uoluntatibus esse conditionalem, cuius contrarium uult Bar. hic. quamuis ipse de eo nullam faciat mentionem. Postea Bar. hic in antepenul. colum. versicu. alia est conditio, ait, quandam esse conditionem necessariam, quæ habet dependentiam de futuro, ut si moriar promitto centum, & eo casu quærit utrum faciat aliquam suspensionem? De hac re uide Iaf. in l. quodcunque. §. non solùm, suprà eodem. Quid autem si sub duabus conditionibus contrarijs promitteretur, ut putà si nauis ex Asia uenerit, aut non, utrum tunc promissio sit pura an conditionalis? & an transmittatur? & ante euentum soluta an repetatur? vide Bar. in l. Iulianus uerum debitorem. ff. de cond. indeb. columna antepenul. & in l. huiusmodi. ff. quand. di. lega. ced. vbi Bar. agit de d. l. si pupillus. §. qui sub conditione. ff. de nouat. Quò uerò ad ea, quæ hic ait Bar. in uersic. quartò principaliter quæritur,

* quæritur, vide Aret. in consi. 72. Supponitur in facto, ubi ex hoc Bartoli documento * commu-
8 niter approbato ait, eum, qui † promittit se facturum & curaturum, in mora non constitui ni-
si per interpellationem. quamuis dicat contrarium tradi ab Alex. in l. quod te, in gl. 1. ff. si cert. pet. & ibi Ias. & idem ait Aret. sibi contrarius in l. si ex legati causa, suprà eod. tit. & in consi. 143. Ex facto præsupponitur, col. 4. Feli. in c. ex rescript. de iureiur. de qua re vide Curt. in d. l. quod te, in uersi. secundus casus principalis, & ibi Dec. col. antepen. & dum Bar. in hac. l. propè fin. ex mente gl. ait, in quacunque parte iudicij ius actoris perimatur, sequi debere absolutionem ab instantia. Aduerte quia posset pati reus iudicium de facto procedere. Bar. in l. si Titius, suprà eod. tit. & maximè ad euitandam aliam actionem, ut est hic, scilicet pœnalem, Bar. in l. cùm mota, col. fi. C. de transact. Item actio ab initio competebat. & ex post facto deficit, & reus cum aliena iactura locupletaretur, si minus sit in pœna, cum sit nouatio, igitur iudicium procedit de facto. Item posset contingere, quòd iudici ex actis non constaret: ut putà quia diuerso tempore facta esset principalis & pœnalis. argumento eorum, quæ tradit in l. nam & postea. §. si dānetur, in 2. notab. ff. si cert. pet.

Summarium in l. decem. ff. de uerb. oblig.

1 *Prius excutiendus est principalis, & postea fideiussor.*
2 *Excussio fieri debet super bonis, quæ non sunt in controuersia.*
3 *Excussio principalis dicitur facta si citationi de eo factæ, & eius defensionibus nemo compareat.*
4 *Priuatio an, & quando præsupponat habitum.*
5 *Bonorum mentium est, ibi culpam timere ubi non est.*
6 *Papa qui ab obiectis criminibus coram concilio se purgauit, & suas attulit excusationes, an fateatur se in huiusmodi re concilio esse subiectum.*
7 *Papa est supremus iudex in ecclesia Dei.*
8 *Judicium quando pro discretione sumatur.*

Bar. in l. decem. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in hac. l. decem, in 1. notab. ait, prius esse excutiendum † principalem, & postea fideiussorem. De materia excussionis uide plenissimè apud Ias. in §. item si quis in fraudem, col. 5. in gl. in voce, possessis, instit. de action. Et in hac re quæro si excussionis exceptio opponitur creditori agenti contra tertium possessorem, utrum detur aliquod remedium creditori, quo mediante iudicium cœptum sustineatur? & dicas dari, ut per Ant. de Fano in tract. de pignoribus & hypot. in 1. par. octauę par. princ. nu. 46. Item scias excussionem fieri non debere quando bona principalis publicata fuere propter rebellionem. Abb. in consi. 29. in 2. vol. Item ex-
2 cussio † fieri debet super bonis, quæ non sunt in controuersia. Ant. de Fano in d. tract. in 1. par. octauæ par. num. 55. Quid si facta fuit excussio contra fideiussorem, & postea de nouo apparet principalem esse soluendo, utrum creditor iterum excutere compellatur? Dicas quòd non, per tex. sing. in l. fi. in versi. desijt causa. ff. si cert. per. de qua re vide Ias. in l. si constante. nu. 223. ff. sol. matr. Quid si principalis de voluntate fideiussorum conueniri non potest, utrum sit excutiendus? dicas eum excuti non debere, secundum gl. sing. in l. nisi. ff. de pact. Item scias, excus-
3 sionem † principalis dici factam, si citationi de eo factæ & eius defensionibus nemo cōpareat. gl. est sing. & unic. secundum Bal. in l. pe. C. ad trebell. & de hac materia vide omnino Ias. in d. l. si constante. ff. sol. matr. & in l. a diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iudic. & in l. nec quicquam. ff. de offi. procons. & in l. filiusfamiliâs. §. diui. ff. de leg. 1. & in l. sciendum. §. 1. ff. qui satisd. cogan. & in l. si ego. ff. si cert. pet. & ad id quod ait Bar. de fideiussore tyranni, qui erat rebellis & non poterat conueniri, ut ad eum deueniri posit ante excussionem ipsius principalis. vide Ias. in d. §. si quis in fraudem, col. 17.
4 Bar. in hac ead. l. agit de illa regula, an & quando priuatio præsupponat habitum. & distinguit, ut hic per eum. De hac re vide Alex. in l. j. col. 2. ff. de oper. nou. nunc. & dum infertur ad eum, qui allegat siue petit absolutionem ab excommunicatione, utrum fateatur se esse excommunicatum? vide Abb. & alios in c. cùm dilectus, de ord. cognit. Ias. in d. l. j. ff. de oper. no. nunc. & ad

& ad rem facit illa quæstio nunquid solutionem adducens, debitum fateatur? de qua habetur apud Alex.in consi.183.col.fi.in 6.vol.ubi tenet quòd non. & citat gl.not.in l.Iulianus uerum debitorem.ff.de cond.indeb.quam ibi extollit Bar.in 6.col.versi.oppo. quòd est impossibile, tamen contrarium ait idem Alex.in consi.185.col.pe.in eod.6.vol.vide Feli.in c.cùm uenerabilis,nu.10.cum seq.de except.sed redeundo ad propositam quæstionem,utrum petens absolutionem se excommunicatum esse confiteatur? gl.in c.venerabilem, in verbo, postulauit, de elect.affirmatiuam partem amplectitur.& idem ibi ait Host.& in c.2.de ord.cognit.sed in utroque loco contrarium tenuit Innoc.& Abb.in d.c.venerabilem.& Archid.in c.pia,de excep. in sexto cuius opinio tanti est super sexto ut præferenda sit communi aliorum sententiæ secundū Feli.in c.1.nu.104.de const.& Thom.Ferrat.cautel.19.ubi ad hoc citat Dominos de Rota, & multi præterea alij ad hanc sententiam accesserunt. pro quibus facit quoniam aliquando ad
5 cautelam peti solet,& bonorum mentium est ibi culpam † timere ubi culpa non est.c.consiliū, de obseruat.iciun.& c.interfecisti,de homicid.sed quia multi contrariam partem senserunt,pro quibus facit,quia uenia præsupponit culpam,l.si ideo. C. de his quib. ut indig. propterea nonnulli pro opinionum concordia tradiderunt. aut quis petit solenniter absolutionem in iudicio, & eo casu se esse excommunicatum intelligitur confiteri.d.c. venerabilem, & ibi Abb. in pen. col.si autem extra iudicium,& cum aliqua protestatione, uel ex quadam humilitate,& tunc secus. & ex ijs omnibus quæ prædicta sunt,inferri potest ad id,de quo fuit aliquando in facti cō
6 tingentia dubitatum,scilicet,an Papa, † qui ab obiectis criminibus coram Concilio se purgauit,& suas attulit excusationes, fateatur se in huiusmodi re Concilio esse subiectum? id quod dicendum videretur per text.in c.nos si, in principio 2.q.7.præterea id Symmachi & aliorum pontificum probatur exemplo.§.hinc etiam.17.dist.& c.mandastis,2.q.7. & hoc ratione suadetur; nam purgatio coram superiore fieri solet, toto titulo de purg. can. proinde qui coram Concilio sibi obiecta crimina diluit,videtur se eius potestati tanquam superiori subiectum esse
7 confiteri. In contrarium tamen est ueritas: nam Papa † supremus est iudex in ecclesia Dei, & se etiam volens non potest Concilij subijcere censuræ, ut diximus in l.est receptum, suprà, de jurisd.omni.iudic.& ideo quamuis nonnulli pontifices aliquando coram Concilio comparuerint excusationes suas ab obiectis criminibus allaturi, dicimus eos non ut se imperij Concilio subijceret,id egisse,sed ut quadam honestate & humilitate ducti uitæ suæ rationem redderent, exemplo Dei,quem quandoque facti sui rationem reddidisse diuina monumenta commemorant,ut Esaiæ 44.& exemplo Iob.31.si contempsi subire iudicium cum seruo tuo &c. & Io.8. ait Dominus,quis ex uobis arguet me de peccato? sic quoque Io.18.inquit, Si malè loquutus sum,testimonium perhibe de malo,&c.hoc enim modo uidemus Christum ipsum obiecta crimina diluisse,nec propterea sequitur, eos, apud quos eiusmodi excusationes afferebantur, in eum ius aut potestatem aliquam habuisse,sed hoc ex perfectione modestię & humilitatis factū fuisse docuit tex.in c.testes.2.q.7.id quod de pontificibus quoque,qui aliquando id fecerunt, est uel facile concedendum,nec aliter sentire uidentur canones,qui dictorum pontificum exēpla commemorant,ut sentit tex.in d.c.mandastis,ibi, suspicionem fugiens, atque ita iudicium illud fuit potius iudicum inspectionis quàm potestatis. Nec obst.d.c.nos si quia ibi iudicium,
8 pro discretione sumitur,ut per Feli.post Io.And.in c.ecclesia sanctæ Mariæ, de const. nō obst. §.hinc etiam 17.dist.immo ibi probatur Papam etiam si uellet, se Concilio subijcere non posse, ibi enim de Papæ Symmachi iudicādis criminibus agebatur,& ipse suam authoritatem impertinendo,se eius potestati ultrò subiecerat,& tamen Synodus haud causa fuit in eum ius dicere,sed hoc modo arbitrata est. Symmachus Papa & apostolicæ sedis præsul,quantum ad homines respicit sit immunis & liber.perinde ac si dixisset,non sit liber, quia eum nostra sentētia liberemus, neque sit immunis, quia eum nostra authoritate absoluamus, sed quia ipse est Papa,ipse est apostolicæ sedis præsul,& nos homines sumus,quibus non licet de eo sententiā ferre qui supra homines est. Hoc igitur pacto quamuis Symmachus se ab obiectis criminibus expurgauerit,pati es tamen in sententiæ suæ uerbis non hominis innocentiæ, sed dignitatis celsitudini

tudini honorem detulerunt. Hoc idem probatur in c.nunc autem.21.dist. ubi Nicolaus Papa probare volens maiores ab inferioribus iudicari non posse, Marcellini & Syxti pontificum adducit exempla. aitque concilia contra eos coacta dixisse, nemini primam sedem iudicare licere, ac eis propterea dictum fuisse, ut se ipsos iudicarent. Attende textum in d. c.nunc autem, cum Syxti exẽplum adducit, sensisse de Concilio, quod Valentiniani Augusti iussu conuenerat, cui quidem Concilio Syxtus à quodam Basso accusatus se sponte subiecerat, ut habetur in d.c. mandastis.2.q.7.& tamen tex.in d.c.nunc autem, expresse testatur, eum à Concilio tanquam ab inferiore iudicari non potuisse, atque ita ipsum Concilium declarasse. sed de ijs hactenus.

Summarium in l.liber homo.§.decem hodie.ff.de uerb.oblig.

1 *Adiectio instantis temporis non differt executionem.*

Bar.in l.liber homo.§.decem hodie.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac.l.liber homo.§.decem hodie, sic ait in summa. Adiectio † instantis temporis non differt executionem. postea Bar.declarando istum tex.& refellẽdo decisionem illius quæstionis, de iudice, qui dixit parti, hodie eris ad audiendam sententiam, inquit, istam uocem, hodie, hic adiectam uideri ad indicandum tempus, in quo fit promissio, non autem solutio. sed aduerte, quoniam ista declaratio Bartoli uidetur esse contra tex.in l.fi.§.si inter, infrà eod.tit. & in §.loca.inst.eod.tit.ubi habetur, si quis promittit hodie Cartagine soluere, stipulatio irrita est, cum impossibile sit, hodie in d.loco soluere, igitur adiectio, hodie, refertur ad solutionem, non autem ad promissionem; quia eo casu ualeret stipulatio, cuius contrarium sentiunt iura prædicta. ideo cogita solutionem.

Summarium in d.l.liber homo.§.decem mihi.ff.de uerb.oblig.

1 *Si datio refertur ad stipulatorem, obligatio continet certum, si uero ad alium continet incertum.*

Bar.in d.l.liber homo.§.decem mihi.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in ead.l.§.decem mihi, ita inquit in summa. Si datio † refertur ad stipulatorem obligatio continet certum: si uerò ad alium, continet incertum. iste tex. adduci solet, ad probandum, quòd quando aliquis debet dare ipsi stipulatori, dicitur datio: quando autem alij dicitur factum. de qua re vide Ias.in l.quod te, col.pe.ff.si cert.pet.ad rem facit.l.stipulatio ista.§.alteri, suprà eod.tit.ibi si ita factum non sit, & tamen datio alteri fieri debebat.

Summarium in l.doli clausula.ff.de uerb.oblig.

1 *Clausula generalis non refertur ad specificata.*

Bar.in l.doli clausula.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac.l.doli clausula, sic ait in summa, Clausula † generalis non refertur ad specificata. contra regulam huius tex. facit tex.not.in l.si alij.§.rerum.ff.de usufr. quem textum in casu suo singularem esse ait Roma.in sing.246.incip.Lego Titio.& ibi vide addita per Castil. De materia uerò huius.l.vide Imol.in cons.140.Soc.in cons.22.& in cons.63.in 3.volu. & omnino Aret.in cons.96.& ad hæc vide Bal.in l.j.C.de legit.hæred.& Soc.in cons.43. in 4.vol. & an & quando generalis dispositio comprehendat ea, de quibus facta fuit prouisio specialis, vide Soc. in cons.300.col.1.ubi not.loquitur.

Summarium in l.ex parte.§.in insulam.ff.de uerb.oblig.

1 *Non sufficit aliquid ciuiliter esse factum.*

Bar.in l.ex parte.§.in insulam.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac l.ex parte.§.in insulam, dicit, non † sufficere ciuiliter aliquid esse factum. De hac re vide latissimè Ruin. post alios in rep.§.& quid si tantũ, in l.Gallus.ff. de liber.& posthu.

Summarium in l.qui Romæ.§.Flauius.ff.de uerb.oblig.

1 *Si aliquis donauit alicui fundum hoc pacto ut post certum tempus esset cuiusdam ecclesiæ & iste uult hoc pactum remittere an possit.*

Bar.in l.qui Romæ.§.Flauius.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac.l. qui Romæ.§.Flauius, quærit, si aliquis donauit † alicui fundum, hoc pacto, ut post

ut post certum tempus esset cuiusdam ecclesiæ, & iste uult hoc pactum remittere, an possit? vide omnino Dec.in cons.58.& Aret.qui subtiliter loquitur in cons.74.col.antepen.& seq.

Summarium in d.l.qui Romæ.§.cohæredes.ff.de uerb.oblig.

1 *Qui tenetur sub pœna uni alienare, illo existente in mora potest alienare cui uult.*

Bar.in d.l.qui Romæ.§.cohæredes.ff.de uerb.oblig.

1 Bart. in ead.l.§.cohæredes, sic ait in summa. Qui tenetur † sub pœna uni alienare, illo existente in mora potest alienare, cui uult. Et ex hoc ex mente Dyn.infert Bar.prohibitum alienare bona extra familiam, posse uendere extraneo cohæredibus nolentibus emere. Attende quoniam ista decisio, ut arbitror, sustineri non potest, sunt enim diuersi termini huius tex. à decisione proposita; si quidem hic habetur, eum, qui uult vendere, teneri uendere cohæredi; quo casu si cohæres emere non uelit, extraneo uendere non prohibetur: quia hic nulla est prohibitio, qua is uendere non possit, sed solùm si uult uendere, cohæredi uendere compellatur, nam hic necessariò subintelligitur, si cohæres emere uult. quapropter & nolente emere, iste non agit contra pactum si alteri uendit. Alioqui uerò est, quando aliquis prohibitus est extra familiam alienare, atque ita constat eum fauore totius familiæ alienare non posse; nam isto casu prodesse non debet denunciatio facta cohęredi. quoniam isto casu etiam illi, qui nondum nati sunt tempore huiusmodi denunciationis habent interesse, & eis pręiudicari non potest, etiam si omnes eorum antecessores huic alienationi expresè consenserint: quia nihilominus reuocare poterunt. l.quoties ab omnibus, & ibi Ias.in 2.limit.C.de fideicommis. ideo cogita. quamuis hoc idem dixerit Bar.per istum textum in l.codicillis.§.instituto.ff.de leg.2.etiã in illo casu, in quo præcesserat prohibitio alienandi, ut facta denunciatione cohęredi, & liceat etiam extraneo alienare, & de hac re vide Soc.in cons.227.col.3.& in cons.251.col.7.vers.aliquando.

Summarium in d.l.qui Romæ.§.Seia.ff.de uerb.oblig.

1 *Non currunt usuræ si creditor est in mora recipiendi.*

Bar.in d.l.qui Romæ.§.Seia.ff.de uerb.oblig.

1 Bart. in ead.l.§.Seia, sic ait in summa. Non currunt usuræ † si creditor est in mora recipiendi, postea quærit sufficiat ne semel interpellare, an non? De hac re vide Alex.in l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori.ff.de oper.nou.nunc.& Feli.in c.ex literis, col.4.& seq.de const.ubi ponit regulam cum nouem fallent.

Summarium in d.l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de uerb.oblig.

1 *An & quando semel decisum in uno iudicio possit in alio iterum obijci.*

2 *Hæres an præsumatur scire contenta in testamento.*

3 *Emphyteosis ecclesiastica quæ est concessa alicui pro se et quibus dederit, transit ad extraneos successores.*

4 *Quis non præsumitur renunciare iuri quod ignorat.*

Bar.in d.l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de uerb.oblig.

Bart. in ead.l.§.duo fratres, in 2.colu.versi.quintò opp. tradit an & quando semel decisum † in uno iudicio, possit in alio iterum obijci? vide Dec.in consi.96.& Alex.hic in fi.& Pau. de Castr.in 4.col.& omnino vide Abb.in consi.5.incip.Circa quæstionem uertentem inter.P. & Feli.in c.causam quæ, col.2.& 3.de testi.Et dum Bar.hic in 3.col.versi.octauò opp.obijcit, dicens primam conuentionem uideri nouatam per stipulationem pœnalem, & sic ex utraque agi non posse. Tu circa hanc obiectionem dicas, ex quo pœna committitur uigore sententiæ iniquæ, non esse mirum si non tollit exceptionem; cum dicatur pœna committi de rigore & iure speciali. Vel aliter dicas, hanc exceptionem non tolli per pœnalem stipulationem, quia exceptio dicitur esse quodammodo liberatoria, quæ non tollitur per pœnalem, ut trad. in l. rescriptum.§.si pacto.ff.de pact.uide tamen solutionem, quam ibi pono, quę magis placet.& clarius hic est commissa stipulatio pœnalis, quia contrauenisti, igitur debet nouare præcedentẽ obligationem siue exceptionem ex transactione mihi competentem, & tamen tex.uult contrarium, quia immo uti possum exceptione, & te repellere. Attende hic quia dici potest, textum hunc non reluctari, quoniam hic pœna nõ committitur, quamuis fideicommissum petas; quod ex eo

ex eo constat, quia, ut communiter hic aiunt doctores, iniqua fuit sententia, atque ideo petendo, non contrauenio, & non contraueniendo pœna non committitur; & ideo non est mirum si non nouatur exceptio. verum est pœnam committi lata sententia, atque ita non utor exceptione, non tamen dicitur pœna committatur an non, sed tempore quo ego exceptionem oppono, clarum est pœnam non esse commissam, ut prædictum est, igitur non cadit nouatio. Postea Bar. in 5 col. in uers. præterea pro hoc, aduerte dum citat textum in l. Paulo Callimacho. §. 1. ff. de leg. 3. aduerte quia ille tex. non uidetur facere ad rem de qua agit Barto. quoniam non fuit conuentum sub pœna non uenire contra diuisionem. item ibi fideicommissum non erat re-
2 ciprocum. Et dum in ead. col. paulò post quærit Bar. an hæredes † præsumantur scire contenta in testamento, uide Socin. in consi. 75. in fi. in primo volumine. Dec. in consi. 267. & in cons. 303. Et dum Bar. in ista. l. tractat, an & quando per diuisionem factam inter aliquos censeatur remissum esse fideicommissum? vide Dec. in consi. 79. & in cons. 86. col. 2. & latè in cons. 287. & in consi. 495. & Raph. Cuma. in consi. 141. Soc. in consi. 31. in 4. vol. & in consi. 61. col. 5. in 1. vol. & in consi. 283. Aret. in consi. 92. uel 93. col. pen. Alex. in consi. 46. in 1. volu. & omnino Mari. Soc. iuni. in consi. 116. nu. 32. cum seq. & in consi. 128. nu. 105. cum seq. Deinde Bar. hic in antepe. col. in versi. octauò quæro, tradit quid sit, quando in instrumento diuisionis dictum fuit quòd unus alterum, & alter alterum facit procuratorem in rem suam? & reliqua ut hic per eum, de hac re vide Alex. in cons. 334. in libro primi & secundi vol. & per hoc Bartoli documē-
3 tum fuit decisum quādo emphyteosis † ecclesiastica est concessa alicui pro se & quibus dederit, transit ad extraneos successores. c. primo ubi Aluarot. ponit in specie, de feud. non hab. propr. natur. feud. & moder. in l. etiam. ff. sol. matr. & Dec. in consi. 171. ut non solùm hoc procedat ex testamento, verùm etiam ab intestato. de qua re vide Curt. in consi. 4. post tract. de feud. & dum Bar. in ista quæstione concludit, si alienatio sequatur, emptorem molestari posse, siue fratres diuidentes fuerint scientes, siue ignorantes. citat. l. si fundum per fideicommissum, in principio. ff. de leg. 1. sed aduerte quia illa. l. bene probat quando erant scientes, alioqui uerò si erāt
4 ignorantes; quia quis non præsumitur † renunciare iuri quod ignorat, maximè quando pendet à testamento; quo casu nisi habita scientia transigi non potest. l. de his. ff. de transact. cum ijs, quæ ibi posui in lucubrationibus meis. Et ad ea quæ subiungit Bar. in 10. quæst. de duobus fratribus habentibus fundum emphyteoticum, vide Alex. in d. consi. 334. in libro primi & secundi vol. Et dum Bar. hic in fi. pen. col. in versi. secundo casu, agit de illo, qui rem sibi obligatā emit, nunquid ex hoc iuri suo renunciasse uideatur? & distinguit, aut res erat obligata sub conditione, aut purè. primo casu non præiudicat sibi siue sciens fuerit, siue ignorans. ad hoc benefacit. l. cui res. ff. de action. empt. & ita ibi tenet Paul. de Cast. quia iuri futuro etiam expressè renunciari non potest. Tamen Aret. hic. d. l. cui res, retorquet in contrarium, in uoce imprudēs, & ibi gl. & respondet diuinando ibi tempore emptionis conditionem esse purificatam, sed cōtra hanc solutionem tenet ibi Paul. de Cast. dicens, idem esse etiam si non fuisset imprudens. quæ quidē expositio magnam uiolentiam continet. & de ista quæstione uide omnino ibi Pau. de Cast. qui limitat sing. non procedere, quando res nō esset empta iusto pretio, sed potius empta esset conditio, ut indifferenter legatum consequeretur eueniente & non eueniente conditione. & ibi in hac materia posuit pulchram quæstionem, & declarat etiam, quæ sit differentia an res euincatur ab alia persona, an verò ipsa se ipsam euincat. Et dum Bar. hic citat. d. l. cui res, in secundo casu, quando legatum erat purum, aduerte quia illa. l. expressè ponit casum de legato conditionali, non autem puro, ut paulò ante declaratum est.

Summarium in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de uerb. oblig.

1 *Qualitas quæ ipsam dispositionem respicit, non intelligitur repetita.*

Bar. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de uerb. oblig.

Bart. in hac. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus, col. pen. uersi. aut talis qualitas, ait, qualita-
1 tem, † quæ ipsam dispositionem respicit, non intelligi repetitam. vide Dec. in c. 1. col. 13. vers. circa secundum, de iudic. Et dum Bar. in fi. huius. §. quærit, an ille qui sub pœna promisit me nō offendere,

offendere, cadat in pœnam si fratrem meum offenderet? Adde quid si iste mihi uirginem filiā rapuisset, an pœna committatur? vide Alex. in cons. 255. in lib. primi & secundi vol. & quia de huiusmodi promissione latè aliquando egi in alijs lucubrationibus, non insistam.

Summarium in l. si duo rei stipulandi. ff. de uerb. oblig.

1 *In alternatiua obligatione utrunque est in obligatione, quod limita. nu. 2.*
3 *In alternatiua in gratijs siue beneficijs an tribuat electionem beneficiato.*
4 *Alternatiua quomodo explicetur.*
5 *Alternatiuarum quatuor sunt species.*

Bar. in l. si duo rei stipulandi. ff. de verb. oblig.

1 BART. in hac. l. si duo rei, in primo notab. colligit ex isto tex. in alternatiua † obligatione utrunque esse in obligatione. Adde tu secus esse in obligatione generis. l. cùm incert. ff. de leg. 1. l. Mæuius. §. 2. ff. de leg. 2. quamuis quò ad multa istæ duæ obligationes æquiparētur. l. ij. §. 1. in fi. suprà eod. tit. l. cùm is. §. fi. ff. de condit. indeb. ibi tamen ponitur magna quædam inter eas differentia, quare in ista utrunque sit in obligatione. & aliam posuit Bar. in d. l. ij. §. 1. suprà eod. col. 2. uersi. ostendo aliam quoque tradit tex. in l. si unus. §. si stipulat. cum §. seq. ff. de pact. ubi Ias. in ultimo notab. & aliam collige ex tex. in l. si stipulatus sum Damam, iuncta gl. in uoce, continuo, suprà eod. tit. & aliam docuit Aret. in l. ij. §. si tamen hominem, suprà ead. l. Ista autem regula, quo cauetur, in alternatiuis utrūque esse in obligatione, non procedit quando promit-
2 to, † x. aut mel, quia mel propter incertitudinem non est in obligatione, sed in solutione tantùm; ita Bar. in l. si stipulatus fuero. x. in melle, col. 1. ff. de solut. ubi teneo contrarium. & ex hoc quòd utrunque sit in obligatione, infertur sing. decisio tex. in l. si hæreditas. §. si Titius. ff. qui & a quib. & in re proposita attende, quoniam alternatiua operatur electionem esse ipsius debitoris, quando utrunque principaliter est in obligătione, alioqui verò si unum principaliter est in obligatione, & aliud est adiectum pro cautione ipsius obligationis: ut puta, promitto decem, uel dare pignus, nam eo casu electio est creditoris. ita sing. ait Bar. in l. quamuis, in princ. ff. de pignor. actio. & Antonius de Fano in tract. de pignoribus & hypoth. in primo membro quinte par. nu. 7. cuius autem sit electio in pœnis alternatiuis, docuit Dec. in c. inter cæteras, de re-
3 script. & ibi uide etiam Feli. post Abb. ubi habetur an alternatiua † in gratijs siue beneficijs tribuat electionem beneficiato? & ibi latè hr materia alternatiuę. Quid si alternatiua obligatio in uno tm casu potest operari, utrū ualeat perinde ac si pro illo tm casu esset expressa? vide Raph. Cuma. in consi. 63. Quid de alternatiua posita in libello? vide Innoc. & Abb. in c. constitutus, de restit. in integ. col. 6. & Ant. de Butr. in c. dilecto, de testi. & Abb. in c. ex parte, de for. comp. Quæro quæ sint uoces, quæ significant alternatiuam? Respondeo, vel, seu, siue, aut; istæ enim in fauorabilibus copulatiuè exponuntur, alioqui uerò in non fauorabilibus. Bar. in l. si quis legauerit. ff. de aur. & arg. leg. & Abb. in d. c. inter cæteras, versi. sed pro intellectu, de rescrip. Quo
4 modo † autem explicetur alternatiua, vel, quæ ponitur inter genus & speciem, vide apud Bar. in l. vbi pactum. C. de transact. & si alternatiua, vel, adijcitur aduerbio certi, stat correctiuè. l. nā ut ait lex. ff. de legi. & quandoque ista vox, vel, ponitur pro, &, ut per Abb. in c. qualiter & quando. 2. versic. sed quò ad secundum, de accusat. & de natura alternatiuæ vide Ias. in l. si ex toto. §. si ita scriptum, & in §. si ita legatum. ff. de lega. primo. & in l. qui rem, C. de sacrosanc. ecclę. & in l. cum quidam. C. de uerbor. significa. & in l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de liber. & posthu. & in l. vbi pactum. C. de transact. & de alternatiua quæ cadit inter totum & partem, vide Ias. in l. planè. §. si ita. ff. de leg. 1. & ad rem, de qua hic agitur, scilicet in alternatiuis utrunque esse in obligatione, uide eundem Ias. in l. non quocunque. §. cum mihi. ff. de leg. 1. Et alternatiuarum
5 † quatuor esse species docuit idem Ias. in l. non utique. ff. quod cert. loc. Ad rem uerò, quæ hic ait Bar. de alternatiua posita inter res in quibus cadit affectio, adde affectionem hanc procedere solùm respectu debitoris, cui hoc priuilegium à lege indulgetur, ut possit alium soluere, quàm eum, qui minus ualet. huic tamen priuilegio maius onus annectitur, quoniam perempta una specie, cum alia quoque sit in obligatione, non liberatur; ideo debebat alia tantùm res esse in

se in solutione; quia eo casu liberatus esset per mortem, sicut in simili casu habetur in l.si miles.§.decem.ff.de re iud. non autem inducere ut utrunque sit in obligatione, fauore debitoris, cum sit in eius damnum. sed istam distinctionem Bartoli sequitur Feli.in d.c.inter cæteras, col. 4.vers.aduerte secundò de rescript.

Summarium in l.quod dicitur.ff.de uerb.oblig.

1 *Mater si accepit rem in emphyteosim pro se & filijs suis, an eis quæsitum esse ius uideatur.*

Bar.in l.quod dicitur.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac.l.quod dicitur, in fi.quærit, si mater † accepit rem in emphyteosim pro se & filijs suis, an eis quæsitū esse ius uideatur? vide Alex.in l.ex facto.§.si quis rogatus. ff.ad trebell. & in l.stipulatio ista.§.si stipulor, col.fi.supra eod.tit.

Summarium in l.Iulianus.§.qui fundum.ff.de uerb.oblig.

1 *Ille qui donat rem causa remunerandi tenetur de euictione.*

Bar.in l.Iulianus.§.qui fundum.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac l.Iulianus.§.qui fundum, ait, eum qui donat † rem causa remunerandi teneri de euictione. & ita consuluit Alex.in consi.47.Visis instrumentis, col.fi.in 3.volu. & Roma. in consi.310.

Summarium in l.quidam cum filium.ff.de uerb.oblig.

1 *Filius non potest cogi emancipari nisi ex causa.*

Bar.in l.quidam cùm filium.ff.de verb.oblig.

1 BART. in hac.l.quidam cùm filium, ait, filium † non posse cogi emancipari nisi ex causa, & eo casu cogitur filius recipere emancipationem. Ad hoc accedit Bar.& Bald.in l.quamuis. C.de fideicommiss.& in l.utrum, suprà eod.tit.ubi Ang. ponit pulcherrimam causam. & an & quando pater cogi possit ad emancipandum filium, vide Cæpoll.in caut. 115.

Summarium in l.Titia quæ.ff.de uerb.oblig.

1 *Si quis promisit se curaturum, & si non fecerit, promisit centum nomine arrharum, ista promissio non ualet.*

Bar.in l.Titia quæ.ff.de verb.oblig.

BART. in hac.l.Titia quæ, in principio.col. 2.versi.quæro quid si dixit.ait si quis promisit
1 † se curaturum, & si nō fecerit, promisit centum nomine arrharum, promisionem hanc non ualere; quia in arrhis requiritur traditio. hoc idem ait Ias. in causa matrimonij contrahendi in l. fuit quæstionis, in ultimo notab.ff. de acquir.hær.red. atque ita in isto casu promissio & solutio non æquiparantur pœnam.& quia Bart. hic æquiparat pœnam & arrhas, uide an idem sint & vtrum arrharum promissio inualida sit in casibus in quibus pœnę promissio inualida est, apud Ang.in consi.234.reliqua verò quæ ad materiam arrharum pertineat, vide hic per Ias.

Summarium in d.l.Titia quæ.§.idem respondit.j.ff.de uerb.oblig.

1 *In præfationibus quæ dicuntur, in stipulationibus intelliguntur repetita.*

2 *Responsio simplex ampliatur & restringitur secundum petitionem.*

Bar.in d.l.Titia quæ.§.idem respondet.j.ff.de verb.oblig.

1 BART. in ead.l.§.idem respondet.j.sic ait in summa, quæ in præfationibus † dicuntur, in stipulationibus repetita intelliguntur. De hac re an posita in præcedentibus, repetita in sequentibus videantur? vide gl.in contrarium.in l.transigere, in verbo, non licet, in princ. C. de transact. ubi uult uerbum, pacisci, positum in præcedēti, non intelligi repetitum esse in sequenti oratione. & ibi Bar.in col.fi.versi.quæro an pactum ualeat, ex regula huius tex. reprobat illam gl. ibi. Tu amplia regulam hanc multò magis procedere quando in clausula sequenti ponitur aduersatiua; quia tunc in clausula sequenti quamuis perfectam habeat orationem, tamen propter aduersatiuam clausulæ & qualitatis præcedentis repetitæ intelliguntur, ut not. habetur apud Ias.in d.l.transigere.C.de transact.Alex.in consi.9.col.fi.in 7.vol.& Dec.in consi.561.& Mari. Soc.iuni.in consi.83.Et limita hanc regulam ut per Ias.in d.l.transigere. Adde quod respon-
2 sio † simplex ampliatur & restringitur secundum petitionem.§.prætereà, inst.de inutil.stipulat. & de

& de hac regula, vide Iaſ. in l. ſi quis cum aliter, ſuprà eod. tit. col. 1. Et dum Bart. hic diſtinguit,
* an ex interuallo, an incontinenti. iſtam diſtinctionem quamuis ſit * communiter approbata, re
probat Iaſ. in l. qui in aliena. §. ſi. col. 78. verſ. tertiò principaliter. ff. de acqui. hæred.

Summarium in l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de uerb. oblig.

1 *Prohibitio alienationis in contractu non impedit tranſlationem dominij licet contra faciens ad intereſſe teneatur.*

2 *Pactum de non alienando an extendatur ad alienationem factam eccleſiæ.*

3 *Prohibitio legis uel teſtatoris uel contrahentium de non alienando an impediat inſtitutionem hæredis.*

Bar. in l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in hac l. ſi ita quis. §. ea lege, ſic ait in ſumma. Prohibitio † alienationis in contractu non impedit tranſlationē dominij, quamuis contrafaciens ad intereſſe teneatur. De hac materia vide omnino Bar. in l. filiusfamiliàs. §. diui, col. 3. verſi. quæro an per contractum. ff. de leg. 1. & ibi latè Alex. & Iaſ. in 1. lectura, col. 12. verſi. quartò quæritur. & in 2. lectu. col. 18. ver. quartò quæritur, ubi pónit multas rationes diuerſitatis, quare per contractum dominij tranſlatio impediri non poſsit, ſecus autem ſi fiat in ultima uoluntate, & ibi tradit regulam cum fallent. & ibi etiam tradit an in donatione cauſa mortis tranſlatio dominij impediri poſsit, an non? & vide
2 Feli. in c. quæ in eccleſiarum, col. 23. de côſt. verſi. in quo, ubi tradit an pactum † de non alienando extendatur ad alienationem factam eccleſiæ? & ſicut impedire non poteſt dominij tranſlationem, ita nec hypothecam. Soc. in conſi. 198. col. 3. verſi. reſpondetur, in 1. volu. Adde quòd prohibitio alienationis facta ab eo, qui poteſtatem habet legis condendæ, impedit dominij tranſlationem. Opiz. in repet. d. §. Diui. col. 87. in 15. limit. & hoc procedit etiam in inferiorē à principe: Bal. in l. j. ff. de conſt. princip. & in l. j. C. de hæred. vel action. vend. Ad ea verò quæ
3 hic tradit Bar. in verſi. procedo ulterius, ubi quærit an prohibitio † legis uel teſtatoris uel contrahentium de non alienando impediat inſtitutionem hæredis, vide latiſsimè Iaſ. in d. §. Diui, in 1. lectura, quæſt. 7. Bar. col. 15. & in 2. lectura, col. 21. & Ang. in §. fin. inſt. quib. mod. teſtam. infir. & in pulchro caſu vide Soc. in conſi. 251. col. 5. & ſeq. ubi multa dicit ad rem facientia. & obſtant primo membro hic tradito per Bar. ea, quæ dixit Alex. in l. Titius, col. fin. ff. ad trebell. ubi permiſſus alienare, non poteſt per ultimam uoluntatem. & ad ea quæ hic ſubiungit Bar. in col. fi. ibi, aut eſt prohibitus hæres legitimus, & reliqua, vide Curtium in conſ. 46. incip. Reuoluta ſæpe, col. 11. & Paul. de Caſt. in conſ. 115. col. 2. in 1. vol. & ad ea quæ ponit Bar. hic in verſi. per hoc formo, vide Iaſ. in d. §. diui. in 2. lectura, col. 21. verſi. valde not. limit.

Summarium in l. continuus. §. illud inſpiciendum. ff. de uerb. oblig.

1 *Difficultas an impediat exactionem.*

Bar. in l. continuus. §. illud inſpiciendum. ff. de verb. oblig.

BART. in hac l. continuus. §. illud inſpiciendum, col. 2. verſic. prædicta ſunt uera, tradit an
1 difficultas † impediat exactionem? & diſtinguit inter difficultatem, quæ eſt in præſtatione ſpeciei, & in præſtatione quantitatis. De ueritate huius concluſionis vide Alex. in l. quod te. ff. ſi cert. pet. & ibi videas Curt. Et dum Bar. hic in col. fi. opponit contra differentiam, quam fecit inter obligationem quantitatis & ſpeciei, de iſto tex. ubi hæc duo æquiparantur: adde quòd eandem oppoſitionem facit etiam Alex. in l. quod te, col. pe. in verſi. potuiſſet. ff. ſi cert. pet. & aduerte quia ſolutio Bartoli hic videtur eſſe contra text. Poſtea Barto. in uerſic. habemus videre tertium & quartum, quærit de ijs. Tu verò quæras quid ſit in eo, qui promiſit factum alienum ſub pœna, utrum faciendo quicquid poteſt excuſetur ab ea? vide per Iaſ. in l. ſtipulatio iſta, in prin. col. 3. verſ. iuxta, ſuprà eod. & circa ea, de quibus hic agit Bar. vide omnino Soc. in conſ. 288. col. 7. & ſeq.

Summarium in d. l. continuus. §. præterea ſciendum. ff. de uerb. oblig.

1 *An quis poſſit unum ex hæredibus contrahendo grauare.*

Bar. in d. l. continuus. §. præterea ſciendum. ff. de uerb. oblig.

1 BART. in cad. l. §. præterea ſciendum, col. fi. verſi. venio ad tertium, quærit an quis † poſsit unum

unum ex hæredibus contrahendo grauare? Ex hoc infertur ratio quare in pluribus hæredibus obligatis ad indiuiduum, uno contrafaciente cõmittatur pœna contra omnes pro hæreditaria portione.l.ij.§.item si in facto, vbi Iasin 5.notab.& in §.Cato.vbi Ruin.in 5.notab.suprà eod. Et ea denique ratio est,quia defunctus unum tantùm grauare non potuisset.

Summarium in l.eum qui certarum.§.cum purè.ff.de uerb.oblig.

1 *An & quando ille qui electionem habet possit uariare.*

2 *Electionem qui habet à lege,uel ab homine,potest quandocunque etiam post sententiam uariare.*

3 *Variatio ubicunque à lege permittitur, semel tantum licet uariare, & non amplius.*

4 *Variare an liceat tempore executionis.*

5 *Variatio an & quando fieri possit in electionibus.*

6 *In iure patronatus an & quando liceat uariare.*

Bar.in l.eum qui certarum.§.cum purè.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac l.qui certarum.§.cum purè, tradit an & quando † ille,qui electionem habet, possit uariare? Et dum ait,eum,qui iterum bis eligit,uariare non posse. Aduerte quia propterea impediri non debet quin ei liceat uariare,vt per Aret.hic in 2.col.vbi reprobat Bar.qui tenuit,reum,qui bis circa idem consensit,uariare non posse: igitur eodem modo & actor, & ratio,quæ mouit Bar.hic,qui tenebat esse idem in reo,corruit,& propterea,si eius documentum
2 est falsum in reo,igitur idem est in actore. Quapropter potest regula tradi, ut qui † electionẽ habet à lege uel ab homine potest quandocunque etiam post sententiam uariare, vt hic. Limita nisi electionem habeat cum adiectione huius uerbi, uoluero, quia tunc uariare non potest.l. si quis stipulatus sit Stichum,suprà eodem tit. Præterea limita in actore, qui siue à lege siue ab homine habeat electionem,& per quæcunque uerba, post litem contestatam uariare non potest.d.l.si quis stipulatus. & rationem ponit Bar.hic in princip.Et hæc procedunt in contractibus,alioqui uerò in ultimis uoluntatibus: quia tunc nunquam licet uariare.l.serui electione, in
3 princ.& ibi omnes.ff.de lega.j. & attende quia ubicunque † permittitur uariatio à lege, semel tantùm licet uariare,& non amplius.l.si quis iusiurandum.C.de reb.cred. Item hanc regulam, vt quis possit uariare, limita ut colligitur ex tradit. per Bart.hic in uers. venio ad aliam. Ad ea uerò quæ hic subiungit Bar.in uer.& prædicta sunt uera, dicens quando unum est in obligatione,& aliud in solutione,actorem, postquàm elegerit,uariare non posse.l.si pluribus. in fin.ff.de leg.j. Attende istam declarationem quam sequitur Iasin d.l.si pluribus.sed uidetur ueritate carere, quoniam vbi unum est in obligatione,& aliud in solutione, facultas per simplicem electionem non tollitur,sed tantum per litis contestationem ad minus, ut infrà per Bar.hic, igitur ista declaratio per quam præsupponitur ex simplici electione tolli, non est bona: nisi fortè intelligas per litis contestationem. sed tunc reluctatur,quia unum erat in obligatione,& aliud in solutione ex dispositione legis,ut patet,igitur per litis contestationem facultas uariandi non tollitur.l.item ueniunt.§.cum prædiximus.ff.de petit.hæred.& tradit Bar. hic pro solutione vide quæ posui in d.§.cum prædiximus.& dum Bar.hic in vers.venio ad aliam,agit an etiam tempo-
4 re † executionis liceat uariare,si unum est in obligatione,& aliud in solutione? vide Bar. in l.si quando.§.1.ff.de leg.3.ubi pono per litis contestationem super actione rei iudicatæ tolli uariationem, quare verò non fit idem quando utrunque est in obligatione, cogita. Ad illud verò quod subijcit Bar.hic in uers.videte alterum, benefacit.l.fi.§.si quis.C.commu. de lega.& Bart. in l.j.col.4.ff.de leg.2.Tamen aduerte,quia duo iura hic per Bar.allara, loquũtur in ultimis uoluntatibus,quo casu recurre ad distinctionem Bar.in d.l.j.colu.3.& 4.nam quæstio nostra est in contractibus,quo casu recurrendum est ad Bar. in l.si quis arbitratu,col.3.uers. quæro quanto, suprà eod.vbi aliter distinguit quàm hic: ideo cogita. Et dum Bart. subdit tertium remedium esse,vt habetur per glo.in l.si quando.§.hæres, de leg.j.aduerte, quia ibi unum erat in obligatione, & aliud in solutione, hic autem utrunque erat in obligatione, igitur non facit ad rem.
5 Et an & quando † uariatio fieri possit in electionibus, Bar.in l.absenti.ff.de don. Feli.in c.præsentata,de testi.ver.quid autem.Et an in spiritualibus possint electores uariare electionem iam

Oo factam?

factam? vide Abb.& alios in c.causam quæ, de elect. Item scias eum, qui habet facultatem eligendi ab alio, & non iure proprio, sed alieno, si semel etiam inutiliter elegerit, amplius eligere non potest. Ias.in l.qui per salutem, in secundo notab. ff. de iureiur. Mar.Soci.iuni.in consi.89. nu.26. Et ad præcedentia vide Io.And.in c.mutare, de reg.iur.in 6. Abb.in c.bonę.2.de elect.
6 ubi aiunt, sæpe uariari posse antequam sit ius quæsitum alteri. Er an & † quando in iure patronatus liceat uariare? vide Abb.in c.cum autem, de iure patron. & de hac re uide Ioan.Cald. in consi.15.incip. An laicus, in tit.de iur.patron.& ad rem faciunt trad.per Bal.in auth.habita, co lu.12.vers.quæro.C.ne fil.pro patr.& eligentes aliquem ad officium seculare, uariare non posse, tradit Abb.in c.postulationem, de postular.prælat. Et de materia uariationis uide Ias.in d.l. serui electione.ff.de leg.j.& in l.si mihi & tibi, & in l.si ex toto.§.si ita legatum, eod.tit.de lega.j. & in l.cùm res.ff.eod.tit. Et quid in iudice, vide eundem Ias.in l.quod iussit.ff.de re iudic. Et an uariatio admittatur in libello, Ias.in l.si quis.C.de codicil.& uariationem non posse fieri nisi semel in casibus in quibus permittitur, docuit Ias.in l.quicquid astringendæ. suprà hoc eod.tit.

Summarium in l.cum ex causa.ff.de uerb.oblig.

1 *In causa euictionis si pro parte non defendatur, pœna in solidum committitur.*

Bar.in l.cum ex causa.ff. de uerb.oblig.

1 BART. in hac l.cum ex causa, sic ait in summa. In causa euictionis † si pro parte non defendatur, pœna in solidum committitur. Tu uide Ias.in §.Cato, colu.18.suprà eod.vbi disputat an obligatio de indiuidua sit, & ibi Soc.col.2.vers.circa secundam.

Summarium in l.si seruus aut filius.§.pupillus.ff.de uerb.oblig.

1 *Si filiusfam.minor est in iudicio, an sufficiat authoritas patris? an debeat dari curator?*

Bar.in l.si seruus aut filiusfamilias.§.pupillus.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in hac l.si seruus aut filiusfamilias.§.pupillus, in fi.ait, si filiusfamilias † minor est in iudicio, an sufficiat authoritas patris? an debeat dari curator? vide Angel.de maleficijs col.60. vers.quæro, in uoce, nec non ad querelam.

Summarium in d.l.si seruus aut filius.§.cum mihi aut Titio.ff.de uerb.oblig.

1 *Si aliud pro alio adiecto soluitur, non contingi liberationem.*

2 *Conditio quæ respicit executionem obligationis non reddit eam conditionalem.*

Bar.in d.l.si seruus aut filius.§.cum mihi aut Titio.ff.de uerb.oblig.

1 BART. in ead.l.§.cùm mihi aut Titio, colligit ex tex.si aliud † pro alio adiecto soluitur, non contingi liberationem. idem tenet Ias.in l.ij.§.1.in fi.ff.si cert.pet.& ibi Dec.in fi.ait, eum ipso iure non liberari, sed ope exceptionis. cæterùm uidetur, eum neque ope exceptionis liberari; quia positus ad solutionem recipiendam, non potest prorogare, nec aliud facere. l.qui Romæ.§.Callimachus, suprà eodem tit.vbi omnes, nec potest mutare locum. l.iij.§. item Iulianus, suprà de eo quod cert.loc.nec nouare nec delegare. l.cui rectè.ff.de nouat.& fortasse si intersit, principalis posset agere prima actione, ut interesse consequatur, sicut in d.§. item Iulianus, arguendo de loco ad rem. Et uideas glo.in l.obligationum ferè.§.accessio, in uoce solutio, su-
2 prà tit.1.et dum hic in fi.ait Bar.conditionem, † quæ respicit executionem obligationis, non reddere eam conditionalem. vide Aret.in l.ij.§.1.suprà eod.& de hoc est text. & ibi glo. in l.ij. ff.de in die.adiect.Bar.in l.j.col.4.ff.de cond.& demonstra. & clarius hoc tradit Alex.in consi. 90.col.3.in 4.uolu.

Summarium in rubr.ff.de duob.reis.

1 *Beneficium excussionis principalis non competit duobus reis.*

Bar. in rubrica.ff.de duobus reis.

1 CIRCA hunc titulum de duobus reis, scias beneficium † excussionis principalis non competere duobus reis, quia ipsi tanquam principales obligantur, vt per Ias.in recollectis in l. si constante,

ſi conſtante,verſ.ultimò inquantum,ibi,ego tamen.ff. ſolu.matr. & ibi etiam docuit duos reos debendi eſſe poſſe in dote,quamuis fideiuſſores interuenire non poſsint,toto tit.C.ne fideiuſſ. dot.dent.atque ita attende differentiam,quæ eſt inter reos debendi,& fideiuſſores.

Summarium in l.cum duo.ff.de duob.reis.

1 *Aduerbium,uiolenter, poteſt intelligi actiuè & paſſiuè.*

Bar.in l.cum duo.ff.de duob.reis.

BART. in hac l.cum duo,propè ſi.dicit,quendam aduocatum,qui uolebat probare,Seiam fuiſſe cognitam à Titio per uim; fecit articulum,in quo continebatur,Titium uiolenter Seiam cognouiſſe. & ita quoque teſtes dixerunt. proinde ipſe decidit,iſtos teſtes non probare, quia
1 hoc aduerbium,uiolenter, † poteſt intelligi actiuè & paſsiuè, vt hic per eum. De ueritate huius deciſionis uide Iaſ.in l.non hoc,colu.2.C.unde legit. & Dec.in conſi.100.colu.2. & in c.in præſentia,in 13.notab.col.8.verſ.quartò, & colu.9.verſi.quintò, de probat.& in c.quia Gu.in princip.de iudic.

Summarium in l.in duobus.§.vbi duo rei.ff.de duob.reis.

1 *In his in quibus electio unius non liberat alium mero iure,uno conuento, poſſe alterum conueniri.*

Bar.in l.in duob.§.vbi duo rei.ff.de duob.reis.

BART. in hac l.in duobus.§.vbi duo rei,col.3.in princip.ait, in ijs,in quibus electio unius
1 † non liberat alium mero iure,uno conuento poſſe alterum conueniri. Dicas tu immo alterum non poſſe allegare pendentiam litis, niſi ei primo adhæſerit,vt per Aret.in conſi.33.col.3.quē omnino uideas,& Paul.de Caſtr.in conſi.87.in primo uol.Poſtea Bar.hic in pen.col.verſ.quæro,tradit ſi tota quantitas ad unum ex correis peruenit,vtrum peti poſsit, eum eſſe prius excutiendum? vide Alexan.in l.ſi cùm dotem.§.tranſgrediamur,col.2.ff.ſol. matr. & omnino Hippolyt.de Marſilijs in ſing.2.incip. Si plures,vbi citat Rom. & Aret. & hoc procedit in duobus non correis, vt per Barb.in conſi.43.col.3. & ſequ.in ſecundo uolu. & in iſto caſu dari debent expenſæ neceſſariæ.l.cùm in plures.§.veſtimenta.ff.loca.Angel.in §.duo, inſti.de duobus reis. vbi etiam alia traditur declaratio, vt hoc non procedat quando difficile eſſet alterum conuenire. quæ quidem difficultas arbitrio iudicis eſt relinquenda. Item limita quando renunciatum eſſet cuicunque legum auxilio, quia hoc remedium ei non prodeſſet, alioqui ſi beneficio fideiuſſorio tantum eſſet renunciatum,cum hæc ſint diuerſa. vide Alex.in conſi.33.Cōſultus aliàs, in 4.uol.vbi docuit etiam quid ſi iuramentum interceſsiſſet.

Summarium in l.nemo eſt qui neſciat.ff.de duob. reis.

1 *Obligationi operarum poteſt accedere fideiuſſor.*

Bar.in l.nemo eſt qui neſciat.ff.de duob.reis.

1 BART. in hac l.nemo eſt qui neſciat,ſic ait in ſumma. Obligationi † operarum poteſt accedere fideiuſſor,& in ea actiuè & paſsiuè poſſunt duo rei conſtitui. iſte tex.adduci ſolet ad hoc, ſcilicèt,factum explicari poſſe per alium,qui ſit eiuſdem peritiæ. Limita tamen hoc non procedere in facto negatiuo,ſecundum Iaſ.in l.cum filiusfamiliàs.§.1.in 1.notab.ſuprà, de uerbor. oblig.& ad id quod poſtea inquit Bar.de conſuetudine ſtudij,vide Feli.in c.cùm omnes, colu. 20.de conſt.& in c.cùm.M.in 4.notab. eod.tit.

Summarium in l.ex duobus reis.ff.de duob.reis.

1 *Diſparitas qualitatis,quæ ſperatur reduci ad concordiam,non impedit conſtitutionem correorum.*

Bar.in l.ex duobus reis.ff.de duob.reis.

1 BART. in d.l.ex duobus reis, agit de diſparitate † qualitatis, quæ ſperatur reduci ad concordiam,ut non impediat conſtitutionem correorum. Et ex iſto tex.colligitur diſparitatem in tempore conſtitutionem duorum reorum non impedire, & tamen eam impedit diuerſitas in ſubſtantia.l. ſi id quod.§.primo. & l.eandem.§.fi.hoc eodem titu.igitur illud ſequitur, ut diuerſitas in tempore non inducat diuerſitatem in ſubſtantia. & ita arguendo tenuit Barto. in l.denunciaſſe.§.quid tamen.ff.de adulter. in prima quæſt.& in l.ita ſtipulatus, in prima oppoſitio.

suprà de uerb.oblig. sed contrarium & melius tenuit idem Bar.in l.j.§.si quis simpliciter, suprà
* de uerb.oblig. cum quo * omnes ibi transeunt. vbi Ias.in 3.notab.

Summarium in l.eandem.ff.de duob.reis.

1 *Impossibile est secundum naturam, ut eadem pecunia perueniat ad plures insolidum.*

Bar.in l.eandem.ff.de duob.reis.

BART. in hac l.eandem, vers.tene ergo solutionem glo.dum respondet ad illud obiectum,
1 scilicet, impossibile esse † secundum naturam, ut eadem pecunia perueniat ad plures insolidũ, inquit, fingi pecuniam prouenisse ad quemlibet pro solido. Aret. hic solutionem istam refellit, dicens impossibile esse in genere & in specie duos esse dominos eiusdem rei. ideo saluat in alio casu, quem reprobat Ias.in l.si is qui pro emptore, in 3.quæst.principali. Bar.ff.de usucap. vbi ait, quamuis impossibile sit simul & semel utrunque esse dominum, tamen considerata persona utriusque seiunctim, erit possibile. prout dicitur de filio adoptiuo. nam considerando patrem uerum & fictum erit impossibile quem esse filium duorum: sed considerando utrunque ex se, possibile erit habere filium talem, ut ibi per Ias.in 56.colu. Ad illud uerò quod hic ait Bar.col.pen.de duobus procuratoribus factis in solidum, vide Aret. in consi.26.col.3.& sequ. Postea agit Bar.de duobus socijs exercentibus negociationem separatim, utputa unus Perusij, & alius Florentiæ, ut quilibet insolidum teneatur. cõtra Bartolum, hoc est, absentes in solidum non teneri, consuluit Raph.Cuma.in consi.8.incip. Duo sunt socij.

Summarium in l.reos.ff.de duob.reis.

1 *Alia est adhibenda solennitas in fideiussione expressa, quæ in tacita non requiritur.*

2 *An duo rei sibi inuicem fideiubere uideantur.*

Bar.in l.reos.ff.de duob. reis.

1 BART. in hac l.reos, in secunda oppos. aliam ait esse adhibendam † solennitatem in fideiussione expressa, quæ in tacita non requiritur. facit ad rem hanc Bartol. in l.ij.C. de pact.ubi
* communiter omnes, & præcipuè Ias.in quarto notab.& istam solutionem Bar. præcisè sequuntur Alex.& moder. in l.v.§.stipulatio.& §.satis acceptio.ff.de uerbor.oblig. sed nunquid requiratur saltem habilitas, vt stipulari potuissent, quia nec muti, nec surdi, nec infantes essent? vide Bar.in l.j.colu.3.ff.solu.matrimo. Posteà Bart.hic in 2.colu.versic.si ergo quæritur, tradit an
2 duo † correi sibi inuicem fideiubere uideantur.vide Aret.in consi.33. col.pen. Et an statutum disponens de fideiussoribus comprehendat correos? vide Alexand.in consi.41. visis quæ subtiliter, in quinto uolumine. Bal.in consi.198. Ad intelligentiam, colu.3. Signor. in consi.76. col.fi.& Roma.in consi.114.

Summarium in l.si ex duobus.§.si à Titio pupillo.ff.de duob.reis.

1 *Beneficium quod competit duobus reis an renunciari possit.*

Bar.in l.si ex duobus.§.si à Titio pupillo.ff. de duob.reis.

1 BART. in hac.l.si ex duobus.§.si à Titio pupillo, quærit, nunquid beneficium, † quod competit duobus reis, renunciari possit? dicitque renunciari posse. quid uerò huiusmodi renunciationes operentur, quomodo fieri debeant, & an sufficiat renunciatio generalis, & quid excludant, vide apud Dec.in consi.27.& Aret.in consi.33.col.pen.& fi. vbi ponit an clausula generalis cum iuramento sufficiat? et de materia renunciationis legum uide plenè apud Iacobũ Burrigarium in tract.de renunciatione legum.

Summarium in l.si id quod.ff.de duob. reis.

1 *Disparitas rei debitæ uel causæ debendi impedit constitutionem duorum reorum.*

Bar.in l.si id quod.ff.de duob. reis.

1 BART. in hac l.si id quod, sic ait in summa. disparitas † rei debitæ uel causæ debendi impedit constitutionem duorum reorum. Ad rem hanc uide Ruin. in repet.§.Cato, col.16.versic. secundus, suprà tit.1.& Aret.in cõsi.29.col.10.& seq.& dum postea inquit Bar.hic. si tu & ego stipulati sumus centũ noĩe dotis, nos tñ propterea nõ esse duos reos credendi: quia quãuis res eadem

eadem sit, tamen diuersa est causa, cùm mulier duobus nupta esse non possit. Adde quæ habentur per Bar. in l. fi. in 5. quæst. infrà eod. vbi dicitur, eos non esse correos, quorum uni acquiritur ex facto proprio, & alteri ex legis dispositione.

Summarium in l. ex duobus. ff. de duo. reis.

1 *Solutio facta uni ex correis credendi, an tollat actionem alterius.*

Bar. in l. ex duobus. ff. de duob. reis.

1 Bar. in d. l. ex duobus, col. 1. quærit an solutio † facta uni ex correis credendi tollat actionem alterius? quære tu quid de confessione solutionis? & vide Raph. in consi. 24. vbi loquitur de tutoribus. Et dum Bar. hic in uers. secundò quæro, agit de acceptilatione facta uni, an prosit alteri, & reliqua. Limita hæc sing. vt per Rapha. Cuma. in d. consi. 24. vbi loquitur etiam circa ea, quæ tradit Bar. hic in 6. quæst.

Summarium in l. fi. ff. de duob. reis.

1 *Diuersitas qualitatis circa diem, uel conditionem, ideo irritam reddit stipulationem, quia una est secundum ueritatem, & secundum fictionem.*

2 *Filius si acquisiuit obligationem ex causa peculij profectitij, patri acquiritur obligatio, quanquam apud filium remaneat naturalis.*

Bar. in l. fi. ff. de duob. reis.

1 Bart. in hac l. fi. uers. sed posset dici, ait, diuersitatem † qualitatis circa diem uel conditionem ideo irritam reddere stipulationem, quia una est secundum ueritatem, & secundum fictionem, propterea diuersas non recipit qualitates, alioqui uerò esse in stipulatione duorum reorum; quia sunt plures obligationes rei ueritate inspecta, quamuis una sit in effectu. De hoc argumento uide Ias. in l. j. §. si quis simpliciter, col. 2. in 3. notab. vbi hoc attulit argumentum nulla facta mentione Bar. hic. Ad ea uerò, quæ hic ait Bar. in col. fi. uers. quintò quæro, vbi dicit, si fi-
2 lius † acquisiuit obligationem ex causa peculij profectitij, patri acquiri obligationem, quanquã apud filium remanere naturalis. dicas hoc esse falsum, & contra opinionem eiusdem Barto. &
* communem in l. frater à fratre, col. 6. ff. de condi. indeb. vbi traditum est nullam obligationem apud filium residere, sed tantùm in persona patris; atque ita est una dũtaxàt obligatio. ex quo ibi in uers. quæro, infert Bar. duos reos esse non posse, & hoc uidit Aret. hic.

Summarium in l. j. ff. de stipul. seruor.

1 *Monachus cui magis æquiparetur filiofamiliàs, an seruo.*

Bar. in l. j. ff. de stipul. seruor.

Bart. in hac l. j. in vers. vltimò ad ostendendum, agit de utilitate huius tituli. vide in hac re Ias. in l. cùm fundus. §. seruum tuum imprudens, col. fi. ff. si cert. pet. vbi multas attulit remissiones contra Bartolum hic, & demum fœdere distinctionis ad concordiam omnia redigit. & Ias. in §. actiones, col. 3. & sequ. inst. de action. & cui magis æquiparetur
1 † monachus an filiofamiliàs an seruo? vide Bar. in l. j. colu. 6. quæst. 4. principali. in primo effectu, & ibi Ias. in uers. tertiò principaliter. ff. de uulg. & pupill. & Bald. in tract. de substitutionib. inter numerum 14. & 15. vbi hoc declarat, dicens eum esse magis similem filio quàm seruo. Illud tamen quod disponitur in seruo in l. iij. C. de pact. locum habet in monacho, ut ibi docuit Ias. & seruum monacho æquiparari tradidit idem Ias. in l. interpositas, colu. fi. in ultimo notab. C. de transact.

Summarium in d. l. j. §. communis seruus. ff. de stipul. seruor.

1 *Quod uni ex dominis non acquiritur, alteri quæritur cui insolidum quæri potest.*

Bar. in d. l. j. §. communis seruus. ff. de stipul. seru.

1 Bart. in ead. l. §. communis seruus, sic ait in summa. quod uni † ex dominis non acquiri-

tur, alteri quæritur, cui in solidum quæri potest. vide quid per istum tex. decidat Abb. in c. quoniam Abbas, col. fi. vers. ego, de offic. deleg.

Summarium in d. l. j. §. cum seruus communis. ff. de stipul. seruor.

1 *Ex interuentu nouæ personæ facilè præsumitur nouatio.*

Bar. in d. l. j. §. cùm seruus communis. ff. de stipul. seru.

BAR. in ead. l. §. cùm seruus communis, in vers. dices tu, ait, dices tu contrariū quia immo
1 interuentu † nouæ personæ facilius præsumitur nouatio. vide Bar. in l. quod traditur. ff. de cōd. & demonstr. quem sequitur Aret. in l. ita stipulatus, col. 20. suprà de uerb. oblig.

Summarium in l. seruus communis ipse. ff. de stipul. seruor.

1 *Ille qui est iudex, simul & notarius utrum possit scribere gesta coram se.*

Bar. in l. seruus communis ipse. ff. de stipul. seruor.

1 BART. in hac l. seruus communis, uersi. quæro pono, tradit an ille qui est iudex † & notarius possit scribere gesta coram se? pro declaratione & limitatione vide omnino Dec. in cons. 2. colum. 2. & seq.

Summarium in l. item si seruus. §. sed & si cum duos. ff. de stipul. seruor.

1 *Qui stipulatur pluribus dominis, quibus æqualiter quæri potest, inutiliter alternatiuè stipulatur.*

2 *Quando filius stipulatur sibi, & patri, si patri acquiritur, dicitur adiectus obligationi, & filius solutioni.*

Bar. in l. item si seruus. §. sed & si cum duos. ff. de stipul. seruo.

BART. in hac. l. item si seruus. §. sed & si cum duos, cum quatuor legibus seq. hoc dicit in
1 summa. Qui stipulatur † pluribus dominis, quibus, æqualiter quæri potest, alternatiuè inutiliter stipulatur, secus si sibi primo; quia tunc domini ut adiecti habentur. Attende quia istæ leges sunt difficiles intellectu, maximè propter. l. sed si sibi, quæ sibimet contraria esse videtur, dicas igitur quando seruus sibimet stipulatur, aut primo, aut secundo, ualet obligatio quò ad seruū certum, sed respectu dominorum obligatio nō ualet propter incertitudinem, cui acquiri debeat. cum igitur isti domini respectu obligationis adiecti esse nō possint, sunt saltem adiecti respectu solutionis, ita ut eis solui possit: ita sentit tex. in d. l. si in princi. vsque ad versiculum cur ergo, ibi enim mutatur casus quando dominis alternatiuè seruus stipulatur non opponendo se in stipulatione, & iste tex. eo casu refertur ad. §. & si quum. 2. & tunc stipulatio nihil ualet ratione incertitudinis, cui ex dominis acquiri debeat, nec persona serui in stipulatione posita sit, cuius intuitu obligatio consistat, sicut in primo casu: ita intelligit glo. textum in uoce, locū, in fi. & in uoce, dominis. & sic differentia est, persona serui sit ne posita in obligatione an non. si enim posita est, ualet stipulatio, & domini sunt adiecti in solutione; si uerò non est posita, & tunc stipulatio non ualet. & sequitur Bar. hic. quamuis Ias. in l. eum qui ita. §. qui tibi, colu. 2. ff. de uerb. oblig. malè intellexerit istum tex. sed cogita, quia primo casu, quando seruus sibi stipu
2 latur, dicendum uideretur obligationem non ualere: nam quando † filius stipulatur sibi & patri, si patri acquiritur, dicitur adiectus obligationi & filius solutioni. l. Stichum. §. quæsitū. & ibi Paul. de Cast. ff. de solut. igitur idem dicendum est & in seruo, vt solutioni adiectus esse intelligatur, domini uerò obligationi. quæ tamen stipulatio ualere non potest propter incertitudinem, igitur contra textum infertur. Dicas si dominis quæritur obligatio, seruus habebitur ut adiectus solutioni, & ita procedit contrarium: si uerò non acquiritur dominis, vt hic, & tunc acquiritur seruo sicut etiam filiofamiliàs, & eo casu pater & dominus habentur pro adiectis. d. §. quæsitum. Et dum Barto. hic subiungit istas leges esse correctas, dic istam l. corrigi in §. & si cum; vsque ad l. sed si sibi, cuius finis corrigitur etiam cum. ll. sequen. dum sentiunt stipulationem nullam propter incertitudinem causatam ex alternatiua. lex uerò sed si, corrigitur in eo, quod dicitur respectu dominorum obligationem non consistere propter incertitudinem, non autem intuitu personæ serui, cui bene acquiritur, vt hic. Et hanc l. esse correctam tenuit et Ias. 1

in d. l.

in d.l.eum qui ita.§.qui sibi,col.2.in 2.limit. de uerb. obliga.& Paul. de Castr.in d.l.Stichum.§. quæsitum.ff. de solut. & ità credo corrigi.l.si seruus communis ita, infrà eodem tit.

Summarium in l.si seruus communis.ff.de stipul.seruo.

1 *Alternatiua stipulatio inter personas, quibus æqualiter quæri potest, uitiatur.*

Bar.in l.si seruus communis.ff.de stipul.seruor.

1 BAR. in hac l.si seruus communis, sic ait in summa, stipulatio † alternatiua inter personas, quibus æqualiter quæri potest, uitiatur. arbitror hanc l.esse correctam per l.cum quidam.C. de uerb.signifi.& ad rem faciunt trad.per Bar.in l.item si seruus.§.fi. suprà eod.tit.& ibi dixi.

Summarium in l.si seruus communis ita.ff.de stipul.seruor.

1 *Quando propria nomina exprimantur, uocantur domini in uiriles, quando uerò appellatiua, uocantur in dominicas.*

Bar.in l.si seruus communis ita.ff.de stipul.seruor.

1 BART. in hac.l.si seruus communis ita, sic ait in summa. Si propria † nomina exprimuntur, uocantur domini in uiriles, si exprimuntur appellatiua, uocantur in dominicas, sed si utrunque exprimitur, in dubio inspicitur quod præcedit. vide Ias.in l.j.§.nunciatio, col. 2.ff.de oper.nou. nunciat.vers.secunda conclusio. Et dum Bar.hic in 2.colu.vers.et ista faciunt ad quæstionem, agit de literis mercatorum, in quibus unus nominatur nomine proprio, & omnes alij nomine appellatiuo, vt puta Titius, & socij, & reliqua. vide Ias.in l.si pater, col.2.ff.de uulga.& pupill.& in l.fi.col.fi.in 7.limit, C.de impuber.& Dec.in c.pastoralis, in fi.principij. de rescript. vbi ait se ita consuluisse in consi.132.

Summarium in rubrica.ff.de fideiusso.

1 *Fideiussor quomodo accedat obligationi facti.*
2 *Fideiussor condemnatus si non est soluendo potest alienare & satisfacere de bonis principalis debitoris.*
3 *Qui diu fuit obligatus pro alio utrum agere possit ut eximatur à dicta obligatione.*
4 *Ille dicitur fideiussor idoneus, qui etiam quòd sit inops, tamen solitus est seruare promissa.*
5 *Fideiussor qui se obligat pro certa & expressa quantitate respectu sortis, non tenetur pro usuris.*
6 *Fideiussor utrum teneatur ad pœnam, quæ augetur debitori non soluenti.*
7 *Fideiussor utrum teneatur si principalis agnouit debitum, & interrumpit præscriptionem inchoatam.*
8 *Fideiussor, mandator, sponsor, & expromissor in quo differant.*
9 *Si fideiussor promisit pro aliquo quòd bene exercebit officium suum, an teneatur pro falsitate ab eo commissa extra officium suum.*

Rubrica.ff.de fideiussor.

CIRCA materiam huius tituli uide unam differentiam inter istum titulum, & titulum de duobus reis, quam ibi posui ad Bartolum scilicèt in uno casu posse interuenire reos debendi, quamuis secus sit in fideiussoribus. quomodo autem fideiussor † acce-
1 dat obligationi facti, vide Bar.in l.si quis pro eo, infrà eod.tit.& an fideiussor possit promittere pecuniam principaliter obligato ad rem, vel ad factum? vide Bar.in l.si ita fideiussorem, & in l. stipulatus es, infrà eod. Ad quid autem teneatur ille, qui promisit pro alio fideiubere, & non
2 fideiusſit, uide l.si quis ab alio, in princip.ff.de re iudic. Adde quòd † fideiussor condemnatus, si non est soluendo, potest alienare & satisfacere de bonis principalis debitoris.l.si procuratorē. §.si ignorantes.& ibi Bar.ff.mand.tradit Feli. in c.si qui testium.nume.9. de testi. vide Paul.de Cast.in auth.si captiui, in fi.C.de episc. & cleric. Item fideiussor dicitur habere mandatum soluendi.l.indebitum.ff.de cond.indeb. Item scias unum, quod est singulare in hac materia, nam fideiussor alicuius, si uult ire ad studium, potest illum cogere, pro quo fideiusſit, ut alium fideiussorem loco sui constituat. Roma.in sing.100.incip. Quæro à te. Abb.in c.fi. de fideiuss. vbi ait idem esse quando ire uellet ad partes longinquas, vel inimicitiæ interuenerint inter eum &

3 principalem. An autem ille,† qui diu fuit pro alio obligatus, agere possit ut eum eximat à dicta obligatione? vide Alexan.in apostill.ad Bar.in l.Lucius.ff.mand. An autem fideiussor obligatus pro aliquo contractu liberetur, si alius datur fideiussor? vide Soc.in consi.18.col.5.in 1. uolu. Item fideiussio principaliter fit ad fauorem & commodum debitoris, non autem creditoris, cui promittitur. Quid si fideiussor compareat ornatus ueste, vt idoneus uideatur? vel aliquis talem det in fideiussorem? Dicas contra eos agi posse de dolo malo.glo.est sing. & ibi
4 Bal.in l. si quis affirmauerit.ff.de dol.mal. Scias tamen fideiussorem,† idoneum dici eum, qui etiam si sit inops, tamen solitus est seruare promissa. Ias.in auth.iubemus.C. de iudic. & in l.si quis stipulatus sit Stichum.§. si quis.ff.de uerbo. obliga. Et quis dicatur idoneus, vide Ias.in l. ij.ff.solu.matrimo.& in l.fideiussor.ff.qui satisda.cog. Quid si obligatus dare fideiussorem,cum dederit non idoneum, & creditor illum accepit, utrum is cogi possit à creditore,vt alium idoneum præstet? vide Alexan.in consi.60.in quinto uol.& in consi.34. in 7.uol. Item scias, fide-
5 iussorem,† qui se obligat pro certa & expressa quantitate respectu sortis, non teneri pro usuris, alioqui uerò si pro obligatione & actione promitteret. Antonius de Fano in tracta.de pignoribus & hypothec.in quarto membro secundæ par.nu.49. An ille, qui promisit dare fideiussorem,dando pignora liberetur? vide Antonium de Fano in d.tract.in primo membro quintæ par.nu.1.cum seq.& Bal.nouel.in tract.de dote in septimo priuilegio.in fi.vbi ait,dationem fideiussoris,& dationem pignoris à pari procedere: & ideo de uno ad aliud argui posse. Vtrũ
6 fideiussor † teneatur ad pœnam, quæ augetur debitori non soluenti? dicas quòd nõ; quia hoc non est debitum obligationis.pro qua intercedit, sed contumaciæ. Cæpoll. in caut. 126. An fideiussor teneatur pro tempore prorogato debitori? vide Decium in c.de causis, de offic.delega.& in consi.103.vbi ait eum teneri. Sed quid si principalis tempore prorogationis erat soluendo,& postea efficitur non soluendo,vtrum isto casu fideiussor teneatur? & eum non teneri docuit Soci.in consi.21.col.pen.in primo uol.Feli.in d.c.de causis.& in c.1.nu.4. de iureiur.& de hac re uide omnino Alexan.in consi.72.in 6.volu.Angel. & alios in l.si unus.§.1.ff.de
7 pact.& canonist.in c.constitutis,eodem tit.Vtrum † fideiussor teneat si principalis agnouit debitum,& interrupit præscriptionem inchoatam? vide Ang.in consi.32. Quid si fideiussor fuit iniustè coactus soluere. vtrum agere possit contra principalem? respondeo posse, secundum Abb.in consi.60. in 1.uolu. Quid si quis iurauit se nolle unquam pro alio fideiubere,utrum ualeat hoc iuramentum? Oldr.in consi.90. ait iuramentum ualere, nisi uita illius periclitaretur. sed Feli.in c.si uerò, de iureiur.inquit non ualere quotiescunque charitas exposceret, vt is fide-
8 iuberet. In quo † autem differant fideiussor,mandator, sponsor, & expromissor, vide gl.in authen.de fideiussor.in princip.glo.in l.si uerò non remunerandi. §. post creditam.ff. mand.& in l.Stichum.§.aliquando.ff.de solut.& aliquid per glo.& Bal.in rubr.C.de fideiuss.Anch.& Imol.
9 & alios in rubrica.extra de fideiuss. Quid si fideiussor † promisit pro aliquo,& quòd bene exercebit officium suum,an teneatur pro falsitate ab eo commissa extra suum officium? resp.quòd non secundum Feli.in c.cùm ordinem,col.fi.de rescript. Item scias fideiussorem ad pias causas nudo pacto obligari. Feli.in c.1.ver.octaua declaratio,de pact.Quot uerò sint beneficia & priuilegia fideiussoris,tradit Abb.in c.peruenit,in glo.prima de fideiussor.

Summarium in l.j.ff.de fideiussoribus.

1 *Ciuili obligationi utrum accedat fideiussor.*

Bar.in l.j.ff. de fideiussor.

1 BART. in hac l.j.quærit an obligationi † ciuili possit accedere fideiussor? & distinguit, vt hic per eum. Tu de hac distinctione uide Ias.in §.in personam,colu.8.instit.de action. Et dum Bar.in hac l.col.fi.distinguit, aut quis tenetur satisdare iure actionis,& tunc dando non idoneũ facultatibus liberatur à prima obligatione, & tenetur ad interesse. Aut tenetur officio iudicis & reliqua. vide circa istam distinctionem Aret.in consi.133.& ad materiam huius l.vide Abb. in rubr.de fideiussor.

Summarium in l. Gracè. ff. de fideiuss.

1 *Fideiussor de iudicio sisti non tenetur post sententiam.*

Bar. in l. Græcè. ff. de fideiussor.

1 Bart. in hac l. Cræcè, in principio ait fideiussorem † de iudicio sisti, non teneri post senté tiam. vide Feli. in c. in causa, col. 2. de testi.

Summarium in d. l. Gracè. §. & post. ff. de fideiuss.

1 *Fideiussor de iudicio sisti, non tenetur post sententiam.*

Bar. in d. l. Græcè. §. & post. ff. de fideiuss.

1 Bart. in ead. l. §. & post, ait, fideiussorem † de iudicio sisti, non teneri post sententiam, vide Feli. in c. in causa, col. 2. de testi.

Summarium in d. l. Gracè. §. illud. ff. de fideiuss.

1 *Fideiussor non tenetur in plus, quàm reus principalis, sed minus.*

2 *Vtile per inutile non uitiatur.*

Bar. in d. l. Græcè. §. illud. ff. de fideiuss.

1 Bart. in ead. l. §. illud commune, ait, fideiussorem † non teneri in grauiorem causam quam reus principalis, sed in leuiorem. ad rem hanc facit gl. in c. & si Christus, de iureiur. Circa istum textum ex quo colligitur, fideiussorem obligari posse in diem vel sub conditione pro principali obligato purè, aduerte quia hoc videtur reluctari, scilicèt obligationem in diem uel sub conditione differre in substantia & qualitate à prædicta obligatione. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verb. oblig. igitur ualere non debet. vide pro solutione & declaratione huius obiectionis Ias. in d. §. si quis simpliciter, col. 2. in 3. notab. Et dum Bar. paulòpost respondet ad illud contrariũ,
2 scilicèt utile pro inutile † non uitiari. & inter cætera inquit, isto tex. obligationem esse indiuiduam ratione formæ, istam solutionem, ex qua infertur limitatio ad l. primam. §. si stipulatus. ff. de verb. oblig. quia isto casu in maiori summa non inest minor, sequitur Alex. ibi in 1. colu. ubi Ias. col. 4. in 6. fallent. Et an & quando utile per inutile non uitietur, vide Soc. in consi. 307. in 1. vol. Doct. & præcipuè Ias. in d. l. j. §. pen. de uerb. oblig. & de hac re vide pulchra argumenta ad utranque partem apud Laurentium de Rodulphis in tract. de usuris, quæst. 135. & Felin. in c. cùm super. de offic. deleg. Et dum Bar. hic in uersi. aut loquimur in indiuiduis & non separabilibus, capit indiuiduũ & inseparabile pro eodem, aduerte quoniam differunt hæc ut per Ias. in l. stipulationes non diuiduntur. col. 17. versi. secundò. ff. de verb. oblig.

Summarium in d. l. Grecè. §. si quis Stichum. ff. de fideiuss.

1 *Alternatiua obligationi non accedit fideiussor.*

Bar. in d. l. Græcè. §. si quis Stichum. ff. de fideiuss.

1 Bart. in ead. l. §. si quis Stichum, sic ait in summa. Alternatiuæ † obligationi fideiussor accedere non potest. circa istum tex. ex quo colligitur, fideiussorem in aliam causam intercedere non posse. vide quæ posui suprà in §. præcedẽti, in princ. Prætereà iste tex. videtur velle, si principalis tenetur dare Stichum, fideiussorem, non posse obligari se ad interesse, cõtra. l. stipulatus es opus, infrà eod. sed ibi loquitur in obligatione facti, hic verò dationis, ut per Ias. in l. cùm filiusfamiliàs. §. 1. ff. de verb. oblig. ubi vide Bar. & alios, qui tradunt, quomodo fideiussor possit accedere obligationi facti, ita ut non dicatur esse res diuersa.

Summarium in l. si dubitet. §. ita demum. ff. de fideiuss.

1 *Fideiussor, qui negat se esse fideiussorem, amittit beneficium diuisionis, quod cõpetit pluribus fideiussorib.*

Bar. in l. si dubitet. §. ita demum. ff. de fideiuss.

1 Bart. in hac. l. si dubitet. §. ita demum, ait, fideiussorem, † qui negat se esse fideiussorem, amittere beneficium diuisionis quod competit pluribus fideiussoribus. vide in hac re Ias. in l. sicut autem. §. quod autem. ff. de re iudic. Et dum Bar. hic in fin. ait, eum, qui negat narrata prout narrantur esse uera, non propterea negare se esse fideiussorem. vide Decium in c. cæterum, col. pen. versi. & prædicta, de iudic.

Summarium in l.si stipulatus esses à me.§ si ex duobus.ff.de fideiuss.

1 *Pactum unius fideiussoris non præiudicat creditori contra alium fideiussorem agenti.*

Bar.in l.si stipulatus esses à me.§.si ex duobus.ff.de fideiuss.

1 BART. in l si stipulatus.§.si ex duobus, ait in summa, pactum † unius ex fideiussoribus non præiudicare creditori contra alium fideiussorem agenti. & reliqua prosequere, ut hic per Bartolum. Attende tamen quoniam eius dicta non procedunt in vxore, quæ renunciat hypothecæ, quam babet in bonis mariti: nam ea non obst. poterit agere ad alia, ut * communiter aiunt doct.in l.iubemus.C.ad uelleian. quamuis alioqui distinguant, an prius alienata sit res, cui vxor consensit, an postea, & hoc est ibi speciale. Et generaliter de materia eius, qui renunciauit, an excludatur à beneficio cedendarum, vide Bal.in consi.109.& in consi.189.in 3.volu Socin.in consi.200.Roma.in consi.472.& Dec.in consi.27.ubi tradit quomodo intelligatur esse renunciatum beneficio cedendarum. & cogita circa id, quod de muliere prædiximus, quia immo videtur esse debere omnibus commune, propter illam rationem generalem, quòd possessor non contraxit intuitu huius iuris, & ita firmat Bal. in d.consi.109.& in d.cõs.189.ubi limitat nisi dolo fieret huiusmodi renunciatio in præiudicium possessoris. & in hac materia videas semper Antonium de Fano in tract. de pignoribus & hypothec. Ad ea verò quæ hic subiungit Bar. in versi.& ideo pro declaratione, vide omnino Soc.in d.consi.200.ex cuius dictis multæ limitationes colligi possunt. & Roma.in d.consi.472.incip.Quod quæritur. Et dum subijcit Bar.rationem esse, quia uidentur fideiubere ratione mutui periculi. Dicas rationem istam cessare in duobus reis; quia unus potest agere contra alterum sine cessione, ut inquit Bart. in l. Modestinus, col.4.in 4.quæst.infrà de solut.

Summarium in l.fideiussor obligari.§.cum fideiussor.ff.de fideiuss.

1 *Fideiussoris obligatio concepta, si reus principalis non soluerit, ex mora rei principalis, vel ex eius morte committitur.*

Bar.in l.fideiussor obligari.§.cùm fideiussor.ff.de fideiuss.

1 BART. in hac l.fideiussor.§. cùm fideiussor, ait, fideiussoris † obligationem conceptam si reus principalis non soluerit, ex mora rei principalis uel ex eius morte committi. Circa istum tex.vide Bar.in l.ita stipulatus, col.10.in quinta par.in tertia oppositione.ff. de uerb. obliga. & ibi omnino Alex.in 14.col.uersi.in ea, ubi multa docuit ad rem hanc facientia. Tu autem aduerte, quoniam dispositio pendens, qua reus principalis erat obligatus, operatur, ut quamuis iste secundus promiserit sub conditione, tamen extat cum primum interpellatus principalis nõ soluit, & exponitur, si fuerit in mora dandi, ut hic per Paul.de Castr.ita ut statim pœna committatur, & non expectetur casus in quo conditio desinat posse existere, secundum.l.ita stipulatus. ff.de uerb.oblig.licèt si non præcessisset illa dispositio, ut puta quia dixisset, si Titius non dederit fundum, promitto.x.isto casu interpellatio non faceret, ut statim pœna committeretur, sed expectaretur casus in quo conditio desinat posse contingere.d.l. ita stipulatus. & sic operatur perinde ac si dispositio & conditio esset in una & eadem persona. Tu verò aduerte, quando dispositio & conditio sunt in eadem persona, hæres habet facultatem implendi, immo non committitur pœna nisi interpelletur. tamen hic secus est; quia hæres implere non potest, etiam si defunctus nunquam fuisset interpellatus. cogita rationem differentiæ inter istos casus.

Summarium in l.hæres à debitore.§.cum fideiussor.ff.de fideiuss.

1 *Successio quando uim habeat solutionis.*

Bar.in l.hæres à debitore.§.cùm fideiussor.ff.de fideiuss.

1 BART. in hac.l.hæres.§.cum fideiussor, in fi.tradit quando successio † habeat uim solutionis, scilicèt quando creditor successit uni correorum. vide Ias.in l.si is qui pro emptore. col.92. ff.de usucap.ubi loquitur de intellectu huius.l.

Summarium in l.Lucius.ff.de fideiuss.

1 *Latori literarum credendum est.*

Bar.

Bar.in l.Lucius.ff.de fideiuss.

1 BART. in hac.l.Lucius,in fi.ait credendum † esse latori literarum, quia fides huiusmodi ab utraque parte est approbata. ad hoc accedit Ias.in l.j.§.fi.col.4.ff.de verb.oblig. & Felin.in c. proposuisti.col.3.vers.secundò fallit,de probat.

Summarium in l.Marcellus.ff.de fideiuss.

1 *Fideiussor interuenire potest pro eo, qui nulla actione tenetur.*

Bar.in l.Marcellus.ff.de fideiuss.

1 BAR. in hac l.Marcellus,col.2.ver.quæro quid,ait,fideiussorem † interuenire posse pro eo, qui ulla actione tenetur,sed exigi potest officio iudicis. Hoc idem sequitur Ange. in §.1. versi. ex quo nota,inst.de fideius.idem uoluit Bar.in l.si finita.§.Iulianus,col.fi.versi. item dubium.ff. de damn.infect. ubi ex hoc infert, eodem modo pignus prætorium posse constitui. accedit Paul.de Cast.in l.j.§.si quis ita,& ibi Aret. in ultimo notab.ff. de verb. oblig. & dum Bar. citat ad prædicta tex.in l.pecuniæ uerbum.§.fi.ff.de uerbor.signif.vide Ias.in l.centum Capuæ. col. 5.ff.de eo quod cert.loc.Et dum Bar.hic in col.fi.ait,auth.præsente.C.de fideiuss.debere intelligi quando principalis de iure uel de facto discuti potest. vide Ias.in l.fi. in princ. col.fin.versi. aduerte.ff.si cert.pet.

Summarium in l.si plures.ff.de fideiuss.

1 *Qui condemnatus est in una parte non uidetur absolutus in alia.*

Bar.in l.si plures.ff.de fideiuss.

1 BART. in hac.l.si plures,in fi.opponit dicens,condemnatum † in parte,non videri absolutum in alia parte. sed respondet hoc ideo esse, quia contra aliam partem opposita erat exceptio peremptoria. Hoc documentũ Bartoli putat esse sing. Aret.in l.j.§.si stipulanti.col.3.versi. adde.ff.de verb.oblig.ad probandum ex actis colligi posse absolutionem in alia parte, quando in una fuit condemnatus.

Bar.in l.si contendat.ff.de fideiuss.

BART. in hac.l.si contendat,ait,istam.l.habere unam gl.sing.ad istum tex.iunctis hic traditis per Bar.vide Soc.in cons.94.in 3.vol.

Summarium in l.si eum hominem.ff.de fideiuss.

1 *Instantia iudicij utrum transeat in fideicommissarium.*

Bar.in l.si eum hominem.ff.de fideiuss.

1 BART. in hac.l.si eum hominem,col.2.versi.quæro an transeat,tradit an † instantia iudicij transeat in fideicommissarium? aitque eam,quæ erat incepta cum defuncto,transire, sed quid in clerico succedente alicui seculari? vide gl.in c.clericum nullus.11.quæst.1.& Abb.in c.quia Gu.in fi.de iudic.

Summarium in l.hi qui accessionis.ff.de fideiuss.

1 *Si principalis est obligatus simpliciter, fideiussor verò promisit pœnam, utrum teneatur.*

Bar.in l.hi qui accessionis.ff.de fideius.

1 BART. in hac.l.hi qui,col.fi.quærit,si principalis † est obligatus simpliciter, fideiussor verò promisit pœnam,an teneatur? vide Ias.in l.centum Capuæ,col.4.ff.de eo quod cert.loc.

Summarium in l.si ita fideiussorem.ff.de fideiuss.

1 *Si principalis promisit decem corbes frumenti, fideiussor verò æstimationem, utrum teneatur.*

Bar.in l.si ita fideiussorem.ff.de fideiuss.

1 BART. in hac l.si ita,quærit,si principalis † promisit.x.corbes frumẽti,fideiussor verò æstimationem,an teneatur? vide Bar.in l.stipulationes non diuiduntur,colu.2.vers. præterea.ff.de verb.oblig.& Ias.in l.non amplius.§.fi.col.2.ff.de leg.1.

Summarium in l. stipulatus es.ff.de fideiuss.

1 *Si quis emit domum, & fuit euicta ab eo qui fuit etiam aduocatus in causa, utrum possit petere mercedem suam in expensis litis.*

Bar.

Bar. in l. stipulatus es. ff. de fideiuss.

1 Bart. in hac. l. stipulatus es, quærit, si quis emit domũ, † & fuit euicta ab eo, qui fuit etiã aduocatus in causa, utrum possit petere suam mercedem in expensis litis? vide Ias. in l. properandum. §. sin autem alterutra, colu. 6. versi. adde etiam quod si. C. de iudic. ubi sequitur Barto. hic, scilicèt, si petit hoc tanquam damnum passum, quia nõ potuit alias causas agere, & potest, secus si petat ex labore.

Summarium in l. cum lex. ff. de fideiuss.

1 *Nemo alteri de præsenti stipulari potest, secus in futurum.*

Bar. in l. cùm lex. ff. de fideiuss.

1 Bart. in hac l. cùm lex, col. pen. in versi. non obstat. §. alteri, ait neminem † alteri stipulari posse de præsenti, secus in futurum. sed hanc distinctionem inter uerbi præsentis uel futuri tẽporis confutat Ias. in l. Gallus, in principio. col. 5. ff. de lib. & posthum. & videas Angel. & Imol. qui opponunt de d. l. j. in princ. iuncto. §. si quis ita, de verb. oblig. & respondent ibi limitari hoc Bartoli documentum, quando actus peccaret in forma. & ita loquuntur adducta in contrariũ, alioqui verò si peccaret in materia; & ita loquitur Bar. hic. sed contra istam distinctionem facit. l. obligari, in principio. ff. de action. ubi est defectus in forma, quia deest authoritas tutoris, qui pro froma exigitur. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acquir. hæred. & tamen ibi obligatur naturaliter, quamuis dicatur, non potest. Aliter igitur respondendum est ad d. l. primam iuncto. §. si quis ita, scilicèt, immo ibi naturalem obligationem regulariter oriri, sed illud ideo ibi deciditur, quoniam constabat partes uelle omnino stipulari, sed in dubio secus esset, quia, ut dixi, oritur naturalis. atque ita est defectus uoluntatis partium. Ad ea verò quæ ait Bar. hic in vers. tertiò dixi lex. aduerte quoniã contractus facti contra legẽ sunt inutiles. l. non dubiũ. C. de legi.

Summarium in l. inter eos. §. bonis damnati. ff. de fideiuss.

1 *Fiscus utrum habeatur loco hæredis extranei.*
2 *In publicatione bonorum non ueniunt ea quæ ex testatoris dispositione alienari non possunt.*

Bar. in l. inter eos. §. bonis damnati. ff. de fideiuss.

1 Bart. in hac. l. inter eos. §. bonis damnati, tradit an fiscus † loco hæredis extranei habeatur? De hac re dicas regulam esse, fiscum haberi loco hæredis extranei, & in eum non transire nisi ea, quæ ad huiusmodi hæredes transmitti possunt. l. iura libertorum. & ibi Bar. ff. de iur. patron. l. eorum. & ibi Ang. ff. ad leg. Iul. maiest. Bar. & alij in l. j. C. de bon. liber. Bar. in l. eum qui. ff. de interd. & releg. Soc. in consi. 121. col. 4. in 4. vol. Et ideo dubitari solet, nunquid in publica
tione bonorum ius patronatus delinquentis contineatur? de qua re agit Rochus de Curte in
2 tract. de iure patronatus, propè fi. hinc etiam est, quòd in publicatione † bonorum non ueniũt
ea, quæ iudicio testatoris extra familiam alienari non possunt. l. imperator, ubi Bar. ff. de fidei-
commiss. liber. Alex. plenè in consi. 23. in 1. vol. & latè habetur per doct. in l. filiusfamilias. §. Di-
ui. ff. de lega. 1. vide etiam ad præcedentia Bart. in l. fin. in fine principij. ff. si cert. peta. ubi ait fi-
scum, qui alicui successit propter delictum, non teneri, sed tantùm fideiussorem. de qua re lo-
quitur ibi Ias. in col. fi.

Summarium in l. si quis pro eo. ff. de fideiuss.

1 *Iuramentum non est modus inducendi obligationem ingenuo.*
2 *Inter patrem, & filium prohibetur donatio.*
3 *Iuramentum, utrum confirmet contractus celebratos, sine solennitate à lege requisita.*
4 *Iurans contra ueritatem in quo agitur de periculo sanguinis ipsius, utrum efficiatur periurus.*
5 *Deferens iuramentum uerisimiliter deieraturo, est plusquam homicida.*
6 *Iurans omnia contenta in contractu esse uera, utrum possit allegare falsa esse in contractu apposita.*
7 *In primitiua ecclesia quomodo sumebatur iuramentum.*
8 *Illud quod inducit peccatum, dicitur esse contra bonos mores.*
9 *Maritus dotalem fundum alienare prohibetur.*

10 *Donatio inter uirum & uxorem utrum iuramento firmetur.*
11 *Donatio inter patrem & filium iuramento firmatur.*

Bar.in l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.

1 BART. in hac.l. si quis pro eo, sic ait in summa. Iuramentum † non est modus inducendi obligationem ingenuo: & ideo ei fideiussor accedere non potest. & quia Bar. hic ponit materiam iuramenti, aduerte quia statutum de iure ciuili potest remittere iuramentum & reprobare secundum Ias.in l.non dubium, col.5. in 5.notab. C.de legi. & in hoc dicitur habere uim apostolicam, secundum gl.sing.in l.adigere.§.fi.in uerbo, remittitur.ff.de iur.patron.& multos effectus quos operatur iuramentum posuit Ias.in §.item si quis postulante. col.1.& seq.inst. de action.sciasque iustam causam excusare ab obseruatione iuramenti.c. significante, de pignor. Item limita omnes casus hic enarratos per Bartolum in quibus contractus reprobatus confirmatur iuramento, procedere tantùm quãdo contractus est reprobatus de iure speciali, alioqui uerò si de iure communi reijceretur: quia tunc iuramento confirmari non posset. ita not. inquit Ias.in auth.sacramenta puberum, col.8. versi. Tu responde. C.si aduer.uendit. Quid autem
2 si contractus fieri non potest ratione filiationis, & patriæ potestatis? ut puta inter † patrem & filium donatio prohibetur, vide Ias.in l.frater à fratre, col.fin.in 7.limit.ff. de cond.indeb.scias etiam iuramentum appositum in aliquo contractu recipere omnes conditiones, limitationes, & subauditiones, quas habet ille contractus cui adijcitur. Abb.& alij in c.quemadmodum, de
* iureiur. Item iuramentum constituit in mora absque ulla interpellatione secundum * communem doct.sententiam. quamuis limitetur hoc non habere locum quando tempore contractus interponeretur; quia tunc noua interpellatione opus est, ne uno & eodẽ tempore quis obligetur, & in mora constituatur. Bar. in l. eum qui.§. si iurauero.ff.de iureiur. & Marcus Antonius Bauerius in tract.de mora, in 2.par.nu.21. attende etiam & non obliuiscaris, quia iurantes fidelitatem alicui iniusto occupatori, non tenentur illud iuramentum seruare, & unus dominus poterit dictos subditos liberare etiam cum strage hominum tam de iure canonico quàm ciuili, ut laté & not.traditum est in consi.12.col.23.& seq.inter consilia Albert.Bruni. Et utrum iusiurã-
3 dum † confirmet contractus celebratos sine solennitate à lege requisita? vide argumenta ad utrãque partem, & solutiones, apud Abb.in sua 2.quæst.incip. Stante statuto condito in Italia. Vtrum iuramentum susceptum ab aliqua uniuersitate, ut puta à dominio Venetorum obliget ad periurium succedentes in eadẽ uniuersitate si contraueniunt? Bartolus Brixien.in suo tract. quæstionum dominicalium, in 38.quæst.ait eos teneri ad seruanda ea, quæ sui præcessores pro
4 miserunt, non tamen esse periuros si contraueniunt. Quid si aliquis † iurat contra ueritatem in casu, in quo agitur de periculo sanguinis ipsius, utrum periurus efficiatur? & eum non esse periurum, dicit Alex.fuisse consultum à multis peritis iureconsultis, in addit. ad Bar. in l.j. ff.de bon.eor.qui ante sent.sibi mor.consciu.quem sequitur Paulus Grillandus in tract. de relaxatione carceratorum, in titulo de fuga carcerati, quæst.1.num.9. Ex ijs fortè inferri possit, si maritus habens suspectam uxorem de adulterio, ei de hac re iuramentum deferat, & ipsa timẽs mortem si uel fateatur, uel iuramentum nolit suscipere, ut iurando non efficiatur periura. Tamen hoc affirmare non audeo. Sic quoque possit inferri, quando aliquis contraxit matrimonium cum aliqua muliere, & postea quædam alia dicit hunc virum prius cum ea matrimonium contraxisse, & quia nõ habet probationes sufficientes, offert se paratam stare iuramento ipsius viri; vtrum iurare teneatur, & iurando efficiatur periurus? quia si constaret hunc duas uxores duxisse, corporaliter puniretur. Tamen isto casu credo iudicem debere abstinere à delatione huiusmodi iuramenti, in qua timore pœnæ ille uerisimiliter esset periurus. Abb.in c. clericos,
5 de cohab.cleric.& muli.& † iuramentum deferens verisimiliter deieraturo est plusquam homicida. Feli.in c.apostolicæ, versi. & est plusquam homicida. de except. An iuramentum de non loquendo cum aliquo, vel de non subueniendo ei, arctet iurantem? an verò absque aliqua absolutione possit contrauenire? vide Feli.in c.cùm quidã. nu.16.de iureiur. Scias quoque iuramentum uergens in deteriorem statum, ut puta, si quis iurasset non acceptare dignitates ecclesiasticas,

clesiasticas,quando est idoneus,non ualere. idem si quis iurasset se nolle loqui alicui proximo, vel nolle ingredi domum eius,vel nolle pro aliquo fideiubere,etiam si charitas id exposceret.
6 Feli.in c.si verò,de iureiur. Quid si quis iurauit † oīa cōtenta in contractu aliquo esse uera? utrū possit allegare falsa esse in contractu apposita? Alex.in consi.131.in 1.vol.Item scias iuramentum habere hanc uim,ut si partes iurauerunt stare contractui, seu ijs,quæ ab arbitris laudabuntur,& aliqua pars contraueniat,ipsa efficitur periura,& ad omnia promissa tenetur,altera verò pars ab omnibus promissis liberatur. per l. si quis maior. C.de transact. quæ l. habet locum in quocunque contractu,& si hoc dictum diligenter adnotabitur,multoties honorem faciet,ut ait Io.Baptista Caccialupus in tract. de transactionibus quæst.15.& quoniam longum esset uelle omnes effectus iuramenti recensere,vide plenissimè de hac re apud Marcum Antonium Bauc
7 rium in tract.de vittute iuramenti. Quomodo † autem iuramentum in primitiua ecclesia sumeretur,trad.gl.in c.& si Christus.de iureiur. & de ijs hactenus. Ad ea verò quæ hic trad. Bar. in 1.col.versi.extra gl.vide Ias.in d.auth.sacramenta puberum,col.2.versi.præclara.Postea Bar. hic in 2.col.versi.primò dixi,ait contractum quandoque reprobari,quia contra bonos mores, & reliqua ut hic per eum. Attende tu quia ubi iuramentum confirmat contractum, uel ubi iuramentum est seruandum,tollitur etiam restitutio in integrum.d. auth. sacramenta puberum. & aduerte quia licèt isti casus hic enumerati per Bartolum scilicet de futura successione,de tollenda facultate testandi,& contrahendi matrimonium,sint contra bonos mores, quòd isti duo ultimi casus quamuis sint contra bonos mores de iure ciuili,tamen tales non sunt de iure pon-
8 tificio; quoniam hoc iure illud dumtaxàt † dicitur esse contra bonos mores,quod inducit peccatum,ut declarat Ias.in l.pacta quæ contra,col.1.in 2.notab.C.de pact.igitur cum hi duo casus non sint contra bonos mores de iure canonico,debent iureiurando confirmari,cum iusiurandum confirmet contractum,qui est contra bonos mores de iure ciuili tantùm, ut est donatio inter uirum & uxorem,ut ibi per eum latè. & ego posui in rubrica.ff.de donat.int.uir. & vxor. atque ita limitatur hoc Bartoli documentum quando est contra bonos mores de iure canonico,non autem de iure ciuili. & hoc idem sentit Curtius in consi.67.in 4.colu. Et ad ea quæ hic subiungit Bar.in 3.col.versi.secundò tamen,vide in d.auth.sacramenta puberum.& dum citat. l.properandum.C.de iudic.vide Bar.in d.l.properandum,in princ.& Ias.in 17.col.vers.& ad ea quæ hic dicit Bar.ibi,& per hoc dicebam in ciuitate ista. vide Alex.in l.j.col.1.ff. solu. matr.& ad versiculum tertiò dixi,faciunt trad.per Ias.in l.de his, col.pen.ff. de transact. Postea Bar. hic in ead.3.col. inquit, si lex præciperet personæ ut non alienet, eo casu contractum iuramento firmari non posse. sed huic Bartoli documento reluctatur tex. inst. quib. alie. lic.uel non, in
9 principio ubi maritus † dotalem fundum alienare prohibetur, atque ita personæ præcipitur & nihilominus ualet huiusmodi alienatio iuramento subnixa.c. licèt mulieres de iureiur. in 6. & per alia quoque argumenta ista decisio Bartoli confutatur,ut videre est apud Ias. in d. auth. sacramenta,col.2.versi.secundò. Ad ea verò,quæ ponit hic Bar.in 4.col.versi.quartò dixi, scilicet iuramentum appositum super contractu in odium creditoris esse seruandum, cum illa declaratione,quam subijcit Bar. dicens,non dixi pactum confirmari per iuramentum, sed iusiurandum esse seruandum.vide Ias.in d.auth.sacramenta,col.9.versi.ego,& in 10.col. versi.hinc. subiungit paulòpost Bar.si quis iurasset se non repetiturum, & sic non posset impleri, eo casu debitorem posse petere se absolui. De ista absolutione vide Alex.in l.qui Romæ.§. duo fratres, col.35.de uerb.oblig.& latè Abb.& alios in c.1.de iureiur.maximè Feli.& quomodo peti possit absolutio,vide Alex.in consi.42.col.fi.in 1.vol.& dum Bar. postea agit de eo, qui prohibetur contrahere non eius odio,sed fauore alterius,& uerba legis in personam prohibiti diriguntur; & eo casu dicit Bar.idem esse dicendum,quod dixit in contractu prohibito odio creditoris. cogita quid uelit dicere hic Bart. nam si isto casu uult idem quod in contractu prohibito odio ceditoris,iuramentum erit seruandum quamuis contractum non confirmet, ut paulòante dictum est. sed hoc est contra id,quod dixit Bart.in col. præcedenti, post versiculum tertiò dixi,ubi constanter ait, quando persona contrahere prohibetur à lege, tunc iusiurandum nihil

operari,

operari,nec etiam seruandum esse per easdem rationes; quia peccarent contrahentes iurando. sed hic præsupponit Bar.verba legis prohibitiua esse directa in personam, igitur conclusio Bartoli falsa redderetur. cogita bene quid sentiat Bar.& circa istam distinctionem vide Ias. in d.auth.sacramenta.col. 12.versi.alibi,ubi inquit,Bartolum hic in ista distinctione uideri corrigere errorem suum,ut ibi ait satis obscurè. Et ad ea,quæ hic ait Bar. in versi. prædicta quæ dixi,ut ea quæ dixit Bar.de effectu solennitatis formalis uera esse nisi sit defectus circa cōsensum, adde quòd ad Bartolum hic accedit Aret.in cōsi. 24.Quatuor dubia.col.2.& Ias.in l.sancimus. C.de testa.& in l.eam quam,col. 10. de fideicommiss. Ad illud verò quod hic postremò tradit
10 Bar.circa donationem † inter virum & vxorem vtrum iuramento firmetur? Dicas eam firmari iuramento ac roborari. Alex.in consi. 150.in libro primi & secundi volu.Soci. in consi. 103.
* col.pen.in 1.vol.& in hanc sententiam * communiter itum esse testatur Alex.in consi. 152.col. 2.in 6.volu. & Aret. in consi.74.& Dec.in consi.688. vide eundem Dec.in consi.239.Ias.in l. pacta quæ contra,colum.2.in 2.notab.C.de pact.ubi etiam ipse affirmat hanc esse communem opinionem,& respondet ad fundamentum Bartoli in l.j.ff.de donat. int.uir. & vxor. dum dicit Bar.hoc esse contra bonos mores. nam respondet Ias. esse contra bonos mores de iure ciuili, non autem de iure canonico,quo casu iuramentum operatur, ut dixi in præcedentibus. Hanc autem conclusionem,scilicèt donationem hanc iuramento firmari, limita multis modis ut per Ias.in d.auth.sacramenta puberum,col. 12.Adde ad prædicta Alex.in consi. 54.in 7. vol. Soci. in cons.65.col.5.in 1.vol.Barb.in cons.66.inter cōsilia Curtij Abb.in cōsi.95.in 2.vol.& om-
11 nino Cæpol.in cons. 112.& Crauet.in cons. 19.An autem donatio † inter patrem & filium iuramento corroboretur? dicas eam roborari,& ideo talis donatio cum sit efficax,filio in legitimam imputari nō potest,vt docuit Alex.in d.cons. 150.in lib.primi & secundi vol.& Soc. in d. cons. 103.col.pe.in 1.vol.& de hac re vide Ias in l.frater à fratre.ff.de cond.indeb.col.fin.versi. septimò.& an & quando donatio facta filio à patre sit cum fratribus conferenda, vide latè in tract.Vitalis Nemausensis,de collationibus,in 1.quæst.

Summarium in l.si ut proponitur.ff.de fideiuss.

1 *Existens in ciuitate Perusij,& mandans quibusdam,ut interficerent quendam in ciuitate Florentiæ, an conueniri possit Florentiæ.*

Bar.in l.si ut proponitur.ff.de fideiuss.

1 Bart. in hac.l.si ut proponitur,quærit,si quis † existens in ciuitate Perusij mandauit quibusdam ut interficerent quendam in ciuitate Florentiæ,an is conueniri posit Florentiæ, ubi factum est delictum an non? vide Ang.de malefic.in uoce,Florentiæ,vers.quæro.

Summarium in l.fideiussor.ff.de fideiuss.

1 *Si fideiussor denunciauit creditori ne numeraret; vtrum creditor numerare possit, ita vt non noceat fideiussori.*

Bar.in l.fideiussor.ff.de fideiuss.

1 Bart. in hac l.fideiussor, quærit si fideiussor † denunciauit creditori ne numeraret, an creditor numerare posit,ita ut non noceat fideiussori? De ista quæst.uide Bar.& alios in l. decem.ff.de uerb.oblig.

Summarium in l.sicut reus.ff.de fideiuss.

1 *Fideiussor factum alienum promittere non potest.*

Bar.in l.sicut reus.ff.de fideiuss.

1 Bart. in hac l.sicut reus,inquit,aliquem † etiam fideiubendo factum alienum promittere non posse,contra casum huius.l.dixit gl.in l.cùm filiusfamiliàs.§.1.vbi Bar.ff. de verb.oblig.

Summarium in l.exceptione.ff.de fideiuss.

1 *Culpa quomodo committitur à fideiussore.*

Bar.in l.exceptione.ff.de fideiuss.

1 Bart. in hac.l.exceptione,versi.quæro quomodo,tradit quomodo † culpa fuit commissa à fideiussore. Tu alias culpas vide apud Paul.de Castr.in consi. 136.col.4.in 1.vol. ubi tenet

etiam

etiam contra ea, quæ hic tradit Barto. in uersi. secundò quæro. & ad ea quæ hic propè fin. ait Bar. dum citat l. si procurator. §. si ignorantes. ff. mand. uide Salic. in l. iusiurandum, col. 7. versi. ultimò. C. de procurat.

Summarium in l. j. ff. de nouat.

1 *Nouatio est transfusio obligationis in aliam.*

2 *Nouatio praecedentis obligationis vtrum per alium contractum fieri possit, quàm per stipulationem.*

Bar. in l. j. ff. de nouat.

1 BART. in hac. l. j. tradit, quid sit nouatio. & ex tex. ibi, nouatio † est transfusio obligationis in aliam, colligitur, rei uendicationem, uel officium iudicis, uel exceptionem nouari non posse, de qua re vide Bar. in l. j. col. fi. ff. de prætor. stipul. Et quid sit nouatio, & quomodo fiat, vide Alex. in consi. 152. in lib. primi & secundi volu. & in consi. 173. in 7. vol. Aret. in consi. 6. Soc. in consi. 89. in 3. vol. & omnino Albertum Brunum in tract. de augmēto, in tertia conclusione principali. nu. 40. cum seq. Posteà Bar. hic in versi sed quæro an, tractat 2 nunquid per alium contractum quàm per stipulationem nouatio † præcedentis obligationis fieri possit? circa hoc vide Bar. in l. singularia, col. 11. versi. aduerte. ff. si cert. pet. ubi posui quid in pacto nudo in foro ecclesiastico & in curia mercatorum. Tu vide textum in l. si unus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. ubi dicitur per stipulationem tolli præcedētem obligationem, si hoc est actum, quamuis gl. ibi destruat. Et dum Bar. hic in 3. col. versi. si verò est maior, ait pupillum neque ciuiliter neque naturaliter obligari suo tutori, tamen contractus inter tutorem & pupillum factus bona fide & palàm ualidus est, ut tradit Bar. in l. pupillus, hic allata, in §. sanè, & seq. ubi ego posui aliqua in lucubrationibus meis. Et dum Bar. paulòpost, dicit rationem prædictorum esse, quia ille, cui bonis est interdictum, non obligatur naturaliter, & sic lex huic contractui resistit. vel dicas tu rationem esse quia concurrit duplex prohibitio, scilicèt, legis & iudicis, & in pupillo solùm legis. hinc est quòd si in pupillo concurreret etiam prohibitio iudicis, non obligaretur naturaliter secundum Bar. hic in fi. & ex ista ratione cum in prodigo concurrat duplex prohibitio contractus iuramento non firmatur, Ias. in l. is cui bonis, in fi. ff. de verb. obli. Et circa hoc quando lex non resistat, sed non assistat, vide Ias. in l. eius qui in prouincia, col. 2. ff. si cert. pet. vbi tenet contra Bar. & aliter argumento respondet. De hoc tamen an videatur contra legem, an secundum legem, an præter legem, vide glo. in l. pacta quæ contra, & ibi Ias. in 1. colu. C. de pact.

Summarium in l. omnes res. ff. de nouat.

1 *Vtrum uideatur facta nouatio praecedentium, si Titius Seio centum promisit, computato in illo omni alio instrumento.*

Bar. in l. omnes res. ff. de nouat.

1 BART. in hac. l. omnes res, quærit, si in instrumento dicitur. Titium † Seio centum promisisse computato in hoc omni alio instrumento: vtrum ex hoc videatur facta nouatio præcedentium? vide Ias. in l. j. col. 7. & seq. ff. sol. matr.

Summarium in l. si Stichum. § legata. ff. de nouat.

1 *In nouatione, quae fit per sequentem stipulationem, utrum censeatur repetita dies.*

Bar. in l. si Stichum. §. legata. ff. de nouat.

1 BART. in hac. l. si Stichum. §. legata, tradit de nouatione, † quæ fit per sequentem stipulationem, & an dies censeatur repetita? vide Aret. in cons. 17. col. 7. & in consi. 21. col. 1. ubi limitat, & ibi ponit quid de alijs clausulis executiuis.

Bar. in l. qui rectè. ff. de nouat.

BART. in hac. l. qui rectè, opponit secundum gl. & reliqua. Tu vide Bar. in l. extraneum. ff. de hæred. inst. vbi dicit hunc textum procedere tantùm in contractibus.

Summa-

Summarium in l.delegare.ff.de nouat.

1 *Delegatio quid sit.*

Bar.in l.delegare.ff.de nouat.

1 BART. in hac.l.delegare,tradit † quid † sit delegatio.vide Ias.in l.singularia,colu.14.versi. quid tenendum.ff.si cert.pet.& omnino Aret.in cons.6.

Summarium in l.doli mali.ff.de nouat.

1 *Mulier beneficio uelleiani renunciare non potest.*

Bar.in l.doli mali.ff.de nouat.

1 BART. in hac l.doli mali,ait ex versiculo,diuersum,colligi,mulierem † beneficio uelleiani renunciare non posse. & ita solet iste tex.in d.versi.diuersum,adduci ad probandum renunciationem alicuius legis specialiter prouidentis non ualere,quando eadem ratio militat in renunciatione,quæ militat in primo contractu. Tu videas Ias.in l.j.col.2.versi.nec obstat.ff.de cond. indeb.ubi restringit istam regulam ut non procedat nisi ubi subest defectus ætatis,quia tunc si propter fragilitatem ætatis impeditur contrahere, ita & renunciare. sed hoc est falsum, nam etiam sine fragilitate ætatis procedit, per istum textum qui generaliter considerat,militet ne eadem ratio in renunciatione quæ in contractu an non? & isto casu renunciatio inualida est, & ista conclusio confirmatur, nam renunciatio exceptionis non numeratæ pecuniæ non ualet ea ratione; quia ea fragilitate qua renuncians ductus est ad promittendum,eadem ducetur ad renunciandum. Bar.in l.si ex cautione.C.de non numer.pecun.& tamen ibi non habetur ratio imbecillitatis ætatis vel sexus, sed dumtaxàt,an ratio quæ locum habet in contractu, subsit etiam in renunciatione. & declara istum text.ut per Ias.in l.fi.§.idem quęsijt.ff.de cond.indeb. Attende tamen quia prædictæ conclusioni uehementer reluctatur, aiunt enim si pubes minor tamen 25.annis contrahat inualidè non seruatis solennitatibus,& iuret,contractum hunc iureiurando roborari,& tolli restitutionem in integrum, etiam si læsus reperiatur: & tamen restitutio est inducta fauore ætatis, & eadem ratio quæ militat ut sine solennitatibus contrahere non posit, viget etiam ut nequeat renunciare etiam expresśè, & tamen per iusiurandum intelligitur solùm tacitè renunciare, ut latè habetur in auth. sacramenta puberum. C. si aduers. uend.Item obstat tex.in c.cùm contingat,de iureiur.& in c.licèt mulieres,de iureiuran.in sexto nisi forte respondeas,hoc non procedere propter religionem iurisiurandi,quod quidem seruare compellimur,etiam si totam substantiam absorbeat,ne periuri efficiamur: si quidem anima est cunctis rebus pręferenda.atque ita nouam habes limitationem,quamuis eam affirmare nō ausim.sed cogita,& ad rem hanc uide. l. si qua mulier.C.ad uelleian.

Summarium in l.aliam.ff.de nouat.

1 *Per litis contestationem non fit deterius ius agentis.*

2 *Priuilegia & qualitates competentes in prima actione non amittuntur per litem contestatam.*

Bar.in l.aliam.ff.de nouat.

1 BART. in hac l.aliam,inquit per † litis contestationem ius agentis deterius non fieri. Tu autem aduerte quoniam iste tex. adduci solet ad probandum, nouationem uoluntariam non præiudicare priuilegio dotis, & tutelæ, nisi contrarium sit actum expresśè. qui quidem intellectus est multùm absonus: nam intentio huius.l.est declarare nouationem uoluntariam differre à necessaria, si quidem uoluntaria deterior est quàm necessaria. postea rationem affert & exemplum,& secundum hunc intellectum assignaret exemplum contrarium & falsum. & contra hoc est regula,qua cauetur, priuilegia non amitti propter uoluntariam nouationem, nisi expresśè dicatur,atque ita ex hoc apparet uoluntariam non esse conditionis deterioris, cùm in necessaria præiudicium non fiat,nisi expresśè agatur,& tamen in tex.habetur,neminem postea lite contestata,& reliqua.& sic attende exemplum huius tex.quod nullo pacto ad propositum facit secundum istum intellectum,& malè applicari possunt illa verba, nemo post. ideo
2 cogita.& istum tex.dum sentit per litem † contestatam nō,perdi priuilegia, & qualitas compe-

tentes in prima actione, limita procedere quando ipse debitor litem contestatur, alioqui si tertius pro eo nomine proprio promittendo proprijs expensis satisfaceret; isto enim casu fieret nouatio uoluntaria, & priuilegia competentia in prima actione amitterentur, secundum tamen distinctionem Bar. in l. solutionem. ff. de solut. ubi de hoc agam Deo fauente. Postea hic quærit Bar. utrum priuilegia primæ actionis in stipulatione nouante repetita esse intelligantur? Tu de hac re vide Ias. in l. j. col. 4. versi. vltimò. C. de iudic. & omnino Aret. in consi. 21. colu. 1. & Dec. in cons. 190. col. 3. cum seq.

Summarium in l. j. ff. de solut.

1 *Debitor ex pluribus causis, qui soluendo certam quantitatem eligere potest in quam causam soluat, si non eligit, creditor eligere potest.*

2 *Solutio in dubio censetur facta ad extinctionem antiquioris debiti.*

3 *Si creditor petijt ex una causa tantum, solutio præsumitur facta ex illa causa.*

Bar. in l. j. ff. de solut.

1 BART. in hac. l. j. agit de debitore † ex pluribus causis, qui soluendo certam quantitatem, eligere potest in quam causam soluat, & si non eligat, eo casu creditor potest eligere, & reliqua ut hic per Bar. Per istam. l. quæ uult, debitore non eligente, electionẽ transferri in creditorem, vide quid dicat glo. 1. in l. legato generaliter, in princip. ff. de leg. 1. & Bar. in l. eum qui certarum. §. fi. ff. de verb. oblig. ubi Aret. colu. 2. & seq. sed contra hoc faciunt trad. per Bar. in l. si quis arbitratu, col. 3. versi. quæro quartò. ff. de verb. obliga. circa materiam
2 verò huius. l. in eo, quod dicitur, in dubio solutionem † censeri factam ad extinctionem debiti antiquioris, limitatur, quando creditor pro quantitate recepta debitorem soluentem constituit creditorem, pro ut communiter mercatores facere consueuerunt: nam iste cum fuerit creditor constitutus potest semper compensare in quam causam uelit etiam debiti iunioris, secundum Alex. in consi. 85. in 3. volu. quem vide omnino. Item aduerte quia si quis debet centum pro una causa, & 300. pro alia, si soluit. cap. præsumitur compensare cum debito ex illa causa pro qua debentur centum, siue. 300. præsumitur cum illo illius summæ compensare uoluisse: ita colligitur in l. si ex pluribus, in principio infra eod. titulo. & ex tradit p Bal. in l. j. C. eod. titu-
3 lo. Item si creditor † petijt ex una causa tantùm, solutio præsumitur facta pro eadem causa. d. l. si ex pluribus. §. primo cum ibi tradit. Et dum Barto. subiungit creditori prodesse quando sua est electio, quia potest eligere causam leuiorem, vide Alexand. in consi. 47. colum. 4. versi. circa idem, in 1. volum. Cæterum ut plenius & clarius de hac re agamus, attende quoniam debitor ex pluribus causis si soluit aliquid, neque constat in quam causam soluere uoluerit, in dubio censetur in duriorem soluere uoluisse, & postea in antiquiorem, ut habetur apud Barto. & Paul. de Castr. in l. cùm ex pluribus, infra eod. titulo & ibi Alber. & plenè apud Imol. hic. Fulgos. in consi. 7. & Dec. in consi. 308. Limita tamen, ut prædixi, nisi debitor factus sit creditor pro illa quantitate in libro crediroris. Vnum tamen in hac re aduertendum est, nam & si debitor in causam duriorem soluisse censeatur, tamen hoc non procedit quando esset debitor sortis & usurarum, vel aliarum accessionum, ut puta dotis & interusuriorum; tunc enim quãuis sors durior sit, tamen usuræ in primis solutæ existimantur. l. prima. C. de solut. & huius dicti ratio est secundum Cyn. Alber. & Salic. ibi, quia sors & usura pro uno tantùm debito haberi solent, creditor autem de iure communi particularem solutionem recipere non tenetur, quæ habet multa incommoda. proinde cùm in hoc grauetur creditor particularem solutionem recipiendo, congruum est, ut in alio releuetur, atque prius accessiones solutæ censeantur, quã sors. hæc ibi. Tamen istam rationem redarguit Imol. hic. & doct. hic * communiter magis adhærent alijs rationibus, quàm huic. sed eam tenendo, dicas eam non debere procedere quando statuto cautum esset, creditorem teneri particularem recipere solutionẽ, ut est statutum in ciuitate

ciuitate Bergomi,cùm enim ita statuto sancitum sit,cessat grauamen allatum à prædictis,& cō sequenter cessat etiam ratio per eos adducta.

Summarium in l. sub conditione.ff.de solut.

1 *Conditio,cui adijcitur dictio,ut,modum significat, secus uerò quando dictio, si.*

Bar.in l.sub conditione.ff.de solut.

1 BART. in hac l.sub conditione,col.2. versi. alij dicunt, uult conditionem, † cui adijcitur uox,vt,modum significare,alioqui verò quando uox,si,fuisset adiecta.Ias.in l.3.col.5.ff. de leg. 1.sustinet singulare dictum Baldi reprobando Aret. & Alex. qui contrarium tenuerunt. & ad ea quæ hic tradit Bar.in vers.aduertatis contra prædicta, dicens traditionem factam sine causa dominium non transferre,vide omnino Soc.in cons.170.col.1.& seq.

Bar.in l.Cassius.ff.de solut.

AD ea, quæ ait Barto.in hac.l.Cassius,in fin.ibi quæro dicitur hic si nummos consumpsit sine dolo malo. quid si eos dolo malo consumpsit? vide Ias.in l.rogasti.§.fin. in quarto notabili.ff.si cert.petat.

Summarium in l.solutionem.ff.de solut.

1 *Inuitus liberatur quando alius pro eo soluit,uel iudicium suscipit.*

Bar.in l.solutionem.ff.de solut.

1 BART. in hac l.solutionem,agit de illo,qui etiam inuitus † liberatur, quando alius pro eo soluit,vel iudicium suscipit.de hac re vide Salic.& Pau.de Cast.in l.j.C.ubi in rem acti.

Summarium in l.ubi fideiussor.ff.de solut.

1 *Utrum inter decem,& decem, & uiginti sit aliqua differentia.*

Bar.in l.ubi fideiussor.ff.de solut.

1 BART. in hac.l.vbi fideiussor,quærit † vtrum inter x.& x.& xx.sit aliqua differentia.Tu verò attende gl.hic,quàm Alex.ait esse sing.ad probandum in summis coaceruationem admitti non debere: ita ipse ait in cons.134.in 4.vol.

Summarium in l.cum Stichus.ff.de solut.

1 *Obligatio specierum diuiditur per quotas,obligatio generis uel quantitatis,diuiditur numero.*

Bar.in l.cùm Stichus.ff.de solut.

1 BART. in hac l.cùm Stichus,ait,obligationem † specierum diuidi per quotas,obligationē verò generis uel quantitatis diuidi numero. attende hunc tex.qui est expressus contra gl.Bar. & Alex.in l.singularia.ff.si cert.pet.ubi uolunt in pecunia numerata tàrum fieri diuisionem per numerum,secus in alijs naturalibus quia scinduntur secundum eos,& contra istum tex.

Summarium in l.cum quis.ff.de solut.

1 *Mandatum procuratoris cuius conditio mutata est in deterius,reuocatum censetur.*

Bar.in l.cùm quis.ff.de solut.

1 BART. in hac l.cum quis,in principio, ait mandatum † procuratoris, cuius conditio mutata est in deterius,reuocatum censeri. vide Feli.in c.qualiter & quando.nu.4.de accusat.& in c. ex parte.nu.42.de rescript.ubi limitat hoc esse verum,quando debitores ei soluentes sciebant eius conditionem esse mutatam,aliter non,vide eundem Bar.in l. si cùm Cornelius, infrà eod. tit.quid si conditio in melius mutaretur,an mādatum esse reuocatum censeatur? Fulg.in l. eius qui in prouincia,in 2.par. primæ oppos.ff.si cert.pet.ait,non reuocari per tex.in l. eum qui ita. §.qui sibi.ff.de uerb.oblig.& vide Bar.hic in princ.

Summarium in l. si quis aliam.ff.de solut.

1 *Quando tibi aliquid datur in solutum, fac ut pactum apponas, quòd si contingat rem euinci,à prima obligatione non discedatur.*

Bar.in l.si quis aliam.ff.de solut.

1 BART. in hac.l.si quis aliam,docet te,ut quando † tibi aliquid datur in solutum,pactum ap ponas, quòd si contingat rem euinci,à prima obligatione non discedatur. vide Cæpol.in cau tel.123.& ad quæstionem Bar.positam hic in fi.de duobus vendentibus rem cum pacto redimendi,& unus uult redimere & alius non,deciditque isto casu emptorem retrouendere non teneri. vide quæ posui ad Bar.in l.cui usufructus legatus.ff.de usufr.lega.& limita ex tradit.per Bar.in l.vxorem,in fi.ff.de leg.3.vide Aret.omnino in cons.129.ubi egregiè declarat.

Summarium in l.in pupillo.ff.de solut.

1 *Pupillus dicitur locupletior factus quando non efficitur pauperior.*

Bar.in l.in pupillo.ff.de solut.

BART. in hac.l.in pupillo,dicit,ut hic per eum. Tu verò circa istum textum ex quo colli-
1 gitur,pupillum † dici locupletiorem esse quando non efficitur pauperior. attende quoniam huic sententiæ reluctatur; nam pupillus potest agere & stipulari quando melior efficitur eius conditio, & tamen quando rem suam deteriorem non facit,stipulari non potest; quia propterea non dicitur eam facere meliorem, ut habetur apud Ias. in l. certi. conditio. §. quoniam. ff.si cert.petat.

Summarium in l.solutionis.ff.de solut.

1 *Solutio,uerbum hoc,quid significet.*

Bar.in l.solutionis.ff.de solut.

1 BART. in hac l.solutionis,tradit,quid significet hæc uox,solutio, † & declarat ut hic videre est. sed eius documentum reprobat Alex.in l.iiij.§.soluisse.ff.de re iudic.tamen utitur fragili argumento.vide ibi Ias.in 28.col.ubi ponit alium intellectum ad.d.§.soluisse.

Summarium in l.si quis stipulatus.ff.de solut.

1 *Si una pars stipulationis alternatiuè continet certum,alia uerò non,stipulatio non ualet.*
2 *Verba dubia declarantur à uerbis ei adiunctis.*
3 *Per litis contestationem amittitur facultas soluendi aliud pro alio.*

Bar.in l.si quis stipulatus.ff.de solut.

1 BART. in hac.l.si quis stipulatus, sustinendo gl.inquit, si una † pars alternatiuè continet certum,alia non; ut si promittuntur decem,aut mel,obigationem mellis esse incertam,& ideo non ualere. Tu verò cogita,quia qua ratione mel certificatur quò ad solutionem,scilicèt, tantum mel,quantum important.x.eadem ratione dico id certificari posse,hoc est, ut pro eadem summa sit mel in obligatione,si quidem una pars alternatiuæ ab altera declaratur.l.j.ff. de reb. dub.& ibi Soc.ubi citat Roma.in consi.231.Præmissorum,in secunda ratione,ubi dicit uerbū
2 † dubium declarari à verbis ei alternatiuè adiunctis. hinc Maria.Soc.iuni.in consi.112.nu.15. ait si testator prohibuit hæredem uendere,pignori dare,& alienare,hoc verbum, alienare, esse restringendum ad solam alienationem inter uiuos,ratione uerborum quæ illi sunt adiecta; & citat prædictas authoritates,quæ de alternatiua loquuntur. cùm igitur in proposito casu una pars alternatiuæ certa est in obligatione,hoc idem & de alia parte sentiendum est. neque obstat illud simile de persona adiecta solutioni; quia ibi sumus in casu in quo non potest quis videri adiectus obligationi,cùm nemo posit alteri stipulari,sed hic utraque potest esse in obligatione,igitur à parte certa alternatiuę alia quoque declaratur ac moderatur,per prædicta,& ita tenuit Ruin. in l.ita stipulatus,circa principium.ff.de verb.oblig.quamuis Pau.de Cast.hic simpliciter ad Bartolum accedat.Postea Bar.hic in 2.col.vers.expedito primo casu,ait,per litis cō
3 testationem † amitti facultatē soluendi aliud pro alio. vide quæ posui ad Bar.in l. itē veniūt.§. cū pdiximus.ff.de re iud.Quid autē si utrūque fuisset in obligatione, usq; quò licebit variare? vide Bar.in l.si quis stipulatus sit,& in l.eum qui certarum.§.1.ff.de verb.oblig.Ad ea verò quę hic Bar.ait propè fi.de eo,qui condemnatus est in hypothecaria ad rē restituendā, ut facultatē habeat

habeat offerendi debitum principale. vide Ias. in §. item si quis in fraudem, col. 28. vers. & usq; instit. de action. & omnino uide plenè Antonium de Fano in tract. de pignorib. & hypoth. in 3. membro quintæ par. vide pulchrum casum apud Bal. in cõs. 50. in 1. uol. & in cons. 84. in 3. uol.

Summarium in l. qui decem. ff. de solut.

1 *Debitor generis, re perempta post oblationem liberatur ope exceptionis, debitor uerò speciei ipso iure.*
2 *Oblatio an & quando prosit.*

Bar. in l. qui decem. ff. de solut.

1 BAR. in hac l. qui decem, sic ait in summa. Re perempta † post oblationem debitor generis liberatur ope exceptionis, sed debitor speciei ipso iure. Quæ autem sit ratio quare debitor generis liberetur ope exceptionis, & non ipso iure, uide Alex. in l. quod re. ff. si cert. peta. & ibi Ias. in 5. col. vers. in glo. 1. quam rationem ibi oppugnat Curt. & aliam affert, in 13. colu. vers. secunda limitatio. et debet fieri oblatio realis, non autem uerbalis, vt hic probatur. de qua re ui de Alex. in l. qui Romæ. in princip. col. 1. ff. de uerb. obliga. vbi eleganter hoc limitat. item uide not. distinctionem Bart. in l. interdum. §. fi. & in l. si insulam, in prima oppos. secundæ part. ff. de uerb. obliga. vbi ante moram sola oblatio sufficit, postea uerò etiam depositio requiritur. Et
2 an & quando oblatio † prosit, vide Bar. in l. acceptam. C. de usur. Antonium de Fano in tracta. de pignoribus & hypothecis, in tertio membro secundæ par. nu. 97. & Mari. Soci. iuni. in consilio 34. Et dum Bar. in uersic. sed contra opp. inquir, speciale esse fauore dotis, adde alium ea sum in quo quis per solam oblationem liberatur re etiam non perempta, ut habetur in l. nulli. C. de erogat. milit. an non.

Summarium in d. l. qui decem. §. si cum mihi. ff. de solut.

1 *Debitor liberatur, quando alius offert pro eo perinde ac si ipsemet debitor obtulisset.*

Bar. in d. l. qui decem. §. si cum mihi. ff. de solut.

1 BAR. in ead. l. §. si eum mihi, colligit ex tex. debitorem † liberari quando alius offert pro eo, perinde ac si ipsemet debitor obtulisset. Idem uoluit Bald. in l. solennibus. ff. de rei uendica. Contrarium tenet idem Bal. sibi cõtrarius, in l. acceptum, col. 25. C. de usur. sed hoc modo eius dicta seruari possunt: quia Bal. in d. l. solennibus, loquitur quando dominus acceptauit huiusmodi solutionem, tunc enim prodest emphyteotę. sed in d. l. acceptam, loquitur quando dominus non cogitur accipere talem pecuniam. attende tamen distinctionem Baldi in d. l. acceptã, an & quando oblatio tertij in materia emphyteosis liberet debitorem.

Summarium in l. Modestinus. ff. de solut.

1 *Non ualet cessio facta post solutionem contra correum pariter obligatum, nisi pactũ de cedendo praecesserit.*

Bar. in l. Modestinus. ff. de solut.

1 BAR. in hac l. Modestinus, sic ait in summa. Non ualet cesio † facta post solutionem contra correum pariter obligatum, nisi pactum de cedendo præcesserit. In hac materia aduerte, quoniam ista exceptio cedendarum nunquam uidetur sublata per statutum, quamuis tollat omnes exceptiones. Dec. in consi. 99. & tenetur quis cedere actiones & instrumenta. Bald. in l. nomen. ff. de hæredit. uel action. uend. vbi subdit iura debere esse ita bona, ut si per iniuriam contra principalem obtinuisset, posit cedendarum exceptione repelli. Dum verò Bart. hic in 2. col. vers. primo casu, ait, si renunciatũ est beneficio diuisionis, cesionem peti non posse. vide Soci. in consi. 200. Item subdit Bar. idem esse quando huic beneficio renunciatum esset, sed per quæ uerba censeatur ei renunciatum, vide Dec. in consi. 99. & in consi. 27.

Summarium in l. si alieni. ff. de solut.

1 *Solutio reconciliatur commixtione nummorum.*

Bar. in l. si alieni. ff. de solut.

1 BART. in hac l. si alieni, ait, commixtione nummorum † reconciliari solutionem; & hoc esse speciale in nummis. & hanc differentiam inter commixtionẽ nummorum & aliarum rerũ

comprobat Iaf. in l. singularia, col. 5. ff. si cert. pet. vbi tamen tenet contrarium, scilicet nullam esse differentiam. & dum Bar. hic subiungit, commixtione non reconciliari solutionem neque dominium acquiri, quando quis accepit mala fide. circa hoc uide text. in §. furtiuæ, institu. de usucap. vbi habetur etiam cum bona fide, iuncta regula. l. alienationis uerbo. ff. de uerb. signif.

Summarium in l. si cum Cornelius. ff. de solut.

1 *Procurator cuius conditio mutatur in deterius, reuocatus esse censetur.*

Bar. in l. si cum Cornelius. ff. de solut.

1 BART. in hac. l. si eùm Cornelius, ait, procuratorem, † cuius conditio mutatur in deterius, reuocatum esse censeri. vide quæ de hac re posui in l. cùm quis, in princip. suprà hoc eod. tit. & Feli. in c. 3. col. 16. de rescript. vbi agit de procuratore qui efficitur inimicus.

Summarium in l. filiæ. ff. de solut.

1 *Mandatum, qui habet ad uendendum, habet etiam mandatum ad solutionem recipiendam.*

Bar. in l. filiæ. ff. de solut.

1 BART. in hac l. filiæ, ait, eum, qui habet mandatum † ad uendendum, habere etiam mandatum ad solutionem recipiendam, non sic in negociorum gestore. & Bar. hic repetit hunc textum esse singularem. sed Paul. de Cast. in l. si urbana prædia. ff. de cond. indeb. ait illum tex. esse concordem, & meliorem isto. & miratur Bartolum hoc dixisse, tamen etiam Alex. putat hunc tex. esse sing. in consi. 61. in 6. vol.

Summarium in l. si is cui. §. Flauius. ff. de solut.

1 *Solutum simpliciter, uidetur solutum in causam efficacem.*

Bar. in l. si is cui. §. Flauius. ff. de solut.

1 BART. in hac. l. si is cui. §. Flauius, sic ait in summa. solutum † simpliciter, videtur solutum in causam efficacem, & mandatum de soluendo ad causam efficacem videtur directum. Limita dupliciter, ut per Aret. in consi. 92. col. 2. & attende istum textum in fine, ex quo colligitur, administratorem, quamuis liberam habeat administrationem, si soluit indebitum, non transferre dominium. ita Fulg. in cons. 190. col. 2.

Summarium in l. pupilli. ff. de solut.

1 *Quomodo subueniatur pupillo contra creditorem ipsius pupilli, qui fraudem participauit.*

Bar. in l. pupilli. ff. de solut.

1 BART. in hac l. pupilli, versi. tertiò quæro qualiter, tradit quomodo † subueniatur pupillo contra creditorem ipsius pupilli, qui fraudem participauit. vide remissiuè apud Iaf. in §. si quis in fraudem, col. 1. & seq. inst. de action. & in l. nam & postea. §. sed & si quis, col. 2. vers. aliquando. ff. de iureiur.

Summarium in l. Paulus. ff. de solut.

1 *Debitor an possit unam pecuniam pro altera soluere.*
2 *Moneta quando est mutata, solutio quomodo fieri debeat.*
3 *Si dedi tibi in dotem tot florenos, & florenorum ualor est mutatus, nunquid tempore restitutionis teneatis eos reddere inspecto illo tempore, an uerò secundum ualorem huius temporis.*

Bar. in l. Paulus. ff. de solut.

1 BART. in hac l. Paulus, quærit utrum debitor † possit unam pecuniam pro altera soluere? De hac te uide doct. in l. ij. §. mutuum. ff. si cert. peta. & ad illud, quod paulò post hic subijcit Bar. dicens, non uideri aliud solui pro alio fictione huius. l. sed idem uideri, dicas cōtra hoc urgere quæ habentur apud Iaf. in l. talis scriptura, in princip. col. 2. vers. ex isto tex. ff. de lega. primo. Et dum Bart. declarat, si tu debes mihi bologninos argenteos, & tu des aliam monetam argenteam, quæ sit eiusdem ligæ, & eiusdem bonitatis in materia, quamuis essent diuersæ in forma, hoc fieri posse. Sed contrarium hic tenuit Rapha. Cuma. & Christ. de Castill. & Petr. de Besut. vide practicam Papiensem in forma libelli, quo agitur hypothecaria, in gl. retractan. & Curt. iuniorem in d. l. ij. §. mutuum, vbi comprobat istam opinionem. & ibi Bald. in hoc nihil concludit,

* concludit, quamuis cæteri ibi * cõmuniter contra Bar. sentire uideantur. pro qua opin. faciunt trad. per Bart. & alios in l. quæ extrinsecus. ff. de uerb. obli. & de omnibus ijs, quæ ad monetam attinent, vide plenissimè Albertum Brun. in tracta. monetarum, cum quodam consilio collegij Papiensis illi annexo. & Curt. in tract. monetarum. Ad ea uerò quæ subiungit hic Bar. quando
2 moneta † est mutata quomodo solutio fieri debeat: vide Abb. in c. quanto, col. 5. de iureiuran. Alex. in l. cùm quid, col. pen. versi. item inducitur. ff. si cert. pet. vbi omnes latissimè, & præcipuè Dec. col. fi. uersi. secundò, ubi reprobat Bar. hic. in uersi. aduertatis. & de hac re uide Aret. in consil. 11. Soc. in consi. 298. & omnino in consi. 6. & Roma. in consi. 123. sed recurre semper ad tractatus prædictos. Et dum Bar. in hoc loco agit de moneta ueteri, vt si reperiatur, & eius cursus non sit reprobatus, ut solutio de illa fieri possit. vide Bart. in l. quod te, colu. j. ff. si cert. pet. vbi Alexan. col. 2. uersi. iuxta, & Ias. in 7. colu. vers. suprascripta. & Aret. omnino in consi. 84. Postea
3 Bar. hic propè fi. versi. sed quæro, tractat, quid si dedi tibi in dotem † tot florenos, & florenorum ualor est mutatus, nunquid tempore restitutionis tenearis eos reddere inspecto illo tempore, an uerò secundum ualorem huius temporis, in quo fieri debet restitutio? vide Soci. in d. consi. 6. in 1. uol. Roma. in singu. 513. incip. Quod tempus. & ibi addit. per Castill. & omnino Aret. in consi. 11. Abb. in consi. 56. in secundo uolu. Crauet. in consil. 47. & omnino uideas in hac re tractatus monetarum, quos antea memoraui, in quibus latè tota monetarum materia pertractatur.

Summarium in l. creditor. ff. de solut.

1 *Si una pars fuit expulsa de ciuitate, & illi qui remanserunt, exigunt omnes illorum debitores, an ex hoc liberati sint illi debitores, qui soluerunt.*

Bar. in l. creditor. ff. de solut.

1 BART. in hac l. creditor, quærit si una pars † fuit expulsa de ciuitate, & illi, qui remanserunt, exigunt omnes illorum debitores, an ex hoc liberati sint illi debitores, qui soluerunt? Ad istam quæstionem uide Dec. in consi. 21. col. 1. & 2. vbi citat multa consilia, inter quæ consiliũ quoddam Rapha. Cuma. qui uoluit denunciationem fieri oportere. & Aret. in consi. 35. vbi ait iudicem debere esse competentem, & causam iustam excusare. vide etiam Feli. in c. 1. col. 1. de offic. delega. Paul. de Castr. in l. ij. §. consensisse. ff. de iudic. & in hac materia non prætermittas Abb. in consi. 61. in 1. uolu. Anchar. in consi. 64. in fi. quid autem quando debitor est in mora? vide Barb. in consi. 26. in 3. uol. & ad prædicta uide omnino Salic. & Aret. in l. si te bonis. C. de iur. delibe. vbi uidentur concludere contra Bartolum hic.

Summarium in l. fi. ff. de solut.

1 *Illi, qui contraxit procuratorio nomine acquiritur actio directa, ita, ut solui possit inuito domino.*

Bar. in l. fi. ff. de solut.

BART. in hac l. fi. declarat hunc textum. Dicas tu principium huius l. disponere, ei, qui cõ-
1 traxit † procuratorio nomine, acquiri actionem directam, ita ut ei solui possit inuito domino. de qua re uide Ias. in l. eum qui ita. §. qui sibi, col. 3. vers. secundò aduerte. ff. de uerb. obligat. sed obstat, quia iste ex huiusmodi contractu agere non potest, nisi caueat de rato. l. nõ solùm. §. sed & interdum. ff. de procur. vbi Paul. de Cast.

Summarium in l. an inutilis. ff. de acceptil.

1 *Acceptilatio si peccat in forma, ut puta, quia sub conditione, uel in diem, uel inter absentes sit facta, tunc non habet in se pactum tacitum; si uerò peccat in materia, & tunc secus.*

Bar. in l. an inutilis. ff. de acceptil.

1 BART. in hac l. an inutilis, ait, aut acceptilatio † peccat in forma, ut puta quia sub cõditione, uel in diem, uel inter absentes, sit facta, & tunc non habet in se pactum tacitum, aut peccat in materia, & tunc secus. vide Abb. in c. significasti, col. pen. de for. compet.

Summarium in l. j. §. quod si sit aliqua. ff. de præto. stipul.

1 *In his, quæ mero iudicis officio expediuntur, durat officium iudicis, postquàm semel iudicauit.*

Bar. in l. j. §. quod si sit aliqua. ff. de prætor. stipul.

1 BART. in l. j. §. quod si sit aliqua, col. fi. ait in ijs, † quæ mero iudicis officio expediuntur, durare officium iudicis postquam semel iudicauit. Hic diligenter aduerte, quia etiam si lata esset diffinitiua sententia, tamen officio nobili ipsius iudicis implorato reuocari posset. de qua re uideas Alex. in l. quod iussit, col. 2. vers. adde. ff. de re iudic. & in l. iudex postquam, eodem tit. de re iudic.

Summarium in l. in omnibus prætorijs. ff. de præto. stipul.

1 *Ex stipulatione prætoria per procuratorem quæritur actio sine cessione.*

Bar. in l. in omnibus prætorijs. ff. de prætor. stipul.

1 BART. in hac l. in omnibus, sic ait in summa. Ex stipulatione† prætoria per procuratorem quæritur actio sine cessione, & reliqua. Ista l. adduci solet ad probandum in prætorijs stipulationibus licere alteri stipulari; & ideo actionem acquiri sine cessione. De qua re agit Ias. in l. serui electione. §. fi. col. 5. vers. in ea glo. ff. de leg. j.

Summarium in l. Valerianus. ff. de præto. stipul.

1 *Nouatio quomodo, & quando præsumatur.*

2 *Quomodo, & quando interuentu nouæ personæ fiat nouatio.*

3 *Nouatio fit, facta prorogatione termini, sed ope exceptionis.*

4 *Nouatio an inducatur ex noua dilatione concessa debitori.*

Bar. in l. Valerianus. ff. de prætor. stipul.

1 BAR. in hac. l. Valerianus, col. 2. vers. & ideo pro declaratione, tradit † quomodo & quando nouatio præsumatur. De hac re uide Alex. in l. iiij. §. si ex conuentione, col. 2. in glo. 1. in uoce, nouatio. ff. de re iudi. vbi præcipuè agit de ijs, quæ hic per Bar. adducuntur, scilicet, si secūda obligatio plusquam prima continet, fieri nouationem de iure fforum. an hoc procedat si illud plus in aliquo accessorio contineret? an uerò in principali? in hac materia uide omnino Alex. in consi. 155. Visis & consideratis, in lib. primi & secundi uol. Et limita quando secundus contractus stipulatione celebratur, alioqui uerò si sine stipulatione conficeretur. l. item illa. §. fin. ff. de const. pecun. vbi Bar. & Alex. in rubr. ff. de uerb. oblig. in 2. col. isto enim casu quando secundus contractus sine stipulatione fiebat, non nouabat de iure fforum, nisi id expresse ageretur. Item limita omnes casus, in quibus olim fiebat nouatio, locum habere solum quando secundus contractus ex interuallo conficiebatur, alioqui uerò si incontinenti; quoniam tunc nouatio nunquam præsumebatur. Bar. in l. singularia, in sexto speciali. ff. si cert. peta. Et ad hic quod hic subiungit Bar. in vers. tertio casu, dicens, quando secundus contractus tantundem continet, & tunc noua persona interueniente nouatio præsumebatur, nisi actum esset, ut essent duo rei. Limita hoc, ut prædixi, quando secundus contractus stipulatione conficiebatur, alioqui nouatio non præsumeretur, quāuis expressè fieri possit. Bar. in d. l. item illa. §. fi. ff. de cōst. pecun. vbi posui. Item limita quando noua persona ex parte promittentis interueniebat: nam si ex parte stipulantis interueniret, difficilius nouatio præsumeretur. l. j. §. fi. & ibi Bar. ff. de stipu. seruor. Ho-
2 die autem quomodo † & quando interuentu nouæ personæ fiat nouatio, uide apud Alexan. in consi. 152. in lib. primi & secundi uol. & in consi. 155. eod. lib. Et ad id quod hic subijcit Bar. in vers. aut non interueniebat noua persona, vide eundem Bar. in l. certi condictio. §. si nummos. ff. si cert. pet. vbi contrarium tenuit & malè, vt ibi per Ias. colu. 6. vers. in ea. & de hac re uide doct. in l. iiij. §. si ex conuentione. ff. de re iudic. Dum uerò prosequitur Bar. dicens, hodie nouatio-
* nem fieri ope exceptionis. dicas hoc non esse uerum; quoniam secundum magis * communē sententiam non præsumitur ipso iure, neque ope exceptionis. Soc. in consi. 89. in 3. uol. Ias. in l. j. in fi. de iudic. de qua re agit idem Ias. in l. singularia, col. 14. vers. alia, & in 15. colu. uers. tertiò. ff. si cert. pet. & in l. in illa stipulatione, col. pen. ff. de uerb. obli. vide tamen Alex. in d. consi. 155.
3 in lib. primi & secundi uolu. Postea Bar. hic in uers. quæro quid si ego, uult nouationem † fieri, facta prorogatione termini, sed ope exceptionis: ideo prima actione agi non potest. item fideiussores

fideiussores & pignora constituta super prima obligatione liberantur.l.vbicunque.ff. de fideiuss.hoc dictum Bartoli refellit Ias.in l.j.in fi.C.de iudic.quia nouatio hodie non fit nisi expressè agatur,neque ope exceptionis nunc fit nisi in casibus,in quibus olim fiebat ipso iure,quamuis contrarium hic teneat Bar.quem ibi doct.communiter reprobarunt. sed retenta hac Bartoli decisione sequeretur,si quis mihi obligatus esset cum fideiussoribus & pœna ad soluendū infra annum,& ego ei miserationis causa terminum prorogarem, fideiussores & pignora liberari; quia ubi fit nouatio etiam ope execeptionis, fideiussor (ut prædiximus) liberatur.l. ubicunque.ff.de fideiuss.id quod iniquum esse videretur. Tamen posita opinione Bartoli pro vera responderi posset,& eam dupliciter limitari,scilicèt,ut procedat quando in ipsa prorogatione etiam primus contractus iteraretur faciendo sibi promittere; si verò hoc non fieret, secus, ita limitat Bal.in l.tam mandatori,col.2.C.de non numer.pecun.quem refert Ias.in d.l.1.col.fi. C.de iudic.sed pro ista limitatione videtur hic ad literam decisio Bartoli in fi.ubi ait, eum, qui alios dat fideiussores,ita demū videri nouare ope exceptionis,si principalis obligatio est renouata,alioqui secus. alio etiam modo istam decisionē Bartoli limitat Bal.in d.l.tam mandatori, vt procedat,quando prorogatio facta fuit cum stipulatione,ut eo casu nouatio ope exceptionis facta uideatur,aliter non,ut per Ias.in l.lecta,col.6.in 8.notab.ff.si cert.pet.Et ibi tertio modo limitatur,nisi prorogatio fiat cum pacto,quòd nisi soluatur in termino,non intelligatur esse recessum à prima obligatione. Bar.in l.aliam.ff.de solut. ubi posui. & hoc Bartoli documentū reprobat etiam Ias.in l.j.§.& post operis.ff. de oper. nou.nunc. Et ad ea quæ postremò hic ait Bar.de illo,qui dedit nouos fideiussores de iudicio sisti & iudicata soluendo, vide Soc. in consi. 17.col.5.in 1.uol. Aduerte circa ea,quæ prædixi,utrum nouatio † inducatur ex noua dilatione

4 concessa debitori,ita ut fideiussor saltem ope exceptionis se tueri possit, vide omnino Fulg. in consi.130.ubi multa scitu digna in re proposita cumulauit. & an & quando fideiussor teneatur pro tempore prorogato? videas Dec.in c.de,causis, de offic.deleg. & in consi.103. ubi tenet fideiussorem teneri etiam pro tempore prorogato. sed quid si tempore prorogationis debitor principalis erat soluendo,& postea efficitur non soluendo,nunquid æquum erit, ut fideiussor teneatur? & eum facta prorogatione nullo modo teneri docuit Socin.in consi.21. in 1. vol.Feli.in c.in causis,de offi.deleg.& in c.1.num.4.de iureiur.& in re proposita vide omnino Alex.in consi.72.in 6.vol.& Ang.Alex.& alios in l.si unus.§.1.ff.de pact.& doct.in c. constitutis,de fideiuss.& ad præcedentia,scilicèt an & quando intelligatur esse facta nouatio,vide omnino Alex.in consi.173.in 7.vol.Aret.in consi.5.& latè Albertum Brunum in tract.de augmēto.in tertia conclusione principali,nu.40.cum seq.

Summarium in l.huiusmodi.ff.de præto.stipul.

1 *Si quis promisit stare de expensis,& interesse tuo iuramento,uel dicto,ualet stipulatio.*

2 *Si promitto stare tuo dicto,uel iuramēto,hoc me nō obligat quia ego possim te reuocare antequā declares.*

Bar.in l.in huiusmodi.ff.de prætor.stipul.

1 BART. in hac l.in huiusmodi,col.2.versi.quærit Dyn.inquit,si quis promisit † stare de expensis & interesse tuo iuramento uel dicto, ualere stipulationem, & si bene arbitrabitur, standum esse dicto ipsius,alioqui fieri debere reductionem ad arbitrium boni viri. Nunquid autē iste possit taxare,uel iudicare,uel iurare parte non citata? vide Alex.in consi.130. Difficultas huius negocij,in 1.vol.& circa hanc quæstionem Dyn. quæro quam actionem producat huiusmodi stipulatio? & nunquid eandem, quam iuramentum? vide plenè apud Ias. in §. item si quis postulante,colu.12.& 13. inst.de action.& latè in l.iusiurandum quod ex conuentione.ff. de iureiur.& Alex.in l.j.§.fi.col.1.ff.de verb.oblig.ubi omnes,& in cons.47.col.2.in 1.vol. Et

2 dum Bar.in ead.col.versi.quid dicemus,ait,si promitto † stare tuo dicto uel iuramento,hoc me non obligare quin ego possim te reuocare antequam tu declares. hoc idem sequitur Ias. in d. §.si quis postulante,col.13.ubi addit unam cautelam Abb.in c.dilecti,col.fi.de for.compet. sed

* Alex.in d.consi.130.in 1. vol.ait, Bartolum hic * communiter reprobari, & limita omnino vt per Ias.in d.l.iusiurandum quod ex conuentione, col.2.Postea Bar.hic, postquam iste talis declarauit,

clarauit, eius declarationem ualere, vide Abb. in d. c. dilecti. colum. fin. verſi. inquantum, de for. compet. & Alex. in conſ. 37. col. fi. in 1. vol.

Summarium in l. ſi pupillus. ff. rem pupil. ſalua. for.

1 *Melius eſſe proprium, quàm commune.*

Bar. in l. ſi pupillus. ff. rem pupil. ſalu. for.

1 BART. in hac. l. ſi pupillus cum l. ſeq. ait melius eſſe proprium † quam commune. & in hac materia adde quòd per publicam perſonam quæritur poſſeſsio parti ſicut utilis actio. Soci. in conſ. 262. col. 6. Et an acquiratur partibus per notarium etiam ante ratihabitionẽ ipſarum partium? vide Paul. de Caſt. in conſ. 195. Viſis, in 2. vol.

Summarium in rubrica. ff. iudi. ſolu.

1 *Pater ſi uigore ſtatuti tenetur ſoluere condemnationem pro filio, dicitur fideiuſſor iudicatum ſolui.*

2 *Fideiuſſor iudicatum ſolui liberatur abſoluto principali.*

Rubrica. ff. iudicatum ſolui.

1 IN hac materia ſcias, ſi pater † uigore ſtatuti tenetur ſoluere condemnationem pro filio dicitur fideiuſſor iudicatum ſolui; & ideo ſicut in uno caſu quis tenetur de ſententia lata contra principalem, ita & in alio. Bart. in l. cùm filiusfamiliàs, in princ. ff. de uerb. oblig. Nunquid autem iſta promiſsio iudicatũ ſolui, ſit diuidua uel indiuidua? & vtrũ uno non defendente pœna contra omnes committatur? vide Bar. in §. Cato, in 2. quæſt. ff. de

2 verb. oblig. ubi omnes. Attende etiam in materia huius tituli fideiuſſorem † iudicatum ſolui liberari abſoluto principali, quamuis in eadem ſententia facta ſit reſeruatio, cuius vigore demũ principalis condemnetur. ita Soc. in conſi. 91. in 4. vol. Ad ea verò quæ ait Bar. in hac rubrica. col. 2. verſ. ſecundum quod dicit ſi eſt abſens dominus, & reliqua. vide Iaſ. in l. filiusfamiliàs. ff. qui ſatiſd. cogan. Aret. in conſ. 124. Domine. & Iaſ. in d. l. filiusfamiliàs ampliat hoc idem procedere, in ſtatuto ſi requiratur idonea fideiuſsio, dominum poſſe releuare.

Summarium in l. in ſtipulatione. ff. iudi. ſol.

1 *Executio fieri poteſt quamuis quantitas non ſit certa.*

Bar. in l. in ſtipulatione. ff. iudic. ſolu.

1 BART. in hac. l. in ſtipulatione, col. 2. ibi, & ſi dicas quomodo, ait executionem † fieri poſſe, quamuis quantitas non ſit certa: quia in executione certificabitur, & declarabitur intereſſe. vide Alex. in l. j. col. 5. verſ. in gl. ff. de leg. 2. & Iaſ. in l. j. in princ. col. 4. verſi. quarta. de eden.

Summarium in l. cum lite. ff. de iudic. ſolu.

1 *Finita cauſa triennio, prima acta ualent.*

2 *Acta litis ordinaria facta coram primis iudicibus fidem faciunt coram ſecundis.*

Bar. in l. cum lite. ff. de iudic. ſolu.

1 BART. in hac. l. verſi. ulterius dicit gl. ait, finita cauſa † triennio, prima acta ualere. De hac re quomodo acta in uno iudicio probent in alio, vide Barto. in l. ij. C. de eden. Adde quòd licèt probationes acceptæ in iudicio ſummario non faciant fidem in ordinario, tamen hoc fallit in confeſsione ſecundum Aret. in l. naturaliter. §. nihil commune. col. 2. verſi. primò. ff. de acquir. poſſ. Quid in actis factis coram iudice ſeculari utrum faciant fidem coram eccleſiaſtico? & an acta facta in iudicio ciuili præiudicent in criminali? & quid ſi facta ſunt inter aliquas perſonas, nunquid fidem faciant inter alias? vide pleniſsimè totam hanc materiam apud Feli. in c. cauſam quæ, de teſti. & in c. qualiter. 2. §. ad corrigendos. nu. 23. cum ſeq. de accuſat. & in c. at ſi cle-

2 rici, in princip. de iudic. Scias quoque acta † litis ordinaria facta coram primis iudicibus fidem facere coram ſecundis. c. fi. & ibi Abb. & alij de probat. & dum Bar. hic in pen. col. verſi. ſecundus effectus, quærit an teſtes in alia inſtantia poſsint de nouo produci ſuper eodẽ non obſtante publicatione facta in prima? attende quia Bar. hic ſentit eos produci non poſſe in alia inſtantia propter ſubornationem. idem uult in l. iij. §. 1. ff. de ui bonor. rapt. Contrarium verò teneut

Io. And.

Io. Andr. & Abb. in c.fraternitatis,de testi.ubi Fel.col.5.& ibi vide longam apostillã,& omnino Dec.ibi in sua repet.in 2.quæst.11.articuli,& Card.in clem.2.col.3. de testi. ubi nunquam fit mentio de Bar.hic.vide etiam Mari.Soc.in d.c.fraternitatis.in 10.& 11.articulo,ubi multas quæstiones cumulauit.

Summarium in l.cum quærebatur.ff.iudic.sol.

1 *Fideiussor iudicatum solui tenetur etiam lata sententia contra principalem contumacem.*

Bar.in l.cùm quærebatur,ff.iudic.solu.

BART. in hac l.cùm quærebatur, diuidit hanc.l. & eam declarat ut hic per eum. Aduerte 1 quia per istum tex.quo cauetur, fideiussorem † iudicatum solui,teneri etiam lata sententia cõtra principalem contumacem,uoluit Bar.in l.cum filiusfamiliàs in principio.ff.de verb. oblig. patrem,qui vigore statuti tenetur soluere condemnationem filij, teneri etiam si lata esset sententia contra filium contumacem. sed huic sententiæ reluctatur, quia quotiescunque sententia contra unum lata potest alijs præiudicare,non nocet ei si lata est contra contumacem.l.Papinianus.§.meminisse,& l.qui repudiantis,in fi.ff.de inoffic.testa. Bar.in d.l. cùm filiusfamiliàs in fin.principij.

Summarium in l.cum apud.ff.iudic.sol.

1 *Fideiussor acceptus in prima causa non tenetur in eo, quod iudicatur in causa appellationis.*

Bar.in l.cùm apud.ff.iudic.solu.

1 BART. in hac.l.cùm apud,sic ait in summa. Fideiussor † acceptus in prima causa non tenetur in eo, quod iudicatur in causa appellationis. quid si iudex electus nollet iudicare, an tunc recederetur ab eo ut fideiussor teneatur secundum materiam.l. si quis arbitratu. ff. de uerbor. obligat.cogita, & vide Paul.de Cast.in consi.23.Solet aromatum natura,in 1.volum.ubi multa dicit. Et dum Bart.hic in 2.colu. versi.quæro satisdedi, tradit si satisdedi apud iudicem ordinarium proprio nomine non expresso, qui demum causam delegauit,an fideiussores teneantur,vide Aret.in consi.87.prope fi.

Summarium in l.cum minor.ff.rem rat.haber.

1 *Minor, qui compromittit in arbitrium, & promittit pœnam, si eius sententiæ non parebit, non incidit in pœnam petendo restitutionem in integrum.*

Bar.in l.cùm minor.ff.rem rat.hab.

1 BART. in hac.l.cùm minor,in fi.principij ait,minorem, † qui compromittit in arbitriũ & promittit pœnam si eius sententiæ non parebit, non incidere in pœnam petendo restitutionem in integrum. adde quòd si quis promisit ratum habere, & ratum habuit, quamuis postea iure improbet,dicitur conditionem impleuisse.Aret.in consi.29.col.fi.

Summarium in l.cùm minor.§.falsus.ff.rem rat.habe.

1 *Si aliquis uenit contra sententiam ea ratione, qua posset, etiam si uerus procurator litem egisset, eum non uideri propterea improbare.*

Bar.in d.l.cùm minor.§.falsus.ff.rem rat.hab.

1 BART. in ead.l.§.falsus,in fi.ait,si aliquis † venit contra sententiam ea ratione, qua posset etiam si uerus procurator litem egisset,eum non videri propterea improbare.

Summarium in l.Paulus respondet.ff.rem rat.hab.

1 *Non tantum uerbis, sed etiam facto posse rem ratam haberi.*

Bar.in l.Paulus respondet.ff.rem rat.hab.

1 BART. in hac.l.Paulus respondet,nihil dicit,sed ex ea colligitur, non tantùm † uerbis, sed etiam facto posse rem ratam haberi. De hac.l.vide Dec.in l.semper qui non prohibet. ff.de regul.iur.adde quòd uoluntas alicuius potentius facto quam uerbis declarari solet. Dec.in l.non uult hæres esse.ff.de regul.iur.nu.6.cum seq.uide Maria.Soc.iuni.in consi.98.nu.13.ubi citat. l.si tamen.§.ei qui.ff.de ædilit.edict.& in c.dilecti, de appellat. Anchar. in consi.302. vbi ait, si verba

uerba factis repugnarent, verba cedere factis oportere. & uoluntatem ex factis potissimum conijci debere, docuit tex. in l. reprehendenda. C. de inst. & subst, ubi ait gl. etiam in animalibus brutis & ratione carentibus colligi uoluntatem ex factis, citat tex. in §. ceruos, inst. de reb. diuis. ubi hoc optimè probatur.

Summarium in l. actor. ff. rem rat. habe.

1 *Executor an possit actorem uel procuratorem constituere.*

Bar. in l. actor. ff. rem rat. hab.

BART. in hac. l. actor, in summa inquit, Iurisconsultum hic facere mentionem de quatuor
1 personis, quarum prima tenetur cauere, sed aliæ tres non. Tu in hac materia vide an executor possit actorem uel procuratorem constituere, apud Paul. de Cast. in consi. 13. in 1. vol. Et dum Bar. hic in 2. col. versi. quæro utrum bona, tradit, an bona illius actoris sint obligata pupillo pro administratione. Adde tu, an pupillo tantum sint obligata, an tutori tantùm, an utrique? vide Aret. in consi. 39. col. 1. & seq. ad ea verò quæ hic ait Bar. in fi. pen. col. vers. ulterius, dum inquit gl. hanc reprobari ab Old. adde quòd Ias. in l. sciendum, col. 5. ver. iuxta. ff. de uerb. obli. sentit ipse quoque istam gl. malè dicere. & Aret. in cons. 69.

Summarium in l. quo enim. §. rem haberi. ff. rem rat. habe.

1 *Tacens an & quando habeatur pro consentiente.*

Bar. in l. quo enim. §. rem haberi. ff. rem rat. hab.

1 BART. in hac l. quo enim. §. rem haberi, agit de illa quæstione, an & quando † tacens habetur pro consentiente. de qua re vide Ias. & quæ latè posui ad Bar. in l. quæ dotis. ff. solu. matr. & etiam alibi. & Abb. & Feli. in c. non ne, de præsumpt. in quibus locis habetur de illa regula, quã hic tradit Bar. in tertio membro suæ distinctionis, scilicet quando ultra taciturnitatem interuenit etiam aliquis actus positiuus, ut est receptio literarum, subscriptio, & huiusmodi genus alia; & tunc tacentem haberi pro consentiente.

Summarium in l. amplius peti. ff. rem rat. habe.

1 *Petitio cum contestatione, solutionis receptio & compensatio faciunt committere stipulationem amplius non peti, secus si neutrum eorum interueniat.*
2 *Licèt verbum agere indicet litis contestationem, tamen verbum peragere, significat liti decisionem.*
3 *Actionem peti, importat litis contestationem.*
4 *Maritus si legauit uxori multa, si dotem non petierit, postea ipsa dotem recepit ab hærede sponte soluente & sciente, utrum dicatur ex hoc contra fecisse.*
5 *Ille qui compensat, uidetur soluere.*
6 *Excommunicatus non potest petere, sed potest excipere.*

Bar. in l. amplius non peti. ff. rem rat. hab.

1 BART. in d. l. amplius non peti, sic ait in summa. Petitio † cum contestatione, solutionis receptio, & compensatio faciunt committere stipulationem amplius non peti, secus in neutrũ eorum interueniat. Attende in hac materia, quia si defunctus promisisset non agere sub pœna, eius hæres agendo etiam ignoranter incidit in pœnam, neque iuuatur auxilio ignorantiæ ex clausula generali, ut per Ias. in l. cùm filiusfamiliàs. §. in hac, col. 2. ff. de verb. oblig. uersi. ex ista.
2 Et aduerte quoniam & si verbum, † agere, indicet litis contestationem, tamen verbum, peragere, significat litis decisionem. l. quinquaginta, & l. posui. ff. de excusat. tut. Et attende pro ampliatione huius. l. non solùm uerbum, petere, sed etiam uerbum, agere, litis decisionem indicare, ut est gl. sing. in l. si postea, in gl. 1. ff. de pecul. ubi limita non procedere in uerbo, peragere. & limita hoc quoque quod prædictum est de verbo agere, & petere, nisi addita essent aliqua uerba, ex quibus cõtrarium appareret, ut per Ias. in l si prius, col. 5. vers. secundò & melius. ff. de oper.
3 nou. nunci. & actionem † peti importare litis contestationem, sequitur Bar. in l. à quo fundus. ff. de damn. infect. Et quid importet uerbum, agere, & verbum, peragere, vide omnino Cæpoll. in caut. 18. ubi tradit quid ex hoc fuerit disputatum per Guid. de Suza. contra Oldr. & de significatione uerbi, petere, ut importet litis contestationem, vide Bar. in l. si decem cum petiero, in princ.

princ.ff.de verb.oblig.Et dum Bart. hic in 2.col.versi.item oppo. de.l.Papinianus.§.meminisse &c. ait,illas leges habere locum in pœnis legalibus. vide Ias.in l. insulam. in 8.oppos. ff.de verb.obli.& ibi Ias.col.12.versi.secundò.Ad ea verò quæ subiungit Bar.in ead.col. versi. & ideo vt tibi liqueat,cuius hæc sunt verba; quandoq; quis promittit controuersiam nõ mouere, & tunc quoquo modo controuersia fiat,committitur stipulatio. Vide Dec.qui hoc idem sequitur in c.ex literis,in princ.de probat.& in c.1.in 2.not.de appellat.vbi tradit etiã quid de querimonia & quæstione.Et dum subijcit Bart.quandoq; aliquis promisit non petere, & reliqua, videas ad hoc Salic.in l.si quis maior, col.pen.C.de transact. vbi redarguit Bart.hic.& ibi Ias.in
4 1.not.multa dicit de hoc verbo,peti.Et dum Bar.hic in col.pen.quærit si maritus † legauit vxori multa si dotem non petierit, postea ipsa dotem recepit ab hærede sponte soluente & sciente,vtrum dicatur ex hoc contrafecisse? & decidit quòd non. Tu de ista quæstione vide omnino Paul. de Monte pico in repet. l. Titia cum testamento.§. Titia cum nuberet.nu.3.ff.de leg.
5 2. Deniq; Bar.colligit ex isto tex.eum,qui † compensat,videri soluere, & ideo infert, si aliquis promisit cum iuramento tibi soluere certam quantitatem,si compensat,à periurio liberari.hoc idem habetur apud Alex.in consi.154.Viso themate, col.fi.in lib.1.& 2.vol.& Io.Fabr.in §.in bonæfidei,inst.de action.ac multi ad hanc opinionem accesserunt, vt ibidem refert Ias.nu.85. & in l.eum qui.§.si iurauero. ff. de iureiur. Multi tamen contra Bart.tenuerunt, vt per Ias.in d.
* §.in bonæfidei,& in d.§.si iurauero,vbi testatur hanc esse magis * communem sententiam. quã sequi videtur etiam Ruin.in l.Gallus.§.& quid si tantùm,col.36.ff.de liber. & posth. & Claud. de Seisel.in l.stipulationes non diuiduntur.nu.33.ff.de verb.oblig.Sed opinionem Bar. defendit egregiè Soc.in l.Iulianus.ff.de cond.& demonstr.& ex ijs quæ ibi tradit Soc.difficile est credere contrarium esse votis frequentioribus confirmatum.Feli.vero in c. Ad nostram, de iureiur.inquit vtranq; opinionem sustineri posse,quamuis ipse cõtra Bar.sentiat.Et ad ea,quæ sub-
6 dit hic Bart.de excommunicato, † qui non potest petere,sed potest excipere,an posit compẽsationem obijcere,vide Alex. in d.consi.154.col.fi. in lib.1.& 2.vol. & Abb.& alios, in c.cùm inter,de excep.& ibi habetur etiam si principalis excommunicatus compensare non potest,an eius fideiussor posit.

Summarium in l.si in debitum.§.si procurator.ff.rem rat.habe.

1 *Ratihabitio retrotrahitur.*
2 *Ratihabitio æquiparatur mandato per fictionem.*
3 *Ratihabitio fieri debet re integra.*

Bar. in l. si indebitum.§.si procurator.ff.rem rat.haber.

1 BART. in hac.l.si indebitum, §.si procurator, colligit ex ista glo. ratihabitionem retrotrahi.vide Ias.in l.Gallus.§.& quid si tantum,col.23.vers.secunda principalis.ff.de liber.& posthu. Ista regula quatuor modis limitatur, primò quando si ratihabitio retrotrahitur, aufertur ius quæsitum illi,contra quem fit ratihabitio,vt habetur per glo.in c.ratihabitionem, de regu.iur. in 6.dum citat tex.in c.ex parte decani,de rescrip.ad rem faciunt trad. per Soc.in consi.126.in 4.vol. Secũdò limitatur non procedere in quocunq; casu,in quo cessat æquitas; nam ratihabi
2 tio † æquiparatur mandato per fictionem,sed fictio locum habere non potest vbi cessat ęquitas secũdum Bar.in l.si is qui pro emptore.ff.de vsucap.igitur &c. Tertiò fallit,vbi tempore, quo fit talis ratihabitio,ille actum hunc facere non potuisset.tex.est sing.in l.bonorum, hoc eod.tit. vbi latius agam de hac re. Quartò fallit quando res non est integra, & in eodem statu, in quo erat ab initio quando actus fuit gestus.hæc omnia vide apud Alex. in consi.78. col.4.& seq.in 5.vol.& in consi.26.in 6.vol.Et ad rem faciunt trad.per eundem Alex.in consi.110.in 1.vol.& in consi.343.in lib.primi,& secundi vol.& de hac regula cum fallentijs vide Fel.in c.sicut tuis. nu.7.de simon. & de materia ratihabitionis vide latisimè apud eundem Feli. in c. sunt & alij.
3 col.2.& 3.de rescrip.Et ratihabitionem † fieri debere re integra, & quid ex hoc infertur vide per Dec.in l.contractus.nu.25.ff.de regu.iur. Et in re proposita attendè duas species esse ratihabitionis,una est quando,ratum habeo actum ab alio factum nomine meo, & ista talis ratihabitio

habitio retrotrahitur ad tempus contractus: & iste non dicitur nouus actus: & fieri potest etiā ab absente. Altera est, quando ratum habeo actum factū per me, qui nullius est roboris, & tunc ista ratihabitio non retrotrahitur, & iste dicitur nouus actus, in quo eadem solennitas requiritur, quę in nouo actu exigeretur: ita erudite declarat Are. in consi. 127. Et an & quando & quo modo ratihabitio fieri possit, & in quibus casibus, & de illius viribus, vide plene apud Dec. in l. semper qui non prohibet. ff. de reg. iur. Et an & quando ratihabitio mandato æquiparatur, vide Fulg. in consi. 154.

Summarium in l. si procurator. ff. rem rat. habe.

1 *Repeti potest id, in quo quis damnum patitur.*

Bar. in l. si procurator. ff. rem rat. habe.

1 BART. in hac l. si procurator, in fi. ait, repeti † posse id, in quo quis damnificatur, propterea quòd à suis negocijs auocatur. Vide Ias. in l. properandum. §. sin autem alterum. col. 6. C. de iudic. vbi hoc limitat in damno, quod quis patitur ratione personæ suæ; secus quò ad res. & in l. vnic. §. fi. col. 2. vers. secundum istam. ff. si quis ius dic. non obtemper.

Summarium in l. bonorum. ff. rem rat. habe.

1 *Si superuenit defectus ex parte ratum habentis, ratihabitio impeditur.*
2 *Ratum haberi non potest post centum dies.*
3 *Ratihabitio fieri potest de possessione quando ille idem qui est in possessione apprehendit.*
4 *Ratihabitio mandato æquiparatur.*
5 *Vtrum gesta per unum canonicum possint haberi rata ab alio canonico, qui ei successit.*

Bar. in l. Bonorum. ff. rem rat. hab.

BART. in l. Bonorum, ait hanc l. scribendam esse literis aureis, & hoc dicit in summa, si su-
1 peruenit † defectus ex parte ratum habentis, ratihabitionem impediri. Vide quæ dixi de hac re in l. si indebitum. §. si procurator, suprà eod. tit. Attende etiam in proposita re, quoniam ex decennio præsumitur ratihabitio in agnitione bonorum possessionis, non quòd per x. annos hoc inducatur, sed per tantum temporis spacium præsumitur voluntatem ab initio interuenisse. Item ista regula limitatur vt procedat quando ratihabitio est facienda pro cōfirmatione actus inualidi, alioqui verò si ratihabitio sup actu ualido interponeretur, qui ideo ratificatur, vt ratū habēri acquiratur. & ista ratihabitio fieri potest etiam citra tempus, quo primus actus geri potest, vt per Bar. vbi clarum ponit exemplum in l. j. col. pen. vers. contra hoc. C. qui admit. dum au
2 tem hic in tex. dicitur, post centum dies ratum † haberi non posse, hoc verum est in transuersalibus, secus in descendentibus, qui habent annum. l. j. §. longius, suprà de success. alias limitationes ad istum tex. posuit remissiuè Alex. in d. l. j. col. 5. versic. & alias. C. qui admit. & aliam tradidit Raph. Cuma. in consil. 166. incip. Innocentius 7. scilicet, vt non procedat in bonorum possessionibus, quæ sunt ad hæredes translatæ. & quid per hunc text. inferatur, vide per Dec. in c.
3 2. col. fi. de appellat. Et ratihabitio † fieri potest de possessione, quando ille idem. qui apprehendit, est in possessione. Alex. in consi. 110. col. 2. in 1. vol. Item limita vt per Fulgos. in cons. 154. Super eo quod quæritur. Et non potest ratihabitio fieri post mortem donantis vel concedentis rem. Alex. in consi. 24. col. 3. in 5. vol. id quod est ualde singul. An autem ista l. loquitur in procuratore locum habeat in notario, qui est persona publica, qui nomine meo stipuletur, an scilicet necesse sit infra terminum ratum habere? vide Bal. in l. non aliter. §. satisdatio. j. col. fi. ff. de adopt. & Paul. de Cast. hic. & Dec. in consi. 226. Et ad istam. l. vide Dec. in l. semper qui
4 non prohibet. ff. de reg. iur. Et ad ea, quæ hic ponit Bar. de ratihabitione, † quæ mandato æquiparatur. vide Ias. latissimè, in l. si is qui pro emptore, col. 39. & seq. de vsucap. & quæ posui in d. l. si indebitum. §. si procurator, suprà hoc eod. tit. Et dum Bart. hic in col. fi. tradit an factum nomine defuncti possit ratum haberi ab hærede? deciditq; hoc fieri in ijs, quæ ad hæredem transire solent. limita tu hoc procedere quando ille, qui fecit actum nomine defuncti, est in eodem statu tempore ratihabitionis, in quo erat ex tunc, vt declarat ponendo exemplum Alex. in cōsi. 110. Visis acutissimis dubitationibus, col. 2. in 4. vol. Item limita & declara istum text. vt per

Alex.

Alex.in consi.78.Viso diligenter.col.pen.in 5.vol.& aliter,vt per Paul.de Castr.in consil. 195. Visis,in 2.dub.in 2.vol.vbi vide omnia hæc,quæ sunt singularia in hac materia. Postremò hic
5 quærit Bar.vtrum gesta † per vnum canonicũ possint haberi rata ab alio canonico, qui ei successit? vide Dec.in c.ex literis,col.4.vers.prædicta,de probat.

Summarium in l.fi.§.procurator.ff.rem rat.habe.

1 *Si tutus præscriptione triginta annorum soluit, potest repetere.*

Bar.in l.fi.§.procurator.ff.rem rat.hab.

1 BART. in hac l.fi.§.procurator.colligit argumentum ex isto tex. si tutus † præscriptione. xxx.annorum,soluit,vt repetere possit.& respondet ad l.obligationum.§.placet.ff.de action. & oblig.qua cautum est,tempus non esse modum inducendæ vel tollendæ obligationis.dicas tu regulam.d.§.placet,etiam si cum tempore iuncta esset diutina præstatio,quia nihilominus tempore non inducitur obligatio.l.si certis annis.C.de pact.vbi Bal.affert rationem.& Dec.declarat.Ibiq; Paul.de Castr.per illum tex.in 2.not.ampliat non solùm si tractaretur de noua obligatione inducenda,sed de inducta confirmanda,etiam si interuenisset diutina præstatio.& iste est propriè casus illius.l.vbi tamen subiungit, quòd & si hoc non sufficiat ad inducendam obligationem,sufficere tamen ad probandum titulum si allegatur.

Summarium in l.j.ff.de priua.delic.

1 *Actiones pœnales quando transeant ad hæredes.*

Bar. in l.j.ff.de priuat.delict.

1 BART. in l.hac.l.j.agit de actionibus † pœnalibus, an & quando transeant ad hæredes. Et illud,quod dicitur de actionibus pœnalibus, quæ non transeunt ad hæredes, limita nisi id,quod debebatur actione pœnali,fuisset promissum per viam cõtractus:nam isto casu transeunt ad hæredes.Alex.in l.non solùm.§.morte.col.2.versi.cuius.ff.de oper.no.nunc. vbi Ias.col. 3. Præterea dum hic traditum est, pœnales transire ad hæredes quatenus peruenit, quomodò intelligatur quid peruenire? vide in l. pen.ff.de oper.nou.nunciat. per Bart. & alios ibi.

Summarium in l. nunquam plura.ff.de priua.delic.

1 *Quando plura delicta pro uno habeantur uel pro pluribus.*

2 *Quis potest multoties pro eodem genere criminis puniri,& excommunicari.*

3 *An possit aliquis mulctari absque noua citatione.*

Bar.in l.nunquam plura.ff.de priuat.delict.

1 BART. in hac.l.nunquam plura,versic.circa istam.tradit recto ordine quando † plura delicta pro vno habeantur,vel pro pluribus.De hac materia vide Raph.Cuma.in consil.74.col.2. vbi distinguit an delictum sit momentaneum, & tunc non sint plura delicta, secus verò si esset successiuum.& in hac materia vide Soc.in consi.62.in 1.vol.& omnino Feli.in c.sicut,nu.4.de testi.vbi tradit an & quando delictum reiteratum pro pluribus delictis habeatur.Et dum Bart. hic opp.d.l.fi.C.de mod.mulct.Dicas stante communi solutione ad hunc text.de qua agit etiã Dec.in c.1.de iudic.hoc procedere in anno,quia tantum ter mulctari potest, sed post annum, posset iterum mulcta imponi. ita colligitur ex d.l.fi.ibi, in anno. Secundò limita hoc procedere in ordinario moderatore,alioqui verò in proconsulibus & spectabilibus; quia illi possunt sæpius mulctare.ita sentit tex.ibi,obseruandum à moderatore.ex hoc enim cęteri excipiuntur; alioqui generaliter nullo expresso statuisset.Et contra istam sol.Bar.videtur urgere glo.in c.ita
2 quorundam,de iudæ.vbi quis potest multoties † pro eodem genere criminis puniri & excommunicari.sed respondeas licet,ibi delictum esse in detrimentum catholicæ fidei.vel ibi erat delictum in faciendo,quo casu succedit documentum Bar.in l.inficiendo.§.infans.ff.de furt.Item contra dictam decisionem videtur tenere Bar.in d.§.infans,col.1.in fi.vbi vult si statutus est alicui terminus ad aliquid faciendum,& id non faciat, eum toties puniri posse, quoties non paruit.

ruit. Et ad ea, quæ prædiximus de mulcta, vide Angel. in consi. 8. vbi multa dixi in materia mul-
3 ctarum. Et an † posit aliquis mulctari absque noua citatione? dicas * communiter non posse.
* hoc tamen fallit in nonnullis casibus, vt per Feli. in c. 1. nu. 19. de iudic. Postea Bar. hic in 3. col. versi. venio ad aliquas quęstiones, concludit quando plura delicta fiunt eodem impetu, & tunc una tantum pœna puniuntur, si verò non eodem impetu, & tunc diuersa pœna puniri debent, etiam si in eodem instanti committerentur. & ponit exemplum memorabile de illo, qui aliquē vulnerauit ex proposito, nolens plus facere, tamen propter aliquod dictum vel factum superuenit imperus, propter quem illum occidit, vt is non teneatur de homicidio ex proposito, sed tantùm de vulnere, & postea de homicidio simplici. Attendè perpetuò memorabile istud Barto. documentum: quia multi contrarium iudicarent. & pro eo facit tex. in argumentum in l. Pomponius, lib. 26. propè fin. ff. de negoc. gest. & vide omnino quæ de hac re posui in lucubrationibus meis in l. illud quæsitum. §. si idem. ff. ad leg. Aqui. & ad trad. hic per Bart. vide Soc. not. in consi. 62. in 1. vol.

Summarium in Rub. ff. de fur.

1 *Quomodo in materia furti libellus sit concipiendus.*

Bar. in Rub. ff. de fur.

1 BART. in hac rub. continuat eam ad præcedentia. Tu verò si vis scire quomodo † in hac materia sit libellus concipiendus, vide Ias. in. §. ex maleficijs, col. 14. instit. de action. vbi prosequitur declarando singulas partes libelli. in hac materia furti, quæro vtrum furtū pro quo imponitur pœna furcarum, dicatur maius delictum, quàm sit homicidiū, pro quo imponitur pœna capitis? vide Dec. in consi. 65. & Soc. in consi. 157.

Summarium in l. j. ff. de furt.

1 *Si quis habeat rem alienam desinendo eam possidere, an dicatur furtum committere.*

Bar. in l. j. ff. de furt.

1 BART. in hac l. j. ponit diffinitionem furti. An autem † si quis habeat rem alienam desinēdo eam possidere dicatur furtum committere? vide Ias. in l. depositi, in glo. fi. in 2. solu. col. 45. ff. de re iudic. Aduerte etiam quia non semper ille dicitur esse fur, qui subtrahit aliquas res, & quæ requiruntur ad hoc vt furtum dicatur aliquis commisisse, uide Alex. in consi. 126. & in cō si. seq. in 4. uol. Item scias in hac materia, quāuis furtiuam rem emens teneatur eam domino restituere absque pretij solutione, hoc tamen non habere locum, quando emptor protestatur se nomine domini emere, ut per Cępoll. in caut. 11.

Summarium in l. fur est manifestus. ff. de furt.

1 *Delictum dici manifestum, quando aliquis in ipso crimine deprehenditur.*
2 *Vsurarius manifestus quomodo & ex quibus probetur, ita ut intestabilis reddatur.*
3 *Principium litis dicitur usque ad contestationem inclusiuè.*
4 *Iudicium incipit à litis contestatione.*

Bar. in l. fur est manifestus. ff. de furt.

1 BART. in hac. l. fur est manifestus, colligit ex text. delictum † dici manifestum quando aliquis in ipso crimine deprehenditur. uide Abb. in c. tertio loco. col. fi. de probat. Feli. in c. 2. col. 4. de præsump. & Abb. in c. cùm non ab homine, col. 4. uersic. ad secundum. de iudic. Et dū Bar. subiungit idem esse si quis deprehenditur in domo alicuius, in qua sit pulchra mulier; nam ex hoc ille dicitur adulter manifestus. ita Bar. hic. Sed aduerte, quoniam hoc est uerum duntaxàt quò ad præsumendum animum ipsius, sed quò ad arguendum delictum consumatum, & quò ad præiudicium ipsius mulieris, non est uerum hoc Bar. documentum, secundum Feli. in c. præterea, de testi. & de hac re uide Abb. & Bal. in eod. c. præterea. Abb. in c. literis. de præsumpt. & in consi. 42. in fi. Bar. in l. capite quinto. ff. de adulter. & quæ ibi pono, & Brunum in tract. de indicijs & tortu. col. 16. uersic. item dixit. & ibidem in uersic. item sunt, agit de illo, qui uisus est fugere

fugere cum gladio euaginato,& aliquis repetitur mortuus. de quã re hic tradit Bar. in uerſ.itẽ ſi aliquis. & ad ea, quæ paulòpoſt. dicit Bart. de uſuratio manifeſto, vide Angel. in quæſtione
2 incip. Aſtenſis miles. & omnino in conſi. 10. vbi habetur quando uſurarius † manifeſtus quomodo & ex quibus probetur, ita ut inteſtabilis reddatur. & Abb. in conſi. 34. in 1. uol. & in cõſil. 81. in 2. uolu. & in hac materia furis manifeſti ſcias hodie non eſſe in uſu, vt fur manifeſtus condemnetur in quadruplum, & non manifeſtus in duplum, niſi in ciuitate Romana. ita Petrus à Blaſio in tract. de actione & eius natura, in 45. actione in fi. Ad ea uerò, quæ hic tradit
3 Bar. in col. fi. ſcilicèt principium litis † dici uſque ad conteſtationem incluſiuè. uide glo. in §. fi. in uoce, ex procemijs, in auth. in med. litis fiet. & in hac re uide Bald. in auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. uendit. & in l. vnic. §. ſimili modo. C. de lati. libert. tollen. & in c. 1. colu. fi. de lit. conteſt. vbi ait, litis conteſtationem eſſe lapidem angularem, ac totius iudicij fundamentum. & ita etiam Specul. in tit. de iudicijs, in princip. & Baldum refert Iaſ. in rubr. C. de in ius uocan.
4 in 1. col. vbi declarat † iudicium à litis conteſtatione incipere. & ea, quæ conteſtationem præcedunt, procemia nuncupari. ibi tamen ponit quatuor caſus, in quibus iudicium à citatione incipit. ſecundum quos procedit in §. fi. inſt. de perpet. & tempor. action. et huius contrarij meminit Decius in d. rubrica. C. de iudic. col. 5. verſ. iudicium. vbi ex dictis Bar. hic, infert ſententiam uenire appellatione iudicij. In alia materia quod nam dicatur eſſe principium, vide Angel. de maleficijs, in uoce, platea communi. col. 1. verſ. quid autem. et an in maleficijs principium attendatur an finis? vide Soci. in conſi. 55. in 1. uol. & ad rem faciunt trad. per Alexan. in conſi. 166. in lib. primi & ſecundi uol.

Summarium in l. ſi quis in ſeruitute. ff. de furt.

1 *Quilibet poteſt occurrere ad capiendum delinquentem.*

2 *Clericus debitor an capi poſſit à creditore ſeculari.*

Bar. in l. ſi quis in ſeruitute. ff. de furt.

1 BART. in l. hac l. ſi quis in ſeruitute, in ultimo notab. ait, quemlibet † poſſe occurrere ad capiendum delinquentem. an autem alteri auxilium præſtari poſsit in propulſanda ui uel iniuria? vide Bar. in l. prohibitum. C. de iure fiſc. lib. 10. & Abb. in c. ſi quando, de offic. delega. Poſtea Bar. ſubiungit, clericum delinquentem poſſe capi à ſeculari, ut illum ducat ad ſuum iudicem. vide in re propoſita Iaſ. in l. ij. col. 4. uerſ. 4. & col. 6. verſ. concludo. ff. de iuriſd. omni. iudi. vbi ait iudicem ſecularem poſſe capere clericum delinquentem, ut eum tradat ſuo iudici. hoc tamen uidetur eſſe intelligendum, quando iſte clericus de fuga eſſet ſuſpectus. Alexan. in con-
2 ſil. 205. in 6. uol. & Iaſ. in d. l. ij. nu. 16. An autem clericus † debitor capi poſsit à creditore ſeculari. & alia in hac materia, uide apud Feli. in c. cùm non ab homine, de iudic. Scias etiam clericum poſſe capi à familia iudicis ſecularis de mandato prælati. & quæ requirantur ad hoc ut talis familia poſsit clericum detinere, uide per Feli. in c. ut famæ, de ſenten. excommun. Et quia in præcedentibus dictum eſt, clericum detineri poſſe ut ſuo iudici exhibeatur. quæro quis eſt ſuus iudex, quando clericus forenſis delinquit? ſit ne Epiſcopus ſuus proprius, an uerò Epiſcopus illius loci in quo deliquit? Abb. in c. quod clericis. nu. 22. de foro compet. ait, eius iudicem competentem eſſe Epiſcopum illius loci, in quo deliquit.

Summarium in l. in actione. ff. de furt.

1 *Admittendus eſt libellus, in quo aliquis petit tot aureos, pluresvè.*

Bar. in l. in actione. ff. de furt.

1 BART. in hac l. in actione, in ultimo notab. ait, admittendum † eſſe libellum, in quo aliquis petit tot aureos pluresvè. Sed contra hoc uidentur facere trad. per Bar. in l. edita, colu. fi. C. de eden. vbi Iaſ. in ultima col. verſ. extra glo. dum concludunt clauſulam, ſaluo iure addendi & minuendi, nihil operari, & tamen hic uox iſta, plus, operatur, cogita.

Summarium in l. ii qui opem. ff. de furt.

1 *Furto qui præſtat opem, an dicatur fur.*

2 *Quomodo puniatur præſtans auxilium, operam, & fauorem delinquenti.*

3 *Aliud eſt auxilium præſtare, aliud conſulere.*

Bar. in l. is qui opem. ff. de furt.

1 BART. in hac l. is qui opem, tradit an ille, qui præstat † opem furto, dicatur fur? De hac re uide Abb. in c. 1. de offic. deleg. vbi Feli. col. 5. & Dec. colu. 8. & plenissimè Feli. in c. sicut dignum, de homicid. vbi recto ordine tradit materiam hanc de præbente operam maleficio. Anchar. in c. accessorium, de regul. iur. Dec. in c. quia quæsitum, de offic. delega. & omnino Ias. in
2 consi. 137. in 1. uolu. Et quomodo puniatur † præstans auxilium, operam, uel fauorem delinquenti, vide Soci. in consi. 188. in primo uolu. et ad hæc uide Paulum Grillandum in tracta. de pœnis omnifariam coitus, in 10. quæst. & Curtium in consi. 41. vbi ait, auxilium tribus modis præstari. Bal. in l. j. C. de seru. fugit. & in l. raptores, & ibidem uideas omnino Salic. C. de episco. & cleric. Roma in l. j. §. sed meo. ff. ad Syllan. & in consi. 7. incip. Ex præmissa statuti particula. Barb. in cap. repellantur, de accusat. Bald. & doct. in l. data opera. C. qui accus. non poss. Abb. &
3 doct. in c. ita quorundam, de iudæ. Aduertas etiam aliud † esse, auxilium præstare, aliud consulere, & aliud fauere, ut docuit Abb. in c. si aduersus, de hæretic. & de pœna auxilium præstantis uide trad. in l. j. ff. de recept. & in l. sacrilegi, in fin. in glo. in uoce, punitur. ff. ad leg. Iuli. pecula. Alex. in cons. 177. viso themate, in lib. primi & secūdi uol. Ias. in l. j. ff. de in lit. iuran. & ad prædicta uideas oīno Salic. in l. j. C. de rapt. virgi. Ad ea uerò quæ hic ait Bar. in uers. pro cuius declaratione, & reliqua, vide Angel. de malefic. in uoce, Semproniū mandantem, col. 107. in 12. q.

Summarium in l. qui seruo. §. item placuit. ff. de furt.

1 *Quamuis principalis non teneatur, tamen punitur opem præstans.*

Bar. in l. qui seruo. §. item placuit. ff. de furt.

1 BART. in hac. l. qui seruo. §. item placuit, sic ait in summa. quamuis † principalis non teneatur, tamen punitur opem præstans. vide Dec. in c. 1. col. 9. vers. in secundo. de off. deleg.

Bar. in l. falsus. §. sed si is. ff. de furt.

BART. in d. l. falsus. §. sed si is, ait hanc fictionem contra absentem, locum habere non posse. vide Ias. in l. singularia, col. fi. ff. si cert. pet.

Summarium in l. inter omne. §. rectè. ff. de furt.

1 *Si aliquis fuit inquisitus de furto, & dominus rei subtractæ comparuit, dicens illud furtum fuisse eo uolente, inquisitus debet absolui.*

2 *Contra furem est præsumptio iuris.*

Bar. in l. inter omnes. §. rectè. ff. de furt.

1 BART. in hac l. inter omnes. §. rectè, ait, si aliquis † fuit inquisitus de furto & dominus rei subtractæ comparuit dicens illud furtum fuisse eo uolente, inquisitum debere absolui. vide Feli. in c. 1. col. fi. de præsumpt. vbi dicit inspiciendas esse coniecturas. id quod etiam Bar. hic sensit, cùm ait, eum esse absoluendum si amicus uel consanguineus sit. & ad hoc Bar. documentum uide Abb. in consi. 107. in 1. vol. & in c. dudum, de elect. vbi ait furtum committi quamuis dominus uideat & taceat: quia censetur uetare, nisi alia concurrant indicia. Postea agit Bart. de fure, qui dicit se credidisse dominum esse consensurum, an ei credatur? & in uers. tamen bre-
2 uius, inquit, contra † furem esse præsumptionē iuris: quia non debet credere dn̄m esse cōsensurum, cùm nemo suum iactare uelle p̄sumatur. attende qm̄ ista est not. limitatio ad gl. in §. aliæ, inst. de actio. quæ uult in ijs, quę cōsistunt in aīo standum esse assertioni cū iuro illius personæ, in cuius aīo consistunt, ut non procedat qn̄ reluctaт̄ iuris præsumptio, ut ibi per Ias. col. 23. ver. secundò limita, & accedit Aret. in l. pro hærede, in princ. col. 2. uer. & ista doctrina. ff. de acqui. hære. vbi Ias. col. 20. ver. in ea gl. vide Feli. in c. nouit, col. fi. vers. in ista. de iudi. ubi Dec. col. fi. & uide Dec. in c. 2. col. fi. eod. tit. de iudic. uide ad prædicta Bar. in l. gerit. ff. de acquir. hære. Alex. in consi. 19. in 1. uol. & de hac limitatione uide Feli. in c. inquisitionis, nu. 21. & 22. de accusat. & in hac materia uide regulam cum fallen. per Feli. in c. significasti. j. de homic.

Summarium in l. si dominium rei. ff. de furt.

1 *Ex assidua contractatione rei furtiuæ oritur actio furti.*

Bar. in l. si dominium rei. ff. de furt.

1 BAR. in hac l. si dominium, ait, ex assidua † contractatione rei furtiuæ oriri actionē furti. an

autem

aũt ex sola contractatione possit fur suspẽdi? vide remissiuè per Feli.in c.postulasti,in fi.de for. comper.& ad id quod subiungit Bar.de eo,qui contractat Florentię rem, quam alibi furtipuit. ut Florentiæ puniri possit.vide Feli.in c.1.col.pe.de pſump. ubi ait ista dicta Bar.esse crudelia; vide omnino quæ posui in lucubrationibus meis ad Bar.in l.sed nec legatarius.ff.de cõdi. furt.

Summarium in l.qui uas.ff. de furt.

1 *Licet aliquis dicat rem esse maioris ponderis quàm sit, nihilominus condemnatio sequi debet.*

Bar.in l.qui uas.ff.de furt.

1 BAR. in hac l.qui uas,ait,quamuis aliquis † dicat rem esse maioris ponderis quã sit, nihilominus condemnationẽ sequi debere. vide Alex.in l.scire debemus. in fi.principij.ff.de uerb.obli.

Summarium in l.in furti.§.ope.ff.de furt.

1 *Qui præstat opem, & auxilium delicto quomodo puniatur.*

Bar.in l.in furti.§.ope.ff. de furt.

1 BART. in hac l.in furti.§.ope,agit de illo,qui præstat † opem & auxilium delicto. vide Soci.in consi.188.in 1.vol.Angel.de malefic. in colu.92. vers. Andream auxiliatorem,& ea,quæ posui in l.is qui opem, suprà hoc eod.tit.

Bar.in l.si quis uxori.§.apud Labeonem.ff.de furt.

BAR. in hac l.si quis uxori.§.apud Labeonem,tradit an siliginarius, de quo habetur in hoc tex.esset debitor in genere? circa hoc,& hunc.§.procedere tantum in debitore generis,& alio qui esse in debitore speciei, aperuit Ias.in l. cùm fundus.§.seruum tuum imprudens,col.4.in 4. notab.ff.si cert.pet.& in l.si urbana.ff.de cond.indeb.

Summarium in l.si quis uxori.§.si quis iurauerit.ff.de furt.

1 *Non est habenda ratio lucri prouenientis cum alterius iniuria.*

Bar.in d.l.si quis uxori §.si quis iurauerit.ff.de furt.

BART. in ead.l.§.si quis iurauerit,nihil dicit. Tu autem uide glo. in uoce, idem, quæ est

1 notatu digna ad probandum non esse habendam † rationem lucri prouenientis cum alterius iniuria secundum Feli.in c.cùm oporteat,col.4.de accusat.

Summarium in l.qui iniuriæ.ff.de furt.

1 *Ille qui iniuriæ causa ianuam alicuius effregit, non tenetur furti, quod ab alijs fuit perpetratum.*

Bar. in l.qui iniuriæ.ff.de furt.

1 BAR. in hac l.qui iniuriæ,breuiter sentit,eum,† qui iniuriæ causa ianuam alicuius effregit, non teneri furti,quod ab alijs fuit perpetratum, ut habetur in tex. Limita hoc nisi iste deprehenderet ibi committendum esse furtum,uel nisi secum multos homines duxisset, ut per Alex. in consi.103. Videretur prima consideratione, col.5.in 1.uol.

Bar.in l.interdum.§.qui furem.ff.de furt.

BART. in l.interdum.§.qui furem,vers.tertiò habetis, refert uerba huius text. dum dicitur pecuniam de mandato iudicis fuisse restitutam,hoc est præsidis,vel pręfecti uigilum,& reliqua ut hic per eum. vide ad hæc Angel.de maleficijs,in vers.Per iudicem maleficiorum,col.22.

Summarium in l.si seruus communis.§.quod uerò.ff.de furt.

1 *In actione depositi contraria, quę datur depositario contra dominum, uenit culpa leuissima.*

Bar.in l.si seruus communis.§.quod uerò.ff.de furt.

1 BAR. in hac l.si seruus communis.§.quod uerò.vers.tertiò habes, ait in actione † depositi contraria,quæ datur depositario contra dominum, uenire culpam leuissimam. Tu uerò du n ex isto tex.colligitur,depositarium petere interesse extra rem contra deponentem, dicas hoc procedere siue deponens sciret, siue non, ut per Bart.in l.vnica, colu.9.in fi.C.de sentent. quæ pro eo quod inter. proferun.

Summarium in l.qui ea mente.ff. de furt.

1 *Vtrum in delicto iam perfecto, & consumato, sit locus pænitentiæ.*

Bar.in l.qui ea mente.ff. de furt.

1 BART. in hac l.qui ea mente,col.3.vers.reassume,tradit utrum† in delicto iam perfecto & consumato

consumato sit locus pœnitentiæ? vt est in furto, an possit fur rem restituere & pœnitere? dicitque non posse, uide in proposita re Bart. in l.si unus §.si ea.ff.de iniur. vbi idem tenet, & Ias. in auth.non licet, col.1.vers.item nota diligenter.C.de libe. præter. & Io.Bertachinum in tract. de gabellis, in 4.par.nu.13.

Summarium in l.si is qui rem.§.si tu Titium.ff.de furt.

1 *Quando proceditur contra aliquem, eo quòd alicui maleficio auxilium præstiterit, in primis opus est, ut constet de maleficio principali.*

2 *Inquisitio formari non potest contra aliquem de homicidio, quod publicè dicatur ab eo fuisse commissum, nisi prius constet de maleficio, & adsint testes, qui uiderint eum occisum.*

Bar.in l.si is qui rem.§.si tu Titium.ff. de fur.

BART. in hac.l.si is qui rem.§.si tu Titium.in fi.ait, ex isto tex. colligi practicam maleficio-
1 rum quando† proceditur contra aliquem eo quòd alicui maleficio auxilium præstiterit: nam in primis opus est ut constet de maleficio principali, & reliqua ut hic per Bar. Tu autem dicas immo non sufficere, quamuis constet de maleficio principali, nisi constet expresse & in specie quis deliquerit: ita sing.dixit Anchar.in consi.216.in fi.ad quem accedit Alexan. in consi.15. viso processu, in primo uol.& in hac materia uide Dec.in c.1.colu.8. uers.secundò, de offic.de leg.& pro declaratione uide omnino Angel.de maleficijs, in vers.Semper astitit.& Feli.in c.au
2 ditis, nu.47.& 48. de præscript. vbi ait, inquisitionem † formari non posse contra aliquem de homicidio, quòd publicè dicatur ab eo fuisse commissum, nisi prius cōstet de maleficio, & adsint testes, qui uiderint eum occisum: nec sufficit publica uox & fama, vt ibi per eum. sed quando proceditur contra aliquem eo quòd auxilium præstiterit maleficio, tunc necesse est ut in specie constet quis deliquerit. quod adnotandum est, ut præ dixi.

Summarium in l.inficiando.ff. de fur.

1 *An furtum uideatur fieri sola negatione.*

Bar.in l.inficiando.ff. de furt.

BART. in hac.l.inficiando, opponit contra tex.dicens, immo dicendum esse, omnino exigi contractationem, & ita Bar.fatetur contrarium. Tu uerò uide tex.in l.Pomponius, in fi.ff.de
1 acquir.rer.dom.qui uidetur uelle † furtum fieri sola negatione. & ibi glo.timore contrarij, ait, si quis negat restituere rem petitam à domino, tunc furtum committi: si uerò solùm interrogatur an habeat rem, & tunc quamuis neget se non habere, non est furtum. id quod est singulare, si est uerum.

Summarium in d.l.inficiando.§.infans.ff. de fur.

1 *Continuatio temporis non sequitur pluralitatem delictorum.*

Bar.in d.l.inficiando.§.infans.ff. de furt.

BART. in ead.l.§.infans, colu.2.vers.modò circa, ita inquit: Vos uidetis hic quòd conti-
1 nuatio temporis † non sequitur pluralitatem delictorum. & reliqua. vide in hac materia Abb. in c.sicut nobis, de testib. vbi Feli. & quæ posui in l.nunquam plura, suprà hoc eodem titu. Et dum Bar. paulò post citat Innoc.in c.extirpandæ, de præben.vide Alex.in l.ita stipulatus.ff.de uerbo. obligat. vbi ait Bartolum esse sibi ipsi contrarium. quam contrarietatem declarat ibi Aret.in 4.col. vers.contrarium. Postea subiungit Bar. quando alicui sunt statuti plures termini ad aliquid faciendum, pro quolibet termino dici posse unam negligentiam, & unam contumaciam. Dicas tamen, eum nisi ter mulctari non posse.l.fi.C. de mod. mulct. vide Bart.in d.l. nunquam plura, suprà eod.tit.& quæ ibi posui in hac materia.

Summarium in l.hæreditariæ.ff.de fur.

1 *Rei hæreditariæ quare furtum non committatur.*

Bar.in l.hæreditariæ.ff.de furt.

1 BART. in hac l.hæreditariæ, quærit, quæ sit ratio, quòd rei † hæreditariæ furtum non committitur. aitque eam esse, quia furtum est contractatio rei alienæ inuito domino, & res hæreditaria

taria non habet dominum. Adde quòd ista uidetur esse ratio iurisconsulti in l.fi. ff. de crimi. expil.hæred. & de hac re uide q̃ posui ad Bar.in l.j.§.Scæuola ait.ff.si quis testa.lib.esse iuf. fuer.

Summarium in l.si uendidero.ff.de fur.

1 *Raptor an dicatur fur manifestus.*

Bar.in l.si uendidero.§.raptor.ff.de furt.

1 BAR. in hac l.si uendidero.§.raptor,quærit,utrum raptor † dicatur fur manifestus. aitque furem manifestum dici non posse,nisi eum,qui deprehenditur,uel post eum clametur. & ideo raptor ita demum erit manifestus, si contra eum clametur. hanc Bart. distinctionem sequitur Ias.in §.ex maleficio,col.5.inst. de action.

Summarium in l.j.§.non autem.ff.si quis testa.lib.esse iuf.fue.

1 *Lata culpa an & quando dolo æquiparetur.*

Bar. in l.j.§.non autem.ff.si quis testa.lib.ess.iuf. fuer.

1 BART. in hac l.j.§.non autem, tradit an & quando lata † culpa dolo æquiparetur. & inter cætera inquit, si lex expresse requirit dolum, & eo casu latam culpam dolo non æquiparari. vide Dec.in c.2.col.3.uers.primus,de constit.& ad hæc omnia quæ hic ponit Bar.uide Abb.& alios in d.c.2.

Summarium in d.l.j.§.hæc actio.ff.si quis test.lib.esse iuf.fue.

1 *An & quando actio subrogata sapiat naturam eius in cuius locum subrogatur.*

Bar.in d.l.j.§.hæc actio.ff.si quis test.lib.ef.iuf.fue.

1 BAR. in ead.l.§.hæc actio,tradit an & quando actio † subrogata sapiat naturam eius,in cuius locum subrogatur. sed ijs,quæ dicit ibi. nam una est perpetua,alia est temporalis, reluctantur tradita per Bar.in l.in honorarijs,uers.& ex hoc.ff.de action.& oblig.vbi actio erat per modum supplementi,& tamen est perpetua. & ad ea,quæ subijcit Bar. facit.l.ij.ff. de poss. hæred. pet.sed obstat, quia inquisitio est inducta per modum suppletionis accusationi,& tamen accusatio dicitur iudicium ordinarium,inquisitio autem extraordinarium, ut per Abb.& Dec.in rubrica de iudic.in 6.col.

Summarium in d.l.j.§.Scæuola ait.ff.si quis test.lib.esse iuf.fue.

1 *Hæreditas non dicitur possidere.*

Bar.in d.l.j.§.Scæuola ait.ff.si.quis test.lib.ess.iuf.fue.

BART. in ead.l.§.Scæuola ait,declarat hunc text. Tu uerò circa hunc.§.qui adduci solet,
1 ad hoc,quòd hæreditas † non dicitur possidere, vide Ias.in l.eius qui in prouincia, in secundo notab.ff.si cert.peta.vbi ponit casum, in quo dicitur quoquomodo possidere, & habetur hic, ideo furtum non committi,quia non possidet. Sed quare non committitur ratione dominij? nam dominium dicitur esse in hæreditate iacente. Respon.hoc ideo esse, quia res hæreditaria non habet dominium,quo inuito res subtrahi posit,quo casu furtum non committitur.l.j. & l. falsus.§.qui alienam,suprà eodem tit.sed huic rationi reluctatur tex.in l.ij.ff.de crimin.expil.hæredit.vbi hæreditate adita,atque ita quando hæres est dominus, ante apprehensam possessionem non committitur furtum. fortè responderi posset,necesse esse ad hoc ut furtum committatur,eum habere dominium de iure naturali. sed non satisfacit, quia satis est eum esse dominum, & rem esse contractatam ex inuito. cogita solutionem. & ad hunc tex. uide eleg.rationẽ Bar.in l.si is qui pro emptore,col.6.uers.& hæc.ff.de usucap.ubi Ias.col.8.uers.& hæc.

Summarium in l.in eos.§.serui.ff.furt.aduer.nau.caupo.stab.

1 *Si hospes intrauit in hospitium, & dicit subtractam sibi fuisse pecuniam, & probationem non habet, quid fieri debeat.*

Bar.in l.in eos.§.serui.ff.furt.aduers.nau.caup.stabu.

1 BART. in hac l.in eos.§.serui,quærit, si hospes † intrauit in hospitium, & dicit subtractam

sibi fuisse pecuniam, & probationem non habet, quid fieri debeat? vide Angel. de maleficijs, in vers. Fama publica, col. 2. q. 11. An autem hospes seu caupo teneatur de iniuria illata per eius famulum in personam hospitantis? vide Ana. in consi. 2. cum ibi addit.

Rubrica. ff. de ui bonor. rapt.

IN hac rubrica quærendum est quomodo in hac materia sit concipiendus libellus, vide Ias. in §. ex maleficijs, inst. de action. vbi declarat singulas partes ipsius libelli.

Summarium in l. j. ff. de ui bon. rapto.

1 *Si statuto cautum est, homicidam pœna centum puniri debere, utrum is postquam fuit pœna statuti punitus, possit etiam accusari.*

Bar. in l. j. ff. de ui bonor. rapt.

BART. in hac l. j. in prima solutione agit de eo, qui neminem inuenit prohibentem. Tu uerò quomodo talis ui bonorum raptorum teneatur, vide apud Alex. in consi. 103. colu. 3. in
1 primo uol. Dum uerò Bar. hic. in uers. quæro statuto, tradit, si statuto † cautum est homicidam pœna centum puniri debere, utrum is postquam fuit pœna statuti punitus, possit etiam accusari? vide Alexan. in l. j. §. 1. col. fi. ff. de oper. nou. nunci. sed quia Bart. hic præsupponit pro homicidio pecuniæ pœnam posse imponi, inaduertenter loquitur, vt inquit Rom. in singul. 706. incip. Iudex potestatis, vbi affert argumenta pro & contra ualiditatem huius statuti. item Aret. in consi. 58. concludit huiusmodi statutum nullius esse roboris. & omnino uide Feli. in rubri. de homicidio. & dum Bar. subiungit hic in uers. sed contrarium est ueritas, dicens non uideri recessum à lege ueteri nisi contrarium sit expressum, vide Dec. in c. 4. col. 8. vers. in fi. gl.
* de offic. deleg. vbi dicit contra Bar. * communem esse sententiam. & latè de hac re tradit Marsil. in sua practica criminali, vers. quæritur. fol. 41.

Summarium in l. prætor. §. hoc edicto. ff. de ui bon. rapt.

1 *An ille, qui egit ciuiliter, admittatur criminaliter.*
2 *Si aliquis uult intentare accusationem criminalem principaliter, & petere restitutionem rei ablatæ incidenter per officium iudicis uel restitutionem expensarum hoc fieri potest.*
3 *Probationes factæ in uno iudicio, an prosint in alio.*
4 *Confessio facta in summario iudicio, an probet in plenario.*

Bar. in l. prætor. §. hoc edicto. ff. de ui bon. rapt.

1 BART. in hac l. prætor. §. hoc edicto, tradit, an qui † egit ciuiliter, admittatur criminaliter? & contra? vide Angel. de maleficijs, col. 61. vers. nec non ad querelam. & ex isto tex. secundum
* communem intellectum colligitur, eum, qui egit ciuili petitorio, non posse agere possessorio, hoc est bonorum raptorum, quoniam absolutoria lata, & reliqua. sed hoc est contra Bart. in l. naturaliter. §. nihil commune, col. 8. vers. sed prædicta. ff. de acquir. poss. vbi uult, regulam, qua cautum est, absolutoriam latam &c. non habere locum quando secundum iudicium est possessorium, cùm sit summarium, vt ibi clarius per eum habetur. Responde isto casu impediri cumulationem, non respectu quia absolutoria &c. sed maioritate iudicij. item solue ut etiam ibi per Ias. col. 28. vers. contra. Postea Bart. infra in uers. sed si uelis, inquit, si aliquis uult intentare
2 † accusationem criminalem principaliter, & petere restitutionem rei ablatæ incidenter per officium iudicis, uel restitutionem expensarum, hoc fieri posse. Ad hæc benefaciunt trad. per Aret. in d. §. nihil commune, col. 7. vbi istud documentũ sequitur. Tu uerò considera hoc, quod dicit Bart. procedere etiam si regula prohibitiua annotationis militaret, scilicet, absolutoriã latam in uno parere posse præiudicium in alio, vt clarè habetur hic si rectè consideretur; & hæc est pulchra limitatio ad pdictam regulã, si est uera. Ad ea uerò, quæ hic dicit Bar. in 3. col. uers.

tamen

tamen in sñia, mihi vř cõtrarium, ꝗ in dubio quis uideatur absolutus, quia non probatum. vide Feli. in c. examinata, col. 6. de iudic. & in c. pen. col. 4. de except. Postea quærit Bar. utrũ proba-
3 tiones † factæ in uno iudicio prosint in alio? & declarat ut hic per eum. & ista opinio Bart. est
* communis, secundum Aret. in c. at si clerici, de iudic. col. 2. & an acta coram ecclesiastico iudice probent coram seculari? vide Alex. in l. ij. C. de eden. Feli. in c. causam quę, col. 1. de testi. vbi plenisimè tradit totam hanc materiam, & in c. qualiter, 2. §. ad corrigendos. nu. 23. cum seq. de accusat. & in c. at si clerici, de iudic. Angel. de maleficijs, col. 62. in vers. nec non ad querelam,
4 quid de confesione † facta in summario iudicio, an probet in plenario? eamque probare ait Alex. in consi. 96. in primo uolu. An confesio in ciuili præiudicet in criminali? vide Alexan. in d. l. ij. & Roma. in l. nam & posteà. §. si minor. ff. de iureiur. & Soci. in cons. 8. col. 2. in primo uolu. & Bar. in l. si duo. §. idem Iulianus. ff. de iureiur. & Felin. in c. causam quæ, de testi. Innoc. in c. per inquisitionem, de elect. & Abb. in d. c. qualiter. 2. de accusat. Et ad prædicta uide Abb. in d. c. at si clerici, col. 10. vers. tertiò glo. de iudic. vbi Dec. col. 16. vers. ultimò, cum sequ. & Alex. in l. à diuo Pio. §. si super, col. 2. de re iudic. & Paul. de Cast. in consi. 43. in 1. uol.

Bar. in d. l. prætor. §. homines. ff. de ui bon. rapt.

BART. in ead. l. §. homines, colligit ex isto tex. quamuis dicatur in instrumento testes fuisse uocatos & rogatos, sed non dicitur ad hoc, ut tamen hoc præsumatur. vide omnino Ancha. in cons. 216. col. fi. & Angel. de maleficijs, in vers. dicto maleficio semper astitit ibi, & aduertas. vbi ait, eum non dici auxilium præstitisse, qui ibi casu reperitur, sed qui fuit ad id uocatus. sed reluctatur tex. in l. fi. ff. ad leg. Iuli. de sicar. ibi ad hoc collectorum, & tamen secundum Bart. ibi in 1. col. intelligitur, eos non ex proposito, sed ex accidenti uocatos fuisse.

Summarium in d. l. prætor. §. sed si unus. ff. de ui bon. rapto.

1 *Statutum disponens de illo, qui produxit falsos testes, locum habet etiam in eo, qui unum duntaxat testem produxit.*

2 *Quod dici solet de statuto disponente de duabus personis, locum habet etiam in una.*

Bar. in d. l. prætor. §. sed si unus. ff. de ui bon. rapt.

1 BAR. in ead. l. §. sed si unus, inquit, statutum † disponẽs de illo, qui produxit falsos testes, locum habere etiam in eo, qui unum duntaxat testem produxit. Hoc idem tradit glo. in princ. inst. de iur. patron. in uoce omnes, vbi vult numerum pluralem quandoque in uno tantum uerificari. & glo. in §. 1. in uoce negociorum. inst. de obligat. quæ ex quasi contr. & glo. in princip. inst. de ui bon. rapt. in uoce, utilis. adde multa alia, quæ pro hac opinione attulit Ias. in auth. si qua mulier, col. 9. vers. puto contrarium. C. de sacros. eccles. & latius uide eundem in l. singula-
2 ria, col. 3. uers. nota. ff. si cert. pet. vbi addit ad rem benefacere id, quod dici solet de statuto † disponente de duabus personis, ut locum habeat etiam in una, ut ibi per eũ, & latisimè in l. Gallus. §. quod si is, in primo notab. ff. de libe. & posthum. & omnibus illis locis eius est conclusio, pluralem numerum ex propria significatione saltem duas personas exigere, nisi identitas rationis, & effectus aliud suaderet, ut puta cõtrarietatis uel absurditatis uitandæ causa. et de hac re uide omnino Mari. Soci. iun. in consi. 139. nu. 33. vbi ait, pluralem numerum etiam in casibus in quibus posset quandoque uerificari in pluribus, in uno tantum uerificari. vide Ias. in cõsil. 145. col. fi. in 1. uol.

Summarium in d. l. prætor. §. si quis non homines. ff. de ui bon. rapt.

1 *Principalis qui est, & homines congregauit, tenetur de damno, quod ipse dedit, & alius.*

Bar. in d. l. prætor. §. si quis non homines. ff. de ui bon. rapt.

1 BART. in ead. l. §. si quis non homines, ait, eum, qui † est principalis, & homines congregauit, teneri de damno, quod dedit ipse, & alius. uide omnino Alex. in consi. 103. col. 2. in 1. uol.

Summarium in d. l. prætor. §. & generaliter. ff. de ui bon. rapt.

1 *An & quando magis puniatur palàm faciens id quod prohibitum est, quàm faciens clam.*

Bar. in d.l.prætor.§.& generaliter.ff.de ui bon.rapt.

1 BART. in ead.l.§.& generaliter, tradit an & quando † magis puniatur palàm faciens id, quod prohibitum est, quàm faciens clam. De hac re uide latius Ias. in §.ex maleficijs, colu.4.in prima glo.inst.de action.

Summarium in l. prætor. 2.§.eritque differentia.ff.de ui bon.rapt.

1 *Dicta in uno capite, an & quando censeantur in alio repetita.*

Bar. in l.prætor. 2.§.eritque differentia.ff.de ui bon.rapt.

1 BART. in hac l.prætor. 2.§. eritque differentia, tradit † an & quando dicta in uno capite censeantur in alio repetita. vide Soci.in consi. 122.col.fi. in 3.uol.& aliquid per Ias. post Bart. in l.centurio, col.21.& seq.ff.de uulg. & pupil. quamuis ista non adducat. quid autē & de clausula subsistente ex se, vide Bar.in l.talis scriptura.§.fi.& quæ ibi posui.ff.de leg.1.& in l.j.ff.de liber.& posthum.& doct.in clem.1.de supplen.negli.prælat.& omnino Alex.in consi.166.Animaduersis his, col.8.vers. vltimò quòd excessus, in lib.primi & secundi uol. vbi loquitur in pulchro casu. & Dec.in consi.91.& ad ea quæ in hac re hic prosequitur Bart. vide Soci.in consi.5. in primo uolumine.

Summarium in l.nequid.ff.de incen.rui.naufr.

1 *Dominus non tenetur ex delicto famulorum.*

Bar. in l.nequid.ff.de incen.rui.& naufrag.

1 BART. in hac.l.ne quid, ait, dominum † non teneri ex delicto famulorum. vide Feli. in c.cùm ordinem, colu.3.& 4.de rescript. Dicas tamen familiam cuiuscunque debere esse honestam, alioqui si tenet famulum malignum, & qui delicta cōmittit, præsumitur contra ipsum, vt eiusdem sit qualitatis. ita Card.in clem. ne in agro.§.porrò.in quarto notab.de stat.monach.Dec.in l.nullum crimen.ff.de regul.iur.& in l.seruus, colu.1.C.de pact. & Crauet.in consi.35.nu.13. Et dum Bart.in vers.quæro & reuoco in dubium, tractat an dominus teneatur de rapina facta in territorio suo? vide Batto. in l.j.§.occisorum.ff. ad Syllan.& quæ ibi posui.

Bar. in l.j.§.vsque adeò.ff. de iniurijs.

BART. in l.hac.l.j.§.vsqueadeò, in fi.damnat consuetudinem illam, quæ inoleuit, vt offendens se ponat in manu inimici sui, ut ab eo pacem consequatur; quia nemo est dominus membrorum suorum. ad hoc accedit Dec.in l.pacta quæ contra.C.de pact.

Summarium in l.lex Cornelia.ff. de iniur.

1 *Iniuria facta alicui, censetur facta omnibus de familia.*
2 *Cuilibet agnato competit actio iniuriarum pro iniuria illata in personam agnati sui.*
3 *Iniuriam sibi uel suis illatam prosequi licere criminaliter, etiam de iure canonico.*
4 *Actione iniuriarum potest agi dupliciter.*
5 *Iniuriarum crimen non committitur nisi adsit dolus.*
6 *Actione iniuriarum tenetur is, qui agendo, uel excipiendo deduxit aliquod crimen protestando se id nō facere animo inferendi iniuriam.*
7 *Ille qui fuit lacessitus iniurijs, si infert iniuriam, seu uerbera iniurianti debet mitius puniri.*
8 *Iratus non distat à furioso, nisi in tempore.*
9 *Pater qui eximit filium de carceribus, qui erat ultimo supplicio puniendus, debet liberari propter paternam affectionem.*
10 *Iniuria illata contra patriam, uel contra religionem potest appellari iniuria propria cuiuscunque.*
11 *Condemnatio quomodo sit facienda in actione iniuriarum.*
12 *Iniuria non fit uolenti.*

13 *Iniuria facta patri nõ transit ad filios, quò ad ius uindictæ iure hæreditario, sed transit ad exhæredatos.*
14 *Accusator qua pœna sit puniendus, qui suam querelam sustinere non potuit.*
15 *Excusatus erit is qui ex relatione testium accusauit, qui secundum querelam se testimonium dicturos promiserant, & postea recesserunt.*
16 *Si plures causæ in accusatione continebantur, & in aliquibus defecit, & probare non potuit an accusator excusetur.*
17 *Ille qui accusat falsam monetam facilius excusatur à præsumpta calumnia.*
18 *An & quomodo instigator condemnari debeat.*

Bar. in l. lex Cornelia. ff. de iniur.

1 BAR. in l. lex Cornelia, in principio colligit ex isto tex. iniuriam factam alicui, censeri factam omnibus de familia, non ut cuilibet competat actio iniuriarum ciuilis, sed ut quilibet ad accusandum admittatur? Hinc not. infertur, etiam si facta esset remissio à principaliter offenso, tamen alium de familia posse offendentem accusare tanquam de propria iniuria. Neque obstat, si fortè diceretur, eum, qui remisit iniuriam, hunc præuenisse, ex quo fuit primus ad accusandum; quoniam cum postea transactionem fecerit, non dicitur præuenisse secundum Bar. in l. transigere, col. fi. C. de transaction. & ibi Bal. col. pen. & fi. & ita præcisè habetur in Specul. aduocatorum, in 6. par. in princip. nu. 51. Attende quoniam Bar. ibi & hic videtur præsupponere
2 unum, quod lege aliqua non probatur, scilicet cuilibet agnato † competere actionem iniuriarum pro iniuria illata in personam agnati sui, per hunc textum. sed hoc non colligitur ex ista. l. in qua agitur solùm de potestate iudicandi & cognoscendi, ut agnatus pro offensa propinqui hoc facere non possit; quia in causa propria iudicaret. Prætereà quòd actio iniuriarum propinquo competat, videtur esse speciale in patre. l. sed & si unius. §. filiofamiliàs. infrà eod. titulo igitur in contrarium est ius commune. & ideo si uis defendere Bar. necesse est aperire an pro crimine priuato quilibet admittatur? de qua re uide apud gl. & doct. in rubrica. ff. de publ. acc.
3 Et iniuriam † sibi uel suis illatam prosequi licere criminaliter etiam de iure canonico, docuit Abb. in c. de cætero, in fi. de testi. & Feli. in vers. limita septimò. nu. 8. post Ant. de Butr. & Imol. ibi. Attende tamen quia limitantur prædicta non procedere, quando pater remisisset iniuriã illatam filio, quia tunc nemo amplius agere potest, per tex. in d. l. sed & si unius. §. filiofamiliàs. & hoc est illud speciale, quod est in patre. & ad hoc est tex. & ibi gl. Bar. & doct. in l. in personam. ff. de pact. & Ias. in l. si contra iuris. §. si filius, col. 3. eod. titulo de pact. Tamen vide Roma. in singul. 92. incip. Tu habes. ubi confirmat hoc quod prædictum est de patre, ut possit remittere iniuriam illatam filio, per tex. in d. §. filiofamilias. sed limitat hoc non procedere, quando iniuria filio esset illata à coniuncta persona. Et quoniam hic mentionem fecimus actionis iniuriarum, operæprecium est de nonnullis ad istam actionem pertinentibus agere. Scias igitur
4 in primis actione † iniuriarum posse agi dupliciter, ut ait Soc. in cons. 146. in 2. colum. in 1. vol. & quot modis agi possit, aperit Crauet. in consi. 53. Quomodo autem in huiusmodi actione sit concipiendus libellus, & probanda sit agentis intentio, docuit Ang. in consi. 95. & Soc. in cons. 146. col. 3. & 5. in 1. vol. vide dominos de Rota in decis. 37. in nouis, ubi aiunt libellum iniuriarum debere esse specificum, etiam si ciuiliter ageretur, tamen maiorem exigi specificationem, quando criminaliter agitur. & de forma libelli & æstimationis iniuriæ, vide Felin. in c. cùm te.
5 num. 19. de sent. & re iudic. Item scias iniuriarum † crimen non committi nisi adsit dolus, & animus iniuriandi. & ideo testis, qui contra aliquem testimonium dixit, ei non dicitur iniuriam fecisse, ut declarat Crauet. in consi. 13. Tamen iniuriarum actio competit alicui ex contumelia, quamuis iniuriam ad animum non reuocauerit, ita Io. de Anan. in consi. 44. cum ibi addit. per Bolognin. Item nemo præsumitur iniuriam uelle facere suo principi, uel coniuncto. ideo uerba quæ videntur iniuriosa, sunt in bonam partem accipienda. Craue. in cons. 9. An autem actio-
6 ne iniuriarum † teneatur is, qui agendo uel excipiendo deduxit aliquòd crimen protestando se id non facere animo inferendi iniuriam? vide Soc. in cõsi. 118. in 1. vol. vbi latè agit de actione iniuriarum. & inter cætera inquit, in col. fi. huiusmodi actione illum quoque teneri, qui calore

lore iracundiæ dixit iniuriam. sed hoc non puto simpliciter verum: nam si is fuisset ad irã prouocatus, non diceretur delictum incœpisse, sed incœptum fuisse ab eo, qui eum ad iracundiam prouocauit. ita inquit Arist. quem refert Bal. in consi. 143. Super quæstione, in 2. volu. & ideo
7 dicit Abb. in c. olim ex literis, de rescript. eum, qui fuit † lacessitus iniurijs, si infert iniuriam seu verbera iniurianti, debere mitius puniri, ira enim minuit delictum. c. si quis iratus, cum glo. 2. q. 3. quod intellige quando ira esset ualde magna & à iusta causa originem habuisset, secus si quis irascitur dans operam rei illicitæ, ut puta si irascitur propter amissionem quam facit in ludo. ita Abb. in c. 2. de maled. & in c. fi. col. 14. de confess. Roma. in sing. 508. incip. Volo commẽtare, cum ibi addit. per Castil. Feli. in c. Matthæus, de simon. & in c. dilecti filij, de rescript. & omnino in c. sicut ex literis, de iureiur. ubi latissime agit de hac re. & in c. dilecti filij, nu. 15. cũ seq. de except. & in c. cum te. nu. 9. de sent. & re iudic. Marcum Antonium Bauerium in tract. de uirtute iuramenti. nu. 114. Abb. in c. sicut ex literis, de iureiur. Ias. in l. si quis filiã. C. de inoffi. testam. & omnino Decium in l. quicquid calore iracundiæ. ff. de reg. iur. & ad rem hanc facit
8 illud adagium, quòd iratus † non distat à furioso nisi in tempore. & ex ijs constat illud Socini documentum non esse simpliciter uerum. Dixit etiam Soc. in eod. consi. 118. in fi. & in consi. 146. col. fi. eod. 1. vol. iniuriarum actione illum teneri, qui in sua petitione plura deduxit, quàm probauit. Item iniuriarum actione potest agere is, qui de aliquo crimine famoso fuit accusatus & absolutus. de qua re vide Ang. in d. consi. 95. Hoc tamen limitatur non habere locum in patre uel matre, si occisores filij accusassent, quoniam & si probare non possint, tamen ratione affectionis à calumnia excusantur, & puniri non debent: ita Feli. in c. 2. de calumni. nam usque
9 adeò à legibus ipsis consideratur affectio, ut traditum sit, patrem, † qui eximit filium de carceribus, qui erat ultimo supplicio puniendus, debere liberari propter paternam affectionem. ita in facti contingentia obtentum fuisse ait Antonius Corset. in tract. de potestate regia, in 3. par. num. 34. An autem iniuriarum actione teneatur obijciens crimen aliquod contra testes, si non probauit? vide Soc. in d. consi. 146. col. 3. in 1. vol. Quid verò debeat facere iniuriatus ut agere possit actione iniuriarum? vide Cæpoll. in cautel. 33. An iniurians aliquem teneatur si priusquam recedat, dicat se falsum dixisse? vide Thomam Ferratium, in cautel. 39. Attende quoque in hac materia, iniuriatum, si iudicem sollicitat, ut puniat iniuriantem, non posse postea iniuriarum actione agere, nisi protestetur, quòd propter hoc non intendit sibi præiudicare. Cæ-
10 poll. in cautel. 33. Item scias hoc præcipuè, scilicet iniuriam † illatam contra patriam, vel contra religionem posse appellari iniuriam propriam cuiuscunque, & quilibet eam tanquam propriam prosequi potest. ita sing. dixit Ang. in §. fi. in auth. quomod. oport. episc. & ideo patriam oppugnantes occidi possunt à liberis, & à parentibus, ut per Ang. in cons. 23. ubi multa aperuit de obligationibus erga patriam, ad quæ videas quæ posui in l. veluti. ff. de iust. & iur. quæ omnia multòmagis fauore religionis sunt admittenda. An autem & quando iniuriarum actio in-
11 famet? vide apud Feli. in c. cùm te. nu. 10. de sent. & re iud. quomodo † autem sit facienda condemnatio in actione iniuriarum, quid iudex considerare debeat, & utrum probatio æstimationis iniuriarum probari possit per iuramentum partis? & si talis æstimatio probata fuit per testes, an iudex possit illam moderare? & alia multa vide per Soc. in d. consi. 146. in 1. vol. colu. pen. & fi. Scias etiam actione iniuriarum teneri eum, qui dixit aliquem non esse idoneum fideiussorem cum sit. l. si uerò pro condemnato. §. qui pro rei qualitate. & ibi Bar. Ang. & alij. ff. qui
12 satisd. cog. & Soc. in consi. 118. col. 2. & in d. consi. 146. col. 5. Iniuria † verò non fit uolenti, & quomodo hoc procedat, videas apud Decium in l. nemo fraudare. ff. de regul. iur. Et iniuriarum actionem intentari non posse per procuratorem, nisi quando ciuiliter ageretur, secus verò si criminaliter, docuit gl. in l. licèt. §. ad actionem. ff. de procurat. Item iniuria facta uni ex socijs itinerantibus censetur facta omnibus. ita ut cogi possit actione iniuriarum, ut trad. gl. in l. item apud Labeonem. §. abduxisse, infrà hoc eod. tit. vide quæ posui in l. vt uim. ff. de iust. & iur.
13 scias quoque in hac materia iniuriam † factam patri non transire ad filios quò ad ius uindictæ iure hæreditario, sed transite ad exhæredatos. & ideo non sufficeret pacem habere à solis hæredibus,

redibus, ut declarat Feli. in c. in præsentia. nu. 60. de probat. Sed iniuria censetur remissa quando ininriatur moriens nihil dixit. Dec. in consi. 206. An autem & quando iniuriarum actione teneatur dicens verba contumeliosa, quæ tamen non sunt uera, tradit Oldr. in cons. 53. Consue
14 uit dubitari. Quam autem iniuriam afferat, † & qua pœna sit puniendus accusator, seu instigator, seu solicitator, qui suam querelam sustinere non potuit, videre est apud Abb. in consi. 78. col. fi. in 1. vol. gl. & doct. in l. Athletas, in voce, ex utraque. ff. de his qui not. infam. Feli. in c. accusasti, de accusat. & plenè apud Paulum Grillandum in tract. de relaxatione carceratorum, in titulo de calumniatoribus. & omnino vide. B. Thom. 2. secundæ quæst. 68. ar. 3. Qua in re quæro quid si quis accusat ex relatione ei facta in morte ab illo, cuius est hæres, & querelam probare non potuit? dicas eum excusari. ita Bal. in l. si quis in graui. §. 1. ff. ad Syllan. simpliciter ex-
15 cusatus erit is, † qui ex relatione testium accusauit, qui secundum querelam se testimonium dicturos promiserant, & postea recesserunt. ita Innoc. in c. fi. de elect. in 6. & Bal. in l. non ignorat. C. de fructib. & liti. expens. pari etiam ratione dicendum est, eum excusari, qui motus fama publica querelã porrexit, ut probatur in l. præses, & ibi gl. & Bart. C. si seru. aut libert. ad decurion. aspir. lib. 10. & per trad. per Paul. de Cast. in cons. 193. in fin. & in l. cùm quidam. ff. de acquir. hæred. & Io. And. in addit. ad Specul. in tit. de accusatore, in fi. versi. sed pone quòd obijciens. Bar. in l. proprietatis. C. de probat. & videas Bar. Brix. quæst. 169. & Cæpoll. in consi. 171. col. 5. & omnino Feli. in c. cùm contingat, de rescrip. Quid si is pro parte probauit, & in alia parte defecit? vide Bal. in l. ordinarij. C. de rei uendic. Aret. in consi. 79. col. pen. & gl. & Bal. in l. pen. C. si ex fals. instrum. Quid si huius accusatoris testes fuerunt reiecti, uel iste alius furtum nescie bat? Bal. in auth. generaliter, colum. 7. de episc. & cleric. Quid si is non probauit, sed ex indicijs reus fuit positus ad tormenta, & confessus? Dicas propterea querelam non dici esse probatã: ita Floti. in l. j. ff. de probat. citat Bart. in l. eum qui, in principio propè fin. ff. de iureiur. Quid si
16 † plures causæ in accusatione continebantur, & in aliquibus defecit, & probare non potuit? vide gl. in c. 1. in uerbo, defecerit, de elect. in 6. & Ang. in l. j. C. de suffragi. Quid si stetit per testes qui testimonium dicere voluerunt? vide. B. Thom. 2. secundæ quæst. 70. in 1. articulo ubi docuit etiam, an testes isto casu ferre testimonium sint cogendi? Quid si is accusauit ex consi-
17 lio peritorum? Ang. in l. sed & si lege. §. scire. ff. de petit. hæredit. Item scias, eum, † qui accusat falsam monetam, facilius excusari à præsumpta calumnia. Alberic. in l. j. C. de fals. monet. Item illi qui à lege ipsa accusare compelluntur, ut in crimine læsæ maiestatis, & in crimine falsæ monetæ, debent semper facilius excusari, cum id coacti faciant: nam leges & statuta punientia eos, qui accusationem non sustinent, debent intelligi, nisi adsit iusta causa. vide Bal. in l. ij. in fin. C. de episcop. aud. & ad prædicta omnia vide Aret. in consi. 98. in fi. ubi ait, statuta huiusmodi esse intelligenda, nisi quis habuerit iustam causam credendi. Et in hac materia vide Bar. in l. ij. §. si publico, col. 3. ff. de adulter. & est bonus tex. in l. sed si omnes. ff. de nentr. inspicien. & ad rẽ
18 faciunt trad. per Bal. in l. testium. col. 7. C. de testi. An autem † & quomodo instigator condemnari debeat? vide Barto. in l. j. §. incidit, & in l. senatus. ff. ad turpill. & Cæpoll. in consi. 66. Et in hac re potissimùm excusantur pater & mater, qui occisores filij accusarunt, ut suprà fuit iure conlusum. Quæ omnia sunt diligenter attendenda propter statuta, quibus cautum est, puniendos esse illos, qui accusationem sustinere non potuerunt. & de ijs hactenus.

Summarium in d. l. lex Cornelia. §. si quis libellum. ff. de iniur.

1 *Quomodo quis debeat indicare, & an sufficiat ire ad iudicem uel ad notarium.*

Bar. in d. l. lex Cornelia. §. si quis libellum. ff. de iniur.

1 BART. in ead. l. §. si quis libellum, tradit quomodo quis debeat indicare, † & an sufficiat ire ad iudicem, uel ad notarium? vide Ang. de maleficijs, col. 79. versi. quæro, in uoce, nec non ad denunciationem.

Summarium in l. prætor edixit. ff. de iniur.

1 *An & quando inseri debeat locus & tempus, ubi agitur de delicto ciuiliter.*

Bar.

Bar.in l.prætor edixit.ff.de iniur.

1 BART. in hac l.prætor edixit,tradit,an † & quando inseri debeat locus & tempus ubi agitur de delicto ciuiliter; vide Ias.in l.edita,col.7.vers.succesiuè.C.de eden.

Summarium in l.non solùm.§.iniuriarum.ff.de iniur.

1 *Ille qui confessus est peccata sua, non censetur per hoc iniuriam remisisse.*

Bar.in l.non solùm.§.iniuriarum.ff.de iniur.

1 BART. in hac l.non solùm.§.iniuriarum,tradit,eum,qui confessus † est peccata sua,nō censeri propter hoc iniuriam remisisse.vide Bar.& alios in l.si tibi.x.§.1.ff.de pact.

Summarium in d.l.non solum.§.si mandato meo.ff.de iniur.

1 *Mandans an committat delictum.*

2 *Delicta leuia, & quæ grauia dicantur.*

Bar.in d.l.non solum.§.si mandato meo.ff.de iniur.

1 BART. in ead.l.si mandato meo,ait an mandans committi† delictum,& mandatum hoc suscipere obligetur? vide Abb.in c.1.de præsumpt.& ibi Feli.in 4.col.versi.fallit.& in hac materia vide Ang.de maleficijs in col.99.in uoce,Sempronium,& in col.104.quæst.22.& seq.& ad rem faciunt trad.per eundem Bar.in l.sed si unus.§.seruus, & in l. hæc verba.ff.de adulter. & in l.non ideo minus.C.de accusat.& in l.iiij.prætor ait.ff.ne quis eum qui in ius uoc.Bal.in l. si familia.ff.de iurisd.omni.iudic.& ibi Bar.& in l.præcedenti. & dum Bar.hic in col.antepen.quæ-
2 rit quæ † dicantur delicta leuia,& quę grauia,vide Albertum Brunum,in tract.de indicijs & tortura,col.20.versi.sed nunc. Postea subiungit Bar.unde oriatur obligatio qua tenetur mandās, an scilicèt ex mandato,an verò ex delicto? vide Ang.de maleficijs in versi.Existens Florentię, col.2.versi.quæro. Ad ea verò,quæ ait Bar.hic in pen.col.versi. quæro utrum in persuadente. hinc est,an distinguendum sit,utrum ille cui erat facta persuasio esset aliàs facturus an non? vide Feli.in c.1.col.3.de offic.deleg.ubi Dec. col.5.versi. in secundo. & Ias. latè in §. omnes autem,col.2.inst.de action.ubi tradit etiam quomodo cognoscatur an aliquis esset facturus an non? & ad prædicta omnia vide Alex.in consi.126.in 4.vol.ubi tradit quomodo probetur mandatum in delictis. & quæ sit differentia inter mandatum,instigationem, & persuasionem. . An autem mandans aliquem occidi,excusetur,si homicida confiteatur se illum occidisse non exequendo mandatum,sed quia erat suus principalis inimicus? Dicas recurrendum esse ad coniecturas. Cæpol.in cautel.39.

Summarium in d.l.non solum.§.quanquam.ff.de iniur.

1 *Si statuto cautum est,eum,qui collectam non soluit,audiri non debere, neque ciuiliter neque criminaliter,eum non solum non esse audiendum,sed neque iudicem posse inquirere.*

Bar.in d.l.non solum.§.quanquam.ff.de iniur.

1 BART. in ead.l.§.quanquam,decidit,si statuto † cautum est,eum,qui collectam non soluit audiri non debere ciuiliter,neque criminaliter,eum non solùm non esse audiendum,sed neque iudicem posse inquirere,ut latius hic per eum habetur.vide Decium in c.cùm dilecti, colu.5. vers.sed huic,de except.& Ang.de maleficijs,col.14.versi.quædam.

Summarium in l.item apud.§.ait prætor.ff.de iniur.

1 *Blasphemus qua pœna sit puniendus.*

2 *Terræmotus ueniunt propter blasphemias.*

Bar.in l.item apud.§.ait prætor.ff.de iniur.

1 BART. in hac.l.item apud.§.ait prætor, agit de blasphemia. Tu verò qua pœna sit † puniendus blasphemus,vide apud Ias.in §.item si quis postulante,col.14.versi.in ea gl.admonendi,inst.de action.& omnino Paridem de Puteo in tract.de ludo.nu.63. & quid sit blasphemia, vide Soc.in consi.101.in 1.vol.& de hac materia vide Ias.in l. ait prætor.§.iurari.ff.de iureiur. ubi tradit quomodo carceratus pro blaphemia liberari possit. & qua cautela uti possit blasphemus ad euitandam pœnam,quæ pro isto delicto imponitur,vide Thom.Ferratium in cautel.25. tamen huiuscemodi sceleri non est ullo pacto fauendum; nam propter blasphemias † ueniunt

2 † ueniunt terræmotus, fames, & pestilentiæ, ut habetur in auth. ut non luxur. contra natur. Item scias blasphematorem publicum à minori sacerdote absolui non posse, sed ab episcopo. c. nullus, de sent. excommunic. tradit Firma. in tract. de episcopo, in 2. par. quarti libri. quæst. 49. vers. his adde consequenter. & quæ ad blasphemiam pertinent, vide latè apud Abb. & alios in c. 2. & in c. fi. de maledic.

Summarium in l. item apud. §. si quis uirgines. ff. de iniur.

1 *Talis quis esse præsumitur in quali habitu reperitur.*

Bar. in d. l. item apud. §. si quis uirgines. ff. de iniur.

1 BART. in ead. l. §. si quis uirgines, sic ait in summa. Talis quis † esse præsumitur, qualis est habitus, in quo reperitur. vide Feli. in c. audientia, de sent. excomm.

Summarium in l. sed si unius. §. seruus meus. ff. de iniur.

1 *Ille qui mandat aliquid fieri debere, secuto facto an dicatur ipse fecisse.*

Bar. in l. sed si unius. §. seruus meus. ff. de iniur.

1 BART. in hac l. sed si unius. §. seruus meus, quærit utrum ille † qui mandat aliquid fieri debere, secuto facto dicatur ipse fecisse? vide Ang. de maleficijs. col. 110. quæst. 14. in ver. Sempronium mandatorem. & ad rem hanc vide Bar. in l. hæc verba. ff. de adulter. ubi posui ad Bar. & dum subiungit Bar. hic in col. fi. utrum mandantis & facientis sit idem delictum? vide Ang. in d. loco, colu. 106. in 11. quæst. & ad ea quæ hic in fi. ait Bart. utrum ille, qui mandat fieri teneatur ut principalis? vide Ang. ubi suprà dixi in 16. quæst. & circa istam materiam mandatis, vide quæ posui in l. non solùm. §. si mandato, suprà eod. tit.

Summarium in d. l. sed si unus. §. si ante iudicem. ff. de iniur.

1 *Si quis instigat iudicem, ut torqueat eum, qui sibi iniuriam intulit, videtur iniuriam remisisse.*

Bar. in d. l. sed si unius. §. si ante iudicem. ff. de iniur.

BART. in ead. l. §. si ante iudicem, quærit & soluit, ut hic per eum. Attende tu istum text.
1 qui mirabilis est, vt hic dicitur in apostill. ad probandum, si quis instigat † iudicem ut torqueat eum, qui sibi iniuriam intulit, videri iniuriam remisisse. hoc idem sequitur Cæpoll. in cautel. 33. incip. Sciant omnes.

Summarium in d. l. sed si unus. §. filiofam. ff. de iniur.

1 *Pater quando est uilis persona non permittitur ei ut iniuriam filij remittat.*

Bar. in d. l. sed si unius. §. filiofamiliàs. ff. de iniur.

1 BART. in ead. l. §. filiofamiliàs, in vers. venio ad versiculum interdum, ait, quando pater † est uilis persona, non permitti ei, ut iniuriam filij remittat. & ex hoc ait Bar. se dixisse in l. ij. ff. de uulg. & pupill. patrem vilem filio substituere nō posse, vbi videas Ias. in 8. col. ver. secunda con-
* clusio, qui ait Bartolum * communiter reprobari. & vide quid per istum tex. teneat Bart. in §. Cato, col. fi. in ultima. ff. de verb. oblig.

Summarium in l. iniuriarum. ff. de iniur.

1 *Æstimatio iniuriæ quomodo fieri debeat.*

Bar. in l. iniuriarum. ff. de iniur.

1 BART. in hac. l. iniuriarum, quærit quomodo fieri debeat æstimatio iniuriæ? vide Ang. de maleficijs, col. 66. in uoce, Nec non ad querelam. Feli. in c. cùm te. nu. 19. de senten. & re iudic. & ea quæ posui in l. lex Cornelia, suprà eod. tit.

Summarium in l. nec magistratus. ff. de iniur.

1 *Magistratus, qui sint, qui possunt conueniri.*

Bar. in l. nec magistratus. ff. de iniur.

1 BART. in hac l. nec magistratus, tradit, qui nam † sint magistratus, qui conueniri possunt. & ait quosdam esse magistratus sola dignitate sine administratione, & istos conueniri posse: & in alijs distinguit, ut hic per eum. sed istam distinctionem reprehendit Ias. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori, col. 6. vers. circa secundum. ff. de oper. nou. nunc. nec magistratus potest accusare. Ang. de maleficijs, col. 35. in vers. nec non ad querelam, col. 43. vers. postquam.

Summa-

Summarium in l. prætor ait. ff. de sepul. uiol.

1 *Ciuiliter tunc dicitur agi, quando parti applicatur, id quod petitur.*

2 *Libellus quando concipitur per dictionem actio, in dubio intelligitur ut causa sit ciuilis.*

3 *Causa quando dicatur ciuilis, & quando criminalis.*

Bar. in l. prætor ait. ff. de sepul. viol.

1 BART. in hac l. prætor ait, colligit ex gl. tunc dici ciuiliter † agi quãdo parti applicari debet id, quod petitur; sed quando debet applicari fisco, tunc dicitur pœna criminalis. sed quid si agitur de pœna, quæ neque fisco, neque parti est applicanda, ut puta si de priuatione beneficij ageretur, an ista causa sit ciuilis? vide Feli. in c. super his. num. 7. de accusat. & mirandum est, quòd de ista distinctione, quam facit gl. hic, & Bart. sequitur, scilicet an pœna applicetur parti an fisco, disputetur, cum de hoc sit tex. expressus in §. in summa, iuncta gl. in voce, pœna, & in uoce, extraordinaria, insti. de iniur. & ita uoluit etiam Abb. in rubrica de
2 iudic. col. 1. versi. ultima. Et ex hoc infertur, libellum † conceptum per uocem, actio, in dubio esse intelligendum, ut causa sit ciuilis, & consequenter pœna erit applicanda parti, si verò in libello appositum esset uerbum, accuso, & tunc intelligendum esse, ut causa sit criminalis, & pœna erit fisco applicanda, ut per Bal. in l. viro atque uxore, & ibi Alex. ff. solut. matrim. ubi refert Specul. in tit. de accusat. §. 1. col. 1. & ad rem faciunt trad. per Bar. in l. 1. col. fi. in principio. ff. de
3 condict. indeb. Et quando causa † dicatur esse ciuilis, & quando criminalis, vide omnino Abb. in d. rubrica de iudic. ubi in aliquibus dissentit à Bar. & de hac re vide in Spec. aduocatorum in 1. dist. quartæ par. ubi tradit quõ causa ciuilis, criminalis, & mixta differant & cognoscantur. Item scias quando causa est mixta, ex qua uenit aliquid applicandum fisco, & aliquid priuatæ personæ, eam potius à fisco tanquam à digniori esse denominandam, secũdum Alex. in cõs. 82. in 1. vol. & ad prædictam distinctionem de causa ciuili & criminali, vide Ias. in rubrica. C. de iud. & in l. in pecuniarijs. ff. de feri.

Summarium in d. l. prætor ait. § si ad plures. ff. de sepul. uiol.

1 *Quando delictum committitur in plures, utrum quilibet agere uel accusare possit.*

Bar. in d. l. prætor ait. §. si ad plures. ff. de sepul. viol.

1 BART. in ead. l. §. si ad plures, quærit quando † delictum committitur in plures, vtrum quilibet agere possit vel accusare? & distinguit, aut delictum committitur principaliter in iniuriã eorum, in quos committitur, & tunc quilibet habet actionem in solidum, & reliqua. Ad hoc accedit Aret. in l. pro hærede. §. fi. col. 13. vers. quod autem. ff. de acquir. poss.

Summarium in l. sepulchri uiolati. ff. de sepul. uiol.

1 *Reus contumax an possit opponere exceptionem litis pendentis.*

Bar. in l. sepulchri uiolati. ff. de sepul. viol.

1 BART. in hac l. sepulchri, versi. circa primum, quærit utrum reus † contumax possit opponere exceptionem litis pendẽtis, & sic præuentionis factæ in alio territorio? vide Ang. de maleficijs, col. 19. versi. quæro.

Summarium in l. j. § in pari. ff. de recept.

1 *Ignorans an teneatur quando latronem receptauit.*

Bar. in l. j. §. in pari. ff. de recept.

1 BART. in hac l. j. §. in pari, quærit an ignorans † teneatur quando latronem receptauit? & dicit quòd non. vide Feli. in c. cùm contingat, col. 2. vers. de rescrip. & in c. 2. de excep. Ang. de malefic. in vers. detto malfattore, col. 4. vers. quæro.

Summarium in l. eos. ff. de recept.

1 *Bannitum agnatum in domo qui receptat, debet mitius puniri ratione sanguinis.*

Bar. in l. eos. ff. de recept.

1 BART. in hac l. eos, colligit ex tex. eos, qui receptant † bannitum agnatum in domo debere mitius

mitius puniri ratione sanguinis. idem dicas in uxore maritum receptante, ut ait Specu. in tit. de donat. int. vir. & vxo. cap. fi. & ad hoc Bartoli documentum vide omnino Feli. in c. cùm quidã, col. pen. vers. ulterius nota, de iureiu. vbi ex multis docuit quantum coniunctioni sanguinis deferatur. & ideo etiam bannitum patrem filius tenetur alere. Bar. in l. si quis à liberis. §. sed utrum ff. de liber. agnosc.

Summarium in rubrica. ff. de effrac. & expilat.

1 *Ille qui iniustè fuit detrusus in carcerem, non solùm potest carcerem frangere, & fugere, sed etiã debet.*
2 *Carceris effrator qua pœna puniri debeat.*

Rubrica. ff. de effractor. & expilat.

1 BART. in hac rubrica nihil dicit. Tu verò dicas, eum, qui iniustè † fuit detrusus in carcerem, non solum posse carcerem frangere, & fugere, sed etiam debere; alioqui pœna capitis esse puniendum, ut traditum est in consi. 12. inter consilia Albert. Brun. carceratus autem iustè peccat fugiendo. Dec. in l. quod à quoque. ff. de regul. iur. & idem dicitur etiã de illo, qui iustè fuit condemnatus ad mortem. Bar. in l. relegati. ff. de interdic. & releg. Abb. in c. 1. de testi. cogen. tamen uide apostil. ibi ad Abb. in d. c. 1. & Feli. in c. 1. num. 64. de const. An carcerem frangens ut fugiens censeatur delictum confiteri; ita ut ex hoc puniri possit? vide
2 Feli. in c. nullus, de præsumpt. Et qua † pœna puniri debeat effractor carceris, ac etiam conspirans de rumpendo, vide apud Raph. Cuma. in consi. 115. ubi multa dixit ad rem hanc facientia & in re proposita vide aliquid per Alex. in consi. 135. Circa primum, in fin. in 1. volu. An autem carceratos ob suum maleficium eximere liceat? vide tex. in l. sed si ideo. ff. solu. matrim. ubi indistinctè habetur hoc esse opus pium. vide Bar. & alios in auth. contra rogatus. C. ad trebell. & argumenta ad utranque partem apud Io. Campegium in tract. de dote in 12. quæst. secundæ par. ubi demum concludit, pium esse. ijs consequens esse videretur, ut ea idem ratione ac etiã maiori licere debeat cuique sanguinem suum redimere & frangendo carcerem & fugiendo. tamen prædicta reluctantur.

Summarium in l. ij. ff. de crimi. expil. hæred.

1 *Quare post aditam hæreditatem & ante apprehensionem, furtum ratione dominij non commitatur.*

Bar. in l. ij. ff. de crimi. expilat. hæredit.

1 BART. in hac l. ij. remittit se ad glo. Tu verò cogita quare post † aditam hæreditatem & ante apprehensionem furtum ratione dominij non committatur? de qua re egi in l. j. §. Scæuola, suprà, si quis testa. lib. esse ius. fuer. præterea opponitur contra textum hic, in quo habetur, post aditam hæreditatem & ante apprehensionem committi crimen expilatæ hæreditatis; nã adita hæreditate perditur nomen hæreditatis, ut habetur in l. j. §. veteres. ff. de acqu. poss. & propterea fortè limitari possit hęc materia, ut in ea nomen hæreditatis retineatur quò ad hoc donec dominium sit acquisitum de iure naturali per apprehensionem.

Summarium in rubri. ff. de termi. amot.

1 *Terminos mouens quomodo puniatur.*

Rubr. ff. de termino amoto.

1 CIRCA istam rubricam & eius leges, scilicet quomodo † mouens terminos puniatur, vide Abb. in c. ex literis, in fi. de iudic.

Summarium in l. agraria. ff. de termi. amot.

1 *Lex quando simpliciter pœnam imponit, an sit applicanda fisco an parti.*
2 *Mixtum sumit naturam à sua parte digniori.*
3 *Accusatio in dubio præsumitur.*

Bar.

Bar.in l.Agraria.ff.de termin.amot.

1 BART. in hac l. quærit, quando lex simpliciter † pœnam apponit, sit ne applicanda fisco an parti? & tradit ut hic per eum. sed quid si pœna pro parte est applicanda fisco, & pro alia parte ipsi parti? Bal.in l.j.col.4.C.de iudic.inquit eam dici criminalem pro parte applicanda fisco, & pro alia esse ciuilem. sed Ant. de Butr. ait esse mixtam. & ex hoc inferri posset contra practicam Papien.in forma libelli possessionis turbatæ,in uoce,coram nobis. ubi habetur causam turbatæ possessionis esse merè criminalem, ex quo pars pœnæ fisco est applicanda. nisi forte respondeas,quamuis sit causa mixta,eam tamen esse regulandam secundum naturam cau
2 sæ criminalis; quia mixtum † sumit naturam à sua parte digniori. & ita in terminis dixit Alex. in consi.82.In causa vertente,in 1.vol.& ex ijs quæ postea subijcit Bar.colligitur,verbum, agere,ad ciuilem causam esse referendum,& verbum,accusare, ad criminalem, ex quo libellus dignoscitur; quia si in eo appositum est verbũ,accusare, intentatur causa criminalis,si verò,agere, intentatur ciuilis,ut per Bal.in l.uiro atque uxore.ff.sol.matr.vbi Alexand.citat Specul.in titulo de accusat.§.1.col.1.& de hoc uerbo agere & accusare,vide Bar.in l.j.col.fin.ff.de cond.indeb.
3 Et dum Bar.concludit,in dubio † esse præsumendam accusationem,vide Iasomnino in §. pœnales,col.9.instit.de action.sed contra hæc oppono de l.non puto.ff.de iur.fisc.ubi habetur, in dubio contra fiscum esse pronunciandum. tamen responderi potest, textum illum procedere solùm quando fiscus agit ad pœnam contra aliquem:nam in dubio pronunciandum est ut pœna non debeatur, ut declarat Dec. in l. in ambiguis. ff.de regul. iur. sed hic uterque tractat de causa lucratiua.

Summarium in rubr.ff.de colleg.illici.

1 *Collegium ex tribus constituitur.*

Bar.in rubr.ff.de collegi.illicit.

1 BART. in hac rubrica ait,collegium † ex tribus constitui. Tu verò aduerte quamuis saltem tres ad faciendum collegium à principio exigantur, tamen in uno solo collegium conseruari, & apud eum iura totius collegij remanere. l. sicut.§.fin.ff.quod cuiusque univers.Limita tamen hoc procedere solùm quando adest spes ut alij in locum deficientium subrogentur. secus si talis non adest spes, ut in senatore Romæ. ita Alber.Bald. & Angel.in l. non ambigitur.ff.de legi.

Summarium in l.sodales.ff.de colle.illic.

1 *Collegium scholarium est approbatum de iure ciuili.*

2 *Collegium clericorum totum existimatur,etiam quod minor pars persistat clericorum.*

Bar.in l.sodales.ff.de colleg.illicit.

1 BART. in hac.l.sodales.col.2.inquit,collegium † scholarium esse approbatum de iure ciuili. idem aiunt Abb.& omnes in c.ex literis,in 1.notab.de constit.& dum Abb.hic in colu.seq. ait,de collegij essentia nón esse,ut habeat rectorem,vide Feli.in d.c.ex literis,col.2.& 3.Postea Bar.in versi.sed si collegia sunt clericorum & secularium, quando collegia sunt clericorum & secularium,si maior est pars secularium,totum collegium dici secularium; quia maior pars trahit ad se minorem. & ideo conueniri posse coram iudice seculari, & sic etiam contra. si verò essent æquales,tunc iudicari totum esse ecclesiasticum ratione dignitatis maioris. vide Abb. in c.si diligenti,col.antepe.de for.compet.& in c.ex literis,col.2.de const.ubi Felin. & ibi vide omnino Dec. in 5. notab. sed contra hoc Bartoli documentum sentit Dominic. de sancto Gemin.in c.si duo ex tribus,de offic.deleg.in 6.& vide quæ posui ad Bart. in l.quæritur.ff.de stat.
2 homin.ex quibus colligitur,etiam si minor † esset pars clericorum, tamẽ ratione dignitatis totum collegium debere ecclesiasticum iudicari. vide Socin.post Bar.in l.cùm senatus.ff.de reb. dub.& Rochum de Curte in tract.de iure patronatus,in §.ius.num.24.ubi inter cætera inquit Barb.in c.1.col.2.de loca.optimè dixisse,ubi ait,aut clerici cõsiderantur ut tales,& tunc minor numerus

numerus trahit ad se maiorem quia dignior. aut non considerantur ut tales, & tunc secus, ut hic. Et postea dum Bar.in eadem.l.col. pen. quærit, quid fiet de rebus collegij dissoluto collegio? vide Feli.in c.cùm dilecti,colum.fi.de rescript.post glo.fi.in uersi. quæro destructo collegio an pereant priuilegia ipsius collegij? vide Felin.in cap.cùm dilecta, colu.penult.versic. destructo,de rescript.

Summarium in l.j.ff.de publi.iudic.

Delicta omnia sunt priuata.

Bar.in l.j.ff.de publicis iudicijs.

1 BART. in hac l.j.inquit,omnia † delicta esse priuata, exceptis quibusdam in hoc tex. enumeratis. sed nunquid blasphemia dicatur esse publicum crimen? vide Ang. de maleficijs,col.28.versi.tu autem, in voce. Nec non ad querelam, & ibi in pen.colu. vers.quærit,tradit quæ dicantur publica,& quæ priuata crimina.

Summarium in l.publicorum.ff.de public.iudic.

1 *Damnatus ad perpetuum carcerem dicitur damnatus pœna capitali.*

2 *Damnatus ad perpetuum carcerem,an sit capax eorum quæ sibi relinquuntur.*

Bar.in l.publicorum.ff.de public.iudic.

1 BART. in hac l.publicorum,col.3.versi. quæro aliquis,inquit eum, † qui damnatus est ad perpetuum carcerem, dici esse damnatum pœna capitali: quia æquiparatur damnato in metallum. Tamen attende quoniam Innocen.in c. qualiter & quando,de accusat. ait huiusmodi damnatum æquiparari damnato ad mortem. cuius contrarium tradit hic Bart. dicens eum æquiparari damnato ad metallum. ad quem accedit Ias. in l.transigere, col.2.versi.secundò aduerte.C.de transact.vide Bart.in l.programma,circa medium.C.comminat. uel epistol.& Feli. in dicto cap.qualiter,& quando. num.11. vbi carcerem perpetuum appellant ultimum supplicium. Et an ista pœna æquiparetur morti? vide Io.de Ana.in cap.1.colu.13.de collu.detegen. vbi concludit istam pœnam succedere loco penæ mortis, & esse proximam morti. An au-
2 tem † damnatus ad perpetuum carcerem sit capax eorum, quæ sibi relinquuntur? vide Felin. in d.c.qualiter,& quando.§. ad corrigendos. nu.12. An pœna carceris perpetui licita sit saltem de iure canonico? vide Fulg.in consi.44.et clericos poni in gabia,ut uulgò dicitur,pro aliquo crimine detestatur Abb.in c.cùm non ab homine.in fi. de iudic.

Summarium in l.is qui reus.ff.de public.iudic.

1 *Accusatus an & quando possit alium accusare.*

2 *Accusator an diem exprimere teneatur.*

Bar.in l.is qui reus.ff. de publ.iudic.

BART. in hac l.is qui reus, colu.3.versi. pro declaratione, tradit an & quando accusatus
1 † possit alium accusare? vide Angel.de malefic.col.49.versi.quæro,in uoce, Nec non ad querelam. Et dum Bart.hic in 6.colu.agit de illo, qui diem posuit in accusatione, & non probauit,an succumbere debeat? vide Angel.de malefic.in uoce, de anno, colum.1.uersic. secundò quæro. Feli.in cap.examinata,colu.9.de iudic. & omnino Paul. de Castr.in consi.26. in 1.uol. & Alexand.in consi.159.in 6.uolum. & quæ pono in l.libellorum, infrà de accusat. Et ad ea,
2 quæ subijcit Bart.an accusator † diem exprimere teneatur? vide quæ posui in lucubrationibus meis ad Bart.in l.ij.§. si quis Ephesi.ff.de eo quod cert.loc. An autem in causa ciuili quis ad instantiam aduersarij diem exprimere teneatur? vide Alex.in l.j.in princip.col.6.ff.de eden.& in materia delicti ubi agitur ciuiliter,vide omnino Roma.in consi.191.vbi etiam docuit quid sit, quando sola facti ueritate inspecta procederetur. & uide Bart.in l.libellorum, col.3.uersic.circa tempus.ff.de accusatio. Et ad finem adducendi præscriptionem necesse esse tempus expri-

mere, docuit Bald.in l.edita, colu.11.uersic.quæro igitur.C.de edend. et ad hæc uide omnino Salic.in l.pen.col.2.C.de accusat.ubi limit.

Summarium in l.defuncto.ff.de publ.iudic.

1 *Defuncto reo, pœna est extincta.*

Bar.in l.defuncto.ff.de publ.iudic.

1 BART. in hac l.defuncto,ait,defuncto † reo pœnam esse extinctam. vide Curtium in consil.60.col.2. & seq.

Summarium in l.infamem.ff.de publ.iudic.

1 *Damnatus de crimine publico an sit infamis.*

2 *Confitens crimen an sit infamis non sequuta sententia.*

Bar.in l.infamem.ff.de publi.iudic.

1 BART. in hac l.infamem,colu.2.quærit,an damnatus † de crimine publico sit infamis? vide Abb.in c.at si clerici,col.9.de iudic.vbi Dec.col.15.vers. in ea. postea quærit Barto. vtrum damnatus per inquisitionem sit infamis? De hac re uide Angel.Aret. remisiuè in §.ex quibusdam,col.4.uers.quæro an damnatus ex inquisitione,instit.de pœn.temer.litigan. Et quid sit de iure Canonico, uide Abb.in rubri.de iudic. in fin. & ad prædicta uide omnino quæ posui in l.

2 tutor.§.præterea.ff.de suspect.tutor. Postea Bar.hic in colu.fi. quærit an † confitens crimen sit infamis non secuta sententia? vide Abb.in d.c.at si clerici,col.9.uers.secundò subtiliter. & ibidem Feli.nu.25.& ad ea,quæ subijcit Bart.uide Ruin. in l.Gallus.§. & quid si tantùm,colu.29. vers.secundo oppo. Et dum Barto.tradit cautelam ad hoc, ut aliquis uitet infamiam, ut soluat ante sententiam. vide Dec.in d.c.at si clerici, col.16.vers.Et retenta. & aliam cautelam posuit Bar.in l.furti.§.qui alieno.ff.de furt.& aliam Soc.in regul.179.

Summarium in l.custodias.ff.de publi.iudic.

1 *Aduocati an debeant interesse, quando rei examinantur.*

Bar.in l.custodias.ff. de publi.iudic.

1 BART. in hac l.custodias,tradit,an aduocati † interesse debeant,quando rei examinantur? vide Angel.de malefic.in uoce,Fama publica,colu.4.vers.item aduertas,item limita ut ibi per eum col.1.uers.quæro,uide in hac re quæ posui in l.legis uirtus.ff.de legi.

Summarium in l.accusatore.§.ad crimen.ff.de publi.iudic.

1 *In crimine publici iudicij procurator interuenire non potest.*

2 *Accusator de iure communi ita est detinendus in carcere, sicut accusatus.*

Bar.in l.accusatore.§. ad crimen.ff. de publ.iudic.

1 BAR. in hac l.accusatore.§.ad crimen,sic ait in summa. In crimine † publici iudicij procurator interuenire non potest. vide omnino quæ de hac re posui in l.seruum quoque.§.publicè. ff.de procurat.uideas etiam Bal.in l.ita demum,col.2.versi.sed quid dicemus. & in l.licèt,col.3.versi.sed quò ad secundum membrum.C.de procurat.& in l.falsus, col.12. versi. venio modò.C.de furt.item uide Bar.in l.filiusfamiliàs.§.veterani.in fi.ff.de procur.& Feli.in cap.sciscitatus,versi.sed contra, de rescript. Et prædicta conclusio usque adeò vera est, ut neque Princeps de ordinaria potestate possit in causa criminali procuratorem rei admittere. tex.est in c. veniens, de accusation. potest tamen admitti excusator, ut dixi in d.§.publicè, vbi vide omnino. & Feli.in c.meminimus,de accusat.ubi in hac materia multas tradit declarationes, & facit quasdam conclusiones, quas referre non curo,cum ibi videri posint. uide etiam nonnulla, quæ pono in l.si non defendantur,infrà de pœn.Et dum Bar. hic in 1.colum. uersi. item ac-

2 cusator, ait, accusatorem † de iure communi ita esse detinendum in carcere, sicut accusatus. uide Angel.de malefic.in uoce,Nec non ad querelam,colum.26.uersi.tertio, & dum subiungit hodie de iure statutorum accusatorem non puniri pœna talionis. idem tenet Specul. in titulo de accusatio.§.1.uersic.item quòd non. & Abb. in c.super his,columna 7.de accusat. & in c.

in c.tuæ,vbi etiam alij,de procurat. Angel. de malefic.in d.uoce, Nec non ad querelam,colu. 25.verſ.ſecundò. vide quæ pono in l.fin.infrà de accuſat. & in quibus caſibus accuſatores teneantur ſe inſcribere,& ad pœnam talionis obligare,vide Feli.in c.ſuper his, de accuſat.

Summarium in l.certis.ff.de accuſat.

1 *Mulier an & quando accuſare poſſit de morte mariti.*

Bar. in l.certis.ff.de accuſat.

1 BART. in hac l.certis, tradit, an & quando † mulier accuſare poſsit de morte mariti? Adde quòd mulier hæres tenetur uindicare necem defuncti,etiam ſi eſſet extranea; eo quia eſt hæres.l.ſororem.C.de his quib.vt indign.quamuis ſi non eſſet hæres, repelleretur,cum ſuam tantùm & ſuorum iniuriam proſequi poſsit. Ruin.in §.Cato,col.pen.ver. tertiò.ff.de uerbor.obligat. vbi citat glo. in c.1.§.ad hoc, de ijs qui feud.dar.poſſ.quæ dicit,filiam non recipere compoſitionem de morte patris. Et dum Bar. quærit hic quid de filia naturali uel ſpuria? vide Feli.in c.nonnulli,col.9.in 5.fallen.de reſcript.& in §.ſunt & alij, & Angel. de malefic.col.42.in uoce,Nec non ad querelam. Et qui ueniant appellatione ſuorum,uide gl. in l.ſi fœmina.C.ad turpill. & Feli.in c.cùm dilectus, de accuſat. vbi agit de ijs, qui hac ratione ad accuſandum admittuntur, ut hic quærit Bar.

Summarium in l.libellorum.ff.de accuſat.

1 *Nomen iniuriati exprimi non debet, quando ignoratur.*
2 *Omiſſum an ſuppleri poſſit ex probationibus.*
3 *Si quis fuit percuſſus in platea, qui in alio loco moriatur, exprimi debet locus percuſſionis, non autem locus mortis.*

Bart. in l.libellorum.ff.de accuſat.

BART. in hac l.libellorum, tradit multa pertinentia ad materiam accuſationis, de quibus omnibus uide Salic. in l.pen.C. de accuſat. & Angel.de maleficijs ſuper uoce,Anno præſenti,
1 per totum. & ad Bart.in ſecunda oppo. dicas, nomen iniuriati † exprimi non debere quando ignoratur, ſecundum glo.in c.præſcripta.§.libellorum,in uoce,Caio.2.quæſt.8. & ad Bart.hic in uerſ.quæro utrum,ſcilicet an ſint ponendi anni Domini, & nomen imperatoris? vide Ang. de malefic.in eodem loco,col.3.verſic.ſextò,& col.4.verſ.quæro poſtea Bar.hic in uerſ.quæro extra glo.tradit utrum ſit exprimendus locus loci? & diſtinguit ut hic per eum.Ad hæc uideas Iaſ.in §.ex maleficijs,col.14.inſtit.de action.vbi ſequitur Bar.hic.quid ſi omiſſus eſſet locus neceſſarius,poterit ne poſtea in probationibus ſuppleri? vide Iaſ.ibi. Adde quòd ſi locus non ap ponitur,libellus ipſo iure nullius eſt roboris & momenti. ſed contra hoc facit iſte text.ibi,abo- letur,igitur ualidus erat libellus,ut per Bar.in extrauag.ad reprimendum,in uoce,accuſationē, in fi.vbi reſpondet huic obiectioni. & ibi Bart.circa medium,ampliat concluſionem,ut procedat etiam in ſummarijs,in quibus libellus eſt nullus, ſi ei deſunt ea,quæ ſunt de ſubſtantia. An
2 autem omiſſum † ſuppleri poſsit ex probationibus. vide Iaſ.in l.edita, col.8.uerſ.ultra Bar.hic. C.de eden.Item aduerte,quia ubi locum exprimere non eſt neceſſe, ſi tamen in libello apponi tur eum eſſe probandum,cum illa tamen diſtinctione,quam pono infrà ad Bart.in 3.colu. dum citat.l.is qui reus,nam diſtinctio quam ibi pono de tempore, hic ad locum rectè applicari poteſt.& uideas Ang.de malefic.col.45.in uer.proceden.& in uoce in platea,col.4. ver.quæro.& ibi dicit ēt in ver.quid ſi,ſi duo ſunt caſtra eiuſdē nominis, locū debere expreſſo noīe demon-
3 ſtrari,vt hic ait Bar.in ver.ſecūdò q̄ro.Poſtea Bar.in ver.ſed q̄ro aliquis,ait,ſi quis fuit † pcuſſus in platea,qui in alio loco moriat̄,exprimi debere locū percuſsionis,nō aūt locum mortis. vide Bar.in l.damni.§.Sabini,col.1.verſ.quæro.ff.de damn.infec.& Ang.de malefic.in uer. de anno

præsenti,col.3.q.5.Ad ea uerò quæ hic ponit Bar.in 3.col.versi.circa tempus,uide aliquid per Ias.in d.§.ex maleficijs,col.14.inst.de action & ibi in 5.col.tradit,ut prædixi,an tempus necessarium suppleri posit ex probationibus, quando fuit omissum in libello? de qua re uide eundem Ias.in d.l.edita,& quæ pono ad Bar. suprà in præcedentibus. Ad ea uerò quæ hic paulò post subiungit Bar.dum citat.l.is qui reus. & remittit se ad ea,quæ ibi dixit. vide ibi Bart.colu. pen.ver.sed quæro. vbi docuit,quamuis non tenear diem exprimere in libello, tamen si apponitur,debere de necessitate probari. idem uoluit Alex.in conf.159.in 6.uol.& uide quæ posui in d.l.is qui reus,suprà de publ.iud.de hac re latissimè agunt Bar. & alij in l.diuus.ff.de re iudic. vbi distinguunt,an adiectũ ponatur loco qualitatis, & tunc necesse esse probare actum & qualitatem,si uerò adiectum non qualificat actum præcedentem, sed æquè principaliter ponitur, & tunc exprimentem non cogi illud probare,sed solùm id,quod sufficit ad uictoriam,vt ibi per eos latius.& hæc est illa distinctio,cuius feci mentionem in præcedẽtibus.Et ad ea quæ postremò hic ait Bar.in fi.dicens non esse necesse,vt pars cõcludat in libello criminali,& dicat,quare peto talem p uniri. vide Ang.de malefic.in ver.nec non ad querelam, col.46.

Bar.in d.l.libellorum.§.sed etsi aliud.ff.de accusat.

BAR. in ead.l.§.sed etsi aliud, in fi.tradit de quodam communi usu loquendi. de quo uide Ias.in rubr.ff.de oper.nou.nunci. col.3.

Summarium in d.l. libellorum.§.si accusator.ff.de accusat.

1 *Accusatore defuncto seu aliter impedito, rei nomen aboletur.*

Bar.in d.l.libellorum.§.si accusator. ff.de accusat.

1 BAR. in ead.l.§.si accusator,sic ait in summa. accusatore † defuncto seu aliter impedito,rei nomen aboletur.vide Angel.de malefic.in ver.Nec non ad querelam,col.57.uer.quæro.Et dũ postea Bar.in uer.item quæro,ait, iudicem prosequi posse causam huius accusationis.vide Bar. in l.ij.C.de delat.vbi pono,& Feli.in c.quia, col.1.de iudic.

Summarium in l.seruos.ff.de accusat.

1 *Ille qui liberum accusare prohibetur, prohibetur etiam seruum accusare.*

Bar.in l.seruos.ff. de accusat.

1 BAR. in hac l.seruos,colligit ex tex.unum mirabile,scilicet,eũ,qui † liberum accusare prohibetur,prohiberi accusare seruum. & ex hoc infert ad bannitum ut à bannito accusari nõ possit,& reliqua. vide Angel.de malefic.col.55.vers.quæro,in uoce,Nec non ad querelam.& nunquid banniti possint sibi inuicem obijcere inhabilitatẽ,vide Bar. & quæ ibi posui in l.cùm mulier.ff.sol.matrim.vbi ad multas similes quæstiones infertur.

Summarium in l.Leuia.ff.de accusat.

1 *Dictio de plano, quomodo sit intelligenda.*

Bar.in l.Leuia.ff.de accusat.

1 BART. in hac l.Leuia.vers.quæro quomodo,quærit † quomodo uox, de plano, sit intelligenda. aitque sine libello,& reliqua. Sed in libello exigi scripturam,habetur in tex.c.si quis cũ clerico,vers.in criminalibus.11.q.1.licèt contrarium uelit hic Bar.quem sequitur Abb.in cap. quoniam contra,in tertio notab.de probat.Et ad ea,quæ hic subijcit Bar.in uers.Ego practicabam,vide Angel.de malefic.col.10.uer.item non.

Bar. in l.si cui.ff.de accus.

BAR. in l.si cui,tradit formam subscriptionis.& ad ea,quæ tradit in uers.tertia forma, uide Angel.de malefic.in uoce,Nec non ad querelam, col.25.uers.secundò.

Summarium in l.si cui.§.ijs.ff. de accusat.

1 *Absolutus non potest de eodem crimine accusari ab eodem...*

2 *Si quis pro furto fuit condemnatus in centum, & reuera iste furto ducentum subtraxerat, nunquid iterum pro alijs centum procedi possit contra eum ciuiliter, aut criminaliter.*

Bar.

Bar. in d.l.ſi cui.§.ijſdem.ff.de accuſat.

1 BART. in ead.l.§. ijſdem, ſic ait in ſumma. Abſolutus † non poteſt de eodem crimine accuſari ab eodem, uel ab alio, niſi fuerit ignorans, & ſuam ignorantiam proſequatur. vide Ang. de malefic.col.63.verſi.ſubſequenter, in uoce, Nec non ad querelam. Quid ſi in foro canonico fuit abſolutus, an in alio ciuili poterit accuſari? item an abſolutus in loco criminis perpetrati, poterit condemnari in loco domicilij? & quid econuersò, utrum condemnatus ſemel poſsit denuò condemnari? vide latè de ijs apud Aret.in conſi.58.colu.4.& ſequ. Quid ſi quis
2 pro furto fuit condemnatus † in centum, & re uera iſte furto ducentum ſubtraxerat, nunquid iterum poſsit pro alijs centum procedi contra eum ciuiliter, aut criminaliter? vide Paul.de Caſtr.omnino in conſi.18.in primo uolu.et de hac re vide Bart.in l.ſenatus, colu.4.verſic.quæro quando ſecunda, infrà eodem titulo.& plenè in Specul.aduocatorum, in ſexta par.num.89. Et dum ſubiungit Bar.hic accuſatorem docere debere de ignorantia ſuo iuramento.vide Iaſ. in l. admonendi.col.116.verſi.hinc.ff.de iureiur.& Aret.in conſi.58.col.pen.& fi. vide etiam in 4. col.& ſeq.ubi tradit, hoc idem, quod hic dicitur de abſoluto per accuſationem, habere locum etiam in abſoluto per inquiſitionem.de qua re agit Bar.hic in uerſi.quæro hic loquitur.

Summarium in d.l.ſi cui.§.cum ſacrilegium.ff.de accuſat.

1 *Quis debet prius ſuũ expedire, proceſſumquàm reũ, ẽt pro maiori crimine ad alterũ iudicẽ remittere.*
2 *Pœna delinquentis poteſt grauari propter delictum alibi commiſſum.*

Bar.in d.l.ſi cui.§.cum ſacrilegium.ff.de accuſat.

1 BART. in ead.l.§.cùm ſacrilegium, ſic ait in ſumma. Quis † debet prius ſuum expedire proceſſum, quàm reum etiam pro maiori crimine ad alterum iudicem remittere. & poſteà tractat, an & quando iudex remittere teneatur? vide ad hæc dicta Bar.Abb.in c.fi. verſi.ſecundò, de for.compe.& ſcias pro ſacrilegio aliquem etiam ab eccleſiaſtico iudice puniri poſſe.c.cum ſit generale, de for.compet.de qua re vide Abb.& alios, in c.conqueſtus, eod.tit.de for.comp. & de multiplici ſpecie ſacrilegij, vide Feli.in c.cum ſit, nu.2.eodem titulo.& de pœnis cuiuslibet ſacrilegij. vide apud Paulum Grillandum, in tract.de pœnis omnifariam coitus, in 1.quæſt.
2 & ad ea, quæ Bar.ponit hic propè fi.in uerſ.item dictum Dyn. vbi ait pœnã delinquentis † poſſe grauari propter delictum alibi commiſſum. vide Abb.in c.1.in fi. de pœn. & Aret.in c.cum non ab homine, de iudic. vbi opponit de hoc Bart.documento. Adde quòd hoc procedit etiã, ſi delinquens, de primo crimine gratiam obtinuiſſet; quia etiam iſto caſu ſecundum delictum debet grauius puniri. immo impetratio abſolutionis ſimpliciter facta, non ualet, niſi primi criminis facta ſit mentio. Iaſ.in l.nec damnoſa.C.de precibus imper.offer. & de hoc dicto Barto. uide Feli.in c.cum contingat, in princip.de foro compet.& omninò Ange.de malefic.in uoce, Exiſtens Florentiæ, in prima colum.& Dec.in l.bona fides.ff. de regul.iur. vbi tradit delictum, pro quo facta eſt abſolutio, quamuis puniri non poſſit, tamen delictum illius aggrauare, qui iterum deliquiſſet. & ad id, quod prædixi, ſcilicet abſolutionem non ualere, niſi de primo crimine fiat mentio, vide Soc.in conſi.65.colu.pen.in 3.uolu.& multas circunſtantias, ex quibus delictum grauatur.uide apud Abb.in conſi.25.col.pen.in 1.uol.vide ſemper.

Summarium in l.hos accuſare.§.hoc beneficio.ff.de accuſat.

1 *Ille qui eſt effectus clericus poſt litem conteſtatam, poteſt opponere declinatoriam fori.*
2 *Ille qui poſt perpetratum delictum factus eſt clericus, an puniri debeat coram iudice eccleſiaſtico, an uerò coram ſeculari.*

Bar.in l.hos accuſare.§.hoc beneficio.ff.de accuſ.

1 BART. in l.hos accuſare.§.hoc beneficio, infert ad eum, qui † effectus eſt clericus poſt litem conteſtatam, ut poſſit opponere declinatoriam fori. vide latè Mari. Soci.in c.propoſuiſti. in 15.artic.de foro compet.& pro hac deciſione Bart.bene facit, quia clericus ſuccedens laico

non tenetur perseuerare in instantia cœpta cum defuncto secundum glo. in c.clericum nullus. 11.quæst.1.Abb.& alios,in c.quia Gu.in fi.de iudic. tradunt Bald.& Ias.in auth.quas actiones. C.de sacrosan.eccles.sed aduerte quoniam ex isto tex.non uidetur probari conclusio Bart.quia declinatoria,de qua hic agitur,est dilatoria,quousque durat officium & magistratus,ita ut ullo modo conueniri non possit. sed clericus saltem coram iudice ecclesiastico conueniri potest, igitur hæc sunt dissimilia, ex quibus non rectè infertur.l.inter stipulantem. §. sacram.ff.de uerbo.obliga.cùm uulg.sed stante prædicta decisione Bar.quærendum est etiam, an ille, qui post
2 † perpetratum delictum factus est clericus, puniri debeat coram iudice ecclesiastico, an uerò coram seculari? De qua quæstione uide omninò Oldra.in consi.4.incip. Quod clericus. Imol. in consi.118.& in consi. sequ. Abb.in c.unic. de oblig. ad ratioci.licèt illa sit lectura Anton.de Butr.vbi plenè distinguit.& Feli.in d.c.proposuisti,de foro compet. & in c.fi.nu.29. de consti. Redeundo autem ad ea, quæ hic tradit Bar.de illo, qui est factus clericus post litem contestatam,quæro,quid si erat clericus.etiam ante litis contestationem. & tacuit,neque objicit declinatoriam,utrum à iudice seculari in expensis condemnari debeat? vide Dec.in consi. 240.

Summarium in d.l.hos accusare. § lege Julia.ff.de accusat.

1 *Plures delinquentes uno libello accusari possunt.*

Bar.in d.l.hos accusare.§. lege Iulia.ff.de accusat.

1 BART. in ead.l.§.lege Iulia,inquit, plures † delinquentes uno libello accusari posse,& reliqua,ut hic per eum. vide ad hæc Angel.de malefic. in 92.col.in uoce,Andream.

Summarium in l.senatus.ff.de accusat.

1 *Pro eodem crimine an quis possit bis puniri.*

Bart. in l.senatus.ff.de accusa.

1 BART. in hac.l.senatus, tradit, an & quando † possit pro eodem crimine bis puniri. vide omninò quæ posui,in l.si cui.§.ijsdem,suprà eodem tit. & quid etiam apud Deum? vide aliquid apud Ias.in l.cunctos populos,col. 7.ver.ultimò.C.de summ. Trinit.& ad ea, quæ hic ait Bar.in 4.colu.vers.sed si essent istæ pœnæ differentes, uide Ias.in l.Iulianus uerum debitorem,colu.8. vers.quid.ff.de cond.indeb.

Summarium in l.in eum.ff.de accusat.

1 *Judex an possit cogere aliquem ut accuset.*

Bar.in l.in eum.ff.de accusat.

1 BART. in hac l.in eum,quærit,utrum iudex † possit cogere aliquem, ut accuset? vide Angel.de malefic.col.46.versi.quæro,in uoce,Nec non ad querelam. Attende tamen in hac materia accusationis,iudicem debere admodum maturè procedere in accusatione admittenda,& diligenter examinare uitam & mores accusatoris, & non ita facilè accusationem admittere: quoniam accusator præsumitur motus inuidia. glo. in c.decreto, in uoce æmulorum. 2.quæst. 6.hæc Specul.in titu. de præparatorijs iudiciorum,accusatio enim est genus illaudabilis intentionis.cap.si quis Episcopus. 2.quæst.7.Hinc etiam dicitur,delatores castigari debere. Et ideò legitur,in uita Domitiani Imperatoris, eum ita dicere consueuisse,Princeps,qui delatores non castigat, irritat.

Summarium in l.si plures.ff.de accusat.

1 *Quæ sit iusta causa,ut unus magis, quàm alius admittatur ad accusandum.*

Bart. in l.si plures.ff.de accusat.

1 BAR. in hac l.si plures,in fi.quærit,quæ sit iusta † causa, ut unus magis,quàm alius admittatur ad accusandum? Adde quòd etiam erit iusta causa, ut potius admittatur filius spurius ex damnato coitu,ut ait Alex.in l.ex facto.§.si quis rogatus,col.19.ff.ad trebell.

Summarium in l.Titia.ff.de accusat.

1 *Iudex potest alicui statuere terminum ad accusandum, quo elapso poterit pronunciare eum non esse amplius audiendum.*

2 *Diffamanti*

2 *Diffamanti alienum statum præfigi debet terminus ad agendum, deducendum, & probandum id, quod diffamauit, alioqui ei debet perpetuum silentium imponi; ita ut amplius ea in re audiri non possit.*
3 *Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij, an sit diffinitiua, an interlocutoria.*
4 *Appellatione sententiæ an ueniat tantùm diffinitiua, an uerò interlocutoria.*
5 *Sententia merè interlocutoria quæ dicatur.*

Bart. in l. Titia. ff. de accusat.

1 BART. in hac l. Titia, colligit ex tex. iudicem † posse alicui statuere terminum ad accusandum, quo elapso poterit pronunciare, eum non esse amplius audiendum. vide Angel. de malefic. in 47. col. vers. quæro, in uoce, Nec non ad querelam. et aduerte tu, quoniam hæc sententia erit diffinitiua, secundum Abb. in c. cum olim, colu. fi. de testi. & ibi est longa apostill. Barb. vbi de multis alijs quærit. & hanc esse diffinitiuam docuit Bal. in l. si præses, in fi. C. de sent. Et ad ea, quæ hic ait Bar. optimè faciunt trad. in l. diffamari. C. de ingen. & man. vbi habetur, diffa-
2 manti † alienum statum, præfigi debere terminum ad agendum, deducendum, & probandum id, quod diffamauit, alioqui ei debere perpetuum silentium imponi, ita ut amplius ea in re audiri non possit: de qua re uide Soci. in consi. 41. col. 2. in primo uolu. vbi docuit memorabile remedium pro ipso reo. vide eundem Socin. in consi. 94. in tertio uolu. & declara, vt per Feli. in cap. venerabilis, num. 12. cùm sequ. de iudic. & in cap. si quis, de for. compet. & omnino uide Cæpoll. in cautel. 110. Et quis iudex sit adeundus in materia illius. l. docuit Alexan. in consi. 103. in 5. uolu. Ad ea uerò, quæ hic dicit Bart. in uers. pro examinandis, vide Abb. & Feli. in cap. examinata, de iudic. Posteà Bar. hic in 2. colu. vers. vnde pro declaratione, quærit an sen-
3 tentia † absolutoria ab obseruatione iudicij, sit diffinitiua, an interlocutoria? Tu uerò quæ dicatur merè diffinitiua, uide apud Ias. in l. imperium, colu. 2. vers. ex prima. ff. de iurisdict. omni. iudic. & an diffinitiua dici possit, quando seruata non fuit solennitas requisita? aperit Areti. in l. v. in principio, columna prima. & sequ. ff. de uerborum obligat. vide Ias. in repet. l. admonendi, colu. 39. & sequ. ff. de iureiuran. & omninò Alexand. in consil. 192. in libro primi & se-
4 cundi uoluminis. vbi tradit etiam nunquid appellatione † sententiæ ueniat tantùm diffinitiua, an uerò & interlocutoria? & ex quibus signis dignoscatur diffinitiua, & interlocutoria, & de multiplici genere sententiarum, vide apud Felin. in rubrica de sentent. & re iudic. & diffinitiuam dici quoque eam esse, quæ licèt non diffiniat totum negocium, tamen terminat partem aliquam substantialem, tradit Bald. in l. j. C. quando prouoc. non est necess. in versic. decimò quæro nunquid. vbi citat text. singul. in l. vtile. ff. de minor. accedit Alexand. in consil. 182. in
5 sexto uolumine. Item quæ dicatur † merè sententia interlocutoria, docuit Areti. in consilio 198. vbi inter cætera inquit, sententiam, quæ liberat aliquem ab obseruatione iudicij, dici merè interlocutoriam, quamuis ab ea possit appellari: quia non expectat aliam post se. & hoc est, de quo præcisè hic agit Bartol. multa quoque alia ad rem facientia ibi posuit Aretin. quæ uideri possunt.

Summarium in l. ex iudiciorum. ff. de accusat.

1 *Accusato mortuo an & quando crimen extinguatur.*

Bar. in l. ex iudiciorum. ff. de accusat.

1 BART. in hac l. ex iudiciorum, tradit, an & † quando accusato mortuo, crimen extinguatur? vide Curt. in consilio 60. columna secunda. vbi tradit, an hoc procedat etiam quò ad publicationem bonorum.

Summarium in l. j. ff. de custo. reo.

1 *Reus an & quando carcerari debeat.*
2 *Si detrusus in carcerem, ut exeat, fideiussionem præstat de iudicio sisti, & iudicata soluendo dicitur consentire capturæ, & de illius inualiditate dicere amplius non potest.*

Bar. in l.j.ff.de custod. reor.

1 Bart. in hac l.j. tradit, an & quando † reus carcerari debeat? atque reum semper carcerari, quando pœna corporis posset imponi. Dicas hoc non procedere in clerico, qui cum fideiussoribus relaxatur. cap.si clericos, de sentent. excommunic. in sexto. & in hac materia scias, si postquam conclusum est in causa, constat de innocentia rei, eum posse relaxari, perinde ac si lata esset sententia.Ias.in l.naturaliter.§. nihil commune,in prima combin. Bar.colu. 30.ff.de acquirend.possess.& ad ea, de quibus hic agit Bart.videas Angel.de malefic. Super uoce, Fama publica, colu. 1.quæst. 10. & sequ. vbi multa posuit in materia relaxationis præstita fideiussione. Et in re proposita attende diligenter, quia si detrusus
2 † in carcerem, vt exeat, fideiussionem præstat de iudicio sisti,& iudicata soluendo,dicitur consentire capturæ, & de illius inualiditate dicere amplius non potest. ita Socin. in consil. 113.in tertio uolumine. & ideo cautè agendum est,& in præstatione huiusmodi fideiussione reseruandum est ius dicendi de nullitate capturæ. Soci.in consi.99.in 4.volu. et ad prædicta omnia uide Paulum Grillandum,in tractatu de relaxatione carceratorum. Quid uerò facere debeat carceratus,qui non potest soluere pecuniam,pro qua positus est in carcere? vide Cæpol.in caut.3.

Summarium in l. si quis seruus.ff.de custo.reor.

1 *Positus in carcere pro una causa, an possit ex alia ibi recommendari.*

Bar.in l.si quis seruus.ff.de custo. reo.

Bar. in hac l.si quis seruus.§. qui exhibendi, colu.2.vers.vlterius quæro, tradit an positus
1 † in carcere pro una causa,posit ex alia ibi recommendari? vide Angel.de malefic.super uoce, Fama publica,col.4.q.7.& Soci. in consi.99.in 4.uol.

Summarium in l. si confessus.ff. de custo.reo.

1 *An & quando quis possit ex propria confessione damnari pro crimine.*

Bar.in l.si confessus.ff.de custo.reo.

1 Bart. in hac.l.si confessus,docet an & quando † posit quis ex propria confessione damnari pro crimine? vide Ias.in l.cum te transegisse,in 3. notab.C.de transact. & latissimè Dec.in cap.at si clerici,in quarto notab.de iudic. Et in hac re scias,minorem, qui confitetur crimen, si non apparet etiam esse culpabilem aliter quàm per propriam confessionem, debere restitui. Angel. in l.certum.§.in pupillo.ff.de confess.& Alex.in consi. 115.in 3.vol. Et an confessio facta in carceribus præiudicet? aperuit Rapha.Cuma. in consi. 157.& quia de hac re alibi plenè egimus,hic ulterius non insistam:vide tamen Abb.in c.1.de confess.

Summarium in l. diuus.ff.de custo.reor.

1 *Si inquisitor hæreticæ prauitatis tulit sententiam contra hæreticum, eumque tradidit iudici seculari, utrum iudex teneatur stare illi sententiæ.*

2 *Bannitus quando capitur, iudex debet illum facere confiteri se esse talem.*

Bar. in l.diuus.ff.de custod.reor.

1 Bart. in hac l.diuus, ait, si inquisitor† hæreticæ prauitatis tulit sententiam contra hæreticum, eumque tradidit iudici seculari, vtrum iudex teneatur stare illi sententiæ? an uerò possit procedere,ut uideat sit ne illa sententia iusta an non? concluditque, illum non teneri illam sententiam exequi,sed posse procedere. vide Abb.in c.1.de offic.ordi.& Thom.Ferrat.in cautel.53.vbi concludit,iudicem secularem non teneri exequi sententiam iudicis ecclesiastici,si ui
2 det eam iniustam. Et dum Bar.hic in 2.col.dicit,quando † bannitus capitur,iudicē debere illū facere confiteri se esse talem,& alia dicit in hac materia,ad quæ uideas Ange.de malefic.in uoce,Nec non ad denunciationem,col.67. Limita tamen, quia bannitus,seu interueniens pro eo potest probare eius innocentiam,non obst.statuto.Ias.in l.is qui.C.qui testa.face.poss.& dum

hic in fi.dicit Bar.denunciationem habere uim testis, limita singul.ut per Abb.in c.prætereà,co lu.3.vers.sed formo, de testi.cogen.

Summarium in l.in eos.ff.de custod.reo.

1 *Illi qui fractis carceribus fugiunt, puniuntur de fractione carceris, ea pœna, qua punirentur si uerè illud maleficium commisissent.*

Bar.in l.in eos.ff.de custod.reo.

1 BART. in l.in eos,ait,eos,qui fractis † carceribus fugiunt, puniri de fractione carceris ea pœna, qua punirentur, si verè illud maleficium commisissent. Limita istam.l.sex modis, ut per Paulum Grillandum in tract.de relaxatione carceratorum,in tit.de fuga carcerati.

Summarium in l.fi.ff.de custo.reo.

1 *Si duo erant custodes carceris, & unus fugiat simul cum carcerato, alter custos non tenetur, tanquam de casu fortuito.*

Bar.in l.fi.ff.de custod.reor.

BART. in hac l.fi.§.interdum,nihil dicit,tu verò dicas tex.hunc esse sing.ex quo colligitur,
1 si duo † erant custodes carceris, & unus fugiat simul cum carcerato,alterum custodem non teneri,tanquam de casu fortuito. ita Franc.Cremen.in sing.99.incip.Erant duo custodes.

Summarium in rubr.ff.ad l. Jul.maiest.

1 *Quomodo contra ciuitates non recognoscentes superiorem, vel contra rem publicam Romanorum committatur crimen læsæ maiestatis.*

2 *Crimen læsæ maiestatis dicitur committere tantum subditus.*

3 *Si pater accusat filium de crimine læsæ maiestatis, Princeps debet ei parcere.*

Rubr.ff.ad leg.Iul.maiest.

1 CIRCA istam rubricam quomodo † contra ciuitates non recognoscentes superiorẽ, vel contra rem publicam Romanorum committatur crimen læsæ maiestatis, & qua pœna puniantur huiusmodi delinquentes, vide apud Soc.in consi.275.in 1.volum. vbi tradit etiam quo modo crimen læsæ maiestatis differat à crimine oppugnatæ patriæ. & quid sit crimen læsæ maiestatis,& quo modo committatur,vide per Soc.in consi.22.in 1.vol.& ad prædicta vide Soc.in consi.54.in 3.vol.& omnino Albert.Brun. in consi.69. Item aduerte,
2 quoniam crimen læsæ † maiestatis dicitur committere tantùm subditus,secus si non esset subditus,ut habetur per glo.in clem.pastoralis,in verbo non sufficit, de re iudic. quam extollit Bal. in l.nihil.C.de manumiss.vide etiam Feli.in c.1.col.3.de offi.deleg.An autem crimen læsæ maiestatis committatur, contra Dominum, qui habet superiorem? & quot modis istud crimen committatur,& quam laudabilis sit misericordia in Principe,vide apud Albertum Brunum in
3 consi.28.Et unum memorabile scias in hac materia; nam si pater † accusat filium de crimine læsæ maiestatis, Princeps debet ei parcere,tex.est sing.in l.milites agrum.§. desertorem.ff. de re milit.& ita in facti contingentia fuisse obtentum,docuit Fel.in c.accusasti.nu.3. de accus.An autem in crimen læsæ maiestatis incidat ille,qui non reuelat reum dicti criminis, sed scit, & tacet? Bar.tenuit,eum teneri. sed ab alijs reprehenditur,ut per Feli.in c. quia alios, de hæret. & in c.quantæ,de sent.excomm.vide Albert.Brun.in dicto cons.28. Dec.in c.quia quæsitum, de offic.deleg.& omnino in l.culpa caret.ff.de regul.iur.Item à crimine læsæ maiestatis humanæ, ad crimen læsæ maiestatis diuinæ,quod est hæresis, ualere argũ. docuit Crauet.in cõsi.6.nu.3.

Summarium in l.j.ff.ad l. Jul.maiest.

2 *Securitas alicui concessa pro eundo, an intelligatur etiam concessa pro redeundo.*

Bar.in l.j.ff.ad leg.Iul.maiest.

1 BART. in hac.l.j.col.2.quærit,an securitas † alicui concessa pro eundo, intelligatur etiam concessa pro redeundo. & an si fuit concessa pro eundo, & redeundo, intelligatur concessa pro vna vice tantum,an verò,ut pluries posit is ire,& redire? vide Abb.in c.2.de treg. & pac, & Feli.

& Feli.in c.inter dilectos,col.4.de fid.instrum.& Alex.in conf.29.in 6.vol.vbi loquitur,de immunitate concessa euntibus ad nundinas.

Summarium in l.cuiusque.ff.ad l.Iul.maiest.

1 *Ille qui eripuit aliquem condemnatum uel confessum de crimine incidit in crimen læsæ maiestatis.*

Bar. in l.cuiusque.ff.ad leg.Iul.maiest.

1 BART. in hac l.cuiusque, inquit, eum, qui eripuit † aliquem condemnatum, uel confessum de crimine, incidere in crimen læsæ maiestatis. vide Ang.de malefic.in voce Fama publica,col.4.q.2.& dum Bar.hic infert de eximente carceratum,ad eximentem à familia, sequitur Ias.in §.pœnales,col.23.versi.item prædicta, inst.de action. ubi tradit etiam quomodo puniatur eximens reum. vide Alex.in cons.177.Viso themate,in lib.primi & secundi vol.colu.2. Et hoc,quod prædictum est scilicet, eum, qui eximit reum, esse reum læsæ maiestatis, limitat Ias. tripliciter in d.§.pœnales. & inter cætera inquit, hoc non procedere nisi in ereptis de manu imperatoris,non autem aliorum iudicum. vide Ias.in l.quod si quis seruum.§.quod prætor.col.fi.ff.ne quis eum qui in ius uoc.est ui exim.& Raph.Cuma.in cons.115.& in re proposita vide omnino Felin.in c.si quando,de offic.deleg. vbi ponit limitationes. & declarationes,ideo vide omnino.Bal.autem in l.addictos.C.de episcop. audien.ait eripientem aliquem condemnatum de manu familiæ,teneri ac si pro eo fideiussisset.

Summarium in l.in quæstionibus.ff.ad l.Iul.maiest.

1 *In crimine læsæ maiestatis admittuntur personæ ad accusandum, & probandum quæ aliàs non admitterentur.*

Bar.in l.in quæstionibus.ff.ad leg.Iul.maiest.

1 BART. in hac.l.in quæstionibus,ait,quamuis † personæ, quæ aliàs non admitterentur ad accusandum,& probandum,admittantur in crimine læsæ maiestatis,tamen eas non admitti ad probanda adminicula, sed ipsum duntaxat delictum. Ratio huius documenti est, quia sumus in materia pœnali,& odiosa,ut Aret.in consi.29.colu.11.ubi dicit secus esse quando dispositio non esset pœnalis.& adducit iura notatu digna. & ad hæc dicta Bar.vide omnino Feli.in c.postulasti.nu.52.de rescript.& Dec.in c.1.col.fi.de appellat.& in consi.37.col.7.

Summarium in rub.ff.ad l.Iul.de adulte.

1 *Adulterium est grauius crimen ceteris inter ea, que extra corpus committuntur.*
2 *Accusatus de adulterio, corporali pœna puniri non potest.*
3 *Adulterium ab eo committi, qui cognouit monialem professam.*
4 *Si quis committit adulterium cum muliere sub promissione pecuniæ, puniri potest pœna statuti, punientis adulterantem mulierem inuitam.*
5 *Adulterium committitur etiam cum uirgine.*
6 *Adulterium præsumitur quando à marito præmissa est alicui trina protestatio, ne uxorem suam alloqueretur, & tamen eam alloquitur.*
7 *Vxor an possit maritū ita de adulterio criminaliter accusare, sicut & maritus uxorem accusare potest.*
8 *Mulier quomodo dicatur notorium adulterium commisisse.*
9 *Adulterium an committatur cum meretrice nupta.*
10 *Testes domestici admittuntur in casu, qui aliter probari non potest.*

Bar.in rub.ff.ad leg.Iul.de adulter.

1 BART. in hac rubrica inquit,adulterium † esse grauius crimen cæteris, inter ea quæ extra corpus committuntur, sed contrarium tenet ipse idem in l. transigere. col. 1. C. de transact. ubi latè Alex.quem videas. Quomodo autem secundum leges seculares puniri debeat adulterium? vide apud Soc.in cons.148.cum subscript.seq.& Sali.in l.j.C.de adulter. vbi ait, uxoratum,qui solutam cognouit,non dici adulterium punibile commisisse. & omnino in re

in re proposita vide Raph.Cuma.in consi.154.ubi plenè docuit,& de pœna adulterij,& qualis
2 esset olim.& Crauet.in consi.137.ubi dicit, eum,qui accusatus est adulterij, † corporali pœna puniri non posse: quia consuetudo tolerat adulteria, & huiusmodi consuetudo tanquam lex est attendenda, ut ibi per eum. sed hoc non puto esse tutum: nam & si consuetudo inualida, & irrationalis excuset à pœna temporali,secundum Rom.in sing. 19.Anch.in consi.283.Alex. in consi.8.& in consi.233.colum.penul.in 6.vol.& Soc.in consi.209.Ias.in l.ait Prætor.§. iurari.ff.de iureiur.& Dec.in consi.9.Tamen hoc uidetur esse verum in ijs tantum, quæ prohibita sunt de iure positiuo, secus si concurrit etiam prohibitio iuris diuini: ita not.inquit Felin.in c. ea quæ, de simon.sed adulterium est prohibitum de iure diuino, igitur &c.Item scias, adulte-
3 rium † ab eo committi,qui cognouit monialem professam, & ideò tenetur pœna statuti adulterum punientis. ita Fel.in c.non satis,de simon.item secularis coniugatus magis peccat adulterando,quàm faciat presbyter. ita Abb.in c.vt clericorum mores,de uit.& honest.cleric.Attende etiam unum in hac materia , quod non est obliuioni tradendum, nam si quis adulteriũ
4 † commisit cum muliere sub promissione pecuniæ, puniri potest pœna statuti punientis adulterantem mulierem inuitam: quoniam inuita dicitur,quæ sub auri promissione decipitur. ita Ang.in §.sancimus,in auth.de lenon.quæ quidem decisio est magna,si uera est. Vtrum adulteram quilibet accusare possit? & an iudex maleficiorũ contra eam possit inquirere? vide apud Fulgos.in consi.136.Quid de iudice ecclesiastico? vide Abb.in c.cùm sit generale,de for.cõp. tex.in c.1.& ibi Abb.de offic.iudic.ordin.ubi ait,eum procedere posse contra seculares adulteros. vide Roma.in sing.667. cum ibi additis, ubi habetur, quæ sint pœnæ adulterij, & quis
5 iudex adiri possit. dicitque etiam † cum virgine adulterium committi posse de iure canonico, per tex.sing.in c.nemo.32.q.4.Quomodo autem adulterium probetur tradit Feli.in d.c.præterea,de testi.An autem adulterium uiri cum adulterio uxoris compensari possit? tradit Feli. in c.fi.de const.& in c.lator,post numerum.9.versi.limita secundò,de sent.& re iudic.Et in hac re scias ea,quę authoritate B.Augustini cõscripta sunt in Concilio Triburien.c.16.quæ sunt hæc. Adultera mulier non est à marito adeò increpanda, ut fit,quia cùm uir dicatur à virtute,& mulier à mollicie,cur uult maritus illam esse uictricem contra durissimam libidinem, cùm ipse ad
6 primum ictum cadat. hæc ibi. scias etiam circa prædicta,adulterium † præsumi,quando à marito præmissa est alicui trina protestatio,ne uxorem suam alloqueretur, & tamen eam alloquitur. & ista præsumptio ad condemnationem sufficit,secundum Ias.in d.l.transigere, colum. 2. C.de transact.per tex.in §.1.in auth.ut lic.matr.& aui. unde sumitur auth. si quis ei. C. de adulter.An autem si maritus dedit causam adulterio, uxor teneatur? vide Abb. in c. discretionem,
7 de eo qui cogn.consang.uxor.suæ.Quęro hic vtrum vxor † possit maritum ita de adulterio criminaliter accusare,sicut & maritus vxorem accusare potest? Abb. in c. tuæ, de procurat. dicit quod non. & rationem diuersitatis esse,propter dubium prolis,quod cessat in marito,sed ciuiliter eam agere posse, quò ad separationem thori,& quò ad lucrandam dotem. An autem, & quando possit episcopus dispensare adulterum? vide per Feli. in c. at si clerici.§. de adulterijs,
8 de iudic.Quomodo autem mulier † dicatur notorium adulterium commisisse, habetur in c.significasti,de diuor.ubi Abb.nu.4.inquit,multos esse modos probandi notorietatem hanc, inter quos est, si mulier peperit filium, quando per annum cum uiro non cohabitauit, id quod adnotandum est, quia ponit tempus anni, non autem nouem mensium: nam mulier potest parere etiam in 12.mense. ut per Bart.& ibi posui in l.Gallus,in principio.ff.de liber.& posthum.
9 An adulterium † committatur cum meretrice nupta, vide Ias. in l.plerique.ff. de in ius vocan. An adulterans uxorem alterius dicatur pacem rumpere, quam habet cum eo? Ias. in l.quiseruum.ff.de verb.oblig. Item scias, adulterum verisimiliter probari non posse, nisi per personas domesticas,ut est tex.in l.consensu.§.sin autem alter.C.de repud.ex quo sumitur regula, testes
10 † domesticos communiter admitti debere in casu, qui aliter probari non potest. de qua re vide Alex.in cons.320.in lib.primi & secundi volum.Socin. in cons.17.in 1.volum. & Felin.in c. tertio loco de probatio. sed contra istam regulam videtur casus in cap. in literis, de testi.sed respondeas

respondeas, ut per Aret. in dicto cap.& in consil. 13.ubi ait, immo in causa adulterij domesticos,& familiares esse alijs testibus præferendos.citat.l.quoties,& ibi Bar. C.de naufrag.lib.11.

Summarium in l.ex lege Iulia.ff.de adulter.

1 *Iudici an & quando per inquisitionem procedere liceat.*

2 *Si quis deliquit extra territorium quamuis in loco domicilij ratione accusationis ualeat cōueniri, tamen contra eum inquiri non potest.*

3 *In inquisitione an debeat poni annus & mensis.*

4 *An in causa inquisitionis opponi possint contra iudicem illæ exceptiones quæ contra accusatorem opponerentur.*

Bar.in l.ex lege Iulia.§.si publico.ff.de adulter.

1 BART. in hac.l.ex lege.§.si publico,col.3.quærit,an † & quando iudici per inquisitionem procedere liceat? vide Ang.de malefic.in 1.& 2.col.& scias, iudicium inquisitionis dici extraordinarium; quia communiter à iure non permittitur. Item quia solennitates requisitæ non seruantur. Abb.& alij,in rubrica de iudic.Item mitius delinquentes puniuntur, & non inducitur tacita prorogatio iusdicentis in causa inquisitionis.Dec.in c.1.col.22.versi.secundò,de iu-
2 dic.& uide casum,in quo si quis † deliquit extra territorium,quamuis in loco domicilij,ratione accusationis ualeat conueniri,tamen contra eum inquiri non potest. Abb.in c.cum contingat, col.2.de for.compet.quamuis ibi reprobetur. Et quomodo procedatur in causa inquisitionis, vide Feli.& alios,in c.qualiter & quando,de accusat.& ad ea,quæ dicit Bar.hic,in 4.col. versi. quinta regula,dicas,quando proceditur per inquisitionem, ita opponi contra testes, eos esse domesticos,& familiares offensi,sicut si per accusationem procederetur. Raph.Cuma.in cōs.
3 27.& an debeat in inquisitione † poni annus,& mensis? vide Ang.de malefic.colum.9.& 12.& dum Bar.subiungit,inquisitionem succedere in locum accusationis,& iudicem uices accusatoris sustinere. Limita hoc ut per Ang.de malefic.col.63.versi. quærit,in voce,Nec non ad querelam. & videas Bar.in l.sicut.§.1.ff.de accusat.& ex hoc,quod ait Bar.infertur, minorem non posse esse testem in inquisitione,sicut neque in accusatione. Alex.in consi.64.in 1.volu. Et an
4 in causa † inquisitionis opponi possint contra iudicem illæ exceptiones,quæ contra accusatorem opponerentur? de qua re agit Bar.hic in versi.quæritur autem,vide Ang.de malefic.colu. 13.vers.quintò.& quomodo inquisitio & accusatio in foro ecclesiastico fieri debeat,tradit Bonicontus in tract.de accusat.& inquisit.

Summarium in l.si maritus.§.si autem extraneus.ff.de adulte.

1 *An incohata inquisitione, & superueniente accusatione ante latam sententiam cesset inquisitio.*

Bar.in l.si maritus.§.si autem extraneus.ff.de adulter.

1 BART. in hac.l.si maritus.§.si autem extraneus,agit de illa quæstione,an † inchoata inquisitione,& superueniente accusatione ante latam sententiam,cesset inquisitio? vide Ang.de malefic.col.15.versi.quæro. & dum Bar.ait,si ex forma statutorum inquisitio esset auxilium ordinarium,quia fortasse iudici permitteretur inquirere, eo casu inquisitionem superueniente accusatione nō tolli. Dicas idem esse debere de iure canonico,quo indistinctè permissa est inquisitio.Tamen ueritas est in contrarium,quia & si permissa sit inquisitio,nihilominus dicitur esse iudicium extraordinarium,ut per Dec.in rub.de iudic.col.6.

Summarium in l.& si amicis.§.sed & si.ff.de adult.

1 *Si quis hic tractauit & ordinauit ut aliquis interficeretur, qui postea fuit occisus Florentiæ, an de isto tractatu hic puniri possit.*

Bar.in l.& si amicis.§.sed & si.ff.de adulter.

1 Bar.in hac l.& si amicis.§.sed & si,ait,si quis hic tractauit † & ordinauit, ut aliquis interficeretur,qui postea fuit occisus Florentiæ,eum de isto tractatu hic puniri posse.vide Ang.de malefic.in uoce,Existens Florentiæ,versi.quæro.& omnino Alex.in cons.216.col.pe.in 6.vol. ubi eleganter loquitur in hac materia.

Summa-

Summarium in l.miles.§. defuncto.ff.de adulte.

1 *Filius natus in domo mariti præsumitur eius esse filius, licet mulier adulterium commisisset.*

Bar.in l.miles.§. defuncto.ff.de adulter.

BART. in hac.l.miles.§.defuncto,oppo.& soluit,ut hic per eum. Attende quoniam ex isto
1 tex.colligitur,filium † natum in domo mariti,præsumi eius esse filium, licèt mulier adulterium commisisset. vide Abb.in c.per tuas,in 1.notab.de probat.vbi Dec.in 1.col.egregiè loquitur, & Dec.in cons.288.Item declara & amplia istum tex.ut per eundem Dec. in cons.657.& omnino videas Alex.in consi.88.in 7.vol.ubi inquit, præsumptionem hanc non usque adeò esse potētem,quin per alias contrarias tolli posit. & ad prædicta vide Alex.in consi.37.in 1. volu. & Paul.de Cast.in cons.115.in 1.vol.ubi latißimè,& diffusè Barb.in cons.27.in 1.vol.& istum tex.ad hoc esse sing.ait Bal.in rubrica.C.de probat.Limita hoc non procedere quando illa mulier diu fuisset sterilis,& quandoque à marito diuertisset; quia tunc ad hoc ut filius ex marito natus præsumatur,requiritur etiam illum fuisse tractatum ut filium. ita Feli. post Abb.in c.per tuas,col.1.de probat.

Summarium in l.hæc uerba.ff.de adulte.

1 *Ille qui persuasit,uel mandauit,tenetur ex propria significatione,non autem ex interpretatione.*

Bar.in l.hæc uerba.ff.de adulter.

1 BART. in hac l.hæc verba,colligit ex tex.eum, † qui persuasit, uel mandauit,teneri ex propria significatione,non autem ex interpretatione. vide latißimè Ias.in l.si quis id quod,colu.8. ff. de iurisd.omn.iudi.in 9.notab.ubi post multa ad hanc Bar.distinctionem accedit.

Summarium in l.qui uxori.§.quid ergo.ff.de adulte.

1 *Libellus non habet uim denunciationis.*

2 *Sola interpellatio sufficit ad constituendum quem in mora,etiamsi sit facta extra iudicium.*

Bar.in l.qui vxori.§.quid ergo.ff.de adult.

1 BART. in hac.l.qui vxori.§.quid ergo,sic ait in summa. Libellus † non habet uim denunciationis. vide Ias.in l.vinum,col.8.in 1.limit.ff.si cert.pet. Posteà Bar.tradit, nunquid denunciatio fieri debeat scienti? vide Alex.in cons.23.in 4.vol.& in consi.27.in 6.volum. & in consi. 138.in 7.vol.Raph.Cuma.in consi.4.Feli.in c.1.col.fi.de iudic. Soc.in consi.88. Super prædicta difficultate in 2.notab.doct.in l.j.C.de peric.& commod.rei vend.Aret.in consi.26. Bar. & alios in l.ij.§.uoluntatem.ff.sol.matr. Ias.in l.non solum.§.fi.ff.de oper.nou.nunc.col.17.& Feli. in c.cùm contingat,col.5.in 1.limit.de rescript.& Dec.in c.prudentiam,in princ.col.fi.versi.& nota,de offic.deleg.& dum agit Bar.hic in fi.de emptore & venditore,ut denunciatio fieri debeat etiam scienti in causa euictionis,ut venditor requiratur ad suscipiendum iudicium,quamuis Aret.in d.consi.videatur uelle solam scientiam sufficere, tamen etiam scienti denūciandam esse docuit Alex.in consi.117.in 7.volu. & Dec.in consi.74. sed contra hanc opinionem facit,
2 quia si sola interpellatio † sufficit ad constituendum in mora, etiam si sit facta extra iudicium, ut per Ias.in d.l.vinum.col.7.igitur sufficere debet sola scientia.Limita tamen prædictam conclusionem non procedere,quando manifestè constaret de iustitia euincentis. Alex. in consi. 63.col.fi.in 6.vol.& omnino in consi.138.in 7.volu. vide tamen bonas cautelas ad conficiendum instrumentum,ita ut in omni casu uēditor de euictiōne teneatur,& nulla obstet exceptio, apud Cæpoll.in caut.97.& denunciationis quatuor esse species,ac de natura cuiuscunque tradidit Abb.latißimè in c.nouit,de iudic.

Summarium in d.l.qui uxori.§.quid tamen.ff.de adult.

1 *Sufficit si causa ponatur in genere.*

2 *Si statutū puniret uiolantem mulierem honestam,non sufficit præsumptio honestatis,quæ à lege elicitur, sed specialis probatio exigitur.*

3 *Si statuto cautum est,eum qui ciuem interfecit,grauius esse puniendum,quam si forensem interficeret,et incognitus occidatur, eum præsumi esse ciuem.*

4 *Diuersitas temporis uel loci an faciat uideri diuersum esse delictum.*

Bar.

Bar.in d.l.qui vxori.§.quod tamen.ff.de adulte.

1 BART. in ead.l.§.quid tamẽ,inquit in summa,sufficere † si causa ponaẽ in genere, sed quid si in denunciatione inseritur causa limitatiuè? Ad materiam huius.§.& eorum,quæ hic ait Bar. vide Cæpoll.in tract.de seruit.vrban.prædi.cap.24.col.fi.& in re proposita scias,si qualitas,vel à statuto exprimatur,uel in accusatione,aut inquisitione apponatur,eam debere probari in spe
2 cie. & ideo si statutum puniret † violantem mulierem honestam, non sufficit præsumptio honestatis,quæ à lege elicitur, sed specialis probatio exigitur. Cæpol. in consi.58. & Hippol. de Marsil.in sing.187.incip. Qualitas apposita. sed huic sententiæ reluctatur tex.in auth.sed cùm testator.C.Ad leg.falcid.ubi tex.exigit, eum, qui prohibet falcid.non debere esse ignarum sui patrimonij,& tamen gl.inquit,hoc semper probari legis præsumptione,igitur qualitas requisita à lege,sola iuris præsumptione probatur. Præterea hoc idem claré habetur apud Feli. in c.
3 quoniam.nu.5.de offic.ordin.ubi ait,si statuto † cautum est, eum,qui ciuem interficit,grauius esse puniendum,quàm si forensem interficeret, & incognitus occidatur, eum præsumi esse ciuẽ: atque ita probationi huius qualitatis sufficere. Dum autem posteà Bart. subiungit, diem non esse inserendum in accusatione, vide quæ posui in l. libellorum, suprà de accusar.& Alex. in l.Diuus,col.3.versi.succesiuè quæritur.ff.de re iudic.ubi Ias.col.6.& seq.versi.item nota.vide quoque Feli.remisiuè,in c.examinata,col.4.de iudic.& Alex.in consi.72.col.7.in 1.vol.& dum prosequitur dicens,aut qualitas alterat factum,aut non,& si non alterat factum,tunc ex eodem processu potest sequi condemnatio. Contrarium tenet idem Bar.in d.l.Diuus, de re iudi.
4 & in l.Fulcinius.ff.ex quib.cau.in poss.eat.Posteà quærit Bar.an † diuersitas temporis, vel loci faciat videri diuersum esse delictum. Dicas tu diuersitatem temporis,& conditionis non probare diuersitatem in substantia,ut per Bar.in l.ita stipulatus,in prima oppos.ff.de verb.obli.Contrarium tamen tenet,in l.j.§.si quis simpliciter,eod.tit.ubi ait, ex diuersitate in tempore vitiari
* stipulationem,& in hanc sententiam ibi * communiter itum est.

Summarium in d.l.qui uxori.§.quæritur.ff.de adulte.

1 *Notarius licèt sit condemnatus de falso,tamen propterea non sit præiudicium domino, ad quem spectat instrumentum.*

2 *Notarius accusatus de falso etiam pendente accusatione potest conficere instrumentum.*

Bar.in d.l.qui vxori.§.quæritur.ff.de adult.

1 BART. in ead.l.§.quæritur,ait,quamuis notarius † sit condemnatus de falso,tamen propterea non fieri præiudicium domino,ad quem spectat instrumentum,vide Feli.in c.fraternitatis, de hæretic.Bal.in l.ij.C.de fid.instr.& in l.in exercendis, cod.titu.& in auth.sed nouo iure.C.si cert.pet.& gl.in §.cum his,in auth.de fid.instr.idem sentit Bar.in l.Barbarius.ff.de offi. prætor.
2 col.fi.ubi ait etiam,notarium † accusatum de falso pendente accusatione posse conficere instrumenta. idem ait Feli.in d.c.fraternitatis,& in c.fi.de testi.idque argumento tex.not.in l. quod si fortè.§.1.ff.de solut.immo præfatus notarius condemnatus de falso potest publicare instrumenta confecta ante condemnationem. Bar.& quæ ibi posui in l.ad testium.§.1.ff. de testam. & videas ibi apostillam in voce circa hoc.& Bar.Alex.& Ias.in l. si quis ex argentarijs.§.1.ff. de eden.Paul.de Cast.in l.Prætor.§.sed si dominus.ff.de eden.& in l.si arbit.C.de sent.& ad tradita hic per Bar.videas eundem Bar.in l.cùm filiusfamilias,in princ.col.2.ff.de verb.oblig.

Summarium in l.adulter.§.si eo tempore.ff.de adulte.

1 *Absolutus malefactor,an censeatur absolutus mandator.*

Bar.in l.adulter.§.si eo tempore.ff.de adulter.

1 BART. in l.adulter.§.si eo tempore,quærit,utrum absoluto † malefactore, censeatur absolutus mandator? vide Ang.de malefic.in voce Sempronium mandatorem,quæst.19.

Summarium in l.patri.ff.de adult.

1 *Is qui est in alterius potestate an possit alium in sua potestate habere.*

Bar.in l.patri.ff.de adult.

1 BART. in hac.l.patri,quærit,utrum ille,qui est in alterius † potestate, posit alium habere

in

in potestate sua? vide Ias.in l.eius,qui in prouincia,col.3.in ultimo notab.ff.si cert.pet. ubi ponit casum sing.in quo aliquis potest possidere,& possideri.

Summarium in l.nec in ea lege.ff.de adulte.

1 *Occidere qui impune potest,multò magis potest contumelijs afficere.*

Bar.in l.nec in ea lege.ff.de adulter.

1 BART. in hac.l.nec in ea lege,inquit,eum,qui potest impunè † occidere,multòmagis posse contumelijs afficere. vide Feli.in c.quæ in ecclesiarum,col.4.vers.nota secundo, de constit.

Summarium in l.quod ait lex.ff.de adult.

1 *Incontinenti illud dicitur fieri,quod fit eodem impetu.*

Bar.in l.quod ait lex.ff.de adult.

1 BART. in hac l.§.quod ait lex,colligit ex text.illud dici † fieri incontinēti, quod fit eodem impetu. & inspiciendum esse initium, quo ad locum, & quo ad tempus: nam & si aliquis sequitur alium fugientem per horas,ut illum interficiat,tamē dicitur eodem impetu interfectus. vide Feli.in c.fi.versi.item limita.col.7.de for.compet.Ang.de maleficijs,in uoce,Fama publica,col.3.q.6.Alex.omninò in consi.166.Animaduersis his, in libro primi & secundi volu. vbi multa hinc & inde adducit.& in l.clam possidere,in princ.ff.de acqu.poss.Dec.in cons.37.col.5.vbi ait,si magnates prohibiti sunt portare arma aliena,non propterea cēsentur prohibiri illi, qui ea portabāt antequā essent magnates,& posteà perseuerarūt.& idem,quod hic Bar.uoluit etiam in l.ij.ff.de priuat.delict.& quàm maximè in maleficijs origo sit spectanda,tradit Alex.in d.cons.116.& Soc.in cons.55.in 1.vol.

Summarium in l.capite quinto.ff.de adulter.

1 *Confessio facta extra iudicium an faciat inditium ad torturam.*

2 *Quis non potest ius carcerandi præscribere non fit delictum.*

Bar.in l.capite quinto.ff.de adulter.

1 BART. in hac l.capite quinto,tradit,an confessio † facta extra iudicium,faciat indicium ad torturam? De hac re alibi latè egimus,ideò hic non repeto. Posteà Bart.tractat, quando committatur crimen priuati carceris. Tu in hac materia aduerte,quoniam non fit coaceruatio horarum simul, ad hoc ut dicatur huiusmodi crimen perpetrari.Ang.in §.hæc autem,in procem.

2 fforum.& est tex.hic in voce, continuas. & quis † non potest ius carcerandi præscribere, ita ut carcerare non fit delictum.Ias.in l.imperium,col.8.ff.de iurisd.omni.iudic.& ad præcedentia, vide Ias.in rep.l.admonendi, col.65.ff. de iureiur. & ad alia dicta Bar.hic videas Abb. in c.at si clerici,colum.4.& ibi Feli.col.7.& Dec.de iudic.& Brunum in tract.de indicijs & tortura,col.9.versic. aliud.

Summarium in l.mariti.§.quinquennium.ff.de adulte.

1 *Præscriptio statuta accusationi criminali,per solam propositionem libelli interrumpitur.*

Bar.in l.mariti.§.quinquennium.ff.de adulter.

1 BART. in l.mariti.§.quinquennium,colligit, ex tex.præscriptionem † statutam accusationi criminali,per solā propositionem libelli interrumpi. De hac re vide Ias.in l.j.col.fi.C. Quan.li.pri.faciunt ad rem trad.per eundem Ias.in l.fi.in princ.col.2.in 4.fallen.ff.de eo,per quē factum er.& in rubr.in princ.C.de eden.

Bar.in l.si adulterium.§.Imperatores.ff.de adult.

BART. in hac l.si adulterium.§.Imperatores,commendat hunc tex.ad quem vide Aret. in cons.81.vbi declarat optimè.

Summarium in l.si adulterium.§.liberto.ff.de adult.

1 *Si statuto cautum est,bannitum impune occidi posse,an filius possit bannitum patrem occidere.*

Bar.in d.l.si adulterium.§.liberto.ff.de adult.

1 BART. hic in §.liberto,ait,si statuto cautum est,bannitum † impunè posse occidi,an filius posit bannitum patrem occidere.vide Feli.in c.quæ in ecclesiarum,col.2.vers.secundum, de

const

constit.Abb.in c.fi.de postul.& ibi Dec.col.5.& Ias.in l.omnes populi.col.9.versi.3.ff. de iust. & iur.& omninò vide quæ posui.in l.veluti.ff.eod.tit.de iust.& iur.

Summarium in l.uim passam.§.præscriptione.ff.de adul.

1 *Potestatem qui habet dispensandi cum spurijs, uel incestuosis, utrum dispēsare possit ille, qui simul est et spurius, & incestuosus.*

Bar.in l.vim passam.§.præscriptione. ff.de adult.

1 Bart. in d.l.vim passam.§.præscriptione,tradit,an ille, qui habet † potestatem dispensandi cum spurijs,uel incestuosis,utrum dispēsare posit eum, qui simul est spurius,& incestuosus? vide omnes,in l.ij.& ibi præcipuè Aret.ff.de verb.oblig.

Summarium in l.si ex lege.ff.de adult.

1 *Ille qui interfecit non legitimè bannitum, an excusetur.*

Bar.in l.si ex lege.ff.de adult.

1 Bart. in hac.l.si ex lege, tradit,an ille, qui interficit † non legitimè bannitum,excusetur? De ista quæst. vide multas remisiones apud Alex.in l.iiij.§.condemnatum,in 1.notab.ff. de re iudic.Fel.in c.quæ in ecclesiarum,col.2.de const.vbi Dec.col.5.& latè Gandinum,in tit.de bānitis pro maleficio.& Alex.in cons.65.& in cons.77.in 3.vol.& omnino vide Feli.in c.ex transmissa.nu.3.& 4.de præscript.

Summarium in l.j.ff.ad l.Iul.de ui pub.

1 *Ille qui habet licentiam portandi arma, an possit arma offensibilia portare in cœtu congregatorum, vel in aliquo conuentu.*

2 *Arma si prohibita sunt portari, et tres stantes inueniantur sub quorum pedibus sint arma, utrum omnes, an uerò nulli teneantur.*

3 *Armorum usus est laicis interdictus.*

4 *Clerici seculares ex delatione armorum non sunt ipso iure excommunicati.*

5 *Armorum prohibitio an ad paruum gladium porrigatur.*

6 *Lapides & fustes an comprehendantur appellatione armorum.*

7 *Portans arma prohibita quolibet die, an unum tantum delictum committat, an plura.*

8 *Pœna eorum, qui portant arma Sarracenis, quæ sit.*

Bar.in l.j.ff.ad leg.Iul.de ui publ.

1 Bart. in hac.l.j.tractat materiam armorum. ideò quæro † an ille, qui habet licentiam portandi arma,posit arma offensibilia portare in cœtu congregatorum, uel in aliquo conuentu? vide Ias.in §.ex maleficijs,instit.de action.col.18.versi. Aduerte, ubi tradit nonnulla scitu digna ad rem banc facientia. Adde quod arma portans malum animum habere præsumitur.gl.sing.in c.1.§.si rusticus,in uoce,mercator.& ibi Bal.in tit.de pac.tenen.nisi portaret arma ligata. de qua re vide Barb.in tract.de præstātia Card.in 6.quæst. primæ par.& ad ea,quæ hic tradit Bar.vide Ang.de maleficijs,in versi. uno stato ferito,col.1.versi.quæro. Item
2 quæro si arma † prohibita sunt portari,& tres stantes inueniantur sub quorum pedibus sint arma,vel sub sede,super qua sedebant,utrum omnes,an verò nulli teneantur? vide Ana. in c.significasti.secundo de homicid.in vers.ex prædictis.& Flor.in l.item Mella.§.sed si plures.ff.ad leg. Aquil.& quo iure arma sint prohibita,vide apud Barb. in d. tract. de præstantia Cardinal. in 6. quæst.colum.3.in 1.part.& quæ dicantur arma,vide Card.in clemen.ne in agro.§.ne præfatæ, in 5.quæst.de stat.monach.& Feli.in c.ita quorundam,de Iudæ.versi.in gl. 2.in fin.& in l.armorum.ff.de verb.signifi.& Bar.in l.si pignore.§.furem.ff.de furt.Ang.not.in §.item lex Cornelia,
3 inst.de public.iudic. & armorum † usus est laicis interdictus ut habetur in titulo. C. ut armor. usus.lib.11.Solet tamen Princeps ob iustam causam concedere,ut sine offensione alicuius possint arma portari,& eis uti,ut habetur in l.fi.C.de prox.sacro scrin. lib.12.& tradit Io.Andr. in c.clerici arma portantes,de uit.& honest.cleric.& ibi dixit Hosti.si necesitas exigat,magistrū officiorum

officiorum licentiam deferendi arma posse concedere, ut habetur in l.fi.C.de fabricen.lib.11. Item non porrigitur ad arma defensibilia. Limita hoc not. nisi quis armis defensibilibus uteretur ad offendendum, quoniam tunc sub armorum prohibitione continerentur. ita Bart. in l. pediculis.§. nemo.ff.de auro & argen.lega.& in l.si seruus.C. de his, qui ad eccles.confugi.cle-
4 rici † uerò seculares, ex delatione armorum non sunt ipso iure excommunicati, sed religiosi tenentes arma intra monasterium sine licentia superioris, ipso iure sunt excommunicati, ut habetur in d.clemen. ne in agro, de uita & honest.cleric. Arma enim clericorum sunt lachrymæ, & orationes, & scholarium sunt libri, vt inquit glo. in l.nepos Proculo.ff. de uerbor. significa.
5 Vtrum autem † prohibitio armorum ad paruum gladium porrigatur? Bart. hic ait, quòd non, per tex.in §.penult.in auth.de armis, vbi Bar.hoc tenet expreßè, in sexto notab.& uide apostill. ad Bar.in l.penul.§.telorum, infrà eodem titu. & appellatione armorum, paruum gladium non contineri, docuit etiam Angel.in d.l.si pignore,& in d.§.penult.& Ana.in c.lator, de homicid. & Abb.in d.cap.clerici, de uita & honesta.cleric. Limita tamen Bart. hic, nisi iste paruus gladius in fraudem portaretur, ad offendendum. quem sequitur Ias. in d.§. ex maleficijs, colu. 18.
6 instit.de action. An autem lapides, † & fustes comprehendantur appellatione armorum? vide glo.in rubrica.C.de fabricen.lib.11.& Alber.in l.ij. C. quæ res export.non poss. ubi concludit contineri, & ita procedere glo. in cap.si perfodien. de homic. & in d.cap. ita quorundam. id quod intelligas in lata significatione, in strictа verò & propria non ueniunt, nisi ea, quæ naturaliter sunt inuenta ad offendendum. casus est in d.l.si pignore.§.furem.& ibi Barto.ff.de furt.
7 & Angel. Aret.in d.§.item lex.Cornelia, inst.de public.iudic. An † autem portans arma prohibita quolibet die, unum tantum delictum committat, an plura? vide Anan.in cap.fin. de collus. deteg.col. 15.vbi affirmatiuam partem amplectitur. Item arma deferens ad hostes patriæ, vel eis mittens, dicitur proditor. Bal.in d.l.ij.C.quæ res export.vide gl. in d.c. ita quorundam, de Iudæ. & in l.mercatores.C. de commer. & in l.cotem.ff. de public. & quæ posui in l.vr uim.ff.
8 de iusti.& iur. Pœna † verò eorum, qui arma deferunt Saracenis, uel merces prohibitas, ut est ferrum, est triplex, primum enim sunt excommunicandi, immo sunt excommunicati in cœna Domini. Prætereà priuari debent omnibus bonis. Posteà efficiuntur etiam serui capientium, & de iure ciuili capite puniútur cum publicatione bonorum, ut habetur in d.l.ij.C.quæ res export.non deb.& in d.c.ita quorundam, de Iudæ. vbi Abb.& Feli.

Summarium in l.j.ff. de ui priuata.

1 *Publicatio bonorum an fiat ipso iure, uel per sententiam.*
2 *Ille qui aufert aliquid ex naufragio, & nauis, & res in ea contentæ restituendæ sunt proprijs dominis, non obstante aliqua consuetudine in contrarium.*

Bar. in l.j.ff.de ui priuata.

1 BART. in hac l.j. quærit, vtrum publicatio † bonorum, de qua agitur in hac l. fiat ipso iure, uel per sententiam? vide Feli. in c.Rodulphus, col. 21.de rescrip. Attende hic, quia nunquam fit publicatio bonorum, nisi præcedat sententia declaratoria. qua iudex pronunciet, talem hoc modo deliquisse. & hæc sententia fit diuersimodè: nam aut quis uenit priuandus propter delictum, & tunc requiritur huiusmodi sententia ad esse pœnæ. aut quis est priuatus ipso iure, & tunc requiritur sententia ad esse executionis. ita not. docuit Alexand.in consi.6.in tertio uolu.col.pen. vbi citat Bal.in c.primo.de feud.sin. culp. non amitten. & hanc materiam limita & declara, ut per Feli.in c. 2.col. 1.& seq. de sponsal.& hæc est materia capituli cum secundum, de hæret.in sexto.ad quam uideas Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ, nu. 6.de constitu.& in c.cum non ab homine.nu. 10.de iudic. & ibidem, nu. 19. tradit ab huiusmodi declaratoria licere appellare. Curt.in consi. 20.nu. 28.& 31.& ibi nume. 44.& eundem uide omninò in consi. 58.& Mari.Soci.iuni.in consi. 69.nu. 28. Et quia in isto text.agitur de illo, qui

2 aufert † aliquid ex naufragio, scias naufragio eueniente, & nauim, & res in ea contentas esse proprijs dominis reseruandas, non obstante aliqua consuetudine in contrarium. & si aliquis dicta bona surripiat, eius bona publicantur, eique graues pœnæ imponuntur, nisi illę res, quæ naufragium passæ sunt, sint piratatum uel infideliū. tex. est in l. nauigia. C. de furt. & in l. j. C. de naufrag. lib. 10. Et an & quando in huiusmodi rebus furtum committatur, distingue & declara, vt per Feli. in c. cum dilecti, nu. 16. de accusat. Item scias, quando nauis patitur naufragium posse immediatè ibi testes examinari ad perpetuam rei memoriam, qui facient fidem etiam coram iudice competenti: & duo uel tres testes sufficient. Bar. in l. ij. & iij. C. de naufrag. lib. 11.

Summarium in l. j. §. diuus. ff. ad l. Corne. de sicar.

1 *Affectus an sine effectu puniatur.*

Bar. in l. j. §. diuus. ff. ad leg. Corne. de sicarijs.

1 BART. in hac l. j. §. diuus, ponit, an affectus † sine effectu puniatur? de qua re uide Feli. in c. 1. in 8. fallen. de præsumpt. & Ias. in l. j. §. hæc autem uerba. ff. quod quisque iur. & quia de hac re latè alibi egimus, hic non insistam. sed diligenter est attendendum illud, de quo hic subijcit Bat. scilicet, ex quibus præsumatur animus occidendi, & non, quia hoc quotidie contingit. & ideò uide glo. not. in l. j. C. hoc eodem titu. & Dec. in consi. 90. & dum Bart. ait, ex qualitate armorum, cum quibus percussit, an cum gladio, an cum baculo. & illud super omnia attendendum est, quando quis percussit cum lancea, utrum percusserit cum hasta, an cum ferro, vide omninò Aret. in consi. 80. & in consi. 146. col. fi. Bal. in c. 1. de præsumpt. Ang. de malefic. in uoce, scienter & dolosè, in fine, Dec. in consi. 9. Ias. in l. si quis mihi bona. §. si coram, col. 2. ff. de acquit. hæredit. & Feli. in suo epistolari responso, quod posuit post titulum de sent. excommu. nu. 15. et in hac re attende, quia etiam si cum hasta percuteret aliquem in capite, tamen non esset præsumendus animus occidendi, cum potuerit facilius cum ferro eum occidere: nam isto casu una præsumptio ab alia eliderettur.

Summarium in l. eiusdem. §. transfugas. ff. ad l. Corn. de sicar.

1 *Si statuto cautum est, bannitum posse impune occidi, utrum occidi possit, etiam si esset captus à familia iusdicentis.*

Bar. in l. eiusdem. §. transfugas. ff. ad leg. Corn. de sicar.

1 BART. in hac. l. eiusdem. §. transfugas, ait, si statuto † cautum est, bannitum posse impunè occidi, utrum occidi possit, etiam si esset captus à familia iusdicentis? deciditq; hoc fieri haud posse. vide Angel. de malefic. in uoce Fama publica, col. 1. & Feli. in c. cum iuramento, de homicid. vbi dicit per capturam expitare licentiam occidendi.

Summarium in l. in lege. ff. ad l. Corne. de sicar.

1 *In pœnis corporalibus lata culpa dolo non æquiparatur.*

Bar. in l. in lege. ff. ad leg. Corn. de sicar.

1 BART. in hac l. in lege, sic ait in summa. In pœnis † corporalibus lata culpa dolo non æquiparatur, sed delinquens mitius punietur. vide glo. in l. in actionibus, in uoce non ob culpam, & ibi Ias. col. 4. ff. de in lit. iuran. & quoniam egimus, an & quando lata culpa æquiparetur dolo, & non, hic non repetam.

Summarium in l. diuus. ff. ad l. Corne. de sicar.

1 *An & quomodo puniri possit ille, qui plus deliquit, quàm cogitauit.*

Bar. in l. diuus. ff. ad leg. Corne. de sicar.

1 BAR. in hac l. diuus, tradit, an † & quomodo puniri possit ille, qui plus deliquit, quàm cogitauit. circa hoc vide Ang. de malefic. in uoce, Et appensatè, col. 2. Posteà Bar. hic in fi. quærit, de illo, qui deliquit in plus incidendo in aliam speciem delicti. Et not. decidit, eum teneri quando delictum, quod principaliter cōmittere cogitauit, tēdebat ad illum finē, qui secutus est posteà, alioqui

alioqui uerò, si ad eum finem non erat destinatum. Profectò istud est memorabile documentum, secundum Aret. in consi. 80. & in consi. 146. Alexan. in consi. 283. in libro primi & secundi uolu. Angel. in consil. 27. & de hac re uide omninò Paulum Grillandum in tracta. de sortilegijs, quæst. 12. sed contra hanc Bart. decisionem uidetur facere text. in l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn. vbi ille, qui dedit poculum abortionis, uel amatoriū, si bibens illud moritur, reus est mortis: & tamen ille, qui dedit, non habebat animum occidendi, neque hoc principaliter tendebat ad illum finem, neque erat conforme euentui, & sic est alia species delicti, & tamen punitur pœna mortis. cogita.

Summarium in l. si in rixa. ff. ad l. Corne. de sicar.

1 *Si plures aliquem vulnerauerunt, & iste moriatur habens unum tantum vulnus mortale, vtrum omnes teneantur, an nullus.*

2 *Vulnus quando dicatur esse mortale.*

Bar. in l. si in rixa. ff. ad leg. Corn. de sicar.

1 BART. in hac l. si in rixa, colu. 2. quærit cum glo. si plures † aliquem uulnerauerunt, & iste moriatur habens unum tantùm uulnus mortale, vtrum omnes teneantur, aut nullus? vide Angel. de malefic. in uoce Andream auxiliatorem, col. 96. vers. Tu autem. & Ancha. in consi. 216. Alexand. latè in consi. 15. in primo uolu. & in consi. 217. in libro primi & secundi uol. & in consil. 14. in 3. uolu. & in consi. 44. in 4. uolu. & omnino in cons. 2. in septimo volu. & uide glo. sing. in c. cupientes. §. cæterùm, de elect. vbi dicit Petr. se in facti contingentia quendam liberasse. Barb. in tract. de præstantia Cardinalium, in ultima quæst. secundæ par. nu. 25. Feli. in cap. significasti. secundo de homic. in c. capitulum, nu. 48. de rescript. Dec. in l. fauorabilem. de regul. iur. Mari. Soci. iuni. in consi. 69. nu. 27. & Paulum Grillandum in tracta. de relaxatione carceratorum, in 5. & 6. quæst. & uide pulchram fictionem in proposita re apud Ias. in l. si is, qui pro em-
2 ptore, col. 5. in fi. de usucap. Quando † autem uulnus dicatur esse mortale, & quid si medici uariant? dicas in dubio standum esse illis, qui dicunt uulnus non esse mortale, quando etiam hoc suadet natura loci, in quo est vulnus. Dec. in consi. 411. Corne. in consi. 283. in tertio uolu. & Feli. in cap. presbyterum, de homic. Posteà Bar. hic in col. fi. uers. possumus, quærit, quid si vulneratus surrexit, & ambulauit post triduum, dicatur ne ex illo uulnere decessisse, an non? vide Alex. in consi. 109. in primo uolu. & omnino Ancha. in consi. 388. colu. 3. Soc. in cons. 178. in 1. uol. & Feli. in d. c. presbyterum, de homic. vbi tradit etiam, quid si medici uariarunt in relatione, & hoc puto relinquendum arbitrio iudicantis. Dec. in d. cons. 415.

Summarium in l. j. ff. ad l. Pompe. de parricid.

1 *Filij qui parentes occidunt, qua pœna sint puniendi.*

2 *Qua pœna sit puniendus ille, qui dat uenenum, quod non sortitur effectum.*

Bar. in l. j. ff. ad leg. Pompeiam de parricidijs.

1 BART. in hac l. agit, de filijs, † qui parentes occiderunt. De qua re uide Abb. & alios in c. 1. de his, qui fili. occid. Item scias, filium, qui uerberat patrem, præsumi non esse filium eius. Alberic. in l. eum qui probabilem. C. de episco. & cleric. & Feli. in cap. afferte, col. 1. de præsumpt. Posteà Bart. inquit, eum, qui uenenum emit, ut illud patri daret, pu-
2 niri, quamuis non dederit. Qua uerò pœna sit † puniendus ille, qui alteri dat uenenum, quod non sortitur effectum; atque ita delictum non consumatur, vide Bal. in cons. 443. Cecchus confecit uenenum, in tertio uolu. & ueneno aliquem occidens, grauius est puniendus, quàm occidens gladio. Io. de Ana. in c. 1. col. 4. de sortileg. & Dec. in c. quæ in ecclesiarum, nu. 21. de constitu. vbi ait, ueneno occisum dici proditoriè interfectum. & quotuplex sit uenenum, uide Bar. in l. iij. ff. de sicar.

Summarium in l. frater. ff. ad l. Pompe. de parricid.

1 *Quando quis ex sola scientia puniatur.*

Bar. in l. frater. ff. ad legem Pompe. de parricidijs.

1 BAR. in hac l. frater, ait, hic esse casum, in quo † ex sola scientia quis punitur. vide Dec. in c. 1. col. 4. vers. et prædicta, de offic. deleg.

Summarium in l. utrum. ff. ad l. Pomp. de parricid.

1 *An ex sola scientia delicti aliquis teneatur.*

Bar. in l. vtrum. ff. ad leg. Pompe. de parricid.

1 BART. in hac l. vtrum, tradit, an ex sola scientia † delicti aliquis teneatur? ad istam l. & ad dicta hic per Bar. uide Feli. & Dec. in c. 1. de offic. delega. vbi ait Feli. multos perire propter dicta Bar. hic in fi. & si hoc Bar. documentum est uerum, intellige illud, quando ille, qui est conscius, potest illud scelus probare, alioqui uerò non deberet ex sola scientia cōdemnari: ita Feli. in c. de cætero, in fi. de senten. & re iudic. & limita sing. vt per Dec. in d. c. 1. col. 4. versi. ex quo. Et ad id, quod ait Bar. de populari, qui mandat nobili, vt aliquem interficiat, scilicet, inspiciendam esse qualitatem committentis delictum, non autem mandantis, vide Dec. in d. c. 1. colu. 8. versic. postremò.

Summarium in l. pœna parricidij. ff. ad l. Pomp. de parricid.

1 *An & quando ille, qui dormiens delinquit, puniri debeat.*

Bar. in l. pœna parricidij. ff. ad leg. Pompe. de parric.

1 BART. in hac l. pœna parricidij, tradit, an & quando † ille, qui dormiens deliquit, puniri debeat? & distinguit, vt hic per eum. Tu de ista quæst. vide aliquid apud Ias. in l. non dubium, col. 9. ver. & istud facit. C. de legi. & in l. j. §. adipiscimur. in 2. not. ff. de acquir. poss.

Summarium in rubr. ff. ad l. Cornel. de falsis.

1 *Falsitas quid sit, & quomodo committatur.*
2 *Falsi suspicio, quò ad condemnandum reum an pro ueritate habeatur.*
3 *Suspicio falsi iuuat quò ad capturam, secus quòad condemnationem.*
4 *Falsitas præsumitur in quocunque actu, qui declinat à stylo consueto.*
5 *Falsitatis crimen est magis ignominiosum quocunque alio.*

Rubr. ff. ad leg. Cornel. de fals.

1 CIRCA istam rubricam primùm quærēdum est, quid sit † falsitas? & quomodo committatur? vide glo. in c. memoriam, in uoce, falsam. 19. dist. & l. iubemus. C. de probat. & in hac re uide multa apud Alex. in consi. 70. vsque ad consilium 75. & in consi. 77. in 1. volu. Et quomodo possit probari falsitas, & multa indicia falsitatis, & quis puniri pos-
2 sit, tradit Dec. in consi. 175. & in consi. 189. et nunquid † falsi suspicio quò ad condemnandum reum pro ueritate habeatur? Alexan. affirmatiuam partem approbauit in d. consi. 77. In causa accusationis, ubi ait, hoc esse speciale contra l. absentem. ff. de pœni. sed illa l. loquitur quò ad condemnandum reum, igitur ista limitatio procedit in cōdemnatione rei. vide eundem Alex. in consi. 62. in tertio uolu. idem uoluit Curt. in consi. 73. colu. fi. & Mari. Soci. iuni. in consi. 41. nu. 8. Feli. in c. 2. col. 7. de rescripr. dicens de hoc esse casum in c. porrecta, de confirma. util. uel inutil. & ibi Dec. in principio. Contrarium tradit Fulg. in consi. 174. vbi ait, liquidissimas pro-
3 bationes exigi. idem uoluit Dec. in consi. 615. & in consi. 602. nume. 7. vbi suspicionem † falsi ait iuuare quò ad capturam, secus quò ad condemnationem. idem ait in dicto consil. 175. vbi refellit ea, quæ in contrarium adducuntur. eiusdem sententiæ fuit Ias. in l. j. ff. si quis iusdicen. non obtemper. Item scias falsitatis suspicionem cessare in re modica. Alexand. in consilio 74. columna secunda, in primo uolumine. Oldrad. in consilio 162. Thema tale est. et Crauet. in
4 consilio 75. nu. 16. et falsitas † præsumitur in quocunque actu, qui declinat à stylo consueto.

Feli.

Feli.in c.2.col.8.in uoce,stylus,de rescript.Item falsitas quodammodo diuinitus reuelatur.l.si ex falsis,C.de transact.ibi.falso reuelato.& ibi Bal.& in auth.de testi. in princ.& Soci. in consi.
5 98.col.1.in 3.vol.Et falsitatis † crimen est magis ignominiosum quocunque alio. Bar.& Paul. de Cast.in l.transigere.C.de transact. & usqueadeò abhominabile est,ut si generaliter reis criminum aliqua indulgentia concederetur,illa tamen reos huius criminis non contineret.tex.est sing.in l.Lucius.ff.ad Turpil.vbi uide omninò quę pono ad Bar.ibi in fi.& ita per illum text.dixit Barb.in tract.de præstant.Card.in 9.quæst.primæ part.& Hippol.de Marsil.hic. & multa in materia falsitatis scitu digna,uide per Crauet.in consi.28.& in consi.65.

Summarium in l.j.ff. de fals.

1 *Testis qui pecuniam accepit ut testimonium dicat, puniri debet de falso, quamuis uerũ testimoniũ dicat.*

Bar. in l.j.ff. de falsis.

1 BART. in hac l.j.inquit,testem, † qui pecuniam accepit, ut testimonium dicat, puniri debere de falso,quamuis uerum testimonium dicat. & idem esse in iudice. Limita nisi huiusmodi pecunia acciperetur pro uictu inueniendo ad dicendum testimonium, uel pro compensatione operarum amissarũ tali pro causa,uel quia in itinere spoliatus fuisset.Abb. & Feli.in c.1.de iudic.Limita quando palàm & publicè darentur pecuniæ testi,vt per Ang. de malefic.in uoce,Falsario. Aduerte tamen, quia dantes pecuniam de falso puniri non possunt, vt declarat Dec.in consi.189.col.8.vbi etiam ait, licitè dari posse pecuniam testi pro dicenda ueritate,quando aliter non uult testimonium dicere.

Summarium in d.l.j.§.sed & si quis.ff.de fals.

1 *Ille qui facit, ut testes non ueniant ad perhibendum testimonium, tenetur pœna falsi.*

Bar.in d.l.j.§.sed & si quis.ff.de fals.

1 BART. in ead.l.§.sed & si quis,ait eum, † qui facit, ut testes non ueniant ad perhibendum testimonium,teneri pœna falsi.vide Feli.in c.1. de testi.cogen.

Summarium in l.qui testamentum.ff.de fals.

1 *Aperiens literas alicuius, quando teneatur de falso.*

2 *Ille qui retinuit literas alicuius, tenetur, si periculum contingit in mora, ad interesse.*

Bar. in l.qui testamentum.ff. de fals.

1 BART. in hac l.qui testamentum,tradit, quando aperiens † literas alicuius teneatur de falso. dicitque eum teneri de falso,quando eas aperuit,& aduersario ostendit,alioqui uerò debet arbitrio iudicis puniri. idem vult Abb.in c.cum olim magister,de offic.delega.& ibi uide Feli. & omninò Firma.in tracta.de Episcopo, in prima par. in 3.lib. in 16. quæst. vbi etiam docuit,
2 unum aliud singulare,scilicet,eum † qui retinuit literas alicuius,teneri de mora,si periculum cõtingit in mora ad interesse,per textum,quem dicit esse singu.in l.fi.C.de fabricen.lib.12.Et ad prædicta uide Abb.in cap.cum uenerabilis, in glo.in uoce per uitium,de except.& Ias.in l.non dubium.C.de legi.vbi latè loquitur in re proposita,& in repet.l.admonendi, nu.122.cùm seq. ff.de iureiuran.

Summarium in l.si quis legatum.ff.de falsis.

1 *Si legatum est inualidum ratione rei legatæ, uel alterius uitij inuisibilis adscribens tenetur pœna falsi.*

2 *Falsitas illa est punibilis, quæ apta est damnum afferre, quamuis non attulerit.*

Bar.in l.si quis legatum.ff.de falsis.

1 BAR. in hac l.si quis legatum,dicit, si legatum † est inualidum ratione rei legatæ, uel alterius uitij inuisibilis,adscribentem teneri pœna falsi. vide Feli. in c.ex tenore, col.6.de rescript. Posteà Bar.in hac l.col.2.uers.hoc præmisso,quærit, si notarius falsum conficit instrumentum, quod instrumentum propter alium defectum nullius erat roboris & momenti, nunquid teneatur de falso? de ista quæstione uide Soci.in consi.62.in primo uolum. & in consi.103.& 104.
* eodem uol.vbi ait,* communem opinionem esse cum Bar.hic,& in consi.60. in 4.uolu. Feli.in

c.1.nu.4.de præsumpt.& in c.nobis,de simon.& attende illud, quod ait Alex. in consi.145.in
2 6.vol.dicens,falsitatem † illam esse punibilem,quæ apta est damnum afferre, quamuis non attulerit.l.si quis falsos,& ibi Bal.C.de fals.citat.l.tertiam in princip.ff.Quod quisque iur. Tamen falsitatem puniri non debere,nisi tria concurrant,docuit Ancha. in consi.24. visa inquisitione, scilicet,dolus,mutatio ueritatis,& quòd falsitas alteri noceat. ita Anch. ad quem accedit Dec. in consi.615.in princip.idem sentit Ang.de malefic.in uoce,Falsario,ubi dicit,neminem teneri de falso,quando eius falsitas non est alteri nocitura, etiam si illa falsitas fuisset dolo commissa. tex.est cum glo.not.in l.damus.vbi Bar.Bal.& Salic.C.de fals.tradūt doct.in l.j.C.de sepulc. uiol.& in l.fi.C.si ex fals.instru.& in l.ij.ff.quod fals.tut.vbi Bal. Et falsitatem in quatuor casibus posse contingere,& in quib.sit punienda,Soc.in cons.62.in 3.uol.& Raph.Cuma.in cons.138.

Summarium in d.l.si quis legatum.§.si patronus.ff.de falsis.

1 *Filius æquiparatur uero creditori.*

Bar.in d.l.si quis legatum.§.si patronus.ff. de fals.

1 BAR. in ead.l.§.si patronus,air,filium † æquiparari uero creditori. Quomodo autem filius & patronus in hæreditate dicantur esse creditores,uel quasi,uide Ias.in l.iij.col.fi.uers. circa secundam partem.C.de iur.& fact. ignor.

Summarium in l.lege Cornelia.ff.de fals.

1 *Falsam monetam expendens an teneatur de falso.*

Bar.in l.lege Cornelia.ff.de fals.

1 BART. in hac l.lege Cornelia, quærit an expendens † monetam falsam teneatur de falso? vide Angel.de malefic.in uoce,Falsario, vers.quæro. & de hac re uide apud Alexan. egregiè in consi.121.viso processu,in 7.uol.& Abb.& alios in c.quanto, de iureiur. & Abb. in c.falsariorum,de crimin.fals.& Petrum à Blasio in tract.nuncupato, directorium electionum, cap.21.in 2.par.& omninò Curtium in tract.monetarum.& Fabianum de Monte in tract.de empt.& uendit. in 5.quæst.

Summarium in l.filius.§.sequens quæstio.ff.de fals.

1 *Notarius qui scripsit instrumentum pertinens ad se, & ad alium, an instrumentum tale ualeat.*

Bar. in l.filius.§.sequens quæstio.ff.de fals.

1 BART. in hac l.filius.§.sequens quæstio, dum agit de notario, † qui scripsit instrumentum pertinens ad se,& ad alium. aduerte, quia exemplum, quod affert de seruitute, ad rem facere non uidetur,cùm sit indiuisibilis: & ideo uel in totum ualere debet, uel in nulla parte. glo. in l. stipulationes non diuiduntur.ff.de uerb.obli.& dum Bar. subiungit dicens de notario,qui ascribit sibi & alteri,vide Ias.in l.j.§.pen.col.5.ff.de uerb.obliga.in illa quæst. an utile per inutile uitietur. Subiungit posteà Bar.quæstionem,quam uidit de facto. quidam notarius scripsit, se & alium esse obligatos in solidum,nunquid huic instrumento sit habenda fides. vide Ias.in l.sciendum,in 2.notab.ff. de uerb.oblig.

Summarium in l.diuus.ff.de fals.

1 *Statutum ualet, quo cauetur, neminem posse allegare ignorantiam illius statuti.*

Bar.in l.diuus.ff.de fals.

1 BART. in hac l.diuus,in fi.principij ait,ualere † statutum,quo cauetur,neminem posse allegare ignorantiam illius statuti. sequitur Ias.in l.constitutiones.C.de iur.& fact.ignor.

Bar. in l.qui duobus.ff.de fals.

AD ea, quæ dicit Bar.in hac l.qui duobus,vide Ang. de malefic.in uoce,Falsario.

Summarium in l.eos.ff. de fals.

1 *Testis qui uaria dixit, cui dicto sit credendum.*

2 *Testis urians potest torqueri ad habendam ueritatem.*

Bar. in l.eos.ff. de fals.

1 BAR. in hac l.eos,col.2.vers.Ad secundum responsum,agit † de teste, qui uaria dixit,& cui dicto

dicto magis sit credendum. vide Abb.in c.per tuas,col.fi.de probat.& ibi Dec.declarat.Limita ut per Soc.in cõs.253.col.1.& seq.Itē limita,ut per Dec.ĩ cõs.189.col.7.vbi not.loquit̃.Et ista dicta testis debent redigi ad concordiam,quantum fieri potest.Alex.in cons.133.in 1.uol.& ad prædicta uide Abb.in c.literas uestras,col.2.de præsumpt.& ibi Feli.in 1.col. & Brunum in tracta.de indicijs & tortur. col.23.vers.sed tunc. Aret.in consi.71.col.2. Alexand.in consi.63.in
2 primo uolu.vbi ait,testem † uariantem posse torqueri ad habendam ueritatem. Posteà Bar.hic in colu.penul.in uers.quæro pro declaratione,quærit,si testis semel deposuit super uno articulo,& posteà iterum in alia causa producitur super eodē articulo, utrum ei sufficiat dicere, ego tantum scio,quantum dixi in alia causa? uide Doct.in c.cum in tua,de testi. ubi Anto.de Butr. Abb. Aret.& Feli. Adde quòd etiam si in primo eius dicto nulliter deposuit, eum tamen in secundo dicere posse,dico pro ut dixi. Bar.in l.legata inutiliter,in principio.ff.de leg.1.vbi Alex. & Aret. Et ad ea quæ posteà subijcit Bart.in uers. vltimò nota bonum consilium. vide Abb.in c.per tuas,col.fi.de probat.vbi Dec. Et dum Bar.hic in fi. dicit, verba huius text.ibi,qui diuersa inter se testimonia,esse intelligenda solùm quando unus testis dicit diuersa,non autem quando plures sibi inuicem repugnarent. sed ista est magna improprietas ad hæc uerba.& ideò uideas Alex.in l.j.in princip.col.1.vbi Ias.col.3.ff.de oper.nou.nunc.& Feli.in c.cum tu,col.1.de testi.& ad prædicta omnia uide Tyndarum in tract.de testibus.

Summarium in d.l.eos.§.qui se pro milite.ff.de fals.

1 *Doctorem,qui se appellat,cum non sit, qua pœna puniatur.*

Bar.in d.l.eos.§.qui se pro milite.ff.de fals.

1 BART. in ead.l.§.qui se pro milite,ait,hunc tex.facere contra eum,† qui se appellat doctorem,cùm non sit. vide Dec.in c.tertio loco, de probat.

Summarium in l.si quis obrepserit.ff.de fals.

1 *Falsam accusationem,qui produxit,an ex hoc accusari possit.*

Bar.in l.si quis obrepserit.ff.de fals.

1 BART. in l.si quis obrepserit,quærit,si quis produxit † falsam accusationem,utrum ex hoc accusari possit? vide Feli.in c.nonnulli.§.sunt & alij.col.4.de rescript. & in cap.accusasti,colu. prima de accusat.

Summarium in l.diuus.2.ff.de fals.

1 *Si ille cui fit protestatio de accusando eum de falso,si tali instrumento utitur,dicat ego utor tali instrumento,quatenus apparet uerum,& si non apparet uerum,profiteor me non usurum,an hoc sufficiat.*

Bar.in l.diuus.2.ff.de fals.

1 BART. in hac l.diuus, dicit, si ille † cui fit protestatio de accusando eum de falso, si tali instrumento utitur, dicat, ego utor tali instrumento, quatenus apparet uerum,& si non apparet uerum,profiteor me non usurum,an hoc sufficiat? vide Areti.& Feli.in c.præsentium, de testi. colu.4.& 5.& Angel.de malefic.in uoce,Falsario, uer.Tu autem. Et dum Bar. hic,in fi.ait,iudicem, coram quo falsum committitur, non posse delinquentem punire, nisi alioqui huiusmodi iurisdictionem habeat.vide Ias.qui hoc putat esse mirabile in l.j.§.fi.col.2.ff.de offic.eius.

Summarium in l.si quis.ff.de fals.

1 *Lex correcta an possit adduci, & produci.*

Bar. in l.si quis.ff. de fals.

1 BART. in hac.l.si quis,tradit, an lex † correcta posit adduci, & produci? vide multos casus,in quibus licet,apud Feli.in c.1.col.8.in 2.fallen.de consti.

Summarium in l.j.ff.ad l.Jul.repet.

1 *Officialis potest in patria conueniri, in qua officium exercuit.*

Bart. in l.j.ff.ad l.Iul.repet.

1 BAR. in hac l.j.in fi.agit de officiali † qui potest in patria conueniri,in qua officiũ exercuit.

Adde cautelam ad euitandum ne officialis posit in patria conueniri, scilicèt, ut fieri faciat proclama, ut post Card. ait Feli. in c. venerabilis, nu. 11. de iudic.

Summarium in l. eadem. §. hac lege. ff. ad l. Iul. repet.

1 *Vtrum damnatus hac. l. aut simili possit esse notarius, & publica conficere instrumenta.*

Bar. in l. eadem. §. hac lege. ff. ad leg. Iul. repet.

1 BART. in hac l. eadem. §. hac lege, tradit, vtrum † damnatus hac l. aut simili posit esse notarius, & publica conficere instrumenta? ad omnia dicta Bar. hic uide Abb. in c. cum dilectus, de fide instru. & uideas Paul. de Castr. in consi. 180. col. 3. in 1. vol. ubi tradit de Comite palatino, habente authoritatem legitimandi infantem, & delinquentem.

Summarium in l. j. ff. ad senatusconf. Turpil.

1 *Quis sit modus procedendi in crimine calumniæ.*

2 *Ille, qui pro parte temporis litigauit indebitè, debet in expensis condemnari, & pro alia parte absolui.*

Bar. in l. j. ff. ad senatusconf. Turpil.

1 BART. in hac l. j. vers. venio ad secundam, quærit, quis sit † modus procedendi in crimine calumniæ? vide Angel. de malefic. in uoce, Nec non ad querelam, vers. quæro, col. 56. vbi etiam in uers. vnum nota, tradit quomodo probetur calumnia. de qua re
2 agit hic Bart. in 2. colu. vers. vlterius procedo. Et dum hic Bar. in col. fi. ait, eum † qui pro parte temporis litigauit indebitè, debere in expensis condemnari, & pro alia parte absolui. vide Ias. in l. properandum. §. sin autem alterutra, col. 5. ver. secundò quærit. C. de iudic. Limita nisi quando dolo distulisset notum facere instrumentum litis decisiuum, ut aduersariũ grauaret expensis; nam tunc ipse in omnibus condemnaretur, vt ibi per Ias. Posteà dum Bart. subiungit, eum, qui petijt abolitionem accusationis, siue impetret, siue nõ, ab expensis debere absolui. sequitur Ias. in d. §. sin autem alterutra, colu. 5. in 6. fallen. Tu uerò cogita rationem huius dicti, cui ratio ipsa reluctatur. & in eod. §. vide Ias. ad ea, quæ hic tradit Bart. in uers. quæro utrum. & ad prædicta circa materiam expensarum, vide Dec. omnino. in l. qui in alterius. ff. de regul. iur. vbi eruditè loquitur contra communem sententiam.

Summarium in d. l. j. §. præuaricatorem. ff. ad Turpil.

1 *Iudex si uidet accusatorem cum accusato conuersari, est indicium quod sit preuaricator.*

Bar. in d. l. j. §. præuaricatorem. ff. ad Turpil.

1 BAR. in ead. l. §. præuaricatorem, ait, si iudex uidet accusatorem† cum accusato conuersari, hoc esse sufficiens indicium, quòd iste sit præuaricator. vide Ang. de malefic. in uoce, Nec non ad querelam, col. 57. ver. vnum. & in Specul. aduocatorum in 6. par. princ. nu. 45.

Summarium in d. l. j. §. si quis autem. ff. ad Turpil.

1 *Desistenti an debeat imponi pœna extraordinaria.*

Bar. in d. l. j. §. si quis autem. ff. ad Turpil.

1 BAR. in ead. l. §. si quis autem, tradit, an desistenti † debeat imponi pœna extraordinaria? vide Angel. de malefic. in 53. col. uer. quæro, in uoce, Nec non ad querelam.

Summarium in d. l. j. §. accusationem. ff. ad Turpil.

1 *Personæ prohibitæ accusare, si accusant, utrum accusatio sit nulla.*

Bar. in d. l. j. §. accusationem. ff. ad Turpil.

1 BAR. in ead. l. §. accusationem, quærit, si personæ† prohibitæ accusare, accusant, utrum accusatio sit nulla? vide eundem Ang. de malefi. col. 38. uers. quæro, in uoce, Nec non ad querelam.

Summarium in d. l. j. §. suspecti. ff. ad Turpil.

1 *Accusatiò suspecti tutoris an demandari possit.*

2 *Causa dandi tutoris delegari non potest.*

Bar. in d. l. j. §. suspecti. ff. ad Turpil.

1 BAR. in ead. l. §. suspecti, ver. vos debetis scire, q̃rit, an accusatio † suspecti tutoris demãdari posit?

possit? & in quibus demandari possit, hic declarat Bar. uide aliquid etiam per Ias. in l. cognitio ff. de offi. eiu. sed obstat quoniam dicendum uidetur, causam hanc delegari non posse, cum sit maior fauor pupilli, ut magis ab ordinario, cuius electa est industria, & de quo lex cōfidit, quā à delegato cognoscatur, cuius probitas non est cognita. si enim uerè suspectum tutorem, non esse suspectum pronunciaret, utique ista pronunciatio maximum pupillo esset præiudicium allatura. Præterea causa† dandi tutoris delegari non potest, ut habetur in l. j. ff. de offic. eiu. & tamen in ea uertitur minus præiudicium, quàm in remotione suspecti. Responderi posset, hæc omnia, etiam in restitutione in integrum procedere, quæ tamen delegari potest. l. fin. C. vbi, & apud quem, ideo dicas, causam suspecti tutoris tantùm agitari posse coram legato proconsulis, & prætoris, non autem coram alijs: & isti possunt etiam cognoscere, & remouere. id quod est fauore minoris; nam alioqui non agnoscunt. l. solent, in principio. ff. de offic. procons. & hoc videtur expresè colligi ex l. j. in princ. cùm. §. seq. ff. de suspect. tutor. nam in principio habetur, apud quos causa suspecti tutoris postulari possit; posteà dicitur Romæ hoc ius ad prætores pertinere, & in prouincijs ad præsides. deinde subiungit tex. ex epistola Antonini datam fuisse licentiam etiā legato Proconsulis. Denique infert tex. quòd si ista causa committi potest legato proconsulis, pari quoque ratione, & legato Prætoris eam posse committi; quod enim cō petit in prouincia, ut delegari possit, competit etiam in ciuitate. Proinde ex ijs constat, istis tantùm duobus delegatis remotionem suspecti tutoris permitti; nam si omnibus permitteretur, frustrà in illo tex. iurisconsultus conaretur ostendere, causam hanc à legato Præsidis posse cognosci. & ad tex. in d. l. cognitio, respondeas licet, illum necessariò debere intelligi secundum dictam. l. primam in qua refertur eadem epistola; quæ etiam in d. l. cognitio, recitatur, igitur. d. epistola est inteligenda pro ut exponitur ab ipsomet iuriscōsulto; & declaratur in d. l. j. id quod verisimiliter etiam conijci potest in d. l. cognitio, ibi, legatis eius. Posteà verò iurisconsultus ex identitate rationis, quod constitutum est in legato Proconsulis, ad legatum Prætoris extendit, vt patet in d. l. j. Attende quoque differentiam, quam hic facit Bar. inter cognoscere, & remouere, quæ non potest subsistere per tex. in d. l. j. & per tex. instit. de suspec. tutor. in principio. ubi primum traditur, qui tutores remouere possint, postea dicitur, ostendimus, qui possint de suspecto cognoscere; atque ita inter hæc duo nullum est discrimen, immo pro una & eadem re constituuntur, & sic contra Bar.

Summarium in d. l. j. §. reus. ff. ad Turpil.

1 *Iudex à cuius sententia appellatur, an citari debeat.*

Bar. in d. l. j. §. reus. ff. ad Turpil.

1 BART. in ead. l. §. reus, in fi. quærit, utrū † iudex à cuius sententia appellatur, citari debeat? vide latissimè Feli. in c. dilectus, 1. col. 1. & seq. de rescrip.

Summarium in l. in senatus. §. an ad eos. ff. ad Turpil.

1 *An ille cuius instigatione iudex inquirit, teneatur pœna Turpiliani.*

Bar. in l. in senatus. §. an ad eos. ff. ad Turpil.

1 BART. in hac. l. in senatus. §. an ad eos, quærit, an ille, † cuius instigatione iudex inquirit, teneatur pœna Turpiliani? vide Ang. de malefic. in voce, Nec non ad querelam, col. 24.

Summarium in l. Lucius. ff. ad Turpil.

1 *Statutum quod sit de relaxandis carceratis, porrigi non debet ad carceratos pro crimine falsitatis.*

Bar. in l. Lucius. ff. ad Turpil.

1 BART. in hac. l. Lucius, in fi. ait, statutum, † quod sit de relaxandis carceratis porrigi non debere ad carceratos pro crimine falsitatis. atque ita ad hoc iste tex. est sing. secundum Barb. in tract. de præstantia Cardinalium, in 9. quæst. ut dixi in rubrica suprà ad leg. Cornel. de fals. ubi vide omninò. & causam falsitatis esse cæteris detestabiliorem, vide Dec. in c. licèt causam, in 5. notab. de probat. & in c. ecclesia, col. 2. vers. secundus casus, de iudic. Fel. in c. inter dilectos, col. 4. de fid. instr. & in c. nonnulli. §. sunt & alij, col. 3. in 3. ampl. de rescrip. vide Ang. de malefi. col. 59. versi. Tu autem. d. limit. in voce, De anno præterito.

Summa-

Summarium in l.j.ff.de requir. reis.

1 *Statuto quamuis cautum sit, bannitum contumacem haberi pro confesso, et postea de crimine non audiri, tamen poterit bannitus suam innocentiam demonstrare.*

2 *Sententia propria iniquè lata, exequi non debet.*

Bar. in l.j.ff.de requir.reis.

1 BART. in hac.l.j.in fi.inquit, si statuto † cautum est, bannitum contumacem haberi pro cõfesso, & postea de crimine non audiri. aduerte tamen, quia stante huiusmodi statuto, nihilominus bannitus poterit suam innocentiam demonstrare. Ias.in l.is qui. C. qui testam.facere poss. Hippol.de Marsil.in sua practica criminali, vers.ultima quæstio, & in suo singul.72. Dec.in cõs.
2 548.nam iudex non debet esse minister iniquitatis. & ideo etiam sententiam † propriam iniquè latam exequi non debet, sed Principi rescribere, & ab executione abstinere.l.j.§.fin. ff.de quæstion.Fulg.in consi.147.inter consilia Imol. Dec. in l.& si nihil facile.ff. de reg.iur.cum ibi addit.& omnino vide Feli.in c.consanguinei, de re iudic.vbi ait, iudicem potius debere officio renunciare, quàm iniustam sentẽtiam exequi.hæc ille, & rectè, nam teste.B.Bernardo, Deus est vindex innocentiæ, & facit iudicium iniuriam patientibus.

Summarium in l.j.ff.de quæstio.

1 *Tormentis non esse usquequaque credendum.*

2 *Inditia, quæ ad bonum retorqueri non possunt, nec ad aliud, nisi ad id, quod expressè indicant, pro probationibus est habenda.*

3 *Tortura est maior pœna quàm sit abscissio utriusque manus.*

Bar. in l.j.ff.de quæst.

1 BART. in hac l.j.in 2.notab.ait, tormentis † non esse usquequaque credendum, & à tormentis incipiendum esse, quando præcedunt indicia. vide Brunum in tract.de indicijs, & tortura, col.23.& colu.27.vers.quintò principaliter. ubi limit. quæ verò indicia sint sufficientia ad torturam, vide etiam apud Alex.in consi.54.in 2.vol.& in consi.67.in 3.volu.& Dec.in consi.362.& omnino Paulum Grillandum in tract.de quæstionibus & tortura.Crauet.
2 in consi.99.Item scias, indicia, † quæ ad bonum retorqueri non possunt, nec ad aliud, nisi ad id, quod expresse indicant, pro probationibus esse habenda, secundum Archid.in c.1.de hæretic. in sexto.Posteà hic subiungit Bar.in versi. vlterius, tormenta esse incipienda primùm à magis suspecto, & cæteris paribus à debiliori. vide Brunum ubi suprà, & Ang.de malefic.in uoce, fama publica, colu.3.versi. videamus, sed in re proposita vide Petrum Gerardum in suo sing.75. vbi inter cætera, inquit, si plures essent capti pro aliquo maleficio, & dubium sit à quo prius sit inchoanda tortura, tunc cessantibus indicijs, ab eo, qui turpe nomen habet, inchoandum esse.
3 & torturam † esse maiorem pœnam, quàm sit abscisio utriusque manus, docuit Dec.in l. imperium.nu.49.ff.de iurisd.omn.iudic. citat tex.in §.pen. in auth.ut null. iudic. & eam esse pœnam non modicam dixit Abb.in cap.1.de confess.ubi infert, quòd & si ab interlocutoria non liceat appellari, tamen appellari poterit à iudice torturam decernente. de qua re vide Cæpol.in cautel.229.vbi ait, si iudex reo torturę terrorem iniecerit, reum posse appellare. qua stante, confessio inde secuta præiudicare non poterit.

Summarium in d.l.j.§.idem Cornelio.ff.de quæstio.

1 *Vnus testis an & quando faciat inditium ad torturam.*

Bar.in d.l.j.§.idem Cornelio.ff.de quæst.

1 BART. in ead.l.§.idem Cornelio, tradit, an † & quando unus testis faciat indicium ad torturam.vide Brun.in d.tract.de indicijs & tortura, col.2.versi. circa secundum, & Paulum Grillandum in tract.de quæstionibus & turtura, & in specie Crauet.in consi.99. Dum vero subijcit Bar.in versi.vltimò vides, an dictum vnius testis cum alijs indicijs faciat plenam probationem?

vide

vide latiſsimè Iaſ.in repet.l.admonendi,col.93.ff.de iureiur. Brun.in d.tract.col.2. in 2. quæſt. & Mari.Soc.iuni.in conſ.61.nu.8.

Summarium in d.l.j.§.diuus Seuerus.ff.de quæſt.

1 *Confeſsioni factæ in tormentis an ſtandum ſit.*

Bar.in d.l.j.§.diuus Seuerus.ff.de quæſt.

1 BART. in ead.l.§.diuus Seuerus,agit de confeſsione † facta in tormentis,an ei ſtandum ſit, an non.De hac re vide Iaſ.in l.qui in aliena.§.fi.ff.de acquir.hæred.col.27.in glo. in voce, non fieri,& aliquid in auth.ſacramenta puberum,col.6.verſi.ſequitur.C.ſi aduerſ.uend. & ſi primò ſponte,poſt in tormentis reus eſt confeſſus,ratificatio non eſt neceſſaria. Feli.in c.olim,col.4. in 8.fallen.de reſcript.& in materia iſta vide Brun.in tract.de indicijs & tortura, colum.4.in 6. quæſt.princip.& col.46.verſi.ſed ponamus,& col.19.verſi.circa primum.Angel.de malefic.in voce,Fama publica, col.3.verſi. poſtquam, & Paulum Grillandum in tract.de quæſtionibus & tortura,& omnino vide,quæ alibi dixi,vbi egi de confeſsione. & dum ſubiungit Bar. quomodo quis dicatur perſeuerare,vide Brunum in d.tract.in 6.quæſt.princ.Grillandum in d.tract.& Ang.de malefic.in voce Fama publica,in d.verſi.poſtquam. & omnino vide quæ plenè ſcripſi iam antea,de confeſsione,& de metu.

Summarium in d.l.j.§.quæſtioni.ff.de quæſtion.

1 *Confeſsio facta in tormentis an ſit ualidior alia.*

Bar.in d.l.j.§.quæſtioni.ff.de quæſt.

1 BART. in ead.l.§.quæſtioni,tractat an confeſsio† facta in tormentis ſit ualidior alia,an nõ? & diſtinguit,ut hic per eum. cuius documentum eſt ſingulare in illo membro,in quo ait, confeſsionem factam in tormentis eſſe debiliorem,quando aliquis torquetur, in ſe & in alium. ita Dec.in conſi.189.verſic. non obſt. quòd ſecundum dictum fuit depoſitum in tormentis. & Aret.in conſi.61.colum.1.& in hac re vide Socin.in conſi.251.in 1.volum.& Crauet. in conſi. 5.nu.47.in 1.vol.

Summarium in d.l.j.§.cum quis.ff.de quæſt.

1 *Teſtis non repellitur propter inimicitiam ſuperuenientem facto eius,contra quem producitur.*

Bar.in d.l.j.§.cum quis.ff.de quæſt.

1 BART. in ead.l.§.cum quis,ait,teſtem † non repelli propter inimicitiam ſuperuenientem facto eius, contra quem producitur. & ideò illa cautela non prodeſt,ut quis det alapam illi teſti,& eum repellat.de iſta cautela uide latius per Cæpol.in cautel.4.incip.Si uis impedire,verſ. ſi aliquis. & ad rem hanc faciunt ea,quæ in alijs lucubrationibus quandoque dixi,ſcilicèt, affectationem nunqam ei prodeſſe,qui affectauit,& ad rem facit bonus tex.in l.veteres,in fin.ff.de itin.act.priu.& Soc.in conſ.27.col.6.in 4.vol.

Summarium in d.l.j.§.ſi quis ultrò.ff.de quæſt.

1 *Si poſt ſententiam ex prima confeſſione latam,de innocentia rei conſtiterit,condemnatus debet reſtitui à Principe,non ab inferiore.*

Bar.in d.l.j.§.ſi quis ultrò.ff.de quæſt.

1 BART. in ead.l.§.ſi quis ultrò, ſic ait in ſumma. ſi poſt † ſententiam ex prima confeſsione latam,de innocentia rei conſtiterit,condemnatus debet reſtitui à Principe, non ab inferiore. uide quæ de innocentia poſui in l.j.ſuprà de requir.rei.& aduerte circa hæc dicta Bart.quoniã de iure canonico epiſcopus depoſitum per ſententiam, ſed adhuc non degradatum diſpenſat, & reſtituit. Abb.in c.at ſi clerici.§.de adulterijs,col.5.verſi.quæro,de re iudic.& dum Bar. hic in verſi.nota etiam,quærit, nunquid notarius qui ſcripſit, reum fuiſſe ſponte confeſſum, cùm tamen confeſſus fuiſſet per tormenta,ſit falſus? vide Iaſ.in l.qui in aliena.§.fi.in gl.in voce, non fieri.ff.de acquir.hæred.col.79.

Summarium in l.quæſtionis.ff.de quæſt.

1 *Iudex qui modum exceſſit in torquendo,ita ut reus mortuus ſit,tenetur.*

Bar.

Bar.in l.quæstionis.ff.de quæstio.

1 BART. in hac l.quæstionis, inquit, iudicem, † qui modum excesit in torquendo, ita ut reus mortuus sit, teneri. vide Brunum in tract.de indicijs & tortura, col. 30. versi. septimò. & omninò Fel. in c.qualiter & q̄n.nu.10.& 11.de accusat.ubi ait, iudicē isto casu esse capite puniendū.

Summarium in l.edictum.ff.de quæstio.

1 *Ad tormenta non deuenitur nisi in subsidium, & deficientibus alijs probationibus.*

Bar.in l.edictum.ff.de quæstio.

1 BART. in hac l.edictum, inquit, ad tormenta † non deueniri nisi in subsidium, & deficienti bus alijs probationibus. vide Soc.in conf.299.in 1.vol.& in hac materia tormentorum, scias, clericum torqueri non posse, nisi sit infamis. hoc fuit memorabile dictum Abb. antiqui, quem refert, & extollit Feli.in c.olim, nu.6.de rescrip.

Summarium in l.Diuus Pius.ff.de quæstio.

1 *In causa pecuniaria in subsidium deuenitur ad tormenta seruorum.*

Bar.in l.Diuus Pius.ff.de quæst.

1 BART. in hac.l.Diuus Pius, sic ait in summa. In causa † pecuniaria in subsidium deuenitur ad tormenta seruorum. Tu verò dicas in causa ciuili, quæ habet annexum delictum, posse procedi ad tormenta. ideo ubi aliquis ex delicto ageret ad interesse, posset quis torqueri. item in materia usuraria posset torqueri, q̄m habet delictum annexū. Soc.in conf.219.col. fi. & ad rem hanc vide Alex.in conf.77.col.2.in 1.vol.

Summarium in l.de minore.§.plurimum.ff.de quæst.

1 *Sola fama probatur aliquem esse mortuum ultra mare contra Saracenos.*
2 *Fama communiter plenæ sufficit probationi in casibus, in quibus à communiter accidentibus probatio est difficilis.*
3 *Fama quomodo probari debeat.*
4 *Bona fama inquisiti, uel accusati debilitat indicia contra eum, ita, ut ex eis torqueri non possit.*
5 *Effectus famæ quis sit.*
6 *Fama an faciat sufficiens indicium ad torturam.*

Bar.in l.de minore.§.plurimum.ff.de quæstio.

1 BART. in hac l.de minore.§.plurimum, agit de fama, de qua vide Socin.in regula.144.& quoniam de hac re alibi latè egimus, hic non repetam. & dum Bar.hic in 3.col.versi.itē ex eo,
1 dicit, sola fama † probari aliquem esse mortuum ultra mare contra saracenos, vide Alexand.in consi.146.col.4.in libro primi & secundi vol.& in ijs quæ sunt leuis præiudicij, sufficit scientia per famam, secus in ijs, quæ sunt grauis præiudicij, quia scientia est uerorum, & veritas non potest esse falsa. Feli.in c.cùm contingat, nu.4.de rescrip.ubi latè agit de fama, & in cap.veniens, de testi.ubi plenißimè tradit Curt.in consi.82.nu.2.Alex.in consi.83.in 3. volu.Dec. in consi. 428.Crauet.in consi.41.& plenè Specul.in tit.de inquisitione, in particula, quid sit fama. &
2 Dec.in conf.652.ubi ait, famam† communiter plenæ sufficere probationi in omnibus casibus. in quibus à communiter accidentibus probatio est difficilis. & dum Bar.hic subiungit, famam habere debere originem à personis honestis, & non maleuolis. vide gl. & Abb. & alios in cap. qualiter, & quando.2.de accus.& Abb.in c.atsi clerici, col.2.in glo.1. de iudic.& Aret. in consi. 73.col.pen.& fi.Sed quid si non constat à quibus originem traxerit? dicas, si fama habet aliquā verisimilem coniecturam secum annexam, & eo casu præsumitur ab honestis personis originē habuisse. Aret.in d.consi.73.citat Bar.in l.ea quidem.C.de accusat.Posteà Bart. hic, in 4.colu.
3 versi.quæro qualiter probabitur fama, quærit quomodo † fama probari debeat? vide Alex. in consi.83.in 3.vol.& in consi.101.in 6.vol. Aret. in d. consi.73. & omnino in c. cùm oporteat. nu.18.de accusat.& in c.tertio loco, in 3.notabili de præsumpr.nec est necessarium nominare duos, uel tres, ut per Aret.in d.consi.74.col.pen. & fin. Et in hac re scias famæ probationē elidi per contrariam probationem. & ideò si in criminalibus contra reum probata est mala fama, & pro eo probata est bona, statur bonæ, fauore ipsius rei. Feli.in d.c.cùm contingat, num.3.de rescrip.

4 rescrip.& Crauet.in consi.99.ubi ait,bonam famam † inquisiti, vel accusati debilitare indicia contra eum,ita ut ex eis torqueri non possit. & in consi. 151.nu.21.& in consi.145.nu.24. Et dum Bar.in re proposita inquit,famam saltem per duos testes esse probandam. dicas, soli tamen Papæ vel Principi asserenti de fama credendum esse. Ias.in repet.l. admonendi, colu.92. versi.item.ff.de iureiur. Tamen communiter unus solus non probat semiplenè famam. Bar. in d.l.admonendi,col.8.versi.venio,& quia Bar.dicit hic,testem debere dicere,maiorem partem populi hoc sentire. Bar.ait,hoc dictum posse redargui; quia testis non deponeret de sensu corporis,dicendo populum hoc sentire. sed huic argumento Bart. reluctatur, quia cum dicatur à maiori parte populi,præsumptio iuris est,testem audiuisse secundum gl.in l.si tutor petitus. C. de petit.tut.ergo cum iuris interpretatione deueniat ad sensum corporis probat. & ita in materia testium concluditur.Bar.in l.iiij.col.3.& seq.ff.si cert.pet.ubi Ias.in 5.col.Ad ea verò quę paulò post dicit Bart. scilicet, testem dicere debere, ita publicè dici per ciuitatem,& à maiori parte populi se audiuisse. vide Paul.de Cast.in consi.141.in fi.in 1.vol.Aret.in consi.110. Clarissimè & consultissime domine,& in consi.83.colu.pen. Posteà Bar.in versi.sed quid si testes, quærit,quid si testes diuersi à diuersis aiunt sciuisse? vide Alex.in consi.51.col.2.in 1.volu.Ad illud autem, quod ait Bar.hic in col.antepe. versi. ultimò principaliter quæro, scilicet quis sit
5 † effectus famæ,vide Ias.in repet.d.l.admonendi,col.91.versi.tangit, & Dec. in c. col.3. de appellat.& inter alios effectus,hunc fama operatur,quia iustam credulitatē inducit,ita ut accusatorem à præsumpta calumnia excuset,& alios etiam effectus operatur,ut per Felin. in c. cùm contingat,de rescrip.& communiter cuicunque diffamato de crimine,purgatio est indicenda, toto titulo extra de purg.canon.& ibi Abb.in c.1.in fi. Postremò hic propè fi.quærit Bar. utrū
6 fama † faciat indicium sufficiens ad torturam? Soc.in consi.54.col.pe.in 3.vol.affirmatiuā partem amplectitur.vide Feli.in c.cùm oporteat.nu.20.de accusat.& famam non sufficere ad torturam,sed duntaxàt ad inquirendum ait Crauet.in consi.41.

Summarium in l.repeti.§.si is qui.ff.de quæst.

1 *Socius criminis an possit esse testis contra socium.*

2 *Duo sunt casus in quibus etiam in causa ciuili socius non potest esse testis pro socio.*

Bar. in l.Repeti.§.is qui.ff.de quæstio.

1 BART. in hac.l.Repeti.§.is qui,tradit,an † socius criminis possit esse testis contra socium? vide Ang.de malefic.col.4.versi.item quando,& in voce,fama publica,colu.2.versic.quæro,in apostill.& Dec.in consi.199.col.5.& in consi.334.ubi ait, socium criminis nullum prorsus facere indicium. vide Abb.in c.1.de confess.in c.veniens,de testi. & in c. significasti, de adulter. & in c.quoniam eod.tit.Aret.in cons.61.& Feli.in d.c.veniens.Et dum Bar.hic ait,socium posse interrogari in causa furti. vide Alex.in cōs.79.in 3.vol.& multos esse casus,in quibus potest socius interrogari,ut est in hæresi,& in quibusdam alijs criminibus,docuit Specul. in titulo de accusatore,col.4.versi.item repellitur. vide etiam Feli.in c.venerabilis,de testi.cogen. sed ubi
2 agitur ciuiliter potest socius interrogari. Aret.in d.consi.61.colum.1.Duo tamen † casus sunt, in quibus etiam in causa ciuili socius non potest esse testis pro socio, scilicet, quando esset socius omnium bonorum,& quando esset socius illius rei,de qua tractatur,Bar.post glo.in l.quoniam liberi.C.de probat.Specul.in titulo de test.versi.sed nunquid socius.Angel.in l.si duo.ff.si quis caut.Ant.de Butr.& Feli.in c.insuper,de test.& Aret.in consi.13. sed quid si socius in criminalibus, & in casibus, in quibus interrogari non potest, examinatur, utrum aliquam fidem faciat? vide Feli.in c.cum.I.& A.nu.10.de sent.& re iud.Nolo hoc in loco prætermittere unū scitu dignum,scilicet,socium & participem criminis,qui reuelat tractatum de morte summi Pōtificis,absoluendum esse.c.si quis Papa,in fi.79.dist.per quem tex.ita dixit Felin. in c.1. colu.3. de offic. deleg.

Summarium in l.unius.§.reus.ff.de quæst.

1 *Reus tortus an,& quando iterum torqueri possit.*

2 *Defensio quocunque tempore reo postulante,concedi debet.*

Bar.

Bar.in l.unius.§.reus.ff.de quæstio.

1 BART. in hac l.vnius.§.reus,tractat,an † & quando reus tortus,iterum torqueri possit?vide Ang.de malefic.in voce,Fama publica,col.4.versi.tertiò. & Brun.in tract.de indicijs & tortura,in 5.quæst.princip.versi.sed ponamus.Alex.in consi.5.col.2.& in consi.93.col.2.in 1.vol. & Paulum Grillandum in tract.de quæstionibus & tortura. & dum Bar. subiungit etiam post publicationem testium in causa criminali, testes recipi. An in causa criminali concludatur in causa,an non? vide Hippol.de Marsil.in sua practica criminali.§.sequens quæstio, col. 1. & seq. & in l.j.§.fi.col.1.& seq.suprà eod.tit.& quòd non concludatur in causa, videtur tex.apertus in
2 §.cogniturum,infrà in hac ead.l. ibi,quamuis defensionem † quocunque tempore postulante reo negari non oportet. quem tex.ualde fauorabilem esse reis condemnatis,maximè per contumaciam,ait Io.de Ana.in c.de his,in fi.de accusat.tamen vide Feli.in c.consanguinei,de sent. & re iudic. Et ad conclusionem,quam hic propè fi.facit Bar.circa repetitionem tormentorum, scilicet,aut indicia contra reum sunt leuia,& repeti non possunt; aut sunt grauia & urgentia,& tunc secus.Ad hanc Bartoli distinctionem accedit Salic.in l.ij.C.de custod.reor.& Soc.in consi. 54.in 3.vol.& Alex.in d.consi.5.in 1.vol.& in hac materia vide Cæpoll.in consi.32.col.pen & Ang.de malefic.in voce,Fama publica.An autem in casu,quo testis repeti potest, possit testis se remittere ad primum dictum? vide Feli.in c.cùm in tua. de testi.

Summarium in d.l.unius.§.cogniturum.ff.de quæstio.

1 *Iudex debet terminum statuere ad faciendas defensiones.*

Bar.in d.l.unius.§.cogniturum.ff.de quæst.

1 BART. in ead.l.§.cogniturum colligit ex tex.iudicem † debere terminum statuere ad faciendas defensiones.vide Brun.in d.tract.de indicijs & tortura,in quæstione,qualiter ad torturam deueniatur,& Ang.de malefic.in uoce,Fama publica,col.4.ubi limit.

Summarium in l.maritus.ff.de quæstio.

1 *Testis,qui non dēt examinari propter reuerentiam partis,examinatus,nō facit indicium,neque probat.*

Bar.in l.maritus.ff.de quæst.

1 BART. in hac.l.maritus,sic ait in summa. Testis † qui non debet examinari propter reuerentiam partis examinatus,non facit indicium,neque probat. vide Bar.in l.ij.col.fi.versi.tertiò quæro.ff.de appell.ubi tenet contrarium. & ibi vide quæ posui circa rem hanc,& Felin.in c.2. col.2.versi.quæro primò,de testi.& an testis,qui non debet examinari,examinatus faciat indicium,de qua re hic agit Bar.in versi.ulterius,vide omninò Roma.in sing.747.incip.Testes examinati,& latius ibi addita per Castill.ubi citat hoc Bart. documentum, & multas affert authoritates ad rem propositā pertinentes,& Abb.in c.2.col.5.versi.tertiò probo, & col.6. in princ. de testi.& Brun.in tract.de indicijs,& tortura,col.3.versi.vlterius,& Ang.de malefi.in voce Fama publica,col.3.versi. quid si,& Feli.in c.cùm dilecti,col.pe.de accusat.Posteà Bar. hic in pe. col.versi.vltimò quæro,tractat an & quando in criminalibus sit locus delationi iuramenti. vide Alex.in consi.66.in 1.vol.Feli.in c.veniens,de testi.& latissimè Ias.in repet.l.admonendi. colu. 102.cùm seq.ff.de iureiur.

Summarium in l.quæstionis.ff.de quæstio.

1 *Confessio facta in tormentis non præcedentibus legitimis indicijs an ualeat.*

Bar.in l.quæstionis.ff.de quæstio.

1 BART. in hac.l.tradit,an † confessio facta in tormentis non præcedentibus legitimis indicijs ualeat? & deciditur quòd non secundum unam lecturam,etiam si dicta confessio fuisset ratificata.vide ad hoc Alex.in consi.325.in libro primi & secundi vol.Imol.in consi.109.Curt.in consi.59.Feli.in c.ad nostram,nu.2.de probat.& omnino Ias.in l.qui in aliena.§.fi.col.80. in gl. in verbo,non fieri.ff.de acquir.hæred.& hoc est speciale: nam alioqui in confessione ordo iudicij non exigitur. ideo si facta est sine libello sine litis contestatione,vel alio processu,ualida est, ut per Dec.in c.at si clerici,col.3.de iudic.uide Brunum in tract.de indicijs & tortura,colu.35.

uersi.

versi.sed ponamus,& Ang.de malefic.in uoce,Fama publica,col.3.versi.Aduertas.Alex.in cōs. 5.in 1.vol.& in cons.93.eod.vol.

Summarium in l.qui fine.ff.de quæstio.

1 *Inquisitus, de crimine torqueri non potest, nisi præcedentibus legitimis indicijs.*
2 *Reus si repertus fuerit in mendacio, maxima est præsumptio contra eum.*
3 *Probationes priuilegiatæ quæ in ciuilibus plenè probant, in criminalibus faciat indicium ad torturam.*
4 *Fuga sola facit sufficiens indicium ad torturam.*
5 *Furtiua res, si fuit apud reum inuenta, an hoc solum faciat indicium ad torturam.*
6 *Indicium quomodo probetur.*

Bar.in l.qui fine.ff.de quæstio.

1 Bart. in d.l.qui fine, sic ait in summa. Inquisitus † de crimine torqueri non potest, nisi præcedentibus legitimis indicijs. Aduerte tamen, quia de iure canonico contra diffamatum proceditur,quia ei denunciatur,& indicitur purgatio,& si in ea defecerit,habetur pro conuicto. toto tit.extra de purgat.cano. an autem torqueatur pro ut hic, vide Abb.in c.1.in fi. eod. tit.& Alex.in consi.65.Habita super contentis,in 1.uol.& in consi.183. in libro primi & secundi vol.& dum Bar.ait in 2.col.si reus † repertus fuerit in mendacio,maximam esse præsumptionem contra eum. vide Brunum in tract.de indicijs & tortura,col.2.versi.quæro. Posteà Barto. subiungit in versi.veniamus,quæ sint indicia sufficientia ad torturam. Et quia de hac re egi in præcedentibus lucubrationibus,non insistam. sed vide aliqua per Abb.in c.tertio loco, & ibi Dec.de probat.Feli.in c.2.colu.pen.& fin.de præsumpt. ubi cumulat quosdam casus,in quibus quis ex præsumptione damnatur. & ad hæc dicta Barto. accedit Brunus in d.tract. de indic.& tort.col.6.versi.circa tertiam. & in materia vide Ang.de malefic.in voce,Fama publica, versi. sed adde. Alex.in d.consi.65.in 1.vol.& in consi.77.eod.vol.Roma.in consi.7.Item scias pro-
3 bationes † priuilegiatas, quæ in ciuilibus plenè, probant, in criminalibus facere indicium ad tormenta. Bar.in l.fi.ff.de in lit.iuran.ubi uult,quando constat de furto, iuramentum furati super quantitate & ualore indicium facere ad torturam, quinimmo multi ibi relati per Ias.tenuere,hoc plenæ sufficere probationi. de quo vide trad.in c.fi.quod met.cau.Et dum Bart. agit de illo contra quem probatur,eum esse malæ conditionis & famæ,intellige in eodem genere mali. Alex.in consi.5.& in consi.93.in 1.vol.Item necesse est,ut testes dicant,eum fuisse malæ famæ tempore,quo deliquit,alioqui non concluderent,secundum Angel.in consi.309. Sequitur
4 posteà Bar.dicens,an sola fuga † faciat indicium sufficiens ad torturā? vide Ias.in repet.d.l. admonendi,col.70.Raph.Cuma.in consi.175.& omninò Feli.in c.nullus,de præsumpt. & Paulū Grillandum in tract.de relaxatione carceratorum,in titulo de fuga incarcerati, vbi distinguit. & Dec.in consi.234.ubi ait,si aliquis fugit,nemine eum accusante,fugam facere indicium ad torturam,secus si post accusationem,uel inquisitionem,vel suspicionem.Ad id uerò quod sub-
5 ijcit Bar.de re furtiua, † quæ fuit apud reum inuenta,an hoc solum faciat indicium ad torturā? vide Ang.de malefic.in voce,Fama publica,col.4.versi.sed aduette. & Alex. in d.consi.5. & in d.consi.93.in 1.vol.Ad ea verò quæ tradit Bar.in versi.sed quæro utrum requirantur, scilicet, an plura indicia exigantur,an verò unum sufficiat? vide Ang. de malefic.in uoce Fama publica.colum.31.versi.quæro an unum. Alex.in consi.77.in 1.volum.Clericus tamen nisi sit diffamatus,ullo in casu torqueri non potest. Abb.in c.grauis de deposit.& Felin.in c. olim. num.6. de rescrip.& dum posteà Bar.agit. de uno bono teste de uisu, limita,ut per Ang.de malefic.in d.loco,col.3.versi.& prædicta. Ad ea verò quæ ait Bar.in versi.quæro qualiter,dicens quomo
6 do probetur † indicium, dixi in præcedentibus lucubrationibus in hoc eod.tit.ideo ibi vide,& Brunum in d.tract.col.2.& Ang.in d.loco,versi.quæro qualiter,& Alex.in d.consi.5.col.2. Postremò quærit Bar.an indicia habita super inquisitione generali præiudicent reo,ut possit torqueri? vide Feli.in c.2.col.3.versi.tertiò,de testi.Abb.in c.præterea,colu.4. de testi.cogen. & Brun.in d.tract.col.3.versi.item quæro.

Summa-

Summarium in rubr.ff.de pœn.

1 *Pœna quid sit, & quot sint genera pœnarum.*

Bar. in rubrica.ff. de pœnis.

1 BART. in hac rubrica quærit, quid sit † pœna? quot verò sint genera pœnarum tam de iure ciuili, quàm de iure Canonico, vide per Io.de Lignan.in tract.de censura ecclesiastica, nu.4.cùm seq.& Feli.in c.qualiter & quando.§.ad corrigendos.nu.7. cum seq.de accusat. Et unum scias in hac materia, quamuis pœna mitior in dubio sit eligenda, tamen in imponenda pœna, illa eligi debet, quæ magis timetur. & ideo si iudex cognoscit reum magis timere pœnam pecuniariam, quàm corporalem, debet pecuniariam imponere. Feli. in c. inter cæteras.nu.26.de rescri. & an & quando, & quomodo pœna mortis, quæ imponenda esset, euitari possit, vide Cæpoll.in caut.1.& in caut.5.

Summarium in l.j.ff.de pœn.

1 *Si quis post delictũ effectus est clericus, à quo puniri debeat an à iudice Seculari, an uerò ab ecclesiastico.*

Bar. in l.j.ff.de pœn.

1 BART. in hac.l.j.col. 2.versi.iuxta prædicta, quærit, si quis post † delictum effectus est clericus, à quo puniri debeat, an à iudice seculari, an verò à iudice ecclesiastico? de ista quæstione vide Ias.in l.cum quædam puella.ff.de iurisd.omn.iud.Feli.in c.fi.col. 6.de const.Barb.in trac. de præstantia Cardinalium, quæst.11.in 1.vol.ubi ponit etiam præsumptiones ex quibus elicitur, eum clericatus ordinem suscepisse in fraudem. Dec. in consi.130. & omninò uide quæ posui in lucubrationibus meis in d.l.cùm quædam puella, suprà de iurisd.omn.iud.& in l.si quis posteà suprà de iudic.

Summarium in l.prægnantis.ff.de pœn.

1 *Executio fieri non debet ad mortem de muliere pregnante, nec ea debet torqueri, & an debeat differri per 40.dies.*

Bar.in l.prægnantis.ff.de pœn.

1 BART. in hac.l.prægnantis, sic ait in summa. Executionem † fieri non debere ad mortem de muliere prægnante, nec eam debere torqueri. & an debeat differri per 40.dies post partũ? vide ad hæc omnia quæ posui in l.imperator, suprà de stat.homin.Posteà quærit Bar.hic, quid si mulier pariat, & non reperitur, qui uelit filium nutrire? & distinguit, ut hic per eum, ad quem accedit Cæpoll.in cautel.3.incip.si uis differre.

Summarium in l.delegati.ff.de pœn.

1 *Damnatus ad mortem fugere non potest sine peccato.*

Bar.in l.relegati.ff.de pœn.

1 BART. in d.l.relegati, in ultimo notabili inquit, damnatum † ad mortem, fugere non posse sine peccato. vide Ias.in repet.l.admonendi, col.2.ff.de iureiur.Abb.& Feli.in c.1.colu.2. de testi.cogen.& in c.1.nu.64.de const.& Dec.in l.quod à quoquam.ff.de reg.iur.ubi ait, carceratum iustè, non posse fugere sine peccato, secus verò si captus esset iniustè.

Summarium in l.absentem.ff.de pœn.

1 *Agens licèt careat accusatione, uel actione, tamen processus ualet.*

Bar.in l.absentem.ff.de pœn.

1 BART. in hac l.absentem, col.3.inquit, quamuis agens † careat accusatione, vel actione, tamen processum ualere, uide omnino Aret.in cons.85.col. 2.ubi not.distinguit, & Bald. in l.ij. colum.fin.C.de re iudic.quamuis Paul.de Cast.in l.j.in principio.ff.ad Trebell.dicat indistinctè processum non ualere.

Bar.in l.aut damnum.ff.de pœn.

BART. in hac l.aut damnum, in princ.nihil dicit, tu verò ad uersiculum proinde iuncta gl. in uoce, Præsidis, videas Fel.in c.inter cæteras.nu.13.de rescrip.

Summa-

Summarium in l. aut damnum. §. si quis. ff. de pœn.

1 *Præses an possit cognoscere de delicto commisso per eius officialem.*

Bart. in d. l. aut damnum. §. si quis. ff. de pœn.

1 BART. in ead. l. §. si quis, quærit, an præses † possit cognoscere de delicto commisso per eius officialem. & dicit, aut deliquit in officio, & tunc potest, uide Bar. in l. nulli. C. quor. appell. non recip. Si uerò extra officium, & tunc etiam potest, si delictum est notorium. alioqui non, in hoc quòd quis possit ius dicere in causa propria, quando est notorium, uide Feli. in c. cum uenissent, col. 2. de iudic. Ias. in l. qui iurisdictioni præest. ff. de iurisd. omn. iudi. ubi limitat istud dictum Bar. quando pœna imponenda pro illo delicto esset præfixa, alioqui non. Ad rem hanc faciunt ea, quæ sing. tradit Innoc. in c. ex parte, de uerb. signific. ubi ait, iudicem uindicare posse iniuriam sibi notoriè illatam; quia eo casu dicitur executor pœnæ a iure impositæ, & recusari non potest. quod tamen limita, ut per Abb. in c. si quis contra, de for. compe.

Summarium in d. l. aut damnum. §. quisquis. ff. de pœn.

1 *Bannitus si rumperet confinia, debet poni in banno per dupplicatum tempus.*

Bar. in d. l. aut damnum. §. quisquis. ff. de pœn.

1 BART. in ead. l. §. quisquis, air, si bannitus † rumperet cõfinia, debet poni in banno per duplicatum tempus, hoc esse intelligendum duntaxat de illo residuo, quod ei supereft, non autem de toto tempore banni. uide Abb. in c. unic. de plus petit. & Aret. in l. ita stipulatus. col. 23. uer sicu. extra glo. ff. de uerb. obliga.

Summarium in d. l. aut damnum. §. denique. ff. de pœn.

1 *Bannitus potest iterum banniri.*

Bar. in d. l. aut damnum. §. denique. ff. de pœn.

1 BART. in ead. l. §. denique, ait bannitum † posse iterũ banniri. uide latè Nellum in trac. bannitorum, in 3. quæst. 1. quæst. in 1. par.

Summarium in l. moris. ff. de pœn.

1 *Pœnalis constitutio disponens de dignitate, debet intelligi de dignitate, quæ talis est principaliter, non autem participatiuè.*

Bar. in l. moris. ff. de pœn.

BART. in hac l. moris, in princ. nihil dicit. Tamen Aret. ait consi. 130. istum tex. in uersicu,
1 potest & ita, esse sing. ad hoc quòd pœnalis † constitutio disponens de dignitate, debet intelligi de dignitate, quæ talis est principaliter, non autem participatiuè; quoniam ad illum casum nõ extenditur pœna, ut hic dicitur in legato.

Summarium in l. respiciendum. ff. de pœn.

1 *Iudices quomodo in causis criminalibus procedere debeant.*

Bar. in l. respiciendum. ff. de pœn.

1 BART. in hac l. respiciendum, in princ. nihil dicit, sed in eo traditur norma iudicibus, † quo in causis criminalibus procedere debeant. Et ad hoc uideas omninò Fulg. in cons. 124. in fi.

Summarium in d. l. respiciendum. §. furta. ff. de pœn.

1 *Licet furtum committatur, tamen aliquando non solet criminaliter puniri.*

Bar. in d. l. respiciendum. §. furta. ff. de pœn.

1 BART. in ead. l. §. furta, inquit, quamuis furtum † à personis hic enumeratis committatur, tamen eas non esse criminaliter puniendas. limita nisi esset geminatum, vt per Corset. in tract. de uerbis geminatis, vers. 23. in 1. vol.

Summarium in d. l. respiciendum. §. delinquunt. ff. de pœn.

1 *Insultus quid sit.*

2 *Ebrietatis effectus sunt mentis exilium, & libido.*

Bar. in d. l. respiciendum. §. delinquunt. ff. de pœnis.

1 BART. in ead. l. §. delinquunt, inquit, de insultu. tu verò quid † sit insultus, uide apud Ang. de malefic. in uoce, Fecit insultum, col. fi. & Aret. in consi. 34. & de proditione tradit Dec. in c.

quæ in ecclesiarum, col. 6. vers. solum, de constit. & dum Bar. in uer. sed quæro, subiungit, an maleficium factum ab ebrio sit puniendum? vide Angel. de malefic. in uoce, Scienter & dolosè, col. 1. vers. quid si. Abb. & ibi addita in c. sicut nobis, de testi. Dec. in c. 1. in fi. de testi. & in c. fi. de maled. & ad excusandum ebrium delinquentem facit text. not. in l. omne delictum. §. qui se. ff.
2 de re milit. Et effectus † ebrietatis sunt mentis exilium, & libido. & ebrietas est fomes omnium malorum. Abb. in c. crapula, de uit. & honest. cleric. An ebrius possit contrahere matrimoniũ? Soci. in consi. 47. col. 3. in 3. uol. distinguit dicens: Aut omnino caret sensu, & eo casu non potest: aut non, & tunc secus. An propter nimiam & frequentem ebrietatem clericus priuari debeat beneficio? vide Abb. & alios in d. cap. sicut nobis, de testi. Ad ea uerò quæ posteà hic ait Bart. scilicet, an propter leuem, & leuissimam culpam sit aliquis puniendus? vide Abb. in c. 2. col. 2. de consti. & ibi omnes, & præcipuè Dec. in 4. col. vers. quarta conclusio, & Angel. de malefic. in uoce, Scienter & dolosè. col. 3. vers. & subdit.

Summarium in l. aut facta. §. tempus. ff. de pœn.

1 *Mane, vel serò an dicatur dies uel nox.*

Bar. in l. aut facta. §. tempus. ff. de pœn.

1 Bart. in hac l. aut facta. §. tempus, uers. venio ad secundum, quærit, utrum mane, † uel serò dicatur dies, uel nox? vide Ias. in l. Titius. §. Lucius, col. 9. ff. de liber. & posthu. vbi omnes, & de hac re alibi egimus, ideò non repetam.

Summarium in d. l. aut facta. §. nonnunquam. ff. de pœn.

1 *Uniuersitas delinquens an & quando puniri debeat.*

Bar. in d. l. aut facta. § nonnunquam. ff. de pœn.

1 Bart. in ead. l. §. nonnunquam, tradit an † & quando uniuersitas delinqueret, puniri debeat? vide Aret. in consi. 165. latè Ias. in l. ciuitas. ff. si cert. pet. Feli. in c. cum omnes, colu. 15. & seq. de constit. vbi Dec. in 6. col. & seq. vers. sed maior. Soci. in l. j. §. municipes. ff. de acquiren. poss. & omnino Salic. in l. j. C. de seditios. Feli. in c. dilectus, de simon. & omnino Albert. Brun. in consi. 28. & uniuersitatem pœna mortis puniri non posse, ait Felin. in c. grauem. de sent. excom. & in hac re uide semper consilium Hieronymi de Tortis quod positum est post consilia Anto. de Butr. vbi plenè agitur de hac re.

Summarium in l. si non defendantur. ff. de pœnis.

1 *Judex potest ex officio suo rei defensiones inquirere nemine defendente.*

Bar. in l. si non defendantur. ff. de pœn.

1 Bar. in hac not. l. si non defendantur, ait, iudicem † posse ex officio suo rei defensiones inquirere, nemine defendente. vide Alex. in consi. 4. in 6. uol. Aret. in consi. 80. & in consi. 146. Cæpol. in consi. 29. & plenè Antonium de Canario, in tracta. de excusat. & quæ ego posui in l. seruum quoque. §. publicè. ff. de procur.

Summarium in l. diui fratres. ff. de pœn.

1 *Si post sententiam constat de innocentia rei, eum ex gratia posse absolui.*

Bar. in l. diui fratres. ff. de pœn.

1 Bart. in hac l. diui fratres, ait, si post † sententiam constat de innocentia rei, eum ex gratia posse absolui. Tu uerò attende hunc text. in fi. qui est memoratu dignus, ex quo colligitur, quando aliquis ex principalibus ciuitatis pro crimine detinetur supersedendum esse, & Principi rescribendum. ad quod uideas Feli. in c. quærenti, de offic. deleg.

Summarium in l. ad bestias. ff. de pœnis.

1 *Judex propter excellentiam personæ potest transgredi legem.*

Bar. in l. ad bestias. ff. de pœnis.

Bart. in hac l. ad bestias nihil dicit, & tñ iste tex. est memorabilis, ex quo cõiter colligi so-
1 let, iudicem † propter excellentiã personæ, de qua agitur, posse transgredi legẽ. De hac re uide propè infinita apud Feli. in c. 1. nu. 68. de const. & ibi num. 74. limitat ea omnia procedere, nisi iudex

iudex posit consulere superiorem, ut sentit iste text. vide etiam Feli. in c. quærenti, de offic. deleg. vbi multos casus enumerat, in quibus impeditur executio sententiæ criminalis.

Summarium in l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn.

1 *Poculum qui dat non animo occidendi, sed amatorium, est pœna ultimi supplicij puniendus, si ille morit.*

Bar. in l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn.

BART. in hac l. si quis aliquid. §. qui abortionis, se remittit simpliciter. Sed attende tu hunc

1 tex. qui sing. est in ea parte, qua cautum est, eum, † qui dat poculum non animo occidendi, sed amatorium, esse pœna ultimi supplicij puniendum, si ille moritur. id quod est contra regulas iuris, ex quibus colligitur, nunquam pœnam mortis inferri sine dolo & proposito occidendi. l. j. §. diuus. ff. de sicar. & l. lege Cornelia, & l. diuus. ff. eodem titu. & l. is qui cum telo. C. eodem tit. & contra istam sanctionem uidetur text. in l. iij. §. adiectio. ff. ad leg. Corne. de sicar. Pro cuius contrarij declaratione & solutione, uidere poteris Paulum Grillandum in tracta. de sortilegijs, quæst. 12. et iste tex. videtur penitus reluctari documento Bar. in l. diuus, in fi. ff. de sicar. vbi posui, & ibi uideas.

Summarium in l. Cicero. ff. de pœnis.

1 *Delinquens pecunia interueniente grauius punitur.*

Bar. in l. Cicero. ff. de pœn.

1 BART. in hac l. Cicero, inquit, grauius eum esse puniendum, † qui deliquit pecunia interueniente, quàm si sine pecunia deliquisset. vide Angel. de malefic. in uoce, Sempronium, colu. 100. vers. & in quantum.

Bar. in l. fi. ff. de pœnis.

BART. in hac l. fin. vers. secundò potest, agit de actione descendente ex statuto. De hac re uide latè per Ias. in §. si istæ, colu. 5. institu. de action. vbi ponit utilitatem huius inuestigationis, quamuis reprobet.

Summarium in l. j. ff. de bon. damnato.

1 *Bona damnati an & quando amittantur.*

Bar. in l. j. ff. de bon. damnatorum.

1 BART. in hac l. j. agit, an & quando † bona condẽnati amittantur? vide Paul. de Cast. in consi. 171. col. fi. in 1. uol. vbi subdit, statutum generaliter disponens bona publicari debere, intelligendum esse secundũ antiquũ ius cõe, scilicet si filij non extarent.

Summarium in l. cum ratio. §. præterea. ff. de bon. damna.

1 *Interfector non potest ei succedere, quem trucidauit, sed huiusmodi bona ad fiscum pertinent.*

Bar. in l. cum ratio. §. præterea. ff. de bon. damnat.

1 BAR. in hac l. cum ratio. §. præterea, inquit, interfectorem † non posse ei succedere, quem trucidauit, sed huiusmodi bona ad fiscum pertinere, nisi sit alius non delinquens in eodem gradu cum interfectore, citat l. secundam. §. fratris. ff. si quis aliq. testa. prohibu. Attende hic, quoniam quandoque dubitatur, an text. in d. §. fratris, sentiat de portione fratris delinquentis, an non? & uidetur quòd non, atque ita non probaret intentionem Bart. qui loquitur de illa portione fratris delinquentis, dicens eum succedere non posse, & talia bona ad fiscum pertinere, nisi ut prædictũ est. dum enim ait, talia bona, proculdubio sentit de bonis, in quibus delinquẽs propter delictum succedere non potest. & ita intelligit Rom. hoc Bart. documentũ in suo sing. 461. incip. Occidens, vbi propterea inquit dictum. §. fratris non probare intentionem Bart. sic intellectã, uide omninò ibi addita per Castil. vbi loquitur de ueritate eorũ, quæ hic Bar. tradit.

Summarium in l. j. ff. de bon. eor. qui ante senten. sibi mort. consci.

1 *Fugiens an præsumatur deliquisse.*

Bar. in l. j. ff. de bon. eor. qui ant. sent. sibi mort. consciu.

1 BAR. in hac l. j. quærit, utrũ ille, † qui fugit, præsumatur ex hoc deliquisse. vide Ias. in repet.

 l. admo-

l.admonendi,col.70.versf.limita.ff.de iureiur.vide l.in eos.ff.de iust.reor.& quæ ibi posui,& Feli.in c.nullus, de præsumpt. vbi tradit regulam cum fallen. & omninò Paulum Grillandum in tracta.de relaxatione carceratorum, in titu.de fuga incarcerari, vbi latè tradit hanc materiam.

Summarium in l.relegatorum.§.interdicere.ff.de interdic.& relega.

1 *Municipium uel ciuitas an possit statuere, neminem posse mercaturas exercere extra ciuitatem.*

Bar.in l.relegatorum.§ interdicere.ff.de interdict. & releg.

1 BART. in hac l.relegatorum.§.interdicere,quærit,nunquid † municipium uel ciuitas possit statuere,neminem posse mercaturas exercere extra ciuitatem? vide Abb.in c.postulasti, colu.3.vers.& generaliter.de foro compe.

Summarium in l.corpora.ff.de cadaue.punit.

1 *Cadauera punitorum an possint dari medicis ad faciendum anothomiam.*

Bar.in l.corpora.ff.de cadauer.punit.

1 BAR. in hac l.corpora,dubitat, an cadauera † punitorum dari possint medicis ad faciendam anothomiam. sed dici posset ea dari debere propter publicam utilitatem; pro qua multa permittuntur,ut per Bar.in l.fi.§.1.ff.de pignor.actio.

Summarium in rubr.ff.de appella.& relat.

1 *Appellatio non datur contra sententiam fortunæ, & casus.*

2 *Appellatio licèt à iudice admissa non fuerit, tamen executio debet differri.*

3 *Quando dubium est, sit ne appellatio deserta an non, sit ne interposita, an non, sit ne admittenda an non; semper pronunciandum est pro appellatione.*

4 *Appellari non licet à causa quæ celeritatem desiderat.*

5 *Appellans per actum contrarium an & quando appellationi renunciare uideatur.*

6 *Appellatio an suspendat sententiam, an uerò perimat.*

Rubr.ff. de appellat. & relati.

1 CIRCA istam rubricam aduerte,quoniam contra sententiam † fortunæ, & casus,non datur appellatio.vide Bar.in rubrica.ff.de minor. item quià in multis casibus appellari non licet,cautela est,ut in casibus restitutio in integrum petatur.Cæpoll.in cautel.180.& an appellationi à futura sententia renunciari possit cum iuramento? vide Ang.in cõsil.187.si per pactum uel statutum prohibita est appellatio,an & quando appellari liceat à grauaminibus futuris priusquam feratur sententia? Ang.in consi. 188. Appellatio † quamuis à iudice admissa non fuerit, tamen executio debet differri. Barto.in l.si quis filio.§.hi autem.ff.de iniust.rupt.testam.ubi habetur etiam, non esse deferendũ appellationi in causa criminali,quando seditionis, vel magni scandali periculum immineret, sed statim iudex punire debet, & posteà scribere Principi. Appellatio dicitur præsidium innocentiæ.c.cum speciali.§.porrò,de appellat.& fuit principaliter inuenta ad fauendum iniustè oppressis, & ad corrigendas iudicantium iniquitates. Soci. in consi.139.in quarto uolu. & si dubium est, sit ne † appellatio deserta an non? sit ne interposita an non? sit ne admittenda an non? semper pronunciandum esse pro appellatione,ait Feli.in c.significauerunt, de except.& Cæpoll.in cautel.179. & Soci.in consi.195.colu.2.in 1.uolu. Item sciendum est,appellari non licere à sententia condemnationis lata ex magno interuallo post sententiam interlocutoriam, propter quam illæ petuntur expensæ. Innoc.in cap.sæpe,de appellat. quem extollit Roma.in singu.84.Item communiter † appellari non licet à causa,quæ celeritatem desiderat.fallit si causa est mixti imperij. ita Roma.in singul. 775. Item si appellans facit aliquem actum coram iudice à quo, uidetur per istum actum contrarium renunciare appellationi. capitulo gratum, de offic. deleg. Limita hoc nisi actus ille à parte aduersa oppugnaretur, quia tunc non uidetur renunciare appellationi. glo.est singul.in c. cum uenissent, de eo qui mittit. in possess.tradit Roma.in sing.150.& in sing.770. vbi etiã alias docuit limitationes. Et an & † quando appellans per actum contrarium appellationi

2

3

4

5 renunciare

renunciare uideatur, vide Feli. in c. cum uenisset, de testi. Nec sufficit, si appellans referat se simpliciter ad grauamina, quæ in actis continentur, sed debet prius aliquod grauamen exprimere, & demum se ad acta referre. Feli. in c. accedens. j. vt lit. non contest. & Soc. in consi. 45. in 1. uolu. An appellatio facta ad prætorem, & ad quemlibet iudicem competentem ualeat? vide Alex. in consi. 307. & in consi. 310. in lib. primi & secundi uol. & in consi. 328. eodem libro. & Ang. in consi. 336. Scias quoque appellationis causam, dici aliam à prima causa, alioqui uerò in
6 restitutione in integrum. glo. in l. qui proprio. §. item quæritur. ff. de procurat. An autem † appellatio suspendat sententiā? an eam perimat? vide gl. in l. tale pactum. ff. de pact. & distingue, nam inspecto præsenti statu, extinguit, inspecto autem futuro, suspendit tantùm. Felin. in c. præterea de offic. deleg. & plenè in rubrica de appellat. & quæ exceptiones contra appellationem obijci possint, tradit Io. Monac. in tract. nuncupato, Defensorium iuris, in §. contra appellationem. & in materia appellationis vide multa apud Bonincōtum in tract. de appellationibus. & in hac materia vide quasdam cautelas apud Cæpol. in cautel. 77.

Summarium in l. j. §. quæsitum est. ff. de appel.

1 *Causa si alicui consulenda de consensu partium committatur, tamen à sententia lata secundum eius consilium, appellari potest.*

Bar. in l. j. §. quæsitum est. ff. de appellat.

1 BART. in hac l. j. §. quæsitum est, in fin. ait, quamuis † causa alicui consulenda de consensu partium committatur, tamen à sententia lata secundum eius consilium appellari posse. Tu verò dicas, immo eam nunquam transire in rem iudicatam, nisi fuerit appellatum. Aret. in c. ex literis, col. pen. de probat. Ias. in repet. l. admonendi, col. 4. vers. Adde. ff. de iureiur. quamuis postea quædam in contrarium adducat. vide Soc. in consi. 24. in 1. uolu. & omnino Dec. in consi.
* 278. in fi. vbi ait, * cōiter in hanc sententiam itum esse, vt nunquam transeat in rem iudicatam.

Summarium in d. l. j. §. si quis in appellatione. ff. de appellat.

1 *Appellatio an ualida sit quando appellans dicit simpliciter appello.*
2 *Iudex ecclesiasticus, & secularis si simul iudicauerunt, ad quem sit appellandum.*

Bar. in d. l. j. §. si quis in appellatione. ff. de appell.

1 BART. in ead. l. §. si quis in appellatione, colu. 3. vers. quæro quid, tradit, an appellatio † ualida sit, quando appellans dicit simpliciter, appello? vide Abb. in c. 2. de appellat. & ibi Dec. Et dum Bar. posteà quærit, si collegium facit aliquem rectorem, quis sit iudex proximus, ad quem
2 sit appellandum. vide Abb. in rubr. de appellat. col. penult. & dum subiungit, si iudex † ecclesiasticus, & secularis simul iudicauerunt, ad quem sit appellandum? vide Alex. in consi. 328. in libro primi & secundi uolu. vbi ait, ad ecclesiasticum esse appellandum. & Ias. in l. imperium, colu. 2. in 1. notab. ff. de iurisd. omni. iudic. & ibi alia ratione decidit quæstionem, quia dignius trahit ad se minus dignum, & sic ad ecclesiasticum appellabitur. & Ias. in l. si emancipati, colu. 3. & 6. C. de collat. Amplia hoc esse uerum, etiam si iudex ecclesiasticus, non ut ecclesiasticus, sed ut quilibet iudicaret: isto enim casu appellatio fit ad superiorem ecclesiasticum, ut per Dec. in rubrica de appell. col. fi. vbi disputat de ueritate. & in hac re uide Abb. in c. ex literis, col. 2. de constitu. & ibi Dec. in 2. col.

Summarium in l. ab executore. ff. de appella.

1 *Ab executore non appellatur, sed ab iniqua sententiæ interpretatione.*
2 *Iudex potest suam sententiam interpretari.*

Bar. in l. ab executore. ff. de appel.

1 BART. in hac l. ab executore, sic ait in summa. Ab executore † non appellat, sed ab iniqua sententiæ interpretatione. aduerte tamen, quia in casibus, in quibus conceditur appellatio ab executione, eam tamen fieri non posse à procuratore ad lites, & causas, sed opus esse speciali mandato. Feli. in c. qui ad consultationem, nu. 32. de senten. & re iudic. & dum Bar. hic, in 2. col.
2 vers. veniamus, ait, iudicem † posse suam sententiam interpretari, vide Dec. in c. cum uenissent, de iudi. vbi tractat de multis, quæ hic per Bart. subijciuntur in materia huius interpretationis.

& dum in 3.col.hic quærit Bar. utrum unus iudex posit prædecessoris sui sententiam interpretari.vide Feli.in d.c.cum uenissent,col.1.Et in hac re attende qm̄ Bar.in l.qui liberis.§.hæc uerba.ff.de vulg.& pupi.arguit declarandi facultatem non debere transire ad successorē in dignitate,sicut non transit ad hæredem. id,quod uidetur reluctari huic Bar.documento.

Summarium in l.cum in una.§.tutor.ff.de appell.

1 *Quæ sit differentia inter tutorem, & curatorem.*

Bar. in l.cum in una.§. tutor.ff.de appellat.

1 BART. in hac l.cùm in una.§.tutor,quærit, quæ sit ratio † differentiæ inter tutorem & curatorem,de qua hic habetur in text. vide aliam rationem,quare curator pupillo authorari non posit in aditione hæreditatis per Ias.in l.potuit,in fi.C.de iur.deliber.

Summarium in l.si expressim.ff.de appellat.

1 *Sententia quæ continet expressum iuris errorem est nulla, & appellatio ab ea non est necessaria.*

2 *Appellans an dicere possit, dico sententiam nullam, & si qua est, appello.*

3 *Iudex appellationis potest reformare sententiam, etiam in non petitis.*

4 *An in causa appellationis possit deduci non deductum, & probari non probatum.*

5 *An qui succubuit in causa nullitatis possit aliam prosequi.*

Bar.in l.si expresim.ff. de appel.

1 BART. in d.l.si expresim,sic ait in summa. sententia,† quæ continet expressum iuris errorem,est nulla,& appellatio ab ea non est necessaria. De materia eorum,quæ hic tradit Bart.vide Alex.in consi.56.in 4.uolu. immo sententia nulla non potest per renunciationē appellationis,neque per pactum,aut aliam approbationem approbari,vt ualeat in uim sententiæ, sed tm̄ in uim pacti,ut trad.doct.in l.ij.C. commun.utriu.iud.& in l.j.C. qui pro sua iurisd.& ideo uide quid ex hoc inferat Aret.in cons.56.Ad ea uerò quæ hic ait Bar.in 4.col.in fi.vers.circa tertiū,
2 vide Perus.in c.dilecto,col.18.q.24.de appell.& dum Bar.tractat,an† appellans dicere posit, dico sententiam nullam,& si qua est,appello? vide Raph.Cuma.in cons.44.& Feli.in c.dilecto, col.47.de appell.& Dec.in c.cum sit Romana,col.9.de appel. Postea Bar.hic in col.fi.quærit, coram quo iudice agi debeat de nullitate? vide Alex.in l.iudex postquam,in 4.col.ff. de re iud.
3 & Perus.in d.c.dilecto,col.9.q.27.Et attende quia iudex † appellationis potest reformare sententiam,etiam in nō petitis,casus est mirabilis in c.Raynutius,de testa.vbi Abb.in 3.col. quòd obliuioni non tradas.Item iudex appellationis potest reformare sententiam ad fauorem illius partis,quæ non appellauit,si altera pars prouocauit. vt puta,iudex in quinque Titium condemnauit,Seius appellat,dicens sententiam iniquam, quia Titius in decem debuit condemnari,nō autem in quinque: nam eo casu poterit iudex Titium absoluere in totum,quamuis non prouocauerit,tex.est mirabilis secundum Bal.in l.ampliorem.C.de appell. Alex.in consi.183.colu.2.
4 in 6.uol.& an in † causa appellationis posit deduci non deductum, & probari non probatum. vide in l.per hanc.C.de temp.appellat.quam.l.limita & declara, ut per Feli.in c.significauerūt, de except.& in c.cum Ioannes,de fide instr. & de hac re uide latè Abb. & alios in c.fraternitatis,de testi.Sciasque in causa appellationis deduci non posse id, quod propter malitiā non fuit deductum in causa principali.Feli.in c.inter monasterium,nu.19.de sent.& re iudi.Posteà Bar.
5 hic subdit,an † qui succubuit in causa nullitatis posit aliam prosequi? in hac re uideas Rapha. Cuma.in cons.36.vbi subtiliter docuit,an pendente tempore nullitatis,currat tempus ad prosequendam appellationem? Et multa scitu digna de terminis appellationis quomodo currant & finiantur,uide apud Oldr.in consi.60. Et dum Bar.hic,in col.fi.quærit,utrum sicut condemnatus potest dicere sententiam nullam,principaliter agendo, ita actor posit petere principaliter agendo sententiam confirmari? vide Perusi.in d.c.dilecto,quæst.16.de appel.& in quæst. 18.ponit,an simul & semel isti articuli contrarij posint procedere.

Summarium in l.creditor.§.iussus etiam.ff.de appell.

1 *Contumax qui est in non exhibendo, audiri debet, si appellat.*

Bat.

Bar. in l. creditor. §. iussus etiam. ff. de appellat.

1 BART. in hac l. creditor. §. iussus etiam, ait, eum, † qui est contumax in non exhibendo, audiri debere, si appellat. vide Abb. in c. 1. col. 2. de iudic. & ibi latissimè Dec. in 7. notab.

Summarium in l. j. ff. à quib. appella. non lic.

1 *A principe uel à senatu appellari non potest.*

Bar. in l. j. ff. à quib. appell. non lic.

1 BART. in hac l. j. in princip. inquit, à Principe, † uel à senatu appellari non posse. Sed aduerte, quoniam a sententia lata ex relatione alterius, licita est appellatio. idem in sententia Papæ. Soc. in consi. 195. col. 3. in 1. uolu. Item interponi potest à rescripto principis, seu à priuilegio ad principem melius informandum. Bal. in l. fi. C. de relat. & uide consilium 12. inter consi. Albert. Brun.

Summarium in d. l. j. §. interdum. ff. à quib. appel. non lic.

1 *A solo Imperatore, & non ab alio potest causa delegari appellatione remota.*

2 *Princeps si remouet appellationem in rescripto, an tertius appellans pro suo interesse audiatur.*

Bar. in d. l. j. §. interdum. ff. à quib. appell. non lic.

1 BART. in eadem l. § interdum, ait, à solo imperatore, † & non ab alio posse causam delegari, appellatione remota, & hoc fieri posse à solo Principe, & à nemine alio, ita ut neque hoc liceat legato de latere, docuerunt Abb. & alij, in c. 1. de rescript. vbi Felin. omninò & Dec. Abb. in c. pastoralis, de appellat. Ias. in l. apertissimi, col. 4. C. de iud. & an hoc possit facere legatus de latere? vide Barb. in tracta. de præstantia Cardinalium, in secunda par. quæst. 5. Postea
2 Bart. hic in uers. quæro Imperator, tradit, si Princeps † remouit appellationem in rescripto, an tertius appellans pro suo interesse audiatur? vide Ias. in l. si unus. §. ante omnia. ff. de pact. & in l. certi condictio. §. quoniam. colu. 4. ff. si cert. pet. Item potest persona tertia pro suo interesse appellare à sententia contra aliquem criminaliter lata, idque etiam reo inuito. Feli. in c. cum super, de sentent. & re iudic. in casibus uerò in quibus tertia persona pro suo interesse appellare potest, nunquid eius uictoria prosit uicto principali? vide Feli. in d. c. cum super, nu. 4. cum seq. & circa prædicta scias, quamuis appellatio sit exclusa, non tamen propterea sublatam esse facultatem appellandi à notorio grauamine. Abb. in c. ex conquestione, nu. 5. de restit. spoliat.

Summarium in l. j. §. ab eo. ff. quis & à quo appella.

1 *Quando appellatur à subdelegato utrum appelletur ad subdelegantem, an ad ordinarium.*

Bar. in l. j. §. ab eo. ff. quis & à quo appell.

1 BAR. in hac l. j. §. ab eo, tradit, cum † appellatur à subdelegato, utrum appelletur ad subdelegantem, an ad ordinarium. vide Ias. in l. à iudice, col. 2. uers. secundò. C. de iudic. & in l. more, col. 4. uers. contra illud. ff. de iurisd. omni. iudi.

Summarium in l. j. §. biduum. ff. quando appel. sit.

1 *Tempus interponendæ appellationis currit à tempore latæ sententiæ, etiã si sententia fuerit conditionalis.*

2 *Sententia lata sub conditione ualet.*

Bar. in l. j. §. biduum. ff. quand. appell. sit.

1 BART. in hac l. j. §. biduum, sic ait in summa. Tempus † interponendę appellationis currit à tempore latæ sententiæ, etiam si sententia fuerit conditionalis. nunquid autem statim sententia lata executio fieri possit, an uerò lapsus temporis appellationis debeat expectari? vide Bar. in l. j. ff. de iudic. vbi disputauit de effectibus iuris ipso iure, & de ijs, in quibus requiritur factum hominis, & ibi Paul. de Castr. in prima glo. ea uerò de quibus hic agit Bar. in
2 uers. venio ad principium magn. glo. scilicet de sententia † lata sub conditione, ut ualeat, limita nisi lata esset ex falsa causa. Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres, col. 23. ff. de uerb. oblig. & an &

quando sententia lata sub conditione, ualeat, uide latissimè apud Alex. in l. à diuo Pio. §. in uenditione, col. 5. cum sequ. vers. interdum. ff. de re iudic. vbi Ias. col. 5. in glo. in uerbo, interloqui. Et in re proposita attende quoniam etsi tempus appellandi currat à die latæ sententiæ, quamuis sub conditione sit prolata, tamen secus est in tempore, quod datur iudicatis ad soluendum: quia non currit à tempore condemnationis, sed à die quo euenit conditio. glo. in l. iiij. §. si quis condemnatus. ff. de re iudic. vbi Paul. de Castr. Alex. & Ias. in primo notab. col. 22.

Summarium in d. l. j. §. dies. ff. quando appell. sit.

1 *Quando per iudicem stat quo minus appellatio interponatur, tempus non currit.*

Bar. in d. l. j. §. dies. ff. quan. appell. sit.

1 Bart. in ead. l. §. dies, ait, quando † per iudicem stat quo minus appellatio interponatur, tempus non currere. sed Bar. consulit, ut protestetur, sed aduerte, quia si protestatio est de consilio, igitur non est necessaria. de qua re agit Ias. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori, col. 3. vers. secundò. ff. de oper. nou. nunc. vide Soc. in cons. 45. in 1. vol. & omninò Cæpol. in cautel. 78.

Summarium in l. ante sententiam. ff. de appel. recip.

1 *Ab interlocutoria quæ infert grauamen irreparabile per appellationem à diffinitiua potest appellari.*

2 *Pendente appellatione super interlocutoria an & quomodo exequi possit diffinitiua.*

3 *An à citatione liceat appellare.*

Bar. in l. ante sententiam. ff. de appel. recip.

1 Bart. in hac l. ante sententiam, sic ait in summa. Ab interlocutoria, † quæ infert grauamen irreparabile per appellationem à diffinitiua, potest appellari. Quare autem appellari nequeat, quando grauamen potest in diffinitiua reparari, uide text. in l. apertissimi. C. de iudic. vbi Ias. in 4. col. in quinto notab. & in appellatione ab interlocutoria requiritur expressio causæ. c. t. de appellat. & clem. appellanti, de appell. Dec. in consi. 687. Et an hoc sit uerum, & an sufficiat notorietas, ut appellans ab expressione istorum grauaminum excusetur? vide Dominos de Rota in decis. 7. in nouis. Et quamuis propter grauamen irreparabile ab interlocutoria liceat appellare, tamen ex hoc non habebit uim interlocutoriæ: Aret. in consi. 20. colu. 2. Quid autem si statuto cautum esset, ab interlocutoria appellari non posse: vtrum intelligatur etiam in istis casibus, in quibus grauamen est irreparabile? vt aliquid addat iuri communi? vide Aret. in d. consi. 20. & in consi. 105. vel 106. & in simili casu Ias. in l. properandum. §.
2 sin autem alterutra, col. 2. C. de iudic. Pendente † verò appellatione super interlocutoria, an & quomodo exequi possit diffinitiua, vide Feli. in c. veniens, in princip. de testi. Item scias appellationem ab interlocutoria non deuoluere causam appellationis ad superiorem, nisi postquam per iudicem appellationis auditis & citatis partibus fuit recepta, & inhibitio subsecuta. c. non solùm, in princip. de appella. in sexto. c. Romana. §. si uerò, cum sequ. eodem titu. & lib. Albert. Brun. in consi. 54. col. fi. posteà Bar. hic in secunda col. uer. quæro quæ est ratio, tradit rationem quare à sententia super momentanea possessione appellare non liceat? vide omninò Dec. in consi. 28. & trad. in l. j. C. si de moment. poss. fuer. appell. & Bal. in l. ij. col. fi. C. de episco. audien. & omninò Albert. Brun. in consi. 22. Ad ea uerò quæ hic agit Bar. in fi. secundæ colu. dum respondet ad l. primam. C. si de moment. poss. fuer. appell. attende, quia obst. text. in c. ex conquestione, de restitu. spoliat. vbi appellatur à lata in possessorio. item facta pendente appellatione
3 sunt nulla. Et dum Bar. hic in 4. col. tradit, an à † citatione liceat appellare? vide Alex. in l. recusare. §. si quis alio, col. 3. ff. ad trebell. postremò dum Bar. hic, in col. fi. ait, testem, qui non debuit examinari, quia minor est, uel infamis, si examinetur, facere indicium. vide Ias. in l. fi. in secundo not. in prima limit. de ferijs. Dec. in cap. licèt causam, in quarto not. de probat. & quæ posui ad Bar. in l. inuitus, suprà de quæstion.

Summarium in l. si res. ff. de appell. recip.

1 *Si res dilationem non recipit, appellari non potest.*

Bar.

Bar.in l.si res.ff.de appellat.recip.

1 BART. in hac.l.si res,sic ait in summa. Si res † dilationem non recipit, appellari non potest. Limita hoc nisi causa esset mixti imperij. Roma.in sing.775.& dum Bar.ponit exemplũ in causa alimentorum,vide multa ad rem facientia per Bal.nouell.in tract.de dote, in 9. par. in 7.priuilegio. & Aret.in cons.96.ubi limitat,& per Alex.in l.j.in fi.ff.sol.matr.ubi agit de fabro. & Ias.ibi in penul.colum.& in l.j.§.sed excipiunt.ff.de feri.& Feli.in c.fin.in fin.de iudic.& dum Barto.hic in 2.col.in fi.& colum.seq.dicit,eum,contra quem fit arbitramentum appellare posse, vide Alexan.in l.j.col.penul.versi.potest.ff.de legat. 2.Postea Bar.hic prope fi. ponit quoddam exemplum in pluribus consanguineis, qui dissentiunt in puella nubenda. Dicas tu in casu discordiæ,standum esse arbitrio iudicis.l.fin.versic.electione. C.de iudic. & ibi Ias. colum. 2. in tertio notabili.

Summarium in l.j.ff.nil noua.appell.penden.

1 *Nihil est innouandum pendente appellatione.*

2 *Attentata pendente appellatione non sunt reuocanda, si appellatio deseratur.*

Bar.in l.j.ff.nil nouar.appell.penden.

1 BART. in hac l.j.in principio declarat,nil † esse nouandum pendente appellatione circa ea,quæ in principali iudicio peti non poterant. Dicas tu idem esse in integrum restitutionẽ,quia nihil est nouandum. Abb.in c.sciscitata, de in integr. restit. sed in hoc est differentia,quoniam attentata pendente appellatione reuocantur siue facta sint post appellationem,siue pendente tempore ad appellandum,ut hic in gl. & in c.non solùm, de appellat. in 6.secus verò in actitatis pendente tempore ad petendam restitutionem in integrum: quoniam illa non reuocantur tanquam attentata. ita Ant.de Butr.& Abb.in d.c.sciscitata.& in hac
2 te sciendum est, attentata † pendente appellatione,non esse reuocanda,si appellatio deseratur. Sed an possint reuocari priusquã pronunciatum fuerit super desertione, quæ ex actis notoriè non apparet? vide Dominos de Rota, in prima decis.in nouis. Item attentata lite pendente possunt peti reuocari usque ad conclusionem in causa exclusiuè. Domini de Rota,in decis. 57. in nouis. & attẽtatorum remedium pinguius est,quàm remedium vnd.ui.Feli.in c.dilecti, col. fi.de maior.& obed. Et de hac materia attẽtatorũ vide Philip.Franc. in disputatione petitorij in 2.dub.& quomodo regula huius tex.procedat,scilicet,ut pendente appellatione nihil sit nouandum, vide Feli.in c.dilecti,col.pen.& fi.de except.

Summarium in l.j.§.an bona.ff.de iur.fisci.

1 *Fiscus neque alius qui iure fisci utitur, tenetur ad inuentarium conficiendum.*

Bar.in l.j.§.an bona.ff.de iur.fisc.

1 BART. in hac.l.j.§.an bona,ait,neque fiscum † neque alium, qui iure fisci utatur, teneri ad inuentarium conficiendum. vide Ias.in l.fi.col.1.C.de iur.deliber.

Summarium in l.quibusdam.§.diuus.ff.de iur.fisci.

1 *Fisco à reo non sunt edenda acta in causa criminali.*

2 *Causa capitalis dicitur illa, in qua de capite uel statu agitur.*

Bar.in l.ex quibusdam.§.diuus.ff.de iur.fisc.

BART. in hac l.ex quibusdam.§.Diuus,extollit hunc tex.& iste tex.cum dictis Bar. hic ad-
1 duci solet,fisco † à reo non esse edenda acta in causa criminali. De qua re vide apud Decium in repet.capituli primi de probat.col.8.versi.prædicta limitatio.& ita tenet Abb.ibi in 4. colu. & Alex.in consi.32.Visa facti narratione,in 1.vol.licèt contrarium teneat Ias.in l.j.col.2. C. de eden.& ibi Dec.pro quo facit tex.in l.is,apud quem.C.de eden.respondendo ad istum text. in quo non dicitur,fisco in causa criminali edendum nõ esse,sed in causa capitali, quo casu dicen-

dum

dum videretur secus esse in causa criminali & ciuili.atque ita iste tex.qui pro contrario affertur
2 ad dictam.l.is,apud quem,idem diceret: nam causa † capitalis ea esse dicitur, in qua de capite vel statu agitur; tunc enim unicuique licitum est sanguinem suum quacunque uia redimere.l. ij.ff.de public.iudic.l.ij.ff.de pœn.l.j.ff.de bon.eor.qui ant.sent.sibi mort.consciu. alioqui verò in causa criminali, quæ non sit capitalis.l. transigere, cum ibi trad.C.de transact.& sic habebis rationem diuersitatis.cogita,& ad prædicta vide Dec.in l.ij.& in l.qui accusare.C.de eden.

Summarium in d.l.ex quibusdam.§.senatus censuit.ff.de iur.fisci.

1 *Si actor & reus est contumax, potest iudex procedere ex officio, & citare utrunque.*

Bar.in d.l.ex quibusdam.§.senatus censuit.ff.de iur.fisc.

1 BART. in ead.l.§.senatus censuit, ait, hic esse casum mirabilem, in quo si actor † & reus est contumax,potest iudex procedere ex officio,& citare utrũque,& hoc est speciale fauore fisci. Ad hoc accedit Ias.in l.properandum.§.& si quidem.col.1.versi.prædicta.C.de iudic.& priuilegia ad fiscum pertinentia vide per Martinum Laudensem,in tract.de fisco,& Franciscũ Lucanum in tract.de fisco & eius priuilegijs,ubi plenè.

Summarium in l.si procurator.ff.de iure fisci.

1 *Fiscus non tenetur de euictione nisi ad simplum.*

Bar.in l.si procurator.ff.de iur.fisc.

BART. in hac.l.si procurator,in principio ait, hanc.l.esse multùm notabilem, ex qua colli-
1 gitur,fiscum † non teneri,nisi ad simplum,de euictione. & hunc tex. ualde extollit Bal. in l.j. C. de hæred.vel action.vend.& Matthæus de Afflictis,in tract.de iure prothomiseos.§.4.nu.26.

Summarium in d.l.si procurator.§.si ab eo.ff.de iur.fisci.

1 *Procurator fisci si confitetur pretium sibi solutum fuisse, sufficit.*

Bar.in d.l.si procurator.§.si ab eo.ff.de iur.fisc.

1 BART. in ead.l.§.si ab eo,in fi.ait,si procurator † fisci confitetur, pretium sibi solutum fuisse,hoc sufficere. Attende, quoniam contrarium sensit Barto. cuius opinio approbatur in l.ij. §.fin.ff.si cert.pet.& in l.à diuo Pio.§.si emptor,in fin.ff.de re iudic.& ibi Ias. considerat istam contrarietatem,& distinguendo soluit,ut ibi per eum in 77. col.versi. tertiò & ultimò quærit.

Bar.in l.Lucius.ff.de iur.fisc.

BART. in hac l.Lucius,tradit,ut hic per eum.Tu verò ad tex.hic in fi. in vers. Modestinus, adde tex.in l.in hæredem.ff.de calumniat.& in l.quod diximus.§.fi.ff.quod met.cau.

Summarium in l.non puto.ff.de iure fisci.

1 *In dubio pronunciandum est contra fiscum.*

Bar.in l.non puto.ff.de iur.fisc.

1 BART. in hac.l.tradit id,ad quod communiter iste tex.adduci solet; scilicet,in dubio † pronunciandum esse contra fiscum. vide omninò Alex.& Soc.& Ruin.in l.j.ff.sol.matr.& dicas regulam hanc procedere tantùm,quando ex causa lucratiua ageretur, & descendente ex delicto hæredis indigni,secus verò si ex contractu ageretur. Ias.in l.de die ponenda,in fin. principij.ff. qui satisd.cog.& in consi.99.in 1.vol.vide Feli.in c.pastoralis,nu.11.& 12.de rescrip.& in c.fi. nu.5.& 6.de sent.& re iudic.ubi aliter sentire videtur,quàm sentiat Ias.in d.l.de die ponẽda.& in hac re non prætermittas videre Antonium de Fano in tract.de pignoribus,& hypothe.in 4. membro secundæ par.nu.135.& Dec.in l.in ambiguis.ff.de reg.iur.

Summarium in l.deferre.ff.de iur.fisci.

1 *Procurator,proxeneta, & aduocatus testes esse non possunt.*

2 *Quis non potest esse idoneus testis ubi agitur de se exonerando.*

3 *Testis ad quem ex suo testimonio potest commodum aliquod pertinere admittitur si protestatur, se nolle ex testimonio suo commodum aliquod percipere.*

Bar.in l.deferre.ff.de iur.fisc.

1 BART. in hac l.deferre,concludit, Procuratorem, † Proxenetam,& aduocatum testes esse non posse. vide Alex.in consi.18.in 4.vol.sed huic conclusioni reluctatur id, quod alibi tra-

ditum

ditum est,scilicet,eum esse testem idoneum,ad quem non spectat causa principalis, sed tantùm accessoriè. ita concludit Ang.de Castillione in consi.405.incip. Ego Ang. inter consilia Bald. in 1.vol.& Bal.in consi.361.Verba Bartoli,in fi.in 5.vol.Alex.in cons.316.Visis & opportunè, col.pen.versi.& ad hoc plura,in libro primi & secundi vol.Abb.in consi.113.col.4. versi. Nec obstat,in 2.vol.& habetur per Ias.in l.dictantibus.C.de testa.& in l.si quis nec causam, col.3.ff.
2 si cert.pet.Illud verò,quod dicitur, aliquem † non esse idoneum testem, si agitur de se exonerando,ut per Alex.in consi.186.in libro primi & secundi volu.limitat Curtius in tract.de testi. in 38.conclusione,in 1.vol.vbi quis testimonium diceret in facto sibi spectante, intuitu officij sui,ei creditur, esto quod tractet de se exonerando, ut in baiulo uini traditur. vide Practicam Papien.in forma libelli publicationis testium,in uoce,facto eorum proprio,& de teste,qui tra-
3 ctat de se exonerando,vide Dec.in consi.256.item testis, † ad quem ex suo testimonio potest commodum aliquod pertinere,admittitur,si protestatur,se nolle ex testimonio suo aliquod cõmodum percipere: ita colligit Bal.in d.l.dictantibus.C.de testam.& Laurentius de Rodulphis in tract.de usur.quæst.127.nu.28.Ias.in consi.68.col.3.in 3.vol.& Crauet.in consi.73.nu.49. citat Decium in consi.343.col.3.versi.Accedit etiam. immo huiusmodi testibus videtur magis esse credendum,cùm testimonium dicant de facto proprio sine eorum interesse. Innoc. in c.inquisitioni,de accusat.& Aret.in consi.71.Diligenter,& maturè,& multi alij tenuere etiam vni soli testi hoc in casu esse credendum,ut retulit Crauet.in d.consi.sed hoc non est tutum. Et redeundo ad dicta hic per Bar.utrũ testis possit esse ille,qui fuit procurator in causa. vide Abb. cum ibi addit.in c.cum à nobis,de testi.& de proxeneta,vide Feli.in c.veniens, col.2.de testi.in c.insuper,de testi.& omnino in d.c.cùm à nobis,eod.tit.& Alberic.de Ros.in tract.de testibus, in capitulo quando testes ratione affectionis repelluntur. & proxenetam posse esse testem contra partem, quam fauere deberet,docuit etiam Abb.in c.non sine,de arbitr.& proxenetas quãdoque admitti ut testes,& quandoque etiam compelli,ait Abb.cum ibi addit.in c. dilectorum, de testi.cogen.& de proxeneta,vide Roma.in cons.420.Proposita quæstio.

Summarium in l.si is qui.ff.de iur.fisc.

1 *Priuatus licèt habeat hypotecam generalem anteriorem in tempore,tamen fiscus præfertur in bonis post eius obligationem acquisitis.*

Bar.in l.si is qui.ff.de iur.fisc.

1 BART. in hac l.si is,qui,sic ait in summa. Licet priuatus † habeat hypothecam generalem anteriorem in tempore,tamen fiscus præfertur in bonis post eius obligationem acquisitis. sed contra hoc videtur facere tex.in l.non puto,supra eod.tit.vide in hac re omnino Antonium de Fano,in tract.de pignoribus.& hypothec.in quarto membro secundæ par.nu.129.cum seq.& quæ posui in d.l.non puto. Adde ex hoc tex. inferri, hoc idem priuilegium etiam mulieri pro sua dote competere,ut in quæsitis post suam obligationem,præferatur quibuscunque habentibus priorem expressam. Soc.in l.j.col.1.ff.sol.matr.& ibi in 2. col. limitat istam.l. non procedere,quando fiscus concurreret cum dote.pro quo est tex.& ibi Salic.in l.ij.C.de iur.fisc.tradit idem Soc.in consi.46.col.6.in 4.vol.& quid de dote,vide Aret.in consi.32.& de priuilegijs fisci,vide plenè apud Franciscum Lucanum,in tract.de fisco & eius priuilegijs. & ad ea quæ hic tradit Bar.in versi.quæro,quid si duobus,vide Vitalem in tract.clausularum in versi.& rem specialiter obligauit, in 6.vol.tractatuum.

Summarium in l.eius qui delatorem.ff.de iur.fisc.

1 *Super delicto sententia declaratoria requiritur,quamuis lex ipso iure pœnam iniungeret.*
2 *Ficta confessio defuncti non nocet heredi.*
3 *Si aliquis habetur pro confesso per sententiam diffinitiuam, utrum ista ficta confessio faciat fidem in alijs causis.*

Bar.in l.eius qui delatorem.ff.de iur.fisc.

1 BART. in hac.l.eius qui delatorem, agit de sententia † declaratoria super delicto, quæ requiritur,quamuis lex ipso iure pœnam iniungeret. vide omnino Alex.in consi.6. col.penul. in 3.vol.

3.uol.Fell.in c.cùm non ab homine.nu.10.de iudic.& in c.ecclesia sanctæ Mariæ. num.61. de constit.& in c.Rodulphus.nu.63.de rescrip.& in c.2.col.1.&2.de sponsal.& Curt.in consi.20. post numerum 28.& nu.31.& omnino ibi nu.44. & in consi.60.col.3.& seq.& Mari.Soc.iuni. in consi.69.nu.28.& ista est materia capituli,cùm secundum,de hæret.in sexto & videas latissimè Curtium in tract.feudorum, col.194.versi.post enumeratas. & dum inquit Barto.fictam
2 † confessionem defuncti nõ nocere hæredi,vide quid per istam.l.teneat Bar.in l.in actionibus, colu.pen.ff.de iureiur.ubi Iaf.colu.8.versi.secundò.Dicas tamen fictam confessionem hæredi præiudicare,quando super ea pronunciatum fuisset.Bal.in l.ij.col.fi.C.de eden. & Alexan. in l. manifestæ,in fi.ff.de iureiur. sed an tunc contra tertium operetur, cogita. Et ad ea quæ hic ait Bar.de contumace in versi.hoc non multùm placet,vide Aret.in c.1.in primã oppos. Abb. ex
3 tra glo.de iudic.ubi reprobat Bar. & ibi Felin.num.8.Posteà Bar.hic in fi.quærit,si aliquis † habetur pro confesso per sententiam diffinitiuam, utrum ista ficta confessio faciat fidem in alijs causis? & dicit quòd non. idem ait Roma.in sing.301.incip.Si confessus.Iaf.in l.ij.colum.fin. in 4.limit.C.de eden.post Alexan. ibi. & ad rem faciunt trad.per Abb.in c.at si clerici.col.10. versi.& prædicta,de iudic.

Summarium in l.Imperator.ff.de iur.fisc.

1 *In bonis quæ publicantur ipso iure, requiritur sententia declaratoria.*

2 *Condemnatus ipso iure, tenetur ad fructus medio tempore collectos.*

Bar.in l.Imperator.ff.de iur.fisc.

1 Bart. in hac.l.Imperator,agit de bonis,† quæ publicantur ipso iure, &c. sed requiritur sententia declaratoria,ut dixi in l.eius qui delatorem,suprà eod.tit.& dum Bar.subdit, quæ sint verba illa,quæ significant publicationem ipso iure fieri: Adde quòd uerbum, non ualeat, non indicat ipso iure. Iaf.in l.vniuersa,in 3.notab.C.de precib.Imper.offer.sed uox,eo ipso, significat ipso iure.glo.in clem.1.in voce,eo ipso,de vit.& honest.cleric.& idem est in voce,protinus Iaf.in l.in illa.in 6.notab.ff.de verb.oblig.& utilitas huius inuestigationis ea est, quia condem-
2 natus † ipso iure,tenetur ad fructus medio tempore collectos,gl.in prin.in auth.de incest.nupt. Item in foro conscientiæ huiusmodi pœna debetur. Abb.in c.1.col.4. de const. ubi Feli. in 1.3. col.in 1.fallen.item non requiritur sententia dispositiua,sed tantum declaratoria.Iaf.in l.si quis maior,in 13.notab.C.de transact. vide Alex.in cons.6.in 1.vol.

Summarium in l.in fraudem.§.neque.ff.de iur.fisc.

1 *Fiscus an teneatur edere instrumenta.*

Bar.in l.in fraudem.§.neque.ff.de iur.fisc.

1 Bart. in hac.l.in fraudem.§.neque.tradit,an fiscus † teneatur edere instrumenta? de materia huius.§.& generaliter de materia æditionis,vide Feli.in c.1.de probat.

Summarium in d.l.in fraudem.§.si principalis.ff.de iur.fisc.

1 *Creditor quando succedit reo principali fideiussor liberatur.*

Bar.in d.l.in fraudem.§.si principalis.ff.de iure fisc.

1 Bart. in ead.l.§.si principalis,ait,quando creditor † succedit reo principali,fideiussorem liberari.vide Raph.Cuma.in cons.32.

Summarium in l.aufertur.§.qui compensationis.ff.de iur.fisc.

1 *Debiti liquidi compensatio opponi potest quando incontinenti fieret liquidatio eius quod oppositum est.*

Bar.in l.aufertur.§.qui compensationis.ff.de iur.fisc.

1 Bar. in hac l.aufertur.§.qui compensationis,ait debiti † liquidi compensationem opponi posse,quando incontinenti fieret liquidatio eius, quod oppositum est,alioqui verò si altiorem indaginem requireret,& reliqua. Tu de his dictis Bar.vide Alex.in cons.61.in 3.volu. & in hac materia vide Soci. in cons.65.in 4.vol.

Summarium in l.Moschis.ff.de iur.fisc.

1 *Si plures sunt bonorum possessores utrum creditor possit eligere quem uult.*

Bar.

Bar.in l.Moschis.ff.de iur.fisc.

1 BART. in hac l.Moschis,quærit,si plures sint bonorum † possessores,utrum creditor possit eligere, quem uult? hoc Bartoli documentum sequitur Iaf.in §.item si quis in fraudem, inst. de action.col.30.vers.quartò & ultimò.

Summarium in l.Statius.§.Cornelio.ff.de iur.fisc.

1 *Fideicommissum relictum in diem mortis,non cedit ante diem mortis naturalis.*

Bar.in l.Statius.§.Cornelio.ff.de iur.fisc.

1 BART. in hac l.Statius.§. Cornelio, sic ait in summa, Fideicommissum † relictum in diem mortis,non cedit ante diem mortis naturalis. Limita nisi per mortem ciuilem quis perderet libertatē,& ciuitatē; tunc enim mortis appellatione uenit ciuilis.l.intercidet.ff.de cond.& demonstr.& ibi Bar.l.res uxoris,in princ.C.de donat.int.vir.& uxor.Socin.& Iaf.in l. Gallus.§. & quid si tantùm.ff.de liber.& posth.Alex.in l.ex facto.§.ex facto,col.2.ff.ad trebell.

Bar.in l.Valerius.ff.de iur.fisc.

BART. in hac l.Valerius,quærit,quomodo fuerint hæc ista uendita.vide Iaf.in l. diuortio, col.13.ff.sol.matr.

Summarium in l.Valerius.§.Triphonio.ff.de iure fisc.

1 *Inspiciendus est dies quo pensio debet præstari,non dies quo fructus percipiuntur.*

Bar.in d.l.Valerius.§.Triphonio.ff.de iur.fisc.

1 BART. in ead.l.§.Triphonio,tradit,inspiciendum † esse diem,quo pensio debet præstari, non dies,quo fructus percipiuntur. De hac materia vide Alex. in consi.157. Reuerendissime Domine,in libro primi & secundi vol. Præterea quærit Bar.si aliquis uendit prædium post fructus perceptos,tamē ante pensionem solutam,utrum tota pensio debeatur emptori? & distinguit ut hic per eum. & quamuis multi ad hanc Bartoli distinctionem accedant, tamen non videtur posse subsistere,cum nil possit inferri,quare ei non debeatur, cui debentur fructus percepti. bene uerum est,distinctionem hanc posse procedere respectu dandi actionem singulari successori ex locato contra conductorem; quia uoluntarius successor nihil contraxit cum conductore: ideo contra eum agere non potest. necessario autem magis succurritur,quia conductorem expellere non potest,sicut uoluntarius. & in hac materia vide Soc.in consi.10.in 1.vol. Ang.& Aret.in l.diuortio,in fi.principij.ff.sol.matr.& Anch.in consi.139. Card. in consi.110. Paul.de Cast.in l.Iulianus.§. si fructibus.ff.de action. empt. Cuma. in consi.20. Bal. in titulo de pac. tenen. col.4.versi.quid de pensionibus.& in §.hæc consequenter,in tit.hic finit lex. Alex. in consi.40.col.fi.in 3.vol.Roma.in consi.110.Aret.in consi.10.& in consi.160.ubi in 5.colu. videtur loqui de pensione debita ratione fructuum perceptorum,in fi.sed in principio de debita ratione percipiendorum.

Summarium in l.non dubito.ff.de capt.& postlimi.reuer.

1 *Si sunt duæ ciuitates confœderatæ,ita ut bannitus ab una, intelligatur etiam bannitus ab alia, an hoc sit licitum.*

Bar.in l.non dubito.ff.de capti.& postlim.reuer.

1 BART. in hac l.non dubito,inquit,si duę ciuitates † sunt confœderatæ,ita ut bannitus ab una,intelligatur etiam bannitus ab alia,hoc non placere,nec esse usu comprobatum. de istis ciuitatibus confœderatis,vide omnino Feli.in c.postulasti,col.4.de for.compet.& Iaf.in l.à diuo Pio.§.sententiam, col.3.de re iudic.

Summarium in l.si quis ingenuam.§.in ciuilibus.ff.de capt.

1 *Ex dissensionibus ciuilibus læditur res publica.*

Bar.in l.si quis ingenuam.§.in ciuilibus.ff.de captiu.

1 BART. in hac.l.si quis ingenuam.§.in ciuilibus, ait, ex dissensionibus † ciuilibus, lædi rem publicam.bene facit quod trad.Bal.in consi.425.in 5.vol.ubi inquit, statutum puniens fauen-

tes unionem ad turbandum statum, non habere locum quando principaliter unio fieret ad se defendendum. & de materia huius. §. vide omninò Fel. in rubr. de treg. & pac. nu. 6. & 7.

Summarium in l. hostes. ff. de captiu.

1 *Hostes qui sint.*
2 *Bellum qui possit indicere.*
3 *Litem qui agit ut bellum gerat cum Imperatore, non tenetur ab eo licentiam petere.*
4 *Taleæ quomodo fieri debeant.*
5 *Bellum inter Christianos principes ullo pacto geri non potest.*

Bar. in l. hostes. ff. de capt.

1 BART. in hac. l. hostes, tradit, qui † sint hostes, & reliqua. vide apostillam hic, de qua re agit Ias. in §. rursus, inst. de action. & qua pœna puniatur communicans cum hostibus patriæ, vide Bar. in l. si quis à barbaris. C. de re milit. & de pœna eorum, qui portant merces ad hostes, vide Abb. in c. significauit, de Iudæis. & dum Bar. hic agit, de Dominis Venetis, & de Regibus Franciæ, Angliæ, & similibus, quia alibi scripsi de hac re, non repetam. Posteà concludit Bar. omnes gentes, quæ obediunt sanctæ Matri Ecclesiæ esse de populo Romano. sed hoc reluctatur ijs, quæ tradit gl. not. in §. pen. in uoce, Romanorum, inst. de patr. potest. ubi ait, Francigenas non habere filios in potestate, quia non sunt de Imperio Romano. & tamē ipsi credunt sanctæ Matri ecclesiæ. Non tamen hoc audeo dicere his temporibus, nam usque adeò sunt hæretica labe infecti, ut intestina bella in dies inter eos augeantur, & nisi Deus prouideat, exitus eo-
2 rum erit infœlix. & ad ea, quæ hic Bar. ait in fin. quis possit † bellum indicere, & quis sit in dicti belli effectus, vide Ant. de Butr. in c. olim, de restit. spoli. Ana. in c. excommunicamus, de hæret. & vide etiam doct. in §. si ab hostibus, instit. quib. mod. ius patr. potest. solu. & latè Salic. in l. ab hostibus. C. de postlim. reuer. Barb. in consi. 38. in 1. vol. ubi latè Ana. in consi. 11. Tamen de facto seruatur, ut capti in libello, etiam iniusto capientium efficiantur, quamuis alioqui sit de iu-
3 re. Ana. in d. consi. 11. in princ. Item in re proposita scias, eum qui litem † agit, vel bellum gerit cum imperatore, non teneri ab eo licentiam petere. Oldr. in consi. 70. Posteà Barto. ait hic propè fi. de libertate, qua gaudet Florentia, & ciuitas Pisana, de qua re agit Soc. in consi. 275. In causa fratrum, col. 4. versi. si verò, in 1. vol. Feli. in c. quæ in ecclesiarum, colu. 1. de const. & in c. cùm non liceat. nu. 18. de præscript. & dum subiungit Bar. secundum mores & consuetudinem antiquitus obseruatam inter Christianos, quantum ad personas hominum non obseruari iura captiuitatis, & postliminij. Ad hoc accedit Abb. in d. c. sicut, col. 2. de iureiur. Salic. in l. ab hostibus. C. de postlim. ubi ait, in locum seruitutis & captiuitatis taleas subrogari. & ibi in col. fi.
4 tradit, quomodo taleæ † fieri debeant. Tu aduerte, quia Bar. potest intelligi, vel ut nullo pacto in quocunque bello serui fieri debeant, vel in bello tantum, quod inter ciuitates geritur, & tūc non solum de consuetudine, sed neque de iure serui fieri possunt. Bald. in l. j. quæst. 14. C. de sacrosa. eccl. & in l. vnic. in princ. C. de caduc. tollen. Barb. in consi. 38. in 1. volu. & in re proposita vide omninò Aret. in l. qui à latronibus, col. 1. & seq. ff. de testa. & in consi. 14. & Imol. in consi.
5 51. & in hac inuestigatione audi Host. qui dixit, bellum † inter Christianos Principes ullo pacto geri non posse. & ideo ualdè miratur, quo modo Principes, qui quotidie inter se bella gerunt, à suis confessoribus absoluantur. ita retulit Io. de Lign. in c. quod super his, de uot. & Ant. Corset. in suo tract. de potestate regia, in 5. par. num. 36. & ad prædicta vide omnino Abb. in c. sicut & infrà, de iureiur. & à prædicta prohibitione belli inter Principes Christianos, de qua ita indistinctè loquitur Host. puto excipiendum esse bellum iustum, de quo alias egimus in l. ut uim. ff. de iust. & iur. ubi dixi etiam an & quando in eo casu peti possit ab infidelibus auxilium contra Christianos iniusta bella gerentes.

Summarium in l. si quid in bello. ff. de captiu.

1 *Bona capta in bello efficiuntur capientium.*
2 *Bona immobilia quæ capiuntur, publicantur.*

Bar.

Bar. in l. si quid in bello. ff. de capti.

1 Bart. in hac l. si quid in bello, ait, bona † capta in libello effici capientium. Declara ut per Aret. in consi. 14. ubi uult etiam bona feudalia effici capientium. vide doct. in l. j. ff. de acquir. poss. Et in hac re unum repetam, quod dixi etiam in præcedenti, lucubratione, eum qui litem habet, uel bellum gerit, cum superiore, non teneri ab eo licentiam petere, & tamen poterit esse bellum iustum. Oldrad. in consi. 70. id quod est adnotandum; quoniam intellexi superioribus temporibus hoc in facti contingentia euenisse. & de materia huius. l. vide Ias. in l. j. in princip. col. 2. in 4. notab. ff. de uerb. obligat. ubi tradit etiam quando dicatur præda esse capientis, an

2 statim, an postquam eam duxit in castra. & dum Bar. subijcit, bona immobilia † quæ capiuntur, publicantur. quæro an publicentur ipso iure, an verò sententia requiratur? quia ex tex. in l. si captiuus. §. 1. ff. de public. iunctis ijs, quæ ait Bar. in l. j. ff. ad leg. Iul. de ui priua. colligitur, ubi ponitur hoc uerbum, publicantur, sententiam exigi. sed reluctatur tex. in l. j. in princ. ff. de acquir. poss. ibi, protinus fiant capientium, & tex. in §. item ea quæ, instit. de rer. diuis. ibi statim fiant. posset fortè responderi, illa iura procedere in bonis mobilibus, quæ illicò fiunt capientium, ut hic ait Bar. secus verò in immobilibus, quæ publicantur.

Summarium in l. desertorem. §. pœna militum. ff. de re milit.

1 *Furcarum pœna est inhonestior, quam pœna capitis.*

Bar. in l. desertorem. §. pœna militum. ff. de re milit.

1 Bart. in hac l. desertorem. §. pœna militum, ait, maiorem † vel saltem inhonestiorē esse pœnam furcarum quàm pœna capitis, quia plebeus ea punitur, & ista miles. idem habetur apud Dec. in c. at si clerici, in 7. notab. de iudic. & in cons. 65.

Summarium in d. l. desertorem. §. si ad diem. ff. de re milit.

1 *An contra contumacem citatum tribus edictis absque alia citatione pronunciari possit.*

2 *Contumax in allegando, & producendo citari debet in prolatione sententiæ diffinitiuæ.*

Bar. in d. l. desertorem. §. si ad diem. ff. de re milit.

1 Bart. in ead. l. §. si ad diem, quærit, an contra contumacem † citatum tribus edictis absq; alia citatione pronunciari possit? & dum concludit nouam citationem non exigi, quando pœna contumaciæ respicit primum processum, super quo contumacia est admissa, & reliqua. Limita hoc esse verum, quando in prima citatione facta esset comminatio procedendi ad ulteriora, alioqui non. Bar. in l. non ignorat, in fi. C. de fruct. & lit. expens. & de hac re vide Ias. in l. sancimus, col. 4. in 2. quæst. C. de iudic. Attende tamen tradita per gl. in auth. iubemus. C. de iudic.

2 ubi ait, contumacem † in allegando & producendo citari debere in prolatione sententiæ diffinitiuę. vide omnino quæ posui in l. impuberibus. §. item si quis. ff. de suspect. tutor. Posteà Barto. subiungit aliud membrum hic, & dicit, quandam esse pœnam quæ ipsum processum non respicit, sed extrinsecus uenit: ut si propter contumaciam vellet quis contumacem in certa quantitate condemnare, uel eum ab officio remouere, & tunc nouam citationem requiri. Limita nisi iudex in libello comminatus fuisset de procedendo ad impositionem pœnæ eo non comparente, tunc enim non requiritur noua citatio, secundum Ias. in l. j. in princ. col. fi. versi. tenendo. ff. si quis iusdic. non obtemp. ubi citat Bar. in d. l. nō ignorat. C. de fruct. & lit. expen. Et circa istam distinctionem Bar. vide Ias. in d. l. sancimus, vbi dicit rationem generalem huius tex. esse contra istam distinctionem. sed attende tu quoniam prædicta limitatio non satisfacit; nam Bart. in d. l. non ignorat, quem citat Ias. loquitur in expensis debitis ratione contumaciæ, in quibus noua citatio non est necessaria, quando in libello comminatum esset de procedendo ad ulteriora; hic verò Barto. loquitur de alia pœna extrinseca, ut puta mulctando, vel ab officio remouendo, quæ quidem sunt multum diuersa & dissimilia, & ualde differunt inter se, ut hic ait Bart. & hæc (ut arbitror) est veritas. Istam tamen limitationem posuit Bar. in d. l. impuberibus. §. fi. ff. de suspect. tutor. sed attenta ista limitatione, & alia limitatione, quam in membro pręcedenti posuimus,

mus,hoc Bar.documentum uanum & inane redderetur: quoniam tunc inter primum,& secundum casum nulla esset differentia, quia in utroque casu stante comminatione procedendi ad ulteriora posset absque noua citatione procedi,si verò comminatum non esset,in neutro procederetur,atque ira hæc dicta Bar.euanesceret. sed respondeas licet,in primo casu comminationem fuisse generalem de procedendo ad ulteriora, in secundo autem casu fuisse specialem sub pœna mulctæ. & in hac materia vide latè Alex.in l.si finita.§.Iulianus, colu.15.& seq. ff.de damn.infect.Feli.in c.1.de iudic.& quæ posui in d.l.impuberibus.

Summarium in d.l. desertorem.§.in bello.ff.de re milit.

1 *Ducis mandata qui transgreditur,est capite puniendus,etiam si res feliciter gesserit.*

Bar.in d.l.desertorem.§.in bello.ff.de re milit.

BART. in ead.l.§.in bello,considerat illa verba tex.etiam si res bene gesserit. ex quò colligirur,eum,qui mandata† ducis transgreditur,esse capite puniendum,etiam si res fœliciter gesserit. vide multa de laudibus obediétiæ apud Fel.in c.illud.de maio.& obed.Limita tamen hûc tex.ut per Fran.Crem.in singul.150.Mandatum. ut non procedat quando ex aliqua noua causa uel etiam ueteri sed incognita mandanti iste miles esset prætergressus mandatum, id quòd per tex.in l.si hominem.ff.mandati.

Summarium in l.non omnes.§.à barbaris.ff.de re milit.

1 *Vita alicuius bene anteacta excusat etiam à crimine læsæ maiestatis.*

Bar.in l.non omnes.§.à barbaris.ff.de re milit.

BART. in hac l.non omnes,pauca dicit,sed tex. hic.in §.à barbaris, est memoratu dignus, 1 ad colligendum fortissimum argumentum à vita† alicuius bene anteacta,quod usque adeò potens est,ut etiam à crimine læsæ maiestatis excuset. tex.est not.cùm glo.in c.in primis, versi.si verò de crimine læsæ.2.q.1.& in re proposita vide semper B.Hieronymum qui ad Rusticum scribens,ita inquit: Non est facile de ætate perfecta credēdum,quam vita præterita defendit, & honorat uocabulum dignitatis.

Summarium in l.omne delictum.ff.de re milit.

1 *Contumacia est delictum.*

Bar.in l.omne delictum.ff.de re milit.

1 BART. in hac.l.omne delictum,ait,contumaciam† esse delictum. & ex hoc infert ad quæstionem,ut hic per eum. vide Ias.in l.unic.§.fi.col.fi.versi.in ea gl.ff.si quis iusdicen.non obtēp. & in l.sancimus,colum.6.in 6.not.C.de iudic.Tamen Alexand.in l.si mora.ff.solut.matrim. & * Felin.in c.ex literis,de const. dicunt magis * communem esse sententiam, ut contumacia non sit maleficium. & quia de hac re alibi egimus in lucubrationibus iam anteà præcedentibus, ulterius non progrediar. Attende autem tex. hic. in versi.si quis, ibi, si quidem cum lapide, ex quo colligitur,eum,qui aliquem occidit cum lapide, non videri habuisse animum occidendi.ita Aret.in consi.80.

Summarium in l.milites.§.desertorem.ff.de re milit.

1 *Pater si filium de crimine læsæ maiestatis accusat,princeps debet ei parcere.*

Bar.in l.milites.§.desertorem.ff. de re milit.

BART. in hac.l.milites,nihil dicit. Tu verò attende tex.hic,in §.desertorem,qui est singul. 1 ad probandum, si pater† filium de crimine læsæ maiestatis accusat, Principem ei debere parcere intuitu patris; & ita aliàs in facti contingentia fuisse obtentum refert Feli. in cap. accusasti, de accusat.

Summarium in l.j.ff.de castrens.pecu.

1 *Filiusfam.non habet hæredem ab intestato.*

2 *Quare in dote aduentitia filia habeat hæredem.*

Bar.

Bar. in l.j.ff.de castr.pecul.

1 BART. in hac l.j.sic ait in summa, Filius † familiàs non habet hæredem ab intestato, secus si fuerit testatus. Limita istam.l.non procedere, quando pater, qui dedit dotem pro filia, stipulatus est sibi patri reddi procuratorio nomine filiæ, tunc enim in illa dote filia familiàs habet hæredem.tex.est secundum lecturam Dyn.in l.post dotem.ff. solu. matrim.vbi Ias.not.& legit pro octaua lectura, versi.ultra glo. Item fallit in dote aduentitia, uel profectitia, quam dotem sibi filiæ uolente tantum patre sit stipulata, uel quam pater ei donauerit, ita ut actio consolidata sit in filia, ut per Bar.in d.l.post dotem, col.7.& seq.in 3.& quarta quæst.ubi latissimè Ias.in col.58.& seq. vers.insistam, & in uersi.quartò & ultimò, vbi ponit ra-
2 tionem, quare in dote † aduentitia filia habeat hæredem, secus in filio circa castrense peculium, vt ibi uidere est. Quæ autem sit utilitas utrum pater habeat bona filij iure peculij, & an iure hæreditario? vide Ias.in l.si infanti, col.4.in glo.in uoce, quæsita.C.de iure delibe.vbi quatuor ponit utilitates, & in l.qui se patris, col.25.ver.& duplex.C.unde liber.vbi dicit hoc hodie esse correctum, cum habeat hæredem.

Summarium in l.si fortè.ff. de castr.pecul.

1 *Verba enunciatiua an probent inter easdem personas.*

Bar.in l.si fortè.ff.de castr.pecul.

1 BART. in hac l.si fortè, quærit, utrum † uerba enunciatiua probent inter easdem personas. vide Soc.in consi.295. colu.3.& sequ.in primo uolu.vbi latissimè tradit hanc materiam. & ad quæstionem, quam hic ponit Bar.de eo, qui donauit alicui propter merita, ut merita præcedentia probari debeant, si sumus inter personas prohibitas, alioqui non; vide Alex. in consi.55.in primo uolu.Dec.in consi.20.vbi bene declarat hoc Bart. documentum. Soci.latè in consi.65. & in consi.66.& in consi.116. col.4.in primo uolu. & Feli.in c.sicut, post nu.32. de sentent.& re iudic. Limitatur ista regula procedere solùm quò ad priuatas personas, alioqui uerò quò ad iudicem, de quo lex multùm confidit, ut declarat Thom.Ferrat.in caute.21.& Dec.in l.j.num. 69.ff.de offic.eiu.

Bar.in l.proponebatur.ff. de castren.pecul.

BART. in hac l.oppo.& soluit, ut hic per eum. tu uerò de isto fortissimo tex.in materia fictionis, vide Ias.in l.si is qui pro emptore, col.44.vers.tertiò.ff.de usucap.

Summarium in l.j.ff. ad municipal.

1 *Forensis factus monachus in hac ciuitate an efficiatur ciuis huius ciuitatis.*

Bar. in l.j.ff.ad municipalem, & de incolis.

1 BART. in hac l.j.col.3.uersi.iuxta prædicta, quærit, utrum forensis † factus monachus in hac ciuitate, efficiatur ciuis huius ciuitatis. vide Abb.in c.postulasti, col.2.de for.compet.& Feli.in c.dilectus, 2.col.1.& seq. de rescrip.

Summarium in l.assumptio.§.filius.ff.ad municipal.

1 *In quo loco quis debeat onera subire.*

Bart. in l.assumptio.§.filius.ff.ad municip.

1 BART. in hac l.assumptio.§.filius, col.2.uers.ista glo.tradit, in quo † loco quis debeat onera subire. Tu uerò an in loco domicilij, an in loco habitationis, uide Soci.in cons.129.in 1.uol. & Bar.in l.j.C.de mulie.& in quo loc.

Summarium in d.l.assumptio.§. iurisprudentibus.ff.ad municip.

1 *Quis potest habere duo domicilia.*

Bar.in d.l.assumptio.§.iurisprudentib.ff.ad municip.

1 BART. in hac l.assumptio.§.iurisprudentibus, ait, quem † posse habere duo domicilia. vide

Soci.in consi. 35.col. 3.in 1.uol.& de hac re,& quid in clerico seculari,& regulari,an possit habere domicilium in duobus locis, vide Abb.in c.postulasti, col. 1.de foro compet. & latissimè Feli.in c.dilectus filius,col. 1.& 7.vers.ad domicilium,de rescript.

Summarium in l.Imperator.ff.ad municipa.

1 *Licèt socius ex contractu consocij teneatur, tamen prius est conueniendus qui contraxit.*

Bar.in l.Imperator.ff.ad municip.

BART. in hac l.Imperator,nihil dicit. Tu uerò dicas, hunc tex.esse not.ad hoc,quòd quã-
1 uis † socius ex contractu consocij teneatur, tamen prius eum esse conueniendum, qui contraxit. ita Fulg.in consi. 209. Item ex hoc tex.ibi,vel soluendo fuerit tempore, quo conueniri potuit,colligo,eum, qui pro alio est obligatus, non teneri, si ille debitor erat soluendo tempore, quo potuit conueniri,licèt postea desinat esse soluendo. ad rem hanc facit tex. in l.ex persona. C.de probat.& Fulg.in consi. 135.& Areti.in consi. 57.& ex hoc fieri potest collectio, vbi aliquis ex facto alterius tenetur,subintelligendum esse,nisi ei possit aliqua culpa ascribi.

Summarium in l.filium.§.cum simul.ff.ad municipa.

1 *Aliquis non potest duos honores habere in diuersis ciuitatibus.*

Bar.in l.filium.§.cum simul.ff.ad municipa.

1 BART. in hac l.filium.§.cum simul,ait,aliquem † non posse duos honores habere in diuersis ciuitatibus,& præferendam esse causam originis. Limita trad. per Alex.in consi. 101.in 3. uolu.& Ias.in repet.l.cunctos populos.C.de summa Trinit.colu. 16. & in l.si arrogator. colum. 18.ff. de adopt.

Summarium in d.l.filium.§.solam.ff.ad municipa.

1 *An possessoribus forensibus collecta possit imponi.*

Bar.in d.l.filium.§.solam.ff.ad municipa.

1 BART. in ead.l.§.solam,quærit,an possessoribus † forensibus collecta possit imponi. vide quæ posui in l.fœminæ.§.illam æquitatem, infrà de censib.

Summarium in l.quod maior.ff.ad municipa.

1 *In uniuersitate illud dicitur factum ab omnibus, quod fit à maiori parte.*

2 *Quando compromittenda est in aliquem eligendi potestas, eo casu unius dissensus sufficit ad impediendũ.*

Bar. in l.quod maior.ff.ad municip.

BAR. in hac l.quod maior,agit,de illa trita regula, quæ hic habetur, scilicet in uniuersitate
1 † illud dici factum ab omnibus,quod fit à maiori parte. Limita hanc regulam non procedere, quando aliquis officialis uellet confirmari pro alio tempore: quia omnium suffragia exiguntur,quamuis in prima electione maior pars sufficiat. text.est in §.fi.in auth. de defens.ciuit.quẽ. ait Roma.esse sing.in suo sing. 95.& in sing. 662. cum ibi addit. per Castill. & Feli. in c.significauerunt,nu. 10. de iudic. Præterea limita & declara hanc l.ut per Feli. in c.cum omnes, col. 2. & 3.de constit.& latissimè,in nu. 28.& ibi Dec. omnino,& in l.aliud.§.refertur.ff. de regul.iur. Limita etiam istam regulam,ut nõ habeat locum, quñ agere͂t de negocijs multùm arduis, per ea quæ tradunt Doct.in c. 1.de his, quæ fi.à mai. par. cap. Item limita non procedere quñ ageretur de eligendo aliquo pœnitentiario supernumerario per Cardinales sede uacãte: nam omniũ uota exigerentur,ut habetur in clem.ne Romani,cum glo.in uoce,cœtus,de elect.& ibi Doct.Idẽ
2 est etiam, quando compromittenda † esset in aliquem eligendi potestas: nam eo casu etiam unius dissensus sufficeret ad impediendum.Abb.in c.cum Vintonensis,in 1.notab.de elect. Itẽ quando aliquid nemine penitus dissentiente fuit constitutum,illud omnibus præsentib.uel nisi ex magna causa reuocari potest,ut aiunt Doc.in d.c. 1.atq; ita declaratur id fieri posse à maiori parte,quando subest causa utilitatis,uel necessitatis,alioqui omnium consensus requiritur.vide Abb.& alios in c.cum omnis, de constit.& in d.c.cum Vintonen. similiter etiam non sufficeret maior pars uniuersitatis, quando tractaretur de statuendo aliquid contra ius commune. Bald. in l.uete-

in l.veterem.C.de author.præstan.habetur in c.humilis,de maior.& obed. & per Roma.in cõs. 352.& hoc idem militaret, quando ageretur de reuocandis ijs, quæ in honorem & utilitatem ecclesiæ decreta fuissent; nam etiam illo casu minor pars maiori esset præferenda. Innoc.in c. accedentibus,de priuileg.habetur,in d.c.cum omnes.& per Roma. in d.consi.Item hæc regula non procedit ubicunque iudicium uniuersitatis per uiam consilij requireretur, vt per Ang. & Imol.in l.ad principem.ff.de appellat.Angel.in l.maiorem.ff.de pact.& Feli. in d.c.cùm omnes,in 11.fallent.

Summarium in l.Titio.ff. ad municipa.

1 *Qui exercet actu alterius mandatum sub certa mercede, mercedem petere potest.*

Bart.in l.Titio.ff.ad municip.

1 BART. in hac l.Titio,sic ait in summa. Qui † exercet actu alterius mandatũ sub certa mercede,mercedem petere potest. circa istam.l.quomodo ille,qui porrexit decretum,possit petere uiaticum,uide aliquid per Ias.in l.non dubium,col.12.C.de legi. Postea Bart. tradit in quod crimen incidat is, qui non restituit literas ei, cui restituere mandatum susceperat? aitq́ue eum incidere in crimen falsi. atque ita etiam de aperiente literas concluditur. sed non est uerum hoc Bar.documentum,quia non incidit in pœnam falsi secundum Ias.in d.l.non dubium, colu. 12.vers.in sexta parte.C.de legi. Limita nisi etiam ipse literis ipsis respondisset,& sigillum corrupisset. & de hac re uide Feli.in c.cum olim, 2.de offic.deleg. & quia de hoc egi pauloantè in lucubrationibus meis, non insistam.

Summarium in l.fi.§.item rescripserunt.ff.ad municip.

1 *Mulier nupta quæ efficitur ciuis illius ciuitatis unde est uir, an desinat esse ciuis suæ originis.*

Bar.in l.fi.§.item rescripserunt.ff.ad municip.

1 BART. in hac l.fi.§.item rescripserunt, vers.vlterius quæro, tradit, an † mulier nupta,quæ efficitur ciuis illius ciuitatis,vnde est uir,desinat esse ciuis illius ciuitatis,à qua originem traxit? & affirmatiuam partem amplectitur. Adde,quòd & si dicatur esse de familia patris, quãdo est nupta,tamen non dicitur esse de nobilibus familiæ ipsius patris. ita Curt.in consi.40.colu.7.id quod est singulare,& perpetuò adnotãdum. Postea quærit Bar. utrum mulier alibi nupta possit ibi emere? vide Dec.in c.nouit,uers.secundò,de iudic.Alex.in consi.56.colu.1.vers. & per hoc,in 1.uol.& Feli.in c.1.col.fi.de sponsal.

Summarium in l.qui ad tempus.ff. de decurio.

1 *Si doctor de collegio, & de ciuitate fuit expulsus, & postea restitutus, nunquid locum suum recuperet in collegio.*

Bar.in l.qui ad tempus.ff. de decuri.

1 BART. in hac l.qui ad tempus,tradit,si doctor † de collegio,& de ciuitate fuit expulsus, & postea restitutus,nunquid locum suum recuperet in collegio? vide Ias.in l.Gallus.§. & quid si tantùm, col.16.ff.de liber.& posthu.

Summarium in d.l.qui ad tempus.§.maiores.ff. de decurio.

1 *An ille qui patitur aliquid fieri in sui præiudicium in uno articulo, sibi præiudicet in alio.*

Bar.in d.l.qui ad tempus.§.maiores.ff.de decur.

1 BART. in ead.l.§.maiores, tradit, an ille † qui patitur aliquid fieri in suum præiudicium in uno articulo,sibi præiudicet in alio? vide Bar.in l.fi.ff.de const.princip. vbi Ias.col.penul.& fi. Abb.in c.cum accessissent,col.fi.de constit.vbi Feli.latissimè.

Summarium in l.j.ff.de alb.scriben.

1 *Antiquior uniuersitatis uel collegij potest uniuersitatem uel collegium conuocare, & alij tenentur ire.*

Bar. in l.j.ff.de albo scrib.

1 BART. in hac l.j.inquit,antiquiorem† uniuersitatis,uel collegij posse uniuersitatem,uel collegium conuocare,& alij tenentur ire. vide Ias.in l.cum quid,in secunda lectura,colu. pen.& fi.ff.si cert.pet.ubi multa ponit similia.& Feli.in c.cum omnes, col.fi.de constitu.

Card. Alexand. in c. sanè quippe, col. 1.9. dist. Bal. in l. senium. C. qui testam. face. poss. Abb. in c. dudum, de elect. & Ias. in l. moribus. ff. de uulg. & pupill. Et ad ea quæ subiungit Bart. scilicet, in syndicatu ad uendendum, siue alienandum, necesse esse, ut nomina inscribantur. uide Dec. in d. c. cum omnes, in prima lectura, col. fi. de constit.

Summarium in l. rescripto. §. sciendum. ff. de mune. & honorib.

1 *Collectæ sunt illæ quæ imponuntur personæ pro rebus.*

Bar. in l. rescripto. §. sciendum. ff. de muner. & honor.

1 BART. in hac l. rescripto. §. sciendum, ait, collectas † esse illas, quæ imponuntur personæ pro rebus. accedit Ias. in l. placet, col. 1. vers. et talis. C. de sacrosan. eccles. Posteà Bar. adhibet remedium, quo bona ab ecclesijs acquirenda collectas soluere teneantur. s. vt fiant statuta disponentia, ut bona etiam ad ecclesias pertinentia, ad collectas teneantur. vide Ias. in l. fi. colu. 7. vers. 2. facit, & in 8. col. ver. non obst. C. de pact. vbi confutat hoc Bart. documentum. & in l. filiusfamilias. §. diui, in prima lectura. colu. 11. ff. de lega. 1. & istud dictum Bart. est contra illud, quod ibi disputat. idem uerò quod hic, tenet idem Bar. in d. l. placet. C. de sacros. eccl. vbi Ias. col. fi. versi. secundus casus, vbi Bart. hic, & ibi reprobat. Verùm quia hac de re latissimè egimus in præcedentibus lucubrationibus, ijs ero contentus, nec repetam iam dicta, & ad saturitatem disputata in l. hæres absens. ff. de iudic.

Summarium in l. j. §. personis. ff. de iure immunit.

1 *Priuilegium quando transeat ad descendentes.*

Bar. in l. j. §. personis. ff. de iur. immunit.

1 BART. in hac l. j. §. personis, tradit, quando priuilegium † transeat ad descendentes. vide Dec. in cons. 223. et dicas priuilegium ad filios transire, quando filij sunt causa priuilegij. Soc. in consi. 58. in primo uol.

Bar. in l. ut gradatim. ff. de muner. & honor.

BART. in hac l. vt gradatim, nihil dicit, & tamen in l. iij. §. pluribus, col. 1. ff. de acquir. poss. pollicetur se hic esse dicturum, quomodo uerba futuri, & præteriti temporis accipiantur.

Summarium in l. hi qui. ff. de iure immuni.

1 *Immunitas an alicui dari possit.*

2 *Si aliquis factus esset immunis ab omnibus oneribus realibus, personalibus, & mixtis tam ordinarijs quàm extraordinarijs, tamen is non est immunis ab oneribus belli, nisi id in specie dicatur.*

3 *Priuilegium immunitatis quòd potest in aliquibus casibus operari, non debet uniuersaliter operari.*

4 *Quando duorum priuilegia concurrunt, ille qui tractat de damno uitando est præferendus.*

Bar. in l. hi, qui. ff. de iure immunit.

1 BART. in hac l. hi, qui, quærit, utrum † alicui dari possit immunitas? Tu uerò quomodo cõcipi debeant priuilegia immunitatis, uide apud Cæpoll. in caut. 63. incip. Quia priuilegium. Posteà quærit Bart. per quos possit immunitas concedi? Tu autem quomodo ciuitas possit eã concedere, & quando, & cui, vide omnino Alex. in consi. 151. in 1. uol. Et ciuitatem posse concedere immunitatem in præiudicium suum, alioqui uerò in præiudicium domini, vide glo. & Bar. in l. vacuatis. C. de decurio. lib. 10. & de doctoribus, & medicis, de quibus hic agit Bart. uide eundem in d. l. vacuatis, in fi. & ad rem facit Alex. in cons. 30. in 5. uol. vbi loquitur de cõcessione à principe confirmata. & in hac materia uide omnino Alex. in d. consil. 151. qui pulchrè

2 loquitur. Attende tamen in hac materia priuilegiorum, quoniam & si aliquis † factus esset immunis, ab omnibus oneribus realibus, personalibus, mixtis tã ordinarijs, quã extraordinarijs, tñ propterea is non esset immunis ab oneribus belli, nisi id in specie dicatur. Cæpoll. in d. caut. 63. & Feli. in c. nonnulli, nu. 58. de rescrip. Item scias priuilegia immunitatum, & concessionũ, quæ fiunt à principe nullius esse roboris & momenti, qñ censentur concessa per importunitatem. d. l. vacuatis. C. de decurion. lib. 10. trad. Anchara. in consi. 389. & ideò cautela est, ut & l. uacuatis,

vacuatis,in specie à Principe deroget. Cæpol. in caut.56.& in caut.116.& vide, quæ posui ad
3 Bar.in l.omnes populi,suprà de iust.& iur. Item priuilegium † immunitatis,quod potest in aliquibus casibus operari, non debet uniuersaliter operari. Albert.Bunus in consi.35.col.3. An autem immunitas concessa loco. censeatur etiam personis esse concessa? vide Socin. in consi. 35.in 1.uol.& Dec.in l.in omnibus causis.ff.de regul.iur. An priuilegium concessum fœminis, extendatur ad nuptas? vide Feli.in c.nouit, de iudic. & decisio est quòd non: ideò fieri debet specialis mentio. Thom. Ferrat. in cautel. 29. Et an & quando priuilegium ad similia porrigatur? vide Feli.in c.auditis, de præscript. Si uerò duorum † priuilegia concurrant,ille, qui tra-
4 ctat de damno uitando est præferendus.l.verùm.§.fi.ff.de minor. tradunt Docto. in auth. quas actiones.C.de sacrosf.eccl.& Roma.in consi.179. nu.6. quando autem secundum priuilegium deroget primo,vide Abb.& Feli.in c.1.de rescript.& ad prædicta uide omnino quæ posui in d. l.omnes populi.

Summarium in l.semper.ff.de iur.immuni.

1 *Senectus semper est ueneranda.*

Bart.in l.semper.ff.de iur.immunit.

1 Bar. in l.semper,in princip.nihil dicit.Tamen iste tex.adduci solet,semper† senectutē uenerandam esse.& quæ sint priuilegia senectutis, uide remissiuè apud Feli. in capitulo si qui testium, de testi.

Summarium in d.l.semper.§.quibusdam.ff.de iure immunit.

1 *Utrum collegium militum gaudentium, & fratres tertij ordinis sancti Francisci habeant immunitatem ab oneribus, & honoribus.*

Bar.in d.l.semper.§. quibusdam.ff.de iure immun.

1 Bart. in ead.l.§.quibusdam,quærit,utrum collegium† militum gaudentiū, & fratres tertij ordinis sancti Francisci habeant immunitatem ab oneribus,& honoribus? vide Abb.in c.2. colu.3.vers.ex his,de foro compet. & in c.causam quæ,de iudic. vbi est pulchra apostilla Barb. quam uideas.& Corn.in consi.205.in primo uol. & in consi.220.colu.4.in 3.uolu.qui uidetur uelle eos teneri ad collectas,& coram seculari iudice conueniri posse.

Summarium in l.sciendum.§.si accusator.ff.de legatio.

1 *Suspectus non solum est inimicus, sed etiam amicus & domesticus inimici.*

Bar.in l.sciendum.§.si accusator.ff.de legation.

1 Bart. in hac.l.sciendum.§.si accusato,colligit ex text.non solùm † eum esse suspectum, qui est inimicus,sed etiam amicum & domesticum inimici. Accedit Ias.in l.apertissimi, col.2.uers.adde.C.de iudic.& quia alibi egi de hac re,non insistam.

Summarium in l.Paulus.§.Paulus.ff.de legat.

1 *Doctor qui mittit cedulam iudici an dicatur aduocatus.*

Bar.in l.Paulus.§.Paulus.ff.de legation.

1 Bart. in hac l.Paulus.§. Paulus,agit de doctore,† qui mittit cedulam iudici, utrum dicatur aduocatus. ad materiam huius.§.vide Aret.in l.j.in princip.colu.1.vers.cuius,& ibi Ias.ff.de uerb.oblig.ad rem facit.l.furti.in fi.cum ijs,quæ ibi posui.ff.qui not.infam.

Summarium in l.non utique.§.quod de frumentaria.ff. de adminstr.rerum ad ciuit.perti.

1 *Valet sententia contra absentem non contumacem.*

Bar.in l.non utique.§.quod de frumentaria.ff.de administr.rer.ad ciuit. pertinen.

1 Bart. in hac l.non utique.§.quod de frumentaria, inquit, ualere † sententiam contra absentem non contumacem.vide latè Ias.in l.si quis arbitratu,col.10. in 6.fallent.ff.de uerb.obli. & Abb.& Dec.in c.causam quæ,in tertio notab.de rescrip.& omnino Curt. in consi.20.col.3. & seq.Barb.in consi.51.col.20.& seq.in 1.uol.

Summarium in l. ambitiosa.ff. de decre.ab ordi.facien.

1 *Decuriones possunt donare, & remunerare benefactores.*

2 *Principaliter fieri aliquid quomodo dicatur.*

3 *Decreti remissio infra quod tempus peti debeat.*

Bar. in l. ambitiosa. ff. de decret.ab ord. faci.

1 BART. in hac l.ambitiosa,colu.2.vers.in contrarium,ait, decuriones † posse remunerare benefactores, & donare legatis & oratoribus. vide multa similia apud Ias.in l. ex hoc iure,col.9.cum seq.ff.de iust.& iure. & dum ait posteà Bart.remunerationem esse personalem,& reliqua,quæ sequuntur, vide Ias.in d.l.ex hoc iure,col.13.vers.limita,ubi cumulat multos effectus obligationis ad antidora.Posteà Bar.hic,in 3.col.in fi.quærit,quomodo
2 † aliquid dicatur fieri principaliter. De hac re uideas Dec.in c.pastoralis,in princ.de iudic. Posteà Bar.hic in antepe.col.vers.visis,& examinatis,tradit, standum esse præfationibus eorũ,qui uolunt arbitria promulgare. vide Alex.in l.j.in princ. colu.15.vers.sed iuxta.ff.de offic.eiu.vbi Ias.col.12. Ex hoc inferri posse uideretur, si aliqui propter benemerita concederent immunitatem,eis esse credendum. Ad ea uerò quæ hic in col.pen. ait Bar. de tempore † infra quod
3 decreti rescisio sit petenda,vide Dec.in c.cùm omnes,col.2.de const.quamuis Felin. ibi sentire videatur contra decretum perpetuò querelam porrigi posse, illudque nunquam transire in rem iudicatam.

Summarium in l.quod semel.ff.de decre. ab ordi.facien.

1 *Quando decretum transit in forma contractus,quomodo intelligatur.*

Bar.in l.quod semel.ff.de decret.ab ord.faci.

1 BART. in hac l.quod semel,ait,quando decretum † transit in formam cõtractus,ut habeat immunitatem à collectis usque ad decem annos,& reliqua quæ sequuntur.ad quę videas Abb. in c.at si clerici.§.de adulterijs,col.4.de iudic.ubi Dec.col.8.

Summarium in l.j.ff.de nundi.

1 *Priuilegio qui non utitur per decem annos illud amittit.*

2 *Priuilegium quomodo amittatur an per non usum, vel per contrarium usum.*

Bar.in l.j.ff.de nundinis.

1 BART. in hac l.j.inquit,eum,qui non utitur † priuilegio per x.annos,illud amittere.& ideò infert contra habentes priuilegia doctorandi,ut ea amittant non utendo per decennium. Limita hoc non procedere,quando nemo ad se doctorandum accesisset ad eos: nam tunc etiã non utendo,per mille annos priuilegium non amitteretur.l.& Attilicinus.ff. de seruit.rustic.prædi. vbi posui in lucubrationibus meis. & latè de priuilegijs nundinarum trad.Io.Bertachin.in tra-
2 cta.de gabell.in secundo membro octauæ par.princi.nu.19. Et an, † & quomodo priuilegium amittatur,uel per non usum,uel per contrarium usum, vide regulam cum fallent.apud Felin. in c.cum accesissent,nu.35.vers.in glo.pen.de const.Abb.in consi.61.in 2.vol. vbi ait etiam ipse priuilegium concessum ad aliquid faciendum perdi, si id non fiat intra decennium. & Alex. in consi.33.in 5.uol.vbi not.loquitur,& in specie agit de nundinis.& in re proposita, omnino uide eundem Alex.in consi.338.in lib. primi & secundi uolu.Dec.in consil.496.& latè in d.cap. cum accesissent.

Summarium in l.si quis.ff.de pollicita.

1 *Quando aliquid pendet ex consensu unius tantum, non transfertur dñium, et in ecclesiã sine traditione.*

Bar. in l.si quis.ff.de pollicitat.

1 BART. in hac l.si quis,ait,quando aliquid † pendet ex consensu unius tantum, nõ transferri dominium,etiam in ecclesiam sine traditione.accedit Ias.in auth.ingresi, colu.4. C.de sacrol.eccl.vide eundem & alios in l.fi. C.eod.tit.

Summa-

Summarium in l.Charidemus.ff. de pollicit.

1 *Epistola an obliget aliquem ad munus edendum.*

Bart.in l.Charidemus.ff.de pollicit.

1 BART. in hac l.Charidemus,tradit, an epistola † obliget aliquem ad munus edendum, uide Ias.omnino in rubr.ff.de uerb.oblig.col.2.vers.Tu autem.

Summarium in l.præses.§.diuus.2.ff.de uari.& extraordi.cogni.

1 *Aduocatus licèt non possit ad uocationem implere propter casum fortuitum in eius personam contingentē, tamen totum salarium debet habere.*

Bar. in l.præses.§.diuus.2.ff.de uari.& extraord.cogni.

1 BART. in hac l.præses.§.diuus.2.sic ait in summa. Licèt aduocatus † non possit aduocationem implere propter casum fortuitum in eius personam contingentem,tamen totum salarium debet habere. vide totam hanc materiam apud Doct.in l.diem functo.ff.de offic.assess.& quæ ibi posui. ideo uide ibi. & ad ea, quæ hic prosequitur Bar.in uersic. pro declaratione, vide Dec.in consi. 70. vbi agit de doctore impedito legere quomodo mercedem habere debeat,& quam. & Ias.in §.tripli,col.8.vers.& quia,insti.de action. Et dum Bar. hic in 4.col.ver.quæro,quid si stat,tradit,quid si stat per electum? vide Feli. in c.eam te, col.5. vers.quintò,de rescript.Ad ea uerò de quibus agit Bar.hic in pen. col.vers. vlterius quæro,scilicet,quo tempore salarium sit soluendum,uide Ias.in d.§.tripli,col.9.vers.item quia.& Alex.latè in d.l.diem functo,in 1.notab.& ibi Ias.in 3.col.vers.his sic præmissis.

Summarium in l.si iudex.ff.de uari.& extraord.cogni.

1 *Iudex qui iudicat contra communem sententiam facit litem suam, & tenetur.*

Bar.in l.si iudex.ff. de uari.& extraordi.cogni.

BART. in hac l.si iudex,tradit de iudice, qui noluit dare sententiam cum posset, & in hac
1 re traditur,iudicem † qui iudicat contra communem sententiam, facere litem suam, & teneri. id quod multas patitur limitationes, quas uide apud Feli.& Dec.in c.1.col.pen. & fi.de consti. & dum subiungit Bart. quid si à sententia iniqua potuit pars appellare, & non appellauit? vide Abb.in rubr.de appell.col.fi.vbi habetur etiam quid in arbitratore.

Summarium in l.forma.§.illam æquitatem.ff. de censib.

1 *Forensibus collecta imponi non potest.*

2 *Collecta solùm debet in loco in quo quis habitat, etiam pro bonis sitis in loco suæ originis.*

Bar.in l.forma.§.illam æquitatem.ff. de censib.

1 BAR. in l.forma.§.illam æquitatem,tradit, forensibus † collectam imponi non posse; quia imponitur personæ pro rebus,sed eos tributis esse subiectos,quoniam hoc est onus reale. Hoc idem ait Alberic.in rubri.suprà de muner.& honor.col.7.ver.est & aliud patrimoniale munus. Adde Aret.omnino in consi.132.Ias.in l.placet.C.de sacros.eccl.& Soci.in consi.129.in 1.uol.
2 vbi plus uoluit,scilicet,quem soluere † debere collectas in loco,in quo habitat,etiam pro bonis sitis in loco suæ originis, quando uterque locus est suppositus sub eiusdem domini potestate. Et ad hoc Bar.documentum,vide Corn.in consi.217. col. fi.in 2.uol.& in consi.22.in 1.uolu. vbi idem tenet, nisi consuetudo reluctetur. idem sensit Dec.in consi.285.quamuis uacillet in consilio 694.

Summarium in d.l.forma.§.si quis ueniam.ff.de censib.

1 *Quis potest petere ut catastícum emendetur.*

Bar.in d.l.forma.§.si quis ueniam.ff.de censib.

1 BAR. in ead.l.§.si quis ueniam,ait,quem posse petere,† ut catastícū emendetur. vide Ias.in l.ij.in fi.C.de diuers.rescrip.& in l.fi.in fi.uers.postremò.ff.de consti.princip.

Summarium in l.j.§.si quis.ff.de uerb.signific.

1 *Masculinum an & quando concipiat fœmininum.*

Bar. in l. j. §. si quis. ff. de verb. signific.

1 BART. in l. j. §. si quis, agit de masculino, an † & quando concipiat fœmininum? vide Dec. in l. fœminæ. ff. de regu. iur. & quia de hoc dixi, quandoque in alijs lucubrationibus, non insistam hic.

Bar. in l. in itinere. ff. de uerb. signific.

BART. in hac l. in itinere, oppon. & soluit, ut hic per eum. tu uideas quid per istam l. decidat Bar. in l. diuisione, in fi. ff. solu. matr. vbi omnes.

Summarium in l. mouentium. ff. de uerb. signific.

1 *Nomina debitorum an ueniant appellatione mobilium uel immobilium.*

Bar. in l. mouentium. ff. de uerb. signific.

1 BAR. in hac l. mouentium, tradit, utrum nomina † debitorum ueniant appellatione mobilium, an immobilium? de ista quæst. vide in l. potest. in principio. & quæ ibi posui. ff. de author. tut. & Angel. in l. si constante. §. si bona mulieris. ff. sol. matr. tex. in l. quam Tuberonis. §. pen. ff. de pecul. Alex. in consi. 45. in 1. uol. & in consi. 244. in 6. uol. in quibus locis uidetur concludi, hanc esse tertiam speciem bonorum. Fallit tamen quando dictum esset, omnia bona mobilia, & immobilia, quia etiam nomina debitorũ eo casu continerentur. Bar. in cons. 50. & in l. Quintus. §. argento. ff. de auto & arg. leg. Alex. & Ias. in l. à diuo Pio. §. in uenditione. ff. de re iudi.

Summarium in l. pronunciatio. §. familiæ. ff. de uerb. signific.

1 *Familiæ appellatione qui contineantur.*

Bar. in l. pronunciatio. §. familiæ. ff. de uerb. signific.

1 BART. in hac l. pronunciatio. §. familiæ, quærit, qui appellatione † familiæ contineantur. Vide omnino quæ posui in l. peto. §. fratre, suprà de lega. 2. qui autem dicantur de consanguinitate quò ad matrimonium impediendum, uide Abb. in c. per tuas, in secundo notab. de probat. & qui sint de domo, familia, prosapia, genere, & similibus, uide latè per Alexan. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebell.

Summarium in l. liberorum. ff. de uerb. signific.

1 *Liberorum appellatione qui contineantur.*
2 *Nepotes continentur appellatione filiorum quando eis prouidet.*
3 *In statuto excludente fœminas fauore masculorum, an appellatione filiorum ueniant nepotes.*
4 *Pronepotes an contineantur appellatione nepotum.*
5 *Appellatione patris an auus contineatur.*

Bar. in l. liberorum. ff. de uerb. signific.

1 BART. in hac l. liberorum, tradit, qui nam appellatione † liberorum contineantur. Vide Alex. in consi. 80. in 1. uolu. Dec. in cons. 95. vbi habetur etiam an & quando filiorum appellatione nepotes contineantur. possem infinitas propè alias authoritates aggregare, quæ breuitatis causa relinquuntur. videas tamen Soc. in consi. 249. col. 1. & seq. in 1. uol. & Doct. in l. Gallus. §. instituens. ff. de liber. & posth. & præcipuè Ias. col. 4. vers. Hinc. & in 6. col. vbi ait, quid in feudis, an filiorum appellatione ueniant nepotes. Posteà Bar. hic, in 3. col. inquit, si quis prouidet filijs, dando eis tutores, eo casu, filiorum appellatione non uenire nepotes; quia quamuis ex parte filiorum hoc sit fauor, tamen respectu ipsorum tutorum est onus. Aduerte, quia huic rationi non acquiescit Ias. in d. l. Gallus. §. instituens, in 6. col. vide Dec. in consi. 95. in 4. colu. & dum Bar. subdit. l. Gallus, non facere ad rem, de qua hic agitur, vide Alexan. in consi. 9. in primo
2 uolu. Ad ea uerò quæ deinde subiungit Bar. dicens, nepotes † contineri appellatione filiorum, quando eis prouidet, ut tradit hic in uers. Sed materia nostra, uide omnino Dec. in d. consi. 95. colu. 4. & seq. uers. venio. vbi multa pro & contra Bartolum adducit: & ex eius dictis multæ limitationes, & declarationes colliguntur. & uideas Soc. in cons. 152. vbi latissimè loquitur in pro
3 posita re. Et dũ Bar. hic in antepe. col. agit de statuto † excludente fœminas fauore masculorũ, an appella-

an appellatione filiorum ueniant nepotes, vide quæ posui in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. & in l. ij. §. videndum. ff. ad Terrul. Et dum Bar. hic, ait, nepotes, contineri propter extensionem passiuam, non autem propter fauorem agnationis, quia ista ratio non est expressa: attende quo niam hoc dictum Bar. de ratione non expressa in statuto multùm cõsiderat Ias. in l. j. col. 3. vers. vnde respondeo. C. de successor. edict. Alex. in consi. 90. col. 3. in 1. vol. sed omnino vide Curtiũ in consi. 81. ubi ait, quamuis ista ratio non sit expressa, eam tamen tacitè subintelligi, & ex ea posse fieri extensionem. vide Aret. in consi. 27. col. 3. & quæ posui in locis prædictis, quæ repe tere velle, superfluũ iudicaui. Posteà Bar. ait, sicut filia excluderetur, ita & filium masculum ex ea natum excludi. vide Alex. in consi. 75. col. fi. & in 90. col. 3. in 1. vol. Ad ea verò, quæ hic po-
4 nit Bar. in col. pen. nunquid nepotum † appellatione pronepotes continenantur? vide Doct. in l. Gallus. §. si eius. ff. de liber. & posth. & præcipuè Ias. col. 3. in 3. notab. in 1. & 2. lectura, & in. §. item credendum, col. 1. in 1. & 2. lectura. Posteà subiungit Bar. in versi. quæro quid, nunquid si in aliqua dispositione fit mentio de filijs, ut puta, instituo filios nascituros, & similia, ueniant nepotes? vide Alex. in consi. 15. in 1. volu. ubi declarat hoc Bartoli documentum, & in consi. 330. in libro primi & secundi vol. versi. postremò non obst. & Dec. in d. consi. 95. col. 1. versic.
5 quartò. Postremò Bart. hic quærit, an appellatione † patris, auus contineatur? dicitque in casu fauorabili, etiam auum contineri. Hinc infertur, quòd cùm in l. precibus. C. de impuber. ubi Ias. in 2. notab. habeatur, à tacita pupillari nec patrem, nec matrem excludi, idem esse etiam in auo, & auia, ut per Bar. in l. ij. col. 7. vbi Ias. in 14. col. ff. de uulg. & pupil.

Summarium in l. nuptias. ff. de reg. iur.

1 *In nuptijs contrahendis etiam uerba exiguntur.*

Bar. in l. nuptias. ff. de regul. iur.

1 BART. in d. l. nuptias, ait, in nuptijs † contrahendis, etiam uerba exigi. dicas hoc procedere in eo, qui potest loqui, alioqui verò non, ut per Alex. in l. j. in principio, col. 2. versi. non obst. ff. de verb. oblig.

Summarium in l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur.

1 *Si non apparet quid actum sit, mos regionis est inspiciendus.*

Bar. in l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur.

1 BART. in hac l. semper, inquit, si non apparet † quid actum sit, morem regionis esse inspiciendum. vide Soc. in consi. 247. col. 4. & seq. versi. circa secundum, in 1. vol. vide Dec. hic.

Summarium in l. furiosi. ff. de reg. iur.

1 *Prodigus an habeat consensum ad delinquendum.*

Bar. in l. furiosi. ff. de regul. iur.

1 BART. in hac. l. furiosi, quærit, utrum prodigus † habeat consensum ad delinquendum? vide Bar. post gl. in l. mutum. §. fi. ff. de acquir. hæred. Et prodigum, & furiosum pupillo æquiparari, & quomodo hoc intelligatur, docuit Felin. in c. cum non liceat, num. 9. de præscript. reliqua vide hic per Dec.

Summarium in l. qui in alterius. ff. de reg. iur.

1 *Debitori ex facto proprio sufficit si simpliciter denuncietur alio non ostenso.*

Bar. in l. qui in alterius. ff. de reg. iur.

BART. in hac l. qui in alterius, ait hanc. l. esse memorabilem. vide Bar. in l. quod te, col. fi.
1 ff. si cert. pet. vbi dicit, debitori † ex facto proprio sufficere, si simpliciter denuncietur, alio non ostenso; sed debitori ex facto alieno faciendam esse plenam fidem de debito, ut is in mora con stituatur. sed prædictis reluctatur. l. ad diem. ff. de verb. oblig. ubi pœna committitur contra hæredem ignorantem, vel hæredem iacentem: idque ex facto defuncti, absque aliqua declaratione, vel facto. & ad l. hanc vide Bat. in l. fi. ff. de adulter. & quæ ibi posui.

Summa-

Summarium in l.culpa caret.ff.de reg.iur.

1 *Delicto qui potuit obuiare, & non obuiauit, an teneatur.*

Bar.in l.culpa caret.ff.de regul.iur.

1 BART. in hac.l.culpa caret, quærit, an ille, qui potuit obuiare delicto, † & non obuiauit, teneatur? vide Dec.& Fel.in c.1.de offi.deleg.in gl.2.& quia de hac re alibi egimus,nō insistā.

Summarium in l.si librarius.ff.de reg.iur.

1 *Notarius an possit errorem suum corrigere.*

Bar.in l.si librarius.ff.de reg.iur.

1 BART. in hac l.si librarius,quærit utrum notarius † posit errorem suum corrigere?vide latissimè Feli.in c.3.de fid.instr.& Soc.in consi.277.col.4.versi.quartò,in 1.vol.& Raph. Cuma. in consi.32.& omnino vide quæ posui in l.Imperator.ff.de stat.homi.

Summarium in l.non potest uideri.ff.de reg.iur.

1 *Si tu petis à me centum,ego nego lite contestata,tu probas de quinquaginta, an per litis contestationem in mora constituar,*

Bar.in l.non potest videri.ff.de reg.iur.

1 BART. in hac.l.non potest videri,quęrit,si tu petis † à me centum,ego nego,lite contestata tu probas de quinquaginta, an per litis contestationem in mora constituar? De ista quæst. vide Alex.in l.j.§.stipul.ff.de verb.oblig.& ibi Ias.in 1.col.

Sumarium in l.inuitus.§.quod cuique.ff.de reg.iur.

1 *Si statuto cautum est,notarium priorum non debere accipere salarium de aliqua scriptura, an ego possim renunciare statuto,& ei dare salarium.*

Bar.in l.inuitus.§.quod cuique.ff.de reg.iur.

1 BART. in hac.l.inuitus.§.quod cuique, quærit, si statuto † cautum est, notarium priorum non debere accipere salarium de aliqua scriptura,an ego posim renunciare statuto, & ei dare salarium? De hac re vide remisiuè Ias.in l.si quis in conscribendo,colu.6.versi.adde & aliam. C.de pact.

FINIS DIGESTI NOVI.

IOAN.

IO. HIERONYMI ALBANI CARDINALIS DIGNISSIMI LVCVBRATIONES AD BARTOLVM SVPER CODICE.

Summarium in rubr.C.de nouo cod.facie.

1 *STATVTO si cautum est quòd ille qui damnum dederit in re alterius debet puniri, intelligitur de re alterius, non respectu dominij tantùm, sed etiam possessionis ex cõmuni usu loquẽdi.*
2 *Spiritus sanctus à patre procedit.*
3 *Declarans nihil noui agit.*
4 *Perpetuum nihil potest dici in hoc seculo.*

Bar.in rubr.C.de nouo Codice faciendo.

1 BART. in hac rubrica col.2.versi.ideo si statutum, inquit, si statuto † cautũ est,
eum, qui damnum dederit in re alterius, debere puniri. hoc esse intelligendũ
de re alterius, non respectu dominij tantùm, sed etiã possessionis, ex communi
usu loquendi. De hac re vide quæ posui in rubrica.ff.de oper. nou. nunc. & ali-
bi ubi egimus de natura genitiui. Posteà Bar.hic in uoce, sacratissimi, opponit
2 dicens, immo Iustinianum iudicandum esse hæreticum, qui dicit Spiritum † sanctum à patre
non procedere. l.ij. infrà de summ. Trini. sed respondet, eum non dici hæreticum; quia non
negat quin etiam à filio procedat. Attende quoniam hæc est verus illa contentio, quæ fuit in-
ter Græcos & Latinos. nam Græci aiebant, Latinos errasse addendo ijs, quæ decreta fuerant
in Concilio Nicæno, in quo statutum fuerat, Spiritum sanctum à patre procedere, & anathe-
ma esse, qui sanctionibus illius Concilij quicquam addere auderent: & tamen ipsos addidisse
Spiritum sanctum à filio quoque procedere. quibus à Latinis fuit responsum, hanc non esse
additionem, sed declarationem quandam: cùm enim patris mentio fieri non possit, quin etiã
filius tacitè contineatur, ideo hoc exprimendo, declaratur id, quòd tacitè inest, non autem
3 adiũgitur: quia qui † declarat, nihil noui agit, ut dixi agens in re proposita in l.hr̃des palàm.ff.
de hæred.inst.& ita decisum fuit à Concilio Florentino. Et ad rem hanc vide B. Augustinum
in epistola ad Cyrillum de magnificentijs B.Hieronymi. vbi testatur, se allocutum fuisse ani-
mam B.Hieronymi, à qua multa de Trinitate intellexit. & præcipuè, Spiritum sanctum à patre
filioque procedere. Vnum quoque dictum memorabile non reticebo. postquàm enim Lo-
tharius Romanorum Imperator Leuiticos & Rogerium Siciliæ & Apuliæ dominum deuicis-
set, missi fuerunt legati à Ioanne Constantinopolitano Imperatore ad Lotharium de parta vi-
ctoria congratulatum, de quorum numero erat quidam philosophus, qui disputationibus ostẽ-
dere nitebatur, latinam ecclesiam contra canones Nicæni Concilij dicere, Spiritum sanctum
à filio quoque procedere. Tum à Petro diacono viro docto & arguto ei fuit responsum, si La-
tini hoc addendo errarunt, multò magis errauere Græci, qui à solo patre addiderunt, cùm in
decretis illius Concilij, vox illa, solo, non inueniatur, sed simpliciter à patre. & de ijs hactenus.
4 Posteà Bar.in voce Perpetui, opponit dicens, nihil in hoc † seculo dici posse perpetuum. Ad
hoc vide tex.not.in d.§.ut autem, in auth.de non alien. ubi hæc habentur. Quid enim tam sta-
bile est inter homines, ut mutationem non patiatur? cum status hominis in perpetuo motu cõ-
sistat. Bar.respondet secundum gl.exponendo, perpetui, hoc est generalis, sic etiam habetur in
l.qui excipit.ff.de cond.indeb.& de hac voce, perpetuus, vide glo.fi.in c. repetiuntur. 1.q.1.&
quid sit perpetuum, vide apud Bar.in l.prætor.§.hoc interdictum.ff.de oper.nou. nunc. & in l.
iurisperitos, in princ.ff.de excus.tutor.& gl.in l.j.ff.pro soc.

Summarium in l.j.C.de nou.cod.facien.

1 *Statutum cogens litigantes ad compromittendum an ualeat.*
2 *Statutum cogens ad compromittendum an sit fauorabile, uel odiosum.*
3 *Statutum non cogit ad compromissum quando res est clara & indicata.*
4 *An per statutum cogens ad compromittendum, facultas appellandi auferatur.*
5 *Statutum si præcipit compromissum fieri debere de iure, & de facto quid significet illa dictio, de facto.*
6 *Venditor denunciatus an possit petere compromissum.*
7 *Compromissum an de iure communi fieri possit in duos.*
8 *Præceptum ut compromissum fiat uel non fiat, an dicatur sententia.*
9 *Si reperitur factum esse compromissum, & non constat, sit ne uoluntarium an non, utrum dicatur quando partes cogi poterunt uigore statuti.*
10 *Collitigans si est forensis an cogi possit ad compromissum secundum formam statuti.*
11 *In compromisso necessario facto in tres si dictum non fuit id ualere, quod ab eorum maiori parte factum erit, an duo tantum absente tertio arbitrari possint dummodo fuerit requisitus.*
12 *Nunquid statutum loquens de compromisso, ad eos porrigatur, qui largè seu fictè dicuntur coniuncti.*
13 *Statutum cogens affines ad compromittendum an habeat locum inter uirum & uxorem.*
14 *Statutum cogens affines ad compromittendum, an emancipati comprehendantur.*
15 *Prohibita appellatione an saltem appellare liceat ab articulo super quo pronunciatur.*
16 *Si in iudicio tale quid adducitur, quod si uerum esset, compromissum excluderetur, & id negetur, an eo casu peti poterit compromissum.*
17 *Statutum si præfigit terminum decem dierum reducendi arbitramenta ad arbitrium boni uiri, an tempus reducendi incipiat à die scientiæ an à die latæ sententiæ.*
18 *Si à statuto præfixus non est terminus infra quem peti debeat compromissum, quid fiendum.*
19 *Statuto si cautum est petito compromisso instantum non currere, an possit alterius iudex ad aliquid procedere.*
20 *Quomodo intelligenda sit illa dictio, lis, quando statutum cogit affines ad cõpromittendum de omni lite.*
21 *Doctoratus an sit dignitas.*
22 *Doctor illiteratus an gaudeat priuilegijs, quæ doctoribus conceduntur.*
23 *Doctor qui legit per uiginti annos efficitur comes.*
24 *Doctor propter scientiam adipiscitur æternitatem & perpetuitatem in hoc seculo.*
25 *Viris cum doctis debet dispensari in pluralitate beneficiorum.*
26 *Illi quibus datum est arbitrium super publica authoritate an possint statuta corrigere.*
27 *Quando duo actus reperiuntur facti eodem die, neque apparet quis eorum præcesserit, ille qui prior est in ordine literæ censetur præcessisse.*

Bar.in 1.const.C.de nou.cod.faciendo.

1 BART. hic quærit, nunquid † statutum cogens litigantes ad compromittendum, ualeat vide Alex.in rubrica.ff.solut.matrim.col.5.& in l.qui se patris.& ibi moder.in gl.fin.infrà und. liber.& in l.j.col.3.ff.de leg.2.& alia, quæ in fine huius sermonis apposui. Et quia de multis cir ca hoc statutum dubitare contingit, decreui ea non ita sicco pede pertransire. & in primis quę
2 ritur, vtrum † istud statutum sit fauorabile an odiosum? vide doct.hic.& Bar.in l.ambitiosa, col. 6.de decret. ab ord. faci. Bal. Paul. de Cast. & moder.in d.l.qui se patris. & moder. in c.quod clericus, de for.compet.& quamuis Bal.in quodam consilio quod fecit apud ciuitatem Astensem sentiat, illud esse odiosum, tamen hoc intelligendum est, quando cogeret compromittere de rebus decisis & claris. De qua re paulòpost uerba faciemus, sed alioqui hoc statutum esse fauorabile docuit Fulg.in consi.119.& Alex.in consi.207.& in consi.254.in 6.vol.& in consi. 125.in 7.vol.Roma.autem in consi.400.ait hoc statutum esse exorbitans à iure communi. & infert, ut ibi per eum. Limita hoc statutum † non cogere ad compromissum quando res est cla
3 ra, & iudicata, ut per Feli.in c.inter monasterium.col.12.versi.limita octauò de sent.& re iudi. Bal.in c.cum uenissent, col.13.de eo, qui mitt.in poss.cau.rei seruan.& in consi.5.in 2.volu. &

Soc.

Socin. in consi.38. & Iasi. in l.fraus.infrà de transact.& ad hæc vide quæ posui in l.post rem.ff.de transact.& omnino quæ dixi in lucubrationibus meis in l.eleganter.ff.de cond. indeb. Idem si res esset clara per alia publica documenta, ut per Fulg.in d.consi.119.Feli.in c. sicut, de re iudic.Item limita non procedere in causa appellationis, sed tantùm in causa principali. Alex. in consi.72.Videretur prima, in 3.col.versi.aut potestas in 3.vol.Paul.de Castr.in consi.65. Item not.limita non habere locum quando petens compromissum, qui mouit litem, ueniret contra proprium instrumentum, ita Paul.de Cast.in d.consi.65.Visis & consideratis.cuius decisionē extollit Io.Baptista Caccialupus in tract.de transactionibus, in 9.quæst.nu.8. Rursus limita hoc statutum non habere locum, quando actor ageret ui iuratæ promissionis per reum conuentū; quia reus petendo compromissum fieri, incideret in periurium, de quo casu non est verisimile statuentes cogitasse. ita egregiè Paul. de Cast. in d.consi.65. ad quem accessit Alex.in consi.169.Viso & opportunè discusso, col.7.versi.pro hoc optime, in libro primi & secundi volu. & Thom. Ferrat. in caut.55.in fi.& Marcus Antonius Bauerius in tract.de virtute iuramenti. nu.37.Rursus limita ut non procedat hoc statutum, quando compromissum super quæstione iuris peteretur, sed facti. ita docuit Alex.in consi.104.in 1.vol.& in consi.62. in 7.vol. Dec. in c. pastoralis.nu.5.de rescript.& Soc.in cons.51.in 1.vol.ubi declarat hoc esse verum, ut quæstio iuris non sit compromissibilis, quando factum est certum, super quo statim fieri potest declaratio iuris, & sic est sola quæstio iuris; alioqui verò si factum esset dubium. ita Socin.in d.consi. post multos, quos ibi retulit. Item limita ut non procedat in causa criminali, & in alijs causis, quas arbitri uoluntarij cognoscere non possunt. ita Ant.de Butr.in c.irrefragabili.§.cæterùm, in fin. de offic.ordin.& Dec.in consi.44. Quid verò si causa esset criminalis, sed ciuiliter mota? vide Abb.in c.testimonium, col.2.de testi. Sic etiam de causis mixti imperij cōpromissum fieri non potest.l.non distinguemus.§.de liberali.& ibi Bar.ff.de arbit. An autem de prædictis causis ab arbitro saltem incidenter cognosci possit? idque fieri posse decidit Rom. in sing.466. incip.Causa status.& limitationes ad hoc statutum videas omnino apud Feli.in rubric. de treg.
4 & pac. An autem per † hoc statutum facultas appellandi auferatur? vide Alex.in d.l.j. colu.25, ff.solut.matr. An huiusmodi statutum liget uniuersitatem? Dec.in consi.44.& in consi.22.& Roma.in d.consi.400.Quid si hoc statuto cautum est, compromissum de omnibus litibus fieri debere, nunquid fieri debet etiam de litibus, quæ iure compromitti non possunt? vide Ant. de Butr.in d.§.cæterùm, in fi.& Practic.Papiens.in libell.de compromiss.in versi.poni faciatis, versi.sed quid erit.Bar.& Bal.in l.prætor.ff.de tut.& curat.dat.ab his.Roma.in consi.299. col.1.& Orian.in tract. de arbitr.in 7.par.quæst.48.An hoc statutum comprehendat causas mixti imperij? Alex.ait quòd non. in consi.60.in 7.vol.Vtrum in executione sententiæ peti poterit huiusmodi compromissum? vide Practicam Papiens.in forma executionis senten.in gl.1.versi. amplius quæritur. Quid si ago contra plures, quos omnes dico teneri, & causa sit diuisibilis, quia quilibet pro parte sua teneatur, & peto compromissum vigore huius statuti, nūquid unū, an plura fieri debeant compromissa? ita ut quilibet eorum possit suum date arbitratorem? audio hoc in facti contingentia euenisse, & iudicatum fuisse, unum tantum fieri debere compromissum in unum vel in tres, per tex.in l.nulli, ubi Alber.& Paul.de Castr.infrà de iudic.ne continentia causæ diuidantur, alioqui possent sequi sententiæ sibi inuicem reluctantes. vide omnino Anch.in consi.333.& Paul.de Castr.in consi.121.ubi fortè loquitur in indiuiduis. Vtrum hoc statutum etiam minores coerceat? vide Alex.in l.cum hæreditas, colu.2.ff. ad trebell. & in consi.65.col.antepe.in 6.vol.ubi eos in statuto contineri ait.& in cons. ultimo in 6.vol. quam-
5 uis contrarium sentire videatur in cons.62.in 7.vol.Si statutum † præcipit compromissum fieri debere de iure & de facto, quid significet hæc vox, de facto, vide Roma. in rubrica. C. de arbitr.& quid significet illa uox, de iure, an de iure communi, an de iure municipali sit intelligenda? Bal.in l.quicunque, infrà de seru.fug.Soc.in consi.81.in 1.vol.Cæpoll.in cautel.126.Alber. in 2.par.stat.q.127.Nunquid stante isto statuto possit omitti forma alterius statuti? vide in simili Raph.Cuma.in cons.85.& Bar.in l.j.§.& pro ui.ff.quod vi aut clam. An hoc statutū recipiat

piat ordinem procedendi uel decidendi? vide Fulg.in consi.119.An isti arbitratores & amici
communes possint ut suspecti allegari? Io.And.in c.legitima,in fi.de appell.in 6.Paul.de Cast.
in cons.340.& Orian.in c.quoniam contra,in vers.recusat.de probat.Quid si dubium est, pos-
sit ne aliquo casu peti compromissum an non? utrum super hoc passu peti poterit compromis-
sum? vt declararetur sit ne causa compromissibilis an non? Soc.in consi.330.col.3.in 1.volu.di-
cit hoc peti posse. Ad rem faciunt trad.per Bar. & doct. in l.si quis in conscribendo, infra, de
6 pact. & vide Cæpoll. in consi.174. Vtrum venditor † denunciatus possit petere compromis-
sum? vide Barto.in l.venditor,in 2.quæst.ff.de iudic. An super exceptionibus oppositis contra
instrumentum,peti possit compromissum? vide Bar.in l.post rem.ff.de trãsact. & Lanfranc.de
Oria.in suo tract.de arbitris.q.5. & circa hoc statutum,vide Caccialupum in suo tract. de tran-
sact.q.9.colu.2.& q.15. colu.2.Quid si factum est semel compromissum hoc necessarium, sed
nondum causa est decisa,utrum reiterari debeat,donec lis decidatur? affirmatiuam partem se-
quitur Soc.in consi.221.in 1.vol.Ias.in l.diuortio.§.quod in anno.ff.sol.matr.& Feli.in c.2. de
7 treg.& pac.An de iure † communi fieri possit compromissum in duos? idque fieri posse, vide-
tur colligi ex.l.si unus.§.principaliter.ff.de arbitr.sed de iure communi nemo ad compromis-
sum compelli potest. Alex.in consi.162.in 7.vol. Quid si compromissum petitur, & contradi-
catur,utrum causa dicatur diffinitiua,an verò interlocutoria? vide Anchar.in consi.78.ubi do-
cuit etiam an procedatur ordinariè, an summariè. Et utrum noceat si proceditur ordinariè
8 ubi erat summaria. An † autem hoc præceptum,ut fiat,vel non fiat compromissum,dicatur sen
tentia an non? & utrum diffinitiua an non? vide eundem Anch.in d.consi.78.Sed an tutor vel
prælatus,uel alius administrator spontè possit compromittere? vide Ang. in l. imperatores. ff.
de pact.Et an in necessariò,ut in patre,qui est legitimus administrator? Bald.in l. de re.ff.tran-
sact.ubi etiam docuit,quando tutor compromittit necessariò debeat ne interuenire authori-
tas superioris an non? Et an possit compromittere sine authoritate super re mobili? vide Bal.
in l.præses,infrà de transac.An super omni petitione fieri debeat compromissum? & qualis pe-
titio esse debeat? Paul.de Cast.in consi.67.in fi. Scias etiam quamuis minor læsus esse videa-
tur,eo ipso,quòd compromittit.l.si minor filiosamiliàs.§.minores.ff.de minor.& ibi Bart. hoc
tamen non habere locum quando statutum cogit affines ad compromittendum. Bal. in l.fin.
9 C.de in integ.resti.Quid si reperitur † factum esse compromissum,& non constat,sit ne uolun-
tarium an non? utrum dicatur uoluntarium quando partes cogi poterant uigore statuti? Aret.
in consi.87.Quid si opposita fuit exceptio incompetentiæ iudicis,an dicatur causa seu lis, ita
ut quis possit cogi ad compromittendum non decisa exceptione? vide Ang.in consi.195.ubi
tradit etiam,an dicatur causa siue lis,quando declinatoria fuit obiecta exceptio. Quid si colli-
10 tigans † est forensis,nunquid cogi possit ad compromissum secundum formam statuti? Imol.
in c.sanè,de for.comp.& Ant.de Butr.in c.fi.eod.tit. Et de intellectu statuti præcipientis cau-
sas inter coniunctos compromitti debere,quando debitum appareat liquidum per instrumẽ-
tum,vide Alex.in consi.309.Viso puncto,in libro primi & secundi vol.Quid si partes compro-
miserunt,unaquæque singulum elegit,nunquid possint eligere tertium sine consensu electorũ?
& an possint à primo compromisso recedere? vide Raph. Cuma. in consi.50.In compromis-
11 so † necessario facto in tres, si dictum non fuit, id ualere, quod ab eorum maiori parte factum
erit,an duo tantùm absente tertio arbitrari possint? dummodo fuerit requisitus? Bald. posse
ait in l.item si unus.§.item si plures.ff.de arbitr.Quid fiendum si partes non concordant? vide
Ang.in l.obseruare.ff.de iudic.vbi ait,unum dandum esse à iudice. ad rem facit gl.in c.duobus,
in verbo,teneantur,de rescrip.in 6.& Bar.in l.j.§.secundum.ff. de uentr. inspic. Quid si partes
præsentes dederunt confidentes,& non conuenerunt, an poterit committi uni ex confidenti-
bus illius,qui habet etiam alios confidentes,quos dare potest,si alius dicit se plures non habe-
re? Paul.de Castr.in consi.340.Quid si statutum cogit ad compromissum in causis excedenti-
bus libras.x.& ego peto 15.cum tantum.x.deberentur,& factum est compromissum necessa-
rium, postea constat.x. tantum deberi, an corruant acta? vide Angel.in §.decreto, in auth. de
defensor.

12 defensor.ciuit.colu.3. Nunquid hoc statutum † ad eos porrigatur, qui largè seu fictè dicuntur coniuncti? Alex.in consi.125.in 7.vol. ubi multa docuit in hac re. Nunquid filij naturales in hoc statuto contineantur? Fulg. inquit, eos comprehendi in consi.152. vide Anch. in consi. 178.& omnino Alex.in consi.202. Visa legitimatione,in libro primi & secundi vol.ubi docuit etiam quid de legitimatis,& quid de spurijs.& de his vide eundem Alex.in consi.144.in 7.uol.
13 & in consi.125.eod.7.vol.& an hoc statutum cogens † affines ad compromittendum, habeat locum inter uirum & uxorem? vide Salic.in l.non ideo minus.C.de procur.& Alex. in d.consi. 125.ubi concluditur,etiam in eis procedere,quamuis non sint affines,sed principium affinitatis. & pro hac opinione optimè facit tex.in l.maritus.& ibi Paul. de Castr. C. de procurat. An hoc statutum comprehendat affinitatem iam præteritam & solutam? Bal.in l. qui se patris. C. und.lib. Et quid si durat uiduitas? Alex.in l.sed hoc ita,in fi.ff.de re iudic.Scias etiam ante omnia esse cognoscendum de ista affinitate & coniunctione,alioqui præceptum de compromittendo non ualeret.Anch.in consi.78.in fin.& in materia affinitatis vide Caccialupum in tract. de transaction.q.9.col.fi.& q.15.col.fi.Vtrum autem si tantum sponsalia præcesserunt, dicantur affines,ita ut vigore huius statuti cogi possint facere compromissum & eos cogi posse tenuerunt Bal.Paul.de Cast.& Alex.in l.qui se patris.col.fin.infrà unde liber. id quod extollit Ias. in l.de quibus,col.4.nu.17.ff.de legi.& traditur per Paul. de Castr. in l.affinitatis, infrà commun.de succesion.& ad hæc vide quæ posui in l.quod Seruius.ff.de cond.cau.dat.ubi alia quoque dixi ad hoc statutum facientia. & quomodo iste gradus connumerari debeat, vide quæ
14 posui in l.ij.§.item videndum.ff.ad senatusconsl.Tertullian.An autem † statutum hoc emancipatos compellat.Bal.in l.affinitatis.C.commun.de success.Dec.in consi.13.& Ias. in d.l. qui se patris,col.21.& Alex.in d.consi.25.in 7.vol.ubi ait etiam emancipati filios in hoc statuto contineri, quamuis post emancipationem forent concepti. Si statutum de compromissis fiendis non exprimit ad cuius instantiam fieri debeat compromissum debet intelligi ad requisitionem conuenti. Paul.de Castr.in consi.65.Visis & consideratis omnibus,& Alex.in consi.144.in 7. vol.An hoc statutum procedat in ijs,qui non habent consanguineos. Bar.& Angel.in l.j.§. lex falcidia.ff.ad leg.falcid.& in consi.81.in 6.vol.& Crauet.in consi.12.Si prohibita est appellatio per hoc statutum,an tertius appellare possit. vide Soc.in consi.300.in fi.in 1. voln. Quid si statuto cautum est,ut dici de huius laudi nullitate non possit,an dici poterit de nullitate insurgente ex defectu ipsius compromissi? idq; fieri posse ait Soc.in consi.299.in 1.vol. An prohi-
15 bita † appellatione, saltè appellare liceat ab articulo super quo pronunciatur & ad què appellatio deuoluatur? Ang.in l.arbitro.ff.qui satisd.cog. Vbi autem super tota causa compromissum peti non posset,an peti poterit super articulo. Bar.& alij in l.pen. infrà de pact.Alex. in simili in l.si ex causa.§.nunc videndum.ff.de minor.Paul.de Cast. in consi.331. Soc. in consi.51. & in consi.300.An huic statuto de compromissis fiendis renunciari possit, Bal.in consi.423.
16 in 4.vol.Quid si † in iudicio tale quid adducitur,quod si verum esset, compromissum excluderetur,& id negetur,an eo casu peti poterit compromissum: vide Soc.in d.consi.300. col.4. & seq.& Paul.de Cast.in consi.67.in fi.Et ubi pronunciandum sit compromissum fieri non debere,aperit Socin.in d.consi.300. Quid si agitur officio iudicis, an peti poterit compromissum, Anch.in consi.183.An dicatur compromissum,an pactum quando fit super contractu,non su-
17 per lite, Barb.in auth.si verò,infrà de iudic.Si statutum † præfigit terminum.x. dierum reducendi arbitramenta ad arbitrium boni viri, an tempus reducendi incipiat à die scientiæ, an à die latæ sententiæ? Orian.in tract.de arbitris.q.2. Quid si pars iurauit non reducere, an tempus reducendi currat huic impedito ab huiusmodi iuramento,an verò incipiat currere post habilitationem obtentam? Roma. in consi.9. Si lite pendente super relaxatione iurisiurandi lapsum est tempus,quid iuris? ad hoc faciunt trad.in l.contra maiores, infrà de inoffic. testa. & per Abb.in c.ex ratione,de appell.Quid si in pronunciamento dicitur,condemnatum esse Titium procuratorem Seij,an ex hoc probetur, Titium fuisse præsentem.Imol.in c.cùm in iure
18 peritus,de offic. deleg. Si à statuto † præfixus non est terminus infrà quem peti debeat compromissum,

promiſſum,quid fiendum. Bal.in l.j.ff.de tranſact.Paul.de Caſt.in l.fi. infrà de compenſ. Alex.
in conſi.101.Otian.in tract.de arbitr.q.50.Si ſtatuto prohibetur compromiſſum fieri in iudi-
cem,quid ſi non erit iudex in cauſa? vide Alex.in l.j.§.& poſt operis.ff.de oper.nou. nunci.ſed
an compromiſſum fieri poſsit in iudicem de aliquo conttactu uel negocio in lite non exiſten-
te, Ana.in conſi.19.in 3.col. & Paul. de Caſtr. in conſi.76. Et an in iudicem & alios compro-
mitti poſsit cum clauſula &c.Bal.in conſi.42.in 3.volu.Quid ſi non erat iudex cauſæ tempore
compromiſsi,ſed poſtea effectus eſt,vel ſi erat iudex tempore compromiſsi & poſtea deſijt eſ-
ſe iudex, vide Orian.in d.tract.de arbitr.fol.30.col.3. Quid ſi erat iudex delegatus, Alex. in d.l.
19 j.§.& poſt operis,ubi alia quoque dicit ad rem facientia. Si ſtatuto † cautum eſt, petito com-
promiſſo inſtantiam non currere,an poſsit ulterius iudex ad aliquid procedere. Bal. in l.j.infrà
ſi qua prædit.poteſt. ait eum poſſe examinare,ſit ne compromiſſum fiendum an non; ſint ne
agnati an non,uel an ſint in caſu ſtatuti. Poſttemò in materia huius ſtatuti alia uide pet Alex.
in l.j.§.lex facidia.ff.ad leg.falcid.& aliquid in l.ex facto.§.ſi quis rogatus, colu.13.& ſeq. ff.ad
Trebell.& in conſi.82.in 1.vol.& in d.conſi.202.in libro primi & ſecundi vol. & omnino in d.
conſi.207.Sciasque uigore huius ſtatuti iudicem præcipete non debere, ut fiat compromiſ-
ſum,niſi petatur; quia iſta conditio ſubinrelligitur in huiuſmodi ſtatutis,ut not.in cap.fi. de re-
ſcript.idque expreſſe docuit Ant.de Butt.in c.venerabilis, de iudic. & Alex.in conſi.82.In cau-
20 ſa uertente inter P.& Io.in 1.vol.Quomodo † autem intelligenda ſit illa uox, lis,quando ſtatu-
tum cogit affines ad compromittendum de omni lite, vide Barb.in conſi.85.col.2. in 3. volu.
Quid ſi emptor alicuius rei uigote huius ſtatuti compromiſit in uenditorem,utrùm agere poſ-
ſit contra ipſum uenditorem, regula eſt quòd non, quando compromiſſum eſt uolntarium,
ſed in compromiſſo neceſſario ſecus eſt: ut dixit Bar.in l.ſi dictum.§. ſi cõptomiſero. ff. de eui-
ction.Tu verò dicas etiam ſi compromiſſum eſſet uoluntarium, nihilominus contra vendito-
rem agi poſſe,quando ipſe iudicauit.ita Franc.Cremen.in ſingul.30.incip.Tu ſcis. ad quod vi-
deas quæ poſui,in d.§.ſi compromiſero.

21. Bar.in hoc.eod.loco,col.3.quærit,utrum † doctoratus ſit dignitas. vide Fel.in c. quanto, de
magiſtr.Alex.in conſi.94.in 1.vol.& quia doctor eſt in dignitate conſtitutus totqueri non po-
teſt ſecundum Io. de Ana. in c.1. de ſortileg. ſed ibi quædam apoſtilla inquit, cauendum eſſe
ne doctor Venetijs incidat in manus dominorum de nocte,quoniam authoritas Bartoli ei pa-
rum prodeſſet. Ad tem faciunt trad.per Bar.in l.medicos.C.de profeſſor. & medic.lib.10.&
addita ad eundem Bar.in l.j.C.de dignitat.lib.11.& ibi Bar.in d.l.j.num.7.ait, doctores legum
22 eſſe maiores omnibus alijs profeſſoribus excepto oratore. An autem † doctor illiteratus gau-
deat priuilegijs,quæ doctoribus conceduntur. Feli.in tubrica de maior.& obed.ait quòd nõ.
& refert Barbat.dicentem ita indicatum fuiſſe in curia Romana temporibus Eugenij. iiij. ſed
ipſe Feli.dicit hoc eſſe falſum. & videas eundem in c.clerici, de iudic. ubi plenè hanc difficul-
tatem uentilauit. Scias etiam doctores,qui ſine examine creantur ab Imperatore, modicæ ſciẽ-
tiæ eſſe cenſeri. Bar.in l.profeſſotes.C.de profeſſor.& medic.lib.10.& Feli.in c.per tuas,colu.
2.de maior. & obed. Proinde audiui à fidedignis Maximilianum Imperatorem, qui fuit auus
Caroli V.illis, quibus ex priuilegio doctoratus inſignia conferebat, dicere conſueuiſſe. Eſto
doctor ſine literis. Et an doctor ſit conſtitutus in dignitate,vide Card.in repet.capituli perpen
23 dimus,de ſent.excommunic.Doctor† qui legit pet 20.annos efficitur Comes.Abb.in procem.
Gregor.Et doctor inter egregias perſonas annumeratur.glo.in l. ad egregias.ff. de iureiur. Et
doctoratum eſſe dignitatem ſenſit Bart.in l.fi.C.de Iudæ. & in l.omnes.C.de decurion.lib.10.
quamuis aliud ſentiat in l.ex eo.ff.de teſta.milit.niſi legerit per xx.annos,per text. in l. unic.C.
de profeſſ.qui in urb.Conſtantin.lib.12.ſed eſſe dignitatem tenuit etiam Anchar.in cap.1. de
ſumm.Trinit.& fid.caut.in ſexto & de hac re vide Iaſ.in l.ſi quis in conſcribendo.C.de pact. Et
24 doctor † propter ſcienriam adipiſcitur æternitatem & perpetuitatem in hoc ſeculo. & pro-
pterea dicitur fulgere, ut habetur in auth.habita. C.ne fili. pro patr. & per Abb. in cap. ſuper
ſpecula, de magiſtr.Mundus enim ſine ſcientia tegi non poteſt, ut per Abb.& alios in cap.de
multa

per Abb.& alios in c.de multa,de præb.nam per sapientiam reges regnant,principes imperāt, & potentes decernunt iustitiam. propterea melior est sapientia cunctis opibus preciosissimis, & omne desiderabile ei comparari non potest. Prouerb.8.ideo ex mente Inno.ait Feli.in c.nō-
25 nulli.nu.63.de rescr.super pluralitate beneficiorum uiros doctos dispensari debere. Et doctrina est cibus aīæ.36.dist.per totum,c.quæ nobilior.1.q.7.l.sancimus,infrà de sacrosc.eccl. tradit Io.de Ligna.in tract.de amicitia,§.de retributione filij erga patrem.nu.3.Et circa præcedentia scias doctoratum probari posse nō solum exhibendo priuilegium,sed ēt per testes,qui actui interfuerunt.Bal.& Sali.in l.si solennib.infra de fide instr.Alex.in cons.107.in 7.uolu.Ad ea uerò
26 quæ hic ait Bar.in 4.col.ver.extra gl.scilicet,an illi,† quibus datum est arbirrium super publica utilitate possint statuta corrigere?vide Bar.in l.qui Romæ,§.fi.ff.de uerb.obli.Postea opponit Bart.dicens,videri esse dicendum,præfationes resecari non debere.vide in hac re Roma.in cons.63.col.2.in princ.& in cons.37.in 2.dub.& in cons.218.col.2.Abb.in cons.104.col.1.in 2.uol.Feli.in c.1.col.14.& seq.de const.& oīno ad rem hanc uideas Barb.in c.cùm M.col. 30.
27 & seq.de const.& in c.cum oēs,colu.7.eod.tit.Postea Bar.hic propè fi.ait,qn̄ † duo actus reperiunt facti eodem die,neq; apparet quis eorum præcesserit,eum, qui prior est in ordine literæ, censeri præcessisse.Limita hoc non procedere quando actus redderetur inanis,sed præsumendo scd'm præcessisse,ualidus esset: nam eo casu pro ualiditate ipsius actus sumenda est interpretatio,ut secundus pręcesserit.ita not.inquit Alex.in cons.112.Super eo,ver.nō obstat in 5.uol. & in cons.81.Lecto & discusso,col.4.ver. & cum fuerit dicta licentia, in 3.vol.& Dec.in consi. 77.ordinem uerò literæ,cōiter esse seruandū, cum aliquib.declarationibus docuit Feli.in c.cū dilecta,nu.7.cum seq.de rescrip.quem uide omnino, & Mari.Soci.iuni.in consi.71.nu.15.

Summarium in l.j.C.de summa Trinit.

1 *Relatiuum, qui, adiunctum generalitati, restringere.*
2 *Verbum uolo, positum in contractibus an & quando dispositionem inducat.*
3 *Usura an sint permissa de iure ciuili.*
4 *Infamis an sit idoneus testis.*
5 *Contractus si est celebratus per aliquem forensem in hac ciuitate, et postea lis agitur in loco suæ originis, cuius loci statuta sunt attendenda.*
6 *Forensis an gaudeat beneficio statutorum.*
7 *Forensis si delinquit hic,utrum puniri debeat secundum statuta huius ciuitatis.*
8 *Statutum istius ciuitatis si dictat quòd filiusfamiliàs possit testari, an filiusfamiliàs forensis possit in hac ciuitate testari.*
9 *Statutum an possit allegari à clerico contra laicum coram iudice ecclesiastico.*
10 *Statuta quæ dicantur esse contra libertatem ecclesiæ.*
11 *Statuta quæ sunt contra libertatem ecclesię delenda sunt de uolumine statutorum.*
12 *Statuta an porrigant effectum suum extra territorium statuentium.*
13 *Statutum prohibens maritum legare uxori est fauorabile.*
14 *Bonorum interdictio an trahatur ad bona ubique existentia.*
15 *Maritus non obstante statuto an legare possit uxori hærede consentiente.*
16 *Statutum loquens de uxore,an habeat locum in sponsa.*
17 *Maritus si legat uxori dicens id se ab ea habuisse,uel aliter esse eius debitorem,an legatum ualeat.*
18 *Statutum si prohibet maritum relinquere uxori, utrum intelligatur etiam prohibere in uxor marito possit relinquere.*
19 *Statutum excludens fœminas fauore masculorum,est odiosum.*
20 *Si per statutum ciuitatis aliquis est effectus notarius,nunquid extra territorium possit conficere instra.*
21 *Consuetudo & statutum excat quòd primogenitus succedat in omnibus bonis, & quidam habens bona extra territorium statuentium ubi decessit,quomodo sit succedendum.*
22 *Statutum loci est attendendum in quo res sita est.*
23 *Statutum potest punire ciuem extra territorium delinquentem.*

24 *Vtrū de crimine cōmisso extra territoriū procedi possit per uiam accusationis an uerò per uiā inquisitiōis.*
25 *In publicatione bonorum utrum bona alibi sita comprehendantur.*
26 *Ciuitates Italiæ quæ publicant bona delinquentis, hoc faciunt ex priuilegio eis concesso à principe, uel ex consuetudine antiqua.*

Bar. in l. j. C. de summa Trinitate.

1 BART. in hac l. j. in princi. ait, relatiuum,† qui, adiunctum generalitati restringere. De natura huius relatiui alibi diximus, & uideas Barb. in cons. 38. col. 16. in 2. uol. postea Bar. hic in 2. col. agit de uerbo, volo, dicens esse introductorium iuris noui. vide gl. not. in clem. vnic. de offic. vicar. & in clem. vnic. de rer. permut. in fin. in uerbo, uolumus. Abb. in cons. 1. in 2. uol. & gl. in clemen. fi. de rescript. quæ idem dicit in uerbo, statuimus. & aliquid per Feli. in c. humanum genus. 1. dist. in 2. col. & Barb. in c. nam concupiscentiam, col. 7. de constit. Bal. in c. ad aures, col. 2. de rescrip. & aliquid per Soc. in consi. 68. Et de proprietate huius uerbi, volo, vide Alex. Ias. & alios in l. certi condictio. §. fi. ff. si cert. pet. Bar. in l. j. ff. mand. & in l. centesimis. ff. de uerb. oblig. Et quid si uerbo infinitiui modi adijciatur? vide doct. in l. serui electio-
2 ne. ff. de leg. j. Et quid hoc † uerbum positum in contractibus operetur? & an & quando dispositionem inducat? vide Bar. in l. Pamphilo. ff. de leg. 3. Et an hæc uerba, uolo eligere, inducant electionem legitimam, vide Soc. in cons. 86. in 3. uol. Et dum Bar. hic subdit, si testator dicit, uolo talem esse hæredem, utrum dispositionem inducat, vide Alex. in cons. 16. in 5. vol. Ad ea uerò
3 quæ hic ait Bar. in 3. col. uers. quintò oppono, scilicet, an usuræ† sint permissæ de iure ciuili. vide Præposi. in c. 1. 10. dist. in 4. col. Abb. in consi. 39. in 2. uol. & in c. clerici, col. 1. de iudic. & in c. cùm uenissent, in fi. de const. & in c. cum sit generale, col. 6. & seq. de for. compe. Roma. in cons. 139. Anch. in c. peccati uenia, col. 6. & seq. in 2. q. de reg. iur. in 6. & in consi. 236. & Soc. in cōs. 2. & quia alibi satis diffusè egimus de materia usurarum, ulterius non insistam. Dum antea Bar.
4 hic in 5. col. tradit utrum infamis † sit idoneus testis, vide Paul. de Castr. in l. fi. infrà ut lit. pend. Feli. in c. licèt causam, col. 5. de probat. & in c. ex parte, in 4. notab. de testi. & in c. at si clerici, de iudic. in gl. in uoce, legitima. Barb. in cons. 11. col. 6. in 4. uol. & in consi. 19. in fi. eod. uolu. & in consi. 54. col. 12. in 1. uol. Bal. in c. super eo, de testi. Alex. in consi. 152. col. 3. in 5. uol. vbi loquitur in causa matrimoniali & ardua, & de iure canonico. & de non rite condemnato. Corne. in consi. 21. in 3. uol. Bal. in consi. 353. in 5. uol. & ad hoc uide etiam Feli. in c. licèt, de testi. & in c. fi. eod. tit. & in c. testimonium, col. 2. & fi. eod. tit. Ant. de Butr. in consi. 82. col. 2. Card. in cons. 25. Alex. in cons. 11. in primo uol. & Bal. in l. ij. infrà de incest. nupr. Postea Bar. hic in 5. colu. in
5 fi. vers. & primò, quærit, si contractus † est celebratus per aliquem forensem in hac ciuitate, & postea lis agitur in loco suæ originis, cuius loci statuta sint attendenda. vide Soc. in consi. 271. col. 3. vers. his tñ, neq; in contractib. pōt adduci ignorantia statutorum. Areti. in cōs. 11. vbi ait, si quis multum læderet, peti posse restitutionem in integrum. Et ad ea quæ Bart. hic subiungit, in uers. aut de his, vide Alex. in cons. 179. Viso & opportunè, col. 2. ver. præterea si statutum, in lib. primi & secundi uolu. vbi ait, statutum loci esse seruandum quò ad ea, quæ concernunt litis decisionem, & quæ oriuntur secundum naturam ipsius contractus, nō autem ex mora. id quod est adnotandum. & in consi. 2. colu. 2. in tertio volum. ubi declarat. l. si fundus, de euictione. & in consi. 37. visis his, in quinto uolumine. & in l. j. columna fi. ff. de lega. secundo. Barb. in consilio secundo. colu. 2. cum sequ. in tertio uolu. & in consi. 53. colu. 13. in 2. uolu. Socin. in consi. 231.
6 col. 6. in 1. uol. vbi loquitur de executiōne faciēda, & an forensis† gaudeat beneficio statutorū. Bal. in consi. 219. in primo uol. Dec. in cons. 279. col. 3. & Præpos. in c. illud, col. pe. & fi. 12. dist. & Feli. in c. 1. col. 12. de sponsal. Et in hac materia uide Abb. in c. dilecti, in pen. notab. de for. cō pet. & in c. fi. eod. tit. col. 10. vers. quò ad primum, & Soc. in cōs. 176. col. 3. in primo uol. Postea Bar. in hac ead. col. tradit in lucro dotis attendendum esse statutum loci mariti, & nō ipsius mulieris. l. exigere. ff. de iudic. Limita hoc non habere locum, quādo uxor duceret maritum ad domum ipsius

mum ipsius uxoris,quia tunc attenditur statutum uxoris : ita singul. dixit Bald.in l.fi.C.si à non
compet.iudic.quem extollit Franc.Cremen.in sing.66.incip.Statuto Florentino.De hac re ui-
de Alex.in consi.100.in 3.uol.vbi tradit utrum.d.l.exigere, locum habeat, si mulier ignorasset
statutum domicilij uiri? & de quo domicilio intelligatur. d.l. & quid si uir postea domicilium
mutasset? Dicas attendendum esse statutum primi domicilij. ita decidunt Anton. de Butr. &
Abb.in c.primo.de sponsal.& ita in facti contingentia obtentum fuisse, air Francis.Cremen.in
sing.67.incip.Vnus scholaris.& an vir.d.legi renunciare uideatur,si maritus promisit restitue-
re dotem in loco conrractus & ubique locorum? & quid si mulier esset mortua non in domici-
lio uiri,sed in ciuitate sua uel alibi? & ad materiam huius statuti uide apud Ange. in consi.158.
Bal.in cons.333.in 4.uol.vbi ponit an habear locum dote confessa. & in cons.471. tradit an at-
tendi debeat statutum fori hæredis uiri? & Dec.in cons.19.Angel.in consi.76. & in cons.180.
& omnino uide quæ posui in d.l.exigere. Deinde Bar.in 6.col.vers.secundò quæro,tractat,si fo
7 rensis † deliquit hic,utrum puniri debeat secundum statuta huius ciuitatis.vide Abb.in c.fi.co-
lu.9.de for.compet.vbi Feli. colu.5.vers.dum dicitur.Alex.in consi.86.in 4.uol.Abb.in c.cùm
contingar,de for.compe.& Corn.in consi.114.in primo uol. vbi ponit nunquid delinquens pu
niri debeat secundum statuta loci delicti,vel iudicij. Et dum Bar. psupponit forensem præsumi
ignorare statuta,nisi ibi moram traxetit per tm̃ tp̃s,ut verisimiliter ea scire debeat,vide Alex.in
c.in 3.uol.& an trahens moram scire præsumatur,vide Alex.in cons.41.in 5.uol.Anch. in consi.
264.Rom.in cons.59.col. in 3.dub.& in consi.228.col.2. & in cons.251. Cuma.in cons.6.
Feli.in c.2.in princ.de excep.Aret.in cons.11. col.3.Ias.in l.quamdiu, col.fi.C.qui admit.Barb.
in cons.59.in primo dub.in 4.uol.& Paul.de Cast.in cons.219.colu.j.& fi.Ad ea uerò,quæ hic
ait Bar.in 7.col.ver.Non obstat.l.fi.qui testa.fac.poss.vide Alex.in l.sciendum,§.fi.col.3.& seq.
8 ff.de leg.j. Et dum Bar.hic in col.seq.vers.sed circa hoc dubitatur,tradit,quid si hic † uiget sta-
tutum disponens filiumfamiliàs posse testari, an filiusfamiliàs forensis poterir in hac ciuitate te
stari? aitq; dicendum uideri q̃ non : quia statutum non legitimat personam sibi non subditam:
Circa hoc de legitimatione personæ non subdiræ uide Abb.in cons.52.in 2.vol. Rom.in cons.
224.col.2.ver.tertiò principaliter.& Aret.in cons.54.col.2.& in cons.73.col.3.Soci.in consi.
231.col.6.& seq.vbi ait,forensem in concernentibus processum non gaudere beneficio statu-
ti.& Alex.in cons.44.in 5.uol.postea Bart.in uers.quintò quæro, tradit statuta laicorum ligare
clericos in ijs,quæ non sunt contra libertatem ecclesiæ,uel eorum personas.sed hoc Bar.docu-
* mentum * cõiter reprobatur,vt per Soci.in cons.56. in 1.uolu. vide doct.in c.ecclesia S.Mariæ,
de const.vbi Feli.qui de hac re latè agit, & in quibusdam casibus defendit hanc decisionem,ut
ibi uidere est nu.95.dicasq; statutum laicorũ non ligare clericos & in minorib. cõstitutos, nisi
sumerent aliquod adminiculum à statuto.Alex.in cons.355.in lib.primi & secũdi uol.& in hac
re uideas Rom.in sing.354.vbi ait,statuta laicorũ non solùm nõ ualere super spiritualibus, sed
neq; super connexis.& clerici gaudent priuilegio & fauore statutorũ, nisi statutum hoc eis ex-
presse deneget.id quod facere potest,cùm nemini propterea iniuriã faciat,ut per Alex.in cons.
113.in 7.uol.& Dec.in cons.275.siue 276. immo staturum laicorum disponere non potest de
9 rebus ecclesiasticis ẽt in eius fauorem.Dec.in cons.223.col.2. & 3. An aurem statutum † hmõi
possit allegari à clerico contra laicum coram iudice ecclesiastico? doct.cõcludunt q̃ non in c.
quod clericis,de for.compe. & Aret.in cons.45.& circa p̃dicta uide oĩno Alex.in cons.235.in
lib.primi & secundi uol.Item scias,statuentes laicos posse compelli à iudice ecclesiastico ad de
clarandum,eorum statuta non comprehendere ecclesiam.Ant.de Butr.in cons.40.Et an & qñ
statutũ laicorum cõprehendat personas ecclesiasticas?& quid si est eis fauorabile?quid si odio
sum?quid si de ipsis in specie disponeret?& quid si in genere.vide Soc.in cõsi.241.in 1.uol.An
aũt statutum possit constituere circa laicum contrahentem cum clerico.vide not.Soc.in cons.
10 93.in 4.uol.& aliquid in cons.56.eod.uol.Et q̃nã statuta dicanẽ esse contra libertatẽ ecclesię?
uide Feli.in d.c.ecclesia sanctæ Mariæ,nu.73.& nu.129.vbi concludit,ea esse huiusmodi, quæ
prohibent clericis uel ecclesijs ea,quæ non prohibentur à lege diuina,siue canonica.& ibidem

ait,statutum ecclesiæ præiudicare non posse, quamuis eodem momēto alteri ecclesiæ prodesset.Item statutum,quo cautum est, neminem apprehendere posse alicuius beneficij possessionem sine licentia principis secularis, esse nullius roboris & momenti ait Feli. in d.c.ecclesia S. Mar.nu.1 23.& inquiunt doct.eos principes,qui talia statuunt,in excōicationis pœnam incidere.id quod est contra ferè omnes principes huius temporis,qui hæc agere non uerentur,& excōicationes ac censuras ecclesiæ contemnunt.quas Desiderius rex Longobardorū alioqui impius timebat.cum enim imperio Romani Pontificis esset infensus, Adrianus Papa ad eum tres Episcopos misit,qui ei sub anathematis pœna minarentur, ne ullo pacto fines Romanos attingeret. Et rex ille ueritus ne iram Dei incurreret,in Galliam Cisalpinam statim redijt.hodie aūt
11 quid fit? Sed pergamus,statuta † quæ sunt contra libertatem ecclesiæ,delenda sunt de uolumine statutorum,alioqui & statuētes,& ea seruari facientes sunt excōicati, neq; excusantur, quāuis in fine statutorum posuerint,hmōi statuta haberi pro non insitis: quia re ipsa delenda sunt, ne qñque de facto seruentur.ita Abb.in cons.8 3.in primo uol.vbi tradit etiam,quæ statuta dicantur esse contra libertatem ecclesiæ. Et inter cætera scias, statutum,quo limitatur in funere mortuorum numerus clericorum,& cereorum,dici esse cōtra libertatem ecclesiæ. Dec.in d.c. ecclesia S.Mariæ,nu.6 3.de const.& circa ea,quæ hic subiungit Bar. in vers.modò quidā laicus, vide Anch.in c.canonum statuta,ver.ego aūt,de consti. Ad ea uerò,quæ Bar.subdit in vers.Do alia exempla,dum citat.l.in summa.§.qualiter.ff.de test.vide Alex.in cons.1 0 5.in 4.volu.Abb. in cons.3 3.col.2.& in cons.5 2.Feli.in d.c.ecclesia.S.M.col.2 3.in fi.Barb.in cons.1 8. col. 1 5.in 2.uol.& in cons.5 3.col.1 9.& in consi.5 8.col.1 2.eod.uol.Imol.in cons.2 1 1.col.2. & pe.Aret. in consi.69.Soc.in cons.5 5.col.j.& in consi.2 30.in 2.dub.col.pen.& fi.in primo uol.Quod ue-
12 rò attinet ad ea,de quibus hic agit Bar.in 6.q.hoc est an † statuta porrigant effectum suum extra territorium statuentium? vbi concludit ꝙ non in ijs, quæ sunt prohibita ratione solennitatis alicuius actus. attende qm̄ ex hoc infertur, si filiusfamiliās sine consensu patris obligari non potest,eum extra territorium obligari posse sine ipsius consensu,dummodo hoc nō fiat in fraudem.Aret.in cons.73.col.4.Et similiter mulier, quæ sine consensu propinquorum contrahere non potest,extra territorium poterit.Aret.in cons.5 4.vbi sublimitat.Tamen si rectè intueatur, istæ decisiones vr̄i menti statuentium reluctari. vide omnino an & qñ statutū porrigat effectū suum & liget extra territoriū,apud Io.de Ligna.in tract.de censura ecclesiastica.§.nono.nu.29. cum seq.& Corn.in cons.89.in 3.uol. Dum autem subijcit Bart. qñ statutum est prohibitiuū in rem,& tunc illud esse ubiq; seruandum,vide Soc.in cōs.27r.col.3.Et dum Bar.hoc in loco agit de statuto continente prohibitionē fauorabilem,utputa,ne minores decipiantur,statuit̃ minores xxv.annis testari nōn posse.vide Bal.in cons.119.siue 120.in 2.uol.Limita tñ nisi in actu prohibito à statuentib.iurm̄ interueniret: quia eo casu ualeret ēt non obstāte defectu solennitatis. Soc.in cons.239.& in cons.279.in 1.vol.Aret.in cons.5 4. vbi aliam posuit limitationē & bene declarat hanc materiam,ideo eum ibi uide oīno,& in cons.2 3.col.4.vbi eleg.loquitur. Et an & quādo statutum liget subditum contrahentem extra territoriū? vide Alex.in cons.116.in 6.uol.
13 Bar.in hoc eod.loco agit,de statuto prohibente maritum † legare uxori,& contra,ne mutuo amore se inuicem spolient.aitq; hoc statutum esse fauorabile, & ideo afficere ciuem illius ciuitatis ubique existentem.De hac re uide Roma.in consi.39.in princip. Barb.in consi.12.col.16. in primo uol.Anch.in c.canonum statuta,col.46.in fi.de const.Capr.in consi.21.Alex.in consi. 41.col.2.in 5.uol.Bal.in cons.119.in 3.uol.& Corn.in cons.84.in 3.uol.Attende hic quoniā ista quæstio Bar.duo capita continet,primum est, An subditus existens extra territorium possit legare uxori?deciditq; hoc fieri non posse.idem expressè ait Alex.in d.cons.41.in 5.uol.Aliud caput est,nūquid hmōi prohibitio ad bona sita extra territorium dilatetur? quo casu Bar.videtur
14 affirmatiuam partem amplecti,dum affert simile de illo,cui bonis est interdictum: nam ista interdictio trahitur ad bona ubicunq; existentia. & ad hæc accedit expressè in utraq; quæstione Roma. in cons.39. & Salic.hic, qui limitat nisi maritus nouum domicilium constituisset in loco, in quo tale statutum non uigeret: quia eo casu, quò ad bona ibi sita legare posset. & Bal.
idem

idem ait cum ista limitatione in l. si arrogator, colum. penult. ff. de adopt. & idem ait hic Bald.
scilicet, prohibitionem hanc ad bona alibi sita dilatari. declarando tamen hoc non procedere,
quando is etiam extra territorium testaretur: quia ijs duobus concurrentibus, hoc est, ut ex-
tra territorium fiat testamentum, & de bonis alibi sitis, tenet legari posse uxori. idem ait Bald.
in consi. 3 t 9. in 3. vol. & in hac materia vide omnino Barb. in consi. 1 2. col. 1 6. in t. volu. quid
si maritus habitans in loco, in quo uiget hoc statutum, uxorem habeat in alia ciuitate in qua ius
commune attenditur, utrum ei legare poterit non obstante statuto? vide Paul. de Castr. in l.
exigere, in fi. ff. de iudic. Vtrum ualeat cautela, ut maritus Titium instituat, qui non possit habe-
re possessionem hæreditatis nisi vxore mortua, quæ interim sit usufructuaria? faciunt trad.
per Io. And. in additi. ad Specul. in titulo de instr. edit. §. nunc verò aliqua, in fi. & quæ haben-
tur in l. hæreditas. ff. de acquir. hæred. Quid si maritus relinquit vxori, sed eam grauat de resti-
tuendo alicui pio loco uel alteri post mortem, utrum hoc facere possit? pro decisione huius
quæst. faciunt trad. per Roma. in repet. auth. similiter. C. ad leg. Falcid. in 3 5. limit. & Io. de Pra
15 to in l. mucianæ, in fi. ff. de cond. & demonstra. An maritus † non obstante statuto uxori legare
possit hærede consentiente? vide Barb. in d. consi. 1 2. colu. 9. in primo uol. vbi etiam tradit, an
uxor possit hæredi instituto substitui? de qua re uide Roma. in l. si is qui. ff. de uulga. & pupill.
Nunquid uxori non obstante isto statuto legari poterunt aliqua bona distribuenda pro anima
ipsius mariti? vide Ioan. Andr. in d. addit. ad Specul. in titulo de instrumen. edit. §. fi. & Barb. in
dicto consi. 1 2. Alberic. in secunda parte statutorum, quæst. t 1 3. Paul. de Castr. & Alexand. in
l. cogi. §. hi qui. ff. ad trebellian. & Alexand. in consi. 1 99. Prospectis testamento, colu. 3. in lib.
primi & secundi uolumi. vbi concluditur, hoc uxori committi non posse, ne fraus fiat statuto,
16 alioqui uerò si ei & alteri committentur. An hoc statutum † disponens de uxore, locum ha-
beat in sponsa? faciunt pro decisione quæ docuit Bald. in l. Deo nobis, infrà de episcop. & cle-
ric. An autem hoc statutum comprehendat uxorem putatiuam cum qua matrimonium esse
non possit? & dicas comprehendi. l. qui contra. C. de incest. nupt. l. uxori maritus. ff. de usufru.
lega. sed hoc posset fortasse limitari secundum trad. in capitulo cum haberet, de eo qui dux. in
matr. quam per adulter. poll. vide in simili Rapha. Cuma. in consil. 30. Quid si maritus prohi-
betur uxori relinquere aliquam rerum suarum portionem, an ei poterit alimenta relinquere?
17 vide Cuma. in dicto consi. 30. Quid si maritus † legat uxori dicens id se ab ea habuisse, uel ali-
ter esse eius debitorem, an legatum ualeat? vide l. qui testamentum. ff. de probat. Bald. in l. hac
edictali, colum. 7. C. de secund. nupt. & Bart. in l. cum quis. §. Titia. ff. de lega. tertio. An statu-
tum prohibens legare, ad hæredis institutionem porrigatur? Fulgos. in consi. 2 t 5. tenet quòd
non, sed in isto casu eadem & maior ratio militaret, ne coniuges mutuo amore se spolient. &
de hac re uide Iacob. de Nigr. in repet. rubricæ. ff. de lega. primo, nume. 20. Quid si statutum
18 † prohibet maritum relinquere uxori, verum intelligatur etiam prohibere, ne uxor marito pos-
sit relinquere? Curtius in consi. 1 1. arguit ad utranque partem, & denique concludit affirma-
tiuè. ad hoc faciunt trad. per Paul. de Montepico in repet. l. Titia cum testamento. § Titia cum
nuberet. nume. 4 t. ff. de lega. secundo. quem uideas omnino. Hoc tamen puto limitari debere,
nisi extaret statutum deferens lucrum dotis marito uxore prædecedente: nam in ijs, in qui-
bus maritus potest succedere ab intestato, puto eum etiam institui posse, vt in simili tradit.
Barto. in l. peto. §. fratre. ff. de lega. secundo. & in proposita quæstione uide Dec. in l. j. nume. 6.
C. de in ius uocan. & Ias. in consi. 1 t 2. in primo uolumine. & omnino Paul. de Montepico in d.
§. Titia. Ad ea uerò quæ subijcit Bart. hic in uers. Aut statutum continet prohibitionem odio-
19 sam, vide Soc. in consi. 27 1. col. 4. vers. tertiò, in primo uolumine. & dum ait, statutum † exclu-
dens fœminas fauore masculorum esse odiosum, vide Socin. in consi. 84. & omnino in consilio
36. in primo uolumine. vbi uidetur concludere contra Bart. hic. Alexand. in consi. t 28. in pri-
mo uolumine. Bart. in consi. 38. in secundo dubio. vbi in 1 0. colum. sequitur Bart. hic, Bald. in
consi. 1 79. in quinta parte. & in consi. 1 3 1. in secundo uolumine. Curt. in consi. 39. col. 2. Dec.
in consi. 1 3. & omnino uide quæ de hoc statuto posui in l. qui exceptionem. ff. de condi. indeb.

& plenius in l.ij.§.videndum.ff.ad tertullian.& dum Barto.hic in 7.quæst. dicit, si per statutum
20 † ciuitatis aliquis est effectus notarius, nunquid extra territorium posit conficere instrumenta? vide Abb.in capitulo cum P.tabellio,colu.fi.de fide instrumen. & ad rem faciunt trad. per Feli.in capitulo ad audientiam,colu.2.vers.secunda conclusio,de præscript.Anchar.in cap.canonum statuta,colu.35.vers.circa primum,de constitu.& Fulg. in consi.51.colum.4. Circa ea uerò quæ ponit Bart. hic in uers. præterea simplex, vbi agit de legitimatione, & ad quæ bona trahatur, vide Alexand.in consi.penul. & in consi.fin.in quinto uolu. & in consi.3. in principio eodem uolu.aliquid per Barb.in consi.34.colu.26.in 2.uolu. Anchar.in d.cap.canonum statuta,colu.46.cum sequ.Alexand.in consi.67.colu.penul.in primo uolu.& in consi.128.col.1.eodem 1.uolu.Roma.in consi.38.& omnino uideas quæ plenè posui in l.filium.ff. de his qui sunt sui uel alie.iur. Postea Bar.hic in 17.colu.vers.sed posset dubitari, tractat, si consuetudo uel sta-
21 tutum † est in Anglia, ut primogenitus succedat in omnibus bonis,& quidam habens bona in Anglia & in Italia decedit,quomodo sit succedẽdum? & distinguit ut hic per eum. vide Alex. in consi.16.& in d.consi.128.in primo uolumine. Et dum Bart.in uers.aut uerba statuti disponunt circa personam, agit de statuto disponente circa personam, contra Bart.tenet Anchar.in d.cap.canonum statuta,versic.quæro iuxta prædicta. dicens quamuis statutum sit conceptum
22 per uerba concernentia personam,tamen attendendum † esse statutum loci,in quo res sita est.
✱ & Alexan.in consi.19.nu.6. in sexto uolumine. vbi concludit magis* communem esse sententiam,ut quomodocunque sint uerba statutorum concepta, attendatur statutum loci, in quo bona sunt sita. Albert.Brun.in tracta.de statut.in sexto articulo principali,in prima quæst. primi membri.& de hac materia uide Alexan.in d.consi.16.in primo uolum. Abb.in consi.72.in primo uolu.Feli.in cap. Ecclesia sanctæ Mariæ,col.37.quæst.15.de constitu. & in cap.auditis, colu.7.de præscript. Barb.in consi.4.colu.8.& in consi.14.colu.2.in 1.uolu.& Cardi.in consi. 2.Abb.in cap.quod clericis,colu.7.vers.ad prædicta,de foro compet.cum ibi additis. Anchar. in d.c.canonum statuta,colu.47.& col.52. Alexan. in d.consi.128.colu.2.in primo uolumine. & in consi.44.in primo uolu. Soci.in consi.292. & in consi.221.colu.6.& Calder.in consi.17. in titulo de constitu. Ad ea uerò quæ hic dicit Bar.in 8.quæst.vers.item regula fallit, vide Feli.in cap.postulasti,colu.4.versi.quartò declara,de foro compet.& ibi Abb. in 3.colu.uers.circa prædicta.& Feli. in tertia colu.versic.prima conclusio. Et dum Bart. hic in uers.aliquando
23 ciuis,tradit,statutum † posse punire ciuem extra territorium delinquentem,idque ratione originis,uide Abb.in cap.fi.colu.1.vers.sed circa, de foro competen. immo posset formari inquisitio à iudice originis. Angel.de malefic.colu.18.versic. vbi multa pro hac Bart.decisione adducit. vide Alexand.in consi.111.in primo uolum. & in consi.41.in 5.uolumine.& ad rem faciunt trad.per Præposit.in cap.ius militare,colu.2.prima dist. Et dum Bar. hic in col.sequ.uer.
24 hoc præmisso,tradit,utrum de crimine † extra territorium commisso procedi posit per uiam accusationis,an uero etiam per uiam inquisitionis? vide Angel.de malefic.in uers.hæc est quædam inquisitio,colu.18. & Cardin.in sua ultima quæst. & Alexand.in d.consi.111.in primo uolumine.Soci.in dicto consi.271.colu.3.& Abb.in d.cap.fin. colum.14.uers. sed circa, de foro compet.& in c.cum contingat.colu.2.de for.compet.& in consi.51.col.pen. in 2.uol.Cæpoll. in consi.81.colu.2.Paul.de Castr.in consi.75.vbi sequitur hæc dicta Bar.,& infert ad pulchrum casum,de quo ibi uidere est. Corne. in consi.114.in primo uolu.& Soci.in consi.202.in primo uolumi.sed prædictis obstat,quia si Bononiensis Bononiensem bannitum interficiat Ferrariæ, quamuis Ferrariæ statuto cautum non sit,bannitum posse impune offendi,prout & Bononiæ, si Bononiæ conuenitur,puniri non poterit, vt per Ias.in l.vbi pactum,columna 6.infrà de transact.& in l.fi.fallen.16.ff.de iurisd.omni.iudic.Et dum Bar.hic in penul.columna, uers.si igitur, ait,de genere pœnæ non esse curandum, an pœna imponatur à statuto an à iure communi. ad hæc uide Feli.in cap.testimonium,col.10.vers.septima conclusio, de testi. Et dum in ead.colu.
25 uers.secundo casu,agit de publicatione bonorum,vtrum † bona alibi sita comprehendat? vide Alexan.in consi.31.in 1.uolu.sed quid si ex fundo hic sito, alicui in alio territorio commoranti

pensio

pensio debeatur? cuius territorij iste fundus esse iudicabitur, ut sciatur possit ne publicari an non? vide Aret.in consi.10.& in re proposita uideas Cæpoll.in consi.17.col.10.& seq.Anto. de Butr.in consi.159.& in consi.62.Imol. in consi.151.colu.8.& fi.& Oldrad. in consil.17.& omnino Angel.de malefic. in glo. et eius bona publicamus, in 2.quæst.cum ibi additis. Et ad
26 ea quæ in fi.huius pen.col.ait Bar. dicens, ciuitates † Italiæ quæ publicant bona delinquentis, hoc facere, uel ex priuilegio eis concesso à principe, vel ex consuetudine antiqua. vide Alex.in consi.111.col.3.in 4.uol.Roma.in cons.59.col.3.in 5.dub. Abb.in cons.6.in 1.dub.in 2.uolu. & in cons.17.col.2.in 2.dub.& in 2.uol.& in cons.94.col.2.in 1.dub.eod.2.uolu.Feli.in c.quæ in ecclesiarum,col.4.de const.& in c.cum à nobis,de testi.Barb.in cons.11.col.8.in 1.uol.Anchar.in d.c.canonum statuta,col.54.de consti. Aret.in consi.10. vbi pulchram posuit quæstionem in hac materia. Paul.de Castr.in consi.86. Alex. post Ang.in l.sed si plures.§.in arrogato, col.2.ff.de vulg.& pupi. Et dum Bar.hic in fi.huius.l.ait, quamcunque ciuitatem dici procuratorem esse fisci. vide Barb.in consi.77.col.20.& seq.in 1.uol.vbi tradit etiam quid si in procedendo contra reum non fuisset seruata forma iuris.

Summarium in l.j.C.de sacros.eccl.

1 *Collegio religiosorum, seu ecclesiasticorum potest relinqui.*

Bar. in l.j.C.de sacros.eccles.in lectura.

1 BART. in hac l.j.sic ait in summa. Collegio† religiosorum seu ecclesiasticorum potest relinqui. De intellectu huius.l.vide Angel. in cons.233. Et dum Bar. ex mente glo. exponit illa uerba huius tex.vnusquisque habeat,scilicet habilis, vide Barb.in consi. 1.col.8.in 2.uol.& in cons.56.col.12.& seq.eod.uol.& Roma.in cons.180. colu.2.& in consi. 214.Alex.in consi.86.col.1.in 1.uol.& in cons.104.col.2. eodem uol.ad rem facit tex.in l.j.in princip.ff.ad leg.Falcid.vide Bal.in c.1.col.4.de rescrip.& glo.in l.ij. infrà ubi de ratioci. Bal.in l.j.ff.de eo quod cert.loc.seuerin.in repet.l.omnes populi fol.28.ff.de iusti. & iur. uide text. & ibi Bar.in l.si infanti,col.3.in fi.infrà de iur.delibe.& Ias.in l.quamdiu,col.3.infrà qui admit.

Summarium in repet.l.j.C.de sacros.eccl.

1 *Licitum est legare pijs locis.*
2 *Testamentum fauore piæ causæ ualet sine solennitate requisita.*
3 *Lex generaliter disponens ubi agitur de fauore publico non recipit restrictionem.*
4 *Testamentum imperfectum ratione uoluntatis non ualet, etiam quò ad pias causas.*
5 *Filiusfamiliàs potest testari de castrensi peculio.*
6 *Damnatus ad mortem an possit relinquere ad pias causas.*
7 *Vsurarius qui non potest condere testamentum nisi secundum formam cap. quamquam, an intelligatur esse ille tantum qui usuras exercet tempore conditi testamenti, an uerò locum habeat etiam in eo qui erat usurarius ante conditum testamentum, & non tempore testamenti.*
8 *Ea quæ relinquuntur locupleti amore Dei, non dicuntur esse relicta ad pias causas.*
9 *Quando relinquitur ultra uires hæreditarias utrum hæres teneatur insolidum, & quo iure quando inuentarium non fecit.*
10 *Pia causa si hæres instituitur, & nihil relinquitur filio, ista institutio non ualet.*
11 *Testamentum in quo instituitur hæres pia causa dummodo filio aliquid relinquatur iure institutionis ualidum est.*
12 *Statutum ualet disponens captatoriam uoluntatem.*
13 *Libertatis datio non est causa pia nisi pro anima fiat.*
14 *De relictis ad pias causas trebellianica non detrahitur.*
15 *In ore duorum uel trium stat omne uerbum.*

Bar.in repet.l.primæ.C.de sacros.ecclesʃ.

BART. in hac l.retro ordine procedit,& multa aptè tradidit,tamen discedit à cõmuni huius tex.intellectu,& secundum suam opinionem de multis quærit,& propè omnia eodem fundamento decidit,quod tamen uidetur non posse subsistere:& ideo ferè omnia eius fundamen-
1 ta corruunt. Bar.enim constanter ait,ante hanc.l.licuisse legare † pijs locis, & ideo si ista.l.quæ hoc ipsum constituit,nihil aliud sanxit,inanis & superflua redderetur. propterea ipse dicit,hoc addere, quoniam aliàs inhabilis ad testandum inspecto iure ciuili posset testari etiam sine requisita solennitate de iure ciuili, & hic inspici merum iusgentinm. & ideo parificat testamentum militis,& ad pias causas, dicens id, quod disponitur in testamento militi, ferè semper locum habere in causa pia. sed pace dixerim tanti patris, errat Bar. quia hoc ante istam l.non licebat. qnapropter ista l. solùm concedit licentiam, ut causæ piæ relinqui posʃit,scilicet ab eo, qui habilis est. & cum solennitatibus requisitis. & in causa pia hic nihil est speciale,& attendimus formam aliorum de iure ciuili, vt hic per Iaʃ. in secunda col.versʃ.capio glo. primam.bene uerum est, à iure pontificio solennitates testium fuisse sublatas. cap.cum esses,& cap.relarum, de testamen. sed an per illa iura sublatæ sint aliæ solennitates testandi, & inhabilitas, ita ut ius gentium consideretur,hic non uideò tactum. ideo diligenter attende tradita hic per Barto. in prima quæst.quia uidetur falsis argumentis inniti. Declara tamen quòd & si fauore piæ causæ
2 testamentum † valeat sine solennitate requisita. d.cap. relatum, tamen hoc esse intelligendum quando pia causa est hæres instituta, secus si aliquo seculari hærede de instituto facta essent legata piæ causæ; quia requisita solennitas exigeretur, secundum Anto.de Butr.in c.quod clericis, de foro competen.quod an sit uerum,vide Soci.in consi.49. in quarto volu.& in consi. 115.in quarto uolu.& in consi.5.colu.fi.in tertio uolumi. & Dec.in consi.455.vbi etiam ipse uult,ubi causa pia non est hæres instituta seruandam esse solennitatem iuris communis. vide ad hæc Alexan.in consi.321.in lib.primi & secundi uolu. Item scias huiusmodi testamẽtum sine requisita solennitate confectum ualere, quando causa coram iudice ecclesiastico, vel in terris ecclesiæ ageretur, alioqui non, secundum Angel.in consi.233. id quòd affirmare non audeo. vide doct.in locis prædictis. Et dum hic in principio exponit cum glo. uocem illam, unusquisque, hoc est,habilis, vide aliquid per Iaʃ.in §.in personam, colu.6. institu. de actioni. & quæ dixi suprà in lectura Bar.huius l. Et ad ea quæ subiungit Bar.hic in uersʃ.venio ad secundum, dicas opinionem Bar.hic sustineri posse,quamuis ab omnibus redarguatur, idque per regulam,qua ca-
3 uetur,legem † generaliter disponentem,vbi agitur de fauore publico, non recipere restrictionem de habilitate.l.iij.§. vtrum, vers.is quoque.ff. ad Syllani. sed hic non solùm de iure publico tractatur, sed etiam de fauore animæ, quæ cæteris rebus est præferenda.l.sancimus, infrà eod. titulo. Et dum Bar.hic in secunda col.ver.venio ad secundam,ait unumquemque in mortis articulo constitutum posse relinquere ad pias causas aliquo defectu iuris ciuilis non obstante,uide Abb.in consi.32.in 2.volu. Barb.in consi.43.in 3.vol.Bald.in consi.92.in 2.volu.vbi loquitur de uxore prohibita testari sine præsentia uiri. Postea Bart.hic in 3.colu.ver. de persona, inquit hanc l.continere priuilegium ipsorum, qui sunt in mortis articulo constituti, ac etiam ec-
* clesiæ. sed contrarium tenent * omnes.tamen uide Iaʃ. qui nonnulla adducit pro Bart.in l.si filiusfamiliàs,colu.pen.ff.si cert.pet. Et dum subijcit,istam qualitatem, omnibus diebus,non restringi ad iurisdictionem,sed comprehendere etiam dies feriatos, vide ad hoc aliqua per Feli. in c.in nomine.2.in 1.colu.de testi. Deinde Bart.hic in 1.quæst.tradit, an in casu huius.l.furiosus,& mentecaptus,& similes posʃint relinquere? vide Dec.in l.in negocijs, in principio.ff.de regul.iur. & Barb.in consilio 59.colu. 4.in secundo uolu. & aliqua per eundem in consi.43.in tertio uolu.& Alexan.in consi. 172.in 5.volu.vbi ponit etiam quid in prodigo.Et dum subiungit Bar.dispensatum esse contra omnem inhabilitatem inductam de iure ciuili, sed furiosum & mentecaptum esse inhabiles de iure naturali, vide quid ex hoc inferat Paul. de Castr.in consil.
4 201.in 3.dubio, scilicet testamentum † imperfectum ratione uoluntatis non ualere, etiam quò ad pias causas.de qua te uide & declara ut eleg.per Dec.in consilio 488. Postea Bat.in 3.colu. in 2.quæst.

in 2. quæst. subdit, an ista.l. locum habeat in pupillo. vide Philip. in repet. capituli si pater, de
testa.in 6.col.3. Nunquid etiam super rescripto fieri posit hæc quæstio, vide glo. in l. rescri-
pta,& ibi doct.infrà de precib.Imper.offer.Barb.in consi.58.in 1.vol.Capr.in consi.85.& Ias.
in l.licèt,infrà de testa.milit.Alex.in l.j.& Ias.in l.senium,infrà qui testa.facer.poss.col.7.& in l.
si pater,eod.tit.& Alex.in d.consi.182.in 5.vol.Posteà in 3.quæst.hic agit Bar. quid de seruo,
5 monacho, &c.& respondet,filiumfamiliàs † posse testari de peculio castrensi. tu verò quomo
do filiusfamiliàs posit testari ad pias causas,vide latisimè apud Ias.in d.l.senium, col. 2. versi.
nunc se offert.ubi in hoc puncto quatuor retulit opiniones. Et dum in versi.concluditur ergo,
inquit,filiumfamiliàs in mortis articulo constitutum consentiente patre per modum ultimæ uo
luntatis de aduentitio peculio posse disponere per hanc.l.vide Federi.in consi.294.Alex.in l.j.
§.hæc autem.col.28.ff.ad Trebell.& Ias.in d.l.senium,colum.3.& seq.& Paul.de Cast.in consi.
6 201.Et dum Bar.in 4.quæst.hic tradit,an damnatus † ad mortem posit relinquere ad pias cau
sas, & dicit quòd non: quoniam hac.l.permittitur, ut quis decedens posit relinquere de bo-
nis suis quod optauit, & sic de bonis, quæ sua erant tempore suæ mortis; sed iste perdit bona
antequam moriatur,igitur &c. vide Abb.in consi.63.col.3.in 1.vol.& Alex.in d. consi.182. in
5.vol.Dum verò quærit Bar.de eo,qui est dubius de statu suo, aitq́ue se putare eum posse di-
sponere in articulo mortis,ut hic per eum in 5.quæst.vide ad hoc Paul.de Cast.in d.cons.201.
Dum autem Bar.in 6.quæsti.quærit de usurario, vide Alex.in consi.34.in 1.volum.& in consi.
143.in libro primi & secundi vol.& Ant.de Butr.in consi.25. & in consi.26. & in consi.29. in
7 fi.Et an † usurarius, qui non potest condere testamentum nisi secundum formam c. quanquàm
de usur.in 6.intelligatur esse ille tantùm,qui usuras exercet tempore conditi testamenti, an ve-
rò locum habeat etiam in eo,qui erat usurarius ante conditum testamentum, & non tempore
testamenti. & quomodo dicatur quis esse conuictus ut usurarius,vide apud Soc.in consi.127.
in 3.vol.Et quomodo dicatur quis esse usurarius manifestus,ita ut intestabilis efficiatur, decla-
rat Ang.in consi.91.Ad ea verò quæ hic ait Bar.in 7.col.versi.secundò quæro,scilicèt ea, quæ
8 relinquuntur † locupleti amore Dei,non dici esse relicta ad pias causas, neque huius. l. priuile-
gio gaudere. vide Alex.in consi.125.& seq.in 4.vol.Barb.in consi.58.col.17.in 1.vol. & om-
nino Bal.nouell.in tract.de dote,in 5.parte princ.vers.nunc me transfero. & Aret. in l.Stichũ.
§.stipulatio,col.2.ff.de verb.oblig.& Bal.in consi.230.in 5.vol.& Io.Campegium in tract. de
dote,in 9.quæst.primæ part.Et dum Bar.in hac ead.col.in vers.tertiò quæro,ait, id quod relin-
quitur pro malè ablatis incertis, distribuendum inter pauperes,dici relictum ad pias causas,vi-
de Feli.in c.etiam sic,in fi.de iudic.
9 Bar.in hac ead.repet.col.10.versi.tertiò quæro,tractat,quando relinquitur † ultra uires hæ-
reditarias,utrum hæres teneatur in solidum,& quo iure,quando inuentarium non fecit. An au-
tem hæres,qui adit sine beneficio inuentarij teneatur in foro conscientiæ ad debita testatoris,
& ad legata facta ultra vires hæreditarias, vide Bar.in rubrica.ff.de acquir. hæred.colu.2.in 2.
quæst.versi.ex hoc sequitur,ubi latè Aret.in 2.col.versi.extra gl.& ad prædicta faciunt tradi-
ta per Feder.de Sen.in consi.21.quem videas. Et dum subiungit Bar.hic in versi.quartò quæ-
ro,nunquid si ecclesia uel pauperes instituantur,& adeant absque beneficio inuentarij tenean-
tur ultra vires hæreditarias, vide Abb.in consi.24.col.3.in 2.dub.in 2.vol.ubi ponit de ijs,quę
prædicta sunt. & in consi.102.col.4.eod.vol.Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ,col.21.de const.
& addita ad Abb.in c.1.de soluti.& in d.c.ecclesia.col.fi.in fi.& in c.Raynaldus, col.3.de testa.
Ias.in l.fi.§.fi.in ultima col. infrà de iur.delib. Barb.in c.1. de testa. Aret.in l. si seruus plurium.
§.si ante.ff.de lega.1.& in rubrica.ff.de acquir.hæred.colu. 6. vers.quartò adde, ubi ait, magis
* communem esse sententiam,ut ecclesia non teneatur. vide aliquid apud Feli.in c.signific.col.
2.de offi.deleg.postea Bar.hic in 13.col. versi. quandoque relinquitur ad pias causas iure in-
10 stitutionis,inquit si pia † causa hæres instituitur, & nihil relinquitur filio, & tunc quia hoc est
factum contra officium pietatis,ecclesia non debet ex tali testō acquirere ex consilio Augusti-
ni,vide Alex.in consi.15.in 4.vol.Abb.in consi.63.in 1.volu.Alexan. in l.pactum quod dotali,
col.2.

col.2.infrà de pact.& in consi.45.col.pen.in 1.vol.& in consi.92.in 3.vol.ubi dicit, excepta legitima,piam causam esse filijs fauorabiliorem. Paul.de Cast.in l.sicut certi, infrà de testa. milit. in fi.Ias.in l.hac cōsultissima.§.si quis autē,infrà de testa.& in l.iubemus,col.2.eod.tit. de testa. Soc.in consi.230.in 2.dubio.in 1.vol.vbi dicit,quid si legitima esset aucta per statutum? & loquitur in persona ecclesiastica,& tertij ordinis. vide etiam Barb. in consi.43.in 3. vol. & omnino Feli.in c.in præsentia.nu.75.de probat.ubi concludit, causam piam esse fauorabiliorem filijs,quod intellige uerum esse,excepta legitima,ut prædictum est, in qua potior est conditio filiorum,secundum communem sententiam. ita Dec.in consi.426.vide eundem Dec. in consi. 391.in fi.& Soc.in consi.23.col.7.in 1.volu.& Mari. Soc.iuni.in consi. 125.nu.27.Et dum hic

11 paulòpost subiungit Bar.testamentum,† in quo instituitur hæres pia causa,dummodò filio aliquid relinquatur iure institutionis,sustineri,& ualidum esse. Dicas hoc esse singulare documētum, secundum Matthesil. in suo sing. 104. incip. Nota quod illa uulgaris, cum ibi addit. per Castillion.Et dum progreditur Bar. dicens, hoc quod iure institutionis filijs relinquatur, esse meram solennitatem iuris ciuilis,vide plenè Barb.in consi.38.in 3.vol.Et dum Bar. progreditur in hac ead.col.versi.tertiò quæro,inuestigando utrum in relictis ad pias causas ualeat uoluntas captatoria,quando conditio confertur in secretis alienę mentis. De ista quæstione vide latè apud Ias.in l.captatorias,infrà de testa.milit.col.4.ubi tenet cum Bar. hic quamuis dicat, textum,quem hic affert Bar.in c.cùm tibi,de test.ad rem parum facere. vide etiam Abb.in consi. 32.col.2.in 2.vol.& in consi.100.col.4.in 1.dub.in eod.lib.Roma.in consi.228.col.4.Card.in consi.124.Aret.in consi.94.col.2.Ias.in l.captatorias, col.fi.ff. de hæred.insti. & ibi omnes, &

12 omnino Aret.in l.ij.colu.1.in 2.notab.ubi ex dictis Bart.decidit, statutum † valere disponens captatoriam uoluntatem ualere, si statuto cautum esset,eum,in cuius uoluntate dispositio residet,teneri eam declarare ad arbitrium boni viri. Et dum Bar. hic in col. seq.versi. sed prædicta,inquit,si aliquid relinquitur arbitrio alterius simpliciter,nec dicatur ad aliquid,in dubio intelligi esse relictum ad pias causas. vide omnino Raph. Cuma. in consi. 17. Posteà dum agit Bar.de datione libertatis distinguens,relinquatur ne pro anima,an non? attende quoniam Bar.

13 videtur sentire,dationem † libertatis non esse causam piam, nisi pro anima fiat. de qua re vide Alex.in d.l.captatorias,col.1.infrà de testa.milit.& in l.pecuniam,col.12.& seq.ff. de cond. ob caus.& Ias.in l.si unus,infrà de testa.Et aduerte quia Bar.dum agit de intellectu.l. fideicommissaria libertas.ff.de fideicommis.liber.colligit Bart. ut opinor, ex illa.l. hanc differentiam sit ne data libertas,pro anima an non: nam ille tex.in principio sentit,libertatem collatam in uoluntatem hæredis,tenere. & in vers.quod si ita,sentit contrarium, scilicet, ut non ualeat. propterea Bar.pro concordia intelligit textum illum in principio quando data est libertas pro anima alioqui verò in d.versi.quod si ita,quo casu sentit hic non esse causam piam. & ita adnotat Ias. hic ad limitandam regulam,qua traditum est,libertatem dici esse causam piam.l.proximè.§.fi. & ibi Bar.ff.de his quæ in testa.delen.ut procedat solùm quando libertas pro anima relinqueretur,aliter non: tamen Ias.eam hic reprobat.in 4.col.versi.nota diligenter. dum autem Bart. hic in versi.quartò quæro,tractat,an talis uoluntas ualeat sine hærede,uel si hæreditas non adeatur? Ad hæc videas omnino Barb.in consi.8.col.10.& seq.in 1.vol.Alex. in l.Marcellus,col.3. ff.ad Trebell.& in consi.146. Videretur inspectis.col.6. nu.19. in libro primi & secundi volu. Anch.in consi.28.col.4.Bal.in consi.39.in 5.vol.Aret.in consi.64.in 2.dub.colu.6.& in l. si filius qui patri,colu.1.ff. de vulg. & pupill. Roma.in consi.428.ubi distinguit. & in consi.493. in 2.dub.Postea Bar.hic in antepen.col.versi.sextò quæro,tradit,an maiori in prædictis substitui possit directè.vide Ias.in l.Centurio,colu.4.versic.adde quartò.ff.de uulg. & pupill.& dum

14 Bar.paulòpost inquit,de relictis† ad pias causas trebellianicam non detrahi,vide Alex.in consi. 23.in fi.in 3.vol.& in consi.40.in 1.dub.eod.vol.& in l.j.§.sed & quoties.ff.ad Trebell.& in d. consi.146.col.6.in libro primi & secundi vol.Vtrum autem possit detrahi Trebellianica quādo fieri debet restitutio piæ causæ non immediatè,sed mediante aliqua persona grauata? vide Soc.in consi.77.col.5.in 1.vol.& in consi.seq.& omnino Aret.in consi.67.col.pen.ubi eleg.&

subtiliter

subtiliter loquitur. Et dum Bar.in versi.circa ordinem,ait per hanc.l.conferri priuilegium omnibus generaliter,vide Alex.in l.pactum quod dotali,colu. 2. infrà de pact. Ad ea verò quæ hic dicit Bar.in col.pen.scilicèt per iura canonica indistinctè concessum fuisse,ut in relictis ad pias
15 causas non stetur solennitatibus iuris ciuilis,sed stetur iuri diuino, uel naturali, ut in ore † duorum vel trium stet omne uerbum.c.relatum,& c.cum esses,de testa.vide ad hæc Alex.in consi. 103.col.4.in 5.vol.Abb.in consi. 11.in 1.dub.col.2. in 1.vol. & aliquid per Alex. in consi.41. col.2.in 1.vol.Aret.in consi.64.in 2.dub.col.6.& in consi.68.col.2.& Paul. de Castr.in consi. 201.& ad materiam d.capituli cum esses,vide Alex.in consi. 321.in libro primi & secundi vol. ubi tradit etiam an mulier sit testis idonea. vide etiam Angel.in cons.233.Postremò Bart.hic in fi.concludit,relicta ad pias causas esse iudicanda secundum canones,& iura diuina, & naturalia,non obstante aliqua lege communi,municipali,uel imperiale facta uel fienda. vide Alex. in consi.105.col.3.in 4.vol.Abb.in consi.26.in 1.vol.& in consi.106.eod.volu.Feder.de Sen. in cons.216.Ana.in consi.28.col.4.& in consi.57.Calder.in consi.ultimo in tit.const. & Soci. in cons.247.col.5.in fi.

Summarium in l.placet.C.de sacros.eccle.

1 *Tributa quæ sint,& quomodo ad ea ecclesię teneantur.*

Bar.in l.placet.C.de sacros.eccles.

1 Bart. in hac l.placet,tradit,quæ sint † tributa,& quomodo ad ea ecclesiæ teneantur. sed quia de hac re in specie latissimè egi in l.hæres absens.ff.de iudic.non insistam.vide ibi.

Summarium in l.omni nouatione.C.de sacros.eccle.

1 *Instrumentum debiti centum florenorum est clarum,tamen si una pars dicit medietatem esse pro usuris, ista causa potest cognosci à iudice seculari.*

Bar.in l.omni nouatione.C.de sacros.eccles.

1 Bart. in hac.l.omni nouatione,ait,si quæstio est super facto,ut puta instrumentum † debiti centum florenorum est clarum,tamen una pars dicit medietatem esse pro usuris, causam hanc posse cognosci à iudice seculari. vide ad hæc etiam Ias.in l.quoties,col.2.in 3. notab. C. de iudic. Et dum agit Bar.de quæstione super matrimonio, vide quæ posui ad Barto.in l. Titia. ff.solut.matrim.

Summarium in l.ad instructiones.C.de sacros.eccle.

1 *Ecclesia an teneatur conferre ad faciendos muros ciuitatis.*

2 *Ecclesia an teneatur ad expensas quæ fiunt in ciuitate.*

Bar.in l.ad instructiones.C.de sacros.eccl.

1 Bart. in d.l.ad instructiones,quærit utrum ecclesia † teneatur conferre ad faciendos muros ciuitatis? & quod teneatur vide Practicam Papiens. in forma libelli in actione reali chart. 9.versi.habes,& Abb.in consi.3.in 1.vol.& latè Barb.in consi.1.& in consi.25.in 3.vol. Corn. in consi.72.col.pen.in 4.vol.ubi tradit etiam quid iuris sit in non subdito possidente bona in territorio loci,in quo fiunt muri? omnino vide eundem Barb.in consi.29.in 4. vol. Ad rem faciunt tradi.per Bal.in tract.super pace Constantiæ nu. 19.ubi tradit,nunquid † ecclesia teneatur ad expensas,quæ fiunt in ciuitate? & distinguit, Aut sunt ad ornatum, & non tenetur, aut propter necessitatem,ut puta pro refectione pontium,& uiarum,& eo casu tenetur. vide ad prædicta Io.Bertachinum in tract. de gabellis,in 7.par.num. 19. cum seq.& Petrum de Vbaldis in tract.collectarum,in 1.additione ac per totū,& Io.Lupi.in trac.de libertate ecclesiastica.

Summarium in l.qui sub prætextu.C.de sacros.eccle.

1 *Officium diuinum solo nomine qui exercet, priuilegio clericorum non gaudet.*

Bar.in l.qui sub prætextu.C.de sacros.eccl.

1 Bart. in hac.l.qui sub prætextu, sic ait in summa. Qui officium † diuinum solo nomine exercet,priuilegio clericorum non gaudet, sed debet eius loco alius subrogari. vide istam.l. adductam per Barb.in c.cùm.M.Ferrarien.col.39.de const.Et qui priuatur officio,intelligitur etiam priuatus beneficio,quod eius contemplatione dabatur. & pari ratione, e conuersò, si

conceditur

conceditur officium, videtur esse concessum illud, quod ei est annexum. vide Bal. in c. constitutus, col. 2. de rescrip. Abb. in c. 1. in fi. de iudic. & aliquid per Alex. in l. Centurio, col. 4. in fin. ff. de uulg. & pupil. & in consi. 108. in 4. vol. Feli. in procem. decretal. col. 14. cum seq. & in consi. 82. col. 3. in 3. vol. ubi loquitur de illo, qui artem merzariorum exercuit, & videas Feli. in c. inter tuas, col. fi. de maior. & obed.

Summarium in l. iubemus nullam. C. de sacrosf. eccl.

1 *Nauis ecclesiæ non excusatur ab onere ferendarum rerum, uel personarum ex republica.*

2 *Prælatus an possit præiudicare ecclesiæ contrahendo, uel aliud faciendo.*

Bar. in l. iubemus nullam. C. de sacrosf. ecclesf.

1 Bart. in hac l. iubemus nullam, sic ait in summa. Nauis ecclesiæ † non excusatur ab onere ferendarum rerum uel personarum ex republica. & illa, quæ subtrahitur, publicatur. vide aliquid apud Barb. in consi. 4. col. 9. 1. vol. & Præposit. in c. oēs leges, in fi. dist. 1. & ad rem faciũt trad. per Roma. in consi. 436. ubi dicit per hanc l. priuilegium quantuncunque generale & alicui pio loco concessum ad priuatã utilitatem, nunquam id includere, quo mediante utilitati publicæ derogaretur. vide Barb. in consi. 1. in 3. vol. & dum Bar. ex ista l. colligit argumentũ, animalia posse capi à communi ciuitatis ad perferendas salmas frumenti in exercitum, vide Alex. in l. j. col. 12. ff. sol. matr. posteà Bar. hic in vers. ideo breuiter, quærit utrum † prælatus possit præiudicare ecclesię, contrahendo, uel aliud faciendo? vide ad hæc aliquid per Alexand. in consi. 50. in 5. vol. Aret. in d. consi. 67. col. 5. Anch. in consi. 158. col. 3. & seq. & Angel. in consi. 168. & in acquirendis prælatum posse ecclesiæ præiudicare, aiunt doct. & vide Roma. in consi. 184. Abb. in c. 1. de rest. in integr. & in cap. 1. de dol. & contum. & in hac materia aduerte, quia prælatus in iure iam acquisito ecclesiæ potest præiudicare quando res ad fauorem alterius ecclesiæ redit ad ius commune. Fel. in c. pen. in fi. de præscript. & Crauet. in consi. 135. nu. 8.

Summarium in l. priuilegia. C. de sacrosf. eccle.

1 *Lex quando contradicit canoni, uel contra, cui sit standum.*

2 *In feudis si ius ciuile discrepat à iure canonico, standum est iuri canonico propter iuramentum.*

Bar. in l. priuilegia. C. de sacrosf. ecclesf.

1 Bart. in hac l. priuilegia, quærit, quando lex † contradicit canoni, vel contra, cui sit standum? vide Abb. in consi. 94. col. 4. in 4. dub. in 2. vol. Feli. in c. 1. de const. in 4. fallent. col. 9. & c. ecclesia sanctæ Mariæ. col. 13. cum seq. eod. tit. & in c. causam. 2. de testi. & in c. fraternitatis, col. 2. eod. tit. & in c. testimonium. col. 3. eod. tit. de testi. Barb. in consi. 13. col. 3. in 1. volu. & in consi. 41. col. 14. eod. vol. & in consi. 46. col. 16. eod. vol. & in consi. 58. col. 6. eod. vol. & in multis alijs suis consilijs, quæ breuitatis causa prætermitto. Ant. de Butr. in consi. 25. col. fi. Roma. in consi. 275. tex. cum gl. in c. cum ad uerum, 96. dist. Abb. in c. edoceri, colu. 1. de iudi. Imol. in consi. 102. col. 3. Card. in consi. 123. col. 2. Abb. in c. licèt ex suscepto, col. 5. de rescrip. Anan. in consi. 80. in fi. & omnino Anch. in c. canonum statuta, col. 4. versi. secundò opp. & col. 9. & seq. de consti. Alex. in consi. 59. col. 3. in 1. vol. Abb. in c. quid per nouale, in 2. notab. de verb. signifi. Aret. in consi. 48. col. 2. & seq. Alex. in consi. 35. col. fi. in 3. vol. & in consi. 46. col. 2. & in consi. 69. col. pen. eod. vol. & in consi. 51. col. 2. in 5. vol. & in consi. 92. in fi. in 4. volu. & in consi. 63. col. 3. eod. vol. & in consi. 99. eod. vol. 4. & in consi. 34. in 3. vol. Paul. de Cast. in auth. causa quæ infrà tit. 2. Abb. in consi. 93. col. 14. in 2. vol. & in consi. 18. eod. volu. & in hac materia attende,
2 quoniam in feudis † si ius ciuile discrepat à iure canonico, standum est iuri canonico propter iuramentum. Alex. in consi. 5. col. 3. in 5. vol. ubi citat Baldum ita egregiè dicentem in c. 1. §. fi. col. 3. de prohib. feud. alienat. & ad prædicta vide Feli. in d. c. ecclesia sanctæ Mariæ, colu. 15. & Dec. col. 11. in 2. conclusione. Postea Bar. in fi. huius l. quærit, si ciuitas dabat religiosis certam quantitatem frumenti quolibet anno, an posit condere statutum, quo ista eleemosyna reuocetur? vide Soc. in consi. 241. col. 3. vers. prima. in 1. vol. Abb. in consi. 2. in 2. volu. & in consi. 6. in 1. dub. eod. vol. & in consi. 39. col. 2. eod. vol. & in consi. 65. eod. uol. Feli. in c. ad apostolicam, de simon. Alexan. in l. fi. §. 1. quem legit cum princ. d. l. ff. de lega. 1. colu. 2. uersi. & inducitur. &

omnino videas eundem Alex.in consi.2 5 4.Statutis accuratè,col.antep.versi.nec. ad hoc.obst. in libro primi & secundi volu.vbi uentilat hoc Bartoli documentum.Federic.de Sen. in consi. 1 2.in fi.Paul.de Cast.in l.si quis cũ lis,infrà tit. t.& in l.rescriptis,col. 2.infra,de precib.Imper. offer.Feli.in c.nuper,de testi.Barb.in c.cùm M.col.3 4.de consti.& Gemin.in cap.1.colum.4. de constit.in 6.

Summarium in authen.cassa.C.de sacrosi.eccl.

1 *Statutum uel aliud contra ecclesiam,an ualeat.*

2 *Statutum disponens mulierem habentem filios non posse relinquere pro anima nisi certũ quid,an ualeat.*

Bar.in auth.cassa.C.de sacrosi.eccl.

1 Bart. in hac auth.tradit,nunquid statutum † uel aliud contra ecclesiam ualeat? vide omnino Alex.in consi.1 5 4.Statutis accuratè,in libro primi & secundi vol.Ias.in l. filiusfamiliàs.§. Diui.ff.de leg.1.col.1 0.versi.tertiò quærit,in 1.lectura,& in 2.lectura,col.1 6.versi.tertiò quærit,ubi declarat in quærendis posse aliquid contra eam constitui,& ibi ponit uarias decisiones ad rem facientes,& in l.j.col.fi.versi.ultimo,suprà eod.& Dec.in c.ecclesia sanctæ Mariæ,col.1. de const.Et dum Bar.hic subdit,utrum ista constitutio locum habeat extra ecclesiam? & dicit gl.tenere partem affirmatiuam.vide similem gl.in l.j.in voce,sponsam,infrà de rapt.uirg.Barb. in consi.1.col.6.in 1.vol.& in consi.6.col.8.& seq.& in consi.1 9.col.4.eod. vol.& in consi.40. & in consi.42.eod.vol.& in multis alijs consilijs suis,quæ prætermitto.& gl.& ibi Barto. in l. si mater.§.hoc iure.ff.de excep.rei iud. Feli.in c.quod ad consultationem,col.1 6.de re iudi.Ant. de Butr.in consi.1 0.col.2.& in consi.3 3.gl.in proœm.Gregor.in uoce commorantibus. Abb. in c.hanc,col.2.de iudic.Bar.in l.j.ff.ad Trebell.Card.in consi.1 0 3.col.3.gl.in l.cùm hæres, in uoce,post.ff.de liber.leg.& bonũ tex.& ibi Alex.in l.postulante,col.prima.ff.ad Trebel. Barb. in c.translato,col.7.de constit.& in c.ad nostram,col.2.de empt.& vendit.compost.& doct.in c.fi.de rescript.Bal.in c.cum quæstione,col.prima de resti.spoli.& in c.causam,in fi.de probat. Postea Bar.dicit,illa statuta dici esse contra libertatem ecclesiæ,quæ sunt contra priuileg a cõcessa ecclesijs,uel ecclesiasticis personis. vide Alexan.in d.consi.2 5 4.in libro primi & secundi vol.& in consi.17.col.fi.in 4.uol.Abb.in consi.26.63.72.& in consi.83.in primo uol.Feder.de Sen.in consi.8 5.cum duobus præcedentib.Paul.de Castr. in l. iubemus nulli, in principio infrà eod.tit.& in l.generali,infrà eod.& in l.fi.col.3.infrà eod.& in auth.statuimus, col.3. infra titu. proximo,& aliquid in simili per Feli.in c.quæ in ecclesiarum, col.1 1.de consti. & in c. ecclesia sanctæ Mariæ,col.2 1.eod.tit.& in c.in præsentia,col.18.de probat.& in c.literas,col.5.de præscript.Cæpol.in consi.1 5.Barb. in consi.4.col.8.in primo uol.& in multis alijs consilijs quæ nõ recenseo.Ant.de Butr.in consi. 3 6.& in consi.41.Card.in consi.1 44.Anch.in c. canonum statuta,col.37.cum seq.de const.ubi tradit etiam de ultima quæst. Bartoli hic. Alex. in consi.5 9. col.2.in primo vol.Barb.in c.primo.col.7.de const. Bal.in rubrica de consti.col.prima. Anch.
2 in consi.11.& tribus seq.& in consi.2 5.ubi agit de statuto,quo cauetur, mulierem, † quæ habet filios non posse relinquere pro anima nisi certum quid.Soc.in cons.5 5.in primo uol.ubi docuit an decretum principis,ne bona locari possint non subdito, comprehendat ecclesiasticas personas? quid si statuto cautum est,eum,qui non est subditus iurisdictioni potestatis in ciuilibus & criminalibus non posse succedere de iure municipali,sed ei reseruatum esse ius commune, atque ita statutum neque dat neque aufert clerico,qui non est subditus,an ualeat statutum, an uerò dicatur esse contra libertatẽ ecclesiasticam? uide Bal.in l.si quis curiales.infrà de episcop. & cleric.& Ang.in l.filiusfamiliàs.§.Diui.ff.de leg.primo.Et dum hic in fine tradit Bar.de statuto posito in fine statutorum,quo disponitur,omnia statuta, quæ sunt contra libertatem ecclesiæ,haberi pro cassis & irritis,utrum ex hoc excusentur statuentes? uide Feli.in c. ecclesia sanctæ Mariæ,col.48.uers.tertium,de consti.

Summarium in auth. ingressi.C.de sacrosi.eccl.

1 *Ecclesiæ qui se dedicat,an possit retinere bona.*

2 *Conuersus ecclesiæ secularis an retineat bona.*

3 *Si aliquis professus unam religionem, deinceps aliam ingrediatur, utrum bona acquisita pri mo monasterio remaneant apud illud, an uerò transeant in secundum.*

4 *Ecclesia secularis an habeat dominium rerum conuersi.*

5 *Si ingressus non tenet, utrum ualeat bonorum oblatio.*

6 *Bona emphyteotica ingressi an transeant in ecclesiam.*

Bar. in auth. ingressi. C. de sacros. eccl.

1 BART. in hac auth. tradit de illo, qui se dedicat † ecclesiæ, an possit retinere bona, & reliqua. Ad materiam huius auth. vide aliquid per Feli. in c. in præsentia, de probat. & in c. cùm nuncius, col. fi. de testi. & in c. testimonium, versi. sexta conclusio, eod. tit. de testi. Card. in consi. 28. Abb. in c. cùm olim, in 6. notab. de priuileg. Capr. in consi. 24. Et attende quoniam per ingressum monasterij ita quis legitimatur, sicut si se offerret curiæ. Alex. in consi. 53. col. fi. in 3. vol. & omnino vide Soc. in consi. 6. in 1. vol. ubi dicit multa scitu digna, & Feli. in c. cùm deputati, de iudic. ubi ponit quatuor memorabiles effectus, quos professio religionis operatur. & vide quæ posui ad Bar. in l. item in potestate. ff. de his qui sunt sui uel alien. iur. & dum Bar. hic quærit, an conuersus † ecclesiæ secularis retineat bona? dicitque gl. tenere, eum nihil retinere posse; sed contrarium tenet ipse, ut hic per eum. Adde quod contra istam gl. & contra glo. in §. illud, in auth. de monac. tenet ibi Bar. in principio & quòd isti conuersi ecclesiæ secularis possint sibi retinere bona, sentit gl. in §. si qua mulier, in gl. 1. in auth. de sanctiss. episcop. & ad hoc vide Roma. in consi. 102. & Alex. in consi. 81. in 1. vol. & in re proposita vide Abb. & alios in cap. in præsentia, de probat. & attende quoniam frater conuersus alicuius monasterij efficitur quasi seruus illius, secundum gl. sing. in c. ut lex continentiæ. 27. q. 1. & ideo secundum illam gl. non haberet facultatem intrandi religionem arctiorem. id quod est adnotandum, secundum Abb. in c. cùm causam, de electi. Quid si aliquis † professus unam religionem, deinceps aliam ingrediatur, utrum bona acquisita primo monasterio remaneant apud illud, an verò transeant in secundum? vide Petr. de Perus. in tract. de mutatione status ecclesiarum, cap. 1. num. 2. An autem conuersi ecclesiæ secularis habeant uocem in capitulo? & multa ad rem facientia, vide per Roma. in sing. 653. incip. Fuit à me quæsitum, cum ibi additis, per Castill. ubi residet, eum non dici esse de capitulo. vide ibi omnino. Et dum Bar. hic in 2. col. versi. sed circa illos, quærit an possit facere testamentum? adde tu an possint agere contra suos debitores? vide Feder. de Sen. in consi. 287. quamuis ipse loquatur in monacho. & ad hæc vide Abb. in consi. 102. in 2. vol. & Soc. in consi. 61. col. 4. in 4. quæst. in 1. vol. Et dum subiungit Bar. utrum ecclesia † secularis habeat dominium rerum huius conuersi? vide Abb. in consi. 53. in 1. dub. in primo vol. & in consi. 105. col. 2. eod. vol. quærit postea Bar. in versi. quæro ulterius, utrum ingrediens monasterium religiosorum possit ex pacto sibi aliqua bona reseruare? atque ita utrum pactũ contra naturam contractus uitiet uel vitietur? vide Bar. in l. ubi ita donat. ff. de donat. cau. mor. Et dum subdit Bar. quando simpliciter fit huiusmodi reseruatio, eam esse intelligendam quò ad administrationem, ad istam quæst. vide omnino Imol. in l. j. in fi. ff. de condit. insti. Feli. in c. cùm M. Ferrarien. col. 24. & aliquid in 13. col. de const. versi. ulterius. & Barb. in consi. 3. in 1. volu.

5 Ad ea verò de quibus agit Bar. hic, hoc præmisso, scilicèt si ingressus † non tenet, utrum ualeat bonorum oblatio? vide Federic. de Sen. in consi. 237. Barb. in consi. 27. col. 8. in 1. vol. & Card. in consi. 21. Sed quid si ingressus est ualidus, sed ipse remansit ad seculum, ad quem pertinet bona? vide tex. in l. Deo nobis, cum gl. in uerbo pertinere, infrà eod. tit. Posteà Bar. in colu. fin. quærit, quid si ingressus monasterium, & contractu uel crimine tenebatur, utrum monasterium & ecclesia teneatur? vide Abb. in consi. 102. in 2. volu. Roman. in consi. 416. in 2. dubio vbi loquitur de illo, qui se obtulit hospitali. Et ad ea, quæ tradit Bart. de bonis emphyteoticis

6 † huius ingressi, nunquid transeant in ecclesiam? vide Alexand. in consi. 88. in fin. in 3. volum. Anchar. in consi. 165. cum duobus seq. ubi ponit etiam, an saltem æstimatio debeatur? Postremò quærit Bar. quid de usufructu? concluditq; ius usufructus in ecclesiã transire. vide Alex. in d. consi. 88. in fi. in 3. vol. & in consi. 10. col. pe. in 5. vol. & Soc. in consi. 10. col. 4. in 6. qu. in 1. vol.

Summa-

Summarium in auth. si qua mulier. C. de sacros. eccl.

1 *Si aliquis cum liberos non haberet extraneum hæredem instituit, & postea monasterium ingrediatur, an per huiusmodi ingressum rumpatur testamentum.*

2 *Monasterium ingrediens an possit testamentum antea conditum reuocare.*

Bar. in auth. si qua mulier. C. de sacros. eccles.

1 Bart. in hac auth. in 1. quæst. quærit, si aliquis † cum liberos non haberet, extraneum hæredem instituit, & postea monasterium ingrediatur, an per huiusmodi ingressum rumpatur testamentum? vide Roma. in consi. 237. Bal. in consi. 9. in 5. vol. Et dum hic in ead. colu. subiungit Bar. omnia bona esse monasterij, exceptis illis, de quibus disposuit, vide Feder. in consi. 165. & aliqua per Feli. in c. in præsentia, col. 16. de probat. Barba. in consi. 13. col. 8. in 1. vol. Alexan. in consi. 229. Visis codicillis, in libro primi & secundi vol. Posteà Bar. hic in 4. col. versi. iuxta hoc
2 quæro, tradit an ille, † qui est monasterium ingressus, possit testamentum antea conditum reuocare? vide Alex. in consi. 13. col. 2. in 3. vol. Feli. in c. in præsentia, col. 20. de probat. & quia de hac re alibi latè egimus, hic tempus non conteram. Et dum Bar. hic in pen. col. dicit ecclesiã non teneri in totum sicut hæres, sed quatenus ad eam perueniet, vide Paul. de Cast. in auth. causa quæ, infrà titulo proximo. & dum Bar. hic in col. fi. quærit an diuisio, quam potest facere ingressus, dicatur testamentum? & dicit ingressum, neminem dici posse nisi post factam professionem. vide ad hæc Alex. in l. si quis hæredem, versi. extra glo. infrà de instit. & subst. Paul. de Castr. in auth. ingressi, suprà eod. tit. in principio aliquid per Feli. in c. nuper, uersi. pulchra, de testi. Gemin. in c. 1. in principio de regular. in 6. Alex. in l. substitutione. col. penul. ff. de uulg. & pupill. Capr. in consi. 85. circa medium. Fel. in c. cùm deputati, col. 1. de iudic. Aret. in d. l. substitutione, col. pen. & Bar. in consi. 38. col. 5. in 3. volu. Posteà quærit Bart. quando filij poterunt petere legitimam? vide Alex. in l. si cùm dotem, col. 6. ff. sol. matr. Postremò ait Bar. quid si ingressus ante annum probationis moriatur, ad quem eius bona pertineant? vide Feli. in c. adeò, col. 3. de rescript. Bald. in cap. in præsentia, col. 7. de probat. & ibi Abb. colu. 21. videas etiam Anch. in consi. 69.

Summarium in l. iubemus nulli. C. de sacros. eccl.

1 *Ecclesia an possit diuidere bona si prouocetur.*

2 *Ecclesia utrum alienare possit pro remuneratione meritorum alicuius personę.*

Bar. in l. iubemus nulli. C. de sacros. eccl.

1 Bart. in hac. l. iubemus nulli, in principio tradit, an ecclesia † possit diuidere bona si prouocetur, & an prouocare possit ad diuisionem? vide Curt. in consi. 66. colu. 18. Alex. in consi. 7. in fi. in 5. vol. Feli. in c. 3. col. 3. de probat. Cæpoll. in consi. 4. Roma. in consi. 106. in 4. dub. Aret. in consi. 22. in princ. aliquid per Soc. in cons. 67. col. fi. in 1. vol. Ang. in l. interdum, in fin. ff. qui pot. in pign. habea. ubi limitat in minore quò ad diuisionem fructuum. & in consi. 65.
2 colu. fi. & dum Bar. subiungit, utrum ecclesia alienare † possit pro remuneratione meritorum alicuius personæ, vide Ias. in l. ex hoc iure, col. 11. vers. octauus. ff. de iust. & iur. ubi cumulat multos effectus obligationis ad antidora. vide Soc. in consi. 66. col. 2. in 1. volu. Vltimo Bart. hic in fi. huius principij ait, annuos redditus inter immobilia cõnumerari. Hoc declara, ut per Bal. in c. 1. de feud. cognit. & Rom. in cons. 32. Barb. in c. cù m. M. col. 4. de const. Aret. in cons. 10. col. 2. versi. is tamen. Bal. in l. prælud. feud. col. 4. in fi. & Ang. in l. si constante. §. fi. ff. solu. matr. & ibi Alex. in col. fi. & in l. sciendum, in prin. col. fi. ff. qui satisd. cog. & ibi Ias. col. pen. & Alexan. in l. si mouentium, in apostill. ff. de verb. signifi. & Abb. in consi. 63. col. 4. in 2. uol.

Summarium in d. l. iubemus. §. sanè. C. de sacros. eccl.

1 *Si alienatio facta fuit contra hanc legem punitur accipiens, & concedens, & notarius qui scripsit.*

2 *Quædam honestè retineri possunt, quæ tamen honestè peti non possunt.*

3 *Statutum deferens lucrum dotis marito vxore prædecedente an locum habeat in dote promissa tantum, & non data.*

4 *Stipulatio de dote lucranda locum habet etiam in dote promissa tantùm.*

r Si

5 *Si statutum diceret maritum prædecedentè uxore non teneri ad restitutionem dotis, intelligitur de dote data, non autem promissa.*
6 *Istud statutum non habet locum in uxore omnino sterili, quæ nec in habitu nec in potentia possit sobolem procreare.*
7 *Statutum si disponeret maritum succedere in totum non existentibus filijs communibus, etiam si extarit filij ex primo matrimonio, an maritus succedat.*
8 *Lucrum dotis non dicitur esse merum lucrum ipsius mariti.*
9 *Si lucrum à statuto deferatur uiro quando uxor prædecessit post traductionem, et ipsa prædecedat in uinere dum traducitur, utrum uiro lucrum debeatur.*
10 *Lucrum dotis maritus tenetur reseruare filijs primi matrimonij.*
11 *Statutum deferens lucrum marito an habeat locum in sponsa.*
12 *Statutum de lucranda dote quando uxor prædecedit sine liberis, intelligitur non solum de liberis primi matrimonij, sed etiam secundi.*
13 *Statutum si deferat tertiam partem dotis marito, & maritus promittat restituere dotem, an intelligatur promisisse restituere totam dotem, an uerò ultra portionem sibi debitam ex statuto.*
14 *Mulier an possit dare totam dotem secundo uiro quando extant filij ex primo matrimonio, quibus ex forma statuti reseruatur successio in dote.*
15 *Mulier si legat uiro aliquid in testamento, utrum censeatur legasse animo compensandi, quando maritus aliquam partem dotis ex statuti constitutione ab intestato erat habiturus.*
16 *Statutum si defert lucrum marito non extantibus filijs ex primo matrimonio, & extent nepotes ex filijs natis ex dictis coniugibus utrum maritus excludatur.*
17 *Mulier si dotem non dedit, sed passa est uirum omnia bona sua possidere, nunquid maritus stante statuto succedat.*
18 *Iconomus qui alienauit, an admittatur ad rem uendicandam.*
19 *Iudex an ipse possit scribere acta quæ fiunt coram se.*

Bar.in d.l.iubemus.§.sanè.C.de sacros.eccl.

1 BART. in ead.l.§.sanè, sic ait in summa, Si alienatio † facta fuerit contra hanc l. punitur accipiens, & concedẽs, & notarius qui scripsit. iste tex.adducitur per Bar.in l.j.§.si uir uxori.ff.de acquir.poss.ad probandum, ex contractu inutili possessionem non transferri, quando persona est talis, quæ non potest perdere possessionem, ut ecclesia, uel minor, de qua re ibi agit Ias.in 6.col. Et dum ex isto tex.colligitur, emptorem in pretij amissione puniri, vide Abb.in cap.cùm causa, in fi.de iudic.ubi idem ait per istum tex. Sed tu limita hoc pocedere quando emptor esset in mala fide, secus si in bona. Feli.in c.cùm causa, de offic.deleg.ubi latè tradit materiã hãc, & de pœna, quæ imponitur ementi contra hanc.l.vide Præposit.in titulo de prohib.feud.alien.
2 in principio. Et dum Bar.hic in prima quæst.ait, secundum opinionem Plac.quædam † honestè retineri posse, quæ tamen honestè peti non possunt. vide Ang.in cons.158.Ias.in l.donatarius. §.fi.col.pen.& seq.ff.de cond.ob caus.& plenè Feli.in rubr.de sponsal.colu.2. Et ad ea, quæ ait Bar.hic de recipiente emphyteosim, qui tenetur reddere rem, & soluere quod promisit, vide Ias.in auth.præterea, infrà und.vir.& ux.
3 Bar.in hoc eod.§.col.2. versi. statutum est quod muliere, quærit, nunquid † statutum deferens lucrum dotis marito uxore prædecedente, locum habeat in dote promissa tantùm, & nõ data? de ista quæst.uide quæ posui in l.j.suprà de sacros.eccles. latè Ias.in rubrica.ff.solut.matr. & in auth.præterea, infrà vnd.vir.& vxo.in 6.col. & Soc.in l.de diuisione.ff.sol.matr.ubi distinguit, fuerit ne mulier in mora, an non. Angel.in consi.15.quidam nunc, & in consi.76.& in cõs. 180.Paul.de Castr.in consi.123.Alex.in consi.63.Stantibus his, in fi.in 4.vol.Paul.de Castr.&
* Alex.in l.si donatarius.§.fi.ff.de cond.ob caus.Bal.in l.fi.infrà de dot.promiss.& * ferè ij omnes tenent contra hoc Bartoli documentum. pro quibus faciunt trad.per Sali.in l.si constante, infrà de donat.ant.nupr.& tex.in l.cùm post.§.1.in uerbo, habet dotem, & ibi glo.ff.de administ.
4 tutor. Et prædicta confirmantur, quoniam stipulatio † de dote lucranda, locum habet etiam in dote

dote tantùm promissa.l.ex morte,in fi.C.de pact.conuent. quem text. citat Areti.in d.rubrica.
ff.solu.matrimo.& tamen stipulatio est strictè intelligenda.l.quicquid astringendæ.ff.de uerb.
obligatio.& ad rem facit.l.fi.infrà solu.matrim.tamen pro opinione Bartoli uidetur facere tex.
in d.l.de diuisione.ff.solu.matrimo.vbi maritus, qui debet lucrari fructus rei traditæ in dotem,
non lucratur, si dos fuit tantùm promissa & non tradita. Sed responderi posset, hoc ibi ideo
esse, quia in dicta.l.facta erat mentio de traditione fundi, hic uerò simpliciter dotis facta est
mentio. & in re proposita uide Paul.de Castr. in l.mulier.§. cùm proponeretur.ff.ad trebellia.
& Ioan.Campeg.in tracta.de dote. quæst. 30.in quinta parte.& Mari.Soci.iuni.in consi. 35.&
ad rem faciunt trad.per Alexand.in consilio 13.in tertio uolumine. & Soci. in consi. 207. At-
5 tende autem circa prædicta,quoniam si statutum † diceret, maritum prædecedente uxore,non
teneri ad restitutionem dotis, tunc de dote data,non autem promissa intelligeretur. hæc An-
gel.in consilio octauo. De ratione autem huius statuti uide Abb. in consilio 79. in secundo
uolumine. Soci.in consi.223.in primo uolumine.& Bald.nouell.in tracta.de dote,in priuilegio
trigesimoseptimo. Quid autem sit de iure communi, an maritus indistinctè succedat uxori.
vide Angel.in §.fuerat,vers.videndum est quando pater, institu.de action. Quid si maritus fe-
cit pactum de lucranda solùm dimidia parte dotis. vide Ioan.Campeg.in dicto tracta.de dote,
in quinta par.quæst.12. Et aduerte quoniam uariè huiusmodi statuta intelliguntur,secundum
uaria uerba,quæ in eis apponuntur. Matthæsil.in sing.75.cum sequ. Item scias hoc statutum
6 † non habere locum in uxore omnino sterili, quæ nec in habitu nec in potentia posit sobolem
procreare, vt puta si esset sexagenaria: quia maritus dotem non lucrabitur, secundum Ias. in
consilio 115.in primo uolumine. An stante isto statuto locum habeat. l. hac edictali,infrà de
secund.nupt.vide ibi Bald.& alios. Socin.in consilio trigesimoquinto. in quarto uolumine. &
omnino in consilio 52.in tertio uolumine. & Raph.Cuma in consilio 109. An maritus tran-
siens ad secunda uota perdat lucrum, quod prouenit ab hoc statuto? illudque amitti ait Oldr.
in consilio 33. Quidam habens uxorem. Roma.in consi.190.Clarum est solutione,& in con-
silio 182. In casu proposito aduertendum. & Bolognin.in addit.suis ad tracta. Matthæsil.de
success.ab intestato, in secundo articulo principali, nume.32. Quid si mater decedit relictis
filio & filia,& fœmina ex forma statuti exclusa sit à successione propter existentiam masculi,po
steaque decedat filius superstite patre, & superstite sorore, & pater transeat ad secunda uota,
an succedat pater, an soror? Respondeo sororem succedere excluso patre, qui transiuit ad se-
cunda uota. ita Salic. in l.fœminæ.§.illud,infrà de secund.nupt. Soci.in consi.34.in primo uo-
7 lumine.& Dec.in consilio 399. Quid si statutum † disponeret maritum succedere in totum
non existentibus filijs communibus, etiam si extarent filij ex primo matrimonio? videas Ale-
xand.in consi.158.in quinto uolum.Quid si statutum huiusmodi mentionem faceret de uxore
ducta,an ista (ut ita dixerim) ductio intelligatur, quando uxor ducta est ad domum mariti, an
uerò quando est ducta in uxorem. Soci.in d.consi.223.in primo uolu. An requiratur in hoc lu-
cro ut matrimonium sit confirmatum? vide Abb.in consi.79.in 2.uolu.& Nicol.de Vbaldis. in
tract.de success. ab intest.in quarta par.princip.& Io.Campeg.in d.tract. de dote,in quinta par.
vbi habetur etiam quid sit in marito putatiuo. vtrum gaudeat lucro huius statuti? Quid si facta
erat separatio tori? vide Nicol. de Vbal.in dicto loco. Vtrum istud statutum habeat locum in
augumento dotis. vide Campeg.in dicto tracta.quæst.19.& aliqua circa materiam huius statu-
ti uide apud Alexand.in l.si cum dotem.§.fi.ff.solut.matrimo. Abb.in consi.1.in primo uolumi.
Paul.de Castr.in l.Deo nobis,in fi.infrà de episcop.& cleric. & in consilio 79.& secundo uolu.
Feli.in cap.tertio loco, de præsumpt.Barb.in consil.40.colum.10.in secundo uolumine. & in
consi.46.colu.12.eodem uolumine.& Andha.in cap.canonum statuta,col.85.de constitu.An
autem huiusmodi statutum habeat locum in dote præsumpta, quam præsumitur dare mulier
transiens ad secunda uota,ut habetur in l.mulier.ff.de iur. dot.Soci.in consi.80.col.fi.in 4.uol.
ait,eam in statuto comprehendi: quia ista est dos uera quãuis præsumptione iuris probetur.&

ibi tradit etiam, utrum talis dos præsumatur data stante statuto prohibente mulierem posse contrahere sine decreto? vide omnino circa prædicta Rapha. Cuma. in consi. 109. vbi in aliquibus dissentit à prædictis, & Ioan. Crot. in repet. capituli Raynutius, de testa. vbi idem tenet quod prædiximus. & omnino uideas Curtium in consilio 78. & addita ad Abb. in capitulo
8 cum contingat, columna fin. de rescript. Item scias in hac materia, huiusmodi † lucrum non dici esse merum lucrum ipsius mariti. Aret. in consilio 47. citat l. primam. §. lucratiuas. & ibi Angel. infrà de impon. lucrat. describt. & Bald. nouell. in tracta. de dote, in octauo priuilegio, vbi ex hoc vult, huiusmodi lucrum non debere fratribus conferri. quid autem si inter ipsos fratres contracta esset societas omnium bonorum, nunquid eo casu hoc lucrum sit conferendum? vide Dec. in consilio 66. & in consilio 67. & latius in consil. 560. vbi disputat ad utranque partem, & uarias attulit opiniones. & inter cætera inquit, huiusmodi lucrum deferri marito propter impensas, & onera matrimonij; & ideo ei non competere qui huiusmodi onera non sustinuit, quia non debet lucrari dotem, secundum Alexand. in consilio 129. in septimo uolumine. vide eundem in consilio 162. in sexto uolumine. & Dec. in consi. 577. Quid si hoc
9 lucrum † à statuto defertur uiro quando uxor prædecedit post traductionem, & ipsa prædecedat in itinere dum traducitur ad domum mariti, vtrum isto casu uiro lucrum debeatur? vide Dec. in dicto consilio 577. vbi decidit ei deberi hoc lucrum. vide ad hoc Soci. in consil. 223. in primo uolumine. Quid si uir & uxor simul moriuntur, vt puta ex naufragio, uel ex domus ruina? & nescitur quis prius mortuus sit, vtrum isto casu locum habeat hoc statutum? vide Franciscum Cremen. in suo singul. 52. incip. Statuto cauetur, vbi affirmatiuam partem tenuit, citat Bald. in l. si possessor. §. si ædem. ff. de relig. & sumpt. fun. & text. in l. cum hic status. ff. de
10 donat. inter uirum & uxor. Attende quoque in materia huius † lucri, quoniam maritus tenetur illud reseruare filijs primi matrimonij secundum ueriorem sententiam: ita Dec. in l. j. num. 16. infrà de secund. nupt. Quæro si statuto cautum est, uxore prædecedente sine liberis uirum debere lucrari partem dotis, sed extantibus liberis eos debere succedere, vtrum hoc statutum intelligatur etiam non obstante ipsius mulieris testamento, ita ut mulier isto casu testari non possit? vide Rapha. Cuma. in consilio 68. & Bald. in sua margar. in uoce Testamentum, & in uoce Vxor. & Fulgos. in consilio 203. vbi concluditur, eam testari non posse. An au-
11 tem statutum † deferens lucrum marito habeat locum in sponsa? vide latè apud Feli. in capitulo tertio loco, de præsumpt. & Ioan. Brunellum in tract. de sponsal. & matrim. in prima conclusione, numero 23. cum sequ. & Bald. in l. Deo nobis, infrà de episcop. & cleric. Abb. in capitulo ex publico, de conuers. coniung. Anton. de Butri. in rubrica de sponsal. Bald. in l. penult. §. fin. ff. quod fals. tut. auth. Vtrum hoc statutum comprehendat mulieres, quæ nuptæ erant tempore conditi statuti. Feli. in capitulo fin. nume. 6. de constitut. ait uarias iuris interpretum esse
12 sententias, & ipse partem negatiuam amplectitur. Adde quòd statutum hoc † de lucranda dote, quando uxor prædecedit sine liberis, intelligitur non solùm de liberis primi matrimonij, sed etiam secundi. Paul. de Castr. in consilio 237. in prima columna. & vide quæ posui in l. hac edictali. C. de secund. nupt. Quid si statutum de liberis nullam faceret mentionem, an tamen includerentur, vide Rapha. Cuma. in consilio 45. An hoc statutum habeat locum in feudo dato in dotem. vide Bald. in titulo de prohib. feud. alien. per Feder. in quinta columna.
13 Quid si statutum † defert tertiam partem dotis marito, & maritus promittat restituere dotem, an intelligatur promisisse restituere totam dotem, an uerò ultra portionem sibi debitam ex statuto? ista ultima pars tenetur per Angel. & Imol. in l. damni. §. cum patientem. ff. de dam. infec. & Ias. in l. Centurio, col. 24. ff. de uulg. & pupil. & per Franc. Cremen. in singul. 24. incip. Statuto cauetur. vbi ait ita sing. dixisse Bald. in l. Neratius. ff. de relig. & sumpt. funer. Quid si maritus moritur, & nihil dixit in uita, cùm uxor esset præmortua, vtrù hæres possit petere hoc lucrum, an uerò censeatur remissum à marito? dicas peti posse. Bal. in l. si arrogator. ff. de adop.
14 & Franc. Cremens. in sing. 93. Statuto. An mulier † possit dare totam dotem secundo uiro, quando

quando extãt filij ex primo matrimonio, quibus ex forma huius statuti reseruatur successio in dote? vide Ias. in auth. præterea, infrà unde uir. & uxor. Quid si dos legata fuisset huic mulieri sub conditione, si decederet sine filijs, uel ut non transeat ad uirum ipsa prædecedente, utrũ maritus uigore statuti lucrari poterit? vide Paul. de Castr. in consi. 232. colum. 3. Quid si matrimonium non tenuit, an procedat hoc statutum? Angel. in §. ascriptitio, in auth. de nupt.
15 Quid si mulier † legat uiro aliquid in testamento, utrum censeatur legasse animo compensandi, quando maritus aliquam partem dotis ex statuti constitutione ab intestato erat habiturus? Barto. in l. si cùm dotem. §. si pater. ff. solu. matrimo. Bald. & Ias. in dicta authen. præterea, infrà unde uir & uxo. & Campeg. in dicto tracta. quæst. sexta. Quid si statuto cautum esset, maritum debere lucrari dotem, quam percepit, & ipse confessus fuit se dotem recepisse, & facta fuit ei promissio de danda dote ad tempus, vtrum locus sit lucro? vide Barto. in consilio 132. Statuto ciuitatis Eugubij. vbi etiam tradit quid si nomen debitoris datum esset in do-
16 te? vide Paul. de Castr. in consi. 171. Quid si statutum defert † lucrum marito non extantibus filijs ex ipso matrimonio, & extent nepotes ex filijs natis ex dictis coniugibus, utrum maritus excludetur. Barto. in consilio 133. licèt in quæstione prædicta tenet, quòd non. vide Paul. de Castr. in consilio 166. Quare autem statutum disponat maritum succedere uxori, & non contra? vide Abb. in dicto capitulo ex publico, columna secunda. de conuers. coniung. Quid si iste maritus est forensis, & alio statuto cautum est, non subditum iurisdictioni prætoris succedere non posse, vtrum lucrabitur an non? vide Barb. in repet. rubricæ. de rebus eccles. alienan. uel non, columna quarta. Quid si uir & uxor sunt diuersi fori & diversa uigeret statuta? vide Franciscum Cremen. in singul. 66. An hoc statutum procedat si mulier secundo uiro nupsit, & nulla constituta dote decessit? Rapha. Cuma. in consil. 109. An huiusmodi statutum procedat ab intestato, an etiam ex testamento? Rapha. Cuma. in consi. 48. Sed an iste maritus lucrabitur dotem, si uxor habuit bona, & de dote nulla facta est mentio?
17 Bald. in l. nulla. C. de iure dot. Quid si mulier † dotem non dedit, sed passa est uirum omnia bona sua possidere, nunquid maritus stante isto statuto succedat? Bald. in consilio 98. in secundo uolumine. An sicut maritus succedit uxori, ita pariter succedat & nurui? Bald. relinquit cogitandum in l. affinitatis, in fine. infrà comm. de succession. An ualeat pactum inter coniuges, ut maritus non lucretur dotem, etiam stante isto statuto? vide Paul. de Castr. in consilio 29. & in l. si socer. §. Lucius. ff. solu. matrimo. Sed an maritus possit lucrari dotem, quando uxor dedit in dotem bona grauata per fideicommissum? Bald. in auth. res quæ infrà commun. de lega. & in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad trebell. & in consi. 72. in 2. uol. & Io. Campegi. in d. tracta. de dote quæst. 18. An statutum ualeat, quo mulier filios habens testari prohibetur? vide Anch. in consi. 24.
18 Bart. in hoc eodem §. in versic. Tertiò quæro, tradit nunquid † idem Iconomus, qui alienauit, admittatur ad rem uendicandam? vide Feli. in capitulo lator, columna prima. de re iudic. & Alexand. in consilio 235. Visis & ponderatis, in libro primi & secundi uoluminis. Et dum Bart. subiungit, vtrum Iconomus, qui alienauit, ipso iure priuetur an per sententiam? & facit uim an dicatur, priuetur, an priuatus sit. vide trad. in l. si quis maior, infrà, de transact. vbi text. vtitur hoc uerbo, priuatus sit, & ibi Bar. dicit, ipso iure. & ad distinctionem, quam hic facit Bar. in re proposita, inter uerba futuri temporis, & præsentis, ut illa intelligantur per sententiam, nisi addatur uox statim, vel mox, uel alia similis, vide Matthæsil. in singul. 115. incip. Nota quòd vbi lex. vbi multa dicit scitu digna in proposita re. vide tamen textum qui utitur uerbo futuri temporis, & tamen significat ipso iure, in l. imperium. infrà ex quibus caus. & textum. & ibi glo. in l. prima. ne li. pe. & ad prædicta uide Roman. in primis tribus singularibus suis, & textum in l. quoties, in uerbo, spolientur, & in uoce, priuatus, iuncta glos. C. de dignit. libro duodecimo. & glo. in capitulo dilecta, in uoce, nuncium. de rescript. & textum in cap. auditis, in uoce, irrita ipso iure, & ibi glo. de elect. & in capitulo rescriptum, in uoce, priuati, cum glo. eodem titulo. & text. in auth. ad hæc, iuncta glo. in uoce cadat, infrà de usur. & glo. in capitulo

reperiuntur, in uoce, condemnatum, prima quæst.prima. & in capitulo Pisanis, in uoce, irritam, de restitu. spoliat.& glo.in capitulo cùm Bertoldus, in uoce, irriranda, de re iudic.& glo.in l.ij.in uerbo, infirmabitur.ff.de feri. Alexand.in l.ij.columna quarta. infrà de eden. & glo.in l.j. in uoce, irrita, infrà de rescind. uend. & in l.non omnia.ff.de minor.& in l.cum postea, infrà de pact. vide etiam ad hoc Feli. in capitulo primo, columna quinta.de rescripr. Cæpol.in consilio 12. Barb.in consi.12.columna tertia.in primo uolumine. & in consil.24.columna prima, eodem uolumine.& glo.in l.si quis aduocatorum, in uerbo, arctanr, infrà de postul. Anto.de Burr. in consi.4.& in consi.22.columna prima.Roma.in consi.212. in fine. & Feli. plenè in capitulo Rodulphus, columna 17.cum seq.de rescripr.glo.in capitulo si quis ex clericis, in uoce, fit anathema, de uita & honest.cleric. Abb.in capitulo secundo, in fine. & ibi etiam alij de for. compet.& in capitulo si diligenri, columna sexta.eodem titulo. Anan.in consi.32. in primo dubio. & ibi addita. Rapha. Cuma.in consi.128.& texr.in capitulo ne captandæ, de concess.præben. in sexto. Feli.in capitulo ex tenore, columna antepenulr.de rescript. & in capitulo fin.in principio.de offic.deleg.Abb.in capitulo clericis, columna secunda. & sequ. ne cleric. uel monac. Alexand.in l.imperator, de iur.fisc.Curt.in consi.30.& Corn. in consi.15.columna sexta. in pri-
19 mo uolumine. Postea quærit Bart. utrum iudex † ipse possit scribere acta, quæ fiunt coram se, ut ipse sit iudex & notarius? vide Dec.in consi.42.colu.2.& sequ. & dum concludit Barto. quòd non, vide Feli. in capitulo cùm causam, columna 15.de testi.Anan. in consi.93.& ibi addita. Et an & quando aliquis possit esse iudex & notarius in aliqua causa? vide Alexand. in consi.300. Viso instrumento donationis, colum.1. in libro primi & secundi uoluminis.& Matthæsil.in singu.primo.& Feli.in cap.1.columna tertia.de libell.oblat. Et dum ait Bart. prædicta intelligere etiam in causis breuioribus, de hac eadem re agit Matthæsil.in dicto sing.primo. & Barb.in consi.50.col.7.in 1.uol.Dec.in d.consi.42.in secundo dubio.vbi etiam tangit, urrum notarius, qui est procurator alicuius, possit acta scribere in illa causa? & Barb.in consi.70.colu. 11.in 4.uol. vbi dicit quid in causis, in quibus proceditur ex arbitrio, ita ut notarius non exigatur ad scribendum acta.

Summarium in auth.hoc ius porrectum.C. de sacros. eccl.

1 *In alienatione bonorum ecclesiæ quæ solennitates requirantur.*

2 *In alienatione bonorum ecclesiæ authoritas superioris requiritur.*

3 *Ad hoc ut bona ecclesiæ alienari possint, quæ causæ, & solennitates exiguntur.*

4 *Bona ecclesiæ concedi possunt in emphyteosim cum diminutione sextæ partis illius pensionis quæ ex locatione simplici percipiebatur.*

5 *Bona quæ ponuntur ad subhastationem dari debent plus offerenti.*

6 *Bonorum ecclesiæ alienatio non requirit solennitates quando fit in remuneratione meritorum alicuius.*

7 *Licèt contractus alienationis rerum ecclesiæ factus sine solennitatibus sit communiter irritus & inanis, tamen eius nullitas opponi non potest nisi ab ipsa ecclesia cum qua fit controuersia.*

8 *Absentes Canonici non sunt uocandi in alienatione bonorum ecclesiæ.*

9 *Si aliquis habet mandatum ad recipiendam pecuniam mutuo pro alio ad certam causam, sufficit si ipse in receptione pecuniæ dicat se ad illam causam recepisse.*

10 *In alienatione nominum debitorum an solennitas exigatur.*

Bart.in auth.hoc ius porrectum.C.de sacros.eccl.

1 BART. in hac authen. hoc ius porrectum, declarat solennitates † in ea requisitas in alienatione bonorum ecclesiæ. Tu uerò aduerte quoniam ecclesia non habuit ratam constitutionem hanc, vt ait Feli.in capitulo cùm causa, nume.10.de senten.& re iudic.& ideo solennitates in ea requisitæ non sunt necessariæ secundum Abb.post Innocen. in capitulo ecclesia sanctæ Mariæ, colu.4.de constitu.sed illæ tantùm exigentur, quæ positæ sunt in cap.sine exceptione.2.q.2.& quamuis dici soleat, cōtractum initum cum ecclesia sine solennitatibus requisitis, esse

esse irritum & inanem, hoc tamen ita ecclesia permittente, intelligendum est, alioqui uerò si ecclesia ipsa contractum seruare uellet. Ias. in §. actionum, columna octaua. vers. & ad id, instit. de action. & ad istam auth. vide aliquid apud Alexand. in l. senatus. §. 1. ff. de lega. primo. & in consi. 5. in quinto uolu. & Feli. in d. cap. ecclesia sanctæ Mariæ, & in cap. in præsentia, col. 24. de probat. & in dicto capitulo cùm causa. & Abb. in capitulo cùm omnes, colu. 6. de constitut. Et
2 dum Bart. hic in uers. venio ad quartam, dicit quomodo † in alienatione bonorum ecclesiæ requiritur authoritas superioris? vide Alexan. in consi. 151. visis d. themate, colum. antepenul. in libro primi & secundi uolu. & in consi. 16. viso instrumento, in quarto uolu. Roma. in consi. 36. Barb. in consi. 40. colu. 3. & sequ. in primo uolu. & in consi. 14. col. 2. in secundo uolu. & in cap. 1. in secundo notab. de rebus eccl. non alienan. & in cap. ad nostram, in secundo not. eodem tit. Sed an bona ecclesiæ alienari possint sine decreto superioris quando alienatio fieret in euidentem utilitatem? & dicendum uidetur hoc fieri posse, per ea, quæ tradit glo. per illum text. & ibi Bald. in l. cùm hi. §. eam transactionem. ff. de transact. & per Bald. in l. contra iuris. ff. de pact. & Ias. in l. Barbarius. ff. de offic. prætor. Sed in contrariam sententiam adducuntur Bart. & alij
* communiter, vt per Ias. in dicto §. eam transactionem. de qua re uide omnino Alexand. in dicto
3 consi. 16. & Feli. in capitulo edoceri, num. 29. de rescript. & ad hoc, † ut bona ecclesiæ alienari possint, quæ nam causæ & solennitates exigantur, vide apud Firma. in tracta. de episcopo, in quarta, quarti libri. quæst. 36. cum sequ. & latè apud Specul. in titulo de locato. §. nunc aliqua. & Feli. in capitulo quæ in ecclesiarum, in princip. de constitu. & Soci. in consilio decimoquinto. & in consi. 29. in primo uolumine. & omnino uideas Abb. in consi. 41. in primo uolumine. vbi nonnulla utilia docuit ad sustinendas huiusmodi alienationes. & inter cætera sing. ait, bona ecclesiæ à prælato alienari posse consanguineis suis, neque tunc necesse esse, ut ecclesiæ conditio melior fiat, sed satis est eam non deteriorari. quod dictum est memorabile, si est
4 uerum. Item in hac materia unum scias, scilicet bona † ecclesiæ concedi posse in emphyteosim cum diminutione sextæ partis illius pensionis, quæ ex locatione simplici percipiebatur. idque ideo, quia periculum remissionis futuræ uitiatur: ita Specul. in dicto §. nunc aliqua. Limita tamen hoc, nisi alius plus offerret, vt per Firma. in dicto tracta. in quarta parte, quarti libri. quæst. 24. & hoc modo puto limitandum esse etiam præcedens Abb. documentum de alienatione, quæ fit consanguineis, ut ualeat dummodo non fiat deterior ecclesiæ conditio, quando alius non reperiretur, qui plus offerret; nam tunc satis dici posset ecclesiam deteriorari. & ad prædicta uide Barto. in §. quia uerò, in authen. de non alienan. aut permut. rebus eccles. & omnino Ias. in consilio 54. in primo uolumine. Attende tamen unam declarationem circa id, quod prædixi de eo, qui plus offerret: nam & si regula sit, ut bona,
5 † quæ ponuntur ad subhastationem dari debeant plus offerenti, ita ut non sit locus gratificationi, secundum Barto. in l. eo tempore, de fide instrumen. & iur. hast. fisc. tamen hoc non habet locum in ecclesia, quæ dare debet bona sua non plus offerenti, sed iustum pretium offerenti: ita Roma. in singul. 735. incip. Tu scis, citat glo. not. in § hoc ius porrectum, decima quæst. secunda. vide Dec. in consilio 404. in fine. vbi ait, cùm ecclesia sit cultrix iustitiæ, eam teneri quatenus ex contractu facta est locupletior. & circa alienationem bonorum ecclesiæ, aliqua sunt adnotanda: nam & si requisitæ solennitates exigantur, tamen hoc non habet
6 † locum quando huiusmodi bona in remunerationem meritorum alicuius alienarentur. Socin. in consilio 66. columna secunda, in primo uolumine. Item ecclesia potest absque aliqua solennitate alteri ecclesiæ alienare bona ad se pertinentia. Feli. in capitulo cùm causam, de probat. Item non exiguntur requisitæ solennitates, quando res ecclesiæ reuertitur ad suam primam naturam, per text. in capitulo cùm apostolica, in uoce, in reuocatione, de his quæ fiunt à prælat. tradit Feli. in cap. cùm omnes, colu. quarta. vers. tertiò probatur, de constitut. Item & si contra-
7 ctus † alienationis rerum ecclesiæ factus sine solennitatibus sit communiter irritus & inanis, tamen eius nullitas opponi non potest nisi ab ipsa ecclesia, cum qua sit controuersia, secus

 si alius

si alius eam uellet obijcere. ita Fulgos. in l.ij.C. de iure emphyt. & Soci.in consi.78. columna fin.in quarto uolumine.& Alexand. in consi. 101. in septimo uolu. Item omne uitium & omnis defectus in alienatione bonorum ecclesiæ tollitur spatio xxx.annorum. Dec. in consi.329. in fine. & in consi.34.columna septima. Alexand.in consi.219.colu.quarta.in sexto uolumine. immo per spatium decem annorum præsumitur, in huiusmodi alienatione omnes tractatus & solennitates requisitas interuenisse, quo ad præiudicium ipsorum contrahentium, secundum
8 Ias.in dicto consi.54. in primo uolumine. Et dum Bart. hic sentit absentes † canonicos non esse uocandos in alienatione bonorum ecclesiæ, adde glo.in capitulo cùm in ecclesijs,in uoce, commodè, de præbend.in sexto. Abb. in dicto capitulo cùm omnes, in uersic.venio ad secundum.& ibi Feli. in versi.in ea glo.ibi, dum tamen. Posteà Bar. hic in secunda columna uersic. venio ad ultimam partem, ait, eum intelligi esse creditorem, qui probat creditum suum fuisse uersum in utilitatem ecclesiæ. & ex mente glo. tradit duo remedia ad hoc probandum, ut hic per eum. Ad hæc vide aliquid per Federic.de Sen.in consi.119.Aret.in consi.63.columna secunda.& Anch.in consi.ultimo in secunda & quinta columna.& in consi.301.Soci..in consi.15.in primo volumine.Abb.in consi.7.in secundo volumine.& in cap.quod quibusdam, de fideiuss.& in cap.primo de solut. Limita tamen hoc, quod prædictum est de probatione, quæ fieri debet, scilicèt creditum esse cursum in utilitatem ecclesiæ, ut procedat solum, quando pro satisfactione huius crediti necesse esset peruenire ad distractionem rerum ecclesiæ, alioqui uerò si solutio fieri deberet de fructibus. hoc fuit sing. dictum Innoc. quod extollit Abb. in cap.1.colnmna fin.vers.& videtur, de deposit. Et dum hic subiungit Bart. in uersic.uos de-
9 betis scire, si aliquis † habet mandatum ad recipiendam pecuniam mutuo pro alio ad certam causam, sufficere, si is in receptione pecuniæ dicat, se ad illam causam recepisse. adde Dec.in consi.330. Et ad ea, quæ hic Barto. ait in versic. secundum. vide Barto.in l.ciuitas, columna prima & secunda.ff.si cert.pet. & ibi Alexand.in vers.quærit, vbi latissimè agit de hac re: subdendo isto in casu concedi restitutionem in integrum. vide omnino Abb. in capitulo quod quibusdam,columna prima, vers. sed quia de fideiuss. vbi multa noua & singularia docuit.
10 Et dum Barto. in versic. quæro quando, tradit, utrum in alienatione † nominum debitorum solennitas exigatur? vide Barb.in c.nulli, colum.2. de rebus eccl.non alien. & in cap.ad aures, colu.1.eodem titulo. Et dum in fin.Bar.quærit, an hoc, vt probari debeat creditum esse cursum in utilitatem ecclesiæ, locum habeat in quocunque credito? vide Alex. in consi.4. in fi.in 3.uol.& Paul.de Castr.in consi.1.col.1.

Summarium in auth.quibuscunque.C.de sacros.eccl.

1 *Administrator potest emere palàm, & bona fide de bonis illius cuius bona administrat.*
2 *Clericus alere potest coniunctos suos pauperes de redditibus beneficiorum.*

Bar.in auth.quibuscunque.C.de sacros.eccl.

1 Bart. in ista auth.quibuscunque,inquit, administratorem † posse emere palàm & bona fide de bonis illius cuius bona administrat; sed hoc non procedere in administratore ecclesiæ. Vide Alexand.in consi.4.columna secunda,in tertio uolumine. Et dum Bart. hic in fine ait,quosdam esse, qui consanguineis suis pauperibus possunt concedere perpetuam emphyteosim, uel feudum perpetuum, vide Cardi.in clementina prima.§.Abbates,de excess.prælat. Abb.in consi.41.colu.secunda & tertia,in primo uolumine. & Federic.de Senis in consi.52.& aliquid per Præposit.in cap.decenter.89.dist.Feli.in capitulo ad audientiam, columna prima. & sequ.de præscript. Barb.in consi.44. columna tertia,in secundo uolumine. & Imol.in consilio 69. Abb. & Barb.in capitulo & super, columna penultima, de rebus eccles. non alienan. Alexand. hic. in apostill. Paul.de Castr. in consilio 295. & Cardin. Alexand. in cap.1.colu.6.
2 & seq.qui feud.dar.poss.in princip. sic etiam clericus † alere potest coniunctos suos pauperes de

de redditibus beneficiorum.glo.est in c.omnino.31.distin. traditur in c.1.de cohabit.cleric.& muli.vbi fortius dixit Abb.clericum ex dictis redditibus filios spurios alere posse: quinimmo potest etiam filiam & sororem dotare quando sunt pauperes. Ant.de Butr. & Abb.in c.peruenit,de arbitr.& Dec.in c.edoceri,de rescript.

Summarium in auth.qui res.C.de sacros.eccl.

1 *Quomodo procedunt contractus emphyteotici, qui quotidie fiunt ab ecclesijs.*

Bar.in auth.qui res.C. de sacrosf.ecclesf.

1 BART. in ista auth.qui res,in fi.quærit, quomodo procedunt † contractus emphyteotici, qui quotidie fiunt ab ecclesijs,cum omnino prohibeantur. vide Alex.in consi.4.colu.1.in tertio uol.Barb.in consi.40.colu.13.& seq.in primo uolu.& in consi.14.col.3. in 2.uolu.Abb.& Barb.in c.ad audientiam,de rebus ecclesf.non alien.Feli.in c.cùm causa, col.6.& seq.de re indi. & in c.cùm causa, colu.3.de offic.delega.& Dec.in consi.142.& in consi.404.in fi. Item scias emphyteosim ecclesiasticam præsumi solenniter & legitimè concessam post lapsum triginta annorum.Soc.in consi.266.col.13.in primo uol.

Summarium in auth.præterea.C. de sacros.eccl.

1 *Emphyteosis non potest esse perpetua.*

Bar.in auth.perpetua.C.de sacrosf.eccl.

1 BART. in ista auth.perpetua, opponit dicens, emphyteosim † esse non posse perpetuam, cum non permittatur,nisi in tres personas, ut hic per eum. vide Albertum Brun. in consi.12. & in consi.sequ.vide Alexand.in consi.151.Visis dicto themate,in lib.primi & secundi uolum. Abb.in consi.64.in secundo dubio,in primo uolu.& Soc.in consi.266.colu.14.in primo uolu. vbi declarat, quid si emphyteosis est concessa ab ecclesia alicui pro se & descendentibus suis usque in quartam generationem, an ipse cõputetur in illis quatuor generationibus. vide Alex. in consi.125.in quinto uolu.Et dum postea subiungit Bar.hic, emphyteosim dari posse ab ecclesia cum diminutione sextæ partis pensionis, vide omnino quæ posui in auth.hoc ius porrectum,suprà eodem titulo.& Alexand. in consi.79. col.4.in primo uolu.vbi limitat hoc non habere locum in feudo ecclesiæ. & ibi in penul.colu.ait. constitutionem huius auth. de consuetudine non seruari.

Summarium in auth. qui rem.C.de sacros.eccl.

1 *Ecclesiæ res an & quomodo possint dari in feudum, & emphyteosim.*

2 *Ecclesia si dare consueuerat bona in emphyteosim usque ad tertiam generationem masculinam, & ecclesia dat usque ad tertiam generationem masculinam & fœmininam, utrum contractus ualeat.*

Bar.in auth.qui rem.C.de sacrosf.eccl.

AD ea,quæ Bar.dicit hic in principio huius auth.qui rem,uide Alexan.in consi.151.in lib. primi & secundi uolu. & Ias.in l.ij.colu.36.cum sequ. infrà de iure emphyt. Et dum subiungit Bart. formam istarum authenticarum cessare in rebus solitis dari in emphyteosim uel in feudum, vide Soc.in consi.169.col.pen.in primo uolu. & Alex.in consi.9.in 3.uolu.& in consi.5.

1 colu.4.in quinto uolu. Et an † & quomodo res ecclesiæ dari possint in feudum & emphyteosim? & qua pensione? vide Alexan.in consi.79.in primo uol.doct.in c.cæterum, de iud Petr. de Anchar.in consi.272.Soc.in consi.274.vers.sextò ista conclusio,in primo uolumi. Et dum Bart.subdit, si ecclesia res illius dare non consueuerat pro maiori pretio, & postea datur pro

2 minori, an ualeat contractus. vide Aret.in consi.63. colu.2. Postea quærit Bar.si ecclesia† dare consueuerat illa bona in emphyteosim usque ad tertiam generationem masculinam, & ecclesia dat usque ad tertiam generationem masculinam & fœmininam, utrum contractus ualeat? vide Alex.in consi.9.in tertio uol.& aliquid in consi.1. colu.1. in quarto uolu. & in consi. 5.colu.4.in quinto uolu. Feli.in cap.auditis, colu.6.in uersf.consuetudo,de præscript.& addita ad Ana.in consi.84.& pro comprobatione,uide tex.in c.possessiones. & ibi Barb.in 2.notab.

de rebus eccles.non alien.Barb.in c.cùm super,colu.7.de offic. deleg. & omnino uideas Alex. in pulchro casu, in consi.180.Consideratis his colu.2.in lib.primi & secundi uolu.& Præposit. in tit.qui feud.dar.poss.in princ.col.pen.&fi.

Summarium in l.illud.C.de sacros.eccl.

1 *Prohibitio quæ fit in fine non extenditur ad casus dissimiles, sed ad similes.*
2 *Si aliquis existens in camera sua dixit, dono pauperibus centum, an ista donatio ualeat.*

Bar.in l.illud.C.de sacros.eccl.

1 BART. in hac l.illud,ait adnotandam esse glo.hic, quæ uult † prohibitionem, quæ fit in fine,non extendi ad casus dissimiles, sed ad similes. vide Feli.in c.cum ex officio, colu.2.de præscript.Ad ea uerò, quæ postea inquit Bar.de augmento & diminutione, quæ sunt facta ecclesiæ per nomina simplicia, non per nomina respectiua significantia quantitatem, ut non censeatur auctum priuilegium ecclesiæ, vide Alexand.in l.ij. colum.2.ff.de lega. primo.& text.in l. penult.§.fin.& ibi glo.& Bart.ff.ad leg.Falcid. Dum autem subiungit Bart. in uers. quærit glo.
2 si aliquis existens † in camera sua dixit, dono pauperibus centum: an ista donatio ualeat? vide Feli.in capitulo ecclesia sanctæ Mariæ,colu.30.de constitut. Et quia dicit Bar. in dubio huiusmodi donationem ualere iure cuiusdam uoti, vide Zanet. in cap.primo. de accusat.deferen. 75. Abb.in consi.63.colu.fin.in secundo uolumine.aliquid per Feli.in procem. decretal.colu. 12.Roma.in consi.171.colu.2.& in consi.199. in fine.& in consi.295.& in simili Bald.in consilio 7.in quinto uolu.& Seuer.in tracta.de pact.quæst.5.& Paul.de Castr.in cons.74.colu.3.& Dec.in consi.35.colu.2.

Summarium in l.fi.C.de sacros.eccl.

1 *Ecclesia & ciuitas in rebus relictis iure hæreditario,in legatis, donationibus, & uenditionibus habent priuilegia circa præscriptionem centum annorum.*
2 *Centum annos esse longissimum uitæ hominis spatium.*
3 *Infinitas est uitanda.*
4 *Ius diuinum quid sit.*
5 *Ius diuinum strictè dicitur illud quod immediatè in sacris literis reperitur expressum.*
6 *Ius diuinum an magis pertineat interpretari ad theologos,quàm canonistas.*
7 *Quæ præscriptio currat contra ciuitatem.*
8 *In ecclesia & ciuitate speciale est,ut ex solo contractu sine traditione dominium transferatur.*
9 *Statutum an ualeat quo cautum est, alienationem fieri non posse in ecclesias, & personas non subiectas iurisdictioni statuentium.*

Bar.in l.fi.C. de sacros.eccl.

1 BART. in hac l.fi.sic ait in summa. Ecclesia † & ciuitas in rebus relictis iure hæreditario, in legatis, donationibus, & uenditionibus, habent priuilegia circa præscriptionem centum annorum; & reliqua ut hic per eum. Tu uerò ad istam.l.uide omnino Abb. in consi.32.colu. 2.in secundo dubio,in primo uolu.& in consi.54.in 2.uolu. Feli.in cap.ad audientiam, colu.8. de præscript.& Alexand.in l.j.§.per procuratorem.ff.de acquiren.possess. & Bald. in consi.39. in quinto uolu.Et dicas hanc l.esse intelligendam, quando contractus à principio sunt ualidi, alioqui uerò si essent inualidi, ut declarat Philip. Franc.in sua disputatione petitorij, in quarto
2 dubio,nume.19. Et dum Bart.hic colligit ex isto text. centum † annos esse longissimum uitæ hominis spatium,uideas Alexand.in consi.1.colum.2.in quinto uolu.& Barb.in consi.44.col. tertia,in primo uolumine. sed hodie ista præsumptio non habet locum, quia uita hominis breuior est, secundum Alexand.in consi.90.in 6.uolu. Item limita istam præsumptionem ut quis præsumatur uiuere usque ad centum annos, habere locum duntaxàt, quando de hoc principaliter ageretur, secus si incidenter.l. spadonem.§. qui absolutus.ff. de excusatio.tutor.quem ad hoc adducit Rapha. Cuma. in consilio 43. id quod est adnotandum. Et dum colligit ex tex.

tex.pro rebus & uasis uenditis competere ecclesiæ actionem in rem? an hoc habeat locum in
rebus permutatis? vide Nicol.de Neapol.in l.fi.infrà de prædijs. Postea subiungit Bar. infini-
3 tatem † esse uitandam. vide gl.& ibi doct.maximè Feli.in c.licèt.3.col.2.de testi.& Barto.in l.
qui bona.§.huic stipulationi.ff.de damn.infect.& in l.sancimus,infrà de sent. quæ pro eo quod
inter.profer.& Ias.in l.quominùs.nu.135.ff.de flumin.Et an & quando infinitas toleretur, vi-
4 de Ias.in l.videamus.§.deferre.ff.de in lit.iuran.Posteà Bar.hic tradit,quid † sit ius diuinum,di-
cens illud dupliciter posse considerari. Tu verò dicas,ius diuinum posse quadrupliciter intel-
ligi,scilicet,largè,strictè,strictius,& strictißimè. largè enim dici potest illud ius,quod à Roma-
nis Pontificibus est constitutum: & sic ius canonicum dicitur ius diuinum, quoniam Papa est
vicarius Dei,ut habetur in c.2.de translat. episcop. & hoc modo accipitur in c. suscepti. 21.q.
1.& ideo quia largè,dicit Abb.in c.licèt ex quadam,de testi.decreta Papæ & Concilij esse statu
ta hominum. ubi declarat, quomodo magis coarctet ius à Deo ipso promulgatum, quam hu-
iusmodi constitutiones. Tamen attende hic,quoniam ius pontificium uidetur esse propriè ius
diuinum,& perinde cogere debere,ac si ab ipso Christo seruatore nostro editum esset. hoc vi-
detur satis probari posse & lege,& exemplo. videatur tex.in l.unum ex familia.§.1.ff.de leg.2.
ubi habetur,si aliquis relinquit bona sua ei, qui ex familia sua eligetur à Titio: iste electus eo-
dem iure ista bona posidebit,ac si ab ipso primo testatore fuisset nominatim electus,ita ut per
sona eligentis,& nihil de suo tribuisse uideatur. ex quo tex.ad decisionem pulchri casus intulit
Abb.in c.causis,de elect.in 3.col.ita in re proposita dicēdum est,cùm enim pontifex maximus
inspecta eius persona nihil præcipiat,sed tantùm inspecta suprema illa potestate ligandi & sol-
uendi, quam à Christo ipso fuit adeptus, iure merito constitutiones ipsius non humanæ, sed
diuinæ omnino dici debere uiderentur:quia eas ut homo nō protulit,sed ut Christi uices agēs,
ac eius authoritate subnixus. ideo cùm nihil de suo tribuat,debēt huiusmodi sanctiones ab ip-
so Christo denominari. per d.textum. Prætetea hoc optimo (ut opinor) probatur exemplo.
Ego cōstitui procuratorem cum libera & amplißima potestate,iste ui huius authoritatis alie-
nat bona mea,possum ne ego huic alienationi quoquomodo reluctari: certè non: quia autho-
ritas,quam ei tribui,perinde cogit me,ac si ego ipse alienassem ita ut nulla prorsus sit differen-
tia. sic etiam & de summo Pontifice videtur esse dicendum: nam ipse ut homo nihil egit,sed
vi illius authoritatis ei concessæ,qua ego ita cogor,ac si Christus ipse mihi hæc omnia præce-
pisset. quod nam enim ualidius instrumentum reperiri potest, quàm ipsum euangelium? aut
quos notarios fide digniores inueniemus, quàm ipsos euangelistas? aut quæ nam amplior &
augustior potuit unquam iurisdictio concedi,quàm in terris ita posse uel soluere uel ligare, ut
quæ hic Papa uel soluerit,uel ligauerit,eadem in cœlo quoque uel soluta sint uel ligata? Hinc
B.Hieronymus eos,qui à pontificum traditionibus deflectunt,testatur hæreticos esse in c.hæc
est fides. 24.q.1. Hinc Cyrillus in libro Thesaurorum,potestatem pontificiam tam excelsam,
& tam sublimem esse prædicarunt,ut ei nihil simile in terris posit excogitari. & ideò expres-
sè dicitur in d.c.2.de transfact.episcop.ea,quæ Dei tantùm iudicio reseruantur, à solo Papa de-
cidi posse,ita ut illud dicatur ipsius Dei iudicio factum esse, quod factum est à summo pontifi-
ce,ut ibi inquit gl.in voce, Diuina. idem habetur in tex. quem ibi adnotat Abb. in c. quanto,
5 eod.tit.cogita igitur,& pergamus. Strictè autem ius † diuinum illud dicitur, quod immediatè
in sacris literis reperitur expressum.c.2.cum gl.de priuileg.in sexto. proinde S.Thom.in 1.secū
dæ q.90.art.4.legem diuinam uocat diuinitus datam. strictius verò ius diuinum illud appella-
tur,quod est diuinitus promulgatum,de quo in 2.secundæ quæst.70. articu. 2.in fi. & sic ea so-
lùm,quæ ueteri lege,mediante Mose,& in noua per Christum ad ius diuinum pertinebūt. nam
ea non solùm sunt diuinitus reuelata, sed etiam diuinitus promulgata. & in proposito casu le-
gem uetetem capiemus solùm quò ad ea,quæ tradita sunt in libris legalibus, ut distinguamus à
moralibus,propheticis,& historialibus. Strictißimè autem accipitur ius diuinum, quod ex di-
uina institutione porrigit effectum,& uim suam usque in tempus præsens, ut tradit. B. Thom.
iiij.quolibet.quæst.14.quędā enim sunt in l.veteri,quæ nunc nullius sunt roboris & momenti,
ut sunt

ut sunt ceremonialia.c.translato, & ibi not.de const. Iudicialia verò mortua sunt, & non obligant, sed si aliquis princeps illa esse seruanda præciperet, non peccaret, nisi mandaret ea ideo esse seruanda, quia uim habeant obligandi ex lege veteri, ut colligitur. 5. dist. in principio. & in c. 1. de purific. post partum. Moralia verò integra sunt & illæsa, secundum illud Matth. v. Non
6 ueni soluere legem. An † autem interpretari ius diuinum magis ad Theologos quàm ad Canonistas pertineat, an contra? Distingue, aut sumus circa opera Dei, & hoc magis ad Theologos spectat. Aut sumus in ijs, quæ ad philosophiam naturalem attinent, & hæc magis ad Canonistas pertinent. ita dixit Petr. de Anch. in sua disputatione incip. Antiquis & modernis temporibus. ad quem accedit Alex. in consi. 143. Circa primum dubium, col. 4. in libro primi & secundi volu. & Dec. in consi. 211. & ideo ibi concluditur, Theologos errare, qui respondent de matrimonio, de decimis, uel usuris, sed de ijs hactenus. Deinde Bar. hic in quarta oppos. agit de
7 præscriptione, † quæ currit contra ciuitatem, an esse debeat centum annorum? vide Alex. in consi. 16. col. 6. in fi. & in consi. seq. in 5. volu. vbi ait, contra ciuitatem currere præscriptionem 40. annorum, præterquàm in his quatuor casibus, de quibus traditum est in ista. l. Ad ea verò, quæ dicit Bar. hic scilicèt hypothecariam competere in alijs rebus concedentis, uel relinquentis, non autem in ipsa re, cuius quis dominium habet, uide in simili Bar. & ibi Alex. in l. j. col. 20. & col. pen. & fin. ff. de lega. primo. Postea Bar. hic in col. pen. opponit dicens, rei uenditæ traditione non acquiri dominium. vide Abb. in c. inter cætera, colu. 1. in fi. de præben. Et dum sub-
8 iungit speciale esse in ecclesia † & ciuitate, ut ex solo contractu sine traditione dominium trāsferatur, vide Abb. in c. cùm. M. col. antepe. de const. Alex. in consi. 1. in 5. volu. Soci. in consi. 61. in fi. col. in 1. vol. & in consi. 101. col. 2. in 3. vol. & hoc, quod dicitur de translatione dominij, quæ fit absque traditione, intelligas procedere solùm in uera donatione, aut uenditione, alioqui autem in alio titulo ficto. Dec. in consi. 564. nu. 5. Ad quæstionem autem de qua agit Bar.
9 hic, in versi. & hoc concludo, scilicet, an statutum † ualeat, quo cautum est, alienationem fieri non posse in ecclesias, & personas non subiectas iurisdictioni statuentium? vide Bar. & Alex. in l. filiusfamiliâs. §. Diui, & ibi Ias. in 1. lect. col. 10. ver. secundò quærit Bar. & in 2. lectura, col. 16. vers. tertiò quærit Bar. ff. de leg. 1. & ibi Ang. in fi. & Bal. in l. si quis curialis. C. de episcop. & cleric. Et dum Bar. hic in fi. ait, hanc l. corrigi per auth. quas actiones, vide Gemin. in c. abbate, col. 1. & 3. de re iudic. in 6.

Summarium in auth. quas actiones. C. de sacros. eccl.

1 *Ecclesia minoribus æquiparatur.*

2 *Criminosus an possit reijci ab alio criminoso.*

3 *Minor licèt constituat debitorem in mora sine interpellatione, tamen non habet locum contra alium minorem.*

4 *Ecclesia an contra istas præscriptiones possit restitui.*

Bar. in auth. quas actiones. C. de sacros. eccl.

1 BART. in ista auth. quas actiones, in secunda oppos. ait, ecclesiam † minoribus æquiparari. istud argumentum facit gl. in c. placuit, in fi. uersi. quas actiones. 16. q. 3. Posteà quærit Bart. in prima quæstione utrum priuilegiatus uti possit priuilegio suo contra pariter priuilegiatum? in qua quidem te scias, priuilegiatum eo uti posse quando tractatur de damno uitando. l. verù. §. fi. ff. de minor. ubi latè traditur de hac materia per Bar. & alios, & per doct. in l. Marcellus, col. 4. ff. ad Trebell. & in l. si minor. 25. annis. ff. de minor. & Dec. in l. in re obscura. ff. de regul. iur. & omnino vide Abb. in c. in præsentia. nu. 37. cum seq. de probat. & in c. fi. de ordin. cognit. vide etiam trad. in c. auditis, de in integr. restit. & in c. ad aures, de præscript. & in c. cum causam, de
2 præben. & in c. cum pro causa, de sent. excommunic. Sic etiam in simili quæri solet, vtrum † criminosus possit reijci ab alio criminoso? ut habetur in l. cùm mulier, & in l. viro & vxori. ff. solut. matrim. & in cap. cùm dilecti, de except. Et ad ea quæ hic subiungit Barto. in versi. quandoque quilibet est priuilegiatus principaliter, vide quid ex hoc decidat Feli. post alios in c. in præsentia, col. 10. versi. & per istam gl. de probat. & Alex. in l. j. §. ad municipium. ff. ad leg. falci. & quid decidat

decidat Barb.in consi.25.Deum inuocent adiutorem,in 3.vol.videas etiam Ang.in §.item si, col.10.versi.tertiò,inst.de except.Barb.in consi.38.col.7.versi.sexto faciat in 3.vol. Roma. in consi.179.col.5.Ias.in l.Marcellus,col.8.versi.limita.ff.ad Trebell.Dec.latissimè in d.c.in præ-
3 sentia,col.22.post Abb.ibi colu.11.& seq.Et in hac materia scias,quamuis minor † constituat debitorem in mora sine interpellatione,hoc tamen non habere locum contra alium minorem. Paul.de Castr.in consi.125.in 1.vol.Et dum Bar.in uersi.respondeo priuilegia,inquit, priuilegia,quę conceduntur statuendo legem & ius generale,intelligi esse concessa ex liberalitate,sed specialia priuilegia non clausa in corpore iuris,in dubio intelligi esse concessa ad postulationē partis; vide aliquid per Feli.in c.causam quæ,col.5.de testi. & in c. de quarta, colu. 13.versic. utrum,de præscript.& Barb.in c.2.de reb.eccles.non alien.& de hac re vide omnino quæ posui in l.omnes populi.ff.de iust.& iur.Postea Bar.hic in versi.quæro ista est correcta,tradit,utrū ista.l.quæ est correcta in ecclesia,sit etiam correcta in ciuitate? vide ad hæc Paul. de Castr. in consi.338.& tex.in c.pen.& ibi Abb.in 4.notab.de decim.Alex.in l.illam,col.2.& ibi Ias.colu. penul.infrà de collat.Alex.in consi.192.Visis actis,col.3.vers.& saltem,in libro primi & secundi vol.& in consi.75.col.1.in 5.vol.Curt.in consi.13.col.3.& Ias.in l.posthumo, col.6.infrà de
4 bonor.poss.contratab.Ad ea verò quæ hic ait Bart.in §. quærit glo. scilicet an ecclesia † contra istas præscriptiones possit restitui? vide Abb.in consi.32.in 2.dub.Feli.in c.1.col.5.versi.dum solenniter,de præscript.Roma.in cons.123.col.3.& seq.& in cons.165.col.pe.& in cons.407. ubi posuit etiam quo tempore peti debeat hæc restitutio.Alex.in consi.81.col.2.in 5.vol.Soc. in consi.266.col.8.cum sequen.Dec.in consi.29.& in consi.136.colu.pen.& fin.Et restitutionem hanc nisi infra quadriēnium peti non posse docuit Abb.in c.1.in fi.de præscript.& Feli. in c.inter quatuor,col.pen.de maior.& obed.& in hac re vide omnino Albertum Brunum in cōs. 41.col.antep.Postremò quærit Bar. post gl.hic,utrum ecclesia succedēs priuato utatur priuilegio suo? vide Dec.in c.porrò,in 2.notab.de priuileg.& omnino quæ latè posui in lucubrationibus meis in l.hæres absens.ff.de iudic.

Summarium in l.ij.C.de episcop.& cler.

1 *Priuilegium quod habent filij clericorum uidetur eis concessum duntaxàt uiuis parentibus.*

Bar.in l.ij.C.de episc.& cleri.

1 BART. in hac l.ij.sic ait in summa. Priuilegium,quod habent filij clericorum,videtur eis esse concessum duntaxàt uiuis parentibus.vide Barb.in cons.58.col.6.in 2.volu. & Ias.in l.scriniarios,infrà de testa.milit.

Summarium in auth.item nulla communitas.C.de episc.& cler.

1 *Ille qui inuadit rem ecclesiæ conueniri potest coram iudice ecclesiastico.*

Bar.in auth. item nulla communitas.C.de episc.& cleric.

1 BART. in hac auth.item nulla,ait,eum † qui inuadit rem ecclesiæ conueniri posse coram iudice ecclesiastico. vide Oldrad.in consi.86.& Præposit.in c.omnes, in fi.32.dist. & omnino Abb.in c.fi.de restit.spoliat.ubi ait,iudicem ecclesiasticum posse agnoscere contra seculares, non solùm quando præsupponitur occupatio bonorum ecclesiasticorum, verùm etiam libertatis possidendi: quia etiam ex hoc ecclesia læditur. Et dum subdit Bar.an collectæ possint imponi ecclesiæ,vide Dec.in cons.496.& quæ latissimè dixi in l.hæres absens.ff.de iudic.

Summarium in l.de his.C.de episc.& cler.

1 *Clerici cogi possunt ad præstanda tributa pro prædijs tributarijs.*

Bar.in l.de his.C.de episc.& cleric.

1 BART. in hac l.de his,ait clericos † cogi posse ad præstāda tributa pro prædijs tributarijs. vide Card.in cons.12.in princ.& Ana.in cons.18.col.2.& quæ latè dixi in l.hæres absens. ff. de iudic.& ibi tenui saltem disputatiuè ecclesiam esse immunem etiam à tibutis.

Bar.

Bar.in l.officialis.C.de episc.&cleri.

1 BART. in hac l.officialis, tradit ut hic per eum. Tu uide istum tex. adductum ab Alex. in cons.pe.col.fi.in 5.vol.& in cons.26.col.1.eod.vol.

Summarium in l.si quis non dicam rapere.C.de episc.& cler.

1 *Affectus punitur quamuis non sequatur effectus.*

Bar.in l.si quis non dicam rapere.C.de episc.& cleric.

1 BART. in hac l.si quis non dicam rapere,dicit,affectum† puniri,quamuis non sequatur effectus.vide tex.in c.si quis episcopus.27.q.1.Roma.in consi.427.Abb.in c.fi.de sponsal.Paul. de Cast.in l.si fugitiui,col.2.infrà de seru.fugit.& quia de hac re latè alibi egimus,non immorabor,ut breuior fiam.

Summarium in l.presbyteri.C.de episc.& cler.

1 *Testes ita falsum committunt tacendo uerum,ac si mendacium loquerentur.*

Bar.in l.presbyteri.C.de episc.& cleric.

1 BART. in hac l.presbyteri,ait,testes † ita esse reos falsitatis tacendo uerum,ac si mendaciũ loquerentur: nam ille qui proferendæ ueritatis onus assumpsit, proditor est ueritatis in utroque casu.c.nolite timere.11.quæst.3.idque testatur.B.Augustinus ad Casulanum, ita scribens. Vterque est reus,& qui ueritatem occultat,& qui mendacium profert: quia ille prodesse non uult,& iste nocere desiderat,quæ paria sunt,ut habetur in c.quisquis metu.11.quæst.3.& ideo horũ uterque falsi criminis reus efficitur.c.1.de falsi.tradit Alex.in l.argentarius,in fi.ff.de eden. & ibi Iaf.uide omnino Abb.in cons.34.col.3.in 2.vol.Feli.in c.dilectorum,in fi.de testi.cogen. & in c.1.eod.titulo.

Summarium in l.si quis in hoc genus.C.de epis.& cler.

1 *Iniuria clericis uel ecclesiæ illata, potest tanquam publicum crimen ab omnibus in iudicium deduci.*

Bar.in l.si quis in hoc genus.C.de episc.& cleri.

1 BART. in hac l.si quis in hoc genus,ait,iniuriam † clericis uel ecclesię illatam posse tanquã publicum crimen ab omnibus in iudicium deduci: item inquiri posse ex officio iudicis, & nemine postulante; atque ita propter publicum delictum, & sic in atrocioribus potest iudex ex * officio suo procedere, quamuis cõmuniter* contrarium seruari debeat.de qua re vide Ang.de malefi.in gl.hæc est quædam inquisitio,col.3.& 4.cùm ibi additis.

Summarium in l.in ecclesijs.C.de epis.& cler.

1 *Clerici debent in ecclesijs ordinari pro magnitudine ecclesiæ, & secundum qualitatem, & mensuram redditus.*

Bar.in l.in ecclesijs.C.de episc.& cler.

1 BART. in hac l.in ecclesijs,ait,pro magnitudine † ecclesiæ,& secundum qualitatem & mẽsuram redditus,debere clericos in ecclesijs ordinari. Ad istã l.vide Barb. in cons.57.col.1.in 1. vol.& in c.cùm.M.col.28.de const.& in c.pen.in 3.notab.eod.tit.

Summarium in l.placet.C.de epis.& cler.

1 *Clericus non potest esse procurator laici.*

L.Placet.C.de episc.& cleric.

1 BART. in hac l.placet,nihil dicit. Tu verò scias hanc.l.ad hoc adduci,quòd clericus † non potest esse laici procurator. Limita nisi esset in una causa tantùm procurator; quia potest.c. per uenerabilem.qui fil.sint legit. secus si esset procurator generalis. ita Roman. in sing.273. incip.Vos scitis,cum ibi addit.per Castillion.

Summarium in l.parabolani.C.de epis.& cler.

1 *Ille qui ad exercendum alterius officium subrogatur, debet esse talis ut potuerit à principio eligi ad illud.*

L.Parabolani.C.de episc.& cleric.

BART. in hac.l.Parabolani,nihil dicit. Tu uerò hic in voce,exceptis,secundum Bal. colli-
1 ge,eum,qui ad exercendum † alterius officium subrogatur,talẽ esse debere, ut potuerit à principio

cipio eligi ad illud, alioqui subrogari non posse. adde Feli. in c. 1. col. 3. de summ. Trinit. & omnino Dec. in l. si eadem. ff. de offi. asseff.

Summarium in auth. si qua per calumniam. C. de epis. & cler.

1 *Literis, & sigillo episcopi est credendum.*

Bar. in auth. si qua per calumniam. C. de episc. & cleric.

1 BART. in ista auth. si qua per calumniam, ait, literis † & sigillo Episcopi esse credendum. vide Bar. in l. procuratorem. ff. de procurat. & in l. si publicanus. §. 1. ff. de public. latissimè Abb. & alios in c. post cessionē, de probat. Bal. in cons. 320. in 3. par. Oldr. in cons. 100. in fi. & Rom. in consi. 27. in 2. dub. & gl. & ibi doct. in l. pacta nouissima, infrà de pact. Feli. in d. c. post cessionem, col. 3. & seq. & in c. ad audientiam, col. 5. versi. quinta conclusio, de præscip. & Ang. Aret. in fi. consiliorum Bar. in 1. vol. col. 3.

Summarium in l. id quod pauperibus. C. de epis. & cler.

1 *Si promitto me ratum esse habiturum aliquem actum, stipulatio non committitur, licèt contrauenian de facto.*

Bar. in l. id quod pauperibus. C. de episc. & cleric.

BART. in hac. l. id quod pauperibus, ait, hic agi de materia executionis ultimarum uoluntatum. Ad istam. l. vide quæstionem, quam Imol. excitauit in c. 1. col. 2. versi. item adde. de cohabit. cleric. & mulier. & ibi Abb. in fi. Et dum Bar. hic in fi. ait, si promitto † me ratum esse habiturum aliquem actum, stipulationem non committi, quamuis contraueniam de facto. vide Barb. in c. quoniam Abbas colu. 3. de offi. deleg. Bar. in l. metum. §. volenti, in fin. ff. quod met. cau. Abb. in c. Raynaldus, colu. 5. de testam. & Alex. in l. stipulatio ista. §. si quis fortè, colum. 3. ff. de uerbo. obligat.

Summarium in auth. generaliter. C. de epis. & cler.

1 *Iuramentum calumniæ excusat à temeritate præsumpta calumniæ.*

Bar. in auth. generaliter. C. de episc. & cler.

BART. in ista auth. generaliter, ait, hanc esse bonam auth. sed de consuetudine non seruari. & ita testatur etiā Paul. de Cast. in l. de quibus, col. fi. ff. de legi. & in auth. offeratur, in principio infrà de lit. contest. Bar. in auth. libellum, eod. tit. de lit. contest. & hic Paul. de Castr. & Bal. colu. 3. versi. ultimò. Et dum Bar. hic subiungit, iuramentum † calumniæ excusare à temeritate præsumptæ calumniæ, vide doct. in l. iij. §. 1. ff. de iureiuran. & in l. properandum. §. sin autem, infrà de iudic.

Summarium in l. nulli. C. de epis. & cler.

1 *Constitutio episcopi an ualeat quæ priuat executores testamentarios nisi infra annum exequantur ultimæ uoluntates.*

Bar. in l. nulli. C. de episc. & cleric.

BART. in hac. l. nulli, agit de executoribus testamenti. vide omnino Alex. in consi. 206. in 6. vol. & in consi. 59. in 2. & 3. dub. in 1. volu. Raph. Cuma. in consi. 12. Roma. in consi. 30. in 1. dub. in consi. 69. & in consi. 250. Abb. in consi. 11. in 2. dub. in 2. vol. Barb. in consi. 80. col. 4. & seq. in 1. vol. Anch. in c. canonum statuta, colu. 37. de const. Capr. in cons. 50. colu. 3. & seq. & in cons. 54. in 1. & 2. dub. Aret. in cons. 94. Feli. in c. cùm sit Romana, col. 7. de appellat. & Roma. 1 in consi. 428. in 2. dub. ubi tradit, nunquid † ualeat constitutio Episcopi priuans executores testamentarios nisi infra annum exequantur ultimæ uoluntates? & quid si ultra hanc pœnam iniungat etiam pœnam excommunicationis? & si irritet quæcunque eorum gesta elapso anno? & quoniam de istis executoribus testamentorum alibi pertractaui, prius dicta non recensebo.

Summarium in auth. causa quæ. C. de epis. & cler.

1 *Clericus an puniri possit à iudice seculari.*

Bar. in auth. causa quæ. C. de episc. & cler.

1 BART. in ista auth. ait, ab ea corrigi. l. codicis. An autem clericus † puniri possit à iudice seculari,

ſeculari? vide gl.in c.principes.23.q.5.& in c.placuit.11.q.1.Alex.in conſi.8.in 1.vol.& clericus nō incedens in habitu & tonſura poteſt capi à iudice ſeculari.Abb.in cōſ.34. in fi.in 2. vol.

Summarium in l.ſacroſanctæ.C.de epiſc.& cle.

1 *Clerici licèt ſint in poteſtate patris, poſſunt tamen diſponere de omnibus quæ ratione clericatus lucrantur tanquam de quaſi caſtrenſibus.*
2 *Fructus beneficiorum an ſint in poteſtate clericorum.*
3 *Prælatus poteſt in uita ſua diſponere de fructibus beneficiorum.*
4 *In his quæ ad eccleſiam pertinent, Papa ſumma & plena fungitur poteſtate.*
5 *Beneficia ſtipendia ſunt clericorum.*
6 *Clerici niſi ab eorum procuratione iuſta cauſa abſint fructus percipere non poſſunt.*
7 *Ratio eſt anima legis.*
8 *Tempore inopiæ omnia debent cum pauperibus communicari.*
9 *De fructibus beneficiorum quicquid ſupereſt, id totum eſt pauperum.*
10 *Fundamento deſtructo ſuperædificatum corruit.*
11 *Neceſſitate ceſſante ceſſat etiam diſpoſitio.*
12 *Teſtatorem ita uoluiſſe non ſufficit imaginari, niſi etiam illud apertè præceperit.*
13 *Clerici qui officium non dicunt, an teneantur ad reſtitutionē fructuum, quos ex beneficijs perceperunt.*

Bar.in l.ſacroſanctæ.C.de epiſc. & cleric.

1 BART. in hac.l.ſacroſanctæ,inquit,clericos quanuis ſint in poteſtate patris poſſe diſponere de omnibus, quæ ratione clericatus lucrantur tanquam de quaſi caſtrenſibus. uide gloſſ.in c.præſenti,de offic.ordin.in 6.Iaſ.in l.filiæ,infrà de collat.& in l.fi.col.fi.infra qui teſta.fac.poſſ.
2 Et quia hic agit Bar.de fructibus † beneficiorū,utrum ſint in poteſtate clericorum? in qua quidem materia iuris interpretes uſque adeò diſſenſerunt, ut ſcitu difficile uideatur,quæ nam ſententia potior ſit: conſtitui in hac re paulū immorari. Tres opiniones potiſsimùm reperiuntur, quæ per Imol.referuntur in c.fi.de pec.cleric.Prima fuit Innoc.& Ioan.Andr. qui poteſtatem clericorum de fructibus beneficiorum ſuorum ualde coanguſtarunt. ad quam opinionem acceſsit etiam ibi Ant.de Butr.& Abb.idē Abb.in c.cùm eſſes,de teſta.& in multis alijs locis conſtanter dixit,ſemper huius fuiſſe ſententiæ,ut clerici dictorum fructuum dominiū non habeāt, ſed excepta modica quantitate,quicquid ſupereſt,debere in pios uſus erogari. Secunda fuit Flor.ſententia, quæ poteſtatem hanc uſque adeò dilatauit, ut clericos reddituum ſuorum beneficiorum qualiūcunque dominos eſſe teſtatus ſit, dicens eos poſſe dictos fructus pro libito elargiri.& huiuſmodi donationem irreuocabilem eſſe. Tertia fuit opinio Hoſt. & glo. in d. c. præſenti,de offi.ordin.in ſexto.quæ mediam uiam amplectens,beneficia adminiſtrationem ha-
* bentia à ſimplicibus ſeiunxit. & in hanc ſententiam * communiter itum eſt. ad quam acceſsit etiam Imol.in d.c.& Firma.in tract.de epiſcopo,in 4.par.quarti.libri de cuius documenti ueritate videas Gemin.& Phil.Franc.in d.c.præſenti.rationes quoque prædictarum omnium opinionum recto ordine traditæ ſunt per Imol.& alios in d.c.fi.de pecul.cleric.quas hic referre &
3 examinare non curo,ne præter inſtitutum ad longiores tractatus digrediar. prælatum † etiam poſſe in uita ſua diſponere de fructibus beneficiorum tenent doct. in c. cæterùm de donat. & Bal.in conſi.314.Hæc materia,in 1.vol.& Corn.in conſi.314.in 3.vol. quinimmo etiam in vita ei prohibetur immoderata donatio,ſecundum Oldr.in conſi.226.Quidam epiſcopus.Archid. uero in c.ſtatutum,de reſcript.in ſexto. vult ſeruandum eſſe rigorem antiquorum canonum, de qua re agit Calcan.in conſi.120.& Crauet.in conſi.152.num.7. Quid dicemus? ne ita ſicco pede in hac ambiguitate pertranſeamus, mihi in ea (ſaluo ſaniori iudicio) ita dicendum videretur,abuſum iſtorum fructuum ante omnia illicitum eſſe exiſtimamus, neque iſto caſu licentiam ab ipſo ſummo Pontifice obtentam prodeſſe arbitror: quia,ut inquit Panor.in c.dudum,ij de elect.Papa ipſe bonis eccleſiæ abuti non poteſt,igitur multò minus alteri poteſtatem abutendi poſſet concedere. nam iſta eſſet licentia peccandi, quæ ab omni iure ac ratione abhorret Secundo conſiderandum eſt,ſi huiuſmodi beneficia ſunt ad aliquem pium uſum ſpecialiter

à teſtatoribus

à testatoribus destinata,& tunc proculdubio quicquid subtrahitur, rapinam esse censeo: quia testatoris uoluntas lex est.§. disponunt, in auth. de nupt. & ideo si clericus hæc bona in alium usum impenderet,eum non peccare modò,sed etiam ad restitutionem obstrictum esse existimo. neque auderem dicere dispensationem Papæ illi posse opitulari, nisi in alium usum æquè pium conuerterentur,secundum clem.quia contingit,de relig.domi.alioqui autem piæ defunctorum uoluntates sunt inuiolabiliter obseruandæ, ut notum est. Hoc idem fortasse dici posset etiam,quando bona illa ab ecclesia in aliquos usus destinata essent; nã si clericus ea in alios usus impenderet,ita ut suprà,non solùm peccati,sed etiam restitutionis uinculo teneretur. Tamen inter casum istum,& præcedentem posset fortasse hæc differentia constitui: quia hoc ultimo casu uenia à sede apostolica impetrata is tutus redderetur; nam in ijs, † quæ ad ecclesiam
4 timo casu uenia à sede apostolica impetrata is tutus redderetur; nam in ijs, † quæ ad ecclesiam pertinent,Papa summa & plena fungitur potestate. clem.1.in fi. ut lit.pend. c.2. de præbend. in 6.Alex.in consi.101.in 7.vol.vide Albert.Brun.in consi.1.& 2.& Soc.in cons.10.inter consilia eiusdem Bruni,ubi pulchra dicuntur de potestate Papæ in ijs,quæ ad ecclesias omnes pertinent. alioqui autem in primo casu: quia nisi bona specialiter ad aliquos pios vsus à testatoribus destinata,uel in eos usus,uel annuente summo Pontifice in alios æquè pios impendantur, clericus & peccaret,& restituere teneretur. Tertius casus est, quando beneficia usui clericorum in ecclesia militantium destinata fuerunt, quæ tam & si pinguia sint, alio tamen uinculo aut obligatione obstricta non reperiuntur: & isto casu clericum esse dominum opinarer. hoc tamen semper excipio,quia si clericus eo quòd ex huiusmodi prouentibus superest, ad turpes animi uoluptates explendas abuteretur,uel non egentibus elargiretur, ut officium charitatis expostulat, eum peccare existimarem: non tamen propterea eum ad restitutionem obligatum esse iudicarem: quia nihil alio usui obnoxium subtraheret. & ideo absolutione obtenta is quò ad Deum tutus redderetur. id quod & de patrimonialibus bonis dicendum uidetur, ut
5 paulòpost aperietur. Et prædictam conclusionem ita probo: nam huiusmodi † beneficia, clericorum stipendia sunt.c.cum secundo,de præben. & habetur in c.quia nonnulli, & ibi Abb. de cleric.non residen.dantur enim pro eorum laboribus,qui ecclesiam administrandam suscipiunt,ut clarè ait Feli.in c.insuper,col.4.versi.est uerũ, de testi. dicens clericum percipere beneficiorum redditus ob seruitium,& hanc esse quodãmodo locationem operis. demum concludens hos fructus non immediatè ex re ecclesiæ, sed ex opera clericorum percipi. hæc Feli. hoc idem constanter asserit idem Feli.in c.de quarta,nu.40.de præscript.Hinc habetur in toto
6 ferè titulo de clericis non residentibus, clericos, † nisi ab eorum procuratione iusta causa absint,dictos fructus percipere non posse. ex hoc etiã intulit Abb.& Imol.in c.de multa, de præben.eum,qui utilior esset ecclesiæ,iure optimo maiora stipendia consequi posse; quia utiliores labores præstat ecclesiæ. similiter & ea esse clericorum stipendia traditum est in extrauag. Io.22.incip.Execrabilis,extra comm.& est tex.in c.episcopus,de præben.& in c.pen. 1.q.2. si igitur clericorum stipendia sunt, & pro eorum famulatu laboribusque tribuũtur, consequens est,ut in eorum summa sint potestate, sicut de his quoque quæ ex seruitio & administratione in ecclesia percipiuntur,propè consentiunt in d.cap.præsenti, & in alijs locis præmemoratis. nulla enim uel certè legitima differentia potest afferri inter pura stipendia,quæ ex sola mercede,& ea quæ ex beneficio ad hoc specialiter destinato habentur: quoniam eadem est ratio in utroque casu,cum pariter id,quod colligitur,in remunerationem laborum ac religiosæ militiæ concedãtur,siue sit in pecunia,siue in fructibus beneficiorum, igitur, & in utroque casu idem ius est constituendum. iura enim non unde isti prouentus, sed ex qua causa accipiantur, considerarunt. & ideo quemadmodum indifferenter & indistinctè conceditur quicquid intuitu ecclesiastici laboris acquiritur, id totum etiam si maius sit præmium,quàm labores, effici clericorum: ita pariter hoc & in proposito casu est uel facilè concedendum,scilicet,quamuis redditus,qui ex fundo huic tantum usui obligato sint pinguiores,tamen eos absolutè esse in dominio clericorum. Et si fortasse obijceretur, beneficia omnia esse bona pauperum, respondeas
7 licèt,hoc ex diuersitate rationis esse declarandum & distinguendum: nã ratio † legis est anima legis,

legis,& ideo magis est attendenda ratio ipsa quàm lex. Gemin. in c.ubi periculum, de elect. in
6.vide Abb.in consi.75.in 1.vol.præterea id in multis Decreti iuribus reperitur, & primitiuæ
ecclesiæ temporibus,quæ hodie non coarctant,ut per Abb.in quæst.incip.Titius clericus.Ho-
die autem sunt stipendia clericorum,quando huic tantum oneri sunt affecta, ut suprà fuit iure
conclusum. Quartus casus est,quando beneficia ad stipendia clericorum destinata sunt, quod
autem superest,alijs pijs erogationibus dedicatum est.& isto casu,cùm & bona & onera seiun-
cta non sint,in arbitrio clericorum administratio beneficiorum huiusmodi posita esse videre-
tur,qui etiam si in modico uel deficiant, uel superabundarent,id tamen absque bonæfidei de-
trimento contingeret; quia homo non potest ad unguem & æqua lance impendere. si verò
excessus immoderatus esset & patens,tunc eum delinquere non dubitarem. ad restitutionem
tamen fructuum teneri non arbitrarer, ut ex mente B. Thomæ sensit Albericus de Ro.in suo
dictionario,in voce,clericus quartò. Hic autem unum addendum esse omnino existimarem,
hoc est, ubi summa caritas esset annonæ, & populus inopia præmeretur, superabundantes
redditus tuta conscientia retineri, aut pro libito erogari non posse. ita probat gl.in c.si.6.q.1.
& tex.iuncta gl.in c.sicut hi.47.dist.& hoc idem puto esse etiam in bonis patrimonialibus con
8 cludendum: quia tempore † inopiæ omnia debent cum pauperibus communicari, ut latè di-
xi.in l.j.§.cura carnis.ff.de offi.præfec.urb.ubi vide omnino. idem expressè ait.B.Io.Chrysosto
mus in homelia 78. super 24. Matth. ubi quo ad eleemosynam & iustam bonorum erogatio-
nem,nullum inter clericos & seculares discrimen constituit,& prædictæ gl.si rectè considerãn
tur,nostras pcedentes conclusiones uidentur confirmare: quia non semper clericus, quicquid
superest, tenetur pauperibus erogare, si necessitatis tempora ab alijs seiunguntur. & hæc
fortasse ita distincte alibi non inuenies. ad quorum corroborationem vide.B.Thom.2. secun-
dæ quæst.185.versi.ad septimum. Neque reluctatur,si fortè diceretur, saltem quatuor partes
horum fructuum fieri debere,ut habetur in c.quatuor,& in c.seq.12.q.2.Respondeo enim, illa
iura procedere quando bona præcisè illis oneribus erant obnoxia, ut si rectè inspiciatur sensit
B.Thom.in loco prædicto. idque colligitur ex uerbis d.c.quatuor, si rectè intelligantur. quo
casu fatemur,clericum etiam ad restitutionem esse obstrictũ, ut prædixi.sed hoc tempore,quo
hæc distinctio non apparet prædicta locum non habent: quia beneficia data sunt in stipendiũ
clericorum, & antiqua iura non seruantur,ut declarat Abb.in d. quæst. incip. Titius clericus,
& in c.1.de eccles.ædifi. ubi ait.d.c.quatuor, & alia iura antiqua amplius non seruari. nec mi-
rum: nam si ecclesia potuit tunc beneficia in quatuor partes diuidere, eadem ecclesia & lon-
ga ipsius consuetudo potuit ea in stipendium clericorum erogare, fortasse ne ministris eccle-
siæ deserantur,cuius cultus augmento inuigilare debent summi pastores. c.fin.de rescrip.in se-
xto.pauci enim inuenirentur,qui uellent ecclesiæ deseruire,si eorum bonis tot onera,& anima-
bus suis tot horrenda pericula imminerent. Ex ijs quorundam modernorum opinio confuta-
9 tur,qui aiunt indistinctè, quicquid † superest de fructibus beneficiorum, id totum esse paupe-
rum,per tex.in c.quoniam quicquid,16.q.1. & ideo ita colligunt, si fructus illi superabundan-
tes ultra victum & vestitum clericorum,sunt ipsorum pauperum,illud sequitur,ut qui eos reti-
net,sit fur,& prædo,peccetque contra septimum,& decimum præceptum Decalogi, igitur ad
restitutionem tenetur. Sed ista collectio subsistere non potest: nam & si secundum censurá
antiquorum canonum dicta bona pauperibus deberentur,nunc tamen,ab ipsis sacris constitu-
tionibus,in clericorum stipendia tribuuntur, & qua authoritate antiqui canones id statuere
potuerunt,fortasse quoniam eo tempore ministri ecclesijs non deerant,eadem authoritate po-
steriores canones iure optimo potuerunt ea in stipendium clericorum erogare, ne alioqui ec-
clesiæ deserantur,ut suprà fuit iure conclusum. & ideo cum antiqui canones à posterioribus
sint abrogati,ut sensit Panor.in d.quæst.incip. Titius clericus, respondendo ad d.c.quatuor,
consequens est, ut dicti redditus non sint amplius ipsorum pauperum. atque ita ut res alienæ
iudicari non debeant,nisi quando à testatoribus, siue à fundatoribus ecclesiarum alicui certo
oneri sunt obligata, ut prædictum est,quo stante sublatum est fundamentum eorum, qui con-
trariæ

10 trariæ sententiæ innitentes, antiquis tantum sanctionibus inhærebant. nam destructo † eorum fundamento, superædificatum corruit. c. Paulus. 1. q. 1. cum enim summus Pont. sit dominus beneficiorum, & supra ius positiuum, ut non incogniti iuris est, nô debet reprehensibile iudicari, si secundum uarietatem temporum, statuta quoque uariantur humana. c. non debet, de cōsang. & affinit. & eo magis, cum sint etiam usu uetustissimo comprobata, cuius quanta sit uis & potestas, nemo est qui nesciat. Præterea, glo. in d. c. quoniam quicquid, & aliæ glos. quarum suprà meminimus, intelligunt illa iura antiqua, vt procedant tempore necessitatis, igitur cessan-
11 te † necessitate, cessat etiam eorum dispositio. l. adigere. ff. de iure patr. c. cùm cessante, de appell. Minus urget illud, quod etiam obijcitur, scilicet conijciendum esse, testatores uoluisse, vt fructus bonorum ab eis relictorum qui supersunt, pauperibus exhibeantur, quamuis id expressè non iusserint: quoniam respondetur, testatoris mentem non esse attendendã, nisi quando, uel expressè ita disposuisset, uel ex uerbis ipsius testamenti necessario eliceretur: quia non
12 sufficit imaginari, † testatorem ita uoluisse, nisi etiam illud apertè præceperit, vt eleg. tradit Soci. in consi. 104. colu. antepen. in 3. uolu. Bald. in l. proponebatur. ff. de lega. secundo. & in l. uoluntas, in fi. C. de fideicomm. & in l. vnic. §. sin autem ad deficientis, per illum text. C. de caduc. tol. & multi alij hoc idem tradiderunt, quos breuitatis gratia prætermittam. Hæc tamen omnia sanctæ matris ecclesiæ iudicio humiliter submitto, à qua discedere nefas est. Sed hic non est prætereundum silentio, cùm beneficia sint stipendia clericorum, & dentur propter offi-
13 cium. d. cap. fi. de rescript. in sexto. an illi, † qui officium non dicunt, teneantur ad restitutionem fructuum, quos ex beneficijs perceperunt? Ioan. Cald. in cap. 1. de celebra. miss. ait, eos teneri. et quamuis contrarium ibi teneat Card. tamen Panor. ibi concludit in foro animæ primam opinionem esse tutiorem. & Domin. in d. cap. fi. de rescript. & pro hoc facit; quia vbi agitur de periculo animæ, tutior uia est eligenda. cap. iuuenis, de sponsal. quæ quidem opinio saltem debet esse uerissima quò ad eos, qui utilitate sola uolunt esse clerici, & in reliquis seculares, & propterea officium dicere non curant, & perseuerant, vt ij saltem ad restitutionem fructuum omnino teneantur. & ad rem faciunt trad. per Alexand. in consilio 58. in quarto uolumine. quem uide omnino.

Summarium in auth. licentiam. C. de episc. & cler.

1 *Prælati bona an præsumantur quæsita de bonis ecclesiæ.*

Bar. in auth. licentiam. C. de episc. & cleri.

Bar. in ista auth. licentiam, dicit, eam esse notatu dignam. Tu uerò dicas ex ista glo. col-
1 ligi, an bona † prælati præsumantur quæsita de bonis ecclesiæ, an non? quid autem sit quando præsumptiones sunt contrariæ & sibi inuicem repugnarent, vide apud Roma. in singul. 267. incip. Tu habes glo. & de hac re uide quæ latè posui in l. Quintus. ff. de donat. inter uirum & uxorem.

Summarium in l. omnia. C. de episcop. & cler.

1 *Res hospitalium gaudent eo iure, quo res ecclesiarum.*
2 *Census impositio est quædam alienatio.*
3 *Hospitale ex quibus præsumatur ædificatum cum diœcesani authoritate.*
4 *Hospitalium bona an & quando dicantur ecclesiastica, & subsint episcopo.*
5 *Hospitalia quæ episcopo non subsunt, non gaudent priuilegio ecclesiarum.*

Bar. in l. omnia. C. de episcop. & cler.

1 Bart. in l. omnia, inquit, res † hospitalium gaudere eo iure quo res ecclesiarum. vide ad hoc Alexand. in consi. 151. Visis dicto themate, &c. in libro primi & secundi uolu. Abb. in consi. 14. colu. 2. & in consi. 32. col. 2. in secundo uolu. & in consi. 102. col. 3. eodem uolu. plenè Feli. in c. de quarta, colu. 1. & sequ. de præscript. Ant. de Butr. in consi. 41. Bar. & quæ ibi posui in l. quod constitutum. ff. de testam. milit. Abb. in cap. cum sit generale, in quarto not. de for. competen. Et attende in hac re quoniam dici potest, constitutionem capituli prohibemus, de

2 censi.habere locum etiam in hospitali. quod sic probatur; nam impositio † census, de qua ibi agitur,est alienatio quædam, vt per Abb. in c. præterea, in primo notab.& in cap.significauit, in primo & tertio notab.& in c.grauis,in fi.eod.tit.de censib. sed hospitale alienare non potest, sicut nec ecclesia. Abb.in cap.nulli,in fi.de rebus eccl. non alien. igitur &c. vide glo.& ibi Anchar.in clemen.dispendiosam,colu. 1.de iudic.& addita ad Ana.in consi.39. Alexand. in consi. 4.& in consi.20.in primo uolumine. Abb. in cap.pro illorum,colu.2.de præben.Barb.in dicto capitulo nulli. Gemin.in cap. 1.colum. 2. de eo, qui mit. in poss. in sexto. Abb.& ibi addita in capitulo secundo de consuetu. Roma. in consi.407. vbi loquitur in materia restitutionis in integrum,& in consi.440.& ad l.hanc uide Paul.de Castr.in consi.299. Barb. in consi. 5. colum. prima.in tertio uolu. & in consi. 32.colu. 3. & Dec.in consi. 36.colu. penult. Barb. in consil. 1.
3 colu.4. & sequ. in quarto uolumine. vbi tradit, ex quibus † hospitale præsumatur ædificatum cum dioecesani authoritate. & quia hospitalia gaudent hisdem priuilegijs, quibus & ecclesiæ perfruuntur, dici solet,eum, qui ad hospitale confugit,ita esse tutum,sicut ille qui ad ecclesiam confugit. Alexand.in dicto consi. 151. Dec.in dicto consi.36.colum.fin. & in consi.488.Feli. remissiuè in cap.cum sit, in principio.& in apostill.ibi de foro compet. & in dicto cap.de quarta. Abb.in consi.102.nume.5. in secundo uolumine.& Matthæsil.in tracta.de success.ab intest. in quarto articulo princip.nume. 29. vbi præcisè loquitur de confugiente ad hospitale,& an &
4 quando † bona hospitalium dicantur ecclesiastica, & subsint episcopo? vide Ioan. Lupi.in tracta.de libertate ecclesiastica, in ultima quæst. & Abb.in consil. 31. in primo uolumine. Item scias, hospitale construi posse cum authoritate episcopi, & sine, & in dubio non præsumitur constructum cum episcopi authoritate: quia ista est solennitas extrinseca. hoc fallit si ibi missa celebratur; quia præsumitur dicta solennitas, & episcopus in eo habet iurisdictionem, alioqui nullam in eo habet authoritatem. Cæpoll.in cautel. 211. Aduerte autem quia hospitalia,
5 quæ episcopo non subsunt, non gaudent priuilegio ecclesiarum. Bald.in auth.hoc ius,suprà de sacrosanc.ecclesi.Card.& Imol.in capitulo nonnulli,de rebus eccles.non alienan. Imol. in capitulo officij,de testam. Feli.in dicto capitulo de quarta,vers. non dicas posse,& hoc procedit respectu alienationis: nam bona hospitalium priuatorum non æquiparantur bonis ecclesiarum quò ad alienationem, secus in reliquis,vt per Paul.de Castr.in consi.295.in fine.& uideas Feli. latè in d.c.de quarta, & plenè quæ ad materiam hospitalium pertinent, vide apud Lapum de Castillione in tract.de hospitalitate.

Summarium in l. si quis ad declinandam. C. de episc. & cler.

1 *Captiui uel pauperes si instituantur, institutio ualet, & episcopus habet actiones hæreditarias.*
2 *Propter relicta ad pias causas non minuitur legitima filiorum.*

Bar.in l.si quis ad declinandam.C.de episc.& cler.

1 BART. in hac.l.si quis ad declinandam, sic ait in summa. si instituantur † captiui uel pauperes,ualet institutio,& episcopus habet actiones hæreditarias, & reliqua. vide Feli.in capitulo translato,col. 2.de constit.& in cap.de quarta, colu. 2.& seqn.de præscript.Federic.in consi. 56. Barb.in cap.possessiones, colu. 2. de rebus eccles. non alien. Capt.in consi.25.Alexand.in consi.250. Viso & considerato.in fi.in libro primi & secundi uolumi. & dum Bart.hic in fi.ait
2 propter † relicta ad pias causas non minui legitimam filiorum. vide Bal.in c.in præsentia,colu. 4.de probat.Alex.in consi.92.in 3.uolu.& in consi.18.in 4.uol.& in l.pactum quod dotali, col. 2.infrà de pact.Feli.in d.cap.in præsentia,colu.20.vers.quæro. Barb.in consi.12.col.7.in primo uol.& in consi.29.eodem uol.& in consi. 32.& in consi. 34.eodem uol.& glo.& doct.in l.j.§.ad municipum.ff.ad leg.Falc.Aret.in consi.72.col. 2.Capr.in consi. 19. col 2. & in consi. 22.in fi. & in consi. 28.in fi.& in consi.66. colu. 5. vbi idem ait in legitima parentum.Barb.in consi.39. col. 1.in 3.uol.vbi dicit, in interpretanda mente testatoris sumendam esse coniecturam, ut uoluerit præferre filios piæ causæ.

Summa-

Summarium in l.generaliter.C.de episc.& cler.

1 *Religiosi omnes & clerici in sacris ordinibus constituti habent immunitatem à tutela uel cura.*

Bart.in l.generaliter.C.de episc.& cler.

1 BART. in hac l.generaliter,ait, omnes religiosos † & clericos in sacris ordinibus constitutos,habere immunitatem à tutela,uel cura. vide Paul. de Castr.in consil.329. Et dum subdit Bar.cessante causa cessare effectum, vide Abb.in consi.38.in secundo dubio. in 2.uolumi. & in consi.61.col.1.eodem uolu.Feli. in c.quæ in ecclesiarum,col.10.de constit.& in c.cum accessissent,col.10.eodem titulo.& in c.quoniam contra,in ultimo not. de probat. & in c.cum nuncius,de testi.& multa alia possent adduci, quæ breuitati causa relinquuntur.

Bar.in l.presbyteros.C.de episc.& cleric.

BART. in hac l.presbyteros,colligit ex tex.aduertendum esse circa illos testes, qui admittuntur uolentes, non autem inuiti, ut scribatur in actis, eos uolentes testimonium dicere, ne alioqui præsumantur inuiti. vide Alex.in l.post legatum.§. is uero.ff. de his quib. ut indign. & Feli in capitulo dilectorum,col.2.de testi.cogen.& Barb.in consi.80.col.fi.in 4.uolu.

Summarium in l.raptores.C.de episco.& cler.

1 *Possessio ipso iure transfertur sine traditione,& sine facto alicuius.*

2 *Lex semper est certa.*

Bar.in l.raptores.C.de episc.& cleric.

1 BART. in hac l.raptores,ait,hic possessionem † ipso iure transferri sine traditione, & sine facto alicuius. vide Alexan.in consi.24.col.1.in tertio uolu.& in consil.1.in 5.uolumi. Barb.in consi.51.colu.25.& sequ.in primo uolu.& in consi.58.col.14.& sequ. in secundo uolu. & ad declarationem horum uerborum, plenam possessionem,quæ in hoc tex.habentur, vide alium casum quem ponit Alexan.in consi.3.colu.2. in quinto uolu. & ista possessio dicitur ciuilis, de qua uide Ias.in l.j.in princip.colu.19. uers.adde.ff.de uerb.obligat. Et ista possessio acquiritur, quamuis sit incerta ratione loci, & quotæ: quia ista possessio ex dispositione legis acquiritur,

2 quæ quidem lex † semper est certa: ita inquit Ias.in l.iij.ff.incerta, colu.4.vers.quintò.ff.de acquir.possess.& in l.j.in secundo notab.infrà commun.de lega. Alexand. in l.qui hæredes,de acquiren.possess.vbi tradit multa ad rem facientia. adde casum, in quo aliquis fingitur possidere in l.pen.vers.fi.ff.si cert.per.vbi doct.& quæ in contrarium adducit Ias. in l.si is qui pro emptore,col.2.ff.de usucap.& alius est casus, in quo transfertur possessio in c.2.de dol.& contu.vide Barb.in consi.58.col.12.in 2.uol.

Summarium in l.Deo nobis.C.de episco.& cler.

1 *Per introitum religionis solui sponsalia sine pœna arrharum.*

2 *Legatum si est factum filiæ de mille si nupserit, & trecenta si religionem ingredietur, huiusmodi legatum non ualet.*

Bar.in l.Deo nobis.C.de episc.& cleri.

1 BART. in hac l.Deo nobis ait, per introitum † religionis solui sponsalia sine pœna arrharum. ista l.adduci solet ad hoc, ut aliquid non sit faciendum, propter quod quis retrahi possit à uoluntate religionem ingrediendi. An autem ualeat statutum disponens,patrem filio ingredienti religionem non posse relinquere, nisi certum quid? vide Bar.in l.fi.colu.2.vers.ad istam quæst.infrà de pact. vbi uoluit distinguere,an statutum utatur uoce,ingredienti, an ingressæ. sed ibi Ias.in 7.colu.vers.successiuè quærit Bar.indistinctè ait, statutum non ualere. Quia uerò

2 si legatum † est factum filiæ de mille si nupserit, & de 300.si religionem ingredietur? Bart. in l.ij.ff.de his, quæ pœn.nom.ait, huiusmodi legatum non ualere. de cuius quæstionis ueritate videas Alexand.in consilio 263. in libro primi & secundi uoluminis. Socin.in consilio 269. in primo uolumine.Dec.in consi.674.& omnino in capitulo in præsentia,de probat.& Ambros. de Opizzo.in repet.l.filiusfamiliâs.§. diui.ff. de lega. primo. & quoniam à multis concluditur

legatum ualere quò ad integra mille, non obstante uoluntate testatoris, idq; fauore religionis. ideo Thom. Ferrat. in cautel. 9. tradit qua cautela utendum sit, ad hoc ut omnino uoluntas testatoris adimpleatur, & de hac re uide omnino quæ pono ad Bar. in d. l. 2.

Summarium in l. nemo. C. de episc. audien.

1 *Ille qui ex forma statuti fuit semel extractus de carcere in die veneris sancti non debet amplius hoc beneficio perfrui.*

2 *Delictum pro quo facta est absolutio quamuis puniri non possit, tamen aggrauat crimen illius, qui iterum deliquisset.*

Bar. in l. nemo. C. de episc. audien.

1 BART. in hac l. nemo, ait, eum† qui ex forma statuti fuit semel extractus de carcere in die Veneris sancti, non debere amplius hoc beneficio perfrui. uide Barb. in consi. 47. colu. 19. in 1. uolu. & in consi. 64. col. 3. eod. uol. & in multis alijs suis consilijs, quæ breuitatis causa præteribo. uide glo. & ibi Dom. in c. hæc uerè. 11. dist. in. Feli. in c. at si clerici. §. de adulterijs, col. fi. de iudi. & omnino Abb. in c. Cumana, de elect. Feli. in c. postulasti, de rescript. & Ge-
2 min. in c. 1. colum. antepen. & fin. de fil. presbyt. in 6. nam delictum, † pro quo facta est absolutio, quamuis puniri non possit, tamen aggrauat crimen illius, qui iterum deliquisset. Dec. in l. bona fides. ff. de reg. iur. Et ex præcedentibus infertur, indultum super secunda condemnatione concessum esse obreptitium, nisi de primo crimine facta sit mentio. Soc. in consi. 65. col. pe. in 3. uolu. & Feli. in c. postulasti. nume. 9. de rescrip.

Summarium in l. episcopale. C. de episcop. audien.

1 *In materia iurisdictionis prorogatæ iudicandum est secundum uires, & similitudinem ipsius iurisdictionis prorogatæ non autem secundum iurisdictionem eorum qui prorogant.*

Bar. in l. episcopale. C. de episcop. audien.

1 BART. in hac l. ait. in materia † iurisdictionis prorogatæ iudicandum esse secundum uires, & similitudinem ipsius iurisdictionis prorogatæ, non autem secundum iurisdictionem iudicis eorum, qui prorogant. vide Dec. in consi. 25. col. 4. ubi limitat. & de hac materia uide Feli. in c. causam quæ, col. 1. de re iudi. & in cap. 2. colum. 14. de sponsal. ad rem faciunt trad. per Abb. in consi. 61. in 1. uolu. Et ad l. hanc uide Feli. in c. P. & G. col. 3. de offic. deleg. & Ias. in l. si quis aduersus, infrà de precib. imper. offeren. Dec. in consi. 3. col. 6. & omnino Rom. in sing. 11. incip. Quid sit prorogatio, ubi ait Bart. hic terribiliter extollere istum tex.

Summarium in rub. C. de hæretic.

1 *Hæreticus quis propriè dicatur.*
2 *Hæreticus multò magis delinquit apostatando, quam infidelis in sua infidelitate permanendo.*
3 *Ille qui non seruat canones credens eos à Papa condi non posse est hæreticus.*
4 *Hæreticus non dicitur ille, qui dæmones inuocat ad tentandum pudicitiam mulieris.*
5 *In crimine hæresis testes singulares plenè non sufficiunt probationi.*
6 *Hęresis est crimen ecclesiasticum, & à solo iudice ecclesiastico terminari debet.*
7 *Hęreticus, an & quando possit ut relapsus condemnari.*
8 *Hęreticorum bona publicantur, & diuiduntur.*
9 *Hęreticorum filij à patria potestate eximuntur.*
10 *Hęreticus licèt ad fidem redeat, tamen bona propter hęresim publicata non recuperat, nisi restituantur in integrum.*

Rubrica. C. de hæretic.

BART. in hac rubrica nihil dicit. Tu uerò aliqua scias, ne illotis (vt ita dixerim) manibus
1 hunc titulum aggrediamur. Quæro † quis dicatur esse hæreticus propriè? uide bonam

glo.in c.illi qui.24.q6.3.Oldr.in consi.210. Alberic.hic, qui multa scitu digna in se proposita inquit,& inter cætera saluberrimum esse consilium ijs,qui ut hæretici accusantur, uel inquiren tur,& protestentur se uixisse, & uelle mori in sancta fide catholica, quam prædicat, & docet Romana Ecclesia, & hoc protestentur etiam in articulo mortis, & huiusmodi protestationem ait multùm profuisse Bonifacio viij.Pontifici Max.cuius memoria de hæresi accusabatur. & hoc idem testatur Alberic.se adduxisse in facti contingentia pro D.Galeatio Vicecomite Duce Mediolani,cui hæresis obijciebatur.uide omnino Cæpol.in cautel.155.Et quis propriè dicatur hæreticus,& de forma procedendi contra hæreticum, & latè quæ ad istam rem attinent, uide apud Ant.Rosell.in monarchia char.48.& Franciscus Squillacens.in tract. de fide cathol. Felin.in rubrica de hæretic.Dec.in consilio 137.Paul Grillandum in tract.de hæreticis. Item
2 scias hæreticum † multò magis delinquere apostatando, quàm infidelem in sua infidelitate permanendo,cap.quarto, cum glo.in uoce, maior, de diuort.& hæretici memoria elapso quin quennio damnari non potest. Felin.in cap.cùm nobis. numero 12.cum sequen. de præscript. Hæreticus autem dicitur esse is, qui asserit peccatum non esse peccatum, atque ut hæreticus potest damnari.Felin.in cap.primo.colum.penul.de offic.deleg.& breuiter ut hæreticus damnandus est quicunque tenet sententiam ab authoritate ecclesiæ declinantem, capit.hæreticus, cum ibi trad.& capit.inter hæresim.24.quæstio tertia.facit tex.cum glo.in clementi.prima.de usur.& hoc uerificatur etiam in eo, qui in ijs, quæ sunt fidei, à solius Papæ iudicio deflecteret, ut inquit B.Hieronymus ad Damasum, & relatum est in cap.hæc est fides.24.quæstio.prima.
3 & ideo ille qui non † seruat canones,credens eos à Papa condi nō posse, est hæreticus. ita procedit tex.in cap.nulli.xix.distin.secundum Rosell.in tract.de Concilio, char.octaua, versicu.restat. Voluerunt etiam aliqui magni nominis uiri eum esse hæreticum, qui tenet libros hæresis: ita Archidia.in capit.sanè.24.quæstio.2.Roma.in singul.322.incip.Eo ipso. & Ioan.de Ana.in cap.si quis,de hæret.Tamen Archid.ait, eos esse solùm suspectos de hæresi, in capitu.secundo. de hæretic.in sexto.& ibi doct.ad hanc sententiam accesserunt. Dixit etiam Bar.in l.tutor.§.qui repertorium.ff.de suspect.tutor.eum esse hæreticum, qui inquisitori aliquid asserenti non credit. Item hæreticus est qui asserit, Romæ peccata non dimitti, & à solo Deo remitti peccata.
4 ita dixit Oldra.in consilio 271.incip.quæstio talis. Hæreticus † autem non dicitur esse is,qui dæmones inuocat ad tentandam pudicitiam mulieris, quoniam hoc est proprium ipsorum dæmonum: sed inuocare dæmones ad sciendum futura, hæreticum est; quia tribuitur creaturæ, quod est creatoris.Oldr.in consilio 210.Regulariter Felin.in rubrica de hæretic. Et an ex coniectura uehementi possit quis ut hæreticus condemnari, & quæ dicatur uiolenta præsumptio, uide Felin.in cap.literas.numero 13.de præsumpt.& tract.quos paulò antea memoraui. Et hæreticus ab aduocato defendi non potest,neque ab alio. quod intelligas uerum esse, quando clarè constat eum esse hæreticum,secus si est tantum accusatus: quia propter hoc non dicitur hæreticum defendisse. ita Felin.in cap.si aduersus, de hæretic.qua uerò cautela uti debeat accusatus uel inquisitus ad uitandam suspicionem hæresis,& similiter aduocati & procuratores,qui huiusmodi hominum suscipiunt patrocinium? uide apud Cæpoll. in cautel.155.
5 Item scias in crimine hæresis † testes singulares plenæ non sufficere probationi; nam & si pro hæresi præsumatur quò ad cōdemnationem inquisiti,hoc est intelligendum, quò ad effectum pœnitentiæ iniungendæ, ut aperit Franciscus Squillacens.in d.tract.de fide catholica,capi.34. Quando autem quis est contumax in se exculpando à crimine hæresis, quomodo conueniri possit non obstante absentia eius & contumacia,docuit egregiè Abb. in c.cùm P.de purga.cano.Si quis est condemnatus ut hæreticus, & ab inquisitore traditur curiæ seculari, utrum iudex secularis antequā eum puniat,possit denuo cognoscere? Bar.& multi legistæ id fieri posse asseruerunt. Tamē in contrarium est ueritas.ut per Iaf.in l.magistratibus. ff.de iurisd.omn.iud.
6 pro qua opinione facit,quia hæresis † est crimē ecclesiasticū, & ideo à solo iudice ecclesiastico terminari debet. Abb.in c.cùm sit generale. nu.19. de foro compet. Item attende,quia exce-

ptio hæresis,non dicitur exceptio propriè,sed nullũ esse,quasi quòd hæreticus Papa, nõ est Papa. ita Bal.in c.licèt,de elect. Aduerte etiam in hac materia quoniam duo requiri uidentur ad hoc ut redeuntibus ad fidem pœna mortis dimittatur,scilicet ut incontinenti,& sponte ad fidẽ redeant, si uerò ex interuallo,tunc non spontè, sed metu pœnæ, & probationum dicuntur redire: ita uoluit Abb.in c.ad abolendam,de hæretic.& Archidia.in c.ut communi,eodem titulo in 6.ubi ait,eos non sponte redire,qui personaliter requisiti redierunt. sed secundum istam opinionem ij semper essent puniendi absque ulla abiuratione, quod nescio an tutum sit. & in hac re uideas Abb.in cap.excommunicamus, versiculo extra glo.de hæretic. & communis obser-
7 uantia uidetur esse in contrarium. An autem & quando † hæreticus posit ut relapsus condemnari, uide Francis.Squillacen.in d.tract.cap.xix. Et quis proprie sit relapsus,uide ibidem in capit.xxix. An autem ille, qui confessus est crimen hæresis, & propterea fuit ei pœnitentia iniuncta, si non egit pœnitentiam, & neget se tale crimen fuisse confessum, procedi possit contra eum, ut relapsum? dicas quòd non, nisi probetur eum aliqua hæretica protulisse. ita
8 inquit Ioan.Calderin.in consi.secundo sub titulo de hæretic. Et quia hæreticorum bona† publicantur, & diuiduntur secundum c.cum secundum, de hæretic.in sexto.utrum si posita sunt in diuersis territorijs, competant solùm iudicantibus, an uerò sint diuidenda, vide Petr.de Anchara.in capit.accessorium,de regulis iuris in sexto.& in cap.postulasti. de foro competen. in octaua quæstio. Scias etiam hæretici uxorem non debere cum marito cohabitare, sed faciendum esse tori separationem. Abb.in cap.de illa, de diuort.& ideo quàm grauiter peccent illi, qui audent istis temporibus, pro ut ego uidi, filias & sorores manifestis hæreticis copulare, iudicetur. & propterea dici potest, ò tempora, ò mores pessimi, ubi est fides? ubi est timor Dei? ubi sunt principes, qui hæc tam nefanda corrigant? mirum nempè non est, si respublica Christianorum periclitatur, sed caueant à Deo ultore, qui hæc agunt, uel non prohi-
9 bent, cum possint. sed de ijs hactenus. Scias insuper filios † hæreticorum à patria eximi potestate, & seruos ac eorum debitores ipso iure liberari, secundum Abb. in cap.fina. de hæretic. An autem filij hæreticorum orthodoxi possint ad honores & officia publica euehi? Ioan.Calderin.in consi.tertio.in titulo de hæretic.ait posse, si nati erant ante crimen parentum. Postremò scias hæreticum, & hæreticam amittere priuilegia dotalia, immo mulier ipso iure dotem amittit. & an eam recuperet redeundo ad fidem? uide Bald.nouell.in tract.de dote, in vigesi-
10 maprima differentia inter dotem ueram, & putatiuam. Item hæreticus † licèt ad fidem redeat, tamen bona propter hæresim publicata non recuperat, nisi restituatur in integrum. Abb.in cap.inter quatuor, de maiori.& obedien. Et hæreticus reuersus ab hæresi prohibetur ad sacros ordines promoueri sine dispensatione.Feli.in c.eam te,colum.8.de rescrip.Alia propè infinita in huiusmodi materia possent aggregari, sed quia nostræ mentis non est tractatum de hæreticis edere,ideo longius non progrediemur.

Summarium in auth.credentes.C.de hæretic.

1 *Excommunicatus non est infamis nisi quando est excommunicatus propter hæresim.*
2 *Excommunicatus qui sustinet excommunicationem per annum est priuandus beneficio.*

Bart.in auth.credentes.C.de hæretic.

1 BART. in hac auth.credentes,ait,ex hoc tex.colligi excommunicatum † non esse infamẽ, nisi quãdo est excõicatus propter hæresim & perseuerauit in excommunicatione per annum. uide Fede.de Sen.in consi.74.& in consi.118.& Pau.de Cast.in l.j.col.fin.C.de iur.& fac.ignoran.Tu uerò dicas excommunicatum pro hæresi si perseuerat per annum, haberi pro hæretico, si uerò est excommunicatus pro alio crimine, habetur pro conuicto & confesso de illo crimine, pro quo fuit excommunicatus. glo. in capitu.excommunicatus.§.quin autem, & ibi Abb. de hæretic. tradit Paulus Grillandus de hæreticis, in octaua quæstione,in fine. Item
2 excommunicatus † qui sustinet excommunicationem per annum, est priuandus beneficio

secundum

* secundum magis * communem sententiam, uel saltem fienda est misśio in possesśionem beneficij, cum lucro fructuum, per tex. in l. Fulcinius. §. si. ff. ex quibus cau. in poss. eat. Feli. in c. 1. nu. 17. de iudic. Intellige tamen quando est excommunicatus pro causa criminali, secus si pro ciuili. glo. est sing. in c. contingit, de dolo & contum. Rom. in sing. 303. incip. De hoc heri. cum ibi addit per Castill.

Summarium in l. nulli. C. ne sanct. baptis. reiter.

1 *Cathecumenus dicitur ille, qui uult esse Christianus.*

Bar. in l. nulli. C. ne sanctum bapt. reit.

1 BART. in hac l. nulli, ait, Cathecumninum † dici eum, qui vult esse Christianus, & est infra tempus cuiusdam probationis; quia Christiani antequam eum baptizēt, uolunt uidere de fide eius. vide Dec. in c. 1. in secunda lectura, col. 4. vers. & adde, de constit.

Summarium in l. si quis defunctum. C. de apostat.

1 *Post quinquennium inquiri non potest de crimine hæresis.*

Bar. in l. si quis defunctum. C. de apostat.

1 BART. in hac l. si quis defunctum, ait, hanc. l. adduci ad probandum, post quinquenniū† inquiri non posse de crimine hęresis post mortem illius, contra quem est inquirendum. vide Feli. in c. cùm nobis, col. 4. cum seq. nu. 12. de præscript. & Barb. in consi. 70. in ultimo dub. vbi ponit etiam, an idem sit in crimine læsæ maiestatis.

Summarium in l. quod Cornelia. C. de Iudæ.

1 *Collegium Iudęorum est reprobatum.*

Bar. in l. quod Cornelia. C. de Iudæis.

1 BART. in hac l. quod Cornelia, sic ait in summa. Collegium † Iudæorum est reprobatum, sed non reprobatur quilibet Iudæus. vide Feli. in c. Iudæi, col. 10. de Iudæ.

Summarium in l. Iudęi. C. de Iudæ.

9 *Iudæi habent ea quę sunt ciuium Romanorum.*

Bar. in l. Iudæi. C. de Iudæ.

1 BART. in hac l. Iudæi, ait, Iudæos† habere ea, quæ sunt ciuium Romanorum. vide Alex. in consi. 75. in 5 uolu. & quæ posui in prima lucubratione in proœm. ff. orum.

Summarium in l. nemo. C. de Iudę.

1 *Statutum condi potest ut res certo pretio uendantur.*

Bar. in l. nemo. C. de Iudæ.

1 BAR. in hac l. nemo, ait, statutum † condi posse, ut res certo pretio uendantur. De hac re uide Ias. in l. ciuitas, col. 3. ff. si cert. pet. & Feli. in c. 1. de iud.

Summarium in l. nullus. C. de Iudę.

1 *Ciuitates Italiæ quę superiorem non recognoscunt, possunt sibi inuicem bellum indicere quando faciunt aliquid illicitum.*

Bar. in l. nullus. C. de Iudæ.

BART. in hac l. nullus, ait hanc esse bonam. l. uide Bald. in §. si quis uerè, de pac. iur. firm. Et
1 dum postea inquit Bart. per hanc. l. dici posse, ciuitates † Italiæ, quæ superiorem non recognoscunt, posse sibi inuicem bellum indicere, quando faciunt aliquid illicitum, vide Oldra. in consi. 70. & Alex. in consi. 11. in 7. dub. in primo uol.

Summarium in l. hac ualitura. C. de Iudę.

1 *Iudæi non possunt ad aliquam dignitatem cooptari.*

Bar. in l. hac ualitura. C. de Iudæ.

1 BART. in hac l. hac ualitura, dicit Iudæos † non posse ad aliquam dignitatem cooptari. & ideo neq; doctores effici, quia doctoratus est dignitas. uide Dec. in c. proposuisti, in fi. de prob. & ad hæc uide Feli. in c. super eo. 2. col. 3. de test. & Card. Alex. in proœ. decretal. col. 5. Barb. in cons. 57. col. 9. in 2. uol. Abb. in c. quanto, de magist. & in c. 1. de Iudæ. & in c. cum sit. in primo

notab.eo.tit.& pulchre Alex.in cõsi.94. Consideratis his.nu.5.in 1.uol.ubi tradit ét an doctor artium & medicinæ sit constitutus in dignitate? & an doctor dicatur nobilis?& eum esse nobilem ait Dec.in d.c.proposititi,in fi.vide Card. in proœm.clemen. colu.2.& omnino Roma.in singul.672.incip.Venianus.

Summarium in l.Christianis.C.de pagan.

1 *Iudæis uel paganis nulla iniuria fieri potest.*

Bar.in l.Christianis.C.de pagan.

1 BART. in hac l.Christianis,inquit,Iudæis † uel Paganis nullam iniuriã fieri posse, sed ideo Ecclesiam bellum indicere contra Saracenos, quia detinent terram Hierusalem, quæ est terra promissionis.An antem Iudæus transiens ad paganos sit puniendus? uide Old. in consil.51.& in consi.72.ubi tradit. an liceat bellum Saracenis indicere? & in consi.87.ubi tradit an principes possint eis bona auferre. & in consi.91.ubi tradit an possint compelli ad soluendas decimas.& Anchar.in c.peccatum,col.13.& seq.de regu.iur.in 6.& Fel.in rub.de Iudæ.& Sarac.& uide quæ posui in prima lucubratione in proœm.ffor um.

Summarium in l.si seruus.C.de his qui ad eccl.confug.

1 *Quando quis occidit aliquem in casu permisso à statuto super hoc accusatio recipi non debet.*

Bar. in l.si seruus.C.de his qui ad eccles.confug.

1 BART. in hac.l.si seruus,ait, quando † quis occidit aliquem in casu permisso à statuto,super hoc accusationem recipi non debere, uide Angel. de malefic.uersic. quæro in uoce.ad denunciationem,col.83.& seq.nam ista exceptio, scilicet, eum occidi potuisse, impedit processum.Fel.in c.exceptionem.col.13.in fi.de excep.

Summarium in l.denunciamus.C.de his qui ad eccl.confug.

1 *Hominum conuenticulæ in ecclesijs fieri non possunt.*

Bar.in l.denunciamus.C.de his qui ad eccle.confug.

1 BAR. in hac.l. denunciamus,ait,hanc.l.coadunationem † & hominum conuenticulam fieri in ecclesijs prohibere.uide aliquid per Alex.in consi.111.col.fi.in 1.uol.& dum subdit Bar. de cantione petenda ab inimicis,dixi in l.illicitas.§.ne potentiores.ff. de offic.præsid.

Summarium in l.præsenti.C. de his qui ad eccle. confug.

1 *Nemo est de ecclesia extrahendus.*

2 *In quibus casibus quis in ecclesia capi possit.*

Bar.in l.præsenti.C.de his qui ad eccles.confug.

1 BART. in hac l.præsenti, in principio. ait, neminem † esse de ecclesia extrahendum.. Limita istam.l.ut procedat solùm quando quis alibi deliquisset,& ad ecclesiam confugisset, secus si in ecclesia deliquisset. tex.est not.in §.is quoque etiam illud, in auth.ut licea.matr.& aui. Et in hac re scias,eum, qui commisit homicidium etiam ex proposito, de ecclesia extrahi non posse, alioqui uerò si proditoriè deliquisset,utputa si socius socium trucidasset, & ista immunitas competit non solùm ipsi ecclesiæ,sed etiam monasterio, & domui, & porticibus. ita Alex. in consi.145.in 7.uol.vbi in prædicto casu ad utranque partem attulit argumenta, & denique concludit,vt prædictum est. Quid si aliquis ductus fuerit per transitum ad ecclesiam à familia prætoris,& is cognoscens se esse tutum,ibi uult immorari,possit ne an non? Respondeo eũ extrahi posse: quoniam iste non dicitur ad ecclesiam aufugisse, ex quo fuit ductus. ita Archi.in capitulo sicut antiquitus. 17.q.4.& Oldr.in consi.54.& ita pluribus argumentis concludit Petrus Lenauderius in tract.de oneribus doctorũ,q.100.4.par.vbi refert casum hunc paucis ante
2 diebus in Gallia contigisse,& ita parlamentum,(ut ipse dicit) iudicasse. Et an † & in quibus casibus quis in ecclesia capi possit.vide Ang.de malefi.in uoce,Fama publica,ver.quartò q̃ro. Et pro

pro extensione huius.l.vide Alex.in consi. 151. Visis dicto themate &c. in lib. primi & secundi vol.Oldr.in cons.141.& in cons.seq.& in consi. 154.Feli.in c.de quarta,col.8.de præscr.Roma. in cons.227.& in cons.234.Card.in clem.1.in princ.de pœnit.& remiss.vide Feli.in c.ego.col. fi.de iureiur.& in c.fi.col.10.de for.compet.& latè Ang.in uoce immunitas,& Abb.in c.cũ pro causa col.2.de sent.excommunic.& in c.fi.de censib.ubi loquitur in oratorio.

Summarium in l.j.C.de legib.

1 *Ius scriptum præfertur æquitati non scriptæ.*

Bar.in l.j.C.de legib.

1 ART. in hac.l.j.sic ait in summa. Ius † scriptum præfertur æquitati non scriptæ. vide Præposit.in c.disciplina,in 2.col.45.dist. Et dum Bar.in versi. ad istam lecturam, opponit dicens,tenendum uideri,æquitatem semper esse obseruandam. vide Abb. in cons.91.col.5.in 1.vol.& Roma.in cons.149.& ad ea,quæ ait Bar.in vers.dices tu,vide Alex. in cons.10.in 5.vol.& Feli.in c.in præsentia,col.21.& seq.de probat.Et dum Bar.hic propè finem agit de interpretatione probabili sed non necessaria,vide Barb.in l.j.col.4.ff.si cert.pet.& ibi Alex.col.9.& Ias.in 5.

Summarium in l.quæ ex relationibus.C.de legib.

1 *Rescriptum principis non facit ius generale.*

Bar.in l.quæ ex relationibus.C.de legib.

1 BART. in hac l.quæ ex relationibus,ait,rescriptum † principis non facere ius generale. vide Abb.in c.cùm in iure,col.2.vers.quæro tertiò,de offic.deleg.& ad ea quæ hic tradit Bar. vide Barb.in cons.21.col.2.in 2.vol.& in cons.26.col.15.eod.vol.

Summarium in l.digna uox.C.de legib.

1 *Princeps licèt sit solutus legibus,tamen secundum leges uiuere uult.*

2 *Princeps ex causa potest à contractu suo recedere.*

Bar.in l.digna uox.C.de legib.

1 BART. in hac l.digna uox,colligit,æquum & dignum esse ut † princeps sit solutus legibus, uiuat tamen secundum leges. vide Oldra.in consi.95.& latissimè Feli.in c.1.de const. Et dum Bar.subiungit,principem teneri ad seruanda pacta, vide Alex.in cons.143.incip. Circa primũ dubium,col.5.in 2.dubio in libro primi & secundi vol.& in consi.vltimo,col.6.in 4.vol.& quæ posui ad Bar.in l.omnes populi col.7.in 4.quæst.tertiæ quæst.princip.ff.de iust.& iur.ad Bar.in l.j.ff.de decret.ab ord.faci.& Feli.in d.c.1.de const.& in c.quæ in ecclesiarum,col.17. eod.tit. & in c.1.de probat.& in c.cùm olim,col.3.de re iudi.& in c.in causis,colu.2. & seq.eod. titulo Barb.in consi.1.in 1.vol.& in consi.47.col.25.eod.vol.& in consi.62.col.14.eod.vol. Ant.de Butr.in consi.67.& in consi.74.Roma.in consi.109.& in consi.116.& in cons.252.& in cons. 325.col.3.Abb.in c.nouit,col.8.de iudic.Curt.in cons.2.& in cons.142.col.2.& in cons.143. Alex.in consi.249.Pro inuestigatione,col.5.in libro primi & secundi vol. & in cons.36.col.8.
2 in 5.vol.ubi ait principem † ex causa posse à suo contractu recedere. vide Bal. in consi.271. in 1.vol.ubi tradit,an successor principis obligetur ex contractu prædecessoris? Et attende quoniam princeps in contractibus utitur iure communi, & consideratur ut priuatus. Dec.in consilio.580.& in consilio. 689. nam principi Deus subiecit leges, sed non contractus. Bald. in c.1.de natur.feud.quem ibi refert Decius in d.consi.689.nam fides certa & obseruantia promissorum reddit principem præclarum.l.inter claras.suprà de summ.Trin.idque ait Bald.in l.j. ff.de pact. ubi refert Aristotelem dixisse Alexandro Macedoni, serua promissa, alioqui malus finis te sequetur.traditum enim est,ab ore ipsius Dei prouenisse,ut pacta seruarẽtur.& hoc potissimùm ad principem pertinere,habetur egegiè in consi,12.inter consilia Albert.Bun.ubi multa scitu digna inueniuntur,& præcipuè citatur Scotus dicens,etiam spiritus immundos, qui sunt mendaces,seruare pactiones,quas habent cum hominibus.

Summarium in l.non dubium.C.de legib.

1 *Pacta quæ fiunt contra ius habentur pro infectis.*
2 *Lex quādo præcipit aliquid, debere inuiolabiliter obseruari, quicquid contra tale præceptum fit, dicitur factum contra legem.*
3 *Verba legis ad improprium intellectum per aliam.l.trahi non debet.*
4 *Licet lex prohibeat pupillum posse contrahere sine tutoris autoritate, tamen oritur obligatio naturalis.*
5 *Dictio, ex causam proximam significat.*

Bar.in l.non dubium.C.de legib.

1 BART. in hac.l.non dubium, ait, pacta, † quæ fiunt cōtra ius haberi pro infectis. vide Alex. in l.j.col.2.& seq.ff.de liber.& posthum.& in consi.24.in 4.vol.Et dum ait Barto.iuramentum positum super contractu inutili, nullius esse roboris & momenti. vide Alex.in l.qui Romæ.§. fi.col.27.ff.de uerb.oblig.Feli.in c.sicut.col.10.in fi.de re iudic.Alex. in consi.87.colu.2. in 3. vol.ubi loquitur in legitimatione facta contra decretum principis. Feli.in cap.2.de testi.Hinc
2 dici posset, quando † lex præcipit aliquid debere inuiolabiliter obseruari, & quicquid contra tale præceptum fiat, dici factum esse contra legem secundum ea, quæ habentur in c.ex literis, de offic.deleg.& in c.3.de offic.ordin. & consequenter esse nullum, ut hic. Et ad materiam huius legis videas Dec.in consi.499.nu.7.& latè Feli.in c.ex parte.nu.18.cum seq.de const. & attende unum memorabile in hac re, nam si actus propter honestatem prohiberetur, & prohibitus illum faceret, tamen ualet & tenet, si ei non opponatur.ita Feli.in c.fi. col. 13.de const. & materiam formæ non seruatæ aperuit Feli.in c.cūm dilecta, de rescript.Limita istam.l.ut per Ias.in l. cunctos populos.nu.78.suprà de summ.Trinit.ut procedat, quando facta est prohibitio actus per uerba prohibitiua, secus si per verba non permisiua; quia tunc actus non efficitur nullus, ut ibi per eum. Et dum Bar.agit hic de interpretatione extensiua, vide Alex.in consi.108.col. 5.in 3.vol.Et ad ea, quæ subiungit hic, in 3.col.versi.si verò uult restringere, vide Abb. in cons. 16.col.4.in 2.vol.& in consi.22.col.fi.eod.vol.& Feli. in c.2. de const.colu.6. & Aret. in consi.
3 118.Et ad ea, quæ dicit Bar.in versi.secundum dubium.de eo.qui † uult trahere uerba legis ad improprium intellectum per aliam.l.vide Alex.in consi.248.colum.3.in libro primi & secundi uol.& Aret.in consi.66.col.1.Et ad ea, quæ ponit hic Bar.in versi.pone exemplum, vide Felin. in c.solitæ, de maio.& obed.Postea Bar.hic in pen.col.versi.quandoque quæritur, concludit, si lex aliquid prohibet, & procedit ulterius disponendo, actum, si fiet, non esse inualidum; attende quia per istam conclusionem tollitur alia difficultas, quam Ias.tractauit.in l.eius qui in pro-
4 uincia, col.2.ff.si cert.pet.nam lex prohibet † pupillum posse contrahere sine tutoris authoritate, tamen oritur obligatio naturalis.l.j.& ibi glo.ff.de nouat.quia lex non simpliciter minorem contrahere prohibuit, sed ultra processit disponendo, si contrahit, obligationem naturalem oriri, ut ibi per eum. & de hac materia agit hic Ias.in 7.not.maximè in 4.colum.in 3.fallent. Et dum subdit Bar.in versi.quandoque lex, si lex prohibitiua ulterius non procedit, tunc actum esse inutilem perinde ac si hoc ab ipsa lege fuisset expressum, limita nisi lex aliquid honestatis causa prohiberet, ut per Feli.in c.decernimus, col.2.de iudic.& uideas gl.in c.1.§.officiales, in uerbo, attemptent, de offi.ordin.& Lap.in alleg.86.col.2.Ad ea verò quæ subiungit Bar. in versi. quarto quid si lex, scilicet, quid si lex procedit ulterius pœnam imponendo, sed de nullitate nihil ait, ubi remittit se ad ea quæ dixit in l.prætor.ff. de oper. nou. nunci. uide quæ ibi posui, & Anchar.in c.canonum statuta, col.18.& seq.de const.Alex.in consi.87.col.2.in 3.vol. ubi limitat hoc nisi apposita pœna; nihilominus de mente legis constaret, actum nullum esse debere. & ibi ponit exemplum. & plenè in proposita re vide Fel.in c.2.de testi. & Ang. in consi.170.
5 Et dum Bar.dicit, uocem, † ex, causam proximam significare, & uocem, ob, causam remotam. vide Aret.in consi.4.col.4. Feli.in c.solitæ, col.2.de maior.& obed.Abb.in c.inter dilectos, col. 4.cum ibi addit.de fid.instr.Cuius autem sit effectus, ut causam immediatam indicet, uel mediatam, vide Bal.in l.de pecoribus, infrà ad leg.Aquil.& uocem, propter, causam remotam significare, habetur in c.nisi, de præbend.& trad.Bal.in consi.418. Casus talis est, in 1.volu. & ad ea,

quæ

quæ ponit Bar.hic propè fi.in uersi.secundum hoc ergo reassume.vide Alex. in cons.4.colu.3. in 1.vol.& in cons.59.col.fi.eod.vol.

Summarium in l.quod fauore.C.de legib.

1 *Quod fauore alicuius introductum est, non debet in odium retorqueri.*

Bar.in l.quod fauore.C.de legib.

1 BART. in hac.l.quod fauore,agit de illa trita regula,hoc est,quod † fauore alicuius introductum est,non debere in eius odium retorqueri. Adde hoc idem esse etiam contrà, scilicèt, ut quod in alicuius odium fuit inductum,in eius fauorem afferri non debet. & de hac re multa scitu digna vide apud Feli.in c. dilectus. 2. de rescript. & de hac materia vide quæ posui in l.itē in potestate.ff.de his qui sunt sui uel ali.iur.& ad.l.hanc vide Ant.de Butr.in consi.37.colum.fi. Roman.in consi.89.col.1.& in consi.216.Gemin.in c.1.col.3.de rescript.Aret. in cons.72. & in consi.102.& in consi.113.& in simili Federic.in cons.89.& seq.Barb.in c. prudentiam.§. si verò,de offic.deleg.Alexand.& Ias.in l.si inferius,infrà de testa.milit.Alexan. in consi.32.in 5. vol.Roma.in consi.282.ubi ponit exemplum in tertio dubio & in cons.453.Soc.in cons.275. col. 10.& Bal.in cons.343.in 4.vol.Anch.in cons.141.& Abb.in c.2.col.pen.de mut.petit.

Summarium in l.leges.C.de legib.

1 *Legis natura est, ut ad futura, non autem ad præterita porrigatur.*

Bar.in l.leges.C.de legib.

1 BART. in hac l.leges,tradit,legis † eam esse naturam,ut ad futura,non autem ad præterita porrigatur. vide Alex.in consi.ultimo col. 1.in 4.vol.& Imol.in consi.67.Feli.& Aret. in c.fin. & ibi Barb.in 4.colu. de constit. & Card. Alexandr. in c.ex antiquis. 54. distin.in quibus locis plenè agitur de hac re.

Summarium in l.humanum.C.de legib.

1 *Lex quo ordine sit promulganda.*

Bar.in l.humanum.C.de legib.

1 BART. in hac.l.humanum,ait,legem † esse hoc ordine promulgandam,ut primò examinetur,secundò scribatur,& tertiò recitetur. Vide ad istam.l.multa per Barb.in consi.1.in 1.volu. maximè col.11.& 27.& in rubrica de const. col.7.cum seq.& Præposit.in c.constitutio.2. dist. & in c.in istis.dist.4.

Summarium in l.leges.iij.C.de legib.

1 *Leges debent ab omnibus sciri.*

Bar.in l.leges.iij.C.de legib.

1 BART. in hac.l.leges.iij.inquit,leges † debere ab omnibus sciri. vide plenè apud Alex. in l.j.§.si quis ita.ff.de uerb.oblig.& aliquid per Corn.in consi.18.col.4.in 3.vol.

Summarium in l.si imperialis.C.de legib.

1 *Sententia diffinitiua principis lata super causa de qua cognouit, & eius declaratio, habet uim legis.*

2 *Imperator solus potest legem condere.*

Bar.in l.si imperialis.C.de legib.

1 BART. in hac.l.si imperialis, sic ait in summa. sententia † diffinitiua principis lata super causa,de qua cognoui,& eius declaratio,habet uim legis. vide Alex.in consi.5.col.3.in 5.vol. Feli.in c.in causis,col.3.de re iudic.Roma.in cons.160.& in cons.242.Alex.in l.apud Iulianū. §.cum autem,in 4.notab.ff.ad Trebell.& in consi.98.col.2.in 3.vol.Feli.in rubrica de rescrip.
2 in princ.& Ias.in l.j.col.3.de ferijs. Et dum subiungit Bar.hic, solum imperatorem † posse legē condere,& interpretari, vide Abb.in c.fi.col.2.& ibi Barb.col.6.de const.Oldr.in cons.95. & latè de interpretatione legis,vide Feli.in c.super quæstionum,in principio de offic.deleg. & Abb.in c.ex parte.3.de uerb.signif.Et dum ait Bar.etiam populum Romanum posse legem cōdere; quia postquàm transtulit potestatem in principem, adhuc apud eum remansit potestas eligendi,& priuandi.vide Anch.in c.canonum statuta,col.2.de const.

Summa

Summarium in l.j.C.de manda.princ.

1 *Non creditur alicui asserenti se habere mandatum principis nisi illud ostendat.*

2 *Cardinali an sit credendum dicenti se esse legatum Pontificis.*

Bar.in l.j.C.de mand princ.

1 BART. in hac l.j. inquit, non † credi alicui asserenti se habere mandatum principis, nisi illud ostendat. Limita nisi mandans esset præsens: quia probari posset per testes. Ias.in repet.l.admonendi,col.81.ff.de iureiur. Et dum subdit Bar. non esse credendum nuncijs sedis apostolicæ, uel principis, nisi habeat literas, vide Alex.in consi.6.in 4.volum. & in consi.64.col.pen.in 3.vol.& in consi.79.& in consi.81.col.3.eod.vol.Feli.in c.sicut,col.17.de re iudic.Limita ut prædixi, nisi princeps esset præsens.de qua re vide Roma.in l.sciendum.ff.de uerb.oblig.& aliqua ad hoc vide apud Præposi.in c.nobilissimus.97.dist.Federic.in cõs.145.col.5.& in consi.187.& in consi.251.Roma.in consi.59.colu.8.in 4.dubio.& in consi.336.in 2.dub.Abb.in consi.17.in 2.vol.& in consi.53.col.2.& in consi.94.col.2.in eod.vol.in 2.dub. Feli.in c.cùm in iuuentute,de præsumpt.in fin.Abb.in c.sicut nobis,de sentent.excomm.in fin. Ang.in consi.182.Bald. in c.cùm à nobis,de testi.& quoniam de hac re latè alibi egimus, & an
2 † sit credendum Cardinali dicenti se esse legatum pontificis, ideo ulterius non insistam, sed videre poteris Ias.in repet.d l.admonendi,col.80. & Feli.in c.cùm in iure,col.2.de offic.deleg.

Summarium in l.j.C.de iur.& fac.igno.

1 *Ignorantia iuris an excuset rusticum.*

Bar.in l.j.C.de iur.& fact.ignor.

1 BART. in hac l.j.columna secunda, versi.quærit glo.tradit, an † ignorantia iuris excuset rusticum? vide Alexand.in l.iuris, columna secunda, infra qui admit. & quia de hac re alibi egi, non repetam.

Summarium in l.si emancipata.C.de iur.& fac.igno.

1 *Iuris ignorantia non excusat in lucro.*

Bar.in l.si emancipata.C.de iur.& fac.ign.

1 BART. in hac l.si emancipata, ait, iuris † ignorantiam non excusare in lucro, sed oportet dicere, iuris ignorantiam non nocere in damnis. vide Angel.in l.sed si lege.§.scire.ff.de petit.hæredita. vbi declarat regulam.l.iuris ignorantia.ff.eod.tit.& Bal.in consi.386.in 1.volu. Et dum Bar. colligit ex hoc tex. eum, qui acquirit quod est sibi quasi debitum, dicitur lucrari, & de eo iudicari sicut de lucro. vide Roma.in cons.125.Aret.in cons.2.& in cõs.17.col.5.Alex. in cõs.17.col.2.in 3.vol.& in cons.151.col.pen.eod.vol.vbi ait, titulum hæreditatis esse lucratiuum Soc.in cons.1.in fi.& in cons.212.col.2.in 1.vol.

Summarium in l.si post diuisionem.C.de iur.& fac.igno.

1 *Erronea diuisio non præiudicat diuidenti.*

Bar.in l.si post diuisionem.C.de iur.& fac.ign.

1 BART. in hac l.si post diuisionem, ait, erroneam † diuisionem non præiudicare diuidenti. vide Alex.in consi.168.in 5.vol.Bal.in consi.366.in 1.vol.aliquid per Soc.in cons.87.col.5. & seq.in 3.vol.& in consi.25.in 4.vol.& Dec.in cõs.600.Quid autem si super tali diuisione fuisset appositum iuramentum? vide latè apud Dec.in consi.408.Quid si appositum esset pactum de non contraueniendo? vide Decium in cons.525.Et dum Bar. hic subiungit, gl.ponere duas solutiones ad oppositionem, quam ponit, in versic.opp.ex testamento, vide pro declaratione Alex.in l.nemo potest.col.7.& ibi Ias.ff.de leg.1.& Alex.in consi.212.Viso consilio.col.pen. in libro primi & secundi vol.

Summa-

Summarium in l.cum falsa.C.de iur.& fac.igno.

1 *Confessio siue scienter, siue ignoranter facta, non praeiudicat in his quae partium uoluntate fieri nō possunt.*

Bar.in l.cum falsa.C.de iur. & fact. ignor.

1 BART. in hac.l.cum falsa, in uersi. respondeo utraque, concludit, confessionem † siue scienter siue ignoranter factam non praeiudicare in ijs, quae partium uoluntate fieri non possunt. vide Barb.in consi.18.col.17.cum seq.in 2.vol.Aret.in consi.13.col.fi.Bal.in titulo de feud.guar di.c.fi.col.fi.versi.modò quaero. & Ang.in consi.166.in fi. Et dum ait Barto.per confessionem extraiudicialem non transferri dominium nisi in ecclesiam, & ciuitatem, videas Aret.in consi. 14.col.5.& seq.Anch.in consi.291.in 2.& in 4.dubio.& ad rem faciunt trad.per Alex.in consi. 24.in 3.volum.& in consi.24.colum.fin.in 5.volum.Barb.in consi.37.col.3. in 3. volum. & in consi.4.col.1.eod.volum.& de ista confessione uide Aret.in l.naturaliter.§.nihil commune col. 7.ff.acquir.poss.

Summarium in l.error facti.C.de iur.& fac.igno.

1 *Error facti ante latam sententiam reuocari potest, alioqui uerò post latam sententiam.*

Bar.in l.error facti.C.de iur.& fact. ignor.

1 BART. in hac.l.error.ait in summa, errorem † facti ante latam sententiam reuocari posse, alioqui verò post latam sententiam. vide Signorel.in consi.115.ubi loquitur in criminalibus. Quid si est conclusum in causa? vide Roma.in consi.346.in 2.dubio.Dec.in consi.350.ubi tradit an & quando solutio siue confessio facta per errorem praeiudicet.& quia de hac re alibi iam anteà diximus, hic tempus non conteram. Et ad ea, quae Bar.hic ait in col.2.versi. dat gl. aliam solutionem, vide Alex.in consi.67.col.6.in 1.volu.& in l.j.ff.de eo per quem factum erit. Et ad ea quae ponit Bar.in vers.sed si iuxta hoc quaero, vide Alex.in consi.92.col.2. in lib. primi & secundi vol.& ad tradita per Bar.hic propè fi.in versi.istam lecturam, vide Alex.in l.si mulier, in fi. versi.quod autem.ff.sol.matr.Barb.in c.cùm.M.col.19.de consti.

Summarium in l.ne passim.C.de iur.& fac.igno.

1 *Mulieribus non est subueniendum propter iuris ignorantiam, nisi in casibus à iure expressis.*

Bar.in l.ne passim.C.de iur.& fact.ignor.

1 BART. in hac.l.ne passim, ait mulieribus † non esse subueniendum propter iuris ignorantiam, nisi in casibus à iure expressis. De hac re vide Soc.in consi.39.col.5.& in consi.263.colu. pen.in 1.vol.Aret. in consi.114.in fi. & de ignorantia iuris & facti vide apud Damasum in suo tract.de brocardis, in primo membro.

Summarium in l.cum quis.C.de iur.& fac.igno.

1 *Iuris ignorantia an, & quando repetitionem praebeat.*

2 *Legatum ex testamento non solenni non debetur naturaliter.*

Bar.in l.cum quis.C.de iur.& fact.ignor.

1 BART. in hac.l.cum quis, tradit in secunda oppos. an & quando † iuris ignorantia det repetitionem, sicut & ignorantia facti, ubi tractatur de damno uitando. vide Aret.in consi.33. col.fi.& Soc.in consi.263.col.pen.in 1.vol.& Damasum in tract.de brocardis, in primo membro. Et dum subiungit Bar.opinionem gl.quae est in hac.l.esse intelligendam quando quis soluit debitum naturaliter, sed ciuiliter indebitum, ut legatum ex testamento non solenni: Attende, quia immo legatum † ex testamento non solenni non debetur naturaliter.l. hac consultissi-
2 ma.§.ex imperfecto, in uerbo, accrescere.C. de testa.nam si uerum esset, relictum ex testamento non solenni deberi naturaliter, ius accrescendi locum nō haberet, ut ibi dicitur, ad hoc enim ut ius accrescendi locum habeat, necesse est ut portio deficiens, in totum deficiat.l.si duo patroni, in principio.& ibi gl.& doct.ff.de iureiur.Pro solutione huius argumenti, vide Bart. & Paul. de Cast.in l si post diuisionem, suprà eod.tit.& ibi etiam Bal.& Corn.in consi.170. col.4. in 3. vol.& in consi.298.col.pen.in 1.vol.Posteà Bar.hic in pen.col.versi.quartus articulus, agit de eo, quod utroque iure est debitum, sed ope exceptionis indebitum, & ponit exemplum in macedoniano, & uelleiano, ut hic per eum. Tu verò aduerte dum Bar.distinguit, an exceptio sit

fauorabilis,

fauorabilis,& tunc solutum quocunque errore repetitur,an odiosa,& tunc repetitur solutum errore facti,alioqui non; nam contrarium uidetur esse dicendum, cum etiam macedonianum odio creditorum fuerit inuectum,istud odium militare debet etiam si errore iuris solutum esset ad hoc ut tanto magis quicunque præcaueret,mutuare filijsfamiliàs. hoc autem scilicet in macedoniano contractum & obligationem non prohiberi,sed tantum actionem exceptionis ope impediri,sequitur Ias.in l.non dubium,col. 12.versi.tu responde,suprà de legi.& propterea dat pulchram solutionem. sed contrarium in discursu dicit idem Ias.in auth.sacramenta puberum. col. 14.in versi.& contrarium infrà,si aduers.uendit.& Bartoli intentionem videntur probare leges hic per eum allatæ. sed reluctatur.l.j.ff.ad uelleianum,nisi respondens illam.l.non esse attendendam,cum in l.ij.hic per Bartolum adducta,recitentur verba edicti,ex quibus mens Bartoli comprobatur. tamen contrarium uult idem Bar.in l.frater à fratre.colum.5.versi.secundò quæro.ff.de cond.indeb.quem ibi redarguit Ias.in 14.col.versi.circa.

Summarium in l.quoties.C.de precib.Imper.offer.

1 *Beneficia principum debent concedi sine graui iniuria alterius.*

Bar.in l.quoties.C.de precib.imper.offer.

1 BART. in hac.l.quoties,in secundo notabili ait, beneficia † principum debere concedi sine graui iniuria alterius. vide Feli.in c.quæ in ecclesiarum,colum. 16.vers.quarta declaratio,de const.

Summarium in l.uniuersa.C.de precib.Impera.offer.

1 *Ille qui habet dilationem à principe tenetur satisdare de soluendo in termino.*

Bar.in l.uniuersa.C.de precib.imperat.offer.

1 BART. in hac.l.uniuersa,inquit,eum,qui habet dilationem † à principe,teneri satisdare de soluendo in termino.pro declaratione huius.l.vide Alex.in consi.38.in 2.dubio.in 3.uolu. ubi dicit,eam non habere locum,quando debitum super quo dilatio petitur,deberetur ex contractu iurato. Et ad rem hanc uide eundem Alex.in consi.350.in libro primi & secundi vol.Rom. in consi.323.& Aret.in consi.137.Et dum Bar.quærit quando ista satisdatio præstari debeat? vide Barb.in consi.306.col.17.in 2.vol.Et dum Bar.subiungit,dicens,aut solennitas est adhibenda tempore contractus,& tunc si actus aliter fiat,non ualet ipso iure. Aut lex.iubet solennitatem adhiberi post contractum,& tunc si illa solennitas non seruatur, contractus nō est nullus ipso iure,sed re ipsa non ualet. hoc Bar.documentum sequitur hic Ias.& alibi appellat illud aureum & singulare in l.non dubium.col.3.in 7.notabili suprà de legi.& quamuis lex hac uoce,super,uteretur,non tamen propterea concluditur,solennitatem hanc exigi tempore ipsius contractus,ita ut eius omissio irritum reddat contractum,ut in auth.sacramenta puberum,ubi glo. & Bar.infrà si aduers.uendit.& ibi Ias.col.6.versi.in tex. Et quomodo uerbum,non ualeat,significet ipso iure,vide Feli.in c.nonnulli,col.12.in 3.fallen.de rescrip. Et ad hoc Bartoli documētum vide Felin. in c.2.in 1.notab.de testi.& Roma.in consi.203.& in consi.236.in fin.Imol.in consi.44.col.1.& addita ad Anan.in consi.50.& Alex.in consi.125.col.fi.in 1.vol.Feli. in c. ad hæc col.1.de rescript.Aret.in consi.77.in fi.& in consi.85.col.fi.& Alex.in consi.53. col.fin.in 3.vol.ubi in specie agit de gabella,ut hic per Bar.& plenè de istis solennitatibus uide Angel. in consi.86.ubi tradit de solennitate insinuationis à statuto requisita,& Anch.in consi.291.colu. 3.Dec.in cons.20.ubi declarat Bartolum. Et quomodo cognoscatur an aliquid requiratur pro forma,vide remissiuè Feli.in c.3.col.2.de testi.cogen.& Aret.in consi.69.

Summarium in auth.quæ supplicatio.C.de precib.Imper.offer.

1 *Iudex non debet cognoscere de iniquitate suæ sententiæ.*

Bar.in auth.quæ supplicatio.C.de preci.imper.offer.

BART. in ista auth.quæ supplicatio,opponit,dicens. uideri esse concludendum, eundem
1 † non debere cognoscere de iniquitate suæ sententiæ. aitque aliud esse in supplicatione,& aliud in

in appellatione. vide Feli.in c.ad hæc,col.fi.de appellat. Et quoniam ex isto tex.colligitur, tẽpus esse de substantia, vide Feli.in c.cùm dilecta.nu.33.de rescrip. Et dum hic in fi.ait Bar. porrigendam esse supplicationem ipsi præfecto infrà 10.dies,vide Paridem in tract.de syndic.col. 3.versi.an si statuto.

Summarium in l.uniuersis.C.de precib.Imper.offer.

1 *Quærendum non est à quo aliquid fuerit impetratum.*

Bar.in l.uniuersis.C.de precib.Imperat.offer.

1 BART. in hac.l.vniuersis,ait,non esse quærendum † à quo aliquid fuerit impetratum. vide Feli.in c.2.col.4.versi.demum,de rescript. Et dum subdit Bar.defectum personæ impetrantis non reddere irritum rescriptum,sed mendacium eius & falsitatem,vide Feli. in c. nonnulli. §.sunt & alij.col.13.versi.fallit sexto.de rescript.

Summarium in l.j.C.quando libel.Princ.dat.

1 *Libellus datus Principi si ad eum est rescriptum,interrumpit præscriptionem,& facit actiones transitorias in hæredem.*

Bar.in l.j.C.quand.libell.princip.dat.

1 BART. in hac.l.j.sic ait in summa. Libellus† datus principi,si ad eum est rescriptum,interrumpit præscriptionem,& facit actiones transitorias in hæredem. vide Bar.in l.j. in principio col.1.infra de lit.contest.ubi dicit in isto titulo non fieri litis contestationem, quamuis sit contra rubricam & textum.

Summarium in l.supplicare.C.ut lit.penden.

1 *Non licet priuilegium impetrare super causa quæ agitur.*

Bar.in l.supplicare.C.ut lit.pend.

1 BART. in hac.l.supplicare,in fi.dicit,non licere † priuilegium impetrare super causa, quæ agitur.alioqui super alia. vide aliquid per Alex.in l.si quis.ff.si quis caut.

Summarium in l.fi.C.ut lite penden.

1 *Ille qui supplicat Principi ut retractetur sententia,quæ transiuit in rem iudicatam, & iterum re iudicatur,non solum caret impetratis, sed etiam infamis efficitur.*

L.fi.C.ut lite pend.

BART. in hac.l.fi.nihil dicit,tamen est memorabilis,ex quo colligitur,eum, qui supplicat
1 principi,ut retractetur sententia,quæ transiuit in rem iudicatam,& iterum reiudicatur, non solùm carere impetratis,sed etiam infamem esse,ut hic dicit Paul.de Cast.& pauci aduertunt, & posset esse magni effectus propter infamiam.& Io.Baptista Caccialupus in tract. de transactionibus,quæst.27.dicit se semel uidisse hoc in facti contingentia,scilicet obiectam fuisse infamiã impetranti,ideo non obliuiscaris.

Summarium in l.j.C.si contra ius uel util.pub.

1 *Si aliquid omittatur in precibus,nihilominus ualet rescriptum.*

Bar.in l.j.C.si contr.ius uel util.public.

1 BART. in hac.l.j. tadit, nunquid si † aliquid omittatur in precibus, nihilominus ualeat rescriptum? vide aliquid ad rem hanc per Corn.in conf.114.col.pen.in 1.part.

Summarium in l.præscriptione.C.si contra ius uel util.public.

1 *Si in rescripto in quo dicitur expositum fuisse ab, A.quod, B. Fundum ad se pertinentem detinet, ideo tibi mandatur, ut dictum fundum restituere facias, quòd hoc rescriptum expressè continet restitutionem fundi,& tacitè cognitionem.*

2 *Testis crimen falsi committit non solum dicendo mendacium, sed etiam tacendo ueritatem.*

Bar.in l.præscriptione.C.si contr.ius uel util.public.

1 BART. in hac.l.præscriptione,col.2. agit de rescripto, † in quo dicitur, expositum fuisse ab,A.quod,B.fundum ad se pertinentem detinet,ideo tibi mandatur,ut dictum fundum restituere

tuere facias: nam hoc rescriptum expressè continet restitutionem fundi,& tacitè cognitionē. ad rem hanc faciunt trad.per Feli.in c.2.colu.3.de rescript.& ibi Dec.in fi.primi notabilis. Ad ea verò,quæ ait Bar.hic in 3.colum.versi.puto ergo,dicens si cognitio causæ alicui mandatur, quanuis sit narrata falsitas,tamen quia narrando principi,præsupponitur hoc esse dubium,dolum esse commissum dici non posse. Adde si narratur falsitas in modo procedendi & ita obtineatur,nihilominus hoc non attendi. Abb.in c.super literis,de rescrip. Postea Bar. in ead. col. uersi.breuiter mihi uidetur,inquir,si rescriptum non habet falsitatem manifestam, ipsum iudicem posse cognoscere. vide Feli.in d.c.super literis,col.17.cum seq.uersi.fallit quintò. Et dum Bar.in col.fi.agit de Florentino,qui promisit dare centum in castro Ilusino comitatus Perusij, & opponit Florentinus,illud castrum non esse Perusinum, an ista probatio præiudicet iudici, in cuius territorio dicebarur esse illud castrum? vide Alex.in cons.1.in 5.vol. & Barb. in consi. 50.col.3.in 1.vol.& Roma.in consi.208.in fi.Et dum subiungit Bar.in iuribus incorporalibus non acquiri quasi possessionem nisi aduersario sciente & patiente,vide Feli.in cap. cum super,
2 col.5.de re iudic.Postea Bar.hic in fi.ait,testem † crimen falsi com mittere non solùm dicendo mendacium,sed etiam tacendo veritatem.vide Fel.in c.1.de testi.cogen.Alex.in l.argentarius. §.cùm autem.ff.de eden.& quæ dixi iam anteà in proposita re.

Summarium in l.& si non cognitio.C.si contra ius uel util.pub.

1 *Executor an habeat cognitionem.*

Bar.in l.& si non cognitio.C.si conrr.ius uel util.public.

1 BART. in hac l.& si non cognitio,tradit,an executor † habeat cognitionem? vide Card. in consi.145.colu.fi. & in re proposita vide Abb.in c.exhibita.nu.6.de iudic.& in c. pastoralis.§. quia verò,de offic.deleg.& Feli.in c.de cætero,de re iudic.

Summarium in l.fi.C.si contra ius uel util.pub.

1 *Rescripta contra ius uel contra publicam utilitatem,non sunt seruanda.*
2 *Iusta causa in Principe an præsumatur.*
3 *Imperator an possit rescribere contra ius humanum.*
4 *Clausula non obstante,non tolluntur statuta & consuetudines nisi de ipsis fiat mentio specialis.*

Bar.in l.fi.C.si contr.ius uel util.public.

1 BART. in hac l.fi.sic ait in summa. Rescripta † contra ius,uel contra publicam utilitatem, non sunt seruanda. Ad mareriam huius l.vide Alex.in consi.101.in 1.vol.ubi tradit etiam quan do princeps possit auferre ius tertio acquisitum. de qua re vide Feli. in c.quæ in ecclesiarum, de const.Et dum postea quærit Bar.utrū princeps possit rescribere contra ius diuinum? vide Alex.in cons.pen.in 5.vol.Feli.in c.1.col.7.in 4.fallen.de const.& omnino in c.quæ in ecclesiarum,eod.tit.& quæ posui ad Bar.in l.relegati.ff.de pœn.Barb.in consi.1.col.9.in 1.vol.Card.in consi.85.col.fi.& in consi.142.& in consi.147.Roma.in consi.310.& in consi.436.col.4. ubi
2 tradit an † præsumatur iusta causa in principe? & in consi. seq. & in consi.352. Alex. in consi. 57.col.3.in 1.vol. Barb.in c.nam concupiscentiam,col.4.de const.Fulg.in consi.20.col.fi. & in consi.61.Paul.de Cast.in consi.284.& seq. ubi loquitur in Papa. Postea Barto. quærit, utrum
3 † Imperator possit rescribere contra ius humanum? & distinguit, aut uult auferre mihi iurisdictionem exercendo, aur uult mihi auferre priuilegium alteri concedendo, & reliqua. vide Fulgos.in d.consi.61.Alex.in consi.136.in 1.vol.& in consi.pen.col.5.in libro primi & secundi vol.Paul.de Castr.& Alex.in l.ij.infrà de in ius uoc.Alex.in consi.1.col.4.in 5.vol.& in consi. 13.eod.vol.Abb.in consi.17.col.16.in 2.vol.& in consi.77.col.3.eod.vol. & in consi.84. col. 1.eod.vol. Barb.in consi 43.col.24.in 1.volu. & in multis alijs consilijs quæ referre non curo. Ad ea verò quæ ponit Bat.hic in 3.quæst.dicens,aut princeps uulr rescribere contra ius commune legem condendo,& reliqua,vide Abb.in c.fi.col.3.de const.uersi.quid autem, ubi Feli. col.4.versi.secundus,& ibi Dec.col.2.ver.prædicta. Postea quærit Bar.quid si princeps rescribit contra legem,dicens,lege non obstante? vide latissimè Feli.in cap.nonnulli,de rescript. Et dum subiungit, an sufficiat dicere in genere non obstante aliqua lege, an verò in specie dici debeat

debeat non obstante tali lege? vide latißimè Feli.in d.cap.nonnulli.col. 13. vers.primò. Imol. in consi. 24. Aret.in consi. 15. in secundo dub. Abb.in d.c.nonnulli, colu. 4. vers.aut ius non habet. Fulg.in consi. 153. & in consi. 170. Alexand.in consi. 249. Pro inuestigatione, in lib. primi & secundi uolu.& in consi. 267. Viso titulo, eodem libro. vbi loquitur, maximè quando agitur de derogando consuetudini. & in consi. 87. colu. 2. in tertio uolu. Roma. plenè in d.cons. 436. vbi inter cætera ponit de priuilegio alicui utilitatis publicæ causa concesso habente clausulas generales non obstantibus. & videas Alexan.in consi. 187. colu.penul.in 5. uolu. & omnino in cons. 37. in primo uol.& Dec.in consi. 10. vbi declarat Bar. Et attende circa prædicta, quoniam clausula, non obstante, non sufficit, quando plura sunt quæ obstant, nam de singulis fieri debet specialis mentio. l.si non lex Eliescentia. ff. de hæred. institu. Bal.in l.j.col. 11. infrà de furt. quem sequitur Alexan.& Ias.hic.& Ias.in l.fi.ff.de constitu.princip. & Feli.in c.postulasti, & in c.nonnulli, de rescript, & ad rem hanc uideas Soci.in consi. 41. & in consi. 63. in tertio uol.& in cons. 47. colu.fi.in quarto uolu. Alexand.in consi. 120. & in consi. 121. in quarto uolu.& omnino in consi. 111. Prospectis literis, in sexto uolu. & Curtium in consi. 35. col.fi. vbi ait, per istam clau-
4 sulam † non obstante, non tolli statuta & consuetudines, nisi de ipsis fiat mentio specialis. Item clausula non obstante præiudicio tertij, intelligitur de modico præiudicio, secus si esset graue, quia ei non intelligitur derogare. Ias.in l.quoties, suprà de precibus imper. offer. & Albertus Brun.in consi. 17. Attende tamen hoc potißimum in hac materia, quia princeps nisi ex magna causa uti non debet clausula, non obstante. Innoc. in capitulo innotuit, de elect. id quod tanquam singul. ibi sequitur Abb.& in capitulo ad hæc, de rescrip. & Bald.in l.bene à Zenone, infrà de quadrien. præscript.& propterea dicit Bald.in titulo de pac.Constan. colu. 23. in vers. non obstante, populum Romanum nunquam usum fuisse ista clausula, ideo infertur, huic clausulæ standum non esse, quando princeps ea utitur sine causa. ita Ias. in consil. 8. inter consilia Alberti Bruni.

Summarium in l.j.C. de diuer.rescrip.

1 *Præiudicij paruitas, & rationis identitas facit ut in rescriptis intelligatur repetita persona, quæ in interrogatione præcessit.*

2 *Beneficium uni collatum an ad alium porrigatur.*

Bar.in l.j.C.de diuers. rescrip.

1 BART. in hac l.j.sic ait in summa. præiudicij † paruitas, & rationis identitas facit, ut in rescriptis intelligatur repetita persona, quæ in interrogatione præcessit. vide Dec.in consi. 16. Corn.in consi. 136. colu. fi.in quarto uolu. & omnino Feli.in cap. super literis, colu. 6. & sequ. de rescript. Alexand.in consil. 84. colu.fi. in primo uolu. vbi ait, responsum principis in dubio intelligendum esse secundum preces ei porrectas. & Paul.de Cast. in consi. 316. Roma.in consi. 80. Ias.in l.iustitia.colu. 2. ff. de iustit.& iur. Et dum Bar. tradit, an
2 † beneficium uni collatum ad alium porrigatur? vide Feli.in capitulo nonne, de præsumpt.colu. 2. Alexand.in consi. 236. in libro primi & secundi uolu. & in consi. 7. in quinto uolu. & dum in fi.hic ait Bar. personam intelligi repetitam, vbi tractatur de modico præiudicio, vide Areti. in l.sicut. §. 1. ff.de leg. j.& Roma.in consi. 80. & in consi. 132.

Summarium in l.falso asseueratur.C.de diuer.rescrip.

1 *Rescripta principis sunt perpetua.*

Bar.in l.falso asseueratur.C.de diuer.rescrip.

1 BART. in hac.l.falso, inquit, rescripta † principis esse perpetua. solet etiam ista.l.adduci, quòd rescripta in dubio debent ita intelligi, ut sint conformia iuri communi. Barb.in cons. 12. colu. 2. & seq.in tertio uolu. Et dum Bar.hic in fi.quærit, an priuilegia sint perpetua, vide Imol.

in consi.146.col.5.Bal.& Abb.in c.si autem,de rescript.& ibi Feli. Paul.de Castr.in consi.156. & Corn.in consi.15.col.3.in 3.uol.

Summarium in l.j.C.de statu. & imagi.

1 *Iudex quando debet adesse in certo loco, ei non creditur nisi legitimè probet.*

Bar. in l.j.C. de statu. & imag.

1 BART. in hac l.j.inquit, quando iudex † debet adesse in certo loco, ei non credi nisi probet legitimè. vide Feli.in c.tenor,de re iudic.& Aret.in consi.128.col.2.

Summarium in l.formam.C.de offic.praefec.prato.

1 *A praefecto lex generalis potest sanciri.*

Bar. in l.formam.C.de offic. præfec.prætor.

1 BART. in hac l.formam, ait, à præfecto † legem generalem posse sanciri. vide Roma. in consi.37.col.fi.in secundo dub.& Soc.in consi.59. in primo uolu.

Summarium in l.si quos.C.de offic.praefec.prato.

1 *Iudices possunt remoueri propter negligentiam.*

Bar.in l.si quos.C.de offic.præfec.prætor.

1 BART. in hac l.si quos,ait,iudices † posse remoueri propter negligentiam. quomodo autem dicantur esse in negligentia. vide aliquid per Roma.in consi.48.in fin.& Feli.in cap.edoceri,col.fi.de rescrip.& in cap.si autem,nu.5.cum sequ.de rescript. Et ratio huius conclusionis esse potest: quia negligentia in his, qui ex officio tenentur aliquid facere, dolo æquiparatur. Anchara.in consi.158. Ex narratis in facto.& Crauet.in consi.132.nu.4. Hinc negligentia in prælato est peccatum mortale. Feli.in rubrica.de treg.& pac.nu.5. Et an & quando prælatus propter negligentiam sit deponendus, vide apud Felin.in cap.1.eod. titu. de treg.& pac.& in cap.1.col.3.de offic.deleg.

Summarium in l.j.C.de offic.praefec. vrbis.

1 *Si in ciuitate fiat unus officialis specialis super damnis datis, vel super abundantia, non tollitur iurisdictio uniuersalis, quam habet potestas.*

Bar. in l.j.C.de offic. præfect. vrbis.

1 BART. in hac l.j.ait,si in ciuitate † fiat unus officialis specialis super damnis datis, vel super abundantia,non tamen propterea tolli iurisdictionem uniuersalem, quam habet potestas. vide Feli.in capitulo pastoralis,de offic. ordin. Dec.in capitulo cæterum, colum.3.de iudic.& in consil.3.per totum. Alexand.in l.Titia textores, in secundo notab.ff. de lega. primo.& in l. quod in rerum.§.si quis post.& ibi plenè Ias.ff.eodem titulo.& Ias.in d.l.Titia,in octauo notab. Roma.in consi.42.& in d.§.si quis post,& in consi.102. Barb.in capitulo dilectus filius, de rescript. Angel.in l.testamenta omnia,infrà de testa.& ibi Ias. & alios & Paridem in tract. de syndicatu,in uoce,arbitrium. columna quarta, vers.fin.& Feli.in dicto capitulo pastoralis, colu.2. tradit an inferior habens iurisdictionem in eo loco, in quo habet etiam superior, eam habeat cumulatiuè, vel priuatiuè, vide Barb.in consi.87.colum.7. in tertio uolumine.& in consil.34. columna penult.in quarto uolumine.& Corn.in consi.67.in 1.volu.& latè Bald.in l.j.§. vbi autem,col.3.infrà de caduc. tollen.

Summarium in l.nemo iudex.C. de offic.diuer.iudi.

1 *Mulier carcerari non potest.*

Bar.in l.nemo iudex.C.de offic.diuers.iudic.

BART. in hac l.nemo iudex, ait hanc esse bonam.l.cum auth. sequ. tu uerò limita ut per Abb.in c.literas in fi.de restitu. spoliat.Areti.in consi.95. Roma.in consi.118.Seuerin.in tract.

tract.de debitor.suspec.& fugit.in 7.quæst.principali.& Paridem in tract.de syndicatu.§.adul-
1 terium,colu.3.& sequ.& ista auth.sed hodie, solet adduci ad probandum,mulierem † carcerari non posse. de qua re uide Bar.in l.nemo carcerem.C.de exactor. trib. lib. 10. & l.sacrilegij.§. Labeo.ff.ad leg.Iul.pecul.Anch.in c.lator,de pignor.& Salic.in auth. matri & auiæ,infrà,quãd. mul.tutel.officio fung.non pot.

Summarium in l.suggerente.C.de offi.eius qui uic.alte.ger.

1 *Alius est delegatus,& alius uicegerens.*

Bar.in l.suggerente.C.de offic.eius qui uicem alter.ger.

1 BART. in hac.l.suggerente,declarat,alium esse delegatum, † & alium esse uices gerentẽ. vide Bal.in consi.38.in primo uolu. vbi per istam l.ait, factum coram uicario prætoris,dici factum coram ipso prætore,& ad rem hanc uide aliquid apud Roma.in consi.59.& Soc.in consi. 195.colu.1.Feli.in c.cùm olim,2.de offic.deleg.& an ista differentia sit bona? vide Alexan.in rubr.ff.de offic.eius,col.3.cum seq.

Summarium in l.consiliarios.C.de assesso.

1 *Officiales quibus culpa aliqua imputatur, si fugiunt, habentur pro confessis.*

Bar.in l.consiliarios.C.de assessor.

1 BART. in hac l.consiliarios,inquit eam esse singularem. ex qua colligitur,officiales,† quibus culpa aliqua imputatur, si fugiunt,haberi pro confessis.vide Oldrad.in consi.65.

Summarium in l.eos qui.C.de modo mulcta.

1 *Iudex pro uno crimine solum tres mulctas imponere potest.*

Bar.in l.eos qui.C. de mod.mulct.

1 BART. in hac l.eos qui, ait, iudicem † pro uno crimine solùm tres mulctas posse imponere. vide omnino Alexand.in consi.177.viso themate, columna secunda.in libro primi & secundi uol.vbi declarat hanc materiam.& Ias.in l.sed si eximendi, quam legit in l.iij.§.fin.ff.ne quis eum qui.

Summarium in rub.C.de eden.

1 *Gerundium significat necessitatem.*

Bar.in rubr.C.de eden.

ART. in hac rubrica quærit, quare in ea dicatur, de edendo, & non de editione? &
1 reprobat solutionem illam, qua dicitur, gerundium † significare necessitatem dicẽs se nescire ubi hoc probetur. vide Alexand.in consi.28.in fi.in quarto uolu.Ias.in rubrica.ff.de liber.& posthum.& Feli.in cap.aut exceptionem,colu.3.vers.moueor, de except.& de natura gerundij,vide plenè apud Ioan.Monach.& Io.Andr.& alios in capitulo unic.de postul.prælat.in sexto.& Alberic.in suo dictionario,in uoce,gerundia. Postea Bar.subiungit, icirco hic positum fuisse istud gerundium,de edendo, quia significat modum agendi & patiendi,atque ita ipsius actus,de quo intendit tractare; vt uidemus similiter in omnibus rubricis, in quibus tractatur de ipso actu, vt de postulando, & de in ius uocando. hæc Bart. Tu uerò attende, quoniam huic expositioni refragatur rubrica infrà de contrahenda stipulatione, & institu. eodem titu.&.ff.eodem.& rubrica.ff.de contr.empt.& inst.eodem. sed ad rubricam.ff.de verbor.obliga.& institu. de empt. responderi posset, quamuis ibi aliquid ponatur de modo contrahendi,hoc fuisse, vt plenè sciri posset effectus, qui aliter benè sciri non potuisset, secundum l.primam.ff.de iust.& iure. Ad rubricam autem de contrahenda stipulatione,dicas,ibi ẽt positum esse,& de committenda.& ad rubricam.ff.de contrah.empt.dicas ibi in rubr.positum esse etiam de pactis inter emptorem & uenditorem.Item contra hoc Bar.documentum facit. l.edita,& l.ij.& l.non est, infrà eodem titulo. in quibus habetur de effectu. sed dicas ibi pro maiori

parte de actu positum esse: & sic faciunt trad. per Bart. in rubrica.ff.solut. matrim. Dum verò aliqui opponunt, nomen uerbale etiam significare posse actum pro ut est in fieri, & citant.l. traditionibus,infrà de pact.& Bart.in l.si procuratori, columna secunda, versic.verùm ad glo. Dicas immo ibi agi de actu cõsummato & perfecto,hoc est de ipsa traditione facta. Ad ea uerò quæ subdit Bart.dicens, vbi agitur de effectu, ibi poni nomen, vt de pactis, de actionibus, & similibus, dicas huic sententiæ reluctari, quia titulus infrà de satisdando, de eadem re tractat, de qua & titulus inst. de satisdationibus, & tamen una rubrica posita est per gerundium, & altera per nomen.

Summarium in l.j.C. de eden.

1 *Reus non tenetur edere actori ad intentionem fundandam.*
2 *Reus cogitur ex causa officio iudicis edere actori.*
3 *Res quæ semel facta est alienabilis, perpetuò efficitur alienabilis.*

Bar.in l.j.C.de eden.

1 BART. in hac l.j.in secundo notab.ait, reum † non teneri edere actori ad fundandam intentionem. Vide latissimè Dec.in repet.capituli primi de probat. colum.7.vers.ad primum, & ibi tradit casus & fallen. in quibus edere cogitur, maximè ex contractu usurario, vt ibi per eum,columna duodecima, vers.secundò principaliter. & ibi in 15.colu.versic. sed apud Doct. latissimè tractat, an mercator rationes suas edere teneatur. Et dum Barto. in tertio notab.ait, 2 reum cogi † ex causa officio iudicis edere actori, bene facit text. in l.eum quem temerè.§.primo.ff.de iudic. Et dum agit Bart.de.l.ex argentarijs.§.prohibet.ff. eodem titulo.intellige.d.§. prohibet, in eo, qui edidit ex necessitate, vt iterum edere teneatur ei, qui casu fortuito amisit, secus uerò in eo, qui cum edere non teneretur, tamen ex uoluntate sua edidit, vt hic inquit Petr.sufficit enim vt uel in paucis amici laboribus nobis succurratur.l.tutore.ff.de negoc. gest. Quod tamen limita nisi is proprius se ad edendum astrinxisset,ut in simili dicimus in donatione, quæ quando incipit à promissione, obligat donantem de euictione, secus si à traditione secundum trad.in l.Aristo.§.fin.ff.de donat.& in l.j.infrà de euict. & quia etiam isto casu militat dictum Pet. quòd ex necessitate edidit. Aduertendum tamen est, quoniam immo etiam in illo casu, quo quis sponte edidit, uidetur eum teneri, vbi quod semel est editum casu fortuito periret. primum quia.§.prohibet,non distinguit, ergo neque nos debemus distinguere.secundò, quia ubi semel est facta editio,videtur dicendum,eam denuo fieri debere,sicut actio, quæ semel transiuit in hæredem, sit perpetuò transitura.l.uidebamus.ff.quod met. cau. 3 Et res,† quæ semel facta est alienabilis,perpetuò efficitur alienabilis.l.patet.§.quindecim.ff.de legat.3. & hoc quoque uidetur posse probari in dicto.§. prohibet,ibi, illa ratione, inducendo hoc modo. pone editum fuisse argentario sponte,& eum postea amisisse, nonne probato casu poterit petere sibi iterum edi? certè poterit, non enim ista ratione prohibetur sibi edi, quia sponte semel editum est,sed quia debet esse instructus. & ideo quod de uno dicitur, de alio nõ est intelligendum.l.cum prætor.ff.de iudic. Ad ea uerò quæ hic subdit Bart.in uers.possumus ita dicere,scilicet,eum qui exercet aliquam artem,cogi edere libros, videas plenè Dec.in d.c. 1.col.15.vers.sed per doct.de probat.

Summarium in l.is apud quem.C. de eden.

1 *Acta ciuilia, & criminalia iudicis officio exhibentur.*
2 *Testium publicatio fieri debet authoritate iudicis.*
3 *Iudex maleficiorum an super accusatione testes non productos possit examinare.*
4 *Minor an possit esse testis.*

Bat. in l.is apud quem.C.de eden.

1 BART. in hac l.is.apud quem, sic ait in summa. Acta † ciuilia & criminalia iudicis officio exhibentur.

exhibentur. De materia huius. l. vide Decium in repet. capituli primi. de probat. colum. 32. vers. circa secundam quæstionem. vbi ponit regulam cum fallent. & ibi Feli. colu. 12. vers. fallit nonò. & ista l. legitur etiam alio modo, ut per Bar. in l. j. §. editiones. ff. eodem uers. quæro iuxta hoc. Et dum Bar. hic paulò post inquit, si quis dixerit se non habere instrumentum, uel exhibere non uelit, pronunciandum esse illi instrumento nullo tempore habendam esse fidem, sicut & in l. diffamari. C. de ingen. man. elapso termino negatur audientia. Attende hic, quoniam ut hoc locum habeat, requiritur prius bina monitio secundum Dec. hic, qui citat Ange. ita declarantem per glo. in §. si quis autem non impletis, in authen. de hæred. & falcid. columna prima. & in §. si quis autem pro redemptione, columna nona. in auth. de ecclesiast. tit. De qua re uide Angel. de malefic. in glo. nec non ad querelam, columna decima. & in rubrica instit. de exception. colum. 14. Alexand. in consi. 108. in primo uolumine. Cæpoll. in cautel. 150. & pro hac decisione facit. glo. magna in fin. in l. j. ff. si quis iusdicen. non obtemp. Et intellige hanc binam monitionem fieri debere cum temporis interuallo, ut in simili casu aiunt Bart. & glo. in l. si quis conuenerit. ff. de pignorat. action. Hoc tamen documentum Angel. late oppugnat Roma. in l. quamdiu. ff. de acquiren. hæredit. colum. 29. vide Alexand. in l. fin. ff. de feri. post principium sui apparatus, & Feli. in capitulo ex literis, colu. 6. vers. fallit nonò, de testi. & in cap. licèt causam, colu. 14. vers. limita duodecimò, de probat. & aliquid in cap. 2. columna quinta. versic. tamen dicas, de testi. & in cap. cùm olim, colum. 3. vers. quando autem, eodem titulo. de testi. & in cap. gratum, colu. 1. de offic. delega. Barb. in cap. cùm causa, colu. 4. de offic. deleg. Anchar. in consi. 306. Soci. in consi. 41. colu. 3. in primo uolu. vbi declarat. vide in simili casu text. in l. moris, in principio. in uerbo, potest. ff. de pœn. & ad prædicta uide omnino quæ posui in d. l. diffamari, infrà de ingen. man. Et de remedio. d. l. diffamari & similium uide Roma. in consil. 53. Felin. in capitulo cùm sit, columna quinta. vers. amplia conclusionem, de foro compet. & Soci. in consi. 94. in tertio uolumine. Ad ea uerò quæ hic ponit Barto. in vers. quintò modo, scilicet
2 de publicatione † testium, quæ fieri debet authoritate iudicis: Adde, si notarius daret copiam attestationum ante publicationē, eum in pœnam falsi incidere. ita dicit hic Io. Bap. aliàs fuisse iudicatum Paduæ ex consilio Iacobi de Are. & aliorum complurium. & per hoc facit memorabile dictum Bald. in l. fina. columna nona. infrà eodem. vbi vult, notarium, qui propalat secreta curiæ, incidere in crimen falsi, & Dec. testatur hic, ita Pisis iudicatum fuisse. pro quo facit. l. j. §. is qui. ff. de pœn. sed hodie propè infiniti reperiuntur, qui hæc faciunt. dico etiam in crimine hæresis, prout audiui semel ab inquisitore hæreticæ prauitatis, qui mihi dixit, notarium inquisitionis secreta curiæ reuelasse. Et dum postea Bart. quærit, vtrum iudex malefi-
3 ciorum † super accusatione testes non productos possit examinare, & inducitur in argumentum per glo. quòd minor debet iurare de ueritate dicenda, sed non de calumnia. aduerte quia hic aliqui dicunt differentiam, quam facit, glo. de iuramento minoris, bonam non uideri, quia sicut minor non iurat de calumnia, eo quòd à dolo præsumpto excusatur, vt per Bartol. in l. quod Nerua, columna quarta. in fine. ff. depos. ita etiam hæc eadem ratio militat, quando iurare debet de ueritate dicenda. sed dicas in iuramento calumniæ aliam subesse rationem, ut per glo. Barto. & docto. in l. secunda. §. quod obseruari, infrà de iuramen. calum. Præterea hæc
4 fuit glo. intentio, vt minor † possit esse testis, & ita consequenter iurare, vt ueritas habeatur; alioqui eius testimonium non probaret. l. iurisiurandi, infrà de testi. & patet ex glo. in dicto §. quod obseruare, & in l. j. eodem titulo. & glo. in l. quoniam, in fin. suprà de hæret. & manich. Postea quærit Bart. in glo. vtrum acta facta in uno iudicio probent in alio. vide Felin. in capitulo causam quæ, de test. Barb. in consilio 19. columna sexta. in primo uolumine. Anton. de Butr. in consi. 37. & aliqua per Feli. in capitulo cum I. & A. de iudic. & Paul. de Cast. in cons. 3. in nouis, vbi ponit an testes examinati in causa summaria fidem faciant in plenaria? vt uerbis eius utar. & quia de prædicta quæstione alibi egimus, vlterius non insistam.

Summarium in l.edita.C. de eden.

1 *In alternatiua sufficit altera pars esse uera.*
2 *Actioni propositæ an quis addere possit.*
3 *Emendare quid sit.*
4 *Gabella non soluitur ex libello nullo, stante statuto, &c.*
5 *In pœnis legalibus locus est pœnitentiæ usque ad sententiam.*
6 *Fructus qui sunt accessorij an possint cumulari cum principali.*
7 *Petitorio intentato potest quis intentare possessorium, & utrunque simul prosequi.*
8 *Cumulationis materia non procedit ubi princeps rescripsit procedi debere summariè, simpliciter & de plano.*
9 *Quis non debet ex delicto commodum sentire.*
10 *Cumulatio in omnibus casibus est licita.*
11 *Iuramentum exigit quandam solennitatem, & uerborum formam.*
12 *Si in libello de aliquo instrumento fit mentio, utrum illud edi debeat.*
13 *Editio fieri debet ut reus sciat, debeat nè cedere, an non.*
14 *Beneficium principis intelligitur sine alterius iniuria.*

Bar. in l.edita.C.de eden.

BART. in hac l.edita, ponit casum, ut hic per eum. sed aliqui mouent unam difficultatem,
1 quare, cùm tex. loquatur alternatiuè, † in qua sufficit alteram partem esse ueram, Bar. & alij ponant summam copulatiuè? sed pro solutione uideas Barto. In l.si is qui ducenta. §. verum.ff.de rebus dub. Et dum Bart. hic opponit in secunda columna, dicens solam propositionem actionis non sufficere, & respondet ex mente glo. hic subintelligendum esse actionem fuisse propositam, prout proponi debet: Dicas tu hanc subauditionem superfluam uideri, quoniam hic ponitur actio pro libello, qui constat ex omnibus expresionibus necessarijs, vt per Barto. & docto. in l.j.ff.eodem titulo. vel dicunt aliqui non esse necessariam, quia posita actione, ponitur & res. & causa, cum sit ius prosequendi, & oriatur ex contractu uel quasi. &c. sed hoc uidetur esse contra iura per Barto. allata, & contra not. in dicta l.j. & certè edita sola actione, non posset reus deliberare, uelit ne contendere an non, contra trad. hic per docto. Et dum Bart.
2 prosequitur discutiendo utrum quis posit addere † actioni propositæ: & quia hic dicitur quòd non, opponit de l.ædiles.§.item sciendum.ff. de ædilit. edict. respondetque ibi emendationem fieri circa accessoria, hic uerò circa ipsam rem principalem. Aduerte tamen quia hoc uidetur confundi ex ijs, per quæ reprehenditur glos. in petitione hæreditatis: nam in dicto. §. item sciendum, nihil habetur de emendatione, idque quod ibi dicitur, procedit uigore officij iudicis, non autem emendationis. Postea quatenus in versic. pro declaratione, Bart. hic tra-
3 dit materiam emendationis, & in primis sequitur glo. declarando quid sit † emendare, attende quia glo. non procedit diffinitiuè, sed per exemplum. & circa emendationem uideas textũ in c. quia Gu. de iudic. & ibi Abb. in primo notab. Et quid sit emendare, & corrigere, uide text. in l.fi.C.de donat. ante nupt. Quid autem sit mutatio, vide bonum textum. & glo. in l. hæredes palàm.§.si quid post.ff.de testa. Et quòd emendare, sit mutare uerba, firma tamen permanente sententia, facit tex. in l.actorum uerba.ff.de re iudic. Sed aduerte diligenter, quia ille tex. ad rem facere non uidetur; si enim emendare id significaret, quod prædictum est, utique in d.tex. non fuisset necesse exprimere, ibi tenore sententiæ permanente; quia hoc satis indicasset sola ipsius uerbi, emendare, significatio. Ad ea uerò quæ hic in tertia columna, inquit Bart. in uersi. quandoque est talis defectus, qui etiam parte tacente, adde quæ sit ratio, quòd omisio loci & temporis in criminali uitiet libellum etiam parte non opponente, alioqui uerò in ciuili. & cogita an dici posit, in ciuili causa quemcunque iuri suo renunciare posse, secus in criminali, cùm nemo sit dominus membrorum suorum. cui quidem iuri renunciare uideretur, si huiusmodi libellus admitteretur; si quidem eo casu de ipsius innocentia probari non posset, ut puta probando, eum illo tempore non fuisse in loco perpetrati criminis. Et dum subdit Bartol.

in uers.

in uerſ.iſto caſu, emendationem libelli fieri poſſe ante litem conteſtatam ſi tempora largiantur. vide hæc uerba addůcta per Paul.de Caſtr. in conſi.329.in ſecundo dubio.& in conſ.321. in ſecundo dubio. vide Feli.in c.2.colu.9. de libel. oblat. Ad ea uerò quæ paulò poſt ait Bar.in uerſ.reſpondeo fortè: attende quoniam Bar.hic uidetur duo ſentire, quorum primum eſt ex li
4 bello † nullo ſolui debere gabellam ſtante ſtatuto, &c. id quod eſt contra.l.primam.& ibi Bal. & Salic. C.de eunuch. cum concord.adductis per Alexand. in conſi. 36. viſo themate, colu. 2. in quarto uolu.aliud eſt,ex libello nullo reformato gabellam ſolui non debere,id quod uidetur contra trad.in l.iuris gentium.§.adeò.ff.de pact.quod habebit locum etiam in contractu reformato. niſi dicamus, vt hic dicunt aliqui Bartolum conſideraſſe actum producendi. ſed contra iſtos facit.l.iiij.§.condemnatum.ff.de re iudic. Quo uerò ad ſecundum conſideraſſe gabellam prius ſolutam pro libello inualido compenſari cum eo quod poſtea ſoluendum erat pro libello poſtea reformato. argumento.l.& poſt.§.1.ff. de tranſact. ſed hoc implicat contradictionem, ideo cogita. Et dum Bart. hic in eadem 3.col.in fi. verſ. aut poſt litem conteſtatam inquit poſt litem conteſtatam detrahi poſſe libello. Ex hoc documento poteſt inferri, pœna.§.tripli.inſti. de action.poſſe tolli poſt litem conteſtatam, ſi id, quod plus petitum eſt, detraho,cuius contrarium ibi innuit Iaſ.in tertia colu. & pro iſta opinione facit illa regula,qua cautum eſt, in pœ-
5 nis † legalibus locum eſſe pœnitentiæ uſque ad ſententiam, ut per Barto.in l.in criminali, infrà de iuriſdict. omni.iudic. Et dum Bart. in hac inueſtigatione in 4.col. in princip. ait prædictam concluſionem non habere locum in l.j.infrà de plus petit.quia ibi quis deliquit in duobus, ſcilicet in plus petendo,& in plus cautionem per dolum exigendo. Aduerte hic, quoniam in d. l.j.poſt litem conteſtatam detractio non prohibetur, ſed propterea pœna non euitatur, atque ita colligitur,in caſibus, in quibus inquit Bart. poſſe detrahi, intelligitur & pœna uitari, ut ibi pono ad eum. Et dum immediatè hic ſubiungit Bart. ſi uolo addere circa principalia & non poſſum, dicas tu immo ſentiendum eſſe, ut poſſit addi. nam concludunt doct.poſt Barr.infrà in ſequentibus, licitum eſſe emendari uſque ad ſententiam,quando nō ſequitur mutatio actionis, uel facti, ſed tantum augetur uel minuitur condemnatio.l.in delictis. §. ſi detractio. ff. de noxal.igitur ſi addo aliquid ex eadem cauſa debitum, & ſic non mutata actione, neque ſubſtantia, ſed tantùm aucta condemnatione, licita erit emendatio, & in hoc uidetur recludi intellectus Ioan. Fabr. & eorum quæ habentur per Iaſ.in §. ſi minus,columna penultima. verſic. vnum tamen non omitto, inſtitut.de action. Ad ea uerò quæ ſubiungit hic. Bart.in verſic.aut circa acceſſoria, conſidera an mutatio, quæ fit circa acceſſoria fiat uirtute mutationis, an officij iudicis? & vide quæ poſui ſuprà in hac eadem l.in ſecunda columna.verſi. oppono de.l.æ-
6 diles. & quia hæc materia ſatis difficilis eſt,& uaria, an fructus,† qui ſunt acceſſorij,poſſint cumulari cum principali,vide hic latè Iaſ.colu.10.& ſequ. & fortaſſe Bart.hic non rectè loquitur, cum abſolutoria pariat exceptionem. Poſtea Bar.hic in verſi.quando uolo emendare,addendo uel detrahendo aliquam qualitatem, diſtinguit ut hic per eum, ſed aduerte quoniam aliter Bar.diſtinguit in l.j.infrà de iudic.circa.l.ædiles.§.item ſciendum, dicit,ſi peti poſſunt ex natura actionis propoſitæ, & tunc in eodem iudicio occurrentia poſt litem conteſtatā deduci poſſunt,alioqui uerò ſi ex natura propoſitæ actionis peti non poſſunt: nam tūc in eodem iudicio peti prohibentur. & ita credo declarandum eſſe hoc Bart.documentum.

Bart.in hac eadem l.& colum. in verſ.ſumus expediti, expedita materia emendationis tradit materiam mutationis. Tu circa mutationem uide caſum notatu dignum in capitulo quia Gu. & ibi Abb.in primo notab.de iudic.vbi contra defunctum agitur interdicto unde ui,& contra ſucceſſorem in uitio agitur condictione capituli ſæpe,de reſtitut. ſpoliat.& in hac materia nunquam prætereas trad.in capitulo paſtoralis,de cau.poſſeſ.& propriet.& in l.naturaliter.§. nihil commune.ff.de acquiren.poſſeſſ. maximè in prima combinatione Bar.ubi intentato petitorio
7 † quis poteſt intentare poſſeſſorium, & utrunque ſimul proſequi. & quandoque differtur petitorium,vt poſſeſſorium expediatur,vbi Alexand.perpendit. & Iaſ.colu.30.& ſeq. Et circa ea, quæ hic dicit in verſ.certè hoc non placet, contrarium tenet idem Bart.in d.§.nihil commune,

col.fi.verſ.reſpondeo,vbi Iaſ.colu.44.verſ.circa ultimum. & ſic Bart.eſt ſibi ipſi contrarius. Et dum Bar.hic in quinta col.in princip.in uerſ.quandoque actor uult,dicit, actorem deſiſtere nõ poſſe ab inſtantia ſolùm,remanente ſalua ſibi actione & cauſa. vide Alex. in conſ. 112.in 5.uol. & Mari.Soci.in c.2.col.74.in principali articu.de libel.oblat.& in c.fi. col.17. cum ſeq.eodem titu.& Imol.in conſi.112,col.4.Et ad ea,quæ ponit Bar.hic. in verſi.quid enim ſi primo actor, vide tex.& ibi doct.in l.quamuis.ff.de in ius uoc.

Bar.hic in eadem quinta colu.verſ.Nunc uenio,tradit materiam cumulationis. Tu in hac re
8 attende unum quod eſt memorabile,hoc eſt materiam † cumulationis nõ procedere,vbi princeps reſcripſit,procedi debere ſummariè,ſimpliciter,& de plano. ita Aret.ſingu.in l.j.§.ſi quis ſimpliciter.ff.de uerb.obli. Et dum in verſ. videndum eſt, tradit nunquid cumulatio ſit permiſſa, vide tu an cumulando ſolui debeant expenſæ litis factæ in primo iudicio? apud Bar. in l.naturaliter.§.nihil commune,in ſecunda lectura,col.4.ver.ſecundò quæro.ff.de acquir.poſſ.& in materia cumulationis uide Aret.in l.ij.§.fi.col.quarta & quinta.ff. de uerb.obliga. Et dum Bar. hic ſubijcit, primam regulam prohibitiuam, in qua cumulatio non eſt permiſſa, ſcilicet quando prima actio ita ſe habet ad ſecundam, vt poſsibile ſit abſolutoriam latam in prima exceptione rei iudicatæ parere in ſecunda,vide Bar.ſuprà in hac eadem l.colu.3.verſ. aut eſt acceſſoria. vbi uult acceſſoriam poſſe cumulari cum principali, & tamen abſolutoria lata in una, parit exceptionem rei iudicatæ in alia. Iaſ.hic in col.10.& ſeq.ponit duas ſolutiones, vbi tradit duas limitationes, vt ibi eum. Limita tertiò ut procedat quando communiter & ueriſimiliter parit exceptionem in alia,ſecus ſi aliquo caſu ſpeciali pareret exceptionem, quia tunc propter hoc cumulatio non prohiberetur. Bar.in l.fundum.ff.de except.de iſta regula etiam agit Bart.in l. ij.§.hoc edicto,col.2.ff.ui bon.rapt. Quartò limita quando cumulatio peteretur officio iudicis incidenter; nam eo caſu prædicta regula non procederet. Bar.in l.ij.§.hoc edicto,colu.2.ff. de ui bon.rap.vbi ſcripſi. alias limitationes poſui ad iſtam regulam in d.l.fundum.præterea attende Bar.hic,quia uult iſtam regulam procedere,quando poſsibile eſt,ut ſententia lata in uno pariat exceptionem in alio. & ita non exigit,ut ita ſit in omnem euentum,ſed poſsibilitatẽ tantùm. pro inde ex hoc Alex.in d.§.nihil commune,col.28.reprehendit Bar.exigentẽ ut in omni euentu pariat exceptionem. Et adde quòd ultra ſex regulas cumulationem impedientes,eſt & alia ſeptima,quam poſuit Bar.in d.§.nihil commune,col.2.Item poteſt addi alia regula,quando per poſitionem ſecundæ actionis,actor uidetur dicere ſe habere quod petebat in prima.Et prędicta regula limitatur procedere in eadem perſona,ſecus in diuerſis. Item niſi conditionaliter proponatur. Aret.in l.ij.§.fi.colu.5.ver.ſed id.ff.de uerb.oblig. Poſtea Bar.hic in 6.colu.uerſi. addit Dyn.agit de tertia regula,quando ſcilicèt, ſunt plures actiones contrariæ,ut tunc cumulatio non admittatur. Attende tamen quia hoc,quod de actionibus contrarijs dicitur,procedit ſimul & eodem tempore,ſecus autem ſucceſsiuè, ueluti rei uendicatio, & interdictum uti poſsidetis,ſunt contraria; quia primum præſupponit poſſeſsionem eſſe apud conuentum, & ſecundum præſupponit me poſsidere. Pone igitur,intentaui rei uendicationem, & ſic petitorium,poſtea intento poſſeſſorium retinendæ,certè ſi tu negas me poſsidere,propterea non intelligitur eſſe renunciatum petitorio, immo prius agitur de poſſeſſorio & poſtea de petitorio ſecundum Bar.in d.§.nihil commune,in tertia lectura glo.& ibi Alex. in ſpecie infert ad limitationem huius regulæ. Item aduerte quia Bart. in hac tertia regula uult, actiones de quibus in l.prima.infrà,de furt.eſſe contrarias origine. ſed contrarium tenet Barto. & melius in dicta l. prima.columna prima.verſic.modò intro glo. magnam, & ibi poſui. & idem uidetur ſentire Barto. in hac eadem l.columna antepenultima. verſiculo expeditis generalibus, dum citat d.l.primam.Ad ea uerò,quæ dicit Barto.hic in uerſicu. Ego addo alias tres regulas impedientes. dum ait primam eſſe quando duæ actiones ita ſe habent, ut una propoſita & condemnatione ſecuta, & executione facta, contingit liberatio ab alia, non admitti cumulationem. Limita iſtam regulam ut per Alex.in dicto.§.nihil commune, col.22.verſi. reſpondet. & ex ſolutione Ang.ibi collige unam limitationem,& ex ſolutione Alex.aliam,quanuis ſi rectè conſiderentur,

rentur,recidant in idem. Item limita hæc procedere contra unam & eãdem personam,alioqui verò contra plures,& diuersas. Paul. de Castr. in consi. 87. in 1. uol. Et intellige hoc Bartoli documentum,quando possibile est executionem fieri, ita, ut contingat liberatio à secundo: nam cumulatio impeditur,quamuis hoc non semper eueniat. & vide ad hæc Bal. in l. ordinarij, col. 5. infrà de rei uendic. & Roma. in consi. 240. col. 2. & in consi. 245. & huic regulæ reluctantur trad. per Bar. in l. conquærebatur. ff. iudic. solu. ubi Paul. de Castr. & ex eius solutione ista regula limitatur. Ad ea verò quæ hic ait Bar. in secunda regula, de ratione maioritatis dicas, hanc regulam hic non probari per leges à Bar. adductas. sed vide Paul. de Castr. & Alex. in l. j. colu. 13. ff. de leg. 1. Et dum paulòpost Bar. concludit, hic haberi sex regulas, quæ cumulationẽ prohibent. Adde aliam ut per Ang. Arer. in §. si minus, col. fi. inst. de action. & aliam per Aret. in l. j. §. si quis simpliciter. ff. de uerb. oblig. ubi ait, quando proceditur simpliciter, non admitti cumulationem. Item non fit post conclusionem in causa. ut hic per Alex. post Bal. & alios in 6. colu. versi. & in casibus in quibus. Ad ea verò quæ ponit Bar. hic in fi. huius. 6. colu. dicens, quandoque fit cumulatio actionum ex diuersis causis competentium ad diuersa se nullo modo tangentium, & tunc cumulationem admitti. l. si idem cum eod. ff. de iurisd. omni. iud. & l. fi. infrà de annal. except. dicas. d. l. fi. procedere non solùm ubi libellus obscurus in una causa proponeretur, sed etiam in pluribus: quia sicut una declarari potest, ita & illæ plures. Et dum Barr. subiungit prædicta non habere locum ratione maioritatis, ut puta si est proposita una actio criminalis, nullum aliud iudicium inter eos agitari poterit inter eos etiam ex causis penitus separatis, sed dicit contra hoc facere textum in l. rerum amotarum. ff. rer. amot. Adde quod etiam cõtra hoc
9 facit, quoniam hoc modo sequeretur, aliquem ex delicto † posse commodum sentire, contra. l. itaque fullo. ff. de furt. neque obst. l. fi. de ord. iudi. nam respondeas ut per gl. in d. l. rerum amotarum. Non obst. etiam. l. per minorem. ff. de iudic. quia loquitur, quando per ciuilem præiudicari poterat criminali. Et ad ea, quæ subdit Bar. in materia cumulationis, adde unum singul. scilicet, regulas impedientes cumulationem habere locum in una & eadem persona, non autem in diuersis. ita Aret. in l. ij. §. fi. col. 5. ff. de uerb. oblig. ubi aliam quoque posuit limitationẽ, nisi plura cumulentur sub conditione simul compatibili. quæ nota quamuis ibi alia quoque posuerit. Ad ea verò quæ subdit Bar. hic in versi. sed iuxta hoc quæro, in 7. col. dicas propter hæc cumulari non posse publicianam & rei vendicationem: quia contraria sunt, ut per doct. in §. sed istæ, instit. de action. neque admittitur libellus, in quo dico sententiam nullam & falsam, ut per Bar. in l. si expresim. col. 3. de appell. Postea Bar. in ead. col. versi. secundum genus, ait secundũ esse genus cumulationis, quando plures actiones ex eadem causa ad idem competunt, & reliqua ut hic per eum. Considera tu hic Bartolum habuisse respectum ad effectum causarum, nõ autem ad actiones; sola enim intentabatur, sed plures erant causæ. Item dum ait in eodem libello fieri cumulationem, intellige si à principio simul proponuntur, alioqui uerò si una post aliam, quoniam tunc nouo libello opus esset. l. non est nouum. post principium. ff. de acti. empt. & ultra gl. ibi, vide aliam in c. fi. in uoce, personalibus, de rescrip. Et aduerte quia. l. eadem. ff. de except. quam hic celebrat Bar. non multùm facit ad rem; quia ibi non habetur de actione cumulanda impedienda, sed de absolutoria, immo melius facit. l. nemo ex ijs. §. quoties. ff. de re iud. quam hic citat Barto. in quarto genere. Et circa hoc secundum genus cumulationis, vide hic Paul. de Cast. in 4. col. & Alex. in 6. Ad ea uerò quæ hic subiungit Bar. in versi. oppo. ergo in auth. considera quomodo ista obiectio ad utrunque casum adaptari posset. & vide Roma. in consi. 240. Et an hypothecaria & personalis simul intentari possint, vide Alex. in consi. 51. col. fi. in 5. vol. Signorell. in consi. 194. & Practic. Papien. in forma libelli. quo agitur hypothecaria, col. 16. in gl. in uoce, ex memoratis causis. Et dum subdit Bar. hypothecariam sine principali consistere non posse, uide tu casum sing. in l. ij. vbi gl. C. de luit. pignor. ubi est actio hypotecaria sine principali. De fructibus uide. l. interdum. ff. de uerb. obli. Postea Bar. hic in 8. colum. versi. quartum genus, tradit aliud esse genus cumulationis ex diuersis causis plurium actionum ad idem competentium, & in hoc duas refert opiniones Dyn. & Petr. ut hic per eum. Tu verò
uide

vide Bar.in d.§.nihil commune,col.5.in 5.lectura.ff.de acquir.poss.versi.ad solutionem.ubi refert istas opiniones & nihil concludit,quid sit tenendum,& ibi Alex.colu.2.versi. quæ opinio, * dicit Bartolum hic dare aliud documentum, quod est * communiter approbatum. Dum autem paulòpost Bar.in versi.expeditis generibus,tractat uniuersaliter de materia cumulationis: Attende in hac re memorabilem limitationem,ut dixi etiam in præcedentibus, nam in omni-
10 bus casibus † licita est cumulatio sed si summariè esset procedendum, non concederetur. ita Aret.in l.j.§.si quis simpliciter.ff.de verb.oblig.post Bal.in l.nec æquum.§.de plano.ff.de offic. procon.& lega.& Aret.in d.§.si quis simpliciter,col.1.versi.& prædicta, loquitur quando debetet procedi simpliciter,ut ibi per eum. Et ad ea quæ subiungit Bar.in uersi.sed dic quandoque impeditur cumulatio ratione ordinis,vide Ias.in d.§.nihil commune,colu.42. ubi docuit unam aliam limitationem ultra eas,quæ hic habetur,& ibi Aret.col.14.& seq. ubi multa ponit, quamuis de ipso alij non faciant mentionem. Postea Bar.hic in antepen.col.quærit simul cum gl.nunquid super actione cumulata iurari debeat de calumnia? Et concludit, quando actio cumulatur, & mutatur instantia super actione cumulata, iurari debere, alioqui verò si sit eadem instantia,ut in pluribus actionibus specie non differentibus,sed numero; quia tunc non est iu-
11 randum. Sed huic sententiæ reluctatur; nam iuramentum † exigit quandam solennitatem & uerborum formam,ideo super actu de præsenti debet adaptari, non autem extendi ad futura. c.pen.de iureiur.tradit Bar.in l.fin. C.de uend.reb.ciuit.lib.11.ubi limitat, ideo in proposita re iuramentum præstitum super prima actione,non porrigitur ad secundam. Neque obstat,hanc instantiam esse illam eandem: quia id procederet, si à principio simul actiones intentarentur & cumulentur,secus si ex post.l.non est nouum.ff.de action.empt.& perpendit Dec.hic nisi intelligas Bar. loqui in casu, in quo actiones essent à principio cumulatæ. ad ea verò quæ subdit Bar.hic in versi.uel quæro, scilicet nunquid super prima, & super secunda actione sit pronunciandum? Aduerte, quia ista quæstio parum dubitationis uidetur continere, quando sit pronunciandum super eo,quod cogitatum est. Ideo intellige Bar.præsupposito quòd super utraque sit pronunciandum,nũquid una sententia sufficiat,an uerò duæ requirantur? & ita format quæstionem Fulg.hic,qui tenet unam tantùm sufficere. ad rem faciunt trad.per Paul.de Cast. & Alex.in præcedentibus,vbi aiunt cumulationem fieri posse in uno & eodem libello, igitur & una sententia sufficit. vide Alexan.in consi.132.In causa & lite uertente inter uniuersitatem,in
12 quarto uol. Postea Bar.hic in uers.& per hoc facit ad quæstionẽ,tractat, si in libello † de aliquo instrumento fit mentio,vtrum illud edi debeat. & distinguit ut hic per eum. Vide Alex.in cõs. 46.Visis & accuratè,col.pen.in 1.vol.& in consi.145.In causa & lite uertente inter Abraam in libro primi & secundi vol.& in consi.59.col.5.& fin.in 3.volu.Corn. in consi.60. col.fin. in 1. vol.Bal.in consi.53.in 3.volu. Et ad prædicta vide omnino Dominos de Rota in decis.34.in
13 nouis.Et dum Bar.in col.pen.ait,editionem † ita fieri debere,ut reus sciat, debeat ne cedere an non. & ideo adnotandum est,quoniam ubi debet dari noua dilatio, si non detur,processus est nullus ipso iure; quia dilat o ad deliberandum est de substantialibus iudicij secundum gl. in c. vxor fœlicis.17.q.4.& in clem.sæpe,in voce, litis contestatio,de verb. signific.id quod non est obliuioni tradendum. Et dum Bar.hic in fi.quærit,an mulier & minor possint in expensis condemnari? & dicit mulieri non esse parcendum,sed minori. dicas rationem esse posse, quia in ijs,quæ introducta sunt ad conseruandum iuris rigorem, non patcitur mulieri, nec rustico, ut
14 per Bar.in l.j.§.nunciatio,col.fi.ff.de oper.nou.nunc.Item quia beneficium†principis intelligitur sine alterius iniuria.l.ij.§.si quis à principe.ff.ne quid in loc.publi.Postremò hic quærit Bar. si aliquis proposuit certi condictionem,quę infamiam non irrogat,postea uult mutare,& actionem famosam proponere,an possit? & concluditur quòd non; quia ius dicẽtis æquitas non dictat, cùm hoc non tendat ad aliud quàm ut officiat. Tu autem aduerte, quoniam attenta ista ratione,neque à principio actio famosa proponi posset, quãdo aliam habet quis non famosam, quod tamen est falsum: ideo contrarium uidetur esse dicendum. neque reluctantur hæc dicta Bartoli scilicèt hoc fieri malo animo solùm ut officiat; quia etiam alia causa hoc fieri potest,

teſt,hoc eſt,ut aduerſarius metu actionis famoſæ intentatę ueniat ad reſpondendum,ut iudicij famoſi pœnam euitet.

Summarium in l.qui accuſare.C.de eden.

1 *Reus non tenetur edere actori ad intentionem fundandam.*
2 *Mala fides impedit præſcriptionem.*
3 *Debitor an puniri poſſit pœna ſtellionatus.*
4 *Iudex ex officio examinare non poteſt teſtem non productum.*

Bar.in l.qui accuſare.C.de eden.

1 BART. in hac l.qui accuſare,ait in ſumma. Reum † non teneri edere actori ad intentionē fundandam,ſed eum eſſe abſoluendū actore non probante. Limita hoc non procedere in cau- * ſa dotis, & alimentorum; quia tenetur reus edere ad intentionem fundandam. & hanc eſſe * communem opinionem teſtatur Dec.in c.1.nu.21.de probat.Et de fiſco uide hic per eundem Dec.& omnino quæ latè poſui in l.fi.infrà eod.titulo.& ad l.hanc uide Feli.in c.2.col.2.& 4.de
2 except.Quærunt hic aliqui unde hoc, quod mala † fides impedit præſcriptionem.c.fin.de præſcript.& tamen non impedit ualiditatem abſolutoriæ latæ pro reo? dicas malam fidem, nō impedire pręſcriptionem,niſi probetur,& ita eſſet hic,quia ſi debitum probaretur,non fieret abſolutoria pro eo. Vel dicas in præſcriptione pro ſubſtantia bonam fidem exigi, qua deficiente non procedit.d.c.fi.in ſententia uerò requiritur pro ſubſtantia ut ſententia fiat ſecundum allegata & probata.l.illicitas.§.ueritas.ff.de offic.præſid.Præterà in præſcriptione agitur de præiudicio irreparabili,alioqui verò in ſententia abſolutoria,ut patet ex ijs, quæ hic aiunt doct. dū quęrunt,an ſi inſtrumenta debiti ad correctionem perueniant,aliquo remedio ſuccurratur?co-
3 gita etiam an debitor † puniri poſſit pœna ſtellionatus? argu.l.fideiuſſor.§.in omnibus.ff. mandat.& ad hanc.l.uide aliquid per Feli.in c.eccleſia ſanctæ Mariæ; col.9. verſi. quintò limita, de conſt.& in c.2.col.14.verſi.nonus caſus,de reſcrip.& in c.3.col.2.de probat.& in c. in præſentia,col.13.eod.tit.& in c.ad cauſam,col.2.eod.tit.& in c.cauſam quæ,colu.5.de teſti. & in c.ſignificauerunt,col.2.eod.tit.Alex.in conſi.150.col.1.in 5.vol.& in conſ.72.eod.vol.& tex.in l. negantes,infrà de action.& obligat. Abb.in c.cum inter.R.col.fi.de elect.Dec.in conſ.3.in fin.
4 Anch.in conſ.248.ex hac.l.inferunt etiam nonnulli,iudicem † ex officio examinare non poſſe teſtem non productum,cùm ipſe actor neceſſe habeat probare.& uide ad hanc.l. Felin. in c.1. colum.5.de except.Roma.in conſi.156.Abb.in c.1.colum. 2.ut eccleſiaſt.benefic. & in cap.2. col.3.de reſcript.

Summarium in l.procurator.C.de eden.

1 *Inſtrumenta communia debent eſſe apud digniorem.*

Bar.in l.procurator.C.de eden.

1 BART. in hac.l.procurator,ait,inſtrumenta † communia debere eſſe apud digniorem. Vide exemplum apud Bal.in conſi.324.in 3.vol.& ad rem hanc benefacit tex. in l. pater.§. pater pluribus.ff.de leg.2.& tradita per Bal.in tract.ſchiſmatis,quem poſuit in rubr.infra ſi quis aliq. teſta.prohib. Quæro quare hic non habeat locum diſpoſitio.l.ſi quæ ſunt cautiones.ff.famil. erciſcund.cogita quia facilis eſt reſponſio.& vide Roma.in conſi.413.

Summarium in auth.ſi quis in aliquo.C.de eden.

1 *Inſtrumentum ſi facit mentionem de alio,non probat,niſi illud exibeatur.*
2 *Ex uerbis narratiuis inſtrumenti mandatum non probatur.*
3 *In publicandis inſtrumentis pars citari debet.*
4 *Inſtrumentum an poſſit exemplari uel examinari extra iudicium ſine authoritate iudicis de partium conſenſu.*
5 *Si ſunt plures teſtes qui teſtantur ſe uidiſſe inſtrumentum an probent.*
6 *Exemplum exempli an probet.*
7 *Si in collatione eccleſiarum aliquarum ſit mentio eas eſſe unitas per hoc non probatur unio.*
8 *Fides non eſt habenda inſtrumento referenti debitas ſolennitates interueniſſe.*

9 Si

9 *Si in sententia dicitur eam fuisse latam lite contestata, & iurato de calumnia, hęc uerba probant acta pręcessisse quando sententia fuit lata partibus præsentibus, & non contradicentibus.*

10 *Sententia lata sine causæ cognitione parte præsente, & non contradicente ualet.*

Bar. in auth. si quis in aliquo. C. de eden.

1 BART. in hac auth. si quis in aliquo, sic ait in summa. In eo, quod unum † instrumentum facit mentionem de alio, non probat, nisi illud exhibeatur, uel aliter comprobetur. De hac re vide omnino Soc. in consi. 266. col. 1. in 1. vol. ubi ait, quid si instrumentum referens aliud est factum inter easdem personas? quid si notarius referens aliud, testatur se de illo rogatum fuisse? quid si sumus in antiquis? ubi tenet, non probari per instrumentum enunciatiuè relatum, secus si plura essent instrumenta; quia tunc exoritur communis opinio, quæ in antiquis habetur pro ueritate. hæc Soci. in d. consi. Præterea hic aliqui dubitarunt, utrum ista auth. ponat casum minus dubitabilem quam l. proxima. sed dicas hanc auth. procedere in instrumento publico, ut colligitur ex uoce, aliud, & ex uoce, alterius, & in ea poni casum magis dubitabilem ita exponendo. videbatur enim ex quo instrumentum habet omnia solennia, & in cęteris probat, debere probare etiam in eo, quod ibi referebatur, lex autem proxima loquitur in exemplo simpliciter sumpto, quod nullam habet solennitatem, alias si intelligeremus de exemplo solenniter sumpto, non esset opus producere originale, ut ibi in fi. dicitur ut hic per Bar. in 2. fallen. & ad rem hanc. vide Præposit. in c. si Romanorum. 19. dist. col. fi. & Alex. in consi. 81. col. 3. in 3. vol.

2 ubi ait, ex uerbis † narratiuis instrumenti mandatum non probari. & hoc propriè cadit in vers. uenio ad aliam. Et dum Bar. hic in versi. uenio ad primum, opponit dicens, uideri quòd exempla probent. l. in fraudem. §. neque instrumenta. ff. de iur. fisc. & soluit, ut hic per eum. Aduerte quoniam frustra ibi peteretur editio, cum contra fiscum uti non posset, ut ibi habetur in tex. & ista solutio uidetur esse contra. d. §. neque, dum uult edi cautionem de non utendo contra fiscũ & rempublicam, quæ sit diuersa, ut per gl. ibi. vide si posset adaptari solutio gl. ibi ut non faciat plenam probationem, sed præsumptionem, & ita tenor gl. in l. ij. ff. de fid. instrum. Ad ea uerò, * quæ subiungit Bar. hic in versi. Dic ergo, adde hanc esse * communem opinionem, de qua vide Ang. Aret. in §. nihil, inst. de actio. & Feli. in c. Albericus, col. 1. & seq. de test. & Aret. in cons. 20.

3 col. 1. Et dum Bar. hic in uersi. & pro hac opinione declaranda, ait in publicandis † instrumentis partem citari debere, quia possit edi. dicas tu aliam quoque subesse rationem, quia in hmôi publicatione requiritur causæ cognitio. c. fi. de fid. instrumen. igitur pars est citanda. l. in causæ. §. causa cognita. ff. de minor. An autem requiratur citatio generalis an specialis? vide hic Bald. Ang. & Salic. & Host. & Io. And. in d. c. Albericus, & Ant. de Butr. in d. c. fin. & latissimè Alex. in consi. 106. Visis & opportunè cōsideratis. col. pen. in 5. vol. & quomodo pars sit citanda, vide Feli. in d. c. fi. & Corn. in consi. 24. in 3. vol. & omnino Feli. in c. quoniam contra, in colu. 26. & seq. de probat. & in d. c. Albericus, in principio Capr. in consi. 10. col. pen. & Aret. in consi. 36. in secundo dubio. Paul. de Cast. in l. ij. infrà de testa. Alex. in d. consi. 106. in secundo dubio. ubi tradit, an huiusmodi citatio præsumatur interuenisse, & qualis debeat esse. & Corn. in consi. 144. in 1. dub. in 4. vol. & in consi. 247. col. 14. in 2. vol. Et dum Bart. quærit, an instrumentum

4 † posit exemplari, uel examinari extra iudicium sine authoritate iudicis de partium uoluntate? Aduerte hic dum Bar. concludit, instrumentum exemplatum extra iudicium de uoluntate partium affirmantium primum instrumentum ualidum esse, facere fidem: nam obstat difficultas, de qua agunt Abb. & Imol. in d. c. fi. & in d. c. Albericus. ubi seruando restringunt hanc fallent. procedere solùm quò ad ipsas partes, ut faciat fidem, non quia sit publicum instrumentum sed ex ui confessionis, & cuiusdam pacti initi inter partes. Dum uerò subdit Bar. quæstionem, quid

5 si sunt plures † testes, qui testantur se vidisse instrumentum? De hac quæst. vide Feli. in c. sicut, col. 1. & seq. de re iudic. Posteà Bar. concludendo solutionem istius quæstionis, tria tantùm exigit, ut hic per eum in versi. de hoc breuiter. Tamen dicas tu aliud quoque difficilioris probationis exigi, ut per Abb. in c. cùm olim. de priuileg. in ultima gl. scilicet, ut testes deponant de omnibus solennitatibus requisitis in instrumento. & ad hæc dicta Bart. uide Alexand. in l. ij. de

bonor.

bonor.poss.secundum tabul.col.1.& Feli.in c.sicut,col.1.& 6.de re iudic.& Imol.in consi.116. col.3.& Dec.in consi.82.Dum autem subdit Bar.quid si unum instrumentum esset exemplatum per tres uel quatuor notarios? vide Curt.in consi.77.col.1.& in consi.76.& Soc.in consi. 23.col.1.Et dum Bar.hic in col.fi.uersi.item non potest,ait, notarium rogatum esse non posse à partibus,nisi de eo,quod ipsæ partes faciunt: vide Dec.in consi.118.colum.3.Corn.in cons. 143.col.antepen.& seq.in 4.vol.& Anchar.in cons.301.Posteà quærit Bar. utrum exemplum
6 † exempli probet? uide Feli.in d.c.Albericus.col.1.& seq.Alex.in consi.130.col.2.& seq.in 1. vol.Paul.de Cast.in l.ij.infrà de testa.& illam distinctionem Bartoli quomodo exemplum exempli probet,sequitur Cuma.in consi.58.Visis,in 1.dub.Dum autem concludit exemplum exem
* pli facere fidem,* communis sententia est contra Bartolum,quamuis Alex.contrarium teneat in consi.138.Opportunè consideratis,col.3.in 1.vol.Ad ea verò,quæ ait Bar. hic in versic. uenio ad aliam materiam,vide Raph. Cuma. in cons.6.Creditur libris. Et ad ea quæ ait Barto.in uersic.contra hoc oppono infrà de fid.instrum.& iur.hast.fisca.vide Barb.in consi.7.colu.4.& seq.in 1.vol.& in consi.18.eod.vol.col.6.Roma.in consi.336.Aret.in consi.33.Alex.in consi.
7 70.col.pen.in 3.vol.ubi ait,si in collatione † ecclesiarum aliquarum fit mentio eas esse unitas, per hoc non probari unionem. & plenè Soc.in consi.226.in 1.volu.Et dum Bart. hic in versi. iuxta prædicta,quærit,si ecclesia uendidit,& in instrumento dicitur, tractatus legitimos præcesisse,an hoc faciat fidem? vide Feli.in c.sicut,col.14.de re iudic.& Ias.in consi.54.in 1. vol. ubi ait per spacium.10.annorum præsumi tractatus & alias solennitates requisitas interuenisse quò ad præiudicium ipsarum partium. & in hac re ad ea quæ ait Bart. in versic. contrarium puto,vide Alex.in consi.17.col.2.in 4.vol.Abb.in consi.41.in 1.vol.Federic. de Sen. in consi. 143.& in consi.288.Barb.in consi.4.col.6.& seq.in 1.vol.& in consi.42.col.15.eod.volu.Bal.
8 in c.edoceri,col.3.de rescript.Et dum Bar.concludit,fidem † non esse habendam instrumento referenti debitas solennitates interuenisse,bene dicit,quia illæ interuenire non potuerunt tẽpore celebrati instrumenti.quò autem ad licentiam episcopi.Bart. loquitur contra textum in l.j.infrà de fid.instrum.& ita per illum tenuerunt Ant.de Butr.Imol.& Abb.in c.ea noscitur, de his quæ fi. a prælato. vbi quamuis partes non potuerint renunciare solennitatibus, tamen statur instrumento,in quo refertur eas interuenisse. quamuis in specie cum Bar.hic teneat Alex. in consi.17.Viso instrumento locationis,in 4.volum.uide tamen,quæ paulò post ait Bar. hic in versi. quæro reperitur,& quæ ibi ponam. Ad ea igitur quæ hic Bar.ait in d.versi. quæro repe-
9 ritur: dum concludit,si in sententia † dicitur, eam fuisse latam lite contestata, & iurato de calumnia,&c. hæc verba probare ista acta præcesisse,quando sententia fuit lata partibus præsentibus & non contradicentibus. Attende quoniam ista decisio Bartoli uidetur contraria ijs,quę proximè in præcedentibus dicta sunt; nam quòd lis sit contestata,quod iuratum sit de calumnia,hæc instrumenti tempore interuenire non potuerunt,& partes eis etiam expresè renunciare non possunt. vide pro solutione huius contrarij Abb. per illum textum in c.fi. de probat. quem refert & sequitur Feli.in d.c.sicut,col.14.de re iudic.& pro decisione Bartoli facit, quia
10 quamuis † sententia lata sine causæ cognitione sit nullius roboris & momenti, tamen quando ita est lata parte præsente & non contradicente,ualet sententia secundum doct.relatos per Fel. ubi loquitur dubitatiuè in c.ecclesia sanctæ Mariæ. colu.9.versi.quartò limita, de constit.uide Dec.in c.quoniam contra,col.2.de probat.post Abb.ibi in 13.col. & de ista materia vide Ang. Aret.in §.fi.inst.de fideiussor.& Bar.in l.fi.ff.an appell.sit. & Alexand.in l.sciendum, col.6.ff.de
* uerb.oblig.& in consi.42.in 4.vol.ubi dicit opinionem Bar. hic & in d.l.fin. esse* communem, quicquid ipse dixerit in d.l.sciendum. vide quæ posui in d.l.sciẽdum.& Federic.de Sen.in cõs. 198.& in cons.22.in fi.Abb.in consi.7.in 2.dub.in 2.vol.& in cons.18.col.3.eod.vol.Roma.in cons.165.in fi.& in cons.seq.Aret.in cons.68.col.2.Paul.de Cast.in cons.320.in 2.dub. Feli.in d.c.Ecclesia sanctæ Mariæ,colu.9. versi. quartò limita,& in d.c.quoniam contra,colu.18. versi. quinta conclusio.Aret.in cons.36.col.5.Ang.in cons.103.

Summa-

Summarium in l.fi.C.de eden.

1 *Reus an actori edere teneatur ad eius fundandam intentionem.*
2 *Plura specialia cumulari non debent.*
3 *Ecclesia,& fiscus æquiparantur.*
4 *Exemplum repertum in archiuo publico fidem facit.*
5 *Dictio,nisi,cuius natura est ponere & affirmare quod prius negatum est.*

Bar.in l.fi.C.de eden.

1 BART. in hac.l.fi.in uersi.secundò est uidendum,tractat utrum † reus actori edere teneatur ad eius fundandam intentionem? vide Dec.in c.1.de probat.& quæ posui suprà hoc eod. titulo in l.qui accusare. & quia regula est,quod non,quæ fallit in fisco,ut hic per Bar.ideo quęro,vnde hoc,cùm fiscus hoc priuilegio potiatur,ut sibi edatur ad eius intentionem fundandā, ut pariter non sit priuilegiatus quò ad hoc, ut ad exceptionem fundandam reo edere non teneatur? Dicunt aliqui rationem esse,ne probationum copia coangustetur. sed attenta ista ratione priuatus priuato etiam ad intentionem fundandam edere teneretur; sed hoc est falsum,
2 ergo &c.Similiter mihi non placet alia ratio,ne plura specialia † cumulentur: quia hoc non est inconueniens.l.fi.infrà ad uelleian. & l.assiduis,infrà,qui pot.in pigno.hab. qua propter fortè uerius dici posset,hoc ideo esse,ne fiscus cum aliena iactura locupleretur,ut contingeret, si innocens uel alius,qui condemnari non debeat,condemnetur. Tamen præcedentem conclusionem,scilicèt ut fisco agenti edendum sit,restringe sex modis. Primò,ut non habeat locum in habentibus causam ab ipso fisco. ita Alex.in l.ne quisquam.ff.eod.titulo. Secundò ut nō procedat in causis criminalibus.l.iij.§.Diuus.j.in fi.ff.de iur.fisc.& ita tenet Alex.in consi.132.col. fi.in 1.vol.Tertiò ut non procedat,qn̄ unus fiscus ageret contra alium,ut per Bal.in c.1.de probat.& ad hoc benefacit.l.sed & milites.§.1.ff. de excusat.tut. Quartò ut non procedat quan-
3 do fiscus ageret contra ecclesiam † quæ illi æquiparatur.l.fi.suprà de sacrosf.eccl. ita Bal. in d.c. 1.de probat.& eadem ratione idem dici posset in casibus,de quibus per Alex.in 13. fallen.huius articuli. Quinto restringe,ut non procedat,quando fiscus ageret contra sibi non subditū; per ea quæ tradit Bal.in l.exemplo,in principio apparatus,infrà de probat.& bene faciūt trad.
4 per Alex.in auth.si quis in aliquo,in 6.fallen.suprà eod. titulo dum ait, exemplum † repertum in archiuo publico fidem facere. sed limitat hoc procedere solùm quòad ciuitatem,uel locum in quo est archiuus publicus,alioqui uerò fidem non facere; dicens ita sing.uoluisse Io.And.in addit.ad Specul.in titulo de instru.edit.§.nunc dicendum,& alios citat ut ibi uidere est. Sextò limitatur ista conclusio ut non militet,quando fiscus aliter commodè posset probare; ita Abb. & moder.in d.c.1.de probat.ubi Feli.in 6.col.& seq. Posset fortasse & septimò dici, hoc non procedere,quando cum fisco concurreret fauor dotis uel alimentorū per ea, quæ dixi in l. qui accusare,suprà hoc eod.titulo.Non desunt etiam qui aiunt, opinionem Bartoli non probari in d.l.ne quisquam,quia ibi uerba sunt negatiua & prohibitiua,ex quibus recta non solet fieri collectio.l.Titia.§.fi.ff.de man.testa.& pulchrè trad.Bald. in l.ij.infrà de condit.instit. sed non ad-
5 uertunt,quoniam ibi sequitur illa uox,quàm,quæ idem operatur quòd uox,nisi, † de cuius natura est,ponere & affirmare,quod prius negatū est.l. actione, & ibi doct.infrà de transact. Posteà Bar.hic in uersi.tertiò quòd reus,agit de editione quam facere debet reus actori ad fundā-
* dam replicationem. & in hac re opinio Bar. est * communis secundum Bald. in c.1.de probat.
* Circa verò id quod subiungit Bar.de iuuanda intentione actoris, similiter opinio Bartoli est * communis. quam sequitur Dec.in d.c.1.colu.21.versic.sextò fallit. ubi multa ad hoc adducit. & pro ea facit tex.in l.si donare.§.si sponsus.ff.de donat.int.uir.& uxor.in principio.& cap.primum.de fid.instr.faciunt quoque trad.per Bar.in l.admonendi,col.8.versi.quæro quid si testis deficiat.ff.iureiur.& ad d.l.ne quisquam, benefaciunt trad.per Bart. in l. libertus à patrono.ff. de in ius uocan.

Summa-

Summarium in rub. C. de in ius uocan.

1 *Dato libello necesse est ut pars citetur.*

2 *Iudicium incipit à citatione.*

Bar. in rub. C. de in ius uocan.

1 BART. in hac rubrica inquit. dato libello † necesse esse, ut citetur pars. ex hoc Bartolus præsupponit leges tituli præcedentis loqui tantum de oblatione libelli, quæ fit iudici. id quod non uidetur bene dictum; quia. l. edita, loquitur de illa, quæ fit parti. sed responderi potest, ut in simili traditur per Alex. in rubrica. ff. sol. matr. Et dum paulò post Barto. citat gl. in l. fi. §. illud, infrà de tempor. appellat. uide Feli. in c. quoniam contra, colum. 4. versi. ex
2 quibus, de probat. & quòd iudicium † incipiat à citatione, non autem à libelli oblatione, vide plenè apud Barb. in c. Ecclesia sanctæ Mariæ, colum. 19. cum seq. de const. & glo. in clem. prima in uoce, citationes, de iudic. & Alex. in l. cùm fundus, in princ. ff. si cert. pet. Feli. in c. 1. de libel. oblat. Et aduerte dum Bar. citat auth. offeratur, sentit oblationem, quæ fit parti, die feriata fieri non posse. id quod clarè tenuit Ant. de Butr. in c. fi. de iudic.

Summarium in l. j. C. de in ius uocan.

1 *Reuerentia quæ debetur marito, debetur uxori, non econtra.*

Bar. in l. j. C. de in ius uocan.

1 BART. in hac. l. j. inquit, reuerentiam, quæ debetur marito, deberi uxori, non è conuerso. ratio huius tex. esse potest; quia cùm maritus & uxor socij sint diuinæ & humanæ domus. l. aduersus, infrà de crimin. expil. hæredit. & duo sint in carne una. c. dilectus, de bigam. non posset uxor molestari, quin etiam molestia fiat marito, iuribus allatis in gl. & l. j. §. item autem. ff. de iureiur. Sed ista ratio confundit gl. hic, dum uult, idem non esse è conuerso, cùm non sit inconueniens maritum ab uxore cohonestari, secundum gl. in l. si uoluntate, & ibi Bar. infrà de dot. promiss. ad rem facit gl. in §. generali, in auth. const. quæ ad dignit. neque reluctatur tex. citatus per gl. quia non loquitur de opera reuerentiali, ut hic sed de alijs, ut habetur per Bar. in l. seq.

Summarium in l. uenia. C. de in ius uocan.

1 *Patronus potest remittere.*

Bar. in l. uenia. C. de in ius uocan.

1 BART. in hac. l. uenia, in fi. ait, patronum † posse remittere. vide Cæpoll. in consi. 7. col. 1. & in consi. 16. col. fi.

Summarium in l. qui in potestate. C. de in ius uocan.

1 *Pater, & mater in ius sine uenia uocari non possunt.*

Bar. in l. qui in potestate. C. de in ius uoc.

1 BART. in hac. l. qui in potestate, ait, patrem † & matrem in ius sine venia uocari non posse. postea quærit, quid si citati fuerint uenia non petita, utrum processus irritus fiat. vide Aret. in consi. 118.

Summarium in l. j. C. de pact.

1 *Fideicommissum ex futuro euentu pendens potest per pactum remitti.*

2 *Dubius, & ignorans æquiparantur.*

3 *In iudicijs quasi contrahitur.*

4 *Pactum contra uoluntatem defuncti non ualet.*

Bar. in l. j. C. de pact.

1 BART. in hac. l. j. sic ait in summa. Fideicommissum † ex futuro euentu pendens potest per pactum remitti. vide ad materiam huius. l. Soc. in consi. 114. in 1. volum. & Aret. in consi. 163. Et ad ea quæ ait Bar. hic in versi. nota ad quæstioné, uide in simili casu Alex. in l.

in l.nam hoc iure.ff.de hæred.uel action.uend. Et dum Bar.opponit de.l.nec nos. ff.de capt. & respondit ibi ius non competere re nec spe ideo remitti non posse. Dicas ibi nec re nec spe ius competere; quia ibi nullum erat fideicommissum. quamuis enim ibi uerè mortua esset matertera, tamen ex quo dubium erat apud eos, qui uolebant pacisci, rectè dici non potest, ipsos aliquam spem habuisse; quoniam non sufficit habere potentiam paciscendi, nisi etiam ipsi sciant, se illum habere. ita Ang.in l.hæres inst.in fi.ff.de acquir.hæred.& tex.in l.quæro, cum ibi trad. per Bar.ff.de eo qui pro tuto.& habetur in l.is qui hæres.§.1.ff.de acquir.hæredit. nam dubius
2 † & ignorãs æquiparantur. Bar.in l.manifestissimè.§.1.infrà de furt. Postea Barto. hic in uersi. vlterius ad istud, tradit duos casus, in quibus renunciatio simplex iuris de futuro ualida est. Tu verò ultra istos casus adde eam esse ualidam, etiam quando est iuraméto firmata, ut per Raph. Cuma.& Alex.in l.is qui hæres.ff.de acquir.hæred.& clarè docuit Ang.in l.si quis posthumus. §.1.ff.de liber.& posthu. Ad ea verò quæ hic ait Bar.in 2.colu. vers. si verò nobis, uide omnino Matthæsil.in sing.162.incip. Nota singularem, cum ibi addit.per Castill. & Paul. de Castr. hic col.3.latè Soc.in consi.230.in 1.vol.& Bal.in cons.102.in 2.vol. Attende autem Bartolum hic in versi.si verò ius est reale, quoniam contrarium uult in l.non solùm.§.liberationis. ff.de liber. lega.dum citat.l.postquam liti, infrà eod.titulo nisi dicas ibi rem esse apud aduersarium, hic autem contra. Et dum subdit Bar.hic, quando ius competit spe & non re, posse per pactum remitti in iudicio parte absente. Limita hoc ut per Alex.in d.l.postquam liti, col.2.ubi uide quæ pono ad Bar.& quod ualeat renunciatio hæc facta in iudicio, vide aliquid per Bal. in l. sed si quis.
3 §.quæsitum.ff.si quis caut.ubi ait, hoc ideo ita esse, quia in iudicijs † quasi contrahitur.l.iij.§.idē scribit.ff.de pecul. Posteà Bar.hic in uersi. Modo expeditus, opponit dicens, pactum hoc de futura succesione non ualere, per l.fi. infrà eod.titulo. Aduerte quoniam.d.l.fi. uidetur reluctari Bar.hic dum citat.l.si rem meam. nisi respondeas, Bartoli documentum esse intelligendum in casu possibili, quando scilicèt pactum fieri potest de hæreditate uiuentis, ut in casu.l.iij.§. de illo.ff.pro soc.& uidebitur in d.l.fi. Et dum Bar.citat.d.l.si rem meam, vide quod pro hoc posui ad Bar.in l.quod Seruius.ff.de cond.caus.dat.& ad prædicta uide Roma.in cons.22.colum.1.& Imol.in consi.52.Card.in consi.129.col.1.& Soc.in d.consi.230. Et dum Bar.paulòpost redar
4 guit gl.hic quæ innuit, pactum † contra uoluntatem defuncti non ualere: Dicas pro ista gl. facere tex.in §.sanctissimus, in auth.de alien.& emphyt.& in l.ij.cum glo. infrà de usucap. sed responde ut per Alex.in l.filiusfamiliàs.§.Diui.colum.1.ff.de lega.1. Posteà opponit Bar. dicens hanc.l.esse malè situatam, cum poni debuerit in titulo infrà de transact. & respondit secundum gl.illum titulum loqui quando res est dubia propter litem contestatam. Attende hic quoniam glo. non dicit hoc, quia esset contra.l.primam.ff.de transact. Et si dicatur, quare igitur non fuit posita infrà titulo 1. sicut.l. de fideicommisso, & l. de alimentis, respondeas licet, quia sic placuit compilatori. & uide hic Alexan.& ad ea quæ hic Barto.ait propè fin.ibi, & ideo impletio contractus. vide Aret.in consi.96.colum.fin. Et dum Bart.quærit quando fuit conuentum ut non peteret, an præstando cautionem Mutianam impleat contractum ex parte sua? videas ad hæc Signorel.in cons.114.

Summarium in l.post uenditionem.C.de pact.

1 *Conuentione facta cum procuratore in rem suam ex parte rei liberatur reus exceptione taciti pacti.*

2 *Pactum tacitum quod inducitur à lege, non exigit præsentiam personæ.*

Bar.in l.post uenditionem.C.de pact.

1 Bart. in hac.l.post uenditionem, sic ait in summa. Conuentione † facta cum procuratore in rem suam ex parte, rei, liberatur reus exceptione taciti pacti. Vide ad hanc.l. Alex. in l. si Titius.ff.de uerb.oblig. Et quis dicatur procurator in rem suam, vide gl.in l.Plautius.ff.de procurat.Bar.in l.j.infrà de action.& obligat.& Aret.in consi.124. Et an & quando huiusmodi procurator possit reuocari? videas Dec.in consi.701. Et dum Bar.refellit gl.quæ ait, pactum hoc uideri factum inter creditores, & reum principalem, & dicit Barto.immo uideri factum in istis emptoribus, quod pactum prodest hæredi, quia illi emptores erant eius procuratores in rem suam.

suam.l.rescriptum.§.fi.cum l.seq.ff.eodem. attende hic,quia ille intellectus Bar.non uidetur uerus; quoniam eo attento deberet dari hæredi exceptio doli, pro ut dicit text.in d.§.fi.non autem taciti pacti, vt hic dicit text. & vide Paul. de Castro. ad istum text. in l.si cum emptore,
2 colum.2.ff.eodem titulo. Et dum Bart. hic in fin.ait, pactum † tacitum, quod inducitur à lege, non exigere præsentiam personæ: vide Bald.in rubrica. C. qui admit.colum.fi.in 8. quæst. Et quæ sit utilitas in terminis huius.l.sit ne pactum tacitum an expressum, dicas secundum istam.l.sublatam non esse naturalem obligationem, qua hæres tenebatur, sed tantum ciuilis erat elisa; si uerò pactum fuisset expressum, eo casu sublata esset naturalis. ita uidetur uelle Bald.in l.rescriptum.§.fi.& in l.pacta quæ contra,vers.venio ad secundum,infrà eod.dum citat. d.§.fi.& dici posset,tale pactum induci eo, quia uenditor hæreditatis sit contentus, ut emptor creditoribus hæreditarijs satisfaciat, cum hoc sit ei utile, & videas aliquid apud Barb.in consi. 20.col.20.in secundo uol.

Summarium in l.seruus.C.de pactis.

1 *Seruus in ipso contractu potest domino præiudicare.*

Bar. in l.seruus.C.de pactis.

BART. in hac.l.seruus,ait,summarium colligi ex ipsa lege, & distinguit, & declarat ut hic per eum. Tu ad hanc.l. & pro eius ratione vide text. in l.soluenda.ff.de negoc. gest. quatenus
1 verò hic dicunt omnes post glo. seruum † in ipso contractu posse domino præiudicare, dicas hoc esse uerum, si post incontinenti paciscatur.l.j.§.fi.ff.de stipul. seruor.quam adducit ad hoc Imol.in l.iudex postquam, col.9.vers.extra gl.ff.de re iudic. facit.l.lecta,vers.dicebam.ff.si cert. pet.& vide Barb.in consi.89.col.9.in tertio uol.

Summarium in l.postquam liti.C.de pac.

1 *Qui renunciat liti motæ, videtur renunciare liti, & causæ.*
2 *Pactum seu renunciatio non porrigitur ad aliam rem, nisi illa res sit præambula ipsius renunciationis de necessitate.*
3 *Lex noua porrigitur ad correctionem legis antiquæ quando alioqui inutilis redderetur.*
4 *Actor quando renunciat causæ,ex hoc non acquiritur exceptio pacti uel doli.*

Bar.in l.postquam liti.C.de pact.

1 BART. in hac l.postquam liti,sic ait in summa. Qui renunciat † liti motæ, videtur renunciare liti & causæ. Attende hic, quia & si renuncians liti, vlterius agere non possit, tamen propterea non uidetur fateri, aduersarium habere ius. text.est singu. in l.si te, infrà, de ingen. manum. & ibi Bald.& Roma. in singu.781.incipi. Dicit l.postquàm. & Alexan.in l.naturaliter. §.nihil commune, colu.25.ff.de acquir.possess.& pro declaratione huius.l. vide eum ibi in 14. colu.& tex.in l.iij.de fide instrumen.& Barb.in consi.20.col.14. in secundo uolu Et dum Bar.
2 laborat circa intellectum huius.l. dicens pactum † seu renunciationem non porrigi ad aliam rem, nisi illa res sit præambula ipsius renunciationis de necessitate. & ideo infra quamuis de iure isto instantiæ renunciari nequeat, postquàm lis est mota, tamen potest quis renunciare causæ: proinde ad hoc ut ualeat renunciatio instantiæ, præsumitur præcedere renunciatio cau
* sæ. vide Alexan.in consi.22.colu.2.in primo uolu.vbi vltra trad.hic per eum,inquit * communiter hunc intellectum Bar.reprobari, ex quo tamen collige, cum renunciatio seu remissio sapiat donationem.l.contra.§.fi.ff. eodem. l.si quis delegare.ff. de nouat.l. si quis obligare, cum glo.ff.de regu.iur.& in donatione fiat restrictio.l.cùm de indebito.ff.de probat.& l.eleganter. §.qui reprobos.ff.de pignor.acti.& l.cùm aurum.ff.de solut.tamen hic non fit restrictio,immo potius extensio: quia per huiusmodi restrictionem actus redderetur inutilis, vt sentit Bar. hic dum citat.l.illud.ff.de acquiren.hæred.& ad rem facit quod in simili ait glo.in l.nulla, suprà de
3 episcop.& cleric.dicens, legem † nouam porrigi ad correctionem legis antiquæ, quando alioqui inutilis redderetur. & ad hoc dicas bonum esse,ut dilatetur,quia tunc ualebit super utraq;,

cum altera sit de necessario antecedenti alterius.l.ad rem mobilem, & l.ad legatum.ff.de procurat.& l.ij.ff.de iurisd.omn.iudi.Et dum Bar.hic paulòpost cōcludit, si quis renunciaret instantiæ reseruato sibi iure causæ, huiusmodi renunciationem non ualere; quia renunciatio instātiæ & non causæ non ualet.huic sententiæ reluctantur trad.per Bar.& glo.in l.j.ff.de acqui.hæred. vbi Ias.in 1.& 2.col.nam ibi habetur, si quis dicit, adeo hæreditatem pro parte, & pro parte repudio, in totum adiuisse censetur, non obstante repudiatione: igitur ita pari ratione dicendum est proposito casu, renunciationem ualere non obstante illa reseruatione. cogita. Ad ea uerò
4 quæ hic propè fi. ait Bar.in ver.respondeo breuiter, scilicet quando actor † renunciat causæ, ex hoc non acquiri exceptionem pacti uel doli. dicas hoc idem tenere Bar. in d.l.naturaliter.§.nihil cōe, in 2.lectura, col.3.vbi ait, eum, qui renunciat liti, non intelligi renunciare dominio, uel illud in aduersarium transferre, si quod habet.l.si in fundo, infrà de transact. Et dum ait oriri pacti uel doli exceptionem: Limita, si agat eadem actione, secus si post petitorium, cui renunciatum esset, possessorium intentaret, vt hic posui ad Ias.in princ.secundæ colu. vers. sextò limita. Item scias tum demum pacti exceptionem acquiri, si aduersarius erat præsens, si uerò absens, acquiritur doli exceptio. ita declarat in d.§. nihil commune, col.16.vers.Item.& ibi dicit, quæ vtilitas sit an habeat quis exceptionem doli an pacti. & de ista exceptione doli uide Alexan.in consi.41.col.2.in tertio uol.

Summarium in l.debitori.C.de pactis.

1 *Per aditionem hæreditatis debitoris confunditur actio.*

Bar.in l.debitori.C. de pact.

1 BART. in hac l.debitori, sic ait in summa, per aditionem † hæreditatis debitoris confunditur actio. Declara hoc procedere in totum, si est hæres in totum, & pro parte, si est hæres pro parte tantùm.l.si adulta, & l.j.cum glo.infrà de hæreditar. action. vbi etiam glo.dicit, quid fieri debeat si id, quod erat debitum, indiuiduum erat? vide etiam post Bald.hic, Capr.in consi. 65.in secundo dubio, & Aret.in consi.162.colum.2.& Angel.in consi.209. Limita istam l.ut non habeat locum in hypothecaria, quæ non confunditur per aditionem hæreditatis, ut hic per Alexan.& alios.circa quam limitationem uide omnino Antonium de Fano in tract.de pignoribus & hypothecis, in primo membro.in 5.parte.nu.64.

Summarium in l.si pascenda.C. de pactis.

1 *Pactum inter dominum, & eum qui pecora pascenda suscipit, seruandum est.*

Bar. in l.si pascenda.C.de pact.

1 BART. in hac.l.si pascenda, sic ait in summa, Pactum † inter dominum, & eum, qui pecora pascenda suscepit, seruandum est. de materia huius l.vide Corn.in consi. 108.& in consilio 279.in primo uolu.

Summarium in l.cum postquam.C.de pactis.

1 *Pacta inita dolo, exceptione doli tolluntur.*

Bar.in l.cum posteaquam.C. de pact.

1 BART. in hac l.cum posteaquam, sic ait in summa. Pacta † inita dolo exceptione doli tolluntur. Tu dicas exemplum huius.l.sumi posse in l.cum à te, & in l.antepen.ff. de dol. & hunc tex.in uoce, irritum, declara exponēdo ut in simili habetur in l.j.in uoce, irrita, infrà de rescind. uend.& in l.non omnia.ff.de minor.& istum textum, dum agit de dolo, non intelligas uerificari in quocunque dolo, sed in eo tantùm, qui lateat prudentissimum, & ipsum deciperet; sicut dicimus de metu, qui talis esse debet, vt cadat in uirum constantem; ita dicunt Imol. & Abb. in cap.1.quod met.cau.

Summarium in l.legem.C.de pactis.

1 *Pactum appositum in rei traditione uestitur ab ea, de eo quod producit actionem.*

Bart. in l.legem.C.de pact.

1 BART. in hac l.legem, ait pactum † appositum in rei traditione uestiri ab ea, de eo, quod producet

producet actionem. vide aliquid per Alexand. in l. bonae fidei, vers. vltimò nota, infra eod. & Feli. in c. ecclesia sanctae Mariae, col. 15. de constit.

Summarium in l. pacta nouissima. C. de pact.

1 *Pacta nouissima prioribus contraria debent seruari.*
2 *Vltima consuetudo patris fam. est seruanda.*
3 *Posteriora an & quando derogent prioribus.*
4 *Ad probandum contractum simulatum necesse est probare dictum fuisse tempore uenditionis, eam non esse uenditionem, sed pignus.*
5 *Ex interuallo temporis non cognoscitur mutatio uoluntatis.*

Bar. in l. pacta nouissima. C. de pact.

1 BART. in hac l. pacta nouissima, sic ait in summa. Pacta † nouissima prioribus cõtraria debent seruari. Ad hoc faciunt trad. per Alex. in consi. 39. col. 2. in quarto uolu. & in consi. 121. in princip. eod. uol. Federic. in consi. 10. in fi. & in consi. 253. Roma. in consi. 14. & in consi. 41. in secundo dub. & vltra ea, quae hic possunt colligi, hoc est ultima prioribus derogare, dicas idem esse in decretalibus c. j. de cognat. spirit. c. j. de constit. in 6. & idem est in mora l. illud, cum ibi trad. ff. de peric. & commod. rei uend. hoc idem est in praeceptis interlocutorijs iusdicentis l. si opus. ff. de oper. no. nunc. l. quod iussit, cum ibi trad. ff. de re iudic. Adde quòd hoc ipsum attenditur in rebus imperfectis, in quibus statur ultimo uerbo, ita Bal. in l. quidam eulogio, col. 3. infrà de iure delib. & in tract. schismatis, col. penul. quoniam posuit in rubrica infrà, si quis aliq.
2 test. prohib. Idem est in pluribus consuetudinibus † patrisfamiliàs, ultima enim seruatur l. mela. §. j. ff. de alim. lega. Idem est & in pluribus qualitatibus personae. ita Bal. in l. si filium, infrà de inoffic. testam. Idem in pluribus scripturis l. tutor. §. in tutoris. ff. de testa. tuto. Idem in iuramento l. duobus. §. fi. ff. de iureiur. Idem in pluribus opinionibus relatis, nam ultima solet attendi. l. bona fides, cum ijs, quae ibi posui ad Bar. ff. deposi. Quid autem sit in ultima cõsuetudine & fama? uide Bal. in c. j. qui feud. dar. poss. & quid in rescriptis, & in priuilegijs? uide Ioan. Andr. in c. j. & ibi plenè Feli. de rescrip. item ad praedicta uide Bal. in c. inter R. seniorem, de deci. dum loquitur de duobus instrumentis factis super traditione rei, &c. Et uide Specul. in titu. de dispu. & alleg. §. post hoc, in fin. & tex. in l. si tibi, in fin. ff. si cert. pet. & in l. ex duobus, in prin. ff. de uulg. & pupil. & in l. Lucius. §. fi. ff. de test. mili. & aliquid per Alex. in consi. 5. col. 2. uersi. per hoc etiã facit, in 5. uol. Abb. in consi. 24. in j. dub. in 2. uol. & in consi. 62. in fin. eod. uol. Federi. de Sen. in consi. 234. col. 3. & Feli. in c. per tuas, col. 4. uersi. amplia primò, de proban. & in c. quoniã contra, col. 10. in glo. super uoce, tempora, eod. tit. & aliquid in c. cùm causam, col. 3. in prin. de test. Caepol. in consi. 8. col. 3. Barb. in consi. 2. col. j. in j. uol. Imol. in consi. 68. in fi. Cardi. in consi. 29. col. 4. Barb. in c. ex parte, col. 3. de const. Feli. in c. cùm contingat, col. 2. de rescrip. ubi ait, standum esse ultimae famae. Capr. in consi. 88. & Io. Fabr. in §. eum qui, in proaem. inst. in glo. j. & An
3 chara. in consi. 346. Et an & quando posteriora † derogent prioribus, uide apud Damasum in tract. de brocardis, in j. membro, nu. 5. Ad ea uerò quae posteà hic subiungit Bart. in uersicu. ista solutio, dicens multum differre, an pactum derogatorium simpliciter praecedat, an uerò sit facta expressa mentio futuri temporis: Attende quoniam ista differentia, cui Barto. innititur, non uidetur posse subsistere; quia si sit pactum simpliciter de non accipiendo argentum, subintelligitur, in futurum; & ideo expressio eius, quod tacitè inest, nihil operatur. paria igitur sunt pactum fieri cum expressione futuri temporis, uel fieri simpliciter, quando non nisi de futuro potest interpretari. facit ad rem. l. ij. ff. de liber. & posthum. Praeterea ratio posita in l. cum in plures. §. locator. ff. loca. de quo tex. hic agit Bart. scilicet propositum remissum uideri, militat etiam si expressè futuri fiat mentio. & ad haec uide Ias. in l. qui in aliena. §. fi. colum. 78. ff. de acquiren. haered. vbi adducit. l. si quis in principio. ff. de lega. tertio. vbi non sumus in protestatione, quae expressè contineat tempus futurum, & tamen extenditur ad actum factum ex interuallo, per quem non praesumitur recessum à praecedenti protestatione. & ista materia pro-

testationis latè habetur in l.non solùm.§.morte.ff.de oper.nou.nunci. Et dum Bart.hic subdit
4 in versic. & per hoc dicebat, si tu uis probare contractum simulatum, † necesse esse probare dictum fuisse tempore uenditionis, eam non esse uenditionem, sed pignus; nam tunc uenditio statim secuta præsumitur simulata. Ad rem hanc faciunt trad. per Bart. in l.nemo potest, in quarta quæst.& ibi Alexand.& alij.ff.de lega.primo. et uideas Alexand. in consi.27. colum. fin.in tertio uolumine.& in consi.88.colu.2.in quarto uolum.& in consi.109.in fin.& in consi. 119.eodem uolu.Abb.in consi.5.in primo uolu. & in consil.15. eodem uolu.& in consi.48.& 76.& 12.in secundo uolu. & ultra ea,quæ hic habentur, & ad materiam contractuum simulatorum,vide Alexand.in consi.46.in primo dubio.in tertio uolu.& in consi.28.& 57.& 142.in quinto uolu.Aret.in consi.65.& in consi.95.Cæpoll.in tract.de contractibus simulatis, per totum.Rapha.Cuma.in consi.41.& 81.& 155. Fulg.in consi.42.& 188. Ana.in consi.18.Barb. in consi.51.in primo uolum.& in consi.7.colu.4.in secundo uolu.Anchar. in consi.258. Rom. in consi.102.in secundo dubio.& in consi.255.in primo dubio.Ange.in consi.106.& in consi. 273.Paul.de Castr.in consi.52.in fin.& in consi.82.& in consi.330.in fi.& in consi.333.& aliquid per Bar.in l.non solùm.§.si mandato meo,col.2.vers.quæro mandaui.ff.de iniur.vbi uult,
5 ex interuallo † temporis non conijci mutationem uoluntatis. sed dicas ibi agi de actu qui fit ad implendam primum, hic uerò de eo, qui fit ad destructionem primi: & ita loquitur in alijs terminis. vide etiam de hac materia Abb.in consi.69.in secundo uolu. & in consi.113.in primo dubio eodem uolu.aliquid per Feli. in cap.fin.colu.3. in fi.de præsumpt. Barb.in consi.27. colu.6.& sequ.in secundo uolu.& in consi.13.& in consi.53.colu.12. eodem uolu. & in multis alijs consilijs suis. & Roma.in consi.102.in secundo dubio. & in consi.246. & in consil.302. & in consi.304.& Imol.in consi.22.& in consi.55.& in consi.99.in quinto dubio. & in consi.138. & in l.quoties.§.sed si.ff.de hæred.instit.Dec.in consi.123.& Barb.in consi.72.in quarto uolu. Ad ea uerò quæ hic propè fi.ait Bart.ibi, aut expresse se retulit ad tempus futurum,vide Iaf.in d.l.non solùm.§.morte,col.6.vers.Tu pro.ff.de oper.nou.nunc.

Summarium in l.in bonæfidei.C.de pact.

1 *Pactum nudum uestitur cohærentia contractus.*

2 *Pactum dicitur appositum incontinenti quando fit antequam contractus habeatur à partibus pro perfecto, & absoluto.*

Bar.in l.in bonæfidei.C.de pact.

1 BART. in hac l.in bonæfidei, inquit, pactum † nudum uestiri cohærentia contractus. Limita hoc habere locum quò ad ipsos contrahentes,non autem contra tertiam personam; vt puta contra fideiussorem. ita inquit Franciscus Cremen.in sing.108.incip. Factus est. vbi ponit exemplum,quod ibi uideas. Et dum Bart. paulò infra quærit, qua actione agatur ad id, quod uenit in pacto? aitque agi actione præscriptis uerbis,& actione ex eo contractu. vide eundem Bart.in l.prædia,colu.1.ff.de action.empt. & ibi Paul.de Castr.in quarta colu. Et dum Bar.hic
2 in fi.ait, pactum † dici appositum incontinenti, quando fit antequam contractus habeatur à partibus pro perfecto & absoluto. vide tu quando contractus dicatur perfectus,apud Alexan. in consi.10.colum.10.in primo uolu.& ad hæc uide Felin.in cap.cùm M.Ferrarien. colu.22.& sequ.de constitu.& Alexand.in consi.264. Viso processu, in libro primi & secundi uolumi. Et quando dicatur aliquid fieri incontinenti,uide Bald.in l.lecta,colu.fi.ff.si cert.pet.& Alexan.in consi.119.colu.2.& fi.in tertio uol.Abb.in consi.62.colu.3.in secundo vol.& in cap.quia propter,de elect.& latè Ana.in c.significasti.2.de homicid.Et quando probatio dicatur fieri incõtinenti,latè docuit Feli.in cap.exceptionem,colum.14.de except. & Bald. in l.ij.infrà de edict. diui Adria.tollen.

Summarium in l.si pacto.C.de pact.

1 *Pactum nudum nunquam uestitur cohærentia contractus uestiti accessorij.*

Bart.in l.si pacto.C.de pact.

1 BART. in hac l.si pacto, ex mente glo. ait, pactum † nudum nunquam uestiri cohærentia

contractus

* contractus uestiti accessorij. pro ista glo.quæ est * communiter approbata,facit l.debitori,vbi est similis expositio,suprà eod.tit.& in simili.l.fi.& ibi glo.infrà de furt.

Summarium in l.pactum quod dotali.C. de pact.

1 *Pactum per quod aufertur alicui libera testandi factio, non ualet.*

2 *Contrahere est liberi arbitrij, sicut testari.*

Bar. in l.pactum quod dotali.C. de pact.

1 BART. in hac.l.pactum, sic ait in summa. Pactum, † per quod aufertur alicui libera testamenti factio, non ualet. Pro intellectu huius.l.vide Decium in cons. 184.sunt qui contra hanc l.opponunt dicētes,pactum,de quo in ea, ualidum esse debere; quia filia simul cum fratre erat æqualiter successura ab intestato; sed pactum quo futura successio conseruatur, tenet & ualet.§.fi.inst.de legit. agnat.success.habetur per Bar.in l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de uerbor.oblig igitur &c.sed pro solutione uide Paul.de Castr.in l.fi.colu.pen. & fi.infrà eodem. & Alex.in d.l.stipulatio,colu.pen.circa medium.& dicas hæc habere locum etiam in personis ecclesiasticis,ut per Angel.in consi.179.col.5.Et ad declarationem huius tex. vide Alex.in cons.
2 28.col.antepen.in 5.uol.posset contra istam l.disputatiuè instari, & dici, contrahere est † liberi arbitrij,sicut testari.l.nec emere,infrà de iur.deliber.& tamen quis potest se obligare ad contrahendum.l.si pœnam.ff.de verbor. obliga. igitur pariter etiam poterit quis se obligare ad testandum,cum de contractibus ad ultimas uoluntates ualidum sit argumentum.sed respondeas licet,in testamentis condendis maiorem esse proculdubio libertatem cùm ambulatoria sit uoluntas usque ad mortem.l.iij.in fin.ff.de adim. lega. sed in contractibus quamuis à principio libera sit uoluntas,tamen posteà est necessaria.l.sicut. ff. de action.& obligat. cum concord.igitur de uno ad aliud, cum sint dissimilia, non recta fiet illatio.l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de uerbor.obliga. Et dum Bar.hic in secundo notab. dicit, pactum hoc nullam parere obligationem neque ciuilem neque naturalem, benefacit text. in l.hæreditas, infrà de pact.conuen.ibi, nullo modo debet.

Summarium in l.cum proponas. C. de pact.

1 *Si unus frater uendidit omnia bona sua præsente alio fratre, & tacente utrum is sibi præiudicauerit, quò ad fideicommissum conditionale.*

Bar.in l.cum proponas.C.de pact.

1 BART. in l.cum proponas, quærit cum glo.si unus † frater uendidit omnia bona sua præsente alio fratre & tacente, vtrum is sibi præiudicauerit quò ad fideicommissum conditionale? & glo.respondet quòd non. De hac re, & de ista glo. vide Roma. in consil.457.incip. Circa propositam conclusionem,in fin.& Bald.in l.quoties, infrà de fideicommiss.in principio. & omnino Alex.in consi.8.in 5.vol.& aliquid apud Abb.in cons.11.in primo dub.in 2.uol.

Summarium in l.pactum.2.C.de pact.

1 *Pactum tantum ualet cum scriptura quantum sine scriptura.*

Bar. in l.pactum.2.C. de pact.

1 BART. in hac l.pactum, ait, tantum ualere pactum † cum scriptura, quantum sine scriptura. Hoc autem fallit in multis casibus,in quibus requiritur scriptura,vt hic habetur per glo. & doct. sed ultra istos casus uide Alber.in l.iij.C.si min.se mai.dix. & adde alium casum,quem posuit Bar.in l.fi.in fi.apparatus sui,infrà de edict.diu.Adri.tollen.& alium uide apud Bal.in c.cùm Pauli,de appellat.& in l.infra,quomod.& quando iud.ubi loquitur in licentia, quam habet familia potestatis capiendi aliquem.item uide alium casum,quem ponit idem Bal.in l.gesta,infrà de re iudic.& in c.constitutus,de rescript.colum. penult.& vide quæ posui in lucubrationibus meis in l.j.§.sufficit.ff.bonor.possess.secundum tabul.& Bal.in l.j.colu.pen.infrà, de fideicommis.cuius dictum ibi extollitur à Baptista de sancto Seuerino in l.si certis annis,infrà eod.

Summarium in l. si creditores. C. de pactis.

1 *Tacita pacta non exigunt partis præsentiam.*

Bar. in l. si creditores. C. de pact.

1 BART. in hac. l. si creditores, in fi. ait, tacita † pacta non exigere partis præsentiam. Tu pro huius documenti declaratione uide Alex. in l. si cum dotem, col. 10. vers. sed contra Bar. ff. solu. matr. & in consi. 91. col. 2. in quarto vol. & Federic. de Sen. in consi. 268. & in simili casu Bar. in l. quod seruus. ff. de stipul. seruor. Barb. in consi. 37. col. 2. in secundo uol. & in consi. 40. colu. 6. eodem uolu. Roma. in consi. 88. in fi. Aret. in consi. 33. in fi. Dec. in consi. 35. colu. 2. & Alexan. in l. j. col. fi. ff. eodem titu. & ad præcedentia, de quibus agit Bart. hic, scilicet quando aliquis recipit partem ab eo, quem insolidum exigere poterat, & reliqua. vide Rapha. Cuma. in consilio 80. in fine.

Summarium in l. licet. C. de pact.

1 *Pactum de succedendo inuicem, non habet uim ultimæ uoluntatis.*

2 *Pactum factum inter aliquos fratres de succedendo unus alteri decedenti sine filijs incerta parte bonorum, ualet.*

3 *Pactum inter fratres de futura successione non habet uim donationis causa mortis.*

Bar. in l. licet. C. de pact.

1 BART. in hac l. licet, ait, hanc esse nouam & singularem. l. ex qua colligitur, pactum † de succedendo inuicem non habere uim ultimæ uoluntatis, nisi inter milites. Ad istum textum vide Bald. in l. j. col. 2. infrà de seru. fugit. & dic secundum Decium hic, l. hanc procedere, etiam si pactum non esset reciprocum, sed unus tantum promisisset se uelle, bona sua ad alium peruenire. & hoc idem uidetur esse ex mente Alexan. in l. pactum quod dotali, suprà eodem titu. colum. 2. in 2. fallent. & probatur in ista l. in ratione sui, ibi, tamen cum uoluntas, quæ est generalis & istum casum complectitur, quamuis dictum sit speciale, per ea, quæ docuit Alexan. in consi. 75. col. 1. in quinto uolumine. omittendo multa, quæ de ui rationis dici possent, quæ alibi cómemorauimus. hic ego quæro, an ista l. haberet locum in milite & pagano? & breuiter, salua meliori sententia, sic dicendum putarem, aut solus paganus promisit, & non ualet; quia paganus non potest pacto hæreditatem dare, sed speciale est in milite, ut hic. Aut solus miles promisit, & ualet, per rationem generalem. l. primæ. ff. de testam. milit. & l. milites, infrà de milit. testamen. Aut pactum est reciprocum, & prima fronte dicendum uideretur, quamuis quò ad paganum non ualeat per trad. hic, & in d. l. pactum quod dotali, & maximè per Paul. de Castr. ibi in fi. debere tamen ualere quò ad militem; sicut dicimus in testamento patris, quod quò ad filios ualidum est, sed inualidum quò ad extraneos. l. hac consultißima. §. ex imperfecto, infrà de testa. Contrarium tamen arbitror esse uerius, cum enim istud pactum sit reciprocum, & ob causam, quæ ex parte ipsius pagani impleri non potest, vt prædictum est, consequens est, ut milites agere debeat condictione ob causam ad rescindendum pactum. l. j. & l. si militem, & toto titulo. infrà & ff. de condict. ob caus. & ad rem facit, nam si in casu huius. l. vnus militum reuocasset uoluntatem, pariter & ab alio reuocata esse intelligeretur, vt per Dec. idque ratione correlationis. prædictam tamen conclusionem intelligas, quando miles ignorans credidisset, etiam paganum ad hoc pacto pariter coarctari, secus uerò si inualiditatis non esset ignarus, per ea, quæ trad. Bart. in l. dictam, de condit. ob caus. Neque reluctatur. §. ex imperfecto, quia ibi extraneus nihil promiserat, & ibi non suum, sed lex ei denegat auxilium. Hic autem lex non solùm uult suum denegare auxilium, sed etiam prouisionem militis rumpere ne à suo priuilegio decipiatur, contra. l. quod fauore, suprà de legi. & in simili casu facit in argumentum. l. j. infrà de his qui ueni. ætat. impetr. & in l. meminerint. C. vnd. ui. Tamen contra hoc facit quod ait Alexand. hic columna secunda. in fi. & Bald. in l. illa autem. ff. de hæred. inst. in hac autem mate-

2 ria pacti facti inter aliquos fratres † de succedendo unus alteri sine filijs decedéti in certa parte bonorum, dicas hoc esse ualidum, ut tradit Spec. in tit. de instru. edit. §. porrò, col. fi. ver. fuit alia quæstio,

quæstio.& Alex.in consi.225.in lib.primi & secundi uol. incip.Visa facti narratione,& in cōsi. 28.Ponderans,in 3.vol.Soci.in consi.10.col 5.ver.confirmatur quia,inter consilia Alberti Bruni.Oldra.quem uide omnino in consi.139.incip. Ad habendum aliqualem. Abb.in consi.18.in 1.uol.& in proposita re uide Dec.in consi.63.col.3.& in consi.30.& latius in consi.184.& omnino Curt.iuniorem in d.l.pactum quod dotali,suprà eod.tit.dum format quęstionem,in qua consuluit in partibus Sabaudiæ,& in suo cōs.15.Circa præmissam. Adde Vitalem in tract.clausularum,de renunciatione successionum futurarum, col.2.fol.77.& omnino uideas additionē positam post consilium 11.inter consilia Albert.Brun. & Mari.Soc.iuni.in consi.143.& Alex. in consi.28.in 3.uol.& omnino Dec.in consi.613.ubi ait,huiusmodi pactum inter fratres non ualere,& quæ ego posui in lucubrationibus in l.omnes populi.ff.de iust.& iur. Et dum Bart. in
3 hac.l.in primis quęrit,quę sit ratio,quòd istud pactum † non habeat uim donationis causa mortis? uide Alex.in consi.28.col.2.in fi.& seq.in 3.vol.Dum autem Bar.hic in 2.notab.ait, uerbū pertinere,esse directum, vide Alex.in consi.22.col.2.in 5.vol.Et dum in fi.hic quærit Bart. an hoc iudicium sit testamentum,an alia uoluntas? vide textum in l.nam quod, ibi uel uniuersam rem meam.ff.ad Trebell.& Alex.in consi.8.col.2.in 3.vol.

Bar.in l.traditionibus.C.de pact.

Bart. in hac l.traditionibus,ait,istam l.ponere duas regulas affirmatiuas, & unam negatiuam. Hoc tamen (mea sententia) intelligendū est prout in simili casu declarat Bar. in l.j.col. pen.vers.quartò quæro.C.de sacros.eccles.& Alex.in consi.170.Viso & præhabito,in lib.primi & secundi uol.& in consi.12.Viso titulo,col.1.in 5.vol. & Abb.in consi.9.col.fi.in 2.uol.

Summarium in l.cum proponas.2.C.de pac.

1 *Frangenti fidem, fides frangatur eidem.*

Bar.in l.cum proponas.2.C. de pact.

1 Bart. in hac l.cum proponas.2. ita inquit, frangenti † fidem fides frangatur eidem. vide trad.in l.diuisionis.ff.eodem.& Roma. in consi.113.& quomodo procedat ista regula,an circa idem, an uerò etiam circa connexa, vide doct. in hac l.& in dicta.l.diuisionis,& Abb.& alios in c.3.de iureiur.& Albert.Brunum in consi.48.& in consi.110.& Feli.in cap.dilecti,nu.15.& 16.de except.vbi ait,hanc regulam procedere solùm, quando obligationes sunt respectiuæ,& circa idem.& ad rem hanc uide eundem Feli.in c.prouenit.2.de iureiur.& ibi omnino Abb.& in cap.1.de treg.& pac.& ad istam.l.vide aliquid apud Alexan.in l.semel mora.ff.sol.matr.& in consi.174. Opportunè considerato, eod.lib.primi & secundi uol.& in consi.115.in 3.uolu.& Imol.in consi.15.& in consi.81.Card.in consi.148.colu.fi.Roma.in consi.155. in consi.175.& in consi.244.Corn.in consi.51.in primo uol.Aret.in consi.14.col.pen.& Dec.in consi.380.

Summarium in l.pactum procuratoris.C.de pact.

1 *Administrator potest facere gratuitam remissionem de debito liquido.*
2 *Tutor, & curator possunt iuramentum deferre.*

Bar.in l.pactum procuratoris.C.de pact.

1 Bart. in hac l pactum procuratoris,ait, per † administratorem de debito liquido fieri nō posse gratuitam remissionem. de hac re uide aliquid per Dec. in consi.255.contra hoc oppono de l.iusiurandum quod ex conuentione.§ j.ff.de iureiur. vbi curator potest iusiurādum deferre,& ex hoc minori præiudicare. respondeo hic esse debitum,& ideo pacisci nō posse; quia hoc esset dilapidare, ibi uerò non erat liquidum. & si obijciatur hanc esse diuinationem ad illū
2 text.respondeas licet,immo non; quia tutor † & curator ita demum possunt iuramentum deferre,si aliæ desunt probationes.l.tutor.ff.de iureiur.& ad hæc uide Abb.in consi.38.in secūdo dub.in primo uol.& in consi.45.eod.uol.& in consi.15.in 2.uol.& in consi.97.col.2.eod.uolu. & aliquid in consi.108.eod.uol.Feder.de Sen.in consi.94. Roma.in consi.28. in secundo dub. Paul.de Castr.in consi.1.Barb.in consi.7.col.2.in primo uol.& in consi.42.col.13.eodem uolu. Aret.in consi.4.Dec.in consi.39.colu.3.vbi tradit,an tutor uel curator possit facere compro-

missum. & in consilio 22. vbi tradit quid in curatore hæreditatis iacentis? & pro declaratione vide Corn.in consi.123.in quarto uol.

Summarium in l. filius paciscendo.C.de pac.

1 *Filio uel seruo solui non potest nisi debitum esset contractum per ipsum filium, & ipsi patri quæsitum.*

Bar.in l.filius paciscendo.C. de pact.

1 BAR. in hac l.filius,inquit,filio † uel seruo solui non posse,nisi debitum esset contractũ per ipsum filium,& ipsi patri quæsitum. vide Iaf.in l.eum qui.§.qui tibi,col.3.ff.de uerb. oblig. vbi in vers.limita secundò,refert Rapha.Cuma.contrarium sensisse. & pro intellectu huius l. vide Imol.& Alex.in l.is qui.§.fi.ff.de acquir.hæred.

Summarium in l. si quis. C. de pact.

1 *Priuilegio fori potest quis renunciare.*

2 *Mulier renunciare non potest statuto requirenti consensum duorum propinquorum in eius contractu.*

3 *A partibus remitti potest iuramentum testi, non autem iuramentum calumniæ.*

4 *Minor an possit renunciare restitutioni in integrum.*

Bar. in l.si quis.C.de pact.

1 BART. in hac l.si quis,sic ait in summa. Priuilegio † fori potest quis renunciare: item cuilibet est licitum renunciare iuri suo. vide Aret.in consi.87.Et dũ Bar.agit de illo, qui uult posse conueniri vbique,hic versi.& ista materia. vide Barb.in cons.12.col.1.& 2.in 1.uol.& in cõs.21.col.12.eod.uol.Mari.Soci.in c.si diligenti,de for.compet.col.4.in tertio membro principali. Bal.in tract.schismatis,quem posuit in rubr.infrà si quis aliq.testa.prohib.col.3.& in cons.289.
2 in 5.vol.& in l.j.infrà qui admit.col.20.dum vult, mulierem † renunciare non posse statuto requirenti consensum duorum propinquorum in eius contractu,& in c.1.qui success.feud.conf. tenet Bar.in l.Modestinus.ff.de donat.& quæ ibi posui, vbi agitur an possit renũciari legibus requirentibus insinuationem? & in proposita quæstione de eo,qui se obligauit, vt ubique conueniri possit,quæro utrum in loco non tuto conueniri poterit? Ang. & Alexan.in l.cum res.ff.de leg.j.aiunt non posse. Imol.verò contrarium tenuit. sed ad sententiam Alex. accessit Feli.in c. accedens,2.nu.6.& 7. vt lit.non cont. Nunquid in casibus in quibus prædicta renunciatio non ualet,si iuramentum adijciatur,ualeat? vide Bar.in l.si quis pro eo,col.1.cum seq.ff. de fideiuss. Et dum Bar.hic in uers.primo casu,ponit exemplum in testamento solenni,in quo dispositũ est, pacta & stipulationes certo modo fieri debere,vt eis renunciari non possit, hoc intellige uerũ, quando huiusmodi solennitas ad fauorem publicum est introducta, aut ne detur materia committendi falsum, vel aliter delinquendi,vt per Bar.& doct.in l.nemo potest.ff.de leg.j.secus uerò si introducta esset in fauorem personarum priuatarum: ita declarat Bar.in l.j.§.si filius.ff. de
3 feri.dum dicitur, à partibus † remitti posse iuramentum testi,non autem iuramentum calũniæ. & facit ad rem.c.tuis,& quod ibi habetur,de test.& uide Raph.Cuma. in cons.59.Barb.in cõs.1.col.38.in primo uol.& in cons.37.col.12.eod.vol.Posteà Bar.tradit de ijs,quæ continent priuatam utilitatem,& in uers.primo casu,ait,si fauor ille inductus est propter renunciantis imbe-
4 cillitatem,& tunc renunciationem non ualere: sed nunquid minor † possit renunciare restitutioni in integrum? Bar.hic ait quod non: & idem uidetur uelle glo. in l.si iudex circumuento. ff.de minor.Quid autem si esset certioratus de huiusmodi beneficio legis. cogita. potest tamẽ iuramento interueniente renunciare.auth.sacramenta puberum,& ibi Ias.colu.14.vers. tertiò principaliter,infrà si aduers.uendit. vbi tradit, an tunc requiratur certioratio quando iurat. si uerò non intercedit iuramentum,an credatur notario testanti & affirmanti se certiorasse,& declarasse minori quid importet beneficium restitutionis in integrum? & alia remedia sibi competentia? vide latè per Ias.in l.si duo patroni.§.idem Iulianus,col.3.vers.ego iuxta.ff.de iureiu. Et dum Bar.hic paulò infra in col.fi.citat.l.arbitro.& l.si arbitro.ff.qui satisd. cog. dicas ex illis legibus non uideri probatam esse Bartoli intentionem, cum procedant in articulo emergenti, qui est facti,non iuris. & de ista quæst. Bar.vide Cæpoll. in consi.10.colu.2. Soc.in consi.300. col.3.& in consi.51.& Dec.in cons.44.

Summa-

Summarium in l.fi.C.de pact.

1 *Pactum per quod de hæreditate uiuentis disponitur, non ualet.*

2 *Ille qui non potest facere per se, an possit facienti consentire.*

3 *An statutum ualeat quo cautum est, eum qui monasterium ingreditur, succedere non debere.*

4 *Pactum de perdendo iure succedendi an ualeat.*

5 *Si promitto tibi omnia bona mea post mortem meam, utrum sit donatio causa mortis.*

6 *Donatio facta de omnibus bonis præsentibus & futuris aliquo sibi retento an ualeat.*

7 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum facta ecclesiæ an teneat.*

8 *Donatio quæ non ualet de omnibus bonis præsentibus & futuris an uitietur solum in ea parte, in qua dicitur, & futuris, an in totum.*

9 *Hæreditas eius cui successurus sum ab intestato, an spe mihi dicatur esse debita.*

Bar.in l.fi.C.de pact.

1 BART. in hac l.fi.sic ait in summa. Pactum † per quod de hæreditate uiuentis disponitur, non ualet, nisi ille consenserit, & in ea uoluntate perseuerauerit usque ad mortem. pro declaratione huius.l.uide Alex.in l.si quis mihi bona.§.sed utrum, col.3.ff.de acquir.hæred. Et an confirmetur hoc pactum superueniente consensu illius, de cuius hæreditate tractatur? uide Dec.in consi.31.col.pen.& Crauet.in consi.19 ubi ait pactum confirmari. & de materia huius.l. vide Dec.in consi.225.& in consi.351.Et dum Bar.hic in col.2.uersi.aut ille qui non potest, tradit,
2 an ille, † qui non potest facere pro se, possit facienti consentire? vide Dec.in consi.124. col.3. Posteà Bar.in ead.col.versi.ex gl.pro declaranda ista materia, aperit, an ualeat pactum futuræ successionis? De hac re uide Alex.in consi.28.in 3.volu.& in consi.225.Visa facti, in libro primi & secundi vol.& in consi.29.in 5.vol.Oldrad.in consi.139.in principio.Abb. in consi.18.in 1.vol.& in consi.116.in 2.vol.Paul.de Castr.in l.pacta quæ contra, suprà eod.Fulgos.in consi.73.Imol.post Bal.in §.item sacramenta, de pace iur.firm.colum.antepen.& seq.& Curtium iunio.in cons.1.col.8.Signorel.in consi.116. Dec.in d.consi.31.ubi tradit, quid si iuratum esset. Corn.in consi.60.colu.fi.in 1.vol. & Bal.in consi.417.in 1.volu.Ad ea uerò, quæ ait Bar. hic in
3 versi.ad illam quæstionem examinandam, scilicèt, an statutum † ualeat, quo cautum est, eum, qui monasterium ingreditur, succedere non debere? vide Alex.in consi.281.Viso themate, in
* fi.in libro primi & secundi vol.ubi ait * communem esse sententiam, ut huiusmodi statutum nõ ualeat. & Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ, col.26.de const.& in c.in præsentia, colu.18.de probat.& ibi Dec.& Abb.in c.cùm clerici, col.antepen.de for.compet.& ibi Aret. col.fi. & Bal.in consi.246.Moniales, in 1.vol.& Soc.in consi.81.col.2.& seq.in 1.vol.& Anch.in consi.107. & seq.Et dum Bar.ait, statutum ualere si disponit de ingrediente per hæc uerba, ingrediẽs monasterium; quia disponit de laico: & dat exemplum de uiuente, qui moritur. hoc Bartoli documentum refellit Io.Campegius in tract.de dote, in 32.quæst.quintæ part. Ad ea uerò quæ sub-
4 iungit Bart.in uersi.secundò quæro utrum, hoc est, an ualeat pactum † de perdendo iure succedendi; dicitque in uersic.si uerò tantum, pactum non ualere, quando tantum non percipitur. vide Bar.in consi.6.& in consi.8.& aduerte hic, quia pactum de futura successione non firmatur iuramento. & uide Alex.in consi.28.col.3.in 3.vol.ubi respondet argumentis, quæ uidentur huic sententiæ reluctari. & Dec.in d.consi.31.& Corn.in consi.255.in 4.vol.& uide Bar.in
5 l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.Posteà Bar.in versi.& primò examinemus, quærit, si promitto † tibi omnia bona mea post mortem meam, utrum sit donatio causa mortis? vide Alex.in cõs.78. col.1.in 4.vol.& in consi.81.in 1.vol.Aret.in consi.41.col.fi.& in consi.74. colu.2. Ad ea verò quæ subdit hic Bar.in uersi.si uerò esset donatio inter uiuos, vide Alex.in consi.40.colu.4.in 4. vol.& in consi.12.col.1.in 1.vol.Roma.in consi.26.in primo dubio.& in consi.95. & in consi.171.Ang.in consi.179.in primo dubio.Abb.in consi.41.in secundo dubio, in 2.volu.& in cons.48.eod.uolum.Barb.in consi.53.col.2.in 2.vol.Imol.in rubrica infrà de testa.Aret.in cons.54. col.3.in secundo dubio.ubi omnino uideas. & Alex.in consi.25.in fi.in 3. vol. ubi loquitur de
6 illo, qui donauit † omnia bona sua præsentia & futura, aliquo sibi retento. & in consi.29. & in consi.

consi.59.in 5.vol.Dec.in consi.30.& in consi.seq.Bal.in consi.373.in 5.vol.& Paul. de Castr. in consi.101.Ad ea uerò quæ ait Bar.hic in col.fin.versi.si uerò diceret omnia bona mea præsentia & futura,adde Iasin l.à diuo Pio.§.in venditione,colu.63.in 4.notab.ff. de re iudic. ubi concludit,huiusmodi ualere donationem; quia non continet iura & actiones,quæ non ueniunt appellatione bonorum, de quibus poterit testari. & per eundem in l.stipulatio hoc modo cõcepta.ff.de uerbor.oblig.ubi agitur de hac materia. & ad rem hanc uide ibi Ias. in fi. col.versi.
7 quid tenendum. Et dum subdit Bar.prædicta † non procedere,si donaretur ecclesiæ,vide Pau. de Castr.in l.iubemus,in principio. col.1.suprà de sacrosan.eccles. & Ang.in consi.179. colu. 5.Abb.in consi.48.in 2.vol.& in consi.89.in ultimo dubio.eod.vol.& in consi.102.eod.uolu. Feli.in c.in præsentia,col.3.de probat.Barb.in consi.28.col.13.in 1.vol.& in consi.59.col.10. in 2.vol.Card.in consi.21.Abb.in consi.2.col.2.& seq. de concess.præben.Anch.in consi.231. Bal.in d.c.in præsentia,col.7.& in consi.215.in 5.vol.Posteà quærit Bar.in uersi.quæro eo ca-
8 su,nunquid donatio,† quæ non ualet de omnibus bonis præsentibus & futuris, uitietur solùm in ea parte,in qua dicitur & futuris,an uerò uitietur in totum? vide Ang.in d.consi.179. colu. 5.Alex.in d.consi.28.col.penul.& fin.in 3.volu.& aliquid per eum in l.quæ dotis, col.4. ff.sol. matrim.Dec.in consi.30.col.fi.Ang.in quæst.2.incip.quæstio pro ponitur,col.5. Vltimò quæ-
9 rit Bar.hic in fi.utrum † hæreditas eius,cui successurus sum ab intestato, spe mihi dicatur esse debita? & tenet quod non. De ista quæst.uide omnino Alex. in consi.67.col. pen.in 1. volu. & Aret.in consi.7.col.fi.

Summarium in l.cum te proponas.C.de transact.

1 *Transactio facta metu futuræ litis ualet.*

Bar.in l.cum te proponas.C.de transact.

1 BART. in hac.l.cùm te proponas,sic ait in summa. Transactio † facta metu futuræ litis ualet. vide Abb.in cons.12.col.pen.& seq.in 2.vol.Alex.in cons.42. col.6. in 1.vol. & Soc.in cons.220.col.3.in 1.vol.

Summarium in l.age cum Geminiano.C.de transac.

1 *Petitio quando est generalis, transactio specialis, non præiudicat nisi in ijs, in quibus specialiter est transactum.*

Bar.in l.age cum Geminiano.C.de transact.

1 BART. in hac l.age cum Geminiano,sic ait in summa. Quando petitio est generalis, transactio specialis, non præiudicat nisi in ijs, in quibus specialiter est transactum. De hac re vide Soc.in consi.18.col.pen.in 1.vol.Et dum Bar.in uersi.oppo.infrà de iud.l.licet, ait transactionẽ hic fuisse specialem,& ideo non esse opus replicatione; quia omnia non comprehendit.quæro hic,quid si hæc transactio fuisset generalis,& prosecutio specialis,nunquid restringi debeat ad prosecutionem tantùm ope replicationis? vide Ias.hic in fi.

Summarium in l.actione.C.de transac.

1 *Dictio, nisi, aliquando ponit, & aliquando priuat.*
2 *Si promitto non uendere istum librum nisi tibi, non possum alij uendere, sed neque cogor propterea tibi vendere.*
3 *Ille qui promittit nulli alij quàm tibi uendere, si tibi denunciat, & elapsi sint duo menses, poterit alteri vendere.*

Bar.in l.actione.C.de transact.

1 BART. in hac.l.actione, agit de significatione huius uocis, nisi, † quæ quandoque ponit, quandoque priuat.de qua etiam alibi differuimus. vide aliqua per Barb.in consi.6.col.5.in 1. vol.& col.16.Alex.in consi.83.in 1.vol.Bal.in c.cum accessissent.colu.3. de const. & ibi Barb. col.9.in fi.& de uoce,præter,uide Card.in clem.1.de summ.Trinit.& fid.cath.Roma. in consi. 328.col.1.& 2.& de uoce,nisi,uide Corn.in consi.80.col.2.in 2.vol.Et dum Bar. hic in uersic. quan-

quandoque per orationem præcedentem, agit de intellectu. l. Titia. ff. de manumis. testa. aitq; in d. l. Titia, illa uerba, liber ne esto, importare potentiam. contra hoc facit; nam uerba, liber esto, indicant actum, igitur & contra, hæc uerba, liber ne esto, debeat negare actum, non autem potentiam: nam idem operatur oppositum in opposito, quod propositum in proposito, iuribus uulgat. huic difficultati conatur respondere Riminal. hic, & iudicio meo non bene. uide quæ posui in l. Proculus. ff. de usufruct. Et aduerte quoniam audiui aliàs in facti contingentia fuisse obtentum, si iudex pronunciauit, instrumentum non mereri executionem, maximè nisi probasset, &c. facta probatione, fieri debere executionem, non obstante illa uoce, maximè, per quam contrarium esse dicendum uidebatur; quia tunc est superflua. uel exponitur, pro idest, per tex. in l. fi. ff. de man. testam. in uersi. si autem, iuncta gl. in uoce, maximè. ex qua potest sumi hoc generale documentum, ubicunque uox, maximè, non potest esse concors cum oratione sequenti, ita, ut prædiximus, esse exponendam. & uide Bar. in extrauag. ad reprimendum, in uo-

2 ce, maximè. Ad ea uerò quæ ponit Bar. hic in sequentibus dicens, si promitto † non uendere istum librum nisi tibi, non possum alij uendere, sed neque cogor propterea tibi uendere; cum autem uelim uendere, uendam tibi. Aduerte hic, quia nihilominus si tu uelis emere, teneris mihi dare pretium, quod ab alio inuenerim, quamuis communiter res illa minoris pretij æstimetur: ita not. dixit Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in titulo de empt. & uendit. §. nunc uidendum,

3 uersi. pone statutum. & ille, qui promisit † nulli alij quàm tibi uendere, si tibi denunciat, & elapsi sint duo menses, poterit alteri uendere. l. qui Romæ. §. cohæredes, & ibi Bar. ff. de uerb. obligat. Et dum Bar. in uersi. quædam est dictio exceptiua, subiungit, uocem, præter, non stare exceptiuè quando sub generalitate præcedentium terminorum non continebatur, hoc fallit secundũ eum in ijs, quæ continent odium. Attende quoniam ista limitatio uidetur confundi per textũ. in l. j. in fi. ff. de pignor. actio. & in l. quicunque, in principio infrà de seru. fugit. & in c. decet domum, de immunit. eccles. in 6. & in c. si quis presbyterum, de reb. eccles. non alien. ideo ista limitatio est intelligenda, non solùm quando est odiosa, sed etiam quando capiendo ampliatiuè succederet aliquid contra legem. ita Roma. in cons. 318. incip. Præsens consultatio. ubi cõplures alias distinctiones in hac materia posuit.

Summarium in l. cum mota. C. de transac.

1 *Regressus non datur ad querelam extinctam.*

2 *Ad cognoscendum contractum innominatũ an magis attendi debeat forma conuentionis, an impletionis.*

Bar. in l. cùm mota. C. de transact.

1 BART. in hac. l. cùm mota, sic ait in summa. Ad querelam † extinctam non datur regressus, sed si promissa non seruantur, succurritur, ut hic per eum. vide ad quid istum textum adducat Roma. in consi. 459. in fi. Et dum subdit hic Bar. limitandas esse omnes leges, quibus cautum est, actionem esse transitoriam ad hæredem, nisi à lite sit recessum conuentione partium, vide Alexand. in l. ij. col. antepen. suprà de eden. Feli. in c. causam quæ, col. 7. versi. fallit primò, de testib. & in c. illud. col. 7. de præscript. Ad ea uerò quæ ait Bart. hic in uersi. & quid intelligatur in dubio, uide Alex. in consi. 2. col. 1. in 1. vol. Aret. in consi. 93. col. fi. & in cons. 150. col. 2. Posteà

2 Bar. in pen. col. ver. ut ergo cognoscamus, declarat, an † ad cognoscendum contractum innominatum magis attendi debeat forma conuentionis, an impletionis, ut ipse ait. Circa istam declarationem uideas Ias. in §. actionum, col. 18. uersi. in gl. in l. naturales, inst. de action. & latè Bar. in d. l. naturales. Dum verò Bart. propè fi. huius. colu. ait, stipulationem de aliquo dando interpositam super aliquo contractu, debere intelligi secundum naturam illius contractus, super quo interponitur. Attende quia huic documento refragari uidentur trad. per eundem Bart. in l. ij. infrà de condict. ob caus. scilicet, hodie rarò dari contractus innominatos in instrumento publico, quoniam notarij semper in illis stipulationem apponunt. Tunc enim, ut ipse ibi sentit, recurrendum est ad contractus innominatos: atq; ita corruerent ea, quæ hic tradidit. sed pro horum declaratione vide Alex. in l. j. in fi. ff. de pact. & in l. stipulationes, in 9. oppos. Bartoli. ff. de uerb. obli. Et intellige hoc uerum esse, scilicet stipulationem sequi debere naturam contractus,

ctus, cui fuit adiecta, quando super eodem interponitur, super quo factus est contractus, secus si super alio. ita Imol. in l. iiij. §. Cato, in secunda oppos. Bar. ff. de uerb. obligat. quod dictum ibi extollit Aret. Item declara hanc regulam, ut non detur in plus quam dabatur contractus, neque sit uitæ (ut ita dixerim) longioris, non autem ut non possit primum contractum reddere fortiorem. ita egregiè docuit Imol. in l. miles. §. decem. ff. de re iudic. per illum tex. & ad hæc uide Imol. in l. si ita quis. §. Seia. ff. de uerb. oblig. ubi vide hanc regulam habere actum, quamuis stipulatio esset conditionalis apposita super contractu puro. & uide Alex. in consi. 76. colum. 1. in 5. vol. Anch. in consi. 76. & Soc. in consi. 149. colu. 2. Et dum Bar. hic in col. fi. agit de actione datiua & natiua, vide Ias. inst. de acti. in princ. col. 3. Et ad ea, quę subijcit Bar. ibi, sed potest quis si uult sua sponte, vide Ias. in l. si Titius, col. 1. versi. circa. ff. de uerb. oblig.

Summarium in l. transactionis. C. de transac.

1 *Procurator ad litem non potest transigere.*

Bar. in l. transactionis. C. de transac.

1 Bart. in hac. l. transactionis, ait, procuratorem † ad litem non posse transigere. Dicas etiā non posse compromittere. ita Orian. in tract. de arbitr. in 3. quæst.

Bar. in l. de alimentis. C. de transact.

Bart. in hac. l. de alimentis, ait in ea poni duas regulas, ut hic per eum. Ad hanc. l. uide aliqua similia apud Barb. in c. & super, col. 1. de reb. eccl. non alien.

Summarium in l. si super. C. de transac.

1 *Transactio ualet etiam si nihil ad partem perueniat.*

Bar. in l. si super. C. de transact.

1 Bart. in hac. l. si super, ait, transactionem † ualere, etiam si nihil ad partem perueniat, sed peruenire possit. vide ad hanc. l. Paulum de Cast. in cons. 274.

Summarium in l. fratris. C. de transac.

1 *Exceptione transactionis impeditur litis ingressus.*

Bar. in l. fratris. C. de transac.

1 Bart. in hac l. fratris, dicit, exceptione † trāsactionis impediri litis ingressum. Amplia hoc procedere etiam si sit facta pendente iudicio & post litem contestatam. l. eleganter. §. si post. ff. de cond. indeb. tradit Alex. in cons. 40. col. 1. in 5. vol.

Summarium l. de fideicommisso. C. de transac.

1 *Fideicommissum inter fratres potest remitti.*

Bar. in l. de fideicommisso. C. de transac.

1 Bart. in hac. l. de fideicommisso, inquit, fideicommissum † inter fratres posse remitti, neque ex hoc minorem posse dici esse læsum, quamuis hoc possit ei casu esse damnosum. vide Anch. in consi. 291.

Summarium in l. præses. C. de transac.

1 *Administrator ciuitatis potest transigere de re dubia, debitum autem liquidum remittere non potest.*

2 *Remissio iurium dicitur donatio.*

3 *Prælatus solus licèt bona ecclesiæ alienare non possit, tamen ius ecclesiæ delatum alienare non prohibetur.*

Bar. in l. præses. C. de transac.

1 Bart. in hac. l. præses, ait, administratorem † ciuitatis posse transigere de re dubia: debitum autem liquidum remittere non posse. Ad hoc faciunt trad. per Feder. de Sen. in cons. 177. incip. Quidam habens potestatem. & quod not. in l. si procurator, infrà de procurat. & in l. tutor. ff. de iureiur. & uideas in simili casu Alexand. in consi. 5. col. 4. in 5. volu. & in consi. 76. col. 3. in 3. volum. Bal. in consi. 252. in 4. volum. & in consi. 166. in 1. volum. & Barb. in consi. 7. col. 2. in 1. volum. Limita sing. istam. l. quia & si administrator non potest remittere debitum liquidum, potest tamen remittere pœnam, in quam incidit quis per lapsum termini. Aret. in consi. 89. citat gl. sing. in c. potuit, in uerbo exempli, de locat. & ibi Ant. de Butr. & Card. ubi habetur, à solo rectore ecclesiæ posse recipi solutionem ab emphyteota, & remittere pœnam, in quam incidit,

incidit, si uult ecclesia: & tamen rector ecclesiæ non potest remittere liquida, ut hic. Attende tamen, quoniam ista non potest dici propriè limitatio, quia iste est casus diversus à casu po-
2 sito in hac.l.hic enim ille qui remittit liquida, alienat, & donat; nam remissio † iurium dicitur donatio. Alex.in consi.22.in 1.vol.idque sentit Bar.in l.transactio, infrà eod.sed ille, qui remittit caducitatem, non dicitur alienare, sed non acquirete: paria uerò non sunt lucra non acquirere, & acquisita perdere.l.qui autem.ff.de his quæ in fraud.cred. ubi uideas quæ ibi posui. & est tex.in l.si sponsus.§.si maritus.ff.de donat.int.uir.& uxor.& in l.fin. infrà de codicill. & l.non fraudatur.ff.de reg.iur.ubi Dec.multa alia citat. vide Angel.in consi.338.ex quibus habetur,
3 quamuis prælatus † solus bona ecclesiæ alienare non possit, cum tamen ius ecclesiæ delatum alienare, non prohiberi. & ita tenuit Bal.in l.j.infrà, qui admit.gl.& doct.in l.iubemus, suprà de sacros.eccles.& Roma.in consi.148.Abb.in c.uerum,num.28.de for.comp.gl.Abb.& alij in c. ne pro defectu, de elect.ubi traditum est, prælatum in iure deuoluto ecclesiæ non cogi ad habẽdum capituli consensum.& ad rem faciunt trad.per Feder.de Sen.in cons.9.& Dec.in cõs.260. cùm igitur hic casus habeat diuersitatem rationis, sunt diuersi, & ideo limitatio Aret.magis propriè declaratio appellabitur, quàm limitatio.

Summarium in l.interpositas.C.de transac.

1 *Metus non præsumitur ex eo quòd quis dedit magnum pro modico.*

Bar.in l.interpositas.C.de transac.

1 BART. in hac.l.interpositas.in tertio notab.dicit, metum † non præsumi ex eo, quod quis dedit magnum pro modico. Limita hoc, ut per Soc.in consi.63.col.4.in 1.vol.& uide Ancha. in consi.299. Et ad ea quæ ait Bart.in versi.oppono & uidetur, uide Ias.in §. quadrupli.colu.8. inst.de action. Et dum Bar.hic in vers.quandoque infertur metus, tradit in actu metu facto quãdo rescinditur officio iudicis, minorem metum sufficere, quam si edicto prætoris rescinderetur. Limita non procedere, quando iuramentum interuenisset; quia etiam eo in casu maior metus requiritur.tex.est secundum unum intellectum, & ibi Abb.in c.cùm dilectus, col.3.quod met.cau. Ad ea verò quæ hic ait Bar.in fi.de tertio modo, quo probatur qualitas causæ, vide Ias. in §.quadrupli, col.12.vers.& iuxta, inst.de action.

Summarium in l.si diuersa.C.de transac.

1 *Sententia lata consensu partium super eo quod semel est iudicatum, non ualet.*

Bar.in l.si diuersa.C.de transac.

BART. in hac.l.si diuersa, in uersi. quandoque tollitur, agit de actione sublata per transactionem, ut hic per eum. vide omnino Paul.de Cast.in cõsi.74.col.4.& seq. Et dum hic in uersi.
1 quærit gl.tradit, quæ sit ratio, quod sententia † lata consensu partium super eo, quod semel est iudicatum, non ualet, & tamen ualet super eo, de quo fuit transactum. vide Feli.in c.inter cæteras, col.5.& in c.inter monasterium, col.9.& 14.de re iudic.& in c.cum contingat, colum.3.de offi.deleg.& Alex.in cons.237. Visis processibus, in lib.primi & secundi vol

Summarium in l.ut responsum.C.de transac.

1 *Transactione facta per aquilianam stipulationem & acceptilationem tollitur omnis actio etiam in rem.*

Bar.in l.ut responsum.C.de transac.

1 BART. in hac.l.ut responsum, ait, transactione † facta per aquilianam stipulationem, & acceptilationem, tolli omnem actionem etiam in rem. Item adnotandum est, ex mutatione facti ius totum mutari. concors est l.j.infrà de acquir.poss.& uide textum in l.si cum plures.§.in cliuo capitolino.ff.ad l.Aquil.

Summarium in l.causas.C.de transac.

1 *Statutum non extenditur ad causas transactione decisas.*

2 *Lis dicitur post litem contestatam, causa uerò & ante & post.*

Bar.in l.causas.C.de transac.

1 BART. in hac.l.causas, ait, statutum † non extendi ad causas transactione decisas. ad hoc accedit Ang.in consi.248.& in consi.53.Aret.in consi.114.Paul.de Castr.in cõs.291.Alberi.

in 1.parte statut.quæst.33.& 70.pro cuius dicti ampliatione.vide Bar.& quæ ibi posui in l.j.ff. ad Tertul.& Fel.in c.1.col.3.versi.secundus casus,de const.Anch.in cons.167.ubi loquitur in statuto concedente arbitrium iudici iudicandi,ut uoluerit,ut non ualeat, si sensit uigore huius
2 arbitrij lites finitas denuo iudicari posse,ut hic. Et dum Bar.subdit,litem † dici post litem contestatam,causam uerò & ante,& post. vide ad hæc Imol.in consi.131.col.fi.Barb.in c.de causis,de offic.deleg.in princ.& Alex.in cons.238.Viso processu,col.fi.in lib.primi & secundi vol. ubi ait,litem motam dici post litem contestatam, de causa verò,vide Gemin.in c.si duo.§.fi.de procur.in 6.& Roma.in cons.412.in fi.ubi tradit etiam de voce,quæstio. & quia circa prædicta alibi scripsi,ulterius non insistam.

Summarium in l.transigere.C.de transac.

1 *Transactio super iure sanguinis fieri potest.*
2 *Accusator punitur eadem pœna si calumniosè accusationem instituit.*
3 *Pater vel mater si occisores filij accusarunt, à calumnia, & ab eius pœna excusantur, licèt probare non possint.*
4 *Accusator qua pœna puniatur quando querelam sustinere non potuit.*

Bar.in l.transigere.C.de transac.

1 BART. in hac.l.transigere,ait,transactionem † super iure sanguinis fieri posse. Limita hoc non procedere de iure canonico,ut per Roma.in sing.681.incip. Tu audiuisti. de qua re uide Feli.in rubrica de homicid.Et dum Bar.hic tradit,quæ sit ratio,ut de crimine capitali transigere liceat. aitque eam esse, quia cuicunque licitum est sanguinem suum redimere. subiungit Bar.rationem hanc procedere respectu rei,sed non respectu actoris. tamen Barto. dicit immo etiam respectu actoris: nam si accusator non sustineret querelam,eadem pœna puniretur, qua
2 reus accusatus.l.fi.infrà de accusat.sed aduertendum est hic, quia ita demum accusator † punitur eadem pœna, si calumniosè accusationem testituit, alioqui uerò si bona fide, & non animo calumniandi; quia tunc si probare non potest,debet absolui.l.j.ff.ad turpil. in principio & d.l. fi.in uoce,calumniantes.& ista est * comm.opinio.doct.in c.2.de calumni.ubi Abb.& Felin.& ideo ista ratio Bartoli quò ad accusatorem,ut transigere possit,non est simpliciter uera, sed ita demum si calumniandi animo accusauit,aliter enim non imminet ei periculum pœnæ,ut traditum est in eo, qui ratione magnæ affectionis accusauit, ut puta pater † uel mater, si occisores
3 filij accusarunt; nam à calumnia,& ab eius pœna excusantur quamuis probare non possint, ut docuit Feli.in d.c.2.de calumni. Sed hic suboritur incidenter alia difficultas, nunquid accusatori,qui semiplenè querelam probauit,de calumnia teneatur? vide Specul.in titulo de accusat. in fi.& in titulo de calumni.in fi.Bar.in l.fi.infrà de probat.& plenè Feli.in d.c.2. ubi etiam alia docuit ad rem hanc facientia. & ad prædicta vide Soc.in consi.108.in 1.vol. Ias. in consi.137.
4 in 1.vol.& Albert.Brun.in cons.27.col.pe.Et qua pœna puniatur accusator † seu instigator, seu sollicitator quando querelam sustinere non potuit, uide Abb.in consi.78.in 1.vol.Feli.in c.accusasti,de accusat.& gl.& doct.in l.athletas,in uoce,ex utraque.ff.de his qui not.infam.& plenè Paulum Grillandum in tract.de relaxatione carceratorum,in titulo de calumniatoribus.& quę ego posui in lucubrationibus meis in l.lex Cornelia.ff.de iniur.ubi latè egimus de hac re. Ad ea verò quæ hic ait Bar.in penul.col.uers.respondeo immo.scilicet,an propter iniuriam alicui factam competat actio iniuriarum agnatis eius,uide omnino quæ posui in lucubrationibus meis in d.l.lex Cornelia.ff.de iniur.

Summarium in l.sub prætextu.C.de transac.

1 *Transactio non rescinditur prætextu instrumenti de nouo reperti.*
2 *Transactio per testamentum nouiter inuentum reuocatur.*

Bar.in l.sub prætextu.C.de transact.

1 BART. in hac l.sub prætextu,ait,transactionem † non rescindi prætextu instrumenti de nouo reperti; & si dolus rei dat causam transactioni,succurrendum esse actori per replicationem uel doli exceptionem. vide Orian.in tract.de arbitris,in pen.quæst.& Alex.in consi.30.col.fi. in 5.

in 5.vol.& transactionem rescindi non debere quamuis post transactionem appareant instrumenta, ex quibus liqueat transigentem fuisse deceptum, habetur in tex.not.in l.Lucius.§.fin.ff. ad trebell.quē extollit Abb.in c.1.de transac.Et an & quando transactio retractari possit uigore instrumenti nouiter reperti, & transactionem facilius retractari, quàm sententiam apparet,
2 quia transactio † per testamentum nouiter inuentum reuocatur.l. de his.ff. de transact. alioqui uerò sententia.l.iij.§.item.ff.si cui plusquam per leg.falcid.hæc Soc.in consi.66.in 4.vol.& plenè materiam transactionum uide apud Io.Baptistam Caccialupum in tract.de transac. Et dum Bar.hic in col.fi.ait, quamuis transactio sit stricti iuris; tamen de illa iudicandum esse, ut de omni contractu stricti iuris liberatorio, & reliqua. vide ad hæc Alex.in l.si quis aliter col.1.in gl.2. ff.de uerb.obligat.

Summarium in l.non minorem.C.de transac.

1 *Transactio, & res iudicata æquiparantur.*

Bar.in l.non minorem.C.de transact.

1 BART. in hac l.non minorem, sic ait in summa. Transactio † & res iudicata æquiparantur. vide Ana.in consi.50.col.fi.Et dum hic in fi.Bar.ait, transactionem factam de nocte debere esse cum luminaribus, ut testes cognoscant partes: vide Feli.in cap.cùm causam, colum. 2.de test. & in c.sicut, colum.3.& seq.de re iudic.& Barb.in c.consuluit, col.15.de offi. deleg. & ibi Feli.

Summarium in l.nec intentio.C.de transac.

1 *Actio negatur ei, cui negatur exceptio.*

Bar.in l.nec intentio.C.de transact.

BART. in hac l.nec intentio, tradit, ut hic per eum. Tu uerò quatenus ex hac.l. colligitur,
1 ei negari † actionem, cui negatur exceptio, vide aliquid apud Bal.in cons.261.in 1.vol.

Summarium in l.si quidem.C.de transac.

1 *Dictio tantum, quid significet.*

Bar.in l.si quidem.C.de transact.

1 BART. in hac l.si quidem, agit de significatione huius uocis, tantum. † De hac re uide aliquid apud Præposit.in c.mos est.dist.1.in 1.col.& Imol.in consi.86.col.2.& Alex.in cons.206. Visa consultatione, col.2.in lib.primi & secundi vol.

Summarium in l.siue apud.C.de transac.

1 *Transactio an sit contractus nominatus, an non.*

Bar.in l.siue apud.C.de transac.

1 BART. in hac l.siue apud, colu.pen. in versi.quæro secundò, tradit nunquid † transactio sit contractus nominatus an non? vide Alex.in consi.40.colu.1.in 5.volum.ubi ait eam esse contractum nominatum.

Summarium in l.sub prætextu.2.C.de transac.

1 *Ubi est petitio generalis, & transactio generalis refertur ad omnia quæ in actione proposita poterant comprehendi.*

Bar.in l.sub prætextu.2.C.de transact.

1 BART. in hac.l.sub prætextu.2. sic ait in summa, ubi est petitio † generalis, & transactio generalis refertur ad omnia, quæ in actione proposita poterant comprehendi. De materia huius.l. vide Aret.in conf.33.col.fi.& Specu.in titulo de arbitr.§.excipitur.uersi, sed pone Titius. & Alex.in consi.153.Viso ac ut oportet considerato, in libro primi & secundi vol.Barb. in cōs.16.col.16.in 2.vol.& in consi.18.col.8.eod.vol.& in cōs.21.col.3.eod.vol.& in consi.26.& 60. eo.uol. Et dum Bar.accedit ad solutionem Vltramontanorum, ibi, qisque potest de aliqua re cogitare specialiter, & reliqua. Declara hæc ut per Bar.in l.si de certa, col.fi.infrà eod. uide Alex. in cōs.43.col.3.& seq.in 1.vol.Aret.in cons.32.col.fi.& in cons.60.in fi.& Roma.in consi.403. colu.2.& seq. & Abb.in c.1.de transac.Ad ea verò quæ hic ponit in pen.col.in versi.vt ergo tibi

liqueat materia, ibi, quandoque est petitio generalis, & transactio specialis, & tunc in non prosecutis nõ obstat exceptio transactionis, contrarium tenuit Ias. in l. age, suprà eod.

Summarium in l. si de certa. C. de transac.

1 *Transactionis uerba generalia restringuntur ad rem, de qua erat lis.*

Bar. in l. si de certa. C. de transac.

1 Bart. in hac. l. si de certa, ait in summa, transactionis † uerba generalia restringi ad rem, de qua erat lis. uide Alex. in consi. 153. Viso ac ut oportet, in libro primi & secundi vol. Aret. in consi. 138. col. 2. & in cons. 161. col. fi. & in consi. seq. col. 4. Bal. in consi. 417. in 5. vol. ubi ponit pulchrum casum. & in consi. 180. in 4. vol. & omnino Corn. in cons. 144. in 3. vol. An autẽ trãsactio facta de aliqua re, quam petebam aliqua speciali actione, porrigatur ad alias actiones mihi ad eam rem competentes? an uerò uti possim alia actione non obstante transactione? vide Abb. in c. 1. de transact. & transactionem non extendi ad incognita siue incogitata, neque ad ea, quæ sunt occulta dolo aduersarij, docuit Soc. in consi. 66. in 4. volu. Ad ea uerò quæ hic tradit Bar. in versi. contra glo. vide Alex. in cons. 110. col. 1. in 4. vol. & in consi. 113. in 1. vol. & in consi. 148. & in cons. 150. col. 6. eod. vol. Imol. in cons. 138. & Soc. in cons. 214. col. 2. & Feli. in c. sedes, col. antepen. de rescript.

Summarium in l. si causa cognita. C. de transac.

1 *Iudicatum quod est, transigi non potest.*

Bar. in l. si causa cognita. C. de transact.

1 Bart. in hac. l. si causa cognita, ait, super eo, quod iudicatum † est transigi non posse. vide Roma. in cons. 369. in 3. dub.

Summarium in l. si pro fundo. C. de transac.

1 *Fundus traditus ex causa transactionis si euincatur, de euictione agitur, secus si non est traditus.*

Bar. in l. si pro fundo. C. de transact.

1 Bart. in hac. l. si pro fundo, sic ait in summa. Si fundus † traditus ex causa transactionis euincatur, de euictione agitur secus si non est traditus. vide aliquid per Ancha. in consi. 87. Et dum in uersi. tertiò habes, Bar. ex isto tex. colligit, contractum transactionis tribuere titulum possidenti in re. quæ ex causa transactionis traditur. vide Alex. in consi. 24. colum. fi. in 5. vol. Posteà Bar. ex mente gl. opponit dicens, etiam eum, qui dimittit, dare titulum possidenti, per l. si donari. ff. de donat. int. uir. & uxo. & respondet, ibi solutam fuisse litis ęstimationem, quæ similis est emptioni. istam solutionem sequitur Bar. in l. j. in princip. ff. pro empt. ubi declarat quomodo cognoscatur, an fiat transactio, an uerò litis æstimatio? & secundum distinctionem ibi positam opus est restringere hoc, quod hic habetur, & dicere eum, qui retinuit fundum, probationes claras non habuisse, ut ibi per eum.

Summarium in l. cum donationis. C. de transac.

1 *Scienti non infertur dolus.*

Bar. in l. cum donationis. C. de transact.

1 Bart. in hac. l. cum donationis, sic ait in summa. Scienti † non infertur dolus, & pollicitatio successionis non obligat pollicitantem. vide exemplum apud Bard. in consi. 34. colu. pen. in 3. vol. Et dum hic propè fi. ait Bar. ubi contractus continet turpitudinem, in pari causa potiorem esse conditionem possidentis. vide pro ista opinione Bar. eundem Bar. in auth. ingressi, col. 2. vers. quæro ulterius, suprà de sacrosc. eccles. & ad ea quæ in ultimis uerbis hic ait Bart. uide Corn. in cons. 255. in 4. vol.

Summarium in l. transactionem. C. de transac.

1 *Ex præsentia amicorum tollitur præscriptio metus.*

Bar. in l. transactionem. C. de transact.

1 Bart. in hac. l. transactionem, ait, ex præsentia † amicorum tolli præsumptionem metus. vide Soc. in cons. 263. col. 5. in 1. vol. Ang. in cons. 215. col. pen. & omnino in consi. 218. col. 2. & Feli. in c. edoceri, col. pen. de rescript. Et dum Bar. in fi. ait, in eo, quod dictum est dę proximis, subesse

subesse rationem: quia cum ad eos spes successionis pertineat, verisimile est diligētius eos esse acturos. aduerte quoniam ex hoc documento multa colligi solent.

Summarium in l.transactio.C.de transactio.

1 *Remittere non est dare, quando remittitur dubium.*

Bar.in l.transactio.C. de transact.

1 BART. in hac l.transactio, ùt ait, remittere,† non est dare, quando remittitur dubium. Tu uerò an & quando remittere, & dare, sint idem, etiam in materia stricta, vide apud Feli.in cap. veniens, nu.3.de testi.& Dec. in l.si quis obligatione liberatus.ff.de regul.iur. & ad declarationem huius.l.ex qua colligitur, transactionem aliquo non dato uel promisso, vel retento, non ualere. vltra hic trad.per Alex.vide Bal.in l.fi.infrà de execut. rei iudic.Paul. de Castr.in l.quod si Ephesi, colu.fin.ff.de eo quod cert. loc. Angel.in consi.94. Lis & quæstio. Et aduerte, quoniam si in instro contineretur, partes à lite recessisse aliquo dato uel promisso, nō creditur, nisi probetur datum, vel promissum. vide in l.suus, in quibusdam lecturis infrà de repud.hæred.

Summarium in l.quamuis.C.de transac.

1 *Contractum transactionis ex pœnitentia non resoluitur.*

Bar. in l.quamuis.C.de transact.

1 BART. in hac l.quamuis, ait, contractum † transactionis ex pœnitentia non resolui. vide Raph.Cuma.in consi. 156.

Summarium in l.ubi pactum.C.de transac.

1 *Alternatiua quę ponitur inter genus, & speciem resoluitur expositiuè, id est, quando hoc est secundum mentem proferentis.*

2 *Quando aliquid fieri debet de iure, non sufficit si id fiat de facto.*

Bar.in l.vbi pactum.C. de transact.

1 BART. in hac.l.vbi pactum, colu.1.inquit, alternatiuam,† quæ ponitur inter genus & speciem, resolui expositiuè, idest, quando hoc est secundum mentem proferentis. vide Alexand. in consi.22.colu.2.in primo uol. Posteà Bar.col.pen.in fi.& col.sequ. ait, si statuto cautum est, bannitum posse impune offendi; & bannitus fuit offensus ab aliquo, qui non audebat comparere ad hoc deducendum, alius comparuit & produxit bannum illius offensi, dicens uigore statuti potuisse offendi, iudicem debere offendentem absoluere. vide Roma.in d.cons.22.col.2. & in consi.214.Barb.in cons.62.col.9.in primo volu.Card.in cons.29.colu.3.& in consi.103. Imol.in cons.127.Feli.in c.cum super, col.16.de re iudi. & in c.sciscitans, col.4.vers.non se excusat.de rescript.Aret.in cap.1.col.4.de accusat.& Corn.in cons.222.in quarto uol. Ad ea uerò de quibus hic agit Bart.in fi.scilicet quando † aliquid fieri debet de iure, non sufficere, si id fiat de facto. Adde quòd si aliquid in ciuitate seruaretur de facto, quod de iure non ualet, perinde esse ac si de iure ualeret.gl.in l.qui habebat, in fin.ff.de manum.testa.& ad hæc uideas Alberic.in l.j.col.fi.suprà de summ.Trin.in quæst.de fideiussoribus circa usuras.

Summarium in l.si quis maior.C.de transac.

1 *Qui uenit contra transactionem iuramento firmatam, efficitur infamis.*

2 *Petens absolutionem à iuramento non citata parte, ut agat ad rescissionem contractus, dicitur contrauenire.*

3 *Periurus est infamis.*

4 *Iuramentum impedit purgationem moræ.*

5 *Vna determinatio respiciens plura determinabilia debet ea æqualiter determinare.*

6 *Executio à lege ubi fit ibi mora purgari non potest.*

7 *Mora aliquando potest purgari, etiam in obligationibus iuratis, quando post moram non succedit obligatio ad aliud.*

Ccc Bar.

Bar.in l.si quis maior.C. de transact.

1 Bart. in hac l.si quis maior,sic ait in summa. Qui uenit † contra transactionem iuramento firmatam, efficitur infamis,pœnam soluit,& reliqua, vt hic per Bart. Vide Matthæsil.in suo singul.50. incip. Nota magnam, cum ibi addit. vbi ait, vltra prædictas pœnas hic, periurum cogi ad obseruandum contractum aduersæ parti, quæ non incidit in periurium, & tamen aduersam partem liberam esse ab omni eo, ad quod tenebatur, vt ibi uidere est. Et declara istam.l.vt per Roma.in singul.493. incip. Tu sai. cum ibi addit. per Castill.Et ad materiam huius.l.vide Alexand.in consi.85.& in consi.126. in primo uolumine. Dec.in consi.452.& omnino Io.Baptistam Caccialupum in tracta.de transactionibus, quæst.15. Feli. in cap. testimonium,colu.7.vers.sed inquantum,de testi.Barb.in cap.licèt ex suscepto, in decimo casu.Panor. ibi de for.compet. vbi ait hanc.l.habere locum etiam si quis iuraret per legem.& Barb.in cap. ex literis,colu.5.post Bald.ibi,de const.& in cap.1.colu.8.de offic.deleg.Card.in consi.148.in secundo dubio. Feli.in cap.querelam,colum.2.de iureiur. vbi tradit, an ista.l.habeat locum in uiolante fidem? Alexand. in consi.76. colu.fi. in quinto uolu. vbi ponit an procedat in eo, qui pro parte impleuit, & pro parte non? & Signorell.in consi.253.Feli.in cap.dilecti filij, colu.1. de except.& in cap.2.colu.6.de sponsal. Alexan.in cons.34.in primo uolu.Barb.in consi.85.in
2 secundo dub.in tertio uolu.vbi tradit, an † petens absolutionem à iuramento non citata parte ut agat ad rescissionem contractus,dicatur contrauenire? vide etiam Feli.in cap.ex tenore,colu.2.& sequ.de rescript.Bald.in consi.345.in primo uolu. Attende tamen quoniam Bald.in l. obseruare.§.proficisci.ff.de offic.procons.& lega. ait, dolum exigi ad hoc,vt pœnæ huius.l.habeant locum,ad quem accedit Alexand.in l.fi.ff.qui satisd.cogan.Tamen aduerte,quia hoc eorum documentum puto ueritate carere,& latam culpam sufficere, quamuis enim ad infamiam irrogandam lata culpa dolo non æquiparetur, vt est glo. in l.in actionibus.ff. de in lit.iuran. & tex.in §.suspect.institu.de suspect.tutor.& ibi glo.tamen non habet locum vbi lex infamiam irrogat ipso iure, vt uidere est in l.liberorum.§.notantur.ff.de his qui not.infam. & glo.in uoce, non æquè,in d.§.suspect.& Bart.in l.quod Nerua, colu.6.vers.item quæro.ff. depos.sed in casu huius.l.ipso iure infamia irrogatur,ut concedit Bart.hic propè fin.propter uocem? mox,igitur consequens est,vt lata culpa sufficiat,& dolus non exigatur,vt Bald. & Alexan. prodiderunt,id quod non est obliuioni tradendum.vide Ias.in d.l.in actionibus.ff.de in lit.iuran.& Barb.in consilio 24.colu.1.in primo uolumine. Et dum Bar.hic subiungit, si quis promittit non contrauenire, & isto casu stipulationem committi secundum formam huius.l.vide Orian. in tract.de arbitris,in 12.quæst.Alexand.in consi.59.in fi.in quarto uolum.Feli.in cap.veniens, colum.8.de præscript. Abb.in cap.Raynaldus,colum.4.de testa. & quæ posui in l.amplius non peti.ff.rem rat.haber. Ad ea uerò quæ ait hic Bar. in vers.oppono ad istud, & uidetur quòd requiratur, vt perueniat ad sententiam. vide Alexand.in l.quamuis, colu.2.ff. de in ius uocan. Et dum colli-
3 git Bart.ex isto text.periurum † esse infamem, vide Felin. in cap.secundo de rescript. Et dum subiungit Bart.iuramentum habere uim clausulæ, rato manente pacto, accedit Ias.in §.si quis postulante,colu.3.vers.decimo.institu.de actioni. vide Alexand.in consi.174.Opportunè considerato,colu.3.in libro primi & secundi uolu. Et dum subdit Bart. iuramentum habere etiam uim illius clausulæ,vt si transactio nō ualeat iure transactionis, valeat omni meliori modo. idem tenet Angel.in l.seruus.§.pactus.ff.de pact.& Bald.in repet.l.secundæ.in quinta quęst.princip. infrà de rescind. vendit. Et dum Barto. subijcit has pœnas ipso iure iniungi, propter illam uocem, mox, vide Alexand.in l.fi.ff.qui satisda.cog.& in consi.92.colu.2.in primo uolum. Dum
4 autem Barto.in versic.& ex hoc nota, inquit, iuramento † impediri purgationem moræ. vide omnino Ias.in §.item si quis postulante,columna quarta versic.11.institu.de action. vbi tradit etiam, quid de iure canonico. & Bart.Angel.& alios in l.si insulam,in quarta quæst.ff.de uerb. obligatio.Alexand.in consi.148. in septimo uol. Adde hoc,scilicet,moram interueniente iuramento purgari non posse,habere locum in his omnibus quatuor pœnis, de quibus hic agitur. Scias tamen Angel.in d.l.insulam,in 5.quæst.Bart.& Paul.de Castr.hic tenere opinionem Bart.

quò ad

quò ad infamiam, & actionis amissionem, non autem quò ad pœnam, & ad restitutionem eorum quæ habita sunt, in quibus asserunt factum hominis requiri. quasi uolentes hic potius purgationem moræ non admitti, ex eo quia fiat executio ad legem, quàm propterea quòd iuramentum interuenerit. tamen Imol.& quidam Perusi.in d.l.si insulam, aiunt, opinionem Bart.
5 procedere indistinctè. quò ad omnes pœnas de quibus hic: quia una † determinatio respiciens plura determinabilia debet ea æqualiter determinare.l. nam hoc iure.ff. de vulga.& pupill. sed his respondent quidam Senens.& est ex mente Alex.hic, illud esse uerum, vbi est eadem ratio.l. si ita scriptum.ff.de man.testa.& l.si seruus.ff.de statulib. sed hic subesse diuersam rationem, igitur &c.prætereà pro Bar.facit secundum Imol.ibi, quia hoc modo ista.l.nullam haberet specia
6 litatem, cum clarum sit, vbi fit † executio à lege, ibi moram purgari non posse. huic rationi respondent Senen.& est de mente Alexand.hic, immo esse speciale quò ad infamiam, & actionis priuationem, vt per eos. Item facit secundum Petr.hic, quia una & eadem res non debet diuerso iure censeri.l.eum qui ædes.ff.de usucap. huic argumento tamen respondetur, hoc admitti propter rationis diuersitatem. facit etiam secundum eundem iste tex.in uoce, mox, quæ omne temporis interuallum excludit. sed respondetur, immo tempus ab alia lege statutum non excludi.l.ad peremptorium, cum l.seq.ff.de iudic. Aliud etiam colligit argumentum Alexan.hic, cui respondetur per Dec.in d.l.si insulam. et uide Roma. in consi.427.& iuramento purgationem moræ impediri docuit Alexan.in consi.105.col.3.in tertio uolu.vbi ponit quid in contractu locationis. & in consi.76.colu.3.in quinto uolu.& Dec.in consi.138.Anchar. in cons.148. Angel.in cons.326.& omnino uide Ias.in d.§.si quis postulante.col.3.institu.de action. Limita
7 tamen istam conclusionem, ut mora † purgari posit etiam in obligationibus iuratis, quando post moram non succedit obligatio ad aliud.l.si seruus.§. sequitur, & l.interdum.ff. de uerbor. obligat.Salic.in l.semel mora.ff.solu.matrim. & uide quæ ibi posui ad Bart. proinde ex hoc infert Card.Iacob.in tracta de concilio, in septimo libro, Papam, qui iurauit congregare concilium infra triennium, posse moram purgare, & illud congregare etiam elapso biennio: quia nō successit obligatio ad aliud. & an & quando mora purgari posit, vide Ant.de Butr.in c.breui, de iureiur. Fulg.in consi.154.Soci.in consi.99.in primo uolu. Dec.in consi.451.& apud Salic. in tracta.de mora.& latissimè apud Marcum Antonium Bauerium in tract. de mora, vbi multa memoratu digna explicauit.

Summarium in l.si ex falsis.C. de transact.

1 *Instrumentum in parte falsum, an præsumatur falsum in totum.*

Bar.in l.si ex falsis.C.de transact.

1 BART. in hac l.si ex falsis, in vers.ista glo.inducit, quærit, an † instrumentum falsum in parte, præsumatur falsum in totum? vide Alexand.in consi.43.colu.2.in quarto uolu.Barb.in consilio 43.col.3.in primo uolu.& in consi.53.col.3.in secundo uolu.Abb. in cap.fraternitatis, de hær.Bal.in c.cùm accessissent, col.6.de consti.& ibi Barb.col.24. & seq.Bal.in c.cum adeò, col. 2.de rescrip.Feli.in c.sedes, eodem titu. de rescrip.in fi.Bal.in consi.28.in primo uol.& in cons. 66.in primo dub.in tertio uol.& Corn.in consi.61.col.3.in tertio uol.

Summarium in l.fi.C.de transact.

1 *Transactio in causa matrimonij fieri non potest ubi iudicatur inualiditas matrimonij.*

Bart.in l.fi. C.de transact.

1 BART. in hac.l.fi. ait, transactionem † in causa matrimonij fieri non posse, vbi iudicetur inualiditas matrimonij. Declara omnino, vt per Roma.in singu.614.incip.Tu audiuisti.vide doct.in c.fi.de transact.Et an & quando & quomodo in causa matrimoniali deferri posit iuramentum in supplementum probationis? vide Abb.in c.mulieri, de iureiur.& attende quoniam multa in fauorem matrimonij conceduntur, quæ concedi debent etiam oppugnantibus ma-

trimonium fauore animæ: quia non minus fauorabile eſt matrimonium contra legem Dei cõ tractum diſſoluere, quàm legitimè contractum conſeruare. Dec. in c. 1. nu. 20. de probat.

Summarium in l. j. C. de erro. calcu.

1 *Si in calculo erratum eſt, poteſt ſæpius retractari, niſi ſuper eo iudicatum ſit, uel tranſactum.*

Bar. in l. j. C. de error. calcu.

1 BART. in hac. l. j. ſic ait in ſumma, ſi in calculo † erratum eſt, poteſt ſæpius retractari, niſi ſuper eo iudicatum ſit, vel tranſactum. Vide in hac materia Dec. in conſi. 94. vbi multa cumulat. Et dum agit Bart. de errore expreſſo in ſententia, vt eo caſu ſit ipſo iure nulla, vide Iaſ. in l. præſes, col. 6. in primo notab. ff. de re iudic. vbi ſequitur hanc Bart. diſtinctionem, an & quando ſententia lata contra ius ualeat. & ibi ponit quamuis iudex in præfatione dicat: viſis actis, propterea non dicitur ſe referre ad acta, ad hoc ut ipſa ſententia intelligatur expreſſum iuris errorem continere. Et dum ait Bar. hic, quandoque non eſſe expreſſum errorem in ſententia, ſed apparere in contractu, & tunc aut ſit relatio ad acta, & reliqua ut hic per eum. ad quæ uideas Alex. in conſi. 123. col. 4. in primo uolu.

Summarium in l. ſi ſub ſpecie. C. de poſtul.

1 *Statuta quando permittunt exceptionem ſimulationis opponi, de qua ſimulatione ſit intelligendum.*

Bar. in l. ſi ſub ſpecie. C. de poſtul.

1 BART. in hac. l. ſi ſub ſpecie, propè fi. tradit, quando ſtatuta † permittunt exceptionẽ ſimulationis opponi, de qua ſimulatione ſit intelligendum? vide Alex. in conſi. 142. col. 3. in quinto vol. & in conſi. 28. col. 4. & in conſi. 57. col. fi. eod. volu.

Summarium in l. quiſquis. C. de poſtul.

1 *Aduocatus & iudex quis eſſe non poteſt.*

Bar. in l. quiſquis. C. de poſtul.

1 BART. in hac l. quiſquis, tradit, eundem † non poſſe eſſe aduocatum & iudicem. Tu uerò ad iſtum tex. in verſ. apud urbem, vide Cæpoll. in caut. 156.

Summarium in l. prouidendum. C. de poſtul.

1 *In cauſis ex utraque parte aduocati æquales eſſe debent.*

Bar. in l. prouidendum. C. de poſtul.

1 BART. in hac l. prouidendum, ait, in cauſis † ex utraque parte aduocatos æquales eſſe debere. vide aliquid per Feli. in c. peruenit, primo de teſti. cogen.

Summarium in l. j. C. de aduoca. diuer. iudiciorum.

1 *Iudex corruptus pecunia, eius ſententia non ualet.*

Bar. in l. j. C. de aduo. diuer. iudic.

1 BART. in hac. l. j. in verſ. nam illa diſtinctio, ſentit. l. venales, quando prouoc. non eſt neceſ. non habere locum in aduocato, ſed in iudice tantùm. quid ſi eſt pecunia † corruptus, non ualet ſententia, ſecus in aduocato; quia ualet ſententia, quamuis reſtitutio cõcedatur. idem tenuit Iaſ. in l. prius, colu. 15. in quarto notab. ff. de re iudic. adde glo. in l. j. infrà de ſent. iud. qui mal. iudic. in uerbo, amittat. licèt Bar. ibi dicat glo. non firmare aliquam opinionem. Et dum Bar. hic in fi. quærit, vtrũ probationes factæ contra aduocatos in cauſa præuaricationis probent contra ipſum principalẽ? vide Feli. in c. cauſam quæ, col. 6. uer. fallit 4. de teſtib.

Summarium in l. qui neceſſario. C. de aduoca. diuer. iudic.

1 *Aduocatus, neque habens ſalarium ex publico poteſt aduocare contra rempublicam.*

Bar. in l. qui neceſſario. C. de aduoc. diuer. iudic.

1 BAR. in hac l. qui neceſſario, ait, neq; aduocatum † neque habentẽ ſalariũ ex publico poſſe aduocare cõtra rẽpublicã. vide Barb. in cõſ. 2. col. 4. in 1. uol. & Abb. ĩ c. fi. in 3. notab. de poſtu.

Summa-

Summarium in l. fori tui. C. de aduoca. diuer. iudic.

1 *Aduocati quicquid acquirunt ex aduocatione, dicitur quasi castrense peculium.*

Bar. in l. fori tui. C. de aduoc. diuer. iudic.

1 BART. in hac l. fori tui, ait, aduocatos † quærere aduocatione sua quasi castrense peculiũ. uide Alex. in consi. 48. col. 2. in primo uol. et in consi. 2. in sexto uol. Et dum in fi. ait Bart. etiam illud, quod acquirunt assessores, esse quasi castrense, uide Dec. in c. 2. col. 2. de consti.

Summarium in l. sancimus. C. de aduoca. diuer. iudic.

1 *Aduocati possunt cogi esse de consilio.*

Bar. in l. sancimus. C. de aduoc. diuer. iudici.

1 BAR. in hac l. sancimus, ait, aduocatum † posse cogi esse de consilio. vide Feli. in c. 3. col. fi. de offic. deleg.

Summarium in l. nemini licere. C. de aduoca. diuer. iudic.

1 *Ille qui sub colore assidendi est prohibitus, non debet in consilium assumi.*

Bar. in l. nemini licere. C. de aduoc. diuer. iudi.

1 BART. in hac. l. nemini, ait, eum † qui sub colore assidendi est prohibitus, non debere in cõsilium assumi. Ad hunc tex. ultra Salic. hic, uide Feli. in c. ex literis, col. fi. de constit. Roma. in cõsilio 216. & Aret. in consilio 57.

Summarium in l. petitionem. C. de aduoca. diuer. iudic.

1 *Nomina eorum qui sunt de collegio debent scribi in matricula.*

Bar. in l. petitionem. C. de aduoc. diuer. iudici.

1 BAR. in hac l. petitionem, colligit ex hoc principio, nomina † eorum, qui sunt de collegio, debere scribi in matricula. vide Feli. in c. solitæ, col. 2. de maiorit. & obed.

Summarium in l. j. C. de aduoca. diuer. iudicum.

1 *Ille qui deposuit officium aduocationis est constitutus in dignitate, & clarissimus appellatur.*

Bar. in l. j. C. de aduoc. diuer. iudicum.

1 BART. in hac l. j. ait, eum, qui deposuit † officium aduocationis, esse constitutum in dignitate, & clarissimum appellari. vide pulchra similia per Feli. in c. quæ in ecclesiarum, col. 29. de const. Aduocati enim officium est nobilissimum secundum Bal. in l. j. §. ait prætor. ff. de postul. & glo. in l. j. §. hoc edicto. ff. de postul. sed in contrarium facit text. in l. quisquis, supra titu. 1. vide Cæpoll. in caut. 156.

Summarium in l. errores. C. de erro. aduoca.

1 *Negatiua circa sententiam quomodo probetur.*

Bar. in l. errores. C. de error. aduocat.

1 BART. in hac. l. errores, dum agit de negatiua † probanda circa sententiam, hoc est sententiam non fuisse latam; idque ait probari posse si tempus latæ sententiæ est coarctatum loco & tempore, vide Imol. in consi. 110. in primo dubio.

Summarium in l. sententijs. C. de error. aduoca.

1 *Aduocati error reuocari potest probato errore usque ad sententiam.*

Bar. in l. sententijs. C. de error. aduoc.

1 BART. in hac l. sententijs, ait, errorem † aduocati reuocari posse probato errore usque ad sententiam. vide Barb. in consi. 6. col. 10. in primo uolu. Et dum subiungit Bar. errorem aduocati adhibitum in causa principali, reuocari posse in causa appellationis, vide not. Roma. in consilio 346. in secundo dubio.

Summarium in l. j. C. ut quæ desunt aduoca.

1 *Iudex potest supplere de iure, & non de facto.*

Bart. in l. j. C. vt quæ desunt aduoc.

1 BART. in hac l. j. ait, iudicem † posse supplere de iure, non de facto. In hac materia, vt iudex super nõ petitis iudicare possit, vide textum mirabilem in c. Raynutius, de testa. vbi Abb.

col.3. & ibi uide Barb.in 45. Et dum subiungit Bar.ad iudicem pertinere,date dilationes,pronunciationes, & similia. vide Feli.in.c.licet causam,col.9.in fi.de probat.

Summarium in l.interlocutio.C.ex quib.cau.infam.irrog.

1 *Admonitio præsidis ut quis ad meliorem uitam se redigat, infamiam non irrogat.*

Bar.in l.interlocutio.C.ex quib.cau.infa.irrog.

1 Bart. in hac l.interlocutio,ait,admonitionem † præsidis,ut quis ad meliorem uitam se redigat, infamiam non irrogare. hoc documentum nō est obliuioni tradendum. quod facit pro quodam Cardinali,qui Marcello secundo ad pontificatum euecto,eum rogauit,vt inter dignos gratia sua annumeraretur, cui summus Pontifex respondit,si uitam mutabis, eris nobis gratus. vt proprerea non dicatur ei irrogatam fuisse infamiam, tamen multi ob hoc malè de illo Cardinali sentiebant. vide ad istam.l.& ad l.verbum,suprà eodem.Roma.in consi.208.& Alexan. in consi.152.col.3.in quinto uolu.

Bar.in l.improbum.C. ex quib.cau.inf.irrog.

Bart. in hac l.improbum,ait,hanc infamiam ipso iure irrogari. vide Matthæs.in sing.49.

Summarium in l.j.C. de procurat.

1 *Procurator de cuius mandato dubitatur, admittitur cum cautione de rato.*

Bar.in l.j.C. de procurat.

1 Bart. in hac l.j.in uers.Tertio casu,ait, procuratorem † de cuius mandato dubitatur, admitti cum cautione de rato. sed hoc non habere locum in procuratore dato ad recipiendam solutionem. Adde quòd hoc quoque non procedit quando per huiusmodi cautionem aduersario non esset plenè consultum per adducta hic per Alex.& est text. in l.iusiurandum quod ex conuentione.§.si.cum l.seq. vers.nec multùm interest. vbi Alex.ff.de iureiur. Immo amplius dico, etiam si aduersario quò ad pecuniam plenè consuleretur,non autem quò ad famam,procuratorem cum ista cautione admitti non debere,vt probatur in d.vers.nec multùm interest,iuncta glo. Et dum Bar.hic paulò post,dicit, ex aduētu procuratoris conditionem aduersarij non debere fieri deteriorem, vide Fulg.in cons.95.

Summarium in l.eum qui res.C.de procurat.

1 *Dominus prius citari debet,quam procurator.*

Bar.in l.eum qui res.C. de procurat.

1 Bart. in hac.l.eum qui res,ait, primum † citari debere dominum, quàm procuratorem. Vide Barb.in consi.18.colu.3.in primo uolu. Alexand. in l.meminerint.infrà unde ui. Et dum Bar.ait,à iudice tutorem uel curatorem cogi posse, ut defendant. vide Areti.in consi.29.& in consi.66.Et dum subiungit Bar.vtrum tutor contumax tāquam suspectus remoueri possit absque nouo processu an non? vide Roma.in consi.428. Et dum Bart.quærit hic an ex contumacia procuratoris contra dominum perueniri possit ad primum decretum, vide Feli.in c.1.col.3.vt lit.non contest.

Summarium in l.reum.C.de procurat.

1 *Accusatus de crimine capitali procurator alterius esse non potest.*

Bar.in l.reum.C.de procurat.

1 Bart. in hac l.reum. ait,accusatum † de crimine capitali procuratorem alterius esse non posse. sed in fi.Barto. ex mente glo.ait, si hæc exceptio non opponatur, iudicium ualere. vide Barb.vbi multa similia posuit in consi.90.colu.6.in tertio uolu.

Summarium in l.quod quis.C.de procurat.

1 *Procurator ad iudicia ante litem contestatam non potest alium substituere, sed post.*

Bart.in l.quod quis.C.de procurat.

1 Bart. in hac l.quod quis, sic ait in summa. Procurator † ad iudicia ante litem contestatam

tam non potest alium substituere, sed post. vide pro ampliatione huius. l. Roma. in consi. 241. col. 3. vbi dicit in causis, in quibus lis non contestatur, alium nō posse substitui. & ad materiam huius. l. vide omnino eundem Roma. in sing. 211. incip. Vltimò tu scis.

Summarium in l. si procurator. C. de procurat.

1 *Idem est dicere, concedo tibi plenam administrationem, & concedo tibi liberam administrationem.*

Bar. in l. si procurator. C. de procurat.

1 BART. in hac. l. si procurator, ait, idem esse dicere, concedo † tibi plenam administrationem; & concedo tibi liberam administrationem. ad hoc accedit Ias. in l. posthumo, col. 16. infrà de bonor. poss. contratab. & in l. si tibi, §. 1. ff. de pact. vbi etiam alios effectus enarrauit, quos operatur ista uox, plena.

Summarium in l. neque tutores. C. de procurat.

1 *Tutor, & curator ex sua persona procuratorem non constituit, sed minori constituenti authoritatem impertitur.*

Bar. in l. neque tutores. C. de procur.

1 BART. in hac l. neque tutores, sic ait in summa. Tutor † & curator ex sua persona procuratorem non constituit, sed minori constituenti authoritatem impertitur. De materia huius. l. vide Soc. in cons. 255. in 1. vol. Et dum postea agit hic Bar. an & quando administrator possit constituere procuratorem? vide Ang. in l. post litem. ff. de procur. & Feli. in c. ex parte decani, in fi. de rescri. & de tutore vide Alex. in. consi. 162. in 5. uol. & de natura actoris, de quo inferius agit Bar. hic, vide Fulg. in consi. 182. Postea hic tractat Bart. an & quando minor possit constituere procuratorem sine tutoris authoritate? vide Angel. in consi. 157. & Feli. in cap. cum I. & A. colu. 5. de re iudic.

Summarium in l. exigendi. C. de procurat.

1 *Coniuncta persona quando admittatur pro coniuncta.*

Bart. in l. exigendi. C. de procurat.

1 BART. in hac l. exigendi, in ultima oppos. tradit, quando † coniuncta persona admittatur pro coniuncta. Vide Roma. in cons. 24. in fi. & quia de hac re alibi egimus, non insistam hic. & ad ea quæ hic ait Barto. in fi. in vers. item quòd legis authoritate hic ut minor admittitur, uide Aret. in consi. 76. col. 4. & sequ.

Summarium in l. ita demum. C. de procurat.

1 *Exceptio procuratoris seu alia declinatoria debet apponi ante litem contestatam.*

Bar. in l. ita demum. C. de procur.

1 BART. in hac. l. ita demum, in primo notab. dicit, exceptionem † procuratoris seu aliam declinatoriam ante litem contestatam debere opponi. vide Ias. in l. quamdiu, colu. 2. infrà qui admit. Et dum in secundo notab. ait Bart. exceptionem, quæ fuit omissa ante litis contestationem, obijci non posse in causa appellationis: vide Abb. in c. pastoralis, colu. fi. de except. Ad ea uerò quæ hic ponit Bar. in 3. notab. dicens per appellationem posse rescindi, iudicari, & reponi in eo statu, vt possit facere omnia, quæ posset quis post litem contestatam, vide Abb. in c. ad audientiam, col. 3. de rescrip. ille igitur qui repellitur, ne possit esse procurator, in prima instantia, repellitur etiam in causa appellationis. quod intellige, vt hic, quando fuit oppositum. vide Roma. in cons. 384. & omnino in cons. 75.

Summarium in l. non eo minus. C. de procurat.

1 *Quod in fauore alicuius introductum est, non debet in eius odium retorqueri.*

Bar. in l. non eo minus. C. de procur.

1 BART. in hac. l. non eo minus, sic ait in summa. Quod in fauorem † alicuius inductum est, non debet in eius læsionem retorqueri. vide ad istam. l. Bal. in c. 1. colu. 4. de rescript. & in hac materia uide trad. in l. quod fauore. suprà de legib. Et dum tradit Bar. hic sententiam latam pro minoris procuratore non legitimè constituto, non ualere. vide aliqua similia per Abb. in cons. 89. in 1. dub. in 2. vol. & Feli. in c. P. & G. col. 3. de offic. deleg. & Paul. de Castr. in consi. 323. Et

ad ea,quæ hic ponit Bar.in versi.quætro quid si ipse minor litigat? vide Alex.in cons.201. Visso processu,in lib.primi & secundi uol.Posteà quærit hic Bart.si ista exceptio opponitur ante sententiam,an reddat iudicium retro nullius momenti?vide Abb.in cõs.45.in fi.in 2.vol. & Corn. in consi.164.in quarto uol.

Summarium in l.inuitus.C.de procurat.

1 *Inuitus quis dicatur.*

Bar.in l.inuitus.C.de procur.

1 BART. in hac l.inuitus,tradit,quis dicatur † inuitus. Vide eundem in l.quæ dotis.ff.sol.matrim.& Oldra.in consi.308. Quæ autem sit differentia inter inuitum & renitentem,vide apud Feli.in c.lator,col.2.de re iudi.Et dum postea Bar.hic in 2.col.vers.ex prædictis,dicit,quandoque aliquem esse in iudicio nomine suo, ad commodum tñ non ad incommodum alienum,vt fideiussor,& emptor,& tunc eum teneri appellare,& appellationẽ prosequi. Aduerte quia hic Bar.æquiparat fideiussorẽ & emptorem.vide oĩno Paul.de Cast.in cõs.30.col.3.& 4.in 1.uol.

Summarium in l.alienam.C. de procurat.

1 *Mater non potest defendere filium pupillum.*

Bar.in l.alienam.C.de procur.

1 BART. in hac.l.alienam,sic ait in summa.Mater † nõ potest defendere filium pupillum,sed eidem tutorem petere. vide aliquas limitationes ad istam l.per Dec.in l.ij.col.3.ff. de reg.iur.

Summarium in l.nihil.C. de procurat.

1 *Ille qui primus litem contestatur,efficitur dominus litis.*

Bar.in l.nihil.C. de procur.

1 BART. in hac l.nihil,in fi. ait, cum ille,† qui primus litem contestatur, efficiatur dominus litis,alius dominus esse non potest. vide Feli.in c.cùm.M.Ferrarien.col.5.de const. & litẽ non posse pluries contestari docuit Feli.in d.col.uers. & hoc.

Summarium in l.maritus. C.de procurat.

1 *Maritus tanquam coniuncta persona admittitur ad agendum pro uxore sine mandato præstita cautione.*
2 *Mulier habet patrimonium triplicis generis.*

Bar.in l.maritus.C.de procura.

1 BART. in hac l.maritus,sic ait in summa. Maritus † tanquam coniuncta persona admittitur ad agendum pro uxore sine mandato præstita cautione. iste text. est sing. secundum Paul. de Cast.hic ad probandum,idem esse iudicandum de principio principiante, quod iudicamus de ijs,quæ sequuntur ab ipso principio.nam maritus principium cõiunctionis est,& tamen habetur pro coniuncta persona,vt hic.id quod est adnotandum ad multas quæstiones. Ad istã.l.
2 uide Barb.in c.translato,col.7.de const. Et dum hic subiungit Bar.† mulierem habere patrimonium triplicis generis,hoc est,dotem, & quædam bona uiro tradita extra dotem, quæ uocãtur paraphernalia,& quædam alia bona marito non tradita quoquo modo: vide Imol.in consi.82. Alex.in cons.42.col.5.in 1.vol.& in cons.205.in lib.primi & secundi uol.& in cons.144.col.3. in 5.vol.Corn.in cons.190.col.3.in 3.uol.Soci.in consi.82.in 4.uol.& oĩno Dec.in consi.521. vbi eruditè admodum loquitur circa hæc bona mulieris. addens quam libertatem in istis bonis uxoris habeat maritus.Et dum Bar.subdit, mandatum circa unam rem & aliam porrigi nõ debere. vide Roma.in consi.461.

Summarium in l.nulla.C.de procurat.

1 *Post contestationem factam à procuratore,morte domini mandatum non extinguitur, & alius potest ab ipso procuratore substitui.*

Bar.in l.nulla.C.de procur.

1 BART. in hac l.nulla,sic ait in summa. Post † contestationem factam à procuratore, morte domini mandatum non extinguitur, & alius potest ab ipso procuratore substitui. Ad hanc.l. vide aliquid per Fulg.in cons.182.& Oldr.in cons.130.& in cons.217.Posteà q̃rit Bar. hic,qñ procurator

procurator dicatur effici dominus litis in causis, in quibus lis non contestatur? vide Roma.in consi.174.col.2.Barb.in c.cùm.M.Ferrarien.col.21.de const. Areti.in cons.73.& in consi.134.

Summarium in l.licet.C.de procurat.

1 *Exceptio quæ reddit iudicium retro nullum, quandocunque opponi potest.*

2 *Si iudex pronunciat aliquem esse procuratorem legitimum, non potest opponi ipsi procuratori eum non esse procuratorem.*

3 *Procuratori opponi non potest postquam terminatum est pro eo.*

Bar.in l.licet.C.de procur.

1 BART. in hac.l.licet, sic ait in summa. Exceptio, † quæ reddit iudicium retro nullum, quādocunque opponi potest. vide ad istam.l.Roma.in consi.170.Cyn.in l.si tutor, infrà in quib. cau.in integr.resti.non est necess.& Corn.in consi.292.in 5.vol.Postea Bar.opponit, & circa primam solutionem, quam ait non esse ueram, vide Feli.in c.quoniam contra, colu.27.versi. septimò quæro, de probat. Et dum opponit Bar.dicens, exceptionem dilatoriam obijci debere ante litis contestationem, vide Alex.in consi.72.in 4.vol.& Paul.de Castr.in consi.323.in fin. Et dum Bar.hic in 2.col.versi.prima quæ opponitur, agit de exceptione, quæ obijcitur procuratori intuitu personæ suæ, quæ non potest esse in iudicio, ut pura quia seruus; vide Alex. in l.j. §.1.col.2.ff.ad Trebell.Ana.in consi.96.& in consi.104.& utrobique addita. Et dum Bart. in
2 3.col.versi.quandoque disputatur, ait, si iudex † pronunciat aliquem esse procuratorem legitimum, non posse opponi ipsi procuratori, eum non esse procuratorem. ad hoc accedit Alexand. in consi.201.col.2.versi.secundò respondeo, in libro primi & secundi vol.& in consi.102.col.1.in 5.vol.& in consi.61.eod.vol.Ad ea uerò quæ dicit hic in versi.si verò de hoc, uide aliquid per Alex.in consi.78.col.3.in 5.vol.Feli.latè in c.super literis, col.17.cum seq.versi.fallit nonò, de rescript.Et dum Bar.hic in uersi.ubicunque autem, declarat id, quod prædixit, scilicet, pro-
3 curatori † opponi non posse postquam terminatum est pro eo, ut procedat nisi ille, qui opponit, uellet in se assumere onus probandi hanc negatiuam, ut hic per eum. vide Alex.in cōs.112. In causa & lite, in fi.in 4.vol.& in consi.222.col.2.in libro primi & secundi vol.& Abb.in cons. 18.col.2.in 2.vol.Ad ea verò quæ ait Bar.hic in vers.secundus casus, vide aliquid per Feli. in c. 2.col.2.de testa.& in c.quamuis, col.pe.de re iudic.& ultra Paul.de Cast.in cons.320.in 2.dub. & Anch.in consi.41.

Summarium in l.in pecuniarijs.C.de procurat.

1 *Citatus potest comparere per procuratorem.*

Bar.in l.in pecuniarijs.C.de procur.

1 BART. in hac.l.in pecuniarijs, sic ait in summa. per procuratorem † potest comparere citatus, neque cogitur quis personaliter comparere, nisi ex causa.idem dicas etiam si aduersarius impetrasset, eum posse compelli ad comparendum personaliter. ita Domini de Rota in tit. de dol.& contum.ut refert Feli.in rubr.de rescript.col.2.

Summarium in l.j.C.ne lice.potenti.

1 *Patrocinium potentis, qui ratione officij procurauit, causa priuatur, & ille potentior punitur.*

Bar.in l.j.C.ne lice.potent.

1 BART. in hac.l.j.sic ait in summa. Qui † patrocinium potentis ratione officij procurauit, causa priuatur, & ille potentior punietur. vide aliquid per Barb. in cap.ecclesia sanctæ Mariæ, colu.18.de constitu.& in c.1.col.8.de offic.deleg.& ibi, Feli.in 1. colu. Et dum quærit utrum sit necesse, ut illud patrocinium palàm præstetur, vide Barb.in d.c.1.col. fi.Et dum Bar.ait idem esse etiam in eo, qui procurauit patrocinium alicuius familiaris potentiorum, vide Aret.in consi.24.col.2.

Summarium in l.cum allegas.C.ne fiscus.

1 *Res publica non potest actionem litigiosam uel dubiam suscipere, ex causa donationis.*

Bar.

Bat.in l.cum allegas.C.ne fisc.

1 BART. in hac l.cum allegas, sic ait in summa. Actionem † litigiosam uel dubiã respublica ex causa donationis suscipere non potest. vide Ias.in l.prima,col.fi.infrà qui testa.fac.poss.

Summarium in l.cum tutores.C.de neg.gest.

1 *Index si daret tutorem, qui alioqui est legitimus tutor, non uitiatur tutela.*

Bar.in l.cum tutores,C.de negoc.gest.

1 BART. in hac l.cùm tutores, exponit, faceres, hoc est, detegeres. & ex hoc infert, si index † daret tutorem, qui alioqui est legitimus tutor, propterea non uitiari tutelam; quia debet intelligi, dedit, hoc est, datum declarauit. vide Alex.in l.j.in princ.col.3.in fi.ff.ad leg.falc.ubi ponitur similis expositio.

Summarium in l.contra impuberes.C.de nego.gest.

1 *Quilibet est idoneus defensor alterius sine mandato super tota causa.*

Bar.in l.contra impuberes.C.de negoc.gest.

BART. in hac.l.contra impuberes, uersic.ultimò uide, ait, istum tex.esse mirabilem, ut hic per eum. Vide Alex.in l.ille à quo.§.si de testamento.in primo notab.ff.ad Trebell. & ad speciale, de quo agit Bar.in uersi.possumus dicere, uide aliquid per Feli.in c.illa præpositorum, de
1 accusat. Dum Bar.in fi.ait, uel dicamus quòd sicut quilibet est idoneus defensor † alterius sine mandato super tota causa, ita & super vno articulo. & illud quod hic dicitur de materia, & sic
* de fœmina, speciale est fauore pupilli. Dicas hunc esse* communem intellectum, ut inquit Alex.in l.Titia diuortium, col.2.uers.circa hoc.ff.sol.matr.& vide Barb. in consi.15.colum.4. in 1.volu.& Alexand.in l.ille à quo.§.si de testamento, ad Trebell.& Ias.in l.uideamus, colu.2. ff. de in lit. iuran.

Summarium in l.siue pro fratre.C.de nego.gest.

1 *Actio negociorum gestorum locũ habet quãdo negociũ geritur ex uolũtate, alioqui uerò si ex necessitate.*

Bar.in l.siue pro fratre.C.de negoc.gest.

1 BART. in hac l.siue pro fratre, dicit, actionem † negotiorum gestorum locum habere, quãdo negocium geritur ex uoluntate, alioqui uerò si ex necessitate. Vide Bar.in l.ij.§.ex ijs.ff.de uerb.oblig.ubi Ias.latè, in 4.col.uersi.circa primam. Et dum hic in fi.ait Bar.adnotandum esse, quia est reperire actionem in genere, vide Bar.in l.Iulianus.ff.de hæred.instit.

Summarium in l.alimenta.C.de nego.gest.

1 *Mater an & quando possit repetere alimenta præstita filio.*

Bar.in l.alimenta.C.de neg.gest.

1 BART. in hac.l.alimenta, tradit, an & quando mater † possit repetere alimenta præstita filio? & distinguit ut hic per eum. vide Aret.in consi.160.col.2.& Bar.in l.Nesennius.ff.de neg. gest.& in l.si quis à liberis.§.si mater.ff.de liber.agnosc.cum additis ad Bar.in d.l.locis.& uideas Alex.in cons.110.in 7.vol.& in cons.72.col.3.in 5.vol.& Soc.in cõs.161.in 1.vol.Et ad ea quę in hac re ait Bar.hic in vers.quandoque onus, vide Alex.in cons.108.col.fi.in 1.volum. Capr.in cons.17.col.pen.Corn.in cons.165.in 4.vol.

Summarium in l.quod in uxorem.C.de nego.gest.

1 *Expensæ factæ à marito in curanda uxore infirma, repeti non possunt.*

Bar.in l.quod in uxorem.C.de negoc.gest.

1 BART. in hac. l. quod in uxorem, ait, expensas † factas à marito in curanda uxore infirma, repeti non posse. uide Abb.in consi.85.col.2.in 2.volum.& Capr. in consi.52.& Roma. in consi.607.in primo dubio. Et ad ea quæ ponit Barto.hic in versi.si uerò mulier, uide Aret. in consilio 98.

Summarium in l.si paterno.C.de nego.gest.

1 *Expensæ factæ circa personam priuigni non repetuntur, nisi fuerint factæ animo repetendi.*

Bat.

Bar.in l.si paterno.C.de neg.gest.

1 BART. in hac.l.si paterno,sic ait in summa. Expensæ † factæ circa personam priuigni,non repetuntur nisi fuerint factæ animo repetendi. vide Alex.in consi.285.Circa primam dubitationem,in fi.in libro primi & secundi vol.ubi ponit an expensæ factæ per proauum pronepoti in studio repeti possint?vide Dec.in cōs.21.ubi loquit̃ de fratre qui fecit expensas pro fratre.

Summarium in l.curatores.C.de nego.gest.

1 *Actiones quomodo distinguantur per actionem directam,& contrariam.*

Bar.in l.curatores.C.de negoc.gest.

1 BART. in hac.l.curatores, tradit, quomodo † actiones distinguantur per actionem directam,& contrariam.Tu uerò dicas hanc distinctionem non fieri nisi in casibus à iure expressis. gl.in l.omnino.ff.de impens.in reb.dotal.fact.& ibi habetur in apostill.ad Bar.ubi posui. Ad ea uerò quæ Bar.ait hic in uersi.dicendum est ergo,& reliqua,facit tex.& ibi Alex.in l.ij. infrà de bonor.poss.secundum tab.& ibi Paul.de Cast.& Feli.in c.aduersus,col.1.de except.

Summarium in l.tutori.C.de nego.gest.

1 *Gestor an teneatur de neglectis.*

Bar.in l.tutori.C.de negoc.gest.

1 BART. in hac.l.tutori, uersic.ueritas est ista, agit, an gestor † teneatur de neglectis. vide Roma.in consi.413.col.4.versi.quò ad septimum, & in consi.426.Fulg.in consi 25.& Corn. in consi.85.in 4.vol.

Summarium in l.fi.C.de nego.gest.

1 *Prohibitio tollit actionem negociorum gestorum in his, quæ queruntur post prohibitionem.*

Bar.in l.fi.C.de negoc.gest.

1 BART. in hac.l.fi.sic ait in summa. Prohibitio † tollit actionem negociorum gestorum in ijs,quæ geruntur pòst prohibitionem; secus in ijs,quæ gesta sunt ante. Declara & limita istam l.ut per Soc.in consi.26.in 1.vol.& uide multos casus, in quibus expendens contra prohibitionem repetit,quos ponit Soc.in regula 137.Et dum subdit Bart.si mandaui tibi, ut mihi codicē emeres pro x.& tu emisti pro.xx.utrum illa x.possis repetere? vide Paul.de Cast.in cons.157. Et dum Bar.tradit an protestatio fieri possit in scriptis? & sine scriptis? vide Ias.in l.non solùm. §.morte.col.12.ff.de oper.nou.nunc.

Rubrica de his quæ ui met.cau.

CIRCA istam rubricam uide quæ posui ad Bar.in rubrica.ff.eo d.tit.

Summarium in l.cum te non solum.C.de his quæ ui met.cau.

1 *Si quis scienter soluit,sublatum esse uitium metus adhibiti tempore promissionis.*

Bar.in l.cum te non solum.C.de his quæ ui met.cau.

1 BART. in hac l.cum te,uersi.modò uenio,inquit,si quis † scienter soluit,sublatum esse uitium metus adhibiti tempore promissionis. vide Soc.in consi.263.col.5.& seq. Et dū Bar.in uersi.breuiter omnes,ait,aut quis soluit instante metu,& tunc potest repetere: aut soluit postquam cessauit metus,& tunc secus. vide Aret.in cons.14.colu.10. Et ad ea quæ tradit Bar.hic in fi.uideas de purgatione metus apud Alex.in consi.98.& in cons.seq.in 3.volu. & in consi.47.seq.in 4.vol.& Bal.in cons.240.in 1.vol.

Summarium in l.si ui uel metu.C.de his quæ ui met.cau.

1 *Coactus fundum uendere,potest illum repetere à quolibet possessore, si pretium restituit.*

Bar.in l.si ui uel metu.C.de his quæ ui met.cau.

1 BART. in hac l.si ui uel met.sic ait in summa. Coactus † fundum uendere, potest illud repetere à quolibet possessore,si pretium restituit,& præscriptio non currit. vide Card.in cons. 137.in 2.dubio.

Bar.in l.si per uim.C.de his quæ ui met.cau.

1 BART. in hac.l.si per uim dicit, actionem hanc tolli exceptione consensus postea adhibiti. uide Paul.de Castr.in cons.88.

Summarium in l.ad inuidiam.C.de his quæ ui met.cau.

1 *Ex sola dignitate, uiolentia, & metus non præsumitur.*

Bar.in l.ad inuidiam.C.de his quæ ui met.cau.

1 BART. in hac l.ad inuidiam, ait ex sola † dignitate uiolentiam uel metum non præsumi. vide Alex.in consi.16.col.3.in 3.vol.& in cōs.47.in 4.vol.Abb.in cons.3.col.7.in 6.dub. & quæ posui ad Bar.in l.j.§.quæ onerandæ.ff.quar.rer.act.non dat.& Bal.in cons.26.in 3.vol.

Summarium in l.metum.C.de his quæ ui met.cau.

1 *Metus an probetur ex solis minis.*

Bar.in l.metum.C.de his quæ ui met.cau.

1 BART. in hac l.metum, tradit, an † ex solis minis probetur metus? & dum ait inspiciendā esse personam inferentis, vide Dec.in c.1.in 2.notab. de offic. deleg. Posteà subiungit, minas illusorias non esse attendendas. vide Roma.in consi.331.Ang.in cons.215.Ang. Aret.in trac. malefic.in gl.in uoce, fama publica, in 6.col.Feli.in c.afferte, col.fi.de præsumpt. & Brunum in tract.de indicijs & tortura, col.13.& alibi latè de metu egimus, ideo non repetam.

Bar.in l.si per impressionem.C.de his quæ ui met.cau.

BART. in hac l.si per impressionem, opponit, & respondet ad.l.ad inuidiam, suprà eod. vide Alex.in consi.16.col.3.in 3.vol.Ang.in consi.218.in 3.dub.ubi ponit multa, ex quibus colligitur impressio.Bal.in cons.20.in 3.vol.Aret.in cons.14.& in cons.24.& Soc.in cons.263.

Bar.in l.uenditiones.C.de his quæ ui met.cau.

BART. in hac.l.uenditiones, inquit, istam.l.posse loqui in casu.l.præcedentis, & eam extendere. Tu verò in quibus terminis militet ista.l.uide apud Ias.in §.quadrupli, col.9.ver.quædam est, inst.de action.

Bar.in l.cum proponas.C.de dol.mal.

BART. in hac.l.cum proponas, in uersi.gl.soluit duobus modis, declarat istas solutiones ut hic per eum. benefaciunt trad.per Ias.in l.ij.& in l.stipulationes non diuiduntur, col.17. versi. ultra.ff.de uerb.oblig.& Paul.de Cast.in l.Iulius Paulus, & in l.seq.ff.de cond.& demonstr.

Summarium in l.dolum.C.de dol.mal.

1 *Ea quæ consistunt in animo, directè probari non possunt.*

Bar.in l.dolum.C.de dol.mal.

1 BART. in hac.l.dolum, ait, ea, quæ † consistunt in animo, directè probari non posse, sed ex perspicuis indicijs. de materia huius.l.& alia multa ad rem facientia, vide Felin. in c. si autem, col.1.& 2.de rescrip.Roma.in consi.504.col.2.Imol.in consi.78.& in consi.147.col.4.Abb.in c.super literis, col.6.& ibi Bal.in 3.col.de rescrip.Aret.in cons.147.Alex.in consi.58.col.fi.in 3. vol.& in cons.41.in 3.vol.& in cons.152.col.6.in 5.vol.Barb.in cons.42.col.10.in 1.vol.Soci. in cons.163.col.6.Anch.in cons.299.& Bal.in cons.26.in 3.par.

Summarium in l.si curatorem.C.de in integ.rest.

1 *Si minor habens curatorem contrahit sine illo, contractus est nullus.*

2 *Minor in ultima uoluntate potest dare licentiam executoribus alienandi immobilia sine curatoris authoritate.*

3 *Prodigus cui est interdictum bonis, non potest legare pro anima.*

Bar.in l.si curatorem.C.de in integr.rest.

1 BART. in hac.l.si minor, sic ait in summa. Si minor † habens curatorem contrahit sine illo contractus est nullus, & reliqua. Attende tamen quia iste minor habens curatorem possit fieri monachus, & bona sua tribuere monasterio sine consensu curatoris; nam perinde

perinde est ac si ea per uiam ultimæ uoluntatis reliquisset, in qua non requiritur tutor, aut curator: ita doct. in l.j.§.fuit quæsitum.ff.ad Trebell. Item quia in alienatione uniuersali facta in cõsequentiam personæ non exigitur authoritas curatoris. Præterea iura prohibentia alienationem, non comprehendunt alienationem factam ad causas pias, Iaf. in auth. ingressi. col. 1. versi. sed pone, supra de sacrosl. eccles. & ex istis tribus rationibus tripliciter limitat hunc tex. Et ibi di
2 cit Iaf. minorem † huiusmodi in ultima uoluntate posse dare licentiam executoribus alienandi immobilia sine curatoris authoritate, & sine decreto iudicis. & Iaf. in l.fi.col.fin. versi. hinc uidemus. C.de pact. affert rationem prædictæ conclusionis, quia bona ueniunt in consequentiã personæ, ut prædixi. Et minorem posse dare prædictam licentiam executoribus, tenuit etiam Iaf. in d.l.j.§.fuit quæsitum, in fi. sed huic sententiæ reluctatur: nam adultus, & prodigus curatorem habentes æquiparantur, ut hic, & tamen prodigus testari non potest, nec esse testis. l.is cui. ff.de testa. sed facilis est solutio ex ijs, quæ paulò post subijcit Bar. hic dicens, adultum æquiparari pupillo in actibus uiuentium, non in actibus morientium: ut idem dicamus in prodigo. & de æquiparatione prodigi, qui pupillo & furioso æquiparatur, vide Feli. in c. cùm non liceat.
3 nu. 9. de præscript. & ideo cum careat sensu, non potest prodigus, cui † est interdictum bonis, legare pro anima. Alex. in consi. 182. in 5. volu. Hinc prodigo administratio bonorum interdici
* non potest eo non citato secundum magis * communem sententiam, ut per Soc. in consi. 279. in 1. uol. non sic in adulto, & in quibus casibus furiosus & prodigus æquiparentur, docuit Dec. in l. furiosi. ff. de regul. iur. & pro confirmatione prædictorum vide quæ pono in auth. sacramẽta, infrà si aduers. uendit. dum loquor de prodigo, qui testari non potest, non sic in minore. Ad illud autem, quod prædixi, ex mente Bartoli hic, scilicet, pupillum & adultum æquiparari in actibus uiuentium, alioqui uerò in actibus morientium: vide gl. & doct. in d.§. fuit quæsitum, ubi habetur in quibus æquiparentur, & quid possit facere adultus curatorem habens. quæ omnia sunt de uisceribus huius. l. ad ea uerò, quæ hic subiungit Bar. in uers. quidam sunt. vide Pau. de Cast. in consi. 140. col. 1. in 2. dub. Et dum Bar. subdit, iudicem non posse supplere defectum tutoris, vide Dec. in consi. 72. & ad practicam quam hic in fi. ponit Bar. de decreto iudicis, videas Alex. in cons. 245. col. 4. in libro primi & secundi vol.

Summarium in l.si intra. C. de in integ. resti.

1 *Minor an possit renunciare restitutioni in integrum.*

Bar. in l.si intra. C. de in integ. restit.

1 BART. in hac. l. si intra, tradit, an minor † possit renunciare restitutioni in integrum? vide Abb. in c. si diligenti. col. 5. & ibi doct. de for. compet.

Summarium in l. de tutela. C. de in integ. resti.

1 *Sciens non decipitur.*

Bar. in l. de tutela. C. de in integ. rest.

1 BART. in hac. l. de tutela, sic ait in summa. Sciens † non decipitur; ideo qui minorem ætatem sciuit, probatione ætatis se deceptum dicere non potest. Item affinitas & proximitas sanguinis facit præsumi, ut quis sciat ætatẽ minorem. De materia huius. l. & l. Octaui. ff. und. cogn. vide plenè apud Alex. in l. Titius. §. Lucius. ff. de liber. & posth. & Feli. in c. quoties, in 2. notab. de testi. & aliquid per Barb. in cons. 53. in 2. vol. Bal. & Ang. in l. quoniam sororem, infrà de iur. delib. & in l. fi. iuncta gl. ff. de rit. nupt. Et dum Barto. loquitur hic de teste, qui ait aliquem esse minorem, & hoc scit quia est suus patruus, uel auunculus. vide latius eundem Bar. in l.j. col. 3. & quę ibi posui. ff. si cert. pet. ubi respondit huic oppositioni, quam hic cogitandam reliquit. & ibi latissimè uideas Alex. in 5. col. cum seq.

Summarium in l. non uidetur. C. de in integ. resti.

1 *Si in libello ponitur aliquem esse minorem & læsum, & non diceretur, hoc sui facilitate contigisse, libellus non concludit.*

Bar. in l. non uidetur. C. de in integr. rest.

1 BART. in hac. l. non uidetur, in fi. ait, si poneres † in libello aliquem esse minorem & læsum, & non

& non diceretur hoc sui facilitate contigisse, libellum non concludere. vide Anan. in cons. 48. & ibi addita & Barb. in cons. 79. in 4. vol.

Summarium in l. etiam. C. si tut. uel cura. interue.

1 *Perempta instantia, remanet perpetua actio.*

Bar. in l. etiam. C. si tut. uel cur. interuen.

1 BART. in hac. l. etiam, air, perempta † instantia remanere perpetuam actionem, quæ est facta per litis contestationem. & dum reprobat solutionem Petri, qui contrarium sentiebat, vide Abb. in consi. 77. colum. 3. in 2. dubio. in 2. volum. & Paul. de Cast. in consi. 317. in quarto dubio.

Summarium in l. j. C. si aduer. rem ind.

1 *Sententia an possit ferri pro parte.*

Bar. in l. j. C. si aduers. rem iudic.

1 BART. in hac. l. j. tradit, utrum † sententia posit ferri pro parte. & dum ait, si libellus unũ tantùm capitulum continet, eam pro parte ferri non posse. vide Federic. de Sen. in consi. 26. & plenè Feli. in c. cùm inter, col. 4. cùm seq. de re iudic. & Alex. in l. si conuenerit, col. 4. ff. de re iudic. Ad ea verò quæ hic subiungit Barto. in versic. sed si ponamus in libello. vide Corn. in cons. 137. in 4. volum. Et ad ea quæ tradit Bar. de iudice hic in versi. Hic aduerte, vide Alex. in consi. 141. col. pen. in 5. vol.

Summarium in l. si eum pater. C. si aduer. rem iud.

1 *Filius minor in causa status aduersus sententiam latam pro parte petere potest restitutionem.*

Bar. in l. si cùm pater. C. si aduers. rem iudic.

1 BART. in hac l. si cùm pater, ait, filium † minorem in causa status aduersus sententiam latã pro parte posse petere restitutionem. & dum in uersi. quandoque patri, dicit, si patri obijcitur factum suum in cursu temporis, sufficere x. annos ad excludendum patrem. Adde quod filius si etiam seorsum habitat à patre, præsumitur emancipatus. Ias. in l. si certis annis, colu. 3. vers. septimò facit, suprà de pact. & in l. qui in aliena, in princ. col. 72. vers. secundò adde. ff. de acquir. hæred. & aduerte quia Bar. hic non uult hoc. sed Bal.

Summarium in l. cum minores. C. si aduer. rem iud.

1 *Facta ab adulto non habente curatorem, an & quando sint ualida.*

Bar. in l. cùm minores. C. si aduers. rem iudic.

1 BART. in hac. l. cùm minores, tradit an † & quando facta ab adulto non habente curatorẽ ualida sint? vide Alex. in cons. 145. In causa & lite, col. fi. in lib. primi & secundi vol.

Summarium in l. j. C. si aduer. uendi.

1 *Iuramentum de non ueniendo contra restitutionem impedit postulare.*

Bar. in l. j. C. si aduers. uendit.

1 BART. in hac. l. j. sic ait in summa. Iuramentum † de non ueniendo contra restitutionem, impedit postulare. vide Abb. in consi. 107. col. 4. in 4. dub. in 2. vol.

Summarium in auth. sacramenta. C. si aduer. uendi.

1 *Ista authentica an locum habeat data enormi læsione.*
2 *An ubi iuratur extra contractum requiratur præsentia aduersarij.*
3 *Per iuramentum simpliciter præstitum an impediatur minor petere restitutionem in integrum.*
4 *Minor an possit in iudicio interesse cum iuramento.*

Bar. in auth. sacramenta. C. si aduers. uendit.

1 BART. in hac auth. sacramenta, tradit de iuribus iuramenti. An autem † ista auth. locum habeat data enormi læsione? Dec. in cons. 45. tenet quòd non. Contrarium uidetur uelle Soc. in cons.

in consi.116.in 1.vol.ubi dicit,ex hac uoce,inuiolabiliter,quæ hic habetur in tex. sublatam esse restitutionem,ac etiam facultatem petendi absolutionem ab huiusmodi iuramento. De qua re videas Dec.in consi.403.Item aduerte quoniam ista auth.non uidetur procedere nisi quando contractus est nullus ex defectu ætatis,secus si esset nullus etiam ex alia causa. Dec.in d.consi. 403.col.pe.in fi. Item scias hanc auth.habere locum etiam in donatione iuris patronatus. Dec. in consi.639. Et de materia huius auth. uide Imol.in consi.1.colu.2.& in consi.66. Alexand.in consi.42.col.2.& seq.in 1.volu.Anch.in c.canonum statuta,colu.41.de const.& in consi.339. Aret.in consi.74.col.3.Alex.in consi.53.in 3.vol.ubi etiam ipse tradit, an hæc auth. locum habeat data enormi læsione? & an in contractu donationis? & an ubi in contractu non interuenit authoritas curatoris? uel aliæ solennitates requisitæ à iure communi uel municipali. & ibi in 5.col.nunquid peti possit absolutio ab huiusmodi iuramento? vide eundem in consi.21. in fi.in 5.vol. ubi tradit, quid si iuramentum esset præstitum à tutore uel alio administratore? & Roma.in consi.437.Soc.in consi.65.col.8.in 1.vol.ubi ponit an hæc auth.locum habeat in Iudæo? Bal.in consi.31.in 3.vol.ad hanc auth.uide aliquid per Corn.in consi.126.in fi.in 1.volu. ubi declarat. Dec.in consi.31.& Anch.in consi.303. Et dum Bar. hic quærit, an iuramentum hoc sit corporaliter suscipiendum? uide Abb.in consi.39.in 2.dubio.& in consi.108.in 2. vol.

2 Posteà quærit Bart.an ubi iuratur † extra contractum requiratur præsentia aduersarij? aitque non requiri. Istam decisionem Bartoli ut præsentia non requiratur,reprobat Ial. hic in 19.col. uersi.sum in 3.dicens,alteri per alterum actionem quæri non posse.§.si quis alij, inst. de inutil. stipul.nisi per publicam personam,ut puta,iudicem,uel notarium. & Ita limitat hoc Bartoli documentum procedere solùm quando iuratur in manibus publicæ personæ. sed non respondet ad fundamentum Bartoli hic. Et dum Bar. agit de iuribus iuramenti suscepti contra dispositionem statutorum,aitque uerba statuti esse diligenter inspicienda. vide Alex. in consi.29. col.2. & in consi.102.in 4.vol.& Roma.in consi.12.& in consi.437. Et dum Bar. hic in colu.fin. uersi.

3 quæro utrum,tradit,an per huiusmodi † iuramentum simpliciter præstitum impediatur minor petere restitutionem in integrum? & reliqua. Tu uerò collige limitationem ad istam auth. ex dictis doct.in l.is cui bonis.ff.de uerb.oblig.dum redarguunt Bal.qui uolebat,illud, quod dicitur,scilicèt prodigum,qui iurauit super contractu non teneri ad eum obseruandum, non procedere quando tutore authore iusiurandum suscepisset; cuius contrarium ultra doct. præmemoratos tenuit ipsemet Bal.sibi contrarius in c.ex parte,de consuetud.Item ista auth.non procedit,ubicunque datus esset curator minori propter malos mores; quia tunc etiam si miles iuraret authore curatore super contractu,non tamen obligaretur,ut expressè uoluit Bal.in c.1.§. item sacramenta,in fi.de pac.iura.firm.ex quo etiam colligi posset,& fuit consideratio quorundam in d.l.is cui,minorem, cui datus esset curator propter malos mores, testari non posse, secundum.§.item prodigus,inst.quib.non est permiss.facer.testa.& ad hæc videas Dec.in consi. 31.& omnino Bal.in consi.176.in 4.vol.Et dum Bar. ait, se consuluisse. vide eum in consi.88. & Barb.in consi.53.col.10.in 3.vol.& Ant.de Butr.in consi.46.Alex.in consi.125. col.fi.in 2. vol.Barb.in consi.16.in 3.vol. Bal.in c.ex rescripto, col.1.de iureiur.& in c.peruenit,in eod.tit. Paul.de Cast.in consi.70.col.fi. Alex.in consi.80,col.fi.in 5.vol.& in consi.133. col. penul.eod. vol.& Dec.in d.consi.31. Et dum Bar.subiungit,utrum hęc auth.locum habeat in contractibus, in quibus ex una tantùm parte oritur obligatio? vide Feli.in c.in præsentia,col.4.de probat. & Alex.in consi.51.col.2.in 5.vol.& Corn.in consi.11.in 3.vol.Ad ea verò quæ subdit Bar.quærens,an ista auth.sit fauorabilis an odiosa? vide Barb.in consi.53.col.12.in 2.volum. Roma.in consi.185.in fi.& Imol.in consi.1.col.3.Alex.in consi.42.in fi.& in consi.85.in 1.vol. & in cōs. 125.eod.vol.& in consi.53.in 3.vol.Aret.in consi.94.col.3.gl.& Abb. in c.referente, de præbend.in fi. Et dum Bar.ait,hanc auth.si fauorabilis est,fauore animæ posse dilatari. facit gl.in l. omnes dies,in voce,apostolicæ. infrà de feri.cuius meminit Gemin.in c.1.de tempor.ordin.uide etiam Alex.in consi.63.col.2.& in consi.99.colum.2.in 4.vol. Feli.in c.translato, colu.6.de const.& in c.iurauit,col.2.de probat.& in c.in præsentia,col.15.eod.tit.& in c.fi. de præscript.

& Barb.

& Barb.in conſi.64. col. 12.in 1. vol. Poſtea quærit Bart.quid ſi iuramentum interponatur ſuper diſtractu. vide Feli.in c.cum.M.Ferrarien. col.15. de conſt. Et dum ſubijcit Barto. utrum
4 † in iudicijs poſsit minor intereſſe cum iuramento? vide Roma.in conſi.12.in fi. Ang. in l.j.in fi.ff.ſi quis in ius uoca. non ier.Bal.in conſi.309.in 3.vol.ubi tradit, an minor procuratorem ad lites poſsit conſtituere cum iuraméto de non contraueniendo?& in cóſ.ſeq.& Anch.in cóſ.41.

Summarium in l.rem quam.C.ſi aduer.uendi.pigno.

1 *Minor nullo pacto reſtituitur quando pignus cœpit à maiore.*

Bar.in l.rem quam.C.ſi aduerſ.uend.pignor.

BART. in hac.l.rem quam,in uerſi.tertij dicunt,refert eorum opinionem,qui aiunt,mino-
1 rem † nullo pacto reſtitui,quando pignus cœpit à maiore.vide Alex.in conſ.67.in 5.vol.

Summarium in l.j.C.ſi aduer.liber.

1 *Pronuncians quem eſſe condemnatum,an dicatur condemnare.*

Bar.in l.j.C.ſi aduerſ.libert.

BART. in hac.l.j. uerſi.opp. infrà facit differentiam, an aliquis pronuncietur liber an liberandus. vide Alex.in l.j.§.ſi quis ita.col.3.ff.de uerb.oblig.ubi tradit, an pronunciás
1 † quem eſſe condemnandum,dicatur condemnare? & an dicens condemno ſecundum formam conſilij,dicatur condemnare? de quo hic ponit Barto. & iſtam materiam latè aperuit Aret.in d.§.ſi quis ita,col.2.& ſeq.& Fel.in c.ſi pro debilitate,col.fi.de offi.deleg.Et ad id quod ſuprà tetigi,& infrà tradit Bar.an ille,qui condemnauit ſecundum formam conſilij,dicatur condemnaſſe reum? vide Feli.in c.cùm uenerabilis, col.16. verſi. neque credatur de except. & in c.3.colum.fin.de offic.deleg.& Angel.Aret. inſtit.de leg.fuſ. cani.tollen. Et ad ea, quæ hic ponit Bar.in fin. de iudice appellationis,qui debet ſuper meritis primæ cauſæ pronunciare, vide Imol.in conſi.146.col.3.

Summarium in l.j.C.ſi aduer.tranſac.

1 *Reſtituto minore uidetur reſtitutus aduerſarius quatenus ex contractu erat læſus.*

Bar.in l.j.C.ſi aduerſ.tranſact.

1 BART. in hac.l.j.ſic ait in ſumma. Reſtituto † minore uidetur reſtitutus aduerſarius quatenus ex cótractu erat læſus. De materia huius.l.& ſeq.ſcilicèt an reſtituto minore cenſeaſ quoque aduerſarius reſtitutus? vide Bar.in l.j.§.nunciatio,col.fi.ff.de oper.nou.nunc.Et dum ſubdit Bar.an & quando tranſactio non præiudicet minori? vide Imol.in conſ.1.col.1.& Barb. in c.nulli.col.2.de reb.eccl.non alien.Et dum ſubiungit Bar.gl.hanc eſſe adnotandam, quia recto res eccleſiarum ſine decreto alienare non poſſunt, vide Roma.in conſi. 166. Poſteà Barto. in verſi.ultimo nota,inquit,rem iudicari mobilem & immobilem ſecundum qualitatem rei, quæ in actione deducitur. vide Alex.in conſi.27.colu.fi.in 3.vol.& in conſ.111.col.pe.in 4.volu.& Corn.in conſ.104.in 4.vol.

Summarium in l.j.C.ſi aduerſ.dotem.

1 *Mulier admittitur aduerſus dotem immoderatam.*

Bar.in l.j.C.ſi aduerſ.dotem.

1 BART. in hac.l.ait, mulierem † admitti aduerſus dotem immoderatam. Vide Roma.in conſi.314.in fi.

Summarium in l.j.C.ſi aduerſ.delict.

1 *Minor reſtitui non debet aduerſus delictum dolo commiſſum.*

Bar.in l.j.C.ſi aduerſ.delict.

1 BART. in hac.l.j.inquit, minorem † reſtitui non debere aduerſus delictum dolo commiſſum. Vide Ana.in conſ.48.& Roma.in ſingul.pen. & fi.ubi tradit,an ſtatutum generaliter diſponens includat minorem. Et dum Bar.hic in fi.ponit differentiam inter delictum,& crimen vide Abb.in c.antepe.de teſti.

Summarium in l.licet minor. C. si aduer.delict.

1 *Minor ætas excusat matrem, quæ filijs suis tutorem non petijt.*

Bar. in l.licet minor.C. si aduers.delict.

1 BAR. in hac l.licet minor, ait, minorem † ætatem excusare matrem, quæ filijs suis tutorem non petit. vide Roma.in cons. 279.& pro intellectu huius.l. vide Fulg.in cons. 52.

Summarium in l.j.C. si aduer.usucap.

1 *Minor restituendus est aduersus usucapionem.*

Bar. in l.j. C. si aduers.usucap.

1 BART. in hac.l.j.dicit, minorem † esse restituendum aduersus usucapionem. vide Alex.in consi.51.col.3.in 5.uol.vbi declarat.

Summarium in l.j.C. si aduers.credit.

1 *Vnusquisque tenetur ad probandum id quod est causa intentionis suæ.*

Bar.in l.j.C.si aduers.credit.

1 BART. in hac.l.j.inquit, unumquemque † teneri ad probandum id, quod est causa intentionis suæ. vide exemplum apud Alexan.in consi.46.in primo dub.in primo uol. & videas Soci.in cons. 115.col.4.in primo uol. Et dum Bar.hic in fi.tradit fallentiam in fœneratore, ad hoc accedant doct.in l.singularia, circa specialia mutui.ff. si cert.pet.& Ias.in l.nam & postea.§. si minor, col.fi.ff.de iureiur.quamuis ista sit magna restrictio ad istum text.licèt.l.ij.huius tituli loquatur in fœneratore. sed ibi text. videtur uelle minorem debere probare pecuniam non uersam esse in utilitatem suam, vt per Alex.in l.ciuitas, col.4.vers.item magis.ff. si cert.pet.vide Bar.in auth.hoc jus porrectum suprà de sacrosf.eccles.dum citat hunc text.

Summarium in l.j.C. si min. se ab hæred.absti.

1 *Ille qui se non immiscuit, tutus est ipso iure, alioqui uerò ope exceptionis.*

Bar. in l.j.C.si minor se ab hæred.abstin.

1 BART. in hac l.j.ait, eum, qui † se non immiscuit, tutum esse ipso iure, alioqui uerò ope exceptionis. Hic habetur, minorem restitui aduersus aditionem, quid si minori denegetur restitutio contra sententiam, & ex tali aditione lata fuit sententia, utrum minor, qui non potest restitui contra sententiam, possit restitui contra huiusmodi aditionem? vide Soci. in consi. 242. colu. 2.& sequ.in primo uolu. Et dum Bar.ait in filio non esse necessariam aditionem, vide Roma.in consi.157.

Summarium in l.si omnes. C. si min. se ab hære.absti.

1 *Creditores præsentes non sunt citandi.*

Bar.in l.si omnes.C.si min.se ab hæred.abstin.

1 BART. in hac.l.si omnes, inquit, creditores † præsentes citari non oportere, ita ut à pari procedant, præsentia partis in iudicio, & citatio eius. vide Alexand.in l.quamuis, colu.2.ff.de in ius uocan.

Summarium in l.in minorum. C. in quib.cau.in integr.resti.non est neces.

1 *Mora contrahitur re ipsa sine interpellatione fauore minoris.*

Bar.in l.in minorum.C.in quib.cau.in integr. restit. non est necess.

1 BART. in hac l.in minorum, dicit hanc.l. esse notabilem, ex qua colligitur, fauore † minoris sine interpellatione moram contrahi re ipsa, & actionem ex testamento, licet sit stricti iuris, æquiparari actioni bonæfidei. vide ad hoc Ias.in §.actionum, in secundo notab.institu.de action. vbi tradit in quibus casibus hæ actiones conueniant, & in quibus non. & Bart.in l.si hæres.ff.de eo quod cert.loc. vbi Ias. & de materia huius.l.vide Soci. in consi. 133.

col.3.in 1.uolu. Amplia illam.l.procedere etiam in ecclesia, secundum glo.in §.ex maleficijs,in uoce,iudicio,inst.de action.vbi Ias.col.9.dicit idem esse in fisco.

Summarium in l. si tutor.C.in quib.cau.in integ.resti.non est necess.

1 *Sententia lata contra tutorem,qui non cauerat,ipso iure est nulla.*

Bar.in l.si tutor.C.in quib.cau.in integ.rest.non est necess.

1 BART. in l.si tutor, sic ait in summa, sententia † lata contra tutorem, qui non cauerat ipso iure est nulla. iudicium igitur actitatum cum tutore minus legitimè constituto, est nullum, & pupillo præiudicare non potest. vide Roma.in consi.454.colu.4. vbi loquitur in curatore, & ibi declarat. Et dum Bart.oppo.de l.non eo minus, & soluit dicens,sententiam latam pro minore ualere iure singulari. vide Corn. in consi.164. in quarto uolu.vbi loquitur in actore constituto à tutore legitimo cui non fuerat per iudicem decreta administratio. Et dum Bar.subiungit, an sententia lata cum falso procuratore posit rata haberi à domino? vide Ant.de Butr. in consi.18.& Bal.in c.ex parte,col.3.de rescrip.

Summarium in l. sancimus.C.in quib.cau.in integ.resti.non est necess.

1 *In casibus in quibus minor contra præscriptionem olim contra se cœptam,& finitam restituebatur,hodie ipso iure seruatur illæsus.*

Bar.in l.sancimus.C.in quib.cau. in integ.resti.non est necess.

1 BART. in hac l.sancimus,ait,in casibus, † in quibus minor contra præscriptionem olim cõtra se cœptam & finitam restituebatur, hodie ipso iure seruatur illæsus, nisi sit præscriprio xxx. annorum. vide Alex.in consi.116.in 5.vol. Et dum Bar.hic in col.2.opponit dicens, uideri sentiendum,etiam hodie currere debere præscriptionem, vide Abb.in consi.77.in 1.dub.in 2.uol. Posteà paulòpost inquit Bar.in præscriptione initium esse inspiciendũ. vide Bal.in consi.309. in tertio dub.in secundo uolu. Et dum in colu.fi.Bart.ait,minorem in dubio censeri esse læsum, quando dubitatur an expediat minori appellare, an non, & perditur beneficium appellandi. Contrarium & melius uult Bart.in l.nam & posteà.§. si minor, in fi.ff.de iureiur. vbi Ias.colu.3. vers.glo.vbi testatur, se hoc in loco non bene loqui, quòd in dubio præsumatur læsus. vide tamen pro concordia ibi Alex.post Fulgo. Posteà inquit Bar. in præscriptione xxx.annorum,vel maiori, si minor est pupillus,contra eum non currit præscriptio. vide Alex.in consi.31.col.1.in 5.uol.& Fulg.in consi.74.colu.fi. Postremò hic quærit Bar.an præscriptiones,quæ proueniunt à statutis, currant contra minores? vide Anchar.in cap.canonum statuta, colu.52.de constitu. Alexan.in dicto consi.31.vbi loquitur in proclamationibus, vt nõ præiudicent minori,& Fulg. in consi.64.in fi.

Summarium in l.j.C.qui,& aduersus quos in integ.resti.

1 *Semiplena probatio aliqua præsumptione infringitur.*

Bar.in l.j.C.qui & aduers.quos in integr.rest.

1 BART. in hac l.j. inquit, semiplenam † probationem aliqua præsumptione infringi. vide Ias.in repet.l.admonendi,colu.100.& colu.79.ff.de iureiur. Et dum subiungit, si doctor dicat se læsum in allegatione iuris, non esse audiendum: quia allegat turpitudinem suam. Et idem dicit Bar.esse in alijs professoribus. vide Barb.in consi.58.colu.12.in primo uolum.& Roma. in consi.318.

Summarium in l. si alterius.C. si min. se maio.dixe.

1 *Minor,qui dolo asseruit se esse maiorem,restitui non debet.*

Bar.in l.si alterius.C.si minor se mai. dixer.

1 BART. in hac.l.tradit, minorem, † qui dolo asseruit se esse maiorem,restitui non debere. Limita sing.istam.l.habere locum dumtaxàt, quò ad excludendum minorem à restitutione,secus in reliquis. & ideo infertur, si statuto cautum est, minorem sine consensu

propinquorum

propinquorum contrahere non posse: & minor iuret se maiorem, nihilominus eum posse non obstante huiusmodi iuramento dicere contractum nullum. ita Roma.in cons. 12. Ang. in consilio 166.colu.3.& Franc.Cremens.in singul. 162.incip. Statuto cauetur. Et dum oppo. Bart. dicens, idem ius uideri esse instrumentorum & testium, vide Abb.in consi.71.colu.3.in primo uol.& Barb.in cons.52.col.2.

Summarium in l.omnes.C.de his qui ueni.ętat.impetr.

1 *Res quæ uitæ est breuioris, citius perficitur.*

Bar. in l.omnes.C. de his qui ueni. ætat.impetr.

1 BART. in hac l.omnes, ait, rem † quæ uitæ est breuioris, citius perfici. sed glo.signat cõtrarium. pro cuius solutione vide Bar.in l.Gallus.§.fort.iran.ff.de liber.& posthum. vbi Ias.col.fi.& Bar.in §.si verò is.in auth.quib.mod.natur.effici. sui.

Summarium in l.eos qui.C.de his qui ueni.æta. impetra.

1 *Illi qui ueniam ætatis meruerunt, non possunt alienare, uel immobilia obligare.*

Bar.in l.eos qui.C.de his qui ueni.ætat.impet.

1 BART. in hac l.eos, ait, eos, qui ueniam † ætatis meruerunt, non posse alienare uel immobilia obligare. Limita ut per Arer.in l.more, col.pen.ff.de acquir.hæred.

Summarium in l.fi.C.de his qui ueni.æta.impetr.

1 *Verba sunt intelligenda naturaliter, & propriè, non autem ciuiliter & fictè.*

Bar. in l.fi.C. de his qui ueni. ætat.impetr.

1 BART. in hac l.fi.& ita Bald.& alij tradunt, verba † esse intelligenda naturaliter & propriè, non autem ciuiliter, & fictè. Ad hanc.l.vide Alex. in consi.2.in 1.uol.& in cons.229.ver.tertiò pro hoc facit.l.fi.cum seq.in lib.primi & secundi uol. & omnino decisionem Bal.memoratu dignam in l.iij.§.hæc uerba.ff.de nego.gest.vbi ait, si statuto punitur offendens ciuem, hoc debere intelligi solùm de illo, qui uerè est ciuis, non autem per priuilegium. quem sequitur Alex. in consi.99.in 6.volu. sed contra istam.l.facit tex.in l.cum ex oratione.ff.de excusat.tut.& Soci.in cons.1.in 1.uol.& ad materiam hanc uide Feli.in c.super eo, col.3, vers.alios, de testi.Barb.in cõsil.10.in 2.uolu.& in cons.30.& sequ.eodem uol.col.7. Anch.in c.canonum statuta, colu.8.de const.& Bal.in cons.54.in 5. uol.

Summarium in l.j.C.si maio.factus ratum habue.

1 *Ratihabitione maioris tollitur restitutio aduersus læsionem.*

Bar.in l.j.C.si mai.fact.rat.hab.

1 BART. in hac l.j.inquit ratihabitione † maioris, tolli restitutionem aduersus læsionem. vide Aret.in cons.128.col.2.& in cons.seq.& dum Bar.ait in hac l.quæri de duobus, vide Roma. in cons.54.col.2.& Barb.in cons.42. in 1.uol.

Summarium in l.quoniam.C.ubi & apud quem.

1 *Actor sequi debet forum rei, & quando.*

Bar.in l.quoniam.C.ubi & apud quem.

1 BART. in hac l.quoniam, dicit in summa, actorem † sequi debere forum rei, quando restitutio petitur aduersus contractum. Vide Felin.in c.cùm sit generale, colu.2. vers.& ecclesia, de foro compet. Quid si minor uult petere restitutionem aduersus unum articulum, an debeat illum exprimere, an uerò sufficiat dicere se esse generaliter læsum? vide Roma.in singu.113.incip.Minor uult. & ad quæstionem, quam hic format Bar.de Perusino, vide consilium Christophori quod est positum in consilijs Raph.Cuma. post consi.17.

Summarium in l.cum scimus.C.ubi & apud quem.

1 *Illi possunt restituere, qui præsunt administrationi, cui adhæret iurisdictio.*

Bar. in l. cum scimus. C. vbi & apud quem.

1 Bart. in hac l. cum scimus, vers. in quarta particula dicit eos † posse restituere, qui præsunt administrationi, cui adhæret iurisdictio. videas Alex. in consi. 35. col. 1. in 4. volu.

Summarium in l. j. C. etiam per procu. cau. in integ. resti. agi pos.

1 *Ad petendam restitutionem in integrum per procuratorem exigitur speciale mandatum.*

2 *Ad deferendum iuramentum, requiritur speciale mandatum.*

Bar. in l. j. C. etiam. per procur. cau. in integ. rest. agi pos.

1 Bart. in hac l. j. inquit, ad petendam † restitutionem in integrum per procuratorem, exigi speciale mandatum. Limita hoc esse uerum quando restitutio principaliter peteretur, alioqui uerò si incidenter; vt puta si quis in aliquo eius articulo incidenter opponeret restitutionem in integrum: quia tunc speciale mandatum non requiritur. ita Bar. in l. cum procurator. ff. de oper. nou. nunc. vbi uideas Alexan. & Abb. in c. coram, de restitu. in integ. vbi tradit etiam quale debeat esse mandatum. Proinde considera si idem dici posset in iuramento, vt quamuis
2 ad deferendum † iuramentum, requiratur mandatum speciale. l. iusiurandum quod ex conuentione. §. fi. ff. de iureiuran. hoc tamen intelligi debeat quando principaliter uellet quis iuramentum deferre, alioqui uerò si incidenter, vt tunc posit absque speciali mandato uel æquipollenti? & vide Alexand. in l. qui bona. §. si aliena, colum. 3. vers. pro quo dicit facere. ff. de damn. infec. & in quæst. in fi. postea Bart. hic in fin. agit de significatione huius uocis, etiam, quæ est implicatiua. vide Angel. omnino in consi. 338. & Aret. in consi. 67. & quia alibi de hac uoce egimus, non repetam.

Summarium in l. j. C. de restit. milit.

1 *Beneficium petendæ restitutionis ad hæredem transit.*

Bar. in l. j. C. de rest. milit.

1 Bart. in hac. l. j. inquit, beneficium † petendæ restitutionis ad hæredẽ transire. vide Ias. in l. si infanti, in fi. infra de iur. deliber. & Fulg. in consi. 85.

Bar. in l. quod tempore. C. de rest. milit.

Bart. in hac. l. quod tempore, vers. hoc præmisso, quærit, si ego fui præsens primo anno quo usucapiebas, & reliqua, vt hic per Bar. Vide circa istam difficultatem Bar. in l. ab hostibus. §. sed & si simpliciter. ff. eodem tit. & maximè in 6. col. vbi uidetur contrarium sentire, ibi enim ad opinionem Bulg. cum quadam distinctione accedit, hic uerò illi indistinctè innititur.

Summarium in l. ignorare. C. de rest. milit.

1 *Si nolo expectare tempus reuersionis an sit aliquod remedium quo mihi succurratur circa secundum decretum.*

Bar. in l. ignorare. C. de restit. milit.

1 Bart. in hac l. ignorare, vers. circa istud, quærit, si nolo † expectare tempus reuersionis, an sit aliquod remedium, quo mihi succurratur circa secundum decretum? De illa quæstio. vide remissiuè apud Ias. in §. rursus, colu. 6. vers. iuxta hanc partem, institu. de action. & Bald. in c. consultationis, in fi. de offic. deleg. Et de materia quando possit dari curator bonis absentis, vide Alexand. in consi. 146. Videretur inspectis. colum. 2. vers. vnde poterit, in libro primi & secundi uoluminis. & in quot casibus possit dari curator, ac de ordine dandi eos, & de eorum potestate, vide Angel. in cons. 193.

Summarium in l. si cum. C. de restit. milit.

1 *Restitutio datur aduersus uenditionem factam ex potestate legis, secus si ex potestate conuentionis.*

Bar. in l. si cum. C. de restitu. milit.

1 Bart. in hac. l. si cum, colligit ex glo. mirabile dictum, scilicet restitutionem † dari aduersus

sus uenditionem factam ex potestate legis, secus si ex potestate conuentionis facta esset. Vide ad corroborationem huius documenti Barb. in cons. 40. col. fi. in primo uol.

Summarium in l. ea quæ. C. de tempo. in integ. restit.

1 *Quanto tempore præscribatur contra hæreditatem iacentem.*

Bar. in l. ea quæ. C. de tempor. in integ. resti.

1 BART. in hac. l. ea quæ, vers. præterea cessat, agit de tempore † præscriptionis contra hæreditatem iacentem. vide Alexand. in consi. 146. Videretur, in libro primi & secundi uol. & in consi. 83. in fi. in tertio uol. Soci. in consi. 60. col. fi. in 1. uolu. Paul. de Castr. in consi. 378. col. 2. & Fulg. in consi. 64. col. fi.

Summarium in l. petendæ. C. de tempo. in integ. resti.

1 *Dilatio quæ tempus instantiæ non excedit, tam actori quàm reo conceditur.*

Bar. in l. petendæ. C. de tempor. in integr. resti.

1 BART. in hac. l. petendæ, ait eam esse singularem, ex qua colligitur, dilationem, † quæ tempus instantiæ non excedit, tam actori quàm reo concedi. & reliqua, ut hic per eum. Tu ad istam. l. & similes uide Alexan. in consi. 72. col. 1. & fi. in secundo uolu. & Bal. in c. si autem, colu. 2. de rescrip. & omnino Feli. in cap. fraternitatis, colu. 5. vers. super hoc etiam not. de testi. Et dum Bar. posteà subiungit, an & quando & quomodo quis uti possit priuilegio quod habet à me, contra me, & reliqua ut hic per eum, vide Imol. in consi. 8. colu. fi. Bal. in l. amicissimos. ff. de excusat. tutor. & in l. postquam liti, suprà de pact. Specul. in titu. de dilat. §. uidendum, vers. quid si reus. & ad rem faciunt trad. per Abb. & Imol. in capitulo ex conquestione, colu. 5. & sequ. de restitu. spoliat. & in capitulo si diligenti, columna quarta, vers. isto casu, de foro compet. Roma. in consi. 433. col. fi. Ias. in l. si arrogator, col. antepen. post alios ibi. ff. de adopt. & omnino Paul. de Castr. in consi. 321. col. fi. in tertio dubio.

Summarium in l. superuacuam. C. de tempo. in integ. restit.

1 *Pro anno utili hodie datur quadriennium.*

Bar. in l. superuacuam. C. de tempor. in integr. rest.

1 BART. in hac. l. superuacuam, ait, pro anno † utili hodie dari quadrienniū. ex ista l. colligit Roma. in consi. 431. post Bald. hic, tempus subrogatum loco alterius, sapere naturam illius, in cuius locum subrogatur. & ad hanc. l. vide etiam aliquid per Corn. in consi. 111. in primo uol. Et dum Bar. hic colligit ex glo. in ijs, quæ minor facit infra quadriennium, non posse peti restitutionem in integrum, adnotandum igitur est, vbicunque alicui tempus assignatum ad aliquid faciendum, currit non culpa sua, hoc ei non nocere. vide omnino Alex. in consi. 71. in 5. uol. Ad ea uerò quæ hic ponit Bart. in tertia oppos. de cursu temporis continui, vide Alex. in consi. 63. col. 4. in quarto uolu. & in pen. col. in princip. & Feli. in c. 1. col. 6. de præscript. vbi bene agit de hoc quadriennio. Alex. in consi. 71. col. 3. in primo uol. & in cons. 84. colu. 2. in eodem uolum. Aret. in consi. 15. col. fi. Abb. in cap. cùm ex literis, colu. 3. & sequ. de restit. in integ. Alexand. in consi. 146. colu. 6. in lib. primi & secundi uolu. vbi ait hoc quadriennium esse utile, & ideo non currere ignoranti. de qua re uide Ias. in §. rursus, colu. 14. institu. de action. & Alexand. in cons. 31. colu. 1. in quinto uolu. & in consi. 116. colu. 2. eodem uolum. Bald. in consi. 92. & in consi. 235. in primo uolu. Corn. in consi. 144. in secundo dub. in quarto uolu. vbi tradit, an huiusmodi tempus currat ignoranti si procurator eius fuit sciens? & Dec. in consi. 36. col. fi. vbi ipse quoque ait hoc tempus non currere ignoranti. & idem ait in cons. 42. in fi. & in hac re uide Soci. in cons. 66. in quarto vol. vbi ait ecclesijs & alijs habentibus simile priuilegium competere ius petendi restitutionem etiam elapso quadriennio, quando fuerint ignorantes iurium suorum. vide Soc. in cons. 194. in 1. vol. & ad rem faciunt trad. per Alex. in consi. 71. in 1. uol.

Summarium in l. respublica. C. quib. ex cau. maio.

1 *Respublica minori æquiparatur.*

2 *Minor efficitur maior per iuramentum.*
3 *Actio præscriptione non tollitur ipso iure.*

Bar.in l.respublica.C. quib.ex cau.mai.

BART. in hac l.respublica,dicit,eam summario non egere. tamen ex ea colligitur,rempu
1 blicam† minori æquiparari: & ideo ei competere in integrum restitutionem. circa istam.l.in qua dicitur,rempublicam & minorem æquiparari,glo.subdit,idem esse in ecclesia.de qua re ui de Ias.in.§.ex maleficijs,col.9.in glo.in uoce,iudicio,instit.de action. & quia minor & ecclesia æquiparantur, ideo sicut sententia lata ex falsa causa contra minorem est nulla ipso iure, ita & contra ecclesiam,vt pono in l.j.infrà si ex fals.alleg.& ecclesia habetur loco minoris perpetuò. sed si opponeres contra minorem non currere præscriptionem, sed dormire: item quadriennium nisi post 25.annos non currere,secus in ecclesia,igitur ecclesia non habetur loco minoris perpetuò; quia hæc tempora nunquam currerent, sed inductum est, præscriptionem currere, & à tempore læsionis quadriennium ad restitutionem: ita Bar. in auth.quas actiones,supra de sacrosanc.ecclesi.de qua re uideas etiam Soci.in consi.194.col.9.in primo uol.& in consi.66.in
2 quarto uolu. Item minor† efficitur maior per iuramentum, auth.sacramenta puberum, suprà si aduers.uend.secus in ecclesia secundum glo.primam magnam in cap.1.de restitut.in integr. Et aduerte quoniam non semper respublica minori æquiparantur, vt per Ias.in l.si quis maior,co lu.3.vers.non obst.suprà de transact.& Soc.in consi.194.col.4. in primo uolu. postea quia glo. hic ait.l.hanc procedere in republica Romanorum,nulla enim respublica nuncupatur,nisi Romanorum,vt per Cæpoll.in cautel.139.ideo quærit Bar.quid in alijs ciuitatibus? vide remissiuè apud Ias.in §.rursus,colu.7.& sequ. institu.de action. & Bart.in extrauag.qui sint rebelles,in uoce,Lombardiæ. & Feli.in c.Rodulphus,in principio, de rescript. Et ad ea quæ hic subiungit Bar.vide Alexand. in cons.1.colu.2. in quarto uolu.& Abb.in consi.89. colu.2.in primo uolu. Et dum Bart. extendit hanc l.ad castra quæ per administratores reipublicæ gubernantur, vide Roma.in consi.423.colu.1.& Paul.de Castr. in cons.317. & Dec.in d.consi.42.columna fi.in ultimo dubio. Et dum Bar. infrà agit de actione rescissoria,quæ datur restitutis in integrum,vide Abb.in cap.ex literis, colu.pen.de restitut. in integr. & plenè Baptistam de sancto Blasio,in tract.de actione,& eius natura, in secunda actione cum duabus sequ. Et dum paulòpost inquit
3 Bar.actionem† præscriptione non tolli ipso iure,quia tempus non est modus tollendi uel inducendi obligationem.vide Feli.in c.ad aures,colu.1.de præscript. Et dum in uers. hoc præmisso quærit Bar.quo tempore tollatur ista rescissoria. vide Abb.in d.cap.ex literis, & Baptistam de sancto Blasio in dicto tract.

Summarium in l.j.C. de recep.arbitr.

1 *A sententia arbitri appellari non potest.*
2 *Hodie ex forma statuti Italiæ ex sententia arbitrorum actio oritur.*

Bar.in l.j.C.de recep.arbitr.

1 BART. in hac.l.j.dicit,à sententia † arbitri appellari non posse. vide multa ad istam.l. per Ias.in l.fi.col.4.vers.sed istud,infrà de iudic.vbi ait,hoc non procedere de iure canonico. Item scias hanc regulam non habere locum in sententia arbitratoris. Bar.in l.fi.col.2.de appellat.recip.& circa hoc Bar.documentum de sententia arbitri,vide Alex.Arct. & Ias.in l.nemo potest.ff.de lega.1.ex quorum dictis elicitur ueritas eorum,quæ hic dicit Bart. videas etiam Raph.Cuma.in consi.50.Et quid in sententia arbitratoris uide apud Abb.in cons. 77.col.fi.in ultimo dub.in 2.vol.Alex.in l.j.col.6.ff.de leg.3.& Corn.in consi.259.in 1.uolu.&
2 quia alibi egimus de hac re,vlterius non progrediar. Posteà subiungit Bart.cùm hodie † ex forma statutorum Italiæ ex sententia arbitrorum actio oriatur, ita posse ab illa sententia appellari, sicut à sententia iudicis, idem tenet Barto.in l.fin.infrà de iudic. & in l.ij. in fi.ff. eodem titulo. Sed contrarium tenet idem Bart. supra in prima constitutione, quem sequitur Anton.de Butr. in c,

in c.quintauallis,de iureiur.de qua re uide Bart.in l.j.§.fi.ff. à quib.appell.non lic.& Bald.in l.j. C.de pericu.& commod.rei uend.Ant.de Butr.in cap.dilecti,de arbitr.Imol.in l.j.col.fi.ff.solu. matrim.vbi istas contrarietates ad concordiam redigit, & de hac materia uide latius apud Ias. in d.l.fi.col.3.vers.& ex hoc, infrà de iudic.

Bar.in l.si contra.C.de recept. arbitr.

BART. in hac.l.si contra,in fi.tradit, quomodo sit intelligenda.l.nam ex omnibus.ff.eod. vide Abb.in consi.33.col.7.in tertio dub.in secundo uol.

Summarium in l.arbitrorum.C.de recep.arbitri.

1 *Aduersus petitionem pœnæ competit exceptio doli, si per sordes fuerit arbitratum.*

Bar.in l.arbitrorum.C. de recept.arbitr.

1 BAR. in hac l.arbitrorum,sic ait in summa. Aduersus † petitionem pœnæ competit exceptio doli si per sordes fuerit arbitratum. Ad istam.l. vide Card.in cons.139.col.5. & seq.

Summarium in l.ne in arbitris.C.de recep.arbi.

1 *Arbiter, uel iudex an possit esse testis in causa, in qua fuit iudex uel arbiter.*

Bar.in l.ne in arbitris.C.de recept. arbitr.

1 BART. in hac.l.ne in arbitris,vers.tu dic clarius, quærit an arbiter † uel iudex posit testis esse in causa,in qua fuit iudex,vel arbiter? vide Raph.Cuma.in consi.7.col.5. & Feli. in c.cùm à nobis,col.3.vers.secunda conclusio,de testib.Anto.de Butr.in consi.24.col.5.& sequ.Ana.in cons.17.col.3.Bal.in cap.conquærente, in fi.de restitu.spoliat.vbi ait, tales de fundamento iurisdictionis testimonium dicere non posse. Aret.in c.qualiter & quãdo,col.3.de accusat. Abb. in cons.64.col.4.in primo uolu.& in c.2.col.4.de arbitr.Aret.in cons.68.& in consi.164.colu. 6.Bal.in c.dilecto,de testib.& in d.c.cùm à nobis.Alex.in consi.88. col.penult.in 5.uol.Fulg.in cons.142.vide etiam Ang.in consi. vltimo. & omnino Alex.in consi.70.col.pen.in 3.uolu.vbi generaliter ait,iudicem super ualiditate & iustitia sententiæ suę testem esse non posse.& in hac materia uide omnino Card.in cons.144.Factum est tale,magister Bartholomæus.Et dum Bar. opponit hic de.l.in exercendis,& soluit ut hic per eum,vide Feli.in c.quoniam contra, col.27. uers.nono quæro,de probat.& Alexan.in consi.74.col.3.in primo uolu.Posteà Bar. hic propè fin.dicit,paria esse dicere non contradico,& approbo. tamen hoc non habet locum in notario dicente partibus præsentibus & non contradicentibus. Orian.in tract.de arbitris,in uoce,emologatum,col.1.& ad istam.l.vide eundem in 21.quæst.

Bar.in auth.decernimus.C. de recep.arbitr.

BART. in ista auth.decernimus,in fi.ait hanc auth.habere locum in arbitro,non in arbitratore,vt non iuretur super compromisso. vide Paul.de Castr. in cons.67.Io.& Georgius.

Summarium in l.cum antea.C.de recept.arbit.

1 *Ex sententia arbitri quando actio oriatur.*

Bar.in l.cùm antea.C.de recept.arbitr.

1 BART. in hac.l.cùm antea,tradit,quando ex sententia † arbitri actio oriatur. vide ad istam l.Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ,col.15.de constit.Alex.in l.ait prætor.ff.de re iudi.Soc.in consilio 20.col.2.in primo uolu. vbi ait etiam an coram arbitro uel arbitratore libellus requiratur. Et dum Bar.hic propè fi.vers.venio ad uersiculum ait,ex contestatione facta coram arbitris,induci perpetuationem & interruptionem præscriptionis. vide Orian.in tract.de arbitris,quæst. 35. Postremò quærit Bar.an probationes factæ coram arbitro fidem faciant coram iudice? vide Orian.in d.tract.quæst.39.Alex.in consi.13.in primo uolu. Feli.in cap.causam quæ,colu.6. de testi.& in cap.præsentata,colu.2.cum sequ.& quia de hoc iam antea dixi in alijs lucubrationibus, non repetam.

Summarium in l.sancimus.C.de recep.arbit.

1 *Mulier non potest assumere arbitrium.*

Bar. in l.sancimus.C. de recept.arbitr.

1 BART. in hac l.sancimus, ait, mulieres † non posse assumere arbitrium. sed postea quærit,quid dicendum sit de illis magnis dominabus,quæ habent iurisdictionem præcellentem? & respondet, eas posse. vide Orian.in d.tract.de arbitris in uoce,hactenus,& Abb.in cap.quintauallis.nu.2. de iureiuran.

Summarium in l.j.C.de satisda.

1 *An & quando reuocato procuratore iudicium ualeat.*

Bar.in l.j.C.de satisd.

1 BART. in hac l.j.col.2.vers.circa reuocationem, tradit an † & quando reuocato procuratore iudicium ualeat? vide Ana.in consi.25.& ibi addita. Ias.in l.si pecuniam.§. si seruum.ff.de cond.cau.dat. & Feli.in c.ex parte,de rescrip.& alibi diximus de hac re.Et ad ea quæ in proposito casu dicit Bar.in vers.quartum membrum,vide Abb.in c.in nostra,& in c.mandato,de pro curat. Et dum Bar.hic in col.fi.sentit,sententiam latam per falsas allegationes esse nullam ipso iure. vide Matthæsil.in singul.18.incip. Nota quòd sententia. & dum Bar.hic in fi.ponit uerba quæ poni solent in quocunque procuratorio,vide Ana.in consi.82.

Summarium in l.j.C. de iureiur.

1 *Quæ sit differentia inter instrumentum,& scripturam priuatam.*

Bar. in l.j.C.de iureiurando.

1 BART. in hac.l.j. in princip. ponit differentiam † inter instrumentum, & scripturam priuatam,& infert ad statutum,vt hic per eum. Vide Dec.in c.tertio loco, in primo notab.de probatio.& Roma.in consi.77.in fi.& Feli. in proœmio decretal. Et dum hic in fi.dicit Bar.ad quæstionem perueniri; quando omnes aliæ probationes deficiunt. vide Barb.in consi.43.col.5.in primo uolu.& aliquid per Alexand.in l.unius.§.primo.in apostill.infrà de quæstion.

Summarium in l.cum & iudices.C. de iureiur.

1 *Litigantes & patroni causarum iurare debent de calumnia.*

Bar.in l.cùm & iudices.C.de iureiur.

1 BART. in hac l.cùm & iudices, ait, litigantes † & patronos causarum iurare debere de calumnia,& reliqua. circa istum text.ibi, post narrationem & responsionem, vide clarè quomodo fiat contestatio litis, Bar.in l.j.ff.de lit.contest. & circa hoc iuramentum calumniæ, attende, quia si hoc iuramentum non est præstitum, & facta plena probatione requiratur, non tenetur quis iurare.Ias.in repet.l.admonendi,col.41.vers.primum.ff.de iureiur.

Summarium in d.l.cum,& iudices.§.quod obseruari.C.de iureiur.

1 *Scire est uehementer opinari.*

Bar.in d.l.cum,& iudices.§.quod obseruari.C.de iureiur.

1 BART. in hac ead.l.§.quod obseruari,ait,scire,† esse uehementer opinari, & hoc dicit non esse obliuioni tradendum. Hoc sequitur Alexand.in consi.186. viso & discusso, col.3.in libro primi & secundi uolu.

Summarium in d.l.cum & iudices.§.quòd si actor.C.de iureiur.

1 *Actor si non uult iurare de calumnia,cadit ab actione.*

Bar.in d.l.cum & iudices.§. quod si actor.C.de iureiur.

1 BART. in hac eadem l.§.quod si actor,sic ait in summa. si actor † non uult iurare de calum nia,cadit ab actione: & si reus non uult iurare,habetur pro confesso. Attende tu quoniam ista ficta confessio idem operatur,quòd uera. Corn.in consi.17.col.3.& seq.in tertio uol.

Summa-

Summarium in d.l.cum & iudices. §.antiqua.C.de iureiur.

1 *Constitutio quæ respicit litis ordinationem porrigitur ad lites futuras.*

Bar.in d.l.cum & iudicis.§.antiqua.C.de iureiur.

1 BART. in hac eadem.l.§.antiqua,inquit,constitutionem,† quæ respicit litis ordinationem, porrigi ad lites futuras,& opponit,& soluit,ut hic per eum. Tu uerò dicas hæc dicta procedere tantum in lege generali,alioqui uerò in rescripto,uel statuto; quia non possunt dare formam litibus pendentibus etiam respecta ordinis iudicij; ita colligitur ex tex.in auth. in med.lit. non fieri sacr.iuss.ibi causam examinari & decidi. qui tex.habet locum etiam in statuto, non autem in lege generali,secundum Bart.in repet.l.omnis populi, colum.12.ff. de iust.& iur.& Abb. in cap.1.de constit.

Summarium in l.j.C.de iudic.

1 *Quædam occurrunt pendente iudicio quæ peti possunt ex natura actionis proposita.*

2 *Stipulatio interposita non mutat naturam contractus præcedentis.*

Bar.in l.j.C.de iudic.

1 BART. in hac.l.j.distinguit,dicens,quædam† occurrere pendente iudicio,quæ peti possunt ex natura actionis propositæ,& ista expediri posse per officium iudicis deseruientis illi actioni: quædam uerò emergere pendente iudicio, quæ ex natura actionis propositæ non ueniunt, eaque per officium iudicis expediri non posse; & huiusmodi ait Bar. esse usuras in casu huius.l.quæ debentur ex stipulatione usurarum,non ex natura actionis propositæ ad sortem, merito expediri non poterant per officium iudicis. Tu uerò dic melius ut hic per Paul.de Cast.hoc esse uerum si contractus erat stricti iuris,secus si bonæfidei,nam licèt pro usuris stipulatio interponatur,adhuc tamen ueniunt ex natura propriæ actionis,cùm stipulatio
2 † interposita non mutet naturam contractus præcedentis.Bar.in l.singularia, colu.3.ff.si cert. pet.immo secundum Ias.ibi in 8.col.1.versi.extra gl.efficitur ipsa stipulatio bonæfidei. & aduerte quoniam Bart.hic uult posse cumulari fructus cum principali, qui debentur iure actionis etiam post litem contestatam, quando ex natura propositæ actionis peti possunt, si eos met sit stipulatus,& possunt peti iure actionis,& hic potest esse casus huius.l. & tamen etiam in iudicio possunt cumulari cum principali. Contrariam uerò distinctionem tradidit Ias.in l.edita, col.10.& seq.suprà de eden.cogita solutionem. & circa materiam.l.ædiles.§. etiam sciendum. ff.de ædilit.edict.de qua hic agit Bar.aduerte,quia idem Bar.aliter distinguit in d.l.edita,col.1. ubi de illa opponit,& col.3.versi.Aut circa materiam.

Summarium in l.quoties.C.de iudic.

1 *Iudex potest incidenter cognoscere, quod alioqui principaliter cognoscere non potuisset.*

Bar.in l.quoties.C.de iudic.

1 BART. in hac l.quoties,sic ait in summa. Iudex † potest incidenter cognoscere,quod alioqui principaliter cognoscere non potuisset. Ad materiam huius.l.vide Card.in consi.98. Soc. in consi.41.col.4.in 1.vol.Et an & in quibus casibus possit iudex ea cognoscere,quæ ampliant suam iurisdictionem,vide Abb.& alios in c.tuam,de ord.cognit.Et ad ea quæ hic tradit Barto. de exceptione excommunicationis,vide Alex.in consi.9.in 4.vol.& in consi.76.eod.vol. Bald. in consi.3.in 2.vol.& Paul.de Cast.in consi.2.in nouis.Et dum Bar.hic infert ad iudicem secularem,an possit incidenter cognoscere de causa spirituali,an non? & distinguit,an quæstio sit super facto,an super iure. tamen Ambrosius de Vignate in tract.de usur.nu.122.cum seq.ait,ma-
* gis * communem esse sententiam,hæc à solo iudice ecclesiastico posse cognosci, quia rarò potest contingere, quin aliquid spiritualitatis sit mixtum in huiusmodi causarum cognitionibus. & ad rem hanc faciunt trad.per Abb.in c.significante,de pignor.& per Feli.in c.2. de sponsal.

Summarium in l.si cum tibi.C.de iudic.

1 *Sententia generalis parit exceptionem in non prosecutis.*

Bar.

Bar.in l.si cum tibi.C.de iudic.

1 BART. in hac.l.si cum tibi,sic ait in summa. Sententia † generalis parit exceptionem in non prosecutis,si tamen sunt de appendicijs prosecutorum. vide multa similia apud Felin.in c. de testibus,col.2.& seq.uers.tertiò declara.de test.

Summarium in l.à iudice.C.de iudic.

1 *Delegatus à principe potest subdelegare.*

Bar.in l.à iudice.C.de iudic.

1 BART. in hac.l.à iudice,ait,delegatum † à principe posse subdelegare,delegatum uerò ab inferiore non posse. Limita hoc quod dicitur de delegato à principe,ut non procedat quando ✶ princeps per uerbum,præcipio,delegasset; quia tunc subdelegare non posset, per gl.* commu niter approbatam in l.sæpe audiui.ff.de offic.præsid.tradit Feli. in c.eam te, de rescrip. & ad l. hanc uide aliquid apud eundem Feli.in c.cùm Bertoldus,col.7.de re iudic. & in c.literis,col.1. de offic.deleg.& omnino Alex.in cons.84.super consultatione,in 5.volu.ubi limitat hoc quod ex hac lege colligitur,scilicèt de delegato ab ordinario, qui subdelegare non potest,ut non pro cedat quando iste delegatus sciente & patiente ordinario subdelegaret.

Summarium in l.placuit.C.de iudic.

1 *Æquitas scripta rigori est præferenda.*

Bar.in l.pacuit.C.de iudic.

1 BART. in hac.l.placuit,æquitatem † scriptam ait rigori esse præferendam,& se remittit ad ea,quæ dixit in l.j.ff.de leg.1.ubi uide quæ posui in lucubrationibus meis,& Fel.in c.2.in princ. de re iudic.& Præposit.in cap.in istis,colu.1.in fin.in 4.distin.& Abb.in c.ex parte,in 3.notab. de offic. deleg.

Summarium in l.iudices.C.de iudic.

1 *Quædam est causa criminalis in qua plena exigitur probatio.*

Bar.in l.iudices.C.de iudicijs.

1 BART. in hac.l.iudices,in prima oppos.inquit,quandam† esse causam criminalem,& in ea plenam exigi probationem,& reliqua,ut hic per eum. Vide omnino Paul. de Castr. in consi. 32.in tertio dub.ubi plenè docuit,quæ nam dicantur causæ ordinatiæ,& quæ summariæ, & in consi.322.colum.1.

Summarium in auth.iubemus.C.de iudic.

1 *Productioni testium,& instrumentorum quis renunciare non potest.*

Bar.in auth.iubemus.C.de iudic.

1 BART. in illa auth.ait,quem † non posse renunciare productioni testiũ,& instrumẽtorum. Vide Roma.in consi.176.col.2.Bal.in c.in causis,de testib.Bar.in auth.at qui semel, colu.3.& omnino Vitalem in tract.clausularum.§ ostenso,ubi plenè hunc articulum uentilauit, & tenuit cum Bar.Et ad ea,de quibus agit Bar.hic de clausulis,quæ opponuntur in instrumentis,ut contra instrumentum non possit probari,nisi per aliud instrumentum,& reliqua. uidetur dici posse,huiusmodi pacta ualere; nam id, quod per legem uel statutum fieri potest, etiam per pacta fieri potest.l.testium,infrà de testi.igitur debet etiam fieri posse pactum. solutio colligitur ex trad.per Bar.& doct.in l.omnes populi,col.6.in fi.ff.de iust.& iur.& uide Alex.in cons.50.col. 1.in 5.vol.& Feli.in c.2.col.pe.& fi.de probat.

Summarium in l.nulli.C.de iudic.

1 *Continentia iudicij coram diuersis iudicibus diuidi non potest.*

Bar.in l.nulli.C.de iudic.

1 BART. in hac l.nulli,dicit,continentiam † iudicij coram diuersis iudicibus diuidi non posse. Limita istam.l.ut per Oldrad.in cons.17.col.3. Et aduerte quoniam ille qui est iudex causæ præparantis,est etiam iudex causæ præparatę. vide Barb.in c. secundo.colu.4. de offic. deleg. & Alex.in cons.58.circa primum.col.fi.in 1.vol.& in consi.63.in 3.vol.Aret.in cons.29. col.2. & seq.& pro intellectu huius materiæ vide Pau.de Cast.in consi.32.in 3.dub.Et ad ea,quæ hic ponit

ponit Bar. in fi. uide Soc. in conf. 38. col. 6. in 1. vol. & ad materiam huius l. vide multa scitu digna apud Soc. in conf. 51. in 1. vol. & Feli. in c. significauerunt, de iudic.

Summarium in l. properandum. C. de iudic.

1 *Instantia causæ an possit consensu partium prorogari.*
2 *An per procuratorem prorogatio fieri possit.*
3 *Sententia lata perempta instantia nullius est roboris.*

Bar. in l. properandum. C. de iudic.

1 BART. in hac l. properandum, tradit an instantia † causæ posit consensu partium prorogari? vide Alex. in consi. 280. In causa & lite, in libro primi & secundi vol. & in consi. 23. Inspecto processu, col. fi. uers. Postremò ut satisfaciam, in 4. vol. ubi loquitur in instantia statutaria. & in consi. 42. in 3. vol. Roma. in consi. 174. col. 2. Abb. in consi. 64. col. 2. in 2. vol. Barb. in consi. 67. in 2. vol. & aliquid per Abb. in consi. 33. col. 4. in 4. dubio, in 2. volu. & in c. de causis, colu. 2. & seq. de offic. deleg. Aret. in c. pen. col. pen. de iudic. Anch. in consi. 284. & Soc. in consi. 95. in 1. vol. & Ang. in consi. 200. in fi. Et ad ea quæ subiungit Bar. de pacto prorogandæ instantiæ, ut firmari non posit iuramento, quia est cōtra publicam utilitatem, uide quid ex hoc infert Alex. in consi. 192. Visis actis, in libro primi & secundi vol. & Soc. in consi. 24. ubi ponit an per pro-
2 curatorem † prorogatio fieri posit. Et ad illud quod subijcit Bar. ibi quis esset modus. vide Alex. in consi. 39. col. 1. in 5. vol. Dum uerò Bar. hic in uersi. tempus, ait, si tempus statuitur iudici tantum, tunc quod iudex facit post tempus ualet, sed ipse punietur. vide Roma. in conf. 415. & Paul. de Cast. in consi. 328. col. 1. & in consi. 140. in 1. vol. & Ang. in consi. 186. col. fi. Et dum subiungit Barto. illud, quod iudex facit finita instantia non ualere, quia sententia non ualet, nisi præcedant acta solennia ad sententiam, & reliqua. vide Abb. in consi. 5. in 2. dub. in 2. uol. & in consi. 16. col. 4. eod. volu. Alex. in consi. 278. In causa & lite, in libro primi & secundi volu. & in
3 consi. 82. in 3. volu. ubi ait, sententiam † latam perempta instantia nullius esse roboris, etiam si iudex pronunciasset aliquid de instantia superesse, cum tamen non superesset. & in conf. 104. in 1. dub. in 5. vol. Paul. de Cast. in consi. 328. ubi aperit, nunquid ualeat sententia lata post terminum præfixum iudici ad causam expediendam, uel præfixum ipsi causæ.

Summarium in d. l. properandum. §. & si quidem. C. de iudic.

1 *Instantiæ tempus incipit currere post litem contestatam.*
2 *Absolutio ab obseruatione iudicij an sit sententia diffinitiua.*

Bar. in d. l. properandum. §. & si quidem. C. de iudic.

1 BART. in ead. l. §. & si quidem, in primo notabili dicit, instantiæ † tempus incipere currere post litem contestatam. & ideo & in causis, in quibus lis non contestatur, ait Bar. tempus currere à die, qua cœpit tractari. atque ita Bar. sentit hanc auth. habere locum etiam in causis summarijs, & executiuis. Vide Bar. in consi. 192. Visis actis, col. 3. versi. confirmantur prædicta, in libro primi & secundi volu. & Nic. omnino in tract. concordantiarum Bartoli in fi. uide etiam Soc. in consi. 95. in 1. vol. Et dum Bar. in uersi. nota etiam, dicit absente quoque actore hermodicium contrahi, & perueniri posse ad diffinitiuam sententiam. vide Alex. in l. ij. col. 3. versi. in
2 ea, de eden. Dum aūt Bar. hic in versi. q̄ro secundo, tradit an absolutio † ab obseruatione iudicij sit diffinitiua sententia, vide Feli. in rubrica de re iudic. colum. 20. & in c. examinata, colum. fi. versi. absolutoria, de iudic. & ibi etiam Aret. col. fi. Ana. in conf. 93. Alex. in consi. 80. in 4. vol. & Paul. de Castr. in conf. 96. in princ. & ad id, quod Bar. dicit in versi. gl. tamen, vide Feli. in c. illud, col. 5. de præscript. Postea quærit Bar. utrū acta facta in prima instantia durent in secunda, perempta instantia? vide Bar. in conf. 200. Visa petitione, in lib. primi & secundi vol.

Summarium in d. l. properandum. §. fin autem alterutra. C. de iudic.

1 *Victus uictori debet in expensis condemnari.*
2 *Iuramentum excusat à præsumpta calumnia.*

Bar. in d. l. properandum. §. sin autem alterutra. C. de iudic.

1 BART. in ead. l. §. sin autem alterutra, tradit, uictum † uictori debere in expensis condemnari.

nari. Vide aliquid ad materiam huius.§.apud Bal.in c.ex parte, de rescrip.& Alex. in cons.264. in fi.in libro primi & secundi vol.ubi ait,eum qui succubuit propter iuramētum aduersario delatum,debere ab expensis absolui.& in cons.34.col.fi.in 3.uol.ubi loquitur quando statuto cautum est,uictū uictori debere in expensis condemnari,& quando per instrumentum esset facta promisio. & Ias.in repet.l.admonendi.ff.de iureiur. ubi in col.79. ait uiros approbatæ & laudabilis uitæ, si litem habent & succumbant, non debere in expensis condemnari. Item uictus non debet condemnari in expensis factis antequam uideat acta, ex quibus cognoscat iniustitiā suam. Feli.in c.pastoralis,de iudic.multa vide apud Bal.in auth.generaliter, suprà, de episcop. & cleric.Et quomodo sit intelligendum statutum,quo cauetur,uictum uictori debere in expensis condemnari,etiam si iustam causam habuerit litigandi,vide Bal.in consi.102.in 1.vol.Limita istum tex.non procedere quando actor traheret reum in uetito examine,quia tunc victor condemnatur uicto in expensis. textus est in §.& iudicare cum gl.in uoce,omnis,de defensor.
2 ciuit.Et dum Bar.hic dicit,iuramentum † excusare à præsumpta calumnia,& agit Bar.de calumnia,facit tex.in l.j.in principio.ff.ad Turpil.ubi habetur,calumniam & contemptum differre,& ita ibi ait Bar.in 1.col.sed ibi ait calumniam posse cognosci hic.Et ad ea quæ ponit Bart. hic in versi.& ideo placet mihi una practica,vide Matthæsi.in sing.82.& in sing.83.Alex.in consi.41. in 4.vol.& quæ posui in l.si quis inficiatur.ff.depos.Barb.in consi.12.col.8.in fi.in 1.volu. & in 39.col.10.& in consi.40.eod.vol.& in consi.136.in fi.& Rotam in decis.10.in titu.de dolo, in antiquis,& in decis.7.eod.tit.Postremò hic quærit Bar.utrum iudex posit uictum uictori condemnare in expensis, si non fuit petitum?vide Feli.in c.significauerunt,col.2.vers. limita quarto,de except.& quæ posui in l.iiij.§.hoc autem iudicium.ff.de damn.infect.

Bar.in d.l.properandum.§.sin autem utraque.C.de iudic.

Bart. in ead.l.§.sin autem utraque,in fi.quærit cum gl.utrum isto casu instantia finiatur? dicitque eam finiri,sed partes esse restituendas. Vide Alex.in cons.42.col.3.in 3.vol.& Soc.in
✱ cons.30.in 1.vol.ubi ait,hoc documentum gl.* communiter approbari.

Summarium in d.l.properandum.§.illo proculdubio.C.de iudic.

1 *Perempta instantia adhuc officium iudicis durat.*

Bar.in d.l.properandum.§.illo proculdubio.C.de iudic.

1 *Bart.* in ead.l.§.illo proculdubio,in fi.ait,perempta † instantia adhuc officium iudicis durare. Vide Alex.in consi.280.In causa & lite,in ptinc.in lib.primi & secundi vol. & in consi.8. Circa primum,in fi.in 4.vol.

Summarium in d.l.properandum.§.sin uerò causæ.C.de iudic.

1 *Minoribus an detur regressus contra actorem uel procuratorem à tutore constitutum.*

Bar.in d.l.properandum.§.sin uerò causæ.C.de iudic.

1 *Bart.* in ead.l.§.sin uerò causæ.colligit ex isto casu,an minoribus† detur regressus contra actorem uel procuratorem à tutore constitutum. vide Alex.in cons.33.in 3.vol. ubi dicit per istum tex.sicut minori aduersus lapsum instantiæ nō datur restitutio,ita nec piæ causæ.& Paul. de Cast.in cons.317.in 4.dub.ubi declarat.

Summarium in l.rem non nouam.C.de iudic.

1 *Iudices,& aduocati debent iurare solenniter.*

Bar.in l.rem non nouam.C.de iudic.

1 *Bart.* in hac l.rem non nouam,dicit,iudices † & aduocatos debere iurare solenniter. circa istam.l.in §.patroni, dum tex. declarat quomodo fiat litis contestatio, ibi, post narrationem propositam,& contradictionem obiectam,vide clarè Bar.in l.j.infrà de lit.contest.

Summarium in l.sancimus.C.de iudic.

1 *Contumax non auditur nisi refectis expensis.*

Bar.in l.sancimus.C.de iudic.

1 *Bart.* in hac l.sancimus, ait, contumacem † non audiri nisi refectis expensis. Ad istam.l. vide omnino Barb.in c.cùm.M.col.37.de const.& in consi.90.col.5.in 3.vol.Aret.in cōs.160. col.2.

col.2.& Dec.in consi.34.col.fi.Et dum Bar.in versi.quæro primò, quærit, si quis debet citari tribus edictis,& fuit contumax in primo & secundo,& compareret in tertio, an debeat reficere expensas? vide Feli.in c.quoniam contra,col.8.versi.item nota.de probat.

Bar.in auth.nouo iure.C.de iudic.

Bart. in hac auth.nouo iure, ait, ex ea corrigi.l.C.ad hanc auth.uide Aret. in consi.160. col.2.ubi ponit aliquid non ab re. Et dum Bar.hic in fi.quærit, quid uelit dicere tex. dum sentit,neutrum debere condemnari in expensis,& declarat dicens esse posse, ut utraque pars iustam habuerit causam litigandi,uel utranque partem pro dimidia obtinuisse. & per istum tex. Bal.hic uult,ubi causa est dubia, quem ad expensas non teneri,ut puta si uariæ essent doctorum sententiæ.id quod intelligas nisi de communi opinione constaret; quia tunc solui deberent expensæ.Ias.in l.properandum.§.sin autem alterutra,suprà eod.tit.in versi.confirmo.

Summarium in l.apertissimi.C.de iudic.

1 *Iudex ordinarius,& delegatus an tanquam suspecti recusari possint.*

Bar.in l.apertissimi.C.de iudic.

1 *Bart.* in hac.l.apertissimi,tradit an iudex † ordinarius,& an delegatus tanquam suspecti recusari possint? vide ad istas quæstiones Abb.in c.si quis contra clericum,col.4. de for. compet.& Feli.in c.si diligenti,col.2.versi.quintum correlarium,de for.comp. An autem adiunctus pro lite decidenda ire debeat ad domum ordinarij,uel contra? vide Barb. in c. suspicionis, de offic.deleg.& Abb.in c.ad hæc,col.pen.de appell. Et dum Bar.concludit,de iure ciuili delegatos etiam sine causa recusari posse,per l.quia poterat.ff.ad Trebell.uide ibi Alexan.in 2.colum. & Barb.in d.c.suspicionis,col.2.Alex.in consi.104.in secundo dubio.in 5.volu.ubi loquitur in materia actorum recusato suspecto. & Anchar. in consi.263. ad quæ in cap. quoniam contra, colum.9.de probat.

Summarium in auth.si uerò contigerit.C.de iudic.

1 *Iudex potest esse arbiter inter partes.*

Bar.in auth.si uerò contigerit.C.de iudic.

1 *Bart.* in ista auth.si uerò,colligit ex ea dicendum uideri,iudicem † posse esse arbitrum inter partes,& respondet ut hic per eum. Ad istam auth.uide Abb.in c.licet ex suscepto, colu.3. uersi.septimus casus, de for.compet.Oldr.in consi.137. & attende quoniam arbitramentum non solùm dicitur esse transactio quādo amicabiliter & de iure & de facto fuit processum, sed etiam si de iure tantùm esset processum,ut sentit Imol.in l.si ex duobus,in 6.quæst.Barto. ff. de duob.reis,dum citar.l.si duo.ff.de arbitr.quod est adnotandum. & quomodo arbitrium dicatur transactio,vide omnino Dec.in consi.60.

Summarium in l.fi.C.de iudic.

1 *Libellus recusationis proferri debet coram ipso recusato.*

Bar.in l.fi.C.de iudic.

1 *Bart.* in hac l.fi.sic ait in summa. Libellus † recusationis proferri debet coram ipso recusato,& reliqua. Vide ad istum tex.Barb.in consi.48.col.4.in 1.vol.& Roman.in consi.29. col. 1.& gl.& doct.in c.sciscitatus;in uoce,impedimento,de rescrip. Et dum subiungit Bar.arbitros, qui cogente statuto eliguntur,magis habere uim iudicum delegatorum,quàm arbitrorum. uide quæ posui ad Barto.in l.j.ff.de arbitr. An autem ab huiusmodi arbitris liceat appellare? vide Aret.in l.nemo potest,in 6.quæst.Bartoli.ff.de leg. 1.& in consi.87.in fi.Fel.in c.1.de const.col. fi.in ultima fallent.Abb.in c.pastoralis.j.de rescrip.& in c.fi.colum.pe.& seq. de re iudic.Bal.in consi.451.col.4.in 5.vol.& Alex.in l.j.col.pen.ff.sol.matr.

Summarium in l.j.C.de sportul.

1 *Executor qui fuit in principio litis debet in ea usque ad finem persistere.*

Bar.in l.j.C.de sportulis.

1 *Bart.* in hac.l.j.dicit,executorem † qui fuit in principio litis,debere in ea usque ad finem persistere. vide Feli.in c.prudentiam,col.3.de offic.deleg.

Bar.

Bar.in l.j.C.de pedan.iudic.

BART. in hac l.j.in fi.dicit,gl.hanc formare duas quæstiones. vide Feli. in c. cùm ex officio.col.15.de præscript.

Summarium in l.j.C.qui pro sua iurisdic.

1 *Sententia nulla ex defectu iurisdictionis potest à partibus approbari.*

Bar.in l.j.C.qui pro sua iurisdictione.

* BART. in hac.l.j.inquit adnotandum esse finem huius.l.vide Feli.in c.significanti, col. 2. de for.compet. Et dum subdit Bar.istam gl. * communiter reprobari, quia tenuit, sententiam † nullam ex defectu iurisdictionis posse à partibus approbari; nam talis approbatio non operatur, ut ualeat in uim sententiæ, sed contractus. vide gl.& doct. in d.c.significasti. Abb.in consi.92.& in consi.18.col.2.in 2.vol.& in consi.62.col.1.eod.vol.Felin. in c. cùm ex officij,col.15.& seq.de rescrip.& Corn.in consi.259.in 1.vol.Posteà Bar.quærit hic, quid si in principio causæ delegans carebat iurisdictione, sed postea pendente iudicio superuenit, an confirmetur iurisdictio delegati? quære tu quid si iurisdictio tempore facti processus uerè erat mandata & collata, sed nondum erat exhibitum rescriptum ipsi delegato, an processus ualeat? Bald.ait, processum huiusmodi non ualere in l.eum qui.ff.de iurisd.omni. iudic. quem sequitur Dec.in c.2.de appell. Contrarium tamen dicit idem Bal.in l.nec quiquam.§. ubi decretum.ff. de offi.præsid.quem etiam sequitur idem Decius corrigendo se in c.significantibus, de offic. deleg.sed prædictæ opiniones possunt ad concordiam redigi, ut prima opinio procedat, si pars iurisdictionem obiecit, secus si admittit; & ita procedat alia opinio. Vel melius, aut delegans habet imperium in delegatum, quia potest eum cogere ut hic, alioqui si non habet; nam tunc expectatur rescriptum.

Summarium in l.j.C.de ordi.iudic.

1 *Sententia lata super principali an & quando præiudicet super incidenti.*

Bar.in l.j.C.de ordine iudiciorum.

1 BART. in hac.l.j.colu.2.versi.breuiter ergo reassume, tradit an † & quando sententia lata super principali præiudicet super incidenti. Vide Paul.de Cast.in consi.53.in 1.vol.& Soci.in consi.255.col.1.& 2.& in consi.264.col.pen.& fi.Et dum paulòpost quærit Bar. utrum super incidenti sit pronunciandum? vide aliquid apud Paul.de Cast.in consi.323.Et dum Bar. hic in col.fi.vers.tertia opinio, declarat quid sit incidēs, & quid sit emergens; ad eum accedit Alex. in l.quod iussit, col.2.uersi.tamen in contrarium.ff.de re iudic.& ibi Ias.col.51.versi.in ea gl.

Summarium in rub.C.de lit.contest.

1 *In possessorijs an exigatur litis contestatio.*

Rubrica.C.de lit.contest.

1 CIRCA istam rubricam, quæro nunquid in possessorijs † exigatur litis contestatio? vide Bar.in l.naturaliter.§.nihil commune, col.13.ff.de acqui.poss.Adde quod in actu, qui sui natura non habet aduersarium certum, non requiritur litis contestatio. glo. in l.quinquaginta.ff.de excusa.tut.ubi posui. & litis contestatio fit non solùm per uerba domini,& procuratoris sui, sed etiam aduocati præsente parte & tacente. Abb.in c.pastoralis, & ibi Dec.in 1.notab.de iudic.

Summarium in l.j.C.de lit.contest.

1 *Postulatio uel actionis editio litis contestationem non facit.*

2 *Exceptio iusiurandi opponi potest ad impediendum processum.*

3 *Litis contestatio an fieri possit per narrationem & responsionem factam ex interuallo.*

Bar.

Bar.in l.j.C.de lit.conteſt.

1 BART. in hac.l.j. ſic ait in ſumma. Poſtulatio † uel actionis editio litis conteſtationem non facit,ſed fit per narrationem negocij,& reſponſionem. Vide quid per hanc.l.dicat Bart.in l.edita,col.3.verſi.ſumus expediti,ſuprà de eden. Et dum Bar.opponit de l.j.ſuprà quand.libel. princ.dat.dicens, ibi litem non conteſtari, & reſpondit ut hic per eum. Tu uero dicas hanc obiectionem continere quando lis non conteſtatur,ideo non facit ad rem,quoniam hic agitur de litis conteſtatione,ut in rubrica,& in tex.ideo dicas litem conteſtari ſolùm quò ad duos effectus,ut ibi,non autem generaliter,quia non ſeruatur ſua forma. Et dum Bar.hic in 2.colu. in
2 uerſi.exceptio uerò,ait exceptionem † iuriſiurandi opponi poſſe ad impediendum proceſſum, vide Alex.in conſi. 10.col. 1.in 5.vol.Poſteà quærit Bar.an litis conteſtatio fieri poſsit abſente parte,& reprobat opinionem Petr.idem facit in l.edita,ſuprà de eden. ſed Petrum refert & ſequitur idem Bar.ſibi contrarius in l.naturaliter.§.nihil commune,col.fin.verſi.reſpondeo.ff.de acquir.poſſ.& ibi Iaſ.in 44.col.verſi. circa ultimum. Et an litis conteſtatio fieri poſsit abſente
3 parte,vide Aret.in conſi.58.& Alex.in conſi. 100.in 5.vol.Quærit poſtea Bar utrum † litis conteſtatio fieri poſsit per narrationem & reſponſionem factam ex interuallo? & dicit quòd non Tamen Paul.de Caſtr.hic in rubr.inquit hoc,quod dicitur de interuallo,non ſeruari de conſuetudine. Sed aduerte, quoniam immo dicendum uideretur, negationem & ſic reſponſionem fieri poſſe ex longo interuallo,per trad.per gl.in l.ſi ſtipuler.§.ſi.ubi omnes.ff.de uerb.obli. neque reluctantur hic adducta per Bar. quia procedunt in ſtipulatione, in qua interuallum refragatur,alioqui uerò in alijs contractibus; & ita not.in l.j §.1.ff. de uerb. oblig. Tenendo tamen opinionē Bartoli expone illam, ut in ſimili declaratur de ſtipulatione in d.§.1. Ad ea verò quæ dicit Bar.hic in 3.col.verſi.procedo ulterius,ſcilicèt,quòd ſi reus reſpondendo narrationi actoris dicat, ſe reſpondere, ſed non animo conteſtandi litem. vide Alex.in l.non ſolùm.§.morte, col.6.verſi.ad hoc.ff.de oper.nou.nunci.& in conſi.130.col.4.in 4.vol. & in conſi.ſeq. colu.2. videas etiam Feli.in c.cùm.M.col.15.& ſeq.de conſt.Poſteà in uerſi.quærit gl.tradit Bar.an litis conteſtatio fiat,ſi reus confitendo reſpondet. Adde quod confitendo & negando lis conteſtatur ſecundum Bar.in l.ſi debitor.ff.de petit.hæred.uide quæ ibi poſui.

Summarium in auth.offeratur.C.de lit.conteſt.

1 *Sola productio inſtrumenti cum uerbali petitione habet uim libelli.*
2 *Libellus an fieri debeat in græco an in latino,an in uulgari ſermone.*
3 *Præſcriptio an interrumpatur quando conteſtatio litis eſt nulla.*
4 *Proceſſus facti coram arbitris quomodo ualeant.*

Bar.in auth.offeratur.C.de lit.conteſt.

BART. in hac auth.tradit quid debeat facere actor,quid reus,& reliqua. & quoniam agit
1 de porrectione libelli,aduerte, quia ſola † productio inſtrumenti cum uerbali petitione habet uim libelli. Bal.poſt Specul.in l.ab executore,col.antepen.infrà quor.appellat.non recip.Item ſcias in hac materia,ſi ſtatuto cautum eſſet, in certis cauſis procedendum eſſe per uiam querelæ,idem eſſet ac ſi diceretur, ſine libello: proinde ſufficeret ponere in actis petitionem uerbalem. Bal.in l.j.in ſi.infrà ut in poſſeſſ.lega.& ſi libellus exigeretur,& quis faceret in actis ſcribi,peto à Titio centum,in quibus peto eum condemnari,nihil eſſet. Iaſ.in §.tripli, col. 5. verſi.
2 aduertite,inſt.de action.ubi multa in libelli materia declarauit. Nunquid † autem fieri debeat in græco,an in latino,an in uulgari ſermone,vide Alex.in l.j.§.fin.colu fin.ff.de verb.obligat.Et quamuis actor libellum in ſcriptis dare teneatur,tamen ſecus eſt in exceptione rei. Dec. in c. quoniam contra,colu.2.de probat.Et dum ſubdit Bar.in verſi.tertij dicunt, libellum eſſe offerendum iudici,& mittendum parti per nuncium publicum,vide Alex.in rubrica ſupra de eden. & Ant.de Butr.in conſilio ſuo poſito poſt conſ.Barb.in 1.volu.colu.6.Et dum Bar. hic in verſi.
3 quæro circa ſi.tradit utrum † præſcriptio interrumpatur,quando conteſtatio litis eſt nulla uigore huius auth.uide quid ex hoc inferat Bal.in conſi.96.in 1.vol.& Ang.in conſi.20.col.pen. Poſteà in verſi.ultimò quæro,tradit Bar.utrum productioni libelli renunciari poſsit? vide Iaſ.

in §.

in §.tripli.col.5.versi.tangunt.inst.de actio.Abb.in c.fi.de probat. & Dec.in c.quoniam contra col.20.uersi.ulterius de probat.& ibi Abb.col.6.Postremò quærit hic Bar.in fi. quomodo ua-
4 leant † processus facti coram arbitris,qui possunt cognoscere sine libello,sine litis contestatione,& pronunciare in scriptis : respondetque hoc fieri posse,ex quo partes consenserunt. idem tenet Bar.in l.societatem.§.arbitrorum colu.2.in 2. quæst.ff.pro soc.uide Cæpoll. in consi.60. col.1.& 2.Card.in consi.130.col.2.& seq.Soc.in consi.96.col.1.& seq.in 1.vol.ubi loquitur in causis summarijs,& in quibus etiam dictum esset,sola facti ueritate inspecta,& in scriptis,& sine scriptis procedi posse. & ibi loquitur tam in libello,quàm in litis contestatione. & Barb.in consi.34.col.pen.in 3.vol.& Corn.in consi.140.in 4.vol.Circa istam auth.quæro an induciæ deliberatoriæ,de quibus hic agitur,sint cócedendæ per iudicem in causa criminali?Roma.in sing. 694.incip.Quæro nunquid,ait quòd non. & de hoc dicit esse glo.singularem & ignotam in c. de inducijs.2.q.3.

Bar.in auth.libellum.C.de lit.contest.

Bart. hic ait,illam auth.de consuetudine non seruari. & de hoc est glo.1.in §. sed hodie, inst.de satisd.Bar.in l.generaliter, in princip. suprà de episcop.& cleric. Attende tamen quoniã ab hac satisdatione de contestando litem quis non releuatur quamuis possideat immobilia, licèt communiter secus sit. Ias.in l.sciendum,colu.1.in prima limitatione.ff.qui satisd.cogan. & circa illam auth.dum dat duos menses,& cautionem, quomodò procedat, vide Bart.in l.unic. infrà de plus petit.

Summarium in l.unica.C.de plus petit.

1 *Qui per dolum pluries exigit cautionem & per dolum plus petit,litem contestando debitum perdit, nisi transactio,uel secunda cautio interuenerit.*

Bar.in l.unica.C.de plus petition.

1 BART. in hac l.unica,sic ait in summa. Qui per † dolum pluries exigit cautionem,& per dolum plus petit litem contestando, debitum perdit, nisi transactionem uel secunda cautio interuenerit. Aduerte quoniam pœna huius.l.cessaret,si apponeretur illa clausula,saluo iure superflui,ut per Ias.in §.tripli,col.4.uersi.an autem sicut pœna,inst.de actio. Vtrum autem pœna plus petitionis locum habeat in petente ante tempus? vide Bar.in l.ita stipulatus, col.2.ff.de uerb.obli. An autem libellus & reliqua debeant esse scripta manu ipsius libellantis? vide Ias.in l.edita,col.3.suprà de eden.& attende rationem huius.l.esse propter dolum cautionis,& dolũ petitionis,& sic propter duo delicta,& ideo licèt aliàs permissa est emendatio usq; ad sententiam detrahendi,tamen secus est in casu proposito. Bar.in d.l.edita,colu.3.versi. aut post litis contestationem. Item regula,qua cauetur, in pœnis legalibus licitam esse pœnitentiam usque ad sententiam,in isto casu non militat propter duplex delictum. ita Bar.in l. in criminali,suprà de iurisd.omni.iudic.ubi pono. Et dum Bar.hic in uersi.quandoque quis solùm, ait,quando quis per dolum plus tantum petijt,eum puniri debere in triplo expensarum,sed nõ perdere debitum. vide Ias.in §.tripli,col.6.uersi.in ea gl.ibi,causatiuè. ubi ait Bar.hic uelle, ut ille.§.solùm procedat quando quis petijt plus, dolo, ut aduersarium maioribus expensis grauaret. tamen Bar.hoc non dicit hic. & quamuis dicat,dolo,non tamen se restringit ad dolum quo aduersarium grauaret expensis. Et dum Bar.hic citat auth.libellum,dicas illam auth.procedere in diuersis terminis,ut dicit Bar.hic,& sequitur Ias.in d.§.tripli,in fi.versi.in ea gl.& hoc documentum generale deficit ubi quis peteret ante tempus.& quam pœnam ille patiatur, vide tex.in §.pen.inst.de except.

Summarium in l.j.C.de dilat.

1 *In dilatione non uidetur necesse ponere peremptoriè.*

Bar.

Bar. in l. j. C. de dilationibus.

1 BART. in hac l. j. ait per hunc tex. dicendum uideri non † esse necesse in dilatione ponere peremptoriè. vide Abb. in consi. 38. in primo uol. Et dum subdit Bart. dilationem dari non debere nisi petenti. vide Dec. in c. licèt causam, col. 8. in glo. j. de probat. Ad ea uerò quæ ponit Bar. hic in uers. si prima dilatio, vide Abb. in cons. 64. in 2. uol. Feli. in c. pastoralis, col. pen. de except. & Ang. in consi. 388. incip. De prima.

Summarium in auth. quod fieri. C. de dilat.

1 *Actore ueniente debent dari dilationes secundum auth. qui semel.*

Bar. in auth. quod fieri. C. de dilat.

1 BART. in hac auth. quod fieri, opponit dicens, actore † ueniente debere dari dilationes secundum auth. qui semel. vide Feli. in c. consuluit, de offic. deleg.

Summarium in l. siue pars. C. de dilat.

1 *Pendente una dilatione, alia non est danda à iudice.*

Bar. in l. siue pars. C. de dilatio.

1 BART. in hac l. siue pars, inquit, pendente † una dilatione, aliam non esse dandam à iudice. De hac re uide plenè apud Ias. in rubri. infrà de successor. edict. colu. 2. uers. secundò quæro. & omnia hæc dicta Bar. repetit in l. ij. in fi. ff. de re iudic. vbi Alexand. col. fin. uers. successiuè, & Ias. colu. 13. vers. quintò & ultimò, limitat sex modis regulam hanc, scilicèt pendente una dilatione, aliam dari non debere, ut ibi videre est apud eum. & pro limitatione huius. l. vide Feli. in c. 2. in princip. de testib. cogen. & ad materiam hanc uide latè Philip. Franc. in cap. significantibus, colu. 3. & sequ. de appellat. Et dum Bart. hic agit de hoc tex. ibi, iudicis officium conquiescat. & dicit hoc esse intelligendum in ijs, quæ præiudicialia essent, in alijs uerò posse iudicem pendente dilatione suum officium exercere. Tu uerò aduerte quoniam & si iudex hoc posit, non tamen cogitur. & vide Roma. in consi. 443. in secundo dubio. Ad exemplum uerò quod hic ponit Bar. in uers. exemplum, facit quod in simili tradit Paul. de Castr. in consi. 117. colum. fin. in primo uolumine. & Bald. & Paul. de Castr. in l. fi. infrà qui admit. & doct. in l. ij. columna fi. de re iudic.

Summarium in l. à procedente. C. de dilat.

1 *Si iudex quando opponitur exceptio, examinat, & inquirit de iustitia exceptionis, & postea non obstante exceptione procedit ad ulteriora, processus est ualidus.*

Bar. in l. à procedente. C. de dilat.

1 BART. in hac l. à procedente, in vers. quandoque index, ait, si iudex † quando opponitur exceptio, examinat & inquirit de iustitia exceptionis, & postea non obstante exceptione procedit ad ulteriora, processum esse ualidum: quia tacitè censetur iudex pronunciare exceptionem non obstare. vide Abb. in cons. 14. in 1. uol. & in cons. 29. colu. 2. in 2. uol. Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, col. 2. vers. quartò nota, de constit. Aret. in consi. 107. vbi agit de istis dictis Bar. & in re proposita uide omnes in cap. ex parte. 2. de appellat. Ias. omnino in l. ij. colu. fi. ff. si quis in ius uoc. non ier. Feli. in cap. suborta, colu. 4. & sequ. de appellat. & in capitulo cùm M. colu. 5. de constitu. & in cap. 2. colu. 10. de testib. cogen. & in cap. ex parte, colu. 5. eodem tit. & in cap. inter monasterium, colu. pen. de re iudic. & omnino in cap. super literis, col. fi. de rescrip. Barb. in cons. 45. colu. 6. in secundo uolu. Roma. in consi. 220. col. 4. & in consi. 241. colu. 2. & in consilio 410. Imol. in consi. 112. colu. 5. Alexand. in l. quia poterat, colu. 2. & sequ. ff. ad trebell. & in consi. 53. in fi. in primo uolu. & in consi. 100. in fi. eodem uolu. Paul. de Castr. in l. si quæramus. ff. de testam. Alexand. in l. exitus, colu. 2. ff. de acquir. possess. Aret. in consi. 73. colu. 2. & in cons. 118. Barb. in cap. cùm super, colu. 3. de offic. deleg. Angel. in cons. 200. vers. super eo. Alexand. in l. quamuis. ff. de in ius uocan. Dec. in consi. 107. Corn. in consi. 247. colu. 9. in 2. uolu. & omnino in consi. 85. colu. 3. cum sequ. in quarto uolu. & in consi. 18. col. 4. in tertio uol. & Paul. de Castr. in cons. 239.

Summarium in l.j.C.de ferijs.

1 *Appellatio interponi potest diebus feriatis.*

Bar. in l.j.C. de ferijs.

1 BART. in hac.l.j.inquit,diebus † feriatis appellationem interponi posse. vide Feli.in cap. cùm.M.col.19. de constit.

Summarium in l.quadraginta.C.de ferijs.

1 *Tempore quadragesima non est exercendum criminale iudicium.*

2 *Pœna ubicunque potest intelligi pluribus modis, semper de minori sumenda est interpretatio.*

Bar.in l.quadraginta.C.de ferijs.

1 BART. in hac.l.quadraginta,nihil dicit.sed ex ea colligitur,tempore † quadragesimæ non esse criminale iudicium exercendum. Tamen aduerte quoniam ista.l.non seruatur: ita Specu. in titu.de actore,vers.item impeditur actor agere tempore quadragesimæ. quadragesima uerò est decima dierum totius anni: & ideo qui per unam diem frangit ieiunium, non soluit decimam Deo.c.quadragesima, de consecra. distinct.5. & excepto casu necessitatis debet ab omnibus obseruari.capitulo non liceat,cum c.sequ.de consecrat. distinct.3.Item scias si alicui à lege trium quadragesimarum pœnitentia imponeretur, hoc non debere intelligi de quadragesimis trium annorum, sed unius anni tantum, hoc est, tempore natalis, & de tempore quadragesimæ ante pascha, & de illa quæ fit ante festum sancti Ioan. Baptistæ glo. est not. in capitulo compulsus.22.quæst.5.quamuis Corset.in suo singul.in hac uoce,Quadragesima,disputatiuè loquendo.d.glossam oppugnet: quia uerba sunt intelligenda in potiori significatu.sed ad hoc puto facilè responderi posse: quia cum simus in pœnalibus, stricta fieri debet interpreta-

2 tio: & ideo ubicunque † pœna pluribus modis potest intelligi, vt hic,semper de minori sumenda est interpretatio: ita Bald.in l.fi.per illum text.cum glo.infrà quæ res uen. non poss. facit gl. in l.j.in uoce,capitali, infrà ne Christian.mancip.tradit Dec.in cap.ex literis,num.17.& 18. de constitu. & usque adeò pœna est odiosa, vt si lex ciuilis & lex canonica sibi inuicem repugnarent, lex ciuilis etiam in foro ecclesiastico præualere debeat, si illa erit benignior interpretatio quò ad minuendam pœnam. ita Feli.in capitulo ecclesia sanctæ Mariæ. nu.52. de constitu. Item pœna, quæ imponitur pro contumacia, præsumitur temporalis & non perpetua, quamuis hoc non sit expressum. ita Feli. in d.cap. ex literis. atque ita potest illa glo. iure optimo sustineri. Quare autem sit introducta quadragesima,quid sit faciendum eo tempore,an quotidie ieiunandum? an quotidie uidenda sit missa? an audienda prædicatio? Quare Mediolanenses eam tardius incipiant? vide apud Stephanum Costam in tract.de ludo,in 6.articulo circa finé.

Summarium in l. omnes.2.C.de ferijs.

1 *Vtrum diebus feriatis propter fauorem hominum possint homines capi.*

Bar.in l.omnes.2.C. de ferijs.

1 BART. in hac l.omnes.2.quærit, vtrum diebus † feriatis propter fauorem hominum possint homines capi? & declarat ut hic per eum. Vide Alexan. in l.j.§.nunciatio.columna quarta.ff.de oper.nou.nunc.

Summarium in l.actus.C.de ferijs.

1 *Actus qui spectant ad iurisdictionem uoluntariam possunt celebrari diebus feriatis in honorem Dei.*

Bar.in l.actus.C.de ferijs.

1 BART. in hac l.actus,dicit,actus,† qui spectant ad iurisdictionem uoluntariam,posse celebrari diebus feriatis in honorem Dei. Vide Feli.in cap.cùm.M.col.19.de constit.& ibi Barb. col.89.& Aret.in consi.95.col.2.

Summarium in l.prouinciarum.C.de ferijs.

1 *Contra latrones insignes examinatio fieri potest diebus feriatis in honorem Dei.*

Bar.

Bar.in l.prouinciarum.C.de ferijs.

1 Bart. in hac l.prouinciarum, ait, contra latrones † insignes examinationem fieri posse diebus feriatis in honorem Dei. vide Aret.in consi.95.col.2.& in l.prȩsides.ff.eod.& in illo tit. ff.vide multa quæ posui in materia feriarum, quæ hic non repetuntur.

Summarium in l. fi.C.de feri.

1 *Diebus feriatis in honorem Dei cessare debet omnis cognitio, & executio.*

2 *Suspectus de fuga quis dicatur.*

Bar.in l.fi.C.de ferijs.

1 Bart. in hac l. fi. ait, diebus feriatis † in honorem Dei cessare debere omnem cognitionem,& executionem. vide Alex. in consi.280. In causa & lite uertente, colu.3.in libro primi & secundi uolu. Item adduci solet ista.l.ad probandum, die feriata in honorem Dei posse fieri actum extraiudicialem. de qua re agit Ias.in l.filiusfamiliàs.§.fi.ff.de verb.obligat. Et dum Bar. hic subiungit,eum, qui est suspectus de fuga, capi posse die feriato in honorem Dei, vide Roma.in consi.21. Anchar.in consi. 192.colu. t.& Ias.in l.uinum.colu.5.ff.si cert.pet. Item suspectus de fuga potest capi propria authoritate. Alex.in consi.64.in fi.in tertio uolum. An autem possit capi à iudice incompetenti? vide Dec. post alios in l.ij.ff. de iurisdict.omni.iudic. Quis
2 † autem dicatur esse suspectus de fuga, vide Alex.in d.consi. 64. & Soci. in consi.99.cum duobus consilijs sequ.in quarto uolu.in quibus locis habetur quomodo differat suspectus de fuga à fugitiuo existente in fuga. Item suspectus de fuga dicitur esse is,qui nihil possidet. Socin.in consi.231.colu.1. in primò uol. Et suspectus de fuga non habet beneficium iuratoriæ cautionis. & ille, qui est forensis,nec possidet bona immobilia dicitur promptus ad fugam. Socin.in consi.120.colu.2.in primo uolu.circa uerò ea, quæ ad ferias attinent, uide omnino quæ pòsui in hoc eodem titu.ff.

Summarium in l.iuris ordinem.C. de iurisd.omn.iudic.

1 *Actor sequitur forum rei.*

Bar.in l.iuris ordinem.C.de iurisd.omni.iudic.

1 Bart. in hac l.sic ait,actor † sequitur forum rei. vide doct. in c.cùm sit generale,de for. compet. Limita istam regulam non procedere in ecclesia, quæ si est læsa, & uelit contra laicum petere se restitui aduersus contractum cum eo confectum,debet petere coram iudice ecclesiastico. Roma.in singul.112.incip.Quid si ecclesia,& de hac limitatione agit Damasus in tract.de brocardis,in secundo membro,num.15.hoc idem dicendum est etiam in clerico,qui intentando remedium.c.reintegranda, potest traherc secularem coram iudice ecclesiastico. Abb.in cap.cùm dilectus,de his quæ ui met.cau.& Soc.in consi.18.in primo uolu. Fallit quoque ista regula in personis miserabilibus,quæ in interdicto unde ui possunt reum laicum in foro ecclesiastico conuenire. Feli.in cap.ex parte. B. de foro compet.vide Abb.in cap. significantibus,de offic.deleg. Item fallit ista regula in multis a'ijs casibus,ut per Specul.in tit. de comp.uid.adit. Et dum Bart. ait hanc.l.habere locum etiam si quis mutauerit domicilium, contrarium tenet Feli.in cap.proposuisti,de for.compet.& pro Bart.sentit Aret.in consi.136. incip.Eximie domine,col.2.

Summarium in l. priuatorum.C.de iurisd.omn.iud.

1 *Priuatorum consensu iurisdictio dari non potest.*

Bar.in l.priuatorum.C.de iurisd.omni.iudic.

1 Bart. in hac l.priuatorum,ait,priuatorum † consensu iurisdictionem dari non posse.vide Roma.in cons.48.& Feli.in c.pastoralis,col.4.de except. & Ant.de Prato in consilio suo posito in fine consiliorum Barb.in primo uolu.

Summarium in l.nemo potest.C.de iurisd.omn. iudi.

1 *Iudex ordinarius recusari non potest.*

Bar.in l.nemo potest.C.de iurisd.omni.iudic.

1 BART. in hac l.nemo potest,ait,ordinarium † iudicem recusari non posse. vide Federi.in cons.48.& in consi.89.

Summarium in l.in criminali.C.de iurisd.omn.iudic.

1 *Reus quomodo possit trahere actorem in uetito examine.*

Bar. in l.in criminali.C.de iurisd.omni.iudi.

1 BAR. in hac l.in criminali, ponit exempla quomodo † reus possit trahere actorem in uetito examine. vide tu exemplum apud Angel.in cons.340.& attende quis dicatur reus in huiusmodi remedijs. Alex.in cons.103. in quinto uolu. Postea subdit Bar.regulam, in pœnis legalibus locum esse pœnitentiæ usque ad sententiam. De hac re uide Ias.in §.tripli, col.3.vers.aduertatis,institu.de action.vbi ait,pœnam illius.§.euitari posse, si quis pœniteat ante litis contestationem,alioqui non. vide Abb.in c.si diligenti,col.6.vers.secundò,de for.compet.& ibi Feli.colu.fi.& Paul.de Castr.in auth.statuimus,in fi.suprà de episc.& cleric.Abb.in consi.17.in 2.uolu.Bald.in cap.1.§.porrò,colu.3.in titu.quæ fuit cau.benefi.amit.Alexand.in l.quamuis.ff.de in ius uocan.colu.2.& omnino uide quæ posui in lucubrationibus meis ad Bar.in l.Papinianus.§.meminisse.ff.de inoffic.testa. Ad ea uerò quæ ait Bar.infrà in uers.sed quæro utrum hoc fiat in eadem instantia. vide Abb.in c.si diligenti,col.7.vers.sed quia,de for.compet.

Summarium in l.periniquum.C.de iurisd.omni.iudic.

1 *Qui sunt de collegio ratione professionis iurisdictionem illius qui collegio præest recusare non possunt.*

Bart.in l.periniquum.C.de iurisd.omn.iudic.

1 BART. in hac l.periniquum,sic ait in summa. Qui sunt † de collegio, ratione professionis iurisdictionem illius,qui collegio præest,recusare non possunt. quæro hic nunquid ista constitutio locum habeat in collegio ecclesiastico, vt eius rector iurisdictionem habeat in episcopi præiudicium? vide Abb.in cap.cùm ab ecclesiarum,colum.2.de offic.ordin. vbi uidetur uelle quòd non. sed in cap.si diligenti,colu.antepenult.vers.sed postea.de for.compet.tenet contrarium. vide eundem in cap.ex literis,de constitu. & in capitulo cùm contingat,de for.compet. & Feli.in cap.cùm omnes, colu.7.& seq.de constitu. ista autem iurisdictio quam habent rectores collegiorum, est in pertinentibus tantùm ad ipsum collegium, non extra. ita Felin. in cap. cùm ordinem,colu.3.& sequ. de rescript. Et dum in fin.hic ait Bart. uniuersitatem scholarium esse approbatam, & posse habere rectorem, vide Feli.in cap.ex literis,in primo notab. de constit.& ibi Abb.& Barb.in 2.col. cum sequ.

Summarium in l.unica.C.quando imper.inter pupil.& uidu.

1 *Personæ miserabiles trahi non possunt ad ius extra prouinciam.*

2 *Priuilegio siue beneficio intuitu miserationis in delicto renunciari potest.*

3 *Miserabiles personæ quæ dicantur.*

Bar.in l.vnica.C.quand.imper.inter pupil.& uidu.

1 BART. in hac.l.vnica, sic ait in summa. personæ † miserabiles trahi non possunt ad ius extra prouinciam,sed ipsi alios trahere possunt. vide aliud priuilegium in c.1.de postul. & aliud in cap.licèt,in glo.secunda,de censib. & ibi Abb. & aliud apud Imol.in cap.significantibus,de offic.deleg.hoc est,vt rescriptum non ualeat impetratum contra personam miserabilem, nisi facta mentione de ipsius miseria,per textum hic. sed illud ibi refellit Imol,quia tex. iste hoc non probat. Item uide aliud priuilegium apud Anto.de Butr.in cap.licèt ex suscepto,de for.compet. sed illud ibi reprobat Abb.in quinta colu.in vers.secundò non placet. Item aliud habetur in c.exteriori,de for.compet.vbi Marian.in primo notab. & ultimo. & aliud uideas per Bart. in sua quæst.inter gloriosam uirginem Mariam & dæmonem,colu.5.vers.dixit aduocata. Et aliud quod posuit idem Bar.in l.iiij.§.hoc autem iudicium.ff.de damn.infect. in quarta oppos.An au
2 tem priuilegio † siue beneficio intuitu miserationis indulto renũciari posset? glo.hic in uerbo, excedere,videtur sentire quòd non.& idem sentit Bal.Salic.& Flo.hic, & Abb.in cap.ex parte, col.3.

col. 3. de fot. compet. Ant. de Butr. in conf. 44. & in d.c. significantibus. & Feli. in c. si diligenti, nu. 21. de for. compet. Alex. in conf. 12 t. viso processu causæ, colu. fi. in primo uolu. & in consi. 126. col. pen. in 4. uolu. Abb. in d.c. licèt ex suscepto, col. 2. in sexto casu. Bal. nouell. in tracta. de dote, in 16. priuilegio, nonæ par. princip. Alex. in l.j. col. 4. ff. sol. matr. & Io. Campegius in tract. de dote, in 1. par. in 90. quæst. & Matian. in c. ex tenore, col. 1. in gl. 2. de for. compet. Abb. in §. fi. de postul. in secundo notab. qui autem dicantur orphani, Alberic. ait hic solos pupillos appel
3 lari orphanos. Quæ autem dicantur personæ miserabiles, uide per Abb. & Feli. in d.c. ex parte, vbi habetur pupillos & uiduas inter miserabiles annumerari, vt etiam hic uidetur probari: tamen Dec. in l. iuldicentis, nu. 8. ff. de iurisdi. omni. iudic. & in cap. 1. nu. 23. de probat. dicit istas personas non rectè miserabiles nuncupari, nisi sint pauperes, quamuis Abb. in d.c. significantibus, de offic. deleg. dicat eas esse miserabiles personas habitu, sed non actu. vide ibi Feli. vbi uidetur concludere, hoc esse relinquendum arbitrio iudicantis. subiungens, Iudæum quæ nouiter Christianam fidem agnouit, & mercator, qui est in itinere, personas miserabiles appellari. & multa in re proposita uide apud Alexand. in consi. 124. in quarto uol. Et circa materiam huius l. attende, quoniam omnia priuilegia pupillis concessa, censentur esse pariter concessa quibuscunque alijs personis, quæ per administratores gubernantur, & reguntur. glo. est singul. in l. ij. infrà de curat. furios. quam tenet Bald. in l. iubemus, in princip. suprà de sacrosanc. eccles. & Soc. in consi. 66. in quarto uol.

Summarium in l. j. C. vbi de crim. agi opor.

1 *De crimine potest cognosci in loco delicti, in loco domicilij, & in loco prorogatæ iurisdictionis.*
2 *Vagabundus ubique conueniri potest.*

Bar. in l. j. C. vbi de crim. agi oport.

1 Bart. in hac l. j. dicit, de crimine † posse cognosci in loco delicti, in loco domicilij, & in loco prorogatæ iurisdictionis. de hac rè uide Fulg. in conf. 149. Signorel. in conf. 12. vbi tradit, an hoc, quod hic dicitur de loco domicilij, locum habeat non solùm si procederetur per uiam accusationis, sed etiam inquisitionis. & vide aliquid per Bald. in consilio 393. in primo uolu. & in loco domicilij posse quem conueniri, quamuis extra diœcesim domicilij deliquisset, docuit Abb. in cap. cùm contingat, colu. 1. & seq. de fot. compet. Et hanc. l. limita non procedere in foro pœnitentiali, quia in eo quis non sortitur forum in loco delicti, sed tantùm domicilij, vt aperit Abb. in dicto capitulo cum contingat, colum 11. vers. & aduertendum, vbi rationem diuersitatis adducit. Et dum Bart. subiungit, quomodo & quando fieri debeat remisio ad locum perpetrati criminis, vide Abb. in cap. fi. col. 7. vers. vltimò de for. compet. vbi Feli. colu. 4. Et ad Bart. hic. in secunda oppos. vide Abb. in conf. 25. in primo not. Et ad id, quod ait Barto. hic in uers. si uerò superuenit iurisdictio ex causa de præterito, vide Areti. in consi. 28. colu. 2. Posteà Bart. quærit, quia hic habetur in text. vbi reperiuntur, quid significent hæc uerba, vbi reperiuntur. vide Cæpoll. in consi. 59. colu. 10. & sequ. Et dum subiungit uaga-
2 bundum † vbique conueniri posse. Limita hoc duobus modis, vt per Abb. in c. fi. colu. 6. vers. tertiò, de fot. competen. ubi Feli. multa ponit ad rem facientia. & contra uagabundos uide latè Petrum à Blasio in tract. nuncupato, Directorium electionum, in 29. cap. primæ part. & quia de uagabundo alibi iam antea egi, ulterius non insistam.

Summarium in l. sciens. C. vbi de cri. agi opor.

1 *Ille dicitur degere in aliquo loco, qui ibi conuersatur.*

Bat. in l. sciens. C. vbi de crim. agi opot.

Bart. in hac l. sciens, exponit illud uerbum, degit, positum in tex. & dicit, eum dici dege-
1 re † in aliquo loco, qui ibi conuersatur, ut scholaris in scholis. vide Felin. in cap. dilectus. 2. de rescript. colu. 3.

Summarium in auth. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor.

1 *Priuilegia inclusa in corpore iuris non tolluntur per istam auth.*

Bar. in auth. qua in prouincia. C. vbi de crim. agi oport.

1 BART. in ista auth. qua in prouincia, ait, priuilegia † inclusa in corpore iuris, non tolli per istam auth: vide Præposit. in cap. priuilegia, in princip. distinct. 3. & Feli. in cap. 1. colu. 8. versic. vnum in proposito, de rescript. & in capitulo licèt ratione. num. 2. de for. compet. Imol. in consilio 107. & Mari. Soci. iuni. in consi. 131. num. 46. vbi ait, priuilegium clausum in corpore iuris nunquam intelligi esse sublatum, etiam si diceretur generaliter non obstantibus priuilegijs, nisi ei fuerit in specie derogatum.

Summarium in l. j. C. vbi in rem actio.

1 *Actio in rem datur contra possidentem.*

2 *Ille qui de necessitate alium defendit, potest defensiones, exceptiones, & beneficia ex sua persona in iudicium deducere.*

Bar. in l. j. C. vbi in rem actio.

1 BART. in hac. l. j. sic ait in summa. actio † in rem datur contra possidentem: & ex persona actoris non fit mutatio iudicis. circa hoc, scilicèt, actionem in rem dari contra possidentem, vide unam limitationem apud Angel. in §. fi. in secundo notab. institu. de usucap. Et dum Bar. quærit, si uenditor vult emptorem inuito actore defendere, an possit? vide Federic. de Sen. in consi. 261. Bald. in consi. 126. in secundo uolum. & Corn. in consi. 79. in
2 ultimo dubio. in quarto uolu. Et dum Bart. hic propè fi. ait, eum, † qui de necessitate alium defendit, posse defensiones, exceptiones, & beneficia ex sua persona in iudicium deducere. vide Aret. in consi. 33. & in consi. 130. Dec. in consi. 59. in 2. dub. Anch. in consi. 184. Alex. in l. post diuortium. ff. sol. matr. & ibi Paul. de Castr. in fi. & Bal. in consi. 362. in quinto uolu.

Summarium in l. si quis alienus. C. vbi in rem actio.

1 *Si nominatus dicat se suscipere iudicium, non tamen dicitur habere litem aliquam cum actore.*

2 *Missio in possessionem fit post litem contestatam.*

3 *Dominum in iudicium nominare an liceat in iuribus incorporalibus.*

4 *Sententia lata contra colonum uel alium alieno nomine possidentem præiudicat domino.*

5 *Dominus absens possessione sua non priuatur.*

Bar. in l. si quis alienus. C. vbi in rem actio.

BART. in hac. l. si quis alterius, tractat de illo qui conuentus in iudicio nominat alium in
1 dominum & patronum. sed aduerte, quoniam & si nominatus † dicat se suscipere iudicium, non tamen propterea dicitur habere litem aliquam cum actore, qui nec eum citauit, nec litis susceptioni consensit, litem cum eo prosequendo, sed opus est nouo iudicio. ita Mari. Soci. iuni. in consi. 46. Quid si laicus conuentus nominet clericum in dominum? Abb. in cap. quoniam frequenter. §. sub alijs, colu. 9. vt lit. non contest. dicit causam esse cognoscendam coram iudice ecclesiastico. vide doct. in dicto. §. vbi hæc materia traditur. Et dum Bar. hic in uersic.
2 quandoque missio † in possessionem fit post litem contestatam, ait eo casu non audiri quem de possessione, sed de proprietate. hoc idem ait idem Bart. in l. si prius, colu. 4. in nona oppos. & colu. 5. vers. circa secundum. ff. de oper. nou. nunciat. & in l. à quo fundus. ff. de damn. infect. post glo. ibi in uoce, certum. & Bar. in l. is cuius, in lectura, & in repet. ff. si serui uendic. Alexan. in l. iij. §. fi. ff. de acqui. possess. hinc est, quòd facit fructus suos à principio, vt per Alex. in l. si finita. §. Iulianus, colu. 35. vers. Salic. ff. de damn. infect. & ad Bar. hic in uers. & sic ex hac, vide Dec. in consi. 62. colu. 3. & seq. Et dum postea subiungit Bar. quoddam exemplum de emphyteota, qui conuenitur ab alio dicente se potiorem. vide Barb. in cõsi. 84. in 4. uol. Postea Bar. hic in 2.
3 col. vers. quæro extra gl. tradit, vtrũ in iuribus † incorporalibus liceat dñm in iudicio nominare. vide

vide Curtium iuni.in tract.de feudis,in 6.quæst.princip.primæ quæst.princip. ubi loquitur in molendinis. Et dum tradit Bar.an in possessorio locum habeat beneficium huius.l. vide Rotam in decis.1.in fi.de offi.archid.in antiquis quærit.deinde Bar.utrum conuentus actione mixta ut petitione hæreditatis, posit dominum in iudicio nominare? aduerte, quia petitionem hæreditatis esse realem,non autem mixtam, tenuit idem Bar. sibi contrarius in l. sed & si lege. §.petitio.ff.de petit.hæredit.ubi dixi. Et dum Bar.hic in colu.fi.uersi.quæro utrum,ait,senten-
4 tiam † latam contra colonum, uel alium alieno nomine posidentem præiudicare domino; contrarium tenet idem Barto.dicens eum priuari possesione in l.iustè.ff. de acquiren.possess. vbi Ias.reprobat. vide Alexand. in l. clam posidere.§. qui ad nundinas, colu.1.eodem titulo.
5 Imol.in consi.55.colum.3.& Aret.in consi.51.& dum subdit Bart. dominum † absentem posesione sua non priuari, etiam si sit facta executio contra conuentum, & translata possesio in actorem, vide Soci.in consi.266.colu.1.& in l.rem quæ nobis,in quinta quæstio.princip.ff.de acquiren.possesio.Abb.in capitulo quoniam frequenter.§. in alijs, colum.8. vers.sed circa, vt lit.non contesta.Bald.in l.ij.columna penultima.infrà ne uxor pro marit. Et hæc in tertia colu. vers.vlterius, & in l.fi.in quarta quæst. infrà de edict.diui Adria.tollend. si tamen postea negligant, priuantur possesione ex negligentia. Anto.de Butr.in dicto capitulo quoniam frequenter.§.quod super, colum.3.& in hac materia vide Imol. in l.à sententia.ff. de appellat.Alexand. in l.peregrè.§.fin.ff.de acquiren.possess.vbi distinguunt. & Soci.in consi.258.colu.7.in primo uolu. Postremò Bart.tractat an sit dandus nouus libellus nominato? vide doct. in dicto capitulo quoniam frequenter.§.super alijs, vbi Abb.colu.8. & sequ. & ex hoc quòd dandus sit nouus libellus,infert hoc fieri debere coram iudice competenti ipsius nominati, & coram clerico vbi clericus esset. id quod est adnotandum,quāuis reluctetur.l.venditor.ff.de iudic.vbi uide doct.

Summarium in d.l.si quis alienus.§.si uerò post.C.ubi in rem actio.

1 *Vbi agitur de præiudicio in proprietate,& in possessione debet constare de iure actoris.*

Bar.in d.l.si quis alienus.§.si uerò post.C. vbi in rem actio.

1 BART. in ead.l.§.si uerò post. ait,vbi agitur † de præiudicio in proprietate, & in possesione, debere constare de iure actoris. Vide Matthæsil.in suo singul.2.& dum in fi. Bart. hic quærit, nunquid in reali missus in possesionem statim posideat? vide Alexand.in l.iustè, in principio.ff.de acquiren.possess.

Summarium in l.actor.C.vbi in rem actio.

1 *Actio in rem potest exerceri ubi possessor habet domicilium,& ubi res est,alioqui debet sequi forum rei.*

Bar.in l.actor.C.vbi in rem actio.

1 BART. in hac.l.actor,sic ait in summa. Actio † in rem potest exerceri vbi possessor habet domicilium,& vbi res est, alioqui debet sequi forum rei. De materia huius.l.& glo. vide Abb. in capitulo fi.colu.15.vers.uenio. de foro competen. Et dum Barto. quærit hic in fi.vtrum in actione personali, quæ proponitur pro aliqua re immobili posit proponi in loco ubi est res quando proponens non habet domicilium. vide Roman.in consil.197.& Bald.in l.cum longi. infrà de præscript.long.temp. Abb.in capitulo fi.colum.7.de foro compet.& Bart.in l.forma.§.1.ff.de censi.

Summarium in l.j.C.vbi quis decur.uel cohort.

1 *Quis non potest liberum hominem capere propria authoritate.*

Bar.in l.j.C. vbi quis decur.uel cohort.

1 BART. in hac.l.j.colligit ex text. quem † non posse liberum hominem capere propria authoritate. vide tex.in c.pen.& ibi Feli.& alios.de probat.& Aret.in consi.95.

Summarium in l.quoties.C.vbi sena.uel claris.

1 *Vbi habentes dignitatem illustrem ex administratione in causis criminalibus solùm coram principe, uel cui ipse mandauerit accusari possunt,& absolui.*

Bar. in l. quoties. C. vbi senat. uel claris.

1 BART. in hac l. quoties, sic ait in summa. Viri † habentes dignitatem illustrem ex administratione in causis criminalibus solùm coram principe, uel cui ipse mandauerit, accusari possunt & absolui. Ad istam l. vide Felin. in cap. 3. colum. 2. & sequ. de re iudic. & Bal. in consi. 52. in fi. in quinto uolu. & ad hoc an ubi quis potest absoluere, posiit etiam condẽnare, vide aliquid apud Aret. in rubr. ff. de acqu. poss.

Summarium in l. cum uendentem. C. vbi cau. fisc.

1 *Vtrum procurator qui habet mandatum de uendendo possit habere fidem de pretio.*

Bar. in l. cùm uendentem. C. vbi cau. fiscal.

1 BART. in hac l. cùm uendentem, tradit, vtrum † procurator, qui habet mandatum de uendendo, posiit habere fidem de pretio? vide Imol. in consi. 139. colu. 4. & quia de hoc egimus alibi, hic non repetam.

Bar. in l. si mater. C. de inoffic. testa.

BART. in hac l. si mater, ait eam esse singul. vide Fulg. in consi. 69.

Summarium in auth. nouissima. C. de inoffic. testa.

1 *Legitima an debeatur iure institutionis.*

Bar. in auth. nouissima. C. de inoffic. testa.

1 BART. in hac auth. tractat de legitima, † & an debeatur iure institutionis? & reliqua, ut hic per eum. Vide Alex. in consi. 76. colu. 3. in tertio uolu. vbi tradit quando testamentum fit inter liberos, vtrum debeat habere iure institutionis? & in consi. 168. in 5. uol. vbi uide multa ad rem facientia, & Matthæsil. in suo sing. 104. incip. Nota quòd illa. vbi limitat istam auth. non habere locum, vbi pater inter liberos conderet testamentum, & ibi vide ad eum addita. vide etiam Paul. de Castr. in consi. 438. col. pen. vbi ponit nonnulla, ex quibus uidetur relictum iure institutionis. & Alex. in consi. 205. Super primo, in libro primi & secundi uolu. vbi aperit quanta sit legitima nepotum, & not. distinguit. & in consi. 212. eodem lib. vbi dicit quid de iure canonico. & ad oppositionem, quam hic facit Bar. & solutionem eius, vide Angel. in l. milites, infrà de testa. milit. & Bal. in consi. 7. in fi. in primo uol. vbi tradit an hoc procedat etiam in linea materna. Abb. in consi. 3. in fi. in 2. uol. Feli. in c. cùm super, col. fi. de offic. deleg. & Alexand. in consi. 80. colu. 2. in quinto uolu.

Summarium in auth. unde si parens. C. de inoffi. testa.

1 *Testator si relinquit centum filiæ, & non dixit iure institutionis, an ualeat testamentum.*

Bar. in auth. vnde si parens. C. de inoffic. testa.

1 BART. in hac auth. vnde si parens, quærit, si testator † relinquit centum filiæ, & non dixit iure institutionis, an ualeat testamentum? & respondet ualere. vide Alex. in l. humanitatis, col. 1. C. de impuber. & in consi. 205. in libro primi & secundi uolu. & in consi. 176. colu. fi. in quinto uolu. & in l. cùm filio, in tertio notab. ff. de leg. 1. & in l. j. in princi. ff. ad leg. Falcid. & in l. nam quid. §. non omnes, col. 2. in fi. ff. ad trebell. & Capr. in simili in consi. 69. & in consi. 75. col. 3.

Summarium in l. parentibus. C. de inoffi. testa.

1 *Pater potest diuidere hæreditatem inter filios, dummodò unicuique relinquat legitimam.*

Bar. in l. parentibus. C. de inoffic. testam.

1 BART. in hac l. parentibus, dicit, patrem † posse hæreditatem diuidere inter filios, dummodò unicuique relinquat legitimam. vide Alex. in consi. 12. in quinto uolu. & in consi. 83. in fi. in 3. uol. vbi agit de legitima nepotum per istum tex.

Summarium in l. si pater. C. de inoffic. testam.

1 *Legitima debetur sine grauamine.*

Bar.in l.si pater.C.de inoffic.testa.

1 BART. in hac.l.si pater,ait,legitimam † deberi sine grauamine. vide Anch.in cons.291. & Alex.in cons.185. Attenta & considerata.

Summarium in l.contra maiores.C.de inoffi.testa.

1 Pendente uno iudicio,non currit tempus in alio.

Bar.in l.contra maiores.C.de inoffic.testa.

1 BART. in hac l.contra maiores,sic ait in summa. Pendente † uno iudicio, non currit tempus in alio. vide Alex.in cons.71.in 5.vol.

Summarium in l.fratres.C.de inoffi.test.

1 Fratres consanguinei habent querelam contra testamentum fratris turpem personam instituentis.

Bar.in l.fratres.C.de inoffic.testa.

1 BART. in hac l.fratres,sic ait in summa. Fratres † consanguinei habent querelam contra testamentum fratris turpem personam instituentis. vide Marthæsill.in singul.197.incip.Nota quòd usurarij. Alex.in consi.53.in 4.vol.Aret.in cõs.37.col.3.Bal.in c.1.§.si Titius,si de feud. fuer.contr.col.2.Ias.in l.j.col.4.infrà de bonor.poss.contratab.& in l.j.col.2.infrà qui testa. facer.poss.Alex.in l.si pater,infrà de hæred.instit.Bal.in l.generaliter,infrà de instit.& substi.Pau. de Cast.in cõs.61.Fulg.in consi.71.Ang.in cons.171.Et dũ Bar.ex mente Guil.ait,istam querelam cõpetere propter odium hæredis instituti,qui est turpis persona, vide Alex.in l.si patroni. col.4.ff.ad Trebell. Et in consi.205.col.2.in lib.primi & 2.vol.ubi docuit quanta sit hæc legitima. & dum paulòpost agit Bar. de exhæredatione fratris, & utrum causæ ingratitudinis repellant fratrem à successione ab intestato,& dicit quòd non secundum Guil.adde quod ad istã opinionem accedit Aret.in l.iij.§.filius.col.fi.ff.de liber.& posthum.

Summarium in l.omnimodo.C.de inoffi.testa.

1 Cui aliquid in testamento relinquitur, illud oppugnare non potest,sed agere debet ad supplementum legitimæ.

2 Lex ubi resistit actui,non ualet pœnæ adiectio.

Bar.in l.omnimodo.C.de inoffi.testa.

1 BART. in hac.l.omnimodo,dicit,illum,cui † aliquid in testamento relinquitur illud oppugnare non posse,sed agere debere ad supplementum legitimæ,nisi probetur ingratus. Attende igitur quoniam agens ad huiusmodi supplementum non dicitur querelare,uel infringere testamentum. Alex.in consi.197.Viso titulo,col.fi.in libro primi & secundi vol. & hoc procedit etiam si quis testamentum approbasset in quo prohiberetur aliquid amplius petere; quia nihilominus posset petere supplementum,ut dicam in sequenti lucubratione,in fin.quomodo autẽ deducatur legitimæ supplementum, vide Oldrad.in consi.153.Alex.in consi.132. in 4.vol. & in cons.188.col.3.in 1.vol.& in consi.149.Visis & diligenter, in fi.in lib.primi & secundi vol. Capr.in consi.6.& seq.& pro ampliatione vide Alex.in apostill.ad Bal.in l.fi.infrà, de dot.promiss.& eundem Alex.in l.Gallus.§.& quid si tantùm,col.9.post Imol.ibi.ff.de liber. & postum.

2 & ad rem facit,quia ubi † l.resistit actui,non ualet pœnæ adiectio.§.fi. inst. de lega. sed lex resistit ne legitimę,aliquod grauamen adijciatur,ut hic,ergo &c. An autem prohibitio alienationis legitimam afficiat,uide in sequenti lucubratione. & ad istam.l.uide Rapha. in d.§. diui.ubi tenuit,si pater institutos filios prohibuit,ne aliquid alienent,alioqui hospitali hæreditas applicetur,si alienant usque ad legitimam,eos in pœnam priuationis incidere. idem uoluit Paul.de Cast.in consi.234.& moder.in d.§.diui. Tamen cogita,quia ualde reluctatur iste tex.& tex. in l.quoniam in prioribus,infrà eod.titu.ex quibus colligitur directè uel indirectè grauamen aliquod legitimę apponi non posse.

Summarium in l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.test.

1 De legitima subducitur omne grauamen conditionis,uel temporis,uel cuiuscunque alterius oneris.

2 Pater an possit in legitima filijs substituere.

3 Filius in legitima grauari non potest.

Bar.

Bar.in l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.testa.

1 BART. in hac.l.quoniam,ait de legitima † subduci omne grauamen conditionis, uel temporis;uel cuiuscunque alterius oneris. Vide pro limitatione huius.l. Alex.in l.si pater,colu.fin. uersi.extra gl.infrà de inst.& subst.in 7.col.& eundem in l.reprehendenda eodem tit.& in cõs. 3.in 3.vol.An autem legata uel onus æris alieni minuant legitimam? vide Oldr.in consi.131. in fi.Alex.in consi.55.in 2.dubio.in 4.vol.& in consi.68.eod.vol.& in consi.89.eod. vol. Et an
2 † in legitima posit pater filijs substituere? vide Abb.in consi.15.col.2.in 2.vol. Barb. in consi. 63.in 2.volu.Card.in consi.22.Imol.in consi.114.Alexan.in l.ita tamen.§.si patronus,col.3.ff. ad Trebell.Anan. in consi.42.& ibi addita.Aret.in consi.19.in 2.dubio.& in consi.43. Alex.in consi.172.Viso testamento,in libro primi & secundi vol.& in consi.185.Attenta & considerata, eod.libro ubi latè aperit, an posit pater filio in legitima substituere. & in consi.197. eod. vol.& in consi.12.in 3.vol.& in consi.31.eod.vol.& in consi.29.in 5.volu.Bal.in consi.480.in 1.vol.ubi tradit,an prohibitio facta institutis in certa re,reddat testamentum nullum. Dec. in consi.81.in 1.dubio ubi eruditè loquitur in materia huius.l.Paul.de Cast.in cõs.232. latè Soc.
3 in consi.230.& Fulg.in consi.19.& Bal.in cons.50.in 5.vol.& quamuis conclusio sit,filium † in legitima grauari non posse,tamen limita istam conclusionem habere locum in fideicommisso, secus si alienatio prohiberetur filio usque ad ætatem.25.annorum,quoniam tunc etiam legitima afficeretur,& alienare non posset; quia ista prohibitio grauamen non continet, sed prouisionem filiorum ut imbecillitati ætatis prouideatur. ita Ias.in repet.l. filiusfamiliàs.§. Diui.nu. 17.ff.de leg.1.& quamuis contrarium sentiat Aret.in consi.19.qui subtilem rationem adducit,
* tamen Dec.in consi.442.inquit hanc esse * communem sententiam,quicquid dixerit Aret.in d. consi.19.sed Aret. loquitur ibi quò ad priuandum filium ipsa legitima. adde Thom. Ferat. in cautel.35.& Cæpoll.in caut.59.quam referunt moderni repet.in d.§.Diui.& uideas Ang. in l. quoties ab omnibus,infrà de fideicomm.& in re proposita vide omnino Paul.de Cast.in cons. 234.Visis & consideratis omnibus. & circa materiam huius,l.vide Dec.in consi.320.ubi dicit, omne grauamen reijci de legitima,etiam si approbatum fuisset testamentum, in quo testator minus legitima reliquisset,prohibendo nihil aliud peti posse; quoniam nihilominus peti poterit supplementum. & idem uoluit in consi.346.vide Soc.in consi.30.colum.11.in 1.volu.&in consi.1.cum duobus seq.in 4.vol.& Roma.in cons.478.Aduerte tamen quia & si filius grauari non posset in legitima,tamen eius successor grauari potest. Soc.in cons.116.col.5. in 1.vol.

Summarium in l.si quis filium.C.de inoffi.test.

1 *Querela præparata transmittitur ad hæredes,cõtrà quos opponi poterit de ingratitudine transmittentis.*

Bar.in l.si quis filium.C.de inoffi.testa.

1 BART. in hac l.filium,ait,querelam † præparatam ad hæredes transmitti,contra quos opponi poterit de ingratitudine transmittentis. & reliqua. vide Capr. in consi.53.in 1.dubio & omnino Soc.in consi.153.col.5.

Summarium in l.si quando.C.de inoffi.testa.

1 *Priuilegium testandi concessum alicui,intelligi debet concessum esse illi,qui aliàs testari non potest.*

Bar.in l.si quando.C.de inoffi.testa.

1 BART. in hac l.si quando,in principio inquit;priuilegium † testandi concessum alicui intelligi debere concessum esse illi,qui aliàs testari non potest. vide Aret.in consi.76.& Felin.in c.quæ sit,in tertio notabili de Iudæ. & dum opponit,& soluit de principe, qui scienter hoc fecit uideas pro declaratione Ias.in l.militibus,col.1.infrà de testa.milit.& Felin. in cap.ad aures, col.2.de rescript.

Summarium in d.l.si quando.§.& generaliter.C.de inoffi.testa.

1 *Ille qui accipit quod sibi relictum est,iuri agendi ad supplementum renunciare non uidetur.*

Bar.in d.l.si quando.§.& generaliter.C.de inoffi.testa.

1 BART. in ead.l.§.& generaliter,dicit,eum,qui accipit † quod sibi relictum est, iuri agendi ad supplementum renunciare non uideri. vide an & quando peti posit supplementum legitimæ

timæ apud Alex.in consi.69.& in consi.128.in 1.uol.& in consi.8.col.5.in 3.uol. Barb.in consi.16.col.1.in primo uol.& in consi.24.col.2.eod.uol.Bar.in l.Papinianus.§.si conditionis, & quę ibi addidi.ff.eod.tit.Felin.in c.translato,col.4.de consti. Curt.in consi.76.col.6.& in consi.49.col.10.Barb.in consi.50.in 3.vol.quem uide omnino,& in consi.8.eod.uol.Alex.in consi.180.in 5.uol.ubi declarat,quid iuris si expost sint auctæ facultates paternę? & quid si iuratum fuisset? Salic.hic post Bal.Angel.Paul.de Cast.& moder.in l.de his.ff.de transact.moder.in l.pater.in 3.notab.ff.sol.matr.Paul.de Castr.in l.iij.infrà de impub.& ali.subst.& Barb.in consi.52.col.fi.in 2.vol. Ad ea uerò quæ hic ait Bar.in fi.dum agit de exhæredatione, quæ fit inuito filio, vide Alex.in consi.ultimo in fi.in 5.vol.& Ias.in l.posthumo,col.10.infrà de contratab.& in auth.non licet,infrà de liber.præterit.

Bar.in l.scimus.C.de inoffic.testa.

Bart. in hac l.scimus,in principio dicit,ut hic habetur in summa. Tu uerò ad tex.in uersi.replicationem,vide Bal.in consi.157.in 5.vol.& Soc.in consi.230.col.pen.in 1.vol. & aliquid per Alex.in cons.74.col.2.in 5.vol.& an ista.l.locum habeat in legitimato,vide Fulg.in cõs.65.

Summarium in l.j.C.de inoffi.donat.

1 *Querela inofficiosi testamenti rescindebat testamentum in totum respectu eius contra quem agebatur.*

Bar.in l.j.C.de inoffi.donat.

1 Bart. in hac.l.j.hæc ait, querela inofficiosi † testamenti rescindebat testamentum in totum respectu eius,contra quem agebatur, sed querela inofficiosæ donationis quandoque rescinditur usque ad legitimam. vide Roma.in consi.20.colu.3.in 4.dubio.& in consi.95. Ad ea verò quæ hic ait Bar.in col.2.versi.primo casu,vide Aret.in cons.24.col.1.& Corn. in cons.15.in 1.vol.& ad quæstiones,de quibus agit gl.& Bar.tangit,uide Aret.in cons.18.col.pe.& Bal.in consi.167.in 5.vol.& Corn.in d.cons.15.col.7.& seq.

Summarium in l.pater.C.de inoffi.donat.

1 *Pater si donauit filio in potestate quatenus immoderatè donauit,non confirmatur morte.*

Bar.in l.pater.C.de inoffic.donat.

1 Bart. in hac.l.pater,sic ait in summa. Si pater donauit filio in potestate,quatenus immoderatè donauit,non confirmatur morte: ideo ad reuocandum nõ est opus querela.vide Franc. Cremens.in sing.137. Donatio simpliciter. & Aret. in cons.2.& in cons.17. & ad ea, quæ infrà posuit Bar.in uersi.uel aliter,vide Alex.in l.talis scriptura,col.pen.in glo.in uoce, uniuersi.ff.de leg.1.& Aret.in d.cons.17.

Summarium in l.si totas,C.de inoffi.donat.

1 *Illud quod immoderatè donatum est propter superuenientes liberos,etiam uiuo donatore reuocatur.*

Bar.in l.si totas.C.de inoffic.donat.

1 Bart. in hac.l.si totas,inquit,illud, † quod immoderatè donatum est,propter superueniẽtes liberos etiam uiuo donatore reuocari. Vide Cor.in consi.15.in 1.vol.ubi plenè agit de hoc Bartoli documẽto,& in cons.4.in 3.vol.& de hac materia uide plenè doct.in l. si unquam, infrà de reuocan.donat.ubi uide quæ ponam in lucubrationibus meis.

Summarium in l.j.C.de inoffi.doti.

1 *Si per donationem in dotem filij legitima defraudantur, reuocatur per querelam inofficiosæ dotis.*

Bar.in l.j.C.de inoffi.doti.

1 Bart. in hac l.j.sic ait in summa. si per donationem † in dotem filij legitima defraudarẽtur,reuocatur per querelam inofficiosæ dotis. ad istam.l. vide Fulgos.in consi.228. Et dum infrà dicit Bar.beneficium huius.l.habere locum etiam in filijs naturalibus, vide Alex.in l.mulier quæ.ff.ad Trebell.Et an & quando dos dicatur inofficiosa, & quando locum habeat titulus de inofficiosis dotibus,vide Io.Campegium in tract.de dote,in 55.quæst. primæ part. & in q.seq.

Summarium in l.si post motam.C.de peti.hæred.

1 *Fructus an & quando debeantur in petitione hæreditatis.*

Bar.

Bar. in l. si post motam. C. de petit. hæred.

1 BART. in hac l. si post motam, tradit an † & quando fructus debeantur in petitione hæreditatis. vide Ias. in §. actionum, col. 40. versi. unum tamen, insti. de actio. & Bar. in rub. ff. sol. matr. col. fi. versi. præterea.

Summarium in l. hæreditas. C. de peti. hæred.

1 *Petitio hæreditatis præscribitur spatio triginta annorum.*

Bar. in l. hæreditas. C. de petit. hæred.

1 BART. in hac l. hæreditas, ait, petitionem † hæreditatis præscribi 30. annis. vide Alex. in consi. 73. col. 2. in 5. vol. & Ias. in l. licèt, infrà de iur. delib. Quærit postea Barto. hic, quæ sit ratio huius tex. & ista sola ratione nouetur; quia est mixta. sed uide tu quæ posui in lucubrationibus meis in l. sed & si lege. §. petitio. ff. eod. tit. Et dum Bar. hic subiungit rationem, quare petitio hæreditatis non datur contra titulo possidentem, istam rationem sequitur Ias. in §. quædam, col. 5. inst. de actio. & in hac materia uide Alex. in consi. 236. in lib. primi & secundi vol. & in cons. 83. col. 2. in 3. vol. & in cons. 73. in 5. vol.

Summarium in l. si filius. C. de petit. hæred.

1 *Ex diuturnitate temporis omnia præsumuntur solenniter acta.*
2 *Ex diuturnitate temporis præsumitur emphyteosim fuisse concessam ab ecclesia ut transiret etiam ad hæredes extraneos.*

Bar. in l. si filius. C. de petit. hæred.

1 BART. in hac l. si filius, ait, ex † diuturnitate temporis omnia præsumi solenniter acta. Pro illustriori huius materiæ intellectu, uide quæ posui in l. sciendum. ff. de uerb. obliga. & ibi Alex. in 5. col. & in consi. 79. Circa primum, col. 3. & 4. in 1. vol. & in consi. 113. Super primo dubio. col. 2. eod. vol. & in consi. 9. in 3. vol. & in consi. 95. eod. vol. & in consi. 1. in 4. vol. & in consi. 12. Viso processu, col. fi. & in consi. 17. col. 3. & in consi. ultimo. eod. 4. vol. & omnino in cons. 117. in 6. vol. ubi egregiè loquitur. Barb. in consi. 26. col. 6. & in consi. 33. col. 1. in 2. volu. & in alijs suis consilijs, Aret. in consi. 36. Feli. in c. 1. col. 1. de lit. contest. & in c. Albericus, col. 2. & seq. de testi. & in c. nonne, col. 3. versi. & per istam, de præsumpt. & in c. illud, in 3. notabili eod. titulo & plenè in c. sicut, col. 14. & seq. de re iudic. Roma. in consi. 52. & in consi. 271. & in consi. 275. Ias. in l. j. col. 6. cũ seq. ff. de peti. hæred. vbi limitat hanc. l. multis modis. Soc. in cons. 15. & in cõs.
2 266. col. 13. in 1. vol. ubi dicit, ex diuturnitate † temporis p̃sumi emphyteosim fuisse concessam ab ecclesia, ut transiret etiam ad hæredes extraneos. & Alex. in consi. 45. in fi. in 3. volu. ubi ait ex cursu x. uel xx. annorum in alienatione bonorum ecclesiæ præsumi omnia solenniter acta. & ad prædicta uide Bal. in consi. 512. in ultimo vol. Soc. in cons. 153. Dec. in l. j. nu. 8. infrà qui admit. & in consi. 36. reliqua uide in d. l. sciendum.

Summarium in l. cogi. C. de petit. hæred.

1 *Petitio hæreditatis non datur nisi contra titulo possidentem.*

Bar. in l. cogi. C. de petit. hæredit.

1 BART. in hac l. cogi, circa fi. ibi & istud, limitat regulam, qua cautum est petitionem † hæreditatis non dari nisi contra titulo possidentem, ut procedat solùm quando quis habet titulũ ab eo, qui petitorem agentem excludere potuisset, secus si eum excludere non potuisset. hoc Bartoli documentum esse literis aureis signandum perhibet Ias. in §. actionum, col. 37. vers. aliã singularem limitationem, inst. de action. ubi refert Paul. de Cast. qui ad hanc sententiam accessit, quamuis ipse dubitet. vide Aret. in consi. 65. col. 3. & in consi. 140. col. 2. Alex. in consi. 72. & in consi. 183. cum seq. in 5. vol.

Summarium in l. si inferiorem. C. de rei uendic.

1 *Ædificium cedit solo.*

Bar.in l.si inferiorem.C.de rei uendic.

1 BART. in hac.l.si inferiorem,ait,ædificiũ † cedere solo. Vide latè Alex.in l.j.§.nunc uideamus.ff.de oper.nou.nunc.

Summarium in l.mater tua.C.de rei uendic.

1 *Emens ex pecunia mea rem suo nomine, utrũ illam emptionem possim ratã habere, & possim rẽ petere.*

Bar.in l.mater tua.C.de rei uendic.

1 BART. in hac.l.mater tua,propè fi.quæritur,si aliquis † ex pecunia mea emit rem suo nomine, utrum illam emptionem possim ratam habere,& possim rem petere? vide Ias. in l.j. colum. 3.infrà de furt.

Summarium in l.domum.C.de rei uendic.

1 *Malæfidei possessor tenetur de fructibus perceptis & percipiendis.*

2 *Malæfidei possessor ante restitutionem rei potest deducere omnes expensas factas in cultura.*

Bar.in l.domum.C.de rei uendic.

1 BART. in l.domum,dicit,malæfidei † possessorem teneri de fructibus perceptis & percipiendis. videas exemplum apud Alex.in consi.161.col.fin.in 5.volu.& Paul.de Castr.in consi. 326.col.pen.& fi.& dum Bar.distinguit hic dicens,aut quis uult se referre ad illud,quod percipi posset singulariter,& reliqua. vide Alex.in l.apud Iulianum,in principio.ff.de leg.1.ubi ait,

* istam esse * communem opinionem. Roma.in consi.55.Aret.in consi.17.col.9.& seq.& Barb.

2 in consi.80.col.10.& seq.in 3.vol. Attende tamen quoniam malæfidei † possessor ante restitutionem rei potest deducere omnes expensas factas in cultura. sed an deducere possit expensam factam in custodia fundi? Bar.in l.cùm quæreretur.§.prædijs.ff.de leg.3.dixit quod non. sed locutus est contra textum sing.in l.si à domino.§.fi.ff.de petit.hæredit. ita inquit Roma. in sing.332. incip. Malæfidei possessor. Et quoniam hic habetur, malæfidei possessorem teneri etiam ad fructus quos percipere potuit,limita,nisi eos percipere potuisset propter melioramẽta à se facta,per tex.sing.in l.cæterùm.§.ubi in parte.ff.de rei uendic.ita Roma.in sing.333. incip.Malæfidei possessor tenetur.

Summarium in l.si ut proponis.C.de rei uendic.

1 *Res empta ex pecunia minoris,ab eo potest uendicari.*

Bar.in l.si ut proponis.C.de rei uendic.

1 BART. in hac l.si ut proponis, ait, non esse uerum simpliciter, rem † emptam ex pecunia minoris ab eo uendicari posse. vide Abb.in consi.94.in 1.dubio.in 2. vol.Feli.in c.cùm ex officij,colu.1. de præscript.Roma.in consi.159.Card.in consi.27.Capr.in consi.13.& Abb.in c. pastoralis,col.2.de decim.

Summarium in l.doce ancillam.C.de rei uendic.

1 *Uxor uendicare non potest rem dotalem.*

Bar.in l.doce ancillam.C.de rei uendic.

1 BART. in hac.l.doce,inquit,uxorem uendicare † non posse rem dotalem. huius dicti ratio est,quia dos constante matrimonio est in dominio mariti, pro oneribus matrimonij.l. pro oneribus,infrà de iur.dot.vide gl.in l.iij.§.proinde,in uoce,patrimonium.ff.de minor. Alex. in consi.26.col.2.in 1.vol.& ad rem faciunt tradita per Alex.in consi.180.in lib.primi & secundi vol.& omnino uide Curtium in cons.27.nu.25.ubi declarat, cuius sit dos,an mariti,an uxoris, & qualiter & quomodo.

Summarium in l.cùm à matre.C.de rei uendic.

1 *Pro ea parte qua quis succedit defuncto,pro ea parte ipsius personam repræsentat.*

Bar.in l.cùm à matre.C.de rei uendic.

1 BART. in hac l.cum à matre, ait, pro ea parte; qua quis succedit defuncto, pro ea ipsius personam repræsentare. Vide ad istam.l.exemplum apud Alex.in consi.29.col.3.in 5.vol.Pau. de Castr.in consi.247.colu.2.in antiquis.Fulg.in consi.67. Roma.in consi.18.Raph. Cuma.in

cons.

consi.33.& ad rem facit tex.& ibi Iasi.in princ.in auth.unde si parens,suprà de inoffi.testa.Alex. in consi.170.col.2.in 5.vol.Bal.in consi.89.in 1.vol.& in consi.346.eod.vol.& Alex.in consi. 18.in 2.dubio in 5.vol.ubi loquitur in patre alienante fundum in casu permisso,& in consi.21. col.3.eod.5.vol.ubi declarat. & in consi.3.col.2.in 3.vol.& in consi.10.col.pe.eod. vol. & in consi.87.col.3.in 5.vol.& in consi.26.col.2.eod.vol.Oldr.in consi.94.col.2.Aret. in consi.132. col.2.ubi limitat.

Summarium in l.quoties.C.de rei uendic.

1 *Ille est potior in dominio,cui prius res traditur.*

Bar.in l.quoties.C.de rei uendic.

1 BART. in hac.l.quoties,dicit,eum † esse potiorem in dominio, cui prius res traditur. Limita in primis.l.hanc non habere locum in pignore. Antonius de Fano in tract. de pignoribus & hypothec.in primo membro primæ part.nu.57.& ad istam. l.uide Zanet. in c.1. de accusat. in 12. differentia inter ius canonicnm & ciuile. & Bald.in rubrica infrà, de reuoc.his quæ in fraud.credit.Alex.in consi.14.Circa primum,in fi.in 1.vol.& in consi.136.eod.vol.& in consi. 18.in 4.vol.& in consi.25.Viso testamento,in fi.in 3.vol.Oldr.in consi.114. Abb. in consi.91. col.5.in 1.vol.Roma.in consi.70.in 2.dub.& in consi.276.& in consi.295.Felin.in c. ecclesia sanctæ Mariæ,col.21.de constit.& in c.præsentata,col.2.de test.& in c.1.col.2.seq. ut lit. non contest.Barb.in consi.41.col.6.& 8.in 1.vol.& in consi.51.in 3.dub.eod.vol.Bal. & Barb. in c. 2.col.1.de rescript.Rot.in decis.7.in titulo de concess.præben.in antiquis. Abb. in c.2. de his quæ fi.à prælat.Iacob.de sancto Georgio in trac.feudorum,In uoce princeps.in gl.in uoce, sed an princeps,col.6.versi.quinquagesimasecunda specialitas. Barb.in consi.35.colu.3.in 3.vol. Bal.in rub.infrà de contrahen.empt.quæst.16.& ibi addita. & omnino Curtium in consi.22. Ang.in consi.387.ubi tradit,quid si dominus uni uendidisset, & alteri eius procurator.& Cępoll.in caut.147.Soc.in consi.239.in 1.vol.Ias.in §.si quis in fraudem,col.29.in fi.inst.de acti. Feli.in rubrica de sponsal.col.fi.Aluarot.in titulo si de feud.fuer.contro.§.si facta,col.pen. & fi. Alex.in consi.124.in 5.vol.

Summarium in l.si fundum uestrum.C.de rei uendic.

1 *Denunciatio facta à domino ne quis emat,emptorem constituit malæfidei possessorem.*

Bar.in l.si fundum uestrum.C.de rei uendic.

1 BART. in hac l.si fundum,sic ait in summa. Denunciatio facta à domino,ne quis emat, emptorem constituit malæfidei possessorem. Vide ad hanc.l.Feli.in c.nihil,col.fi.uersi.fallit sexto & in c.illud,de præsumpt.Aret.in consi.13.col.5.Soc.in consi.128.col.fi.& omnino Bal.in cōs. 257.in 1.vol.& ad istum tex.cum gl.in uerbo,percepisse,in qua habetur iustum titulum in aliquibus casibus non excusare à fructibus percipiendis, adde alium casum, in quo iustus titulus non excusat,scilicèt in re minoris,casus est not.in l.pater.§.prædium,cum gl.ff.de minor.quem extollit Roma.in sing.528,incip.Tu habes.

Summarium in l.indicia.C.de rei uendic.

1 *Dominium instrumentis,& alijs indicijs probari potest.*

Bar.in l.indicia.C.de rei uendic.

1 BART. in hac.l.indicia,inquit,dominium † instrumentis,& alijs indicijs probari posse.vide exempla apud Soc.in consi.89.col.5.in 1.vol.& Abb.in c.tertio loco,col.pen.de probat.

Summarium in l.si mancipium.C.de rei uendic.

1 *Ille qui recipit rem suam non tenetur ad restituendum pretium ab alio perceptum.*

Bar.in l.si mancipium.C.de rei uendic.

1 BART. in hac l.si mancipium,ait,eum,† qui repetit rem suam, non teneri ad restituendum pretium ab alio perceptum. uide Ana.in consi.32.col.pen.

Summarium in l.more litis.C.de rei uendic.

1 *Præscriptio longi temporis post litem contestatam non currit.*

Bar.

Bar. in l. more litis. C. de rei uendic.

1 BART. in hac l. more, dicit, præscriptionem † longi temporis post litem contestatam non currere. Ad istam l. vide aliquas limitationes apud Alex. & alios. in l. si aliena. ff. solut. matr. & in consi. 1. col. 9. in 5. vol.

Summarium in l. fi. C. de rei uendic.

1 *Opponere quis potest de iure tertij.*

Bar. in l. fi. C. de rei uendic.

1 BART. in hac l. fi. ait, quem posse † opponere de iure tertij. Dicas tu in iudicijs summarijs opponi non posse, quando opponentis non interest. l. ille à quo. §. si de testamento, & ibi Alex. col. 2. ff. ad Trebel. ubi generaliter traditum est, si sua non interest, non posse agi, nec excipi, ut ibi per Alex. in 1. notab.

Summarium in l. j. C. de usufr.

1 *Vsusfructus omnium bonorum est in rebus, quæ usu consumuntur.*

2 *Vsufructuarius qui habuit potestatē uendēdi mobilia, an teneatur ad restitutionem pretij, si ea alienauit.*

Bar. in l. j. C. de vsufruc.

1 BART. in hac l. j. in 1. oppositione ait, videri ex hoc tex. colligi posse, vsumfructum† omnium bonorum esse in rebus, quæ vsu consumuntur. Vide Alex. in consi. 58. in 3. vol. Et dum Bar. infrà in versic. sed contra istam solutionem, dicit testatorem posse prohibere falcidiam, quæ est in fauorem hæredis, & reliqua. De hac re vide plenè Alex. in d. consi. 58. col. 2. & seq. Abb. in consi. 4. col. 6. & seq. in 2. vol. Barb. in consi. 12. col. 10. in 1. vol. & in consi. 64. in 2. vol. Ana. in consi. 80. col. 2. Capr. in consi. 9. in 1. dub. Abb. in c. cum constet, in 3. notab. de pignor. posteà Bar. hic in versic. modò pro declaratione, agit de cautione de vtendo & fruendo arbitrio boni uiri. uide Alex. in d. consi. 57. in 3. volu. ubi tradit quo in loco ista cautio præstari possit. & in consi. seq. col. 2. & ibi ponit etiam quid in vestibus? & alijs rebus similibus? & quomodo fiat æstimatio, & an peti possit ut hæ res, quæ vsu consumuntur, describantur? & an ista
2 cautio peti possit ab instituto in re certa substituto uniuersaliter sub cōditione? & an † usufructuarius, qui habuit potestatem uendendi mobilia, teneatur ad restitutionem pretij si ea alienauit? vide etiam Soc. in cons. 131. col. pen. in 1. vol. ubi aperit an ista cautio remitti possit? & alia pulchra ad rem facientia. & Barb. in consi. 56. in 3. vol. in 2. dubio. ubi ponit quid iuris, quando mulier esset prohibita molestari, & in cōsi. 4. col. 9. & seq. in 4. vol. Feli. in c. causam quæ, col. 13. & seq. de rescript. & ad limitationem huius l. vide Barb. in cons. 11. col. fi. in 3. vol. & in cons. 95. col. 2. eod. volu. ubi etiam ipse agit de uxore prohibita molestari. vide Corn. in cons. 64. in 4. vol. Soc. in consi. 210. in 1. vol. ubi loquitur de uxore exonerata à cautione præstanda. Fulg. in consi. 13. col. pen. & fi. & ad prædicta omnia vide semper Paul. de Montepico in repet. l. Titia cum testamento. §. Titia cum nuberet. ff. de leg. 2. Et dum Bar. hic in col. fi. uers. modo pone, tradit, an procedat libellus, in quo dicat quis se esse in possessione iurium, cum iura non possideantur? vide Alex. in cons. 38. in 1. dub. in 3. vol. Postremò hic ait Bar. hanc. l. facere pro teste, ut si loquitur impropriè, dictum suum coadiuuari debeat. vide Felin. in c. tu, in 1. quæst. de testi. Imol. in cons. 101. Bal. in rubr. infrà si ex fals. instr. col. fi.

Summarium in l. usufructu. C. de usufruct.

1 *Vsufructuarius qui debet cauere, & dare fideiussores de utendo arbitrio boni uiri, an gaudeat commodo usufructus, si fideiussores dare non potest.*

Bar. in l. usufructu. C. de usufruct.

1 BART. in hac l. usufructu, uersi. pro declaratione, quærit utrum † usufructuarius, qui debet cauere & dare fideiussores de utendo arbitrio boni uiri, gaudeat commodo usufructus, si fideiussores

iussores dare non potest? vide Abb.in consi.40.col.3.in 1.vol.& in c.cum constet,col.fi.de pignor.& Alex.in cons.57.in 3.vol.

Summarium in l.interest.C.de usufruct.

1 *Usumfructum, qui habuit in dote, an possit illum cedere, uel uendere.*

Bar.in l.interest.C.de usufr.

1 BART. in hac.l.interest,tractat,an qui † habuit usufructum in dote,possit, illum cedere uel uendere? & in fi.distinguit,ut hic per eum. Vide tu Bar.in l.j.col.1.C.de petir.bon.subl.lib.10. & in l.per diuersas,col.3.infrà mand.& tex.in l.necessario.§.fi.ff.de peric.& cômod.rei uend.& in l.si fundus.§.1.versi.quæro qui sunt isti.ff.de pignor.

Summarium in l.cum antiquitas.C.de usufruct.

1 *Habitatio est ius per se, & qui eam habet, potest locare.*

Bar.in l.cum anriquitas.C.de usufruct.

1 BART. in hac l.cùm antiquitas,sic ait in summa. Habitatio † est ius per se, & qui eam habet, potest locare. quid in uasallo habitationis, an ipse locare poterit? vide Bald. in præludi. feud.in secunda diuis.& ibi Præposit.& omnino Fulgos.in consi.207. in 2. dubio.Et dum subiungit Bar.quomodo probari poterit,ut qui legat habitationē,uoluerit legare dominium? aitque quosdam esse,qui domum uocant habitationem. vide Feli.in c.3.col.1.de probat.& in c.causam,col.6.de præscript.

Summarium in l.antiquitas.C.de usufruct.

1 *Appellatio hæredis relata ad illud quod est transmissibile ad hæredes, in persona primi hæredis finitur.*

Bar.in l.antiquitas.C.de usufr.

1 BART. in hac.l.antiquitas,sic dicit in summa. Appellatio hæredis† relata ad illud,quod est transmisibille ad hæredes,in persona primi hæredis finitur. De hac materia vide Alex.in cons. 151.Visis,in libro primi & secundi vol.& ad oppositionem,quam subdit Bar. de l.in annalibus, vide Ias.insurgentem contra istam solutionem Bartoli.

Summarium in l.j.C.de seruit.& aqua.

1 *Quædam sunt seruitutes negatiuæ, & in istis acquiritur possessio ex sola probibitone.*

Bar.in l.j.C.de seruit.& aqua.

1 BART. in hac l.j.uersic. circa hoc opp. & dicit,quasdam † esse seruitutes negatiuas, & in istis acquiri possessionem ex sola prohibitione. & reliqua. ad hæc accedit Anchar. in cons.157.col.fi.Et dum Bar.hic propè fi.ait,si ciuitas à tyranno occupatur, & tyrannus patiatur aliquid in detrimentum illius iurisdictionis,ex patientia huius tyranni ius præscribendi acquiri non posse:atque ita colligitur,iurisdictionem illius ciuitatis occupatæ non esse apud illum populum & uniuersitatem,sed apud superiorem,qui & in quasi possessione. vide Bal.in c. 1.col.3.in tit.si de inuest.inter domi.& uasal.lis ori. & in dub.& apud Imperatorē,ut per Alex. in cons.24.Ponderatis his in 5.vol.Ad ea uerò,quæ ait Bar. hic in fi.in verf. ista dico inducendo,vide Alex.in cons.138.col.5.in 1.vol.& in cons.278.in lib. primi & secundi vol. & in cons. 16.in causa,in 5.vol.ubi ponit unum modum probandi scientiā illius,ad quem iurisdictio pertinebat.uide eundem in d.cons.24.eod.5.vol.& Anch.in cons.142.

Summarium in l.si aquam.C.de seruit.& aqua.

1 *Quomodo cognoscatur seruitutes habere causam continuam.*

Bar.in l.si aquam.C.de seruit.& aqua.

1 BART. in hac.l.si aquam,uersi.qualiter autem, tradit quomodo † cognoscatur, seruitutes habere causam continuam,& non. De hac re uide Alex. in consi.250.in libro primi & secundi uol.ubi agit de seruitute aquæductus,dicens, eam esse prædialem: & ideo necesse esse probare cui prædio fuerit acquisita. & ibi etiam docuit,quāto tēpore præscribat.& in cons.75.in 4.vol.& Cor.in cōs.322.col.4.in 1.vol.ubi limitat.& in cōs.47.in 3.vol. & quomodo cognosci debeat,

debeat, habeantne seruitutes causam continuam an non, vide aliquid apud Feli. in c. de quarta, col. 13. & sequ. de præscript. Alexand. in cons. 69. in primo dubio. in quinto uol. vbi loquitur de aquæductu, & quæ requirantur ad illius acquisitionem. & in consi. ultimo in 1. vol. Et dum Bar. paulò infrà subiungit, in vers. & ex hoc sis cautus, semper in istis iuribus incorporalibus faciendum esse articulum de scientia & patientia eius, contra quem præscribitur. vide Abb. in consi. 8. in fi. in 2. vol. & in cons. 23. & in cons. 62. col. 3. eod. uol. aliquid per Alex. in cons. 6. in 1. uol. & Feli. in d. c. de quarta, col. pe. Et de modo probandi scientiam uide aliquid apud Alex. in consi. 23. col. 2. in 5. uol. Bal. in cons. 446. in 3. uol. Barb. in cons. 35. col. 2. in 3. uolu. & in hac materia seruitutum recurre semper ad Cæpoll. in suo tract. de seruitutibus. Posteà in fi. quærit Bar. hic quomodo præscriptio interrumpatur? vide omnino Aret. in cons. 30. colu. fi. vbi ponit quid si libellus erat ineptus, & si compareat in iudicio neque constet de citatione.

Summarium in l. aquam. C. de seruit. & aqua.

1 *Aquæductus uni concessus an & quando possit alteri concedi.*

Bar. in l. aquam. C. de seruit. & aqua.

1 BAR. in hac l. aquam, tradit an † & quando aquæductus uni concessus possit alteri concedi. vide Alexand. in cons. 22. in fi. in quarto uol. & de materia aquæductus, videas Dec. in cons. 244. & in cons. 262. & in cons. 373. & omnino Ias. in l. quominus. ff. de flumin. & in l. rescripta, suprà de precib. imper. offeren. & Cæpoll. in tract. de seruitutibus.

Summarium in l. præses. C. de seruit. & aqua.

1 *Omnis charitas incipit à se ipso.*

Bar. in l. præses. C. de seruit. & aqua.

1 BART. in hac l. præses, inquit, omnem † charitatem incipere à seipso. vide Barb. in consi. 1. col. 44. in primo uol. & text. & glo. in c. nisi, de aut. & usu pall. Barb. in c. prudentiam. §. adijcimus, col. 2. & ibi uide etiam alios, de offic. deleg. & Roma. in cons. 344.

Summarium in l. altius. C. de seruit. & aqua.

1 *Omne solum est liberum usque ad cœlum, nisi ei seruitus sit imposita.*

Bar. in l. altius. C. de seruit. & aqua.

1 BART. in hac l. ait, omne † solum esse liberum usque ad cœlum, nisi ei seruitus sit imposita. vide Alex. in consi. 250. In causa & lite, colu. 1. in libro primi & secundi uol. & in cons. 318. Opportunè consideratis, in lib. primi & secundi uol. vbi plenè agit de materia & intellectu huius l. & in cons. 15. colu. 1. in quinto uol. & Abb. in cons. 57. in tertio dubio, in secundo uol. Limita egregiè istam l. procedere tantùm quando quis altius tollit ædes suas, vt sibi proficiat, alioqui uerò, si ut uicino noceat, uel ut secreta domus suæ perscrutetur; ita eruditè declarat Alexan. in cons. 9. Consideratis uerbis, in 6. volu. vbi declarat etiam, ex quibus indicijs conijciatur, an quis ædificet, ut noceat: dicens inter cætera hoc probari, si aliàs iste minatus esset, & multa alia scitu digna in hac materia ibi aperuit. quæ omnino sunt uidenda, & obliuioni non tradenda. vide etiam omnino quæ posui suprà ad l. cum eo. ff. de seruit. vrba. prædio.

Summarium in l. per agrum. C. de seruit. & aqua.

1 *Quis non potest ire per agrum alienum, si potest ire per uiam publicam.*

2 *Priuilegium latissimum habens, & strictè utens non potest posteà uti magis largè.*

Bar. in l. per agrum. C. de seruit. & aqua.

1 BAR. in hac l. per agrum, sic ait in summa. Non † potest quis ire per agrum alienum, si potest ire per uiam publicam. vide Alex. in cons. 35. in quarto uolu. Et dum Bart. quærit, si ab initio aquam duxisti ex flumine publico ad domum in qua habes unum molendinum, ego ex alia parte duco aquam ex eodem flumine, cum tanta sit aqua, quæ utrique sufficit; tu me uis impedire dicens, te uelle plura molendina in domo tua construere: deciditq; te non posse me pro-
2 hibere. faciunt ad rem trad. per Bart. in l. vsum. C. de aq. duct. lib. 11. scilicèt eum, † qui habens latissimum priuilegium eo strictè utitur, non posse posteà uti magis largè. cogita tamen si ista conclusio limitari posset, non procedere, quando iste non fuisset usus, quia ei nō fuit expediēs,

per ea quæ Bar.ait in l.filijs.C.de decurion.lib.10.& in l.cum ſcimus.C.de agricol.& cenſ.libro 11.hoc eſt quando eo uti non contigiſſet. & vide quæ poſui in l.Attilicinus.ff. de ſeruit.ruſtic. prædi.vbi probatur iſta limitatio.& in ſpecie ita limitat Iaſ.in l.ij.col.1.verſ.& ſecundum,ſuprà de diuerſ.reſcrip.vbi alio modo limitat,quando ignorauit. & in hac materia ducẽdi aquam ad molendina,vide Iaſ.in l.reſcripta,ſuprà de precib.imper.offeren. & in l.quominùs.ff. de flumi. & Cæpoll.in tract. de ſeruit.

Summarium in l. non modus.C.de ſeruit.& aqua.

1 *Licèt prædia quibus debetur ſeruitus aquæ fuerint aucta, non tamen propterea augetur modus aquæ ducendæ à principio limitatus.*

Bar.in l.non modus.C.de ſeruit. & aqua.

1 BART. in hac l.non modus,nihil ſcribit,ſed ex ea colligitur ſecundum Paul.de Caſtr. quãuis prædia,† quibus debetur ſeruitus aquæ,fuerint aucta,non tamen propterea augeri modum aquæ ducendæ à principio limitatum. Ad materiam huius.l. vide Alexand. in conſi. 323.in lib.primi & ſecundi uolu.

Summarium in l. fi.C.de ſeruit. & aqua.

1 *Seruitus quæ habet uſum diſcontinuum perditur tempore duplicato.*

Bar.in l.fi.C.de ſeruit. & aqua.

1 BART. in hac l.fi.in princip.dicit,ſeruitutem,† quæ habet uſum diſcontinuum perdi tempore duplicato. & dum Bart. infert ad quæſtionem de epiſcopo,qui habere debet uiſitationẽ, vt hic per eum,vide Feli.in c.de quarta,col.13. de præſcript.

Summarium in l.j. C.famil. erciſc.

1 *Si quid hæreditatis non eſt diuiſum, hoc iudicio agi & diuidi.*

Bar. in l.j.C.famil.erciſcundæ.

1 BART. in hac.l.j.ſic ait in ſumma. Si quid hæreditatis † non eſt diuiſum; hoc iudicio agi & diuidi. Quare autem hæc actio pluries intentari non poſsit, ſicut petitio hæreditatis,quæ & ipſa eſt iudicium uniuerſale,tradit Iaſ.in §.quædam,colu.10.verſ.an autem, inſtit.de action.

Summarium in l.vxor tua.C.fami.erciſc.

1 *In hoc iudicio filium deducere præcipuam dotem uxoris ſuæ uiuentis,uel poſt mortem patris defuncti.*

Bar. in l.vxor tua.C.famil.erciſc.

1 BAR. in hac l.vxor tua, inquit in hoc iudicio † filium deducere præcipuam dotem uxoris ſuæ uiuentis,vel poſt mortem patris defuncti. vide Alexan.in conſi.74.in quinto uolu. Quid ſi fratres ſunt ſocij omnium bonorum? vide Specul.in titu.de iudic.§.ſequitur. verſ.quid ſi communione manente. & Bal.in tract.de duobus fratribus,colu.2.in fi.Item ſcias dotem probari ſi in diuiſionibus factis inter fratres ſit aſsignatio dotium. Soc.in conſ.158.in primo uol.

Summarium in l.ea quæ.C.famil.erciſc.

1 *Nomina per hoc iudicium non eſſe diuidenda,cum ſint ipſo iure diuiſa.*

Bar.in l.ea quæ.C. famil.erciſc.

1 BART. in hac l.ea quæ, ait, nomina † per hoc iudicium non eſſe diuidenda, cum ſint ipſo iure diuiſa. vide Aret.in conſ.124.

Summarium in l.ſi familiæ.C.famil.erciſc.

1 *In diuiſione utrunque uidetur in ſe ſuſcipere periculum ſuæ partis.*

Bar.in l.ſi familiæ.C.famil.erciſc.

1 BART. in hac.l.ſi familiæ,ait ex mente gl.in diuiſione † utrunque uideri in ſe ſuſcipere periculum ſuæ partis. & ideo unum pro alio non teneri. Tu iſtam gl.amplia & limita ut per Alex. in l.qui Romæ.§.duo fratres,colum.20. verſ.ea,ibi niſi fuerit ſciens.ff.de uerborum obligatio.

An autem

An autem & quando in materia diuiſionis ueniat euictio? vide Bar.in d.l.qui Romæ. §.fi.colu. fi.vbi Alexand.in vltima col.ponit ſingularem limitationem,quam reprobat per iſtum text. Et dum Bar.hic in uerſ.quæro,& eſt not.quæſtio,tractat,an ubi alicui in diuiſione obueniunt bona libera,& alteri emphyteotica,poſsit iſte eueniente caſu agere contra alium de euictione?vide Curt.in conſi.49.Alexan.in conſ.21. in quinto uolu. & Dec.omnino in conſ.411. Et ad ea quæ dicit Bar.hic in uerſ.dom.Ric.Mal.vide Alex.in conſi.113.in fi.in quarto uolu.& in conſi. 21.col.2.in 5.uol.vbi declarat.& Aret.in conſ.3.& Bal.in conſi.108.in primo uol.

Summarium in l.cohæredibus.C.fami.erciſc.

1 *Diuiſio facta inter ſocios alijs abſentibus non præiudicat.*

Bar.in l.cohæredibus.C.famil.erciſc.

1 BART. in hac l.cohæredibus, inquit, diuiſionem † factam inter ſocios, alijs ſocijs abſentibus non præiudicare. vide latè Soci.in conſi.195.columna tertia.in ſecundo dubio.& Paul.de Caſtr.in conſi.94.

Summarium in l.filiæ.C.fami.erciſc.

1 *Pater quod nomine unius filij emit, & tradidit, debet eius filio adiudicari.*

Bar.in l.filiæ.C. famil.erciſcun.

1 BART. in hac l.filiæ,dicit,quod † pater nomine unius filij comparauit & tradidit, debere eius filio adiudicari. vide Roma.in conſ.291.col.fi.

Summarium in l.familiæ.C.fami. erciſc.

1 *Si uendo rem ut alienam, me uideri uendere nomine alieno, ita ut ille poſſit ratum habere.*

Bar. in l.in familiæ.C. famil.erciſc.

1 BAR. in hac l.in familiæ,inquit,ſi uendo † rem ut alienam, me uideri uendere nomine alieno,ita ut ille poſsit ratum habere. vide Feli.in c.cùm.M.in primo notab.de conſt.

Summarium in l.inter omnes.C.fami. erciſc.

1 *Voluntas patris minus ſolennis in diuiſione inter liberos eſt ſeruanda.*

2 *Indicium in delictis debet legitimè probari per duos teſtes.*

Bar.in l.inter omnes.C.famil.erciſc.

1 BART. in hac l.inter omnes,inquit,uoluntatem † patris minus ſolennem in diuiſione inter liberos eſſe ſeruandam, ſecus quò ad extraneos. Circa iſtam l.amplia idem eſſe in pia cauſa, ut per Iaſ.in l.licèt inter priuatos, colu.2.verſ. ſecundò moueor, ſuprà de pact. quamuis ibi dubitet,& firmet in l.tale pactum,colu.penul.verſ.ſecundò ineuitabiliter.ff.de pact.& ad iſtam.l. vide Bald.in l.ſi qua, infrà ad Orfici.Alexand.in conſi.123.colu.3.in primo uolu. An autem diuiſio facta à patre uiuente ualeat? vide Abb.in conſ.66.in ſecundo uolu.& Dec.in conſ.86.colu. pen. Et dum Bar.colligit ex iſto text.eum glo.uoluntatem hanc dici legitimè probari, quando ſaltem per duos teſtes probaretur, vide Alex. in conſi.76.in tertio uolum. & in conſi.168.in
2 quinto uolu.& in conſ.150.colu.fi.& in conſ.176. eodem uolu.5.Et dum in fi.ait,indicium † in delictis debere legitimè probari per duos teſtes, vide Alex.in conſ.143.in libro primi & ſecundi uolu.& in conſ.325.in eodem lib.& in conſi.11.in fi.in quarto uol.& in conſi.19. col.4.eod. uol.& in conſ.5.in primo uol.& in conſ.13.col.6.& in conſ.18.colu.fi.& in conſ. 93.eod.1.uolu. Abb.in conſ.16.col.fi.in 1.uol.Feli.in c.in præſentia,col.7.verſi.ſecundò limita, de probat.& in c.2.col.4. uerſ.quartò limita,de teſti.Cæpoll.in conſi.32.col.5.& in cõſ.40.col.8.& ſeq.Barb. in conſ.27.col.5.in 1.vol.& omnino Roma.in conſi.451.& Iaſ.in repet.l.admonendi, col.83.ff. de iureiur.& unum teſtem non facere ſemiplenam probationem,tradit Gemin.in c.clarius, de ſenten.excommunic.Feli.in c.ueniens.j.colu.2. de teſti.& ad hoc ut unus teſtis faciat indicium ad torturam,neceſſe eſt,eum eſſe omni exceptione maiorem.Crauet.in conſ.99.

Summarium in l.j.C.communi diuid.

1 *Si duo ſunt pares ita ut neuter plus alio offerat, quis ſit præferendus.*

L.j.C.communi diuid.

1 QVONIAM in hac.l.j.tractatur de licitatione: ideo quæro, ſi duo † ſunt pares, ita ut neuter plus alio offerat, quis ſit præferendus? iſtam quæſtionem mouet Iaſ.in §. quędam, col. 11. uerſi.& quomodò, inſt.de action.ubi etiam declarauit, quomodo dicatur.rem commodè diuidi non poſſe, & alia multa ad rem facientia, & quæ ponuntur in l. ad officium, infrà eod.titulo.

Summarium in l. ſi probatum.C.communi diuid.

1 *Vtrum duo ſint intentanda iudicia.*

Bar.in l.ſi probatum.C.comm.diuid.

1 BART. in hac.l.ſi probatum, quærit, utrum duo † ſint intentanda iudicia, hoc eſt, unum, in quo uendicem partem meam, & aliud in quo petam diuiſionem. an uerò ſolum iſtud communi diuidundo, in quo incidenter de dominio cognoſcatur? vide Alex.in cõſ. 25.col.2.in 5.uol. & Dec.in conſ. 22.col.pe. Et ad ea, quæ hic ſubdit Bar.in uer.ad iſtud, vide Barb.in cõſ. 28.col. 7.cum ſeq.in primo uol.& ad dicta Bar.hic in fi.vide Corn.in conſ.85.col.pen.in quarto uol.

Summarium in l.ad officium.C.communi diuid.

1 *In hoc iudicio ueniunt ea quæ ſunt communia.*

Bart.in l.ad officium. C.commu.diuid.

1 BART. in hac l.ad officium, ſic ait in ſumma. In hoc iudicio † ueniunt quæ ſunt communia; & reliqua, vt hic per eum. & quia hic habetur, etiam tertiam perſonam ex cauſa ad licitationem uenire poſſe, vide Iaſ.in §.quædam, col. 11. verſ.item aduertite, inſt.de action.vbi multas quæſtiones memorabiles ſubiungit. Et dum Bar.hic dicit, in hoc iudicio quandoque uenire fructus, vide Iaſ.omnino in d.§.quædam, col. 11. verſ.& quomodo.

Summarium in l.ſi maior.C. communi diuid.

1 *Diuiſio præſumitur ex diutina eorum poſſeſſione, qui res aliquas pro diuiſo poſſederunt.*

Bar.in l.ſi maior. C.commu.diuid.

BART. in hac l.ſi maior, ait glo.hanc eſſe bonam & ſingularem, ex qua colligitur, diuiſionem † præſumi ex diutina eorum poſſeſsione, qui res aliquas pro diuiſo poſsiderũt. vide Alex. in conſi.234.in libro primi & ſecundi uolu.& in conſi. 3.in fi.in tertio uol.& in conſ.25 in quinto uol.vbi declarat hanc glo.niſi alia præſumptio eſſet in contrarium. vide Cæpoll.in conſ.22. col.2. Roma.in conſi.205.Paul.de Caſtr.in conſi.93.in antiquis. Barb.in c.& ſuper, colu. 3.de rebus eccleſ.non alien.& Roma.in conſi.418. & Soci.in conſi.164.in primo uolu.Bal.in conſ. 437.col.fi.in 1.vol.& in conſ.396.eod.uol.& ad glo.hanc uide omnino Dec.in conſ.79.

Summarium in l.etiam ſi is.C.commun.utri.iudic.

1 *Diuiſio facta à iudice incompetenti poteſt conſenſu partium inualidari.*

Bar.in l.etiam ſi is.C.commu.utriu.iudic.

1 BART. in hac l.etiam ſi is, ait, diuiſionem † factam à iudice incompetenti poſſe conſenſu partium inualidari. De intellectu & materia huius.l.vide Feli.in c.ſignificaſti, col. 3.de for.compet.& ibi Abb.& Anchar. in conſ.290. in 2.dub.Bal.in c.de cauſis, col.6.de offic.deleg.Alex.in l.quod iuſſit, col.fi.ff.de re iudic. Card.in conſ.71.Abb.in cõſ.62. in 2.uol.& in conſ.92.in primo uol.Feli.in c.inter monaſterium, col.9.de re iudic.Abb.in cap. examinata, in tertio notab.de confirm.vtil.vel inuti.Soc.in conſ.220.col.3.Roma.in cõſ. 175. vbi loquitur in laudo.Fulg.in conſ.13.col.pen.Alex.in l.j.in princip.col.pen.ff.de feri. Corn.in conſ.140.in quarto uol.Feli.in c.ex officij.col.5.& ſeq.de præſcript.& aliquid in c.1. col.4. & ſequ.de re iudic.Roma.in conſ.173.Curr.in conſ.74.col.pen.& addita ad Ana.in conſ.6.Bart. in l.j.col.3.C.quand.prouoc.non eſt neceſſ.Alex.in conſi.123.col.4.in primo uol.Atet.in conſil.56.& Bal.in c.ex parte decani.col.3.de reſcript. vbi limitat.

Summarium in l. maioribus. C. commu. utri. iudi.

1 *Subueniendum est ei, qui in diuisionibus fuit deceptus dolo aduersarij uel re ipsa.* 1

Bar. in l. maioribus. C. commu. utri. iudic.

1 BART. in hac l. maioribus, inquit, ei esse † subueniendum, qui in diuisionibus fuit deceptus dolo aduersarij, vel re ipsa. vide ad hæc Bal. in cons. 386. in primo uol.

Summarium in l. si patruus. C. commun. utri. iudi.

1 *Empta res per socium uel fratrem, uel patruum habitantem cũ nepotibus an & quando dicatur esse cõis.*

2 *Societas inter fratres simul habitantes an & quando dicatur contracta.*

Bar. in l. si patruus. C. commu. utri. iudic.

1 BART. in hac l. si patruus, tradit an & quando † res empta per socium, uel fratrem, vel patruum habitantem cum nepotibus dicatur esse communis? vide Card. in consi. 27. in secundo dubio. & in consi. 139. & Dec. in consi. 58. vbi loquitur in marito, qui nomine suo & suæ uxoris acquisiuit. & in consi. 99. & in consi. 172. viso testamento, colu. fi. in libro primi & secundi uolu. Et dum Bar. subiungit, an frater habitans cum alijs fratribus teneatur ei communicare lucrum factum mortuo patre? vide Dec. in consi. 255. in consi. 628. & omnino Ias. in consi. 2. in tertio uolu. Anchar. in consi. 295. & Ana. in consi. 65. cum ibi additi. per Bolognin. & quæ potui in l. Titium & Mæuium. §. altero. ff. de administra. tut. Et dum Bart. ait, cum hoc ei in facti contingentia euenisset, videre uoluisse librum rationum, vt intelligeret an communi nomine negocia fierent, vide ad hæc Alexand. in consi. 297. Videretur, in libro primi & secundi uol. & in consi. 103. in tertio uolu. Barb. in consi. 22. colu. 1. in primo uolu. Roma. in consil. 274. & in simili Card. in consi. 153. & Soci. in consi. 160. & in consi. 162. & in consi. 192. in primo uol. Et
2 an † & quando dicatur contracta societas inter fratres simul habitantes, vide etiam Abb. in cõsilio 87. in 2. uol. Ana. in cons. 65. Capr. in consi. 17. Alex. in cons. 190. Diligenter prospectis, in lib. primi & secundi uol. vbi dicit feudum acquisitũ per unum ex fratribus simul habitantibus, non esse communicandum, sed tantùm debere conferri acquisita ex artibus quæstuarijs, & negociationibus, non quæ ex legato, nisi esset expresse contracta societas. & in hac re uide etiam Alex. in cons. 34. in 5. uol. & Corn. in cons. 214. in quarto uolu. Alex. in cons. 36. in quarto uolu. & Dec. in cons. 441. & in cons. 548. & quæ posui in d. §. altero, vbi est locus proprius.

Summarium in l. si fratres. C. commun. utri. iudic.

1 *Ex contractu diuisionis quis de euictione tenetur.*

Bar. in l. si fratres. C. commun. utri. iudic.

1 BART. in hac l. si fratres, ait, ex contractu † diuisionis quem de euictione teneri, nisi sciens res alienas uel obligatas accipiat. vide Rom. in cons. 457. col. 2. vbi ponit exemplum.

Summarium in l. illud. C. commun. utri. iudic.

1 *Dos uel donatio ante nuptias ad patrem reuersa debet esse præcipua illius filiæ pro qua data fuit extraneis institutis.*

Bart. in l. illud. C. commu. utri. iudic.

1 BART. in hac l. illud, ait, dotem uel donationem † ante nuptias ad patrem reuersam debere esse præcipuam illius filiæ, pro qua data fuit extraneis institutis. vide ad hanc l. Alexand. in cons. [illegible] colu. 2. in tertio uolu.

Summarium in rubr. C. fini. regund.

1 *Actio finium regundorum non datur ei, qui non possidet.*

Rubrica. C. finium regund.

1 CIRCA istam rubricam scias, actionem † finium regundorum non dari ei, qui non possidet, vt per Ias. in §. quædam, colu. 4. instit. de action.

Summarium in l. j. C. fini. regund.

1 *Primò de possessione, secundo de proprietate iudicari debet, & tertiò per agrimensores poni debent fines.*

Bar.in l.j.C.fini.regund.

1 BART. in hac l.j.inquir,primò † de possessione, secundò de proprietate iudicari debere & tertiò per agrimensores poni debere fines.Circa istam.l.vide Ias.in §.quædam,col.fi.insti.de action. Et dum subdit Bar. quando quæstio est solùm de finibus,& non de proprietate, lite non contestata posse perueniri ad diffinitiuam sententiam. idem tenet Bart.in l.si finita.§.Iulianus col.7.& seq.ff.de damn.infec.vbi dicit,istam glo.violare literam, & ibi Alex.col.3. vers.ad tertium,ait istam glo.* communiter reprobari.

Summarium in l.commune.C.de consort.eiusd.lit.

1 *An & quando quis possit pro suo consorte agere, & defendere.*

Bar.in l.commune.C.de consort.eiusd.lit.

1 BART. in hac l.commune,tradit, an † & quando quis posset pro suo consorte agere & defendere: & distinguit,ut hic per eum. De hac re uide.Feli.in c.cùm.M.col.4.& seq.de consti. Roma.in consi.411.col.3.Barb.in d.c.cùm.M.col.15.& 77.

Summarium in l.si serui.C.de noxal.actio.

1 *Verba statuti sunt restringenda nequis damnum indebitè patiatur.*

Bar.in l.si serui.C.de noxal.action.

1 BART. in hac l.si serui, ait,uerba † staruti esse restringenda,ne quis damnum indebite patiatur. vide Soci.in consi.38.colu.2.& sequ.in primo uolu. & quia de hoc latè egimus in l.omnes populi.ff.de iust.& iur.non repetam.

Summarium in l.si criminis.C.ad exhiben.

1 *Testes quando dicunt se non cognoscere personam uel rem,debet ei ostendi.*

Bar.in l.si criminis.C.ad exhibend.

1 BART. in hac l.si criminis, ait, quando † testes dicerent se non cognoscere personam uel rem,debere ostendi. videas Feli.in c.auditis,col.15.de præscript.

Summarium in l.si res tuas.C.ad exhiben.

1 *Ex pacto alterius apposito in traditione rei meæ, quæritur mihi utilis actio.*

Bar.in l.si res tuas.C.ad exhibend.

1 BART. in hac l.si res,ait,ex pacto † alterius apposito in traditione rei meæ,quæri mihi utilem actionem. vide Bar.in l.certi condictio.§.quoniam.ff.si cert.pet.vbi Ias.colu.1. Adde idem esse non solùm in re mea, sed quæ futura est mea; quia alteri actio quæritur, vt per Barto.in l.quod dicitur,in fi.ff.de uerb.obligat.

Summarium in l.monumentorum.C.de reli.& sumpt.fun.

1 *Scripturæ quæ reperiuntur in muris, & in lapidibus an faciant fidem.*

Bar.in l.monumentorum.C.de relig. & sumpt.fun.

1 BART. in hac l.monumentorum, quærit, vtrum † scripturæ quæ reperiuntur in muris & in lapidibus faciant fidem? vide Feli.in c.cùm causam, colu.3. de probat. & Ias.remissiuè in §.pœnales,colu.3.institu.de action. vbi etiam tradidit de scripturis factis in parietibus,an faciant fidem,ibi in 3.col.in 2.notab.de qua re uideas etiā Alex.in l.j.col.9.ver.& iuxta.ff.si cert.pet.

Summarium in l.actori.C.de reb.cred.& iureiur.

1 *Ex iuramento præstito uel remisso actio oritur.*

Bar.in l.actori.C.de reb.credit. & iureiur.

1 BART. in hac l.actori,ait,ex iuramento † præstito,vel remisso actionem oriri. Limita istā l.vt per Bar.in l.ij.ff.eodem tit.vbi Ias.col.1. vers.in ea.

Summarium in l.si quis.C.de reb.cred. & iureiur.

1 *Delatio iuramenti reuocari potest antequam præstetur.*

Bar.

Bar.in l.si quis.C.de reb.cred.& iureiur.

1 Bart. in hac l.si quis, dicit, delationem † iuramenti reuocari posse antequam præstetur. amplia etiam si stipulatio interuenisset,tamen esse locum reuocationi antequam declaretur, ut per Bar.in l.si.ff.de prætor.stipul.id quod est mirandum, cum stipulatio sit firmus contractus.

Summarium in l. generaliter. §. sed iuramento. C. de reb. cred. & iureiur.

1 *Ille qui uicit in prima causa, si in causa appellationis succubuit, non debet in expensis condemnari.*

Bar.in l.generaliter.§. sed iuramento.C. de reb.cred.& iureiur.

1 Bart. in hac l.§. sed iuramento, vers.quæro quid uult, ait, eum, † qui uicit in prima causa, si in causa appellationis succubuit, non debere in expensis condemnari. vide Ias.in l.properandum §. sin autem alterutra, col.9. vers.nonò & ultimò, suprà de iudic. Et ad ea,quæ hic ponit Bart.in fi. vide Angel.Aret.in consi.281. Lanzellotus, in fi.inter consilia Alexandri in libro primi & secundi uolu.

Summarium in l. cum quis. C. de reb. cred. & iureiur.

1 *Iuramentum retractatur prætextu testamenti de nouo reperti.*

Bar.in l.cùm quis.C.de reb.cred.& iureiur.

1 Bar. in hac l.cum quis,dicit,iuramentum † retractari prætextu testamenti de nouo reperti. vide Bar.in l.admonendi,col.3.vers.fuerunt quidam.ff.de iureiur.Soci.in consi.159.colu.4. in primo uol.vbi hæc adducit ad pulchrum casum.

Summarium in l. si absentis. C. si cert. pet.

1 *Si pecunia aliena absentis domini nomine mutuetur, ei actio quæritur.*

Bar.in l.si absentis.C.si cert. pet.

1 Bart. in hac l.si absentis,sic ait in summa,si pecunia† aliena absentis domini nomine mutuetur,ei actionem quæri.ad istã.l.vide Pau.de Cast.in l.certi condictio.§ si nummos.ff.si cert.pet.& ibi Ias.Et dum Bar.hic in fi.dicit,si ex contractu alterius nomine celebrato,ille ratum non habet,gerenti competere utilem actionem. vide Alex.in consi.22. in 5.vol.& in consi.24.col.3.eod.vol.& Bal.in consi.200.in 2.vol.

Summarium in l. non unde. C. si cert. pet.

1 *Ille qui agit certi condictione ex mutuo, probare debet pecuniam mutuatam fuisse propriam.*

Bar.in l.non unde.C.si cert.pet.

1 Bart. in hac.l.non unde,tradit,utrum ille, qui † agit certi condictione ex mutuo,probare debeat pecuniam mutuatam fuisse propriam. Tu uerò cuius præsumatur fuisse pecunia numerata,uide apud Bal.in consi.416. in secundo uol.

Summarium in l. eo quod. C. si cert. pet.

1 *Plures uno instrumento possunt obligari.*

Bar.in l.eo quod.C.si cert.pet.

1 Bart. in hac l.eo quod,ait,plures uno † instrumento posse obligari. vide in simili textum & ibi Bal.in l.licèt,suprà de pact.vbi etiam alij tradiderunt.

Summarium in l. incendium. C. si cert. pet.

1 *Casus fortuitus non liberat debitorem quantitatis, uel generis.*

Bar.in l.incendium. C. si cert. pet.

1 Bar. in hac l.incendium,ait,casum† fortuitum non liberare debitorem quantitatis uel generis. vide Ias.in l.quod te,colu.5.ff.si cert.pet. vbi hanc regulam limitat quatuor modis. & ad rem faciunt trad.per Ancha.in consi.148.col.fi.

Summarium in auth. sed nouo iure. C. si cert. pet.

1 *Quot testes requirantur in instrumento.*

Bar.in auth.sed nouo iure.C.si cert.pet.

1 Bart. in ista auth.primò quærit,quot † testes requirantur in instrumento. vide Abb.remissiue in c.1.col.4.de fide instrum.Et dum Bar. subdit de imperito literatum, & quis dicatur imperitus,vide Feli.in c.scilcitatus,de rescript.vbi Dec.col.fi. 1

Summarium in l.vnica.C.de probibi.sequest.

1 *Sequestratio communiter est prohibita.* 1

Bar.in l.vnica.C.de prohib.sequestr.

1 Bar. in hac l.vnica, dicit, sequestrationem † communiter esse prohibitam. vide ad hanc l.Alexand.in consi.7.colu.2.in quinto uolumine. Roma.in consi.312.Imol. in consil.50.& in consi.97.& Card.in consi.145. 1

Summarium in l.j.C.de condi.indeb.

1 *Indebitum ex causa iudicati solutum non repetitur.*

Bart.in l.j.C.de cond.indeb.

1 Bart. in hac.l.j.inquit,indebitum † ex causa iudicati solutum non repeti. vide Felin.in c.suborta,colu.6.de re iudic.& Anchar.in cons.359.vbi limitat.Et dum Bar.ex mente glo.in uoce,iudicati,dicit,exceptionem factam in uno casu,non excludere alios similes,immo ad eos dilatari. vide Soci.in cons.38.col.2.in primo uol.& Barb.in cons.8.in quarto uol. 1

Summarium in l.j.C.de condi. ob cau.

1 *Quod datur ob causam dotalem pro matrimonio illicito, per condictionem ob causam repeti.*

Bar.in l.j.C.de cond.ob caus.

1 Bart. in hac l.j.dicit, quod datur † ob causam dotalem pro matrimonio illicito, per condictionem ob causam repeti. vide latè Bald.in rubrica.ff.solu.matrim.col.2.& seq. vbi ait idem esse etiam in rebus donatis, & in arrha. 1

Summarium in l.si ut proponis.C.de condi.ob cau.

1 *Donatio simplex olim & hodie fuit contractus innominatus.*

Bar.in l.si ut proponis.C. de cond. ob caus.

1 Bart. in hac l.si ut proponis.vers.quid dicemus, inquit, donationem † simplicem olim & hodie fuisse contractum innominatum; donationem uerò,quæ fit ob causam,non dici propriè donationem, sed magis dationem ob causam. vide docto. in l.fin.ff.eodem. Et dum subiungit Bar.an in contractibus nominatis locum habeat condictio ob causam,& stipulationem esse cõtractum: vide Alexand.in rubrica.ff.de uerb.obligatio.propè fi.& ibi Aret.in fi. & Ias.in quinta colu.cum sequ.& in l.j.ff.de pact.& stipulatio operatur, ut non sit locus pœnitentiæ. doct.in l.si conuenerit.ff.de iurisdi.omni.iudic.Feli.in cap.1.colu.10.de iudic. & quamuis ratione pœnitentiæ conueniri non possit, tamen ratione non implementi poterit. Alexan. in l.j.in fi.ff.de pact. Et stipulationem, olim quoque inter contractus annumerari, traditum est in Liuris gentium.§.quod ferè,& ibi glo.ff. de pact.

Summarium in l.hac lege.C.de condi.ob cau.

1 *Pactum de non alienando rem donatam, operatur ut eius metu quis non alienet, vel si alienabit condictione ob causam teneatur.*

2 *Vbicunque res est probibita alienari de iure communi, probibitio facta de non alienando sine causa ualet.*

Bar.in l.hac lege.C. de cond.ob caus.

1 Bar. in ista.l.hac lege,sic ait in summa. Pactum † de non alienando rem donatam, operatur ut eius metu quis non alienet; vel si alienabit, condictione ob causam teneatur. Circa istam materiam,scilicèt,per contractum alienationem dominij impediri non posse,quãuis contrafaciens ad interesse teneatur,vide Bar.in l.si quis ita.§.ea lege.ff.de uerb.oblig.vbi posui.quo uerò ad prohibitionem factam per contractum, quæ ualet, etiam sine causa, amplia ut ualeat

non

non solùm si facta est in ipso contractu, sed etiam si post contractum in ipsa traditione prohibitio apponatur, ut per Bart. in l. filius familiàs. §. Diui. colu. 1. versi. oppono. & ibi Ias. in 2. lectura, col. 7. uersi. teneas ergo. ff. de leg. 1. Et dum Bar. infrà in uersi. item oppono de l. fi. ibi, aut de iure communi potest alienare, & reliqua, vide Alex. & Ias. in d. §. Diui, Barb. in cons. 43. Clarè scribitur, col. 17. in 1. vol. & in consi. 63. Præclarè scribit. col. 4. in 2. uol. ubi tenent, ubicunque res
2 † est prohibita alienari de iure communi, prohibitionem factam de non alienando sine causa ualere, & tenere, adeò ut alienatio alijs in casibus à iure permissis impediatur. ad hæc faciunt trad. per Bal. in c. 1. §. præterea, de capit. Corra. in usibus feudorum, ubi habetur, pactum de nō alienando positū in inuestitura feudali, operari, ut etiam in casibus à iure concessis alienari non possit. facit ad rem. l. tutelam. cum gl. infrà de administr. tut. Contrarium tamen uidetur tenere Ang. in consi. 147. incip. Andreas Petri Monaldi: vide ad hæc etiam Aret. in consi. 22. Diligenter & maturè discussis. & Alex. in l. quidam testamento. §. si quis filium, col. 2. ff. ad Trebell. & Abb. in consi. 3. in 2. vol. & Feli. in c. uenerabili, de offi. deleg. Et dum Bar. subdit, aut nullum ius sibi reseruauit, & tunc dominij translatio non impeditur. vide Rotam in deci. 3. in tit. de pactis, in antiquis, & Bal. in cons. 482. in 1. vol. ubi ponit, an ualeat pactum, ut ego non possim emere in tali loco, & cuius sit effectus, & in cons. 306. in ultimo uol.

Summarium in l. si repetendi. C. de condi. ob caus.

1 *Causa dandi in mente retenta non expressa, si non impleatur hanc condictionem non inducit.*

Bar. in l. si repetendi. C. de cond. ob caus.

1 BART. in hac. l. si repetendi, sic ait in summa: Causa † dandi in mente retenta non expressa, si non impleatur hanc condictionem non inducit. Limita nisi huiusmodi causa a iure præsumeretur: ita Præpol. in c. ueritate, col. 2. 8. dist. itē limita nisi causa tacite ab utraque parte subintelligeretur. ita Roma. in cons. 417. & Ias. in l. dedi. §. si liber. in 6. notab. ff. eod. uide Alexan. in cons. 148. col. 2. in 5. vol. ubi ampliat.

Summarium in l. j. C. de actio. & oblig.

1 *Mandatum in rem suam morte mandantis non finitur.*

Bar. in l. j. C. de acti. & oblig.

1 BART. in hac. l. j. uersic. contra omnes, opponit dicens, mandatum † in rem suam morte mandantis non finitur, & reliqua. vide ad hæc Aret. in cons. 124. & seq. ubi ex his dictis Bartoli colligit, eum uelle, ut his cui mandatæ sint directæ sine utilium cessione dicatur procurator in rem suam. Et dum Bar. subiungit, quando quis decedit sine hærede, tunc mandatum extingui. ad hæc accedit Ias. in l. pe. uersi. placebat limitatio. ff. si cert. pet. uide quod in simili tradit Alex. in l. non solùm. §. morte, col. 2. uersi. extra gl. ff. de oper. nou. nunci. Feli. & Dec. in c. relatum, in princ. de offi. deleg. Et dum Bar. hic in col. fi. versi. tu dicas, ait directas semper apud cedenrem remanere, à cuius ossibus separari non possunt. vide Aret. in consi. 125. & ad ea, quæ hic ponit Bar. in fi. ibi aut quis intentat directas, aut utiles, vide Feli. in c. 1. col. 14. versi. quintò restringe, de probat.

Summarium in l. sicut. C. de acti. & oblig.

1 *Verba ligant homines.*

Bar. in l. sicut. C. de action. & oblig.

1 BART. in hac. l. sicut, dicit, homines † uerbis ligari. Dicas tu regulam huius. l. procedere, etiam si contractus sit conditionalis, ut per Alex. in cons. 40. col. 1. in 5. vol.

Rubrica. C. ut actiones ab hæredibus & contra hæredes.

QVARE in hoc titulo dictum non sit obligationes, vide Oldr. in cons. 114.

Summarium in l. ob maritorum. C. ne uxor pro mari.

1 *Uxor probare debet res esse suas.*

Bar.in l.ob maritorum.C.ne uxor pro marito.

1 BART. in hac.l.ob maritorum,ait,uxorem † probare debere res esse suas,& reliqua. vide Soc.in consi.60.& in consi.128.& in consi.131.

Summarium in auth.sed omnino.C.ne uxo.pro mari.

1 *Repræsaliæ an sint licitæ.*

Bar.in auth.sed omnino.C.ne ux.pro mari.

1 BART. in ista auth.tradit an † repræsaliæ sint licitæ? vide Signotel.in consi.207.& quia de hac re alibi egi,ulterius non insistam.

Summarium in auth.habita.C.ne fil.probat.

1 *An priuilegium istorum iudicum competat clericis.*

Bar.in auth.habita.C.ne fil.pro patr.

BART. in ista auth.habita,tradit de quibusdam scholarium priuilegijs. De hac materia vi-
1 de Abb.in c.si diligenti,de for.compet.in 4.col.ubi docuit an † priuilegium istorum iudicũ cõpetat clericis? & nunquid rector hodie habeat iurisdictionem? & ad istam auth.uide Abb.in c. cùm olim,col.pen.de consuet.& in c.si quis contra clericum,col.antepe. de for. compet. Barb. in c.ex transmissa,eod.tit.& Feli.in c.significasti,in fi.de offi.deleg.

Summarium in l.j.C.de hæredit.actio.

1 *Cohæredes possunt personaliter conueniri pro hæreditaria portione, & insolidum hypothecaria.*

Bar.in l.j.C.de hæredit.actio.

1 BART. in hac.l.j.ait,cohæredes † posse personaliter conueniri pro hæreditaria portione,& in solidum hypothecaria. Limita hoc non habere locum in legatarijs,qui pro cõsequendis legatis agerent hypothecaria:quia tunc non tenentur insolidum,sed pro hæreditaria portione,ut est tex.in l.j.in fi.& ibi gl.infrà,comm.de lega.& ratio est, quia hypothecaria incipit in personis ipsorum legatariorum, sed si in persona defuncti originem habuisset, tunc quilibet hæredum posset in solidum conueniri;quia obligatio eo casu est indiuidua.l.quãdiu,& ibi Iac.Butr.& Ang.infrà de distract.pignor.tradit Soci. in consi.135.in 1.vol.intelligo tamen hoc quando ista obligatio esset perfecta in persona defuncti, sed si originem quandam ab ipso defuncto traxisset,sed posteà in personis hẽredũ perficeretur,ut puta si defunctus obligatus erat sub conditione,quæ postea purificata est in personis hæredum,eo casu quilibet pro sua tantùm portione teneretur:ita Pau.de Cast.in d.l.j.comm.de legat.& Ias.in auth.quas actiones,suprà de sacros.eccles.

Summarium in l.pro hæreditarijs.C.de hæredi.acti.

1 *Actiones personales dantur contra hæredes pro hæreditarijs portionibus, reales uerò quatenus possidẽt.*

Bar.in l.pro hæreditarijs.C. de hæredi.action.

1 BART. in hac l.pro hẽreditarijs ait, actiones † personales dari contra hæredes pro hẽreditarijs portionibus,reales uerò quatenus posside̊t.Limita hoc procedere in obligationibus causatis à contractu,non autem à delicto;quoniam in his tenentur hæredes quatenus ad eos peruenit,non autem pro hæreditarijs portionibus.l.quàm plures.ff.de ui & ui arm.ubi Bar.in 2.sol.id quod fallit in condictione furti.

Summarium in l.hæredem.C.de hæredi.acti.

1 *An contra debitorem debitoris agi possit hypothecaria.*

Bar.in l.hæredem.C.de hæredit.action.

1 BART. in hac.l.hæredem,tradit,an contra † debitorem debitoris agi possit hypothecaria? de qua re agit gl.hic.uide tu Ias.in l.item seruiana,col.7.inst.de action.

Rubrica.C.ex delictis defunctor.

AD materiam huius tituli uide aliquid per Feli.in c.1.col.13.de const.& Bal.in consi.243. Alex.in l.fi.in princ.col.2.& seq.ff.de eo per quem fact.eri.& Ang.in consi.240.

Summa-

Summarium in auth. si quando. C. de const. pecu.

1 *Obligatio uitiatur propter impersonalitatem.*

Bar. in auth. si quando. C. de const. pecun.

1 BART. in ista auth. colligit ex hoc tex. obligationem † uitiari propter impersonalitatem. vide Alex. in cons. 323. In occurrenti, in lib. primi & secundi vol.

Summarium in l. receptitia. C. de const. pecu.

1 *Negociatores possunt condere statuta inter se.*

Bar. in l. receptitia. C. de const. pecun.

1 BART. in hac. l. receptitia, inquit, negociatores † posse condere statuta inter se. An autem quò ad alios, uide Barb. in cons. 87. col. 2. & seq. in 3. vol.

Summarium in l. j. C. de probat.

1 *Actor suam intentionem, & reus suam exceptionem probare debet.*

Bar. in l. j. C. de probat.

1 BART. in hac l. j. dicit, actorem † suam intentionem, & reum suam exceptionem probare debere. colligitur etiam ex isto text. pluralitatem rerum non præsumi. ad quod uide Soc. in consi. 318. col. 3. in 1. vol. & plenè de materia pluralitatis, vide apud Feli. in c. cum Ioannes Eremita, de fid. instrum.

Summarium in l. ij. C. de probat.

1 *Actori incumbit onus probandi dominium, alioqui reus debet absolui.*

Bar. in l. ij. C. de probat.

1 BART. in hac. l. ij. inquit, actori † incumbere onus probandi dominium, alioqui reum debere absolui. Vide exemplum ut per Alex. in consi. 24. col. 4. in 5. vol.

Summarium in l. ex persona. C. de probat.

1 *Ex persona authoris qui soluendo fuit tempore depositi officij non potest alius conueniri.*

Bar. in l. ex persona. C. de probat.

1 BART. in hac l. ex persona, ait, ex persona † authoris, qui soluendo fuit tempore depositi officij, non potest alius conueniri. Ad l. hanc, optimè facit tex. in l. Imperator. ff. ad muncip. ibi & soluendo fuerit tempore, quo potuit conueniri. & in re proposita, vide Fulgo. in consi. 135. Et circa probationem, quę fieri debet, eum tunc fuisse soluendo, de qua hic agit Bar. vide Alex. in consi. 16. in 5. vol. & Aret. in cons. 51. Et an & quando ex præterito præsumatur in præsens? vide Alex. in cons. 244. Super primo, col. 6. vers. & primo, in lib. primi & secundi vol. & Feli. in c. cùm in iure, de offic. deleg. & in c. scientiam, de præscript.

Summarium in l. proprietatis. C. de probat.

1 *Dominium potest probari per instrumenta, & per alias legitimas probationes.*

Bar. in l. proprietatis. C. de probat.

1 BART. in hac l. de proprietatis, inquit, dominium † posse probari per instrumenta & per alias legitimas probationes. vide Barb. in cons. 11. col. 1. in 2. vol. & in cons. 6. col. 9. & in cons. 18. col. 8. & seq. eod. vol. & in cons. 12. col. 4. in 6. vol. & in cons. 55. col. 6. & seq. in 4. vol.

Summarium in l. rationes. C. de probat.

1 *Rationes defuncti non probant alium fuisse debitorem defuncti.*

Bar. in l. rationes. C. de probat.

BART. in hac. l. rationes, ait, textum hunc duas partes habere, in quarum prima de ratio-
1 ne agitur, & in secunda de ultima uoluntate. & hoc dicit in summa. Rationes † defuncti non probant alium fuisse debitorem defuncti. vide Socin. in consi. 151. & ad rem faciunt trad. per Alex. in consi. 117. col. 2. in 4. vol. Et dum Bar. hic in fi. ait, eum, qui dicit sibi centum deberi, nō negare quia etiam plus habere debeat; nisi dixerit centum tantùm. vide Anch. in c. canonum statuta, col. 64. de consti. & uide in consi. 93. inter consilia Alex. in 3. vol. ubi habentur aliqua de

uoce

uoce taxatiua. & Anch.in consi.95.col.2.Abb.in consi.51.in 1.vol.& in c.cum inter, col.pen. de re iudic.& in c.quia in tantùm,de præben. Bal.in consi.147.in 1.volum.& omnino Paul. de Castr.in consi.319.Soc.in consi.198.in 1.vol.& Ias.in §.si minus,col.1.insti.de action. Bald.in consi.334.in 3.vol.ubi loquitur de uoce,solùm. & quia alibi egimus de ui uocis taxatiuæ, non repetam. Et circa prædicta scias, sicut creditor, qui petit centum, non propterea excluditur quando etiam aliud plus petere posit,ita debitor,qui alicui soluit centum tanquam debitor, non prohibetur ab eodem petere alia centum quæ ipse præsupponit sibi esse debita ab eodem, quamuis ei compensationem non opposuerit. ita Bar.& Ias.in l.si quidẽ.C.de transact.& Alex. in consi.154.Viso themate,col.pe.in lib.primi & secundi vol.

Summarium in l.neque naturales.C.de probat.

1 *Non probat hoc esse,quod ad hoc contingit abesse.*
2 *Probatio difficilis esse dicitur circa ea,quæ fiunt de nocte.*

Bar.in l.neque natales. C. de probat.

1 BART. in hac.l.neque natales,sic dicit. Non probat † hoc esse, quod ab hoc contingit abesse. atque ita probatio debet de necessitate concludere. vide Alex.in consi.118. in 1.vol. Abb.in c.audiris,col.9.de præsumpt.& ibi addita.& Alex.in consi.152.in 3.vol.& in consi.81. eod.vol. Et ista regula multis modis limitatur,in quibus etiam præsumptiua probatio sufficit. Feli.in c.in præsentia,nu.27.de probat.& Alex.in consi.146.in 6.vol.ubi ait,probationem sufficere per indicia & coniecturas,quando casus sunt clandestini. Item sufficit quando sumus in
2 ijs,quæ sunt difficilis probationis. Soc.in consi.16.in 3.vol. Et probatio † difficilis esse dicitur circa ea,quæ fiunt de nocte. gl.est singul.secundum Ang.in l.si cùm exceptione.§.in hac actione.ff.quod met.cau.Item probatio semiplena sufficit in iudicijs summarijs executiuis, & in iudicio ad exhibendum. Soc.in consi.96.in 4.vol.Item etiam si probatio temporis certa & terminata exigeretur, tamen sufficeret, si præsumptiuè concluderet,probando olim inesse illam qualitatem.tex.est sing.& ibi tradunt Innoc.& Ant.de Butr.in c.proposuit,de cleric.excomm. & Aret.in consi.51.& sufficere,si probatio præsumptiuè concludit,docuit Alexan.in consi.82. col.3.in 3.vol.& an & quando sufficiat præsumptiua probatio,tradit Feli.in c. quia uerisimile, & in c.afferte,de præsumpt.& in rubrica de probar.

Summarium in l.cum res.C.de probat.

1 *Ad publicianam an requiratur ut quis mittatur in uacuam possessionem.*

Bar.in l.cum res.C.de probat.

1 BART. in hac.l.cum res,versi.quæritur,tractat utrum † ad publicianam requiratur,ut quis mittatur in uacuam possessionem. Vide Alex.in consi.10.in fi.in 4.volum.& in consi.seq.& in consi.112.eod.vol.& in consi.260.In causa & lite,col.1.& seq.in libro primi & secundi vol. Et dum Bar.hic propè fi.quærit,quomodo probetur tradentem fuisse dominum, ibi, sed qualiter respondebis ad istam.l.vide Alex.in consi.11.in 4.vol.& in cons.240.Viso & considerato,col. 2.in libro primi & secundi vol.& in cons.44.col.2.in 3.vol.& an per instrumentum solum emptionis probetur dominium? vide apud Soc.in consi.89.col.5.in 1.volu. uide Paul.de Castr.in cons.96.Bal.in cons.89.in 3.vol.& in cons.486.& in cons.379.eod.vol.

Summarium in l.non epistolis.C.de probat.

1 *Per uerba enunciatiua in epistolis uel libellis prolata, non probatur consanguinitas.*

Bar.in l.non epistolis.C.de probat.

1 BART. in hac l.non epistolis,sic ait in summa. Per uerba † enunciatiua in epistolis uel libellis prolata, non probatur consanguinitas. An autem per nominationem uxoris probetur matrimonium? vide Abb.in c.illud,col.2.& seq.de præsumpt. Ad ea uerò,quæ hic Bart. ponit, in fi. scilicet epistolam nihil probare in eo, quod partes inducere non potuissent, vide Roma. in cons.260.& Soc.in cons.231.col.7.ubi ponit quid iuris,si huiusmodi uerba prolata fuissent in literis principis.

Summa-

Summarium in l. non nudis. C. de probat.

1 *Asseueratio non probat fraternitatem.*

Bar. in l. non nudis. C. de probat.

1 BART. in hac l. non nudis, sic ait in summa. Asseueratio † non probat fraternitatem. Vide Abb. in cons. 6. col. pen. in 2. vol. & uide quæ pono in l. præcedenti. Et dum Bar. subdit, eum, qui est in quasi possessione consanguinitatis, præsumi consanguineum, nisi contrarium probetur, uideas Dec. in cons. 64. Et ad cautelam de qua hic agit Bar. vide Alex. in cons. 51. in 1. volum. & Capr. in cons. 2. in 1. dub. & Barb. in cons. 14. col. pen. & fi. & Dec. in cons. 54.

Summarium in l. uis eius. C. de probat.

1 *Violenta possessio non releuat possidentem ab onere probandi.*

Bar. in l. uis eius. C. de probat.

1 BART. in hac l. uis eius, ait, uiolentam † possessionem non releuare possidentem ab onere probandi. sed nunquid iusta possessio releuet ab onere probationis? vide Bar. in l. si prius. colu. 9. in tertia oppos. ff. de oper. nou. nunc. ubi Alex. colu. 9. & Ias. colu. 14. & quod possessio uiolenta non releuet, vide apud Alex. in d. l. si prius, colum. 10. versi. De materia, ubi Ias. col. 15. uersi. secundò limita.

Summarium in l. siue possidetis. C. de probat.

1 *Meum quod fuit uel authoris mei, semper præsumitur esse meum, nisi contrarium probetur.*

2 *Si hodie probo dominium, per hoc non infertur me in præteritum fuisse dominum.*

Bar. in l. siue possidetis. C. de probat.

1 BART. in hac l. siue possidetis, dicit, quod meum † fuit, uel authoris mei, semper præsumi esse meum, nisi contrarium probetur. Collige ex hoc tex. præsumptionem iuris transferre onus probandi in aduersarium. & vide Feli. in c. mandata, in principio de præsumpt. & pulchrè in c. scribam, col. 2. & seq. eod. titulo. Alex. in consi. 47. in 1. volu. & in consi. 100. in fi. eod. volu. & in consi. 109. col. fi. in 5. vol. Aret. in consi. 15. col. 2. & in consi. 66. col. 7. & in consi. 82. colu. 4. Et pro possessore præsumendum esse docuit Soc. in consi. 164. col. 3. & Barb. in consi. 12. colu. 5. in 3. vol. ubi ait, si probo me aliàs possedisse, & nũc possidere, præsumor etiam medio tempore possedisse. & Soc. in consi. 262. col. 4. & Corn. in consi. 130. in 4. vol. Attende tamen, quia si ho-
2 die † probo dominium, per hoc non infertur me in præteritum fuisse dominum, ut per Alex. in consi. 16. in 5. vol. & ad hæc uide Alex. in consi. 96. in fi. in 4. vol. & Federic. de Sen. in consi. 134. col. pen. & aliquid per Feli. in c. præsentia, de probat. & Roma. in consi. 91. in fi. & in consi. 329. in fi. & Alex. in consi. 133. col. 2. in 1. vol. & in cons. 108. col. pen. in 3. vol. & Rotam in decis. 4. in titulo de probat. in nouis. Aret. in cons. 68. col. 3. & in cons. 103. colu. 3. & in consi. 120. Abb. in c. cùm ad sedem, de rest. spoli. Fel in c. inter monasteriũ, in 13. limit. de re iudic. & Curt. in cons. 24. in 1. dubio ubi declarat. & ad ea quæ Bar. hic subiungit in uersi. tu tamen dic clarius, de illo, quem constat semel possedisse, & allegat se hodie possidere. vide Abb. in c. cùm ecclesia, col. 3. de cau. poss. & propriet. & Alex. in cons. 222. Examinato processu. colu. 1. in lib. primi & secundi vol. & in cons. 35. col. 2. in 5. volu. vbi declarat quomodo hoc debeat adduci. & Corn. in cons. 117. in fi. in 4. vol. & Paul. de Cast. in cons. 260. & ad prædicta vide Bar. in l. quod te. ff. si cert. pet. in col. fi. vbi Ias. col. fi. limitat dicens, & si in aliquibus casibus continuata possessio præsumatur, hoc tamen non procedere in mobilibus.

Summarium in l. cum precibus. C. de probat.

1 *Quod in instrumento continetur præsumitur uerum.*

2 *Instrumentum an sit probatio probata, & faciat rem liquidam.*

Bar. in l. cum precibus. C. de probat.

1 BART. in hac l. cum precibus, dicit uerum † esse præsumi quod in instrumento continetur. vide Barb. in consi. 43. col. 6. in 1. uol. & in consi. 51. col. 1. eod. vol. Roma. in consi. 297. colu. 3. Imol. in consi. 4. & in consi. 28. in fi. & in consi. 83. & in consi. 114. colu. 3. & in consi. 123. & in consi. 138. Ana. in consi. 14. & in consi. 8. & in consi. 93. colum. 4. & in consi. 97. Item in dubio

sustinendus

sustinendus est contractus.l.cùm hic status.§.1.ff.de donat.inter uir.& uxor.Bal.in consi.38.in
fi.in 3.vol.Curt.in repet.l.admonendi,col.36.ff.de iureiur.Alex.in consi.112.in 5.vol.Soci.in
2 consi.266.col.3.in 1.vol.ubi ponit,an † instrumentum sit probatio probata,& faciat rem liqui
datam,& Barb.in consi.85.col.2.in 3.vol.ubi ait,instrumentum præsumi tale,quale est in prima
sui figura. vide quoque alia multa apud Soc.in consi.46.col.3.in 1.vol.Bald.in consi.352.in 3.
vol.& in consi.450.eod.vol.& in consi.392.in 1.volu.Dec.in consi.36.& in consi.118.colum.2.
Barb.in consi.72.col.3.in 4.vol.Paul.de Cast.in consi.330.Soc.in consi.213.colu.3.& in consi.
158.col.4.ubi declarat.& in consi.162.col.3.& in consi.264.

Summarium in l.exceptionem.C.de probat.

1 *Exceptio dilatoria solutionis potest proponi ab initio, sed debet proponi post intentionem actoris fundatã.*

2 *Iudex an possit prorogare uel minuere tempus opponendi peremptorias exceptiones, uel dilationes.*

Bar.in l.exceptionem.C.de probat.

1 BART. in l.exceptionem, sic ait in summa. Exceptio † dilatoria solutionis potest proponi
ab initio,sed debet proponi post intentionem actoris fundatam. An autem fideiussor oppone
re debeat exceptionem excussionis ante litem contestatam? & quid in eo qui promisit aliquẽ
seruare indemnem? vide apud Ias.in l.fi.in principio.col.1.uersi. adde aliam.ff. si cert.pet. Illud
autem,quod peremptorium post sententiam obijci non potest,limita non procedere quando
talis exceptio sententiam non oppugnat,sed moderatur executionem.l.ex diuerso.§.fi.ubi glo.
2 & Barto.& ibi posui.ff.sol.matr. Nunquid † autem iudex possit prorogare uel minuere tempus
opponendi peremptorias exceptiones,uel dilationes? vide Bar.in l.ij.col.2.ff.de re iudic. Et re
gula est,dilatorias exceptiones opponi debere ante litem contestatam. ex qua infertur,om-
nes exceptiones,quæ impediunt litis ingressum,debere opponi ante litem contestatam,ut per
Ias.in l.nulli,col.2.versi.sed pulchrum,suprà de iudic.ubi ponit quid in exceptione, ne continẽ-
tia causæ diuidantur,an etiam post litem contestatam obijci possit. & in 3.colu.ibi ponit exce-
ptionem mutationis litis,de qua in l.ubi cœptum.ff.de iudic.opponendam esse ante litis conte-
stationem. idem in exceptione præuentionis. Hinc est,exceptionem illam,ut prius cognosca-
tur de causa spoliationis,cùm sit dilatoria,opponi non posse post litem contestatam in petito-
rio. istud est elegans Bartoli documentum in l. naturaliter.§. nihil commune, in 4. combinat.
col.10.ff.de acquirend.possess.ubi subtiliter Aret.in 11.col. & sequ.& Alexand.in 34.col.vers.
secundò,& Ias.in 36.col.versi.tertiò.ex quorum dictis colligit multas limitationes scitu dignas
in hac materia,& ibi semper recurre. & duas limitationes ponit Ias.in l. eum qui ita.j. col.7.ff.
de uerb.obligat. Adde casum in quo exceptio dilatoria potest opponi lite iam contestata, ut
per Alex.in l.recusare.§.si quis alio,col.4.ff.ad Trebell.ut puta,quando grauamen est successi-
uum. Et istam regulã limitat Soc.in regula 126.& de peremptoria & dilatoria, uide apud Feli.
in c.exceptionem,col.4.versi.ad materiam,in 14.fallent.de except. Et dum Bart.hic ait, quan-
dam esse exceptionem dilatoriam pacti de non petendo usque ad certum tempus solutionis,&
hanc ab initio proponi & probari oportere. Declara hoc esse uerum, si ad repellendum à iudi-
cio actorem obijceretur,ut hic,alioqui uerò si ad moderandam executionem sententiæ: quo-
niam tunc etiam post sententiam potest opponi,ut pono ad Bart.in l. ita stipulatus,in 1.quæst.
col.19.versi.respondeo.ff.de uerb.oblig.

Summarium in auth.qui semel.C.de probat.

1 *Testes post didicita testificata produci non possunt.*

2 *Renunciatio facta in causa principali an porrigatur ad causam appellationis.*

3 *Publicatis attestationibus admittitur probatio oculata.*

4 *Admittuntur testes qui simul cum instrumento producuntur post publicatas attestationes.*

5 *Testis examinari non potest ad sui dicti declarationem, quando eius testimonium fuit publicatum.*

6 *Si publicatio testium facta non fuit à iudice qui tulit sententiam, an sententia sit nulla.*

7 *Testificata didicisse quomodo quis dicatur.*

8 *Testes an possint examinari super eo quod non dixerunt testes prius examinati, sed põt sub eo cõprehendi.*

9 Iudex

9 *Iudex ex officio suo an possit saltem testes repetere.*
10 *Testes an possint produci in causa appellationis post didicita testificata.*

Bar.in l.auth.qui semel.C.de probat.

1 Bart. in ista auth. qui semel, ait in summa, post † didicita testificata testes produci non posse. De hac re vide Ias.in l.admonendi,colu.120. & 128.ff. de iureiur.& in his, qui ex peritia suæ artis testimonium dicunt.non subesse periculum subornationis. Dec.in c.proposuisti, col. 6.de probat.& aliquid uide per eundem in c.licèt causam,col.12.de probat.ubi ait, in causa falsitatis,& restitutionis in integrum cessare timorem subornationis. Item quando pars non potuit esse instructa: nam in istis casibus super capitulis contrarijs testes producuntur. Ad ea verò quæ hic ponit Bar.in 4.col.versi.canonistæ contra,aut illi testes, qui de nouo producuntur, & reliqua. uideas Bar.Ias.& alios in auth.iubemus,suprà de iudic.ubi nulla facta mentione huius distinctionis Bartoli hic,dicunt.renunciationem non ualere,nisi fiat differentia, potuerit ne producere tempore renunciationis an non. quamuis ibi limitent tribus modis non procedere,hoc est quando iuramentum interponeretur,uel si hoc lege constitueretur, uel si in iudicio renunciarent. istis enim casibus ualet,ut ibi per Ias. Et dum Bar. hic subiungit ideo renunciationem non ualere,quia non porrigitur ad ea,quæ quis nesciebat sibi competere. vide ad hoc Feli.in c.cùm in causis,de testi.& aliquid in c.intimauit,col.2.uers.& aduerte,eod.titulo.& in c. constitut.2.& in c.cùm clamor,colu.3.& seq.& in c.cùm uenissent,col.2.eod.tit.Posteà quærit
2 Bar.utrum † renũciatio facta in causa principali porrigatur ad causam appellationis? vide Abb. in c.fraternitatis,in 2.notab.de testi.& Feli.in d.c.cum uenissent,& aliquid in d.c.fraternitatis. Et dum Bar.hic in uersi.circa tertium,dicit quando quis productionem testium uult impedire propter publicationem, id communiter fieri posse. Nunquid autem uir inculpatæ uitæ produci possit etiam publicatis attestationibus? vide Ias.in auth.iubemus,col.3.uers.in contrariũ, & uersi.istam conclusionem,suprà de iudic.ubi refert Bal. sibi ipsi contrarium in ista quæst. de qua uide etiam Abb.in d.c.fraternitatis,col.4.cum ibi additis,& ibi Felin.colu.8.versic.modo,
3 & quæ ibi habentur in additionibus. Item scias publicatis † attestationibus admitti probationem oculatam. ita sing.ait Bal.in l.j.C.quand. prouoc. non est necess. ad quem accedit Firma. in tract.de episcopo,in 5.par.quarti libri quæst.11.Et an & quando publicatio testium nouam productionem impediat,uide apud Alex.in consi.181.in 7.volu. Item dicas publicatis testium dictis admittitur pars ad probandum quando mediantibus capitulis aduersarij non potuit cogitare illud super quo testes deposuerunt. Feli.in c.ex tenore.nu.5.de testi.Item publicatio testium,quando propterea non sunt didicita eorum dicta, non impedit aliorum testium produ-
4 ctionem. Feli.in c.constitutis.2.de testi.Item admittuntur † testes qui simul cum instrumento producuntur: quia tunc cessat timor subornationis propter concomitantiam instrumenti.tex. est sing.secundum intellectum Ant.de Butr.in c.series,de testi.ita Roma.in singu.80.incip. Tu
* habes,cum ibi additis,per Castill.qui dicit,intellectum Ant.in d.c.series, * communiter approbari. Item post publicatas attestationes admittuntur testes, quando primi deposuerunt de credulitate tanquam periti in aliqua arte: nam alij peritiores possunt reperiri. Feli.in c.causa, de probat.Attende quoque in re proposita,quoniam & si testes communiter post didicita testimonia produci non possunt,tamen secundum Bal.poterit pars producere iudici nomina testium,& ipse,in quo cessat omnis suspicio, poterit & debebit ex officio suo examinare, ut docet Alex.in consi.238.in 6.vol.sed nescio an cesset suspicio,cùm ipsa pars potuerit eos instruere,antequam producat nomina ipsorum.vide etiam cautelam apud Cæpoll.in caut.166. Et in
5 hac materia scias,testem † examinari non posse ad sui dicti declarationem,quando eius testimonium fuit publicatum; quia subest suspicio. Alex.in consi.85.in 7.vol.Item publicatis attestationibus possunt produci testes ad reprobationem testium ab aduersario productorum,secundum gl.& Bar.in §.quoniam verò,in auth.de testi.Et dum Bar.paulò post declarat in uersi.breuiter,quid sit publicatio,aitque quandam esse publicationem,idest manifestationem seu notificationem factam partibus de dictis testium,& reliqua,ut hic per eum. uide Alex.in consi.84. in 4.uol.

in 4.vol.Feli.in c.ueniens. 2.col.3.uersi.in ea gl.de testi.& in c.2.in fin.eod.tit.& in d.c. frater-
6 nitatis.col.7.uersi.modò quærit. quid si † publicatio testium facta non fuit à iudice, qui tulit sententiam,an sententia sit nulla? vide Feli.in c.I.& A.de re iudic. Et ad ea quæ hic ait Bart. in antepen.col.uersi.si uerò fieret,vide Bal.in consi.151.in 1.vol.& in c.ex parte,col.pen.de testi. ubi limitat,& Feli.in c.pastoralis,col.pen.de except.Subiungit postea Bar.si publicatio ista de iure non ualuit propter aliquem defectum,eam non esse impedimento. vide Feli.in d.c.fraternitatis,uersi.est autem regulare,de testib.ubi eruditè de hac materia egit.& in c.literis,colu.2.
7 de offic.deleg.Et dum Bar.in uersi. primò qualiter,quærit quomodo † quis dicatur testificata didicisse, & declarat ut hic per eum. tu uerò quæras, quid si pars fuit præsens attestationibus & dictis testium, quando examinabantur, an dicatur attestata didicisse,ita ut noua productio testium reijciatur? vide Feli.in d.c.fraternitatis,col.7.& in c.pen.col.1.& seq. de testi.ubi uetilat hoc Bartoli documentum. Et dum Bar.hic discussit significationem uocis, percunctatus, de qua habetur in tex.uide plenè Feli.in c.tertiam,de testi.& pulchram limitationem ad istam materiam uide apud Aluarot.in titulo quæ sit inuestit.col.13.& Dec.in consi.82.colu.fin. ubi concludit, eum non posse dici dicta testium didicisse, qui ea non legit, sed alium ea legentem
8 audiuit. Et dum subdit Bar. utrum † testes possint examinari super eo,quod non dixerunt testes prius examinati,sed potest sub eo comprehendi? vide latè Abb.in d.c.fraternitatis,colum. antepen.de probat.ubi Feli.col.pen. Et dum Bar. ponit exemplum in articulo, in quo dicebatur. Titium 10.annis præscripsisse,necessariò enim includitur titulus,& isto casu testis nouiter examinari non debet: secus quando de necessitate facti tantùm,non autem probationis includeretur,ut hic per Bar.uide Alex.in consi.203.Viso processu,col.2.uersi.nec etiam possunt, in libro primi & secundi vol.ubi sequitur hæc duo Bartoli documenta. & limitat secundum, nisi testis simpliciter iurasset dicere ueritatem super tota causa. & Roma.in consi.479.ubi quærit, an in eadem instantia uel alia, possit pars, quæ articulos produxit de tempore præscriptionis, sed obscurè,facere articulum declaratiuum temporis post didicitas attestationes? & ibi etiam
9 loquitur in causa summaria. Et an iudex † ex officio suo possit ipse saltem testes repetere? uel alios examinare? uide Aret.in c.cùm causam,col.2.de testi.& Feli. in d. c.fraternitatis,colu.7. eod.titulo.Et dum Bar.hic in pen.col.quærit,quid requiratur ad hoc ut testis dicatur falsus, & ad ea quæ ibi subdit Bar.in uersi.breuiter quandoque,uide Abb.in d.c.fraternitatis,col.pen.& ad uersiculum si uero uolo, vide Abb.in c.fraternitatis, col.fi.de probat. sed refragantur trad. per eundem Abb.in c.ex tenore,de testi.in 4.lectura. & Dec.in c.licèt causam,col.12.de probat.Et dum subiungit Bar.si uolo probare faciendo articulum directè cõtrarium, & non possum, vide Alex.in consi.43.col.fi.in 4.vol.& Feli.in d.c.licèt causam, col.17.Et dum Barto. in uersi.ex prædictis,concludit,si testis dixit aliquid super quibusdam circunstantiis, quæ in articulo non continebantur ad necessitatem probationis,& super eo testes produci posse post publicatas attestationes,quid si dixit falsum super istis circunstantijs,an præiudicet dictum suum? vide Aret.in consi.60.Corn.in consi.149.in 2.vol.ubi ait huiusmodi testem dici mendacem,
10 sed non falsum. Posteà Bar.quærit,nũquid † in causa appellationis possint produci testes post didicita testificata. vide Bar.in l.admonendi,col.fi.in ultima quæst.ff.de iureiur. Et ad ea quæ inquit Bar.in uers.quæro an in alia instantia,ibi,aliàs obstaret processus & sententia,vide Alex. in cons.203.col.2.in 2.vol.Dum autem Bar.hic in colu.fin.quærit utrum in causa inquisitionis possint testes nouiter produci post didicita testificata? vide Aret.in consi.100.col.3. & Alex. in d.consi.103.col.2.Et dum Bar.hic in fi.quærit,an de partium uoluntate testes produci possint post didicita testificata? vide Rom.in consi.479. ubi loquitur in eadem uel in alia instantia,& in causa summaria.

Summarium in l. si de possessione.C.de probat.

1 *Habere instrumentum cancellatum non prodest ei, qui subtraxit.*

Bar.in l.si de possessione.C.de probat.

1 BART. in hac.l. si de possessione, sic ait in summa. habere † instrumentum cancellatum non

non prodest ei, qui subtraxit. ad materiam huius. l. uide Barb. in consi. 53. in 3. vol. & Feli. in c. cùm uenerabilis. col. 5. de except. Anchar. in consi. 173. col. 2. & Bal. in l. j. infrà titulo 2. Roma. in consi. 346. & Feli. in c. sicut, col. 5. de iudic.

Summarium in l. ad probationem. C. de probat.

1 *Instrumenta prosunt illis quorum mandata sunt perfecta, non autem extraneis.*

Bar. in l. ad probationem. C. de probat.

1 Bart. in hac l. ad probationem, ait, instrumenta † prodesse ijs, quorum mandato sunt perfecta, non autem extraneis. item articulum impertinentem non esse admittendum. vide Barb. in consi. 58. col. 4. in 2. uol. & in consi. 52. col. 3. inter consilia Alexan. in 4. uol. & in consi. 11. col. 10. in 2. uolu. & in alijs multis consilijs suis, quæ omnia referre non curo. Et dum Bart. hic in fi. agit. de articulo, qui adminiculatur; quæro, quid si articulus parum facit ad causam, an debeat admitti? Bald. eum admittendum esse perhibet in cap. quoniam, de testi. sed contrarium tenet Dec. in c. cùm dilecti, in quarto notab. de except. vide doct. in l. j. ff. si cert. pet. vbi Bart. dicit, testes dictum suum declarare posse.

Summarium in l. actor. C. de probat.

1 *Actori incumbit onus probandi, alioqui reus absoluitur.*

Bar. in l. actor quod asseuerat. C. de probat.

1 Bar. in hac l. actor, ait, actori † incumbere onus probandi, alioqui eo non probante reus absoluitur. Hinc est, reum non teneri suscipere iuramentum. Soci. in consi. 184. in primo uol. Abb. & alij plenè in cap. fi. de iureiur. & quomodo ista regula locum habeat, & quæ remedia reo contra actorem contumacem deseruiant, vide Abb. in capitulo causam, de dol. & contum. Et limita istam regulam ut per Alex. in l. nec is, in princip. ff. de acquiren. hæred. Adde pro ista regula ut reus absoluatur, qui procedit etiam si actor esset persona legalis, & ualde honesta, & reus malæ conditionis, & assumeret onus probādi, & deficeret. Dec. in l. qui accusare, de eden. & de hac regula uide Ial. in l. Iulianus. ff. de condi. indeb. & Feli. in cap. cum tertio, de probat.

Summarium in l. iubemus. C. de probat.

1 *Ille qui producit scripturas suspectas debet probare eas esse ueras, alioqui eum puniri posse de falso, iudicis officio.*

Bar. in l. iubemus. C. de probat.

1 Bart. in hac l. iubemus, ait, eum, qui producit † scripturas suspectas, debere probare eas esse ueras, alioqui eum de falso puniri debere officio iudicis. sed declara ut per Alexand. in consi. 77. In causa accusationis, in princip. in primo uolum. vbi ait, hunc teneri de falso, quia suspectam scripturam porrexit, non autem quia falsum instrumentum fieri fecerit. & in consi. 62. colu. 2. in tertio uolu.

Summarium in l. sciant cuncti. C. de probat.

1 *In criminalibus exiguntur probationes luce clariores.*

Bar. in l. sciant cuncti. C. de probat.

1 Bart. in hac. l. sciant cuncti, dicit, in criminalibus † exigi probationes luce clariores. Attende tamen quia etiam si probatum esset plenè, tamen semiplena probatio & imperfecta in criminalibus facta ad fauorem rei elidit plenam probationem contra eum factam, ita ut absolui debeat. ita Petr. de Anchar. in repet. cap. in præsentia, colu. 6. de probat. Et quæ probatio dicatur esse plena, & quæ semiplena, vide apud Abb. in cap. fi. §. sanè, de iureiuran. Et quomodo per indicia probetur, vide quæ posui in l. neque natales, suprà eodem. & Abb. in capitulo tertio loco, colu. penul. de probat. & ad istam l. uide Roma. in consi. 54. in fi. Cæpoll. in consi. 6. col. 3. & Feli. in cap. prudentiam. §. sexta, col. 2. & sequ. de offic. deleg. & egregiè Alexand. in l. iiij. col. 2. infrà de testam. Dicas etiam non solùm in criminalibus, sed etiam ubi petitur pœna, requiritur liquida probatio eorum, quæ ad commissionem pœnæ adducuntur. ita Bald. in c. 1. in titu. qualiter domin. propri. vbi ait hoc probari per tex. sing. in l. in testamēto. ff. de cond. & demon.

ad quem accedit Alex.in conf.175.viso themate,in lib.prim i & secundi uol.& Soci.in conf.8. visis & diligenter,vers.nec obst.in primo uolu. & pulchra exempla ad hanc l.vide apud Alex.in conf.207.in lib.primi & secundi uol.& in consi.89.in 3.volu. Paul.de Castr.in consi.197.Fulg. in consi.174.vbi loquitur in crimine falsi,& Ana.in conf.59.

Summarium in l.etiam.C.de testib.

1 *Domestici testes non admittuntur.*

2 *In probanda consanguinitate consanguinei alios testes excludunt.*

Bar. in l.etiam.C. de testib.

1 BART. in hac.l.etiam,inquit,testimonium † domesticæ personæ non ualere. Limita hoc non procedere quò ad probandam innocentiam alicuius. ita Specu.in tit.de inquisit.§.1.vers.sed nunquid.idem tenuit Alex. in consi.5.nu.15.in primo uol.vbi eleganter loquitur in hac materia,ideo eum uide omnino.& in consi.4.in fi.in 6.uol.& not.in consil.119.in 7.uolu. vbi docuit in causa capitali fratrem pro fratre admitti posse: & hoc idem de innocentia confirmatur per Crauet.in conf.2.nu.10.Item hæc regula limitatur non procedere in ijs,quæ domi geruntur,in quibus non solùm domestici admittuntur,sed etiam cæteris præferuntur,vt melius instructi. ita Bart.in l.quoties. C. de naufrag.lib.11.& Paulum Grillandum in tracta.de relaxatione carceratorum, in titu.de absolutione, quæst.3. Item limitatur ista lex ut non habeat locum in ijs, quæ sui natura, non autem casu, aliter probari non possunt. ita Alex. in consi.320.in libro primi & secundi uolu.& Soci.in consi.17. in primo uolu. Feli.in cap.tertio loco, de probat.& in cap.veniens.nu.3.de testi.& Alberic.in tract.de testibus,in cap.quando testes repelluntur ratione domesticitatis. in fine. Item fallit in probanda consanguinitate,
2 † nam consanguinei alios testes excludunt. Feli.in capitulo quoties, de testib. Item fallit ista l. quando huiusmodi testes à partibus uocati uel rogati fuere. ita Cæpol.in cautel.219. Et an & quando testes domestici & familiares admittantur, & qui nam dicantur esse domestici, uide apud Abb.& alios in capitulo in literis,de testi.Et ad materiam huius.l. vide Alexand.in consi. 122.colu.3.in quarto uolu.& in consi.78.col.2.in primo uolu.& in consi.111. colu.penult.in tertio uolu.& in consi.14.col.fi.in quinto uolu. & in consi.148. in eodem uolu.vbi loquitur de affine.& in consi.149.vbi agit de conuersante, ut ipse ait, in domo. & in consi.102. in quinto uol.Roma.in consi.7.Feli.in c.1.de testi.& in cap.insuper, & in c.in literis,eodem titu.de testi. Barb.in consi.50.col.8.in primo uolu.& in consi.2.in 2.uol.& in consi.36.col.12. eodem uol. Imol.in consi.35.col.5.& seq.& in consi.105.col.3.& in consi.106.& in consi.135.& in consi. 138.Ana.in conf.52.& in consi.55.col.2.& seq.Aret.in consi.13.in quarto dub.& in conf.61. Abb.in d.c.in literis. & ibi etiam Bal.Angel.in consi.194.Roma.in consi.420.& in consi.451. vbi loquitur in teste consanguineo,qui deponit super adulterio uxoris consanguinei, & in consilio 382.& Soci.in consi.17.vbi tractat de adulterio. & quomodo accipiatur ista uox,domestici,Fulg.in consi.11.Angel. in consi.194. Barb.in c.3.in fi.de reb.eccles. non alien.Dec.in consi. 133.Bal.in conf.352.in quinto uol.Ancha.in consi.246.

Summarium in l.solam.C.de testib.

1 *Solam attestationem legitimis adminiculis non subnixam non probare.*

2 *Quales esse debeant testes in causa criminali, & quæ contra eos opponi possunt.*

3 *Testis qui dicit se scire,non probat nisi afferat rationem.*

4 *Ille qui super negatiua testimonium dicit,debet etiam non interrogatus causam reddere.*

5 *Testis qui deponit super eo,quod est iuris, uel in quo multum laborat ratio intellectus nō probat nisi etiā non interrogatus reddat sui dicti rationem.*

Bar.in l.solam.C.de testib.

1 BART. in hac l.solam, ait, solam † attestationem legitimis adminiculis non subnixam non probare.dicitque solam dici esse attestationem quando testis non iurauit.adde gl.in l.hac consultissima,

fultißima,& ibi Bart.& omnes,infrà de test.& Bar.in repet.l.admonendi,colu. 10.vers. quid si. ff.de iureiur.vbi Ias.colum. 86. Et dum subdit Bar.testem non teneri causam reddere sui dicti, nisi fuerit interrogatus,limita hoc non procedere in criminalibus, in quibus tenetur rationem reddere,etiam non interrogatus; alioqui ei non crederetur. Salic.in l.fi.suprà de probat. Alex.
2 in consi.15.in primo uolu.& Ias.in repet.l.admonendi colu. 102.vers.item in causis.ff.de iureiur.& quales esse † debeant testes in causa criminali,& quæ cōtra eos opponi poßint, vide per Crauet.in cons.6.& in consi.9.Et dum in uers.sed si deposuir,perhibet, dictum testis interrogati de scientia super eo, quod non percipitur sensu, non ualere nisi rationem reddat per sensum corporis,credo ego istud procedere, etiam si de scientia non fuisset interrogatus: quia deponit super eo,quod non percipitur sensu. hinc opinor Bart.in l.j.col. 2.vers.ex hoc.ff.si cert.pet. malè dicere, præsupponit enim testimonium eius, qui dixit de mutuo, ualere nulla ratione reddita,quando non fuit interrogatus: nam dicendo de mutuo, nisi declaret dictum suum, loquitur de eo,quod est iuris tantùm,igitur non ualet. & ad hoc facit sing. dictum Bald. relatum ab
3 Alexan.in d.l.j.colu.7.versi.accedat,vbi ait,testem,† qui dixit se scire,non probare, nisi afferat rationem. idque quia illud uerbum,scire,intelligi posset de uehementi opinione: ideo propter hanc ambiguitatem ratio est necessaria, quæ concludat per sensum corporis. & ita dicit limitandam esse istam glo.hic,quamuis ibi Alex.quò ad uerbum,scire,hoc reprobet. Limita etiam hoc Bar.documentum non procedere,quando testis facilè potest percipere id, de quo agitur; nam eo casu probat quamuis non reddat rationē per sensum corporis,vt declarat Soci.in cons. 171.colu.2.in primo uolu.& hoc modo fortasse prædicta saluari possent. & ad hæc dicta Bart.
4 vide Alex.in consi.136.col.3.in primo uolu. vbi sequitur. Item scias eum,qui † super negatiua testimonium dicit,debere etiam non interrogatus causam reddere.Curt.in tracta. de testibus, vers.vigesimooctauò. Adde quòd statutum ualidans dictum testis cum mala ratione non ualet. Dec.pulchrè in consi.37.vbi etiam dicit,si statuto cautum esset, testem simpliciter sine interrogatione probare,eum tamen teneri rationem reddere. Et dum Bart.hic ponit exemplum in teste, qui deponit super dominio, vt non probet nisi reddat rationem quamuis non fuerit interrogatus,quia dominium est quid iuris,amplia hoc procedere etiàm si rationem redderet; quia uidit uel audiuit. ita Imol.in l.sciendum.ff.de verb.obligat.colum.10. & Alexan.in consi. 291. Excellentißime domine,in lib.primi & secundi uolu. & ad hæc uideas eundem Alexand. in consi.152.Visis dispositionibus, colum.penul.in eodem lib.& in consi.148.& in consi.2.in tertio uolu.Feli.plenè in cap.cùm causam,de testi.& in cap.per tuas,eodem titu.Cæpol.in consilio 28.colu.penul.Barb.in consi.8.& in cons.29. colu. 28.in primo uolu. Alex. in consi. in primo uol.& ad illud quod prædictum est de redditione rationis,uide Alexan.in consi.250.In causa & lite,in lib.primi & secundi uol.& in cons.28.in 5.uol.vbi pulchrum exēplum adducens
5 ait,testem,† qui dicit super eo quod est iuris, uel in quo multùm laborat ratio intellectus, non probare,nisi etiam non interrogatus reddat sui dicti rationem. & aliquid uide apud Bal.in cōs. 181.in 4.uol.& per Corn.in consi.144.in 4.uol.Soc.in cons.39.col.3.in primo uol.vbi loquitur de illo,qui dicit,aliquem esse mutum.& Dec.in cons.109.col.3.vbi agit de illo, qui dicit aliquid esse de pertinentijs talis rei.& in cons.37.& in cons.160.Barb.in cons.24.col.3.in 4.uol. Paul.de Castr.in cons.179.in fi.Alex.in l.j.in princip.col.2.ff.de oper.no.nunci.& Card.in consil.25.& in cons.123.& de hac re uide Dec.in consi.101. & omnino Ias.in repet.l.admonendi, col.78.ff.de iureiur.& Soc.in cons.143.in primo uolu.vbi concludit,testem,qui deponit super ijs,quæ iudicio intellectus percipiuntur,etiam non interrogatum teneri rationem reddere.

Summarium in l. parentes.C. de testib.

1 *Ascendentes,& descendentes non sunt idonei testes.*

Bar.in l.parentes.C.de testib.

1 BART. in hac l.parentes, in qua habetur, ascendentes † & descendentes non esse idoneos testes, quærit quid de fratre? vide ad istam l.plenè Cæpoll.in consi.3. & in consil.21. Barb.in

consi. 19. colu. 6. in primo uol. Feli. in c. literis, de præsumpt. & in c. cùm M. Ferrarien. colu. 7. de const. & in c. in præsentia, col. 10. de probat. & in c. cum nuncijs, de testi. & in c. in literis, col. 12. vers. fallit sextò, eod. tit. & uide quæ posui in l. etiam, suprà eod. tit.

Summarium in l. iurisiurandi. C. de testib.

1 *Dicto unius testis credendum non est.*
2 *Unicus testis deponens de suo facto probat.*
3 *Unius testis dicto creditur quando cum eo alia concurrunt inditia.*
4 *Iudex potest credere dicto testium singularium.*
5 *Testis non debet iurare die feriato, alioqui non probat.*

Bar. in l. iurisiurandi. C. de testib.

1 BART. in hac. l. iurisiurandi, ait, dicto † unius testis credendum non esse: nam ut Bald. inquit, uox unius est uox nullius. adde quod à Papa uel Imperatore sanciri non posset, ut dicto unius fides habeatur. cap. indicas Hermanum. 3. quæst. 9. Roma. in singul. 707. incip. An Papa, cum ibi addit. per Castill. & Feli. in capitulo constitutus, nume. 24. de rescript. vide eundem in capitulo ueniens, nu. 23. de testi. & in cap. licèt uniuersis, eodem titu. Limita regulam huius. l. non habere locum quò ad dissoluendum matrimonium, quia dictum unius sufficit, cap. super eo, in secundo responso, de testi. & ita istam l. limitat Rom. in singul. 616. incip. Dictum unius. Item dicto unius testis statur contra producentem, quoniam ab eo censetur approbatus. argumento. l. cum precum, infrà de liber. cau. & ita docuit Mari. Soci. iuni. in consi. 69. nu. 11. Item
2 unicus † testis deponens de suo facto probat, secundum Salic. quem refert & sequitur Alexan. in consi. 197. in septimo uolu. Item unus testis interrogatus super ueritate negocij, si est bonæ uitæ, facit indicium. Alexand. in consi. 325. in lib. primi & secundi uolu. Item scias, quamuis unicus testis non faciat fidem in probanda aliqua dispositione, tamen secus esse ubi de declaranda alicuius mente ageretur; quoniam unus testis facit indicium, & uoluntas ex indicijs
3 declaratur. ita Alexand. in consi. 75. colu. 4. in quinto uolu. Item unius † testis dicto creditur, quando cum eo alia concurrunt indicia. Bar. in l. j. §. idem Cornelio. ff. quæstion. Ias. in l. admonendi. ff. de iureiur. & Mari. Socin. iuni. in consi. 61. nu. 8. Item dicto unius, qui sit electus de uoluntate partium, creditur. Bart. in princip. finis. ff. de uerbor. obligat. vbi omnes, & præcipuè Ias. vbi ait hoc per statutum uel consuetudinem fieri non posse, quamuis per pactum fiat. vbi etiam subdit, isto casu necessarium non esse iuramentum. Et de hac re an inter partes hoc pacisci possit? vide Feli. in d. cap. veniens, vbi docuit in multis casibus dicto unius fidem haberi posse. & quam probationem faciat unus testis, latè aperuit Ias. in repet. l. admonendi, colu. 73.
4 cum sequ. ff. de iureiur. vbi posuit xxx. casus, in quibus plenè probat. Item iudex † potest credere dicto testium singularium. Socin. in consi. 262. colu. 5. & sequ. vers. ex quibus in primo uolu. Et dum in hoc text. dicitur, testes iurare debere: Dicas hoc usque adeò uerum esse, ut contrarium à Papa dispensari non posset: ita Feli. in cap. constitutus, num. 23. de rescript. vbi hoc dictum extollit ut aureum & mirabile. immo, si iurat non tangēdo scripturam, eius testimonium
5 est inefficax, & inane, secundum Feli. in cap. fraternitatis, num. 25. de testi. Item testis † non debet iurare die feriato, alioqui non probat. Alexand. in consi. 46. in sexto uolu. Limita hanc regulam non procedere, quando ad declaranda eorum testimonia uocarentur. Dec. in l. j. §. creditur, colu. 4. uers. quarta conclusio. ff. si cert. peta. Nunquid autem iusiurandum generale sufficiat? vt puta, si quis iurasset semper dicere ueritatem, ut est tabellio, uel mercator matriculatus, qui generaliter iurant? nunquid si producuntur ut testes iurare debeant an non? vide Ias. in d. l. admonendi, colu. 58. & colum. 86. cum sequ. vbi propè infinita disseruit in materia iuramenti testium, quem semper uideas in hac re. An autem testis iuramentum remitti possit à partibus. vide Feli. in capitulo tuis quæstionibus, de testib. vbi tradit quando testes dictum ualeat sine iuramento.

Summa-

Summarium in l.omnibus.C. de testib.

1 *Idoneus testis non est quis in causa propria.*
2 *Legatarius an possit esse testis in causa testamenti.*

Bar.in l.omnibus.C.de testi.

1 BART. in hac.l.omnibus, ait, in re propria † multum esse idoneum testem. vide Cepoll. in consi.34.col.3.Imol.in consi.111.in fi.Alex.in consi.124.colu.fi.in 1.volu.& in consi.136. col.fi.eod.vol.& in consi.62.in 3.volum.Attende tamen quia quando actor uel reus semiplenè probauit,eis defertur iuramentum in supplementum probationis,& sic testes sunt in causa propria. de qua re agit Bar.& alij in l.admonendi,columna penultima,uersic. hoc præmitto ff.de iureiuran. Limita regulam huius.l.non procedere, quando quis non prætenderet aliquod interesse principaliter,sed in consequentiam,ut puta,si episcopus petit quartam decimarum contra unam ecclesiam, & rector illius ecclesiæ afferat generalem consuetudinem in contrarium, hoc est,nullam ecclesiam soluere,seu rectores earum : nam hoc probari poterit per alios rectores ecclesiarum, quamuis ad eorum utilitatem in quandam consequentiam, atque ita ad proprium commodum deponere uideantur. ita inquit Io.Andr.in cap.fine possessione, colu.pen. de regul.iur.in sexto, in mercurialibus, quem refert & sequitur Alexand. in consi.40.columna
2 penult.in quarto uolu. An autem legatarius † possit esse testis in causa testamenti? vide disputationem ad utranque partem apud Abb.in capitulo insuper, nume.9.de testib.& ibi Felin.& alios. Et dum agit hic Bart. de uenditore, vtrum possit esse testis pro suo emptore, vide Alex. in consi.5.colu.5.in primo uolu.& quæ posui ad Bar.in l.deferre.ff. de iur.fisc. & Feli.in d.cap. insuper,colu.6.versic.tertio quæritur. Et an & quando quis possit esse testis in causa propria? vide Feli.in cap.4.de testib. Adde quòd testis potest esse quis in causa in qua agitur de sua utilitate,quando protestatur se nolle aliquod ius acquirere. Thomas Ferratius in caut.40.

Summarium in l.quoniam.C.de testib.

1 *Socius non potest esse testis pro socio,quando sunt socij omnium bonorum.*
2 *Socius an interrogari possit de iniuria illata socio.*

Bar.in l.quoniam.C.de testib.

1 BART. in hac l.quoniam, versicu. quærit glo. ait, socium † non posse esse testem pro socio, quando sunt socij omnium bonorum. Vide in hac re Alberic.in tracta.de testibus, in capitulo quando testes repellantur ratione domesticitatis. & Alexand. in l.serui electione.§.primo.colum.2.versic. facit etiam ista materia.ff.de lega.primo.& Angel.in consi.295. Visis attestationibus. Areti.in consi.13.colu.2.& in consi.6.& in consi.164. Feli.in capitulo insuper, colum.6.vers.Decimò quærit, de testib.& in capitulo cùm à nobis, colu.5.versic.sed aduerte, eodem titulo. & in capitulo venerabilis, colu.1.de testib. Cæpoll.in consi.72.colum.3. Anan. in cons.59.colu.3.Alexand.in cons.132.colum.fin. in primo uolu. Abb.in cap.1.de confess.& glo.& ibi doct.in capitulo cùm.V.in fi.de offic. delega. & Alexand. in cons.111. visa facti narratione,colu.fi.in libro primi & secundi uoluminis. Et aduerte quia quamuis Bart. hic loquitur in socio omnium bonorum, tamen Alexand.in dicto consilio. & multi alij,loquitur in socio & participe criminis, & idem loquitur Alexand. in quibusdam alijs consilijs. in eodem libro.
2 Et an socius † interrogari possit de iniuria illata socio? vide hic Salic.& aliquid per Bald.in l.ut uim.ff.de iust.& iur. & Feli.in capitulo cùm I. & A. colu.4.de re iudic. Alexand. in consi.6.col. 2.in tertio uolu.vbi loquitur in participe criminis, & uasalli in dominum, & iam damnato de crimine ut possit esse testis contra participes, etiam si prius dixissent testimonium contra eum super crimine. & in cons.89.in tertio uolu. & in consi.99. eodem uolumine. vbi agit de associante,& in cons.127.colu.penult.& fi.in quarto uolu. & in consi.157. in quinto uolu.& Bald. in cap.1.de confess.& Dec.in consi.100.colu.8.& omnino in consi.234.vbi ait,socium criminis nullum prorsus iudicium facere contra socium,exceptis quibusdam casibus, in quibus potest interrogari,& fidem facit. & in hac materia uide Feli. in c.ueniens, de testi. & in c.uenera-

bilis, de teſti.cogen. Abb.in d.cap.1.de confeſſ.& in c.ſignificaſti, de adulter. & omnino Bart. & ibi ad eum addita in l.repeti.ff.de quæſtion.vbi inter cætera traditum eſt, in cauſa furti poſſe ſocium interrogari, vt ait etiam Alex. in conſ.89.in tertio uol. & multi ſunt caſus, in quibus ſocius interrogatur, ut in crimine hæreſis, & in alijs caſibus, de quibus agit Specul.in titu.de accuſatore, colu.4.verſ.item repellitur. & prædicta procedunt ut ſocius criminis communiter non ſit idoneus teſtis, quando criminaliter ageretur, ſecus ſi ciuiliter; quia tunc ſocius criminis poteſt interrogari. Aret.in conſ.61. col.1.

Summarium in l.libertorum. C.de teſtib.

1 *Dictum teſtis non citati an ualeat.*

Bar.in l.libertorum.C. de teſti.

1 BART. in hac l.libertorum, quærit, nunquid dictum † teſtis non citati ualeat? Dicas teſtem examinatum parte non citata nullum penitus indicium facere, etiam ſi cauſa ſolennitate iuris omiſſa expediretur. Feli.in cap.2.nume.6.de teſtib. vbi ſubiungit tamen aliquos caſus, in quibus ſine citatione poſſunt examinari. videas quoque Soci.in conſi.262.colum.4. in primo uolum. vbi dicit teſtes parte non citata examinari poſſe, quando periculum imminet, eos non poſſe amplius haberi. communiter autem & teſtes & ſcripturæ produci debent parte citata. Alexand.in conſ.64.colu.3. in tertio uolu. & teſtes in criminalibus examinati non citata parte nihil probant, & nullum faciunt indicium ad tormenta. Alex.in conſi.325.in lib.primi & ſecundi uol.& Dec. in conſi.54.

Summarium in l.nullum. C.de teſtibus.

1 *Teſtis ferre debet teſtimonium omni fori præſcriptione ceſſante.*

Bar. in l.nullum.C. de teſtib.

1 BART. in hac l.nullum, dicit, teſtem † ferre debere teſtimonium omni fori præſcriptione ceſſante. Ad hanc l.vide Bald.in conſ.101.in fi. in primo uolu. Feli.in c.2.colu.2. de teſti.cogen.& in c.ſuſpicionis, colum.1.de offic.delega.Angel.de malefic.in glo.in uoce, Falſario, col.4.verſ.teſtis dixit. Imol.in conſi.139. Abb.in cap.verum, colu.5.de foro compet.& in cap.eccleſia ſanctæ Mariæ, in tertio notab.de conſtitu. hoc tamen non habet locum in clerico coram laico. Feli.in capitulo at ſi clerici, in principio.col.10.verſ.fallit quartò, de iudic.Abb.in c.prætera, de offic.deleg.Aret.in cap.cum literis, colu.2.de teſti.& Feli.in d.cap.præterea, & in d.c.uerum. Et hoc procedit etiam in arbitris, de quibus in d.c.ſuſpitionis. & illi poſſunt punire teſtes, qui coram ſe falſum teſtimonium protulerunt. ita Abb.& alij.in d.c.ſuſpicionis, & præcipuè Barb.in 6.colu.cum ſeq.

Summarium in l.ſi quis teſtibus.C.de teſtibus.

1 *Contra perſonam teſtis quem quis ſemel produxit, non poteſt aliquis excipere, niſi cauſa ſuperueniente.*

Bar.in l.ſi quis teſtibus.C.de teſtib.

1 BART. in hac l. ſi quis teſtibus, ſic ait in ſumma. Contra † perſonam teſtis, quem quis ſemel produxit, non poteſt aliquis excipere, niſi cauſa ſuperueniente, ſed contra eorum dicta poteſt ſemper obijcere. vide Bal.in l.j.§.beſtias.ff.de poſtul. & ad iſtam l.dum in ea de teſte inimico agitur, vide Alex.in l.præſcriptione, ſuprà ſi contr. ius uel util.public. & limita iſtam l. ut per Bal.in conſ.41.col.2.in 5.uol.vide Roma.in conſ.331.& Io.Andr.in addit.ad Specu.in titu.de teſt.§.ſæpe, in prima addit.& in ſimili. Paul.de Caſt.in l.quicunque, infrà de ſeru.fugit. Alex.in conſ.111.col.2.in 3.uol.vbi dicit, eum, qui producit inſtrumentum, uideri illud approbare, ita ut illud amplius inefficax dicere nequeat. Limita quoque iſtam l.ut per Areti. in l.nec furioſus, col.2.verſ.in glo.vltra.ff.de teſtam.& pro declaratione uide Bal.in conſ. 189.in 3.uol.

Summarium in l.teſtium. C.de teſtibus.

1 *De debito in ſcriptis contracto non poteſt probari liberatio, niſi per quinque teſtes uel aliam ſcripturam.*

2 *Statutum an ualeat, quo cautum eſt, ſolutionem debiti niſi per inſtrumentum probari non poſſe, an hoc etiam per pactum fieri poſſit.*

Bar.

Bar. in l. testium. C. de testib.

1 Bart. in hac l. testium, sic ait in summa. De debito † in scriptis contracto nō potest probari liberatio, nisi per quinque testes, uel aliam scripturam. intellige & declara istam l. & alias similes, quæ requirunt scripturam, vt per Felin. in cap. 2. colu. 5. vers. secundò intellige, de probat. & in c. quoniam contra, colu. 10. eodem titu. & in capitulo licèt ex quadam, de testib. & in cap. sicut, col. 1. cum sequ. de re iudic. & vide ad hæc Barb. in cons. 19. col. 2. & 5. in primo uol. Et attende quoniam si iudex aliam probationem admitteret parte contradicente, & protestante, talis probatio non ualeret, etiam si pars ipsa non appellasset. ita colligitur ex dictis Felin. in c. cùm contingat, col. 2. vers. & nota ad hæc, de offic. deleg. & pro ampliatione uideas Anch. in consi. 350. & Feli. in cap. inter monasterium, colu. 14. de re iudic. & addita ad Abb. in c. fi. col. 3. in quinto notab. de success. ab intest. & Alex. in consi. 68. in 3. uol. & in consi. 36. in quinto uo
2 lu. & in cons. 50. eod. vol. vbi tradit, an statutum † ualeat, quo cautum est, solutionem debiti nisi per instrumentum probari non posse. & an hoc etiam per pactum fieri possit. & de hoc uide quoque Fulg. in consi. 200. vbi ponit, quid si huiusmodi pactum esset iuramento subnixum. Et dum Bar. hic in 2. notab. ait, testes debere testimonium ferre de eo, quod ipsi sciunt, & perceperunt per sensum corporis, vide quæ dixi in l. solam, suprà eod. & quæ posui ad Bar. in l. qui testamenta. §. fi. ff. de testam. Et ad ea quæ Bar. subiungit de testimonio de auditu, vide quæ scripsimus de hac re in locis hic citatis per Bar. & alibi.

Summarium in l. siquando. C. de testib.

1 *In electione testis est satisdare, uel iurare de non recedendo.*

2 *Testes debent iurare præsentibus partibus.*

Bar. in l. si quando. C. de testib.

1 Bart. in hac l. si quando, ait, in electione † testis esse satisdare, uel iurare de non recedendo, & reliqua ut hic per eum in summa. Ad istam l. vide Alexan. in consi. 105. colu. 2. in tertio uol. vbi dicit, scripturam etiam priuatam produci debere parte præsente vel citata. & in consi. 82. col. fi. eodem uolu. & in consi. 120. col. 3. in quinto uol. & Bal. in c. 1. si duo, de pac. ten. & testes debere examinari parte citata, vide Bar. in l. admonendi, colu. 10. de iureiur. vbi uult, testes receptos inter alias personas probare, si sunt mortui, id quod uidetur singulare. Et dum ex fine
2 huius. l. colligit Bar. testes † debere iurare præsentibus partibus: Declara & limita istam regulam, vt per Roma. in singul. 364. incip. Fuit unus. & latè per Feli. in c. 2. de testi. Alexan. in consilio 25. in fi. in quarto uolu. Barb. in cons. 18. colu. 7. in primo uolu. Roma. in consi. 192. Imol. in cons. 137. Areti. in cons. 13. colu. 9. & in consi. 164. colu. 2. Alexand. in consi. 222. Examinato processu, colu. 2. vers. quinimmo iurarunt, in libro primi & secundi uoluminis. Et ad ea, de quibus hic agit Bart. in fi. scilicet, an testes post terminum possint examinari? uide plenè Feli. in cap. licèt causam, colu. 14. vers. limita decimosextò, de probat. & quæ pono in l. damni. §. Sabini. ff. de damn. infect. Feli. post Bald. in cap. secundo de testib. Aret. in consi. 141. Bald. in cap. in causis, colu. 1. de testib. Roma. in cons. 443. vbi dicit, posito quòd testes post terminum examinari non possint, an saltem peti possit publicatio? Et omnino Bald. in consi. 33. in quinta par. vbi tradit quid iuris sit, quando datus esset terminus ad probandum, & probatum habendum. & quid si pendente illo termino euenisset impedimentum, & an post terminum possint instrumenta produci.

Summarium in auth. sed & si quis ab aliquo. C. de testib.

1 *Testes ex causa possunt recipi ante litem contestatam, ad perpetuam rei memoriam.*

Bar. in auth. sed & si quis ab aliquo. C. de testib.

1 Bart. in ista auth. sic ait, in summa. testes † ex causa possunt recipi ante litem contestatam ad perpetuam rei memoriam. Ad materiam huius auth. vide Alex. in cons. 348. in lib. primi & secundi uol. & aliquid apud Feli. in c. significauit, colu. 2. in vltimo notab. de testi. Bald. in consi. 384. in tertio uol. Fulg. in cons. 176. in fi. & Bald. in consi. 481. in quarto uolu. & quia de hac re alibi plenè diximus, vlterius non progrediar.

Summarium in l.fi. C.de testib.

1 *Si testes fuerunt examinati, & publicati coram iudice, utrum locum habeat hæc lex.*

Bar.in l.fi.C.de testib.

1 BART. in hac l.fi.quærit, si testes † fuerunt examinati & publicati coram iudice, utrum locum habeat hæc lex? vide Aret.in cons.110.Bald.in cons.384.in tertio uol. & Alexan.in cons. 200. Visa petitione, in lib.primi & secundi uol.

Summarium in l.si uteris.C.de fide instrum.

1 *Quamuis testes de falso sint condemnati, tamen hæc sententia non præiudicat alteri eos producenti.*

Bar.in l.si uteris. C. de fide instrum.

1 BART. in hac l.si uteris, dicit, quamuis † testes de falso sint condemnati, tamen hæc sententia non præiudicat alteri eos producenti, nisi iterum illi accusentur. vide Alexan.in cons.89.col.fi.in tertio uolu. & omnes in l.j.infrà ad leg.Corn.de fals. Alex.in l.ex duobus, in 4.quæst.Bar.ff.duob.reis.& Bar.& quæ ibi ad eum posui in l.Lucius.ff.de his qui not.infam. Bal.in cons.252.in quarto uolu. Alexan.plenè in l.sæpe, col.9.& seq.ff.de re iudic.Corn.in cons.261.in quatto uol.& Fulg.in cons.69.

Summarium in l.si aduersarius.C.de fide instrum.

1 *Qui renunciat usui instrumenti suspecti, tacitè uidetur fateri instrumentum falsum.*

Bar.in l.si aduersarius.C.de fide instrum.

1 BART. in l.si aduersarius, hoc dicit in summa, Qui † renunciat usui instrumenti suspecti, tacitè uidetur fateri instrumentum falsum. istum tex.adducunt Bal.Salic.Dec. & alij in l.postquã liti, suprà, de pact.ad probandum, sicut ille, qui renunciat liti, postea eam iterum instituere non potest, ita etiam renuncians uni tantùm articulo litis, non potest postea illum instaurare, ut probat hic tex.per quem dicit Bald.in l.Labeo.§.1.ff.de pact.eum, qui renunciat instrumento, non uideri renunciare iuri suo, quamuis per istum met text. videatur sentire contrarium in l.j.§.ille etiam, in fi.sui apparatus, infrà de lati.liber.toll. proinde pro concordia dici posset, aut de ipso instrumento dubitatur, & tunc renuncians instrumento, videtur etiam iuri & debito suo renunciare.argõ eius quod habetur in d.§.Labeo, aut de ipso instrumento non disputatur, tunc uidet tantùm renunciare probationi, quæ ex illo colligitur. quæ quidem concordia uidetur probari in isto tex.à contrario sensu, & est documentum Dec.in d.l.postquam liti.

Summarium in l.sicut iniquum.C.de fide instrum.

1 *Amissio instrumenti non nocet ei, qui alioqui probat legitimè.*

Bar. in l.sicut iniquum.C.de fide instrum.

1 BART. in hac l.sicut iniquum, ait, amissionem † instrumenti non nocere ei, qui alioqui probat legitimè. De hac materia uide latè Feli. in capitulo sicut, columna prima. & sequ. de re iudic. Et dum Bart. subiungit, si probatur amissio instrumentorum de ueritate autem eius, quod in illo continebatur, nihil probatur, isto casu hoc plenæ non sufficere probationi, sicut neque exemplum. vide Alexand.in auth.si quis in aliquo, colum.fin.suprà de eden. & Felin.in dicto capitulo sicut. Curt. in consi. 25. Et dum subdit Bart. hoc facere semiplenam probationem, vide Ias.in repet.l.admonendi, colum.114. versicu.quartò.ff. de iureiuran. & Bald.in l.j.suprà eodem. vbi limitat nisi tua culpa amisisses, vt puta illud concremando, vel propter iracundiam lacerando.

Bar.in l scripturæ.C.de fide instrum.

BART. in hac.l. scripturæ legit eam duobus modis, vt hic per eum. Tu uerò circa materiam huius contrarietatis, vel diuersitatis, vide aliqua per Ias.in l.fi.col.11.in ultima par.glo.infrà de edict.diui Adria.tollen.

Bar.in l.in exercendis.C.de fid.instru.

Bart. in hac.l.in exercendis, propè fi.agit de testibus, qui contradicunt instruméto. De hac re vide Bar.Ang.& alios in l.j.§.si quis neget,& quæ ibi posui.ff.quemadm.testa.aperi.Fel. in c.cùm Ioannes,& ibi Abb.de fid.instr.& Soc.in consf.92.in 3.vol.

Summarium in l.contractus.C.de fid.instrum.

1 *Contractus qui celebratur in scriptis nullam habet firmitatem nisi prius in totum fuerit scriptus.*

2 *Contractus in scriptis dicitur celebrari quando hoc agitur inter partes, ut non ualeat, nisi fiat scriptura.*

3 *Contractus qui in scriptis conficitur, debet in totum legi posse.*

4 *Scripturæ ordo est attendendus.*

5 *Pacta quæ fiunt antequam contractus habeatur pro perfecto, dicuntur apposita in continenti.*

Bar.in l.contractus.C.de fid.instrum.

1 Bart. in hac l.contractus, dicit, contractum, † qui celebratur in scriptis, nullam habere firmitatem, nisi prius in totum fuerit scriptus. Limita hoc non procedere, quando iuramentũ interuenisset; quia tunc etiam contractu non perfecto non haberet locum pœnitentia, ut per Ias.in §.item si quis postulante, colu.19.inst.de action.quamuis loquatur sub dubio fortè. & in hac materia quando contractus uel alia dispositio dicatur esse perfecta, uide Bar. in l.pen. infrà de inst.& subst.& in l.ita stipulatus, in quinta oppos.primæ par.ff.de uerb.oblig.quem Aret.ibi eum reprobat in 5.col.& in re proposita vide Alex.in consi.90.in 1.vol.& in l. iudex posteà.ff. de re iudic.ubi multa ponit pro declaratione huius materiæ, & Bertachin.in uoce, perfectum, & Alber.de Ros.in dictionario in uoce, perfectum, cum ibi addit. per Castill. Et in materia testaméti. & ultimæ uoluntatis, quomodo cognoscatur perfectum ratione uoluntatis, vide Dec.
2 in consi.159.Et dum Bar.hic in 1.notabili colligit ex tex.tunc dici † contractum in scriptis celebrari, quando hoc agitur inter partes, ut non ualeat nisi fiat scriptura. Quomodo autem dicatur emptio & uenditio in scriptis, declarat Aret.in consf.160.incip.Longa, col.3.vers. venio, ubi dicit, quamuis partes conueniant, ut contractus in scriptis celebretur, non tamen propterea dici contractum fieri in scriptis. Postea in secundo notabili colligit Bar.ea, quæ conficiuntur in scriptis, debere in primis tota scribi, & reliqua ut hic per eum. Adde quod in huiusmodi contractu uox, & cætera, extendi non posset per rationem hic allatam per Bart. & multa scitu digna in hac materia tradit Ias.in l.Gallus.§.idem credendum, in 1.lectura.col.3.uersi. circa secundum, & in 2.lectura, col.2.uersi.circa gl.ff.de liber.& posth.& utrobique limitat, nisi contraria uigeret consuetudo, hoc est, ut huiusmodi uoces apponantur, & extendantur. Item scias,
3 contractum, † qui in scriptis conficitur, debere in totum legi posse, ut per Abb.in c. cùm.P. tabellio, colu.2. de fid.instr. ubi tradit etiam quid in alijs contractibus. Et attende quoniam ubi contractus debet in scriptis celebrari, tenet, etiam si sine scriptis conficiatur.l. ij. & ibi Salic. infrà de senten.ex peric.recitan.Et dum Bar.colligit in 3.notab.in huiusmodi contractibus, antequam partes contractum habeant pro perfecto, ex uerbis primo dictis neutri aliquod ius acquiri, & ex hoc infert Bart.ad pacta.ex hoc limitatur singulariter communis regula, qua cautũ
4 est ordinem † scripturæ esse attendendum, & primò nominatum censeri prædilectũ, & primo scriptum, prius censeri esse factum, & huiusmodi genus alia, ut non procedat, quando à partibus conuentum est, ut contractus in scriptis conficeretur, per rationem Bartoli hic & istam limitationem, de qua agit Bar.hic, sequitur Ias.in l.ij.§.prius, colu.5.uersi.limita.ff.de uulg.& pupill.& Feli.in c.cùm dilecta, col.5.in tertia declaratione, de rescript. Et dum Bar.in uersi.ultimò
5 ex hac, inquit, pacta, † quæ fiunt antequam contractus habeatur pro perfecto, dici apposita in continenti: Aduerte quoniam hæc dicta Bartoli procedunt in partibus, alioqui uerò in iudice, qui post uerbum condemno, nihil aliud etiam incontinenti addere potest. Alex.in consi.90.in 1.vol.& in l.iudex.ff.de re indic.

Summarium in auth.apud eloquentissimum.C.de fid.instrum.

1 *Testium receptio an possit delegari.*

Bar.

Bar.in auth.apud eloquentissimum.C.de fid.instr.

1 BART. in ista auth.tradit an † receptio testium possit delegari? vide Alex.in l. hac consultissima.§.fi.col.1.& seq.infrà de testa.Aret.omnino in cons.13.& Ias.in repet.l.admonendi,col. 84.versi.nunquid.ff.de iureinr.Feli.in c.cùm causam,col.14.versi.prima conclusio, de test.& dum in fi.ait hic Bar.de uoluntate partium posse demandari examinationem testium; & ideo ualere quando fit coram arbitris:vide circa hæc omnino Alex.in cõs.104.col.pe.& fi.in 5.vol. ubi inquit, iudicem non posse nisi consentientibus partibus committere testium examinationem,& alia dicit,ut ibi uidere est,& apud Bal.in cons.481.in 4.vol.

Summarium in l.plures.C.de fid.instr.

1 *Ille qui recipit apocham cogitur reddere antapocham.*

Bar.in l.plures.C.de fid.instr.

1 BART. in hac.l.plures,dicit,eum, † qui recipit apocham,cogi reddere antapocham. hæc sunt præcisè illius uerba. vide Alex.in l.prætor.§.1.quem legit cum prin.ff.de eden.

Summarium in l.comparationes.C.de fid.instrum.

1 *Scriptura de qua fit comparatio literarum, debet esse scriptura priuata approbata.*

Bar.in l.comparationes.C.de fid.instr.

1 BART. in hac l.comparationes,ait,scripturam,de qua fit comparatio literarum,debere esse scripturam priuatam approbatam,& reliqua.pro intellectu istius.l.in quibus terminis procedat,uide omnino Aret.in cons.64.col.2.& 3.

Summarium in auth.ac si contractus.C.fide instrum.

1 *Scriptura testatoris manu probari non potest per comparationem, sed tantum si testes erant præsentes quando scribebatur.*

2 *Scripturæ priuatæ si non sunt subscriptæ à partibus neque à testibus an ualeant.*

3 *Sola comparatio literarum plenæ sufficit probationi, quando habet subscriptionem partium, & testium.*

Bar.in auth.at si contractus.C.de fid.instr.

BART. in hac auth. agit de comparatione literarum,in qua attende,quoniam in terminis
1 auth.quod sine,infrà de inoffi.testa.scriptura † testatoris manu probari non potest per comparationem,sed tantùm si testes erant præsentes quando scribebatur. Alex.in consi.123.colu.2. in 1.vol.& in consi.76.in 3.volu. Et in materia comparationis,vide omnino Aret. in consi.64. ubi eleganter loquitur. Et dum Bar.hic in uersi.ex hoc sequitur,agit de scripturis armarij,quæ & si non habeant annos Domini,indictionem,& similia,tamen probant. vide Alexan.in auth.si quis in aliquo.col.2.uersi.sextò fallit.suprà de eden.& Feli.in c.cùm causam,colu.3. uersi. in ea gl.de probar.& plenè in c.ad audientiam,col.4.& seq.de præscript.& Imol.in consi.37.colu.3. Card.in consi.72.col.3.& seq.Alex.in consi.138.col.3.in 1.vol.& in consi.234.Viso & discusso,col.pen.in libro primi & secundi vol.ubi agit de libris æstimi,& omnino uide Ias. in repet.l.
2 admonendi.col.48.vers.decimus casus,ubi tradit quid iuris,si tales † scripturæ priuatæ nõ sunt subscriptæ à partibus,neque à testibus. & Roma.in consi.260. Corn.in consi.24. in 4.volum. Alex.in consi.16.in 5.vol.ubi ait,scripturas sumptas ex archiuo publico fidem facere in eo loco,ubi erat archiuum,& non alibi,etiam si ibi extaret statutum, quo cautum esset, huiusmodi scripturis fidem esse habendam. & in consi.23.col.2.in eod.5.vol.ubi dicit,eas non facere fidem contra personas non subditas. & Feli.in c.fi.col.pen.versi.fallit sextò.de fid.inst.& Bald.in consi.229.in 1.vol.ut docuit quæ requirantur ad hoc,ut huiusmodi scripturæ fidem faciant.
3 & ad ea,quæ subdit Bar.in uersi.oppono & uidetur, dicens solam † comparationem plenæ sufficere probationi,quando habet subscriptionem partium & testium.vide Feli.in c.2.colum.2. uersi.septimò,de fid.instrum.& Soc.in consi.274.versi.circa secundum,in 1.volu. Et dum paulòpost subiungit Bar.quando testes non dicunt de contractu,sed de scriptura,scilicet hanc esse scripturam Titij,tunc neque solis testibus credi sine comparatione, neque comparationi sine testibus. vide Alex.in consi.118.in 4.vol.& in consi.76.in 3.volum. ubi docuit quomodo fiat comparatio. & an sola comparatio faciat fidem, Aret.in consi.64.& in l.hæredes palam.ff. de

 testa.

testa.ubi ponit cāsum,in quo sola comparatio facit fidem. & Paul. de Castro in consi.332. & Bal.in consi.218.in 1.vol.& ad ea quæ tradit Bar.hic in fi.uide Ias.in repet.d.l.admonendi,col. 60.uersi.tertiò & ultimò.

Summarium in l.fi.C.de fid.instrum.

1 *Instrumentum cui fides semel est approbata, debet iterum produci si aduersarius uelit illud redarguere de falso.*

Bar.in l.fi.C.de fid.instrum.

1 Bart. in hac l.fi.sic ait in summa. Instrumentum,† cuius fides semel est approbata debet iterum produci,si aduersarius uelit illud redarguere de falso,& reliqua. Vide Bal. in consi. 158. in 2.volu.& Imol.in consi.4.ubi facit ad id,quod hic dicit Bar. ibi solenniter iurauerit. Et dum subdit Bar.scripturā, quæ semel in iudicio fuit producta,& in actis redacta plenæ sufficere probationi,quamuis authenticum non reperiatur. vide Alex.in auth.si quis in aliquo, col.2.versi. septimò fallit,suprà de eden.& Feli.in c.quoniam contra,col.26.versi.sextò quæro, de probat. & Alex.in cons.118.col.2.in 5.vol.

Summarium in l.j.C.plus uale.quod agi.

1 *Quando unum agitur,& aliud scribitur per fallaciam unius partis,eo casu plus ualere quod agitur.*

Bar.in l.j.C.plus ualer.quod agi.

1 Bart. in hac l.j.dicit,quando unum † agitur,& aliud scribitur per fallaciam unius partis, eo casu plus ualere quod agitur. aduerte cum plures sint species simulationis,ut colligitur ex dictis Bartoli hic,ille,qui uult dicere contractum simulatum,debet exprimere modum, & speciē simulationis,ut per Anch.in cons.227.col.2.& per Alex.in cons.28.col.3.in 5.vol. & de multis speciebus simulationum,vide Cæpol.in caut.243.

Summarium in l.emptione.C.plus uale.quod agi.

1 *Contractus emptionis intelligitur factus causa pignoris, si apponitur pactum de retrouendendo.*

Bar.in l.emptione.C.plus uale.quod agi.

1 Bart. in hac.l.emptione,ajt,contractum † emptionis intelligi factum causa pignoris, si apponitur pactum de retrouendendo. Vide ad istam.l.Imol.& Alex.in l.Seius & Augerius, in fi.ff.ad leg.Falcid.& quia hoc pactum solum de retrouendendo non sufficit ad probandam simulationem, nisi etiam adsit paruitas pretij. & secundum aliquos etiam contrahentem esse solitum fœnerari,tamen secundum magis * communem sententiam prima duo sufficiunt, ut docuit Alex.in consi.54.in 6.vol.ubi addit etiam aliam coniecturam ad præsumendum contractū simulatum,hoc est,quando pactum hoc de retrouendendo non permittitur poni in eodem instrumento,sed in alio ponitur. Item præsumitur simulatio ex pactis non consuetis apponi in similibus instrumentis. Ad hæc vide omnino Fulg.in cōsi.134. Feli.in c.si cautio, nu.55.de fid. instr. Abb.in consi.49.in 1.vol.& in consi.69.in 2.vol.Ias.in l.cum eo, suprà de transact. & omninò Cæpoll.in tract.de simulat.contract.& Soc.in consi.127.col.4.in 3.vol.Aret.in consi.65. Raph.Cuma.in consi.133.& omnino Alex.in consi.28.in 5.vol.in quibus locis agitur præsertim de continuatione possessionis post alienationem,an & quando arguat simulationem, & in hac materia vide Dec.in l.imaginaria.ff.de reg.iur.& in cons.644.

Rubrica.C.de pignor.act.

Circa istam rubricam uide quæ posui in rub.ff.eod.tit.

Summarium in l.j.& ij.C.de pigno.actio.

1 *Fructus qui percipiuntur ex pignore debitum minuunt, & sortem principalem.*

2 *Fructus an & quando in sortem computentur.*

Bar.in l.j.& ij.C.de pignor.action.

1 Bart. in hac.l.j.& ij.inquit,fructus,qui percipiuntur ex pignore debitum diminuere, ac sortem principalem. Limita hoc non habere locum nisi creditor ratione pecuniæ numeratæ multos

multos labores subierit; quia tunc lucratur fructus contemplatione laborum. ita Roman. in singul.536.incip.Regula est,cum ibi additis per Castill. & ad materiam.l. secundæ quæ idem continet cum prima vide Alex.in consi.148.in libro primi & secundi vol.& in consi.119.col. 1.in 4.vol.ubi agit de materia huius.l.primæ & secundæ.& in consi.141.col.fi.in 5.vol.ubi de-
2 clarat.& Imol.in consi.19.& semper in hac re scilicèt,an † & quando fructus in sortem debeant computari,uide Antonium de Fano in tract.de pignoribus & hypothec.in 5.membro quintæ part.& Feli.in c.ad nostram.nu.10.uersi.quare autem,de iureiur. Et an & quando computari debeat in sortem,non obstante conuentione contrarium continente,vide apud Raph.Cuma. in consi.19.in fin. Et quia in hac.l.ij.agit de fructibus perceptis,& qui percipi potuerunt,quomodo peti debeant,uide omnino Ang.in l.ait prætor.§.per hanc.ff.de his quæ in fraud.credit. & Feli.in c.iudicis officium,de offic.iudic.

Summarium in l.si creditor.C.de pigno.actio.

1 *Casum fortuitum quis probare debeat.*

Bar.in l.si creditor.C.de pignor.action.

1 BART. in hac l.si creditor,tradit,quis † probare debeat casum fortuitum. vide aliquid apud Corn.in consi.108.in 1.vol.

Summarium in l.quæ fortuitis.C.de pignor.actio.

1 *Creditor non tenetur de casu nisi sit actum inter partes.*

Bar.in l.quæ fortuitis.C.de pignor.action.

1 BART. in hac.l.quæ fortuitis,dicit,creditorem † nō teneri de casu, nisi sit actum inter partes. Attende quoniam hæc.l.adduci solet ad hoc, si aliquis possidet rem, cuius dominium est apud alium,periculum spectare ad dominum. Limita hoc procedere, quando quis habet dominium de iure communi,alioqui autem si de iure speciali haberetur.gl. est sing. in l. non omnis.§.pupillo.ff.si cert.pet.ita Roma. in singul.331.incip. Tu scis, cum ibi addit. per Cast. ubi refert eundem Roma. affirmantem, se hoc in facti contingentia obtinuisse Florentiæ contra omnes doctores illius ciuitatis.

Summarium in l.pignus.C.de pigno.actio.

1 *Ille qui facit consueta fieri, excusatur à culpa.*

Bar.in l.pignus.C.de pignor.action.

1 BART. in hac.l.pignus,dicit,eum, † qui facit consueta fieri,excusari à culpa.Dicas idem & contra; nam qui facit non consueta fieri,est in culpa.ita Aret.in consi.38.col.2.& Alex.in consi. 245.Visis scriptis,in libro primi & secundi vol.

Summarium in l.j.C.per quas perso.nobis acqui.

1 *Per liberam personam acquiritur nobis possessio,non autem dominium.*

Bar.in l.j.C.per quas person.nob.acquir.

1 BART. in hac.l.j.dicit,per liberam † personam acquiri nobis possessionem, non dominium. aduerte,quia ubicunque actiones quæri non pssunt procuratori,tūc directè acquiritur domino.l.qui ita.§.1.ubi gl.in uoce,euidens.ff.ad Trebell.& ibi Bar.

Summarium in l.si filius.C.ad sena.consul.Macedo.

1 *Ratihabitio retrotrahitur, & mandato æquiparatur.*

2 *Fictio non operatur nisi subsit æquitas,uel necessitas.*

Bar.in l.si filius. C.ad senatusconsi.Macedon.

1 BART. in hac.l.si filius,inquit,ratihabitionem † retrotrahi,& mandato æquiparari. ista est regula,quæ fallit in multis casibus,ut per Feli.in c.sicut tuis,de simon.Limita etiam ut mandato æquiparetur priuato,non publico. ita Feli.in c.prudentiam,in principio col.fi. de offic. deleg.Item limita ut non procedat,quando ista ratihabitio fieret in præiudicium iuris iam acquisiti.ita gl.in c.ratihabitione,de regul.iur.in sexto quam limitationem sequitur Alex. in consi.78. col.7.

col.7.in 5.vol.& Soc.in consi.126.in 4.vol.Item limita,ut nunquam retrotrahatur nisi suadente æquitate, uel necessitate. hoc ita colligitur: nam retrotrahitio ista fit ex fictione, sed fictio
2 †non operatur nisi subsit æquitas uel necessitas secundum Bar.& alios in l.si quis pro emptore. ff.de usucapion.& quamuis mandato æquipararetur hæc ratihabitio, non tamen oritur actio mādati. Alex.in l.si pecuniam, infrà de negoc.gest. Denique limita, ut per Alexan.in consi.2. in 4. vol.& an & quando ratihabitio æquiparetur mandato? vide Fulg.in consi.154.Item habet locum quando res est integra. Alex.in consi.110.in 1.vol.& Soc.in consi.343.in 1.vol.& omnino in hac materia videas Alex.in consi.78.col.4.& seq.in 5.vol.& in consi.26.in 6.vol.& Felin.latè in c.sunt & alij,col.2.& 3.de rescript.

Summarium in l.iubemus.C.ad sena.consu.Velleia.

1 *Mulier potest renunciare iuri hypothecarum.*

Bar.in l.iubemus.C.ad senat.consf.Velleian.

1 BART. in hac l.iubemus, ait, mulierem † posse renunciare iuri hypothecarum, quæ renunciatio non extenditur ad alias res, uel personas, quam ad eas, quibus est facta renunciatio. Vide Soc.in consi.200. in 1.vol. qui egregiè loquitur in materia huius.l. Et de renunciatione mulieris, vide Feli.in c.si diligenti, nu.16.cum seq.de for.compet.& ad rem faciūt trad.per Roma.in consi.132.in fi.Et dum hic Bar.opponit dicens, quando mulier agit hypotecaria contra possessores aliarum rerum, eam cogi cedere illis actionem personalem, & hypothecariam in bonis uiri. uide aliquid apud Bal.in consi.109.in 3.vol.& in consi.189. eod.vol. & Soci.in d.consi.200.Et dum Bar.in uersi.ultimò scias, ait, hanc.l.esse intelligendam, quando maritus in alijs rebus remanet soluendo, vide Ant.de Butr.in consi.36.& Soci.in d.consi. 200.colum.pen.& fi.

Summarium in auth.si qua mulier.C.ad sena.consu.velleia.

1 *Mulier quæ uiro consensit circa obligationem rerum suarum, ut non teneatur, nisi pecunia ad eius utilitatem peruenerit.*

Bar.in auth.si qua mulier.C.ad senatus.consf.Velleia.

1 BART. in ista auth.agit de muliere, † quæ uiro consensit circa obligationem rerum suarū, ut non teneatur nisi pecunia ad eius utilitatem peruenerit. Adde quòd ista auth.locum habet etiam in patre & in fratre uiri.Soc.in consi.66.in 1.vol.

Summarium in l.antiqua.C.ad sena.consu.Velleia.

1 *Mulier quæ confessa est recepisse in instrumento publico ut intercedat, non iuuatur Velleiano.*

Bar.in l.antiqua.C.ad senatus consf.Velleian.

1 BART. in hac.l.antiqua, ait, mulierem, † quæ confessa est recepisse in instrumento publico, ut intercedat, non iuuari uelleiano. Vide Roma.in singul.323.incip.Tu scis quòd mulier. Item attende quoniam ipsa dotis alienatio tenet, quando mulier cum marito pretium recipit; quia illud uidetur habere loco dotis.gl.est not.in l.fi.& in l.ita constante.ff.de iur.dot. secundū Bar.in consilio incip.domine.& Cæpol.in caut.174.

Summarium in d.l.antiqua.§.fin autem.C.ad sena.consu.Velleia.

1 *Mulier intercedendo ipso iure non obligatur, nisi contractus in scriptis celebretur, uel à tribus testibus subsignetur.*

Bar.in d.l.antiqua.§.fin autem.C.ad sena.consf.Velleia.

1 BART. in ead.l.§.fin autem, dicit, mulierem † intercedendo ipso iure non obligari, nisi contractus in scriptis celebretur, uel à tribus testibus subsignetur. circa istum tex. uide omnino Iaf.in l.sciendum, col.9.versi.tertiò.ff.de uerbor.obligat.ubi ait, quamuis renuncietur huic beneficio cum iuramento, si tamen testes ita non subscripserunt, obligationem non nasci; quia intelligetur renunciatum duntaxat beneficio senatus consulti, non autem beneficio huius.l.

Summa-

Summarium in l.fi.C.ad sena.consu.Velleia.

1 *Mulier intercedendo pro dote non iuuatur Velleiano.*

Bar.in l.fi.C.ad fenatusconf.Velleian.

1 BART. in hac l.dicit,mulierem † intercedendo pro dote non iuuari uelleiano. uide l.primā infrà de iur.dot.& collige ex isto tex.in uoce,pollicitus,non folùm ex pacto nudo,fed etiam ex pollicitatione actionem oriri pro dote. de qua re vide gl.in rubrica infrà de dot. promiff.& l. ad exactionem,in uoce,pollicitus,eod. titulo. Sed huic fententiæ reluctatur, quia ex pollicitatione factæ reipublicæ non oritur actio, igitur neque in dote, cùm in ea agatur de fauore publico non principaliter. fed opinor magis effe priuilegiatā dotem,quam rèpublicam,ut uidere eft in priuilegijs enarratis in l.j.in gl.in uoce,femper.ff.fol.matr.& ibi omnes,tradit Bal.nouell. in tract.de Dote. nunquid autem ista.l.procedat,fi mulier pollicita eft reftituere dotem, ficut quando promittit dare? & dicas eam ifto cafu procedere: quia reftitutioni magis fauendum eft. patet, quia præfertur omnibus.l.afsiduis,infrà qui poti. in pignor. habean.ita decidit Bal. nouell.in l.j.folut.matrimi.ut referebat Curt.& fauor dotis faciat ceffare remedium auth.fi qua mulier.fuprà eod.& dum Bar.fubiungit hic de renunciatione velleiani, quæ fit extra iudicium uel aliter,an ualeat; vide Aret.in c.fi diligenti,col.2.de for.comp.& ibi Barb.& Ang. Aret. in §.itē fi in iudicio,col.12.inft.de except.& Bal.in c.ex refcripto.col.1.& feq.de iureiur.& in huiufmodi renunciatione,fcias eam facilè irritari poffe, fi notarius interrogatus quid fit Velleianum,ignorat. aliæ quoque cautelæ ad hoc traduntur per Cæpoll.in caut.196.

Summarium in l.fi ex cautione.C.de non.nu.pecu.

1 *Contra creditorem opponi poteft exceptio non numeratæ pecuniæ.*

2 *Confeffio de recepto non nocet,nifi dictum fit in præfentia mei notarij,& teftium.*

Bar.in l.fi ex cautione.C.de non numer.pecun.

1 BART. in hac l.fi ex cautione, ait, contra † creditorem opponi poffe exceptionem non numeratæ pecuniæ,nifi probet numerationem. Limita hoc non habere locum quando creditor iuraffet contenta in inftrumento effe uera. ita Franc.Cremenf.in fing.152. incip.Volo dare. & an renunciari pofsit exceptioni non numeratæ pecuniæ, & alia pulchra in hanc materiam,uide apud Alex.in confi.324.in libro primi & fecundi vol.Et dum Bart. hic in 2 uerfi.Titius,ait,confefsionem † de recepto non nocere,nifi dictum fit,in præfentia mei notarij & teftium: ad rem faciunt trad.per Iaf.in l.fingularia,col.fi.in 4.limit.ff. fi cert.pet. & Feli. latè in c.fi cautio,de fid.inft.Et ad ea,quę fubiungit Bar.vide Raph.Cuma.in conf.40.Alex.in conf. 130.col.2.in 4.vol.& in conf.37.col.2.in 3.vol.Bal.in confi.28.in 1.volu. Corn. in confi.61.in 3.vol.& Soc.in conf.3.col.fi.& in confi.171.in 1.vol.& dum Bar.hic in 2.col.verfi. & per hoc, dicit,eum,qui confitetur fe recepiffe non fub fpe futuræ numerationis,& reliqua, proptera nō impediri quominùs pofsit opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ. vide Abb. in c. cū contingat, col.15.& ibi addita,de iureiur.& Alexand.in d.confi.334. Et dum concludit Bar.in uerfi.quocunque modo,fiue quis in fcriptis,fiue fine fcriptis confiteatur locum effe huic exceptioni,Dicas hanc effe ueram * communem conclufionem,ut per Fel.in d.c.fi cautio, col.107. ver.fallit tertiò,quamuis Bar.in l.ij.§.fin.ff. fi cert.pet.contrarium dicere uideatur, & ibi Curt. declarat iftud contrarium. Poftea Bar.hic propè finem concludit, huic exceptioni renunciari non poffe. Hanc opinionem dicit effe * communem Feli.in d.c.fi cautio col.112.ubi ait, fecus effe, fi in alio inftrumento hæc renunciatio contineretur. id quod uidetur etiam fentire Bar.hic.& hoc dictum fequitur Imol.in d.c.fi cautio, & Iaf.in §.fuerat, colum.19. verfic. adde etiam in propofito,inft.de actio.ubi dicit,huiufmodi renunciationem factam in eodem inftrumento non ualere,fecus in alio inftrumento poft interuallum. & hanc dicit effe * communem fententiam Bartoli & aliorum. & huius renunciationis inualiditatem fentit idē Iaf.in l.j.col.1.

uersi.confirmo.& in l.fi.§.idem quæsiuit col.2.uersi.pro ista.ff.de condi.indeb.& Feli.in c.si diligenti.nu.37.de for.compet.

Summarium in l.cum fidem.C.de non num.pecu.

1 *Qui post promissionem eam aliquo modo approbat, ab exceptione non numeratæ pecuniæ cadit.*

Bar.in l.cùm fidem.C.de non numer.pecun.

1 BART. in hac l.cùm fidem, sic ait in summa. Qui † post promissionem, eam aliquo modo approbat, ab exceptione non numeratæ pecuniæ cadit. vide Aret.in cons.128.& Soc.in cons.143.col.4.& omnino in cons.131.col.3.in 1.vol.Ang.de Aret.in §.idem iuris,colu.18.inst. de except.& col.16.versi.capio quartum principale.

Summarium in auth.contra qui propriam.C.de non nu.pecu.

1 *Ille qui uenit contra suam scripturam propriam, potest conueniri in duplum, quando quis obligatur scriptura.*

Bar.in auth.contra qui propriam.C.de non numer.pecu.

1 BART. in ista auth.dicit, eum, qui uenit † contra suam scripturam propriam, posse conueniri in duplum, quando quis obligatur scriptura, alioqui uerò si scriptura fieret ad probationẽ; quia tunc ista auth.non habet locum. vide Paul.de Cast.in consi.332.ubi pulchrè aperit materiam huius auth.& Bal.in consi.380.in 5.vol.Et ad ea quæ hic in fin. dicit Bar.dum citat.l.cum de indebito.ff.de probat.vide quæ posui ibi in d.l.& Aret.in l.j.§.si quis simpliciter.col.2.ff. de uerb.obli.& in l.j.in princ.col.4.ff.de uulg.& pupill.& Abb.cum ibi addit.in c.si quis, de solut.

Summarium in l.si transactionis.C.de non nu.pecu.

1 *Quando non fit promissio sub spe futuræ numerationis, ista exceptio locum non habet.*

Bar.in l.si transactionis.C.de non numer.pecun.

1 BART. in hac.l.si transactionis, ait, quando † non fit promissio sub spe futuræ numerationis, hanc exceptionem locum habere. vide Aret.in cons.86.col.3.Alex.in cons.324.colu.2.in lib.primi & secundi vol.ubi eleganter loquitur in hac materia.

Summarium in l.generaliter.C.de non nu.pecu.

1 *Contra confessionem propriam in scriptis factam ex causa de præterito ueniri non potest nisi per aliam scripturam probetur contrarium.*

Bar.in l.generaliter.C.de non num.pecu.

1 BART. in hac l.generaliter, ait, contra † confessionem propriam in scriptis factam ex causa de præterito, ueniri non posse, nisi per aliam scripturam probetur contrarium. uide aliquid apud Ang.in consi.160.col.3.& ad tradita hic per Bar.uide Anch.in consi.227.& Alex.in cõs.166.col.4.in libro primi & secundi uol.& ad cautelam, quam tradit Bar. hic in col.fi. uide Cæpoll.in caut.19.incip.Si contractus.

Summarium in l.in contractibus.C.de non nu.pec.

1 *Exceptio non numeratæ pecuniæ obijci potest intra biennium ab eo qui confitetur sibi numeratam.*

Bar.in l.in contractibus.C.de non num.pecun.

1 BART. in hac.l.in contractibus, ait, exceptionem † non numeratæ pecuniæ obijci posse infrà biennium ab eo, qui confitetur sibi numeratam, exceptis quibusdam casibus. vide Zaneti.in c.1.de accusat.differentia 85.Roma.in cons.44.Abb.in consi.37.col.5.in 2.volu.Barb. in consi.14.in 2.vol.& in cons.9.col.13.& in cons.19.col.2.eod.vol.& Alex.in cons.123.in fin.in 5.vol.& an & quando ista exceptio opponi possit post biennium, & nunquid clericis opponi possit, vide Feli.in c.si cautio.nu.46.cum seq.de fid.instr.

Summarium in l.fi.C.de non nu.pecu.

1 *In iuramento subintelligitur illa tacita conditio, quæ intelligitur in obligatione principali.*

Bar.in l.fi.C.de non numer.pecun.

1 BAR. in hac l.fi.dicit, in iuramento † subintelligi illam tacitam conditionem, quæ intelligitur in obligatione principali. Circa istam regulam uide Soc.in l.j.col.13.ff.sol.matr.& ad plus non porrigitur iuramentum quam porrigatur uirtus illius actus, cui fuit adiectum. Socin.in

consi.

consi.40.in 1.vol.& in consi.65.col.6.& seq.& in consi.66.col.4.eod.vol.& Dec.in cõsi.366. & Abb.in c.quemadmodum,de iureiur.ubi dicit, iuramentum recipere omnes conditiones, limitationes, & subauditiones, quas habet ille actus, cui est annexum. Item iuramentum habet tacitam conditionem in se,ut intelligatur excepta iusta causa, qua iurans excusatur à iuramento.tex.est not.in l.fi.ff.quis satisd.cog.ac non nullę aliæ conditiones tacitè in iuramento intelliguntur inesse, quas sigillatim ponit Innoc.in d.c.quemadmodum,ad quem accedit Ange. in consi.219. Et de hac re uide plenè apud Marcum Antonium Bauerium in suo tract.de uirtute iuramenti. Quò uerò ad istam.l.attende singularem cautelam,ut promissor deferat iuramẽtum actori, an habere debeat,& ipse iuret se habere debere,& istud iuramentum in chyrografo apponatur, nam tunc, non poterit istam opponere exceptionem, quoniam habet paratam executionem,secundum Bar.in l.ij.in fi.ff.de iureiur.ubi posui. Et dum Bar. hic quærit, quid si in instrumento renunciauit exceptioni non numeratæ pecuniæ,& postea iurauit, vide Soci. in d.l.j.ff.sol.matr.ubi tenet contrarium,& Feli.in c.si cautio,col.12.de fid. instr.& cautelam eiurandi iuramẽtum,quam hic in fi.posuit Bartolus sequitur Ias.in §.fuerat,col.22.uers.antequam inst.de action.ubi adijcit aliam sing.cautelam,& ibi per eum.

Summarium in l.si constat.C.de compensa.

1 *Compensatio fit ipso iure quò ad impediendum cursum usurarum.*

Bar.in l.si constat.C.de compensat.

1 BART. in hac.l.si constat, ait, compensationem † fieri ipso iure quò ad impediendum cursum usurarum. uide Roma.eleg.in cons.204.col.2.Alex.in cons.74.col.2. in 5.vol. Anch.in consi.135.& Soc.in cons.99.col.2.in 1.vol. ubi in hanc opinionem * communiter itum esse testatur. & idem est quò ad euitandam pœnæ commisionem, non autem quò ad pœnam commissam.Alex.in consi.196. in 7.volu. & totam materiam compensationis uide apud Tyndarum in tract.de compensationibus.

Summarium in l.etiam.C.de compensa.

1 *Debito ex causa fideicommissi obijci potest exceptio.*

Bar.in l.etiam.C.de compens.

1 BART. in hac.l.etiam,dicit,de debito † ex causa fideicommissi,posse obijci exceptionem. vide Alex.in cons.74.in 5.vol.

Summarium in l.fi.C.de compensat.

1 *Debiti liquidi ad liquidum obijci potest compensatio.*

2 *Agens depositi an reconueniri possit.*

Bar.in l.fi.C.de compens.

1 BART. in hac.l.fi.ait,debiti † liquidi ad liquidum compensationem obijci posse. Ad materiam huius.l.uide omnino Bal.in consi.384.in 1.vol.& in consi.317.in 3.vol.Bar.in l.aufertur.§. qui compensationem.ff.de iur.fisc.Alex.in consi.61.in 3.vol.& in consi.92.cum multis seq. in 4.vol.Soc.in consi.343.col.pen.infrà depos.& in cons.131.col.antepe.eod.uol.& in consi.65. in 4.vol.Aret.in §.tu bonæfidei,col.2.& seq.inst.de action.Anch. in consi.360. An autem agẽs
2 † depositi reconueniri posit? vide Mari.in c.1.de mutu.petit.colum.30.in 6.articulo princ.& Bal.in consi.99.in 2.vol.& Tyndarum in tract.de compensat.ubi latè agit de tota materia compensationis. Limita not.regulam huius.l.ut procedat solùm,quando debitum est liquidum per testes, uel alias probationes, alioqui uerò si liquidum esset per confesionem. & ideo cautela est,ut debitor confiteatur debitũ,& opponat compensationem,quia creditor exigere nõ poterit,nisi expectatis probationibus debitoris.ita Cæpol.in caut.83.id quod obliuioni nõ tradas.

Summarium in l.j.C.de usuris.

1 *Stipulatio quando probatur per testes, probari debet interrogationem præcessisse, & responsionem secutam esse.*

Bar.

Bar. in l.j.C. de usur.

1 BART. in hac l.j.inquit, quando † stipulatio probatur per testes, probari debere interrogationem præcessisse,& responsionem secutam esse. Vide Soci.in consi.253. colu.4.vers.nec obst.in primo uolu.& Seuerin.in tracta.de pact.in 1.quæst.& omnino ad istam materiam uide Bar.in l.non solùm,suprà de testi.Et dum Bart. hic. in fi.ait,testem, qui loquitur de stipulatione, non rectè loqui, quia hoc modo iudicat, & ipse ad iudicandum non fuit adhibitus. vide Cæpol.in conf.32.col.6.Aret. in consi.38.col.2.& quæ posui ad Bar. in l.stipulatio.§.hæc quoque.ff.de uerbor.obligat.& Salic.hic & in l.solam, suprà de testib.post Bar.& Bald.ibi.

Summarium in l.usuras.C. de usur.

1 *Emptor qui percipit fructus rei emptæ tenetur ad usuras pretij depositi, etiam non legitimè.*

Bar.in l.usuras.C.de usur.

1 BART. in hac l.usuras,dicit,emptorem, † qui percipit fructus rei emptæ, teneri ad usuras pretij depositi, etiam non legitimè: & istas usuras esse licitas de iure canonico, quia magis tan quam interesse petuntur. vide Aret.in conf.150.col.2.& 6.cum seq.

Summarium in l.per retentionem.C.de usur.

1 *Pignora pro usuris naturaliter tantum debitis teneri posse.*

Bar.in l.per retentionem.C.de usur.

1 BART. in hac l.per retentionem, ait, pignora † pro usuris naturaliter tantùm debitis retineri posse. & quæ dicta sunt in præcedentibus, etiam in sequentibus ex interuallo factis repetita intelligi. per istam l.tenuit Bart. & est * communis sententia in l.qui in aliena.§.fin.ff.de acquir.hæredit.quamuis in actibus à sola unius uoluntate pendentibus non recedatur à protestatione propter actum contrarium protestationi factum incontinenti, tamen secus esse, si fiat ex interuallo. de qua re agit Ias.in d.§.fi.vers.30. principaliter. vbi tenet contrarium, & duobus modis huic.l.respondet,& in l.non solùm.§.morte, colum.6.vers.tenendo.ff.de oper.nou. nunci.& ad l.hanc uide Roma.in consi. 155.& in consi. 459.colu.2.vbi per istam.l. & similes ait, subsequentem dispositionem ex intellectu non inducere repetitionem eorum, quæ in prima dicta sunt.& ad hoc uide omnino quæ posui in l.si in diem.§.1.ff.de condit.& demonstr.

Summarium in l.aduersus.C.de usur.

1 *Ex perceptione minorum usurarum inducitur tantùm pactum de non petendis maioribus, etiam in causis publicis.*

Bar. in l.aduersus.C.de usur.

1 BART. in hac.l.aduersus, dicit, ex perceptione † minorum usurarum, induci tacitum pactum de non petendis maioribus, etiam in causis publicis. vide Alexand.in consi.5. in quinto uolumine, colu.1.& 4.

Summarium in l.cum allegas.C.de usur.

1 *Pœna adiecta solutioni quantitatis legitimum modum usurarum excedere non potest.*

Bar.in l.cùm allegas. C.de usur.

1 BART. in hac.l. cùm allegas, inquit, pœnam † adiectam solutioni quantitatis legitimum modum usurarum excedere non posse. vide Alexand. in consi.118. & in consi.sequ.in quarto uolum.Imol.in consi.75.colu.2. Anchara.in cap.peccati uenia, colum.9.de regul.iur.in sexto. Dec.in conf.2.colu.3.vbi ponit quando pœna adiecta est facto,uel promissa ab eo, qui promisit se facturum & curaturum. Alexand.in consi.174. Opportunè considerato,in libro primi & secundi uolu.vbi loquitur de pœna adiecta compromisso. & in consi.127.viso instrumento,colu.1.in quinto uolum.vbi ponit quando est adiecta facto,& Anchara.in consi.148.& in re proposita & ad rem hanc uide omnino Ambrosium de Vignate in tract.de usuris, nu.91.cum seq. vbi agit de materia huius.l.& ad rem faciunt trad.per Dec.in consi.2.& in conf.452.

Summarium in auth. ad haec. C. de usur.

1 *Permissae sunt usurae iure ciuili, quamuis permitti non potuerunt.*

Bar. in auth. ad haec. C. de usur.

1 BART. in ista auth. ad haec, tradit, permissas† esse usuras de iure ciuili, quãuis permitti non potuerunt, neque propterea imperatorem ait fuisse haereticum. An autem Papa uel princeps ex causa possit usuras permittere? uide quae posui in prima cõst. ff. dum egimus de commertio Iudaeorum. & quid sit usura, & in quibus rebus committatur, uide Abb. & alios in rubrica de usur. & Abb. in consi. 33. in 1. vol. & Alex. in consi. 80. in 3. vol. & omnino uide Petrum à Blasio in tract. nuncupato Directorium electionum, in 33. cap. secundae par. ubi ait non semper committi usuram, quando aliquid ultra sortem recipitur, declaratque qui sint casus in quibus aliquid ultra sortem recipere liceat, & usuras esse prohibitas in ueteri, & nouo testamento, & de iure canonico, habetur in c. quia in omnibus, & ibi Abb. & alij de usur. & per Alex. in consi. 45. in 4. vol. & eas fuisse prohibitas etiam in Concilio Nicaeno traditum est in c. quoniam. 47. dist. & in c. quoniam multi. 44. dist. docuit Ange. in consi. 90. & quoniam latè iam anteà egimus de hac materia usurarum, haec sufficiant.

Bar. in l. si ea lege. C. de usur.

BART. in hac l. si ea lege, agit de fructibus futuris, ut hic habetur in tex. sed dicas tu, hanc. l. esse correctam per c. nauiganti, de usur. ut docuit Dec. in consi. 123. ubi latè agit de hac re.

Bar. in l. Acceptam. C. de usur.

BRT. in hac. l. acceptam, uersi. quaero secundò, tradit, an si quis obtulit, sed non consignauit neq; deposuit, sufficiat? aitq; sufficere, si res erat talis, quae exhiberi non potest; ut puta si esset fundus, uel equus. Contrarium uidetur uelle Alex. in l. si mora, col. 5. ff. sol. matr. post Angel. & Roma. ibi qui uolunt, immo in equo exhibitionem exigi cum oblatione. Et ad haec uide quae posui in l. praetor. §. si quis paratus. ff. de oper. nou. nunci. Abb. in consi. 56. in 1. uol. & Socin. in consi. 199. Ad ea uerò quae dicit Bar. infrà in uersiculo quaero quid si fiat oblatio? uide Imol. in consi. 25. & Soc. in d. cons. 199. Et dum Bar. hic, in fi. agit de illo, qui obtulit pecuniam in sacculo, & eam non numerauit. Adde limitanda esse haec dicta Bar. ut per eundem Bar. in l. constitutus. ff. de condit. & demonstr. quem sequitur Alex. in d. l. si mora, col. 3.

Summarium in l. cum haereditas. C. depositi.

1 *Haereditas sustinet personam defuncti.*

Bar. in l. cum haereditas. C. deposit.

1 BAR. in hac l. cum haereditas, inquit, haereditatem † sustinere personam defuncti. Attende glo. hic, ex qua colligitur, vbi est suus haeres, ibi nunquam iacere haereditatem. vide Areti. in rubr. ff. de acquir. haered. & Dec. in cons. 344. & quae iam antea dixi in hac re.

Summarium in l. si quis. C. depositi.

1 *Depositarius sine dilatione compellendus est ad restitutionem, nec potest obijcere compensationem.*

Bar. in l. si quis. C. depos.

1 BART. in hac. l. si quis, sic ait in summa. Depositarius † sine dilatione compellendus est ad restitutionem, nec potest obijcere compensationem, & reliqua. Tu uerò multas oppositiones, quas opponere potest depositarius ante restitutionem, vide apud Soci. in cons. 171. colu. penult. & fi. in primo uolu. Et dum Bart. subdit significationem uocis, illicò, & uocis, celerrimè, vide latius apud Ias. in l. fi. in secundo notab. suprà de iudic. & Feli. in c. pretereà, de testi. cogen. Et dum ait Bart. quando huiusmodi uoces appositae sunt in instrumento depositi, illud habere paratam executionem, accedit Ias. in l. fi. colu. 2. in quinto notab. infrà de edict. diui Adria. toll. vbi posuit etiam alios casus, in quibus habet paratam executionem, quamuis communiter secus sit. l. minor xxv. annis cui fideicommissum. ff. de minor. Et uideas Areti. in l. j. §. primo. colu. secunda. ff. de uerbor. obliga. & in l. naturaliter. §. nihil commune, colum. antepenul. vbi Ias. col. 44. ff. de acquir. possess.

Summarium in l.mandatum. C.manda.

1 *Mandatum morte mandantis extinguitur.*

Bar.in l.mandatum.C.manda.

1 BART. in hac l.mandatum,ait,mandatum † morte mandantis extingui. & remittit se ad trad. per eum in l.eius qui in prouinciam. ff. si cert. pet. vbi uide quæ ego scripsi. & limita istam l. non procedere, quando mandans iuberet huiuscemodi mandatum uigere debere etiam post eius mortem: nam si decederet cum hærede, mandatum eius morte non extingueretur. Soci.in cons.60.col.4.in primo uol.& in consi.88.& in cons.112.col.6.eodem uol. vbi subtiliter distinguit & limitat.

Summarium in l.per diuersas.C.manda.

1 *Cessio facta ob aliquam pecuniæ quantitatem non ualet,nisi usque ad concurrentem quantitatem.*

2 *Actio æstimari debet deducto eo quod communiter in expensis consumeretur.*

Bar.in l.per diuersas.C.mand.

1 BART. in hac l.per diuersas, agit de cessione, † quæ facta est ob aliquam pecuniæ quantitatem,non ualet nisi usque ad concurrentem quantitatem. vide Soc.in cons.18.col.4.in primo uol.idem habetur.in l.seq.& ideo uide etiam Soc.in cons.135.in eod.1.vol.& Bar.in consi.88. Alex.in cons.231.viso puncto,col.4.vers.& hæc maximè,in lib.primi & secundi uol. vbi tradit, an falsa causa cessionem reddat irritam & inanem.& in consi.280. In causa & lite, colu.pen.in eodem lib.vide etiam Bal.in l.fi.infrà de fals.cau. adiect.leg. vbi dicit cessionem factam ex falsa causa irritam esse. accedit Dec.in cons.464.& plenè de hac cessione iurium & actionum, uide apud Io.de Grassis in tract.de cessione iuris & actionum. Et dum Bar. infrà in uersi. & semper
2 actio,dicit,actionem † æstimari debere deducto eo, quod communiter in expensis consumeretur, vide Ana.in consi.103.& ibi addita,& Aret.in consi.160.colu.5. Et dum paulò infrà dicit Bar.ibi,tertiò dixi,cessionem præsumi simulatam,quando pro parte uenditur,& pro parte donatur eidem personæ. vide Alex.in cons.28.col.2.in quinto uol.Postea Bart.hic in sequ.quæst. uers.ex quo concluditur,ait, non sufficere si in instrumento cessionis ipse cedens sibi solutum esse confiteretur,nisi etiam probetur. vide Roma.in consi.86. col.2. & sequ.Abb.in c.fi.colu. pen.de alien.iudic.mut.cau.fact.Anch.in consi.338.Aret.in consi.137.col.2. Alexan.in consi. 178.viso themate,in libro primi & secundi uol.& in simili uide Soc.in cons.3.col.2.& seq.in 1. uolu.& Barb.in cons.2.col.3.in tertio uolu.Et ad quæstionem Bar. quam ponit hic in colum.2. vers.quæro quid si postea,hoc est quando postea fit numeratio,nunquid sufficiat, vide Alex.in d.consi.178. Ad ea uerò quæ ponit Bar.infrà in uers.quæro quid uult dicere tex. uide Aret.in consi.136.col.2.& ad ea quæ subiungit,vide Roma. in cons.450.vbi tradit quid iuris, quando debitum erat pro parte uerum,& pro parte fingebatur.

Summarium in l.j.C.pro soc.

1 *Æquales partes intelligi in lucro.*

Bar.in l.j.C. pro soc.

1 BART. in hac l.j.inquit ex mente glo.æquales † partes intelligi in lucro.& propterea infert ad ea,quæ dixit in l.cum oportet.vide Soc.in consi.24.colu.10.in primo uolum.& Alex.in cons.132.col.5.in 5.uolu. Et dum glo.hic.ait, pecuniam in dubio non censeri
* communicatam ex consuetudine,secus de iure, dic istam opinionem * communiter reprobari, vt per Soc.in consi.24.col.10.in primo uolu.

Summarium in l.cum proponas.C.pro soc.

1 *Eo ipso quòd emitur fundus communis,censetur contracta societas in illo fundo.*

Bar.in l.cum proponas.C.pro soc.

1 Bart. in hac.l. cum proponas,colligit ex isto tex.eo † ipso quod emitur fundus communis,censeri contractam esse societatem in illo fundo. vide pro declaratione huius documenti Alexan.in consi.38.in quinto uolu.Item colligit Bar.ex hac l.si unus ex duobus fratribus e mat fundum,vt intelligatur de propria emisse pecunia,nisi id factum esse communi pecunia exprimatur. vide Alex.in consi.190.Diligenter prospectis,in 2.dub. in lib.primi & secundi uolu. & omnino in consi.220.Discussis his,in eod.lib.& in consi.134. in 5.uolu. Roma.in cons.3.& in cons.274.& in cons.131.in tertio dub.& Dec.in cons.99.& in consi. 21.col.5.& seq.

Summarium in l.cum ipse.C.de contrah. empt.

1 *Tutor potest titulo, & bona fide emere de rebus pupilli.*

Bar.in l.cum ipse.C.de contrah.empt.

1 Bart. in hac.l.cum ipse,dicit, tutorem † posse titulo & bona fide emere de rebus pupilli. vide Barb.in consi.42.colu.7.in primo uolu.& Soc.in cons.87.col.2.& 4.in 1. uol.& quia de hac re alibi iam antea egimus,non repetam.

Summarium in l.dudum.C.de contrah.empt.

1 *Neminem cogi debere nisi cui uellet pro libito suæ uoluntatis.*
2 *Statutum prohibens res alienari posse forensibus, utrum ualeat.*
3 *Statutum an ualeat quòd forenses institui non possint.*
4 *Subditus in materia statutorum quis propriè dicatur.*

Bar.in l.dudum.C. de contrah.empt.

1 Bart. in hac l.dudum,pauca dicit. tu uerò limita istam l.quæ uult neminem † cogi debere,nisi cui uellet pro libito suæ uoluntatis. vt non procedat in agricola, qui potius cogitur fructus uendere domino suo,quàm alteri. Bart.in l.j.in fi. C.de metallar.lib.11.Item fallit in fisco, qui rem habet communem cum priuata persona. Bal.in l.j.infrà de comm.rer.alien. & pro declaratione huius materiæ uide Felin. in c.quæ in ecclesiarum, colu.18.uers.sexta declaratio,de const.Alexand.in l.j.in additionibus.ff.de priuileg.credit.& Signor. in consi.21. An autem talis contractus iuramento firmetur, vide Paul.de Castr.in consi.105. Et dum Bar. hic agit de statuto prohibente † res alienari posse forensibus,vtrum ualeat, vide Bar.in l.filiusfamiliàs.§. Diui,colu.3.vers.an per statutum.ff.de leg.1.vbi Ias.latissimè in prima lectura, vers.quærit Bar.& in secunda lectura,colu.10.vers.tertiò quærit Bar.vide etiam in l.j.C.non lice.metro.lib.11.& esto quòd ualeat,tamen limitatur hic per Barto. non habere locum in clericis,de qua re uideas Federic.de Sen.in consi.85.& Dec.in cap.ecclesia sanctæ Mariæ, num.75.de constitu. Item limita ut per Bart.in l.toties. ff. de pollicit. Item limitatur singulariter hoc statutum non habere locum in filio forensi, quamuis statutum etiam à successione forenses excluderet; quia statutum hoc sapit quandam exhæredationem, sed filius nominatim debet exhæredari.l. nominatim.ff.de liber. & posthum. ideo sub illa generalitate forensium, non continetur. ita Firman.in tract.de episcopo, in quarta par.quarti lib.quæst.5.citat Imol.in l.si ita quis.§.ea lege.ff.de uerbor.obliga.sed ego non reperio in libro meo. An † autem ualeat statutum, quo cauetur,forensem institui non posse, vide Bald. in l.fi. suprà de pact. Quid si forensis post emptionem subditus efficeretur, an ualeat huiusmodi acquisitio. vide in simili Paul. de Castr. in l.cætera.ff.de lega.primo.& in l.si cui legetur.§.meminisse,eodem titu.& in consi.340.& Alexand.in consi.29. in tertio uolumine. Barb.in rubrica de rebus eccles.non alienan.Bald.in l.Tribunus.§.fi.in fi.ff. de testam.milit.& glo.in cap.statutum,in uoce, canonicis, de rescript.in sexto.& de intellectu huius statuti uide aliqua per Barb.in d.rubrica de rebus eccles. non alienan.uel non. An antem huiusmodi statutum comprehendat eum,qui consentit alienanti rem, quæ possit esse sua, quia habet actionem personalem ad rem ipsam consequendam. vide Bart.in l.Gallus.§. uidendum. ff.de

ff.de liber.& posth. An stante prædicto statuto mulier posit dare bona sua in dotem marito so rensi Barb.in d.rub.in ultima q.& Curt.in cons.27.vbi tradit etiam quid si debet dotem inæsti matam, an ualeat saltem donec matrimonium dissoluatur? & Paul.de Cast.in cons.340. quid si hoc statutum uenditionem prohibet, nunquid locum habeat in permutatione? vide Bald.in consi.65.in 4.uol.& quomodo intelligatur statutum prohibens alienationē, tradit Bal.in auth. ei qui.C.de bon.aut.iudic.posid. Nunquid istud statutū ualeat in foro conscientiæ? vide Aret. in l.si ita quis.§.ea lege,col.3.ff.de uerb. oblig. An hoc statutum obliget forenses, qui antea acquisita retinent, vide Ias.in l.j.§.veteres,colu.5.ff.de acquiren.possess. An autem non obstante isto statuto, posit forensis à clerico acquirere, vide Federic. de Senis.in d.cons.85.& doct.in c.fi.de immunit.eccles. Attende etiam in hac materia quoniam ut plurimùm in huiusmodi sta

4 tutis fit mentio de forensibus non subditis statuentibus, & ideo quis † dicatur propriè subditus in materia statutorum, vide apud Abb.in cap.proposuisti, de for.compet.in principio. Anto.de Butr.in consi.21.in fi.& Soc.in consi.227.col.7. Et an isto casu mulier nupta non subdito, dicatur subdita ratione domicilij originis. vide glo. in l.origine.C. de municip.& origin. lib.10.& Bart.in l.cùm quædam.ff.de iurisdi.omni.iudic.& Soc.in d.consi.227. Et an mulier nupta non subdito, desinat esse ciuis propriæ ciuitatis, Bar.in l.fi.§.idem rescripserunt.ff. ad municip.

Bart.in l.fi.C.de contrah.empt.

Bart. in hac l.fi.ait, se materiam huius.l.tractasse in l.si quis arbitratu. limita tu hanc.l.ut per Abb.in consi.80.in primo dub.in secundo uol.& ad l.hanc, vide Ana.in consi.19.in primo dub.& in consi.128.col.fi.& in consi.160.col.4.

Summarium in l.emptor.C.de hæredi.uel acti.uendi.

1 *Actiones directas intentandas esse nomine cedentis seu mandantis, & utiles nomine cessionarij.*

Bar.in l.emptor.C.de hæred.uel action.uend.

1 Bart. in hac l.emptor, inquit, actiones † directas intentandas esse nomine cedentis seu mandantis, & utiles nomine cessionarij. vide Roma.in consi.86.col.3.

Summarium in l.certi iuris.C.de hæredi.uel acti.uendi.

1 *Quamuis utilis actio in rem cessionario competat, ei tamen non competit utile dominium.*

Bar.in l.certi iuris.C.de hæred.uel acti.uend.

1 Bart. in hac l.certi iuris, ait, quamuis utilis † actio in rem cessionario competat, ei tamen non competere utile dominium: quia sine traditione acquiri non potest. idem uoluit Bald.in c.1.§.prætereà. de capit.Corrad.in usibus feudorum. vbi subdit, isto casu tantùm utilē rei uendicationem sine utili dominio reperiri. citat glo.magnam in l.j.versi.sed si egi.ff. de eden.quæ quidem glo.ut opinor, videtur contrarium sentire, hoc est, ut non detur rei uendicatio sine dominio. ideo cogita, quia reluctatur etiam huic Bart.documento.

Summarium in l.ij.C.de rescind.uendi.

1 *Si aliquis in uenditione decipitur ultra dimidiam iusti pretij, potest agere ut res reddatur, uel iustum pretium suppleatur.*

2 *Venditio facta à procuratore alicuius rescindi potest, etiam si læsio non sit in dimidia, sed in sexta parte tantum.*

3 *Thesaurum si est inuentum in re uendita, an uenditori detur remedium huius legis.*

4 *Deceptus ultra dimidiam ratione dubij euentus an possit petere restitutionem in integrum.*

5 *Res minoris est pretij ratione oneris annexi.*

6 *Quomodo æstimetur proprietas in emphyteosim perpetuam.*

Bar.in l.ij.C.de rescind.vendi.

1 Bart. in hac l.ij.sic ait in summa. Si aliquis † in uenditione decipitur ultra dimidiam iusti pretij, potest agere ut res reddatur, vel iustum pretium suppleatur. in hac materia dixi

multa iam anteà in lucubrationibus meis, ideo ero breuior. Limita istam.l.non habere locum, quando res esset perempta ante moram casu fortuito. nunquid competat hoc remedium saltem quò ad pretij supplementum? dicendum uideretur quòd non; quia perempta specie debitor liberatur.l.si ex legati causa.ff.de uerb.obliga. habetur in l.quod re.ff.si cert.per. Tamen isto casu agi potest ad pretij supplementum, secundum Abb.in c.dilecti, in fi.de empt.& uend. quam decisionem extollit Francis.Cremen.in singu.84.incip.Volo te docere. Limitauit etiã istam.l.Bar.in l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro soc.dicens, eam non habere locum in uendi-
2 tione † facta à procuratore alicuius; quia rescindi potest, etiam si læsio non sit in dimidia, sed in sexta parte tantùm. Tamen ista limitatio reprobatur, ut per Areti.in consi.125.per textum.in l.si uoluntate, infrà eodem tit.vbi filius uendidit nomine matris. Item non competit remedium huius.l.scienti ualorem ipsius rei. & quomodo scientia probetur, vide apud Dec.in consilio 583. An autem ista l.habeat locum in permutatione beneficiorum? vide Dec.in consi.210. colum.1.& sequ. Adde quòd dicitur quis esse deceptus ultra dimidiam etiam per excessum in uno nummo, Ias.in auth.qui rem, colu.6.vers.sextò, suprà de sacrosanc.eccles. vbi posuit multa quoque alia similia, in quibus unus nummus considerari solet. Et aduerte quoniam & si læsio citra dimidiam permissa uideatur de iure ciuili & canonico, tamen secus est in foro conscien-
* tiæ. Aret.in l.si quis cùm aliter, colu.penult.ff.de uerbor. obligat.vbi testatur hanc esse* communem opinionem.& in consi.93.Viso legato, colum.3.& practica Papiens.in forma libelli in causa uenditionis, in glo.in uoce, pro pretio florenorum. vbi citat B.Thomam. Nunquid au-
3 tem propter pecuniam, vel thesaurum † inuentum in re uendita detur uenditori remedium huius.l.vide Ias.in l.iij.§.Neratius, colu.3.vers.quartò.ff.de acquiren.possess. Quæro cuius loci attendi debeat æstimatio ad quærendam lęsionem, an loci contractus, an loci solutionis? vide Ias. in l.singularia, colu.6.in quarto notab.ff.si cert.peta. Item scias agi non posse remedio huius.l. contra tertium, cui res mea fuisset uendita. Ias.in l.j.si hæres.ff.ad Trebell.vbi docuit etiam quo modo rei æstimatio fieri debeat; declarando multa, quibus res efficitur pretij uilioris, ut puta, si erat uenditor multùm implicitus, vel ratione mali uicini, vel propter pactum retrouendendi, & huiusmodi genus alia. Item ista.l.non habet locum in uendente ex necessitate, ita pretio constituto. Ias.in l.si fideiussor.§.fi.colu.1.ff.de leg.1. Et dum Bart.infrà in uers.quæro quid in alijs, tractat, an ista.l.habeat locum in alijs contractibus. vide Alex.in cons.27.col.2.in 1.uol.& eam procedere in contractu locationis, quæ non est finita, docuit Dec.in consi.583. Et an & quando remedium huius.l.competat, vide Alex.in consi.269.in lib.primi & secundi uolu. Postea Bart.in uers.quæro utrum, tradit, an ista.l.militet in transactione. vide Soci.in cons.85.ait,
* eam intentari posse aduersus transactionem, & hanc esse* communem opinionem. idem ait Dec.in consi.597. Tamen in contrarium testatur esse communem opinionem, Alex.in cons. 118. viso instrumento, in 7.uol. Dec. in cons.479. pro utraque parte adducit uarias doctorum sententias, & tandem distinguit ut ibi uidere est. vide eundem in consi.551. Et dum subdit
4 Bart. an † deceptus ultra dimidiam ratione dubij euentus possit petere restitutionem in integrum an non? vide Ias.in l.j.col.3.in quarto notab.suprà de pact. & in l.fratris tui, suprà de transact.vbi uidetur affirmare etiam deceptum ultra dimidiam iusti pretij rescindere non posse, vt ibi plenius habetur per eum. Et dum Bar.subiungit de laudo & arbitramento, an aduersus illud competat hoc remedium? vide Dec.in consi.60.vbi loquitur in laudo, etiam à partibus approbato, & Soci.in d.cons.85. Ad ea uerò quæ dicit Bar. an iuramento super contractu interueniente tollatur beneficium huius.l.vide Alexand.in consi.21.& omnino in consi.53.in 3.uolu.& in cons.27.col.3.in primo uolu.& in consi.42.eodem uolu.vbi tradit ex quibus sublatum esse intelligatur hoc remedium, & in cons.125.in eod.uol. col.5.& omnino in consi.269.viso processu, in lib.primi & secundi uol.& in cons.133.in 5.uol.& in consi.1.in 6.uol. Abb.in cons. 71.col.fi.in 1.uol.Imol.in cons.1.col.3.& in cõs.14.Soc.in cons.80.& in consi.155.in fi.& oĩno in cons.48.in 4.uol.vbi aperit, ex quibus renunciatum esse intelligatur beneficio huius.l.Et dũ subdit Bar.an minor, qui iurauit aduersus contractũ nõ uenire ratione minoris ætatis, excludat? vide

vide Raph.Cuma.in conf. 180. Alex.in cõf.231. Viso puncto, col.3. in lib. primi & 2. uol. vbi ponit ēt quando in instrõ renunciatum esset exceptioni doli & conditionis indebiti. & in d.cõf. 259. in eod. lib. in conf.21. col. pen. in 3. uol. & in conf. 133. col. pen. in 5. uol. Soc. in conf. 155. col. pe. & fi. & Corn. in conf. 11. in 3. uol. & dum Bar. in 3. col. ver. quæro quid si emptor, ait hãc l. procedere etiã si emptor rem emptam alteri uendidisset, & tradidisset, vide Abb. in consi. 31. col. 2. in 2. uol. & Imol. in conf. 1. col. 4. Postea subdit Bar. quid si fuit dictum in instrumento illud plus quod ualet, donatum fuisse à uenditore? vide Barb. in consi. 21. col. 2. in 4. uol. vbi pulchra dicit de sciente. & Dec. in conf. 583. vbi ait hoc remedium cessare in sciente. & Alex. in d. conf. 269. in lib. primi & secundi uol. vbi vult hoc habere locum etiam in rustico. & in conf. 17. in 3. uol. vbi loquitur in muliere & minore. & in d. conf. 53. col. 3. in 3. uol. & in consi. 133. colu. fi. in 5. vol. & in conf. 299. Puto esse, in fi. in lib. primi & secundi uolu. & latè in l. pretia rerum. ff. ad leg. Falc. & in conf. 46. col. 2. in 3. uol. vbi aperit, quomodo testes debeant dicere scire qualitatem & ualorem ipsius rei. & multa de hoc ualore uide apud Areti. in conf. 65. Alex. in consi. 107. col. pen. in 4. uolu. vbi uult, nihil operari, etiam si testes dicant rem tantum ualere, & plus. Contrarium ait Soc. in conf. 15. quem sequitur Feli. in c. pastoralis, de rescrip. & ad præcedentia vide Feli. in c. ad aures, col. pe. & fi. de rescrip. Et ad ea quæ hic dicit Bar. de eo, qui scit ualorem, & donat illud plus, videas Abb. in conf. 92. col. 4. in 1. uol. Alex. in conf. 125. in 1. uol. & in conf. 28. col. 2. in 5. uol. Soci. in conf. 215. vbi quærit utrum in illo pluri insinuatio exigatur? & Bal. in l. si quis cùm aliter. ff. de uerb. oblig. Et dum Bart. hic in uers. vidimus, tradit quid narrandum sit in libello, quando huius. l. remedium intentatur, vide Ang. in consi. 311. col. 4. Feli. in c. in præsentia, col. 5. de probat. Imol. in conf. 30. Aret. in conf. 126. & in consi. 154. col. 2. vers. confirmatur,
5 tur, vbi ait rem † minoris esse pretij ratione oneris annexi. Alex. in consi. 209. viso themate, colu. 2. in lib. primi & secundi uol. vbi dicit mutationem pretij non præsumi. vide etiam tex. & ibi Abb. in 5. notab. in c. cùm Ioannes, de fide instru. Postremò agit Bar. hic de modo probandi ualorem ipsius rei uenditæ. vide Feli. in c. cùm causa, colu. 1. & sequ. uers. in glo. secunda, de testi. & Ant. de Butr. in conf. 53. col. 2. Mari. in c. dilecti filij, col. 2. de for. compet. Aret. in consi. 126. Bal.
6 in consi. 103. in primo uol. vbi ponit, quomodo † æstimetur proprietas in emphyteosim perpetuam. Corn. in consi. 21. in 3. uol. & omnino ad declarationem uide Pau. de Castr. in conf. 333. Alex. in conf. 46. in 3. uol. & in consi. 107. in col. pen. in 4. uol. Quid si testes sunt uarij in summa ualoris rei? vide Alex. in consi. 206. in lib. primi & secundi uol. & omnino Aret. in d. conf. 65. & in conf. 88. col. fi. denique scias remedium huius. l. durare per xxx. annos. Imol. in consi. 30. & in consi. 99. in fi.

Summarium in l. si uoluntate. C. de rescind. uendi.

1 *Venditio rescindi non potest ratione læsionis ultra dimidiam, nisi probetur læsionem hanc fuisse tempore celebrati contractus.*

Bar. in l. si uoluntate. C. de rescind. uendit.

1 BART. in hac l. si uoluntate, colligit ex isto tex. in fi. uenditionem † rescindi non posse ratione læsionis ultra dimidiam iusti pretij, nisi probetur læsionem hanc fuisse tempore celebrati contractus. Vide omnino Flori. in l. non est necesse. ff. de proba. & Barb. in conf. 17. col. 3. in 2. uol. Alex. in l. uinum, in 5. notab. ff. si cert. pet. Mari. in c. dilecti filij, col. 2. de for. compet. & collige, ex isto tex. multa tractari quæ non perficiuntur. de qua re uide Alex. in consi. 19. colu. 4. in 4. vol. & in consi. 12. col. 6. in 1. vol. & in consi. 18. col. 2. & in conf. 28. eod. vol. Feli. in c. fi. col. 2. uersi. nota ultimo, de probat. uide etiam ad istum tex. Barb. in consi. 8. col. 1. in 2. volu. Attende tamen quoniam & si multa tractantur, quæ non perficiuntur, tamen ex tractatu pręcedenti cõiecturam sumi ad sequentia. Alex. in consi. 1. col. 6. in 1. vol. & in conf. 68. col. fi. in 3. volu. & in consi. 36. in fi. in 5. vol. vbi pulchrum exemplum adducit, & in conf. 148. col. 2. eod. uolu. Barb. in conf. 34. col. 2. in 3. uol. ubi loquitur de præfationibus. Dec. in conf. 133. col. 9. Soci. in consi. 214. & Paul. de Castr. in consi. 132.

Summarium in l. si maior. C. de rescind. uendi.

1 *Protestatio facta ab eo qui non habet ius protestandi, nullius est momenti.*

Bar. in l. si maior. C. de rescind. uendi.

1 BART. in hac. l. si maior, dicit, protestationem † factam ab eo, qui non habet ius protestandi, nullius esse momenti. Vide Roma. in consi. 204. colu. 3. in tertio dubio. & Alexand. in consi. 69. colu. 2. & seq. in tertio uolu.

Summarium in l. quis quis. C. de rescind. uendi.

1 *Deceptus ultra dimidiam præsumitur errasse.*

Bar. in l. quisquis. C. de rescind. uendi.

1 BART. in hac l. quisquis, inquit, deceptum† ultra dimidiam præsumi errasse, neque conijciendum esse eum sciuisse. vide Alex. in consi. 17. col. 2. in tertio uol.

Summarium in l. j. C. de peric. & commo. rei uendi.

1 *Si res euincitur ex causa contractus antecedentis, uenditor tenetur de euictione.*

Bar. in l. j. C. de peric. & commod. rei uend.

1 BART. in hac. l. j. inquit, si res † euincitur ex causa contractus antecedentis, uenditorem teneri de euictione, secus si est causa contingens post contractum, & reliqua. Vide plenè in re proposita Dec. in consi. 74.

Summarium in l. ij. C. de peric. & commo. rei uendi.

1 *Venditio fundi facta ad mensuram, an antequam mensuretur, sit perfecta.*

2 *Rem dici certã, & perfectã quamuis referatur ad quantitatẽ quæ pendet à liquidatione cõium amicorũ.*

Bar. in l. ij. C. de peric. & commod. rei uend.

1 BART. in hac. l. ij. quærit, utrum uenditio † fundi facta ad mensuram, antequam mensuretur, sit perfecta? ad materiam huius. l. videas Dec. in consi. 179. sciasque uenditionem certi fundi, & certo statuto pretio pro quacunque pertica, cum pacto tamen ut mensurari debeat, esse conditionalem; scilicèt, si mensura subsequatur. & ideo ante dictam mensuram contractum esse imperfectum, & damnum interim contingens nõ ad emptorem, sed ad ipsum uenditorem pertinere. l. quod sæpe. §. in his. & ibi Bald. ff. de contrah. empt. Bar. in consi. 221. incip. In quæstione. Alexand. in consi. 24. viso processu, colu. 2. in sexto uolu. Areti. in consi. 11. Soci. in consi. ulti. in 3. uolu. & latisimè Curtius iunior in duobus consilijs editis pro D. Matthæo fratre suo, quibus se subscripsit, & adhæsit Mari. Soci. iuni. in consi. 26. & ibidem etiam prædicta consilia Curtij reperiuntur, qui omnes in facti contingentia concludunt, pactum de emendo & uendendo, in quo facta fuerat traditio rei, & dictum fuerat, ex tunc factum esse datum & emptionem, esse imperfectum & uenditionem esse conditionalem; quia facta erat relatio ad futuram mensuram. Attende tamen quoniam huic conclusioni uidentur reluctari trad. per Ana. quem
2 tefert & sequitur Dec. in consi. 648. vbi uolunt, rem † dici certam & perfectam, quamuis referatur ad quantitatem, quę pendet à liquidatione cõium amicorum. id quod magis est dubiũ, & incertum, quàm sit relatio facta ad mensuram fundi: nam isto casu res est certa in se, quamuis nondum appareat. non enim potest fundus augeri, aut minui ab agrimensoribus; in alio autem casu potest quantitas ab amicis cõibus augeri, & minuì. præterea explorati iuris est, tum demũ illud dici posse certum per relationem ad aliud, quando illud, ad quod fit relatio, est certum, ut est tex. in l. certum, & ibi doct. ff. si cert. pet. l. ij. & ibi doct. infrà de sent. quæ sin. cer. quant. glo. & Bar. in l. ait prætor. §. si iudex. ff. de re iudic. tradit Aret. in consi. 28. colu. 2. sed in proposito casu, relatio quæ fit ad fundum, potest dici esse certa, cum fundus uariari non posit, & mensura illa, quæ expectatur, sit tantùm declaratio quædam, & ille, qui declarat, nihil de suo agit. l. hæredes palàm. ff. de hæred. inst. facit tex. not. in l. unum ex familia. §. 1. ff. de leg. 2. ideo cogita.

Summarium in l. si traditio. C. de actio. empt.

1 *An quis possit precisè compelli ad tradendum.*

Bar.

Bar. in l. si traditio. C. de action. empt.

1 BART. in hac. l. si traditio, quærit, an quis † possit præcisè compelli ad tradendum? & reliqua, ut hic per eum. ad quæ uide Barb. in cons. 52. in ultimò dub. in 3. vol.

Summarium in l. curabit. C. de acti. empt.

1 *Usuræ debentur ab emptore respectu fructuum ex empta re perceptorum.*

Bar. in l. curabit. C. de action. empt.

1 BART. in hac. l. curabit, agit de usuris † quæ debentur ab emptore respectu fructuum ex empta re perceptorum. de hac re uide Alex. in consi. 69. col. 2. in 1. vol. & in consi. 147. in 5. vol. & Soc. in consi. 109. & in consi. 133. & latè & eleganter in consi. 174. in 1. volu. & in consi. 176. & in consi. 179. eod. vol. & in cons. 25. in 4. vol. & in cons. 89. & in cõs. 103. & in cons. 130. eod. vol. 4. Dec. in cons. 39. col. 3. & in cons. 119. in 2. dub.

Summarium in l. si pater tuus. C. de acti. empt.

1 *Ex eo quod quis pro re soluit tributa, non probatur rei possessio.*

Bar. in l. si pater tuus. C. de action. empt.

1 BART. in hac. l. si pater, sic ait in summa. Ex eo, quod quis pro re soluit tributa, non probatur rei possessio. Ad istam. l. uide aliquid per Barb. in cons. 86. col. 6. in 3. vol. Soci. in consi. 89. col. 5. & in consi. 205.

Summarium in l. fi. C. de acti. empt.

1 *Venditor non tenetur defendere emptorem à uiolentia quæ sibi infertur de facto.*

Bar. in l. fi. C. de action. empt.

1 BART. in ista. l. fi. ait, uenditorem † non teneri defendere emptorem à uiolentia, quæ sibi infertur de facto. uide aliquid apud Ant. de Butr. in cons. 22. in fi. & Ang. in consi. 176. in fi. & in consi. seq. ubi egregiè loquitur.

Summarium in l. si emancipatis. C. si quis alte. uel sibi.

1 *Non sufficit si pater emit nomine filij, nisi sequatur traditio.*

Bar. in l. si emancipatis. C. si quis alter. uel sibi.

1 BART. in hac l. si emancipatis, dicit, non sufficere, † si pater emat nomine filij, nisi sequatur traditio. vide Roma. in cons. 291. col. 3. & Ias. in l. si donatione, col. 3. infrà de collat.

Bar. in l. multum. C. si quis alt. uel sibi.

BART. in hac l. multum, in principio propè fi. agit de illo, qui emit cum pecunia aliena, & sibi non traditur possessio, sed ei cuius est pecunia. vide Roma. in cons. 291. col. fi.

Summarium in l. multùm. §. si uerò. C. si quis alte. uel sibi.

1 *Si procurator facit actum tanquam nuncius, non ualet.*

Bar. in d. l. multum. §. si verò. C. si quis alt. uel sibi.

BART. in ead. l. §. si uerò, ait istum uersiculum non esse alibi secundum intellectum gl. hoc

1 est, si procurator † facit actum tanquam nuncius, non ualere. vide Bar. in l. quod videtur. §. constituere. ff. de const. pecun. & quæ ibi posui, & Roma. in singul. 690. incip. Si procurator, ubi ait hunc. tex. esse singul.

Summarium in l. ij. C. de reb. alie. non alie.

1 *Si quis apponit sigillum suum non præsumitur approbare ea quæ in scriptura continentur.*

Bar. in l. ij. C. de reb. alien. non alien.

1 BART. in hac. l. ij. dicit, si quis apponit † sigillum suum, non præsumi propter hoc approbare ea, quæ in scriptura continentur. vide Alex. in consi. 290. Ponderatis his, colu. 2. versi. ad hoc, in libro primi & secundi vol.

Summarium in l. fi. C. de reb. alie. non alie.

1 *Prohibita alienatione censetur prohibitus omnis actus per quem fit translatio dominij.*

a Ubicunque

2 *Ubicunque de uno deuenitur ad aliud, statutum in uno etiam in materia pœnali habet locum in alio.*
3 *Seruitus super re alienari prohibita imponi non potest.*
4 *In publicatione bonorum non ueniunt bona prohibita alienari.*
5 *Prohibita alienatione, prohibitus est etiam usus fructus.*

Bar.in l.fi.C.de reb.alien.non alien.

1 BART. in hac.l.fi.dicit prohibita† alienatione, censeri prohibitum omnem actum, per quẽ fit translatio dominij, & reliqua. Attende tamen quoniam emphyteo ta, qui est prohibitus alienare, potest seruitutem imponere. gl.in l.iij.ff.de seruit.tradit Iaſ.in l.ij.col.76.infrà de iur. emphyt.& in materia huius.l.dicas, alienatione prohibita, rem in iudicium deduci non posse.l. ait prætor.ff.de iure delib.glo.in cap.1.de procurat,& alienatione prohibita censetur prohibitus omnis actus, per quem ius alteri acquiritur; quia de uno deuenitur ad aliud, hoc est ad alienationem. Bar.in l.in quorum.ff.de pignor.hinc dixit Abb.post gl.in c.1.de postul. prælat.ubi
2 cunque de uno† deuenitur ad aliud, statutum in uno, etiam in materia pœnali, habere locum in alio. de cuius dicti ueritate uideas Dec.in c.nam concupiscentiam, in secunda lectura, de cõst. tamen contrarium ait Alex.in consi.41.in 6.vol.& Soc.in consi.75.in 1.vol. & est tex.not.in l. fi. iuncta rubrica.C.de prædi.decuri.sine decre.non alien.lib.10.ubi prohibita alienatione, non est prohibita donatio. sed ista.l.decidit, ut prædictum est.& ideo ille, qui emit rem huiusmodi, non potest retrouendere, neque prorogare tempus retrouendendi à principio statutum. Soc.
3 in consi.241.col.pen.& fi. Et quatenus in hac.l.habetur, seruitutem † super re alienari prohibita imponi non posse, hoc sanè intelligas, hoc est in seruitute propriè, secus verò in aliqua obligatione personali, ut per Bart.in l.nulla.§.fin.ff.de alim.legat.Et quatenus in tex.traditum est, quid ueniat appellatione alienationis.uide in §.rursus, col.3.& seq.inst.de action.ubi citat Ang. qui tenuit statutum de alienatione disponens, locum non habere in pignore, aut usufructu. tamen nescio an hoc sit uerum, propter dictum Abb.in d.c.1.Et an prohibita alienatione sit prohibita permutatio, vide Iaſ.in l.iij.col.66.versi.nunquid autem, infrà de iur. emph. Et an prohibita alienatione censeatur prohibita hæredis institutio? uide apud Bar.in l. si quis ita promiserit.§.ea lege, ubi doct.ff.de uerb.oblig.Ang.in §.fi.inst.quib.mod.testa.infirm. An autem statutum impedire possit alienationem? an pars? an arbiter? an iudex? ponit Bar.in l.filiusfamiliâs §.Diui.ff.de leg.1.& uide quæ ibi posui, & ibi omnino Iaſ.& alios. ubi agunt etiam de differentia, quæ est inter prohibitionem alienationis, quæ fit in ultima voluntate, quia tunc impeditur translatio dominij, & requiritur causa, & eam, quæ fit in contractu; quia tunc non requiritur causa, sed non impeditur translatio dñij, quãuis teneatur ad interesse. de qua re uide etiã doct.
4 in l.ea lege, suprà de cond. ob cau. Item in publicatione † bonorum non ueniunt bona prohibita alienari. Iaſ.in d.§.diui, in secunda lectura, col.3.versi.sextò pondera. & Soc. in consi.266. col.15. Aduertas quoque in materia feudali, quia & si prohibita est alienatio, non tamen prohibitum est dare in feudum, ut aperit Curtius in tact.feudorum, col.150. Nunquid autem prohibita alienari, locari possint ad longum tempus? uide Curt.in d.tract.col.156.versi.tertiò principaliter,& Feli.in c.quæ in ecclesiarum. nu.119.de const.ubi habetur, huiusmodi bona locari posse etiam ad longissimum tempus, dummodò in instrumento contineatur, propterea non acquiri debere utile dominium conductori. vide in isto casu quæ dixi in l.manumissiones.ff.de iust.& iur.Item attende Curtium in d.trac.col.165.ubi uult seruitutem non obstante hac prohibitione posse constitui, id quod huic.l.reluctatur, cuius meminit,& in col.166.versi.decimo-
5 quintò ait prohibita † alienatione prohibitam esse usus fructus constitutionem. quamuis dicat emphyteotam, qui alienare non potest, posse usufructum sine consensu domini constituere, ut per Iaſ.in l.iij.§.ex contrario, col.8.versi.quærit.ff.de acquir.poss.Et in materia huius.l.vide omnino Io.Crotum in d.§. Diui.Iaſ.in §.si quis in fraudem, col.3.inst.de action.Abb.in consi.40.& in consi.91.in 2.vol.Alex.in consi.63.in 7.vol.Dec.in consi.445.nu.24.& in consi.660.Barb. in conſ.66.inter consilia Curtij. Feli.in d.cap.quæ in ecclesiarum.nu.129.& in c.fi. nu.10. de accusat.

accusa. Et breuiter quicquid sit, prohibitus facere, qui alienare nō pōt, & de hac materia uideas plenè apud Fabianum de Monte in tract. de empt. & uend. in 4. q. vers. secundò & ultimò q̄ro.

Summarium in l. multum. C. de commu. rer. alie.

1 *Fiscus ratione partis potest totum uendere.*

Bar. in l. multùm. C. de comm. rer. alien.

1 B A R T. in hac l. multum, ait, fiscum † ratione partis posse totum uendere. vide ad istam. l. Feli. in c. quæ in ecclesiarum, col. 18. vers. sexta declaratio, de const. Aret. in cons. 126. Ias. in l. fi. col. 4. in 3. notab. infrà de iur. emphyt. Bal. in cons. 220. in 2. vol.

Summarium in l. si fundum. C. de pact. inter empto. & uendi.

1 *Pactum de retrouendendo continet etiam rem tradi.*

2 *An uigore pacti de retrouendendo possit uenditor oblato pretio agere rei uendicatione contra eum, cui postea emptor uendidisset.*

3 *Pactum de retrouendendo an ualeat in foro conscientiæ.*

4 *Si emptor promisit retrouendere infra certum tempus, an eo elapso teneatur.*

5 *An facta depositione pretij uigore pacti de retrouendendo dominium ipso iure ita retransferatur, ut possit in rem ipsam à quocunque uendicare.*

Bar. in l. si fundum. C. de pact. int. empt. & uend.

B A R T. in hac l. si fundum, ait, eam esse bonam. l. & reliqua. De huius. l. intellectu vide Ang. in consi. 199. & subtiliter tradit Aret. in consi. 6. colu. 1. per istum textum pactum

1 † de retrouendendo continere etiam rem tradi: tamen postea ibi uidetur contrarium diffinire. & ad istam. l. uide quæ posui ad Bar. in l. qui ita. §. qui ita. ff. de uerb. oblig. Bal. in consi. 118. in 5. vol. & in materia uide Alex. in l. qui Romæ, in principio propè fi. ff. de uerb. oblig. Et dum in hoc tex. habetur, stante hoc pacto retrouendendi, ei locum esse quandocunque uenditor obtulerit pretium, attende quoniam & si expresse dictum esset, quandocunque & ad omnem eius uoluntatem, tamen spacio xxx. annorum præscriberetur, ut per Ias. in l. petens. nu. 10. supra de pact. & ibi Dec. Amplia hoc habere locum etiam si huiusmodi pacto iuramentū fuis-

* set annexum, ut per Mati. Soc. iuni. in consi. 146. ubi testatur, hanc esse * communem sententiā, tamen Crauet. in consi. 71. aliter uidetur sentire. sed Ias. in d. l. petens, & in l. si mater, infrà de inst. & subst. uersi. sicut etiam, dicit, huiusmodi pacto præscribi posse, etiam spatio x. annorum. & quando appositum est iuramentum, vide Feli. in c. cum uenissent, col. 12. de const. An autem

2 uigore † huius pacti possit uenditor oblato pretio agere rei uendicatione contra eum, cui postea emptor uendidisset? Curtius in consi. 12. tenet quòd non. de hoc uide Alex. in consi. 10. in 1. vol. Quomodo autem diuidantur fructus extantes, percepti, & pendentes? & cuius sint & quo tempore, uide Alex. in l. qui Romæ, in principio. col. fi. ff. de uerb. oblig. Item hoc pactum parit obligationem, & res non afficitur. Soc. in consi. 99. col. pen. in 1. vol. & multa de hoc pacto de retrouendendo uide apud Fabianum de Monte in tract. de emptione & uenditione, in

3 7. quæst. principali. Quomodo autem hoc pactum ualeat in foro conscientiæ, docuit Cæpol. in tract. de contractibus simulatis. Item scias simulationem non præsumi in rustico faciente huiusmodi pactum. Ias. in l. si quis id quod, col. 7. in 5. notabili. ff. de iurisd. omni. iud. Quid autem si quis emit à duobus cum pacto retrouendendi, quorum unus uult suam partem, & alius non? uide Bar. in l. cui usufructus legatus. ff. de usufr. leg. ubi dixi, & Fabianum de Monte in loco prę-

4 dicto. Quid si promisit † emptor retrouendere infra certum tempus, an eo elapso teneatur? vide Ias. in l. eum qui ita. §. qui ita. j. col. 4. versi. pone. ff. de verb. oblig. ratione autem huius pacti, res dicitur minus ualere. Ias. in l. j. §. si hæres. ff. ad Trebll. An istud pactum cedi possit, vide aliquid per Ias. in l. j. §. fi. col. 3. versi. item. ff. de oper. nou. nunc. & in hac materia vide Soc. in consi. 261. col. pen. & fin. & multa ad rem hanc facientia uide per eundem Soc. in consi. 253. Et an re uendita teneatur quis ad rei traditionē? uide Ias. in l. in bonæfidei, col. 2. ff. de eo quod cert. loc.

Nunquid

5 Nunquid autem† facta depositione pretij uigore huius pacti,dominium ipso iure ita retransferatur,ut posit is rem ipsam à quocunque uendicare? vide Alex.in d.consi.10.in 1.vol. ubi ponit,quid differat pactum legis commissoriæ,ab isto? & nunquid emptor posit alteri alienare non obstante hoc pacto? & nunquid posit mora purgari? hæc pulchra est quæstio, quam posui ad Bar.in l.si insulam,col.pen.ff.de uerb.oblig. Et an res redempta uigore huius pacti dicatur easdem qualitates retinere,quas habebat antea? uide Dec.in consi.88.

Summarium in l.si quis ita.C.de pac.inter empto.& uendi.

1 *Pactum appositum uenditionis tempore ne liceat fundum religiosum uel sacrum facere,ualet.*

Bar.in l.si quis ita,C.de pact.int.empt.& uendit.

1 Bart. in hac.l.si quis ita,dicit,pactum † ualere appositum uenditionis tempore,ne liceat fundum religiosum uel sacrum facere. Vide Alex.in l.filiusfamiliàs.§.diui.col.6.versi. uidetur in quantum Bar.hic.ff.de leg.1.

Summarium in l.si Patroclus.C.si manci.ita fue.alie.

1 *Si pactum appositum fuit ne liceat emptori alienare,& si alienat res deueniat ad ecclesiam; utrum hoc pactum consensu partium reuocari possit.*

Bar.in l.si Patroclus.C.si mancip.ita fuer.alien.ut manum.

1 Bart. in hac l.si Patroclus,quærit,si pactum † appositum fuit,ne liceat emptori alienare, & si alienat,res deueniat ad ecclesiam: utrum hoc pactum consensu partium reuocari posit? utrum hoc in præiudicium ipsius ecclesiæ fieri posit? aitque dicẽdum uideri quòd non; & remittit ad ea,quæ dixit in l.qui Romæ.§.Flauius.ff.de uerb.obli. uide quæ dixi in lucubrationibus meis,& Barb.in conf.89.col.8.in 3.vol.

Bar.in l.j.C.de monopol.

Bart. in hac.l.j.inquit,eam esse adnotandam contra conuentiones,quas faciunt artifices inter se. Vide ad.l.hanc Anch.in consi.157.& Barb.in consi.87.colu.3. uersi.alias.& in consi. 17.col.3.& seq.& col.fi.

Summarium in l.j.C.noua uectig.inst.non posse.

1 *Propter uetustam consuetudinem induci potest ius exigendi uectigal.*

2 *Vectigal quid sit.*

3 *Vectigalia non legitimè instituta possunt à quocunque defraudari.*

Bar.in l.j.C.noua uectigal.inst.non posse.

1 Bart. in hac.l.j. inquit, propter† uetustam consuetudinem induci posse ius exigendi uectigal.Vide Bald.in consi.435.in 5.volu.ubi tradit,an feudatarius posit subditis suis nouum uectigal imponere? & arcem ædificare? scias etiam vectigal imponi non posse transeuntibus per uiam communem duobus dominis, nisi eorum uterque consentiat, sed unus sine altero non potest. Abb.in consi.83.in 2.vol. Quomodo autem uectigalia à domino castri contra subditos præscribantur,& quomodo contra ipsum dominum præscribantur, & quæ in huiusmodi præscriptione requirantur,vide apud Aret.in consi.42.& Bar.& quæ ibi ad
2 eum posui in l.si publicanis.§.in uectigalibus.ff.de publica.Quid † sit uectigal? an differat à censu uel alia præstatione? & quæ differentia sit inter uectigal, tributum, & pedagium, vide per Bar.& doct.in l.j.§.1.ff.de publican.& gl.in l.iiij.de compens.& doct.in c. tua nobis, de decim. & Abb.in cap.innouamus,de cens.& Ias.in l.apud Iulianum. §.hæres cogitur. ff. de leg.1.Item scias,uectigalia seu pedagia licitè à dominis secularibus instituta,à clericis exigi non posse:quia pedagium est onus personale,sed persona clerici nõ est subiecta dño seculari. de qua re uideas in c.quãquam,de cens.in 6.& in clem.præsenti,eod.tit.& Abb.in d.c.innouamus.Item uectiga
3 lia † non legitimè instituta possunt à quocunque defraudari. Bar.in l.uectigalia.ff. de publica. Bar.in l.ueluti.ff.de iust.& iur.Abb.in d.c.innouamus,& in proœm. Gregor. & in c.1. de const. Et an solo imperatore,aut etiam à regibus & principibus uectigalia posint imponi? uide per Bar.

Bar.in d.l.uectigalia,& Abb.in d.c.innouamus. An ciuitas siue alius citra principem possit collectas imponere? uide Abb.in c.peruenit,de immunit.ecclesi.& breuiter quid sit uectigal, unde dicatur,à quibus imponi possit,& quicquid ad materiam huiuscemodi onerum pertinet,uide apud Bertachinum in suo tract.de gabellis,& Franciscum Lucanum in tract.de fisco,& eius priuilegijs,in 4.par.princip.

Rubrica.C.de rer. permut.

CIRCA istam rubricam uide quæ posui in rubrica & in uarijs legibus.ff.eod.tit.

Summarium in l.si cum patruus.C.de rer. permut.

1 *Contractus permutationis quomodo differat ab alio contractu innominato.*

2 *Permutatio est quando certa species pro certa datur specie.*

Bar.in l.si cum patruus.C.de rer.permut.

1 BART. in hac.l.si cum patruus, in fi. quærit, quomodo differat contractus permutationis ab alio contractu innominato,do ut des,& remittit se ad gl.quæ uult, hunc titulum procedere quando de specie ad speciem fit permutatio, titulus autem generalis,do ut des, quando genus pro genere,uel pro specie.ita etiam declarat Barto.in l.ij.in principio.ff.si cert.pet.sed cogita, huic sententiæ refragari,quia lex istos contractus,ut diuersos seiunxit,scilicet permutationem, & do ut des,cum enim ambo sunt innominati,unus solus sufficiebat, hoc est, do ut des. item unus est bonæfidei,scilicet permutatio,& alius stricti iuris.unde hoc ité reluctatur tex.in l.naturalis.§.1.ff.de præscript.uerb. ubi agendo de specie ad speciem dicitur explicitè,do ut des, igi-
2 tur contra prædicta. hoc tamen quod hic tenuit Bar. post glos.ut † permutatio sit, quando certa species pro certa datur specie,sequitur Ias.in §.actionum,col.17.uersi.in ea gl.& col.seq.inst. de actio.& in d.l.ij.col.5.& ibidem in 21.colu. ponit in quo differat permutatio ab emptione. de qua re hic subdit Bar.& ibi Ias.refert Ang.declarantem septem differentias, ut ibi per eum. Et ad ea quæ ponit Bar. hic in fi.scilicet quò ad translationem dominij, idem esse in alijs con-
* tractibus,quod in uenditione; dicas hanc esse * communem sententiam,ut inquit Alexan.in l. traditionibus,suprà de pact.

Summarium in l.ex placito.C.de rer.permuta.

1 *Ex pacto permutationis actio non oritur, nisi uestiatur.*

Bar.in l.ex placito.C.de rer. permut.

1 BART. in hac l.ex placito,ait,ex pacto † permutationis actionem non oriri, nisi uestiatur. ista.l.ex qua colligitur,agi non posse nisi prius impleto contractu,ex parte agentis,procedit et si offerat adimplere,ut ait Ias.in §.actionum,col.21.uersi.item aduertendum,inst.de action.

Summarium in l.ædem.C.loca.& condu.

1 *Pensio quando sit soluenda.*

Bar.in l.ædem.C.de loca.& conduct.

1 BART. in hac.l.ædem, instat solùm,quando † soluenda sit pensio. tu uerò ad istam.l. uide Alex.in consi.105.in 3.vol.& in consi.79.col.2.in 4.vol.& in consi.132. col.fi.eod. vol.4.& omnino in consi.105. in 3.volu. Et dum in hoc tex.habetur,conductorem domus expelli posse quando locator probaret eam esse eius proprijs usibus necessariam, limita hoc non habere locum,quando in instrumento positū esset pactum, ut conductor expelli non possit; quoniam hoc est intelligendū pro usu proprio,ut ista uerba aliquid operentur.ita Dec. in consi.667.Dum autem in tex.habetur,conductorem quoque expelli posse,si locator maluerit domum corrigere; adde quod refecta domo poterit conductor petere se reponi in domo conducta.glo.est sing.in l. si duo.§. si cum inquilinus, in uerbo,testari,infrà uti possidet. quam extollit Bar.ibi,& Roma.in singul.232.incip.Tu habes. Et dum in hoc tex.in fi.agitur de conductore,

ductore, qui malè utitur re conducta, uide quomodo dicatur malè uti, apud Alexan. in d. consi. 105. in 3. vol. & in consi. 118. in 5. vol. ubi multa docuit in hac re quando conductor dicatur malè uersari, & an super hoc declaratoria sententia exigatur, & in cons. 3. in 4. volu. & in l. si filiusfamiliàs. §. si uir. in quinquennium, col. 2. ff. sol. matr.

Summarium in l. certi iuris. C. loca. & condu.

1 *Inuecta & illata obligari domino pro pensione rei locatæ.*

Bar. in l. certi iuris. C. de loca. & conduc.

BART. in hac l. certi iuris, nihil posuit. Tu uerò in materia huius. l. plenè uideas Antonium de Fano in tract. de pignoribus & hypothecis, in 4. membro, secundæ par. num. 151. cum seq.
1 ubi ponitur ista regula, scilicèt, inuecta † & illata obligari domino pro pensione rei locatæ, cum octo ampliationibus, & octo limitationibus.

Summarium in l. licèt. C. loca. & condu.

1 *Mercedis remissio fieri debet propter sterilitatem, nisi cum ubertate compensetur.*

Bar. in l. licet. C. de loca. & conduc.

1 BART. in hac. l. licet, ex qua colligitur, remissionem † mercedis fieri debere propter sterilitatem, nisi cum ubertate compensetur, tradit quid sit sterilitas, & reliqua ut hic per eum. Ad istam. l. uide Alex. in consi. 3. & in consi. 57. in 1. vol. & in cons. 173. Visis & accuratè, col. pe. in lib. primi & secundi vol. & Roma. in cons. 432. in fi. quem uide omnino, & Ange. in consi. 311. col. 4. Ana. in consi. 74. & ibi addita. Aret. in cons. 52. & in cons. 55.

Summarium in l. emptorem. C. loca. & conduc.

1 *Successor particularis an & quando teneatur stare locationi factæ ab eius prædecessore.*
2 *Successor in beneficio an teneatur stare locationi factæ à suo prædecessore.*

Bar. in l. emptorem. C. de loca. & conduc.

1 BART. in hac. l. emptorem, agit de particulari † successore, an & quando teneatur stare locationi factæ ab eius præcessore. Pro limitatione huius. l. vide Imol. & doct. in l. filiusfamilias. §. Diui. ff. de lega. 1. & in l. qui absenti. §. 1. ff. de acquir. poss. Alex. in l. si filiofamiliàs. §. fi. col. 2. ff. solut. matr. & Ias. in d. §. diui. in 4. quæst. Bar. & de materia huius. l. uide Soc. in consi. 32. in 1. vol. & Curt. in consi. 110. & an conductor expelli possit de re conducta, in qua habet hypothecam, si ei offeratur pœna & interesse? uide Soc. in consi. 90. in 4. uol. Et an & quando successor particularis teneatur stare locationi factæ per suum authorem? vide Bar. cum ibi additis in l. si
2 filiofamiliàs. §. si uir, & Abb. & alios in c. querelam, ne prælat. uic. suas. An autem † successor in beneficio teneatur stare locationi factæ à suo prædecessore? uide Alex. in consi. 160. in 6. vol. Fulg. in consi. 226. Bar. & ibi addita in d. §. si uir. Ias. in consi. 94. in 1. vol. An autem ista. l. habeat locum in colono partiario? vide Roma. in cons. 309. & in consi. 311. Aret. in consi. 160. colu. 8. Alex. in consi. 118. in 2. dub. in 5. vol. ubi ponit multa ad hanc. l. maximè afferẽdo eius rationẽ. Et an procedat quando emptor emisit tantum fructus rei locatæ, uel quando esset facta locatio ad longum tempus? & in cons. 122. eodem vol. uide etiam Soc. in cons. 15. ubi limitat. Barb. in consi. 36. in 3. dubio in 2. vol.

Semmarium in l. damnum. C. loca. & condu.

1 *Si damnum contingit in re locata dimiuutio mercedis fieri debet.*

Bar. in l. damnum. C. de loca. & conduc.

1 BART. in hac l. damum, ait, si damnum † contingit in re locata, diminutionem mercedis fieri debere. quomodo autem ista diminutio fieri debeat, tradit Soc. in consi. 100. & quia de hac re egimus in titulo. ff. locat. non repetam.

Summarium in l. si olei. C. de loca. & conduc.

1 *Verba libelli impropriè accipi possunt, ut libellus sustineatur.*

Bar. in l. si olei. C. de loca. & conduc.

1 BART. in hac l. si olei, concludit, uerba † libelli impropriè accipi posse, ut libellus sustineatur. Vide Alex. in l. si debitor, col. 5. ff. ad Trebell. & in consi. 121. in 1. vol. Ana. in consi. 10. & ad rem

ad rem faciunt optimè trad.per eundem Alex.in consi.177. Et quomodo libellus ineptus & cōcludens contraria sustineri posit, uide apud Ang.in consi.36.& ad prædicta uide Soc. in consi. 161.col.pen.& Abb. in c.2.col.2.de restit.integr.

Summarium in l.ad probationem.C.loca. & condu.

1 *Ex contractu locationis dominium non probatur.*

Bart.in l.Ad probationem. C.de loca. & conduc.

1 BART. in hac.l.ad probationem,ait,ex contractu † locationis dominium non probari. Vide Alex.in consi.347.uersi.posset etiam respondere,in libro primi & secundi vol.& in cons.11. in 4.vol.& in consi.69.in 5.vol.Abb.in consi.118.colu.2.in 2.vol.Bald.in l.cùm tale.§.falsum, col.2.ff.de cond.& demonstr.Soc.in consi.89.col.5.& in cons.187.in 1.vol.ubi uult, ex instrumento locationis probari dominium quando concurrunt aliæ cōiecturæ.& in cons.286.Quid autem de instrumento emphyteosis? uide Soc.in cons.266.col.4.in 1.vol. & ad.l. hanc uideas Dec. in cons.146.col.6. & seq.& in consi.310.col.fi.

Summarium in l.si quis conductionis.C.loca.& condu.

1 *Conductorem conuentum ex hac lege debere ante omnia rē restituere,nec posse referre quæstionē dominij.*

Bar.in l.si quis conductionis.C.de loca.& condu.

1 BART. in hac.l.si quis conductionis,ait,conductorem † conuentum ex hac.l.debere. ante omnia rem restituere,nec posse referre quæstionem dominij.in hac materia uide omnino Curtium in consi.71.ubi multa scitu digna posuit,quæ sunt necessaria in hac.l.quæ non refero,cùm ibi uideri posint in fonte. Et dum Bar.infrà in uersi.ex his distingue,dicit,aut de locatione est dubium,& opponi potest exceptio dominij,& reliqua,ut bic per eum. uide Alex. in cons.11. in 4.vol.& in cons.43.col.2.eod.vol.& in l.si aliquam rem, col.fi.ff.de acquir.poss.ubi declarat hanc.l.& aliquid per Barb.in cons.12.col.4.in 3.vol.ubi loquitur in emphyteota. Abb.in c.inter dilectos,col.pe.de fid.instr.& ibi addita.& Anch.in cons.291.& de emphyteota uide omnino Soc.in consi.167.col.pen.in 1.vol.

Summarium in l.j.C.de iur.emphy.

1 *Quomodo fiat contractus emphyteoticus.*

2 *Argumentum an ualidum sit de emphyteosi ad locationem ad longum tempus.*

3 *Contractus emphyteoticus an in scriptis debeat celebrari.*

4 *Augmentum omne ad emphyteotam debet pertinere.*

Bar.in l.j.C.de iur.emphyt.

1 BART. in hac.l.j.ponit ad euidentiam,quomodo † fiat contractus emphyteoticus. Vide Alex.in consi.112.in 1.vol.& in consi.148.Videretur, in libro primi & secundi vol. & hoc est,quod uulgò liuellum nuncupatur. & an sit licitum? vide Abb. in consi.114. In causa mouenda,in 1.dubio.in 1.vol.ubi ait,non esse licitum. vide tex. not.in c. plerique.14.q. 3.Et ad ea,quæ ponit Bar.hic in 2.opposit. uide. Barb.in consi.14.col.12.in 2.vol.Alexand.in consi.112.Aret.in consi.10.col.2.uersi.his præmissis. & in consi.55.ubi ponit quid iuris sit in locatione ad longum tps?& in cons.111.col.2.Posteà Bar.quærit,in quo differat iste cōtractus à contractu emptionis,& uēditionis & locationis? vide Aret.in d.cōs.111.ubi tradit an de em-
2 phyteosi † ad locationem ad longum tempus ualidum sit argumentū? Et dum Bar.subdit de illo,qui emit à communi Perusij fructus,redditus,& prouentus clusij; & concludit non esse curandum,nunquid in instrumento dicatur uendidit, uel locauit, sed inspiciendum esse utrum sit uenditio uel locatio.vide Alex.in consi.3.col.2.in 1.volu. & in consi.112.eod.volu.& in consi. 148.in libro primi & secundi uol.Barb.in consi.50.col.10.in 1.vol.& latè Soc.in consi.261.& in consi.266.col.3.Et attende unam regulam memorabilem, ubicunque forma contractus, & nomen repugnant,innitendum est formæ,non autem nomini. uide ultra alios Soc.in l.Gallus. §.& si parente.ff.de liber.& posth.ubi citat bonum tex.in l.cùm manu fata.§.fin.ff. de contrah. empt.

3 empt. Et dum Bart. subiungit, utrum † contractus emphyteoticus in scriptis debeat celebrari? uide Barb. in consi. 14. colu. 12. in secundo volu. Roma. in consi. 103. Alex. in d. consi. 112. in fi. & in consi. 16. col. 4. in 1. vol. & in consi. 148. in libro primi & secundi vol. & in consi. 50. col. 2. in 5. vol. Aret. in fi. inst. loca. Bartolum sibi contrarium in l. iurisgentium. §. quinimmo, col. fi. ff. de pact. & Soc. in consi. 169. col. pen. Et dum Bar. subdit quid differat iste contractus à contractu precarij? vide Alex. in consi. 308. Visis duobus, col. 2. in libro primi & secundi vol. & in consi. 9. in 3. vol. ubi tradit an differat à contractu feudali. Posteà dicit si res diminuatur, ita tamen ut aliquid supersit, emphyteotam teneri ad totam pensionem. vide Alexan. in consi. 112. & in d. consi. 148. & Soc. in consi. 138. & seq. Et dum Bar. in uersi. quæro quid è conuerso, con-
4 cludit, omne augmentum † indistinctè ad emhyteotam pertinere, uide Præposit. in titulo de controuers. inuest. c. si quis de manso. col. 3. in fi. & seq. & Corn. in consi. 15. in 4 vol. Postremò quærit Bar. quid si res non perijt, sed est in loco, qui propter bellum coli non potest? uide aliquid per Bal. in consi. 379. in 5. vol. col. fi. Imol. in consi. 7. col. pen. Corn. in consi. 92. colum. 4. Alex. in d. consi. 112. & Aret. in consi. 140. & hunc articulum uideas plenè discussum per Antonium Corset. in suo repertorio in Abb. in uoce, emphyteota.

Summarium in l. ij. C. de iur. emphyte.

1 *Vasallus debens certam pensionem pro feudo, an cadat à iure suo illam non soluendo.*
2 *Canone non soluto res non reuertitur ad dominum ipso iure, sed tantùm eo uolente.*
3 *Vasalus habens feudum sub annua pensione, an cadat à iure suo, si desint soluere per biennium.*
4 *Emphyteota qui est dignus priuari emphyteotica re propter canonem non solutum an teneatur ad restitutionem fructuum medio tempore perceptorum.*
5 *Dominus an possit authoritate propria emphyteotam expellere.*
6 *Emphyteota soluere non potest canonem pro pluribus annis futuris.*
7 *Emphyteota potest compelli à domino ad exhibendum instrumentum emphyteoticarium.*
8 *An solus abbas qui sine consensu monachorum bona ecclesiæ alienare non potest, solus possit huiusmodi ius deuolutum repudiare.*
9 *Emphyteota si promisit pœnam si non soluerit pensionem, an talis possit deijci, an uerò per specialem prouisionem censeatur recessum à prouisione legis.*
10 *Prouisio legis cessat per prouisionem hominis.*
11 *Emphyteota si facit alium emphyteotam quomodo ipsi domino succurratur.*
12 *Secundus emphyteota si consentiente domino acquisiuit à primo utrum finita linea primi emphyteotæ is amittat emphyteosim, an non.*

Bar. in l. ij. C. de iur. emphyt.

BAR. in hac l. ij. diuidit dicens, hoc sufficere pro summario. Tu uerò ad istam l. uide Barb. in consi. 5. col. 22. & seq. in 1. vol. & in consi. 50. in eod. vol. & in consi. 63. col. 17. cum seq. Alex. in consi. 71. col. 3. in 1. vol. & in consi. 156. Viso & considerato, in libro primi & secundi vol. &
1 in consi. 9. col. 2. in 3. vol. ubi ponit an † uasallus debens certam pensionem pro feudo, cadat à iure suo illam non soluendo. & in consi. 44. col. 3. ubi tractat ad quem spectent melioramenta facta in re emphyteotica, & an simplex conductor expelli possit si cessauerit soluere, uel malè utatur re locata? & ibi ponit exemplum quando dicatur malè uti, col. 6. & in consi. 9. col. 3. in 5. volum. ubi tradit, si uasallus habens feudum sub annua pensione, eam per biennium non soluit, utrum cadat à feudo? & in consi. 11. col. fi. & in consi. 17. col. 1. eod. 5. vol. ubi etiam dicit, utrum in hac materia, filiorum appellatione ueniant nepotes: & Socin. in consi. 167. in 1. dubio. ubi agit de eadem re, de qua Alex. in d. consi. 9. Et dum Bar. infrà in versi. uenio ad quæstiones, di-
2 cit, canone † non soluto rem non reuerti ad dominum ipso iure, sed tantùm eo uolente, vide aliquid apud Alex. in consi. 5. col. 2. in 5. vol. & in consi. 6. col. pen. in 3. vol. ubi docuit, utrum ad voluntatem domini declarandam sententia exigatur? & an citatio? uide eundem Alexand. in consi. 44. col. 3. Et num idem sit in uasallo, & in emphyteota alienantibus irrequisito domino?

vide

vide Bal.in conf.9.colu.2.in primo uolumine.& Soci.in confi.167.in primo uolu.& ad prædicta uide Barb.in confi.40.colu.15.& fequ.in primo uol.& Alexand. in conf. 104. in tertio uolumine.& in conf.4.colum.3.in quinto uolu. vbi tradit an † uafallus habens feudum fub annua
3 lumine.& in conf.4.colum. 3. in quinto uolu. vbi tradit an † uafallus habens feudum fub annua penfione cadat à iure fuo, fi defijt foluere per biennium? & Socin.in dicto conf. 167.in primo dubio. An autem emphyteota, qui ob non folutionem canonis cecidit à iure fuo, pofsit moram purgare foluendo infra modicum tempus? & fi talis eft minor, nunquid petere pofsit reftitutionem in integrum? Fulg.in conf. 7. Et qua cautela uti debeat, vt moram purgare pofsit,
4 docuit Cæpoll.in cautel. 135. An emphyteota,† qui eft dignus priuari emphyteotica re propter canonem non folutum, teneatur ad reftitutionem fructuum, quos medio tempore percepit? vide Feli.in capitulo de quarta, num. 37. cum fequ.de præfcript.vbi etiam tradit, quid de feudatario, & quid de clerico digno priuatione beneficij. Vtrum emphyteota, quem dominus vult expellere, pofsit referre quæftionem dominij? Dicas, aut agitur rei uendicatione, & tunc poteft referri; quia per inftrumentum locationis dominium non probatur, ut diximus in l. ad probationem,fuprà de loca. Aut agitur vt fibi pofsefsio reftituatur, & eo cafu non poteft, etiam fi incontinenti fe effe probaturum afféreret. Soci. in dicto confi. 167.in primo uo-
5 lumine. vbi etiam habetur an † dominus pofsit authoritate propria emphyteotam expellere. & quid fi iudex fuiffet aditus? vide Dec. in confil. 146. & in hac materia de domino, qui vult emphyteotam expellere, de quo agit Bart. hic in uerfi. hoc præmiffo, vide Federic.in confilio 170.& Abb.in conf. 3. in octauo dubio, in fecundo uolumine. Barb. in confi.51.colum.21.in primo uolumine. Areti.in confi. 21. Alexand.plenè in confi. 105. in tertio uolumi. quem vide omnino.Paul.de Caftr.in confi.135.& Fulgof.in confi.2. & Soci.in dicto confi. 167.& Dec.in
6 confi. 146. Scias quoque emphyteotam † foluere non poffe canonem pro pluribus annis futuris. Dec.in l.cùm tempus.ff.de regul.iur. vtrum emphyteota, qui ob non folutionem canonis cecidit à iure fuo, cecidiffe intelligatur etiam à beneficio pacti de retrouendendo? vide Rapha.Cuma.in confi.65. Quid fi non conftat, an quis fit emphyteota, an cenfuarius, nunquid non foluendo priuetur? Dec.in dicto conf. 146. Limita prædictam regulam de emphyteota, qui defijt foluere per biennium, non procedere, quando in regione uigeret confuetudo, vt talis non cadat à iure fuo. quæ quidem confuetudo ualida eft, cùm non fit contra fubftantialia, fed tantum contra accidentalia ipfius contractus. ita Abb.in confi. 72. in primo uo-
7 lumine. Item fcias in hac materia unum, quod eft mirabile,hoc eft,emphyteotam † poffe compelli à domino ad exhibendum inftrumentum emphyteoticarium. hæc Abb.in confilio 74.in primo uolumine. Item fcias emphyteotam, qui iurauit foluere penfionem, ita cadere à iure fuo non foluendo infra annum, ficut fi per biennium ceffaret, fecundum Feli.in capitulo querelam.num.8.de iureiuran. Et circa prædicta, illud obliuioni non tradas,quamuis emphyteota non foluens cadat à iure fuo, ita demum fi dominus uolet, tamen fi non vult, propterea non cenfetur dominus alienare, quamuis caducitatem remittat recipiendo canonem confuetum, per text.& quæ ibi pofui.in l.qui autem,in principio.ff. quæ in fraud. cred. vbi etiam habetur,
8 an † folus abbas, qui fine confenfu monachorum bona ecclefiæ alienare non poteft, folus pofsit huiufmodi ius deuolutum (vt prædiximus) repudiare. Et dum Bart.in verf. quæro quid fi elapfo, tractat, an dominus, qui recipit penfionem omnium annorum, in quibus ceffatum fuit à folutione, pofsit emphyteotam expellere? vide ultra prædicta Alexand. in confil. 103. aliàs 113.in quarto uolumine.Paul.de Caftr.in auth.qui rem,fuprà de facrofanc.ecclef.Abb.in confil.67.in fecundo uolumine.Anto.de Butr.in confi.22.col.2.& fequ.Roma.in conf. 103.Imol. in conf. 100.in fecundo dubio. Aret. in conf.35.in fi.& omnino Alexand.in conf. 156. Vifo & confiderato, col. penult.in libro primi & fecundi uoluminis. & in confi.60.in tertio uolu.& in conf.105.col.4.eodem uolu. Fulg.in conf.2.Soci.in dicto confi. 167. & in fimili in confi.125. Bald.in capitulo quæ in ecclefiarum,colu.7.& fequ.de conftitu.Imol.in capitulo potuit,col.18. & fequ.de loca. Feli. in cap.accedens.2.colu.antepenult. de lit.conteft. & omnino Curtium in
9 conf.81. Poftea fubiungit Bart.infrà in uerf. quæro quid fi emphyteota † promifit pœnam fi

non solueret pensionem, an talis posit deijci, an uerò per istam specialem prouisionem censeatur recessum à prouisione legis? vide Alexand.in consi. 132.in quarto uolumine.& in cons. 118.colu.fi.in quinto uolu.& quæ posui ad Bart.in l.cùm pater.§.libertis.ff. de lega.2. Et dum agit Bar. de solutione ad.l.fi.de pact. conuen. circa hanc solutionem, vide Ias.in §.item Seruiana,colu.9.institu.de action.in ultima dubitatione. & dicas,regulam.d.l.fi.qua cautum est, pro-
10 pter prouisionem † hominis, cessare legis prouisionem, procedere quando prouisio legis est extraordinaria, & facta in defectum prouisionis hominis, secus si illa prouisio est extraordinaria; quia tunc prouisio hominis non facit cessare legis prouisionem, ita Bald.in l.j.colu.7. vers. quæro si testator,infrà commun.de lega.Roma.in singul.suis,ad quem accedit Anton.de Fano in tract.de pignoribus & hypothec.in quarto membro secundæ par.num.191. Et dum subdit Bart.quando promissa est pœna, an utrunque fieri posit, scilicet,& pœna peti, & emphyteota expelli? vide Alexand.in cons. 105.colum.6. in tertio uolumine. Postea hic propè fi.quærit
11 Bart.si † emphyteota facit alium emphyteotam,quomodo ipsi domino succurratur? vide Roma.in cons.311. & si hoc fit irrequisito domino, vtrum dominus posit hæc bona ab ipso emptore teuocare? vide Fulg.in cons.219.tamen aduerte, quia hic non sumus in simplici uenditione,sed in secundo emphyteota,cui datur utile dominium. id quod an fieri posit irrequisi-
12 to domino,docuit Alexand.in cons.119. in tertio uolumine. Quid si † iste secundus emphyteota consentiente domino acquisiuit à primo, vtrum finita linea primi emphyteotæ is amittat emphyteosim,an non? vide Soci.in cons.96.in tertio uolumine. Ad ea uerò quæ hic ponit Bar.in fi.de hærede, qui ignarus non soluit,vt de æquitate restitui debeat, vide in simili Abb.in cons.3.in sexto dubio,in secundo uolu. Roma.in cons.166.in fi.Alexand.in cons.123. in 5.uol. & in cons.141.eodem uol.& in l.j.§.fi.ff.de eden.& Dec.in cons.58.col.fi. Quid si emphyteota negat aliqua bona esse emphyteotica,ad quem spectet probatio,vide Soci.in cons.167.in 1.uol.

Summarium in l.cum dubitatur.C.de iure emphyt.

1 *Alienatio rei emphyteoticæ fieri non potest domino irrequisito.*
2 *Emphyteotæ an aliquid donare liceat.*
3 *Vasallus an possit seruitutem imponere, & concedere ius percipiendi fructus irrequisito domino in præiudicium filiorum.*
4 *Emphyteota alienans partem rei emphyteoticæ an cadat à tota re an uero solum à parte alienata.*
5 *Emphyteota si uendidit irrequisito domino, & dominus postea recipiat ab eo pensionem, censetur ei remissa caducitas.*

Bar.in l.cum dubitatur.C.de iure emphyt.

1 BART. in hac l.cum dubitatur, agit de alienatione † rei emphyteoticæ, vt fieri non posit domino irrequisito, declarando ut hic per eum. vide Alexand. in cons.161. in lib.primi & secundi uoluminis.& in cons.5.in quinto uolumine.Aret.in cons.41.Ana.in cons.90.Ias.in l.j.colu.8.infrà qui admit. An autem super huiusmodi re posit alteri usus fructus constitui? Bal.tenuit posse. Contrarium decidit Francisc.Cremens.in singul.85.incip. Emphyteota, per tex. in l.fi.suprà de rebus alie.non alien. An posint bona emphyteotica permutari domino irrequisito? dicas quòd non. Dec.in cons.60.An posint grauari per fideicommissum? vide Alex. in cons.101.colu.7.in 4.uolum. An autem quatenus ista lex agit de quinquagesima, an comprehendat ecclesiam? vide Fulg.in cons.6.& Alexand.in cons.123.in 5.uol.vbi tradit etiam,an posit consuetudine induci, ut aliquid soluatur loco quinquagesimæ? Postea Bart.hic in uers.
2 quæro utrum emphyteotæ† aliquid donare liceat,tradit de ista donatione,de qua uide Alex.in cons.9.in 5.vol.Abb.in cons.74.in 2.dub.in 1.vol.Aret.in cons.35.col.2.& in cons.41.Alex.in cons.308.visis duobus, col.2.in lib. primi & secũdi uol.vbi tradit an emphyteota locare posit ad longum tps irrequisito dño? Et an ad quinquagesimam teneatur? & in cons.334.viso & maturè.in eod.lib.vbi ponit,an res emphyteotica posit dari in dotē? qua in re Soci.in cons.25.in
* 1.vol.ait,eã dari posse scdm magis uerã * & cõem sñiam. quãuis aliqui de hoc dubitarint.Alex. in cõs.104.in 3.uol.vbi tradit an huiusmodi res,& similes locari posint ad lõgum tps? & quando dictum

do dictum fuit ab emphyteota, suæ intentionis non esse, velle dominium utile transferre per locationem, quam facit ad longum tempus. & in consi. 17. in quarto dubio, in quinto uolu. vbi
3 ponit, an emphyteota possit donare. & in consi. sequ. tradit an † uasallus possit seruitutem imponere, & concedere ius percipiendi fructus, irrequisito domino in præiudicium filiorum? vide Franciscum Crem. in singul. 85. & tex. in l. si. & quæ ibi posui in lucubrationibus meis, suprà de reb. alie. non alie. Soc. in consi. 128. in quinto uolu. vbi ponit, quid iuris quando esset data licentia de uendendo, & quomodo intelligatur. vide etiam Fulgo. in consi. 5. vbi dicit, an possit donare. & omnino in hac re non prætermittas Aret. in cons. 41. & Alexand. in cons. 120. in pri-
* mo uolu. vbi * communem opinionem esse ait. vt emphyteota possit donare & legare emphy-
4 teoticam rem irrequisito domino. & in cons. 151. in lib. primi & secundi uolu. An † autem emphyteota alienans partem rei emphyteoticæ, cadat à tota re, an uerò solùm à parte alienata? vide Alex. in consi. 89. in quinto uol. & in cons. 99. col. fi. eodem uol. Raph. Cuma. in consi. 41. & Curtium in cons. 70. nu. 9. Vtrum quando emphyteota uẽdit bona emphyteotica, possit dominus ea auocare ab ipso emptore? Fulg. in cons. 219. Quid si emphyteota, qui huiusmodi rẽ alienauit, protestatus est, suæ intentionis non esse, velle alienare, nisi prius ipsius domini accedente consensu; vtrum cadat à iure suo? & alia scitu digna in hac materia uide apud Curtium in cons. 8. & quo pacto possint huiusmodi bona irrequisito domino alienari, docuit Alexan. in consi. 104. & in cons. sequ. in quarto uolu. Item scias in re proposita alienantem irrequisito domino, etiam si eam statim redimat, cadere à iure suo, tamen dignum esse uenia propter celeritatem redimendi. c. si quis presbyterorum. de rebus eccles. non alien. capitulo potuit, de loca. vi-
5 de Ambrosium de Opizzon. in repet. §. Diui, nu. 76. ff. de leg. primo. si emphyteota † uendidit irrequisito domino, & dominus posteà recipiat ab eo pensionem, censetur ei remissa caducitas. Curtius in consi. 81. Et in hac materia attende quoniam, & si uendens rem emphyteoticam cum clausula, saluo consensu domini, & non aliter, nec alio modo, non cadat à iure suo, tamen hoc non habet locum, quando uenditum esset aliquod fortilicium, uel res, quæ sine difficultate recuperari non potest. Bald. in cap. 1. §. hoc quoque, colu. penul. de success. feud. quem sequitur Ias. in rubrica. ff. solu. matrimo. & in l. non solùm. §. morte, col. 24. ff. de oper. nou. nunc. & in hac. l. & Feli. in cap. quæ in ecclesiarum, colu. antepenult. de constit. & Curt. in tracta. feud. in quarta part. quæst. 21. Et quomodo emphyteota, seu feudatarius possint alienare dominis irrequisitis, absque eo quòd cadant à iure suo, aperuit Cæpoll. in caut. 124. Ad ea uerò quæ ponit Bar. hic in fi. ibi, nam & per legatum non potest transferri. vide Ant. de Butr. in cons. 25. colu. 2. Alexand. in l. si patroni. ff. ad Trebell. & in cons. 212. siue 213. in lib. primi & secundi uol. & in cons. 8. col. 3. & sequ. in 3. uol.

Summarium in l. si pater. C. de sponsa.

1 *Tutor uel curator dissoluere non potest sponsalia contracta per patrem pupilli.*

Bar. in l. si pater. C. de sponsal.

1 BART. in hac l. si pater, sic ait in summa. Tutor † uel curator non potest dissoluere sponsalia contracta per patrem pupilli. vide Feli. in rubr. de tregu. & pac. col. 5. & sequ.

Bar. in l. si. C. de sponsal.

BART. in hac l. si. ait, hanc esse notab. l. & eam declarat, ut hic in summa. vide Soci. in consilio 3. in primo uolumine.

Bar. in l. j. C. de dona. ante nupt.

BART. in hac l. j. tradit, quomodo procedat in casibus, in quibus uir uult augere dotem vxoris. vide Soci. omnino in l. j. ff. sol. matr. col. 20. vers. primò, vbi limitat istam. l.

Summarium in l. quod sponsæ. C. de donat. ante nupt.

1 *Paria sunt aliquid fieri tempore prohibito, & tempore licito, sed differri in tempus prohibitum.*

Bar.in l.quod sponsæ.C.de donat.ante nupt.

1 BART. in hac.l. quod sponsæ,ait,paria † esse aliquid fieri tempore prohibito, & tempore licito,sed differri in tempus prohibitum. vide Soci.in l.j.colum. 12.ff. solu.matrim. vbi declarat istam.l.& ponit differentiam, an donatio fiat ante matrimonium, an constante. & omnino uideas quę plenè posui in rubrica.ff.de donat.in l.vir.& uxor.& limita istam regulam ut per Bar. in l.aliam.§.eleganter.ff.sol.matrim.

Summarium in l.si constante.C.de donat.ante nupt.

1 *Si ius aliquod mihi ex facto tuo uel in re,uel in spe est acquisitum,illud mihi à te auferri non potest.*

Bar.in l.si constante.C.de donat.ante nupt.

BRT. in hac.l.si constante,dicit,ut hic per eum. Tu autem attende hunc text. in uers.exceptis, qui est solennis ad probandum, si ius † aliquod mihi ex facto tuo uel in re uel in spe est
1 acquisitum,illud mihi à te auferri non posse. ita Bal.hic.& Aret.in consi.74.col.pen.vbi ait hoc esse intelligendum,quando fuit mihi quæsitum ex facto tuo, sed ex dispositione legis.

Summarium in auth.sed iam necesse.C.de dona.ante nupt.

1 *Quando uir constante matrimonio confitetur dotem sibi esse datam, ista confessio creditoribus non præiudicat, sed tantum sibi.*

2 *Mulier quæ dedit augmentum in rebus mobilibus, an possit assumere in se onus probandi, & probare se re uera modicam rem dedisse.*

3 *Partis confessio non tollit præsumptionem iuris, & de iure.*

Bar.in auth.sed iam necesse.C. de donat.ante nupt.

1 BART. in ista auth. sed iam necesse, sic ait in summa. Quando † uir constante matrimonio confitetur dotem sibi esse datam, ista confessio creditoribus non præiudicat, sed sibi tantùm. Hoc documentum,scilicèt, vt ista confessio præiudicet marito,* communiter reprobatur, secundum Soci.in consi.65.& in consi.66.colum.3.in primo uolumine. ego autem de ista confessione plenè tractaui in rubrica.ff. de donat. inter uirum & uxor. ideo ibi uideas.& ad l. hanc uide Roma.in consi.146.Soci.in consi.123.& Corn. in cons.81.in primo dubio.in primo uolu. Et ad ea,quæ hic subdit Bart.in uers.præterea,vide Paul.de Castr.in consi.8.& Corn.
2 in consi.37.in quarto uolu. Postea quærit Bar.an † mulier,quæ dedit augmentum in rebus mobilibus, possit assumere in se onus probandi? & probare se re uera modicam rem dedisse? aitque hoc fieri non posse; quia est præsumptio iuris,& de iure, quæ non admittit probationem in contrarium,nisi per confessionem. Ad hæc accedit Ias.in l.transegisse,colu.1.vers.tertiò facit,suprà de transact.neque recipit aliam probationem in contrarium. Cæpoll. in cautel.7. incip.Hæres si non. Ias.in l.fi.§.& si præfatam, colum.7.vers.limita, infrà de iure deliber.vide ta-
3 men Cæpoll.in cautel.8.incip. In sententia, vbi ponit casum, in quo partis † confessio non tollit præsumptionem iuris & de iure. & ad materiam glo.vide Ias.in repet.l.admonendi, colum. 20.vers. ex suprascriptis.ff.de iureiur.vbi ait, sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam,quandocunque per confessionem partis reuocari. Amplia hoc procedere etiam in ficta confessione, vt per Ias. in l.si prius, colum.14.ff.de oper.nou.nunciat. & ad rem uide Feli.in capitulo quanto, de præsumpt.

Summarium in l.dos data. C.de dona.ante nupt.

1 *Res immobiles non egere oblatione uel consignatione, sed tantum res mobiles.*

Bar.in l.dos data.C.de donat.ante nupt.

1 BART. in hac.l.dos data,inquit, res † immobiles non egere oblatione,uel consignatione, sed tantùm res mobiles. vide Barb.in consi.15.in primo uolu.& in consil.22. colum.10.& in consi.33.colu.7.& in consi.51.colu.35.eodem uolu.& in multis alijs suis consilijs. & Bart.in l. ij.C.quand.& quib.quart.pars debe. lib.10.

Summarium in l.si ut proponis. C.de nupt.

1 *Idem operatur propositum in proposito,quod oppositum in opposito.*

Bar.

Bar. in l. si ut proponis. C. de nupt.

1 BART. in hac l. si ut proponis, nihil ferè dicit. Tu uerò quatenus ex ea colligitur, idem † operari propositum in proposito, quod oppositum in opposito. vide Soci. in consil. 42. colu. 3. in primo uolu.

Summarium in l. si uicinis. C. de nupti.

1 *Ille qui natus est in domo uicinis scientibus, est filius legitimus.*

Bar. in l. si uicinis. C. de nupt.

1 BART. in hac l. si uicinis, ait, eum, qui natus † est in domo uicinis scientibus, esse filium legitimum. vide Alexand. in cons. 79. colu. 2. in tertio uolumine. & omnino quæ posui in l. filium. ff. de his qui sunt sui uel alie. iur.

Summarium in l. imperialis. §. similis. C. de nupti.

1 *Testis periurus post peractam pœnitentiam habetur ac si non fuisset periurus.*

Bar. in l. imperialis. §. similis. C. de nupt.

1 BART. in hac l. imperialis. §. similis, colligit ex isto tex. testem † periurum post peractam pœnitentiam haberi, ac si non fuisset periurus. vide Barb. in consi. 3. colu. 3. & sequ. in secundo uolu. Et dum hic in fi. ait Bart. quando alicui conceditur dignitas, videri cum eo dispensatum de infamia. vide aliqua apud Barb. in conf. 27. colu. 1. in secundo uolu. Quid si infamis admittitur à superiore ad accusandum, siue ad dicendum testimonium? vtrum censeatur cũ eo fuisse dispensatum? vide Abb. in c. prætereà, de testi. cogen.

Summarium in d. l. Imperialis. §. his illud. C. de nupt.

1 *Filius qui natus est antequam pater esset rex, an dicatur filius regis.*

Bar. in d. l. imperialis. §. his illud. C. de nupt.

1 BART. in ead. l. §. his illud, agit de filio † qui natus est antequam pater esset rex, vtrum dicatur filius regis? vide Feli. in cap. prudentiam, colu. 2. de offic. de leg. & in cap. inter cæteras, in princip. de rescrip. vbi Dec. in primo notab. latè Corset. in tract. de potestate regia, quæst. 26. & omnino uide quæ posui in l. filium. ff. de his qui sunt sui uel alie. iur.

Summarium in l. sancimus. j. C. de nupti.

1 *Vbi fit mentio nuptiarum, intelligendum est de die, quo nuptiæ celebrantur.*

Bar. in l. sancimus. j. C. de nupt.

1 BAR. in hac l. sancimus, ait, vbi † fit mentio nuptiarum, intelligendum esse de die, quo nuptiæ celebrantur. vide Alex. in consi. 61. viso processu, in quinto uol.

Summarium in auth. incestas. C. de incest. nupt.

1 *Pœna contrahentium incestas nuptias, quæ sit.*

Bar. in auth. incestas. C. de incest. nupt.

1 BART. in ista auth. contineri ait, quæ † sit pœna contrahentium incestas nuptias. vide ad rem hanc Anchar. in c. canonum statuta, colu. 12. de constit. & in cons. 391. Signor. in consi. 25. Cuma. in consi. 154. Abb. & doct. in cap. & si necesse, de donat. inter uir. & uxor. & Bal. in cons. 118. in 1. uolum. An autem pœna huius auth. locum habeat in nuptijs incestis de iure canonico? vide Dec. in consi. 158.

Summarium in auth. ex complexu. C. de incest. nupt.

1 *Spurij sunt incapaces.*
2 *Filijs spurijs alimenta non debentur de iure ciuili, sed de iure canonico.*
3 *Angrauata restituere bona pauperibus post mortem suam possit adhuc uiuens cum authoritate etiam episcopi erogare illa in filium spurium testatoris pauperem.*

Bar. in auth. ex complexu. C. de incest. nupt.

1 BART. in ista auth. ex complexu, ait, spurios † esse incapaces. An autem ista auth. locum

habeat in successione materna,& alia ad rem facientia, vide apud Soci. in consi.148. cum subscrip. sequ.in primo uolu.vide quæ posui in l.filium.ff.de his qui sunt sui uel alie.iur.Et attende, quoniam si legatum fieret spurio,in quo de proprietate ageretur,tamen illud in spurio & incapaci restringendum esse ad alimenta tantùm. Angel.in l.cùm hi.§.si uni.ff. de transact.& uide ad istum text.trad.in l.fi.infrà de natural. liber. vbi Bal.J. & alij.& glo.& ibi doct.in §.fi.in auth. quibus mod.natur.effic.sui.& Angel.de Aret.in §. nouissimè, institu.de Orfic. Alexand.in l.is qui.ff.de vulga.& pupill.Alexand.& alij.in l.Gallus.§.si is qui.ff.de liber. & posthum.& Alexan.
2 in consi.216. Viso processu, in libro primi & secundi uolu. Et dum subiungit Bart.filijs † spurijs alimenta non deberi de iure ciuili, sed de iure canonico. De hac re uide omnino quæ scripsi in l.item in potestate.ff.de his qui sunt sui uel alie. iur. & in l.si gener.ff. de his quibus ut indign.vbi latè egimus de hac materia. Item ex istis dictis Bartoli collige,seruandum esse in hac re ius pontificium,de quo uideas Dec.in cap.at si clerici,in principio,de iudic.vbi ait huiusmodi alimenta coram iudice ecclesiastico esse petenda. & in capitulo ecclesia sanctæ Mariæ,colu. 13.vers.secundus,de constitu.& ad hæc uide Abb.in consi.50.& in consi.155.in primo dubio, in secundo uolumine. & Feli.in d.capitulo ecclesia sanctæ Mariæ,colu.15.Abb.in cap.cùm haberet,de adulter.& in cap.coniugatus,de coniug.cleric.Angel.Aret. in tract.de successionibus ab intestato,in glo.uolens intestatus decedere, colum.2.& in glo. item relinquit filio spurio,in principio. & Ana.in consi. 91. & in consi.95. & ibi addita. Areti.in consil.48. Angel. de Aret. & alios institu.de iur.natur.gent. & ciuil.in principio. Alexand.in consi.74. Circa primum. in tertio uolu.Bald.in consi.258.& in consi. 262. in primo uolu. & in consi. 267. eodem uolumi.&
3 in consi.91.vbi ponit,an grauata † restituere bona pauperibus post mortem suam, possit adhuc uiuens cum authoritate etiam episcopi erogare illa in filium spurium testatoris pauperem. & Soci.in consi. 161. vbi tradit, nunquid auus teneatur huiusmodi spurijs alimenta præstare. & quæ alimenta debeantur. & Fulg. in consi. 44. Attende quoque unum in hac materia, si legatum fiat filiæ naturali pro dote, filia mortua dotem redire ad hæredes patris: ita sing. ait Bald. nouell.in tractatu de dote,in sexta quæst.princip.hoc tamen limitat, nisi uigore statuti dos marito acquireretur.

Bar. in l.j.C.de interdic. matrim.

BART. in hac l.j.inquit, prohibitionem istam non esse de iure canonico. vide Feli.in cap. ecclesia sanctæ Mariæ,colu.19.de constitu. Anchara.in cap.canonum statuta,colu.12.eodem titu.& Federic.de Sen.in consi.36.

Summarium in l.j.C.si quacun.prædi.potest.

1 Si iudex ordinarius tibi facit iniuriam, tu potes protestari, & fugere suam iurisdictionem.

Bar. in l.j.C. si quacunque prędit. potest.

1 BART. in hac l.j.inquit, si † iudex ordinarius tibi facit iniuriam, tu potes protestari, & fugere suam iurisdictionem. vide Bar.& Alexan. in l.quia poterat.ff.ad trebell.vbi concluditur, processum factum coram iudice recusato nullius esse roboris & momenti, ex quo priuatur iurisdictione,ut hic. hoc tamen intelligas circa ea, quæ pertinent ad articulum,in quo fuit recusatus.Alex.in consi.89.in primo uol.Feli.in c.3.col.8.vers.considera,de rescrip. & in c.subrogata,col.6.in septima limit.de appellat.

Summarium in l.j.C.de secund.nupt.

1 Quis non potest decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus.

Bar.in l.j.C. de secund.nupt.

1 BART. in hac l.j.in tertia oppos.ait, quem † non posse decedere pro parte testatum, & pro parte intestatum. vide omnino Dec.in l.ius nostrum,in fi.ff.de regul.iur. Posteà Bar.hic. in fi.

in fi. quærit, vtrum istæ pœnæ hodie sint correctæ? vide Federic. de Senis. in consi. 36. Feli. in cap. ecclesia sanctæ Mariæ, colu. 16. de constitu. Ana. in consi. 73. & ibi addita, & in consi. 102. & ibi addita. Ana. in cap. canonum statura, col. 12. & seq. de constit. Abb. in d. c. ecclesia sanctæ Mariæ, colu. 6. & in c. fi. de sponsal. Capr. in consi. 70. Aret. in d. c. ecclesia sanctæ Mariæ, col. antepen. Soci. in consi. 34. col. 5. & Dec. in consi. 87.

Summarium in l. fœminæ. C. de secun. nupt.

1 *Pœna secundo nubentium, quæ sit.*

2 *Jus quod reseruatur filijs alterius matrimonij, eis non competit iure successionis, cum eis debeatur etiam si non sint hæredes.*

3 *Maritus transiens ad secunda uota an perdat lucrũ, quod prouenit ex dote primæ uxoris stante statuto?*

Bar. in l. fœminæ. C. de secund. nupt.

1 Bart. in hac l. fœminæ, dicit contineri † pœnam secundo nubentium. circa istam l. uide omnino Soci. in consi. 34. in primo uolu. vbi bene loquitur, & in consi. 263. An autem ista lex, quæ pœnam imponit matri ad secundas nuptias transeunti, locum habeat etiam in patre? vide Dec. in consi. 230. & eum subiacere omnibus pœnis, quibus subiacet etiam mater, docuit Nicolaus de Vbaldis in tracta. de successionibus ab intestato, in secunda parte, nu. 8. in quarto uolu. Et limita istam. l. non habere locum in matre ad secunda uota transeunte consentientibus filijs. Dec. in consi. 206. & Roma. in singul. 248. incip. Tu scis, vbi posuit etiam, nunquid euitet pœnam ista mulier si de consensu mariti iterum nuberet? vbi concludit hac ratione pœnas, quæ imponuntur nubenti infra annum luctus, uitari non posse, sed eas, quæ post annum imponuntur. Limita etiam istam. l. vt per Ias. in l. filium quem habentem, colu. 7. supra famil. ercisciun. & aliter per Dec. in cap. ecclesia sanctæ Mariæ, colu. 15. in secunda conclus. de constitutio. vbi etiam ait, pœnam istius. l. de iure canonico non esse sublatam; quia fauore filiorum fuit iniuncta. Et de materia huius. l. vide Angel. in §. præferunrur, colum. 3. & sequ. institu. ad

2 Tertul. Item aduerte quia ius, † quod reseruatur filijs alterius matrimonij, eis non competit iure successionis, cum eis debeatur, etiam si non sint hæredes. Dec. in consi. 87. col. 2. & ibi in colu. sequ. tradit an istud ius competat etiam nepotibus, ira ut cum patruo concurrant? quid si filij iuramento interuenienre renunciarenr successioni parernæ & maternæ, an eo casu locum haberet constitutio huius. l. vide Oldrad. in consi. 294. & plenè Dec. in dicto consi. 230. & ad l. hanc uide Alexand. in consi. 68. in quarto uolumine. Roma. in consi. 182. & in consil. 190. in fi. & in consi. 219. column. 1. Ana. in consi. 73. & ibi addita. Capr. in consi. 27. & in consi. 46. & in consi. 52. & in consi. 67. & in consi. 93. Areti. in consi. 72. colu. 1. & sequ. Oldrad. in consi. 33. Roma. in consi. 405. vbi quærit, vtrum hæc lex habeat locum in donaris uxori contemplarione uiri? & quid in donatione propter nuptias? Alexand. in consi. 119. in quinto uolumine. vbi ait, si maritus habuit rem aliquam intuitu uxoris, & ea mortua secundo nupserit, teneri eam reseruare filijs primi matrimonij. & Soci. in dicto consi. 34. & omnino Fulgos. in consi. 63. & Dec. in

3 dicto consi. 87. An † maritus transiens ad secunda uota perdat lucrum, quod peruenir ex dote primæ uxoris uigore statuti? & illud amitti, ait Oldrad. in consi. 33. Quidam. & Roma. in consilio 190. Clarum est. & in consi. 182. In casu proposito. & Bolognin. in addit. suis ad tracta. Matthæsil. de success. ab intest. in primo articulo, num. 32. Et dum Bart. in uers. venio ad uersiculum illud, ait, etiam maritum transeuntem ad secunda uota teneri reseruare filijs primi matrimonij. vide Angel. in dicto §. præferuntur, colum. 4. institu. ad Tertull. Soci. in dicto consilio 262. & in consi. 94. in quarto uol. Aret. in consi. 72. vbi multa scitu digna posuit in hac materia. Dec. in d. consi. 230.

Summarium in auth. ex testamento. C. de secun. nupti.

1 *Patris appellatione continetur etiam auus.*

Bar. in auth. ex testamento. C. de secund. nupt.

1 Bart. in ista auth. ex testamento, in uersic. prætereà, inquit, appellatione † patris auum contineri ex interpretatione, & reliqua, ut hic per eum. vide Roma. in consi. 405. in 4. dubio

ubi ponit, quomodo mater, quæ ad secunda uota transiuit, succedat filiæ pupillæ decedenti ab intestato, & quomodo huiusmodi bona diuidantur inter filios primi & secundi matrimonij mortua matre. maximè, si filia pupilla aliquid habuisset, quod à patris facultate non prouenisset. & uide Anchara.in consi.347. & circa intellectum huius auth. vide Soci.in consilio 34. in primo uolumine.

Summarium in l.generaliter.C.de secun.nupt.

1 *Eo modo quo lucra debet mulier reseruare, eodem modo & uir.*

Bar.in l.generaliter.C.de secund.nupt.

1 BART. in hac l.generaliter, sic ait in summa. Eo modo, † quo lucra debet mulier liberis reseruare, eodem modo & uir; & earum rerum est illis alienatio interdicta. De materia & intellectu huius.l. vide Matthæsil. in tracta. de successionibus ab intestato, in secundo articulo principali, nu.26.& Franciscum Cremen.in sing.74.incip.Si maritus. & in sing.82.incip. Mulier.& in singul.vltimo.Oldr.in cons.33.& Soci.in cons.84.in fi.in primo uol.

Bar. in auth.hæres.C.de secundis nupt.

BAR. in ista auth.hæres, ait, eam in aliquo corrigere legē.C.& uelle liberos ista bona lucrari, ēt si non sint hæredes primi coniugis.vide Dec.in cons.88.col.3.& Rom.in cons.109.in fi.

Summarium in l.hac edictali.C. de secun. nupt.

1 *Transiens ad secunda uota non potest coniugi suo plus relinquere uel alio modo concedere, quam uni ex liberis primi matrimonij cui minus concedit.*

2 *Donatio facta per maritum secundæ uxori est reducenda ad æqualitatem huius legis cum filio primi matrimonij.*

3 *Si mulier de sua dote non poterat disponere nisi de quarta parte, & maritus poterat aliquid lucrari uigore statuti, hoc lucrum deduci debeat de illa quarta parte tantùm.*

4 *An & quando bona mulieris possessa, per eius uirum censeantur ei data in dotem.*

5 *Portio quæ per hanc legem debetur filijs an confundatur cum legitima, an verò prius detrahatur legitima, & posteà fiat diuisio inter filios primi matrimonij, & secundum uirum.*

6 *Qui habet plura iura, unum remittendo, non perdit aliud quod non remisit.*

7 *Muliere decedente si statutum dicat, relicto uiro nihil de dote uir restituat, hoc casu maritus lucrabitur dotem exclusis filijs primi matrimonij.*

8 *Exclusio, & priuatio præsertim à legitima tanquam odiosæ sunt restringendæ.*

9 *Mulieres transeundo ad secundas nuptias impiè agunt.*

10 *Statutum deferens lucrum dotis marito prædecedente uxore an recipiat interpretationem ab ista lege.*

Bar.in l.hac edictali.C.de secund.nupt.

1 BART. in hac l.hac edictali, sic ait in summa. transiens † ad secunda uota non potest cōiugi suo plus relinquere, vel alio modo concedere, quàm uni ex liberis primi matrimonij cui minus concedit, & reliqua. De materia huius.l. vide Io.de Anan.consi.67.viso puncto, cum ibi addit. per Bologni. vbi dicit quòd si pater reliquerit minus legitima filio primi matrimonij instituto hærede uniuersali filio secundi, & secundæ uxoris relicto legato longè maiori quàm filio primi matrimonij in primis supplenda erit portio filij primi matrimonij usque ad legitimam, & hoc supplementum reputabitur à patre relictum, deinde tantundem dabitur secundæ uxori, per
2 hanc l.Et quòd donatio † facta per maritum secundæ uxori sit reducēda ad æqualitatem huius l.cum filio primi matrimonij cui solum applicabitur superfluum uel eius hæredib. tradit Corn. consi.118.vol.1.& idem Corn.consi.33.eod. vol.dicit quòd totū illud plus quod pater reliquit secundæ uxori quàm filijs primi matrimonij, debet diuidi inter filios primi matrimonij, nō aūt inter eos, & nouercā.& ꝙ dos materna ab intestato equaliter ueniat diuidēda inter filios primi & secundi matrimonij exceptis lucris, ponit Rom.in cons.447.& consi.seq.in fi.ubi ꝙ maritus non possit lucrari plusquam unus ex filijs primi matrimonij non solùm si lucrum proueniat ex pacto mulieris, sed etiā ex dispositione statuti: quia etiā hoc casu uidetur ipsa mulier dare dando causam

do causam huic lucro per transitum ad secunda uota.ad quod ēt uide Abb.consi.117. Videtur
3 primo, vol.2.ubi uult quòd si mulier † de sua dote nō poterat disponere nisi de quarta parte,& maritus poterat aliquid lucrari uigore statuti,hoc lucrū deduci debeat de illa quarta parte tantum. ad idem etiam uide Soci.cons.85.Viso compromisso,sub.nu.8.uersi.hoc probatur, vol.1. ubi si per unum statutum prohibeatur mulieri alienatio ultra quartam dotis,& aliud statutū uelit quòd uxore prædecedente cum filijs ex primo matrimonio non ex secundo, secundus uir lucretur tertiam,q in illa tertia cōputabitur illa quarta,q̄a mulier curare debet secundo nubēdo,ne sequatur alienatio à iure uel statuto prohibita. & Bald.consi.336.uol.3. dicit quod hæc lex prohibet filios secūdi matrimonij substitui parenti in eo quod ipse pater capere nō potuit. & id quod aufertur secundo uiro applicatur filijs primi matrimonij.& Alex.consi.144.uolu.5. uult,quòd licèt mulier secundo nubens præsumatur dedisse in dotem secundo uiro bona data primo uiro,tamen si extant filij ex primo,tunc dos data primo uiro non censetur repetita simpliciter sed cum hoc quod secundus uir non habeat,nec lucretur plusquam unus ex filijs primi
4 matrimonij cui minus tribueretur de bonis maternis. Et an & quando bona † mulieris possessa per eius uirum censeantur ei data in dotem,uide Bal.consi.102.vol.4.vbi dicit quod mulier patiendo aliquid diu possideri per uirum,uidetur consentire quòd sit dos, & sic quod uir possit lucrari uigore statuti tertiam partem bonorum per eum diu possessorum, quasi dicta bona sint effecta dotalia; uel saltem uult quòd in dictis bonis ueniat declaranda dos officio Iudicis,& arbitrio boni uiri. Et quòd non obstante pacto inito cum secundo uiro de retinendo dotem pro filijs post mortem mulieris dos debeat diuidi æqualiter,& in uiriles portiones inter filios primi & secundi matrimonij iuxta dispositionem statuti siue dicta dos processerit ex sub-
5 stantia uxoris,siue eius matris ponit Abb.consi.19. Videndum,vol.1. Et an portio † quæ per hanc.l. debetur filijs confundatur cum legitima, an verò prius detrahatur legitima & postea fiat diuisio inter filios primi matrimonij & secundum uirum,vide Soci.consi.35.num.t 9. uersi.circa tertium dub.vol.4.& Cuma.consi.109.uersi.ad secundum.& Fulg.consi.97.& plenè per Crauet.consi.94.In casu præposito in princip.ubi quòd prius detrahenda sit legitima,& posteà fieri debeat adæquatio. Bald.tamen consi.444.uolu.2.dicit quòd statutum disponens quòd filiæ,& nepotes teneantur seruare uoluntatem patris, & aui,dum tamen in legitima non grauentur,censetur in eo quod est supra legitimam derogare dispositioni huius.l. & ibi in fin. subdit quòd portio,quæ accrescit ex dispositione huius.l.computatur in legitima. & Alexand. consi.158.uol.5.similiter dicit, quòd illud quod aduocatur per remedium huius.l.debet computari in legitima. uide quæ dixi in l.in quartam. ff.ad l. Falci. Limita hanc.l. in casu quando mulier reseruata legitima filijs primi matrimonij residuum omnium bonorum traderet secundo viro stipulanti pro filijs ex ipso secundo matrimonio nascituris,ut per Bal.consi.22. volu.5. vbi considerat quòd licèt hæc lex prohibeat mulierem secundo nubentem transferre in maritum plusquam sit portio unius ex filijs primi matrimonij cui minus relinquitur,nō tamen prohibet transferre in filios ex secundo matrimonio nascituros,& sic secundum maritum, non tanquam maritum, sed tanquam extraneum stipulari pro filijs nascituris. de quo etiam uide per Dec.consi.246.Requisitus,& latè per Boer.q.209.sub.nu.4.uersi.secundus casus. & quòd mater possit plus relinquere filijs secundi matrimonij quàm primi,non autem secundo marito, & quòd si plus relinquat secundo uiro quàm filijs primi matrimonij debeat adæquari maritus ipsi filio cui minus est relictum secundum hanc.l.uide Capr.consi.51. Declara tamen ut procedat hæc limitatio si uiuente matre per filios secundi matrimonij fuerit ratificata donatio ipsorum nomine stipulata,de quo per Crauet.consi.t 93.Minor,sub.num.1 t.uersi. putarem. Limita etiam in legato facto per maritum uxori secundo nubenti de consensu ipsius uiri, quia talis cōsensus facit cessare pœnas legales mulierum secundo nubentium,& consequenter etiam dispositionem huius.l.ut per Roma.consi.219.& Ange.consi.396. Limita etiam hanc.l. in casu.l. mulier in princ.ff.ad Trebel. ubi Alex.nu.1.Ang.& Roma.ibi not. uxorem posse plus secundo uiro relinquere,quàm filijs primi matrimonij, quando uir hæres instituitur ad tempus cōtem-

platione

platione filiorum primi matrimonij tunc enim propriè non dicitur hæres, sed custos. & allegat Bal.hic. Limita etiam ut non habeat locum in filijs naturalibus tantum uel spurijs ante matrimonium conceptis, ut per Roma.& Alex.in d.l.mulier. sequitur Franc.Cremen.sing.89. incip.An l.hac edictali.ubi hoc dicit esse singulare dictum Bal. in l.cum pater.§.mater filijs.ff. de leg.2.& uide ibi addita. Limitatur etiam dispositio huius.l. ut non procedat quando expressè illi fuisset renunciatū. ita colligitur ex dictis per Bal.consi.161. Quidam mœchus.uol.5.dū ibi uult, quòd si nepos ex filia institutus fuerit ab auo in certa quantitate, cum hoc quòd non possit plus petere, uel habere de suis bonis, residuum uero reliquerit secundæ uxori. & nepos nō solùm habuerit partem dicti legati, sed ulterius etiam refutationem fecerit de residuo; hoc non obstante adhuc poterit petere residuum sibi debitum conditione huius.l si illi expressè
6 non renunciauit. qui † enim habet plura iura, unum remittendo, non perdit aliud, quod non remisit. l.si filius.ff.de bon.lib.l.si domus.ff.de seruit.vrb.præd.ut ibi per eum. Limitatur etiam in statutis habentibus clausulam non obstante, &c. nam hæc clausula continet derogationem huius.l.& tunc filij admittentur ad lucrum patris ex forma statuti, dimissa tantum legitima filijs primi matrimonij, ut per Bald.consi.273.Super dicto puncto, uolu.5. Et generaliter limita dispositionem huius.l. quando in statuto non solùm contineretur expressa derogatio illius, uerum etiam quando per uerba statuti posset apparere, statuentes uoluisse ei derogare, licèt expressè mentionem non fecerint de ipsa derogatione, ut per Salic.hic.q.6.in fi. & Bal. cōs.495. vol.5.Soci.consi.52.col.2.& 3.vol.3.Roma.consi.44.Dec.consi.19.& consi.284.in princip. Paris.consi.91.nu.16.& nu.33.& seq.vol.3. Verba autem per quæ in statutis uidetur tacitè derogatum dispositioni huius.l. diuersimodè exemplificantur à scribentibus, ut puta, si statutū dicat, quod uxore decedente sine liberis ex eo matrimonio maritus in omni casu lucretur dotem, ut per Roma.d.consi.44.ubi tenet quòd per illa uerba, omni casu, maritus lucretur dotem in præiudicium filiorum primi matrimonij, non obstante hac.l. de hoc etiam uide per doct. in auth.prætereà, ubi Dec.num.15.uersi.aliquando & tertiò, sequitur opi.Roma.& idem Dec. d. consi.284.nu.2.uersi.& in tali statuto.& Soci.d.consi.52. col.pen. nu.4. uol. 3. sequitur Paris. d.consi.91.nu.20.reprobato Ias.in d.auth.prætereà. ubi tenuit contra Roma. Item si statutū
7 dicat † quod muliere decedēte relicto uiro, nihil de dote uir restituat, quod hoc casu maritus lucrabitur dotem exclusis filijs primi matrimonij, vide Dec.consi.19.& d.consi.284.col.1.uersi. & in casu proposito. ubi dicit, idem esse hoc casu, ac si huic.l. expressè fuisset derogatum. & Bero.quæst.119.nu.5.uersi. tertius casus in tali statuto, æquiparat hæc uerba, in omni casu uir lucretur, & illa, maritus nihil teneatur de dote restituere, ut pariter dicatur huic l. utroque casu derogatum. Et idem esse si statutum deferat lucrum dotis marito non existentibus liberis cōmunibus, ponit Dec.d.consi.284.col.1.& Alciat.in titulo de uerb.sig.lib.1.char.28.& 31.ubi allegata Curt.Sen.consi.78.& in hac lege.& similiter si statutum dicat, si uxor decedat sine filijs amborum duorum. Dec.d.consi.19.col.2.uersi.prætereà.& consi.353. Et idem si statutum dicat quòd uir lucretur dotem, si uxor decedat sine filijs ex eis, uel ex ipso matrimonio. ut per Bal.in supradicto consi.495.uol.5.Anch.consi.380.col.2.Soci.d.consi.52.uol.3.Dec.d. consi. 284.col.1.& 2.Paris.d.consi.91.nu.24.& 25.vol.3.sequitur Natta, consi.308.vol.2.Bello. cōs. 13.num.12.& idem si statutum dicat dos integra remaneat marito. Paul. de Cast. consi.192. vol.2.Dec.d.consi.19.col.2.Campeg.in tract.dot.par.5.q.10.statutum.& nouissimè Rolan. à Valle in tract.de lucr.dot.quæst.30.& 31. Contrarium tamen uidetur quòd per uerba de quibus suprà in huiusmodi statuto comprehensa, non dicatur derogatum dispositioni huius.l. tenuerunt infracti.ualet.Bal.in c.1.an mari.succed.vxor.in usib.feud.& in hac.l.quæstio.1.& in l. uni.q.3.& ibi etiam Castr.nu.4.C.de inoffi.dot.Ang.in auth.de nupt.§.quia uerò, uers.sed nūc potest dubitari.nu.40.ubi loquitur in statuto habente illa uerba, quòd uir lucretur, totam dotem. Alex.consi.142.Viso statuto vol.7.Capr.consi.74.Soci.consi.35.uisa in 1.dubio.uolu.4.
* ubi attestatur de * communi.Rui.consi.59.nu.17.& consi.63.& 64.uol.3.Crauet.consi.37.statuto Fossani.sub.nu.1.ubi tamen loquitur sub dubio, dicens, se nolle pro nunc affirmare dictū Bal.

Bal. de quo in d.consi.495.uol.5.Cephal.eandem dicit communem.cons.299.& seq. Bertran. idem tenet in repet.huius.l.nu.19.& seq.& nu.26.Dec.d.consi.19.q.2.& nouissimè hoc idem sentit Phanuti.in tract.de lucr. dot. glo.3.fol.271. in fi. uersic. decimus est casus. Et fortasse æquior uideri poterit hæc opinio,& contrariæ in iudicando præferenda,cum alioqui satis durum & exorbitans uideatur,ut per tacitos,& subauditos intellectus inducatur legum correctio, in alterius tam graue præiudicium,quale esset in casibus supradictis priuare filios primi matrimonij legitima iure naturæ illis debita in bonis maternis. & sat compertum est huiusmodi pri
8 uationes,& exclusiones, † præsertim à legitima tanquam odiosas mirum in modum esse restringendas,ut per Oldra.consi.26.Paul.de Castr.in l.peto.in princ.nu.3.ff.de leg.2.Crauet.consi. 221.in princ.& cons.256.col.pen.adeò ut potius interpretandum sit statutum esse superfluũ, & nihil operari & esse conforme tam iuri communi, quàm ut illud subauditè corrigat in casu non expresso,& alteri nimis præiudiciali,ac damnoso,ut per Bart. & alios in l.iiij.prætor ait. ff. de dam.infect.Dec.in c.pastoralis,in princ.extra de appel.Alex.consi.87.col.fin.& consi.119. col.pen.uol.7.Crauet.consi.259.col.1.& seq. Et licèt fauor matrimonij in quo fundatur contraria opinio,non leuis sit momenti,ut scilicèt uiduæ facilius possint nubere,& liberis ciuitates repleri,nihilominus talis fauor ita debet accipi,ut non contineat odium,& enorme præiudiciũ filiorum, quibus etiam leges non mediocriter fauent. non.n.alicui tam est fauendum,ut alteri fiat iniuria. quinimmo si diligenter leges ipsas,legumque interpretes inspiciamus,fauorabiliorem esse comperiemus causam filiorum, quàm matrum ad secunda uota conuolantium. siquidem illas,iura uocant multoties immoderatas, & quæ filijs primi matrimonij non solùm substantiam, sed etiam uitam adimunt, & in eas inuehitur Imperator in l.lex quæ tutores.§. lex.n.
9 C.de admi.tut.& quàm impiè † agant mulieres transeundo ad secundas nuptias recenset Ang. cons.396.in princ.& pœnæ secundarum nuptiarum sunt introductę fauore liberorum,& in recompensationem iniuriæ,quam patiuntur à nubente ob desertam charitatem eorum,ut inquit Bal.consi.336.Amplius,sub.nu.3.uersi.sanè pœnæ,uol.3.nam & mulier per transitum ad secunda uota de proprietaria efficitur usufructuaria legati sibi facti à primo uiro,ut per Fulgo.consi. 63.& multas alias patitur pœnas introductas in fauorē filiorum primi matrimonij, de quo per Bar.& scrib.in l.liberòrum.ff.de ijs,qui not.infam.Paul.de Castr.consi.366. Super primo puncto.vol.1.Dec.in rubrica.C.de secundis nupt.& per eundem Dec.consi.230.in primo dubio.
10 An autem statutum † deferens lucrum dotis marito prædecedente uxore recipiat interpretationem ab ista.l.vide Soc.d.consi.52.uol.3.& consi.35.uol.4.Paul.de Cast.d.cons.192.uol.2. & Cuma.d.consi.109.uersi.ad secundum. Quid si statuto ita cautum esset,si uxor commiserit adulterium, maritus lucretur dotem,an ea committente adulterium succedant filij primi matrimonij an uerò maritus dotem lucretur. Bal.hic ait,filios primi matrimonij succedere.cuius decisionem extollit Cremen.sing.87.statuto caueatur.quod tamen intellige uxore mortua, quia ea uiuente,nihil debetur filijs. & per eundem Bal.hic, & per addita ad Cremen.in d.sing.

Et quòd dispositio huius.l.habeat locum in donatione facta per mulierem ei qui futurus erat suus uir secundus antequam illi nuberet, uide Capr. consi.81. Item in materia huius.l.adde Anan.consi.23.& ibi addita,ubi quòd statutum disponens iuxta consuetudinem Martini, de qua in l.dos à patre.C.solut.matr.quòd filia defuncta stantibus liberis dos ad patrem redire nõ debeat,sed apud filios remanere; intelligitur locum habere etiam extantibus filijs primi matrimonij & uide quæ posui in l.cum quis decedens.§.Titia.ff.de leg.3.

Summarium in l.in quibus.C.de secun.nupti.

1 *Lucra quæ quis debet seruare filijs debet etiam seruare nepotibus.*

Bar.in l.in quibus.C.de secundis nupt.

1 BART. in hac l.in quibus,dicit,lucra, † quæ quis debet seruare filijs,debere etiam seruare nepotibus.vide ad hunc tex.Dec.in consi.87.col.4.& 5.

Summa-

Summarium in l. si quis prioris. §. in illo. C. de secun. nupt.

1 *Pater si habet omnia bona, uel quæ debent restitui filijs, & ea consumit, potest filius interdicere patri ne ista bona alienet.*

Bar. in l. si quis prioris. §. in illo. C. de secundis nupt.

1 BART. in hac l. si quis prioris. §. in illo, dicit, si pater † habet omnia bona, uel quæ debent restitui filijs, & ea consumit, potest filius interdicere patri, ne ista bona alienet. Vide Roma. in consi. 405. in 1. & tertio dubio. ubi per istum tex. ait, quamuis ea, quæ deueniunt à marito in uxorem transeuntem ad secunda uota, ea mortua remanere debeant apud filios primi matrimonij, hoc tamen non habere locum in ijs, quæ ad uxorem intuitu uiri peruenerunt: quoniam illa erunt communia omnibus filijs, tam primi quàm secundi matrimonij. & ad istum tex. uide omnino Soci. in consi. 44. in 1. vol. ubi inter cætera colligit ex isto tex. in fi. patrem de istis
* bonis non teneri rationem reddere, nisi de dolo, secundū* communē sententiam, ut ibi per eū.

Summarium in auth. hoc locum. C. si secundo nupse.

1 *Maritus si relinquit uxorem dominam, massariam, & usufructuariam, hoc legatum restringitur ad alimenta stantibus filijs.*

Bar. in auth. hoc locum. C. si secundo nupserit.

BART. in ista auth. hoc locum, declarat, quomodo ista auth. sumatur, vide Aret. in consi. 40. in secundo dubio, ubi ampliat, ut ibi uidere est. Et dum Bar. hic in 4. col. vers. si autem relinquēt, uult si maritus † relinquit uxorem dominam, massariam, & usufructuariā,
1 hoc legatum restringi ad alimenta stantibus filijs. uide Alex. in l. nemo potest, col. 4. uersi. quærit etiam hic Bar. ff. de leg. 2. & in consi. 29. in 4. volu. Bar. in multis consilijs. Capr. consi. 4. in 1. dub. & in consi. 9. in 2. dubio. & in consi. 25. col. 2. & in consi. 58. & in consi. 64. col. 3. & in cōs. 72. colu. 5. ubi tradit an ista consuetudo procedat existentibus tantum filijs communibus? & Bal. in consi. 39. in 5. vol. & omnino Aret. in consi. 40. & Anchar. in consi. 237. Roma. in consi. 516. ubi quærit, quid iuris quando filijs esset facta substitutio pupillaris, & uulgaris, & quid iuris quando legatum usufructus esset annuum? & ibi etiam ponit, utrum dicatur annuum quando factum fuisset toto tempore uitæ suæ donec castè, & honestè uixerit? & Bal. omnino in cōs. 119. & seq. in 3. volu. & in hac materia uide semper Paulum de Montepico in repet. l. Titia. §. Titia cum nuberet. ff. de leg. 2. ubi latissimè agit de hac re. Ad ea uerò, quæ ponit Bar. in 5. col. uersi. circa materiam, uide latè Ias. in l. Gallus. §. & quid si tantùm. col. 7. & seq. ff. de lib. & posth. & Alex. post Paul. de Cast. in l. si iure. infrà de instit. & subst. & in consi. 100. in 4. vol. & in cons. 222. Attentis uerbis, col. 2. uersi. fortificantur, in lib. primi & secundi volu. Aret. & doct. in l. si quis ita hæres. ff. de acquir. hæred. Ias. in l. si extraneus, col. 2. uers. secundò ad prædictum notabile. ff. de cond. ob cau. Ad ea uerò quæ posuit Bar. in ultima quæst. uide in simili trad. per Bart. in l. hoc iure. ff. de solut. & per Doct. in l. iij. ff. sol. matr.

Summarium in rub. C. de dot. promiss.

1 *Promissio ualet sola pollicitatione.*

Rubrica. C. de dot. promiss.

1 CIRCA istam rubricam dicas, promissionem † ualere sola pollicitatione. l. fi. & ibi gl. infrà de dot. cau. non numer.

Summarium in l. j. C. de dot. promiss.

1 *Duo specialia non possunt circa idem concurrere.*

Bar. in l. j. C. de dot. promiss.

1 BART. ex ista l. j. colligit, duo † specialia non posse circa idem concurrere. quid autē esset hodie cum stipulatio fingatur, an incertitudo uitiet, ita ut duo specialia concurrere uideantur?

vide

vide Paul.de Caſt.in l.j.col.2.in ſecundo ſpeciali.ff.ſol.matr.& Feli.in c.cum.M.Ferrarien. col.7.de conſt.& circa hanc.l.uide Præpoſit.in c.fin.de ſponſal.& addita ad Abb.in c.ſignificauit, col.2.in additione incip.duæ fictiones,de reſcript.& Domi.in c.non omnis.2.quæſt.7.ubi habetur,duo ſpecialia poſſe concurrere,quando unum prouenit ab altero.& Aret.in conſi.163.col.3.& 5.& in conſi.164.col.3.Alex.in conſi.117.in 5.vol.Feli.in c.cùm te,col.7.de re iudic. Alex.in l.ſi aliquam rem,col.7.uerſi.non obſtat.ff.de acquir.poſſ.& col.9.uerſi.& dicit. Soc.in conſi.122.col.pen.Bar.in l.gerit,col.pen.ff.de acquir.hæred.Aret.in l.ſi Stichum.§.1.ff. de uerborum obliga.Bar.in l.ex iuſto.ff.de uulg.& pupill. & in l.ſi ſub conditione.ff.de ſolut.& in l.fi. infrà,ex quib.cau.maio.Bal.in l.conuenticulam,col.5.ſuprà de epiſc.& cleric. in l.j. ſuprà quād. licèt ab empt.diſced.& in l.ij.in fi. infrà de fructi. & liti. expen.in quibus locis limitatur iſta regula,ut non procedat,quando unum ſpeciale uenit in alterius conſequentiam.

Summarium in l.ſi pro dote.C.de dot.promiſ.

1 *Id quod inducitur præſtatione uſurarum longi temporis inducitur unica promiſſione.*

Bar.in l.ſi pro dote.C.de dot.promiſſ.

1 BART. in hac.l.ſi pro dote,inquit,eam continere dictum ſingulare,hoc eſt,ut id † quod inducitur præſtatione uſurarum longi tēporis inducatur unica promiſsione.vide Bar.in cōſ.120.

Summarium in l.ſi cum ea.C.de dot.promiſ.

1 *Quomodo boni uiri arbitrium intelligatur.*

Bar.in l.ſi cum ea.C.de dot.promiſſ.

1 BART. in hac l.ſi cùm ea,quærit,quomodo boni † uiri arbitrium intelligatur.uide Bal.in l. fi.col.2.infrà eod.& Paul.de Caſt.in auth.res quę,col.2.infrà commun.de lega.& Alex.in conſ. 83.in 4.vol.ubi declarat.

Summarium in l.ſi uoluntate.C.de dot.promiſ.

1 *Quod quis in dotem confeſſus eſt recepiſſe, ſi non recepit,poteſt peti.*

Bar.in l.ſi uoluntate.C.de dot.promiſſ.

1 BART. in hac l.ſi uoluntate,ſic ait in ſumma. Quod quis † in dotem confeſſus eſt recepiſſe,ſi non recepit,poteſt peti. pro limitatione,& declaratione huius.l.uide Alex.in conſ.148.in 5.vol.Et dum Bar.hic in uerſi.Aduerte,limitat iſtam.l. ut non procedat, quando maritus eſſet inæqualis uxori,& minus nobilis. nam tunc confeſsio dotis receptæ ei præiudicat; quia cenſetur hoc feciſſe in remunerationem. vide Iaſ.in l.ex hoc iure,col.10.uerſi.tertius.ff. de iuſt. & iur.& in l.diuortio.ff.de uerb.oblig.Soc.in l.j.col.12.ff.ſolut.matr.& omnino uide quæ poſui in rubrica.ff.de donat.int.uir.& uxor.Et dum Bar.fecit uim,quia remuneratio non prohibetur,licèt donatio prohibeatur, vide Raph.Cuma.in conſi.140.in 2.dub.Abb.in conſ.73.in 2.volu. Feli.in c.ſuper eo,col.2.de teſti.& Soc.in cōſ.65.in 1.vol.& Ang.in cōſ.5.& quæ dixi in d. rub.

Summarium in l.fi.C.de dot.promiſſ.

1 *Pater cenſetur dotare filiam de ſuo,licèt filia habeat bona aduentitia.*

2 *Pater ad dotandam filiam iure actionis non poteſt cogi, ſed officio iudicis tantùm.*

3 *Pater non tenetur dotare filiam hæreticam uel Iudæam.*

Bar.in l.fi.C.de dot.promiſſ.

1 BART. in hac l.fi.ait,patrem † cenſeri dotare filiam de ſuo, quamuis filia habeat bona aduentitia,& reliqua,ut hic per eum. Vide quid per iſtam.l.iuncta.l.j.ff.de donat. conſuluit Alex. in conſi.154.Viſo themate,col.3.in libro primi & ſecundi vol.& Capr.in conſi.39.& in conſ. 72.col.fi.& ad materiam huius.l.uide plenè Alex.in l.j.col.5.ff.ſol.matr.& ibi Iaſ.in 6. col.uerſ. adde. & Corn.in conſi.16.in 3.vol.Ang. in conſi.209. Et iſtam regulam, ut pater dotare filiā teneatur,amplia etiam ſi filia ſit nupta.gl in l.obligamur.§.1.ff.de action. ubi Bart. & ibi ſecundò amplia,ut procedat etiam ſi filia aliunde habeat unde ſe dotet,per ea quę poſui in l.ſi mulier §. cum proponeretur. ff. ad Trebell. & ideo poteſt dotare de bonis ſubiectis fideicommiſſo.
2 auth.res quæ,infrà commun.de lega.Limita regulam hanc,quia † pater ad dotandam filiam iure actionis cogi non poteſt,ſed officio iudicis tantùm. Barto.in d.l.obligamur,& in d.auth. res

quæ

quæ & in d.§.cum proponeretur. Secundò limita, ut non habeat locum in matre, quæ non tenetur dotare.l.mater, infrà titulo proximo, ubi pono. Limita etiam nisi pater haberet patrem; quoniam dotandi onus ad eius patrem, & sic ad auum spectat, non ad ipsum filium & patrem puellæ. Iaſ.in d.l.j.col.8.uerſi.iuxta.ff.ſol.matr.Item limita ut filiam naturalem pater dotare nõ teneatur.l.uxorem.§.pater naturalis.ff.de leg.3.ubi Bart. & uide quæ ibi dixit de hac re. Item

3 limita, quia pater † non tenetur dotare filiam hæreticam uel Iudæam. gl.in l.ſi uero pater.ff.de in rem uerſ. An autem filius teneatur dotare matrem uolentem ſecundo nubere? uide Iaſ.in d. auth.res quæ.col.3.uerſi.ſecundò,& tex.in l.j.§.prætereà, ubi Bar. & ibi poſui.ff. de tutel. & ration.diſtrahen.Poſteà Bar.quærit quid de extraneo, utrum cenſeatur de ſuo dotare an non? uide Abb.in conſi.12.col.5.in 5.dubio.in 1.vol.& in conſi.48.in 3.dubio.eod.vol.Capr.in conſ.17.in fi.Alex.in conſi.242.Viſo puncto.in 3.dub. in libro primi & ſecundi vol. & in conſ.297. Videretur circa, in fi.in eod.lib.& in conſ.103.col.fi.in 3.uol.in quibus locis concluditur extraneum non cenſeri dotare de ſuo.vide Anch.in conſ.300.Fulg.in conſ.19.Paul.de Caſt.in conſ.386.col.fi.ubi loquitur in matre,& Bal.in conſi.293.in 2.vol.

Summarium in l.j.C.de iur.dot.

1 *Si dos incipit à promiſſione dans dotem tenetur de euictione, ſecus ſi à traditione.*

Bar.in l.j.C.de iur.dot.

1 BART. in hac.l.j.dicit, ſi dos † incipit à promiſsione, dans dotem tenetur de euictione. ſecus ſi à traditione, niſi promiſsio uel dolus dantis intercedat. ad materiam huius.l. uide tex. in l. pater filio.ff. de euiction. Et attende quoniam mulier nunquam tenetur de euictione, ſi dedit in dotem rem alienam ſciente marito, niſi in ſpecie ſit promiſſa. caſus eſt in l.ſi à matre, in uoce, nullum,& ibi glo.infrà eod.ita Iaſ.in §.fuerat,col.9.verſi.& unum, inſtit. de action.cogita.dote euicta, quando de euictione agi non poteſt, utrum pater uel fratres eam denuo dotare teneantur, tanquam eo caſu dos perierit? uide quæ poſui ad Barto. in l. obligamur. ff.de action.& oblig.

Summarium in l.quoties.C.de iur.dot.

1 *Æſtimatio facit emptionem in dote.*

Bar.in l.quoties.C.de iur.dot.

1 BART. in hac.l.quoties, ait, æſtimationem † facere emptionem in dote. Vide Barto. in l.ſi inter uirum, infrà eod.& de materia huius.l.uide latè apud Soc.in conſi.56.in 1.vol.& in conſi.189.& Franciſcum Cremens in ſingul.18.incip.Habebis milies.& de re ęſtimata data in dotẽ, vide ſemper ea, quæ poſui in l.ſi æſtimatis.ff.ſol.matr.& in rubrica.ff.de fund.dotal.

Summarium in l.auia.C.de iure dot.

1 *Pater qui dotat filiam ſibi non quærit actionem, niſi ſtipuletur.*

Bar.in l.auia.C.de iur.dot.

1 BART. in hac.l.auia, dicit, patrem, † qui dotat filiam, ſibi non quærere actionem, niſi ſtipuletur,& reliqua.Ad iſtam.l.vide Oldr.in conſ.132.

Summarium in l.etiam.C.de iure dot.

1 *Illud quod eſt in dote, eſt etiam in eius augmento.*

2 *Augmentum habet eadem priuilegia quæ habet principale.*

Bar.in l.etiam.C.de iur.dot.

1 BART. in hac l.etiam, colligit ex tex.illud, † quod eſt in dote, eſſe quoque in eius augmento. Vide omnino Cæpoll.in conſi.8.col.2.ubi per iſtam regulam ait, ſi ſtatuto cautum eſt, bannitum poſſe impunè offendi, ſi reperiatur in territorio ſtatuentium,& poſtea augeatur poteſtas banniendi per 15.milliaria paſſuum ultra territorium, intelligatur etiam aucta facultas eum offendendi.& ad hanc.l.uide ſemper Paul. de Caſtr. in conſi.8. ubi tradit, an bona mariti quæ obligata erant pro dote, cenſeantur etiam obligata pro dotis augmento poſtea facto? & Soci. in conſ.

in consi.230.col.fi.Dec.in consi.41.col.fi.aliquid per Corn.in consi.322.in 1.uol.Fulg.in cõsi. 40.& col.2.Alex.& alios in l.si ex toto.ff.de leg.1.& in hac re nunquam prætermittas uidere Albertum Brunum in suo tract.de augmento,in nona conclusione principali,ubi dicit augmẽ-
2 tum † habere eadem priuilegia,quæ habet etiam principale.citat text.not.in §.1.aliàs.§.aliud, in auth.de æqual.dot.& ibi Ang.& in eod.tract.in quinta conclusione principali inquit,augmẽtum quod fit alicui rei,sortitur eandem naturam,quam habet res, cui adijcitur. idem ait Curtius in consi.56.ubi multa tradit exempla. An autem augmentum gabellæ uel alterius rei uenditæ accrescat uenditori,an emptori? uide Dec.in cõsi.40.ubi multa dicit ad rem hãc faciẽtia.

Bar.in l.si inter uirum.C.de iur.doti.

Bart. in hac l.si inter uirum,agit de re æstimata,quæ data fuit in dotem.uide tex.in l. manu sata,in fi.ff.de contrahen.empti.& de hac materia uide Soc.in consi.56.in 1.volum.Aret. in consi.84.Diligenter ponderatis.Ias.in l. si ex conuentione, suprà de pact. & omnino uide quæ posui ad Bar. in l.si æstimatis.ff.sol.matr.& in rubrica.ff.de fund.dotal.

Bar.in l.si prædium.C.de iur.dot.

Bart. in hac.l.si prædium,agit de muliere,quæ iurauit non alienare fundum dotalem.vide Feli.in c.cùm.M.Ferrarien.col.pen.de const.

Summarium in l.in rebus.C.de iure dot.

1 *Mulier pro rebus dotalibus etiam æstimatis habet rei uendicationem.*

Bar.in l.in rebus.C.de iur.dot.

1 Bart. in hac.l.in rebus,dicit,mulierem † pro rebus dotalibus etiam æstimatis habere rei uendicationem. vide Alex.in l.si mora,col.2.ff.sol.matr.Abb.in consi.72.col.3.in 2.vol. Aret. in consi.32.& Antoninm de Fano in tract.de pignor.& hypothec. in primo membro quintæ par. nu.49. Sed nunquid hoc priuilegium competat etiam hæredibus mulieris? dicas quòd non.l.Nesennius.§.fundum, & ibi doct.ff.de re iud. Et dum Bar. hic in 2. notabili dicit, actionem hypothecariam,& rei uendicationem posse diuersis respectibus competere, uide Alex. in l.j.col.fi.ff.de lega.1.

Summarium in l.in rebus.§.omnes autem.C.de iur.dot.

1 *Non sufficit maritum uergere ad inopiam,nisi probetur hoc esse manifestum.*

Bar.in d.l.in rebus.§.omnes autem.C.de iur.dot.

1 Bart. in ead.l.§.omnes autem,dicit nõ sufficere † maritum uergere ad inopiam,nisi probetur hoc esse manifestum. ad hoc Bartoli documentum accedit Alex.in l.si constante.ff. solu. marr.ubi Ias.in recollectis, uersi.quintò pondera,reprobat hoc dictum, quamuis regulam in se ueram esse confiteatur,ut ibi uidere est.

Summarium in l.fi.C.de iur.dot.

1 *Dotis titulus ex parte mariti est lucratiuus.*

Bar.in l.fi.C.de iur.dot.

1 Bart. in hac.l.fi.in princ.colligit ex tex.dotis † titulum ex parte mariti esse onerosum.vide Alex.in consi.71.in 4.vol.& quia de hoc diximus iam antea,non repetam.

Summarium in d.l.fi.§.prætereà sancimus.C.de iur.dot.

1 *Promissor dotis per lapsum biennij in mora constituitur.*

Bar.in d.l.fi.§.prætereà sancimus.C.de iure dot.

1 Bart. in ead.§.prætereà sancimus,dicit,promissorem † dotis per lapsum biennij in mora constitui,ut ad fructus & usuras hac.l.expressas teneatur. De hac re uide Ias.in §.fuerat, col.4. uersi.quando autem,inst.l.de action.ubi refert hæc formalia Bartoli uerba. Et dum concluditur currere post biennium,limita non procedere,quando anteà non interpellasset; quoniam in mora non constitueretur. item quando dos non esset promissa ad certam diem. & sublimita ut ibi uidere est apud eum.

Summarium in l.j.§.rei uxoriæ.C.de rei uxo.acti.

1 *Dos petitur actione ex stipulatu,etiam si non fuerit interposita.*

Bar.

Bar.in l.j.§.rei uxoriæ.C.de rei uxor.action.

1 BART. in hac.l.j.§.rei uxoriæ,sic ait in summa. Dos † petitur actione ex stipulatu, et si non fuerit interposita,& reliqua,ut hic per Bar.nunquid autem si mulier post numerationem dotis,eam stipuletur sibi reddi,uerè uel per fictionẽ legis oriatur actio, etiam ex numeratione,an solùm ex stipulatione? uide Ias.in l.singularia, col.9. uersi. circa gl.ff. si cert.petat.Adde quòd actio ex stipulatu competit etiam ipso iure patri dotanti absque expressa stipulatione. Ias.in §.fuerat,col.12.inst.de action.& hoc,quod competat,uel fingatur stipulatio,est de iure speciali: ideo eius incertitudo uitiaret,secundum Paul.de Cast.in l.j.col.2. in 2.speciali.ff.sol.matrim.Posteà Bar.colligit ex illo tex. stipulationem fictam non requirere solennitatem uerborum. Attende, quoniam ex hoc patet solutio ad argumentum Bartoli.l.j. col.3.ff.solut.matrim.ut ista stipulatio tacita etiam in muto præsumatur,cum in ea neque uerba neque aliæ solennitates exigantur.& ad rẽ faciũt trad.per Bar.in l.reos,col.1.ff.de duob.rei.

Summarium in d.l.j.§.& ut plenius.C.de rei uxo.acti.

1 *Actio de dote habet tacitam hypothecam.*

2 *Tacita hypotheca usque adeo mulieri competit, ut possit remanere in domo mariti absque decreto iudicis.*

Bar.in d.l.j.§.& ut plenius.C.de rei uxo.acti.

1 BART. in ead.l.§.& ut plenius, ait, actionem † de dote habere tacitam hypothecam. De hac re uide plenè apud Antonium de Fano in tract.de pignoribus & hypothec.in quarto membro secũdæ par. An autem hæc hypotheca tãtùm competat mulieri,an etiam uiro & extraneo? uide Bar.in l.j.col.1.& quæ ibi dixi.ff.solut.matrim. Vtrum autem hoc priuilegium tacitæ hypothecæ competat sponsæ de futuro? tradit Bar.in l.ij.§.fin.ff.de priuileg. credit. ubi posui, & ibi uideas. Nunquid locum habeat in matrimonio putatiuo? uide tex.& ibi Bar.in l.si cùm dotem.§.si.ff.sol.matr.& Ias.in §.fuerat,colu.9. & seq. inst.de action.ubi latè examinat etiam nunquid locum habeat in donatione ante nuptias? & Bar.in l.assiduis, cum ibi addit. infrà qui potior.in pignor.habean.Et an habeat locum in bonis paraphernalibus? & an pro alimentis à marito debitis in casu.l.si cùm dotem.§.sin autem sæuissimo.ff.solut.matr.an pro dote confessa?& an pro bonis acquisitis per hæredes ex rebus mariti? hæc omnia uide apud Ias.in d.§.fuerat, 2 col.11.& usque adeo tacita † hypotheca mulieri competit,ut possit remanere in domo mariti absque decreto iudicis. Bal.in l.pen.infrà qui potior.in pignor.habean.& in l.pen. in primo norab.suprà de non numer.pecun.& in l.si cum tibi.infrà qui potior.in pignor. habean. ita Ias. in §.item Seruiana,col.11.uersi.gl.paruula,inst.de action.ex hoc etiam.§.uidetur dicendum, tacitam hypothecam inductam esse de iure isto. de qua re uide gl.contrarium sentientem in l.si ✱ constante,in principio in uoce,dotis.ff.solut.matr.cum qua transeunt * omnes ibi. uide tamen Ias.ibi columna 10.uersic. pro declaratione, ut locum habeat pro rebus dotalibus euictis. & hoc esse intelligendum secundum distinctionem.l.ptimæ sequitur Ias.in l.§.fuerat, colum.8. uersic.& aduerte.

Summarium in d.l.j.§.sed & si non.C.de rei uxo.actio.

1 *Actio ex stipulatu est bonæfidei.*

Bar.in d.l.j.§.sed & si non.C.de rei.uxo.acti.

1 BART. in ead.l.§.& si non, inquit, hic adnotandum esse,tertium priuilegium actionis † ex stipulatu,quæ est bonæfidei. Amplia istam regulam ut procedat tam ex parte uxoris,quàm uiri,ut per Bar.hic,qui se remittit ad glo.in l.ij.in principio.ff.solut.matrim. vide Alexan. in consi. 147.in 5.volu.Limita prædictam regulam non procedere, quando mulier soluto matrimonio stipulatur sibi dotem reddi;quia tunc est stricti iuris.ita singul ait Alex.in d.l.ij.in princ. colu.4. sol.matr.ubi etiam sublimita,ut ibi uidere est.

Summarium in d.l.j.§.primum.C.de rei uxo.actio.

1 *Actio ex stipulatu pro dote non minuitur propter legatum factum uxori nisi exprimatur.*

Bar.

Bar.d.l.j.§.primum.C.de rei uxo.acti.

1 Bar. in ead.l.§.primum,ait,actionem† ex stipulatu pro dote non minui propter legatum factum uxori,nisi exprimatur pro intellectu huius.§.vide Fulg.in cons.59.

Summarium in d.l.j.§.taceat.C.de rei uxo.actio.

1 *Mulieri agenti ad dotem an possit dos retineri ab hæredibus mariti donec ei reddatur ratio administratæ tutelæ.*

Bar.in d.l.j.§. taceat. C. de rei uxo.acti.

1 Bart. in ead.l.§.taceat,nihil dicit, sed per istum tex.dubitatur, vtrum† mulieri agenti ad dotem posit dos retineri ab hæredibus mariti donec ei reddatur ratio administratæ tutelæ? Soci.sensit hoc fieri posse: & respondet ad istum textum. Contrarium uerò tenuit Anton. de Fano in tract.de pignoribus & hypothec. in primo membro quintæ par.nu.45.

Summarium in d.l.j.§.sed nec ob impensas. C.de rei uxo.actio.

1 *Impensæ necessariæ an minuant dotem.*

Bar.in d.l.j.§.sed nec ob impensas.C.de rei uxo.acti.

1 Bart. in eadem l.sed nec ob impensas,tradit, an impensæ † necessariæ minuant dotem? vide aliquid per Bal.l.nouell.in tract.de dote, in secundo priuilegio octauæ, & penult.par. & in præcedenti priuilegio.

Bar.in d.l.j.§.cum autem. C.de rei uxo.acti.

Bart. in eadem l.§.cùm autem, agit de actione ista, quæ non datur contra uirum,nisi in quantum facere potest.& ex isto tex.videtur probari hoc beneficium de iure.fforum non com petiisse, id quod uidetur à iuris tramite declinare: ideo uideas Bart. in l.ij.in principio.ff.solu. matrimo. vbi declarat.

Summarium in d.l.j.§.accedat.C.de rei uxo.actio.

1 *Extraneus si dat dotem pro muliere, mulieri quæritur actio integra, nisi dans incontinenti fuerit stipulatus.*

2 *Extraneus quis dicatur.*

Bar.in d.l.j.§.accedit.C.de rei uxo.actio.

1 Bart. in eadem l.§.accedit,sic ait in summa. Si extraneus † dat dotem pro muliere, mulieri quæritur actio integra, nisi dans incontinenti fuerit stipulatus. Adde quòd isto casu mulier de ipsa dote disponere non potest, secundum Alexand.in consi.101.Super eo, colum.2.in libro primi & secundi uoluminis. Et de intellectu & materia huius.§. videas Dec.in consilio 35.cum duobus sequent. Limita quoque hunc text.vt per Soci.in consi.135.& Corn.in consil.124.in primo uolumine. Quid in patre an præsumatur tacitè stipulatus? text. videtur in isto.§.vt præsumatur: vide tamen Ias.in §.fuerat,colu.12.institu.de action.vbi contrarium docuit. Nunquid sicut extraneus potest sibi stipulari, ita conuenire posit ut soluto matrimonio morte uiri uxore superstite hæredes mariti lucrentur dotem? vide Soci.in l.ij.colu.1.& 2.ff.solu.matrimo.vbi Ias.colu.2. Et aduerte quoniam actio ex stipulatu quæ ipsi extraneo competit,dicitur stricti iuris. Bart.in l.de diuisione. ff.solu. matrimon. Item dicitur esse alia & diuersa ab ea, quam habet uxor. Item ista non habet tacitam hypothecam. Ias.in §.fuerat, colum.9. institu.de action.vbi tenet contrarium. Nunquid autem pater comprehendatur, & admittatur in tali casu,& sic dicatur extraneus, quando filius in materia non transitoria ad hæredes stipulatur sibi & hæredibus suis; & an pater deficientibus filijs admittatur? Ias. in l.Gallus.§.etiā,

2 colum.5.versic.quid autem.ff.de liber. & posthum. Et quis dicatur † extraneus, habetur in §. cæteri,institu. de hæred.qual.& differ. Attende tamen, quia & si emancipatus respectu suitatis propriè dicatur extraneus, alioqui tamen ex respectu filiationis.l.fi.ff.commun. utriusque iudi. quæ uult extraneum non debere conferre, & tamen locum non habet in emancipato. Ias.in l.si emancipati,col.3.in ultima par.glo.infra de collat.

Summarium in d.l.j.§.& cum lex.C.de rei uxo.actio.

1 *Fundus dotalis ubicunque positus alienari uel obligari non potest.*

Bar.in d.l.j.§.& cum lex. C.de rei uxo. acti.

1 BART. in eadem l.§.& cum lex, ait, fundum † dotalem ubicunque positum alienari uel obligari nõ posse. istud priuilegium transit ad hæredes uxoris, qui similiter reuocare possunt. Bar.in l.j.colu.2.ff.solu.matrim. An autem alienare posit consentiente marito? vide Bar.in l.si æstimatis, solu.matrimo.& in fi.colu.fi.in auth. ut immob.ante nupt.dona. & alienari potest.in casu.l.quamuis,cum l.seq.ff.eod.tit.solu.matr.& vide glo.in l.ij.eod.tit.vbi omnes.

Summarium in l.quamuis.C.de pac.conuen.

1 *Pactum patris non nocet filiæ in actione dotis.*

Bar.in l.quamuis.C. de pac.conuent.

1 BART. in hac l.quamuis,ait, pactum † patris, non nocere filiæ in actione dotis. Aduerte quoniam ista.l.habet locum etiam in extraneo, secundum Bart. in consi.136. Titius maritauit. vbi dicit hoc procedere etiam si stipulatio interuenisset, quamuis glo.hic sentire contrarium uideatur. & ita etiam vult Roma.in l.ij.§.1.ff.solu.matrimo. sed ibi Areti. ad Bartoli opinionem accedit. Bart. videtur bene dicere in patre, per istum text.quem etiam sequitur Salic. & maximè, quia cùm dos restituitur patri,cum hoc ut iterum dotet filiam uolentem nubere, tenetur ad illam dotem, & non ad minorem.l.j. & auth.ibi posita, suprà de rei uxor. action. alioqui sequerentur filiæ præiudicium: quia si pactum ualeret, facultates patris diminuerentur, & proinde ipse dotis prioris summam dare non teneretur,sed eam quæ facultatibus suis conueniret.l. quæro. ff. de iure doti. Sed ista ratio non uidetur bona, quoniam auth.ibi posita, vult, patrem nullo modo posse diminuere summam prioris dotis, nisi eius substantia casu aliquo fortuito decreuisset; atque ita filiæ non præiudicabitur, & sibi imputet, qui huiusmodi pacto se astrinxit.

Summarium in l.fi.C.de pac.conuent.

1 *Prouisione hominis receditur à prouisione legis.*

Bar.in l.fi.C.de pact.conuen.

1 BAR. ex ista l.fi.in fi.colligit illam regulam, per prouisionem † hominis recedi à prouisione legis. vide Bald.in l.certi iuris,suprà de loca. & Bart.in l.post dotem,in principio.ff.sol. matrim. Limita istam regulam habere locum solummodò quando prouisio legis est extraordinaria, & facta in defectum prouisionis hominis, secus si est ordinaria,vt per Bal.in l.j.colu.3.versi. quæro si testator,infrà commun.de lega. & Anto. de Fano in tract.de pignoribus & hypothe. in quarto membro secundæ par.nu.191.

Summarium in l.j.C.de dot.caut.non num.

1 *Confessio dotis receptæ in qua renunciatum fuit exceptioni non numeratæ pecuniæ, an ualeat.*

Bar.in l.j.C.de dot.caut.non numer.

1 BART. in hac l.j.in fi.agit de confessione † dotis receptæ, in qua renunciatum fuit exceptioni non numeratæ pecuniæ. De qua re uide quæ latè posui in rubrica.ff. de donat. inter uirum & uxor. An autem renunciari posit exceptioni,non numeratæ dotis? vide Bald.in l.vnic.suprà de priuil.dot.col.4. & in l.assiduis,infrà qui poti.in pign.habe.& in l.pecuniæ,infrà de solut.& Imol.in l.si ita stipulatus.§.Chrysogonus.ff.de uerb.obligat. Et ad ea, quæ hic ait Bar.de exceptione non numeratæ dotis,vide Aret.in consi.86.Bal.in consi.352. in tertio uol.in consi.39.in primo uol.& in consi.73.in quinto uolu.

Summa-

Summarium in l.in dotibus.C.de dot.cau. non num.

1 *Quamuis in instrumento priuato ut in apodissa contineatur pecuniam uerè esse solutam, tamen opponi potest exceptio non numeratæ pecuniæ.*

Bar.in l.in dotibus.C.de dot.caut.non numer.

1 BAR. in hac l.in dotibus, ait, quamuis † in instrumento priuato, ut in apodissa contineatur, pecuniam uerè esse solutam, tamen opponi posse exceptionem non numeratæ pecuniæ. Vide aliquid per Roma.in consi.46.Abb.in consi.73. in secundo uolumine. Anchara.in consilio 307. Areti.in consi.86.Roma.in consi.44.& in consi.445.Angel.in consi.5.& Corne.in cons. 284.in primo uolu.

Summarium in auth.quod locum.C.de dot.cau.non num.

1 *Limitatur tempus proponendæ exceptionis non numeratæ dotis.*

Bar.in auth.quod locum.C.de dot.caut.non numer.

BART. in ista auth.quod locum, ait, in isto tex.limitari † tempus proponendæ exceptionis non numeratæ dotis. Ad materiam huius auth.vide omnino Ancha.in consi.307.& Fulg. in consi. 133.

Summarium in l.si ancillam. C.de dona.inter uirum & uxor.

1 *Milites ancillis suis concubinis donare non possunt.*

Bar.in l.si ancillam.C.de dona. inter uir.& uxo.

1 BART. in hac l.si ancillam, inquit, milites † ancillis suis concubinis donare non posse. Vide Roma.in consi.43.in quarto dubio.Ant.de Butr.in consi.14. Bald.in consi.247. in primo uol.& in consi.262.in eod.uol.

Summarium in l.in fructus. C.de donat.inter uir. & uxor.

1 *Donatio fructuum inter coniuges non ualet.*

Bar.in l.si fructus.C.de donat.inter uir. & uxo.

1 BART. in hac l.si fructus, ait, donationem † fructuum inter coniuges non ualere.vide Aret. in consi.160.colu.2.

Summarium in l.et si de tua.C.de dona.inter uir. & uxo.

1 *Dominium rerum emptarum de pecunia uiri ad uxorem pertinet, & quando.*

Bar.in l.et si de tua. C.de donat.inter uir.& uxor.

1 BART. in hac l.et si de tua, dicit, dominium † rerum emptarum de pecunia uiri, ad uxorem pertinere. intellige quando fuerunt emptæ nomine ipsius uxoris. vide Bal. in l.j.C.si quis alte. vel sibi. & Bart. in l.iij.suprà de fide instrumen.ad rem facit tex. in l.ad probationem, suprà de probat.vide Bald.in l.si ut proponis, in sexta quæst.supra de rei uendic. & in l.cùm oportet.col. 4.vers.quæro nunquid, infrà de bon.quæ liber. Salic.in l.Papinianus.ff.eod.titu. Alex.in consi. 133.in quarto uolu.Signor.in consi.122.Angel.in consi.141. Bal.in cons.358.colu.fi.in tertio uolu.Salic.in l.si mater, suprà de contrah.empt.

Summarium in l.si non uerum. C.de dona.inter uir.& uxor.

1 *Simulata uenditio ius creditoris non impedit.*

Bar.in l.si non uerum.C.de donat.inter uirum & uxor.

1 BART. in hac l.si non uerum, ait, simulatam † uenditionem ius creditoris non impedire, & reliqua. vide ad hæc Bal.egregiè in cons.66.in primo uol.

Summarium in l.à marito.C.de dona. inter uir. & uxor.

1 *Rei donatæ inter coniuges non transfertur dominium.*

Bar.in l.à marito.C.de donat.inter uirum & uxor.

1 BART. in hac l.à marito, dicit, rei donatæ † inter coniuges non transferri dominium.& reliqua, vt hic per eum.ad l.hanc uideas Dec.in consi.240.vbi huius.l.aperit intellectum.

Summarium in l.res uxoris.C.de dona.inter uir. & uxor.

1 *Donatio inter coniuges confirmatur morte.*

Bar.in l.res uxoris.C.de donat.inter uir.& uxor.

1 BART. in d.l.res uxoris, dicit, donationem † inter coniuges confirmari morte naturali, vel ciuili, ex qua perditur libertas. & reliqua. Ad hanc l.vide Ruin. in l.Gallus.§.& quid si tantùm,colum.1.& sequ.ff.de liber.& posthum. Et dum Bart.hic. in fi.ait, deportatum posse reuocare donationem, quam fecit. & ideo infert ad monachum. vide latè apud Barto. in auth.si qua mulier. colum. 3.vers.hanc partem, suprà de sacrosanc.eccles. sed ibi Ias.colu.7.tenet contra Bartolum vbi vult, eo solo casu, quo monachus potest testari, eum posse etiam reuocare testamentum. & ibi conatur declarare hunc text. ad rem non facere, quia loquitur in contractibus, quorum deportatus est capax. & ideo non est mirum si ea reuocare potest, quæ facere potest: sed ibi monachus testari non potest,igitur nec reuocare,vt ibi per eum.

Summarium in l.donationes.j.C.de dona.inter uir. & uxor.

1 *Donatio quæ excedit legitimam summam non ualet,etiam infra quingentos aureos.*

Bar.in l.donationes.j.C.de donat.inter uir.& uxor.

1 BART. in hac l.donationes.j.pauca dicit. sed ex ea singul.colligit Salic.donationem,† quæ excedit legitimam summam non ualere, etiam infra quingentos aureos. ad quod uide Soci.in consi. 115.colu.2. in quinto uolu.

Summarium in l.donationes.2.C.de donat.inter uir.& uxor.

1 *Inter principem,& augustam ualet donatio incontinenti.*

Bar.in l.donationes.2.C.de donat.inter uir.& uxor.

1 BART. in hac l.donationes. 2.sic ait in summa. Inter principem, & augustam ualet donatio incontinenti, & reliqua. ad istam l.vide aliquid per Felin. in cap.cum non liceat,colu.4.de præscrip.Barb.in capitulo licèt ex suscepto,in decimo casu Abb.de for.compet. vbi dicit hanc l.habere locum inter regem & reginam. & Alexand. in l.quanquam.infrà de testamen.milit.& Barb.in cápitulo cæterùm,colu. pen. & sequ.de iudic.Ias.in auth.ex testamento,col.7.infrà de collat. & Curt.in consi.66.colu.7.

Summarium in auth.econtrà.C.de repud.

1 *Cuius consensus in contrahendo requiritur, eiusdem requiritur in dissoluendo.*

2 *Monachus post professionem potest reuocare testamentum prius factum.*

3 *Prodigus alienare potest, & quando.*

4 *Solennitas necessaria in faciendo, requiritur etiam in reficiendo.*

Bar.in auth. econtra.C.de repudijs.

1 BART. in ista auth. econtra, in secundo notab.sic ait: Cuius consensus † in contrahendo requiritur,eiusdem requiritur in dissoluendo. De hac re,scilicèt,an eadem solennitas in dissoluendo requiritur,quæ in contrahendo;vide Bar.in l.hęredes palàm. §.si quid post.col.2.& quæ ibi posui.ff.de testa.Ias.in l.quod iussit,colu.47.in secundo notab.ff. de re iudic.Bar.in l.actor,colu.pen.ff. rem rat.habe. quamuis ibi in quæstionibus tenere uideatùr,minorem posse solùm reuocare,quod constituere non poterat solus,& Ias.in l.Mæuium,colu.3.vers.item dum dicitur,de testa.vbi aliqua posui,quæ huic documento refragantur. ad rem facit,quoniā eadem exigitur in destructione testamenti,quæ in confectione solennitas. necesse enim est aliud contrarium condere testamentum.§.posteriore,iuncto.§. ex eo,insti.quib.mod. testa.infirm.quamuis contra hoc faciūt trad.per Bar.in auth.si qua mulier,suprà de sacros.eccl.
2 col.3.vers.iuxta hoc. vbi ait,monachū † post professionē posse reuocare testm̄ prius factū,licèt testari nequeat.sed Ias.ibi in 7.col.vers.itē adde,post alios,quos ibi retulit,dicit monachū posse reuocare solū in casu quo testari possit. pro ista regula faciūt q̄ in simili docuit Ias.in l.iij.ff.de re iudic.

iudic.colu. 14.& facit regula.l.nihil tàm naturale.ff.de regul.iur.vbi omnino videas Dec.Adde quòd beneficium consuetudine acquisitum, non tollitur unico actu contrario,sicut si esset con cessum à principe. quemadmodum enim ad minus per duos actus fuit quæsitum,ita duo actus requiruntur ad hoc ut dissoluatur. Ias. in l.fi. in septima limit.ff. de constitut. princip. Tamen
3 huic regulæ reluctantur, quia prodigus † alienare potest, quòad expresse sit ei per iudicem interdictum, vt per Bart. & omnes in l.is cui bonis. ff. de uerborum obligat. nihilominus prodigalitate cessante, ipso iure & absque aliqua iudicis authoritate cessat interdictio. l.j. ff. de curat.furio. quamuis Bald.ibi rationem afferre uideatur. Limita istam regulam procedere, quando solennitas necessariò exigebatur, alioqui non. Item limita quando per destructionem redimus ad ius commune. istæ duæ limitationes colliguntur ex trad. per Bart.in l.omnes populi, colu. 10.vers.iuxta prædicta.ff.de iust.& iur. Et ad regulam hanc & eius materiam uide omnino quæ posui in d.l.hæredes palàm.§.si quid post.ff.de testa. & Felin.in capitulo cùm accessissent,colu.2.vers. Et ratio, de constitu.& in capitulo edoceri, colum.6.vers.non obstat,de rescrip. & Ias.in l.is qui hæres, in primo notab.ff.de acquiren. hæred.bene facit, quia solenni-
4 tas † necessaria in faciendo, requiritur etiam in reficiendo. Barto. in l.nuptiæ.ff.de ritu nupti. quandoque tamen requiritur maior solennitas in reuocatione, quàm in confectione,vt declarat Aret.in consi.75.& contra prædicta facit Bar.in l.j.§. & post operis.ff.de oper.nou.nuncia. Item quandoque minor solennitas requiritur in reuocatione,quàm in confectione,ut in reuocatione testamenti,vt dixi in l.hæredes palàm.ff.de testam.

Summarium in l.consensu.C.de repud.

1 *Matrimonium sine causa legitima dissolui non potest.*
2 *Ad probandum adulterium admittuntur testes domestici familiares, quamuis alioqui reijciuntur.*
3 *Res tunc dicitur esse difficilis probationis quando id ex natura ipsius rei contingit, alioqui uerò si casu aliquo.*

Bar. in l.consensu.C.de repud.

1 BART. in ista.l.consensu, ait, matrimonium † sine causa legitima dissolui non posse. & mulierem contrafacientem perdere dotem, & donationem propter nuptias, & reliqua. Attende sing. quoniam ista.l.non solùm procedit in muliere committente adulterium uiuo marito, vt amittat dotem, & donationem propter nuptias, sed etiam habet locum in uidua, quæ stuprum commiserit. ita egregiè decidit Paul.de Castr.in consi. 121. Reuocatur in dubium. & in consi.128. & in l.sororem, infrà de his quibus ut in dign. per glo. ibi.& in l.fideicommissum, post glo.ibi infrà de fideicommis. quanquam contrarium teneat Alexand. in dicta l.sororem,vnico argumento,cui respondet Paul.de Castr.in dicto consi.121.quod consilium fortasse Alexand.non uiderat. Item aduerte quia hæc.l.non solùm habet locum in dote & donatione propter nuptias, sed etiam in bonis paraphernalibus. glo. in capitulo plerunque,de donat. inter uirum & uxorem, quam dicit esse mirabilem Roma. in singul.311.incip. Propter adulterium. & eam sequitur Cardin.in consi.111.& Feli.in capitulo pastoralis, colum.3.vers.mulier impudica. ad quos accedit Castill.in addit.ad d.singul.Roma. An autem pœnæ huius legis subiaceat ea, quæ fuit cognita per uim? vide Abb.in consil.4.in primo uolumine. Considera etiam si ista.l.possit habere locum in sponsis, si quid dedissent, ut illud propter fornicationem amittatur? per ea, quæ habentur in capitulo quemadmodum, de iureiuran. Et de illa opinione Paul.de Castr. vide aliquid apud Federic. de Sen. in consil.162.& Roma.in consilio 286. Abb.in capitulo gaudemus, colum.2.de conuers.coniug. Bald.in cons.182. in tertio uolu.vbi tradit,an hæredes mariti possint eam accusare, quando ipse uiuens eam non accusauit? de qua re alibi egimus,ideo non repetam. Et dum Bar. hic ex hoc text.colligit, ad probandum
2 † adulterium admitti testes domesticos familiares,quamuis alioqui reijciantur, vide Alexan.in cons.320.in lib.primi & secundi uol.& in cons.64.in 1.uol.& in cons.5.col.3.& in cons.93.colu.3.eod.uol.1.Soci.in cons.17.in 1.uol.Feli.in cap.tertio loco, de probat. & in cap.quoties,in

secundo notab. de testi. & in cap. de cætero, eodem titu. & in cap. in literis, eodem tit. & in cap. ueniens. 2. in 8. colu. vers. in glo. fi. eodem tit. Cæpoll. in cons. 40. col. fi. Barb. in consi. 54. colu. 10. & sequ. in 1. vol. & in cons. 7. colu. 2. in 2. vol. Ant. de Butr. in cons. 24. Imol. in consi. 35. col. 6. Ana. in consi. 17. col. fi. & omnino uide Aret. in consi. 13. vbi ait, testes domesticos & familiares in huiusmodi rebus, quæ uix aliter probari non possunt, esse cæteris testibus præferendos. & ad prædicta uide Bal. in c. eam te, colu. 2. de rescrip. Abb. in c. dilecti, colu. fi. de elect. Aret. in consi. 61. Alexan. in cons. 207. Visis processibus, colu. fi. in lib. primi & secundi uol. vbi declarat,
3 rem † tunc dici esse difficilis probationis, quando id ex natura ipsius rei contingit, alioqui uerò si casu aliquo, & in cons. 148. col. 2. in 5. uol. & in cons. 151. eodem 5. vol. & omnino in cons. ibi sequ. & in cons. 156. eodem quinto uolu. & Federic. de Sen. in cons. 119. & Bar. in l. quoties. C. de naufrag. lib. 10.

Summarium in l. si dos à patre. C. solu. matrimo.

1 *Dos à patre profecta si in matrimonio decesserit mulier filiafamiliàs ad patrem redire debet.*

Bar. in l. dos à patre. C. solu. matrim.

1 BART. in hac l. dos à patre, inquit, eam esse summam sui ipsius, & hoc dicit: Dos † à patre profecta, si in matrimonio decesserit mulier filiafamilias, ad patrem redire debet. De materia huius. l. vide Alex. in cons. 115. in primo uol. Soc. in cons. 9. in 1. uol. & Fulg. in cons. 66. Et dum Bar. quærit, vtrum hæc. l. sit intelligenda patre decedente cum liberis, an sine liberis? dicitq; à consuetudine approbatum esse, vt sine liberis intelligatur. & quid sit huius quæstionis effectus, remittit ad ea, quæ dixit in l. post dotem. ff. solu. matr. vt uidere est in 8. col. in 5. quæst. vbi Ias. col. 59. uers. circa quæstionem quintam, dicta Bar. ibi oppugnat, scilicèt, vt consuetudo, qua dos remanet apud maritum existentibus filijs, non procedat, si primò maritus decessisset relicta uxore uidua cum filijs; quia si mulier & mater decedat, tunc filij su-
* perstites dotem nequeunt retinere, quamuis ista sit * communis opinio, ut ibi per Ias.

Summarium in l. si quidem. C. solu. matrim.

1 *Mortuum esse aliquem quomodo probetur.*

Bar. in l. si quidem. C. solu. matrim.

1 BART. in hac. l. si quidem, quærit quomodo † probetur aliquem esse mortuum. vide Alex. in cons. 34. in 4. uol. in l. ex facto. §. si quis autem. j. ff. ad Trebell. in cons. 175. col. pen. in 5. uolu. in consi. 172. vers. tunc succedit, in 6. uol. & in cons. 27. in 7. uol. & Abb. in cap. in præsentia, de sponsal. Et dum Bar. in vers. item possit, ait probari posse mortem alicuius per lapsum centum annorum. Adde quòd in antiquis sola fama plenæ sufficit probationi, secundum Bal. in l. in bonæ fidei, suprà de rebus credit. & uideas Oldr. in cons. 101. Alex. in consi. 1. col. fi. in 4. uolu. & in cons. 25. col. 2. & in cons. 75. & in cons. 115. & 117. eod. 4. uol. & in cons. 15. in 5. uol. Feli. in c. causam, col. 2. de probat. & in c. ueniens, col. 3. de testi. & col. 5. vers. quarta conclusio, & in c. series, col. 2. eod. tit. & in c. cùm nobis. col. 3. de præscrip. Cæpoll. in cons. 22. col. 3. Barb. in consi. 8. in 1. uol. & in cons. 41. col. 2. & in cons. 60. col. 16. eod. uolu. Aret. in cons. 37. & in cons. 42. & glo. in c. 1. & ibi addita, de præscrip. in 6. Bal. in l. conuenticulam, suprà de episc. & cleric. & omnino in hac re uide Alex. in consi. 146. Videretur inspectis, col. 4. in lib. primi & secundi uolu. vbi tradit multos modos probandi mortem alicuius. & in cons. 66. in 3. uolu. & in consi. 98. & seq. eod. uolu. & in cons. 116. col. 6. in 5. uol. & in ijs quæ sunt difficilis probationis, vide Bal. in cons. 154. in 2. uol. Corn. in cons. 144. in 4. uol. vbi loquitur maximè in antiquis, & in cōsi. 247. col. 13. in 2. uol. & Paul. de Castr. in cons. 161. colu. 1. & de morte probanda uideas Dec. in consi. 652. An aũt mors alicuius maximè unius cōiugis probari possit per uiolẽtas pſumptiones, an uerò certa & perfecta probatio exigat, vide Abb. in c. qm̃ frequenter. §. porrò, ut lit. nó contest.

Summarium in l. dotis. C. solu. matrimo.

1 *Actione sibi competenti quis debet agere, & non sua authoritate possessionem ingredi.*

Bar.

Bar.in l.doris.C.sol.matrim.

1 BAR. in hac l.dotis,ait,actione † sibi comperenti quem debere agere, & non sua authoritare possessionem ingredi. vide Alex.in consi.146.in lib.primi & secundi uol.

Summarium in l.vnica.C.si dos consta.matri.sol.sit.

1 *Dos si constante matrimonio soluatur sine causa, ea potest repeti à muliere, & eius hæredibus.*

Bar. in l.vnica.C.si dos const. matr.sol.sit.

1 BART. in hac.l. vnica, tradit, si dos † constante matrimonio soluatur sine causa, eam repeti posse à muliere, & eius hæredibus. Er ad ea, quæ Bart. ait ibi uel hic uir erat pactus de lucrando, vide Bald.in consi.53.in quinto uolumine. vbi declarat. & quia glo. vult stante huiusmodi pacto maritum lucrari etiam superstitibus filijs, vide Soci. in l.ij.col.1.ff.solu.matrim.vbi quærit quare filijs superuenientes nō reuocent ipso iure talem donationem. per tex. in l.si unquam, infrà de reuocand.donat.

Summarium in l.j.C.ne fideiuss.dot.dentur.

1 *Quare fideiussores dotium dari prohibeantur.*

Bar.in l.j.C.ne fideiuss.doti.dent.

1 BART. in hac l.j.simpliciter ait, in ea contineri quod in rubrica expressum est. Tu uerò declara & limita istam materiam quare fideiussores † dotium dari prohibeantur, vt per Bald.nouell. in tracta. de dote, in uigesimoprimo priuilegio.& Specul.in tit. de donar.inter uir.& uxor.vbi vult quamuis fideiussores dotium dari non possint, posse tamen constitui duos reos debendi.l.fi.suprà de dot.caut.non numer. & ibi posui.

Summarium in l.generali.C.ne fideiuss.dot.dentur.

1 *Fideiussores an dari possint pro dote restituenda.*

Bar.in l.generali.C.ne fideiuss.doti.dent.

1 BART. in hac l.generali, quærit, an fideiussores † dari possint pro dote restituenda? vide Bart.in l.si constante, colu.2.ff.solu.matrim. & quæ ibi posui in lucubrationibus meis. vbi habetur sing. quamuis constante matrimonio fideiussores dotium dari non possint, tamen hoc non habere locum in casu inopiæ mariti, vt ibi per Ias.colu. 10. vers.antequam ueniam ad glo. quamuis contrarium, & fortasse malè, senserit Bar.in hac re. Postea Bar. in uers. vltimò quæro, ait, huic legi renunciari non posse. de qua re, & similibus, vide Ias.in l.si quis in conscribendo, columna sexta, vers.in contrarium facit, suprà de pact. Et dum Bart.citat ea, quæ dixit in auth. sacramenta puberum, vide ibi latè Ias.in duodecima col.vers. secundò si, vbi Bartolum reprobat in illa distinctione.

Summarium in l.j.C.de fundo dota.

1 *Fundi dotalis alienatio uoluntaria prohibetur, non necessaria.*

Bar.in l.j.C.de fund.dota.

1 BART. in hac.l.j.ait, fundi † dotalis alienationem uoluntariam prohiberi, non necessariam. vide Bald.in consil.53.in quinto uolumine, vbi declarat, & omnino uide quæ posui in rubrica.ff.eodem titu.

Summarium in l.j.C.de alen.liber.

1 *Filij an patris debita soluere teneantur.*

Bar.in l.j.C.de alend.liber.

1 BART. in hac l.j.quærit, utrum filij † patris debita soluere teneantur. vide ad istam l.Ant. de Butr.in cons.57.

Summarium in l.j.C.de natu.lib.

1 *Viri in dignitate constituti si ex uilissimis mulieribus filios legitimos susceperint, sunt infames.*

2 *Quando relinquitur filijs spurijs ad reuocandum, quæ personæ admittantur.*

Bar. in l.j.C. de natural.liber.

1 BART. in hac l.j. sic ait in summa. Viri † in dignitate constituti si ex uilissimis mulieribus filios legitimos susceperint, sunt infames, eisq; datum quocunque titulo per personas legitimas retractatur. Aduerte tamen, quia ualet pactum ut filij spurij succedant in emphyteosi. ita Franciscus Cremen.in suo singul. 129. incip. Anualeat pactum. & ad ea, quæ ponit Bart. hic in uers. item per hoc, scilicet, si res patris reperitur apud filium spurium, emptionem præsumi factam esse in fraudem. vide in simili Roma. in cons.68. colum.1. Barb.omnino in consi. 12.colum.2.in primo uolumine.& in cap.possessiones,colu.fi.de rebus eccles.non alien.Capt.in cons.54.colum.penultima, & fi.& egregiè Aret.in l.si is qui, colu.penult.& fi.ff.de uulg.& pupil.aliquid per Bald.in cons.336.in tertio uol.& in cons.162.in quinto uolu.Fulg.in cons.23.in fi. Et dum Bar.hic in uers.item nota,colligit ex fine huius l.quando
2 † relinquitur filijs spurijs, ad reuocandum admitti quasdam personas hic memoratas, atque ita alias personas excludi à fisco, tenuit Bart. in cons.118.incip. Odoutius Corneti de gualdo, in fi.in uers.superest, & in consi.sequ. incip. Dominus Dominicus.tamen communiter fiscus non admittitur nisi exclusis his, qui ueniunt, vnde agnati, & vnde cognati, & unde vir & uxor, vt habetur in l.j.C.vnde uir.& uxor. ad ea uerò quæ hic propè fin.ponit Bart. dicens, ea quæ palàm spurijs relinquuntur, ad hæredes scriptos reuerti, vide Alexand.in consil.74. colum.fin.in tertio uol.& Fulg. in cons.44.

Summarium in auth.licet patri. C.de natu.lib.

1 *Pater potest ex testamento suam hæreditatem filio naturali relinquere.*

Bar.in auth.licet patri.C.de natural.liber.

BART. in ista auth. licet patri, ait, quid iuris hodie sit in ijs, quæ filijs naturalibus relinquuntur. De materia huius auth. vide Imol.in cons.71. Roma.in cons.43. in tertio dubio, & aliquid per Areti.in l.si is qui.ff. de vulga.& pupilla. colum.3. & sequ. & ex ea collige, patrem
1 † posse ex testamento suam hæreditatem filio relinquere naturali. id quod Barto. sentit in l.j.in fi.ff.de bonorum possess.contra tabul.& Alexand.in consi.216.in uers.præterea, in lib. primi & secundi uolum.& est tex.de hoc in l.fi.infrà eodem tit. & ponit in l.j.infrà quot.bonor. & ad ea quæ habentur in isto tex.in fi.ibi,sed qui ex condemnato sunt coitu. videas Dec. in consi.288. & in hac materia Soc.in cons.148.in primo uolu.

Summarium in l.communium.C.de natu.lib.

1 *Legitimati ex forma statuti non intelliguntur esse legitimati quò ad eos, qui sunt extra illam ciuitatem, quæ statutum condidit.*

Bar.in l.communium.C.de natural.liber.

1 BART. in hac l.communium, dicit, legitimatos † ex forma statuti, non intelligi esse legitimatos quò ad eos, qui sunt extra illam ciuitatem, quæ statutum condidit. vide Ias.in l.pactum dotale,col.2.infrà de collat.& quò ad legitimatos per rescriptum principis, de quibus hic agit Bar.in fi.vide Ias.in l.si is qui pro emptore,col.64.ver.octauò,de usucap.

Summarium in auth.item sine.C.de natu.lib.

1 *A principe, uel Imperatore etiam cum clausula non obstante, filius naturalis uel spurius legitimari non potest quò ad successionem ubi adsunt legitimi, & naturales.*

Bar.in auth.item sine.C.de natural.liber.

BART. in ista auth.item sine,agit de nouo modo legitimandi, de quo habetur in hoc text. Ad istam auth.vide Bald.in l.ij.in vers.oppono,infrà quib.res iudic.non nocet. & in c.innotuit, & omnino Præposit.in c.per tuas, qui fil.sint legit. vbi propè infinita adducit. & Dec.in consi.176.Quæ autem requirantur ad hoc ut dispositio huius auth.procedat.vide apud Curt.in l.neque professio,infrà de testa. Alexand.in consi.pen.col.1.& pen.in 5.uol.& in consi.94.col.3.in 1.uol.Paul.de Castr.in consi.85.Ias.post alios in l. Gallus.§.& quid si tantū.ff. de liber.& posth.
1 quinimmo non desunt,qui aiunt,à principe † uel imperatore ētcū clausula, nō obstante,filium

naturalem

naturalem uel spurium legitimari non posse quò ad successionem, ubi adsunt legitimi & naturales; quoniam aufert ius debitum eis. ita uoluit Andr.de Isern.in c.naturales,si de feud. fuer. controuer.int.domin.& agnat.ad quem accedit Alex.in conf.187.Videretur prima.col.1.in 5. vol.& in conf.seq.& breuiter in hac legitimationis materia, uide omnino quæ posui.in l.filium. ff.de his qui sunt sui uel ali.iur.

Summarium in l.fi.C.de natu.lib.

1 *Auus an relinquere possit legitimo nepoti nato ex spurio.*

Bar.in l.fi.C.de natural.liber.

BART. in hac.l.fin. pauca dicit. Tu uerò de intellectu huius.l.uide Dec.in consi.258. ubi ait,ea,quæ in hac.l.de iusta sobole constituuntur,habere locum etiam in legitimatis. An autem
1 auus † relinquere possit legitimo nepoti,qui tamen sit natus ex spurio? & alia circa materiam huius.l.uide apud Alex.in conf.74.in 3.uol.& omnino Raph.Fulg.in conf.23.ubi subtiliter loquitur.Soc.in conf.147.in 1.vol.& Dec.in consi.462.

Summarium in l.j.C.de confir.tuto.

1 *Tutor datus à matre non habet necesse excusare nisi confirmetur.*

Bar.in l.j.C.de confirm.tutor.

1 BART. in hac.l.j.sic ait in summa. Tutor datus † à matre non habet necesse excusare, nisi confirmetur.Vide Roma.in conf.188.

Summarium in l.neque per epistolam.C.de confir.tuto.

1 *Tutor dari non potest à patre in uoluntate imperfecta.*

Bar.in l.neque per epistolam.C.de confirm.tutor.

1 BAR. in hac.l.neque per epistolam,sic ait in summa. Tutor † non potest dari à patre in uoluntate imperfecta. vide Alex.in consi.140.in 1.vol.

Bar.in l.nepotibus.C.qui pet.tutor.

BART. in hac.l.nepotibus,agit de intellectu huius tex. Vide Bal. in consi.489.in 5.vol. & Capr.in consi.14.in 3.col.

Bar.in auth.minoris.C.qui dar.tut.poss.

BART. in ista auth.inquit,summarium huius.l.esse quatuor columnarum. ad istum tex.uide gl.in l.pater.ff.de procur.Et dum Bart.in uersic.secundò quæro,idem ait de fratre,quod de matre & auia; uide Aret.in consi.37.col.3.Et dum Bar.in 3.col.quærit an ista auth. locum habeat in quacunque tutela?vide Bar.in conf.143.& Seuerinum in tract.de pact.quæst.2.

Summarium in l.ij.C.quando mul.tute.offi.fun.pot.

1 *Bona secundi uiri sunt obligata pro tutela mulieris.*

Bar.in l.ij.C.quando.mul.tut.offic.fung.pot.

1 BART. in hac.l.pauca dicit. Tu uerò dum hic habetur,bona † secũdi uiri esse obligata pro tutela mulieris,vide Soci.in consi.126.in 1.vol.

Summarium in auth.matri.& auiæ.C.quando mul.tute.offi.fun.pot.

1 *Mater auo præfertur.*

2 *Mater si non renunciauit uelleiano,utrum ualeat datio curæ uel assumptio tutelæ.*

3 *Mulier pro debito contracto ratione tutelæ capi potest.*

Bar.in auth.matri & auiæ.C.quand.mulie.tut.off.fung.pot.

BART. in ista auth.ait,ab ea in multis corrigi.l.C.& declarat,ut hic per eũ. Nunquid autẽ ista auth.locum habeat in proauia? vide Bar.in l.cui eorum.§.affinitatis.ff.de postul.& in l.Gallus.§.instituens,in fi.ff.de liber.& posth.ubi Ias.in col.fi.Et ad ea,quæ ponit Bar.infrà in 2.colu. versi.aduerte,uide Barb.in consi.423.in 2.vol.& in conf.224.in 1.uol. Et dum Bar.paulòpost ait,

1 ait, matrem † auio præferri, uide Barb.in consi.11.col.2.in 3.dubio.in 3.volu.ubi etiam loquitur in patre matris. & ibi in 4.dubio.ponit, quid si filius esset in potestate patris? & quid si statuto cautum esset, filiumfamiliàs sine consensu patris se obligare non posse? uide etiam Bal.in cons.224.in 1.vol.ubi dicit, qui præferantur an mater, an auia paterna? Et dum subiungit Bar. utrum mater sit tutrix legitima an datiua? uide Alex.in consi.171.col.2.in 5.volum.& Soci. in
2 cõsi.20.in 1.vol.Postcà Bar.hic in antepe.col.ver.quęro quid si mater, tractat, si mater † non renunciauit uelleiano, utrum ualeat datio curæ uel assumptio tutelæ? uide Anan.in consi.100. & Barb.in consi.11.in 3.volum. Ad ea uerò, quæ ait Bar.in penul.colum.uersi. sed quæro quid si renunciauit uelleiano, & secundis nuptijs, nec fuit dictum omni alij auxilio, an ualeat? Dicas renunciationem de omni legis auxilio operari, ut dos retineri possit. Soci. in consi. 180. & ista generalis renunciatio includit exceptionem cedendarum: quia uidetur ei renunciatum. Soci. in consi. 200.col.pen.& fi.& Dec.in consi.27.ubi beneficio quoque excussionis renunciatum uideretur. ex dictis tamen suis uidetur distinctio colligi. & de hac re uide Alex. in consi.153. Visis ac ut oportet, col.4.uersi.pondero illa uerba, in libro primi & secundi vol.& Barb.in cons.
3 11.in primo dubio in 3.vol. Postcà Bar.in uersi.ex hoc etiam, dicit mulierem † pro debito contracto ratione tutelæ capi posse, igitur multomagis poterit dos retineri. sed ista illatio non uidetur bona; quia tale jus introductum est fauore conseruandæ honestatis, & sic ad tuendos bonos mores, sed iuri constituto propter bonos mores renunciari non potest, ut per doct. in l. ius publicum.ff.de pact. & in c. si diligenti, de for. comp. & ita in terminis hanc illationem reprobat Curtius in l.alia.§.eleganter.ff. solut.matrim. & Barb. in c.lator, de pignot. & hoc Bartoli documentum, ut mulier capi possit, ait esse mirabile Matthæsill. in singul. 109. incip. Nota casum quotidianum. Aliud quoque priuilegium continent ista uerba, renuncians omni legum auxilio, ut per Ias.in l.fi.in principio.col.2.in 2.limit.ff.si cert.pet.quamuis illud ibi reprobet. & de huiusmodi renunciationis uigore, vide Soci.in consi.104.in 3.volum.& latè Iacob.Butrig. in tract.de renunciatione legum. Et dum Bar.in colum.fin.dicit multos effectus expressæ hypothecæ, uide Barb.in d.consi.11.in ultimo dubio in 3.vol. Postremò Bar.quærit, quid si tutor datur à iudice matre ignorante; & reliqua, ut hic per eum. uide ad hæc Anch.in consi.347.ubi loquitur in auia, quæ assumpsit tutelam nepotis non facto inuentario, & non uocatis illis, qui eam præcedunt. Et dum in fi.concludit Bar.matrem esse citandam, cuius data negligentia, iudex dabit alterum. vide Alex.in cons.161.in 5.vol.ubi declarat.

Summarium in auth.sacramentum.C.quand.mul.tute.offi.fun.pot.

1 *Mater quæ ad secundas nuptias transiuit, est à tutela reijcienda.*

Bar.in auth.sacramentum.C.quand.mul.tut.offi.fung.pot.

1 BART. in ista auth.quia hic habetur, matrem, † quæ ad secundas nuptias transiuit, esse à tutela reijciendam: quærit, quid si aliter uixit luxuriosè? vide Barb.in consi. 11. in 1.dubio.in 3.vol. Et dum subdit Bar. matre exclusa à tutela per transitum ad secunda uota, ad quem tutela redeat, an ad datiuum, an ad legitimum? vide Soc.in cons.12.col.4.& seq.in 1.vol. Et ad ea quę dicit Bar.infrà in uersi.quæro an statim, vide Bar.in cons.140.in ultimo dubio.

Summarium in l.licet.C.in quib.cau.tut.hab.tute.uel tur.dari potest.

1 *In locum excusati siue remoti tutoris alius dandus est.*

Bar.in l.licet.C.in quib.casib.tut.hab.tut.uel cur.dati pot.

1 BART. in hac.l.licet, ait, in locum † excusati siue remoti tutoris alium esse dandum. Vide Roma.in consi.454.colum.4.ubi limitat, & ibi etiam ponit, quomodo curator pupillo conuento dari debeat.

Summarium in l.non est ignotum.C.de admi.tuto.

1 *Administratores qui iustam causam litigandi non habuerint, proprio nomine in expensis legitimis condemnantur.*

Bar.

Bar.in l.non est ignotum.C.de admin.tutor.

1 BART. in hac.l.non est ignotum, sic ait in summa. Administratores, † qui iustam causam litigandi non habuerint proprio nomine, in expensis legitimis condemnantur, vide Barb.in consi.62.col.7.in 1.vol.

Summarium in l.pro officio.C.de admi.tut.

1 *Pro mala administratione, & pro neglectis, bona administratoris tacitè obligari.*

Bar.in l.pro officio.C.de admin.tutor.

1 BART. in hac l.pro officio, inquit pro mala † administratione, & pro neglectis bona administratoris tacitè obligari. An autem res hæredis non facientis inuentarium sint obligatæ, vide Raph.Cuma.in consi.58.& Soc.in consi.85.col.fi.in 1.vol.& in cons.61.in 2.dubio.

Summarium in l.lex quæ tutores.C.de admi.tut.

1 *Immobilia & mobilia seruando seruari possunt, sine decreto alienari non posse.*

Bar.in l.lex quæ tutores.C.de administr.tutor.

1 BART. in hac.l.lex quæ, dicit, immobilia † & mobilia, quæ seruando seruari possunt, sine decreto alienari non posse. Vide Abb.in consi.10.in 2.vol.& Aret.in cons.22. & limita ut per Ias.in l.fin.in fin.infrà qui testa.fac.poss.& de hac re uide Felin.in c.uenerabilis, in fin.de offic. deleg.Alexand.in cons.174.in libro primi & secundi vol.ubi loquitur de iuramento, quod derogat huic solennitati.

Summarium in l.tutores.C.de admi.tuto.

1 *Tutor quàm primum potest, debet facere inuentarium.*

Bar.in l.tutores.C.de administr.tut.

1 BART. in hac l. tutores, sic ait in summa. Tutor † quàm primùm potest, debet facere inuentarium, & reliqua. vide Fulg.in cons.196.& an debeat fieri coram pluribus notarijs, vide Roma.in consi.99.in 2.dub.& quia de hoc inuentario tutoris iã anteà latè diximus, nõ repetã.

Summarium in l.cum quidam.C.de admi.tuto.

1 *Quod quis facit ut tutor, sibi non præiudicat ut priuatæ personæ.*

Bar.in l.cùm quidam.C.de administ.tut.

1 BART. in hac l.cùm quidam, ait, quod † quis facit ut tutor, sibi non præiudicare ut priuatę personæ. atque ita ubicunque in una persona duæ qualitates concurrunt, quarum una non tollit alteram, sed sunt paris potentiæ, tunc iudicamus de illa persona ut de duabus. uide Rom.qui ponit exemplum in consi.422.

Summarium in l.sancimus.§.& si quis.C.de admin.tuto.

1 *Lite cœpta si persona indigeat curatore ad litem, dari debet officio iudicis, qui illi liti præest.*

Bar.in l.sancimus.§.& si quis.C.de adminstr.tuto.

1 BART. in hac l.sancimus.§.sed & si quis, ait, lite † cœpta si persona indigeat curatore ad litem, dari debere officio iudicis, qui illi liti præest. vide Oldr.in cons.59.

Bar.in d.l.sancimus.§.personis.C.de adm.tuto.

BART. in ead.l.§.personis, in fi.ait de sollicitudine matris in his tutoribus, quos ipsa mater petijt. uide Capr.in cons.16.in fi.& Fulg.in cons.52.in 3.dub.ubi declarat.

Summarium in d.l.sancimus, §.omnem autem.C.de admi.tuto.

1 *Tutores, & curatores debent in specie, & expressè promittere tempore quo creantur, quòd defensionem subibunt.*

Bar.in d.l.sancimus.§.omnem autem.C.de admi.tuto.

1 BART. in ead.l.§.omnem autẽ, sic ait in summa. Tutores & † curatores debent in specie & expressè promittere tempore quo creantur, quòd defensionem subibunt. vide Alex.in cons.122.col.3.& in consi.123.col.1.in 4.uol.& in cons.129.col.2.in 1.vol.& in cons.8. col.pen.in 3.uol.Barb.in consi.8.col.1.5.in 1.vol.& in cons.16.col.1.eod.vol.& in cons.19.col.8.& seq.&

in cons. 22. col. 2. eod. 1. vol. & in cons. 24. & 25. eod. vol. col. 13. & in multis alijs consilijs suis. Aret. in cons. 12. col. fi. Feli. in c. translato, col. 3. de const. & Curt. in cons. 49. col. 47. & seq.

Summarium in l. si tutor. C. de peri. tuto.

1 *Unusquisque scire præsumitur, quod publicè scitur.*

Bar. in l. si tutor. C. de peric. tut.

1 BART. in hac. l. si tutor. dicit, illud unumquemque † scire præsumi, quod publicè scitur. vide Alex. in cons. 115. col. fi. in 4. vol. & Ang. in consi. 160. col. fi.

Summarium in l. tutor. C. de tuto. & cura. qui satis non ded.

1 *Tutor non tenetur solennitatem implere in his, quæ non sunt damnosa ipsi pupillo.*

Bar. in l. tutor. C. de tutor. uel curat. qui satis non ded.

1 BART. in hac. l. tutor, uersic. item quia, dicit, tutorem † non teneri solennitatem implere in ijs, quæ non sunt damnosa ipsi pupillo. uide Corn. in consi. 163. in 4. volu. & Alex. in consi. 163. in 5. vol.

Summarium in l. j. C. si con. matr. uolunta. tuto. dat. sit.

1 *Ex eo quòd quis creatus sit tutor contra matris uoluntatem poterit remoueri.*

Bar. in l. j. C. si contr. matr. uolunt. tut. dat. sit.

1 BART. in hac. l. j. sic ait in summa. Ex eo † quod quis creatus sit tutor contra matris uoluntatem, poterit remoueri. Vide Imol. in cons. 78. in fi.

Summarium in l. j. C. ubi pupil. educ. deb.

1 *Pupillus educandus est apud matrem non transeuntem ad secunda uota.*

Bar. in l. j. C. ubi pupil. educ. debea.

1 BART. in hac. l. j. dicit, pupillum † educandum esse apud matrem ad secunda uota non trã seuntem. Vide Fulg. in cons. 169. & de hoc alibi diximus, ibi uide.

Summarium in l. utrum nepos. C. ubi pupil. educ. deb.

1 *Pupillus ubi educetur, arbitrio iudicis relinquitur.*

Bar. in l. utrum nepos. C. ubi pupil. educ. deb.

1 BART. in hac. l. utrum, sic ait in summa. Vbi pupillus † educetur, arbitrio iudicis relinquitur, & de illo, qui succedere debet pupillo, est iusta suspicio. vide Bal. in cons. 489. in 5. vol.

Summarium in l. nomina. C. arbi. tutel.

1 *In exigendis nominibus debitorum tutor tenetur de dolo, & lata culpa.*

Bar. in l. nomina. C. arbitrium tutelæ.

1 BART. in hac. l. nomina, inquit, in exigendis † nominibus debitorum tutorem de dolo & lata culpa teneri. Vide Imol. in consi. 75. Roma. in consi. 433. col. penul. in septimo dubio. ubi loquitur etiam in negociorum gestore. & ibi ponit, quid iuris quando tales habent rem communem cum pupillo. & ad declarationem huius. l. & similium, vide Angel. in consi. 310. ubi tradit quando alicui obijci possit, eum non exegisse nomina debitorum. & Fulgos. in consi. 25.

Summarium in l. quicquid. C. arbi. tute.

1 *In actione tutelæ, & utili negociorum gestorum, uenit dolus, lata culpa, & leuis.*

Bar. in l. quicquid. C. arbitr. tut.

1 BART. in hac. l. quicquid, ait, in actione † tutelæ & utili negociorum gestorum uenire dolum, latam culpam, & leuem. Ad hanc. l. uide multa per Feli. in c. 1. col. 6. de præscript. Roma. in consi. 413. in 5. dubio. & Signorel. in cons. 121.

Summarium in l. si defunctus. C. arbi. tute.

1 *Tutor quæ quæsiuit, in dubio non præsumuntur quæsita de bonis pupilli.*

Bar.

Bar.in l.si defunctus.C.arbitr.tutel.

1 Bart. in hac.l.si defunctus,dicit,quæ tutor † quæsiuit,in dubio ex bonis pupilli quæsiuisse non præsumi. ad hanc.l.uide Feli.in c.scribam,col.2.de præsumpt.& Aret.in consi.31.Alex. in consi.224.Prospectis his,col.fi.in libro primi & secundi vol.& in consi.13.in fi.in 3. volu. & in consi.40.col.fi.eod.vol.& Præposit.in tit.de feud. guard.in princ.colu.3. & Roma. in consi. 346.in ultimo dubio.ubi loquitur in socio.

Summarium in l.ueteris iuris.C.arbi.tute.

1 *Confessio tutoris erronea circa patrimonium pupilli, sibi non præiudicat.*

Bar.in l.ueteris iuris.C.arbitr.tutel.

1 Bart. in hac.l.ueteris,ait,confessionem† tutoris erroneam circa patrimonium pupilli sibi non præiudicare, nisi in inuentario scribi fecerit. vide Soci.in consi.159.& in consi.61.& in consi.155.in 1.vol.Roma.in consi.102.Imol.in consi.75.

Summarium in d.l.ueteris iuris.§.illo etiam.C.arbi.tute.

1 *Tutor administrare non potest nisi facto inuentario, ei administratio decernatur.*

Bar.in d.l.ueteris iuris.§.illo etiam.C.arbitr.tute.

1 Bart. in ead.l.§.illo etiam,inquit,tutorem† administrare non posse,nisi facto inuentario, ei administratio decernatur. vide Abb.in consi.90.in 1.dub.in 1.vol.Roma.in consi.185.in 3. dub.Feli.in c.si diligenti,col.12.de for.comp.ubi tradit de remisione inuentarij. & Ancha. in consi.349.Et de hac re iam anteà egimus.ibi uide.

Summarium in l.si diuisio.C.de diui.tute.

1 *Administratione non diuisa uel diuisa à se ipsis,quilibet tenetur insolidum.*

Bar.in l.si diuisio.C.de diuid.tutel.

1 Bart. in hac.l.si diuisio,dicit,administratione † non diuisa, uel diuisa à se ipsis quemlibet teneri in solidum.vide Imol.in consi.75.

Summarium in l.j.C.de in lit.iura.

1 *Aduersus hæredes tutoris iuratur in litem,ob dolum suum tantùm.*

Bar.in l.j.C.de in lit.iuran.

1 Bart. in hac l.j.inquit,aduersus † hæredes tutoris iurari in litem ob dolum suum tantùm, & reliqua. vide Aret.in consi.29.

Summarium in l.j.C.de hæredi.tuto.

1 *Hæredes tutoris tenentur de dolo & lata culpa,etiam non gerentis.*

Bar.in l.j.C.de hæred.tutor.

1 Bart. in hac.l.j.inquit,hæredes † tutoris teneri de dolo & lata culpa, etiam non gerentis, & reliqua.vide Roma.in consi.413.in 5.dubio.

Summarium in l.ueterem.C.de auth.præsta.

1 *Tutores plures si sunt,in quolibet actu unius authoritas sufficit.*

Bar.in l.ueterem.C.de auth.præstanda.

1 Bart. in hac.l.ueterem,sic ait in summa. Si sunt plures † tutores in quolibet actu unius authoritas sufficit,nisi in eo,per quem finitur tutela. vide Bar.in l.iiij.§.Cato,col.fi.ff.de uerb.obligat.& quid per istum tex.inferat Abb.in c. prudentiam,in princ.col.4. uersic. uenio ad secundum,de offi.deleg.

Summarium in l.testamento.C.de excusa.tuto.

1 *Tutor testamentarius cogitur ad gerenda negocia,etiam extra prouinciam constituta,nisi se excusauerit.*

Bar.in l. testamento.C.de excus.tutor.

1 Bart. in hac.l.testamento,inquit tutorem † testamentarium cogi ad gerenda negocia, etiam extra prouinciam constituta,nisi se excusauerit. vide Alex.in consi.161.col.2.in 5.vol.

Summa-

Summarium in l.uoluntarie.C.de excusa.tuto.

1 *Per unum actum contrarium, non amittitur priuilegium in alijs.*

Bar.in l.uoluntariè.C.de excusat.tutor.

1 BART. in hac.l.uoluntariè, ait, per unum † actum contrarium nō amitti priuilegium in alijs. Vide aliqua per Alex.in conf.108.col.pen.in 3.vol.& in consi.33.in 5.vol.

Summarium in l.feueriter.C.de excus.tuto.

1 *Qui nominat aliquem ad iniuriam, criminaliter punitur.*

Bar.in l.feueriter.C.de excus.tutor.

1 BART. in hac.l.feueriter, sic ait in summa. Qui nominat † aliquem ad iniuriam, criminaliter punitur, qui nominat, ut uexet, ad expensas ciuiliter tenetur. uide omnino Bart. in consil. 47.col.1.& 2.in 1.vol.

Summarium in l.unica.C.qui ata.se excu.

1 *Ætas septuaginta annorum excusat quem à tutela.*

Bar.in l.unica.C.qui ætat.se excus.

1 BART. in hac.l.unica, inquit, ætatem † lxx.annorum excusare quem à tutela. an autem alia ætate quis dicatur senex? dixi iam anteà.& uide Oldr.in consi.93.in fi.

Summarium in l.orationis.C.de cura.furi.

1 *Quod constitutum est in prohibendis alienationibus rerum omnium extenditur etiam ad res furiosorum.*

Bar.in l.orationis.C.de curat.furios.

1 BART. in hac.l.orationis, inquit, quod constitutum † est in prohibendis alienationibus rerum omnium, extendi ad res furiosorum. Vide Barb.in conf.42.in 1.volu.Ancha. in consi.5.col.fi.ubi per ea, quæ hic habentur, ait, quemadmodum pupillis, & minoribus non currit præscriptio durante minori ætate uel pupillari, ita nec furiosis existente furore.

Summarium in l.cum furiosus.C.de cura.furi.

1 *Pater est legitimus administrator filij furiosi.*

Bar.in l.cùm furiosus. C.de curat.furios.

1 BART. in hac.l.cùm furiosus, inquit, patrem † esse legitimum furiosi filij administratorem ex ijs sequitur, filiofamiliàs non esse dandum curatorem. sed hoc intelligi ubi daretur personæ, secus si rebus, uel ad aliquem actum certum: ita gl.in l.fi.§.fin autem.2.infrà de bon.quæ liber.& Alex.in cōs.201.Viso processu, col.2.uers. insuper non obstat.in lib.primi & secūdi vol.

Summarium in l.non solum.C.de pradi.mino.

1 *Minoris immobilia nullo titulo alienari possunt sine decreto.*

Bar.in l.non solum.C.de præd.minor.

1 BART. in hac.l.non solum, ait, nullo † titulo immobilia minoris alienari posse sine decreto, & reliqua.vide Imol.in conf.39.col.3.& Bal.in conf.331.in 3.vol.

Summarium in l.prædia.C.de præd.mino.

1 *Minoris immobilia ex causa dotis uel donationis propter nuptias alienari non possunt sine decreto.*

Bar.in l.prædia.C.de præd.minor.

1 BART. ex ista.l.prædia, colligit, ex causa † dotis uel donationis propter nuptias immobilia minoris alienari non posse sine decreto. vide Alex.in l.si constante, col.antepen.ff.sol.matr. & Bal.in conf.108.in 4.vol.

Summarium in l.& si is quem cogere.C.de prædi.mino.

1 *Alienatio licèt sit prohibita fauore minoris, alij tamen obligari possunt.*

Bar.

Bar.in l.& si is quem.C.de prædi.minor.

1 BART. in ista l.si is,sic ait.licèt † alienatio sit prohibita fauore minoris, alij tamen obligari possunt.vide Alex.in cons.66.in fi.in 4.vol.

Summarium in d.l.prædiorum.C.de præd.mino.

1 *Contractus quando nullius roboris,tunc aduersarius debet probare ipsum esse locupletatum.*

Bar.in l.prædiorum.C.de præd.minor.

1 BART. in hac.l.prædiorum, ait, quando † contractus est nullius momenti, tunc aduersariũ minoris debere probare ipsum esse locupletatum. vide Alex.in l.sæpe,col.8.ff.de re iudic.

Summarium in l.si quidem.C.de præd.mino.

1 *Alienatio si est nulla & inefficax,restitutio non necessaria.*

Bar.in l.si quidem.C.de præd.minor.

1 BART. in hac.l.si quidem,inquit,si alienatio † est nulla & inefficax,restitutionem non esse necessariam.ad materiam huius.l.uide Barb.in cons.11.in ultimo dubio.

Summarium in l.ob æs alienum.C.de præd.mino.

1 *Licèt in lege sit posita dictio taxatiua,tamen casus similes propterea non excluduntur.*

Bar.in l.ob æs alienum.C.de præd.mino.

1 BART. in ead.l.ob æs alienum,colligit ex tex.quamuis in † lege sit posita uox,taxatiua,tamẽ casus similes propterea non excludi. vide Anch.in c.canonum statuta,col.64.de const.& quæ posui in l.serui.ff.de usucap.& Barb.in cons.2.col.8.in 4.vol.

Summarium in l.etiam.C.de præd.mino.

1 *Prædium emphyteoticum sine decreto alienari non potest.*

Bar.in l.etiam.C.de prædi.minor.

1 BAR. in hac.l.etiam,inquit,prædium † emphyteoticum sine decreto alienari non posse.vide Roma.in consi.166.col.2.in 2.dubio.

Summarium in l.si prædium.C.quando decre.opus est.

1 *Ex uoluntate defuncti expressa possunt sine decreto immobilia alienari.*

Bar.in l.si prædium.C.quand.decret.opus est.

1 BART. in hac.l.si prædium,dicit,ex uoluntate † defuncti expressa posse sine decreto immobilia alienari. vide Alex.in consi.27.in 3.vol.

Summarium in l.si quando.C.si ma.fac.alie.fac.rat.habue.

1 *Si immobilia sunt alienata sine decreto titulo oneroso, minore tacente per quinquennium postquàm effectus est maior ratihabitio inducitur.*

Bar.in l.si quando.C.si mai.fact.suam alien.fact.rat.hab.

1 BART. in hac.l.si quando,ait,si immobilia † sunt alienata sine decreto, titulo oneroso, minore tacente per quinquennium postquam effectus est maior,ratihabitionem induci,si uerò titulo lucratiuo,taciturnitatem longi temporis exigi.Attende quoniam taciturnitas huius temporis inducit ratihabitionem non solùm circa principalia,sed etiam circa accessoria, & dependentia. ita Alex.in conf.117.in 5.vol.ubi ponit etiam alium modum habendi præterquam per taciturnitatem,ut puta,si pro executione actus principaliter gesti ageretur.

Summarium in l.fi.C.de magistra.conue.

1 *In eo in quo quis damnificatur,quia notarius scribere omisit,datur actio contra notarium.*

Bar.in l.fi.C.de magistrat.conueni.

1 BAR. in hac.l.fi.sic ait in summa. in eo † in quo quis damnificatur, quia notarius scribere omisit,datur actio contra notarium. An autem isto casu pœna falsi teneatur? uide Anchar. in cons.285.& Barb.in rubrica de fid.instrum.colum.34.in dubio tamen excusandus est à falsitate. Bal.in l.iuris gentium.§.quod ferè.ff.de pact.& multa ad hæc habentur apud Alex.in l.quoties.§.sed si non in corpore,in addit.ad Bartolum.ff.de hæred.inst.& in cons.73. Non puto, in 1.vol.& ad declarationem huius.l.uide Alex.in l.ubi exigitur,in princ.ff.de edend.

Summa-

Summarium in l.j.C.de ser.fugi.

1 *Si quis nollet uti usucapione sed præscriptione, eodem modo habet locũ in re mobili, sicut in re immobili.*

Bar.in l.j.C.de seru.fugit.

1 BART. in hac.l.j.col.2.in uersi. sed si quis non uellet, dum approbando lecturam Ricat. Mal.ait, si quis nollet † uti usucapione, sed præscriptione, eodem modo habere locum in re mobili, sicut in re immobili, ut hic per eum. ex quibus colligitur, eum, qui usucepit rem, postea quoque posse præscribere: & qui præscripsit minori tempore, posse etiam præscribere maiori. uide Aret. in consi. 104. colum. 3. Et dum Bart. hic propè finem ait, si quis incipit rem absentis possidere, hodie præscriptionem non incipere, sed exigi lapsum longi temporis, ut obliuio illius absentis præsumatur. vide Abb. in consi. 18. in fin. in 2. volum. & in consi. 62. colum. penul. eod. uol.

Summarium in auth. sed nouo iure. C. de ser. fugitiu.

1 *Furis pœna est ut suspendatur.*
2 *Excusatur à pœna furti is qui est creditor alicuius, & ei subtrahit æquiualens.*
3 *A furtò an excusetur si dominus rei dicat rem inuito non fuisse sibi ablatam.*

Bar.in auth.sed nouo iure.C.de seru.fugit.

1 BART. in hac auth. in fi. concludit, pœnam † furis esse hodie ut suspendatur. Vide Alex. in consi. 110. in 4. volum. & in consi. 5. col. 11. in 1. vol. & aliquid per Bald. in consi. 348. in 5. volu. Et quamuis fur pro paruo furto suspendi non possit, tamen si is plura modica furta commisit, suspendi poterit, ut per Feli. in c. at si clerici. §. de adulterijs. colum. fin. nu. 31. de iudic. ubi citat Roma. Item quod fur manifestus in quadruplum condemnetur, & fur non manifestus in duplum, non esse hodie in usu, nisi in ciuitate Romana, dixit Petrus à Blasio in suo tract. de actione, & eius natura. in quadragesimaquinta actione, in fi. sed credo eum decipi. excusatur tamen
2 à pœna † furti is, qui est creditor alicuius, & ei subtrahit æquiualens, dummodò inde non sit scandalum secuturum. ita Innoc. in c. olim. j. de rest. spoli. & Felin. in c. 1. nu. 26. cum seq. de iudic. An autem excusatur qui res uidente domino & tacente subtraxit? dicas quòd non, nisi alia quoque concurrant indicia, ex quibus domini consensus eliciatur. Abb. in c. dudum, de
3 elect. An † excusetur à furto si dominus rei dicat rem se inuito non fuisse sibi ablatam? Bart. ait eum non excusari, nisi esset amicus uel consanguineus, in l. inter omnes. §. rectè. ff. de furt. tamẽ Feli. ait, inspiciendas esse coniecturas, in c. 1. in fi. de præsumpt. sed documentum Bartoli sequitur Abb. in consi. 107. in 1. volu. & in d. c. dudum, de elect. Item scias non semper eum dici esse furem, qui res alienas subtraxit. & quæ requirantur ad hoc, ut quis furtum commisisse dicatur, vide apud Alex. in cons. 125. cum duobus seq. in 4. vol.

Summarium in l. quicunque. C. de ser. fugi.

1 *In pœnis alternatiuis cuius sit electio, an iudicis, an rei.*
2 *Ubicunque pœna capitalis imponitur, ibi semper intelligendum est, si dolus in delicto interuenerit.*
3 *Occidens sine dolo punitur.*

Bar.in l.quicunque.C.de seru.fugit.

1 BART. in hac.l.quicunque, tradit in pœnis † alternatiuis, cuius sit electio, an iudicis an rei? de hac re uide plenè Cæpoll. in l. si fugitiui, suprà eod. & Anan. in consi. 21. col. 2. cum seq. Feli. in c. inter cæteras, colu. 2. cum seq. de rescript. & in c. sicut Iudæi, de iudic. Quid si in istis pœnis alternatiuis abscissio manus imponeretur, utrum eligi possit manus arida, ita ut dicatur legi satisfactum esse, si manus arida delinquenti amputaretur? vide Felin. in d. c. inter cæteras, nu. 15.
2 de rescripr. & in c. 1. de calumni. Et dum in hac. l. habetur, ubicunque pœna † capitalis imponitur, ibi semper intelligendum esse si dolus in delicto interuenerit, vide Cæpoll. in consi. 29. & in cautel. 3. incip. Si uis differre. Alex. in cons. 109. in 1. vol. Feli. in c. lator, de homic. & Ias. in cons. 137. in 1. vol. & in l. non dubium, col. 8. C. de legi. & ideo in homicidio, dolus & lata culpa non æquiparantur.

æquiparantur.Ias.in l.j.col.3.ff.de leg.1.& de hac re uide eundem latißimè.in l.quod si quis.§. quid prętor,primo notab.ff.ne quis eum qui in ius uoc.vbi limitat hoc,nisi statutum uoce,quo uis modo, vel qualitercunque occiderit, vteretur. Item huiusmodi statutum de illo intelligendum est,qui iniuriosè fecit,ut per Ias.in d.l.non dubium, colu.8.vidi tamen Bar.in l.pen.& in l.
3 Pomponius.ff. de parric. vbi occidens † sine dolo punitur. sed * communiter dolum exigi tenuit etiam Ias.in l.sororem,infrà de his quib.vt indign.& in l.in actionibus,colu.4.& sequ.ff.de in lit.iuran.& latè Angel.de malefic.super uoce, scienter & dolosè. Dec.in consi.1.& Cæpoll. in consi.32. Adde quòd hoc statutum intelligitur de occidente aliquem immediatè, secus si mediatè,ut si illum fugientem sequeretur,qui propter fugam caderet, & seipsum interficeret. Aret.not.in consi.146.Bal.in l.de pecoribus,infrà ad leg.Aquil.vide Bart.in l.diuus.ff.de sicar. & in l.j.§.diuus.eod.tit.

Summarium in l.j.C.de fur.

1 *Ille qui allegat contraria, non est audiendus.*

Bar.in l.j.C.de furtis.

1 Bart. in hac.l.j.inquit,eum, † qui allegat contraria, non esse audiendum. Vide Aret. in cons.150.col.fi.Alex.in consi.110.in 5.vol. vbi loquitur in libello repugnantiam continente, & habente clausulam,omni meliori modo. & Angel. in cons.167.vbi etiam ipse loquitur in libello,& Bal.in cons.52.in 5.uol.& quia de hac re alibi diximus, ulterius non progrediar.

Summarium in l.inciuilem. C.de furt.

1 *Emens rem à fure, debet eam reddere domino, pretio non restituto.*

Bar.in l.inciuilem. C.de furt.

1 Bart. in hac l.inciuilem, sic ait in summa. Qui emit † rem à fure, debet eam reddere domino,pretio non restituto. Attende tamen, quia datur cautela, qua pretium huic emptori erit restituendum,scilicèt, ut is in instrumento emptionis protestatur, se illam rem emere nomine eius, cuius est, offerens se paratū esse illi rem restituere sibi pretio restituto.ita Cæpol.in cautel.10.vide ad prædicta eundem in caut.26. Et dum subdit Bar.utrū ille,qui emit rem furtiuam, præsumatur id sciens facere? ait q; non propter unam uicem tantū, alioqui uerò si hoc sæpe faceret,& reliqua ut hic per eum. vide Roma.in cons.54.colu.2.& in cons.86.col.3.Bal.in cons.494.in fi.in 1.uol.Fulg. in cons.175.Barb.in cons.42.colu.10.in 1. vol.& Aret.in cons.154.

Summarium in l.si quis seruo.C.de fur.

1 *Vbi duo casus sunt equiparati à lege ueteri, tunc legem nouam super eorum altero disponentem, porrigi debere ad alium.*

Bar.in l.si quis seruo. C.de furt.

Bart. in hac l.si quis seruo,agit de extendendo statuto. & quia ex hac.l.Doctores sumūt
1 regulam,vbi duo † casus æquiparati sunt à lege ueteri, tunc legem nouam super eorū altero disponentem,porrigi debere ad alium. vide ad hanc regulam multa apud Alex.in cons.171.in 7. uol.& dicas eā procedere tantùm qñ lex noua emanat præcisè in illa materia, in qua facta erat æquiparatio,alioqui non militat.Alex.in cōs.171.in 7.uol.Et de hac extensione,de qua hic agit Bar.vide Roma.in cons.32.col.3.& in cons.120.& in cons.129.& in cons.179.col.4.& in cōs. 221.& in cons.383.Cæpol.in cons.5.col.5.& in cons.18.in 1.dub.& in cons.2.& in cons.154. Barb.in cons.19.col.4.in 1.uol.& in cons.24.col.5.eod.vol.& in cons.60.eod.uol.1.& in cōsi. 24.col.5.in 2.uol.& in cons.34.col.16.& in cons.64.col.2.eod.2.uol.Ant. de Butr.in consi.15. Ana.in cons.27.Alex.in l.postulante,col.3.ff.ad trebell.& in l.j.§.1.col.2.ff.ad leg.Falc. & in l.j. infrà de succes.edicti.& in cons.35.in 3.uol.Anch.in c.canonum statuta, col.94.de const.Abb. in c.translato,cum ibi addit.in 2.notab.de const.Aret.in cons.3.col.4.& in cons.163.Ancha. in cons.237.Soci.in cons.1.Corn.in cons.154.col.pen.in 1.vol.Aret.in rubr.ff.de acquir.poss.

Summarium in l.manifestissimi.§.sed quærebatur.C.de fur.

1 *Ille qui eligit unum ius, non uidetur alteri renunciari.*

Bar.in l.manifestissimi.§. sed quærebatur. C.de furt.

1 BART. in hac l.manifestissimi.§. sed quærebatur, in uers.nota etiam, ait, eum, qui † eligit unum ius non uideri renunciare alteri iuri, quod ignorat sibi competere. ad rem facit glo. in l. fi.in uerbo, cessat.ff.de condi.indeb.vide aliquid per Ias.in l.cùm quis, suprà de iur.& fact.igno. & ad istum tex. vide Bald.in l.leges sacratissimæ, suprà de legib.& Ana.in consi.72.Visis & con sideratis, colu.fi.ad rem faciunt trad.per Dec.in l.j.suprà de pact.in fol.l.nec uos, infrà de capt. & postlim.reuers. dum uolunt, ibi reuera intelligi materteram esse mortuam, sed tamen penès contrahentes dubium remanere. atque ita ibi concluditur, sicut ille, qui est certus de uita alicuius, non potest super illius hæreditate pacisci, ita neque ille, qui dubitat. & sic idem est iudicium de dubio, quod de ignorante, vt ait Bald. in d.l.leges sacratissimæ, & Ana.in d.consi.72. ac etiam de sciente.ex quo adnotari potest, aliquando de dubio iudicari, ut de ignorante, & aliquando, ut de sciente, secundum subiectam materiam. Et uide Bar.in l.fi.suprà de cond.indeb. vbi limitat. & vide aliquid per Alexand. in consi.14.colu.2.in quinto uolumine. & textum.& ibi Bar.in l.j.infrà de testa.Feli.in capitulo pastoralis, colu.17.de except.& in cap. fi.colu.6.de præscript.Barb.in cons.16.col.3.in secundo uolu. Præposit.in c.non est.§.is itaque, dist.6.& in c.quo iure, col.3.distinc.8.& Ias.in l.quamdiu, in prima & secunda colu.infrà, qui admit.Anch. in cons.88.vbi tradit, an tempus, in quo dubitatur de bello, attribuatur bello.

Summarium in d.l.manifestissimi.§.sed cum in secunda.C. de furt.

1 *Qua actione redimet commodatarius rem à fure.*

Bar.in d.l.manifestissimi.§.sed cum in secunda.C.de furt.

1 BART. in ead.l.§.sed cum in secunda, quærit, qua † actione redimet commodatarius rem à fure? & dum ait, dari actionem in factum, uel officium iudicis, vide Bar.in l.Aquilius.in fi.ff.de donat. Bal.in l.idem, col.1.vers.quid si dominus, suprà loca.& ad ea, quæ ait Bar. hic, in uers.sed quæro, quid si ad aliquem peruenit possessio sine uitio eius rei, quam ego tunc possidebam.vide Ias.in §.sed istæ, col.5.instit.de action.& ad uerba, quæ subiungit Bar.ibi, aliàs si hoc non con staret, credo quòd non posset agi. vide Alexand. in cons.51. in 1.uolu. & in cons.260.in libro primi & secundi uolu.

Summarium in l.j.C.de op. liber.

1 *Necessitas legi non subiacet.*

Bar.in l.j.C.de oper.libert.

1 BART. in hac l.j.in fi.ait, necessitatem † legi non subiacere. Vide Ias.latè in §.item Seruiana, instit.de action. Cæpoll.in auth. sed nouo iure, colu.18.& sequ.suprà, de seru.fugit.doct.in capitulo licèt, de feri. Feli.in cap.cùm accessissent, colu.9.de constitu.& quæ dixi iam anteà in alijs lucubrationibus meis.

Summarium in l.ij.C.de liber. & eor.liber.

1 *Quis ex leui offensa reuocatur in seruitutem.*

Bar.in l.ij.C.de libert.& eor.liber.

1 BART. in hac l.ij.colligit ex isto tex.quem † ex leui offensa reuocari in seruitutem.ex hoc quæri solet, an filius legitimatus ingratus in pristinum statum reuocari possit. vide Roma.in sing.222 incip. Vltimò quæritur, iunctis ibi trad.per Castell.& Ias.in l.ex hoc iure, col.11.ff.de iusti.& iur.& ad l.hanc. vide aliqua per Feli.in c.ex literis, colu.8.de constitu.& Roma.in consi.459.vbi in secundo dubio.per istam l.ait, ciuilitatē datam aliquibus, quæ propter bellum superueniens fuit extincta, nō reuiuiscere, quamuis denuò amicitia superueniat.

Summarium in l.j.C. qui admit.

1 *Ratihabitio quo tempore fieri debeat.*

Bar.

Bar.in l.j.C.qui admit.

1 BART. in hac.l.j.col. penul.in fi. agit de ratihabitione,† quo tempore fieri debeat,aitque, eam quocunque tempore fieri debere, quando non fit ut actus ualidus efficiatur. vide Feli. in cap.ueniens,col. 2.vers.sed si esset casus,de testi. & in cap.cùm super,col. 3. de re iudic. Et dum Bart.in colu.fi.vers.ponit glo.agit de filio,vtrum habeat legitimam personam standi in iudicio sine consensu patris? aitque eum posse petere bonorum possessionem,quia non petitur in forma iudicij, & hoc modo respondet ad l.cùm non solùm.§.necessitate.ff.de bon.quæ liber.vide Barb.in consi.3.colu.15.in secundo uolu. & ad declarationem.d.§.necessitate, vide Dominos de Rota in decis.sexta in nouis,in tit. de iudic.ad quam decisionem simpliciter accedit Barb. in c.licèt ex suscepto,de for.compet.

Summarium in l.emancipata.C. qui admit.

1 *Quamuis de iure prætorio non sit inductum ut bonorum possessio non transmittatur, tamen de iure ciuili inductum est ut hæreditas, & bonorum possessio transmittatur ad suos.*

Bar.in l.emancipata.C.qui admit.

1 BART. in hac.l.emancipata,exponendo glo.inquit, quamuis † de iure prætorio non sit inductum, vt bonorum possessio non transmittatur,tamen de iure ciuili inductum esse, vt hæreditas & bonorum possessio transmittatur ad suos. vide Alexan. in consi.20.col.4.in primo uol. & Soci.in consi.153.col.4.in primo uol.

Summarium in l.ij.C.de bon.poss.secun.tab.

1 *Quot testes requirantur ad probandum testamentum.*

Bar.in l.ij.C.de bonorum poss. secun.tabul.

1 BART. in hac l.ij.quærit, quot testes † requirantur ad probandum testamentum? & ad ea quæ inquit in uers.item cum tale testamentum,vide Alexand.in consi.189. Abundè per celeberrimos,in lib. primi & secundi uol.& in consi. 20.colu.2.in quarto uol.Aret. in l.hæredes palàm,col.5.ff.de testam.Bald.in consi.158.in secundo uolu.vbi tradit, quid iuris sit,si per duos testes probetur,à tali notario scriptum fuisse testamentum Titij, quãuis hæc scriptura simul cum alijs scripturis illius notarij non reperiatur. vide Aret.in consi.88.col.fi.

Summarium in l.j.C.de bon.poss.contra tab.

1 *Rupto testamento per contratabulas, quibus debeatur legatum.*

Bar.in l.j.C.de bonor.poss.contratabul.

1 BART. in hac l.j.in qua continetur,rupto † testamento per contratabulas, quibusdam personis coniunctis tantùm deberi legata; supplet cum glo. vt hoc etiam ad alias personas porrigatur; ita ut ex isto tex.& glo.colligatur,per hanc uocem, solis, quæ posita est in hac.l.antiqua iura non corrigi. videas Dec.in consi.87.col.pen.

Summarium in l.posthumo.C.de bon. pos.contratab.

1 *Posthumus præteritus potest dicere testamentum nullum, & uenire contratabulas.*

Bar.in l.posthumo.C.de bonor.poss.contratab.

1 BART. in hac l.posthumo, inquit, posthumum † præteritum posse dicere testamentũ nullum,& uenire contratabulas. item si esset exhæredatus,ait eum non habere contratabulas, sed uenire posse per querelam. Ad huius tex.declarationem vide Bal.in l.si pater, in nona oppositione,infrà de insti.& substi.sub condit. fact. quem refert & sequitur Ias.in l.emancipata, suprà qui admit. Et dum Bar.hic in præteritione matris ait non dari cõtratabulas, quoniam habetur pro exhæredatione: attende,quoniam à cessante ratione Bart.& glo.videtur colligi,hodie contra testamentum matris dari posse contra tabulas, quia præteritio matris sine causa nõ habetur pro exhæredatione,sed pro præteritione,secundum glo.in §.exhæredatos, in auth.de hæred.& falci.& istam opinionem multi tenuerunt. vide hic Alex.& in l.in suis, in fi.ff.de libe.& posth.

Summarium in auth.præterea.C.vnde uir & uxor.

1 *Legatum factum marito ab uxore cum lucro delato à statuto compensari debet.*

Bar.in auth.præterea. C.vnde uir & uxor.

1 BART. in ista auth.agit de legato † facto marito ab uxore, vt cum lucro delato à statuto compensari debeat. De hac re latè iam anteà egimus, dum loquerentur de debito necessario, cum quo legatum simpliciter factum debeat cōpensari: ideo ibi uide. & ad istam auth.videas Dec.in consi.24.vbi habetur,quid si mulier tempore mortis mariti fuit inops,posteà diues efficitur? nunquid propterea prohibeatur petere quartam sibi debitam? & an ista auth.locum habeat ab intestato, an verò etiam præter uel contra uoluntatem testatoris? & an rescindi posit uigore huius auth.donatio facta per maritum? vide Soci.in consil.108. in primo uolu. An autem ista auth. locum habeat in muliere, quæ à principio fuit dotata, & posteà dotem amisit? vide Soci.in consi.30. in quarto uolu. vbi etiam subdit, nunquid ista auth.procedat, quando mulier non habet dotem congruam, sed ex ea uiuere potest exercendo officia? de intellectu autem huius auth. vide Matthæsill.in tract.de succesionibus ab intest.in quarto artic.princip.nu.8.cum seq.& ad materiam hanc uide Soc.in consi.121.in 4.uol.

Summarium in l.pactum dotali. C.de collat.

1 *Pactum quòd filia dotata non succedat, non ualet.*

Bar.in l.pactum dotali.C.de collat.

1 BART. in hac l.pactum dotali, ait in summa. Pactum, † quo filia dotata non succedit,non ualere. Ad materiam huius.l.vide omnino Alexand. in consi.29. in tertio uolu.& in hac re uide quæ posui in l.omnes populi.ff.de iust. & iur. dum ibi agimus de pacto huiusmodi facto etiā iuramento interueniente.

Summarium in l.si maritus.C.de collat.

1 *Ius petendi collationem transit ad hæredes.*

Bar.in l.si maritus.C. de collat.

1 BAR. in hac l.si maritus,ait,ius petendi † collationem transire ad hæredes. de intellectu huius.l.uide Soc.in consi.116.col.6.in 1.vol.

Summarium in l.furiosum.C.qui testa.face.poss.

1 *Furor impedit testamentum inchoari, & inchoatum perfici.*

2 *Furiosus habens dilucida interualla si committit delictum, an præsumatur illud commisisse tempore furoris, an non.*

Bar.in l.furiosum.C.qui testa.facer.poss.

1 BART. in hac.l. furiosum, sic ait in summa. Furor † impedit testamentum incohari, & incohatum perfici; ualet autem testamentum factum tempore, quo quis habet dilucida interualla. Ad materiam huius.l.uide Alex.in consi.141.in 1.volu. & in consi.227.in libro primi & secundi uolu.vbi habetur, nunquid testamentum conditum ab habente dilucida interualla præsumatur factum tempore furoris an non? & an uerba notarij asserentis in testamento,illum testatorem esse sanæ mentis, probent? & quomodo testes concludant, eum non fuisse in furore tempore actus gesti? vide etiam eundem Alex. in consi. 228. in eod.lib. primi & secundi uol.Et qūo probetur furor,vide Soci.in consi.42.in 1.uol. & in consi.89.in 3.uol.vbi multas attulit coniecturas, ex quibus præsumitur testatorem sanæ mentis non fuisse. videas etiam Alex.in consi. 10.in 6.uolu.& omnino in consi.147. in septimo volu. Dec. in consi.448. Anchar.in consi.5.Bar.& ibi addita in l.his qui.§.Diuus.ff.de tutor. & curat.dat.ab his. & Dec.
2 omnino in l.furiosi,& in l.in negocijs contrahendis.ff.de regu.iur.Quid si furiosus † habens dilucida interualla committit delictum, præsumitur ne illud commisisse tpe furoris,an non? vide Dominic.

Dominic.de sancto Gemi.in c.unico,col.pen.de cleric.ægrot.in 6.Quomodo autem distet furiosus à mentecapto,docuit Alex.in cōsi.54.in 1.vol.ubi ex mente Bal.in l.furiosi. C.de nupt. & in l.humanitatis.C.de impuber.& alijs substi.concludit,furiosum esse illum, qui est cum rabie euidentis furoris, mentecaptum uerò, cui mens & consilium deficit, nullum tamen furorem ostendit. hoc idem uide apud Alexand. in consi.3. in 6.colum.& in hac materia uideatur Fulgos.in consi.80.

Summarium in l.nolumus.C.de testam.

1 *Primum testamentum non tolli per aliud sequens, quamuis in eo esset scriptus princeps.*

Bar. in l.nolumus. C.de testa.

BART. in hac l.nolumus,ait,primum † testamentum non tolli per aliud sequens, quamuis in eo esset scriptus princeps. De materia huius.l.vide Fulg.in consi.20.

Summarium in l.hac consultissima.§.ex imperfecto.C.de testam.

1 *Testamentum imperfectum ratione solennitatis ualet quoad liberos tantum.*

2 *In testamento appellatione liberorum continentur etiam nepotes.*

3 *Si quis cœpit facere testamentum,illudque morte præuentus perficere non potuisset, non ualet,etiam fauore liberorum.*

4 *Testamentum imperfectum scriptum manu testatoris an ualeat inter liberos.*

Bar.in l.hac consultissima.§. ex imperfecto.C.de testa.

1 BART. in hac l.hac consultissima.§.ex imperfecto,ait,testamentum † imperfectum ratione solennitatis ualere quò ad liberos tantùm. de intellectu huius.§. vide Alexand.in consi.105.in 7.uolu. Soci.in consi.5.colu.fi.in tertio uolu.Dec.in consi.105. colu.pen.& fi.& in consi.361. Limita istum tex.non procedere,nisi ipsi filij essent hæredes instituti, secus uerò si essent instituti extranei,& filijs facta essent legata,vt in simili singul.ait Ant.de Butr.in c.quod clericis, de for.compet.dicens textum in c.relatum,de testam.non habere locum,nisi quādo pia causa fuit hæres instituta. quod an sit uerum,vide apud Soci.in consi.49.in 4.volum.& ad prædicta uide Soci.in consi.115.in 4.vol.& omnino Dec. in consi.455. vbi concludit,si pia causa non est hæres instituta,seruandam esse solennitatem iuris communis. Amplius limita istum tex.non procedere,nisi ipsi filij essent æqualiter instituti. ita Dec.in d.consi.361. quæ quidem limitatio est magna. vide ad istam.l.eundem Dec.in consi.631.& Soci.in consi.2.in 3.vol.vbi differentiam facit inter testamentum,& instrumentum testamenti; dicens ex hoc si scriptura testamenti deficeret in forma à lege requisita,eam non probare testamentum,etiam inter liberos. Declara
2 insuper istum tex.vt in eo appellatione † liberorum etiam nepotes contineantur. Alex.in consi.114.in 7.uol.& Soci.in d.consi.2. in 3.uol. immo amplius nepotes etiam ex filiabus cōprehenduntur secundum Alex.in consi.166.in 5.uol. An autem iste.§. locum habeat in filijs legitimatis? Dec.in consi.610.tenuit quòd non, quamuis contrarium senserit Bald.vt ibi per eum. An cæcus possit hoc modo testari? & quid si aliud testamentum præcedit, an per secundum hoc modo celebratum tollatur primum? vide Raph.Cuman.in consi.112.Fulgos.in consi.41.& in consi.93.& Dec.in d.consi.631.& quæ pono infra in hac ead.l.in §.si quis autem. Adde quòd iste.§.intelligitur quando testamentum deficit in solennitate, non autem in uoluntate, quia si
3 quis † cœpisset facere testamentum,illudque morte præuentus perficere non potuisset,nō ualeret etiam ex fauore liberorum.Abb.in d.consi.105.in 2.vol.Attende tamen quoniam Alex.in consi.4.col.pen.in 7.uol.dicit,si testator inter liberos cœpit cōdere testamentum,& illud morte præuentus publicare non potuit, validum esse dummodò constet illud esse scriptum manu ipsius testatoris,citat Imol.in c.2.de testa.& in l.si is qui.ff.de testa. voluntas enim testātis perfecta ratione uoluntatis,quamuis perfecta non sit ratione solennitatis,valida est.Ancha.& alij.
4 in c.1.de testa.Bal.in l.fi.C.famil.ercisc.& Ana. in consi.57. An autem testamentum † imperfectum scriptum manu testatoris ualeat inter liberos? vide Alex.in consi.76.in 3.uol.Adde quòd

huiusmodi testamenta, in quibus remittitur à iure solennitas requisita, nō dicuntur propriè testamenta, vt per Ias. hic, & per doct. in l. j. suprà de sacros. eccl. ex hoc posset posteà inferri, ea in statuto non cōtineri, id quod durum uideretur, & ideo cogita si hæc opinio posset refelli: nam sicut dos præsumpta, quam mulier dare præsumitur secundo uiro, dicitur dos uera & in statuto continetur, quamuis in ea sit remissa solennitas probationis: sola enim præsumptione probatur, & ideo in statuto etiam continetur, vt per Soc. in cons. 80. in 4. uol. col. fi. & Io. Crot. in cap. Raynutius, de testa. ita & in proposito casu. De materia uerò & intellectu auth. hoc inter liberos, quæ hic posita est, vide Mari. Soci. iuni. in consi. 127.

Summarium in d. l. hac consultissima. §. si quis autem. C. de testam.

1 *Testamentum primum non tolli per subsequens imperfectum.*

Bar. in d. l. hac consultissima. §. si quis autem. C. de testam.

BAR. in prædicta. l. hac consultissima. §. si quis autem, qui his subiungitur, inquit, testamen-
1 tum † primum non tolli per subsequens imperfectum, nisi in eo scripti fuerint uenientes ab intestato. Limita istum tex. non habere locum, quando in primo testamento pariter instituti essent uenientes ab intestato. Soci. in cons. 11. col. 4. in 3. uolu. & vide quæ posui suprà in hac l. in principio. Rursus limita hunc tex. non procedere, quando in primo testamento pia causa fuisset hæres instituta, quia eius fauor cessare facit fauorem uenientium ab intestato. Abb. in consi. 11. colu. fi. in primo uolu.

Summarium in l. sancimus. C. de testam.

1 *Testamentum perfectum non tollitur per imperfectum.*

Bar. in l. sancimus. C. de testam.

1 BART. in l. sancimus, ait, testamentum † perfectum non tolli per imperfectum, nisi cursus decennij subsequatur. de materia huius. l. vide Paul. de Castr. in consi. 155. in primo uolu. & aliquid per Soci. in cons. 2. col. 3. in 3. uol. Alex. in consi. 246. in lib. primi & secundi uol. & in cōsi. 31. in 3. uolu. & omnino in cons. 159. in 7. volu. Abb. in consi. 11. in primo uolu. & de intellectu huius. l. in uers. sin autem medio, vide Fulg. in consi. 57.

Summarium in l. cum antiquitas. §. cum autem. C. de testam.

1 *Testator post testamentum manu propria scriptum, hodie se subscribere non tenetur.*

Bar. in l. cùm antiquitas. §. cum autem. C. de testa.

1 BART. in hac l. cum antiquitas. §. cum autem, sic ait in summa. Testator † post testm̄ manu propria scriptum, hodie se subscribere nō tenetur. Aduerte quoniam est memorabilis ad hoc, si in aliquo casu requiritur subscriptio alicuius, vt non sufficiat, quamuis ex serie scripturæ appareat eam illius manu scriptam fuisse, nisi ipse hoc protestetur expresè. ita Areti. in consi. 64. vbi istum tex. adducit ad l. scripturas. C. qui potior. in pignor. habean.

Summarium in l. fi. C. de testam.

1 *Rusticis est permissum ut possint facere testamentum coram quinque testibus, si plurium copiam habere non possunt.*

Bar. in l. fi. C. de testa.

1 BART. in hac l. fi. ait, rusticis † esse permissum, ut posint facere testamentum coram quinque testibus, si plurium copiam habere non possunt. Aduerte hic, quoniam ad probandum huiusmodi testamentum, requiritur, vt isti quinque testes de hac re in iudicio testimonium dicant, vt per Alexan. in consi. 321. in libro primi & secundi uolu. & de materia huius. l. vide plenisimè Dec. in consil. 284. vbi ex ista. l. colligit, testamentum factum tempore pestis coram quinque testibus ualidum esse. de qua re uideas Alexand. in consi. 216. & in cons. 221. in libro
* primi & secundi uol. & Soci. in cons. 101. col. 3. in 3. uolu. vbi testatur * communem sententiam esse contra hanc opinionem de tempore pestis. & idem ait in consi. 85. in 4. vol. vide super hoc articulo Io. Hannibalem in repet. l. nemo potest. ff. de leg. 1. nu. 72. cum sequ. & nu. 215. vbi ad aliam quæstionem uerba huius. l. diligenter examinantur.

Summa-

Summarium in l.j.C.de hæred.instit.

1 *Banniti nostri temporis an possint hæredes institui.*

Bar.in l.j.C.de hæredib.instit.

1 BART. in hac l.j.& latius Alexand. tradunt, an banniti † nostri temporis possint hæredes institui? vide quæ latè posui in l.si qua.ff.de his qui sunt sui uel alie.iur.& ad istam l. vide Soci.in consi.22.& in cons.58.in primo uolu.

Summarium in l.cum proponas.C.de hæred. insti.

1 *Substitutio uulgaris porrigitur etiam ad alium casum.*

2 *Dictio tunc, est taxatiua.*

Bar.in l.cum proponas.C.de hæred.instit.

1 BART. in hac.l.cum proponas, agit de substitutione † uulgari, vt eius effectus etiam ad alium casum porrigatur, de qua re diximus iam anteà in titulo.ff.de vulga. & pupill.vbi uideas. & istam.l.limita, vt per Dec.qui multos retulit in consi.315. vt substitutio locum habeat solùm in casu expresso, & ad alium casum non porrigatur, quando in ea fuit apposita uox taxatiua, ut puta, tunc & eo casu, vt sæpe contingit. idem tenet Petr.de Anchar.in consi.256.Soci.in consilio 259.in primo uolumme, cum subscriptione ibi sequ. Dec.in consi. 314. & in consil.sequ. & in consi.334. in quibus locis traditum est, quemcunque casum excludi, etiam si alioqui ex natura ipsius dispositionis contineretur. sed contra istam tot ac tantorum patrum sententiam dici posset, urgere textum si subtiliter consideretur, in l. Gallus, iuncto text. in §. & quid si tantùm.ff.de liber.& posthum. ubi in principio habetur, si testator dicat, si filius meus me uiuo morietur, tunc nepos, qui infrà x.menses nascetur, sit hæres; atque ita ibi fuit adie-
2 cta uox, tunc, † quæ est taxatiua, & tamen illa dispositio, quæ facta est in catu mortis, porrigitur ad casum deportationis, & ad aliam mortem ciuilem, in d.§. & quid si tantùm, igitur contra prædictam limitationem infertur. Respondeo, ibi illam uocem, tunc, non fuisse positam ad limitandum casum mortis, sed ad ostendendam solam extremitatem temporis, hoc est, ut nepos, qui nascetur infra decem menses, tunc, idest, qui nascetur infra decem menses à die mortis filij, & sic, tunc, exponitur, idest, à die mortis filij. ita ibi sensit gl.in uoce, tunc.primum enim exponebat glo.illam uocem, scilicet, eo casu, ut hic dicitur, sed ab hac statim recessit interpretatione, & dixit, tunc, idest à tempore mortis filij. citat l. in quartam.§.fin.ff.de condi.& demonstra. quæ loquitur de extremitate temporis. quapropter cum hæc sit nouissima expositio, ei est innitendum, vt habetur in l.bona fides.ff.depos. & per glo. in l.qui filium.§. primo. ff. ad Trebell. posset etiam dici in d.l.Gallus, uocem, tunc, solam fuisse prolatam, sed in proposito casu dictum est, tunc & eo casu, quæ quidem geminatio solet potentius operari, ut per Bart.in l.cùm scimus.C.de agricol.& censit.lib. 12.& in l.balista.ff.ad Trebell. & in terminis super ista geminatione, tunc & eo casu, facit uim Dec.in d.consi.315. prætereà in d.l.Gallus, illa uox taxatiua dilatatur à lege, id quod fieri solet in quacunque uoce omnes alios casus excludente, qui à lege ipsa possunt extendi. l.ob æs, & ibi glo. & Bar.C.de prædi.minor. & Bar.in l.serui nomine.ff.de usucap.sed hic ab homine, non autem authoritate legis fieret extensio, ergo &c.

Summarium in l.fi.C. de hæred.insti.

1 *Hæres hæredis est hæres ipsius testatoris.*

Bar.in l.fi.C.de hæred.insti.

1 BART. in hac.l.fi.colligit ex tex.hæredem † hæredis esse ipsius testatoris hæredem. Amplia hoc idem esse, etiam si quis esset uniuersalis successor alicuius alio titulo quàm hæreditario, ex quo multi effectus scitu digni eliciuntur, ut per Roma. in suo singul. 683. incip. Hæres hæredis, cum ibi addit. per Castill. vide Alexand. hic. & in l.paterfamiliàs. ff. de vulgar. & pupillar.

Summarium in l. j. C. de insti. & substi.

1 *Conditio consistens ex facto instituti, & alterius debet impleri.*

Bar. in l. j. C. de instit. & substi.

1 BART. in hac l. j. dicit, conditionem † consistentem ex facto instituti, & alterius, debere impleri, & reliqua, ut hic per eum in summa. Vide omnino ad istam l. Soci. in consi. 44. in primo uolu.

Bar. in l. generaliter. §. cùm autem. C. de insti. & substi.

BART. in hac l. generaliter. §. cùm autem, ait, ut hic per eum. Tu uerò attende hunc tex. in fi. quem putat esse singul. Areti. in consi. 92. vel 93. ad intellectum. l. cùm acutissimi, infrà de fideicom. vt illa lex locum habeat etiam in legatis particularibus. id quod obliuioni nó tradas

Summarium in l. fi. C. de insti. & substi.

1 *Substitutus an & quando per uulgarem substitutionem admittatur eueniente casu pupillaris.*

2 *Illa est uera & ampla uulgaris quæ ad alios casus præter expressum dilatatur.*

Bar. in l. fi. C. de instit. & substi.

1 BART. in hac. l. fi. tradit, an † & quando substitutus per uulgarem substitutionem admittatur eueniente casu pupillaris? vide elegans consi. Alexand. in consi. 333. in libro primi & secundi uolu. & aliqua vide apud Dec. in consi. 238. & in consi. 314. Soci. in consi. 52. in primo uolumine. & omnino Fulg. in consi. 49. & quæ posui in titu. ff. de uulga. & pupilla. & circa istam. l. considera, quamuis ex ea colligatur, substitutionem, quam fecit testator filio suo si non nascetur, locum habere etiam si nascatur, & in pupillari ætate decesserit: quoniam ista conditio, si non nascetur, vulgarem indicat substitutionem, quæ sub se tacitam pupillarem complectitur. l. iam hoc iure. ff. de uulg. & pupilla. & l. quamuis, infrà de impuber. & ali. substitu. tamen hoc non procedere, quando filium, quem nasci contigerit, hæredem instituisset, & ei neminem substituisset, & posteà ei substituat in casu quo non nascatur: nam ista uulgaris expressa tacitam pupillarem sub se continere non debet. & ratio est, quoniam, quòd tacita pupillaris sub expressa uulgari comprehendatur, ex eo prouenit, quia lex præsumit testatorem de pupillari non cogitasse, eumque, si de ea cogitasset, fuisse uerisimiliter dispositurum. atque ita hæc tacita pupillaris à præsumpta uoluntate defuncti conijcitur secundum Bar. & alios in d. l. iam hoc iure. sed in proposito casu, ista ratio corruit, cùm testator cogitauerit filium esse nasciturum, & neminem ei substituere uoluerit, igitur sub ista uulgari pupillaris non continetur. argumento. l. cum ex filio. §. filio. ff. de uulg. & pupill. & ad rem faciunt trad. per Soc. in l. j. ff. de vulg. & pupill. vbi uult, si testator duobus substituit impuberibus, vni vulgariter, & alteri pupillariter, ab ista uulgari expressa tacitam pupillarem excludi ea ratione, quia testator de illa cogitauit, & nihil disposuit. & quamuis isto casu testator expressam pupillaris mentionem non faceret, tamen satis est de pupillari cogitatum fuisse, vt præcisè ait Dec. in consi. 315. Præterea diligenter aduerte circa intellectum huius l. nam conditio ista, si non nascetur, habet locum etiam si nascatur, & in pupillari ætate decedat. Quid si testator dixisset, si filius in uita testatoris non nascetur, uel ei non superuixerit? dicas isto casu non habere locum huius. l. constitutionem. & ratio differentiæ est, quia conditio, si non nascetur, de qua in hac. l. habetur, est necessaria ad essentiam uulgaris substitutionis, cum sit unus ex casibus impotentiæ, vt præcisè ait Soci. in consi. 140. in fi. in primo
2 uolumine. in quo casu quando expressa est conditio aliqua ad actum necessaria, tunc illa † est uera & ampla uulgaris, quæ ad alios etiam casus, præter expressum dilatatur, ut ait Barto. in
* l. Gallus. §. & quid si tantùm. ff. de liber. & posthum. ad quem alij * communiter accesserunt: sed ista conditio, si filius patri superuixerit, non est necessaria, sed uoluntaria, ideo nullum alium casum præter expressum complectitur, & impleri debet in forma specifica. l. Mæuius, & l. qui hæredi. ff. de condi. & demonstr. & ideo ea deficiente substitutio corruit: nam etiam si ad

essentiam

essentiam uulgaris necessarium sit, filium non esse hæredem, uel quia nolit, uel quia non possit, tamen quod non nascatur uiuente testatore, uel ut ei non superuiuat, hoc nihil in se habet necessitatis, sed istæ qualitates ex pura testatis uoluntare proueniunt, ut docuit Bar. in d. §. & quid si tantum, in prima solutione, qua attulit ad. l. commodissimè. ff. eod. tit. ait enim ibi casum omissum haberi pro omisso, quia ex quo posthumus simpliciter institui poterat, & tamen fuerat institutus sub conditione, si nasceretur in uita testatoris, propterea istam institutionem procedere non posse, nisi in forma specifica impleatur, quoniam illa qualitas, quòd in uita nascatur, uoluntaria est, & ista distinctio Bartoli inter conditionem uoluntariã & necessariam est * ab omnibus approbata, ut tradit Soci. in d. consi. 140. Præterea consi derandum est, etiam hanc. l. non procedere, quando adiecta essent illa uerba, tunc & eo casu, per ea quæ diximus in l. cùm proponas, suprà de hæred. instit.

Summarium in l. j. C. de impuber. & alijs subst.

1 *Partes adiectæ in institutione intelliguntur tacitè repetitæ in substitutione simplici.*

Bar. in l. j. C. de impub. & alijs substit.

1 BART. in hac. l. j. sic ait in summa. Partes adiectæ † in institutione, intelliguntur tacitè repetitæ in substitutione simplici. De materia huius. l. uideas Dec. in cons. 304. & in cons. 49. col. 4. in 1. vol.

Summarium in l. eum quidam. C. de impube. & alijs substi.

1 *Quando duobus impuberibus fit substitutio eum adiectione nominis collectiui, ita demum substitutioni est locus, si in utraque persona conditio substitutionis uerificetur.*

Bar. in l. cùm quidam. C. de impub. & ali. subst.

1 BART. in hac. l. cùm quidam, sic ait in summa. Quando † duobus impuberibus fit substitutio cum adiectione nominis collectiui, ita demum substitutioni est locus, si in utraque persona conditio substitutionis uerificatur. De intellectu & materia huius. l. uide Abb. in cons. 58. in 2. vol. Alex. in cons. 101. in 4. vol. & in cons. 175. in 5. vol.

Summarium in l. fi. C. de impube. & ali. substi.

1 *Substitutus proprio nomine cum hæredibus institutis per uerba distributiua admittitur pro uirili.*

Bar. in l. fi. C. de impuber. & ali. substi.

1 BART. & alij in hac. l. fi. aiunt, substitutum † proprio nomine cum hæredibus institutis per uerba distributiua, quisque mihi hæres erit, admitti pro uirili. De intellectu & materia huius. l. uide solenne consilium Dec. in consi. 382. ubi adducit multa, quæ ibi uideantur.

Summarium in auth. ex causa. C. de lib. præte.

1 *Pupillaris substitutio quæ cõtinetur sub compendiosa an conseruetur per istam auth. quando testamentum est ruptum præteritione posthumi.*

Bar. in auth. ex causa. C. de libet. prætetit.

BART. in ista auth. ex causa, dicit, eam esse multùm difficilem. De materia huius auth. uide
1 de Ang. in consi. 211. vbi tradit, an pupillaris † substitutio, quæ continetur sub compendiosa, conseruetur per istam auth. quando testamentum est ruptum præteritione posthumi? An autem seruetur fideicommissum relictum in testamento in quo filius est præteritus, uideas Dec. in consi. 86. col. 1. & 2. An testamentum ruptum agnatione posthumi conseruetur per clausulam codicillarem? Soc. in consi. 93. in 4. vol. Bar. & doct. in l. filio præterito. ff. de inoffic. testa. Aret. in consi. 92. col. 4. cum seq. ubi not. docuit, an & quando per istam auth. & per clausulam codicillarem legata facta in huiusmodi testamento conseruenter. An autem conseruetur testamentum ruptum agnatione posthumi: uide Alex. in consi. 30. in 3. volu. & in cons. ibi seq. & de hac materia uide omnino Dec. in consi. 490. ubi ait opinionẽ Bartoli hic in 4. col. uers. pone enim, non procedere in duobus casibus. uideas etiam Angel. in cons. 364. Quid si reperitur aliud testamentum

teſtamentum præcedens, an illi hæredes ad legata & fideicommiſſa facta in hoc teſtamento irrito teneantur? Ang. in conſi. 183. ait eos non teneri.

Summarium in l. fi. C. de poſth. hære. inſtit.

1 *Inſtitutio facta poſthumo in uno caſu porrigitur ad alium quando teſtator uerisimiliter præuidiſſet, ſi de illo cogitaſſet.*

Bar. in l. fi. C. de poſth. hæred. inſtit.

1 BART. in hac l. fi. ait, inſtitutionem † factam poſthumo in uno caſu porrigi ad alium, quando teſtator uerisimiliter prouidiſſet, ſi de illo cogitaſſet. Ad iſtam. l. uideas Dec. in conſi. 369. & an & quando ſubſtitutio facta in uno caſu, ad alium porrigatur, vide Soc. in conſi. 140. col. fi. & in conſ. 259. in 1. vol. & in conſ. 5. in 3. vol. & in cõſ. 77. eod. 3. uol. & omnino Curt. in cõſ. 29.

Summarium in l. ſi infanti. C. de iur. delib.

1 *Hæreditatem delatam infanti aſcendens per lineam maſculinam poteſt adire.*

Bar. in l. ſi infanti. C. de iur. delib.

1 BART. in l. ſi infanti, ſic ait in ſumma. Hæreditatem † delatam infanti, aſcendens per lineam maſculinam poteſt adire; & reliqua, ut hic per eum. Ad iſtam. l. uideas omnino Alex. in conſi. 198. & in 6. uol. Raph. Cuma. in conſi. 110. Fulgoſ. in conſi. 83. & in conſ. 85. & omnino in conſi. 180. Soc. in conſi. 153. & Dec. in conſi. 87.

Bar. in l. edicto. C. de edict. Diu. Adr. toll.

BART. ait hanc. l. eſſe ſingul. uideas Dec. in conſ. 84.

Summarium in l. ſi quis agere. C. de codicill.

1 *Ex eadem ſcriptura poteſt peti hæreditas ut ex teſtamento, & ut ex codicillis.*

Bar. in l. ſi quis agere. C. de codicill.

1 BART. in hac. l. ſi quis agere, dicit ex † eadem ſcriptura poſſe peti hæreditatem, ut ex teſtamento, & ut ex codicillis. vide ad iſtam. l. Raph. Cuma. in conſ. 94.

Summarium in l. uxor patrui. C. de lega.

1 *Qui legat rem in qua ius habet quod morte finitur, cenſetur uoluiſſe illud ius legare, & hæres ad aliud non tenetur.*

Bar. in l. uxor patrui. C. de lega.

1 BART. in hac l. uxor patrui, ait, eum, qui legat † rem, in qua ius habet, quod morte finitur, cenſeri uoluiſſe illud ius legare, & hæredem ad aliud non teneri. An ex huiuſmodi legato ſaltem æſtimatio debeatur, quando factum eſſet coniunctæ perſonæ? Bal. in l. habitatio. C. de uſufruct. tenet ſimpliciter quòd non. ad quem accedit Soc. in conſ. 25. col. 6. in 1. vol. & de hac materia quando aliquis legat rem, in qua habet ius aliquod, an & quando ad illud ius tantum coarctetur, diximus in l. ſerui electione. ff. de leg. 1.

Summarium in l. ab eo. C. de fideicomm.

1 *Qui non eſt honoratus grauari non poteſt à teſtatore.*

Bar. in l. ab eo. C. de fideicommiſſ.

1 BART. in hac. l. ab eo, ait, eum, qui † non eſt honoratus, grauari non poſſe à teſtatore. ſolet in hac materia dubitari, an ille, qui eſt grauatus, cenſeatur etiam uocatus & honoratus? Bar. in l. Centurio, uerſ. quæro ulterius, tenet affirmatiuam partem, contra quem pluries
* conſuluit Alex. & * communiter eius ſententia reprobatur. vide quæ ibi poſui, & trad. per Soci. in conſ. 140. in 1. uol. & latè de hac regula, & ſuis limitationibus uide apud Alex. & alios, & maximè Mari. Soc. iuni. in repet. l. cùm filium familiàs. nu. 27. cum ſeq. ff. de leg. 1.

Summarium in l. quamuis. C. de fideicomm.

1 *Vbicunque in aliqua diſpoſitione unica tantum ratio reddi poteſt, ea habetur pro expreſſa.*

Bar.

Bar.in l.quamuis.C.de fideicomm.

BART. in hac.l.quamuis,pauca dicit,sed ex ista gl.sumunt doct.illam regulam, ubicunque
1 † in aliqua dispositione unica tantùm ratio reddi potest, eam haberi pro expressa. vide Dec.in consi.372.& Alex.in conf.129.in 7.vol.ubi ait,hanc appellari interpretationem intellectiuam non extensiuam.& ideo omnes casus,qui sub ea comprehunduntur,contineri in statuto,perinde ac si ratio in eo fuisset expressa.sed contrarium tenuit Raph.Cuma.in consi.97.in fi.ubi ait, si hoc esset uerum,omnia statuta debere extendi; quia in eis semper debet esse aliqua ratio cõsiderabilis: id quod esset contra regulas communes,ut ibi per eum.

Summarium in l.cum uirum.C.de fideicomm.

1 *Prælegata an & quando ueniant in fideicommisso uniuersali.*

Bar.in l.cùm uirum.C.de fideicomm.

1 BART. in hac.l.cùm uirum,quædam pauca dicit,Tu uerò an† & quando prælegata ueniãt in fideicommisso uniuersali,uide apud Dec.in consi.254.

Summarium in l.cum acutissimi.C.de fideicomm.

1 *Si descendentes rogantur restituere,intelligitur si sine liberis decesserint.*

Bar.in l.cùm acutisimi.C.de fideicommiss.

1 BART. in hac l.cùm acutissimi,ait,si descendẽtes † rogantur restituere, intelligatur si sine liberis decesserint. Dicas tu coniecturam huius.l.habere locum etiam in legatis particularibus ut non debeantur si filij nascuntur,quasi si testator de filijs cogitasset, ea non reliquisset. Aret. in consi.92.uel 93.col.5.citat tex.singul.in l.generaliter,in fi.suprà de instit. & subst. uide Bar. in l. filio præterito.ff. de iniust. testa. Item ista regula limitatur non habere locum, quando in aliqua testamenti parte facta est mentio liberorum; quia ex quo testator uerisimiliter cogitauit de filijs, in casu ommisso cessat ratio huius.l.uide Maria.Socin.iuni.in consi.128. cum subscrip. ibi seq.

Summarium in l.j.C.commu.de lega.& fideicomm.

1 *Pro rebus legatis tres actiones competunt,personalis,in rem,& hypothecaria.*

Bar.in l.j.C.commun.de lega.& fideicomm.

1 BART. in hac.l.inquit,pro rebus† legatis tres actiones co mpetere,scilicèt,personalem in rem,& hypothecariam.& de ista hypotheca,quæ competit pro legatis,uide regulã cùm tribus ampliationibus, & sex limitationibus, apud Antonium de Fano in tract. de pignoribus & hypothec.in 3.membro secundæ par.nu.10.cum seq.

Summarium in l.fi.§.fin autem.C.commu.de lega.& fideicomm.

1 *Res quæ subiacent restitutioni sub conditione uel uia incerta, interim alienari possunt.*

Bar.in l.fi.§.fin autem.C.commun.de lega.& fideicomm.

1 BART. in hac.l.fi.§. fin autem, ait, res, † quæ subiacent restitutioni sub conditione uel die incerta,interim alienari posse,sed adueniente cõditione fingitur factum retro nullum. quomodo autem res subiecta restitutioni alienari posit,ita ut emptor sit tutus, etiam eueniente casu fideicommissi,uide apud Dec.in consi.333.

Summarium in auth.res quæ.C.commu.de leg.& fideicomm.

1 *In quibus casibus possint alienari bona subiecta fideicommisso.*

Bar.in auth.res quæ.C.comm.de leg.& fid.

1 BART. in ista aut.ait,in † casibus hic expresis alienari posse bona subiecta fideicommisso. De intellectu & materia huius auth.uide Alex. in consi.329. in libro primi & secundi uol.Soci. eleg.in consi.49.col.pen.& fi.in 1.volu.& in conf.75.eod.volu.& omnino Dec.in conf.519.& Io.Campegium in tract.de dote,in 18.quæst. quintæ par. An autem ista auth. locũ habeat quò ad restitutionem dotis? vide Soc.in conf.23.in 3.vol.ubi idem uult in lucro dotis. Quid si maritus dedit fideiussorem pro dote restituenda,utrum res subiectæ fideicõmisso alienari posint

per

per istam auth.Roma.in singul.249. incip. Ego habui, ait hoc fieri non posse. & ibi multas rationes adducit, quæ uideri poterunt, & ibi addit. per Castill. Et an ista auth. ita locum habeat in prohibitione alienationis expressa sicut in tacita, & multa alia ad materiam istius auth. uide apud Ambrosium de Oppizon. in repetit.l. filiusfamiliàs.§. Diui.ff.de leg. 1. in 6. quæst. ubi limitat hunc tex.traditque etiam si prçcedat fideicommissum, tamen dotem posse constitui contra opinionem Angeli.

Summarium in l.iubemus.C.ad Sena.consu.Trebell.

1 *Quando filij rogantur de hæreditate restituenda fratribus uel eorum filijs, fructus non debent in quartam trebellianicam imputari.*

Bar.in l.iubemus.C.ad senatusconsf.Trebell.

1 BART. in ista l.iubemus, ait, quando † filij rogantur de hæreditate restituenda fratribus vel eorum filijs, fructus non debere in quartam trebellianicam imputari. De intellectu & materia huius.l. uide Imol.in consf.63.& Ant.Corset.in tract.de trebellianica, & omnino Mari.Soc.iuni. in consi. 131.& in consi. 132. Et limita istam.l.ut per Iasi.in consi.43.col.pen.& fin.in 3.volu. & quoniam per istam.l.excitatur illa quæstio, nunquid trebellianica prohiberi posfit in filijs primi gradus, uide quæ dixi in l.Marcellus.ff.ad Trebell. & alibi ubi hæc materia pertractatur & de satisdatione danda de restituenda hçreditate secundum hãc.l. uide Abb.in consf.79.in 1.vol.

Summarium in auth.sed cum testator.C.ad l.Falcid.

1 *Falcidia, & trebellianica an & quando prohiberi possint à testatore.*

Bar.in auth.sed cùm testator.C.ad leg.Falcid.

1 BART. in ista auth.tradit an & quando † falcidia & trebellianica prohiberi posfint à testatore. & quia concluditur, prohiberi posse; declara hoc habere locum in prohibitione expressa tantùm, secus si per uerba æquipollentia prohiberetur. ita Soc.in consi.14. & in consi.23.col.pen.& fin.in 1.volu.& Io. Hannibalem in repet.l.nemo potest.nu.297.ff.de leg.1. Et dum Bar. hic in col.fi.quçrit, utrum per non confectionem inuentarij trebellianica petdatur, uideas Dec.in consi.236.

Summarium in auth.sed in ea.C.ad leg.Falcid.

1 *De re prohibita alienari, falcidia detrahi non potest. & idem est in trebellianica.*

Bar.in auth.sed in ea.C.ad leg.Falcid.

1 BAR. in auth.sed in ea, nihil dicit, tamen est tex.memorabilis, ex quo colligitur, de re † prohibita alienari falcidiam detrahi non posse: & idem est in trebellianica, ut hic per Bald.& alios. de ista auth. vide Aret. in consi. 12. ubi not. docuit, nunquid ista generalis prohibitio tantum operatur, quantum specialis prohibitio quartæ.

Summarium in auth.similiter.C.ad leg.Falcid.

1 *De legatis ad pias causas quarta detrahi non debet.*

Bar.in auth.similiter.C.ad leg.Falcid.

1 BART. in ista auth. tradit, de legatis † ad pias causas quartam detrahi non debere. in hac materia attende unum scitu dignum, hoc est, de legato, quod debetur pleno iure quartam detrahi non posse, secundum Roma.hic, quem extollit Feli.in c.conquestus, nu.3. de for.compet.& ad istam auth.uide Dec.in consf.299.Soc.in consi.77.col.5.& in consi.seq.in 1.volu. ubi habetur, an ista auth.locum habeat quando restitutio fieri debet piæ causæ non immediatè sed mediatè. & in consi.80.col.5.eod.uol.& in consf.144.ubi distinguit. Limita singul. istã auth. non procedere, quando eidem personæ factum esset legatum non pium, quia tunc falcidia detraheretur, secundum Ang.not.in l.seruus.ad legem falc. & in l.non est.in fi.& ut latius ait Firma.in tract.de episcopo, in 4.quæst. quarti libri quæst. 31.uersi. quæro etiam an de legatis pijs ubi aliæ quoque limitationes habentur, quas ibi uideas omnino

Bar.

Bar.in l.fi.C.ad leg.Falcid.

BART. in hac.l.fi.nihil dicit,sed uideas eum in l.quod nomine.ff.de cond.indeb.

Summarium in l.si qua illustris.C.ad Senatusconf.Orfic.

1 *Spurij quomodo succedant matri.*

Bar.in l.si qua illustris.ff.ad senatusconf.Orfic.

1 BART. in ista.l.si qua illustris,tradit,quomodo spurij † succedant matri. Vide Soc.in cons. 148.in 1.vol.& quæ posui in l. item in potestate.ff.de his qui sunt sui uel ali. iur. & in alijs locis in quibus egi de spurijs.

Bar.in l.quod scitis.C.de bon.quæ liber.

BART. diuidit hãc.l.quod scitis,ut hic per eum.Vide omnino pro intellectu huius.l. Raph. Cuma.in cons.122.ubi reprehendit Bar.hic in uers.sin autem.

Summarium in l.cum oportet.C.de bon.quæ lib.

1 *In aduentitijs proprietas acquiritur filijs,& patri usufructus.*

Bar.in l.cùm oportet.C.de bon.quæ liber.

1 BAR. in hac.l.cùm oportet,ait,in aduentitijs † proprietatem acquiri filijs,& patri usumfructum.Vide Soc.in cons.92.col.antep.& in cons.162.& in cons.192.in 1.vol.

Summarium in auth.item hæreditas.C.de bon.quæ lib.

1 *Quando pater cum filio in hæreditate concurrit,tunc patri usufructus in parte filij non acquiritur.*

Bar.in auth.item hæreditas.C.de bon.quæ liber.

1 BART. in ista auth.nihil dicit, sed ex ea colligitur, quando † pater cum filio in hæreditate concurrit,tunc patri usufructus in parte filij non acquiritur. Quid si pater iste qui concurrit cum filio transeat ad secunda uota,utrum amittat proprietatem,& retineat solum usumfructũ? vide subtiliter apud Aret.in cons.72.ubi dicit hunc esse casum nouum.

Summarium in l.cum oportet.§.non autem.C.de bon.quæ lib.

1 *Patri dilapidanti bona filij an possit administratio interdici.*

Bar.in l.cum oportet.§.non autem.C.de bon.quæ lib.

1 BART. in ead.l.cùm oportet.§.non autem, quærit, an patri † dilapidanti bona filij, possit administratio interdici? Ad istum tex. uide Soc.in cons.34.in 1.vol.

Summarium in d.l.cum oportet.§.fi.C.de bon.quæ lib.

1 *Filius habet hypothecam in bonis patris à tempore administrationis inchoatæ.*

Bar.in d.l.cum oportet.§.fi.C.de bon.quæ libe.

1 BART. in ead.l.cùm oportet.§.fi.ait,filium † habere hypothecam in bonis patris à tempore administrationis inchoatæ. vide Soc.in consi.61.col.1.in 1.volu.& per istum tex. hoc idem dicitur in tutore,& in prælato,ut eorum bona hypothecata sint à tempore susceptę administrationis,non autem à tempore malæ gestæ administrationis, ut per Iaco. de Are. Bal. Salic. & * communiter doct.in l.pro officio.C.de administr.tutor.& Ant.de Fan. in tract. de pignoribus & hypothecis,in 2.par.quarti membri,nu.12.& est gl.in c. quicunque.12.q.4. & in c.placuit, in glo.fin.7.quæst.1.

Summarium in l.diffamari.C.de inge.manu.

1 *Quomodo contra diffamantem statum alterius implorandum sit officium iudicis, ut ei perpetuum imponat silentium.*

Bar.in l.diffamari.C.de ingen.manumis.

1 BART. in hac.l.diffamari,nihil ait,sed ex ea colligitur,quomodo † contra diffamantẽ statutum alterius,implorandum sit officium iudicis,ut ei perpetuum imponat silentium. De qua re uide Soc.in cons.41.col. 2.in 1.vol.ubi tradit memorabile remedium pro reo. & quomodo sit intentandum hoc remedium,uide apud Cæpoll.in cautel.110. & quis iudex sit adeundus in materia huius.l.docuit Alex.in consi.103.in 5.vol. Declara & limita istam.l.ut per Feli.in cap. venerabilis.

venerabilis.nu. 12. & 13.cum seq.de iudic.& in c.si quis, de for. compet. Ad rem faciunt trad. per Barto, in l. Titia. ff.de accusat.& quæ ibi posui. & omnino uide quæ latius dixi in l.si apud quem, suprà de edend.

Summarium in l. si te, & filios. C. de inge. manu.

1 *Renuncians liti non uidetur fateri aduersarium habere ius.*

Bar.in l.si te & filios.C.de ingen.manumiss.

1 BART. in hac.l.si te, nihil dicit. sed iste tex. putatur esse sing. ad hoc, quòd renuncians † liti, non uidetur fateri aduersarium habere ius: ita Roma.in sing. 781. incip. Dicit.l. postquam. & Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune, col. 25. ff. de acquir. poss.& Bal.hic.

Summarium in auth. malæfidei. C. de præscrip. long. tempo.

1 *Malæfides authoris an noceat singulari successori.*

Bar.in auth.malæfidei.C.de prescrip.long.temp.

1 BART. & alij in ista auth. malæfidei, agunt de mala † fide authoris, utrum noceat singulari successori. Circa istum tex. dicas eum non procedere quando uerus dominus rem alienat, quamuis per eũ sit alteri obligata. Alex. in cons. 220. in 6. vol. Limita hanc auth. multis modis, ut remissiuè habetur apud Feli. in c. si diligenti. nu. 6. & 7. de præscript.

Summarium in l.j.C. si aduer. credi.

1 *Quanto tempore hypotheca præscribatur.*

Bar.in l.j.C.si aduers.credit.

1 BART. in hac.l.j. dicit quo † tempore hypotheca præscribatur. Tu autem quo tempore tertius possessor contra hypothecariam præscribat, vide omnino Alex. in consi. 58. in fin. in 5. vol. ubi opinatur istam.l.hodie.& in materia præscriptionis hypothecę uide semper Antonium de Fano in tract. de pignoribus & hypothecis, in secundo membro sextæ par.

Summarium in l. omnes. C. de quadri. præscrip.

1 *Qui emit à fisco rem tanquam fisci, pro ea re conueniri non potest, sed conueniendus est fiscus infra quadriennium.*

Bar.in l.omnes.C.de quadrien.præscrip.

1 BART. in hac l.omnes, sic ait in summa. Qui emit † à fisco rem tanquam fisci, pro ea re cõueniri non potest, sed conueniendus est fiscus infra quadriennium. Pro intellectu huius.l.& de ipsius materia, vide Alex. in consi. 52. in 7. volu.& Soc. in consi. 46. in 4. volum. & in consi. 121. col. 3.& 6. eod. vol.

Summarium in l. bene à Zenone. C. de quadri. præscrip.

1 *Fiscus uendens rem alienam, recursus habetur contra fiscum, & non contra emptorem.*

Bar.in l.bene à Zenone.C.de quadri.præscript.

BART. in hac.l. bene à Zenone, sic ait in summa. Quod suprà proximè statutum est in his, qui emunt à fisco, eundem habet effectum in his, qui emerũt, uel alio titulo acceperunt ab Augusto, uel principe, uel eorum procuratoribus. pro intellectu huius.l. uide Alex. in consi. 52. in 7. vol. Curt. in consi. 50. nu. 32. cum seq. Abb. omnino in cons. 3. nu. 8. in 2. vol. Soc. in consi. 69. in 1. vol.& in cons. 46. in 4. vol. Limita istam.l. non habere locum in ecclesia. gl. est sing. in c. quicunque. 12. q. 2. ita Roma. in singul. 612. incip. Lex bene à Zenone. & Feli. in c. quæ in ecclesiarum, de const. Item limita istam.l. qua cautum est, si fiscus † uendit rem alienam, recursum haberi contra fiscum, & non contra emptorem, ut procedat quando fiscus credit illam rem esse suam, secus si putat esse alienam. ita Roma. in singul. 737. incip. Anno præterito. ubi citat glo. sing. in l. multùm interest. C. de comm. ter. alien. Item limita istam.l. procedere solùm, quando uendit rem ut suam simpliciter, alioqui uerò si eam uenderet ex causa publicationis bonorum: ita Soc. in consi. 121. col. 5.& 6. in 4. vol.& ibi etiam quædam alia scitu digna in hac materia docuit, quæ apud eum uideri poterunt.

Summa-

Summarium in l.sicut.C.de præscript.30.annorum.

1 *Omnes actiones tolluntur præscriptione triginta annorum.*

Bar.in l.sicut.C.de prescrip.xxx.annorum.

1 BART. in hac.l.sicut,ait,omnes † actiones,tolli præscriptione xxx. annorum, & reliqua. De intellectu & materia huius.l.uide Soci.in consi.2. col.pen.in 3.vol.ubi tenet contra huiusmodi prescriptionem non competere in integrum restitutionem.& quia latè alibi iam anteà egimus de materia præscriptionis,ulterius non progrediar.

Summarium in l.j.C.de anna.except.

1 *Contra non ualentem agere præscriptio non currit.*

Bar.in l.j.C.de anna.except.

BART. in hac.l.j.tradit aliqua,ut hic per eum. Ex isto tex. in fi. colligitur regula, qua dici
1 solet,contra † non ualentem agere, præscriptionem non currere. Limita istam regulam non procedere,quando quis ob suam culpam fuisset impeditus,ut per Alex.in consi.58,in fin.in 5. vol.& citat tex.sing.cum gl.in c. quia diuersi tatem,de concess.præben. Item limita,ut non procedat quando aliquis potest facere,ut agere posit; quia dicitur potuisse,eique ista regula nō deseruit. ita Alex.in cons.62.in 6.vol.

Bar.in auth.qui semel.C.quomod.& quand.iud.

BART. in ista auth.dicit multa,ut hic per eum. Tu dicas eam,dum disponit in ciuilibus, habere locum etiam in criminalibus.Soc.in cons.45.col.2.in 1.vol.

Summarium in l.ad solutionem.C.de re iudic.

1 *Dilationem qui petit ad soluendum,uidetur approbare sententiam.*

Bar.in l.ad solutionem.C.de re iudic.

1 BART. in hac.l.ad solutionem,ait;eum,qui petit † dilationem ad soluendum,uideri approbare sententiam. Limita istam.l.ut non procedat,quando aliquis consentit præfixo à iudice ad soluendum; quia propter hoc non uidetur renunciare appellationi interponendæ.Soc. in cōs. 104.in fi.in 4.vol.& omnino vide multas limitationes apud Feli.in c.quod ad consultationem, de re iud.quas hic referre breuitatis causa non curaui.

Summarium in l.executorem. C.de executi.rei iud.

1 *Executores ultimarum uoluntatum si cessant per annum, executio deuoluitur ad episcopum.*

Bar.in l.executore.C.de executio.rei iudic.

1 BART. in hac.l.executorem,quia hic habetur,si executores † ultimarum uoluntatū cessant per annum,executionem deuolui ad episcopum; quærit si testator reliquit centum danda pauperibus,quos elegerit Titius,quem fecit suum executorem, an elapso anno posit eligere? eumque hoc posse facere concludit.sed contra Bartolum tenuit Ang. in cōs.64.

Summarium in l.per hanc.C.de tempo.appel.

1 *In causa appellationis licet utrique parti non propositum proponere, & non probatum probare.*

Bar.in l.per hanc.C.de tempor.appell.

1 BART. in hac.l.per hanc,sic ait in summa. In causa † appellationis licet utrique parti non propositum proponere, & non probatum probare. Ad materiam huius.l. quæro an exceptio dilatoria omissa in causa principali,in causa appellationis posit opponi? Et quid si exceptio aliqua fuit dolosè aut negligenter omissa? uide apud Feli.in c. ad audientiam.2. nu.13. cum seq. de rescript.Limita etiam istam.l.ut non procedat,quando appellans uult deducere & probare circa ea,quæ coram primo iudice deducta fuerunt;secus autem si aliquid noui peteretur.Fel.in c.significauerunt,nu.5.& seq.de excepti.alias quoque limitationes uide per eundem Feli. in c. cùm Ioannes,de fid.instrum.Item limita.l.hanc ut non habeat locum in eo, quod in causa principali

cipali ex proposito non fuit deductum; quia in appellationis causa deduci non poterit, Feli. in c.exceptionem, in principio de except.

Summarium in l.fi.C.quando prouo.non est necess.

1 *Victus si appellationē prosequitur, uictor appellare non potest propter condēnationē expensarū omissam.*

Bar.in l.fi.C.quando prouoc.non est necess.

1 BART. in hac l.fi.sic ait in summa. Si uictus † appellationem prosequitur, uictor appellare non potest propter condemnationem expensarum omissam, & reliqua. Declara & limita istā l.ut per Feli.in c.significauerunt, de except.ubi inter cætera traditum est, hanc.l.locum non habere, quando reus fuit expresse absolutus ab expensis.sed huic sententiæ uidentur reluctari uerba tex.ibi, iussa est, iunctis præcedentibus.

Summarium in l.cum solito.C.qui bon.ced.poss.

1 *An detur dilatio, uel admittatur, statur maiori parti creditorum, inspecto cumulo debiti, uel numero personarum.*

Bar.in l.cum solito.C.qui bon.ceder.poss.

1 BART. in hac.l.cum solito, sic ait in summa. An detur † dilatio, uel admittatur dilatio, statur maiori parti creditorum inspecto cumulo debiti uel numero personarū? & reliqua. Ad materiam huius.l.uide aliqua apud Alex.in consi. 350.in libro primi & secundi vol. & Ang.in consi. 213.& an beneficio huius.l.renunciari possit, uide Feli. in c. si diligenti. nu.4. de for.compet.& Abb.in cons. 42.in 2.vol.ubi ait, cum iuramento renunciari posse. Item scias in hac re, si maior pars creditorum facit pactum cum hærede antequam adeat hæreditatem, illud etiam creditores non consentientes astringere; quia maior pars consensit.gl. est per illum tex.in l.suum hæredem.ff.de pact. id quod ibi à doct. intelligitur, de maiori parte creditorum respectu summæ, non autem numeri personarum.

Summarium in l.j.C.unde ui.

1 *Pro defendendis rebus licet uim ui repellere cum moderamine inculpatæ tutelæ.*

Bar.in l.j.C.unde ui.

1 BART. in hac.l.j.inquit, pro † defendendis rebus licere uim ui repellere cum moderamine inculpatæ tutelæ. In hac materia vide Aret. in consi. 334. ubi declarat quando liceat alicui se defendere, & quomodo excedatur moderamen inculpatæ tutelæ. & vide quæ latius dixi in proposita re in l.vt uim.ff.de iust.& iur.

Summarium in l.si quis in tantam.C.unde ui.

1 *Ille qui rei suæ apud alium constitutæ possessionem inuaserit, eam restituere debet, & dominio priuatur.*

Bar.in l.si quis in tantam.C.und.ui.

1 BAR. in hac.l.si quis in tantam, inquit, eum † qui rei suæ apud alium constitutæ possessionem inuaserit, eam restituere debere, & dominio priuari. Tu autem ad euitandas pœnas huius l.uide Cæpoll.in caute. 100.

Summatium in l.ij.C.de pigno.

1 *Habens specialem hypothecam ac etiam generalem, non recurrit ad generalem in præiudicium secundi creditoris, si specialis sibi sufficiat ad debitum.*

Bar.in l.ij.C.de pignor.

1 BART. in hac.l.ij.sic ait in summa. habens † specialem hypothecam, ac etiam generalem, non recurrit ad generalem in præiudicium secundi creditoris, si specialis sibi sufficiat ad debitum. De materia huius.l.uide Soc.in consi.75. in 4.vol. & omnino Antonium de Fano in tract. de pignoribus & hypothec.in 1.par.octauæ par.princ.nu.27.

Summarium in l.creditores.C.de pigno.

1 *An contra successorem singularem cui debitor alienauit, ista conuentio exerceri possit.*

Bar.

Bar.in l.creditores.C.de pignor.

1 BART. in l.creditores,col.6.vers.item dubitatur,quærit de † successore singulari,cui debitor alienauit,an contra eum ista conuentio exerceri possit. vide Raph.Cuma.in consi.155.

Summarium in auth.hoc si debitor.C.de pignor.

1 *Priusquam ad extraneos pignorum possessores deueniatur, principales debitores, & eorum fideiussores sunt excutiendi.*

Bar.in auth.hoc si debitor.C.de pignor.

1 BART. in hac auth.nihil dicit,sed ex ea colligitur,hodie priusquam † ad extraneos pignorum possessores deueniatur, principales debitores & eorum fideiussores esse excutiendos. De hac l.vide Soci.in consi.24.colu.6. in primo uolu. & quia latè iam antea egi de materia excussionis non repetam.

Summarium in l.si mater.C.in quib.cau.pign.taci. contrah.

1 *Mater pupilli transiens ad secunda uota si tutorem non petierit, & quod ex administratione debebat, nō soluerit, bona mariti tacitè obligantur.*

Bar.in l.si mater.C.in quib.cau.pign.tacitè contr.

1 BART. in ista.l.si mater,inquit, si mater † pupilli ad secunda uota transiens,eidem tutorem non petierit,& quod ex administratione debebat non soluerit,bona mariti tacitè obligari. Videas Dec.in cons.591.& eos quos ipse ibi retulit.

Summarium in l.scripturas.C.qui poti.in pig.habea.

1 *Si debitor debitum augeat, & scripturam fateatur, præiudicat sibi, & scriptura probat contra eum, non autem præiudicat alijs.*

Bar.in l.scripturas.C.qui poti.in pign.hab.

1 BART. in hac l.scripturas,sic ait in summa. Si debitor † debitum auget, & scripturam fateatur,præiudicat sibi,& scriptura probat contra eum,non autem præiudicat alijs,ut puta creditoribus,& reliqua. Et dum hic habetur necessariam esse testium subscriptionem, limita istā l.non procedere,quando probari uellet,rem esse uxoris;quia probatur per scripturam ipsius mariti absque aliqua subsciptione testium.Soc.in consi.60.in 1.vol.& de materia huius.l.vide latè & subtiliter Aret.in cons.64.& omnino Ant.de Fano in tract. de pignoribus & hypoth. in 2.membro quintæ par.nu.72.An autem renunciari possit huic legi,& pacisci ut sola scriptura priuata probatio ualeat?vide Feli. in c. si diligenti.nu.10.de for.compet.& in c.2. de fid. instr.

Bar.in l.si assiduis.C.qui poti.in pignor.habe.

BART. in hac.l.assiduis,agit de priuilegio tacitæ hypothecæ quā habet mulier, ut hic per eum. Circa priuilegia huius.l.vide omnino ferè omnes quæstiones plenè discussas apud Antonium de Fano in tract.de pignor.& hypothec.in quarto membro secundæ par. & multa quæ ego posui in rubrica.ff.de donat.int.uir.& uxo.ubi egimus de confessione dotis factæ constante matrimonio.& nouam cōsiderationem ad istam.l.vide apud Gomensium in §.fuerat. nu.28. * institu.de action.vbi contra * communem sententiam tenuit, mulierem non solùm tacitè hypothecæ,verùm etiam expressæ præferri.

Summarium in l.fi.C.si in cau.iudi.pig.capt.sit.

1 *Cum reperitur emptor res in casu iudicati accepta, debet uendi.*

Bar.in l.fi.C.si in cau.iudic.pign.cap.sit.

1 BAR. in hac l.fi.nihil scribit,sed ex ea colligitur, cùm † reperitur emptor rem in casu iudicati acceptam debere uendi. De materia huius.l.vide Ant. de Fano in tract.de pignor.& hypothec.in tertio membro.5.par.nu.17.

Summarium in l.fi.C. de remiss.

1 *Si res in qua semel remissum est pignus, denuo in dominio debitoris peruenit, pignus non renouatur uigore generalis obligationis.*

Etiam ob chirographariam pecuniam.

Bar. in l. fi. C. de remiss. pignor.

1 BART. in hac l. fi. dicit hanc l. esse singularem, & ex ea colligi, si res, † in qua semel remissum est pignus, denuo in dominio debitoris peruenerit, pignus non renouari uigore generalis obligationis. vide Angel. in cons. 61. in fi. & omnino Antonium de Fano in tract. de pignor. & hypothec. in tertio membro sextæ par. nu. 25.

Summarium in l. unica. C. etiam ob chiro. pecu.

1 *Per nouationem pignus extinguitur, nisi fuerit repetitum.*

Bar. in l. vnica. C. etiam ob chyrograph. pecu.

1 BART. in hac l. vnica, sic ait in summa. Per † nouationem pignus extinguitur, nisi fuerit repetitum, & reliqua. De materia huius. l. vide Antonium de Fano in tract. de pignor. & hypothec. in tertio membro 5. par. nu. 79. cum seq.

Summarium in l. j. C. de pac. pigno.

1 *Pactum legis commissoriæ an & quando prohibitum sit in pignoribus.*

Bar. in l. j. C. de pact. pignor.

BART. in hac l. j. declarat istam. l. vt hic per eum. Tu uerò de materia huius. l. & l. fi. scili-
1 cèt an † & quando pactum legis commissoriæ prohibitum sit in pignoribus, vide Alex. in cons. 178. cum sequ. in 7. uolu.

Summarium in l. optimam. C. de contrah. stipul.

1 *Verba enunciatiua utrum in contractibus probent.*

Bar. in l. optimam. C. de contrahen. stipul.

1 BART. in hac l. optimam, agit de uerbis † enunciatiuis, vtrum in contractibus probent. vide Dec. in cons. 118. & quia de uerbis enunciatiuis latè iam anteà egi, tum in l. ex hac scriptura. ff. de donat. tum etiam alibi, non repetam hic.

Summarium in l. ij. C. de fideiuss.

1 *Creditor fideiussori soluenti tenetur actionem cedere personalem, & hypothecariam.*

Bar. in l. ij. C. de fideiussor.

1 BAR. in hac l. ij. ait, creditorem † fideiussori soluenti teneri actionem cedere personalem, & hypothecariam. De hac re uide Soci. in consi. 207. vbi e leg. loquitur. & omnino Ant. de Fano in tract. de pignorib. & hypothec. in tertio membro quintæ par. nu. 54.

Summarium in l. si delegatio. C. de nouat.

1 *Actiones directæ remanent apud eum, qui mandauit seu cessit.*

Bar. in l. si delegatio. C. de nouatio.

1 BART. in hac l. si delegatio, dicit, hanc l. esse singul. & in summa continere, apud eũ, † qui mãdauit, seu cesśit, actiones directas remanere. & reliqua. vide Soc. in cons. 18. col. 5. in 1. uol. Adde quõo fieri posśit ut debitor soluere nõ posśit cedẽti, vt p Cępol. in caut. 190.

Summarium in l. nouationum. C. de nouat.

1 *Nouatio in dubio hodie non intelligitur factam, nisi specialiter exprimatur.*

Bar. in l. nouationum. C. de nouation.

1 BAR. in hac. l. nouationum, ait, hodie nouationem † in dubio non intelligi esse factam, nisi specialiter exprimatur. De intellectu & materia huius. l. vide Alex. in cons. 152. in lib. primi & secundi uol. vbi concludit, pp interuentum nouæ personæ non tolli priorem obligationem ẽt ope exceptionis. & in cons. 155. in eod. lib. & in cons. 173. in 7. vol. videas ẽt Fulg. oĩno in cons. ✱ 130. Dec. in cons. 40. & Soc. in cons. 21. in 1. uol. & in cõs. 89. in 3. vol. vbi testatur magis * cõem esse sñiam, ut hodie nouatio per interuentum nouæ personæ non fiat ipso iure, neq; ope exceptionis. & in hac materia uide Aret. in cons. 5. & quõ & qñ nouatio fiat, & quis sit eius effectus, latè docuit Albert. Brun. in suo tract. de augmento, in tertia conclus. principali, nu. 40. cum seq.

Summa-

Summarium in l.ex his prædijs. C. de euicti.

1 *Antequam res tradatur, uel pretium soluatur, potest emptor petere ut pignoris obligatio dissoluatur.*

Bar. in l.ex his prædijs. C. de euiction.

1 BART. in hac l.ex his prædijs, sic ait in summa. Antequam † res tradatur uel pretium soluatur, potest emptor petere ut pignoris obligatio dissoluatur. Ad istam l.vide Alex. in consi. 65. in 5. uol. & Alberic. hic, qui singul. ait, si emptor erat sciens huius obligationis, eũ non posse opponere ut res libera tradatur. id quod non satisfacit, quia sciebat ius suum saluum esse, tamẽ idem uidetur dicere Angel. de Aret. in §. fi. institu. de suspect. tutor. vbi ait, se hoc uidisse in facti contingentia in ciuitate Ferrariæ, hoc idem uoluit Ant. de Fano in tract. de pignor. & hypoth. in 1. membro quintæ par. nu. 29. vbi dicit etiam quid si res erat obligata sub conditione.

Summarium in l. si post perfectam. C. de euicti.

1 *Euictio quando imminet in limine contractus, emptor non cogitur ad soluendum pretium, nisi sibi caueatur idoneè.*

Bar. in l. si post perfectam. C. de euiction.

1 BART. in hac l. si post perfectam, sic ait in summa. Quando † euictio imminet in limine contractus, emptor non cogitur ad soluendum pretium, nisi sibi caueatur idoneè. De hac materia uide Alex. in consi. 65. in 5. uol. vbi multa scitu digna in proposita re aggregauit. & Soc. in cõs. 208. col. fi. in 1. uol. Rom. in cons. 8. in 3. dub. & Ang. de Aret. in §. fi. inst. de suspect. tutor.

Summarium in l. æris alieni. C. de donat.

1 *Aes alienum non sequitur fundum, sed successorem uniuersalem.*

Bar. in l. æris alieni. C. de donat.

1 BART. in hac l. æris alieni, ait, æs † alienum non sequi fundum, sed successorem uniuersalẽ. De materia huius. l. videas Dec. in consi. 237.

Summarium in l. si quis pro redemptione. C. de donat.

1 *Solidi cuius ualoris sint.*

Bar. in l. si quis pro redemptione. C. de donat.

BAR. in hac l. si quis pro redemptione, dicit, vt hic per eum. Tu autem in isto tex. ibi, usque
1 ad quingentos solidos ualituris, quære cuius † ualoris sint isti solidi, apud Feli. in c. conquerente, de offic. ordinar. ubi ait, hodie donationem usque ad octingentos aureos ualere.

Summarium in l. si unquam. C. de reuoc. donat.

1 *Donatio habet in se tacitam conditionem, vt donatori superuenientibus filijs reuocetur.*

2 *Licèt testator faciendo mentionem de filijs, non censeatur de posthumis cogitasse, tamen si de posthumis in alia testamenti parte fit mentio, tunc de illis cogitasse existimatur.*

3 *Matrimonia ad procreandam sobolem contrahuntur.*

4 *Donator si tempore donationis habebat filium, an ex hoc præsumatur cogitasse de filijs nascituris.*

5 *Filij superuenientes qui rumpunt donationem si postea moriantur, an ex tacita mente donatoris reconualescat prima donatio.*

Bar. in l. si unquam. C. de reuoc. donat.

1 BART. in ista. l. si unquam, ait donationem † habere in se tacitam conditionem ut donatori superuenientibus filijs reuocetur. Pro intellectu & de materia huius. l. vide Soc. in consi. 93. in 4. vol. Roma. in consi. 24. & in consi. 26. sciasque hanc. l. esse prolatam fauore filiorum. Soci. in consi. 23. col. 7. in primo uol. & Curt. in cons. 1. Limita istam. l. non habere locum in donatione facta piæ causæ, quia non reuocatur nisi usque ad legitimam. vt docuit Feli. in c. in præsentia. nu. 75. de probat. de qua re uide Mari. Soci. iuni. in consi. 225 Secundò limita ut non procedat de iure canonico in donatione iuris patronatus. ita Dec. in cõsil. 675. Tertiò limitatur nõ procedere in donatione ex causa dotis facta à patre filiæ existenti in eius potestate. Quartò limita istam l. ut non habeat locum, quando facta esset donatio ali-

cui & eius filijs natis & nascituris; quoniam sicut cogitauit de filijs nascituris ex donatario, ita pariter & de nascituris ex se præsumitur cogitasse: sicut in simili casu traditum est, quamuis te-
2 stator † faciendo mentionem de filijs, non censetur de posthumis cogitasse, tamen si de posthumis in alia testamenti parte fit mentio, tunc de illis cogitasse existimatur, vt habetur in l. qui filiabns. ff. de leg. 1. & hac ratione ita decidit Soc. in cons. 147. Visa, col. 5. vers. quod autem cogitauerit, ad quem accedit Normannottus in subscriptione sua ad consilium Maria. Socin. iuni. in cons. 128. nu. 205. Quintò limita istam. l. vt non procedat, quando fit donatio in ipso actu ma-
3 trimonij contrahendi, ea ratione, quia matrimonia † ad procreandam sobolem contrahuntur, igitur ex natura ipsius actus, de quo agitur. præsumitur de filijs cogitasse. per trad. per Bar. in l. Titia. §. imperator. ff. de leg. 2. et pro ista decisione adducit bonus tex. in l. vnica. C. si dos cōst. matr. ex quibus ita decidit Soci. in l. ij. in primo notab. ff. solu. matr. dicens, ita D. Iuonem de Copulis, & quosdam alios doctores Perusinos consuluisse. & quamuis referat Alexandrum consuluisse contrarium, tamen ait responsiones eius non militare. Et ad istam limitationem accedit Hormannottus in loco prædicto, nu. 207. et ad prædicta uide Soci. in consi. 126. in 3. uol. Quid
4 si tempore donationis † donator habebat filium, an ex hoc præsumatur cogitasse de filijs nasciturist? vide Soci. in cons. 22. in 4. uolu. Sextò limita non procedere in donatione remuneratoria. ita Dec. in consi. 20. & in consi. 276. colu. pen. quod tamen limita nisi excederet merita ut per Soci. in d. consi. 22. in 4. uol. Nunquid autem ista. l. habeat locum in filijs legitimis tantùm, an uerò etiam in filijs naturalibus & adoptiuis? vide Alex. in consi. 39. Super primo, in quarto dubio, in 4. volu. vbi de naturalibus dubitat, sed affirmat spurios in l. non contineri. quid uerò de filijs legitimatis sit dicendum? vide apud Soci. in consi. 226. Dec. in consi. 365. & in consil. sequen. An autem ista. l. habeat locum in donatione rei particularis? vide Alex. in consi. 68. in quarto uol. Aret. in consi. 92. col. 4. Soci. in consi. 147. colu. 6. in primo uolu. vbi multa quoque alia scitu digna ad materiam huius. l. posita sunt. & in consi. 53. In quarto uolu. & Dec. in consil.
5 581. Quæro si filij † superuenientes, qui rumpunt donationem, posteà moriantur, an ex tacita mente donatoris reconualescat prima donatio? respondeo quòd non, secundum Aret. in cons. 91. vel 93. colu. 5. citat Bar. in l. Titia. §. imperator. ff. de leg. 2. An autem huic. l. renunciari possit cum iuramento, etiam quando est facta mentio filiorum? Curt. tenuit quòd non, in consi. 1. sed contrarium tenuit Ias. in cons. 125. in 1. uol. vide Rom. in cons. 24. & Dec. in l. si quis in con
* scribendo, num. 14. suprà de pact. vbi testatur * communem opinionem esse ut renunciatio ualeat contra Curtium in d. cons. 1. Quid si donator tempore quo donauit, & huic legi renunciauit, non spetabat se amplius esse filios suscepturum, nunquid filijs ei præter spem superuenientibus donatio reuocetur? vide Soci. in consi. 2. inter consilia Curtij. & de materia huius. l. vide omnino quæ posui in l. Titia Seio. §. Imperator. ff. de leg. 2. vbi egi de hac re.

Summarium in l. fi. C. de reuoc. donat.

1 *Donatio ex causa ingratitudinis reuocatur.*

Bar. in l. fi. C. de reuoc. donat.

1 BART. in hac. l. fi. ait, donationem † reuocari ex causis in ea expressis. inter quas est causa ingratitudinis. sed an huic. l. renunciari possit? dicas quòd non, nisi iuramento interueniente. Feli. in c. si diligenti. nu. 72. de for. compet.

Summarium in l. quisquis. C. ad l. Iul. maiest.

1 *Qua pœna puniantur illi, qui incidunt in crimen læsæ maiestatis.*

Bar. in l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest.

1 BART. in hac l. quisquis, tradit qua pœna † puniantur illi, qui incidunt in crimen læsæ maiestatis. vide multa apud Soci. in consi. 272. Et de ratione huius. l. maximè in §. filij. Et nunquid locum habeat in collateralibus? vide Soci. in cons. 22. in 1. uol. & dū hic hr, filios

filios priuari honoribus, quæro nunquid amittant beneficia ecclesiastica? Roma. in sing. 686. tenet quòd non. Contrariũ ibi ait Castill. in addit. ubi multas adducit authoritates, quas breuitatis causa non recenseo. Limita sing. istam. l. ut non procedat, quando pater ipse filium accusasset: quia eo casu parcendum est filio. tex. est sing. in l. milites agrum. §. desertorum. ff. de re milit. & ita in facti contingentia fuisse obtentum ait Felin. in c. accusanti, de accus. & istam cautelam tradit Cæpoll. in caut. 1.

Summarium in l. fi. C. ad l. Iul. maiest.

1 *Post mortem rei de crimine læsæ maiestatis quæri potest, ut eius memoria damnetur.*

Bar. in l. fi. C. ad leg. Iul. maiest.

1 BART. in hac. l. fi. ait post mortem † rei, de isto crimine quæri posse, ut eius memoria damnetur. Dicas tamen huiusmodi ius accusandi post mortem elapso quinquennio extingui, secundum gl. sing. in l. qui manichæos, suprà de heret. & gl. in summa. 24. q. 2. & Roma. in singu. 431. incip. De crimine, cum ibi addit per Castil.

Summarium in l. Gracchus. C. ad l. Jul. de adulter.

1 *Adulterum uilem inuentum in crimine, impunè occidi posse.*

Bar. in l. Gracchus. C. ad leg. Iuli. de adulter.

1 BART. in hac. l. Gracchus, ait, adulterum † uilem inuentum in crimine posse occidi impunè. An autem ista. l. permittens adulterum posse trucidari, ualeat? uide Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. nu. 40. de const.

Bar. in l. cum qui. C. de adulter.

BART. in hac. l. cũ qui, nihil dicit. Tu uerò ad materiã huius. l. uide Alex. in cõs. 65. in 7. vol.

Summarium in l. quamuis. ij. C. de adulte.

1 *De adulterio cui liceat accusare.*

Bar. in l. quamuis. ij. C. de adulter.

1 BART. in hac l. quamuis. ij. inquit, De adulterio † accusare licere marito, & alijs coniunctis personis, non autem extraneis. Tu uerò ad istam. l. in fi. ibi, sacrilegos gladio puniri. uide Raph. Cuma. in cõs. 154. ubi multa de intellectu huius tex. & de pœna incestus & adulterij declarauit.

Summarium in l. si quis ad se fundum. C. ad leg. Iul. de ui pub.

1 *Spoliatus ante omnia est restituendus.*
2 *Incontinenti probare dicitur ille, qui probat infra breue tempus.*
3 *Spoliatus non restituitur quando culpa sua uel negligentia cecidit à possessione.*
4 *Spoliatus cui obstat notorius defectus tituli, an sit restituendus.*
5 *Spoliatus si renunciat omnia iura sua spoliatori, an hoc ei obstet, si postea uelit agere hoc interdicto.*
6 *Spoliatus uxore, uel qui petit se ante omnia esse restituendum, an audiatur.*
7 *Spoliator potest nonnunquam facere fructus suos tanquam bonæfidei detentor.*

Bar. in l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de ui pub.

1 BART. in hac. l. si quis ad se fundum, ait, spoliatum † ante omnia esse restituendum, & tradit materiam spoliationis, & interdicti recuperandæ. & de hac re uide eundem Bar. in l. qui possessionem. ff. de ui & ui arm. & l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. poss. & c. sollicitæ. & c. in literis, de rest. spoli. & in c. reintegranda. 3. q. 1. Limita multis modis hanc l. ut per Soc. in cons. 87. col. pe. & fi. in 3. vol. quem uide omnino. Limita etiam hanc. l. non procedere quãdo spoliator statim esset iura sua ostensurus. ita Cæpoll. in caut. 82. & Dec. in cons. 224. ubi multa adducunt, quæ referre non curo. tamen contrarium uidetur dicere Abb. in c. 1. de
2 rest. spoli. nisi ubi peccatum immineat, & ille dicetur incontinenti † probare, qui probat infra breue tempus. Abb. in c. literas, de rest. spoli. Item limita, ut non habeat locum in beneficialibus quando spoliatus ostendit reseruationem Papalem. Domin. de Rota in decis. 16. in nouis. Item Limita nisi res restituenda, esset fortilicium; quoniam propter difficultatem recuperandi, restitutio

tutio fieri non debet.ita Pau.de Cast.in l.j.suprà de edict.diu.Adri.tollen.quem ibi sequitur Ias. & Riminal.& de hac re latè habetur in cons.12.inter consilia Albert.Brun.col.13.uers.tacetur octauò. Rursus limita,ut non procedat quando spoliatus est excommunicatus.Fallit tamen in
3 aliquibus casibus,ut per Feli.in c.dilectus.nu.17.cum seq.de rescript.Limita etiam ut † non cōpetat hoc auxilium illi,qui culpa sua uel negligentia cecidit à possessione. ita Soc. in cōsi.266. col.5.& 6.ubi multa ualde memorabilia in hac materia declarauit.Item spoliatus non debet restitui,quando est dubium ne scandalum oriatur.Felin.in c.2.de præscript.in uers.sextò propter scandalum.&vide gl.in c.ad petitionem,in uoce,restituendus,de accus.& breuiter uide multas fallentias ad hanc regulam,quas posuit Ant.Corset.in tract.fallentiarum restitutionis spoliatorum. Attende quoque in hac materia quoniam hoc remedium potest etiam contra ipsum iu-
4 dicem intentari.Soc.in cons.12.col.3.in 1.volu.& Feli.in c.cum eam,de offi.deleg.An † autem spoliatus,cui obstat notorius defectus tituli sit restituendus? vide Feli.in c.si constiterit, de accusat.& omnino eundem uide in c.ad petitionē,eod.tit.ubi tradit,an & qñ spoliato obstet proprietatis exceptio. Quid autem probare debeat spoliatus,uide omnino Alex.in cōs.6.in 3.vol. & Dec.in cons.125.Feli.in c.olim.nu.21.de rescript.ubi ait sufficere,si sola spoliatoris confessione probetur possessio spoliati.& attende,quoniam in hoc iudicio nō est necesse probare de spoliatione possidentis,sed satis est probare,actorem possedisse,& postea reū possidere rē, de qua est controuersia.ita egregiè Alex.in cons.61.in 7.vol.& de materia huius.l.vide plenissimè
5 Soc.in l.rem quæ.ff.de acquir. poss. Si spoliatus † renunciat omnia iura sua spoliatori,an hoc ei obstet,si posteà uelit agere hoc interdicto? Alex.in cons.93.not.dicit quod non: quia metu renunciasse existimatur.Item scias,spoliatū,ad cuius fauorē lata fuit sentētia,ut restituatur,impediri à tertia persona,quæ dicat ad se rem illam pertinere.Felin.in c.veniens. nu.15.de test.Et si spoliatus fuerit absens,potest quilibet pro eo comparere sine mandato.Feli.in c.cùm olim,col.
* 2.de testi.& de hoc est tex.secundum lecturam * cōiter approbaram in l.j. C. si per uim uel ali. mod.Item hoc idem locum habet in ecclesia spoliata,ut ibidem per Feli.nu.8.Adde quòd hoc remedium intentari potest à clerico contra laicum coram iudice ecclesiastico ex speciali priuilegio.Soc.in cons.18.col.11.in 1.vol.& an & quando istud remediū competat contra singularem successorem spoliatoris,& alia scitu digna uide apud Soc.in d.cons.166.col.5.& 6. Et an
6 & quando spoliatus † uxore,uel qui petit se ante omnia esse restituendum,audiatur? vide apud Damasum in tract.de brocardis,in primo membro.nu.39.& quomodo procedat in causa spolij, latissimè tradunt Abb. & alij in c.cùm dilectus, de ord.cognit.Itē scias spoliatum posse agere siue petitorio siue possessorio,neque poterit ei objici proprietatis exceptio;eiq; uiginti quatuor remedia competere ad obtinendam restitutionē,docuit Philip.Franc. in sua disputatione
7 petitorij & possessorij,in 1.dub.Et spoliatorem † posse nōnūquā facere fructus suos tanquā bonæ fidei detentorē,tradunt Domini de Rota in decis.24.in nouis.Et circa pdicta videas Alex. in cōs.345.in lib.primi & secūdi vol.Soc.in cons.12.col.3.in 1.vol.Dec.in cons.57.& in cons. 252.& in cōs.302.Ias.in auth.qui rē,suprà de sacros.eccles.& in l. naturaliter.§.nihil cōe.ff. de acq.poss.& in l.rem quæ nobis.ff.eod.tit.de acqu.poss.ut multos alios breuitatis causa silentio prætercam.De hac enim re multa & propè infinita in diuersis locis tradita sunt.

Ignoscat mihi tua clementia, Beatissime pater, cuius intuitu hoc impar uiribus meis onus suscepi,si multa,& potissimùm ex ijs,quæ ad hanc secundam Codicis partem attinent, tum studij ac laborum lassitudine, tùm etiam tot meorum casuum reluctante iniuria prætermisi, volui quò ad potui.Tu autem quod cultu nominis tui editum est,protege,ac defende.

FINIS.

LAVS DEO OPT. MAX.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn

Oo Pp Qq Rr Sf Tt Vu Xx Yy Zz,

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm.

Omnes ſunt quaterniones, excepto Mmm, duernione.